SACRORUM CONCILIORUM NOVA ET AMPLISSIMA COLLECTIO

TOMUS OCTAVUS.

REPRODUCTION

EN FAC-SIMILÉ

TIRÉE A 250 EXEMPLAIRES SEULEMENT

PAR LES PROCEDÉS ANASTATIQUES

DE

EMMA BIELEFELDT, A BERLIN

POUR

H. WELTER, ÉDITEUR

RUE BERNARD-PALISSY, N° 4, A PARIS

ET A LEIPZIG, SALOMONSTRASSE, 16

1901

SACRORUM CONCILIORUM

NOVA, ET AMPLISSIMA COLLECTIO,

IN QUA PRÆTER EA QUÆ

PHIL. LABBEUS ET GABR. COSSARTIUS S. J.

Et noviſſime NICOLAUS COLETI *in lucem edidere*

EA OMNIA INSUPER SUIS IN LOCIS OPTIME DISPOSITA EXHIBENTUR, QUÆ

JOANNES DOMINICUS MANSI

LUCENSIS, CONGREGATIONIS MATRIS DEI EVULGAVIT.

EDITIO NOVISSIMA

AB EODEM PATRE MANSI,

POTISSIMUM FAVOREM ETIAM ET OPEM PRÆSTANTE

EM.^MO CARDINALI DOMINICO PASSIONEO

SANCTÆ SEDIS APOSTOLICÆ BIBLIOTHECARIO,

ALIISQUE ITEM ERUDITISSIMIS VIRIS MANUS AUXILIATRICES FERENTIBUS, CURATA,
Novorum Conciliorum, novorumque Documentorum Additionibus locupletata,
Ad MSS. Codices Vaticanos, Lucenſes, alioſque recenſita, & perfecta.

ACCEDUNT ETIAM NOTÆ, ET DISSERTATIONES QUAMPLURIMÆ, QUÆ IN CETERIS EDITIONIBUS DESIDERANTUR.

TOMUS OCTAVUS.

Ab anno CCCCXCII. ad annum DXXXVI. incluſive.

ALMA COLLEGE
263.1
LIBRARY
M318
Alma, California

FLORENTIÆ
MDCCLXII.

EXPENSIS ANTONII ZATTA VENETI.

(Editio iterata ad Editionis principis exemplum ab Huberto Welter, Bibliopola, Via dicta Bernard Palissy 4, Pariſiis M.D.CCCCI.)

f
BX
825
S3
1901
V.8

SYLLABUS
EORUM, QUÆ IN TOMO VIII.
CONTINENTUR.

Quæ hoc indice ☞ notata ſunt, noſtræ editioni noviter acceſſere

ANNO CHRISTI 492. VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA GELASII PAPÆ I. pag. 1
1. Ejuſdem Epiſtola ad Euphemianum. 5
2. —— ad Laurentium de Lignido. 10
Reſcriptum Epiſcoporum Dardaniæ. 13
3. —— ad Epiſcopos Dardaniæ. 14
4. —— ad Fauſtum. 16
5. ad Honorium. 20
6. —— ad eundem. 22
7. —— ad omnes Epiſcopos per Picenum. 23
8. —— ad Anaſtaſium Imperatorem. 30
9. —— ad Epiſcopos Lucaniæ. 35
10 —— ad Epiſcopos Siciliæ. 46
11. —— ad Epiſcopos Dardaniæ. *ibid.*
12. —— ad Æonium Arelatenſem. 48
13. —— ad Epiſcopos Dardaniæ. 50
☞ *P. Dominici Manſi præmonitio.* ibid.
Ejuſdem Epiſtolæ forma brevior. 63
14. Epiſtola ſive Tractatus ejuſdem. 72
15. —— ad Epiſcopos Orientales. 77
Fragmenta decem Epiſtolarum ejuſdem. 85
Tomus de anathematis vinculo. 88
Damnatio in Andromachum Senatorem. 95
—— adverſus Pelagianam Hæreſim. 101
Ejuſdem decreta duo. 120
☞ Appendix ad ejuſdem epiſtolas. 122
☞ Canonum collectio ex ejuſdem decretis. 126
☞ Synodi tres Neſtorianorum. 143

AN.CHR.
494. *CONCILIUM ROMANUM I.* 146
☞ *Idem Concilium de libris recipiendis.* 151
Notæ Severini Binii. 171
Obſervatio P. Antonii Pagi 173
Epiſtola Aviti Epiſcopi Viennenſis ad Clodoveum Regem Francorum. 175
—— Remigii Rhemorum Epiſc. 178
CONCILIUM ROMANUM II. *ibid.*
496. *CONC. CPLITANUM.* 186
VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA ANASTASII PAPÆ II. *ibid.*
1. Epiſtola ad Anaſtaſium Imp. 188
2. —— ad Clodovæum Regem. 193
Ejuſdem Fragmenta ad Urſicinum. *ibid.*
Libellus Apocriſiarorum Alexandrinæ Eccleſiæ. 194
Decretum ejuſdem. 198
Conventus Remenſis. *ibid.*
498. *CONC. CPOLITANUM.* ibid.
☞ *Ad idem Concilium adnotatio critica* 199
VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA SYMMACHI PAPÆ. 202
Notæ Severini Binii. 205
Ejuſdem Epiſt. XII. 208. & ſeq.
—— Decretum. 230
501. *Synodus Romana I.* ibid.
Sententia Synodi. 231
☞ *Synodus Perſica Neſtorianorum.* 239
Collatio Epp. adverſus Arianos. 242
Synodus Romana II. 246
Synodus Romana III. 247
Synodus Romana IV. 262
Ennodii Ep. Libellus apologeticus. 271
Notæ Jacobi Sirmondi. 290
Epiſtola Aviti Ep. ad Senatores Rom. 294
Synodus Romana V. 295
☞ Ad eaſdem Synodos adnotario Chronologica. 303

Ad

AN. CHR.

501. ☞ Ad eaſdem adnotatio critica. 306
Synodus Romana VI. 310
504. *CONCIL. BILACENUM.* 318
506. *CONCIL. AGATHENSE.* 319
Notæ Jacobi Sirmondi. 339
—— *Severini Binii.* 341
S. Cæſarii Arelat. epiſtola ad Ruricium Lemovicenſem. 343
Ruricii Reſponſum. *ibid.*
Sedati & Ruricii epiſtolæ mutuæ. *ibid.*
Profeſſio Joannis Diaconi. *ibid.*
Præceptum Theodorici Regis. 346
Epiſtola Remigii Ep. ad Clodovæum. *ibid.*
—— Clodovæi ad epiſcopos. *ib.*
507. *CONC. TOLOSANUM.* 347
509. *Synodus Antiochena.* ibid.
511. *CONC. AURELIANENSE.* ibid.
Notæ Jacobi Sirmondi. 357
—— *Severini Binii.* ibid.
☞ Canones additi ex Burchardo. 359
Pſeudo-ſynodus Sidonia Paleſtinæ. 371
Additio Baluzii. ibid.
Obſervatio P. Pagi. ibid.
Synodi tres hæreticæ ex libello Synodico. 374
☞ Ad eaſdem Synodos adnotationes. 375. 377
Synodus Britannica. 378
☞ In eandem adnotatio. *ibid.*
VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA HORMISDÆ PAPÆ. 379
1. Eiuſdem Epiſtola ad S. Remigium Rhemenſem Ep. 383
2. —— ad Anaſtaſium. 385
3. —— ad Dorotheum. 387
4. —— ad Anaſtaſium. 388
Nota Severini Binii. 389
5. —— ad Anaſtaſium. 393
6. —— ad Anaſtaſium. 398
7. —— ad Joannem. 402
8. —— ad Synodum Epiri veteris. 405
9. —— ad Joannem. 407
Nota Severini Binii. ibid.
10. —— ad Avitum. 409
11. —— ad Anaſtaſium. 412
12. —— ad Timotheum. 414
13. —— Commonitoria. 415
14. —— ad Epiſcopos Orientales. 416
15. —— ad Poſſeſſorem epiſcopum. 418
16. —— ad Populum & Monachos CPtanos. *ibid.*
Nota Severini Binii. 419
17. —— ad Ennodium. *ibid.*

ANNO CHRISTI 511.

18. —— ad Eoſdem. 420
19. —— ad Anaſtaſium. 421
20. —— ad Joannem. *ibid.*
21. —— ad eundem Joannem. 422
22. —— ad Dorotheum. 423
23. —— ad Archimandritas Syriæ. 429
24. —— ad Joannem. *ibid.*
Nota Severini Binii. 430
25. —— ad univerſos Epiſcopos Hiſpaniæ. *ibid.*
26. —— ad Saluſtium. 433
27. —— ad Juſtinum. 434
28. —— ad Juſtinum Auguſtum. 435
29. —— ad Joannem CPlitanum. 437
30. —— ad Cæſarium Arelatenſem. 439
Obſervatio P. Antonii Pagi. 440
31. —— ad Juſtinianum. *ibid.*
Nota Severini Binii. 441
32. —— ad Juſtinum. 442
Nota Severini Binii. 444
33. —— Ad Euphemiam Aug. *ibid.*
Nota Severini Binii. 445
34. —— ad Joannem. *ibid.*
Nota Severim Binii. 446
35. —— ad Eumdem. *ibid.*
36. —— ad Archidiaconum. 447
37. —— ad Juſtinianum. *ibid.*
38. —— ad Celerem. 448
39. —— ad Præfectum Prætor. *ibid.*
40. —— ad Anaſtaſium. 449
41. —— ad Germanum, cæteroſque legatos. 460
42. —— ad eoſdem. 461
43. —— ad eoſdem. *ibid.*
44. —— ad Juſtinum. 462
45. —— ad Joannem Epiſcopum. 463
46. —— ad Juſtinianum. 464
47. —— ad Pompejum. 465
48. —— ad Julianam. 466
49. —— ad Anaſtaſiam. *ibid.*
50. —— ad Gratum. *ibid.*
51. —— ad omnes Epiſcop. Hiſpaniæ. 467
52. —— ad Germanos ceteroſque Legatos. 468
53. —— ad Dioſcorum. 469
54. —— ad eumdem. *ibid.*
55. —— ad Thomam, & Nicoſtratum. 470
56. —— ad Joannem, & Dioſcorum. 471
57. —— ad Juſtinum Auguſtum. *ibid.*

ANNO CHRISTI 511.

58. —— ad Euphemiam Augustam. 472
59. —— ad Justinianum. *ibid.*
60. —— ad Germanum. 473
61. —— ad Heliam, Thomam, & Nicostratum. 474
62. —— ad Legatos. *ibid.*
63. —— ad Legatos. 477
64. —— ad Joannem Melicitanum. 478
65. —— ad Episcopos Hispaniæ. *ibid.*
66. —— ad Justinianum. 484
67. —— ad eumdem. 485
68. —— ad Legatos. 496
69. —— ad eosdem. *ibid.*
70. —— ad Possessorem Episcopum. 498
Nota Severini Binii. 500
Observatio Philippi Labbe. ibid.
71. —— ad Epiphanium Constantinopolitanum Episcopum. *ibid.*
72. —— ad eumdem. 501
73. —— ad Dorotheum Thessalonicensem Episc. 508
74. —— ad Justinum Augustum. *ibid.*
75 —— ad Synodum CPtanam. 512
76. —— ad Epiphanium Episcopum CPlitanum. 513
77. —— ad Justinianum. 517
78. —— ad Justinum Augustum. 518
79. —— ad eumdem. 520
80. —— ad Epiphanium Episcopum CPlitanum. 523
81. —— ad Remigium Rhemorum Episc. 525
Observatio P. Antonii Pagi. 526
☞ Ad easdem Epistolas appendix. 527
Ejusdem Decreta. 530
Synodus Agaunensis. 531

515. *CONC. ILLYRICIANUM.* 538
CONC. LUGDUNENSE. ibid.

516. *Synodus Veteris Epiri.* ibid.
Conventus Britanniæ. 539
CONC. TARRACONENSE. ibid.
☞ *CONC. CENOMANICUM.* 546
CONC. GERUNDENSE. 547
CONC. incerti loci. 554

517. *CONC. EPAONENSE.* 556
Canon additus ex Gratiano. 565
Additio alia. ibid.
Notæ Jacobi Sirmondi. 566
—— *Severini Binii.* ibid.
—— *Gabrielis Albaspinæi.* 567
CONC. LUGDUNENSE I. ibid.
☞ *Ad idem Concilium additio.* 574

ANNO CHRISTI 517.

CONCIL. CONSTANTINOPOLITANUM. ibid.
Epistola Synodica. 575
Synodi tres sub eodem Pontifice G. L ibid. & seq.
Synodus Hierosolymitana. 578
☞ Ad eandem additio. *ibid.*
CONC. TYRIUM. ibid.
CONCILIUM ROMANUM. 579

519. *Synodus Britannica.* ibid.
Ad eandem additio. 581
☞ *Synodus Victoriæ in Wallia.* ibid.
Epistola Trifolii ad Faustum. 583
Synodus Constantinopolitana. 585
☞ In eandem Synodum discussio. 587
☞ *Synodi Tornacensis acta.* ibid.
CONC. SARDINIENSE. 591

523. VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA JOANNIS PAPÆ I. 599

524. *CONC. ILERDENSE.* 609
Nota Severini Binii. 618
Observatio P. Pagi. ibid.
CONC. VALENTINUM. 620
Adnotatio Chronoligica. 625
CONC. ARELATENSE IV. ibid.
☞ Decreta ex Burchardo aliisque. 630
CONC. JUNCENSE. 633
☞ Adnotatio Chronologica. *ibid.*
Synodus Carthaginensis. 635
VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA FELICIS PAPÆ IV. 658
CONCIL. CARPENTORACTENSE 708
CONC. ARAUSICANUM II. 712
Jacobi Sirmondi admonitio. 719
Notæ Severini Binii. ibid.
CONC. VALENTINUM. 723
CONC. VASENSE III. 725

530. *Conventus Andegavensis.* 729
VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA BONIFACII PAPÆ II. *ibid.*

531. *CONC. ROMANUM I.* 737
CONC. ROMANUM II. ibid.
CONC. LARISSENUM. 740
CONC. CPLITANUM. ibid.
CONC. ROMANUM III. ibid.
Lucæ Holstenii Notæ, & Observationes. 772
CONC. TOLETANUM. 784

532. VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA JOANNIS PAPÆ II. 792
CONC. ROMANUM. 816
Collatio Catholicorum cum Severianis. 818
Exemplum Rescripti fidei Flaviani Const. archiep. 824
☞ Ad eandem collationem additio. 834

533. *CONC. AURELIANENSE II.* 836

AN. CHR.		
533.	*CONC. AFRICANUM.*	840
535.	VITA, EPISTOLÆ, ET DECRETA AGAPETI PAPÆ I.	841
	CONC. ARVERNENSE.	860
☞	Canones Arvernenſes ex Burchardo.	866
536.	*CONC. CPLITANUM.*	870
	Conciliabulum Thevinenſe.	871
	CONC. CPLITANUM.	874
	Actio I.	877
	Libellus Orthodoxorum Epp.	914
	Actio II.	925
	Actio III.	936
	Actio IV.	948
	Sententia Synodi contra Anthimum.	961
	Sententia Mennæ contra Anthimum.	96
	Actio V.	975
	Relatio ad Joannem Patriarcham.	1041
	Libellus Monachorum ad Synodum.	1049
	Libellus Monachorum Apamiæ.	1120
	Conſtitutio Sacra Juſtiniani Imp.	1149
	Notæ Severini Binii.	1157
	Eadem Synodus CPtana Agapeti G. L. ex libello Synodico.	1161

ANNO CHRISTI		
536.	*CONCIL. HIEROSOLYMITANUM.* Gr. Lat.	1164
☞	APPENDIX ad Concilia Sæculi VI.	1179
	Liber I. de Inſtitutionibus Clericorum.	1181
	Liber II. de Inſtitutionibus Monaſteriorum, & Monachorum. &c.	1207
	Libro III. de Inſtitutionibus judiciorum & gubernaculis rerum.	1214
	Liber IV. de Inſtitutionibus Officiorum & ordine baptizandi.	1229
	Liber V. de Diverſitate nuptiarum, & ſcelere flagitiorum	1239
	Liber VI. de Generalibus regulis Clericorum &c.	1244
	Liber VII. de Honeſtate, & negotiis Principum.	1245
	Liber VIII. de Deo, & de iis quæ ſunt credenda de illo.	1247
	Liber IX. de Abdicatione Hæreticorum.	1255
	Liber X. de Idololatria, & cultoribus ejus &c.	1257
	Glycerii Imperatoris edictum	1261

Animadvertat Lector mendum incurriſſe pag. 526. in Literis Hormiſdæ prope finem, ubi dicitur: Data ſupernum nobis præſidium indefeſis orationibus poſtulare dignetur. *Omnia hæc abundant, ideoque auferenda.*

ANNO CHRISTI 432.

CONCILIORUM OMNIUM,

ANNO CHRISTI 492.

AMPLISSIMA COLLECTIO.

VITA
EPISTOLÆ, ET DECRETA
GELASII PAPÆ I.
Ex Libro Pontificali.

Dantur variantes ex Cod. Luc. 490.

[v] Alii tamen eum mortuum produnt anno antequam crearetur pont fex Gelasius.

De quo in Felicis epist ad Acacium.

GElasius natione Afer, ex patre Valerio, [b] sedit annos 4. menses 8. dies 18. Fuit temporibus [c] Theodorici regis, & [d] Zenonis Augusti. [e] Hujus temporibus inventi sunt Manichæi in urbe Roma, quos in exilio deportari præcepit, quorum quoque codices ante fores basilicæ sanctæ Mariæ incendio concremavit. [f] Hic sub gesta synodica, cum fletu, & sub satisfactione libelli, purgatum Misenum episcopum revocavit, quem & ecclesiæ suæ restituit, qui peccaverat in causa Acacii & Petri. Hic fuit amator (*a*) cleri & pauperum, & clerum ampliavit. Hic liberavit a periculo famis civitatem Romanam. Hic fecit constitutum de omni ecclesia. [g] Hujus temporibus iterum venit relatio de Græcia, eo quod multa mala & homicidia fierent a Petro & Acacio Constantinopolitano. Eodem tempore fugiens Joannes Alexandrinus episcopus catholicus venit Romam ad sedem apostolicam. Quem B. Gelasius suscepit cum gloria, cui etiam & secundam sedem præbuit. Ipsis temporibus fecit synodum, & misit per tractum orientis, & iterum (*b*) damnavit in perpetuum Acacium & Petrum, si non (*c*) pœnitentes, sub satisfactione libelli, postularent pœnitentiam, (*d*) secundum humanitatem primæ sedis ecclesiæ. Hic dedicavit basilicam sanctæ Euphemiæ martyris in civitate Tiburtina, milliario 20. ab urbe. Dedicavit autem basilicas alias sanctorum Nicandri & Eleutherii & Andreæ, via Lavicana in fundum in villa pertusa. Fecit autem & basilicam sanctæ Mariæ via Laurentina in fundo Crispini, milliario ab urbe * 20. [h] Hic fecit quinque libros adversus Nestorium & Eutychem (*e*) qui hodie in bibliotheca & archivo ecclesiæ continentur. Fecit & hymnos in modum beati Ambrosii episcopi. Item duos libros adversus Arium. Fecit etiam & sacramentorum præfationes & orationes cauto sermone, & epistolas fidei elimato sermone (*f*). Multum sub hujus episcopatu clerus crevit. Hic fecit ordinationes duas (*g*) in urbe Roma per menses Februarium & Decembrem, presbyteros triginta duos, diaco-

(*a*) *amator pauperum, & clerum* &c. (*b*) *& iterum misit, & damnavit*
(*c*) *pœnitens.* (*d*) *secundum humanitatem primæ sedis ecclesiæ;* deest.
(*e*) *qui hodie . . . continentur* deest. (*f*) *sermone multus. Sub ejus* &c.
(*g*) *In urbe Roma* deest.

nos duos, episcopos per diversa loca numero sexagintaseptem. Qui etiam sepultus est in basilica beati Petri apostoli, undecimo Kalendas Decembris. Et post obitum ejus cessavit episcopatus dies septem.

Notæ Severini Binii.

Quando Gelasius pontificatum adeptus fuerit.

a *Gelasius*) Secunda die Martii, anno Redemptoris nostri 492. post interregnum quinque dierum, Gelasius natione Africanus subrogatus est Felici tertio. Sub hujus enim anni consulibus plures epistolæ ab eo datæ reperiuntur infra. Unde corrigendus est Marcellinus, qui ejus ingressum post annum 493. ponit. Initio pontificatus Anastasio imperatori, orthodoxam fidem professo, communicavit literas pacificas, quas Euphemio Constantinopolitano petenti denegarat, donec Acacii nomen e diptychis expunxisset. Hujus temporibus magnus ille monachorum patriarcha, decus occidentalis ecclesiæ, Benedictus patria Nursinus, ab urbe Roma, ubi literis operam dederat, in solitudinem recedens, sublimioris vitæ monasticæ prima fundamenta jecit.

S. Benedictus monasticæ vitæ fundator floruit.

b *Sedit annos quatuor, menses octo, dies decem & octo.*) Indices Vaticani idem attestantur.

Theodoricus rex quis & qualis?

c *Theodorici regis.*) Hic post Odoacrum regem Herulorum ter quaterve devictum, ac tandem contra datam fidem, anno Christi 493. interemptum, annis triginta tribus Ostrogothis & Italis regio titulo & ornatu asservatis imperavit, missaque deinceps legatione, pacem ab Anastasio omnibusque regibus petivit & impetravit. Clodovæi filiam in uxorem duxit; filiarumque ex concubina alteram Alarico Vestgothorum, alteram Burgundionum regi elocavit. Cassiodorus in chronico, item epistola prima. Hic quantumvis Arianus esset, catholicos tamen gratos habebat, & non tantum de episcopis catholicis, verum etiam de ipsa sede apostolica bene meritus fuit. Scribunt de eo Theodoretus, Nicephorus, Zonaras, & Cedrenus, & alii, quod cuidam catholico sui gratia ad Arianos transeunti, caput resecuerit dicens: *Si Deo fidem finceram non servasti, quomodo mihi, qui homo sum, conscientiam sanam præstabis?* Epiphanium Ticinensem & Cæsarium Arelatensem veneratus est, & munificentissimis muneribus donavit. Qualis fuerit in Symmachum, sedemque apostolicam, infra patebit in notis concilii Romani quarti, sub Symmacho.

Theodoricus apostatam a fide occidi iussit.

Auctor libri pontificalis errat.

d *Zenonis Augusti.*) Errat Anastasius author libri pontificalis. Constat enim Marcellini, & Cassiodori in chronico, Evagrii, Cedreni, aliorumque Scriptorum auctoritate, Zenonem imperatorem sub consulatu Olybrii, anno domini 491. qui fuit Felicis papæ nonus, morbo comitiali arreptum, adeo ut videretur mortuus, viventemque adhuc sepultum fuisse, atque simulatæ pietatis & religionis mercedem, suo merito, justa Dei vindicta retulisse.

Zeno ex albo imperatorum expunctus.

Hormisda pontifex hujus nomen, jam plurimis annis defuncti, ex albo catholicorum imperatorum per Justinum imperatorem expungi curavit ac demandavit; non ut mortuum damnaret, sed ut declararet hæreticum sine pœnitentia defunctum alienum esse & indignum illo consortio communicationis catholicæ, qua certis quibusdam ritibus præscriptis, ecclesia catholica cum mortuis communicare solet. Baronius anno domini 491. num. 2. & sequentibus.

Quo signo Manichæi a catholicis discreti fuerint.

e *Hujus temporibus inventi sunt Manichæi in urbe Roma.*) Sicut tempore Leonis, ita etiamnum Manichæi latitabant in urbe: qui ne detegerentur, simulantes fidem orthodoxam, una cum catholicis communicabant, a sumptione calicis autem superstitiose abstinebant; quia Cerinthum aliosque hæresiarchas sectati vinum creaturam diaboli esse docebant.

Verba Leonis sermone quarto de tempore quadragesimali hæc sunt: *Cumque ad tegendam infidelitatem suam nostris audeant interesse mysteriis: ita in sacramentorum communione se temperant, ut interdum tutius lateant, ore indigno Christi corpus accipiunt, sanguinem vero redemptionis nostræ haurire declinant. Quod ideo vestram volumus scire sanctitatem, ut vobis hujuscemodi homines ex his manifestentur indiciis, & quorum deprehensa fuerit sacrilega simulatio notati & proditi, a sanctorum societate sacerdotali auctoritate pellantur.* Ut ergo certo aliquo & manifestissimo indicio, evidentique nota Manichæi, clanculo in urbe latitantes, & fidem orthodoxam simulantes, a catholicis discernerentur, pro necessitate temporis ac loci, edito decreto constituit pontifex, ne aliter quam sub utraque specie panis & vini sacra eucharistia pro tempore distribueretur. Verba canonis distinct. 2. de consecrat. extantis hæc sunt *Comperimus autem quod quidam sumpta tantummodo corporis sancti portione, a calice sacri cruoris abstineant. Qui procul dubio, quoniam nescio qua superstitione docentur astringi, aut integra sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur; quia divisio unius ejusdemque mysterii sine grandi sacrilegio non potest provenire.* Unde quam inepte inferant nostri temporis novatores hæretici, necessario sub utraque specie communicandum esse, nemo non videt, cum ex hoc loco potius contrarium colligatur, licuisse nimirum fidelibus hoc tempore sub altera tantum specie communionem eucharisticam sumere. ad discernendos ergo & ab urbe expellendos Manichæos illud ad aliquod dumtaxat tempus prohibitum fuisse. Vide Baronium anno 496. num. 19. & sequentibus, item quæ diximus supra in notis concilii Romani sub Leone, item quæ dicemus infra in notis concilii Constantinopolitani.

Auctor pontificalis libri reprehenditur.

f *Hic sub gesta synodica*, &c.) De his fusius in notis concilii Romani secundi sub Gelasio, infra.

g *Hujus temporibus*, &c.) Quæ de Acacio & Petro, tanquam viventibus a Gelasio damnatis auctor adjungit, procul a vero abhorrent: jam enim ante damnatos & vita functos esse diximus supra in notis ad vitam & epistolam sextam Felicis. Item in notis ad concilium Romanum sub Felice II. Posset dici, quod horum jam damnatorum & morruorum occasione multa Constantinopoli gesta fuerint.

An Gelasius Papa sit auctor libelli de duabus naturis.

h *Hic fecit quinque libros adversus Nestorium & Eutychetem.*) Hoc grande & præclarum volumen fuisse testatur Gennadius de script. ecclesiast. cap. 14. His verbis: *Gelasius urbis Romæ episcopus scripsit adversus Eutychetem & Nestorium grande & præclarum volumen, & tractatus diversarum scripturarum & sacramentorum limato sermone*, &c. Unde patet quod libellus iste de duabus naturis contra Eutychetem & Nestorium in bibliotheca sanctorum patrum extans; sicque incipiens. *Necessarium quoque fuit*, &c. Gelasio Romano pontifici attribui non possit, siquidem parvum dumtaxat opusculum sit, unius libri periodo terminatum. Hæc communis doctorum virorum * nostri sæculi sententia, confirmatur primum ex eo quod auctor allegati opusculi Eusebii Cæsarienſis scripta plurimam commendat, quæ Gelasius pontifex in actis concilii Romani infra inter apocrypha recensuit. Secundo, quod plurima Græcorum patrum, Latinorum pauca vel nulla testimonia producat, adeoque Græcus potius quam Latinus scriptor esse videatur. Cum enim adduxisset quindecim patres Græcos, duos tantum Latinos, Ambrosium & Damasum profert, Cypriano, Hilario, Hieronymo, Augustino, Innocentio, Leone, Prospero, similibusque aliis omissis: quos sibi notissimos Gelasius pontifex nunquam omisisset. Gennadio adscribi nequit, quia tradit se illos sex libros non adversus Eutychetem, sed Nestorium scripsisse. Posset sustineri, quod ex recentioribus ajunt plurimi, hujus libelli auctorem esse Gelasium Cæsarieusem episcopum 5 cujus meminit sanctus Hieronymus de script. ecclesiast. cap. 130. unde quoque Theodoretus in dialogis plura citavit. Illustrissimus cardinalis Baronius post longam hujus rei indagationem, solertissime inter omnes alios concludit hujus libelli de duabus naturis contra Eutychetem, & actorum Nicæni concilii, quæ supra 2. tom. extant, unum eumdemque esse auctorem: tum quod utrobique fateatur se utrumque opus conscripsisse, ut contra Eutychianos hæreticos, tempore Basilisci imperatoris circa annum domini 476. invalescentes, fidem orthodoxam defenderet; tum etiam quod Eusebium Cæsarienſem episcopum utrobique plurimum laudet, eumque titulis magno alicui orthodoxo convenientibus exornet, & a suspicione hæreseos Arianæ plane eximat; quod utriusque præfationem intuenti prima fronte apparebit. Ipsa vero acta Nicæni concilii tribus tomis comprehensa auctore Gelasio conscripta esse facetur Photius in bibliotheca, verbis illis quæ supra tonio secundo conciliorum ejusdem historiæ præfixa sunt. Eumdem ergo Gelasium Cyzicenum hujus libelli auctorem esse, de quo diu multumque hactenus dubitatum fuit, cum cardinali Baronio libenter concludimus. Verum quicumque tandem auctor hujus libelli fuerit, in doctrina de transubstantiatione panis & vini in sacramento eucharistiæ ab aliis catholicis scriptoribus non discrepat. Quod enim ait: *Non desinit substantia vel natura panis & vini*, intelligendum est de natura & essentia accidentium. Frequens enim est ut communi usu discendi substantia pro natura & essentia accipiatur. Ita explicat hunc locum Bellarminus lib. 2. de sacramento eucharistiæ cap. 27. Baronius anno Christi 436. num. 10 & sequent. Ante victoriam ergo triumphant Lutherani hæretici, qui ex hoc loco doctrinam orthodoxam de transubstantiatione panis & vini in sacramento eucharistiæ eversam esse jactitant. Reliqua quæ per calumniam objiciunt Gelasio pontifici, partim refutavimus supra verbis: *Hujus temporibus inventi*: partim infra diluemus in tomo Gelasii de anathematis vinculo. De scriptis Gelasii vide Possevinum in apparatu sacro, verbo *Gelasius*. Extat, apologia Gelasii adversus Andromachum senatorem, ceteroſque Romanos, qui Lupercalia secundum morem pristinum colenda constituebant. Quam, ex Baronii annalibus acceptam, lectori infra exhibendam esse putavimus.

* sunt & alii doctissimi, qui illi tribuant, ut alias diximus.

Gennadius non est auctor libelli ejusdem.

Auctor libelli hujus est Gelasius Cyzicenus.

An auctor libelli hujus transubstantiationem neget?

EPI-

EPISTOLA I.

GELASII PAPÆ I.

AD EUPHEMIANUM.

Scribit neminem ad sedis apostolicæ communionem se posse admittere, qui Acacii nomen non damnaverit. Quare eum hortatur, ut quemadmodum Eutychetem, reliquosque hæreticos, sic quoque Acacium anathematizet.

Dilectissimo [b] fratri Euphemiano, Gelasius.

Alias Euphemio episcopo Constantinopolitano, de quo Marcellinus comes in chronico, Liberatus cap. 18. Evagr. l. 3. cap. 23. Nicephor. lib. 16. cap. 19.

QUod plene cupimus, atque sincera fidei communionisque catholicæ redintegratione firmari, asserit tua dilectio, quod alteri solus non sufficiat auditus, nisi per literas spectaverit significantiam provocantem de his quæ circa nos dispensatio divina perficit, ut sic in secundis vicem salutationis impenderem. Non arbitramur vel dilectionem tuam, vel aliquem sic hoc sperare potuisse, ut putaret nos, vel aliquempiam potiorem, quæ sunt gesta referentes, debuisse responsa promereri; quia nimis judicaretur arrogans, si de prima sede taliter existimasset. Quod si, ut magis opinamur, quasi sociis, quibus præesse Christi munere delegatum est, apostolicam sedem institutum sibi noviter sacerdotem præeuntibus oportuisse dixisti literis indicare: fuit quondam ecclesiastica vetus hæc regula apud patres nostros, quibus una catholica apostolicaque communio ab omni prævaricatorum libera pollutione constabat. Nunc autem cum societatem præferre malitis extraneam, quam ad beati Petri, purum redire illibatumque consortium: *Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena.* Quomodo dispositionis apostolicæ antiqua fœdera præbeamus hominibus communionis extraneæ? Quemadmodum vobis ordinationem renuntiatura est, cui vestro etiam testimonio [a] hæreticos damnatos præponitis? Dicet forsitan tua dilectio, hæreticos damnatos dici Acacium & Petrum. * Cur si fas non est, præsentibus saltem literis colloquamur? Quia aliter appellamus dominicæ mensæ participes, aliter qui in ejus nobiscum societate dissentiunt: quia ipse dominus alio modo verba faciebat, a sua prædicatione discretis: alio discipulis regni cœlestis secreta pandebat. Consequenter quoque apostoli non ita a suo collegio separatis, quemadmodum fidei domesticis, consortibusque loquebantur. Sed ait dilectio tua, tantum circa me sese caritatis habuisse, ut non solum ad scribendum fueris contentus, sed affatus audire. Legisti sententiam: *Fides ex auditu, auditus autem per verbum Dei:* illud scilicet verbum, quod confessioni beati apostoli Petri portas inferni nunquam prævalituras esse promisit. Atque ideo rationabiliter existimasti, quia fidelis Deus in verbis suis, non nisi aliquid tale promisisset instituere, veram sponsionis suæ promissionem impleret. Ait denique tua dilectio, nos divinæ providentiæ gratia, quod ille monstraverit, sanctarum ecclesiarum non deserere caritatem, quia me in pontificali sede locaverit non indigentem, sicut ait, doceri; sed intendentem omnia necessaria ad ecclesiastici corporis unitatem. Ego quidem sum omnium hominum minimus, satis immeritus ad tantæ sedis officium, nisi quod superna gratia semper operatur magna de parvis. Quid enim de me sentiam cum hoc ipse de se magister gentium testetur, qui se ultimum, & non dignum vocari apostolum, profitetur? Verumtamen, ut ad dilectionis tuæ verba redeamus, si veraciter assecutus es hæc divinitus mihi fuisse collata, quæ & profecto quæcumque sunt bona, dona sunt Dei: sequere ergo hortamenta non indigentis doceri, & secundum supernam dispositionem universa cunctaque inspicientis quæ ad ecclesiarum pertinent unitatem, & adversus diabolum conturbatorem veræ pacis atque compagis, ut asseris fortiter resistentis. Si ergo de me ista pronuntias, aut sectanda tibi sunt, quæ a Christo, ut perhibes, constituta sunt; aut palam te, quod absit, Christi dispositionibus obviare depromis, aut ad * veniam luxuriæ de me cognoscens ista jactare. Sed consequenter annectis, condescendibilem me & optima dispositione revocare posse concordiam. Proinde, quoniam isto verbo frequenter utimini, quid sibi velit, explorem. Optima enim illa est ecclesiæ catholicæ atque apostolicæ dispositio, ad meliora proficiendo condescendere, non ad inferiora descendendo deficere. Cum autem dicis, condescendere nos debere vobiscum, interim jam vos aut descendere, aut descendisse monstratis. Unde, quæso, vel quo ista descensio est? Utique ex superiori quodam loco ad inferiora quæque * depositio, a catholica apostolicaque communione ad hæreticam damnatamque prolapsos vos videtis, cognoscitis, non negatis: & non solum vos in infimis jacere delectat, sed etiam in superiore manentes, sede vultis impelli. Condescendere nos vobiscum invitatis ad ima de summis, nos coascendere vos nobiscum rogamus ad summa de imis. Nunc igitur sub conspectu illius excelsæ justitiæ judicet genus humanum, quis nostrum debeat alteri obedire. [2] An dicis, ut cetera nunc omittam, descendit dominus ipse de cœlo; Descendit plane, sed ut hominem ab errore liberaret, non ut ejus misceretur errori. Nonne ipse præmonuit, ut qui in tecto consisterent, non descenderent, nec de ea, quæ in domo videntur esse, tollenda? Nonne pro omnibus apostolus clamat unus, qui plus omnibus laboravit, cum de custodia veritatis ageretur, quibus nec ad horam cessimus subjectionis gratia, ut veritas evangelii permaneret apud vos? Videtis cælestem magistrum condescendere noxiis recusantem? Postremo faciamus aliquem corruisse, ad quem benignissime sublevandum paululum quispiam velit inflecti. Ergo, ut erigatur jacens, miserantem convenit inclinari, non ut cum eodem præcipitetur in foveam. Igitur per literas, quas per Sinclitium diaconem destinastis, de his quos baptizavit, quos ordinavit Acacius, majorum traditione confectam & veram, præcipue religiosæ solicitudini congruam præbemus sine difficultate medicinam. Quo nos vultis ultra descen-

Psal. 136.

Quod

Rom. 10. Matth. 16.

* venam

* depositio A catholica &c.

Matth. 24.

1. Cor. 15.

1. Cor. 1. 5.

Gal. 2.

1 Scholion Mſ. in cod. Bellov. *Hæreticos damnatos dicis Acacium & Petrum.* Hard.
2 Forte rectius, *At dicis.* Hard.

ſcendere ? Quid tacetis ? Quid verecundamini verbis exprimere quod corde geſtatis ? Ipſa vos ſaltem verecundia, quod nonnunquam fit, debuit commonere. An forſitan, ut hæreticorum damnatorumque & his vel eorum ſucceſſoribus communicantium nomina conſentiamus admitti ? Hoc non eſt condeſcendere ad ſubveniendum, ſed evidenter in inferna demergi. Parcite, quæſo, & nobis & vobis. Quod ſi curam veſtri adeo non habetis, date veniam nobis. Dolere & flere poſſumus & debemus : in hæc abrupta deduci nec poſſumus, nec debemus, qui, præſtante Deo noſtro, ſinceram puramque paternæ traditionis fidem communionemque retinere, & ab omni prævaricatorum contagione diſcretam, etiam intentato periculo mortis, optamus, eligentes, (ſi velit Deus) quælibet illa perpeti, quam cauſas incidere damnationis æternæ. Date, inquam, veniam, ſi tamen cum vos propter amorem cujuslibet hominis vel timorem hæc libenter incurritis, nos propter amorem Dei, & timorem gehennæ, talia refutamus. Nec vos credatis, diſſimulando cauſas atque perſonas, cujuslibet amicitiis poſſe ſubrepere ? quia neque vos ita ſubtiles eſtis, qui non poſſitis intelligi : & nos, præſtante Deo noſtro, non reperitis incautos. Nonne miſſis huc ſæpe literis indicaſtis, cum ceteris hæreticis vos Eutychen quoque reſpuere ? Hoc ſi verum eſt, aut eos, qui communicaverunt Eutychetis ſucceſſoribus, pariter abdicate : aut aliorum quoque hæreticorum ſucceſſoribus communicantes, admittite. Sed Acacius, inquis, nihil contra fidem, ſicut Eutyches, & ſucceſſor ejus, legitur ubicumque dixiſſe ; quaſi non ſit deterius, & non ignoraſſe veritatem & tamen communicaſſe veritatis inimicis. Si enim, cum aliquis recte ſapiens de fide catholica communicet illis hæreticis, inter quos Eutychetem poſuiſtis, vel ſucceſſoribus eorum, non eſt fas eos inter catholicorum altaria nominare : ita ergone illius Eutychetis ſucceſſoribus communicando, ſimili ſorte tenetur obnoxius ? De talibus quippe convenienter dicitur : *Deſcendant in infernum viventes :* qui dum illa vita, *qua juſtus vivit*, vera atque catholica putantur vivere, repente aut in prona pravitatis, aut in hæreticæ communionis inferna vergunt. Ecce quales Chriſto dicitis eſſe præponendos, cum ille nec animas noſtras ſibimet præcipiat anteponi. Imo & adhuc quæritis, quando fuerit damnatus Acacius : quaſi re vera, etiamſi eum nullus ante damnaſſet, non debuerit orthodoxæ & apoſtolicæ communionis, cujus prævaricator extitit & deſertor, participatione ſecludi : ſicut etiam quilibet, qui fuerit ante catholicus, cuicumque hæreſi communicans, merito judicatur a noſtra ſocietate removendus : aut in tali ſorte defunctus, inter catholicorum nomina nullatenus computari. Miramur tamen, quomodo iſta profertis, hoc eſt & ſynodum Chalcedonenſem vos ſuſcipere pro fide catholica profiteamini : & eos, quos damnavit, ſectantium communicatores, non particulariter generaliterque putetis fuiſſe damnatos. Oſtendite ergo quæ ſynodus in unaquaque hæreſi cum erroribus ſucceſſores eorum his communicantes ſimulque omnes non damnet & complices. Itaque ille veſter Acacius, qui Eutychianis hæreticis deteſtabili communione factus eſt particeps, ab eadem ſynodo ſine dubitatione damnatus eſt, quæ & Eutychen Dioſcorumque cum ſucceſſoribus eorum hiſque communicantes ſynodico tenore proſtravit.

Sic ſequaces quoque eorum, Timotheum, Petrumque ſimili definitione dejecit. Proinde ſi ea quæ in ſynodo Chalcedonenſi pro fide & communione catholica lege apoſtolica definita ſunt, vere certeque ſectamini, ſicut veſtra profeſſione multiplici continetur ; aut ſucceſſores ab illa ſynodo damnatorum hiſque communicantes abjicite ; aut, ſi iſtos admittitis, ea quæ in illa ſynodo pro fide & communione catholica & apoſtolica ſunt peracta, non ſolum falſo vos retinere perpenditis, ſed inſuper labefactare conamini, & in Eutychianam hæreſim ſine retractatione reciditis, meritoque a catholicis probamini eſſe vitandi : quia ut talem peſtilentiam perpetuo poſſemus evadere, ea quæ contra ipſam ab ea congregatione ſanctorum patrum ſalubriter decreta leguntur, nullatenus mutilanda, non ſolum ſedis apoſtolicæ præſules, ſed etiam orientalium regionum catholici cenſuere pontifices. An Petrum dicitis fuiſſe purgatum, cui communicavit Acacius ? Veris aſſertionibus edocete, hoc oſtendite, hoc probate, quibus ille modis, quibus ille regulis ab Eutychiana fuerit profeſſione vel communione mundatus : ut cum id nihilominus evidenti rerum claruerit demonſtratione convictum, palam aperteque poſſitis advertere, aut vos debere cedere veritati, aut adverſus hanc manifeſta dimicatione confligere. Nec vobis blandiamini, quia fidem catholicam profitemini vos tenere, quia Eutychetis nomen ademiſtis, quia ea veluti prædicare videamini, quæ orthodoxa prædicavit antiquitas. Clamat enim nobis illa evangelica ſententia; *Aut facit arborem bonam, & fructus ejus bonos : aut facite arborem malam & fructus ejus malos : a fructibus enim arbor cognoſcitur :* id eſt, ſi voce, ſi fide, ſi profeſſione catholica & apoſtolica fideliter veraciterque gloriamini, hujus & communionem recipite. Si vero hæreticorum, ſcilicet damnatorum, vel his, aut ſucceſſoribus eorum communicantium, communio vobis placet, quid ſtatis ? quid circumſpicitis ? ſimul & eorum aperte manifeſteque, remotis obſtaculis, dogma defendite. Quid enim juvat ? imo & ſatis gravat, dictis polliceri, quod factis negatur, ut non ſolum ipſa per ſe hæreſis Eutychiana, quam ſit funeſta Chriſtiano ſacramento, poſſitis agnoſcere, ſed quanta & quam gravia hæreſis iſta in ſui diffinitione contineat. Ecce ad quæ nos præcipitia condeſcendere provocatis, atque ad quæ nos vitæ æternæ pericula cupitis inclinare. Hoc deſcenſu ſalvare eſt ægrotantem, an cum languente conſumi ? Hæc erit optima diſpoſitio illius, quam memoras, reparandæ concordiæ, an illa potius, ut rejectis contagiis perfidorum, integra fide, ſincera ſui communione potiatur communio catholica atque apoſtolica, ne hæreticorum tabe depulſa, intemeratam ſuæ fidei confeſſionem nitatur adſtruere, atque invicem ſibimet congruentis orthodoxæ profeſſionis communioniſque ſit unitas ? Hanc (ſicut dilectionis tuæ literæ cohortantur) meis quoque temporibus cuſtodiri, qua valeo preces depoſco, quæ per tot annos ab illis patribus glorioſis, illibata intactaque ſervata eſt. Hæc enim eſt, ſicut ipſe dicis, quam Deus noſter de omnibus bene futuram, & ſecundum ſuam veritatem & regulam guber-

Pſal. 51. *Rom.* 1.

Matth. 12.

bernandam, & præscius ante constituit, & singulis quibusque temporibus sua dispositione convenienter aptavit. Hæc est voluntas Dei, cujus tu ingeris mentionem, quam ego quoque pro meo modulo, quem dominus donare dignatur, cupio prorsus implere, ut non reus de hujus talenti cælestis diminutione reperiar: sed in hoc talento (sicut ipse quoque nos admonet) incrementum Christi gratia postulo consequ, & nullum prorsus incidere detrimentum. Hinc est quod prioribus dilectionis tuæ literis, sicut tua quoque pagina designavit pro vestra sumpsi salute tristitiam, ubi comperi quod erat vobis noxium, & quod veræ paci contrarium reperi. 2. Cor. 7. Contristatur enim apostolus de errore deviantium, & lætitiam recipit de eisdem sua prædicatione correctis. Si autem tua caritas, ut dixit, nescio quorum necessitate constringitur, quod (pace tua dixerim) sacerdos pro veritate promenda nec facere deberet omnino nec dicere; ignoscat nobis hominibus timidissimis, si coarctante nos terribili & divini judicii grandi necessitate constringimur, sicut qualescumque ministros Christi decet, [1] nos animas nostras ponere pro veritate salvandas, quam eas lucrari velle veritatis diminutione perdendas, ut non dicam, contra fidem libitis cujuslibet abdicandas. Istæ mihi sunt (quas dilectio tua commendat) certæ fidei perpetuæ cum eo, quicumque voluerit, in Christi visceribus amicitiæ. Hic non tam optamus præponi aliis, sicut prædicas, quam cum fidelibus cunctis sanctum & Deo placitum habere consortium. Hæc mihi (quam mandat dilectio tua) pax solida, inconvulsa, & perennis: hoc unum vinculum (sicut etiam ipse desideras) salutare, quo cuncta uniri possit ecclesia. Hoc quibus est creditum, (sicut & ipse deprecaris) protectio divina perficiat. Hæc est, *quæ Deus est, caritas*, quam poscis *de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta*. 1. Joan. 4. 1. Tim. 1. Quomodo ergo *de corde puro*, si hæreticorum fuerit participatione polluta? Quomodo *conscientia bona*, si malorum fuerit confusione permixta? Quomodo *fide non ficta*, si fuerit mixta cum perfidis? Quæ si prudentia tua (sicut eam precamur) diligenter advertat, perspicit apostolicam sedem non vitare pacem, sed hæreticorum damnatorumque vitare * vestigia. Quæ etiam vos rationabiliter intuentes, creditis [2] commonendum populum Constantinopolitanum, non permittere submoveri nomine perfidorum. Quisnam hoc in ecclesia Dei, quæso te, possit audire, cum utique pastorem sequi grex debeat ad pascua salutaria revocantem, non per devia gregem pastor errantem? Dic mihi, rogo te, grex pro te, an tu pro grege redditurus es rationem? Certe si vobis hoc placet, multo magis causa est nobis justior, qui populum Romanum a fide illa sua, laudabili majorum traditione percepta, declinare non sinentem nos penitus libenter audivimus, si vos Constantinopolitanam plebem, ab hæretica communione discedere recusantem, non vultis offendere.

* contagia.

Sed nos dicitis debere dirigere qui eam valeant mitigare. Quomodo me auditura est, quem videtur habere suspectum, si præsules suos despicit admonentes? Nonne ipsis apostolis est præceptum in aliquibus regionibus verbi prædicatione non uti: his quippe, in quibus non fuerant audiendi? Veniemus, frater Euphemiane, sine dubitatione, veniemus ad illud pavendum tribunal Christi (ut taceam, quæ [3] ex hoc sit metuenda vindicta) circumstantibus illis, a quibus fides ipsa [4] est. Non illic inficiationibus, non dilationibus, non [5] inclusionibus est agendum: sed manifestissime comprobandum, utrum beati Petri glorioſa confessio cuiquam eorum, quos regendos accepit, quidquam subtraxerit ad salutem; an eam auscultare nolens, etiam cum suo periculo rebellis [6] extiterit obstinata pernicies? Ibi certe dilucidabitur, utrum ego (sicut putatis) acerbus, asper, & nimis durus, difficilisque sim vobis, qui cum ratione vestram salutem parturio, qui clamo: Etiamsi austerum videtur antidotum, accipite, quæso, bibite, vivite, nolo moriamini: an vos, qui a noxiis prohibiti, medicos ducitis execrandos, imo qui vultis vobiscum medicos ægrotare, quam vos recipere [7] sanitatem. *Et alia manu:* Dominus te incolumen custodiat.

Notæ Severini Binii.

a *Epistola*.) Hæc est secunda epistola Gelasii, responsoria illius qua Euphemius Constantinopolitanus episcopus communionem catholicam sibi negatam extorquere frustra conatus est. Euphemius orthodoxam quidem fidem profitebatur: sed quia nomen Acacii prædecessoris sui ab ecclesia Romana damnati e diptychis, prout Felix papa monuerat, necdum expunxerat, catholicæ ecclesiæ communione indignus erat. Ut Gelasium in locum Felicis subrogatum accepit Euphemius, more majorum scripsit quidem epistolam fidei suæ confessoriam, ut communicatorias literas impetraret; sed Gelasius reddidit tantum illi, quæ non extat, epistolam communicatoriam, qua eum admonuit se frustra de obtinenda ecclesiæ catholicæ communione agere, antequam nomen Acacii e sacris tabulis abstulerit, penitusque eraserit. Qua occasione, cum Euphemius alia legatione, alias ad pontificem dedisset literas ejusdem argumenti cum prioribus, pontifex priori sententiæ & epistolæ inhærens, hanc secundam ad eumdem Euphemium epistolam rescripsit anno pontificatus sui primo: poterat enim uno eodemque spatio bimestri Euphemius unas literas Constantinopoli Romam misisse, & responsorias suarum inde vicissim recepisse. Euphemius Constantinopolitananus episcopus communione catholica indignus quare?

b *Fratri*.) Non exhorruisse orthodoxos interdum vocare fratres Christianos etiam a communione extorres, hoc aliisque pluribus exemplis demonstrari potest: compagine enim humanæ naturæ & nominis Christiani, licet non fidei orthodoxæ, neque catholicæ conjunctione, ejusmodi nomenclatura aliquando a patribus usitata reperitur. Baronius an. 492. num. 10. An & quomodo excommunicati, appellari possint fratres?

c *Nisi per literas spectaverit significationem provocatam*.) Id est, reddens certiorem eum, qui ante literis provocaverat.

II. AD [a] LAURENTIUM DE LIGNIDO EPISCOPUM.

Ad pontificatum assumptus de more Romanæ ecclesiæ fidei formulam, quam omnes profiteri teneantur, præscribit.

IN prolixitate epistolæ dilectionis tuæ magno nos gaudio replesti in ea parte, in qua dictum est, quod in Thessalonicensi ecclesia, vel in aliis similiter recitata epistola prædecessoris nostri

1 Forte, *potius animar*. Hard.
2 Forte, *commovendum*: in Bellov. *opponendum*. Hard.
3 Cod. Capituli Veronen. *quia & hic*. 4 Id. Cod. *defensa est*.
5 Id. Cod. *illusionibus*. 6 Id. Cod. *extiteret* 7 Al. *salutem*. Hard.

noſtri de exceſſibus Acacii, cuncti eidem anathema dixerint, nec quiſquam communioni prævaricatori ſeſe miſcuerit. Unde quia nos admones dilectione fraterna, ut velut medicinam quamdam fidei epiſcopis per Illyricum, vel aliis miniſtrare debeamus, quamquam hoc copioſiſſime factum ſit a beatæ recordationis prædeceſſore noſtro: & quia mos eſt Romanæ eccleſiæ ſacerdoti noviter conſtituto formam fidei ſuæ ad ſanctas eccleſias prærogare, hæc eadem compendioſa nimis brevitate ſtudui renovare, ut ſub qua fide vivendum ſit, ſecundum ſtatuta patrum, in hanc noſtram epiſtolam propter brevitatem ſine faſtidio lector agnoſcat.

Confitemur ergo dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium Dei unigenitum ante omnia quidem ſæcula, ſine principio, ex Patre natum ſecundum deitatem; in noviſſimis autem diebus de ſanctiſſima virgine Maria eumdem incarnatum & perfectum hominem ex anima rationali & corporis ſuſceptione homouſion Patri ſecundum deitatem, & homouſion nobis ſecundum humanitatem. Duarum enim naturarum perfectarum unitas facta eſt ineffabiliter, propter quod unum Chriſtum eumdem filium Dei & hominis unigenitum a Patre, & primogenitum ex mortuis confitemur; ſcientes quod quidem coæternus ſit ſuo Patri ſecundum divinitatem, ſecundum quam opifex eſt omnium, & dignatus eſt poſt conſenſionem ſanctiſſimæ virginis, cum dixit ad angelum: *Ecce ancilla domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Luc. 1. Ineffabiliter ſibi ex ipſa ædificavit templum, & ſibi univit, quod non coæternum de ſua ſubſtantia e cælo detulit corpus, ſed ex maſſa noſtræ ſubſtantiæ, hoc eſt ex virgine, hoc accipiens: & ſibi uniens, non Deus Verbum in carnem verſus eſt; neque ut phantaſma apparens, ſed inconvertibiliter, & incommutabiliter ſuam conſervavit eſſentiam primitias naturæ noſtræ ſuſcipiens, ſibi univit. Nam principium Deus Verbum has noſtræ naturæ primitias multa ſibi bonitate unire dignatus eſt, qui non permixtus, ſed in utriuſque ſubſtantia unus & ipſe viſus, ſecundum quod ſcriptum eſt: *Solvite templum iſtud, & in tribus diebus reſuſcitabo illud.* Joan. 2. Solvitur enim Chriſtus Jeſus, ſecundum meram ſubſtantiam quam ſuſcepit, & ſolutum ſuſcitat proprium templum: hoc ipſe ſecundum divinam ſubſtantiam, ſecundum quam & omnium artifex eſt. Nunquam autem poſt reſurrectionem unitionis noſtræ naturæ diſceſſit a proprio templo, nec diſcedere poteſt propter ineffabilem ſuam benignitatem, ſed eſt ipſe dominus Jeſus Chriſtus & paſſibilis, & impaſſibilis: paſſibilis ſecundum humanitatem, impaſſibilis ſecundum divinitatem. Suſcitavit igitur ſuum templum Deus Verbum, & in ſe naturæ noſtræ reſurrectionem & renovationem operatus eſt, & hanc dominus Chriſtus noſter Deus, poſtquam reſurrexit a mortuis, diſcipulis ſuis oſtendebat dicens: *Palpate me, & videte quoniam ſpiritus carnem & oſſa non habet, quemadmodum me videtis habere:* Luc. 24. non dixit, quemadmodum me dicitis eſſe, ſed *habere*, ut & qui habet, & qui habetur conſiderans, non permixtionem, non converſionem, non mutationem, ſed unitatem factam reſpicias. Propterea, & fixuras clavorum, & fixionem lanceæ demonſtravit, & cum diſcipulis manducavit, ut per omnia reſurrectionem noſtræ naturæ in ſe renovatam doceret: & quia ſecundum beatam divinitatis ſubſtantiam inconvertibilis, incommutabilis, impaſſibilis, immortalis, nullius indigens, perficiens omnes paſſiones, ſe permiſit proprio inferri templo, quod virute propria ſuſcitavit, & per propriam perfectionem templi ſui renovationem noſtræ naturæ operatus eſt. Qui autem dicunt ſubtilem hominem Chriſtum, aut paſſibilem Deum, aut in carne verſum, aut non (*a*) cognitum habuiſſe corpus, aut de cœlo hoc detuliſſe, aut phantaſma eſſe, aut mortalem dicentes, Deum Verbum indiguiſſe, ut a Patre ſuſcitaretur, aut ſine anima corpus, aut ſine ſenſu hominem ſuſcepiſſe, aut duas ſubſtantias Chriſti, ſecundum permixtionem confuſas, unam factam ſuiſſe ſubſtantiam, & non confitentes dominum noſtrum Jeſum Chriſtum duas eſſe naturas inconfuſas, unam autem perſonam, ſecundum quod unus Chriſtus, unus idem Filius, iſtos anathematizat catholica & apoſtolica eccleſia. Hæc ergo ſunt, frater dilectiſſime, quæ pro antidoto nos debere mittere flagitaſti, quod nullum amarum, neque dulce noxium videndum refugite, nam & de noſtro conventu diſpoſueramus quoſdam dirigere, ſi ratio id temporis fieri permiſiſſet: quod facere credimus opportune, cum illarum partium correctio ad nos, juvante domino, legatione pleniſſima, ſicut confidimus fuerit nuntiata. Sperantes etiam de Dei noſtri miſericordia, ut huic prædicationi noſtræ clementiſſimus & Chriſtianiſſimus imperator unanimitatem ſuam auxiliumque conjungat, quatenus pro fide qua pollet, in illis regionibus coerceat, quin ſuis quæſtiunculis, & ſecundum elementa mundi, ſicut vas electionis ante prædixit, ſuperflua vanaque concinant, nolentes contineri ſalutaribus diſciplinis: ſed *vos*, ſicut ait idem apoſtolus, *non ait didiciſtis, Chriſtum*, ſi tamen illum audiſtis, & in illo docti eſtis, ſicut eſt veritas in Jeſum, quam utique ille apprehendere poterit, qui orthodoxorum patrum, ſicut jam ſæpe dictum eſt, obſervaverit inſtituta. Deus te incolumem cuſtodiat, frater cariſſime. Coloſſ. 2.

Nota Severini Binii.

a *Epiſtola*.) Hæc epiſtola circularis eſt & encyclica ad omnes epiſcopos Macedoniæ anno 1. pontificatus Gelaſii ſcripta: ea occaſione, quod epiſcopus Theſſalonicenſis totius Macedoniæ provinciæ metropolitanus, (ut conſtat infra ex epiſt. 9. ad Dardan. & Illyr. epiſc.) Acacianis modo turpiter adhæreret, qui alias contra oborta ſchiſmata inter orientales & Romanum pontificem, ſedi apoſtolicæ firmiter inhærere, ejuſque patrocinium ſuſcipere conſueviſſet. Ut ergo reliquos ejus provinciæ epiſcopos in officio catholicæ & apoſtolicæ communionis contineret, ad ejuſdem provinciæ antiſtites has circulares literas dedit. Occaſio epiſtolæ hujus, quæ?

RE-

(*a*) Edit. Rom. melius habet *cognitum*.

RESCRIPTUM EPISCOPORUM DARDANIÆ AD GELASIUM PAPAM.

Gratias agunt, quod ipsos monuerit a quibus cavendum sit; & cupere ipsos ab apostolica sede visitari scribunt.

epostolico Domino sancto * apostolo & beatissimo patri patrum Gelasio papæ urbis Romæ, humiles episcopi Dardaniæ.

SAluberrima apostolatus vestri præcepta Tryphone viro religioso filio nostro deferente, qua oportet devotione suscepimus, & maximas Deo omnipotenti, & beatitudini vestræ referimus gratias, quod nos pastorali admonitione & evangelica doctrina visitare dignatus es, domine sancte apostolice & beatissime pater patrum. Desiderii enim & voti nostri est, jussionibus vestris in omnibus obedire, & quemadmodum a patribus nostris accepimus, sedis apostolicæ, quæ vitæ & meritis vestris delata est, præcepta intemerate servare, atque religionem orthodoxam, cujus estis prædicatores, fideli & inculpata devotione, prout nostræ rusticitatis sensus patitur, custodire. Eutychis enim vel Petri Acaciique & omnium sectatorum ejus atque consortium, velut quædam pestifera contagia, ante vestram quoque vitavimus jussionem, & multo magis nunc post admonitionem sedis apostolicæ, & ab eadem nos pollutione necesse est abstinere: & si qui alii ejusdem Eutychetis sectam, vel Petri & Acacii, aut secuti sunt aut sequentur, vel eorumdem se se complicibus atque consortibus æstimant immiscendos, & a nobis, qui sedi apostolicæ secundum divina præcepta & patrum statuta inculpati servire desideramus, omni ratione vitandi sunt. Et si qui forte prava intentione (quod neque arbitramur neque optamus) a sede apostolica se crediderint segregandos, ab eorum nos alienos esse consortio profitemur; quoniam, ut dictum est, patrum in omnibus custodientes præcepta, & inviolabilia sacrosanctorum canonum instituta sectantes, apostolicæ & singulari illi sedi vestræ communi fide & devotione parere contendimus. Et quoniam suggerendi fomitem nobis pro insita sibi benignitate beatitudo vestra concessit, aliqua memorato Tryphoni viro religioso filio nostro, præceptorum vestrorum portitori, suggerenda mandavimus. Et ut suggestionem ejus, quantum arbitramur justam & rationabilem pro supplicatione nostra libenti animo apostolatus vester dignetur admittere, justis precibus exoramus (quod supplicatio nostra meretur effectum) unum ex angelica sede vestra cum sæpe dicto viro religioso ad nos usque præcipite destinare, ut sub ejus præsentia quæ fides orthodoxa, & vestræ jussionis sinceritas postulat, ordinentur. *Et subscriptio.*

Ex divino instituto & patrum traditione sedi apostolicæ parendum.

Joannes episcopus sacrosanctæ ecclesiæ Scopinæ metropolitanæ civitatis huic rescripto a nobis dato consentiens, ad omnia quæ superius continentur manu propria subscripsi.

Bonosus episcopus ut supra subscripsi.

Samuel episcopus ut supra subscripsi.

Verianus episcopus per Valentinum archidiaconum ut supra subscripsi.

Faustinus Episcopus ut supra subscripsi.

Ursinus episcopus ut supra subscripsi.

III. AD EPISCOPOS DARDANIÆ.

Nuntiat se pontificem electum: catholicæ fidei libellum transmittit, hortaturque, ut cum Euthychianistis non communicent, & muneri pastorali invigilent.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Dardaniam constitutis, Gelasius episcopus.

UBi primum respirare fas est a continuorum tempestate bellorum, quæ in illis provinciis, vel in istis [a] temporibus qualitas incessanter exercuit, cunctos per Dardaniam domini sacerdotes fraternæ solicitudinis caritate duximus alloquendos: primum quia regimen apostolicæ sedis adepti, strepitu publico, sicut dictum est, retardante, commissum nobis sacræ dispensationis officium, propriis, ut mos erat, literis * nequimus indicare, quo vestra fraternitas de communionis domini nobiscum munere gratuletur. Deinde, ut post tantas acerbitates incommoditatesque mundanas, qualiter invicem valeremus, mutuus sermo depromeret: postremo si qua de ecclesiasticis referenda sunt causis, quæ propter insidias perpetui hostis, pastorali sunt jugiter circumspicienda vigilantia, significationibus panderemus alternis. His igitur incitati per fratrem & coepiscopum nostrum Ursicinum præsentia dirigere scripta curavimus, præeunte gratia salutationis, orantes ut magnanimiter auxilio domini tolerando rerum transeuntium vastitatem, magis esse debeamus attenti, ne, quod absit, perpetuæ subeamus vitæ dispendium. Proindeque catholicæ veritatis poscit utilitas præcavenda, dilectio vestra paulisper advertat. Apud Græcos, quibus multas hæreses abundare non dubium est, jam ante Dannos fere quadraginta & quinque de domini nostri & salvatoris incarnatione nata conquæstio est: Eutyche quondam presbytero Constantinopolitano in blasphemias proruente, per quas diceret unam tantummodo, id est, solam divinitatis naturam, sive substantiam in domino Jesu Christo credere nos debere, susceptæ carnis veritate prorsus abolita: quod utique improbum commentum Marcionistis, Manichæisque commune, totum sine dubio salutis nostræ solveret sacramentum; siquidem quantum & scripturæ venerabilis dicit auctoritas, & majorum testatur doctrina nostrorum, redemptorem mundi Deum, totum simul Deum, totumque hominem ex Maria virgine fuisse progenitum: Et huic mundo certum est extitisse conspicuum, sic passum, atque resurrexisse constat a mortuis. Itaque quadraginta diebus fuisse cum discipulis conversatum, in cœlum ascendisse, plena luce sit clarum, eoque modo dictum, ad judicium, angelo testante, venturum, ut & filius hominis, quem beatus Stephanus martyr a dextris virtutis Dei vidit astantem,

* Edit. Rom. *nequivimus*

Actor. 7.

Temporum; vide cl. Maffeii præfationem ad supplem. Acac. supra pag. 1069.

tem, manifeſtus appareat, & quem compunxe- A
runt perſecutores ejus, aſpiciant: quod nimirum ſine carnis humanæ non poteſt conſtare materia, cujus aſſumptio glorificata eſt deitate, non prorſus [1] abſumpta. Unde & beatus apoſtolus Joannes dicit: *Qui negat Chriſtum in carne veniſſe, hic eſt antichriſtus:* & glorioſus apoſtolus Paulus qualem hodie credere debeamus dominum noſtrum Jeſum Chriſtum palam profeſſus eſt, dicens: *In quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*, quod brevi capitulo ſimul Arianam peſtem, & hanc quam diximus Eutychianam cœleſti prædicatione ſubvertit, quia & homo nihilo minus eſt, ubi omnis plenaque divinitas habitare perhibetur, & corporaliter exprimendo, in veritate perſiſtere B noſtri corporis approbatur.

Joan.. 2.

Coloſſ. 2.

Super autem his frequenter ab apoſtolica ſede, & per beatæ memoriæ ſanctum Leonem, & per ſucceſſores ejus certum eſt, Græcos fuiſſe convictos, ſicut ipſorum chartis, quas apud nos habemus, ſine ambiguitate monſtratur. Nunc vero quamvis ipſam peſtilentiam non audeant profiteri, eos tamen qui talibus communicaverint, meritoque ſecundum Chalcedonenſis decreta concilii ab apoſtolica ſede damnati ſunt, obſtinatique in eadem damnatione defuncti, pernicioſo furore defendunt, & eorum recitationem eccleſiæ catholicæ moliuntur ingerere. Quod utique, quod abſit, receptis, etiam contagium pravitatis, cui ſe communio- C ne ſociarunt, conſequenter incurritur, quemadmodum (quod dominus avertat) ſi Arii vel cujuslibet hæretici ad eccleſiaſticam recitationem nomen admittitur, ſimul & conſortium deteſtabilis erroris aſſumitur. Unde quia errorem quidem fatentur, ſed ea ſibi putant communionem catholicam conditione laxandam, ut nomina eorum qui prævaricati ſunt illis in eccleſia recitare ſit licitum, & non tam ipſi corrigere, quam ſinceritatem catholicam inficere nitantur contagio perfidorum; dilectionem veſtram fraternæ caritatis affectu non deſtitimus admonere, ut ſi qui talia ſeminantes ad veſtras regiones forte pervenerint, modis omnibus excludantur, vobiſque cum ſede beati D ſe reſcripſit imperii promotione gaudere: & apoſtoli Petri, ſicut a patribus noſtris eſt tradita illibata communio atque ex omni parte inconvulſa perduret. Certe ſi quis aures veſtras de hac crediderit ſubreptione pulſandas, ſolicitudine paſtorali ad nos quam citius referre properetis, ut communi ſtudio, catholicoque tractatu, pro domo unius domini cuncti catholici conferant ſacerdotes; ut quæ orthodoxæ definitioni competunt, intemerata ſerventur: & quatenus errantibus debeat ſubveniri, rationabili deliberatione noſcatur. Hæc autem veſtra dilectio etiam ad contiguas ſibi quaſque provincias vicinoſque pontifices prudenter faciat pervenire, ut eccleſiarum præſules, univerſæ veritatis inſtructione percepta, mortiferam de- E clinare valeant falſitatem. *Et ſubſcriptio*: Deus vos incolumes cuſtodiat, fratres cariſſimi.

Nota Severini Binii.

a *Epiſtola.*) Duabus epiſtolis admonuit Gelaſius pontifex epiſcopos Dardaniæ, ut Eutychianorum communionem ſedulo vitarent. Priorem (quæ excidit) miſit per Tryphonem; ad quam præcedens epiſtola ab epiſcopis Dardaniæ reſcripta fuit. Poſteriorem hanc ejuſdem argumenti miſit per Urſicinum, prout ipſi petiverant. Encyclicam & circularem fuiſſe patet ex verbis epiſtolæ in fine. Ex eo quod ab initio Eutychianæ hæreſeos, quæ detecta fuit anno 448. hoc loco enumeret annos 45. apparet eam anno pontificatus Gelaſii primo ſcriptam eſſe. Duabus epiſtolis Eutychianorum communio interdicta epiſcopis Dardaniæ

INCIPIT EPISTOLA B. PAPÆ GELASII

ad Natalem Abbatem.

Dilectiſſimo filio Natali Abbati Gelaſius Epiſcopus.

QUamvis pro beati Petri Apoſtoli moderamine divinitus inſtituto, &c. *Extat ſup.* pag. 206.

IV. SEU [a] COMMONITORIUM, [a] AD [3] FAUSTUM MAGISTRUM FUNGENTEM Legationis officio Conſtantinopoli.

Acacium jure a ſede apoſtolica damnatum, & in excommunicatione mortuum non poſſe abſolvi: & cum illo non communicandum.

EGo quoque mente * percepi Græcos in ſua * præcepi
obſtinatione manſuros, nec cui velut inſperatum videri poteſt, quod eſt * ante præco- * in ante
gnitum. Quapropter [4] non jam propter religionis cauſas ſtudent diſpoſitionibus publicis obviare, ſed potius per occaſionem legationis regiæ catholicam fidem moliuntur evertere, & tali * commento nituntur ſperata præſtare. * commercio
Quid ſibi vult autem quod dixerit imperator, a nobis ſe in religione damnatum, cum ſuper hac parte & deceſſor meus non ſolum minime nomen ejus attigerit, ſed inſuper quando principia adeptus regiæ poteſtatis exercuit, in ejus ingaudere: & ego nulla ipſius unquam ſcripta percipiens, honorificis (ut noſtis) eum literis ſalutare curaverim? Deceſſores mei, ſacerdotes qui prævaricatoribus ſe communicaſſe propria voce confeſſi ſunt, a communione apoſtolica ſubmoverunt. Si * iſti placet ſe miſcere damnatis, no- * ita
bis non poteſt imputari: ſi ab eis velit abſcedere, tanto magis a nobis non poteſt eſſe damnatus, ſed potius ad gratiam ſinceræ communionis admiſſus. Ad ſenatum vero pertinet Romanum, ut memor fidei, quam a parentibus ſe ſuſcepiſſe meminit, contagia vitet communionis externæ, ne a communione hujus ſedis apoſtolicæ (quod abſit) reddatur externus. Ve- E niam ſibi dari * proponunt. Legatur, ex quo * debere
eſt religio Chriſtiana, vel certe detur exemplum, in eccleſia Dei a quibuslibet pontificibus, ab ipſis apoſtolis, ab ipſo denique ſalvatore veniam niſi corrigentibus ſe fuiſſe conceſ-

1 *Abſumpta.* Vide præfationem citatam pag. 1069.

2 Circa hoc Commonitorium vide, quæ obſervavit Cl. Maffejus in præfat. ad ſupplem. Acac. ſupra pag. 1071.

3 Sunt qui Feſtum dicant legi oportere: nec ſub Gelaſio Papa hunc legatum fuiſſe Conſtantinopolim a Theodorico Rege, ſed ſub Anaſtaſio Gelaſii ſucceſſore. *Harduinus.*

4 Codex Veronenſis capituli millenariam præferens ætatem, quocum hoc Gelaſii Commonitorium collatum eſt, hic legit, *non tam*

ceſſam. Auditum autem ſub iſto cœlo nec legitur omnino, nec dicitur, quod eorum voce depromitur: Date nobis veniam, dum tamen nos in errore duremus. Id quoque * [1] pariter oſtendant, qui nobis canones nituntur opponenere, quibus hoc canonibus, quibus regulis, qua lectione, quove documento, ſive majoribus noſtris, ſive ab ipſis apoſtolis, (quos potiores merito fuiſſe non dubium eſt) ſeu ab ipſo domino ſalvatore, qui judicaturus creditur vivos & mortuos, ſive factum eſt unquam, vel faciendum eſſe mandatur. Mortuos ſuſcitaſſe legimus Chriſtum, in errore mortuos abſolviſſe non legimus. Et qui certe hoc faciendi ſolus habuit poteſtatem, beato Petro principaliter mandat apoſtolo: *Quæ ligaveris ſuper terram, ligata erunt & in cœlis: & quæ ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Super terram*, inquit; nam in hac ligatione defunctum nuſquam dixit * abſolvi. Quod ergo nunquam factum eſt, vel mente concipere formidamus, ſcientes in divino judicio non poſſe penitus excuſari. Si autem, quod nunc prætendunt, a Romana eccleſia ſe ſunt diviſuri, id jamdudum feciſſe monſtrantur. [2] Euphemium vero miror, ſi ignorantiam ſuam ipſe non perſpicit, qui dicit Acacium ab uno non potuiſſe damnari. Itane non perſpicit, ſecundum formam ſynodi Chalcedonenſis, Acacium fuiſſe damnatum? nec novit eam, aut ſe noſſe diſſimulat: in qua utique per numeroſam ſententiam ſacerdotum erroris hujus auctores conſtat fuiſſe damnatos; ſicut in unaquaque hæreſi a principio Chriſtianæ religionis & factum fuiſſe, & fieri, manifeſta rerum ratione monſtratur, deceſſoremque meum executorem fuiſſe veteris conſtituti, non novæ conſtitutionis auctorem? Quod non ſolum præſuli apoſtolico facere licet, ſed cuicumque pontifici, ut quoslibet & quemlibet locum, ſecundum regulam hæreſeos ipſius ante damnatæ, a catholica communione diſcernant. Acacius quippe non fuit novi vel proprii inventor erroris, ut in eum nova ſcita * prodirent, ſed alieno facinori ſua communione ſe miſcuit. Itaque neceſſe eſt, ut in illam recideret juſta lance ſententiam, quam cum ſuis ſucceſſoribus per convenientiam ſynodalem ſuſceperat auctor erroris. [3] Nobis opponunt canones, dum neſciunt quid loquantur. Contra quos hoc ipſo venire ſe produnt, quod primæ ſedi, ſana rectaque ſuadenti, parere fugiunt. Ipſi ſunt canones, qui appellationes totius eccleſiæ ad hujus ſedis examen voluere deferri. Ab ipſa vero nuſquam prorſus appellari debere ſanxerunt; ac per hoc illam de tota eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium, nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, ſententiamque illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potius decreta ſequenda mandarunt. In hac ipſa cauſa Timotheus Alexandrinus, & Petrus Antiochenus, Petrus, Paulus, Joannes, & ceteri, non ſolum unus, ſed plures utique nomen ſacerdotii præferentes, ſola ſedis apoſtolicæ ſunt auctoritate dejecti, cujus rei teſtis etiam ipſe docetur Acacius, qui præceptionis hujus extitit executor. Quod utique ſicut apoſtolicam ſedem juxta formam ſynodicam feciſſe manifeſtum eſt, ſic neminem reſultare potuiſſe, certiſſimum. Hoc igitur modo recidens in conſortium damnatorum, eſt damnatus Acacius, qui eorum damnationem, antequam prævaricator exiſteret, fuerat executus. Nobis auſi ſunt facere canonum mentionem, contra quos ſemper ambitionibus illicitis [4] feciſſe monſtrantur. Qua ipſi ſynodo, vel ſecundum cujus ſynodi formam Alexandrinum Joannem de eccleſia, cui ordinatus fuerat, expulerunt? qui nullis cauſis evidentibus nec ante convinci, nec poſtea provocans, etiam in judicio competenti potuit accuſari. Quod ſi dicunt: Imperator hoc fecit: hoc ipſum quibus canonibus, quibus regulis eſt præceptum? Cur huic tam pravo facto conſenſit Acacius, cum auctoritas divina dicat: *Non ſolum qui faciunt prava reos eſſe, ſed etiam qui conſentiunt facientibus.* Quibus canonibus quibuſve regulis Calendion excluſus eſt, vel primi urbium diverſarum catholici ſacerdotes? Qua traditione majorum apoſtolicam ſedem in judicium vocant?

An ſecundæ ſedis antiſtites, & tertiæ, ceterique bene ſibi conſcii ſacerdotes depelli debuerunt, & qui religionis extitit inimicus, depelli non debuit? Viderint ergo, ſi alios habent canones, quibus ſuas ineptias exequantur. Ceterum iſti, qui ſacri, qui eccleſiaſtici, qui legitimi celebrantur, ſedem apoſtolicam ad judicium vocare non poſſunt: & Conſtantinopolitanæ civitatis epiſcopus, quæ utique per canones inter ſedes nullum nomen accepit, in communionem recidens perfidorum, non debuit ſubmoveri? An, qui homini mentitus dicitur imperatori, & qui imperatorem læſiſſe perhibentur, depelli debuerunt: & in Deum, qui ſummus & verus eſt imperator, Acacium delinquentem, ſinceramque communionem divini ſacramenti ſtudentem miſcere cum perfidis, ſecundum ſynodum, quâ hæc eſt damnata perfidia, non oportebat excludi? Sed velint, nolint, ipſius * judicio [5] antiquæ canonum conſtitutiones firmabuntur.

Sed religioſi viri atque perfecti, ſecundum canones conceſſam ſedi apoſtolicæ poteſtatem nimirum conantur eripere, & ſibimet eam contra canones uſurpare contendunt. O canonum magiſtros atque cuſtodes! Nobis nullum fas eſt inire certamen cum hominibus communionis alienæ, divina ſcriptura prædicante: *Hominem hæreticum poſt primam & ſecundam correptionem devita, ſciens quod hujuſmodi delinquat, proprio judicio condemnatus.* Ecce cognoſcant, quia non ſolum ab alio, ſed a ſe quoque ipſo * damnetur hæreticus. Illud autem nimis eſt impudens, quod Acacium veniam poſtulaſſe confingunt, & nos extitiſſe difficiles. Teſtis eſt frater veſter, filius meus vir illuſtris Andromachus, qui a nobis abundanter inſtructus eſt, ut cohortaretur Acacium depoſita obſtinatione reſipiſcere, & ad ſedis apoſtolicæ remeare conſortium, quique ſe ſub jurejurando magnis cum eodem molitionibus egiſſe teſtatur, nec ad ea, quæ recta ſunt, potuiſſe deflecti, ſicut rerum probatur effectu. Certe proferatur judicium, quando miſerit, quando veniam poſtularit,

* par eſt

Matth. 16.

* abſolvendum

* procederent

A ſede Romana non datur appellatio.

Prima ſedes a nemine judicatur.

Epiſcopus Conſtantinopolitanus inter ſedes per canones nullus nomen accepit.

* judicia antiqua canonum conſtitutione firmabuntur.

Cum hæreticis non eſt diſputandum. *Tit.* 3.

* prædamnetur

Rom. 1.

1 Cod. Veron. *parum eſt.*

2 Cod. Veronen. *Euphimium*, & ita ubique.

3 Hunc locum Nicolaus Papa recitat ex Commonitorio in epiſtola 5. ad Michaelem Imperatorem. *Hard.*

4 Cod. Veron. *illicitis tenendi eſſe.*

5 Cod. Veron. *antiqua canonum conſtitutione firmentur.*

larit, correctionemque suam nobis promiserit exhibendam : nisi forte hunc animum gessit, quem successores ejus habere perspicimus, ut tamen si veniam postularet, sic sibi vellet impendi, ut nihilo minus in errore persisteret : ubi utique non tam a nobis recipi videretur, quam nos potius in suam traduceret pravitatem. Quem reatum se confessuros asserunt ante certamen? Si reatus est, utique corrigendus est. Si corrigendum non putant, fallaciter se reatum perhibent profiteri; nisi, quod est infelicius, cum & fatentur reatum, & non æstimant corrigendum. Illud quoque me ridere libuit, quod ait: Si necesse fuerit veniam postulare: existimans nimirum tunc se peccati veniam necessario postulare, si ei concedamus ne peccare desistat; imo etiam (quod absit) cum eodem consentiamus nos quoque peccare. Nescio inter quæ mundi prodigia hæc vox possit admitti. Remitti culpa de præterito potest, correctione sine dubio subsequente. Nam si deinceps * finitur mansura perversitas, non est benignitas remittentis, sed consentientis * [1] assensio. Non est mirum, si isti sedem beati Petri apostoli blasphemare præsumunt, qui talia portenta vel corde gerunt, vel ore diffundunt, & nos insuper superbos esse pronuntiant, cum eis prima sedes, quidquid est pietatis, non * resistat offere, illi eam ipso protervo spiritu subjugare se posse confidant. Sed captos mente facere ista non mirum est. Sic phrenetici solent medicantes * quoque velut hostes putare vel cædere. [2] Quæro tamen ab his, judicium quod prætendunt, ubinam possit agitari: an apud ipsos, ut iidem sint inimici, & testes, & judices? Sed tali judicio nec humana debent committi negotia, nedum divinæ legis integritas. Si quantum ad religionem pertinet, non nisi apostolicæ sedi juxta canones debetur summa judicii totius: si quantum ad sæculi potestatem, illa a pontificibus, & præcipue a beati Petri vicario, debet * cognosci, quæ divina sunt, non ipsa eadem * judicare. Nec sibi hoc quisquam potentissimus sæculi (qui tamen Christianus est) vendicare præsumit, nisi religionem forsitan persequens. Quid tamen dicerent, si non chartis suis in omnibus vincerentur? Ineptias itaque suas sibi servent, nisi respiscant, potius cogitantes Christi vocem non esse superfluam, quæ confessioni beati Petri apostoli inferni portas nunquam prævalituras asseruit. Quapropter non veremur, ne apostolica sententia resolvatur, quam & vox Christi, & majorum traditio, & * canonum fulcit auctoritas, ut totam potius ecclesiam semper ipsa dijudicet. Sed cogitent magis, si quis in eis religionis est sensus, ne pravitatem suam nullatenus deponentes, apud Deum hominesque sedis apostolicæ perpetua constitutione damnentur. Sic autem dicitur fuisse definitum, ut deinceps de negotio nihil dicatur, quasi vel nunc eos (quemadmodum nostis) meo duxerim nomine specialiter alloquendos. Neque plane cum istis non corrigentibus ineunda congressio, quemadmodum cum aliarum quoque hæresum sectatoribus dimicatio renuenda. Vos autem salvos & sospites quantocyus huc reverti, continuis divinitatem votis expetimus.

* fingitur
* assentatio
* desinat, *vel* desistat.
* quoque
Sedes apostolica de omnibus judicat, secundum nones, & per Christum tributam auctoritatem.
* cognoscere
* dijudicare
Matth. 16.
* Nicænorum. *Hard.*

Nota Severini Binii.

a *Commonitorium*.) Cum Theodoricus Gothorum rex, post Odoacrem regem Herulorum devictum & occisum, una cum Ravenna integra Italia potitus esset, bello diuturno fatigatus ad Anastasium imperatorem Constantinopoli degentem, duos hosce legatos Faustum magistrum officiorum, & Irenæum ablegavit, qui ad obtentum Italiæ regnum rectius stabiliendum, pacem sibi concedi peterent & impetrarent. Hac occasione Gelasius papa anno pontificatus sui 2. alteri legatorum Fausto officiorum magistro causam illam, quæ cum Euphemio Constantinopolitano adhuc schismatico vertebatur, commendavit, ut æquissimis jussionibus ecclesiæ Romanæ obtemperans, ejusdem communicationem hactenus frustra expetitam consequi mereretur. Hujus negotii expediendi ratio commissa est Fausto ea de causa: quod Euphemius patriarcha, Gelasii epistolis duabus admonitus, nomen Acacii e tabulis sacris non modo non expunxerit, sed & ejusdem defendendi patrocinium susceperit, atque ea quæ solent hæretici & schismatici contra sedem apostolicam effutiverit: quodque demum, ad concitandam contra pontificem Romanum Anastasii imperatoris invidiam, in vulgus sparserit, ipsum Anastasium imperatorem, neque ab episcopo urbis Romæ, neque a Romano senatu recipi, adeoque imperatorem contra urbem & episcopum commoverit. Ne igitur horum occasione Romana ecclesia in discrimen adduceretur, atque inter duos hæreticos principes Anastasium & Theodoricum arctata, durioribus angustiis premeretur, Fausto officiorum magistro, viro pientissimo, tantæ molis negotium credidit, ut cum esset Constantinopoli, objecta dilueret, tentata destrueret, atque sequester pacis existens, orientalis ecclesiæ cum occidentali conciliator accederet. Profectus est Faustus, gnaviterque susceptum negotium peregit: sed non ex sententia, ut erat in optatis, absolvit, refragante Euphemio, & majora rixarum fomenta miscente. Qui & de omnibus, quæ cum ipso transacta erant, datis ad Gelasium literis eum certiorem reddidit. Quibus acceptis Gelasius ad eum rescripsit hanc defensionem, qua adversariorum calumnias refellere posset. Unde non immerito *Commonitorium* nuncupatur, cum eo ipso a pontifice admoneatur, quonam modo calumniantium petulantiam valide retundere queat. Hæc ex Baronio anno 493. num. 3. & sequentibus.

Theodoricus pacem peti

Causa Euphemii Constantinopolitani commissa e Fausto lega to.

Occasio hujus epistolæ.

V. AD HONORIUM DALMATIÆ EPISCOPUM.

Monet ne Pelagianam hæresim a tot pontificibus detestatam reviviscere sinat.

Dilectissimo fratri Honorio Gelasius.

LIcet inter varias temporum difficultates continuis occupationibus implicati, vix respirare valeamus; pro sedis tamen apostolicæ moderamine totius ovilis dominici curam sine cessatione tractantes, quæ beato Petro salvatoris ipsius nostri voce delegata est: *Et tu conversus confirma fratres tuos*. Et item: *Petre amas me: Pasce oves meas*. Dissimulare nec possumus nec debemus, quæ nostram solicitudinem forma perstringat, cum beato Paulo apostolo sentientes atque dicentes: *Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis scandalizatur, & ego non uror?* Ita quippe nos repente tristis, horrenda & vix credibilis confecit opinio, ut mentem nostram confunderet, sauciaret, affligeret. Nuntiatum nobis est enim in regionibus Dalmatiarum, quosdam recidiva Pelagianæ pestis zizania seminasse: tantumque illic eorum prævalere blasphemiam, ut simplices quosque mortiferi furoris insinuatione decipiant. Est quidem error ipse nefarius tanto

Luc. 22. *Joan.* 21.

2. *Cor.* 11.

perni-

1 Cod. Veronen. *adnuntiatio*.
2 Citatur hic locus a Nicolao Papa in epist. ad Michaelem Imp. ut alia ex hac ipsa Epistola. *Hard.*

perniciosior ad subripiendum, quanto ad fallendum verisimilitudinis colore versutior: præstante domino, adest fidei catholicæ pura veritas, concordibus universorum patrum deprompta sententiis, quæ & subtile virus funestæ pravitatis exponat, & humano generi salvando conferat de scripturarum confectione medicinam. Nullatenus igitur discretionem rerum nondum abundantia corda conturbet, donec & occultum vulnus appareat, & salvatio singularis eluceat: quoniam quantalibet arte fallaciæ spiritus perditionis armetur, sancto gladio Spiritus principalis & detegitur & necatur. Quapropter per dilectionem tuam cunctos ibidem domini sacerdotes fraterno commonemus affectu; ut qui cum erudiente vos domino contra novitios pugnetis errores, olim perversitatem toto orbe damnatam nec ipsos recipere debeatis, aut quod temere putatur, esse faciendum; quæ non hæresis majoribus nostris convenienter extincta rursus provocare nos audeat, & palam novis resumptis viribus, aperteque confligat. Numquidnam licet nobis a venerandis patribus damnata dissolvere, & ab illis excisa nefaria dogmata retractare? Quid est ergo quod magnopere præcavemus, ne cujuslibet hæresis semel dejecta pernicies ad examen denuo venire contendat? Si quæ antiquitus a nostris majoribus cognita, discussa, refutata sunt, restauranda nitamur; nonne ipsi nos, quod absit, & quod nunquam catholica patietur ecclesia, adversariis veritatis universis contra nos resurgendi proponimus exemplum? Ubi est quod scriptum est? *Terminos patrum tuorum non transgredieris*: & : *Interroga patres tuos, & annuntiabunt tibi; & seniores tuos, & dicent tibi*? Quid ergo tendimus ultra definita majorum, aut cur nobis non sufficit? Si quid ignorantes discere cupiamus, qualiter ab orthodoxis patribus & senioribus singula quæque vel vitanda præcepta sunt, vel aptanda catholicæ veritati; cur non his probantur esse decreta? Numquid aut sapientiores illis sumus, aut poterimus firma stabilitate constare, si ea quæ ab illis constituta sunt subruamus? An fortasse nescitis hanc hæresim, de qua loquimur, & ab apostolica dudum sede per beatæ memoriæ Innocentium, ac deinde Zosimum, Bonifacium, Cælestinum, Sixtum, Leonem, continuis & incessabilibus sententiis fuisse prostratam; nec tantum ecclesiæ catholicæ legibus, sed principum quoque Romanorum eo tenore damnatam, ut nec usquam terrarum vivendi locum sectatores ejus habere sinerentur? Quæ omnia tam gestis ecclesiæ per singulas quasque regiones de eorum pravitate confectis, quam censuræ publicæ sanctionibus edocentur. Ecce quorumlibet aures catholicas audire doctrinam, quæstiones accipere, tractare tendiculas, & blasphemias patienter admittere. O si studerent adversus eos majorum nostrorum libros responsaque cognoscere, illic modis omnibus cerneretur, nihil esse prorsus, quod non & ab istis fuerit ventilatum, & ab illis magnifica veritate contritum. Sicque de cunctis eorum nequitiis refutandis fideles quique redderentur instructi, ut nihil amplius quæreretur. Sed si forsitan ineruditos animos quædam de eorum sensibus proposita commoverent; ita venerabilium patrum doctrinis & omnis eorum publicatur insania, & quibus remediis curetur, ostenditur, ut ex his Deo præstante prævisis, cuncta, quæ de eorum serie texuerunt, & periculosa sectantibus & stulta deprehendentibus esse videantur; ita ut si quis existimet reluctandum, non tamen veterum sententiis contradictor existat, sed humanæ saluti, catholicæque doctrinæ palam se aperteque profiteatur inimicum; quo magis attentius pervigil cura pastorum a sacris gregibus luporum debet arcere sævitiam. Num quidquid ovibus sanctis acciderit detrimenti, præsulum (quod absit) damnet incuriam: sicut a regeneratis agminibus nocentium depulsio bestiarum custodum præmiis perpetuum procuravit augmentum? Certe si, ut magis optamus, falsis hæc rumoribus sint relata, quantocyus desideramus agnoscere, ut qui membrorum Christi vexatione trepidamus, multo magis de eorum stabilitate lætemur. Data v. Kalendas Augusti, a * Fausto v. c. consule. *

* Albino
* Anno Christi 493.

Decisa a majoribus non sunt retractanda.

Deut. 32.

Pelagianam hæresim quinam damnaverint.

Nota Severini Binii.

a *Fausto viro clarissimo consule*.) Mendosa est & surreptitia hæc consularis nota. Nullus enim Fausti consulatus sub pontificatu Gelasii reperitur. Legatur ergo, *Albino viro clarissimo consule*.

Aut certe dicendum esset Gelasium non anno 492. pontificatum iniisse, sed 490. die 2. Martii.

Nota consularis mendosa.

VI. AD EUMDEM HONORIUM

Dalmatiæ episcopum.

Eum non debuisse mirari scribit, quod admonuerit invigilandum, ne iterum Pelagiana hæresis pullularet.

Dilectissimo fratri Honorio Gelasius.

Miramur dilectionem tuam fuisse miratam, curam sedis apostolicæ, quæ more majorum cunctis per mundum debetur ecclesiis, pro vestræ quoque regionis fide fuisse solicitam. Cumque ad eam perlatum esset, quod quidam per Dalmatias integritatem catholicam vitiare niterentur, & divinis humanisque legibus ante damnatum Pelagianæ pestilentiæ denuo virus inferre; non putaverimus ullatenus differendum, quo minus hæc diligentius inquirentes, aut si fortasse irrepserant, de proximo sanarentur, aut anxietatem nostram, si falso probarentur jactata, relevarent; æstimantes melius nos videri impatientius talia investigare voluisse, quam crescere dissimulando perniciem. Neque enim vel silentio premere causam hujusmodi, vel differendo fovere deberemus. Cum dicente magistro gentium, *solicitudine non pigri*, atque iterum, *qui præest in solicitudine*, reos procul dubio nos nisi continuo quæreremus, etiamsi inaniter essent vulgata, convincerent. Nec interest per quos ad aures nostras eadem perveniissent, dum quomodo libet ista referentibus, postquam nostram conscientiam penetrarent, in his veraciter indagandis pastorales excubias esse non oportuerit negligentes, quatenus vel e vestigio posset lupis inhiantibus obviari, vel nullis existentibus feris, ovium custodia secura persisteret. Ab his, qui essent Chloes, Corinthiorum se dissensiones agnovisse refertur apostolus, confestimque scribere non omittit; ut vel nascentibus jurgiis pius medicator occurreret, vel de eorum comperta mox incolumitate gauderet:

Hæreses impatientius investigare est melius, quam dissimulando augere perniciem.

Rom. 12.

1. Cor. 14.

quod nos quoque literis, quæ ſuper hac parte dictæ ſunt, indicaſſe reminiſcimur, ut ſcilicet aut irrepentibus obſiſteremus inſaniis, aut, ſi nihil horum penitus accidiſſet, de catholicæ veritatis integritate lætaremur. Quapropter non ſolum dilectio tua noſtra non debet vigilantia permoveri, ſed præſentis colloquii ſalutatione percepta nobiſcum potius induſtriam propriæ ſociare ſolertiæ; quatenus vel ſive tentata ſint talia, protinus corrigantur, vel ne qualibet obreptione tententur, attentius præcavendo ſubintrare non valeant. De quibus autem ii, quos tua caritas deſtinavit, ſi plenius inſtrui voluerint, ſequentes tituli cum ſuis reſponſionibus intimabunt. Et quoniam ſe his acquieſcere præfati eatenus ſunt profeſſi, ut eadem faſe & primitus tenuiſſe firmarent, ſed ante ullius in quæſtionem vocata vellent manifeſtius expediri, ſtuduimus quantum inter occupationes fieri potuit, quæ nos minime reſpirare patiuntur, largiente domino, ſequentes paterna veſtigia, de talibus, quæ cœpimus non ſilere: quam regulam ſobrie ſentiendi quiſquis fideli corde ſectatur, inter orthodoxos merito debeat æſtimari. Quiſquis vero putaverit abnuenda, ab apoſtolicis ſeſe non ambigat exulare doctrinis. Certe ſi quid eſt quod valeat animum permovere, fraternitas tua conſulere fiducialiter omittat, ut domini gratia miniſtrante, totius diſcutiat obſcuritatis ambiguum fraterna collatio.

VII. AD [a] OMNES EPISCOPOS PER PICENUM.

Tria præcipua Pelagianæ hæreſis capita refellit. Primum, ſcilicet parvulos ſine originali peccato naſci. Secundum, hos pro ſolo peccato originali non damnari. Tertium, gratiam ad ſalutem non eſſe neceſſariam, illamque ſecundum hominum merita conferri.

Gelaſius epiſcopus univerſis epiſcopis per Picenum in domino ſalutem.

BArbaricis hactenus dolebamus incurſibus maxime vicinas urbi provincias, & bellorum ſæva tempeſtate vaſtari; ſed quantum inter ipſa recentium calamitatum ferventia pericula comperimus, perniciofiorem diabolus Chriſtianorum mentibus labem, quam corporibus hoſtilis feritas, irrogavit: quod malum principaliter illarum regionum reſpicit ſacerdotes, qui tanta ſegnitie tantaque miniſterii diſſimulatione ſuſcepti, commiſſarum ſibi negligunt regimen animarum, ut eas etiam ab exiguis quibuſque beſtiolis lacerari ſub conſpectibus ſuis impune patiantur: quinimo ſubrepentes nequitias confovendo, & depravatoribus acquieſcendo fidelium, non ſolum eas minime retrahant, ſed ipſis præbeant propria nutrimenta perditionis exemplo. Quid autem tales eſſent acturi pontifices, ſi (quod abſit) vel aliqua nova peſtis, & primitus ignorata prorumperet, vel ingeniis acrioribus, ſenſibuſque verſutis, aut aliqua ſæcularium doctrinarum peritia callidis, ſacrilega blaſphemiarum dicta promereatur, qui tam veteris erroris detrita commenta, tamque majoribus eccleſiarum magiſtris, quam etiam noſtra ætate convicta non recolunt nec refutant; atque ab imperitis ſtultiſque prolata non reſpuunt. Gratias omnipotenti Deo agimus, quoniam ſuorum corda per hujuſmodi perſonas examinat; qui hoc ipſum virus neſciunt quod loquantur. Nam quid facerent populorum præſules ſub aſtutioribus inimicis, qui ſe ſubjiciunt libenter indoctis? Quando utique, etiamſi tanta erat in rectoribus dominici gregis prorſus ignavia, ut ne tam vilem hebetemque perſonam poſſint vel intelligere vel frenare, potius paſtorali cura debuerint a nobis cognoſcenda perquirere, quam ſuaſionibus inconſideranter abſurdis, facilem ſubmittere voluntatem: oblatus eſt enim nobis miſerabilis ſenex [1] Seneca nomine, qui non modo totius eſt eruditionis alienus, ſed ipſius quoque intelligentiæ communis prorſus extraneus, in Pelagianæ voraginis cœno (ſicut de quibusdam in apocalypſi legimus) velut una ranarum impudenter immerſus, inque illa fæce horribiliter volutatus, nullatenus inde qualiter emergere poſſet inveniens; quia puritatem relinquens catholicæ veritatis, quanto ſe per lubricum falſitatis conatur attollere, tanto magis ejus lutoſis foveis circumcluſus obruitur, de illis unus exiſtens, de quibus Petrus dicit apoſtolus: *Hi vero velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem & in perniciem in his quæ ignorant blaſphemantes in corruptione ſua, peribunt percipientes mercedem injuſtitiæ.* Revera enim ſic ejus ſtolidus & obtuſus eſt animus, ut de his venenis, quæ male hauſit, & vomuit; nullam rationem vel accipere valeat omnino, vel reddere. Sed induratus obcæcatione diabolica, ſibique jam traditus, cordis ſui funeſta ſit obſtinatione damnatus; nihilque ſuperſit ei, niſi ut Deus noſter, qui dixit, quæ hominibus impoſſibilia videntur, apud ſe eſſe facilia, hujuſmodi mentem potenti compunctione transfigat, ut ſecundum beatum apoſtolum Paulum, *reſipiſcat a diaboli laqueis, quibus captivus detinetur* ſententia divini judicii. Multa illi quæ de Pelagianis ſenſibus nec in ſomnis omnino contigerant, nos magis patefacta prodidimus ea, quæ dudum convicta fuiſſe monſtravimus. Hæc etiam ipſa, quæ idem proferre videbatur, olim & ab hæreticis Pelagianis in medium producta docuimus, & a catholicis prædicatoribus competenter eliſa. Pelagium, Cœleſtium, Julianum, ceteroſque complures oratoriæ facundiæ viros in hac aſſertione probavimus fuiſſe convictos, & tam eccleſiaſticis conſtitutis, quam imperialibus [*] etiam percuſſos fuiſſe præceptis; proinde iſtum ferre non poſſe firmavimus, in quibus illi tales tantique proſtrati ſunt, qui nec ipſa, quæ ab illis ſunt diſputata, vel intellecta capere, vel eloquio ſimili poſſit aſtruere. Sed, ut dictum eſt, *diabolica mens inſpiratione poſſeſſa, in profundum veniens jam malorum ad remedia nulla conſentit.* Quapropter de innumeris blaſphemiarum generibus, quas auctores Pelagianæ hæreſis addiderunt, tria, quæ ſibi præcipue hic ſenex lugendus aſcivit, credidimus non tacenda, ut referata manifeſtius panderentur, &

Apoc. 16.

2. Petr. 2.

Matth. 19.

2. Tim. 2.

[*] Honorii Theodoſii atque Conſtantii.

Prov. 18.

Deo

---

1 Epiſcopus, quippe qui poſtea presbyterum privaſſe communione dicitur. *Harduinus.*

Deo deſtruente facilius viderentur everſa. In uteris, inquiunt, matrum opere divino creantur infantes, propterea juſtum videri non putant quod factura Dei ſine ullis propriis actionibus cuiquam peccato gignatur obſtricta; injuſtumque Deum faciunt, ſi rei efficiantur antequam nati. Hoc velut acutiſſimum ſui dogmatis exerunt argumentum, non advertentes quia primi illi parentes generis humani de nullis utique genitoribus, ſed de innoxia limi materia procreati, & pure atque ſincere potenter arte divina compacti, factique rationales, propria voluntate ſeductorem ſecuti diabolum, pravis cupiditatibus per exceſſum prævaricationis infecti ſunt. In quibus utique humana natura peccavit, & humana eſt facta natura vitioſa, receptrix ſine dubio mali quod ante neſcierat, quæ a bono rectoque deficiens, in affectum mali pravique recidere ipſo rerum conſequentium tramite manifeſtum eſt. Tales igitur effecti principes noſtræ ſubſtantiæ, ſemetipſos paſſibiles & corruptibiles reddiderunt; in tantum conditionis divinæ dona violantes, ut mortis fuerint ultione puniti. Hac enim die fuiſſe mortuos, qua mortales effecti ſunt, ambiguum non habetur: proinde quidquid iſti genitores de ſuo germine protulerunt, opus quidem Dei eſt, ſecundum inſtitutionem naturæ; ſed non abſque contagio illius mali, quod ſua prævaricatione traxerunt: & utique hoc idem ipſius mali contagium, certum eſt opus non eſſe divinum. Itaque non ex creatione Dei eſt vitium quod voluntario motu natura collegit; ſed etiam de vitiata per ſemetipſam natura Deus inſtitutionem ſuam quidem ſuæ creationis exequitur; ſed creatio profert vitium, quod non ex inſtitutione creatoris accepit, ſed quod ipſa per lapſum tranſgreſſionis ſuæ aſſumpſit. Nam ſi ipſi primi homines ex nullis, ut dictum eſt, parentibus nati, & ſine ullo formati contagio, per ambitum præſumptionis illicitæ ſemetipſos depravare potuerunt, & in opere Dei opus diabolicæ fraudis annectere; quid mirum, ſi iidem depravati protulerunt ſobolem depravatam? Nonne etiam cum Deus utique liberam condiderit humanam ſua creatione ſubſtantiam, etiam apud humanas tamen leges extrinſecus accedens ſervitus naturaliter eam reddit obſtrictam & obnoxiam? Origine generantur obnoxii, & ex conditione ſervili gignuntur addicti; & naſcendo fiunt prius obligati quam geniti: ſi hoc agitur de rebus extra naturam poſitis, quanto magis de his provenire non mirum eſt, quibus ipſa humana ſubſtantia depravata cognoſcitur? ac per hoc ſicut ſe ipſa humana ſubſtantia de inſtitutione ſincera actuum reproborum rea fecit voluntate pollutam, ſic edidit ſobolem, atque progeniem naturæ ſuæ ex actuum ſuorum rea voluntate maculoſam; quia hujuſmodi genuit prolem, cujuſmodi ſe ipſa reddidit prævaricationis exceſſu. Ideoque non ſolum de ſe profert quod bene Deus inſtituit, ſed etiam quod male ipſa inconſequenter adjecit. Quemadmodum autem qualitas interior appetendi valet immutare naturam, divinæ lectionis auctoritate firmatur. Sic denique paſcente Jacob, commiſſus ille grex ovium, ſuppoſita canalibus varietate virgarum, dum potat, illectus affectionali delectatione, concepit, quod non habuit in natura, & molitum ſenſibus transfundit in prolem quod in creatione non ſumpſit. Quod tunc utique figuraliter geſtum, & in eccleſiaſticis ſignificavit gregibus hoc futurum, & Pelagianorum Deus prævidens calumnias, & excitandas fidelibus ſuis decertationes intelligentiam præparavit. Docent divina teſtimonia, & ipſa eccleſiaſtica ſacramenta, & ab ipſo domino ſalvatore catholicorum traditio magiſtrorum humanæ generationis decolorata primordia. Hinc eſt quod clamat propheta: *Quis gloriabitur caſtum ſe habere cor, aut mundum eſſe a peccatis? nec infans, cujus eſt unius diei vita ſuper terram.* Hinc eſt, quod item dicit ſcriptura: *Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine? nonne tu qui ſolus es?* & alibi: *Quia ſemen*, inquit, *erat maledictum*; nec non etiam David propheta teſtatur: *In iniquitatibus conceptus ſum; & in delictis peperit me mater mea;* & ſi hoc ille dicit: quis aliter ſe aſſerat procreatum? Beatus quoque apoſtolus Paulus aſſerit: *Et nos aliquando eramus natura filii iræ ſicut & ceteri.* De qua ira in evangelio dicit: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, habebit vitam æternam: qui autem non crediderit, jam judicatus eſt, & ira Dei manet ſuper eum*, Illa utique, de qua dictum eſt: *Morte morieris*, ipſe dominus Jeſus Chriſtus cœleſti voce pronuntiat: *Qui non manducaverit carnem filii hominis & biberit ſanguinem ejus, non habebit vitam in ſemetipſum*, ubi utique neminem videmus exceptum: nec auſus eſt aliquis dicere, parvulum ſine hoc ſacramento ſalutari ad æternam vitam poſſe perduci; ſine illa autem vita, in perpetua futurum morte non dubium eſt. Cur igitur infans hac ſorte concluditur, ſi nullum habet omnino peccatum? magiſque videbitur (quod abſit) injuſtus Deus, ſi illic inſtigatur pœna, ubi nulla ſit culpa. Unde cum de propriis actibus nullo reatu teneatur obſtrictus, nihil reſtat niſi ut ſola ſit vitioſa nativitate pollutus; & ſi non fuerit myſterii Chriſtiani participatione mundatus, ad vitam non poteſt pervenire perpetuam. Hinc eſt quod exſufflantur, & catechizantur infantes: & quia in opere Dei, quod in auctore ſuo bene ſunt inſtituti, opus diabolicæ malignitatis acceſſit, *eruti de poteſtate tenebrarum;* (ſicut docet apoſtolus) ad filii Dei ſortem, purgationemque legitimam transferuntur. Niſi autem prima generatio, quam bonam Deus inſtituit, prævaricatione veniſſet in culpam, & reprobabilis eſſet effecta; ſecunda generatio ſubroganda non fuerat; propter quod dicit beatus Paulus apoſtolus: *Sicut per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors;* &: *ita in omnes homines pertranſiit, in quo omnes peccaverunt:* & paulo poſt: *Igitur ſicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, ſic & per unius juſtitiam in omnes homines in juſtificationem vitæ.*

Sicut autem omnes in condemnationem dicit, utique qui de Adam parente ſunt geniti, ſic omnes in juſtificationem vitæ non niſi illos adſtruit, qui in Chriſti myſterio ſunt renati. Innumeris talibus inſtrumentis hæreſis Pelagianæ doctrina mortifera, & a noſtris eſt convicta majoribus, & nunc eorum copioſa poteſt eruditione convinci: nec debent ſimplices animos iſta turbare, quibus quæ non intelligunt ſecundum eccleſiaſticam formam credidiſſe ſufficiet, aut ſi quis noſſe deſiderat, interrogare conveniet. De parvulis autem, quod aſſerit ſine ſacro baptiſmate pro ſolo originali peccato

non

Libertas eſt naturalis ex Dei creatione Servitus eſt ex legibus humanis.

Infantes cur inſufflantur & catechizantur.

Joh. 14.

Sap. 12.

Pſal. 50.

Epheſ. 8.

Joan. 3.

Geneſ. 2.

Joan. 6.

Coloſſ. 1.

Rom. 5.

Geneſ. 30.

non posse damnari, satis impia, satis profana propositio est: quamvis enim recentes ab utero matrum in remissionem peccatorum baptizari nullus Christianus ignorat, quod utique non fallaciter, sed veraciter catholica celebrat ecclesia, ne in sacramentis cœlestibus (quod absit) mentita videatur; proinde quia propria non habeant ulla peccata, constat * ejus sola prorsus originalia relaxari. Itaque omnibus etiam solis remissis vitam per baptismum consequuntur æternam; consequens est, ut solis etiam non remissis, ad æternam vitam pervenire non possint. Unde & dominus, sicut superius diximus, ait (quod utique nisi baptizatis non convenit) *Qui non manducaverit carnem filii hominis, & biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipso*: sine vita autem esse perpetua quid est nisi in sempiterna morte constitui? quamvis idem sit regnum cœlorum quod æterna vita: tamen ut providentia Dei omnes Pelagianorum nequitias amputaret, non solum dictum est: *Qui non fuerit renatus ex aqua & Spiritu sancto non intrabit in regnum cœlorum*; sed etiam pariter dictum est: *Qui non manducaverit carnem filii hominis, & biberit sanguinem ejus, non habebit vitam in semetipso*. De vita autem æterna hoc dictum nullus addubitat; quoniam multi non manducantes hoc sacramentum, vitam habere videantur præsentem.

* eis

Joan. 6.

Joan. 3.

Nihil est ergo quod dicant, quod non renati infantes, tantummodo in regnum cœlorum ire non valeant; non autem perpetua damnatione puniantur, dum sine baptisma corpus & sanguinem Christi nec edere valeant, nec potare: sine autem hoc vitam in semetipsis habere non possent, sine vita vero non nisi mortui sint futuri. * Dicant * igitur in morte perpetua constituti, si non æstimentur esse damnati: tollant ergo de medio nescio quem ipsi tertium, quem decipiendis parvulis faciant locum. Et quia non nisi dextram partem legimus & sinistram; non illos faciant in sinistra regione sine baptismate remanere, sed baptizatos sinant ad dexteram salutarem sacra regeneratione transferri.

* Dicantur
* Forte, *non dicantur*. Ilard.

Tertio capitulo jam toto mundo cognita, atque convicta Pelagianorum deliramenta circumferre, quibus dicunt, quod homo per liberum arbitrium, quod corrupit, fœdavit, ac perdidit, bono suffragante naturæ beatus efficiatur, cum de beatitudine paradisi, ubi bona fuerat constituta substantia, nisi suo amisso bono nullatenus potuisset expelli, unde mortalis effecta, quia de bono utique prævaricatione transisset ad malum; & a participatione divina ad diabolica semet facinora contulisset: ideo deceptori suo, cui volens assenserat, competenter addictus, ideo de felicitatis suæ caritate seclusus, atque ad spinas & tribulos, miseriasque multiplices cœlesti voce damnatus est; quæ utique pœna justi judicii tam gravis & aspera in bono perseveranti nullatenus esset inflicta; & nisi malo non convenienter illata probaretur. Ecce sine divino suffragio, quod in illa beatitudine positus numquam legitur expetisse: non solum homini naturale bonum prodesse non potuit, non solum non effecit beatum; sed cum hoc solo confidit, atque ad ejus non revertitur largitorem, & beatitudinem potius amisit, & malorum omnium sumpsit exordium. Quod autem libero arbitrio beatitudinem consequantur, quo male usus in perpetuam recidit servitutem, sicut scriptum est: *Qui facit peccatum, servus est peccati*: a quo quis superatur, huic & servus addicitur. Nonne hæc est illa præsumptio naturalis, quæ ad detestandæ captivitatis jura descendit; quam scriptura sancta sic memorat: *Grave jugum super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulturæ in matrem omnium*; de qua genus humanum non nisi solus dominus noster Jesus Christus commercio suæ redemit passionis, & mutata nativitate nos eruit. *Solus utique venit quærere, & salvare quod perierat*, ut libertas, quæ per temerariam fuerat dejecta superbiam, instauretur reparata per gratiam: mutuaque vice humanæ voluntatis arbitrium, sicut sequendo diabolum, captivitatem meruerat sempiternam, sic reformatæ subsequendo libertatis auctorem, amissum rediret ad præmium. Hinc est quod ipse dominus ait: *Cum vos Filius liberaverit, tunc vere liberi eritis*. Et apostolus beatus Paulus exequitur: *cum servi essetis peccati, liberi fuistis justitiæ*, id est alieni a justitia; *liberati autem a peccato, servi facti estis justitiæ*: & iterum idem ipse: *libertatem*, inquit, *qua vos Christus liberavit*. Nonne ipse vas electionis affirmat, & dicit: *Deus est qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate*; ne etiam in mala voluntate, & velle & perficere Deus putaretur operari. Illud autem Pelagianorum peculiare virus est, olimque detritum, quo putant gratiam Dei secundum merita hominum posse conferri, quod absit a mentibus Christianis, cum testetur apostolus: *Gratia est quæ gratis datur*: *alioquin si ex operibus gratia, jam non est gratia*, quia merces redditur non gratis, unde gratia nomen accepit impenditur. Quis autem audeat dicere Christianus, aliquid habere boni sine gratia, quando magister gentium clamat, cuncta breviter in se dona concludens: *Gratia Dei sum id quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit*; ut ostenderet, quia donum gratiæ non ipse præcesserit, sed fuerit subsecutus; atque monstraret cooperatorem se esse gratiæ subsequendo: *sed plus omnibus, inquit, illis laboravi*. Ac rursus veritus ne de se præsumere videretur, adjunxit: *non ego, sed gratia Dei mecum*. Non dixit: ego & gratia Dei mecum; sed præposuit gratiam præcedentem se, atque subjunxit. Quid autem haberi possit sine gratia, cum sit fides ipsa per gratiam; eodem apostolo nos docente: *Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem*. Nec aliud est misericordia divina quam gratia. Audiamus etiam quemadmodum informat ecclesiam: *Gratia*, inquit, *salvi facti estis per fidem*; ut principium salutis & fidei a gratia cœpisse dissereret, sicut secutus annectit: *& hoc non ex vobis, sed Dei donum est; non ex operibus, ne quis extollatur*; idem ipse alibi generaliter & absolute pronuntiat, dicens: *Quid enim habes quod non accepisti? Aut si accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis?* Quis sufficiet singula recensere? quibus evidenter apparet, non naturalis libertatis arbitrium gratiam promereri, sed potius per gratiam recipere, ut a servitute, quam peccando meruerat, misericorditer absolutum esset. Hujus sacramenti redemptione ante mundi principium sempiterna providentia præparati, sive nondum prolata lege, seu sub observatione legali, figuralibus signis atque sacrificiis

Rom. 6.

Galat.

Philip. 2

1. Cor. 15.

Ibidem.

1. Tim. 1.

Ephes. 2.

Ibid

1. Cor. 4.

ciis omnium ſanctorum virorum fœminarumque ſanctarum vetus origo mundata eſt, univerſiſque juſtis per gratiæ ſpiritum hoc de longe adorando myſterio ſalutis æternæ remedia contigerunt, cujus in Chriſto manifeſtata gentibus plenitudo, mundum purgat, & renovat, beatitudiniſque perpetuæ vere facit eſſe participes. Quapropter nimis incuſamus fratres, & coepiſcopos noſtros, maxime per Piceni provincias eccleſiam domini gubernantes, qui non ſolum ineptiſſimi ſenis, abjectæque perſonæ pravum non deterruere colloquium, verum & ſuo nutrivere conſenſu. Quis audiat? quis ferat, paſſos eſſe pontifices, ut cadaver neſcio quod indignum, presbyterum ſibi non acquieſcentem audire, communione privaret? quomodo talis vel ſuſceptus ab aliquo, vel patienter auditus eſt? qui inſuper leges dedit, libenter [1] exceptus, ut ſervi Dei cum puellis ſacris congregatione dedecoriſſima miſcerentur? nam cum ſpirituales animi, etiam cum deſint iſta conſortia, imaginariis infeſtentur illecebris, quemadmodum alterni ſexus intuitu, [2] qui illicite nolentes non vehementius incitentur? Adhuc majus ſcelus accreſcit, ut ſub conſpectu & præſentia ſacerdotum, beatæ memoriæ Hieronymum atque Auguſtinum eccleſiaſticorum lumina magiſtrorum, *muſca moritura*, ſicut ſcriptum eſt, *exterminans oleum ſuavitatis*, lacerare contenderet. Sed quid miremur eccleſiarum præſules iſta negligere, quos ſicut a multis audivimus, contra canones omnia gerere, & contra apoſtolicam * diſciplinam paſſim cuncta miſcere, manifeſtum eſt; non ſervatis regulis ordinare, liciteque non ſolum monachos, ſed etiam miniſtros eccleſiæ cum fœminis ad peregrina migrantes remeare rurſus, & ab aliis epiſcopis in militiam provehi clericalem? Quæ cum ſingula toleranda non ſint, quis ſuſtineat tot & talia facinora perpetrari, quibus ſpectaculum Gentilibus, Judæis, & hæreticis non immerito præbentes, in ipſum (quod abſit) tendere videatur religionis excidium? digneque iſta facientibus aptabitur illa ſententia dicentis apoſtoli: *Nomen enim Dei per vos blaſphematur in gentibus*. Sufficiat igitur hactenus fuiſſe hæc commiſſa, & ut placetur Deus humanis rebus, ſolicitius divina curentur. Nuſquam loci prorſus inveniatur præfatæ peſtis aſſertor, nec acceſſum prorſus eccleſiæ vel uſquam participationem catholicæ communionis inveniat qui hæreticorum mavult ſubſequi nefaria profeſſione conſortium: & hi, cum quibus antea probabitur noxium miſcuiſſe colloquium, niſi reſipiſcunt, & ab ejus ſocietate diſcedunt, ab eccleſiaſtico remoti ſervitio, devota ultione plectantur, quo ceteris cavendi miniſtretur exemplum, nullum adeat, nec uſquam loqui damnatæ olim blaſphemiæ jam ſinantur: diſcreta ſuis habitationibus virorum atque feminarum, ſicut ſanctum propoſitum decet, exerceatur circumſpecta devotio. Contra canonum conſtituta nullus * ad eccleſiaſticum permittatur * officium: non ignoraturis provinciæ uniuſcujuſque rectoribus, nec de præteritis ſe veniam reperturos erroribus, ſi deinceps diſſimulaverint vitare patefactos: nec excuſationis de cetero relinquetur occaſio, ſi poſt præcepta præſentia, quæ per Romulum diaconum, cujus ſolertiam pro fide catholica, & pro religione vigilantiam gratiſſime comprobamus, duximus deſtinanda quiſquis ſuper his omnibus aut contemptor aut negligens deprehendetur antiſtes. Sicut enim ad ſedis apoſtolicæ moderamina pertinet, cunctis ſolicitudinem debitam miniſtrare congruenter eccleſiis; ita neceſſe eſt, ut in contumaces, & deſides traditam ſibi divinitus non diſſimulet poteſtatem. Data Kalendis Novembris, Albino viro clariſſimo conſule. * Anno Chriſti 393.

Viros non eſſe congregandos cum feminis.

Eccluſ. 10.

* 2 *Cor.* 24.

Rom. 2.

Diverſa habitatio virorum & ſacrarum virginum.

* Nic. 9. 10.

* promoveatur.

Nota Severini Binii.

B 2 *Epiſtola.*) Hæc epiſtola circularis data eſt ad omnes epiſcopos in Piceno poſitos, qua plurimum dolet Pelagianam hæreſim in eadem provincia coaleſcere cœpiſſe. Miſſa eſt per Romulum S. R. E. cardinalem diaconum. Tres in ea enumerat & refutat Pelagianas ſententias. Earum prima illa eſt. Quod prædicans circulator, ſenex probroſus & indoctus negaret infantes cum peccato originali corripi, & ei obnoxios reddi. Secunda iſta, Parvulos ſine baptiſmo non poſſe damnari. Tertia demum erat, Hominem per liberum arbitrium ipſa natura ſuffragante poſſe beatum reddi, tantamque vim liberæ voluntati ineſſe dicebat, ut ſi vellet, etiam ſine Dei auxilio poſſet inter adoleſcentulas verſari, eaſque contrectare, & tamen non inquinari. Quare cum ad prædictas hæreſes acceptandas, more hæreticorum, carnis laſcivas delectationes propoſuiſſet, & ad beſtias terræ capiendas rete carnis, quo uti ſolent, expandiſſet, hanc paternam admonitionem, & paſtoralem vigilantiam non obſtante metu Anaſtaſii imperatoris Eutychiani & Theodorici regis Arriani in Italia regnantis exercere oportebat. C

Epiſtola encyclica

VIII. AD [a] ANASTASIUM IMPERATOREM.

Præmiſſa excuſatione, cur ad imperatorem non ſcripſerit, illum hortatur ut apoſtolicæ ſedi obtemperet, &, Acacii nomine damnato, eccleſiarum pacem reſtituendam curet.

* Gelaſius epiſcopus ad Anaſtaſium Auguſtum.

* Gloriofiſſimo imperatori Anaſtaſio Gelaſius epiſcopus.

D FAmuli veſtræ pietatis, filii mei, Fauſtus magiſter & Irenæus viri illuſtres, atque eorum comites publica legatione fungentes, ad urbem reverſi, clementiam veſtram quæſiſſe * dixerunt, cur ad vos meæ ſalutationis ſcripta non miſerim. Non meo, fateor, inſtituto; ſed cum directi dudum de partibus orientis vel videndi me licentiam, ſibi veſtris præceptionibus abnegatam, tota urbe diſperſerint, a literis credidi temperandum, ne oneroſus potius quam officioſus exiſterem. Videtis igitur non mea diſſimulatione proveniſſe, ſed competentis fuiſſe cautelæ, ne reſpuentibus animis moleſtias irrogarem. Sed ubi ſerenitatis tuæ benevolentiam comperi, præfatis indicantibus, humilitatis meæ clementer expetiſſe ſermonem, jam E revera perpendi, [3] imputandum non immerito mihi, ſi tacerem: quia, glorioſe fili, [4] te ſicut * Romanus natus, Romanum principem amo, colo, [5] ſuſcipio: & ſicut Chriſtianus, cum eo, qui zelum Dei habet, ſecundum ſcientiam veritatis [6] habere deſidero: & qualiſcumque apoſtolicæ ſedis vicarius, quodcumque * plenæ fidei catholicæ deeſſe comperero, pro

* dicuntur

* Romæ

* quod ubicumque plene

1 Forte, *exceptas*. Hard. 2 Forte, *etſi illicite*. Hard.
3 Codex Capituli Veronenſis pervetuſtus, cum quo collata eſt hæc epiſtola, legit: *reputandum*.
4 Id Cod. *& ſicut*. 5 Id. Cod. *ſuſpicio*. 6 Forte, *pacem habere*. Hard.

pro meo modulo ſuggeſtionibus opportunis ſupplere contendo. Diſpenſatione etenim mihi divini ſermonis injuncta, *væ mihi eſt, ſi non evangelizavero*. Quod cum vas electionis beatus Paulus apoſtolus formidet & clamet, multo magis mihi exiguo metuendum eſt, ſi divinitus [1] inſpiratum, & paterna devotione tranſmiſſum, ſubtraxero miniſterium prædicandi. Pietatem tuam precor, ne arrogantiam judices divinæ rationis officium. Abſit, quæſo, a Romano principe, ut intimatam ſuis ſenſibus veritatem arbitretur injuriam. Duo [2] quippe ſunt, imperator Auguſte, quibus principaliter mundus hic regitur, auctoritas * ſacra pontificum, & regalis poteſtas. In quibus tanto gravius eſt pondus ſacerdotum, quanto etiam pro ipſis regibus [3] domino in divino reddituri ſunt examine rationem. Noſti etenim, fili clementiſſime, quod licet præſideas humano generi dignitate, rerum tamen præſulibus divinarum devotus colla ſubmittis, atque ab eis cauſas tuæ ſalutis * expetis, inque ſumendis cæleſtibus ſacramentis, eiſque (ut competit) diſponendis, ſubdi te debere cognoſcis religionis ordine potius, quam præeſſe. Noſti itaque inter hæc, ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam velle redigi voluntatem. Si enim, quantum ad ordinem pertinet publicæ diſciplinæ, cognoſcentes imperium tibi ſuperna diſpoſitione collatum, legibus tuis ipſi quoque parent religionis antiſtites, ne vel in rebus mundanis excluſæ videantur obviare ſententiæ; quo (rogo) te decet affectu eis obedire, qui pro erogandis venerabilibus ſunt attributi myſteriis? Proinde ſicut non leve diſcrimen incumbit pontificibus, ſiluiſſe pro divinitatis cultu, quod congruit: ita his (quod abſit) non mediocre periculum eſt, qui, cum parere debeant, deſpiciunt. Et ſi cunctis generaliter ſacerdotibus recte divina tractantibus, fidelium convenit corda ſubmitti: quanto potius ſedis illius præſuli conſenſus eſt adhibendus, quem cunctis ſacerdotibus & divinitas ſumma voluit præeminere, & ſubſequens eccleſiæ generalis jugiter pietas celebravit? Ubi pietas tua evidenter advertit, nunquam quolibet penitus humano conſilio elevare ſe quemquam poſſe illius privilegio vel confeſſioni, quem Chriſti vox prætulit univerſis, quem eccleſia veneranda confeſſa ſemper eſt, & habet devota primatem. Impeti poſſunt humanis prætumptionibus, quæ divino ſunt judicio conſtituta, vinci autem quorumlibet poteſtate non poſſunt. Atque utinam ſic contra nitentibus perniciosa non ſit audacia, quemadmodum, quod ab ipſo ſacræ religionis auctore præfixum eſt, non poteſt ulla virtute convelli: *Firmamentum enim Dei ſtat*. Numquidnam cum aliquibus infeſtata religio eſt, [4] quantacumque potuit novitate ſuperari, & non magis hoc invicta permanſit, quo æſtimata eſt poſſe ſuccumbere? Deſinant ergo (quæſo te) temporibus tuis quidam per occaſionem perturbationis eccleſiaſticæ præcipitanter ambire quæ non [5] licet, ne & illa, quæ male appetunt, nullatenus apprehendant, & modum ſuum apud Deum & homines non teneant. Quapropter ſub conſpectu Dei pure ac ſincere pietatem tuam deprecor, obteſtor, & exhortor, ut petitionem meam non indignanter accipias: rogo, inquam, ut me in hac vita potius audias deprecantem, quam (quod abſit) in divino judicio ſentias accuſantem. Nec me latet, imperator Auguſte, quod pietatis tuæ ſtudium fuerit in privata vita. Optaſti ſemper fieri particeps promiſſionis æternæ. Quapropter noli, precor, iraſci mihi, ſi te tantum diligo, ut regnum, quod temporaliter aſſecutus es, velim te habere perpetuum, & qui imperas ſæculo, poſſis regnare cum Chriſto. Tuis certe legibus, imperator, pateris nihil * perire, Romano nomini nullum admittis ingeri detrimentum. Itane verum eſt, princeps egregie, qui non ſolum præſentia Chriſti beneficia, ſed deſideras & futura, ut religioni, ut veritati, ut ſinceritati catholicæ communionis, & fidei, temporibus tuis, patiaris quemquam inferre diſpendium? Qua fiducia (rogo te) illic ejus præmia petiturus es, cujus hic damna non prohibes? Non ſint gravia, quæſo te, quæ pro tuæ ſalutis æternitate dicuntur. Scriptum legiſti: *Meliora ſunt vulnera amici, quam oſcula inimici*. Quæſo pietatem tuam, ut quo affectu dicuntur a me, eo tuis ſenſibus intimentur. Nemo pietatem tuam fallat. Verum eſt, quod figuraliter per prophetam ſcriptura teſtatur? *Una eſt columba mea, una eſt perfecta mea*, una eſt Chriſtiana fides, quæ eſt catholica. Catholica autem veraciter illa eſt, quæ ab omnium perfidorum, atque ab eorum ſucceſſoribus atque conſortibus ſincera, pura, immaculata communione * diviſa eſt. Alioquin non erit divinitus mandata diſcretio, ſed miſeranda confuſio. Nec ulla cauſa jam ſupereſt, ſi hoc in quolibet contagio voluerimus admittere, ne cunctis hæreſibus aditum januamque pandamus. *Qui enim in uno offenderit, omnium reus eſt:* & *Qui minima ſpernit, paulatim decidit*. Hoc eſt quod ſedes apoſtolica magnopere * cavet, ut quia mundo radix eſt apoſtoli glorioſa confeſſio, nulla rima pravitatis, nulla prorſus contagione maculetur. Nam ſi (quod Deus avertat, quod fieri non poſſe confidimus) tale aliquid proveniret, [6] unde cuiquam reſiſtere dauderemus errori, vel unde correctionem errantibus poſceremus? Proinde ſi pietas tua unius civitatis populum negat poſſe [7] pace componi, quid nos de totius orbis terrarum ſumus univerſitate facturi, ſi (quod abſit) noſtra fuerit prævaricatione deceptus? Si totus correctus eſt mundus, profana patrum ſuorum traditione deſpecta, quomodo non corrigatur unius civitatis populus, ſi prædicatio * fida ſuccedat? Ergo, glorioſe imperator, * nolo ego eccleſiarum pacem, quam, etiamſi cum mei ſanguinis impendio provenire poſſet, * amplector? Sed (precor te) cujuſmodi debeat eſſe pax ipſa, non utcumque, ſed veraciter Chriſtiana mente libremus. Quomodo enim poteſt eſſe pax vera, cui caritas intemerata defuerit? Caritas autem qualiter eſſe debeat, nobis evidenter [8] apoſtolus prædicat, qui ait: *Caritas de corde, puro, & conſcientia bona & fide non ficta*. Quomodo (quæſo te) *de corde erit puro*, ſi contagio inficiatur externo? Quomodo *de conſcientia bona*, ſi pravis fuerit maliſque commixta? Quemadmodum

2. *Cor.* 9.

* ſacrata

Quanto præſtent pontifices regibus.

* expectas

Prov. 27.

Cant. 6.

Catholica des quæ.

* divulſa

Jacob. 2. *Eccleſ* 19.

* prætaxat

Omnibus ſacerdotibus, præcipue vero Romano pontifici parendum.

Sedes apoſtolica non poteſt errare.

* fidei

* non negli

* amplectar

2. *Tim.* 2.

Pax Chriſtiana quæ.

1. *Tim.* 1.

---

1 Id. Cod. *inſpirato . . . . tranſmiſſo.* 2 Hæc ſententia citatur lib. 5. capitul. c. 167. & ab Hincmaro opuſc. 9. n. 39. *Harduinus.* 3 Id. Cod. *hominum.*

4 Cod. Veron. *quantumque*: Queſnellus legit, *quacumque.* 5 Id. Cod. *non licent.*

6 Id. Cod. *vel cui jam.* 7 *Pace* deeſt in eod. Cod. 8 Id. Cod. *per Apoſtolum prædicatur.*

modum *fide non ficta*, si maneat sociata cum perfidis? Quæ cum a nobis sæpe jam dicta sint, necesse est tamen incessabiliter iterari, & tamdiu non taceri, quamdiu nomen pacis obtenditur; ut nostrum non sit (ut invidiose jactatur) facere pacem, sed talem velle doceamus, qualis, & sola pax esse, & preter quam [1] nulla esse monstratur. Eutychianum certe dogma, contra quod apostolicæ sedis cautela pervigilat, si creditur salva fidei catholicæ posse veritate constare, promatur, asseratur, & quantislibet viribus adstruatur, ut non solum per seipsum, quam inimicum sit fidei Christianæ possit ostendi, sed quantas & quam lethales hæreses in sua contineat colluvione, monstrari. Si autem (ut magis confidimus) a catholicis judicatis mentibus excludendum, quæso te, cur non & contagia simul eorum, qui hac probantur esse polluti, decernitis refutanda, cum dicat apostolus: *Non solum qui non facienda faciunt, reos videri, sed etiam qui consentiunt facientibus*? Proinde sicut non potest, perversitatis communicatore suscepto, non pariter perversitas approbari: sic non potest refutari perversitas, complice sectatore perversitatis admisso. Legibus certe vestris criminum conscii, susceptoresque latrocinantium, pari judiciorum pœna constringuntur: nec expers facinoris æstimatur, qui licet ipse non fecerit, facientis tamen familiaritatem fœdusque receperit. Proinde cum Chalcedonense concilium, pro fidei catholicæ atque apostolicæ veritate communioneque celebratum, damnaverit Eutychen detestandi furoris auctorem; non satis habuit, nisi ut pariter ejus quoque consortem Dioscorum ceterosque percelleret. Hoc igitur modo, sicut in unaquaque hæresi vel factum semper, vel fieri non habetur ambiguum, successores eorum [2] Timotheum, Petrum atque alterum Antiochenum Petrum, non viritim propter singulos quosque rursus facto concilio, sed synodi semel [3] acta regula consequenter elisi. Quemadmodum ergo non evidenter apparet etiam cunctos simili tenore constringi, & qui eorum communicatores & complices extiterunt, atque omnes omnino a catholica atque apostolica merito communione discerni: hinc Acacium quoque jure dicimus a nostro consortio submovendum, qui maluit in sortem transire perfidiæ, quam in catholicæ atque apostolicæ communionis sinceritate constare, [b] cum fere [4] per triennium, ne in id veniret, apostolicæ sedis episcopis doceatur competenter instructus. Postquam vero communionis est factus alienæ, non potuit nisi a catholicæ & apostolicæ mox societate [5] præcidi, ne per eum, si vel paululum cessaremus, nos quoque videremur subiisse contagia perfidorum. Sed revera vel tali perculsus pœna resipuit, correctionem promisit, emendavit errorem? aut ille tractatus lenius * voluerat coerceri, qui etiam verbera dura non sensit? Quo in sua perfidia & damnatione * moriente, tam ejus in ecclesiastica recitatione non potest nomen adscribi, quam externæ contagium non debet communicationis admitti. Quapropter aut doceatur ab hæretica participatione sincerus, quorum se ille communioni permiscuit, aut cum eisdem non potest non repelli. Si autem susurrant orientis episcopi, quod ad eos sedes apostolica non ista conscripserit, quasi vel ipsi de recipiendo legitime Petro sedem apostolicam suis literis fecerint certiorem, vel hujus receptionis inconditæ non jam pariter complices extitissent, quem sicut vere non possunt docere ab hæretica pravitate fuisse purgatum, ita se hæreticorum nullatenus poterunt excusare consortes. [6] Quod si fortassis adstruxerint, quod ad apostolicam sedem de susceptione Petri per Acacium cuncti consona [7] voce retulerint, per eumdem sibimet omnes pari * voce sentiunt fuisse rescriptum. Apostolicæ vero sedis auctoritas, quod cunctis sæculis Christianis ecclesiæ prælata sit universæ, & canonum serie paternorum, & multiplici traditione firmatur. Sed vel hinc, [8] utrum sibi quisquam contra Nicænæ synodi constituta quippiam valeat usurpare, collegio potest unius communionis ostendi, non mentibus externæ societatis aperiri. Apud illos si quis confidit, egrediatur in medium, & apostolicam sedem de utraque parte revincat & instruat. Tollatur ergo nomen e medio, quod ecclesiarum discretionem procul a catholica communione operatur, ut sincera pax fidei communionisque reparetur, & unitas: & tunc quis nostrum contra venerandam vel insurrexerit, vel nitatur insurgere vetustatem, competenter & legitime perquiratur. Et illic apparebit, quis modesto proposito custodiat formam traditionemque majorum: quis supra hæc irreverenter insiliens, rapina æqualem posse fieri arbitretur. Quod si mihi populi Constantinopolitani persona proponitur, per quam dicatur nomen scandali, id est Acacii, non posse removeri; taceo, quia & hæretico quondam Macedonio pulso, & Nestorio nuper ejecto, plebs Constantinopolitana catholica permanere delegerit potius, quam majorum præsulum damnatorum affectione retineri. Taceo, quod qui ab eisdem ipsis damnatis præsulibus, baptizati fuerant, in fide catholica manentes, nulla sint exagitatione turbati. Taceo, quod pro rebus ludicris populares tumultus nunc etiam vestræ pietatis auctoritas refrenarit: atque ideo multo magis pro salute animarum suarum necessario vobis Constantinopolitanæ civitatis obtemperat multitudo, si eam ad catholicam & apostolicam communionem vos principes reducatis. Etenim, imperator Auguste, si contra leges publicas aliquid (quod absit) quispiam fortasse tentaret, nulla pati id ratione potuisses: ad divinitatis puram sinceramque devotionem, ut tibi plebs subdita redigatur, conscientiæ tuæ non putas interesse? Postremo, si unius civitatis populi animus non putatur offendi, ne divina (ut res postulat) corrigantur: quanto magis, ne divina offendantur, catholici nominis universis piam fidem nec lædere debemus omnino, nec possumus? Et tamen iidem nostra se poscunt voluntate sanari. Competentibus ergo sinant curari se posse remediis: alioqui (quod absit) in eorum transeundo perniciem, cum illis perire possumus, ipsos vero salvare non possumus. Jam hic quid sit magis sequendum, sub divino ju-

[1] vice Primatus sedis apostolicæ.

[*] valuerat

[*] manente

1 Id. Cod. *pax nulla.* 2 Id. Cod. *Timotheus, Petrus, atque alter Antiochenus Petrus.*
3 Id. Cod. *acta regula consequenter elisi.* 4 Anno 478. 479. 480. Alium iniit calculum Liberatus cap. 18. *Hard.* 5 Anno 484. 6 Cod. Veron. *Qui si.*
7 Id. Cod. *voluntate.* 8 Id. Cod. *vel utrum.*

dicio veſtræ conſcientiæ derelinquo: utrum, ſicut nos optamus, ſimul omnes certam redeamus ad vitam; an, ſicut illi poſcunt, manifeſtam tendamus ad mortem. Sed adhuc apoſtolicam ſedem, ſibi medicinalia ſuggerentem, ſuperbam vocare arrogantemque contendunt. Habet hoc qualitas ſæpe languentium, ut accuſent magis medicos congruis obſervationibus ad ſalubria revocantes, quam ut ipſi ſuos noxios appetitus deponere vel reprobare conſentiant. Si nos ſuperbi ſumus, [1] quia animarum remedia convenientia miniſtramus; quid vocandi ſunt qui reſultant? Si nos ſuperbi ſumus, qui obediendum paternis dicimus inſtitutis; qui refragantur, quo appellandi ſunt nomine? Si nos elati ſumus, qui divinum cultum puro atque illibato cupimus tenore ſervari; qui contra divinitatem quoque ſentiunt, dicant, qualiter nuncupentur? Sic & nos ceteri, qui in errore ſunt, æſtimant, quod eorum non conſentiamus inſaniæ. Ubi tamen ſpiritus ſuperbiæ veraciter conſiſtat & pugnet, veritas ipſa * indicat.

* judicat.

Notæ Severini Binii.

Quare hanc apologiam ad Anaſtaſium ſcripſerit Gelaſius.

a *Epiſtola.*) Cum circa finem anni 493. Theodorici regis legati Conſtantinopoli revertiſſent, atque ea quæ ab imperatore Anaſtaſio acceperant Gelaſio papæ nunciaſſent: ipſe Gelaſius apologeticam epiſtolam hanc ad eumdem Anaſtaſium conſcripſit, quæ in capitularibus regni Francorum citatur lib. 5. cap. 167. His literis perſuaderi non potuit, ut remoto oblce, eccleſiis unionem & pacem redderet. Obſtitit Euphemius, aſſerens ab apoſtolica ſede magis exerceri vindictam, quod ab Acacio ſpreta eſſet, quam juſtitiam defendi. Epiſtolam ſcripram eſſe anno pontificatus Gelaſii tertio, qui eſt Chriſti 494. ex eo colligitur, quod Anaſtaſius hoc tempore ſe Eu ychianum eſſe hæreticum, & Acephalorum ſectæ ſigniferum necdum declararit: quem conſtat anno ſequente virus in pectore occultatum plane evomuiſſe.

b *Cum fere per triennium.*) Hujus triennii initium referendum eſt ad 15. annum Simplicii, quo Acacius delictum commiſit, ut patet ſupra in notis epiſtolarum Simplicii 15. & 17.

IX. AD EPISOPOS LUCANIÆ.

Nonnulla eccleſiaſtica inſtituta exponuntur.

(*a*) Dilectiſſimis fratribus univerſis epiſcopis per Lucaniam & Brutios & Siciliam conſtitutis Gelaſius.

TITULI DECRETORUM

Papæ Gelasii, num. xxviii.

I. *De conſtitutis eccleſiaſticis, pro temporibus qualitate moderandis.*

II. *Ut ubi nulla perurget neceſſitas, conſtituta patrum inviolata ſerventur, vel cum defuerint clerici, de monachis eligantur.*

III. *Ut ſi qui de laicis eliguntur ad clericum, multo ſollicitius in his, ea quæ de monachis dicta ſunt, inquirantur.*

IV. *Ut ab epiſcopis, præceptione papæ, novæ baſilicæ dedicentur.*

g. pretia V. *Ut nulla * prædia de baptizandis conſignandiſque fidelibus exigantur. Quod ſi qui hoc perpetraverint, honoris ſui periculo ſubjacebunt.*

VI. *Ut presbyteri modum debitum ſervent, non chriſma conficiant, non conſignent nec præſente quolibet epiſcopo, niſi jubeantur ab ipſo, vel orare, vel ſedere præſumant, nec acolythum, vel ſubdiaconum faciant.*

VII. *Similiter ut diaconi menſuram propriam juxta patrum decreta cuſtodiant.*

VIII. *Quod diaconi in presbyterio reſidere non poſſint, nec ſacri corporis prærogationem, præſentibus debent uſurpare presbyteris.*

IX. *Quod apoſtolica ſedes paternos canones pio ſtudio, devotoque cuſtodiat.*

X. *Ut præter paſchale tempus, & pentecoſten nemo baptizare præſumat, niſi eos tantum quos ægritudo extrema compulerit.*

XI. *Presbyterorum, & diaconorum ordinationes certis celebrari poſſe temporibus.*

XII. *Ut præfixis diebus virgines conſecrentur.*

XIII. *Ut viduæ non velentur.*

XIV. *Ut nullus præſul vel eccleſiæ, vel monaſterii ſervum, aut originarium, nolentibus dominis, ſub nomine religioſo defendat, honoris & communionis periculum ſubiturus quiſquis hoc perpetrare tentaverit.*

XV. *Ut clerici nulla negotia inhoneſta, nec turpia lucra ſectentur.*

XVI. *Ut nemo literas neſciens, vel aliqua parte corporis minutus, provehatur ad clerum.*

XVII. *De his, qui ſeipſos abſcindunt.*

XVIII. *Quod ad clerum criminoſi nequeant promoveri, & in clero poſiti, ſi in aliquibus fuerint inventi flagitiis, a ſuis officiis arceantur.*

XIX. *Quod dæmonis, aliiſque paſſionibus inretitis, miniſteria ſacra tractare non liceat.*

XX. *Quod hi, qui ſe ſacris virginibus ſociant, & fœdera inceſta commiſcent, communicare non poſſint, niſi forte publicam pœnitentiam geſſerint.*

XXI. *Quod viduæ, ut ſupradictum eſt, non velentur. Et ſi profeſſam continentiam propoſito mutato calcaverint, ipſæ pro ſe rationem ſint * ideo reddituræ.*

* al. domin

XXII. *Quod ſecunda conjugia ſæcularibus non negentur, quibus tamen ad clerum minime venire conceditur.*

DXXIII. *Ut ſi quis ſuſceperit eccleſiæ propriæ deſertorem, & in aliquam provexerit dignitatem, utique ſententiæ ſubjaceant, quam canones addixerunt.*

XXIV. *Quod ſi qui ex monachis, aut laicis eliguntur ad clerum, cum nulla cogit neceſſitas, antiqua in eis debentur inſtituta ſervari. Quod ſi probentur ſacram mercati eſſe pretio dignitatem, ab officio deponantur, nam dantem, & accipientem Simonis magi crimen involvit.*

XXV. *Dei ſacris locis noviter inſtitutis, quamvis ſuperius dictum ſit, hoc nunc tamen adjicitur, ut nulla baſilica ſub defunctorum conſtructa nomine dedicetur.*

XXVI. *Quod nefas ſit, fœminas ſacris altaribus miniſtrare, vel aliquid ex his, quæ virorum ſunt officiis deputata præſumere.*

XXVII. *Quod in unaquaque eccleſia, cui epiſcopus præeſt, tam de redditibus, quam de fidelium oblationibus quatuor debeant fieri portiones: ut una ſit epiſcopi, alia clericorum, tertia pauperum, quarta eccleſiæ fabricis applicetur.*

XXVIII.

---

1 Id. Cod. *qui animarum.*

(*a*) In vetuſtiſſimo Luccenſi Cod. num. 490. iſte titulus ſic enunciatur. *Gelaſius Epiſcopus univerſis Epiſcopis per unamquamque provinciam conſtitutis.* Manſi.

XXVIII. *Quod episcopus, presbyter, & diaconus, a quocumque clerico veraciter fuerit accusatus, quod adversus hæc constituta fecerit, potest sine dubitatione percelli, sui etiam honoris periculum episcopus subiturus, si hæc omnia ecclesiæ noscenda tacuerit.*

omissa hactenus capita restituimus eorumque titulos ex codice canonum universæ ecclesiæ annis 1525. & 1609. edito.

* Caput primum.

NEcessaria rerum * (*a*) dispensatione constringimur, & apostolicæ sedis moderamine convenimur; sic canonum paternorum decreta librare, & retro præsulum decessorumque nostrorum præcepta metiri, ut quæ præsentium necessitas temporum restaurandis ecclesiis relaxanda deposcit, adhibita consideratione diligenti, quantum potest fieri, temperemus; quo nec in totum formam veterum videamur excedere regularum, & reparandis militiæ clericalis officiis, quæ per diversas Italiæ partes ita belli famisque (*b*) consumpsit incursio, ut in multis ecclesiis (sicut fratris & coepiscopi nostri Joannis Ravennatis ecclesiæ sacerdotis, frequenti relatione comperimus) usquequaque deficiente servitio * ministrorum (*c*) nisi remittendo paulisper ecclesiasticis promotionibus antiquitus intervalla præfixa remaneant (sine quibus administrare nequeant) sacris ordinibus ecclesiæ funditus destitutæ; atque in plurimis locis per inopiam competentis auxilii, salutare subsidium redimendarum desit animarum: nosque magno reatu, si tanto coarctante periculo, non aliquatenus (*d*) videamur innecti.

dispositione Grat. 1. q. 7. Pro temporum necessitate rigor canonum relaxatur.

consulamus

ministerio cum.

Caput II.

* Dist. 55. c. Priscis. Nisi necessitas urgeat patrum omnino servanda institutio.

* PRiscis igitur pro sui reverentia manentibus constitutis; quæ, ubi nulla vel rerum vel temporum perurget angustia, regulariter convenit custodire, eatenus ecclesiis, quæ vel cunctis sunt privatæ ministris, vel sufficientibus usque adeo dispoliatæ servitiis, ut plebibus ad se pertinentibus divina munera supplere non valeant, tam (*e*) intuendi quam promovendi clericalis obsequii sic spatia dispensanda concedimus.

* Dist. 77. c. Si quis. Quæ requirantur in monachis, qui ad clerum promoventur ejectam

Ut * si quis etiam de religioso proposito, & disciplinis monasterialibus eruditus, ad clericale munus accedat, in primis ejus vita præteritis acta temporibus inquiratur, si nullo gravi facinore probatur infectus, si secundam non habuit fortassis uxorem, nec a marito * relictam fortitus ostenditur: si pœnitentiam publicam fortassis non gessit, nec ulla corporis parte vitiatus apparet: si servili aut originariæ non est conditioni obnoxius: si curiæ * jam probatur nexibus absolutus: si assecutus est literas, sine quibus vix fortassis ostiarii possit implere ministerium: ut si his omnibus, quæ sunt prædicta, fulcitur, continuo lector, vel notarius, aut certe defensor effectus, post tres menses existat acolythus, maxime si huic ætas etiam suffragatur; sexto mense subdiaconi nomen accipiat: ac si modestæ conversationis, honestæque voluntatis existit, nono mense diaconus, completoque anno sit presbyter: cui tamen, quod annorum interstitia fuerant collatura, sancti propositi sponte susceptа doceatur præstitisse devotio.

etiam

Caput III.

* Dist. 77 c. fin. §. si vero laicus Qui laici ordinari possint.

* SI vero de laicis quispiam ecclesiasticis est aggregandus officiis, tanto solicitius in singulis, quæ superius comprehensa sunt, hujusmodi decet examinari personam, quantum inter mundanam religiosamque vitam constat esse discriminis: quia utique convenientia ecclesiæ ministeria reparanda sunt, non inconvenientibus meritis ingerenda: tantoque magis, quod sacris aptum possit esse servitiis, in eorum quærendum est institutis, * quantum de tempore, quo fuerant hæc assequenda, decerpitur: ut morum habere doceatur hoc probitas, quod prolixior consuetudo non contulit; ne per occasionem supplendæ penuriæ clericalis vitia potius divinis cultibus intulisse (*f*) judicemur, non legitimæ familiæ computemur procurasse compendia: quorum promotionibus super anni metas, sex menses nihilo minus subrogamus: quoniam, sicut dictum est, distare convenit inter personam, divino cultui deditam *, & de laicorum conversatione venientem: quæ tamen eatenus indulgenda credidimus, ut illis ecclesiis, quibus infestatione bellorum vel nulla penitus, vel exigua remanserunt, ministeria renoventur: quatenus his Deo propitio restitutis, in ecclesiasticis gradibus subrogandis canonum paternorum vetus forma servetur: nec contra eos ulla ratione prævaleat, quod pro accidentis defectus remedio providetur, non adversus scita majorum nova lege proponitur: ceteris ecclesiis ab hac occasione cessantibus, quas non simili clade vastatas, pristinam faciendis ordinationibus convenit tenere sententiam. Quo magis hac opportunitate commoniti, observantiam venerandorum canonum propensius delegamus, singulorum graduum conscientias admonentes, ne in illicitos prorumpere moliantur excessus.

quanto

* cautam dispensationem vocat Vendelstinus.

Nec fas esse * confidat quisque pontificum, Dbigamos, aut conjugia sortientes ab aliis derelicta, sive quoslibet * (*g*) pœnitentium, vel sine literis, vel corpore * vitiatos, vel conditionarios, aut curiæ publicarumque rerum nexibus implicatos, aut passim nulla temporis congruentis expectatione discussos, divinis servituros applicare mysteriis: neque pro suo libitu jura studeant aliena pervadere, absque sedis apostolicæ justa dispositione mandante.

Qui ad clerum accedere prohibeantur.

* Dist. 50. c. non clo fidat.

* post pœnitentiam minuros

Caput IV.

* BAsilicas noviter institutas, non petitis ex more [3] præceptionibus, dedicare non audeant, nec ambiant episcopi sibimet vindicare E clericos potestatis alienæ.

* De consecr. dist. 2.

Caput V.

* BAptizandis consignandisque fidelibus sacerdotes pretia nulla præfigant, nec il-

* 1. q. 2. c. Baptizandis. A baptizandis vel consi-

1 Citatur & a Nicolao Papa in epist. 8. ad Michaelem Imperatorem. *Harduinus.*
2 Citatur a Nicolao Papa in epist. 2. ad Michaelem Imp. tametsi quædam ibi ab istis discrepant. *Harduinus.*
3 Infra cap. 25. *præcepto sedis Apostolicæ.*
(*a*) *Dispositione.* (*b*) *Consumpserit.* (*c*) *Nil.* (*d*) *Consulamus.*
(*e*) *Instituendi.* (*f*) Deest *judicemur.* (*g*) *Post pœnitentiam.*

gnandis pretid non exigenda. *Matth.* 10.

lationibus quibusliber impositis exagitare cupiant renascentes: quoniam quod gratis accepimus, gratis dare mandamur. Et ideo nihil a prædictis prorsus exigere moliantur, quo vel paupertate cogente deterriti, vel indignatione revocati, redemptionis suæ causas adire despiciant; certum habentes, quod qui prohibita deprehensi fuerint admisisse, vel commissa non potius sua sponte correxerint, periculum subituri proprii sint honoris.

Caput VI.

Quæ presbyteris prohibentur. * Dist. 95. c. presbyteros

NEc minus etiam * presbyteros ultra modum suum tendere prohibemus: nec episcopali fastigio debita sibimet audacter assumere: non conficiendi chrismatis, non consignationis pontificalis adhibendæ sibimet arripere facultatem: non præsente quolibet antistite, nisi fortasse jubeantur, vel orationis, vel actionis sacræ * supplendæ sibi præsumant esse licentiam; neque sub ejus aspectu, nisi jubeantur, aut sedere præsumant, aut * (*a*) veneranda tractare mysteria. Nec sibi meminerint ulla ratione concedi, sine summo pontifice, subdiaconum aut acolythum jus habere faciendi: nec prorsus addubitent, si quidquam ad episcopale ministerium specialiter pertinens suo motu putaverint exequendum, continuo se presbyterii dignitate & sacra communione privari. Quod fieri necesse est censeamus, si eorum præsule deferente, hujusmodi fuerit * prævaricatio comprobata, nec ipso eorum episcopo a culpa conniventiæ & ultione vacaturo, si immoderata facientem dissimulaverit vindicare.

* surripere aut suppetere ex ed. Wendelstini

* venerabilia

* præsumptio

Caput VII.

Quæ diaconi facere non possint. * Nic. 18.

DIaconos quoque propriam constituimus servare mensuram, nec ultra tenorem * paternis canonibus deputatum quippiam tentare permittimus: nihil eorum penitus suo ministerio applicare, quæ primis ordinibus proprie decrevit antiquitas. Absque episcopo vel presbytero baptizare non audeant, nisi, prædictis fortasse officiis longius constitutis, necessitas extrema compellat. Quod & laicis Christianis facere plerumque conceditur.

Caput VIII.

Vide notas can. 2. Concil. Andegavensis, supra. * celebrarur

NOn in presbyterio residere, cum divina celebrantur, vel ecclesiasticus * habetur quicumque tractatus. Sacri corporis prærogationem, sub conspectu pontificis seu presbyteri, nisi his absentibus, jus non habeant exercendi.

Ecclesiastici canones ab omnibus observandi.

Cum enim decreta venerabilium sanctionum nos quoque magnopere custodire nitamur, ac sine eorum dispendio etiam illa, quæ pro alicujus utilitatis compendio fortasse videantur laxanda, credamus.

Caput IX.

CUmque nobis contra salutarium reverentiam regularum cupiamus temere nihil licere, & cum sedes apostolica * superior his

* super his in edit. 1525. & 1609.

omnibus, favente domino, quæ paternis canonibus sunt præfixa, pio devotoque studeat tenere proposito; satis indignum est, quemquam vel pontificum, vel ordinum subsequentium, hanc observantiam refutare, quam beati Petri sedem & sequi videat & docere: satisque conveniens sit, ut totum corpus ecclesiæ in hac sibimet observatione concordet, quam illic vigere conspiciat, ubi dominus ecclesiæ totius posuit principatum, dicente scriptura: *Ordinate in me caritatem.* Et item. *Omnia cum ordine fiant.* Cant. 2. 1. Cor. 14 Atque iterum psalmista prædicante: *Circumdate Sion, & complectimini eam, narrate in turribus ejus. Ponite corda vestra in virtute ejus, & distribuite gradus ejus, ut enarretis in progenies alteras, quoniam hic est Deus, Deus noster in æternum, & ipse reget nos in sæcula.* Hic procul dubio, qui in ecclesiasticarum narratur altitudine dignitatum, & in cujus virtute bonis operibus corda ponenda sunt, gradibus utique distributis, cunctis Deus noster & rector populis prædicandus est Christianis: ubi nemo sibimet aliquid jam existimet imminutum, cum & de uniuscujusque gradus perfessione nihil deperit, & convenienter retinendo, quod cœlesti dispensatione collatum est, pariter nobis & cognoscibilem Deum fieri, & tribuit esse rectorem. Nam & si quid indulgetur de temporum quantitate moribus aggregata strenuitate pensatur: si vitæ * jam proposito continetur, quod protelata fuerat ætate curandum, dummodo illa nullatenus dissimulata * subrepant quorum quodlibet, si inesse claruerit, merito clericalibus infulis reprobabilem convincat esse personam. Et si illa nonnunquam sinenda sunt, quæ, si ceterorum constet integritas, sola nocere non valeant: illa tamen sunt magnopere præcavenda, quæ recipi nisi manifesta decoloratione non possint. Ac si ea ipsa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum (*b*) temporumque cogit intuitus, vel acceleratæ provisionis respectus excusat: quanto magis illa nullatenus mutilanda sunt, quæ nec ulla necessitas, nec ecclesiastica prorsus extorquet utilitas?

Psal. 47.

* etiam

* subripiant

Caput X.

* De consecr. dist. 4 baptizandi. Baptisma in paschate & pentecoste conferendum.

* BAptizandi sibi quisquam passim quocumque tempore nullam credat inesse fiduciam, præter paschale festum & pentecostes venerabile sacramentum, excepto dumtaxat gravissimi languoris incursu: in quo verendum est, ne morbi crescente periculo, sine remedio salutari fortassis ægrotans exitio præventus abscedat.

Caput XI.

* Dist. 75. c. fin. Sacri ordines statis temporibus conferendi.

* ORdinationes etiam presbyterorum & diaconorum, nisi certis temporibus & diebus, exercere non (*c*) debent, id est, quarti mensis jejunio, septimi, & decimi, sed & etiam quadragesimalis initii, ac mediana quadragesimæ die, sabbati jejunio circa vesperam noverint celebrandas. Nec cujuslibet utilitatis * causa, seu presbyterum seu diaconum his * præferre, qui ante ipsos fuerint ordinati.

* hæc vox abest a c. Just. & ab edit. 1525. & 1609. ac sine ea constare potest sensus.

* præferri

Ca-

(*a*) *Venerabilia.* (*b*) *Deest temporumque.* (*c*) *Non audeant.*

Caput XII.

* 20. q. 2. Devotis. Virgines sacræ quando velandæ.
* epiphaniorum

*Devotis quoque Deo virginibus, nisi aut in * epiphaniarum die (*a*) aut in albis paschalibus, aut in apostolorum natalitiis sacrum minime velamen imponant, (†) nisi forsitan (sicut de baptismate dictum est) gravi languore correptis, ne sine hoc munere de sæculo exeant, implorantibus non negetur.

Caput XIII.

Viduæ non velandæ.
* sub aliqua benedictione
* conferenda, inferenda

*Viduas autem * velare pontificum nullus attentet, quod nec auctoritas divina delegat, nec canonum forma præstituit. Non est ergo penitus usurpandum, eisque sic ecclesiastica sunt * ferenda præsidia, ut nihil committatur illicitum.

Caput XIV.

* Dist. 54. Servi absque dominorum consensu non ordinandi.
* possessionem
* cohibentibus

*Generalis etiam querelæ vitanda præsumptio est, qua propemodum causantur universi, passim servos & originarios, dominorum jura * possessionumque fugientes, sub religiosæ conversationis obtentu, vel ad monasteria sese conferre, vel ad ecclesiasticum famulatum, * conniventibus quoque præsulibus, indifferenter admitti: quæ modis omnibus est amovenda pernicies, ne per Christiani nominis institutum, aut aliena pervadi, aut publica videatur disciplina subverti: præcipue cum nec ipsam ministerii clericalis hac obligatione fuscari conveniat dignitatem, cogaturque pro statu militantium sibi conditioneque jurgari, aut videri, quod absit, obnoxia. Quibus solicita competenter interdictione prohibitis, quisquis episcopus, presbyter, aut diaconus, vel eorum, qui monasteriis præesse noscuntur, hujusmodi personas apud se tenentes non restituendas patronis, aut deinceps vel ecclesiasticæ servituti, vel religiosis congregationibus putaverint applicandas, nisi voluntate forsitan dominorum, sub scripturæ testimonio primitus absolutas, vel legitima transactione concessas, periculum se honoris proprii non ambigant communionisque subituros, si super hac re cujusquam verax nos querela pulsaverit. *Magnis quippe studiis*, secundum beatum apostolum, *præcavendum est, ne fides & disciplina domini blasphemetur.*

1. Tim. 6.

Caput XV.

* Dist. 88. Clericis negotiationes & turpia lucra prohibentur.

Matth. 21. Joan. 2. 2. Tim. 2. Psal. 70.

*Consequens fuit, ut illa quoque, quæ de Piceni partibus nuper ad nos missa relatio nuntiavit, non prætereunda putaremus, id est, plurimos clericorum negotiationibus inhonestis & lucris turpibus imminere, nullo pudore cernentes evangelicam lectionem, qua ipse dominus negotiatores e templo verberatos flagellis asseritur expulisse, nec apostoli verba recolentes, quibus ait: *Nemo, militans Deo, implicat se negotiis sæcularibus:* Psalmistam quoque David surda dissimulantes aure cantantem: *Quoniam non cognovit negotiationes, introibo in potentias domini.* Proinde hujusmodi aut ab * indignis post hac quæstibus noverint abstinendum, & ab omni cujuslibet negotiationis ingenio vel cupiditate cessandum: aut in quocumque gradu sint positi, mox a clericalibus officiis (*b*) abstinere cogantur: quoniam domus Dei, domus orationis & esse debet, & dici, ne officina negotiationis & spelunca potius sit latronum.

* 14. q. 4 Clerici

Luc. 19. Isai 56.

Caput XVI.

* Dist. 56. Illiterati & & corpore vitiati ad clerum non promoveantur.

Levit. 21. Deut. 17.

*Illiteratos, quoque, & nonnulla parte corporis imminutos, sine ullo respectu ad ecclesiasticum didicimus venire servitium. Quod simul antiqua traditio, & apostolicæ sedis vetus forma non recipit: quia nec literis carens sacris esse potest aptus officiis, & vitiosum nihil prorsus Deo offerri legalia præcepta sanxerunt. Itaque de cetero modis omnibus (*c*) hæc vitentur nec quisquam talis suscipiatur in clerum. Si qui vero vel temeritate propria, vel incuria præsidentium tales ante suscepti sunt, in his quibus constituti sunt locis eatenus perseverent, ut nihil unquam promotionis (*d*) accipiant: satisque habeant, hoc ipsum sibi pro nimia miseratione permissum.

Caput XVII.

Nicæn. 1. Canon apostolorum 21. 22. 23.

*De his autem, qui seipsos abscindunt, paterni canones evidenter sequenda posuerunt; quorum tenorem sufficiat indidisse. Dicunt enim, talia perpetrantes, mox ut agniti fuerint, a munere clericali debere secludi. Quod modis omnibus custodire nos convenit, quia fas esse nulli suppeditat, quidquam præter illa, quæ memorabilis decrevit forma, censere.

Caput XVIII.

De consecr. dist. 2. Comperimus. Criminosi in clerum non promovendi.

*Comperimus etiam horrendis quibusdam criminibus implicatos, tota discretione submota, non solum de factis atrocibus necessariam pœnitudinem non habere, sed nec aliqua correctione penitus succedente, ad divinum ministerium honoremque contendere. Nonnullos autem etiam in ipsis ordinibus constitutos, gravibus delinquentes facinoribus, non repelli, cum & apostolus clamet: *Nemini cito manus imponendas, neque communicandum peccatis alienis*; & majorum * veneranda constituta pronuntient, hujusmodi, etiam si forte subrepserint, tam qui ante peccaverunt, detectos oportere repelli, quam sacræ professionis oblitos, prævaricatoresque sancti propositi, procul dubio submovendos.

1. Tim. 5.

* Nicæni 910.

Caput XIX.

* Dist. 35. Dæmoniacis similibusque passionibus irretitis ministeria sacra non licet tractare.
* dæmone aliisque
* mysteria
* ac

*Usque adeo sane comperimus, illicita quæque prorumpere, ut (*e*) dæmoniacis * similibusque passionibus irretitis, ministeria * sacrosancta tractare tribuatur. Quibus si hoc opere positis aliquid propriæ necessitatis occurrat, quis de sua * fidelium salute confidet, ubi ministros

---

1 Citatur & a Carolo Magno in Capitul. Aquisgran. anni 789. cap. 59. *Harduinus.*

(*a*) Deest *aut in albis paschalibus.*

(*b*) *Abite.* (*c*) Deest *hæc vitentur.* (*d*) *Arripiant.* (*e*) Dæmonis.

(†) Burchardus lib. VIII. cap. 15. inserit: *& nisi ante 25. annos.* Ita lego in Meo MS. Cod. num & in editis extet, ignoro.

stros ipsos curationis humanæ tanta perspexerit calamitate vexari ? Atque ideo necessario removendi sunt, ne quibuslibet, pro quibus Christus est mortuus, scandalum generetur infirmis. Rom. 14 1. Cor. 8. Levit. 21. Postremo, si corpore sauciatum fortassis aut debilem, nequaquam sancta contingere lex divina permittit: quanto magis doni cœlestis dispensatores esse non convenit, quod est deterius, mente * percussos? * percussos?

Caput XX.

27. q. 1. Virginibus. His qui sacris virginibus se sociarunt, non nisi post publicam pœnitentiam conceditur communio.

VIrginibus autem sacris temere se quosdam sociare cognovimus, & post dicatum Deo propositum, incesta fœdera sacrilegaque miscere. Quos protinus æquum est a sacra communione detrudi, & nisi per publicam probatamque pœnitentiam, omnino non recipi, (*a*) sed tamen viaticum de sæculo transeuntibus, si tamen pœnituerint, non (*b*) negetur.

Caput XXI.

* 27. q. 1. Viduæ propositum castitatis non servantes peccant. * latius duximus differendum. 1. Tim. 5. 1. Cor. 7.

NAm * de viduis sub nulla benedictione velandis, superius * (*c*) late sufficienterque prædiximus. Quæ si propria voluntate professam pristini conjugii castitatem mutabili mente calcaverint, periculi earum interierit, quali Deum debeant satisfactione placare, (*d*) quia (juxta apostolum) *primam fidem irritam fecerunt*. Sicut enim, si se forsitan continere non poterant, secundum apostolum, nullatenus nubere vetabantur; sic habita secum deliberatione, promissam Deo pudicitiæ fidem * debent custodire. Nos autem talibus nullum laqueum debemus injicere; sed solum adhortationes præmii sempiterni, pœnasque proponere divini judicii, ut & nostra sit absoluta conscientia, & illarum pro se rationem Deo reddat intentio. Cavendum est quippe, * ut de earum moribus (*e*) actibusque beatus apostolus testatur, quod * plenius exponere præterimus, ne sexus instabilis non tam deterreri, quam admoneri videatur. * debuerunt * quæ 1. Tim. 5. * planius ita in Luc. 3

Caput XXII.

Secundæ nuptiæ sæcularibus permittuntur, qui tamen ad clerum accedere prohibentur.

SEcundas nuptias sicut sæcularibus inire conceditur, ita post eas nullus ad clericale sinitur venire collegium. Alia est enim humanæ fragilitati generaliter concessa licentia, alia debet esse vita divinarum rerum servitio (*f*) dedicata.

Caput XXIII.

Episcopi propria relicta ecclesia ad aliam se non transferant. * ad quem profectus est, * Nicæni 15. & 16. Simoniaci deponuntur.

QUisquis propriæ desertor ecclesiæ, nullis existentibus causis, ad aliam putaverit transeundum, temereque susceptus fuerit & promotus; reverendorum canonum vel ipse vel receptor ejus * atque provector constituta non effugiet, quæ de hujusmodi præsumptoribus præfixere servanda. *

Caput XXIV.

DE monachis laicisque in prima (*g*) copiosius præceptionis hujus parte digestum est *, quæ vel quatenus his pro rerum temporumque necessitate concessa sint, vel quemadmodum, ubi nullius * necessitatis interesse probatur, non nisi vetus institutio debeat custodiri. * Quos vero constiterit indignos meritis, sacram mercatos esse pretio dignitatem, convictos oportet arceri non sine periculo facinus tale (*h*) perpetrantes: quia dantem pariter & accipientem damnatio Simonis, quam sacra lectio testatur, involvit. * Vide supra cap. 2. & 3. * facti necessitas * 2. q. 1. Quos constiterit Actor. 8.

Caput XXV.

* De consec. dist. 1. Ecclesiæ sine auctoritate Romani pontificis non dedicandæ. a Cap. IV. * quorumcumque

* DE locorum consecratione sanctorum[a], quamvis * superius strictim fuerit comprehensum, nobis quoque patefactum est, quod absque præcepto sedis apostolicæ nonnulli factas ecclesias vel oratoria sacrare præsumant: hoc sumus tamen indicio detestabiliore permoti, quod in quocumque * nomine defunctorum, & (quantum dicitur) nec omnino fidelium, constructiones ædificatas sacris processionibus * audacter instituere memorantur: quæ quoniam tam acerba tam dura sunt (*i*), si revera Christianitatis affectus in illis regionibus certus & fixus est, & districtius ista quærantur, & a quibus fuerint gesta, prodantur: quoniam sicut latentibus in hac atrocitate nominibus non extat, in quem sententia debita proferatur; ita cum manifestis fuerit documentis expositus, * quem tanti sceleris poscit immanitas, non * effugiet ullatenus ultionem. * professionibus * quam * vitabit

Caput XXVI.

Fœminæ sacris altaribus non ministrent. * firmentur ita & in Luc.

NIhilo minus impatienter audivimus, tantum divinarum rerum subjisse despectum, ut fœminæ sacris altaribus ministrare * ferantur. & cuncta, quæ non nisi virorum famulatui deputata sunt, sexum, cui non competit, exhibere.

Viso * quod omnium delictorum, quæ sigillatim perstrinximus, noxa * omnis & crimen eos respicit sacerdotes qui vel ista committunt, vel committentes minime publicando, pravis excessibus se favere significant si tamen sacerdotum jam sint vocabulo nuncupandi, qui (*k*) delegatum sibi religionis officium sic prosternere moliuntur, ut in perversa quæque profanaque declives, sine ullo respectu regulæ Christianæ, præcipitia funesta sectentur. Cumque scriptum sit: *Minima qui spernit, paulatim decidit*: quid est de talibus existimandum, qui immensis ac multiplicibus pravitatum molibus occupati, ingentem ruinam multimodis impulsionibus ediderunt, quæ non solum ipsos videatur obruere, sed & ecclesiis universis mortiferam, si non sanentur, inferre perniciem? Nec ambigant, qui hæc ausi sunt exercere, sed etiam qui hactenus cognita siluerunt, sub honoris proprii se jacere dispendio, si non quanta possint celeritate festinent, ut lethalia vulnera competenti * medicatione * curentur. Quo enim more teneant jura pontificum, qui pontificalibus excubiis eatenus injuncta dissimulant, ut contraria domui Dei, cui præsident, potius operentur? Qui quantum apud dominum * nisi ita & in Luc * noxiorum reatus omnis Eccli. 19. 1. * medicina * sanentur * salventur.

(*a*) Aut his certe.
(*b*) Negari. (*c*) Latius diximus differendum, (*d*) *Desunt sequentia usque ad* sicut enim.
(*e*) Actibus, quæ. (*f*) Dedicandorum. (*g*) Parte digesta.
(*h*) Vendente. (*i*) *Addit*: ut eadem vix noster ferre possit auditus si revera &c. (*k*) Delatum

num possent, si non nisi convenientia procurarent, tantum quid mereantur, aspiciant, cum execrabili studio sectentur adversa. Et quasi magis hæc regula sit, qua ecclesiæ debeant gubernari, si quidquid est ecclesiasticis inimicum regulis, perpetratur, cum & si cognitos habuit canones unusquisque pontificum, intemerata debuerit tenere custodia. Et si forsitan nesciebat, consulere fideliter oportuerit * scientem. Quo magis excusatio nulla succurrit errantibus: quia * nesciens, proposuit servare quod noverat, nec ignorans curavit nosse quod gereret.

ignorantem nec sciens omnino lendum est it habet c. ust. & edit. anon. e. u.

Caput XXVII.

*Quatuor autem tam de reditu, quam de oblatione fidelium, prout cujuslibet ecclesiæ facultas admittit, sicut dudum rationabiliter est decretum *, convenit fieri portiones. Quarum sit una pontificis, altera clericorum, pauperum tertia, quarta fabricis applicanda. De quibus, sicut sacerdotis interest, integram ministris ecclesiæ memoratam dependere quantitatem, sic * clerus ultra delegatam sibi summam nihil insolenter noverit expetendum. Ea vero, quæ ecclesiasticis ædificiis attributa sunt, huic operi veraciter prærogata, locorum doceat instauratio manifesta sanctorum: quia nefas est, si sacris ædibus destitutis, in lucrum suum præsul impendia his * designata convertat. Ipsam nihilominus adscriptam pauperibus portionem, quamvis divinis rationibus se dispensasse monstraturus esse videatur, tamen juxta quod scriptum est: *Ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cœlis est*, oportet etiam præsenti testificatione prædicari, & bonæ famæ præconiis non taceri.

xx. q. 1. ecclesiæ redius & fideium oblaiones quaripartito diidendæ. a Simpl. c. 2.

clericus

deputata

Matth. 5.

Caput XXVIII.

Quapropter * nec clericorum quispiam se hujus offensæ futurum confidat immunem, si in his, quæ salubriter sequenda deprompsimus, sive episcopum, sive presbyterum, sive diaconum viderit excedentem, non protinus ad aures nostras deferre curaverit, probationibus dumtaxat competenter exhibitis, ut transgressoris ultio fiat, & ceteris interdictio delinquendi. * Sui vero modis omnibus erit unusquisque pontificum ordinis & honoris elisor, si cuiquam clericorum, vel ecclesiæ totius auditui hæc putaverit supprimenda. Data v. Idus Martii, Asterio & Præsidio viris clarissimis consulibus. *Et alia manu*: Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi. *

2. q. 7. ne

Quæ

Siota

Anno Christi 494.

X. AD EPISCOPOS SICILIÆ.

Ecclesiæ facultates ab episcopis, clericis & pauperibus distribui debere: diœceses & bona ecclesiæ ab episcopis triginta annos possessa eis non auferenda.

Gelasius Romanæ ecclesiæ episcopus dilectissimis & in Christi caritate unanimiter connexis fratribus episcopis qui in Sicilia sunt constituti.

*Præsulum auctoritas nostrorum emanavit, ut facultates ecclesiæ episcopi ad regendum habeant potestatem; ita tamen, ut viduarum, pupillorum, atque pauperum, nec non clericorum stipendia distribuere debeant. Hoc eis etiam statuimus dari, quod hactenus decretum est. Reliquum sibi episcopi vindicent, ut (sicut ante diximus) peregrinorum atque captivorum largitores esse possint.

* Quoniam præsulum

Illud etiam annecti placuit, ut si (quod absit) facultates ecclesiæ, nec non & diœceses, quæ ab aliquibus possidentur episcopis, jure sibi vindicent, quod * tricennalis lex concluserit, quia & filiorum nostrorum principum ita emanavit auctoritas, ut ultra triginta annos nulli liceat pro eo appellare, quod legum * tempus excluserit. Data Idibus Maii Asterio, & Præsidio viris clarissimis consulibus. * (*a*)

* tricennaria

* tutela, *sive regula, aut potius* cautela, quantum erui potest ex u. c.

* Anno Christi 494.

XI. AD EPISCOPOS DARDANIÆ ET ILLYRICI.

Commendat eorum religionem: Thessalonicensem episcopum, qui hæreticorum nomina damnare recusavit, apostolicæ sedis communione privatum esse, & Acacium in excommunicatione mortuum non posse absolvi significat.

Gelasius episcopus universis episcopis per Dardaniam * sive per Illyricum constitutis.

* in qq. codd. leg. & Daciam.

Audientes orthodoxam vestræ dilectionis in Christo constantiam, atque ita vos antiquæ fidei communionisque sinceræ traditionibus inhærentes, ut mentem Christianæ deditam veritati nullatenus infecerint prævaricatorum vicina contagia, magnificavimus dominum, caritatemque vestram missis literis alloqui per religiosos viros filios nostros Cyprianum atque Macarium diacones tota cordis aviditate curavimus: quoniam pro sedis apostolicæ principatu, cujus solicitudo delegata divinitus cunctis debetur ecclesiis, nos vivimus, si vos statis in domino, magnisque gaudiis triumphamus. Cum ubique terrarum dominum Sabaoth semen puræ confessionis reliquisse cognoscimus, quod non in petrosa deveniens, æstu tentationis exaruit, nec viæ proximum cecidit vacantibus inimicis expositum, nec in spinis irruit suffocandum, sed in bonam terram piæ devotionis vestræ cælesti * factione dispersum in trigesimum & sexagesimum fructum centenariumque profecit, profectionemque

* fatione.

(*a*) In meo MS. Burchardi Cod. l. VIII. cap. 46. hoc decretum tanquam ex epistola Gelasii ad Sicilienses Episcopos cap. 9. acceptum affertur: *Neque viduas ad nuptias transire patimur, quæ religioso proposito diuturna observatione permanserunt. Similiter autem virgines nubere prohibemus, quas annis plurimis in monasterio ætatem peregisse contigerit.*

que ſcilicet frumenti dominici myſtica locutione deſignans. Quapropter exultantibus animis confidentius incitamus, ut ab Eutychianæ peſtis incurſu pectora veſtra ſapienter intemerata ſervetis : quoniam jam *qui perſeverat uſque in finem, hic ſalvus erit. Dominus prope eſt, nihil ſoliciti ſitis* ; ſi quidem major eſt, quod in nobis eſt, quam qui in hoc mundo, regnumque domini intra nos, (etiam ſcriptura teſtante) ſit certum. Ut autem ab eorum, qui in errore ſunt poſiti, noxia ſocietate caveatis, nullum talibus communicantem ad veſtrum recipiatis qualibet ſubreptione conſortium : quia ſicut in unaquaque hæreſi cum pravitatis auctore damnato ſucceſſores ejus & complices atque hujuſmodi ſectatoribus polluta communione permixtos catholica vitare debet integritas, ita cum Eutychete Dioſcorus ſimulque Timotheus Ælurus & Petrus Alexandrinus, ejuſque communicator Acacius, nec non etiam Antiochenus Petrus, cum ſuis ſunt omnino participibus abdicandi. Nec quiſquam, etiamſi pravitatem deponere ſe promittat, recitandis tamen nominibus conſentiens perditorum, vel eadem recitantium minime communione diſcretus ad immaculata ſacrilegiis ovilia quibuſcumque modis eſt permittendus intrare, ut eccleſia Dei noſtri, *quæ maculam rugamque non ſuſtinet*, inviolata permaneat. Abſint ergo a fidelibus Chriſti viperæ capitis dira commercia, & procul a cæleſtibus paſcuis mortifera venena pellantur, ut ſalutaris alimonia panis illius, qui de cœlo deſcendit, fideles hanc ſumentes ad vitam perducat æternam.

Matth. 10. Philip. 4.

Luc. 17.

Hæreſis auctore damnato damnantur etiam ſectatores.

Epheſ. 5.

Joan. 6.

Quæ ut mutua valeamus exhortatione proſpicere, det operam veſtra dilectio ; ut ſoſpitatem veſtræ caritatis optatam, & fidei communis inſtantia nobis crebrius aperire non deſinat, quatenus alternis nos inſtructionibus excitantes, legitimorum domini ſacerdotum poſſimus invenire mercedem. Per vicinas quoque provincias hæc eadem patefacere veſtra caritas vigilanter inſiſtat ; ut & qui catholicæ communionis ſinceritate ſubſiſtunt, competentibus roborentur alloquiis, & qui forſitan ab hujus rectitudine deviarunt, ad integritatem dogmatis Chriſtiani ſalubribus monitis reducantur. Noverit autem veſtra fraternitas eccleſiæ Theſſalonicenſis antiſtitem noſtris adhortationibus ſæpius incitatum, contagia communionis externæ nunquam declinare voluiſſe, nec apud nos nomen Acacii, vel ceterorum ſimilium perfidorum, hiſque communicantium congrua profeſſione damnaſſe. Quapropter eum communionem ſedis apoſtolicæ non recepiſſe manifeſtum eſt, quoniam niſi puris ſenſibus, & ab omni nefanda ſocietate beati Petri apoſtoli nec poſſumus nec debemus eccleſiæ præbere commercia. Propterea cautius agendum eſt cum præfato, ne catholicis mentibus, ut fiat, apoſtolicæ ſedis reconciliatione ſubrepat ; quam ſicut doloſis artibus fallere & circumvenire non prævalet, ita ſub cujus non poteſt obtinere auctoritatem quoque noſtram, quæ ad Dalmatiarum eſt directa pontifices, etiam ad vos credimus dirigendam, quatenus in veritate catholica, ſecundum formam traditionis antiquæ tenere nos conſonam noveritis ubique ſententiam. Si quos vero novos didiceritis motus exurgere, nobis fraterna debetis ſolicitudine referare, quo ſubinde, quæ patrum regulis congruant, præſtante domino, remedia procuremus.

Nec quiſquam * omnino vobis perſuadeat, Acacio prævaricationis ſuæ crimen fuiſſe laxatum, quia qui poſtquam in collegium recidens pravitatis, jureque meruit ab apoſtolica communione ſecludi, in hac eadem perſiſtens damnatione defunctus eſt. Abſolutionem quam ſuperſtes nec quæſivit omnino, nec meruit, mortuus jam non poteſt impetrare, ſiquidem ipſis apoſtolis Chriſti voce delegatum eſt : *Quæ ligaveritis ſuper terram, & quæ ſolveritis ſuper terram*. Ceterum jam de eo qui in divino eſt judicio conſtitutus, nobis fas non eſt aliud decernere, præter id, in quo eum dies ſupremus invenit : atque ideo niſi ejus nomine refutato, ceteriſque conſortibus hujus erroris, cum nullo prorſus eorum participare debetis menſæ dominicæ puritatem, quam majores noſtri ſemper ab hæretica magnopere ſervaverunt pollutione diſcretam. Sed neque vos quiſque circumvenire pertentet : quod dicat non de religione, ſed de moribus eſſe certamen, vel apoſtolicam ſedem non cauſam communionis catholicæ fideique tractare, ſed injuriam dolere, cur videantur ab Acacio fuiſſe contempta : quoniam hæc & hujuſmodi, quatenus ſimplices quoque decipiant, hi qui in errore ſunt poſiti ſpargere non quieſcunt. Videtis enim, ſicut ſupra jam dictum eſt, per nomina prævaricatorum, ſi, quod abſit, in eccleſia recitanda credantur, ſimul & contagium prævaricationis induci. Sedes autem apoſtolica in tantum non contumeliam dolet, ſed fidem defendit, communionem ſinceram, ut hodie cuncti, qui in ejus viſi ſunt prorupiſſe deſpectum, ſi ad integritatem fidei communionemque catholicam revertantur : ſecundum regularum tramitem paternarum, toto cordis affectu venientes, & plena caritate ſuſcipiat. Data III. Nonas Auguſti, Aſterio & Præſidio viris cariſſimis conſulibus. *

* 24. q. 3. nec quiſquam

Qui impœnitens mortuus eſt excommunicatus, poſt mortem non poteſt abſolvi. *Matth. 16.*

* Anno Chriſti 494.

XII. AD [a] ÆONIUM ARELATENSEM EPISCOPUM.

De epiſcopatus ſui primordiis.

Mutuam caritatem cum fide catholica retinendam eſſe monet.

Dilectiſſimo fratri Æonio Gelaſius.

INter difficultates varias copiam nos reperiſſe gratulamur, qua per divinam gratiam ſedis apoſtolicæ regimen nos adiſſe pandentes, prætermiſſum diu cum tua miſceremus fraternitate ſermonem, & ſalutatione directa, mutua caritate ſolliciti dilectionis quoque tuæ proſpera quæreremus. Quanto enim totius ovilis curam, Chriſto domino delegante, ſuſceptam B. Petri apoſtoli gubernatio principalis univerſo gregi debet in orbe terrarum, tanto pietatis affectu cunctas eccleſias earumque rectores amplectitur, & inter diverſos mundi turbines, ſi paterna fide vel traditione firmiter perſeverant, ubi primum facultas arriſerit, & quærit anxia, & gaviſa cognoſcit. Quapropter, frater cariſſime, inſtantius religioſis viris filiis noſtris Euphronio presbytero & Reſtituto viro religioſo, qui ad Italiæ partes ad providendam congregationi ſanctæ ſubſtantiam commearant, remeantibus ad propria, ſilere nequivi-

quivimus: sed omni voto dilectionem tuam duximus admonendam, quatenus & vigere apud nos alternæ viscera gratiæ fratres, & coepiscopi nostri per Gallias constituti, caritate tua vulgante, cognosceret: & desiderantibus omnium per quos tua caritas voluisset, referret mutuo sospitatem, constaretque nullatenus quantumlibet seculo detrahente divelli, sed catholicam professionem manere semper ubique conjunctam. Dominus te incolumen custodiat, frater carissime. Data x. Kalendas Septembris, Asterio & Præsidio viris clarissimis consulibus. * Anno Christi 494.

Nota Severini Binii.

a *Æontum*.) Hanc inscriptionem illustrissimus cardinalis Baronius mendosam esse putat, quasi Cæsario non Æonio scripta fuerit; verum eam, quam a Felice III. ad Cæsarium scriptam supra recensuit, in recognitionibus tomi decimi a Felice IV. datam esse recognovit. Ideoque relinquendam esse putavi inscriptionem epistolæ hanc, quam priore editione tollendam esse judicavit, Spero hanc nostram recognitionem annalium scriptori pergratam fore, ubi de ea certior factus fuerit. An hæc epistola ad Æonium vel ad Cæsarium scripta sit?

IN SEQUENTEM EPISTOLAM AD DARDANOS
JO. DOMINICI MANSI
PRÆMONITIO.

Epistolæ hujus Gelasii ad Dardanos forma duplex circumfertur; altera brevior; alia vero hinc inde amplificata diffusior. Pro utraque stant veteres MSS. Codices vetustate & antiquitate præstantes. Vetustissimi ut inter cæteros Veronensis & Codex canonicus vetustus a Quesnello vulgatus breviorem præferunt. Fusiorem exhibet vetustissima Collectio Avellana in Vaticana Bibliotheca servata; quin & Facundus Hermianensis ex ea testimonium allegavit lib. 5. cap. 4. *Hinc natum authorum dissidium; nam alii auctiorem interpolatam judicant, sinceritatem unio epistolæ breviori vindicantes. Ballerini utramque sinceram arbitrantur in* Dissert. de Antiq. Collect. can. part. 2. cap. 11. §. 3. *rati Gelasium primo quidem breviorem scripsisse; tum secundis curis auctam evulgasse; id vero non unico exemplo ab antiquis præstitum demonstrant. Vide illos in* Admonit. ad Epist. XII. S. Leonis n. 10. 14. *Venetus Labbei editor ampliorem dedit in sua collectione, signatis tamen in adnotationibus diligenter locis, qui in breviori epistola desiderantur; Cum tamen ipsam brevioris epistolæ formam minus perspicue mente concipere lectores valeant; hinc operæ pretium me facturum existimavi si latiori epistolæ, qualis in editione Veneta repræsentatur huc a me translatæ integram etiam breviorem subjungam; exscripsi vero illam ex Codice Canonum ecclesiasticorum a Quesnello vulgato* cap. 50. *juxta recensionem Ballerinorum.*

XIII. AD EPISCOPOS DARDANIÆ.

Acacium solius apostolicæ sedis judicio jure damnatum ostendit.

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Dardaniam constitutis Gelasius.

* Gelasius [1] episcopus urbis Romæ ad Dardanos.

VAlde mirati sumus, quod vestra dilectio quasi novam [2] veluti difficilem quæstionem, & adhuc tanquam inauditum quippiam nosse desiderat, quod Eutychianæ pestilentiæ communicatores, non habentes quod pro suæ perditionis obstinatione respondeant, frequenti jam ratione convicti, * misera contentione submurmurant, non quia sit alicujus momenti quod garriunt, [3] sed quia non inveniunt penitus quid loquantur. Ubi magis eos, qui catholicis sensibus instituti sunt, adhuc hærere [4] miramur, quam illos, qui a veritate exciderunt, & ab antiqua ecclesiæ traditione sunt devii, profanasque vocum novitates, & ineptias caducæ perversitatis [5] obtendunt, quibus eos vestra dilectio retulit jactitare. Ideo Acacium non putare jure damnatum, [b] quod non speciali synodo videatur fuisse dejectus; & insuper dementiam suæ vanitatis accumulant, pueriliter adjicientes, præcipue pontificem regiæ civitatis. Quapropter stultitiam respuentes inanium querelarum, percurrere vos oportet ab ipsis beatis apostolis & considerare prudenter, quoniam patres nostri catholici * doctique pontifices in unaquaque hæresi quolibet tempore suscitata, quidquid [6] pro veritate, pro communione catholica atque apostolica secundum scripturarum tramitem prædicationemque majorum facta semel congregatione sanxerunt, inconvulsum voluerunt deinceps firmumque constare: nec in [7] eadem causa denuo quæ præfixa fuerant retractari qualibet recenti præsumptione permiserunt; sapientissime [8] prævidentes quoniam si decreta salubriter cuiquam liceret iterare, nullum contra singulos quosque prorsus errores stabile persisteret ecclesiæ constitutum, ac semper iisdem * furoribus recidivis omnis integra definitio turbaretur. Nam si limitibus etiam præfixis positarum semel synodalium regularum, non cessant elisæ pestes resumptis certaminibus contra fundamentum sese veritatis attollere, & simplicia quæque corda percutere, quid fieret, si subinde fas esset perfidis inire concilium? cum [9] quamlibet * illa manifesta sit veritas,

* videlicet

Non sunt retractanda, quæ sunt in conciliis jam decreta.

* furoris residui

* illius

1 De hac Epistola consule cl. Maffejum in præfatione ad supplementum Acacianum T. VII. p. 1069. Collata fuit cum pervetusto codice Veronensis capituli, mille, ut creditur, annorum a Francisco Blanchino ejusdem capituli canonico, & bibliothecæ custode; & in eo hoc est epistolæ argumentum: *incipit rationis reddendæ Acacium a sede Apostolica competenter fuisse damnatum*: titulus vero: *Dilectissimis fratribus universis episcopis per Dardaniam constitutis Gelasius.* 2 Cod. Veron. & *veluti*. 3 Id. Cod. *nec inveniunt*. 4 Id. Cod. *murmurant*. 5 Id. Cod. *obtendere*. 6 Id. Cod. *pro fide, pro veritate*. 7 Id. Cod. *nec in hac eadem*. 8 Id. Cod. *pervidentes*. 9 Id. Cod. *qualibet*.

ritas, nunquam desit quod pernicioſa depromat [1] & falsitas, [2] tametsi ratione vel auctoritate deficiens, sola tamen [3] contentione non cedens. Quæ majores nostri divina inspiratione cernentes, necessarie præcaverunt, [4] ut quæ contra unamquamque hæresim coacta* synodus pro fide, communione, & veritate catholica atque apostolica promulgasset, non sinerent post hæc novis retractationibus mutilari, ne pravis occasio præberetur, quæ medicinaliter fuerant statuta, pulsandi; sed auctore cujuslibet insaniæ, ac pariter errore damnato, sufficere judicarunt, ut quisquis aliquando hujus erroris communicator existeret, principali sententia damnationis ejus esset obstrictus: quoniam manifeste quilibet vel professione sua vel communione posset agnosci. Et ut* priora taceamus, quæ diligens inquisitor facile poterit vestigare, Sabellium damnavit synodus: nec ut sectatores ejus postea damnarentur, necesse fuit singulas viritim synodos celebrari, sed pro tenore constitutionis antiquæ cunctos, qui vel pravitatis illius vel communionis extitere participes, universalis ecclesia duxit esset refutandos. Sic propter blasphemias Arii forma fidei communionisque catholicæ, Nicæno prolata conventu, Arianos omnes, vel quisquis in hanc pestem, sive [5] consensu sive communione decideret, sine retractatione [6] concluſit. Sic Eunomium, Macedonium, Nestorium synodus semel gesta condemnans, ulterius ad nova concilia venire non sivit: sed universos quocumque modo in [7] hæc consortia recidentes, tradito sibi limite synodali, refutavit ecclesia; nec unquam recte cessisse manifestum est, qualibet necessitate cogente [8] novis ausibus, quæ fuerant salubriter constituta, temerasse.* Propterea tempestate quoque persecutionis Arianæ plurimi catholici sacerdotes de exiliis, pace reddita, respirantes;* sic cum catholicis nihilo minus fratribus ecclesias composuere turbatas, ut non tamen illius synodi Nicænæ quidquid de fide & communione catholica & [9] apostolica definierat, immutarent, nec nova quemquam prolapsum damnatione percellerent, sed illius tenore decreti, [10] nisi resipuissent, censerent esse damnatos.* Quibus convenienter (ut dictum est) ex paterna traditione perpensis, confidimus, quod nullus jam veraciter Christianus ignoret uniuscujusque synodi constitutum, quod universalis ecclesiæ probavit assensus, [11] non aliquam magis exequi sedem præ ceteris oportere, quam primam, quæ & unamquamque synodum sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit, pro suo scilicet principatu, quem beatus Petrus apostolus domini voce perceptum, ecclesia nihilo minus subsequente & tenuit semper, & retinet. Hæc dum Acacium certis comperisset indiciis [12] a communione catholica deviasse, diutius ista non credens, quippe quem noverat executorem sæpe necessariæ dispositionis suæ contra hæreticos extitisse, per triennium fere literis destinatis eumdem monere non destitit, sicut per diversos missa [13] frequenter scripta testantur. ([14] Quibus ille * cum * debito silentio diu non respondere proponeret *, episcopalis quoque directa legatio est, ac nihilo minus pagina destinata, quæ præmoneret, eum suorum ante meminisse gestorum, & quæ primitus pro fide catholica desudasset, oportere respicere. Contestans, & blandiendo pariter & minando, ne se a corpore catholicæ unitatis abscinderet; simulque quoniam hunc Joannes secundæ sedis antistes gravibus pulsaret objectis, ad primæ sedis audientiam cohortatus est, vel venire debere vel mittere. Licet enim synodus iteranda non esset, tamen congrueret, ut cujuslibet civitatis episcopus primæ sedis judicium non vitaret, ad quod convenerat secundæ sedis antistes, qui nisi a prima sede non posset audiri, * præcipue qui præjudicatis animis nulla synodo a Græcis fuisset exclusus; etiam apud eos causam suam nec posset omnino dicere, nec deberet; quia ab inferioribus episcopis potior, nisi a prima sede (sicut dictum est) vel discuti potuisset, vel si ita ratio postulasset, addici etiam cunctis orientalibus episcopis cum ipso Acacio in Petri communionem recidentibus cum secundæ sedis episcopus catholicus ab externæ communionis hominibus esset nullatenus judicandus. Sed Acacius non solum despexit satisfacere postulatis, verum etiam ipsam legationem sedis apostolicæ blandimentis, præmiis, perjuriisque deceptam, quibus ei cum imperatore promisit, integram præsulis apostolici causam de omnibus esse servandam * Petri communione pollutam redire perfecit, in tantum sedis apostolicæ despiciens potestatem, ut non solum ejus auctoritati non cederet, sed etiam potius in consortium communionis externæ per legatos suos niteretur abducere; fieretque apostolicæ sedi necessitas, eos ipsos, quos direxerat sacerdotes, honore pariter & communione privare, ne tali contagione videretur infecta, satisque monstraret non se Acacii specialiter odisse personam, sed respuere fœdera perditorum: quæ etiam in suis pontificibus detestata convenienter horreret, nihilominus autem literis suis Acacius indicarat: & in Alexandrini Petri se communionem, quem expetita sedis apostolicæ auctoritate executor ipse quoque damnaverat, sine ejusdem apostolicæ sedis consultatione promptissime recidisse, & accusationem Joannis, laudesque Petri proprio sermone deferre: de quibus, si utique confidebat magis vel venire, vel mittere debuisset, ut & præsentem de mendaciis, quæ dicebat, posset confutare Joannem, & præconia Petri, quæ digesserat, rationabiliter allegaret: quod cum mini-

* semel

Hæresis auctore damnato damnantur, & ejus sectatores.

* brevitatis causa

* Non autem nos latet plurimos &c

* per certas provincias congregatis secum fratribus ecclesias composuisse

* judicarentur Sedes apostolica synodos confirmat. *Matth.* 16.

* primum tanquam debito *al.* tamquam debito

* quædam absunt a mss. Justelli, aut aliter se habent, ut docebimus in notis.

Nullus episcopus primæ sedis judicium vitare potest.

* Forte, *cum præcipue*. Hard.

* Morgi Alex.

1 In eod. Cod. deest, &
2 Id. Cod. *etsi*
3 Id. Cod. *intentione*.
4 Id. Cod. *ut contra . . . . quod acta synodus &c.*
5 Id. Cod. *sensu*.
6 Id. Cod. *concludit*.
7 Id. Cod. *in has blasphemias*.
8 Id. Cod. *noviter*.
9 Deest *Apostolica* in eodem cod.
10 Id. Cod. *nisi resipuisset, judicare damnatum, essetque consequent, ut nisi corrigeret, damnationi proculdubio subjaceret: quibus &c.*
11 Id. Cod. *nullam*.
12 Id. Cod. *a veritate*.
13 Id. Cod. *familiariter*.
14 Inclusa parenthesi per duas ferme paginas desunt in Codice Veronensi, eorumque loco sequentia subjiciuntur. *Quibus ille primum tanquam debito silentio nihil respondere proponens tandem aliquando missis literis profitetur se Alexandrino Petro, quem expetita Apostolicæ sedis auctoritate executor ipso quoque damnarat, absque sedis Apostolicæ notitia communione permixtum: beati autem Petri sedet, quæ Alexandrinum Petrum tantummodo damnasse, non etiam solvisse noverat, non recepit; atque ideo ne per Acacium in Petri consortium duceretur, ipsum quoque a sua communione submovit & multimodis transgressorem a sua societate fecit alienum. Hic si examinatio &c.*

minime fecerit, ſatis evidenter oſtendit, nec Joannem ſe poſſe convincere, nec legitime receptum Petrum habere fiduciam perdocendi, ſolumque ſibi monſtravit ineſſe propoſitum lacerandi catholicos, hæreticoſque laudandi, ſeſeque eorum potius, quos laudabat, docuit eſſe participem, quam catholicorum, quos nitebatur decolorare, conſortem: tulitque de ſe ipſe judicium, cum damnati hominis communione pollutus, damnationis ejus factus eſt particeps. Ita & ſedes apoſtolica quod ad neceſſariam diligentiam reſpiceret nil omiſit, & Acacius ſecundum formam ſynodi Chalcedonenſis, qua error, cui communicavit, eliſus eſt, ſicut de hæretico homine ſcriptum eſt, ſuo judicio condemnatus apparuit, juſteque ſedes apoſtolica, quæ utique ſe Alexandrinum Petrum damnaſſe, non etiam ſolviſſe memorat, ne per Acacii priſtinam communionem Petri quoque collegium, cui Acacius communicaverat, incideret, ipſum competenter Acacium a ſua communione ſubmovit. Quapropter utrum errori vel prævaricationi communicaverit Acacius, quid opus erat nova diſcuſſione cognoſcere? cum jam literis ſuis eſſet ipſe confeſſus, ac, ſicut ſcriptum eſt, *Ore tuo juſtificaberis, & ore tuo condemnaberis*, verborum ſuorum vinculis & reus teneretur & jure plectendus. Cur ipſe in nova cauſa, quam ſynodus nulla præceſſerat, Joannem, quem ſuis literis impetebat, qualemcumque ſecundæ ſedis epiſcopum, in primæ ſedis beati Petri apoſtoli judicio confutare deſpexit: & ut cauſam diceret, ſeu per ſe, ſeu per alium, vel venire, vel deſtinare contempſit: indignum habens cujuslibet civitatis antiſtes ad primæ ſedis venire judicium, ad quod ſecundæ ſedis cerneret veniſſe pontificem, quod Anatolius Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopus miſſis legationibus pro ſua perſona feciſſe monſtratur? Ecce etiam in hac parte vocem non habent conquerentes: ecce, inquam, ad legitimum eſt vocatus examen, ubi vel ſuas partes juſtis allegationibus defenſaret, ſi ille apoſtolicæ ſedis refugit examen in Joannis catholici pontificis negotio veſtigando, quemadmodum ſedes apoſtolica de receptione Petri hæretici ſua auctoritate reſoluti, Acacii fuerat ſecutura judicium? An ſedem apoſtolicam congruebat paræciæ Heraclienſis eccleſiæ, id eſt Conſtantinopolitani pontificis, vel quorumlibet aliorum, qui cum eodem, vel propter eum fuerant congregandi, judicium præſtolari? cum apoſtolicam ejuſdem primæ ſedis audientiam Conſtantinopolitanus epiſcopus declinaret, qui utique etiamſi metropolitani eſſet jure ſuffultus, etiam inter ſedes haberet locum; primæ tamen ſedis cognitionem fas non habuit refutandi, ad quam ſecundum canones, appellante ſecundæ ſedis antiſtite, vocabatur ad * noſtrorum cauſam. Hoc ipſo ſatis oſtendit, reum ſe eſſe confeſſum, qui ad legitimum judicium apoſtolatus adeſſe contempſit; nec poterat ultra differri, ne, ſicut dictum eſt, antiqua illius communione durante, cum ſeſe jam ſociaſſet externæ, ſedes quoque apoſtolica per eum pollueretur contagiis perfidorum, dignumque eſſet vel prævaricatorem, vel contemptorem judicii competentis, manifeſtiſſime ſcilicet de ſuo negotio deſperantem, a catholica atque apoſtolica integritate & communione ſecludi.) * Hic ſi examinatio quæritur, jam judicio non erat opus; [1] poſteaquam & literis ſuis ipſe confeſſus eſt, & ad legitimum judicium vocatus adire pertimuit, ſi auctoritatis pondus inquiritur, Chalcedonenſis ſynodi [2] tenor cum apoſtolica ſede conſentiens, & illius diffinitionis executio reperitur condemnati illic erroris communicator effectus: præfixæ nihilo minus ibidem particeps damnationis [3] apparuit, quoniam idem ipſe error, qui ſemel eſt cum ſuo auctore damnatus, in participe quolibet pravæ communionis effecto, & execrationem ſui geſtat, & pœnam. Hoc tenore etiam Timotheus Ælurus, atque ipſe Alexandrinus Petrus, qui ſecundam certe ſedem quoquomodo tenuiſſe videbantur, non repetita ſynodo, ſed auctoritate tantummodo ſedis apoſtolicæ, ipſo quoque Acacio poſtulante vel exequente * probatur eſſe damnatus: nunc autem ipſi doceant legitime Petrum fuiſſe purgatum, & ab omni hæreticorum contagione rite diſcretum cum ei communicavit Acacius, ſi ejus communicatorem putant Acacium aliquatenus excuſandum, aut ſi, quod magis eſt verum, convenienter atque legitime Petrum [4] proba- re non potuerunt expiatum; ([5] propter quod etiam ad apoſtolicæ ſedis judicium Acacius vel venire vel deſtinare non auſus eſt;) reſtat * ut in ejus communicatione fuerit, & qui ei communicavit infectus. * Non reticemus [6] autem quod cuncta per mundum novit eccleſia; quoniam quorumlibet ſententiis ligata pontificum, ſedes beati Petri apoſtoli jus habeat reſolvendi, utpote * quod de omni eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio, ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerint, ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus. Quapropter cum ſatis conſtet Acacium nullum habuiſſe pontificium, * ſententia ſedis apoſtolicæ damnatum, ſine ulla ejus notione ſolvendi; dicant [7] certe qua ſynodo hoc ille præſumpſerit, quod nec ſic quidem abſque apoſtolica ſede fas haberet efficere? cujus ſedis epiſcopus? cujus metropolitanæ civitatis antiſtes? nonne paræciæ Heraclienſis eccleſiæ? Si illi certe licuit ſine ſynodo ſententiam apoſtolicæ ſedis abrumpere, nulla ejus conſultatione quæſita, itane vero non licuit primæ ſedi Chalcedonenſis ſynodi conſtituta, ſicut decuit, exequenti, hujuſmodi prævaricatorem ſua auctoritate detrudere? Sed nec illa præterimus, quod * apoſtolica ſedes frequenter, ut dictum eſt, more majorum, etiam ſine ulla ſynodo præcedente, & abſolvendi quos ſynodus inique damnaverat, & damnandi nulla exiſtente ſynodo quos oportuit, habuerit facultatem: [8] ſanctæ memoriæ quippe Athanaſium ſynodus orientalis addixerat, quem tamen exceptum ſedes apoſtolica, quia damna-

* Quæ ſequuntur habentur in c. Juſt. quibuſdam idemtidem præteritis

* probantur eſſe damnati. Quod ſi utrum errori vel prævaricationi communicavit Acacius forſitan dicatur oportuiſſe conſtare, breviter præbemus ad iſta reſponſum. Aut enim ipſi doceant, &c. Petrum legitime veraciterque purgatum &c. ex c Juſtelli.

* ut ejus inexpiatione

* Nec plane tacemus

* quæ

* ſententiam ſedis apoſt ſine u. e. n. ſ.

Romana ſedes damnat & abſolvit, ſive præceſſerit ſynodus quæ male judicaverit, ſive non.

* apoſtolicæ ſedi frequenquenter datum eſt more majorum exolvendi

Matth. 12.

Anatolius CP. antiſtes Romam miſit legatos

Locus obſcurus, aut mendoſus. *Hard.*

Reum ſe confiſetur qui ad legitimum vocatus judicium adeſſe contempſit.

1 Id Cod. *poſtquam literis tuis ipſe confeſſus eſt, ſi auctoritatis &c.*
2 Id. Cod. *tenore illius definitionis executio reperitur quo damnati &c.* 3 Id. Cod. *exiſteret.*
4 Id. Cod. *non probaverint expiatum.* 5 Anſulis incluſa non extant in Cod. Veron.
6 Nicolaus Papa hunc locum citat in epiſt. ad Epiſcopos Galliæ ex epiſtola Gelaſii ad Epiſcopos per Dardaniam conſtitutos: *Nec plane tacemus.* Hincmarus Laudun. ex epiſt. ad Anaſtaſium principem, *Nec plane taceamus.* Hard. 7 Id. Cod. *qua certe ſynodo.*
8 Hunc locum recitat Hincmarus Laudun. tom. 2. pag. 373. ex epiſt. Gelaſii ad Anaſtaſium principem: ſed habet aliquid ſub finem diſſimile. *Harduinus.*

tioni Græcorum non consensit, absolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Constantinopolitanum synodus etiam catholicorum præsulum certe damnarat, quem simili modo sedes apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit: itemque sanctæ memoriæ Flavianum pontificum * congregatione damnatum, pari tenore, quoniam sola sedes apostolica non consensit, absolvit, potiusque * qui illic receptus fuerat, Dioscorum secundæ sedis præsulem sua auctoritate damnavit, & impiam synodum non consentiendo * * submovit, ac pro veritate, ut synodus Chalcedonensis fieret, sola decrevit, (2 in qua pontificibus innumeris, qui latrocinio corruerant Ephesino, veniam poscentibus, sola concessit, & in sua perfidia permanentes, nihilo minus sua auctoritate prostravit: quam congregatio quæ illic pro veritate reparanda collecta fuerat, est secuta; quoniam sicut id, quod prima sedes non probaverat, constare non potuit, sic quod illa censuit judicandum, ecclesia tota suscepit: ubi etiam consequenter ostenditur, quia male gesta synodus, id est, contra scripturas sanctas, contra doctrinam patrum, contra ecclesiasticas regulas, quam tota merito ecclesia non recepit, & præcipue sedes apostolica non probavit, per bene gestam synodum, id est, secundum scripturas, secundum traditionem patrum, secundum ecclesiasticas regulas, pro fide catholica & communione prolatam, quam cuncta recepit ecclesia, quam maxime sedes apostolica comprobavit, & debuerit & potuerit immutari: bene vero gestam synodum juxta supradictum modum, nova synodo nullatenus immutandam. Proinde si Eutychen fatentur hæreticum, male gestam apud Ephesum synodum, qua est receptus, pariter fatebuntur, & per bene gestam synodum Chalcedonensem, quod Eutyches vel cum eo sentientes talia sunt rejecti, velint nolintque, consentient, atque ideo bene gestam synodum novis exagitationibus refricari non licuisse cognoscant: qui si forsitan dixerint, eo tenore Ephesinam quoque synodum non licuisse mutari, rursus hæc eadem, quæ supra deprompsimus, planius repetita perpendantur, id est, quia contra fidem, contra veritatem communionemque catholicam vereque Christianam, non recte gesta synodus legitima synodo pro fide, veritate, communioneque catholica, vereque Christiana, modis omnibus secludenda est, & injusta synodus justa synodo submovenda: pro fide autem, & veritate, & communione catholica, bona synodus, vereque Christiana, semel acta, nulla nec potest nec debet novæ synodi iteratione convelli, sed secundum bene gestam synodum recteque præfixam, si quis ab ejus tramite deviarit, consequenter ac sufficienter ejus diffinitione plectendus, meritoque illius subjacet constitutis, nec opus est per singulos quosque deviantes, jureque plectendos, novas rursus synodos introduci; cum ex illius tramite, quæ auctorem cum errore damnavit, quisquis quolibet modo, quolibet titulo complex ejusdem fuerit factus erroris, ut ejus se contagione polluerit, competenter & particeps ejusdem damnationis existat, ejusque pœna puniatur obstrictus, cujus maluit inire consortium. Quæro ergo ab his quid de Eutyche sentiant: fuissene hæreticum, an asserunt non fuisse? si non fuisse contendunt, quid ambagibus agunt, quid circuitionibus præstigiisque se contegunt? palam se Eutychianos esse pronuntient, ut in ejus sacrilego furore convicti veritatis molibus obruantur, aperteque cognoscant, non solum hæc ipsa pestis Eutychiana quantum Christiano dogmati probetur inimica; sed quantas alias hæreses, easque gravissimas, in sua pravitate contineat, ut in quibus foveis volutentur, & in quod præcipitium barathrumque mergantur, intelligant. Simul autem si Eutychen hæreticum negant, omnimodis publicatur, quod ideo de omnibus Eutychianæ pesti communicantibus, suppresso veluti hoc ipso errore, contendunt, ut nos per talium hominum, quod absit, insidias captiosasque tendiculas in Eutychetis insaniam nitantur inducere: quod quidem etiamsi non negent, sive scientes, sive nescientes, facere confutantur. Sin vero & Eutychen hæreticum negare non audent, restat ut contra catholicam fidem, non synodum nuncupandam, sed conspirationem potius perditorum fuisse consentiant, quæ apud Ephesum Eutychete reducto perculit S. memoriæ Flavianum, cunctosque qui illic aderant sacerdotes, militari terrore compulerit tanto sceleri præbere consensum. Atque ideo nobis necesse est, pravam perversamque conspirationis illius, & latrocinalem fuisse perhibeant actionem, eamque debuisse modis omnibus aboleri, & ideo justam, bonam, veraciter Christianam Chalcedonensem synodum processisse definiant, in his quibus Eutychete depulso, cum suo fautore Dioscoro, hæresim eorum erroremque damnarit. Hanc ergo synodum (ut dictum est) bonam, veram, justam, Christianamque esse non dubitant, per quam illa noxia sit remota. Perspiciant ergo, tandemque concedant, quod quisquis ab ejus justæ & Christianæ veræque synodi fide, communione & veritate deviaverit, vel ab ea deviantibus communionem miscuerit, sufficienter atque competenter, secundum ipsius definita, teneatur obstrictus, quoniam mala synodus bona debuit submoveri. Bona vero synodus nulla causa est, cur alia debeat synodo retractari, ne ipsa retractatio ejus constitutis deroget firmitatem. Proinde quicumque congregationis Ephesinæ tenentur affectu, quid adhuc Acacii tantummodo nomen obtendunt, & non palam sectatores Eutychetis, qui illic receptus fuerat, profitentur: qui si refugiunt, atque Eutychen se perhibent execrari, simul ergo & Ephesinam, qua male receptus est, conspirationem jure cessatam, & Chalcedonensem synodum, qua rejecta est, merito consentient institutam; atque ita synodum, quæ pro fide catholica sit præfixa, secundum veterum formam, sicut dictum est, perspicient novellis non potuisse quæstionibus ventilari, sed juxta ejus tenorem semel legitime justeque de-

* Græcorum

* quia illic receptus non fuerat,

* * sola submovit & auctoritate sedis apostolicæ concilium Chalcedonense coactum.

Synodum male gestam reprobat ecclesia Romana, & bene gestam confirmat.

1 Id. Cod. *sola submovit & veritate.*

2 Inclusa parenthesi per duas fere paginas desunt in codice Veronensi. Eorumque loco hæc habentur. *In qua ut ergo sola jus habuit absolvendi eos, quos synodica decreta perculerant, sic etiam sine synodo in hac eadem causa plurimos etiam Metropolitanos damnasse cognoscitur. Quod si quis hæc ab Apostolica sede vel secundum synodum acta reprehendit, præter quod prisca rerum probatione convincitur, interim multo magis Acacio non licuisse fatebitur. Dicat ergo &c.*

depromptum, & jure probari recta sectantes, & sentientes contraria refutari; quod sedes apostolica, sicut decuit, antiqua traditione custodiens, non synodum duxit iterandam, sed in ejus prævaricatore pellendo hanc eamdem synodum potius exequendam. * Quapropter si quis adhuc secundum Chalcedonensem synodum hæc ab apostolica sede gesta reprehendit, præter quod & hac qua superius astruximus, & multiplici potest ratione convinci, multo magis tamen Acacio non licuisse fatebitur ista tentare.) Dicat ergo, qua synodo, Joannem secundæ sedis antistitem, qualemcumque, certe catholicum, & a catholicis ordinatum, nec de catholica fide & communione aliquatenus impetitum, duxerit excludendum, & hæreticum manifestum Petrum sua quoque executione damnatum, pontifici catholico permiserit subrogandum (1 cum etiamsi reus manifestus esset Joannes, post eum saltem catholicum convenisset præfici sacerdotem, sicut ipse quoque suis sacris sanctæ memoriæ Timotheo catholico in Alexandria faciendum promisisse legitur imperator?) Qua synodo, tertiæ sedis episcopum * Calendionem idem expelli fecit 2 Acacius: nihilo minus 3 eumdem Petrum tam hæreticum manifestum, ut eidem palam * necesse communicare prætenderet, sua passus est dispositione substitui? Qua denique per totum orientem synodo ejectis orthodoxis, nullo crimine maculatis, pravos quosque & criminibus involutos sua provisione suppositi? Qua synodo tot aliena privilegia nefandus populator invasit? Sed libri non * sufficient, si tragœdias ejus, quas per ecclesias totius orientis exercuit, sigillatim 4 scribere moliamur: an illud ipsius argumentum nobis existiment opponendum, quo facinora sua in imperialem * nisus est jactare personam. Cur igitur quando voluit, obstitit Basilisco tyranno * certe & hæretico vehementer infesto? cur ipsi imperatori Zenoni, quia palam Antiocheno Petro noluit communicare, suam * non subdidit voluntatem? Ecce potuit & in aliis resultare, * 5 si vellet: sed ut ea, quæ latius explicanda sunt, omittamus, 6 quidquid ipse Zenon imperator suis literis profitetur, cuncta sese ex Acacii gessisse consilio, nec hoc eum fallere literis suis ipse pariter testatur Acacius, qui & eum nihilo minus universa recte gessisse conscripsit, & suo consilio hæc eadem gesta non tacuit. Quasi vero tantum in Alexandrini Petri communione Acacius prævaricator extiterit, & non in omnibus, quos vel fecit, depulsis catholicis pontificibus, *tanquam tyrannus, ecclesiis quibusque præponi, vel taliter præpositis perversa communione permixtus est, qui hoc ipso secundum canones fuerant ab ecclesiastica communione pellendi, quod se passi sunt successores vivis sacerdotibus adhiberi. Quis autem non perspiciat Christianus, quod catholicis pontificibus propria sede dejectis non nisi hæretici potuerint introduci? quibus tamen cunctis, vel auctor fuit Acacius subrogandis, vel subrogatis communicator accessit; his utique * quia communioni hæreticorum nullatenus discrepabant. Cur ergo vel cum hæc fieri videret Acacius, non sicut sub Basilisco jam fecerat, ad apostolicam sedem referre curavit, ut si solus ipse non poterat, 7 junctis cum eadem consiliis atque tractatibus, apud imperatorem possent quæ religioni competerent, allegari? Nam si Basiliscus (ut dictum est) tyrannus & hæreticus scriptis apostolicæ sedis vehementer infractus est, & a plurimis revocatus excessibus; quanto magis legitimus imperator, qui se catholicum videri volebat, potuit cum apostolica sede cunctorum quoque pontificum moderata suggestione mitigari, præcipue cum ejusdem Acacii esset specialis fautor, & amator: & qui literis suis tam ipsum Acacium quam sanctæ memoriæ papam Simplicium magnis laudibus extulisset, * daceretur quod hæreticis constantissime * restitisset. Cur tanto tempore Acacius inter ista conticuit, nisi quia * præpediri nolebat ullatenus, quæ 8 pro hæreticis desiderabat 9 impleri. Ponamus tamen etiamsi nulla synodus præcessisset, cujus apostolica sedes recte fieret executrix, cum quibus erat de Acacio synodus ineunda, numquid cum his qui jam participes tenebantur Acacio, & per orientem totum catholicis sacerdotibus violenter exclusis, perque exilia diversa relegatis, socii evidenter existebant, communionis externæ prius se ad hæc consortia transferentes, quam sedis apostolicæ scita consulerent. Cum quibus ergo erat synodus ineunda? catholici pontifices fuerant undique jam depulsi, solique remanserant socii perfidorum, cum quibus jam nec licebat habere conventum *: (10 quia moris ecclesiastici omnino non esset, cum his qui pollutam communionem tenerent, permixtamque cum perfidis, Dullum miscere concilium.) Propheta quoque dicente: *Non sedi in concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo*: (11 *odivi congregationem malignorum, & cum impiis non sedebo*.) Recte igitur per Chalcedonensis synodi formam hujusmodi prævaricatio repulsa est, potius quam ad concilium, quod nec opus erat post primam synodum, nec cum talibus 12 habere licebat, 13 adducta est. Nam & quid ageretur de fide catholica, si intelligere voluissent, ignorare non poterant, cum 14 viderant catholicos pontifices nulla synodi discussione, nullo concilio, præcipue cum novas causas esse perpenderent, toto oriente depelli, & ceteri quid caverent, ex illorum discere qualitate potuissent. Restat igitur, ut illius partis eos fuisse sit clarum, cui se post tot experimenta dediderunt, meritoque ab apostolica sede, ceteriisque catholicis non jam consulendi erant potius, sed notandi. c Risimus autem, quod prærogativam volunt Acacio comparari, quia episcopus fuerit regiæ civitatis. Numquid apud Ravennam, apud Mediolanum, 15 Sirmium, apud Treviros, multis temporibus non constitit imperator? Numquidnam harum urbium sacerdotes ultra mensuram sibimet antiquitus depu-

* Quod si quis hæc ab ap. sede vel sancta (*male* secunda) synodo acta reprehendit, præter quod prisca rerum probatione convincitur, interim m.m. A. n. l. f.

* sanctum

* nec se

* sufficerent

* visus

* Cur &

* nimirum

* sed noluit. An non apostolus dicit, non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus reatu pariter sunt irretiti? sed

* qui a

* hoc verbum abest in cod. Just.

* restitissent.

* prohibere

* dicente psalmo; *non sedi &c.*

1 Inclusa parenthesi desunt in codice Veronensi.
2 Id. Cod. *ac Acacius*. 3 Id. Cod. *eidem*. 4 Id. Cod. *describere*.
5 Id. Cod. *si nollet*. 6 Id. Cod. *quid quod*. 7 Id. Cod. *cunctis cum eodem*.
8 *Pro hæreticis* desunt in Cod. Veronensi. 9 Id. Cod. *expleri*.
10 Inclusa parenthesi absunt a codice Veronensi. 11 Inclusa parenthesi absunt a Cod. Veron. in quo eorum loco leguntur supra in editione Labbeana jam posita: *Nec ecclesiastici moris &c.* Post quæ sequuntur, *Recte igitur &c.* 12 Id. Cod. *haberi*. 13 Hæc desunt in Cod. Veronensi.
14 Id. Cod. *viderent*. 15 Id. Cod. *apud Sirmium*.

deputatam, quippiam ſuis dignitatibus uſurpa- A pariter leges humanæque cenſerent) ut ſacer-
runt? Numquid Acacius, ut Joannem qualem- dotali concilio de * ſacerdotibus judicia prove- * ſacerdotalibus
libet hominem, catholicum tamen a catholicis nirent; non a ſæculari viderentur qualeſcum-
ordinatum, de Alexandria excluderet, Petrum- que pontifices, etſi errore humanitus acceden-
* dejectum que in hæreſi jam * detectum, atque damna- te, non tamen * religionem ullatenus ex- * contra
tum, abſque ſedis apoſtolicæ conſultatione re- cedentes poteſtate percelli. * An adhuc juſta * An & hæc
ciperet, aliqua ſynodo ſaltim illic habita, hoc ratione principi ſuggerenda non erant? Regiæ
audacter arripuit, ut Calendonem de Antio- civitatis honore ſublimis, ſi factus erat illa re-
chia pelleret; hæreticumque Petrum, quem gia civitate ſublimior, tanto magis in his ſug-
ipſe quoque damnaverat, abſque notitia ſedis gerendis debuit eſſe conſtantior? Si autem in his
apoſtolicæ rurſus admitteret, aliqua ſynodo id quæ pro religione fuerant exerenda, extitit con-
Conſtantinopolitana eccleſia non modo inter ſedes, ſed nec inter metropolitanarum jura cenſetur. feciſſe monſtratur? Si certe de dignitate agi- tur civitatum, ſecundæ ſedis & tertiæ major eſt dignitas ſacerdotum, quam ejus civitatis, quæ non ſolum inter ſedes minime numera- tur, ſed nec inter metropolitanorum jura cen- B ſetur: nam quod [1] dicitis, alia poteſtas eſt regni ſæcularis, alia eccleſiaſticarum diſtributio dignitatum. Sicut enim quamvis parva civitas prærogativam præſentis regni non minuit, ſic imperialis præſentia menſuram diſpenſationis religioſæ non mutat. Sit clara urbs illa pote- ſtate præſentis imperii, religio tunc ſub * ea- * eodem dem firma, tunc libera, tunc provecta conſi- ſtit, ſi potius hoc præſente propriam teneat ſi- ne ulla perturbatione menſuram. ([2] Poſtremo ſi ſibi de imperatoris præſentia blandiuntur, & inde putant Conſtantinopolitanæ civitatis epiſcopi potiorem fieri poſſe perſonam; audiant Marcianum ejuſdem principem civitatis, po- ſteaquam pro augmento urbis ipſius ſacerdotis C interceſſor accedens, contra regulas obtinere nihil potuit, ſanctæ memoriæ papam Leonem ſummis laudibus proſecutum quod canonum re- gulas violari nulla fuerit ratione perpeſſus. Audiant Anatolium ejuſdem ſedis antiſtitem, clerum potius Conſtantinopolitanum quam ſe tentaſſe talia confitentem, atque in apoſtolici præſulis totum dicentem poſitum poteſtate. Ip- ſum beatum papam Leonem ſedis apoſtolicæ præſulem, cujus ſynodus Chalcedonenſis auc- Quæ in Chalcedonenſi ſynodo ultra mandata geſta fuerunt, reprobavit Leo pontifex. ritate firmata eſt, quidquid ultra quam ab eo- dem pro fide & communione catholica atque apo- ſtolica illic agendum, conſtaret eſſe delegatum, per occaſionem congregationis illius, præter Ni- cænos canones nova videretur actione tenta- D tum, competenti refutatione vacuaſſe. Eaque nihilo minus etiam ſub ſanctæ memoriæ papa Simplicio legatum ſedis apoſtolicæ ſanctæ me- moriæ Probum Canuſinæ urbis epiſcopum Leo- ne principe tunc petente præſente docuiſſe nul- latenus poſſe tentari, neque his prorſus præ- buiſſe conſenſum, atque ideo non ad civitatis cujuslibet reſpiciant qualitatem, ſed modum diſpenſationis eccleſiaſticæ paterna traditione * Sed dicatur forſitan firmatum convenienter obſervent.) * Dicatur autem de Alexandrino & Antiocheno epiſcopis certis ex cauſis principem magis illa, quæ ge- ſta ſunt, non Acacium præcepiſſe. Sed prin- cipi Chriſtiano decuerat ſuggerere ſacerdotem, maxime cujus familiaritate & favore fruebatur, E ſalvam ſore de ejuſdem injuria contumeliaque vindictam tantum, ut eccleſiæ ſineret Chri- ſtianus princeps regulas cuſtodiri, quia & no- va in utroque pontifice cauſa eſſet exorta, & novam diſcuſſionem conſequenter inquireret; & ſicut ſemper eſſet effectum, ([3] ac divinæ

* Ilunerico. Eugenius Carthaginenſis epiſcopu reſtitit Hunerico regi Vandalicæ nationis.

* Odoacer hi ad Luſam fluvium qui in Rubiconem influit Theodorico Oſtrogotho rum regi victus tertio certamine Fauſto con ſule hoc eſt an. Chr. 49 non ſemper Incluſus Re vennæ toto triennio fuit, ſed Re mam excu rit aliquoti aut certe ej miniſtris in pia ejus ju ſa exequi me lientibus r ſtituiſſe dice dum eſt.

* egregius.

rato.

1 Id. Cod. *quod dicitis regiæ civitatis.* 2 Incluſa parentheſi deſunt in Cod. Veronenſi.
3 Incluſa parentheſi deſunt in Cod. Veronenſi. 4 Hæc pariter deſunt in eodem codice.
5 Sequentia quoque anſulis incluſa deſiderantur in codice Veronenſi.
6 Cod. Veronen. *proderet.* 7 Id. Cod. *debuerit.*

ratorem peccasse dicebantur, nulla interveniente synodo dejici debuerunt; & in Deum, qui summus & verus est imperator, Acacium delinquentem, sinceramque communionem divini sacramenti studentem miscere cum perfidis, secundum synodum, qua hæc est damnata perfidia, non oportebat * expelli? [1] Quid de innumeris per totum orientem catholicis sacerdotibus propria sede depulsis, & indubitanter hæreticis intromissis? Novæ certe erant causæ; & his consequenter [2] nova synodus debebatur. Cur tunc non venit in mentem, ut in talibus causis peteretur a principe saltem qualiscumque synodus celebranda; ut quocumque vel colorato judicio traditionis ecclesiasticæ passim pontifices viderentur excludi, non solum quarumcumque urbium sacerdotes, sed metropolitani incunctanter antistites? His omnibus cum non restitit suggestione qua potuit, consensit Acacius, communicando cunctis, qui in catholicorum locum hæretici fuerant subrogati: apostolus autem dicit: *Non solum qui faciunt, sed & qui consentiunt facientibus*, reos indubitanter adscribi. An hæc licuit sæculari potestati & actis talibus, Acacio consentiente absque ulla synodo, quam ipsa rerum novitas exigebat, absque sedis apostolicæ consultatione perficere; & sedi apostolicæ non licuit, secundum tenorem synodi Chalcedonensis in veteri utique causa, & veteri constituto * juxta definitionem damnata, inimicis synodi Chalcedonensis Acacium communicantem a sua communione depellere? Sed inquiunt: Acacius principi obviare non potuit. Cur Basilisco, quia voluit, obviavit? cur ipse Zenoni, ne palam Petro Antiocheno quamvis latenter hoc fecerit communicare videretur, non commodavit assensum? ecce resultanti non * institit imperator: ecce vim nolenti non intulit: ecce refugienti contagia manifesta concessit: postremo, cur tanto tempore, cum ista gererentur, vel gerenda cognosceret, non ad sedem apostolicam, a qua sibi curam illarum regionum noverat delegatam, referre * maturavit? Sed prius laudator factus est ipse gestorum, quam vel præmoneret talia esse tentanda, vel ne tentarentur obsisteret. Sicut sub Basilisco jam fecerat, cur illis ceteris communicare consensit, qui depulsis catholicis sacerdotibus, indubitanter hæretici singulis urbibus fuerant subsituti? Postremo ille defuit suis partibus; & quæ sacerdoti catholico competerent, agere * fastidivit: ideo sedes apostolica quod [3] ad eadem pertinebat, vel potuit, vel debuit præterire? Quolibet igitur modo hæreticorum complicem refutavit, & consortem communionis externæ a sua communione dimovit: nec opus fuit nova synodo, cum veteris constituti sufficienter [4] hæc forma præscriberet: nec opus fuit ut hæc * scienda orientis episcopis intimaret, quos ex expulsione catholicorum, quæ agebantur in causa fidei, non ignorasse manifestum est; & communicando hæreticis subrogatis, facto tali consensisse non dubium est; [5] etiam cum externæ communionis effectis * nec potuisse, nec debuisse sedis apostolicæ scita tra-

* excludi

* justa definitione damnatum

* restitit

* curavit

* non curavit

* facienda

* atque ideo am eis jam

A ctari. Ecce agnoverunt in eorum professione, qui constantissime perdurarunt, quod fidei communionique catholicæ deberetur. Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, imo talibus contra moliendo, a fide & communione catholica deviarit Acacius, seque pariter cum eodem errori subdiderint. Ecce agnoverunt quam justis ex causis pro fide & communione catholica atque apostolica, cui & illi qui in ea perstiterant congruebant, & hi qui perstantibus obviabant, ab eadem docebantur alieni, sedis apostolicæ auctoritate sit remotus Acacius, ([6] ad cujus præcipue vocatus examen vel venire vel mittere non curavit, ut se de his omnibus, ut confidebat, absolveret,) ejusque B pariter quicumque complices extiterint, atque ab illa merito cum his communione discretus, a qua se ipse primum cum suis consortibus catholicis pontificibus discrepando cognoscitur separasse: jureque sententiam ille damnationis excepit, ceterisque consortibus cum suis consortibus promulgandam; qui solus pro omnibus suis consortibus in communionem se recidisse perfidiæ ad apostolicam sedem missis literis est professus. Cui Acacio, si communicaverant orientales episcopi antequam huc * referret, pari utique reatu sine dubio [7] probabatur involvi, jureque per illum transgressionis sententiam susceperunt, tanquam facti cum eodem communionis externæ; qui utique non consuli tamC quam nostræ communionis homines jam deberent, sed tamquam in contrario positi consortio refutari. Si vero non communicaverant antequam Acacius huc * referret, & communicantem notare debuerant, & ipsi de eodem potius huc referre, atque apostolicæ sedis vigore perculsum merito comprobare, cumque ea sede apostolica tantisque illis catholicis pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum societate desciverant, & eorum successoribus communicare delegerant; ideo cum sede apostolica minime congruebant; quia in sortem reciderant prævaricatoris Acacii: & illius se sine dubio pervidebant sententia consequenter astringi *, ob hoc eum videri nolebant D esse damnatum, quia se cognoscebant in eadem prævaricatione damnatos, in qua hodie quoque manere persistunt. Sed sicut ii simili conditione constricti complicem suum non possunt judicare non jure damnatum, neque * reum possunt competenter absolvere, sic illo juste prævaricatore damnato, ipsi quoque pari jacent damnatione prostrati, neque nisi resipiscentes, inde poterunt prorsus absolvi: quia sicut per unum scribentem eorum omnium vulgata ** transgressione qui in eamdem perfidiæ recideE rant actionem, sic in uno eodemque qui pro omnibus scripserat, vel scribendo omnium prodiderat voluntates, transgressione punita, pariter quoque cum eodem, vel in eodem est complicum transgressio punita cunctorum. [8] Quæ tamen sententia in Acacium destinata, etsi nomine tantummodo præsulis apostolici, cujus erat utique potestatis legitimæ, probatur esse deprompta, præcipue cum secreto dirigen-

* referretur,

* retretur,

* &

* rei reum

** transgressio est.

1 Id. Cod. *Quid per totum Orientem de innumeris urbibus pulsi Catholici Sacerdotes, & hæretici subrogati?*
2 Id. Cod. *una.* 3 Id. Cod. *ad eam.* 4 Id. Cod. *hoc forma.* 5 Id. Cod. *etiam communionis externæ effectos, atque ideo cum eis nec &c.* 6 Hæc desunt in Cod. Veronensi.
7 Id. Cod. *probabantur.*
8 Id. Cod. *cunctorum. Quæ ad institutionem, vestræ dilectionis satis abundeque sufficere judicamus, quamvis eadem latius si Dominus concesserit facultatem, studeamus exponere, quatenus & fidelium quisque cognoscat nihil Apostolicam sedem, quod absit, præpropere censuisse.* Hæc a Labbeo afferuntur ad calcem epistolæ.

rigenda videretur: ne custodiis ubique prætentis dispositio salutaris quibuslibet difficultatibus impedita, necessarium habere non posset effectum: tamen quia orthodoxis ubique dejectis, & hæreticis tantummodo eorumque consortibus jam relictis in oriente, catholici pontifices aut residui omnino non essent; aut nullam gererent libertatem plurimorum in Italia catholicorum congregatio sacerdotum; rationabiliter in Acacium [1] sententiam cognovit fuisse prolatam, quæ congregatio facta pontificum non contra Chalcedonensem, non tanquam nova synodus contra veterem primamque [2] cognovit; sed potius secundum tenorem veteris constituti particeps apostolicæ executionis effecta est; ut satis appareat ecclesiam catholicam, sedemque apostolicam, quia alibi jam omnino non posset, ubi potuit, & cum quibus potuit, nihil penitus omisisse, quod ad fraternum pertineret [3] pro intemerata & sincera communione tractatum [4]; quæ cum universa noverint qui videntur ecclesiis orientalibus nunc præesse; propterea Christianam reparari legitima curatione refugiunt unitatem: quia occasionem dissensionis hujus suis ambitionibus suffragantem deponere jam recusant; quia sine auctoritate sedis apostolicæ omnium ecclesiarum passim jura confundant, magis eligentes in errore persistere, quam præsumptionum suarum perdere facultatem, plus usurpationum suarum licentiam diligentes quam divini judicii tenentes corde respectum. In quo necesse est velint nolint tam de fidei communionisque catholicæ sinceritate neglecta, quam de paternis canonibus evidenter irruptis recipiant quod merentur, nisi dum hic tempus admittit hæc damnationis æternæ pericula correctis mentibus studeant declinare, ut possint non tales permanere, quibus insolubilis est lata sententia. Sed a talibus recedentes, ab eadem sententia non teneri: quæ sicut in errore durantibus nunquam solvenda præfixa est: sic ab his erit aliena, qui extiterint puniendæ pravitatis immunes. Hæc * vero ad institutionem vestræ dilectionis satis abundeque sufficere judicamus, quamvis eadem latius, si dominus concesserit facultatem, studeamus exponere: quatenus & fidelium quisque cognoscat, nihil apostolicam sedem (quod absit) præpropere censuisse, & non habere quod juste possit opponere, perversa doceatur improbitas. Recte autem faciet vestra dilectio, ut ista quæ scribimus, pariter catholicis & contraria sapientibus innotescant: quo & sanis necessaria firmitas, & male sanis competens medicina præbeatur. Datum Kalendis Februarii *, Victore viro clarissimo consule.

* hic deficit ms. Just.

Ista in c. Just. leguntur alieno loco

* scribendum est *Viatore*, qui an. Chr. 495. consulatum gessit.

EJUSDEM EPISTOLÆ

Forma brevior.

Dilectissimis fratribus, universis episcopis per Dardaniam constitutis, Gelasius.

VAlde mirati sumus, quod vestra dilectio quasi novam & veluti difficilem quæstionem, & adhuc tamquam inauditum quippiam A nosse desiderat, quod Eutychianæ pestilentiæ communicatores, non habentes quid pro suæ perditionis obstinatione respondeant; frequenti iam ratione convicti, sola contentione summurmurant: non quia sit alicujus momenti quod garriunt, nec inveniunt penitus quid loquantur. Ubi magis eos, qui catholicis sensibus instituti sunt, adhuc hærere miramur, quam illos qui a veritate exciderunt, & ab antiqua ecclesiæ traditione sunt devii, profanas vocum novitates, & ineptias caducæ perversitatis obtendere. Quibus eos vestra dilectio, retulit jactitare, ideo Acacium non putare jure damnatum, quod non a speciali Synodo videatur fuisse dejectus, & insuper dementiam suæ vanitatis accumulare pueriliter, adiicientes: *præcipuæ* B *pontificem regiæ civitatis*. Quapropter stultitiam respuentes inanium querelarum, percurrere vos oportet ab ipsis beatis Apostolis, & considerare prudenter, quoniam patres nostri, catholici videlicet doctique pontifices, in unaquaque hæresi quolibet tempore suscitata, quicquid pro fide, pro veritate, pro communione catholica, atque apostolica secundum scripturarum tramitem prædicationemque majorum facta semel congregatione sanxerunt, inconvulsum deinceps voluerint, firmumque constare, nec in eadem causa denuo quæ præfixa fuerant retractari, qualibet recenti præsumptione permiserint; sapientissime providentes, quoniam si decreta sa- C lubriter cuiquam liceret iterare, nullum contra singulos quoique prorsus errores stabile persisteret ecclesiæ constitutum, ac semper iisdem furoribus recidivis omnis integra diffinitio turbaretur. Nam si limitibus etiam præfixis positarum semel synodalium regularum, non cessant elisæ pestes resumptis certaminibus, contra fundamentum sese veritatis attollere, & simplicia quæque corda percutere: quid fieret si subinde fas esset perfidis inire concilium? cum quælibet illa manifesta sit veritas, nunquam desit quod pernicioſa depromat falsitas; etsi ratione, vel auctoritate deficiens, sola tamen intentione non cedens. Quæ majores nostri divina inspiratione cernentes, necessarie præcave- D runt, ut quod contra unamquamque hæresim coacta synodus pro fide, communione, veritate catholica atque apostolica promulgasset; non sinerent novis post hæc retractationibus mutilari, ne pravis occasio præberetur, quæ medicinaliter fuerant statuta, pulsandi; sed auctore cujuslibet insaniæ, ac pariter errore damnato, sufficere judicarunt, ut quisquis aliquando hujus erroris communicator existeret, principali sententia damnationis ejus esset obstrictus; quoniam manifeste quilibet vel professione sua; vel communione posset agnosci.

Et ut brevitatis causa priora taceamus, quæ diligens inquisitor, facile poterit vestigare: Sabellium damnavit synodus, nec fuit necesse, E ut ejus sectatores postea damnarentur, singulas viritim synodos celebrari, sed pro tenore constitutionis antiquæ cunctos, qui vel pravitatis illius, vel communionis extitere participes, universalis ecclesia duxit esse refutandos. Sic propter blasphemias Arii, forma fidei communionisque

---

1 Cod. Veron. omisso verbo *sententiam* ita legit, *in Acacium fuisse prolata*.
2 Id. Cod. *Convenit*. 3 Id. Cod. *pro intemerata fide*.
4 Hic pariter deficit hæc epistola in Cod. Veronensi, in quo hæc subduntur. *Explicit rationis reddendæ Acacium a sede Apostolica fuisse damnatum, nec posse quemquam sine discrimine animæ suæ ejus communionis participem fieri*.

nisque catholicæ Nicæno prolata conventu, Arianos omnes, vel quisquis in hanc pestem sive sensu sive communione deciderit, sine retractatione concludit. Sic Eunomium, Macedonium, Nestorium, synodus semel gesta condemnans, ulterius ad nova concilia venire non sivit; sed universos quocumque modo in has blasphemias recidentes, tradito sibi limite synodali refutavit ecclesia, nec unquam recte cessisse manifestum est, qualibet necessitate cogente, noviter quæ fuerant salubriter constituta, temerasse. Non autem nos latet in tempestate persecutionis Arrianæ plurimos pontifices de exiliis, pace reddita, respirantes per certas provincias congregatis secum fratribus Ecclesias composuisse turbatas; non tamen ut illius synodi Nicænæ, quicquid de fide & communione catholica diffiniverat, immutarent, nec nova quemquam prolapsum damnatione percellerent, sed illius decreti tenore nisi resipuisset, judicavere damnatum, essetque consequens, ut nisi corrigeret, damnationi proculdubio subjaceret. Quibus convenienter, ut dictum est, ex paterna traditione perpensis confidimus, quod nullus jam veraciter christianus ignoret uniuscujusque synodi constitutum, quod universalis ecclesiæ probavit assensus, nullam magis exequi sedem oportere præ cæteris, quam primam, quæ & unamquamque synodum sua auctoritate confirmat, & continuata moderatione custodit; pro suo scilicet principatu, quem beatus Apostolus Petrus Domini voce perceptum, ecclesia nihilominus subsequente, & tenuit semper & retinet.

Hæc dum Acacium certis comperisset indiciis a veritate deviasse, diutius ista non credens, quippe quem noverat executorem sæpe necessariæ dispositionis suæ contra hæreticos exstitisse, per triennium fere literis destinatis eundem monere non destitit, sicut per diversos missa familiariter scripta testantur. Quibus ille primum tamquam dedito silentio nihil respondere proponens, tandem aliquando missis literis profitetur, se Alexandrino Petro, quem expetita apostolicæ sedis executor ipse quoque damnaverat, absque apostolicæ sedis notitia communione permixtum. Beati autem Petri sedes, quæ Alexandrinum Petrum se tantummodo damnasse, non etiam solvisse noverat, non recepit; atque ideo, ne per Acacium in Petri quoque consortium duceretur, ipsum quoque a sua communione submovit, & multis modis transgressorem a sua societate fecit alienum. Hic si examinatio quæritur, jam judicio non erat opus, postquam literis suis ipse confessus est. Si auctoritatis pondus inquiritur, Chalcedonensis synodi tenore illius definitionis executio reperiritur, quo damnati illic erroris communicator effectus, præfixæ nihilominus damnationis particeps existeret; quoniam idem ipse error, qui semel est cum suo auctore damnatus, in participe quolibet pravæ communionis effecto, & execrationem sui gestat, & pœnam. Quo tenore Timotheus etiam, atque ipse Alexandrinus Petrus, qui secundam certe sedem tenuisse videbantur, non repetita synodo, sed auctoritate tantummodo sedis Apostolicæ, ipso quoque Acacio postulante vel exequente, probantur esse damnati. Quod si, utrum errori vel prævaricationi communicarit Acacius, forsitan dicatur oportuisse constare, breviter præbemus ad ista responsum, aut enim ipsi do-

ceant Petrum veraciter legitimeque purgatum, & ab omni hæreticorum contagione rite discretum cum ei communicavit Acacius, si ejus communicatorem putant Acacium aliquatenus excusandum, aut si, quod magis est verum, convenienter atque legitime Petrum non probaverint expiatum, restat ut ejus inexpiatione fuerit, & qui ei communicavit, infectus.

Nec plane tacemus, quod cuncta per mundum novit ecclesia, quoniam quorumlibet sententiis ligata pontificum sedes beati Petri Apostoli jus habeat resolvendi: utpote quæ de omni ecclesia fas habeat judicandi, neque cuiquam liceat de ejus judicare judicio. Si quidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerint, ab illa autem nemo sit appellare permissus. Quapropter constat satis Acacium nullum habuisse pontificium sententiam Sedis Apostolicæ sine ulla ejus notione solvendi. Qua certe synodo hoc illa præsumpsit, quod nec sic absque Apostolica sede fas quidem haberet efficere? Cujus sedis episcopus? cujus metropolitanæ civitatis antistes? Nonne parrochiæ Heracleensis ecclesiæ? si illi certe licuit sine synodo sententiam apostolicæ sedis abrumpere, nulla ejus consultatione quæsita; itane vero non licuit primæ sedi Chalcedonensis synodi constituta, sicut decuit, exequenti, hujusmodi prævaricatorem sua auctoritate detrudere? sed nec illa præterimus, quod apostolica sedes frequenter, ut dictum est, more majorum, etiam sine ulla synodo præcedente, exsolvendi quos synodus iniqua damnaverat, & damnandi nulla existente synodo quos oportuit, habuerit facultatem. Sanctæ quippe memoriæ Athanasium synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum sedes apostolica, quia damnationi Græcorum non consensit, absolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Constantinopolitanum synodus etiam catholicorum præsulum certe damnaverat, quem simili modo sedes apostolica etiam sola, quia non consensit, absolvit. Itemque Sanctum Flavianum pontificem Græcorum congregatione damnatum pari tenore, quoniam sola sedes apostolica non consensit, absolvit; potiusque illic receptus fuerat, Dioscorum secundæ sedis præsulem sua auctoritate damnavit, & impiam synodum non consentiendo sola summovit, & pro veritate ut synodus Chalcedonensis fieret, sola decrevit. In qua ut ergo sola jus habuit absolvendi eos quos synodica decreta perculerant, sic etiam sine synodo in hac eadem causa plurimos etiam metropolitanos damnasse cognoscitur.

Quod si quis hæc ab apostolica sede vel secundum synodum acta reprehendit, præter quod prisca rerum probatione convincitur, interim multo magis Acacio non licuisse fatebitur. Dicat ergo qua ipse synodo secundæ sedis antistitem qualemcumque, certe catholicum, & a catholicis ordinatum, nec de catholica fide & communione aliquatenus, impetitum, duxerit excludendum; & hæreticum manifestum Petrum, sua quoque executione damnatum, catholico pontifici permiserit subrogari. Qua synodo tertiæ sedis episcopum Sanctum Calendionem fecit expelli, ac nihilominus eidem Petrum tam manifestum hæreticum ut eidem palam nec se communicare prætenderet, sua passus est dispositione substitui. Qua denique per totum Orientem synodo, ejectis or-

thodoxis, nullo crimine maculatis, pravos quoſque & criminibus involutos ſua proviſione ſuppoſuit. Qua ſynodo tot aliena privilegia nefandus populus invaſit? ſed libri non ſufficient ſi tragœdias ejus, quas per eccleſias totius Orientis exercuit, ſingillatim deſcribere moliamur. An illud ipſius argumentum nobis æſtimant opponendum, quo facinora ſua in imperialem viſus eſt jactare perſonam? Cur igitur, quando voluit obſtitit Baſiliſco tyranno, certe & hæretico vehementer infeſto? Cur ipſi imperatori Zenoni, quia palam Antiocheno Petro noluit communicare, ſuam non ſubdidit voluntatem! Ecce potuit in aliis reſultare ſi vellet. An non apoſtolus dicit: *Non ſolum qui faciunt, ſed etiam qui conſentiunt facientibus, reatu pariter ſunt irretiti*. Sed ut ea quæ latius explicanda ſunt omittamus, quid, quod ipſe Zenon imperator ſuis literis profitetur cuncta ſeſe ex Acacii geſſiſſe conſilio, nec hoc eum fallere literis ſuis ipſe quoque teſtatur Acacius, qui & eum nihilominus univerſa recte geſſiſſe conſcripſit, & ſuo conſilio hæc eadem geſta non tacuit. Quaſi vero tantum in Alexandrini Petri communione Acacius prævaricator extiterit, & non in omnibus, quos vel fecit, depulſis catholicis pontificibus, tamquam tyrannus, eccleſiis quibuſcumque præponi; vel taliter præpoſitis perverſa communione permixtus eſt, qui hoc ipſo ſecundum canones fuerant ab eccleſiaſtica communione pellendi, quo ſe paſſi ſunt ſucceſſores vivis ſacerdotibus adhiberi. Quis autem non perſpiciat chriſtianus, quod catholicis pontificibus a propria ſede dejectis, non niſi hæretici potuerunt introduci? Quibus tamen cunctis, vel auctor fuit Acacius ſubrogandis, vel ſubrogatis communicator acceſſit, his utique qui a communione nullatenus diſcrepabant. Cur ergo vel cum hæc fieri videret, non ſicut ſub Baſiliſco jam fecerat, ad apoſtolicam ſedem referre curavit: ut ſi ſolus ipſe non poterat, junctis, cum eadem conſiliis atque tractatibus apud imperatorem poſſent, quæ religioni competerent, allegari? Nam ſi Baſiliſcus, ut dictum eſt, tyrannus hæreticus, ſcriptis apoſtolicæ ſedis vehementer infractus eſt, & a plurimis revocatus exceſſibus; quanto magis legitimus imperator qui ſe catholicum videri volebat, potuit cum apoſtolica ſede cunctorum quoque pontificum moderata ſuggeſtione mitigari, præcipue cum ejuſdem Acacii eſſet ſpecialis fautor & amator, & qui literis ſuis tam ipſum Acacium, quam ſanctum Papam Simplicium magnum laudibus extuliſſet, quod hæretico conſtantiſſime reſtitiſſent? Cur tanto tempore Acacius inter iſta conticuit; niſi quia præpediri nolebat ullatenus, quæ deſiderabat expleri.

Ponamus tamen, etiam ſi nulla ſynodus præceſſiſſet, cujus apoſtolica ſedes recte fieret executrix, cum quibus erat de Acacio ſynodus ineunda? Numquid cum his, qui jam participes tenebantur Acacio, & per Orientem totum catholicis ſacerdotibus violenter excluſis, & per exilia diverſa relegatis, ſocii evidenter exiſtebant communionis externæ, prius ſe ad hæc conſortia transferentes quam ſedis apoſtolice ſcita conſulerent? Cum quibus ergo ſynodus erat ineunda catholici pontifices fuerant undique jam depulſi, ſolique remanſerant ſocii perfidorum, cum quibus jam nec licebat habere conventum, dicente pſalmo: *Non ſedi in concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo*. Nec eccleſiaſtici moris eſt, cum his qui pollutam habent communionem, permixtamque cum perfidis miſcere concilium. Recte igitur per Chalcedonenſis ſynodi formam hujuſmodi prævaricatio repulſa eſt, potius quam ad concilium, quod nec opus erat poſt primam ſynodum, nec cum talibus haberi licebat, adducta eſt. Nam & quid ageretur de fide catholica intelligere ſi vellent, ignorare non poterant cum viderent catholicos pontifices, nulla ſynodi diſcuſſione, nullo concilio, præcipue cum novas cauſas eſſe perpenderent, toto Oriente depelli: & ceteri quid caverent, ex illorum qualitate diſcernere potuiſſent. Reſtat igitur ut illius partis eos fuiſſe ſit clarum, cui ſe poſt tot experimenta dederunt, meritoque ab apoſtolica ſede ceteriſque catholicis non jam conſulendi erant, ſed potius notandi. Riſimus autem quod prærogativam volunt Acacio comparari, quia epiſcopus fuerit regiæ civitatis. Numquid apud Mediolanum, apud Ravennam, apud Sirmium, apud Treviros multis temporibus non conſtitit imperator? Numquidnam harum urbium ſacerdotes ultra menſuram ſibimet antiquitus deputatam quippiam ſuis dignitatibus uſurparunt? Numquid Acacius ut Joannem quemlibet hominem catholicum tamen, a catholicis ordinatum de Alexandria excluderet, Petrumque in hæreſi jam detectum atque damnatum, abſque ſedis apoſtolicæ conſultatione reciperet, aliqua ſynodo ſaltem illic habita, hoc audacter arripuit ut Calendionem de Antiochia depelleret, hæreticumque Petrum, quem ipſe damnaverat, abſque notitia ſedis apoſtolicæ rurſus admitteret, aliqua ſynodo id feciſſe monſtratur? ſi certe de dignitate agitur civitatum, ſecundæ ſedis & tertiæ major eſt dignitas ſacerdotum, quam ejus civitatis, quæ non ſolum inter ſedes minime numeratur, ſed nec inter metropolitanorum jura cenſetur. Nam quod dicitis, *regiæ civitatis*; alia poteſtas eſt regni ſæcularis, alia eccleſiaſticarum diſtributio dignitatum. Sicut enim quamvis parva civitas prærogativam præſentis regni non minuit, ſic imperialis præſentia menſuram diſpenſationis religioſæ non mutat. Sit clara urbs illa poteſtate præſentis imperatoris, religio ſub eodem tunc firma, tunc libera, tunc provecta conſiſtit, ſi potius hoc præſente propriam teneat ſine ulla perturbatione menſuram.

Sed dicatur forſitan de Alexandrino & Antiocheno, certis ex cauſſis principem magis illa quæ geſta ſunt, non Acacium præcepiſſe. Sed principi chriſtiano decuerat ſuggerere ſacerdotem, maxime cujus familiaritate, & favore fruebatur, ſalvam fore de ejus injuria contumeliaque vindictam, tantum ut eccleſiæ ſineret chriſtianus princeps regulas cuſtodiri, quia & nova in utroque pontifice cauſa eſſet exorta, & novam diſcuſſionem conſequenter inquireret. Et ſi, ſicut ſemper eſſet effectum, ſacerdotali concilio de ſacerdotibus judicia provenirent, non a ſæculari viderentur qualeſcumque pontifices, & ſi errore humanitus accedente, non tamen contra religionem ullatenus excedente poteſtate percelli. An & hæc juſta ratione principi ſuggerenda non erant? Regiæ civitatis honore ſublimis ſi factus erat illa regia civitate ſublimior, tanto magis in his ſuggerendis debuit eſſe conſtantior. Si autem in his

his, quæ pro religione fuerant exerenda, extitit contemtibilis atque deſpectus, & aut ſegnis, aut fiduciam non habens intimandi, in quo per regiam civitatem major effectus eſt? Nathan propheta palam, publiceque in facie regi David, & commiſſum pronuntiavit errorem, & ipſum commiſiſſe non tacuit, & confeſſione correctum conſequenter abſolvit. Hic autem vir bonus & ſacerdos egregius, in tantum ſe & ſuggerere potuiſſe monſtravit, & noluiſſe depromſit, immo faviſſe patefecit, ut & imperator cuncta ſe ex ejus geſſiſſe conſilio non taceret, & ipſe imperatorem magnis præconiis, elevaret iſta facientem; ſeſeque proderet his agendis rebus fuiſſe participem.

Sed eſto Calendion nomen imperatoris abſtulerit, Joannes principi mentitus fuiſſe jactetur: quæ tamen, cum novæ eſſent cauſæ, nova debuit eccleſiaſtica provenire diſcuſſio. An qui in hominem imperatorem peccaſſe dicebantur, nulla interveniente ſynodo deiici debuerunt: & in Deum qui ſummus & verus eſt imperator, Acacium delinquentem ſinceramque communionem divini ſacramenti ſtudentem miſcere cum perfidis, ſecundum ſynodum, qua hæc eſt damnata perfidia, non oportebat excludi? Quid per totum orientem de innumeris urbibus pulſi catholici ſacerdotes, & hæretici ſubrogari? Novæ certe erant cauſſæ, & his conſequenter nova ſynodus debebatur. Cur tunc non venit in mentem, ut in talibus cauſſis pateretur a principe ſaltem qualiſcumque ſynodus celebranda, ut quocumque vel colorato judicio traditionis eccleſiaſticæ paſſim pontifices viderentur excluſi, non ſolum quarumcumque urbium ſacerdotes, ſed metropolitani incunctanter antiſtites? His omnibus cum non reſtitit ſuggeſtione, qua potuit, conſenſit Acacius communicando cunctis, qui in catholicorum locum hæretici fuerant ſubrogati. Apoſtolus autem dicit. *Non ſolum qui faciunt, ſed & qui conſentiunt facientibus*, reos indubitanter aſcribi. An hæc licuit ſæculari poteſtati, & actis talibus Acacio conſentienti abſque ulla ſynodo, quam ipſa rerum novitas exigebat, abſque ſedis apoſtolicæ conſultatione perficere; & ſedi apoſtolicæ non licuit ſecundum tenorem ſynodi Chalcedonenſis in veteri utique cauſſa & veteri conſtituto juſta definitione damnatis inimicis ſynodi Chalcedonenſis Acacium communicantem a ſua communione depellere? Sed Acacius, inquiunt, principibus obviare non potuit. Cur Baſiliſco, quia voluit, obviavit? Cur ipſi Zenoni, ne palam Petro Antiocheno, quamvis latenter hoc fecit, communicare videretur, non commodavit aſſenſum? Ecce reſultanti non reſtitit imperator: ecce vim nolenti non intulit: ecce refugienti contagia manifeſta conceſſit: poſtremo cur tanto tempore cum iſta gererentur vel gerenda cognoſceret, non ad ſedem apoſtolicam, a qua ſibi curam illarum regionum noverat delegatam deferre curavit? Sed prius laudator factus eſt ipſe geſtorum, quam vel præmoneret talia eſſe tentanda, vel ne tentarentur obſiſteret: ſicut ſub Baſiliſco jam fecerat. Cur illis ceteris communicare conſenſit, qui depulſis catholicis ſacerdotibus, indubitanter hæretici ſingulis urbibus fuerant ſubſtituti? Poſtremo ſi ille defuit ſuis partibus, & quæ ſacerdoti catholico competerent agere non curavit: ideo ſedes apoſtolica quod ad eam pertinebat vel potuit vel debuit præterire? Quolibet modo hæreticorum complicem refutavit, & conſortem communionis externæ a ſua communione dimovit, nec opus fuit nova ſynodo, cum veteris conſtituti ſufficienter hoc forma præſcriberet; nec opus fuit ut hæc facienda Orientis epiſcopis intimaret, quos & expulſione catholicorum, quæ agebantur in cauſſa fidei non ignoraſſe manifeſtum ſit, & communicando hæreticis ſubrogatis, facto tali conſenſiſſe. Non dubium eſt etiam externæ communionis effectos, atque ideo cum eis jam nec potuiſſe, nec debuiſſe ſedis apoſtolicæ ſcita tractari. Ecce agnoverunt in eorum profeſſione qui conſtantiſſime perduraruntque, quid fidei communionique catholicæ deberetur.

Ecce agnoverunt quemadmodum a talibus recedendo, immo talibus contraria moliendo, a fide & communione catholica deviarit Acacius, ſeque pariter cum eodem errori ſubdiderit. Ecce agnoverunt quam juſtis ex cauſſis pro fide & communione catholica atque apoſtolica, cui & illi qui in ea perſtiterant, congruebant, & illi qui perſtantibus obviabant, ab eadem docebantur alieni, ſedis apoſtolicæ auctoritate ſit remotus Acacius, ejuſque pariter quicumque complices extiterunt; atque ab illa merito communione cum his diſcretus, a qua ſe ipſe primum cum ſuis conſortibus, a pontificibus catholicis diſcrepando, cognoſcitur ſeparaſſe, jureque ſententiam ille damnationis excepit, ceteris conſortibus promulgandam, qui ſolus pro omnibus ſuis conſortibus in communionem ſe recidiſſe perfidiæ ad apoſtolicam ſedem miſſis literis eſt profeſſus. Cui ſi communicaverant Orientales epiſcopi, antequam huc referret, pari utique ſine dubio reatu probantur involvi, jureque per eum ſententiam tranſgreſſionis ſuſceperunt, tamquam facti cum eodem communionis externæ. Qui utique non conſuli, tamquam noſtræ communionis homines, jam deberent: ſed tamquam in contrario poſiti conſortio refutari. Si vero non communicaverant, antequam Acacius huc referret, & communicantem notare debuerant, & ipſi potius de eodem huc referre, atque apoſtolicæ ſedis vigore perculſum merito comprobare; cumque ea ſede apoſtolica tantiſque illis catholicis pontificibus magis tenere concordiam. Sed quia ab illorum ſocietate deſciverant, & eorum ſucceſſoribus communicare delegerant, ideo cum ſede apoſtolica minime congruebant, quia in ſortem reciderant prævicatoris Acacii, & illius ſe ſine dubio pervidebant ſententia conſequenter aſtringi. Ob hoc eum videri nolebant eſſe damnatum, quia ſe cognoſcebant in eadem prævaricatione damnatos, in qua hodieque manere perſiſtunt. Sed ſicut hi ſimili conditione conſtricti, complicem ſuum non poſſunt judicare non jure damnatum; neque rei reum poſſunt competenter abſolvere; ſic illo prævaricatore juſte damnato, iſti quoque pari jacent damnatione proſtrati: neque niſi reſipiſcentes, inde poterunt prorſus abſolvi; quia ſicut per unum ſcribentem eorum omnium vulgata tranſgreſſio eſt, qui in eamdem perfidiæ reciderant actionem; ſic in uno eodemque, qui pro omnibus ſcripſerat, vel ſcribendo omnium prodiderat voluntates, tranſgreſſio eſt punita cunctorum.

Quæ ad inſtructionem veſtræ dilectionis ſatis abundeque ſufficere judicamus, quamvis eadem

latius, si dominus concesserit facultatem, studeamus exponere: quatenus & fidelium quisque cognoscat nihil apostolicam sedem, quod absit, præpropere censuisse. Quæ tamen sententia in Acacium destinata, etsi nomine tantum modo præsulis apostolici, cujus erat utique potestatis, legitime probatur esse depromta, præsertim cum secretim dirigenda videretur, ne custodiis ubique prætentis dispositio salutaris quibuslibet difficultatibus impedita necessarium habere non posset effectum: tamen quia orthodoxis ubique dejectis, & hæreticis tantummodo eorumque consortibus jam relictis in Oriente, catholici pontifices, aut residui omnino non essent, aut nullam gererent libertatem, plurimorum in Italia catholicorum congregatio sacerdotum rationabiliter cognovit sententiam in Acacium fuisse prolatam. Quæ congregatio facta pontificum, non contra Chalcedonensem, non tanquam nova synodus contra veterem primamque convenit, sed potius secundum tenorem veteris constituti, particeps apostolicæ executionis effecta est; ut satis appareat ecclesiam catholicam, sedemque apostolicam, quia alibi jam omnino non posset, ubi potuit, & cum quibus potuit nihil penitus omisisse, quod ad fraternum pertineret pro intemerata fide, & sincera communione tractatum.

Notæ Severini Binii.

Epistola circularis.

a *Epistola*.) Hanc epistolam circularem esse, eamque omnibus orthodoxis hæreticis & schismaticis episcopis redditam voluisse, patet in fine his verbis: *Recte autem faciet vestra dilectio, ut ista quæ scribimus, partter catholicis & contraria sapientibus innotescant*, &c.

Causa epistolæ.

Causam scribendæ epistolæ præbuit Euphemius Constantinopolitanus episcopus schismaticus, qui defuncti Acacii causam iniquam & impiam falsis textibus ornans, conatus est orientales coepiscopos a conjunctione sedis apostolicæ avellere. Ut ergo summe periclitanti orientali ecclesiæ succurreret, hanc prolixam valde atque disertam epistolam, qua Acacium sedis apostolicæ judicio jure damnatum esse ostendit, ad Dardaniæ episcopos transmisit.

Diluitur objectio Euphemii.

b *Quod non speciali synodo*, &c.) Euphemius ad excusationem Acasii dicebat, ipsum synodali judicio non fuisse condemnatum, adeoque nomen ejus e sacris tabulis nequaquam expungendum. Quod si de universali & œcumenico concilio intelligat, verum est: si de provinciali synodo accipiatur, falsissimum esse constat ex iis quæ supra notavimus in notis epistolarum, & conciliorum Romanorum sub Felice III. habitorum. Universali & œcumenico concilio neque potuit neque debuit Acacius damnari. Orientales episcopi omnes fere Acacii communione polluti fuerant, adeoque universale concilium haberi non poterat. Et quia solius pontificis Romani sententia damnatum esse sufficiebat, eodem universali & œcumenico concilio opus non erat.

c *Risimus autem quod prærogativam*.) Ridet pontifex illud, quod cum Euphemio novantes nostri temporis stulte admodum inculcant, dum ratione regiæ dignitatis prærogativas sedium patriarchalium expendunt, & non potius apostolicæ traditioni hæc privilegia accepta referunt.

XIV. SIVE TRACTATUS

Gelasii papæ.

In quo etiam ponit exempla epistolarum Simplicii papæ atque Felicis, quod Timothei Æluri, vel Petri Alexandrini impietatem olim cognoverint, vel visi fuerint judicasse. Postea propriis prosequitur dictis, instruens quid adversus Græcos debeat responderi. Ex editione Sirmondi

* * * * *

Ex epistola Simplicii papæ ad Acacium *

* data die 2 Junii an. Ch 482. *Epist.* 27.

Illud, inquit, *me non mediocriter facit attonitum, quod iisdem literis suis Petrum, qui hæreticorum dudum socius extitisse probetur & princeps, quod conscientiam dilectionis tuæ meminimus non latere, institutionesque ipsas, quibus fuerit confutatus, nosse confidimus, quemque etiam dubium non sit adhuc extra communionem durare catholicam, sæpeque nos de eodem ex illa urbe pellendo scripsisse sit certum, ad præfatæ ecclesiæ regimen existimet provehendum: eumque promittat rectæ fidei definitionibus convenire, a cujus utique, sicut superius dixi, consortio tam degit extraneus, quam ab ejus communione diseretus est: Ad quam si nunc redire contendit, nisi per satisfactionem Christianis regulis competentem non potest introire: ac perinde non ad fastigium sacerdotalis dignitatis accedere, sed medelæ, quæ post pœnitudinem præbenda est, consequenter aptari: animæ suæ cupiens reconciliatus auxilium, non gradum summi honoris affectans, qui diu convincitur fuisse perversus: ne per speciem remeantis non remedium sinceræ salvationis inquirat, sed facultatem propagandæ pravitatis inveniat. Quo facto non hunc magis ab errore detrahimus, quam perniciem fidelibus irrogamus: eoque modo Chalcedonensis synodi statuta violantes, aditum sæva copulatione grassandi in ecclesiam lupis rapacibus aperimus. Denique ab eisdem ipsis, cum quibus olim a catholica participatione divisus est, pontifex dicitur postulari: ut satis evidenter appareat, non eos rectam fidem velle, sed in præsule proprio nefandi dogmatis quærere potestatem: neque inter ipsos, & veraciter sentientes, pax inde possit fida generari, unde hæreticarum mentium crescit funesta damnatio, & catholicorum miseranda captivitas.*

Ex epistola Felicis papæ ad Zenonem Im.

Ubi esse, inquit, *jam consequens proculdubio pervidetis, Alexandrinæ ecclesiæ pervasorem, funesta diu impunitate grassantem, vestris præceptionibus, quibus merito dudum probatur ejectus, esse nihilominus addicendum. An non ipse est, qui per* xxx. *annos catholicæ desertor ecclesiæ, inimicorumque ejus sectator & doctor, & ad fundendum sanguinem semper velox fuit & promptus? Nunquid adhuc & istam dissimulationem quadam sumus ex conhibentia recepturi. In quo revera non est opus discussione subtili, quia ejus aperta sunt crimina.* *Epist.* 2. Supra T. VI pag. 1032.

Multa similia in diversis epistolis eorum diligens lector, si requirat, inveniet. Prætermitto jam scripta & admonitiones papæ Simplicii, quæ plerique vilia æstimant, & judicant contemnenda. Illud consideremus attentius, quod de eodem Petro tunc cum adhuc sanum

forte

forte saperet, judicarit Acacius, qualemque de eo sententiam ad apostolicam sedem dixerit.

Domino sancto, & beatissimo patri, archiepiscopo Simplicio Acacius.

*Sollicitudinem omnium ecclesiarum secundum apostolum circumferentes, nos indesinenter hortamini, quamvis sponte vigilantes ac præcurrentes. Sed vos divinum zelum solito demonstratis, statum Alexandrinæ ecclesiæ certius requirentes, ut pro paternis canonibus suscipiatis laborem, piissimo stillantes sudore pro his, sicut semper est adprobatum. Sed Christus Deus noster, qui diligentibus se in bonum cooperatur, nostris cogitationibus insidens, & unam nobis in his mentem, atque eamdem pro gloria sua esse cognoscens, omnem victoriam esse perfecit, consortes nos cum tranquillissimo principe faciens, & Timotheum quidem * decessorem spirantem procellas, & ecclesiasticam tranquillitatem, sicut apparuit, conturbantem vitæ subduxit humanæ, dicens ei,* Tace & obmutesce. *Petrum quoque *, qui ab Alexandria more similiter procellæ surrexerat, dissipavit, atque in æternam fugam spiritu sancto flante convertit, unum & ipsum de his qui olim fuerant & ante damnati. Sicut enim in nostris archivis inventum est, & de vestris scriniis, si dignamini requirere, poteritis agnoscere, quæ in tempore de eodem subsecuta, ab Alexandrino episcopo Romam ad alterutrum sint relata. Qui Petrus filius noctis existens; & operum diei lucentium alienus apparens, omnino tenebras ad latrocinium peragendum congruas eorum cooperator inveniens, media nocte, adhuc jacente cadavere illius, qui paternos canones subverterat, insepulto, subrepsit in sedem, sicut ipse arbitratus est, uno & solo præsente, & eo qui consors illius insistebat insaniæ: ita ut propter hoc majoribus suppliciis subderetur: nec quod sperabat effectum est. Sed ille quidem de se ex parte vel minima judicans nusquam penitus omnino comparuit. Timotheus * autem paternorum canonum custos, qui Davidicæ mansuetudinis exemplo subditur, & usque in finem patiens, atque potestati propriæ restitutus a Christo, propriæ sedis honore lætatur: & spiritualium filiorum voces accipiens, gratiam curationis expectat, multiplicato in se honore a Christo principe sacerdotum.*

Ecce testimonium Acacii validissimum, quid de Timotheo, quid de Petro senserit. Vere enim, sicut scriptum est in evangelio de Caipha illo pontifice, evenit Acacio. Dicitur enim de illo, quia cum esset princeps sacerdotum anni illius, de domini dixerit passione, *Expedit ut unus homo moriatur pro populo, ut non tota gens pereat.* Et subjungit evangelista beatus Joannes, *hoc* inquiens, *a semetipso non dixit, sed cum esset princeps sacerdotum anni illius prophetavit.* Ita & hic, cum in summi esset sacerdotii dignitate locatus, utrum nolens an invitus, dubitare quippe nos ejus varietas & inconstantia fecit, verissimam de inimicis Dei tulit sententiam; quam si servare voluisset, procellam, quam ab ecclesia veraciter depulerat, rursus in ecclesiam ipse non revocasset: & de quo dixerat, *tace & obmutesce*, rursus Petri personam loqui in ecclesia minime permisisset. Quam similiter procellam a sancto spiritu dissipatam esse prædixerat, quemque filium noctis asseveraverat, & quem ab opere luminis alienum, amantemque tenebras latronum operibus congruas esse narrabat: qui falsum sacerdotii nomen, ab eo qui paternos, ut ipse ait, canones subverterat, artibus dolosis sibi ipse imposuerat. Hic Petrus, de quo beatæ memoriæ Timotheus catholicus, ut ipse dixit, paternorum custos canonum, Alexandrinæ quondam ecclesiæ pontifex, ad sedem apostolicam multa retulit deteriora, quam superius continentur, asserens specialiter & affirmans inimicum fidei, inimicum Chalcedonensis synodi per omnes exitisse infelicitatis conatus. Quid igitur nobis faciendum est? Non credimus tot & tantis tantarum sedium sacerdotibus, qui omnes uno ore, uno consensu, publicam & feralem humanæ salutis bestiam Petrum esse dixerunt, in cujus se communione, pernicioſa conjunctione, suadentes dæmonico spiritu, infeliciter sociaverat Acacius, male rursus ædificans quod bene destruxerat? Nec opus plura hinc dicere, cum timentibus Deum, & formidantibus diem judicii, & ecclesiæ unitatem diligentibus satis aperteque causa sit clara. Hæc enim sola ratio est, quæ unitatem dividit, & concordiam dissipat: quia quamdiu prævaricatorum nomina de ecclesia non auferuntur, pacis vinculum nullatenus redintegrare permittunt. Si enim licet sectatorum vel communicatorum Eutychetis, ut fuit ejus sectator Petrus, & communicator Acacius, in ecclesia nomina recenseri, cur de sectatoribus & communicatoribus, Arii, vel ceterorum hæreticorum, simili sorte non liceat? An minoris impietatis & perfidiæ Eutyches fuisse putatur, quam Arius? Nemo hoc quidem sani capitis audebit dicere. Si ergo par est impietas, par sit & utrorumque detestatio: ne si semel talis fuerit intromissa licentia, omnibus exinde omnia liceant, fiatque quod absit, tam passiva rerum confusio atque commixtio, ut nulla inter mundum & immundum sit secundum prophetam certa discretio. Non est quidem nostræ humilitatis de totius orbis dissensione ferre sententiam: est tamen nostrum de propria salute esse sollicitos: quoniam unusquisque pro se rationem redditurus est ante illud tribunal judicis & regis æterni Dni, in quo etiam de verbo otioso, minimoque quadrante, sumus nostrorum rationem actuum præstituri. Unde & optamus, qualiacumque & quantacumque super nos importaverit inimicus, tolerare discrimina in sæculo præsenti, tantum ne causas incurramus mortis æternæ. Sed dicitur de Petro, quamquam sine approbatione dicatur, præsertim de homine * perspicacissimo, qui per xxx. annos famosus expugnator fuerat veritatis, quod pœnitentia acta susceptus sit in ecclesia. Nunquam igitur per xxx. annos agere potuit pœnitentiam, nisi tunc cum episcopatus amore & ambitionis ardore fervebat? O rem monstro simillimam! ante illum potuisse locum suum sacerdotii obtinere, quam posset vel brevi pro tam immani crimine penitens videri. Sed solvit illum, inquit, auctoritate sua prius Acacius, & sic suscepit. Utinam seipsum miserrimus omnium, secumque quamplurimos, non æternæ mortis compedibus alligaret? Qui cum superbissimo præflatus spiritu thronum humilitatis altius efferre conatur quam decuit, & præsumptionibus suis aditum undecumque conquirit, simulque per fas & nefas calcat & transit inviolabilia statuta sanctorum, cum ipso quem imitatus est auctore superbiæ, in profundissimam ruinam dejectus, id dereliquit ecclesiæ.

unde

Cor. 11.

Æ lurum

Matth. 8. Marc. 4. Mongum

* Salophacio- lue sive Albus.

Joan. 11.

Matth. 8. Marc. 4.

Galat. 2

Exech 22. 26.

2. Cor. 5. Matth 5. & 12.

* pervicacissimo, legendum videtur

unde lugerent pacifici, fideleſque & humiles flerent. Si enim ille modum temperata poteſtate ſervaſſet, nec Petrum hæreticum, nullo regulari ordine abſolutum, pro ejus audaci temeritate, in ſua ſocietate hodie eccleſia ſuſpiraret aſſumptum: nec caritatis, quæ omnium virtutum eſt perfectio, & ſine qua ſecundum
1. Cor. 5. apoſtolum inania ſunt univerſa quæ facimus,
Galat. 5. tanta filii pacis diſpendia paterentur, nec mordendo invicem, conſumerentur invicem. Sed quolibet modo dicatur Petrus eſſe ſuſceptus, apparet tamen eum fuiſſe hæreticum, qui pœnituiſſe pro perverſitate defenditur: & quod pravus & infidelis fuerit, & de eccleſia eccleſiaſtico jure projectus, ambigi dubitarique non poteſt. Sed concedamus paulisper pœnituiſſe eum, quod nullatenus verum eſt; videndum ergo eſt quomodo, id eſt utrum qui ordine competenti, regulari ſeveritate exciſus & exſtirpatus eſt, pœnitens recte & conſequenter receptus ſit. Sed nunquam docebitur, nunquam monſtrabitur, nunquam omnino probabitur, ejus purgationem fuiſſe legitimam, quæ non eſt competentibus regulis celebrata. Secundæ enim ſedis antiſtitem nec expellere quiſquam, nec revocare, ſine primæ ſedis aſſenſu, vel potuit, vel debuit. Niſi forte confuſo jam ordine rerum atque turbato, nec prima, nec ſecunda, nec tertia ſedes debeat obſervari, vel ſuſcipi ſecundum antiqua ſtatuta majorum, & ſublato capite, ut videmus, omnia membra vario inter ſe compugnent certamine, fiatque illud quod de populo ſcriptum eſt Iſrael: *In illo tempore, non erat dux in Iſrael: unuſquiſque quod placitum erat in oculis ſuis faciebat.* Qua enim ratione vel conſequentia aliis ſedibus * defendendum eſt, ſi primæ beatiſſimi Petri ſedi antiqua & vetuſta reverentia non defertur, per quam omnium ſacerdotum dignitas ſemper eſt roborata atque firmata, trecentorumque decem & octo patrum invicto & ſingulari judicio vetuſtiſſimus * judicatus eſt honor? Ut pote qui domini recordabantur ſententiam, *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram fundabo eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Et tibi dabo claves regni cælorum, & quæcumque ligaveris vel ſolveris in terra, erunt ligata vel ſoluta in cælo.* Et rurſus ad eumdem; *Ecce ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando convertere, & confirma fratres tuos;* & illud; *Si amas me, paſce oves meas*; Quare igitur ad Petrum tam frequens domini ſermo dirigitur? nunquidnam reliqui ſancti & beati apoſtoli non erant ſimili virtute ſuccincti? Quis hoc audeat affirmare? *Sed ut capite conſtituto* *, *ſchiſmatis tolleretur occaſio*, & una monſtraretur compago corporis Chriſti, quæ ad unum caput glorioſiſſima dilectionis ſocietate concurreret: & una eſſet eccleſia, cui fideliter crederetur, unaque domus unius domini, & unius redemptoris, in qua de uno pane & de uno calice nutriremur. Qua ratione, ſicut dixi, majores noſtri, reverendi illi eccleſiarum magiſtri, clariſſimaque illa populi chriſtiani lumina, quos merita virtutum ſuarum uſque ad confeſſionis glorioſiſſimas palmas, & martyrii fulgentes extulere coronas, ad illam ſedem, quam princeps apoſtolorum ſederat Petrus, ſui ſacerdotii ſumpta principia repleti Chriſti caritate mittebant, ſuæ inde ſoliditatis graviſſima firmitatis roboramenta poſcentes. Ut per hanc ſpeciem omnibus appareat, vere unam

Judic. 21.

* deferendum

* vindicatus

Matth. 16.

Luc. 22.

Joan. 21.

* verba S. Hieronymi cap. 14. libri I. adverſus Jovinianum.

1. Cor. 10.

eſſe per omnia, & indiſſolubilem Chriſti eccleſiam, quæ concordiæ vinculo, mirabilique caritatis textura compoſita, ſola & indiviſa per totum oſtenderetur eſſe tunica Chriſti, quam nec milites ipſi, qui dominum crucifixerunt, di- Joan. 19.
videre auſi fuiſſent. Quæ nunc ſi propter perfidiam Petri, Acacii tyrannicam ſuperbiam, impiamque præſumptionem ejus, violatur atque conſcinditur, videte & ſapienter expendite, in quam grave periculum noſtra deducitur conſcientia, dum tanta majorum ſolvitur obſervantia. Quis enim non agat quodcumque libuerit, ſi ſemel in conſuetudinem corruptus ordo pervenerit? Si autem hoc ſacrilegum eſt etiam cogitare, cur non cum diligentiſſima obſervatione teneatur hæc forma majorum, cum ſit in hoc obſervationis tenore ineffabilis indubitatæque unitatis evidens, & grande myſterium? An duæ ſunt eccleſiæ, & duo paſtores? Abſit. Unus eſt enim, *qui fecit utraque unum*, Epheſ. 2.
tollens de medio inimicitiarum parietem in corpore ſuo. Cur ergo per Petri & Acacii nomina rurſus inimica ſepis intexitur, quam ſemel Chriſti crux, mors, & ſanguis deſtruxit, ſolvit, & evertit? Non ergo dividat eos interpoſitum Petri & Acacii nomen, quos tanti mediatoris pretioſus ſanguis univit. Poſtremo æquum eſt, ut qui alios libenter & competenter vultis habere ſubjectos, cedatis & ipſi antiquo more majoribus, ut confidenter impe-
rare poſſitis minoribus veſtris. Duodecim certe fuere apoſtoli, paribus meritis, parique dignitate ſuffulti. Cumque omnes æqualiter ſpirituali luce fulgerent, unum tamen principem eſſe ex illis voluit Chriſtus, eumque diſpenſatione mirabili in dominam gentium Romam direxit, ut in præcipua urbe vel prima primum & præcipuum dirigeret Petrum. Ibique ſicut doctrinæ virtute ſublimis emicuit, ita ſanguinis glorioſa effuſione decoratus, æterno hoſpitio conquieſcit, præſtans ſedi, quam ipſe benedixit, ut a portis inferi nunquam pro domini promiſſione vincatur, omniumque ſit fluctuantium tutiſſimus portus. In quo qui requieverit, Matth. 16.
beata & æterna ſtatione gaudebit: qui vero contempſerit, ipſe videbit qualia genera excuſationum in die obtendat judicii. Me enim credo, ſpero, confido in Chriſto, quod ab ejus Rom. 8.
caritate nec tribulatio, nec anguſtia, nec gladius, nec perſecutio, nec vita, nec mors unquam poterit ſeparare. Incumbat perſecutio, ſæviant leges, militi Chriſti glorioſius eſt mori, quam vinci: fraudari præſentium commodis melius, quam carere futuris.

XV. GELASII PAPÆ AD EPISCOPOS ORIENTALES.

Quod in Acacii aliorumque damnatione ſynodo nova opus non fuerit, & quod Petrum Alexandrinum abſolvere Acacius ſine ſedis apoſtolicæ auctoritate non potuerit. Tum de epiſcopis catholicis ſede ſua ſine diſcuſſione dejectis.

Dilectiſſimis fratribus univerſis epiſcopis orientalibus Gelaſius.

* * * * *

[1] QUid ergo iſti prudentes viri, & argutis mentibus totius religionis interna rimantes, in orientis partibus conſtituti, ſi cognoverunt hujuſmodi perſonam * in Antiochena eccleſia conſtitutam, cur communicando talibus præbuere conſenſum? Cur non illico reclamarunt, cur non ſe a tali contagio removerunt, cum * tam evidenter adverterent, ideo Calendionem depulſum *, ut hæreticis panderetur introitus? Quare hic [2] nihil de re, nihil de fide Chriſtiana, nihil de perſonarum examinatione tractarunt? Si vero illi eorum ſe communioni voluntarie ſubdiderunt, ab apoſtolica ſede certe ſeparati ſunt, cum talibus & apud tales, etiamſi eſſet neceſſe fieri, nulla poſſet omnino ſynodus provenire. Quod ſi ignoraſſe ſe dixerint qualis [3] Antiochiæ poſt Calendionem ſucceſſiſſet antiſtes, quid mirum, ſi qui in oriente poſiti, quæ in regione ſua contigerint ſcire nequiverunt, ea quæ apud apoſtolicam ſedem geſta fuerant ignorarent? Cur tamen, poſteaquam ad eorum notitiam pervenit qualis eſſet ſacerdos apud Antiochiam conſtitutus, non ejus conſortia continuo reſpuerunt? Quid excuſationem de ignorantiæ colore prætendunt, cum hodieque & manifeſtata contagia perfidorum, & a nobis ſæpius exprobrata ſectentur? Quo ſatis apparet, quia ne tunc quidem etiamſi cognoſcerent refutarent, quando nunc etiam publicata non renuunt. Prorſus in quamlibet ſe partem * cauſationemque convertant, manifeſtæ veritatis ita laqueis ſuffocantur, ut ſuis ipſi verbis poſſint actibuſque concludi, nec niſi ſolam perniciem obſtinatæ perfidiæ reſiduam ventilare. Hæc autem, quæ de Calendione venerabili dicta ſunt, & in Joannis Alexandrini conveniunt certa ratione perſonam. Immo, ſi cauſa eadem latius inquiratur, tantæ illic tragœdiæ, tanti reperiuntur errores, ut ſi ipſi ſint judices qui eadem perpetrarunt, cum evidenter fuerint confutati, a ſui damnatione non temperent. Palam enim illic aperteque monſtratur, nihil aliud quam quæſitam cauſam, quemadmodum, catholico qualicumque depulſo pontifice, hæretico Petro referaretur acceſſus. Tunc iſtud nemo diſcutiebat, ſynodum nemo poſcebat, paſſim omnia licito fieri a quibuſcumque videbantur: nullum diſcrimen rerum, nulla examinatio poſtulabatur eccleſiæ: ſed prout de uno quoque veniſſet in mentem, de ſuis urbibus catholicus pellebatur epiſcopus, non ſolum metropolitanus, ſed etiam * tertiæ & ſecundæ * ſedis antiſtes. In his nulla rerum veſtigatio quærebatur, nulla facienda concilia jactabantur. [4] Subrogantur hæretici, nemo reſultabat: ſed velut muta pecora in captionem ducta, ſubditis voluntatibus perfidiam ſectabantur. Non mirum quidem, ſi nunc eos defendere moliantur, quorum indiſcuſſam * cæcis mentibus ſecuti ſunt [5] utilitatem. Sed miramur, cur eos non pudeat in iſtorum damnatione de ſynodo non facta cauſari, cum ſciant tot tantoſque pontifices nulla ſynodo fuiſſe depulſos. Si in iſtorum rejectione de non inito concilio conqueruntur, cognoſcant ſe, cur non & hoc in aliorum rejectione quæſiverint, accuſari. Si vero in ceterorum rejectione concilia neceſſaria non fuerunt, nec in iſtis neceſſaria fuiſſe cognoſcant. An in catholicorum dejectione non fuit opus, & fuit magnopere congreganda in prævaricatoris damnatione confeſſi? Quid igitur reſtat, niſi ut dicant hæreticos non fuiſſe? Non ergo de ſynodo conquerantur, qui ſe palam communionis * externæ perhibent ſectatores. Cur [6] enim eis ſynodus neceſſaria fuiſſe videatur, qui ſe contra Chalcedonenſem ſynodum venire cognoſcunt, qua Eutychianus error cum [7] auctoribus generali eccleſiæ voce damnatus eſt? Nec dubium quod ſicut in unaquaque hæreſi, quod inceſſabiliter repetendum eſt, quia firmum eſſe nullus ambigit Chriſtianus, omnes complices, ſectatores, communicatores damnatæ ſemel pravitatis pari ſorte cenſentur. Ideoque fit conſequens, ut ſicut Timotheus atque Petrus talium ſectatores, ſecundum illius tenorem ſynodi, nulla recenti facta pontificum congregatione damnati ſunt: ſic & qui Petro communicavit Acacius, ut criminis particeps, ita conſors ſit factus & pœnæ. Quid igitur ambagibus & nebulis iſta prætexunt, ut impudentiam ſuam, mentemque veſanam inanibus potius fabulis [8] velare letaliter, quam prodendo medicinaliter ſanare contendant? Nihil enim nobis commune cum hominibus communionis externæ. Ideo vocatur ad judicium certe quæcumque perſona, ut aut fateatur objecta, aut convincatur objectis. Poſt confeſſionem porro literarum tenore depromptam cur ad judicium vocaretur Acacius, qui ſe confeſſus eſt Petro, quem petita ſedis apoſtolicæ præceptione damnarat, communione ſociaſſe: nec ei credi jam externæ communionis effecto, vel pro ſua, vel pro illorum, vel pro Petri defenſione jam poſſet, cui ſe prius miſcuerat nefando conſortio, feceratque ſe cum ejus cauſa ſine dubitatione communem? [9] Cui examinatione præmiſſa, & legitima ſi ita eſſet purgatione ſuſcepto, regulariter miſceretur. Sed cum eodem nondum legitime diſcuſſo atque purgato communione ſociatus, quam adhuc reo ſe miſcuit, tam pro eodem non habuit loquendi fiduciam. Nam cum

Calendio Antiochenus
* Joannes Talaia Alexandrinus
* a ſchiſmaticis.
* hæreticæ
intelligit Petrum Gnapheum ſive Fullonem
jam anno 483.
excuſationemque

---

1 In MS. Codice pervetuſto Veronenſis Capituli, cum quo collata fuit a Franciſco Blanchino hæc Gelaſii Epiſtola, hoc ejus legitur argumentum. *Incipit de eadem ratione reddenda ad Epiſcopos Orientis.*
2 Cod. Veron. *nihil de re, nihil de Synodo, nihil de fide Chriſtiana.*
3 Id. Cod. *apud Antiochiam poſt Kalendionem*, & ubique in eodem codice Kalendion ſcribitur cum K.
4 Id. Cod. *ſubrogabantur.* 5 Id. Cod. *vilitatem.*
6 Id. Cod. *Cur ergo.* 7 Id Cod. *cum ſuis auctoribus generalis.*
8 Id. Cod. *celare.* 9 Id. Cod. *Qua examinatione.*

cum Acacius nullo privilegio fulciretur, ut de
Alexandrina Romanæ
* secunda sede posset ferre judicium, [1] non potuit jure quemquam damnare. Simili modo, nisi primæ * sedis auctoritate percepta, nec examinandi Petri jus habuit, nec recipiendi penitus potestatem. Quo regulariter constituto, nec apud nos Petro ullatenus absoluto, quem damnasse nos novimus, examinasse vel absolvisse, nescimus: restat ut illud demonstremus, eumdem Petrum, quem se purgatum communione recepisse prætendit Acacius, nunquam ab hæreticæ communionis contagio cessasse: ac non solum ipso tempore quo [2] ei communicavit Acacius, sed etiam post communionem prævaricatoris Acacii, semper Alexandrinum Petrum in hæreticorum collegio perduravisse. Atque ita & per hunc Acacium perfidæ communionis susceptisse contagium, & per eamdem illis hæreticis, quibus Petrus communicabat, eadem peste conjunctum. Qui præsumpsit non servato ordine Petrum suscipere, nec examinatum eum, nec cognoscitur recepisse purgatum: & ideo præter sedis apostolicæ notitiam, non legitimam sibi ejus receptionem usurpare voluisse, ut examinationem ejus & purgationem posset pro sua voluntate * mentiri, atque eum nec examinatum, nec reciperet omnino purgatum. Quem si revera vellet examinatum purgatumque recipere, ordinem in ejus examinatione & receptione potius custodisset, [3] ne videretur magis, quam veraciter posset jure [4] purgare. Sicut ergo ante non prius damnavit, quam & referret, & posceret ab apostolica potestate damnandum: sic & in recipiendo modum servare debuisset, ut priusquam se ei communione misceret, per sedem apostolicam posceret examinari eum, & legitima ratione purgari: cum nec examinandi aut recipiendi eum haberet ipse pontificium, & non nisi per illius sedis auctoritatem consensumque hoc posset implere, sine cujus auctoritate eum non potuerat ipse damnare & cujus principali diligentia, & discuti potuit & purgari, & ad communionem convenienter admitti. Cum enim constet, semper aut sedis apostolicæ auctoritate hujusmodi personas, aut discussas vel esse purgatas, aut sic ab aliis quibus competebat episcopis absolutas, ut tamen absolutio earum ex sedis apostolicæ consensione penderet: ubi utrumque defuit, nec discussionem legitimam, nec purgationem firmam, ac per hoc receptionem fuisse constat indebitam. Si tu absque mea communione Petrum judicasti esse catholicum, meque despecto tuo cum jure recepisti, quid causeris, si illum ego a communione mea, quam tu voluisti contemptam, tanquam absque tua notitia vel consultatione repulerim? Vis adquiescere? meus es. Non vis adquiescere? non meus es. *Qui enim mecum non est, contra me est: & qui mecum non colligit, spargit.* Quæro abs te, Petrum hæreticum fuisse putas, an catholicum, an ab hæresi postea esse correctum? Si hæreticum, nullatenus eidem communicare debuisti, & eidem communicando, hæretici te manifestum est factum fuisse participem, & ejus con-

* metiri

Matth 12.

A sequenter ex synodi tenore veniente damnatione constringi. Si catholicum: palam totius dogmatis es defensor, quod catholicum esse pronuntias. Ac nihilominus illius errore censeri, si hæreticum fuisse definias, sed postea correxisse prætendas, eique te purgato communicasse pronunties. Interim in cujus persona me negligendum esse credidisti, causari non potes quod in hac eadem te ejus persona neglexerim. Deinde cum sine me jus non habueris vel absolvendi, vel recipiendi hujusmodi rite personam, nec [5] purgatum legaliter, nec regulariter constat esse. Quam regulariter non [6] acceptam, tam legaliter non constat esse purgatam: & ideo non jure purgatam, B quia legaliter non receptam. Mea enim in illum manente sententia, te sine * me pontificium, ut meam sententiam resolveres, non habente, qua potestate vel discussus est vel qua auctoritate receptus asseritur? Ecce interim in his causa vestra nutat & labitur *: & si hæc sola fuit, prorsus tota subruitur. Sed [7] est adhuc aliud, quod ad cumulum vestræ convictionis accedat. Quid enim si doceatur; non solum priusquam in ejus communionem veniretis, neque tantummodo cum ad ejus communionem veniistis, sed etiam postea in hæreticorum nihilominus eum communione duravisse: nonne aut per illum apud vos communio perveniebat hæretica, aut in hæreticam C communionem vos ejus commercio transibatis? Docete igitur Petrum Alexandrinum ab Antiocheni Petri unquam communione desiisse, & non usque ad diem cum Antiochenus Petrus in hac luce versatus est, individuum utrisque fuisse consortium. An dicturi estis & Antiochenum Petrum fuisse correctum, [8] cui usque in finem se non communicasse gloriabatur Acacius? Sed [9] quod profuit, quod illi per seipsum communicare non voluit, cum eidem per Alexandrinum Petrum sine ulla se communicare putaret invidia? Quid facimus de tot tantisque civitatibus, ex quibus catholici pontifices sunt repulsi? Si catholici subrogati sunt, cur catholici sunt rejecti? Sed evidenter D apparet, quia cum catholici sunt rejecti, non catholici sunt subrogati. Restat ut catholicis hæretici quicumque successerint. Cur eis temere communicastis? cur non, ut ista nova facies rerum, & tanta tragœdia de pontificum successione viventium a synodo discuteretur egistis? An de uno dolet Acacio, quod speciali synodo non fuerit confutatus, cum proprium crimen suis literis ipse detexerit, nec audiri debuerit jam sponte confessus; & de tantis pontificibus catholicis non dolet sine ulla discussione seclusis? Qui utique, si catholicos nossent eos, quorum communionem vitaverant, his potius communicare maluissent, quam non communicantes eis dura persecutione depelli. Ecce tanti catholici sacerdotes hoc E ipso se indicant, quid apostolica sedes censuerit cognovisse, constanterque probasse retinendum, quod communionem catholicam reservantes, & eos qui apostolicæ sedi communicarent, elegere consortes; & illos, quibus sedes

* meo pon
ficio, ut
m. s. r. jus
non habe

* auctoritas
& si hæc
la sint p. t

apo-

1 Id. Cod. *potuit jure damnare.* 2 Id. Cod. *quo & ita communicavit.*
3 Id Cod. *sed ut videretur.* 4 Id. Cod. *purgari.*
5 Id. Cod. *purgatam.* 6 Id. Cod. *receptam.* 7 Id. Cod. *sed adducitur.*
8 Id. Cod. *cur usque.* 9 Id. Cod. *quid profuit.*

apostolica [1] decreverat minime communicare, usque ad persecutionis incursus [2] renuere consortes. Certe quæ sedes apostolica decreverat, orientalibus episcopis non innotuisse jactatur. Unde ergo tot tantique pontifices unum idemque cum sede apostolica sentientes, eamque probantes apta religioni sacrosanctæ veraque sanxisse, quæ non solum sequenda sibi [3] judicaverunt, sed etiam usque ad persecutionem viriliter * exerenda? Ecce habuistis qui apostolicæ constitutionis, & notitiam vobis ingererent, & retinendi constantiam ministrarent, si apostolica sedes misisset, vix duos aut tres dirigere potuerat. Ecce tot pontifices, apostolicæ sedis scita sectantes, ingerunt vobis notitiam, & præbent servandæ veritatis exempla. Qui contra tantos clausistis oculos ibidem constitutos, quomodo duos vel tres audire possetis? Hoc ipso sine dubio cognovistis illos apostolicæ sedi placere, quod vos displicere videbatis. Aut illos ergo sectamini, per quos intelligebatis sedis apostolicæ voluntatem: aut nihil est quod de ignorantia velitis obtendere, cum indiciis tantis & talibus abutentes, sedis apostolicæ constituta, tantis testimoniis prædicantibus, respuere potius quam recipere maluistis. Nunquid omnes isti, quos memoravimus episcopi * imperatori mentiti sunt? nunquid omnes imperatoris nomen ex diptichis * abstulerunt? Cum igitur pellerentur, & vivis pontificibus catholicis successores hæretici crearentur, & non de inferioribus quibusque civitatibus, sed etiam metropolitani pontifices in catholica jugiter communione durantes, [4] cur compassi non estis tantis fratribus vestris? cur non adistis imperatorem? cur non ecclesiæ causam, & sacerdotii miserabilem decolorationem continuatis vocibus defleviistis? allegantes * nunquam de pontificibus nisi ecclesiam judicasse: non esse humanarum legum de talibus ferre sententiam absque ecclesiæ principaliter constitutis pontificibus: obsequi solere principes Christianos decretis ecclesiæ, non suam præponere potestatem: episcopis caput subdere principem solitum, non de eorum capitibus judicare. Quibus ecclesiæ conciliis, qua synodo pellerentur: quid denique commisissent, ut sine ulla discussione rerum, tot ecclesiarum præsules pro humano libitu, & sæcularis potestatis arbitrio pellerentur. Inauditos, indiscussos, [5] convictos non debere percelli. Maxime cum novæ causæ, & nova rerum facies appareret, ut rectores isti plebium repentinis incursionibus, pro mundanæ potentiæ voluntate, sacris dignitatibus privarentur. Ex nulla veteri causa, ex nullo collegio reatus, nec participio cujuslibet erroris jam ante damnati, teneri eos convicique consortes, ut tanquam ex præterita definitione judicarentur obstricti. Et ideo, quia nullis ante præcedentibus causis [6] retenti essent, cur ejicerentur, incursus qui illi essent, debere monstrari, & ecclesiasticis legibus, ut semper, oportere constare. Saltem vel pro vestro loco illorum duceretis miseriis consulendum, formidantes in vobis quod in aliis cerneretis præter ullum

* execranda

* hoc prætextu Joannes Alex. ejectus 481. * & Calendio Antiochia 483.

* Dist. xcvi. Nunquam de pontificibus.

morem violenter admitti. Si crimine respersi erant aliquo, ecclesiastica debuit examinatione cognosci. [7] Taceam & ad sedem apostolicam ex more deferri, ne nostra privilegia curare videamur. Satis sit ostendere, quid secundum regulas, & patrum canones facere deberetis. Præcipue cum etiam * ipse leges publicæ, ecclesiasticis regulis obsequentes, tales personas non nisi ab episcopis sanxerint judicari. Si vero de qualibet hæresi fuerant impetiti, tanto magis eos decuit ista cognoscere, qui & secundum religionis tenorem possent ista discutere, & haberent pristinum, ex quo est Christiana religio, pontificium judicandi. Aut catholici enim erant, aut hæretici, de quibus passim illa ludibria gerebantur, & latrocinia detestanda sæviebant. Si hæretici, prodi, discuti, & legitime convinci modis omnibus debuerant, vel suis confessionibus vel aliorum vocibus confutari. Taceo quia ad nos paterna fuerat consuetudine referendum, tantumque commoneo quid fieri ecclesiastico jure convenerat. Si vero catholici probabantur, vos, qui non solum in eorum depulsione cessistis, sed etiam subrogatis communicare delegistis, indubitanter [9] hæretici. Qui depulsis catholicis [10] secedentibus, non ignorastis causam fidei communionisque catholicæ per tantos antistites toto orbe patefactam; sed plane scientes volentesque, sine ulla discussione rerum, sine ulla synodali examinatione, sine ulla sedis apostolicæ reverentia, assensistis hæreticis; libenter habentes, patienterque sinentes, catholicos antistites inaudita prius & miserabili sorte detrudi. Quos si a fide integra communioneque catholica putaretis errare, ad apostolicam sedem, secundum scita majorum, & sicut semper est factum, referre debuistis: sicut de Petro * Alexandrino, vel de Antiocheno * Petro, de * Joanne & Paulo * Apameno fecisse monstratur Acacius. Sed quoniam noveratis eos cum apostolica sede sentire, & quid sedes apostolica sua definitione censeret, per illos tantos ac tales episcopos constat orientales antistites nullatenus ignorasse, [11] & vos catholicæ atque apostolicæ communioni prodidisse contrarios, & ab eadem defeciisse, cum non illis estis passione conjuncti, sed potius persecutoribus eorum societate connexi. Hic vobis synodus nunquam venit in mentem; & certe de personis, ut dictum est, nulla veteri lege constrictis. Hic nullo consilio, non unius urbis vel unius episcopi, sed totius orientis ecclesias, subiit animum vestrum facto sacerdotali concilio debere curari. Sed homines, qui in contrariam partem toto proposito, & toto * recesseratis affectu, concilia potius necessaria etiam studio declinastis, ne per eadem tale aliquid censeretur, quo vobis, rebus evidenter ostensis & legitime confutatis, in hæreticorum non liceret venire consortium. Quid igitur de ignorantia prætenditis, cum per totum orientem catholicam fidem communionemque sinceram sedi apostolicæ congruentem, non solum cognovisse tot pontifices videbatis, sed etiam usque ad extremum constantissime de-

* Cod. Theod. de episcopis cap. 41. & appendicis cap. 15 item libro XVI. tit. 2. c. 23.

* recideratis

1 Id. Cod. *minime communicaret.* 2 Id. Cod. *tenuere.* 3 Id. Cod. *judicaverint.*
4 Id. Cod. *Cur igitur.* 5 Id. Cod. *inconvictos.*
6 Id. Cod. *recentes.* 7 Id. Cod. *Taceo.* 8 Id. Cod. *cessastis.*
9 Id. Cod. *hæreticis.* 10 Id. Cod. *succedentibus.*
11 Id. Cod. *& per illos.*

fendisse ? Si nos non audieratis, quid de fide & communione catholica atque apostolica censeremus, illos aspicere debuistis, & aut sequi, si credebatis esse catholicos, aut apud apostolicam sedem potius accusare, si credebatis errasse. Quid illos juvat vel suo proposito illam tenuisse sententiam, [1] aut cognoscendo quid sedes apostolica definiret ? Aut igitur collegas & fratres de proximo in conspectu vestro, vel catholicos sequi debuistis, vel impetere si credebatis errare ; nec illis, a quibus nullo discrimine vexabantur, præbere consensum, donec veritas ex omnibus patefacta constaret, & regulariter de eis ecclesiastici judicii forma procederet. Sin vero sedis apostolicæ regulam subsequendo perspiciebatis illos hanc tenere constantiam, consequenter per illos, & quid nostra definitio contineret, non habuistis incertum ; & illorum persecutoribus annuendo, a sedis apostolicæ, non ignorantes ejus sententiam, consortio * retrocessistis. Et adhuc dicitis ignorasse vos quid sedes apostolica censuisset, cum ab illis sacerdotibus catholica fide & communione pollentibus, non verbis aut literis, sed personis præsentibus, didiceritis universa, & ab eadem vos proprio judicio separasse videamini. [2] Dicitis [3] etiam synodum in unius hominis persona debuisse tractari, quam in damnandis tantis pontificibus catholicis non quæsistis. Quibus autem vultis, ut de talium causarum relatione credamus ? catholicis, an hæreticis ? ab omni hæreticorum contagione discretis, an hæreticorum communione pollutis ? Quis autem non videat illos esse catholicos, & ab omni hæretica peste prorsus alienos, qui propriis urbibus detrusi, & in exilium sunt redacti : & eos qui superstitibus catholicis successores fieri ausi sunt, catholicos omnino non esse, sed aut Eutychianos manifestos, aut eorum sectatoribus communicantes ? Hæc pestis apud eos hodieque perdurat. Siquidem & cum Petro Alexandrino, & cum Antiocheno Petro, indifferenter ii qui catholici successerant communione permixti sunt, & successoribus utriusque Petri hodieque miscentur. His adde etiam illos, qui licet catholicis non successerint, sed dum catholici pontifices haberentur, talium se communione junxerunt. Hæc illa mixtura, hæc est illa confusio, qua per orientem totum inter catholicam hæreticamque communionem nulla discretio est : imo qui discerni temptaverit, potius habetur hæreticus, persecutione percellitur, exiliis & afflictione multatur. Restat ergo, ut in hac colluvione cunctorum, sicut quisquis ab eadem separatus est, sinceræ communionis, & ideo catholicus comprobatur ; ita quisquis illius detestandi commercii particeps invenietur, quantum a sincera communione, tantum a catholica atque apostolica sit remotus. Nec prætendat quisquam, quod alicui forsitan evidentiori non communicasset vel communicare videatur hæretico. Quid enim juvat, si illi non communicet, & his tamen communione [4] jungitur, qui ab illius non sunt communione diversi ? Quod si eorum nulli communicavit, vel non omnino communicat, hic erit ille sinceræ, catholicæ, apostolicæque communionis & fidei, alioqui nullo modo poterit indiscretæ illius mixtionis insincerum vitare contagium. Hoc modo etiam ille vir bonus Acacius Antiocheno Petro, cui se palam non communicare jactabat, per alios sine ambiguo communicasse detegitur. Neque enim ab omnium, qui Antiocheno Petro communicabant, semet Acacius communione suspendit. Ac per hoc quid profuit, quod videri volebat illi palam non communicare, cui per suos complices * subsicivæ communionis nectebatur ? Alexandrino Petro communicavit Acacius. Sed donec advixit Antiochenus Petrus, qui utique post Acacianum cum Petro Alexandrino fœdus initum defunctus ostenditur, nunquam Antiocheno Petro Alexandrinus Petrus communicare desiit. Quod catholicorum continet relatio sacerdotum, ceterorumque [5] in catholica durantium, nec conscientiam latere potest totius orientis. Et ut taceam, quod per ipsum Zenonem imperatorem, qui utique Antiocheno Petro, quem introduxerat, & cujus sacerdotium comprobaverat, sine dubio communione permixtus, communicabat Acacius : plurimos diversarum urbium præsules possumus demonstrare, quibus cum Antiocheno Petro communicantibus nihilominus communicabat Acacius, & per illos Antiocheno communicabat consequenter & Petro. Sed hæc apud Græcos facilis & inculpabilis putatur esse permixtio, apud quos nulla est veri falsique discretio ; & cum omnibus reprobis volunt esse communes, in nulla monstrantur probitate constare. Hic autem ille est Petrus Antiochenus, quem nec per pœnitentiam ad communionem catholicam recipi etiam a sede apostolica popposcit Acacius. Ac per hoc [6] queruntur a nobis Acacium fuisse damnatum ; cum hac professione præmissa, & [7] per infectos Antiocheni Petri recepta communione, se doceatur ipse damnasse. Ubi tamen non solum reus tenetur Acacius, sed omnes pontifices orientales, qui pari modo in hæc cecidere contagia, meritoque simili damnatione [8] tenentur obstricti, nec inde possint ullatenus expediri, nisi, dum lupersunt a talibus abstinendo. Nec nos oportet in talibus causis nisi illis credere, qui aut omnino se sciunt ab hujus perfidiæ nexibus divino beneficio servare discretos, aut his qui a perfidorum consortio recesserunt. Nam in perfidorum contagio constitutis, quam fidem pro sinceræ communionis testificatione possumus adhibere, qui [9] in sincera communione sunt [10] polluti ? Nec eorum testimoniis niti pro veritate poterimus, qui impugnare * non verentur falsitatibus veritatem. Restat ut non nisi illis credere debeamus, qui ab omni contagione sunt liberi.

* vos retraxistis.

* sub signo

* nituntur

GE-

1 Id. Cod. *an cognoscendo.*
2 Hic in Cod. Veronensi inseruntur ea, quæ protulit cl. Maffejus in sua præfatione ad supplementum Acacianum supra T. VII. pag. 1069. Sed cum eadem omnino legantur in epistola Gelasii ad Dardaniæ Episcopos non solum in editione Labbeana supra pag. 62. E. sed etiam in Quesneiliana, ac in eodemmet Veronensi Codice, in quo solo hic repetitur, illa potius epistolæ ad Dardanas adjudicarem.
3 Id. Cod. *Et adhuc dicitis Synodum.*
4 Id. Cod. *jungatur.* 5 Id. Cod. *in catholica fide.*
6 Id. Cod. *quid querunter.* 7 Id Cod. *per anfractus.*
8 Id. Cod. *teneantur.* 9 Id. Cod. *in infincera.* 10 Id Cod. *positi.*

Ex Editione Lucæ Holstenii

GELASII PAPÆ EPISTOLARUM

DECEM FRAGMENTA, EX COLLECTIONE

canonum Card. Deusdedit.

Gelasius Cælestino episcopo, inter cetera.

Lib. 1. c. 141. IN ecclesia beati martyris Eleutherii, quæ in Histonienſium civitatis parochia probatur esse constructa, Julianum diaconum, si nil in eo est quod contra canonum veniat instituta, presbyteri honore decorabis: sciturus eum Visitatoris te nomine, non cardinalis creasse pontificis.

Idem Sabino Episcopo.

QUartum defensorem diaconum sibimet consecrari populus Grumentinæ civitatis expoſcit. Hunc ergo, si nil est quod ejus personæ possit opponi, diaconii provictione decorabis: ut noverit tamen dilectio tua hoc se delegantibus nobis exequi Visitatoris officio, non potestate proprii sacerdotis.

Gelasius Quinigesio & Constantino episcopis, inter cetera.

Lib. 4. c. 56. FElix & Petrus ecclesiæ Nolanæ clerici contumaciter & contra constitutum rebelles ad comitatum filii mei regis putaverunt esse properandum, dicentem sibi vim fuisse generatam, tacito clericatus officio: & auctoritate promerita contra civilitatem redemptis sibi barbaris suprascriptum episcopum suum gravibus injuriis & dispendiis affecerunt. Proinde necessarium fuit ut ad eumdem dominum filium meum supradictus frater noster Serenus episcopus convolaret, ostensaque fraude secundum beatitudinem temporum suorum vir præcellentissimus filius meus Theodoricus rex ad nostrum contumaces clericos remisit examen.

Gelasius Victori episcopo.

Lib. 3. c. 95. DUdum de sanctæ Agathæ basilica, quæ in Caclano fundo olim noscitur constituta, processionem sub nostra consultatione suspenderas, asserens possessionis dominum omnia quæ illi conferebantur accipere, & suis usibus applicare; nec illic posse ministrorum Dei aliquos ad processionem venire, cum nulla illic alimenta susciperent. Sed nuper vir spectabilis Petrus noster nobis rationabiliter intimavit, hoc quod in culpam venerat se taliter ordinasse, ut universa quæ in ecclesia supradicta diversorum fuerint oblatione collata, ad episcopum, aut ad eum cui basilicam deputaverit, universa pertineant: ita ut ex hoc compendio sarta tecta ecclesiæ procurentur. Et ideo frater saluberrimæ dispositionis professione suscepta, processionem supradictæ ecclesiæ te convenit ordinare.

Gelasius Respecto & Leonino episcopis.

Ibid. c. 99. JOannes archidiaconus Falerionensis urbis eversionem ecclesiæ ab eo qui præsulis nomine censetur effectam grandi nobis supplicatione conquestus est; ita ut se videlicet de loci sui administratione dejecto, iter sibi liberum ad

A depopulandas facultates aperiret ecclesiæ. Nam ministeriis & ornatu pro sua voluntate distracto, prædium etiam paternum, quod in alimoniam clericorum decessor ejus reliquerat, velut proprium suis utilitatibus vindicavit: obviantemque supradictum archidiaconum, ceterosque complures, qui pariter reclamabant, ab ordinibus suis credidit excludendos. Et ideo, fratres carissimi, divinitatis intuitu ecclesiæ causam summa attentione trutinantes, omni veritate discussa, de compertis cita nostris auribus relatione signate; ut perspecta instructione diligentiæ vestræ quid fieri debeat censeamus.

B *Gelasius Justo & Stephano episcopis.*

FRater & coepiscopus noster Proficuus Salpinæ sacerdos ecclesiæ petitorii nobis insinuatione suggessit, Brumarium spectabilem virum, cum nullis extantibus causis servum ecclesiæ gravissima cæde mactasset, tunc etiam ad augendam violentiæ suæ pervicaciam supradictum antistitem gravissimis contumeliis affecisse. Et ideo, fratres carissimi, si a vobis admonitus ad judicium vestrum inquisitionemque convenerit, veritate discussa unde tantus superbiæ spiritus aut violentiæ conceptio fluxerit, quidve fuerit quod pontifex tanta laceraretur insolentia, nostris auribus relatione signate. C Aut si forte simili præsumptione contempserit, potestatem sibi supradictus pontifex noverit esse concessam, quatenus apud judicem provinciæ atrocium injuriarum quærat propositione undictam. Ibid. c. 97.

Gelasius Majorico, Sereno, & Joanni episcopis.

QUi & humanis legibus incivili temeritate calcatis, & reverentia religionis abjecta, vel ecclesiastica privilegia calcare contendunt, vel ubilibet in pauperum profilire dispendium, nec hujusmodi saltem commoniti convictique nequitiam sopire consentiunt, atque illata sacris rebus detrimenta sancire, merito divini D muneris sunt participatione privandi: ut hujus perceptione ne careant, quod sacrilegis ausibus habuere despectui. Quapropter Dionysii, qui sicut vestræ textus relationis ostendit, non solum Vibonensis ecclesiæ jura turbare, sed etiam repensare, quod nequiter admiserant, respuerunt, sacræ communionis arceantur accessu, donec quæ honori divino competunt discant devota mente deferre. Contra quos etiam quidquid publicis legibus agi poterit, minime negligatur. Ut qui utrumque tempserunt utrisque cohibiti, tam sibi, quam cæteris præbeant quod necessaria disciplina poscit exemplum. Cœlestinus vero presbyter fratris & coepiscopi nostri Sereni, qui contra pontificale judicium, E contraque apostolicæ sedis mandata prorumpens supradictis communionem sacram ministrare præsumpsit; cum non potuerit ignorare sententiam proprii sacerdotis, ab officio protinus ecclesiastico pellatur: ut nullus ecclesiæ ministrorum contra pontificalia instituta venire contendat. Ibid. c. 98. xii. q. 1. 24.

Gelasius Joanni episcopo Pisano.

ECclesiastica ministeria, quæ unicuique basilicæ fidelium devotio deputavit, ad aliam Ibid. c. 99.

ecclesiam nullo debent surripiente transferri. Et ideo, si hujus juris porritoris petitio veritate subsistit, calicem quem decessor tuus abstulit, ecclesiæ cujus fuit restitue sine intermissione.

Gelasius Natali episcopo.
Ex Anselm. lib. 6. cap. 39.

Adde dist. 64. 6.

QUia per ambitiones illicitas non pudet quosdam ecclesiarum jura turbare, ac privilegia, quæ metropolitanis vel provincialibus episcopis decrevit antiquitas, temeraria præsumptione pervadere; propter quod etiam communionis apostolicæ desiderant tenere discidium, quo scilicet ab ejus auctoritate divisi velut impune proprias usurpationes exerceant: non respicientes quod æterno judici rationem tam de catholicæ sinceritatis injuria, quam de traditionum præjudicio paternarum non sine perpetuæ sint damnationis interitu reddituri. Si in hac obstinatione permanserint, caritatem tuam duximus instruendam, nos pariter ad metropolitanos vestræ provinciæ, sive cujusquam contiguæ, quæ catholicam servant unitatem, magnopere delegasse, ut obeuntes episcopos in eadem regione metropolitanus suus debeat ordinare; eumdemque ipsum metropolitanum, si humana morte transierit, non nisi comprovinciales episcopi juxta formam veterem studeant ordinare; quatenus quæ veneranda decrevit antiquitas nullus sibimet contra fas usurpare contendat.

Gelasius clero, ordin. & plebi Brendesii.
Unde supra cap. 46.

XII. q. 2. 26.

CONcesso vobis quem petistis antistite fratre jam & coepiscopo meo Juliano, necessarium fuit eodem ad ecclesiam suam mox remisso ad vos nostra scripta pariter destinare; quibus agnosceretis eidem fuisse præceptum, ne umquam ordinationes præsumat illicitas. Ne bigamum, & qui virginem non est sortitus uxorem, atque illiteratum vel obnoxium, in aliqua parte corporis debilem, notatumque modis omnibus ad sacros ordines permittat accedere. Quod etiam de peregrinis atque incognitis vel expetentibus cavere debebit: quia hujusmodi a venerabilibus prohibentur officiis, ac nihil ex ministeriis atque ornatu postremo de quacumque re quam constat ad ecclesiam pertinere, audeat in alterum qualibet ratione transferre. Reditus & oblationes fidelium in quatuor partes dividat, quarum sibi unam ipse retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat, fabricis tertiam, quarum rationem divino est redditurus examini. Sacris quoque ordinibus applicandos hac observatione promoveat, ut jejunio quarti, septimi, & decimi mensis vespere sabbati presbyteros atque diaconos ordinandos esse cognoscat. Venerabilis etiam baptismi sacramentum nisi in festivitate paschali & pentecostes tradere non præsumat, exceptis ægritudine laborantibus.

GELASII PAPÆ PRIMI TOMUS

[1] DE ANATHEMATIS VINCULO. (*a*)

Acta Chalcedonensis concilii ea tantum rata, quæ sedes apostolica approbavit: justa quæ in Acacium statuta: & Petrum Alexandrinum a sede apostolica solummodo potuisse absolvi.

Abruptum principium tomi gravis, imo potius deesse principium credibile est.

NE forte quod solent, dicant, quod si synodus Chalcedonensis admittitur, omnia constare debeant, quæ illic videntur esse deprompta. Aut enim ex toto admitti oportere, aut si ex parte repudiabilis est, firmam ex toto constare non posse. Cognoscant igitur illud secundum scripturas sanctas traditionemque majorum, secundum canones regulasque ecclesiæ, pro fide [2] communi, & veritate catholica & apostolica, pro qua hanc fieri sedes apostolica delegavit, factamque firmavit, a tota ecclesia indubitanter admitti: alia autem quæ per incompetentem præsumptionem illic prolata sunt, vel potius ventilata, quæ sedes apostolica gerenda nullatenus delegavit, [3] mox a vicariis sedis apostolicæ contradicta, manifestum est; quæ sedes apostolica, etiam petente Marciano principe, nullatenus approbavit; quæ præsul ecclesiæ Constantinopolitanæ tunc Anatolius, nec se præsumpsisse professus est, & in apostolicæ sedis antistitis non negavit posita potestate: quæ ideo, sicut dictum est, sedes apostolica non recepit, quia quæ privilegiis universalis ecclesiæ contraria probantur, nulla ratione [4] sustinet. Quid enim? Quia in libris sanctis, quos utique veneramur & sequimur, quoniam quorumdam illic & profanitates esse feruntur, & scelera gesta narrantur, ideo nobis pariter aut veneranda sunt, aut sequenda, quia in illis sanctis libris & venerabilibus continentur. Sanctus Petrus primus apostolorum, sic existimans novi testamenti gratiam prædicandam, ut a legis veteris non recederet institutis, quædam per simulationem legitur inter Judæos gentilesque gessisse. Numquid ideo aut illa ejus sequenda sunt, quæ merito & coapostolus ejus facta redarguit, postea consequenter ipsa vitavit, pariterque assumenda sunt cum his, quæ (utpote primus apostolus) salubria prædicavit? Numquidnam aut ejus recta doctrina cum his, quæ humanitus acciderant, repudianda est, aut illa adhuc imbecillis insicitia, cum perfecta ejus suscipienda est doctrina? Numquidnam in ipsorum hæreticorum libris non multa, quæ ad veritatem pertineant, posita releguntur? Numquidnam ideo veritas refutanda est, quia illorum libri, ubi [5] pravitas inest, refutantur? Aut ideo pravi libri suscipiendi sunt eorum, quia veritas, quæ illic inserta est, non negatur? Ait apostolus; *Omnia probate; quæ bona sunt tenete.* Scimus apostolum etiam de paganorum libris

Ea in conciliis tractanda quæ sedes apostolica tractari præscribit.

Concilii Chalcedonensis actione 16. S. Leo in epistola 56. 57. & 58.

1. Thess 5. Act. 17.

---

1 De hoc tractatu adi Cl. Maffejum in præfatione ad supplementum Acacianum T. VII. pag. 1071.
2 Ms. Codex Veronensis Capituli, cum quo collatus est a Francisco Bianchino hic Tractatus, hic legit, *pro fide communione &c.*
3 Id Cod. *quæ mox a Vicariis.* 4 Id Cod. *subsistunt.*
5 Id. Cod. *pravitatis interest.*
(*a*) In vetustissimo Codice Frisingensi iste tractatus legitur, & in eo pariter incipit ab his verbis: *ne forte quod solent.* Titulum autem hunc præfert: *Tomus de anathematis vinculo Papæ Pelasii.*

libris aliqua posuisse. Numquid ideo etiam cuncta recipienda sunt, quæ cum his pariter sunt prolata? Ipse apostolus ait multos prædicatores aliter atque aliter Christum prædicare, ubi licet quocumque modo. Christum prædicatum oportet admitti, tamen non ideo illum morem, quo non recte prædicatum est, non admonet evitare. Malos operarios ipse conqueritur, quorum alia refutanda, alia docet esse sectanda. Hæc & hujusmodi exempla nos edocent, & testimonia divina confirmant, non omnia passim a quocumque dicta, vel ubicumque scripta, indifferenter accipere: sed retentis bonis, quæ noceant refutare. Peccatori homini mors illata est, & tamen homini Jesu Christo mors illata reum fecit esse diabolum: quia ubi causa mortis non erat (puta peccatum) non debebatur & pœna. Sententia præfigitur, vel præfixa est semper errori. Quæ sententia huic errori præfixa, nunquam omnino resolvetur. Sicut enim, in quantum est ipse error, nunquam error esse desistit, sic a sententia præfixa nunquam resolvetur, quia error, qui agnoscitur esse damnatus, & eadem, quamdiu manet error, probatur adstrictus. Itaque qui in eo errore sunt, sententia erroris obstricti sunt: & quamdiu in eo manent, nullatenus absoluti sunt, sicut nec ipse, [1] in quo sunt, error absolvitur. Error enim ipse nunquam veniam promeretur: sed qui eo veraciter caruerit, atque ab ejus participatione discedit. Quamdiu ergo in eis est, error damnationem suam tenet, nunquamque resolvitur, quia error semper pœnam meretur. Participes vero ejus, aut semper sunt & ejus pœnæ participes, si in eodem perstare non desinant: aut si ab eodem receserint, quam alieni facti sunt ab errore, & ab ejus participatione discreti, tam & pœnæ ejus erunt consequenter alieni. * Cui erranti pœna præfigitur, quamdiu manet errans, eadem pœna constringitur; quia errans esse non potest sine pœna errati. Hæc eadem pœna perpetua est, nunquamque solvenda, quamdiu errans esse perstiterit. Qui si errans esse destiterit, pœna, quæ erranti est præfixa perpetua, non erranti, id est, alteri effecto, quam cui præfixa est, non solum non potest esse perpetua, sed nec esse jam pœna. Non est enim ipse cui præfixa est. Erranti enim præfixa est, non non erranti. Quæ enim erranti præfixa perpetua est, & perpetuo constringit errantem, non errantem non potest jam tenere. Sit erranti dicta fore perpetua, sit erranti dicta nunquam esse solvenda. Manet omnino & vere, certumque est, quod [3] in ea præfixum est [4] nec potest prorsus absolvi, quamdiu manenti præfixa debetur erranti. Non erranti autem nec pœna potest esse, quæ non erranti non debetur inferri. Nec mutatur illa omnino nec solvitur quæ debetur erranti. In suo ergo tenore illa præfixa est, in suo jure non potest omnino resolvi: in non suo tenore, quæ esse non potest, jam docetur esse vacuata: & jus illic penitus non habere, ubi causam non habet existendi. Plenæ sunt sanctæ scripturæ tali forma justitiæ. Dicitur: *Pereant peccatores a terra, ita ut non sint; peccatores ut desistant esse peccatores. In hoc pereant, ut esse deficiant peccatores.* Ceterum si prorsus peccatores, secundum prophetæ sententiam, usquequaque deperirent, ut substantialiter non subesset: qui salvari potuissent a redemptore nostro, qui *venit non justos vocare, sed peccatores*? Vel de quibus dicit apostolus: *Christus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum*? Et: *Cum peccatores essemus, misit Deus Filium suum*, & cetera hujusmodi? Hic revera plurimi etiam substantialiter perierunt peccatores, in peccatis suis utique permanentes, veraque in eis sententia dicta permansit, nunquamque resoluta est: & tamen eadem in talibus, quibus præfixa est, permanente perpetua, quodam genere factum est, ut in talibus non usquequaque manentibus, id est, in peccatis suis non usquequaque durantibus, sententia tamen præfixa talibus permaneret. Nam & ipsi pereunt: sed esse peccatores, ut dictum est, non pœnaliter, sed remedialiter, quodam & ipsi genere perierunt: quodam genere & in ipsis mansit præfixa sententia, donec permanens eos efficeret non esse peccatores, vel peccatores non esse perficeret. Completa est & in eis sententia, [4] nec quo tenore peracto permanens illa sententia pereuntibus peccatoribus, ita ut non essent utique peccatores. At ea jam in non peccatoribus manere non potuit: quia in eis, quibus inflicta non fuerat, jus manendi penitus non habebat. Ita nec in suo jure vel tramite ullatenus sententia resoluta est, & eadem in his, quibus inflicta est, permanente, ab his, qui ab ejus jure discreti sunt, aliena prorsus effecta est. Nec in his, salva sui conditione, fas haberet manendi, quibus inflicta non erat. Dixit dominus, quod in Spiritum sanctum peccantibus, nec hic esset nec in futuro sæculo remittendum.

Quantos autem cognoscimus in Spiritum sanctum delinquentes, sicut hæreticos diversos, Arianos, Eunomianos, Macedonianos, ad fidem catholicam revertentes, & hic remissionem suæ percepisse blasphemiæ, & in futurum spem sumpsisse indulgentiæ consequendæ? Nec ideo non vera est domini sententia, aut putabitur esse ullatenus resoluta, cum circa tales, si hoc esse permaneant, nunquam omnino solvenda persistat, effectis autem non talibus, non irrogata. Sicut etiam est consequenter & illud beati Joannis apostoli. *Est peccatum ad mortem: non dico ut oretur pro eo: Et est peccatum non ad mortem: dico ut oretur pro eo:* est peccatum ad mortem, in eodem peccato manentibus: est peccatum non ad mortem, ab eodem peccato recedentibus. Nullum est quippe peccatum, pro quo aut non oret ecclesia [5] remittendo, aut quod, data sibi divinitus potestate, desistentibus ab eodem, non possit absolvere, vel pœnitentibus relaxare, cui dicitur: *Quæcumque dimiseritis super terram, dimissa erunt in cœlis: & quæcumque solveritis super terram, & erunt soluta & in cœlis.* In quibuscumque omnia sunt, quantacumque sint, & qualiacumque sint: veraci nihilo minus eorum manente sententia, [6] quæ nunquam solvenda

. Cor. 15. . Tim. 2.

bilip. 1.

Luc. 5.

1. Tim. 1. Rom. 5. & Galat. 2.

Matth. 12. Peccatum in Spiritum sanctum quomodo intelligendum irremissibile.

1. Joan. 5.

Matth. 16. 18.

Habetur supra in epistola Felicis ad Acacium.

Psal. 303.

1 Id. Cod. *in quo sunt errores, absolvitur.*
2 Id. Cod. *Cum.* 3 Id. Cod. *in eo.*
4 Hic subesse mendum videtur, cui medelam non afferunt Mss. *Hard.*
5 Id. Cod. *remittendum.* 6 Id. Cod. *qua nunquam.*

venda esse denunciatur: in eorum tenore consistens, non etiam ab hoc eodem post recedens. Quod etiam in Acacii sententia rationabiliter intuendum est, in qua etiamsi ei dictum est, nunquamque solvendus, non est adjectum tamen: Etiamsi resipueris: Etiamsi ab errore discesseris: Etiamsi prævaricator esse destiteris. Quapropter in aperto est ita dictum, nunquam solvendus, sed talis, scilicet, qualis est & ligatus, non autem talis effectus, qui sicut ligandus non erat, sic absolutus esse docebatur. Sicut carebat obligatione, cum obligationis causa caruisset: sic utique absolutus existeret, quatenus & ipse non necessitate dictæ sententiæ videretur non posse quodammodo jam solvi: [1] nam talis effectus, & obligatione carens, fieret absolutus: & circa tales præfixa sententia, nullo modo [2] insolubilis redderetur. Numquid enim misit, quæsivit, expetiit, & abjectus est? Itaque ipse in se insolubilem fecit esse sententiam, qui talis permanere delegit, qualis veraciter non posset absolvi: & noluit talis effici, circa qualem, permanente sententia circa tales, effectum non talem insolubilis sententia non maneret, quæ circa effectum non talem, non haberet licentiam permanendi. Quo magis (ut dictum est) exemplo atque periculo admoniti, qui eodem tenore sunt constricti, festinare debent, ut non tales esse permaneant, quibus sententia illa non solvenda præfixa est, & esse tales incipiant, qualibus non insolubilis præfixa sententia possit esse solubilis. Quoniam autem effecto non tali, quali non solvenda præfixa sententia est, effecto, inquam, non tali, potest solubilis esse sententia; quia jam Acacio, non volenti non talem esse, sicut tali usque in finem permanenti, permansit in absoluta sententia: ita jam non tali effici non volenti, solubilis non potest esse sententia. Nonne tantos habebat Acacius, quorum exemplum sequi potuisset, antistites, qui in Ephesino prolapsi latrocinio, quolibet modo in consensionem reciderant pravitatis? Utique tamen (etsi dictum non erat) & perpetuam damnationem ferre potuissent, nisi resipiscentes, & non tales effecti, quales illi facti fuerant, damnationemque perpetuam merebantur, resolvi circa se damnationem, recedentes a perpetuæ damnationis causa, [3] meruissent: quam, qui perstitere, circa se insolubilem reddiderunt. Nihil interest igitur, nihil differt, utrum dicatur, nunquam solvendus, an non dicatur: quia ecclesiastica sententia reos & prævaricatores obligat; quia sicut ei non potest suffragari, quod non est dictus nunquam solvendus: sed, si in errore permanserit: insolubilis modis omnibus perseverat: nec potest inde, nisi non talis effectus, absolvi; sic cuiquam præjudicare non potest, tametsi dictum est nunquam esse solvendum, manifesta ratione monstrante, quia nunquam sit omnino solvendus, si talis, qualis ligatus est, esse persistat: vel talis utique nunquam solvendus, qualis est obligatus. Non adjecto autem, etiamsi resipiscat & corrigat, patere prorsus & liberum esse non dubium sit, ut non talis effectus, qualis nunquam dictus est esse solvendus, sed talis, qualis non est dictus, nunquam esse solvendus, id est, correctus & emendatus, consequenter correctus & possit solvi. Notandum quod quolibet genere blasphemantibus in Spiritum sanctum, si resipiscant, & corrigant, & hic eis & in futuro sæculo remittatur; nec inde possit domini nutare sententia, quæ circa tales, utique permanentes, permanere dicta est, non circa non tales effectos. Quamdiu autem in hoc manent, tales sunt, qualibus non remittendum esse præfixum est. Cum autem ab hoc recesserint, non tales efficiuntur, qualibus non remittendum esse prædictum est. Et ideo non talibus effectis potest & hic & in futuro sæculo [4] non remitti. Alioquin (quod absit) frustra videretur ecclesia hujusmodi sua reconciliatione susципere. Quia autem frustrari non potest, hoc intellectu modis omnibus, salva domini sententia, prædicandum est, quantum ad nos pertinet, omnino [5] posse. Talis igitur dictus est Acacius, qualis ligatus est, nunquam esse solvendus. Talis usque in finem esse permansit, talis esse non destitit. Ita talis est hodie, qualis est [6] dictus. Non talis esse jam non potest, nunquam igitur, talis permanendo, solvendus est: qui si talis esse desisteret, nec in non tali permansisset, & nunquam esse solvendum, quia non talis, qualis dictus est, nunquam esse solvendus, posset absolvi, & non tali nunquam solvi recederet; & ideo, ut solvi posset, accederet. Quod sedes apostolica non consensit, nec imperator imposuit, nec Anatolius usurpavit. Totumque (ut dictum est) in sedis apostolicæ positum est potestate. Ita quod firmavit in synodo sedes apostolica, hoc robur obtinuit; quod refutavit, habere non potuit firmitatem: & sola rescindit, quod præter ordinem congregatio synodica putaverat usurpandum; non promulgatrix iteratæ sententiæ, sed cum apostolica sede veteris executrix. Hoc tamen, quod de uno eodemque homine dictum est, sive tali persistente, qualis sententiam competenter accepit, sive non tali effecto, [7] & illa sententia, quæ non tali non dicta est, absoluto, & in unaquaque civitate legitur, similiter esse præfixum, & populo ac gente simul depromptum potius, quæ in toto orbe portio est.

Concilii acta, nisi a Romano pontifice confirmentur, nulla sunt.

De secunda Ephesina synodo dicit, quæ prædatoria appellatur.

Idem enim mundus est, qui & periturus est dictus, & sermo Dei non potest excidere, & in ipso mundo nihilo minus a pravis intentionibus recedente non promitur. Sic Tyrus, & [8] Berytos, & Gaza, & Ægyptus pronuntiatæ sunt perituræ, quas postea per evangelium novimus esse salvatas. Perierunt itaque duplici modo: aut permanentes in eo, quo talem sententiam susceperunt; aut deficientes ab eo, quo tales fuerant, & incipientes esse, quo non tales fuerant: quibus est illa præfixa sententia, ut consequenter ad non tales non pertineret illa sententia, quæ non talibus præfixa non fuerat: sic etiam de gente Judæorum a Deo etiam per Isaiam prophetam peremptorie veluti pronuntiatum est: *Claude oculos eorum, & [9] obtura aures eorum, & videntes non vi-*

Hier. 47. Hier. 44. per totum. Luc. 10.

Isai. 6.

---

1 Id. Cod. *non talis effectus.*
2 Id. Cod. *Solubilis.*
3 Id. Cod. *meruerunt.*
4 Id. Cod. *jam remitti.*
5 Id. Cod. *non posse.*
6 Id. Cod. *est & dictus.*
7 Id. Cod. *est ab illa sententia.*
8 Id. Cod. *Beryton.*
9 Id. Cod. *Obdura.*

videant, & audientes non audiant, ne quando intelligant; & obdura cor populi hujus, ne unquam convertantur, & sanem illos. Hic etiam correctio & emendatio interdicta monstratur, & resipiscendi quoque spes prorsus abscinditur. De quo tamen populo apostolos [1] & ecclesiam primitivam novimus processisse, [2] & millia hominum una die baptismate fuisse salvata. Ecce & in persistentibus, qualis est illa sententia promulgata, permansit, nec ad correctionem prorsus venire sanitatis admissi sunt, sed adjudicati sunt in sua nequitia deperire, & manente divina sententia, non per ipsorum propriam emendationem, suoque intellectu vel motu, suaque virtute vel possibilitate conversi sunt, ut sanarentur, sed per gratiam Dei sanati sunt, ut converterentur. *Ne convertantur*, inquit, *& sanem eos*, ne sua sponte, ne suis operibus, quibus utique confidebant, ne suam justitiam sectantes, justitiæ Dei non debeant esse subjecti, de suis viribus confidentes non divinæ se misericordiæ illuminationique subdentes. Et ideo inhibetur eis superbæ præsumptionis effectus, *ne convertantur* suis intentionibus, suis nisibus, ut putarant; *& sanem eos*, ne eorum quasi meritis ex propria facultate venientibus salvatrix gratia daretur, atque ita gratia jam non esset gratia, si non gratis data esset immeritis, sed merces tanquam meritis restituta. Non ergo *ipsi convertantur, & sanem eos*: sed sanati per gratiam, qualiter ad humilitatem Christi convertantur, agnoscant, ita in utrisque, hoc est, & in eo permanentibus in quo talem sententiam perceperunt, & in salvatis exinde sententia dominica fixa permansit, & tamen illa permanent, sic eis miro genere sanitas introducta est, ut illa sententia non mutata videretur: sed eadem perdurante, sanitas non illorum confidentia, sed divino munere proveniret. Quod si hæc tentare formidant, nec ad suæ pertinere cognoscunt modulum potestatis, cui tantum de humanis rebus judicare permissum est, non etiam præesse divinis, quomodo de his, per quos divina ministrantur, judicare præsumunt? Fuerint hæc ante adventum Christi, ut quidam figuraliter, adhuc tamen in carnalibus actionibus constituti, pariter reges existerent, & pariter sacerdotes. Quod S. Melchisedec fuisse sacra prodit historia. Quod in suis quoque diabolus imitatus est, utpote qui semper, quæ divino cultui convenirent, sibimet tyrannico spiritu vendicare contendit, ut pagani imperatores, iidem & maximi pontifices, dicerentur. Sed cum ad verum ventum est eumdem regem atque pontificem, ultra sibi nec imperator pontificis nomen imposuit, nec pontifex regale fastigium vendicavit. Quamvis enim membra ipsius, id est, veri regis atque pontificis, secundum participationem naturæ, magnifice utrumque in sacra generositate sumpsisse dicantur, ut simul regale genus & sacerdotale subsistant: [3] attamen Christus memor fragilitatis humanæ, quod suorum saluti congrueret, dispensatione magnifica [4] temperans, sic actionibus propriis dignitatibusque distinctis officia potestatis utriusque discrevit, suos volens medicinali humilitate salvari, non humana superbia rursus intercipi; ut & Christiani imperatores pro æterna vita pontificibus indigerent, & pontifices pro temporalium cursu rerum imperialibus dispositionibus uterentur, quatenus spiritalis actio a carnalibus distaret incursibus: & ideo *militans Deo, minime se negotiis sæcularibus implicaret*: ac vicissim non ille rebus divinis præsidere videretur, qui esset negotiis sæcularibus implicatus, ut & modestia utriusque ordinis curaretur, ne extolleretur utroque suffultus, & competens qualitatibus actionum specialiter professio aptaretur. Quibus omnibus rite collectis, satis evidenter ostenditur, a sæculari potestate nec ligari prorsus nec solvi posse pontificem. Quo manifestius approbatur, Alexandrinum Petrum per imperialem tantummodo sententiam nullo modo potuisse prorsus absolvi; ubi si pontificum quoque sociatur assensus, quærimus utrum præcesserit, an fuerit subsecutus. Si subsecutus est, [5] nihilo minus ad id reditur, ut absolutio sæculari potestate præcepta, & principaliter inchoata, valere non possit; pontificumque secutus assensus, adulationis potius fuerit, quam legitimæ sanctionis. Si præcessit, doceatur a quibus, & ubi ille sit gestus, si secundum ecclesiæ regulam celebratus, si paterna traditione profectus, si majorum more prolatus, si competenti examinatione depromptus. Ubi procul dubio requirendum est, si synodali congregatione celebratus, quod in receptione damnati, & depulsione catholici, quia [6] nova est, causa, fieri debuisse certissimum est: si ad primam sedem, cujus intererat sententiæ, qua Petrus tenebatur obstrictus, secundum ecclesiæ regulas est relatum: si eadem quæ ligavit absolvit: si illa [7] quæ ligaverat, non resolvente, imo etiam nesciente, potuisset dissolvi. Si hæc gesta non sunt, quo more, quo ritu Alexandrinus Petrus prætenditur absolutus, cum nec a pontificibus legitime & ecclesiasticis legibus fuerit expeditus, nec a sæculari potestate potuerit præter ecclesiæ tramitem prorsus absolvi? Sed dicatur forsitan; Non imperator absolvit, sed a pontificibus poposcit absolvi. Tanto magis poscenti imperatori a pontificibus fuerat suggerendum, ut si eum legitime vellet absolvi, legitima ecclesiastici tenoris absolutio proveniret, & hæc omnia, quæ superius dicta sunt, secundum ecclesiæ tramitem servarentur: præcipue cum de secundæ sedis ageretur antistite, nec ab inferiore qualibet, sed a prima sede jure possit absolvi. Inferior quippe potiorem absolvere non potest: sola ergo potior inferiorem convenienter absolvit. Proinde inferioris loci pontifices, qui nullatenus se noverant potiorem sibi, sine prima sede posse resolvere, præcipue quem ejus sententia noverant obligatum, prævaricatoria absolutione potius non illum penitus exuerunt, sed se prævaricatione potius nexuerunt. Ita Petri absolutio ex utroque non constat, quia nec prævaricatoria absolutione rei reum absolvere potuerunt, & depulsis undique pontificibus catholicis, hæreticisque suppositis, vel his, qui hæreticorum tenebantur communione polluti, etiam sacræ religio-

1 Id. Cod. *Apostolos Ecclesiam primitivam.*
2 Id. Cod. *Et iter.* 3 Id. Cod. *quoniam.* 4 Id Cod. *temperavit.*
5 Id. Cod. *si subsecutus est, & imperiali sententia, e qua nihilominus.*
6 Id. Cod. *noviter.* 7 Id. Cod. *quæ non ligaverat resolvente.*

ligionis insinceritate polluti, participem suum tam absolvere nequiverunt, quam ipsi non erant absoluti: ac proinde tam ecclesiasticæ regulæ prævaricatores, quam sacrosanctæ communionis integritatem maculantes consortio perfidorum, quod de reo simillimo potuerunt ferre judicium? De catholicis enim pontificibus per totum orientem aut quicumque perstitit, est ejectus: aut ille restitit, qui consensit errori, & se ab errantium contagio non retraxit.

Quod igitur eorum potuit de cujusquam errore esse judicium, qui nusquam non errasse monstrantur, & hæreticorum simul catholicorumque confessione permixta, [1] cunctas religionis veræ & sinceræ [2] sedes turbasse, catholicamque apostolicamque confudisse puritatem? Ecce qui reum absolvere potuerunt, qui rei præ omnibus docebantur effecti. Ecce cum quibus de absolvendo reo synodus fuerat ineunda. Si fides & communio catholica retinebatur, cur catholici pellebantur antistites? Si catholici pellebantur antistites, quomodo non tantummodo hæretici servabantur? (*a*)

A nerit inconsideranter effundere, & præcipitanter evomere; non veritatis assertione prolata censentes, sed studio cacologiæ, quæ nesciunt arguentes: eoque progressi sunt ut etiam recte facta malevolentiæ proposito lacerare contendant; qui si saperent, non præcipitarent omnino sententiam, sed perscrutatis ante rebus loquenda depromerent. Verum quia nos arguunt segnes esse censores in vitiis ecclesiæ coercendis; & a nobis consequenter agnoscant, non tantum corporalis adulterii esse peccatum, quod & discuti debeat, & jure puniri, sed esse longe majus fornicariis & adulteris genus, quod in quolibet Christiano, quia membrum omnis Christianus ecclesiæ est, competenter B debeat vindicari: tanto enim sacrilegii majus est crimen, quanto animæ fornicatio pejor est corporis: nam per animæ fornicationem ab ipsius Dei conjunctione disceditur, atque ad immundos spiritus spiritualis adulterii genere transitur. Quomodo autem non in hanc partem recidit, qui cum se Christianum videri velit, & profiteatur, & dicat, palam tamen publiceque prædicare non horreat, non refugiat, non pavescat, ideo morbos gigni, quia dæmonia non colantur, & deo Februario non litetur. Videó ubi hæc deliramenta comperit. Quomodo prævaricator non est qui in has blasphemiæ profanitates incurrit? quomodo sacrilegus non æstimetur qui abjurata unius Dei C providentia, & potestate, quam confessus est, ad prodigiosas superstitiones, & vana figmenta seducitur? secundum apostolum longe deterius reus, jureque damnandus, confessam veritatem deserere, quam si in eam nullatenus credidisset: quamvis enim ridiculosa sint figmenta, quæ proferat, tamen ipse affectus & voluntas in crimine est, & professio ac prædicatio jure damnanda: ac per hoc qui in alium sententiam damnationis vult sine dilatione proferri, in quo alium judicat, semetipsum se condemnare cognoscat. Numquid enim pontifex vindicare debet in eos qui adulterium corporale committunt, & in eos qui sacrilegium, id est fornicationem & adulterium spirituale D gerunt, non debet vindicare? Nonne ipse dominus, cum adultera ad eum esset adducta, accusantibus dixit: *Si quis vestrum sine peccato est, primus in eam lapidem mittat*? Non ait, si quis vestrum non similiter adulter est: sed *si quis sine peccato est*: quolibet ergo obstrictus quisque peccato in alterius peccati reum lapidem non audeat mittere. Quibus tunc pro sua conscientia discedentibus mundi salvator adjecit: *Mulier ubi sunt accusatores tui? nemo te condemnavit, nec ego te condemnabo, sed vade, ulterius jam noli peccare:* tenes, & teneris; urges, urgeris; obstringis, obstringeris; pontificis discussionem flagitas, vindictamque deposcis. Memento in adversum omne crimen esse E proferendum. Numquid non etiam leges humanæ dicunt, quod reus reum facere non possit? *Festucam vides in oculo fratris, & in tuo trabem non vides?* qui mœchos accusas, adulterium facis, & corporales adulteros spiritualis adulter incessis? certe discussionem poscis: homo diligens, maturus, religiosus: non vis aliquem in ecclesia peccare, peccantem cupis discuti,

Fornicatio animæ est superstitio

Joan. 8.

Ibid.

Matth. 7.

Nota Severini Binii.

An Gelasius omnem potestatem ecclesiasticam super laicos sustulerit.

a *Fuerant hæc ante adventum Christi*, &c.) Insinuat hoc loco Gelasius Christum redemptorem nostrum, regem atque pontificem secundum ordinem Melchisedec, politicam potestatem, quam in terris repererat, conservari certisque limitibus circumscribi voluisse, ne se rebus sacris immiscerat: statum vero ecclesiasticum a politica potestate ita distinguit, ut tamen ecclesiasticæ jurisdictioni in his, quæ sunt ad Deum, subjiciat. Patet ex epistola ejusdem Gelasii ad Anastasium imperatorem, qua sic ait: *Nosti enim, fili clementissime, quod licet præsideas humano generi dignitate, rerum tamen præsulibus divinarum devotus colla submittis*. Et paulo infra de ipso Romano pontifice hæc subjungit: *Et si cunctis generaliter sacerdotibus recte divina tractantibus fidelium convenit corda submitti, quanto magis sedis illius præsuli consentire est adhibendus, quem cunctis sacerdotibus & divinitas summa voluit præminere, & subsequens ecclesiæ generalis pietas celebravit*? Viderint ergo novantes nostri temporis hæretici, qua ratione Gelasium pontificem de quadripartita bonorum ecclesiæ divisione scribentem, una ac possessiones ejusdem ecclesiæ defendentem, harum rerum turbatorem esse tueantur. Istas actiones, de quibus apostol. 2. ad Timot. 2. *Nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus*, sacerdotibus interdixisse non negamus. Quæ vero sint ista, diversis canonibus super est explicatum.

GELASIUS PAPA I.

ADVERSUS ANDROMACHUM SENATOREM,

Ceterosque Romanos, qui Lupercalia secundum morem pristinum colenda constituebant.

Damnat Lupercalium superstitiosam celebrationem: & non ex Lupercalium intermissione, sed ex sceleribus Romæ mala contigisse probat.

SEdent quidam in domibus suis, nescientes, neque quæ loquantur, neque de quibus affirment, de aliis judicare nitentes, cum se ipsi non judicent, & velint prius accusare quam nosse, ac docere quam discere, & indiscussis rebus, nec investigatis causis, nec rerum ratione quæsita, quod eis ad buccam ve-

1 Id. Cod. *Cuncta*. 2 Id. Cod. *se turbasse*.

(*a*) In Cod. Frising. vetustiss. in fine hujus scripti legitur: *Explicit tomus S. Gelasii Papæ contra eos qui dicunt Acacium injuste fuisse damnatum*.

scuti, & pœnæ consequenter addici; quæcumque in alium promis & in te proferre cogeris; hoc enim facit, ne segnitia pontificis accusetur & maculetur ecclesia. Debet ergo & pontificis in omnibus malefactis solicitudo & severitas non deesse, & ab omnibus ecclesiæ fama purgari. Sed dicas forsan te laicum, illum ecclesiæ ministrum; ergo gravius crimen exaggerans. Verum dicis, nec ego diffiteor: tanto solicitius examinandus est, quanto magis propinquus est; tanto magis reus est, quanto in illo ministerio constitutus, & hæc facere minime debuisset. Ecce censura non deest: audi tu: & si convictus fuerit, vindictæ consequenter addicitur. Age modo quid vis de te? Numquid quia in ministerio sacro non es, in plebe sacra non es? An nescis & te membrum esse summi pontificis? An ignoras totam ecclesiam sacerdotum vocitatam? postremo si ille reus est, qui accedens ad ministerium ecclesiæ delinquit; numquid & tu reus non es, qui post confessionem veritatis ad prava & perversa & profana & diabolica, quibus te renuntiare professus es, figmenta reduceris? Itaque etiam tu post blasphemias palam publiceque profusas, a sacro corpore modis omnibus abstinendus es. Non potes enim mensæ domini participare, & mensæ dæmoniorum; nec calicem domini bibere, & calicem dæmoniorum. Nec potes templum Dei esse, & templum diaboli: lux simul & tenebræ in te convenire non possunt. Viderim utrum urges, atque compellas in alio maleficio vindicare. Tu tamen sceleris tui pondus non potes declinare: & quanto in alio transire crimen non pateris impunitum, tanto quid etiam in te pro rerum ratione facere debeamus ostendis. Verumtamen in ipsis blasphemiis tuis quibus es jure plectibilis, imperitiam tuam evidenter agnosce, & sicut ait ille: Voluntatem habere te mentiendi, artem fingendi non habere; cum sic te intelligas malum habere affectum, perversumque apostatandi propositum, ut tibi materia prorsus vanitatis illius nulla suppeditet, nec possis astruere quod corde concipis, & ore depromis. Dic mihi, cum sæpenumero in Romanis historiis legatur, Livio auctore, sæpissime in hac urbe exorta pestilentia infinita hominum millia deperisse; atque eo frequenter ventum, ut vix esset unde illis bellicosis temporibus exercitus potuisset adscribi; illo tempore Deo tuo Februario minime litabatur, an etiam cultus hic omnino nil proderat illo tempore quo Lupercalia celebrabantur? Nec enim dicturus es, hæc sacra adhuc illo tempore non cœpisse, quæ ante Romulum ab Evandro in Italiam perhibentur allata. Lupercalia autem propter quid instituta sunt, quantum ad ipsius superstitionis commenta respectant, Livius in secunda decade loquitur. Nec propter morbos inhibendos instituta commemorat, sed propter sterilitatem, ut ei videtur, mulierum, quæ tunc acciderat * exhibendam: proinde si vel ad hoc ipsum aliquid hoc valeret, hoc intermisso, non morbus acciderit, contra quem Lupercalia reperta non sunt, sed fœminæ nequaquam generare debuerant, pro quarum fecunditate concinantur inventa. Quid dicturi estis de peste, de sterilitate, de bellorum tempestate continua; numquid & hæc propter sublata Lupercalia contigerunt? Si autem non propter ista vel vitanda, vel curanda,

A Lupercalia sunt provisa; quid inani turbatione jactamini? quid Tuscia, quid Æmilia, ceteræque provinciæ, in quibus hominum prope nullus existit, ut bellica necessitate consumeretur, Lupercaliorum fecit offensio, quæ longe ante vastatæ sunt, quam Lupercalia tollerentur? Quando Anthemius imperator Romam venit, Lupercalia utique gerebantur, & tamen pestilentia tanta subrepsit, ut toleranda vix fuerit. Numquid per Campaniam Lupercalia gerebantur, quæ sublata morbos illic, & pestilentiam procrearent? Sed dicturi estis ad Romam tamquam ad caput omnia pertinere; & quod hic factum non est, diversis provinciis ad eam pertinentibus obfuisse. Cur ergo B antequam ad Romam istæ provinciæ pertinerent, præter Lupercalia propriis opibus floruerunt? ut sterilitas sit continuata terrarum Lupercalia sublata fecerunt, an nostrorum merita peccatorum? de quibus olim dictum est & quidquid Romani meruerant perdere mores, sterilitas certe fœminarum debuit provenire, propter quam auferendam Lupercalia instituta jactantur, non sterilitas terrarum, propter quam Lupercalia non sunt instituta, removenda Quid in Africa, unde sterilitas; quid in Galliis? Lupercalia ista fecerunt, an nostri mores, furta, homicidia, adulteria, injustitiæ, iniquitates, ambitiones, cupiditates, perjuria, falsa testimonia, oppressiones miserorum, bo- C narum causarum impugnatio, malarumque defensio, & in omnibus inaudita perversitas; postremo, quod supra omnia est, Deo fictæ mentes & sacrilegia, artesque magicæ etiam paganis horrendæ? Ecce quæ faciunt omnia adversa, & inimica nobis, non Lupercalia, quæ sunt pro vestra salute sublata. Sed quid dicitis vosipsi qui Lupercalia defenditis, & agenda proponitis? Vos eadem pretiatis, vos eorum cultum, celebritatemque vilem vulgaremque redditis. Si ostensio Lupercaliorum nobis adversa procuravit, vestra culpa est; qui quod vobis singulariter prodesse putatis, negligentissime, & non longe impari cultu & devotione ea ducitis celebranda, quam profanitatis ve- D stræ celebravere majores. Apud illos enim nobiles ipsi currebant, & matronæ nudato publice corpore vapulabant. Vos ergo primi in Lupercalia commisistis: satius fuerat non agere quam ea cum injuria celebrare: sed deduxistis venerandum vobis cultum, & salutiferum quem putatis, ad viles trivialesque personas, abjectos & infimos. Si vere ergo profitemini hoc sacrum, ac potius execramentum, vobis esse salutare, ipsi celebrate more majorum, ipsi cum amiculo nudi discurrite, ut rite vestræ salutis lu libria peragatis. Si magna sunt, si divina, si salutifera, si in his vitæ vestræ pendet integritas; cur vos pudet per vosipsos talia celebrare? si pudet & dedecus est, itane E salutiferum est & divinum, profuturum, quod vosipsi dedecus esse fateamini. Nemo religionem profitetur, quam per se exequi prorsus erubescit & refugit: ipsa verecundia vestra vos doceat crimen esse publicum, non salutem, & non divinitatis cultum, de quo sapiens nullus erubescit, sed instrumenta pravitatum, quibus mens vestra contra semetipsam testimonium ferens, quod gerendum profitetur, erubescit implere. Castores vestri certe, a quorum cultu desistere noluistis, cur vobis opportuna maria minime præbuerunt, ut hiemis

exigen. ut.

tempore venirent huc navigia cum frumentis, & civitas inopia minime laboraret? an diebus sequentibus hoc futurum est æstatis, a Deo constitutum beneficium est, non Castorum vana persuasio? Dicite nobis nec Christiani, nec pagani, ubique perfidi, nusquam fideles, ubique corrupti, nusquam integri, qui tam utrumque tenere non potestis, quam sibi utrumque contrarium est. Dicite, inquam, Lupercaliorum patroni, & revera divinitatis ludibrii, & cantilenarum turpium defensores, digni magistri vesaniæ, & qui non sine causa sana capita non habetis, digni hac religione, quæ obscœnitatum & flagitiorum vocibus celebratur: videritis ipsi quid vobis salutis impendat; quæ tantam moribus labem perniciemque proponit. Nec est quod dicatis potius hæc agendo, & facinora uniuscujusque vulgando, deterrere a talibus commissis animos, & pudore refrenari, ne de his publica voce cantetur, quando, sicut ille ait, non tam deterrere, quam admonere animos hæc ludibria videantur, & sicut ille dixit: Iram atque animos a crimine sumunt; eo impudentiores effecti, quo crimine publicato, expositaque verecundia, nil supereſt omnino quod pudeat, nec habet quod metuat publicari, sed jam se fiducialiter exerat, qualis in propatulo, non per coercitionem, sed potius per quamdam lætitiam, & celebritatem nominum decantata est quælibet illa persona, imo & religione se præstare confidit; ut sint, unde nominum solennia celebrentur, quæ nisi criminum decantationibus non coluntur. Dicite nobis itaque qui voluntatem profanitatis habetis, cujus causas afferere non potestis, qui tuendæ habetis propositum falsitatis quam defendere non potestis; quid dicturi estis de siccitate, de grandine, de turbine, de tempestatibus, variisque cladibus, quæ pro morum nostrorum qualitate proveniunt. Numquidnam & hæc omnia pro sublatis Lupercalibus contigerunt, an in malis moribus castigandis meritis retributionibus inferuntur? Sed non mirum est homines non judicio divino velle ista contingere, sed vanæ superstitionis incursu; quibus sua crimina & malefacta cooperiant, auctoritatem cælis, sidera perhibent adhibere & fatalem induci errorem, necessitatemque peccandi, facinoraque sua non de cordis proprii perversitate procedere, sed cœlo auctore pendere. Proponite igitur pro quibus aut submovendis malis, aut promerendis bonis Lupercalia vestra fuerint instituta, & videamus quæ illa bona provenerint, cum Lupercalia gererentur, & quæ mala successerint cum Lupercalia viderentur ablata. Figite gradum, ad quod vestrum excidium dicatis hæc prodigia fuisse reperta, digni qui monstrum nescio quod pecudis hominisque mixtura compositum, sive vere, sive falsæ editum celebretis. Si propter pestilentiam summovendam, ut antiquiora præteream; ecce antequam meis temporibus tollerentur, pestilentiam gravem tam in urbe quam in agris hominum pecudumque fuisse non dubium est: si pro sterilitate jactatis, cur in Africa vel Galliis ista contingunt, ubi nec fuerunt aliquando Lupercalia, nec constat fuisse sublata? Cur nunc oriens omnium rerum copiis exuberat, & abundat; qui nec celebravit unquam Lupercalia nec celebrat? An dicitis illic nocere, ubi per plurima sæcula fuerant celebrata, & repente sublata sunt?

A Videamus ergo si his temporibus quibus dicitis agitata & rite, ac plena sui, sicut vobis videtur, devotione completa sunt, nunquam fames, nunquam pestilentia prorsus extiterit: si vero sæpenumero his cladibus ad extremum periculi ventum est; apparet his malis summovendis nihil Lupercalia profuisse; etiam eo tempore quo, sicut dictum est, ut putatis, competenti ordine gererentur, sic de singulis quibusque necessitatibus, propter quam dixeritis fuisse provisum. Si constiterit etiam illis non defuisse, vana hujus remedii convincitur esse præsumptio. Verumtamen cur non hoc etiam nunc experiamini, utrum valeant aliquid etiam rite celebrata: & vos per ludibria ista discurB rite vestrorum more majorum, ut divinam rem, & salutarem vobis, ut dicitis, devotius celebrando, saluti vestræ prospicere magis, magisque valeatis. Numquid cum hæc celebrarentur, a Gallis Roma non capta est, & sæpenumero ad extrema quæque pervenit? Numquid bellis civilibus sub hac celebritate non concidit? Numquid Lupercalia deerant quando Urbem Alaricus evertit? Et nuper cum Anthemii & Ricimeris civili furore subversa est, ubi sunt Lupercalia? cur istis minime profuerunt? certe divinum est: si salutare vobis, cur non per vos ipsi ut majores vestri ista faciatis? Cur causas vestræ salutis minuitis? cur decoloratis? cur eliditis, cur ad vilia quæque deC ducitis? quid imputatis nobis, cum ipsi remedia vestra calcetis? Satius est & non tentare, quam contumelioſe peragere: majores certe vestri, si vitioſe (uti illis videbatur) sacrum aliquod celebrassent instaurandum esse ducebant. Cur non quod ad vitiosum cultum redegistis, per indignas quasque id exequendo personas, competenti instauratione reparatis, ut causas vestræ salutis plenius perfectiusque tractetis? cur vos pudeat agere, si salutare est? Si divinum, quod tractasse sit dedecus? Sed inquis, vel imaginem ipsius rei non debere moveri. Si prodest, si salutare est, cur imago potius apud vos, & non ipsa sit veritas? aut si certe nec tunc profuit, quando ritu integro, sicut D dicitur, tractabatur, quid quæritis ejus imaginem, cujus nec ipsam profuisse cernitis veritatem? Sed dicitis tot sæculis rem gestam non oportere secludi. Nihilo minus multis temporibus paganitatis superstitio ventilata est. Sacrificetur in templis dæmonum, & in capitolio profana vanitas celebretur. Cur portionem defenditis, & quæ majora sunt præteritis? Si plurima genera vanitatum multis acta sæculis probantur esse sublata; cur portio, quantovis tempore ventilata, non possit auferri? Si temporibus præscribitur, imputate majoribus vestris, qui cum hac temporis præscriptione non usi sint, posse quod superfluum est, & debere removeri, dum plura & majora submota sunt, E indicarunt. Sed dicis etiam Christianis temporibus hæc fuisse: sed etiam illa aliquandiu Christianis quoque temporibus celebrata sunt. Numquidnam, quia sub primis præsulibus Christianæ religionis ablata non sunt, ideo sub eorum successoribus tolli minime debuerunt? Multa sunt quæ a singulis pontificibus diverso tempore sublata sunt noxia, vel abjecta. Non enim simul omnes in corpore curat medicina languores, sed quod periculosius conspicit imminere; ne aut materia corporis non sufficiat medicinæ, aut pro conditione mortali simul

om-

omnia non possit avertere. Quære quale sit unde agis: si bonum est, si divinum, si salubre; merito quandocumque tolli non debuit: si nec salubre, nec divinum; causandum tibi magis est cur tardius auferatur quod superstitiosum constat, & vanum, quod certe Christianæ professioni non convenire manifestum est. Postremo quod ad me pertinet, nullus baptizatus, nullus Christianus hoc celebret, & soli hoc pagani, quorum ritus est, exequantur. Me pronuntiare convenit, Christianis ista perniciosa & funesta indubitanter existere. Quid me incusas, si quod profitemini inimicum esse, a consortibns professionis Christianæ pronuntio submovendum? Ego certe absolvam conscientiam meam: ipsi videant, qui justis admonitionibus obedire neglexerint: quod etiam prædecessores meos forsitan fecisse non ambigo; & apud imperiales aures hæc summovenda tentase: & quia auditos esse non constat, dum hæc mala hodieque perdurant, ideo hæc ipsa imperia defecerunt, ideo etiam nomen Romanorum, non remotis etiam Lupercalibus, usque ad extrema quæque pervenit. Et ideo nunc ea removenda suadeo, quæ cum nihil profuisse cognosco, tanquam contraria veræ religioni, noxia potius extitisse pronuntio. Postremo si de meorum persona præscribendum æstimas prædecessorum: unusquisque nostrorum administrationis suæ redditurus est rationem, sicut etiam in publicis dignitatibus fieri providetis. Ego negligentiam accusare non audeo prædecessorum, cum magis credam fortasse tentasse eos ut hæc pravitas tolleretur, & quasdam extitisse causas & contrarias voluntates, quæ eorum intentionibus præpedirent; sicut ne nunc quidem vos istos absistere insanis conatibus velle perpenditis.

A

B

C

GELASII PAPÆ I.

ADVERSUS PELAGIANAM HÆRESIM

Demonstrat hominem non vivere sine peccato, & dictum apostoli: Vir infidelis sanctificatur per mulierem fidelem, *&c. mysteriumque resurrectionis declarat.*

1. Cor. 7.

DE Pelagianis quidem sensibus, blasphemiisque sacrilegis, & apud majores nostros tam divinis quam humanis legibus justa discussione damnatis, nimis est copiosa materia; quia & illorum est multiplex pernicioſa perversitas, eoque nocentior, quo verisimilitudinis colore subtilior, quam de ipsius humani generis principe, pravo funestoque commento, non rite conceptam rerum consequentium mendaciis texuerunt. Necesse est enim, ut qui a principio deviarit ab integro tramite, vagus ubique progrediens, quanto se currere fortius putet, tanto plus erret; & in his ut competit refutandis, disputatio prolixa debeat adhiberi: quoniam quidem perfectæ medicinæ mos est originem vel intelligere prius vel referare morborum, eisque patefactis medelam conficere congruentem; quæ cuncta, si dominus vitam facultatemque tribuerit, in quantum cœlesti rore vegetati valebimus, alias moliemur explicare. Nunc autem hunc articulum, qui quosdam movere perhibetur, sufficienter interim duximus explicandum; ut eodem convenienter inspecto, quod in ceteris cavere jam debebant, domino Deo nostro præstante perpendant. Æstimant igitur quidam in hac vita posse quemquam hac perfectione consistere, ut nullis prorsus fragilitatis humanæ pulsetur affectibus, nec corporeis exagitetur illecebris: quod quique si propriis viribus, suæque proposito voluntatis existimet adipisci, semetipsum seducit, & veritas in eo non est: nam si in ipsis primis hominibus, dum sua nimirum felicitate confidunt, & tantam Dei gratiam in vacuum recipientes, non orando, quod utique nusquam feciſſe referuntur, nec de perceptis gratias referendo, nec ut eadem intemerata durarent suppliciter implorando, incolumes contare nequiverunt: quanto magis post prævaricationis ruinam, in quam mala sui confidentia, creatorem nullatenus inquirendo, lethaliter inciderunt, absque divino munere suis viribus vel ægri, vel stare non possunt, sine quo nec integri persistere valuerunt. Sin vero quisquam non possibilitate facultatis humanæ, sed per divinam gratiam hoc asserat in vita quibuslibet sanctis posse conferri, bene quidem facit (nam dono Dei cuncta possibilia sunt) talia confidenter opinari, & sperare fideliter. Sed utrum aliqui tales extiterint, qui usque ad hanc perfectionem vitæ præsentis accederent, sicut nusquam evidenter astruitur, sic nos facile vel firmare vel impugnare non convenit, magisque sobrium est, ex ipsorum vocibus prophetarum, apostolorumque sanctorum, quatenus hujus vitæ profectum metiri debeamus, agnoscere, quibus utique in hoc mundo, quantum ad sanctæ vitæ pertinet institutum, nihil excellentius vel fuisse, vel esse, manifestum est: qui etiamsi copiosiore Dei munere vel raris omnino, vel minimis humanæ conditionis passionibus impetiti sunt, & affluentiore Dei gratia mortalitatis vitia facile superarunt; non usque adeo tamen expertes eorum se fuisse testantur, ut scilicet illius immaculati agni sit proprium, nullum prorsus habuisse peccatum, ne non soli videatur esse deputandum, si alius quilibet sanctus expers delicti fuisse credatur.

A

B

C

Contenti simus ergo professione sanctorum; & quid de se ipsi magis pronuncient, audiamus, quam quid vel temere cogitandum sit, vel nostris opinionibus ventilandum sine certa auctoritate sectemur. Cur autem cum Deus omnipotens post mysterium reparationis humanæ etiam id homini conferre potuerit, ut ab omnibus omnino vitiis esset immunis, maluerit fideles suos salvos fieri; & expectare perfectæ beatitudinis firmitatem, ut quod sperando desideramus, rebus possimus adipisci: censuerit-que nunc perficere in infirmitate virtutem, quam remotis infirmitatibus humanam conditionem nulla sineret languoris exagitatione pulsari.

D

Cur a peccato per reparationem humani generis immunes non simus.

Quantum dominus ministrarit, ut competit, differetur scripturarum testificationibus, contra quarum tenorem nihil est temere profitendum super his sensibus erudiri. Constat in ipso primo homine Christum & ecclesiam figuratam, beato Paulo apostolo nos docente, cum de fœdere sancti conjugii loqueretur: *Sacramentum hoc* inquiens *magnum est: ego autem dico in Christo, & in ecclesia.* Itaque jam inde ut sanctorum quisque processit, in hujus sacramenti figuratione censitus est; & hoc mysterium omnes sancti ab Abel suis sacrificiis actionibus-

E

Ephes. 5.

que gesserunt. In Christo ergo & in ecclesia, in qua utique generaliter præcondita est remissio peccatorum, fideles quique Deo sanctique vixerunt, & usque ad legis tempora per Moysen datæ certis sunt sacrificiis in hujus mysterii virtute purgati. Quapropter si eguerunt omnes mysticis immolationibus incessabiliter expiari, non dubium est vitiis humanæ conditionis fuisse pulsatos; a quibus eos per illa remedia futuri sacramenti necessarium esset incessanter absolvi. Jam vero legis tempore neminem fuisse sanctorum, qui non hostiam obtulerit pro peccato, lectio veneranda testatur: in tantum ut etiam pontifices sic apud Deum causas agerent populi tunc fidelis, ut ipsi quoque pro suis delictis hostias immolarent, passimque universi prophetæ proclament peccatis suis veniam postulantes. Inde est quod sanctus Job dicit: *Nemo mundus a sorde, nec infans cujus est unius diei vita super terram*: idemque alibi. *Astra non sunt munda in conspectu tuo*. Job. 25. Prophetæ quoque David de generalitate sanctorum certa definitio prolata cognoscitur, quæ ait: *Ne intres in judicium cum servo tuo: quoniam non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens*: ubi utique neminem prorsus hominum discreviſſe perspicitur, sicut idem planius hoc ipsum loquens manifestiusque declarat: *Dixi: pronuntiabo adversum me injustitiam meam domino; & tu remisisti impietatem peccati cordis mei. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno*. Qui utique non solum sub lege sanctus esse, sed in futura Dei gratia eminentioris propositi post futurus. Unde quod ait: *In tempore opportuno*, non sine rerum venturarum cognitione subjunxit etiam & in oratione sua sapientissimus Salomon: *Non est homo qui non peccavit*: & item ipse: *Quis gloriabitur castum se habere cor, aut mundum se esse a peccato?* Sed ne putentur illorum temporum sancti ab hac impassibilitate forsitan excipiendi, quoniam concessis a Deo conjugibus utebantur, quamvis & beatus Elias passibilis fuisse memoretur, quemadmodum consequentia declarabunt: & S. propheta Daniel non solum pro populi, sed & pro suis peccatis perhibeatur orasse, sicut ipse dicit: *Cum orarem, & confiterer peccata mea, & peccata populi mei domino Deo meo*. Tandem veniamus ad beatos apostolos, & dicat beatus ille Jacobus, qui cum omnes utique justi essent apostoli, proprie atque speciatim justi viri prærogativam legitur assecutus: *Beatus vir qui suffert tentationem, quia cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se*. Et item post paulum: *Unusquisque autem tentatur a concupiscentia sua abstractus & illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem*. Item idem: *In multis enim offendimus omnes*. Idemque secutus adjunxit: *Et Elias homo erat similis nobis passibilis*. Dicat beatus Petrus apostolus: *Carissimi rogo, ut quasi incolæ & advenæ abstineatis vos a corporalibus voluptatibus, quæ militant adversus animam*: & iterum: *Nolite mirari ad fervorem, qui ad tentationem vobis fit; quasi novi aliquid vobis contingat*. Item postea: *Sobrii estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus, quasi leo fremens, circuit quærens quem devoret, cui resistite in fide*: scientes easdem passiones in omni quæ est in mundo fraternitate vestra fieri, a qua fraternitate nimirum se ipsi fidelium sæpe cunctorum fratres annunciant; nec suam probantur discreviſſe personam. Dicat beatus Joannes apostolus & evangelista ille qui in pectore discubuit salvatoris: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus, quia veritas in nobis non est: quod si confessi fuerimus delicta nostra, fidelis est & justus, qui dimittat nobis peccata, & mundet nos ab omni iniquitate*. 1. Joan. 1. Item quod *si dixerimus, quia non peccavimus, mendacem faciemus eum, & Verbum ejus non erit in nobis*. Dicat idem: *Hæc scribo vobis ut non peccetis*. 1. Joan. 2. *Sed si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem justum, & ipse propitiatio peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum, sed & totius mundi*. Ibidem. Item ipse: *Omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & ambitio sæculi, quæ non est a Patre, sed ex mundo est, & mundus transit, & concupiscentia ejus: qui autem fecerit voluntatem domini, manet in æternum*. 2. Cor. 12. Veniat minimus apostolorum, sed vas electionis Dei: veniat magister gentium Paulus prædicator divinæ gratiæ singularis, & mysteriis cælestis copiosus expositor, ille qui verba ineffabilia sive in corpore sive extra corpus nescius in tertium cælum levatus audivit: qui tanta gratia redundavit, ut cum omnium esset postremus, plus omnibus laboraret, & qui non solum fidelibus insinuet quid super hac parte sentiret, sed etiam quid de se ipso pronuntiet, libere veritatis doctor annuntiet. Et quoniam longum est cuncta, quæ ad hanc causam pertinent, dicta revolvere; ponantur pauca de multis, ex quibus nobis sufficientissime demonstretur, magis nos cum Paulo debere infirmari, ut habitet Christus in nobis, quam cum quolibet aliter sentiente quam Paulus fortes videri, & velut (quod absit) Christi remediis non egere. Ait ergo: *Scio enim quia non habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum; nam velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio: non enim quod volo hoc facio, non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum*. Rom. 7. Item: *Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, ac captivum me ducentem in lege peccati, quæ est in membris meis. Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum dominum nostrum*. Ibidem. Quare se igitur miserum hominem appellat? quare se gaudet per Christi gratiam de mortis corpore liberari, si nullis affectibus humanæ miseriæ pulsabatur? si nullis infestabatur, ex quibus liberaretur incursibus? Item idem: *Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem: hæc enim invicem adversantur sibi, ut non quæ vultis illa faciatis. Non enim quæ vult spiritus perficit, ne de perfectione superbiat*: & idem: *non perficit caro quæ vult*, Gal. 5. ut sic humanæ conditionis admoneat.

Ne tamen usquequaque propositum fidele demergat; ac ne forsitan, ut solent quidam vanis opinionibus arbitrari, quod hæc B. apostolus Paulus sub alterius nescio cujus persona pronuntiet, quam de seipso fateatur; quamvis nihil illic tale valeat prorsus ostendi, tamen cum ait: *Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum*, tam gentilis, quam Judæi remota probetur esse persona. Audiamus tamen hunc alibi,

bi, quasi sese manu propria designantem, ac semetipsum specialiter indicantem: *Ego ipse mente servio legi peccati*: & item de seipso: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne qui aliis prædico, ipse reprobus efficiar*. Quis igitur non advertat, quid interesse potuerit quod membra sua castigando refrenaret, ne reprobus existeret, si nullis talibus stimulis pulsaretur, quod negligendo, & non corporis sui castigatione subigendo, reprobus esse potuisset? Quapropter cum hæc & apostoli de semetipsis professi fuisse monstrentur, qui etiamsi ista minime prodidissent, procul dubio tamen omnes orationem dominicam & necessario prædicarent, & veraci corde proferrent, qua quotidie supplicantes dimitti sibi sua debita postularent, & ne in tentationem inducerentur orasse, & ut a malo liberarentur suppliciter imploraſſe doceantur, propter quod etiam B. Joannes apostolus, quod supra jam dictum est, intelligitur edidisse, dicens: *Si dixerimus nos peccatum non habere, mendacem faciemus eum*, Christum scilicet, qui hanc orandi formam suis discipulis condidisset, in qua vel quotidiani debiti relaxatio proveniret, & ne in tentationem inciderent, implorarent, vel ut a malo liberarentur, expoſcerent, si nihil esset omnino quod aut debitum prægravaret minime relaxatum, aut tentatio posset inferri peccati, aut nullum a quo liberarentur malum prorsus existeret. Sic autem quosdam movet surripiens illusio dormientium, quasi non gravior æstimata sit concupiscentia vigilantium. Quamvis enim & insolentia corporalis frequentius refrenanda sit vel castigatione jejunii, vel ciborum frugalitate sumptorum, ne materia præbeatur humanis sensibus phantasticæ voluptatis imaginatione fallendis, vel magnis hoc de miseratione divina sit precibus implorandum, ut ab illecebrosis visionibus sopitæ mentes reddantur immunes: tamen sive hæc incontinenter agentibus sive viventibus continenter eveniant certe si quis est, minor reatus est nescientium, quam carnalis operis appetitu palam aperteque cupientium. Denique licet non parvo Dei munere potiatur quisquis aut nullis talibus, si fieri potest, aut perraris pulsatur insidiis; nusquam legimus in culpam vocari phantasmata somniorum, sed plane ipsius domini voce non ignoramus esse depromptum; quod *quisquis mulierem viderit ad concupiscendum, quod eamdem sit suo corde mœchatus*, ubi consequenter reatum subesse non dubium est. Ideoque tam jugi supplicatione, quam eleemosynis, ceterisque bonis actionibus expiandum est. Non enim vacat mysterio, quod dictum est omnia per eleemosynam posse mundari, cum ait dominus, dum de internis externisque figuraliter purificationibus loqueretur: *Verumtamen quod superest, date eleemosynam & ecce omnia munda sunt vobis*. Sed etiam illud quod *caritas cooperiat multitudinem peccatorum*, ut scilicet quidquid insinceritate corporis & mentis attrahitur, rationalis pietatis opere deleatur. De beatis autem, sicut supra jam diximus, apostolis, tantum debemus nosse quæ ipsi de sua conversatione sentiri propriis vocibus ediderunt. Quæ vero tacita sunt ab eis, nulla nobis relinquetur licentia perscrutandi. Sed jam diligentius vestigemus, cur hæc post reparationem quoque generis humani, renovationemque naturæ, quæ fit per baptismatis sacramentum, non solum hæc A vitia sublata non fuerint, sed ipsos etiam in magnæ continentiæ proposito constitutos sive minus, sive amplius, prout quisquis gratia divina dispensante profecerit, tamen infestare non desinant, cur relicta sint, contra quæ mens religiosa pugnaret. Et licet jam salvati per fidem, spem redemptionis acceperimus, adhuc tamen expectetur, sicut ait apostolus, redemptio corporis nostri, & cum mysteriis cælestibus jam renatis pignus sit adoptionis ingenitum, perficienda deinceps sustineatur adoptio, ut scilicet deficientibus iisdem vitiis contra quæ nobis in hoc tempore, continua dimicatione ab hac necessitate liberati, quod fide suscepimus, quod spe proposita sustinuimus, ipsarum rerum desideratis affectibus assequamur, quatenus hac incursionum peste prorsus exuti tranquilla semper sanctificatione vivamus, quod in illa futura beatitudine promittitur esse complendum, cum, sicut ait apostolus, *corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem*, atque animale corpus spiritualem sumpserit dignitatem. Igitur dubium non est, superbiam super omne esse peccatum; quippe de qua scriptum est: *Initium omnis peccati superbia*. Quod tantum malum est, ut singula prave facta in hoc ipso quia prava sunt, censeantur esse damnanda, solaque sit superbia, quæ & in benefactis periculosa doceatur: hæc est, quæ non tantum animal rationale in terris positum constare non sinit, sed angelicam quoque dejecit infesta naturam. Nam cum Deus omnipotens, qui fecit omnia bona valde, cuncta suis modis, & congruis ordinibus instituta condiderit, eaque propriis concesserit vel manere, vel proficere posse mensuris; hic rationabili creaturæ subrepsit affectus, qui per id, quod decentius facta consisteret, plus ei de propria dignitate confidere, quam sicut modus ejus poscebat, de ipso collatore dignitatis ingessit, atque ita aliter appetendo sui culminis firmitatem, quam competens ejus decens norma requireret, fecit eam præter ordinem naturalem cupiendo fastigium meriti potioris erumpere, qui excessus utique sicut reatum intulit excedenti, sic justitiam conditoris, contra cujus ordinem tendebatur, offendit: & dum ab eo tenore cessatur, quo solo proficeretur ad summi boni perenne consortium, consequenter, qui ad ejus stabilem participationem pervenire non posset, defectus accessit, sicut creaturæ rationalis usibus congruebat. Non angelos ad profectum conditos promerendæ stabilitatis æternæ, illa res indicat, quoniam si facti essent, ut ulterius nihil egerent, nulla pars eorum ullum potuisset habere defectum: non enim in eis diversam naturam fuisse dicendum est, ne ille, qui propria voluntate prolapsus est angelus, excusaretur, si hoc illi non suæ protervitatis ingessit arbitrium, sed necessitas sibi inditæ conditionis imposuisse videatur. Unde ergo beati & sublimes angeli de perceptis grati, piæ devotionis officio, & non seipsos, sed potius ipsi præferendo convenienter auctorem, ad ejus perpetuitatem proficere provehique meruerunt: inde isti qui reprobi sunt, de perceptis consequenter ingrati, debitumque dissimulantes obsequium, seque ipsos magis, quam qui tantæ dignitatis substantiam condiderat, præferre molientes, & delectatione suæ creationis illecti a creatoris honore cessando, quanto arroganter elati

tan-

1. Cor. 15.

Eccles. 10. Superbia est per omne peccatum.

tanto æternitatis rectitudinem per irreverentiam non sequendo, ab ejus pariter & indignatione & participatione retracti sunt, & ab eo quod sempiternum est recedentes, in id quod semper deficit sunt reducti; quod præstante Deo nostro, alias confidimus plenius exequendum. Nunc interim quantum præsenti negotio sufficit, hæc illa causa est, hoc illud malum, per quod etiam sine vitio corporali quadam spirituali fornicatione motus angelus a divina qua illustrabatur gratia & participatione delapsus est: eoque modo degener factus, ac de cælesti sede pro hac sua decoloratione seclusus, secundæ conditionis imaginem Dei per invidiam flammatus evertit. Iisdem motibus aggrediens in securitate degentem, quibus de summis ad ima male confisus ipse deciderat, hinc illa felicitas paradisi primis hominibus constare non potuit: hinc illa primæ conditionis integritas, dum ita de se fidit, tamquam ipso qui condiderat non egeret, nec de perceptis agit gratias, quod nusquam feciſſe memoratur, nec de conservandis quæ sumpserat poscit auxilium, nec ad eum etiam pulsata tentatoris accessu devota concurrit, & consulit, suæque se credit inter prospera voluntati, facile sine præsidio creatoris patuit deceptoris insidiis, & in prævaricationem tracta consequenter illiciti, conditionem præfixæ mortis invenit, meritoque est competenti subjecta vindictæ; quoniam nec de bonis fuerat devota retinendis, nec malum præcaverat ante prædictum, dum per majoris ambitum potestatis, Deum se scilicet fore præsumentis, foveas hostilis persuasionis incurrit; & quæ, si suo ordine mansisset grata factori perpetuum summæ commercium deitatis potuisset apprehendere, competenter sine debito summæ divinitatis officio copiosa promissione lustrata, ad divinitatem non potuit pervenire. Sic ergo sine illius principalis ac summæ rationis affectu, quæ in bonis semper retinendis contrariisque refutandis intemerata perstitit: ad cujus utique similitudinem ratione fuerat animal institutum, ut ea pro suo modulo congruis actionibus imitando, ipsiusque servando reverentiam, subsequendoque gratiam, ut vere similitudo ejus & imago permaneret, obtinere potuisset, fieretque divinæ rationis tamquam suæ parentis & auctoris digna consortio; & per hæc nihilo minus, utpote particeps æternitatis, æterna constare, dum sua quæ creata fuerat dignitate confidit; sibique se putat in eo quod erat facta subjacere, nec subdita veneratur devotione factorem, & ab illius participatione discessit, & in seipsa sine illo, in quo habebat subsistere posse, non constitit. Atque ita ordinem legitimæ rationabilitatis excedens, in irrationabilitatis abruptum per verisimilitudinem ratiocinationis, qua Deum se fieri credebat, abducta est; & illius privatione, quæ sempiterna vita est, in istam recidit, quæ sine fonte vitæ vitam perpetuam retinere non posset. Quam vis ergo pro his transgressionibus digna fuerit ultione, justus tamen arbiter Deus sic istam creaturam propositæ legis æquitate corripuit, ut quæ divinum sequi tramitem inter felicia fastidivit, sibimet ipsam merita lance dimisit. Ut tamen quia & decepta fuerat creaturæ porioris incursu, illius scilicet, quæ fremebat, illo terrenam proficere posse substantiam, unde spiritalis ipsa deciderat, & tamquam solatium capere cupiebat de alterius ruina creaturæ, velut non solum se culpandam ex alterius quoque transgressione prætenderet, sed lapsum suum in creatoris referret opificium, cujus & aliud opus constare veluti minime potuisset, ineffabili circumventæ pietate consuleret, utramque vero creaturam recte conditam hac ratione monstraret, quia & degeneres angeli per sanctorum angelorum beatitudinem confutantur. Quod iisdem modis, quibus illi, hoc est, debitæ pietatis officio, creatoremque suum debita prædicatione laudando, per dignationis ejus augmenta, profectumque reverentiæ competentis, participationem boni parentis, stabilitatemque perpetuam sempiternæ gloriæ sunt adepti. Sic isti quoque si eodem tenore niterentur, ad similem beatitudinem venire potuissent, nisi desides a sui laude factoris & competentem reverentiam non sequentes, ab ejus retracti participationis affectu, propriæ nequivissent incrementa perfectionemque sumere dignitatis, dum suæ institutionis claritate detentis ulterius se nihil egere, ac sibi se sufficere posse præsumunt, per quæ seipsos obtinere fidentes quidquid per solam gratiam potuissent conditoris adipisci, quod in suæ prorsus conditione mutabilitatis habere non poterant, homo quoque de seipso manifestis indiciis revincatur, in tantum rite factus, ut qui per divinam gratiam potest surgere post ruinam, multo amplius potuisse doceatur, si eamdem gratiam devota mente sequeretur, integer permanere, quantumcumque gratia ista prævaleat magis inde cognosci, dum & incolumis absque eadem stare nequiverit, & valeat ad eamdem incolumitatem redire, post lapsum. Bonus ergo artifex Deus, qui sempiternum & summum semper habet esse: quod bonus est, atque ideo nec unquam crescendi gerit amplius appetitum: quia nihil est super id, quod sempiternum bonum semper & summum est, nec ulla potest inclinatione diminui, de hoc ipso, quod summum bonum sempiternumque consentit. Unde etiam non per rapinam in forma Dei dictus est constitutus; qui hoc habebat utique per naturam, sicut ille spiritus, qui quod nec sempiternum habebat omnino, nec summum per rapinam maluit occupare, quam per auctoris gratiam, perpetem consequi dignitatem, a quo sumpserat angelicæ substantiam claritatis, quemadmodum beati angeli in divina gratia permanentes consecuti sunt sempiternæ beatitudinis firmitatem: pravus autem spiritus nec illud potuit obtinere quod visus est incompetenter invadere, & tenorem suæ conditionis excedens, in hoc etiam non potuit permanere, quod factus est. Auctor ergo bonus ut bonum se opus condidisse firmaret, si in eadem sui conditione persisteret; inferioris creaturæ suæ miseratus offensam, quod spiritualis substantia, quæ & sui & alterius processerat, ipsa deceptrix atque in sua nequitia perseverans omnino consequi digna non fuerat, terrenæ conditionis & per fraudem deceptæ substantiæ naturam pariter clementer suscepit & causam; sicque ut nunc breviter explicemus, competenti lapsam dispensatione reparare proponens, ut in seipso hæc eadem natura, quæ per inobedientiam mortis rediret ad vitam, solus ipse peccat * in se sciens in substantia, quam post peccatum restaurandam potenti benignitate susceperat, ut indebitam mortem quam sine peccato utique non debebat pro his qui per peccatum debitores mortis exiterant, imputaret; simulque diabolum hominis deceptorem, qui con-

Cur diabolus peccavit.

Gratia Dei homine quantum potuit.

Cur Deus Verbum, carnem humanam suscepit.

Diaboli in humanum genus invidia unde est orta.

f. peccati ne scienſ

consentientem sibi subditum per divinam tenebat jure sententiam, per justitiam nihil ei reddere jam debentem. Et cum occidisset eum in quem sine peccato licentiam non habebat, merito ei vice mutua subjugaretur addictus, quique se humanæ substantiæ utpote captivæ suæ dominum Deumque jactabat; huic & justo pariter, & Deo vero mutuo subderetur. Intererat enim æquitatis immensæ & non abruptæ divinæ potentiæ diabolus, sed ipsius hominis etiam quem se prostravisse jactabat justitia vinceretur, quibus non satis habuit reparator excelsus, ut ipse tantummodo in ea natura quam sumpserat gereret de hoste humani generis hunc triumphum. Quid enim præstaretur universæ nostræ creaturæ, si victor diaboli solus Christus existeret? Tribuit ergo fidelibus suis dignanter immensa pietate consortium. Tribuit per gratiam suam fidemque collatam, ut hominum millia ineffabilis compendio sacramenti participatum ejus acquirerent, renovatæque in suo salvatore naturæ facti consimiles, ipsi quoque fierent deceptoris sui mutata sorte victores. Itaque contra superbum spiritum permanentem, hoc est provisum curatione salvandis, ut competentibus modis ad suæ conditionis integritatem proficerent, dignitatemque cœlestem; quatenus elationis exitialis affectum (qui non solum humanam, sed ipsam quoque, sicut dictum est, angelicam prostraverat ante naturam) humanitate necessaria medicinaliter declinaret ad integritatem reparandam, quippe post lapsum carere debuit illo malo, quo integra præstare nequiverat: oportebat autem ut ipsa quoque rationabilis humana creatura quod propria voluntate perdiderat, etiam secundum Dei gratiam propriam reciperet voluntatem, & quæ sine merito curabatur, tribueretur ei, ut etiam hæc sequeretur ex merito: propterea maluit singularis ille salvator perfici potius in infirmitate virtutem, quam rursus sine infirmitate vel de se confidentem, vel auctoris negligentem fieri humanam substantiam sine infirmitate securam. Hinc est igitur quod B. Paulus, qui & ruinam conditionis humanæ, & restaurationem ceteris copiosius intimavit, etiam de seipso clamat: *Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Satanæ, qui me colaphizet; propter quod ter dominum rogavi, ut discederet a me, & dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea; nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi*; & iterum ipse: *Vanitati enim creatura subjecta est*; adhuc utique vanitati, quantum adhuc mundanis sensibus implicatur, corruptibilique conditione deprimitur; illa utique creatura, de qua idem dicit alibi: *Si qua igitur nova creatura, vetera transierunt: ecce facta sunt omnia nova*: & de qua idem alibi dicit: *Ipsius enim sumus figmentum, creati in Christo, in operibus bonis*. Itemque ipse de eadem: *In Christo enim Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura*.

Hæc utique creatura, qua in Christo refecti sumus, non qua ab initio facti sumus, de qua etiam beatus Jacobus apostolus sic ait: *Voluntarie genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus*, non illius creaturæ, quæ in Adam condita est, *sed quæ Patris luminum, a quo est omne datum optimum, & donum perfectum*, voluntate genita verbo veritatis, initium sumpsit in Christo; & hoc ipsum ideo, ne quibuscumque suis bonis fideret humana substantia: sed quidquid recti in se esse cognosceret, desursum descendens, esse perpenderet ab incommutabili & sine vicissitudinis obumbratione luce semper immensa, per quam sibi mutabili & vicissitudinum obumbratione fuscatæ, luminis veri munus sentiret impendi. Hæc est igitur illa creatura, quæ spiritualiter vivens, non volens sustinet mortalis infestationis affectus, contra quos indesinenter pugnans, mallet non habere quos vinceret, quam cum infesto jugiter hoste confligere. Non volens ergo subjaceat in tantum vanis desideriis, in quantum sine dubitatione peritu-
ris. Unde dicit apostolus. *Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, ut non quæ vultis, illa faciatis; sed propter eum*, inquit, *qui subjecit in spe*, ut nemo in hac scilicet vita rursus de plena felicitate sit arrogans; ac ne rursus forsitan desperatione succumberet, sic eam subjecit his molestiis perferendis, ut tamen spe consoletur erecta. Hæc est igitur sine ambiguo creatura, de qua ait; *quia & ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei*. Patefecit de qua creatura vellet intelligi, *in libertatem*, inquiens, *filiorum Dei*, quæ in hoc mundo ex ea parte nunc servit, qua vitiis infestatur humanis. Tunc ad libertatem filiorum Dei perfecta securitate venturam, *cum corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem. Ut fiat sermo qui scriptus est: Absorpta est mors in victoria. Ubi est mortis victoria tua? ubi est mors in stimulus tuus? stimulus autem mortis peccatum est, virtus vero peccati lex. Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum Jesum Christum*. Quapropter beatus apostolus manifestius volens & de qua creatura ageret, & de qua ejus servitute, quave libertate differeret, utpote per quem Christus loquebatur, ostendere, adhuc inculcat, & dicit: *Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit & parturit*, non nisi rationabilis creatura est, & illa rationabilis, quæ quid ingemiscat, quidve parturiat, jam renata cognoscit, & infirmitatem suam deflens, promissionem perpetuæ tranquillitatis expectat, quo doctor egregius quousque perducat, diligentius intuendum est: *Non solum*, inquiens, *illa*, hoc est creatura populi Christiani, *sed nosipsi primitias spiritus habentes*; Ipsi utique apostoli, ipsi ecclesiæ principes & parentes, qui primordialiter sancti Spiritus dona sumpserunt, quæ ecclesiasticis ministrarent spiritualiter incrementis; ubi sine controversia semetipsos quoque in una eademque quamvis majore gratia præditos, unde & ait; *primitias spiritus habentes*, quasi primates gratiæ Dei, in una tamen eademque secum totamque ecclesiam generali conditione constituit: *sed etiam nosmetipsi*, dicens, *primitias spiritus habentes, intra nos gemimus*, aperuit quorum ille gemitus, quem supra dixerat, esse noscatur, & quid gemeret evidenter exposuit, *adoptionemque expectantes*, certe jam sacramento regenerationis pignus adoptionis accepit. Quæ est ergo ista adoptio, quæ post adoptionum initia sustinetur, quæve redemptio corporis nostri, quæ ventura proponitur? Ergo non accepisti, quæ expectare te dicis? Accepi, inquit, sed mysteriis sum renovatus initiatusque cælestibus superstes, & in hac adhuc mor-

Gal. 5.

Rom. 8.

ibidem.

1. Cor. 15.

Rom. 8.

Apostoli quomodo dicantur habere primitias spiritus.

mortalitate consistens, quæ sua sunt, in me competenter operantibus, ad eorum plenitudinem perfectionemque valeam, atque hic pugnantium ibi sit consummata victoria, ubi dicendum est: *Absorpta est mors in victoria: ubi est mors stimulus tuus. Nunc autem spe salvi facti sumus; spes autem quæ videtur, non est spes; nam quod videt quis, quid sperat? si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus*, satis clara luce patefecit qui sit status in hac vita fidelium, quid in fide teneant, quid in spe sustineant, quid tota caritate desiderent, quod totum incunctanter ideo fit, sicut quidam magister ecclesiæ sapienter edocuit, dicens: Ad magnam enim utilitatem fidelium materia est servata certaminum, ut non superbiat sanctitas, dum pulsatur infirmitas, quo scilicet sua saltem fragilitate commonita post ruinam, non in se fidat nostra conditio, sed ad illius incessabiliter recurrat misericordiam reformanda, cujus gratiam non quærendo, nec in paradisi potuit intemerata felicitate constare, discatque sine tali præsidio inde lapsam per quod instruitur post ærumnas ad gaudia redire perpetua; multoque se magis incolumem hoc subsidio durare potuisse, quo non solum ad creationis suæ reducitur institutum, sed ad cæleste præparatur habitaculum. Huic autem disputationi nullatenus æstimetur esse contrarium, quod in epistola sua beatus Jonnes apostolus & evangelista differuit: *Quia qui natus est ex Deo, non peccat*, ut ex hoc videlicet qui regenerati sunt, non peccare credantur: quod utique si eo sensu, sicut quidam non recte judicantes arbitrantur, vir magnus ille prompsisset, universaliter utique quisquis renatus esset jam peccare non posset. Deinde contra hunc eumdem apostolum sentire convincitur, si quis hoc eum definisse prætendit: idemque quippe dicit alibi: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosipsos seducimus, & veritas in nobis non est*: Et iterum: *Si dixerimus quia non peccamus, mendacem faciemus eum, & verbum ejus non erit in nobis*: & utique hoc tantus & talis dicebat apostolus: cujus si quis potiorem se meritis æstimare contendit, ipse videat, cavetque ne incidat in mortiferæ præcipitationis abruptum. Certe enim ipse qui hæc dicebat, ex Deo utique natus erat; & tamen docebat atque prædicabat, dicens: *Si dixerimus quia peccatum non habemus, nosmetipsos seducimus*, & cetera, quæ superius comprehensa sunt: sed qualiter peccare non possit, qui ex Deo nascitur, ipse potius vir Deo plenus exponat: *Si dixerimus*, inquis, *quia non peccavimus, mendacem faciemus eum*: *quod si confessi fuerimus delicta nostra, fidelis est & justus, qui dimittat nobis peccata, & mundet nos ab omni iniquitate*. Patefecit quomodo qui ex Deo nascitur, peccare non possit, ut scilicet unusquisque fidelium postquam ex Deo natus est, sicut, se non habere peccatum pronuntiare non debet, sic quod admittendo contraxerit, confidenti relaxatione submotum peccatum inesse non possit, sicut ipse etiam secutus adjunxit: *Hæc scribo vobis, ut non peccetis: sed si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem justum, & ipse est propitiatio peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum, sed totius mundi*. Quod breviter indicatum prudens lector per totum scripturarum corpus copiosis poterit testificationibus invenire, & manifestius approbare.

Sic temperatum nostræ salutis antidotum, ut omni protervitate deposita, *qui gloriatur non in se, sed in domino glorietur*. Etiam illud præterea diligentibus intuendum est, quod quosdam movere perspeximus id quod ait apostolus, cum conjugibus fidelibusque loqueretur, sanctificari scilicet sive virum sive mulierem infidelem per cujuslibet sexus fidele consortium; & in primis non inconvenienter occurrit quod dictum est de fœdere conjugali; *erunt duo in carne una*. Per quod possit consequenter intelligi, ut quoniam cujuslibet conjugis fidelis corpus templum est Dei, & regeneratione purgatum, divinique sanctificatum per purificationem mysterii, secundum quemdam modum, per conjugalis unitatem carnis etiam conjugis infidelis sanctificatio corpus attingat, longeque distet ista societas ab illo consortio quod in utrisque conjugibus idolis mancipatum est, & immundi spiritus habitatione pollutum, dum in illo genere nuptiarum per legem fœdusque conjugii, ad alterum tametsi nescientem forsitan nec volentem divina benedictio per alterius unitæ sibi carnis accedit. In isto vero, & principalis illa fornicatio qua anima alienatur a Deo & spiritus pravi contagium tam reddat utrumque conjugem detestanda coinquinatione maculatum, quam ab illa fide quæ corda purificat summæ divinitatis externus. Deinde non irrationabiliter (quantum arbitror) & illud concurrit, ut oratione fidelis cujusque conjugis etiam infideli misericordia quantacumque præstetur, vel ipsa certe quæ ad salutem pertineat temporalem: in qua misericordia non parum divinæ pietatis acquirit: & per hoc secundum quemdam modum particeps divinæ dignationis effectus edicitur. Si enim cibi qui per legem sacram describuntur immundi, per verbum Dei sanctificari testatur apostolus, unde etiam illud est: *Quod Deus mundavit, tu commune ne dixeris*; non erit absurdum nec inconveniens quod per fidelis conjugis precem, quam fieri pro ipsa certum est affectione conjugii, aliquid etiam infidelis conjux sanctificationis, misericordiam divinam quam fidelis conjugis implorat supplicatio, consequatur, longeque differat (sicut dictum est) ab illo connubio, in quo utrique conjuges a veræ divinitatis sunt puritate exteri, & voluntarie submoti, sed immundos utrique spiritus invocantes, pari immunditia sunt referti. Nam si comparatione levium vel gravium peccatorum justificatus dicitur, ab eo qui majoribus est vitiis involutus ille quem minor reatus involvit, (sicut dicitur ad Jerusalem quæ tunc criminum & prævaricationum immanitate fervebat: *Justificasti sororem tuam Sodomam*) quanto magis justificatio vel sanctificatio, & si non plena atque perfecta, secundum tamen quemdam modum competenter accipitur, ubi non solum a fideli conjuge minus peccatur, sed ab eo etiam conjuge peccatore remedium summæ divinitatis exposcitur, quam ubi a conjugibus utrisque peccatur. Nam secundum quemdam modum hanc sanctificationem per fidelem conjugem etiam infideli conjugi pervenire hæc ipsa verba testantur apostoli: siquidem non jam infidelem conjugem legitimam sanctificationem sumpsisse confirmat, quia per fidelem conjugem quippiam sanctificationis acquirat. Denique qua sit conditione censendus secutus adjunxit: *Nam si infidelis, discedat*, non jam in-

de

v. Cor. 11. Rom. 8.

Fidelium in hac vita status.

Augustinus.

Natum ex Deo non peccare quomodo intelligendum.

1. Joan. 4.

1. Joan. 1.

Ibidem.

1. Joan. 2.

2. Cor. 10.

2. Cor. 7.

Act. 11

Ezech. 16.

1. Cor. 7.

de tanquam fidelem ſuſcipi deſignans, quia per hæc quæ dicta ſunt aliquid ad eum pervenit fidelis conjugis, ſive conſortium, ſeu precem divinæ ſanctificationis & gratiæ, ſed niſi ipſe quoque fidelis exiſtat, pro infideli ſit procul dubio judicandus. Eſt etiam ille modus infideli conjugi ſanctificationis impertiendæ per conjugem jam fidelem, ſi huic exhortationem converſionis ad Deum, & credulitatem ſummæ divinitatis inſinuèt, majeſtatem virtutemque ejus inculcet, & per affectum conjugii eum facilius informet & inclinet ad fidem, aſtruens quæ ſit ſpes in unum Deum credentibus, vel in hujus vitæ curſu, vel poſt ejus tranſitum quæ requies ſit futura. Hæc cum per fiduciam conjugii ſanctis verbis cor ejus aſſidua voce pulſando conjux fidelis frequenter inſinuat, divinæ ſanctificationis eidem, & menti ejus, & corpori propinat effectum, ſicut ait beatus Petrus apoſtolus: *Similiter mulieres ſubditæ ſint viris, ut ſi qui non credunt verbo, per mulieris converſationem ſine verbo lucrifiant, conſiderantes in timore caſtam converſationem veſtram*; quam ſi per familiaritatem ſuſcipiat conjugalem, & Dei gratiam ſibi per affectum conjugii miniſtratam non in vacuum recipiat & refutet, fit ſanctificatio per fidelem conjugem conjugis infidelis, dum hiſce modis ex infidelitate in conſortium ſanctificationis attrahitur. Alioquin ſi oblatam ſibi gratiam nec per affectum ſuſcipit conjugalem, quæ in vacuum tam divinæ dignationis, quam etiam humanæ ſingularis affectionis oblitus, æſtimat abnuendam, atque ob hoc ipſam quoque conjugis affectionem nititur abjurare, & ab ipſius pii conſortii lege diſcedere, digne permittitur eidem licentia diſcedendi; quia non eſt illo conjugio dignus, quo ſe ipſe judicavit indignum, patienterque ferat fidelis conjux illo ſe caruiſſe conjugio, quod fornicatur a Deo, cui idem conjux fidelis inhærendo, principalem Dei retinet caſtitatem. Itaque & adultero caret, & eo qui reſpuit una veraciter fieri caro cum conjuge jam fideli, nec æſtimet fuiſſe legitimum quod divina ſibi deſpexerit lege conjugii; ac potius libenter accipiat eum, qui anima ſeparatus a Deo eſt, & a ſe quoque corpore fuiſſe diviſum.

Secundum hunc igitur modum etiam de talium filiis accipiendum eſt, quod illic conſequenter aſſeritur, ubi apoſtolus: quod niſi hæc ſanctificatio inter hujuſmodi conjuges proveniret, filii eorum immundi eſſent, nunc autem ſancti ſunt. Sancti ſunt enim, ſecundum quemdam modum in comparatione illorum, qui ex utriſque parentibus immunditiæ diabolicæ mancipatis contaminatiſque naſcuntur.

Iſti enim ex ea parte, qua de ſancta carne fidelis parentis, & templo Dei, & Deum unum in ſuo corde geſtantis exorti ſunt, nonnihil divinæ benedictionis hauſerunt, in qua utique benedictione ſanctitas continetur, cujus dignatione perſtricti, ſancti non immerito nuncupantur. Per hanc quidam etiam ſanctificationem aſſumunt, ut ad eam ſicut competit perveniant conſequendam, jam ejus per parentem fidelem rudimenta percipiunt, & odorem ſanctæ adoptionis agnoſcunt, precibus Chriſtiani parentis, quibus eis ſine ambiguo imploratur divina miſericordia, utique ſanctificatio jam præbetur, & plerumque fidelis ſtudio parentis, vel ad venerabilia loca parvuli defe-

runtur, vel etiam neſcientibus renatis fonte baptiſmatis ſanctificatio plena confertur. Aut ubi jam capaces rationis extiterint, adhortatio & inſinuatio pii parentis ingeritur. Quæ omnia ſanctificationis inſtrumenta eſſe manifeſtum eſt, quibus ut ad ejus veniant firmitatem, aut ſi iſta deſpiciunt, ſemetipſos ſanctificatione diſpolient, & gratiam Dei, quæ his per affectum parentum ingeritur, evidenter evacuant. Atque ita de ſanctis vel de eruditionibus ſanctitatis abſciſſi, in non ſanctorum conſortia profana rediguntur. De quibus nihilo minus ſic dicatur, quomodo de parentibus eorum infidelibus præceptum; *Si infidelis vult diſcedere, diſcedat*. Numquidnam hæc genera ſanctitatis, vel ſanctificationis de utroque profano parente progenitis filiis intimantur? Ecce quid intereſt inter ſobolem ex illo vel iſto conjugio procreatam: ecce quemadmodum iſti familiares & propinqui ſunt ſanctificati, atque ideo non immerito ſancti ſunt editi, & quibus divina miſericordia conſequenter ejus precibus imploratur, quique cum ſanctis educationibus imbuuntur, & ſacræ religionis initiantur affectu, ad cujus ſi pervenerint firmitatem, illius per ſacramentum ſanctificationis plenitudinem conſequuntur, cujus per fidelem parentem etiam ante ſacramentum rudimenta ſumpſerunt, per quæ rudimenta jam ſancti, qui ſancta inſtitutione præparabantur, non incongrue ſunt vocati. Numquid autem quia dictum eſt ſanctificari infidelem conjugem per fidelem, ita dictum eſt, ut jam propriæ credulitatis ſanctificatione non egeat, ac non magis ideo quia per illam familiaritatem fidelis conjugis percipiendæ ſanctificationi proximus ſit, & propinquus effectus. Nam ſi jam ſanctificatus diceretur, ut ſanctificatione penitus non egeret, non de eodem in conſequentibus diceret: *Infidelis ſi vult diſcedere, diſcedat*: ſic ergo & filii eorum nuncupati ſunt ſancti, quia per ſancti parentis affectum capiendæ ſint proximi ſanctitatis; non quod jam ipſi propria ſanctificatione non egeant, quæ utique; ſicut nullus Chriſtianus addubitat, ſine regeneratione Dnis ſacræ myſterio nec ſumitur nec habetur; ſicut & parens eorum infidelis ſic ſanctificatus dicitur per fidelem, ut tamen ingeſtæ ſibi per fidelem conjugem ſanctificationis ipſe legitimum non ſuſcepit effectum, infidelis fuerit nuncupatus. Sicut ergo eum, quem per fidelem conjugem ſanctificatum dixit, poſtea nuncupat infidelem, quia proprie ipſe vel ipſa non credidit, ſic & filii qui per fidelem parentem eo modo ſanctificati quo conjunx, ſancti appellati ſunt, niſi ipſi quoque proprie credant, infideles conſequenter exiſtunt: ſatis enim apparet, ſecundum quemdam modum ſanctificationem hanc conjugis appellatam, qui poſtea infidelis aſſeritur; ſic ergo & de filiis intelligendum eſt.

Numquid igitur, quod ſæpe repetendum eſt, ſoboles profanorum hujuſcemodi ſanctitatis aliqua cujuslibet parentis portione contegitur, vel aliquibus hujuſmodi diſciplinis, precibus, adhortationibus cujuſpiam participationem, vel notitiam, vel auditum, vel eruditionem ſanctitatis aſſumit, quæ eſt ſub immundorum ſpirituum dominatione conſiſtens, & diabolicis prævaricationibus, & contagiis mancipata? Hoc modo ſemper immunda eſt, quo parentes, quamdiu in eadem perverſitate conſiſtit: plerumque autem & per anticipationem (quod in ſcri-

1. Cor. 7.

1. Cor. 7.

1. Pet. 3.

Quomodo dicantur ſancti filii qui ex alterutro fideli conjuge nati ſunt.

Per anticipationem dicitur aliquid eſſe in ſcriptura quod futurum eſt

scripturæ sanctæ textu frequentius invenitur) jam esse dicitur quod futurum est, sicut in evangelio legimus. Quia Jesus moriturus erat pro gente, & non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Filios Dei certe jam nuncupans, qui adhuc essent diffusa gratiæ evocatione per mundum sacris innovandi mysteriis, in Dei filios
Joan. 20. adoptandi: vel cum dicitur: *Beati qui non viderunt & crediderunt*, jam beati appellati sunt qui adhuc tunc futuri fuerant beati, cum essent quæ non viderant crediturí; sicut & plerumque pro faciendis jam facta referuntur, ut
Luc. 24. *foderunt manus meas, & pedes meos*. Item tamquam profitendo definitur, quod non sit causa qualibet interveniente faciendum, sicut bea-
Per anticipationem in scripturis dicuntur facta pro faciendis. tus apostolus pro devotione prædicationis injunctæ ad Hispanias se profitetur iturum: quod tamen certa dispensatione deitatis, quod fieret non provenit: alter cum appellatur, aliquid esse; quod hoc ipsum esse cessavit, vel cessaturum est, hoc ipsum esse; quod dicitur, ut Judas apostolus qui prævaricando, quod est appellatus amisit, sicut idem & discipulus dictus est, cum quidem nec Christi discipulus
Joan. 1. esset, sed potius diaboli, sicut de eo dictum est: *Unus ex vobis diabolus est*, quod diaboli esset operarius. Dictus est tamen discipulus etiam, cum nec verus esset, & cessaturus hoc dici. Est & ille modus, quod sæpe velut generaliter & absolute dicitur, cum tamen ad
Genes. 22. omnes generaliter non pertinere manifestum est, ut cum dicitur Abrahæ: *In semine tuo benedicentur omnes gentes*, omnes quidem gentes benedicentur: nec erit ulla natio sub cœlo, cui non prædicetur evangelium, & tunc veniat finis; sed ipsæ gentes non ex integro omnes benedicentur, quia non omnium est fides: vel
Philip. 2. sicuti est, *omnis lingua confiteatur Deo*; cui locutioni sensus ille connectitur, cum ex parte totum sæpius nuncupatur: sicut & tunc homo Juda cum totam gentem procul dubio nominaret. Sic & illi fideles sancti videri possunt vocati: quia multi, vel plurimi ex his, per ea quæ dicta sunt, mysteriis imbuti cælestibus, sancti efficientur, & merito jam esse dicti sunt quod futuri sunt, vel ex ea portione, qua per religiosum parentem erant participes sanctitatis, tamquam jam ex integro id essent, sancti sunt nuncupati, vel quia ex talibus filiis multi futuri essent plenæ sanctificationis hæredes.

Jam & isti ex eo quod futuri fuerant nuncupati sunt, & licet hoc essent plurimi forsitan nunc futuri, a parte sanctorum toti sancti generaliter sunt vocati. De resurrectionis vero qualitate, vel de ea quæ post resurrectionem
1. Cor. 15. species sit futura, audiamus apostolum prædicantem, ubi ait: *Sed dicet aliquis, quomodo resurgent mortui? Quali autem corpore venient?* & humanæ mentis diffidentiam redarguens, quam merito stultam, quæ Deo quidquam judicaret impossibile, nuncupando, competenter ex rerum etiam visibilium & humanis conversationibus usitatam similitudinem comparationemque magnificam præclarus doctor inducit, dicens:
Ibidem. *Insipiens*, (qui Deo hæc impossibilia æstimas, vel ambigis esse facienda) *tu quod seminas, vivificatur, nisi prius moriatur?* Quam similitudinem ad resurrectionem corporis post mortem futuram convenienter aptavit. Deinde quod secutus adjecit: *Et quod seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum granum, ut puta tritici & ceterorum. Deus autem dat illi corpus, prout voluit*. Ad qualitatem jam & speciem, quæ post resurrectionem futura est, genus comparationis adhibere curavit, *prout voluit*, inquit. Quid adhuc quæris? prout voluerit Deus, sic dabit unicuique corpus ineffabili potentia suscitatum: sed forsitan arbitreris, ideo magis significari non unicuique suum reformandum proprie corpus, cum astruatur prout Deus voluerit esse reparandum.

Diligenter ergo sensum plenius hæc tractantis intende; si scire conaris cujusmodi corpus unicuique sit Deus hoc ipsum prout voluerit redditurus, & tamquam tibi jam tunc ad ista respondentis apostoli verba perpende. Nosse desideras, quare resuscitatis hominibus corpus, prout Deus voluerit, sit daturus, agnosce pru- *Ibid.*
denter, *& unicuique seminum proprium corpus*, quod utique non sine causa vir Deo plenus annectit, nisi ut futuras hominum hujusmodi dubitationes expelleret. Audi, inquam, quod sapienter adjecit, & ex similitudine rem ipsam cui comparatur agnosce: *& unicuique*, inquit, *seminum proprium corpus*; si in similitudine proprium corpus, ergo & in re, cujus similitudo est, proprium corpus certum est esse reddendum; semina enim ista sine controversia hominibus comparavit, de quorum utique morte & resurrectione loquebatur: atque ideo singula singulis conferens, quantum ad vivificanda post mortem corpora pertineret, de grani non prius vivificati quam mortui comparatione singulari mirabiliter explicavit. Dehinc quali post resurrectionem corpore conferetur esse quisque venturus, id est, utrum hac conditione, quam moriendo gestaverat, an longe meliore, nihilo minus illa similitudine patefecit, quam secutus expoluit: *Et tu qui* *1. Cor. 15*
seminas, nudum granum seminas, ut puta tritici, aut alicujus ceterorum; & Deus dat illi corpus, prout vult. In hac ergo forma corpus Deum dare, decentius quam obierat, evidenter expressit; sicut in subsequentibus dicitur: *Ibidem.*
Seminatur in corruptione, surgit in incorruptionem; seminatur in ignobilitate, surgit in gloriam: seminatur in infirmitate, surgit in virtutem: seminatur corpus animale, surgit corpus spirituale. Ecce quemadmodum hominis morientis non hoc seminatur, quod corpus est post futurum. Ecce prout vult Deus intelligitur resurrecturis corpus reformare post mortem cum inæstima- *Ibidem.*
bili suæ misericordiæ voluntate: quod fuerat in corruptione seminatum, incorruptibili nobilitate restaurat: quod fuerat terrenæ conditionis in ignobilitate sopitum, in gloria cœlesti resuscitat: quod fuerat mortalitatis infirmitate resolutum, redintegrat in immortalitatis decore vestitum: postremo quod fuerat animale defunctum, corpus spirituale restituit, & reformat: quæ cuncta ad statum meliorationis sublimationisque respiciunt. Illa vero quæ restat pars comparationis annexæ specialiter ad proprietatem corporis unicuique redhibendam pertinere firmatur, qua consequenter dicitur: *Et unicuique seminum proprium corpus*: ubi satis apparet in quavis resurgentium claritate proprietatem corporis esse mansuram: nec otiosum quod beatus apostolus cum de solo humano genere, quod solum est utique suscitandum, nec alia quæcumque substantia hoc est munere decoranda, atque ideo sufficeret ad unum genus hominum unam speciem seminis gratia comparationis adhibere,

per

per quam & non prius vivificari quam mori, & honorabilius corpus quam seminaretur exurgere perdoceret: sed ut diversi sexus proprium corpus asseret innovandum, quod in una specie seminis, quantum ad similitudinem respiceret, non habebat, ne per hoc & unam tantummodo speciem resuscitandorum corporum futurarum significasse putaretur proprietatum distinctione summota; discreta quæcumque seminum genera comparationis suæ caute convenienterque duxit adhibenda, ut proprietatem corporum, sicut dictum est, quam una species discernere non valebat, seminum diversitas indicaret, suppeditaretque plenæ comparationi facultas, per quam ad specialitatem corporum designandam convenientissime diceretur, & *unicuique seminum proprium corpus*, ut quod una species cujuslibet grani, discreto sexu, qui ei nullus æstimare non posset exprimendæ corporum proprietati, sicut sæpe jam dictum est, seminum diversitas intelligentiam ministraret.

1. Cor. 15.

Triplex igitur in hac comparatione propositio, disputatio, diffinitio est: & quantum ad intelligendam resurrectionem pertinet corporalem ex similitudine grani non prius vivificati quam mortui competens similitudo sufficiensque depromta est. Quantum vero ad id attinet, quia *non id corpus seminatur, quod futurum est: sed Deus dat illi corpus prout vult*: in ejusdem continentia lectionis necessario causa referatur, cum corruptibile corpus seminatum perhibetur incorruptibile redditurum, & cetera, quæ huic sensui probantur adhærere.

Ibidem.

Quantum autem ad proprietatem corporum respicit edocendam, plenissime declaratur quod beatus apostolus nequaquam seminis unius comparatione contentus, per quod proprietatem corporum non posset ostendere, cum id una species, ut supra memoratum est, seminis non haberet, studuit ex seminum diversitate monstrare unicuique surgentium, qui sunt utique seminibus comparati, proprium corpus esse reddendum. Et resurgent ergo homines vivificati post mortem, qui utique prius morientibus, & postmodum vivificandis seminibus comparati sunt: & non hoc quod moriuntur, id est tamquam seminantur, resurgunt; *sed Deus eis dat corpus ut vult*, ut sit de corruptibili incorruptibile, de mortali immortale, de inspirituali spirituale; ut quod mortis fuerat conditione decoloratum, immortale & decorum integritate reddatur, & proprium corpus sicut unum quodque seminum sine dubio recepturi sunt: quod quia diverso sexui in uno semine comparari non poterat, ex seminum diversitate collatum est, ut ex diversitate seminum corporum proprietas signaretur. Si vero proprium corpus resuscitatus quisque suscipiet, indubitanter est consequens ut unicuique sexui corpus proprium reformetur; quia, sicut dictum est, & unicuique seminum proprium corpus restituitur attributum. Et si unicuique seminum proprium corpus restituitur, per quæ utique semina in utroque sexu omne genus hominum designatum est, sequitur ut omne genus humanum, quod in utroque sexu istis est seminibus designatum, proprium sit corpus resumpturum. Hoc nos ex verbis apostoli fas est sobria consideratione metiri, ultra quæ cavendum est temeraria curiositate prorumpere; propter quod etiam commonemur: *Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne fueris scrutatus*. Et, *non alta*

Ibidem.

Ibid.

Eccles. 3. Rom. 12.

sapientes, sed humilibus consentientes. Postremo attendentes illud, quod apostolica quoque prædicatione firmatum est, *quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus timentibus se*, quisquis superius memorati sensus apostoli non est intelligentia, vel comparatione contentus; ad hoc certe, velit nolit, sine dubitatione constringitur, ut quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, qualibet audeat sibi mediatione componere, quasi verbo humani corporis aliqua membra culpabilia, vel decora, vel reprehensibilia sint creata, cum Deus fecerit omnia bona valde, & unamquamque speciem in suo genere competenti decore subnixam, nisi quod hæc, quæ inhonesta nostra sunt dicta, concupiscentiæ primordialis decoloraret excessus: quæ utique sic fuerant instituta, ut ad nutum mentis humanæ famulantia, tantummodo ex animæ rationalis arbitrio ad procreandæ sobolis causam suis officiis fungerentur. Prærer hanc vero causam nihil contra mentis imperium, quæ præveniendo insolentius voluntatem, vel cum id voluntas expeteret, quidquam rebellionis afferent. Sed postquam anima summis suis subjecta non constitit, pari in seipsa naturæ contumacis lege punita superbia est, ut huic quoque, id est animæ dominio subjecta consequenter obsequia repugnarent, & quod vetiti præsumptione contradixerat humanæ mentis inobediens appetitus, in ea parte corporis indicaret, qua degeneris, ac decoloratæ superbæque radicis procul dubio vitiosa fuerat generatio propaganda: quæ utique si hic nisi essent hac exorbitatione fœdata potuerant decore tantum humano generi propagando tam honesta, quam moderata persistere etiam in corpore sine dubitatione terreno, quanto magis credendum est in spirituali corpore ineffabiliter decentius hæc posse constare; præcipue cum nihil jam genitalis officii in illa perpetua claritate gestura sint: sed ad hoc tantum suæ speciei formæque non deerunt, ut non aliqua alia forma quam humana, cui promissa resurrectio est, resuscitata judicetur, nec aliquid sit, quod in carnis perspecta resurrectione non maneat, & videatur alia species suscitata, quam integræ carnis humanæ lineamenta designant: quæ quisque non vult fortasse moderata ratione librare, velit nolit, ut dictum est, aut ad illud superius revertetur, *ut quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit*, non æstimet perscrutandum, aut si ultra conatur erumpere, ipse videat suæ temeritatis abruptum. Quam autem condita sunt honesta humanæ membra substantiæ, etiam res illa nos admonet, quod cum in paradiso nudi essent primi parentes, nihil in his confusionis habuerunt. Unde post peccatum & concupiscentiæ virus ingressum, corporum suorum inordinata perturbatione confusi sunt. Atque ideo satis apparet, quod si in illa quavis felicitate paradisi positi, terreno tamen corpore constituti, conspici sine confusione potuerunt, multo magis in illo spirituali corpore, atque in illa sublimi beatitudine, quæ similitudinem gestura est angelorum, & ut homini in carnis resurrectione nihil desit, integer reformetur. Et ne aliquid deforme conditor creasse videatur, si quid de resuscitato corpore subtrahatur bonum, potius ejus opus inde etiam comprobetur, ut ejus conditio in illis

1. Cor. 2.

Genes. 2.

quoque claritatis decore permaneat, nisi forte isti etiam illic adhuc existiment motus corporeos orituros, *ubi* (sicut ipse dominus ait) *neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli*. Quod utique si in unam speciem corporis unumque sexum omnes fuerant suscitandi, cur diceretur causa penitus non fuisset. Quin potius cum femineo sexu magis competat nubere, non illic defuturum, sed cessaturum prorsus a nuptiis indicatur. Cum autem nihilo minus scriptum sit, *ut capiat unusquisque propria corpora quæ gessit, sive bona, sive mala*, quomodo id fiet, nisi uterque sexus in sui corporis proprietate vel judicium subeat, vel præmium beatæ resurrectionis accipiat? Falluntur autem qui putant illud apostoli testimonium sibimet suffragari, quo videntur asserere in virilem formam omnes homines resuscitandos, ubi ait: *Donec occurramus in unum virum perfectum*. Quid ergo facient cum rursus idem dicat: *Despondi vos uni viro virginem castam exhibere Christo*; quod huic utique opinioni eorum erit sine dubitatione contrarium, nisi mysterio competenter inspecto modesta mente cognoscant, qualiter utrum conveniat, quid itaque velit sibi, quod in utroque sexu describat ecclesia, quantum domino referante sentimus, exponimus. Ab initio Christum & ecclesiam humana carne similitudine conjugii designatam sancta scriptura testatur. Proinde cum femineo sexu censetur ecclesia, infirmitas quidem humanæ conditionis ostenditur, quæ tanquam in ecclesia conjuge Christi convenienter exprimitur: sed nomine virginitatis, vel continentiæ ejus propositum vel integritas fidei, de qua & ipse B. apostolus dixerit, intimatur. Cum vero dicitur, *Donec occurramus omnes in virum perfectum*, nec diversum est, nec divinum; quoniam quidquid in ecclesiæ corpore continetur, quæ cum Christo una caro est sacri lege conjugii, etiam ipsius caro modis omnibus in sexu fieri utroque quod dictum est sive illic virginem castam sive huic virum perfectum, ut ita sint in ecclesia catholica intemerata fide viventes, & sancto proposito continentes. Licet adhuc possit in infirmitate conditionis humanæ, ut tamen per unam carnem ecclesiæ & Christi, id est conjugis & viri, in ipso quoque virilem accipiat firmitatem vigoremque perfectum, cujus per ecclesiæ virgineam fidei castitatem, quam cum eodem una caro fiunt, & viri membra perfecta; ubi illa quoque beati apostoli Pauli verba tractanda sunt, quibus ait: *Omnes nos in unum corpus baptizati sumus in Christo*. Quantum ad unitatem utique pertinet sacramenti unum corpus sumus in Christo: quantum ad sexuum diversitatem ipse alibi dicit: *Sive vir, sive mulier, omnes unum sumus in Christo*: cum suo enim toto corpore, quod ejus est plenitudo, perfectus est Christus; & ideo quia per unum idemque mysterium, licet diversi sexus, unum tamen corpus accipitur, per cujus corporis plenitudinem perfectus est Christus. Cum ergo vir Christus ecclesiæ tanquam conjugis suæ & caput sit & virtus, atque perfectio; merito omnis ecclesia in hunc A unum virum perfectum, cujus est una caro, perhibetur occurrere.

Marc. 12.

2. Cor. 5.

Ephes. 4.

2. Cor. 11.

Ephes. 4. Occurrere in virum perfectum quomodo intelligatur.

1. Cor. 12.

Galat. 3.

DECRETA DUO

Quæ Gratiano auctore ex epistola ad Dardaniæ episcopos desumpta sunt.

PRIMUM.

Repeti non possunt quæ triginta annis quiete possidentur.

Post quingentos annos constituta Christi quosdam audio velle subvertere, cum triginta annorum lex hominum non possit abrumpi. *9. xvi. quæst. 3.*

SECUNDUM.

Non oportet ab eorum eleemosynis abstinere post mortem, quibus in vita communicare non destitimus.

Nec quisquam vobis omnino persuadeat, Acacio prævaricatonis suæ crimen fuisse laxatum: * quia qui postquam in collegium recidens pravitatis, jure meruit ab apostolica communione secludi, in hac eadem persistens damnatione defunctus est, absolutionem, quam superstes non quæsivit omnino nec meruit, nec mortuus jam potest impetrare. Siquidem ipsis apostolis Christi voce delegatum est: *Quæ ligaveritis super terram*, & reliqua. Ceterum de eo, qui in divino judicio est constitutus, nobis fas non est aliud decernere, præter id in quo eum dies supremus invenit: atque ideo nisi ejus nomine refutato, ceterisque consortibus hujus erroris, cum nullo prorsus eorum participare debetis mensæ dominicæ puritatem, quam majores nostri semper ab hæretica magnopere servaverunt pollutione discretam. *24. quæst. 2. Nec quisquam.* * non advertit Binius hæc sumpta esse ex epist. ad episcopos Dardaniæ supra pag. 47. *Matth. 18.*

CONSTITUTA GELASII PAPÆ,

QUÆ EPISCOPI IN SUA ORDINATIONE ACCIPIUNT;

Quibus Afrorum ordinationes inter alia prohibentur ex diurno pontificum, aliisque fide dignis codicibus MSS.

Papa ille clero, ordini, & plebi consistentibus civitate illa, (*a*) dilectissimis filiis (*b*) in domino salutem.

[1] PRobabilibus desideriis (*c*) nihil attulimus tarditatis. Fratrem (*d*) jam, & coepiscopum nostrum illum vobis ordinavimus sacerdotem. Cui dedimus in mandatis, ne unquam ordinationes præsumat illicitas: ne bigamum, aut qui virginem non est sortitus uxorem; qui neque illiteratum, vel in qualibet corporis parte vitiatum, aut expœnitentem, vel curiæ, aut cuilibet conditioni obnoxium, notatumque ad sacros ordines permittat accedere. Sed si quos hujusmodi forte repererit, non

1 In libro diurno Rom. Pont. inscribitur: *Synodale quod accipit Episcopus*. Est & inter Epistolas Gregorii II. ordine quarta. Citatur & apud Gratian. ex Gelasio 26. XII. quæst. 2. clero, ordini, & plebi Brendesii. *Harduinus*. Gelasio etiam inscribitur in Lucensi Codice vetustissimo. *Mansi*.

(*a*) Ex Luc. cod. 490. damus variantes. (*b*) *Deest* in Domino *salutem*.

(*c*) *addit vestris* (*d*) *etiam*

non audeat promovere. Afros passim ad ecclesiasticos ordines prætendentes nulla ratione suscipiat, quia aliqui eorum Manichæi, aliqui rebaptizati sæpius sunt probati. Ministeria atque ornatum ecclesiæ, vel quidquid illud est in patrimonio ejusdem non minuere studeat, sed augere. De reditu vero ecclesiæ, vel oblatione fidelium quatuor faciat portiones: quarum unam sibi ipsi retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat: Tertiam pauperibus & peregrinis: quartam ecclesiasticis fabricis noverit reservandam. De quibus divino erit redditurus judicio rationem. Ordinationes vero presbyterorum, seu diaconorum non nisi quarti, septimi, & decimi mensium jejuniis; sed & ingressu quadragesimali atque (*a*) medio, vespere sabbati noverit celebrandas. Sacrosancti autem baptismi sacramentum non nisi in paschali festivitate, & pentecoste meminerit esse præbendum, exceptis his qui mortis urgentur periculo, ne in æternum pereant, talibus oportet remediis subveniri. Huic ergo sedis nostræ præcepta servanti devotis animis obsequi vos oportet, ut inreprehensibile, placidumque fiat corpus ecclesiæ, per Christum dominum nostrum, qui vivit, & regnat cum Deo patre omnipotente, & Spiritu sancto per omnia sæcula sæculorum Amen. *Et subscriptio ejus.* Deus vos incolumes custodiat dilectissimi filii.

XV. EPISTOLA GELASII PAPÆ.

Narrat quæ a Rustico Lugdunensi episcopo acceperit subsidia & quantas ab Acacio sustineat persecutiones.

Dilectissimo fratri Rustico Gelasius. *

INter ingruentium malorum turbines & variarum tentationum quibus pene mergimur afflictationes, tua nobis caritas, amantissime frater, grande solatium propinavit. Quid enim consolatius posset accidere quam videre fratres carissimos invicem compatientes & partem oneris ferentes, quibus non minima benedictionis portio collata est. Benedictus Deus qui tua erga nos taliter affecit præcordia, ut non tantum quæ patimur, animo sentias, sed ea monstres in sanctæ tributionis exhibendo misericordiam, qualem habeas in compassivo corde caritatem, & adjungas ad dulcissimæ consolationis sermones quæ sunt præcipuæ inter amicos opitulationes. Verum dilectionem tuam non fatigabimus scribentes quam in arcto fuerimus. Scit frater noster & coepiscopus Æonius * quam utile fuerit & quod miserit, & quod ad nos misisti subsidium. Ceterum frater noster Epiphanius * qui ad gentis suæ relevandos & redimendos captivos ad partes vestras destinatur, fraternitatem tuam certiorem faciet, quantam ob impiissimi Acacii causam persecutionem sustinemus. Sed non deficimus, & inter tot pressuras nec cedit animus, nec relaxatur zelus, nec subvertit metus. Sed licet aporiantes & angustiati, confidimus in eum qui dabit cum tentatione proventum: & si ad tempus finit deprimi, non patietur opprimi. Fac, carissime frater, ut tuus tuorumque in nos, vel potius in sedem apostolicam non cesset affectus. Qui enim in petra solidabuntur cum petra exaltabuntur. Adjuva fratrem nostrum Epiphanium, & sentiat quia me amas, & cum redierit ad propria, scribat dilectio tua tam quæ sibi quam quæ fratribus nostris & coepiscopis per Gallias constitutis circa impiissimi Acacii causam videbuntur. Deus te præstet incolumem frater carissime. Datum VIII. Kalend. Februarias Asterio & Præsidio vv. cc. consulibus. *

* Arelatensis archiepiscopus

* Ticinensis ep. cujus vitam scripsit Ennodius.

* Anno Ch. 494

AD EPISTOLAS GELASII PAPÆ I.

APPENDIX.

GELASIUS PAPA.

QUid novæ ædificationi antiqua ecclesiarum poterit præjudicare divisio; cum in ea non futura, sed quæ erant præsentia finirentur? Nunc autem ad hanc basilicam, quæ dedicanda est, illud debet summa intentione disquiri, quis, id est, cujus civitatis, ex eadem re, ante quam basilica, quæ fabricata est, fundaretur, baptizaverit incolas, aut ad cujus consignationem sub annua devotione convenerint. Non enim terminis aut locis aliquibus convenit diffiniri, sed illud facere diœcesim quod superius continetur, ut constet commanentes a quo fuerint lavacri regeneratione purgati. Et ideo, fratres carissimi, amotis ambagibus, & omni circuitione submota, hoc vos modis omnibus convenit investigare, ut ille maxime ad consecrationem vocetur, cui per hunc modum, quem præscripsimus debere, permitti noveritis. In ceteris etiam ecclesiis, quas post constitutum quod gestis sanctæ memoriæ Leonis Papæ in synodo nuper relectis in his locis quæ distincta sunt per subreptionem ab virunnis * episcopo constiterit consecratas, hæc eadem & requirenda, & sunt modis omnibus ordinanda; ita tamen ut documentum, quod superius diximus, in omni constitutione servetur: quia quicquid supplosis petitionibus claruerit postulatum, id in irritum merito tanti præsulis erit contemplatione deducendum.

* Locus corruptus.

GELASIUS IN DECRETIS

Dulcio defensori.

EXperientia tua præsenti admonitione susceptа filiis nostris viris magnificis Æmiliano magistro militum, & Constantino judici, & Ampelio ex nostra exhortatione dicere non omittat. Ecce, sicut magnitudinis vestræ desi-

de-

(*a*) *mediana.*

derium poſtulavit, ſine mora aliqua, & ſine ullo diſpendio, ita ut nec ipſas dare eccleſiaſticis officiis conſuetudines ſineremus. Anaſtaſium diaconem Lucerinæ civitati ordinavimus ſacerdotem. Propterea nunc magnificentia veſtra ejuſdem epiſcopi vel eccleſiæ Lucerinæ utilitatibus in univerſis quæ ſunt neceſſaria libenter impendat, & competentia vigilantiæ ſuæ tribuat Chriſtiana devotione ſolatia.

STEPHANO EPISCOPO, GELASIUS.

OPortuerat Antiſtiam, quæ direxit petitorium, in deſiderata ſibi pudicitia permanere, quia non facile contemnere debuit, quod facile prius credidit poſtulandum. Pertractato enim & maturato conſilio juventutem ſuam, vel ea quæ petitorio debuit æſtimare, nec contra electionem viduitatis indictæ ſuffragia poſtmodum & occaſiones rumpendæ quærere caſtitatis. Sed quia mutabilem mentis errorem ferendæ culpæ cupiditate temeravit, & maritum potius incontinentiæ ſuæ, quod nullis prohibetur legibus, exquiſivit, ſupradictam proceſſioni ſolitæ noveris eſſe reddendam, & ut acceſſus eccleſiæ & miniſteriorum ſacra communione potiatur.

AD TERTIAM HANC EPISTOLAM ADNOTATIO.

Nec contra electionem viduitatis &c.

VIduæ nullam ſolemnem caſtitatis profeſſionem emittebant. Quæ ſi obligatam Deo privati voti religione caſtitatem aſſumpto conjugio violabant, nonniſi Deo reddebant rationem. Vide epiſtolam Gelaſii ad epiſcopos Lucaniæ c. XXI.

GELASIUS PAPA

MAXIMO ET EUSEBIO EPISCOPIS.

Iterum ex Baluz. ubi ſup. cum ſeq.

LIcet regulis contineatur antiquis, parochias unicuique eccleſiæ priſtina diſpoſitione deputatas, nulla poſſe ratione convelli, ne per conſuetudinem peſſimam exempli mali temeritate creſcente, ubique univerſalis confuſio naſceretur, jam in decretis noſtris ante non multum temporis deſtinatis, omnia juſſimus, quæ taliter fuerant invaſa, reſtitui. Sed quia temeritas pervadentium legem ſibi putat poſſe generari, ſi ſceleri ſuo pertinaciam retentionis adjungat, ea quæ inter fratrem & coepiſcopum noſtrum Conſtantinum Camiſcanæ eccleſiæ ſacerdotem, & directos ab Anconitano pontifice decrevimus, per vos impleri cupimus. Tunc formam in cæteris cogitationibus quæ ſit ſequenda perſcripſimus. Nulla igitur præſumptione ſtatum parochiarum, qui perpetuæ ætatis firmitate duravit, patimur immutari, quia neque negligentia pontificis, neque temporalis adjectio, quæ per incuriam forte generatur, nec ignavia faciente conſenſus, nec ſurripiente ſupplicatione præceptio divellere poteſt ſemel diœceſim conſtitutam, ex qua ſemper ad regenerationem atque conſignationem plebs devota conſiſtit.

IDEM JUSTINO ARCHIDIACONO ET FAUSTO.

De rebus eccleſiæ in quatuor partes dividendis.

VObis & famæ veſtræ conſultum duximus, ut pontificis veſtri loco vobiſcum ab eodem aliquis ſubrogetur, qui ejus nomine pariter univerſa diſponat, quatenus omnia prædia ad veſtrum revocetis ſtudium, ne cuiquam clerico pro portione ſua ſolum aliquod eccleſiæ putetis eſſe deputandum, ne per incuriam negligentiamque minuatur, ſed omnem penſionis ſummam ex omnibus prædiis ruſticis urbaniſque collectam ad Antiſtitem deferatis. Ex qua tamen collectione habeatur ratio, quod ad cauſas vel expenſas accedentium neceſſitatum opus eſſe perſpicitur, ut de medio ſequeſtretur, & quartæ portiones vel fidelium oblationes de hac fiant modis omnibus penſione, ita ut unam ſibi tollat antiſtes, aliam clericus pro ſuo judicio & electione diſpertiat, tertiam pauperibus ſub omnium conſcientia faciat erogari. Fabricis vero quod competit ad ordinationem pontificis erogatione veſtra decernimus pendendum. Si quid forte ab annua remanebit expenſa, electo idoneo ab utraque parte cuſtode condatur in thecis, ut ſi major emerſerit fabrica, ſint ſubſidio, quæ diverſi temporis diligentia potuerint cuſtodiri, aut certe ematur poſſeſſio, quæ utilitates reſpiciat communes.

INCIPIUNT DICTA GELASII PAPÆ.

Ex M Luc. IX.

CAtechumeni, latine dicuntur inſtructi, vel audientes, ii ſunt qui fidem Chriſti inſtructi audiunt Chriſti præcepta, & recte credunt, & etiam a ſacerdote conſignati ſunt, & per exorciſma purgati, & reſipiſcunt. Sed necdum ſacro baptiſmate ſunt abluti. Pœnitentes hi dicuntur in canone qui de criminibus, de majoribus culpis agunt publice pœnitentiam. Et ſciendum eſt quia ſecundum præceptum canonis non licet fidelibus, ideſt jam baptizatis, miſſas in eccleſia cum audientibus, ideſt catechumenis ſtare tempore orationis & canonicæ laudis, & ſimul cum eis orare, & pſallere. Neque clericis aut aliis laicis dicet cum pœnitentibus ſimul mixti orare, aut pſallere..... antiquitus proprius ſtatutus locus, aut extra eccleſiam, aut in initio introitus eccleſiæ, ubi ad orandum & audiendum divinum officium ſtabant catechumeni, ideſt inſtructi vel audientes, & infra eccleſiam. Super iſtos erat ſimiliter proprie locus ſtatutus ubi ſtabant pœnitentes, ut omnes in eccleſiam introeuntes ſcirent eos de criminalibus culpis pœnitere, & orarent pro eis, & illi per hæc humiliati magis reciperent veniam delictorum ſuorum. Et ſuper hos in alio eccleſiæ ſpatio ſtabant cæteri fideles laici, ſegregati tamen a clericis. Cumque autem in aliquibus capitulis canonis dicatur ut pro quacumque criminali, ideſt graviori culpa ejiciatur ab eccleſia quicumque, non eſt intelligendum ut funditus prohibeatur ab omni conventu & auditione divinæ laudis, & præceptorum Domini; quod nimis abſurdum eſt, & contra præceptum divinæ clementiæ, ut æger a divina excludatur medicina Dei, qui pro ſalute peccatorum eſt incarnatus, & paſſus; & abjectus ab omni conventu & conſolatione fidelium

Dia-

Diabolo tradatur. Sed prædicta rationabiliter intelligendum est, ut ejiciatur a communione, idest consortio aliorum fidelium, qui intra ecclesiam stant tempore orationis & laudis Dei, & stet per statutos annos ad orandum & laudes Dei audiendum extra ecclesiam inter audientes, idest cathecumenos; & expletis his omnibus secundum judicium commissæ culpæ intret in ecclesiam in communionem, idest contortio orationis cum pœnitentibus, inter quos, expletis iterum annis secundum judicium culpæ suæ, redeat plenius a communione, idest consortium cæterorum fidelium, & perceptionis sacri corporis & Sanguinis Christi.

JOANNES DOMINICUS MANSI

IN SEQUENTEM CANONUM COLLECTIONEM

Ex Decretis Gelasii nomine inscriptis collectam.

AD LECTOREM PRÆMONITIO.

Inter veteres Pontifices fere nullus occurrit, si Gregorium Magnum & forte etiam Leonem excipias, cujus nomine tam multa decreta inscripta apud veteres collectores legantur. Ego illa omnia vel fere omnia hic sub uno veluti conspectu exhibere aggressus sum; non quod omnia sinceros esse Gelasii fœtus existimem; sed eodem plane consilio, quo & ceteri ante me conciliorum collectores, minus etiam sincera, sed quæ ab aliis sincera habita sunt danda esse judicarunt. Porro istis colligendis usus sum præcipue codicibus Burchardi, Ivonis, & Gratiani. Adjeci notulas interdum meas sed breviores, & quæ facile ad Variantes ex MSS. codd. acceptas pertinent. Adjungere potuissem & singulorum censuras, sed cum dicti mei rationes afferendæ essent, nimis in longum me res illa protraheret. Adeant qui voluerint præclarum opus Caroli Sebastiani Berardi Unelienſis presbyteri in regia Taurinensi academia jurisprudentiæ studiis præfecti inscriptum: Gratiani canones genuini ab apocryphis discreti, *Taurini 1752. quatuor in volumina divisum.*

Non esse sumendum corpus Domini sine calice.

Gelasius Majorico, & Joanni episcopis.

COmperimus autem quod quidam in eadem regione sumpta tantum corporis sacri portione, a calicis sacri cruore abstineant. Qui procuidubio nescio qua superstitione docentur obstringi, aut integra sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur, quia divisio unius ejusdem mysterii sine grandi sacrilegio non potest provenire.

Ivo par. 2. cap 89 De conf cr. cap *Comperimus*. Anselmus hunc canonem conjungit cum canone *Ita nos* de quo infra, tacquam sit pars ejutdem Gelasii epistolæ. Hunc ideo canonem statim subdo.

De his qui duos episcopos suos occiderunt ut amplius episcopo careant.

Gelasius Majorico & Joanni episcopis.

Ivo p 10. cap 18 Cap *Ita nos* 25. q 2 *Scillacinorum* legendum demonstrat Berardus t II pag 427. nempe Squillaci.

Ita nos quidem * Latinorum cædes geminata pontificum horrendi sceleris atrocitate confudit, ut diu constitutio nostræ deliberationis hæsitaret; dum & ingerere quemquam parricidialibus exemplis dubitaremus antistitem. Quaproper jam velut usum consuetudinemque sacrilegam declinantes, eatenus religioni duximus consulendum, ut parœciæ vices ab extrinsecus positis sacerdotibus gubernentur, quia ibidem commanentes ferro didicerunt necare pastores, inauditoque facinore (quod etiam nullis provinciis nusquam prorsus acciderit, quæ bellorum continuis diversisque incursionibus affliguntur) hæc reperta sit civitas, quæ præsules ministrando sibi fidem Christianam sine persecutione prosternat. Curandum est igitur ut illic funesta pernicies cassatione propriorum sanetur antistitum, atque ita saltem furoris tanti materies subtrahatur, eoque modo vel illa, dum in quos sæviat non habebit, ab hujusmodi cessatione desistat, vel aliis imitantibus dira contagia non præbeat. Egeat ergo episcopalibus subsidiis sibimet aliunde depensis, quæ sacram in suo gremio collatam suo crudeliter maculavit sanguine dignitatem; quia in utroque hac est ultione plectenda, sive scilicet instinctu domestico, seu furiis incitata, nefas hoc committit exterius. * Præbeat ergo dilectio vestra in hoc statu positæ ministerium visitationis ecclesiæ; & aut conveniendo pariter aut vicissim prout qualitas rerum, causaque popoſcerit; divina * ministeria repræsentet ingratis; ne cum devitamus zizania, dominica videamur præterire frumenta.

* Quæ sequuntur non habet Ivo, sed Gratianus.

al. mysteria

Gelasius Johanni Episcopo.

Ivo p 10. cap. 13.

C Nos ausus impii commovere Asselli, qui archidiaconatus fungebatur officio; nam cum duro casu lethaliter sauciato pontifice præ cæteris Ecclesiam custodire debuerit, ac ne quid de episcopali domo subduceretur, & eum ipsum in tumultu præsenti permisit occidi, cum ad fatendum servari debuisset, utrum hæc sua voluntate peregerit, aut cujusquam præcipitatus impulsu, & prius ab eo, quia idem creditarius præsulis fuisse dicitur interempti, ecclesiastica requiri substantia. Quis autem non evidenter intelligat propter hoc præcipuum dictum citius fuisse sublatum, quatenus nec complices proderet, & ignorata facultas ecclesiæ facilius direptionibus subjaceret? Nam & libellarius Dincisus episcopi perhibetur inventus, & vir bonus Asellus ac suo gradu dignus (quod nunquam ante tentatum est) prius in se decretum, adactis ecclesiæ ministris compulit celebrari, quam de excessu secundum tramitem vetustatis ad sedis apostolicæ notitiam relatio mitteretur. Quam sit autem intolerabile malum quis Christianus addubitet? ut cum soleat etiam communi sorte defuncto Pontifice transitus ejus ante omnia nuntiari, competens deputari visita-

sitatio, atque ita de subrogando sacerdote tractari, hic unus extiterit, qui interfecto religionis antistite, de suo mox honore cogitaverit, quam studuerit deferre quod gestum est. Ubi tametsi latet extrinsecus quid agatur; tamen affectatæ potestatis abruptum, conscientiam suspicione non exuit, defuncti locum pariter ambientis (*forte* ambiens) interim ne quis hoc unquam audeat usurpare, quod ante istum nullus est ausus, ab officio quod gerebat, nostra sit auctoritate submotus, donec quid in perpetuum de tali ordinari censeamus plenius retractetur. Si qua sane juris ecclesiastici substituisse convincitur modis omnibus reformare cogatur.

Ivo. p. 2. cap. 90 1 Q. 1 c *sacrosancta*.

Gelasius Elpidio episcopo.

Sacrosancta religio, quæ catholicam tenet disciplinam, tantam sibi reverentiam vindicat, ut ad eam quilibet nisi pura conscientia non audeat pervenire. Nam quomodo ad divini mysterii consecrationem cælestis Spiritus invocatus adveniet, si sacerdos, & qui eum adesse deprecatur, & criminosis plenus actionibus reprobetur?

Grat. 23. q. 8 c. *Quo ausu* Absque authoritate Romani pontificis ad comitatum episcopi proficisci non audeant.

* ita hunc titulum legerunt Ballerini in collect. Vatic. Deusdedit n 3833.

*Gelasius Helpidio episcopo Volaterrano * inter cætera.*

Quo ausu, qua temeritate rescribis Ravennam te parare proficisci, cum canones evidenter præcipiant nullum omnino pontificem nisi nobis visis, atque consultis, ad comitatum debere contendere (quod cum longævi vel ætate vel honore pontifices Pistorienses, Lucenses, & Fesulanus nuper monstrentur fecisse, tu qui paucorum dierum fungi sacerdotio videris) quemadmodum tibi putas licere, quod non licet; nisi quod hoc officio carere festinas, quod his excessibus te ostendis indignum?

Ansulis inclusæ a Gratiano omissa supplent Rom. Corr. ex Polycar. lib. I. tit. 17.

Ivo p 3. cap 37. cap. Licet in regulis 16. q 3.

Gelasius Maximo, & Eusebio episcopis.

Licet regulis contineatur antiquis parochias unicuique ecclesiæ pristina dispositione deputatas nulla posse ratione convelli, ne per consuetudinem pessimam exempli mali temeritate crescente ubique universalis confusio nasceretur, tamen etiam decretis nostris ante non multum temporis destinatis omnia jussimus, quæ taliter fuerant invasa, restitui; sed quia temeritas pervadentium legem sibi putat posse generari, si sceleri suo pertinaciam retentionis adjungat; ea quæ inter fratrem & coepiscopum nostrum Constantium * Camiscanæ ecclesiæ sacerdotem, & directos ab Anconitano pontifice decrevimus, per vos impleri cupimus. Tunc formam in cæteris cognitionibus, quæ sit sequenda præscripsimus. Nulla igitur præsumptione statum parochiarum, qui perpetuæ ætatis firmitate duravit, patimur immutari, quia negligentia Pontificis neque temporalis objectio, quæ per incuriam forte generatur, nec ignavia faciente consensus, nec subripiente supplicatione præceptio divellere potest semel diœcesim constitutam, ex qua semper ad regenerationem, atque consignationem plebs devota convenit (*in Gratiano additur, sed forte verba sunt ejus-*

* Grat. Anuscan.

dem Gratiani non Gelasii) territorium enim non facere diœcesim olim noscitur ordinatum.

Gelasius Epiphanio episcopo.

Ad episcopos ceteros direximus jussionem, ut eos, qui ecclesias violasse perhibentur, accessu earum judicent esse non dignos.

Ivo p. 3. cap. 119 cap. *ad ep scopos* 17. q

Gelasius Victori, Constantino, Martyrio, Felicissimo,

Sorano & Timotheo episcopis.

Frater & coepiscopus noster Epiphanius sua nobis relatione suggessit, Benenatum, & Maurum Beneventanæ municipes civitatis in contumeliam religionis acerba nimis & plectibili contumacia profiluisse, qui confugientem ad ecclesiæ septa curialem suum, nec illic quidem tutum, aut de injuria securum esse siverunt, ausi temerariæ menti admittere quod nec potestatibus quidem vel principibus unquam licuit perpetrare, ut hominem in sanctuariis constitutum, captata sacerdotis absentia, reluctantem, reclamantemque violenter abstraherent, quos, quantum nobis sua suggestione patefecit, merito indignos esse sacra communione judicavit. Et si revera tanti facinoris constat admissum, nostra etiam auctoritas in hac parte consentit. Nec enim ad supplicandum jure debet admitti, ubi admittere sacrilegium non dubitavit. Nullus enim intra limina tantæ venerationi deputata utrumque sibi licere existimet pro suæ voluntatis arbitrio, ut humilitatem sibi vendicet & furorem. Et ideo, fratres carissimi, supradictos, si manifesta reos facit conquestio, ab omnibus parochiarum vestrarum ecclesiis nostræ præceptionis auctoritate prohibete, ut non solum hi, qui in injuriam sanctorum locorum profiluisse probabuntur, merito consequantur pro facti sui qualitate vindictam, verum etiam ceteri a tali præsumptione ultionis istius timore revocentur.

cap. *Frater* coepiscopus 17. q. 4.

De sinceritate hujus epistolæ in utramque partem disputat Berardus, & rem in medio relinquit; mihi nihil vere suspiciosum occurrit.

Gelasius Justo episcopo.

Dilectio tua studeat quæsita omnium fideliter rerum veritate, ut si de spatis de quibus memoratur orta contentio diffinitio dudum certa processit, intemerata servetur. Alioquin si nihil unquam constiterit terminatum, tunc de præscriptione temporum si qua pars dissidet * præbeat sacramentum; * ut tamen quæ hactenus possedisse perhibetur, jusjurandum si- natur offerre.

* *dissidit* Gratian *considi* * Ms. Gratian *ita ut*

De Servis sine consensu dominorum ordinatis.

Gelasius Martyrio & Justo episcopis.

Ivo part. VI cap. 353. cap. *Ex anti quis* dist. 54

Ex antiquis regulis & novella * synodali explanatione comprehensum est, personas obnoxias servituti, cingulo cælestis militiæ non præcingi. Sed nescio utrum ignorantia, an voluntate rapiamini, ita ut ex hac causa nullus pene episcoporum videatur extorris. Ita enim nos frequens, & plurimorum querela

* Epist. ad Ep Lucan. cap 14.

cir

circumstrepit, ut ex hac parte nihil penitus A putetur constitutum. * Actores siquidem illustris viri, filii nostri Amandiani graviter conqueruntur, homines suo juri deditos, alios adhuc clericos, alios jam diaconos ordinatos, cum non solum post modernum, quod tantorum pontificum collectione sub omnium saluberrimæ provisionis assensu constat esse perfectum, hujusmodi personas suscipi non debere, verum etiam si qui forte in divinæ cultum militiæ ante fuerint ignorantia faciente susceptι, eliminare prorsus, & exutos religioso privilegio ad dominorum possessiones justa debuerint admonitione compelli. Et ideo, fratres carissimi, quos supradicti viri actores in clericatus officio monstraverit attineri, discussos & obnoxios ac probatos custodito legum tramite sine intermissione restituite, ita ut si quis jam presbyter reperitur, in eodem gradu peculii sola amissione, permaneat. Diaconus vero aut vicarium præstet, aut si non habuerit, reddatur. Residua officia sciant neminem posse ab obnoxietate, si convincitur vindicari, quatenus ordine custodito nec dominorum jura, nec privilegia illa ratione turbentur.

Huc usque Gratian. solus cetera habet & Ivo.

*Gelasius Rufino * & Justo episcopis.*

Honorati & primarii Varulanæ (f. Verulanæ) civitatis fusius nobis precibus supplicarunt, sicut habetur in subditis, quibus etiam subscriptionem propriam commodarunt, se ab Agnello diacono gravi contumeliarum genere fuisse maceratos, ut etiam res perjurii (sicut ipsi dicunt) se asserant inclinatos; & ideo, fratres carissimi, secundum petitorii fidem supradicto diacono ad vestrum judicium, imminente Laurentio Romanæ ecclesiæ defensore, mox deducto, veritatis assertione discussa, si constiterit integritas supplicantium, aut intenta doceat diaconus, aut de ejus protervitate noveritis esse vindicandum, quatenus de tantis excessibus memoratæ improbæ temeritatis excluſus ultio digna comitetur, & qui se convitiis trivialibus implicavit, sacræ communionis arceatur accessibus.

* In Cod. Laborantis MS. pro *Rufino* est Martino.

Gelasius Cresconio illustri.

Illud te modis omnibus volumus custodire, ne quis episcoporum Siciliæ de parochiis ad se pertinentibus nomine cathedratici amplius quam duos solidos præsumat accipere, neque compellere presbyterum aut clerum parochiarum suarum supra vires suas eis convivia præparare.

Utrumque affert Ivo p. 3. cap. 135. & 136. & ex Ivone Gratianus 16. q. 3. Dilectio cap. Illud te modis. 10. q. 3. Postremum hoc fragmentum Gratianus non Gelasio, sed Pelagio tribuit, at cum ex Ivone accepisse Gratianus facile judicetur; ideo cum Ivo Gelasium legat, idem & Gratianum scripsisse oportet. Est autem canon a disciplina sive Gelasii, sive Pelagii ætate vigente abhorrens.

Quod episcopo nullo commento res liceat ecclesiæ alienare, & quod privilegia omni ratione integra convenit servari.

Gelasius Justino archidiacono, & Fausto defensori.

Volatoranæ ecclesiæ actus vel patrimonium, quod hactenus comperimus destitutum, vel post damnationem Eucharisti, quo fuerat depravante dispersam, curæ vestræ decrevimus esse delegandum, ut diligentia, qua vos pro ecclesiæ utilitatibus existimamus esse vigilantes, prædia culturæ restituatis antiquæ; revocetis si quas sunt vendita aut donata mancipia, possessiones etiam ab Ennatio & Oppilione episcopis vel cæteris quovis jure videritis teneri (quia contra constituta synodi ab episcopo prædia alienari nullo poterunt commento) nihilominus revocentur; sit emptoribus ad eum recursus, qui præsumpsit aliquid de ecclesiæ rebus illicita venditione distrahere; ita ut pensiones annuas ad pontificem deferatis, cui privilegia sua integra convenit omni ratione servari, ut ejus dispensatione portiones proveniant consuetæ, ita ut portionem quartam, quæ ad eos pertinet, sua pontifex ordinatione distribuat, prout cujusque locum meritumque cognoscit. Pariter etiam ex fidelium oblatione faciendum, ut quartam clericis eroget pro consideratione suæ electionis, antistes. Fabricarum etiam portio, episcopo sciente & disponente vestra erogatione pendatur, quatenus nihil penitus in detrimentum alicujus rei patiammi generari. Si quid vero in ecclesiæ vestræ damnum, aut in his quæ sunt præceptionis nostræ prohibita pontificem vestrum videritis admittere, mox nostris auribus relatione signate, ut quid fieri debeat censeamus. Decimas justo ordine non tantum nobis, sed majoribus visum est, plebibus tantum ubi sacrosancta dantur baptismata deberi.

Iv. p. 3. cap. 151. 12. q. 2 cap. *Viterane*

De eadem re Gelasius Herculentio, Stephano & Justo episcopis.

Ivo p. 3. Cap. 354. C. *Frequens* dist. 54.

Frequens equidem, & assidua nos querela circumstrepit de his pontificibus, qui neque antiquas regulas, nec decreta nostra noviter directa cogitantes obnoxias possessionibus, obligatasque personas venientes ad clericalis officii cingulum non refutant. * Nuper etenim actores illustris feminæ Placidiæ petitorii oblatione conquesti sunt, Sabinum Marcellianensis sive Casilinatis urbis, Antiochum servum juris patronæ suæ absentis dominæ occasione captata, ad presbyterii honorem usque productum, ejusque fratrem Leontium clericalis officii privilegio decorasse. Et ideo fratres carissimi, inter supradictos actores, & eos qui conditionis extremæ repetuntur, objectam cognitionem vobis nostra auctoritate deputamus, ut omni veritate discussa, si revera objectam sibi maculam justitiæ refragationis non potuerit ratione diluere, Leontium clericum, quem gradus præfinitus legibus non defendit, ad sequendam * cognitionis suæ necessitatem modis omnibus redhibete. Antiochum vero, quia per sacerdotium non jam potest retrolli, si in suam ecclesiam in hoc in quo est

* Huc usque Gratianus solus, cætera habet & Ivo.

* Grac. *cognationis*

est honore desiderat collocare, non veluti redditum sibi, sed habeat pro ministeriorum celebratione susceptum.

Gelasius Philippo, & Cassiodoro.

Ivo. p. 10. cap. 12.

Cælestini causa talis est, quas vos quoque non arbitror ignorare, siquidem hic conscius convictus in cæde parentis, & episcopi, quemadmodum gestorum renore monstratur, cunctorum judicio nullatenus æstimatus est officio dignus altaris, eique pro tam detestando facinore unius anni interdicta communio est. Quatenus pœnitudine competenti tanti facinoris curaret abruptum. Quod etiamsi a nobis juberetur, ipse magis cogitans divini corporis sacramentum debuit ad hoc mente purgatiori remeare. Quod tempus tamen aut expletum, aut prope jam putamus exactum; post quod ei communionis facultatem patere non dubium est, ut & sententia Synodalis possit abrumpi, & ut illi magis prosit, valeat majori satisfactione mundari.

De correptione ejus, qui magica arte criminatus sit.

Ivo. p. 11. cap. 25.

Gelasius Secundino Visinensi. (fortasse Vulsinensi.)

Atroces injurias indecorum prorsus ducimus ministrorum ecclesiæ vocibus irrogari, talia laicorum cum plerumque refugiant actiones. Locus depravatus. Tempus bonum siquidem honesta femina didicerat a magistro Paulo diacono, quæ non solum suggerit criminibus appetitam, verum eilam in damnata arte magicæ execrationis conscientiam miscuisse. Et ideo, frater in supradictos te decrevimus cognitorem, ut si prædictum diaconum protervitas ista convincit, postquam indecenter probatus fuerit mulier inciviliter appetisse, aut eumdem ad adstruenda quæ jactavit adstringas, aut digna correctione compescas.

Ut Judæi conversi honorentur.

Ivo. p. 13. cap. 112.

Gelasius Quinigesio episcopo.

Vir clarissimus Telesinus, quamvis Judaicæ credulitatis esse videatur, talem se nobis approbare contendit; ut merito nostrum appellare debeamus, qui pro Antonio (Antio) parente suo specialiter postulavit, ut eum dilectioni tuæ commendare debeamus: & ideo fratrem supradictum voluntatis nostræ mandatorumque respectu ita te habere convenit, ut non solum in nullo penitus opprimatur, verum etiam in quo ei opus fuerit tuæ se gaudeat dilectionis adjutum.

XI. quæst. 1. can. L. In nullam transferatur personam res in litigio posita ante cognitionis eventum.

Gelasius papa Quinigesio episcopo.

Quia res in litigio posita in nullam transferri potest omnino personam, donec legitimæ cognitionis eventu, cui potius debeatur, judiciaria diceptatione possit agnosci, ex eadem re quispiam non sinatur exigere pensiones, sed in eodem statu, re eadem posita, in quo videtur, (sicut dictum est) ante constituta, quisquis sibi putat quidpiam posse competere, juridico pulset examine, præjudiciis omnibus inde submotis.

Quam diligenter examinandum sit de Servis Judæorum.

Gelasius Siracusio Constantio & Laurentio episcopis.

Ivo. p. [illegible] cap. 113.

Judas, qui Judaicæ professionis extitit mancipium, juris sui quod ante paucos annos se asserit comparasse, nunc ad ecclesiam Venefranam confugisse suggessit, sicut petitorii tenor adnexus ostendit, eo quod dicat sibi ab infantia christiano nupera præfato domino signaculum circumcisionis infixum. Quapropter diligenter vestra inter utrumque sollicitudo rerum fideliter examinet veritatem, quatenus nec religio temerata videatur, nec servus hac obsectione mentitus competentis jura domini declinare contendat.

Ne quis contra ecclesiasticam satisfactionem excommunicatis communicet.

Iv. p. xiv. cap. 33.

Gelasius Majorico Serano, & Joanni episcopis.

Cælestinus presbyter fratris & coepiscopi nostri Serani qui contra pontificale judicium, contraque apostolicæ sedis mandata prorumpens supradictis communionem sacram ministrare præsumpsit, cum non potuerit ignorare sententiam proprii Sacerdotis ab officio protinus ecclesiastico repellatur, ut nullus ecclesiæ ministrorum contra pontificalia statuta venire contendat.

Gelasius papa Fausto magistro militiæ.

Ivo. ibid. ca 61.

Mortuos suscitasse legimus Christum, in errore mortuos absolvisse non legimus, & qui hoc certam faciendi solus habuit potestatem beato Petro apostolo principaliter mandat * quæcumque super terram ligaveritis, erunt ligata & in cœlo, & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlis. Super terram, inquit, nam in hac alligatione defunctum nunquam dixit absolvendum.

* Matth. 1

Exemplum vindictæ in eos qui se justas habere causas mendaciter fingunt.

Ivo. part. xv cap. 77.

*Gelasius Joanni episcopo * Vivanensi.*

* Gratian. cap uxor. Felicis 17 S. 4 ubi legit Vienn.

Uxor Felicis, & Filia Romam (quia sic oportuit) pervenerunt: siquidem hunc ipsum primum se ad barbarorum basilicam conferentem, seque bonas causas habere jactantem egredi sub hac conditione præcepimus, ut si actus suos fideliter, & rationabiliter allegaret, nihil contra eum prorsus asperum fieri, durumque pateremur, alioquin si contra fidem, & utilitatem dominicam venisse probaretur, ipse sibimet imputaret, atque ordinationi congruæ subjaceret. Qui superveniente filio nostro viro spectabili Orthasio, sic est ad singula quæque convictus, ut os aperire non posset, & vera esse, quæ huic obiicerentur propria voce fateretur, ideoque tenetur mancipatus custodiæ.

De

De hominibus ecclesiastici juris ne testamenti sibi paginam faciant.

Gelasius Honorio episcopo.

Illud etiam sinceritatem tuam non latere volumus ad nos fuisse perlatum, quod ampliatus conductor, quem non solum servum constat ecclesiæ sed ita rationibus a multis temporibus implicatum, ut etiamsi esset ingenuus, donec ratiocinia cuncta deduceret, modis omnibus obnoxius haberetur, ausu temerario molitus fuerit condere paginam testamenti, cujus omne peculium ecclesiastico juri legibus non dubitetur obstrictum. Quapropter his præsumptionibus vice nostra tua fraternitas contradicat, nec fieri prorsus aliqua subreptione permittat. Ac si eidem quidquam humanitatis forte contigerit, quia grandævus esse memoratur, mox ejus sine dilatione substantiam unanimitas tua filiis ejus dumtaxat, quibus patrimonium probatur commissum sub fideli descriptione contradat, donec temporibus universis, quibus hoc patrimonium gubernasse cognoscitur, partes dominicas cogatur reddere indemnes.

Gelasius Honorio episcopo.

Divinæ retributionis memor ad pontificalem conscientiam non ambigas pertinere egentium commodis piam sollicitudinem non negare.

Statuta priorum decessores servare oportet.

*Gelasius Cresconio, Joanni * & Messalæ episcopis.*

Decessorum statuta sicut legitima & justa successores custodire convenit, ita etiam debent malefacta corrigere.

Gelasius Joanni episcopo Sorana.

Certum est quidem, & nostris præceptionibus constitutum, ne quis in ecclesia aut in oratorio sedis nostræ non legitur permissione dedicatum, processionem publicam putaret impendi: ne conditores furtivis subreptionibus contra regularum statuta prosilirent. Sed quia Magetia spectabilis femina petitorii nobis oblatione suggessit, in possessionibus propriis suorum corpuscula condidisse: frater carissime humanitatis intuitur, quod priora statuta non maculent funeribus, & sepulcris tantum, in comprehensis petitorio locis ministeria noveris pro solemnitate præstanda, ut defunctorum nomine solummodo divina celebrentur officia, publica frequentatione, & processione cessante. * Data idibus Aprilis.

In ecclesia quam quis ædificat nihil sibi præ cæteris vendicet.

Gelasius papa Senecioni episcopo.

Piæ mentis amplectenda devotio est, qua se Julius U. H. in re Juviana sui juris fundasse perhibetur ecclesiam, quam in honorem S. Viti confessoris ejus nomine cupit consecrari. Hanc igitur, frater carissime, (si ad tuam diœcesim pertinere non ambigis) ex more convenit dedicari collata primitus donatione solemni, quam ministris ecclesiæ destinasse se præfati muneris testatur, sciturus sine dubio præter processionis aditum, qui omni christiano debetur, nihil ibidem se proprii juris habiturum. * Data XIII. Kal. Augusti.

* Hæc desunt in editis & supplent Ballerini ex cod. MS.

Idem de eodem.

Frigentius vero petitoria nobis insinuatione suggessit in re sua quam Sextilianum vocatur, basilicam se sanctorum Michaelis Archangeli, & Martini confessoris pro sua defensione fundasse. Et ideo, frater carissime, si ad tuam pertinet parochiam, benedictionem supra memoratæ basilicæ solemni veneratione dependet. Nihil tamen sibi fundator ex hac basilica non erit vendicandum, nisi processionis aditum, qui christianis omnibus in commune debetur.

Grat. ibid. cap. *Frigentius.*

Episcopi a suo metropolitano & ipse ab eodem consecretur.

Grat dist. 64. can. *Quia per ambitiones.*

Quia per ambitiones illicitas non pudet quosdam ecclesiarum jura turbare, ac privilegia, quæ metropolitanis vel provincialibus episcopis decrevit antiquitas temeraria præsumptione pervadere propter quod etiam communionis apostolicæ desiderant dissidium tenere; quo scilicet ab ejus auctoritate divisi, vel impunes proprias usurpationes exerceant, non respicientes quia æterno Judici rationem tam de catholicæ sinceritatis injuria, quam de traditionum præjudiciis paternarum non sine perpetuæ sint damnationis interitu reddituri, si in hac obstinatione permanserint charitatem vestram duximus instruendam, ut vos omnes in commune fratres si per Dardaniam, sive per quamque contiguam provinciam constituti, qui vos sub metropolitanis vestris esse meministis, & ab eisdem substituti decernentes, sicut vetus consuetudo deposcit, unanimiter statuatis antistites, & vicissim si metropolitanus humanæ conditionis forte decesserit, a comprovincialibus episcopis, sicut forma transmisit sacrari modis omnibus censeatis: nec quemquam sibi, quam vobis antiqua dispositione concessum est, patiamini vendicare: quatenus & inter ipsas adversantium voluntatum procellas, veterum regulas nullatenus custodire cessetis, sicut persecutionum tempore diversarum Patres nostros constanter fecisse non dubium est.

JOANNIS DOMINICI MANSI NOTA IN PRÆCEDENTEM EPISTOLAM

Anselmus Lucensis in sua collectione lib. 6. cap. 39. hoc fragmentum totidem verbis ex epistola Gelasii ad Natalem episcopum refert sed circa finem apud eundem Anselmum ita variat: *Caritatem tuam duximus instruendam nos pariter ad metropolitanos vestræ provinciæ sive cujusquam contiguæ, quæ catholicam servant unitatem magnopere delegasse ut obeuntes episcopos in eadem regione metropolitanus suus debeat ordinare, eundemque ipsum metropolitanum si humana morte transierit, nonnisi comprovinciales episcopi juxta formam veterem studeant ordinare, quatenus quæ veneranda decrevit antiquitas nullus sibimet contra fas usurpare contendat.*

Gelasius Anastasio episcopo.

Grat. dist. 87. cap. 2.

Defensionis propriæ desolatis auxilio, & qui suis actibus adesse pro ætatis infirmitate non possunt, exoratum pontificem decet sub-

venire, quia pupillis tuitionem etiam divinitas jussit impendi. Et ideo Maximo & Januario clericalis officii (qui se solatio parentum vel propinquorum asserunt destitutos) auxilium ex nostra delegatione præstabis, ut adversus improbitates adversariorum suorum protecti, tuæ executioni adnixu, noxia commenta non sentiant.

Grat. *ibid.* can. 5. Tueatur ecclesia, quos in sui defensione susceperit.

Gelasius Fortunato episcopo.

Irreligiosum prorsus & execrabile judicamus, si quisquam vel extraneos in sui tuitione susceptos non omni fide & tota animi sui educaverit sanctitate. At cum Olympius diaconus dilectionis tuæ Felicis, & Olympi suggeratur avunculus, eosque parvulos tutelæ vice susceperit nutriendos, ultra latrocinium esse judicamus, quod eos bonisculis parentum, sicut asserunt, reliquit extorres, alia retinendo, alia contra leges & jura vendendo.

Grat. 12. q. 2. Gelasius Justino archidiacono, & Faustino defensori.

De rebus ecclesiæ non est aliquid alienandum.

Vobis enim & famæ vestræ consultum duximus, ut pontificis vestri loco, vobiscum ab eodem aliquis subrogetur, qui ejus nomine pariter universa disponat: quatenus omnia prædia ad vestrum revocetis studium, nec cuiquam clerico pro portione sua aliquod solum ecclesiæ putetis esse deputandum: ne per incuriam & negligentiam minuatur; sed omnis pensionis summam ex omnibus prædiis rusticis, urbanisque collectam ad antistitem deferatis. Ex qua tamen collectione habeatur ratio, quid ad causas vel expensas accidentium necessitatum opus esse perspicitur, ut de medio sequestreretur; & quatuor portiones vel de fidelium oblatione, vel de hac fiant modis omnibus pensione: ita ut unam sibi tollat antistes, aliam clericis pro suo judicio & electione dispertiat, tertiam pauperibus sub omni conscientia faciat erogari: fabricis vero quartam, quæ competit, ad ordinationem pontificis, erogatione vestra decernimus esse pensandam. Si quid forte sub annua remanebit expensa, electo idoneo ab utraque parte custode, tradatur enthecis ut si major emerserit fabrica, sit subsidio quod ex diversi temporis diligentia potuerit custodiri, aut certe ematur possessio, quæ utilitates respiciat communes.

Grat. 12. q. 2. can. 26. Gelasius Clero & Ordini & plebi Brundusii.

Redituum & oblationum duæ portiones clericis committantur.

Concesso vobis, quem petistis, antistite fratre jam & coepiscopo meo Juliano, necessarium fuit (eodem ad ecclesiam suam mox remisso) ad vos nostra scripta pariter destinari: quibus agnosceretis eidem fuisse præceptum, ne unquam ordinationes præsumat illicitas, *& infra*. Reditus & oblationis fidelium in quatuor partes dividat quarum una sibi ipse retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat: fabricis tertiam; quartam pauperibus, & peregrinis habeat fideliter erogandam: quarum rationem divino est redditurus examini.

Non petenda est absolutio, cum inique fertur sententia. Grat. 11. q. 2.

Gelasius episcopis Orientalibus de damnatione Dioscori.

Cui est illata sententia deponat errorem, & vacua est, sed si injusta est, tanto eam curare non debet, quanto apud Deum & ecclesiam ejus neminem potest iniqua gravare sententia. Ita ergo se non absolvi desideret, qua se nullatenus perspicit obligatum. Ivo. pag. xiv cap. 8. qui tamen melius habet *de communione Acacii vitanda.*

Extant hæc verba in tractatu Felicis III. de Acacio rite damnato, hic dato ex Maffejo. Mansi.

Implorantibus patrocinium episcopi debent adesse. Grat. dist. 87. can. 2.

Gelasius Gerontio (f. Leontio) *& Petro episcopis.*

Licet omnibus de nobis sperantibus non debeamus, in quantum possumus, nos negare; plus tamen viduarum, & orphanorum causas, & impensius ducimus exequendas, quas tueri a nobis, vel ab omnibus divina manifestat assertio.

Gelasius Leontio & Petro episcopis. Grat. dist. 87. cap. 3.

Quisquis in negociis suis nostri nominis intercessione sperat sibi remedia posse conferri, prona nos convenit animositate præstari

Gelasius clero, ordini, & plebi Brendesii (Brundusii.) Anselmus Lucensis lib. XI. cap. 46.

Concesso vobis quem petistis antistite fratre jam & coepiscopo meo Juliano necessarium fuit eodem ad ecclesiam suam mox remisso, ad vos nostra scripta pariter destinare, quibus agnosceretis, eidem fuisse præceptum ne unquam ordinationes præsumat illicitas. Ne bigamum, & qui virginem non est sortitus uxorem, atque illiteratum, vel obnoxium in aliqua parte corporis debilem notatumque modis omnibus ad sacros ordines permittat accedere. Quod etiam de peregrinis atque incognitis vel expetentibus cavere debebit, quia hujusmodi a venerabilibus prohibentur officiis, ac nihil ex mysteriis atque ornatu postremo de quacumque re quam constat ad ecclesiam pertinere, audeat in alterum qualibet ratione transferre. Reditus & oblationes fidelium in quatuor partes dividat, quarum sibi unam ipsi retineat, alteram clericis pro officiorum suorum sedulitate distribuat, fabricis tertiam, quarum rationem divino est redditurus examini. Sacris quoque ordinibus applicandos, hac observatione promoveat, ut jejunio quarti, septimi & decimi mensis vespere sabati presbyteros atque diaconos ordinandos esse cognoscat. Venerabilis etiam baptismi sacramentum nisi in festivitate paschali & pentecoste tradere non præsumat exceptis ægritudine laborantibus.

A

JOANNIS DOMINICI MANSI IN HUNC CANONEM NOTA

INtegram hanc epistolam Gratianus in duas distinxit diverso etiam titulo præfixo ; nam ab illis verbis, Concesso vobis *usque ad illa* redditurus examini, *titulum præfixit clero, & ordini, & plebi Brundusii ita* 12. quæst. 2. can. XXVI. *Ab illis verbis* venerabilis etiam baptismi *usque in finem relatis* de consecr. Dist. IV. can. XVII. *incipit novus canon cum titulo :* Gelasius papa clero & plebi Tarentinæ. *Profecto hæc leguntur in libro* Diurno Romanorum Pontificum, *& est formula literarum, quæ tradebantur episcopis recens ordinatis. At hanc formulam acceptam esse ex scriptis* Gelasii *satis indicat vetustus Lucensis codex manuscriptus, in quo hæc ipsa formula sub Gelasii nomine legitur. Est autem codex ille sæculo exeunte VIII. scriptus.*

Ad ministerium alicujus ecclesiæ clerici ejusdem promoveantur. t. dist. 24. n. 3.

Gelasius Cælestino episcopo.

Presbyteri, diaconi, & universi clerici Stomensis (Histoniensis) civitatis petitorio nobis suggessere porrecto, in ecclesia beati martyris Eleutherii episcopi (quæ in supradicta civitatis parochia probatur esse constructa) presbyterum qui constitutus fuerat defeciſſe ; atque in ejus locum Julianum diaconum ipsius ecclesiæ pro celebritate ipsius loci quantocius debere ordinari. Et ideo, frater charissime, si de ejus vita, vel moribus nihil est, quod contra canonum veniat statuta, suprascriptum presbyterii honore decorabis, sciturus eum visitatoris te nomine non cardinalis creasse pontificis. Pariter etiam & Felicissimum diaconum in ejus ecclesiæ ministerio si conversatio ejus patitur, subrogabis, ut locus processionis celeberrimus ad mysteriorum consecrationem nec sacerdote indigeat nec ministro.

Canon iste plane cohæret cum fragmento ab Holstenio ex collectione cardin. Deusdedit vulgato & hic excuso.

A sæculari judice clericus non est audiendus. c. XI. xxx. I. n. XII.

Gelasius papa Ezechiæ comiti.

Christianis gratum semper debet esse, quod ab eorum poscitur dignitate præstandum: quia Deo servientibus beneficium negare non convenit. Silvester itaque atque Faustinianus, qui se a cunabulis clericos confitentur, a Theodora se opprimi per violentiam conqueruntur, quia dicunt se ingenuos atque Deo authore, pristinæ conditionis nexibus absolutos, in sortem deterrimæ iterum servitutis addici, & per auctoritatem regiam contra leges publicas, cum clericali cingulo tenerentur adstricti, per archidiaconum urbis Grumentinæ esse conventos, cum constet eum, qui cælestem militem pulsat, nonnisi ejus forum debere sectari. Et ideo, dilecte filii, depenso salutationis affatu supradictos clericos tibi commendo, ut si ad delegatorum judicium eorum adversarii venire contempserint sublimitatis tuæ tuitione vallentur ; ne quid illis aut subreptio, aut nimica legibus violenta necessitas imponat, quia qui judicium refugit, apparet eum de justitia diffisum.

Nonnisi ad episcoporum judicium clericus vocetur. Ibid. can XIII.

Gelasius Crispino, & Sabino episcopis.

Silvester & Faustinianus ecclesiæ Grumentinæ clerici lacrymosa nobis insinuatione conquesti sunt, libertatem sibi Domini sui benignitate concessam hæredum ejus oppressione pulsari, sibique in clericatus officio pene a cunabulis servientibus, etiam manumissore vivente, in eodem actu nihilominus constitutis, Divinis mysteriis impendere servitium non licere, cum (si petitionem veritas subsequatur) contra patris & auctoris sui factum venientibus, ut indignis, hæreditas legibus auferatur, nec eis liceat hæreditatem capientibus contra auctoris sui prosilire judicium. Et ideo, fratres carissimi, quoniam se etiam ab archidiacono dictæ ecclesiæ queruntur oppressos, qui per eorum absentiam moderatoris judicium promisit eos esse secuturos calcatis omnibus rationibus, & contra leges divinas & publicas pulsatis forum suum putavit auferri in vestro judicio, quisquis ille est, qui clericum lacessit, adveniat, ut ecclesiæ jura quæ vetusti principes assidua sanctione firmaverunt, impetitis clericis non negentur.

Ambos hos canones falso inscribi Gelasio judicat, nec immerito, Berardus, cum archidiaconorum juris dictio recentioris disciplinæ extiterit.

Gelasius papa Fabiano (al. Sabino) episcopo.

Baptizandis numerus non imponatur: nec cathedraticum ultra vetustum morem exigatur. Grat. X. q. III. can. V.

Nec numerus baptizandis juste creditur imponendus, cum quanti petierint, vel ad regenerationem festinaverint, non sint pro alterius voluntate repellendi. Et ideo, frater carissime, hujusmodi superfluam constitutionem modis omnibus removebis, ut unus quisque aut in vicina sibi ecclesia, aut in electa pro suæ mentis baptizetur arbitrio. Cathedraticum etiam non amplius quam vetusti moris esse constiterit, ab ejus loci presbytero noveris exigendum: & de his, quæ die dedicationis fuerint offerentium devotione collata, consuetudinem, quæ generaliter omnibus ecclesiis est præscripta servabis.

In electione episcopi parochus debet adesse. Idem dist. LXIII. can XI.

Gelasius papa Philippo & Geruntino (f. Gerontio) episcopis.

Plebs Diotrensis data nobis petitione deflevit diu se sine rectoris proprii gubernatione dispergi. Ac, sicut asseritur, is qui a vobis jam probatus dicitur a paucis, & tenuibus jam putatur electus, cum ad vos (al. nos) pertineat universos assidua admonitione compellere, ut omnes in unum quem dignum sacerdotio viderint, & sine aliqua reprehensione consentiant. Et ideo, fratres carissimi, diversos ex omnibus sæpe dicti loci parochiis presbyteros, diaconos, & universam turbam vos oportet sæpius convocare, quatenus non prout cuilibet libuerit, sed concordantibus animis talem vobis admonen-

nentibus, sibi quærant sola divinitatis attentione personam, quam nulla contrarietas a constitutis possit revocare præscriptis.

Suspiciosa est hæc epistola Berardo, imo quod mireris, imposturæ auctorem Anselmum Lucensem suspicatur a quo uno Gratianus accepit. Cur nam quæso? quod de antistitum electionibus hic agatur, quarum libertatem asserere e re Anselmi erat nunquid propterea, quod hic decernitur disciplinæ Gelasianæ ætati aversabatur.

Quod servi fugientes dominos suos ad ecclesiam, intercessionem debent quærere non latebras.

Ivo p. III. cap. 119.

Celasius Bonifacio episcopo.

Metuentes famuli dominos si ad ecclesiæ septa confugerint, intercessionem debent quærere, non latebras ne hæc ipsa præsumptio tarditatis temeritatem augeat renitendi. Filius enim noster vir spectabilis Petrus queritur servum suum in ecclesia S. Clementis diutius commorari, cui cum deputasset sacramenta præstari, illum egredi nulla ratione voluisse. Et ideo dilectos supradicti hominis de præsenti cum eo quem elegerit esse mittendos, qui cum de impunitate ejus sacramenta præbuerint, eum statim facies ad dominum suum modis omnibus remeare: aut si in hac pertinacia forte perstiterit, post sacramentum sibi præstitutum reddatur invitus.

Gelasius Rufino, & Aprili episcopis.

Grat. dist. LIV. can. XI. Ivo p. VI. cap. 104.

Quis aut leges principum aut patrum regulas aut admonitiones modernas dicat debere contemni, nisi qui impunitum sibi tantum æstimet transire commissum. Actores siquidem filiæ nostræ illustris & magnificæ feminæ Maximæ petitorii nobis insinuatione conquesti sunt Silvestrum, atque Candidum originarios suos contra constitutiones, quæ supradictæ sunt, & contradictione præeunte a Lucerino pontifice diaconos ordinatos. Ideo, fratres carissimi, tantæ prævaricationis excessus noveritis sagacius inquirendos; & si constiterit querelam veritate fulciri continuo qui contradictione præeunte non legitime sunt creati * a sacris officiis repellantur.

* consecrati

Idem eisdem.

dist. XI. can. XI.

Leges principum aut regulas patrum contemni non liceat.

Quis autem leges principum aut regulas patrum, aut admonitiones paternas dicat debere contemni, nisi qui impunitum sibi tantum æxistimet transire commissum?

Leges Romanorum principum servandæ sunt ab omnibus.

Gelasius Theodorico regi.

Certum est magnificentiam vestram leges Romanorum principum, quas in negotiis hominum custodiendas esse præcepit, multo magis circa reverentiam beati Petri apostoli pro suæ felicitatis augmento velle servari.

Tempore sinceritatis dignitas accepta sequente debilitate non amittitur.

Grat. dist. LV. can. XII.

Gelasius papa Palladio episcopo.

Præcepta canonum quibus ecclesiastica regitur disciplina sicut ad sacerdotium debiles corpore non patitur pervenire; ita & si quis in eo * fuerit constitutus, ac tunc fuerit sauciatus amittere non potest quod tempore suæ sinceritatis accepit. Stephanus siquidem presbyter petitorio nobis deflevit oblato, quod habetur in subditis olim sibi ante annos plurimos collatam presbyteri dignitatem, quam revera immaculati corporis judicio suscepisset *: sed nuper propter provinciæ vastitatem (quam Thusciæ præ omnibus barbarorum feritas diversa sectantium, & ambiguitas invexit animorum) dum imminentes gladios evadere fugæ præsidio niteretur, acutis sudibus occurrentia sibi lecta transiliens inferiores partes corporis inseruisse suggessit, quæ vix adhibita curatione biennio potuissent * abstergi. Et ideo, frater carissime, supradicto locum suum, dignitatemque restitue, quatenus sacrosancta mysteria sicut consuevit exerceat. Neque enim convenit ab hoc auferri ante susceptum ordinem, in quo postmodum in invaletudinem corporis casu probatur faciente collapsus.

Ivo. p. V cap. 107.

* Ivo add. actu

* Ivo susc.

* al. obstr.

A regimine suspendatur ecclesiæ qui in terram frequenter eliditur.

VII. quest. can. II.

Gelasius Rustico & Fortunato episcopis.

Nuper * Foropopulensis ecclesiæ clerici, una cum Sabino * episcopo & Pelagio & laicis propria suggestione reserarunt præsulem suum gravi quadam necessitate vexari, cujus eum dicerent incursione frequenter elisum. Quod ne scandalum fidelibus videretur ingerere, & ecclesiam Dei ubique positam hac offensione turbare, præcipue cum eodem ipso volente huc se perrexisse firmarent, ad dilectionem vestram scripta direximus, ut ecclesiæ cujus rector tali casu tenetur astrictus visitationem congruam reddatis. Verum quia nunc idem ipse venit huc pontifex falsaque omnia de se jactata disseminat; sub divini contemplatione judicii, vestræque conscientiæ, existimationisque respectu rerum fide solertissime perquisita si aliquando scilicet vel in domo vel in processione, vel in alio quocumque loco probatur * repente collapsus, vocesque dedisse confusas, & spumas ore jactasse; quanta fieri potest examinatione quæratur. Quod tamen sive non possit aliquorum factum * testificatione firmari, sive nunquam contigisse dicatur; non putandum est posse sufficere, sed certum manifestumque documentum, quia de tanta re non segnius agendum est. Faciat rem tua dilectio, frater Rustice, sui moris & aptam magno pontifici, ut eum triginta diebus tecum esse constituas, eumque carnibus * indifferenter uti necessaria probatione compellas.

* Foropopiliensis

* in vetustissimo meo Lucensi dice legit Sabino, & Pelagio laicis, quæ commodior est lectio

* prolapsus

* deest factu

* ad oram mei codic additur anelinis, id est egninis.

Cum

Cum majores ordinare contempserint de minoribus promoveantur ordinibus.

Gelasius Victori episcopo.

dist. XIV. can.

Consuluit dilectio tua de suorum promotione clericorum perhibens, quod diaconi ad presbyterii gradum (quo ecclesiam tuam memoras indigere) venire detrectant. Quapropter quia invitos ecclesiastica moderatio, gravitasque non patitur, ut ex nolentibus fiant nolentes, ordinatio illa potest perficere, si quos habes vel in acolythis, vel subdiaconis maturiores ætate, & quorum sit vita probabilis, hos in presbyteratum studeas promovere, ut qui in suis ordinibus proficere noluerint, reddantur suis inferioribus post minores; ipsaque commoda presbyteri propensius, quam diaconi consequantur, ut hac saltem ratione constricti, & honorem, quem refugerant, appetere nitantur, & quæstum.

I. q. 1. n. XV.

Testatoris arbitrium servari oportet.

Gelasius papa.

Consideratio ecclesiasticæ utilitatis hoc postulat, ex dispositione testatoris servandum arbitrium.

VI. q. VI. in. VIII.

Quæ sacerdotes dederunt, subsequentes pontifices nullatenus auferre præsumant.

Gelasius.

Illud statuendum censuimus ut quascumque munificentias clericis aut sibi servientibus de rebus ecclesiæ in usum aut de propriis in proprietarem præcedentes dederint sacerdotes; subsequentes pontifices nullatenus auferre præsumant. Si quid tamen culpæ extiterit pro qualitate personarum, vel regula præcedentium canonum in persona habeatur, non in facultate districtum.

XII. q. II. in. V.

Non mentitur, qui animum fallendi non habet.

Gelasius papa.

B. Apostolus Paulus non ideo, quod absit, fefelliſſe credendus est, aut sibi extitisse contrarius, quoniam cum ad Hispanos se promisisset iturum, dispositione divina majoribus occupatus ex causis implere non potuit quod promisit. Quantum enim ipsius voluntas interfuit hoc pronuntiavit, quod revera voluisset efficere. Quantum enim ad divini secreta consilii (quæ ut homo omnia non potuit licet spiritu Dei plenus agnoscere) suprema prætermisit dispositione præventus. Nec quia B. Petrus apostolus divinæ reverentiæ ipsi Domino respondit: *non lavabis mihi pedes in æternum*, fefelliſſe, quod absit, aut in sua putabitur minime constitisse sententia; quia mox eidem divinæ voluntati cesserit, & quod dixerat esse facturum, a causis adstrictus humanæ salutis, passus est prona voluntate faciendum.

Hanc & sequentes vul. arunt Balerini ex Col. ct. Vatic. Deusdedit Cardin. lib. c. 100.

Gelasius Agilulpho post Cetera. *

Precor autem ut reculam beati Petri apostoli inter Dalmatias constitutam defensare dignemini, & quæ vobis, vel frater, vel coepiscopus meus Honorius (1) pro ejus utilitate suggesserit, vel conductores putaverint intimandum, quam fieri potest, præstare jubeatis.

(1) *Hic Honorius fuit Salonitanus episcopus, ad quem aliæ duæ Gelasii editæ sunt. Ball.*

Gelasius Januario post cetera.

Sed causas, quibus beneficia beati Petri apostoli continuata percupias, fidenter injungo. Præstet igitur tua nobilitas, ut rebus pauperum ejus auxilium defensionemque concedat, & conductores earum pio favore tueatur, ut vicissitudinem præstitorum ab eodem percipiat consequentem, cujus meritis, & honori devotus ista dependit. Ibid.

Gelasius Firminæ illustri feminæ post cetera.

Ad cumulum vero mercedis vestræ pertinere certissimum est, si prædia quæ vel a barbaris vel a Romanis inconvenienter invasa sunt, vestris dispositionibus egentium victui reformentur. Cujus tanta de provinciis diversis, quæ bellorum clade vastatæ sunt, Romam multitudo confluxit, ut vix ei, Deo teste, sufficere valeamus. Conspicitis ergo quantum boni operis acquiratis, si B. Petro apostolo prædia, quæ pro sua quisque anima contulit, vestro post Deum præsidio liberata reddantur. Cujus benedictionis eulogias, quas pro affectione direxi, peto ut grata suscipere mente digneris. Ibid.

Gelasius actoribus Urbici.

Constat vos intulisse actionibus ecclesiæ ex præstatione fundi claculas, quem conductionis titulo tenes, de fructibus * anni consulatus Asterii, & Præsidii VV. CC. de indictione III. auri solidos XXX. Notavi V. Kal. Augusti (2) Flavio V. C. consule. Ibid. c. 101. * an. 494.

(2) *Ideſt Flavio Viatore, qui fuit consul an.* 495. *Ball. Alia cautio ejusdem diei ac iisdem verbis subjicitur ab eodem Gelasio data Vincomalo, ubi solum fundi nomen deest.* Ball.

Gelasius (3) *Hereleuvæ reginæ.*

Qui pro victu pauperum domno filio excellentissimo regi cum meis literis supplicaret, Petrum ecclesiæ defensorem dirigere properavi. Quo veniente sublimitatem quoque tuam salutare non destiti, plurimum deprecans, ut pro vestræ salutis, & prosperitatis augmentis egentium causas juvare dignemini. Data V. Kal. Martii. Ibid. l. 4. cap. 55.

(3) *Anonymus a Valesio editus de gestis Theodorici regis hanc reginam ejusdem Theodorici genitricem memorat.* Mater Ereliva dicta Gothica, catholica quidem erat, quæ in baptismo Eusebia dicta. *Ball.*

Gelasius Petro episcopo Potentino.

Secundum quod vestri portitoris significavit libellus, compertum habemus vos præ manibus habere negotium insolitum. Pertulit, diaconem quemdam commisisse incestum multis indiciis in vicinia notum. Sed quia nemo potest canonice illud stuprum probare, memoratus diaconus omne meritum recusat inde subire Ex MS. cod. universitatis Taurinensis notato f. IV. 7.

ju-

judicium. Ad quod ego multis inevitabilibus curis involutus quanta possum brevitate sic rationabiliter respondeo. Nulla quippe judicia inter homines necessaria essent, si omnes veritates cunctis patuissent. Sequitur ergo perquiri a judice debere probationem judicii ordine, unde aliter non cognoscitur veritas culpæ. Sed cum culpa non ignoratur, nec synodum ex hoc congregari oportere, nec judicium agitari jubemus. Sed sola modulata sententia in concilio tractetur, quæ meritum culpæ excedere non videatur. Sicut dictum est antiquis, *oculum pro oculo*, *dentem pro dente*, & librata mensura, ideo fuit jussa in lege, ut juxta meritum culpæ damnatio ponderetur vindictæ. Si quidam A fortasse minus capaces in his quæ præmisimus propterea vacillant, quia scriptum habent in legibus nostris de occultis nemo judicetur & judicet. Sed hi tales vigili mente pertractent, quia quod de occultis negatur, sub tacito intellectu de manifestis conceditur. Constat ergo consequenter hoc dici de ipsis occultis, quæ scandalum ecclesiæ nullum inducunt. Si postquam oriri scandalum contigerit pro crimine, nullo modo est prætereundum, quia ecclesia & satisfactione pacata quiescat, & sedata remaneat culpa sic publiciter punita, ut etiam habeant timorem. Satisfactio namque illa est, qua innocens quisque manifestatur, a quibus reus credebatur.

NESTORIANORUM SYNODI TRES

Pro hæresi in Persida, tum & sacerdotum conjugio confirmandis,

Prior quidem Lapetæ, altera Seleuciæ, tertia in Adri Pago Nuhadræ

A Barsuma Nisibensi Archiepiscopo anno Pherozis regis XXVII. celebratæ.

Ex Suppl. Mansi tom I. pag. 353.

HOrum conciliorum trium meminit Simeon Beth-Arsamensis in epistola de Nestorianis apud Assemanum Biblioth. Orient. Tom. III. par. II. pag. 178. his, verbis. *Quum Huzitæ ac Persæ traditam sibi ab Iba Nestorii atque Theodori doctrinam confirmare vellent, plures in regione Persarum synodos collegerunt; ac primum quidem in Beth-Lapeta Huzitarum metropoli anno Pherozis regis regum vigesimo septimo, deinde in Seleucia & Ctesiphonte urbibus Assyriorum, item in Beth-Adri oppido ditionis Nuhadrensis.* Annus Pherozis vigesimus septimus in Christi annum 488. incidit. Anno Autem Christi 488. Acacius Seleucienſem ecclesiam regebat, cui propterea Nestoriani synodos illas, quæ Barsumæ sunt, perperam adscribunt, ut late ostensum est ab Assemano Tom. citato a pag. 391. Quid in his synodis actum sit, indicat Liber Synodicus e Syriaco Arabice redditus, qui hisce synodis hunc titulum inscribit: *Synodus Acacii* (Seleucienſis patriarchæ, quem tamen hisce synodis nunquam se immiscuisse inferius ex Assemano demonstrabimus) *cui Barsumas Nisibis archiepiscopus interfuit, aliique Patres.* His vero synodis nequaquam præfuisse Acacium Seleucienſem archiepiscopum Nestorianum, quamvis id legitur in Libro Synodico ex Arabicorum scriptorum testimonio, demonstrat idem Assemanus loco citato.

Utut res habeat sese, canones in hisce synodis evulgatos ex libello synodico mox laudato hos recenset Assemanus ibid. pag. 390.

Primus canon est adversus quosdam monachos qui conjugium ciboſque nonnullos damnabant, unam autem in Christo substantiam profitebantur. Alter in eosdem, ut per vicos & civitates ne discurrerent, neque munia episcoporum aut Parochorum in sacramentis administrandis exercerent, sed subditi episcopis essent, & in cœnobiis suis manerent. Tertius B de conjugio laicis, & clericis omnibus permittendo, cujus hæc sunt verba: Neque episcopus in posterum nubere prohibeat: satis enim sint mala calamitatesque, quæ Christianis contigere, adulteria, inquam, & scortationes, quæ ad externorum etiam aures pervenerunt: sed id fas esto clericis æque ac laicis, quemadmodum ratio postulat. Nam Christus ait: *non omnes capere possunt hoc verbum*: & Apostolus: *Bonum est*, inquit, *homini ad mulierem non accedere; sed propter fornicationem uxorem suam teneat: & volo homines similes mei esse: sin autem se minime contineant, nubant.* Unusquisque itaque debet vel a sæculo se omnino separare, vel ei cum pietate adhærere; sacerdos autem is esse, C qui unam uxorem habet, ut in epistola Apostoli ad Timotheum dicitur. Nunc itaque episcopus non amplius cuiquam diacono manus imponat, nisi postquam diligenter de illo inquisierit, constiteritque eum uxorem legitimam habere; eum vero qui conjugio abstinere decreverit, jubeat semotum ab hominum consuetudine domicilium habitare. Quod si ad sæcularia posthac conversus fuerit, ut ad nuptias aut alia id genus, pœnis subjaceat; & si quidem sacerdos sit, a gradu suo amotus esto, donec resipiscat. Qui autem nubit, unam uxorem habeat. Quisquis vero id transgressus fuerit, ab D ecclesia segregetur, & ab ordine sacerdotii. Sacerdos autem conjugii expers, aut cujus uxor vita defuncta est, si legitimas nuptias optaverit, ne prohibeatur ab Episcopo, sive ante, sive post sacerdotium nubere voluerit. Qui his contradixerit, si laicus fuerit, anathematizatus esto; si sacerdos, a gradu Sacerdotii deponatur.

Postremo de concordia Acacium inter & Barsumam inita hæc subjunguntur. Hujus Patris diebus Barsumæ Nisibeni metropolitæ causa feliciter confecta est. Convenere siquidem in synodo episcoporum in Adri pago Maaltajæ, ibique

que Barſumas peccatum, quod ipſe cum ſuis A quoque ſcripſit, teſtatus, quæcumque antea perepiſcopis in Gandiſapor urbe perpetraverat, confeſſus eſt, aſſenſuſque fuit, ut in concilio epiſcoporum Modainæ cogendo, ſua præſentis volentiſque acta reſcinderentur. Hoc pacto exortum inter eos (Acacium & Barſumam) diſſidium ſublatum eſt, ſacraque ſimul myſteria peregerunt. Scripto itaque quidquid in urbe Gandiſapor attentaverat Barſumas damnavit, irritumque declaravit, illudque eccleſiæ judicio contrarium, perverſaque ſe opinione ad id perpetrandum actum fuiſſe confeſſus eſt, & in ſanctum Babuæum Catholicum inique ſe geſſiſſe. Quibus de rebus ad Gandiſaporenſes epiſtolam

petraverat, inique a ſe geſta, donec ea Niſibi contigere, quæ inique facta ſunt; ſeque inſuper ſuſcepturum quidquid ſynodus Modainæ cogenda decreviſſet, promiſit.

Elias Metropolita Niſibenus in epiſtola ad Bagadenſes adverſus illegitimam Jeſujabi Patriarchæ ordinationem citat canonem XIII. ſynodi Lapetenſis adverſus Simoniacos: Hic tamen canon, cum in concilio Barſumæ (de quo in præſenti) non legatur, ad aliud Lapetæ celebratum concilium ſpectare videtur. Verba ſunt Aſſemani tom. III. part. II. pag. CLXXIX.

[a] CONCILIUM [1] ROMANUM I.

QUO A LXX. EPISCOPIS LIBRI SACRI

Et authentici ab apocryphis ſunt diſcreti, ſub Gelaſio, anno Domini CDXCIV. Aſterio atque Præſidio conſulibus.

I

[b] *Ordo * librorum veteris teſtamenti, quem [c] ſancta & catholica Romana ſuſcipit & veneratur eccleſia, digeſtus a beato Gelaſio Papa I. cum ſeptuaginta epiſcopis.*

GEneſis liber unus.
Exodi liber unus.
Levitici liber unus.
Numeri liber unus.
Deuteronomii liber unus.
Jeſu Nave * liber unus.
Judicum liber unus.
Ruth liber unus.
Regnorum * libri quatuor.
Paralipomenon libri duo.
Pſalmorum 150. liber unus.
Salomonis libri tres.
Proverbia,
Eccleſiaſtes, &
Cantica canticorum.
Item Sapientiæ liber unus *
Eccleſiaſticus liber unus.
Item * ordo prophetarum.
Iſaiæ liber unus.
Jeremiæ liber unus.
Cinoth, id eſt, de lamentationibus ſuis.
Ezechielis liber unus.
Danielis liber unus.
Oſeæ liber unus.
Amos liber unus.
Michææ liber unus.
Joel liber unus.
Abdiæ liber unus.
Jonæ liber unus.
Nahum liber unus.
Habacuc liber unus.
Sophoniæ liber unus.
Aggæi liber unus.
Zachariæ liber unus.
Malachiæ liber unus.
Item ordo hiſtoriarum.
Job liber unus. *ab aliis omiſſus.*
Tobiæ liber unus.
Eſdræ liber * unus.
* Eſther liber unus.
Judith liber unus.
Machabæorum * liber unus.

D *Item ordo ſcripturarum novi & æterni teſtamenti.* *

EVangeliorum libri quatuor.
Secundum Matthæum liber unus.
Secundum Marcum liber unus.
Secundum Lucam liber unus.
Secundum Joannem liber unus.
Actuum apoſtolorum liber unus.
Epiſtolæ Pauli apoſtoli numero XIV.
Ad Romanos epiſtola una.
Ad Corinthios epiſtolæ duæ.
Ad Galatas epiſtola una.
Ad Theſſalonicenſes epiſtolæ duæ.
Ad Epheſios epiſtola una.
Ad Philippenſes epiſtola una.
Ad Coloſſenſes epiſtola una.
Ad Timotheum epiſtolæ duæ.
Ad Titum epiſtola una.
Ad Philemonem epiſtola una.

* al. *libri duo*

* Heſter

* libri duo.

* quem catholica ſancta Romana ſuſcipit & veneratur eccleſia.

1 Eſt in collectione Iſidori, cujus exemplaria vetuſtiſſima duo ſunt in Bibl. Collegii Pariſ. Soc. Jeſu. In Mſ. Cod. Dacheriano collectionis Dionyſianæ, ut putat, decretum hoc Damaſo tribuitur. Et Baron. ad an. 69. ex Concilio Romano ſub Damaſo, quod continet Creſconiana Collectio, partem hujus decreti exhibet. In Mſ. Jurenſi Hormiſdæ Papæ tribuitur, teſte P. Labbeo. In noſtro inſcribitur: *Notitia ſacrarum ſcripturarum, ſeu librorum Canonicorum cum deſcriptione vel adnotatione Gelaſii Papæ.* Deſcribitur hoc decretum a Vincentio Bellov. in Prolog. cap. 13. & 14. Multo antea, tacito Gelaſii nomine, ab Aldhelmo in lib. de laude Virginitatis cap. XI. poſtea autem Gelaſio appellato, ab Hincmaro Remenſi, Lupo Ferrarienſi, Nicolao Papa, & in Chronico Centulenſi apud Dacherium, tom. IV. ſpicil. Vide & capitulare Attonis tomo VIII. *Harduinus.*

Ad Hebræos epiſtola una.
Item Apocalypſis Joannis liber unus.
Item canonicæ epiſtolæ numero ſeptem.
Jacobi apoſtoli epiſtola una.
Petri apoſtoli epiſtolæ duæ.
Joannis apoſtoli epiſtolæ tres.
Judæ Zelotis apoſtoli epiſtola una.

II.

* In codice Iſteili hic tit. legitur: *Decreta G. P. de recipiendis & non recipiendis libris: quæ ſcripta ſunt ab eo cum 70. ejusdem epiſcopis.*

* *Gelaſii Papæ decretum cum ſeptuaginta epiſcopis habitum de apocryphis ſcripturis.*

POſt has omnes propheticas, evangelicas, atque apoſtolicas ſcripturas, quibus eccleſia catholica per gratiam Dei fundata eſt, illud etiam intimandum putamus, quod quamvis univerſæ per orbem * catholicæ eccleſiæ unus thalamus Chriſti ſit; ſancta tamen Romana catholica & apoſtolica eccleſia [1] nullis ſynodicis conſtitutis ceteris eccleſiis prælata eſt, ſed evangelica voce domini & ſalvatoris noſtri primatum obtinuit, *Tu es Petrus*, inquientis, *& ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam: & tibi dabo claves regni cœlorum. Et quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis; & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis.*

* diffuſæ Romana eccleſia omnibus eſt prælata domini voce. *Matth. 16.*

* addita

Cui * data [2] eſt etiam ſocietas beatiſſimi Pauli apoſtoli vaſis electionis, qui non diverſo, ſicut hæretici garriunt, ſed uno tempore, uno eodemque die, glorioſa morte cum Petro in urbe Roma, ſub Cæſare Nerone agonizans, coronatus eſt, & pariter ſupradictam ſanctam Romanam eccleſiam Chriſto domino conſecrarunt, * talemque omnibus urbibus in univerſo mundo ſua præſentia atque venerando triumpho prætulerunt.

Petrus & Paulus eodem die Romæ necati.

* aliiſque

Eſt [3] ergo prima Petri apoſtoli ſedes Romana eccleſia, *non habens maculam, neque rugam, nec aliquid hujuſmodi.* *Epheſ. 5.*

Secunda autem Sedes, apud Alexandriam beati Petri nomine a Marco ejus diſcipulo & evangeliſta conſecrata eſt. Ipſeque a Petro apoſtolo in Ægyptum directus, verbum veritatis prædicavit, & glorioſum conſummavit martyrium.

Tertia vero ſedes, apud Antiochiam ejuſdem beatiſſimi Petri apoſtoli nomine habetur honorabilis, eo quod illic, priuſquam Romam veniſſet, habitavit, & illic primum nomen Chriſtianorum novellæ gentis exortum eſt.

III.

4 Et quamvis aliud fundamentum nullus poſſit ponere, præter id quod poſitum eſt, qui eſt Chriſtus Jeſus; tamen ad ædificationem noſtram, eadem ſancta * Romana eccleſia poſt illas veteris vel novi teſtamenti, quas regulariter * ſuſcepimus, etiam has ſuſcipi non prohibet ſcripturas, id eſt, *1. Cor. 3.*

* id eſt, * ſuperius nominavimus

* alias

Sanctam ſynodum Nicænam trecentorum decem & octo patrum, mediante maximo Conſtantino Auguſto, in qua Arius hæreticus condemnatus eſt.

Sanctam ſynodum Conſtantinopolitanam, mediante Theodoſio ſeniore Auguſto, in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit.

Sanctam ſynodum Epheſinam, in qua Neſtorius condemnatus eſt conſenſu beatiſſimi Cæleſtini Papæ, mediante Cyrillo Alexandrinæ Sedis antiſtite, & Arcadio epiſcopo ab Italia deſtinato.

Sanctam ſynodum Chalcedonenſem, mediante Marciano Auguſto, & Anatolio Conſtantinopolitano epiſcopo, in qua Neſtoriana & Eutychiana hæreſes ſimul cum Dioſcoro ejuſque complicibus damnatæ ſunt.

Sed & ſi qua ſunt concilia a ſanctis Patribus hactenus inſtituta, poſt horum auctoritatem & cuſtodienda & recipienda, & decernimus, & mandamus.

IV.

Item opuſcula B. Cypriani martyris & Carthaginenſis epiſcopi, in omnibus recipienda.

Item opuſcula B. Gregorii Nazianzeni epiſcopi.

Item opuſcula B. Baſilii Cappadociæ epiſcopi.

Item opuſcula B. Athanaſii Alexandrini epiſcopi.

* Item opuſcula B. Cyrilli Alexandrini epiſcopi. * alio ordine recenſentur in mſ.

Item opuſcula beati Joannis Conſtantinopolitani epiſcopi.

Item opuſcula B. Theophili Alexandrini epiſcopi.

* Item opuſcula B. Hilarii Pictavienſis epiſcopi. * Item opuſcula B. Proterii Alexandrini epiſc.

Item opuſcula B. Ambroſii Mediolanenſis epiſcopi.

Item opuſcula B. Auguſtini * Hipponenſis epiſcopi. * Hipponeregienſis

Item opuſcula B. Hieronymi presbyteri.

Item opuſcula B. Proſperi viri religioſiſſimi.

Item epiſtolam B. Leonis Papæ ad Flavianum Conſtantinopolitanum epiſcopum deſtinatam; * cujus textum quiſpiam ſi uſque ad unum iota diſputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema ſit. * de cujus textu

Item opuſcula atque tractatus omnium orthodoxorum patrum, qui in nullo a ſanctæ eccleſiæ Romanæ conſortio deviarunt, nec ab ejus fide vel prædicatione ſejuncti ſunt; ſed ipſius * communionis per gratiam Dei uſque in ultimum diem vitæ ſuæ fuere participes, legendos decernimus. * communicationis

Item decretales epiſtolas, * quas beatiſſimi * Papæ diverſis temporibus ab urbe Romana pro diverſorum patrum [5] conſultatione dederunt, venerabiliter recipiendas. * v.g Julius. Damaſus, Siricius, Innocentius, Leo, &c.

Item

---

1 Sunt hæc & in epiſtola 8. Nicolai Papæ ad Michaelem Imp.; & in præfatione vetuſta Concilii Nicæni, quam edidimus tom. 2. quam & Æneas Pariſienſis recitat tomo VII. Spicil. pag. 96. & 97. *Harduinus*.

2 Sunt iſta & in epiſt. 8. Nicolai Papæ ante laudata. *Harduinus*.

3 Nicolaus Papa loco citato. *Harduinus*.

4 Nicolaus Papa loco citato. *Harduinus*.

5 Hincmarus tom. 2. pag. 543. legit, *conſolatione*: pag. 545. *conſolatione*, *vel conſultatione*. *Hard.*

illustrantur Quis iste catholicorum dubitet; *vel* Quis cath. dubitat majora, &c. & singulam cautelam

Item gesta sanctorum martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis * irradiant. Quis * ita esse catholicorum dubitet, & majora eos in agonibus fuisse perpessos, nec suis viribus, sed gratia Dei & adjutorio universa tolerasse? Sed ideo secundum antiquam consuetudinem*, singulari cautela in sancta Romana ecclesia non leguntur, quia & eorum qui conscripsere nomina penitus ignorantur: & ab infidelibus aut idiotis superflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, * scripta esse putantur; sicut cujusdam * Quirici & Julitæ, sicut Georgii, aliorumque hujusmodi passiones, quæ ab hæreticis perhibentur compositæ. Propter quod, ut dictum est, ne vel levis subsannandi oriretur occasio, in sancta Romana ecclesia non leguntur. Nos tamen cum prædicta ecclesia omnes martyres, & eorum glorioses agones, qui Deo magis quam hominibus noti sunt, omni devotione veneramur.

inserta leguntur Cyrici

Item vitas patrum, Pauli, Antonii, Hilarionis, & omnium eremitarum, quas tamen vir beatissimus scripsit Hieronymus, cum omni honore suscipimus.

[1] Item actus beati Silvestri apostolicæ Sedis præsulis, licet ejus qui conscripsit nomen ignoretur, a multis tamen in urbe Romana catholicis legi cognovimus, & pro antiquo usu multæ hæc imitantur ecclesiæ.

[2] Item scripta de inventione crucis dominicæ, & alia scripta de inventione capitis Joannis Baptistæ, novellæ * quædam relationes sunt, & nonnulli eas catholici legunt. Sed cum hæc ad catholicorum manus pervenerint, beati Pauli apostoli præcedat sententia: *Omnia probate: quod bonum est, tenete.*

* quidem

1. Thess. 5.

Item Rufinus vir religiosus plurimos ecclesiastici operis edidit libros, nonnullas etiam scripturas interpretatus est. Sed quoniam * beatus Hieronymus eum in aliquibus de arbitrii libertate notavit, illa sentimus, quæ prædictum beatum Hieronymum sentire cognoscimus; & non solum de Rufino, sed etiam de universis, quos vir sæpius memoratus, zelo Dei & fidei religione reprehendit.

venerabilis

Item Origenis nonnulla opuscula, quæ vir beatissimus Hieronymus non repudiat, legenda suscipimus. Reliqua autem omnia cum auctore suo dicimus esse renuenda.

Item chronica Eusebii Cæsariensis, & ejusdem ecclesiasticæ historiæ libros: quamvis in primo narrationis suæ libro tepuerit, & postea in laudibus atque excusatione Origenis schismatici unum conscripserit librum: propter rerum tamen notitiam singularem, quæ ad instructionem pertinent, usquequaque non dicimus renuendos.

Item Orosium virum eruditissimum collaA damus: quia valde nobis necessariam adversus paganorum calumnias dignam ordinavit historiam miraque brevitate contexuit.

Item venerabilis Sedulii [3] paschale opus, quod heroicis descripsit versibus, insigni laude præferimus.

Item Juvenci nihilominus laboriosum opus non spernimus, sed miramur.

Cetera, quæ ab hæreticis sive schismaticis conscripta vel prædicata sunt, nullatenus recipit catholica & apostolica Romana ecclesia; * e quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & catholicis vitanda sunt, credimus esse subdenda.

* Quæ sint tamen quæ non recipiuntur.

V.

*Notitia librorum apocryphorum * qui non recipiuntur.*

* *qui nullatenus a nobis recipi debent.*

B

In primis Ariminensem synodum a Constantio Cæsare Constantini Augusti filio congregatam, mediante Tauro præfecto *, ex tunc & nunc, & usque in æternum confitemur esse damnatam.

* prætorio

Item [4] itinerarium nomine Petri apostoli, quod appellatur sancti Clementis libri * octo, apocryphum.

* decem. *al.* novem.

Actus nomine [5] Andreæ apostoli, apocryphi.

Actus nomine Thomæ apostoli, libri X. apocryphi.

C

Actus [6] nomine Petri apostoli, apocryphi.

Actus [7] nomine Philippi apostoli, apocryphi.

Evangelium nomine Thaddæi, apocryphum.

Evangelium nomine Matthiæ, apocryphum.

Evangelium nomine Petri apostoli, apocryphum.

Evangelium nomine Jacobi minoris, apocryphum.

Evangelium nomine Barnabæ, apocryphum.

Evangelium * nomine Thomæ, * quo utuntur Manichæi, apocryphum *. [8]

* Evangelia quibus * apocrypha.

Evangelium * nomine Bartholomæi apostoli, * apocryphum.

* Evangelia * apocrypha.

Evangelium nomine Andreæ apostoli, apocryphum.

Evangelia, quæ falsavit Lucianus, apocrypha.

D

Liber de infantia salvatoris, apocryphus.

Evangelia quæ falsavit * Esitius *, apocrypha.

* Hesychius, * Isicius

Liber de * nativitate salvatoris, & de Maria & obstetrice *, apocryphus.

* Infantia * ejus

Liber, qui appellatur Pastoris, apocryphus.

Libri omnes quos fecit * Leucius [9] discipulus diaboli, apocryphi.

* Lucius

Liber, qui appellatur Fundamentum, apocryphus.

* lecto in c. Just. seu potius lepto, id est λεπτῆς γενέσεως parvæ genesis de qua alias ex Cedreno.

[10] Liber, qui appellatur Thesaurus, apocryphus.

Liber de filiabus Adæ * geneseos, [11] apocryphus.

* Centimetrum [12] de Christo, Virgilianis compaginatum versibus, apocryphum.

* deest in c. Just. hoc loco, sed pene sub finem dicitur Cento de Christo.

Liber, qui appellatur Actus Teclæ & Pauli apostoli, apocryphus.

1 Vide Baronium ad an. 315. num. 10. & ad an. 324. num. 31. *Hard.*

2 Vide Papebrochium die 3. Maii, & die 4. *Harduinus.* 3 Sedulii opus non apparuit, nisi post Asterii Consulatum. Citatur ab Isidoro in lib. de Script. Eccl. cap. 7. *Hard.*

4 Est opus Recognitionum. *Harduinus.*

5 Vide Photium Cod. 114. & Augustinum lib. 1. contra adversarium legis & prophet. cap. 20. *Hard.*

6 Citantur ab Isidoro Pelusiota lib. 2. ep. 99. *Harduinus.*

7 Citatur ab Anastasio Sinaita apud Coteler. tom. 3. Monum. Eccl. Græcæ. *Hard.*

8 Vide Hieronym. in proœmio comment. in Matthæum. *Harduinus.*

9 Apud Attonem Vercellensem legitur, *Seleucus*. In fine epistolæ Innocentii ad Exuperium, *Leucius*. Videtur esse Λεύκιος χαρίτος apud Phot. cod. 114. *Harduinus.*

10 Θησαυροὶ apud Photium Cod. 85. *Harduinus.*

11 Vide Cedrenum edit. Basil. pag. 3. versu 32. & pag. 6. ver. 39. Epiphan. hæres. 39. num. 6. Georgium Syncellum pag. 5. Hieron. Epist. 127. manc. 18. & 24. aliosque. *Harduinus.*

12 Vide Isidorum lib. de Script. Eccles. cap. 5. *Harduinus.*

Liber, qui appellatur Nepotis, apocryphus.
Liber Proverbiorum, qui ab hæreticis conscriptus, & sancti * Sixti nomine prænotatus est, apocryphus.
* Xysti
Revelatio, quæ appellatur Pauli apostoli, apocrypha,
Revelatio, quæ appellatur Thomæ apostoli, apocrypha.
* deest in nostro mss. & Justelli.
Revelatio, quæ appellatur S. Stephani, apocrypha.
Liber, [1] qui appellatur Transitus, id est, Assumptio sanctæ Mariæ, apocryphus.
Liber, qui appellatur [2] pœnitentia Adæ, apocryphus.
Liber [3] Ogiæ nomine gigantis, qui ab hæreticis cum dracone post diluvium pugnasse fingitur, apocryphus.
* de Vegia nomine gigante,
Liber, qui appellatur testamentum Job, apocryphus.
Liber, qui appellatur pœnitentia Origenis, apocryphus.
Liber, qui appellatur pœnitentia sancti Cypriani, apocryphus.
Liber, qui appellatur pœnitentia Jamnæ & Mambræ, apocryphus.
Liber, qui appellatur [4] Sortes Sanctorum apostolorum, apocryphus.
Liber, qui appellatur * Laus apostolorum, apocryphus.
* Lusus
* Liber qui appellatur canones apostolorum, apocryphus.
* deest in c. Justelli.
Liber [5] Physiologus, qui ab hæreticis conscriptus est, & B. Ambrosii nomine * signatus, apocryphus.
* prænotatus
Historia Eusebii Pamphili, apocrypha,
Opuscula Tertulliani, apocrypha.
Opuscula Lactantii *, apocrypha.
* Firmiani
Opuscula Africani, apocrypha.
Opuscula Postumiani & Galli, apocrypha.
Opuscula Montani, Priscillæ & Maximillæ, apocrypha.
Opuscula omnia Fausti Manichæi, apocrypha,
Opuscula Commodiani, apocrypha,
Opuscula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha.
Opuscula * Tatii Cypriani, apocrypha.
* Tharsi sed Tascii
Opuscula Arnobii, apocrypha.
Opuscula Tychonii, apocrypha.
Opuscula * Cassiani presbyteri Galliarum, apocrypha,
* Cassiodo
Opuscula Victorini * Pictavienſis apocrypha.
* Petabione sis
Opuscula Fausti Regensis Galliarum, apocrypha,
Opuscula Frumentii Cæci, apocrypha.
Epistola Jesu ad * Abagarum regem, apocrypha.
* Abgarum
Epistola * Abagari ad Jesum, apocrypha.
* Abgari
Passio * Quirici & Julitæ, apocrypha.
* Cyrici
Passio Georgii, apocrypha.
Scriptura quæ appellatur * contradictio Salomonis, apocrypha.
* interdict.
Phylacteria * omnia, quæ non angelorum (ut illi confingunt) sed dæmonum magis * arte conscripta sunt, apocrypha.
* desid. in Justelli. * nominibus

Hæc & omnia his similia, quæ Simon Magus, Nicolaus, Cerinthus, Marcion, Basilides, Ebion, Paulus etiam Samosatenus, Photinus, & Bonosus, & qui simili errore defecerunt, Montanus quoque cum suis obscœnissimis sequacibus, Apollinaris, Valentinus, sive Manichæus, Faustus *, Africanus, Sabellius, Arius, Macedonius, Eunomius, Novatus, Sabbatius, * Callistus, Donatus, Eustathius, Jovinianus, Pelagius, Julianus Eclanensis, Cælestinus *, Maximinus *, Priscillianus ab Hispania, Nestorius Constantinopolitanus, Maximus * Unicus, Lampetius *, Dioscorus, Eutyches, Petrus, & alius Petrus, e quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit, Acacius Constantinopolitanus cum * consortibus suis: nec non & omnes hæresiarchæ, eorumque [6] discipuli, sive schismatici *, docuerunt vel conscripserunt, quorum nomina minime retinentur; non solum repudiata, verum etiam ab omni Romana catholica & apostolica ecclesia eliminata, atque cum suis auctoribus auctorumque sequacibus sub anathematis indissolubili vinculo in æternum confitemur esse damnata. [7]

* expuncta virgula melius legas Faustus Africanus ad discr. Faust. Regensis Galliarum, aliquumque: atque ita cc. Just. & noster.
* abest a c. Just. & in nostro dicitur Calipsus.
* Cælestius
* Maximianus,
* al. Cynicusque omnino legendum ex mss.
* Lapidus, * sociis
* quod

CONCILIUM ROMANUM

De Libris recipiendis & non recipiendis a Gelasio Papa cum LXXII. Episcopis anno circiter 496. habitum.

Ex Suppl. Mansi tom. I. pag. 355.

CElebre illud de libris probandis improbandisque decretum, in Romano quodam concilio editum diu multumque eruditos exercuit. Potissimum est de Authore dissidium. Conciliorum Collectores omnes Gelasio Papæ tribuerunt, quibus & fidem adstruit Burchardus Wormatiensis, Gratianus & MSS. codices plerique. Verum in codice vetustissimo Collectionis Dionysii Exigui, quem Dacherius communicavit Baluzio, hoc ipsum decretum Damasi Papæ nomen præfert. Denique in vetustissimo Urgellensi codice Baluzius Hormisdæ Papæ nomen præfixum reperit. Chiffletius in Jurensi nongentorum annorum codice hoc decretum offendit; cumque emendatissimum omnium quæ ad id usque prodierant judicaret, exscribendum illud edendumque in suis ad opera Vigilii Tapsensis notis assumpsit. Hormisdæ papæ in eo codice inscribitur; ex quo sententiæ de Hormisda decreti illius conditore authoritas summa accessit. Ita rebus constitutis, factum est ut non ante multos annos Cl. Fontani-

1 Meliti vel Melitonis Smyrnensis. *Harduinus*.
2 Apud Epiphan. hæres. 26. n. 8. ἀποκαλύψις τοῦ Ἀδάμ: nam idem esse opus Cedrenus sub initium docet. *Hard.*
3 al. *de Eugenia quæ*. Vide Eucholog. pag. 885. ubi πάντων φραγματέα legitur, pro Γιγάντων, ut recte vox ea scribitur id Cod. Reg. 1026. & 1027. & Γιγάντειον βιβλίον, apud Photium Cod. 85. *Hard.*
4 Editæ sunt in Codice Canonum vetere Ecclesiæ Rom. edito ex Bibliotheca D. le Pelletier, Regni Administri, anno 1687. pag. 370. *Harduinus.*
5 Citatur a Vincentio Bellovac. lib. 7. speculi Natur. cap. 63. *Harduinus.*
6 Harduinus, *qui schismatica docuerunt &c.*
7 In Ms. nostro: *Explicit decretale editum ab Hormisda Papa urbis Romæ.* Harduinus.

taninus in codicem Vaticanum annorum nongentorum inciderit, qui hoc ipsum decretum profert, idemque cum multa resecet, quæ in editis leguntur, hoc præ cæteris argumento sinceritatem ejus vindicari judicavit. Id enim solemne est hujusmodi lucubrationibus, ut quæ brevissimæ sunt, hæ genuinæ censeantur; fit enim ut novis subinde & novis additionibus tractu temporis reformentur, ut succedentium temporum disciplinæ accommodentur. Hoc ergo decretum, prout in eo Vaticano codice legitur, produxit in suo de Antiquitatibus Hortæ Commentario; censuitque hac vel sola authoritate controversiam de authore opusculi decidi, cum Gelasiano nomine inscribatur. Huic Viri clarissimi sententiæ accessuros sanioris criticæ peritos omnes censeo, tum quoad operis authorem, cum etiam quoad latum de ejus sinceritate judicium, in iis præsertim quæ resecta & plane innovata exhibet. Si enim agatur de iis quæ communia habet cum cæteris, in multis profecto Chiffletiano Jurensi cedit; in quo lectio probatior est, ut conferenti patebit. Desiderandum proinde supereresset ut tertius aliquis paris antiquitatis codex proferretur, in quo & detractiones Vaticanæ comparent, & probatæ illæ Chiffletianæ lectiones offerrentur; idque si unquam fors tulerit, prolatis ultro manibus Eruditos excepturos non dubito. Sed bonum factum! id tandem mihi vetustum Lucensem codicem annorum nongentorum evolventi obtigit. En tibi ex eo, Lector, decretum de libris probandis reprobandisque, in quo ea omnia resecta sunt, quæ desunt in Vaticano. In cæteris ad Chiffletianam lectionem potius quam ad Vaticanam accedit. Gelasiano nomine inscribitur, ac tandem tale est, quale desideraveris. Neque eo tantum nomine præstat cæteris huc usque excusis; sed & ex eo commendabitur magis, quod præfatione ornetur, nusquam in editis legenda; quanquam doleo incuria exscriptoris luxatam esse, nec facile sanandam. Tota Gelasiana est, quantum ex stili similitudine judicare licet. Hoc est meum de nova hac Gelasiani decreti editione judicium: ut id approbem eruditis, ejusdem decreti triplex schema profero, Vaticanum, Jurense seu Chiffletianum, & Lucense.

Post hæc scripta incidi in decretum Gelasianum ex vetustissimo Florentino codice editum a P. Josepho Blanchinio Oratorii Romani S. Philippi Nerii presbytero V. Cl. in prolegomenis ad IV. volumen Anastasii Bibliothecarii editionis Romanæ. Ex eo codice repræsentare se genuinum decretum Gelasii Vir ille doctus censuit. Nec sane negaverim meliorem esse ejus lectionem præ Vaticano. Cum vero ait idem vir doctissimus, catalogum illum Sacrorum Librorum qui in Vaticano Fontanini non extat, legiturque in suo Florentino, e Vaticano sive scriptoris incuria, sive alicujus fraude subtractum esse, futile est & inane, cum & a meo pariter Lucensi absit, quem sane Lucensem ex Vaticano illo expressum, sive ambos ex tertio alio derivatos esse, nemo sibi persuaserit, cum discrepent non raro. Hunc si omittas Sacrorum Librorum catalogum, in cæteris Florentinus ille ferre cum nostro convenit, paucis exceptis, quæ ad extremam pagellæ oram diligenter adnotavi. Est vero Florentinus Blanchinii in fine mutilus, nam post illud: *Fausti Regiensis &c.* cætera desunt, quæ tamen in reliquis omnibus MSS. codicibus leguntur.

Hæc scripseram in priori mea editione: modo vero aliquid accessit, quo nova hæc editio ornetur, nempe variantes e vetustissimo Frisingensi codice annorum circiter 1000. quas mihi, pro ea qua est humanitate, suppeditavit vir doctissimus P. Frobenius Forster prior, & bibliothecarius S. Emmerami Ratisbonensis. In eo codice Concilio Damasi decretum istud subiicitur, nam eo concilio absoluto statim subditur: *item dictum est. Nunc vero de scripturis divinis agendum est, quid universalis catholica recipiat ecclesia, & quid vitare debeat. Incipit ordo veteris Testamenti* &c. tum continuo sequitur integrum decretum de libris legendis.

Lucense.	Vaticanum Fontanini.	Jurense Chiffletii.
Incipit decretale ab urbe Roma editum de recipiendis, sive non recipiendis libris factum. Synodum sub Gelasio Papa Urbis Romæ cum LXX. Episcopis.	Incipit decretale Sancti Gelasii Papæ urbis Romæ.	Incipit decretale in urbe Roma ab Hormisda Papa editum.

INCIPIT PROLOGUS.

Ad discutiendas, vel intelligendas scripturas, quas (sic) *in novo, vel in veteri testamento a pluribus editas, illud Apostolicum nobis convenit servare eloquium*: prophetias, *inquit*, nolite spernere; omnia autem probate: *ut plenius Dei operatione credamus illas esse conditas, quas de adventu Domini, ac nativitate, vel passione ipsius, & resurrectione certissime fuisse locutas, per quas enim* (f. etiam) *nos credimus esse salvatos; ibi intelligimus illud, ubi dixit*: quod bonum est tenete, *ad repellendas, vel a catholicis re-*

Lucenſe. Vaticanum Fontanini. Jurenſe Chiffletii.

renuendas ſcripturas eſſe cognovimus, quas etiam vir eruditiſſimus Hieronymus repudiavit, eſſe damnatas, ſufficit nobis dicere, ut ab omni ſpecie mala abſtineamus.

De ſcripturis Divinis quid univerſaliter catholica recipiat Eccleſia, vel poſt hæc quid vitare debeat.

I.

Ordo de veteri Teſtamento, quem Sancta, & Catholica Romana ſuſcipit, & honorat Eccleſia, iſte eſt.

Geneſeos liber I.
Exodi liber I.
Levitici liber I.
Numeri liber I.
Deuteronomii liber I.
Jeſu Nave liber I.
Judicum liber I.
Ruth liber I.
Regum libri IV.
Paralipomenon libri II.
Pſalmorum CL. liber I.
Salomonis libri III.
Proverbia, Eccleſiaſtes & Cantica Canticorum.
Item *Sapientiæ liber I.*
Eccleſiaſtici liber I.
Item ordo Prophetarum.
Eſaiæ liber. I.
Hieremiæ liber I. cum Cinoth, ac lamentationibus ſuis. (a)
Ezechielis liber I.
Danielis liber I.
Oſee liber I.
Amos liber I.
Michææ liber I.
Johel liber I.
Abdiæ liber I.
Jonæ liber I.
Naum liber I.
Abacuc liber I.
Sophoniæ liber I.
Aggæi liber I.
Zachariæ liber I.
Malachiæ liber I.
Item ordo Hiſtoriarum.
Job liber I.
Tobiæ liber I.
Eſdræ libri II.
Eſther liber I.
Judith liber I.
Machabæorum libri II.
Item ordo Scripturarum novi & æterni Teſtamenti. (b)
Evangeliorum libri IV.
Secundum Matthæum liber I.
Secundum Marcum liber I.
Secundum Lucam liber I.
Secundum Johannem liber I.
Item

(a) Variantes cod. Friſing. *Hieremiæ liber unus cum Cinoth, ideſt lamentationibus ſuis.*
(b) Addit : *quem ſancta, & Catholica ſuſcipit Eccleſia.*

Lucenſe.

Vaticanum Fontanini.

Jurenſe Chiffletii.

Item *Actuum Apoſtolorum liber I.*
Epiſtolæ Pauli Apoſtoli numero XIV.
Ad Romanos Epiſtola I.
Ad Corinthios Epiſtolæ II.
Ad Epheſios Epiſtola I.
Ad Theſſalonicenſes Epiſtolæ II.
Ad Galatas Epiſtola I.
Ad Philippenſes Epiſtola I.
Ad Coloſſenſes Epiſtola I.
Ad Timotheum Epiſtolæ II.
Ad Titum Epiſtola I.
Ad Philemonem Epiſtola I.
Ad Hebræos Epiſtola I.
Item *Apocalypſis Jobannis liber I.*
Item Canonicæ Epiſtolæ numero ſeptem.
Petri Apoſtoli Epiſtolæ II.
Jacobi Apoſtoli Epiſtola I. (*a*)
Johannis Apoſtoli Epiſtolæ III.
Judæ Zelotis Apoſtoli Epiſtola una.

I.

Poſt prophetas, & evangelicas, atque Apoſtolicas ſcripturas, quibus Eccleſia Catholica per gratiam Dei fundata eſt, etiam illud intimandum putavimus, quod quamvis univerſæ per orbem Catholicæ diffuſæ Eccleſiæ unus thalamus Chriſti ſit; ſancta tamen Romana Eccleſia nullis ſynodicis conſtitutis cæteris Eccleſiis prælata eſt, ſed evangelica voce Domini & Salvatoris noſtri primatum obtinuit: *Tu es Petrus*, inquiens, *ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam; & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam; & tibi dabo Claves regni Cælorum; & quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in Cælo; & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælo.*

Cui data eſt etiam ſocietas beatiſſimi Pauli Apoſtoli, vas electionis, qui non diverſo, ſicut hereſi garriunt, ſed uno tempore, uno eodemque die glorioſam mortem cum Petro in urbe Roma ſub Cæſare Nerone agonizans, coronatus eſt, & pariter ſupradictam ſanctam Romanam eccleſiam Chriſto Domino conſecrarunt, aleiſque om-

II. (*b*)

Poſt *has omnes* propheticas, & Evangelicas, atque Apoſtolicas, *quas ſuperius deprompſimus*, ſcripturas, quibus Eccleſia Catholica per gratiam Dei fundata eſt, etiam illud intimandum putavimus, quod quamvis univerſæ per orbem diffuſæ Catholicæ Eccleſiæ unus thalamus Chriſti ſit; ſancta tamen Romana Eccleſia nullis ſynodicis conſtitutis cæteris Eccleſiis prolæta eſt, ſed evangelica voce Domini, & Salvatoris noſtri primatum obtinuit: *Tu es Petrus*, inquientis, *& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: & portæ inferni non prævalebunt adverſus eam; & tibi dabo claves regni Cælorum, & quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in Cælo; & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælo.*

Addita eſt etiam ſocietas beatiſſimi Pauli Apoſtoli, vaſis electionis, qui non diverſo, ſicut hæretici garriunt, ſed uno tempore, uno eodemque die glorioſa morte cum Petro in urbe Roma ſub Cæſare Nerone agonizans, coronatus eſt. Et pariter ſupradictam ſanctam Romanam eccleſiam Chriſto Domino conſecrarunt, aliiſque om-

Fl. ad. *has omnes*.

Poſt * propheticas (*manu antiqua additur* & Evangelicas) atque Apoſtolicas ſcripturas, * quibus Eccleſia Catholica per gratiam Dei fundata eſt, etiam illud intimandum putavimus, quod quamvis univerſæ per orbem Catholicæ diffuſæ Eccleſiæ unus thalamus Chriſti ſit; ſancta tamen Romana Eccleſia nullis ſynodicis conſtitutis cæteris Eccleſiis prælata eſt, ſed Evangelica voce Domini * noſtri prima tum obtinuit: *Tu es Petrus*, inquiens, *& ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meum, & portæ Inferi non prævalebunt adverſus eam; & tibi dabo claves regni Cælorum; & quæcumque ligaveris ſuper teram, erunt ligata & in Cælo; & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in Cælo.*

Fl. ad *quat ſuperius deprompſimus*.

Fl ad *& Salvatoris*

(*Manu antiqua ſuppletur* Cui) Addita eſt etiam ſocietas beati (*manu antiqua ſuppletur* beatiſſimi Pauli apoſtoli vas electionis) qui non diverſo ſicut *hæretici* * garriunt, ſed uno tempore, uno eodemque die *glorioſa morte* cum Petro in urbe Roma ſub Cæſare Nerone agonizans coronatus eſt; & pariter ſupradictam ſanctam Roma-

Fl. *hereſi*.

(*a*) *Joannis Apoſtoli epiſtola una. Alterius Joannis presbyteri epiſtolæ duæ.* Ita etiam legitur in vetuſtiſſimo Codice Dionyſiano S. Emerami.

(*b*) *Explicit Canon Novi Teſtamenti. Item dictum eſt: poſt has omnes propheticas &c.*

Lucense.	Vaticanum Fontanini.	Jurense Chiffletii.
manam ecclesiam Christo Domino consecrarunt, * talesque omnibus *orbibus* * in universo mundo sua præsentia, atque venerando triumpho * prætulerunt.	omnibus in universo mundo sua præsentia atque venerando triumpho pertulerunt.	omnibus *urbibus* in universo mundo, sua præsentia atque venerando triumpho prætulerunt.
Est ergo prima Petri Apostoli sedes Romana ecclesia non habens maculam, neque rugam, nec aliquid ejusmodi.	Est ergo prima Petri Apostoli Sedis Romana Ecclesia non habens maculam, nec rugam, nec aliquid ejusmodi.	Est ergo prima Petri Apostoli sedes Romana Ecclesia; non habens maculam, neque rugam, nec aliquid hujusmodi.
Secunda autem sedes apud Alexandriam B. Petri *nomine* a Marco ejus discipulo & Evangelista consecrata est. Ipseque a Petro apostolo in Ægypto directus, verbum veritatis prædicavit & glorioſum consecravit, (*manu antiqua corrigitur* consummavit) martyrium.	Secunda autem sedis apud Alexandriam, beati Petri nomen, a Marco ejus discipulo Evangelista consecrata est. Ipseque a Petro Apostolo in Ægypto directus, verbum veritatis prædicavit, & glorioſum consummavit martyrium.	Secunda autem sedes apud Alexandriam beati Petri nomine a Marco ejus discipulo, atque Evangelista consecrata est. Ipseque in Ægypto directus a Petro Apostolo, verbum veritatis prædicavit, & glorioſum consummavit martyrium.
Tertia vero sedes * apud Antiochiam *ejusdem* beatissimi Petri Apostoli habetur honorabilis, eo quod *ibidem* prius quam *Roma* veniſſet habitavit * & ibidem primum nomen christianorum novellæ gentis *exortum est*.	Tertia vero Sedis apud Antiochiam item beatissimi Petri Apostoli habetur honorabilis, eo quod illic, prius quam Romam veniſſet, habitavit, & illic primum nomen Christianorum novellæ gentis exortus est.	Tertia vero sedes apud Antiochiam item beatissimi Apostoli Petri habetur honorabilis, eoquod, illic priusquam Romam veniſſet, habitavit: Et illic primum nomen Christianorum novellæ gentis exortum est.
	II.	III.
Et quamvis aliud fundamentum nullus possit ponere, præter id quod positum est, * quod est Christus Jesus, tamen *ad* ædificationem sanctam, * *idem* (*manu antiqua* eandem) Romanam ecclesiam post illas veteris vel novi testamenti, quas regulariter suscipimus * etiam suscipi non prohibet scripturas. Ideſt * sanctam Synodum Nichenam *secundum* trecentorum decem & octo *episcoporum* * (*manu antiqua ponitur* Patrum) mediante Maximo Constantino Augusto.	Et quamvis aliud fundamentum nullus possit ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus; tamen ædificationem sanctam idem Romanam ecclesiam post illas veteris vel novi Testamenti, quas regulariter suscipimus, etiam suscipi non prohibet scripturas. Id est sanctam synodum Nicenam CCCrum X. & VIII. Patrum, mediante Maximo Constantino Augusto.	Et quamvis aliud fundamentum nullus potuit ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Jesus; tamen ad ædificationem nostram eadem Romana ecclesia, post illas veteris vel novi Testamenti, quas regulariter superius enumeravimus, etiam has suscipi non prohibet scripturas. Id est sanctam synodum Nicænam secundum trecentos decem & octo Patres, mediante Maximo Constantino Augusto, *in qua Arrius hæreticus condemnatus est. Sanctam synodum Constantinopolitanam, mediante Theodosio seniore Augusto, in qua Macedonius hæreticus debitam damnationem excepit.*
Sanctam synodum *Epheſiam*, (*manu antiqua* Epheſinam) in qua Neſtorius damnatus est, * *cum* consensu *beati* * Cœlestini papæ, mediante *Cheryllo* Alexandrinæ sedis antistite, & Arcadio *episcopo* ab Italia destinato.	Sanctam Senodum Efisinam, in qua Nestorius damnatus est, consensu Cœlestini Papæ, mediante Cirillo Alexandrinæ Sedis Anteſtite, & Arcadio ab Italia distinato.	Sanctam synodum Epheſinam, in qua Neſtorius damnatus est, consensu beatissimi Cœlestini Papæ, mediante Cyrillo Alexandrinæ Sedis Antistite, & Arcadio *episcopo* ab Italia destinato.
Sanctam synodum Chalcedonensem, mediante Marciano Augusto, & Anatholio Constantinopolitano episcopo, in qua Nestoriana & Euticiana hæresis simul cum Dioscoro, ejusque complicibus *damnatus est*. *	Sanctam Synodum Calcedonensem, mediante Marciano Augusto & Anatholio Constantinopolitano Episcopo, in qua Nestoriana, Antiochiana, & Eutichiciana hereses simul cum Dioscoro, ejusque complicibus damnatæ sunt.	Sanctam synodum Calcedonensem, mediante Marciano Augusto, & Anatolio Constantinopolitano episcopo, in qua Nestoriana, & Eutychiana hæresis, simul cum Dioscoro ejusque complicibus damnatæ sunt. (a) *Sed & si qua sunt concilia*

* *aliisque.* * *Urbibus* * *pertulerunt.* * *Antiochia beatissimi.* * *illic.* * Deest *quod est.* * *sancta.* * *superius enumeravimus.* * Deest *Id est.* * *Patres.* * Deest *Cum.* * *Beatissimi* * *Damnatæ sunt.*

Opu- III.

(a) Desunt hæc verba usque ad numerum IV.

Lucense.	Vaticanum Fontanini.	Jurense Chiffletii.
		lia a sanctis Patribus hactenus instituta, post istorum quatuor auctoritatem & custodienda & recipienda decrevimus.
	III. *Incipiunt opuscula recipienda.*	IV. *Jamnunc subjiciendum de opusculis sanctorum Patrum, quæ in Ecclesia catholica recipiuntur.*
* Opuscula B. Cicili Cipriani martyris & *Carthaginensis* episcopi.	Item opuscula beati Cicili Cipriani martiris, & Cartagenensis episc.	Opuscula beati Cæcilii Cypriani, Martyris, Carthaginensis episcopi *in omnibus recipienda.*
Opuscula beati Gregorii Nanzanzeni epi.		
Opuscula B. Basili Cappadociæ episcopi.	Opuscula beati Gregori Nazazensis epi.	Item opuscula Beati Gregorii Nazianzeni episcopi.
Opuscula B. Athanasi *Alexandrini* episcopi.	Item opuscula beati Basili Capadociæ epi.	Item opuscula beati Basilii Cappadociæ episcopi.
Opuscula Theophili *Alexandrini* episcopi.	Item opuscula beati Athanasi Alexandriæ epi.	Item opuscula beati Athanasii Alexandrini episcopi.
Opuscula B. Cyrilli Alexandrini episcopi.	Item op. beati Johannis Constantinopolitanæ epi.	Item opuscula beati Johannis Constantinopolitani episcopi.
Opuscula B. Helari *Pictabensis* * episcopi.	Item op. beati Theophili Alexandrinæ epi.	Item opuscula beati Theophili Alexandrini episcopi. *Item opuscula beati Cyrilli Alexandrini episcopi.*
* Opuscula B. Johannis Constantinopolitani episcopi.	Item op. beati Helari Pictavinsis epi.	Item opuscula beati Hilarii Pictaviensis episcopi.
Opuscula B. Ambrosii *Mediolanensis* episcopi.	Item op. beati Ambrosi Mediolanenses epi.	Item opuscula Beati Ambrosii Mediolanensis episc.
Opuscula B. Augustini Ipone Regiensis * episcopi.	Item op. B. Augustini Ipponereginsis epi.	Item opuscula Beati Augustini Hipponeregiensis ep.
Opuscula B. Hieronimi presbyteri.	Item op. beati Hieronimi prbi.	Item opuscula Beati Hieronymi presbyteri.
Opuscula *Beati* Prosperi viri religiosissimi.	Item op. Prosperi viri religiosissimi.	Item opuscula *Beati* Prosperi viri religiosissimi.
Opuscula B. Leonis papæ ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum destinata, cujus textum quispiam *si usque ad unum* jota disputaverit, & non *eam* in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit.	Item epistola bi. Leonis Pap. ad Flavianum Constantinopolitanum episcobum distinam t. cujus textum quispiam suis, quæ ad unum jota dispotaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit.	Item epistolam Beati Papæ Leonis ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum destinatam: de cujus textu quispiam si usque ad unum jota disputaverit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit anat, sit.
Opuscula, * tractatus omnium Patrum orthodoxorum, qui in nullo a sanctæ ecclesiæ Romanæ consortio deviarunt, nec ab ejus fide vel prædicatione sejuncti sunt; sed ipsius *ut communicationis* per gratiam Dei usque in ultimum *diem* viæ suæ fuere participes, *legendos* decernimus.	Item op. tractatus omnium Patrum Orthodoxorum, qui in nullo a scæ ecclesiæ Romane consortio deviarunt, nec ab ejus fide vel prædicatione sejuncti sunt; sed ipsius communicatione per gratiam Dei usque in ultimum vitæ suæ fuere participes, legende decernimus.	Item opuscula *atque* tractatus omnium Patrum orthodoxorum, qui in nullo a Sanctæ Romanæ ecclesiæ consortio deviarunt, nec ab ejus fide vel prædicatione sejuncti sunt; sed ipsius communicationi per gratiam Dei usque in ultimum diem vitæ suæ fuere participes, legendos decernimus.
Item decretales Epistolas, quas beatissimi Papæ diversis temporibus ab urbe Roma pro diversorum Patrum consolatione dederunt, venerabiliter suscipienda. *	Item decretales epistolas, quas beatissimi Pap. diversis temporibus ab urbe Roma, pro diversorum Patrum consolatione, dederunt, venerabiliter suscipiendas.	Item decretales epistolas, quas beatissimi Papæ, diversis temporibus ab urbe Roma pro diversorum Patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendas.
Item gesta Sanctorum Martirum, qui multiplicis (*manu antiqua* multiplicibus) tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis	Item gesta sanctorum Martirum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis inradiant. Quis ista Catho-	Item gesta sanctorum Martyrum, quæ multiplicibus tormentorum cruciatibus, & mirabilibus confessionum triumphis inradiant. Quis ista Catho-

Lucenſe.

* Deeſt iſta. inradiant. Quis iſta * Catholicorum dubitet (*manu antiqua* &) majora eos in agonibus fuiſſe perpeſſos, nec ſuis viribus ſed Dei gratia, & adiutorio *univerſa toleraſſe? Sed ideo ſecundum antiquam conſuetudinem* ſingulari cautela in Sancta Romana Eccleſia non leguntur, quia & eorum, qui *conſcripſerunt* nomina penitus ignorantur; & ab infidelibus, vel * idiotis ſuperflua, aut minus apta quam rei ordo fuerit eſſe putatur. Sicut cujuſdam *Quirici* & Julitæ, ſicut *Georgii*, aliorumque ejuſmodi paſſiones, quæ ab hæreticis perhibentur compoſitæ. Propter quod, ut dictum eſt, ne vel levis ſubſannandi oriretur occaſio in * Romana Eccleſia non leguntur. Nos tamen cum prædicta Eccleſia omnes martires & eorum glorioſos agones, qui Deo magis, quam hominibus noti ſunt omni devotione veneramur.

* &.

* ſanctæ.

Item vitas Patrum, Pauli, Antonii, Ilarionis, & *omnium* heremitarum, quas tamen vir beatiſſimus deſcripſit Hieronymus, cum * omni honore ſuſcipimus.

* Deeſt omni.

Item actus beati Sylveſtri Apoſtolicæ ſedis præſulis, licet ejus, qui conſcripſit *nomen* ignoretur; a multis tamen in Urbe Roma *a* Catholicis legi cognovimus, & pro antiquo uſu multæ *hoc* imitantur Eccleſiæ.

Item ſcriptura de inventione * *ſanctæ* Crucis Dominicæ, & alia ſcriptura de inventione capitis Johannis Baptiſtæ, novellæ quidem relationis * nonnulli *eas* Catholici legunt, ſed cum hæc ad Catholicorum manus pervenerint, beati Apoſtoli probant, * (*manu antiqua* præcedat) ſententiam; *omnia probate, quod bonum eſt tenete.*

* Deeſt ſanctæ.

* ſunt &c.

* præcedit ſententia.

Item Rufinus vir *religioſiſſimus*, * qui * plurios (*manu antiqua* plurimos) Eccleſiaſticis Operis edidit libros, non nullas etiam ſcripturas interpretatus eſt. Sed quoniam * beatiſſimus Hieronimus eum in aliquibus de *arbitrii* libertate notavit, illa ſentiemus, quæ prædictum Hieronimus ſentire cognoſcimus; & non ſolum de Rufino, ſed etiam de univer-

* religioſus. * Deeſt qui

* venerabilis

Vaticanum Fontanini.

tholicorum dubitet majora eos in agonibus fuiſſe perpeſſos, nec ſuis viribus, ſed Dei gratia, & adjutorio? Singulari cautella in ſca Romana eccleſia non leguntur, quia & eorum, qui conſcribere, nomina penitus ignoratur; & ab infidelibus & idiotis ſuperflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, eſſe putantur. Sicut cujuſdam Cirici & Julitæ, ſicut Giorgi, aliorumque hujuſmodi paſſiones, q. ad hereticis perhibentur compoſitæ. Propter quod, ut dictum eſt, ne vel levis ſubſanandi orreretur occaſio in ſca Romana eccleſia non leguntur. Nos tamen cum prædicta eccleſia omnes Martires, & eorum glorioſos agones, qui Domino magis, quam hominibus noti ſunt, omni devotione veneramur.

Item vitas Patrum, Pauli, Antoni, Hilarionis, & omnibus heremitarum, quas tamen vir beatiſſimus deſcripſit Hieronimus, cum omni honore ſuſcipimus.

Item actus beati Silveſtri Apoſtolicæ Sedis Præſolis, licet ejus, qui conſcripſit, nomine ignoretur: a multis tamen in urbe Roma Catholicis legi cognovimus, & pro antiquo uſu multæ hæc imitantur eccleſiæ.

Item ſcriptura de Inventione Crucis dominicæ, & aliam ſcripturam de inventione capitis Johannis Baptiſtæ, novelle quidem relationis & nonnulli Catholici legunt. Sed cum hæc ad Catholicorum manus advenerint, beati Pauli Apoſtoli præcedet ſententia — *Omnia probate, quod bonum eſt tenete.*

Item Rufinus vir religioſus plurimos eccleſiaſticæ operis edidit libros, nonnullas etiam ſcripturas interpretatus eſt. Sed qum beatiſſimus Hieronimus eum in aliquibus de arbitrio libertate notavit, illas ſentim. q. prædictum beatum Hienimum ſentire cognoicimus, non ſolum de Rofino, ſed etiam de univerſis, quos vir S. ſepius memoratus, zelo Dei, & fidei reli-

Jurenſe Chiffletii.

tholicorum dubitet, & majora eos in agonibus fuiſſe perpeſſos? Nec ſuis viribus, ſed Dei gratia & adjutorio *univerſa toleraſſe? Sed ideo, ſecundum antiquam conſuetudinem*, ſingulari cautela in ſancta Romana eccleſia non leguntur, quia & eorum qui conſcripſere nomina penitus ignorantur: & ab infidelibus & idiotis ſuperflua, aut minus apta, quam rei ordo fuerit, eſſe putantur. Sicut Quirici cujuſdam & Julitæ; ſicut Georgii, aliorumque ejuſmodi Paſſiones, quæ ab hæreticis perhibentur compoſitæ. Propter quod, ut dictum eſt, ne vel levis ſubſannandi oriretur occaſio, in ſancta Romana Eccleſia non leguntur. Nos tamen, cum prædicta *Romana* eccleſia, omnes Martyres, & eorum glorioſos agones, qui Deo magis, quam hominibus noti ſunt, omni devotione veneramur.

Item Vitas Patrum, Pauli, Antoni, Hilarionis, & omnium Eremitarum, quas tamen vir beatiſſimus Hieronymus deſcripſit, cum omm honore ſuſcipimus.

Item actus beati*ſſimi* Silveſtri Apoſtolicæ Sedis Præſulis, licet ejus qui conſcripſit nomen ignoretur; a multis tamen in urbe Roma Catholicis legi cognovimus & pro antiquo uſu multæ hoc imitantur Eccleſiæ.

Item ſcriptura de Inventione Dominicæ Crucis, & alia ſcriptura de Inventione capitis beati Johannis Baptiſtæ, novellæ quidem relationes *ſunt*, & nonnulli *eas* Catholici legunt. Sed cum hæc ad Catholicorum manus pervenerint, beati Apoſtoli Pauli præcedat ſententia; *Omnia probate*, & *quod bonum eſt, retinete.*

Item Rufinus vir religio*ſiſſimus* plurimos eccleſiaſtici operis edidit libros: nonnullas etiam Scripturas interpretatus eſt. Sed quoniam venerabilis Hieronymus cum in aliquibus de arbitrii libertate notavit; illa ſentimus, quæ prædictum beatum Hieronymum ſentire cognoſcimus: & non ſolum de Rufino, ſed etiam de univerſis, quos vir ſæpius memoratus ze-

lo

Lucenſe.

verſis, quos vir ſæpius memoratus zelo Dei & fidei religione reprehendit.

Item Origenis nonnulla opuſcula, quæ vir beatiſſimus Hieronymus non repudiat, legenda ſuſcipimus: reliqua autem * omnia cum auctore ſuo dicimus rennuenda.

* Deeſt omnia.

Item Cronica Euſebii Ceſarienſis *epi.* * atque ejuſdem hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros, quamvis in primo narrationis ſuæ libro tepuerit, & poſt in laudibus, atque excuſatione Origenis *unum ſciſmatici* conſcripſerit librum; propter rerum tamen ſingularum notitiam, quæ ad * ſcrutationem, (*manu antiqua* inſtructionem) pertinent, uſquequaque non dicimus *rennuenda*.

* Deeſt epi.

* inſtructionem.

Oroſium virum eruditiſſimum collaudamus * *quia* valde nobis neceſſariam adverſus Paganorum calumnias ordinavit Storiam, miraque brevitate contexuit.

* qui.

Venarabilis *viri* Seduli *Epiſcopi* * Paſchale opus, quod *heroicis* deſcripſit verſibus, inſigni laude proferimus. *

* Deeſt epiſcopi.

* præferimus.

Juvenci nihilominus laborioſum opus non ſpernimus, ſed miramus. Cætera *autem quæ* ab hæreticis, *ſive* ſciſmaticis conſcripta, vel prædicta * ſunt (*manu antiqua additur* nullatenus recipit Catholica, & Apoſtolica Romana Eccleſia) E quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a Catholicis vitanda ſunt, credimus eſſe ſubdenda.

* prædicata ſunt nullatenus recipiat catholica & apoſtolica eccleſia Romana.

Item notitia *de* librorum (*manu antiqua* libros) apocriforum, * qui non recipiuntur.

* Deeſt qui non recipiuntur.

Ariminenſium ſynodum a Conſtantio Cæſare Conſtantini * Auguſti filio congregatam mediante Tauro præfecto ex tunc, & nunc, & in eternum confitemur eſſe damnatam.

* Deeſt auguſti.

Itinerarium nomine Petri Apoſtoli, quod appellatur Sancti Clementis (*manu antiqua* libr. X. *) apocrifum.

* IX

Actus *nomine* Andreæ Apoſt. apog.

Actus *nomine* Thomæ Apoſt. apog.

Vaticanum Fontanini.

religione reprehendit.

Item Origenis nonnulla op. quæ vir beatiſſimus Hieronimus non repudiat, legenda ſuſcipimus: reliqua autem omnia cum auctore ſuo dicimus rennuendam.

Chronica Euſebi Cæſarienſis, atque ejuſdem Hiſtoriæ eccleſiaſticæ libros, quamvis in primo narrationis ſuæ libro tepuerit, & poſt in laudibus atque excuſatione Origenis ſciſmatici unum conſcripſerit librum: propter rerum tamen ſingularum notitiam, q. ad inſtructionem pertenent, uſquequaque non dicimus renuendos.

Item Oroſium virum eruditiſſimum, quem conlaudamus, qui valde nobis neceſſariam adverſus paganorum calumnias ordinavit Hiſtoriam, miraque brevitate contexuit.

Item venerabilis Sedulii Paſchale opus, quod eruditis deſcripſit verſibus, inſigni laude præferimus.

Item Juvenci nihilominus laborioſum opus non ſpernimus, ſed miramus. Cetera, que ab hæreticis, ſchiſmaticis conſcripta, vel predicata ſunt, nullatenus recipiet Catholica & Apoſtolica Romana eccleſia: e quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a Catholicis vitanda ſunt, credidimus eſſe ſubdenda.

IV.

Notitiam librorum apocriforum, qui non recipiuntur.

Arimenenſium Sinodum, a Conſtantio Cæſare Conſtantini Auguſti filium congregatam, mediante Tauro Præfecto, ex tunc & nunc & in æternum confitemur eſſe damnata.

Itinerarium nomine Petri Apoſtoli, quod appellatur Sci Clementis, apogrifum.

Actus nomen Andreæ Apl. apg.

Actus

Jurenſe Chiffletii.

lo Dei, & fidei religione reprehendit.

Item Origenis nonnulla opuſcula, quæ vir beatiſſimus Hieronymus non repudiat, legenda ſuſcipimus: reliqua autem omnia cum auctore ſuo dicimus renuenda.

Item Chronica Euſebii Cæſarienſis, atque ejuſdem Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ libros, quamvis in primo narrationis ſuæ libro tepuerit, & poſt in laudibus atque excuſatione Origenis ſchiſmatici unum conſcripſerit librum: propter rerum tamen ſingularum notitiam, quæ ad inſtructionem pertinent, uſquequaque non dicimus renuendos.

Item Oroſium virum eruditiſſimum conlaudamus, qui valde neceſſariam nobis adverſus paganorum calumnias ordinavit Hiſtoriam, miraque brevitate contexuit.

Item venerabilis viri Sedulii Opus paſchale, quod heroicis deſcripſit verſibus, inſigni laude præferimus.

Juvenci quoque nihilominus laborioſum opus non ſpernimus, ſed miramur. Cætera quæ ab hæreticis, ſive ſchiſmaticis conſcripta vel prædicta ſunt, nullatenus recipit catholica & Apoſtolica Romana eccleſia: e quibus, pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a Catholicis vitanda ſunt, credidimus eſſe ſubdenda.

V.

In primis Ariminenſem Synodum a Conſtantio Cæſare Conſtantini filio congregatam, mediante Tauro Præfecto, ex tunc & nunc, in æternum confitemur eſſe damnatam.

Itinerarium *quoque in* nomine Petri Apoſtoli, quod appellatur ſancti Clementis *libri numero novem*, apocryphum *eſſe ſcimus*.

Actus nomine Andreæ Apoſtoli, apocryphum.

Lucenſe	Vaticanum Fontanini.	Jurenſe Chiffletii.
Libri numero decem apog. (ſed hoc deletum eſt manu antiqua.)	Actus nomen Thomæ Apl. libros X. apg.	Actus nomine Thomæ Apoſtoli, libri X. apocryphi.
Actus nomine Petri Apoſt. alius apoc.	Actus nomen Petri Apl. alius, apg.	Actus nomine Petri Apoſtoli, apocryphi.
Actus nomine Philippi Apoſt. apoc.	Actus nom. Philippi Apl. apg.	Actus nomine Philippi Apoſtoli apocryphi.
Evangelia nomine Matthiæ apog.	Evangelium nom. Matthiæ apg.	Evangelia nomine Mattiæ Apoſtoli, apocrypha.
Evangelia nomine Barnabæ *apoſt.* * apog. (Deeſt *apoſt.*)	Evangelium nom. Petri Ap. apg.	Evangelia nomine Barnabæ, apocrypha.
Evangelia nomine Jacobi minoris apog.	Evangelium nom. Jacobi minoris, apg.	Evangelia nomine Jacobi Minoris, apocrypha.
Evangelia nomine Petri Apoſt. * apoc. (Deeſt *apoſt.*)	Evangelium nom. Barnabæ apg.	Evangelia nomine Petri Apoſtoli aprocrypha.
Evangelia nomine Thomæ, quibus Manichæi utuntur apoc.	Evangelium nom. Thomæ, quibus Manichei utuntur, apg.	Evangelia nomine Thomæ Apoſtoli, quibus Manichæi utuntur, apocrypha.
Evangelia nomine Andreæ apoſt. apoc. (*manu antiqua deletur* Andreæ, *& ponitur* Bartholomei.)	Evangelium nomen Bartholomei Ap. apg.	Evangelia nomine Bartholomæi Apoſtoli, apocrypha. *Evangelia nomine Andreæ Apoſtoli, apocrypha.*
Evangelia, quæ falſavit Lucianus apoc.	Evangelium, quem falſavit Lucianus, apg.	Evangelia quæ falſavit Lucianus, apocrypha.
Evangelia, quæ falſavit *Yſicius* apoc.	Evangelium, quem falſavit Euſicius, & Lucius, apg.	Evangelia quæ falſavit Iſicius, apocrypha.
Liber de Infantia Salvatoris apoc.	Lib. de infantia Salvatoris, apg.	Liber de infantia Salvatoris, apocryphus.
Liber de Nativitate Salvatoris, & de Maria (*manu antiqua poſt Mariam eſt* vel) obſtetrice * apoc. (ejus,)	Lib. de nativitate Salvatoris, & de Maria vel obſtetrice, apg.	Liber de nativitate Salvatoris, & de Maria vel obſtetrice, apocryphus,
Liber, qui appellatur paſtoris apoc.	Liber, qui appellatur Paſtoris, apg.	Liber, qui appellatur Paſtoris, apocryphus.
Libri omnes, quos fecit *Lucius* (*manu antiqua* Leucius) diſcipulis Diaboli apog.	Lib. omnes, quos fecit Leucius diſcipulus Diaboli, apg.	Libri omnes quos fecit Lucius diſcipulus diaboli, apocryphi.
Liber, qui appellatur fundamentum apoc.	Lib. qui appellatur Fundamentum, apg.	Liber, qui appellatur Fundamentum apocryphus.
Liber, qui appellatur Theſaurum apoc.	Lib. qui appellatur Theſaurum, apg.	Liber, qui appellatur Theſaurum, apocryphus.
Liber de filiabus Adæ *Lecto geneſeos.* * (*geneſibus.*)	Lib. de filiabus Adæ lectum geneſeos, apg.	Liber de filiabus Adæ, *hoc eſt*, Leptogeneſis, apocryp. (*a*)
* *Centone de Chriſto Vergilianis compaginatum verſibus, apocr.* Liber, * qui appellatur actus Theclæ, & *Pauli* apoſ. * apog.	Lib. qui appellatur hactus Thecle, vel Thollius, & Pauli Ap. apg.	Liber, qui appellatur Actus Teclæ & Pauli, apocryphus.
Liber qui appellatur Nephothes * apog. (* Deeſt *apoſt.*)	Lib. qui appellatur Nopotis, apg.	Liber qui appellatur Nepotes, apocryphus.
Liber proverbiorum ab hæreticis conſcriptus, & Sancti Xiſti *nomine præſignatus* apoc. (* *Nepotis.*)	Lib. Proverbiorum ab Hereticis conſcriptus, & ſancti Xiſti nomen prænotatus, apg.	Liber Proverbiorum, qui eſt ab hæreticis conſcriptus, & ſub nomine ſancti Sixti præſignatus apocryphus.
Revelatio, quæ appellatur Thomæ *apoſt.* * apog. (* Deeſt *apoſt.*)	Revelatio, qui appellatur Pauli, apg.	Revelatio, quæ appellatur Pauli Apoſtoli, apocrypha.
Revelatio, quæ appellatur Pauli apog.	Revelatio, qui appellatur Thomæ apg.	Revelatio, quæ appellatur Thomæ Apoſtoli, apocr.
Revelatio, quæ appellatur Stephani apoc.	Revelatio, qui appellatur Stephani, apg.	Revelatio, quæ appellatur ſancti Stephani, apocr.
Liber, qui appellatur tranſitus, * ideſt aſſumptio Sanctæ Mariæ apoc. (* Deeſt *ideſt*,)	Liber, qui appellatur Tranſitus, ideſt, Adſumptio ſcæ Mariæ, apg.	Liber, qui appellatur Tranſitus, ideſt, Adſumptio ſanctæ Mariæ, apocryphus.
Liber, qui appellatur (*manu antiqua* de) Pœnitentia Adæ apoc.	Lib. qui appellatur Penetentia Adæ, apg.	Liber, qui appellatur Pœnitentia Adæ, apocryphus.
Liber de *Eugenia* * (*manu antiqua* Vegenia) nomine gigan- (* *Ugia*,)	Lib. Eugenii a nom. gigante, qui cum dracone poſt di- lu-	Liber de Eugenia nomine gigante, quæ cum dracone poſt di-

(*a*) *Liber qui appellatur Adæ* lepto geneſeos,

Lucenſe.	Vaticanum Fontanini.	Jurenſe Chiffletii.
gantis, qui cum dracone poſt diluvium ab hæreticis pugnaſſe perhibetur apoc.	Iuvium ab hereticis pugnaſſe perhibetur apg.	diluvium ab hæreticis pugnaſſe fingitur, apocryp.
Liber, qui appellatur Teſtamentum Job apog.	Liber, qui appellatur Teſtamentum Job. apg. Non hiſtoria beati Job, ſed alius ad hereticis conſcriptus.	
Liber, qui appellatur pœnitentia Origenis apog.	Lib. qui appellatur Pœnitentiæ Origenis, apg.	Liber, qui appellatur Pœnitentia Origenis, apocryphus.
Liber, qui appellatur pœnitentia Sancti Cipriani apoc.	Lib. qui appellatur Pœnitentia ſci Cipriani apg.	
Liber, qui appellatur pœnitentia Jamne, & Membre apoc.	Lib. qui appellatur Pœnitentia Jamnæ & Mambre, apg.	Liber, qui appellatur Pœtentia Jamne & Mambre, apocryphus.
ſortes. Liber, qui appellatur ſors * Apoſtolorum (*manu antiqua ſcribitur* laus) apoc.	Lib. qui appellatur Sors Apoſtolorum, apg.	Liber, qui appellatur Sortes Sanctorum, apocryphus.
	Lib. qui appellatur Luſa Apoſtolorum apg.	Liber, qui appellatur Luſa Apoſtolorum, apocryphus.
		Liber, qui appellatur Canones Apoſtolorum, apocryphus.
Liber Fiſiologus, qui ab hæreticis conſcriptus, & beati Ambroſii nomine præſignatus apoc.	Lib. filoſogus, qui ab Hereticis conſcriptus eſt, & beati Ambroſii nom. præſignatus, apg.	Liber phiſiologus, ab hæreticis conſcriptus, & beari Ambroſii nomine præſignatus, apocryphus.
Storia Euſebii Pampeli apog.	Hiſtoria Euſebi Pamphili, apg.	Hiſtoria Euſebii Pamphili, apocrypha.
Opuſcula Tertulliani apoc.	Opuſcola Tertulliani, apg.	Opuſcula Tertulliani, apocrypha.
* Ad *ſive Africani, ſive Firmiani* * Deeſt. Op. Lactanti * apoc.	Op. Lactanti, ap.	(*a*) Opuſcula Lactantii, apocrypha.
Op. Africani apoc. *	Op. Affricani, apg.	Opuſcula Africani, apocrypha.
* *Poſtumiani.* Op. *Poſtulliani*, * & Galli apoc.	Op. Poſtumiani & Galli, apg.	(*b*) Opuſcula Poſtuminiani, apocrypha.
Op. Montani, Priſcillæ, & Maximillæ apoc.	Op. Montani, Priſcillæ & Maximillæ, apg.	Opuſcula Montani, Priſcillæ & Maximillæ, apocrypha.
* Fauſti Op. omnia *Fauſtini* * Manichæi apoc.	Op. omnia Fauſti Manichei, apg.	Opuſcula Fauſti Manichæi, apocrypha.
Op. Commodiani ap.	Op. Commodiani, apg.	Opuſcula Commodiani, apocrypha.
Op. alterius Clementis Alexandrini apoc.	Op. alterius Clementis Alexandrinæ, apg.	Opuſcula alterius Clementis Alexandrini, apocrypha.
Op. *Taſſii* Cypriani ap.	Opuſc. Tarſi Cipriani, apg.	Opuſcula Tatcii Cypriani, apocrypha.
* *Arnovini.* Op. Arnobi * ap.	Op. Arnobi, apg.	Opuſcula Arnobii, apocrypha.
Op. Ticoni apoc.	Op. Tigoni, apg.	Opuſcula Ticoni, apocrypha.
Opuſcula Caſſiani Presbyteri Galliarum ap.	Opuſcula Caſſiani Pbri Gallearum, apg.	Opuſcula Caſſiani Presbyteri Gallienſis, apocrypha.
* *Petrabionenſis.* Opuſ. Victorini *Pictabenſis* * ap.	Opuſ. Victorini Petabionenſis, apg.	Opuſcula Victorini Pietabienſis, apocrypha.
Manu antiqua inſeritur hic, Op. Fauſti Regenſis Gallearum ap.	Op. Fauſti Regenſis Gallearum, apg.	Opuſcula Fauſti Regenſis Galliarum, apocrypha.
* Hic deſinit Cod Florent. * Op. Frumenti Cœci ap.	Op. Frumentini Cœci, apg.	Opuſcula Frumenti Cœci, apocrypha.
Centonem de Chriſto, Virgilianis compaginatum verſibus ap.	Centonem de Xpo Virgilianis convaginatum verſibus, apg.	Centones de Chriſto, Virgilianis compaginati, apocryphi.
Epiſtola Jeſu *Abaguſo* ap.	Epiſtola Ihu ad Abgiarum, apg.	Epiſtola Jeſu ad Agarum, apocrypha.
Epiſtola Abagujo ad Jeſum ap.	Epla Abgari ad Ihm, apg.	Epiſtola Agari ad Jeſum, apocrypha.
Paſ.	Paſ.	Paſ.

(*a*) *Opuſcula Lactantii ſive Africani, ſive Firmiani apocrypha.*
(*b*) *Opuſcula Poſthumiani Galli apocrypha.*

Lucenſe.

Paſſio *Quyrici*, & Julitæ ap.

Paſſio Georgi ap.
Scriptura,quæ appellatur contradictio Salomonis apoc.

Filacteria omnia , quæ non Angelorum, ut illi confingunt, ſed Dæmonum magis conſcripta ſunt, ap.

Hæc & his ſimilia, quæ Simon magus , Nicolaus , Cerinthus , Marcion , *Baſilidis* , Ebion, Paulus etiam *Samoſitanus*, Fotinus, & Bonoſus (*manu antiqua* &) qui ſimili errore defecerunt, Montanus quoque cum ſuis *obſceniſſimes* ſequacibus, Apollenaris, Valentinus ſive Manicæus, Fauſtus, Africanus Sabellius , Arrius , Machedonius, Eunomius, Novatus, *Sabacius*, *Cæleſtus*, Donatus , Euſtacius , Jovianus , Pelagius, Julianus *Celumenſis* , Cæleſtius Maximinus (*manu antiqua* Maximianus) Priſcillianus ab Spania , Neſtorius Conſtantinopolitanus , Maximus *Cynicus*, Lampetius, Dioſcorus, *Eutices*, Petrus, & alius Petrus, e quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit . Acacius Conſtantinopolitanus cum conſortibus ſuis, necnon & omnes *hæretici*, *hæreſeorumque* diſcipuli, ſive ſciſmatici docuerunt, vel conſcripſerunt, quorum nomina minime retinentur , non ſolum repudiata , verum ab omni Romana, & Apoſtolica Eccleſia eliminata, atque cum ſuis auctoribus, auctorumque ſequacibus ſub *anathematis* inſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe *damnanda*.

Vaticanum Fontanini.

Paſſio Cirici & Jolitæ, apg.

Paſſ. Giorgi, apg.
Scriptura , quæ appellatur contradictio Salomonis apg.

Filacteria omnia , que non Angelorum, ut illi confingunt, ſed Dæmonum magis arte conſcripta ſunt, apg.

Hæc & his ſimilia, quæ Simon Magus, Nigolaus, Cirinthus , Marcion , Baſelides , Ebion , Paulus etiam & Samoſetanus, Futinus & Bonoſus, & qui ſimili errore defecerunt, Montanus quoque cum ſuis obſceniſſimis ſequacibus , Apollinaris, Valentinianus, ſive Manicheus, Fauſtus, Affricanus, Sabellius, Arrius, Machedonius, Eunomius, Novatus, Sabaſtius, Celeſtus, Donatus , Euſtacius , Jovianus , Pelegius, Julianus Elane, Celeſtius, Maximianus, Priſcillianus ab Hiſpania , Neſtorius Conſtantinopolitanus , Maximus Unicus, Lampecius, Dioſcorus, Eutichius , Petrus, & alius Petrus : e quibus unus Alexandriam, alius Antiochiam maculavit : Accacius Conſtantinopolitanus cum conſortibus ſuis: nec non & omnes hereſes, hereſeorum diſcipuli, ſive ſciſmatici, qui docuerunt, vel conſcripſerunt, quorum nomina minime retenentur, non ſolum repudiata, verum ab omni Romana, vel Catholica & Apoſtolica eccleſia eliminata, atque cum ſuis auctoribus, auctorumque ſequacibus ſub anathemate inſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.

Expliciunt Decretalis.

Jurenſe Chiffletii.

Paſſio Quirici , & Julitæ , apocrypha.

Paſſio Georgii, apocrypha.

Scriptura , quæ appellatur Salomonis interdictio, apocrypha.

Philacteria omnia , quæ non Angelorum , ut illi confingunt , ſed Dæmonum magis conſcripta ſunt nominibus, apocrypha.

Hæc & his ſimilia, quæ Simon Magus, Nicolaus, Cerinthus , Marcion , Baſelides , Ebion , Paulus etiam Samoſatenus, Photinus & Bonoſus , qui ſimili errore defecerunt , Montanus quoque cum ſuis obſcœniſſimis ſequacibus, Apollinaris , Valentinus, ſive Manichæus, Fauſtus, Africanus, Sabellius, Arrius Macedonius, Eunomius, Conomius, Novatius, Sabbatius, Calliſtus, Donatus, Euſtacius , Jovinianus , Pelagius, Julianus Eclanenſis, Cæleſtinus, Maximianus, Priſcillianus ab Spania, Neſtorius Conſtantinopolitanus, Maximus Cinicus, Lampetius, Dioſcorus, Eutyches, Petrus, & alius Petrus: e quibus unus Alexandriam , alius Antiochiam maculavit : Acacius Conſtantinopolitanus cum conſortibus ſuis : necnon & omnes hæreſiarches , & eorum diſcipulos , qui ſchiſmatica docuerunt, vel conſcripſerunt , quorum nomina minime retinuimus ; non ſolum repudiata, verum etiam ab omni Romana , catholica & Apoſtolica eccleſia eliminata, atque cum ſuis auctoribus, auctorumque ſequacibus ſub anathematis, & indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.

Explicit Decretale editum ab Horſmida Papa Urbis Romanæ.

Notæ Severini Binii.

Cauſa concilii.

a *Concilium*.) Ad fidem catholicam illibate cuſtodiendam, diſſidia tollenda, pacemque in eccleſia reſtituendam, pontifex una cum concilio in eo potiſſimum laboravit, ut apoſtolicæ & catholicæ eccleſiæ communio nulla vel levi macula conſperſa, illibata penitus & impolluta ſarta ac tecta in omnibus ſervaretur. Ad hoc autem præſtandum ſolicitiorem curam impendens, non ſolum vindicaſſe voluit ipſam eccleſiam ab omnibus, ut ſemper fuit, immunem hæreſibus atque hæreticorum conſortio; ſed ut eam redderet a pravorum ſcriptorum contagione ſecuram, omne ſtudium adhibens, delectum habuit eccleſiaſticorum librorum qui hactenus editi legi ſolerent : diſtinguens ſeparanſque, quaſi os domini, mundum ab immundo, & ſecernens pretioſum a vili.

Acta concilii.

Cujus rei perficiendæ gratia Decretum conſtituit ab eccleſia catholica perpetuo ſervandum, in quo poſt recenſitos veteris ac novi teſtamenti libros canonicos, adjecit de primatu Romanæ eccleſiæ & aliarum patriarchalium eccleſiarum juribus, ad reprimendam Conſtantinopolitanorum antiſtitum præſumptionem & audaciam A infringendam, qua ſe Acacius primum, inde ejus ſucceſſores adverſus Romanam eccleſiam proterve nimis erexerant.

De libris ſacris & apocryphis.

b *Ordo librorum veteris teſtamenti*.) Quotquot hoc loco enumerantur, & in canonem ſacrorum librorum referuntur libri veteris teſtamenti, iidem penes omnes recenſiti ſunt ſupra canone ultimo concilii Laodiceni, & canone 47. concilii Carthaginenſis III. item epiſt. 3. Innocentii primi ad Exuperium. Canonem apoſtolorum 84. utpote quo ſacri omittuntur, & apocryphi in numerum ſacrorum referuntur, ſpurium eſſe & illegitimum ſupra in notis ejuſdem canonis copioſe oſtendimus. Veteris ac novi teſtamenti libros ſacros a calumnia hæreticorum omnium liberavit doctiſſime & copioſiſſime reverendiſſimus & illuſtriſſimus cardinalis Bellarminus toto lib 1. de verbo Dei ſcripto : illuſtriſſimus item cardinalis Baronius tom. 1. annalium, diverſis in locis, S. Pauli, aliaſque canonicas epiſtolas cum apocalypſi S. Joannis apoſtoli a furore & dementia hæreticorum vindicavit : ad evitandam prolixitatem iſthuc lectorem benevolum remitto. De libris apocryphis eorumque auctoribus diverſis in locis annalium Baronius digniſſi-

gnissima observatu annotavit, & post eum Antonius Possevinus in apparatu sacro.

c *Sancta Romana ecclesia.*) Hoc Decretum extat distinct. 15. can. 3. Lectio ejus ab originali tantopere discrepat, ut satis certo statui non possit quæ sit vera & pura Gelasii, nec magnopere mirandum sit, si nonnula sint quæ difficultatem faciunt. Vide notas emendatorum Decreti Gratiani, &c.

Observatio P. Antonii Pagi

ad annum Christi 494. num. 2. & seqq.

Decretum de scripturis divinis, & opusculis sanctorum Patrum, *quæ in Ecclesia catholica recipiuntur* valde urget heterodoxos, qui traditionem rejiciunt, & librorum canonicorum numerum pro libito, ac sectarum suarum commodo mutilant. Job enim, Tobiæ, Judith, Macchabeorum libri, epistola ad Hebræos, Apocalypsis Joannis, Petri duæ, Joannis apostoli III. Judæ I. in eo memorantur. Pearsonius in vindiciis Ignatianis prolixiorem sermonem de ejus auctore ac tempore, quo conditum est, instituit, & pag. 53. ait, se existimare hoc Decretum post synodum V. anno DLIII. celebratam, promulgatum fuisse. Neque catholici de hujus sanctionis auctore, annoque, quo ea emissa, inter se conveniunt; quod MSS. codices eam tribus diversis pontificibus adscribant. Vetustissimus codex collectionis Dionysii Exigui, quem secum communicatum a Dacherio Baluzius testatur, hoc Decretum *Damaso papæ* attribuit, & Baronius anno LXIX. num. IV. refert, Cresconiam collectionem continere concilium Romanum sub Damaso, in quo de libris apocryphis agitur, cujus Decreta repetita credit Baronius a Gelasio in Decreto LXXII. episcoporum, de quo anno 494. cum collectoribus conciliorum verba facit. Verum codex antiquissimus a Pearsonio lectus, & a Lantfranco ex Beccensi cœnobio in Angliam delatus hunc titulum præfert: *Decreta Gelasii papæ de recipiendis, & non recipiendis libris. Quæ scripta sunt ab eo cum LXX. eruditissimis episcopis.* Nicolaus I. pontifex Romanus in epist. XLII. ad episcopos Galliæ circa annum DCCCLXV. data, Lupus abbas Ferrariensis in fine epistolæ ad Carolum Calvum, & in fine quæst. de Sanguine Christi, Gratianus dist. 15. cap. *Sancta Romana*, Burchardus Wormatiensis episcopus, varii codices MSS. omnesque excusi *Gelasium* hujus Decreti auctorem produnt. Denique *Hormisdæ papæ* in antiquissimo Vergellensi codice Baluzius & Chiffletius in Jurensi, illud adscribi testantur. Indeque Chiffletio in fine notarum ad Vigilium Tapsensem existimatum, Decretum hoc primo sancitum fuisse a Gelasio in concilio Romano hoc anno: ita tamen ut non quasi Decretum pontificium, sed velut totius concilii quidam canon prodiret: tum deinde ab *Hormisda* editum esse sub forma pontificiæ Decretalis, & in quinque titulos methodi gratia divisum ac fortasse nonnullis in locis restitutum.

Gelasium tamen celeberrimi hujus Decreti auctorem esse, & non nisi per errorem illud Hormisdæ attributum demonstrabo, & litem, ni valde fallor, dirimam. In eo cum damnatorum voluminum index texitur, inter ea libri Cassiani ac Fausti Rejensis numerantur hac præmissa sententia: *Cetera, quæ ab hæreticis sive schismaticis conscripta, vel prædicata sunt, nullatenus recipit catholica & apostolica Romana ecclesia, e quibus pauca, quæ ad memoriam venerunt, & a catholicis vitanda sunt, credimus esse subdenda.* Cumque plurimos libros hæreticorum aliorumque incertorum auctorum Patres synodi Romanæ damnassent, hos inter Cassiani & Fausti volumina posuere hoc titulo: *opuscula Cassiani Presbyteri Galliarum apocrypha, opuscula Fausti Regiensis Galliarum apocrypha.* Sæculo sequenti exortis de Divina Gratia contentionibus ex *Fausti* præsertim libris, non modo in Occidente, verum etiam in Oriente alii *Faustum* defenderunt, alii eumdem acerrime confutarunt, præcipue Monachi Scythæ, qui ex Asia erumpentes adversus eum Europam atque Africam commoverunt, ut anno DXX. explicabimus. Eo rerum statu consultus *Possessor* episcopus Africanus a Trasamundo Africæ rege in exsilium missus, dum Constantinopoli morabatur, ubi *Fausti* libri a pluribus defendebantur ut catholici, a Maxentio vero & a Monachis Scythis uti hæretici damnabantur, consulit ipsemet Hormisdam papam, quid de iisdem libris sentiendum esset; eamque in rem Justinum diaconum suum ad eum misit. Extat ejus ad Hormisdam Relatio Tom. superiori Concil. diciturque accepta *XV. Kal. Augusti Rustico V. C. Cos.* idest anno DXX. Hæc Possessoris in ea verba: *Arbitror vestram Beatitudinem non latere quantis in Constantinopolitana Urbe ecclesia laboret insidiis, & ad morem veteris morbi in saniem vulnus iterum quærat irrumpere, quod obductum creditur cicatrice. Unde cum quorundam fratrum animus de codice Fausti cujusdam natione Galli Reginæ civitatis episcopi, qui de diversis rebus & frequentius de Gratia Dei diserte visus est disputare, in scandalum moveretur, aliis (ut se habent humana studia) in contrarium venientibus me credidерunt de hoc ambiguo consulendum.* Addit postea Possessor: *Quæso, ut consulentibus, quid de præfati auctoris dictis videatur, auctoritate apostolica responsionis agnoscant: maxime quod filii quoque magistri militum Vitalianus & Justinianus præcipue super hac re rescripto Beatitudinis vestræ similiter informari desiderant.*

Hormisda Possessoris epistolam die XVIII. mensis Julii anni DXX. accepit, & die XIII. mensis Augusti ad eundem rescripsit epistolam ordine LXX. in qua inter alia ait: *Hi vero quos vos de Fausti cujusdam Galli Antistitis dictis consuluisse, literis indicastis, id sibi responsum habeant: neque illum recipi, neque quemquam, quos in auctoritate Patrum non recipit examen catholicæ fidei, aut ecclesiasticæ disciplinæ ambiguitatem posse gignere, aut religiosis præjudicium comparare. Fixa sunt a Patribus, quæ fideles sectari debeant instituta: sive interpretatio, sive prædicatio, seu verbum populi ædificatione compositum, si cum fide recta, & doctrina sana concordat, admittitur, si discordat aboletur.* Ubi Hormisdam de Decreto Gelasii loqui recte observarunt Carlinales Baronius anno DXX. num XXI. & Card. Norisius in Cenot. Pis. pag. 445. Verum, quæ paulo post idem pontifex subjungit, non se se, sed eundem Gelasium illius Decreti conditorem fuisse, manifeste insinuant: *Non improvide veneranda Patrum sententia fideli posteritati quæ essent catholica dogmata, definiit; certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda, Sancto spiritu instruente, præfigens, ne opinioni suæ Lector indulgens, non quod ædificationi ecclesiasticæ conveniret, sed quod voluptas sua concepisset, asserret.* Decretum itaque de libris recipiendis, & non recipiendis, non ab *Hormisda*, sed ab aliquo ex ejus successoribus in aliqua synodo Romana emissum, non quidem ab Anastasio & Symmacho, qui Gelasium secuti sunt, & Hormisdam antecessere; cum nullus unquam id asseruerit, nullumque MS. alterutrius nomen præferat, sed a Gelasio, cui innumeri codices illud attribuunt.

Nec dici potest, illud scriptum esse a *Damaso*, cujus nomen Librariorum errore præfert in collectione Cresconiana, cum plerique opusculorum in eo memoratorum auctores post Damasum vixerint, & scripserint. Nihil præterea ab *Hormisda* immutatum, ut credidit Chiffletius; cum Hormisda in sua ad *Possessorem* epistola citata hunc remittat ad ea, quæ jam fixa fuerant a Patribus, nihilque novi de *Fausto*, de quo consultus fuerat, statuere voluerit. Apparet igitur *Hormisdam* tam ad Possessorem, quam ad Legatos suos, qui Constantinopoli tunc agebant, Decretum *Gelasii* papæ misisse ac mandasse, ut illud ab omnibus religiose observaretur. Quo pacto *Possessoris* petitioni faciebat satis. Contigit vero, ut Decretum illud tunc in varia exemplaria transcriptum, & latius per Europam, Africam, & Orientem, præsertim a *Fausto* adversariis dissemina-
D tum fuerit, & quia ab *Hormisda* papa missum fuerat, ejusque nomine ubique divulgatum, eidem ab aliquibus, temporis progressu, imprudenter adscriptum fuerit. Hæc falsæ illius inscriptionis fine dubio origo.

Baronius & conciliorum collectores scribunt, Decretum Gelasii datum esse *Asterio & Præsidio Coss.* hoc sc. anno; verum refellunt eos codices MSS. in quibus nota illa temporaria non habetur. Legi in bibliotheca regia antiquissimo charactere exaratum, sed fine nota consulari, aliumque in bibliotheca sancti Victoris Parisiensis, a quo ea etiam abest; nec dubito, quin in ceteris MSS. desideretur: cum concilium Romanum LXXII. episcoporum, in quo illud emissum ante annum CCCCXCVI. celebratum non fuerit. In laudato enim Decreto hæc verba de Sedulio leguntur: *Item venerabilis Viri Sedulii opus Paschale, quod heroicis descripsit versibus, insigne laude præferimus.* In fine vero libri Bucolicorum codicis Virgilii Medicei vetustissimi hæc habentur.

E *Turcius Rufus Apronianus Asterius V. C. & inl. ex comite domest. protect. ex com. priv. largit. expræf. Urbi Patricius & consul ordin. legi & distincti codicem fratris Macharii V. C. non mei fiducia sed ejus cui sit ad omnia sum devotus arbitrio XI. Kal. Maii Romæ*

P. Vegili Maronis

Distincti emendans gratum mihi munus amici
Succedens operi sedulus incubui

Bucolicon liber explicit

Em. Card. Norisius laudatus, qui eam clausulam produxit, observat in vetusto codice Vaticano num. 1165. post carmen Paschale Sedulii hæc legi: *Hoc opus Sedulius inter cartulas dispersum reliquit, quod recollectum & adunatum, atque omni elegantia divulgatum est a*

Tur-

Turcio Rufio Aſterio quinto U. C. exconſule ordinario atque Patricio. Similem huic codicem etiam vidit Cuſpinianus, qui ad conſulatum *Aſterii & Præſidii*, ait, carmen Sedulii *a Turcio Ruffo Aſterio quinto U. C. Exconſule ordinario atque Patricio* ſcriptum eſſe. Eadem annotatio erat etiam in codice, quo Aldus Manutius ſenior uſus eſt, ſiquidem advertit, opus illud non a Sedulio, ſed a *Turcio Rufo Aſterio V. C. exconſule ordinario atque Patricio* publicatum eſſe. Verum quidem eſt, Sirmondum in notis ad epiſt. XXIV. lib. Ennodii ſcribere, in codice Remenſi poematis Paſchalis Sedulii hæc haberi: *Hoc opus Sedulius inter chartulas diſperſum reliquit, quod recollectum, adornatumque ad omnem elegantiam, divulgatum eſt a Turcio Rufo U. C. conſule ordinario atque Patricio.* Verum ex laudatis MSS. liquet, loco, *Exconſule ordinario*, exſcriptorem per errorem poſuiſſe, *conſule ordinario*; cumque Aſterius ante annum ſequentem *Exconſul* dici non potuerit, ante eum annum *Sedulii* carmina nec collegit, nec evulgavit, ideoque, nec antea ſynodus Romana, in cujus Decreto de Sedulio mentio, celebrata fuit, ut recte videre Uſſerius lib. 3. de Primordiis Eccleſ. Britan. c. 16. Pearſonius in Vindiciis epiſtolarum ſancti Ignat. pag. 46. & Card. Noriſius laudatus, qui plura habet de Sedulio & ejus opere. Cum vero menſe Martio alia *ſynodus Romana* habita ſit, ea de qua agitur, pertinet ad an. CCCCXCVI. fuitque II. Romana, ſub Gelaſio, non I. ut perperam hactenus a conciliorum collectoribus appellata, & horum exemplo ab aliis.

EPISTOLA AVITI EPISCOPI VIENNENSIS,

AD CLODOVEUM REGEM FRANCORUM.

De ſuſcepta ab eo Chriſti fide, atque baptiſmo.

Avitus Viennenſis epiſcopus Clodoveo regi.

VEſtræ ſubtilitatis acrimoniam quorumcumque ſchiſmatum ſectatores ſententiis ſuis, variis opinione, diverſis multitudine, vacuis veritate, Chriſtiani nominis * viſi ſunt obumbratione velare. At dum ſtatus noſtros æternitati committimus, dum quid recti unuſquiſque ſentiat futuro examini reſervamus, etiam in præſentibus interlucentis radius veritatis emicuit. Invenit quippe tempori noſtro arbitrum quendam divina proviſio: dum vobis eligitis, omnibus judicatis, veſtra fides noſtra victoria eſt. Solent plerique in hac eadem cauſa, ſi pro expetenda ſanitate credendi, aut ſacerdotum hortatu, aut quorumcumque ſodalium ſuggeſtione moneantur, conſuetudinem generis, & ritum paternæ obſervationis opponere. Ita ſaluti nocentem verecundiam præferentes, dum parentibus in incredulitatis cuſtodia inutilem reverentiam ſervant, confitentur ſe quodammodo neſcire quid eligant. Diſcedat igitur ab hac excuſatione poſt talis facti miraculum noxius pudor. De toto priſcæ originis ſtemmate ſola nobilitate contenti, quidquid omnis poteſt faſtigium generoſitatis ornare, proſapiæ veſtræ a vobis voluiſtis exurgere. Habetis bonorum auctores, voluiſtis eſſe meliorum: reſpondetis proavis quod regnatis in ſæculo: inſtituitis poſteros quod regnatis in cœlo. Gaudeat ergo quidem Græcia, habere ſe principem legis noſtræ: ſed non jam quæ tanti muneris dono ſola mereatur illuſtrari: quod non deſit & reliquo orbi claritas ſua. Siquidem & occiduis partibus in rege novo non novi jubaris lumen effulgurat. Cujus ſplendorem congrue redemptoris noſtri nativitas inchoavit: ut conſequenter eo die ad ſalutem regenerari ex unda vos pareat, quo natum redemptioni ſuæ cœli dominum mundus accepit. Igitur qui celeber eſt natalis domini, ſit & veſtri; quo vos ſcilicet Chriſto, quo Chriſtus ortus eſt mundo: in quo vos animam Deo, vitam præſentibus, famam poſteris conſecraſtis. Quid jam de ipſa glorioſiſſima regenerationis veſtræ ſolennitate dicatur? cujus miniſteriis etſi corporaliter non acceſſi, gaudiorum tamen communione non defui. Quandoquidem hoc quoque regionibus noſtris divina pietas gratulationis adjecit, ut ante baptiſmum veſtrum ad nos ſublimiſſimæ humilitatis nuntius perveniret. Unde nos poſt hanc expectationem jam ſecuros veſtri ſacra nox reperit. Conferebamus namque, nobiſcumque tractabamus, quale eſſet illud, cum adunatorum numerus pontificum, manus ſancti ambitione ſervitii membra regia undis vitalibus confoveret: cum ſe Dei ſervis inflecteret timendum gentibus caput: cum ſub caſſide crines nutritos ſalutaris galea ſacræ unctionis indueret: cum intermiſſo tegmine loricarum immaculati artus ſimili veſtium candore fulgerent. Faciet, ſi quid creditis, regum florentiſſime, faciet inquam indumentorum iſta mollities, ut vobis deinceps plus valeat rigor armorum: & quidquid felicitas uſque huc præſtitit, addet hinc ſanctitas. Vellem vero præconiis veſtris quiddam exhortationis annectere, ſi aliquid vel ſcientiam veſtram, vel obſervantiam præteriret. Numquid fidem perfecto prædicabimus, quam ante perfectionem ſine prædicatione vidiſtis? an forte humilitatem, quam jamdudum nobis devotionis impenditis, qui nunc primum profeſſione debetis? an miſericordiam, quam ſolutus a vobis adhuc nuper populus captivus gaudiis mundo inſinuat, lacrymis Deo? Unum ergo quod vellemus augeri: ut quia Deus gentem veſtram per vos ex toto ſuam faciet, ulterioribus quoque gentibus, quas in naturali adhuc ignorantia conſtitutas nulla pravorum dogmatum germina corruperunt, de bono theſauro veſtri cordis fidei ſemina porrigatis, nec pudeat pigeatque etiam directis in rem legationibus adſtruere partes Dei, qui tantum veſtras erexit. Quatenus externi quoque populi paganorum, pro religionis vobis primitus imperio ſervituri, dum adhuc in alios videntur habere proprietatem, diſcernant potius gentem, quam principem. Nulla igitur patria quaſi ſpeciali ſede ſibi vindicet totis quos honorum gradibus attollitis: conſtat vos eſſe, quo communis uno ſolis jubare omnia perfruuntur: vicina quidem plus gaudent lumine, ſed non carent remotiore fulgore. Quapropter radiate perpetuum præſentibus diademate, abſentibus majeſtate. Succeſſus felicium triumphorum, quos per vos regio illa gerit, cuncta concelebrant. Tangit etiam nos felicitas: quotieſcumque illic pugnatis, vincimus. Inter hæc tamen catholicæ religionis affectum ſervat in vobis cura miſerendi: & in apice rerum omnium gubernacula continente

non

non minus eminet sanctitas, quam potestas. Ex qua utique factum est, ut dirigi ad vos servi vestri, viri illustris, Laurentii filium principali oraculo juberetis: quod apud domnum meum, suæ quidem gentis regem, sed militem vestrum, obtinuisse me suggero. Nihil quippe est in quo servire non potest. Commendat directum. Congaudi misso, invidi vos visuro: cui minus computandum est ad utilitatem parenti proprio restitui, quam patri omnium præsentari.

Nota Jacobi Sirmondi, S. J.

Baptismum Clodovei regis annales Francorum assignant anno regni ejus XV. post victoriam Alamannicam. Is est juxta æram nostram annus Christi desinens CCCCXCVI. In natali enim domini exeunte anno baptizatum Avitus in hac epistola testatur. Triennio serius, sed more suo, Clodovei baptismum statuit Sigebertus anno CCCCXCIX. omnia enim triennii fere spatio posterius narrare solet quam gesta sunt.

Ampliores ejusdem Notæ.

Ex edit. omnium operum Aviti anno 1642.

Clodoveo regi.) Francorum, ad quem Theodorici quoque regis Italiæ duplex apud Cassiodorum est epistola, libro II. variarum XLI. & lib. III. IV. sed utraque Luduinum vocat. Prior autem huic nostræ suppar, si tempus spectetur: scripta videlicet post victoriam Alamannicam, quæ Clodoveo fidei Christianæ occasio fuit, & baptismi, cujus hic pompam Avitus elegantissime describit. Docet porro, quod hactenus ignorabamus, in vigilia Natalis Domini celebratum, non in vigilia paschæ, quod Hincmarus Remensis, falso sibi & rerum nostrarum scriptoribus persuaserat.

Græcia principem legis nostræ Anastasium imperatorem Christianum illum quidem, sed non satis orthodoxum; Romæ vero & in Italia rex Theodoricus, & in Gallia Wisigothorum Alaricus, & Gundobadus Burgundionum, Ariani prorsus erant, itemque Suevi, & si qui alii in Hispania, in Germania autem, & in Britannia, adhuc pagani. Ut non injurii sint, qui post Clodoveum, qui primus omnium in ecclesia Catholicus rex fuit, regibus Francorum primum inter Christianos principes locum vel hoc nomine deberi asseverant.

v. 1. *Laurentii filium*, de quo iterum in duabus proximis epistolis. Hunc ad patrem redire cum cuperet Anastasius, Clodoveum intercessorem adhibuit, ut eum a Gundobado repeteret, apud quem captivus obses, ut reor, pro patre tenebatur.

EPISTOLA REMIGII

RHEMORUM EPISCOPI AD EUMDEM CLODOVEUM

Consolatoria in obitu Albofledis sororis ejus, quæ non multo post susceptum baptismum e vita migrarat.

Domino illustri meritis Clodoveo regi Remigius episcopus.

ANgit me, & satis angit, vestræ causa tristitiæ, quod gloriosæ memoriæ germana vestra transiit Albofledis. Sed consolari possumus, quia talis de hac luce discessit, ut recordatione magis suscipi debeat, quam lugeri. Illius enim vitæ fuit, quod assumpta credatur a domino, quæ a Deo electa migravit ad cœlos. Vivit vestræ fidei, etsi est conspectus desiderio recepta. Christus implevit, ut benedictionem virginitatis acciperet; quæ sacrata non est lugenda, quæ fragrat in conspectu domini flore virgineo: quo scilicet & corona tecta, quam pro virginitate suscepit. Absit ut a fidelibus lugeatur, quæ bonus Christi odor esse promeruit, ut per eum cui placet auxilium possit conferre poscentibus. Dominus meus, repelle de corde tuo tristitiam: animo rite composito regnum sagacius gubernate, erectiora sumentes studio serenitatis consilia. Læto corde membra conforta: mœroris torpore discusso acrius invigilabis ad salutem. Manet vobis regnum administrandum, & Deo auspice procurandum. Populorum caput estis, & regimen sustinetis. Acerbitate ne te videant in luctu affici, qui per te felicia videre consueverunt. Esto ipse tuæ animæ consolator, vigorem illius providentiæ continens ingenitæ, ne tristitia candorem tuæ menti subducat. De ejus præsente transitu, quæ choris est juncta virgineis, ut credo, rex gaudet in cœlo. Salutans gloriam vestram, commendo familiarem meum presbyterum Maccolum quem direxi. Quæso ut tanti habeatis ignoscere, quod qui occursum debui, exhortatoria destinare verba præsumpsi. Tamen per harum bajulum si jubetis ut vadam, contempta hiemis asperitate, frigore neglecto, itineris labore calcato, ad vos auxiliante domino pervenire contendam.

Greg. Turon. lib. II. hist. cap. 31.

CONCILIUM ROMANUM II.

quo a Gelasio et episcopis LV.

Misenus absolvitur anno domini CDXCV. III. Idus Maii.

REsidente in synodo venerabili viro papa Gelasio una cum Bonifacio, Maximino, Epiphanio, Basilio, Vitali, Claro, Irenæo, Decio, Asello, Euplo, Valentino, Martiniano, Basso, Benigno, Primitivo, Palladio, Uindemio, Constantio, Martyrio, Candido, Laurentio, Deodato, Mercurio, Stephano, Dulcitio, Fortunato, Paschasio, Sanctulo, Innocentio, Chrysogono, Colonico, Molensi, Maximiano, Valentino, Constantio, Gaudentio,

α Edidit Baronius cum variis lectionibus ex Ms. Virdunensi, quas cum eo communicavit P. Fronto Ducæus. *Harduinus.*

β Si Concilium, in quo de libris apocryphis actum, anno tantum 496. habitum est, ut supra diximus ex Pagio, restat, ut hoc Concilium, in quo Misenus absolvitur, primum sub Gelasio dici debeat, illud secundum.

tio, Felice, Vitaliano, Petro, Sereno, Aucupio, Timotheo, Stephano, Laurentio, & Probo episcopis, residentibus etiam Castino, Laurentio, Canusio, Eugenio, Januario, Martiano, Gordiano, Petro, Urbico, Paulino, Valente, Petro, Asterio, Smaragdo, Bonifacio, Maxentio, Epiphanio, Justino, Felice, Redempto, Projectitio, Callisto, Joanne, Valentino, Sebastiano, Martino, Epiphanio, Andrea, Servodei, Apellione, Petro, Servando, Agapito, Abundantio, Marcellino, Litorio, Laurentio, Agathone, Sebastiano, Valentino, Anastasio, Genesio, Dionysio, Epiphanio Acontio, Paulino, Agapito, Adeodato, Benedicto, Dominico, Redempto, Severo, Juliano, Stephano, Crescentiano, Septimino, Cypriano, & Epiphanio presbyteris una cum Amandiano viro illustri, & Diogeniano viro spectabili: astantibus quoque diaconibus, Gelasius episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Meminit dilectio vestra superiore conventu oblatum nobis a Misseno libellum in conspectu vestro fuisse recitatum: hunc eumdem, si placet dilectioni vestræ denuo recensendum, ut acta nostra contineant. Et quia aliud se quoque petitorium præ manibus habere profitetur, quid etiam in hoc contineatur, possimus agnoscere. Et adjecit: Miseni libellus denuo recitetur. Anastasius diaconus recitavit: Datum a famulo vestro Miseno die octavo Iduum Martiarum, Viatore v. c. consule. Quantum ad meæ pertinet infelicitatis abruptum, errori meo qualibet ratione contracto definio non esse parcendum: quoniam hoc ipso pœna carere non debeo, quod merui [1] ad causam pœnalem, quæcumque foret perduci.

[1] respicit

Quantum vero pertinet [1] ad remediale subsidium, duo sunt quæ me ad hoc suppliciter implorandum venire constringunt; ne vel ego desperatione magis perpetuis cruciatibus sim dignus addici, Judæ prævaricatoris exemplo: & quia tanta est ineffabilis illa clementia, quæ apostolica potestate universum facinus possit absolvere. Hanc igitur solam in meo negotio, papa venerabilis, vocem miserandus effundo. Parce prostrato, porrige manum jacenti. Nullis ignorantiæ excusationibus nitor, nullas decipulas circumventionis obtendo: nec in quemquam calamitatis meæ studeo transferre discrimen: quia alios incusare non debeo, qui poscam clementer absolvi: quia licet mihi pro mea defensione nihil afferam, non ambigam tamen hæc omnia tuo judicio esse tractanda. Tantum quæso, ut superno numini obsequentes, quod pronuntiat per propheram: *Nolo mortem morientis, donec revertatur & vivat:* vos potius cuncta quæ in persona mea gesta sunt, benigna consideratione [1] librantes, viaticum seni [2] ægritudine & continua maceratione consumpto, ne sine ecclesiastica communione rapiar, non negetis, ex alterius casu experimentum meæ formidinis intuens: qui auxilium, etiam vobis conferre volentibus, non potuit indipisci. Et me per imperitiam hac clade potius implicatum [3] hoc ipso dignanter ostendite quod [4] ad receptionis ecclesiæ superstes gratiam valui pervenire.

Ezech. 33.

[1] deliberantes.

Quo lecto, Gelasius episcopus dixit: Petitorium gesta retinebunt. Et adjecit: Ipse nunc Misenus adveniat, & petitorium quod obtulit, ipso præsente, recitetur. Cumque ingressus fuisset Misenus, prostratus in terram aliud petitorium obtulit, & rogavit ut susciperetur. Cumque susceptum fuisset, Gelasius episcopus dixit. Utraque petitoria quæ potulit, ipso quoque præsente, legantur. Iterum Anastasius diaconus recitavit: Datum a famulo vestro Miseno, VIII. Idus Martias, Flavio Viatore viro clarissimo consule.

Quantum ad meæ pertinet infelicitatis [1] abruptum, errori meo qualibet ratione contracto definio non esse parcendum: quoniam hoc ipso pœna carere non debeo, quoniam merui ad pœnalem causam quacumque sorte perduci. Quantum vero respicit ad remediale subsidium, duo sunt quæ me ad hoc suppliciter implorandum venire constringunt: ne vel ego desperatione magis perpetuis cruciatibus sim dignus ad dici Judæ prævaricatoris exemplo; & cetera quæ superius continentur. Item aliud petitorium recitat. Datum a famulo vestro Miseno sub die [2] tertio Idus Martias, Flavio viatore viro clarissimo consule.

[1] obtutum

[2] quarto

Oblato primitus petitorio meo nihil aliud suppliciter exoravi, quam ut misericordia mihi sedis apostolicæ non in perpetuum negaretur: cujus mihi spem quoniam pro immensa Dei pietate, qua regitur, relucere jam sentio, magis magisque consentiam meam contagiis perfidorum, quæ infeliciter potius, quam studio, circumventus incideram, liberam purgatamque esse pronuntians, toto corde atque ore protestor sub divinæ contemplationis intuitu, me omnes quidem hæreses & quidquid immicum est catholicæ & apostolicæ fidei, communionisque sinceræ, prona mente refutare: tum præcipue Eutychianam hæresim cum suo scilicet auctore Eutychete & ejus sectatore Dioscoro, vel successoribus ejus atque communicatoribus Timotheo Æluro, Petro Alexandrino, Acacio Constantinopolitano, Petro Antiocheno, cunctisque eorum complicibus & communicatoribus respuere, damnare, & anathematizare perpetuo, omnesque istos & hujusmodi horribiliter execrari, nec unquam me cum talibus ullum quolibet modo profiteor habiturum esse consortium, sed ab his omnibus futurum prorsus alienum. Quorum pravitatem licet nunquam voluntate receperim, tamen me quia calamitatis impulsu minus cautus videor incidisse, sub conspectu Dei & beati Petri apostoli ejusque vicarii, ac totius ecclesiæ, mea (sicut dixi) [1] professione voceque condemno, detestor, exhorreo, in sola me fide communioneque catholica & apostolica semper duraturum esse confirmans. Cui petitioni meæ manu mea subscripsi die tertio Iduum Martiarum, Viatore viro clarissimo consule. Hæc vestræ beatitudini in conventu venerandorum [2] credidi meis manibus offerenda. Et alia manu: Ego Misenus huic petitioni meæ & a me oblatæ subscripsi, die & consule suprascripto.

[1] Confessione.

[2] episcoporum.

Gelasius episcopus dixit: Quæ lecta sunt, transcribantur. Et adjecit: Quid videtur fraternitati vestræ statuendum, vestri quoque consilii participatione desideramus agnoscere. Levaverunt se omnes episcopi & presbyteri, rogantes & dicentes: Exaudi Christe: Gelasio vita: dictum vicies. Quod vobis Deus dedit in potestate, præstate: dictum duodecies. Hoc fac quod facit domnus Petrus: dictum decies. Ut indulgeas, rogamus: dictum novies. Cum denuo sedissent, Gelasius episcopus dixit: Sedes apostolica quidem, quæ Christo domino delegante

gante totius ecclesiæ retinet principatum, pro A
dispensatione curaque generali, quam vel pro
fide Catholica, vel pro paternis canonibus regulisque majorum necessaria [7] semper circumspectione dependet, Misenum atque Vitalem, quos contra Eutychianæ pestilentiæ sectatores, vel contra eos qui talium se communione polluerant, suæ potestatis legatione suffultos ad orientem dudum sub sanctæ memoriæ decessore meo præsule destinarat, quod apostolica præcepta declinantes quolibet modo in eorum adversum quos missi fuerant consortia recidissent, gestis synodalibus rerum discussione patefacta, communione pariter & honore merito jureque submovit.

Quibus tamen misericordiæ locum memor B
supernæ pietatis pro suo moderamine reservavit: & dum conditionem posuit ultionis, spem noluit propitiationis abscindi: sicque suam sententiam temperavit, ut istorum veniam cum illorum mallet salute provenire, quorum fuerant participatione decepti: ac potius præberent eis, quos suo firmaverant in pravitate consensu, & salubrem correctionis metum, & emendationis imitandæ consortium. Denique sic ipsa animadversionis verba librata sunt, ut se illi & cum istis [6] perculsos adverterent, & ex eorum conditione non diffiderent posse salvari. In quo utique & his non est in totum via præclusa remeandi; & illis, si mallent, per istos est oblata correctio, studiumque porrectum, C
quo potuint meliore conatu præteritos compensare prolapsus, si favorem, quem prævaricatoribus facili voluntate detulerunt in reformationem catholicorum potius converterent sacerdotum.

Dictum est enim, tamdiu istos fore suspensos, donec auctore Deo, & adnisu catholicorum principum, vel populi Christiani, [7] Alexandrina catholicum sacerdotem recepisset ecclesia. Gratulandum scilicet crederetur, nullo modo Græcos non posse renuere quod viderent ab apostolica sede fuisse damnatum, facileque eos posse de istorum supplicio commoveri, ut nossent quid vitarent, & quid consequenter ambirent, [8] ac velle putarent resipiscendo magis D
sentire cum rectis, quam jugiter errare cum perfidis. Expectatumque diu est, ut his rationibus incitati contagia nefanda deponerent, [9] una cum apostolica sede consentiendo, sicut de eorum speratum fuerat voluntate; [10] nitentesque catholicis sacerdotibus revocandi studium potius commodarent: quo ipsi ad orthodoxam [11] recurrerent unitatem; & istis, qui illorum participes erroris extiterant, ministrarent præstitutæ receptionis effectum. Nec qua fieri potuit occasione cessatum est, quo competenter admoniti & sufficienter instructi, pariter pericula vitanda cognoscerent, ac patere sibi januam, si sinceris mentibus hanc petiissent, apostolicæ communionis adverterent.

Sed quia eo perventum est, ut hortamentis quoque medicinalibus, dum etiam quæ referrent contraria non haberent, differrent tamen hactenus adhibere consensum; illorum quidem difficultatibus paternum quemdam debemus pii doloris affectum, deprecantes omnipotentiam Dei nostri, quæ sola quamvis devias in veritatis viam potest convertere voluntates, ut eisdem suæ propitiationis operatione mirabili spiritum resipiscentiæ & efficaciam correctionis dignanter infundat. Quæ donec (sicut de ejus virtute confidimus) divina placatione proveniant, hunc interim qui supplicat desiderabiliter expetentem nullatenus perire patiamur: ut cujus non sunt orientales dejectione perterriti, ne in errore persisterent, saltem curatione provocentur, ut redeant ad salutem; præcipue cum dispositionis sedis apostolicæ clementiam tenor comiterur ipse dictorum, neque prolata sibi repugnare constitutio judicetur. Definitum quippe est (ut superius jam prædictum est) eos de quibus agimus eatenus debere suspendi, donec auctore Deo, & præfatis annitentibus, Alexandrina catholicum receperit ecclesia sacerdotem: non abrupte & sine exceptione propositum est, sed ea ratione depromptum est, qua non sive illis annitentibus, sive non annitentibus, indifferenter videretur infixa sententia: ideoque sub quo tenore librata conditio est, eodem non existente, necessitatem suæ professionis absolvit. Quod enim cum annisu prædictorum pronuntiatum est esse faciendum, hoc eodem non succedente non fieri posse, manifestum est. Sed cum eorum etiam faciendum memoratur annisu, satis evidenter ostensum est, quod sine hoc non posset impleri. Licet ergo illi, quorum deesse probatur annisus, de sua sint obstinatione miserandi, tamen quia deest, sicut sine eo effici non potest quod cum eodem effici posse præsumptum est; ita desistentibus causis, per quas hic articulus veniret ad terminum, insolubiliter non retinet obligatum.

Quapropter lata sententia non existentibus per quæ possit usque ad sui exitum deputatam tenere mensuram, his consulendi, & his qui arctati tenebantur, tribuet libertatem. Et apostolica quidem sedes (ut sæpe repetendum est) æstimans rientales nullo modo non posse respuere quod sedes apostolica refutasset, eosque saluti propriæ & apostolicæ communioni nullius præferre posse personam, hæc de eorum mentibus melius æstimarat. Sed quod iterum non tacendum est, dolenda pernicies non velut improvidam bene de orientalibus sentientem potest opinionem magis apostolicæ sedis arguere, quam suæ pervicaciæ potius deputare, quod oblatum sibi tramitem propriæ redintegrationis secuta non fuerit: nec ideo tamen aliis debet medicinalem desiderantibus impedire per suam pervicaciam facultatem. Tunc enim dicta sunt de Græcorum consensione fidenter, quia & simul beati Petri societatem quibuslibet videbantur præponere posse personis, & qui extiterunt ante catholici, æstimabantur consensuri facile veritati, atque ideo cujusliber hominis affectum in desideriis apostolicæ communionis non posse præponere? quæ cum nondum susceperint per quas hic ordo decurreret voluntates; id quod per eas fieri posse præsumptum est, cernitur absolutum; quoniam * cum desunt qui perficiant, nullus provenire possit effectus; imo cum iidem ipsi, per quos judicabatur esse faciendum, ne efficiatur obsistant: qui si in hac sunt (quod absit) obstinatione mansuri: resoluta conditio est illius rei, quæ eorum studiis fiducialiter censebatur impleri. E

* si desint per quos id efficiant,

Sin vero (sicut potius optamus) fuerint ad meliora conversi, ne inter hæc interim qui misericordiam postulat, vel ætate, vel morbo, quo frequenter impeditur, possit intercipi, dum super istis est consulendum, ne defuncto jam nullum possit remedium subrogari; quippe cum dictum sit, sive illis annitentibus, sive etiam

fortaſſis invitis, ſed cum eorum magis anniſu quod promulgatum fuerat poſſe conſtare: ſicut igitur cum illis annitentibus nullatenus pace * fixa perdurant: hoc etiam tenore beatus Paulus apoſtolus non ideo (quod abſit) fefelliſſe credendus eſt, aut ſibi extitiſſe contrarius; quoniam cum ſe ad Hiſpanias promiſiſſet iturum, diſpoſitione divina majoribus occupatus ex cauſis, implere non potuit quod promiſit. Quantum enim ipſius voluntatis interfuit, hoc pronuntiavit, quod revera voluiſſet efficere: quantum ad divini ſecreta conſilii, quæ ut homo omnia non potuit licet Spiritu plenus agnoſcere, ſuperna prætermiſit diſpoſitione præventus. Nec quia beatus Petrus apoſtolus pro affectu divinæ reverentiæ ipſi domino reſpondit: *Non lavabis mihi pedes in æternum*; fefelliſſe (quod abſit) aut in ſua putabitur minime conſtitiſſe ſententia, quod mox eidem divinæ ceſſerit voluntati: & quod [12] ſe dixerit non eſſe facturum, cauſis adſtrictus humanæ ſalutis expeteret prona voluntate faciendum.

Idcirco [13] illa non accedente via, qua eorum fuerat reconciliatio conſtituta, alteram licet adoriri, qua ſubveniatur, quibus ſubveniendum eſſe decretum eſt: maxime cum Miſeno ex quolibet exceſſu vel qualibet prævaricationis pœna ſufficiat, quæ uſque eo tractata eſt, [14] ut ſola conſiderationis humanæ ſuprema conſideratione laxetur, remittendaque punitio ſit, quæ non habet ultra quo creſcat. Quia cum nulli animæ Deus omnipotens & miſericors per eccleſiaſticam pietatem quærenti noluerit remedium denegari; non dubium eſt, hoc ipſo auctore Deo, & divina compunctione prodire, ut tunc de ejus receptione tractetur, quando ea non protelanda quoque neceſſitas compellat impendi: noſtro præterea ſalvatore B. Petro apoſtolo præ ceteris delegante: *Quæcumque ligaveris ſuper terram, erunt ligata in cœlis; & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis:* ſicut & his verbis nihil conſtat exceptum, ſic per apoſtolicæ diſpenſationis officium & totum poſſit generaliter alligari, & totum conſequenter abſolvi. Præcipue cum ex hoc magis præberi cunctis oporteat apoſtolicæ miſerationis exemplum, ut abſolutione damnati, ſi reſipiſcant univerſi, & ab errore ſe retrahant, atque ad apoſtolicæ communionis ſinceram redeant * unitatem, vinculis ſe damnationis illius, quam univerſaliter merito prævaricatores exceperant, non ambigant exuendos.

Neque enim qui longe poſitos ad integram fidem curare nitimur, revertentes in præſenti ſupplices refutare debemus: ubi ſolicite præcavendum eſt, ne conſcientiæ detrimentum negantes, [15] uſque ad extremum * peccati materiam (quod abſit) [16] nullatenus incidamus: cenſuræque veritatis etiam circa ſupplices, ſine fine perſiſtens, tranſeat in reatum. Proinde quantum, præmonente domino, poſſibilitatis humanæ deſideranti remedia præbeamus, [a] totum quod ſupra noſtræ facultatis eſt modulum divino judicio relinquentes, non autem nobis poterunt imputare, cur prævaricationis offenſam viventibus remittamus; quod eccleſiæ, Deo largiente, poſſibile eſt: qui nos etiam mortuis veniam præſtare depoſcunt: quod nobis poſſibile non eſſe, manifeſtum eſt: quia cum dictum ſit, *Quæ ligaveritis ſuper terram*, quos ergo non eſſe jam conſtat ſuper terram, non humano, ſed ſuo judicio reſervavit: nec audet eccleſia ſibimet vendicare, quod ipſis beatis apoſtolis conſpiciat non fuiſſe conceſſum: quia alia ſit cauſa ſuperſtitum, alia defunctorum.

Tulerit Vitalis ſortem divini judicii, cui etiam, cum magnopere vellemus, non potuit ſubveniri: huic ſaltem proſint, dum copia viventis admittat, in remediis aſſequendis alterius experimenta repente ſubtracti. Cumque ſcriptum noverimus: *Unus aſſumetur, & unus relinquetur*: hortatur nos intercepti periculum in ſuperſtite ſubſidia non differenda ſanandi, qui hoc ipſo recipiendus divinitus indicatur, cum illi ſupervivit, [17] qui ad hæc non meruit pervenire: & quoddam de utroque cœleſtis judicii refulget examen; oſtenditurque nobis evidentius in duobus, in quo fuerit cauſa ſine venia, & [18] in quo ſit quæ indulgentia carere non debeat: atque ideo quam ipſe quoque ſi ſuperſtes competenter Acacius expetiſſet, potuerat obtinere, (quippe de quo ſic poſitum eſt, inſolubilem fore, ut non diceretur: Etiamſi forte corrigeret) multo magis huic qui communione ejus infectus eſt, imploranti flebiliter, pietatis eſt apoſtolicæ non negare.

Profeſſus ergo Miſenus regulariter ſe omnes hæreſes, Eutychianam præcipue cum Eutyche, Dioſcoro, Timotheo Æluro, Petro Alexandrino, Acacio Conſtantinopolitano, Petroque Antiocheno, vel cunctis eorum ſucceſſoribus, ſectatoribus & communicatoribus deteſtari, eoque anathemate ferire perpetuo, communionis apoſtolicæ, & ſacerdotalis gratiam, quam catholica traditione percepit, recipiet dignitatis. Omnes epiſcopi & presbyteri ſurgentes in ſynodo acclamaverunt: Exaudi Chriſte: Gelaſio vita: dictum quindecies. Domine Petre, tu illum ſerva: dictum duodecies. Cujus ſedem & annos: dictum ſepties. [19] Vicarium Chriſti te videmus, dictum ſexies. Cujus ſedem & annos: dictum ſepties trigeſies.

Miſenus abſolutus.

Sixtus notarius ſanctæ Romanæ eccleſiæ juſſu domini mei beatiſſimi papæ Gelaſii ex ſcrinio edidi die [20] tertio Idus Maii, Flavio Viatore viro clariſſimo conſule. *

* Anno Chri 495.

Nota Severini Binii.

[a] *Conſilium.*) Cum Vitalis & Miſenus apoſtolicæ ſedis legati, per Zenonem imperatorem inducti Acacio communicaſſent, & Petri Moggi Alexandrinæ eccleſiæ invaſoris nomen in dipty his publice recitari ſine contradictione audiviſſent, ideoque juſto judicio a Felice papa in ſynodali patrum conſeſſu excommunicati fuiſſent; tandem poſt intervallum undecim annorum, poſtque Vitalem in excommunicatione defunctum, Miſenus gratia Dei adjutus, ad mentem rediit; ſumpmque delictum plurimum deteſtatus, ad pœnitentiam & eccleſiæ unitatem recipi poſtulavit. Indicto igitur hac de cauſa concilio, poſt cauſæ cognitionem magno omnium applauſu humeris paſtorum impoſitus ad ovile Chriſti, unde annis prope undecim aberraverat, viciſſim reductus fuit. Habitum eſt hoc ſynodale judicium in baſilica ſancti Petri, anno Chriſti 495. tertio Idus Maii, ſub conſulatu viri clariſſimi Flavii Viatoris, qui eſt Gelaſii 4. & Anaſtaſii imperatoris annus imperii 5. Acta hujus concilii per Dionyſium Exiguum translata fuerunt. Ea quæ ex Vaticana bibliotheca accepta ſunt, atque etiamnum tomo 1. epiſtol. pontif. recitantur, non nihil mendoſa ſunt, & fide carent. Quæ vero ex codice

Miſenus recipuit.

Cauſa & locus concilii.

Acta concilii.

* Hic locus integer, uſque ad ea verba, *alia defunctorum*, citatur a Vigilio Papa, in conſtituto an. 553. *Harduinus.*

dice Virdunensi per Frontonem Ducæum societatis Jesu professorem edidit illustrissimus cardinalis Baronius, anno 495. integriora sunt & magis emendata. Quæ Romano exemplari collata, in pristinum fere candorem omnino restituta, hic infra post notas nostras tibi benevole lector exhibemus.

Variæ lectiones Frontonis Ducæi, S. J.

1 *Ad causam pœnalem quæcumque foret.*) Manuscriptus habuit, *ad causam pœnalem quacumque sorte perduci.* Eodemque modo legitur paulo post in hoc ipso concilio.

2 *Ægritudine & continua.*) Ægritudine continua & maceratione.

3 *Hoc ipso dignanter ostendit.*) Hoc ipsum indignanter ostendit, quod.

4 *Ad receptionis ecclesiasticæ.*) Hoc ipsum, inquit, me ostendit immerito fuisse calamitate oppressum, quod non ut Vitalis ex hac vita subductus sum prius, quam communioni catholicæ possem restitui. Unde subjicit paulo post Gelasius. *Horatur nos intercepti periculum in superstite subsidia non differenda sanandi, qui in hoc reciptendus divinitus indicatur.*

5 *Semper circumspectione dependet;*) Semper circumspectione dependit.

6 *Perculsos adverterent.*) Percussos adverterent, & ex eorum conditione non diffiderent posse salvari.

7 *Alexandrina catholicum.*) Alexandrina catholico sacerdote cœpisset ecclesia gratulari, ut scilicet crederetur.

8 *Ac velle putarent.*) Ac velle putarentur resipiscendo.

9 *Una cum apostolica sede.*) Ut cum apostolica sede.

10 *Nitentesque catholicis.*) Nitentes catholicis.

11 *Recurrerent unitatem.*) Recurrerent veritatem.

12 *Se dixerit non esse.*) Se dixerat non esse facturum.

13 *Illa non accedente via.*) Illa non faciente via; *forte legendum*, favente.

14 *Ut sola considerationis.*) Ut sola conditionis humanæ.

15 *Usque ad extremum peccati.*) Usque ad extremam peccati materiam.

16 *Nullatenus incidamus.*) Ullatenus incidamus, censuræque severitas etiam circa.

17 *Qui ad hæc non meruit.*) Qui ad hoc non meruit.

18 *In quo sit, quæ indulgentia.*) Quo indulgentia, *forte legendum*, quo indulgentia carere non debet: atque adeo quod ipse quoque.

19 *Vicarium Christi te videmus.*) Vicarium Christi te videmus: dictum undecies. Apostolum Petrum te videmus: dictum sexies. Cujus sedem.

20 *Tertio Idus Maii.*) Idus Martii.

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM

Habitum Anno cccccxcvi.

Ex nova Baluzii Collectione

IStius quoque conventus memoriam debemus illsdem Victori & auctori libelli synodici. Ajunt ergo Anastasium, cum factus esset Imperator, hæreticorum synodum congregasse apud Constantinopolim, in eaque confirmatum fuisse henoticum Zenonis, & Euphemium Episcopum Constantinopolitanum Chalcedonensis Concilii defensorem depositum, & Macedonium in ea sede restitutum. Addunt autem eumdem Euphemium ab Imperatore Euchaida ultra Armeniam in exilium missum fuisse.

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA ANASTASII PAPÆ II.

Ex Libro Pontificali.

Dantur variantes ex Cod. 490. Lucen

[a] ANastasius natione Romanus, ex patre Petro, de regione quinta Caput tauri, [b] sedit anno uno, mensibus undecim, diebus 24. [c] Hic fuit temporibus Theodorici regis. Hic fecit confessionem B. Laurentii martyris ex argento, pensante libras * 80. [d] Eodem tempore multi clerici & presbyteri se a communione ipsius * erexerunt, eo quod communicasset sine consilio episcoporum vel presbyterorum vel cleri cunctæ ecclesiæ catholicæ diacono Thessalonicensi nomine Photino, qui communis erat Acacio, & [e] quia occulte voluit revocare Acacium, & non potuit. Qui [f] nutu divino percussus est. Hic fecit ordinationem unam (*a*) in urbe Roma per mensem Decembrem, presbyteros duodecim, episcopos per diversa loca numero 16. Qui etiam sepultus est in basilica B. Petri apostoli, XIII. Kalendas Decembris. Et cessavit episcopatus dies quatuor.

* 100.

* eruerunt, vel ejecerunt,

Notæ Severini Binii.

a *Anastasius.*) Sub consulatu Pauli, (non, ut habet Marcellinus in chronico, Joannis Scythæ & Paulini) anno Domini 496. 28. Novembris post interregnum 7. dierum Anastasius Gelasio pontifici subrogatus fuit. Exordio pontificatus sui ad Anastasium imperatorem ab hæresi ad meliorem mentem avocandum, Germanum Capuanum & Cresconium Tridentinum episcopos ablegavit cum epistola ad imperatorem scripta, qua petebat, ut nomen Acacii Constantinopolitani ex diptychis plane expungeretur, ut infra in notis ejusdem epistolæ dicemus. Falsum itaque & erroneum esse liquidissime constat, quod errantem pontificalis libri auctorem secuti, vulgant hæretici; quasi damnatæ memoriæ schismaticum antistitem Constantinopolitanum Acacium, a Felice tertio & Gelasio jam ante prædamnatum, multisque ante præteritis annis tempore Felicis papæ, ut ibidem ex Liberato annotavimus, defunctum, beatissimus pontifex Anastasius in sedem suam revocare, aut saltem nomen ejus sacris diptychis restituere voluerit. Quod de inita cum Photino communione, deque approbatione baptismi & ordinationum Acacii, in hoc pontifice redarguunt, ineptum & calumniis plenissimum esse

Quo tempore Anastasius sit creatus papa.

Anastasium calumniantur hæretici

Secunda calumnia hæreticorum Anastasio obiecta.

(*a*) *In urbe Roma* deest.

esse infra patebit. Apocrisiarii ecclesiæ Alexandrinæ supradictis legatis sedis apostolicæ de sua fide libellum obtulerunt, ut Romanæ ecclesiæ communionem suffurarentur; sed cum tota sua confessione nullam Chalcedonensis concilii mentionem facerent, illud frustra conati fuerunt. Festus senator Romanus, hoc tempore propter quasdam necessitates civiles Constantinopolim ablegatus, favore impera oris Anastasii impetravit, ut sacra SS. apostolorum Petri & Pauli memoria, a schismaticis hactenus aliquandiu neglecta, honorificentius & splendidius celebraretur. Pro qua re, ut gratiam parem rependeret, imperatori, *clanculo pollicitus est*, inquit Theodor. Lector coll. lib. 2. *persuasurum se Romano episcopo, ut concordiæ Zenonis subscriberet*. Sed accidit, mira erga ecclesiam Dei providentia, *quod cum Romam venisset, Anastasium episcopum mortuum reperisset*. Ex quibus satis apparet Anastasium papam, antequam a Festo de perfidia tentaretur, integrum atque sincerum in catholica fide decessisse. Et quanquam Justinus imperator, epistola ad Hormisdam, manifeste significet, pontificem cum Anastasio imperatore altisque Acaciani schismatis defensoribus communicasse; tamen ipsius Symmachi papæ literæ apologeticæ satis declarant, Anastasium pontificem nullam cum imperatore Anastasio concordiam iniisse, sed magis illum execratum esse. Verba Symmachi papæ ad imperatorem hæc sunt: *Dicis quod mecum senatu conspirante excommunicaverim te. Ista quidem ego: sed rationabiliter factum a decessoribus meis sine dubio subsequor*. Quæ profecto tam libere de prædecessoribus affirmare ausus non fuisset, nisi papæ fides sincera, atque in ea tuenda sacerdotalis constantia in omnibus probata fuisset. Vide plura hac de re infra. Hæc ex Theod. Lectore & epist. Anastasii Baronius anno 497.

Festus senator dat causam schismati Laurentiano.

An Anastasius papa cum Acacianis vel Acephalis communicarit.

b *Sedit anno uno, mensibus undecim, diebus 24.*) A consulatu Pauli usque ad Paulini & Joannis Scythæ.

c *Hic fuit temporibus Theodorici regis.*) Anno quarto regni illius pontificatum adeptus, tenuit eum usque in annum ejusdem Theodorici sextum, qui est Christi 498. cujus mense Novembri vita simul ac pontificatu Anastasius papa defunctus fuit.

d *Eodem tempore multi clerici & presbyteri.*) Hæc contra Anastasium schismatis Laurentiani sectatores sparserunt, hac occasione; Leo papa epistolam ab interpretibus corruptam, a Photino Thessalonicensis ecclesiæ diacono restitui, atque ex prototypo archivo Romanæ ecclesiæ accepto, in pristinam integritatem transferri & emendari ex officio petierat. Quod cum Photinus, ut ex libello legatorum Alexandrinorum patet, infra præstitisset, acceptum est ab adversariis, quasi cum Acacianis communicasset. Gloriantur nostri temporis hæretici, Anastasium de errore ac perfidia convictum, quod sine consilio episcoporum, cum Photino aliis e Acacianæ sectæ fautoribus communicarit: sed quam inepte & nimis præpropere, nemo non videt: potuit enim resipiscentem sine ullius concilii auctoritate ab excommunicatione absolvisse, & citra ullum peccati periculum, cum eodem communicasse: imo si operam i lam tori ecclesiæ necessariam ab excommunicato & plane schismatico requisivisset, non modo fidem amisisset, sed neque ullam anathematis sententiam eo ipso incurrisset. Vide Bellarm. lib. 4. de Romanis pontificibus cap. 10. Baronius prædicto anno 479. num. 27. emendatores decreti Gratiani in notis ad canonem Anastasius dist. 19. Covarruvias tom. 2. lib. 4. variarum resol. cap. 13. hæc conficta omnino esse probant, hoc potissimum argumento, quod Acacius (sicut Nicephor. lib. 16. cap. 12. Evagrius lib. 3. cap. 18. & sequentibus testantur) tempore Felicis III. obierit, quodque ipse Anastasius cap. 1. epistolæ suæ ad imperatorem Anastasium, Acacium jam mortuum & ante judicem Christum una cum Felice adstare scripserit. Quod quidem de non revocato per Anastasium Acacio certissimum est, sed de Photini communicatione non ita constanter affirmari potest; cum ex libello Alexandrinorum, quem hic subjicimus, contrarium non obscure colligatur.

Qua occasione sparsum fuerit Anastasium cum Acacianis communicasse.

An calumnia plane conficta sit?

e *Quia voluit occulte revocare Acacium.*) Neque nomen Acacii ad sacras diptychas, neque ipsum Acacium ad sedem Constantinopolitanam revocari voluisse, indicat sequens epistola Anastasii pontificis, qua nomen defuncti plane deleri ac tolli rogavit.

f *Nutu divino percussus est.*) Anastasium morbo divinitus immisso extinctum esse, ideo quod baptismum & sacros ordines ab * amico collatos epistola sequenti approbaverit spargunt hæretici; sed more suo, per calumnias, mendacia, ac fabulas. Quod enim de Anastasio imperatore hæretico circa hæc tempora fulmine percusso scribunt in ejus vita Beda, Cedrenus, Zonaras, & Paulus diaconus; hoc illi, nullo alio præterquam unius mendosi bibliothecarii auctoritate freti, in caput Anastasii pontificis retorquere non verentur. Vide Bellarm. prædicto loco, Sanderum de visibili monarchia ecclesiæ: Hosium lib. 2. prop. doct. catholic.

* Acacio

De obitu Anastasii tertia calumnia hæreticorum.

EPISTOLA I ANASTASII PAPÆ II.

AD ANASTASIUM AUGUSTUM.

I. *Quod pro Christo fungatur legatione, dum pro pace precatur ecclesiæ.*

II. *Quod non sit temere judicandum de his qui ad dominum migraverunt.*

III. *Ut specialiter in ecclesia nomen taceatur Acacii.*

IV. *Quod magnopere contentio sit cavenda.*

V. *Ut Alexandrinos imperator admoneat ad fidem sinceram, & ad pacem redire catholicam.*

VI. *Admonetur imperator, ut constitutis apostolicæ sedis obtemperet.*

VII. *Quod eos, quos post damnationem suam vel baptizavit vel ordinavit Acacius, nulla portio læsionis attingat.*

VIII. *Quod mali, bona ministrando, sibi tantummodo noceant, nec ecclesiæ sacramenta commaculent.*

Gloriosissimo & (a) clementissimo filio Anastasio Augusto, Anastasius episcopus.

EXordium pontificatus mei, primitus oblata populis pace, * pronuntio, (a) & consequenter pro fide catholica humilis pietati tuæ precator occurro: in quo primum mihi divinum favorem propinquasse confido, quod nunc consonantia in me augustissimi nominis tui non dubium præstat auxilium, ut sicut præcelsum vocabulum pietatis tuæ per universas gentes toto orbo præfulget, ita per ministerium humilitatis meæ, sicut semper est, sedes B. Petri in universali ecclesia assignatum sibi a domino Deo teneat principatum. Nec propter * unum mortuum, diutius tunica illa (b) * salvatoris, desuper contexta per totum, malæ sortis patiatur (c) incertum, quæ sola in discissionem pro firmitate sui venire non potuit, serenitate tua præcipue rempublicam gubernante. Cui etiam in privata vita tantum circa * sinceræ religionis studium fuit, ut (sicut fama certissima celebravit) nemo magis vel inter præcipuos sacerdotes præfixas a sanctis patribus regulas ecclesiæ custodisse dicatur. Quod sanctum studium cum majestate imperii crevisse confidimus.

Contuli cum MS Cod. 125. Luc. Manst.

* pronunciant

* Acacium CP. Episc.

* salutaris

* sinceram religionem

I.

Legatione itaque fungimur pro Christo, * (d) nec eos propter offentionem vel scandalum patiamini publice nominari, quorum merita vel actus illum judicem latere non possunt, in cujus jam sunt judicio constituti. Nec illic se potest interserere in corpore mortali adhuc temeraria præsumptio, in quo non solum confessio facit aperta merita singulorum, sed etiam silentii ipsius non potest latere secretum. b Namque & prædecessor noster papa Felix, & etiam Acacius, illic procul dubio sunt, ubi unusquisque sub tanto judice non potest perdere sui meriti qualitatem.

* ne

II.

Itaque monente nos beatissimo Paulo apostolo, ne quod sit in hoc offendiculum in ecclesia,

(a) *excellentissimo.* (b) Deest &. (c) *salutaris.* (d) *incestum.* (e) *ne.*

cleſia, dum, quod facere non poſſumus, de his, qui jam tranſierunt, judicare conemur, obſervandum eſſe tranquillitas tua cognoſcat. Ait enim de his qui de rebus ad Deum ſolum pertinentibus judicare præſumunt: *Nemo enim noſtrum ſibi vivit, & nemo ſibi moritur. Sive enim vivimus, domino vivimus: ſive morimur, domino morimur, ſive ergo vivimus, ſive morimur, domini ſumus. In hoc enim Chriſtus reſurrexit a mortuis, ut & vivorum & mortuorum dominetur: Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quare ſpernis fratrem tuum? Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti. Scriptum eſt enim: Vivo ego, dicit dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: & omnis lingua confitebitur Deo. Itaque unuſquiſque noſtrum pro ſe rationem reddet Deo. Non ergo amplius invicem judicemus, ſed hoc judicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel ſcandalum.* Monet igitur B. apoſtolus, ne de his nobis præſumamus judicium, de quibus nemo poteſt melius vel verius judicare, quam Deus: nec ſibi in hoc * (*a*) quiſpiam temerarios auſus uſurpet, * & propter hoc pax atque unitas eccleſiæ diſſipetur. Nam & in Regnorum libro dicitur: *Non quomodo videt homo, videt & Deus: quia homo videt in facie, Deus autem videt in corde.* Item in Paralipomenon libro 1. *Et nunc, o Salomon, ſcito Deum patrum tuorum, & ſervi illi in corde perfecto & animo volente, quoniam omnia corda ſcrutatur Deus, & omnem cogitationem novit.* Item in Ezechiele: *Hæc dicit dominus Deus: Sic dixiſtis domus Iſrael, & cogitationes * ſpiritus veſtri ego novi.* Unde & de domino judice dicitur in evangelio: *Sciens autem Jeſus cogitationes eorum dixit: Quid cogitatis mala in cordibus veſtris?*

* quippiam temerarius
* ut
1. Reg. 16.
2. Par. 28.
Ezech. 11
* cordis
Matth. 9.

III.

Precamur itaque clementiam veſtram, ut ſpecialiter nomen taceatur Acacii, ut quod multis ex cauſis ſcandalum vel offendiculum (*b*) eccleſiæ concitavit, ſpeciali appellatione taceatur, cum (ſicut diximus) in generalitate ſacerdotum, uniuſcujuſque meritum illum judicem latere non poſſit, qui novit quid cuique tribuendum ſit pro æſtimata diſpenſatione meritorum, cui ſoli cogitationes quoque manifeſtæ ſunt. Quantos vero exceſſus atque præſumptiones habuerit Acacius, ne clementiæ tuæ ſuggerere per ſingula fortaſſe videatur oneroſum, Creſconio vel etiam Germano, fratribus & coepiſcopis meis, quos miſimus ad ſerenitatem tuam, de cauſis ſingulis Acacii qualis fuerit, inſtructionem pleniſſimam dedimus, clementiæ veſtræ ſpecialius recenſendam, ſi hoc pietati tuæ placuerit curioſius indagare, ne in aliquo ſuggeſtionibus noſtris veritas defuiſſe videatur: ut pro divina ſapientia veſtra perſpicue videre poſſitis, non ſuperbia vel elatione, ſedis apoſtolicæ in Acacium talem proceſſiſſe ſententiam, ſed facinoribus certis (quantum nos extra illud judicium, quod ſolum falli non poteſt, æſtimamus) zelo magis divinitatis extortam.

IV.

Nos vero humiliter ſupplicantes, controverſiam in eccleſia remanere nolumus, cum magis vitanda contentio ſit, dicitur in Proverbiis: *Odium ſuſcitat * contentio. Omnes autem qui non contendunt, protegit amicitia.* Nam & Apoſto-

Prov. 10.
* contentiones.

lus ad Corinthios: *Cum enim ſint inter vos æmulationes & contentiones, nonne carnales eſtis, & ſecundum hominem ambulatis?* Item ad Philippenſes: *Si qua ergo conſolatio in Chriſto, ſi qua * allocutio caritatis, ſi qua ſocietas ſpiritus, ſi qua viſcera & miſerationes, implete gaudium meum, ut idipſum dicatis omnes, eamdem caritatem habentes, nihil per contentionem neque per inanem gloriam, ſed in humilitate mentis invicem æſtimantes ſemetipſis ſuperiores, non ſua ſinguli reſpicientes, ſed aliorum.*

1. Cor. 3.
Philipp. 2.
* ſolatium

V.

Hoc tamen præcipue inſinuo ſerenitati tuæ, glorioſiſſime & clementiſſime fili Auguſte, ut cum cauſæ Alexandrinorum patuerint piiſſimis auribus veſtris, ad catholicam & ſinceram fidem eos auctoritate, ſapientia, diviniſque veſtris monitis redire faciatis. Nam quid tenendum ſit in religione catholica, ſecundum diffinita patrum, & prædicationem omnium ſacerdotum qui in eccleſia floruerunt, ſi hoc quoque præceperitis, ſcientibus in memoriam tranſmittendo renovabimus, ignorantibus ad diſcendum pro officio noſtræ inſtructionis offeremus, ut nulla extra hæc ingeniorum jactantia vel * (*c*) pravitatis audiatur.

* pravitas

VI.

Illud vero peculiarius pro amore imperii veſtri & beatitudine, quæ * conſequi poterit * regnum, pro apoſtolico officio prædicamus, ut (ſicut decet, & Spiritus ſanctus dictat) monitis noſtris obedientia præbeatur, ut bona omnia veſtram rempublicam conſequantur, ſicut in Exodo promittitur: *Si audieris vocem domini Dei tui, & quæ placent ei feceris coram ipſo, & obedieris præceptis ejus, & cuſtodieris omnem juſtitiam ejus; omnem infirmitatem, quam importavi Ægyptiis non importabo in te: ego enim dominus ſum, qui ſalvum facio te.* Et illic iterum tuba potentiſſima canitur: *Et nunc Iſrael, quid dominus Deus tuus poſtulat a te aliud, quam ut timeas dominum Deum tuum, & ambules in omnibus viis ejus, & diligas eum, & ſervias Domino Deo tuo ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, cuſtodire præcepta domini Dei tui, & juſtitias ejus, quas ego mando tibi?* Hæc me ſuggerentem frequentius non ſpernat pietas tua, ante oculos tuos habens domini in evangelio verba: *Qui audit vos, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Et qui me ſpernit, ſpernit eum, qui me miſit.* Nam apoſtolus, concinens ſalvatori noſtro, ita loquitur: *Quapropter qui hæc ſpernit, non hominem ſpernit, ſed Deum, qui dedit Spiritum ſanctum ſuum in nobis.* Pectus clementiæ veſtræ, ſacrarium eſt publicæ felicitatis, ut per * præſtantiam veſtram, quam velut vicarium Deus præſidere juſſit in terris, evangelicis apoſtoliciſque præceptis non dura ſuperbia * (*d*) reſiſtat, ſed per obedientiam, quæ ſunt ſalutifera, compleantur.

* veſtrum
* regimen. Iſid.
Exod. 15.
Deut. 10.
Luc. 10.
1. Theſſ. 4.
* inſtantiam
* reſiſtatur,

VII.

Nam ſecundum eccleſiæ catholicæ conſuetudinem, ſacratiſſimum ſerenitatis tuæ pectus agnoſcat, quod nullum de his, vel quos baptizavit Acacius, vel quos ſacerdotes ſive Levitas ſecundum canones ordinavit, ulla eos ex nomine Acacii portio læſionis attingat, quo forſitan per iniquum tradita ſacramenti gratia, minus

Diſtinct. 19. Secundum eccleſiæ catholicæ.

(*a*) *quippiam temerius* (manus æque antiqua emendat *temerarius*) (*b*) *eccleſiis*.
(*c*) *pravitas*. (*d*) *reſiſtatur*.

minus firma videatur. Nam & baptiſmum quod procul ſit ab eccleſia, ſive ab adultero, vel a fure fuerit datum, ad percipientem munus pervenit illibatum: quia vox illa, quæ per columbam ſonuit, omnem maculam humanæ pollutionis, excludit, qua declaratur ac dicitur: *Hic eſt qui baptizat* * (*a*) *Spiritu ſancto & igne*. Nam ſi viſibilis ſolis iſtius radii, cum per loca fœtidiſſima tranſeunt, nulla contactus inquinatione maculantur, multo magis illius, qui iſtum viſibilem fecit, virtus nulla (*b*) miniſtri indignitate conſtringitur. Nam & Judas, cum fuerit ſacrilegus atque fur, quidquid egit inter apoſtolos pro dignitate commiſſa, beneficia per * indignum data, nulla ex hoc detrimenta ſenſerunt, declarante hoc ipſum domino manifeſtiſſima voce: *Scribæ* (inquit) *& Phariſæi ſuper cathedram Moyſis ſedent: quæ dicunt, facite: quæ autem faciunt, nolite facere. Dicunt enim & non faciunt*. Quidquid ergo ad hominum profectum quilibet in eccleſia miniſter (*c*) officio ſuo videtur operari, hoc totum (*d*) contineri * implente divinitatis * effectu, ita ille per quem Chriſtus loquitur Paulus affirmat: *Ego plantavi, Apollo rigavit, ſed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus*. (*e*) A Deo autem non quæritur, quis vel qualis prædicet, (*f*) ut invidos etiam bene prædicare Chriſtum confirmet, quo malo diabolus ipſe dejectus eſt, & & hoc ipſe prædicare non deſinit.

Marc. 3. *Luc.* 3. * in

Joan. 12.

* implum

Matth. 23.

* implendo * effectum,

1. *Cor.* 3.

Philip. 1.

VIII.

Ideo ergo & (*g*) ipſe Acacius, cujus nomen dicimus eſſe reticendum, male bona miniſtrando, ſibi tantum nocuit. Nam inviolabile ſacramentum quod per illum datum eſt, aliis perfectionem ſuæ virtutis obtinuit, (*h*) ei autem obfuit. Quod * cum [1] ita ſit, aliquorum in tantum ſe extendit curioſa ſuſpicio, ut imaginentur, prolato a papa Felice judicio, poſtea inefficaciter in ſacramentis, quæ Acacius uſurpavit, egiſſe: ac * perinde eos metuere, qui vel in conſecrationibus, vel in baptiſmate myſteria tradita ſuſceperunt, ne irrita beneficia divina videantur. Meminerint, in (*i*) hac quoque parte ſimiliter tractatum prævalere ſuperiorem, quia non ſine uſurpatione (*k*) nominis ſacerdotii, adjudicatus hoc egit: in quo virtutem ſuam obtinentibus myſteriis, in hoc quoque aliis rea ſibi perſona non nocuit. Nam ad illum pertinuit, quod tuba Davidica canitur: *Verumtamen Deus* (*l*) *conquaſſabit capita inimicorum ſuorum, verticem capilli perambulantium in delictis ſuis*. Nam ſuperbia ſemper ſibi, non aliis, facit ruinam: quod univerſa ſcripturarum cæleſtium teſtatur auctoritas, ſicut etiam per Spiritum ſanctum dicitur a propheta: *Non habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam*. Unde cum ſibi ſacerdotis nomen vendicaverit condemnatus, in ipſius verticem ſuperbiæ tumor inflictus eſt: quia non populus, * qui in (*m*) miniſteriis donum ipſius ſitiebat, excluſus eſt, ſed anima ſola illa, quæ peccaverat, juſto judicio propriæ culpæ erat obnoxia: quod ubique numeroſa ſcripturarum teſtatur inſtructio. Unde remotis hominum ſtudiis ſive verſutiis, in hac adhuc præſenti fragilitate poſitorum, ſecundum preces noſtras anniſu & auctoritate imperiali (*n*) offerre Deo noſtro unam catholicam eccleſiam & apoſtolicam: quia hoc ſolum eſt, in quo non ſolum in terris, ſed etiam in cœlo triumphare * (*o*) poſſitis. *Subſcriptio*: Omnipotens Deus regnum & ſalutem tuam perpetua protectione cuſtodiat glorioſiſſime & clementiſſime ſemper Auguſte.

Pſal. 87.

Pſal. 100.

* myſteriis

* ſine fine

Notæ Severini Binii.

a *Epiſtola*.) Hanc epiſtolam Anaſtaſius pontifex per Germanum & Creſconium epiſcopos apoſtolicæ ſedis legatos, Conſtantinopolim tranſmiſit ad Anaſtaſium imperatorem hæreticum, ut eum ad meliorem frugem revocaret. In propoſito piiſſimo pontifex optimus nihil effecit. Imperator detentis doloſe Conſtantinopoli legatis, per fraudem ac dolum magno conatu elaboravit ut ipſum Romanum pontificem ad ſubſcribendum Zenonis henotico induceret. Uſus eſt hac in re opera Feſti ſenatoris: quo eventu, ſupra dixi in notis ad vitam Anaſtaſii. Quo fine ſcripta. Anaſtaſius Acacium ſuæ ſedis tempore e vivis exceſſiſſe agnovit.

b *Namque & prædeceſſor noſter papa Felix, & etiam Acacius illic procul dubio ſunt, ubi unuſquiſque ſub tanto judice non poteſt perdere ſui meriti qualitatem*.) Hoc loco manifeſte indicat Anaſtaſius papa, Acacium diu ante hæc tempora e vivis exceſſiſſe. Dubium itaque nullum eſt, quin mendoſum ſit & erroneum quod auctor pontificalis ſcribit ſupra in ejus vita, ipſum de revocando occulte Acacio plurimum elaboraſſe, ideoque nutu divino percuſſum eſſe.

c *Ut ſpecialiter nomen taceatur Acacii*.) Nomen Acacii e ſacris diptychis expungi rogat, tantum abeſt ut auctorem ſchiſmatis ad ſedem revocari voluerit. Auctoritate hujus loci Juſtinus imperator ad Hormiſdam ſcribens, ait: *Anaſtaſius religioſiſſimæ memoriæ, veſtræ culmen eccleſiæ, palam aperteque conſtituit, cum hoc idem negotium ſcriberet deceſſori noſtro, ſatis eſſe pacem affectantibus, ſi nomen tantum reticeatur Acacii. Ergo priora veſtræ ſedis conſtituta ſequitur, qui non omnes memoritas mortuorum judicat contemnendas*. Quibus verbis inſinuat, pontificem in illud inclinaſſe, ut nomine Acacii tantum ſublato, aliorum ſchiſmaticorum non expungerentur. Errat imperator Juſtinus. Etſi enim hic ſolius Acacii mentio fiat, de ceteris tamen cum Acacii nomine communicantibus nequidquam decrevit; ſed hoc tantum ſuggeſſit, ſe recepturum eos quos Acacius baptizavit, vel ordinavit. Quod apoſtolica auctoritate diſpenſando fieri poſſe cognovit, cum ſciret Gelaſium papam, ſe idem præſtiturum pollicitum eſſe. Nullam vero concordiam cum Anaſtaſio imperatore iniiſſe ejuſdem nominis pontificem, ea quæ ſupra ex apologeticis literis Symmachi papæ adduxi evidenter oſtendunt. Baronius anno 497. numero 25. & 26. Nomen Acacii e diptychis expungi rogat. Juſtinus imperator refellitur.

d *Nullum de his vel quos baptizavit Acacius*.) Baptiſmi & ordinis ſacramenta ab Acacio adminiſtrata rata eſſe & valida, ideoque nullo modo iteranda decernit; idque apoſtolicæ traditioni convenientiſſime conſtituit, ut patet ex iis quæ ſupra diximus in notis can. apoſt. 46. & 47. multorumque conciliorum hac de cauſa in Africa ſub Stephano papa habitorum. Unde quod Gratianus diſt. 19. cap. 7. & 8. dicit: *Illicite & non canonice, ſed contra decreta prædeceſſorum & ſucceſſorum ſuorum hæc reſcripta dediſſe*. ordinatoſque ab Acacio licite ſuos ordines uſurpaſſe & adminiſtraſſe, optimo jure ab emendatoribus Gratiani ibidem reprehenditur. Non enim ſenſit Anaſtaſius ordinatos ab Acacio poſt latam in ipſum ſententiam acceptis officiis rite fungi potuiſſe; ſed tantum firmam eſſe ſacramenti gratiam ab Acacio traditam. Vide emendatores decreti præallegato loco. Gratianus reprehenditur.

1 Mſ. *Quod qui eſt*, mendoſe: forte, *quod quantam eſt*. Harduinus.

(*a*) *in Spiritu &c.* (*b*) *miniſterii.*
(*c*) *pro officio.* (*d*) *continere implendo divinitatis effectum.* (*e*) *adeo.*
(*f*) *ſed quem prædicet, ut &c.* (*g*) *hic cujus nomen &c.* (*h*) Deeſt *ei autem obfuit*; ac pergit: *quod ſi & aliquorum in tantum &c.* (*i*) *hanc quoque partem.*
(*k*) Deeſt *nominis* (*l*) *conquaſſavit.* (*m*) *myſteriis.* (*n*) *offers.*
(*o*) *ſine fine poſſitis.*

II. AD CLODOVEUM REGEM

Francorum Christianissimum.

Gratulatur quod recens nomen Christo dederit.

Cludoecho Anastasius episcopus *.

* Ex Rhedis R.P. Hier. Vignerii rom. v. Spicilegii p. 582.

TUum, glorioſe fili, in Chriſtiana fide cum exordio noſtro in pontificatu contigiſſe gratulamur *. Quippe ſedes Petri in tanta occaſione non poteſt non lætari cum plenitudinem gentium intuetur ad eam veloci gradu concurrere & per temporum ſpatia repleri ſagenam, quam in altum juſſus eſt mittere idem piſcator hominum & cœleſtis Jeruſalem beatus claviger. Quod ſerenitati tuæ inſinuare voluimus per Eumerium presbyterum, ut cum audiveris lætitiam patris in bonis operibus; impleas gaudium noſtrum, & ſis corona noſtra, gaudeatque mater eccleſia de tanti regis, quem nuper Deo peperit, profectu. Lætifica ergo, glorioſe & illuſtris fili, matrem tuam, & eſto illi in columnam ferream. Nam refrigeſcit caritas multorum, & malorum hominum verſutia navicula noſtra feris fluctibus agitatur & deſpumantibus undis pertunditur. Sed ſperamus in ſpem contra ſpem & dominum collaudamus, qui eruit te de poteſtate tenebrarum & in tanto principe providit eccleſiæ, qui poſſit eam tueri, & contra occurrentes peſtiferorum conatus galeam ſalutis induere. Perge igitur dilecte & glorioſe fili, ut Deus omnipotens ſerenitatem tuam & regnum cœleſti protectione proſequatur, & angelis ſuis mandet ut cuſtodiant te in omnibus viis ſuis & det tibi in circuitu de inimicis ſuis victoriam.

* Clodoveus aut baptizatus in natali anni 496. aut in paſchate an. 497. unde arguas Baronium, alioſque.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Huic epiſtolæ ſubjicienda fuerat epiſtola Aviti Viennenſis epiſcopi, quæ ſupra pag. 175 ſub Gelaſii pontificatu excuſa fuit: cum ad Anaſtaſii II. papæ tempora baptiſmus Clodovei haud dubie pertineat.

Ex nova Baluzii Collectione.

FRAGMENTA EPISTOLÆ ANASTASII

Papæ Romani ad Ursicinum.

Nunc primum edita ex duobus antiquis codicibus manu ſcriptis, uno Eccleſiæ Bellovacenſis, altero monaſterii Corbejenſis.

NAm principium Deus verbum has noſtræ naturæ primitias per multam ſibi bonitatem uniri dignatus eſt, quia non permixtus, ſed in utriſque ſubſtantiis unus & ipſe viſus, ſecundum quod ſcriptum eſt. *Solvite templum hoc, & in tribus diebus ſuſcitabo illud.* Solvitur enim Chriſtus Jeſus ſecundum meam ſubſtantiam quam ſuſcepit, & ſolutum ſuſcitat proprium templum.

Iterum Anaſtaſii Papæ ad Urſicinum.

Confitemur ergo Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium Dei unigenitum, ante omnia quidem ſecula ſine principio ex patre natum ſecundum deitatem, noviſſimis autem diebus de ſancta virgine Maria eumdem incarnatum & perfectum hominem ex anima rationali & corporis ſuſceptione, omouſion patris ſecundum deitatem, & omouſion nobis ſecundum humanitatem. Duarum enim naturarum perfectarum unitas facta eſt ineffabiliter. Propter quod unum Chriſtum eumdem filium Dei & hominis unigenitum a patre & primogenitum ex mortuis confitemur, ſcientes quod quidem coæterno ſuo patri ſecundum divinitatem, ſecundum quam opifex eſt omnium, & dignatus eſt poſt conſenſionem ſanctæ virginis, cum dixit ad angelum, *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum*, ineffabiliter ſibi ex ipſa ædificavit templum & ut ſibi univit quod non coæternum de ſua ſubſtantia e cœlo detulit corpus, ſed ex maſſa noſtræ ſubſtantiæ, hoc eſt ex virgine, hoc accipiens & ſibi uniens, non Deus verbum in carne verſus eſt, neque ut phantaſmata apparens, ſed inconvertibiliter incommutabiliter ſuam conſervavit eſſentiam, primitias noſtræ naturæ ſuſcipiens ſibi univit.

Iterum ejuſdem Papæ ad eundem Urſicinum.

Nunquam autem per reſurrectionem unitionis noſtræ diſceſſit a proprio templo, nec diſcedere poteſt propter ineffabilem ſuam benignitatem.

Stephani Baluzii Nota.

Hanc epiſtolam ab Anaſtaſio Papa ſcriptam eſſe ſub initia pontificatus ipſius hinc colligitur quod ſcripta eſt ad Urſicinum, eum nimirum qui a Gelaſio miſſus fuerat ad Dardanos ut illis explicaret doctrinam apoſtolicæ ſedis in cauſa hæreſum quæ orientis Eccleſias turbabant. Vide epiſtolam tertiam ejuſdem Gelaſii.

LIBELLUS QUEM DEDERUNT Apocriſiarii Alexandrinæ Eccleſiæ Legatis ab Urbe Roma miſſis (*a*) Conſtantinopolim deſtinatis.

Glorioſiſſimo atque excellentiſſimo patricio Feſto, & venerabilibus epiſcopis Creſconio & Germano ſimul cum ejus poteſtate directis in legatione ab urbe Roma ad Clementiſſimum & Chriſto amabilem imperatorem Anaſtaſium, Alexandrinæ venerabilis eccleſiæ Dioſcorus presbyter, & Chæremon lector, reſponſis ejuſdem eccleſiæ ſervientes.

VEnerabiles ſanctæ eccleſiæ Romanæ urbis atque Alexandrinæ non ſolum fidem rectam & immaculatam, ex quo ſalutaris in eis prædicatus eſt ſermo, ſed etiam in divino miniſterio ſemper concordiam ſervaverunt. Quippe cum ab uno fuerit in utriſque jactum fidei fundamentum, (Petrum memoramus beatum apoſtolum, cujus per omnia ſanctus evangeliſta Marcus extitit imitator) ita ut ſi quando contigerit in rebus ambiguis quædam epiſcoporum concilia celebrari, ſanctiſſimus is qui Romanæ præſideret eccleſiæ, reverendiſſimum Alexandrinæ civitatis archiepiſcopum deligeret, ut ſui curam loci ſuſciperet.

Sed hoſte humani generis, cui bona peroſa ſunt, De cauſa di-

(*a*) Ita reſtitui ex Collectione Avellana in Cod. Vatic. cum antea legeretur *miſſis ab Anaſtaſio Papa*. Vide Baller. Oper. S. Leonis tom. III. pag. CLXIV.

scordiarum inter Romanam ecclesiam & Alexandrinam.

sunt, qui in perniciem nostram impio semper furore grassatur, non piguit per satellites proprios zizania inter utrasque conserere, ut tantæ unitatis discordiam perpetraret. Nam Eutychete impiissimo contra fidem, quæ in beatissimis apostolis prædicata est, sentiente & docere tentante, contigit per idem tempus sedis apostolicæ præsulem tunc Leonem literas ad Chalcedonense concilium destinare; quarum literarum fuere interpretes hi qui cum Theodoreto Cyrorum civitatis episcopo tunc fuerant Nestorianæ hæresis sectatores: contraque eam fidem, quæ a venerabilibus trecentis decem & octo patribus est edita, supra memoratæ literæ probantur existere; & non pravas occasiones his, qui ejusdem nefandissimi Nestorii blasphemias vindicant, præstiterunt; ita ut licentius astruerent eumdem Nestorium minime perversa sensisse. His igitur causis Deo amabilis populus noster offensus est, & de Græca translatione arbitratus est in Latino quoque sermone sensum contineri, ac sese ab unitate Romanæ divisit ecclesiæ. Nec non etiam Romanus antistes, existimans nos contra eam fidem, quæ tradita est a beatissimis apostolis, conspirasse, a nostra se communione suspendit.

De legatis Alexandria Romam missis.

Veruntamen ejus volentes satisfacere sanctitati, nos eam fidem tenere, quam princeps apostolorum Petrus, ejusque discipulus Marcus beatissimi crediderunt, & postmodum trecenti decem & octo venerabiles edidere pontifices, legatos ad urbem Romam nostra dirigere curavit ecclesia. Sed ibi quidam civitatis nostræ repertus est a recta fide dissentiens, atque ab ea ex causis quoque diversis alienus existens, qui hoc visus est perpetrare, ne ulla in suscipiendis legatis copia præberetur: qui nec ad faciem usque salutationis admissi, sine aliquo effectu reversi sunt.

De legatione Thessalonicensis ecclesiæ.

Quia vero ante non multum temporis Photinus religiosus diaconus sanctæ Thessalonicensis ecclesiæ nobiscum de pace ecclesiarum verba conseruit, dixitque se ante spatium parvi temporis destinatum a sanctissimo archiepiscopo Andrea Thessalonicensis ecclesiæ ad Romanum pontificem Anastasium: & affirmabat de his, quæ nos vehementer offendunt, in translatione epistolæ sibi satisfactum fuisse a supradicto præsule Romanæ ecclesiæ, quod scilicet in epistolæ translatione comprobarentur errores: ipsam vero Latinam epistolam iuxta fidem trecentorum decem & octo sanctorum patrum editam constitisse. Insuper quædam retulit ex persona ejusdem antistitis fuisse narrata, quæ ad vituperationem eorum, quæ in translatione sunt indita, pertinerent: & ad illos, qui ea confingere tentaverunt, ad satisfactionem eorum qui rectam fidem immaculatamque custodire non negligunt.

De repurgata & ad purum restituta epistola Sancti Leonis.

Quibus abunde sanatis, cupientesque pristinam redintegrari concordiam, maluimus etiam a vobis, si vera sunt illa quæ Photinus religiosus diaconus nobis retulerat, edoceri, vestræque desideravimus occurrere sanctitati, & de his omnibus habere colloquium. Verum sanctitas vestra non semel sed crebro nos docere dignata est in epistolæ interpretatione errores intersitos non in Latino textu fuisse conceptos. Quapropter supplicavimus vobis, ut confessionem nostræ fidei sumeretis: pro qua venerabilis ecclesiæ nostræ legatione perfungimur: quam fidem etiam ubique sanctissimus archiepiscopus intimavit, & approbantium accepit rescripta cunctorum. Quod si etiam vestram huic fidei sanctam ecclesiam videritis congruere, nobis satisfieri jubeatis? ut sublatis e medio scandalis, ad pristinam tam Romana, quam Alexandrina venerabiles ecclesiæ redeant unitatem.

Professio fidei ex parte ecclesiæ Alexandrinæ.

Hanc autem fidei confessionem vobis obtulimus taliter continentem ex evangelicis apostolicisque præconiis inspiratione divina solam veram rectamque fidem, quam trecenti decem & octo venerabiles patres, qui in Nicæna synodo congregati sunt, ediderunt: quam & secuti sunt centum quinquaginta qui ad urbem regiam convenerunt æque venerandi pontifices. Hanc etiam exequentes qui Ephesi collecti sunt patres, annuente quoque sedis apostolicæ papa sanctissimo Cælestino, sacrilegum damnavere Nestorium, pœnam in eos qui tentaverint fidem aliam statuere, præfigentes: quem Nestorium nos quoque simul cum Eutychete contraria his quæ superius dicta sunt sentientes anathematis ultione damnamus, suscipientes duodecim illa capitula, quæ venerandæ memoriæ Cyrillus Alexandrinæ ecclesiæ quondam archiepiscopus scripsit. Confitemur autem unigenitum Dei filium & Deum, qui secundum veritatem factus est homo, dominum nostrum Jesum Christum consubstantialem Patri secundum divinitatem, & consubstantialem nobis eumdem ipsum secundum humanitatem: qui descendit & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine Theotoco, hoc est, Dei genitrice, unum Filium non duos existere. Unius namque dicimus unigeniti Filii Dei sive miracula, sive etiam passiones, quas sponte pro nobis carne sustinuit. Eos autem qui dividunt, vel confundunt, aut phantasiam aliquam introducunt, nequaquam omnino recipimus; quia incarnatio illa, quam Dei genitrix secundum veritatem ex se edidit, augmentum filii non effecit: mansit enim trinitas, etiam incarnato, quod unum ex trinitate est, verbo Dei. Hæc itaque scripsimus, non fidem novantes, sed vobis causa concordiæ satisfacere cupientes. Omnem autem qui aliter sentit, senseritve, seu nunc, seu aliquando in quocumque loco, vel in quolibet concilio, anathematis pœna percellimus, præcipue vero Nestorium & Eutychetem, universosque qui illis assentiunt.

Nullam de concilio Chalcedonensi mentionem habent.

De his quæ gesta essent inter ipsos legatos.

Vestra igitur reverentia suscipiens fidem nostram, hanc se præsuli Romanæ ecclesiæ Anastasio asseruit relaturam: quem & paratum existere memorabat satisfacturum illis qui fuissent a nobis hac causa transmissi. Illud etiam asserebat, * hanc fidem Dioscorum, Timotheum, Petrumque sensisse nostræ quidem civitatis archiepiscopos, nec deberi in diptychis eorum nomina recenseri. Nos contra popposcimus, aut perduci adversus eos qui astruant talesque demonstrent; aut si non reperientur qui eos convincere potuissent, nobis pro eorum persona satisfacientibus acquiescant; demonstrantibus & approbantibus, quod hanc fidem tenuerint, docuerint, cunctisque quos informaverunt, tradiderint præfati parentes nostri & archiepiscopi Timotheus, Dioscorus, & Petrus. Vestra autem sanctitas * tenuit, dicens, non sibi fuisse præceptum ab apostolicæ sedis antistite de his facere quæstionem.

* Lege, *contra hanc fidem*. Hard.

* renuit,

Hæretici cum sint, quærunt subripere apostolicam communionem.

Hujus rei gratia obtestamur vos coram magno Deo & Salvatore nostro Jesu Christo, qui de sancta & Dei genitrice Maria virgine incarnatus

natus & natus est, quique concordem glorificationem servitutemque fidelium probat libenter & suscipit, & sanctis angelis ejus, per hanc eamdem immaculatam quæ de illo est fidem; ut ad urbem Romam, favente domino, venientes, hanc chartulam offeratis apostolicæ sedis antistiti Anastasio, quæ ex persona sanctæ ecclesiæ Alexandrinæ vobis oblata est: ut ejus sanctitas relegens quæ sibi fuerint placita, seu literis ad sanctissimum nostrum archiepiscopum datis, seu per aliquem internuntium manifestare dignetur. Nam cum a sanctitate ejus fidei rectæ fuerit servata confessio, quæ est a beatis patribus constituta, nos paratos existere profitemur ad urbem Romam legatos, qui pro unitate sanctarum Dei ecclesiarum agere debeant, B destinare.

Confidimus autem in Domino nostro Jesu Christo, quod huic fidei ejus beatitudo consentiens, juxta illa quæ in responsione sunt posita, velut proprios etiam nostros populos arbitretur, & pro eorum regimine solicitudinem gerat, cupiens secundum Deum omnibus utilis approbari. Exemplum autem hujus chartulæ apud nos detinuimus, necesse habentes, si qua mora provenerit quo minus sanctarum ecclesiarum unitas fiat, in illo glorioso de cœlis adventu Domini nostri Jesu Christi, cum venerit judicare vivos & mortuos, ante tribunal ejus, ubi nulla est acceptio personarum, cum A hoc assistere ad refellendum eos qui sanctarum ecclesiarum neglexerunt unitatem.

Dionysius Exiguus Romæ de Græco converti.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Libellus.*) Cum per universam orientalem ecclesiam innotuisset, pro pace ecclesiarum concilianda, a sede apostolica legatos Constantinopolim missos esse, apocrisiarii Alexandrinæ ecclesiæ ibidem morantes, hunc libellum supplicem fideique confessionem obtulerunt, ut Alexandrina ecclesia in communionem catholicam ab ecclesia Romana reciperetur. Et quia hic libellus, in his quæ spectant ad epistolam sancti Leonis papæ ab interpretibus depravatam, luculentam rerum gestarum tractationem continet, eamque speciem pietatis exhibet, qua ad nefandissimos & sacrilegos hæreticos Dioscorum, Timotheum & Petrum colendos miseram plebeculam induxit, dignum esse judicavimus eum, in codice Vaticano hactenus integrum conservatum, huic loco inserere. Cur hic libellus huic operi inser-tus

DECRETUM ANASTASII PAPÆ II.

EX GRATIANO.

Malorum impietati favet qui eis obviare cessat.

Qui potest obviare, & perturbare perversos, & non facit; nihil est aliud quam favere impietati eorum. Nec caret scrupulo societatis * occultæ, qui manifesto facinori desinit obviare. 23. q 3. Qui potest obviare. * supr. T. VII. pag. 945.

Ex Labbei Appendice tom. 4.

CONVENTUS REMENSIS

Ad Clodovei Regis Francorum baptismum in ecclesia sancti Martini anno Dom. CDXCVI ipso Dominici natalis die.

AD Clodovei baptismum episcopos convenisse, habemus ex tis Aviti Viennensis verbis, epistola supra edita pag. 175. Cum adunatorum numerus pontificum, manu sancti ambitione servili, membra regia undis vitalibus confoveret: *ubi forte legendum*, numerosa pontificum manus. *Diem vero natalis Domini pridem ex* C *eadem epistola assertum a Sirmondo nostro habemus. Denique in S. Martini ecclesia celebritatem illam peractam fuisse, docet Nicetius Trevirorum episcopus in epistola ab eodem Sirmondo edita*: Humilis, *inquit*, ad domini Martini limina cecidit, & baptizari se sine mora permisit.

Ex P. Pagio ad an Chr. 498. n. 7. & 8.

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM

Habitum anno CDXCVIII. [1]

MAcedonius in cathedra CP. repositus fa-D vore Anastasii Imperatoris Synodum Episcoporum ἐνδημούντων sive in urbe præsentium coegit, ad unionem Ecclesiarum regiæ urbis, receptis actis Chalcedonensibus. Testis est Theophanes, dum anno Incarn. secundum Alexandrinos 491. qui Kalend. Septemb. anni Christi 498. auspicatur, scribit: *Hoc anno Macedonius Imperatoris consilio Monasteria urbis a præcipua Ecclesiæ communione ob Zenonis Concordiæ sanctionem se dirimentia, studuit reconciliare. At cum propositum non posset exequi, de convocandis in unum per urbem peregrinantibus Episcopis, deque scripto firmandis, quæ Chalcedonensis Synodus recte decreverat, Imperatori auctor fuit: quod per actum Scripturæ consignatum postea factum est.* His consonat Auctor libelli Synodici infra allatus a Labbeo ad finem Pontificatus Symmachi Pontificis.

Rem aliter narrat Tununensis ad Consulatum Gibbi anno Chr. 499. gestum his verbis: *Anastasius Imp. Flaviano Antiocheno, & Philoxeno Hierapolitano præsulibus Constantinopoli synodum congregat: & contra Diodorum Tarsensem, Theodorum Mopsuestenum cum scriptis, Theodoritum Cyri, Ibam Edessenum, Andream, Eucherium,* * *Quirum, & Joannem Episcopos, ceterosque alios, qui in Christo duas prædicabant* * Cyrum

1 Baluzius in nova Conciliorum Collectione hoc Concilium anno Christi 497. affigit; alterum vero esse putat illud, de quo Tununensis, anno Chr. 499. celebratum.

naturas, duasque formas, & qui non confitentur unum de Trinitate crucifixum, una cum Leone Episcopo Romano, & ejus tomo, atque Chalcedonensi synodo inferre anathema persuasit. Verum Scriptores, qui de rebus Ecclesiasticis imperante Anastasio gestis scripsere, inter se non conveniunt ob dissidia, quæ inter ipsosmet orthodoxos versabantur. Quæ in causa fuere, cur A Historici falsis relationibus decepti, res aliter sæpe narraverint, quam revera sese eæ habuerint. Quare Tununensis narratio ex Theophanis narratione corrigenda. Quis enim credat Constantinopoli synodum habitam, a qua abfuerit Patriarcha CP. & interfuerit Flavianus Patriarcha Antiochenus? Hoc proculdubio absurdum.

AD CONSTANTINOPOLITANUM CONCILIUM

Anni CDXCVIII.

ADNOTATIO CRITICA.

Ex Suppl. Mansi T. I. pag. 377.

MEmoriæ lapsu Pagius in Critica, & ex eo Collector Venetus discrimen aliquod in historia Concilii CPtani hujus anni inter Theophanem & Victorem Tunonensem invexit, cum reipsa mirus sit utrinque consensus. Victor ad consulatum Anastasii Augusti, ideſt ad An. 497. hæc notat: *Macedonius CPtanus episcopus synodo facta condemnat eos qui Chalcedonensis decreta synodi suscipiunt, & eos qui Nestoris & Eutychis defendunt.* Hæc synodus ea ipsa est ac illa quam describit Theophanes ad annum Alexandrinum 491. qui a Kal. Septembris anni 498. inchoabat. *Macedonius de convocandis in unum per urbem peregrinantibus episcopis, deque scripto firmandis quæ Chalcedonensis synodus recte decreverat, Imperatori auctor fuit, quod per actum scripturæ* C *consignatum postea factum est.* Quæ hic ait Theophanes de confirmandis iis, quæ Chalcedonensis synodus recte decreverat, hæc Victor clarius exponens ab ea synodo rejecta Chalcedonensis decreta, sed admissam quæ in ea absoluta est Eutychetis damnationem affirmat.

Denique Victor anno 499. Gibbo Consule novum aliud CPtanum Concilium, Theophani ignotum, memorat his verbis: *Anastasius imperator, Flaviano Antiochено & Philoxeno Hierapolitano Præsulibus, Constantinopoli synodum congregat, & contra Diodorum Tarsensem, Theodorum Mopsuestenum cum scriptis, Theodoritum Cyri, Ibam Edessenum, Andream, Eucherium, Quirum & Johannem episcopos, cæterosque alios, qui in Christo duas prædicabant naturas, duasque formas,* B *& qui non confitentur unum de Trinitate crucifixum, una cum Leone episcopo Romano & ejus Tomo, atque Chalcedonensi synodo inferre anathema persuasit.* Hæc Victor, qui Concilia CP. duo, aliud anni 497. alterum vero anni 499. in unum huc usque confusa sedulo distinguenda docet. Synodi hujus subobscure meminit Evagrius lib. 3. cap. XXXII. narrans Philoxenum Hierapolitanum episcopum monachos plures incitasse, ut in urbem venientes Flavianum compellerent, quo synodum Chalcedonensem & Leonis epistolam damnaret. *Id vero Flavianum ægre tulisse* affirmat; ex quo tumultus ingens exortus est. Quam causam prætendit imperator ut Flavianum in exilium pelleret. Si vera in his tradit Evagrius, Tunonensis narratio in nonnullis peccat; licet enim forte tunc synodus, de qua Tunonensis, celebrari potuerit; ea Antiochiæ potius quam Constantinopoli coacta ex narratione Evagrii colligitur. Insuper vix apparet, cur Flavianus in ea synodo Philoxeni postulatis in damnanda synodo atque Leone Papa assensum præbuerit, cum potius odium Philoxeni & fautorum ejus in se concitarit, ut proinde damnationem & exilium in caput suum attraxerit. Non abs re igitur opinaremur Tunonensem ex inani vulgi rumore captatam historiam scriptis tradidisse; quanquam forte, quam indicat, synodus haberi tunc potuerit, in qua Philoxenus cæterique Flaviano vim frustra intulerint.

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA SYMMACHI PAPÆ.

Ex Libro Pontificali.

Dantur variantes ex Cod. Lac. 490.

[a] SYmmachus natione Sardus, ex patre Fortunato, [b] ſedit annos XV. menſes VII. dies XXVII. [c] Hic fuit temporibus Theodorici * regis & Anaſtaſii * Auguſti, (*a*) a die X. Kalend. Decemb. uſque in diem XIV. Kal. Auguſti. Hic * ſub contentione ordinatus eſt uno die [d] cum Laurentio, Symmachus in baſilica Conſtantiniana, Laurentius in baſilica beatæ Mariæ. Ex qua cauſa ſeparatus eſt clerus, & diviſus eſt (*b*) ſenatus. Alii cum Symmacho erant, alii vero cum Laurentio. [e] Et facta (*c*) contentione, hoc * conſtruxerunt partes, ut ambo Ravennam pergerent ad judicium regis Theodorici Qui dum ambo introiſſent Ravennam, hoc judicium æquitatis (*d*) invenerunt, ut qui primo ordinatus fuiſſet, vel ubi pars maxima cognoſceretur, ipſe ſederet in ſede apoſtolica. Quod tandem æquitas in Symmacho invenit, & cognitio veritatis. Et factus eſt præſul Symmachus. [f] Eodem tempore papa Symmachus congregavit ſynodum, & conſtituit Laurentium in Nucerina civitate epiſcopum intuitu miſericordiæ. [g] Poſt annos vero quatuor, aliqui ex clero zelo * ducti, & aliqui ex ſenatu, maxime Feſtus & Probinus, incriminaverunt Symmachum. Et ſubornaverunt falſos teſtes, quos miſerunt Ravennam ad regem Theodoricum, accuſantes beatum Symmachum, & occulte revocaverunt Laurentium poſt libellum Romæ factum. Et fecerunt ſchiſma. Et (*e*) diviſus eſt iterum clerus: nam alii communicaverunt Symmacho, & alii Laurentio. Tunc Feſtus & Probinus ſenatores miſerunt relationem regi, & cœperunt agere, ut [h] viſitatorem daret rex ſedi apoſtolicæ. Tunc rex dedit Petrum * Altinæ civitatis epiſcopum, quod canones prohibent. [i] Eodem tempore B. Symmachus congregavit epiſcopos 115. & facta ſynodo, purgatur [k] a (*f*) crimine. Et damnatur Petrus Altinas invaſor ſedis apoſtolicæ, & Laurentius Nucerinus, quia vivo epiſcopo Symmacho pervaſerunt ſedem ejus. Tunc ab omnibus epiſcopis, & presbyteris, & diaconibus, & omni clero vel plebe redintegratur ſedi apoſtolicæ B. Symmachus cum gloria apud B. Petrum ſedere præſul. [l] Eodem tempore Feſtus caput ſenatus exconſul, & Probinus exconſul, cœperunt intra urbem Romam pugnare cum aliis ſenatoribus, & maxime cum Fauſto exconſule, & cædes & homicidia in clero ex invidia fiebant. Qui vero communicabant beato Symmacho juſte, publice qui inventi fuiſſent intra urbem, gladio occidebantur. Etiam & ſanctimoniales mulieres, & virgines deponentes de monaſteriis, vel de habitaculis ſuis, denudantes ſexum fœmineum, cædibus plagarum afflictas vulnerabant, & omni die pugnas contra eccleſiam in media civitate gerebant. Et multos ſacerdotes occiderunt, inter quos Digniſſimum & Gordianum presbyteros ad vincula S. Petri, & ad ſanctos Joannem & Paulum fuſtibus & gladio interfecerunt, & multos Chriſtianos, ita ut nulli eſſet ſecuritas die vel nocte de clero in civitate ambulare. Solus autem Fauſtus exconſul pro eccleſia pugnabat. [m] Poſt hæc omnia beatus Symmachus invenit Manichæos in urbe Roma, quorum omnia ſimulacra vel codices, ante fores baſilicæ Conſtantinianæ incendio concremavit, & eos (*g*) ipſos exilio relegavit. Fuit autem a conſulatu Paulini uſque ad conſulatum Senatoris. [n] Hic fecit baſilicam S. Andreæ apoſtoli apud B. Petrum, ubi fecit ciborium ex argento, & confeſſionem penſantem libras 120. Arcus argenteos tres, penſantes libras 60. Oratorium S. Thomæ apoſtoli ex argento, & confeſſionem penſantem libras 20. Arcum argenteum, qui penſat libras 16. Confeſſionem S. Caſſiani, & ſanctorum Proti & ** Jacynti ex argento, penſantem libras 20. Arcum argenteum penſantem lib. 12. Oratorium S. Apollinaris ex argento, & confeſſionem cum arcu, penſantem libras 31. Oratorium ſancti Soſſi ex argento, & confeſſionem, penſantem libras 20. Item ad fontem in baſilica B. Petri apoſtoli, oratorium ſanctæ Crucis ex argento, confeſſionem & crucem ex auro cum gemmis, ubi incluſit lignum dominicum: ipſa crux aurea penſat libras 10. Fecit autem oratoria duo, S. Joannis evangeliſtæ, & S. Joannis Baptiſtæ, infra quorum confeſſiones fecit arcus argenteos, penſantes libras 30. Quæ cubicula omnia a fundamento perfecta conſtruxit. Baſilicam beati Petri marmoribus ornavit. Et cantharum B. Petri cum quadriporticu ex marmoribus ornavit, & ex muſivo agnos & cruces & palmas ornavit. Ipſum vero atrium omne compaginavit. Gradus vero ante fores baſilicæ B. Petri ampliavit, & alios gradus ſub tigno dextra lævaque conſtruxit. Item epiſcopia in eodem loco dextra lævaque fecit. Item (*h*) ſub gradibus in atrio alio cantharum foris in campo poſuit, & uſum neceſſitatis humanæ fecit, & alios gradus aſcendentibus ad B. Andream fecit & cantha-

rum

* Hæretici
* Eutychiani
* amavit clerum & pauperes, bonus, prudens, humanus, gratianus, & cum eo ordinatur Laurentius epiſcopus. *ita c Hadyanus opt. note.*
* conſtituerunt. Ita & Luc
* & dolo
* Altinatem
** Hyacinthi

(*a*) *a die Kal. Auguſti.* Hic &c. (*b*) *& ſenatus.* (*c*) *intentione.* Ita & ſupra pro *contentione.* (*d*) *invenit.* (*e*) *diverſus.* (*f*) *crimine falſo.* (*g*) *ſuo.* (*h*) *Item ſubgradus in atrio. Alium cantharum foris.*

rum posuit. Hic fecit basilicam sanctæ martyris Agathæ via Aurelia in fundo * Lardario (a) & a fundamento eam cum fonte construxit, ubi posuit arcus argenteos duos. Eodem tempore fecit basilicam S. Pancratii, ubi & fecit arcum argenteum, qui pensat libras (b) 1. Fecit autem in eodem loco balneum. Item apud S. Paulum apostolum in basilica renovavit absidam, quæ in ruinam imminebat, & post confessionem picturam ornavit, & cameram fecit & (c) matronium. Et super confessionem imaginem argenteam cum salvatore, & duodecim apostolos posuit, qui pensant lib. 120. Et ante fores basilicæ gradus fecit in atrio & cantharum, & post absidam aquam introduxit, ubi & balneum a fundamento fecit. Intra civitem Romanam, basilicam S. Silvestri & Martini a fundamento construxit juxta (d) thermas Trajanas, ubi & super altare ciborium argenteum fecit, quod pensat libras 120. Arcus argenteos 12. qui pensant singuli lib. 10. Confessionem argenteam, quæ pensat lib. 15. Ad B. Joannem & Paulum, fecit gradus post absidam. Item archangeli Michaelis basilicam ampliavit, & gradus fecit, & introduxit aquam. Item ad sanctam Mariam oratorium sanctorum Cosmæ & Damiani a fundamento construxit. Item via Tiburtina milliario 27. ab urbe Roma, rogatus ab Albino & Glaphyra, præpositis illustribus, de proprio facientibus, a fundamento basilicam S. Petro in fundo Paciniano dedicavit. Item ad B. Petrum & B. Paulum apostolos, & ad S. Laurentium pauperibus habitacula construxit. Item ad B. Petrum viginti canthara argentea fecit, pensantia singula libras 15. Et arcus argenteos 22. pensantes singulos libras 20. Hic reparavit basilicam sanctæ Felicitatis, quæ in ruinam imminebat. (Hic absidam B. Agnetis, quæ in ruinam imminebat,) & omnem basilicam renovavit. Hic constituit, ut omni die dominico, vel natalitiis martyrum, hymnus Gloria in excelsis diceretur. Hic fecit cœmeterium Jordanorum in melius, propter corpus (e) Alexandri. ° Hic omni anno per Africam vel Sardiniam episcopis, qui in exilio erant retrusi, pecunias & vestes ministrabat. P Hic captivos per Liguriam & Mediolanum, & per diversas provincias pecuniis redemit, & dona multiplicavit, & dimisit. Hic fecit ordinationes quatuor in urbe Roma per mensem Decembrem & Februarium, presbyteros * 92. diaconos 16. episcopos per diversa loca n. 117. Qui etiam sepultus est in basilica beati Petri apostoli, 14. Kalendas Augusti. Et cessavit episcopatus dies septem. Qui etiam in pace confessor quievit.

* Lardarum,

Defunt hæc anfulis inclusa in Luc.

FRAGMENTUM ALTERIUS

Vitæ ejusdem Pontificis a schismatico quodam coævo descriptæ.

Ex Cod. Veron. vulgavit Cl. Joseph. Blanchin. in lib. inscrip. Enarrat. Pseudo-Athanas.

SYmmachus sedit annos quindecim, menses septem, dies viginti & septem: cum hoc autem fuerat Laurentius Romanæ ecclesiæ presbyter ordinatus episcopus; tantaque clerum ac populum Romanum discordia feralis invaserat, ut nec divina consideratio, nec metus regius partes a propria conlisione cohiberet. Tunc coguntur utrique, Symmachus scilicet & Laurentius, regium subituri judicium, petere comitatum. Ibi Symmachus multis pecuniis obtinet: Laurentius ad gubernandam ecclesiam Nucerinam, Campaniæ civitatem, plurimis coactus minis promissionibusque dirigitur. Post aliquot autem annos pro multis criminibus apud regem Symmachus accusatur, quem rex sub occasione Paschali, quod non cum universitate celebraverat, ad comitatum convo.... rationem..... festivitatis dissonantia redditurum; fecitque apud Ariminum resedere; cumque ibidem cum suis clericis aliquantis permoratur, post meridianis horis super litus maris ambulans, vidit mulieres inde transire, cum quibus accusabatur in scelere, quæ comitatum petebant, regia jussione. Dissimulans ergo se scire, quod viderat, nocte media, dormientibus cunctis, cum uno tantum conscio fugiens, regreditur Romam, seque intra beati Petri apostoli septa concludit. Tunc presbyteri, & Diaconi, nec non reliqui clericorum, quos secum deduxerat, adeunt regem, & sine sua conscientia Symmachum fugisse testantur, per quos rex tam ad senatum, quam ad clerum præcepta super ejus quodammodo damnatione transmittit. Accusatur etiam ab universo clero Romano, quod contra decretum a suis decessoribus observatum ecclesiastica dilapidasset prædia, & per hoc anathematis se vinculis irretisset: pro diebus autem paschalibus ab omnibus pœne vir venerabilis Petrus Altinatis episcopus a rege visitator ecclesiæ Romanæ deposcitur, & post sanctam festivitatem, synodus in urbem Romam pro voluntate Senatus, & Cleri, jubente rege, de ejus excessibus judicaturo convenit. Atque id agitur a nonnullis episcopis & senatoribus ne .....l.....m Symmachus..... audientiæ subderetur. Hoc palam pro ejus defensione clamantibus, quod a nullo possit Romanus pontifex, etiam si talis sit, qualis accusatur, audiri; sed electiores antistites, tam pro religionis intuitu, quam pro regia jussione censebant tantæ rei negotium pœne ubique vulgatum sine examine nullatenus deferendum. Cumque synodus sub hac dissonantia, plus inter partes ministraret fomenta discordiæ; tandem constituit ut libellus, quem offerebant accusatores Symmachi, susceptus inter gesta solemniter panderetur. Quo facto mox per episcopos idem Symmachus, ut occurrat ad judicium, convenitur. Sed cum per clericos, qui ei observabant, fuisset ejus negata præsentia; iterum & tertio secundum regulas, ut ad synodalem conveniat audientiam per antistites admonetur; nullumque dignatus est dare responsum. Tunc aliquanti episcopi videntes nihil se in causa proficere, clerum qui discesserat a consortio Symmachi, semel & iterum commonent, ut ad eum prætermisso revertatur examine. Qui se nequaquam hoc facere posse respondit, prius quam tantis criminibus impetitus discussione regulari vel absolvatur, si innocens fuerit, vel si reus exstiterit, a sacerdotio deponatur. Sed moras episcopi n.....ntis cum viderent magis ac magis studia divisionis augeri, quæ sibi utilia visa sunt pro Symmachi persona constituunt; & sic urbem in summa confusione derelinquunt. Clerus

(a) *Lardarium*. (b) XV. (c) *matroneum*.
(d) *Formas*. (e) *S. Alexandri*.

rus ergo, & senatus electior, qui consortium A vitaverat Symmachi, petitionem regi pro persona Laurentii dirigit, qui eo tempore Ravennæ morabatur, Symmachi violentiam, persecutionemque declinans, ut ipse Romanæ præsederet ecclesiæ, ubi dudum fuerat Summus Pontifex ordinatus. Quia hoc & canonibus esset adfixum, ut unusquisque illic permaneat, ubi primitus est consecratus antistes; vel si quibusdam commentis exinde remotus fuerit, eum modis omnibus esse revocandum. Sic Laurentius ad urbem veniens per annos circiter quattuor Romanam tenuit ecclesiam, per quæ tempora, quæ bella civilia gesta sint, vel quanta homicidia perpetrata, non est præsenti relatione pandendum. Dumque partes mutua se dis- B sensione collidunt, ac pro suis studiis regale præsidium sæpe deposcunt, ad ultimum petitionem Symmachus regi per Dioscorum Alexandrinum Diaconum destinavit, adserens sibi magnum præjudicium fieri, & maxime de titulis ecclesiarum, quas intra urbem Laurentius obtinebat. Ad hanc insinuationem regis animus delinitus Patricio F..... præcepta dirigit, admonens ut omnes ecclesiæ tituli Symmacho reformentur & unum Romæ pateretur esse Pontificem: quod ubi Laurentius comperit, urbem noluit diuturna conluctatione vexari, ac sua sponte in prædiis memorati Patricii Festi sine dilatione concessit, ibique sub ingenti abstinentia terminum vitæ sortitus est. Symmachum C vero postmodum quamvis victorem, de multis rebus fama decoloravit; obicienior & maxime de illa, quam vulgo conditariam vocitabant. Nec non & de ordinibus ecclesiasticis, quos acceptis palam pecuniis distrahebat; pro quibus rebus usque ad finem vitæ ejus ecclesia Romana in schismate perduravit. Hic beati Martini ecclesiam juxta sanctum Silvestrem Palatini illustris viri pecuniis fabricans, & exornans, eo ipso instante dedicavit; nonnulla etiam cœmeteria, & maxime sancti Pancratii renovans, plura illic quoque nova construxit.

Notæ Severini Binii.

Quando pontifex factus fuerit.

a *Symmachus.*) Post interregnum 4. dierum anno Christi 498. qui est Anastasii defuncti ultimus, paucorum votis Laurentius Romanus, plurimorum vero suffragiis Symmachus ex diacono pontifex est electus. Cura & studio Festi senatoris, qui se Romanum pontificem ad subscribendum Zenonis henotico inducturum imperatori promiserat, procuratum fuit, ut cum schismate universæ ecclesiæ eligeretur Laurentius, quem impiis postulatis acquietutum præsciebat. Execlero & senatu, non sine cæde & sanguine, alii Laurentio, alii Symmacho adhæserunt. Additæ sunt vires Laurentiano schismati, quod fautorem ac promotorem haberet Paschasium sanctæ Romanæ ecclesiæ diaconum, virum doctrina & sanctitate præstantissimum, de quo S. Gregorius libro quarto dial. capite quarto refert, quod Germanus episcopus consulio medicorum pro salute corporis Angulanas thermas ingressus prædictum Paschasium in caloribus stantem invenerit, quodque ille, quæsitus quid ibi ageret, responderit: *Pro nulla alia causa in hoc panali loco deputatus sum, nisi quia in parte Laurentii contra Symmachum sensi. Sed quæso te, pro me dominum deprecare, atque in hoc cognosces, quod exaudibus sit, si huc rediens me non inveneris. Qua de re vir domini Germanus se in precibus strinxit, & post paucos dies rediit; sed jam dictum Paschasium in loco eodem minime invenit.* Ita pernicioſum schisma Laurentianum suo exemplo fovit & promovit Paschasius sacræ Romanæ ecclesiæ diaconus, quod pro necessitate temporis ac loci illegitimo judicio regis Ariani consopitum, justaque deinceps synodali sententia condemnatum, vehementiore eruptione recruduit, ut infra patebit.

Schisma Laurentianum in eligendo pontifice.

Paschasius post obitum pœnas luit schismatis Laurentiani.

Paschasius intercessione & precibus Germani e thermis liberatur.

Clodoveus rex Francorum a S. Remigio Galliarum apostolo prævius & subsequentibus miraculis celeberrimis ad fidem conversus, baptismatis sacramentum suscepit. Inter miracula, illud, quod Hotmisda pontifex apostolorum temporibus dignum esse judicat, celeberrimum est, quod columbæ cælitus advenientis ampulla schismatis allata fuerit, qua tum ipse fons more solito, tum etiam rex Clodoveus sacratus est. Quo apparatu bellico Alaricum vicerit, quemve exitum vitæ habuerit, infra dicemus in notis concilii Aurelianensis I. verbo *Clodovei.* Ex Aimonio & Hincmaro in vita S. Remigii apud Surium die 13. Januarii. Baron. anno 499.

Clodoveus rex Francorum a S. Remigio baptizatus, & fit catholicus.

Columba ampullam chrism. matis affert.

Hujus temporibus floruit Jacobus Syrus in Macedonia sanctitatis fama celeberrimus, de quo Procopius libro primo de bello Persico scribit, quod cum Persæ eum sagittis petere tentassent, divino portento manus arcusque visi sunt immobiles consistere. Cum Anastasius imperator in regia quædam monstra ab imaginibus Christianis aliena pingi curasset, magna contra eum orta est populi seditio. Cedrenus. Orthodoxo episcopo & Ariano de fide altercantibus, probationem fidei per ignem zelo incensus catholicus Ariano obtulit, quam cum ille recusasset, catholicus per ignem incolumis evasit. Cedrenus. Theodorus Lector. Dum Constantinopoli quidam episcopus Arianus baptizaret, in nomine Patris per Filium in Spiritu sancto, aqua ex colymbetra evanuit. Theodorus lector.

Jacobus Syrus.

Catholicus in certamine de fide per ignem incolumis evadit.

Ex Saracenis Syriam popolantibus unus sagittam contorsit in S. Theodori imaginem, quæ sanguinem emisit. *Hæc im go*, inquit Damascenus de imaginibus lib. 3. *adhuc superest, sagittæ vulnus habet & vestigium sanguinis, quorum qui rem viderunt, multi adhuc * supersunt. Et ego imaginem vidi, & quod vidi monumentis mandavi.* Acephali per ducem suum Anastasium, Macedonium Constantinopolitanum, Flavianum Antiochenum & Eliam Hierosolymitanum orthodoxos episcopos, ideo quod Chalcedonensem synodum damnare nollent, relegarunt; hisque nequissimos & scelestissimos hæreticos Eutychianos substituerunt. Timotheum ex custode ecclesiæ suffecerunt Macedonio: Severum ducem Acephalorum nequissimum monachum subrogarunt Flaviano: in locum Eliæ Hierosolymitani Joannem quemdam substituerunt. Qua ratione Joannes a S. Saba conversus communiom Acephalorum renuntiarit, Eutycheti, Nestorio, Severo, aliisque hæreticis anathema dixerit, videre est apud Cyrillum in vita S. Sabæ. Severus per legationem episcoporum tentat Alamundatum principem Saracenorum, ut a suis baptismum accipiat, suisque erroribus imbuatur: at is præventus a catholicis baptizatus est, & legatos pulchre delusit, dicens se accepisse literas de morte archangeli Michaelis, quod cum illi impossibile assererent; quanto, inquit, impossibilius Deum crucem passum, quod vos affirmatis unam tantum naturam in Christo ponentes. Theodorus Lector. Cedrenus.

Imago Theodori sauciata sanguinem emittit.

* Ergo non sub hoc Symmacho

Orthodoxi relegantur ab Anastasio.

b *Sedit annis 15. menses octo, dies 26.*) Annis 15. mensibus octo minus quatuor diebus sedisse, a consulatu Paulini & Scythæ ad M. Aurelium Cassiodorum consulem, probat Baron. anno 514. num 6.

Tempus pontificatus Symmachi.

D c *Hic fuit temporibus Theoderici.*) Ab anno Theodorici in Italia regnantis septimo usque ad 22. ab anno Anastasii in oriente nono usque ad 24.

d *Cum Laurentio.*) A quo schisma Laurentianum denominatur: auctore Festo hoc schisma procuratam fuisse, ex Theodori Lectoris coll. dixi supra in principio.

e *Et facta contentione construxerunt partes.*) Importuna & malesuada necessitas, legum nescia, hæc contra leges & canones fieri postulavit.

f *Eodem tempore papa Symmachus congregavit synodum.*) Romanam primam, qua ab omnibus qui interfuerunt episcopis cognitus & approbatus est Romanus pontifex. Vide notas ejusdem concilii infra.

g *Post annos vero quatuor.*) Errat in tempore Anastasius. Nam cum libellum accusationum primo anno pontificatus Symmachi accepisset, initio secundi Romam rediit, ut synodum hac de causa Romæ congregatam adversus rabiem sua præsentia securam redderet.

Error Anastasii in tempore.

E h *Visitatorem daret rex sedi apostolicæ.*) Qui accusationes Symmacho objectas cognosceret. Cum enim schismatis auctores de illegitima electione Symmacho nihil negotii facessere possent, ad calumnias & mendacia conversi in eumdem maxima crimina confixerunt, missoque ad ipsum regem accusationis suæ libello contra pontificem, a Theodorico Ariano rege petierunt visitatorem, eo falso prætextu, quod qui ad aliorum episcoporum delicta cognoscenda visitatores mitteret, ipse quoque visitatorem & cognitorem suorum criminum subire deberet. Hoc cum Theodoricus ad conciliandam ecclesiam necessarium fore arbitraretur, Petro Altinensi episcopo illud muneris imposuit. Ut tamen aliqua ex parte pontificiæ dignitati consuleret, eidem mandavit, ut cum Romam perveniſſet, mox pontificem Symmachum in basi-

Schismatici visitatorem a rege petrunt & impetrant.

Petrus Altinensis visitatorem agit.

basilica Vaticana consistentem conveniens salutaret. Quod cum adversarii, quando in urbem venisset, ab eo præstari vetuissent, atque ex eo, catholici qui Romæ erant, cognovissent missum a rege visitatorem schismaticorum parti minus addictum esse, a rege adhuc absente precibus interpositis impetrarunt, ut causam Romanæ ecclesiæ pro more ac consuetudine synodali judicio tractet & definiat. Verum cum animadverteret rex optimus non fore securam synodalem patrum congregationem, nisi ipse in urbe præsens adesset, præsentiam suam hactenus dilatam opportuno tempore urbi civili bello periclitanti exhibere necessarium esse putavit. Sic igitur diu expectatus, anno Christi 500. qui est Symmachi pontificis secundus Patricio & Hypatio consulibus (teste Cassiodoro) regia munificentia populo senatuque concillato in urbem se contulit. Hæc ex libello Ennodii Baron. anno Christi 500.

Rex Catholicis petentibus concilium annuit, atque ad id præsentiam suam offert.

i *Eodem tempore beatus Symmachus*, &c.) Vide notas concilii Romani II. infra sub Symmacho.

Criminum Symmacho objectorum nulla mentio in actis synodalibus.

k *A crimine*.) Mirum est, quod cum trium conciliorum acta synodalia reperiantur, in nullis ipsorum vel levis mentio habeatur, de quo crimine pontifex accusatus fuerit. Unde habes, lector, quod discas, prudenter episcopos omnes illas infamiæ notas, quas adversarii Symmacho pontifici inurere conati sunt, profundo silentio sepultas, & oblivione deletas voluisse, omnique studio procurasse, ne quavis occasione labes aliqua summi totius ecclesiæ sacerdotis publicis actis conscripta ad posteros dimanaret. Ceterum ex alio episcopali decreto sancito, quo omnes presbyteri & diaconi jussi sunt habere contubernales, quos vocant concellaneos, seu cellulanos præsentes testes, potest quasi per transennam inspici & intelligi sanctissimum papam ab adversariis enormi crimine adulterii pulsatum fuisse. Vide Baron. an. 502. num. 32.

Necati a schismaticis martyrii corona digni.

l *Eodem tempore Festus caput senatus*.) Ennodius libello suo infra posito declarat, necatos in hoc schismate martyrii corona dignos fuisse, eosque confessionis gloria nobilitatos, qui aliquid ea de causa passi fuissent: secundum illam magni Dionysii Alexandrinæ ecclesiæ episcopi sententiam, apud Eusebium lib. 4. histor. cap. 37. qua ait: *Oportebat omnia incommoda pati potius, quam ecclesiæ Dei discidisse concordiam. At illud martyrium quod quis patitur, ne dirimatur ecclesiæ confessio, non minus certe, sed multo plus meo quidem judicio habet commendationis, quam illud quod suscipitur, ne idolis omnino immoletur.* Quod ecclesia Constantinopolitana clericos a schismaticis tempore S. Chrysost. necatos ut martyres coluerit, supra diximus sub Innoc. I. Pontifice. Baron. ann. 502. num. 12. & 13.

Refutatur calumnia Anastasii.

m *Post hæc omnia invenit Manichæos*.) Futilis ergo calumnia est Anastasii imperatoris, qua Symmachum de Manichæorum hæresi infamarat. Contra vero ipsum Anastasium imperatorem de Manichæorum hæresi non levi suspicione infamatum fuisse, asserit in fine epistolæ suæ apologeticæ Symmachus papa, dum eumdem Manichæorum patronum appellat. Baronius anno 503. num. 31.

n *Hic fecit basilicam S. Andreæ*, &c.) Magna admiratione dignum est a Romano pontifice tanta præstari potuisse sub rege barbaro, sub quo urbs ipsa quodammodo captiva teneri videbatur. Cum præsertim idem Symmachus pastorali munificentia in redimendis captivis, & alendis episcopis Africanis in Sardiniam relegatis non defuerit: sed abunde cuncta suppeditarit.

Symmachi in pauperes liberalitas.

o *Hic omni anno per Africam vel Sardiniam*, &c.) Cum Trasamundus rex Vandalorum hactenus pacificus episcopos Africanos in Sardiniam deportasset, ut constabit infra ex notis concilii Byzaceni, hujus pontificis erga omnes relegatos confessores episcopos eximia caritas fraterna tunc eluxit: prædecessorum enim vestigiis insistens cunctis egestate laborantibus necessaria victus largiter suppeditavit: scripsit ad eosdem epistolam, qua se dignum pro fide certantium militum hortatorem exhibet.

p *Hic captivos per Liguriam redemit*, &c.) Non pecunia regis Theodorici, sed Romanæ ecclesiæ eleemosynis. Baronius anno 496. num. 56.

EPISTOLA I. SYMMACHI PAPÆ

AD ÆONIUM ARELATENSEM EPISCOPUM.

Rescissis iis quæ Anastasius decessor in Viennensi controversia innovarat, antiqua sedis apostolicæ decreta observari jubet.

Dilectissimo fratri * Æonio Symmachus.

* Cæsarii nomen irrepserat qq. errore gravissimo.

Dilectionis tuæ literas, mandataque filio nostro Crescentio presbytero internuntio deferente suscepimus, quibus constat inter Arelatensem & Viennensem ecclesiam aliquod de ordinandis episcopis in vicinis civitatibus oriri luctamen: illa re videlicet faciente, quod decessor noster sanctæ recordationis Anastasius, tractans confusionem provinciæ, aliqua contra veterem consuetudinem jusserit observari, decessorum suorum videlicet ordinationem (quod non oportebat) sub qualibet necessitate transgrediens. Nam dum ad trinitatis instar, cujus una est atque individua potestas, unum sit per diversos antistites sacerdotium; quemadmodum priorum statuta a sequentibus convenit violari? Huc accedit, quod ne sit sententiarum varietas ad ipsam sacrosanctam catholicam religionem credimus pertinere: cujus omnis potestas infringitur, nisi universa quæ a domini sacerdotibus semel statuuntur, perpetua sint. Quod alias contingere poterit, si successor decessoris actibus non tribuerit firmitatem, & roborando quæ gesta sunt, faciat rata esse quæ gesserit. Quanta enim vicariis beatissimi Petri apostoli judicabitur esse reverentia, si quæ in sacerdotio præcipiunt, eisdem transeuntibus dissolvantur? Relegentes ergo veterum antistitum super hac causa ordinationes, quibus ecclesiasticum gravatur scrinium; dilectionem tuam enixissime commonemus, ut in ordinandis per singulas urbes sacerdotibus cana ac reverenda servetur antiquitas, nec novella constitutio vetustæ sanctionis robur imminuat, quia non aliter inter vos poterit servari concordia, nisi novis cupiditatibus antiquitatis reverentia modus prudentiori adhibeatur consilio. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime. Data III. Kalendas Octobris, iterum post consulatum Paulini [1] junioris viri clarissimi. * *Dominicum pascha* VIII. *Kalendas Aprilis*.

* Anno Chr. 500.
* x. Kal. Maii anno 501.

II. AD [2] EUMDEM ARELATENSEM EPISCOPUM.

Ut ipse & episcopus Viennensis Romam certos homines mittant, qui de ipsorum controversiis instructi, sedi apostolicæ alleganda suggerant.

Dilectissimo fratri Æonio Symmachus.

Movit equidem nos, quod dilectionis tuæ relatio declaravit: * namque contra regulas ecclesiastici constituti, & adversus reverendorum canonum tractatum, per subreptionem

* nempe

1 Expungenda vox hæc *junioris*, ab aliquo sciolo intrusa, cum Paulinus ann. 498. Consul ordinarius dici non possit *junior*, quia nullus ejusdem nominis eum in consulatu præcesserat. *Pagius* ad an. Ch. 499. n. 13.

2 Hæ duæ Epistolæ ordine inverso hic positæ. Hæc enim scripta ad Æonium ante præcedentem.

nem Viennensis ecclesiæ pontificem de apostolica, præsidente prædecessore nostro, sede culpabiliter aliqua meruisse; cum, si sit vera conquestio, effectum non possint impetrata frivole possidere: nec a nobis aliquid novi poterit ordinari, nisi quæ a patribus prædecessoribusque nostris hac causa statuta clarueriut. Tamen ne facile alterius partis absentia præjudicabiliter videremur aliqua decrevisse, id magis duximus ordinandum, ut fraternitas tua competenti tempore de ecclesiastico ordine instructum non moretur de omni causa dirigere, qui apud nos veritatem causæ competenter alleget; quatenus pertractatis omnibus, quod statuendum est, sub deliberationis robore sanciatur. Illud etiam dilectionem tuam facere debere præcipimus, ut fratrem & coepiscopum nostrum Viennensis urbis antistitem misso nuntio & scriptura commoneat, ut constitutis diebus is quoque hominem proprium dirigat, qui partis ejus allegationes competenter insinuet, ut depromptis ab utraque suggestionibus, securius quæ in perpetuum servanda sint disponantur. Quia semper suspectus judicat, qui sub unius quod videtur eligit deploratione sancire. Dominus te incolumem custodiat, frater carissime. Data sub die III. Kalendas Novembris, post consulatum Paulini viri clarissimi. * * Anno Chr. 499.

Nota Severini Binii.

De inscriptione harum duarum epistolarum, vide quæ dixi supra in notis ad epistolam Gelasii 12.

III. AD LIBERIUM PATRICIUM.

De electo episcopo Aquilejensi, cujus præbet electioni assensum.

Symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ, Liberio patricio salutem.

* est Ennodii prima lib. V.

CUm pro veneranda * religione conscientiæ verba dirigitis in Aquilejensis electione pontificis, & divinis initiata lingua cultibus militat consecranda, in ignoti nos diligentia sermonum vincula tenuerunt: quia nihil superat judiciis, quoties aliquid probatus extulerit. Quid enim sententiæ sequacium derelinquat, quando justitiæ obsequitur, cujus in examen definitio non vocatur? Agitis bono conscientiæ, quod vestro vix negaretur imperio. Exhibuit inter arbitros Marcellini venerabilis coldegam Maximus hominum humilitate sublimior, & ne potestati favor per obliquos adscriberetur interpretes, quod de proprio descripsit ingenio, laudati junxit ad pretium. Egistis mediocrem, ne præexcelsi esset suspecta prædicatio; clarissimorum testimonia, ut vires accipiant culmina, castigantur. Felix sacerdotium, cui facem prætulit plena mens luminis. Beata conversatio, quæ idcirco in discussionem deducta est, ut tanto viro adstipulante superaret, quæ non didicisset saporem victoriæ nisi subjacuisset incertis. Semper innocentibus gloriam adversa pepererunt: providet defensores fortissimos mediocris impugnatio. Sed quid epistolæ terminos loquacitate produxi, coactas lege paginas in humana concinnatione transgressus? Jungo & ego amplissimis * patribus vestris, pro modulo exiguitatis propriæ, vobis cœlo obsequente consensum: & quod mirabile inter homines habetur, consideratione vestri attrahor ad amorem. Inspirata mihi per alterum placet affectio, dum manet caritas imis inserta visceribus. Peregrinante persona, comitem se tamen cœlestis gratia desideriis jungat, & dum cupitis datur effectus, aut veniat bonum pontificatus, aut faciat. Data XVIII. Kalendarum Novembrium die, indictione octava. * * amplissime patribus * Anno Chr. 499.

IV. AD LAURENTIUM MEDIOLANENSEM,

Qua ejus virtutes describuntur.

Dilectissimo atque carissimo fratri Laurentio Mediolanensis ecclesiæ archiepiscopo, Symmachus episcopus in domino salutem.

PRodit religiosæ votum * conscientiæ, mens laudibus devota pontificum: assertio ingenii est, Deo obsequentibus mancipare quod loquimur, in quorum præconiis forte angustus sermo vulget imperitiam, manifestat tamen, si abstineatur, infantiam. Quis mendicam narrationem æstimet, quam vota locupletant? Sæpe in facundiæ dotibus pauper invenitur vena prædicantis, & e diverso thesaurus cordis irradiat in egestate verborum. Qui vice Dei judicat, non desiderat picta * alloquia, sed quæ infucatus commendat nitor ingenii: quia in his etiam sine amore blanditur eloquentia, in illis splendorem suum veritas nuda commendat. Sine phaleris est omne quod dictat affectio: ad unguem frabicantur illa, quæ volumus non tam speciem recti habere, quam similitudinem. Ad te, venerabilis mihi antistes * maxime, sermo est, cui * cum meritorum testimonio virtus cœpit a vocabulo, in quo actus eloquitur qui nomen appellat. Provida parentum diligentia tuorum, prius te * eligi voluit, quam probari. Te olim sæcularibus inhærentem titulis, castreusis sudor excoluit, & ad ecclesiæ gubernacula pars adversa solidavit, sicut dominus loquitur in evangelio: *Qui in minimo fidelis, & in magno fidelis est.* Te sacrum judex & consilii comitem meruit, & laboris. Bene, venerandis initiandus altaribus, & in laica conversatione quod sacrum esset, elegisti. Tu pudicitiæ in illa ætate custos inventus es, in qua & lex obsequitur desideriis. Satis enim est, pueritiæ ambitum, quam licentia fulcit, * horreri. Christus milites suos, quos in personam ducis attollat inter acies quærit hostiles. Adscitus ecclesiæ, pontificem actibus implesti ante tempora dignitatis. Non fuit advena benignitas, quæ naturæ innixa radicibus, de cano flore germen ostendit. Temporale enim est omne quod fingitur: perpetuum quod cum ætate matureścit. Non tibi sacerdotium rem doni credimus evenisse, sed præmii. * Alii vulgari gratia lenocinante commendantur: tibi rigida circa culpabiles districtio dedit affectum. Manet te singularis sapientia, quæ licet generaliter optanda est, tamen existit in magistro necessaria. Frustra monitoris personam suscipit, qui impacti non prævalet æstimare pondus officii. Vilissimis comparandus est, nisi præcellat scientia & sanctitate, qui est honore præstantior. Dedit tibi apicem res judicii, non favoris. Dignus pontifice amor est, quem censura conciliat. Devenustat institutoris * genium, qui * Dictio tertia Ennodii data Stephano V. S. Vicario, dicenda Maximo episcopo. * colloquia, * Maxime, legendum videtur, tum ex mss. Ennodii codicibus, tum ex ipsa seria oratione in * Laurentio ista non congruunt. * eligere Luc. 1. * horrere * Alius vulgi ora g. Icommendat * ingenium

per ſolam gratiam vult placere. Tu his erudi-
tus & formatus cœli beneficiis, plus agendo
populum inſtitues, quam docendo. Illa moni-
ta diſcipulorum conſcientiam erudiunt, quæ
probantur exemplo. Sine pudore invitat ad in-
nocentiam, qui illam fuerit ipſe ſectatus. Te
inter ſecreta penetralium quaſi teſtem me-
tuunt, qui peccare diſponunt. Naſcentibus cul-
* affectum pis metus & reverentia tua negat * effectum.
Qui inter exordia occurrit vitiis, & occaſio-
nem lapſuum adimit, & concupiſcentiæ purgat
auctorem. Hæc beatitudini tuæ quaſi ſtrictim
pro linguæ meæ commendatione dedicavi: ſi
precibus tuis vitæ ſucceſſus arriſerit, geſtorum
tuorum plena me relatione conſecrabo; ut quæ
univerſis nota ſunt, manſuris in poſterum lite-
ris, quatenus gaudeat ætas ſecutura, ſerventur.

Exemplum libelli a Cæſario epiſcopo Symmacho papæ oblati.

SIcut a perſona beati Petri apoſtoli epiſco-
patus ſumit initium, ita neceſſe eſt, ut
diſciplinis competentibus ſanctitas veſtra ſingu-
lis eccleſiis, quid obſervare debeant, evidenter
oſtendat. In Gallia ſiquidem provincia ab ali-
quibus perſonis eccleſiaſtica prædia diverſis ti-
tulis alienantur. Ita fit, ut pro ſuo quis arbi-
trio devota mente relinquentium & egentium
neceſſitatibus deputatas imminuat facultates.
Hoc poſtulamus ut fieri prohibeat apoſtolicæ
ſedis auctoritas, niſi forſitan aliquid pietatis
intuitu monaſteriis fuerit largiendum. Illud et-
iam pari ſupplicatione depoſcimus, ut de laica
converſatione, qui in ſingulis judicum officiis
meruerint, aut certe rexerint ſub aliqua pote-
ſtate provincias, niſi multo ante tempore præ-
miſſa converſatione legitima, & vita examina-
ta, nullus clericus aut epiſcopus ordinetur.
Viduas etiam jam diu religioſo habitu aſſump-
to, & ſanctimoniales longo jam tempore in
monaſteriis conſiſtentes, poſcimus ut unicuique
conjugii cauſa, nec volentes ſibi jungere, nec
invitas rapiendi libera ſit facultas. Illud etiam
humili prece ſuggerimus, ut nulli per ambitum
ad epiſcopatum concedatur accedere, nec data
pecunia ſibi potentes homines ſuffragatores ad-
hibeant. Et ut hæc facilius poſſint cuſtodiri,
clerici vel cives decretum facere, vel ſubſcri-
bere, ſine metropolitani notitia vel conſenſu pe-
nitus non præſumant. Hæc omnia ultione di-
ſtrictionis veſtræ fieri prohibete; quatenus &
in eccleſia veſtra, & in ſupradicta provincia,
diſciplina bonis actibus amica ſervetur.

V. AD CÆSARIUM EPISCOPUM ARELATENSEM. [1]

Cæſarii conſultationibus reſpondet.

I. *Ut res eccleſiæ non alienentur.*
II. *Ut nullus honorem præmiis accipiat.*
III. *Ut laici per gradus ad ſacerdotium prove-
hantur.*
IV. *Ut raptores viduarum, vel virginum, ab ec-
cleſiæ communione pellantur.*
V. *Ut viduæ vel virgines continentiam profeſſæ
non nubant.*
VI. *Ut nullus per ambitum ad epiſcopatum acce-
dat.*

Dilectiſſimo fratri Cæſario Symmachus.

HOrtatur nos æquitas poſtulationis, deſide-
rio fraternitatis tuæ gratanter annuere de
ſingulis quæ ab apoſtolica ſede concedi * ſup-
plicas, quod a patrum cautela & proviſione
non diſcrepat. Et quamvis eccleſiaſticæ regulæ
pene omnia comprehendant, tamen ſuperfluum
eſſe non credimus, * denuo quæ ſunt ſæpius
interdicta repetere.

* poſtulas

* nunc

I.

[2] Poſſeſſiones igitur, quas unuſquiſque eccle-
ſiæ proprio dedit aut reliquit arbitrio, alienari
quibuslibet titulis atque * contractibus, vel ſub
quocumque argumento non patimur: niſi for-
ſitan aut clericis honorum meritis, aut mona-
ſteriis religionis intuitu, aut certe peregrinis
neceſſitas largiri ſuaſerit: ſic tamen ut hæc ip-
ſa non perpetuo, ſed temporaliter donec vixe-
rint perfruantur.

16 quæſt. 1. Poſſeſſiones.

* diſtractio-nibus

II.

Illud magnopere commonentes, ut hi qui non
Dei gratia, ſed promiſſione rerum eccleſiaſti-
carum * præmiis ad ſacerdotium conantur ac-
cedere, deſideriorum talium * priventur effe-
ctu. Qui * aut ab hujuſmodi ſe intentione co-
hibeant, aut vindictis canonum ſciant ſe ſine
dubitatione ſubdendos.

* promiſſa

* reprimantur

* Qui autem ſe a. h. 1. non cohi-bent, vin-dictis &c.

III.

De laicis perſonis decernimus, ne facile ad
ſacerdotium permittantur accedere, quibus &
tempora, & gradus conſtituti ſunt, per quos
ad hanc dignitatem debeant adſpirare: quia
quicumque ſine inſtituto promovetur, non fa-
cile caret offenſa, & ſine experimento non po-
teſt quis electionis obtinere ſententiam.

IV.

Raptores igitur viduarum vel virginum, pro
immanitate tanti facinoris deteſtamur, illos ve-
hementius perſequendo, qui Deo ſacratas vir-
gines, vel volentes, vel invitas, matrimonio
ſuo ſociare tentaverint: quos pro tam nefandi
criminis atrocitate a communione ſuſpendi præ-
cipimus.

46. quæſt. 2. Raptores

V.

Neque viduas ad nuptias tranſire patimur,
quæ in religioſo propoſito diuturna obſervatio-
ne permanſerunt. Similiter virgines nubere pro-
hibemus, quas annis plurimis in monaſteriis
ætatem peregiſſe contigerit.

27. quæſt. 1 Neque vi-duas.

VI.

Nullus itaque per ambitum ad epiſcopatus
honorem permittatur accedere. Nam cum hic
exceſſus in laica converſatione culpetur, quis
dubitat quod religioſis & Deo ſervientibus *
inurat opprobrium? Si quis epiſcopatum deſi-
derat, data pecunia potentes perſonas minime
ſuffragatrices adhibeat: nec ad decretum ſibi
faciendum clericos vel cives ſubſcribere, adhi-
bito cujuslibet generis timore, compellat, vel
præmiis aliquibus hortetur. Decretum ſine vi-
ſitatoris præſentia nemo conficiat, cujus teſti-
monio clericorum ac civium poſſit unanimitas
declarari. Hortamur itaque, ut pro catholicæ
religionis intuitu, & eccleſiarum pace, hæc
uni-

1. quæſt. 1. Nullus ita-que.

* Inducat 1. quæſt. 6. Si quis au-tem epiſco-patum.

1 In Collect. Iſid. *Incipiunt decreta Symmachi Papæ ad Cæſarium Ep. Arel.* In titulis canonum, quos ha-bet Collectio Dionyſiana mſ. in Collegio Pariſ. Soc. Jeſu, hoc Conſtitutum dicitur eſſe Concilii ſecundi ſub Symmacho: *De rebus Eccleſiæ conſervandis.* Harduinus

universi fideli ac devota mente custodiant: quia non est dubium prævaricatores interdictorum talium juxta venerandos canones propriæ communionis subire jacturam. Hæc tamen ad omnium episcoporum volumus perferri notitiam. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data VIII. Idus Novembris, Probo viro clarissimo consule. *

* Anno Chr. 502.

Nota Severini Binii.

eneficiorum ecclesiastico. rum origo guæ.

a *Possessiones*.) Hinc quæ beneficiorum ecclesiasticorum origo fuerit, manifestum fit. Cum enim solerent clerici ab ea ecclesia per episcopum singulis mensibus meritam stipem accipere, ut supra diximus in notis conciliorum tempore Cypriani habitorum; contigit postea, ut aliquibus ex his ecclesiæ possessiones, quoad viverent, ab ipso episcopo concederentur, quæ beneficia dici cœperunt, eo quod (ut habet Symmachus) bene meritis tantummodo eas concedi liceret.

Observatio P. Antonii Pagi.

ad an. Christi 502. num. 12.

Epistola Symmachi papæ ad Cæsarium episcopum Arelatensem, cujus initium: *Hortatur nos æquitas*, cum anno Christi 502. conjungi non potest quia hæc ejus subscriptio: *Data VIII. Idus Novembris Probo V. C. Consule*; alioquin Symmachus vel nominis solius Avieni consulis Occidentalis meminisset, vel utrumque consulem memorasset. Cumque *Probum juniorem* non appellet, manifestum est eam epistolam anno 513. ad Cæsarium datam. Ad eum pariter Christi annum revocandum *Exemplum libelli a Cæsario episcopo Symmacho papæ oblati*, cujus initium: *Sicut a persona &c.* quia Symmachi epistola responsa sex complectitur ad petitiones sex Cæsarii in eo libello expressas. Labbeus hic exemplum libelli Symmacho papæ a Cæsario oblati cum anno 499. Symmachi vero responsa cum anno 502. connectit, qui error in altera conciliorum editione corrigendus erit.

VI. APOLOGETICA ADVERSUS

Anastasii Imperatoris libellum famosum,

Quod pontificem ob latam in se excommunicationis sententiam proscindebat.

AD Augustæ majestatis Gratiani imperatoris epistolam octo libris beatus respondit Ambrosius, quia pro fide catholica & illum non piguit prolixius prædicare, & hic non fastidivit gratanter accipere. Hæc dixerim, ut si modum libelli promendo collegerim, non existimer quæ non oportuit locutus. Si mihi, imperator, apud exteros reges, eosque totius divinitatis ignaros, pro fide catholica dicendum foret, quidquid ejus veritati rationique congrueret, etiam prætenta morte perorarem. *Væ mihi erit si non evangelizavero*, meliusque est jacturam vitæ præsentis incidere, quam sempiterna damnatione puniri. Verum tu si Romanus imperator es, etiam gentium barbararum legationes debes clementer admittere. Si Christianus princeps es, qualiscumque præsulis apostolici debes vocem patienter audire. Contumelias tuas, imperator, quas sub divino judicio ipse perpendis, utrumne in me religiosa mente profuderis, fateor vel mei causa, vel tui dissimulare me non posse. Mei causa, promissionem domini recolendo, dicentis: *Cum vos persecuti fuerint, & dixerint omne malum adversum vos, propter justitiam gaudete*. Tui autem, quia nollem sic meam gloriam provenire, ut te possit non mediocriter onerare. Et ego quidem dominicis & apostolicis eruditionibus institutus, benedictionem studeo tuis, imperator, referre maledictis, contumeliis honorificentiam reddere, & odiis redhibere caritatem. Sed vide, quæso, ne ab eo qui ait: *Mihi vindictam, & ego retribuam*; quantum a me remittitur, tantum a te cumulatius exigatur. Quid enim Christus dicat de his, qui vel * nimirum in eum credentem scandalizaverint, evangelium referat, non mea voce promatur. Sed fortasse dicis, imperator, potius te esse minimum, qui credas in Christo, & de te hoc rectius accipi, & me esse scandalizantem tuam fidem. Christus itaque Deus veraciter totus, & totus homo est sic conceptus, sic conversatus in sæculo, sic passus, sic apud inferos, sic resuscitatus, sic cum discipulis apparens, sic elevatus in cælum, sic exinde dictus est esse venturus, sic hodieque in cæli regione persistit, dicente apostolo: *In quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*, & certe de eo dicit, quod nunc est ipse. Ergo ille est minimus, qui sic credidit in Christum. Sed hujusmodi in Christum credit qui in integrum Christum credit, non in semichristum, & ideo non Christum, quia Christus non nisi integer. Integer autem non nisi hujusmodi. De tali ergo in se credente dicit: ipse etenim minimus ejus, & parvus est: pro quo scandalizato quid promiserit, ipsius, ut dictum est, melius verbis ostenditur. Fortasse dicas, imperator: Sed ego quoque talem Christum credo, & ideo inter ejus minimos jure connumeror. Hoc gravius, si & talem credis, & talem non credentibus communione misceris. *Non solum*, inquit apostolus, *qui faciunt, sed qui consentiunt facientibus*. An communicare non est consentire cum talibus? Proinde aut doce alios non esse, aut longe gravius, ut dictum est, contra notam sibi erit rendere veritatem. Contumelias igitur, imperator, quas in meam proferendam putas esse personam, utinam quam mihi glorioſæ sunt, ita te gravare non possent. Domino meo dictum est a quibusdam: *Dæmonium habes, Vorator; De fornicatione natus*: & putas quia ego debeam mihi dolere? Quam talia proferenti cautum est, & divinis legibus & humanis? *In ore duorum aut trium testium stabit omne verbum*. Quid cum & humano & cum humano te examinante judicio falsa fuerint approbata? Quid facies, imperator, in divino judicio? An quia imperator es nullum Dei putas esse judicium? Taceo quod imperatorem accusatorem esse non conveniat. Postremo iisdem divinis humanisque legibus nemo possit esse accusator & judex. Numquidnam sub alieno judicio dicturus es causam? vel accusator adstabis? Dicis esse me Manichæum. Numquid ego Eutychianus sum, vel Eutychianos defendo: quorum furor maxime Manichæorum suffragatur errori. Roma mihi testis est, & scrinia testimonium perhibent, utrum a fide catholica, quam in sede beati apostoli Petri veniens ex paganitate suscepi, aliqua ex parte deviaverim. Procedat aliquis, & qualibet ratione convincat: alioqui convicia sunt ista, non criminum probamenta. Nescio utrum quibus objicitur falsum, an falsis objectoribus inimica dicentibus me non ordine consecratum. Inter imbres lapidum totus evasi: judicavit Deus. An quia imperator es, divinum putas contemnendum esse judicium? Sed fortasse dices, etiam indignantem Deum no-

* f. minimum

Rom. 12. Marc. 3. Coloss. 2. Rom. Joan. 8. Matth. 12. Matth. 18.

1. Cor. 9. Matth. 5.

xia quæque plerumque permittere. Scriptum
Matth. 7. est: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Ostende ergo quid existimes arguendum, ut iratum maxime Deum, quæ non convenerant, permisisse demonstres. An quia Eutychianis nullaterus acquiesco? Me quidem ista non sauciant, sed te palam aperteque demonstrant meum cogitasse honorem repellere, quem interventu suo beatus Petrus imposuit. An quia imperator es, contra Petri niteris potestatem? Et qui Petrum Alexandrinum recipis, beatum Petrum apostolum in suo qualicumque vicario calcare contendis? An bene factus essem, si Eutychianis faverem? si Acacii nomini communicarem? Latere non potest, cur ista prætendas. Conferamus autem honorem imperatoris cum honore pontificis: inter quos tan-
Pontificis dignitas major quam imperatoris tum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste divinarum. Tu imperator a pontifice baptismum accipis, sacramenta sumis, orationem poscis, benedictionem speras, pœnitentiam rogas. Postremo tu humana administras, ille tibi divina dispensat. Itaque ut non
1. Cor. 2. dicam superior, certe æqualis honor est. Nec te putes mundi pompa præcellere, *quia quod infirmum est Dei fortius est hominibus*. Itaque videris quid te deceat. Tamen cum in accusationem proruperis, tam in divinis legibus quam humanis pari mecum sorte consistis; in qua carituras honore summo si fuero, quia id mavis, te accusante convictus, amissurus pari ratione, si non conviceris dignitatem. Sit istud in mundo judicium, spectante Deo & angelis ejus, spectaculum omni sæculo. simus, quo aut sacerdos bonæ vitæ, aut imperator religiosæ modestiæ consequatur exemplum. Quia his præcipue duobus officiis regitur humanum genus, ut non debeat aliquid eorum existere, quo valeat offendi divinitas, maxime cum uterque honor videatur esse perpetuus, atque ita humano generi ex alterutro consulatur.

Precor, imperator, pace tua dixerim, memento te hominem, ut possis uti concessa tibi divinitus potestate: quia etiamsi hæc sub humano prævenere judicio, sub divino necesse est
Rom. 13. Humanis potestatibus parendum, nisi sit contra Deum. ut discutiantur examine. Fortassis dicturus es, scriptum esse: *Omni potestati nos subditos esse debere*. Nos quidem potestates humanas suo loco suscipimus, donec contra Deum suas erigunt voluntates. Ceterum si omnis potestas a Deo est, magis ergo quæ rebus est præstituta divinis. Defer Deo in nobis, & nos deferemus Deo in te. Ceterum si tu Deo non deferas, non potest ejus uti privilegio, cujus jura contemnis.

Dicis quod mecum conspirante senatu excommunicaverim te. Ista quidem ego, sed rationabiliter factum a decessoribus meis, sine dubio subsequor. Dicis quod male te Romanus tractet senatus. Si nos te male tractamus, suadentes ut discedas ab hæreticis: tu nos bene tractas, quos vis sociare præcipitanter hæreticis? Quid ad me, inquies, quod egit Acacius? Recede ergo, & nihil ad te. Nam si non recedis ab eo, pertinet & ad te. Relinquamus uterque mortuum. Et nos hoc petimus, ut nihil ad te pertineat quod egit Acacius. Tu nos facis objicere tibi, qui vis ad te pertinere quod egit Acacius. Nos vitamus quod egit Acacius; vita & tu: & ad utrosque non pertinet quod egit Acacius, ut possis sine iis quæ egit Acacius cum ea quæ ad nos pertinet causa conjungi, ut possis sine Acacio nostræ communioni sociari. Nos non te excommunicavimus, imperator, sed Acacium: tu recede ab Acacio, & ab illius excommunicatione recedis. Tu te noli miscere excommunicationi ejus, & non es excommunicatus a nobis. Si te misces, non a nobis, sed a teipso excommunicatus es. Ita fit ut in utroque, sive discedas, non sis excommunicatus a nobis, sive non discedas, non sis excommunicatus a nobis. Catholici principes quidem semper apostolicos præsules institutos suis literis prævenerunt, & illam confessionem fidemque præcipuam, tamquam boni filii, quæ fierunt debitæ pietatis affectu, cui noscis ipsius domini salvatoris ore curam totius ecclesiæ delegatam. Quod quia per occasiones fortasse putas tua creditur præteriisse tranquillitas, ne magis honorem meum quam sollicitudinem dominici gregis appetere judicaret, appellare non distiti meis te sponte colloquiis.

Vulgatum fuisse designas, quod tua serenitas directa militari manu compelleret eos, qui se a contagione perfidorum multis temporibus abstinere delegerint, vi & armis in prævaricatæ communionis consortia detestanda. Ubi te, rerum humanarum princeps, qualiscumque sedis apostolicæ vicarius contestari mea voce non desino, ut te memineris hominem quantalibet sis mundi potestate subnixus, circumspiciasque cunctos, qui ab initio dogmatis Christiani catholicam fidem diverso proposito persequi, vel affligere sunt conati, quemadmodum (vastitatis infectatione, cujus placuit * contritionis illatæ) ipsi, qui intulerint ista prævalendo, defecerint, & orthodoxa veritas hoc prævaluerit magis, quo putaretur oppressa: quæ sicut sub infectatoribus suis crevisse monstratur, sic obtrivisse cognoscitur insequentes. Miror si non humanus sensus intendit, præcipue qui se Christiano vult vocabulo nuncupari, inter illos sine dubio deputandum, qui rectam confessionem, communionemque Christianam variis superstitionibus impugnare sunt nisi, dum hanc & ipsi quocumque modo percellere moliuntur. Quid interest enim, utrum paganus, an, quod est deterius, sub nomine Christiano veram sinceramque traditionem apostolicæ regulæ conetur infringere, atque in hanc prorumpere cæcitatem, ut cum in illis regionibus, cunctæ prorsus hæreseos opiniones suas habeant publice licentiam profitendi, sola catholicæ communionis libertas putetur ab iis, qui se religiosos existimant, subruenda? Quæ si putatur error (quod non licet) cum ceteris, quibus illic facultas est agere, sinatur erroribus. Sin integritas æstimatur, sequenda potius fuerat, quam violenta persecutione vastanda. Nec eam probantur insequi potuisse, nisi prava sectantes. At ne ipsi convincerentur errare, repellere cogitarunt, quo nutabantur errantes, malentes non asectari quod justum est, sed potius submovere quo docerentur injusti. Sic recessit ab humanis mentibus Deus, ut obstinate contra jus voluntatem non aspiciant, & in isto sæculo divinum non deesse posse judicium, & post hujus vitæ cursum illi sit tremendo non defuturus examini, sub quo pernicioſarum studia modis omnibus actionum discussa patefiant, & patefacta puniantur, nisi qui hæc omnino non credunt, quive illa se perpetrasse impune confidunt. Nos autem humani generis conscientiam contestari, qua possumus voce, nullatenus cessamus omnipotentem Deum suis minime defuturum &

quan-

quantacumque sit humana præsumptio, quantacumque potentia, sub divino nutu hujus atrocitatis censuram sine dubitatione vindicandam. Nam talem ausum neque hic confidimus evasurum, & in illo magno Dei judicio recepturum, quod iis temeritatibus divina retributione debetur. Hæc nos nequaquam tacuisse sufficiat, ut cum superna fuerit ultio subsecuta, & vera nos protulisse consideratio humana cognoscat, & pœnam non inaniter pronunciasse venturam, & præposuisse prænonitionis formam, qua hujusmodi præcipitiis de cetero temperetur. Certe si hujusmodi propterea relinquendos proprio definitis arbitrio, quia nec a Christianis vexari deceat Christum quocumque titulo confitentes, nec viventes in jure Romano lacerari conveniat a Romanis; consequenter ostenditur, Romanos homines, & qualiscumque Christianæ professionis impetere, nec Christianum dici posse modis omnibus, nec Romanum. Proinde aut repellendi fuerant, aut nullus penitus impetendus, & quod in uno genexe judicas amovendum, in omnibus repelle, si prævales. Si omnia sunt sinenda, nullus penitus excludendus. Alioqui dum parcendo cunctis erroribus sis amicus, non nisi solum tibi probatur displicuisse quod verum est. Omnes catholici principes, sive cum imperiis gubernacula susceperunt, sive cum apostolicæ sedi novos agnoverunt præsules institutos, ad eam sua protinus scripta miserunt, ut se docerent ejus esse consortes. Itaque qui hoc non fecerunt, ab eadem seipsos profitentur alienos, quod chartis quoque tuis apud te etiam possumus adstruere, nisi te æmulum, & reum, & inimicum vitaremus, & judicem. Non mirum si catholicos persequuntur Manichæorum patroni, cum falsitas non possit non persequi veritatem. Non mirum si in orthodoxos sæviant, quibus potest cum cunctis hæresibus convenire, & universis erroribus amici non possint nisi solis esse non errantibus inimici. Si error est, convincendus est: verum si error non est, tibi verum deesse cognosce, qui persequeris * quo profiteris errare. Sed pravitatis complex non potest nisi eum persequi, qui est pravitatis inimicus.

Principum catholicorum consuetudo novos Romanos pontifices salutandi.

* quo convinceris errore.

VII. SYMMACHI PAPÆ

*Vel saltem ipsius nomine ab Ennodio * diacono scripta ad episcopos confessores.* *

* Vide ep. 14. l. 11. epistolarum ejus * in Sardiniam & alias insul. deportatos.

Dilectissimis fratribus episcopis Afris Symmachus.

LUcrum forsitan putaret inimicus, si inter pericula quæ Christianis indixit, credentium animos subegisset, & per diversa domini grege dispersо, non superesset vel inter paucos, a quibus possit fide perseverante calcari. Regnat adhuc ille in numero vestro, qui sibi non tam in multitudine quam in devotione complacuit. Scriptum est enim datam satanæ potestatem ut servos Christi cribraret: ut quod de tritico inveniri posset, horreis jungeretur: quod de paleis, ad ignium alimenta transiret. Ad vos specialiter dictum est: *Nolite timere pusillus grex: complacuit Patri vestro dare vobis regnum.* Venit inter vos gladius perfidorum, qui marcida ecclesiæ membra resecaret; & ad cælestem gloriam sana perduceret. Quos habeat Christus milites, certamen ostendit: Qui triumphum mereatur, per bella cognoscitur. Nolite metuere, quod pontificalis a vobis apicis insulas abstulerunt. Vobiscum est sacerdos ille vel hostia, qui non tam honoribus consuevit gaudere, quam mentibus. Majora sunt confessionis præmia, quam nominatæ munera dignitatis: Ad illa plerumque etiam minoris meriti personas favor humanus adducit: ista nisi gratia superna non tribuit. Ipse enim in vobis & pugnavit & vicit, quem fides meretur & inter hominum tormenta sociari.

Luc. 22.

Luc. 22.

Prolixis non est opus ad fervorem in vobis cælestem animare colloquiis. Habet incrementa sua divinæ virtutis incendium. Non est opus eos in trophæo jam positos attolli laudibus qui sine monitore vicerunt: gravant conscientiam Christiani quidquid afferunt blaudimenta præconii. Res quidem virtutis est quam feciſtis, sed summi præmii restitutione superanda. Quod tamen, directis ad filium nostrum N. Ennodium * diaconum literis, speraſtis, beatorum Nazarii & Romani benedictionem poscentes, fidelibus non negamus. Accipite veneranda patrocinia invictorum militum, quia & jam vestram piam fidem in prælijs imperator agnovit. Feliciter confessionis munera * consummare dabit Deus, cum ipsi placuerit reducere ecclesiis quietem; & ut mœrorem, quem * induxit adversitas, pacis dulcedine consoletur.

* nomen Ennodii deest in ms. cod. in quo non N. sed H. legitur, ne reliquiis sanctorum martyrum missis.

* consumma te. Dabit

* indixit

VIII. AD ORIENTALES, &c.

QUod fieri plane cupimus, si quæ scribimus, impleantur. Nullus stupeat servatum hactenus nos nunc solvisse silentium, cum prudentissimi Salomonis ista vox personet: *Tempus loquendi, & tempus tacendi.* Quia taciturnitatem præsens tempus expugnat: nam inter cætera quæ accidunt, silere, nec fidei stimulis excitari, magni constat esse fastidii. Quippe ubi religionis reverentia & summa conculitur, aptum juxta divinam scripturam dicere, eos qui sunt mites, debere esse pugnaces. Siquidem & spiritualis quædam Deo accepta congressio inde & laudabiliter universa tolerat. Ne quisquam a divina caritate separetur, & vos quidem docere quod doceatis, grave onus pudoris, sed necessarium & utile tales admonere: nec enim congruum illis religiosæ afferre dogmata disciplinæ, a quibus institutionis ipsius expectatur plena perfectio.

Eccles. 3.

Luc. 22.

Sed breviter clara perstringemus. Cui incognitum, Constantinopolitana ecclesia qua Nestorii contagione laboravit? Nestorii, inquam, qui quasi putre corporis membrum a societate catholicæ communionis excisus est. Ubi terrarum non prædicatur congregatio Chalcedonensis sancti concilii, quæ Eutychetem & Dioscorum, duo nomina famosa & magnæ perfidiæ, unius sententiæ integritate damnavit, iniquitatis complices uno spiritu divinis dogmatibus adversa sectantes? Quis Petrum & Timotheum præfatorum vernulas ignoravit, propugnatores intentionis addictæ, auctores ac magistros suos sævo errore vincentes? Illum Timotheum loquimur patricidam, qui sanctæ recordationis Proterio superstite, non solum ecclesiam non religiosis auctoribus occupavit, verum etiam effusionem pii sanguinis ad crimen pervasionis adjecit. Ipsius nempe damnationem universalis est ecclesiæ vox locuta, dum cum nomine quoque Christiani honoris exueret

Ejus

Ejus Petrum ſequacem notum fecerunt orthodoxorum plurimæ paſſiones, in quibus ille virtutem animi ſui exultavit oſtendere. Novit hunc Epheſus cum tota ſocietate Dioſcori, ubi cum prædicto auctore peccati finem ſancti Flaviani operatus innotuit.

Tacenda ſunt Antiochiæ mala, ubi per alterius Petri nefanda ludibria reverendum ſacerdotii nomen irriſum eſt. Quis Apamiæ & Tyri gemitus, tragicis criminibus comparandos, vel ſi ſolis vacet, digna poſſit lamentatione deflere? Quid Acacium? qui quaſi boni ſui faſcino gravatus, quæ Baſiliſco imperante præmiſerat, novo exemplo pene deprehenſus eſt adverſus ſeipſum dicens ſententiam, illos mutata voluntate defendens, quos prius glo- B
* abilicere. rioſum putavit * addicere, & laborans ſociare fidelibus quos dudum hæreticos manifeſtæ prævaricationis oſtenderat: propter quod maxime fugiendus, & deſignato ſuperius damnatorum agmini coæquandus, illa propter quæ fidelis probatus eſt diſſolvens, permixtus his, per quos læſio eccleſiæ generalis evenit.

Adverſus hos ſi patrum dogmata ratio ſuadet eſſe ſervanda, cogitate, ſi poſſunt ea majori tranſgreſſione calcari, quam nunc per eos qui in partibus veſtris Eutychetis dogmata *
recidiva rediviva reſuſcitant. Si vero tamquam infirme conſtituta ſententia, ſine piaculo negliguntur, citra ullum robur credulitatis noſtræ ſumma ſubſiſtit, ſemper ſuccedentibus novis, vetera C conſtituta ſolventibus. Quando enim paternarum regularum deſpiciuntur inventa, nec eorum quæ bene inſtituta ſunt firmitas vindicatur, hujuſmodi impietates neceſſe eſt fidei ſupervenire. Nam ubi facilis diſſolutio eſt rationabilis conſtituti, ibi omnis ſanctitatis forma corrumpitur, Chriſtus impetitur, & (quis hoc fidelium patienter accipiat?) inſtituta patrum reverenda calcantur. Et quis non vitæ mortem juſta electione præponat? Ubi catholicæ fidei adoranda reverentia? Ubi multo cruore ſanctorum dogmata conſtituta? Ubi doctorum veterum fidelis auctoritas? Ubi illa religioſarum mentium ſtupenda patientia, propriis bonis contenta nudari, ne de ſpe æternæ hære- D ditatis excideret, quaſvis ambiens paſſiones, ne incorruptibilis illius boni judicaretur indigna? Nam nulla majora documenta ſunt fidei, quam ubi temporis ratio ſuadet vitam ſubdere paſſioni: & ideo qui pro ea periculum perſecutionis ſubire meruerit, dignum ſe cœleſtis oſtendit eſſe militiæ. Chriſtus nos pio ſanguinis pretio comparavit gratiæ libertate conceſſa, nihil invenientibus humanis operibus, quod dignum tanta mercede tribuerent. Atque ideo ubi religionis injuria eſt, amorem fidei omnem tranſcendere oportet affectum.

Unuſquiſque ergo exilia & peregrinationes tamquam domum patriamque reſpiciat; ne deſideriis retentus humanis, Chriſti ſocietate pri- E vetur. Ecce tempus, quo repetit fides milites ſuos, & inclamat ad defenſionem ſui fervorem gratiæ conſecutos. Fidem ipſam dicere judicemus. Ecce tempus optabile, ecce fructuum congregatio deſiderata fidelium, parvis paſſionibus munera magna compenſet.

Pluribus caritatem veſtram pro diſpenſatione nobis credita cuperemus hortari: ſed quid opus eſt vocis ſtimulis, ubi ad tolerandas pro Chriſto magnanimiter paſſiones apoſtolicis & patrum docemur exemplis, qui per damna humanarum rerum, cæleſtium nobis oſtenderunt * argumenta virtutum? Ergo pronunciemus in- * augmenta trepidi claras eccleſiæ cum magna fiducia diſciplinas. Longe ſit a nobis prophetæ ſermo dicentis: *Et ſacerdotes vera celaverunt*. Quem *Thren. 2.* enim latet, diſcipulorum ſcientiam a doctoribus exigendam? & quod non pronunciatum lædit ſequaces, hoc conſtat periculoſum eſſe tacentibus. Neceſſe eſt enim apud eos laborare veritatem, apud quos non manifeſtatum latet ſub veritatis colore mendacium, magnum robur ad impugnantium fidem, quamdiu adverſus eos prolatæ ſententiæ non viriliter aſſeruntur. Sed de vobis dicere opto meliora: ut ea quæ per improbos confuſa ſunt, per vos correctionis remedium conſequantur. Non eſt tam durum decipi quemquam, quam deceptum in errore perſiſtere. Malum hoc & malis omnibus gravius, cum a corpore ſuo membra diſſentiunt. Nam etſi non ſigillatim occupet omnia lineamenta debilitas, neceſſe eſt tamen juxta apoſtolicam vocem, totum corpus ex parte prægravari.

Unde addictorum fugienda communio, juxta beatum apoſtolum: *Pronunciationem fidei* *Rom. 1.* *nullus erubeſcat: virtus eſt enim omni credenti*. Declinemus ſacrilegum Eutychetis errorem cum Manichæa malitia congruentem; communionem quoque eorum qui ſunt a talibus educati, pari intentione vitemus, qui nunc quaſi morbum & contagium eccleſiis partium veſtrarum tentant irrepere. Nemo ſe ſeparet cum prædictis, & ferre tempeſtatem diſſimulet, donec portum veræ fidei ab eorum communione ſeparatus introeat. Quæ quidem amans moneo, non odio perſequens accuſo. Nam qui culpanda vituperat, nec utilia ſubminiſtrat, exprobrantis habet potius ſtudium, quam amantis affectum: & qui cohortatur ad profutura, vehementius boni propoſiti deſignat imaginem, ut ferventius utilia expetantur, invitans.

Propter quod, fratres, illius bonæ eccleſiæ deſiderantes unitatem, & beatum decorem ſanctæ concordiæ præſumentes, dicamus cum ſancto David: *Quam bonum & quam jucundum ha-* *Pſal. 132.* *bitare fratres in unum*: & ut de vobis apoſtolus Paulus dixerit: *Vos autem omnes fratres in* *1. Cor. 11.* *Chriſto uno eſtis*. Donec enim unitas non redeat, nullus ambigat * tandem nihilominus eſ- * eadem ſe ventura, quæ in Conſtantinopolitana nuper eccleſia contigerunt; de quibus mihi pariter ingemiſcere neceſſe eſt & tacere. Nam qui apoſtolicæ ſedis admonitionem negligendam eſſe crediderunt, merito inciderunt in ea quæ evenire ſolent ſolatio deſtitutis. Si quis ergo ſalutem propriam cogitans ſervare cupit apoſtolica judicia, cum a præfatorum ſe labe ſejunxerit, noſtræ communionis ſe noverit ſine dubitatione participem. Quia ſi ab eorum, quos apoſtolica ſedes damnavit, non ſe ſocietate removerit, ſciat nullo colore, nullo figmento, nullaque calliditate eccleſiaſticæ ſe cuſtodiæ poſſe ſubrepere: quia ſicut illos, qui ſe a ſupraſcriptorum, hoc eſt, Eutychetis, Dioſcori, Timothei, Petri, & Acacii venenis diſſociant, libenter amplectimur; ita circa iſtorum ſectatores cura & ſolicitudo noſtra, ne ſubrepere poſſint, ſemper invigilat. Et alia manu: Deus vos incolumes cuſtodiat, fratres cariſſimi. Data octavo Idus Octobris poſt conſulatum Felicis viri clariſſimi. * Anno Chr 512

EPI-

EPISTOLA ORIENTALIUM EPISCOPORUM AD SYMMACHUM.

Petunt ut orientalibus eccleſiis ſchiſmate laborantibus opem ferat, ſeque in communione recipiat: catholicam fidem profitentur, & hæreſes damnant.

Eccleſia orientalis ad Symmachum epiſcopum Romanum.

BOnus ille & amator hominum dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui propter bonitatem ſuam in nos inclinans cœlos, & deſcendens ad terras, immaculatis evangeliis quotidie illud clamat: *Non eſt opus valentibus medico, ſed male habentibus; Non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam.* Plus autem volens aperire opera ſuæ clementiæ, adjecit in ſequentibus dicens: *Quis autem veſtrum habens centum oves, ſi perdiderit ovem unam ex iis, nonne relinquit nonagintanovem in deſerto, & vadit ad perditam, quamdiu inveniat illam? & inveniens imponit illam gaudens in humeris ſuis, & veniens domum ſuam, convocat amicos ſuos & vicinos, dicens: Congaudete mihi, quia inveni ovem meam perditam.* Et ut clarius fieret quod dicitur, mox adjecit parabolam mulieris, quæ perditam invenerat drachmam, utriſque adjungens & dicens: *Amen dico vobis, quia ſic fiet gaudium in cœlis de uno peccatore pœnitentiam agente.*

Matth. 9. Marc. 2.

Luc. 15.

Cathedram Petri tenet Romanus epiſcopus.

Hæc diximus, ſanctiſſime, auſi ſupplicare non pro perditione unius ovis, neque pro perditione unius drachmæ, ſed pro amica nobis ſalute, non orientalium partium tantum, ſed trium prope plagarum habitabilis mundi, non corruptibili argento aut auro redemptarum de vana converſatione a parentibus tradita, ſed pretioſo ſanguine agni Dei: ſicut docuit beatus glorioſorum apoſtolorum princeps, cujus cathedram beatitudini tuæ credidit Chriſtus optimus paſtor, qui venit quærens & liberans quod perierat, & ponens animam ſuam in redemptionem pro multis. Quem imitatus, ſanctiſſime beatiſſimeque, feſtina ad adjuvandum nos, ſicut beatus Paulus doctor veſter ad auxilium quandoque Macedonum feſtinavit: & quidem ille in viſione cognoſcens periclitari Macedones in veritate adjuvare eos properavit

1. Petr. 1.

Actor. 16.

Tu autem affectuoſus in filiis pater, non viſiones, ſed in veritate ſpiritualibus cerneus oculis pereuntes in prævaricatione patris noſtri Acacii, noli remorari: magis autem (ut ita dicam ſicuti propheta) *non dormites, ſed feſtina ad liberandum nos:* quia non in ligando tantum poteſtas eſt tibi data, ſed in ſolvendo quoque diu vinctos ad imitationem magiſtri: neque in eradicando, vel diruendo, ſed in plantando & ædificando, ſecundum beatum Jeremiam, magis ſecundum ſalvatorem mundi Chriſtum, in cujus ille extitit typo: neque in tradendo tantum ſatanæ in interitum carnis, ſed & in caritate formando, longa averſione dejectos: ne (quod abſit) majori triſtitia abſorptis nobis a ſatana videamini pertuliſſe diſpendium. Non enim ignoras ejus ingenium, qui quotidie a ſacro doctore tuo Petro doceris oves Chriſti per totum habitabilem mundum creditas tibi paſcere, non

Pſal. 21.

2. Cor. 1.

Romanus pontifex paſtor totius eccleſiæ.

A vi, ſed ſponte coactas: qui cum doctiſſimo Paulo clamas nobis ſubjectis & dicis: *Non enim dominamur vobis in fide, ſed cooperamur in gaudio.* 2. Cor. 1.

Quare deprecamur diſrumpi novum chirographum noſtrum, ſicut ſalvator & dux noſter Chriſtus vetus illud in cruce diſrupit; ne ultra poſt lavacrum regenerationis, malorum noſtrorum ſubjaceamus delicto, ſed ut ejus qui comedit, uva acerba ligaverit dentes, ſecundum B. Ezechielis prophetiam. Cum ergo in veritate parabolam iſtam ſalutari adventu ſuo ſalvator impleverit; cur, ſanctiſſime ac beatiſſime, Acacii inobedientia, uvam acerbam comedentis, noſtri, id eſt filiorum ipſius in tam longo annorum curſu ligati ſunt dentes? Si unus homo peccavit, quare toti ſynagogæ, aut magis toti habitabili mundo per anathema divinus furor incumbit? Ubi ergo Dei promiſſio, quæ dicit: *Non percipient filii parentum peccata, neque parentes filiorum ſuorum, ſed unuſquiſque morietur in ſuo peccato.* Coloſſ. 2. Ezech. 18. Deut. 24. Ezech. 18.

Si propter Alexandrinorum, aut magis Eutychianorum amicitiam, qui averſantur & anathematizant ſanctiſſimum & beatiſſimum papam Leonem, vel in Chalcedone ſynodum habitam, anathematizatus eſt Acacius; quare nos a vobis æſtimamur hæretici, & in anathemate ſumus nos, qui amplectimur ſolam illam epiſtolam, & quæ dicta ſunt in ſancta ſynodo? Qui propter prædicationem recti dogmatis veſtri quotidie oppugnamur, & ut hæretici anathematizamur ab iis qui Eutycheti conſentiunt. Noli facere judicium, per illum qui cunctam judicat terram: ne perdas juſtum cum impio: nec fiat apud te juſtus ut impius: nec æqualiter judicentur a te orthodoxi & hæretici, vel qui anathematizant prædictam ſanctam epiſtolam, ſanctamque ſynodum veſtram rectam, & ii qui vobiſcum ab eis anathematizantur, & qui orant mori quotidie pro recta fide, quæ a vobis prædicatur. Queruntur teneri peccato Acacii.

Et Jeſus quidem Nave incircumciſos, & idolorum ſervitores Gabaonitas cum mendacio fugientes ad ſe, dum oppugnarentur ab Abimelech vel ceteris quatuor cum eo principibus, pro eo quod ad eum confugerant, Deo cooperante, ſtrenue vindicavit, ne blaſphemaretur nomen Dei ejus tamquam non eos adjuvare prævalentis. Vos autem, ſanctiſſimi viri, Jeſu magni Dei & ſalvatoris ſpei noſtræ diſcipuli, imitatoreſque ejus qui figuram ſervi aſſumpſit, ut nos liberos redderet a peccato quod regnabat in nobis; videntes oppugnari nos & mortificari, non ſicut Gabaonitas incircumciſos, ſed vobiſcum circumciſos in Chriſti circumciſione, neque idolorum ſervitores & æmulos, etſi peccatores, tamen Chriſtianos, & vobiſcum omnia in Chriſto ſapientes, non deſpiciatis, neque contemnatis ultra, pii patres: ſed ſicut beatiſſimus prædictus Jeſus Nave, non illos tantum, ſed & Raab meretricem illis antepoſuit propter duorum exploratorum ſuſceptionem; ita & vos nos vigilanter aſſumite cum Dei juvamine propter duarum naturarum traditionem, quæ a vobis per epiſtolam inter ſanctos conſtituti papæ Leonis contra Eutychetis deliramenta directa eſt. Et illa quidem ſuſcipiens explorantes, in ſtupam lini ſuæ domus abſcondit: nos autem rectæ fidei veſtræ ſuſcipientes confeſſionem, in corde noſtro non abſcondimus, ſed in eccleſiarum dogmatibus Dei A ſimili ducunt argumentum. Joſ. 10. Joſ. 16.

miſe-

misericordia eam cum auctoritate prædicamus. Et illa quidem rogata per metum eos se habere negavit: nos autem oramus, ne unquam humano metu negemus rectæ doctrinæ nostræ veritatem; & usque ad sanguinem pro ea stabimus, * si sit necesse.

si ita contingat.

Unde non tædeat nos adjuvare, neque odio habeatis propter adversantium communionem: quando se ab hac plurimi facultatibus impediti, & non habentes solicitudinem multarum animarum suspenderint: quibus vero multarum animarum cura commissa est, in creditis sibi communicent ecclesiis, nullum contrarium habentes communicantem sibi, & metuentes relinquere lupis oves propter vocem domini dicentem: *Mercenarius autem, & qui non est pastor, cujus non sunt oves propriæ, videt lupum venientem, & relinquit oves & fugit, & lupus rapit eas atque dispergit; quia mercenarius est, & non habet ovium curam.* Quod ergo non amore vitæ capti, sed ovium salutem curantes plurimi sacerdotum hoc faciunt, deinceps, miserante Deo, cognoscere poterit tua paternitas.

Joan. 10.

Diligens cura pastoralis exhibita.

Quidam enim de his qui in sacerdotio constituti sunt, * spectantes in exilio mitti presbyteros orthodoxos & sanctos viros, volentes se præter necessitatem ab ecclesiis suo arbitrio subducere, ipsosque sequi, non cesserunt eis hoc facere, adjurantes eos, ut manerent in creditis sibi sanctis ecclesiis ad populi munimen orthodoxi, in se suscipiendo quæ putantur discretionis illorum. Sicut Rebecca quondam dicens Jacob: *In me peccatum tuum, fili:* ita illi ab ecclesiis sibi creditis discedere sponte volentibus dixerunt: In nos veniat peccatum discretionis vestræ: tantummodo oves Christi præter necessitatem lupis non relinquatis; ne in loca vestra hæretici ingredientes, lupi discerpant oves; aut certe ab ipsis ovibus suis propter rectam fidem fugati, & his qui non fugantur, sed sponte discedere cupiunt, ne cui adversantium communicent, tali fide dicentes: Putas isti amore vitæ hoc faciunt, an amore animarum, ad imitationem domini sui primi pastoris nostri Jesu Christi magni Dei & salvatoris spei nostræ, qui animam suam posuit pro ovibus suis.

* sperantes

Genes. 27.

Quasi debitum exigunt.

Omnimodo autem & qui videntur communicare orthodoxi, & qui se a communione abstinent, omnes post Deum tuæ lumen visitationis & assumptionis opperimur. Quare festina juvare orientem, ex quo vobis duo grandia diei lumina Petrum & Paulum ad illuminationem totius mundi salvator direxit. Reddite ergo ei bonam retributionem, quam ipse vobis dedit: illuminate eum rectæ fidei lumine, sicut per ipsum vos quondam divinæ cognitionis lumine idem illuminavit. Sicut enim quando toto mundo in peccatis ægrotante, unius hominis delicto lassati, in ægritudinis curatione boni illius medici discipuli ipsum cœlestem medicum & principem pastorem, magistrum suum ad curam vocantes ægritudinis ipsius, aliquando dicebant; *Domine inclina cœlos tuos, & descende:* aliquando rursum: *Qui regis Israel, intende: Qui sedes super cherubim, appare: excita potentiam tuam, & veni, ut liberes nos:* sic nos modo, qui infirmitati novæ prævaricationis patris nostri dejicimur, ad tuam clamamus beatitudinem: ut & tu imitator existens Filii Dei, ad * dilectionem deprecatione venias,

Psal. 143.

Psal. 79.

dejectionem

A imitatione ipsius cœlestis Patris tui, *qui facit solem suum oriri super bonos & malos, & pluit super justos & injustos.* Festina in auxilium nostrum, sciens, sanctissime (sicut in principiis dictum est) quia *non opus habent sani medico, sed male habentes.* Matth.

Quod si parva existeret ægritudo, nos forsitan ad spiritualem nostrum medicum curreremus, quatenus & passiones bonorum medicorum, id est, glorioforum Christi discipulorum, vestrorumque doctorum, & sancta adoraremus tua vestigia, ut & prævaricationis medicinam, & solutionem vinculorum, & delicti remissionem de tuo sancto ore susciperemus.

Sed quia *non est ulcus, aut macula, neque* B *plaga tumens, sed totum ulcus est a pedibus usque ad caput*, sicut beatus Isaias antiquam prævaricationem deflens dixit: vos jam boni medici, & illius veri medici, vel bonorum discipulorum ipsius certissimi plantatores festinate ad curam resolutorum ecclesiastici corporis membrorum, ut dissolutas manus nostras, dissolutaque genua erigatis, & cursus rectos faciatis pedibus nostris; ne quod claudum est, amplius distorqueatur, sed curetur magis per strenuitatem & optimam diligentiam vestram.

Isa. 1.

Ex ingenti calamitat orientalis ecclesiæ arguunt.

Sicut enim magistro nostro domino Paulo glorioso apostolo propter infideles aliquos, dum eum pigeret sermonem domini in Corintho loqui, adstans dominus dixit: *Loquere &* C *non taceas, quia multus est mihi populus in hac civitate*, & nunc tuæ dicit beatitudini ejus benignitas: Festina, & noli tardare ad orientis auxilium, magis autem ad majores partes habitabilis mundi, quia non tantum pro centum viginti millibus in magna quandoque constitutis civitate Ninive, sed a multo pluribus spera expectari tuam post Deum medicinam. Si enim qui præcessit beatitudinem tuam inter sanctos constitutus Leo archiepiscopus ad Attilam tunc erronem barbarum per se currere non duxit indignum, ut captivitatem corrigeret corporalem, nec tantum Christianorum, sed & Judæorum (ut credibile est) atque Paganorum: quanto magis festinare ad tuam attinet sanctitatem, non ad corporeæ, quæ bello D fit, captivitatis correctionem atque conversionem, sed animarum, quæ captivatæ sunt, vel quotidie captivantur? & inter duas diabolici vias erroris, Eutychetis atque Nestorii, tertiam imo mediam nobis ostendas expressius veri rectique dogmatis viam.

Act. 18

Jone. 4.

Ab exemplo sancti Leo. eis papæ arguunt.

Dubiam eam fecerunt nostra peccata, æstimantibus quibusdam non posse inter Nestorii & Eutychetis salutis viam mediam reperiri; sed quod omnino necesse sit, aut illius esse quemquam, aut illius. Propter hoc festina post Deum nos adjuvare: & sicut inter Arii dividentis atque separantis unam deitatis naturam atque substantiam, & Sabellii quoque confun- E dentis personas & minuentis numerum trinitatis, ostenderunt sanctissimi patres viam mediam veritatis, in confessione divinitatis unam substantiam, naturam, virtutemque demonstrantes, propter Sabellium tres personas & æquæ potentiæ unam veritatem: sic & vos nunc, sanctissimi atque beatissimi, illuminate nos spiritualis scientiæ vestræ lumine, quæ est inter sententiam Eutychetis ad imitationem Sabellii naturas atque substantias confundentis, & inter Nestorii ad imitationem Arii personas atque substantias dividentis, vera rectæ fidei confessio,

feſſio, tradita nobis a papa Leone inter ſanctos conſtituto, & diſcipulorum in Chalcedone ſanctorum patrum duarum ſubſtantiarum aut naturarum unitas in una eademque perſona & ſubſtantia magni Dei & ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Fidei profeſſio.

Ipſi enim docuerunt nos divinis ſcripturis alteram eſſe viſibilem & palpabilem & paſſibilem carnis naturam, & alteram inviſibilem, impaſſibilem, & incomprehenſibilem naturam in una perſona & ſubſtantia magni Dei & ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti; alteram de matris ſubſtantia & natura venientem de ſemine David, Abrahæ, & Adæ, ſecundum carnem natam, alteram vero ex utero ante Luciferum genitam de ſubſtantia & natura Patris. Sed ne rurſus propter immaculati partus duas naturas & ſubſtantias occaſionem apprehendentes qui ſecundum Neſtorium ſapiunt, duas perſonas, aut duos filios, vel duos Chriſtos male introducant; docuerunt ſancti illi & beati patres unam ſcire perſonam & ſubſtantiarum inſeparabilem unitatem ex duabus ſubſtantiis & naturis, & in duabus ſubſtantiis & naturis magni Dei & ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti.

Fidei catholicæ confeſſio.

Nos enim, o ſanctiſſime & beatiſſime Symmache, eumdem eſſe exiſtimamus ex duabus naturis, & in duabus naturis, & non (ſicut illi dicunt) ex duabus naturis unam naturam poſt adunationem, in duabus autem ſubſiſtentibus naturis cum unitate non pati confiteri; ut ſe doceant Arianorum eſſe imitatores, dicentium per Filium glorificari Patrem, cum Filio autem non pati ſe eum glorificari. Sed ſicut contra illos docuerunt fratres tui ſanctiſſimi patres, Per quem & cum quo æqualiter pati dicere nos: quia, Per quem, humanitatem; Cum quo, divinitatem ſignificantes magni Dei & ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti: ſic & nunc illis, Ex duabus quidem naturis, dicentibus; In duabus autem non confitentibus, nos ex duabus, & in duabus pariter dicimus. Ex duabus enim dicentes, ex quibus ſubſiſtit unitas; In duabus autem, in quibus viſus eſt, & palpatus eſt, & aſſumptus poſt paſſionem & reſurrectionem, confitemur, & in quibus veniet judicaturus vivos & mortuos.

Neque enim nuda divinitas poterat aut palpari, aut crucifigi pro vita mundi; nec ſimplex humanitas morti ſubjacens per mortem confundere eum qui obtinebat mortem, hoc eſt diabolum. Unde & poſt reſurrectionem in immaculata carne ſua viſum Verbum Dei & Deus noſter omnibus diſcipulis ſuis dicebat: *Videte manus meas & pedes meos, quia ego ipſe ſum: palpate & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habentem. Habentem* dixit, ut non is in illa mutatus putaretur, ſed in veritate aſſumpſiſſe crederetur. Beato quoque Thomæ diffidenti clamat: *Infer digitum tuum, & vide manus meas: & da manum tuam, & mitte in latus meum, & noli eſſe incredulus, ſed fidelis.* Unde dum aſſumeretur, duo viri viſi diſcipulis in albis veſtibus clamabant & dicebant: *Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cœlum? Hic Jeſus, qui ablatus eſt a vobis in cœlum, ita veniet, ſicut vidiſtis euntem in cœlum*, cum venerit omnimodo in gloria Patris cum ſanctis angelis in die terribili juſti judicii: ſic infideles Judæi videbunt in quem compunxerunt, & cum eis peccatores etiam noſtri, cum qui eorum miſertus eſt & liberavit eos, neglectus autem ab eis eſt. Secundum vos autem ſancti & juſti videbunt quem dilexit anima eorum, & lætabuntur lætitia ineffabili & glorioſa, accipientes conſummationem fidei ſuæ in ſalutem animarum ſuarum, & audientis ſuaviſſimam vocem ejus dicentis: *Venite benedicti Patris mei, hæreditate paratum vobis regnum ab initio mundi.* Cujus beatæ vocis cum tua beatitudine & nos indignos dignetur Chriſtus dominus noſter, per omnia ſanctiſſime pater.

Luc. 24.

Joan. 20.

Matth. 25

Act. 1.

IX. AD EPISCOPOS GALLIÆ.

Confirmat diviſionem provinciæ inter Viennenſem & Arelatenſem eccleſias a Leone papa conſtitutam.

Dilectiſſimis fratribus univerſis epiſcopis per Gallias conſiſtentibus, Symmachus.

SEdis apoſtolicæ inſtituta prædicanda ſolicitant, ut de concordia univerſalis eccleſiæ, quæ toto orbe diffuſa eſt, pervigili cura tractemus: quæ tunc præcipue efficacius adoleſcit, ſi ea quæ a patribus ſtatuta ſunt, ætas ſubſequens reverenter obſervet. Cæſarius ſiquidem frater & coepiſcopus noſter, metropolitanæ Arelate civitatis ſacerdos, eccleſiæ beati apoſtoli Petri liminibus præſentatus, ea quæ pridem de privilegiis eccleſiarum conſtituta ſunt, noſtris poſtulavit innovari ſermonibus. Cuncta igitur inter eccleſias Arelatenſem & Viennenſem a deceſſore noſtro beatæ recordationis Leone papa quæ ſuper hac parte ordinata ſunt, eccleſiæ Romanæ fidelis declarat inſtructio. Atque ideo ne ea quæ ſemper veritatis eſt æmula, ſibi aliquid vendicare queat oblivio, & prioris Decreti vigor temporis diuturnitate vergat in ſenium, neceſſarium duximus olim promulgata in lucem reddere noſtris affatibus. Idcirco quemadmodum deceſſor noſter Leo papa dudum cognitis allegationibus partium definivit, parochiarum numerum, vel quantitatem Arelatenſi & Viennenſi ſacerdotibus deputandam, & nos præcipimus nullius uſurpatione tranſcendi: ſed ut ante prædiximus, juxta indulgentiam ſupradicti pontificis, Valentiam, Tarantaſiam, Genevam, atque Gratianopolim oppida Viennenſis antiſtes juri ſuo vindicet; nec quidquam amplius ab his quæ ſemel ab apoſtolica ſibi ſede conceſſa ſunt, æſtimet præſumendum. Alias vero parochias, vel diœceſes cunctas privilegio & honore ſuo Arelatenſis epiſcopatus ſub temporum continuatione defendat. Nec enim obſervatio & vetuſtatis reverentia cuſtoditur, ſi amplius de humilitate gloria ſacerdotalis attollitur. Proinde, fratres cariſſimi, ſinguli honoris ſui diſtributione contenti, nec per ſæcularia patrocinia, nec per cujuslibet excuſationis obtentum, illicita præſumptione terminos conceſſæ poteſtatis excedant. Studere ſiquidem unuſquiſque debet devotionis officium magis gratia, quam de ambitione, ne & domini noſtri offenſam, & humanam in ſe laceſſat invidiam. Tacere nos iſta commiſſæ diſpenſationis jura minime patiuntur: ut & de his qui eccleſiaſticis regulis obſecundant perſeverantibus in concordia ſedis apoſtolicæ gratulemur, & illi qui catholicis diſciplinis obtemperare deſtiterint, ab eccleſiæ gratia & caritate ſe alienos oſtendant. Deus vos incolumes cuſtodiat, fratres cariſſimi.

mi. Data Idibus Novembris, Probo viro clarissimo consule. *

* Anno Chr. 502. (1)

Exemplum libelli Symmacho papæ oblati ab Ægidio Abbate & Messiano Notario, de privilegiis ecclesiæ Arelatensis.

QUantum in omnibus ecclesiarum pontificibus, quæ in toto orbe diffusæ sunt, apostolica sedes, sibimet vindicat principatum, & synodalibus decretis firmior ejus præcellit auctoritas; tantum potestatis suæ provisione dudum a sese concessa debet inconcussa servare, quatenus Arelatensis ecclesia fruatur privilegiis suis. Quæ nunc per antistitem Cæsarium seriem suæ petitionis insinuat, & quam hactenus habuit potestatem vestra deposcit auctoritate firmari; ut quod veneranda sedes quondam perenni sanctione custodiri præcepit, & pragmaticis specialiter decreta sunt constitutis, beatitudinis vestræ præceptis suis etiam nunc confirmet auctoritas. Aquensis etiam civitatis episcopum sanctitatis vestræ moneri præcipite constitutis, ut dum a metropolitano antistite ecclesiæ Arelatensis ad synodale concilium fuerit evocatus, vel aliqua ordinationis causa eum sibi postulet religio divina necessarium, minime venire frustretur; quatenus ea quæ longævis sæculis priscorum sanxit auctoritas, vobis præsulibus præsenti futuræque ætati inviolata serventur. Data ab Ægidio abbate & Messiano notario.

X. AD CÆSARIUM ARELATENSEM.

Respondet præcedenti.

Dilectissimo fratri Cæsario Symmachus.

QUi veneranda patrum statuta custodit, amicum se absolutæ religionis ostendit; & qui providet ut locum excessibus non relinquat, demonstrat se de bono gratiæ cogitare. Rationabile est, ut sancta Arelatensis ecclesia propriis privilegiis perfruatur; & quod vetustas præstitit, & patrum auctoritas roboravit, nova non debet violare præsumptio. Sic tamen, ut ceterarum ecclesiarum privilegia temporibus acquisita non titubent: quia nec potest ex parte firmum esse, quod generalitatis tangit injuriam. Manentibus siquidem his quæ patrum constituta singulis ecclesiis concesserunt, decernimus, ut circa ea, quæ tam in Galliæ, quam in Hispaniæ provinciis de causa religionis emerserint, solertia tuæ fraternitatis invigilet: & si ratio poposcerit præsentiam sacerdotum, servata consuetudine, unusquisque tuæ dilectionis admonitus auctoritate conveniat: & si Dei adjutorio controversia incidens amputari potuerit, ipsius hoc meritis applicemus: alioquin existentis negotii qualitas ad sedem apostolicam te referente perveniat: ut cunctis ordine suo peractis, unde inimicus bonitatis sibi blandiatur, locum invenire non possit. Igitur, quemadmodum supra diximus, per singulas ecclesias beneficia quæ sunt diu custodita serventur. Et si tam ecclesiæ Aquensis antistes, vel alius quilibet, metropolitano pontifici juxta canonum definitionem vocatus obtemperare noluerit; noverit subdendum se, quod non optamus, ecclesiasticæ disciplinæ. Et in hac parte magnopere te volumus esse solicitum, ut si quis de Gallicana vel Hispania regionibus, ecclesiastici ordinis atque officii, ad nos venire compulsus fuerit, cum fraternitatis tuæ notitia iter peregrinationis arripiat: ut nec honor ejus per ignorantiam aliquam contumeliam patiatur, & ambiguitate depulsa a nobis animo securo in communionis gratiam possit admitti. Deus te incolumen custodiat, frater carissime. Data III. Idus Junias Flavio Senatore viro clarissimo consule. *

* Anno Chr. 514.

XI. AD THEODORUM LAUREACENSEM.

Cui pallii concedit usum.

Symmachus * sanctæ apostolicæ sedis gratia Dei episcopus reverendissimo & sanctissimo fratri Theodoro Laureacensis ecclesiæ archiepiscopo.

* Ex appendice ad chronicon Reichersbergense & ex metropoli Salisburgensi Hondii.

DIlebus vitæ tuæ pallii usum, quem ad sacerdotalis officii decorem & ad ostendendam unanimitatem, quam cum beato Petro apostolo universus grex dominicarum ovium quæ & commissæ sunt habere dubium non est, ab apostolica sede sicut decuit, poposcisti, quod ut pote ab eisdem apostolis fundatæ ecclesiæ majorum more libenter indulsimus ad ostendendum te magistrum & archiepiscopum, tuamque sanctam Laureacensem ecclesiam provinciæ Pannoniorum sedem fore metropolitanam. Idcirco pallio, quod ex apostolica caritate tibi destinamus, quo uti debeas secundum morem ecclesiæ tuæ solerter admonemus pariterque volumus, ut intelligas, quia ipse vestitus, quo ad missarum solennia ornaris, signum prætendit crucis, per quod scito te cum fratribus debere compati ac mundialibus illecebris in affectu crucifigi. Unde cum te foris hujusmodi insignio indueris, intus in animo considera, quod hoc sit magis oneris quam honoris, atque cor tuum Deo tegente ab appetitu istius sæculi sic tempera, ut & commissam exequi gubernationem studeas, & adeptæ dignitati, cujus sublimaris officio, & probitate morum & vivacitate sollicitudinis ac custodia integerrimæ fidei congruas, quatenus tu ipse a remuneratore omnium bonorum Deo, & benedictionis gratiam, vitamque æternam consequi merearis. Amen.

XII. AD AVITUM EPISCOPUM VIENNENSEM.

Cur inauditam causam judicare noluerit: quodque leges sint aliquando solvendæ.

Dilectissimo fratri Avito * Symmachus:

* Ex schedis R. P. Hier. Vignerii pag. 583. tom. V. Spicilegii.

NOn debuit caritatem tuam offendere, quod ad fratrem & coepiscopum nostrum Æonium nuper rescripsimus. Non enim juri tuo, dilectissime frater, præjudicatum fuit, cum nos, inaudita parte & absque competenti instructione non posse judicare respondimus. Unde fraterni-

1 Anno 513. ut patet ex Pagi observatione allata supra ad Epist. V.

ternitati tuæ ſalvum eſt allegare, quod putaverit allegandum & proponere quod viderit proponendum. Nam licet confuſionem provinciæ a prædeceſſore noſtro ſanctæ memoriæ Anaſtaſio epiſcopo præter eccleſiæ conſuetudinem & antiqua prædeceſſorum noſtrorum ſtatuta factam eſſe dixerimus & non eſſe tolerandam; attamen ſi ea quæ fecit, rationabiliter feciſſe fraternitas tua docuerit, gaudebimus nihil eſſe ab eo contra canones attentatum quia quod fit præter regulam, modo ſit ex juſta cauſa, non infringit regulam, quam ſola pervicacia & antiquitatis contemptus lædit. Nam quamvis a patribus ſtatuta diligenti obſervatione & obſervanti diligentia ſint cuſtodienda, nihilominus propter aliquod bonum de rigore legis aliquid relaxatur, quod & ipſa lex caviſſet ſi prævidiſſet. Et ſæpe crudele eſſet inſiſtere legi cum obſervantia ejus eſſe præjudicabilis eccleſiæ videtur; quoniam leges ea intentione latæ ſunt, ut proficiant, non ut noceant. Quamobrem pergat dilectio tua, rationes quæ prædeceſſorem noſtrum ad tractandam prædictam confuſionem impulerunt ad nos dirigere, ut & ſciamus quid fuerit ſtatuendum, & in domino lætemur beatæ memoriæ Anaſtaſium nihil feciſſe retractandum. Deus te incolumem ſervet, frater dilectiſſime. Data III. Idus Octobres Avieno & Pompeio conſulibus. *

* Anno Chr. 501.

DECRETUM SYMMACHI PAPÆ

ex Gratiano 30. q. 1. can. 8.

Par pœnitentia ei indicitur, quæ ſpiritualem filiam, & pœnitentialem ſuam violare monſtratur.

OMnes quos in pœnitentia ſuſcipimus, ita noſtri ſunt ſpirituales filii, ut & ipſi quos vel nobis ſuſcipientibus, vel trinæ merſionis vocabulo mergentibus, unda ſacri baptiſmatis regeneravit. Sylveſter quoque docens admonet unumquemque ſacerdotem, ut nullus cauſa fornicationis ad ſuam pœnitentialem accedat: quia ſcriptum eſt: omnes quos in pœnitentia accipimus, ita filii noſtri ſunt, ut in baptiſmate ſuſcepti. Quapropter hoc ſcelus ſi quis perpetraverit, non ſolum dignitatis honorem amittat, verum etiam uſque ad exitum vitæ ſuæ jugi pœnitentiæ ſe ſubdat. (a)

(a) *Sub Symmachi nomine totidem verbis refertur in Pœnitent. Romano ab Antonio Auguſtin. edito tit. 8. cap. 3.*

[a] SYNODUS [b] ROMANA I.

SUB SYMMACHO PAPA

[c] Epiſcoporum LXXII.

[d] *De tollendo ambitu in comitiis Pontificiis.*

Contuli cum MS. Cod. Lucenſi 125. Manſi.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Suggeſtio Fulgentii archidiaconi eccleſiæ Romanæ de congregata ſynodo ex præcepto papæ Symmachi.*

II. *Interlocutio Symmachi, ut epiſcopalis ambitus radicitus amputetur.*

III. *Sententia ſynodi, ut ſi quis papa ſuperſtite pro Romano pontificatu cuiquam quolibet modo favorem præſtare convincitur, loci ſui ordine vel communione privetur.*

IV. *Ut ſi papa præventus morte, non potuerit ante de ſui ſucceſſoris electione decernere, is ordinetur antiſtes, quem cunctus clerus, aut certe pars major elegerit.*

V. *Ut ſi quis ambientes, vel fautores ambientium, conjuratoreſque prodiderit non ſolum purgatus videatur eſſe, ſi fuerit particeps, verum etiam remuneratione digniſſimus æſtimetur.*

I.

De congregata ſynodo ex præcepto Papa Symmachi.

[e] POſt conſulatum Paulini viri clariſſimi, Kalendis Martii, in baſilica beati Petri apoſtoli, ſynodo præſidente beatiſſimo papa Symmacho, Fulgentius (a) archidiaconus dixit.

[f] Beatitudo veſtra, directis antehac per provincias auctoritatibus, (b) frequentem Italiæ ſacerdotum ſynodum convocavit, quorum præſentia in veſtris videtur oculis conſtituta. Nunc beatitudo veſtra, quæ ad eccleſiaſticas indemnitates, vel ad pacem totius eccleſiæ pertinent ſive concordiam, dignetur tractabiliter ordinare. Acclamatum eſt ab omnibus epiſcopis & presbyteris: Exaudi Chriſte: Symmacho vita. *Dictum eſt decies.* Cujus ſedem & annos. *Dictum eſt* (c) *novies.* Ut facias, rogamus *Dictum eſt decies.*

II.

Interlocutio Symmachi, ut epiſcopalis ambitus radicitus amputetur.

Symmachus epiſcopus Eccleſiæ catholicæ urbis, Romæ dixit: Concilium dilectionis veſtræ, neglecta hiemis aſperitate, ſolicitudo noſtra pro eccleſiaſtica indemnitate ſpecialiter congregavit, ut epiſcopalem ambitum, & confuſionis

(a) Eccleſiæ Romanæ. (b) *frequenter.* (c) *ecties.*

sionis incertum vel popularem tumultum, quem A per surreptionem diaboli usurpatione aliquorum tempore ordinationis meæ constat exortum, communicato pariter tractatu, in futurum possimus robuste ac vivaciter amputare. Atque ideo caveamus in posterum, ne subversio disciplinæ, aut audacia præsumentium gestiat tentare similia: & pari adunatione tractemus, expressis scilicet sententiis sancientes, quid circa Romani episcopi ordinationem debeat custodiri. Universi episcopi vel presbyteri dixerunt: Ut fiat, rogamus. *Dictum est decies.* Ut scandala amputentur, rogamus. *Dictum est novies.* Ut ambitus extinguatur, rogamus. *Dictum est* * *duodecies.* Exaudi Christe: Symmacho vita. *Dictum est sexies.* Cujus sedem (*a*) B (*e*) vincat sententia plurimorum: sic tamen, annos. *Dictum est quinquies.* Ut de præsenti fiat. *Dictum est decies.* Symmachus episcopus dixit: Quoniam fraternitas vestra curam provisionis nostræ suis exhortationibus incitavit, & parilem circa ecclesiæ tranquillitatem Dei nostri contemplatione animum præstat, sicut præfati sumus, deliberatione in præsenti habita, quid placeat ex omnibus, vestris informate sententiis, quæ in hoc venerabili concilio per ecclesiastica recitentur officia. Cumque surrexissent, & paulo post iterum consedissent, Æmilianus notarius synodi decreta vulgavit.

quindecies

In cod. V. C. Henrici Justelli hæc inseruntur.

SENTENTIA SYNODI.

Ut si quis papa superstite, pro Romano pontificatu cuique quolibet modo favorem præstare convincitur, loci sui ordine (b) privetur.

III.

Dist 79. Si quis papa.

Propter frequentes ambitus quorumdam, & ecclesiæ nuditatem, vel populi collisionem, quæ molesta & iniqua incompetenter episcopatum desiderantium generaviit aviditas, ut extinguatur futuris præsumptio tam pernicioſa temporibus, constituit sancta synodus, ut si presbyter, aut diaconus, aut clericus, papa incolumi, & eo inconsulto, aut subscriptionem D pro Romano pontificatu commodare, aut * pitacia promittere, aut sacramentum præbere tentaverit, aut aliquod certe suffragium polliceri, vel de hac causa privatis conventiculis factis deliberare atque decernere, loci sui dignitate atque communione privetur. Universa synodus surgens, (*c*) Privetur, acclamavit: Exaudi Christe: Symmacho vita. *Dictum est decies.* Hic pax cum Symmacho *Dictum est* (*d*) *quinquies.* Cujus sedem & annos. *Dictum est octies.* Pari severitate feriendo eum, qui hoc, vivo (sicut dictum est) pontifice, quolibet modo fuerit ambitisse convictus, aut certe tentasse, omnibus pariter hujus culpæ reis anathematis pœna plectendis. Symmachus episco- E pus dixit: Ergo universitati placet, & ab omnibus recognoscitur vel probatur ista sententia? Universa synodus dixit: Placet: & quod omnibus placet, fiat.

* pittacia committere,

IV.

Ut si quis papa morte præventus non potuerit ante de sui successoris electione decernere is ordinetur antistes quem cunctus clerus aut pars major elegerit.

Dist. 79. Si transitus.

5 Si (quod absit) transitus papæ inopinatus evenerit, ut de sui electione successoris (ut supra placuit) non possit ante decernere, si quidem in unum totius inclinaverit ecclesiastici ordinis electio, consecretur electus episcopus. Si autem (ut fieri solet) studia cœperint esse diversa eorum, de quibus certamen emerserit, vincat sententia plurimorum: sic tamen, ut sacerdotio careat, qui captus promissione, non recto judicio de electione decreverit. Synodus dixit: Placet. *Dictum est decies.*

V.

Ut si quis ambientes vel fautores ambientium conjuratores prodiderit, non solum purgatus videatur esse si fuerit particeps, verum etiam remuneratione dignissimus æstimetur.

Ibidem, St quis papa super.

Propter occultas autem fraudes, & conjurationum secretas insidias, quas hujus sententia districtionis consequitur; si quis ad ecclesiasticam pertulerit notitiam consilia eorum qui contra hanc synodum de pontificali egerint ambitu, & rationabili probatione convicerit, particeps actionis hujusmodi non solum purgatus ab omni culpa sit, sed etiam remuneratione, quæ non indigna sit, sublevetur. Universa synodus surgens acclamavit: Placent omnia (*f*) Exaudi Christe: Symmacho vita. *Dictum est* * *tredecies.* Ut ista serventur, rogamus. *Dictum est* * *decies.* Ut nulius aliter ad episcopatum Romanum deinceps veniat, precamur. *Dictum est decies.* Ut decreta nostra confirmes, rogamus. *Dictum est* * *decies.* Symmachus episcopus catholicæ ecclesiæ urbis Romæ dixit: Acclamationes vestras, synodique judicium præsentia Dgesta suscipient. Et adjecit: Ea quæ ad sopiendos veternosæ præsumptionis errores, vel insensæ rebus ecclesiasticis ægritudinis morbos, quibus universalis afficiebatur ecclesia, deliberatio religioni congrua pacique constituit, firmitatem * perpetem sortiantur, ut præstante Deo, quem custodem rerum constat esse bonarum, synodalis ordinatio vigeat, atque omnes sine personæ alicujus distinctione constringat. Contra quam si quis sub qualibet occasione venire præsumpserit, * indicta superius districtione plectetur. 1 Et subscripserunt episcopi numero (*g*) 73.

* tricies
* duodecies
* vicies
* perpetuam
* indicta

Additio Stephani Baluzii.

Acta istius Concilii extant apud Dionysium Exiguum & in vulgatis editionibus Conciliorum. Perperam autem his inserta est sententia synodi in postrema Parisiensi. Quod enim additum est ex codice Justelli, est tantum breviarium eorum quæ paulo post recitantur ab Æmiliano Nota-

1 Et *subscripsit Cælius Symmachus* &c. Dionys. & post subscriptiones Episcoporum ponit; Et *subscripserunt Episcopi numero* LXXIII. Harduinus.

(*a*) & *annos.* (*b*) *vel communione.* (*c*) *privetur* deest. (*d*) *quindecies.*
(*e*) *convindicavit.* (*f*) & *adiecit* 1 *Exaudi.* (*g*) LXXII.

tario, seu potius titulus sequentis capitis, ut patet ex vetustissimis & optimis codicibus 449. *&* 1572. *bibliothecæ Colbertinæ, ubi eadem verba leguntur pro titulo. Itaque aut delenda sunt, aut tituli in fronte singulorum capitum ponendi, ut in eodem codice Colbertino.*

Multum autem diversum est initium actorum istius synodi ab editionibus vulgatis in codice 1863. *bibliothecæ Colbertinæ vetustissimo, in quo ita scriptum est. Emendavimus tamen nonnulla errata veteris librarii.*

Incipiunt canones Symmachi Papæ temporibus Teudorici Regis, [1] *Paulino v. c. sub die Calendarum Martiarum, in basilica beati Petri Apostoli,*

REsidente venerabile Papa Symmacho una cum Rustico Meturnensi, Bonifacio Veliterno, (Innocentio) Forosempronienſi, Miseno Cumano, Colonico Foroclodiensi, Rufino Canosino, (Vitaliano) Rosellano, Epiphanio (Beneventano,) Crisconio Tudertino, Adeodato Cerrensi, Basilio Tollentinati, Stephano Nursino, Decio Trium Tabernarum, Dulcitio Sabinienſi, Innocentio Mevaniæ, Fortunato Anagnino, Valentino Amiternino, Paschasio Vulturnensi, Basso Ferentinienſi, Santolo Signino, Valerio Calenio, Feliciſſimo Cautino, Innocentio, Vitali Fanestri, Vitaliano Venentano, Maximo Nomentano, Constantino Nepesino, Benigno Nolano, Fortunato Puteolano, Palladio Avellenate, Vindimio Fermati, Constantio Sorrentino, Johanne Reatino, Germano Neapolitano, residentibus etiam Laurentio, Januario, Marciano, Gordiano, Maxentio, Petro, Justino, Urbico, Redimito, Paulino, Projectitio, Valente, Juvino, Sorano, Petro, Bono, Paschasio, Fulgentius Archidiaconus dixit. Beatitudo vestra directis &c.

In fine synodi extant subscriptiones Episcoporum, Presbyterorum & Diaconorum ordine alphabetico, prorsus contra veterem morem. Recte ergo in margine annotavit Labbeus hunc alphabeticum ordinem non servare codicem canonum Ecclesiæ Romanæ aliosque manuscriptos, rectius facturus si veterem ordinem revocasset * *Sic ergo habent subscriptiones apud Dionysium Exiguum & in codicibus* 449 962. 1572. *&* 1863. *bibliothecæ Colbertinæ, præcipue vero in* 1863.

* Quæ ratio nos persuasit ut Labbeanis subscriptionibus sublatis hic Baluzianas dare mus. *Manſi.*

Cœlius Symmachus Episcopus sanctæ Ecclesiæ catholicæ urbis Romæ his constitutis synodalibus a me probatis atque firmatis consentiens subscripsi.

Cœlius Rusticus Episcopus civitatis Meturnensis subscripsi & consensi synodalibus constitutis, atque in hac me profiteor nianere sententia.

Cœlius Bonifacius Episcopus Ecclesiæ Veliternensis subscripsi & consensi synodalibus constitutis, atque in hac me profiteor manere sententia.

Cœlius Misenus Episcopus civitatis Cumanæ subscripsi & consensi synodalibus constitutis, atque in hac me profiteor manere sententia.

Rufinus Episcopus Ecclesiæ Canusinæ subscripsi.

Crisconius Episcopus Ecclesiæ Tudertinensis subscripsi.

Clarus Episcopus Ecclesiæ Allisanæ subscripsi.

Basilius Episcopus Ecclesiæ Tollenatis subscripsi.

Vitalis Episcopus Ecclesiæ Fundanæ subscripsi.

Decius Episcopus Ecclesiæ Trium Tabernarum subscripsi.

Innocentius Episcopus Ecclesiæ Mibanatis (*Cod.* 962. Minatitas) subscripsi.

Valentinus Episcopus Ecclesiæ Amiternensis subscripsi.

Bassus Episcopus Ecclesiæ Ferentinæ subscripsi.

Vitalis Episcopus Ecclesiæ Fanestris subscripsi.

Vitalianus Episcopus Ecclesiæ Rosellanæ subscripsi.

Maximus Episcopus Ecclesiæ Bieranæ subscripsi.

Constantinus Episcopus Ecclesiæ Capuanæ subscripsi.

Benignus Episcopus Ecclesiæ Aquævivensis subscripsi.

Fortunatus Episcopus Ecclesiæ Suessanæ subscripsi.

Palladius Episcopus Ecclesiæ Sulmonitanæ subscripsi.

Vindemius Episcopus Ecclesiæ Antiatinæ subscripsi.

Constantius Episcopus Ecclesiæ Otriculanæ subscripsi.

Johannes Episcopus Ecclesiæ Ariminensis subscripsi.

Germanus Episcopus Ecclesiæ Pisaurensis subscripsi.

Martinus (*Codd.* 449. 962. & 1572. Martyrius) Episcopus Ecclesiæ Terracinensis subscripsi.

Candidus Episcopus Ecclesiæ Tiburtinæ subscripsi.

Laurentius Episcopus Ecclesiæ Trebensis subscripsi.

Vitalianus Episcopus Ecclesiæ Narnienſis subscripsi.

Serenus Episcopus Ecclesiæ Numentanæ subscripsi.

Justus Episcopus Ecclesiæ Acheruntinæ subscripsi.

Adeodatus Episcopus Ecclesiæ Cerrensis subscripsi.

Stephanus Episcopus Ecclesiæ Nursiensis subscripsi.

Dulcitius Episcopus Ecclesiæ Sabinensis subscripsi.

Fortunatus Episcopus Ecclesiæ Anagninæ subscripsi.

Paschasius Episcopus Ecclesiæ Vulturnensis subscripsi.

Fortunatus Episcopus Ecclesiæ Anagninæ pro Sanctulo Episcopo civitatis Signinæ, quia subscribere non potuit, pro eodem subscripsi.

Innocentius Episcopus Ecclesiæ Forosensis subscripsi.

Valerius Episcopus Ecclesiæ Calenotanæ subscripsi.

Feliciſſimus Episcopus Ecclesiæ Caudinensis subscripsi.

Inno-

[1] Sed cum Symmachus die tantum 22. mensis Novembris an. 498. quo Paulinus Cos. fuit, Pontificatum consecutus fuerit, hæc subscriptio evidenter mendosa. *Pagius ad an. Christi* 499. *num.* 2.

Innocentius Episcopus Ecclesiæ Forosempronienſis ſubſcripſi.

Valentinus Episcopus Ecclesiæ Amiterninæ pro Romano Episcopo Ecclesiæ Picinanſium (*Cod.* 962. Pinatiatium, 449. Bitinanatium, 1572. Bitananatium) ſubſcripſi.

Colonius Episcopus Ecclesiæ Foroclodienſis (*Cod.* 1863. Foroclaudianenſis) ſubſcripſi.

Epiphanius Episcopus Ecclesiæ Beneventanæ ſubſcripſi.

Johannes Episcopus Ecclesiæ Spoletanæ ſubſcripſi.

Conſtantinus Episcopus Ecclesiæ Venafranæ ſubſcripſi.

Maximus (*Codd.* 449. 962. & 1572. Maximianus) Episcopus Ecclesiæ Peruſinæ ſubſcripſi.

Saluſtius Episcopus Ecclesiæ Amerinæ ſubſcripſi.

Licinianus (*Codd.* 449. 962. & 1572. Lucianus) Episcopus Ecclesiæ Tarquinienſis ſubſcripſi.

Molenſis Episcopus Ecclesiæ Centumcellenſis ſubſcripſi.

Florentinus Episcopus Ecclesiæ Pleſtanæ ſubſcripſi.

Maximianus Episcopus Ecclesiæ Subaugeſtanæ ſubſcripſi.

Fortunatus Episcopus Ecclesiæ Fulgentinæ ſubſcripſi.

Johannes Episcopus Ecclesiæ Vibonenſis ſubſcripſi.

Gaudentius Episcopus Ecclesiæ Tadinenſis ſubſcripſi.

Mercurius Episcopus Ecclesiæ Sutrinæ ſubſcripſi.

Felix Episcopus Ecclesiæ Nepeſinæ (*Cod.* 1863. Faliciſcæ) ſubſcripſi.

Serenus Episcopus Ecclesiæ Nolanæ ſubſcripſi.

Aucupius Episcopus Ecclesiæ Puteolanæ ſubſcripſi.

Timotheus Episcopus Ecclesiæ Abellinatis ſubſcripſi.

Roſarius Episcopus Ecclesiæ Surrentinæ ſubſcripſi.

Stephanus Episcopus Neapolitanus ſubſcripſi.

Roſarius pro fratre meo Urſo Episcopo ſubſcripſi.

Gaudentius Episcopus Ecclesiæ Vulſinenſis ſubſcripſi.

Item Gaudentius Episcopus Vulſinenſis pro Projecticio Foronovano.

Quintus Episcopus Ecclesiæ Teanenſis ſubſcripſi.

Gaudentius Episcopus Ecclesiæ Salernitanæ ſubſcripſi.

Bellator Episcopus Ecclesiæ Oſtienſis ſubſcripſi.

Marius Episcopus Ecclesiæ Tifernatis ſubſcripſi.

Lampadius Episcopus Ecclesiæ urbis Albenſis ſubſcripſi.

Adeodatus Episcopus Ecclesiæ Formienſis ſubſcripſi.

Urſus Episcopus Ecclesiæ Aſtallinæ (*Codd.* 449. 962. & 1572. Stabianus) ſubſcripſi.

Saturninus Episcopus Ecclesiæ Herdonitanæ ſubſcripſi.

Subſcripſerunt Epiſcopi numero LXXIII.

Cœlius Laurentius Archipresbyter tituli Praxidæ his ſubſcripſi & conſenſi ſynodalibus conſtitutis, atque in hac me profiteor manere ſententia.

Cœlius Januarius Presbyter tituli Veſtinæ his conſenſi & ſubſcripſi ſynodalibus conſtitutis, atque in hac me manere profiteor ſententia.

Martianus Presbyter tituli ſanctæ Cæciliæ ſubſcripſi.

Gordianus Presbyter tituli Pammachii ſubſcripſi.

Petrus Presbyter tituli ſancti Clementis ſubſcripſi.

Paulinus Presbyter tituli Juli ſubſcripſi ut ſupra.

Petrus Presbyter tituli Chryſogoni ſubſcripſi.

Urbicus Presbyter tituli ſancti Clementis ſubſcripſi.

Aſterius Presbyter tituli Pudentis ſubſcripſi.

Valens Presbyter tituli ſanctæ Sabinæ ſubſcripſi.

Felix Presbyter tituli Æquitii ſubſcripſi.

Soranus Presbyter tituli Veſtinæ ſubſcripſi.

Projectitius Presbyter tituli Damaſi ſubſcripſi.

Juſtinus Presbyter tituli Pudentis ſubſcripſi.

Bonus Presbyter tituli Matthæi (*Codd.* 449. 962. & 1572. Creſcentianæ) ſubſcripſi.

Redemptus Presbyter tituli Chryſogoni ſubſcripſi.

Opilio Presbyter tituli Veſtinæ ſubſcripſi.

Johannes (*Codd.* 449. Jovinus, 1572. Jobinus, 962. Jobianus) Presbyter tituli Æmilianæ ſubſcripſi.

Paſchaſius Presbyter tituli Euſebii ſubſcripſi.

Johannes Presbyter tituli Pammachii ſubſcripſi.

Romanus Presbyter tituli Tigridæ ſubſcripſi.

Marcellinus Presbyter tituli Julii ſubſcripſi.

Servus Dei Presbyter tituli ſancti Clementis ſubſcripſi.

Dominus Presbyter tituli Creſcentianæ ſubſcripſi.

Petrus Presbyter tituli Julii ſubſcripſi.

Sepicianus (*Idem Codd.* Sebaſtianus) Presbyter tituli Nicomedis ſubſcripſi.

Martinus Presbyter tituli Cyriaci ſubſcripſi.

Epiphanius Presbyter tituli Cyriaci ſubſcripſi.

Abundantius Presbyter tituli Sabinæ ſubſcripſi.

Marcellus Presbyter tituli Romani ſubſcripſi.

Aſellus Presbyter tituli Vizantii ſubſcripſi.

Sebaſtianus Presbyter tituli Æquitii ſubſcripſi.

Valentinus Presbyter tituli Euſebii ſubſcripſi.

Anaſtaſius Presbyter tituli Anaſtaſiæ ſubſcripſi.

Geneſius Presbyter tituli Nicomedis ſubſcripſi.

Petrus Presbyter tituli Praxedis (*Cod.* 962. Marcelli) ſubſcripſi.

Dionyſius Presbyter tituli Æmilianæ ſubſcripſi.

Epiphanius Presbyter tituli Apoſtolorum ſubſcripſi.

Hilarus Presbyter tituli Laurentii (*Cod.* 962. Sabinæ) ſubſcripſi.

Acontius Presbyter tituli Faſciolæ ſubſcripſi.

Paulinus Presbyter tituli Apoſtolorum ſubſcripſi.

* Julianus Presbyter tituli Anaſtaſiæ ſubſcripſi.

Agapetus Presbyter tituli Apoſtolorum (*Cod.* 962. Æquitii) ſubſcripſi.

Vincemalus Presbyter tituli Creſcentianæ ſubſcripſi.

Benedictus Presbyter tituli Gaii (*Cod.* 962. Priſcæ) ſubſcripſi.

Dominicus Presbyter tituli Tigride ſubſcripſi.

Redemptus Presbyter tituli Gaii ſubſcripſi.

Severus Presbyter tituli Marcelli ſubſcripſi.

Ste-

* Ad hunc Gelaſio papa educarum ſcripſit Dionyſ. Exiguus epiſtolam editam T. I pag. 2. Labbe

Stephanus Presbyter tituli Apostolorum sub scripsi.

Venantius Presbyter tituli Marcelli subscripsi.

Crescentius Presbyter tituli Apostolorum (*Cod.* 962. Anastasiæ) subscripsi.

Paulinus Presbyter tituli sancti Laurentii subscripsi.

Septiminus Presbyter tituli Juli (*Cod.* 962. Marci) subscripsi.

Julianus Presbyter tituli Juli subscripsi.

Paulinus Presbyter tituli Fasciolæ subscripsi.

Epiphanius Presbyter tituli Fasciolæ (*Cod.* 962. Cæciliæ subscripsi.

Adeodatus Presbyter tituli Æquitii (*Cod.* 962. Gaii) subscripsi.

Dominicus Presbyter tituli Marcelli subscripsi.

Eutyches Presbyter tituli Æmilianæ subscripsi.

Julianus Presbyter tituli Anastasiæ subscripsi.

Marcus Presbyter tituli Lucinæ subscripsi.

Cyprianus Presbyter tituli Marci (*Cod.* 962. Fasciolæ) subscripsi.

Abundantius Presbyter tituli Marci subscripsi.

Bonifacius Presbyter tituli Cæciliæ (*Cod.* 962. Praxidæ) subscripsi.

Stephanus Presbyter tituli Eusebii subscripsi.

Timotheus Presbyter tituli Marcelli (*Cod.* 962. Lucianæ) subscripsi.

Victorius Presbyter tituli sancti Laurentii subscripsi.

Laurentius Presbyter tituli Æmilianæ subscripsi.

Paulinus Presbyter tituli sancti Laurentii subscripsi.

Subscripserunt Presbyteri numero LXVIII.

Subscriptio Diaconorum.

Cyprianus Diaconus Ecclesiæ sanctæ Romanæ regionis VII. his subscripsi & consensi synodalibus constitutis, atque in hac me profiteor manere sententia.

Anastasius Diaconus regionis primæ subscripsi.

Citonatus Diaconus regionis quintæ subscripsi.

Joannes Diaconus regionis secundæ subscripsi.

Terrensis Diaconus regionis primæ subscripsi.

Tertullus Diaconus regionis quartæ subscripsi.

Sequitur statim in codice 1863. *libellus quem Joannes Diaconus obtulit Papæ Symmacho, alieno loco editus a Labbeo ex hoc ipso codice, & mendose editus. Restituendus est ergo loco suo, & exhibendus qualis extat in veteri codice.*

Libellus Johannis Diaconi, quem obtulit sancto Papæ Symmacho.

CÆlius Joannes Diaconus Ecclesiæ Romanæ. Quia me ad tempus ab Ecclesia separavi, agnoscens errorem meum, spero misericordiam beatitudinis vestræ & redintegrari me unitati, consentiens quæ veneranda synodus judicavit atque constituit, anathematizans Petrum Altinatem & Laurentium Romanæ ecclesiæ perversorem & schismaticum. Quod si aliquando similia adtemptavero in ea causa de qua veniam ab apostolatu vestro merui, tunc ecclesiasticæ subjaceam ultioni. Quod manu mea scriptum obtuli sub die XIIII. Kalendarum Octobrium, Messala viro clarissimo Consule.

Notæ Severini Binii.

a *Synodum.*) Cum ad perniciosum schisma componendum, regis sæcularis & Ariani judicium contra leges & canones ecclesiasticos importuna necessitas ecclesiæ interpellasset, & jam rex Arianus, suo judicio schismate ecclesiæ & tumultu populi sedatis, Symmacho, utpote qui plurium suffragiis electus esset, sedem apostolicam adjudicasset, jamque legitimæ cogendæ synodo locus concessus esset, mox Symmachus papa ad Italiæ episcopos literas dedit, quibus iidem ad synodum quamprimum convenire jubebantur, ut omnium etiam episcoporum cognitione & judicio approbaretur legitimus Romanæ ecclesiæ episcopus, quem rex Arianus sua sententia legitime electum confirmaverat. Id habent acta concilii in principio cap. 1. Anastasius in vita Symmachi hisce verbis: *Papa Symmachus synodum congregavit.* Errat itaque Theodorus Lector in collectaneis suis, ubi hanc synodum a Theodoro rege congregatam scribit. — Causa congregatæ synodi. — Rex Arianus quoque Symmachi pontificatum confirmat.

b *Romana I.*) Ante Kalendas Martias anno 499. sub bimestri pontificatu Symmachi papæ, ob schisma exortum, in clero simul & senatu dissensiones, tumultus, cædes, ac rapinæ concitabantur, usque ad decisionem Theodorici regis Ariani. Unde manifestum est, hanc synodum, quæ Kalendis Martiis celebrata scribitur, primam esse inter sex alias, quæ Romæ sub Symmacho congregatæ fuerunt. Quamobrem non sine justa causa hoc concilium primum inscribimus, quod anteriorum editionum collectores secundum nominaverunt. — Tempus concilii.

c *Episcoporum* 72.) Quorum nomina infra subscripta extant.

d *De tollendo ambitu.*) Causam habiti concilii indicat Symmachus pontifex cap. 2. his verbis: *Ut episcopalem ambitum, & confusionis incertum vel popularem tumultum, quem per subreptionem diaboli usurpatione aliquorum tempore ordinationis meæ constat exortum, communicato pariter tractatu, in futurum possimus robuste amputare.* Acta concilii summatim recensentur in titulis capitulorum. Hac eadem synodo auctore Anastasio bibliothecario in Symmacho, *intuitu misericordiæ*, ut sit, *constitutum fuit*, ut Laurentius in schismate contra Symmachum electus Nucerinæ civitatis antistitem ageret. — Numerus episcoporum.

e *Post consulatum Pauli viri clarissimi.*) Anno nimirum Christi 499 & Symmachi papæ primo. Hac nota consulari prædictus annus consignari debuit; cum unus dumtaxat consul hujus anni in oriente constitutus occidentalibus nondum innotuisset.

f *Beatitudo vestra*, &c. *Synodum convocavit.*) Vides hanc synodum auctoritate Romani pontificis congregatam esse. Unde quod in collection. suis scribit Theod. Lect. his verbis: *Theodoricus Ater* (ita pro Gotho) *Romæ tunc temporis potens, licet Arianus esset, collecta episcoporum synodo, Symmacho Romanum episcopatum confirmavit: Laurentium vero unius civitatis nomine Nuceriæ episcopum constituit.* Hæc inquam a Theodoro falso scripta fuisse ex supradictis manifestum est. — Quis convocarit concilium hoc?

g *Si* (*quod absit*) *transitus papæ inopinatus evenerit, ut de successoris electione decernere non possit.*) Sciendum hoc loco, neminem Romanorum pontificum post Petrum apostolum sibi successorem aliquem subrogasse, vel etiam subrogare tentasse: modestiæ tamen causa observatum fuisse, ut decedentis pontificis de successore sententia rogaretur; quem postea clerus Romanæ ecclesiæ suo suffragio libere vel approbare, vel rejicere poterat, si ita ecclesiæ expedire judicaret. — An pontifex sibi successorem constituere debeat.

SYNODUS PERSICA NESTORIANORUM

Pro Conjugiis Monachis & ſacris hominibus permittendis,

Babæo Neſtorianorum Patriarcha præſidente, anno Zamaſchis regis II. Chriſti 499. celebrata.

Ex Mansi Supplem. I. pag. 277.

Synodi hujus acta ex libro Synodico Syriaco Arabice verſo & ex Elia Damaſceno Neſtoriano in ſuo Nomacrone Arabico Aſſemanus Biblioth. Orient. tom. III. part. I. pag. 429. deſcripſit. En verba Synodici: Synodus Mar-Babæi in qua plures epiſcopi interfuere, & Hoſee Niſibis metropolita. Decrevit hæc ſynodus matrimonia cum una duntaxat femina ad procreationem prolis celebranda; omniaque quæ inter Barſumam [1] & Acacium [2] interceſſerant, & mutuas epiſtolas actaque cætera caſſavit, pacemque inſtaurare volens interdixit ne quis quam antea tenuerat ſententiam in hac parte, in poſterum tueretur. [3] Præcepit itidem, ut omnes Throno Seleucienſi, qui in Cocche eſt, & Mar-Babaeo Catholico parerent; hujus vero canonis tranſgreſſorem redarguendum eſſe dixit. Sin vero in ſua contumacia perſtiterit, noverit nullam ſe inter fratres partem in poſterum habiturum. Præterea ſtatuit, ut epiſcoporum apud ſuos metropolitas conventus non bis, ut antea fiebat, ſed ſemel duntaxat quolibet anno haberetur. Similiter & altera, quæ apud patriarcham fieri conſueverat ſynodus ſemel quolibet biennio, ad quadriennium protraheretur ad menſem octobrem, niſi aliqua neceſſitas patriarcham cogeret epiſcopos convocare. Quod ſi eo tempore contingat aliquem epiſcopum ægritudine, aut quavis alia cauſa impediri, clericum teneatur mittere, qui in ſynodo ejus vices gerat, habeatque ſuæ miſſionis ſyngrapham. Qui vero ſchiſmatis tempore inter ſedes epiſcopales orti epiſcopus ordinatus eſt, ſi ei quidem diœceſani conſenſerint, ſubſcriptas ab ipſis præſentibus literas proferat, abſentiumque vicem productis deputationis teſtimoniis præſentes impleant. *Elias vero hæc de eadem ſynodo ſcribit*. Anno ſecundo Giamaſabæ regis Catholicus, qui eodem tempore eccleſiæ præerat, Babæus metropolitanorum atque epiſcoporum ſynodum habuit, facultate accepta a Rege illos convocandi, iiſque perſuaſit, ut univerſis ſub ſua juriſdictione degentibus monachis legitimas nuptias permitterent, liberoſque procreare ſinerent. Conſtituerunt itaque ut Catholico & inferioribus ſacerdotibus atque monachis unicam uxorem ducere, & liberis operam dare ſecundum ſcripturas & legem in poſterum concederetur. Rurſus confirmarunt ſanctorum Patrum decreta ſtatuentia debitam Catholiço in eccleſia Cochenſi præſidenti obedientiam & honorem &c. Confirmavere præterea quæ antiqui Patres decreverunt de ſynodo ab epiſcopis omnium locorum apud prium metropolitam ſingulis annis bis habenda. Synodum vero a metropolitis apud Catholicum habendam, quam veteres quovis biennio ſemel cogendam ſtatuerant, ad quadriennium prorogarunt & menſi Octobri affixerunt, &c. Hæc & alia decreta communi ſuffragio recepta, & in unum volumen redacta, ſuis ſinguli ſubſcriptionibus & ſigillis firmarunt.

A

B

C

IN HANC SINODUM CL. ASSEMANI NOTÆ.

Hoſee Niſibis metropolita. Qui Barſumæ nimirum ſucceſſit, ut dixi tom. 2. pag. 407. Alter Barſumæ præceſſor in eadem ſede fuit, qui una cum Dadjeſu concilium celebraſſe dicitur in ſynodico.

Anno ſecundo Giamaſaba regis. Ita Zamaſphem vocat Elias. Ex quo loco colligitur Conciliabulum Babæi anno Chriſti 499. habitum: Zamaſphes enim ex ſupradictis anno 498. rex inauguratus fuit. Amri præterea mendum corrigitur, ſcribentis, Babæum *anno Zamaſphæ quarto* patriarchalem dignitatem iniiſſe.

Singulis annis bis habenda. Deeſt aliquid apud Eliam. Nam in Babæi Conciliabulo (ut ex ſynodici ſupra relatis verbis apparet,) decretum fuit, ut epiſcoporum conventus, qui apud metropolitanum quolibet anno bis antea fiebat, ſemel duntaxat in poſterum haberetur.

COL:

1 Niſibenſem epiſcopum. 2 Seleucienſem archiepiſcopum & Patriarcham.
3 Barſumas Niſibenus conjugia Clericorum defenderat, cui ſe ſtitiſſe Acacium credibile eſt. Vide Aſſeman. ibid. pag. 394.

COLLATIO EPISCOPORUM,

PRÆSERTIM AVITI VIENNENSIS EPISCOPI,

Coram rege Gundebaldo adversus Arianos.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Ex schedis R. P. Hieronymi Vignerii Oratorii D. N. Jesu Christi presbyteri eruditissimi prodiit in lucem publicam pag. 110. tom. V. Spicilegii studio atque opera R. P. Lucæ Dachery O. B. Collatio sancti Aviti Viennensis præsulis atque episcoporum Catholicorum cum factionis Arianæ Coryphæis coram Gundebaldo Burgundionum rege: quam ab instituto nostro non abhorrentem huicce operi inseruimus in gratiam studiosi veteris historiæ lectoris.

PRovidente domino ecclesiæ suæ, & inspirante pro salute totius gentis cor domini Remigii, qui ubique altaria destruebat idolorum, & veram fidem potenter cum multitudine signorum amplificabat, factum est ut episcopi plures non contradicente rege * congregarentur, si fieri posset, ut Ariani, qui religionem Christianam scindebant, ad unitatem possent reverti. Quod ut melius fieret, videreturque id non consilio accidisse, sed occasione, dominus Stephanus scripsit ad episcopos multos, & invitavit illos ad festivitatem S. Justi quæ instabat, in quo ob frequentiam miraculorum fiebat concursus plurimus populorum. Venerunt itaque de Vienna Avitus, de Arelate Æonius, de Valentia *...., de Massilia..... jus, & plures alii omnes catholicæ professionis & laudabilis vitæ in domino. Qui omnes ad salutationem regis cum domino Stephano ad Sarbiniacum, ubi tunc erat, profecti sunt. Erant quidam inibi de potentioribus Arianis cum eo, qui si potuissent, prohibuissent nostrorum accessum ad regem, sed, domino cooperante, nihil profecerunt.

Gundebaldo

* Apollinaris

Post salutationem factam, dominus Avitus, cui, licet non esset senior nec dignitate, nec ætate, tamen plurimum deferebatur, dixit ad regem: si excellentia vestra vellet procurare pacem ecclesiæ parati sumus fidem nostram tam clare demonstrare esse secundum evangelium & apostolos, quod nulli dubium erit, illam quam retinetis non esse secundum Deum & ecclesiam: habetis hic de vestris qui sunt instructi in omnibus scientiis, jubeatis ut nobiscum colloquantur, & videant si possint respondere rationibus nostris, ut parati sumus respondere rationibus eorum.

Ariani interfunt.

Ad quæ rex respondit: si vestra fides est vera, quare episcopi vestri non impediunt regem Francorum, qui mihi bellum indixit; & se cum inimicis meis sociavit ut me destruerent: nam non est fides ubi est appetentia alieni, & sitis sanguinis populorum, ostendat fidem per opera sua.

Tunc humiliter respondit dominus Avitus faciem habens angelicam ut & sermonem: Ignoramus, o Rex, quo consilio & qua de causa rex Francorum facit quod dicitis; sed scriptura nos docet quod propter derelictionem legis Dei sæpe subvertuntur regna, & suscitantur inimici omni ex parte, illis qui se inimicos adversus Deum constituunt. Sed redite cum populo vestro ad legem Dei, & ipse dabit pacem in finibus vestris; nam si habetis pacem cum illo, habebitis & cum ceteris, non prævalebunt inimici vestri.

Cui rex: Nonne legem Dei profiteor? Sed nolo tres Deos, dicitis quia non profiteor legem Dei. In scriptura sancta non legi plures esse Deos, sed unum.

Ad quæ domnus Avitus: Absit, o rex, ut plures Deos colamus, *Unus est Deus tuus o Israel*, sed ille unus Deus in essentia, est trinus in personis; & Filius & Spiritus sanctus non sunt alii Dei, sed unus Deus, cujus prima persona est Pater, secunda Filius, tertia Spiritus sanctus: sed Patri non est alia substantia quam Filio, & Spiritui sancto non est alia quam Patri & Filio; & ille Deus qui olim locutus est per prophetas, novissime locutus est in Filio, & adhuc loquitur quotidie in Spiritu sancto. Et quamvis olim per prophetas, mox per Filium, nunc per Spiritum sanctum, unus idemque Deus loquitur; sed sic dicitur ad distinctionem personarum, cum revera sint coæternæ & consubstantiales. Hoc profitemur & parati sumus ostendere.

Probat Avitus unum Deum in essentia trinum in personis.

Et cum videret regem pacifice audientem, protelavit sermonem & dixit: O si vellet sagacitas vestra cognoscere quam bene fundata sit nostra fides, quantum boni vobis & populo vestro inde proveniret; nam & cœlestis gloria vobis non deesset, & pax & abundantia in turribus vestris. Sed vestri cum sint inimici Christi super regnum vestrum, & super populum, iram desuper accendunt, quod, ut speramus, non esset si velletis audire monita nostra, & jubere ut vestri sacerdotes, de his nobiscum colloquantur coram sublimitate vestra, & populo vestro, ut sciatis quia dominus Jesus est æterni Patris æternus Filius, & utrique coæternus Spiritus sanctus, unus Deus benedictus in sæcula, simulque ante omnia tempora & absque ullo initio.

Cum hæc dixisset procidit ad pedes regis, & amplectens eos flebat amare: procubuerunt & omnes episcopi cum eo; unde rex valde commotus est, & inclinans se usque ad eos, erexit domnum Avitum cum ceteris, quibus amicabiliter dixit se responsum daturum illis super petitionibus illorum.

Aviti verba regis mentem inflexerunt.

Quod & crastina die factum est: Nam rex per Sagonam rediens ad urbem misit ad domnos Stephanum & Avitum, ut venirent apud illum: qui cum venissent, rex dixit ad illos: habetis quod postulatis, nam sacerdotes mei parati sunt vobis ostendere quod nullus potest esse coeternus & consubstantialis Deo. Sed

nolo ut id fiat coram omni populo, ne turbæ excitentur: sed tantum coram senatoribus meis, & aliis quos eligam, sicut vos eligetis ex vestris quos volueritis; sed non in magno numero, & id fiet die crastina in hoc loco. Quo dicto episcopi salutato rege discesserunt, & reversi sunt, ut omnia intimarent aliis episcopis. Erat autem vigilia solennitatis sancti Justi. Et licet optavissent quod hoc fieret die solennitatem sequenti, noluerunt tamen propter tantum bonum amplius procrastinare. Sed unanimiter decreverunt apud sancti Justi sepulcrum pernoctare ut illo intercedente obtineret a domino petitiones cordis sui.

Alia sessio indicta ad diem festivam sancti Justi.

Evenit autem ut ea nocte cum lector secundum morem inciperet lectionem a Moyse, incidit in illa verba domini; *Sed ego indurabo cor ejus, & multiplicabo signa & ostenta mea in terra Ægypti, & non audiet vos.* Deinde cum post psalmos decantatos recitaret ex prophetis, occurrerunt verba domini ad Esaiam dicentis: *Vade & dices populo huic, audite audientes & nolite intelligere; & videte visionem, & nolite cognoscere. Excæca cor populi ejus, & aures ejus aggrava, & oculos ejus claude ne forte videat oculis suis, & auribus audiat, & intelligat suo corde, & convertatur, & sanem eum.* Cumque adhuc psalmi fuissent decantati, & legeret ex evangelio, incidit in verba, quibus salvator exprobrat Judæis incredulitatem: *Væ tibi Corrozaim, væ tibi Betzaida; quia si in Tyro & in Sidone virtutes factæ essent, quæ sunt factæ in vobis, jamdudum in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.* Denique cum lectio fieret ex apostolo, pronunciata sunt verba illa: *An divitias bonitatis ejus & longanimitatis contemnis? ignoras quoniam sustinentia Dei ad pœnitentiam te adducit? secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in tempore iræ.* Quod cum ab omnibus episcopis observatum fuisset, cognoverunt lectiones illas sic occurrisse volente domino, ut scirent induratum esse cor regis, Deumque illum in sua impœnitentia relinquere, ad ostendendum divitias justitiæ suæ, unde valde tristes effecti, noctem in lacrymis transegerunt. Non destiterunt tamen veritatem nostræ religionis contra Arianos asserere.

Exodi 7.

Esaiæ 6.

Matth. 11.

Rom. 2.

Congressus cum Arianis.

Igitur tempore quo rex jusserat, conveniunt omnes episcopi & simul ad regiam vadunt cum multis sacerdotibus & diaconibus, & quibusdam de catholicis, inter quos erant Placidus & Lucanus, qui erant de præcipuis militiæ regis. Venerunt etiam Ariani cum suis. Cum ergo sedissent coram rege domnus Avitus pro catholicis, Bonifacius pro Arianis, sermonem habuerunt. Sed postquam domnus Avitus proposuit fidem nostram cum testimoniis sacræ scripturæ, ut erat alter Tullius, & dominus inspirabat gratiam omnibus quæ dicebat; tanta consternatio cecidit super Arianos, ut qui satis amicabiliter audientiam præbuerat Bonifacius, nihil omnino respondere posset ad rationes domni Aviti, sed tantum quæstiones difficiles proponeret, quibus videbatur velle regem fatigare; sed cum ab Avito urgeretur, ut responderet ad antedicta, promittens se etiam responsurum ad ea quæ propotuerat, non potuit respondere ad unam de rationibus quæ fuerant a domno Avito propositæ, neque ullam pro defensione suæ partis allegare; sed tantum os suum in convitiis aperiebat, & dicebat catholicos esse præstigiatores, & colere multitudinem Deorum. Quod solum cum diceret, videretque rex confusionem suæ sectæ, surrexit de sua sede, dicens quod in crastinum responderet Bonifacius. Discesserunt ergo omnes episcopi: & quia adhuc dies non erat inclinata, iverunt simul cum ceteris catholicis ad basilicam domni Justi confitentes dominum quoniam bonus, & laudantes eum qui dederat illis talem victoriam de inimicis suis.

Sequenti vero die iterum ad regiam profecti cum his qui præcedenti aderant: cumque ingrederentur, invenerunt Aredium, qui eis persuadere volebat ut regrederentur; dicebat enim quod tales rixæ exasperabant animos multitudinis, & quod non poterat aliquid boni ex eis provenire, Sed domnus Stephanus, qui sciebat illum favere Arianis, ut gratiam regis consequeretur, licet fidem nostram profiteretur, respondit ei quod non timendum erat ne rixæ procederent ex inquisitione veritatis, & amore salutis fratrum suorum, imo nihil esse utilius ad jungendos animos in sancta amicitia, quam cognoscere apud quos esset veritas, quia ubicumque est, amabilis est, & professores ejus reddit amabiles.

Sessio 3. collationis.

Addidit insuper omnes hic veniisse secundum jussionem regis, contra quod responsum non est ausus Aredius amplius resilire. Ingressi sunt ergo, & cum rex eos vidisset, surrexit in occursum eorum, mediusque inter domnum Stephanum & domnum Avitum adhuc multa locutus est contra Francorum regem, quem dicebat sollicitare fratrem suum contra se. Sed cum responderent præfati episcopi, quod non esset melior via ineundi pacem, quam concordare in fide, & operam suam, si gratam haberet, pollicerentur pro tam sancto fœdere conciliando, nihil amplius locutus est, sed unusquisque locum, quem præcedenti die tenuerat, occupavit.

Cum itaque sedissent, domnus Avitus tam lucide probavit, quod catholici non plures Deos adorabant; ut sapientiam ejus tam catholici quam adversatii cum stupore mirarentur. Id autem fecit ut responderet conviciis quæ Bonifacius in nostram fidem jecerat. Postquam ergo conticuit, ut locum daret responsionibus Bonifacii, nihil aliud potuit ille dicere, quam quod præcedenti die fecerat, & conviciis addens convicia, tanto impetu clamabat, ut præ raucitate non posset amplius loqui, & quasi suffocaretur.

Confusione & pudore suffusi sunt Arianipi.

Quod cum rex vidisset & satis diu expectasset, tandem surrexit vultu indignationem prætendens contra Bonifacium. Tunc domnus Avitus dixit ad regem: si sublimitas vestra vellet jubere ut hi responderent propositionibus nostris, ut posset judicare quænam fides esset retinenda. Sed nihil rex respondit, neque ceteri Ariani qui erant cum illo; adeo stupefacti erant de doctrina & sapientia domni Aviti. Qui cum videret eorum silentium subjunxit: si vestri non possunt respondere rationibus nostris, quid obstat, cur non omnes simul conveniamus in eadem fide? Tunc murmurantibus illis, de sua fide securus in domino addidit: Si rationes nostræ non possunt illos convincere, non dubito quin Deus fidem nostram miraculo confirmet; jubeat sublimitas vestras ut tam illi quam nos eamus ad sepulcrum hominis Dei Justi, & interrogemus illum de nostra fide, similiter &

Urget eos Avitus.

Boni-

Boniſacius de ſua, & dominus pronunciabit per os ſervi ſui in quibus complaceat. Rex attonitus annuere videbatur: ſed inclamare cœperunt Ariani, & dicere ſe pro fide ſua manifeſtanda facere nolle ut fecerat Saul, & ideo maledictus fuerat; aut recurrere ad incantationes & illicita, ſufficere ſibi ſe habere ſcripturam, quæ ſit fortior omnibus præſtigiis, & hæc ſemper repetentes, & boantes potius quam vociferantes; rex qui jam ſurrexerat accipiens per manus domnum Stephanum & domnum Avitum duxit eos uſque ad cubiculum ſuum, & cum intraret amplexus eſt eos, dicens ut orarent pro eo. Cognoverunt quidem illi perplexitatem & anguſtias cordis ejus, ſed quia pater eum non traxerat, non potuit venire ad Filium, ut veritas impleretur: *Non eſt volentis, neque feſtinantis, ſed miſerentis Dei.* Ex ea die plurimi Ariani ad pœnitentiam venerunt, & poſt aliquot dies baptizati fuerunt: & magnificavit dominus fidem noſtram per interceſſionem domni Juſti in conſpectu omnium. *Rom. 9*

Blande rex eſt amplexatus epiſcopos Stephanum & Avitum.

SYNODUS ROMANA II.

ANNO CHRISTI 500.

ANNO CHRISTI 500

HABITA ANNO DOMINI D.

In qua CXV. epiſcopi Symmachum ab objecto crimine abſolverunt, atque Petrum Altinenſem epiſcopum deputatum viſitatorem condemnarunt.

[a] *Synodus Romana.*) Si quæ ſynodus ante ſequentem tertiam habita eſt Romæ, illam eſſe oportet, de qua Anaſtaſius in Symmacho paucis hæc ſcribit: *Eodem tempore beatus Symmachus congregavit epiſcopos centum quindecim, & facta ſynodo purgatur a crimine: & damnatur Petrus Altinas invaſor ſedis apoſtolicæ, & Laurentius Nucerinus, qui vivo Symmacho epiſcopo ſedes ejus pervaſerunt*, &c. Illuſtriſſimus cardinalis Baronius exiſtimat ſecundum & tertium concilium opinione vulgari Romæ ſub pontificatu Symmachi habita, actiones dumtaxat ſynodicas eſſe illius quartæ ſynodi Romanæ quæ Palmaris nominatur. Sed cum acta tertiæ & quartæ ſynodi diverſa conſulari nota ſignata reperiantur, diverſiſque menſibus celebrata notentur, a communi & antiquitus recepta ſententia non potui recedere. Recenſitæ ſeſſiones & actiones diverſæ in tertia ſynodo habitæ fuerunt. Prælocutio Symmachi coram ſynodo quarta, de rebus tertio concilio tractatis habita, id quod accuratiſſimus ſcriptor annalium intendit, apertiſſime demonſtraret, ſi non iidem prope epiſcopi utrique ſynodo interfuiſſent. *Fraternitas veſtra eccleſiaſticis legibus obſecuta*, inquit, *quæ erant ſtatuenda definivit*. Et recte. Præſentes enim aderant fere omnes illi, quibus auctoribus decretum illud promulgatum fuerat. Nulla igitur valde urgens affertur ratio, quæ me cogat fateri, tertiam ſynodum ſynodicam dumtaxat actionem eſſe quartæ ſynodi Palmaris; proinde ſi illa tertia vere tertia eſt, inter primam & tertiam hanc celebratam fuiſſe neceſſum eſt affirmare.

Cardinalis Baronii de hac ſynodo ſententia.

Observatio P. Antonii Pagi.

ad an. Chriſti 500, num. 6. & ſeqq.

Quæ narrat hoc anno Baronius geſta eſſe in ſecunda ſynodo Romana, pertinent ad annum quingenteſimum tertium, quo ſecundum ſchiſma adverſus Symmachum conflatum, & *IV. Synodus Romana, Palmaris* dicta, celebrata eſt, ut eo anno videbimus, ad quem ideo revocandum, quod hic narrat Baronius de Viſitatore a Theodorico Rege miſſo, qui epiſcoporum delicta cognoſceret. Quia vero non ſolum a Baronio, ſed etiam ab omnibus conciliorum collectoribus, aliiſque ſcriptoribus ordo Synodorum Romanarum ſub Symmacho præpoſtere digeſtus eſt; ad confuſionem vitandam, rectum hic earum ordinem ex Codice MS. bibliothecæ S. Victoris Pariſienſis, a quadringentis & amplius annis exarato, præponam, & ſuis locis ſolide confirmabo, ſingulis ſynodis annis, quibus habitæ ſuere, diſcuſſis.

In illo itaque codice Victorino poſt Decreta Symmachi papæ legitur hic titulus: *Incipiunt capitula prima ſynodi Romanæ ſub Symmacho.* Tum ſynodus his verbis inchoatur: *Poſt conſulatum Paulini V. C. Kal. Martii.* In fine ejusdem ſynodi habetur: *Explicit ſynodus prima Romana ſub Symmacho papa. Secunda deeſt.* Dehinc ibidem legitur: *Incipit tertia ſynodus Romana ſub Symmacho papa Flavio Avieno V. Cl. Juniore conſule. Sub die VIII. Iduum Novembrium*, &c. Quæ ſynodus his verbis clauditur: *Explicit tertia ſynodus Romana ſub Symmacho papa.* Sequitur quarta, cujus titulus: *Incipit quarta ſynodus habita Romæ Palmaris ſub Theodorico rege.* Synodi vero initium habet: *Rufo Magno, Fauſto Avieno, viris clariſſimis conſulibus ſub die Kalendarum Novembrium, ſancta ſynodus apud Urbem Romam*, &c. In fine legitur: *Explicit IV. ſynodus Romana ſub Symmacho.* Deinde ſequitur hic titulus: *Incipit præfatio Ennodii in libro ſequenti.* Poſtea: *Incipit liber Ennodii S. R. Eccleſiæ Diaconi contra obtrectatores IV. ſynodi habitæ Romæ Palmaris a Symmacho papa ſub Theodorico Rege.* Poſt quatuor illas ſynodos legitur: *Incipit actio quintæ ſynodi CCXVIII. epiſcoporum ſub Symmacho papa tempore Theoderici Regis.* Quæ recitata habetur hæc clauſula; *Explicit quinta ſynodus ſub Symmacho papa.* Denique *Incipit ſexta ſynodus Romana ſub Symmacho papa habita tempore Theoderici Regis.* Præterea in codice Colbertino num. 351. poſt primum concilium Romanum ſequitur alterum, his verbis inchoatum: *Flavio Avieno V. C. Juniore; ſub die VIII. Iduum Novemb. in Baſilica B. Petri*, &c. Eſt hæc tertia ſynodus Romana. Poſt illam legitur quarta *Rufo Magno Fauſto Avieno V. C. Conſ. ſub die Kalendarum Novembrium. Sancta ſynodus apud Urbem Romam*, &c. Hujus ſynodi titulus eſt, *quarta ſynodus habita Romæ Palmaris.* In codice MS. San. Germanenſi, num. XXV. tempore Caroli Magni exarato, poſt primam ſynodum Symmachianam ſequitur alia, cujus initium eſt: *Flavio Avieno V. C. Juniore ſub die VIII. Iduum Novemb.* &c. & poſt nomina epiſcoporum habetur: *Bene quidem fraternitas veſtra*, &c. poſt illam ſequitur: *Quarta ſynodus habita Romæ Palmaris.* Ejus initium eſt. *Sancta ſynodus*, &c. Deſunt in eo codice aliæ ſynodi Romanæ. In codice Colbertino, qui fuit Nicolai Fabri V. C. num. 1865. ſynodi Romanæ ſub Symmacho, hoc ordine deſcriptæ; *Reſidente Venerabili papa Symmacho*, uti ſupra pagina 229. Tum: *Bene quidem fraternitas veſtra*, &c. ut infra habetur *Avieno juniore V. Clariſſimo Conſule, ſub die octo Id. Novembris.* Deinde: *Dominis ſanctis & Venerabilibus*, &c. ut ibidem pag. 454. poſtea: *Cum ex diverſis Provinciis*, ut legitur infra pagina 447. Sequitur. *Incipit contentio epiſcoporum Ritio Magno Fauſto Evieno V. V. V. C. C. C. ſub die Kal. Novembrium. Sancta ſynodus apud Urbem Romanum glorioſiſſimi Regis Theoderici* &c. Denique ſequitur in eodem MS. epiſtola Symmachi data anno DXIII. cujus initium, *dilectiſſimo fratri Cæſario Symmachus*, &c. quæ integra recitatur ſupra pag. 212. Horum MSS. opera ſingulas Romanas ſub Symmacho papa ſynodos ſuis annis me redditurum ſpero.

De priori ſynodo Romana anno ſuperiori, quo ea habita, egimus. Eam Merlinus, aliique quidam conciliorum collectores *ſecundam* appellarunt, ſed evidenti errore, ut Baronius, Binius, paſſimque alii jam viderunt. Secundæ ſynodi acta ad nos non pervenere: ea tamen

camen curtenti tantum anno celebrata. Hæc *Laurentium* schismaticum, ut ecclesiam turbare desineret, Nuceriæ episcopum renunciavit: *Cum hujusmodi perturbatio*, inquit Theodorus Lect. lib. 2. *tres continuos annos in Urbe Roma perseveraſſet* (ab anno sc. CCCCXCVIII. quo Symmachus pontificatum adeptus est ad præsentem) *Theodoricus Afer, qui tum Romæ regnabat, quamvis secta esset Arianus, collecta tamen synodo, Symmacho quidem episcopatum Urbis Romæ confirmavit; Laurentium vero cujusdam Urbis, quæ Nuceria dicitur, episcopum constituit. Laurentius tamen haud quaquam quievit, sed episcopatum Urbis Romæ adhuc ambire non destitit. Quam ob causam eum deponi, & in exilium mitti curavit Symmachus. Atque hoc modo seditio consopita est.* Ubi, quæ post secundam hanc synodum contigere, uno tenore refert Theodorus, cujus verba exscripsit Theophanes ad annum Incarnat. secundum Alex. CCCCXCIII. Kalend. Septemb. hujus Christi anni inchoatum. Idem habet Nicephorus lib. 16. cap. 35. In textu tamen Græco Theodori non dicitur perturbationem *tres continuos annos* durasse, sed tantum fuisse τριῶν ἐνιαυτῶν, id est, *trium annorum*, qui etiam utrimque incompleti intelligendi. Quare locus ille male a Valesio in Latinum versus. Neque enim toto illo triennio *Laurentius* turbas cievit, cum synodo priori Romanæ, anno præcedenti coactæ, his verbis subscripserit: *Cælius Laurentius Archipresbyter tituli S. Praxedis his subscripsi, & consensi synodalibus constitutis, atque in hac me profiteor manere sententia.*

De hac secunda synodo Romana hæc Anastasius bibliothecarius habet: *Eodem tempore papa Symmachus congregavit synodum, & constituit Laurentium in Nucerina civitate episcopum intuitu misericordiæ.* Quia vero Anastasius annum rei gestæ non memorat, Baronius an. CCCCXCIX. num. X. laudatis his Anastasii verbis dicit, *Laurentium* in prima synodo Romana Nuceriæ creatum esse episcopum. Verum factum id post triennium a quo *Symmachus* pontificatum iniit, ut ex Theodoro Lectore, Theophane, & Nicephoro citatis mox ostendi. Dicit ibidem secundo Baronius, errare eundem Theodorum, qui hæc omnia *Theodorico* regi adscribit, & pontificatum Symmacho ab eodem confirmatum effutiit. At Theophanes & Nicephorus locis laudatis eodem plane modo ac Theodorus loquuntur, qui ideo benigne interpretandi sunt, quia enim synodus *Theoderici* regis jussione convocata fuerat, ii Symmachi confirmationem eidem Regi attribuunt. Dicit tertio Baronius, in ipsis actis nullam hujus rei mentionem haberi. Ubi loquitur Baronius de actis prioris synodi Romanæ; sed in iis sermo esse non potuit de re, quæ in secunda synodo Romana, cujus acta perire, peracta est. Ceterum *secunda synodus Romana* videtur hoc anno celebrata, antequam Theodoricus in Urbem adventaret; cum Anonymus Valesianus, cujus locum integrum supra retulimus, asserat Theodoricum Romam venisse, *facta pace*, Symmachum sc. inter & Laurentium. Ut hæc tantum de secunda synodo Romana a Baronio aliisque prætermissa innotescunt. Eam cum præsenti anno accurate connectit Hermannus Contractus ex editione Canisii, licet quota ordine fuerit, non exprimat.

[a] SYNODUS [b] ROMANA III. [c]

SUB SYMMACHO PAPA,

In causa ejusdem Symmachi congregata, anno domini DI. Avieno seniore & Pompejo consulibus.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE S. J.

Sirmondus in notis ad epist. 31. Aviti, Palmarem, hanc quæ sequitur, appellat, & recentiores arguit, qui palmaris nomen synodo alteri tribuunt, quæ Avieno juniore consule celebrata est.

Contuli cum MS. Cod. Lucensi 125. *Mansi.*

[b] *Leg. est ex cod. Just.*

(*a*) RUfo Magno, Fausto Avieno, viris clarissimis * consulibus sub die x. Kalendas Novembris * (*b*) sancta synodus apud urbem Romam [c] ex præcepto glorioſissimi regis Theodorici diversis e regionibus congregata in Christi nomine, dixit: Cum ex diversis provinciis ad urbem Romam convenire sacerdotes regia præcepisset auctoritas, ut de his quæ venerabili papæ Symmacho apostolicæ sedis præsuli ab adversariis ipsius dicebantur impingi, sanctum concilium judicaret legitime *, Liguriæ, Æmiliæ, vel Venetiarum episcopis (quos ad præsentiam principis (*c*) ipse itineris ductus attraxit) * consulendi regem incubuit necessitas, qua * hos voluisset ætate fractos, debilitate corporis invalidos (*d*) congregari. Respondit prætatus rex piissimus bonæ conversationis affectu, plura ad se de papæ Symmachi actibus horrenda fuisse perlata, & in synodo oportere (si vera esset inimicorum ejus objectio) judicatione constare. Memorati pontifices, quibus allegandi imminebat occasio, suggesserunt, ipsum, qui dicebatur impetitus, debuisse synodum convocare; scientes quia [d] ejus sedi primum Petri apostoli meritum vel principatus, * deinde secuta jussionem domini conciliorum venerandorum auctoritas (*e*) ei singularem in ecclesiis tradidit potestatem, nec antedictæ sedis antistitem * minorum subjacuisse judicio, in propositione simili, facile forma aliqua testaretur. Sed potentissimus princeps, ipsum quoque papam in colligenda synodo voluntatem suam literis demonstrasse significavit: unde [e] a mansuetudine ejus paginæ postulatæ sunt, quas ab eo directas constabat, hasque dari sacerdotibus sine tarditate constituit, & quidquid in eodem negotio actum est, scriptis Romam ex diversis terrarum vel regionum partibus, Dei prosecutione præventum est. Et dum in venerabili collectione (*f*) sermo de incipiendo haberetur negotio, prout poscebat causæ tractatus, sanctus papa Symmachus basilicam Julii, in qua * pontificum erat congregatio, (prout habuit cura cœlestis) ingressus est, & de evocatione synodali clementissimo regi gratias retulit, & rem desiderii sui evenisse testatus est. Causa ergo

[b] hoc adverbium abest in c. Just. & in cod. can. ecclesiæ Romanæ edito 1525. & 1609.

[c] *al.* consulimus regem quæ causa nos voluisset debilitate corporis invalidos congregari.

[d] causa Sedis Romanæ auctoritas singularis in ecclesia.

* proinde secura

* inimicorum

* tunc

1 Hanc synodum P. Jacobus Sirmondus Palmarem appellat, & Mss. Isidorus in sua collectione Synodum IV. Romanam. In duabus Collectionibus Mss. Dionysii Exigui quæ asservantur in Biblioth. Collegii Parisiensis Soc. Jesu, hoc habetur initium: *Rufio Magno Fausto Avieno V. C. Cos. sub die Kalendarum Novembrium, quarta synodus habita Roma palmaris. Sancta Synodus apud urbem Romam &c.* Hujus concilii in Bibl. Collegii Paris. Soc. Jesu exemplaria sunt mss. pervetusta quatuor. *Harduinus.*

2 Hæc est synodus Romana Symmachi IV. Palmaris, habita anno Christi 503. ut probat Pagius, cujus observationem appositimus ad finem hujus Concilii.

(*a*) Rufio. (*b*) quarta Synodus habita Romæ Palmaris. (*c*) spes.
(*d*) *addit* causa. (*e*) *deest* ei. (*f*) *Deest* sermo.

ergo de ſacerdotum animis (quæ de concilio nondum firmato triſtitiam miniſtrabat) abſciſſa eſt: auctoritatem ordinis corrigendi, ſicut poſcebant eccleſiaſtica ſtatuta, in omnium qui ibidem convenerant epiſcoporum præſentia, * ſe dare profeſſus eſt, ſperans ut viſitator, qui contra religionem, contra ſtatuta veterum, vel contra regulas majorum, a parte cleri vel ab aliquibus laicis fuerat poſtulatus, ex ordinatione antiſtitum, ſicut decebat ſanctum propoſitum, prima fronte cederet: & omnia quæ per ſuggeſtiones inimicorum ſuorum amiſerat, poteſtati ejus legaliter ab honorabili concilio redintegrarentur ſeu redderentur: & tanti loci præſul (*a*) regulariter prius ſtatui priſtino redderetur; & tunc, (*b*) non ante, veniret ad cauſam: & ſi ita recte videretur, accuſantium propoſitionibus reſponderet. Digna res viſa eſt [1] maximo ſacerdotum numero, quæ mereretur effectum: decernere tamen aliquid ſynodus ſine regia notitia non præſumpſit. Sed ſuggeſtio * juſta per legatorum negligentiam non meruit ſecundum vota reſponſum. Juſſus eſt * regis præceptionibus papa Symmachus ante patrimonii vel eccleſiarum (quas amiſerat) receptionem, cum impugnatoribus ſuis in diſceptatione confligere, qui poteſtatis ſuæ privilegia, & quæ pro conſcientiæ (quantum juſte æſtimamus) (*c*) emundatione ſubmiſerat, nec hac voluit vice reſumere. Sed dum eſſet ſynodus in Jeruſalem baſilica Seſſoriani palatii conſtituta, aliquibus ſacerdotibus viſum eſt, ut libellus, quem accuſatores paraverant, qui quotidie ſeditionibus * appellabant, ſuſciperetur a ſynodo. In quo ſuſcepto * duo erant, quæ vel veritati inimica eſſent, vel ipſi (quantum oſtenditur *) (*d*) eccleſiaſtico propoſito repugnarent. Unum, quia dicebant crimina memorati ſuperius Symmachi papæ apud regiam conſtitiſſe notitiam, quod falſum eſſe * declaravit. Non enim quaſi novam cauſam audientiæ commiſiſſet, ſi ejus * conſcientiam convictam de errore, ſolam ſciret expectare ſententiam. Aliud, quod per ſervos de his quæ obiiciebant ſe eum loquebantur poſſe convincere: addentes, ut ipſe mancipia traderet, quibus (quantum illi aſſerebant) poſſet in judicatione ſuperari. Quæ res canonibus & ipſis publicis erat legibus inimica, cum patrum ſtatuta ſanxiſſent, ut quos ad accuſationem leges ſæculi non admittunt, iis dicendi in cognitione, vel * accuſandi aliquid, deneganda eſſet licentia. Et dum inter iſta, quæ eſſent facienda tractabatur, [f] præfatus papa, ut cauſam diceret, occurrebat. Qui veniens, [g] ab irruentibus turbis æmulorum ſuorum ita tractatus eſt, ut multis presbyteris, qui cum ipſo * erant, per cædem ipſam mortis fuiſſet occaſio; quod probant recentium adhuc veſtigia vulnerum, niſi illuſtris vir comes * Aligernus & ſublimes viri Gudila & Vedeulfus, majores domus regiæ, proſpexiſſent: quos ſecum, unde egreſſus fuerat, ad beati Petri apoſtoli ſepta convexerat. His ita actis, & rebus varia confuſione turbatis iterum nos ad juſtitiam contulimus principalem, ſcientes, divinitate propitia, regere dominum, quem ad Italiæ gubernacula ipſe providerat: cujus manſuetudini

A omnia per relationis ſeriem (ſicut res poſcebat) ingeſſimus; intimantes etiam, ſæpe nominatum papam poſt cædem, cui ſubjacuerat cum ſuis, ſi voluntatem rurſum haberet exeundi ad judicium, fuiſſe commonitum: ſed allegaſſe eum per directos epiſcopos, (*e*) nominatis canonibus ſe ceſſiſſe, affectu purgationis ſuæ culmen humilians, qui tantis periculis pene fuiſſet oppreſſus: dominum regem habere quod vellet jus faciendi, (*f*) ſed interim juſtitiæ * renitentem, ſtatutis canonibus non poſſe compelli. Ad hæc ſereniſſimus rex taliter (Deo aſpirante) reſpondit; in ſynodali eſſe arbitrio, in tanto negotio ſequenda præſcribere, nec aliquid ad ſe præter reverentiam de eccleſiaſticis negotiis pertinere, B committens etiam poteſtati pontificum, ut ſive propoſitum vellent audire negotium, ſive nollent, quod magis putarent utile, deliberarent, dummodo venerandi proviſione concilii pax in civitate Romana Chriſtianis omnibus redderetur. * Quæ cum juſte offerrentur, Dei mandata complentes, Italiæ ſuum dedimus rectorem, agnoſcentes nullum nobis laborem alium remanſiſſe, niſi ut diſſidentes cum humilitate propoſiti noſtri ad concordiam hortaremur: quia unum tantæ rei reſtabat, unde Deo * placeremus, ſcilicet, ut [h] ſancti * principis voluntate invitaremus ſenatum ampliſſimum, quali oportuit legatione deſtinata, monentes & inſtruentes, cauſas Dei ipſius judicio eſſe com- C mittendas, qui valet corpus occidere, & animam mittere in gehennam: qui dicit: *Mihi vindictam, & ego retribuam*: apud quem conſcientia nuda eſt: cui non abſconduntur occulta. Cogitare prudentes viros oportere, quanta inconvenienter & præjudicialiter in hujus negotii principio contigiſſent: & nos viam (*g*) per quam ipſi vocabant remiſſionem, peccatis non aperire, ſed claudere; qui, quod dicebatur, majori judici ſervamus, inſtruentes eos, quia per nos illis Chriſtus innotuit, non eſſe ovium lupi inſidias prævidere, ſed (*b*) paſtoris: maxime quia in cauſa præfata multos, qui ſe dedignabantur agnoſcere, & Deo ſatisfacere, error involverat. Et quia non * poterant plura ſub hac D occaſione eccleſiæ membra diſpergi, ſed magis per manſuetudinem ſuſtineri, ſicut boni nos operis Paulus magiſter inſtruxerat, dicens *ſanandos eſſe plurimos per patientiam & doctrinam*. Et * quicumque putantur rei, & gravibus peccatis involuti, (quamvis nullus eſt qui delicto careat, ſicut Joannes teſtatur apoſtolus: *Si dicam quia peccatum non habeo, mendax ſum*) hos tamen magis preſſuris hominum * ſuſtentari & perterreri, haſque paſſiones judicio divino ſuſpendi, maxime cum illa quæ præmiſimus inter alia de auctoritate ſedis obſtarent: quia quod * poſſeſſor ejus quondam beatus Petrus meruit, in nobilitatem * poſſeſſionis acceſſit, & claritatem veterem vobis dat de Chriſti do- E te rectoribus, clamans ſcriptum eſſe per prophetam ex perſona Dei: *Numquid non valet manus mea ad conſumendum eos qui ervaverunt?* Hæc eadem ſæpiſſime ſicut oportuit commonentes, ut ab iſta intentione diſcederent, & factum noſtrum, quod Deus inſpiraverat, juxta mandatum principis non diſcuterent, ſed

ſeque-

* renitentes, Diſt 17. c. Concilia §. ad hæc. Inſigne dictum regis de cauſis eccleſiaſticis

* Quæ cum juſte offertur Dei mandata complentur. Italiæ ſuadere rectorem

* pareremus

* ante principis voluntatem

* oportebat

2. Tim. 1.

* qui computantur rei,

1. Joan. 1.

* funeſtari

* præceſſor poſſeſſoris, al. ſucceſſoris

Iſa 50.

---

1 Epiſcoporum 115. Liber Pontificalis. *Harduinus.*

(*a*) *legaliter.* (*b*) Deeſt *non ante.* (*c*) *emendatione.* (*d*) *conventui vel.*
(*e*) *mandatis canonibus ſibi conceſſiſſe.* (*f*) *ſe.* (*g*) *per hanc.*
(*b*) *a paſtoribus,*

iſtorem quidem rex, poteſtate abuſus it ſeditionibus occurret, Petrum Altinatem epiſcopum, eccleſiæ Romanæ dederat. a ſe datam

* iſta regiis

* intendebant. libello

* conventui

* perclaruit.

* conſcientia convicta de errore, ſolam ſe ſciret

3. quæſt. 4. & 5. per totum.

* aſſequendi

* ierant,

* Aligenus

sequerentur, sicut decebat ecclesiæ filios : nec sub hac intermissione contenderent, & crescerent ecclesiæ detrimenta: quæ res poscebat cum festinatione succurri, & nobis hujus celeritatis, & illis obedientiæ necessitas imminebat, maxime cum omnem pene plebem cernamus ejus communioni indissociabiliter adhæsisse, cujus * vos non modica cura stimulabat, ne in aliquo laberetur errore. Quibus allegatis, cum Dei nostri obtestatione decernimus, harum necessitatum vel * religionum consideratione adstricti, & cœlesti inspiratione perpensis omnibus, quæ in causa erant, secretis: ut Symmachus papa sedis apostolicæ præsul, ab hujusmodi propositionibus impetitus, quantum ad homines respicit, (quia totum causis obsistentibus superius designatis constat arbitrio divino fuisse dimissum) sit immunis & liber, & Christianæ plebi, sine aliqua de * objectis * oblatione, in omnibus ecclesiis suis, ad jus sedis suæ pertinentibus, tradat divina mysteria: quia eum ob impugnatorum suorum impetitionem, propter (*a*) superius designatas causas, obligari non potuisse cognovimus. Unde secundum principalia præcepta, quæ nostræ hoc tribuunt potestati, ei, quidquid ecclesiastici intra sacram urbem Romam, vel foris juris est, reformamus : totamque causam Dei judicio reservantes, universos hortamur, ut sacram communionem (sicut res postulat) ab eo percipiant, & Dei & animarum suarum meminerint, quia ipse & amator pacis est, & ipse pax est, qui monet: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis:* & in quacumque civitate pacem esse, confirmandam affirmans, beatos esse dicit pacificos. Hæc quicumque ex institutione nostra (quod non æstimamus) vel non * admittit, vel retractari posse crediderit, videat, quia in divino judicio contemptus sui rationem est (sicut de Deo confidimus) redditurus. De clericis memorati papæ, qui ab episcopo suo ante tempus aliquod contra regulas discesserunt, & schisma fecerunt, hoc fieri decrevimus, ut eos satisfacientes episcopo suo, misericordia subsequatur, & officiis ecclesiasticis se gaudeant restitui: quia dominus & redemptor noster oves perditas ab errore lætatur inventas, & super * profugum filium paternam liberalitatem cœlestis * mediator accommodat. Quisquis vero clericorum, post hanc formam a nobis * prolatam, quocumque sacrato Deo loco in ecclesia Romana missas celebrare præsumpserit, præter conscientiam papæ Symmachi, dum vivit, statutis canonicis velut schismaticus percellatur. Ista sufficiat nunc cum Dei notitia nos sincere protulisse.

* 108 — * religiosorum — Papa judicio Dei subditus est, non hominum. — * abiectis — * oblatione — Per principalia præcepta notatur principis voluntas seu jussio. — *Joan.* 14. — *Matth.* 10. — * admittit — * prodigum — * mediator — * prolatam

SUBSCRIPTIO EPISCOPORUM.

[1] Laurentius episcopus ecclesiæ Mediolanensis huic statuto nostro, in quo totam causam Dei judicio commisimus subscripsi.

Petrus episcopus ecclesiæ Ravennatis huic statuto nostro, in quo totam causam Dei judicio commisimus, subscripsi.

* Felix [1] Interamnensis.
* Bonifacius * Aquævivensis.
Maximus Bleranus.
Æmilianus * Vercellensis. (*b*)
Maximus Ticinensis.
Cassianus Mutinensis.
Gerontius * (*c*) Fidenas.
Stephanus Venusinus.
Laurentius (*d*) * Bojanensis. [2]
Fortunatus Fulginas.
Mercurius Sutrinus.
Stephanus Neapolitanus.
(*e*) Hilarius Tempsanus.
(*f*) Maximianus Perusinus.
Innocentius Ferentinas.
Concordius Mesenas.
Vitalis Fundanus.
Castus (*g*) * Pratensis. [3]
[4] Aristus (*h*) Ostiensis.
Martyrius Terracinensis.
Victor Lunensis.
Asterius Aquinas.
Chrysogonus Albanensis.
Amantius Potentinus.
Romanus * Nomentanus.
Ursus Reatinus.
Crescentius Tudertinus.
Innocentius * Mevanas.
Joannes Spoletanus.
Eustasius Cremonensis.
Laurentius Bergomas.
Eucarpus (*i*) * Messanensis.
Rufentius (*k*) Egnatinus.
Serenus Nolanus.
Martianus (*l*) Æsinus.
Eutychius Tranensis.
Fortunatus Anagninus.
Paschasius (*m*) * Vulternensis.
Innocentius Forosempronienſis.
Felix Nepesinus.
Hilarius (*n*) * Cupersanensis. [5]
Innocentius [6] Triferninus (*o*)
Severinus Tyndaritanus.
Silvanus Veliterninus.
Sebastianus Soranus.
Mercurius Gabinas.
Felix Atellanus.
Rusticus Buxentinus.
Propinquus * Trebiensis.
Adeodatus Formianus.
Bonifacius [7] Camerinensis.
Justus Signanus.
Vindemius Antiatinus.
Augustus Liparitanus.
Valentinus Amiterninus.
Fortunatus Sueſſanus.
Jocundus Augustanus.
(*p*) * Trigidius Taurinas.
(*q*) Viticanus * Callienſis.

* Alium ord. leges in cod. ecclesiæ Rom. — * Benignus — * Aquilejensis. — * Suranus — * Ficuclensis. — * Boensis — * Promensis. — * Numentanus. — * Mibanas. — * Merosape. — * Vulturnensis. — * Ieptanensis. — * Tigridius — * Celenensis

To-

---

1 Hunc ordinem habet collectio nostra gemina Mss. Dionisii Exigui. *Hard.*
2 Dionys. *Boenensis*. Hard. 3 Dionys. *Portunensis*. Hard. 4 Dionys. *Arister.* Hard.
5 Dionys. *Hilarus Tempnensis*. Hard. 6 Dionys. *Tifernorum Tiberinorum*. Hard.
7 Dionys. *Camaritanus*. Hard.
(*a*) *Super id.*
(*b*) Hunc fere ipsum ordinem tenet Lucens. Codex in quo tamen Æmilianus est episcopus Suranus non Vercellensis. (*c*) *Ficuclensis.* (*d*) *Boensis.*
(*e*) *Hilarus* (*f*) *Maximilianus.* (*g*) *Portuensis.* (*h*) *Astensis.*
(*i*) *Mœsape.* (*k*) *Agnatinus.* (*l*) *Ecanus.* (*m*) *Vulturnensis.*
(*n*) *Tempranensis.* (*o*) *Tifernorum Tiberinorum.* (*p*) *Nigridius*
(*q*) *Batiganus Celentensis.*

Joannes Riminensis.
(a) Proculeianus Sepinas.
Candidus Tiburtinus.
Aprilius Lateranensis.
Asellus Populonienſis.
Memor Canusinus.
(b) [1] Callonicus Foroclodiensis.
Elpidius Volaterranus.
* Tarritanus. Joannes * Thuritanus.
Adeodatus Silvæ candidæ.
* Venerius Pallensis. * Venerus Polensis. [2]
Rogatus Tauromenitanus.
Servusdei Veronensis.
Probus Camerinensis.
* Antonini. Dulcitius Episcopus S. Anthimi *.

NOTÆ SEVERINI BINII.

An synodus hæc tantum actio sit alterius?

a *Synodus Romana III.*) Illustrissimus cardin. Baronius anno 502. num. 1. 4. 21. & 22. hanc synodum, quod supra etiam dixi, synodicam actionem synodi Palmaris esse arbitratur, ideo quod utraque eadem consulari nota consignetur: quodque Symmachus papa synodum allocutus, *Bene*, inquit, *fraternitas vestra, quæ erant definienda definivit*. Quæ cum parum urgeant, visum mihi fuit hac in re a communi sententia nequaquam esse recedendum. Acta Palmaris synodi consulatum Avieni junioris expresserunt, ut eam a tertia sub Avieno seniore consule celebrato distinguerent. Quid quod utriusque Avieni diversa prænomina idem apertissime demonstrent? Senior Fausti, junior Flaviani prænomen habet. Dubium itaque nullum est, quin diversæ consulares notæ, diversitatem synodorum non obscure indicent. Vide rationes plures infra in notis Palmaris.

Acta depravata fuere.

b *Rufo Magno.*) Cassiodorus & Marcellinus Pompejum ejus collegam recensent. Acta cum depravata esse reperiantur, ex codice Cresconiano antiquitus scripto, quantum licuit, emendata sunt.

Schismaticorum violentia & furor.

c *Ex præcepto gloriosissimi regis Theodorici.*) Cum ecclesiæ Romanæ præsentia Theodorici regis aliquantisper quievisset, ea schismaticorum spe, quod favore principis Symmachum papam falsis calumniis circumventum deponendum speraſſent, tandem ubi regem æqui amantissimum nihil de causa Symmachi decernere, sed ex sententia episcoporum qui convenerant definire velle cognovissent, furore perciti, ad violentiam conversi, cædibus omnia miscere sunt ingressi. Interea vero rex Theodoricus, interpellatione catholicorum & aliorum, qui erant in urbe, Symmacho faventium senatorum, de cogenda synodo cogitat. Cum vero sciret non esse suarum partium orthodoxos antistites ad synodum convocare, sibi nihil plus æquo tribuens, regia via incedens, more majorum, ipsius Symmachi papæ auctoritate id perficiendum curavit, & ab ipso pontifice literas ea de re dari voluit ac præcepit. Hæc ita se habere, non tantum constat ex actis synodalibus, verum etiam ex illis Theodorici aliorumque episcoporum literis, quæ in hac causa ultro citroque transmissæ fuerunt, quas a Nicolao Fabro Parisiensi acceptas dignissimas esse judicavi quæ hoc loco maxime congruo huic operi inserantur.

PRÆCEPTIO QUÆ MISSA EST PER GERMANUM ET CAROSUM episcopos.

Laurentio Mediolan. Marcellino Aquilejens. Petro Ravennati.

Dominis sanctis & venerabilibus patribus, Laurentio, Marcellino, & Petro, & cunctis episcopis in Urbe residentibus, Theodericus rex.

VOs quidem rem feciſtis proposito congruentem, nos potius de reditu vestro secundo consulere, quam indictum concilium alienæ facilitatis imitatione deserere; ne discedentibus universis sub manifesta deserti dispositione judicii A major urbem regiam seditiosis motibus turba concuteret. Sed non optavimus commisisse, sanctæ congregationis examinis sub hac protrahi dilatione negotium, nec universitatis animos gravius præjudicio pendere suspensos. Quia nec tranquillitati urbis definitionis mora, nec sacerdotali proposito sententia potest convenire discordiæ. Molesta igitur accepta confusione, quæ nata est, ceterorumque discessu, qui propter turbam quæ aut ausu aut vitio aliquorum contigit, iterata quæ cœperunt reliquere judicia: (Qui tamen, si quid dixerit, potius cogitassent exemplo vestro in urbe residere, exspectantes de his quæ illic facta de nostræ providentiæ ordinatione remedium:) Cum in B multas se vias cogitatio nostra disperserit, ad hunc se tramitem consilii cura convertit; ut rursum ad Kalendas Septembris diem, eumdem censuerimus sacerdotum numerum convenire, qui dudum fuerat convocatus. Ergo ingravatis sanctitatem vestram reliquorum præsentiam convenit opperiri, ut compresso tumultu & dissensione submota, quæ ab omnibus orta est ab omnibus causa peragatur. Nam Ravennam, quemadmodum speratis, non putavimus revocandum esse concilium, dum aliorum labore, aliorum permovemur ætate, parati ut nisi secundo conventu causæ finem judicium synodale posuerit juxta desiderium vestrum, quo nos poscitis esse præsentes; occu- C pationibus nostris Romæ quietis amori postpositis, nos potius Romam Deo auctore veniamus: ut præsentibus saltem nobis citra confusionem atque discordiam, secundum Dei timorem tanta causa terminum sortiatur. Ut non diutius urbs regia turbarum tempestate fatigetur, sed vestri æquitate judicii redeat ad quietem. Ne mora vobis videatur onerosa, fas est vestræ æstimare providentiæ, si commodo sit, aut sub nostrorum temporum tranquillitate tolerandum, solitumve in aliqua definitione concilio sub incerto ecclesiam, sub hoc certamine Romanam perdere civitatem. *Alia manu*. Orate pro nobis, domini ac venerabiles patres. Datum sub die VI. Idus Augusti. Rufo Ma- D gno, Fausto Avieno V. C. Cos. * * Anno Chr. 501.

SENATUS VEL MARCELLINI EPISCOPI CUM CETERIS,

Et alia præceptio, quæ data est per Majorem domus regis.

PRÆCEPTIO REGIS IV. MISSA AD SYNODUM.

Fl. Theodericus rex universis episcopis ad synodum convocatis.

E ROmanæ ecclesiæ pacem, episcopo Symmacho criminosis propositionibus impetito, sub ea quam cernitis confusione turbæ, quemadmodum magis potuit providentia nostra consulere, quam ut juxta petitionem Senatus & cleri, ad congregandos ex diversis provinciis causam revocare antistites, & de religiosæ sanctione personæ sanctum facere judicare concilium? In

1 Lege, *Colonius*, ut anno 499. & 504. vel, *Colonicus*, ut anno 502. *Hard.*
2 Dionys. *Venerius Pallenensis*. Hard.
3 Hæ præceptiones regiæ antecedunt Synodum IV. palmarem. Eas, cum prius mendis essent inquinatissimæ, emendatas ad Collectionem MS. Canonum in Bibl. Paris. Soc. Jesu damus ex Harduino.
(a) *Proclejanus* (b) *Colonicus*.

In oculis sunt dudum ad universam synodum destinata, & conscientiæ nostræ adstipulantur oracula, quibus solius integritatis affectu hoc jus pontificibus commisimus evocatis, ut sub synodalis æquitate sententiæ, aut propter objecta convictus, reatui subjaceret. Post hujusmodi constituta, quis finem tanto dandum dubitarit esse negotio? quis de tam numeroso concilio sacerdotum magis nasci crediderit confusionis ambiguum? quid profuit * sine vi tam de prolixo itinere cetera ad nos imposuisse negotia? quid tantarum ecclesiarum absentibus sacerdotibus fuisse suspensum? quid supererit reliquum, si de tanto exitu non datur * impetrare conventum? Sed transacta sufficiant, quæ ad hoc tantum in memoriam satis est revocare, quod desinant. Bona est præteritorum recordatio: si quæ displicent, secuta cura correptionis emendet. Non saltem discedentibus aliquibus dilatoque negotio ad secundæ congregationis venientis repetita judicia, pro fide, pro innocentia, pro æquitate concordis, remotis studiis aliquibus dissentiat integritas. Hoc petitione nostra Romanæ confertur civitati, ut sacerdotali consideratione proposito delegato terminum detis sine contentione negotio; scientes examen vestrum de his, securum esse judicium. Cogitate matrem confusionis esse discordiam, & quemadmodum consensu dubia solidantur, ita etiam firma dissensione dissolvi. Numquid laboriosa, numquid conscientiæ vestræ gravia, numquid inimica proposito ab antistibus suis pacem poscit ecclesia; & ab his quibus per rationem professionis vestræ cura debeat esse propensior, fidem tumultuosam expectat? Intentio est vobis servandæ justitiæ in cognitione: libertas remotis omnibus occasionibus integra sit vestræ voluntatis: objectorum criminum causa examinate judicium: dummodo studiosa certamina defendi amore, & omne confusionis amputetur ambiguum: maxime cum hanc vobis pro religionis reverentia, consideratione justitiæ nostræ, oracula tribuant facultatem, ut sicut vobis est inquirendæ in hoc negotio voluntas & cura veritatis, personis illic omnibus constitutis, per quas potest fides rerum, quæsita præstare, vos noveritis, & Deus, quid in ipsa causa judicare debeatis, pacem modis omnibus clero, Senatui & Romano populo post judicium reddituri: ne qua turbatio, nulla discordia in civitate remaneat. Si vero vultis ut quod propositum est, transeat sine discussione judicium; vos sciatis, & Deus, qualiter ordinetis: dummodo pax clero, Senatui, populoque Romano sub vestra ordinatione reddatur. Ecce coram Deo & hominibus arbitrio vestro committentes universa, conscientiam nostram, sicut decebat, absolvimus. Tantum est sub justa ordinatione rem fuisse finitam, & unitatem redditam discedentibus incidet. Neque enim tolerabile est ob hanc negligentiam regiæ civitatis amorem quo tenemur admitti, aut rebus omnibus Deo auctore pacatis sola tranquillitate erigi, & in media urbe confundi, ut desideratur civilitas in * archilatiora, quæ est sub hostium vicinitatis cura. Et ne quid omisisse videamur, cum necessariam credideritis episcopi Symmachi in cognitione præsentiam, Gudilam & Bedeulphum sublimes viros, Majores domus nostræ, quos de præsente misimus * cum Conzatriensi: ne quid dubitationis habeat jussio nostra, sacramenta præstabunt satisfacturi designato episcopo, quemadmodum æstimaverit ordinatio vestra: sufficerit, ut vocatus ad concilium, citra Urbem & molestiæ metu securus occurrat. Orate pro me, domini sancti & venerabiles patres. Datum est sub die VI. Kalendas Septembris, Ravenna. Regnante suprascripto feliciter: Rufino Avieno Fausto V. C. Cos.

Relatio episcoporum ad Regem.

Agimus Deo gratias, qui regum corda pietatis suæ manu & gubernat & temperat, quando ab ipso venit quod clementia vestra ex amore suo præceptis ad nos moderatissimis per Majores domus Gudilam & Bedeulphum sublimes vestros missis ostendit. Sic enim mansuetos principes cæli Dominus fecit esse quos diligit; & propitiata divinitas, eos in causis omnibus mandatis suis ordinat obedire: quod scriptum est, dicente Deo: *Sine me nihil potestis facere*: quod utique boni intelligendum est. Ideoque nostro toto affectu & obsequio jussioni vestræ parere voluimus: & ad Papam, qui impetebatur, quater cum sacerdotes nostros ex secunda synodo direximus, ut ad judicium conveniret. Sed occurrere se audentiæ nostræ penitus non posse statuit, mandans: Primum ad conventum vestrum, quando Romæ venistis, sine aliqua dubitatione properavi, & privilegia mea voluntati regiæ submisit, & auctoritatem synodi dedi: sicut habet ecclesiastica disciplina, restaurationem ecclesiarum regulariter popposci: sed nullus mihi a vobis effectus est. Deinde cum venirem cum clero meo, crudeliter mactatus sum. Ulterius me vestro examini non committo: in potestate Dei est, & domini regis, quid de me deliberet ordinare. Post episcopos tamen ei Majorem domus vestræ illustrem virum Arigernum direximus, cui quid responsi dederit sua suggestione renuntiat: & intimamus tamen serenissimo domno, quia nobis quid possimus facere non remansit, nec invitum ad disceptationem nostram adducere possumus. Ipsi per canones appellationes omnium episcoporum commissæ sunt; & cum ipse appellat, ecquid faciendum? cum nec in absentem valeamus ferre sententiam, nec contumacis locum deputare, qui se judicibus occurrisse præclamat; maxime quia res nova est, & pontificem sedis istius apud nos audiri, nullum constat exemplum. Voluimus quod restabat pacem juxta præceptum & voluntatem vestram reddere civitati, quæ res & proposito nostro amica est, & beatitudini vestrorum temporum congruebat. Quia confusione tantæ civitatis & gemimus, & horrescimus: ad amplissimum Senatum collegasque nostros secundo direximus, orantes ex verbis Apostoli, qui monet: *Quod ex vobis est, cum omnibus pacem habentes: non vosmetipsos vindicantes, carissimi, sed date locum iræ. Scriptum est etiam: Mihi vindictam, ego retribuam, dicit Dominus.* Nec admonitioni clericorum defuimus, quibus regulariter volumus subvenire. Quia etiam salutare monitum contempserunt; ideo vestri erit imperii nutu Dei respicere ecclesiæ redintegrationem, Romanæ civitatis, & provinciarum quietem. Nunc rogamus, ut infirmitatibus & * & deunitatis nostræ, quemadmodum pii domini, succurratis; quoniam calliditati sæculari sacerdotum simplicitas non sufficit, & jam diutius

* *Locus in mss. immeditabilis.*

* *Forte* impetrare.

* *Locus sine ope aliorum codicum insanabilis.*

* *mss* cum illum Com. Arierno.

Forte, cum illustri Comite Arierno.

Verba Symmachi Papæ.

Rom. 12.

* *Forte*, indemnitati.

tius noſtrorum mortes, & pericula propriarum patì non poſſumus: ſed concedite nobis optatiſſimo præcepto veſtro, ut ad eccleſias noſtras liceat nos reverti, quia poſt hæc quæ ſuggeſſimus, nihil eſt quod a nobis poſſit ordinari. *Et alia manu:* Optamus vobis ſalutem, domine princeps.

Præceptio Regis.

Flavius Theudericus rex, univerſis epiſcopis ad ſynodum convocatis.

DEcuerat quidem beatitudinem veſtram divinæ conſiderationis reverentia exortum jam finiſſe negotium: ut vobis ordinantibus ſubmoveri potuiſſet de tanta civitate confuſio: maxime cum prætentis affectibus juſſerimus, quemadmodum veſtrum viſum fuiſſet arbitrium, memoratum vos terminare debere certamen; dummodo ſub juſta ordinatione finitum, diſſentientes unitati & concordiæ redderentur. Quam miramur denuo fuiſſe conſultum: cum ſi nos de præſenti ante voluiſſemus judicare negotio, habito cum proceribus noſtris de inquirenda veritate tractatu, Deo auſpice, potuiſſemus invenire juſtitiam, quæ nec præſenti ſæculo, nec futuræ forſitan diſplicere potuiſſet ætati? Sed quia non noſtrum judicavimus de eccleſiaſticis aliquid cenſere negotiis: ideo vos de diverſis provinciis fecimus evocare; ut ſub divini timore judicii, totius certaminis vobis diſponentibus cauſa tranſiret: urbique noſtræ, Deo favente, optata per vos concordia redderetur. Nunc vero eadem quæ dudum præſentibus intimamus oraculis, nos coram Deo & hominibus abſolventes; ut cauſam Dei, quam veſtræ congregationis ampliſſimo ſenatui, & pacem clericis ſperantes, commiſimus, quemadmodum viſum vobis fuerit, ordinetis: nec a nobis veſtri exſpectetur forma judicii, ſed vos qualiter vultis ordinate. Sive diſcuſſa, ſive indiſcuſſa cauſa, proferre ſententiam, de qua eſtis rationem divino judicio reddituri; dummodo, ſicuti ſæpe diximus, hoc deliberatio veſtra provideat, ut pax Senatui populoque Romano, ſubmota omni confuſione, reddatur; ne qua, quod abſit, poſt judicium turba, aut aliqua remaneat in civitate diſcordia. Sin autem ſecundum mandata noſtra concordia ſacratiſſimæ urbis a vobis fuerit reſtituta: tunc univerſitas agnoſcere potuerit juſtum ſacri ordinis veſtri extitiſſe judicium. Orate pro nobis, domini ſancti ac venerabiles patres. Datum ſub die Kalendarum Octobris.

SYNODO ECCLESIASTICO

Vir ſpectabilis Anagnoſticus regis.

Primum ſalutandi epiſcopi, & dicendum eis cauſa quæ agitur.

SI mihi viſum fuiſſet, aut juſtitiam habuiſſet, ut ego debuiſſem audire cum proceribus palatii mei, potueram tractare quomodo & Deo placuiſſet, & poſteritati ingratum non fuiſſet: ſed quia cauſa eſt Dei & clericorum: ideoque modo ad petitionem ſenatus vel cleri ex diverſis civitatibus convenere antiſtites, velut Deo medio, ſecundum quod legitis in evangelio, & Apoſtolo ad Corinthios, hoc ſequamini. Nam ſi meum animum requiretis, ut ſuperius dixi, quæ præcipit Deus in evangelio, hoc ſequamini. Si vero vobis viſum fuerit ſine diſcuſſione cauſam finire, aut diſcuſſam, quemadmodum viſum fuerit, judicate. Meam perſonam nolite metuere, reddituri rationem ante conſpectum Dei: tantum eſt ut Senatum, clerum & populum pacificum dimittatis, & quod judicaveritis ſcribatis. Nos autem hoc probabimus vos bene ordinare, ſi populo, Senatui, clero pacem integram reddatis. Quod ſi minime feceritis, oſtendetis vos uni parti faviſſe. Nullius ergo perſonam ante oculos habeatis: quamvis ſi vobis aliquis violenter vellet quæ injuſta ſunt imponere, miſſis rebus veſtris juſtitiam cuſtodire debeatis. Nam multi & veſtræ & noſtræ regionis epiſcopi propter Dei cauſas, & de eccleſiis & de rebus ſuis jactati ſunt, & tamen vivunt. Ego non ſolum impono, ſed etiam rogo, ut faciatis quæ Deus præcepit, & quæ legiſtis in evangelio & apoſtolo. Si autem diſcutitis cauſam, vel ſub aliquo colore melius cauſam judicatis. Si autem indiſcuſſam dimiſeritis, datis exemplum ſacerdotibus omnino male converſandi. Hæc cum diceret, propoſuit ſimilitudinem: Aliquando ut ipſe fieret Imperator, Aſpari a ſenatu dicebatur: qui tale fertur dediſſe reſponſum: Timeo ne per me peccandi conſuetudo in regno naſcatur. Ita dico & modo, ne iraſcantur ſancti patres noſtri: ne per eos, cum non diſcuſſerint & ita judicaverint, conſuetudo peccandi omnibus ſacerdotibus generaliter fiat. Item ſi voluerit diſcutere cauſam, ut ſecurus egrediatur, Arigernus, Gudila, & Bedeulphus ſacramenta ei præſtabunt. De area vero vel de domo Lateranenſi, prout judicatum fuerit, eidem ſynodus reddat. De vindicta, quæ ſperant diſcuſſionem ſi eis placuerit, (*a*) aut ipſi vindicent, aut quos deputemus legibus exſequantur culpas. Locus obſcurus & corruptus.

Notæ Severini Binii.

d *Ejus ſedi.*) Hoc loco Romanæ eccleſiæ primatus cauſæ tres recenſentur. Priore meritum Petri, qui ob meritum confeſſionis obtinuit primatum. Matth. 16. Secunda ponitur juſſio Domini, qua inſtitutus eſt primatus & Petro collatus, cum dictum eſt ei Joannis ultimo: *Paſce oves meas.* Tertia conciliorum auctoritas, quæ hanc Domini juſſionem declaravit. Vide Bellarmin. lib. 2. de Rom. pont. cap. 17. & quæ infra notabimus. Cauſæ primatus eccleſiæ Romanæ.

e *A manſuetudine ejus paginæ poſtulatæ ſunt.*) Vides quod nec Arianus quidem rex abſque conſenſu & certis literis Romani pontificis ſynodum congregare præſumpſerit, quia id ſibi non licere cognoverat. Arianus rex ſynodum convocare veretur ſine conſenſu pontificis.

f *Præfatus papa ut cauſam diceret occurrebat.*) Comitante ad judicium cum lacrimis plurima utriuſque ſexus plebe, ut teſtatur Ennodius infra.

g *Ab irruentibus turbis æmulorum ſuorum ita tractatus eſt.*) Quibus injuriis turba ſchiſmaticorum eum ad judicium proſecuta fuerit, poſt Anaſtaſium in vita Symmachi, ſupra inſinuat ipſe in apologetico ad imperatorem, his verbis: *Inter imbres lapidum poſitus evaſi; judicavit Deus.*

h *Sancti principis.*) Rex Arianus non ex meritis, ſed ex conſuetudine piiſſimus & ſanctiſſimus nominatus, ſicut a Dionyſio Alexandrino epiſcopo Valerianus & Gratianus imperatores ethnici, ut teſtatur Euſebius, ſanctiſſimi appellati fuerunt. Idque factum eſt exem- Arianus rex cur piiſſimus nominetur.

(*a*) Locus hic depravatus ſic reſtituendus eſt ex Cod. Colbert. Ballerinis indicantibus: *aut ipſi vindicent, aut nos deputemus, qui legibus exequantur culpas.*

exemplo S. Pauli apostoli, qui Act. 24. nefarium hominem præfecturam gerentem, consueta nomenclatura, optimum Felicem vocavit. Baron. an. 502. n. 21.

i Laurentius Mediolanensis & Petrus Ravennat.) Hi duo ceteris prærogativa sedium præeminebant: ideoque cum Romam venissent, ne qui ad cognoscendam causam Symmachi convocati fuerant in suspicionem causæ defensionis venirent, ab ejusdem Symmachi consuetudine non autem communione catholica abstinuerunt. Ennodius in Apologetico pro quarta synodo.

Stephani Baluzii Observatio.

Post epistolas Theodorici regis Italiæ ad episcopos istius synodi & relationem episcoporum ad regem, & post præceptionem & commonitorium ejusdem regis, quæ omnia in vulgatis editionibus conciliorum ponuntur post subscriptiones episcoporum, sequitur in cod. Nicolai Fabri, ex quo epistolæ illæ editæ sunt: Incipit contentio Episcoporum. *Et mox describuntur acta synodi, quæ acta dicitur* sub die Kalend. Novemb. *Quo etiam modo habuisse constat Hieronym. Rubeum in suo codice. Sed omnes alii codices habent* sub die X. Kal. Novemb. *ut in vulgatis editionibus. Multum autem diversæ sunt subscriptiones ab editis in antiquis exemplaribus & diverso ordine positæ sunt in codice canonum ecclesiæ Romanæ. Referemus autem varias lectiones ex eodem codice & ex vetustis bibliothecæ Colbertinæ signatis* 449. 962. 1572. 1863

Æmilianus Vercellensis. *Omnes libri veteres (præter* 1863. *qui* Amelius Suranensis *habet*) *& codex ecclesiæ Romanæ.* Æmilianus Suranus. *Editio Moguntina,* Soranus. *Sed infra nominatur Sebastianus episcopus Soranus, qui Suranus vocatur in antiquis codicibus.*

Bonifacius. *Codex* 1863. Benignus.

Fidenas. *Codex ecclesiæ Rom.* Fundensis, 449. & 962. Ficuclensis, 1572. Ficulnensis, 1863. Ficolnensis.

Venusinus. *Codex* 1863. Vinosensis.

Bojanensis. *Codices* 449. & 1572. Boensis, 1863. Bonensis, 962. Businus.

Hilarius. *Veteres libri*, Hilarus. *Quamquam* 1863. *habet* Clarus, *quod eodem recidit.*

Maximianus. *Omnes libri veteres & editiones habent* Maximilianus.

Perentinas. *Cod.* 1863. Festinagensis.

Pratensis. *Ita quidem editiones. Sed omnes libri veteres*, Portuensis. *Codicem quoque Vaticanum habere* Portuensis *monet Holstenius.*

Ostiensis. *Codices* 449. 912. 1572. Ostensis, 1863. Hortinsis.

Martyrius Terracinensis. *Cod.* 1863. Marcianus episcopus ecclesiæ Teranecensis, *mendose, ut opinor.*

Mevanas. *Tres priores libri Colbertini & editiones Dionysii Exigui*, Mivanatis. *Cod.* 1863. Maunatinensis. *Holstenius ait Mevanensem ecclesiam eam esse quam S. Gregorius lib. 2. ep. 78. & lib. 7. epist. 75. vocat Vivanensem.*

Messanensis. *Codex Rom. ecclesiæ & tres priores Colbertini.* Meresape; *quartus*, Meresapaninsis.

Egnatinus. *Codex* 1863. Eunatinensis. *Reliqui & Dionysius*, Agnatinus.

Æsinus. *Cod.* 1863. Eoannensis, 449. & 1572. & *Dionys.* Acanus, 962. Æcanus. *Holstenius legit* Æcanensis, *Æcas sive Æcana urbem ajens esse inter Samnium & Apuliam in ipso Apennino, quæ postea Troja dicta est.*

Eutychius. *Veteres libri*, Euticius.

Aquinas. *Tres priores codices*, Agninus: *quartus*, Aguinensis.

Vulternensis. *Veteres libri*, Vulturnensis.

Cuperanensis. *Veteres libri*, Tempsanensis; *pro quo male in editionibus*, Tempranensis. *Istius episcopi & superioris subscriptio deest in codice* 1865.

Triserninus. *Codices* 449. 962. 1572. & *Dionys.* Derentium Tiberinorum, 1863. Desenanciunsensis. *Holstenius legit* Tifernatium Tiberinorum.

Soranus. *Ita etiam editio Moguntina. Sed aliæ & codices tres Colbertini priores habent* Suranus, *quartus* Suraninsis.

Atellanus. *Codex* 1863. Vitellininsis.

Buxentinus. *Idem codex*, Bosentinensis.

Trebiensis. *Ita editio Moguntina. Codices* 449. & 1572. Tribensis, 962. Trivensis, 1863. Trivenninsis.

Signanos. *Veteres libri & editiones Justelli*, Signatinus.

Taurinus. *Cod.* 1863. Taurininsis, *alii & Justell.* Tauriganus.

Viticanus. *Cod.* 1863. Vatiganus.

Callensis. *Veteres libri & Justel.* Celenensis.

Lateranensis. *Cod.* 449. & 962. Laterianensis 1572. Laterinensis, 1863. Latininsis. *Holstenius legebat* Liternensis.

Camusinus. *Cod.* 1863. Consininsis.

Callonicus. *Veteres libri*, Colonicus. *Sic etiam in optimo codice MS. se legisse testatur Holstenius.*

Foroclodiensis. *Cod.* 1863. Foroclodionensis.

Volaterranus. *Tres priores Colbertini*, Voloternanus, *quartus*, Voloterninsis.

Thuritanus. *Veteres libri & editio Moguntina*, Turritanus. *Codex* 1863. Taretaninsis.

Venerus. *Veteres libri & edit.* Venerius.

Polensis. *Edit. Dionysii & codices* 449. & 1572. Pallensis. 962. Pellensis, 1863. Pelleninsium; *Vaticanus ab Holstenio citatus* Spellensis. *Holstenius Hispellum esse ait in Umbria.*

Veronensis. *Editio Mogunt.* Verenensis; *veteres libri*, Ferenensis. *Sic etiam editiones Justelli.*

Camerinus. *Editio Mogunt.* Carmeganensis; *Justell. & veteres libri*, Carmejanensis.

Anthimi. *Codices* 449. & 962. Antimi, 1572. Antini. *quo modo habet etiam editio Moguntina in margine. Codex* 1853. Antininsis.

Observatio P. Antonii Pagii,

ad an. Christi 503. n. 2. & seqq.

Synodus Palmaris ad annum Christi 503. pertinere, licet hactenus nunquam eodem a scriptoribus consignata fuerit, demonstrat primo Anastasius, qui in vita Symmachi, postquam retulit Laurentium schismaticum *instituisse* episcopum Nucerinum constitutum esse, narrat quæ anno 503. Romæ contigere, & ea refert, quæ ad synodum Palmarem melius intelligendam plurimum conducunt. *Post annos IV.* (ab anno scilicet Christi quingentesimo, quo synodus Romana secunda habita, & Laurentius dictus episcopus) *zelo ducti aliqui ex clero, & alii ex Senatu, maxime Festus, & Probinus incriminarunt Symmachum, & subornaverunt testes falsos, quos miserunt Ravennam ad regem Theodoricum, accusantes Beatum Symmachum, & occulte revocaverunt Laurentium, post libellum Romæ factum, & fecerunt schisma, & divisus est iterum Clerus. Et alii communicabant Symmacho, alii Laurentio. Tum Festus, & Probinus Senatores miserunt relationem regi, & cœperunt agere, ut visitatorem daret Rex sedi Apostolicæ. Tunc rex dedit Petrum Alticinæ* (legendum Altinæ) *civitatis episcopum, quod Canones prohibebant.* De hoc schismate, & de Petro Altinensi loquitur anno Christi 503. Hermannus Contractus ex editione Canisii, nulla tamen synodi Romanæ mentione facta, quam ad annum 504. male differt.

Secundum itaque schisma sub Symmacho anno 503. exortum, & Petrus Altini episcopus Romam ad tumultus compescendos a Theodorico Rege Italiæ missus. Anastasius deinde proxime post citata verba subjungit: *Eodem tempore Beatus Symmachus congregavit episcopos centum & quindecim, & facta synodo* (nempe Palmari) *purgatur a crimine falso. Et damnatur Petrus Altinus invasor sedis Apostolicæ, & Laurentius Nucerinus, quia vivo episcopo Symmacho pervaserunt sedem ejus. Tunc ab omnibus episcopis & presbyteris & Diaconibus, & omni clero, vel plebe, reintegratur sedi Apostolicæ Beatus Symmachus, ut cum gloria apud Beatum Petrum sederet Præsul* (hæc omnia Baronius perperam refert anno 500. num. 2. & male etiam Anastasius Petrum Altinensem sedis Apostolicæ invasorem appellat.) *Eodem tempore Festus caput Senatus exconsul & Probinus exconsul cœperunt intra urbem Romam pugnare cum aliis senatoribus, & maxime cum Fausto exconsule, & cædes & homicidia in clero ex invidia fiebant. Qui vero communicabant Beato Symmacho jussit, publice, qui inventi fuissent intra Urbem, gladio occidebantur* &c. Hæc Anastasius de rebus anno 503. Romæ gestis.

Theodoricus rex, ut istis tumultibus finis imponeretur, jussit Romæ synodum convocari, cui episcopi centum & quindecim interfuere, licet in vulgatis editionibus septuaginta quinque dumtaxat subscripti legantur. Sed, ut observat Baluzius in nova collectione conciliorum pag. 1464. multum diversæ sunt subscriptiones ab editis in exemplaribus manuscriptis, eæque diverso ordine positæ. Certe in collectione conciliorum Labbeana nullum concilium refertur, in quo literæ, aliaque id genus ad istud concilium pertinentia, ita præpostere descripta sint. Hoc autem concilium Quartum Romanum Palmare appellatum a loco, ubi celebratum est (de quo Anonymus Valesianus de Symmacho loquens ait: *deinde veniens ingressus Urbem, venit ad Senatum, & ad Palmam populo adlocutus* &c.) & quidem anno 503. ut jam ex Anastasio monstravi. Secundo, in codice manuscripto San-Germanensi vetustissimo, de quo supra dixi, post tertiam synodum Romanam sequitur alia, cujus titulus: *Quarta synodus habita Romæ, Palmaris.* Tum synodus his verbis inchoatur: *Sancta synodus apud Urbem Romam ex præcepto gloriosissimi regis Theoderici*, & cetera, quæ in vulgatis editionibus leguntur, & ad synodum Quartam Palmarem pertinent. Verum in iis, quemadmodum & in codicibus manuscriptis a me

supra

supra memoratis, synodus Palmaris his verbis exordi-
tur: *Rufo Magno, Fausto Avieno, V. V. C. C. Consu-*
libus sub die X. Kalend. Novembr. Sanctæ &c. Sed u-
tramque notam temporariam addititiam esse, non solum
codex San-Germanensis, a quo abest, demonstrat; sed
etiam ex aliis manuscriptis, in quibus ea extat, evi-
denter eruitur. In iis enim, ut supra ad synodum se-
cundam dixi, post synodum octavo Kalendas Novem-
bris, Avieno juniore Cos. anno scilicet 502. congrega-
tam, describitur synodus Palmaris, & his verbis inchoa-
tur: *Rufo Magno, Fausto Avieno Cons. sub die X. Ka-*
lend. Novembr. cum tamen Rufus Magnus Avienus an-
no 501. Consulatum gesserit, ideoque & synodus Pal-
maris, seu quarta Romana, Rufo Magno Consulatum
gerente, habita non fuerit; indeque in iis exemplaribus
collocetur post synodum tertiam Romanam, Avieno ju-
niore Cons. anno scilicet Christi 502. congregatam.
Quare ex iisdem manuscriptis error, qui in eis cubat,
detegitur, & certus hujus synodi annus, ex recto sy-
nodorum ordine ibidem servato, aperitur. Hoc assumen-
tum conciliorum collectores in transversum egit; cum
enim Avienus senior anno 501. Avienus vero junior
anno 502. consules processerint, synodum quartam fal-
sa consulari nota insignitam ante synodum tertiam Avie-
no juniore Consule habitam collocarunt, & hanc ulti-
mam quartam ac Palmarem appellarunt, eique libellum
Ennodii subjecerunt. Ex quo factum, ut omnes syno-
di Symmachianæ, præter priorem & postremam, quæ
sexta fuit, densas animis tenebras offuderint.

Ad hoc malum aliud accessit, quod nempe tam Acta
synodi quartæ, & epistolæ Theodorici Italiæ Regis ad
episcopos istius synodi, quam relatio episcoporum ad
Regem, Præceptio, & Commonitorium ejusdem Regis,
ex codice manuscripto adeo depravato descriptæ fuerint,
ut identidem sensus in iisdem pervertatur. Synodus
ante diem nonum mensis Augusti coacta fuerat; sed ob
confusionem, quæ nata est, aliqui ex Urbe discessere,
aliique cœptum judicium reliquere. Quod cum accepisset
Theodoricus rex per Germanum & Carosum episcopos
præceptionem misit. Ea Theodoricus jubet, ut secun-
do conventu synodo finem imponant, & absentes epi-
scopos opperiantur, quo dissensione summota causa ter-
minum sortiatur, pax ecclesiæ & Urbi reddatur. Diem
conventus præscribit, Kalendis nempe Septembris. Da-
tum præceptum illud sub die quinto Idus Augusti, sub
hæc verba, quæ subduntur: *Rufo Magno, Fausto Avie-*
no viris clarissimis consulibus, ab aliquo imperito addi-
ta. De hoc discessu & dissensu episcoporum loquitur
Ennodius in suo libello Apologetico: *Non omnes, in-*
quiunt, (nempe schismatici) *Sacerdotes Regis ad con-*
cilium adscivit auctoritas, nec omnes in judicatione con-
senserunt.

Sequitur præceptio Regis quarta missa ad synodum,
quare secunda & tertia desiderantur. Dicitur ea data
sub die octavo Kalendas Septembris Ravenna. Hortatur
eos Theodoricus rex, ut in hoc secundo conventu, pa-
cem modis omnibus clero, senatui, & Romano populo
reddant, & ad hunc effectum Gudilam & Bedulphum
majores domus regiæ ad concilium mittit. Post hanc
præceptionem recitatur relatio episcoporum ad Regem,
qua ii gratias ei reddunt, quod Gudilam & Bedulphum
miserit, adduntque: *Ad Papam, qui impetebatur, quia-*
ter Sacerdotes nostros ex sanctissima synodo direximus,
ut ad judicium conveniret. Ennodius hanc in rem ha-
bet: *Arguitur stylo splendidissimo papa Symmachus, quia-*
re conventionem præveniens, cum populorum cœtibus exa-
men intravit, & postea judicia, cum evocatus quater
fuisset, sprevit. Ingressus est synodum Symmachus pri-
mo conventu, qui in Basilica Julii actus est: ad alte-
rum item Sessorianum proficiscebatur, cum ab adversa-
riis in via circumventus, ac cæsis suis, pene oppressus
est, quod jam retulerat Ennodius. Post eam cædem
commonitus, an rursum ad synodi judicium exire vel-
let, compelli se jure posse negarit. Recitatur deio præ-
ceptio Regis alia universis episcopis ad synodum con-
vocatis directa, quæ data dicitur *sub die Kalendarum*
Octobris: In ea ait Theodoricus, decuisse jam eos finiis-
se negotium, seque mirari denuo ab eis consultum fuis-
se, ideoque se illis eadem quæ antea intimare, ut pro-
ferant sententiam, de qua sint rationem Divino judicio
reddituri. Quare Kalendis Octobris synodus Palmaris
nondum ad finem perducta erat.

In ipsius synodi Palmaris actibus legitur Symmachum
papam ingressum esse Basilicam Julii, *in qua pontificum*
erat Congregatio, & de evocatione synodi regi gratias re-
tulisse, ac dixisse sperare *se, ut Visitator, qui contra*
religionem, contra statuta veterum, vel contra regulas
Majorum, a parte cleri, vel ab aliquibus fuerat postu-
latus, ex ordinatione Antistitum, prima fronte cederet:
& omnia quæ per suggestiones inimicorum suorum amise-
rat, potestati ejus legaliter ab honorabili concilio redin-
tegrarentur, seu redderentur: & tanti loci Præsul prius
statui pristino redderetur: & tunc, non ante, veniret
ad causam; & si ita recte videretur, accusantium pro-
positionibus responderet. Addunt Acta, Concilium hæc
retulisse ad Regem, qui, agentibus Symmachi inimi-
cis, jussit eum ante patrimonii vel ecclesiarum rece-
ptionem cum impugnatoribus suis in disceptatione con-
fligere.

Actus deinde secundus conventus; sed *dum esset sy-*
nodus in Jerusalem basilica Sessoriana palatii constituta,
aliquibus sacerdotibus visum est, ut libellus, quem accu-
satores paraverant, susciperetur a synodo. At dum veni-
ret pontifex, *ut causam diceret, ab irruentibus turbis*
amulorum suorum ita tractatus est, ut multis presbyte-
ris, qui cum ipso erant, mortis fuerit occasio. Rebus
varia confusione turbatis, rursus synodus scripsit ad
Regem, significavitque Symmachum, qui pene fuisset
oppressus, a statutis canonibus non posse compelli. Res-
pondit Rex, *in synodali esse arbitrio, in tanto negotio*
sequenda præscribere, nec aliquid ad se præter reverentiam
de ecclesiasticis negotiis pertinere, seque tantum velle, ut
provisione concilii pax in civitate Romana christianis om-
nibus redderetur. Quibus acceptis Symmachus papa in-
nocens declaratus est; Clericique, qui ab eo defeive-
rant, officio suo restituti, dummodo eidem satisfacerent,
ut fusius in Actis continetur.

SYNODUS [1] ROMANA IV.

SUB SYMMACHO ALIAS [b] PALMARIS APPELLATA.

Qua, [c] electione Symmachi confirmata, [d] regis Odoacris lex ecclesiasticæ libertati, & pontificis electioni repugnans est abrogata, anno domini DII. Avieno juniore consulatum agente.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De prælocutione papæ Symmachi, qui synodi statuta collaudans, clericorum suorum culpat excessus, quod inter alia etiam, propter constitutum illustris memoriæ Basilii, a sua communione desciverint.*

II. *Exemplar ipsius constituti synodo recensetur.*

III. *Sententia ipsius synodi, qua præfatum constitutum nullius esse momenti decernitur.*

IV. *Ut nulli apostolicæ sedis præsuli possessionem ecclesiæ magnam vel parvam in perpetuum liceat alienare, vel commutationis obtentu ad cujuslibet jura transvertere.*

1 In titulis Canonum & Decretorum, qui præfixi sunt Dionysianæ collectioni ms. hæc synodus tertia Romana appellatur: secundo autem Concilio assignatur constitutum de rebus ecclesiæ conservandis: illud nimirum, quod superius inscriptum est ad Cæsarium Episcopum Atelatensem. *Hard.*

2 Hæc tertia est Romana Symmachi Synodus, & debet præcedere Synodum Palmarem (hæc enim non est Palmaris) proxime antecedentem.

v. *De domibus ecclesiasticis, quæ sunt in urbibus, commutandis.*

VI. *Ut non liceat presbyteris urbis Romæ titulorum suorum prædia, seu quicquid juris eorum fuerit, quolibet alienare commento: qui vero hoc agere tentaverit, ordinis sui amissione plectatur.*

VII. *Ut qui petierit prædium ecclesiæ, & acceperit, aut si quis presbyterorum, aut diaconorum, necnon defensorum, danti subscripserit, anathemate feriatur.*

VIII. *Ut si quis anathematis pœnam parvi duxerit, etiam documento, quo se putat ecclesiæ prædium possidere, frustretur: liceatque cuilibet ecclesiasticæ personæ vocem contradictionis afferre, & cum fructibus præteriti temporis eadem prædia alienata reposcere.*

EXEMPLAR CONSTITUTI

FACTI A DOMINO SYMMACHO PAPA,

De abroganda lege Odoacris regis repugnante libertati ecclesiasticæ in electione pontificis, & de rebus ecclesiæ conservandis.

Contuli cum MS. Lucensi 125. *Manst.*

(a) FLaviano * Avieno viro clarissimo juniore consule, sub die * VIII. Iduum Novembrium, in basilica beati Petri apostoli, residente venerabili viro papa Symmacho, una cum venerabilibus viris (b) & episcopis (c) Laurentio, Maximo, Petro, Laurentio, Æmiliano, [1] Tigridio, Felice, Bassiano, Cresconio, Pacatiano, Benigno, Rufentio, Innocentio, Joanne, Maximo, Stephano, Joanne, Sereno, Eulalio, Proculejano, Fortunato, Laurentio, [2] Eustathio, Martiano, Jocundo, Candido, Fortunato, Felice, Eutychio, Elpidio, Aprile, Innocentio, Mercurio, Hilario, Fortunato, Concordio, Asello, [3] Innocentio, Stephano, Gerontio, Paschasio, Vitale, Memore, Severino, Hilario, Venerioso, Innocentio, Casto, Colonico, Silvano, Maximiliano, * Aristone, Severino, Propinquo, Martyrio, Valentino, Sebastiano, Romano, Vindemio, Vindemio, Victore, Dulcitio, Urso, Mercurio, Asello, Servodei, Adeodato, Asterio, Martiniano, Felice, Eusebio, Augusto, Projectitio, Chrysogono, Venantio, Rustico, Sallustio, Probo, * Amando, Basilio, & Florentio. Residentibus etiam presbyteris, Projectitio, Martino, Epiphanio, Sebastiano, Servodei, Octaviano, Anastasio, Abundantio, Vincomalo, Paulino Juliano, Marcello, Agathone, Benedicto, Crescentiano, Paschasio, Juliano, Severo, Paulino, Adeodato, Joanne, Timotheo, Laurentio, Hilario, Adeodato, Marco, Stephano, Venantio, Petro, Chrysogono, Litorio & Chrysogono, Tinulo vel * Maximo, Fortunato: adstantibus quoque diaconibus Anastasio, Hormisda, Joanne, & Agapeto, Symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit:

* Aristone
* Anantio
* Maximino.

I.

Dist. 96. Bene quidem.

Bene quidem fraternitas vestra ecclesiasticis legibus obsecuta, sub divini timore judicii quæ erant statuenda, definivit, & ad justitiæ cumulum * pervenit, dum sufficienter universa complectitur, nec adjectione indiget plenitudo, maxime de clericis, quos amor dominationis invasit, & jugum disciplinæ ecclesiasticæ fecit respuere, quos propterea schisma feciſſe, apud B* vos constitit: quibus misericordiam tamen, * quam Deus mandat universis impendi, (sicut oportuit) non negastis; si duritia cordis eorum non sibi acquirat pœnam, dum contemnit oblata remedia, quorum excessus enarrare difficile est. Unum tamen, quod occurrit, venerando ordini vestro intimare non differo. [e] Dixerunt inter alia, scripturam quamdam illustris memoriæ Basilium, quasi pro ecclesiasticæ amore substantiæ, conscripsisse, in qua nullus Romanæ ecclesiæ nec interfuit nec subscripsit antistes, per quem potuisset sortiri legitimam firmitatem. Ne vero ego inde disputem, (d) * sed ut possit vestrum judicare concilium: requiratur & * referatur in medium, ut lectione agnoscatis, cujusmodi possit habere substantiam. Sancta synodus respondit: Deferatur in medium, ut cujusmodi sit, possit agnosci. Et dum diceret, Hormisda diaconus recitavit.

* perduxit;

* nos Luc. 6.

* unde potest deferatur

II. *

* EXEMPLAR SCRIPTURÆ.

Cum in unum apud B. Petrum apostolum resedissent, sublimis & eminentissimus vir, præfectus prætorio atque patricius, agens etiam vices præcellentissimi [f] regis Odoacris, [g] Basilius dixit: Quamquam studii nostri & religionis interfit, ut in episcopatus electione concordia principaliter servetur ecclesiæ, ne per occasionem seditionis status * civilitatis vocetur in dubium, tamen [h] admonitione beatissimi (e) viri papæ nostri Simplicii, quam ante oculos D semper habere debemus, hoc nobis (meministis) sub obtestatione fuisse mandatum, ut propter (f) illum strepitum, & venerabilis ecclesiæ detrimentum, si eum de hac luce transire contigerit, non sine nostra consultatione cujuslibet (g) celebretur electio.

* civitatis

Et cum legeret, Cresconius episcopus civitatis Tudertinæ ecclesiæ surgens e consessu dixit: Hic perpendat sancta synodus, (h) uti prætermissis personis religiosis, quibus maxime cura est de tanto pontifice, (i) electionem laici in

---

1 Dionys. *Trigido*. Hard. 2 Dionys. *Eustasio*. Hard. 3 Ms. *Innocenso*. Hard.

(a) Flavio (b) *deest* & episcopis.

(c) Laurentio, Petro, Æmiliano, Felice, Acresconio, Benigno, Innocentio, Maximo, Johanne, Eulalio, Fortunato, Eustatio, Jocundo, Fortunato, Euticio, Aprile, Mercurio, Fortunato, Asello, Stephano, Maximo, Laurentio, Frigido, Cassiano, Pacantiano, Rurifino, Johanne, Stephano, Sereno, Proculejano, Laurentio, Martiano, Candido, Fortunato, Euthycio, Aprile, Mercurio, Fortunato, Asello, Stephano, Pascasio, Memore, Hylaro, Innocentio, Colonio, Maximiniano, Felice, Elpidio, Innocentio, Hylaro, Concordio, Innocentio, Gecontio, Vitale, Seretino, Regenerioso, Casto, Silvino, Arestone, Severino, Martyrio, Sebastiano, Vindemio, Victore, Mercurio, Servodei, Asterio, Felice, Augusto, Crisogono, Rustico, Salustio, Brobo, Cando, Bassalio, Florentio, Venantio, Propinquo, Valentino, Romano, Dulcitio, Urso, Asello, Adeodato, Martiniano, Eusebio, Projectio, Venantio, Projectio, Martiniano, Epifanio, Sebastiano, Servodei, Epiphanio, Abundantio, Paulino, Marcello, Benedicto, Pascasio, Severo, Adeodato, Timotheo, Hylaro, Marco, Venantio, Petro, Vitorio, Tinulo, Fortunato, Octaviano, Anastasio, Vincomalo, Juliano, Agatone, Arescentiano, Juliano, Paulino, Johanne, Laurentio, Adeodato, Stephano, Petro, Crisogono, & Crisogono, & Maximino presbyteris, adstantibus &c.

(d) unde potest (e) *deest* viri (f) ullum (g) celebraretur

(h) ut præter missas personas religiosas (i) electionem laici *deest*.

in ſuam redegerint poteſtatem, quod contra canones eſſe manifeſtum eſt.

* Cui nequicquam

Item Hormiſda diaconus legit: * Nam & cum quid confuſionis atque diſpendii venerabilis eccleſia ſuſtineret: miramur, prætermiſſis nobis, quidquam fuiſſe * tentatum; cum etiam ſacerdote noſtro ſuperſtite, nihil (*a*) ſine nobis debuiſſet aſſumi. Quare, ſi amplitudini veſtræ vel ſanctitati placet, incolumia omnia, quæ ad futuri antiſtitis electionem reſpiciunt, religioſa * honoratione ſervemus, hanc legem ſpecialiter præferentes, quam nobis hæredibuſque noſtris Chriſtianæ mentis devotione ſancimus: Ne unquam prædium, ſeu ruſticum ſeu urbanum, vel ornamenta aut miniſteria eccleſiarum quæ nunc ſunt, vel quæ ex quibuslibet titulis ad eccleſiarum jura pervenerint, ab eo qui nunc antiſtes ſub electione communi fuerit ordinandus, & illis qui futuris ſæculis ſequentur, quocumque titulo atque commento (*b*) alienentur. Si quis vero aliquid eorum alienare voluerit, inefficax atque irritum judicetur; ſitque facienti, vel conſentienti, accipientique anathema. Maximus epiſcopus * Bleranæ eccleſiæ dixit: Modo ſancta ſynodus dignetur edicere, ſi licuit laico homini anathema in ordine eccleſiaſtico dictare. Aut ſi potuit laicus ſacerdoti anathema dicere, & contra canones, quod ei non competebat, conſtituere. Dicite, vobis quid videtur? De me licuit laico legem dare? Sancta ſynodus dixit: Non licuit. Et adjecit: Lege ſequentia. Hormiſda diaconus legit. Et is qui prædium ruſticum vel urbanum juris eccleſiaſtici fuerit conſecutus, noverit ſe nulla * lege vel præſcriptione munitum: ſed ſive is qui alienaverit, ſive is qui conſequenter voluntate contraria prædium hujuſmodi alienatum revocare tentaverit, id cum fructibus reſtituat, qui illud fuerit conſecutus. Et cum legeret, Stephanus epiſcopus Venuſinæ eccleſiæ ſurgens e conſeſſu dixit: Perlegatur. Hormiſda diaconus legit.

* veneratione

* Bledanæ.

* legis præſcriptione

III.

Quam etiam pœnam placuit accipientis hæredes prohæredeſque reſpicere. In qua re cuilibet clericorum contradicendi libera ſit facultas. Iniquum eſt enim, & ſacrilegii inſtar, ut quæ vel pro ſalute, vel pro requie animarum ſuarum unuſquiſque venerabili eccleſiæ pauperum cauſa contulerit, aut certe reliquerit, ab his, quos hæc maxime ſervare convenerat, in (*c*) alienitatem transferantur. Planæ quæcumque in gemmis, vel auro atque argento, nec non & veſtibus, minus apta uſibus vel ornatui videbuntur eccleſiæ, quæ ſervari ac diu manere non poſſunt, ſub juſta æſtimatione vendantur, & erogationi religioſæ proficiant. Cumque lecta fuiſſet, Laurentius, epiſcopus Mediolanenſis eccleſiæ dixit: Iſta ſcriptura nullum Romanæ civitatis potuit obligare pontificem, quia non * licuit laico ſtatuendi in eccleſia, præter papam Romanum, habere aliquam poteſtatem, cui *(*d*) obſequendi manet neceſſitas, non auctoritas imperandi, maxime cum nec papa Romanus ſubſcripſerit, nec alicujus ſecundum canones metropolitani legatur aſſenſus. Petrus epiſcopus Ravennatis eccleſiæ dixit: Scriptura quæ in noſtra congregatione vulgata eſt, nullis eam viribus * ſubſiſtere manifeſtum eſt: quia nec canonibus convenit, & * (*e*) laica perſona concepta videtur, maxime quia in ea nullus præſul ſedis apoſtolicæ interfuiſſe vel propria ſubſcriptione firmaſſe monſtratur. Eulalius epiſcopus Syracuſanæ eccleſiæ dixit: Scriptura quæ in ſacerdotali concilio recitata eſt, evidentiſſimis documentis conſtat invalida. Primum, quod contra patrum regulas a laicis, quamvis religioſis, quibus nulla de eccleſiaſticis facultatibus aliquid diſponendi legitur unquam attributa facultas, facta videtur. Deinde, quod nullius præſulis apoſtolicæ ſedis ſubſcriptione firmata docetur. Quod ſi cujuslibet provinciæ ſacerdotes, intra terminos ſuos concilio habito, quidquam ſine metropolitani, ſuive antiſtitis auctoritate (*f*) tentaverint, irritum eſſe debere patres ſancti ſanxerunt: quanto magis, quod in apoſtolica ſede, non exiſtente præſule, qui prærogativa beati i meritis apoſtoli Petri per univerſum orbem primatum obtinens ſacerdotii, ſtatutis ſynodalibus conſuevit tribuere firmitatem, a laicis, licet conſentientibus aliquantis epiſcopis, (qui tamen pontifici, a quo conſecrari probantur, præjudicium inferre non potuerunt) præſumptum fuiſſe cognoſcitur, viribus carere non dubium eſt, nec poſſe inter eccleſiaſtica ullo modo ſtatuta cenſeri? Sancta ſynodus dixit: Liquet ſecundum proſecutionem venerabilium fratrum noſtrorum, Laurentii, Petri, Eulalii, Creſconii, Maximi, vel Stephani, neç apud nos incertum habetur, hanc ipſam ſcripturam nullius eſſe momenti, quam, etiam ſi aliqua poſſet ſubſiſtere ratione, modis omnibus in ſynodali conventu provida beatitudinis veſtræ ſententia enervari conveniebat, & in irritum deduci, ne in exemplum remaneret præſumendi quibuslibet laicis, quamvis religioſis vel potentibus, in quacumque civitate quolibet modo aliquid decernere de eccleſiaſticis facultatibus; quarum ſolis ſacerdotibus diſponendi indiſcuſſe a Deo cura commiſſa docetur. Symmachus epiſcopus dixit: Modo, quia Deus præſentiam veſtram votivam mihi ſub qualibet occaſione conceſſit, volo (ſi placet) rem fieri firmam, quam credo eccleſiaſticis facultatibus convenire, ut agnoſcant omnes, quos in me vanus furor excitavit, nihil me magis ſtudere, quam ut ſalvum eſſe poſſit quod mihi eſt a Deo ſub diſpenſatione commiſſum, ſed & quibuslibet * Deum timentibus, gratum eſſe debeat, & ad eccleſiaſtici cuſtodiam patrimonii pertinere. Sancta ſynodus dixit: Scimus proviſionem veſtram neceſſariis ſtudere, & ideo in veſtra eſt poteſtate ſequenda diſponere. Symmachus epiſcopus eccleſiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Magna quidem venerando & ſacerdotali debetur cultura propoſito, cui imminet de ſtudio, quæ recta ſunt, non de neceſſitate, diſponere. Sed quoniam in aliquibus aliena poſtulantibus, vitiorum mater avaritia, repudiatis honeſtatis repagulis, totum putat expedire quod libet: & ita, dum prædæ inhiat, patientia ſupernæ pietatis abutitur, expectantibus correctionem cœlo moderante, judiciis ſe exiſtimant non teneri, cum clarum ſit, quod apud certos in occaſionem rapiendi procedat divi-

* ſuſtineri a laica nunc

16. quæſt. 7. Laicis quamvis.

Nic. concilium ubi ſupra.

* ſucceſſoribus

16. quæſt. 7. Non placuit.

* placuit

* ſubſequendi

Nic. concilium can. 4. & 6.

(*a*) ſine nobis *deeſt*. (*b*) alienare voluerit inefficax. (*c*) alterantudine
(*d*) ſubſequendi (*e*) a laica nunc (*f*) teſtatum fuerit.

divinæ mora ſententiæ. Sed nobis quos paſtoralis cura & eccleſiaſtica adſtringit, pro diſpenſatione credita, ratio reddenda ſubſtantiæ: opus eſt, ut ſollicitudinem noſtram, non ſolum ad præſentia, ſed etiam ad ſecutura ſæcula porrigamus, ne ad animæ noſtræ detrimenta contingat, ſi hi, qui poſſunt ſtatutis debere innocentiam, præſumentes de libertate, deliquerint, cum religioſa poſſint & noſtra ſucceſſoris noſtri poteſtate fulciri, legibus eccleſiaſticis ſervientes.

IV.

His ergo perpenſis, manſuro cum Dei noſtri conſideratione decreto, ſancimus, ut nulli apoſtolicæ ſedis, præſuli, a præſenti die (donec, diſponente domino, catholicæ fidei manſerit doctrina ſalutaris) liceat prædium ruſticum, quantæcumque fuerit vel magnitudinis, vel exiguitatis ſub perpetua alienatione vel commutatione ad cujuslibet jura transferre. Nec cujuſquam excuſentur neceſſitatis obtentu, quippe cum non ſit perſonale, quod loquimur: nec aliquis clericorum vel laicorum ſub hac occaſione accepta tueatur. Sed nec (*a*) in uſufructuario jure aliquibus dare liceat, nec data retinere, præter clericos, & captivos, atque peregrinos: ne malæ tractationis miniſtretur occaſio, cum liberalitati illi alia (*b*) itinera reſerventur.

V.

Sane tantum domus in quibuslibet urbibus conſtitutæ, quarum ſtatum neceſſe eſt expenſa non modica ſuſtentari, acceptis (ſi offerri contigerit) ſub juſta (*c*) exiſtimatione reditibus, & divini timore judicii, * (*d*) commutentur.

* commodentur.

VI.

Pari etiam eccleſiarum per omnes Romanæ civitatis titulos, qui ſunt presbyteri, vel quicumque fuerit, aſtringi volumus lege cuſtodes: quia nefas dictu eſt, obligatione, qua ſe per caritatem Chriſti connectit ſummus pontifex, ea hominem ſecundi in eccleſia ordinis non teneri. Quicumque tamen (*e*) obligatus, Dei, & decreti hujus immemor cujus Romanæ civitatis ſacerdotes volumus religioſis nexibus devinciri, in conſtitutum præſens committens, quidquam de jure titulorum vel eccleſiæ ſuperius præfatæ quolibet modo, præter aurum, argentum vel gemmas, veſtes quoque, ſi ſunt, vel ſi acceſſerint aliqua mobilia, ad ornamenta divina minime pertinentia, perpetuo jure, exceptis dumtaxat ſub præfata conditione domibus, alienare tentaverit, donator, alienator ac venditor, honoris ſui amiſſione mulctetur.

27. quæſt. 4. Quicumque.

VII.

Præterea, qui petierit aut acceperit, vel qui presbyterorum, aut diaconorum, ſeu defenſorum danti ſubſcripſerit, quo iratus Deus animas percutit, anathemate feriatur. Sitque accipienti, vel ſubſcribenti de perſonis ſuperius comprehenſis, id eſt, quas anathemate feriri cenſuimus, (inſtituta pœna conturbernalium ſervata) quam præmiſimus in alienatore vindicta. Niſi forte & alienator ſibi, dum repetit, & qui acceperit, celeri reſtitutione proſpexerit.

VIII.

Quod ſi minore animæ ſuæ cura, quiſquam remedium oblatum forte neglexerit, ſupra ea pœnarum genera, quæ ſuperius tenentur adſcripta, contra fas ſi quod conceptum fuerit documentum, univerſis viribus, quamvis ab initio nullas habuerit, (*f*) effœtetur. Sed etiam liceat quibuſcumque eccleſiaſticis perſonis vocem contradictionis afferre, & eccleſiaſtica auctoritate fulciri, ita ut cum fructibus poſſit alienata repoſcere: nec aliquo ſe ante tribunal Chriſti obſtaculo muniat, qui a religioſis animabus ab ſubſtantiam pauperum derelicta, contra fas ſine aliqua pietatis conſideratione diſpergit. Hujus autem conſtitutionis legem in apoſtolica tantum volumus ſede ſervari, in univerſis eccleſiis per provincias ſecundum animarum conſiderationem, quem, propoſito religionis convenire rectores earum viderint, more ſervato. (*)

SUBSCRIPTIONES.

Cælius Symmachus epiſcopus eccleſiæ Romanæ huic conſtituto a nobis facto ſubſcripſi.

Cælius Laurentius epiſcopus ſanctæ Mediolanenſis eccleſiæ huic conſtituto a venerabili papa Symmacho facto ſubſcripſi.

Petrus epiſcopus catholicæ Ravennatis ſanctæ eccleſiæ huic conſtituto a venerabili papa Symmacho facto ſubſcripſi.

[k] Eulalius epiſcopus eccleſiæ Syracuſanæ huic conſtituto a venerabili papa Symmacho facto ſubſcripſi.

* Felix Interamnenſis.
Creſconius Tudertinus.
Æmilianus Vercellenſis.
Jocundus * Subauguſtanus.
Tigridius Taurinas.
Vitalis Fundanus.
* Baſſus Mutinenſis.
[1] Pacatianus Comaclenſis.
Maximus Bleranus.
Martyrius Terracinenſis
Rufentius Ignatinus.
Baſilius Tollentinas.
Martinianus * Ortenſis. [2]
Benignus Aquævivenſis
Fortunatus Sueſſanenſis.
Severinus Tyndarinenſis.
Eucarpus Meſſanenſis.
Joannes Spoletinus.
Stephanus Venuſinus.
Valentinus Amiterninus.
Romulus Prænestinus.
Probus * Carmelanenſis.
Vindemius Antiatinus.
Candidus Tiburtinus.
Fortunatus Fulginas.
Proculejanus Sepinas.
Martianus Æſinus.
Maximianus Peruſinus.
Chryſogonus Albanenſis.
Eutychius Tranenſis.
Laurentius [3] Bojanenſis.
Fortunatus Anagninus.

* alius ordo habetur in Cod. can. eccleſiæ Romanæ
* Auguſtanus.
* Baſſianus
* Ortonenſis.
* Camarinenſis.

Chry-

1 Dionyſ. *Pagatianus* Hard. 2 Dionyſ. *Auguſtenſis*. Hard.
3 Dionyſ. *Bobianenſis*. Hard.
(*a*) in uſufructu rura. (*b*) retinere. (*c*) æſtimatione
(*d*) committentur (*e*) obſitus. (*f*) effecetur
(*) Subſcriptionum variantes infra dabo, cum ea exhibentur, quæ in meo Supplemento olim adnotavi. *Manſi*.

Paschasius Vulturnensis.
Marcus Samninus.
Aprilis Nucerinus.
Memor Canusinus.
Innocentius Forosempronienſis.
Florentinus [1] Vestinensis.
Felix Nepesinus.
Concordius Mesenas.
* Amantius — * Amandus Potentinus.
Asellus Populonienſis.
Colonius Foroclodienſis.
Elpidius Volaterranus.
* Projectitius. — * Projectus Forinovis
Venerioſus Polensis.
Bonifacius Foroflaminienſis
Sebastianus Soranus.
Rusticus Buxentinus.
Venantius Senogallienſis.
Victor Lunensis.
Innocentius [2] Triferninus.
Silvinus Veliterninus.
Justus Signienſis.
* Aristus * Luparitanus. — * Ariston Ostiensis. Augustus * Lyparitanus.
Felix Nepesinus pro Urso.
Asterius Aquinas.
Propinquus Trebias.
Eusebius Fanestris.
Romanus Nomentanus.

Notæ Severini Binii.

Synodus hæc quota ordine.

a *Synodus Romana IV.*) Hanc synodum inter eas quæ tempore Symmachi Romæ habitæ fuerunt quartam esse, præter ea quæ supra notavi, acta synodi quintæ confirmant, quorum initio ea, quæ Palmaris appellatur, quarta, quamque Ennodius scripta apologia defendit, fuisse dicitur his verbis: *Libellus qui synodali auctoritate contra eos, qui adversus quartam nostram synodum, quæ habita est Romæ, palam mutire præsumpserunt, ab Ennodio conscriptus est, coram omnibus deferatur.*

Cur Palmaris dicta?

b *Palmaris appellata.*) Hanc synodum a palma sic denominatam esse hoc sæculo, dici posset; nisi inusitatum esset aliunde quam a loco vel numero synodos denominari. Verius est concilium hoc in basilica sancti Petri, ad quam pontifex ab adversariis lapidibus impetitus se recepit, celebratum, denominatum esse a porticu ejusdem basilicæ, quæ Palmaria dicebatur: de qua Anastasius in Honorio papa hæc habet: *In porticu beati Petri Apostoli, quæ appellatur ad Palmaria* &c.

Electio Symmachi a concilio confirmatur.

c *Electione Symmachi confirmata.*) Pontificatum Symmachi a schismaticis sæpius calumniatum, diversis & pluribus episcoporum conciliis confirmatum esse, patet ex Ennodii apologetico his verbis: *Arguitur stylo splendidissimo papa Symmachus, quare conventionem prævenientes, cum populorum cœtibus examen intravit, & postea indicta, cum evocatus quater fuisset, sprevit.*

Leges Odoacris duæ quæ.

d *Regis Odoacris lex* &c.) Odoacer rex Herulorum & Italiæ, post obitum Simplicii, quando sedes apostolica vacabat, anno domini 483. suasu ac monitu, ut ajebat, ejusdem Simplicii duas per Basilium præfectum prætorio leges tulerat: unam ne absque consultatione & consensu regis Italiæ electio summi pontificis fieret: alteram, qua bona ecclesiæ non necessaria distrahi, & in usus pios converti mandabat, quaque prædia ecclesiastica alienari prohibebat. Utraque constitutio laici principis jure meritoque est irritata; prior, quod canonibus sacrorum conciliorum repugnaret: posterior ab incompetente legislatore profecta, nullaque summi pontificis subscriptione munita esset. Quibus irritatis, legitima deinceps patrum auctoritate constitutum ac declaratum fuit, quid de alienatione bonorum ecclesiæ teneri & observari deberet. Vide Baron. ann. 483. num. 10. & 11.

Imperator Anastasius a Symmacho excommunicatus.

In hac eadem patrum corona Anastasii imperatoris hæretici causa in medium proposita, communi omnium consensu imperator impius a Symmacho excommunicatus fuit. Hæc ex epist. Symmachi apologetica ad Imperatorem scripta aperte constat, licet acta synodalia horum non meminerunt. Baron. ann. 502. num. 50. ubi post alia hæc demum subjungit. Quid præterea hic Symmachus papa egerit, accipe ex Theodoro Lectore, dum ait: *Symmachus papa Laurentium iterum intrusum deponi, & iterum in exilium mitti curavit, quo facto, quievit seditio.*

e *Dixerunt inter alia.*) Schismatici nimirum, qui hæc subdola & fraudolenta jam penitus antiquata, non ex archivis Romanæ ecclesiæ, in quæ numquam illata fuerunt, sed ex * Sirmiis fortasse prætorianis post annos octodecim desumpserunt. * scriniis

f *Regis Odoacris.*) Quis & qualis rex Odoacer, dixi supra sub Simplicio.

g *Basilius.*) Basilius præfectus prætorio non alius existimandus est ab illo Cæcina Basilio consulari Romæ spectatissimo, in cujus laudem plura habet Sidonius lib. 1. ep. 9. ad Heronium &c. Basilius hic quis.

h *Admonitione beatissimi viri papæ nostræ Simplicii.*) Quod Simplicius papa voluerit, sine consensu regis Italiæ pontificem eligi non debere, confictum est: potuit fortasse rogasse, ut ad comprimendas turbas, & ad vitanda dissidia, electioni sui dumtaxat successoris rex præsto esse non gravaretur. Baron. prædicto ann. 483. num. 11. An Simplicius sine consensu regis pontificem eligi prohibuerit.

i *Meritis apostoli Petri primatum obtinens.*) Hunc locum expone, sicut præcedente concilio exposita sunt hæc verba: *Ejus sedi primum Petri apostoli meritum* &c.

k *Eulalius.*) In rebus gestis S. Fulgentii Ruspensis episcopi, hæc de Eulalio habentur. *Eulalius vir eximiæ sanctitatis, admirabilis hospitalitatis, perfectissimæ caritatis, in cujus corde thesaurus sapientiæ spiritualis absconditus, multos talentorum dominicorum negotiatione ditabat. Virtute enim discretionis super omnia decoratus, monachorum professionem super omnia diligebat* &c. Eulalius qualis?

Observatio P. Antonii Pagi

ad ann. Christi 502. num. 3. & seq.

Habita hoc anno *tertia synodus Romana*, quam Baronius num. XXII. putavit esse partem quartæ synodi, *Palmaris* vulgo appellatæ. Certum tamen esse debet, fuisse synodum ab ea distinctam, & ante eam congregatam. In codice enim MS. Victorino, ut videre est anno D. num. VII. in quo Symmachi sex synodi Romanæ recto ordine dispositæ sunt, tam in principio quam in fine *tertia* appellatur. Secundo, in Codice Colbertino, de quo ibidem, post priorem synodum Romanam altera subjungitur, cujus initium est: *Flavio Avieno V. C. Juniore, sub die VIII. Iduum Novemb. in Basilica B. Petri* &c. Est hæc tertia synodus Romana, de qua Baronius citatus agit; secundæ enim nulla ibi mentio, cum ejus Acta perierint. Tertio, in Codice San-Germanensi loco citato a me memorato, post priorem synodum Romanam, eadem synodus, licet non dicatur *tertia*, exarata est, eodemque die & Consule coacta dicitur. Denique in codice Colbertino, de quo ibidem, eadem synodus legitur, diciturque etiam *Avieno jun. Cos. & VIII. Id. Novemb.* congregata. Et in his omnibus codd. MSS. hæc synodus ante Palmarem refertur. Quare manifestum est, *Palmarem*, in qua *Symmachus* innocens declaratus, ordine fuisse *quartam*, ideoque hanc *tertiam* synodum Romanam, in editione conciliorum Labbeana perperam vocari *quartam* ac *Palmarem*, & male etiam a Baronio dici, eam esse actionem synodi quartæ Palmaris, cujus priorem actionem ante istam synodum III. habitam fuisse contendit. Sirmondus in Notis ad libellum Ennodii pro synodo Palmari, recte observavit synodum Palmarem *quartam ordine* esse; sed deceptus a Librariis, qui eam his verbis exorsi sunt: *X. Kal. Novemb. Rufio Magno Fausto Avieno V. C. Consule*, eam anno superiori, quo Rufius Magnus Faustus Avienus consulatum gessit, habitam esse putavit, & omnibus fere viris eruditis persuasit. *Non loquitur Sirmondus de synodo Romana* VIII. Kal. Novemb. *hoc anno habita, sed tantum de libello Ennodii scribit: quo nomine adeo episcopis omnibus probatus est liber, ut cum synodus altera, quæ post consulatum Avieni habita est, suffragio suo confirmarit, atque inter quartam & quintam synodos Symmachianas collocari, Decretique vim obtinere jusserit. Hodie tamen perperam post synodum Avieno Juniore coactam ponitur libellus Ennodii, cum alteri, quæ Fausto Avieno, ut dixi, Consule habita est, subjici debeat. Hæc enim, non illa synodus fuit absolutionis, & quarta & Palma-*

1 Dionys. *Plestinus*. Hard. 2 Dionys. *Tifernatis Tiberinorum*. Hard.

maris, a Symmachi *æmuli oppugnata*, *ab* Ennodio *defensa*. Ita Sirmondus. At rectè quidem vir doctissimus notat, synodum quartam & Palmarem eam fuisse, quæ Symmachum absolvit, quam Ennodius tuitus est, & synodum quintam post consulatum Avieni Junioris, anno scilicet sequenti indictam, jussisse, ut libellus Ennodii inter quartam & quintam synodos Symmachianas collocaretur. Sed fallitur in eo quod synodum illam quartam Palmarem anno superiori coactam fuisse autumet, eam eni a ad annum sequentem pertinere, suo loco demonstrabimus.

Hoc itaque anno celebrata synodus III. Romana, quæ Tomo IV. Conciliorum his verbis inchoatur: *Flaviano* (lege Flavio) *Avieno Viro clarissimo Juniore Consule sub die VIII. Iduum Novembrium*, *in Basilica beati Petri apostoli* &c. *Bene quidem fraternitas vestra ecclesiasticis legibus obsecuta* &c. ejus celebrationis causa fuit abrogatio legis *Odoacris* Italiæ regis, qua *Basilius* Præfectus Prætorio sanxerat, ne absque Italiæ regis consensu, electio Romani pontificis fieret. Aliqua etiam Decreta in ea condita, quibus prohibetur prædiorum ecclesiasticorum alienatio, & bonorum ecclesiæ conservationi consulitur. Nihil vero commune habet hæc synodus cum Palmari, licet Baronius ejus partem tantum fuisse crediderit. Is error inde ei natus, quod consulatum *Avieni* Senioris anno superiori gestum cum consulatu *Avieni* Junioris, qui hoc anno Fastis nomen dedit, confuderit; ficque ex duobus annis unum effecerit, & ex duabus synodis unicam; ac præterea arbitratus sit, gesta *sub die X. Kal. Novemb.* ut errore librariorum initio quartæ synodi Palmaris A legitur, Avieno scilicet Juniore consulatum gerente, diebus tantum quatuordecim antecedere abrogationem legum a Basilio Præfecto Prætorii latarum; quia in Actis concilii Romani, hoc anno habiti, rectè dicitur *sub die VIII. Iduum Novembrium El. Avieno Jun. Consule*, eas leges abrogatas esse, die scilicet sexta mensis Novembris, quod putaret synodum quartam Palmarem die XXIII. mensis Octobris habitam fuisse. Cum tamen, si hæc nota temporaria, *sub die X. Kal. Novemb.* addititia non esset, inter gesta sub consulatu Avieni Senioris, & gesta sub consulatu Avieni Jun. intervallum interceSSisset anni unius integri, & dierum XIV. Verum hæc nota temporaria, *X. Kalend. Novemb.* a sciolo quodam addita, & synodus quarta Palmaris, in qua Symmachus absolutus, anno tantum sequenti congregata. Baronius num. XXII. & seq. arbitratur, hæc verba, quæ in cap. III. synodi Romanæ contra leges Odoacris leguntur: *Bene quidem fraternitas vestra* &c. *nec adjectione indiget plenitudo*, *maxime de Clericis*, *quos amor Dominationis invasit* &c. *quos* B *præterea schisma fecisse*, *apud vos constitit*; *quibus misericordiam tamen non negastis* &c. existimat inquam, Baronius hæc verba demonstrare hanc synodum III. esse tantum partem, & Actionem synodi Palmaris, ideoque eamdem, aut, ut ipse loquitur, priores ejus Actiones præcessisse abrogationem legum Odoacris regis. Verum hæc verba referuntur ad synodum secundam Romanam anno D. habitam, in qua pax ecclesiæ constituta, & *Laurentius* schismaticus, episcopus Nuceriæ renunciatus. Sed hujus synodi secundæ Acta, uti jam dixi, non extant.

MAGNI FELICIS ENNODII EPISCOPI TICINENSIS

[1] Libellus apologeticus pro synodo IV. Romana.

PRÆFATIO.

* Ex editione Parisiensi anni 1611. R. P. Jacobi Sirmondi Ricomagensis Arverni e Societate Jesu.

SOlet * dicendi affectum multarum rerum ardor exigere. Si avarus laudis animus est, & favorem desiderat sudore mercari, & per blandimenta gloriæ crucem narrantis ignorat, aut lucri adstrictus compedibus, linguæ vendit obsequium; ut dum animus habendi cupidine subjugatus præsumptum æstimat jam tenere compendium, sic ingruentia per styli exercitium nescit timere discrimina: aut necessitate conclusus, profert eloquium sine quacumque lima captivum, & nesciam pudoris frontem monstrat in medium, ut dum intentioni famulatur, diligentiam decoris abjuret: quia dicendi ornamenta, non sunt negotii, sed quietis; nec militiæ sunt picta verba, sed otii. Campus fortem postulat, pax profunda redimitura. Qui profutura asserit, loquelam, quæ periculo artis est colorata, contemnit. His ergo ita se habentibus, causam narrationis insinuo, & coactam vocem pravorum latratu religiosis mentibus commendo; scriptum esse reminiscens: *Tempus tacendi*, *& tempus loquendi*: vel post fidem prophetici oraculi [2] cujusdam oratoris exemplum, qui refert, nisi cum necessariam, dicendi nimis ineptam esse conditionem. Oris ergo ministerium, pro ingenii valetudine sacerdotibus dedo, adversus quos sibilantium effusa sunt venena linguarum: licet scuto munita fidei, spiculorum imbrem patientia religiosa non timeat, & ad E auctorem redeant tela, quæ sine bellandi arte diriguntur. Quibus enim pro lorica Christus est, vim non metuunt, & inimicos longa expectatione prosternunt. Quisquamne tamen in hac acie prælium putet esse formidini, in qua Deo & pontificibus infertur sine virium æstimatione certamen? Quisquamne fluxum & lacessentem hostem videat, & præliorum causis adversarium debilem expaveSCat? Invidet sibi ipse victoriam, C qui conscientia vulneratum aggredi cessat inimicum. Ad lucrum hostis sui procedit, qui in conflictibus non prius causas quam aliud expendit. Dat vires jaculis innocentia: & mucronem acuunt ex æquo venientia vota bellandi. Percutiendi impetum plus justum dolorem scimus dediSSe quam brachia. Inde paucorum telis multitudo non subStitit. Dicente ergo mecum propheta: *Plures nobiscum sunt*, *quam cum illis*: placiturum bonis, quantum æStimo, opus incipiam. *4. Reg.*

SUfficeret quidem schismaticam imperitiam propositione cecidiSSe; maxime cum secum habeant objecta responsum, & mereatur titulus fi- D ne lectionis discussione cum auctore damnari, cum in prænotatione ipsa significantia operis innoteSCat immundi, dicentium, *Adversus synodum absolutionis incongruæ*. Ego tamen nunc sic agam, quasi opus sit alieno ense perire mala proponentem. Istud præloquium potest, dementissimi hominum, tantum inscientiæ adscribi? Estne aliquis præter vos, sic inter oves ulceroSas deputandus, & erraticas, qui magnum regem potuiSSet laceSSere pastorum? dicente propheta: *Filios nutrivi & exaltavi*, *ipsi autem spreverunt me*: *Isa.* 1. & domino de apostolis: *Qui vos spernit me spernit*. *Luc.* 10. Quos episcopos fuisse propheta testatur, de Juda dicendo: *Et episcopatum ejus accipiat alter*. *Tsal.* 108. Apostolo æque Paulo proclamante: *Obedite præ-* *Hebr.* 13. *positis vestris*, *quoniam ipsi exorabunt pro vobis*.

Sed redeamus ad gravem & venerabilem, non solum [3] ex ala productam, sed mysticam propositionem. Non omnes, inquiunt, sacerdotes regis ad concilium adscivit auctoritas, [4] nec omnes in judicatione consenserunt. Mancipia Tartari, & liquido Satanæ ministri, quoscumque non evocavit scriptum principis, novis nexibus, & actuum vestrorum spiris causa pertraxit. Nolo dicere in quo fuerint voto, in

qua

Exod. 3.

qua deliberatione discedentes, quibus tædium illa peperit expectatio, cum viderent venerabilem papam longas in vita contra fas suum inducias accepisse. Videbant æthera tantum directis a se jaculis verberari. His ne liceret infelicibus in malorum actuum consolatione secreto delitescere, libris vestris nudantur abscoditi, & per vos in turpi facto habere solitudinem non sinuntur, dicente domino in evangeliis: *Omnis malus odit lucem.* Joan. 3.

Post hæc asseritis, [5] adversarios papæ Romani dici non debuisse, qui prædictum prolatis petitionibus accusabant. [6] Dolose videlicet hoc agentes, eo quod adversarios suspectosque canonica synodalibus clamante in decretis auctoritate, in suam recipi accusationem episcopos minime oportuisse, vos non latuisset, ad assertionis fidem jungentes, quod eos isto nomine præcepta regia non vocassent. O homines omni artis lima compositos, & caminis fabrilibus excoctos, qui ad stipulationem dictorum desudata invenere testimonia! Amamus, reverendi viri, sententiam vestram, &, ut ajunt, in ipsam pedibus imus: cognoscimus errata, quæ dicitis. Inimicum vocet aliquis accusantem, & tragico nomine appellet contumeliam non merentem? Dehinc subjunctam quæstionem rhetorica fibula momordistis, allegando: Testis est Romana civitas, si omnes episcopi senes & debiles convenerunt. Ecce orationem veri nervis nitentem, & [7] ipsi Cepasio præferendam nitore sermonum. Ergo quia se ætate valentes & corpore imbecilles esse dixerunt, ipsi se ineptos judicio esse testantur, quoniam membrorum se dixerunt jam sustinere dispendia, maxime si hoc ingerere clementissimi domini auribus præsumpserunt. Vos putatis ab universis Dei conspectibus pulsi illo vestrorum more congressuum ubique narranda confundi, & apud principem de collectione pontificum alios protulisse sermonem, nisi quos ætatis maturitas ordiendæ loquelæ fecit auctores, quibus anni veteres reverentiam contulerunt, qui putabantur bonorum meritorum suffragio in longum fuisse servati. Ipsos ergo de gravidæ ætatis fatigationibus queri decuit, quos ætas jusserat allegare. Viri optimi, subdidistis ex præceptis regiis evocationis causam fuisse jam cognitam, & Italiæ summa moderantem, non fuisse quasi de novo negotio consulendum: plus chartæ & scriptioni religionis debitum, quam præsentiæ principali. Nullus ergo in prædicto negotio titulus remanserat, ad cujus inquisitionem pergentes, illud jure præloquerentur exordium. Exhinc digressi, bonarum rerum in rege laudatis affectum, & colitis verbis innocentiam, quam actibus ignoratis. Si tamen cultus est in loquela vestra, quam scabro vomere velut agentes per devium aratra proscinditis, marcenti solo zizania & lolia commendantes, recepturi pro tali impendio paleas, quibus gehennæ in perniciem vestram ignis animetur. Sed nunc (ut quidam fertur dixisse) Quæ quibus anteferam? Contra apostolorum dicitis impugnatores summi pontificis non auditos, qui cælestis mandati memores, partem suam [8] a consortio adulteri subduxerunt. Hic non incesso ignorantiam: rimosam memoriam non accuso. Nolo dicere quod prophetæ verba apostolo contulistis: quia novi & ipsos apostolos recte vocitari, quos missos esse non nescio. David enim dicit: *Furem videbas, & currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas.* Deinde quis

Virgilii verba Æneid. 4.

Psal. 49.

se de illa vestra enodem faciet quæstione, qua dicitis: In criminibus objectis, quod non excluditur, approbatur? En vocem Romanæ ecclesiæ militibus congruentem, in qua nescias utrum prius nitorem prædices, an saporem. Putasne, audistis legi: *Quod justum est, juste exequeris?* Deut. 16. Audistis de malefactis hominum, (si tamen aliquando conversatio humana vos tenuit) quidquid non suis ordinibus approbatur, excludi? Ubi est illud prophetæ: *Dominus ad judicium veniet cum senibus populi sui?* Et de vobis dictum: *Peccatum suum quasi Sodoma prædicaverunt: væ animabus eorum.* Sed quid facto opus est, quotiens nulla desperatis medela succurrit, nisi implorandus est dominus qui promisit per prophetam, futurum se super omnem superbum & excelsum, & super omnem arrogantem, ut humilietur? Sed fœtidum opus vestigiis insequar, & ferrata (si valeo) calce contundam. Ut vere dicam, res cum re, causa cum causa, ratio cum ea, quam putant, ratione pugnabit. Oblocutos sacerdotes præceptionibus regiis allegatis, & quoddam sacrilegium creditis, mali aliquid (cum cælestem nesciatis) de terreni domini jussione sentiri: opponendo, quis regi debuit dicere; [9] papam synodum oportuisse convocare? Certe, quod in hac parte constat exemplum? Illum præcipue, qui criminosis multorum propositionibus jam jacebat, quem hoc fuerat damnare, quod argui; cui prærogativam cælitus adscriptam, hostium suorum oblocutio jam tulisset. Ad hanc vos dementiam malorum actuum per gradus suos incrementa traxerunt, ut hoc credatis esse lacessere, quod convincere? nec apud vos habeant a veritate differentiam odia, quæ plerumque contra meritum impetiti, studiis, non rationi, obsequentia vota concinnant. Ubi est illud: *Priusquam agnoscas, ne adjudices quemquam?* Eccles. 11. juxta 70. Olim vos accepit grex positus in sinistra collegas, apud quos ex præjudicio excepisse sententiam creditur, qui meruit ad examen adduci: & hoc est reum existere, quod libram disceptationis intrare. Prælocutioni tamen optime divinum subdidistis exemplum, quod ita quadratis constat alloquiis, ut ipsum in eo [10] Archisippum tenere lineam putes. *Peccatori dicit Deus: Quare tu enarras justitias meas?* Psal. 149 Huic dicto conferentes, quasi ad sacerdotes apostrophen, (quia beati Petri apostoli vicarius æstimatur) prohibetis archiatrum ejus corpori afferre medicinam. Quomodo vos animæ ejus curationem exhibere renuetis? Magnum per divina ridiculum, an maxima lamenta sint, nescio. Vos alienæ febri curam quæritis, vos fatiscenti animæ medelam adhiberi cupitis, & in lethi proximitate positi, vestri immemores, de alterius salute tractatis. Quid si illud vere vobis a propheta dictum sit: *Numquid parum vobis est, quod molesti estis hominibus, quia molesti estis & Deo meo?* Isa. 7. & iterum: *Medice cura teipsum.* Luc. 4. Sed hinc alias. Novimus, quia sanari non potest conclamatus, & improbus in profundum deveniens mira temeritate contemuit. Sed credo vivit in istis, & in malæ conversationis suæ morte, consilium, & potest optare quis alteri, quod ipse jam perdidit. Nunc recte vobis cum propheta dicam. *Omnia quæ loquitur populus iste conjuratio est, & timorem ejus ne timeatis, nec formidetis.* Isa. 8. Facessat a nobis, qui in vobis est, pruritus iste linguarum; quos vere idem propheta arguit; *Scribentes injustitiam scripsistis.* Isa. 10. Non nos B. Petrum, sicut dicitis,

citis, a domino cum ſedis privilegiis, vel ſucceſſores ejus, peccandi judicamus licentiam ſuſcepiſſe. [11] Ille perennem meritorum dotem cum hæreditate innocentiæ miſit ad poſteros: quod illi conceſſum eſt pro actuum luce, ad illos pertinet, quos par converſationis ſplendor illuminat. Quis enim ſanctum eſſe dubitet, quem apex tantæ dignitatis attollit, in quo ſi deſint bona acquiſita per meritum, ſufficiunt quæ a loci deceſſore præſtantur? aut enim claros ad hæc faſtigia erigit, aut qui eriguntur illuſtrat. Prænoſcit enim quid eccleſiarum fundamento ſit habile, ſuper quem ipſa moles innititur. Sed hinc actibus veſtris cæleſtem potentiam putatis eſſe ſuffragio, quod ad præſidium beati apoſtoli adjutricem, ut dicitis, dexteram commodatis. Neſcitis, ſtolidi, ſolem facibus non juvari, nec ad præſidium diurnæ lucis lychnos accendi? Scriptum enim eſt: *Scrutator corda & renes Deus.*

Sed in illa parte quis audeat argumentis veſtris reſpondere, niſi quia ſine arte dicitur verum, & fides mendacio ſermonum technis aſſuitur? Cur, inquiunt, ad principem conveniſtis, ſi audiri non licebat impetitum? Sic vos in ſtuporem pecualem peccati nebula, aut divinus horror oblimat; ut verecundam excuſationem, aut fraude mens veſtra tranſeat, aut belluarum preſſa hebetudine non agnoſcat? An forte aliud putatis fuiſſe, quod dictum eſt, ipſum debuiſſe ſynodum convocare, cujus opus erat officio? ut vos videlicet per pontificale examen ſententia percelleret, quos a capitis ſui compage in ſalutis detrimento inſanus fervor abſciderat.

Poſt, Eſau mentionem operi veſtro, neſcio verbis, an latratibus indidiſtis, [12] comparantes ei antiſtitem noſtrum, qui ſenioris naturæ beneficium unius cibi commutatione perdiderit, & primogeniti canam dignitatem amiſerit faucibus obſequendo. Ad iſta quid referam, qui ex omni objectorum parte concludor? Quis rogo veſtrum Symmacho benedictionem, dum patri plus deſervit, eripuit? cui tantorum numerum Jacob vice eſt collata nobilitas? quis ex vobis cæci parentis deſideriis pariturus occurrit? quis veſtrum devotione ſua genitorem venerabilem captum oculis nulla fecit lucis damna ſentire? Nonne collatione tenebrarum veſtrarum nox putatur per ſudum rutilans jubar oſtendere, & omnis obſcuritas, actibus veſtris collata, decorem ſolis aſſumit? Præterea tunc Jacob, quamvis congruentem moribus filii, benedictionem tamen contulit jam promiſſam. Nunc quid his longius immoramur, cum docendi non ſint, qui calces ſtimulis intulerunt? Credite mihi, pacis inimica ſunt, impugnationi non ſunt idonea, quæ profertis.

Sed ſequitur vinculum cum ænigmate, quod neſcio qua replicationis arte ſolvamus. Tullianæ enim profunditatis pelagus ingreſſi cymbulam noſtram quæſtionum flatibus per litorum incerta tranſmittunt. In qua tamen, Chriſto clavum tenente, portum ingrediar, & ſigillatim de turbinibus veſtris univerſa diſcutiam, habiturus inductu illorum facultatem non meam. Ajunt enim ſi vera eſt epiſcoporum aſſertio, Sedis apoſtolicæ præſulem minorum nunquam ſubjacuiſſe ſententiæ; cur ad judicium diſtricta conventione productus eſt? Multum quidem annoſa hic in nobis laborat infantia: cui ille advocandus eſt, qui ineluctatæ nobiſcum ſemper pondus propoſitionis exuperat: cum manifeſte pro ſacerdotibus cum propheta clamitem: *Numquid gloriabitur ſecuris contra eum qui ſecat in ea? aut exaltabitur ſerra contra eum qui trahit eam?* ut ſit mihi illud ſuffragio divinum oraculum: *Quomodo ſi ceſſavit exactor, tributum quieſcit, ita contrivit dominus baculum impiorum.* Tribue, domine, quod prædixiſti in illis: ut ſicut errat ebrius & vomens, ita pereat incredulus, qui infideliter agit. Propter hoc prophetа vobis inſultans vociferat: *Audite verbum domini, viri illuſores.* Quiſquamne cauſarum ex præcognitione ſancit eventum, & rabidis terminum poſitura conflictibus ſic metitur, ut pernix deciſio, dum inquiſitione eſſe ſenior innoteſcit, favorem cenſentis accuſet? Nunc pauliſper ore, actibus, annis indignus, pontificali voce vos arguam. Nos, qui ſtatuta noſtra non una apud vos volumus lance conſtare, quibus de impugnatorum qualitate lati ſunt canones, apud quos nefas eſt cana patrum diffinita tranſcendere, quibus ſcriptum eſt in [13] Carthaginenſi concilio, quod apoſtolicæ ſedis per Fauſtinum epiſcopum, qui tunc ab ea miſſus interfuit, approbavit auctoritas, Accuſatoribus de inimici domo prodeuntibus non credendum; quibus odio ſuccenſa vicinitas per nutrimenta arida flammam perſecutionis exſuſcitat, & univerſam doli fabricam ſumptu, & machinis cohærentibus ſecreta diſpoſitione componit: iſtos quæ domus evomeret, qui ſcire potuiſſet noſtra collectio, niſi præſentes? & impugnationis qualitatem unde niſi ex ſcripta propoſitione didiciſſet? in quibus ſentinam criminum, dum ſimulato ferunt perſecutionem ſe debere criminibus, agnoviſſet?

Poſt illa quæ de accuſatoribus prolata ſunt, addidiſtis; [14] cur perſonæ juſſæ ſint præſentari, quas ſæpe imperialis flagitaſſet auctoritas, ad defraudationem genii pertinere ejus, qui nunc in ſede apoſtolica, quaſi in quadam arce conſiſtit. Vere vobis dicit Sapientia: *Homo infirmus, & exigui temporis ad intellectum non perveniet, ſed laboret, ut ſciat quid acceptum ſit apud dominum:* & iterum dicunt Proverbia: *Odit ſe qui negligit ſtudia, imperitis enim obviat mors.* Quid enim illam quæ ex viperina ſcientia deſcendit ignorantiam fingitis? quid adhibetis mira latrocinandi arte præſtigia, ſimplicitatem fronte monſtrando? de vobis vere dictum eſt: *Qui loquitur mendacium ex propriis loquitur.* Iſtam lætitiæ faciem, ex judiciorum cenſura venientem, vafra proviſione ſacerdotis noſtri oculis abſtuliſtis, ut eum talibus adverſus acies veſtras inſtructum munitionibus, & innocentiæ in teſtimonio orbis tela deferentem, ab ipſis judiciorum adytis pelleretis; providentes ut nec ſine impugnatione inſons viveret, nec haberet ſolatium de incorrupta judicum inquiſitione pulſatus. Vos præfato & dediſtis & invidiſtis examen, cum uno eodemque itinere a vobis diſceptationum dubia ſubire & prohibetur, & cogitur; & per ſingularem callem ad cauſam arcendus evocatur; ne manifeſtam ſalutem aut non laceſſitus obtineret, aut ſubriperet abſolutus. Adoleſcentiæ meæ memini me legiſſe temporibus [16] de quodam dictum: *Exuli exilium imperas, nec das.* Vos impetit prophetæ ſententia: *Iſti ſunt viri, qui conturbaverunt terram, & qui concuſſerunt regna;* & iterum: *Excidentur ramuſculi eorum falcibus, & quæ derelicta fuerint abſcindentur:* & rurſus: *Dum non ſpe-*

Num- Iſa. 10.
Quomodo ſi ceſſavit exactor, tributum Iſa. 14.
Audite verbum do- Iſa. 28
Sap. 9.
Prov. 15. & 10.
Joan. 8.
Exuli Iſa. 14.
Iſa 18.
Iſa. 30.

ſperatis, veniet contritio veſtra, & comminuetur multitudo veſtra, ſicut lagena figuli. Nec non propheta ad hanc cauſam ſpecialiter locutus intonuit: *Dominus inclinabit manum ſuam, & coruet qui fert malis auxilium, & cadet cui præſtatur auxilium, ſimulque omnes conſumentur.* Redeo tamen, poſt vetuſta exemplorum ſuffragia, ad novellas canonum definitiones. Clamat in alio loco Carthaginenſe concilium: Quaſcumque ad accuſationem perſonas leges publicæ non admittunt, his impugnandi alterum & nos licentiam ſubmovemus: &; Nullæ accuſationes a judicibus audiantur eccleſiaſticis, quæ legibus ſæculi prohibentur. Quæro a vobis, viri, quibus indita eſt ad unguem polita perfectio, cujus conditionis fuerunt iſta mancipia, quæ poſtulata ſcriptis principalibus intimaſtis? Si ea ſervilis adhuc in poteſtate alterius catena retinebat, & nulla ab obſcœnæ obligationis compedibus veſtigia in libertatem miſſa laxabant, vel vobis diſceptantibus fidem aliquam prædictorum verba portaſſent? Sed, credo, replicabitis: veritatem, quam ſponte prolata in illis vox habere non poterat, hanc diverſis cruciatibus e latebris ſuis religioſus tortor exegerat; ut dum pœnis corpora ſolverentur, quæ geſta fuiſſe noverat, anima non celaret. Sed, quæſo, primum ad leges publicas, deinde ad judices ora convertite, qui poſſunt in defenſione ſua ſic eloqui: Nos, quos Dei ſervitium poſt iſtarum rerum abjectionem fecit ingenuos; qui ſervulorum inſultantium contumelias aut deſpicimus aut ridemus; quibus ſcriptum eſt de famulis per apoſtolum: *Mementote quia veſter & illorum in cœlis eſt dominus*, ad hæc ſæculi mala revocabimur? Faciendum a nobis eſt, quod facientem alterum profanum eſſe contendimus? quod per miniſterium juſſionis & manus alienæ inceſtaret aſpectum, noſtro peragetur imperio? Nolite hanc ad univerſas eccleſias mentem rapacium luporum more & natura ſervare: quia poſtquam nos maculaſſet forte pro deſideriis veſtris cruenta diſcuſſio, effectum in his, quo tenditis, non haberet. Sed dicente vobis propheta; *Ponamus circulum in naribus veſtris, & frænum in labiis, & reducamus vos in viam qua veniſtis:* qui eodem propheta aſſerente impugnamini, qui dicit: *Erunt quaſi non ſint, & peribunt viri qui contradicunt vobis.*

Iſa. 31.

Epheſ. 6.

Iſa. 37.

Iſa. 41.

Hoc etiam novo adverſus nos ſubdidiſtis invento, ipſum dominum & redemptorem noſtrum, ſervorum ſubiiſſe judicia; & cœli operatorem particulæ cuidam ſponte ſubjacuiſſe terrenæ; dum teſtatur & loquitur: *Homo Juda, & qui habitas Jeruſalem, judicate inter me, & vineam meam.* Hoc etiam B. Petrum, hoc Paulum apoſtolum non horruiſſe narratis, & illam veſtram elegantiam ad jus pertrahitis, exemplorum nexibus præcedentem: quaſi vobis in hac parte remanſerit cum renitente contentio, & validis facundiæ veſtræ digitis exigantur oblata. Samuelem etiam prophetam mirificum de conſcientiæ ſuæ ſerenitate vulgi dicitis imploraſſe teſtimonium. Quid enim Samuel dixit? ſcire dominum, quod nullius unquam ſubſtantiam, nullius pecus abegiſſet, adverſatum ſe muneribus, &, quod eſt ſupra hominem, ſponte venientia dona vitaſſe: providens ſcilicet, ne per ſuſpicionum præjudicia, opinionis damna pateretur. Poſtremum ſub divina atteſtatione patefecit innocentiam, ne humanum ſubiret examen. Redemptor noſter judicium, quod inter ſe & vineam ſuam optat evenire, dum veſtra in præſenti negotio mala reſpicit, magis implorat. S. Athanaſius Alexandrinæ urbis epiſcopus, dum participum veſtrorum argueretur invidia, agnoſcens ſibi per contumeliarum multitudinem exercitium contingere, non timorem, vere ad coronæ pretium junxit, quod de dignitate ſubmiſit: & ante cæleſtem de abſolutione ſententiam, perſonam rei innocentiæ bonus æſtimator implevit. Sic enim Chriſti milites ſudore ſuo honorum ſibi incrementa parturiunt, dum conceſſa faſtigia celſiore humilitate caſtigant; inde laudum cumulos mercaturi, unde indepta culmina ſublimi parcitate moderantur. Sed quamvis B. Athanaſium Romano antiſtiti, quantum noſſe datur, imparem locus oſtendat, facto tamen in negotiis comparantur. [17] Ille præſto fuit judicibus: iſte, quantum & vos dicitis, advocavit: Ille intentatam diſcuſſionem ut Dei famulus non refugit: iſte triumphi ſui ſpem in diſcuſſorum collectione conſtituit. Sed quid his longius collationibus immoremur? Judicia & iſte voluit, attraxit, ingreſſus eſt: & quod poſſet fidelium corda doloris juſti aculeis excitare, venerando [18] concilio auctoritatem etiam contra ſe, ſi mereretur, indulſit. Quis in hac allegationis ipſius fronte neſciret ſultum ad coepiſcopos puritatis teſtimonii conveniſſe, qui hoc quod diſtrictionem eorum minus licebat, exhorruit, æſtimans illud magis quolibet modo labefactandum, quod ſtatuiſſet cenſor invalidus? Quid præfatum inceſſitis canina loquacitate? quid læditis non merentem? Votum ejus eſt, quod veſtrum putatis eſſe terrorem; ſed altutior in vobis, quam in Athanaſii adverſariis novelli virus ſerpentis inſibilat. Illi neſcierunt, quod vos optime calletis, qualiter triumphus tolleretur impetito. Illi provocatum, ne audiendus non occurreret, formidabant: vos moram quam habebant examina non ferentes, [19] venientem jaculis repuliſtis; & tædium vobis de ſententia præparatum armorum ultricium aſſumptione commutaſtis. O malorum commemoratio, quæ vocem & præſtat, & ſubruit; dum illos quos in clamorem coegerit, eorum etiam gravitate facti verba confundit.

Iſa. 53.

Quis patiatur vos æquo animo garrientes? Ergo nos ſecundum aſſertionem veſtram, novellæ utilitatis commoda non amamus, dum definitis ſenioribus præſtamus obſequium? Hic tota ingenii vela ſuſpenditis: hic reſupinæ cervicis ex receſſu pectoris quidquid habuit fluminis rectus evomuit. Ajunt enim: Moyſi a vobis jejunia, & Eliſæi miracula quæ egit, dum mortuum ſuſcitavit, ſi annoſa tantum ſectamini, condemnantur. Quid hic rationis invenit ſcrutator idoneus? non ſi auri pallidus inquiſitor occurrat, in ſenſibus veſtris latentium venarum motus inveniat, & inſuetis lucem latebris ſermonum foſſor admittit. Idcirco ergo cana miracula non probamus, ſi juvenilibus conſenſum non præbemus exceſſibus? Si ſervum domino diſcipulum magiſtro evangelii memores ſubjugamus, quidquid potuit prodeſſe negligimus? Alia ſunt, improbiſſimi hominum, quæ ad uſum recentem ſine injuria vetuſtatis adhibemus.

Novam deinde culpam, & quam inveſtigatio noſtra tranſierat, recluſiſtis: quare papa ſine exempli inſtituto præcedentis ſynodum con-

vocavit, ut de criminum ejus objectione cognosceret. Post hæc nos falsitatis arguitis, cur a principe, quæ in præfato negotio scripta sunt, dicimus postulata. Præsta, domine, ut labyrinthi hujus sine errore sinuosos superemus anfractus: dirige sententiam, quam flexilis coluber juxta fabricam proprii corporis aut mentis operatur, ut vere dicamus: *Dominus virtutum nobiscum, adjutor noster Deus Jacob:* & cum Salomone exultemus dicente: *Equus paratur in die belli, apud dominum est autem omne præsidium*. Superforaneum quidem est absurdis respondere propositionibus, dicente propheta: *Ne respondeas imprudenti ad imprudentiam ejus*. Sed si quid contemptus transierit, vereor ne quasi validum putetur non tetigisse formido. Melius est nobis cum beato Paulo insultationis causas incidere, & plena voce testari: *Factus sum insipiens, vos me coegistis*. Hocine ergo nullo constabat exemplo, ut sacerdotum papa concilium convocaret, cujus arbitrium est collectio synodalis? aut parva erant, quæ de vestris cum hac multitudine facinoribus damnarentur? [20] Nonne directa verba sunt canonum: Quicumque clericorum ab episcopo suo, ante sententiæ tempus, pro dubia suspicione discesserit, manifestam in eum remanere censuram? Ad hujus rei ministerium devotum Deo oportuit agmen occurrere, ut perditi & profligati gregis ulceribus medicorum exercitus subveniret: quia quotiens morborum violentia celeri gressu ad animæ secreta festinat, obvias manus afferre non potest salutare consilium, nisi ex collatione multorum. Nam & hoc a rege nostra popposcit allegatio, ut abscissis clericorum præjudiciis de accusatorum papæ merito per humanum os supernum judicaret imperium. Videamus tamen si placet, & illas [21] didascalici libelli vestri relegamus argutias: habentibus etiam nobis ante oculos patrum sanctiones, quibus excessuum vestrorum sentina ponderetur. Lex ecclesiastica pontificem ab illis accusatum, priusquam sub lucem objecta constiterint, exigit non relinqui. Vos vero divini, ut puto, juris memores, qui levia errata despicitis, qui peccati nobilitate gaudetis, ne una vos ex desertione sacerdotis culpa respiceret, accusastis cum incrementis delictorum. Ad hanc vos valitudinem ille, qui est prævius vester, adduxit, ut post desolatum, post impetitum pontificem, sine ullius vigore sententiæ, totius pene Italiæ improbandam antistitum crederetis esse censuram; quomodo quidam dixit de cohorte vestra: *Festinantem animam morti non credidit uni*. Potestne mens indocilis, criminum jam ditata successibus, a detestabili proposito, velut effæta feriari? Ille vos locuples malis effecit, cui elationum copiæ opes angelicas sustulerunt, & divinum censum nocendi, quo exuberat, thesaurus invidit.

Sed promissi memores universa, quæ operi ipsorum recolimus inserta, tangamus. Arguitur stylo splendidissimo papa Symmachus, quare conventionem præveniens, cum populorum cætibus examen intravit, & postea judicia, [22] cum evocatus quater fuisset, sprevit. Sic a vobis veri discessit affectio, ut mendaciorum nebulis urbis testimonium putetis involvi, & fallaciæ periculo depicta verba plus virium credatis habere, quam veritatem Roma quam retinet. Ergone ille disceptationem vel importunus adiit, vel expectatus aufugit? Ergone illam multitudinem devotæ Deo plebis, non pro fidei diligentia Christiana magis expectatio, quam furor evocavit? Quisquamne ad inferendam violentiam currens lacrymas comites habet, & qui studet esse formidini, vultum timentis ostendit? Multitudo illa juncta sacerdotis officiis attulit ad nos lamenta, non jacula: nec venit telis minax, sed fletibus miserabilis: una tantum intentionem vestram ostentatione gravatura; quia uberibus oculorum fluminibus demonstrabat, quam esset per acerbitatem vestram conditio dolenda pulsati, & in sobrietate venerandi examinis afflictione propria commendabat, quem voce non poterat. Sed habetis manifestum ex hac re qui bilem furor accendat: quia pene absolutus ad judicia venit, pro quo orbis illacrymat, & dum rebus extraneam in prædictum invidiam sermone colligitis, paulisper reverentiæ nostræ diu cervix superba submittitur. Sacram enim congregationem tunc vocatis, quando extinctorem nostrum Symmachum vultis asserere: & crudeli pietate honori nostro putatis accrescere, quod residens in ecclesiarum arce perdiderit. Nos ista non solum non sensimus, sed diversa sentimus: ad alios magis tutelæ vestræ venena convertite. Non habet testimonium defensoris, qui repugnanti impendit oris obsequium; perdit quam esse putat beneficii gratiam, qui aliquid præstat invito: quia non est munus nisi quod velis accipere.

Nunc longa non opus est admonitione jam perditis. Odium debemus operi, de cujus jam non superest quod damnetur auctoribus. Mulierum turbas asseritis urbanis coloribus cum præfato ad judicia convenisse: & illa vestra subtilitate ostenditur sexus, qui majorem antistiti debuisset affectum. Profanissimi hominum, scriptum retineo: [23] *Aliud est maledicere, aliud accusare:* & propheta dixisse: *Reprobantes verbum speratis in calumnia, & in tumultu, & estis in eo: propterea erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio:* quia pro nobis dicit dominus: *Eos qui judicant vos, ego judicabo:* & iterum Ad servos suos dicit: *Nolite timere opprobrium hominum, & blasphemias eorum ne metuatis:* rursus etiam vobis clamat: *Accedit huc semen adulteri, & fornicarii: super quem dilatastis os, & ejecistis linguam? numquid non vos filii scelesti estis, semen mendax?*

Isa. 30. Isa. 49. Isa. 57 Isa. 51.

Quæ quibus copulatis advertite, dicentes; Indicta causa, derelictis defensoribus, papa decessit: fori nobis in negotio præsenti, & platearum, quarum estis hypocritæ, exempla proponentes. Nobis scriptum est per Paulum apostolum: quibus crucifixus est mundus, quid illis cum foro? Sed ista nescitis, aut quod est gravius, nota contemnitis. [24] Peregrinum credo aliquid, & a ratione separatum postulans papa discessit. Nonne hoc speravit pro statu labentis ecclesiæ pastorali cura constrictus, quod & religiosa providentia, & causæ ipsius ordo flagitabat? Quæ enim judiciorum forma præcesserat, ut vobis hostiliter disruptis, etiam per suggestionem vestram sublatis ecclesiæ opibus, qui diu fuerat cibus esurientium, famis mancipium videretur effectus; dum alimentis distributor egebat, ut fieret in dominatu servitus, & in servitute dominatus? Quæ hoc qualitas præcedentis ævi per memoriam in medium transacta reddebat? Qualis habuit effici

Gal. 6

ex

Ysal. 45. Prov. 21. Prov. 26. 2. Cor. 12. 8. quæst. 4.

ex cenſura convictus, in quo cauſam adjudicatio præcedebat? Non fuit privilegium, quo ſpoliari potuit jam nudatus. Unum vobis putaſtis reſidere in ſacra collectione ſubſidium; ut ad tuendorum immanitatem criminum ſacerdotes vobis comites jungeretis, & fieret impunitum facinus pollutione multorum. Nunquam convenienti tempore cenſor adſciſcitur, qui ad deciſum pene negotium convocatur: criminoſi, & ſi eſt, meritum tollit accuſator, qui in eo plus furori ſuo vult licere, quam judici. Dicit enim vos impetens propheta: *Hæc* Iſa. 42. & 28. *eſt pars eorum qui vaſtaverunt nos, & ſors diripientium nos. Ite angeli veloces ad gregem convulſum & dilaceratum, & populum terribilem.* Ad vos angelus miſſus eſt, ſcilicet per ſacerdotes, quorum voce atque merito perferenda Chriſto dona ſuſcipiunt, & placato dominante impetrata mortalibus vota concedunt, per quos vobis oblata ſunt munera repudiata concordiæ, qui pœnam merentibus dilectionis præmia detulerunt, qui dum ſe conſiderant, in nullo quod merebamini reſpexerunt.

Quis eum, inquiunt, vidit cum accuſatoribus ſuis aperta, ut ajunt, pugna confligere? Impudentiſſimi hominum, quem cum quibus vultis decertare, reſpicite: & utriuſque partis, ſi quid ſalutis in vobis reſedit, loca, tempora, perſonas attendite: & ſi vos nefarie congeſta cordis adhuc pravi non ſubegit opulentia, oculos ad Deum pauliſper attollite, & vel brevi tempore ſiniſtri monitoris juſſa contemnite. Agnoſcitis ſummi [25] regis præceptionibus vos, in his quæ merito plectenda ſunt, non muniri. Qua quamvis reſponſi qualitatem dictent dogmata poſtulati, & petitio dum exiſtit prævia, quæ ſint ſecutura, deſcribat; nunquam tamen caſſibus veſtris libera regnantis verba cepiſtis: nunquam deſideriis per aucupia calliditatis imperialia vobis ſcripta militarunt. Quotiens vanis hiatibus nocendi inefficax morſus increpuit? quotiens de accuſato quidquid ſpe tenuiſtis effugit, & vacuos imago præſumptione occupata deſeruit? Deo gratias, qui hanc providentiam indidit ei cui rerum humanarum ſummam commiſit. Spes certa quietis eſt, & ſalutis, perfecta in gubernatore ſapientia. Puppis, cujus magiſter ad clavi regimen intellectus dote præparatus, ubique ſtationem, ubique portum habet in fluctibus. Certa eſt generalitatis ſecuritas, quando rempublicam nobilibus regit artibus inſtitutus. Scit imperatoris noſtri cælo infuſa diſpenſatio obviam manum famoſis in fallendum ingeniis exhibere. Labore apud eum non opus eſt, quem ſortita eſt olim nuda veritas defenſorem. Ceſſent impii commentitia apud illum ſimplicitatem fraude mentiri; quidquid ſe adverſus juſtitiam moverit, mox tenetur: nihil apud prædictum tutius innocentia eſt: legatione valida utitur, qui æquitati res congruentes inſinuat: quæ gravis eſt plerumque principibus impugnatio, minus fidelium blanditiis non legatur. Sed hæc Deo melius narrantur, a quo frugis hujus planta deſcendit.

Ad vos me reducit propoſiti operis non amica conditio, qui melioribus hactenus operam, volui navare ſermonibus, dum captivam orationem exigit imperioſa neceſſitas. Dixiſtis enim: Quomodo de cauſa, vel qualitate ejus primitus tractabatis, cum necdum haberet ſynodus firmitatem? O frontem dictionis immundæ, & faciem libelli, quam non ſola maculavit imperitia. Tractatus noſtri provinciam & narratis & quæritis. Hinc eramus nempe dubii, quia quemadmodum loquimini, [26] non habebat ſynodus firmitatem: tranſibat negotii qualitas audituros, & plus adhuc remanſerat in reverentia pulſati, quam eſſet in noſtri integritate collegii.

Deinde pro quæſtionum tormentis venerabilem [27] Laurentium & Petrum epiſcopos a communione papæ ſe ſuſpendiſſe replicatis, & quidquid providit cautio convocatorum, ducitis ad crimen impetiti. Ullone ergo tempore, dum celebrarentur ab his ſacra miſſarum, a nobis ejus commemoratione ceſſatum eſt? Unquam pro deſideriis veſtris ſine ritu catholico, & cano more, ſemiplenas nominati antiſtites hoſtias obtulerunt? Aliquando, quod capiti veſtro adſcribatur, facta eſt apud Deum offenſa per gratiam, & extitit nutrix veniæ, peccati mater oblatio? Fuerunt quidem corporis tantum conventione ſeparati, quos loqueris, animarum tamen præſentiam non vitarunt. Si eos putas a conſortio mutuo diſſociatos, quos fibula religionis pio mordens dente conjungit, procul te ab æſtimatione catholica culparum duxit affectus. Mandati cœleſtis habitatio nos aut miſcet, aut ſeparat, non intereſt quæ intervalla nos ſegregent, ſi uno in ſuperna manſione conclave retinemur. Vere hinc coniicimus eſſe vos ſervos ventris & corporis, & per hanc ſententiæ veſtræ vilitatem declaratis mancipia vos eſſe terrena. Scriptum eſt enim: *Animalis homo non percipit ea quæ ſunt ſpiritus.* 1. Cor. 11.

Poſt hæc, verſis in fugam ordinibus, lymphatici more ſermonis addidiſtis: Ergo concilia ſacerdotum eccleſiaſticis legibus quotannis decreta per provincias, quia præſentiam papæ non habent, valetudinem perdiderunt? Legite, inſaniſſimi, aliquando in illis præter apoſtolici apicis ſanctionem aliquid conſtitutum, & non de majoribus negotiis, ad collationem ſi quid occurrit, præfatæ ſedis arbitrio fuiſſe ſervatum. Sic enim habes: Si quis epiſcoporum judicio provinciali depoſitus fuerit, Romanum papam, ſi placet, rurſus appellet; & ipſe, ſi videtur, reparet judicia in opitulatione damnati. Ecce enode eſt quod ad laqueum præparaſtis; niſi forte arctiſſimis in illa parte nexibus aſtringamur, & replicationum nobis itinera non pateſcant, dum callis ante pervius dumetis novella intercluſione veſtitur. Synodus Sardicenſis can. 3.

His enim nos eloquii vepribus, dum gradimur per plana, retinetis, cum dicitis, læſum principem, quare [28] attributum viſitatorem, contra eccleſiaſticas regulas prima voluimus fronte diſcedere, & nihil amplius liceret hinc vitiis, ne dureſceret lolium, ne profana meſſis, nulla diſciplinæ ante maturitatem ſucciſa falce decumberet, & putaretur licere quod judices non vetabant. Unde ex aperto conſtat, nulla vos, extra præſtantiam piiſſimi regis, quam fruſtra deſideratis noxæ copulari, exemplorum auctoritate fulciri. Supereſt, ut & ipſum doceam in his exceſſibus, quod bono univerſitatis contigit, non teneri: quia directum non occaſionem litis, nec fomentum jurgii, ſed cauſam voluit eſſe concordiæ; prævidens ſcilicet, quod niſi ſimplicem juſſionum ſuarum tutela vallaret, cito in eſcam diſſidii toxica veſtra ſubreperent. Scriptum eſt enim: *Vir ſimplex credit omni verbo.* Idcirco mandati limitem Prov. 14.

tem fixit, quem nulla liceret transgressione violari. Præfatum ad B. Petri basilicam, mox Romam perductus fuisset, mandavit occurrere, faciens de sacerdotis voto regis imperium. Quis enim non putaret pontificem sponte pariturum in ea parte, quam licere sibi princeps non credidit, etiamsi vetaret? Ibique papam ab eo salutatum suo ore jussit affari, ut traderet coepiscopo mancipia, [29] nullis subdenda tormentis; servanda profecto ad disceptationem synodalis examinis. O castitatem præcepti, quæ dum facem præsentibus præfert temporibus, in umbram cogit antiqua! quæ rapit lumen veteribus inauspicato splendore novitatis! Quis taliter commentitiis laudibus locupletavit fama dominum actuum suorum veritate mendicum? Non derogo vobis de scriptoribus, quorum beneficio contigit ornata ad nos majorum gesta perduci: sed Dei beneficia non tacebo, quia princeps noster rebus superat decora sermonum. Obnoxiam linguis gloriam venerabilis causarum trutinator inspexit: ut cum petitioni vestræ effectus artifex præstaretur, in omnibus tamen jura ecclesiastica custodiret. Quæ ad hanc æstimationem, quamvis acutiora ceteris corda, sufficiunt? uno tempore, una scriptione, sine æquitatis detrimento, desideria vestra supplentur, & eadem charta ad ministerium religionis, & vestrum destinatur ad gaudium. Boni enim principis prævidit inquisitio, servilem assertionem innocenti examine non probandam. In electione enim venerandorum judicium ipse accusantes extra ordinem repulit, ipse ad spem retulit accusatum.

Videamus tamen ista si facta sunt: si Dei inimici, etiam terreni domini non fuistis, dum Christum & regem parili temeritate despicitis, & unus vobis ad utramque contumeliam ductus est criminum. Destinatus antistes ab ipso complendæ jussionis confinio oris vestri spiris abripitur, & ad incentivam confusionis aptatur, qui paci militaturus advenerat. Invisis beati apostoli liminibus ad usum furoris vestri jam nescius sui advocatur; & illud, quod ex omnibus orbis cardinibus devotos attrahit, positum in vicinitate transitur. Ecclesiarum fundamentum adire non permittitur frustra mediocris: tunc spem bonorum fructuum perdidit a radice separatus. Dicatis forsitan, apostoli genio decerpi, si putatur cæli civis terrarum locis includi. Tamen quamvis benedictio poscentibus ubique præstetur, & exigat præsentiam martyris fides & devotio supplicantis; negari non potest, diligentiæ natali solo plus tribui, & majorem affectum loca impetrare, de quibus ad superna transitur.

Quam fidem allegationi curationum multitudo jam præstitit; & utimur post obsidionem diabolicam testibus jam sanatis. Hæc licet per redemptorem nostrum in toto orbe celebrentur; est tamen non modica monumenti illius per frequentiam comparata nobilitas: quia per eum qui hominem mutavit in angelum illustrari potuit natura telluris. Hanc visitatori vestro invidistis gratiam, æstimantes quia errorum vestrorum sectator esse desisteret, si reverendæ passionis penetralia contigisset. Ecce non habetis in regia auctoritate subsidium. Ecce post cœlestem commotionem juste vos & principalis, quam sperni fecistis, censura percellit.

Videamus si supersit aliqua de regulari propositione defensio. Visitatores, inquiunt, & aliis episcopis ipse dedit, & justum est ut facti sui lege teneatur. Non vos in hoc titulo falsitatis incesso: diu mendaciis adhærentia verba non arguo. Dico tamen, latorem juris definitionis suæ, nisi velit, terminis non includi: & nisi princeps fastigii summa moderetur, frustra ad illud, quod dederit, jus vocatur. Lex probitatis & mentis est, quæ hominem viventem sine lege castigat: proprie moribus impendit, qui necessitati non debet disciplinam. [30] Aliorum forte hominum causas Deus voluerit per homines terminare: sedis istius præsulem suo, sine quæstione, reservavit arbitrio. Voluit beati Petri apostoli successores cœlo tantum debere innocentiam, & subtilissimi discussoris indagini inviolatam exhibere conscientiam. Nolite æstimare eas animas de inquisitoribus non habere formidinem, quas Deus præ cæteris suo reservavit examini. Non habet apud illum reus de allegationis nitore subsidium, quando ipso factorum utitur teste, quo judice. [31] Dicas forsitan, omnium animarum talis erit in illa disceptatione conditio. Replicabo uni dictum: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*: &; *quæcumque solveris super terram, erunt soluta & in cœlo*: & rursus sanctorum voce pontificum dignitatem sedis ejus factam toto orbe venerabilem, dum illi quidquid fidelium est ubique submittitur, dum totius corporis caput esse designatur: de qua mihi videtur dictum per prophetam: *Si hæc humiliatur, ad cujus fugietis auxilium? & ubi relinquetis gloriam vestram?* Matth. 16. Isa. 10.

Quid si immunda mihi labia habenti, & nullis succensi carbonis, ut Isaiæ concessum est, undis abluta, ipsum ad passionis suæ tuenda privilegia Petrum apostolum liceret evocare, & quod agit precibus, humana voce loqueretur? quem si audiretis, hoc diceret: *Filii hominum usquequo graves corde, ut quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium? Scitote quoniam mirificavit dominus sanctum suum.* Quid stabilita Christi manibus cupitis fundamenta subruere? quid canum possessionis genium illius, qui per culpas juvenescit, ariete pulsatis, & divisione ecclesiastici gregis novis me & post carnem passionibus subjugatis? Inauditum sacrilegii genus est, quod mentitæ religionis honore coloratis: dehonestat venerandi reverentiam nominis, qui adjutorem se in his, quæ in Deum jactat commissa, pollicetur. Contumeliæ genus est, quasi in solatio adesse sublimi, juxta apostolum: *Tu quis es, qui judices alienum servum?* Quid auribus imperitis illuditis, & graviorem vindictæ speciem facitis esse, quam culpæ? Si odium debetis excessibus, vos mundate: cur liberius condemnatis scelera, quam vitatis? Sui impugnator est, qui fornicationis urget adulteria, & per animarum stupra, carnis accusat. Scriptum nempe retinetis: *Maledicti omnes qui fornicantur abs te.* Fœda ergo a nitore domini sui obligatione dissolvitur, qui statutis cœlestibus minus mera fide dependit officia. Possessionis nostræ vobis, ut video, claritas movit invidiam; quam simulata in mali possessoris indignatione transfertis, dum desudatis impendiis. Arcem, qua fuistis conspicui, crebris labefactatam ictibus, nisi obsisterem, proposuistis obruere; & cœlo stabilitam machinam, quanta sit, ostendere per ruinam. Nolite præstolari de clade vestra victoriam: nolite triumphum superando perdere, meis laboribus, meo sudore quæsitum. Quidquid Rom. 14. Psal. 4. Psal. 7.

quid ad trophæum ducit, obtinui: quidquid vos illustres faceret, in sede congessi: vobis tribuit claritatem fax ista quam viperino liquore putatis extingui. In perniciem propriam accenditur, qui sic sævit in gratiæ suæ germina, ut plantas abscindat: liberior justo iracundia, plusquam alios, lacessit auctorem. Symmachi quos vocatis excessus, si sunt, illa, qua & vos, expectatione sustineo: nefas est peccantem patientiam judicis non amare. Quid nisi ultionem flagitat, qui dum reus & ipse sit, vindictæ in altero moras accusat? Hæc illis a me vox debetur studiis; quia Deum dixisse teneo, pronum esse hominem in malitiam, & omnem carnem amicam esse peccatis. Nolo occasione personæ innumeris datura dignitatem fiat in abjectione possessio, ne dum homo incessitur, lex divina frangatur. Mihi credite, si sunt ista, quæ dicitis, respicio: quia & in illis, quibus nihil tale dicebatur, quid fuisset inspexi. Errat, qui falli Deo proximum credit: *Mihi vindictam, & ego retribuam, dicit dominus.* Vos potius olim filii, de quibus spiritalis ventrem partus onerabat, ad abjuratam redite concordiam: pio vos sinu, sicut habuit hactenus, ecclesia mater accipiat. Nunquam est sera correctio: scit diu expectare immodico labore quæsitos: nescit pro vilibus despicere magno pretio comparatos. Multis gradibus recursus est ad salutem: præter desperantem nullus excluditur: fructus veniæ proximus est coronæ. Nolite Symmachum papam pressuris vestris juvare; si reus est, mihi credite, cum cessaverit humanæ impugnationis ministerium, divinum mox succedit arbitrium. Nonne in splendidissimi cognitoris lance prædicto aut pœna debetur aut præmium? Syllogismos a me sermonum & schemata non quæratis. Antiquo adhuc utor reti post hominem, & irrisam a sapientibus sæculi cymbulam non reliqui. Illa me per mundi freta sustentat: ditat probatum in captione hominum rete, quod cernitis. Redite ergo, quia fuga vos nec dum essetis agrestes eripuit: currite ad ovile, ne luporum vos exponatis insidiis: ne per moram amittatis gratiam sponte venientium; quia contemptam invitationem gehenna subsequitur. Ego, si quid dulcedinis ut patet debui; si quid districtionis, ut attributus a Deo magister, implevi; providete ne diutius qualemcumque crucis meæ angulum rara Levitarum corona circumdet: ne dolenda etiam extraneis in longum solitudo dominetur: ne labor uteri mei sterilitatis vice hostilem peperisse familiam, & numerosa proles per siniſtros actus infœcunditatem parentis ostendat. Pauca sunt quæ asserui, sed quanta ex his pendeant, æstimate. Venite filii, audite me, timorem domini docui vos. Romam respicite, quam ab idolorum servitute sine auri, sine argenti pretio liberam sanguinis Christi fecit effusio: cui etiam meam servuli sui mortem jussit impendi. Quæ per multa tempora famosis cultum delubris exhibuit: quæ diu venerata est in imaginibus dæmonum, quem laborante censu indiderat manus magistra terrorem: quæ suspexit potestatem numinum emptam pretio metallorum, cui sublimiores Deos peperit exercitator manus artificis. & divinitatem, quam homo per fabricam contulit, apud homines Dei habuit forma majorem. Ecce jam, Christo propitio, ad novas fornaces simulacra redierunt: ecce jam de obsoleta superstitione usus vester accipit, quod lætetur: dum de veteri Tonante nova merito vascula parantur. Quid hanc adnitimini interrumpere quietem? quid ludere vanis intentionibus felicitatem? excusationem non habet furor iste, si creditis, non interest quibus itineribus ad mundi principem currat, qui a sancta unitate descisit: pingues hostias litat diabolo qui contristat ecclesiam. Vanas ergo repudiate tendiculas: simplicem habet defensionem pacis affectus: nimis armatus est qui illa, quæ adversarius concordiæ ministrat, tela contemnit. Sufficit contra omnia jacula jurgiorum fidei nuda oppositio. [32] Quid Eulalii & Bonifacii tempora, dum malorum solatium quæritis, revocatis in medium? quid incrementis excessuum præsentatis vetusta contagia, & per iniquam voluntatem senectuti in operiendis delictis facitis nil licere? Alia tunc fuit causa discordiæ: & nisi narrando cogerer sustinere transacta, ostenderem vobis nullum evenire solatium de comparatione factorum: quia illos, quos ad pontificale fastigium intentioni obsequens fervor evexerat, utrosque repuli; hunc elegi: quia de illis, teste exitu, nemo mihi placuit: de istis, contra regulas nitentem profugum feci; provectum legitime mundo impugnante servavi. Scitis ista, non nova sunt: quia dum ille truditur, iste firmatur, vester mihi militavit assensus. Deinde cur in perniciem vestram lædi-tis sacerdotale concilium? cur laceratis sententiam, in qua inspirante Christo oracula superna patuerunt, & inter Deum atque homines interpres extitit lingua pontificum? quid generalis ecclesiæ dolorem facitis, quamvis in principali, tamen in una commissum? Illa enim cæli curia, variarum dotibus aucta curulium, & multo redemptoris nostri auro ostroque decorata, nihil in illa discussione auctore se protulit: sed per humanæ linguæ ministerium divino militavit imperio. Intellexit non esse suum, quidquid impulsa constituit. Nihil habet in illa sententia, nisi unde de sola devotione gratuletur: peregrinum stylus sensit eloquium, inde sumens solam gloriam, quod infusa sibi fervavit & coluit. Quid his de exemplis evangelicis præparastis calumniam? sicut de vobis scriptum est: *Erraverunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignoraverunt judicium.* Nam dum profanis memoratos verbis cæditis, & inscitiam proditis, & livorem. Isti ergo resurrectionem corporis, quam prædicant, non credentes, hæreticis se miscuere contagiis? Isti quod abjurant linguis, corde sectantur? [33] Ergo quia dixerunt, eum timendum esse, qui potest corpus occidere, & animam mittere in gehennam, ideo a fide aliena texuerunt? ecce profundam imperitiam. En beatum Lucam, cujus potestis assertione convinci, qui clamat: *Timete eum, postquam occiderit corpus, habet potestatem animam mittere in gehennam.* Quis his locus erroris, ubi congruentia pari ductu exempli & historiæ verba concurrunt; nec diversum est ab intellectu catholico, & lectionibus, quod profertur? Nunquam bene nodus in scirpo quæritur: non involvit nebula prædicatæ lucis auctores. Resurrectionem ergo carnis non credunt, quia posse corpus confitentur occidi? quia peccatricem animam gehennæ mancipari? Densis cor vestrum vepribus suffocatur, & interna vitia aliis certat adscribere. [34] Joannis etiam apostoli jactatis scripta

Amos. 6.

Deut. 32.

Psal. 33.

Isai. 28.

Luc. 12.

pta violari, quia ex verbis ejus dictum est :
1. Joan. 1. *Si dicamus quia peccatum non habemus, mendaces sumus, & veritas in nobis non est.* De codicum diversitate nil queror. Ideo ergo corrupta sunt apostoli monita, quia non junxerunt: *Nos ipsos decipimus*, & quia junxerunt, *mendaces sumus*; non solum divinæ, sed etiam humanæ rationis ignari. Qui veritatem non habet, mendax recte censetur: nec alia re nisi falsitate plenus est, qui integritate vacuus innotescit. Sed hæc in vobis non curanda sunt linguæ oratione, sed gemituum: nec magis sunt vobis exhibenda verba, quàm lacrymæ: quia liquido nocens est, qui insontibus aut meritum culpabilis aut nomen opponit. Reliqua objectionum vestrarum capita non revolvam : præstat silentio damnanda sepeliri. Nobilitatem dat facinoribus, qui ventilationem ipsorum multiplici ad aures posteras relatione transmittit. Beati Pauli est sequenda sententia, qui monet per discipulum cunctos, & clamat:
2. Tim. 2. *Inanes quæstiones evita.* Multa enim sunt in propositionibus vestris, quæ ita fæculentis ulnis peccandi amor amplectitur, ut fiant indigna memoratu: plura levitas dehonestat, dum subductis eviscerantur verba vestra ponderibus, & de religionis causis elocutio ventosa componitur, auri congruam sortita gravitatem: quæ in palearum abundantia nihil est horreis illatura de tritico, dum infecundam frugibus culmorum parturit ubertatem, & spem de herbæ luxuria mentitur agricolis: de quibus nihil lucri ventilabra reperiunt, igni debita, incendioque peritura: de his scriptum est: *Dormierunt*
Psal. 75. *viri somnum suum, & nihil invenerunt.* Nihil est, carissimi, pace dulcius, si tamen saporem ejus non plenum amaritudine pectus excludat: Breviorem quidem admonitionem debueram, quam prolixam non parva vestri consideratio, & diu in vobis jurgiis exercitata frons protulit. Usus est multa peccantum, stricta allocutione non corrigi: & effusionem plurimi, quam in delictis habuerunt, in monitoris sermonibus hanc requirunt. Me satis est & diligentiæ vestræ, & jussis cœlestibus obsecutum. In his quæ secutura sunt, locum sermonibus non relinquam: quia hæc refero; Mundi caput Romam per vestras intentiones esse prostratam, & nutricem pontificii cathedram quasi ultimum videre sedile despectam.

Cujus vocem beatus Paulus excepit, & illa qua semper usus est eloquii intonuit libertate: apostolorum principem lenitatis incessens, quod fluxis & profligatis mentibus parentis adhuc servaret affectum: nec in profundum ductis ulceribus ferro medicante succurreret, rescindenda docens lanienis secreta morborum, & manifestæ desperationi salutiferum esse vulnus adhibendum; ne dum manus medici per pietatem a sectione carnis corruptæ suspenditur, de abstinentia teli invitetur exitium: quia dum parcit ægris dextera, curandos interficit; nec grandis est differentia, utrum lethum inferas, an admittas: mortem languentibus qui cum possit non excludit, inflixit. His ego adversus eos oris januam patefecit alloquiis: *Omnis qui*
Rom. 2. *judicas, teipsum condemnas, eadem enim agis quæ judicas. Scimus autem quia judicium Dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt:*
Rom. 14. & iterum: *Beatus qui non judicat, in quo probat seipsum.* Quæ malum, ratio est, ut prædicet non furandum qui furatur, & prodigam verecundiæ frontem nube vestiat impugnationis alienæ? Nemo recte monitoris personam suscipit, nisi qui actibus suis errata condemnat, & amorem innocentiæ conversatione demonstrat. Nam adjacet etiam publicanis amica moribus vitia damnare sermone; & sceleratioribus linguæ officiis punire quod diligant; quasi non quoddam genus sit majorum excessuum, dare rei affectum labiis, quam mente despicias, & ingenii virus colloquii melle vestire. Hæc sic ago, quasi si vobis esset pudor, pudicitia, venustas affectui; liceret accusare doctorem, & adversus electum oris lividi morsus aptare: cum ante futuri præscius per epistolam ad vos datam plena voce monuissem: *Quis accusabit ad-*
Rom. 8. *versus electos Dei? Deus qui justificat, quis est*
Rom. 2. *qui condemnet.* Et iterum: *O homo, qui judicas eos qui talia agunt, & facis illa, putas quoniam effugies judicium Dei? An divitias bonitatis ejus, & patientiæ, & longanimitatis contemnis?* Accusatis malitiam repleti iniquitate, fornicatione, avaritia, nequitia, invidia, homicidiis, condemnatione, dolo, malignitate, superbi, elati, inventores malorum, parenti non obedientes, insipientes, incompositi, sine misericordia. Docetis fornicantibus neminem esse miscendum, adulteri Laurentii aut sequaces, aut prævii, per quos ille aut exeruit quæ habebat toxica, aut quæ effundens monstravit, accepit. Post illam illecebrosæ communionis maculam, & pestem toto orbe execrabilem, sacerdotes Dei, quasi obsoleta comparatos communione, culpatis: reos putatis esse, qui subiere consortium nullo teste convicti: & sectamini hominem toto ecclesiasticæ inscriptionis, non dicam stylo,
2. Tim. 2. sed ense perfossum. Quod licet, non licet; & quod non licet, licet. Quemadmodum Jannes & Mambres restiterunt veritati; sic & vos mente reprobi circa fidem proditores, protervi, inflati, amantes voluptatem magis quam Deum, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem ipsius abnegantes. O vim doloris interni! qui nequit expedire quod concepit; qui profundis ingestum visceribus loquendi affectum, quem imperavit, irrumpit. Nihil vobis ultra plus eloquar: quod de oratione remanet, lamenta supplebunt.

Post hæc si inter manus medicorum curatione ægrescitis, nec aliqua a cœpto salutis consideratio vos reducit, saltem orbis parentem urbem vestram respicite: ipsa vos post defensores suos apostolos mœrens aggreditur, ipsa compellat, & si quid est pietatis in reliquum, orditur impetratura sermonem.

Me, quam Dei summi templa, repudiatis fanorum cultibus, & novæ lucis nitore gaudentem, fecerunt esse conspicuam; quam post sacella sordentia, & multo pecudum tabo polluta; ab hostiarum cruore, dominici & apostolici sanguinis effusio purgavit; quam reducta post longum sanitas febrium fecit delubra contemnere, quam a victimis liberavit oblatio; quæ pacem Christi per idolorum inimicitias acquisivi; cui non fuerunt pene numerosiora dona, quam numina; quam religio sua reddebat varia devotione mendicam; quam egestas oppresserat, frequentia a diis suis beneficia postulantem; quæ Curios, Torquatos, Camillos, quos ecclesia non regeneravit, & reliquos misi plurimæ prolis infæcunda mater ad Tartarum, dum exhaustis emarcui malefæta visceribus: quia Fabios servata patria non redemit, Deciis

ciis multo ſudore gloria parta nihil præſtitit : profligata eſt operum ſine fide innocentia : criminoſis junctus eſt æqui obſervantiſſimus, quia Chriſtum ignoravit, Scipio. Per totam vellem ſtylum ducere, ſi orbatæ pectus pateretur, infantiam. Sed quiſquis lamentationis tranſacta relegit, lacrymarum tempora videtur optare. Nemo creditur non odiſſe, quorum relatione non læditur : qui ſiccam faciem de filiorum funeribus referens ſervat, certo teſte crudelitatis arguitur. Illa poſteritas plus mœroris attulit perdita, quam jucunditatis acquiſita. Relegamus tamen quibus mutata ſint iſta ſucceſſibus. Ecce jam in illo ſacrario libertatis nihil ſervile de idolorum cultibus invenitur : ecce honorum corona, orbis genius, flos Romanus, quæ diu venerata eſt, plena ſanctitate calcat altaria. Ecce jam curia mea ad cœlum vocatur, laudatur, accipitur : nec poſſum dicere, perdidiſſe me ſobolem poſt gratiam baptiſmi, quam vel repentina mors abſtulit. Multos trabearum vel curulium poſſeſſores ſupremus regnator ſine diſpendio cultus aut dignitatis amplectitur. Pene jam terreni munificentia triumphi divinum mercatur affectum, & hoc ad Chriſti gratiam proficit, quod mundo ſtudetis eſſe venerabiles. Mentior, niſi egena agmina conſulatus veſtri in ſubſidio miſeriarum præſtolantur adventum. Etenim purpura veſtra, qua anni vocabulum nobilitatis, ſubripientem miſeris veſtimentorum largitate pellit algorem. [31] Prope jam iterum neceſſitatibus fuerunt auxilium decora faſtorum ; & veteri infidelitate depoſita, tali præparatione cenſus diſpendia efficiuntur lucra animarum. Ecce nunc ad geſtatoriam ſellam apoſtolicæ confeſſionis uda mittunt limina candidatos, & uberibus gaudio flentibus collata Dei beneficio dona geminantur. Quis tempore, quo pretioſis ſiccamus ubera partubus, quo prolem noſtram æterna genitrix rurſus paritura nunc ſuſcipit, cujus poſt primam nativitatem grandævis fœtibus alvus impletur, quæ mihi prolem regenerando dulcem facit eſſe, quam peperi, quæ ad ſe venientes ſenium facit exuere, & ad vitæ principia redire confractos, quis hanc felicitatem, rogo, interpellatione commutat? Quis per diſcordiam viperina mente compoſitam aurei mihi ſæculi jubet operire beneficia? quis in renovatione mea occaſum clandeſtinus inſpirat, & per blandæ frontis ſpeciem inimicitiis vires acquirit? Generatam in tali negotio proſapiam non agnoſco. Si qui ſunt tamen ſummorum, quos vilibus tempeſtatis hujus procella ſociavit, aliis auctoribus facinorum participatione maculantur. Splendor ſanguinis, etſi communionem criminum incurrit, neſcit tamen ducem ſe præbere peccantibus. Habet forſitan reatum de neglecta cautione, non habet dignum ſupplicium de ſcelerum principatu. Sub quadam verecundia jungitur delinquentibus, qui ad adulta jurgia convocatur, non meretur deſperationem perditi, in quo facilis tantum credulitas improbatur. Vos potius video, triviorum germina, vos agnoſco : in quibus naturæ vilitas convenientes ſibi mores peperit, quos degeneraſſe claritas fuerat : qui per mentitæ titulum religionis gaudetis impunitate vitiorum : quorum labia numquam aut honorum ſapor tetigit, aut quietis : qui fas omne origini parendo violatis : quos de latebris & ſpecubus productos præſens cauſa monſtravit. Quis ante concinationem mali hujus, qui eſſetis, agnovit? diu foviſtis ſecreta, quibus vos nox generationis abdiderat. Redite potius ad amicam cæcitatem : nobis ſerenam, & diurnam lucem relinquite : concordiam eccleſiæ, aut abſentia, aut correctione præſtate. Si tamen vultis vos numerari inter ſplendidas proſapies, actuum emendatione cognoſcam.

Notæ Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Libellus apologeticus.*) Synodus, quam hoc libello defendit Ennodius, ea eſt quæ inter Romanas Symmachi papæ quarta numerari debet X. Kalendas Novembris Ruſo Magno * & Fauſto Avieno viris clariſſimis conſulibus peracta, quæ & Palmaris cognominata eſt. In qua cum abſolutus fuiſſet Symmachus a criminibus quibus impetebatur ab adverſariis, reperti ſunt inter ſchiſmaticos qui contra illam ſcribere anderent, titulumque operi ſuo indere, *Adverſus ſynodum abſolutionis incongruæ*. Quibus Ennodius, ex ſynodi mandato atque auctoritate, hoc apologetico reſpondit, & ſingula eorum argumenta refellens, univerſam Symmachi ſynodique cauſam diligenter accurateque tutatus eſt. Quo nomine adeo epiſcopis omnibus probatus eſt liber, ut eum ſynodus altera, quæ poſt conſulatum Avieni habita eſt, ſuffragio ſuo confirmarit, atque inter quartam & quintam ſynodos Symmachianas collocari, decretique vim obtinere juſſerit. Hodie tamen perperam poſt ſynodum Avieno juniore coactam ponitur libellus Ennodii, cum alteri, quæ Fauſto Avieno, ut dixi, conſule habita eſt, ſubjici debeat. Hæc enim, non illa, ſynodus fuit abſolutionis, & quarta, & Palmaris, a Symmachi æmulis oppugnata, ab Ennodio defenſa.

* Unus idemque fuit conſul collega Pompeii.

2 *Cujuſdam oratoris.*) Ciceronis dial. 1. de oratore ubi Craſſum ſic loquentem inducit. *Nam quid eſt ineptius quam de dicendo dicere, cum id ipſum dicere numquam ſit non ineptum, niſi cum eſt neceſſarium?*

3 *Ex ala productam.*) Sic libri omnes, quo ſenſu, non apparet. Sed alluſit Ennodius ad locum alterum Ciceronis in Piſonem : *Confer nunc, Epicure noſter, ex hara producte, non ex ſchola*. Quare legendum cenſeo *ex hara productam*. Non ſolum, inquit, non ex hara productam, ſed myſticam & divinam. Dictum ironice, & *non ſolum* poſitum pro *non modo non*, ut alias ſæpe.

4 *Nec omnes in judicatione ſenſerunt.*) Quia nonnulli epiſcopi, moræ tædio, poſt primum aut ſecundum ſynodi conventum ab urbe diſceſſerant.

5 *Adverſarios dici non debuiſſe.*) Male habebat ſchiſmaticos, quos Theodoricus Symmachi accuſatores, tamquam adverſarios, e judicum numero repulerat. Infra : *In electione enim venerandorum judicum ipſe accuſantes extra ordinem repulit, & ad ſpem retulit accuſatum*.

6 *Doloſe videlicet.*) Hanc periodum, tametſi neceſſariam, nec ignotam Surianæ editioni conciliorum, nuſquam in manuſcriptis offendi, præterquam in codice bibliothecæ Tilianæ.

7 *Ipſi Cepaſio præferendam.*) Et hoc etiam eſt Ciceronianum, atque ironicum. Cepaſii enim duo fratres fuerunt, oratores deterrimi atque ineptiſſimi : quorum alterius, hoc eſt majoris Cepaſii, verba quædam profert ac deridet Cicero in oratione pro Cluentio.

8 *A conſortio Adulteri.*) Symmachi. Satis aperte declarat quodnam crimen fuerit cujus inſimulabatur ab adverſariis. Sed & in præcepto de cellulanis eodem ſpectat, quod recenti perſtricti Romani pontificis exemplo vitandam clericis docet flagitioſi contubernii ſuſpicionem, & hoc ipſo libro in proſopopeia beati Pauli : *Docetis*, inquit, *fornicantibus neminem eſſe miſcendum, adulteris Laurentii aut ſequaces, aut prævii*. Itaque quod Xyſto III. ante annos fere 70. contigerat, ut fœdi criminis infamia pulſaretur a Baſſo exconſule, id ipſum Symmacho Feſti exconſulis item ac principis ſenatus potiſſimum inſtigatione accidit, nec diſpare eventu : nam uterque ab infami labe ſynodi, cujus ſe judicio ſua ſponte ſubdiderant, ſententia purgatus eſt.

9 *Papam oportuiſſe ſynodum convocare.*) Hoc Theodorico Ravennæ, ut eſt in actis ſynodi Palmaris, opoſuerant epiſcopi, cum ipſius mandato evocati Romam ad ſynodum proficiſcerentur. Sed hanc epiſcoporum libertatem, tamquam regi ſcilicet contumelioſam, taxarant ſchiſmatici. At non iniqua viſa eſt Theodorico, qui non abs re id cauſari epiſcopos ſentiens, ipſum quoque papam in colligenda ſynodo voluntatem ſuam literis demonſtraſſe teſtatus eſt.

10 *Archiſippum.*) Colonienſis editio *Chryſippum*.

11 *Ille perennem meritorum dotem.*) Synodus Pal-

maris ; *Maxime cum illa quæ præmisimus inter alia de auctoritate sedis obstarent, quia quod possessor ejus quondam B. Petrus meruit, in nobilitatem possessionis accessit, & claritatem veterem novis dat de Christi dote rectoribus.* Sic enim postrema hæc verba legenda sunt. Quod ergo de sedis auctoritate dictum a synodo fuerat, ad sanctimoniam quoque transtulit Ennodius, cujus ex hoc loco sententiam laudant Joannes VIII. in epistola ad Bercarium abbatem, & Gregorius VII. in dictatu.

12 *Comparantes et antistitem nostrum.*) Plerique *vestrum* legunt : sed exigit ut *nostrum* legamus, quod sequentia declarant. Schismatici enim cum Esau Symmachum comparabant, cum Jacob Laurentium, per quem Symmacho pontificatum, tamquam benedictionem, eripere conabantur. Paulo post, in illis verbis : *Præterea tunc Jacob*, Isaac legendum videtur.

13 *Carthaginensi concilio.*) Septimo, quod in secretario basilicæ Restitutæ post consulatum Honorii XII. & Theodosii VIII. celebratum est, cui & Faustinus Potentinæ in Piceno ecclesiæ episcopus Bonifacii papæ legatus interfuit. Alludit autem ad can. IV. ejus concilii.

14 *Cur personæ jussæ sint.*) Symmachi mancipia infra : *Quæro a vobis, cujus conditionis fuerint ista mancipia, quæ postulata scriptis principalibus intimastis.* Iten ubi de visitatore disserit : *Ibique papam ab eo salutatum suo ore jussit affari, ut traderet coepiscopo mancipia, nullis subdenda tormentis, servanda ad disceptationem synodalis examinis.* De his enim a Theodorico impetrarant adversarii, ut repræsentari, & quod leges & canones vetant, contra dominum interrogari juberentur. Quare & illa tradi per libellum a synodo postularunt.

15 *Odit se qui neglegit studia.*) Quod in vulgata nostra, scriptum est Proverb. 15. Qui abjicit disciplinam, despicit animam suam. Apud LXX. interpretes sic legitur : ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν, μισεῖ ἑαυτόν : *qui repellit disciplinam, odit seipsum.* Quod sine dubio prius est comma Ennodii. Posterius ex cap. 10. sumptum videtur, ubi quod Græcis est, εἰ δὲ ἄφρονες ἐν παιδείᾳ τελευτῶσι, nos legimus : *Qui autem indocti sunt in cordis egestate morientur.*

16 *De quodam dictum.*) Jasone. Medeæ enim ad Jasonem verba sunt e Senecæ Medea.

17 *Ille præsto fuit judicibus.*) In synodo, quæ contra ipsum Tyri fuerat convocata : ad quam etsi propter apertam vim & conjurationem, aliquamdiu, ut Sozomenus lib. 2. cap. 24. scribit, an vocatus veniret, cunctatus est, postea tamen innocentia fretus, & ne judicium declinare videretur, profectus est.

18 *Concilio auctoritatem.*) Synodus ipsa de Symmacho, cum synodum quæ ipsius causa ad basilicam Julii convenerat, esset ingressus. *Auctoritatem*, inquit, *ordinis corrigendi, sicut poscebant ecclesiastica statuta, in omnium qui ibidem convenerant episcoporum præsentia, se dare professus est.*

19 *Venientem jaculis repulistis.*) Symmachum papam, cum ad alterum synodi conventum pergeret, qui in basilica Sessoriana coactus erat. Tum enim, ut synodi acta narrant, ab irruentibus æmulorum turbis ita tractatus est, ut cæsis qui cum ipso erant presbyteris, ægre ad B. Petri septa, unde egressus fuerat, incolumis a comite Aligerno reductus sit.

20 *Nonne directa verba sunt canonum.*) Symmachi nomine, non Ennodii, citatur hic locus a Gratiano 8. qu. 4. quia cum libellus Ennodii synodis Symmachianis, ut paulo ante dictum est, cum pari auctoritatis prærogativa insertus esset, quæ in eo erant, pro Symmachi ipsius decretis aut sententiis haberi cœperunt. Percellebant autem canones illi schismaticos, qui criminum obtentu, quibus Symmachum impetebant, discessionem ab eo ante judicii, nedum sententiæ tempus fecerant.

21 *Didascalicæ libelli.*) Ironice. Nam διδασκαλικοὶ λόγοι, didascalicæ disputationes dicuntur accuratæ & ad docendum idoneæ ; unde ab Aristotele una copulantur τὸ ἀκριβὲς καὶ διδασκαλικώτερον.

22 *Cum evocatus quater fuisset.*) Ingressus est synodum Symmachus primo conventu, qui in basilica Julii actus est ; ad alterum item Sessorianum proficiscebatur, cum ab adversariis in via circumventus, ac cæsis suis, pene oppressus est : quod utrumque jam supra commemoravimus. Post eam cædem commonitus an rursum ad synodi judicium exire vellet, compelli se jure posse negavit.

23 *Aliud est maledicere, aliud accusare.*) Verba sunt Ciceronis in oratione pro M. Cælio, cum ea refellit quæ adversus Cælii pudicitiam sine probatione objiciebantur. Quare aptissime ab Ennodio in re simili usurpantur, ut tacitum schismaticorum convicium retundat, quod ex mulierum Symmachum officii causa prosequentium turba captabant.

24 *Peregrinum credo aliquid.*) Duo, ut ex actis patet, a synodo postularat Symmachus : unum, ut cederet visitator, de quo postea : alterum, ut omnia quæ per suggestionem inimicorum suorum amiserat, ante judicium ipsi redintegrarentur. Quod etsi neque alienum neque iniquum videri poterat, cum spoliatos ante omnia restitui ecclesiasticæ leges jubeant, regi tamen, cum synodus ad eum retulisset, placuit, ut Symmachus ante restitutionem judicium subiret : quod ille pro modestia sua minime detrectavit.

25 *Regis præceptionibus vos non muniri.*) Etsi multa, quæ Symmacho adversari videbantur, a Theodorico præcepta ac rescripta expresserant schismatici, ut de visitatore, & quod modo de intercepta redintegratione recitatum est, atque alia id genus : irrita tamen omnia & inania fuerunt. Neque unquam his præsidiis assequi potuerunt, quod moliebantur, ut Symmachus damnaretur. Nam ubi synodo tandem a rege integra permissa res est, illum protinus absolvit.

26 *Non habebat synodus firmitatem.*) Cum adhuc incerti penderent episcopi an Symmachus illam approbasset. Quod ubi coram ab eo confirmatum fuit. *Tum*, ut est in actis synodi, *causa de sacerdotum animis, quæ de concilio nondum firmato tristitiam ministrabat, abscissa est.* Sentiebant nimirum episcopi concilium hoc sine pontificis assensu ratum esse non posse. Quod ipsum tamen, sed frustra, improbabant schismatici.

27 *Laurentium & Petrum episcopos.*) Quorum hic Ravennas, ille Mediolanensis, synodi ambo moderatores ac præsides ; quod declarant synodi ipsius subscriptiones, & Theodorici regis ad synodum præceptio, quæ Laurentio, Marcelliano, Petro ac reliquis episcopis inscripta est. Sed Marcellianus Palmari conventui non interfuit. Quod vero studio egerant Laurentius & Petrus, ut a Symmachi consuetudine ante judicii disceptationem abstinerent, ne præjudicium aliquod facere viderentur, id adversarii aliam in partem rapiebant, quasi de objectis Symmacho criminibus compertum ipsis exploratumque jam esset.

28 *Attributum visitatorem.*) Petrum episcopum Altinatem, qui a Theodorico rege, flagitantibus schismaticis ecclesiæ Romanæ, præter fas moremque datus fuerat visitator, quem propterea submoveri, ut ante dictum est, postulabat Symmachus. Acta synodi : *Sperans, ut visitator, qui contra religionem, contra statuta veterum, contra regulas majorum, a parte cleri, vel aliquibus laicis fuerat postulatus, ex ordinatione antistitum, sicut decebat sanctum propositum, prima fronte cederet.* At Ennodius non solum Symmachi desiderium, ut æquissimum defendit, sed Theodorici etiam factum, quasi Symmacho ipsi visitatoris præsentia consulere voluerit, excusare conatur.

29 *Nullis tormentis subdenda.*) Ac proinde Symmacho, etsi contra ipsum testarentur, nihil obfutura : quia non ignorabat, ut mox dicet, Theodoricus *servilem assertionem Innocentii examine non probandam.* Ita regii præcepti invidiam hac etiam in parte amolitur.

30 *Aliorum forte hominum causas.*) Et hic quoque illustris est locus de primatu summi pontificis, & prærogativa sedis apostolicæ.

31 *Dicas forsitan.*) Locus insignis ad eos revincendos, quibus sacrorum hodie locorum, neque ad vota & preces concipiendas, neque ad cælestia beneficia consequenda, nullum est discrimen.

32 *Quid Eulalii & Bonifacii.*) In schismate quod post Zosimi papæ mortem inter hos duos divisi partes clero exortum est, cum propter factionum studia, utrius legitima fuisset electio, decerni vix posset, longiusque protraheretur disceptatio, Honorius utrumque ab urbe interim jussit abscedere. Itaque Bonifacius ad S. Agnetis basilicam, Eulalius Antium secessit. Quod exemplum in Symmacho renovari voluissent adversarii, ut una cum Laurentio pelleretur, sed dispar fuit ratio.

33 *Ergo quia dixerunt.*) Verba synodi : *Senatum amplissimum monentes & instruentes, causas Dei ipsius judicio esse committendas, qui valet corpus occidere, & animam mittere in gehennam.* Qui in his verbis hæresim adstruebant, non in B. Lucam injurii, sed in Christum ipsum, qui apud Lucam loquitur, impii erant.

34 *Joannis apostoli scripta violari.*) Non tam verba ipsa Joannis citarat synodus, quam ex verbis sententiam. Sic enim habet : *Quamvis nullus est qui defectu careat, sicut Joannes testatur apostolus : Si dicam quia peccatum non habeo, mendax sum.*

35 *Prope jam iterum.*) Consulum olim mos fuerat pecunias in populum spargere, cum procedebant, eum morem abrogarat Marcianus, lege 2. codice de consulibus. Itaque Ennodii tempore non spargebantur. Sed quia ejus ævi consules in honoris sui auspiciis multa in pauperes erogare solebant, pristinum morem quodammodo, sed feliciori liberalitate, renovare videbantur.

Nota Severini Binii.

Ennodii vita & acta.

Ennodius consulari progenie natus, Messalæ consuli, ad quem epigramma scripsit, conjunctus, ex sponso nobilis ac prædivitis puellæ in meliorem statum collocatus, cum sponsa cælibem sanctamque vitam professa esset, factus est Ticinensis ecclesiæ diaconus. Post hæc incidens in mortalem ægritudinem, ope sancti Victoris curatus est, ut suis ipse scriptis affirmat. Epiphanii Ticinensis, Laurentii Mediolanensis, aliorumque episcoporum vitas descripsit. Cumque schismatici superiore concilio condemnati adversus illud scripsissent libellum hoc titulo prænotatum: *Adversus synodi absolutionem*, eoque prædictam synodum acerbissime carpsissent, jussu ejusdem sanctæ synodi scripsit hunc apologeticum libellum, qui dum patribus oblatus fuisset, in confessu eorumdem jussus est legi, & postea omnium suffragio non tantum inter acta synodalia, verum etiam inter pontificia decreta adnumerari meruit. Hujus libelli auctoritate, monituque regis Theodorici schismatici ad concordiam & communicationem ecclesiæ redierunt, Romanoque pontifici Symmacho se rursum subjecerunt. Scriptis igitur hac de re literis, Theodoricum regem, de ecclesia optime meritum, quantumvis impius esset & Arianus, summopere commendat. Hic est idem ille Ennodius qui ex diacono Ticinensis ecclesiæ factus est episcopus, ad quem Hormisda pontifex epistolas infra extantes scripsit, & quem binis vicibus ad Anastasium imperatorem legationis munere fungentem ablegavit. Hoc libello refutat decem plus minus adversariorum objectiones & calumnias. Quarum prima est, non omnes sacerdotes ad synodum regia auctoritate vocatos. Secunda, non omnes qui interfuerunt consensisse. Tertia, impugnatores summi pontificis non auditos, eorumque accusationes non esse refutatas. Quarta, quod episcopi refragati fuerint regiæ jussioni, cum in synodo dixerunt, non esse regis synodum convocare, sed ipsius tantum Romani pontificis. Quinta calumnia erat, qua exprobrantes addebant, quod per defensionem jurium sedis apostolicæ, nihil aliud ab iis prætensum esse videretur, quam asserere Petrum & successores ejus cum privilegiis sedis etiam peccandi licentiam a domino accepisse. Sexta erat, ex eo quod Symmachus se judicio episcoporum præsentem statuerit, falsum videri, quod prætendebatur a catholicis sedis apostolicæ præsulem minorum sententiæ non esse subjiciendum. Septima, productos testes non fuisse examinatos: quorum testimonia, etiamsi domestica forent, refugisse non debuisset, cum Christus non detrectaverit se servorum judicio subjicere. Octava, nullum reperiri exemplum quod papa ad suorum criminum defensionem ullum concilium convocarit. Nona, falsum esse quod dicebatur a rege synodum postulatam esse. Decima, non debuisse etiam quintam suæ causæ cognitionem sprevisse, qui conventionem præveniens, cum populorum cœtibus examen intravit. Has omnes objectiones, quibus rationibus confutet, lector, si legat, facili negotio intelliget.

Calumniæ schismaticorum

Occasio scripti libelli.

EPISTOLA AVITI EPISCOPI VIENNENSIS

AD SENATORES URBIS ROMÆ

Communi episcoporum Galliæ nomine scripta.

De synodo Romana, in qua episcopos Italiæ, qui ad eam convenerant, culpandos docet, quod de pontificis Romani causa judicandum inferiores susceperint.

Avitus episcopus Fausto & Symmacho senatoribus urbis.

PRimum fuerat talis status rerum desiderandus, ut ipsi per nos urbem orbi venerabilem pro dependendis divinis humanisque expeteremus officiis. Sed quia istud jamdudum per rationem temporum fieri posse cessavit, vellemus, quod fatendum est, vel eo securitatis accedere, ut quæ in causa communi supplicari oportet, amplitudo vestra congregatorum Galliæ sacerdotum relatione cognosceret. Sed quoniam hujus quoque nos voti compotes reddit provincia præfixis regnorum determinata limitibus, quam primum supplici prece posco, ne celeberrimo ordini vestro pagina hæc aliquod moveat quasi ab uno directa fastidium; quoniam a cunctis Gallicanis fratribus meis ad hoc ipsum non minus per mandata quam per literas oneratus, quæcumque a vobis omnes ambimus, unus suggerenda suscepi. Dum de causa Romanæ ecclesiæ anxii nimis ac trepidi essemus, utpote nutare statum nostrum in lacessito vertice sentientes; quos omnes una criminatio utique sine invidia multitudinis percusserat, si statum principis obruisset: perlata est solicitudini nostræ ab Italia in exemplaribus sacerdotalis formula decreti, quam de papa Symmacho apud urbem collecti Italiæ antistites ediderunt. Quam constitutionem licet observabilem numerosi reverendique concilii reddat assensus, intelligimus tamen tantum Symmachum papam, si sæculo primum fuerat accusatus, consacerdotum suorum solatium potius* quam recipere debuisse judicium: quia sicut subditos nos esse terrenis potestatibus jubet arbiter cœli, staturos nos ante reges & principes in quacumque accusatione prædicens; ita non facile datur intelligi, qua vel ratione, vel lege, ab inferioribus eminentior judicetur. Nam cum celebri præcepto apostolus clamet, accusationem vel in presbyterum recipi non debere, quid in principatum generalis ecclesiæ criminationibus licere censendum est? Quod synodus ipsa venerabilis laudabili constitutione prospiciens, causam quam (quod salva ejus reverentia dictum sit) pene temere susceperat inquirendam, divino * potius servavit examini: perstringens tamen, prout breviter potuit, nihil vel sibi, vel glorioſissimo viro Theuderico regi, de his quæ papæ dicebantur objecta patuisse. Quibus cognitis, quasi senator ipse Romanus, quasi Christianus episcopus obtestor, (sic divinitatis, quam colitis, dono temporibus vestris prosperitas optata succedat, sic dignitas, qua floretis, universo orbi speciem Romani nominis mundo labente contineat) ut in conspectu vestro non sit ecclesiæ minor, quam reipublicæ status; quodque vobis Deus posse prætitit, prosit & nobis: nec minus diligatis in ecclesia vestra sedem Petri, quam in civitate apicem mundi. Si profundo illo tractatus vestri consilio rem videtis, non ea tantummodo quæ Romanæ geritur causa cogitanda est. In sacerdotibus ceteris potest, si quid forte nutaverit, reformari: at si papa urbis vocatur in dubium, episcopatus jam videbitur non episcopus vacillare. Nostis bene inter quas hæresum tempestates, veluti ventis circumflantibus, fidei puppem ducamus. Si nobiscum hujusmodi pericula formidatis, expedit ut gubernatorem vestrum participato labore tueamini: alias autem quæ ratio est, si nautis in magistrum fu-

1. Tim. 5.

* tutius

* adscisere

rentibus non sine illorum periculo cedatur isto discrimine? Reddet rationem qui ovili dominico præest, qua commissam sibi agnorum curam administratione dispenset: ceterum non est gregis pastorem proprium terrere, sed judicis. Quapropter reddite nobis principalem, si tamen necdum est restituta, concordiam: quia clienti vestro, venerabili Symmacho presbytero, idcirco laborem hujus fatigationis injunximus, ut nobis in vestrarum oraculo literarum per redintegratæ pacis nuntium supplicationis nostræ referret effectum.

Nota Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Avitus Fausto & Symmacho.*) Hujus epistolæ, præter codicem epistolarum Aviti, alterum exemplar in regia bibliotheca nacti sumus. Missam constat post synodum IV. Palmarem in causa Symmachi papæ, quæ Romæ habita est X. Kalendas Novembres anni 501. Quare vel hoc ipso anno exeunte scripta est, vel proximo ineunte.

Ampliores ejusdem Notæ.

* Ex editione omnium operum Aviti, anno 1632.

Fausto & Symmacho senatoribus.) * Non senatores modo, sed patricii ambo, & ordinarii consules fuerant, Faustus anno Christi CDXXCIII. Biennio post Symmachus, uterque sine collega. Ad hos ergo, tamquam præcipue in urbe dignitatis proceres, suo & Gallicanorum omnium antistitum nomine, scribit de synodo Romana, & judicio in ea adversus Symmachum papam Theodorici regis auctoritate constituto expostulans, Italiæque episcopos perstringens, quod de eminentiore judicium inferiores receperint.

Sacerdotalis fama decreti.) Extat hoc decretum in synodo Rufio Magno Fausto Avieno consule habita anno Christi DII. *Decernimus*, inquiunt, *ut Symmachus papa, sedis apostolicæ præsul, quantum ad homines respicit, quia totum constat divino arbitrio fuisse dimissum, sit immunis & liber, & Christianæ plebi, sine aliqua de objectis oblatione, in omnibus ecclesiis suis, ad jus sedis suæ pertinentibus, tradat divina mysteria.* Quare dubium non est, quin synodum istam Avitus intelligat, quæ in codice Narbonensi, aliisque vetustioribus, quarta & palmaris recte inscribitur. Falso enim recentiores, palmaris nomen synodo alteri tribuunt, quæ Avieno juniore consule celebrata est, cum in ea nec decreti hujus sit mentio, nec absolutionis Symmachi, quam in palmari editam constat.

*** Hæc porro S. Aviti ad Romanos epistola revocat mihi in memoriam concilium in urbe Lugdunensi sub Gundebaldo Burgundionum rege saltem ante annum 514. celebratum, incerto quidem tempore, sed non loco: de quo paucis ac veluti perfunctorie agit initio epistolæ 28. ad eumdem regem conscriptæ. *Rediens ab urbe Lugdunensi sanctus Charterius episcopus* (incertæ sedis antistes) *in qua nobis de concilio discedentibus ad privata quædam negotia expedienda resederat, quæstionem sibi imo magis omnibus nobis proposuisse vos retulit. Quæ si fuisset coram positis indicata, subministrante sancto Spiritu facile fiscitationi vestræ quæ ad causam pertinebant suggeri potuerunt &c.*

a SYNODUS ROMANA V.

b DUCENTORUM OCTODECIM EPISCOPORUM

* Præsidente sanctissimo papa.

* Sub Symmacho Papa,

Tempore Theodorici regis, indictione nona, anno Domini 1 DIII. *celebrata.*

POst consulatum Avieni, cum in unum, annuente domino, ante confessionem B. Petri apostolorum principis resedissemus, sancta synodus dixit: Libellus qui synodali auctoritate contra eos qui adversus quartam nostram synodum, quæ habita est Romæ * Palmari, mutire præsumpserunt, ab Ennodio conscriptus est, coram omnibus deferatur, & in præsentia omnium legatur atque roboretur. Quo recitato, & ab omnibus consona voce comprobato, sancta synodus dixit: Hæc futuris temporibus * reserventur, atque ab omnibus teneantur, & in omnibus serventur. Hic libellus integerrime synodaliter ab omnibus teneatur, atque inter quartæ & quintæ synodorum nostrarum actiones interponatur, & ita sicut harum synodorum decreta habeantur: quia synodali auctoritate conscriptus est & roboratus. Ad quæ ter beatissimus papa respondit: Juxta vestram omnium fiat voluntatem, & ut judicatis, apostolica habeatur auctoritate, & inter apostolica, quod dicitis, interponatur decreta, & sicut cetera apostolica ab omnibus teneatur decreta. Ad quæ omnes ter una voce responderunt, dicentes: Ut fiat, rogamus: Ut fiat, rogamus: Ut fiat, rogamus. Postque clamatum est ab omnibus episcopis & presbyteris: Illi qui papam Symmachum accusaverunt, & damnationem ei inferre tentaverunt, & illi qui eum judicaverunt, aut contra nostram synodum garrire, aut scribere præsumpserunt, ut damnentur rogamus. Et paulo post omnes episcopi & presbyteri voce magna clamantes, dixerunt: Exaudi Christe, Symmacho papæ vita. Dictum est octies. Cujus sedem & annos. Dictum est decies. Ut fiat, rogamus. Dictum est duodecies. Quibus cessatis, Symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Quoniam fraternitas vestra singulari caritatis studio, pio ac vigilanti affectu, indefessis laboribus ac spiritu vivaci studuistis, venerandi patres, tutelam rerum ecclesiasticarum fovere, sedem apostolicam (quæ solida Petri confessione stabilita est) tueri viriliter, cui licet indigni, domino sic disponente, præsumus: ac parvitatem nostram jamdudum multis afflictionibus impulsam virili protectione defendistis, oblocutoribus & susurrantibus resistendo, qui novis semper insidiis semper aliquid adversum nos & famam nostram moliuntur, quos spiritus ille divisionis continuis exagitat aculeis, quibus est pax inimica, & discordia placens: & quia vestra bonitas curam provisionis nostræ suis exhortationibus incitavit, * & parilem circa ecclesiæ tranquillitatem Dei nostri contemplationem animi * p stet, flagitamus, ut circa insidiatores & persecu-

* palam mutire Palmaris mutitare.

* conserventur.

* etiam

* præstat,

1 Anno 504. habita fuit, ut arguit Pagius allatus ad finem hujus Concilii.

* vestro.

cutores * nostros mitius agatis. Et licet juste damnentur, propter misericordiam tamen conserventur, ut in nobis illa domini declaretur

Matth. 6. sententia, qua præcipitur, ita fratribus dimitti, sicut sibi a domino cupiunt dimitti. De cetero vero, ne unquam talia non solummodo in apostolicæ sedis præsulem a quoquam præsumantur, sed nec in ullo Christianorum episco-

2. q. 7. Oves quæ. Quæ sequuntur usque ad illud: Quid ad hæc vobis, &c. habentur in ult. decr. Eusebii, & in ep. decr. Joannis I. P. in 2. q. 2. In scripturis.

po usurpentur. Non ergo necesse est super his nova cudere, sed vetera recitare atque firmare. Est enim a multis antecessoribus nostris synodaliter decretum atque firmatum, ut oves, quæ pastori suo commissæ fuerint, eum nec reprehendere, nisi a recta fide exorbitaverit, præsumant: nec ullatenus pro quacumque re alia, nisi pro sua injustitia, accusare audeant: quoniam pastorum actus gladio oris non sunt feriendi; quamquam rite * reprehendi æstimentur. Nec ullos episcopos suis rebus expoliatos, vel a sedibus vi aut dolo, aut quocumque ingenio pulsos, sicut & vos de nobis judicastis, aut ad synodum tam provincialem, quam generalem posse convocari, aut in aliquo judicari, antequam cuncta, quæ eis ablata sunt, legibus potestati eorum pacifice per omnia redintegrentur, decernimus. Prius ergo oportet omnia illis legibus redintegrari, & ecclesias, quæ sublatæ sibi sunt, cum omni privilegio suo restitui, & postmodum non sub angusto temporis spatio, sed tantum temporis spatium eis indulgeatur, quantum expoliati vel expulsi esse videntur, antequam ad synodum convocentur, & ab omnibus quibusque provinciæ suæ episcopis audiantur. Nam nec convocari ad causam, nec dijudicari potest expoliatus, vel expulsus quia non est privilegium, quo expoliari possit jam nudatus.

* reprehendendi

Unde & antiquitus decretum est: Omnes possessiones, & omnia sibi sublata, atque fructus cunctos, ante contestatam litem, * perceptor * aut primas possessori restituat. Et alibi scriptum habetur: ille qui violentiam pertulit, universa in statu, quo fuerant, recipiat: & quæ * possidet, securus teneat. Et alibi in synodalibus patrum decretis, & regum edictis legitur statutum: Redintegranda sunt omnia expoliatis vel ejectis episcopis, præsentialiter ordinatione pontificum, & in * eorum unde abscesserunt * potestatem funditus revocanda, quacumque conditione temporis, aut dolo, aut captivitate, aut virtute majorum, aut per quascumque injustas causas res ecclesiæ, vel proprias, aut substantias suas perdidisse noscuntur ante accusationem, aut regularem ad synodum convocationem eorum, & reliqua. Est etiam in antiquis ecclesiæ statutis decretum, ut qui aliena invadit, non exeat impunitus, sed cum multiplicatione omnia restituat. Unde & in evangelio scriptum est: Quod *si aliquid defraudavi, reddo quadruplum*. Et in legibus sæculi cautum habetur. Qui rem subripit alienam, illi, cujus res direpta est, in * unde cuplum, quæ sublata sunt, restituat. Et in lege divina legitur: *Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi sui: & dicet omnis populus: Amen*. Talia ergo non præsumantur absque * ulla ultione, nec exerceantur absque sua damnatione. Accusatoribus vero inimicis, vel de inimici domo prodeuntibus, vel qui cum inimicis immorantur, aut suspecti sunt, ne credatur: ne irati, nocere cupiant: ne læsi, ulcisci se velint.

* præceptor * quid si, perceptos, primo p. r.

* possidet 3 quæst. 2. Redintegranda sunt.

* eum

* statum

Vide decr. Ivo lib. 4.

Luc. 19. 12. quæst. 2. In legibus.

* decuplum

Deut. 27.

* deest hæc vox in Ms. 3. quæst 5. Accusatoribus vero.

Quid ad hæc vobis (carissimi fratres) videtur prudentia vestra pro ecclesiastica quiete vel indemnitate, universi edicite. Universa synodus dixit: Episcopalem persecutionem: & ecclesiarum abscissionem, vel vastationem, atque servorum Dei infectationem, fulti prædicta auctoritate & omnium sanctorum patrum prohibitione, vestraque consolatione, communi tractatu pariter in futurum robuste ac veraciter amputantes, sanctorumque patrum statuta firmantes, expressis sententiis sancimus, ne unquam talia a quoquam nostris aut futuris temporibus præsumantur. Et silentio facto, Symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Quod si aliqui hæc transgressi fuerint, & talia præsumpserint, quid super his vobis videtur, pari adunatione manifestate. Cumque surrexissent, & paulo post iterum consedissent, una voce dixerunt: Si quis hæc quæ hodie in hac sancta synodo prohibita sunt infringere præsumpserit, aut voluntarie transgredi tentaverit: si clericus est, gradu proprio penitus careat: si vero monachus aut laicus fuerit, communione privetur. Et si non emendaverit vitium, anathemate feriatur. Secretas vero insidias, vel manifestas, pontificibus a quibuscumque illatas, vel ea quæ hujus sanctæ synodi sententia complectitur, si quis ad * ecclesiæ pertulerit notitiam, potiatur, honore: & hi qui adversa eis moliuntur, sicut a sanctis patribus dudum statutum est, & hodie synodali & apostolica auctoritate firmatur, penitus abiiciantur (*a*) & exilio, suis omnibus sublatis, perpetuo tradantur. Hæc vero quæ in hac sancta synodo statuta sunt, & ea quæ in libello quem Ennodius nostra auctoritate conscripsit, sicut in præsentia nostra relecta sunt, ut propriis manibus roborentur, rogamus, atque ut in perpetuum conserventur, (sicut prædictum est) vestra apostolica auctoritate firmentur. Symmachus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ episcopus dixit: Acclamationes vestras, synodique judicium præsentia suscipient gesta *. Adjecitque, & dixit: Ea quæ ad * succidendos veternosæ præsumptionis errores, vel infensæ pontificibus præsumptionis morbos, quibus status affligi solet ecclesiæ, servorumque ejus, deliberatio religioni congrua pacique constituit, perpetua socientur firmitate: ut annuente domino, quem custodem rerum constat esse bonarum, synodalis ordinatio vigeat, atque omnis qui sine personæ alicujus * distinctione * venire præsumpserit, imposita superius districtione plectatur. Universa synodus dixit: Ut scandala amputentur, & insidiæ atque detractiones erga episcopos vitentur, rogamus: dictum est duodecies. Et facto silentio, universi in sancta synodo congregati, dixerunt: Exaudi Christe, Symmacho vita: dictum est octies. Hic est pax cum Symmacho: dictum est octies. Cujus sedem & annos: dictum est decies. Ut de præsenti fiat: dictum est duo decies. Et paulo post, cum resedissent, facto silentio, universa synodus dixit: Quisquis cleri-

3. quæst. 5. Accusatoribus vero.

* ecclesiasticam

* vigeantque. * submovendos

* districtione * contravenire.

co-

(*a*) Berardus legendum censet: *& exitio*; sicut & inferius in Synodo VI. in simili dicitur: *perpetuo damnentur exitio*, Mansi.

corum, aut monachorum, aut laicorum, tam majoris ordinis, quam etiam inferioris, poſt hanc formam a nobis prolatam, his decretis contraire præſumpſerit, ſtatutis canonicis velut ſchiſmaticus percellatur. Et ſubſcripſerunt.

[1] Cœlius Symmachus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ catholicæ urbis Romæ, huic ſtatuto, a nobis inſpirante domino peracto, ſubſcripſi.

Laurentius epiſcopus eccleſiæ Mediolanenſis, huic ſtatuto, a nobis inſpirante domino peracto, ſubſcripſi.

Petrus eccleſiæ Ravennatis epiſcopus, huic ſtatuto, a nobis inſpirante domino peracto, ſubſcripſi.

Eulalius epiſcopus eccleſiæ Syracuſanæ, huic ſtatuto, a nobis inſpirante domino peracto, ſubſcripſi.

Felix epiſcopus Interamnenſis ſubſcripſi.

Stephanus epiſcopus Cordubenſis ſubſcripſi.

* Vaſenſis — Fortunatus epiſcopus eccleſiæ * Valenſis ſubſcripſi.

Benignus Aquævivenſis.

* Spolitanus — Joannes * Spoletinus.

Romulus Prænestinus.

Stephanus Venuſinus.

Tudertinus. — Candidus * Tiburtinus.

Valentinus Amiterninus.

Fortunatus Fulginas.

Chryſogonus Albanenſis.

Eutychius Tranenſis.

* Amantius * Foturanus — * Amandus * Protentinus.

Laurentius Bobienſis.

Moleniius Centumcellenſis

Euſebius Faneſtrenſis.

Romanus Nomentanus.

Propinquus Trebias.

Aſterius Aquinas.

Silvanus Veliterninus.

Epaphroditus Tamaſſenus.

Quintus Phocienſis.

Helias [2] Bleandrenus.

Paulus Tripolitanus.

Polycarpus Gabalenus.

Patricius [3] Creſſenſis.

Menecrates [4] Caryſſenſis.

Florentius Sardeorum Lydiæ.

Julianus [5] Hypepennus.

Paulinus Perperennenſis.

* Muſonius — * Meonius Nyſſenus.

Proterius Myrrhinenſis.

Heſperius Pytanenſis.

* Evazenenſis. — Olympius * Evazonenſis.

Rufinus Briulitanus.

Theodoſiopolitanus. — Philippus * Neaſaulitanus [6]

Iſaac [7] Elearchiæ.

* Palæaſpolitanus. — Baſilicus * Paleſcenſis. [8]

Didymus Lapetenſis. [9]

* Simienſis — Juſtus * Firmanus.

Ariſton Oſtienſis.

Auguſtus Liparitanus.

A Ruſticus Buxentinus.

Venantius Senogallienſis.

Victor Lunenſis.

Innocentius * Triferninus. — * Tifernatius

Bonifacius Foroflaminienſis.

Sebaſtianus Soranus.

Aſellus Populonienſis.

* Elpidius Volaterranus. — *

* Empidius — Projectitius Foronovanus.

* Venerius Polenſis. — * Venerioſus

* Colonius Foroclodienſis. — * Collonicus

Probus Camarinenſis.

Vindemius Antiatinus.

Proculejanus Sepinas.

Fortunatus Anagninus. — *

B Paſchaſius Vulturnenſis.

Martianus * Æſinus. — * Ecanlenſis

Baſſus Mutinenſis.

Pacatianus Comaclenſis.

Maras * Cordiluſenſis. — * Coranilienſis

Macedon * Magidenſis.

Marcellinus Iſidenſis. — * * Mardonenſis.

Paulus * Plogonenſis. [10] — * Plogorienſis.

Teodorus * Lyſinienſis. — * Liſtinienſis

Neon Silvienſis.

Theophilus Araſſenſis. [11]

Epiphannus Pergenſis.

Leucius Fani Apollinis.

Alcimedes [12] Celandienſis.

Eupythius Stratoniciæ. — *

Addit hic c. Juſt. Subſcripſerunt & alii plurimi epiſcoporum.

C Dionyſius Attalienſis.

Andreas Salenus. [13]

Amachius Stectorienſis.

Croton [14] Pertenſis.

Philippus Balburenſis.

Theodorus Antiphellenus. —

Leontius Araxenus.

Antipater Caunenus.

Eſaias Eleitanus. — * Gratianus Phanemutenſis.

* Cratinus Panemutenſis.

Andreas [16] Tloſorum. — * Phupharenſis

Nicolaus Ariaſſenus. — *

Romanus Bobonenſis. — * Panormenſis

Oneſiphorus Iconienſis.

Neoptolemus [17] Cornenſis.

D Paulus Derbenſis.

Plutarchus Lyſtrenſis.

Eugenius Canorum.

Rufus Hydæ.

Tyrannus Homonadenſis.

Acholius Larandenus.

Proclus [18] Argiſſenus.

Leontius Magneſiæ Mæandri.

Mamas Anemurii. —

Cyriacus * Ægeæ.

Valerianus * Baſtianenſis. — * Bendotatanus.

Photinus [20] Chytrennus.

[21] Echius Arſinoenſis.

Soter Theodoſienſis.

Heliodorus Amathuntis.

Olym-

---

1 Sunt eædem ſubſcriptiones in mſ. cod. Pariſ. ſed non eodem ordine. Et præmittuntur illæ Symmachi epiſtolæ decretali ad Cæſarium Arelat. *Hard.*

2 Forte, *Balandenus*, in Lydia. *Hard.*

3 Forte, *Acraſenſis*, in Lydia. *Hard.*

4 *Ceraſenſis*, in Lydia. *Hard.*

5 In Provincia Aſiæ, ut & aliquot alii ſequentes. *Hard.*

6 In Provincia Aſiæ. *Hard.*

7 In Ægypto ſecunda. *Hard.*

8 Forte, Palæbiſcenſis, in Libya ſecunda. *Hard.*

9 In Cypro. *Hard.*

10 Pro, *Plugonenſis*, Hard.

11 Pro, *Ariaſſenſis*. Hard.

12 Forte, *Stlandreoſis*, vel *Stlandenſis*, in Lydia, *Hard.*

13 Pro, *Satalenus*. Hard.

14 In Lycaonia. *Hard.*

15 Lege, *Panemutichenſis*, in Pamphylia ſecunda. *Hard.*

16 Eſt in Lycia, Τλῶς, ubi & Ariaſſus, & Βαβών. *Hard.*

17 In Lycaonia, ubi & *Derbe*, & *Lyſtra*, & Κάνος, & *Hyde* &c. *Hard.*

18 Forte, *Argizenus*, in Helleſponto. *Hard.*

19 Forte, *Sebaſtienſis*, in Cilicia. *Hard.*

20 Eſt Χύτροι in Cypro, ubi & *Arſinoe*, & *Amathuſia*, & *Conſtantia*. Hard.

21 Lege, *Proechius* ut in Conc. Chalc. *Hard.*

Olympius Constantiensis.
Batrachus Naxi insulæ.
Tryphon Chii insulæ.
Florentius Mitylenæ insulæ.
Joannes Rhodiensis insulæ.
Gennadius [1] Mosinensis.
Evandrus Diocliæ.
Johannes Trapezopolis.
* *f.* Ægin. Philippus * Egritanus. [2]
Tomas Theodosiopolitanus
Gennadius Acmonensis.
[3] Charites Dionysiopolitanus
Paulus [4] Aristensis.
Matthias Themisonienſis.
Eulalius Siblienſis.
Amphilochius Sidensis.
Gajus Syedrienſis.
Eudoxius [5] Itoanensis.
Marcellinus Corydallensis
Eusebius * Cotyajorum.
Obrimus Coracesii.
Romanus Myrensis.
Aristocritus Olympensis.
Eudoxius Chomatensis.
Palladius [6] Candybensis.
Cyrinus Patarensis.
* Limitensis. Stephanus * Lymitensis.
Zenodotus Telmessi.
* Zetilonensis. Maximus * Cimolensis.
* Musianus * Musonius Limenensis.
Florentius Adrianopolis.
* Neapolitanus. Bassonas * Neapolitanus.
Messalinus Laodicensis.
Fontejanus Sagallassenus.
Olympius Sozopolis.
Alexander Seleucienſis.
Valerianus Aphrus.
Eusebius Clazomenus.
Thomas Valentinianopolis.
Thomas Alalcomenus.
Pergamius Antiochenus.
Eutropius Adadensis
Paulus Philomelienſis.
* Polydoreusis. Strategius Polybotensis
Basilius Nacoliæ.
Eustochius Docimeus
Cyriacus Eucarpiensis
Abertius Hierapolis.
Epiphanius Mydajensis.
Philippus Lysiadis.
Mocinius Hephæstiensis.
* Mirus * Myrus * Euladrensis. [7]
* Bleandrensis. Eusebius Dorylei.
Marinianus Synnadensis.
Calandion * Alicarnassenus.
Joannes Gnidi.
Theodoretus Alabandenus.
Tynchanius Apollonienſis.
Longinus Apamenus.
Theotecnus Tyri.
Eorticius Metropolitanus.
* Syniandensis. Cyrus * Siniandensis.

A Libanius [8] Parilycaoniæ.
Modestus Sebastensis.
Daniel * Cadis. [9] * Cadonensis.
Nunechius Laodiceæ Trimitariæ.
Aquilas * Aurocyrorum. [10] * Acroceraunorum, *al.* Acroterorum.
Joannes Amyzonensis.
Eupythius Stratonicensis.
Menander Heracleus * Lemnos. [11] * Lemni.
Papias [12] Fressonensis.
Placcus Jassensis.
Joannes Alyndensis.
Dionysius Antiochenus.
Critonianus Aprodisius.
Æthericus Smyrnensis.
Stephanus Ephesinus.
B Patricius Adramytteus.
Daniel Lampsacenus.
Hermias Abydensis.
Theosebius Ilii.
Stephanus Patavii Asiæ.
Pionius Troadensis.
Eulalius Pionienſis.
David [13] Anderanensis.
Thalassius Parii.
Petrus Dardanensis.
Diogenes Cyzicenus.
Olympius Prusiadensis.
Theophilus Hadrianopolis.
Apragmonius Tiensis.
Theodorus Heracleensis.
C Calogerus Claudiopolis.
Theodorus Xoanensis.
Polychronius * Daclis. * Dablis.
Rhenus [14] Juliopolis.
* Ætherius Pompejopolis. * Ethericus
Petrus Gangrenus.
Antiochus Sinophenus.
Atticus Zelensis.
Uranius Himèrorum.
Paràlius Andraponensis.
Leucadius [15] Tinniensis.
Euphrasius Lagauiensis.
Mysterius Amorii.
Aquilas Eudoxiadis.
Cyriacus Trocmadensis.
D Pius * Penteniſſensis, [16] * Peteniſſensis.

Notæ Severini Binii.

a *Synodus Romana V.*) Hoc concilium celebratum & congregatum est hac occasione. Schismatici superiore concilio condemnati, qui delictum suum detestati & ad unitatem catholicæ ecclesiæ redire debuissent, linguis & calamis superioris anni concilium oerstrinxerunt, editoque adversus prædictam synodum libello, eam atrocissimis injuriis & contumeliis prosciderunt. Titulus libello prænotatus fuit iste: *Adversus synodi absolutionem.* Ut ergo decreta legitime sancita confirmarent, episcopi iterum coeuntes, provinciam maximi ponderis tradiderunt Ennodio diacono, ut adversus objectiones schismaticorum apologeticum libelium scriberet, scriptumque sanctæ synodo legendum offerret. Quod cum ille præstitisset, libellum in pleno omnium patrum confessu recitatum, & magno applausu approbatum, non tantum inter acta synodalia, verum etiam inter pontificia decreta annumerari præceperunt. Occasio celebrati concilii. Acta concilii.

---

1 In Phrygia Pacatiana. *Hard.* 2 Forte, *Ægitanus*. Hard.
3 Idem, *Charitон*, in Conc. Chald. *Hard.*
4 In Phrygia Pacatiana, ubi & *Themisontum*, & *Siblia*. Hard.
5 Est & in Pamphylia Ἔτενν. Est hic *Eudoxius Etennorum*, in Conc. Chalc. *Hard.*
6 Est in Lycia Κάνδοβα. *Hard.* 7 In Phrygia Salutari. *Hard.*
8 Forte, *Parlai*, in Pisidia, ubi & Siniandos. *Hard.* 9 In Phrygia Κάδοι. *Hard.*
10 Sunt in Phrygia, Αὐρόκλαι, vel Λυκόκλαι. *Hard.* 11 Est *Heracleo Latmi* in Caria. *Hard.*
12 Forte, *Erefensis*, ab Ἔρεζος, in Caria. *Hard.* 13 Ἄνδαρα in Provincia Asiæ. *Hard.*
14 Pro, *Junopolitas*, ut in Conc. Chalc. *Hard.* 15 Est Κίννα & Λαγανία in Galatia. *Hard.*
16 Lege, *Pisanicensis*, in Galatia secunda. *Hard.*

perunt. Deinceps, cum omnes episcopi accusatores Symmachi & Palmaris synodi condemnari postulassent, Symmachus papa iisdem domini exemplo ignoscendum esse persuasit. Reformatum est etiam illud antiquum decretum, ne extra causam fidei populus episcopum suum accuset: quodve restituendi sint spoliati episcopi, antequam coram aliis episcopis causam dicere cogantur.

Subscriptio suspectæ fidei.

b *Ducentorum octodecim episcoporum.*) In subscriptione plurimi orientales nominantur, qui concilio Chalcedonensi ante annos quinquaginta duos interfuerunt, & quorum post decem annos a tempore dicti concilii nulla mentio reperitur. Unde probabile esse apparet, quod hæc subscriptio non sit Romanæ, sed alterius cujusdam synodi longe ante hæc tempora celebratæ. Baron. an. 503. num. 9.

Observatio P. Antonii Pagi

ad annum Christi 503. num. 11.

Postquam synodus *Palmaris* hoc anno celebrata fuit, & Symmachus a criminibus, quibus ab adversariis impetebatur absolutus, reperti sunt ex iis aliqui, qui contra synodum IV. Romanam scripserint opus, cui titulus erat: *Adversus Synodum absolutionis incongruæ*. His ex synodi mandato respondit Ennodius, ut legitur initio synodi Romanæ V. ubi dicitur: *Libellus qui synodali auctoritate contra eos, qui adversus quartam nostram synodum, quæ habita est Romæ* (præsenti scilicet anno) *palam mutire præsumpserunt, ab Ennodio conscriptus est, coram omnibus deferatur, & in præsentia omnium legatur* &c. *Hic libellus integerrime synodaliter ab omnibus tueatur, atque inter quartæ & quintæ synodorum nostrarum Actiones interponatur, & ita sicut harum synodorum Decreta habeatur: quia synodali auctoritate conscriptus est, & roboratur.* Ex quibus intelligimus synodum quartam Palmarem *Ennodio* mandasse ut libellum Apologeticum pro quarta synodo, & *Symmacho* papa elucubraret, nisi quis credere malit, synodum V. ubi congregata est, hoc mandatum *Ennodio* dedisse, & libello confecto eamdem synodum robur confirmationis suæ addidisse. Certe titulus libelli schismaticorum citatus, hunc post synodum quartam absolutam, conscriptum fuisse demonstrat. Quare recte Baronius num. II. censuit, libellum illum *Ennodii*, intra tempus unius ejusdemque synodi, & exaratum & approbatum esse. Quod si ita sit, hæc verba quæ leguntur ipso initio synodi Romanæ V. *post consulatum Avieni*, anno scilicet DIII. non possunt non censeri additicia; cum synodus IV. mense Octobris currentis anni adhuc haberetur, & non modicum tempus insumendum fuerit tam a schismaticis, ut libellum suum componerent, quam ab Ennodio, ut ad illum responderet, & a tot episcopis ad eam synodum convocatis, ut Romam definito tempore venire possent. Quare hæc synodus V. Romana ante annum sequentem cogi non potuit. Initio hujus synodi forte scriptum fuerat *post consulatum Avieni II.* quæ formula anno sequenti usurpari potuit, & librarii utramque notam numeralem omisere. Certum in codice MS. Victorino libellus *Ennodii*, inter quartam & quintam synodos Romanas, integer descriptus; in editione vero Labbeana inter synodum III. in qua *Odoacris* regis leges abrogatæ, & quintam perperam interpositus, ut patet ex dictis.

AD SYNODOS ROMANAS

In causa Symmachi Pontificis

ADNOTATIO CHRONOLOGICA.

In meis ad Pagii criticam Baronii animadversionibus hæc olim in rem præsentem adnotavi.

Ex Mansi Suppl. tom. I. pag. 379.

QUæ hic Pagius erudite discutit, Viris doctis minus probantur, ea præsertim quæ de transponendis synodis hic ab eo operose disputantur. Quare nos hic rectiorem ordinem chronologicum historiæ synodorum in causa schismatis hujus constituere adnitemur, non quidem ad mentem nostram, sed ex sententia PP. Bollandianorum ad vitam S. Symmachi, die 19. Julii pag. 639. facem etiam præferente veteri fragmento vitæ S. Symmachi, vulgato a Cl. Josepho Blanchinio ante IV. tomum Anastasii novissimæ editionis Romanæ pag. LXIX. Igitur primo displicet PP. Bollandistis, & nobis cum illis, quod Pagius anno 500. Synodum quamdam a Symmacho coactam statuerit pro demandando Laurentio olim Antipapæ episcopatu Nucerino. Nihil enim de hoc concilio apud Anastasium, apud quem legitur tantummodo coacta synodus, (anni scilicet 499.) & Laurentius in Nucerinum episcopum renunciatus, non quidem in eadem synodo, cui archipresbyteri nomine subscripsit, sed paulo post. Displicet etiam, quod synodum sub Fausto Avieno e sede sua anni 501. removens, in annum 503. perperam rejecerit. Porro illa in vulgatis actis coacta legitur consulatu *Rufi Magni Fausti Avieni die X. Kalendas Novembris*; nempe anno 501. idque non semel in iisdem actis legitur, sed & repetitur persæpe & in aliis documentis, ut in præcepto Theodorici regis dato *VI. idus Augusti Rufo Magno Fausto Avieno V.C. Cos.* in quo mandasse se dicit episcopis, ut itecrum ad Kalendas Septembris convenirent. Tum & eodem Consule notatur alia regis præceptio missa ad PP. qui ad synodum convenerant die VI. Kalendas Septembris. Difficile autem quis crederet has omnes Consulatus notas supposititias & intrusas esse. Ita ergo chronologiam hanc restituo. Petrus Altinensis missus fuit visitator anno 501. circa festum Paschæ. De festo Paschæ ita in fragmento. *Pro diebus Paschalibus ab omnibus pene Vir venerabilis Petrus Altinatis episcopus* (ita scribit Author Schismati Laurentiano favens) *a Rege Visitator ecclesiæ Romanæ deposcitur*. Statimque coacta est Romæ synodus, ut idem Author subdit. *Et post sanctam festivitatem synodus in Urbem Romanam pro voluntate Senatus & Cleri, jubente rege, convenit.* Prior hæc episcoporum convocatio innuitur etiam in illa regia præceptione missa ad episcopos Romæ agentes die VI. idus Augusti verbis illis. *Ad hunc se tramitem consilii* (nostri) *cura convertit, ut rursum ad Kalendas Septembris diem eundem censuerimus Sacerdotum numerum convenire, qui dudum fuerat convocatus.* Et inferius, synodum hanc futuram *secundum conventum* rex appellat, secundum nempe post primum eodem anno post Pascha habitum. Quod autem synodus hæc prior sub Pascha anni 501. celebrata fuerit, discimus ex variis Theodorici rescriptis, ex quibus collegisse videmur eodem anno duos conventus episcoporum habitos fuisse; constat autem secundum conventum ad annum 501. notatum consulatu Rufi Fausti Avieni

perti-

pertinere. Actum fuit in priori concilio de accusationibus in Symmachum ab adversariis ejus objectis, sed illo recusante coram eadem synodo se sistere, quanquam id vehementer urgebant adversarii, tandem Patres illi rebus quantum valuerunt *pro Symmachi persona constitutis*, ait Fragmenti Author, *Urbem in summa confusione derelinquunt*. Hæc summa est rerum in priori concilio gestarum. Iterum vero episcopi illi eodem anno a Rege jussi sunt convenire; & hæc synodus tertia est inter synodos sub Symmacho habitas; secunda vero inter conventus anni 501. Hanc vero Author fragmenti, vel prorsus silet, quod Laurentio, cujus partibus favebat, iniqua fuit. vel cum priori illa eodem anno habita confundit & continuat. Ad hanc secundam synodum pertingit periodus annorum quatuor incompletorum, qui ab Anastasio in vita Symmachi ante synodum ejusdem pontificis causæ propitiam enumerantur. Cœperunt illi ab exordio schismatis anno scilicet 498. Post hæc, si Authori Fragmenti credimus, ecclesia licet universa Symmacho adhærebat, adhuc tamen Laurentius a Schismaticorum factione in Urbem revocatus fuit, in qua annis quatuor mansit, non cessantibus subinde schismaticis turbas ciere, & regis animum pertentare, donec per Dioscorum diaconum Alexandrinum (quem alium credimus a Dioscoro Juniore schismatico, qui non diu post, anno scilicet 517. in solium Alexandrinum conscendit) requisitus Theodoricus, titulos omnes Romanæ Urbis Symmacho adjudicavit, *& unum Romanæ Urbi voluit esse pontificem*. His spoliatus Laurentius ex Urbe secedens in prædia Patricii Festi concessit, ubi *sub ingenti abstinentia terminum vitæ sortitus fuit*, anno nempe 505. vel 504. Hæc fragmenti Author, qui silentio involvit præter ea quæ supra innuimus, aliam etiam synodum a Symmacho convocatam anno 502. VIII. iduum Novembris *Flavio Avieno V. Cl. Juniore Cos.* Hanc synodum recte Pagius collocat, ut patet legenti ejus criticam ad annum 502. 4. Sed in eo peccat, quod inverso ordine hanc præposuerit synodo habitæ anno 501. quam proinde ad annum 503., resecta Consulatus nota, rejicit. An vero Ennodii libellus pro Symmacho in synodo anni 501. vel in altera anni 502. prodierit, definire meum non est. PP. Bollandistæ censent editum illum fuisse post synodum anni 502. quæ quarta & palmaris dici & haberi debet, in qua absolutio Symmachi iterum confirmata, adversarios iterum exasperavit; qui propterea libellum adversus eundem pontificem ediderunt, cui Ennodius respondit.

Hæc scripseram de causa Symmachi & Laurentii, quæ Vir non scientia minus quam dignitate summus, cui adnotationes hasce meas libens subjeci, ita probare se significavit, ut duo tamen majori expositione indigere arbitraretur. Si enim, ajebat, Symmachus, qui anno 498. exeunte cœpit, anno tandem 501. mense Septembri absolutus fuit, spatio annorum quatuor, quos ab ejus assumptione ad novum usque Schismaticorum molimen excurrisse notat Author Pontificalis, locus nullus supererit, cum ne integrum quidem triennium intercesserit. Insuper geminæ illæ synodi anni 501. unica potius longius prorogata, quam duæ plane discretæ haberi posse videntur.

His viri doctissimi animadversionibus hæc reponimus. Pontificalis liber in iis quæ ad notas numerales pertinent, corruptissimus est, ut nedum ex variis lectionibus, quæ ex variis ejus MSS. codicibus resultant, intelligimus; sed & constat ex correctionibus quas Chronologi magni nominis in ejus textum sæpe inferre coguntur. Id plane ad sensum patet ex collatione Catalogi Blanchiniani, cuem nos in nota ad Pagium 557. a coævo confectum demonstravimos. Si enim illum cum libro Pontificalis, quoad tempus sedis aliquorum pontificum conferas, intelliges profecto, quam sæpe librum hunc sequentes aberraremus. Agapetus ex catalogo sedit *menses undecim*, *dies octo*, cum in Pontificali sint menses XI. dies XVIII. Silverius ex Pontificali sedit anno uno, mensibus V. diebus XI. ex catalogo vero mensibus IX. tantummodo. Quibus ita se habentibus, facilius mendum in Pontificalem librum, quoad numeralem notam, irrepsisse reputaremus, quam falsi argueretur Consulis nomen in Synodalibus actibus toties repetitum. Si quis tamen contenderit quatuor hos annos retinendos esse; hic me assentientem facile habebit, si annos utrimque incompletos, pro more apud veteres nonnullos Chronologos recepto, supputaret. Id enim si admiseris, anno 501. quadriennium, de quo in libro Pontificali, habebis.

Id vero quod ait vir doctissimus de unica synodo ad plures menses prorogata, minus habet indaginis. Cum enim prima hujus anni synodus post Pascha habita fuerit; ac dein Theodoricus die VI. idus Augusti conventum episcoporum ad mensem Septembris indixerit; habitam hanc mense Septembri synodum, nova convocatione accitam, a paschali illa eodem anno coacta plane diversam constituamus oportet.

AD DUO SUB SYMMACHO PAPA CONCILIA

Anno 499. & 502. celebrata

ADNOTATIO CRITICA.

Ex eodem Supplem. pag. 383.

QUamquam iis, quæ Cl. Baluzius animadvertit in correctione subscriptionum synodalium Concilii Romani sub Symmacho habiti P. C. Paulini, anno scilicet 499. parum aliquid addendum succurrit, cum subscriptorum Episcoporum ordo, & nomina ad manuscriptos codices summa fide expressa plerumque agnoverim; est tamen aliquid, in quo ex manuscripto codice nostro Lucensi sæculi, ut arbitror, XI. emendari ulterius possit. Primo igitur qui apud Baluzium est *Martinus Terracinensis*, in Codice nostro est *Martyrius*, idque vero congruit cum Concilio Anni 501., cui subscribit *Martyrius Terracinensis*, ut est in editis, & in ma-

manuſcriptis omnibus. Qui in Baluzio eſt *Molenſis Centumcellenſis*, in noſtro eſt *Solenſius Centumcellenſis*. In Baluzio Gaudentius *Tadinatis*. Quæ hæc ſedes Epiſcopalis? Melius igitur in noſtro legitur *Gaudentius Gabinatis*. Baluzius legit *Florentius Pleſtanus*, codex noſter *Florentinus Pleſtanus*; ita & codex Labbei.

Concilium alterum ſub Symmacho, cujus ſubſcriptiones expendendas ſuſcepi, illud eſt Romanum quod Flavio Avieno juniore coſ. ideſt anno 502. convenit. Qui huic aſſederunt Patres, bis recenſentur, in exordio ſcilicet actorum, in quo ſola epiſcoporum mentio nullis adjectis urbium quibus præſidebant, nominibus comparent; iterum vero in fine addita ſedium epiſcopalium deſignatione. Utriuſque catalogi collatione inſtituta, ſubſcriptiones iſtas emendandas reſtituendaſque ſuſcepi, adhibita in ſubſidium ope vetuſti MS. codicis Lucenſis ſæculo ſaltem XI. exarati, quem hic exſcribendum cenſui, cum ordinem exhibeat ab edito plane diverſum. Adjeci huic nomina epiſcoporum, quæ in fronte quidem actorum, non vero in ſubſcriptionibus occurrunt quibus adjungere niſus ſum epiſcopatuum, quos forte gerebant, nomina, ex aliis conciliis ſub Symmacho petita. Diligentiam hanc meam probandam ſpero Lectoribus, quibus geographia & genealogia Italorum epiſcoporum noſſe, ſive placet, ſive conducit.

SUBSCRIPTIONES.

Cælius Symmachus epiſcopus eccleſiæ Romanæ &c. *ut in editis*.

Petrus Epiſcopus eccleſiæ Ravennatis &c. *ut in editis*.

Eulalius epiſcopus eccleſiæ Syracuſanæ &c. *ut in editis*.

Felix Interamnenſis.

Creſconius Tudertinus.

Amilianus Belletenſis. *In editis* Vercellenſis.

Jucundus Auguſtanus. *In editis* Subauguſtanus.

Tigridus Taurinas.

Vitalis Fundanus.

Baſſus Mutinenſis. *In exordio actorum concilii nomen Baſſi non extat, ſed Baſſiani; in noſtro Codice nec Baſſi, nec Baſſiani, ſed Caſſiani. Porro Synodo Romanæ III. ſub Symmacho anni 501. ſubſcribit Caſſianus Mutinenſis; ſynodo V. anni 503. Baſſus Mutinenſis, & dein ſynodo VI. quæ illis ambabus poſterior eſt, Caſſianus Mutinenſis adeſt. Hæc nominum alternatio unum eundemque epiſcopum deſignare demonſtrat. Forte ex Caſſiano literulæ tranſmutatione factus eſt Baſſianus, ex quo per ſincopem Baſſus.*

Acapianus (*bene in exordio Actorum* Pacatianus, *ut pariter eſt in editis*) Cornelienſis. *In editis* Comaclenſis.

Maximus Bleranus.

Martyrius Terraconenſis. *In editis & in aliis conciliis* Terracinenſis.

Rufenſius Ignatinus.

Baſilius (*in exordio MS. eſt* Barſalius) Tullentinus.

Martinianus Oſtrenſis. *In editis* Ortenſis, *& ad oram pagellæ corrigitur* Ortonenſis.

Benignus Aquævivenſis.

Fortunatus Beſſanenſis. *In editis* Sueſſanenſis.

Severinus Tondarinenſis. *In edit.* Tyndarmenſis.

Eucarpus Meſſanenſis.

Joannes Spolitinus.

Stephanus Benuſinus.

Felix Nepleſinus. *In editis* Nepeſinus.

Concordius Neſeſanus. *In editis* Meſenas.

Amandus Potentanus.

Aſellus Populinenſis.

Colonicus *Ita & in exordio. In editis* Colonius. Foroclodienſis.

Elpidius Voliterninus. *Edita* Voluterranus.

Projectus. *In exordio actorum* Projectitius. *In MS.* Projectus Forinovi.

Venenus Pellenſis. *Edit.* Polænſis.

Valentinus Amiterninus.

Romulus Peneſtrinus.

Probus Cormelanenſis. *Edit.* Carmelanenſis.

Vindemius Anteatinus.

Candidus Tiburtinus.

Fortunatus Fulgenatis.

Proculejanus Sepinatis.

Fortunatus. *In editis & in aliis Synodis eſt* Paſchaſius Vulturnenſis.

Marcianus Ficanienſis. *In editis* Æſinus, *qui inter ſubſcriptos Patres in MS. non legitur. In ſynodo anni 503. legitur* Æſinus, *ſed alius codex ad oram notatus legit* Ecanienſis.

Maximianus Peruſinus.

Griſogonus Albanenſis.

Euticius Tranenſis.

Laurentius Bobianenſis. *In editis* Bojanenſis. *MS. codex Dionyſii notante Harduino* Bobianenſis.

Marcus Samninus.

Aprilis Nucerinus.

Memor Canuſinus.

Innocentius Foroſimpronienſis.

Bonifacius Foroplaminienſis.

Sebaſtianus Siranus. *In edit.* Soranus.

Euſticus (*Ineditis in exordio, & in aliis conciliis* Ruſticus) Buſſentinus.

Victor Idunenſis. *Ed.* Lunenſis; *ita & in aliis conc.*

Innocentius Tifernatis Tiberino. *Ita & Dionyſii codex notante Harduino. Edit.* Tiferninus.

Silvinus Beliterninus.

Juſtus Signienſis.

Areſton Oſtienſis.

Auguſtus Liparitanus.

Felix Nepeſinus pro Urſo.

Aſterius Aquinas.

Propinquus Treviatis.

Euſepius. *Ed.* Euſebius Feneſtis, & Romanus Numentanus.

Adeodatus (Formianus *ex Conc. VI.*)

Caſtus (Portuenſis *ex eodem*)

Dulcitius (S. Anthimi *in MS codice* Sanciatinus *ex ſyn. III.*)

Hæc nemin. ſunt in exordio actorum

Gerontius (Fidenas *ex III.*)

Euſtacius (Cremonenſis *ex Syn. VI.*)

Gerontius (Fidenas *ex III.*)

Hilarius (*in MS.* Hilarus) (Tempſanus *ex III.*

Hilarius (*in MS.* Hilarus) (Cuperſanenſis *in MS.* Tempranenſis *ex III.*)

Laurentius (Bergomas *ex VI.*)

Aſellus alter.

Vindemius alter.

Innocentius alter. *

* Ex MS. Cod Luc

Animadverſione etiam dignum cenſeo epiſcoporum ſynodi hujus ſubſcriptiones mancas eſſe, cum Agobardus Lugdunenſis, ſæculi IX. ſcriptor, Cyprianum Burdegalenſem cum XXXV. *concilio illi interfuiſſe ſcribat in Opuſculo de Judaicis Superſtit. in quo canonem hujus XL. recitat. Gratianus in cap. XI. Diſt. XVI. interfuiſſe notat patres XXIX. ſed in ejuſdem Gratiani vetuſto MS. codice apud me ſunt patres XXXIV. ut etiam in aliis ejus MSS. codicibus legi, ex editione Decreti ejuſdem Pithœana diſcimus.*

[a] SYNODUS ROMANA VI.

SUB SYMMACHO PAPA,

Habita tempore Theodorici regis, ſub die Kalendarum Octobris.

De invaſoribus rerum eccleſiaſticarum.

CUm in unum apud beatum Petrum apoſtolum ſancta ſexta Synodus, canonice a B. Symmacho Romæ congregata, reſediſſet, Symmachus prædictus epiſcopus eccleſiæ catholicæ urbis Romæ, eidem ſynodo præſidens, dixit: Quoniam religioſus, ſancto Spiritu congregante, conventus hortatur, ut quæcumque pro diſciplina eccleſiaſtica neceſſaria ſunt, cura diligentiore tractemus: nos enim & apoſtolicæ ſedis moderamine compellimur, & eccleſiaſticarum rerum diſpoſitione conſtringimur, ſic canonum paternorum decreta librare, & retro præſulum, anteceſſorumque noſtrorum decreta metiri, ut quæ præſentium neceſſitas temporum reſtaurandis eccleſiis relaxanda expoſcit, adhibita diligenti conſideratione, quantum fieri poteſt, auxiliante domino, temperemus: quia nos (qui potiſſimi ſacerdotis adminiſtramus officia) tranſgreſſionum culpa reſpiciet, ſi in cauſis Dei deſides fuerimus inventi: quia meminimus, quod timere debemus, qualiter comminetur dominus negligentiæ ſacerdotum. Sane reatu majore delinquit, qui potiore honore perfruitur: & graviora facit vitia peccaminum, ſublimitas dignitatem. Ideo tacere non debemus, ſed ea quæ neceſſaria fore agnoverimus, viriliter corrigere & emendare ſatagamus, & ea quæ nociva ſunt, extirpare (prout dominus dederit) non negligamus. Ab univerſis epiſcopis & presbyteris acclamatum eſt: Exaudi Chriſte: Symmacho papæ vita: *dictum eſt ſexies*. Hæc confirmamus, & hæc docemus: *dictum eſt octies*. Doctrinæ veſtræ gratias agimus ingentes: *dictum eſt decies*. Iſta teneantur, & iſta obſerventur rogamus: *dictum eſt duodecies*. Dignus papa, dignus doctor.

Et facto ſilentio Symmachus epiſcopus dixit: Communis dolor & generalis eſt gemitus, quod intra eccleſiam noſtris & retroactis temporibus de invaſione rerum eccleſiaſticarum, & vexatione ſacerdotum cognovimus, quæ res non nos ſolos, ſed omnes domini tangit ſacerdotes. Et licet hæc a prædeceſſoribus noſtris jam prohibita ſint, & tales præſumptores damnati, & a ſanctis canonibus anathematizati: nec tamen denuo præſumantur, eſt etiam ſuper his promenda ſententia, ut qui eorum caſum non timent, timeant ſaltem eorum perpetuam damnationem: & quod ſæpe præſumitur, ſæpius ut inhibeatur neceſſe eſt.

Sancta ſynodus dixit: Hæc, ne fiant, denuo ſynodali conventu provida beatitudinis veſtræ ſententia enervari convenit, &, ne in exemplum remaneant præſumendi, funditus extirpari.

Sup. cap. 3. ſynodi Romanæ III. ſub Symmacho.

Symmachus epiſcopus dixit: Modo, quia Deus præſentiam veſtram votivam mihi conceſſit, neceſſe eſt rem fieri firmam, quam credo eccleſiaſticis facultatibus convenire, ut agnoſcant omnes, quos vanus furor & avaritia excitavit, talia abſque ultione non poſſe præſumi.

Sancta ſynodus dixit: Scimus proviſionem veſtram neceſſariis ſtudere, & ideo in veſtra eſt poteſtate ſequenda diſponere.

Symmachus epiſcopus catholicæ eccleſiæ urbis Romæ dixit: Magna quidem venerando & ſacerdotali debetur cultura propoſito, cui imminet de ſtudio, quæ recta ſunt, non de neceſſitate, diſponere. Sed quoniam in aliquibus aliena poſtulantibus vitiorum mater avaritia, repudiatis honeſtatis repagulis, totum putat expedire quod libet: & ita dum prædæ inhiat, patientia ſupernæ pietatis abutitur, expectantibus correctionem cœlo moderante, judiciis ſe exiſtimant non teneri, cum clarum ſit, quod apud * certos in occaſionem rapiendi procedat divinæ mora ſententiæ. Sed nobis, quos paſtoralis cura & eccleſiaſticæ aſtringit pro diſpenſatione * certa ratio reddenda ſubſtantiæ; opus eſt, ut ſolicitudinem noſtram non ſolum ad præſentia, ſed etiam ad * futura ſæcula porrigamus; ne ad animæ noſtræ detrimenta contingat, ſi hi, qui poſſunt ſtatutis debere innocentiam, præſumentes de libertate, deliquerint, cum religioſa poſſint & noſtra & ſucceſſoris noſtri poteſtate fulciri, legibus eccleſiaſticis ſervientes. Sancta ſynodus dixit: Scimus ſpiritu Dei cor veſtrum eſſe ſuccenſum, & inſtinctu Dei vos ita loqui. Quapropter omnibus ſummopere convenit obſervare, ut oblationes fidelium a nemine præſumantur abſque conſenſu & voluntate epiſcopi, in cujus dignoſcuntur eſſe parochia & poteſtate, nec poſſideri vel damnari tententur: quoniam nonnulli memores ſui, pro remiſſione peccaminum ſuorum, & pro æternæ vitæ mercatione, de facultatibus ſuis tam rerum immobilium, quam & mobilium, quædam vero per ſcripturas eccleſiis tradiderunt, & Deo creatori ſuo perpetualiter habenda dederunt: quæ e contra a diverſis Deum minus timentibus eatenus mortifera calliditate tenentur, ut aliorum oblatio illis pertineat ad ruinam. Nec intueri corde poſſunt diem judicii, dum nimia cupiditatis delectantur ardore. Unde precamur, ut antiquorum patrum regulas, quæ modo propter * incuriam quorumdam quaſi oblitæ habentur, renovetis: & tale judicium ſuper eis fiat, ut aut manifeſte hæreticis, quia eccleſiam Dei ſcindunt, & anathematizati, atque ab eccleſia Dei extorres habeantur: aut per ſatisfactionem eccleſiæ ad pœnitentiam, & demum juxta regulas eccleſiaſticas ad reconciliationem, & ſi digni inventi fuerint, ad communionem recipiantur. Symmachus epiſcopus eccleſiæ catholicæ urbis Romæ dixit: His ergo rite perpenſis, ne illi in ruinam incidant, & perpetuo damnentur exitio, & ſancta eccleſia, pretio-

* captos
* credita
* ſecutura
* ex c. Juſtelli hæc addenda: quædam ſine ſcripturis, quædam vero &c.
* injuriam

so Christi sanguine redempta, restauretur, eique pie famulantes non opprimantur, sed releventur, mansura cum Dei nostri consideratione una cum vestro judicio sancimus, ut quicumque immemor aut memor interitus sui, res ecclesiæ delegatas, & domino oblatas, absque proprii episcopi jussu possidens, præsumpserit deinceps tenere, quocumque in loco & veritate comperta, res Dei servis * suis dissimulaverit, aut renuerit reformare, liminibus ecclesiæ ab episcopo ejusdem loci prius arceatur. Indigne enim ad altare Dei properare * promittitur, qui res ecclesiasticas audet invadere, aut injuste, id est, sine licentia episcopi possidere, aut iniqua vel injusta defensione in eis perdurat. Necatores etiam pauperum judicandi sunt præfixo tenore, &, si non emendaverint vitium, extirpandi. Debet tamen esse provisio, ut vindictam admonitio manifesta præcedat, & res usurpatas injuste qui abstulit, aut injuste ablatas retinet, æquitate patrocinante legibus restituat. Quod si neglexerit, & necessitas compulerit, demum prædonem sacerdotalis districtio maturata percellat. * Neque quisquam per * internas res Deum defensare nitatur, quia Dei potentia cunctorum regnorum terminos singulari * damnatione concludit. Quod si præsumpserit, & ipsius offensam, & prædictæ damnationis periculum sustinebit. Competitoribus etiam hujusmodi fræna districtionis imponimus, qui facultates ecclesiæ sub specie largitatis regiæ, vel cujuscumque potestatis, improba subreptione pervaserint. Sera namque * his rebus pœnitudine commovemur, cum jam transactis temporibus contra hujusmodi personas canonum suffulti præsidio, se sacerdotes domini erigere debuissent, ut non mansuetudo indulgentiæ ad similia perpetranda improborum audaciam adhuc quotidie provocaret. Nunc tarde, injuriarum mole depressi, damnis quoque dominicis compellentibus, excitamur. Quod si is qui res Dei competit, in aliis, quam ubi res agitur, maxime solet territoriis commorari, sacerdotem loci ipsius, ubi habitat * hujusmodi pravitate contemptus * neglectu personæ episcopus literis instructum reddat. Tunc antistes ipsius fratris anxietate comperta, aut pervasorem rerum dominicarum admonitione corrigat, aut prætaxata canonica districtione condemnet. Unde & in canonibus in Gangrensi ecclesia apostolica auctoritate conditis, de fructuum oblationibus, quæ ministris ecclesiæ debentur, & de his quæ in usus pauperum conferuntur, scriptum habetur: Si quis oblationes ecclesiæ accipere vel dare voluerit præter episcopi conscientiam, vel ejus cujus hujuscemodi sunt officia commissa, nec cum ejus voluerit agere consilio, anathema sit. Et iterum in eodem concilio. Si quis oblata Deo dederit, vel acceperit præter episcopum, vel eum qui constitutus est ab eo ad dispensandam misericordiam pauperibus, & qui dat, & qui accipit, anathema sit. Valde iniquum * ergo, & ingens sacrilegium est, ut quæcumque vel pro remedio peccatorum, vel * salute vel requie animarum suarum unusquisque venerabili ecclesiæ contulerit, aut certe reliquerit, ab his quibus hæc maxime servari convenit, id est, Christianis & Deum timentibus hominibus, & super omnia a principibus & primis regionum, in aliud transferri vel converti. Propterea, qui hæc non præviderit, & aliter quam * scriptum est, prædia ecclesiis tradita, petierit, vel acceperit, aut possederit, vel injuste defenderit, aut retinuerit, nisi cito se correxerit, quo iratus Deus animas percutit anathemate feriatur: sitque accipienti & danti * & possidenti anathema, & institutæ * pœnæ contubernium assiduum. Nec aliquo se ante tribunal Christi obstaculo muniat, qui a religiosis animabus ad substantiam pauperum derelicta contra fas sine aliqua pietatis consideratione dispergit.

Ab universis episcopis & presbyteris acclamatum est: Ut hæc penitus abscindantur, rogamus: dictum est quinquies. Ut hæc amputentur, precamur: dictum est sexies. Ut res ecclesiæ, quibus traditæ sunt, intemerato jure serventur, rogamus: dictum est septies. Ut secundum hoc quod prosecuti estis synodali conventu, per omnia fiant, unanimiter deprecantes, rogamus: dictum est octies. Ut in præsumptoribus vindicetur, rogamus: dictum est decies. Ut disciplina servetur, rogamus: dictum est undecies. Quæ male admissa sunt, per vos corrigantur: dictum est duodecies. Ut illicita facta amputentur, ita ut deinceps non fiant, rogamus: dictum est tredecies. Ut apostolica ordinatio illibata servetur: dictum est quatuordecies. Dignus papa, quod non licet non fiat: dictum est quindecies. Exaudi Christe: Symmacho vita: dictum est sexdecies. Ut canones custodiantur, rogamus: dictum est quindecies. Ut ordinatio apostolica servetur. Dignus papa, dignus doctor, dictum est noviesdecies. Hæc omnes unanimiter confirmamus, & ut unanimiter serventur, rogamus: dictum est vigesies. Hæc tenenda, hæc servanda sunt, dictum est vigesies. Per dominum Petrum, ut perpetuo serventur, rogamus: dictum est vigesies. Qui hæc violarit, in se juxta prætaxatum modum inveniat: dictum est vigesies. Et facto silentio: Symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit; Præsentis diffinitionis formam, quæ juxta sanctorum patrum est statuta sententias, in omnium ecclesiarum notitiam pervenire decernimus, ne cuiquam pro sua possit ignoratione licere. Et qui talia præsumpserint sciant se prætaxato condemnatos esse modo. Similiter & hoc ad omnium ecclesiarum notitiam, vestra cunctorum exhortatione & judicio censemus pervenire, & ab omnibus firmiter teneri, quia episcoporum res, ecclesiæ non dubitantur esse, si in eorum facultatibus simili fuerit crudelitate grassatum, pervasores rerum memoratarum, prædictæ canonum districtionis feriantur vindicta, ut qui moribus propriis ac nulla conscientiæ castigatione corriguntur, saltem ecclesiasticæ & canonicæ vindictæ perfodiantur aculeis. Generaliter vero, quicumque res ecclesiæ confiscare, aut competere, aut pervadere pericula, aut * sua infestatione præsumpserit, nisi * seva se citissime per ecclesiæ, de qua agitur, satisfactionem correxerit, perpetuo anathemate feriatur.

Similiter & hi qui res ecclesiæ jussu vel largitione principum, vel quorumdam potentum, aut quadam invasione, aut tyrannica potestate retinuerit, & filiis vel hæredibus suis (ut a quibusdam jam factum audivimus) quasi hæreditarias reliquerint, nisi cito res Dei, admoniti a pontifice, agnita veritate, reddiderint, perpetuo anathemate feriantur. Iniquum enim

* sublatas omnino leg. ex c. Justelli.
* permittitur.
* Neque enim quisquam per imperia terrena res domini
* interna defensare,
* dominatione
* de
* episcopus
* neglectæ personæ literis s. i.
16. quæst. 1. In canonibus. Gang. concilium c. 7. edit. 1.
Gang. concilium c. 8. editionis 1.
* impium
* pro
* præscriptum
* vel & in statuta pœna.
16. quæst. 1. In canonibus §. Generaliter vero.
* seva

enim esse censemus, ut potius custodes chartarum, quam defensores rerum creditarum (ut præceptum est) judicemur. Sanandum est ergo hoc celerius, ne longius execrandus animis morbus inserpat, ut si medicus, cum viderit hujus terreni corporis aliquem esse languorem, magnum suæ artis æstimat documentum, si cito quis illius interventu desperatus evadat, vel cum postea vulnus aspexerit, adhibet fomenta vel cetera; quibus illud posset, quod natum fuerat vulnus, obduci: ac, si id manens sanari non poterit, ne corpus reliquum sua tabe corrumpat, ferro amputat quod nocebat, quo reliquum integrum servet & intactum. Præcidendum id ergo est, quod velut puro sanoque nimium corpori vulnus obrepsit, ne cum tardius abstergitur, in ipsis pene visceribus hujus mali non exhaurienda post sentina consi-
16. quæst. 1. Ferro abscindenda. dat. Ferro enim abscidenda sunt vulnera, quæ fomenta non sentiunt. Similiter & illi extorres debent fieri ab ecclesia, qui sacerdotali admonitione non corriguntur, dicente: *Auferte malum a vobis.* Universa synodus surgens acclamavit: Ut * ista fiant, rogamus: *dictum est octies.* Ista serventur, precamur: *dictum est decies.* Ut in perpetuum maneant, & vestra auctoritate firmentur: *dictum est duodecies.* Exaudi Christe: Symmacho papæ vita: *dictum est duodecies.*

Deut. 13. Isai. 1. Ose. 14. * ita fiat. * ira fiant,

Et facto silentio, Symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ, synodo præsidens, dixit: *In hoc cognoscimus omnes quia Deum diligamus, si mandata ejus faciamus. Hæc est caritas Dei, ut mandata ejus custodiamus, & mandata ejus gravia non sunt. Justus est enim dominus, & omnia judicia ejus justa sunt, atque omnes viæ ejus misericordia & veritas & judicium. In manu Dei potestas terræ, cui execrabilis est omnis iniquitas. In manu Dei potestas hominis, & super faciem scribæ imponet honorem suum. Perdit Deus memoriam superborum, & * iniqua gerentium, & relinquit memoriam humilium & bonorum hominum. Hoc autem pro certo habet omnis qui recte colit Deum, quia vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur: & si in tribulatione, liberabitur: si vero in * correctione fuerit, ad misericordiam perveniet.* Omne enim quod * irreprehensibile est, catholica defendit ecclesia. Non licet ergo imperatori, vel cuiquam pietatem custodienti, aliquid contra mandata divina præsumere, nec quidquam, quod evangelicis propheticisque & apostolicis regulis obviat, agere. Injustum enim judicium, & definitio injusta, regio metu vel jussu a judicibus ordinata, non valet. Nec quidquam, quod contra evangelicam, vel propheticam aut apostolicam doctrinam, constitutionemque eorum; sive sanctorum patrum actum fuerit, stabit: & quod ab infidelibus aut hæreticis factum fuerit, omnino cassabitur. Nociva ergo sancti prædecessores mei damnare confidenter studuerunt, quorum & pusillitas mea, licet impar & minima, pro suscepto tamen divina dignatione ministerio, pedisequa cupit existere. Væ enim erit nobis, qui hujus ministerii onus susceptum habemus, si veritatem salvatoris nostri Jesu Christi, quam apostoli prædicaverunt, prædicare neglexerimus. Væ erit nobis, si silentio veritatem oppresserimus, qui erogare numulariis jubemur, id est Christianos populos imbuere & docere. Quid in ipsius Christi futuro dicturi sumus examine, si servorum ejus veritatem confundimur prædicare? Quid erit de nobis, cum de commissis nobis animabus, & de officio suscepto rationem justus judex Christus Deus noster * districtam exegerit? Ideo nos oportet semper nociva resecare, & auxiliante domino, profutura erigere. Unde objurando, hortando, suadendo, * consulendo prodesse, quibus possumus, festinemus. Lingua nostra bonis fomentum sit, pravis aculeus; timidos retundat, iratos mitiget, pigros exacuat, desides hortando succendat; refugientibus suadeat, asperis blandiatur; desperatos consoletur; ut quia doctores dicimur, viam salutis gradientibus ostendamus. Simus in custodia vigilantes, aditus contra hostis insidias soliciti muniamus: & si quando ovem perditam de commissis gregibus error abduxerit toto illam annisu ad caulas revocare dominicas contendamus, ut de pastoris nomine, quod habemus, non supplicium, sed præmium consequamur. Quia ergo in his omnibus divinæ gratiæ adjutorio opus est, omnipotentis Dei assiduis precibus clementiam exoremus, quatenus ad hæc operanda nobis & velle tribuat, & posse concedat, atque in ea nos via cum fructu boni operis, quam se pastor pastorum esse testatus est, dirigat, ut sine quo nihil agere possimus, per ipsum omnia implere valeamus.

1. Joan. 5. Psal. 144. & 110. Eccles. 10 5. * iniqua agentium, Tob. 3. * correctione * reprehensibile Dist. 10. Non licet imperatori, 11. q. 3. Injustum judicium. Et in decr. lib. 16. & lib. 15. cap. 6. Matth. 25. * districtim * consolando, Joan. 14. & 15.

Universa synodus surgens acclamavit. Placent omnia: ut perpetua stabilitate firmentur, rogamus: dictum est octies. Et adjecit: Exaudi Christe, Symmacho vita: dictum est octies. Ut hæc intemerata serventur: dictum est decies. Ut ista intemerato jure custodiantur precamur: dictum est duodecies. Qui hæc sponte violaverit, perpetuo anathemate feriatur, rogamus: dictum est quindecies: Ut decreta nostra confirmes, precamur: dictum est decies & octies. Et facto silentio, Symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Acclamationes vestras, synodique judicium præsentia gesta * suscipiant. Et adjecit: Ea quæ ad sopiendos veternosæ præsumptionis errores, vel infensæ rebus ecclesiasticis ægritudinis morbos, quibus universalis afficiebatur ecclesia, delibetio religioni congrua pacique constituit, firmitate perpete socientur, ut præstante Deo, quem custodem rerum constat esse bonarum, synodalis ordinatio vigeat, atque omnis, qui sine personæ alicujus * districtione * venire præsumpserit, indita superius districtione plectatur. Et subscripserunt:

* suscipient * distinctione * contravenire

Cælius Symmachus episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ his constitutis synodalibus a me probatis atque firmatis annuens subscripsi.

* Petrus episcopus Ravennatis ecclesiæ his constitutis synodalibus a nobis probatis atque firmatis annuens subscripsi
Innocentius Triferninus.
Felix Interamnensis.
Severinus Tyndaritanus.
Bonifacius * Aquileiensis.
Silvanus Veliterninus.
Maximus Bleranus.
Sebastianus Soranus.
Æmilianus Vercellensis.
Mercurius Gabinas.
Maximus Ticinensis.
Felix Atellanus.
Cassianus Mutinensis.
Rusticus Buxentinus.

* In c. Just. inseritur: Laurentius ep. ec. Mediolanensis h. c. s. a nobis p. a. s.

* Aquivivensis

Ce

Cerentius Siculus.
Propinquus Trebias.
Stephanus Venusinus.
Adeodatus Formianus.
Laurentius Bobiensis.
Bonifacius Camerinus,
Fortunatus Fulginas.
Justus Signinus.
* Mazarius * Mercurius Sutrinus.
Vindemius Antiatinus.
Stephanus Neapolitanus.
* Cupersa-neasis. Augustus Liparitanus.
Hilarius * Tempesanus.
Valentinus Amiterninus.
* Maximilia-nus * Maximianus Perusinus.
Fortunatus Suessanus.
* Subaugusta-nus. Innocentius Ferentinas.
Jucundus * Augustanus.
Concordius Mesenas.
Tigridius Taurinas.
Vitalis Fundanus.
Viticanus Celinensis.
Castus Portuensis.
Joannes Ariminensis.
* Aron * Aristus Ostiensis.
Proculejanus Sepinas.
Martyrius Terracinensis.
Candidus Tiburtinus.
Victor Lunensis.
Aprilis Lateranensis.
Asterius Aquinas.
Asellus Populonienſis.
Chrysogonus Albanensis.
Memor Canusinus.
* Amantius * Amandus Potentinus.
* Callonicus * Colonius Foroclodiensis.
Romanus Numentanus.
Elpidius Volaterranus.
Ursus Reatinus.
Joannes Thuritanus.
Crescenius Tudertinus.
Adeodatus Silvæ candidæ.
Innocentius Mevanas.
Venerius Polensis.
Joannes Spoletinus.
Rogatus Taurominitanus.
Eustathius Cremonensis.
Servusdei Veronensis.
* Laurus * Laurentius Bergomas.
Probus Camarinensis
* Eucarpus * Eucarpius Messanensis.
* Sabinensis Dulcitius * sancti Anthimi.
* Achinensis. Rufentius * Egnatinus.
* Thinnienſis. Leucadius * Melphitensis.
Serenus Nolanus.
Euphrasius Laganiensis.
Martianus Æsinus.
Theoctistus Pessinuntis.
* Euticius * Eutychius Tranensis.
Elpidius Thermensis monasterii,
Fortunatus Anagninus.
Mysterius Amurii.
Paschasius Vulturnensis.

A Aquilius Eudoxiadis.
Innocentius Forosempronienſis.
Cyriacus Trogmadensis.
Felix Nepesinus.
Pius Peteniſſensis.
Longinus [1] Orestensis.
Joannes Nicopolitanus.
Thalassius Cæsariensis.
Constantinus Melitanensis.
* Meonius Nyssenus. * Musonius
Acacius Ariarathirenus.
Firminus Thermus.
Adonius Graviscæ.
Patricius Tyanensis.
Joannes Arcis.
B Theodosius Nazianzenus.
Dorotheus Neocæsareensis.
Aristomachus * Colonensis. * Colaciensis, vel Cholo-genſis.
Cyrus * Cysistrensis. * Cybistrensis.
Joannes Sebastienſis.
Cecropius Sebastopolis.
Joannes Polemonienſis.
Gratidianus Cerassuntis.
Atarbus Trapezuntis.
Seleucus Amasenus.
Joannes Amyzonensis.

In c. Justelli longe plures occurrunt, alioque ordine digesti antistites, quos jam in superioribus Romanis sub Symmacho synodis
C descripsimus, aut certe eorum in iisdem sedibus successores. Verum, ut fatear quod res est, & episcoporum, & ecclesiarum nomina adeo corrupta videntur, ut vix sanari possint.

Nota Severini Binii.

a *Synodus Romana VI.*) Hoc concilio decretum est, ut invasores bonorum ecclesiasticorum, nisi ea restituerint, velut manifesti hæretici anathematizentur: neque aliter quam per satisfactionem ad communionem ecclesiæ admittantur. Additum est, eadem sententia teneri omnes, qui facultates ecclesiæ sub specie largitatis regiæ obtinuissent, eo quod regum non sit de bonis ecclesiæ decernere. Nec licere imperatori vel regi contra divina mandata & patrum constituta sibi aliquid quovis modo usurpare. Paruit decreto concilii rex Theodoricus. Testatur enim Cassiodorus var. lib. 2.
D epist. 29. quod interpellatus ab Eustorgio juniore episcopo pro bonis ecclesiæ Mediolanensis hæc rescripserit. *Quamvis nullos velimus gravamen aliquod sustinere, quos videtur pietas nostra protegere (quia regnantis est gloria subjectorum otiosa tranquillitas) tamen specialiter ecclesias ab omni injuria cupimus reddi alienas, quibus dum æquabilia præstantur, misericordia divinitatis acquiritur. Et ideo beatissimi viri Eustorgii episcopi S. Mediolanensis ecclesia petitione permoti, præsentibus te affatibus admonemus, ut prædiis vel bonoribus illius ecclesiæ intra Siciliam constitutis, tuitionem studeas salva civilitate præstare, nec a quoquam cujuslibet rationis homine contra fas patiaris opprimi, quos decet divinitatis intuitu sublevari.* Huic veritati certissimam fidem faciunt, quæ apud Cassiodor. var. libro quarto epistola 17. postea rescripsit de possessionibus ecclesiæ Narbonensis, & alia rescripta, quæ dedit pro defensione bonorum & jurium ecclesiarum. Præstitit plane hac in re princeps Arianus, quod in
E pluribus orthodoxis regibus, proh dolor! etiamnum desideratur. Sed consecutus est in hac vita præmium, qui Dei voluntate frequenter contra hostes gloriose triumphavit.

Decreta synodi.

Principis Ariani in jure ecclesiastica benevolentia.

CON-

1 Lege, *Orcistensis*, ut in Conc. Chalc. *Hard.*

[a] CONCILIUM [b] BYZACENUM AFRICÆ

Eo tempore quo persecutio per Trasamundum regem excitabatur, anno Domini DIV. * celebratum.

* aut potius 507. ut alii volunt.

De subrogandis novis episcopis.

Trasamundi regis impium edictum.

[a] *Concilium.*) Cum Trasamundus rex Byzacenæ provinciæ in Africa præcepisset, ne quis in locum defuncti antistes subrogaretur, eo quidem consilio, ut absque exerto ad persequendum gladio, ipsæ orthodoxorum ecclesiæ aliquo temporis spatio pastoribus orbatæ universæ sua sponte conciderent: cumque ex eo ejusdem provinciæ episcopi orthodoxi brevi temporis spatio fore prospicerent, ut jussu regis prohibentis defunctis episcopis novos subrogari, arescentibus truncis absque palmitibus omnes ecclesiæ desolarentur, hoc concilium indixerunt, quo sanctissimi patres magno numero congregati una omnium sententia decreverunt, ut non obstante principis mandato, omnibus ecclesiis pastoribus destitutis episcopi constituerentur, idque confestim opere expleverunt. Quæ autem ex his acciderint, in ipsis sancti Fulgentii rebus gestis extant apud Surium die prima Januarii & eodem rerum inspectore * his verbis accurate narratur. *Postquam vero sacra turba pontificum qui remanserant, communicato inter se consilio, definierunt adversus præceptum regis in omnibus locis celebrare ordinationes pontificum: cogitantes aut regis iracundiam, si quæ forsan existeret, mitigandam, quo facilius ordinati in suis plebibus viverent, aut si persecutionis violentia nasceretur, coronandos etiam fidei confessione, quos dignos inveniebant promotione: ministerium vero suum facilius impleturos, atque in ipsas tribulationes propriis plebibus solatia præstituros. Fit repente communis assumptio: presbyteros, diaconos, & si quos inveniret electio, rapere, benedicere, & consecrare sertatim in locis singulis properantibus, ne in tali studio aliquis aut tardus, aut novissimus videretur.* Hæc Fulgentius * de episcopis Byzacenæ provinciæ. Persecutionem Africanam cœpisse anno 504.* probat Baronius ibidem num. 23.

* Ferrando diacono ejus discipulo cap. 16. Orthodoxorum in defendendis ecclesiis zelus.

* Ferrandus

* Alii 507.

[b] *Byzacenum.*) Africa teste Orosio libro primo capite secundo, divisa erat in has provincias, Tripolitanam, Byzacenam, Zeugitanam, Numidiam, ac denique in Mauritanias Sitiphensem, Cæsarienscm, & Tingitanam ad extremam oram maris mediterranei positam, Oceano occidentali confinem. Tripolitanæ, quæ & Subventana dicta est, vel Arzugitana, Libyæ proxima, civitas primaria est Leptis. Byzacena provincia in qua est Adrumetum, huic confinis est. In Zeugitana, huic ab occasu contigua, est Carthago. In Numidia Hipporegius & Rusicada, civitates insignes. Byzacenam provinciam hoc tempore rexerat Trasamundus. Hujus ejusdem primas erat Victor. Nam post sanctum Eugenium rege prohibente nullus fuerat Carthaginensi ecclesiæ antistes alius subrogatus, ea intentione regis, de qua supra diximus, verbo *Concilium*.

Africa in quas partes divisa fuerat?

Byzacena quæ?

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Concilium hoc, si tamen concilium appellari debeat communicatum quorumdam antistitum inter se consilium de subrogandis episcopis, ad annum Christi 507. alii referunt, cum constet sanctum Fulgentium Ruspensibus paulo post datum fuisse episcopum qui anno Christi 523. episcopatus 16. cum ceteris præsulibus ex Sardinia in Africam decreto regis Hilderici reversus est, & die 1. Januarii anni 533. obiit agens episcopatus annos 25. ætatis 65. In similibus vero quæ postea episcoporum Africanorum in Sardinia insula exulantium cura ac studio coacta sunt conciliis sive conventibus præcipuas semper fuisse partes S. Fulgentii Ruspensis episcopi discimus ex Ferrando diacono illius discipulo, atque omnium illorum, quæ tunc peragebantur, spectatore assiduo: sic enim vitæ ejus cap. 20.

B *Inter alios sane episcopos, cum quibus exilium commune susceperat, tempore ordinationis erat inferior, sed patientiæ & caritatis virtute non inferior. In rebus enim dubiis, ubi quam maxime consilium petebatur, si quando inter se confessores beatissimi de communi utilitate tractabant, ultimus quidem sedebat: verumtamen ipsius sententiam, primas, vel omnes qui primatem sequebantur, audire & facere cupiebant: quamvis ille mihi per inanem gloriam sibi vendicans, deferret honorem congruum prioribus suis. Sic enim cogebatur respondere consulentibus, ut paratus esset semper obedire jubentibus; nec præsumeret aliquid extorquere nolentibus. Post deliberationis autem longissimas moras, quidquid definitio communis in-*

C *venerat, eloquenter allegandum sensibus singulorum beato Fulgentio dimittebatur. Hunc etiam quandocumque de fide vel de diversis quæstionibus interrogabantur episcopi respondere pro omnibus ab omnibus imponebatur. Ita sicut sanctæ memoriæ Aurelius Carthaginensis ecclesiæ antistes inter sua privilegia meruit, ut literas ex Africano concilio dandas ipse solus scriberet: sic iste meruerat, ut litteras ex illo concilio dirigendas solus ipse dictaret. Sexaginta quippe & amplius episcopos tunc catena ligabat exilii, quorum lingua & ingenium beatus Fulgentius episcopus fuit. Propterea quandocumque rescribebant consulentibus episcoporum cunctorum nomina edicebantur in titulo, sed solius beati Fulgentii sermo tenebatur in stylo.*

D *Præter istas quoque publici tractatus epistolas, si quis forte ex ipsis episcopis absentem plebem suam corrigere vel monere voluisset, ad beatum Fulgentium suppliciter accedebat, & per ministerium linguæ ejus, officium suæ dispensationis implebat. O mirabilem virum, non sibi soli, sed omnibus natum: sola eum Ruspensis ecclesia doctorem, meruerat & pars maxima concilii Byzaceni de ipsius sermone vivebat &c. Domus illa tunc Caralitanæ civitatis oraculum fuit, &c.* Cap. 21. 22. & seqq. pluribus narratur ejusdem S. Fulgentii e Sardinia Carthaginem evocati cum rege Trasamundo collatio, Arianæ sectæ confutatio, atque

que in Sardiniam reditus. Tum capite 28. *Ita namque notum fuit pene omnibus gentibus, ut etiam illi duo libri, quos Faustus episcopus Galliarum contra gratiam subdolo sermone composuit, favens occulte Pelagianis, sed tamen catholicus volens videri, Constantinopoli offensis plurimis fratribus ad beatum Fulgentium probandi dirigerentur. Quibus ne occultum serperet virus septem libris ipse respondit, plus laborans exponere quam convincere. Magni hujus operis labor mercedem debitam cito suscepit. Mors enim Trasamundi regis & mirabilis bonitas Hilderici regnare incipientis, ecclesiæ catholicæ per Africam*, &c. quæ ad annum Christi 523. pertinent non secus ac epistola synodica episcoporum in Sardinia exulantium, quam suo postea loco exhibebimus sub extrema Hormisdæ Romani pontificis tempora.

Contuli cum MS. Cod. Luc. p. 124.

[a] CONCILIUM [b] AGATHENSE

[a] SYNODUS HABITA IN CIVITATE AGATHENSI, (*a*)

[c] al. IV. Sub die [c] III.* Idus Septembres, [d] Messala v.c. consule, id est anno Christi DVI. Alarici λ Gothorum in Gallia regis XXII. Symmachi papæ VIII. cui interfuerunt [e] episcopi trigintaquinque.

ADMONITIO JAC. SIRMONDI S. J.

AD LECTOREM DE CANONIBUS

Concilii sequentis.

Quod in editione sua monuerat Laurentius Surius, synodi Agathensis canones in codice Gemblacensi extare tantum octo & quadraginta; hoc idem a nobis in Lugdunensi, Rhemensi, Corbejensi, Fossatensi, atque in aliis quibusque antiquissimis exemplaribus observatum est. Ut dubium minime videatur, non plures hoc numero conditos primum a synodo ipsa fuisse; reliquos vero XXV. qui supra hunc numerum excurrunt, aliunde postea, sed ex Epaunensi potissimum synodo depromptos, atque in hanc synodi cujuspiam alterius auctoritate insertos esse.

TITULI CANONUM.

I. *De bigamis clericis, ut non ministrent.*
II. *De contumacibus clericis.*
III. *De episcopis qui vel innocentes, vel pro minimis causis aliquos excommunicant.*
IV. *De his qui suas vel propinquorum oblationes ecclesiæ defraudant.*
V. *Si clericus ecclesiæ furtum fecerit.*
VI. *Si episcopo ab extraneis quidquam fuerit derelictum.*
VII. *De rebus ecclesiæ, quomodo ab episcopis distrahantur, & de servis ecclesiæ, qualiter ab episcopo manumittantur.*
VIII. *De clericis qui ad sæculares confugiunt.*
IX. *De presbyteris & diaconibus qui ad conjugalem torum revertuntur.*
X. *Ut nullus clericorum cum extraneis fœminis habitet.*
XI. *Ne ancillæ aut liberta secretum clericis ministerium impendant.*
XII. *Ut omni quadragesimæ sabbato jejunetur.*
XIII *Ut symbolum ante octo dies paschæ competentibus prædicetur.*
XIV. *Ut altare & benedicatur, & ungatur.*
XV. *Qualiter majores, qualiter minores pœnitentiam accipiant.*
XVI. *Qua ætate diacones ordinentur: & quomodo, si fuerint conjugati.*
B XVII. *Qua ætate episcopi vel presbyteri consecrentur.*
XVIII. *De laicis, quibus temporibus communicare debeant.*
XIX. *De sanctimonialibus, qua ætate velentur.*
XX. *De clericis qui comam nutriunt.*
XXI. *Ut solennitates majores in civitatibus aut in parochiis celebrentur.*
XXII. *Ut non liceat presbytero aut clerico rem ecclesiæ vendere aut donare.*
XXIII. *Ut clericus minor seniori non præponatur.*
XXIV. *De expositis inventis.*
XXV. *De sæcularibus qui suas uxores derelinquunt.*
C XXVI. *Si quis documenta ecclesiæ supprimat, vel adversariis tradat.*
XXVII. *Ut monasterium novum inconsulto episcopo nullus constituat, & de monachis sine abbatis consensu non ordinandis.*
XXVIII. *Ut monasteria puellarum procul a monachis constituantur.*
XXIX. *De libertis, ut in necessitate ab ecclesia defendantur.*
XXX. *Ut post antiphonas orationes dicantur.*
XXXI. *De his qui propter odium ad pacem non revertuntur.*
XXXII. *Ut clericus inconsulto episcopo ad judicem sæcularem non pergat.*

XXXII.

λ Quidam Mss. nullam habent Alarici mentionem in titulo vel subscriptionibus. In his est codex noster optimæ notæ, annorum, (ut plerique æstimant) amplius 800. In alio ejusdem vetustatis, titulus est hujusmodi: *Incipit Synodus in civitate Agathensi, sub die IV. Idus Septemb anno XX. regni domni nostri V. C. Cos.* absque nomine Alarici. Alius denique in indiculo Conciliorum, hæc habet de Agathensi, verbis ipsius Isidori, relatis ex parte in Decreto Gratiani XI. dist. XVI. *Concilium Agathense XXXIV. Episcoporum, in quo statuti sunt canones LXXI, quorum auctor maxime Cæsarius Episcopus extitit, subscribentibus Cypriano, Claro, & ceteris.* Hard.

(*a*) Lucens. *Incipit Synodus habita in civitate Agathense. Regnante Dno Messala viro clarissimo cons. Cum in nomine* &c.

XXXIII. *Si episcopus hæredes non habens ecclesiam cui præfuit hæredem non fecerit.*
XXXIV. *De Judæis qui converti cupiunt, qualiter recipiantur.*
XXXV. *Si episcopus a metrop. admonitus pro synodo, vel ordinatione episcopali venire distulerit.*
XXXVI. *Ut stipendia clericorum juxta meritum distribuantur.*
XXXVII. *De homicidis & falsis testibus.*
XXXVIII. *Ut sine episcopi sui epistola non liceat clerico vel monacho proficisci: & de monachis vel abbatibus.*
XXXIX. *Ut clerici nuptialia vitent convivia.*
XL. *Ne Christiani Judæorum utantur conviviis.*
XLI. *Ut a clericis vitetur ebrietas.*
XLII. *De sortilegis, vel auguratoribus, ut ab ecclesia separentur.*
XLIII. *Ut de pœnitentibus clericus non ordinetur, & ordinati non ministrent.*
XLIV. *Ne presbyter benedictionem populo, vel pœnitenti, in ecclesia dare præsumat.*
XLV. *Quod episcopus exiguas ecclesiæ possessiones distrahere potest.*
XLVI. *Ut servos ecclesiæ fugitivos liceat vendere episcopo.*
XLVII. *Ut ante missam expletam egredi populus non præsumat.*
XLVIII. *De rebus episcopi propriis vel acquisitis.*
XLIX. *De non alienandis ab aliquo rebus ecclesiæ, & de libertis.*
L. *De clericis capitale crimen incurrentibus.*
LI. *De testamento episcopi.*
LII. *De clericis qui sine epistolis sui pontificis proficiscuntur.*
LIII. *De presbyteris parochianis res ecclesiæ distrahentibus.*
LIV. *De eisdem, ut quidquid emerint, in nomine comparent ecclesiæ.*
LV. *Ut sacerdotes, & Levitæ, canibus ad venandum, & accipitribus non utantur.*
LVI. *De venditionibus quas abbates facere præsumunt.*
LVII. *Ne unus abbas duobus cœnobiis præponatur.*
LVIII. *Ne monasterium sine notitia episcopi constituatur.*
LIX. *De rebus ecclesiæ usui collatis, ut præscriptionis tempore non defendatur.*
LX. *De lapsis qui de catholica fide in hæresim transeunt.*
LXI. *De incestis conjugiis.*
LXII. *De his qui servos suos extra judicem necant.*
LXIII. *De laicis qui in solennitatibus majoribus ad civitatem non occurrunt.*
LXIV. *De clericis qui ab ecclesiæ officio diebus solennibus desunt.*
LXV. *De Levitis, ut non sine jussu presbyteri sedeant.*
LXVI. *De ministris, ne secretarium ingrediantur.*
LXVII. *De catholicis, ne hæreticorum connubiis copulentur.*
LXVIII. *De Levitis, & clericis, ne magi vel incantatores sint.*
LXIX. *De seditionariis clericis.*
LXX. *De scurris & jocularibus clericis.*
LXXI. *De synodo annis singulis congreganda.*

VETERES TITULI,

Seu Excerpta hujus Concilii ex Vetusto Codice Lucensi 490.

Ex Concilio Agathense sub die Id. Septembris Anno Domini nostri Alarici Regis 22. Messala Vr. C. subl.

I. *Bigamus presbyter, & Diaconus non ministrent.*
II. *Contumaces Clerici peregrinam communionem habeant.*
III. *Episcopus innocentem, aut in minore causa si excommunicaverit, vicini episcopi recipiant eum, & dent communionem usque ad concilium.*
IV. *Clerici, vel sæculares, vel donationes cujuslibet si retinuerint excommunicentur.*
V. *Clericus rem ecclesiæ si involaverit peregrina communio ei detur.*
VI. *Quod donatur, aut dimittitur ecclesiæ, ecclesia defendat; si vero testimoniales sacerdos defendat.*
VII. *Nihil ecclesiæ vendatur absque consensu aliorum episcoporum. Episcopus ecclesiæ servum si manumiserit, XX. solidorum ei donet facultatem.*
VIII. *Si quis Clericus confugerit ad sæcularem defensionis causa, ambo excommunicentur.*
IX. *Presbyter, Diaconus si ad torum uxoris reversi fuerint, deponantur.*
X. *Nullus Clericorum extraneam mulierem habeat in domum suam, nec frquentetur ad extraneam.*
XI. *Clericus in cellario nullam mulierem habeat.*
XII. *Omnibus diebus Quadragesimæ, (&) sabbato jejunetur, excepto Dominico.*
XIII. *Symbolum ante octo dies Resurrectionis Domini tradatur competentibus.*
XIV. *Altare ungatur, & benedicatur.*
XV. *Pœnitenti a Sacerdote cilicium & cinis imponatur, comam capulet, & vestem mutet. Juvenibus pœnitentia non facile committenda est. Viaticum in morte omnibus non negandum.*
XVI. *Minus de XXV. annis Diaconus non ordinetur, & cum consensu uxoris.*
XVII. *Episcopus, presbyter ante triginta annos ætatis non ordinentur.*
XVIII. *Sæculares Natale Domini, Pascha, Pentecosten qui non communicaverint, non credantur catholici.*
XIX. *Sanctimoniales, quamvis probatæ sint, ante XL. annos ætatis non velentur.*
XX. *Clerici, qui comam nutriunt, vel vestem non decentem habent, ab Archidiacono redarguantur.*
XXI. *In Oratoriis teneantur missæ, vero Natale Domini, Epiphania, Pascha, Ascensione Domini, Pentecosten, sancti Johannis in civitate omnes teneant.*
XXII. *Quicunque clericus rem ecclesiæ vendiderit, aut donaverit, excommunicetur.*
XXIII. *Nullus Clericorum priori suo præponatur, nisi necessitas fuerit.*
XXIV. *Qui invenerit expositum contestetur.*
XXV. *Qui sine discussione uxorem dimiserit, excommunicetur.*
XXVI. *Si quis clericus subdole damnum ecclesiæ intulerit, de proprio satisfaciat, & excommunicetur.*
XXVII. *Monasterium nullus præsumat absque episcopo fundare. Monachus sine abbatis sui conscientia non ordinetur, monachum alienum nul-*

nullus abbas ſuſcipiat. Epiſcopus tollat monachum de monaſterio cum conſcientia Abbatis.

XXVIII. *Monaſteria puellarum longe ab aliis monaſteriis ſint.*

XXIX. *Liberti eccleſiæ patrocinium habeant.*

XXX. *Poſt antiphonas, orationes dicantur, & ad veſperum oratio detur.*

XXXI. *Qui diu inimici fuerint, & noluerint pacare, excommunicentur.*

XXXII. *Clericus ſine conſcientia epiſcopi ſui ad ſæcularem judicem non vadat.*

XXXIII. *Epiſcopus abſque filiis, aut nepotibus hæredem dimittat.*

XXXIV. *Judæus abſque neceſſitate octo menſes cathecumenus ſit.*

XXXV. *Epiſcopus metropolitano ſuo minus abſque neceſſitate ſi non fuerit, excommunicetur.*

XXXVI. *Clerici per Epiſcopum ſtipendia accipiant.*

XXXVII. *Homicida, & falſi teſtes excommunicentur, & pœnitentiam agant.*

XXXVIII. *Clerici, & Monachi ſine epiſtola epiſcopi ſui non proficiſcantur; monachi ſolitarii non maneant ſine conſcientia Abbatis. Abbati non liceat duo monaſteria tenere.*

XXXIX. *Presbyter, & diaconus ad nuptias, vel ubi amatoria cantantur non ambulent, nec in ſpectaculis.*

XL. *Chriſtianus cum Judæis non manducet.*

XLI. *Clericus, ſi inebriaverit, aut excommunicetur, aut verberetur.*

XLII. *Clericus, ſortilegus, aut augurii expectatores excommunicentur, ſimiliter & laicus.*

XLIII. *Pœnitens non ordinetur clericus, nec bigamus.*

XLIV. *Clericus benedictionem in populo non det, nec pœnitentiam in eccleſia.*

XLV. *Epiſcopus parvam rem ſine conſenſu cleri vendat.*

XLVI. *Servos eccleſiæ fugitivos vendet epiſcopus.*

XLVII. *Populus totas miſſas, & benedictiones expectet.*

PRÆFATIO.

CUm in nomine domini, ex permiſſu [a] domini noſtri glorioſiſſimi, (*a*) magnificentiſſimique regis, in civitate Agathenſi ſancta ſynodus conveniſſet, ibique flexis in terram genibus, pro regno ejus, pro longævitate, pro populo dominum deprecaretur, ut qui nobis congregationis permiſerat poteſtatem, regnum ejus dominus felicitate extenderet, juſtitia gubernaret, virtute protegeret; in ſancti Andreæ baſilica conſedimus, de diſciplina & ordinationibus clericorum atque pontificum, vel de eccleſiarum utilitatibus tractaturi.

CANONES.

I.

Concilium Valentinum can. 2.

In primis id placuit, ut canones & ſtatuta patrum per ordinem legerentur. Quibus lectis placuit de bigamis, aut (*b*) internuptarum maritis, quamquam aliud patrum ſtatuta decreverint, ut qui (*c*) hucuſque ordinati ſunt, habita miſeratione, presbyterii vel diaconatus nomen tantum obtineant; officium vero presbyteri conſecrandi, & miniſtrandi hujuſmodi diacones non præſumant.

II.

Dist. 30 Contumaces clerici.

Contumaces vero clerici, prout dignitatis ordo permiſerit ab epiſcopis corrigantur: & ſi qui (*d*) prioris gradus elati ſuperbia communionem fortaſſe contempſerint, aut eccleſiam frequentare, vel officium ſuum implere neglexerint, peregrina eis communio tribuatur: ita ut, cum eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matricula gradum ſuum dignitatemque recipiant.

III.

11. quæſt. 3. Epiſcopi ſi ſacerdotali.

Epiſcopi vero, ſi ſacerdotali moderatione poſtpoſita, innocentes aut minimis cauſis culpabiles excommunicare præſumpſerint & [f] ad gratiam feſtinantes recipere fortaſſe noluerint, a vicinis epiſcopis cujuslibet provinciæ literis moneantur: & ſi parere noluerint, communio illis uſque ab tempus ſynodi a reliquis epiſcopis [g] non negetur: ne fortaſſe (*e*) ad excommunicatoris peccatum excommunicati longo tempore morte præveniantur.

Poſtrema hujus canonis verba ita legit Burchardus lib. XI. cap. XI. qui ex can. IV. Agathenſi accepta notat.

Et ſi parcere noluerint a communione confratrum uſque ad proximam ſynodum ſuſpendantur, & ibi rationem pro facto dent ne forte in excommunicatorem peccatum excommunicationis longo tempore morte præveniatur.

IV.

13. quæſt. 2. Clerici vel ſæculares.

Clerici etiam, vel ſæculares, qui oblationes parentum, aut donatas, aut teſtamentis relictas, retinere perſtiterint, aut id quod ipſi donaverint eccleſiis, vel monaſteriis, crediderint auferendum, ſicut ſynodus ſancta conſtituit, velut necatores pauperum, quouſque reddant, ab eccleſiis excludantur.

Concilium Vaſenſe canone 4.

V.

13. quæſt 2. Clerici vel ſæculares. * tantummodo * Herd. c. 16. 12. quæſt. 3.

Si quis clericus furtum eccleſiæ fecerit, peregrina * ei communio tribuatur.*

Et hunc canonem ita prolixius affert Burchardi Codex MS. lib. XI. cap. 64. notans deſumptum.

Ex Conc. Agathen. cap. II.

Si quis clericus aut monachus furtum fecerit, quod potius ſacrilegium dici poteſt, id cenſuimus ordinandum ut junior tanti criminis reus virgis cæſus nunquam officium eccleſiaſticum

(*a*) *magnificentiſſimi, pietiſſimi* (*b*) *iterum nuptarum.* (*c*) hujuſcemodi.
(*d*) *prioris gradus ut elati ſuperbia communionem* &c. (*e*) Deeſt *ad.*

cum accipiat. Si vero jam ordinatus in hoc facinore fuerit deprehensus nominis ipsius dignitate privetur. Cui sufficere potest pro actus sui levitate impleta pœnitentiæ satisfactione sola communio. Et aliquanto brevius quam sit in Burchardo legitur apud Egbertum in Except. cap. 68.

VI.

Pontifices quibus.

Pontifices vero, quibus in summo sacerdotio constitutis, ab extraneis dumtaxat * aliquid, aut cum ecclesia, aut sequestratim, aut dimittitur, aut donatur, quia hoc ille qui donat pro redemptione animæ suæ, non pro commodo sacerdotis probatur offerre, non quasi suum proprium, sed quasi dimissum ecclesiæ, inter facultates ecclesiæ computabunt: quia justum est, ut sicut sacerdos habet quod ecclesiæ dimissum est, ita & ecclesia habeat quod relinquitur sacerdoti. Sane quidquid per fideicommissum, aut sacerdotis nomini, aut ecclesiæ, fortasse dimittitur; cuicumque alii postmodum profuturum; id inter facultates suas ecclesia computare, aut retinere non poterit.

* Barchar. l. 3 c. 217. addit *donatur*. Mansi.

VII.

20. quæst. 2. Casellas vel mancipiola.

Casellas vero, vel mancipiola ecclesiæ, episcopi, sicut prisca canonum præcepit auctoritas, vel vasa ministerii, quasi commendata, fideli proposito integro ecclesiæ jure possideant: id est, ut neque vendere, neque per quoscumque contractus res, unde pauperes vivunt, alienare præsumant. Quod si necessitas certa compulerit, ut pro ecclesiæ aut necessitate, aut utilitate, vel in usufructu, vel (*a*) in directa venditione aliquid distrahatur, apud duos vel tres comprovinciales, vel vicinos episcopos, causa, qua necesse sit vendi, primitus comprobetur: & habita discussione sacerdotali, eorum subscriptione quæ facta fuerit venditio roboretur. Aliter facta venditio, vel transactio, non valebit. Sane si quos de servis ecclesiæ bene meritos sibi episcopus libertate donaverit, collatam libertatem a successoribus placuit custodiri, cum hoc quod eis manumissor in libertate contulerit, quod tamen jubemus (*b*) viginti solidorum numerum, (*c*) & modum in terrula, vineola, vel hospitiolo tenere. Quod amplius datum fuerit, post manumissoris mortem ecclesia revocabit. Minusculas vero res, aut ecclesiæ minus utiles, peregrinis vel clericis, salvo jure ecclesiæ, in usum præstari permittimus.

VIII.

21. quæst. 1. Placuit ut clericus.

Id etiam placuit, ut clericus, si relicto officio suo propter districtionem, ad sæcularem (*d*) judicem confugerit, & (is ad quem recurrit) solatium ei defensionis impenderit, cum eodem de ecclesiæ communione pellatur.

IX.

Placuit etiam, ut si diacones aut presbyteri conjugati [h] ad torum uxorum suarum redire voluerint, papæ Innocentii ordinatio, & Siricii episcopi auctoritas, [3] quæ est his canonibus inserta, conservetur.

Epistola S. Innocentii papæ. *Dilectissimo fratri Exuperio Innocentius.* Consulenti tibi frater carissime: *& post alia*: Proposuisti quid de his observari debeat, quos in diaconii ministerio, aut in officio presbyterii positus incontinentes esse aut fuisse generati filii prodiderunt. De his & divinarum legum manifesta est disciplina, & beatæ recordationis viri Siricii episcopi monita evidentia commearunt, ut incontinentes in officiis talibus positi omni ecclesiastico honore privarentur, nec admitterentur accedere ad ministerium, quod sola continentia oportet impleri; *& post alia*; Nam si ad aliquos forma illa ecclesiasticæ vitæ pariter & disciplinæ, quæ a Siricio episcopo ad provincias commeavit, non probabitur perveniisse, his ignorationis venia remittetur; ita ut de cetero penitus incipiant abstinere. Et ita gradus suos, in quibus inventi fuerint, sic retentent, ut ad potiora eis non liceat ascendere. Quibus in beneficio esse debet, quod hunc ipsum locum, quem retinent, non amittunt. Si qui autem scisse formam vivendi missam a Siricio episcopo deteguntur, neque statim cupiditates libidinis abjecisse, illi sunt modis omnibus submovendi, qui post admonitionem cognitam præponendam arbitrati sunt voluptatem.

X.

Id etiam ad custodiendam vitam & famam speciali ordinatione præcipimus, ut nullus clericorum extraneæ mulieri qualibet (*e*) consolatione, aut familiaritate jungatur. Et non solum in domo illius extranea mulier non accedat; sed nec ipse frequentandi ad extraneam mulierem habeat potestatem: sed cum matre tantum, sorore, (*f*) filia, & nepte, si habuerit, aut voluerit, vivendi habeat potestatem. De quibus (*g*) nefas est aliud, quam natura constituit, suspicari.

(*a*) indirecta
(*b*) XXX.
(*c*) Deest &.
(*d*) *defensionem*.
(*e*) *consociatione*.
(*f*) Deest *filia*.
(*g*) addit *nominibus*.

XI.

Ancillas vel (*a*) libertas a cellario, vel a secreto ministerio, & ab eadem mansione, in qua clericus manet, placuit removeri.

XII.

De consecr. dist. 3. Placuit ut omnes. Placuit etiam, ut omnes ecclesiæ (*b*) filii, exceptis diebus dominicis, in quadragesima, etiam die sabbato, sacerdotali ordinatione, & (*c*) districtionis comminatione jejunent.

XIII.

De consecr. distinct. 4. c. Symbolum. Symbolum etiam placuit ab omnibus ecclesiis una die, id est (*d*) ante octo dies dominicæ resurrectionis, publice in ecclesia * competentibus tradi.

XIV.

De consecr. dist. 2. Altaria. Vide Vvalafrid. Strab. cap. 9. Altaria placuit non solum unctione chrismatis, sed etiam sacerdotali benedictione sacrari.

XV.

Dist. 50. Pœnitentes, Pœnitentes, tempore quo pœnitentiam petunt, impositionem manuum & cilicium super caput a sacerdote, sicut ubique constitutum est, consequantur. Si autem * comas non deposuerint, aut vestimenta non mutaverint, abjiciantur; & nisi digne pœnituerint, non recipiantur. Juvenibus etiam pœnitentia non facile committenda est propter ætatis fragilitatem. Viaticum tamen omnibus in morte positis non negandum.

* Concil. Barcin. c. 6. Toletan. II. c. 12.

XVI.

Dist. 77. Episcopus benedictionem. Episcopus benedictionem diaconatus minoribus quam viginti quinque annorum penitus non committat. Sane si conjugati juvenes consenserint ordinari, etiam uxorum voluntas ita requirenda est, ut sequestrato mansionis cubiculo, religione (*e*) præmissa, posteaquam pariter conversi fuerint, ordinentur.

XVII.

Dist. 77. Episcopus benedictionem. Presbyterum vero vel episcopum, ante triginta annos, id est, antequam ad viri perfecti ætatem veniat, nullus metropolitanorum ordinare præsumat; ne per ætatem, quod aliquoties evenit, aliquo errore * culpentur.

* Burch. l. 2. c. habet: Detineantur. Mansi.

XVIII.

De consecr. dist 2. Sæculares. Sæculares, qui natale domini, pascha, & pentecostem non communicaverint, catholici non credantur, nec inter catholicos habeantur.

Hunc canonem ita affert Burchardus l. 11. cap. 75.

Item docendi sunt cives ut Pascha, Natalem Domini, & Pentecostem in civitatibus cum A Episcopis suis, nisi infirmitas impenderit, celebrent, accipiendæ communionis vel benedictionis gratia; & qui hoc neglexerint communione priventur.

XIX.

20. quæst. 1 Sanctimoniales. Sanctimoniales, quamlibet vita earum & mores probati sint, ante annum ætatis suæ quadragesimum non velentur.

XX.

Dist. 29 Clerici qui comam. Clerici qui comam nutriunt, ab archidiacono, etiamsi noluerint, inviti detondeantur: vestimenta vel calceamenta etiam eis, nisi quæ religionem (*f*) deceant, uti vel habere non liceat. B

XXI.

De consecr. dist 2. Si qui etiam. Si quis etiam extra parochias, in quibus legitimus est ordinariusque conventus, oratorium in agro habere voluerit; reliquis festivitatibus, ut ibi missas teneat propter fatigationem familiæ, justa ordinatione permittimus: Pascha vero, natale domini, epiphania, ascensionem domini, pentecostem, & natalem S. Joannis Baptistæ, vel si qui maximi dies in festivitatibus habentur, non nisi in civitatibus aut in parochiis teneant. Clerici vero, si qui in festivitatibus, quas supra diximus, in oratoriis, nisi jubente aut permittente episcopo, missas facere aut tenere voluerint, a communione pellantur. C

XXII.

12. quæst. 2 Statuimus quod omnes. Et licet superfluum sit de re nota & antiquis canonibus prohibita, iterato aliquid definire; attamen, quo facilius cupiditas, aut improbitas reprimatur, id statuimus, quod omnes canones jubent, ut civitatenses sive diœcesani presbyteri, vel clerici, salvo jure ecclesiæ, rem ecclesiæ sicut permiserint episcopi, teneant; vendere autem, aut donare, penitus non præsumant. Quod si fecerint, (*g*) & facta venditio non valebit, & de facultatibus, si quas habent proprias, indemnem ecclesiam reddant, & communione priventur. D

XXIII.

Dist. 74 Episcoporum etiam. Episcopus etiam, quorum vita non reprehenditur, posteriorem priori nullum præponat: nisi fortasse elatus superbia, quod pro necessitate ecclesiæ episcopus jusserit, implere contemnat. Sane * si officium archidiaconatus propter simpliciorem naturam implere aut expedire nequiverit, ille loci sui nomen teneat, & ordinationi ecclesiæ quem elegerit episcopus præponatur. E

XXIV.

(*a*) *liberas.* (*b*) *omnes Ecclesiæ exceptis* &c. (*c*) *districtione communicationis debere* (sic) *jejunare.*
(*d*) *octavo die ante dominicam* &c. (*e*) *promissa.* (*f*) *doceant.*
(*g*) Addit: *vel fecerunt.*

Concilium Vasense canone 9.

XXIV.

De expositis id observandum, quod jam dudum Synodus sancta constituit.

31. quæst. 2 Sæculares qui conjugale.

XXV.

Hi vero sæculares qui conjugale consortium culpa graviore dimittunt vel etiam dimiserunt, & nullas causas discidii probabiliter proponentes, propterea sua matrimonia dimittunt, ut aut illicita, aut aliena præsumant; si antequam apud episcopos comprovinciales discidii causas dixerint, & prius uxores, quam judicio damnentur, abjecerint; a communione ecclesiæ, & sancto populi cœtu, pro eo quod fidem & conjugia maculant, excludantur.

32 quæst. 2 Si quis de clericis.

XXVI.

Si quis de clericis documenta, quibus ecclesiæ possessio firmatur, aut supprimere, aut negare, aut adversariis fortasse tradere damnabili & punienda obstinatione (*a*) præsumpserit, quidquid per absentiam documentorum damni ecclesiæ illatum est, de propriis facultatibus reddat, & communione privetur. Hi etiam qui in damno ecclesiæ instrumenta ecclesiæ, impie solicitatis traditoribus (*b*) susceperint, pari sententia feriantur.

XXVII.

18. quæst. 1. De monachis monasterium. 19 quæst. 1 Monachi vagantes. 20. qu. 4.

Monasterium novum, nisi episcopo, aut permittente, aut probante, nullus incipere, aut fundare præsumat. Monachi etiam vagantes ad officium clericatus, nisi eis testimonium abbas suus dederit, nec in civitatibus, nec in parœciis ordinentur. Monachum, nisi abbatis sui aut permissu, aut voluntate, ad alterum monasterium commigrantem nullus abbas suscipere aut retinere præsumat: sed ubicumque fuerit, abbati suo auctoritate canonum revocetur. Si necesse fuerit clericum de monachis ordinari, cum consensu & voluntate abbatis præsumat episcopus.

Monachum nisi abbatis. *Concil. Herdense can. 3.

XXVIII.

18. quæst. 2. Monasteria puellarum.

Monasteria puellarum longius a monasteriis monachorum, aut propter insidias diaboli, aut propter oblocutiones hominum, collocentur.

Dist. 71. Libertos.

XXIX.

Libertos legitime a dominis suis factos ecclesia, si necessitas exegerit, tueatur, quos si quis ante audientiam, aut pervadere, aut expoliare præsumpserit, ab ecclesia repellatur.

De consecr. distinct. 5. Convenit ordinem.

XXX.

Et quia convenit ordinem ecclesiæ ab omnibus (*c*) æqualiter custodiri, studendum est, ut ubique fiat, & post antiphonas collectiones per ordinem ab episcopis vel presbyteris dicantur, & hymni matutini vel vespertini diebus omnibus decantentur, & in conclusione matutinarum vel vespertinarum missarum, post hymnos capitella de psalmis dicantur, & plebs collecta oratione ad vesperam ab episcopo cum benedictione dimittatur.

XXXI.

Dist. 90. Placuit etiam, ut.

Placuit etiam, ut sicut plerumque fit, quicumque odio aut longinqua inter se lite dissenserint, & ad pacem revocari diutina intentione nequiverint, a civitatis primitus (*d*) sacerdotibus arguantur. Qui si inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de ecclesiæ cœtu justissima excommunicatione pellantur.

XXXII.

11 quæst. 1 Clericum nullus præsumat.

Clericus ne quemquam præsumat apud sæcularem judicem, episcopo non permittente, pulsare: sed [5] si pulsatus fuerit, respondeat, non proponat, nec audeat criminale negotium in judicio sæculari proponere. Si quis vero sæcularium per calumniam ecclesiam, aut clericum, fatigare tentaverit, & (*e*) victus fuerit, ab ecclesiæ liminibus, & catholicorum communione, nisi digne pœnituerit, arceatur.

5. quæst. 6. Si quis vero sæcularium.

XXXIII.

12. quæst. 2. Episcopus qui filios.

Episcopus, qui filios aut nepotes non habens, alium quam ecclesiam relinquit hæredem, si quid de ecclesia *, non in ecclesiæ causa aut necessitate præsumpsit, quod distraxit, aut donavit, irritum habeatur. Qui vero filios habet, de bonis quæ relinquit, ab hæredibus ejus indemnitatibus ecclesiæ consulatur.

* ecclesiæ rebus,

XXXIV.

De consecr. dist. 4 Judæi quorum.

Judæi quorum perfidia frequenter ad vomitum redit, si ad legem catholicam venire voluerint, octo mensibus inter catechumenos, ecclesiæ limen introeant; & si pura fide venire noscuntur: tum demum baptismatis gratiam mereantur. Quod si casu aliquo periculum infirmitatis intra præscriptum tempus incurrerint, & desperati fuerint, baptizentur.

XXXV.

Dist. 18. Si episcopus metropolitanus.

Si metropolitanus episcopus ad comprovinciales epistolas direxerit, in quibus eos aut ad ordinationem * summi pontificis, aut ad synodum invitet, postpositis omnibus, excepta gravi infirmitate corporis, aut præceptione regia, ad constitutam diem adesse non differant.

* *alicujus fratres*. Ita in meo Burch. MS. l. 11. c. 45. *Mansi*.

(*a*) *aut præsumpsit, aut præsumpserit*
(*b*) *susceperunt vel susceperint pœnitentia feriantur.*
(*c*) Deest *æqualiter*.
(*d*) *sacerdote*.
(*e*) *evictus*.

Conc. Arelat. II. can 19.

rant. Quod si defuerint, sicut prisca canonum præcipit auctoritas, usque ad proximam synodum caritate fratrum & ecclesiæ communione priventur.

XXXVI.

2. quæst. 2. Clerici omnes.

Clerici etiam omnes qui ecclesiæ fideliter vigilanterque deserviunt, stipendia sanctis laboribus debita, secundum servitii sui meritum, vel ordinationem canonum, a sacerdotibus consequantur.

XXXVII.

24. quæst. 3. Itaque censuimus. Venet. 1.

Itaque censuimus homicidas & falsos testes a communione ecclesiastica submovendos, nisi pœnitentiæ satisfactione crimina admissa * diluerint.

* deleverint

XXXVIII.

20. quæst. 4. Monachum nisi. Venet. 5. 6. 7. & 8.

[1] Clericis sine commendatitiis epistolis episcopi sui licentia non pateat evagandi. In monachis quoque par sententiæ forma servetur, quos si verbum increpatio non emendaverit, etiam verberibus statuimus coerceri. Servandum quoque de monachis, ne eis ad solitarias * cellulas liceat a congregatione discedere, nisi forte probatis post emeritos labores, aut propter infirmitatis necessitatem, asperior ab abbatibus regula remittatur. Quod ita demum fiet, ut intra eadem monasterii septa manentes, tamen sub abbatis potestate separatas habere cellulas permittantur. Abbatibus quoque singulis diversas cellulas, aut plura monasteria habere non liceat, nisi tantum propter incursum hostilitatis intra muros receptacula collocare.

* cellas

XXXIX.

Dist. 32. Presbyteri. Venet. 11.

Presbyteri diacones, subdiacones, vel deinceps, quibus ducendi uxores licentia non est, etiam alienarum nuptiarum evitent convivia, nec his cœtibus admisceantur ubi amatoria cantantur & turpia, aut obscæni motus corporum choris & saltibus efferuntur: ne auditus & obtutus sacris mysteriis deputati turpium spectaculorum atque verborum contagione polluantur.

XL.

28. quæst. 1. Omnes deinceps. Venet. 12.

[m] Omnes deinceps clerici, sive laici, Judæorum convivia evitent: nec eos ad convivium quisquam excipiat. Quia cum apud Christianos cibis communibus non utantur, indignum est, atque sacriegum, eorum cibos a Christianis sumi; cum ea quæ apostolo permittente nos sumimus, ab illis judicentur immunda: ac sic inferiores incipiant esse Christiani, quam Judæi, si nos quæ ab illis apponuntur utamur, illi vero a nobis oblata contemnant.

XLI.

Dist. 37. Ante omnia. Venet. 19.

Ante omnia clericis (*a*) vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes ac nutrix est. Itaque eum quem ebrium fuisse constiterit, ut ordo patitur, aut triginta dierum spatio a communione statuimus submovendum, aut corporali subdendum supplicio.

XLII.

26. quæst. 5. Aliquanti clerici. Venet. 16.

Ac ne id fortasse videatur omissum quod maxime fidem catholicæ religionis infestat, quod aliquanti clerici, sive laici, studeant auguriis, & sub nomine fictæ religionis, per eas quas sanctorum sortes vocant, divinationis scientiam profitentur: aut quarumcumque scripturarum inspectione futura promittunt; hoc quicumque clericus vel laicus detectus fuerit vel consulere vel docere, ab ecclesia habeatur extraneus.

XLIII.

* observari, Concilium Carthaginen. sc IV. cap. 68. Epaon. 3. Arel. IV. 3. Aurel. III 6 26 quæst. 6. Ministrare diaconus. f. deest ad

De pœnitentibus id placuit * observare quod sancti patres nostri synodali sententia (*b*) censuerunt, ut nullus de his clericus ordinetur, & qui jam sunt per ignorantiam ordinati, ut sicut bigami, aut internuptarum mariti, locum teneant, ministrare diaconus, aut consecrare [1] (*c*) altare hujusmodi presbyter non præsumat.

XLIV.

26. quæst. 6. Ministrare diaconus.

Benedictionem super plebem in ecclesia fundere, aut pœnitentem in ecclesia benedicere presbytero penitus non licebit.

XLV.

12. quæst. 2. Terrulas aut.

Terrulas aut vineolas exiguas, & ecclesiæ minus utiles, aut longe positas parvas, episcopus sine concilio fratrum, si necessitas fuerit, distrahendi habeat potestatem.

XLVI.

12. quæst. 2. Fugitivi

Fugitivi etiam domos suas aut familias deserentes, qui etiamsi revocati fuerint teneri non possunt, simili ratione ab episcopo, si voluerit, aut si ita illi meruerint, distrahantur.

XLVII.

De consecr. dist. 1. Missas.

[n] Missas de dominico a sæcularibus totas teneri speciali ordinatione præcipimus: ita ut ante benedictionem sacerdotis egredi populus non præsumat. Qui si fecerint, ab episcopo publice confundantur. (*d*)

6. Ca-

---

1 Forte deest *ad*, etsi non est in Mss. Unus habet *altari*: absque voce *hujusmodi* Hard.

(*a*) *vetetur*. (*b*) *statuerunt*. (*c*) *consecrare alta ium presbyter* &c.

(*d*) Hic pariter desinunt canones Agathenses in Cod. Lucensi, ubi statim post hunc canonem sequitur: *Et qu'a in nomine Domini* &c. ut legitur in editis inferius can. LXXI. paucis mutatis. Post quæ verba ante subscriptiones datur constitutio de Synodo quotannis celebranda ut plane est in Codice Vaticano.

Editi sunt post concilium XVII. Toletanum.

Canones qui dehinc sequuntur usque ad canonem 70. etsi pro Agathensibus (λ) agniti sunt a Gratiano & ab aliis, in antiquissimis tamen exemplaribus non extant, adjectique postea huic synodo videntur ex canonibus maxime concilii Epaonensis, ut dictum est.

XLVIII.

22. quæst. 1. Episcopi de rebus.

Ut de rebus episcopi propriis vel acquisitis, vel quidquid episcopus de suo proprio habet, hæredibus suis, si voluerit, derelinquat. Quidquid vero de provisione ecclesiæ suæ fuerit, sive de agris, sive de frugibus, sive de oblationibus, omnia in jure ecclesiæ reservare censuimus.

XLIX.

22. quæst. 2. Diaconi, vel presbyteri.

Diacones, vel presbyteri in parochia constituti de rebus ecclesiæ sibi creditis nihil audeant commutare, vendere, vel donare, quia res sacratæ Deo esse noscuntur. Similiter & sacerdotes nihil de rebus ecclesiæ sibi commissæ, ut superius comprehensum est, alienare præsumant. Quod si fecerint, convicti in concilio, & ab honore depositi, de suo aliud tantum restituant, quantum visi sunt præsumpsisse. Sane si quis pro qualibet conditione de rebus ecclesiæ aliquid alienare præsumpserit, si de suo proprio tantum ecclesiæ contulerit, quantum visus est abstuliſſe, tunc demum istud stare licebit. Libertos tamen, quos sacerdotes, presbyteri, vel diaconi, de ecclesia sibi commissa facere voluerint, actus ecclesiæ prosequi jubemus. Quod si facere contempserint, placuit eos ad proprium reverti servitium.

22. quæst. 2. Si quis qualibet.

22. quæst. 2. Diaconi, vel presbyteri.

L.

Dist. 50. Si Episcopus, presbyter.

Si episcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiserit, aut chartam falsaverit, aut testimonium falsum dixerit, ab officii honore depositus in monasterio retrudatur, & ibi quamdiu vixerit laicam tantummodo communionem accipiat.

LI.

22. quæst. 5. Si episcopus condito testamento. Epaon. 17.

Si episcopus condito testamento aliquid de ecclesiastici juris proprietate legaverit, aliter non valebit, nisi tantumdem de juris proprii facultate supplevit. (a)

LII.

Epaon. 6.

Presbytero, aut diacono, vel clerico, sine antistitis sui epistolis ambulanti communionem nullus impendat.

LIII.

22. quæst. 2. Quidquid parochiarum. Epaon. 7.

Quidquid parochiarum presbyter de ecclesiastici juris proprietate distraxerit, A inane habeatur & vacuum vendicatione comparantis, & actione vendentis.

LIV.

12. quæst 4. Presbyter, dum Epaon. 8.

Presbyter, dum diœcesim tenet, de his quæ emerit ad ecclesiæ nomen scripturam faciat, aut ab ejus quam tenuit, ecclesiæ ordinatione discedat.

LV.

Dist. 34 Episcopum, presbyter. Epaon. 4.

Episcopis, presbyteris, diaconibus, canes ad venandum, aut accipitres habere non liceat. Quod si quis talium personarum in hac voluntate detectus fuerit, si episcopus est, tribus mensibus B se a communione suspendat, presbyter duobus mensibus se abstineat, diaconus uno ab omni officio vel communione cessabit.

LVI.

17. quæst 4. In venditionibus. Epaon 8.

In venditionibus, quas abbates facere præsumunt, hæc forma servetur, ut quidquid sine episcopi notitia venditum fuerit, ad potestatem episcopi revocetur. Mancipia vero monachis donata ab abbate non liceat manumitti. Injustum enim putamus, ut monachis quotidianum rurale opus facientibus, servi eo- C rum libertatis otio potiantur.

LVII.

21. quæst. 1. Unum abbatem. Epaon. 9.

Unum abbatem duobus monasteriis interdicimus præsidere.

LVIII.

18. quæst 2. Cellulas novas. Epaon. 10.

Cellulas novas, aut congregatiuncu- las monachorum absque notitia episcopi prohibemus institui.

LIX.

16. quæst. 3. Clerici quilibet. Epaon. 18.

Clerici quilibet quæcumque diuturnitate temporis de ecclesiæ remuneratione possederint, in jus proprium præscriptione temporis non vocentur, dummodo D pateat ecclesiæ rem fuisse: ne videantur etiam episcopi administrationes prolixas, aut precatorias, cum ordinati sunt, facere debuisse, aut diu retentas facultates in jus proprietati suæ posse transcribere.

LX.

Epaon. 29

° Lapsis, id est qui in catholica fide baptizati sunt, si prævaricatione damnabili post in hæresim transierint, grandem redeundi difficultatem sanxit antiquitas. Quibus nos, annorum multitudine breviata, pœnitentiam biennii con- E ditione infra scriptæ observationis imponimus, ut præscripto biennio tertio sine relaxatione jejunent, & ecclesiam studeant frequentare. In pœnitentium loco standi & orandi humilitatem ita no-

λ Sunt e Conc. Agathensi etiam in Collect. Isidori; & ita citantur ab Hincmaro: & in vetusta collectione Canonum Mſ. Collegii Parisiensis Soc. Jesu. *Hard.* Verum & desunt in vetustis titulis Codicis Luc. supra allatis. *Mansi.*

(a) Canon iste totidem verbis affertur a Burchardo lib. I. cap. XII. desumptus, ut ibi notatur, ex Agathensi cap. V. De his capitibus vide adnotanda ad Concilium Toletanum XVII.

noverint obſervandam, ut etiam ipſi, cum catechumeni egredi commonentur, abſcedant. Hoc ſi obſervare voluerint, conſtituto tempore admittendis ad altarium obſervatio relaxetur. Quod ſi ardua vel dura forte putaverint, ſtatuta præteritorum canonum implere debebunt.

LXI.

quæſt 2 & 3. De inceſtis. Epaon. 30.

De ineeſtis conjunctionibus nihil prorſus veniæ reſervamus, niſi cum adulterium ſeparatione ſanaverint. Inceſtos vero nullo conjugii nomine deputandos, quos etiam deſignare funeſtum eſt, hos eſſe cenſemus. Si quis relictam fratris, quæ pene prius ſoror extiterat, carnali conjunctione polluerit: ſi quis frater germanam uxoris acceperit: ſi quis novercam duxerit: ſi quis conſobrinæ ſe ſociaverit: ſi quis relictæ vel filiæ avunculi miſceatur; aut patrui filiæ, vel privignæ ſuæ: aut qui ex propria conſanguinitate aliquam, aut quam conſanguineus habuit, concubitu polluerit, aut duxerit uxorem. Quos omnes & olim atque ſub hac conſtitutione inceſtos eſſe non dubitamus, & inter catechumenos uſque ad legitimam ſatisfactionem manere, & orare præcipimus. Quod ita præſenti tempore prohibemus, ut ea quæ ſunt hactenus inſtituta non diſſolvamus. Sane quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt ineundi melioris conjugii libertatem.

LXII.

Epaon. 34.

Si quis ſervum proprium ſine conſcientia judicis occiderit, excommunicatione, vel pœnitentia biennii reatum ſanguinis emendabit.

Hunc canonem ita legit Burchardus lib. VI. cap XVIII.

☞ *De illo qui ſervum ſuum interfecerit.*

Ex concil. Agathenſe cap. LXII.

Si quis ſervum proprium ſine conſcientia vel judicio judicis occiderit, ut homicidium ſponte commiſſum pœniteat.

LXIII.

Epaon. 35.

Ut cives, qui ſuperiorum ſolennitatum, id eſt, paſchæ, ac natalis domini, vel pentecoſtes feſtivitatibus cum epiſcopis intereſſe neglexerint, (cum in civitatibus communionis, vel benedictionis accipiendæ cauſa poſitos ſe noſſe debeant) triennio a communione priventur eccleſiæ.

LXIV.

1. quæſt. 1 Si quis in clero.

Si quis in clero conſtitutus ab eccleſia ſua diebus ſolennibus defuerit, id eſt, nativitate, epiphania, paſcha, vel pentecoſte, dum potius ſæcularibus lucris ſtudet, quam ſervitio Dei pareat, convenit ut triennio a communione ſuſpendatur. Similiter diaconus, vel presbyter, ſi tres hebdomadas ab eccleſia ſua defuerint, huic damnationi ſuccumbant.

LXV.

Diſt. 93. Non oportet diaconem. Laod. 20

Quoniam non oportet diaconem ſedere præſente presbytero, ſed ex juſſione presbyteri ſedeat. Similiter autem honorificetur diaconus a miniſtris inferioribus, & clericis.

LXVI.

Diſt. 23. Non oportet infacratos. Laod. 21

Quoniam non oportet infacratos miniſtros licentiam habere in ſecretarium, quod Græci diaconicon appellant, ingredi, & contingere vaſa dominica.

LXVII.

28. quæſt. 1. Non oportet cum. Laod. 31.

Quoniam non oportet cum omnibus hæreticis miſcere connubia, & vel filios vel filias dare, ſed potius accipere, ſi tamen profitentur Chriſtianos futuros eſſe ſe & catholicos.

LXVIII.

De conſecr. quæſt. 5. Non oportet miniſtros. Laod. 36.

Quoniam non oportet miniſtros altaris, aut clericos, magos & incantatores eſſe, aut facere quæ dicunt phylacteria, quæ ſunt magna obligamenta animarum. Hos autem qui talibus utuntur projici ab eccleſia juſſimus.

LXIX.

Diſt. 46. Seditionarios.

Seditionarius nunquam ordinandos clericos, ſicut nec uſurarios, vel injuriarum ſuarum ultores.

LXX.

Diſt. 46. Clericum ſcurrilem.

Clericum ſcurrilem, & verbis turpibus joculatorem, ab officio retrahendum.

LXXI.

Synodum etiam ſecundum conſtituta patrum annis ſingulis placuit congregari. Et quia in nomine domini omnibus ſalubriter conſtitutis ſynodus cum pace dimittitur, gratias Deo primitus (*a*) & domno noſtro regi agamus, orantes divinam clementiam, ut hæc eadem facere (*b*) & docere per multos annos in honorem domini poſſimus.

In cod. Vaticano additur: Synodo etiam ſecundum conſtituta patrum annis ſingulis placuit congregari.

SUBSCRITIONES.

1 Ego Cæſarius in Chriſti nomine epiſcopus (*c*) Arelatenſis, juxta id quod univerſis ſanctis

(*a*) *deinde* (*b*) *in honorem Domini per multos annos, præfato rege jubente & permittente poſſimus.*
(*c*) *Arelatenſis* deeſt.

ctis coepiſcopis meis qui mecum ſubſcripſerunt placuit, ſtatuta patrum ſecutus, his definitionibus (*a*) ſubſcripſi. Not. ſub die * (*b*) III. Idus Septembris, Meſſala viro clariſſimo conſule P anno XXII. λ regni domini noſtri Alarici regis. al. IV.

Cyprianus epiſcopus de Burdigala metropoli ſubſcripſi.

Clarus epiſcopus de civitate Eluſa metropoli ſubſcripſi.

(*c*) Tetradius epiſcopus de Biturica metropoli ſubſcripſi.

(*d*) Heraclianus epiſcopus Toloſanæ civitatis ſubſcripſi.

Sophronius in Chriſti nomine epiſcopus civitatis Agathenſis ſubſcripſi.

Sedatus in nomine domini Nemauſenſis epiſcopus ſubſcripſi.

Quintianus epiſcopus Rutenæ civitatis ſubſcripſi.

Sabinus epiſcopus Albigenſis civitatis ſubſcripſi.

Boetius epiſcopus de Cadurcis ſubſcripſi.

Gratianus epiſcopus de Aquis ſubſcripſi.

Nicetius propitio Deo epiſcopus de Auſciis ſubſcripſi.

(*e*) Suavis epiſcopus de Convenis ſubſcripſi.

Galactorius epiſcopus de Benarno ſubſcripſi.

Gratus epiſcopus de civitate Olorone ſubſcripſi.

Vigilius epiſcopus de civitate Lactorenſi ſubſcripſi.

Maternus in Chriſti nomine epiſcopus civitatis Lutevenſis ſubſcripſi.

Petrus epiſcopus de Palatio ſubſcripſi.

Glycerius in Chriſti nomine epiſcopus Conſoranicæ civitatis ſubſcripſi.

Cronopius epiſcopus de civitate Petrocorica ſubſcripſi.

Probatius in Chriſti nomine epiſcopus de Ucetia ſubſcripſi.

(*f*) ‡ Agræcius in Chriſti nomine epiſcopus de Antipoli ſubſcripſi.

Marcellus epiſcopus de Sanetio ſubſcripſi.

Pentadius epiſcopus de Dinia ſubſcripſi.

Avilius presbyter miſſus a domino meo Caprario epiſcopo Narbonenſi ſubſcripſi.

Joannes presbyter miſſus a domino meo (*g*) Victorino epiſcopo de civitate Forojuli ſubcripſi.

Ingenuus presbyter miſſus a domino meo Apro epiſcopo Bigorritanæ civitatis ſubſcripſi.

(*h*) Paulinus in Dei nomine presbyter miſſus a domino meo Eufraſio epiſcopo civitatis Arvernæ ſubſcripſi

Pompejus presbyter miſſus a domino meo (*i*) Juliano epiſcopo de Avennica civitate ſubſcripſi.

Polemius presbyter miſſus a domino meo Sextilio epiſcopo de Vaſatis civitate ſubſcripſi.

Petrus presbyter miſſus a domino meo Marcello epiſcopo de civitate Vicojuli ſubſcripſi.

Firminus presbyter miſſus a domino meo (*k*) Pappolo epiſcopo ſubſcripſi.

Optimus diaconus miſſus a domino meo * (*l*) Leonico epiſcopo Gabalum civitatis ſubſcripſi. * Leonino

Leo diaconus miſſus a domino meo ‡ Vero epiſcopo Turonicæ civitatis ſubſcripſi.

DECRETA AGATHENSIS CONCILII

PRIORIBUS NON INSERTA,

Secundum Gratianum, numero tria

PRIMUM.

Non liceat epiſcopo propriis manibus aliquem cædere.

Non liceat epiſcopo manibus ſuis aliquem cædere: hoc enim alienum a ſacerdote debet eſſe. Dist. 86. Non liceat aliquem

Burchardus & Ivo citant ex decretis Bonifacii papæ: habetur autem in novellis conſt. 12. cap. 16. apud Julianum anteceſſorem.

SECUNDUM.

Quando amplius quam debetur exigitur, uſura committitur.

Uſura eſt ubi amplius requiritur quam datur. Verbi gratia: Si dederis ſolidos decem, & amplius quæſieris, vel dederis frumenti modium unum, & ſuper aliquid exegeris. 13. quæſt. 3. Uſura eſt.

TERTIUM.

De purgatione clericorum, ſi convinci non potuerint.

Si quis presbyter vitæ ſuæ negligens pravis exemplis mala de ſe ſuſpicari permiſerit, & populus ab epiſcopo juramento, ſeu banno Chriſtianitatis conſtrictus, infamiam ejus patefecerit, & certi accuſatores criminis ejus defuerint; admoneatur primo ſeorſum ab epiſcopo, deinde ſub duobus vel tribus teſtibus. Si non emendaverit, in conventu presbyterorum epiſcopus eum publica increpatione admoneat. Si vero neque ſic correxerit, ab officio ſuſpendatur, uſque ad dignam ſatisfactionem, ne populus in eo ſcandalum patiatur. Si vero accuſatores legitimi non fuerint, qui ejus crimina manifeſtis indiciis probare contenderint, & ipſe negaverit, tunc ipſe cum ſociis ſeptem ejuſdem ordinis (ſi valet) a crimine ſeipſum expurget. Diaconus vero, ſi eodem crimine accuſatus fuerit, ſemetipſum cum tribus expurget. 2. quæſt. 4. habetur finis hujus decreti, ſed totum cap. eſt apud Ivonem lib. 5.

λ Ita unus e Mſſ. noſtris: etſi initio ſit annus dumtaxat XX. *Hard.*

‡ Mſ. Pariſ. *Agruetius*, al. *Agritius*. Hard.

‡ Tamen Licinius Epiſcopus, Veri ſucceſſor, videtur hoc anno 506. annum egiſſe ſui Epiſcopatus octavum ex Gregorio Turon. lib. 2. hiſt. Franc. cap. 43. *Hard.*

(*a*) *ſubſcribent.* (*b*) *ſub die IIII. id.* &c.

(*c*) In ſubſcriptionibus hiſce ſedum nomina deſunt excepta Toloſana, & Agathenſi; nomina vero ita variant ut hic adnoto *Tegradius.* (*d*) Eralius:

(*e*) Suavius (*f*) Agroetius (*g*) Apro epiſcopo (*h*) Paulus

(*i*) Sextilio. (*k*) Vappulo (*l*) Leonio.

EX DECRETO IVONIS.

(a) Perquirendum est, si aliqua fœmina sit, quæ per quædam maleficia & incantationes mentes hominum immutare se posse dicat, id est, ut de odio in amorem vel de amore in odium convertat, ut bona hominum aut damnet, aut subripiat. Et si est quæ se dicat cum dæmonum turba in similitudinem mulierum transformata certis noctibus equitare super quasdam bestias, & in eorum consortio annumeratam esse, hæc talis omnimodis scopis correcta ex parochia ejiciatur.

DECRETA QUÆDAM EX CODICE librorum sexdecim, lib. 5. cap. 22.

De illis qui contentiones & rixas amaverint.

Si quis contentiones & rixas amaverit, vel manifestum vitium fratri intulerit, juxta arbitrium rectoris modumque peccati diuturna expietur pœnitentia.

Ex eisdem libro & capite.

De illis qui faciles sunt ad detrahendum.

Si quis promptus faciliſque est ad detrahendum, dicens quod verum non est, septem dies in pane & aqua sequestratus a fraterno consortio pœniteat.

Ex eodem libro 15. cap. 8.

De falso testimonio, quod capitale sit crimen.

Noverint falsi testes, quod si falsum testimonium capitale crimen non esset, nequaquam Deus in evangelio inter principalia crimina enumerasset. Ait enim: *De corde exeunt homicidia, adulteria, falsa testimonia.* Et ideo debet pœnitere, similiter & excommunicari falsus testis, sicut adulter, fur, & homicida. *Matth. 15.*

CANONES ADDITI EX BURCHARDI COD. MS.

lib. II. cap. CXC.

Ex concil. Agathense cap. III.

Si quis clericus in aliquo ecclesiastico gradu sacratus percussus extiterit, corripiatur acerrime; si non emendaverit, deponatur.

lib. III. cap. LXXV.

De illis, qui conjugati presbyteri oblationes spreverint.

Ex conc. Agath. cap. VIII.

Si quis discernit presbyterum conjugatum tanquam occasione nuptiarum, quod offerre non debeat, & ab ejus oblatione ideo se abstinet, anathema sit. *Affert Gratian. Dist. 28. Can. si quis discernit & in edito Burch est ex Gangr.*

Lib. III. cap. CCXXXIV.

Quod non liceat mortuis osculum dare.

Ex conc. Agath. cap. III.

Non licet mortuis osculum dare; nec palliis, quæ in sacrificiis super altare ponuntur corpora eorum involvere vel super feretrum ponere.

lib. IV. cap. XXIX.

De Gentilibus infirmis si baptismum desiderant.

Ex conc. Agath. cap. III.

Gentiles si (in) infirmitate desideraverint sibi manum imponi, si fuerint ex aliqua parte honestæ vitæ, placuit eis manum imponi, & fieri christianos.

lib. X. cap. XXXII.

De illis qui ad arbores vel fontes aliqua vota voverunt.

Ex conc. Agath. cap.....

Perscrutandum si aliqua vota ad arbores vel ad fontes vel ad lapides quosdam quasi ad altaria faciat, aut ibi candelam, seu quodlibet munus deferat veluti ibi quoddam numen sit, quod bonum, aut malum possit inferre.

lib. XVI. cap. XXXIV.

De illis qui convicti fuerint fratribus falsa crimina objecisse.

Ex conc. Agath.

Eos, qui fratribus suis capitalia crimina objecisse convicti fuerint, placuit usque ad exitum vitæ non communicare, nisi digna satisfactione pœnituerint.

NOTÆ JACOBI SIRMONDI, S. J.

1 *Concilium.*) Titulus hic fere in manuscriptis: *Synodus habita in civitate Agathensi sub die* III. (vel IV.) *Idus Septembris, anno* XXII. *regni domini Alarici regis, Messala V. C. consule*, nisi quod in quibusdam Gothici regis nulla est mentio; in aliis pro Messalæ consulatu æra notatur 544. quæ congruit anno Christi 506. quo Messala consul fuit, & regni annum 22. agebat Alaricus.

2 *Domni nostri gloriosissimi.*) Bona fide codicem Rhemensem expressimus, cum in aliis plerisque hæc epitheta prætermittantur; in quibusdam, ut in Lugdunensi, tota præfatio ad pauca verba contrahatur hunc in modum: *Cum in nomine Domini in civitate Agathensi convenissemus, in sancti Andreæ basilica consedimus* &c.

3 *Quæ est his canonibus inserta.*) Hæc verba in uni- Can. 9.
co Pithœi exemplari reperimus, in quo Innocentii mox epistola sequebatur: a ceteris omnibus absunt, ab iis nimirum expuncta, quibus Innocentii epistolam describi hoc loco non placebat. Surius, etsi eadem verba retinuit, epistolam tamen non habet.

4 *Si officium Archidiaconatus.*) Ita Rhemensis & Can. 23.
Lugdunensis, sed rectius videtur *Archidiaconus*, ut in Fossatensi, Tiliano, & aliis.

5 *Si pulsatus fuerit: respondeat.*) Ivo & Gratianus, *non respondeat*: quo modo & codices nonnulli; sed optimi omnes & antiquissimi sic habent ut edidimus, & consentit can. 11. synodi Epaonensis.

6 Qui post 47. sequuntur canones 25. seorsim editi sunt cum Hispaniæ conciliis, post synodum Toletanam XVII. hoc titulo præfixo: *Sententiæ quæ in veteribus exemplaribus conciliorum non habentur, sed a quibusdam ipsis insertæ sunt.* Quem titulum qui contexuit, de veteribus nimirum exemplaribus concilii Agathensis agebat, in quibus hi canones, ut monui, non extant sed ab aliis postea inserti sunt. Jam olim certe inditos fuisse, fidem faciunt codices aliquot non modicæ vetustatis, & quod eosdem pro Agathensibus, ante Gratianum, & ceteros, agnoverit Hincmarus ab hinc annis fere 800.

7 *Ego*

(a) Hunc canonem ex Conc. Agathensi cap. IV. affert Burchar. lib. X. cap. 29.

7 *Ego Cæsarius.*) In his subscriptionibus nunc primum adjecta sunt ex codice Pithœano vocabula civitatum, cum olim sola episcoporum nomina legerentur. Hic porro rursum in plurimis exemplaribus pro illis verbis, *anno 22. domini nostri Alarici regis*, hæc habentur: *Messala V. C. consule*. Pro 34. episcopis qui per se aut per vicarios subscribunt, collectiones quædam quatuor & triginta, Agobardus in libello de insolentia Judæorum 36. numerat.

Notæ Severini Binii.

Causa & auctor concilii.

a *Concilium.*) Hoc concilium permissu Alarici regis Ariani, auctoritate Cæsarii Arelatensis provinciæ primatis congregatum est ad collapsam ecclesiasticam disciplinam in vigorem pristinum restituendam, quod patres concilii in præfatione concilii indicant his verbis: *De disciplina & ordinationibus clericorum atque pontificum, vel de ecclesiarum utilitatibus tractaturi*. Huic concilio præfediſſe Cæsarium Arelatensem episcopum, Quis concilio præfederit. B non tantum ex prima nominis Cæsarii subscriptione aperte colligitur, verum etiam manifestis verbis indicatur cap. 73. concilii Meldensis, ubi canon, qui sic habet: *Sanctus Cæsarius ecclesiæ Arelatensis cum aliis triginta quinque episcopis, omnes inquiunt, deinceps clerici, sive laici Judæorum convivia evitent* &c. ad verbum in prædicto Meldensi concilio allegatus, est hujus concilii quadragesimus, ut supra patet.

Unde hic dictum.

b *Agathense.*) Sic dictum ab Agatha, quæ Ptolemæo, Straboni & Plinio olim Massiliensium, nunc Galliæ Narbonensis urbs est in insula. Polidus scribit hanc a nonnullis historiographis civitatem nigram appellari. Stephanus meminit alicujus Agathæ, quæ est Lyciæ insula. Hæc Abrahamus Ortelius.

c *Tertio Idus Septembres.*) In fine actorum v. Kalend. Septembris celebratum fuisse scribitur. Mendum itaque in alterutrum horum locorum irrepsit. Mutassem inscriptionem, nisi lectio actorum variaret. Nam in margine legitur ibidem IV. Idus Septembris.

Tempus habitæ synodi.

d *Messala V. C. consule.*) Anno nimirum Christi 506. qui est Symmachi papæ octavus, Anastasii imperatoris 16. Theodorici in Italia regnantis 14. & Alarici Gothorum regis Ariani in Gallia regnantis annus regni, qui in fine actorum hujus concilii notatus habetur, vigesimus secundus. Nam Isidoro Hispalensi episcopo auctore, Alaricus postquam 23. annis in Gallia Aquitanica a Rhodano usque ad Ligerim & Everæos regnasset, atque e regno suo Cæsarium & Quintianum viros sanctissimos pro salute regis hæretici orare solitos relegasset, a Clodoveo rege Francorum victus occiditur anno 17. Anastasii imperatoris, æra quingentesima quadragesima. Quæ tempora cum prædictis chronologiis Christi & consulum plane coincidunt. De Alarico plura dicemus infra.

Quot episcopi interfuerint.

e *Episcopi triginta quinque.*) Triginta quinque episcopos interfuisse, confirmatur canone 37. concilii Meldensis verbis ictis quæ supra initio harum notarum allegavi. Ex his 34. dumtaxat subscripsisse reperiuntur. Omnes gloria confessionis illustres fuerunt; utpote qui D inter Arianos dominantes illibatam sartamque ac tectam fidem catholicam conservarunt. Inter eos aliqui enituerunt sanctitate celebres in ecclesiasticis tabulis perpetua memoria consecrati; ut Firminus Metensis, S. Quintianus Rutenorum episcopus, aliique plures de quibus infra.

Can. 3. Ad gratiam festinare quid sit.

f *Ad gratiam festinantes.*) Id est, ad reconciliationem. Agitur enim hic de excommunicatis qui sunt baptizati, & ad gratiam, id est, ad reconciliationem cum suo episcopo festinant. Unde patet particulam baptismatis in decreto Gratiani 11. quæst. 4. huic canoni mendose superadditam esse.

g *Non negetur.*) Ivo, Panormitanus, & antiquiores conciliorum editiones, & duo Vaticana exemplaria habent *Denegetur*, videturque huic simile quod legitur can. fin. 6. q. 2.

Cap. 9.

h *Ad torum uxorum redire voluerint.*) Circa conjugatos ad sacros ordines assumptos, quid sit observatum in primitiva ecclesia, supra diversis in locis annotavi.

Can. 12.

i *Placuit etiam ut omnes ecclesiæ filii.*) Hæc a Cæsario populo proposita fuisse, ex eo satis intelligi potest, quod hac de re præclaram habuerit homiliam; qua ipso ingressu fideles interpellat hisce verbis. *Rogo vos, fratres carissimi, ut isto legitimo ac sacratissimo quadragesimæ tempore, exceptis dominicis diebus nullus prandere præsumat, nisi forte ille quem jejunare infirmitas non permittit. Quia aliis diebus jejunare aut remedium aut præmium est: in quadragesima non jejunare peccatum est.* Hæc Cæsarius hom. 2.

Can. 13.

k *Competentibus prædicari.*) Catechumenorum alii competentes, alii audientes dicebantur, de quibus supra.

Can. 38.

k *Clericis sine commendatitiis.*) Sequentes quinque canones habentur supra in concilio Venetico sub Hilaro. Vide quæ ibi notavimus.

Am *Omnes deinceps clerici*, &c.) Hic canon ad verbum recitatur in concilio Meldensi cap. 73. cum hac præfatiuncula: *Sanctus Cæsarius ecclesiæ Arelatensis cum aliis triginta quinque episcopis. Omnes, inquiunt, deinceps clerici sive laici*, &c. ut supra. Can 40.

n *Missas die dominico a sæcularibus totas teneri.*) Traditione apostolica diem dominicum colendum esse, eodemque die missas audiendas, tradit S. Augustinus serm. 251. de tempore: Verba illius hæc sunt: *Dominicum ergo diem apostoli & apostolici viri ideo religiosa solennitate habendum esse sanxerunt, quia in eodem redemptor noster a mortuis resurrexit quique ideo dominica appellatur, ut in eo terrenis opibus vel mundi illecebris abstinentes, tantum divinis cultibus serviamus*; Et post multa de ejusdem diei insignibus addit: *Ac ideo sancti doctores ecclesiæ decreverunt omnem gloriam Judaici sabbatismi in illam transferre, ut quod ipsi in figura, nos celebraremus in veritate. Observemus ergo diem dominicum, fratres, & sanctificemus illum a vespera diei sabbati usque ad vesperam dominicæ diei, sequestrati a rurali opere, & ab omni negotio, soli divino cultui vacemus*, &c. Postquam dixisset quas preces quilibet nocturno tempore fundere deberet, de missa dominico die audienda subjungit: *In die vero nullus se a missarum sacrarum celebratione separet, neque quis domi remaneat, ceteris ad ecclesiam pergentibus, neque in venatione se occupet.* Hæc de cultu diei dominicæ S. Augustinus longe ante hæc tempora. Qua de causa Cæsarius huic concilio præsidens, hoc decretum de missis integre audiendis stabiliendum proposuerit, in historia Cæsarii apud Surium die 27. Augusti recensent Cyprianus hisce verbis: *Cum die quodam esset ad altare, animadvertit quosdam lecto evangelio egredi, quod sancti viri concionem auscultare initio detrectarent. Mox igitur avelat: appellat his verbis populum; Quid facitis, filii? Quid ita foras abscediti mala persuasione subversi? state pro animabus vestris ad accipienda verba adhortationis nostræ, eaque auscultate solliciti. Non licebit id vobis in illo tremendo judicii die, moneo, clamo atque contestor. Ne sitis, obsecro, vel surdi vel profugi. Audetis oris mei buccinam perinde ac si animas vestras suo muerone Satan jugularet. Non ergo taciturnitatis arguar. Hac de causa sæpissime ostia lectis evangeliis occludi jussi, donec propitio Deo ipsi gratularentur, ex coercitione se profecisse, qui solebant esse fugitivi.* Can 47. Diem dominicum celebrandum esse.

Extat ejusdem Cæsarii homilia ad populum, cujus exordio populum rogat, ne dominico die aliove sacro die festo celebriore missam negligant, vel ante finem ejusdem egrediantur. *Rogo vos, fratres carissimi*, inquit homilia 12. *& paterna pietate commoneo, ut quoties aut die dominico, aut aliis majoribus festivitatibus missæ fiunt, nullus de ecclesia discedat, donec divina mysteria expleantur.* Vide Baron. an. 58. n. 89. item 506. n. 5. Cap. 60.

o *Lapsis, id est, qui in catholica.*) Admixtione Gothorum Arianorum contingebat in Gallia, quod plures a fide catholica in hæresim abducerentur, & postea delictum detestantes ad ecclesiam catholicam remearent. Quomodo igitur hi suscipiendi essent sancta synodus hoc canone decrevit.

p *Anno 22. regis Alarici.*) Alaricus filius Evarici regis Gothorum in Gallia successit Arianis patri Ariano, & catholicorum persecutori impio anno Christi 484. Regnum pacatum tenuit, quamdiu S. Remigium aliosque antistites sacros, qui pro ejus felicitate ad Deum juges orationes fundebant, observavit; quando vero S. Cæsarium, Quintianum, aliosque episcopos in exilium relegabat, favore ac gratia Dei privatus, regno simul & vita exutus est per Clodoveum, anno regni sui 23. qui est Christi 507. Alaricus quamdiu orthodoxos observavit, regnum pacatum tenuit.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Mutuas Ruricii Lemovicensis episcopi doctissimi simul atque sanctissimi ad S. Cæsarium Arelatensem metropolitanum, atque ad Sedatum episcopum epistolas subjicere visum est, in quibus Agathensis hujus, quantum auguror, concilii habetur mentio; neque alienum quoque ab instituto nostro fuerit adjungere breve Cælii Joannis diaconi S. R. E. professionem factam eodem Messala V. C. consule, hoc est anno 506. cum præcepto seu lege Theodorici Ostrogothorum in Italia regis.

Domino ſancto meritiſſimo in Chriſti luminaria præferendo, & plurimum in Chriſto deſiderando, piiſſimo domino, Ruricio epiſcopo Ceſarius epiſcopus.

DUm nimium tribularetur animus meus, quare ad ſynodum veſtram præſentiam non meruimus obtinere, ſanctus & Domnus meus Verus epiſcopus mihi dignatus eſt dicere, quod per ſuum diaconum mihi * Agate veſtras literas deſtinaſſet, quas ego neſcio quo caſu aut qua negligentia me non retineo ſuſcepiſſe. Sed tamen ſancto & domino meo fratri veſtro certiſſime credo; & malo hoc portitoris negligentiæ imputare. Sed licet ſanctos & deſiderabiles veſtros apices miſeritis, tamen ſicut ipſi optime noſtis, digniſſimum fuerat, ut perſonam dirigeretis, quæ ad vicem veſtram ſubſcriberet; & quod ſancti fratres veſtri ſtatuerunt, in perſona veſtra firmaretur. Sed quia novi, quam ſancto, ac frequenti, & pio deſiderio intereſſe volueritis, omnibus fratribus veſtris votum veſtrum, & ſanctam voluntatem expoſui. Pro qua re nihil pietati veſtræ, vel potuimus vel debuimus imputare. Sed licet deſiderabilem veſtram præſentiam non habuerimus, orationum tamen veſtrarum ſuffragia nos meruiſſe perſentimus, & ideo his dictis ſaluto plurimum affectu & honore, quo dignum eſt; & rogo, ut me ſanctis & illuſtribus precibus ſic ac meritis domino commendetis. Simulque indico pietati veſtræ, & quia filius veſter Eudomius ſi potuerit hoc elaborare, deſiderat, ut ſuperveniente anno Toloſæ ſynodum, Chriſto propitio, habeamus, ubi etiam, ſi potuerit, Hiſpanos vult epiſcopos convenire. Et ideo * oro te ut tam ſancto deſiderio ſuo dominus tribuere dignetur effectum.

* forte, a cellate veſtra. immo ſcribendum Agathæ.

* f. orate

Sanctum vero & dulciſſimum fratrem meum Capillutum presbyterum, amato em & prædicatorem veſtrum, veſtræ ſanctimoniæ, quanta valeo inſinuatione commendo; & pro ipſo vobis ingentes & uberes gratias ago, quia quantum ipſe aſſeruit, tantum ſe circa illum impendit pia & ſincera benevolentia veſtra, ut hoc nullus hominum poſſit exponere. Nunc ergo quia pro veſtro deſiderio æſtuans pietatem veſtram expetit, dignum judicavi, ut per ipſum humilitatis meæ literis deſtinarem. Quo remeante, ſi Chriſtus annuerit apices veſtros, quaſi cæleſte munus deſidero promereri. Ora pro me.

Domino ſancto & apoſtolico, omnique a me honore, & amore ſpecialius fratri Cæſario epiſcopo Ruricius.

FRater & compresbyter noſter Capillutus dupliciter hac vice nobis gratus apparuit, dum & ipſe nobis jamdiu deſideratus, occurrit, & quandam veſtri præſentiam nobis per veſtras literas repræſentat. Quo redeunte has reddere procuravi, quibus debitum beatitudini veſtræ rependo caritatis officium. Quod vero ſcribitis, cur ad ſynodum, ſicut conlocutio habuit noſtra, non venerim, fecit hoc infirmitas, non voluntas. Ipſi enim recolere poteſtis quam feſ-

A ſum me * Burdigalia videritis; & hoc hyeme, quando eſſe ſoleo fortior ſolito. Quia æſtivis diebus etiam in hoſpitio meo, & locis frigidis, ipſam conſuetudinariam infirmitatem ſuſtentare vix valeo; ne dicam, quod illos * cœptus regionis illius ferre quiverim, ſi veniſſem. Unde magis ſpero, ut pro me orare dignemini, & ad tempus aliud, quod intimatis, ſi Deus vitam ceſſerit, venire vultis, nobis per hominem veſtrum maturius indicetis. Quia literas veſtras ad me modo tardiſſime veniſſe ſignifico. Quia etſi non pro dignitate, vel pro ætate, non debemus tardius, quam alii commoneri, qui fortaſſe (ut minus prudens dicam) merebamur ambiri. Quia ſi aliis nomen, urbium præſtat auctoritas; nobis auctoritatem demere non debet urbis humilitas.

* f Burdigæ Burdegaiæ

* æſtus nequiverim

Si quidem multo melius, multoque eminentius eſt, civitatem de ſacerdote, quam ſacerdotem de civitate noſcere.

Domino ſancto ac beatiſſimo, & apoſtolica reverentia ſuſcipiendo Papæ Ruricio Sedatus.

SAtis credidi, & quam habere iter vobis laborioſum eſſet, & vehementer optavi, ut ad neceſſitatem iſtam, quæ hic nos exhibuit, veniretis; vel per occaſionem & benedictionem veſtram mererer, & deſiderium commune mutuo ſatiaretur aſpectu, &c.

Domino ſancto & apoſtolico, mihique in Chriſto domino ſpeciali cultu affectuque ceteris præferendo patrono Sedato epiſcopo Ruricius epiſcopus.

PEr * arciatrum Palladium literas fœcundi cordis, & facundi oris accepi, quæ nos ad viſionem mutuam voto pectoris invitabant. Sed quid facimus, quod deſideriis animorum noſtrorum diverſa membrorum reſiſtit infirmitas? Dum vos nimietate robuſti, nos tenuitate exeſi corporis impedimur: dum vos alieni, & quatuor pedes ferre nequeunt ponderoſos; me etiam proprii & duo ſuſtinere præ defectione vix poſſunt. Quo fit, ut implere communia vota nequeamus. Ego enim (teſtis eſt dominus) quod ſi valuiſſem, ad ſynodum condictam omni aviditate veniſſem. Sed mea diſpoſita itineris voluntate neceſſitas imbecillitatis inhibuit. Quia * aeres regionis illius præſertim hoc tempore ferre non poteram. Quod & vos ita credere confido, &c.

* Archiatru

* aerem

PROFESSIO [1] JOANNIS DIACONI

EX C. MS.

Cælius Joannes diaconus eccleſiæ Romanæ.

QUia me ad tempus ab eccleſia ſeparavi, agnoſcens errorem meum, ſpero miſericordiam beatitudinis veſtræ & redintegrari in cuncta, conſentiens quæ veneranda ſynodus judicavit atque conſtituit, anathematizans Petrum Altinatem & Laurentium Romanæ eccleſiæ pervaſorem & ſchiſmaticum. Quod ſi aliquando

1 In Mſſ hæc profeſſio proximo ſubjicitur primæ ſynodo Romanæ ſub Symmacho, ubi eam attulimus emendatam ex Baluzio.

do adtemptavero in ea causa de qua veniam ad apostolatum vestrum merui, tunc ecclesiasticæ subjaceam ultioni. Quod manu perscriptum obtuli sub die XIIII. Kalendarum Octobr. * Anno Chr. 506. Messala v. c. consule. *

INCIPIT PRÆCEPTUM,

SIVE LEX DATA

* Thiederico A glorioſiſſimo Rege * Theodorico contra illos sacerdotes, qui substantiam ecclesiæ jure directo aut vendere, aut donare præsumunt.

Domitori orbis, præsuli & reparatori libertatis, senatui urbis Romæ, Flavius Theodoricus Rex.

Ex editione Lucæ Holstenii. PErvenit ad nos, patres conscripti, de ecclesiæ missa utilitate suggestio, & nostræ mansuetudinis grata sacri cœtus vestri ordinatio corda pulsavit. Et licet post venerabilem synodum ad hujusmodi decreta vestri sufficiat ordinatio sola judicii, tamen pro vestra hujusmodi præsentibus oraculis dedimus consolatione responsum; ut nulli fas sit ecclesiæ cujuslibet antistiti sub qualibet alienatione de proprietate contractus usum fructum plane suum cui salva * voluerint æquitate præstabunt. Neque enim frustrari sola pontificis voluntate vel cleri peregrinis debita omnibus vel statui ecclesiæ res delata. Quid enim tam profanum, quam ut hac largientis parte violetur arbitrium? Dum quod ad ecclesiam quisque voluit pertinere, * privatæ sibi vindicent per usufructuariæ personæ contractum. Ergo si quis scelestis ausibus interdicta præsumpserit, & ultra usumfructum retinere cupit, episcopo vel clero largiente, alienata res protinus cum fructibus a venerando præsule vindicetur. Et cetera. Data v. Idus Martias Ravennæ Venantio v. c. consule. *

* al. voverint

* prave

* Anno Chr. 507.

EPISTOLA REMIGII EPISCOPI
Rhemorum ad Clodoveum regem

Hortatoria, cum rex ad bellum Gothicum se accingeret.

Domino insigni & meritis magnifico Chlodoveo regi Remigius episcopus.

RUmor ad nos magnus pervenit, administrationem vos secundam rei bellicæ suscepisse. Non est novum, ut cœperis esse sicut parentes tui semper fuerunt. Hoc in primis agendum, ut domini judicium a te non vacillet, * ubi tui meriti, qui per industriam humilitatis tuæ ad summum culminis pervenit: quia quod vulgo dicitur, ex fine actus hominis probatur. Consiliarios tibi adhibere debes, qui famam tuam possint ornare. Et beneficium tuum castum, & honestum esse debet, & sacerdotibus tuis honorem debebis deferre, & ad eorum consilia semper recurrere. Quod si tibi bene cum illis convenerit, provincia tua melius potest constare. Cives tuos erige, afflictos releva, viduas fove, orphanos nutri, * si potius est quam erudies, ut omnes te ament & timeant. Justitia ex ore vestro procedat, nihil sit sperandum de pauperibus vel peregrinis, ne magis dona aut aliquid accipere velis. Prætorium tuum omnibus pateat, ut nullus exinde tristis abscedat. Paternas quascumque opes possides, captivos exinde liberabis, & a jugo servitutis absolves. Si quis in conspectu vestro venerit, peregrinum se esse non sentiat. Cum juvenibus jocare, cum senibus tracta, si vis regnare nobilis judicari.

* prave

Admonitio Jac. Sirmondi S. J.

Ad Lectorem de Epistolæ sequenti.

Quæ sequitur epistola Clodovei regis, non solum in vulgatis, sed in antiquis etiam exemplaribus nonnullis, cum Aurelianensi concilio ita cohæret, quasi ad synodum illam pertineat, ad eamque scripta sit. Unde & alteram quoque synodi epistolam ad Clodoveum, quæ initio concilii præfixa est, huic epistolæ respondere arbitrati sunt. Quorum utrumque falsum esse, qui rem propius inspexerit, facile statuet. Deprehendet enim huic epistolæ cum synodo commune nihil esse, eamque multo ante synodum, post expeditionem scilicet Gothicam, ut annotavimus, non ad synodum, sed ad universos generatim episcopos de alia re scriptam fuisse. Quare a concilio sejungenda, seorsimque suo loco edenda fuit.

EPISTOLA CLODOVEI REGIS
AD EPISCOPOS

post Bellum Gothicum scripta,

De captivis tum clericis, tum laicis, episcoporum arbitrio & testimonio relaxandis.

Dominis sanctis & apostolica sede dignissimis episcopis Chlotovechus rex.

ENuntiante fama, quid actum fuerit vel præceptum omni exercitui nostro, priusquam in patriam Gothorum ingrederemur, beatitudinem vestram præterire non potuit. In primo quoque de ministerio ecclesiarum omnium præcepimus, ut nullus ad subripiendum in aliquo conaretur, neque de sanctimonialibus, neque de viduis, quæ in religione domini devotæ esse probarentur. Simili conditione & de clericis, vel filiis supradictorum, tam clericorum, quam viduarum, qui cum illis in domo ipsorum consistere videbantur. Idem & de servis ecclesiarum, quos de ecclesiis tractos per episcoporum sacramenta constiterit, præceptum est observare, ut nullus ex ipsis aliquam violentiam vel damnum pateretur. Quod ita ad integrum est agnoscendum, ut ex his supradictis, si aliquis vim captivitatis pertulisset, sive in ecclesia, sive extra ecclesiam, omnino sine aliqua dilatione reddendos esse præcipiamus. De ceteris quidem captivis laicis, qui extra pacem sunt captivati, & fuerint approbati, apostolica cui volueritis arbitrii vestri est non negandum. Nam de his qui in pace nostra, tam clerici quam laici, subrepti fuerint, si veraciter agnoscitis, vestras epistolas de annulo vestro infra signatas sic ad nos omnimodis dirigatis, & a parte nostra præceptionem latam noveritis esse firmandam. Sic tamen populus noster petit, ut cuicumque epistolas vestras præstare fueritis dignati, cum sacramento per Deum, & benedictione vestra dicere non tardetis rem istam quæ poscitur veram esse: quia multorum varietates vel falsitates inventæ sunt, ut comprehendatur, sicut scriptum est, *perit justus cum impio* Orate pro me, domini sancti, & apostolica sede dignissimi Papæ. *Genes. 18.*

CON-

Ex Labbei Appendice tom 4.

CONCILIUM TOLOSANUM

Anno Domini DVII. celebratum.

EX epistola Cæsarii edita pag. 537. satis intelligimus Toloſæ celebratum esse concilium anno Agathense concilium proxime secuto : sed quid gestum in eo sit, altissimum silentium.

Ex nova Collect. Concil.

STEPHANI BALUZII OBSERVATIO.

Auctores postremæ conciliorum editionis ajunt satis ex epistola Cæsarii episcopi Arelatensis ad Ruricium Lemovicensem scripta constare celebratum esse Toloſæ concilium anno proxime secuto post Agathense, altissimum tamen esse silentium de rebus in eo gestis. Sumpserunt autem ista ex supplementis conciliorum antiquorum Galliæ, quorum auctor a me admonitus falso constituit Toloſanam illam synodum, maluit falsa proferre quam synodi illius non facere mentionem. Sed si viri edendarum novarum synodorum ardore flagrantes examinassent verba Cæsarii & A *Rustici, & tempestates considerassent quæ in regno Gothico exortæ sunt post habitam synodum Agathensem, facile intellexissent locum non fuisse congregandis apud Toloſam episcopis, adeoque synodum illic habitam non fuisse anno proxime secuto post Agathense. Scripserat ergo Cæsarius ad Ruricium :* Indico pietati vestræ quia filius vester Eudomius, si potuerit hoc elaborare, desiderat ut superveniente anno Toloſæ synodum Christo propitio habeamus, ubi etiam, si potuerit, Hispanos vult episcopos convenire. *Ad quæ rescripsit Ricius :* Et si nos ad tempus aliud quod intimatis, si Deus vitam cesserit, venire vultis, nobis per hominem vestrum maturius indicetis. *Nihil hæc certi. Et sane non potuisse congregari hanc synodum hinc manifeste colligitur, quod anno quingentesimo septimo cum gravissimum bellum exarsisset inter Clodoveum Regem Francorum & Alaricum Gothorum, in quo iste occisus est a Clodoveo, congregandorum sacerdotum regni Gothici facultas esse non poterat.*

ANNO CHRISTI 509.

SYNODUS ANTIOCHENA

ANNO CHRISTI 509.

A FLAVIANO CELEBRATA.

Ex Pagio ad An Chr. 510. n. 2.

DE Synodo Antiochena, quam Flavianus B Patriarcha coegit, hæc Theophanes anno Incarnationis secundum Alexandrinos DI. qui Kalend. Septemb. Christi anni DVIII. inchoatur, scribit: *Hoc anno Anastasius Imp. Flavianum Antiochiæ Episcopum concordiæ sanctioni a Zenone editæ subscribere coegit, qui Episcoporum sibi subditorum congregata synodo, prolixam scripsit Epistolam, Nicænam, Constantinopolitanam, & Ephesinam admittens synodos, Chalcedone vero actam silentio præteriit. Sed & Diodorum, & Theodorum subinde damnavit, quatuor subjiciens capita, in quibus cum Chalcedonensi Synodo minime consentire videtur : maxime vero vocibus istis, in duabus naturis, opponuntur ista capitula. Nonnulli Acacii Constantinopoli præsulis ea capita fœtum esse dicunt.*

[1] [a] CONCILIUM [b] AURELIANENSE [w] I.

[c] XXXII. EPISCOPORUM.

Clodovei Francorum regis evocatione celebratum, sub die VI. Idus Julias, Felice viro clarissimo consule, anno Christi π DXI. [d] Symmachi Papæ XIII. [e] Clodovei ejusdem regis XXX.

TITULI CANONUM.

I. *De criminosis qui ad ecclesiam confugiunt.*
II. *Si ad ecclesiam raptor cum rapta confugerit.*
III. *De servis qui ad ecclesiam confugiunt.*
IV. *De ordinatione clericorum, & ut filii clericorum in episcopi sint potestate.*
V. *Qualiter ab episcopo facultates eccleſiæ dispensentur.*
VI. *Eum qui ab episcopo aliquid repetit non excommunicandum.*
VII. *Ut clerici sine commendatitiis episcopi sui ad regem non accedant.*
VIII. *Si servus insciо domino fuerit ordinatus.*
IX. *Si presbyter aut diaconus crimen capitale commiserint.* C
X. *De clericis ab hæresi conversi, & de basilicis Gothorum.*
XI. *De pœnitentibus qui ad sæcularia redierint.*
XII. *Quod clericis pœnitentibus baptizare liceat.*
XIII. *De relictis clericorum, si aliis nupserint.*
XIV. *De oblationibus fidelium.*
XV. *De his quæ in parochianis ecclesiis offeruntur.*
XVI. *Ut episcopus pauperes & infirmos tueatur.*
XVII. *Ut basilicæ in cujus territorio sunt, in ejus episcopi maneant potestate.*

XVIII.

[w] Hujus Concilii mentio in vita S. Melanii apud Bollandum ad diem 6. Januarii cap. 2. ex quo conjicere licet olim non Canones tantum hujus Concilii extitisse, sed & acta, quæ perierint.

[π] Sigibertus in Chronico ponit annum 512. *Hard.*

XVIII. *Ne quis defuncti fratris relictam, vel amissæ uxoris suæ sororem ducat.*
XIX. *Ut abbates episcopis, monachi abbatibus subsint, & de monachis vagis.*
XX. *Ut monachi orario, vel tzangis non utantur.*
XXI. *Si monachus uxorem duxerit.*
XXII. *Ut monachus cellam sibi sine permissu non construat.*
XXIII. *Ut in terris ecclesiæ præscriptio locum non habeat.*
XXIV. *Ut ante pascha quadragesima observetur, non quinquagesima.*
XXV. *Ut majores festivitates nullus civium in villa celebret.*
XXVI. *Ut populus ante completam missam egredi non præsumat.*
XXVII. *De litaniis ante ascensionem domini celebrandis.*
XXVIII. *De clericis qui ad litanias venire contempserint.*
XXIX. *De vitanda familiaritate extranearum mulierum.*
XXX. *De divinationibus & sortibus sanctorum.*
XXXI. *Ut episcopus ab ecclesia die dominico non absit.*

TITULI VETERES.

Vel sententiæ hujus Concilii ex vetusto Codice Lucensi CCCCXC.

Ex Concilio Aurelianensi.

I. *Quod verbis placuerit in Concilii scriptis confirmetur.*
II. *Homicida, adulter, fur de Ecclesia vel de Episcopi (domo) non tradatur absque sacramento; & nullam læsionem patiatur, sed componat.*
III. *Raptor sine consensu raptæ si fuerit in Ecclesia, tradatur raptor; si certe patrem habet rapta, sit ei obnoxius.*
IV. *Pro qualibet culpa servus si fugerit in Ecclesiam, dato sacramento si noluerit exire, tradatur; si post sacramentum pœnatus fuerit pro ipsa culpa, Dominus excommunicetur. Episcopus, Ecclesia vel proprium si repetierit quisquam nullatenus excommunicetur.*
V. *Episcopus si servum alienum, sciens servum esse, Diaconum aut Presbyterum ordinaverit, duplo reddat; si certe nescions, irrita sit ordinatio. Si vero alii obtulerint ipsi rei sint.*
VI. *Si Presbyter, Diaconus incriminalem causam commiserint deponantur?*
VII. *Si quis post pœnitentiam erraverit, excommunicetur, & qui manducaverit cum eis.*
IX. *Presbyter, Diaconus in pœnitentia positi baptizent in necessitate.*
X. *Uxor presbyteri, diaconi si maritum acceperint excommunicentur.*
XI. *Quod super Altario ponitur medietas (sit) clericorum, medietas Episcopi; de prædiis vero in potestate Episcopi.*
XII. *De Diœcesi de quacunque re episcopus habeat potestatem; de Altario vero tertium.*
XIII. *Infirmis Episcopi largiantur; Ecclesiæ quæ sunt, vel quæ fiunt in potestate Episcopi sint, in cujus territorio sunt.*
XIV. *Nullus fratris sui relictam uxorem accipiat. Nec duas sorores accipiat.*
XV. *Abbates, vel Monachi in Episcopi potestate sint; & Monachi quod acquisierunt ab Abbatibus auferatur.*
XVI. *Monachus orarium vel Zancas non utatur; Monachus si uxorem acceperit nunquam recipiatur.*
XVII. *Monachus sine Episcopo, & Abbate cellulam sibi non præsumat facere.*
XVIII. *Clericus vel Monachus si acceperit prædia Ecclesiæ nullatenus præscribatur annorum longinquitate Ecclesiæ.*
XIX. *Ante Pascha Quadragesimæ teneatur non Quinquagesima.*
XX. *Absque necessitate nullus Civis in Villa teneat Pascha, Natale Domini, & Pentecostem.*
XXI. *Ante Missam & benedictionem datam nullus Fidelis exeat de Ecclesia.*
XXII. *Triduo inter Ascensionem Domini jejunetur; Clerici qui opus Dei contemnunt in arbitrio Episcopi ponuntur.*
XXIII. *Extraneæ mulieres cum Religiosis non sint. Clericus Monachus si percontatur, augurator fuerit, cum eis, qui consenserint, excommunicetur.*
XXIV. *Episcopus absque infirmitate ab Ecclesia absens non sit.*

EPISTOLA SYNODI

AD CLODOVEUM REGEM.

Domino suo catholicæ ecclesiæ filio, [z] Chlotovecho gloriosissimo regi, omnes sacerdotes quos ad Concilium venire jussistis.

QUia tanta ad religionis catholicæ cultum tum gloriosæ fidei cura vos excitant, ut sacerdotalis mentis affectu [f] sacerdotes de rebus necessariis tractaturos in unum colligi jusseritis, secundum voluntatis vestræ consultationem, & * titulos quos dedistis, ea quæ nobis visum est definitione respondimus; ita ut si ea quæ nos statuimus etiam vestro recta esse judicio comprobantur, tanti consensus regis ac domini majori auctoritate servandam tantorum firmet sententiam sacerdotum.

* Forte, *& ad titulos*, Hard.

PRÆFATIO.

CUm auctore Deo, [w] ex evocatione gloriosissimi regis Chlothovechi, in Aurelianensi urbe fuisset concilium summorum antistitum congregatum, communi omnibus collatione complacuit, ut hoc quod verbis statuerunt, etiam scripturæ testimonio roborarent.

CANONES.

I.

De homicidis, adulteris, & furibus, si ad ecclesiam confugerint, id constituimus observandum, quod ecclesiastici canones decreverunt, & lex Romana constituit: ut [3] ab ecclesiæ atriis, vel domo

17. quæst. 4. Id constitumus.

[w] In Mss. Paris. & aliis sic tantum legitur: *Cum auctore Deo in Aurelianensi urbe prima fuisset Concilium &c.* In Collectione pariter Isidori, nulla Clodovei, aut evocationis ab eo factæ mentio est. At in alio ms. Paris. *Cum auctore Deo ex evocatione gloriosissimi Regis in Aurelianensi urbe &c.* Hard.

domo episcopi, eos abstrahi omnino non liceat, sed nec * aliter consignari, nisi ad evangelia * datis sacramentis de morte, de debilitate, & omni pœnarum genere sint securi; ita ut ei, cui reus fuerit criminosus, de satisfactione conveniat. Quod si sacramenta sua quis convictus fuerit violasse, reus perjurii non solum a communione ecclesiæ, vel omnium clericorum, verum etiam & a catholicorum convivio separetur. Quod si is, cui reus est, noluerit sibi intentione faciente componi, & ipse reus de ecclesia actus timore discesserit, ab * ecclesiæ clericis non quæretur.

* alteri
* datis.
* ecclesia vel clericus.

II.

26. quæst. 1. De raptoribus.

De raptoribus autem id custodiendum esse censuimus, ut si ad ecclesiam raptor cum rapta confugerit, & fœminam ipsam violentiam pertulisse constiterit, statim liberetur de potestate raptoris, & raptor, mortis vel pœnarum impunitate concessa, aut serviendi conditioni subjectus sit, aut redimendi se liberam habeat facultatem. Si vero quæ rapitur patrem habere constiterit, & puella raptori, aut rapienda, aut rapta, consenserit, potestati patris excusata reddatur, & raptor a patre superioris conditionis satisfactione teneatur obnoxius.

III.

27. quæst 4. Id constituimus.

Servus qui ad ecclesiam pro qualibet culpa confugerit, si a domino pro admissa culpa sacramenta susceperit, statim ad servitium domini sui redire cogatur, sed posteaquam datis a domino sacramentis fuerit consignatus, si aliquid pœnæ pro eadem culpa qua excusatur probatus fuerit pertulisse: pro contemptu ecclesiæ, & prævaricatione fidei, a communione & convivio catholicorum, sicut superius comprehensum est, extraneus habeatur. Sin vero servus pro culpa sua ab ecclesia defensatus sacramenta domini, clericis exigentibus, de impunitate perceperit; * exire π nolentem a domino liceat occupari.

* & ex iis voluerit

Canon iste cum superiori sic leguntur a

☞ Burchardo lib. III. cap. CLXXVIII.

Ex concil. Aurel. cap. X.

27. quæst. 1v. can. *Id constituimus*

In synodo Aurelianensi prima sub Clodoveo rege, in qua sederunt episcopi XXIV de his, qui ad ecclesiam pro reatibus suis fugiunt, id constitutum est observandum: quod antiqui canones decreverunt, & lex Romana constituit, ut ab ecclesia, vel ab ecclesiæ atriis, vel a domo episcopi vel a claustro, quia hæc pro emunitate habentur, eos abstrahi omnino non liceat, sed nec alteri consignari, non (nisi) ad evangelia datis sacramentis de morte & debilitate & omni pœnarum genere sint securi, ita ut ei cui reus fuerit criminosus de satisfactione conveniat. Quod si sacramenta sua convictus fuerit violasse, reus perjurii, non solum a communione ecclesiæ, vel omnium clericorum, verum etiam & catholicorum convivio separetur. Quod si cui reus est, noluerit sibi intentione faciente componi, & ipse reus de ecclesia actus timore discesserit, ab ecclesiæ clericis non requiratur.

Burch. lib. III. cap. CLXXIX.

De raptore si cum rapta ad ecclesiam confugerint.

Ex eod. concil. cap. II.

26. quæst. 1. *De raptoribus*

De raptoribus autem feminarum id constituendum esse censuimus, ut si ad ecclesiam raptor cum rapta confugerit, & feminam ipsam violentiam pertulisse constiterit, statim liberetur de potestate raptoris, & parentibus reddatur, & raptor, mortis vel pœnarum impunitate concessa liberam habeat eundi facultatem. Si vero parentes mulieris ecclesiasticis viris obedire noluerint, excommunicentur.

IV.

De ordinationibus clericorum id observandum esse decrevimus, ut nullus sæcularium ad clericatus officium præsumatur, nisi aut cum regis jussione, aut cum judicis voluntate: ita ut filii clericorum, id est patrum, avorum, ac proavorum, quos supradicto ordine parentum constat observationi subjunctos, in episcoporum potestate ac districtione consistant.

V.

De oblationibus, vel agris, quos domnus noster rex ecclesiis suo munere conferre dignatus est, vel adhuc non habentibus Deo * inspirante contulerit, ipsorum vel clericorum immunitate concessa, id esse justissimum definimus; ut in reparationibus ecclesiarum, alimoniis sacerdotum, & pauperum *, vel redemptionibus captivorum, quidquid Deus in fructibus dare dignatus fuerit expendatur, & clerici in adjutorium ecclesiastici operis constrigantur. Quod si aliquis sacerdotum * ad hanc curam minus solicitus ac devotus extiterit, publice a comprovincialibus episcopis confundatur. Quod si nec sub tali confusione correxerit, donec emendet errorem, [t] communione fratrum habeatur indignus. *

* sibi
* refectione
* seu junior officii
* juniores v ro, ut dignu est distringantur.

VI.

27. quæst. 1 Si quis ab episcopo.

Si quis ab episcopo, vel de ecclesiæ vel de proprio jure crediderit aliquid repetendum, si nihil convicii aut criminationis

π Et exire noluerit. Mſ. Paris. *Hard.*

tionis objecerit, eum pro sola ω conventione a communione ecclesiæ non liceat submoveri.

VII.

Abbatibus, presbyteris, omnique clero, vel in religionis professione viventibus, sine discussione vel commendatione episcoporum, pro petendis beneficiis, * principem * ad domnos venire non liceat. Quod si quisquam præsumpserit, tamdiu loci sui honore & communione privetur, donec per pœnitentiam plenam ejus satisfactionem sacerdos accipiat.

VIII.

Dist. 54. Si servus absente. Si servus, absente aut nesciente domino, & episcopo sciente quod servus sit, aut diaconus presbyter fuerit ordinatus, ipso in clericatus officio permanente, episcopus eum domino * duplici * satisfactione compensat. Si vero episcopus eum servum esse nescierit, qui testimonium perhibent, aut eum supplicaverint ordinari, simili redhibitione teneantur obnoxii.

* dupli Aurel. tit. 25. Aurel. tr. 6.

IX.

Dist. 81. Si diaconus aut. Si diaconus, aut presbyter, crimen capitale commiserit, simul & officio & communione pellatur.

X.

De hæreticis clericis qui ad fidem catholicam plena fide ac voluntate venerint, vel de basilicis quas in perversitate sua Gothi hactenus habuerunt; id censuimus observari, ut si clerici fideliter convertuntur, & fidem catholicam integre confitentur, vel ita dignam vitam morum & actuum probitate custodiunt, officium, quo eos episcopus dignos esse censuerit, cum impositæ manus benedictione suscipiant: & ecclesias simili, quo nostræ innovari solent, placuit ordine consecrari.

XI.

De pœnitentia dist. 5. De his qui De his qui susceptæ pœnitentia religionem suæ professionis obliti ad sæcularia relabuntur, placuit eos & a communione suspendi, & ab omnium catholicorum convivio separari. Quod si post interdictum cum eis quisquam præsumpserit * manducare, & ipse communione privetur.

* cibum sumere

XII.

Dist. 18. Si diaconus. Si diaconus, aut presbyter, pro reatu suo se ab altaris communione sub pœnitentis professione submoverit, sic quoque, si alii defuerunt, & causa certæ necessitatis exoritur, poscentem baptismum liceat baptizare.

XIII.

Dist. 28. Si quisquam. * Ivo P. 1. c. 191. Si se cuicumque mulier duplici conjugio, presbyteri vel diaconi relicta, conjunxerit, aut castigati, separentur, aut certe, si in criminum intentione perstiterint, pari excommunicatione plectantur.

XIV.

10. q. 1. Antiquos can. Antiquos canones relegentes priora statuta credidimus renovanda, ut de his quæ in altario [6] oblatione fidelium conferuntur, medietatem sibi episcopus vindicet, & medietatem dispensandam sibi secundum gradus clerus accipiat, prædiis de omni commoditate in episcoporum potestate durantibus.

XV.

10. q. 1. De his quæ parochiis. De his quæ parochiis in terris, vineis, mancipiis, atque peculiis quicumque fideles obtulerint, antiquorum canonum statuta serventur, ut omnia in episcopi potestate consistant. De his tamen quæ in altario accesserint, tertia fideliter episcopis deferatur.

XVI.

Dist. 82. Episcopus pauperibus. Episcopus pauperibus, vel infirmis, qui debilitate faciente non possunt suis manibus laborare, victum & vestitum, inquantum possibilitas habuerit, largiatur.

XVII.

16. quæst. 7. Omnes basilicæ. Omnes autem basilicæ, quæ per diversa loca constructæ sunt, vel quotidie construuntur, placuit, secundum priorum canonum regulam, ut in ejus episcopi, in cujus territorio sitæ sunt, potestate consistant.

XVIII.

Ne superstes frater torum defuncti fratris ascendat, neve se quisquam amissæ uxoris sorori audeat sociare. Quod si fecerint, ecclesiastica districtione feriantur.

XIX.

18. quæst. 2. Abbates pro humilitate. Abbates pro humilitate religionis in episcoporum potestate consistat; & si quid extra regulam fecerint, ab episcopis corrigantur: qui semel in anno, in loco ubi episcopus elegerit, accepta vocatione conveniant. Monachi autem abbatibus omni se [7] obedientiæ devotione subjiciant. Quod si quis per contumaciam extiterit indevotus, aut per loca aliqua evagari, aut peculiare aliquid habere præsumpserit; omnia quæ acquisierit ab abbatibus auferantur, secundum regulam monasterio profutura. Ipsi autem qui fuerint pervagati, ubi inventi fuerint, cum auxilio episcopi tamquam fugaces sub custodia revocentur. Et reum se ille abba futurum esse cognoscat, qui in hujusmodi personas non regulari ani-

ω Ita Gratianus, & Paris. Mss. At Binius, *contentione*, quod eodem recidit. *Hard.*

madverſione diſtrinxerit, vel qui monachum ſuſceperit alienum.

XX.

21 quæſt Monacho uti orario

Monacho uti orario in monaſterio vel [3] tzangas habere non liceat.

XXI.

[3] Monachus ſi in monaſterio converſus, vel pallium comprobatus fuerit accepiſſe, & poſtea uxori fuerit ſociatus, tantæ prævaricationis reus nunquam eccleſiaſtici gradus * officium ſortiatur.

* officio ſocietur.

XXII.

18 quæſt 2 Nullus monachus

Nullus monachus, congregatione monaſteriis derelicta, ambitionis & vanitatis impulſu, * cellulam conſtruere ſine epiſcopi permiſſione, vel abbatis ſui voluntate præſumat.

* cellam

XXIII.

16. qu. 3. Si epiſcopus.

Si epiſcopus humanitatis intuitu vineolas, vel terrulas, clericis vel monachis præſtiterit excolendas, vel pro tempore tenendas, etiam ſi longa tranſiſſe annorum ſpatia comprobentur, nullum eccleſia præjudicium patiatur, nec ſæculari lege præſcriptio quæ eccleſiæ aliquid impediat opponatur.

XXIV.

De conſecr. diſt 3 Sacerdotibus.

Id a ſacerdotibus omnibus decretum eſt, ut ante paſchæ ſolennitatem, non quinquageſima, ſed quadrageſima teneatur.

XXV.

De conſecr. diſt. 3. Nulli civium.

(a) Ut nulli civium paſchæ, natalis domini, vel quinquageſimæ ſolennitatem in villa liceat celebrare, niſi quem infirmitas probabitur tenuiſſe.

XXVI.

De conſecr. diſt. 3. Cum ad celebrandas.

Cum ad celebrandas miſſas in Dei nomine convenitur, populus non ante diſcedat, quam miſſæ ſolennitas compleatur, [10] & ubi epiſcopus fuerit, benedictionem accipiat * ſacerdotis

id eſt, *Epiſcopi*. Hard.

XXVII.

De conſecr. Diſt. 3. Rogationes.

[h] Rogationes, [11] id eſt litanias ante aſcenſionem domini ab omnibus eccleſiis placuit celebrari; ita ut præmiſſum triduanum jejunium in domſnicæ aſcenſionis feſtivitate ſolvatur: per quod triduum ſervi & ancillæ ab omni opere relaxentur, quo magis plebs univerſa conveniat: quo triduo omnes abſtineant, & quadrageſimalibus cibis utantur.

XXVIII.

Diſt 91. Clerici vero Cæſar Arelat Homil. 67

Clerici vero qui ad hoc opus ſanctum adeſſe contempſerint, ſecundum arbitrium epiſcopi eccleſiæ ſuſcipiant diſciplinam.

XXIX.

De familiaritate extranearum mulierum, tam epiſcopi, quam presbyteri, vel diaconi, præteritorum canonum ſtatuta cuſtodiant.

XXX.

26. q. 5. Si quis clericus

Si quis clericus, monachus, ſæcularis, divinationem vel auguria crediderit obſervanda, vel ſortes, quas mentiuntur eſſe ſanctorum, quibuſcumque putaverint intimandas, cum his qui eis crediderint ab eccleſiæ communione pellantur.

XXXI.

De conſecr. diſt. 3. epiſcopus ſi.

Epiſcopus ſi infirmitate non fuerit impeditus, eccleſiæ cui proximus fuerit die dominico deeſſe non liceat.

[12] SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM [s]

Cyprianus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Burdegalenſis metropolis canonum ſtatuta noſtrorum ſubſcripſi, ſub die [13] VI. Idus Julias, Felice viro clariſſimo conſule.

Tetradius epiſcopus eccleſiæ Bituricæ metropolis ſubſcripſi.

Licinius epiſcopus eccleſiæ Turonicæ metropolis ſubſcripſi.

Leontius epiſcopus eccleſiæ Eluſanæ metropolis ſubſcripſi.

Gildaredus epiſcopus eccleſiæ Rothomagenſis metropolis ſubſcripſi.

Petrus epiſcopus eccleſiæ Santonicæ ſubſcripſi.

Chronopius epiſcopus eccleſiæ Petrocoricæ ſubſcripſi.

Boetius epiſcopus eccleſiæ Cadurnæ ſubſcripſi.

Quintianus epiſcopus eccleſiæ Rutenicæ ſubſcripſi.

Euſtaſius epiſcopus eccleſiæ Arvernicæ ſubſcripſi.

Sextilius epiſcopus eccleſiæ Valaticæ ſubſcripſi.

Nicentius epiſcopus eccleſiæ Auſcenſis ſubſcripſi.

Lupicinus epiſcopus eccleſiæ Ecoleſimenſis ſubſcripſi.

Adelfius epiſcopus [14] eccleſiæ Pictavorum ſubſcripſi.

Heraclius epiſcopus eccleſiæ Parniacæ ſubſcripſi.

Principius epiſcopus eccleſiæ Cenomanicæ ſubſcripſi.

Lupus epiſcopus eccleſiæ Sueſſionicæ ſubſcripſi.

Nepus epiſcopus eccleſiæ Abrincatinæ ſubſcripſi.

Epiphanius epiſcopus eccleſiæ Namneticæ ſubſcripſi.

Euſtochius epiſcopus eccleſiæ Andegavinæ ſubſcripſi.

Camillanus epiſcopis eccleſiæ Tricaſſinæ ſubſcripſi.

Li-

---

[s] In und Mſ. Patiſienſi alius eſt ordo ſubſcribentium. Cyprianus in primis ibi duodecimus eſt, & poſt Euphraſium Poſt Tetradium deinde additur Gelinandus. Denique Felicem Conſulem, nec ille Codex, nec alii bene multi præferunt, *Hard.*

(a) Canonem hunc Burch. lib. 2. cap. 70. ſic incipit: *Item denunciandum eſt ut* &c., & illud, *quinquageſima* reddit *Penteceſtes*

* Mss. Parisi. *Litardus*. Hard.

* Litharedus episcopus [15] ecclesiæ Oxomensis subscripsi.

Modestus episcopus ecclesiæ Veneticæ subscripsi.

Melanius episcopus ecclesiæ Redonicæ subscripsi.

Edibius episcopus ecclesiæ Ambianensis subscripsi.

Sofronius episcopus ecclesiæ [16] Veromandensis subscripsi.

Maurusio episcopus ecclesiæ Ebroicinæ subscripsi.

Leontianus episcopus [17] ecclesiæ Constantinæ subscripsi.

Livanius episcopus ecclesiæ Silvanectensis subscripsi.

Eusebius episcopus ecclesiæ Aurelianensis subscripsi.

Theodosius episcopus ecclesiæ Autisiodorensis subscripsi.

Aventinus episcopus [18] ecclesiæ Carnotenæ subscripsit.

Notæ Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Concilium*.) Certam nunc demum sedem huic concilio defiget Felicis consulatus, quem in subscriptionibus præferunt multi codices antiqui. Fuit is consul, ut est in fastis, anno Christi DXI. quo ipso anno vita functum Clodoveum regem annotat breve chronicum sancti Vincentii Metensis. Ante hunc prorsus annum statui Clodovei obitus sine errore non potest, cum ipso superstite ac jubente celebratum eodem anno sit concilium: nec multo fortasse ultra hunc annum differri, ut sequentium conciliorum epochæ docebunt.

2 *Chlotbovecho*.) Ita scriptum nomen regis in codice Pithœano & Corbejensi: paulo lenius in Rhemensi, ut in Aviti epistola, Chlodovecus vocatur, ex quo rursus, emollita vocis asperitate, Chlodoveus & Clodoveus a nostris dici cœpit.

Can. 1. 3 *Ab ecclesiæ atriis, vel domo episcopi*.) Distinctius Lugdunensis, Tilianus & Fossatensis: *ab ecclesiæ atriis, vel domo ecclesiæ, vel domo episcopi.*

Can. 5. 4 *Communione fratrum habeatur indignus*.) Addendum fuit ex Rhemensi: *Juniores vero, ut dignum est, distringantur*: quæ tamen absunt a Corbejensi. In Lugdunensi vero, Fossatensi, & aliis, totum caput desideratur.

Can. 8. 5 *Duplici satisfactione*.) Corbejensis, Tilianus, & alii, *dupli satisfactione*: quomodo etiam in collect. S. Benigni.

Can. 14. 6 *Oblatione fidelium*.) Plerique *oblatione fidei*, ut & collectio S. Benigni: & infra pro *prædiis*, quidam habent *præsidiis*, sed collatio eadem *prædiis*.

Can. 19. 7 *Obedientiæ devotione*.) Rhemensis & Fossatensis, *omni obedientiæ devotione subjaceant*. Corbejensis, *omni se obedientia & devotione subjiciant*.

Can. 20. 8 *Tzangas habere*.) Sic legunt Corbejensis, & Pithœanus, alii corrupte, *zancas, ciancas, chiancas*, quidam *zonas*.

Can. 21. 9 *Monachus si a monasterio*.) Ita Lugdunensis & Aniciensis. Corbejensis vero, Fossatensis, & alii. *Monachus in monasterio conversus, vel qui pallium probatus fuerit accepisse, si postea*, &c. quidam, *vel si pallium*.

Can. 26. 10 *Et ubi episcopus fuerit*.) Librorum omnium consensu expuncta est negatio, quæ in vulgatis erat, manetque nunc etiam apud Gratianum, *si episcopus non fuerit*, pro quo Burchardus lib. 3. cap. 20. & Ivo part. 3. cap. 34. legunt, *si episcopus defuerit*. Error inde natus, quia sacerdotem hoc loco diversum esse putarunt ab episcopo, cum idem sit.

Can. 27. 11 *Id est litanias*.) Hæc etiam, quæ glossema redolent, a plerisque absunt manuscriptis: sunt tamen in Lugdunensi & in collectione S. Benigni.

12 *Subscriptiones episcoporum*.) Digestæ hactenus fuerant in vulgatis, nescias quo consilio, tum synodi hujus, tum sequentium subscriptiones in ordinem alphabeticum, quod in nullis exemplaribus antiquis factum meminimus. At in hisce antiquis, quia nonnulla etiam est varietas, vel in ordine ac serie, vel in nominibus episcoporum & civitatum, quam repræsentare universam non licuit, Pithœanum hic ferme codicem secuti sumus.

13 vi. *Idus Julias*.) Corbejensis & Pithœanus, vi. *Idus quinti mensis*; quod idem est. Quintus enim a Martio, unde anni exordium ducebant, mensis est Julius: sicut in concilio Epaonensi mensis octavus est October, & in Aurelianensi tertio mensis tertius dicitur Majus.

14 *Ecclesiæ Pictavorum*.) Pithœanus idem, *Adelphus de civitate Ratiatica*. Corbejensis, *Adelfius episcopus de Ratiate*. Rhemensis, Bellovacensis, & alii, *Ex civitate Pictavis Adelfius episcopus*. Idem ergo utrumque. Pictavensis enim episcopus Ratiatensis hoc loco dicitur a Ratiatensi tractu pagi Pictavici, de quo Gregorius Turonensis de gloria confessorum cap. 54.

15 *Ecclesiæ Oxomensis*.) Corbejensis: *Litaredus episcopus de Uxuma*. Rhemensis, & alii, *Ex civitate Uxoma Litaredus*. Vulgati Litaredum episcopum faciunt Lexoviensem. Verum is in antiquis Lexoviensium episcoporum catalogis non legitur. Et fama est Oximi olim episcopalem cathedram fuisse, atque inde postea Sajos translatam. Hodie certe Oximensis pagi caput sub Sagiensi est episcopo.

16 *Ecclesiæ Veromandensis*.) Pithœanus, *ecclesiæ Nojomagensis*; reliqui fere omnes, *Suffronius episcopus de Viromandis*. Quod eodem spectat, quia Veromandui in episcopatu sunt Noviomagensi.

17 *Ecclesiæ Constantinæ*.) Corbejensis: *Leontianus episcopus de Constantia*. Rhemensis, atque Bellovacensis: *Ex civitate Briovere Leontis episcopus*. Leontium enim appellant etiam indices antiqui. Briovere autem vetus nomen urbis, priusquam ibi castra Constantia figerentur. Iterum in concilio quinto Aurelianensi: *Lauto episcopus ecclesiæ Constantinæ, vel Brioverensis*. Civitas est provinciæ II. Lugdunensis, de qua in Notitia.

18 *Ecclesiæ Carnotenæ*.) Codex Corbejensis. *Aventinus episcopus de Carnotas*. Rhemensis, & alii, *Ex civitate Carnotas Aventinus episcopus*. At in Pithœano episcopus dicitur ecclesiæ Dunensis, pro quo imperite ab aliis scriptum est *Dinensis*, vel *Divensis*, qui nesciebant Dunum castrum esse diœcesis Carnotenæ, a quo ejus sedis episcopi Dunenses interdum sint appellati, quomodo Pictavenses Ratiatici.

Notæ Severini Binii.

Occasio & auctor hujus synodi quis.

a *Concilium*.) Hoc concilium qua occasione cujusve hortatu ac consilio congregatum, & a quo procuratum fuerit, indicat Hincmarus de rebus gestis S. Remigii his verbis: *Per consilium B. Remigii in Aureliana civitate episcoporum synodum convocavit, in quo conventu multa utilia constituta fuere.*

Clodoveus quibus armis Alaricum devicerit.

Clodoveus rex Christianissimus molestissime ferebat Alaricum Arianum nobilissimæ Galliarum provinciæ imperium tenere. Novo etiam Christiano & fortissimo principi suaserat beatus Remigius, cuncta dextere tunc processura, si ante omnia optimo religionis statui prospiceret, si ad debellandos hostes cum Dei timore pietatem custodiret, templa ad honorem Dei exstrueret, convocato * concilio collapsam ecclesiæ disciplinam reformari curaret: nullam denique vim, rapinam, aut injuriam rebus sacris inferri demandaret. Quibus consiliis rex pientissimus inductus, his aliisque bellicis apparatibus religiose præparatis, de rege Ariano devicto & prostrato gloriosum victoriæ triumphum comparavit.

* At quadriennio victoria præcessit concilium.

b *Aurelianense primum*.) Hoc concilium denominatum est ab Aurelia, quæ est Galliæ Celticæ urbs insignis, hodie *Orleans* nuncupata. Antiquitus Genabum vocabatur, ut multi opinantur, cujus celeberrima fit mentio in commentariis Julii Cæsaris de bello Gallico. Sita est ad Ligerim fluvium.

Episcopi celebres qui huic concilio interfuerunt.

c *Triginta duorum episcoporum*, &c.) Ex his sanctitate conspicui fuerunt, Gildaredus Rothomagensis, Lupus Suessionensis sancti Principii episcopi filius & in episcopatu successor, & sancti Remigii nepos: item Melanius Redonensis, Quintianus Rutenus & Theodosius Antisiodorensis; quos omnes habet sacer ecclesiæ catalogus, quæ eosdem colit, publicoque præconio singulis annis celebrat. Sed & Leontius Volosanus inter episcopos hujus temporis magni nominis extitit. Qui vero in castris Clodovei tunc militavit Aquilinus vir illustris, abdicato sæculo, postea creatus episcopus Ebroicensis, egregia sanctitate enituit, ut res ab eo præclare gestæ testantur, apud Surium die 11. Octobris.

Tempus concilii.

d *Symmachi papæ XIII*.) Anno illo quo Alaricus rex Arianus a Clodoveo rege Christianissimo occisus est, qui

w Collectio Isidori hoc tantum habet, omissis subscriptionibus: *Similiter & alii qui mecum scripserunt, numero triginta & tres*. In Mss. Parisiensibus Episcoporum nomina sunt dumtaxat, absque sedium nominibus. *Harduinus*.

qui est Christi 507. Symmachi papæ nonus, Anastasii imperatoris 17. nam sub consulatu Messalæ, & Alarici regis anno regni 22. Agathense concilium permissu ejusdem regis necdum catholicos persequentis celebratum fuisse supra diximus. Cum itaque hæc synodus habita sit, ut patet canone 12. post regem Alaricum a Clodoveo in pugna occisum, postque Gothos ex Gallia exactos, hoc anno, qui est 23. & ultimus Alarici hanc synodum convocatam fuisse oportuit: siquidem Isidori Hispalensis testimonio certum sit, Alaricum non nisi viginti tribus annis in Gallia regnasse. Vide quæ notavimus supra in notis concilii Agathensis in fine, verbo *Alarici*.

Clodoveus quo tempore regnum adeptus.

e *Clodovei regis XXX.*) Clodoveus anno Domini 484. * defuncto Childerico Francorum rege apud Parisios in Galliis regnanti patri suo successit. Tenuit regnum annis triginta, ut tradit Gregorius Turonensis libri 2. histor. in fine. Parens licet ethnicus sanctissimam Genovefam coluit, filius vero non tantum eamdem veneratus est, sed & muneribus frequentavit: qui dum adhuc gentilis esset, magna etiam veneratione prosecutus est sanctum Remigium Rhemensem episcopum, eique ampliſſimas villas dono dedit. Unde divina providentia factum, quod dum Romanum occidentale imperium collapsum erat, tripliciſque generis barbari, Gothi nimirum, Burgundiones & Franci Gallias occupabant, ejus tantummodo gentis regnum ad posteros feliciter propagaretur, penes quam cultus pietatis foret excellentius effulsurus. Anno regni sui decimo, Christi 494. Clodoveus fœdere nuptiarum junxit sibi in matrimonium Clotildem Christianam fœminam, neptem Burgundiæ regis Gundebaldi, cujus indesinenti oratione ac prædicatione commotus, anno regni sui 15. Christi Domini 409. dum ope Christi Alemannos miraculose vicisset, illustratione sacri baptismatis filius lucis effectus est. A sancto Vedasto catechizatum & in fide instructum sanctus Remigius Rhemensis episcopus præviis miraculis pluribus baptizavit: e quorum numero hoc celeberrimum est, quod ore columbæ cælitus advenientis ampulla chrismatis allata fuerit, qua cum rege Clodoveo fons baptismatis solito more consecratus fuit. Hincmarus in vita sancti Remigii die 13. Januarii. Quo eventu quove bellico apparatu Galliam ab Alarico rege Ariano liberaverit, supra dixi. Anastasius imperator, ut tantum principem demereret, consularem dignitatem eidem obtulit: sed rex Christianissimus munus ab hæretico oblatum spernens, codices consulares cum insignibus remisit. Post res bellicas Parisios profectus in febrim incidit gravissimam: ad quam curandam, post multa medicorum consilia, accersitus est sanctissimus vir Severinus Agaunensis monasterii abbas, vir magni nominis, & miraculorum virtute clarissimus, qui super ægrotantem regem præmissis precibus casulam, qua indutus erat, imponens, febrim ejus medullis fixe inhærentem fugavit. Restitutus sanitati, flexis genibus Dei servum est veneratus, cui etiam ob gratiarum actionem illud præstitit, ut quos vellet vinctos e carcere liberaret, pauperibusque quantum vellet ex regio thesauro acceptum erogaret. Hæc Faustus presbyter scriptor hujus sæculi. Ipsis primordiis Hormisdæ papæ (quem aurea corona cum gemmis exornata donaverat) primitiæ Christianorum regum Galliæ Deo oblatæ in cœlum translatæ fuerunt, anno vitæ 45. & regni trigesimo, qui erat Christi Domini * 514. & Hormisdæ pontificis primus.

* in his errat Binius.

* errat hic quoque.

Clodoveus ducit Gundebaldi neptem Clotildem in uxorem.

Clodoveus a S. Remigio baptizatur.

Clodoveus oblatam consularem dignitatem renuit.

Miraculose sanatur a S. Severino Agaunensi.

f *Sacerdotes in unum colligi jusserit.*) Suasu & hortatu S. Remigii Rhemensis episcopi, ut supra diximus ex Hincmaro apud Surium.

g *De oblationibus.*) Quæ dona sancto Remigio cunctisque ecclesiis in Gallia rex pissimus contulerit, describuntur in testamento sancti Remigii apud Brisson. de form. libro septimo. Ex quibus lector veterem usum de rerum ecclesiasticarum triplici distributione sancitum aperte cognoscit.

Can. 5.

Can. 2.

h *Rogationes, id est litaniæ*, &c.) Vide notas epistolæ Hilarii pontificis supra.

CONCILIORUM AURELIANENSIUM

CANONES

Additi ex Burchardo, Gratiano, & Ivone accepti.

Sparsim plures canones inveniuntur apud veteres collectores Aurelianensis concilii titulo inscripti; iidemque cum in synodis vulgatis non reperiantur, hic dandi fuerant eo plane consilio, quo & Arelatenses & Toletani a Labbeo in unum congesti sunt. An omnes conciliorum quorumdam Aurelianensium sinceri canones habendi sint, seu potius titulum fictum præferant, inquirere operosum esset maxime, & forte impossibile. Fateor & ego pariter cum ceteris, Epaonensia statuta Aurelianensium nomine subinde laudari; fortasse tamen hoc argumentum minus validum esse possit, cum mos iste olim invaluerit, ut præcedentium canones a posterioribus conciliis adoptarentur. Nec a vero abludit capitularia Theodulphi, quæ in synodis sub eodem Aurelianensi episcopo celebratis statuta sunt nomine Arelatensium canonum jure meritoque a collectoribus indicari potuisse, nec invitus credo ex capitularibus istis nonnisi partem aliquam ad nos perveniſſe; ex quo fieret, ut canones a me collecti, eorumdem capitularium quæ perierunt fragmenta judicanda essent. Profecto quæ dixi de capitularibus Theodulphi vera esse demonstrant canones saltem duo ex iis, qui mox proferendi sunt in iisdem capitularibus excusis totidem verbis expressos reperiri, uti suis locis indicabo.

Ex Burchardo lib. 1. cap. 12.

Ex conc. Aurelianensi cap. XII.

Nullus est ordinandus episcopus, nisi convocatis clericis, & parochianis in unum consentientibus. Ivo p. 5. c. 66. ex Aurel. cap. 2.

Lib. 1. cap. 40.

Ex concil. Aurelian. cap. 1.

Si quis ordinatus, per contentionem populi aut pro aliqua ratione, & non pro sua culpa, in parochia, quæ ei fuerit data, receptus non fuerit, hunc oportet honorem sacerdotii tantummodo contingere, ita ut de rebus ecclesiæ, in qua convenit sibi nihil præsumat, sustineat autem quidquid de eo sanctum concilium judicaverit. Dist. 91. cap. *Si quis episcopus.*

Hunc canonem ex capitulis Martini Bracarensis laudat Gratianus aliique, sed in MS. meo Burchardi codice ex Aurelianensi notatum; scitum est autem Martinum canones conciliorum deflorasse.

Lib. 1. cap. 103. Ex conc. Aurelian. cap. VI.

De domestica & interiore conversatione episcopi.

Decrevit sancta synodus domesticam & interiorem episcopi conversationem totius reprehensionis atque suspicionis impenetrabilem fieri debere, ut juxta Apostolum, provideamus bona non solum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus. Oportet igitur, ut in cubiculo episcopi, & secretioribus quibuslibet obsequiis sinceræ opinionis sacerdotes, & clerici assistant, qui vigilantem orantem sacra eloquia scutantem episcopum suum vigiliter attendant, ejusque sanctæ conversationis testes imitatores, & ad Dei gloriam prædicatores existant. Ivo p. 5. cap. 205. ex Aurelian. cap. 5.

Lib. II. cap. 47. Ex conc. Aurelian. cap. 2.

Ut ordinatus quisque in iis locis permaneat, ad quem ordinatus est.

De his qui in quibuscumque ordinati fuerint ministri in ipsis locis permaneant. Ivo p. 6. c. 148. laudat ex Agathens. c. 14?

Lib.

Lib. II. cap. 38.

Ex conc. Aurelian. cap. VIII. *eſt tamen ex Gerundenſi cap. VIII.*

Cap. *Si quis.* Diſt. 34. Gerunden. cap. 8.

Si quis de laicis poſt uxorem aliam cujuſque conditionis cognoverit mulierem in clerum nullatenus admittatur.

Lib. II. cap. 69. Ex conc. Aurelian. cap. III.

Ut omnis presbyter diebus feſtis populum moneat quas preces ad Deum fundere debeat.

Oportet, ut in diebus Dominicis vel feſtis poſt ſermonem intra miſſarum ſolemnia habitum ad plebem ſacerdos admoneat, ut juxta apoſtolicam inſtitutionem orationes in commune pro diverſis neceſſitatibus fundant ad Dominum; pro rege & epiſcopo eorum, & rectoribus eccleſiarum, pro pace, pro peſte, pro infirmis, qui in ipſa parochia lecto decumbunt, pro nuper defunctis, in quibus ſingulatim precibus plebs orationem dominicam ſub ſilentio dicat. Sacerdos vero orationes ad hoc pertinentes per ſingulas admonitiones ſolemniter expleat. Poſt hæc ſacra celebretur oblatio. Ait enim Apoſtolus: *Obſecro primum omnium fieri orationes &c.*

Lib. II. cap. 71. Ex conc. Aurelitenſi (*ſic*) cap. IV.

De admonitione presbyterorum.

Ut ſacerdotes admoneant populum, ut eleemoſinam det, & orationes faciant pro diverſis plagis, quas aſſidue pro peccatis noſtris patimur.

Excerptum ex capitularibus lib. I. *cap.* 165.

Cap. 72. Ex eod. conc. cap. VI.

Item inſtituendus eſt populus, ut in ſingulis diebus qui amplius non poteſt ſaltem duabus vicibus oret, mane ſcilicet & veſpere, dicens ſymbolum & orationem dominicam, ſive: *Qui plaſmaſti me miſerere mei*; vel etiam: *Deus miſerere mihi peccatori*. Et Deo gratias agens pro quotidianæ vitæ commeatibus, & quia ſe ad imaginem ſuam creare dignatus ſit, & a pecudibus ſegregare. His peractis & Deo creatore ſuo adorato ſanctos invocet, ut pro ſe intercedere apud majeſtatem divinam dignentur. Hæc faciant, quibus baſilicæ locus prope eſt, in baſilica; qui vero in itinere aut pro qualibet occaſione in ſilvis aut in agris, ubicumque eos ipſa hora matutina vel veſpertina invenerit, ſic faciant, ſcientes ubique præſentem eſſe, dicente Pſalmiſta: *in omni loco dominationis ejus*.

Ivo p. 6. cap. 167.

Theodulph. cap. XXIII.

Lib. II. cap. 77. Ex concil. Aurelianenſi cap. II.

Ut ad ſalutationes ſacerdotales ad miſſam omnes devote reſpondeant.

Item intimandum eſt, ut ad ſacerdotales ſalutationes congruæ reſponſiones dicantur; ubi non ſolum clerici & Deo dicatæ ſacerdoti reſponſiones offerant; ſed omnis plebs devote conſona voce reſpondere debet.

Affert & Ivo p. 6. c. 169.

Acceptum eſt ex Capitular. Abytonis cap. III.

Ex concil. Aurelian. cap. XXVI.

De uſurariis.

Ut presbyteri a turpibus lucris & uſuris non ſolum ipſi abſtineant, verum etiam plebes ſibi ſubditas abſtinere inſtruant.

Affert & Ivo p. 6. c. 199. ex Aurelian. cap. 36.

Cap. 138. Ex concil. Aurelian. cap. VIII.

De clericis fugitivis ne ab aliis recipiantur.

In concilio Antiocheno ſimul & in Chalcedonenſi præcipitur, ut fugituri clerici & peregrini præter commendatitias literas ſui epiſcopi nuſquam penitus miniſtrare debere.

Vid. & Ivo. p. 6. cap. 212.

Cap. 196. Ex concil. Aurelian. cap. X.

Ut criminator crimen criminati literis comprehenſum ante accuſationem epiſcopo ſuo repræſentet.

Illud præterea omni eccleſiaſtico ordini omnimodo ſervandum eſt, ut nullatenus aliquis præſumat in concilio vel ſynodali conventu aliquem contra fratrem accuſatione pulſare, niſi prius ipſum accuſationis crimen & litigationis cauſas literis per ordinem comprehenſum manu propria ſubſcripſerit, & epiſcopo vel ſacræ ſynodo porrexerit ut juſte & canonice litigantium controverſiæ finiantur; non enim licet, ut authoritas Romana teſtatur niſi ſcriptione celebrata, reum quemquam fieri nec ad judicium exhiberi; quia ſicut convictum de crimine pœna conſtringit; ita accuſatorem ſi non probaverit, quod objecit,

Ivo p. 6 c. 241.

Cap. 215. Ex concil. Aurel. cap. IX.

Ut omnes clerici magis confidant in defenſione Dei quam in armis.

Omnimodis dicendum eſt presbyteris & diaconibus ut arma non portent, ſed magis confidant in defenſione Dei, quam in armis.

Ivo p. 6 c. 287.

Cap. 117. Ex concil. Aurel. cap. III.

De ſervis Dei ut omnes ſilvaticæ vagationes cum canibus & accipitribus illis interdicantur.

Omnibus ſervis Dei ut venationes & ſilvaticas vagationes cum canibus, & ut accipitres, & falcones non habeant, interdicimus.

Ivo p. 6. cap. 289.

Cap. 228. Ex concil. Aurel. cap. VI.

Sacerdotes qui rite non ſapiunt adimplere miniſterium ſuum, nec diſcere juxta præceptum epiſcoporum ſuorum pro viribus ſatagunt, & contemptores canonum exiſtunt, ab officio proprio ſunt ſubmovendi, quouſque hæc pleniter emendata habeant.

Idem ibid. c. 290.

Ex lib. VII. Capitular. cap. 137. *affert Iſaac Lingon. cap.* 20.

Lib

A

Lib. III. cap. 6. Ex concil. Aurel. cap. III.

Ut nullus eccleſiam ædificet, niſi ille cui epiſcopus loci locum deſignaverit.

Ivo p. 3. c. 8. De conſecr. diſt. 1. cap. *Nemo eccleſiam.*

Nemo eccleſiam ædificet, antequam civitatis epiſcopus veniat, & ibidem crucem figat publice, & atrium deſignet, & ante præfiniat, qui ædificare vult quod ad luminaria & ad cuſtodiam & ſtipendia cuſtodum ſufficiat, & oſtenſa donatione ſic domum ædificet; & poſtquam conſecrata fuerit atrium ejuſdem eccleſiæ aqua ſancta conſpergat.

Legitur ad verbum fere totum inter canones Iſaaci Lingonenſis ex lib. V. Capitular. cap. 282.

B

Cap. 13. Ex concil. Aurelian. cap. VII. (in edito Gratiani III.)

Ut eccleſiam in qua Paganus ſepultus eſt, non liceat dedicare.

Cap. *Eccleſiam in qua.* De conſecr. diſt. 1.

Eccleſiam ubi paganus ſepultus eſt non liceat conſecrare, neque miſſas in ea celebrare, ſed jactari foras & mundari oportet.

Ex capitular. Theodori acceptum notant correctores Gratiani.

Cap. 8. Ex eodem concil. cap. VI.

C

In eccleſiam in qua cadavera ſepeliuntur, Altare conſecrare non licet.

In eccleſia in qua cadavera mortuorum ſepeliuntur ſanctificare altare non licet. Si autem conſecratum primum fuit, miſſas licet celebrare in ea.

Cap. 66. Ex concil. Aurelian. cap. V.

Ivo part. 3. cap. 64.

Audivimus quod quidam laici in domibus propriis præcipiant presbyteris ſuis miſſas celebrare, & inter canum diſcurſus, & ſcortorum greges ſanctitatis miſteria polluantur magis quam conſecrentur; quapropter præcipimus, ut nullus D presbyter extra eccleſiam miſſam cantare, niſi forte neceſſitas itineris expoſcat in tentorio, aut ſub divo in loco nitido, & longe ab omni immunditia remoto, miſſas præcipimus celebrare, & hoc nullatenus ſine tabula conſecrata.

Cap. 78. Ex concil. Aurelian. cap. II.

Ivo part. 2. cap. 230.

Auditum eſt aliquos presbyteros miſſam celebrare, & non communicare, quod in canonibus Apoſtolorum interdictum eſſe legitur; vel quomodo dicere recte poteſt ſi non communicaverit: *ſumpſimus, Domine, Sacramenta &c.*

Cap. 79. Ex eod. concil. cap. II.

E

Ivo ibid.

Si quis epiſcopus, aut presbyter, aut diaconus, vel quilibet ex ſacerdotali catalogo facta oblatione non communicaverit, aut cauſam dicat, & ſi rationabilis fuerit, veniam conſequatur, aut ſi non dixerit, communione privetur, tamquam qui populo cauſa læſionis extiterit.

Acceptum eſt Capitular. Aquiſgran. Caroli Magni cap. VI.

Cap. 104. Ex eod. concil. cap. IV.

Ut nullus calicem, patenam, aut aliqua vaſa ſacrata ad alios uſus facere præſumat.

Nullus ſacerdos ſeu laicus calicem, aut patenam, aut quælibet vaſa ſacra & divino cultui mancipata ad alios ſuos uſus retorquere præſumat; nam quicumque de calice ſacro aliud bibit propter (forte præter) Chriſti ſanguinem qui ſacramento accipitur, & patenam ad aliud officium habet quam ad altaris miniſterium, deterrendus eſt exemplo Balthaſar, qui dum vaſa Domini in uſus communes aſſumpſit, vitam pariter cum regno amiſit.

Eſt ex capitular. Theodulphi cap. XVIII. Affert & Ivo p. 2. cap 40. *Et laudat concil. Aurelian. cap. IX.*

Cap. 129. Ex concil. Aurelian. cap. VIII.

Ut cuncta quæ Deo offeruntur conſecrata habeantur.

Omnia quæ Deo offeruntur conſecrata habeantur in vineis, tenis, ſilvis, utenſilibus, veſtimentis, pecoribus, & reliquis poſſeſſionibus, & quæ eccleſiis, ſine dubio Chriſto qui ſponſus earum eſt offeruntur.

Cap. 86. Ex concil. Aurelian. cap. III.

Ut unicuique in domo ſua orare liceat.

Unicuique fidelium in domo ſua oratorium liceat habere, & ibi orare; miſſas autem ibi celebrare non licet.

Cap. *Unicuique* de conſecr. diſt. 1.

In Julian. anteceſſore novel. 52. *extare notant Romani correctores. Eſt etiam in canonib. Iſaaci Lingon. cap. XV.*

Lib. IV. cap. 60. Ex concil. Aurelian. cap. V.

Ut omnes perfecte ætatis jejuni ad confirmationem veniant.

Ut jejuni ad confirmationem veniant perfectæ ætatis, & moneantur confeſſiones facere prius ut mundi donum ſancti Spiritus valeant accipere, & quia nunquam erit chriſtianus niſi confirmatione epiſcopali fuerit chriſmatus.

Cap. Ut jejuni. De conſecr. diſt. V.

Extat verbum exceptum ex capitulis Herardi cap. LXV. Item in canonibus Iſaaci Lingonienſis cap. XV. excerptis ex capitularibus. Eadem conſtituta ſunt in Pariſienſ. anni 829. *can.* 33.

Lib. V. cap. 12. Ex concil. Aureliano cap. IV.

Illud etiam adnectendum videtur ut oblationes quæ in altario offeruntur de ſabbato in E ſabbatum ſemper innoventur, quia panes propoſitionis qui ſemper in menſa proponebantur a ſabbato in ſabbatum ſemper mutabantur, ne diu ſervati mucidi fiant, & ut quidam ſentiunt igne concrementur. Quod ſi aliquis, diabolo inſtigante, hoc facere præſumpſerit, anathema ſit.

Ivo par. 2. cap. 22

Lib. V. cap. 50. & 51. Ex concil. Aurelianenſi cap. V.

De Euchariſtia inveterata.

Omne ſacrificium ſordida vetuſtate perditum igne

Ivo ibid. c. 59.

igne comburendum est, & cinis justa altare sepeliendus.

De illis qui non bene custodierint corpus & sanguinem Domini.

o ibid. c. 60. Vid. Ecgberr. n Pœniten. ial.

Qui non bene custodierint sacrificium & mus vel aliquod aliud animal comederit illud, quadraginta dies pœniteat.

Qui autem perdiderit illud in ecclesia aut pars ejus ceciderit, & non inventa fuerit, triginta dies pœniteat. Perfundens aliquid super altare de calice qui Deo offertur, sex dies pœniteat; aut si abundantius septem dies pœniteat. Qui autem perfudit calicem dum solemnitas missæ celebratur, quadraginta dies pœniteat. Si vero celebrata missa presbyter neglexerit accipere sacrificium similiter quadraginta dies.

Et qui acceperit sacrificium pollutus nocturno tempore, septem dies pœniteat. Diaconus obliviscens oblationem offerre, donec offeratur linteamen quando recitantur nomina pausantium similiter pœniteat. Qui negligentiam erga sacrificium fecerit, ut a vermibus consumptum sit, & ad nihilum devenerit, tres quadragesimas cum pane & aqua pœniteat. Si integrum inventum fuerit, & in eo vermis, comburatur, & cinis sub altare condatur, & qui neglexerit quaternis diebus suam negligentiam solvat. Si cum amissione saporis decoloratur sacrificium, viginti dies expleantur jejunio. Conglutinatum vero, septem dies, qui mergit, pœniteat.

Lib. VII. cap. V. Ex concil. Aureliano.

5. q. 7. cap. *Incestuosi.*

Incestuosi dum in ipso detestando atque nefando scelere manent, non inter fideles Christianos, sed inter gentiles aut catechumenos habeantur, id est cum christianis non sumant potum, non cibum, sed soli faciant hoc, non osculentur nec salutentur ab eis. Sed si suis sacerdotibus inobedientes extiterint & a tam nefando scelere segregent se, atque ad publicam pœnitentiam redire noluerint, inter eos habeantur, qui spiritu periclitantur immundo, vel etiam inter eos de quibus per se veritas ait. Si te non audierit, sit tibi tanquam ethnicus & publicanus; & si alter eorum morte perventus fuerit, alter quamdiu vivit graviter pœniteat. & sine spe conjugii maneat.

Ex Capitular. lib. VII. cap. 433. & 125. fere totum acceptum monent Romani correctores, quamquam in fine variat.

Lib. VIII. Cap. 35. Ex concil. Aurelian. cap. III.

De viduis, quæ semel sacræ conversationis velamen susceperunt.

47. quæst. 1. cap. *Viduæ quæ &c.* Affert & Ivo P. 7. c. 47.

Viduæ, quæ spontanea voluntate ab altare sacræ conversationis velamen susceperunt, decrevit synodus in eodem proposito permanere. Non enim fas esse decrevimus ut postquam se Domino semel sub velo consecraverunt, item eis concedi spiritui sancto mentiri.

Ex Epaonensi cap. II. acceptum notant correctores Romani.

Cap. 42. Ex concil. Aurelian. cap. V.

De fœminis quarum mariti obierunt, ne cito se velent.

De fœminis quæ viros amittunt, placuit ne se sicut hactenus, indiscrete velent, sed triginta dies, post discessum viri sui expectent; & post trigesimum diem per consilium episcopi sui, vel si episcopus absens fuerit, consilio aliorum religiosorum sacerdotum, suorumque amicorum id quod eligere debent, eligant. Et ut rogetur princeps a sacro conventu, ut hi qui egerunt publicam pœnitentiam, & fœminæ quæ viros amittunt sua auctoritate donec deliberent quid agant, tueantur, & specialiter pro his capitula fieri, & legis mundanæ capitula inferenda decrevimus. Ivo p. 7. cap. 60

Cap. 51. Ex concil. Aurelian. cap. III.

Ut sacrilegi dijudicentur qui se sacratis fœminis miscuerint.

Sciendum omnibus quod Deo sacrarum fœminarum corpora per votum propriæ sponsionis & verba sacerdotis Deo consecrata templa esse testimoniis scripturarum comprobantur, & ideo violatores earum sacrilegi ac juxta Apostolum, filii perditionis esse noscuntur.

Lib. 13. cap. 7. Ex concil. Aurel. cap. 6.

De jejunio Rogationum.

Cum exigentibus peccatis Galliarum populus luporum rabie acriter interimeretur, nec illius flagelli aliquod remedium inveniri posset congregati traduntur Galliarum episcopi apud Viennam urbem, atque in commune patuerunt, ut triduanum jejunium facerent. Cumque Dominus pestem misericorditer abstuliset hi dies in consuetudinem annuæ celebritatis venerunt, ut per Galliarum provincias ante Ascensionem Domini diem celebrarentur. Agamus & nos hos dies cum summa reverentia & devotione cum abstinentia carnis, & humilitate mentis vel cordis ut non visibilium luporum rabiem evadamus, sed ut invisibilium, id est spirituum immundorum tentamenta vincere valeamus. Nullus autem his diebus vestimentis pretiosis induatur, quia in sacco & cinere lugere debemus. Prohibeantur ebrietates, & commessationes, quæ fiunt in vulgari plebe. Nemo ibi equitare præsumat, sed discalceatis pedibus omnes discedant. Nequaquam mulierculæ choros ducant sed omnes in commune Kirie eleison decantent, & cum contritione cordis Dei misericordiam exorent pro peccatis, pro pace, pro peste, pro conservatione frugum, & pro ceteris necessitatibus. Dies enim sint abstinentiæ non lætitiæ. Ivo p. 4 c. 40. Et can. 28. Conc. Aurelian. I sed multis adjectis.

Lib. XI. Cap. 4. & 3. Ex concil. Aurelian. cap. 1.

Excommunicationis allocutio.

Audistis, dilectissimi, quanta & quam horrida pravitatis ac iniquitatis opera a diabolo instigatus perpetrare non timuit, & quomodo per apostasiam a totius Christianæ religionis cultu prophana mente recesserit. Affert & Ivo p. 14. c. 77. 78.

Au

Audiſtis quemadmodum canonice ad ſatisfactionem evocatus ſit, ſed venire diſtulerit. Quomodo frequenter admonitus ut reſipiſceret a diaboli laqueis, quibus tenetur adſtrictus ſaluberrimas admonitiones obduratis auribus cordis audire contempſerit. Dominus in evangelio dicit de tali contumaci fratre, qui eccleſiaſticam renuit ſuſcipere correctionem: *ſi eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus*, ideſt jam non eſt computandus inter chriſtianos, ſed inter paganos. Hinc Paulus Domini & magiſtri doctrinam ſequens Corinthios redarguit, quare cum criminoſis, & ſceleratis communionem haberent, dicens: *vos eſtis inflati, & non magis luctum habuiſtis, ut tollatur vir de medio veſtrum*, ideſt ſeparetur a veſtro conſortio, qui tale ſcelus operatus eſt. Et adjungit: *Ego quidem abſens corpore, præſens autem ſpiritu judicavi ut præſens eum, qui ſic operatus eſt. In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti tradere hujuſmodi Satanæ in interitum carnis.* Et poſt pauca: *ſcripſi vobis ne commiſceamini fornicariis:* & ſtatim infert: *ſi is qui frater appellatur, id eſt chriſtianus fornicator eſt vel capax, cum hujuſmodi nec cibum ſumere.* Et alibi: *Auferte malum ex vobis, & infidelis ſi diſcedit, diſcedat. Una enim ovis morbida omnem gregem contaminat, & modicum fermentum totam maſſam corrumpit, & plerumque unum membrum putridum corpus inficit. Et ideo tam perniciosa peſtis a corpore eccleſiæ radicitus evellatur.*

Cap. 5.

Excommunicatio ſecunda.

Ex eod. Concil.

Dominicis igitur & Apoſtolicis informati præceptis judicio Patris & filii ejus Domini noſtri Jeſu Chriſti, & Spiritus ſancti, & auctoritate & poteſtate Apoſtolis, Apoſtolorumque ſucceſſoribus a Deo conceſſa, una vobiſcum prædictum peſſimum virum a liminibus ſanctæ Matris eccleſiæ excludimus, & ab omni ſocietate & communione chriſtiana ſeparamus, ſeparatumque eſſe in æternum decernimus, id eſt in præſenti ſæculo & futuro.

Nullus chriſtianus ei ave dicat, aut eum oſculare præſumat; nullus presbyter miſſam cum eo celebrare audeat, vel ſacroſanctum corpus & ſanguinem Domini tradere, nemo ei jungatur in conſortio, neque in aliquo negotio; & ſi quis ei ſe ſociaverit, & communicaverit ejus operibus malignis, noverit ſe ſimili percuſſum anathemate. His exceptis, qui ob hanc cauſam ei junguntur, ut eum revocent ab errore, & provocent ad ſatisfactionem, niſi forte reſipuerit, & Dei gratia inſpirante ad pœnitentiam & remedium converſus fuerit & digna emendatione eccleſiæ Dei, quam læſit, humiliter ſatisfecerit.

Cap. 60. Ex concil. Aurelian. cap. 1.

Cap. *Si fur, aut latro* 13. quæſt. 2. Ivo p. 13. cap. 46.

Si fur aut latro captus in præda abſque occiſione poteſt comprehendi, & tamen interficitur, quia ad imaginem Dei creati. & in nomine ejus baptizati ſunt interfectores eorum quadraginta diebus non intrent eccleſiam. Lanæ veſte induti ab eſcis & potibus, qui interdicti ſunt, a toro & gladio & equitatu ſe abſtineant. In tertia & quinta feria & ſabbato aliqua genere leguminum vel olerum, & pomis cum mediocri cerciſia viciſſim utantur & temperate Sin autem a veridicis comprobatur teſtibus, quod ſine odii meditatione ſe ſuaque liberando diaboli membra interfecerunt, & capi non poterant, pœnitentiam pro homicidio eis uon injungimus, niſi ipſi voluerint aliquid, quod humanitatis eſt, facere; & ſi presbyter eſt. non deponatur; cunctis tamen vitæ ſuæ diebus pœnitentiam agat.

Ex Reginone cap. 28. append. primæ acceptum recte monet Cl. Berardus in erudito Opere Gratiani Canones genuini ab apocryphis diſcreti T. I. pag. 341. qui tamen Regino nullum concilium laudat ſed de ſuo hæc tradit; cum vero paulo ſuperius canones Aurelianenſ. adduxiſſet, hinc forte deceptus Burchardus hæc pariter Aurelianenſi tribuenda judicavit. Ita erudite Berardus.

Lib. XII. cap. 13. Ex concil. Aurelian. cap. X.

Quod unuſquiſque jejunus jurare debeat.

Et hoc ſancta ſynodus decrevit, niſi pro pace facienda, ut omnes fideles jejuni ad ſacramenta accedant.

Cap. 26. Ex concil. Aureliano.

Juramentum filii aut filiæ, neſciente patre, & vota monachi, neſcieute Abbate; & juramenta pueri irrita ſunt.

Lib. XIII. cap. 3. Ex concil. Aurelian. cap. XIII.

Quo tempore ad Miſſam Flectamus genua dici debeat.

Ut presbyteri plebibus annuncient, quod in quadrageſima & jejunio quatuor temporum tantummodo ad miſſarum ſolemnia flectere genua debeant. In dominicis e contra diebus, vel ceteris feſtis a veſpera uſque ad veſperum non flectant genua, ſed ſtantes incurvati orent; ne quiſquam uno genu ſolotenus impreſſo orare præſumat, ſicut Judæi irridentes Dominum in paſſione ejus feciſſe leguntur, ſed utraque genua in terram ponant: ait enim apoſtolus: *Flecto genua mea ad Patrem Domini mei Jeſu Chriſti.*

Lib. XIII. cap. 16. Ex concil. Aurelian. cap. XVI.

De vigiliis ſanctorum.

Presbyteri cum ſacras feſtivitates populis annuntiant, etiam jejunium vigiliarum eos omnimodis ſervare moneant.

Lib. XV. cap. 3. Ex concil. Aurelian. cap. IV.

Ut epiſcopi poteſtates admoneant, ut pauperes non opprimant.

Ut judices aut poteſtates, qui pauperes opprimunt, ſi commoniti a pontifice ſuo, non emendaverint, excommunicentur.

Lib.

A

Lib. XVI. cap. 17. Ex concil. Aurelian. cap. V.

Ut falsi testes a communione, nisi pœnituerint, sint submovendi.

Falsos testes a communione ecclesiastica submovendos, nisi pœnitentiæ satisfactione crimina admissa diluerint.

Cap. 33. Ex concil. Aurelian. cap. I.

Ut episcopus accusatores fratrum excommunicet

Ut episcopus accusatores fratrum excommunicet; & si emendaverint vitium, recipiat eos B ad communionem, non ad clerum admittat.

Lib. XVII. cap. 3. Ex concil. Aurelian. cap. VI.

De illo, qui cum duabus sororibus fornicatus est, quarum una uxor fuit.

vo p. 9. cap. 69. Qui dormierit cum duabus sororibus, & una ex illis antea uxor fuerit, neutram ex ipsis habeat, nec ipsi adulteri unquam in conjugio copulentur.

Lib. XIX. cap. 93. Ex concil. Aurelian. cap. VI.

C *De clericis qui a dæmonio vexati.*

Si quis clericus vexatus a dæmonio decem annis pœniteat, & inter audientes sit, & ad sacros ordines non adducatur. Si bene egerit, & per Dei gratiam liberatus fuerit, sit in reliquis officiis ecclesiasticis.

Ivo par. 2. cap. 142. Ex concil. Aurelian. cap. XXX.

De opertorio altaris nullum corpus dum ad tumulum defertur tegendum est.

De opertorio Dominici corporis vel altaris nunquam corpus, dum ad tumulum evehitur D obtegatur. Ne dum sacro velamine corpora honorantur, altaria polluantur.

Idem p. VI. cap. 282. Ex concil. Aurelian. cap. V.

Ut sicut laici clericos in sua accusatione in sæcularibus non recipiunt, ita nec ipsi in eorum accusationem recipiant.

Omnes episcopi in tertia sessione acclamaverunt: sane dignum est, ut sicut sacerdotes vel clericos in sua accusatione vel sæcularibus judiciis laici non recipiunt; ita ipsi in sacerdotum vel clericorum accusationibus, seu ecclesiasticis negotiis, nisi sponte collaudetur, non E recipiantur. Quoniam inconveniens est, ut hi, qui hos respuunt, ab his recipiantur.

Idem decr. p. IX. cap. 49. Ex concil. Aurel. cap. VI.

Nullum in utroque sexu permittimus ex propinquitate sanguinis, vel uxoris usque in septimum generis gradum uxorem ducere, vel incesti macula commaculari.

Extat in cap. Nullum 35. q. 3. sed tribuitur Julio Papæ. Affert Isaac Lingon. tit. IV. cap. 13.

Idem Part. 7. cap. 57. Burch. l. 8. c. 38. Ex Conc. Aurelian. cap. 23.

De his, qui velatas, & Deo sacratas in conjugium duxerint.

Si quis sacro velamine consecrata in conjugium duxerit, & post dicatum Deo propositum incesta federa sacrilegaque miscuerit, ut in constitutis Gelasii cap. 25. legitur, protinus æquum est a sacra communione detrudi, & nisi per publicam, probatamq; pœnitentiam omnino non recipi. Si tamen pœnituerint transeuntibus de sæculo viaticum non negetur. In Chalcedonensi concilio cap. XVI. hoc perpetrantes excommunicantur: confitentibus autem auctoritate episcopi misericordia largiatur. In epistola Syricii papæ cap. VI Velatæ, & Deo consecratæ, si abjecto proposito sanctitatis clanculum sacrilega se contagione miscuerint, & illicitis complexibus publice & libere filios procreaverint, has nuptias detestabiles a monasteriorum cœtu, & ecclesiarum conventibus eliminandas esse judicatum est quatenus detrusæ ergastulis tantum facinus continua lamentatione defleant. Unde verbo Domini, canonica authoritate in hac sancta synodo præcipimus, ut omnimodo separentur, & juramento colligentur, ulterius sub uno non cohabitare tecto; * nec familiari frui colloquio, excepto in ecclesia, aut in publico, aut rem ullam habere communem, unde suspicio illecebrosi desiderii, aut scandalum libidinosi facti juste possit oriti. Si quæ etiam inter se dividenda sunt, & uterque sua provideat: & incestuosus sine spe conjugii maneat.

27. quæst 2. *Si quis sacro* Est can. 23 Concil. Tribut.

* Huc usque Burch. & Gratianus

Idem par. 9. cap. 70. Ex Conc. Aurelianensi.

Si quis fornicatus fuerit cum duabus sororibus, vel cum noverca sua, vel cum sorore sua, vel cum amita sua, vel cum matertera sua, vel cum filia patris sui, & avunculi sui, vel cum filia amitæ suæ; sive materteræ suæ; vel cum nepte sua, vel cum commatre sua, aut Filiola sua, sive quam de fonte suscepit, vel ante Episcopum tenuit; & si qua mulier simili modo fornicata fuerit abstineat se ab ingressu domus Dei annum, & eodem anno, nisi Dominicis diebus & festis, solummodo pane, & aqua, & sale utatur, arma non ferat, osculum nulli præbeat, sacrificium nisi pro viatico minime accipiat. Sex deinde annis ingrediatur quidem domum Dei, sed carnibus, & vino & sicera minime utatur nisi festis diebus. De armis vero & osculis, sive de sacrificio, ut supra dictum est. Postea vero duobus annis quando carne vescitur a potu omni quo inebriari potest se contineat. Et si potum biberit, minime carne vescatur absque præcipuis festis diebus. De armis vero vel osculo & sacrificio modum teneat jam dictum. Inde usque ad obitum suum, nisi prædictis festis diebus, a carne abstineat, & tres ferias legitimas in omni hebdomada, & tres quadragesimas in anno legitime custodiat. De armis vero, ut supra dictum est; & numquam aliquando conjugio copuletur. Hæc eadem pœnitentia imponenda est parricidis, vel Fratricidis, vel consanguineis; nec non & qui sponte per fraudem, & avaritiam hominem innoxium, quod morchidum * vocant.

* aliter *Morth* dicitur

Morchidum vocem esse Longobardicam, ac homi-

eidium clam commiſſum denotare monet additor ad Cangium, v. Morhd; *ex quo inferas Aurelianenſe iſtud Concilium nonniſi forte poſt evulgatas in Italia & Gallia Longobardorum leges & linguam, ideſt ſæculo ſaltem VII. haberi potuiſſe.*

Gratianus de Conſec. diſt. 1. can. 43. ad Nuptiarum affert hunc canonem tamquam ex Concil. Aurelianenſi acceptum, eidemque pariter Conc. tribuit Ivo p. 2. cap. 143. Uterque vero illum deſumpſit ex Burchardo lib. 3. cap. 108. atque reipſa in editis Burchardi ex Conc. Aurelianenſi laudatur; ſed in meo Burchardi MS. Cod. non Aurelianenſis, ſed perſpicue Arvernenſis cap. 23. legitur. Equidem eſt canon 8. Conc. Arvernenſis.

A Ex quo deducas mendoſo Burchardi codice veteres illos Collectores uſos fuiſſe.

Canon Aurelianenſis.

Si quis autem Abbas cautus in regimine & humilis, caſtus ſobriuſque miſericors & diſcretus non fuerit, ac divina præcepta verbis & exemplis non oſtenderit, ab epiſcopo in cujus conſiſtit territorio, & a vicinis abbatibus & cæteris Domini timentibus a ſuo arceatur honore, etiamſi omnis congregatio, vitiis ſuis conſentiens, abbatem eum habere voluerit. Ex Egbert. in Excerpt.

[a] PSEUDO-SYNODUS SIDONIA PALÆSTINÆ.

Quam ad damnandam ſynodum Chalcedonenſem Eutychiani & Acephali congregarunt, atque in ea juſſu Anaſtaſii Imperatoris Flavianum Antiochenum & Eliam Hieroſolymitanum orthodoxos epiſcopos Chalcedonenſis concilii defenſores ſedibus ſuis ejiciendos eſſe decreverunt.

Concilium ab Anaſtaſio hæretico imperatore indictum. Acta concilii.

[a] *Pseudo ſynodus.*) Hoc conciliabulum ab Anaſtaſio imperatore hæretico adverſus dominum & adverſus Chriſtum ejus indictum, celebratum eſt ab hæreticis octoginta epiſcopis apud Sidonem in Palæſtina anno domini 512. qui eſt Symmachi 14. & Anaſtaſii imperatoris 22. De rebus in ſynodo geſtis hæc ſummatim Marcellinus in chron. ſub conſulatu Pauli & Muſciani. *Porro redintegra pravitate, Anaſtaſius infamem & irridendam ſynodum apud Sidonem civitatem octoginta ferme perfidorum epiſcopis congregatis adverſus orthodoxorum epiſcopos fieri imperavit. Flavianus Antiochiæ catholicus patriarcha & Joannes Paltenſium pontifex, quoniam hunc cœtum ſacrilegum refellerunt, in caſtellum, quod Petra dicitur, exules miſſi ſunt: ibi Flavianus confeſſor Chriſti in domino requievit: Joannem Juſtinus Auguſtus mox imperator factus revocavit.* Concilio Nicæno II. act. 1. ex actis hujus conciliabuli hæc recitata ſunt. *Variis modis Flavianum afflixerunt, & vexarunt, cogentes interim, & obtorto collo huc trahentes, ut acta Chalcedonenſis ſynodi anathemate proſequeretur: quo nolente, epiſcopatu ſuo privatus, in exilium quoque damnatus eſt.* Hæc prolixius deſcribunt monachi Palæſtinæ in epiſtola ſua ad Alcyſonem Nicopolitanum epiſcopum catholicæ fidei profeſſorem: extat apud Evagrium lib. 3. cap. 32. Poſt quam idem auctor cap. 32. ſubjungit quomodo pſeudomonachi Flavianum ad damnandam Chalcedonenſem ſynodum invitantes ab Antiochenis civibus catholicis & orthodoxis cæſi fuerunt. Vide Baronium anno 512. num. 19. & ſequentibus.

B ſico vocatur Xenajas, Epiſcopum Hierapolis Euphrateſiæ: qui Chalcedonenſem ſynodum abnegantes, Eutychis & Dioſcori dogmata confirmare ſtudebant.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI.

ad an. Ch. 512. n. 2. & ſeqq.

De Synodo Sidonia Theophanes anno Incarn. ſecundum Alexandrinos 503. qui Kalend. Septemb. anni Chriſti 510. inchoatur, ait: *Hoc anno Synodum Sidoniæ congregari ſanxit* (nempe Imperator.) *Soterichus enim Cæſareæ Cappadociæ a Macedonio conſecratus Chalcedonenſis Synodi decreta, veluti fidei regulas ſe admittere ſcripto profeſſus eſt. Ejus autem poſtmodum factus inimicus adeo ivit in adverſum, ut in Orientem profectus impio Xenajæ rem omnem communicaret, & ad extirpandam funditus ſanctam Chalcedonenſem Synodum, aliam Sidoniæ celebrari ab Imperatore poſtularet uterque & hac convocata dicto citius diſſipata eſt, & ſoluta Eutropii Tribuni ab Imperatore in hunc finem miſſi opera, qui ea abrogata, Flaviano Antiochiæ & Eliæ Hieroſolymorum, ſubjectiſque ipſis Epiſcopis, ut quæ Sidoniæ fuerant acta, literis ad Imperatorem referret, auctor fuit. Flavianus porro Synodos tres ſolummodo, & Zenonis concordiam ſe recipere ſcripſit, nulla prorſus de Chalcedonenſi facta mentione; Elias autem Hieroſolymitanus Epiſcopos Chalcedonenſem proſcribere teſtatus eſt. Sotericbus autem Cæſareæ Cappadociæ, & Xenajas Imperatori adverſus Flavianum & Eliam ſcripſerunt, ipſos nimirum, dum contra Chalcedonenſem Synodum palam dare ſententiam recuſarent, quominus in cœtum, & unum ſenſum coirent, in cauſa fuiſſe. Quare iratus Anaſtaſius falſis quibuſdam Monachis, ut Antiochiæ convenirent, ubi tumultum in Flavianum excitato, Chalcedonenſem Synodum, ſimulque Diodorum, Theodorum, Ibam, & Theodoretum cum execratione eum ejurare poſtularent, ſuggeſſit; quod ille ex animi dejectione executus eſt, & in Eccleſia publico conventu, eos una cum ſancta Synodo perculit anathemate.* Hanc Synodum an. 511. inchoatam fuiſſe arguitur præterea ex vita S. Sabæ; in ea enim Cyrillus ſcribit hunc Sanctum Archimandritam juſſu Eliæ Patriarchæ Hieroſolymitani ad Anaſtaſium Imp. ex Palæſtina profectum ipſo tempore, quo in Phœnice apud Sidonem ab Eutychianis Epiſcopis Synodus habebatur. Hæc Cyrilli cap. 71. verba de Saba & ſociis ad Imperatorem Legatis: *Cum hi diviti Patres jam ingreſſi eſſent viam, quæ ferebat ad Imperatorem, erat Sidone quædam Synodus Epiſcoporum Orientis & Palæſtinæ tum congregata adverſus Flavianum & Eliam, quæ prætextum quidem habebat juſſu Imperatoris &c.* Saba autem, ejuſque ſocii Legati ab Elia Patriarcha ſub autumnum anni 511. Conſtantinopolim miſſi, quod teſtatur Cyrillus cum ait, Sabam *ſeptua-*

ADDITIO STEPHANI BALUZII.

Ex Nova Concil. Collectione.

PRæter ea quæ de rebus in hanc ſynodo geſtis narrantur in tomis Conciliorum, Cyrillus Scythopolitanus in vita ſancti Sabæ cap. LXXIII. docet conventus illius duces ſeu præſides fuiſſe Sothericum Epiſcopum Cæſareæ Cappadociæ & Philoxenum, qui apud Evagrium & Theodorum lectorem nomine gentilitio Per-

ginta

ginta tres annos tunc natum fuisse, Saba enim in lucem prodierat an. 439. *Theodosio Aug. XVII. Consule*, inquit Cyrillus, idque prioribus anni mensibus. Quare anno 511. quo annum 73. Sabas ingressus est, ei ea legatio credita. Cumque quando seseviæ legati commisere, *Sidoniæ Synodus* haberetur, non dubium, quin ea sub anni 512. autumnum celebrata fuerit.

DE EA ET DUABUS CONSTANTINOPOLITANIS,

Hæc habet libellus synodicus.

CONSTANTINOPOLITANA [1],

CONTRA EUPHEMIUM.

Ζήνωνος γὰρ τελευτήσαντος, Ἀριάδνῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ τῷ βασιλείαν διεδέξατο Ἀνασάσιος· καὶ σύνοδον αἱρετικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνηθροίσμενος διὰ τὴν ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, μυρίαις συκοφαντίαις ὑποβαλὼν, Ἀρμενίας ἐπέκεινα ἐξώρισεν τὸν Εὐφήμιον· καὶ τῷ θρόνῳ ἀντικατέστησε τὸν ὁσιώτατον Μακεδόνιον. Ὅσις ἀφελῆ ποιησάμενος σύνοδον, τὰ ἐν Χαλκηδόνι δογματισθέντα ἐγγράφως ἐκύρωσε· τὸ Ἑνωτικὸν δὲ Ζηνώνος φόβῳ Ἀνασασίου παρεσιώπησεν.

ZEnone igitur mortuo, & Ariadnen uxorem ipsius, & imperium suscepit Anastasius: & synodo hæretica Constantinopoli congregata, propter sanctam Chalcedonensem synodum, infinitis calumniis obruit, & ultra Armeniam in exilium egit Euphemium: & solio denuo restituit beatissimum Macedonium: qui simplici convocata synodo [2], decreta quidem Chalcedonensia scripto confirmavit: Henoticum vero Zenonis, metu Anastasii silentio præteriit.

SIDONIA [3] CONTRA CHALCEDONENSE

Τοῦ Κναφέως τοίνυν Πέτρου ἀποβληθέντος, Παλλάδιος τὸν θρόνον Ἀντιοχείας παρέλαβε· κἀκείνου τελειωθέντος, Φλαβιανὸς τὸ Ἑνωτικὸν ἐδέξατο Ζηνώνος· καὶ τὰς ἁγίας ξεῖς οἰκουμενικὰς συνόδους κυρώσας ἐγγράφως, τῷ ἐν Χαλκηδόνι παρεσιώπησε, τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος. Καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ Ἀνασάσιος δι' Εὐτροπίου τριβούνου, Φλαυιανῷ, καὶ τῷ Ἱεροσολύμων Ἠλίᾳ ἐν Σιδόνι σύνοδον συναθροῖσαι παρεκελεύσατο, καὶ τῷ ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ὑποβαλεῖν ἀναθέμασιν. Ἀλλὰ ταύτῃ Ἠλίας διέλυσεν ἄπρακτον· δι' ἣν αἰτίαν τοῖς πατριάρχαις μεγάλως ὠργίζετο.

PEtro igitur Fullone rejecto, Palladius solium Antiochiæ suscepit: eoque defuncto Flavianus, Zenonis Henoticum recepit: & cum tres sanctas œcumenicas synodos scripto probasset, Chalcedonensem silentio præteriit, imperatori gratificatus; imperator autem Anastasius per Eutropium tribunum, Flaviano, & Eliæ Hierosolymitano mandavit, ut Sidonem synodum convocarent, & anathematismis sacram Chalcedonensem synodum subjicerent. Verum hanc Elias re infecta dimisit. Quapropter patriarchis vehementer imperator succensuit.

ANTIOCHENA [4] EUTYCHIANORUM.

Φλαυιανοῦ δὲ καταλαβόντος τὴν Ἀντιόχειαν, μοναχοί τινες ἀποχίσαι, καὶ τῆς Εὐτυχοῦς λώβης ὄντες μέτοχοι, σύνοδον ληστικὴν ποιησάμενοι, Φλαυιανὸν ἐξεδίωξαν βακολήσαντες, καὶ Σεβῆρον ἀντεκατέστησαν. Οὗτος οὖν, σὺν διακοσίοις ἀποχίσαις μοναχοῖς, ὁ Ἀκέφαλος, ἀπάρας ἐξ Ἐλευθερουπόλεως τῇ βασιλίδι προσώρμισε, κατὰ Μακεδονίου πολλὰ φρυαξάμενος· καὶ Ἀνασασίῳ δοὺς ὅρκον ὁ ἀσωτείδητος, ὡς οὐδέποτε κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου κινήσειε· καὶ τοὺς ὅρκους ἐπάτησε, καὶ μετὰ μιαρᾶς σύνοδου ταύτῃ ἀνεθεμάτισεν.

CUm autem Flavianus Antiochiam revertisset, & monachi quidam apostatæ, & Eutychiani delirii sectatores synodum prædatoriam convocantes, Flavianum ejecerunt, & in exilium pepulerunt, eique Severum substituerunt. Hic igitur, qui Acephalus deinde dictus fuit, cum ducentis apostatis monachis, ex Eleutheropoli Constantinopolim contendit, & multa contra Macedonium fremens, dato etiam Anastasio juramento, nulla conscientiæ ratione habita, quod nunquam contra sanctam Chalcedonensem synodum moturus aliquid esset: & juramentum conculcavit, & cum nefanda synodo illam anathemate notavit.

1 Hæc pertinet ad an. 496. de qua supra
2 Anno sc. 498. de qua supra
3 Anno 511. de qua paulo ante
4 Hæc anno 512. habita, quo Flavianus expulsus, & Severus intrusus.

AD SYNODUM ANTIOCHENAM EUTYCHIANISTARUM

Pro eligendo Severo in locum Flaviani ejecti,

Anno 512. Ex Supplem. Manſi T. I pag. 391.

HAnc ſynodum norunt habentque in pretio Jacobitæ, eidemque præfuiſſe Xenajam Maburgenſem (ita enim illi appellant, quem Græci ſcriptores Philoxenum Hierapolitanum vocant) Epiſcopum affirmant. Ejuſdem meminit idem Xenajas in epiſtola ad monachos Senunenſes, cujus excerpta e MS. codice dedit Cl. Aſſemanus Bibliot. Oriental. to. II. pag. 18. indictamque tradit ab Anaſtaſio imperatore, ut alter in locum Flaviani ordinaretur, & Severum monachum ex monaſterio Theodori aſſumptum ſcribit.

CONSTANTINOPOLITANA, [1] TIMOTHEI.

ANaſtaſius igitur imperator Macedonium Conſtantinopolitanum innumeris circumventum criminationibus, ſolioque exturbatum, Gangras in exilium exegit: nec multo poſt etiam ipſum, & qui ante eum fuerat, Euphemium, quod ad Gothos confugiſſent, & ſeipſos inviſiſſent, patriarchas gladio punivit. Hæreticum autem Timotheum, qui Colon & Litrobulus cognominabatur, eccleſiæ reddidit, tamquam ejuſdem ſecum ſententiæ, & conſiliis ſuis obtemperantem. Is impiiſſima congregata ſynodo, contra ſanctam Chalcedonenſem ſynodum calcitravit: & Severo aſſentiens, una cum eo acta ſynodi Hieroſolymam miſit. Quibus non receptis, ad iram accendit Anaſtaſium: quapropter & Eliam ſanctæ civitatis epiſcopum in Evilam exulatum miſit. Joannem vero ſolio reſtituit, & acta ſynodica Severi & Timothei eo tranſmiſit.

ἈΝαστάσιος τοίνυν ὁ βασιλεὺς Μακεδόνιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως περιβαλὼν μυρίοις ἐγκλήμασι, τοῦ θρόνου ἐξώσας αὐτὸν Γάγγραις ἐξώρισεν· καὶ οὐ μετὰ πολὺ αὐτόν τε ἀποσείλας, καὶ τὸν πρὸ αὐτοῦ Εὐφήμιον, χάριν τῆς καταδρομῆς τῶν Γότθων, ὡς ἑωρακότας ἀλλήλους τοὺς πατριάρχας, ξίφει ἐτιμωρήσατο· αἱρετικὸν γε Τιμόθεον, Κόλωνα καὶ Λιτρόβολον τὸν ἐπιλεγόμενον, τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν, ὡς ὁμόφρονα, καὶ τοῖς αὐτοῦ πειθαρχοῦντι βουλήμασιν. Ὅσις ἀθεωτάτῳ ποιησάμενος σύνοδον, κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου ἠλάκτισε· καὶ συμφωνήσας Σεβήρῳ, ὁμοῦ τὰ συνοδικὰ αὐτῶν ἐκπέμπουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα. Ὧν μὴ δεχθέντων, πρὸς ὀργὴν ἐξῆψε τὸν Ἀνασάσιον· διὸ τῆς ἁγίας πόλεως τὸν Ἠλίαν, οὗ τῷ * Εὐελὰ περιῴσιον. Ἰωάννῃ δὲ τῷ θρόνῳ ἀποκατέστησε, καὶ τὰ συνοδικὰ Σεβήρου, καὶ Τιμοθέου ἐκεῖ ἐξαπέμπεται.

* Ἀναελᾶ scribunt alii. *Hard.*

HIEROSOLYMITANA [2], THEODOSII ET SABÆ.

THeodoſius vero & Sabas orthodoxorum propugnatores minimeque errantes ſtellæ * deſertæ ducum & monachorum fidei, peculiari collecta congregatione, eos qui ſynodica illa acta attulerant, e ſacris locis ejecerunt. Quod cum comperiſſet Anaſtaſius, Theodoſium & Sabam in exilium deportari præcepit. Hi vero præoccupato deſerto divinam & ſanctam monaſticorum ordinum collegerunt ſynodum, [3] & quatuor atteſtationibus doctrinæ orthodoxæ plenis collectis, duas quidem imperatori Anaſtaſio miſerunt, unam principibus, & quartam Joanni, qui Eliæ Dei præconi ſucceſſerat. Quo ipſo tempore Timotheus Byzantinus obiit & Menas ſolium accepit.

* fidei, abbatum eremi, & m. p. c. c.

Θεοδόσιος δὲ, καὶ Σάβας τῆς ὀρθοδόξων ὑπέρμαχοι, καὶ τῆς ἐρήμου τῆς ἠγεμόνων, καὶ μοναχῶν οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες τῆς πίστεως, τὸ μοναδικὸν συναθροίσαντες σύστημα, τοὺς τὰ συνοδικὰ κομίσαντας τῶν ἁγίων τόπων ἐξήλασαν. Ὅπερ μαθὼν Ἀνασάσιος, Θεοδόσιον, καὶ Σάβαν ἐξορισθῆναι προσέταξεν. Οἱ δὲ προκαταλαβόντες τὴν ἔρημον, θείαν, καὶ ἱερὰν μοναστῶν λογάδων συνεστήσαντο σύνοδον· καὶ τέσσαρας ἐξαμαρτυρίας πλήρεις ὀρθοδοξίας * συναξάντες, δύο τῷ βασιλεῖ Ἀναστασίῳ ἐκπέμπουσι, μίαν τοῖς ἄρχουσι, καὶ Ἰωάννῃ ἄλλην τῷ διαδόχῳ Ἠλία τοῦ Θεοκήρυκος. Καθ' ὃν χρόνον ὁ τῆς Βυζαντίδος Τιμόθεος ἐτελεύτησε, καὶ Μηνᾶς τὸν θρόνον παρέλαβεν.

* Lege συναξαντες. Vide Theophanem in Chronogr. pag. 139. *Hard.*

AD

1 Eodem anno 512. vel antecedenti 511. quo Timotheus CP. Epiſc. intruſus.
2 Anno Ch. 513. quo Elias expulſus. 3 Anno Ch. 516. cum Theophanes hæc narret anno Incarn. ſecundum Alexandr. 508. qui Kalend. Septemb. anni Chriſti 515. inchoatur.

AD SYNODUM HIEROSOLYMITANAM

In Libello ſynodico relatam,

ADNOTATIO CRITICA.

Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 401.

SYnodus quam Heroſolymitanam appellat author Libelli ſynodici, nec ſynodus reipſa fuit, cum ex monachis tantummodo conſtiterit, nec ejus colligendæ illa extitit cauſa, quam anonymus ille ſcriptor deſignat. Joannes patriarcha Hieroſolymitanus juſſu Anaſtaſii detruſus fuerat in carcerem, ut qui cum Severo Antiochiæ patriarcha Acephalorum principe communicare negaverat ſponte, vi & minis cogeretur. Quibus ex anguſtiis ut eriperetur, hanc excogitavit artem; prætendit enim velle ſe principis juſſionibus parere, idque ut præſtaret ſolemnius, in ipſo templo ex ambone fidem ſuam ſe palam denunciaturum ſpopondit. Continuo liberatus, monachorum turbam ingentem, quam ad decem milia aſcendere fama erat, colegit, mediuſque inter Sabam & Theodoſium, monachorum illorum duces & principes, ambonem conſcendit, & e ſublimi loco, una ſecum conſentiente utroque A ſocio, anathema Neſtorio, Eutycheti, Severo, Sotericho Cæſareæ Cappadociæ, cæteriſque ſynodi Chalcedonenſis impugnatoribus pronunciavit. Re comperta Anaſtaſius Joannem patriarcham, & archimandritam utrumque in exilium agere meditabatur; quod ut reſciverunt monachi, in unum coacti literas ad imperatorem dare ſtatuerunt. Has literas integras recitat Cyrillus Scythopolitanus author coævus in vita S. Sabæ, ex quo tota hæc hiſtoria deſumpta eſt, qui & ſcribit eas ipſas literas non ad principem tantummodo directas fuiſſe, ſed & *ad Joannem qui eo tempore epiſcopus Conſtantinopoleos, mortuo Timotheo, ordinatus fuerat*. Ex quibus de anno, quo monachorum iſte cœ- B tus convenit, docemur. Cum enim Joannes in paſchate anni 518. ſedem CPtanam aſcenderit, non ante annum illum Monachi literas pro concilio ſuo dederunt.

SYNODUS BRITANNICA

LOCO INCERTO HABITA,

In qua S. Dubricius conſtituitur archiepiſcopus urbis Legionum, Theliaus epiſcopus Landaviæ.

COntigit ut Dubricius, Landavenſis proto- C prætul ſedis, auctoritate ſynodi archiepiſcopus urbi Legionum ad Iſcæ fluenta, anno domini 512. deſignaretur. Non diu caruit ſuo gubernatore Landavia, ut Lelandus etiam narrat. Nam Theliaus, ut eo munere dignus, a patribus continuo ſubrogatus eſt. Ille quippe huic functioni ſolicite invigilans, egregium ſe paſtorem exhibuit, ac bonis artibus eccleſiæ ſuæ miniſtros erudiendos anxie curavit. *Balæus centuria* I. *in Theliao* 58.

DAV. WILKINS IN SUPERIOREM SYNODUM.

ADNOTATIO.

Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 391.

CErtum licet annum ſynodo huic Britannicæ aſſignaverim, haud dubie tamen lis mihi moveri poſſet ex Balæo & Goduvino de anno, quo S. Dubricius archiepiſcopus urbis Legionum & Theliaus Landaviæ epiſcopus conſtituitur. Chronologia noſtra multo tamen veriſimilior videtur, quam aliorum, qui tradunt Dubricium a S. Germano & Lupo epiſcopis Gallicanis in archiepiſcopum hujus provinciæ conſecratum eſſe circa ann. Dom. 446. dum ad conterendam Pelagianam hæreſim, in Britannia verſarentur. Ego in Ægyptiaca hac caligine non luctabor. Cuogravii verba referam: *Exorta tandem, ut præmittitur, hæreſi Pelagiana, mittitur de Gallia S. Germanus cum Lupo epiſcopo, ad compeſcendam eam. Corrupta namque fuit chriſtianitas Britonum, tum propter paganos Saxones, tum propter Pelagianam hæreſim, cujus venenum in ipſis pluribus ſerpſerat diebus. Itaque ſancti epiſcopi prædicti, conſentiente rege Ambroſio Aurelio, nec non & omni clero, Dubricium Archiepiſcopum conſecrarunt. Idem autem rex, ut memoriale procerum Britanniæ, quos Hengiſtus Saxoneſque ſui complices nefanda proditione in monte Ambroſii* (qui nunc vulgo Hanhenges dicitur) *trucidaverat: vid. quadringentorum octoginta conſulum atque Baronum, æternum fieret, pergrandes lapides, qui ibidem in horum memoriam uſque in præſens poſiti ſunt, ab Hibernia cum magna manu, germano ſuo Uther illuc tranſmiſſo, deportari fecit. Qui cum allati fuiſſent, congregati ſunt in monte Ambroſii, edicto regis, magnates cum clero, ut cum magno honore dictorum nobilium ſepulturam præpararent. Die autem præfinita impoſitum eſt diadema capiti regis Aurelii Ambroſii, & de communi conſenſu ſedem Eboracenſem contulit Sampſoni viro ſancto, urbis vero Legionum archiepiſcopatum inclyto Dubricio dedit* &c. Hæc ille; ſed achronice: aſciſcendus eſt Florilegus. *Anno* (inquit) *gratiæ* 507. *floruerunt in Britannia Sanctus Samſon Eboracenſis archiepiſcopus, & Sanctus Dubricius urbis Legionum archiepiſcopus*

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA HORMISDÆ PAPÆ.

Ex Libro Pontificali.

Dantur variantes ex Cod. Luc. num. 490.

HOrmisda natione Campanus, ex patre Justo de civitate * Frusinona, [b] sedit annos (*a*) 8. die 17. Fuit autem temporibus Theodorici regis & Anastasii Augusti, [c] a consulatu Senatoris, usque ad consulatum Symmachi & Boetii. Hic composuit clerum, & psalmis erudivit. Hic fecit basilicam in territorio Albanensi, in possessione (*b*) Mesontis. [d] Eodem tempore ex constituto synodi misit in Græciam, humanitatem ostendens sedis apostolicæ *, quia Græci obligati erant sub vinculo anathematis propter Petrum Alexandrinum, & Acacium Constantinopolitanum episcopum. Sub Joanne episcopo Constantinopolitano *, cum consilio Theodorici regis, direxit Ennodium episcopum Ticinensem, & Fortunatum episcopum (*c*) Catanensem, & Venantium presbyterum urbis Romæ, & Vitalem diaconum sedis apostolicæ, & (*d*) Hilarium notarium ad Anastasium Augustum: sed nihil egerunt. [e] Item secundo misit Ennodium (*e*) episcopum, & Peregrinum Misenatem episcopum *, portantes epistolas confortatorias fidei, & contestationes secretas numero 19. * [f] textum libelli. In quo libello noluit assentire Anastasius Augustus, quia & ipse in hæresi Eutychiana * communicaverat. Voluit itaque eos legatos per remunerationem corrumpere. (*f*) Legati vero sedis apostolicæ, contempto Anastasio Augusto, nullatenus consenserunt accipere pecunias, nisi satisfactionem sedis apostolicæ operaretur. Tunc imperator repletus furore, ejecit eos per * posterulam, & imposuit eos in navi * periculosa cum militibus, & magistrianis, & præfectis nomine Heliodoro & Demetrio. Quibus hoc dedit in mandatis imperator Anastasius, ut nullam civitatem ingrederentur. Legati vero sedis apostolicæ secretius suprascriptas epistolas fidei 19. per manus monachorum & orthodoxorum exposuerunt per omnes civitates. Quas tamen episcopi civitatum, qui erant complices Anastasii Augusti, omnes eas epistolas timore pro crimine Constantinopolim direxerunt. Tunc furore repletus Anastasius Augustus contra papam Hormisdam inter alia sacra sua hoc scripsit, dicens: Nos jubere volumus, non nobis juberi. [g] Eodem tempore nutu divinitatis percussus est * fulmine divino imperator Anastasius, & obiit. Sumpsit itaque imperium [h] Justinus orthodoxus, & direxit auctoritatem suam ad papam Hormisdam sedis apostolicæ per Gratum, Illustrem nomine: (*g*) petens a sede apostolica, ut redintegraretur pax ecclesiarum. [i] Tunc Hormisda episcopus cum consilio regis Theodorici direxit a sede apostolica Germanum (*b*) Capuanum episcopum, & Joannem * & Blandum presbyteros, & Felicem & Dioscorum diaconos sedis apostolicæ, & Petrum notarium, munitos ex omni parte fide * & textu libelli pœnitentiæ. Qui venientes juxta Constantinopolim, tanta gratia fidei (*i*) illis refulsit; ut multitudo monachorum orthodoxorum & illustrium virorum maxima multitudo occurreret: in quibus & Justinus imperator & Vitalianus * consul simul occurrerunt ad castellum rotundum, quod * ducit usque in civitatem Constantinopolim, qui ingressi una cum Grato Illustri, suscepti sunt a Justino orthodoxo Augusto cum gloria. Omnis itaque clerus una cum episcopo Joanne Constantinopolitano, (*k*) sensit, quod gratanter suscepti sunt. Sentientes quoque hoc, qui erant complices Acacii, incluserunt se in ecclesia majori, quæ vocatur sancta Sophia, & consilio facto, mandaverunt imperatori: dicentes: Nisi nobis reddita fuerit ratio, quare damnatus est episcopus * noster Acacius, nullatenus consentimus sedi apostolicæ. *. Hic papa Hormisda perrexit ad regem Theodoricum Ravennam, & cum ejus consilio misit auctoritatem ad Justinum, & cum vinculo chirographi, & textum libelli redintegravit ad unitatem sedis apostolicæ, damnans Petrum & Acacium, vel omnes hæreses. Hic invenit Manichæos, quos etiam discussos cum examinatione plagarum exilio deportavit. Quorum codices ante fores basilicæ Constantinæ incendio concremavit. [k] Hujus temporibus episcopatus in Africa post annos 74. * revocatus est, qui ab hæreticis fuerat exterminatus. Eodem tempore venit regium donum cum gemmis pretiosis a rege Francorum * Clodoveo Christiano B. Petro apostolo. Sub hujus episcopatu multa vasa aurea vel argentea venerunt de Græcia, & evangelia cum tabulis aureis, cum gemmis pretiosis pensantibus lib. 15. Patena aurea cum hyacinthis, quæ pensat libras 20. Patenæ argenteæ duæ, pensantes singulæ libras 25. Scyphus aureus cum gemmis, pensans lib. 8. Scyphus aureus circumdatus regno, pensans libras 8. Scyphi argentei deaurati 2. pensantes singuli libr. 5. Gabata (*l*) electrina, pen-

* & reconciliavit Græcos

* Hic papa perrexit ad regem Theodoricum Ravennam, & ex consilio regis.

* & Pollionem subdiaconum urbis

* & libellum per quem redirent; quod si noluissent epistolas suscipere, contestationes per civitates spargerent,

* erat consentiens.

* locum periculosum,

* sub periculo mortis

Digna tyranno sententia

* Qui

* episcopum

* una cum libello quomodo redirent Græci ad communionem sedi apostolicæ.

* magister militum dicitur

* civitatis nostræ

* Et facto simul concilio cum Justino &c. *infra*.

reordinatur quod

* *Hoc nomen abest a c. l. in quo hæc leguntur.* Eodem & tempore venit corona aurea cum gemmis pretiosissimis donum a rege Francorum. *recte*.

(*a*) 9. (*b*) Mesontis (*c*) Catinensem (*d*) Hilarum (*e*) ipsum
(*f*) in MS. additur *sed non potuit* (*g*) sperans (*h*) deest in MS. *Capuanum*
(*i*) *illis* deest (*k*) *sensiens* (*l*) *ylectina*

penſans lib. 2. Thecæ cereæ aureæ 2. penſantes lib. 6. Palliolum (*a*) oloforum blateum cum tabulis auro teſtis de chlamyde vel de ſtola imperiali, (*b*) ſuccinctorium ſuper confeſſionem beati Petri apoſtoli. Hæc omnia a Juſtino Auguſto (*c*) orthodoxa votorum gratia oblata ſunt. Eodem tempore Theodoricus rex obtulit beato Petro apoſtolo ceroſtrota argentea duo, penſantia (*d*) libras 70. Eodem tempore fecit papa Hormiſda apud B. Petrum apoſtolum trabem, quam ex argento cooperuit, penſantem libras (*e*) mille & 40. Hic fecit in baſilica Conſtantiniana arcum argenteum ante altare, qui penſat libras 20. Canthara argentea 16. quæ penſant ſingula libras 12. (*f*) Item ad beatum Paulum fecit arcus argenteos duos penſantes ſingulos libras 20. Canthara argentea 16. penſantia ſingula libras 15. Amas argenteas 3. penſantes libras 3. Syphos argenteos ſtationales 6. cum ducibus, penſantes ſingulos libras 6. (*g*) Hic fecit ordinationes in urbe Roma per menſem Decembrem, presbyteros 21. epiſcopos per diverſa loca numero 55. Qui etiam ſepultus eſt in baſilica B. Petri apoſtoli, VIII. Idus Auguſti, * conſulatu Maximi. Et ceſſavit epiſcopatus dies 7. (*h*)

* abeſt a v.c. Manuſc. v.c. Hardyi, quo hactenus uſi ſumus in recenſendis vitis pontificum Romanorum.

Ex cod. Hardyo. Et facto ſimul concilio cum Juſtino agitatum in conſpectu omnium illuſtrium. Tunc legati ſedis apoſtolicæ elegerunt ex ſuis Dioſcorum diaconum ad reddendam rationem, qui tunc expoſuit eis culpas Acacii, ut etiam omnes ſimul cum Juſtino agitantes adclamarent dicentes, & hic & in ævum damnatur Acacius. Eodem tempore juſſit Juſtinus rex accepta veritate ut ſine aliqua dilatione facerent libellos omnes epiſcopi qui in regno Juſtini erant & rediret ad communionem ſedis apoſtolicæ: quod etiam factum eſt & concordaverunt ab oriente uſque ad occidentem, & cucurrit pax eccleſiæ. Qui textus libelli hodie in archivo eccleſiæ reconditus tenetur.

omnes hæreticos anathema eſt proclamatum; tunc quatuor œcumenica concilia approbata, eaque omnia geſta fuerunt quæ in actis concilii Conſtantinopolitani ſub Hormiſda celebrati infra deſcribuntur. Rogatus Hormiſda ut decretum concilii confirmet; prævia ſynodali conſultatione reſpondit, petitam ab orientali eccleſia pacem, & communionem ita eſſe concedendam, ſi nomina Acacii, Euphemii & Macedonii, quos ſacris tabulis reſtituerant, penitus delerent & expungerent. Quam ut & citius & facilius obtineret, legationem quamdam ad Juſtinum & Conſtantinopolitanum epiſcopum ablegavit, quæ magna cura & induſtria ſingulari efficeret, ut Zenonis & Anaſtaſii hæreticorum imperatorum memoria damnaretur, fidei formula ſubſcriptione epiſcoporum firmaretur, ac denique ut nomen Acacii aliorumque quos ſacris diptychis reſtituerant plane delerent & omnino extinguerent. Succeſſit res pro voto ſanctiſſimi pontificis. Ad communionem occidentalis eccleſiæ recepti fuerunt hoc tempore orientales, qui annis plus minus octoginta ab eccleſiæ unitate per ſchiſma ſeſe diviſerant, idque accidit ſanctiſſimo feſto reſurrectionis dominicæ abſque ulla ſeditione & tumultu: tantaque cum admiratione, gratiarum actione & lætitia, quantam vix lingua ulla explicare valet. Hæc ex epiſtolis Hormiſdæ Baronius: ex notis epiſtolarum & conciliorum infra ſubſequentium plura rerum ſub Hormiſda geſtarum cognoſces. Concilium ſub Hormiſda.

Reſtituta fides catholica, nexibuſque ſchiſmatis liberata, hoc bonum ſecum attulit, ut Lazorum regem & populum, hactenus veræ religionis divinæque legis expertem, ad Chriſtianam fidem amplectendam induxerit. Auctor Miſcell. lib. 15. Lazorum rex catholicus factus.

Notæ Severini Binii.

Quando Hormiſda Pontifex factus.

a *Hormiſda.*) Symmacho ex hac vita ad ſempiternam gloriam perducto, ſumma totius Romani cleri concordia, ſchiſmate ſublato, poſt dies ſeptem ab ejus obitu VII. Kalendas Auguſti, anno Chriſti 514. Anaſtaſii imperatoris 24. & Theodorici regis Italiæ 22. Hormiſda S. R. E. diaconus, pontifex eſt creatus. Quod cum toti orbi innotuiſſet, Clodoveus * rex Chriſtianiſſimus cunctorum obſequium prævenit, & officia ſuperavit. Nam ſuggerente Remigio, coronam auream cum gemmis, quæ regnum appellari ſolet, B. Petro donavit: qua re a Deo conſecutus eſt mercedem eam, ut Francorum regni corona hactenus perſeveret. Hujus temporibus Anaſtaſius imperator Eutychianus multa ad opprimendum Chalcedonenſe concilium molitus fuit. Bina legatione a pontifice monitus, ut ad uniendam orientalem cum occidentali eccleſiam nomen Acacii curaret expungi; non modo non obtemperavit, ſed potius majore cum furore eamdem perſequi cœpit; maxime tunc, quando per fidei orthodoxæ ſimulationem favorem populi Conſtantinopolitani conſecutus eſſet, Vitalianique præſertim rebellantis metum excuſſiſſet. Poſt multa ſcelera in eccleſiam Dei patrata, apparuit ei per viſum viri candidi ſpecies in hæc verba ipſum compellantis: *Ecce propter perfidiam tuam deleo tibi quatuordecim:* quibus in illo codice expunctis, tertio poſt die tonitrui fragore exanimatus eſt. Juſtinus ex armentario & ſubulco imperator catholicus, fideique orthodoxæ ſingularis patronus, Anaſtaſio Acephalorum defenſori a ſenatu ſimul & exercitu univerſo ſubrogatus eſt: tunc in

* *f.* Childebertus Clodoveus rex donat B. Petro coronam auream.

Anaſtaſii imperatoris geſta & obitus.

Juſtinus ſuccedit Anaſtaſio.

b *Sedit annos 8. dies 17.*) Annis novem, diebus decem, a Conſulatu Caſſiodori ad Maximum ſediſſe, Marcellinus in chron. & Vaticani indices atteſtantur: imo ipſe Anaſtaſius ſibiipſi contrarius hic in fine obitum & ſepulturam Hormiſdæ, ingreſſumque Joannis ſucceſſoris Hormiſdæ ſub Maximi conſulatu collocat. Quare erroneum eſt quod hoc loco de tempore pontificatus Hormiſdæ ſcribit Anaſtaſius. Quot annos ſederit Hormiſda.

c *A conſulatu Senatoris uſque ad conſulatum Symmachi*, &c.) Errat Anaſtaſius ut ex præcedentibus patet ſupra.

d *Eodem tempore.*) Prima legatio pontificis ad imperatorem, de qua plura vide apud Baron. anno 515. Item notas epiſtolarum Hormiſdæ infra.

e *Item ſecundo miſit Ennodium.*) Secunda legatio, quam anno Chriſti 517. pontificatus ſui 4. miſit ad imperatorem. De qua plura in notis epiſtolarum.

f *Textum libelli.*) Extat infra inter epiſtolas Hormiſdæ, cujus initium tale eſt. *Prima ſalus eſt*, &c.

Inter alia ſacra ſua hoc ſcripſit; *Nos jubere volumus, non nobis jubere.* Extat epiſtola hæc inter epiſtolas Hormiſdæ poſt epiſt. 22. infra, cujus initium tale eſt: *Etſi magnum aliquid.* Circa finem hujus epiſtolæ ait: *Injuriavi & annullari ſuſtinere poſſumus, jubere non poſſumus.* Hæc imperator hæreticus Pharaoni ſimillimus, qui ut exertum contra ſe Vitaliani gladium vitaret, & inſtantia Dei flagella ſubterfugeret, aſtute ſimulaverat ſe velle Romano pontifici parere, atque adeo non niſi per ſpeciem, ferream cervicem inclinavit: quando vero hæc pericula amota vidit, Moyſen cum Deo, pontificem cum Chriſto obfirmata obſtinatione contempſit. Quid poſt hæc accidetit in oriente, videre eſt ex relatione archimandritarum & monachorum ſecundæ Syriæ, quæ extat infra inter epiſtolas Hormiſdæ poſt vigeſimam ſecundam.

g *Eodem tempore*, &c.) Anno nimirum Chriſti 518. poſtquam annis 27. menſibus tribus & 29. diebus imperium orientale tenuiſſet. Quæ inſomnia ante obitum perpeſſus fuerit, ex Zonara retuli ſupra. Vide Baron. anno 518. num. 16. & ſequentibus.

h *Juſtinus orthodoxus, & direxit*, &c.) Decreto & concilio ſynodi Conſtantinopolitanæ, ut patet ex notis ejuſdem ſynodi, & ex epiſtolis Juſtini, Joannis Conſtantinopolitani & Juſtiniani ad Hormiſdam ſcriptis.

i *Tunc Hormiſda*, &c. *direxit a ſede apoſtolica Germanum*, &c.) Hac legatione orientales ad unionem & communionem eccleſiæ Romanæ recepti fuerunt, poſtquam juſſu Romani pontificis obtemperantes, nomina Acacii, Euphemii & Macedonii e diptychis ſacris expunxiſſent, fidem catholicam integre profeſſi fuiſſent, & memoriam Zenonis atque Anaſtaſii hæreticorum e numero imperatorum abſtuliſſent. Horum nomina in codice Juſtinianeo diverſis legibus alibi præfixa adhuc inveniuntur, ideo quod Tribonianus homo gentilis & impius eumdem codicem compilarit, ut dicemus infra in notis ad vitam Felicis IV. Contigit hæc conciliatio orien-

---

(*a*) *Olobyra blattea*
(*b*) *Suffictorium* (*c*) *orthodoxe* (*d*) in MS. additur *ſingula* (*e*) CXXL
(*f*) *Item ad B. Paulum . . . . . libras* 6. deſunt omnia. (*g*) *quatuor*. (*h*) 6.

orientalis ecclesiæ cum Romana sub consulatu Justini anno domini 519. Hormisdæ pontificatus anno sexto.

k *Hujus temporibus episcopatus in Africa revocatus est; qui ab hæreticis fuerat exterminatus.*) Auctoritate quorumdam regum Vandalorum constitutum fuerat, ut supra vidimus, ne catholici in Africa in locum defunctorum alios episcopos ordinarent: verum Hildericus Hunerici filius, post obitum Trasamundi regis regno potitus anno nono Hormisdæ pontificis, qui est Christi 522. præcepit (teste Isidoro in chron.) ut sacerdotes catholici ab exilio reducerentur, & ecclesiæ aperirentur: idque priusquam regnaret, ne violaret religionem juramenti, quo Trasamundo prædecessori jam morituro promiserat, se catholicis in suo regno nullas ecclesias aperturum, nullaque privilegia restituturum esse. Voluit Deus Beatissimum pontificem etiam hac benedictione augere, ut post restitutam orientalem ecclesiam catholicæ communioni, Africanam quoque longa persecutione vexatam, atque novissime a Trasamundo rege omnibus ejectis episcopis proculcatam, pristino splendori restituram videret. His itaque aliisque muneribus a Deo locupletatus, tandem victoriæ coronam accepturus, sequenti anno ad superna est evocatus; quasi senis Simeonis instar jam responsum a domino accepisset, non visurum se mortem, nisi videret Christum dominum; nempe disso uto schismate orientalem ecclesiam occidentali unitam, & occidentalem in Africa, sublato persecutore tyranno, in integrum restitutam.

EPISTOLA I. HORMISDÆ PAPÆ

AD S. REMIGIUM RHEMENSEM EPISCOPUM,

Post acceptas ab eo gratulatorias literas, eidem, ob præclaram meritorum excellentiam, & nobilissimæ sedis prærogativam, vicariam sedis apostolicæ præfecturam in Gallia delegavit.

Dilectissimo fratri Remigio Hormisda.

SUscipientes plena fraternitatis tuæ congratulatione colloquia, quibus nos germanæ salutis tuæ lætificavit indicio corporali cum spiritualibus officiis incolumitas subnixa; congruum esse perspeximus hanc ipsam, quam mente gerimus, verbis aperire lætitiam. Agis enim summi documenta pontificis, dum & prædicanda facis, & ea insinuare non differs. Prærogativam igitur de nostri sumpsimus electione judicii quando id operatum te esse didicimus, quod ceteris agendum obnixius impe-D ramus; ut in provinciis tanta longinquitate disjunctis, & apostolicæ sedis vigorem, & patrum regulis studeas adhibere custodiam. Vices itaque nostras per omne regnum dilecti & spiritalis filii nostri * Ludovici, quem nuper, adminiculante superna gratia, plurimis & apostolorum temporibus æquiparandis signorum miraculis prædicationem salutiferam comitantibus, cum gente integra convertisti, & sacri dono baptismatis consecrasti, salvis privilegiis quæ metropolitanis decrevit antiquitas, præsenti auctoritate committimus: augentes studii hujus participatione ministerii dignitatem, relevantes nostras ejusdem remedio dispensationis excubias. Et licet de singulis non indigeas edoceri, a quo E jam probavimus acutius universe servari; gratius tamen esse solet, si ituris trames ostenditur, & laboraturis injuncti operis forma monstratur.

* Jam ab anno 511. objerat.

Paternas igitur regulas & decreta sanctissimis definita conciliis ab omnibus servanda mandamus. In iis vigilantiam tuam, in his curam & fraternæ monita exhortationis ostendimus. His ea (quantum dignum est) reverentia custoditis, nullum relinquit culpæ locum sanctæ observationis obstaculum: ibi fas, nefasque

Quæ debeat custodire, declarat.

A præscriptum est: ibi prohibitum, ad quod nullus audeat aspirare: ibi concessum, quod debeat mens Deo placitura præsumere. Quoties universale poscit religionis causa concilium, te cuncti fratres evocante conveniant: & si quos eorum specialis negotii pulsat intentio, jurgia inter eos oborta compesce, discussa sacra lege determinando certamina. Quidquid autem illic pro fide & veritate constitutum, vel provida dispensatione præceptum, vel personæ nostræ auctoritate fuerit confirmatum, totum ad scientiam nostram instructa relationis attestatione perveniat. Eo fit, ut & noster animus officii caritate dati & tuus securitate perfruatur accepti. Deus te incolumen custodiat, frater B carissime.

Anno domini 514.

* EPISTOLA ANASTASII

AD HORMISDAM PONTIFICEM.

Pontificem precatur, ut ad componenda in Scythiæ partibus orta dissidia concilium congregari velit.

Victor Anastasius, pius, felix, inclytus, triumphator, semper Augustus, Hormisdæ sanctissimo ac religiosissimo archiepiscopo & patriarchæ.

BEatitudini vestræ non putamus ignotum, C quod pro temporis qualitate loquendum, atque tacendum, etiam divinæ scripturæ provida est admonitione dispositum. Exactum proinde silentii tempus incitamenta nobis loquendi concessit. Atque ideo opportunum esse perspeximus, quæ apud nos sub religionis specie commoventur, auditui vestro committere. Ante hoc siquidem duritia eorum quibus episcopatus, quem nunc geritis, erat solicitudo commissa, temperare nos a transmittendis faciebat epistolis. Nunc autem currens de vobis suavis opinio, ad memoriam nostram bonitatem paternæ affectionis adduxit, ut illa requiramus quæ Deus & salvator noster sanD ctos apostolos divino sermone docuit, ac maxime beatum Petrum, in quo fortitudinem ecclesiæ suæ constituit. His igitur præfatis initiis, hortamur, ut ad ea quæ de Scythiæ partibus mota sunt, unde & concilium fieri convenire perspeximus, mediatorem se apostolatus vester faciat, ut contentionibus amputatis, unitas sanctæ restituatur ecclesiæ. Nobis autem omnia optata præstantur, si orationibus vestris, & frequenti paginarum allocutione nostri memores fueritis. Data pridie Idus Januarii Constantinopoli. Et accepta Anthemio & Florentio VV. CC. consulibus v. Kal. Aprilis per Patricium.

Christus in B. Petro suæ ecclesiæ fortitudinem constituit.

Data & accepta anno domini 515.

E

NOTA SEVERINI BINII.

a *Epistola Anastasii.*) Adversus Anastasium imperatorem, exturbatorem orthodoxorum episcoporum, excitavit Deus Vitalianum Scythum magistrum equitum, qui occupatis aliquot provinciis, prædando Constantinopolim usque processit, profitens, teste Marcellino in chron. se pro orthodoxorum fide, & revocando Macedonio episcopo Constantinopolitano, (quem relegaverat imperator) omnia agere. Res suas deploratas esse videns Anastasius, pacem petit, juratus cum senatu se legatos revocaturum: Macedonio & Flaviano suos episcopatus redditurum, concilium Heracleæ actarum, & ad illud Romanum pontificem evocaturum. Indicto igitur Heracleæ concilio, 25. Decembris anno domini 514.

ad

ad Romanum pontificem dat epistolam infra post tertiam Hormisdæ extantem, de futura synodo eum certiorem reddens, ac rogans ut ad conciliandas ecclesias suum exhiberet adventum. Ut id facilius impetrarent, cum rei præstandæ summam potestatem apud Romanum pontificem esse scirent, Vitalianus & Anastasius Patricium virum clarissimum cum hac epistola legatum miserunt ad Hormisdam papam; cui Dorotheus Thessalonicensis episcopus suas infra extantes adjunxit ejusdem fere argumenti. Quid pontifex responderit, ex tribus sequentibus epistolis constat.

II. RESPONSORIA AD ANASTASIUM IMPERATOREM.

Laudat eum, quod ecclesiæ paci studeat, & cum causam cur concilium cupiat congregari cognoverit, scribit se illi responsum daturum.

Hormisda episcopus Anastasio Augusto.

GRatias supernæ virtuti, quæ per vestræ pietatis affatus diuturnum dignata est terminare silentium, tale præstans collocutionis exordium, ut & de vestræ clementiæ prosperitate lætemur, & ad unitatem, Deo donante, reverti posse sanctam confidamus ecclesiam. Hoc opus supernæ clementiæ, hæc & decessorum nostrorum fuit semper oratio: quos etiam rerum actus paternæ traditionis ministros, & rectæ fidei declarant fuisse custodes. Pax est enim totius bonitatis initium, qua nihil, quantum ad catholicæ fidei cultum, validius, nihil æstimari oportet excelsius: pro hac scilicet facere, & cuncta sustinere convenit, qui sanctarum scripturarum probabilis cupit esse discipulus. Hanc omnium bonorum matrem & nutricem Christum dominum nostrum suis constat prædicasse discipulis, dicentem: *Pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis*. Quam vos religiosi cura propositi, domino aspirante, providentes, de orthodoxæ concordia cogitatis ecclesiæ in beati apostoli Petri reverentia, divina specialiter præcepta servantes. Quæ res majorem superni favoris defensionem vestro procurat imperio. Recte enim oblata Deo veneratio inexpugnabilem devotis mentibus murum defensionis indulget. Proinde omnipotentem Deum fusis precibus exoramus, ut qui vobis studium quærendæ ecclesiarum pacis indulsit, ipse quoque sub conservatione catholicæ fidei, desiderio vestro super hac parte præstet effectum. Præterea directis ad nos sacris affatibus commemorationem sancti concilii facere pietas vestra dignata est. De qua re tunc plenissimum poterimus præbere responsum, cum causam congregationis nos voluerit evidenter agnoscere. Nunc vero quia præstante domino nostro, data est facultas alloquio, congrua veneratione debiti præbebimus sermonis officia. Data pridie Nonas Aprilis Florentio viro clarissimo consule.

Defendit antecessores pontifices, quos Anastasius nimis duros fuisse arguerat.

Isai. 24.

Concilium non congregandum nisi causa cognita a pontifice.

Anno domini 515.

EPISTOLA DOROTHEI THESSALONICENSIS EPISCOPI ad Hormisdam pontificem.

Pontificem laudat, quod ecclesiæ curet unitatem, seque cupere ait, ut hæreticis damnatis, Romanæ ecclesiæ debitus honor præstetur.

Sacro, beatissimo, & comministro papæ Hormisdæ Dorotheus episcopus Thessalonicensis in domino salutem.

AIt quodam loco cuncta beatissimus divinorum præceptorum promens miracula Salomon: *Sicut aqua frigida animæ sitienti suavis est, sic benignum nuntium longinquis ex terris*. Et sacer David spiritualem pulsans lyram psallit: *Quam speciosi pedes eorum qui evangelizant bona*, sic equidem & nos cunctos docens. Quidquid autem est ita animæ hominis suave, aut ita impinguat ossa, quam speciosо nuntio cognoscere veræ pacis nuntiatorem; & rectæ nunquam errantes propugnatores fidei ad ecclesiarum sanctarum transire gubernacula; & tamquam ex arce quadam ad consensum Dei congregare dispersa, & continuo quidem ad principatum tuæ sedis festinantes venerandi fratris supplicationibus annuentes, & membra ecclesiæ, quæ vobis Christus & Deus noster credidit, contemnentia prius concordiam, ad unitatem venire; & * præcedentem divisionem, atque invidiam vestræ tantum ordinationis perimere * calculo, & nunc in concordiam, atque societatem * confluere omnem terminum sanctæ illius ecclesiæ? Prov. 25. Apud Paulum ad Rom. 10. * præcidentem * clanculo, * confluere, vel conflare

Hæc didicimus, non ante multa spatia temporis: sperabamus autem & antiquam consuetudinem cognoscentes ecclesiæ, & vestrum audientes socialem & irreprehensibilem morem, ex vestris literis firmiora atque manifestiora cognoscere. Sed quia tempus hiemis ad hæc vos implenda retinuisse consideratur, & aptum, & debitum fuit, plenam & Dei amatricem caritatem etiam * scabra transire: scribo & alloquor beatum vestræ sanctitatis caput, significans collætari nos beatæ sedi sacratissimi Petri apostoli, quod tali regitur manu quæ suscepit non qui honorem raperet, sed qui raperetur ab eo, & (sicut sermo multiplex tradit, & nos ita se habere credimus) nutritorem pacis, & rectæ fidei certatorem, & * humilitate mentis & caritate quæ circa cunctos est tamquam preciosis lapidibus coronatum. * scrupulosa * humanitate

Etenim cuncta te volo, venerande pater, agnoscere, quod ex antiquis sanctis & venerandis patribus suscipiens illius beatæ sedis affectum: * ad hanc tamquam paternam sortem custodiens, addere hoc opto atque festino, ut veniat in hoc studio terminus utilis humanitate quidem domini & Dei nostri Jesu Christi, intercessionibus autem in cunctis beatissimi apostoli Petri, & in omnibus sapientissimi Pauli; ut venerandæ eorum sedi & tuæ beatitudini juste debitus honos custodiatur, atque ** reddatur, ut nostris temporibus, velut secundum principatum sedis apostolicæ honorem congruentem suscipiat, omnis discordia recedat, & ecclesiæ omnium vestrum catholica volun- * & * addatur,

luntate, domini etiam & Dei noſtri Jeſu Chriſti, & Neſtorium & Eutychetem impios, & horum ſervantes dogmata, & qui iſtorum fuere ſectatores aut extant, & omnem hæreſim anathematizent ſemper, & rectam atque incontaminabilem fidem inconcuſſam, tamquam ancoram certam atque firmam teneant, & parent jam pacem, nullo (quod abſit) impediente; præſertim venerando capite veſtro (ſicut didicimus) homines contentioſos horrente, quibus & vita & eſca eſt ſacerdotum Dei inter ſe alterantium ſeparatio: qui non ab omnibus velociter cogniti, tamquam lupi in veſtimentis ovium, facile ab apoſtolica eccleſia repellantur.

Iſta nunc ſcripſi beato capiti veſtro per Patricium virum ſpectabilem, communem filium, & conſuetudinis affectu ſuperans rationem, & circa illam beatam ſedem caritate devinctus, & omni die videre deſiderans congruentem atque debitam venerationem ei ſervari. Scribe igitur, in cunctis beate, tamquam unanimi & optanti animam quoque offerre pro fide orthodoxa & eccleſiarum pace ſanctarum, & ut cuſtodiantur venerandæ ſedi in omnibus beati Petri convenientia: quod facile fiet, ordinata unitate cunctorum, & omnium ad vos tamquam ad firmum feſtinantium portum. Diviſiones etenim contra contemnere conſueverunt, & ordini decentia non ſervant. Omnem fraternitatem quæ eſt veſtræ ſanctitati conjuncta, & ego, & qui mecum ſunt, multum in domino ſalutamus. *Et alia manu*: Salvari me in domino orate, ſanctiſſimi & beatiſſimi patres. Accepta epiſtola Dorothei epiſcopi Theſſalonicenſis eccleſiæ miſſa per Patricium V. C. ſub data * quinto Kalendas Aprilis, Florentio viro clariſſimo conſule. *

* die
* Anno domini 515.

III. AD DOROTHEUM THESSALONICENSEM EPISCOPUM.

Laudat ejus pietatem & ſtudium in Romanam ſedem.

Dilectiſſimo fratri Dorotheo epiſcopo Hormisda epiſcopus.

UBi caritatis intereſt ſervare præcepta, etiamſi aliquid tale eveniat quod cujuslibet poſſit animos commovere, tamen ut ea quæ concordiæ converſatione prædiximus debeant cuſtodiri, oportet æquanimiter prætermitti, quia utique ſi quid ignorantia tale proveniat, excuſationem poteſt de ipſa ſimplicitate recipere. Suam Deus noſter eccleſiam propria ordinatione conſtituit, ut quod divinis præceptis noſcitur eſſe diſpoſitum, nullatenus poterit præteriri, cujus notitiam, vel ſcientiam, te non convenit ignorare. In faciendo namque bona laudamur, & tunc verborum cultus ornatur, quando ſibi convenientia rite conjungit. Literas ſiquidem per Patricium filium noſtrum ſpectabilem virum tuæ ſuſcepimus caritatis, in quibus ſperamus opus plenum & probabile reperire, ut nihil eſſet quod ab integritate unitatis ſecerneret. Sed quia in his ipſis hunc promittis affectum, qui nos ad hoc quod prædiximus poſſit ſpecialiter provocare, domino noſtro preces effundimus, ut ipſe cujus & cauſa tractatur, abſterſis vel amputatis univerſis ſcandalis, & eccleſia ſua ſub uno conſenſu & parili faciat fide connexos: nec in ſacerdotibus ſuis quidquam reperiri patiatur, quod cujuslibet aut odiis propriis, aut inanibus intentionibus, aut hominibus in injuriam Dei, quod nefas eſt, velle placere; & non magis univerſa, ſecundum beatum apoſtolum, ſæcularia contemnentem a ſpe non poſſit exorbitare futura. Hortor propter commune remedium, invito pro ſalute fidelium, propter generalem ſuadeo medicinam. Quis namque contentus eſt hos videre diviſos, quorum poteſt unitate gloriari? Unde opus eſt labore communi, ut hoc, quod a patribus noſtris accepimus, conſervantes ſecunde niſi in illo, poſſimus divino aſtare judicio.

EPISTOLA ANASTASII AUGUSTI AD HORMISDAM PONTIFICEM.

Concilium Heracleæ ad componendas in Scythia de fide ortas quæſtiones eſſe congregandum, ipſumque pontificem, ut ad illud accedat, precatur.

Anaſtaſius Auguſtus Hormiſdæ papæ.

OMnibus negotiis divinæ res præponendæ ſunt: Deo etenim omnipotente propitio, rempublicam & conſervandam & meliorandam eſſe confidimus. Quia igitur dubitationes quædam de orthodoxa religione in Scythiæ partibus videntur eſſe commotæ, id ſpecialiter clementiæ noſtræ placuit, ut venerabilis ſynodus in Heracleotana civitate provinciæ Europæ celebretur, quatenus concordantibus animis, & omni veritate diſcuſſa vera fides noſtra omni orbi terrarum manifeſtius innoteſcat, ut deinceps nulla poſſit eſſe dubitatio, vel diſcordia. Quapropter ſanctitas tua cum quibus ſibi placuerit reverendiſſimis epiſcopis, quod de eccleſiis ſub ſui ſacerdotii cura conſtitutis idoneos & inſtructos erga orthodoxam religionem eſſe probaverit, ad præfatam Heracleotanam civitatem intra diem Kalendarum Juliarum venire dignetur. Data v. Kal. Januarii Conſtantinopoli, Senatore V. C. conſule. Accepta pridie Idus Maii, Florentio V. C. conſule.

Vide notas epiſtolæ Anaſtaſii præcedentis

Data anno domini 514. accepta ſequenti.

IV. AD ANASTASIUM IMPERATOREM AUGUSTUM.

Imperatoris zelum commendat: quoad concilium, per legatos ſe reſponſurum pollicetur.

Hormiſda Anaſtaſio Auguſto per Severianum.

BEne clementia veſtra confidit, ſicut datis ad me glorioſis deſignavit affatibus, quod reipublicæ veſtræ ſpecialiter proficiat, ſi negotiis omnibus orthodoxæ fidei cauſa præponatur. Hæc eſt enim, venerabilis imperator, de ſuſcepto moderamine rectoris cura ſalubrior, ut ejus ſibi favorem per opera bona conciliet, qui univerſum & tribuit, & regit imperium. Proinde me quoque & domino noſtro Jeſu Chriſto convenit ſupplicare, ut qui de eccleſiæ ſuæ concordia veſtram pietatem cogitare voluit, hunc ſuper hac parte concedere dignetur

tur effectum; quatenus temporibus vestris orthodoxa fide præditus umversus terrarum orbis exultet. De his vero quæ pro synodali congregatione præcepistis, quid fieri oporteat, [a] per fratres & coepiscopos meos, qui propere subsequentur, gloriæ vestræ insinuanda mandavi: quorum suggestione, si divinus favor mea vota prosequitur, competentius poteritis uni- anno domini 515. versa cognoscere. Data VIII. Idus Julii, Florentio consule.

Nota Severini Binii.

a *Per fratres & coepiscopos.*) Quatuor legatos in sequentis indiculi inscriptione nominatos misit, non ad concilium celebrandum, sed tantum ad explorandum qua intentione synodum fieri postulasset; an fidem catholicam; prout promiserat, profiteri, epistolam sancti Leonis recipere, & hæreticos anathematizare paratus esset: ne scilicet majestas sedis apostolicæ eluderetur ab ipso, dum non ad fidem catholicam stabiliendam, sed ad regnum confirmandum, Vitalianumque avertendum pontificia auctoritate abuteretur. Quonam modo apud imperatorem se gerere debebant, sequens indiculus & commonitorium refert.

INDICULUS QUI DATUS EST Ennodio & Fortunato episcopis, Venantio presbytero, Vitali diacono, & Hilaro notario, legatis apostolicæ sedis Constantinopolim, ab Hormisda papa.

Commonitio ad proficiscentes data legatos.

CUm Dei adjutorio & orationibus apostolorum venientes in partes Græciarum, si episcopi voluerint occurrere, in qua decet eos veneratione suscipite. Et si voluerint secessionem parare, nolite spernere, ne judicetur a laicis nullam vos cum illis velle habere concordiam. Si vero vos ad convivium rogare voluerint, blanda excusatione eos declinate, dicentes: Orate, ut primum mysticam illam mensam mereamur habere communem, & tunc erit nobis ista jucundior. Victualia vero & quæ alia offerre voluerint, excepta tamen subvectione, si causa poposcit, nolite suscipere: sed taliter excusate, nihil deesse dicentes, sperantes etiam ut animos suos vobis accommodent, ubi sunt dona & divitiæ, & caritas & unitas, & quidquid ad gaudium religiosum certum est pertinere.

Cum ista ordinatione, Deo propitio, Constantinopolim pervenientes, ibi secedite, ubi ordinaverit clementissimus imperator; & antequam ipsum videatis, nulli detis ad vos veniendi licentiam, præter quos pietas ejus miserit. Postea tamen quam principem videritis, si qui orthodoxi & nostræ communionis, aut zelum habentes unitatis vos videre voluerint, eos sub omni cautela suscipite; per quos forte & quid agitur deprehendere poteritis. Præsentati itaque imperatori literas porrigite cum tali allocutione: Salutat vos pater vester; Deum quotidie rogans, & intercessionibus sanctorum apostolorum Petri & Pauli vestrum regnum commendans, ut Deus, qui vobis tale desiderium dedit, ut pro causa ecclesiæ mitti & consulere beatitudinem ipsius eligeretis, ipse & perfectionem tribuat voluntatis.

Et si voluerit, antequam chartas suscipiat, ordinem legationis agnoscere, his verbis utimini: Jubete scripta suscipere. Si dixerit: Quid habent chartæ? Respondete: Salutes ad pietatem vestram continent, & Deo gratias agunt, quod vos solicitos de unitate cognoscunt ecclesiæ: legite, & agnoscetis. Et nullius causæ mentionem penitus faciatis, nisi prius acceptæ literæ relegantur. Et post susceptas literas & relectas, adjicite: Nam & ad Vitalianum famulum vestrum misit literas qui accepta a pietate vestra (sicut ipse scripsit) licentia, suos ad patrem vestrum sanctum papam homines destinavit. Sed quia justum erat ut prius ad clementiam vestram dirigeret, hoc fecit, ut vobis jubentibus, atque ordinantibus, ad eum scripta, quæ detulimus, Deo propitio perferamus.

Si imperator petierit epistolas a nobis ad Vitalianum directas, sic respondendum est: Non hoc nobis pater vester sanctus papa præcepit: nec sine jussione illius aliquid possumus facere. Tamen ut sciatis simplicitatem literarum, quia nihil aliud habent nisi preces ad pietatem vestram directas, ut accommodetis animum vestrum pro unitate ecclesiæ: jungite nobiscum personam, qua præsente traditæ a nobis literæ relegantur. Si vero dixerit imperator eas se debere legere, respondebitis: jam vos suggessisse, jussum non fuisse a sancto papa. Si dixerit: Hoc tantum est quod in literis continetur: possunt enim & mandatis alia nuntiari. Tunc respondebitis: Absit a conscientia nostra: Nobis non est consuetudo: Nos pro Dei causa venimus, & in Deum commissuri sumus? Simplex est sancti papæ legatio, & omnibus nota ipsa ejus petitio, ipsæ preces: ut constituta patrum non corrumpantur: ut hæretici de ecclesiis removeantur: præter ista, legatio nostra nihil continet.

Si dixerit: Inde & ad synodum invitavi sanctum papam, ut si quid est ambiguum, tollatur de medio. Respondendum est: Agimus Deo gratias, & * petitioni vestræ, quia hunc vos affectum & animum habere cognoscimus, ut ea quæ a patribus constituta sunt generalitas servet: quia tunc vera & sancta unitas potest esse inter ecclesias Christi, si Deo adjuvante, hoc quod prædecessores vestri Marcianus & Leo custodierunt, elegeritis esse servandum. Si ille dixerit: Quæ sunt ista quæ dicitis? Respondete: Ut synodus Chalcedonensis & epistolæ sancti Leonis papæ quæ scriptæ sunt contra hæreticos Nestorium & Eutychetem & Dioscorum, nullatenus corrumpantur. Si dixerit: Nos Synodum Chalcedonensem & epistolas papæ Leonis & recepimus & tenemus. Vos mox gratias agite, & pectus ejus osculamini, dicentes: Modo cognovimus Deum esse vobis propitium, quando facere talia festinatis: quia ista est fides catholica, ista est quam prædicaverunt apostoli, sine qua nullus potest esse orthodoxus: istam debet sacerdotum generalitas tenere, & prædicando servare.

* al. pietati

Si dixerit: Orthodoxi sunt episcopi: de constitutis patrum non recedunt. Respondebitis: Ergo si constituta patrum servantur, & in nullo corrumpitur quod in sancta Chalcedonensi synodo firmatum est; quæ causa est, tantum inter ecclesias partium istarum esse discordiæ? Vel quæ causa facit, in uno orientis episcopos non consentire? Si dixerit: Quieti erant episcopi, nulla inter ipsos discordia versabatur: prædecessor sancti papæ animos eorum missis literis excitavit, & ad confusionem excitandam perduxit. Respondendum; Literas quas sanctæ memoriæ Symmachus destinavit, præ manibus habemus. Si extra hæc quæ pietas vestra dixit, hoc est, Chalcedonense concilium sequor, epistolas papæ Leonis admitto, aliud nequidquam continent nisi exhortationem ut

ista ſerventur; quomodo verum eſt quod per ipſum eſt generata confuſio? At ſi hoc continetur in literis, quod & pater veſter ſperat, & pietas veſtra conſentit; quid ille fecit? quid enim in eo videatur eſſe culpabile? His adjicite preces & lacrymas: rogantes: Domine imperator, conſiderate Deum: ponite ante oculos veſtros futurum ejus judicium. Sancti patres, qui ista conſtituerunt, beati apoſtoli fidem ſecuti ſunt, per quam ædificata eſt eccleſia Chriſti.

Qua conditione admittendus princeps ad communionem.

Si imperator dixerit: Quod me vultis (*a*) per * locutionem facere, habete: Ecce mihi communicate, qui ſynodum Chalcedonenſem recipio, & epiſtolas papæ Leonis amplector: Nunc communicate mihi. Reſpondendum eſt: Quo ordine pietas veſtra communicari ſibi deſiderat? Nec nos prædicantem ista pietatem veſtram vitamus, quod ſcimus Deum timere, & gaudemus quia gratum vobis eſt patrum conſtituta ſervare. Fiducialiter ego rogamus, ut per vos in unitatem revertatur eccleſia. Sciant omnes epiſcopi voluntatem veſtram, & quia ſynodum Chalcedonenſem & epiſtolas papæ Leonis ſervatis, vel apoſtolica conſtituta. Si dixerit: Quo ordine facienda ſunt hæc oſtendere oportere: Iterum preces adhibet cum humilitate, dicentes: Pater veſter ſcripſit epiſcopis generaliter. Jungite his literis ſacras veſtras, ſignificantes hoc vos * vindicare quod ſedes apoſtolica prædicat: & tunc qui ſunt orthodoxi, de unitate ſedis apoſtolicæ minime ſeparentur, & qui his ſunt contrarii cognoſcantur. Quibus ordinatis, paratus eſt pater veſter etiam, ſi opus fuerit, ſuam accommodare præſentiam, & quidquid expedit, ſervatis patrum conſtitutis, pro integritate eccleſiæ non negare.

* locutionem, perſolutionem.

* indicare, *vel* judicare

Si dixerit imperator; Bene ista, ſuſcipite interim noſtræ civitatis epiſcopum. Iterum preces jungite, humiliter dicentes: Domine imperator, pacem venimus cum Dei adjutorio, vobis adnitentibus & præſtantibus, facere, & * contentionem ſopire in civitate veſtra. De duabus eſt perſonis intentio: ista cauſa proprium curſum habet: Generalitas epiſcoporum prius ordinetur: fiat una communio catholica: & ſequenti loco de iſtis, vel ſi qui ſunt alii extra eccleſias ſuas, tunc diligentius poteſt cauſa cognoſci. Si dixerit imperator: De Macedonio dicitis: intelligo ſubtilitatem veſtram: hæreticus eſt: nulla ratione revocari poteſt. Reſpondetis: Nos, domine imperator, nullum perſonaliter indicamus. Et ſi pietas veſtra conſideret, magis pro anima veſtra & opinione loquimur, ut ſit diſcuſſio, & ſi hæreticus eſt, judicio cognoſcatur, ut non ſub opinione orthodoxi injuſte dicatur oppreſſus.

* intentionem

Si dixerit imperator: Quid vultis; modo dicite de ſynodo Chalcedonenſi, dicetis & de epiſtolis papæ Leonis: Ecce qui ille eſt iſtius civitatis epiſcopus ad ista conſentit. Reſpondendum eſt: Si ita cuſtodit, in examinatione cauſæ eum juvare plus poterunt: & quia ſervo veſtro Vitaliano magiſtro militum talem dediſtis licentiam, ut ſi ſperaret a beatiſſimo papa, ut pro cauſis talibus apud eum diſcuſſione cauſæ his perſonis, quibus de loco poteſt eſſe intentio, integra univerſa ſerventur. Si A imperator dixerit: Sine epiſcopo debet eſſe civitas mea? Hoc vobis placet, ut ubi ego maneo, epiſcopus non ſit? Reſpondendum: Prædiximus duarum perſonarum intentionem eſſe in iſta civitate. Quod ad canones pertinet, jam ante ſuggeſſimus: canones ſolvere, inreligionem committere eſt. Multa ſunt remedia, multa inventa, per quæ pietas veſtra ſine communione eſſe non poſſit, & integra judiciorum forma ſervetur. Si dixerit: Quæ ſunt iſta remedia? Reſpondetis: Non a nobis noviter inventa: Suſpenſa cauſa de aliis epiſcopis, perſona quæ conſentit confeſſioni pietatis veſtræ & conſtitutis ſedis apoſtolicæ, interim uſque ad eventum cognitionis, teneat locum B Conſtantinopolitani ſacerdotis, ſi cum Dei adjutorio epiſcopi voluerint ſe accommodare ſedi apoſtolicæ. Habetis textum libelli in ſcriniis eccleſiæ editum, juxta quem debeant profiteri.

Si tamen contra alios epiſcopos catholicos fuerint datæ petitiones, magnopere contra illos, qui ſine verecundia Chalcedonenſem ſynodum anathematizant, & epiſtolas non recipiunt ſancti Leonis papæ, petitiones ſuſcipite, cauſam tamen in ſedis apoſtolicæ reſervate judicio; ut & ſpem de audientia detis, & tamen nobis debita reſervetur auctoritas. Si tamen imperator ſereniſſimus totum ſe promiſerit eſſe facturum, tantum ut noſtram præſentiam accommodemus, modis omnibus prius ſa- C cram ipſius per epiſcopos & * per epiſtolam veſtram, uno de veſtris perferente per provincias, una cum perſonis quas imperator deputaverit deſtinate: ut ſic eum ſervare Chalcedonenſe concilium, & epiſtolas S. Leonis papæ omnibus innoteſcat. Quibus ita procedentibus, ad nos in Chriſti ſigno, ut adventum procuremus, ſcripta dirigite.

* Ed. Rom *vel per*

Præterea eſt conſuetudo per epiſcopum Conſtantinopolitanum omnes imperatori epiſcopos præſentari: ſi hoc illorum callidus tractatus invenerit, volentium formam legationis agnoſcere, ut cum Timotheo, qui modo videtur Conſtantinopolitanam gubernare eccleſiam, imperatorem videatis; ſic facite, ut ſi ante agnoveritis, quam ad imperatorem ingrediamini, D iſta diſponi per aliquos, necdum præſentati, dicite: mandata talia nobis dedit & præcepta pater pietatis veſtræ, ut ſine aliquo epiſcoporum veſtram clementiam videamus. Ergo agite, donec ſe ab hac conſuetudine ipſe removerit.

Quod ſi omnino noluerit, aut ſi captioſe contigerit ut ante imperatorem inopinate Timotheum videatis, ita ſuggerite: præcipiat pietas veſtra nobis dare ſecretum, ut cauſas, pro quibus miſſi ſumus, exponamus. Si dixerit: Dicite, ecce ante ipſum, reſpondetis: Non injuriam facimus: ſed quod ad cauſas pertinet, etiam ipſius continet legatio noſtra perſonam, E & ſuggeſtionibus noſtris præſens eſſe non poteſt. Et nulla ratione eo præſente aliquid allegetis, ſed egreſſo, delegationis textum exerite. *Hactenus indiculus, ſive quod dicunt commonitorium: ſequuntur poſt eum aſſertiones ſingularum cauſarum, in hunc modum.*

Capi-

(*a*) Edit. Rom. *perſequutionem facere ab eo?*

Capitula ſingularum cauſarum:

Capitula præſcripta ab Hormiſda papa orientalibus.

Ut ſynodus Chalcedonenſis, & epiſtolæ S. Leonis papæ ſerventur. Utque clementiſſimus imperator conſentiens debeat pietatis ſuæ ſacra generalia ad univerſos epiſcopos deſtinare, in quibus ſignificet, prædicta ſe & credere & vendicare.

Conſentientes etiam epiſcopi, in eccleſia, præſente plebe Criſtiana, hæc prædicare debeant: Amplecti ſe ſanctam fidem Chalcedonenſem, & epiſtolas S. Leonis papæ, quas ſcripſit contra hæreticos Neſtorium & Eutychetem & Dioſcorum, ſed & contra ſequaces eorum, Timotheum Ælurum, Petrum, vel contra eos qui in ipſa cauſa tenentur obnoxii, ſimul etiam & Acacium, qui quondam Conſtantinopolitanæ eccleſiæ fuit epiſcopus, ſed & Petrum etiam Antiochenum anathematizantes cum ſociis eorum. Hæc manu propria, præſentibus electis venerabilibus viris, ſcribentes, faciant ſecundum textum libelli, quem per notarium noſtrum edidimus.

In exilium deportatos pro cauſa eccleſiaſtica ad audientiam ſedis apoſtolicæ revocandos, ut judicium & vera examinatio de his poſſit haberi: ita ut cauſa eorum inquiſitione integre reſervetur.

Si qui vero ſacræ ſedi apoſtolicæ communicantes, catholicam fidem prædicantes atque ſequentes fugati ſunt, vel in exilio detinentur, hos juſtum eſt ante omnia revocari.

Præterea quæ legatis inter reliqua injunximus, ut ſi contigerit libellos porrigi adverſus epiſcopos qui perſecuti ſunt catholicos, de his judicium ſedi apoſtolicæ reſervetur, ut circa eos venerandorum patrum poſſint conſtituta ſervari, per quæ ædificatio generalitati proveniat.

V. AD ANASTASIUM IMPERATOREM AUGUSTUM.

Novum eſſe Romanum pontificem ab imperatore ad concilium vocari, ſe tamen iturum, ſi Chalcedonenſis concilii decreta non revocentur in dubium.

Hormiſda epiſcopus Anaſtaſio Auguſto.

BEne atque utiliter ſerenitas veſtra curam principalis acuminis, non tantum in adminiſtrando reipublicæ exercet officio, ſed melioribus eam nobilitat inſtitutis, & per curam redintegrandæ unitatis auctorem venerandi placat imperii. Certi ſunt enim de tutela regnante, ſi ulla iiſdem præſidentibus eccleſiæ caſtitas importuna diaboli commixtione maculetur. Unde enim poteſt fieri, ut nitidas pro principibus ad Deum noſtrum preces dirigat, ſi ſit lethaliter populus perfidia corruptus? Nam ſicut ante bona omnia eſt perfecta juxta Deum in imperatoribus ſapientia, ita de ſacrario mundorum pectorum pro his ſupplicatio debet & fideli animarum ubertate procedere. Nulla vobis, ſublimiſſime domine, triumphorum materia poterit eſſe jucundior, quam de ſubjugatione perfidiæ.

Hoc etiam fiducialiter, & pro commiſſi nobis officii prærogativa ſuggerimus; quia prope eſt ut ſuum ſplendorem aliena patiatur nube A fuſcari, qui cum Deo tribuente amovere poſſit, in ſubditis tenebras manere permittit errorum. Ergo quia manſuetudo veſtra futuram ſynodum ſcriptis ſacratiſſimis indixit, cui nos intereſſe debere iiſdem paginis Deo, ut credimus, ſibi imperante commonuit, gaudemus, ſcientes quoniam directarum mentium eſt, venerabilis eccleſiæ magiſtros expetere. Soli enim declinant examen conſcientiæ, qui vitæ ſunt non continentis. Nam & feriato ore ſplendorem bonæ voluntatis enuntiat, qui per apoſtolicam immaculatamque fidem & per competentes prædicatores aut confirmari ſe optat, aut corrigi. Verumtamen licet in his nullum ſæculi præcedentis exiſtat exemplum, neque B ſenioris facti qualitas aut commiſſa libris, aut memoriis inſerta teneatur; nihil ad nos, quibus dulce eſt beneficio Dei, pietate veſtra invitante, inchoare meliora, & hoc quod non accepimus a parentibus tam clari operis inſtitutum nobis ipſis imponere; quia totum pro redintegratione fidei & eccleſiarum pace facere, libenter amplectimur: ſi tamen majorum noſtrorum diffinitio, & ſanctorum patrum in ſuis radicibus inconcuſſa permaneat: ſi anathematizetur Neſtorius cum participibus ſuis, qui evacuans divinæ ſacramenta naturæ, beatam virginem Mariam nudi hominis mentitur eſſe genitricem; oblitus angelicæ annuntiationis, per quam mundo innotuit, quia quod ex ea C naſceretur vocandum eſſet ſanctum, Filius Dei. Faceſſat impiorum tam contumelioſa in Deo honorificentia: quoniam ſic eſt in utero virginis operata divinitas, ut ex ea unitas ibi procederet carnis, animæque humanæ; increata quidem, ſed non confuſa connexione ſubſtantiæ: & ſi in utriſque naturis pro noſtræ redemptionis dilectione Chriſti Jeſu domini noſtri perſona una eſt, ædificante myſterio..... reſtitutione mortem ſubire potuiſſet naturæ..... fragilitatem cœleſtis imperii valuerit virtute reparare, vel ita pro unitate perſonæ & dominus majeſtatis crucifixus, & filius hominis credatur deſcendiſſe de cœlo. Eutychetis quoque ignorantia divinorum bonorum omnium, & D ipſo cum ſociis deteſtando jam nomine abdicetur hebetudo, qui Deum & dominum noſtrum Jeſum Chriſtum figuram tantum carnis habuiſſe teſtatus eſt, & noſtræ veritatem non habuiſſe ſubſtantiæ, neſciens de quo promiſſum ſit: quia videbunt perſecutores ejus in quem pugnaverunt. Ita enim in una eademque perſona perſiſtit utraque natura, ut Deus atque homo unus Dei filius Jeſus Chriſtus fidelium cordibus apparet. Quid enim quadraginta dierum poſt reſurrectionem domini cum hominibus conviventis & conveſcentis egit præſentia? Niſi in iſtis negotiis illorum, qui veritatem carnis negaturi erant, ſeniorem faceret ætatem curationis eſſe quam vulneris. Sic enim dixit ad E diſcipulos: *Quid cogitatis in cordibus veſtris? Palpate & videte quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere.* Neque fuiſſet myſterium, quod oſtiis ad eos clauſis mgreſſus eſt, ſi integritatem humani corporis non habebat. Poſſumus ex hoc dono verbi præcedentem longius proferre ſermonem: ſed ſatis eſſe credimus per dominum noſtrum eruditæ clementiæ veſtræ ſtrictis ſupplicare ſuggeſtionibus, ſperantes ut laborem curamque paſtoralis officii, venerabilium prædeceſſorum veſtrorum Marciani & Leonis formam ſecuti, etiam

Quæ ſunt deciſa in concilio non retractanda.

Luc. 1.

Joan. 19

Act. 1.

Luc. 24 *Joan.* 20.

etiam principali potentiæ participatione fulciatis. Habebitis Deo propitio ſpem de victoriis non jacentem, ſi pontificali contra diaboli ſubreptiones congreſſione pacifica ad decertandum inſtructionem muniatis. Nunquam in ſanctarum eccleſiarum memoria Dioſcori partiçipis Eutychetis, Timothei, & Petri, parricidatum commemoratio reviviſcat: ſervetur ab omnibus ſuſcipiendæ Chalcedonenſis ſynodi, Deo per vos operante, diffinitio. Acacuts Petri tenebrarum filn communione pollutus habeat participes, quos delegit qui etiam inter luos exceſſus, nec de Petro Antiocheno, & complicibus ejus nitidum ſe eſſe perpeſſus eſt. Ceſſent maledicta piis ſanctæ recordationis papæ Leonis ingeſta dogmatibus, quæ ſolos quidem libilo in ſuis manente puniunt irrogantes. In his quæ præfati ſumus, ſolicitudinem veſtri advocamus imperii poterit enim pietas veſtra, hoc cuſtodiens, apices, & ſceptra ſua poſt multos annos ad aliud ſæculum poſſidere translata. Suſcipite preces noſtras per Ennodium atque Fortunatum fratres & coepiſcopos noſtros, nec non Venantium presbyterum, atque Vitalem diaconum, vel Hilarum notarium filios noſtros, quorum apud nos fides in Dei timore ſtudiumque perclaruit, pro veſtro amore tranſmiſſas, & placidam vice noſtra ſupplicationibus conſcientiam accommodate. Speramus enim, & de Deo habentes fiduciam, pollicemur, ſtudia quæ a vobis veræ religioni impenſa fuerint, ſine retributione & præmio non futura. Data III. Idus Auguſti, Florentio V. C. conſule.

EPISTOLA ANASTASII IMPER.

AD HORMISDAM PER LEGATOS

ſedis apoſtolicæ miſſa.

Catholicam fidem profitetur: Chalcedonenſis concilii decreta ſervanda: Acacium ad tollenda ſcandala non damnandum, & de pace cogitandum.

Exemplum ſacræ Anaſtaſii Auguſti Hormiſdæ papæ per Ennodium & Fortunatum epiſcopos, Venantium presbyterum, Vitalem diaconum, & Hilarum notarium.

GRatias omnipotenti Deo referimus, quod ſanctitas veſtra diſciplinis cœleſtibus inſtituta, ſicut popoſcimus, legatos fidei, Ennodium & Fortunatum venerabiles epiſcopos, ſed etiam viros religioſos Venantium presbyterum, Vitalem diaconum, & Hilarum notarium, quales poſcebat cauſæ ſublimitas, deſtinavit; qui negotu magnitudinem implere poſſent, eccleſiaſtici luce ſermonis, quique operante Deo omnia ſubtiliter requirentes quæ ad rectam & veram Chriſtianorum pertinent fidem, & ipſi, ſicut decuit, declararunt, & a nobis, ſicut oportuit, agnoverunt: quia una eſt eccleſia Dei, apoſtoſicis ubique firmata doctrinis. Unde quis audeat de domini noſtri Jeſu Chriſti incarnatione aliter quam habet veritas ipſa ſentire, niſi ut confiteatur æqualem & conſubſtantialem Patris Filium, ſalutis noſtræ cauſa juxta annuntiationem archangeli, in utero virginis, carnem ex eadem aſſumendo, hominem factum? & ſicut ait apoſtolus, in ſervili forma, ut crucem pro nobis carne ſuſciperet. De quo beatus Petrus apoſtolus Judæis dicit: *Vos petiſtis vobis dimitti virum homicidam, auctorem vero vitæ interfeciſtis.* De quo etiam legitur in Paulo apoſtolo: *Factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis.* Confitemur enim quod genitrix Dei beata virgo Maria in vera carne & anima rationabili & intelligibili nobis Deum peperit ſalvatorem, quem homouſion Deo Patri, & Spiritui ſancto, ante ſæcula eumdem nobis quoque homouſion, propter peccata noſtra in fine temporum credimus & probamus fuiſſe progenitum, ſicut propheta David dicit: *De ventre matris meæ Deus meus es tu.* Quæ tamen ita ſine defectu vel confuſione noſtri corporis eſt aſſumpta noſtra ſubſtantia, ut in eadem carne Dei Filius mundum examinaturus adveniat, oculis omnium vulnerum & clavorum indicia repræſentans, ſicut ſcriptum eſt. *Et videbunt in quem pupugerunt.* Cum omnibus etiam orthodoxis impiiſſimos Neſtorium atque Eutychetem vitamus pariter & horremus. Eorum condemnantes & anathematizantes & perſonas & dogmata, deteſtabilibus ſacrilegiis comparanda, qui diſpenſationem divinam, & humanæ remedia infirmitatis, ſimiliter aut neſcire voluerunt, aut cognita blaſphemare. Tale igitur circa fidem clementiæ noſtræ propoſitum ſummus Deus ab exordio vitæ ſenſibus noſtris immiſit: unde & imperium noſtrum credimus cuſtodiri. Miramur autem quamobrem de beatiſſimis patribus, qui in Chalcedone convenerunt, aliqua nobis ſcribere voluiſtis, dum ea quæ ab his fuerant conſtituta prædeceſſorum noſtrorum multiplicibus decretis confirmata monſtrantur. Et cum nec alia ſynodus facta fuerit, per quam quæ ab illa diſpoſita ſunt redderentur infirma, nec lex a nobis proceſſerit, cujus novitate ſtatuta præfati epiſcopalis concilii ſolverentur, maxime cum ipſa ſynodus dixerit anathema eſſe debere, quicumque aliam fidem quam apud Nicæam trecenti decem & octo venerabiles patres conſtituerunt docere vel immutare voluerit, ad hoc etiam eos, quos ſuperius comprehendimus, id eſt Neſtorium & Eutychetem damnaverunt, quos nos quoque damnamus. Nam pro hac cauſa atteſtantur nobis etiam divinæ literæ ad Alexandriam, non ſemel, ſed multoties deſtinatæ. Per quas objurgavimus, cur ſibi non arbitrentur poſſe ſufficere directam fidei doctrinam, recedentes ab anathemate Chalcedonenſis ſynodi, vel venerandæ memoriæ Leonis epiſcopi. Unde non parvum ſtudium apud nos, & intentio in præſenti quoque perdurat, quatenus a ſuperfluo anathemate eoſdem poſſimus abſtrahere, & ſanctæ eccleſiæ univerſali conjungere. De capitulo vero quod ſoluin videtur eſſe reſiduum, noſtra voluntas petitioni veſtræ fortaſſe propter unitatem eccleſiarum convenerat, niſi alia venerabilibus eccleſiis ex hoc removeri ſcandala crederemus. Nunc univerſa quæ ſint facienda perpendite, quia grave eſſe clementia noſtra judicat de eccleſia venerabili propter mortuos vivos expelli, nec ſine multa effuſione humani ſanguinis ſcimus poſſe ea quæ ſuper hoc ſcribitis ordinari: omnia tamen a Deo ſpetantes, per concilium melius agere poteritis, quam ab his hominibus, qui propter errores ſuos provincias percurrentes, inimicam evangeliis ſanctis & eccleſiis volunt eſſe diſcordiam. Ergo ut ſit pla-

Ann. 8.

Philip. 1. Confeſſio fidei ab Anaſtaſio edita

Pſal. 21.

Apoc. 1. Probat Chalcedonenſe concilium.

De nomine Acacii abolendo quid reſcripſerit.

Philip. 2.

placens ſupernæ majeſtati eccleſiarum unitas, providete: quia quid nobis in eis quæ præfati ſumus obſiſtit, ignoramus, ſi bene nos arguit. Per omnia tamen voluntatis noſtræ puritatem legatorum noſtrorum poteritis narratione cognoſcere. Petimus autem ut pro nobis apoſtolatus veſter orare dignetur; quod vos libenti animo facere, hac poterimus maxime ratione cognoſcere, ſi perfectam nobis unitatem eccleſiarum dignatus fuerit Deus, vobis diſponentibus, condonare: illam enim vox Dei magnam benedictionem diligentibus ſe mandavit atque donavit, qua declaravit: *Pacem meam do vobis, pacem meam dimitto vobis.*

Joann. 14.

Nota Severini Binii.

a *Epiſtola.*) Hæc epiſtola cum quibuſdam ſequentibus ſcripta eſt ab Anaſtaſio imperatore anno domini 516. quando edita catholicæ fidei profeſſione ſe catholicum eſſe ſimulavit, ut ſcilicet hac arte, populi favore captato, metum Vitaliani excuteret. Addidit reverentibus ſedis apoſtolicæ legatis Theopompum & Severianum, homines laicos, quibuſcum de rebus eccleſiaſticis ageretur. Anaſtaſium his literis catholicam fidem veteratorie & per ſummam calliditatem profeſſum eſſe, eademque fallendi arte Chalcedonenſe concilium approbaſſe, ex his quæ ſuperius de ipſo ſcripta habentur, & quæ de eodem ſcribentur infra manifeſte demonſtratur. Legati quos miſit, fuerunt alieni a catholica religione, de enſoreſque næreſis Eutychianæ; ideoque præcipue Romam venerunt, ut (ſi fieri potuiſſet) ipſum Hormiſdam ad ſuas ipſorum partes adducerent. At ubi hæc adeo inexpectata Hormiſda comperit, legatos re infecta ad imperatorem redire juſſit; jam de Anaſtaſii perfidia, diu piorum verborum involucro velata, certior factus. Hæc conſtant infra ex epiſtola Hormiſdæ ad Avitum.

EPISTOLA ANASTASII IMPERATORIS AD HORMISDAM PAPAM,

Theopompum & Severianum homines laicos, legatos pontifici ad ſalutationis officium, & pacem conciliandam mittit.

Anaſtaſius Auguſtus Hormiſdæ Papæ per Theopompum & Severianum viros clariſſimos.

OMnia quæ benignitas conceperit animorum, dulci ambitu & feſtinatione laudabili propagantur; nec ſibi requiem putant poſſe præſtari, donec ad effectum ſaluberrimum deſiderata perduxerint. Et tunc quædam ipſius feſtinationis fit requies, dum contigerit ſpes votorum. Quod in præſenti nos certa ratione pertulimus, donec cæleſtis favor & noſtræ petitioni auditum, & veſtræ promiſſionis ſerenum donet effectum. Ergo quia vel maxima itineris longitudo, & ultra ſolitum morem hiemalis aſperitas, quod optabamus, nobis fecit incertum, interim intra animos deſiderata compreſſimus, beneficia divina captantes, quæ bonæ exitus rei ſua interpoſitione decidunt. Agnoſcentes igitur quod ejus primam nobis gratiam condonavit, ut miſſa ad nos legatio ad beatitudinem tuam feliciter remearet, ad ſecundam proceſſimus, ut dirigeretur a nobis promiſſa legatio, per quam & commemoratio fieret eorum quæ cum ſanctiſſimis viris longa deliberatione contulimus, & inde, Deo auſpice, tam noſtræ petitionis, quam veſtræ gratiæ, ad integrum lux ſerena reſplendeat, & toti orbi gaudia expectata donentur. Commemorationis itaque loco, & ſalutationis honorem reddendo, Theopompum virum illuſtrem, comitem domeſticorum, agentem ſacri noſtri palatii ſcholam, fidelem nobis vel pro ſuis moribus, vel pro ipſa affectione genitali noſtræ provinciæ; ſed & Severianum virum clariſſimum comitem ſacri noſtri conſiſtorii ad veſtram direximus ſanctitatem, qui ordinem literarum propria voce teſtantes, ad celeritatem exſpectata provocent, quæ etiam cæleſti miſericordiæ credimus placuiſſe. Data XVII. Kal. Auguſtas Conſtantinopoli, Petro viro clariſſimo conſule. Anno domini 516.

VI. AD ANASTASIUM AUGUSTUM.

Fraude Anaſtaſii imperatoris nondum detecta, laudat ejus ſtudium de pace concilianda, monetque ut tandem damnatis hæreſibus eccleſiæ unitas ſortiatur effectum.

Hormisda Anaſtaſio Auguſto per Theopompum & Severianum.

SOlicitari animum tuum, clementiſſime imperator, ambitioſa aviditate commemoras, donec ſperatæ unitatis redintegratio optata contingat. Bona ſunt deſideria ſalutis, & laudabilis quæ ſe hujuſmodi Deo commendat intentio. Prudentiæ ſiquidem ſpeciale documentum eſt, cum id quod ſibi utile credit, impatienter inquirit. Nam ſi in corporum morbis noxia eſt tarda curatio, quanto magis in ſalute animæ gravius eſt ferendus remediorum fidelium ſerior appetitus? cum moneamur ſpiritualibus inſtitutis, ne quæ prodeſſe poſſunt in diem poſterum differantur, clamante ſapientiſſimo Salomone: *Ne tardes converti ad dominum, & ne differas de die in diem:* quia ſicut in incerto vitæ tempora, ita in tuto animæ convenit eſſe remedia, ut intret in gaudium domini ſui, quem veniens dominus ea quæ ſibi placent invenerit operari. Unde & fateor me tuiſſe miratum, cur tamdiu legatio promiſſa tardaverit, cum facienda iſta ſint, ut regna cæleſtia rapiantur. Verumtamen inſtinctus ipſe, quem manſuetudinis veſtræ declarat alloquium, ſpem ſupernæ miſericordiæ pollicetur. Deſuper eſt enim & ipſum velle quod bonum eſt. Confido autem quoniam qui cœpit in vobis opus bonum perficiet uſque in finem. Ergo viæ cui cœpiſtis inſiſtite, & ſpretis errantium lubricis, nobiſcum ſupra petram ſolidam tenete veſtigia. Tali crevit eccleſia ſancta conſenſu, quod his verbis apoſtolicorum actuum teſtatur hiſtoria: *Multitudinis credentium erat cor unum, & anima una.* Nam quemadmodum connecti poterunt gratiæ vinculis, quorum diſtant corda ſententiis? Fac, domine imperator, effectum rerum fidem probare verborum. Non enim ſermonibus cognoſcuntur hominum corda, ſed effectibus. Cum & Abraham pater noſter non nuda Deo fide, ſed opere fidem commendante placuerit. Unde vel pro diſpenſatione mihi credita, vel pietatis veſtræ circa me benignitate perpenſa, domine fili, hortor & ſupplico, ut ſtudium pacis, quod per ſcripta præfertis, ad componenda nobiſcum, adjutore Deo, ea in his, quibus laborant eccleſiæ, dirigatis, quia ſecundum Prophetam, *Pax multa diligentibus nomen tuum, & non eſt illis ſcandalum.* Non ſunt incognita apud manſuetudinem veſtram quæ nos ab ea, quam redintegrare cupimus, unitate diſcernant. Date

Tilip. 2.

Act. 4.

Abraham non nuda fide Deo placuit, ſed opere fidem commendante.

Pſal. 118.

ope-

operam, ut laudando quæ profitemini, compleantur effectu. Et apostoli, cujus communionem creditis expetendam, totis viribus sequimini discipilnam. In totum perdita noxiorum declinate contagia; scientes non habere cum religiosis impios portionem, nec ullum fidei cum perfidia esse consortium. Consequens est ut qui errorum detestatur principes, oderit sectatores. Execrabile habeatur in flore, quod damnatur in semine. Offerte hoc munus Deo, pro vestris, precor, offerte temporibus: jamdiu hanc a vobis hostiam pro tantis quæ vobis contulit Christus beneficiis expectat. Quid opus est apud illum preces adhibere, qui supplicat? Vos senatui urbis Romæ, ut me ad pacem hortaretur, injungitis. Ego non solum cum his ad vos supplicationis verba converto, sed vestigiis vestris pro universali advolvor ecclesia. Audite me pro Christo legatione fungentem: non patiamini ab improbis canibus Christi membra discerpi: quæ insanabilia videtis, abscindite, & quæ ægra, curate. Cur quæ sana sunt invalidis conjuncta quatiuntur? Servate ordinem quem unitas ipsa præfinit, & pacem mundo, quam poscitis, reddite. Hæc & sub præsenti occasione deposco, & rursum ac sæpius supplicare curabo, sperans importunitatem hanc meam & Deo esse placituram, & apud vos quoque per assiduas petitiones, quoniam id nos dominus docuit, vacuam non futuram. Data Romæ.

Anno domini 516.

EPISTOLA ANASTASII AD SENATUM URBIS ROMÆ.

PER THEOPOMPUM ET SEVERIANUM VIROS CLARISSIMOS.

Pontificem & regem ad pacem hortandos.

(*) Imperator Cæsar Flavius Anastasius pius, felix, victor, semper Augustus, Germanus inclytus, Francicus inclytus, Sarmaticus inclytus, pater patriæ, proconsulibus, consulibus, prætoribus, tribunis plebis, senatuique suo salutem dicit.

SI vos liberique vestri valetis, bene est: ego exercitusque meus valemus. Quotiens utrisque publicis rebus prospera voluntate consulitur, non solum exhortatio, sed postulatio quoque creditur conveniens, ut duabus in unum concurrentibus causis animus incitatus, quod felix & bonum partibus fit, valeat adipisci. Si etenim Christus Deus & dominus noster, & per mitissimam voluntatem, & quamdam dispensationis petitionem nos revocavit ad se, & redemptos proprio sanguine libertati restituit, ut salutem mortalitati præstaret, non videtur absurdum, tam apud gloriosissimum regem, quam apud beatissimum papam almæ urbis Romæ, patres conscriptos imperiali petitioni conjunctos, ea sperare, quæ & nobis & sibi Deo annuente in commune proficiant; hoc est, ne fugitivorum audiant concinnatos sermones, mendacio solo compositos, sed satisfactione suscepta, quam & veritas & legatorum qui directi sunt inquisitio patefecit, ad A desideratam pacem acceptabili Deo voluptate concurrat. Indubitatum siquidem est ex longa annorum serie, multam partem reipublicæ vestram vendicare constantiam. Proinde oportet sanctissimum cœtum vestrum solerti studio ac provido labore contendere; tam apud excelsum regem, cui regendi vos potestas & solicitudo commissa est, quam apud venerabilem papam, cui intercedendi apud Deum facultas est præstita, ut in ea parte animi sui bonitatem dignentur impendere, in qua utriusque reipublicæ membra sperata sanitate salventur. Implebitis enim veterem consuetudinem, & nimis consilio vestro notissimam, si ea quæ publicæ utilitati conveniunt, tractando, B sperando, postulando, effectum adipisci Deo auspice feceritis. Data v. Kalendas Augusti, Anno domini 516. Chalcedone, Petro viro clarissimo consule.

RESCRIPTUM SENATUS URBIS ROMÆ AD ANASTASIUM AUGUSTUM

Per Theopompum & Severianum viros clarissimos.

Pontificem semper pacis fuisse studiosum, quam pendere ab Acacii damnatione fatentur.

C SI prima semper est, imperator invicte, a regentibus supplicium spectata devotio, si sola gratia dominorum conciliatur obsequio; indubitanter agnoscés sacræ jussionis oracula quanta senatus vestri fuerint gratulatione suscepta, maxime cum ad hos & animus domini nostri invictissimi regis Theodorici filii vestri mandatorum vestrorum obedientiam præcipientis accederet, & sciamus super omnia beneficia vestra tunc magis nos erigi, cum dignos creditis, quibus debeat imperari. Mox igitur sacræ studio jussionis implendæ, beatissimum papam Hormisdam credidimus deprecandum: de quo parum est dicere, quia vota supplicantium benignitate præcessit; sed & nobiscum suas preces, ut quod hortamini fiat, D adjunxit, evangelicis voluntatem suam testimoniis asserendo, ostendens mundum supra multitudinem peccatorum suorum scandalis plus gravatum, dum vox sit ista dominica: *Væ mundo a scandalis*. Et idem, oportere homines scandalizantium partes membrorum abscindere, quam ut in ignem, non renuntiando scandalis, mittantur æternum. Sed & post hæc divinæ lectionis exemplis, quam boni sint fructus pacis, ostendit cum diceret: Et apostolum Paulum gratia Dei plenum, nihil tamen quibus bene cupiebat, quod optaret melius, inveniisse; nisi ut pax Dei, quæ est supra omnem excellentiam, in eorum sensibus abundaret; quod- Philip. 4. E que in evangelio domini sit vox ista dicentis: *Quoniam pacifici filii Dei vocabuntur*: & iterum Matth. 5. ad ipsum scripturarum omnium revertendo doctorem, quanto ipsa vel fide, qua & cælestia regna præsumimus, a peccatorum crucialibus credendo salvamur, caritas fit major, ostendit, testimonium tale subiiciens: *Spes, fides*, 1. Cor. 13. *cari-*

(*) In editione Rom. epist. Pontif. Romanorum hi tituli ita enunciantur: *Imperator Cæsar Flavius Anastasius pontifex inclytus, Germanicus inclytus, Alamanicus inclytus, Francicus inclytus Tribunic. Pot. XXV. cos. III. pius felix victor, ac triumphator semper augustus pater patriæ, consulibus &c.*

caritas, *major autem omnium caritas* : id est Spiritus, gratia donante divina, caritatem virtutibus omnibus exaltat. Non habentes ergo, si & propter pœnam scandala declinamus, & pacem propter pacis bona sectamur, & ad caritatem nos qui est caritas Christus hortatur ; quid est enim quod retinet catholico ardore festinos ? quid est quod delinquentis Acacii impedit volentes Christum videre persona ? quid est quod a suo liberi, alieno gravantur errore? Hæc cum venerabilis papæ latius fuerint expedita rescriptis, pro nostræ tamen obsequio credidimus devotionis indenda, ne non rogasse putaremur recondendo responsum, quod accepimus deprecantes. Proinde, piissime imperator, hæc suo nomine senatus serenitatis tuæ clementiæ provocatus adjunxit, ut qui animo quambenigno in utraque republica concordanda fuisti, tam esse pio in ecclesiæ redintegranda unitate noscaris. Nam ut pax illa regnorum tantum scitur prodesse subjectis, sic hæc religionis cum populo suo proficit imperanti. Etenim quis non hæresum perfidarum sequaces plusquam ipsos deliquisse putet auctores ? Qui non post patibulum crucis dividentes iterum Christi membra condemnet? Utinam hæc jam vobis regnantibus causa cœpisset, ut facilius mala reprimerentur nascentia, quam provecta. Nam quis ambigat non potuisse ejus existere, cujus corrigi temporibus videret errorem. Per Ennodium, & Fortunatum episcopos, (*a*) Venantium presbyterum, Vitalem diaconum, & Hilarum notarium.

EPISTOLA SIVE EXEMPLUM

Relationis Joannis episcopi Nicopolitanis, per Rufinum diaconum ejusdem, ad Hormisdam.

Catholicam fidem profitetur, & quæ vitanda, quæve servanda, moneri cupit.

Domino meo per cuncta sanctissimo ac beatissimo patri patrum, comministro ac principi episcoporum Hormisdæ, Joannes in domino salutem.

Vide notas synodi veteris Epiri infra sub Hormisda. *Psal. 35.*

CUra mihi extitit semper nihil amplius quærere, nisi agere propriam & familiarem conversationem vacuam solicitudinis & anxietatis mundanæ : sed quia *Dei judicia abyssus multa est*, sicut & vestram cognosco docere beatitudinem, patre nostro quondam atque archiepiscopo Alcysone a Christo ad supernas mansiones evocato, ea ratione qua ipse cognoscit, qui est possibilium dominus, in me sancta synodus bonorum actuum, ac clerus pastorum transtulit sortem. Ego autem cuncta referens Deo, qui balbutientium linguas liberas facit, decenter ad vestras orationes concurro ; ut juxta consuetudinem apostolicæ sedis vestræ, quæ cunctarum ecclesiarum curam habet, & Nicopolitanorum habere dignemini, secundum antiquam spiritualem dispositionem vestram. Petenti etenim mihi dari spiritum ad apertionem oris, sicut docuit apostolus, atque ipse etiam dominus præcepit, mecum petite horum datorem, & cum quærente pariter quærite, & pulsantem spirituali manu vestræ suscipite. Hoc enim vobis facientibus, potero, sanctissime, & accipere, & invenire, & aperiente Christo recta per verbum veritatis incedere. Quoniam vero quidam dissimulames nonitcum credere, atque sectar sanctas synodos quæ Nicææ, Constantinopoli atque Ephesi congregatæ sunt, in qua principes extiterunt sanctissimæ memoriæ episcopi Cælestinus apostolicæ sedis vestræ, & Cyrillus Alexandrinæ ; insuper etiam quæ Chalcedone adversus Eutychetem impium congregata est, quæ omnes prædictas veritates orthodoxa in se ratione firmavit. Tamen audent nos impugnare, tanquam vinculum concordiæ sine ratione vitantes. Votum autem mihi est, vestram sequi doctrinam sicut inter sanctos prædecessor meus Alcyson extiterat, & anathematizo Dioscorum, Timotheum appellatione Ælurum & Petrum horum successorem ; & Petri communione cum his permixtum Acacium, & Petrum qui Antiochenam perturbavit ecclesiam, sequens in omnibus synodicas, & apostolicas epistolas scriptas a vero præsule Romanæ ecclesiæ Leone. Rogo autem plenius atque perfectius, quæ servari oportet, commonete, & a quibus abstinere debeam, vestris custodibus literis intimate : ut si fortassis adhuc inexercitatus ordini deputor lectionum, seu dixi, sive egi apostolicis doctrinis vestris incongruum, vestris imbutus sermonibus possim hæreticorum obsistere machinis. Hoc enim facientes, sanctissime, firmiores nostræ sanctæ synodi invenietis episcopos, & bonorum actuum clerum ac populum confirmabitis, tanquam familiarem vobis reddentes sanctam Nicopolitanorum ecclesiam. Venerabilem vero diaconum Rufinum ad tam necessariam causam directum, pacifice, sicut vos decet, rogati suscipite ; & fiduciam tribuentes, celerem ejus recursum ad nos præstare dignemini, portantem spiritualia atque apostolica constituta. Cunctam, sanctissime, omnem in Christo fraternitatem vestræ beatitudinis ego & qui mecum sunt plurimum salutamus in domino.

Joannes fidem profitetur orthodoxam.

VII. AD JOANNEM NICOPOLITANUM EPISCOPUM

Commendat illius religionem : Nestorium & Eutychen damnandum, & quomodo qui ad fidem revertuntur recipiendi sint, per indiculum se significaturum scribit.

Hormisda Joanni episcopo Nicopolitano per Rufinum diaconum.

GAvisi sumus in domino valde, frater carissime, acceptis literis tuis, in quibus te profiteris sacerdotium Dei gratia susceptisse. Hæc est fides certa, hæc spes sine ambiguitate secura, qua creditur totius boni causa in superna dispensatione consistere. Cujus rei scientiam habens, frater carissime, beneficiorum quæ a Deo nostro consecutus es, religioso animo gratiam confiteris, licet hoc quoque de eodem clementiæ fonte descendat, ut se auctori suo humana submittat humilitas. Ait enim : *Super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & quietum, & trementem sermones meos?* In his ergo, in quibus hujusmodi probaris, clarius eluceset aliis etiam virtutis hujus futurum exemplum ; quando ad hoc etiam

Apostolica sedes curam habet omnium eccle. siarum.

Ephes. 6.

Num. 11.

(*a*) in edit. Romana est *Hilarianum*.

etiam Deo instituente perductus es, ut & de te catholicorum glorietur ecclesia. Nam sicut divinis testimoniis eruditus, & juxta apostolum sacrarum literarum institutione formatus, hoc auspicium tuæ ordinationis edidisti, ut adversus deviantes cum sedis apostolicæ sententiis convenires. Neque enim remunerare aliter tantorum beneficiorum poteras largitorem, nisi adversus inimicos ejus evidentem zelum apostolicæ confessionis ostenderes.

Notum est enim eos extra religiosa septa consistere, qui & ipsi profitentur conscientiam fidei atque fiduciam, sed infructuosa est apud eos, quamvis cum religiosis congrua sanctæ communionis æqualitas, quia procul dubio qui ea quam meruit libertate non utitur, subjectum se iniquitatibus confitetur. Quid gloriemur his quas non sequimur disciplinis? Falso appellat magistrum, qui se institutionibus ejus non probat esse discipulum. Sed quia nobis nunc omnia in confessione similia, & libertatis propriæ resumpsistis affectum; paternæ rursus hæreditatis cupientes esse consortes, amplectimini gratiam traditionis antiquæ: & in illius inconvulsi fundamenti stabilitate persistite, non cum temporibus corda mutantes; inconstantis enim mutabilitas ista solet esse propositi: atque ideo bene fundatis oportet inhærere; quando hujusmodi studia clementia scit fovere divina, ut fidei vestræ firmitas vobis de aliorum salute fructificet, & fervore vestri studii aliorum quoque animus ad resumptionem bonorum suorum possit accendi; quatenus & de vobis quoque sanctus apostolus dixisse credatur; *Æmulatio vestra provocavit plurimos*. Ergo Nestorii & Eutychetis impietatibus juxta synodalia constituta damnatis, sectatores quoque eorum similiter execrantes, cum exultatione dicamus: *Exite de medio eorum, & separamini, & immundum ne tetigeritis, dicit dominus*. Quemadmodum enim quis malarum inventionum detestabitur principes, si non declinat sequaces? aut quemadmodum odit originem, qui non execratur & sobolem? In discipulis prædicatur fama docentium, & donec male factorum seminum radix per succedentes culta floruerit, tamdiu auctorum memoria non peribit. Addatur perdito Eutycheti & Acacius discipulus sub communione Petri, omniumque damnatorum mixtus errori: quos vestra dilectio literis suis, dum fidem suam asserit, evidenter expressit. Ad institutionem vestræ fidei pleniorem, quo ordine ad communionem nostram suscipi deceat revertentes, indiculum subter adjecimus, sperantes in Deum bonorum omnium largitorem, quod laudabili circa fidem vestræ devotionis instantia, non solum hoc eorum qui vobis vicinitate junguntur saluti prosit, sed eorum quoque, ad quos fidei vestræ & religiosæ voluntatis velox fama pervenerit. Rufinum siquidem diaconum, qui nobis literas vestras obtulit, in Christi caritate suscepimus, quem apostolorum orationibus commendantes cum pace remittimus, hortantes literas, a nobis tam ad caritatem tuam quam ad synodum directas populo relegatis, quod & nos pro fidei vestræ commendatione fecisse cognosce. Data XVII. Kalendas Decembris, Petro V. C. consule.

A

B

C

D

E

2. Cor. 9.

Levit. 15.

EPISTOLA SYNODICA,

Sive exemplar relationis synodi Epiri veteris ad Hormisdam Papam.

Joannis in Nicopolitanum episcopum electi postulant confirmationem, & in fide catholica instrui cupiunt.

Domino nostro per cuncta sanctissimo ac beatissimo patri patrum, comministro ac principi episcoporum Hormisdæ, synodus veteris Epiri, Joannes, Matthæus, Constantinus, * Christodorus, Hilarus, Philippus, Julianus, & Chrysippus.

* Christophorus,

SI dignis præmiis uti tentemus, necesse est multis fletibus horum depromptiones efficere. Plurimi namque ex nobis in regnante suere Constantinopoli; cum vestri sanctissimi vicarii Ennodius & Fortunatus episcopi, Venantius presbyter, Vitalis diaconus, & Hilarus notarius degerent, pietatis agonem susceptum tenentes. Nobiscum autem fuit, inter sanctos factus, pater atque archiepiscopus noster Alcyson, qui cum omni præsumptione supplicibus utens libellis, apud vestram beatitudinem dignus effectus est apostolicæ sedi vestræ communicare nobiscum. Sed quia repente qui cunctorum retinet potestatem hunc ad se evocavit; nos irrefrænabili fletu detenti pervenimus tamen ad patriam, nullo modo errorem propter Dei gratiam sustinentes, sed ubique vestra decreta sectantes.

De synodo veteris Epiri vide quæ notavimus infra, sub Hormisda.

Flentibus autem nobis atque lamentantibus cum his qui nobiscum relecti sunt in parœcia comministris, quis possit de orthodoxis recte Christi oves transigere; qui consolatur humiles, consolatus est etiam nos per vestras orationes, demonstrans metropolitanæ civitati in cunctis sanctissimum Joannem, qui a pueritia in ecclesia sine culpa nutritus, imo laudabiliter in ea degens; ita ut neque cum in his quisquam temporibus antecellat; zelo autem circa orthodoxa, juxta apostolicas admonitiones vestras, nulli omnino cedens. Hunc ergo Dei providentia ordinavimus præsulem Nicopolitanorum sanctissimæ ecclesiæ: & rogamus ut juxta antiquam consuetudinem hunc quoque complectamini paternis visceribus vestris, nobisque aut ipsi, Dei gratia, efficiamini arma inexpugnabilia commonitionibus vestris aique doctrinis: & deprecantibus nobis inclinetis aurem, & pietatem concordiæ reperiatis, juxta inspiratam vobis divinitus apostolicam providentiam, ut in pace, quæ est ei amabilis, cunctæ sanctissimæ ecclesiæ cooptatæ immarcessibilem vobis coronam nectentes, in omni pietate atque humilitate comprehendatur in Christo. Venerabilem vero diaconum Rufinum, propter hanc tam necessariam causam directum, libenter rogati respicite, & ad nos sub velocitate remittite portantem doctrinas vestras apostolicas. *Et alia manu:* Incolumem me ora, sanctissime pater patrum.

De ordinatione Joannis episcopi.

* Ego Joannes episcopus rursus retuli: Incolumem me ora in domino, sanctissime ac beatissime pater patrum.

Ego

1 Eadem hic nomina sedium atque in epistola 59. 3. par. Concil. Chalced. unde nonnulla emendavimus. *Harduinus.*

Ego Matthæus episcopus Butroti retuli.
Hadrianopoleos — Ego Constantinus episcopus * Hacnanopoleos retuli: Incolumem in domino me ora sanctissime ac beatissime pater patrum.
Christopho. — Ego * Christodorus episcopus Anchiasmi retuli.
Ego Hilarius episcopus Photices retuli.
Ego Philippus episcopus Phœnices retuli.
Ego Julianus episcopus Dodones retuli.
Ego Chrysippus episcopus Congræ retuli.

VIII. AD SYNODUM EPIRI VETERIS.

Eutychetis errorum sectatores damnat: episcopos Epiri veteris, ut nominatim hæreticos anathematizent, hortatur.

Hormisda synodo Epiri veteris,

BEnedictus Deus ecclesiæ suæ membra consocians. Benedictus Deus, qui maligno instigante divisos, sub eadem, qua olim fuerunt, facit soliditate conjunctos. Etsi enim diu perdicis modo vociferavit inimicus, & eos quos non genuit, sicut asseruit propheta, collegit; tamen abyssina ambiguitate desolabitur. Neque enim oves dominicæ sequuntur alienum, aut alterius vocem pastoris exaudiunt. Unde nec vos ad salutis iter rediisse miramur, cum tarditatem magis in hac redintegratione culpemus. Debemus, carissimi fratres, domesticis uti ad hanc quam quærimus stabilitatem documentis: siquidem tunc Tinlotheus Chersonensis gravis cum disceret, gravior cum doceret. Nam Dioscori sectator, & idem Petri nihilo minus institutor, adversus beatæ recordationis Proterium sævitiam suæ temeritatis exeruit, & totius finem crudelitatis excessit, religiosi viri cædem inter ipsa operatus altaria, vix faucibus suis ab illo pio cruore suspensis. Tunc excitata universalis ecclesia, in odium parricidæ, auctorem facinoris tanti non solum communione, verum etiam ipso quoque Christiano nomine spoliavit, & omnium mentes nova quadam admiratione stupuerunt tantæ præsumptionis audaciam. Tunc beatus Eugenius parœciæ vestræ obtinens principatum, cum subjecta sibi sancta synodo, zelum quemdam, quali fide esse, Deo commendatus ostendit. Cujus rei memoriam non solum non potest tempus abscondere, verum etiam de die in diem magna apud orthodoxos fama multiplicat. Horum studia sic probata negligere, & sententias non amare, idem est in ipsa domini nostri confessione delinquere. Et nobis quidem nunc post professionem ac literas vestras, omnia fidei dogmata, Deo suos conjungente, similia orandum est, ut in ea voluntas vestra, qua nostros animos relevavit, confessione permaneat. Sed opus est citra respectum timoris insectari eorum rabiem qui fide diversa nituntur. Quanto enim infidelium error exæstuat, tanto magis se, si resistat, securitas nostra commendat. Neque enim hæc sunt per patientiam negligenda; quando malum hoc vitio pravæ consuetudinis animatum apud plures sub quodam colore legis inolevit, dum aut prava studia in unum congruunt, aut recta se subtrahunt. Nam ut eam quæ imminet rem loquamur; Eutyches ut nefandæ hæresis inventor excluditur etiam ab his, a quibus ejus dogmata diliguntur, apud eos ipsos ita exosus atque fugiendus, ut nominis quoque ipsius oderint mentionem. Sed perversi religiosarum institutionum ministri, quem sicut verum detestantur hæreticum, hunc alia via tanquam verum amplexantur orthodoxum. Siquidem in sancta Chalcedonensi synodo Dioscorus eadem sentiens pari ratione damnatus est: & cum una * persecuta sit utrumque sententia, horum alterum si quis sequatur, & diligat, dicat aliquis quemadmodum se ea sententia, quæ designatos damnavit, excipiat, cum eos, quos transgressionis aut impietatis connectit æqualitas, sine dubio unum quoque vinculum damnationis adstringat. Timotheus & Petrus horum sequaces, homines mente corrupti, & pestis quædam nominis detestanda catholici, quorum communionem in Petro complexus Acacius, * similiter quoque meruit subire sententiam, qui tantum malum quasi parvi æstimans, & propositum nunquam ad meliora convertens, ne ab illis quidem se quæ in Antiochia detestamur abstinuit; ibi quoque transgressori Petro communione connexus in Apameam nihilo minus hostiliter versatus, ecclesiam Tyriam quoque non ea qua decuit integritate disponens. Propter quæ, dilectissimi fratres, ab eorum innodatione solventes, velut religionem quamdam pestiferam relinquentes, servemus apostolicam disciplinam, saluti nostræ omni diligentia & solicitudine providentes; ea cura nefandi Nestorii declinemus errores, qua Eutychetis impia inventa persequimur.

Maxime enim nunc religiosa fidei dogmata diverso incursu horum, qui prædicti sunt, incursantur insidiis, sceleatis pro ratione temporis sua argumenta nectantibus, quomodo possint innocentium viis fraudem suæ impietatis inserere. Atque ideo sicut docti numularii, & prudenter instructi, ab improbandis laudanda separantes, talenti vobis crediti poteritis multiplicare substantiam. Hæc, dilectissimi fratres, scripsimus plenæ caritatis impulsu, quia spem fidei vestræ primum Dei dono, deinde & fratris nostri Joannis, qui vobis præsidet, professione præsumpsimus; qua nominatim omnes, quos apostolica ac generalis catholicorum condemnat ecclesia, execrabiles sibi esse declaravit; quos vos quoque in literis vestris oportuit evidenter exprimere, nec arbitrari posse sufficere sibi, tantis præsertim insidiis callidorum, quos viritim & singulos insectari convenit, atque damnare, sub quadam eos generali damnatione concludere. Diligentem quærunt vulnera antiqua medicinam; nec abundans esse creditur quidquid pro integritate fidei & stabilitate religionis adhibetur. Unde libellum cum literis misimus, cui vos subscriptiones proprias inserite, ut fides vestra, quam directa per Rufinum diaconum scripta testantur, apud nos fiat hujus quoque repetitionis adjectione manifestior. Dat. 13. Kal. Dec. Petro v. c. consule.

* al. *prosecuta* Hard.

De coryphæo Eutychianæ hæresis.

* al. *similiter*. Hard.

Hæreticos esse vitandos.

Monet ut fide professionem edant.

Anno domini 516.

Jerem. 17

Joan. 10.

Eugenius archiepiscopus Epiri commendatur.

Fraus hæreticorum insectanda hæresi, cujus auctorem damnant.

IX. AD JOANNEM NICOPOLITANUM EPISCOPUM.

Cum per literas Epiri veteris episcopi nominatim hæreticos non damnassent, mittitur libellus, cui debeant subscribere.

Hormisda Joanni episcopo Nicopolitano per Pulionem.

De legatione Pulionis.

LIterarum quas direxisti series, & expositio tuæ fidei conveniens sedis apostolicæ judiciis, nostros animos relevavit. Tot incitati gaudiis contenti non fuimus, nisi per * Pulionem Pulionem subdiaconum ecclesiæ Romanæ quid plenius circa vos ageretur cuperemus agnoscere; magnopere quia in relatione episcoporum sub ordinatione caritatis tuæ degentium, non universa quæ ad ecclesiastica constituta pertinent, sicut in vestra, leguntur evidenter expressa. Unde & pro nostra solicitudine, & illorum integra nobiscum conjunctione, [a] libellum direximus, in quo eos oportet debere subscribere, quia & omnes sacerdotes vestrarum partium, qui ad sedis apostolicæ communionem reversi sunt, in eadem professione subscripserunt. Ista caritas, ista communis salutis excitavit ambitio, quod credo & fraternitatem vestram gratanter accipere, quia ubi de animarum salute res agitur, studii tui, vel intentionis debes operam commodare, ut antecedendo fructum de tali possis laude percipere. Pulionem prædictum cum rescriptis caritatis vestræ ad nos, juvante Deo, sub celeritate remittite, quatenus desideria nostra diu suspensa esse non possint. Data XIII. Kal. Decemb. Petro viro clarissimo consule.

Anno domini 515.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Libellum direximus.*) Hunc libellum qui his literis jungebatur, eumdem esse putamus, quem XV. Kalendas Aprilis datum ex codice Vaticano hic tibi exhibemus.

REGULA FIDEI.

PRima salus est, regulam rectæ fidei custodire, & a constitutis patrum nullatenus deviare. Et quia non potest domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*, &c. hæc quæ dicta sunt rerum probantur effectibus, quia in sede apostolica immaculata est semper servata religio. Ab hac ergo spe & fide separari minime cupientes, & patrum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes hæreticos; præcipue Nestorium hæreticum, qui quondam Constantinopolitanæ fuit urbis episcopus, damnatus in concilio Ephesino a Cælestino papa urbis Romæ, & a sancto Cyrillo Alexandrinæ civitatis antistite. Una cum ipso anathematizantes Eutychetem & Dioscorum Alexandrinum, in sancta synodo, quam sequimur & amplectimur, Chalcedonensi damnatos. His Timotheum adjicientes parricidam, Ælurum cognomento, & discipulum quoque ejus atque sequacem Petrum, vel Acacium, qui in eorum communionis societate permansit; quia quorum se communioni miscuit, illorum similem meruit in damnatione sententiam. Petrum nihilominus Antiochenum damnantes cum sequacibus suis, & omnium suprascriptorum.

Quapropter suscipimus & approbamus omnes epistolas Leonis papæ, universas quas de religione Christiana conscripsit. Unde, sicut prædiximus, sequentes in omnibus apostolicam sedem, & prædicantes ejus omnia constituta, spero ut in una communione vobiscum, quam sedes apostolica prædicat, esse merear, in qua est integra & verax Christianæ religionis soliditas. Promittens etiam, sequestratos a communione ecclesiæ catholicæ, id est, non consentientes sedi apostolicæ, eorum nomina inter sacra non esse recitanda mysteria. Hanc autem professionem meam manu propria subscripsi, & tibi Hormisdæ sancto & venerabili papæ urbis Romæ obtuli. Data XV. Kal. Aprilis, Agapito viro clarissimo consule. Anno domini 517.

INDICULUS PER PULIONEM SUBDIACONUM.

Quid in Nicopolitana ecclesia sit agendum.

CUm Dei adjutorio, & orationibus sanctorum apostolorum Petri & Pauli veniens Nicopolim, sic debes agere, ut postquam episcopus Nicopolitanus acceperit literas nostras, episcopos, quos in sua parœcia habet, colligat, & faciat subscribere libellum quem in epistolis suis habet annexum. Si tamen dixerit prædictus episcopus esse laboriosum episcopos colligere, dirigat tecum personas per singulos episcopos, ut te præsente subscribant prædictum libellum. Sic tamen cum Dei misericordia facere debes, ut epistolæ quæ a nobis missæ sunt publice legantur; aut si videris præ timore hoc episcopos facere nolle, saltem clericis suis hæc relegant: quæ tamen in ipsorum dimitte potestatem, & scripta episcoporum, & illius episcopi, hoc est Joannis metropolitani, ad nos cum Dei misericordia reporta. Post hoc factum nullas moras te volumus ibidem facere, propter insidias & calliditates inimicorum. *Per Joannem diaconum ejus.*

EPISTOLA AVITI EPISC. VIENNENSIS AD HORMISDAM PAPAM.

Gratulatur de conversione provinciarum Dardaniæ & Illyrici, petitque ut certior fiat de successu legationis Constantinopolim missæ.

Domino sanctis meritis præcellentissimo, in Christo glorioſissimo, & apostolica sede dignissimo Papæ Hormisdæ Avitus.

DUm religionis * statui, & plenis catholicæ fidei regulis perspicitis convenire, ut gregem per tota vobis universalis ecclesiæ membra commissum pervigil cura vestræ adhortationis informet, Viennensem provinciam superiore anno, si meminisse dignamini, datis ad humilitatem meam literis visitastis; quæ ad me, secundum quod opportunitas oblata contulerat, per Arelatensis ecclesiæ clericos pervenerunt; & quidem plenissimæ solicitudine pastorali. In quibus nos sicut per conversionem provinciarum, id est Dardaniæ, Illyrici, vel Thraciæ, ad

Habentur ord. 81. in edit. Sirmanno 1643.

ad communionem gaudii provocatis; sic admonitione cautissima, ne quid per ignorantiam pervenire possit, instruitis. Eutychetis igitur, Nestoriique damnatio, quos jamdudum per beatissimos prædecessores sanctæ sedis vestræ calcavit auctoritas, ad notitiam jampridem nostram apostolicæ ad nos diligentiæ provisione perlata est. Sed illud nos modo suspensos multum redigit & anxios, quod cum pendere nos ad effectum legationis * secundo Constantinopolim destinatæ omni expectationis studio jusseritis, nec quid filius vester sanctus frater meus Ennodius retulerit, nec utrum secura redierit indicastis; & promissionem vestram tanta silentii diuturnitate suspenditis, ut non minus modo prædicatoris taciturnitas reddat attonitos, quam antea fecerat legationis mora suspectos. Unde sola hac causa servos vestros filios meos Alexium presbyterum, & Venantium diaconum, totius Viennensis provinciæ nomine, quæ ecclesiæ ad me pertinenti ab universis prædecessoribus vestris, & ab apostolica sede commissa est, cum præsentis famulatus pagina destinavi; per quos oraculo beatissimæ responsionis agnoscam, utrum fervor schismatum præfatorum, qui intra Constantinopolitanam urbem vitio pernicioſæ obstinationis exarserat, cuique, quod magis dolendum est, Alexandrinam vel Antiochenam ecclesias dicitis illigatas, vobis Christo favente dicentibus, digna fuerit correctione restinctus: aut si reversa legatio in paginis evidentibus, quod simplex legeretur exhibuit, an forte nuncio magis retulit, unde vobis adhuc qualiscumque suspicio reservetur. Veremur enim, ne pontificale judicium, dum non indicat prospera, sensisset adversa. His adjicitur, quod diversorum fida relatione comperimus, de reconciliatione vel concordia ecclesiæ Romanæ jactare se Græciam, quod sicut amplectendum, si veraciter dicitur, ita verendum est ne callide simuletur. Quæsumus ergo servitio meo juncto, ut quid filiis vestris fratribus meis, id est * Gallicanis, si consulant, respondere debeam instruatis; quia jam securus, non dicam de Viennensi, sed de totius Galliæ devotione pollicear; omnes vestram super statu fidei captare sententiam. Orate ut sic nos prædictorum professio fucata non fallat, sicut ab unitate, quam regitis, veritas comperta non separat. Accepta 3. Kal. Febr. Agapito viro clarissimo consule *, per Alexium presbyterum & Venantium diaconum.

fuerat tum dumtaxat una an. 519. sed parabatur altera.

Hormisdas infra ep. XI. ab ultimis ad nos Galliis directa legatio, &c.

Anno Christi 519.

X. AD AVITUM VIENNENSEM EPISCOPUM.

Laudat in eo studium cognoscendi de statu ecclesiæ orientalis, a legatis autem ob perfidiam Græcorum nihil perfectum fuisse scribit; in animo sibi esse alteram ad illos legationem destinare.

Hormisda episcopus Avito episcopo, & universis episcopis provinciæ Viennensis, vel sub tua diœcesi consistentibus.

QUi de his quæ ad disciplinam catholicam pertinent maxime sciens instrui cupit, quid studii circa mandata divina habeat evidenter ostendit. Non enim potest esse hujusmodi cura, nisi ubi fides fuerit infucata. Atque ideo exultamus in domino de sinceritate propositi tui, dilectissime frater, dum te secundum directas per Alexium presbyterum atque Venantium diaconum literas intuemur, & de impiis transgressoribus Eutychete atque Nestorio sedis apostolicæ constituta recolere, & si quid adversus eos admonitio nostra promoverit, per quos orientales ecclesiæ confunduntur, inquirere. Digna plane solicitudo fidelibus, ut de miserorum lapsibus ingemiscant, & ipsi ne aliena polluantur contagione provideant. Sed ne nos quidem hoc supersedisse credatis, ut ad notitiam vestram, si quid actum fuisset, competens perferret instructio. Verum breviter silentium nostrum, quod dilectio mordet vestra, purgamus. Nam quod non sæpius nostra admonitio vos frequentet, de conscientia vestra & fidei stabilitate confidimus. Solicitudo impendenda fortasse sit dubiis; satis est vitanda indicasse perfectis. Legationis vero nostræ, quam semel, non secundo, sicut scribitis, misimus, si votivus contigisset eventus, alacres illico vobiscum fueramus desiderata partituri; scientes hoc rationi, hoc nostro proposito convenire, ut quos participes solicitudinis fecimus, cum his de integritate unitatis gaudia jungeremus. Sed quantum ad Græcos, ore potius præferunt pacis vota, quam pectore, & loquuntur magis justa, quam faciunt: verbis velle se jactant, quod operibus nolle declarant: quæ fuerint professi, negligunt; & quæ damnaverint, hæc sequuntur. Nam unde est, quod cum per Ennodium fratrem & coepiscopum nostrum sacerdotales viros, ad confirmanda ea quæ sedes apostolica popoſcerat, directuros se esse promisissent, multa quoque quæ ad correctionem pravitatis suæ a nobis quæsita fuerant pollicentes, non solum non religiosos viros, penes quos causæ illius plena esse posset instructio, secundum constituta propria non miserunt; verum etiam, quasi res parva gereretur, * laicos & alienos ab ecclesiastico corpore destinantes non se studuerunt de cœno, quo immersi tenentur, evolvere, verum etiam catholicæ fidei claritatem fulgentem sua, quod absit, se posse crediderunt obscuritate fuscare? Hæc fuit nostri causa silentii, quam vos quoque spiritali vobis prudentia revelante vidistis. Quid enim de hac causa poteram directis literis indicare, quam in statu suo videbam duram pertinaciter custodire perfidiam? Novi exitus solicitæ diligentiam relationis inquirunt. Qui de rebus cognitis nihil indicat, abunde in statu suo manere priora declarat. Quapropter, dilectissime frater, & vos præsentibus hortamur alloquiis, & per vos quoque, quia occasio data est, alios per Gallias, quos fides eadem nobiscum amplectitur, admonemus, promissam & amabilem Deo fidei servare constantiam; & transgressorum societate declinata, constantiam vestram uni viro virginem castam, sicut spopondistis, exhibere Christo. Et cavete, ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita sensu aliquorum corrumpantur a simplicitate & castitate quæ est in Christo Jesu. Pernicioſa sunt blandimenta nocentium, atque ideo vigilare vos convenit, quia adversarius salutis humanæ, tanquam leo rugiens, circuit quærens quem devoret, cui resistite fortes in fide: quia hoc speciale habent patris sui de cœli arce dejecti, qui vestigia ejus sequuntur & diligunt, ut illa veritatis luce privati, & alios gaudeant sua obscuritate fuscari; & cum perversitatis suæ

* Theopompum comitem domesticorum & Severianum comitem sacri consistorii.

pœnas

pœnas luituros esse se sciant, exultent si miseros cum sua damnatione conjungant. Nam unde est, quod cum pro magna parte a conterminis suis Thracibus, Dardanis, Illyritis, cognita eorum perversitate deserantur, procul positos ignorantiæ spe, fraudibus, & variis artibus nituntur allicere, nisi ut lucem, quam ipsi non habent, in aliis quoque impia contagione commaculent? Ut autem quæ sint partium earum studia possitis agnoscere; plures Thracum, licet persequentium incursibus atterantur, in nostra tamen communione persistunt, scientes fieri fidem per adversa clariorem. Dardania, & Illyricus vicina Pannoniæ a nobis, quod jam fecimus ubi necessarium fuit, ut sibi episcopi ordinarentur expetiit; intantum se a communione perditorum separare gaudentes, ut remedia quærerent, dummodo commune cum transgressoribus nihil haberent. Epiri metropolitanus, hoc est Nicopolitanus episcopus, cum synodo sua nuper segregatus ab impiis, ad apostolicam communionem deprompta quæ efficeret professione se contulit. Quæ ideo scriptis æstimavimus indenda præsentibus, ut sicut sortem nos convenit dolere pereuntium, ita lætemur pariter de salute remeantium; & ut fideles constituti ab eis longius instruantur, qua virus eorum solicitudine debeat effugi, quos & a suis videant tam justa detestatione vitari. Et nos quidem dispensationis nostræ memores, necesse est eos repetitæ legationis officio convenire: quo affectu salvationis suæ, si respectu Dei, si rationis intuitu non moventur, saltem pulsantibus importune & pertinaciter acquiescant; & aut ad rectam viam declinatis erroribus revertantur, aut propter impœnitens cor ab omnibus inexcusabiles judicentur, qui & moniti toties in perfidiæ obstinatione persistunt. Vos orate, & nobiscum ad Deum preces & vota conjungite, ut per opem misericordiæ ejus nostra actio laborans pro catholicæ fidei stabilitate promoveat, immaculatos vos & integros ab omni transgressorum societate servantes; ut aut cum correctis sensus & corda jungamus, aut ab eorum venenis intacti esse mereamur. Nam qui, sicut vos quoque conscientiam vestram non latere testamini, novimus Eutychetem atque Nestorium apostolicæ, id est catholicæ sententiæ auctoritate damnatos; quemadmodum salvi esse poterimus, si eorum sectatoribus ac posteris qualibet parte communionis hæreamus, cum Belial cum Christo nostro portionem habere non possit? Institutionis autem vestræ interesse credimus, ut ea quæ apud nos Nicopolitanis vel Dardanis acta sunt, vel quo in communionem ordine sunt recepti, vobis nota faceremus ipsarum lectione chartarum. Data xv. Kalendas Martias, Agapito consule.

XI. AD ANASTASIUM AUGUSTUM.

Per Ennodium Ticinensem, & Peregrinum Misenatis ecclesiæ in Campania episcopos, secundæ legationis ad Anastasium destinatæ munere fungentes, transmissa.

Pacem ecclesiæ non nisi damnato Acacio posse restitui.

Hormisda Anastasio Augusto per Ennodium & & Peregrinum episcopos.

DUdum legatis mansuetudinis vestræ remeantibus, ad literas vestras & mandata respondi, non quidem universa plene, sicut magnitudo rei postulabat, expediens, & tamen pro tempore certa perstringens. Verum etsi sufficienter me allegare omnia contigisset; numquid agens apud clementiam vestram causam fidei, poteram repetitis precibus importunitatis incessi? Timeant notam hujus ingratitudinis, quibus cura est studium negotiis navare mundanis. Opus non implet evangelii, qui a prædicatione ejus venialiter putat posse cessari. Pervigilem pastorum oportet esse custodiam, & lumbos sine relaxatione præcinctos. Bonæ admonitionis sicut constat dulcem fructum, ita ejus non decet esse fastidium. Et alias, cur postulationis meæ molestam mansuetudini vestræ quisquam dicat esse frequentiam, cum per ea quæ fiunt ex officio meo, per remedia fidei vestro consulatur imperio? Etenim quæ me onerat cura, vos relevat: mihi incumbit, sed vobis proficiet; licet ex diverso semine unus fructus amborum est. Nam sicut pœna est nec dicere Deo accepta, nec facere, ita certa remuneratio vel illi qui spiritalia prædicaverit, vel illi qui audita non spreverit. Dedit quidem clementia vestra veluti obsidem propositi sui sub testimonio imperialis alloquii, & se quasi pignore quodam bonæ voluntatis adstrinxit: sed opus est cœptis adjicere firmitatem: sumant plenum decorem jacta fundamina: non remittantur propugnantes pro Dei ecclesiis manus. Toties Israeliticus hostis intercedit, quoties Moyses brachia non remisit. Effectus opera, finis commendat initia. Non prodest cœpisse deserentem, quia sola perseverantia fidei dat salutem. Benedicimus Deum, cujus zelo pietas vestra transgressores impios Nestorium & Eutychetem, vel eos persequitur, qui cum nefandis & sacrilegis dogmatibus profitentur. Probat odisse se vitia, qui condemnat errantes, nec relinquit sibi locum deviandi, qui non pepercerit excedenti. Primus innocentiæ gradus est, odisse culpanda: sed veritatis interest, domine fili, & catholicæ disciplinæ, ut sectatores etiam eorum atque participes oderitis, quorum execrandos principes judicatis. Non in damnandis sola, id est, certa nomina, sed in his etiam, qui damnatos sequuntur, sunt crimina persequenda. Frustra aversari se plures asserit, qui unum de his, qui detestatione digni judicantur exceperit: non enim numerus errantium hominum, sed meritum consideratur errorum. Hoc ideo, ne facile putet vestra clementia Acacii prætereundam esse personam. Nonne ille est Acacius, qui cœno Petri, Dioscori & Eutychetis dogmate & communione pollutus, dum copulatur, immersus est? Illius

sustinens in condemnatione supplicium, cujus elegit in communione consortium? Qui viritim propter impietates suas horum singulos odit, & in illis Acacium necesse est oderit, & omnes in Acacio non amarit. Ab illo per orientales ecclesias fermentum nefandi erroris inolevit. Inde Alexandrinæ perfidiæ eousque nutrita superbia, ut non acquiescat, sicut scripsistis, mandatis salutaribus, cujus famulatur imperlis; & in errore declinando, non sequatur admonitionem, cujus in agendis rebus experitur sibi utilem potestatem. Unde & majore hujusmodi homines convenit detestatione vitari, quia quæ docere debuerunt, nec dum ab aliis instruuntur, assumunt; spernentes in his imperantis monita, in quibus tantum non timeri jubentur imperia; & immemores devotionis contra salutem animæ, quos contumaces esse oportuit pro salute. Hos mentibus perditis ausus nutrivit Acacii cum perfidis juncta communio: atque ideo æstimandus est auctoris loco, cujus gravius peccatur exemplo. Nihil enim vitia magis quam imitatio fovet, dum creduntur non improbanda esse, ad quæ alii quoque videntur accedere. Fragilis est & caduca mortalitas: vix nefariæ cogitationes dum comprimuntur intereunt. Jacet semen noxium sub errore, nec deficit: latum pandit derelinquentibus aditum qui jungit cum improbitate consensum. Utinam, invictissime imperator, inter ipsa apostolicæ districtionis initia orientales ecclesiæ Acacii contagia nefanda vitassent: non per multos error ille noxia venena diffunderet; ipsa quoque erecta tunc fortassis Alexandrinæ ecclesiæ tunc colla cecidissent, dum perculsam perfidiam suam in damnatione imitatoris agnoscerent, & displicere in complicibus se viderent. Sed dum male nutriti foventur errores, & pravorum consensus inutilis æquitate corrigenda dissimulatur, per impunitatem sequacium mala dogmata multiplicavit auctorum. adeo Et vos quidem, si placet, * a Deo efficaciter impetretis, ut condemnetis vestrum de alieno errore propositum. Sed cogitandum est, clementissime imperator, si ei apud Deum sufficiat errata culpasse, cui dedit posse corrigere: non est differenda curatio: admoveantur medicæ profundis vulneribus manus. Sola ante Acacium Alexandria perfidiæ suæ fœditate sordebat. Respicite quantas jam partes emendatio neglecta polluerit. Quousque pateris, domine fili, ecclesiam Dei divisionei suorum mœrere membrorum? anticipent beneficia tua ad Deum perventura suspiria: assume fidei curam: & vexillum salutis attollens, ad errores ab Israel removendos velut Ezechias alter exurge: fas tibi laude novorum operum titulos æquare priscorum. Ille dissipavit excelsa, tu superbiam erectæ impietatis inclina: ille simulacra contrivit, tu dura infidelium corda contringe: ille memoriam serpentis ænei sustulit, tu virus præsentis effunde. Offer Deo recta, quæ fecit; & Matth. 16. spera dona quæ meruit. *Fidelis est enim dominus, qui reddit singulis secundum opera eorum.* In aperto est quanta sit expectatio fidelium, quanta trepidatio perfidorum. Illi ambiunt gaudere cum angelis de receptis: isti metuunt, ne ab his quos deceperant destituti, pœnis remaneant præparatis. Pendent anxia corda cunctorum. Ab ultimis ad nos Galliis directa legatio, si quid de unitate redintegrationis solicitudo nostra promovisset, fama secuta, consuluit. Nec difficile opus clementiæ tuæ. Scit Deus suorum laboribus subvenire. In usu est ad principes suos convertere colla subjectos. Dat specie maximum signum recens religiosæ memoriæ Marciani imperatoris exemplum. Quid egit tunc vulgus, aut populus? Non opus nota revolvere. Adulta est perfidia ista per devios, fopita per justos. Imitare religiosi integritatem propositi, quam studio civilitatis æquasti. Ad hæc nostris lacrymis, nostris precibus alleganda, Ennodium atque Peregrinum fratres & coepiscopos nostros vice nostra pro exhibenda etiam honorifica salutatione direximus; ideo maxime designato viro fasce secundæ legationis impositio, ut qui nobis spei bonæ detulit initium, nunc adjutore Deo plenum reportet effectum. Acquiescite precamur fidelibus monitis, cujus vos delectatos dudum legimus institutis. Data III. Nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule. Anno domini 517.

XII. AD TIMOTHEUM

CPTANUM EPISCOPUM

hæreticum commonitoria, per supradictos legatos.

Pro unitate ecclesiæ laborandum.

Hormisda Timotheo episcopo Constantinopolitano.

NOn mirabitur dilectio tua rationem præteriti silentii mei, si quæ præcesserint universa consideret: non mirabitur præsens alloquium, si quæ sit vis caritatis expendat. Sustinere enim omnia caritatem, magistro gentium docente, cognovimus; quæ si sua, sicut 1. Cor. 13. continet doctrina ipsa, non quærit, an incongrue abusus privilegio meo, quod tibi potius prodesse possit, exhibeo? Expectare enim me decuit ab errantium conjunctione te liberum, & sic amare correctum: videre ab improbandis divici, atque ita literario sermone complect. Sed quem optem reducem, cur differam vocare tardantem? Cur non detur locus moderationi, cum nihil detrahitur æquitati? Impendenda sunt quæ laborantibus prosunt, si nos societatis contagione non polluunt. Hæc causa mihi fuit præsentium literarum, ut horter, ut moneam, ne terram nostram jacere patiamur negligentius infœcundam. Non diu Luc. 13. infructuosam arborem occupare solum diligens permittit agricola: patienter expectat; sed numquid sub continuatione perdurat? Vocatus ad salutaria, non moreris. Prope ab innocentia non recedit, qui ad eam sine tarditate revertit. Movere patrum monitis, & insistens fidelibus sine lapsu aut errore vestigiis, præcedentia dilue per futura. Adjacet tibi modo ad justa populos incitando, modo pro fide principalibus vestigiis supplicando, dirigere quod devium est, solidare quod dubium: magno te convenit labore providere, ut causas transacti temporis rectæ tegat sedulitas actionis. Præstat quidem animæ suæ, per quem universali aliquid confert ecclesiæ. Et ita se res habet, ut si studiosus, si indefessus institeris, fiet tibi utilis causa communis. Data ut supra. Anno domin 517.

XIII.

XIII. COMMONITORIA AD UNIVERSOS

HÆRETICOS EPISCOPOS ORIENTIS

per ſecundam legationem tranſmiſſa.

Unitas catholicæ fidei cuſtodienda.

Hormiſda univerſis epiſcopis in orientis partibus conſtitutis.

ETſi admonitionis meæ cura deſideret, vos tamen proprii memores conveniret officii, non negligenter omittere quæ enixe omnes decet pro animæ ſuæ ſalute ſervare, ut mandatorum cœleſtium diſciplina, non alieno ſtudio, ſed ipſo vobis clareret ineſſe propoſito. Nam licet laude non careat qui bonis conſiliis obſecundat, tanto eſt tamen potior in honore ſapientiæ qui prævenit recta, quam qui ſequitur inſtituta, quanto eſt illuſtrius docere quam diſcere. Recordetur unuſquiſque in qua vocatione a domino ſit vocatus, & quid ab eo expectetur advertat. Miſerum eſt intra meritum jacere propoſiti, cum id quod præfertur nomine, non oſtenditur actione. Magna meruimus, ſi quod * indulta poſtulant impleamus. Qui ſe ad paſcendas dominici gregis oves gaudet adſcitum, cogitet de commiſſa ſibi gubernatione judicium. Pervigil adhibenda tutela eſt, continuanda cuſtodia: non dandus lupis rapacibus locus, non ullius caſibus relinquendus: quia neglectus error ovium, culpa paſtorum eſt. Veniet qui rationes creditæ diſpenſationis examinet. Omnium quidem conſtat eſſe juſtitiam, nec ulli impunitam licentiam patere peccandi. Sed qui gradus neſciat eſſe meritorum, & ſicut non æque præmia, ita diverſa eſſe ſupplicia? Multiplicantur ſcientibus plagæ: pauca flagella leguntur inſcitiæ. Quod ſi ita eſt, ſicuti eſſe non dubium eſt, exiſtimandum quid in eo deceat eſſe propoſiti, cui alienos quoque errores neceſſe eſt imputari. Clamat ſanctus ſpiritus per prophetam: *O paſtores Iſrael: numquid ſemetipſos paſcunt paſtores?* Certum eſt, plus ab eo, cui plus creditur, exigendum; & tanto magis nos obnoxios fieri, quanto effuſiore gratia contigerit honorari. Magiſter bonus, & docens per obſcura lucem, per ſimilitudinum ænigmata veritatem, ſervum talenti a ſe traditi, præter augmenta, cuſtodem non arguit infidelem, ſed condemnavit inutilem. Unde in aperto eſt in quo metu eſſe deceat eum qui dominicum numiſma perdiderit, ſi culpatus eſt ille qui acceptum ſine imminutione ſervavit. Nullus contentus ſit innocentia ſua, quia Deo noſtro univerſa cernenti, per prædicationis aſſiduitatem, rationem quoque propoſiti debemus alieni. Largam ſcientiam decet eſſe doctorum. Non amat fides Chriſtiana ſecretum; quam quiſquis in aure tantum effundit, abſcondit. Per univerſas gentes verbi prædicatio mandatur apoſtolis, & quam inexcuſabiliter hoc quiſquam poteſt ſibi tacere commiſſum. Quid prodeſt cuilibet paternarum reverentiam ſervare regularum, ſi concuti hæc ab aliis, ſi ſine honore tractari patienter accipiat? Infirmum oſtendit affectum, qui quod diligit non tuetur. Incurſantur paſſim ſancta a perfidis conſtituta, & rediviva ſubinde decompreſſis exceſſibus reſurgit improbitas. Quemadmodum, rogo pietatem in Deum probat, qui tam nefanda diſſimulat? Recordemur qua catholicorum frequentia ſacerdotum illa quibus nitimur celebrata didicerimus eſſe concilia: quantos nec debilitas impedivit, nec ſenectus onerosa tardavit. Exigua viſa ſunt ſpatioſarum intervalla regionum, & labores ipſi pro quadam conſolatione jucundi, dum ſpiritu ſanctarum congregationum regente ſapientiam, ſera ætas quod ſervaret acciperet. Et hæc inſectantibus impiis poſt damnatam in radice perfidiam, tacet, qui ſcit ſibi eſſe mandatum: *Exalta vocem tuam qui evangelizas Jeruſalem: exalta, noli timere.* Nonne hoc ante oculos habens, diſcipulum ita gentium doctor inſtituit, ut opportune evangelizare non ceſſet? admonens: *Attende tibi, & doctrinæ: inſta in illis. Hoc enim faciens, & teipſum ſalvum facies, & eos qui te audiunt.* Ergo vel propheticis ſtimulis excitati, vel normis apoſtolicæ inſtitutionis inſtructi, curam ſalutaris prædicationis aſſumite. Diligite, & vindicate ſententias probatas piis, infidelibus inimicas. Et ad petram, ſupra quam eſt fundata eccleſia, revertentes, apud illorum etiam vos patrum ſpiritus, quorum veneranda conſtituta improbe labefactantur, abſolvite; æſtimantes, cum dominus ad illud quod expectatur examen advenerit; qualis apoſtolis creditus, qualis aliquorum tentantium dubitatione compertus, qualis angelo prænunciante promiſſus; utrum ab illis melius ſit argui, an cum eorum cohorte conjungi? utrum talis qualis videbitur, aut qualis ab impiis negatur, dominum confiteri? Nil vos retrahat a ſalute: velocibus ad viam redite veſtigiis. Lapſus ruentem non gravat, ſi reſurgat. Larga eſt dominicæ doctrina clementiæ: noxia ſunt erroris vincula, dum retinent. Odit juſtitia pertinaces, fovet clementia corrigentes. Data III. Nonas Aprilis, Agapito v. c. conſule. Anno domini 519.

* indicta

Prov. 33.

Matth. 25.

Luc. 19.

Isai. 40.

2. Theſſ. 4.

XIV. AD EPISCOPOS ORIENTALES

ORTHODOXOS EADEM SECUNDA

Legatione tranſmiſſa.

Laudat eorum in fide conſtantiam, & ad pacem conciliandam a ſe legatos denuo Conſtantinopolim miſſos eſſe ſcribit.

Hormiſda epiſcopis orthodoxis.

ESt quidem fidelium ſpeciale ſolatium Deus, nec unquam inter quælibet dura deficiunt, qui ſe ad eum toto mentis ſtudio contulerunt. Verumtamen hoc votum propoſito veſtro debere me fateor, ut ſicut exulto de ſinceritate fidei veſtræ, ita de firmitate mercar gaudere conſtantiæ. Unde & aſpectu interiore vos intuens, ad deſiderium colloquendi vobiſcum promptus aſſurgo, ut & dilectionem circa Deum veſtram literario ſermone remuneret, & ſpem paginali adhortatione confirmem; atque ita his, cum quibus mihi eſt conſortium ſanctæ communionis, jucundum reddam teſtimonium caritatis. Non enim ſufficit animo meo de vobis eſſe ſecurum, niſi oſtendero illum quoque, quo vos complector, affectum. Siquidem declarat ſe non ex judicio odiſſe a Dei dilectione diviſos, qui poteſt non amare conjunctos. Benedi-

Deus eſt fidelium ſolatium.

nedico igitur Deum, dum fervorem fidei vestræ inter procellas varias, tempestatum adversa considero. Vos quoque, ut super his pietatem ejus glorificetis, uberiore exultatione suadeo; qui electorum suorum mentes quo acceptiores sibi reddat, examinat; & licet cognitos sibi, quibusdam tamen difficultatibus probat, ut justitiam quoque inesse dono quod largitur ostendat. Atque ideo pertinaciter bono vos convenit imminere proposito, nec in via quæ ducit ad cœli regna deficere. Qui intuetur dominica munera non æstimanda promissa, nullius potest respectum habere periculi. Non enim frangit consideratio præsentium malorum, nisi futurorum bonorum vincat oblivio: quando omnem amaritudinem laboris excludit, qui dulcedinem spei, quæ expectatur, amiserit. Quæ enim difficultas beatitudini par est? aut quæ condignæ præmiis passiones ad futuram scilicet gloriam, quæ in nobis apostolo annunciante revelabitur? Absit ne quidquam a Christi caritate nos separet. Quanta est tribulatio, si gloriam parit? Materia prosperorum est, quæ putatur adversitas. Dum inclinamur, erigimur. Nemo haberet futuram remunerationem, nisi necessitates præsentium sustineret. Videte quanto opere hominum terrena messis assurgat. Quanto est igitur labore procurandum, ut cœlestia dona non pereant? Quieta est negligentium vita, sed non voti opulenta substantia. *Dignus est operarius, ut fructum mercedis accipiat*. Indiscrete passim pietas cum impietate langueſceret, si examinatio bonos a malis divisura cessaret. Gratum admodum spectaculum domino in agone justorum: nec quidquam ita supernam gratiam conciliat homini, sicut adversorum impetus patienter excepti. Quis milites sub pacis securitate miretur (*a*)? Non est arduum in sicco secura fixisse vestigia; nec artem gubernatoris ostendit marina tranquillitas. Satis est intrepidum inter bella procedere, inter lubrica non labare, fluctus in tempestate contemnere. Sæviat, & motus suos exerceat mundana tentatio, dum manifesti appareant qui probantur. Hæc scientes, carissimi fratres, fidei vestræ tenete constantiam, & ipsa etiam, si inciderint, militantia meritis vestris amate pericula. Annunciate quæ colitis, & participate etiam per universum orbem mandata evangelica quæ tenetis: supra stipendia vestra, correctio quoque vobis adscribatur aliena: inter ceterorum enumerationem, quibus sibi divinam gratiam plenus spiritu Dei propheta conciliat, inter ea quibus misericordiam, qua conservetur, exorat: docere se iniquos vias domini, & conversionem per se fieri prædicat impiorum. Beati quibus vita innocenter acta dat præmium. Beati per quos aliis quoque præstatur exemplum. Et nos quidem, quantum in nobis est, nec solicitudine, nec labore cessamus, ut humilitatem, quam nos dominus noster docuit, imitati, quæ saluti eorum conveniunt postulemus: ut dispensationis mihi creditæ, dum agnoscitur cura, probentur officia. Nam repetita vice Ennodium atque Peregrinum fratres & coepiscopos nostros, mandata legatione, direximus, rationem, adhortationes, preces, lacrymas ingerentes, ut ab impiorum contagione separati, ad veram fidem iisdem quibus vos modis, & apostolica scit sedes, se conferant, aut certe non nos defuisse prædicationi, sed illos propriæ saluti mundus agnoscat. Anno domini 517.
(*b*) Data Agapito viro clarissimo consule.

Rom. 8. Luc. 10. Psal. 50.

XV. [a] AD POSSESSOREM EPISCOPUM.

In fide catholica perseverandum.

Hormisda Possessori episcopo.

OPtimam vestræ caritatis audientes instantiam, & cognoscentes rectæ (*c*) vitæ tramitem, quem sine strepitu vindicatis, Deo nostro gratias sine cessatione persolvimus: ut & in ea dispositione persistas, & ceteris, quod sequantur, tribuere possis exemplum. Ista sunt dona cœlestia: ista sunt divinæ retributionis indicia: ista sunt Dei judicia, quæ te a catholico sacerdotum noluerunt separari consortio. Unde, frater carissime, præsentibus hortamur alloquiis, ut in ea constantia, qua * electus es, perseveres, & augmenta probabilibus initiis submini stres: quia bonum opus, præcipue quod ad doctrinam fidei pertinet, nisi semper creverit, videtur imminui. Et si tribulatio mundana contigerit, ante oculos vestros, futura præmia ponentes, apostolica vos admonitione consulimus, dicentes: *Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*. Meliora tamen speramus, quia Deus, qui per beatum apostolum dixit. *Qui vos non dimisit tentari super quod potestis*; ipse pro sua pietate, quos suos elegit esse, & de laqueis adversariorum, sicut semper, eripiet. Libellum dilectionis tuæ de confessione rectæ fidei per legatos nostros remeantes accepimus, & in eo sinceritatem tuæ fraternitatis agnovimus: quia quod recte credit, sub attestatione publica prædicare non distulit. Data III. Nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule. Anno domini 517.

2. Cor. 10. Rom. 8.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Ad Possessorem.*) Possessor episcopus Africanus pro fide catholica Constantinopoli exulabat, fidei catholicæ professionem ibidem edidit coram prima legatione. Magno cum fructu & commodo omnium catholicorum Constantinopoli hoc tempore morabatur. Baronius anno 517. num. 26.

XVI. AD POPULUM ET MONACHOS CONSTANTINOPOLITANOS,

per eosdem legatos directa.

Abstinendum a consortio hæreticorum, & in Catholica fide perseverandum.

Hormisda clero, populo & monachis orthodoxis Constantinopoli consistentibus.

SI is qui calicem aquæ frigidæ, mandata evangelica secutus, obtulerit, mercedem boni propositi, ipso domino, qui hoc docuit, restituente, consequitur; nonne qui tanto populo fidelium veritatem annunciare distulerit, juste

(*a*) Edit. Rom. habet: *Quis miles sub pacis securitate moretur?*
(*b*) Deest data ibid. (*c*) Ibid. *fidei*.

pœnam damnationis incurrit? Hinc est, quod interminationem mandati cœlestis effugiens, (quod decet loquendum est in his quæ ad Deum pertinent, nec tacendum) habens quoque vestræ salutis affectum, admonitionem eorum quæ præsens necessitas poscit assumpsi; omnes, quibus curæ est fide integra Christianam religionem servare, contestans, ut eos qui sanctam Chalcedonensem synodum, & beati Leonis de fide catholica conscriptas epistolas declinant, quibus possunt viribus aversentur & fugiant: quando ipsi sunt, qui Eutychetis & Dioscori Alexandrini, vel potius nefanda Manichæorum contagione polluti, verbo quidem adversus constituta patrum videntur habere certamen, rebus autem contra incarnationem domini nostri Jesu Christi evidenter insurgunt. Recordamini, carissimi, quæ fuerunt Basilisco palatinæ aulæ incubante tentata; & temporum illorum acta vel visa vel audita recolite. Quam scelesta tunc fuerit Timothei cognomento Æluri, quam impudens, & monstruosa præsumptio: quantus etiam per universum orbem fidei se vestræ fervor ostenderit. Probavit tunc Constantinopolitanus populus, quam pure deceat credentes Christiana servare mysteria. Sed transacta utinam studia fuissent, & non nunc similia tempus expeteret. Rursum enim iidem hæretici caput improbum de profundo, quo immersi tenebantur, attollunt. Atque ideo rogo, hortor, admoneo dilectionem vestram, ab eorum vos conciliis & communione secernite. Recordamini zeli prioris, & vivere in vobis lucem, scintillam ignis spiritualis ostendite, ne simplicem in vobis veritatis affectum perditorum astutia expugnasse se gaudeat. Et hæc quidem, quantum ad præsentem necessitatem, & assumendam contra impios cautionem, dixisse sufficiat. Spero tamen, quod si admonitio ista promoverit, & mihi & vobis utilis erit; quando & Deus in vestra salute glorificabitur, & fructus nostræ solicitudinis apparebit. Data III. Nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule.

Anno domini 517.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Epistola.*) His omnibus literis datis, adjecit pontifex libellum confessionis catholicæ, quem supra recitavimus, cui subscribendo, quisque se vere catholicum esse probare, Romanæque ecclesiæ catholicam communionem consequi posset.

XVII. AD ENNODIUM ET PEREGRINUM EPISCOPOS.

A Joanne Nicopolitano, quæ contra eum Thessalonicensis tentaverit, se cognovisse scribit, novamque causam sedi apostolicæ ingestam, iisdem cognoscendam per literas hasce commisit.

Hormisda Ennodio & Peregrino episcopis.

Oderat Dotheus Thessalonicensis quod Nicopolitanus communionem Romanæ ecclesiæ primus expetiisset.

POsteaquam profecta est caritas vestra, Nicopolitanus diaconus, qui vobis etiam occurrit in itinere, Romam venit; quem præter moram vidimus, cogitantes ne forte esset, quod ad institutionem mandatæ vobis legationis adjicere deberemus: quod & rationabiliter factum ipsa res evidenter ostendit. Obtulit enim nobis epistolam Joannis episcopi sui, & aliam synodi sibi subjacentis ecclesiæ Nicopolitanæ, qua queruntur ab episcopo Thessalonicensi excitatas adversum se tam principales, quam judiciarias potestates: concussionibus & dispendiis se vehementer affligi propter hoc, quia de ordinatione sua ad episcopum relationem secundum prisca exempla non miserit. Pro qua causa speraverunt, ut de remedio cogitare deberemus, consulentes etiam nos, ut daremus eis licentiam relationem ad designatum episcopum secundum consuetudinem destinandi. Unde tractavimus, & episcopum quidem Nicopolitanum admonuimus, ne tale aliquid audere tentaret, si nobiscum velit in communione persistere; ne per illum, si ab eo qui a communione nostra alienus est, confirmationem petiisset, nostra quoque communio contagium sustineret. Hæc vos, ut omnia sciretis, instruximus. Quid autem propitio Deo vobis de hac (*a*) agendum sit, subjecta declarant. Data pridie Idus Aprilis, Agapito consule.

XVIII. AD EOSDEM.

Quid in causa Nicopolitana cum Thessalonicensi agendum sit præscribit.

Hormisda Ennodio & Peregrino episcopis.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, intercedentibus & adjuvantibus sanctis, quid agendum sit de causa Nicopolitanæ ecclesiæ. Primum ubi Thessalonicam, Deo juvante, veneritis, epistolas nostras, quas in hac causa misimus, episcopo Thessalonicensi tradite, illum quidem ordinem in ejus salutatione servantes, quem scitis a nobis esse mandatum circa eos qui cum sede apostolica, hoc est, ecclesia catholica non communicant. Traditis autem epistolis, instanter agere debetis, ut se ab ejus ecclesiæ concussione suspendat: rationem reddentes, quia non potuit reversus ad communionem & ad corpus ecclesiæ cum illis qui necdum reversi sunt quidquam habere conjunctum, nos non solvere a prædecessoribus nostris concessa privilegia, si ipse ecclesiastica instituta non deserat. Certe redeat ad unitatem, & nos cum eo insistemus, ut omnia privilegia quæcumque consecuta est a sede apostolica ecclesia ejus, inviolata serventur. Dicite etiam aperte illum ostendere inimicum se esse fidei, si insequitur quos viderit ad catholicam communionem reverti. Quod poteritis causam ibi Deo propitio componere, scriptis ad episcopum Nicopolitanum literis, quid vestra promoverit opera nunciate. Si vero obstinatus fuerit, nec ab insecutione ejus cessare voluerit, secundum literas quas ad clementissimum imperatorem misimus, apud principem causam ecclesiæ Nicopolitanæ sic agite, ut dicatis: Alcyson episcopus Nicopolitanus satisfecit ecclesiæ catholicæ, susceptus est, & ad communionem reductus: hujus successor Joannes episcopus & Deum ante oculos habens, & de salute sua cogitans, & prædecessoris sui bonum exemplum sequens, condemnatis hæreticis vel transgressoribus ad sedem

Sanctorum intercessio.

(*a*) Edit. Rom. addit: *causa*.

sedem B. Petri apostoli misit, & susceptus est: huic nunc Thessalonicensis episcopus insidiatur, & eum concutit; contraria his quæ fecit ab eo exigere volens. Hinc pater vester, & omnes orthodoxi rogant, ut jussionibus vestris removeatur ab eo ista molestia; ne videatur hominibus propter hoc illum persecutionem pati, quia ad communionem sedis apostolicæ rediit: & qui expectant per vos unitatem fieri, aliud incipiant credere, si pietatem vestram viderint hoc dissimulare, hoc negligenter accipere. Visum est nobis expedire, ut literas quas ad Thessalonicensem in causa Nicopolitana direximus, quolibet ordine prudentia vestra diversis in locis faciat publicari, magnopere tamen in civitate Thessalonicensium, quia hoc facto, & a persecutione nostrorum potest cessari, & ad ipsius, si se correxerit, credimus pertinere salutem.

XIX. AD ANASTASIUM AUGUSTUM.

Joannem Nicopolitanum ei commendat.

Hormisda Anastasio Augusto, per Ennodium & Peregrinum episcopos.

DUm sapientiæ vestræ, clementissime imperator, profunda considero, providentes saluti propriæ, vobis displicere non æstimo. Neque enim aut divina monita, aut humana continent instituta, ut qui consulit bonæ spei, qualibet debeat reprehensione culpari: cum maxime pietas quoque vestra affectu se unitatis & pacis flagrare fateatur. Quæ res me quoque vel pro fiducia conscientiæ vestræ, vel pro creditæ quoque mihi dispensationis officio, emergente compulit non supersedere negotio. Joannes frater & coepiscopus meus Nicopolitanæ civitatis antistes, prædecessoris sui sanctæ recordationis Alcysonis secutus exemplum, beati Petri apostoli communionem cum synodo sua, damnatis his quos ecclesia detestatur, expetiit. Is nunc gravibus fatigatur insidiis. Precor mansuetudinem vestram, iniqua molientibus obviate, & removete molestias, & correctum fovete, cui, ut corrigeretur, debuisset insisti. Scient enim qui tardaverint, se reos futuros, cum a vobis foveri viderint jam reversos. Fateor, clementissime imperator, miror insidiantium pertinaciam neque Dei neque vestro intuitu permoveri. Nam qui oderunt in homine studium desiderii boni, quod de se æstimant judicari, insequuntur, ad recta reduces; jure culpandi, si non converterint deviantes. Date fidei vestræ clara documenta, si adfore cunctis ad unitatem reductis & officio omni & adhortatione cogitetis.

XX. AD JOANNEM EPISCOPUM NICOPOLITANUM.

Æquo animo ærumnas pro fide sustinendas, & ideo provinciales episcopos ad fidei unitatem ab eo confirmandos.

Hormisda Joanni episcopo Nicopolitano.

REmeante Pulione subdiacono nostro, literas caritatis vestræ suscepimus, de constantia fidei, vel de intentione, quam circa communionem sedis apostolicæ geritis, gratulantes: sed contristati sumus, quod vos aliquas sustinere molestias perhibetis. Ista tamen diuturnam non possunt habere substantiam; quia ubi Deus pure colitur, etsi adversa contigerint, in prospera commutantur, secundum apostolum dicentem: *spes non decipit*. Dubitans apostolorum princeps incedens per pelagus laboravit: mox tamen invocato domino suo, paratum habuit qui eum porrecta manu non pateretur sustinere discrimen. Ergo auctorum nostrorum sequentes exempla, & in ipsorum fide permanentes, illius poscamus auxilium, de quo scriptum est: *Qui nos non dimittit tentari supra quæ possumus*. Igitur salutantes caritatem tuam hortamur, ut quemadmodum prædiximus, in his quæ bene inchoata sunt perseveres: quia *qui perstiterit usque in finem, hic salvus erit*. Frequenter alloquiis tuis nostram solicitudinem relevare non desinas. Parœciales quoque sacerdotes tuos competenti adhortatione confirma, quia ista faciendo, talentum tibi creditum poteris multiplicare quotidie. De illa quoque parte, quam dilectio tua postulat, cogitamus, ut ad imperatorem clementissimum pro generalitatis quiete preces nostræ perveniant. Tantum est, ut votum studiumque nostrum congruis orationibus juvare non cesses; quia nos in his Deo auctore perficiendis vacare minime potuerimus. Data v. Nonas Martias, Agapito viro clarissimo consule.

Rom. 5. Matth. 14.

1. Cor. 10.

Matth. 10.

Anno domini 517.

XXI. AD EUNDEM JOANNEM.

Hormisda Joanni episcopo Nicopolitano cum synodo.

OPtaremus, dilectissimi fratres, ab omnibus vos molestiarum fluctibus alienos, vitam sub tranquillitatis serenitate transigere, & Deo nostro, remota mundanarum tempestatum mentis perturbatione.... moverunt: quia quæ fieri nolumus, necesse est, ut facta doleamus. Sed abundat mundus incommodis & tentationibus: sæculum istud, in quo peregrinamur, expositum est passim, veluti magna moles, ventorum procellis. Ita fidelium mentes diabolicis pulsantur insidiis, &, sicut dictum est, *qui volunt pie vivere in Christo, persecutiones patiuntur*. Sed consolatur spes a justo retributore promissa: *quia beatus est, qui non fuerit scandalizatus in Domino*. Non dejiciant milites Dei impetus fragiles & caduci. Qui assistit strenuis, non delectatur ignavis. Facile contemnuntur ista quæ transeunt, si illa quæ sunt mansura cogitentur. Amplectenda est probationis occasio: quia licet sint dura onera laborum, præmia tamen majora virtutum. Quemadmodum par erit ei remuneratio, qui se imparem monstrat examini?

2. Tim. 3.

Matth. 11. Luc. 7.

Non simus segnes ad fortia, si pervenire cupimus ad promissa. Quis super hoc expectet vocem hominis, cum quotidie nobis insonet sententia veritatis: *Beati qui passiones patiuntur propter justitiam?* Sed ne me, fratres carissimi, (licet apud fideles magna sint) spiritualia tantum vestræ exhibere credatis confirmationis solatia; providendis enim pro vestra tribulatione remediis, quantum in homine esse potuit, non quievi. Nam per legatos ad orientis principem destinatos, & Thessalonicensem episcopum, ut ab infestatione vestra cessaret, admonui; &

Matth. 5.

prorogatis paginis, ut imperatori supplicaretur, adjunxi.

Hæc quantum ad præsentia sunt provisa : sed illa quæ ad spem futuram pertinent, hæc sunt potius mentibus intuenda. Sane hoc me fateor fuisse miratum, quod inter allegationes angustiarum religiosæ prudentiæ vestræ hæc potuit cura subrepere, ut a me sub consolationis colore dirigendi ad Thessalonicensem episcopum solidas literas licentia poscereturr. Egone hujus rei auctor existerem, quam si inscio me cognoscerem factam esse, culparem? Absit ista perversitas. Audite apostolicam vocem, sed personæ meæ convenienter aptandam. *Si quæ*
Gal. 2. *destruxi, hæc iterum reædifico, prævaricatorem me constituo.* Nolite, obsecro, ad evitata vix redire contagia; nec pedes luto, quo tenebantur, avulsos, patiamini male rursus immer-
Luc. 9. gi. Sinite obliterata esse transacta. *Nemo mittens manum suam in aratrum, & aspiciens retro aptus est regno Dei.* Impediuntur a processu propositi itineris, qui reflexis oculis respiciunt quod relinquunt. Non amant ecclesiasticæ disciplinæ eos in quibus remanet memoria illa perfidiæ: totos ab errantibus oportet abscindi: quia in tantum detestabiles existimantur ad
2. Petr. 2. spreta redeuntes, ut B. apostolus Petrus melius illis esse prædicaverit, ut non cognoscerent viam justitiæ, quam cognoscentes retrorsum reflecti in tradito sibi sancto mandato. In aperto est, qua pertinacia traditæ fidei debeat constantia custodiri, si tolerabilius est in errore persistere, quam coinquinationibus rursum, quas quis fugerit, implicari. Data pridie Idus Aprilis, Agapito viro clarissimo consule.

XXII. AD DOROTHEUM EPISCOPUM THESSALONICENSEM.

Hormisda episcopus Dorotheo episcopo Thessalonicensi.

JOannes frater & coepiscopus meus Nicopolitanæ urbis antistes cum synodo sua variis se concussionibus atque dispendiis graviter cau-
D satur affligi; quod a transgressorum societate divisus, postquam communionem sedis apostolicæ emeruit, ad Thessalonicensium ecclesiam ordinationis suæ initia non direxit. Potuisset neglectus esse culpabilis, si unum esset inter omnes mysterium caritatis. At cum multi se a petræ illius, quæ Christus est, soliditate diviserint; quis non velit ab errantium conjunctione dirimi, ut mereatur cum his qui consistunt in veritate conjungi? Non igitur consuetudo est neglecta, sed vitata contagia. Ergo objicere quis possit errorem, ubi cogitatam salubriter intelligit cautionem? At nos, quod debueras primus assumere, cre-
E debamus te sequi saltem post aliena exempla potuisse. Non sufficit in lapsibus mora, nisi ad reprehensionis cumulum, circa eos quoque qui ad viam redeunt accedat invidia? Quid aliud, quam beati Petri (quod sine impietate dici non potest) ipsum quod a domino datum est nomen oderunt, qui eos qui ad sedis ipsius altaria confugiunt insequuntur?

A Quo pudore, rogo, privilegia circa te illorum manere desideras, quorum mandata non servas? & reverentiam quam non exhibes fidei, cupis tibi ecclesiastica potestate deferri? Si in iisdem vestigiis, quibus catholici nituntur, insisteres, insectationem tamen proximi vitare deberes; sciens secundum domini nostri & salvatoris, quem colimus, instituta,
Marc. 9. eum qui scandalizaverit unum de minimis, obnoxium magnis esse peccatis. Ubi est, domine, humilitas, quam sub occasione discipulorum tuorum certantium de loci qualitate docuisti? Tu ostendis illum esse maximum, qui exhibere studuerit se pusillum, *Respice de*
Psal. 79. *cœlo, vide: visita vineam istam te cultore plan-*
B *tatam*: intende circa mandata tua minimos, & circa ambitum honoris elatos.

Cur recentia cupitis, & prisca deseritis, circa summa defides, & parva curantes? Nonne hoc
Matth. 23. est rerum vilia decimare, & legis præcepta contemnere; Serva illa quæ Deo congruunt; & facile ea quæ sunt ab hominibus subsequentur. Quin potius curam salutis assume; & cur te alius prævenerit in veritate, suspira: ne si insectari eos qui ad ecclesiæ revertuntur membra perstiteris, tu quoque cum his, quos nominatim condemnat apostolica sententia, copuleris. Data pridie Idus Aprilis, Agapito viro clarissimo consule.

C[a] EPISTOLA ANASTASII AD HORMISDAM.

Suggillat Hormisdæ nimiam duritiam.

Anastasius Augustus Hormisdæ papæ

ETsi magnum aliquid taciturnitas judicatur, tamen necessarium est admirantes Dei misericordiam assidue frequentare sermonem. Et quia initium fidei, quam nos dominus & Deus salvator noster Jesus Christus docuit, in remissione peccatorum præcellit, nulli habetur ignotum. Ipse enim per propriam passionem omnia Adam peccata mundavit: & hæc fuit negotiatio humilitatis ipsius, ut & præfatum & omnes fratres liberaret ex servitute peccati, voluntarie personam servi suscipiens. Nam beatus Paulus apostolus docuit nos scribens ad Romanos: *Regnavit mors ab Adam usque ad*
Rom. 5. *Moysen, & in eos qui non peccaverunt:* ex quo est universitati quodammodo declaratum ex generali dispositione, sive mirabilibus, specialia quæque exempla debere (*a*) semel (*b*) tam magnæ legis (*c*) jussiones, & tam pia bonitate (*d*) firmatæ, ut omnis doctrina, quam discipulis suis tradidit, in hoc firmamento consistit. Fugavit ægritudines, sive multifaria genera passionum: nodum peccati propria, sicut dictum est, passione resolvit; & agens, ad implenda similia discipulos factis & sermonibus instruebat. Verum, si sicut aliqui nituntur ostendere, certi ex ipsius apostolis tam piam doctrinam per inobedientiam implere dissimulant; ignoramus ubi magisterium misericordis domini & magni Dei nobis possit occurrere. Nos autem non ea credimus ratione, ut im-

mi-

(*a*) Edit. Rom. addit *suscipere* (*b*) *tanta* (*c*) *jussione*.
(*d*) *firmata*.

misericordes esse putemus, qui misericordiam didicerunt: sed postulationem nostram a præsenti tempore taciturnitate comprimimus, irrationabile judicantes illis precum adhibere bonitatem, qui rogari se nolint, contumaciter respuentes: injuriari enim & annullari sustinere possumus, juberi non possumus. Data v. Idus Julii Constantinopoli, Anastasio Augusto anno domini 517. IV. & Agapito viro clarissimo consulibus.

Nota Severini Binii.

a *Epistola.*) Hoc tempore contigerunt ea quæ scribit Anastasius bibliothecarius in vita Hormisdæ, his verbis: *Item secundo misit Ennodium*, &c. Quibus peractis, quas cædes quasve injurias orthodoxis Severus Antiochenus, ceterique Acephali intulerint in Syria, sequens epistola indicat.

EXEMPLUM RELATIONIS
MINORUM ARCHIMANDRITARUM,

& ceterorum monachorum secundæ Syriæ.

Scribunt quæ pro fide catholica ab Eutychianistis, quos imperator minime coercendos curaverat, patiantur, & quod ab imperatore non auditi, Romanum pontificem tanquam communem patrem interpellent.

Sanctissimo & beatissimo universæ orbis terræ patriarchæ Hormisdæ, continenti sedem principis apostolorum Petri, deprecatio & supplicatio minimorum archimandritarum, & ceterorum monachorum secundæ Syriæ provinciæ.

GRatia salvatoris omnium nostrum Christi nos ad vestram beatitudinem refugere velut de hieme & tempestate ad patrum tranquillitatis admoniti, minime circumvallantibus (*a*) teneri jam credimus. Nam etsi patimur, gaudentes sustinemus scientes, *quia non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Quoniam vero Christus Deus noster principem pastorum & doctorem & medicum animarum constituit vos & vestrum sanctum angelum, dignum est passiones, quæ nobis contigerunt, exponere, & immisericordes ostendere lupos, qui dissipant gregem Christi: ut auctoritatis baculo eos expellat de medio ovium, verbo autem doctrinæ animam sanet, & orationis medicamentis mitiget. Qui autem sint isti, & qui hos adversum nos armaverint, audistis utique, beatissime: Severus ille & Petrus, qui nunquam in Christiano numero reputati sunt, qui per singulos dies sanctam Chalcedonensem synodum, sanctissimum patrem nostrum Leonem publico anathemate impetentes, qui judicium Dei nihil æstimantes, & colendos canones sanctorum patrum conculcantes, episcopos quidem principali potentia facientes exhiberi, & nos cogentes illudere prædictam sanctam synodum, suppliciis inæstimabilibus affligentes. Unde & quidam eorum injectas plagas minime sustinentes, de hoc sæculo transierunt, & nostrorum vero non exigua multitudo perempta est. Euntibus namque nobis ad mandram domini Simeonis pro causa ecclesiæ, insidiati sunt nobis in itinere prædicti coinquinati, & supervenientes occiderunt ex nobis trecentos quinquaginta viros, quosdam autem vulneraverunt; alios vero, qui potuerunt ad colenda altaria confugere, ibidem peremerunt, & monasteria incenderunt, per noctem mittentes multitudinem inquietorum hominum redemptorumque omnem paupertatem ecclesiasticam hujusmodi pestiferi homines consumentes. Ad singula autem delatæ ad vestram beatitudinem instruent chartæ a venerabilibus fratribus Joanne & Sergio, quos miseramus Constantinopolim, sperantes vindictam fieri de his quæ commissa sunt. Sed eos nec verbo dignatus est imperator, sed etiam cum grandi contumelia expulit, comminatus eis, qui ista porrigerent. Unde hinc est nos vel sero cognoscere, quoniam tanta pravitas & audacia talium malorum adversus ecclesias facta, ipsius immissione composita est. Deprecamur ergo, beatissime pater, supplicantes & rogantes, ut exurgatis, cum fervore & zelo, & condoleatis juste pro corpore laniato, (nam caput estis omnium) & vindicetis fidem contemptam, canones conculcatos, patres blasphematos, & talem synodum anathemate impetitam. Vobis a Deo data est potestas & auctoritas ligare & solvere. *Non opus habent qui sani sunt medicis, sed male habentes.* Exurgite, patres sancti, venientes ad salvandos nos; imitatores estote domini nostri, qui de cœlo super terram advenit quærere errantem ovem: Petrum illum respicite principem apostolorum, cujus sedem ornatis, & Paulum qui est vas electionis, qui circumeuntes, orbem terrarum illuminaverit: nam magna vulnera majoribus indigent adjumentis. Mercenarii videntes lupos venientes adversus oves dimittunt eas dissipari ab illis: vobis autem veris pastoribus & doctoribus, quibus cura pro salute ovium commissa est, occurrit ipse grex cognoscere suum pastorem, ab immitissimis bestiis liberatus, & vocem sequens pastoris, sicut dominus ait: *Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me.* Non ergo despiciatis nos, sanctissime, qui a bestiis ferocibus quotidie vulneramur. Ad perfectam autem notitiam vestri sancti angeli, anathematizamus in eadem nostra deprecatione virtutem habente libelli omnes projectos & excommunicatos a vestra apostolica sede. Dicimus autem Nestorium, qui fuit Constantinopolitanus episcopus, Eutychetem, Dioscorum, & Petrum Alexandrinum, qui cognominatus est Balbus, & Petrum, qui dicebatur Fullo, Antiochenum, nihilo minus & Acacium, qui fuit Constantinopolitanus episcopus, eorum communicatorem, & omnes qui unum illorum hæreticorum defendunt.

Romanus pontifex caput omnium.

Matth. 16. *Luc.* 5.

Joan. 10.

SUBSCRIPTIONES.

Ego Alexander misericordia Dei presbyter & archimandrita sancti Maronis deprecatus sum.

Simeon misericordia Dei presbyter & archimandrita ut supra.

Joannes misericordia Dei diaconus & dispensator ut supra.

Procopius misericordia Dei presbyter & archimandrita ut supra.

Petrus misericordia Dei presbyter ut supra.

Euge-

(*a*) ad. *nos calamitibus*.

Eugenius miſericordia Dei presbyter ut ſupra. A
Geladius miſericordia Dei presbyter ut ſupra.
Baſſus miſericordia Dei presbyter ut ſupra.
Romulus miſericordia Dei presbyter ut ſupra.
Euſealius miſericordia Dei presbyter ut ſupra.
Malchus miſericordia Dei presbyter ut ſupra.
Leontius miſericordia Dei diaconus ut ſupra.
Stephanus miſericordia Dei presbyter ut ſupra.
Carufas diaconus ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Samuel diaconus ut ſupra.
Theodorus presbyter ut ſupra.
Joannes miſericordia Dei presbyter ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Thomas diaconus ut ſupra.
Joannes diaconus ut ſupra.
Simeonius diaconus ut ſupra.
Salinus archimandrita ut ſupra.
Euſebius presbyter ut ſupra.
Mucymus presbyter ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Jacobus presbyter ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Paulus presbyter ut ſupra.
Priſcus presbyter ut ſupra.
Antonius presbyter ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Julianus presbyter ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Zachæus presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Sergius presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Euſebius presbyter ut ſupra
Paulus presbyter ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Sergius diaconus ut ſupra.
Item Sergius diaconus ut ſupra.
Julianus presbyter ut ſupra.
Sergius presbyter ut ſupra.
Ammonius diaconus ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Lucas presbyter ut ſupra.
Thomas diaconus ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Flavianus archimandrita ut ſupra.
Monimus diaconus ut ſupra.
Joannes diaconus ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Antonius diaconus ut ſupra.
Thomas diaconus ut ſupra.
Eliſeus presbyter ut ſupra.
Sergius diaconus ut ſupra.
Iſaacius presbyter ut ſupra.
Sergius presbyter ut ſupra.
Thomas diaconus ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Philippus diaconus ut ſupra.
Jacobus presbyter ut ſupra.
Zenobius presbyter ut ſupra.
Moras diaconus ut ſupra.
Iſaacius presbyter ut ſupra.
Ananias presbyter ut ſupra.
Sergius presbyter ut ſupra.

Simeon presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Simeon presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Simeon presbyter ut ſupra.
David thos diaconus ut ſupra.
Thomas diaconus ut ſupra.
Joannes diaconus ut ſupra.
Lamneus presbyter ut ſupra.
Daniel archimandrita ut ſupra.
Simeon archimandrita ut ſupra.
Abramius presbyter ut ſupra.
David presbyter ut ſupra.
B Dorotheus presbyter ut ſupra.
Antoninus presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
* Darſumas presbyter ut ſupra.
Sergius presbyter ut ſupra.
Euſebius presbyter ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Marcellus presbyter ut ſupra.
Priſcus presbyter ut ſupra.
Maras presbyter ut ſupra.
Sergius presbyter ut ſupra.
Jacobus presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Item Thomas presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
C Salinus presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Varaſaldas presbyter ut ſupra.
Joannes diaconus ut ſupra.
Marcellus diaconus ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Gennadius presbyter ut ſupra.
Thomas presbyter ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Abramius presbyter ut ſupra.
Simeonius presbyter ut ſupra.
Jacobus presbyter ut ſupra.
Joannes presbyter ut ſupra.
Iſidorus archimandrita.
D Julianus presbyter ut ſupra.
Joannes & Romanus & Thomas presbyteri ut ſupra.
Antoninus diaconus ut ſupra.
Abraham presbyter, Maras diaconus & Abraham presbyter ut ſupra.
Zenobius & Stephanus presbyteri ut ſupra.
Simeonius & Demetrius presbyteri ut ſupra.
Thomas & Domnus presbyteri ut ſupra.
Simeonius & Elias presbyteri ut ſupra.
Abramius & Pelagianus presbyteri ut ſupra.
Romanus & Abram presbyteri ut ſupra.
Simeonius presbyter & Carufas diaconus ut ſupra.
Simeonius & Joannes presbyteri ut ſupra.
Simeonius & Julianus presbyteri ut ſupra.
Eutychianus & Joannes diaconus ut ſupra.
E Thomas & item Thomas presbyteri ut ſupra.
Romanus diaconus & Joannes presbyter ut ſupra.
Euſebius archimandrita & Euſtaſius presbyteri ut ſupra.
Jacobus & Euſebius presbyteri ut ſupra.
Sergius & Maras presbyteri ut ſupra.
Joannes & Julianus presbyteri ut ſupra.
Paulus & Iſacius presbyteri ut ſupra.
Thomas & Daſianus presbyteri ut ſupra.

* Forte *Barſumas* Hard.

Joan-

Joannes & Daniel presbyteri ut supra
Jevenas presbyter & Azizos diaconus & armandrita ut supra.
Antonius diaconus & archimandrita & Cyrillius presbyter ut supra
Job presbyter & Stephanus diaconus & archimandrita ut supra.
Basius diaconus & Basilius presbyter ut supra.
Simeonius & Joannes presbyteri ut supra
Jacobus presbyter & Julianus diaconus & archimandrita ut supra
Simeonius & Alpheus presbyteri ut supra
Joannes presbyter & Petrus diaconus ut supra.
Daniel diaconus & Eunus diaconus archimandrita ut supra.
Alexander & Epiphanius presbyteri ut supra.
Zoilus & Abramius presbyteri ut supra
Julianus presbyter & Joannes diaconus & archimandrita ut supra.
Carusas & Simeonius presbyteri ut supra.
Timotheus diaconus & Petrus presbyteri ut supra.
Macedonius presbyter & archimandrita ut supra.
Dionysius archimandrita ut supra.
Joannes archimandrita ut supra.
Simeonius presbyter & archimandrita ut supra.
Menas diaconus & archimandrita & Darabsabas presbyter ut supra.
Sergius presbyter & Theodorus archimandrita ut supra.
Benjamin archimandrita & Isacius presbyteri ut supra.
Daniel presbyter & archimandrita & Abraham archimandrita ut supra.
Simeonius archimandrita ut supra.

XXIII. AD ARCHIMANDRITAS SYRIÆ

Illos solatur hortaturque ut in fide catholica perseverent.

Hormisda presbyteris, diaconis & archimandritis secundæ Syriæ

LEctis literis dilectionis vestræ, quibus inimicorum Dei patefacta vesania est, & infidelium pertinax furor dolenter expositus, *&c. Extant Græce & Latine in concilio Constantinopolitano sub Menna celebrato actione* 5.

XXIV. AD JOANNEM TARRACONENSEM EPISCOPUM.

Libenter de ejus in Italiam adventu audivisse, Literas ad Hispanienses de ecclesiasticis institutis ab eo datas probat, eique vices suas committit.

Dilectissimo fratri Joanni Hormisda.

FEcit dilectio tua rem caritati & fidei congruentem, ut adventum tuum ad Italiam nobis directis literis indicaret, & quæ in te sit summa religiosæ voluntatis ostenderet. Atque utinam ad plenioris affectus satietatem præsentiæ tuæ nobis gaudia contigissent, ut gratulemur nos & colloquio & presentia frui, quam sumus ante per scripta complexi. Verumtamen nro-

A basti, dilectissime frater, quo Christianam fidem veneraris affectu, dum ea quæ ad regulas patrum pertinent, & ad mandata catholica, sine alia cupis transgressione servare; sperans, ut prorogatis generalibus ad Hispanienses ecclesias constitutis, quæ aut negligentius aut irreligiosius fiunt, ecclesiasticis disciplinis congruentia * sanciamus: quod amplexi sumus, captara istius desiderii facultate. Quid enim aut vobis dulcius, quam cum fidelibus loqui? aut * Deo aptius? quam deviantes ab errore revocare? Salutantes igitur caritatem qua jungigimur, per Cassianum diaconum tuum significamus, nos direxisse generalia constituta, quibus vel ea quæ juxta canones servari debeant B competenter ediximus, vel circa eos qui ex clero Græcorum veniunt, quam habere oporteat cautionem, sufficienter instruximus. Sed & cautæ ipsius ordinem instructionemque abunde decretis ecclesiasticis vos docebunt, ut agnoscentes & impiorum transgressionem, & apostolicæ sedis curam, pro patrum regulis excubantem, ostendatis vos * perosos damnatorum consortia, & amare fidelium. Et quia per insinuationem dilectionis tuæ hujus nobis est viæ patefacta * providentia, remuneramus solicitudinem tuam, & servatis privilegiis metropolitanorum vices vobis apostolicæ sedis eatenus delegamus, ut inspectis istis, sive ea quæ ad canones pertinent, sive ea quæ a nobis sunt C nuper mandata, serventur, sive ea quæ de ecclesiasticis causis tuæ revelationi contigerint, sub tua nobis insinuatione pandantur. Erit hoc studii ac solicitudinis tuæ, ut talem te in his quæ injunguntur exhibeas, ut fidem integritatemque ejus, cujus curam suscipis, imiteris. Data IV. Nonas Aprilis, Agapito V. C. consule. *

* sentiamus. Amplexi sumus cupitam istius d. facultatem beatius

* perosa habere

* al. *prudentia*. Hard

* Era DLV. Anno Chr. 517. in ms. codice.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Epistola*.) Has sequentes epistolas collector decretalium epistolarum, Surium imitatus, retulit ad consulatum Agapiti secundum, & ad annum Domini 541. Quod si verum esset, oporteret Hormisdam viginti & pluribus annis pontificatum administrasse, qui communi omnium scriptorum sententia, non ultra novem annos sedem apostolicam tenuit. Quamobrem lectori pergratum me facturum judicavi, si hasce epistolas Hormisdæ, consulatu Agapiti consignatas, præcedentibus eadem nota consulari insignitis subjungerem.

Erravit Binius cum errasse credidit collectorem decretalium, qui hasce epistolas ad annum 521. *referre voluit, quo nempe consulatum ordinarium gerebant Valerius & Justinianus, extraordinarium vero Agapitus, ut ipsemet collector annotat. Mendum itaque fuit in editione, cum pro anno* 521. 541. *in margine positum est*, inquit R. C.

XXV. AD UNIVERSOS EPISCOPOS HISPANIÆ.

I. *De sacerdotibus juxta statuta canonum ordinandis.*
E II. *Ut pro episcopatu præmium non accipiatur.*
III. *De concilio per annos singulos celebrando.*

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Hispaniam constitutis Homisda.

BEnedicta Trinitas Deus noster, qui per misericordiam suam Romanæ reipublicæ per universas partes suæ pacis tranquillitate diffusa, nobis quoque viam demonstrandæ circa nos invicem caritatis indulsit, ut qui cohæremus firmi-

firmitate fidei, jungamur quoque votiva jucunditate colloquii, quo facilius, dum per literarum ministeria ad vos usque pertendimus, etiam corda vestra ad religiosum cultum apostolicis admonitionibus incitemus: & dum dilectionis nostræ pignus reddimus velut quoddam debitum, plenum circa Deum monstremus affectum. Jungamus igitur, dilectissimi fratres, continuas & humiles preces, & dominum nostrum oris & cordis lacrymis supplicantes jugi deprecatione poscamus, ut, & institutione & opere illi, cujus esse membra cupimus hæreamus: nec unquam ab illa via, quæ Christus est, devio tramite declinemus, ne ab eo juste, quem nos impie relinquimus, deseramur. Quod cum superni favoris auxilio ea nobis poterit ratione contingere, si apostolica dogmata, si patrum mandata servemus. Dicit enim dominus noster: *Qui diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* Et licet hæc possint generaliter dicta sufficere ut vel declinemus errata, vel custodiamus catholica constituta; tamen quia Joannis fratris & coepiscopi nostri nobis insinuatione vulgatum est, contra canonum reverentiam nonnulla præsumi, periculum, quod doctoribus imminet de taciturnitate declinans, & prophetica voce compunctus, qua dicitur: *Loquere, ne taceas,* generalibus edicendum credidi constitutis.

Joan. 14.

Isai. 18.

I.

Ut in sacerdotibus ordinandis, quæ sunt a patribus præscripta & definita cogitetis: quia sicut est caput ecclesiæ Christus, Christi autem vicarii sacerdotes, sic & in eligendis his curam oportet esse perspicuam. Irreprehensibiles enim esse convenit, quos præesse necesse est corrigendis: nec quicquid illi deesse personæ, penes quam est religioni summa & substantia disciplinæ. Æstimet quis pretium dominici gregis, ut sciat quod meritum constituendi deceat esse pastoris. Hoc ita fiet, si non sacerdotii gradus saltu quodam passim laicis transferantur. Longa debet vitam suam probatione monstrare, cui gubernacula committuntur ecclesiæ. Non negamus esse in laicis Deo placitos mores, sed milites suos probatos sibi quærunt instituta fidelia. Discere prius quisque debet antequam doceat; & exemplum religiosæ conversationis de se potius aliis præstare, quam sumere. Emendationem esse convenit populo, quem necesse est orare pro populo. Longa observatione religiosus cultus tradatur, ut luceat, & clericalibus obsequiis erudiendus inserviat, ut ad venerandi gradus summa perductus, qui sit fructus humilitatis ostendat. Nec leve nec vacuum fuit, quod nec apud veteres quidem, nisi Levitici generis viri, ad sancta admittebantur altaria, ne pessime, meritis contemptis, aut pretio, aut præsumptione ad sacros cultus impar accederet. Tunc migrabant per illam prærogativam familiarum ad instituta cultorum: nunc est doctrina pro genere. Quod illis fuit nasci, hoc nobis imbui. Illos tabernaculo dabat natura, nos altaribus parturit disciplina. Nec tantum de laicis consecrari inhibemus, sed nec de pœnitentibus quidem quisquam ad hujusmodi gradum profanus temerator adspiret. Satis illi postulanti sit venia. Qua conscientia absolvat reum, qui se peccata sua populo scit teste confessum? Quis * enim, quem paulo ante vidit jacentem, veneretur antistitem? Præferens * miserandi criminis labem, non habet lucidam sacerdotii dignitatem.

* cum

* Perferens

II.

Hoc quoque ad præmissa adjungimus, ne benedictionem, quæ divina esse creditur per impositionem manus, quis pretio comparet: quoniam ante oculos esse convenit, quod Simon Spiritum sanctum volens redemptione mercari, apostoli fuerit detestatione percussus. Tunc deinde quis non vile putat esse quod venditur? Istam sacerdotibus ordinandis reverentiam servet electio, ut in gravi murmure populorum divinum credatur esse judicium. Ibi enim Deus, ubi simplex sine pravitate consensus. Verum nec hanc quidem partem solicitudinis & admonitionis omittimus, ne vel ille se a culpa æstimet alienum, qui, etsi ipse quidem a redemptione liber, initiaverit benedictione mystica sacerdotem, & tamen ad alterius redempti voluntatem vel sponte in hoc vel necessitate consenserit. Quid prodest illi suo errore non pollui, qui consensum præstat erranti? Procul dubio contra mandata committit & qui habet peccatum proprium, & qui peccatum sequitur alienum. Incassum animus resistit cupiditati, si non resistit & timori. Adversus hæc facilius, Deo adjuvante, providebitur, si circa metropolitanos privilegia a sanctis patribus constituta permaneant; si metropolitani circa parochias suas ordinem suum ea qua decet veneratione custodiant, ut nec electio præsulis empta detur pretiis, & nec obsequentis sit quæsita operibus, sed ita fixa habeantur in cordibus, quemadmodum relegunturin scripturis. Si nulla sint in templis emptionum semina, nulla erunt fomenta discordiæ; sed regnante caritate, sub illa, quam nobis promisit Deus & retribuit, pace vivatur.

Actor. 8.

III.

Ob hoc patres providentia qua Spiritus sanctus cultores suos compungere dignatus est incitati, bis in anno per parochias singulas concilia haberi debere docuerunt, ut in unum juxta salubris institutionis dogmata congregati, pro ecclesiasticis causis tractandis libere convenirent, ut si juxta votum universa consistunt, Deum junctis vocibus, qui præstat desiderata, collaudent. Difficile est enim ut cujusquam cor pravis sic cogitationibus duretur, ut a se patiantur culpanda fieri, cum noverit * se judicium subiturum esse concilii. Præcinctos ad hanc viam semper lumbos habeant, scientes rationem actuum suorum esse reddendam. Suspendantur ab illicitis per formidinem, & qui nequiverint per pudorem. De conveniendo bis in anno, notum est canones sanctos constituisse: & præfinitum quidem, si possibile est, inviolabiliter convenit custodiri. Sed si aut temporum necessitates, aut emergentes causæ hoc non patiuntur impleri, semel saltem (quamvis non licuerit,) sine ulla excusatione præcipimus convenire. Hæc, fratres carissimi, & alia quæ patrum regulis continentur, in labiis & in cordibus nostris invisa retractatione meditemur; & sicut scriptum est, *narremus ea filiis nostris, ut ea meditentur in cordibus suis, sedentes in domo, ambulantes in itinere, dormientes atque surgentes: quia beatus in domino, qui in lege ejus meditabitur die ac nocte.* Hoc & magister gentium, discipulum suum secutus instituit, admo-

* sibi subeundum

Deut. 6.

Psal. 1.

1. Thess. 3. monens: *Hæc meditare, in his esto* : & subjiciens plenitudinem, *Attende tibi & doctrinæ*, inquit: quia si fidelibus sine intermissione incumbimus institutis, separamur a vitiis dum impensa cura divino operi humano locum non relinquit errori. Data IV. Nonas Aprilis, Agapito viro clarissimo consule.

Anno domini 517.

XXVI. AD SALLUSTIUM. *

* SPALENSEM EPISC. ita ms. c. Just.

Sallustius apostolicæ sedis vicarius constituitur per Bæticam & Lusitaniam. *

* provincias

* Carissimo fratri Sallustio Hormisda.

* dilectissimo

SUscipientes plena fraternitatis tuæ votiva gratulatione colloquia, quæ nos geminæ salutis tuæ lætificaverunt indicio, (siquidem retulerunt te corporali cum spiritualibus officiis incolumitate subnixum) congruum esse perspeximus, hanc ipsam quam mente gerimus (*a*) * expedire lætitiam. Edidisti enim boni documenta pontificis, dum & prædicanda facis, & eâ suadere non differs. Prærogativam de nostri sumpsimus electione judicii, quando id te sponte * amplecti didicimus, quod ceteris imperamus. Oramus si quidem * divinam clementiam cunctos & hæc ad studia ecclesiasticæ pacis instrumenta transmisimus. Tu vota nostra & fideli intelligentia percepisti, & officii protinus devotione complesti, cunctis fratribus innotescens, quæ per cælestem gratiam cunctis profutura cognoveras. Suffragantibus igitur tibi tot meritis piæ solicitudinis & laboris, certe jam delectat injungere quæ ad nostri curam constat officii pertinere, ut provinciis tanta longinquitate disjunctis, & nostram possis exhibere personam, & patrum regulis adhibere custodiam. Vices itaque nostras per Bæticam Lusitaniamque provincias, salvis privilegiis quæ metropolitanis episcopis decrevit antiquitas, præsenti tibi auctoritate committimus, augentes, tuam hujus participatione ministerii dignitatem, relevantes nostras ejusdem remedio dispensationis excubias. Et licet de singulis non indigeas edoceri, quem jam probavimus cautius universa servare; gratius tamen esse solet, si iterum trames ostendatur, & laboris injunctio superius formata monstretur. Paternas igitur regulas, & decreta a sanctis definita conciliis, omnibus servanda mandamus. In his vigilantiam tuam, in his curam fraternæ monitu exhortationis extendimus. His ea qua dignum est reverentia custoditis, nullum relinquit culpæ locum, nec sanctæ observationis obstaculum. Ibi fas nefasque præscriptum est: ibi prohibitum, ad quod nullus audeat adspirare: ibi concessum quid debeat mens Deo placitura præsumere. Quoties universalis poscit religionis causa, ad concilium te cuncti fratres evocante conveniant: & si quos eorum specialis negotii pulsat * contentio, jurgia inter eos oborta compesce, discussa sacris legibus determinando certamina. Quidquid autem illis pro fide & veteribus constitutis vel provida dispositione præcipies, vel personæ nostræ auctoritate * formabis, totum ad scientiam nostram instructæ relationis attestatione perveniat, * ut noster animus officii caritate dati, & tuus securitate perfruatur accepti. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

* aperiee

* operari * divina beneficia

* intentio

* firmabis,

* voluntarie tuus animus officiis cari-

rate datis & ex hujus decreti securitate perfruatur acceptis.

EPISTOLA JUSTINI IMPERATORIS AD HORMISDAM.

Se imperatorem electum esse significat.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ.

DEi beneficia licet multis, maxime tamen summis pontificibus convenit indicari. Proinde sanctitati vestræ per has (*b*) declaramus epistolas, quod primum quidem inseparabilis Trinitatis favore, deinde amplissimorum procerum sacri nostri palatii & sanctissimi senatus, nec non electione firmissimi exercitus ad imperium nos, licet nolentes ac recusantes, electos fuisse, atque firmatos. Precamur proinde, ut sanctis orationibus vestris divinæ potentiæ supplicetis; quatenus initia nostri roborentur imperii. Hoc enim & nos sperare, & vos decet implere. Data Kalend. Augusti, Constantinopoli, Magno viro clarissimo consule. * Anno domini 518.

XXVII. AD JUSTINUM.

Illo imperante sperat fore ut ecclesiæ pax restituatur:

Hormisda Justino Augusto.

VEnerabilis regni vestri primitiis, fili gloriosissime, loco muneris gratulationem suam catholica transmittit ecclesia, per quas se post tantam discordiæ fatigationem requiem pacis invenire confidit. Nec est dubium ideo ad rerum summam cœlesti vos providentia perveniisse, ut vestris temporibus impacta religioni in orientis partibus aboleatur injuria. [a] Debitas beato Petro apostolo imperii vestri primitias reddidistis, quas hac ratione devoti suscepimus, quia ecclesiarum per vos proxime futuram credimus sine dubitatione concordiam. Deus qui pietatis vestræ sensibus alloquendi nos vota concessit, ipse circa sincerum religionis suæ cultum præstabit, sicut optamus, effectum. Significastis nolentibus & recusantibus vobis imperii pondus impositum, qua ratione electos vos cœlesti constat esse judicio, secundum apostolum dicentem: *Non est potestas nisi a Deo: quæ autem sunt, a Deo ordinata sunt.* Rom. 13. Superest ut a Deo electi, sicut & credimus, ecclesiæ, quam laborare cernitis, manus vestræ solatia porrigatis. Cessent qui paci ejus obsistunt: obmutescant qui in forma pastorum conantur gregem Christi disperdere. Istorum correctio vires vestri firmat imperii: quia ubi Deus recolitur, adversitas non habet effectum. Hanc gratulationis paginam per Alexandrum virum clarissimum non omisimus destinare, sperantes cum Dei nostri adjutorio per * virum clarissimum filium nostrum de singulis quæ ad unitatem ecclesiæ pertinent nos clementiæ vestræ præbituros esse responsum.

* Ed. Rom. ad Gratum.

Anno domini 518.

(*a*) Edit. Romana *verbis expedire*. (*b*) Edit. Rom. addit: *sacras*.

Nota Severini Binii.

Imperator papæ sui electionem insinuat.

a *Debitas B. Petro*, &c.) Postquam præcedente epistola Justinus iniperator, antiquum morem orthodoxorum imperatorum imitatus, de sui electione ad Romanum pontificem, quem ut parentem venerabatur, literas dedisset, ea intentione, ut aperte profiteretur nulla fortiore potentia, quam communione cum totius ecclesiæ primario antistite, populorum fidelium voluntatem conciliari posse; respondit illi Hormisda pontifex, præstitum esse id ad quod omnes orthodoxi imperatores

Cur id factum.

jure sunt obligati. Unde vides antiquitus observatum fuisse, ut de electo imperatore Romanus pontifex certior reddatur, electique consecratio & confirmatio petatur.

EPISTOLA JUSTINI

ad Hormisdam.

Ad petitionem concilii Constantinopolitani Justinus per Gratum comitem petit, ut pontifex ad pacem orientali ecclesiæ reconciliandam, & ad lapsos recipiendos legatos Constantinopolim mittere dignetur.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ.

JOannes vir beatissimus, hujus regiæ urbis antistes, & ceteri viri religiosi episcopi de diversis locis & civitatibus hic reperti, nostram serenitatem docuerunt pro concordia veram & orthodoxam fidem colentium, proque unitate venerabilium ejus ecclesiarum literas tuæ sanctitati offerendas confeciſſe, ac magnopere postularunt, nostras etiam epistolares paginas super hoc ad eam emanare. Quorum petitiones, utpote semper unitatis amatores, libenter amplexi, hos divinos apices ad tuam beatitudinem censuimus prorogandos. Quibus scriptis, desideriis supradictorum reverendissimorum antistitum subvenire, proque nobis & republica, cujus gubernatio nostræ pietati cœlitus credita est, supernam majestatem suis orationibus placare dignetur. Ut autem tuæ sanctitatis pacis & unitatis atque concordiæ jura plenius patefiant, quosdam religiosissimos sacerdotes pacem amplectentes & desiderantes ad sacratissimum nostrum pervenire disponat comitatum. Ob hanc enim causam Gratum virum clarissimum sacri nostri consistotii comitem, & magistrum scrinii & memoriæ direximus, cujus præclaram opinionem multis antea notam habemus temporibus. Data VII. Idus Septembris, Constantinopoli, Magno viro clarissimo consule. *

* Anno domini 518.

XXVIII. AD JUSTINUM AUGUSTUM

responsoria.

Commendat ejus de concilianda pace sollicitudinem, & cœptis monet insistendum, nomenque Acacii abolendum esse.

Hormisda Justino Augusto.

SUmptam de imperii vestri ortu lætitiam, quamvis apud nos polientem merito præcedenti, quoque geminastis alloquio, reciproca devotione testati. Jam tunc secutura prævidimus, quæ nunc de ecclesiasticæ unitatis affectu cœlestis gratiæ inspiratione significastis. Habes ergo, clementissime imperator, præsentem de tali voto jam gloriam, sed expectatur A de perfectione perpetua. Hæ sunt validissima imperii vestri fundamenta, quæ in ipso nascentis regni principio divinam universis præferunt sancta dispositione culturam. Tenete itaque hanc piæ solicitudinis curam, & pro catholicorum pace, sicut cœpistis, insistite: quia Deus noster, qui vobis hunc tribuit animum, elegit etiam per quos præstet effectum. Nam & episcoporum vota precesque nobis effusas gratanter amplectimur: qui tamen loci sui consideratione commoniti, ea desiderant quæ dudum ut sequi vellent sedis apostolicæ exhortatio crebra non defuit. Et quoniam clementiam vestram id cupere, illos etiam hæc didicimus postulare, quæ res hactenus ecclesiarum pacem B sub contentiosa obstinatione diviserit, nec pietatis vestræ, nec illorum refugit, velut latenti causa, notitiam. Quid igitur facere debeant, & literis nostris, & libelli, quem direximus, serie continetur. Hæc si Deo nostro, & clementia vestra adjuvante susciptiunt, & sequuntur; poterit ad eam, quam maximo desideramus ardore, perveniri concordiam. Filius præterea noster vir clarissimus Gratus sacri consistorii comes & magister scrinii memoriæ ostendit in se vestrum allegationis suæ maturitate judicium: cujus mora sensibus vestris, eo referente, melius afferetur.

Anno domini 518

EXEMPLUM RELATIONIS

Joannis episcopi

Constantinopolitani per Gratum missæ.

Ut communionem Romanæ ecclesiæ impetret mittit libellum quo fidem catholicam profitetur: & ipsius pontificis a se nomen in diptychis descriptum esse: legatos per quos pax constituatur destinandos.

Domino & per omnia Dei amatori sanctissimo fratri & comministro Hormisdæ Joannes in domino salutem.

C SAluto vestram sanctitatem, carissime in Christo frater, & salutans prædico: quoniam recta fides salva est, caritas fraternitatis firmata est. Hoc Deus solus potens per studium Christianorum & piissimorum imperatorum fieri voluit. Scribere igitur apostolice, & rescripta suscipere fraterne Dei amore dignemini. Ego enim inquisibili ratione doctrinam sanctissimorum apostolorum secundum traditionem sanctorum patrum tenens, similiter honorem consubstantiali & per omnia sanctæ Trinitati offero, sicut in Nicæa CCCXVIII. cætus promulgavit, & in Constantinopoli CL. conventus firmavit, & in Ephesina CC. firmavit, & in Chalcedone conventus DCXXX. patrum firmavit. Hanc E ergo fidem usque ad ultimum anhelitum per gratiam Dei custodiens, spiritualibus amplexibus, tam vestram sanctitatem quam etiam orthodoxas ecclesias ex animo amplector, una tecum in veritate sentiens, & una tecum sperans illo die per hanc fidem salvari bona voluntate Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Consubstantiali enim Trinitati omnis gloria debetur nunc & in sæcula sæculorum. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, ego & qui mecum plurimum in domino salutamus. Tantum ad satisfaciendum scripsimus,

pſimus, ut & venerabile nomen ſanctæ recordationis Leonis, quondam urbis Romæ archiepiſcopi, in ſacris diptychis tempore conſecrationis propter concordiam affigeretur, & veſtrum benedictum nomen ſimiliter in diptychis prædicetur. Ut de omnibus autem ſatisfiat veſtræ ſanctitati, (quoniam pacem veſtram amplectimur, & de unitate ſanctarum Dei eccleſiarum curamus, (rogamus vos pacificos viros deſtinare, & veſtræ dignos apoſtolicæ ſedis, qui debeant ſatisfacere, & ſatisfactionem noſtram ſuſcipere, ut & in hac parte Chriſtus Deus noſter glorificetur, qui per vos pacem hanc mundo ſervavit. Accepta XIII. Kalendas Januarii *, poſt conſulatum Agapiti.

Anno dominicæ.

XXIX. AD JOANNEM CPTANUM EPISCOPUM RESPONSORIA.

Commendat Joannem epiſcopum, & gaudet concilium Chalcedonenſe & divi Leonis epiſtolas ab eo complexas. Ad eccleſiæ communionem admittendum pollicetur, ſi nomen Acacii e diptychis ſacris expunxerit.

Hormiſda Joanni epiſcopo Conſtantinopolitano.

SPirituale gaudium directis caritas tua ſignificavit affatibus, docendo ut catholicæ religionis diſciplinam ordine ſuo veſtri paſtores, Deo noſtro juvante, receperint. Hæc eſſe beneficia miſericordiæ ſupernæ quis dubitet? Hæc quis dubitet venerabilis principis trophæis adjungi? Qui ambigat, quia major ei de hac pace quam de quibuslibet præliis triumphus acquiritur? Iſtius laboris gloria neſcit occaſum: quia ubi Deus recte colitur, nunquam adverſariorum creſcit iniquitas. Dilectionis tuæ confeſſionem gratanter accepimus, per quam ſanctæ ſynodi comprobantur, inter qua inſtauratione conſtitutorum omnium Chalcedonenſe concilium prædicaſtis, & catholicorum numero adjungi deſiderans ſancti papæ Leonis in diptychis nomen aſteveras ſcriptum. Iſta laudanda ſunt, ſi perfectionis ſubſequatur effectus: quia recipere Chalcedonenſe concilium, & ſequi ſancti Leonis epiſtolas, & adhuc nomen Acacii defendere, hoc eſt inter ſe diſcrepantia vindicare. Quis Dioſcorum, & Eutychetem condemnans, innocentem oſtendere poſſit Acacium? Quis Timotheum, & Petrum Alexandrinum, & alium Petrum Antiochenum, & ſequaces eorum declinans, ſicut diximus, non abominetur Acacium, qui eorum communionem ſecutus eſt? De caritate ſiquidem tua meliora Dei omnipotentis expectamus auxilio, habentes optimæ promiſſionis ſpem, ſicut ad nos quæ direxiſti tua ſcripta oſtendunt, tecum in veritate ſentiens, & ipſa defendens, ſperans in illo judicio per ipſa te poſſe ſalvari. Poſt hæc quid reſtat, niſi ut ſedis apoſtolicæ, cujus fidem te dicis amplecti, ſequaris etiam ſine trepidatione judicia? Igitur partibus orientalibus oſtende per te quod ſequantur exemplum, ut omnium laus, qui correcti fuerint, tuis laboribus applicetur. Ergo cum magna denuncies, & fidem beati apoſtoli Petri te amplecti ſignifices, recte credens in ea ſalutem noſtram poſſe ſubſiſtere, libellum, cujus continentia ſubter annexa eſt, a caritate tua ſubA ſcriptum ad nos dirige, ut ſine conſcientiæ formidine unam communionem, ſicut oramus, habere poſſimus. Pro perſona quoque filii noſtri Grati viri clariſſimi Deo noſtro gratias ſine ceſſatione perſolvimus, cujus fides & recta credulitas noſtrum circa ſe excitavit affectum; dignus re vera qui tantæ curam ſuſciperet actionis, & maximi principis ad nos mandata perferret.

B

EPISTOLA JUSTINIANI AD HORMISDAM

Miſſa per eumdem Gratum imperatoris legatum.

Pro pace & unitate orientalis eccleſiæ pontificem rogat, ut ſi minus ſe Conſtantinopolim velit conferre, legatos mittat.

Juſtinianus comes Hormiſdæ papæ.

DEſiderabile tempus, quod ſummis votis optavimus, divina clementia, dolores generis humani reſpiciens, largiri dignata eſt, quo omnes catholici & Deo perfecti fideles majeſtati ejus ſe valent commendare. Idcirco has ad apoſtolatum veſtrum, libera licentia jam mihi beneficio cœleſti indulta, direxi. Dominus etenim noſter invictiſſimus imperator orthodoxam religionem ſemper amplectens ardentiſſima fide, cupienſque ſacroſanctas eccleſias ad concordiam revocare; mox ut adeptus eſt cœleſti judicio infulas principales, ſacerdotibus hic poſitis denunciavit, ut pro regulis apoſtolicis unirentur eccleſiæ: & magna quidem pars fidei eſt compoſita Deo auctore. De nomine tantummodo Acacii veſtræ beatitudinis convenit audire conſenſum. Quam ob cauſam dominus noſter ſereniſſimus princeps Gratum virum ſublimem, unanimem mihi amicum, cum paginis Auguſtis ad ſanctitatem tuam tranſmiſit, ut modis omnibus dignetur Conſtantinopolim ad reliqua concordiæ componenda venire: ſed abſque quadam dilatione veſtrum expectamus adventum, quem ſi qua tarditas, quod fieri non debet, forſitan retinuerit, interim vel ſacerdotes idoneos deſtinare feſtinet; quia totus mundus partium noſtrarum converſus ad unitatem moras non patitur. Accelerate ergo, domine ſanctiſſime, ne vobis abſentibus, quæ debent præſidentibus, ordinari... Scimus etenim literas veſtræ beatitudinis, & anteceſſorum veſtrorum ad orientem directas quid ſuper hac eadem cauſa contineant. Ut autem nihil prætermittatur propter cauſam ſæpius memoratam, ab invictiſſimo rege religionis quoque negotium filio veſtro viro ſublimi Grato eſt injunctum, favente domino noſtro Jeſu Chriſto.

C

D

E

XXX. AD CÆSARIUM ARELATENSEM.

Docet Dardaniæ & Illyrici epiſcopos ad ſedis apoſtolicæ communionem, Eutychiana hæreſi damnata, rediiſſe, & de legatione in orientem miſſa.

Dilectiſſimo fratri Cæſario, vel his qui ſub dilectionis tuæ ordinatione conſiſtunt, Hormiſda.

JUſtum eſt ut qui catholica communione lætamini, nobiſcum de eccleſiæ, ſi qua provenit, concordia gaudeatis; ut quemadmodum unus nobis conſenſus eſt fidei, ita ſit individua gratulatio proſperorum. Noſtis qualiter deteſtabilis Eutychiana hæreſis per orientales ſerpat eccleſias, & quoties præfatæ ſuperſtitionis virus ſynodus generalis extinxerit, vel quoties ejus ſequaces ſalubria monita apoſtolicæ ſedis ſpreverint, &, quaſi erubeſcentes manus dare veritati, aut apoſtolicæ ſedis prædicationibus obedire, in hac * tamen obſtinatione perſtiterunt. Elatio enim ſemper affert ſaluti periculum, per quam ipſius inventor diabolus angelica poteſtate privatus eſt. Pro his nobiſcum ſæpiſſime fraternitas veſtra condoluit, apoſtolicæ non immemor lectionis, qua monſtratur: 1. Cor. 12. *Si patitur unum membrum, compatiuntur omnia membra.* Sed dominus qui vult omnes homines ſalvos fieri, & ad cognitionem veritatis venire, nunc multorum ſenſus illuminans, eis deſiderium apoſtolicæ communionis infundit, ut quod dudum * intentione prædicabant, hoc nunc correctionis profeſſione condemnent. Quorum reditum ideo abſque ſuſpicionis morſu recipimus, quia dum peccatum ſine aliquo excuſationis velamine confitentur, manifeſtum deſiderium correctionis oſtendunt. Ergo epiſcopi tam Dardani, quam Illyrici pene omnes, ne ſint errore condemnandi præterito, petentes beati Petri apoſtolorum principis communionem, & ſcriptis & legationibus deſtinatis ſe apoſtolicæ ſedis regulis obedire confirmant. Pro quibus quantum nos oporteat gratulari, ſoli quorum fides fervet intelligunt. Sciendum vobis eſt igitur anathematizari nunc ab ipſis quoque Neſtorium, qui dividit incarnationem domini noſtri Jeſu Chriſti, & per hoc duos filios conatur aſſerere. Eutyches carnis negans veritatem, & duas naturas in una perſona non prædicans, ut Manichæam phantaſiam eccleſiis Chriſti quemadmodum putavit inſereret, ſimili ratione damnatur. His adjungitur Dioſcorus Alexandrinus, qui malitiæ præfatæ conſentiens, in ſancto Chalcedonenſi concilio particeps damnationis effectus, & malorum ſeminum æquales fructus inveniens, in eam cecidit foveam, quam fidelibus parabat. Facti ſunt iſtorum ſucceſſores Timotheus Ælurus, & Petrus: quorum ſibi ubique conſenſit iniquitas, & mentientes magiſtros in nullo deſerunt, ſed in omnibus pravitatibus antecedunt. Hi approbati ſunt generalis materia læſionis, quorum & manus ſacerdotalibus ſanguinis maculavit effuſio, & vitam innocentium peremit interitus. Habent per univerſum mundum a catholicis infixa eternæ damnationis ſtigmata, quos orthodoxi non ſolum fecerunt communionis expertes, verum etiam eos Chriſtianorum ſpoliavere vocabulo. Petrum Anthiochenum cum ſuis, ſicuti ab his de quibus ne ſermonum prolixitas naſceretur, hoc tantum dixiſſe ſufficiat, Petrum & ejus ſocios in nullo ab eorum qui damnati ſunt dogmate diſcrepare. Quos Acacius aliquando condemnans, in laudes ſuas omnium Chriſtianorum ora converterat, & eos impugnans qui Eutychianam hæreſim vindicabant, fidem colentibus gratiſſimus apparuerat. Sed huic ſolitis inſidiator fraudibus quod fraudabatur invidit. Nam poſtea hos ſuos complices habere deſiderans, & in catholicos arma convertens, cum ipſis invenit ſortem quos optavit habere participes. Longum eſt epiſtolæ brevitate per univerſa diſcurrere. Unde ex totius ſumma negotii partem aliquam pro inſtructione direximus, judicantes quod tanta res veſtram non poſſit latere notitiam; præcipue cum hoc per prædeceſſorum noſtrorum literas veſtris fuerit regionibus nunciatum. Quod & nos pro his quæ nuper acciderunt fraternitatem veſtram curavimus inſtruendam, ne alicubi per ignorantiam fidelium locum invenire poſſit ſubreptio * prædictorum; ſed qui nituntur talia vindicare ſacræ conſortio communionis arcendi evidentius innoteſcant. Igitur ubi intereſt fidei, quidquid ad gratiam hujus pertinet ſæculi reſpuatur; cum nec naturali affectio rebus debeat cæleſtibus anteponi, ut illud præceptum domini compleatur; *Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non eſt me dignus.* Matth. 10. De ceteris quæ in religionis cauſa, confidentes divinis beneficiis, præſenti tempore iterum de orientis partibus ſperamus, & legatos direximus domino Jeſu Chriſto ſupplicate, ut ipſe qui pro pietate ſua proſperum donavit initium, ſimilem concedere dignetur effectum. Urbanum ſedis apoſtolicæ defenſorem, etiam huic aptum negotio, ad caritatem tuam direximus: per quem de univerſarum effectuum cauſarum reſponſo congruo cupimus quæ ſunt votiva cognoſcere. Deus vos incolumes cuſtodiat, fratres cariſſimi. Data VI. Idus Septembres, Florentio viro clariſſimo conſule.

* perditorum,

Observatio P. Antonii Pagi.

ad An. Chr. 515. n. 3.

Ad annum Chriſti 515. revocandæ literæ Hormiſdæ ad Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum ſcriptæ, in quibus docet Hormiſda Dardaniæ & Illyrici epiſcopos ad ſedis Apoſtolicæ communionem rediiſſe, ſignificatque ſe Legatos in Orientem miſiſſe. Ea enim Epiſtola dicitur *data VI. Idus Septembres, Florentio V. C. Cof.* Baronius & Collectores Conciliorum autumantes annum Chriſti 518. Magni & Florentii Conſulatu notatum fuiſſe, eaſdem retulere ad eum Chriſti annum. Verum eo anno Magnus ſolus Conſul proceſſit, ideoque ea literæ, cum quibus aliquæ annis ſequentibus datæ connexionem habent, ad annum 515. omnino retrahendæ, & in nova Conciliorum editione in ſuum ordinem reſtituendæ erunt.

XXXI.[a] AD JUSTINIANUM AUGUSTUM.

Ad pacem aſſequendam Acacium damnandum Legatos mitti ſignificat.

Hormiſda epiſcopus Juſtiniano Auguſto.

LIterarum veſtrarum ſerie religionis ope pollente devotionis optatiſſima gratulatione ſuſcepta, gratias divinitati retulimus, quia dediſtis indicium facile a vobis fieri quod potuiſſemus hortari. Hinc eſt quod quia ſponte laudabilia cupitis, digne ad principatus apicem generis veſtri ſtemmata pervenerunt. Quapro-

propter insistite, & religiosæ vivacitatis animis imminete, ut quemadmodum pro bonæ voluntatis initio genus vestrum meruit culmen imperii, in æterna vobis de perfectione gloria sint triumphi. Videte quo desiderio ad pacis gaudia ludificatus diu mundus * exhortet. Respicite generalitatis animos, vestri præsumptione beneficii, certa spe quietis attolli; non est quod se dubietas inserat, non est quod aliquid ambiguitatis accedat, cum testamini, quod & nos quidem bene novimus, accedere ad ecclesiarum concordiam * religionis principis vota. Quapropter tantæ magnanimitati gratias agentes, quanta possumus petitione deprecamur, ut Acacii nomen cum sequacibus suis, quod plene unitatis ecclesiarum impedit gaudium, damnationis ordine sit remotum. Nos enim convenientes causæ qualitati direximus legatos, quibus præsentibus initium quod dedisti gaudii possit secundum quæ mandatis continentur impleri.

exultet

religiosi

anno domini 517.

Nota Severini Binii.

a *Epistola*) Hanc epistolam cum novem sequentibus de pace & unitate orientalis ecclesiæ scripsit Hormisda pontifex anno domini 519. Curavit eas deferri per legationem sedis apostolicæ, qua Germanus & Joannes episcopi, Blandus presbyter, Felix & Dioscorus diaconi fungebantur, quique sequentem indiculum rerum agendarum a pontifice acceperunt.

INDICULUS QUEM ACCEPERUNT Legati Apostolicæ sedis.

Legatos instruit.

CUm Deo propitio partes orientales fueritis ingressi, si qui episcopi vobis occurrerint, & libellum, cujus continentiam percepistis, a se subscriptum offerre voluerint; suscipite, eisque præbete sanctæ communionis consortium. Si vero occurrentes ipsi, eo quo superius diximus ordine profiteri noluerint; a vobis equidem sub sacerdotali affectione tractentur: sed neque vobis sit cum his mensa communis, neque ab his vel victualia præsumatis accipere, nisi tantum subvectionem, si causa poposcerit, & hospitalitatem, ne credant se omnino fastidiose despectos. Cum autem Constantinopolim Deo adjuvante veneritis, in eam secedite, quam imperator præbuerit mansionem; & nullum ad salutationem vestram prius permittatis accedere, exceptis his quos ipse miserit imperator, aut quos nostræ communionis esse cognoscitis, donec ipsum principem videatis; cui præsentati, salutantes, literas nostras offerte, suggerentes magnum nos de ejus imperio gaudium percepisse, & nimium gratulari, quod eum Deus omnipotens ad hoc evexit, juxta ejus sacras literas, ut secundum ea quæ sunt ab apostolicæ sedis constituta præsulibus, Deo auctore, & regno ejus adnitente, ecclesiarum & pax & unitas his temporibus desiderata proveniat. Qui si vos hortatus fuerit ut Constantinopolitanum videatis episcopum, intimate vos præfinita habere, quæ etiam ab eis sæpe sunt cognita, quæ ab universis episcopis catholicam communionem amplectentibus professio debeat celebrari. Hæc si episcopus Constantinopolitanus implere paratus est, ei gratanter occurrimus: si vero sedis apostolicæ adhortationem sequi contemnit, quid necesse est ut ad occasionem contentionis salutatio nostra proficiat, quibus non est disputationis aut certaminis causa in mandatis? Si vero imperator sibi aperiri voluerit, quid sit quod ab episcopo fieri postuletis; formam libelli quam portatis ostendite. Quod si de anathemate Acacii consentiens, successores ejus dixerit recitandos, ob hoc quod propter defensionem Chalcedonensis synodi aliqui eorum * fuerint exilio deportati; insinuabitis nihil vos de libelli posse forma decerpere, in qua sequaces damnatorum pariter continentur. Sed si eos ab hac non potueritis intentione deflectere; saltem hoc acquiescite, ut anathematizato specialiter per libellum, quem vobis dedimus, Acacio, de prædecessorum ejus nominibus taceatur, abrasis eorum de diptychorum inscriptione vocabulis. Quo facto episcopum Constantinopolitanum in vestram communionem accipite. Libellum vero vel episcopi Constantinopolitani, vel aliorum, quos vos suscipere Deo volente contigerit, primo agite, ut præsente populo recitetur. Quod si hoc fieri non potuerit, saltem in secretario præsentibus clericis & archimandritis relegatur. Hæc omnia si Deo fuerint volente completa, imperatorem rogatu, ut destinatis sacris per metropolitanos episcopos, adjunctis ipsius episcopi Constantinopolitani literis innotescat, episcopum Constantinopolitanum, suo quoque consensu celebrata professione quam sedes apostolica destinavit, in unitatem communionis fuisse susceptum quibus literis etiam ipsos hortetur similia profiteri. Quod si in hac parte imperator aliquid difficultatis attulerit, episcopus Constantinopolitanus directis præceptionibus episcopis suis parœcialibus, vel ceteris metropolitanis, eis præsentibus qui a vobis pariter directi fuerint, quid ipse fecerit, innotescat: quod ab eo modis omnibus vos oportet exigere, ut facti hujus testimonio peragrante, etiam universos, vel qui longe sunt positi, latere non possit.

* Nempe Euphemius & Macedonius

XXXII. AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Ab iis, qui admissis Chalcedonensis concilii decretis Acacium damnare recusabunt, cavendum; legatosque ob pacem & unionem orientalis ecclesiæ missos commendat.

Hormisda Justino Augusto.

IN tantum pro gratia divinitatis gloriæ vestræ famam constat extensam, & ita vos suffragante vitæ merito laudabiliter mundo contigit innotescere, probatissimorum hominum opinione vulgante, ut super vos potius credatur delatum culmen imperii, quam per imperium vos aliquis dicat agnosci. Certum est quidem hujusmodi provectione vestra pristino splendori accessisse decoris cumulum; sed sicut tenuistis olim moribus principatum; sic cum vos per ora gentium impatiens secreti magnitudo detulerit, ad nos quoque, sicut mystice loquuntur scripturæ, testimoniis suavitatis vestræ odor advenit. Et certe cum late prudentium hominum sententia religiosæ vitæ vestræ fuerint institutæ dispersa, habere non potuimus incognitum quidquid de vobis fuerat mundi attestatione vulgatum: quia sicut mediocri laude digna in immensum sibi nequeunt vindicare

care præconia, ita ſine fide prædicandum rapitur in populum quidquid bono fuerit admirationis ornatum. Vindicat enim ſibi quantitatis ſuæ jure magnitudo famæ teſtimonia, quia neſciunt latere miranda. Hinc eſt quod principatus vobis * ac honores publica jura commiſerunt: nam quod meritorum inſignia generalitatis facta ſunt vota, nemo ita rerum arbiter iniquus extitit, qui paſſim vos æſtimet arches inclytæ accepiſſe titulos, cum negari nequeat digne vos meruiſſe imperii culmen, quorum probitatem mundus agnovit. Sed parum eſt, quamvis judicio univerſitatis, ſuſcipere loco præmii jura regnandi. Illud magis eſt admirabile quod ita vos hominum laudabilitate firmatos ſuſcipiunt imperia, ut judicia ſint divina. Non eſt dubium electos ſuos venerabili prædeſtinatione divinitatis ad tantæ poteſtatis ornamenta venire, quos ſinceræ fidei documenta circumvallant. Vere vobis prophetici ſpiritus convenire verba dixerimus: *Priuſquam te formarem in utero, novi te.* Ad hanc vos gloriam, incomprehenſibili ſupernæ majeſtatis diſpoſitione procurante, obſequium naturæ mundo protulit, ſub cuſtodia fidei tranſactæ vitæ probitas inſtituit, atque ad imperia clementia divina provexit; ob hoc ſcilicet, ut tandem aliquando diviſores dominici corporis fidei veſtræ executione compreſſi, eccleſiarum concordia diabolica impedimenta ſuccideret, & univerſitas de adunatione gauderet. Hoc religioni, hoc fidei, hoc ſerenitati veſtræ ſpecialiter cœlitus mandatur officium: quibus & poſſe omnia, & perficere videmus indultum. Itaque ſicut inſtituiſtis facere, navate ſuſcepti operis munus quod ſuperna vobis providentia videtis injunctum. Et vere ſic decuit, ut per principem pax debeat fieri, quam reverentia divinitatis expoſcit. Date has aſſumpti Deo noſtro veſtri oblationes imperii, ut per vos poſſit pacis fructus impleri. Sine dubio quidquid tali facto animæ veſtræ fuerit præſtitum, a vobis mundo judicatur impenſum. Magnum, & inæſtimabile eſt, venerabilis imperator propter quod adſciti eſtis judicio divinitatis: extenduntur ecce vota pacem deſiderantium: diuturni temporis tractu mœret eccleſiarum indiviſibilis diſciſſa communio: eſt in gemitu diſcerpta fraternitas, cum circa patrum dogmata varia ſit voluntas. Accingite ergo lumbos viribus fidei: videte cui vos regi divinitas velit obſequi: quantum ſit quod per vos procurat impleri. Eccleſiæ venerandæ corpus, quod propria Chriſtus noſter paſſione fundavit, gloriæ veſtræ adunare factis inſtituit. Non eſt quo magis circa vos gratia ſupernæ majeſtatis eluceat, quam ſi eccleſiæ corpus per veſtrum reparetur officium, ſanguinis domini redemptione formatum. Eſt quidem cauſæ hujus vetuſtiſſima calamitas, ſed pro immanitate ſui recentiſſimus dolor, & tanto Chriſtianis animis fortior gemitus, quanto temporibus eſt dilatus. Videndum vobis eſt inquantum quotidie antiqui hoſtis ferveſcat inſania, &, cum olim cauſa ſit deciſa fine ſententiæ, pacis faciat tarditatem: & cum Chalcedonenſis ſynodus, & B. papæ Leonis conſtituta placeant, quo ad caritatem reverti volumus, a certamine non deſiſtas. Sequuntur quæ dogmatibus prædictis adſcripta ſunt, & eorum ſequacibus, quos prædicta auctoritate damnatos intelligunt, non recedunt. Tenent adhuc in complexibus nomen Acacii, quem vident judicio ſedis apoſtolicæ merito pœnam ſubjiciſſe damnati. Quis non intelligat ſimulate dici. Sanctorum patrum ſequimur dogmata, ſed non diligimus facta? Quæ a ſancta ſynodo Chalcedonenſi conſtituta ſunt, & quæ beati Leonis epiſtola continet, fovemus, veneramur, amplectimur, ſed Acacio, qui damnatorum communionem ſecutus eſt, impendimus vota. Sed quid opus eſt de judicatis rebus verba facere, cum nos hortari tantummodo deceat, ut expreſſa ſuperius ſimulatione ſummota, ſub omni puritate pacem debeant a quibus hæc dicuntur optare. Apud vos mihi eſt omnis deprecationis cauſa, imperator egregie: vos his ac talibus religioſi operis reſiſtite viva caritate: vobis imminet, ut qui eccleſiaſticæ concordiæ habuiſtis ſub privata vita deſiderium, ſub principatu detis effectum. Non fuit quo magis gratiæ veſtræ cumulus accederet, quam quod vobis divinitus datum eſt, ut quod ſemper voluiſtis fieri, per vos ad terminum poſſit adduci. Nec breve ſpecimen circa vos gratiæ divinitatis effulſit, quibus datur poſſe facere, quod ſemper optaſtis. Quapropter quoniam vobis tantæ cauſæ titulum videtis eſſe ſervatum, removete quidquid ambiguum remanſiſſe creditur ad plenitudinem gaudiorum. Nos enim qua decuit affectione per Gratum virum clariſſimum, cui pro moderatione ſui congrue ſenſimus officium legationis injunctum, literis veſtri principatus acceptis, cauſæ magnitudini convenientes, [a] deſtinavimus viros Germanum & Joannem epiſcopos, & Blandum presbyterum, nec non & Felicem diaconum, per quos ſi, quemadmodum præſumimus, ſerenitatis veſtræ favor arriſerit, ſecundum quæ mandata ſunt, eccleſiarum adunatione generalitas poſſit vota firmari. Anno domi 519.

* *Ed. Rom.* adoreas

Jer. 1.

Nota Severini Binii.

a *Deſtinavimus viros Germanum.*) Hoc loco deſideratur nomen Dioſcori diaconi, quod in epiſtolis ſequentibus expreſſum invenitur, licet non hoc ordine. Nam in ipſis poſt nomina epiſcoporum legatorum mox nominati reperiuntur ambo legati diaconi & noviſſime Blandus presbyter. Sed hujus epiſtolæ auctoritate dici poteſt, errore librariorum accidiſſe, quod ibi ſeries nominum ſit inverſa, & diaconi ante presbyterum poſiti reperiantur.

XXXIII. AD EUPHEMIAM AUGUSTAM.

Auguſtum ad pacem eccleſiæ reſtituendam cohortandum.

Hormiſda Euphemiæ Auguſtæ.

Eccleſiarum pax jam cœleſti ordinatione componitur, cum vos ad imperium Deus elegit, apud quos eſſe integrum ſemper religionis ſuæ cognovit affectum. Nam ſicut in privata vita Deum ſemper recto dogmate coluiſtis, ut de religionis concordia cogitaretis; & multa quidem inter ipſa imperii veſtri primordia facta ſunt, quæ ſpem nobis correctionis integræ pollicentur. Unde quia in vobis amorem fervere fidei gratulamur, agentes Deo gratias, quotidie pro vobis beato Petro apoſtolo ſupplicamus, ut votis veſtris apud dominum ſuffragetur, & curſum bonæ voluntatis adimpleat. Nec dubium eſt, divinis vos auxiliis adjuvari, quia tanto religionis ſtudio mandatis cœleſtibus obeditis. Hinc eſt, quod quia ſanctum conjugii ve-

vestri constat esse propositum, has fiducialiter ad vestram clementiam literas destinamus, ut per vos ad perficiendam ecclesiæ pacem mariti vestri pietas amplius incitetur. Magnum opus arripuistis, magna vobis causa commissa est. Per vos etiam populos Christus vult ad ecclesiæ fœdera revocare, quos per se voluit a morte redimere. Magna etiam vestro sexui parata est laudis occasio, si vobis instantibus ecclesiæ suæ Christus quæ divisa fuerant membra conjungat. Nec ejus major est gloria, quæ humanæ salutis lignum scrutata est, & solam crucem quam omnis veneratur mundus invenit. Superabitis quinimo illius merita, quia ecclesiæ unitas per illam suum invenit signum, per vos est habitura remedium. Agat igitur jugalis vestri religiosa clementia, ut fratres & coepiscopi nostri sub eo libelli tenore, quem dudum misimus, fidem suam dignentur asserere; quatenus perfecta possit esse quæ est inchoata correctio: quia irrita est quælibet in cultura Dei confessio, cui deest fidei plenitudo. Hoc enim quod a reliquis fieri poposcimus, a multis jam sacerdotibus constat effectum: & unitas esse justa in communione non poterit, si non fuerit in reversione servata.

elena Constantini mater Christi crucem invenit.

nno domini 519.

mperator imperatricis nomen mutat?

Nota Severini Binii.

a *Ad Euphemiam.*) Euphemia conjux Justini imperatoris, insignis pietate fœmina, antea Lupicina nominata fuit. Quando vero Justinus imperator factus est, nomine Euphemiæ illustris martyris, in cujus basilica Chalcedonense concilium celebratum fuerat, conjugem suam pietatis ergo appellari voluit, antequam illam Augustæ titulo decoraret. Zonaras & Cedrenus in Justino.

XXXIV. AD JOANNEM CPOLITANUM EPISCOPUM.

Acacium damnandum, & in legatorum manibus fidei professionem emittendam.

Hormisda Joanni episcopo Constantinopolitano.

REddidimus quidem, frater, congruum literis tuis sub ecclesiastica libertate responsum; & quid in his congratulati fuerimus insertum, qui taciturnitate præteritum, evidenter expressimus. Ac licet cuncta sensibus tuis nunc crebra legatio, nunc usu in ecclesia diuturnæ conversationis tuæ vetustas infuderit; juvat tamen adhuc latius aperire nostrum repetita ratione consilium: quia tunc bene de fidei firmitate differitur, quando simplicibus verbis conciliandæ pacis cupiditas explicatur. Desideria quippe tua, quibus te ad ecclesiasticam testaris festinare concordiam, ut haberent partes illæ semper optavimus; nec sola votorum ambitione contenti, usi etiam precibus sumus Vestro sunt hæc & mundi testimonio roborata quæ loquimur: quia ut catholicæ unitatis reparatio fiat, auctoritatem nostram integritate submittimus. Inclinet orationibus nostris aurem suam divina miseratio, ut quod creditis postulandum, sequamini, & ametis oblatum. Nobis una causæ solicitudo, una custodia est, ita pacem cupere, ut sic religionis, sic venerabilium patrum constituta serventur: quoniam quæ inter se consona credulitate non discrepant, æquum est ut simili observatione subsistant. Sed cur diutius immoramur? Scis ipse unitatis causa quid exigat: scis ipse qua via ad beati Petri apostoli debeas venire consortium. Habes itineris tui ducem, quem te jam sequi asseris, Chalcedone habitum pro religione conventum. Jam te quoque, quod idem amplecti testatus es, beati Leonis redeuntem dogma comitabitur. Hæc si placent, Acacii defensio damnati non placeat: hoc est quod boni studii a perfectione vota suspendit. Si sunt enim illa adversum Dei & legis ejus inimicos venerabilium patrum congregatione disposita, ut quisquis eos in communione sequeretur, jam tunc latam subiret in sua damnatione sententiam; non sunt igitur nova quæ B constanter exequimur, sed temporibus illis facta judicia justa patrum constitutione servamus. Hortamur itaque, frater, & mentem tuam Dei nostri misericordia adjuvante pulsamus, ut ab omni te hæreticorum contagione, Acacium cum sequacibus suis condemnando, disjungens, una nobiscum dominici corporis participatione pascaris. Si nobiscum universa prædicas, cur nobiscum non universa condemnas? Tunc enim nobiscum quæ veneramur amplecteris, si nobiscum quæ detestamur horrueris. Pax integra nescit aliquam habere distantiam, & unius Dei vera esse non potest nisi in confessionis unitate cultura. Quapropter salutantes te fraternæ caritatis affectu, petitionem tuam missis, C sicut speraști, religiosissimis viris Germano ac Joanne episcopis, [a] Felice diacono, Dioscoro diacono, atque Blando presbytero, significamus esse completam. Hi vero quibus fuerint mandatis instructi ante allegationes eorum, si cogites, evidenter agnoscis. Hi pacem tuam sub ea qua sæpe scripsimus professione suscipient. Imple ergo, frater carissime, gaudium nostrum, & tuum ad nos per eos rectæ fidei tuæ remitte præconium, ut per te universis detur exemplum. Anno domini 519.

Nota Severini Binii.

a *Felice diacono, Dioscoro diacono, atque Blando presbytero.*) Ex epistola trigesima secunda præcedente D patet, quod hoc loco nomina legatorum diaconorum ante presbyteri nomen posita reperiantur, ut dixi supra in notis ejusdem epistolæ.

XXXV. AD EUMDEM.

Cum jam fidem catholicam profiteatur, illi potissimum de stabilienda pace cogitandum, pro qua ipse legates destinavit.

Hormisda Joanni episcopo Constantinopolitano.

EA quæ caritas tua destinatis literis significavit agnovimus, & gratulamur ad con- E scientiam nostram fidei tuæ indicia perveniisse: optantes ut intentioni tuæ, quam rectam esse cupimus, plenum Deus noster circa ecclesiasticam pacem concedere dignetur effectum, cujus spem animo supernæ majestatis assumpsimus: quia imperatorem serenissimum ad hoc providentia divina judicamus electum, ut per eum ecclesiarum redintegratio tantis temporibus desiderata proveniat. Quapropter licet quæ pro fidei unitate facienda sunt tuæ caritatis notitiam latere non possit, legatos tamen direximus, quos ratio causæ poscebat: quibus hortantibus, &

quæ

quæ jampridem a nobis significata, & quæ nuper iterata sunt, ad effectum, domino nostro auctore, perveniant.

XXXVI. AD ARCHIDIACONUM ET CLERUM CPLITANUM.

Catholicis hæreticorum molestia liberatis, legati ad pacem confirmandam mittuntur.

Hormisda Theodosio archidiacono Constantinopolitano, & universis catholicis a pari.

GRatias misericordiæ divinæ competenter exolvimus, quæ fidem vestram diu laborare non passa est: & nam tempus oblatum est, quo fidos milites suos catholica recuperare possit ecclesia. Quæ enim major animum vestræ potest obtinere jucunditas, quam malorum commemorata depulsio? Gaudiis præsentibus compensate afflictionis incommoda: quia Deus noster, qui remedio fuit, adversis opprimi caritatem vestram noluit, sed probari. Nam si transacti temporis mala cum præsenti, quæ divina esse non ambigitur, retributione compensetis, quis dubitat ampliora vos præmia consecuturos, quam nocere potuisset adversitas? Et quamvis pro statu fidei catholicæ nunquam solicitudo nostra cessaverit; tam serenissimi principis sacris affatibus incitati, legatos destinare curavimus, quorum officio, Deo auctore, in his quæ sæpe mandavimus subsequi non dubitamus effectum. Et ideo competenter enitere, ut ecclesiæ catholicæ hoc præcipuum vestræ liberationis munus possitis offerre, quatenus repulsis omnibus quæ hactenus nocuerunt, in una quam semper optavimus communione gratulantes, Deo nostro laudes referre sine cessatione possimus.

XXXVII. AD JUSTINIANUM DOMESTICORUM COMITEM postea Justini successorem.

Sperat fore, ut ejus opera pacem ecclesia adipiscatur, & missa ab eo munera se accepisse nunciat.

Hormisda Justiniano viro illustri.

MAgnitudinis vestræ literas sanctæ fidei plenas amore suscepimus, quibus ad exercendam apud vos prædicationis apostolicæ firmitatem, opportunitatem nobis provenisse divinitus nunciastis. Unde indesinenter domino nostro agimus gratias, qui ad tam præclara remedia & tempus vobis & animum dedit. Et nos quidem desuper ista agnovimus ordinari, postquam ei detulit divina maiestas imperium, qui se ad componendam ecclesiarum pacem indicat ordinatum. Ergo restat, ut universi episcopi partis orientalis, juxta libelli seriem, ad correctionis perveniisse se tellentur effectum. Patet venerandæ via concordiæ; * nota sunt optatæ remedia sanitatis. Sacerdotes qui catholicam pacem desiderant, professionem catholicam non recusent: non enim opus est partibus errorem corrigi, sed radicitus amputari. Insistite igitur, sicut cœpistis, ut merces apud Deum vestra, quæ de boni operis inchoatione habet initium, de perfectione consequatur effectum. Animum quidem vestrum talem missa ad nos testatur alloquia, ut ad plenitudinem boni propositi non multum indigeatis hortatu: nostri tamen desiderii, ea quæ spem dedit * ratio, amplius accendit ardorem: & avidius gaudia impleri cupimus, quæ instare jam divinitus arbitramur. Hinc est quod beatum Petrum apostolum quotidie suppliciter obsecramus, ut vobis, per quos integrari membra sua sancta jam sperat ecclesia, & effectum Deus celerem, & salutem tribuat longiorem. Nos quidem vestris animis obsequentes viros direximus, ad solidandam sub apostolicæ dispositionis ordinatione concordiam. Vestrum est, ut sicut nos bonæ intentioni deesse noluimus, ita eos apud nos optatum referre faciatis effectum. Munus vestrum veneranda sacraria susceperunt; quod amplius beato Petro apostolo facietis acceptius, si per vos optatam ecclesiæ receperint unitatem. Anno domi 519.

* notate

* oratio

XXXVIII. AD CELEREM ET PATRICIUM CLARISSIMOS AULICOS.

Legatos in causa pacis coadjuvandos.

Hormisda Celeri & Patricio a pari.

QUamvis pro loci nostri consideratione de causa fidei catholicæ minime tacere possimus, tamen ad hanc partem serenissimus princeps magnopere dilectis affatibus nostrum incitavit studium, pro cujus legatos voluntate direximus. Et quia hujusmodi causa filiorum ecclesiæ sublevari debeat auxilio; salutantes vos cultu atque honorificentia competenti, poscimus, ut pro ecclesiastica pace allegationes eorum, qui directi sunt, apud animos serenissimi principis adjuvetis: siquidem vestræ celsitudinis laborem non parva retributio subsequitur, cum omnipotenti Deo nos gratias persolvere de vestris operibus feceritis. Anno domi 519.

XXXIX. AD PRÆFECTUM PRÆTORIO THESSALONICENSEM.

Eadem quæ in superiori.

Hormisda præfecto prætorio Thessalonicensi, & ceteris illustribus a pari.

LIcet pro causa ecclesiastica nunquam solicitudo nostra cessaverit, tamen imperatoris serenissimi sacris affatibus promptius incitati, legatos cum cœlestis misericordiæ favore direximus; quorum officio bona, quæ de principis mente præsumimus, impleantur. Et ideo salutantes amplitudinem vestram, cultu & honore quo dignum est, poscimus, ut pro redintegratione fidei vestrum commodetis studium, nec tantis fidelium tardari vota temporibus permittatis: quia non est dubium celsitudinem vestram fructum tantæ laudis acquirere, si per eam, quæ ab omnibus bonis optantur, Dei nostri misericordia operante, proveniant. Anno dom 519.

XL. AD ANASTASIUM ET PALMATIAM

CLARISSIMAS FOEMINAS SENATORIAS.

Quæ tempore perſecutionis Anaſtaſii pro fide catholica inconcuſſæ ſteterant.

Eadem quæ in ſuperiori.

Hormiſda Anaſtaſiæ & Palmatiæ a pari.

BOnæ voluntatis ſtudium divinæ ſemper comitatur proſperitatis effectus. Dei noſtri providentia temporis facultas oblata eſt, in qua pro fidei veſtræ præmio debeatis anniti. De ſuperna primitus miſericordia, deinceps de conſcientia clementiſſimi principis præſumentes, legatos pro religionis catholicæ cauſa direximus, per quos amplitudinem veſtram debitæ venerationis ſalutamus officio; poſtulantes ut pro eccleſiaſticæ redintegratione concordiæ veſtrum laborem atque operam non negetis, quatenus cum, repulſis remotiſque iis quos apoſtolicæ ſedis damnavit auctoritas, ad unam, quæ recta eſt, communionem plebs Chriſtiana redierit, beatum Petrum apoſtolum, pro cujus fide nitimur, in veſtris poſſitis habere actibus adjutorem.

Anno domini 519.

EXEMPLUM SUGGESTIONIS SECUNDÆ

Relationes eorum quæ legatis in itinere acciderunt.

GERMANI,

Et Joannis epiſcopi, Felicis & Dioſcori diaconorum, & Blandi presbyteri.

Quanto cum honore Scampi fuerint accepti.

Primam relationem excidiſſe, hinc colligitur.

IN civitate Aulonitana quo ordine cum Dei adjutorio pervenimus, & quomodo ſumus ſuſcepti ab epiſcopo civitatis ipſius, & quid eſt actum, vel quale reſponſum dederunt, & quia hæc promiſit, ut cum metropolitano ſuo faceret libellum, in alia epiſtola beatitudini veſtræ ſignificavimus: Quod in Scampina civitate factum eſt veſtris orationibus tacere non permiſimus. Antequam nos ingrederemur in civitatem ipſam, venerabilis * Trojus epiſcopus cum ſuo clero vel plebe in occurſum nobis egreſſus eſt. Et quomodo Deus in ipſa die benedictus eſt, & quæ feſtivitas per ipſius pietatem eſt ſubſecuta, ad notitiam apoſtolatus veſtri referimus. Nobis præſentibus, vel ſuo clero & nobilibus viris ipſius civitatis, libellum ſubſcripſit, porrexit: ſuſcepimus, & præſente omni clero vel plebe, in gradu ſuo a ſervo veſtro Perro notario ſanctæ eccleſiæ Romanæ eſt relectus. Erat conventus in baſilica ſancti Petri. Confitemur beatitudini veſtræ, tantam devotionem, tantas Deo laudes, tantas lacrymas, tanta gaudia difficile in alio populo vidimus. Prope omnes cum cereis viri cum mulieribus, milites cum crucibus in civitate nos ſuſceperunt. Celebratæ ſunt miſſæ, nullius nomen obnoxium religionis eſt recitatum, niſi tantum beatitudinis veſtræ. Noſter epiſcopus venerabilis Germanus miſſam celebravit. Et promiſerunt nec poſtea recitari, niſi quos ſedes apoſtolica ſuſcepit. Quanta a nobis operata ſunt, Deus propitius in vobis conſervet. Iſtam epiſtolam ante triginta miliaria a Lignido

* Troilus

A fecimus, ſperantes ipſa die in eadem civitate cum Dei adjutorio pervenire. Et quomodo ad nos pervenit Scampinus epiſcopus, ſperamus & ipſius civitatis Lignidi epiſcopum ſimilia facere. Quod ſi factum fuerit, data occaſione reſcribemus. Scampis nobis poſitis, poſt miſſas, hora cœnatoria, Stephanus & Leontius vv. cc. ab imperatore miſſi in occurſum nobis venerunt, adhuc neſcientes nos in partibus Græciarum poſitos: quia talia mandata fuerunt comiti Stephano data, ut ad partes Italiæ tranſirent in occurſum noſtrum. Eſt Stephanus iſte, qui modo dicitur, de parentela filii veſtri magiſtri militum Vitaliani. Hi nobis nunciaverunt Patricium ſenatorem proſcriptum, & B in exilium miſſum. Pro qua tamen cauſa, niſi quomodo ad nos pervenerit, non poſſumus dicere: quia non eſt de talibus rebus facile deliberare. Dicitur tamen & apocriſiarios Theſſalonicenſis eccleſiæ teneri, apud quos dicunt epiſtolas inventas: pro qua cauſa, neſcimus: cum ipſis & Philumenum, Demetrium, Magiſtrianum, & alias perſonas, quarum nomina ignoramus. Iſta ſunt, quomodo prædiximus, quæ audivimus. De cauſa tamen eccleſiaſtica cum Dei miſericordia proſpera nunciantur. Coſmatem tamen medicum pro cauſa in Italia venit, penitus intelligere non potuimus, niſi hoc, quia fortiter quæritur, de quo debetis eſſe ſolliciti, ut ſciatis, pro qua cauſa ibidem venit.

ITEM TERTIA SUGGESTIO

LEGATORUM SUPRANOMINATORUM.

Lignidum perveniſſe, & juxta ejus mandata omnia peracta.

IN alia epiſtola ſignificavimus beatitudini veſtræ de Scampina civitate de venerabili Trojo epiſcopo, quo ordine libellum dedit, & qualis feſtivitas eſt celebrata in ipſa civitate. Cum Dei miſericordia venimus Lignidum, Theodoritus epiſcopus venerabilis vir ipſius civitatis ſimiliter libellum dedit, qui libellus in D eccleſia eſt relectus, & omnia ſecundum conſtitutionem veſtram ſunt facta. Rogate Deum; ſperate ab apoſtolis ejus beatiſſimo Petro & Paulo, ut Deus, qui initia talia donavit orationibus veſtris, ſimiliter ſequantur & proſpera, ut tempora coronæ veſtræ in correctione eccleſiarum ſemper prædicentur. Quam epiſtolam ad apoſtolatum veſtrum direximus die Nonarum Martiarum.

EXEMPLUM RELATIONIS

ANDREÆ EPISCOPI.
Prævalitani.

E *Continet ſimulationem epiſcoporum in ſynodo Epiri novi, & quæ Scampis & Lignidi in adventu legatorum acta ſunt.*

omino ſemper meo beatiſſimo, & apoſtolica ſede intima veneratione præferendo, atque angelicis meritis coæquando patri patrum papæ Hormiſdæ Andreas.

COmmendans me humillime veſtigiis veſtris piiſſimis, indico propter ſynodum Ppiri novi

novi, quoniam finxerunt anathematizare intra ſemetipſos aliquas perſonas. Hoc tantummodo ingenio uſi ſunt, ut os in ſua malitia caperent: quibus reſtitit divina Trinitas per veſtras ſanctas preces: & cum deprehenſi fuiſſent in ſua malitia, nunquam potuimus archiepiſcopo ſuadere, ut ad viam veritatis & ad veſtra præcepta verteretur. Sed modo cum advenerunt beatiſſimi atque ſanctiſſimi domini epiſcopi vel diaconi directi a ſancta corona veſtra, occurrerunt illis Scampinus epiſcopus vir beatiſſimus Trojus cum omni gaudio & luminaribus: & porrecto libello ſecundum veſtram præceptionem, ſtatim recepti ſunt in pace Chriſti, & miſſas celebravere cum epiſcopo in Scampina civitate. Et videntes Lignidonenſes quod fecit Scampinus, ſimili modo & ipſi ſecuti ſunt. Nunc dum iſtas literas ordinaremus, ſupervenit Magiſtrianus de urbe Coſtanſtantinopolitana, qui nunciavit quia Deo propitio precibus ſanctis veſtris & Conſtantinopolitani miſerunt anathema Acacio, & cum pace paſcha celebraverunt. Jam quod ſequatur, veſtra interceſſio apud Deum laboret, ut ad perfectum ſervi ſedis apoſtolicæ inveniamur. Epiſtolas vero, quas deſtinaverunt ad meam humilitatem ſupra memorati viri beatiſſimi epiſcopi, pietati veſtræ junctas tranſmiſi. Accepta die, quo ſupra.

* Epiſtola ſive libellus.

* EXEMPLUM LIBELLI

JOANNIS EPISCOPI CPLITANI.

Catholicam fidem profitetur. Hæreticos omnes, & præcipue Acacium deteſtatur.

Domino meo per omnia ſanctiſſimo & beatiſſimo fratri & comminiſtro Hormiſdæ Joannes epiſcopus in domino ſalutem.

REdditis mihi literis veſtræ ſanctitatis, in Chriſto frater cariſſime, per Gratum clariſſimum comitem, & nunc per Germanum & Joannem reverendiſſimos epiſcopos, Felicem & Dioſcorum ſanctiſſimos diaconos, & Blandum presbyterum, lætatus ſum de ſpirituali caritate veſtræ ſanctitatis, quod unitatem ſanctiſſimarum Dei eccleſiarum ſecundum veterem patrum requiris traditionem, & laceratores rationabilis gregis Chriſti * animo repulſare feſtinas. Certus igitur ſcito, per omnia ſanctiſſime, quia ſecundum quod vobis ſcripſi, una tecum cum veritate ſentiens, omnes a te repudiatos hæreticos renuo & ego, pacem diligens. Sanctiſſimas enim Dei eccleſias, id eſt, ſuperioris veſtræ, & novellæ iſtius Romæ unam eſſe accipio, illam ſedem apoſtoli Petri, & iſtius Auguſtæ civitatis unam eſſe definio. Omnibus actis a ſanctis illis quatuor ſynodis, id eſt, Nicæna, Conſtantinopolitana, Epheſina, & Chalcedonenſi, de confirmatione fidei, & ſtatu eccleſiæ aſſentior, & nihil titubare de bene judicatis patior: ſed & conantes aut * enixos * uſque ad unum apicem placitorum perturbare, lapſos eſſe a ſancta Dei generali & apoſtolica eccleſia ſcio, & tuis verbis recte dictis evidenter utens, per præſentia ſcripta hæc dico: Prima ſalus eſt, rectæ fidei regulam cuſtodire, & a patrum traditione nullatenus deviare: quia non poteſt domini noſtri Jeſu Chriſti prætermitti ſententia, dicentis: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam.* Hæc quæ dicta ſunt rerum probantur effectibus: quia in ſede apoſtolica inviolabilis ſemper catholica cuſtoditur religio. De hac igitur fide non cadere cupientes, & patrum ſequentes in omnibus conſtituta, anathematizamus omnes hæreſes, præcipue vero Neſtorium hæreticum, qui quondam Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopus, damnatus in concilio Epheſino a beato Cæleſtino papa urbis Romæ, & a venerabili viro Cyrillo epiſcopo Alexandrinæ civitatis: & una cum illo anathematizamus Eutychetem & Dioſcorum Alexandrinæ civitatis epiſcopum, damnatos in ſancta ſynodo Chalcedonenſi, quam venerantes ſequimur & amplectimur, quæ ſequens ſanctam ſynodum Nicænam, apoſtolicam fidem prædicavit: his conjungentes Timotheum parricidam, Ælurum cognominatum, anathematizamus, & hujus diſcipulum & ſequacem in omnibus Petrum Alexandrinum ſimiliter condemnantes. Anathematizamus ſimiliter Acacium quondam Conſtantinopolitanæ urbis epiſcopum complicem eorum, & ſequacem factum, nec non & perſeverantes eorum communioni & participationi: quorum enim quis communionem complectitur, eorum & ſimilem adjudicationem in condemnatione conſequitur. Simili modo & Petrum Antiochenum condemnantes, anathematizamus cum ſequacibus ſuis, & * in omnibus ſuis. Unde probamus & amplectimur epiſtolas omnes B. Leonis papæ urbis Romæ, quas conſcripſit de recta fide. Quapropter, ſicut prædiximus, ſequentes in omnibus ſedem apoſtolicam, & prædicamus omnia quæ ab ipſa decreta ſunt, & propterea ſpero in una communione vobiſcum, quam apoſtolica ſedes prædicat, me futurum, in qua eſt integra Chriſtianæ religionis & perfecta ſoliditas. Promittentes in ſequenti tempore ſequeſtratos a communione eccleſiæ catholicæ, id eſt in omnibus non conſentientes ſedi apoſtolicæ, eorum nomina inter ſacra non recitanda eſſe myſteria. Quod ſi in aliquo a profeſſione mea dubitare tentavero, his quos condemnavi, per condemnationem propriam conſortem me eſſe profiteor. Huic vero profeſſioni ſubſcripſi mea manu, & direxi per ſcripta tibi Hormiſdæ ſancto & beatiſſimo fratri & papæ magnæ Romæ, per ſupraſcriptos Germanum & Joannem venerabiles epiſcopos, & Felicem & Dioſcorum diaconos, & Blandum presbyterum. *Et alia manu:* Joannes miſericordia Dei epiſcopus Conſtantinopolitanæ novellæ Romæ hac mea profeſſione conſentiens, omnibus ſupradictis ſubſcripſi ſanus in domino. Data menſe Martio die * 27. indictione duodecima *, conſenſu domini Juſtini imperatoris Auguſti, Eutharico viro clariſſimo conſule. *

Matth. 16.

* omnibus ſupradictis

* amore pulſare

* ſciſſos * al. *niſos* Hard.

* 28. conſulibus domino Juſtino imperatore Auguſto & Eraclio (Eutharico) v. c. æra DLVI * Anno domini 519.

ITEM

ITEM SUGGESTIO GERMANI

Et Joannis episcoporum, Felicis, & Dioscori diaconorum, & Blandi presbyteri.

*Quanto cum honore ab imperatore sint accepti: a Joanne episcopo fidei * subscriptum, & Acacio, ceterisque sectatoribus damnatis, pacem ecclesiæ redditam.*

* Ed. Rom. addit. *libellum*.

NOn miramur apostolatus vestri precibus cuncta nobis prospera successisse, scientes quod amplius nostro ministerio vestra pro nobis elaboret oratio. Ita enim totus se ecclesiastici negotii tulit eventus, ut dubitari non B possit beati Petri per singula proveniſſe miraculum; primum quod tantum in ipsis qui dignitate funguntur invenimus religionis ardorem, ut Vitalianus, Pompejus & Justinianus nobis occurrerent in decem millibus, & de adventu nostro cum vestra gratiarum actione gloriari non arbitrarentur indignum. Deinde quod tanta fuit etiam in plebe devotio, ut pars maxima populorum cum cereis simul & laudibus vestris nostrum præstolaretur adventum. Sub hac itaque celebritate secunda feria hebdomadæ majoris Constantinopolim sospites hilaresque convenimus: posteroque die piissimo principi præsentati, tanto ejus relevati sumus affectu, ut si alia minime præcederent, C sola nobis ad solatium piissimi principis gratia suffeciſſet: sed orationibus vestris majora secuta sunt. Nam eo die sub senatus cuncti præsentia episcopi quoque quatuor adfuerunt, quos Joannes Constantinopolitanus antistes pro partis suæ defensione transmiserat, quibus apostolicæ sedis libellum ostendimus, omniaque in eo recta canonicaque esse probavimus. Postremo quinta feria, hoc est, in cœna domini, ad palatium in generali conventu venit episcopus, & perlecto libello consentiens, cum summa devotione subscripsit. Quis explicet quanta illic principis pariter ac senatus lætitia fuerit, quas ibi lacrymas gaudia pepererint, quas voces vel in laudem principis, D vel in sedis vestræ, totius cœtus & cleri favor emisit? Explicari hæc relatione non possunt, sed considerationi vestræ portitoriquè relinquimus quod eloqui non valemus. A palatio in ecclesiam summa cum celebritate pervenimus, ut fidei animorumque concordiam (*a*) solennis quoque celebritas roboraret. Vix credi potest quis fletus lætantium, quæ immensitas fuerit exundatioque populorum: ipsa suam lætitiam turba mirabitur: nec dubitari poterat manum adfuisse cœlestem, quæ talem mundo contulit unitatem, Acacii prævaricatoris anathematizati nomen de diptychis ecclesiasticis, sed & ceterorum episcoporum, qui eum in communione secuti sunt, sub nostro conspectu E significamus erasos. Anastasii quoque ac Zenonis nomina similiter ab altaris recitatione submota: pax est orationibus vestris Christianorum mentibus reddita: una totius & ecclesiæ anima, una lætitia: solus luget humani generis inimicus, vestræ precis expugnatione collisus. Orate ut Antiochenam quoque similis felicitas illustret ecclesiam, de cujus antistite adhuc tractatus nutare conspicitur; quoniam inter diversa vota populorum de personæ electione non constat. Credimus tamen quod precibus beatitudinis vestræ de ipsa quoque velociter ordinatio digna proveniat, ut cœpta pax temporibus vestris per omnem mundum pariter dirigatur, & cunctis in apostolicam partibus communionem fidemque convenientibus perfecte, sicut pridem fuerat, omnibus membris capiti suo connectatur ecclesia.

SUGGESTIO DIOSCORI DIACONI

PER * PULIONEM SUBDIACONUM. * Pollionem

Nunciat quæ Thessalonicæ & Constantinopoli acta fuerant.

INeffabilis Dei omnipotentis misericordia, & pietas ejus, quam super humanum genus clementer effundit, humanis viribus æstimari non potest, nec sermonibus explicari; sed sufficit ejus tantum consilia devotis sensibus admirari, & scire omnia bona de ejus tantum gratiæ pendere remediis. Est ista quotidiana probatio: audacter tamen præsumo dicere, domine meus beatissime papa, quia præsens causa præterita cuncta transcendit, quam Deus vestris temporibus & meritis reservavit. Quid in Aulone sit actum, quid Scampis, quid Lignidi fuerit subsecutum, anteriore significatione suggessi. Ad Thessalonicam pervenimus quas * intentiones habuerimus cum episcopo Thes- * contentiones salonicensi, & quæ dicta fuerint, vel etiam constituta, harum portitoris viva insinuatione discetis. Quod tamen non oportet præterire silentio, insinuare non differo. Post multa certamina præfatus episcopus ratione victus libellum subscribere voluit: sed quia episcopi qui sub ejus sunt ordinatione constituti omnes non aderant, in presenti hoc convenit, hoc promisit, ut post dies sanctos, uno ex nobis a sede Constantinopolitanæ urbis directo, episcopis congregatis, qui in ejus sunt diœcesi constituti, libellum subscriberent: quod cum Dei adjutorio credimus esse complendum. Hæc sunt Thessalonicæ constituta. Vestris orationibus commendati ad Constantinopolitanam pervenimus civitatem feria secunda hebdomadis authenticæ. Decimo ab urbe prædicta milliario sublimes & magnifici viri nobis occurrerunt, inter quos sunt magister militum Vitalianus, Pompejus, & Justinianus, & alii senatores, * cunctique catho- * multique licæ fidei ardore ac desiderio redintegrandæ pacis ardebant. Quid plura? Cum summis pene omnium gaudiis ingredimur civitatem. Alia die, quæ est tertia feria, piissimi principis præsentamur aspectibus: cunctus illic aderat senatus, in quo conventu erant & episcopi quatuor, quos episcopus Constantinopolitanus pro sua persona direxerat. Obtulimus beatitudinis vestræ literas, quas clementissimus princeps cum grandi reverentia suscepit. Dicta sunt quæ ante examinationem causæ oportuit intimare: mox causa cœpta est. Hortabatur nos clementissimus imperator, hoc dicens: Videte civitatis hujus episcopum, & invicem vobis pacifico ordine reddite rationem. Nos e contra respondimus: Quid imus ad episcopum certamina facere? domi-

(*a*) Edit. Rom. addit. *communionis*.

nus noſter beatiſſimus papa Hormiſda, qui nos direxit, non nobis præcepit certare: ſed præ manibus habemus libellum, quem omnes epiſcopi volentes ſedi Apoſtolicæ reconciliari fecerunt: ſi præcipit pietas veſtra, legatur; & ſi eſt in ipſo quod ignoretur, aut verum eſſe non credatur, dicant: & tunc oſtendemus nihil extra judicium eccleſiaſticum in eodem libello eſſe conſcriptum; aut ſi illi poſſunt docere quia non convenit religioni catholicæ, tunc nobis incumbit probare. Relectus eſt libellus ſub conſpectu principis & ſenatus. Nos ſtatim ſubjunximus: dicant præſentes quatuor epiſcopi qui adſunt pro perſona Conſtantinopolitani epiſcopi, ſi hæc quæ in libello leguntur geſtis eccleſiaſticis minime continentur? Reſponderunt omnia vera eſſe. Poſt quæ nos ſubjunximus: Domine imperator, & nobis grandem laborem epiſcopi abſtulerunt, & ſibi convenientem rem fecerunt dicere veritatem. Mox clementiſſimus imperator his qui aderant dixit epiſcopis: Et ſi vera ſunt, quare non facitis? Similiter & aliquanti de ordine ſenatorio dixerunt. Nos laici ſumus; dicitis hæc vera eſſe: facite, & nos ſequemur. Intermiſſa quarta feria epiſcopus Conſtantinopolitanus in palatio ſuſcepit a nobis libellum, & in primis quaſi tentavit epiſtolam potius facere quam libellum. Sed non poſt multa certamina hoc convenit, proœmium modicum facere, & ſubjungere mox libellum, quemadmodum veſtra beatitudo dictavit. Subſcriptio ab eodem facta eſt, libello conveniens, ſimiliter & datarium, cujus exemplaria & Græce & Latine apoſtolatui veſtro direximus. Poſt factum libellum nomen Acacii de diptychis eſt deletum, ſimiliter & Phravitæ, Euphemii, Macedonii & Timothei: & non ſolum hoc in ipſa ſola eccleſia, in qua epiſcopus manet, verum etiam per omnes eccleſias cum grandi diligentia, Deo adjutore, ſuggerimus fuiſſe factum. Similiter deleta ſunt de diptychis Zenonis & Anaſtaſii nomina. Epiſcopi diverſarum civitatum, quanti inventi ſunt, libellum ſimiliter obtulerunt: & cum grandi cautela ſuggerimus cuſtoditum, ne quis nobiſcum communicaret epiſcopus, qui libellum primitus non dediſſet. Pari modo & omnes archimandritæ fecerunt: apud quos archimandritas & certamina nos habuiſſe ſuggerimus, dicentibus illis. Sufficit quia archiepiſcopus noſter fecit; nos factum ejus ſequimur. Quid amplius? Poſt multa certamina, ipſi quoque ratione convicti, libellos modis omnibus obtulerunt. Poſt hæc omnia, Deo juvante, in eccleſiam proceſſimus: & qualia gaudia facta ſint unitatis, & quemadmodum Deus benedictus ſit, quæ laudes quoque beato Petro apoſtolo, & vobis relatæ ſunt, ipſius actionis conſideratione perſpicitis, quod mea lingua non valet explicare. Nihil eſt ſubſecutum ſecundum vota inimicorum, non ſeditio, non effuſio ſanguinis non tumultus, quod veluti terrentes inimici antea prædicebant. Ipſi quoque eccleſiaſtici Conſtantinopolitani admirantes, & Deo gratias referentes, dicunt nunquam ſe meminiſſe ullis temporibus tantam populi multitudinem communicaſſe. His adimpletis etiam clementiſſimus imperator ad beatitudinem veſtram ſua ſcripta ſubjunxit, ordinem rei geſtæ ſignificans, ſimiliter & vir reverendiſſimus Joannes Conſtantinopolitanæ civitatis antiſtes. Noveris etiam & ſacra generalia eſſe edita, atque credimus Deo propitio, & veſtris ſanctis orationibus per univerſas provincias quantocius deſtinari. Hæc Conſtantinopoli geſta ſunt, & nunc de Antiochena eccleſia tractatur; & ideo adhuc laboratur, quia nondum perſona congrua eſt electa. Oret ergo beatitudo veſtra intentius, ut Deus, qui veſtris precibus exoratus Conſtantinopolitanam eccleſiam apoſtolicæ ſedi reſtituit, ipſe & dignam perſonam donet in Antiochia ordinandam, & aſſiduas adunet eccleſias. Reſcribite epiſcopo Conſtantinopolitano. Si videtur beatitudini veſtræ facite mentionem damnationum Severi, & illorum quos nominaſtis in epiſtola illa quam ſcripſiſtis ad ſecundam Syriam per Joannem & Sergium monachos, hoc ipſum det ad imperatorem reſcribentes. Si feceritis, videtur mihi neceſſarium eſſe.

* EPISTOLA JUSTINI AD HORMISDAM.

* Sacra imperatoris

Joannem epiſcopum catholicam fidem amplexum hæreticos anathematizaſſe, atque nomen Acacii, cum aliorum ſchiſmaticorum nominibus, e ſacris tabulis expunctum eſſe.

Victor Juſtinus, pius, felix, inclytus, triumphator ſemper Auguſtus, Hormiſdæ * ſanctiſſimo ac beatiſſimo archiepiſcopo * & patriarchæ.

* ſacratiſſimo

* almæ urbis Romæ.

SCias effectum nobis, pater religioſiſſime, & quod diu ſummis ſtudiis quærebatur, noveris patefactum: & antequam advenerint qui a vobis deſtinati ſunt, quod Joannes vir beatiſſimus antiſtes novæ * veſtræ Romæ una cum clero ejus vobiſcum ſentiunt, nullis variantes ambiguitatibus, nullis diviſi diſcordiis: ſcias libellum ab eo ſubſcriptum, quem offerendum indicaveras, ſanctiſſimorum patrum concilio congruentem. Omnes concurrunt alacri opere ad ſuſcipienda vota tam veſtra quam Conſtantinopolitanæ ſedis, quos veritatis coruſcus fulgor illuminat: omnes accelerant libentiſſime, quos oblectat via dilucida; ſequuntur ſcita patrum ſanctiſſima, leges probatiſſimas: & conciliis quorumdam firmatis qui rectum tenebant tramitem, aliorum correctis, qui vagabantur incerti, in eo res colligitur, ut unitatem individuæ Trinitatis ipſi quoque unitate colant mentium. Negatum eſt inter divina myſteria memoriam in poſterum fieri (pro tenore libelli quem diximus) Acacii prævaricatoris quondam hujus * urbis epiſcopi, nec non aliorum ſacerdotum, qui vel primi contra conſtituta venerunt apoſtolica, vel ſucceſſores erroris facti ſunt, nulla uſque ad ultimum diem ſuum pœnitentia correcti. Et quoniam omnes noſtræ * regiones admonendæ ſunt, ut exemplum imitentur civitatis regiæ, deſtinanda ubique principalia præcepta duximus, tanto flagramus religionis officio, tanto affectamus ſtudio pacem catholicæ fidei pro remuneranda cœlitus pace noſtræ reipublicæ, pro conciliando ſubjectis meis ſuperno præſidio. Quid * autem gratius reperiri poteſt? quid juſtius? quid illuſtrius? quam quos idem regnum continet, ejuſdemque fidei cultus irradiat, eos non diverſa contendere, ſed collectis in eodem ſenſibus, inſtituta venerari non humana mente lata, ſed divini prudentia Spiritus? Oret igitur veſtræ

* noſtræ

* regiæ

* religionis admonendi

* enim

stræ religionis sanctitas, ut quod pervigili studio pro concordia ecclesiarum catholicæ fidei procuratur divini muneris opitulatio, jugi perpetuitate servari annuat:

Datum x. Kal. Maii Constantinopoli.

EXEMPLUM RELATIONIS

EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI

ad Hormisdam.

Ecclesiæ pacem initam esse nunciat, ideoque plurimum eum gaudere monet.

Domino meo per omnia sancto & Deo amabili fratri & comministro Hormisdæ Joannes in domino salutem.

QUando Deus propria mirabilia in suis operatur, tunc oportet ea quæ divinis literis continentur ipsius scripturæ vocibus fiducialiter exclamare: *Quis loquetur potentias domini, aut auditas faciet omnes laudes ejus in omni tempore?* Ecce enim talem pium principem Romanæ reipublicæ suscitavit, quali multo ante & catholica indigebat ecclesia, & omne genus hominum videre cupiebat. Ideoque ita etiam *cornu gratiæ super eum cœlitus declinavit, ut affluenter in sacrum ejus caput misericordia funderetur: omnique annunciationis ejus tempore cum magna voce Deum omnium principem glorificaverunt, quoniam talem verticem meis manibus tali corona decoravit. Is vero maximus imperator primam suorum certaminum palmam, devicto inimico, evidenter ostendit: secundum virtutis ejus meritum adunationem sanctissimis ecclesiis sapientissime comparavit: regnum ejus tertium bonum, dissipata conjunxit, & pacem mundi sapientissime procuravit. Idcirco in omnibus Deo magno gratias referens cuncta sapientissime gubernanti, annunciare tibi pacem pacis filio nunciavi, in omnibus Deo amantissime; ut illud gaudium salias, quo David quidem secundum legem in arcæ Dei revocatione figuraliter exultabat, apostoli vero per gratiam veraciter lætabantur. Gaude itaque in domino gaudium tuæ conveniens sanctitati, & scribe ea quæ vestrum benignum animum decent, homo Dei: nam quæ fuerant divisa conjuncta sunt, & dispersa collecta sunt, & quæ longe erant, sibi invicem adunata sunt: & sicut oportet dicere, & olim scripsi, utrasque ecclesias tam senioris quam novæ Romæ unam esse evidenter intelligens, & utriusque earum unam sedem recte esse diffiniens, indivisibilem adunationem, & utriusque nostrorum consonam confirmationem cum judicii integritate cognosco. Unde rogo Deum semper eam inseparabilem permanere orationibus sanctorum apostolorum & tuæ precibus sanctitatis, per quas donari nobis & universo mundo clementissimum & Christianissimum principem Justinum, & piissimam ejus conjugem, nostram autem filiam Euphemiam, in pace multis temporibus comprecatur, per omnia beatissime frater. Gavisi igitur de præsentia reverendissimorum episcoporum, nec non & clericorum vestrorum, gratias agimus, quoniam secundum petitionem nostram tales pacificos viros, & vestræ dignos sedis apostolicæ destinastis, regulam patrum sine confusione servantes, fidemque indivisam custodientes. Quorum amplectentes in omnibus mentem, cuncta per eos ad satisfactionem vestræ egimus sanctitatis. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, ego quoque & mei plurimum salutamus.

Anno domini 519. Huc refer relationem Joannis supra recensitam.

EXEMPLUM EPISTOLÆ JUSTINIANI

AD HORMISDAM

Cui de prostrata perfidia & inita pace congratulatur.

Cum jam ecclesia pace fruatur, pro imperatore ad Deum preces fundendæ.

Domino meo sanctissimo Hormisdæ primo archipontifici & papæ urbis Romæ Justinianus comes salutem.

VEnerandæ sanctitatis vestræ prædicatio regularum, quæ Christo Deo pro ecclesiarum pace & pro plebis concordia jugiter supplicat, quidquid nunc per beatissimos suos sacerdotes annuit peragendum, propitia divinitate cuncta effectui sociata sunt, nulla prorsus quorumdam valente discordia. Igitur vestris sacris orationibus ac præceptionibus orthodoxorum fide muniti, supplices petimus, ut hi pro sanctissimo Augusto nostro, totius fidei fautore, proque ejus republica, pro nobis quoque mandatorum vestrorum custodibus, æterno regi consueti impetrabiles preces offerre dignemini, nosque vobis fideliter supplices vestris salutiferis rescriptionibus visitare.

Anno domini 519.

EXEMPLUM EPISTOLÆ POMPEII

AD HORMISDAM.

De prostrata perfidia, & pace orientalis ecclesiæ inita, pontifici congratulatur.

Domino meo beatissimo & apostolico patri Hormisdæ archiepiscopo universalis ecclesiæ Pompejus.

SAnctis beatitudinis vestræ precibus omnipotentis Dei pietas exorata, tantæ nobis fidei principem condonare dignata est, ut religiosissimis clementiæ ejus meritis redintegratio pacis ecclesiasticæ, quæ votis omnium fidelium poscebatur, jure videatur esse collata; in cujus regis proventu solidissima principatus sui fundamenta sancti Spiritus operatione constituit, quæ tantum robur obtinent stabilitatis invictæ, quantum actionis excellentia unica & admirabilis æstimatur. Et ideo reverendam vestri pontificatus beatitudinem cultu reciprocantis allo-quii salutantes, quæsumus, ut magis magisque pro clementissimi atque invictissimi domini nostri principis prosperitate orare dignemini, quatenus ineffabilis omnipotentis Dei pietas sua dona, in quibus etiam fructus vestræ agricolationis exuberat, justis gratiæ opitulatione custodiat: nobis quoque filiis vestris spirituali vobis conglutinatis affectu, quos hujus operis maxime semper solicitudo perstrinxit, suffragatrix intercessio sanctimoniæ pontificalis assistat.

Anno domini 519.

EXEM-

EXEMPLUM EPISTOLÆ JULIANÆ ANICIÆ AD HORMISDAM,

Præsentia legatorum omnes ecclesiæ dissensiones compositas esse nunciat; hos non nisi firmata pace discedere permittendum

Domino beatissimo patri Hormisdæ Juliana Anicia.

PRecibus vestræ beatitudinis, adventu legatorum principalis sedis apostolicæ elisis erroribus hæreticorum, in unitatem fidei catholicæ convenimus congregati simul ad ubera materna ecclesiæ in die sanctæ resurrectionis. Quapropter stylo venerationis alloquentes sanctitatem vestram, admonemus, ut intimetis, destinatis a vobis reverendissimis viris, nullo modo abscedere, antequam, sicut prævideritis, ut oportet, firmentur ea quæ bene disposita sunt ab eis: ut amputatis omnibus reliquiis transacti erroris, impendiis vestræ beatitudinis roborata unitas ad effectum perpetuum deducatur.

Anno domini 519

EXEMPLUM EPISTOLÆ ANASTASIÆ AD HORMISDAM

Ut pro piissimi imperatoris salute preces ad Deum fundat, precatur.

Domino sancto & beatissimo patri patrum Hormisdæ archiepiscopo universalis ecclesiæ Anastasia.

DIvini luminis illuxisse nobis gratiam merito profitemur, apostolatus vestri reverentiam in sancto corde nostri tenere memoriam, paginali assertione noscentes, veraci namque spe confidimus supernæ misericordiæ propitiationem de pontificali intercessione subsistere, domine beatissime & apostolico honore suscipiende pater. Pervigiles vestrarum orationum excubiæ, & miranda victoriosissimi principis fides splendore catholico semper irradians, din expectatam sacrosanctis ecclesiis concordiam pacis restituit, quam omnibus triumphis suis solidissime firmatis invictum jure exultat præcoluisse vexillum. Ideoque illibata vestræ paternitatis sanctimonia pro incolumitate atque prosperitate prædicti domini nostri Augusti vota precesque omnipotenti Deo offerre indesinenti continuatione persistat, ut ineffabilem tantorum bonorum gratiam, quam ipse piis ejus sensibus inspiravit, ad futuræ quoque beatitudinis profectum conservare dignetur. Domino etiam jugali filio vestro, & mihi peculiari cultrici vestræ, cum sobole, quam nobis dominus donare dignatus est, a vestro pontificatu oratio benigniter impendatur, cujus suffragio divini favoris protectio nobis clementer aspiret.

Anno domini 519

EXEMPLUM EPISTOLÆ THEODORITI EPISCOPI LIGNIDENSIS

Ad Hormisdam papam.

Gratulatur pontifici de unione ecclesiarum.

Domino sancto beato prædicabili & adorando apostolico patri Hormisdæ papæ urbis Romæ humilis famulus tuus Theoditus.

MEæ quidem exiguitatis non esse tam magna præsumere, & ad vestrum pium sanctum apostolatum pusilli sermone præsentes parvulas destinare paginas. Sed quia, pro insita vobis humanitate, pio propitiationis animo omnia nutu divinitatis protegere consuevistis; lucidum diem, & totius festivitatis repletum omni reddidistis mundo, & vestris prædicandis precibus ad pristinum * veritatis revocastis statum, & in unum concordare, vel subjugare vestris prædicabilibus & adorandis meritis annuistis. Ideoque etsi meis obrutus iniquitatibus, & ab eis undique oppressus, ex ipsius recreatus inferuis, recurrente ad religiosa vestigia vestra famulo tuo viro religioso * Pulione, usurpavi me tam per eum, quam etiam his parvulis & exiguis chartis, vestris prædicandis & adorandis prælentare vestigiis, divinum omnibus viribus exhortans favorem, & clara voce cum omnibus omnino canens: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis*, qui pro sua incomprehensibili pietate vestris mirificis operibus omnia illuminavit & liberavit, & lucidum & totius festivitatis repletum diem in toto orbe vestris Deo dignis precibus præstitit, & ab omni iniquitate eripuit, & omnem nodum colligationis absolvit, & omnem semitam aperuit. Hanc itaque gratulationis repletam pio vestro promus offeiens apostolatui, deprecor uti pro meæ flebilitatis exiguitate vestris piis precibus memores esse dignemini, domine sanctæ beate apostolice pater. Accepta XIII. Kalendas Julii, domino Eutharico viro clarissimo consule.

* unitatis

* Pollione,

Luc. 2.

Anno domini 519

XLI. AD GERMANUM CETEROSQUE LEGATOS.

De eorum incolumitate & rebus gestis certior fieri cupit.

Hormisda Germano & episcopis, Felici & Dioscoro diaconis, & Blando presbytero.

* ad Joann.

OPinionum diversitas diu nos facit de prosperitate vestra, vel de susceptæ actionis qualitate solicitos: præcipue cum mihi certum tam diuturno tempore vestræ dilectionis potuissemus rescriptione cognoscere. Nos tamen reperta latoris occasione hæc ipsa significare maluimus. Quapropter salutantes cum Dei omnipotentis auxilio incolumes nos esse cognoscite, quod & de vobis audire desideramus. Sed ut de omnibus quæ gesta sunt nostram plenius possitis mitruere notionem, a quibus personis, vel in quibus locis bene, sis

cut

cut credimus, ſuſcepti fueritis, vel ubi, aut ſub qua feſtivitate reſurrectionis dominicæ caritas veſtra tenuerit diem. Et quid deinceps egeritis, per omnia reſcriptis currentibus declarate, quatenus veſtram cogitationem de veſtra & actuum proſperitate relevare poſſitis, & ſi quid inſtructioni quam ſuſcepiſtis cauſæ defuerit, ſubjungere cum Dei noſtri ſolatio valeamus. Data VII. Kalendas Majas Eutharico viro clariſſimo conſule.

Anno domini 519.

XLII. AD EOSDEM LEGATOS

Dolet illos non ſcribere: ſe Paulinum ad imperatorem miſiſſe ait.

Hormiſda quibus ſupra.

ANimus noſter diuturna redditur expectatione ſollicitus: Præcipue ad tantum principem deſtinati, ſub celeritate nos certiores debuiſſetis efficere. Nam ante diem aſcenſionis dominicæ literas veſtras credebamus nos poſſe ſuſcipere. Idcirco tam veſtræ ſoſpitatis indicia, quam profectum cauſæ, quam peragendam cum Dei noſtri juvamine ſuſcepiſtis, deſideramus agnoſcere. Paulinum eccleſiæ Romanæ defenſorem cum ſcriptis præſentibus deſtinare curavimus, tam principi literas, quam ſingulis, quibus oportuit, dirigentes. Qua propter Deum noſtrum congruis precibus oramus, ut ipſe ſalutem veſtram ſua propitiatione cuſtodiat, & cauſæ qualem deſideramus concedere dignetur effectum. Qui nihil majus inter titulos optimi imperatoris adſcribitur, quam ſi eum eccleſia Græca præſens & futura, prædicare mereatur pacis auctorem. Data III. Kalendas Majas, Eutharico viro clariſſimo conſule.

Anno domini 519.

XLIII. AD EOSDEM LEGATOS.

De his quæ agant, vult ſe moneri: Stephanum commendat.

Hormiſda legatis noſtris quibus ſupra.

NEceſſe eſt ut vel de injunctæ actionis ſtatu, vel de veſtræ dilectionis cogitemus abſentia: & pro his rebus ſolicitudo noſtra non patitur ſcribendi quaslibet occaſiones omittere. Antehac per Magiſtrianum, qui in Symmachi patricii remeavit obſequium, literas caritati veſtræ direximus; hortantes, ut nos de univerſis, quæ in cauſa eccleſiaſtica geſta ſunt vel geruntur, non omitteretis inſtruere, quod & facere pro noſtræ cogitationis revelatione debetis. Noſtri enim voti eſt, ut labori veſtro Deus omnipotens deſideratum concedere dignetur effectum. Stephanum negotiatorem per quem vobis noſtra contradentur alloquia in quo ratio popoſcerit competentibus ſolatiis adjuvate; quia hunc ſemper noſtrum fuiſſe recolitis. Data eodem die.

Anno domini 519.

XLIV. AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Gratulatur cum ejus opera Conſtantinopoli pax vigeat, hoc ipſum Antiochiæ & Alexandriæ faciendum curet.

Hormiſda epiſcopus Juſtino Auguſto.

LEctis clementiæ veſtræ paginis, quæ reſtitutam fidei concordiam nunciabant, in divinæ laudis canticum mens totius eccleſiæ læta prorupit, quo canitur: *Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Hujus igitur fiducia hymni dignam fidelibus meBritis gloriam felicitatemque præſumite. Neque enim te ita Deo placitum principem ad imperii verticem humanus tantum conſenſus evexit; te ſibi divinus favor ante formaverat. Tradidit enim tibi orientis imperium; ut ejus operum fieres inſtrumentum; atque ideo ut hoc in te propheticum dictum jure conveniat, efficiatis: *Conſtitues eos principes ſuper omnem terram; memores erunt nominis tui, domine, in omni progenie & generatione.* Etenim cum tibi ſit Chriſtianam pacem ſervare propoſitum, quis te dubitet a Chriſto eſſe * dilectum? Hæc prima ſunt veſtri fundamenta principatus, Deum placaſſe juſtitia, & aſciviſſe vobis excellentiſſimæ majeſtatis auxilia, dum adverſaCrios ejus velut proprios comprimitis inimicos. Hæc nimirum maxima reipublicæ fundamenta ſunt, hoc ſolidum invictumque robur. Neque enim humanis ictibus poteſt eſſe pervium quod eſt divinæ gratiæ firmitate vallatum. Teſtis eſt huic prophetica ſcriptura; ait enim: *Elegi David ſervum meum oleo ſancto meo unxi eum: manus enim mea auxiliabitur ei, & brachium meum confortabit eum.* Contra autem fruſtra arma, fruſtra ſibi copias quærit, quem gratia ſuperna deſtituit. Etenim veraciter ſcriptum eſt: *Niſi dominus cuſtodierit civitatem, in vanum vigilant, qui cuſtodiunt eam.* Bellabis tu quidem divino tutus auxilio, excelllentiſſime princeps, & tuæ reipublicæ jugo ferociſſiDmarum gentium colla ſubmittes; ſed nulla victoria poteſt eſſe præſtantior, quam quod humani generis hoſtem poſt quæſita tam longi temporis firmamenta ſubvertis. Enimvero ceterorum natura præliorum diſtincta gentibus, regionibus terminata, cruore polluta: hæc omne genus humanum palma complectitur, hunc omnibus regionibus * imputabis triumphum; & quod divinæ proximum pietati eſt, qui paulo ante ductu diaboli graſſabantur, nunc ad propriæ ſalutis effectum ſine ſanguinis effuſione vincuntur. Durabit igitur hujus Chriſtianæ victoriæ per ævum triumphus. Neque enim poterunt labe temporis aboleri, quæ in ſempiterna fidei ſtabilitate fundata ſunt. PermaneEbit longe lateque veſtrorum fama factorum, &, ſicut divinis deſignatur eloquiis, *in omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines terræ verba eorum.* Et ceteris quidem bellis agros, urbes, oppida, & quod ſupremum eſt, ſubjectorum libertatem tueris, quæ mortalium uſibus comparata, ſimili quadam mortalitate ſolvenda ſunt. In hoc certamine vita ipſa defenditur, & quodammodo pro ſempiternæ beatitudinis arce pugnatur. Quocirca continuam tanti operis apparatus clementiæ veſtræ intentionem requirit. Facite ut nullum prorſus re-

Hæc epiſtola cum quinque ſequentibus ſcripta eſt poſt pacem nunciatam Anno domini 519.

Luc. 2.

* dilectum

Pſal. 44.

Pſal. 88.

Pſal. 126.

* importabis

Pſal. 18.

ce-

ceptaculum, eo quo rursus immanissimus hostis emergat, inveniat: cunctis eum nudate præsidiis, & si quid usquam vestigiorum ejus reliquum est, id omne elementi remedio purgate: omne nequitiæ germen funditus eruatur; adversa Deo stirps ad vivum usque resecetur, ne mimus compressa (quod absit) iniquitatis radix venenata latius iterum virgulta diffundat. Quorsum hæc? Quia supereſt adhuc vobis Alexandrinæ atque Antiochenæ & aliarum ecclesiarum nullo modo negligenda correctio, in qua si suam curam clementia vestra immiserit, spes est, quo auctore bona cuncta credimus incipi, eodem celeriter auxiliatore compleri. Commendamus præterea legatos ab apostolica sede directos, & apud vestram fidem religionemque deponimus; quos ita perfectis omnibus pietas vestra dimittat, ut divinis vestrisque beneficiis ad apostolicam sedem plenam referant de ecclesiarum omnium pace lætitiam. Quæ scripta per Paulinum Romanæ ecclesiæ defensorem famulum vestræ pietatis ingerenda transmisimus. Data VII. Idus Julii, Eutharico viro clarissimo consule.

Anno domini 519.

XLV. AD JOANNEM EPISCOPUM CONSTANTINOPOLITANUM.

Laudat Joannem ad unitatem ecclesiæ rediisse; hortatur ut Alexandrinæ & Antiochenæ ecclesiæ unionem procurent, legatosque ei commendat.

Hormisda Joanni episcopo Constantinopolitano.

COnsideranti mihi tuæ scripta caritatis, in quibus cum sedem beati apostoli Petri unam tibi esse fidem professus es; prophetica libet exclamare licentia: *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum.* Neque enim refert quam longinquis locorum spatiis dividamur, quando jam Deo auctore una fidei cohabitatione conjungimur: nunc enim misericordia procurante divina in unius corporis vultum dissipata olim Christi membra conveniunt, & ab iniquissimis direpta latronibus annunciata a propheticis vocibus domini nostri redintegratur hæreditas, & vere in hujus petræ fide, id est, apostolorum principis firmitate, orientalis ecclesiæ fundamenta solidantur, quæ cum facta tuis literis indicentur, tempestiva exultatione dicendum est: *Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona.* Gratias igitur excellentissimæ Trinitati, quæ consentientis in Christum ecclesiæ, ac reipublicæ dedit esse rectores: enimvero rerum salus est, quotiens in fidei catholicæ veritate sacerdotes ac principes mens una connectit. Hoc firmum pacis vinculum est, hæc cœlitus dimissa societas; neque fas est enim in quo vident concordari præpositos, aliud sentire subjectos. An dubium est cuncta hæc providentiam disposuisse divinam? Primum eum principem esse delectum, qui cum se hominum suscepisse videret imperium, non se oblitus est Deo esse subjectum. Dehinc quod talem fraternitatem tuam ecclesiæ suæ præsulem dedit, quem non esset ambiguum cum sede nostra, id est, apostolica, certam mansuramque fidei subiturum esse concordiam. Etenim libello a nobis fidei libenter accepto, cum redintegrationis in Christo fuerit avidus, nunquam in prædestinatione divina fuisse a nobis cognosceris alienus. Itaque, dilectissime frater, Dei nostri sponte currentibus instate beneficiis, sparsi olim gregis plenius membra colligite, & custodite collecta. Memento nunc clementer assignatæ a Christo navis esse te rectorem: fac cogites diabolicæ contumaciæ spiritus, quietem itineris & curam turbantes: nec te latent fluctus tempestatis incertæ, quos evigili mente prospicias, & erecta in Deum ratione compenses. Nulla tibi commissi negotii negligentia clavum dominicæ ratis extorqueat. Illud unicum recti itineris signum fixis semper obtutibus intuere, quo certius perflantis diaboli turbata contemnas, & ad promissi portus tranquilla pervenias. Hæc est Christiani palæstra certaminis; tali Christi militiæ sempiternæ vitæ palma proponitur. Hæc tibi rectissime cogitanti non deerit suo militi præsidium ducis; & quanto hostium multiplicantur insidiæ, tanto summi gratia rectoris, adversantis venena misericordiæ suæ facit esse materiam, sicut sermo apostolicæ veritatis asseruit, dicens: *Ubi abundavit iniquitas, superabundavit & gratia.* Joan. 14. Tu tantum divinis rectissimisque inhærens institutis, ecclesiasticam fovendo concordiam, veluti quodam pacificæ voluntatis signatus indicio, illius esse discipulus approberis qui ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis.* Rom. 1. Hortare etiam, quamquam sponte ad recta tendentem, filium nostrum clementissimum principem Justinum. Christiano sæculo divinitus comparatum, ea perficere quæ regalibus literis dignatus est polliceri, ut missis ad eos edictis, quos ab ecclesiæ matris uberibus etiam nunc devius error abducit, diabolicam fraudem & auctoritate religionis & moderata potestate compescat imperii, eamque sibi contra communionem totius humanitatis hostem maximam ducat esse victoriam, si supernæ auxilio divinitatis vetusti serpentis venena compresserit. De Antiochenæ quoque atque Alexandrinæ ecclesiarum statu non supersedeas esse solicitus, & clementissimo subinde supplicato, ut in his quoque pacem religiosa ordinatione restituat, quatenus bonis cœptis plenæ cumulum perfectionis adjungat. Frustra enim bonum opus incipitur, si non in totum perfectio subsequatur. Commendamus præterea legatos a sede apostolica destinatos, quos ita faciat ad nos tua dilectio remeare, ut nobis plenam referre queant de restituta universis ecclesiis pace lætitiam. Data VII. Idus Julii, Euthayrico v. c. consule. Anno domini 519.

Psal. 32.

Rom. 10.

XLVI. AD JUSTINIANUM.

Commendat eum, quod Justino adjumento fuerit in pace ecclesiæ reddenda, ad quam perfecte ineundam hortatur.

Hormisda illustri viro Justiniano.

BEnedicimus ineffabile divinitatis auxilium; quia de ecclesiarum pace universitatis desiderium sub tranquillitate agnovimus fuisse completum. Quod quidem non præter opinionem nostram contigit fieri: quia religiosissimi Augusti præsumpti genere spem semper gessimus de quiete, & quod credidimus faciendum

sub

sub principe Christiano de adunatione, erat in votum. Quare habebit glorioſus imperator de hac cauſa triumphorum titulos, non quibus ſe oblivio mortalitatis interſerat, ſed quos divinitatis gratia ſuper perpetuitate confirmet: & vobis quoque cœleſtis remunerationis non deerit præmium, qui adjuviſtis boni principis inſtitutum, atque obſequio convenienti deſiderio horrorem ſegregationis feciſtis excludi. *Benedictus dominus Deus noſter, qui viſitavit, & fecit redemptionem plebis ſuæ.* Supereſt nunc, ut quia vobis hujuſmodi officium certum eſt providentia divinitatis injunctum, accingatis, ut ait, lumbos, & pacificæ adhortationis viribus perſequamini, a quibus pacem non videtis agnoſci, maxime quia gratiæ gloriæ veſtræ detrahitur, ſi quid in hac cauſa fuerit minus impletum. Circumſpicite omnia fide qua vivitis, & diligentia qua vigetis occurrite omnibus incurſibus, quibus religionis Chriſtianæ reverentiam videtis eſſe vexatam, ut inſtantiæ veſtræ bene poſſimus cum exultatione dicere: *Reminiſcentur, & convertentur ad dominum omnes fines terræ.* Quæ cum ita ſint, vos qui eccleſiæ catholicæ tranquillitati feciſtis initium, procurare decet effectum: non deerit ſalvatoris noſtri favor in perfectione, qui vobis hoc opus inſpiravit incipere. Data conſule ſupraſcripto.

Poſt hanc Epiſtolam in Collectione Avellana altera hæc ſuccedit quam ex eadem collectione vulgarunt Ballerini Oper. S. Leonis Tom. III. pag. CLXVI.

Hormiſda.

CUm neceſſe fuerit ſcripta Domino filio noſtro Clementiſſimo Principi deſtinari; amplitudinem veſtram ſilentio præterire nequivimus. Et ideo ſalutationis honorificentiam præloquentes eos qui in rem deſtinati ſunt commendamus poſtulantes ut Domino noſtro Auctore ſub veſtra diſpoſitione celeriter ut (*leg.* ad) deſtinata perveniant ut ſacratiſſimus & religioſiſſimus Imperator meritorum ſuorum gloriam poſſit ſine dilatione cognoſcere.

XLVII. AD POMPEJUM.

Laudat Pompejum, quod ſe pacis ſtudioſum oſtenderit: hortatur ad operam navandam, ut perfecta eccleſiæ tranquillitas reddatur.

Hormiſda Pompejo.

ITa devotionis noſtræ animum gaudio concordiæ fatemur impletum, ut nulla credamus verba ſufficere, quibus fidei veſtræ puritatem valeamus explere. Magna profecto memoria felicitatis tranſibitis ad poſteros, quia vos in facienda pace ſolicitudine certum eſt fuiſſe conſtrictos. Habetis apud divinitatem meritum, cujus religioni perſolvitis affectum. Operati quidem eſtis generalitatis deſideria, ſed & veſtra pariter completa ſunt vota: & cum animæ veſtræ paraveritis præmium, univerſitas ſibi gaudet beneficium impenſum. Quapropter debita honorificentia ſalutantes hortamur, & petimus, ut vivacitate qua quietis eccleſiaſticæ cœpiſtis initium, procuretis effectum; & quocumque contentionis alicujus videritis remanſiſſe veſtigia, curetis modis omnibus inſequenda. Adeſte eccleſiarum Dei pleniſſimæ tranquillitati, inſiſtite labori, quem fidei veſtræ munere domino curaſtis offerre. Facitis enim, ut majore a vobis fiducia exigamus plenitudinem, quos gratulamur deſideratæ dulciſſimæ adunationis initia votiva fundaſſe. Data conſule ſupraſcripto. Anno domini 519.

XLVIII. AD JULIANAM ANICIAM.

Eadem quæ in ſuperiore.

Hormiſda Julianæ Aniciæ.

LIteris amplitudinis veſtræ perceptis gratias Deo noſtro de catholicæ fidei redintegratione perſolvimus; optantes, ut ipſe veſtris ſenſibus pro religione ſua, quod conceſſit, longa ætate conſervare dignetur ſtudium: ut ſicut perſonam veſtram imperialis ſanguinis vena nobilitat, ita conſcientiæ bonorum meritorum luce præfulgeat. Unde ſalutantes cultu atque honorificentia competenti poſcimus, ut in eo quo cœpiſtis permanere propoſito debeatis, & dare operam, ut ad effectum conatus tantæ cauſæ perveniat, ne aliquod in poſterum ſemen hujus mali remaneat, unde poſthac ſub qualibet occaſione inimicus quilibet fidei revireſcat. Anno domini 519.

XLIX. AD ANASTASIAM.

Eadem quæ in ſuperiori.

Hormiſda Anaſtaſiæ.

POſtquam Deus noſter eccleſiæ ſuæ membra in pacem priſtinam redeuntis ſolidavit, diu vos deſideraſſe certamina.... Quod proveniſſe gaudentes, & nos quidem indeſinenter divinam clementiam deprecamur, ut ſicut has regni primitias gratanter accepit, ita fidem boni principis omni ſemper adjuvet proſperitatis affectu, & tam ipſum quam vos omnes in ſacroſancto religionis amore cuſtodiat; ut quorum fides errorem peſſimæ diſſenſionis abjecit, & tu ita in terris floreas, ut æternæ ſalutis remuneratio ſubſequatur. Nunc igitur vos quoque vota nobis conjungite, & omnibus a Deo viribus implorate: ut hujus correctionis exemplum omnes ſequantur eccleſiæ, ut nihil ſibi diabolus remanſiſſe gaudeat, quem in totum pene noſtra concordia gratulatur excluſum. Anno domini 519.

L. AD GRATUM.

Gratum ſalutat, ab eoque certior fieri de ejus ſalute poſtulat.

(*a*) Hormiſda Grato viro ſublimi.

COntriſtavit nos amplitudinis veſtræ ſilentium, quia inter quaslibet occupationes noſtri eſſe non debuiſtis immemores. Et ideo ne quod in vobis reprehendimus incurrere videamur, neceſſe fuit operam ſtyli præſentis aſſumere, per quam nobilitatem tuam honorifice ſalutamus, poſtulantes ut ſolicitudinem noſtram de bono veſtræ proſperitatis non deſina-

(*a*) In Collectione Avellana Cod. Vatic. 4061. iſte titulus ſic enunciatur: *Grato in l. Hormiſda.*

tis efficere certiorem, quia incolumitatis vestræ bona quibustibet indiciis Deo nostro cupimus propitiante cognoscere.

LI. AD OMNES EPISCOPOS HISPANIÆ.

*Joannis Constantinopolitani episcopi professionem dirigit, propter orientales * episcopos, qui eorum communionem poposcerint.*

* clericos

Dilectissimis fratribus universis episcopis per Hispaniam constitutis Hormisda.

INter ea quæ notitiæ nostræ Joannes frater & coepiscopus noster studio ecclesiasticæ utilitatis ingessit, hoc quoque pro affectu catholicæ fidei & apostolicæ sedis veneratione consuluit, quo ordine ex clero Græcorum venientibus tribui deberet sancta communio, propter causam scilicet Acacii, a prædecessoribus nostris pro hæreticorum communione damnati, in qua, qui se ab ejus contagione non dividunt, a nostra communione habeantur excepti. Laudo propositum viri hoc zelo circa fidem & apostolica instituta ferventis, ut nec per ignorantiam quidem quemquam cœno erroris alieni pateretur immergi. Digna hæc cur a fidelibus, ut solicito studio semper invigilent, & inculpatos se ab omni perversitate conservent. Ipsa est enim fidei innocentia, ut * prævideat, ne vel casu possit errare. Satisfacientes igitur & laudabilibus desideriis memorati viri, & memores nostri (sicut oportet) officii, documenta quæque de ecclesiæ scriniis assumentes, ad concilium vestrum pro generalitatis instructione direximus, ut ex illis plenius, quæ sunt acta discentes, ab omni vos errantium * communione separetis. Neque enim est personalis odii causa in impios transgressores dicta (Deo inspirante) sententia, in qua quidem causa * nequaquam a prædicatione cessavimus, & principi supplicando, & sacerdotes & populos admonendo, ut transgressores absoluti, ad rectam se fidem & affectu Dei & judicii timore converterent. Sed obstinatio miseranda eo perduxerat illos, ut nullis modis mortifera venena vincantur, sed mala semina fixis in deterius pullulent radicibus. Ergo, dilectissimi fratres, ad omnia competenter instructi, servate vos & ecclesiam Dei apostoli exhortatione compuncti. Nos autem libellum misimus, sub quo si quis communionem vestram de orientalibus clericis poposcerit, ad eam possit admitti, secundum quam & de Thraciæ & Scythiæ, Illyricique partibus, vel Epiri veteris, sed & secundum * quod de Syria multos jam constat esse susceptos, gaudentes ad recta confluere, & devia declinasse. Unde pro subreptione mandamus, ut omnis cura & solicitudo omnis invigilet, & ut jam nullus sit ignorantiæ locus, nullus utatur simplicitatis excusatione * præterita. Scienti peccare necessaria confessio est. * Necesse est, ut errorem sibi feribat, qui monstratur institisse pravo itineri. Bonifacius notarius sanctæ ecclesiæ Romanæ ex scrinio editi exemplaria libelli exequitur.

Prima salus est, rectæ fidei regulam custodire & a constitutis patrum nullatenus deviare. Et quia non potest domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, &c.* hæc quæ dicta sunt rerum probantur effectibus: quia in sede apostolica extra maculam semper est catholica servata religio. De qua spe & fide minime separari cupientes, & patrum sequentes constituta, anathematizamus omnes hæreses, & præcipue Nestorium hæreticum, qui quondam Constantinopolitanæ fuit urbis episcopus, damnatus in concilio Ephesino a beato Cælestino papa urbis Romæ, & a venerabili viro Cyrillo Alexandrinæ civitatis antistite. Similiter & anathematizamus Eutychen & Dioscorum Alexandrinum in sancta synodo quam sequimur & amplectimur, Chalcedonensi damnatos, quæ secuta sanctum concilium Nicænum fidem apostolicam prædicavit. Detestamur & Timotheum parricidam, Ælurum cognomento, discipulum quoque ipsius, & sequacem in omnibus Petrum Alexandrinum condemnamus. Et etiam anathematizamus Acacium Constantinopolitanum quondam episcopum ab apostolica sede damnatum, eorum complicem & sequacem, vel qui in eorum communione aut societate permanserint. Qui Acacius quorum se communioni miscuit, ipsorum similem habere meruit in damnatione sententiam. Petrum nihilo minus Antiochenum damnamus cum sequacibus suis, & omnibus suprascriptis. Suscipimus autem & probamus epistolas beati Leonis papæ universas, quas de religione Christiana constituit, sicut prædiximus, sequentes in omnibus apostolicam sedem, & prædicantes ejus omnia constituta. Et per omnia spero, ut in una communione vobiscum, quam sedes apostolica prædicat, esse merear in qua est integra & vera Christianæ religionis, & perfecta soliditas: promittens in sequenti tempore sequestratos a communione ecclesiæ catholicæ, id est, non consentientes sedi apostolicæ, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Quod si in aliquo a mea professione deviare tentavero; his, quos damnavi, complicem me * mea sententia esse profiteor. Hanc autem professionem meam ego manu mea subscripsi, & tibi Hormisdæ sancto ac venerabili papæ urbis Romæ direxi.

* prævidere vel cavere possit errores.

* contagione

* nequis

Act. 20.

quam

præteritis

* Et necesse.

Matth. 16.

* hac

LII. AD GERMANUM CETEROSQUE LEGATOS.

Monet ut cum imperatore ejusque conjuge agant, ut omnes ecclesiæ, præcipue vero Alexandrina & Antiochena, ad apostolicæ sedis communionem revocentur.

Hormisda Germano & Joanni episcopis, Felici & Dioscoro diaconis, & Blando presbytero.

DE his quæ acta caritatis vestræ relatio comprehendit, gratias Deo nostro referimus, qui laborem vestrum juvare dignatus est, & hortamur ut clementissimo principi & piissimæ Augustæ conjugi ejus officiis imminere competentibus debeatis, & agere, auxiliante Christo nostro universis sub ecclesiastica observatione dispositis, ut omnes ecclesiæ, quæ in qualibet mundi parte sunt positæ, ad communionem sedis apostolicæ revocentur. De Alexandrina vero atque Antiochena ecclesiis laborate, ut nostræ fidei sub observatione rationabili connectan-

ctantur, quia tantæ rei perfectio, tam clementissimo principi, quam vobis, gratiam divinæ propitiationis acquirit. Data Eutharico viro clarissimo consule.

no domini 9.

LIII. AD DIOSCORUM DIACONUM.

Ut cogitet quomodo ii, qui Chalcedonense concilium scripto damnaverant, & ad ecclesiam redire cupiebant, recipiendi sint. Thomam, Nicostratum, & Joannem episcopos ei commendat.

Hormisda Dioscoro diacono.

DE laboris tui, quem cum Dei omnipotentis juvamine suscepisti, pro ea parte quæ acta est, gratulamur effectu; & indicamus, ut quemadmodum revocandi sunt hi, qui ex scripto Chalcedonensis concilii constituta damnaverunt, debeas cogitare. Forsitan tales non schismatici, sed magis hæretici videantur. An certe una sit causa tam eorum qui sermonibus, quam eorum qui convincuntur scripto damnasse, quia per hanc distantiam filius noster vir illustris Albinus religiosus videtur facere quæstionem, & cogita utrum & scribentes contra Chalcedonense concilium, per illum generalem libellum tantum suscipi debeant, an certe aliquid amplius addicere. De Alexandrina & Antiochena ecclesiis solatio Dei nostri adjutus enitere, ut omnibus recte disposítis communioni catholicæ socientur. Thomæ quoque & Nicostrati fratrum & coepiscoporum nostrorum observatio nos longa contristat; & miramur cur apud catholicum principem rectæ fidei laborare videantur episcopi, quorum desideria tua debebit caritas sublevare, agendo quatenus optata consequendo mœror converti possit in gaudium. Joannes Nicopolitanus episcopus per Ammonium diaconum nobis scripsit, quod ei aliqui malevoli apud principem nituntur generare calumniam: quem dilectioni tuæ commendamus, hortantes, ut elabores ne ejus quieti inimicorum possit nocere subreptio. Quem Ammonium diaconum ad nos venientem in sedis apostolicæ noluimus communione suscipere, tamdiu, donec habito cum Sergio diacono tractatu, qui ordinari debuerit quæreremus, & hoc deliberatio nostra de supradicto diacono probabilis invenit, ut per testimonium libelli communioni catholicæ jungeretur; quem libellum solenniter oblatum, & nostræ offerentem communioni significamus adjunctum. Data consule suprascripto.

no domini 15

LIV. AD EUMDEM.

Laudat ejus de firmanda pace solicitudinem. Ad imperatorem se literas daturum, ut eum Alexandrinæ ecclesiæ præficiendum curet. Thomam & alios ei commendat, & hortatur, ne pro reditus festinatione quidquam indispositum relinquat.

Hormisda Dioscoro diacono.

DE laboris tui quidem, quem Dei omnipotentis juvamine suscepisti, pro ea parte quæ acta est, gratulamur effectu; indicantes omnibus Italiæ populis, quæ auctore Deo (per te acta sunt placuisse; & gratias Deo) nostro sine cessatione persolvimus, qui te fecit agno-

nsulis nclu
a suppievi
nus ex edi-
ione Roma-

scere, quia non pro odio, sed pro causæ magis fueris amplitudine destinatus. Unde quoniam supplicem, & puram cogitationem nostram per te misericordia divinæ propitiationis adjuvit, necesse est ut de industriæ vel fatigationis tuæ præmio & vicissitudine cogitemus. Nam sequenti tempore scribere domino & filio nostro imperatori disponimus, ut te Alexandrinum episcopum debeat ordinare. Justum est enim ut ea doctrina & moderatione tua corrigatur ecclesia, in qua præcipue ab ipsis ætatis tuæ principiis militasti; nam displicuit nobis quod caritatem tuam amplissimus imperator Antiochenæ præponere nitebatur ecclesiæ. Melius enim in solo patriæ tanti accipies sacerdotii dignitatem, ut Ægyptios populos doceas, quam inter Syros, novos & incognitos homines, in alia orbis parte progenitus errare videaris. Thomæ quoque & Nicostrati fratrum & coepiscoporum nostrorum observatio longa nos contristat, & miramur cur apud catholicum principem rectæ fidei laborare videantur episcopi, quorum desideria tua debebit caritas sublevare, agendo quatenus optata consequendo mœror converti possit in gaudium. Joannes Nicopolitanus episcopus per Ammonium diaconum nobis scripsit, quod ei aliqui malevoli apud principem nituntur generare calumniam: quem dilectioni tuæ commendamus, hortantes, ut elabores ne ejus quieti inimicorum possit nocere subreptio. Quem Ammonium diaconum ad nos venientem in sedis apostolicæ noluimus communione suscipere, tamdiu, donec habito cum Sergio diacono tractatu quid ordinari debuerit quæreremus: & hoc deliberatio nostra de supradicto diacono probabilis invenit, ut per testimonium libelli communioni catholicæ jungeretur; quo libello solenniter oblato nostræ offerentem communioni significamus adjunctum. Paulinum ecclesiæ Romanæ defensorem commendamus, & hortamur, ut nihil indispositum pro festinatione vestri reditus relinquatis: quia melius cuncta sub prolixitate temporis cum Dei nostri juvamine disponuntur, & gratius est, ut sub mora omnium ecclesiarum ordinetur status, quam cum per festinationem aliquid imperfectum remaneat, unde iterum & labor nobis generetur & nostris afferatur ordinationibus difficultas. Data supradicto consule.

na per la-
curiam in
Labbeo
omissa

Anno domini 519.

LV. AD THOMAM ET NICOSTRATUM.

Se de eorum salute esse solicitum. Joanni & Dioscoro per literas eos commendasse.

Hormisda Thomæ & Nicostrato episcopis.

ANimum nostrum pro negotio vestro otiosum aut desidem non putetis; nam non aliter de vestra fatigatione quam de propria cogitamus. Mena siquidem ecclesiæ nostræ notario insinuante, cognovimus caritatem vestram adhuc observationum molestias sustinere: & ideo in istis adversitatibus Deus omnipotens dignetur præstare remedium, tam ad Joannem fratrem & coepiscopum nostrum scripta direximus, quam dilectissimo filio nostro Dioscoro diacono per literas nostras injunximus, ut domino & filio nostro Justino principi necessi-

tatem & cauſam noſtræ dilectionis inſinuet, & inſtanter agat, quatenus deſideriis veſtris dominus noſter congruum dignetur præſtare effectum: cum quo Dioſcoro diacono debet loqui veſtra fraternitas, quia neceſſe eſt ut intentioni veſtræ, vel intuitu catholicæ communionis vel conſideratione noſtræ adhortationis, ſtudeat. Data quo ſupra conſule.

Anno domini 519.

LVI. AD JOANNEM ET DIOSCORUM LEGATOS.

Thomam & Nicoſtratum Conſtantinopoli congruo honore dolet non fuiſſe receptos.

Hormiſda Joanni epiſcopo & Dioſcoro diacono.

REperimus Thomatem & Nicoſtratum fratres & coepiſcopos noſtros Conſtantinopolim non ita ſuſceptos ſicuti noſtra fuere deſideria, & ipſi ſemper optabant: non ſolum enim loca eis debita dicuntur ablata, ſed a communione quoque eos cognovimus fuiſſe ſuſpenſos. Quod quam acerbe ferat animus noſter, etiam fraternitatem, & dilectionem tuam credimus æſtimare: & ideo quantam diligentiam cauſæ videtis magnitudinem poſcere, tantam vos efficaciam debetis ſine mora præſtare; & agere, ne nos magis apud quos fuerunt, videamur eſſe contempti, cum illis, contra quam deſiderium commune habuit, ſolicitudinis moleſtia fuerit indecenter injecta, intantum ut nec de facultatibus eorum (quæ eis dicuntur invaſæ a fratre & coepiſcopo noſtro Joanne) dicatur aliquod ordinatum, nec literas noſtras, quas per eos miſimus, fuiſſe ſuſceptas. De quibus omnibus ita vos agere deſideramus inſtanter, ut ad nos caritas veſtra de effectu hujus cauſæ valeat ſub celeritate reſcribere. Data quo ſupra conſule.

Anno domini 519.

LVII. AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Ut ſuis ſedibus Heliam, Thomatem & Nicoſtratum reſtituendos curet.

Hormiſda Juſto Auguſto.

GLorioſis clementiæ veſtræ laboribus eccleſiaſticæ palma concordiæ, & orbis pacati votiva tranquillitas generali prædicatione reſpondent. Quæ res noſtrum parcum reddit ac ratinet ad agendas gratias ſermonis officium. Illud tamen quod pro vobis indeſinenter domino noſtro preces effundimus, non taceamus, quia in votis infinitus affectus eſt, finitum eſſe poteſt in prædicatione judicium. Verum inter hæc pietatis veſtræ beneficia, uno nos, quæ etiam vehementer afficit, cura non deſerit, quod Heliam, Thomatem, atque Nicoſtratum fratres & coepiſcopos meos, qui primi eccleſiaſticam feſtina ſecuti ſunt devotione concordiam, non ſolum magni fruſtratur palma principii, verum etiam mali miſeria comitatur exempli. Quare clementiam veſtram, mixto etiam precibus fletu, depoſcimus, ne gaudia noſtra, quæ de hæreticorum quotidie converſione præſtatis, præfatorum abjectio intoleranda conturbet, quia non ſola perſonarum nos cauſa ſolicitat, quibus & boni facti ſimul ſufficere gloria poſſet & meriti: ſed quod venerabilium conſtituta canonum contemnuntur, & quod non parvam eorum abjectio apoſtolicæ ſedis tangit injuriam, nec Chriſtianitatis veſtræ ſinceritas, qua & magnum patrocinium veteribus conſtitutis impenditis, & ſedis apoſtolicæ principatum acta noviter veneratione ſancitis, uno inexpugnabilem relinquat poſteris negotio quæſtionem.

LVIII. AD EUPHEMIAM AUGUSTAM.

Perpetuas pro Euphemiæ & ejus viri ſalute ad Deum ſe preces effundere. Thomam & alios commendat.

Hormiſda Euphemiæ Auguſtæ.

ORare nos & pro veſtra incolumitate Deo noſtro vota perſolvere, cum catholicorum etiam cœtu, ſine ceſſatione pontificum, non veſtræ ſtudium exorationis invitat, ſed devotum atque perſiſtens in eccleſiaſtica ſtimulat reconciliatione propoſitum. Quis enim ab hæretica ſegregatus conſpiratione ſe teneat? Quis aliis in ſua utatur deprecatione principiis, niſi ut vobis ſereniſſimoque principi jugali veſtro & vita ſit longior, & ad proſperitatis augmentum gratia divina proximior; qui initia felicis imperii plectendi execrationibus conſecraſtis erroris, & amicam diabolo pacifica expuliſtis intentione diſcordiam. Unde nunc decet vos laudabilibus cœptis inſiſtere, & per totum orbem perfectam ſpargere medicinam; quia Chriſto major numerus gregis oblatus mercedem confidenter exigit largiorem; inter quæ curæ veſtræ ſit, ut nullum ſatanas jamdudum proſtratus vulnus efficiat, ſed communionis unitas magnum ſit juſtitiæ impetrandæ ſuffragium. Quæſumus namque ut tandem de venerabilibus fratribus & coepiſcopis noſtris, Helia, Thomate, atque Nicoſtrato, quod ſacratiſſimorum canonum dictat auctoritas, vobis decernentibus impleatur, ne videantur, ut auctores alicujus mali, quod primi ad unitatem ſedis apoſtolicæ feſtinarunt, in communi omnium gaudio ſoli meruiſſe percelli, & in facto laudabili victam perſonali odio ceſſiſſe juſtitiam. Noſtris ergo precibus apud clementiſſimum Auguſtum veſtras adjungite, ut fructum, quem illis patrum regulæ tribui & conſervari præcipiunt, inimica tergiverſatio auferre non poſſit.

LIX. AD JUSTINIANUM.

Juſtiniani ſtudium erga eccleſiaſticam pacem laudat, eique Heliam, Thomatem, & Nicoſtratum epiſcopos commendat.

Hormiſda Juſtiniano viro illuſtri.

STudium veſtrum erga eccleſiaſticam pacem, & damnatos hæreticæ contentionis errores, ipſis rerum effectibus approbamus; cujus vos operis magna immenſaque ſine dubio merces expectat. Hinc eſt quod quidquid pro canonum firmitate & pro apoſtolicæ ſedis reverentia neceſſarium duxerimus, magnitudini veſtræ ſecura peragendum protinus præſumptione mandamus, quia cum magno vos gaudio pro cauſis tali-

talibus ſperata ſuſcipere, multiplicia hujuſmodi exempla teſtantur. Quare omiſſis in longa circuitione principiis, ad rem ipſam præſentis paginæ verba convertimus. Mœret eccleſia, & magno votivæ unitatis exordio frui præſtita non poteſt pro unius cauſæ afflictione lætitia: hanc ut nobis ſolicitudinem beneficia veſtra ſubmoveant, non parvis precibus exoramus. Angit nos enim & præſens dolor, & futurorum occaſio procurata certaminum, per quam & venerabilium patrum regulæ negliguntur, & apoſtolicæ ſedis putatur auctoritas poſſe contemni. Nam cum divino clementiſſimique principis beneficio, ſed & veſtro ſimul adnixu hi ſoli credantur eſſe pontifices, & jure eccleſias continere, qui ad communionem noſtram damnatis erroribus redire conſentiunt; Heliæ, Thomati, atque Nicoſtrato fratribus & coepiſcopis noſtris, qui bonum cauſæ etiam ſub adverſo imperatore dedere principium non ſolum nihil ad provectum bona ſtudia profuerunt: verum etiam collatæ ſibi a domino obtinere nequeunt officia dignitatis, & extorres a commiſſis ſibi gregibus ſubire coguntur miſerias damnatorum. Quapropter quæſumus, & per divinam vos miſericordiam obteſtamur, ut eorum cauſæ (quæ juſta eſt) ſummum patrocinium & probatæ vivacitatis impendatis affectum, piiſſimi principis hærendo veſtigiis, quatenus eos tandem ſuis eccleſiis & pietatis intuitu & juſtitiæ contemplatione reſtituat; quia in illorum contumeliam ab inimicis aſſeritur, optatum noſtræ communionis diſplicuiſſe conſortium.

LX. AD GERMANUM VIRUM ILLUSTREM.

Eadem quæ in ſuperiori.

Hormiſda Germano viro illuſtriſſimo.

EXcubantibus vobis probabili pro eccleſiaſtica pace propoſito, & tanto fidei calore ferventibus gratiarum actio ſola non ſufficit; quia nec vos humanæ laudis prærogativa ſolicitat, ſed divinæ expectatio retributionis inflammat. Quod igitur maxime debemus exolvimus, & Deum noſtrum, cujus vos cauſis impenditis, pro incolumitate veſtra quotidie deprecamur, rogantes ut ſtudium veſtrum in omni pro eccleſiaſticæ unitatis affectu parte ſic ferveat, ut nullus boni relinquatur locus officii, ubi non paternis regulis veſtræ patrocinium defenſionis aſſiſtat. Præcipue tamen Heliæ, Thomæ, atque Nicoſtrati fratrum & coepiſcoporum noſtrorum cauſa nos commovet, qui primo mundo neceſſariam ſecuti concordiam, eccleſiarum ſuarum privatione perculſi, cum venerabilium quoque canonum contumelia deprimuntur, ſitque illis propriæ reconciliationis gloria cauſa difficilis, quaſi ipſi magis pertinaci mente reſtiterint, & aliis ad ſedis apoſtolicæ redeuntibus unitatem ipſi eccleſiæ magis membra diſcerpſerint: quod quam nobis durum ſit, quamque clementiſſimi temporibus imperatoris indignum, prudentiam veſtram convenit æſtimare, & tandem præſtare remedium, quo & illorum labores, & noſtram grato poſſit ſolamine auferre mœſtitiam.

In collectione Avellana poſt hanc Epiſtolam ſubditur & alia primo vulgata a Ballerinis oper, S. Leonis Tom. III. pag. CLXVII.

Juſtinus Auguſtus Hormiſdæ.

ILluſtrem virum Epiſcopum R. grato ſuſcepimus animo non pro honore tantum qui debetur Sacerdotibus verum etiam pro affectu veſtræ ſanctitudinis. Nam quicumque tuo comprobatus judicio fuerit eſt apud nos etiam judicatus probatiſſimus. De opera tamen & favore qui ſacroſanctis inferendus eſt Eccleſiis tunc demum opportunius ſtatuetur cum Legati quos nuper ad Regem magnificum Traſamundum deſtinaſſe noſcimur reverſi propitia Divinitate reſponſum nobis detulerint. Veſtra autem beatitudo ſupremum nobis præſidium indefeſſis orationibus poſtulare dignetur. Data XV. Kal. Decembris Conſtantinopoli Domino Juſtino perpetuo Auguſto. Accepta XI. Kal. Junii Ruſtico Coſ.

LXI. AD HELIAM, THOMAM, ET NICOSTRATUM.

Ad imperatorem & alios ſe pro illorum cauſa ſcripſiſſe ſignificat.

Hormiſda Heliæ, Thomæ, & Nicoſtrato epiſcopis.

QUanto mens noſtra doloris veſtri participatione fatigetur ſupervacuum eſt apud probantes mutuam caritatem verbis aſtruere: ſed ille, qui & noſtrum animum & veſtros labores ſcrutator præſcius intuetur, mœrorem noſtrum veſtra in gaudium proſperitate convertat. Verum ne unquam pro veſtro negotio ſub allegatione juſtiſſima & blanda interceſſione ceſſemus: noveritis nos tam ad clementiſſimum principem, quam ad præcellentiſſimam Auguſtam, nec non ad illuſtres & magnificos viros Juſtinianum atque Germanum filios noſtros, literas deſtinaſſe, veſtrum ſpecialiter negotium continentes, quas viro ſublimi Eulogio ita tradidimus, ut in veſtro primum ponat arbitrio, utrum per vos eas eligatis offerre, an per ipſum potius perlatorem tam principi porrigantur quam ceteris, quas deſiguavimus ſupra, perſonis.

LXII. AD LEGATOS.

De iis quæ Theſſalonicæ ab Eutychianis geſta per famam audiverat. Dorotheum & Ariſtidem Romam venire compellendos.

Hormiſda Germano & Joanni epiſcopis, Felici & Dioſcoro diaconis, & Biando presbytero.

CUm nos eccleſiaſticæ proſperitatis gaudia ſublevarent, & prope plenum laboris veſtri fructum quotidie carperemus, repente nos inimica univerſi, quæ repente ſucceſſerat fama confundit: cujus opinionis ordinem, etſi vobis necdum referentibus ſuſpicamur incertum, pro ipſius rei tamen magnitudine credimus non tacendum. Itaque perlatum eſt fratrem & coepiſco-

piscopum nostrum Joannem dum ad Thessalonicam pro suscipiendis tantum libellis qui promittebantur accederet, ita plebis irrationabili seditione concussum, ut extincto primum eo qui hospitium venienti præbuerat, ipse quoque non dissimili cæde mactatus, & vix sacrosancti fontis reverentia vindicatus evaserit: cujus seditionis initium, sub interrogationis dolosæ commento ab Aristide presbytero narratur exortum. Verum nos, si hæc manifesta sunt, adeo de plebe non querimur. Erit in potestate venerandi principis, temporis sui & catholici sacerdotis injuriam, qua jubeat resecare censura. Sed quod ad nos attinet, cura pervigili per vos (Deo propitio) desideramus impleri, quia nullum volumus, aut non reddita ratione converti, aut sic rectam viam fidei profiteri, ut sibi a principe aliquid sine doctrinæ remedio causetur imponi. Hæc igitur suggestione vestræ supplicationis peragite, ut Thessalonicensis episcopus, qui sub interrogationis obtentu ecclesiasticam pacem protracto in longum nititur dissipare negotio, quoniam a vobis suscipere noluit, a principe ad urbem directus, ab apostolica percipiat sede doctrinam, & quidquid sibi dubium putet, huc veniens præsenti a nobis inquisitione condiscat: sic enim probare potest se catholice professionis servare cautelam, non malitiose concepta vindicare certamina. Sciat nos paratos esse, & bene inquirentes instruere & errantes ad fidei rectum tramitem scientia duce revocare: quia si dubitans paratam non vult experiri doctrinam, nec rursus in simplicitate cordis quæ pacis & religionis causa jubentur admittere; in aperto est qua mente vel Dei nostri præceptis obsistat, vel orthodoxi principis exempla contemnat. In hac ergo parte totus suggestionis vestræ actus immineat, quia nec illi alia possunt ratione salvari, & incitatæ plebis sub hoc melius moderamine causa sedatur: cum quo etiam Aristidem presbyterum clementissimus princeps ad nos venire præcipiat, quia, sicut præfati sumus, omnes, quorum pax ecclesiastica ambiguitate dividitur, simul ad communionem nostram, depulsa mali erroris ægritudine, catholicæ scientiæ cupimus sentire medicinam. Præterea mox ut præsentia vos contigerit scripta suscipere, debebitis ad nos de vestris aliquem destinare cum relatione quæ universa contineat, unde his quæ gesta sunt, vel geruntur, solicitudinem nostram relevare debeatis. Datarium quoque literis vestris adjungite, ne vobis portitoris tarditas possit ad-
Anno domini 519. scribi. Data III. Idus Octobris, Eutharico viro clarissimo consule.

SUGGESTIO GERMANI EPISCOPI,

Felicis et Dioscori diaconorum,

& Blandi presbyteri.

Quæ Thessalonicæ a Dorotheo contra Joannem episcopum acta fuerint.

MAgna misericordia Dei est, & inæstimabilia ejus judicia, qui nihil occultum dimittit, ut probetur uniuscujusque conscientia. Dorotheus Thessalonicensis episcopus non novus apparuit, nec ad præsens factus, sed se demonstravit quem olim vera prædicabat opinio. Iste semper in malis desideriis suis involutus, data occasione exercuit quod contra fidem catholicam semper parturiebat scelus. In aliis literis significavimus beatitudini vestræ, quo ordine transeuntes Thessalonica libellos non potuimus suscipere. Erat tamen constitutum post ordinationem sanctæ ecclesiæ Constantinopolitanæ unum ex nobis ad ipsum dirigere, quia hoc sperabat prædictus, ut unus ex nobis post susceptos libellos cum ipso missas celebraret, quasi testimonio habens in generalitate se ad unitatem sedis apostolicæ esse conjunctum. Etsi tarde, factum est tamen: & venerabilem Joannem episcopum ad ipsum dirigentes, directus est cum ipso ex communi electione Epiphanius presbyter. Germanus venerabilis & illustris episcopus erat cum eis, & Licinius comes scholæ ex ordinatione clementissimi imperatoris. Qui Licinius tamen cum prius pro alia causa esset Thessalonicam directus, congregata synodo de parœcia ecclesiæ Thessalonicensis, ibi est inventus, expectans secundum promissionem unum ex nobis. Voluerunt ipso præsente libellos facere, & subscribere: quod factum est: signavit ipsos libellos prædictus vir, & veniens Constantinopolim, factum nunciavit. Dicebatur nobis ab apocrisiario Dorothei: Jubete dirigere qui libellos suscipiat. Deliberatum est, sicut prædiximus, venerabilem Joannem episcopum ambulare, ut haberet testimonium subscriptionis illorum. Rogavimus piissimum imperatorem, ut comes Licinius ambularet cum eo: quod & factum est. Et quia pervenerunt in civitatem, nunciatum est Dorotheo per comitem Licinium præsentiam adesse nostrorum. Qui direxit Aristidem presbyterum cum aliis duobus episcopis, quos solos sciebat adversarios esse negotii, ut nostros videret: cum quibus voluerunt facere primum certamen de libellis, dicentes: Sunt capitula quæ debent emendari. Dixerunt nostri: non esse in potestate ipsorum hoc facere: si vultis facere, Deo gratias: si non vultis facere, venimus, salutavimus vos, perambulavimus. Discesserunt post ista verba. Ad aliam diem convenerunt, iterum ista loquentes: & antequam propositionem verborum deciissent, ibi non est intentio generata, non injuria secuta est: subito populus insanus irruit super ipsum, & duos pueros occiderunt episcopi, caput etiam fregerunt episcopo in duabus partibus, & renes ejus dissipaverunt, & nisi misericordia Dei, & defensio sancti Marci basilicæ eruisset eos de manibus eorum, ibi perierant: liberati sunt tamen, quomodo dicitur, quia manus publica supervenit, quæ eos eruere potuit. Ista & istorum concinnamenta Dorothei malitia fabricavit, qui ante biduum quam pervenirent nostri Thessalonicam super duo millia baptizavit: * sacramenta tanta erogavit in populo, quæ possint ipsis ad tempora sufficere, significans plebi, quia fides recta mutatur. Ista quomodo non habuerant excitare populum? Ista quem non invitabant ad seditionem? Post hoc ipsum libellum quem fecerat cum episcopis ante populum scidit, dicens: Ego istud usque ad mortem meam nunquam facio, nec facientibus consentio. Occiderunt & hominem * venerabilem catholicum, qui nos venientes susceperat in domo sua, qui semper separatus fuit a communione Dorothei propter synodum Chalcedonensem: in quo talem mortem exercuerunt, qualem illi qui sanctum Proterium occiderunt. Ista ad clementissimum

* frumenta minus bene; ut ex seq. indiculo parebit.

* Joannem

impe-

imperatorem pervenerunt, & prope in tota civitate catholicus luctus est propter talia quæ contigerunt scelera. Promittit sancta clementia vindicare & citare Dorotheum, quia nos contestati sumus pietatem ejus, dicentes: Nulla ratione Dorotheum inter episcopos aut in communione sedis apostolicæ potest beatissimus papa recipere, & contra qui voluerint eum in sua communione recipere, scire se esse reos auctoritate ecclesiastica. Ista ad notitiam beatitudinis vestræ festinavimus referre, ut nihil vos
o domini lateat, quod in istis partibus agitur. Accepta
IV. Kalendas Decembris, Eutharico consule.

LXIII. AD LEGATOS.

Dolet Joannem occisum: & Dorotheo ab episcopatu remoto, alium Aristide excepto, in ejus locum substitui præcipit. Thomam & Nicostratum suis ecclesiis restituendos. Monachos Scythas Romæ usque ad legatorum adventum detineri.

Hormisda Germano & Joanni episcopis & Blando presbytero.

GRaviter nos Joannis catholici afflixit interitus, quem hæretici Dorothei vesania perhibetis extinctum. Nam eumdem Dorotheum Constantinopolim jussu principis didicimus evocatum. Adversus quem domino & filio nostro clementissimo principi debetis insistere, ne in eamdem civitatem denuo revertatur: sed episcopatus, quem nunquam bene gessit, honore depositio, ab eodem loco ac ecclesia longius relegetur, vel certe huc ad urbem sub prosecutione congrua dirigatur. Ad hanc etiam partem evigilare debetis, ne in locum ejus Aristides totius mali incentor & conscius quibuslibet subreptionibus ordinetur: nam nulli prodest mutari personam, si ejusdem forma nequitiæ perseveret: sed talem virum debetis eligere, ut de judicio vestro cuncta catholicorum congregatio gratuletur. Iis igitur observatis, pro Thomæ & Nicostrati fratrum & coepiscoporum nostrorum personis intentio dilectionis vestræ vehementer debet incumbere. Nam quid prodest ecclesiam redintegrasse, si ab ejus corpore sacerdotes videamus extraneos, quos in nostram communionem vos caute aut rationabiliter non ignorastis esse susceptos? Unde non leviter nos res ista contristat, si ab his qui sedis apostolicæ prædicationem sequuntur, negligatur qui in ejus fide & consensu recepti sunt. Idcirco, sicut hortati sumus, pro eorum communione, atque loco, sereniſsimo principi vehementer insistere: nam in eadem causa domino & filio nostro clementissimo principi & viro illustri Justiniano filio nostro scripta direximus, hortantes eum, ut cum vestra, quantum ad ecclesiarum suarum receptionem pertinet, debeant caritate tractare. De eo vos articulo nostræ admonitionis suspicamur non immemores. Diximus enim quemadmodum exclusis occupatoribus, hi, de quibus loquimur, ad proprias revertantur ecclesias, ut illi alibi (si tamen rectæ sunt fidei) ordinentur. De personis Scytharum monachorum Justinianus vir illustris nobis scripsit, quarum exemplaria literarum fraternitati vestræ direximus, qui cum nollent sustinere vestræ dilectionis adventum, & observationum moras se dicerent ferre non posse, tentaverunt clam de urbe discedere; quos tum nos faciemus solicitius custodiri, ea quæ de vobis contraria dixerunt volentes agnoscere, ut cum reversi, Deo propitio, fueritis, eorum error rationabilibus adhortationibus corrigatur. Data III. Nonas Decembris, Eutharico viro clarissimo consule. Anno domini 519

LXIV. AD JOANNEM * MELICITANUM EPISCOPUM. * MILITANÆ ECCLESIÆ.

** Constantinopolitanam ecclesiam ad sedis apostolicæ communionem rediisse.*

Hormisda Joanni episcopo * Melicitano. * * ubi communioni CP. ecclesiæ subscribens ei gratulatur, *Nilicepolitano*.

VOta nostra caritatem tuam latere nolumus, ne qui particeps fuit solicitudinis, gaudiorum fructu reddatur extorris. Et ideo Constantinopolitanam ecclesiam ad communionem nostram rediisse, domino propitiante, tradentibus significamus alloquiis; & mandatorum, quæ legatis nostris dedimus, in omnibus seriem fuisse completam. De qua parte, ut ad dilectionem tuam plenius perfectum gaudium perveniret, libelli Joannis fratris & consacerdotis nostri episcopi Constantinopolitani, & Justini clementissimi principis orientis sacrarum literarum exemplaria pariter credidimus destinanda; indicantes nihilo minus per orientis partes plurimos episcopos sic feciſse. Superest, ut a nobis competentibus precibus divinitas exorata concedat, quatenus de aliarum quoque ecclesiarum redintegratione gratulemur. Ea vero quæ significare curavimus, in eorum sacerdotum, qui fraternitati tuæ vicini sunt, curabis perferre notitiam, ut & ipsi de effectu tantæ rei gratias nobiscum cælestis misericordiæ beneficiis referre non cessent. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

LXI. AD EPISCOPOS HISPANIÆ *. * BÆTICÆ PROVINCIÆ.

Gratulatur de pace orientalis ecclesiæ.

Fratribus dilectissimis universis episcopis per Bæticam provinciam constitutis Hormisda episcopus.

QUid tam dulce solicito, quam * quod mihi de vobis innotescunt illa quæ cupio? Quid tam religiosis conveniens institutis, quam ut inter sacerdotes pacem, quam eos necesse est aliis pro officio annuntiare, conservent? Plena, fateor, gratulatione susceptio, quod vestiva mihi caritate (quæ inter vos est) ecclesiarum & pace literis indicastis. Sponte mihi, quidquid hortari poteram, quidquid monere, delatum est. *Confirmet hoc Deus, quod operatus est in nobis*: & quæ præcepit pro animarum salute facienda, hæc ipse qui præcepit, pro ea qua nos redemit pietate faciat. Et his tam bonis nuntiis nos quoque religiosorum vicem reddimus nuntiorum. Quidquid cum orientalibus, Eadem fere est Marcellini papæ epistola. * quum *Psal. 67.*

1 Forte, *Malacitano*, in Hispania. Nam & sequens epistola est ad Hispanos Episcopos. *Harduinus.*

libus, quos ad ecclesiæ corpus unitatemque revocatos dudum Dei nostri ope literis significavimus destinatis, denuo, cum aptum fuerit, repetitis vobiscum participabimus indiciis. Mox * post nostrorum reditum ab orientalibus missa legatio est. Certa speravit, certa consuluit. Sed facimus de his quæ fuerant dicenda compendium, ipsi potius, ad instruendam notitiam vestram, quæ a nobis sunt responsa dirigentes, ne quid sibi sub spatio prolixiore terrarum aut opinio vindicet, aut error assumat, cum ad rerum fidem ipsam teneri sufficit veritatem. Quod autem ad continentiam vestrarum pertinet literarum, oportuit quidem desideria plenius expedire, * ut æstimatis omnibus responsum rationi congruum redderetur. Sed quia privilegiorum veterum & statutorum paternorum indidistis iisdem literis mentionem, ad Sallustium fratrem & coepiscopum nostrum sub hac parte rescripsimus, vobis quoque strictim quæ dicta sunt illis latius indicantes, ne privilegia * nobis indulta convellerent, & nihil tam conveniens fidei judicare, quam ut in honore suo a patribus decreta serventur. Deus autem vos incolumes custodiat, fratres carissimi.

* pro nostro edicto

* Alias his subjecit Pseudo-Marcellinus

* a nobis

Anno domini 119.

SUGGESTIO DIOSCORI DIACONI.

Paulum Antiochiæ episcopum ordinatum. Scythas monachos tumultus excitasse, dicentes unum de Trinitate fuisse crucifixum.

VErum est nulla esse gaudia magnopere spiritualia, a quibus ex toto tribulatio possit esse separata. Gaudemus de unitate Constantinopolitanæ ecclesiæ, quæ facta est cum sede apostolica: lætamur quotidie diversorum episcoporum libellos nobis satisfactionis offerri. Modicum in Ephesina civitate contigit scandalum, ubi contempta est & injuriata synodus Chalcedonensis. Est invocatus clementissimus imperator hoc corrigere, quod & sperat cum Dei adjutorio fieri. Nunc, etsi post labores, etsi post intentiones plures, Antiochena ecclesia ordinata est; electus est quidam Paulus nomine presbyter Constantinopolitanæ ecclesiæ, quem huic honori aptissimum imperatoris testimonio comprobatum voluerunt & tentaverunt hic ordinare. Ego jussionis vestræ non immemor contradixi, dicens: Jussit dominus noster beatissimus papa, secundum antiquam consuetudinem, ibi eum episcopum ordinari. Hoc obtinuit quod præcepistis. Orate ut Deus precibus apostoli Petri & ipsam civitatem cum pace faciat electum suscipere sacerdotem. Et quia ista aguntur, & in his quotidie proficit ecclesia, insidiator antiquus suscitavit monachos de Scythia, qui de domo magistri militum Vitaliani sunt, omnium Christianorum votis adversarii, quorum inquietudo non parvas moras generavit unitati ecclesiarum, & magnopere de prædictæ ecclesiæ Antiochenæ ordinatione. Isti monachi, inter quos est Leontius, qui se dicit esse parentem magistri militum, Romam festinant, sperantes aliqua capitula a beatitudine vestra confirmari. Est in ipsis inter cetera ubi volunt dicere, unum de Trinitate crucifixum: quod est nec in sanctis synodis dictum, nec in epistolis sancti papæ Leonis, nec in consuetudine ecclesiastica. Quod si permittuntur fieri, mihi videtur dissensiones & scandala non mediocria nasci inter ecclesias. Istud Anastasius imperator magnopere catholicis imponere festinavit: istud & Eutychetis discipuli in synodo Chalcedonensi proposuerunt. Quia quotiescumque patres de Dei Filio domino nostro Jesu Christo disputaverunt, Filium Dei Verbum, consubstantialem Patris, homousion patri dixerunt. Iste autem sermo ideo nunquam est in synodis a patribus introductus, quia procul dubio catholicæ fidei minime poterat convenire. Cujus sermonis si subtiliter attendatur intentio, ad quantas hæreses pateat, & quæ mala per eum possint disputationibus ecclesiasticis introduci, quoniam longum est per præsentes insinuare, præterimus. Unde sanum mihi videtur & utile, & ad pacem ecclesiarum conveniens, nihil aliud responsum dari, nisi: Sufficit sanctum Chalcedonense concilium, in quo & aliæ synodi continentur: sufficiunt epistolæ papæ Leonis, quas synodus confirmavit: novitatem in ecclesia introducere nec volumus, nec debemus. Est in propositione eorum callida & hæc dicere. Nos synodum Chalcedonensem suscepimus: hoc speramus, ut jubeatis nobis eam exponere, quia non sufficit sic quomodo est exposita contra hæresim Nestorianam: non quasi non intelligentes, nisi conantes per subtilitatem ad hoc nos adducere, ut disputetur de synodo Chalcedonensi. Quod si factum fuerit, dubia & infirma ostenditur, & hæreticorum omnium patuit errori. Inter alia si post synodum Chalcedonensem, si post epistolas papæ Leonis, si post libellos quos dederunt & dant episcopi, & per ipsos satisfecerunt sedi apostolicæ, iterum aliquid novum addatur, sic mihi videtur, quia quidquid factum est destruitur. Data III. Kalendas Junias, Constantinopoli.

Novitas non introducenda in ecclesia.

SUGGESTIO GERMANI ET JOANNIS

Episcoporum, Felicis, & Dioscori diaconorum, & Blandi presbyteri.

Eadem quæ in superiori.

CUm Dei misericordia, quo ordine & qua cautela communicavimus in ecclesia Constantinopolitana, jam aliis literis per servum vestrum Pollionem directis vestra beatitudo cognovit. Et similiter in aliis literis non semel sed secundo, qualia æmuli homines religionis tentant, significare curavimus: ut nihil sit actum, aut cogitatum faciendum, quod lateat beatitudinem vestram. Stat nobiscum cum Dei adjutorio quidquid in Constantinopolitana ecclesia est ordinatum. Non titubant gaudia spiritualia, quæ celebrarunt & celebrant catholici. Causa Antiochenæ ecclesiæ ordinationis non solum nobis labores fecit, sed grandes tribulationes: quia homines festinantes impedimentum facere generali unitati, diversis modis diversa impedimenta fecerunt. Nostra erat propositio de his qui se suspenderant de anathemate in prædicta ecclesia ordinare sacerdotem. Non proposuerunt ante oculos suos futurum judicium palam dicentes. Omnes qui sedi apostolicæ communicabant. Nestoriani sunt: & magis illis non debere credere, qui modo videntur

dentur ad communionem sedis apostolicæ revocati. Post multas afflictiones, & pene in tres menses a patribus protracta certamina, piissimus imperator sua auctoritate Paulum nomine presbyterum de ecclesia Constantinopolitana elegit episcopum fieri in ecclesia Antiochena, dicens inter alia & hoc testimonium de ipso, quia duobus annis in Antiochia positus non mediocriter resistebat Severo hæretico: similia & omnes catholici consonabant. Et omnia ista de persona prædicti imperator se promisit ad vestram beatitudinem relaturum. Harum tamen tribulationum provisores & socii & unitati ecclesiarum impedimento monachi de Scythia fuerunt, qui postea * hic defecerunt, assignati ab omnibus nihil pacificum cogitare, ad beatitudinem vestram cucurrerunt, sperantes surrepere, & per literas vestræ sedis suas intentiones confirmare. Isti de sua provincia episcopos accusant, inter quos est Paternus Tomitanæ civitatis antistes. Petitiones obtulerunt, & coacti piissimi principis & domini Vitaliani magistri militum jussione, frequenter ad audientiam causæ convenimus, non quasi volentes nos in his negotiis occupare: quia nobis sunt ante oculos beatitudinis vestræ præcepta, quibus præcepistis, ut causæ tantum cui veneramus intenti, nullis aliis negotiis misceremur: sed sperantes posse intentione eorum pacari, ad hoc descendimus. Et quia nobis diu laborantibus, & illis nullam susci-pientibus rationem, nihil proficiebat in eo quo tenebamus, clementissimus imperator in conventu publico, ubi & nos interfuimus, Paternum prædictum episcopum, & magnificum virum Vitalianum reduxit ad gratiam: accusatores quoque ejus suo præcepit episcopo supplicare. Monachi vero cum similiter ad concordiam quærerentur, fuga lapsi maluerunt de civitate discedere, quam ad concordiam pervenire. Prædicti monachi ad Italiam venientes, aliquanta capitula proponere habent, inter quæ & unum de Trinitate crucifixum continetur, sperantes ita confirmari ex auctoritate beatitudinis vestræ, sicut & in aliis literis significavimus, & modo hoc dicimus, ut nulla novitas a sede apostolica scribatur: quia & nos ante imperatorem, & ante senatum hæc indicavimus, dicentes: Extra synodos quatuor, extra epistolas papæ Leonis, nec dicimus nec admittimus quidquid non continetur in prædictis synodis, aut quod non est scriptum a papa Leone non suscipimus: quia si voluerit dominus noster qualemvis novitatem scribere, pejus erit istud * initium, quam illud quod factum est per Eutychetem. Sufficere debet ecclesiæ quod per sexaginta annos ab Eutyche usque modo sustinuit. Nobis quod visum est scripsimus: in vestra potestate est deliberare quod vobis Deus imperaverit: quoniam hæc illi nituntur asserere, eo modo sibi satisfacere cupientes, ita ut profiteamur & dicamus unum de Trinitate passum esse; quod nec patres nec synodi dixerunt. Ista ideo per singula exposuimus, ne illorum subtilitas glorietur in nostra simplicitate propter istas novas suas intentiones. Vitaliano magnifico viro subrepserunt, ut & talia vindicare pro talibus rebus, & contra nos quæcumque potuit impedimenta afferret; cujus immutationem omnis nobiscum deflet ecclesia. Quapropter rogamus, ut consueta cautela, & qua solet dominus noster vigilantia cogitetis, & quomodo suspendendi sunt, qui a nobis taliter recesserunt, & a nostra communione fuerunt sejuncti; & quid eis respondeatur, vel quomodo eorum capitula repellantur; quia eos omnes Constantinopolitana catholica exhorret ecclesia. Data III. Kalendas Julias, Constantinopoli.

* hinc discesserunt,

* vitium;

SUGGESTIO LEGATORUM AD HORMISDAM PAPAM.

Reliquias S. Laurentii, & sanctuaria apostolorum Justiniano concedi petunt, qui illa in basilica apostolorum collocare cupiebat.

Illius vester magnificus vir Justinianus, res convenientes fidei suæ faciens, basilicam sanctorum apostolorum, in qua desiderat & beati Laurentii martyris reliquias esse constituit, sperat per parvitatem nostram, ut prædictorum sanctorum reliquias celeriter concedatis. Habuit quidem petitio prædicti viri secundum morem Græcorum, & nos contra consuetudinem sedis apostolicæ exposuimus. Accepit rationem. Et quia talis est fervor fidei ejus, qui meretur quidquid de apostolica sede depoposcerit, & talis est, qui sperat unde & salus animæ & fidei effectus accrescat; talibus desideriis postulata competit non negare. Unde si & beatitudini vestræ videretur, sanctuaria beatorum apostolorum Petri & Pauli, secundum morem, ei largiri præcipite; & si fieri potest, ad secundam cataractam ipsa sanctuaria deponere, vestrum est deliberare. Petit & de catenis sanctorum apostolorum, si possibile est; & de craticula beati Laurentii martyris. Ista sunt desideria prædicti viri: in hoc fides ipsius est incitata. Propter hoc in urbem vestram virum spectabilem Eulogium magistrianum direxit, hoc sibi satisfacere judicans, si de ipso fonte, de quo per omnem terram sanctuaria apostolorum sunt data, inde & ipse reliquias suscipere mereatur. Et bene facitis causam ecclesiasticam magnopere in contestatione Dei tali homini commendare, cujus sinceritas & integritas circa religionem catholicam nota est omnibus hominibus. Hic voluerunt capsellas argenteas facere, & dirigere; sed postea cogitaverunt, ut & hoc quoque a vestra sede pro benedictione suscipiat. Singulas tamen capsellas per singulorum apostolorum reliquias fieri debere suggerimus. Data III. Kalendas Julias, Constantinopoli.

EXEMPLUM EPISTOLÆ JUSTINIANI AD HORMISDAM.

Dissensiones a monachis Scythis excitatas ab ea compescendas. Apostolorum reliquias se cupere.

Domino sancto meritis beatissimo & apostolico domino patri papæ Hormisdæ Justinianus vir clarissimus.

PRopitia divinitate, quæ semper ecclesiam catholicam per incrementa fidei instituit, unitas sanctarum ecclesiarum per doctrinam & auctoritatem apostolatus vestri provenit. Sed quo-

quoniam comperimus quosdam nomine monachos, quibus magis discordia in studio est, quam caritas & pax Dei, cupientes quædam perturbare, ad angelum vestrum hinc discedentes iter arripuisse: quos beatitudo vestra, præsentibus scriptis causam livoris eorum cognoscens, ita ut merentur suscipere & a se longe pellere dignetur: quoniam vaniloquia ipsorum festinantium novitates introducere in ecclesia, quod neque quatuor synodi venerabiles, neque sancti Leonis papæ epistolæ continere noscuntur, in omni loco turbas excitare videntur. Quamobrem etiam & a viris reverendissimis episcopis & diaconibus directis ab apostolatu vestro ad nos angelus vester destinare dignetur, & ipsos digna correctione perculsos, ut superius dictum est, pellere jubeat. Ergo hæc petimus ut (sicut supradictum est) ipsas hujusmodi literas per eumdem portitorem ad nos dirigere magnopere festinet. Sunt autem nomina eorum, Achilles, Joannes, Leontius, & * Mauritius. Hæc nostra est maxima solicitudinis causa, ne unitas, quam vester labor oratioque perfecit, per inquietos homines dissipetur, sperantes in domino Deo, quia si quid est quod adhuc a totius orbis pace dissentiat, hoc quoque orationibus vestris apostolicæ sedis communioni societur. Præsumentes autem de beatitudinis vestræ benevolentia, paternam dilectionem nimium petimus, quatenus reliquiis sanctorum apostolorum tam nos, quam basilicam eorum hic in domo nostra sub nomine prædictorum venerabilium constructam illustrare & illuminare large dignemini; cognoscentes quod nullum nobis majus beneficium nec munus præstare potestis, domine beatissime pater, quam si hanc nostram petitionem adimpleveritis. Subito autem iter arripiente prædicto agente in rebus, etiam duo pallia serica ad ornamentum altaris sanctorum apostolorum direximus, quæ suscipientes, efficacissimis precibus vestris, nostri jubete jugiter facere memoriam.

* Maxentius

EXEMPLUM EPISTOLÆ JUSTINIANI

PER FRATREM PROEMPTORIS

ad Hormisdam Papam.

Petit ut expedito monachorum negotio Joannem & Leontium ad se remittat.

QUidquid est cautius, quidquid firmius, ut pro sancta fide & concordia sacrarum ecclesiarum geratur, optamus. Unde ad beatitudinem vestram & frater noster glorioſissimus Vitalianus per Paulinum virum sublimem defensorem vestræ ecclesiæ rescripsit, & nos per eumdem significare curavimus illa debere beatitudinem vestram perficere, quæ pacem & concordiam sanctis concedant ecclesiis. Subinde tamen, qui certius responsum ad sanctitatem vestram referat, cum literis piissimi nostri imperatoris destinavimus. Nam quanta quæstio in partibus nostris orta est, potest etiam antelatus vir religiosus defensor sanctitatem vestram instruere. Unde petimus, ut si est possibile, celerrimo dato responso, & satisfactis religiosis monachis, Joannem & Leontium ad nos remittatis: nisi enim precibus & diligentia vestra ista quæstio soluta fuerit, veremur ne non possit ecclesiarum sanctarum pax provenire. Ergo cognoscentes quia & merces & periculum hujus rei vobis servatur, diligenter tractate, & firmissimum responsum per antelatos religiosos monachos, si est possibile, antequam legatus noster ad beatitudinem vestram perveniat, nobis remittite: in hoc enim solo omnis pendet intentio.

EXEMPLUM EPISTOLÆ JUSTINIANI

AD HORMISDAM.

An dicendum sit unum de Trinitate fuisse crucifixum.

UT plenissima fidei perfectio doctrina beatitudinis vestræ nobis proveniat, iterum Eulogium virum strenuum agentem in rebus juxta alias causas, etiam hanc propter direximus, per quem valde petimus, ut per omnia responso apostolatus vestri circumspecto & cautissimo in confessione catholicæ fidei confirmetur. Post semel enim divina misericordia donatam ecclesiæ catholicæ unitatem, quidam asserunt, Christum Filium Dei dominum nostrum pro nostra salute carne crucifixum unum de Trinitate debere prædicari: quod si suscipiendum sit, paterna provisione reverentia vestra cautissimo suo rescripto, quid sequi, quidve super hoc evitare debeamus, nos certiorare dignetur: quoniam verba videntur facere dissensionem: nam sensus inter catholicos omnes unus esse probatur. Imponite igitur vobis semel susceptum laborem, sancte ac venerabilis pater, etiam in hoc prædecessores vestros sequentes, quorum memoriam & amplectimini, & consortio pontificatus ornatis, & de hac intentione liberos nos properate reddere & securos. Hoc enim credimus esse catholicum, quod vestro religioso responso nobis fuerit intimatum. Quia vero dictum est Scythicos monachos hac ratione ad sedem vestram accessisse pro traditione patrum, & ordine regularum, præbito eis responso, nihil formidantes, ad nos cum vestris literis jubete remittere. Quarum etiam exemplaria consignata prædicto viro strenuo Eulogio dari præcipite. Hæc enim omnia ideo petimus vos disponere cautius, ut ne locus mendacio vel insidiis detur: quoniam summo cum desiderio fidem catholicam amplectentes, vestra doctrina unitatem universo orbi petimus condonare.

LXVI. AD JUSTINIANUM.

Monachos Scythas ante legatorum adventum Romam non discessuros. Apostolorum sanctuaria transmittit.

Hormisda Justiniano viro illustri.

ITa magnificentiæ vestræ animum vigere novimus religionis affectu, ut beneficium a vobis in perfectione pacis ecclesiæ velitis magis exigi, quam rogari, judicantes meritis excellentiæ vestræ proficere, quod vos generalitatis desiderio contingit offerre. Unde & nos a vobis præsumpte quærimus tanquam debitum, quod meritis vestris novimus esse profuturum: & ideo, domine fili, sub omni caritate salutantes, speramus ut immineatis operi quod domino.

mino adjuvante fundastis; memores divini testimonii: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*. Præterea monachos, quos venisse Romam significastis, literis vestris ad propria mox voluimus reverti. Sed quia sub testificatione potentiæ divinæ dicebant, per insidias in itinere paratas vitæ sustinere se posse discrimen, volentes redire Constantinopolim, passi non sumus violenter expelli. Quapropter necesse habuimus venientibus legatis nostris inquirere, qua revera faciente causa inter eos fuerit commota discordia. Beatissimorum vero apostolorum Petri & Pauli sanctuaria, sicut religiosissimo quæsistis affectu, per harum portitorem sub omni veneratione transmisimus; optantes orationibus eorum, ut mentis vestræ oblatio & desideria gratiæ sint divinitatis accepta. Petimus itaque, ut tam de his quæ geruntur pro concordia, quam etiam de incolumitatis vestræ bono nuncietis solicitudini nostræ gaudium, currente pagina literarum. Data IV. Nonas Septembris, Eutharico viro clarissimo consule.

LXVII. AD EUMDEM.

Scythas monachos ante legatorum adventum Roma non discessuros.

Hormisda Justiniano illustri.

EUlogio viro clarissimo filio nostro deerente, literas celsitudinis vestræ suscepimus, eoque remeante, debitum persolventes salutationis officium, significamus Scythas monachos allegasse plurima, quæ nos relinquere indiscussa non possumus: sed legatorum nostrorum Deo juvante festinemus adventum: pro qua re eos in Urbe credimus retinendos, a qua nec ipsi ordinatione dissentiunt. Amplitudinem vestram tamen retinere confidimus, quod de ipsis nobis præterito tempore literis destinatis scripserint. In quorum allegationibus cum legatis remeantibus competenter fuerimus instructi, si quid reprehensione dignum cognitio nostra repererit, necesse est ut circa eos teneamus ecclesiasticam disciplinam. Victorem præterea, qui diaconi habere perhibetur officium, cujus fidem hi ipsi monachi vehementer accusant, vel alios qui perversas forsitan objiciunt quæstiones, ordinatione domini filii nostri clementissimi imperatoris ad urbem vobis suggerentibus dirigantur, ut universas allegationes de quibus contendunt nos possimus agnoscere.

SUGGESTIO DIOSCORI DIACONI AD HORMISDAM PAPAM.

Ab hæreticorum consortio se cavere. Victorem diaconum catholicam fidem professum. Scythas monachos Chalcedonense concilium damnasse. Suam fidem exponit, quam pontificis judicio submittit.

PEr Eulogium (*a*) virum sublimem literas beatitudinis vestræ suscepimus, in quibus significastis intentionem monachorum Scytharum, & quomodo visum fuerit apostolatui vestro episcopo Constantinopolitano causam delegare, ut ipse inter eos, & qui ab eis impetuntur audiret: mihi quidem non displicuerat, quia ubi conscientia cum Dei adjutorio nulla formidine terretur, a nullo debet declinare; imo magis festinare, ut per examen quod verum est omnibus manifestetur. Significastis mihi ab illis contestationem datam, ut non mihi hæretici jungerentur. Quos dicunt hæreticos ego ignoro, nisi illos forte qui synodum Chalcedonensem suscipiunt, quos ego catholicos dico. Victor diaconus dicitur: quidam cum isto, antequam nos Constantinopolim ingrederemur, habuerum * intentionem de uno de Trinitate crucifixo, & de Christo composito, & de aliis capitulis (*b*) nobis hic positis: obtulerunt contra ipsum libellum tam nobis, quam episcopo Constantinopolitano. Convenimus in domum episcopi, ut inter eos intentionem, quæ vertebatur, agnosceremus. Prædictus episcopus synodum Chalcedonensem protulit: legit ante omnes omnia quæ sunt in eodem concilio constituta, dicens: Præter ista nihil mihi aliud dicatur. Qui sequitur ista potest inter catholicos esse. Victor respondit: Suscipio similiter & epistolas papæ Leonis, & sancti Cyrilli epistolas synodales, quæ sunt in Chalcedonensi concilio allegatæ: & manu subscribo, & sacramentis confirmo ista me suscipere, & præter ista nihil aliud prædicare: & si inventus fuero aliquando extra ista aliud prædicans, nullam circa me peto misericordiam. Scythæ e contra inchoaverunt dicere: Addatur & unus de Trinitate. Nos e contra diximus: Quod non est in quatuor conciliis definitum, nec in epistolis beati papæ Leonis, nos nec dicere possumus nec addere. Displicuit hoc dictum. Victor autem utrum sincero animo hæc diceret an dolose, quis nosse potest nisi qui corda cognoscit? Verba ista nos audivimus; Dei est animum judicare. Postea sine nobis magnificus vir Vitalianus magister militum inter se & episcopum Constantinopolitanum vocaverunt prædictum Victorem, locuti sunt cum eo: quid definierint inter se, nescimus. Postea nec Victor ad nos venit, nec est causa dicta. Isti tamen Scythæ (sciat beatitudo vestra) omnes qui accipiunt synodum Chalcedonensem Nestorianos dicunt, dicentes: Non sufficit synodus contra Nestorium, & sic debere synodum suscipere quo modo ipsi exposuerint: qui homines quales sunt, & quales intentiones habent, & quid volunt in fide catholica introducere, cum Dei adjutorio manifestatum est omnibus catholicis: nec indiget causa meo labore, quam pro sua misericordia Deus produxit ad lucem. Ego quod a patribus didici, quod semper ecclesia catholica servavit, non tacui, non abscondi. Unus est Deus, de quo Moyses loquitur, dicens: *Audi Israel, dominus Deus tuus, Deus unus est*: & in alio loco ait: *Dominus solus docebat eos*. Unius substantiæ credimus Trinitatem, quomodo prædixi unam deitatem; tres personas, quia nec plures Deos dicimus, credentes unum Deum esse, id est Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, nec tres personas negamus, ne Sabellii dogma videamur sequi. Verum est personam Filii, id est, Verbi Dei, consubstantialem Patri, & ipsa caro facta est: ipsa in utero Ma-

* contentionem

Deut. 6.

(*a*) *V. C.* Ita legit Collectio Avellana MS.

(*b*) Edit. Rom. *nobis hinc positis*.

Mariæ habitavit: ipsa naturam humanam susceptit sine peccato; ipse Filius Dei homo factus natus est de virgine Maria; propter quod eam Dei genitricem dicimus & credimus quia unitas divinitatis, & humanitatis, quæ fieri cœpta est ex quo Mariæ angelus Gabriel annunciavit dicens: *Ave Maria gratia plena, Spiritus sanctus superveniet in te*, &c. non tantum in utero non est divisa, sed nec in partu, nec in nutrimentis, nec in passione, nec in sepulcro, nec in resurrectione, nec in cœlo separata est: quia unus est Filius Dei dominus noster Jesus Christus, non in personis divisus, non in naturis separatus, neque in potentia diversus. Idem est namque & sustinens passionem, quia omnes homines, aut dividens quemadmodum Nestorius, aut negans quomodo Eutyches, aut minus incarnationem credens quomodo Apollinaris, aut phantasiam introducens quomodo Manes, a fide catholica sunt incisi; homines operarii iniquitatis, & hostes doctrinæ apostolorum. Ista didici, ista audivi a majoribus nostris: & si forte extra ista quid debeamus sequi ignoro, exponente beatitudine vestra necesse est me sequi. Maxentius tamen, qui sub abbatis vocabulo dixit se congregationem habere, si interrogetur, aut cum quibus monachis vixit, aut in quo monasterio, aut sub quo abbate monachus factus est; dicere non potest. Similiter & si de Achille dicere voluero, rem facio supervacuam: cui sufficit semper latere propter conscientiam suam ab omnibus catholicis damnatam. Data Idibus Octobris Eutharico consule, * Accepta xv. Kalendas Decembris Rustico viro clarissimo consule, *

Luc. 1.

Anno domini 520.

* Anno domini 519.

EPISTOLA JUSTINI AD HORMISDAM.

Preces de fide quæstiones continentes sibi oblatas: eas Dioscorum non probasse. Se aliquem ad pontificem destinaturum ut quæstiones terminet.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ.

QUanto flagramus studio pro colligendis concordia sacratissimis ecclesiis, jamdudum nos palam fecisse dignoscitur; qui & ineunte nostro imperio sanctitudinem vestram admonendam duximus, quo certos dirigeret, ut interventu eorum remedium aliquod his rebus inveniri possit. Et antequam advenerint qui destinati sunt, cuncta præparavimus, quo facilius transigerentur quæ per hanc florentissimam urbem disponenda fuerant. Verum quoniam preces nostro numini porrectæ sunt ex diversis Eois provinciis, certa quædam differentibus pro fide catholica, secretaque suæ mentis declarantibus, quæ apud se pro individua Trinitate constituta testantur, quæque firmiter sese recepturos * ostenditur: hisque relectis, Dioscorus aliqua asseruit non convenienti ordine inserta fuisse: merito duximus aperienda vobis ea quæ sumus edocti. Non multo itaque post a nobis quidam destinabitur ad certiorem faciendam beatitudinem tuam super omnibus, & insinuandas vobis supplicationes quæ nobis oblatæ sunt, & responsum pietatis vestræ referendum, quo possint resecari tandem dubitationes incongruæ. Securi igitur de nostro consilio, solicitis orationibus placare nobis divinitatem summam dignemini. Data XIV. Kalendas Februarii, Constantinopoli, Vitaliano & Rustico consulibus.

* ostendunt

Anno domini 520.

RELATIO JOANNIS EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Instantem dominicæ passionis diem recte celebrari XIII. Kalendas Maias.

Domino per omnia amabili Deo, sanctissimoque fratri comministratori Hormisdæ, in domino salutem.

QUemadmodum puro corde & caritate spirituali apud nosmetipsos habemus te, frater carissime, & quemadmodum te per omnia ducimus venerandum, ex operibus his satisfactum esse vestræ reverentiæ judicamus dominicæ obsequentes voci manifeste clamanti: *Quæ vultis ut faciant vobis homines: sic & vos facite eis*: & apostolicam doctrinam amplectentes docentem: *Vos invicem honor prævenientes*. Hæc operibus ostendere festinamus, vinculum insolubile spirituali caritate * ad unitionem sanctarum ecclesiarum continentes, quo nec contrariorum spirituum ictibus, nec fluctuationibus malorum principis, vel veritatis inimici titubare possimus, auxiliante nobis sancta & consubstantiali Trinitate, intercessione gloriosæ & veræ Dei genitricis Mariæ: per quæ præcipue nobis, domine atque sanctissime, immobilem permanere oramus nostrarum vestrarumque sanctarum ecclesiarum statum, nihilo minus & inseparabilem custodire fidei unitionem: potens est enim Deus victoriæ palmam sperantibus in eum sine certamine condonare. Instantis autem dominicæ passionis numerum, qui vestris continetur literis, ex repositis apud nos diei paschalis annalibus recte habere significamus, (& ante quidem scientes) & nunc scrupulosius requirentes, sine dubitatione mundi festivitatem incolumes nos celebrare XIII. Kalendarum Majarum die optamus: qui est proprie nonus decimus dies futuri mensis Aprilis. Orate igitur, & circa nostram memoriam nullam oblivionem vester animus, sanctissime, habere dignetur. Omnem quæ cum vestra est sanctitate in Christo fraternitatem ego quoque & mei plurimum salutamus. *Alia manu*: Incolumis in domino ora pro nobis, amabilis Dei & sanctissime frater. Data Constantinopoli, XIV. Kalendas Februarii, Vitaliano & Rustico vv. cc. consulibus.

Matth. 7. Rom 12.

* adunationem.

An sulis inclusa in Labbeo omissa supplevimus ex Edit. Rom.

Anno domini 520.

SUGGESTIO GERMANI EPISCOPI, FELICIS ET DIOSCORI DIACONORUM, & Blandi presbyteri.

Dorotheum Heracleam fuisse perductum: nec imperatorem permisisse ut Romam duceretur: inde autem a quibus fuerit dimissus ignorari. De paschali die orientalem ecclesiam cum Romana convenire.

REverenda vestri apostolatus alloquia per filios vestros Leonem atque Eulogium desiderabili hilaritate suscepimus; quorum prius præceptum, cur quæ Thessalonicæ contigerunt non insinuavimus, arguebat. Sed longe ante

ejus

ejus adventum, occasione comparata, curavimus significare quæcumque vel rumore venientium, vel eorum qui pertulerant scriptis, quorum exempla subter adjunximus, vel piissimi principis narratione comperimus. Secuta est vindictæ promissio: adeo ut Dorotheus Thessalonicensis episcopus ad Heracleam deduceretur civitatem, donec causa terminum reperiret. Inter hæc, secundum ea quæ præcepistis, auctoritatem apostolatus vestri principi insinuare curavimus, ut ad percipiendam doctrinam catholicæ puritatis Romam præfatus Dorotheus una cum Aristide mitteretur. Qui respondit causam non esse, pro qua Romam delegarentur audiendi, ubi sine accusatorum controversia se possent liberius excusare. Sed repente, dum hæc geruntur, ab Heraclienſi, quantum agnovimus, in qua tenebatur, dimissus est civitate: quam ob causam, vel qua ratione, aut conditione, vel quibus agentibus ignoramus. De paschali die vestra beatitudo cognoscat, concordare orientalium cum apostolica sede sententiam, ut XIII. Kalendarum Majarum die festivitas celebranda speretur, sicut Joannis quoque Constantinopolitani antistitis relatione clarebit. Supereſt ut orationis beatitudinis vestræ adminiculo celeriter, sicut cupimus, vestris mereamur præsentari vestigiis.

INDICULUS QUI DIRECTUS EST

A JOANNE EPISCOPO,

vel ab Epiphanio presbytero de Thessalonica.

Thessalonicensium crimina narrantur.

SI pro peccatis nostris isti qui hinc adducti sunt episcopi Constantinopolim fuerint ingressi: non dicamus quod imperatorem visuri sunt modis omnibus, sed quod & suis locis restituentur. Tantas enim pecunias secum detulerunt: ut non homines, sed possint angelos excæcare. Si ergo (quod absit) ingressi fuerint; tanta falsa per nostram absentiam dicturi sunt, quanta potest diabolus invenire. Nam si hic in conspectu nostro plura tentaverunt, & domino nobiscum stante confusi sunt; quanta facient per absentiam nostri? Ut ergo eorum possit dissipari malignitas, jubete nobis præsentibus si ad audientiam pro peccatis ventum fuerit, ut constet apud homines nos immerito mortuos esse, & illos patrocinio pecuniæ laborare. Nos enim eos in omnibus in conspectu senatus convincere possumus, quod hæretici perfecti sunt: tunc demum eorum potest monstrari fallacia. Item dicendum: Si hæretici non sunt, quomodo ante duas hebdomadas quam nos veniſſemus, statuerunt omnes in unum episcopi, ne quis missas foras civitatem teneret. Sed hinc omnes, ut & multitudo esset futuræ seditioni congregata, & doceri possit secundum errores eorum. Qui postquam senserunt nos venisse publicaverunt, festinandum esse cum parvulis, ne persecutione veniente pagani morerentur infantes: & tunc velut ad alterum paicha tantos baptizaverunt, ut consuetam festivitatem superarent. Item dicendum: Si hæretici non sunt, quomodo tanta sacramenta confecerunt, ut canistra plena omnibus erogarent, ne imminente (sicut dicebant) persecutione communicare non possent? Item si hæretici non sunt, postea quare accusati sunt gestis a Candido viro sublimi vicario magistri militum prætorianorum in judicio præfectorum? Et si maturum periculum cognoscent adfuturum, quare denuo tamquam damnandi, velint subvenire iterum parvulis cupientes; tanta rursum & confutati exercuerunt baptismata, ut vere cunctis se hæreticos ostendissent: ad quam rem satis & magnifica potestas præfectorum gravissime indignata est. Item si hæretici non sunt, quomodo cum in baptisterio absconditi essemus, consilium inter se habitum per noctem, veluti de periculo liberare nos volentes, in navi mittere voluerunt, ut hac occasione mari præcipites darentur? Cumque nos respondissemus per Demetrium & Andream diaconos: Omnes nos apud vos esse cognoscunt; quomodo per noctem navigare possumus; sed si vos vere pro nostra salute consuluistis, crastina die secrete quinque vel sex senatores, qui periculum substantiæ vel salutis suæ metuunt, una cum magistris militum & vicario Candido Comite jubete advocare. Cognoscant & ipsi ubi transferimur, & facimus quod jubent: sin autem soli secretim, hoc non facimus. Tunc illi non invenientes effectum, ad horam tacuerunt, & alia die iterum seditionem populi commoverunt: unde vix, Deo volente, evasimus.

SUGGESTIO DIOSCORI DIACONI

AD HORMISDAM PAPAM.

Epiphanium in locum Joannis Constantinopolitani suffectum.

ERat optabile, & voto nostro conveniens, consonantia præteritis annunciare, scilicet pontificem Constantinopolitanæ ecclesiæ Joannem esse superstitem, & confessionem libello editam: cujus merita non est dubium Deo placere, qui inter catholicos & communicatores sedis apostolicæ meruit ad aliam ex hac vita discedere. In cujus locum Epiphanius quidam presbyter quondam syncellus ejus successit, cujus initia bona videntur: nam rationabilia loquitur, & promittit patrum se regulas servaturum, pacem unitatemque ordinatam non dissipare, sed magis augere. Ista sunt quæ promittit. Quid tamen opere possit implere, adhuc ignoramus. Has siquidem literas, quarta post ordinationem ejusdem die, reperta occasione transmisimus: necdum cum eo communicavimus; non quasi resistentes, sed quia adhuc ab eo non sumus invitati. Supereſt ut beatitudinis vestræ insistat oratio, quatenus divinæ gratiæ adjutorio talis erumpat, per quem de perfecta possimus unitate gaudere. Accepta VII. Idus Aprilis, Rustico viro clarissimo consule. Anno domini 520.

RE-

RELATIO SYNODI CPLITANÆ.

DE ORDINATIONE.

Epiphanii episcopi.

Epiphanium episcopum electum significat.

Domino nostro sancto ac beatissimo patri patrum archiepiscopo & patriarchæ Hormisdæ Theophilus, Basiliscus, Isaias, Anastasius, Paternus, Martianus, & cetera sancta synodus quæ in Constantinopolitana est civitate congregata.

Anno domini 520. INnumerabilem & ininvestigatam magni Dei & salvatoris nostri Jesu Christi sapientiam, quantum hominibus datur intelligi, considerantes, caritatem ejus immensam juste miramur, & cum magna clamamus voce: *Quis loquetur potentias domini, auditas faciet omnes laudes ejus*? Ecce enim per bonam voluntatem sanctæ & unius essentiæ Trinitatis, & intercessione glorioſæ Mariæ virginis, studio quoque & vigilantia Christianissimi & fidelissimi imperatoris, & piissimæ reginæ, olim quæ fuerant membra divisa, per Spiritus sancti gratiam ad unitatem & caritatem perfectam sunt redacta: & sicut Moyses & Aaron duces Dei vere culturæ Israeliticæ nominati, nunc ita & nos gaudentes clamamus: *Cantemus domino: glorioſe enim honorificatus est. Adjutor & protector factus est mihi in salutem*. Et hæc sentire & prædicare cum fiducia sumus edocti. Considerantes autem caritatem & Deo amabilem vestræ beatitudinis vitam etiam ex his qui a vobis sunt destinati reverendissimi legati, similiter & pacem sanctarum Dei ecclesiarum tam senioris quam novellæ Romæ, cui nos ipsi participes fuisse monstramur, bono pastori, & principi omnium Christo Deo nostro consuete gratias referimus. Nam post obitum sanctæ recordationis quondam archiepiscopi & patriarchæ Joannis Constantinopolitanæ civitatis, Deus, qui propriam sanctam ecclesiam in petra rectæ fidei incorrupta fundavit, & portas inferni non prævalere ei decrevit, dedit nobis sanctum pastorem & patriarcham Epiphanium, virtutibus, & correctionibus, & meditatione divinarum florentem scripturarum, rectam quoque tenentem fidem, & orbatorum paternam regentem solicitudinem: & quid amplius dicam? omnem præconiorum fontem transcendentem. His ergo virtutibus pollens, non immerito proprias & creditas sibimet maximas ecclesiæ curas sapienter & honorifice gessisse dignoscitur, habens in mente illud, quod a sacri cantici auctore relatum est: *Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam*. Unde secundum rectam & probabilem fidelissimi & Christianissimi nostri principis, & piissimæ reginæ, & glorioſissimorum communis reipublicæ procerum sententiam, nostra quoque etiam omnium in hac urbe habitantium testificatione, judicium Pauli mirabilis communis ecclesiæ doctoris non est in eo fraudatum, qui irreprehensibilem debere esse episcopum denunciat: ita & nostrum pontificem virtutibus undique coronatum esse videmus. Igitur ecclesiasticam legem implentes, apostolatui vestro salutationis debitum persolventes officium, speramus, ut amplius caritatis vinculum, & paternum affectum circa nos caritas vestra custodire dignetur, & sapienti gubernatione & humilitate, quæ Christianum decet, & mansuetudine, quæ ad rationabilis traditis vobis ovilis salutem pertinet, peragatis, commune lucrum existimantes, quod per vos & vestrum germanum & comministratorem, nostrum autem dominum & patriarcham, pacem totius orbis ecclesiarum esse provisam. *Frater enim a fratre adjuvari spiritualiter, murus est inexpugnabilis, & civitas munita*, ex divinis est accipere scripturis. Nam (*a*) in intercessionibus vestræ beatitudinis generalis tranquillitas ecclesiis orthodoxorum fuerit redonata, gloria quidem in excelsis Deo omnium salvatori per angelos cum lætitia referetur, pax vero in terra confirmabitur: bona autem voluntas * fidelibus communis domini & salvatoris nostri Jesu Christi servis fundetur. Adjicient igitur nostris supplicationibus, quod minus dictum est, Joannes sanctissimus episcopus Claudiopolitanæ civitatis noster comministrator; & Hæraclianus reverendissimus presbyter sanctæ majoris ecclesiæ & cohabitator prædicti sanctissimi archiepiscopi & patriarchæ Epiphanii, & Constantinus vir reverendissimus diaconus ejusdem sanctæ ecclesiæ, qui probationem suæ rectæ fidei, & bonæ voluntatis olim his, qui a vestra apostolica sede fuerant directi, dedisse cognoscuntur; digni autem & vestræ sanctitatis, & administratione pacis, & gratiæ domini nostri Jesu Christi Dei nostri, & unitionis sanctarum ecclesiarum monstrabuntur. Quos speramus lætantes in domino, & pacem desideratam nunciantes, ad nos citius vestris Deo amabilibus correctionibus edoctos remeare dignemini. Omnem in Christo fraternitatem nos quoque & qui nobiscum sunt plurimum salutamus. Anno domini 519.

* in fidelibus

Exod. 15.

Matth. 16.

Psal. 88.

1. Tim. 3.

SUBSCRIPTIONES.

Theophilus misericordia Dei episcopus Heraclienſis civitatis metropolitanus subscribens in synodalibus, saluto vos in domino, domine.

Basiliscus misericordia Dei episcopus, qui [1] Zicinentium metropolitanus ut supra.

Stephanus misericordia Dei episcopus Nicomedienſium metropolitanus ut supra.

Isaias misericordia Dei episcopus Rhodiæ civitatis metropolitanus ut supra.

Anastasius misericordia Dei episcopus Nicæenſius metropolitanus ut supra.

Joannes misericordia Dei episcopus Claudiopolitanæ civitatis provinciæ Isauriæ ut supra.

Paternus misericordia Dei episcopus provinciæ Scythiæ metropolitanus ut supra.

Martianus misericordia Dei episcopus Chalcedonenſis civitatis metropolitanus ut supra.

Patricius misericordia Dei episcopus Eudoxiopolitanæ civitatis metropolitanus ut supra.

Polydeucius misericordia Dei episcopus Antiochenæ civitatis metropolitanus ut supra.

Eulo-

1 Lege *Cizicenſium*. Sic in MSS. sæpe *Quiriacus* pro *Cyriacus*. Hard.

(*a*) Edit. Rom. *si quæ intercessiones.*

Eulogius misericordia Dei episcopus Melitenæ civitatis metropolitanus ut supra.

Stephanus misericordia Dei episcopus (a) Philomediensis civitatis provinciæ Pisidiæ ut supra.

Christodorus misericordia Dei episcopus Methymnensis civitatis ut supra.

Palmantius minimus episcopus Oenandæ civitatis provinciæ Lyciæ ut supra.

Joannes misericordia Dei episcopus Attaliensis civitatis ut supra.

Joannes misericordia Dei episcopus Olympinæ civitatis provinciæ Lyciæ ut supra.

Martianus minimus episcopus Martianæ civitatis provinciæ Lyciæ ut supra.

Phocas minimus episcopus Dardanæ civitatis provinciæ Hellesponti ut supra.

Zoticus misericordia Dei episcopus Carpatiensis civitatis provinciæ Insularum ut supra.

Sabbatius misericordia Dei episcopus Stratoniciæ civitatis provinciæ Lidiæ ut supra.

EPISTOLA JUSTINIANI AD HORMISDAM.

Eliam ecclesiæ suæ non posse restitui vivente eo qui in illius locum suffectus fuerat. Thomam & Nicostratum pace firmata suis sedibus se restituturum.

Justinianus Augustus Hormisdæ papæ.

CUm in animo nobis sit, pater religiosissime, ut in omni re nostra inter se concurrant consilia, tum & in Elia viro reverendissimo episcopo id constituendum credimus, legatis admonentibus vestris, quod inter varias utrasque rationes expeditius esse perspectum est. Nam & in præsenti pontificem Cæsariensium urbis favor tutatur omnium, quem ob instituta pulcherrima non solum incolæ validissime retinendum arbitrantur, sed prope cunctus oriens sine dubio veneratur; & qui prior in eodem fuit sacerdotio, injuria esse remotum queritur. Visum est itaque convenire ut nec faciamus impetum contra infinitarum vota multitudinum, aut homo integritate nobilis sede dejiciatur, qua se dignum exhibet, nec anteriori spem prorsus adimi patiamur, repetendi locum denuo, quo se spoliatum sine causa confirmat; sed in re dubia temperantius versemur, ita ut interim quidem hic idem Elias vir reverendissimus episcopus in quiete permaneat; verum postquam successor ejus vitam deposuerit, tum demum ad sedem revertatur, quia destitit adhibendis prius omnibus, quæ ad impetrandam reditionis licentiam sacratissimarum regularum postulant definita, interponendo etiam consensu tam tuæ sedis apostolicæ, quam florentissimæ hujus urbis, nec non aliarum quarum hoc interest. De Thoma etiam & Nicostrato viris religiosissimis episcopis omnia mancipabuntur effectui. Postquam ceteræ etiam vobis copulatæ fuerint; sed & ad unitatem venerabiles ecclesiæ, quæ præcedente superno præsidio statuenda duxerimus pro sacratissimarum regularum itidem ordine. Quoniam itaque vestræ quoque sanctitudini deliberationem nostram oportuerat declarare, ut ex hac etiam patefiat desiderium, in quo omnem operam intendimus ad compescendas atque temperandas controversias, & optatam inter omnes concordiam prorogandam, præsentes quoque literas duximus destinandas, moventes præcipue ut pro incolumi statu reipublicæ numen supernum vestris exoretur precibus. Data VII. Idus Junias, Constantinopoli, Vitaliano & Rustico consulibus. Anno domini 519.

EPISTOLA JUSTINI AD HORMISDAM.

Diligentia legatorum Constantinopoli & aliis civitatibus pacem restitutam. In damnandis episcoporum nominibus mitius agendum.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ per legatos Germanum & Joannem episcopos, Felicem & Dioscorum diaconos, & Blandum presbyterum.

SUmma quidem habenda vobis est gratia, quod alacrem operam non dubitatis impendere ad colligendas adunandasque venerabiles ecclesias, verum in ea prælucet maxime perfecta solertia, quod homines adoptatis, qui voto benevolo tuæ sanctitudinis sincero & integro possint animo deservire. Germanus siquidem reverendissimus episcopus, nec non Felix, & Dioscorus, & Blandus viri religiosissimi tanta semet præbuerunt attentos industria, ac in tanta sapientia versati sunt, ut quantum ad officium eorum pertinet, transactis in plenum & elaboratis omnibus, nihil altercationis supereesset ulterius; sed cum ea conditione sit mortalis fragilitas, ut remissius circa se agi desideret, & interrogationibus suis planum præbeti responsum: maxime cum aliqua causa in immensa hominum fuerit multitudine devoluta, factum est, ut in hac quidem urbe florentissima quidquid ordinatum est de causa religionis, deque unitate celebranda cum apostolica sede sub temporibus Joannis religiosissimæ memoriæ, cum in sacerdotio regiæ esset hujus urbis, id favente Deo servetur immobile; quin & in aliis compluribus civitatibus probata sit vestra ordinatio atque suscepta. Cetera vero clementiore quodam indigeant moderamine in nominibus antistitum, non eorum qui specialiter numerati sunt in epistola quam sanctitudo tua nobis destinasse noscitur, sed aliorum quorum memoriam maximæ civitates diligunt, in quibus floruisse noscuntur superstites. Quapropter legatis quidem tuæ sanctitudinis nulla fuit licentia mandati tenorem egrediendi, cum quo directi sunt. Omnis autem finis negotii vestro jam tantum pendet arbitrio, ut solus pacem concludere debeat qui prima rei commovit exordia: sed ea quidem, nec non quædam commemorabuntur apertius per legatum nostrum, qui paulo post destinabitur. In præsenti vero redeuntibus viris religiosissimis, tam appellandam vestram reverentiam credidimus, quam commonendam, ut suis orationibus pro nostro utatur imperio, proque incolumi statu reipublicæ. Data VII. Idus Julii, Constantinopoli, Vitaliano & Rustico viris clarissimis consulibus. Anno domini 519.

EU-

(a) *Philomelensis.*

EUPHEMIÆ AUGUSTÆ

AD HORMISDAM.

Sanctissimi pontificis orationibus se & virum suum commendat.

Euphemia Augusta Hormisdæ papæ.

BEatitudinis vestræ literas grato jucundoque susceptimus animo: quem etenim non solum apostolicæ sedis auctoritas celebrat, sed vitæ quoque commendat integritas, & studiosa rectæ fidei solertia, hujus verba quis non libentissimis suscipiet auribus? Igitur poscimus ac monemus, ut orationibus vestris nunquam excedat nomen meum, ac præcipue sereniſſimi conjugis nostri, sed tam utrique nostrorum, quam reipublicæ supernum precibus vestris placetur præsidium.

EPISTOLA CELERIS

AD HORMISDAM.

Legatorum opera Constantinopoli omnes pacifice vivere, quod & in aliis civitatibus brevi futurum sperat.

Domino beatissimo & apostolico patri Hormisdæ Celer vir illustris.

MAxima nobis gratulationis causa præstatur, quotiens ad apostolatum vestrum scribendi tempus emerserit. Nunc igitur remeante beatissimo Germano episcopo, vel reverendissimis viris, qui a vobis pro conjungendis sanctis ecclesiis fuerunt destinati, necessarium duximus sanctitatem vestram debere venerari, indicantes antedictos habuisse quidem studium ut voluntatem vestram plenus sequeretur effectus; sed quia totum corpus erat infirmum, interim caput, quod prius necessarium judicatur, adhibito medicamine vestro sanatum est, & dissensio quæ erat inter venerabiles ecclesias Romanam & Constantinopolitanam unitate interveniente sepulta est, & alia non parva membra similis divinitatis gratia purgata atque conjuncta. Hanc etiam spem gerimus universi, quod gratia Dei, quæ semper sedi vestræ permansit & permanet, hujusmodi vobis inspirationem bonitatis præbeat, & mansuetudine, & dispensatione vestra, reliquum adhuc corpus, quod habetur infirmum, (sicut superius a nobis dictum) vestro medicamine unitate recepta jungatur. Specialiter autem deprecamur pontificium vestrum, ut pro nobis benigno patris animo orare jubeatis.

EPISTOLA JULIANÆ

AD HORMISDAM.

Pontificem salutat.

Domino beatissimo atque apostolicæ sedis probatissimo pontifici Hormisdæ papæ patri Juliana Anicia.

QUæ prima sunt tuæ beatitudinis salutationis obsequia persolvimus, optantes ut hanc paginam tuis venerandis obtutibus divinitas faciat recensseri, & pro suæ ecclesiæ vigore augmenta salutaria vestræ vitæ suffragari dignetur, quatenus te pervigili possit contra adversos & rabidos canes status ecclesiæ vindicari. Etenim, venerabilis pater, quod de nostræ fidei integritate curam geris, vicariis glorioſi Petri apostoli ista conveniunt, cui dominus pascendarum ovium injunxit officium. Cognoscat ergo tua pro nobis sancta solicitudo, nos firmius tenere rectæ fidei firmitatem immobilem: pro qua ne ejus violaretur sanctimonia hactenus repugnavimus. Quod vero tuus apostolatus pro tantæ pietatis causa curam ferre præcepit, inquantum potuimus pro nostris viribus non desivimus spiritu lenitatis adversos admonere, & Dei nobis gratia cooperante..... *deest reliquum.*

LXVIII. AD LEGATOS SUOS

De eorum salute & rebus gestis certior fieri cupit.

Hormisda legatis suis.

ITa nos incolumitatis & actuum vestrorum cura solicitat, ut quamvis frequentibus occasionibus non prætermittamus hortari, certiores vos de his quæ circa vos aguntur fieri literis destinatis. Nam & cum per hominem illustris viri atque magnifici patricii filii nostri Agapiti desideriis vestris congruos miserimus affatus, & nunc quoque anxietatis vestræ credidimus solatium, si ad vos præsentia scripta mitteremus: tantum est ut de actibus atque sospitate vestra, nec non & de mora, per quam vos detineri plurimum dolemus, relevetis vos alloquiis sub occasione idonea portitoris. Data IV. Idus Julias, Rustico viro clarissimo consule. Anno domini 519.

LXIX. AD EOSDEM,

Cum eorum literas non acceperit, monet ut scribant.

Hormisda Germano episcopo, Felici & Dioscoro diaconis, & Blando presbytero.

ANimos nostros tam diuturnum dilectionis vestræ silentium, ut tantorum temporum contristat absentia, præcipue cum vir magnificus patricius Symmachus, & vir illustris Romanus magister militum filii nostri reditum apud nos caritatis vestræ sine dilatione promiserint; & ignoramus utrum illic causarum qualitas, an certe fraus aliqua simulata sub necessitate detineat; quia nobis solicitudinem sine cessatione gerentibus, & pene universos homines illarum partium percunctantibus, diversa & dissimilia nunciantur: & ideo, quoniam vos causas tantæ tarditatis melius deprehendere & intelligere potestis atque cognoscere, significare nobis ista, de quibus noster cruciatur animus, debuistis; vel si est causa dilationis idonea, sicut constitutum est, aliquem de vestris ad nos oportuerat destinari, unde ne forsitan per versutias, aut aliquam concinnationem vobis dilatio & impedimenta generentur, sub celeritate nobis scribite, ut sub rationabili

nabili ordinatione pro vestra repetitione ad filium nostrum clementissimum imperatorem dirigamus. Ergo tam circa personas, quam de causa fidei, pro qua diu moramini, quid geratur instruite, atque plenissime nobis universa rescribite, ut omnibus cognitis, Deo nostro favente, tractemus, quemadmodum personis vestris, & causæ ipsius, cujus res agitur, possit misericordia subvenire. Data Idibus Julii, Rustico viro clarissimo consule.

anno domini 520.

RELATIO POSSESSORIS EPISCOPI AFRI PER JUSTINUM diaconum ejus.

Consulit pontificem de Fausti episcopi libro.

Domino beatissimo & ineffabiliter mirabili & in Christi gratia præferendo papæ Hormisdæ Possessor episcopus in domino æternam salutem.

DEcet & expedit ad capitis recurrere medicamentum, quoties agitur de sanitate membrorum. Qui enim majorem circa subjectos solicitudinem gerit, aut a quo magis est nutantis fidei stabilitas expectanda, quam ab ejus sedis præside, cujus primus a Christo rector audivit: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam?* Arbitror vestram beatitudinem non latere quantis in Constantinopolitana urbe ecclesia laboret insidiis, & ad morem veteris morbi in saniem vulnus iterum quærat erumpere, quod obductum creditur cicatrice. Unde cum quorumdam fratrum animus de codice Fausti cujusdam natione * Galli * Reginæ civitatis episcopi, qui de diversis rebus & frequentius de gratia Dei diserte visus est disputare, in scandalum moveretur, aliis (ut se habent humana studia) in contrarium remittentibus, me crediderunt de hoc ambiguo consulendum. Dixi quidem ea, quæ a tractatoribus pro captu proprii ingenii disputantur, non ut canonica recipi, aut ad synodalium vicem pro lege servari; sed habere nos certa scilicet, quæ veteri lege vel nova conscripta, & generalibus patrum sunt decreta judiciis ad fundamentum fidei, ac religionis integram firmitatem: hæc autem, quæ antistites diversi conscripserunt, pro qualitate sui fine præjudicio fidei solere censeri. Sed cum hæc (quantum in eorum frequenti postulatione persensimus) magis eis excusatio videretur: vel pro eorum prece, vel pro obsequii occasione reddendi apostolatui vestro, per Justinum diaconum meum præsumpsi apices parvitatis meæ ingerere; quibus principaliter orationum vestrarum munimen exposcens, quæso ut consulentes quid de præfati auctoris dictis videatur, auctoritate apostolicæ responsionis agnoscant: maxime quod filii quoque vestri magistri militum Vitalianus & Justinianus præcipue super hac re rescripto beatitudinis vestræ similiter informari desiderant. Codicem quoque * tractandum antehac direxisse memini, continentem beati Pauli apostoli epistolarum explanationes; pro quo rescripto gratulari non merui. Unde simili prece deposco, ut prærogativam benedictionis vestræ competenti responsione merear adipisci. Accepta xv. Kalendas Augusti, Rustico viro clarissimo consule.

ontifex Romanus est caput ecclesiæ.

Matth. 16.

Gelasius papa in decret. de scripturis apocryphis.

errat: commoratione quidem Gallus, at natione Britannus fuit, ut vel ipse met testatur pluribus locis.

Reiensi in Narbonensi II.

tractatuum

LXX. AD * POSSESSOREM EPISCOPUM

Scythas monachos, suos errores damnare nolentes, ut hæreticos ab urbe expulsos. Fausti librum a Romana ecclesia non recipi.

Hormisda Possessori episcopo.

SIcut rationi congruit ut consulant ambigentes; ita par est respondere consultos, quia ipse impellit in errorem qui non instruit ignorantem; nec quidquam aptius est studioso religionis, quam * impositio veritatis; quando facilius devium vitat, qui iter per quod graditur rogat. Sed priusquam respondendi curam de his quæ dilectio tua percunctatur aggrediar, libenter in literis tuis fidei tuæ me fateor inveniisse fervorem, cujus calore succensus, redivivam in illis partibus infidelium perversitatem vigere suspiras. Dignissimus dolor, qui dedita Deo corda contristet: nec enim est apud eos lapsus inlamentabilis, quibus est igniculus caritatis; quia unum spiritualium votum est salus inconcussa cunctorum. Sed non est ignota ecclesiæ Dei de hujusmodi procellis aut insueta tempestas: & quamvis rectoris sui gubernaculo inconcussa persistat, variis tamen insurgentium fluctuum laborat vexata turbinibus. Nam unde est psalmidici vox prophetæ, qui ipsius ecclesiæ personam spiritu quo impellebatur assumens: *Sæpe*, inquit, *expugnaverunt me a juventute mea: etenim non potuerunt mihi?* Concutiunt, sed in nihilo prævalebunt: adhuc in area sumus, mixta sunt frumenta cum paleis, gemunt boni consortia malorum, sed superest flamma non necessariis, & parata sunt horrea jam probatis. Ubi terrarum non est ista permixtio? Nos fixis decet * instare vestigiis: proficiemus inter adversantes * propriis bonis, si erroribus non involvamur alienis. Probat enim virtutis suæ validum robur, qui cum impellitur non movetur.

* Edit Rom *inquisitio*

* insistere

* Super hæc verba calumniam struxit Hormisdæ Joan. Maxentius Scythæ monachi quales.

Ubi non variæ tentationis aculei? Quales per hunc fere jugem annum quorumdam Scytharum, qui monachos præ se ferebant specie, non veritate, professione, non opere, subtili tectas calliditate versutias, & sub religionis obtentu famulantia odiis suis venena pertulimus, studentes eos ab interno vulnere medicabilis patientiæ moderamine sanare, beati Pauli monita non tacentes. *Noli verbis contendere; ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium.* Sed quando virus quod viscera penetravit evellitur? Quando corda male sibi credula veritatis obtemperant institutis? Quando induit obedientiæ humilitatem opinionibus suis vallata superbia? Quando acquiescunt paci contentionum studiis assueti, sola certamina amantes de religione captare, & mandata negligere? Nunquam apud eos caritas novo commendata præcepto, nunquam pax dominico relicta discessu; una pertinacis cura propositi, rationi velle imperare, non credere; contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidi quæstionum; solam putantes scientiæ rectam viam, qualibet concepta facilitate sententiam: eousque tumoris elati, ut arbitrium suum utriusque orbis putent inclinandum esse judicium: nec in numero fidelium deputantes sequaces traditionis paternæ, si suæ viderint cedere nolle sententiæ, docti crimina ferere, obtrectationum venena com-

2. Tim. 2.

ponere, integrum ecclesiæ corpus odisse, seditiones instruere, invidiam concitare, & pro obedientia, quæ in cœnobiis principatum regularis obtinet disciplinæ, obstinationem pertinacis amare superbiæ.

Turbas concitarunt Romæ Scythæ monachi.

Non illos potuimus monitis, non mansuetudine, non auctoritate comprimere. In publicum usque prodiere conventum, ad concursionem quietis circa regum etiam statuas inclamantes; & nisi fidelis populi constantia restitisset, per diabolicæ semina nefanda zizaniæ apud illos dissensionem & discordiam commovissent, per quos adjutorio Dei de religione eorum est pulsa dissensio. De eis sero probavimus prophetica apostolum voce dixisse, in novissimis diebus instare tempora periculosa, & fore homines sui tantum amatores, habentes formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes; itaque esse vitandos. Hæc ideo dilectionis vestræ indicanda sub occasione credidimus, ne, si illuc fuerint forte delati, ignorantes quemadmodum se in urbe Romana tractaverint, sub aliqua verborum simulatione deciperent.

2. Tim. 3.

De libris Fausti sententia Hormisdæ papæ, * in Gallia Rejensis episc.

Hi vero, quos vos de Fausti cujusdam * Galli antistitis, dictis consuluisse, literis indicastis, id sibi responsum habeant. Neque illum (*a*) recipi, neque quemquam, quos in auctoritate patrum non recipit examen catholicæ fidei, aut ecclesiasticæ disciplinæ ambiguitatem posse gignere, aut religiosis præjudicium comparare. Fixa sunt a patribus, quæ fideles sectari debeant instituta: sive interpretatio, sive prædicatio, seu verbum populi ædificatione compositum, si cum fide recta & doctrina sana concordat, admittitur, si discordat, aboletur.

Quemodo legendi libri improbati,

Unum est fundamentum, extra quod quælibet fabrica si consurgit, infirma est, super illud quisquis ædificat, sive vilia, sive pretiosa, consideret. Errat autem a via, qui ab eo quod patrum electio monstravit exorbitat, nec tamen improbatur diligentia per multa discurrens, sed animus a veritate declinans. Sæpe de his necessaria providetur, de quibus ipsi æmuli convincantur, instructio. Nec vitio dari potest nosse quod fugias; atque ideo non legentes incongrua in culpam veniunt, sed sequentes. Quod si ita non esset, nunquam doctor ille gentium acquievisset nunciare fidelibus: *Omnia probate; quod bonum est tenete*. Non abs re est, etsi mundanum, non tamen a ratione discretum miscere sermonem. Fertur quidam nobilis arte pingendi, cum equum penicillo vellet explicare perfectum, asellum sibi (*b*) proposuisse pingenti, asserens, non ut jumentum imitaretur informe, sed ne in alicujus informis lineamenti similitudinem lapsus incideret.

1. Thess. 5.

Non improvide veneranda patrum sapientia fideli potestati quæ essent catholica dogmata definiit; certa librorum etiam veterum in auctoritatem recipienda, sancto Spiritu instruente, præfigens: ne opinioni suæ lector indulgens, non quod ædificationi ecclesiasticæ conveniret, sed quod voluptas sua concepisset, assereret. Quid ergo calumniantibus opus erat extra constitutos ecclesiæ terminos porrigere quæstiones, & de his quæ habentur dicta, quasi dicta non sint, movere certamina, cum Christiana fides canonicis libris, & synodalibus præceptis, & patrum regularibus constitutis stabili & inconcusso * termino limitetur? * tramite

De arbitrio tamen libero, & gratia Dei, quod Romana (hoc est catholica) sequatur & asseveret ecclesia, licet in variis libris beati Augustini, & maxime ad Hilarium & Prosperum, possit cognosci, tamen in scriniis ecclesiasticis expressa capitula continentur, quæ si tibi desunt, & necessaria creditis, destinabimus, quamquam qui diligenter apostoli dicta considerat, quid sequi debeat evidenter cognoscat. Data Idibus Augusti.

Nota Severini Binii.

Hæretici hi epistolam Hormisdæ cur esse ajant?

(*a*) *Epistola.*) Joannes Maxentius hæreticus & mendax scriptor primus est qui hanc epistolam Hormisdæ esse negavit; quam ipsa tamen connexio rerum gestarum, sententiarum atque verborum proprietas, ipse denique stylus Hormisdæ manifeste adjudicant. Joannem Cochlæum virum fama celebrem, & hæreticorum nostri temporis acerrimum impugnatorem, idem cum Maxentio sensisse fatemur, sed errore & boni opinione lapsus fuit. Apologiam enim Maxentii in quam inciderat, a catholico scriptam esse putavit, quam hæreticus pestilentissimus ediderat. Caruit vir doctus harum epistolarum Hormisdæ nunc recens editarum subsidio. Quo si instructus fuisset, fraudem & dolum hæretici animadvertere potuisset. Vide Baronium anno 520. numero vigesimo secundo & sequentibus; Possevinum in apparatu sacro, *verbo Joannes Maxentius*.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Vaferrimi hujusce hæretici, atque ut minimum loquar, Eutychiana fuligine tincti, patrocinium nuper susceperunt procaces quidam atque infruniti novatores Jansenii asseclæ, sed infelici plane atque irrito successu, ut pluribus alias docebimus. Neque enim in quæstionem vocatur, utrum tolerari possit hæc assertio: *Unus de Trinitate passus est*, sed quo sensu, quibusve adblandientis vulpeculæ subdolis artibus subtiliorum hæreticorum more eam protulerit defenderitque cum suis Scythis monachis Joannes Maxentius; hoc uno patrocinium Jansenianorum rite promeritus, quod in apostolicam sedem injurius, & in Hormisdam Romanum pontificem impudentissimus calumniator illorum in eamdem sedem conviciis & in summos ecclesiæ antistites calumniis præluserit. Hæreamus in calumniis Joannis Maxentii, ac ne evagemur latius, unam ex omnibus feligamus: Dixerat Hormisdas: *Proficiemus inter adversantes propriis bonis, si erroribus non involvamur alienis*: quo nihil fanius, nihil verius dici potuit. Quid ad hæc perditissimus sycophanta? *Callide*, inquit, *tuam niteris occultare perfidiam*, &c. *Pelagiana perfidia involutum erroribus cunctorum oculis anteponit, qui inter adversantes non Dei munere, sed propriis bonis proficere te posse tumida elatione confidis*, &c. Calumniaris impudens nebulo, dum Christi vicarium hæreticum & inimicum veritatis blasphemo ore deblateras, & egregiis defensoribus tuis magnifice prælnces. Propria bona, non Dei donis, sanctissimus pontifex Hormisdas, sed bonis opponit alienis. Cetera non patiuntur hujus observationis angustiæ: recte enim monuit vir eruditus, suspenso pede & acri judicio hæretici hujus, eo perniciosioris quo cultioris, legenda esse tyronibus scripta ne impingant.

LXXI. AD EPIPHANIUM CPTANUM EPISCOPUM.

Epiphanium episcopum ordinatum nec scripsisse nec legatos misisse nunciat.

Hormisda Epiphanio Constantinopolitano episcopo.

Diu nos non nunciata tuæ primordia dignitatis tenuere suspensos, & in ipsa communis gratulatione lætitiæ, mirati admodum sumus

(*a*) Deest *recipi* in Edit. Rom. (*b*) *profuisse*.

sumus morem pristinum fuisse neglectum; quia reparata ecclesiarum, Deo annuente, concordia plenum fraternæ pacis id flagitabat officium: præsertim quod illud sibi non arrogantia personalis, sed regularum observantia vindicabat. Decuerat siquidem, frater carissime, te legatos ad apostolicam sedem inter ipsa tui pontificatus initia destinasse, ut & quem tibi debeamus affectum bene cognosceres, & vetustæ consuetudinis formam rite compleres. Sed licet his omissis, paginalia tantum sufficere judicasses ex occasione colloquia; nos tamen gratia * stipulante compulsi, interim juste constantiam expectationis abrupimus, reciproca mutuæ caritatis verba reddentes; quia & noster animus amoris impatiens, & legatorum nostrorum votiva relatio exclusum quod imperabat causa silentium ad officia benigna traxerunt, quibus ad præsens gaudii nostri signa monstramus, & privatæ quodammodo amicitiæ votiva persolvimus. Legationem autem tuam & ea qua dudum gratia sustinemus, & fulti veteribus constitutis exigimus, ut quantum gaudii fructum, vel de tui pontificatus honore capiamus, vel quas tibi gratias referri conveniat pro impensis in negotio propagandæ unitatis officiis (sicut nostrorum multipliciter astruxit legatorum narratio) evidentius exprimamus.

* stipulante

LXXII. AD EUMDEM.

Queritur Eliam, Thomam, & Nicostratum suis sedibus non restitutos: ad Epiphanium spectare ut hæc executioni mandentur.

Hormisdæ Epiphanio episcopo Constantinopolitano.

OPortuerat quidem fraternitatem tuam divini contemplatione judicii, atque caritatis nostræ respectu, Eliam, Thomam, atque Nicostratum fratres & coepiscopos nostros, postquam in consortium communionis nostræ recepimus, ad divina (*a*) mysteria incunctanter admittere, atque ad ecclesias suas, a quibus eos discordiæ error excluserat, pro pacis nostræ plenitudine revocare; ut unitas, quam post annorum multa curricula per totum orbem suis Deus restauravit ecclesiis, nulla voluntatum nostrarum distantia læderetur. Sed quia rem tam gratam, & patrum statutis venerabilibus congruentem quibusdam tarditatibus contigit nunc usque differri, unde etiam ad decessorem fraternitatis tuæ nos scripsisse meminimus; hortamur ut lætitiam, quam de damnato præteritæ dissensionis errore percipimus: in nullo iterum discrepantium animorum causa contristet. Etenim nulli videtur vos nobiscum pleno communicare mentis affectu, si eos qui nobiscum communicant a vestro consortio segregatis. Incassum certe videntur pacem recipere qui pacis differunt præcepta complere. Quidquid enim in illorum suscipienda communione moramini, quodammodo de nostra reconciliatione detrahitis. Et providendum est, frater carissime, ne si ecclesiarum nostrarum tandem desuper indulta concordia ab his exordium sumat exemplis, & religionis veneranda regula, & apostolicæ sedis auctoritas imminuta (quod absit) per orientem potius (*b*) divulgata, quam restituta videatur.

RELATIO EPIPHANII EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

De sua electione. Fidem catholicam profitetur, & de omnibus cum ecclesia Romana sentit.

Sanctissimo ac beatissimo domino fratri & comministratori Hormisdæ Epiphanius episcopus in domino salutem.

DEus qui in alto habitat, & humilia respicit, Psal. 112. & omnia pro salute hominum affluenter providet, pro sua bonitate & misericordia meam respexit parvitatem, & post obitum sanctæ memoriæ quondam archiepiscopi & patriarchæ Joannis sedem sacerdotalem sanctæ ecclesiæ catholicæ regiæ urbis mihi conferre dignatus est, sententia, & electione Christianissimi & justissimi principis nostri Justini, & piissimæ reginæ, quæ ei ad omne studium communicat divinum, sequentiumque eorum his, quibus est bona conversatio, & qui regiis honoribus sunt sublimiores, simul & sacerdotum, & monachorum, & fidelissimæ plebis consensus accessit. Quapropter necessarium duxi hoc primum indicium meis (*c*) inferre literis, ut ostendam quam circa vestram apostolicam sedem habeo voluntatem. Est mihi * oratio magnopere, beatissime, uniri me vobis, & divina amplecti dogmata, quæ ex beatis & sanctis discipulis & apostolis Dei præcipue summi Petri apostolorum sedi sanctæ vestræ sunt tradita, & nihil eis pretiosius existimare. Neque enim extra aliunde veniens sanctæ ecclesiæ constituta ignoro, sed nutritus per Dei voluntatem ex teneris unguibus in sancta catholica ecclesia, parui per tempora sanctissimis sacerdotibus & patriarchis. Nam sæpius præpositus his, qui per sacratissimum & ineffabile baptisma sua exuunt peccata, & veram unius essentiæ Trinitatis docui fidem, quam (sicut præfatus sum) ex discipulis Dei magni & salvatoris nostri Jesu Christi procedentem omnium sacerdotum & omnium laicorum amplectitur cœtus. Divinum enim revera sanctum & a Deo datum symbolum trecentorum decem & octo sanctorum patrum in Nicæa congregatorum adoro & prædico & Christiani splendoris manifestum judicium esse annuncio: & quinquaginta & centum sanctorum sacerdotum in hac urbe regia factam venerabilem synodum: similiter & ducentorum Dei amatorum patrum conventum in Ephesina factum; triginta & sexcentorum reverendissimorum patrum & sacerdotum synodum factam Chalcedone * unam esse & convenientem, & compaginatam prædictis sanctis conciliis, ipse ego didici, aliosque docere cognovi. In his ergo quatuor synodis sanctis & sacris magnum pietatis prædicatum mysterium, & omnium hominum est reposita salus. Eos enim qui fuerunt vel sunt ejusdem sententiæ & suscipio & am-

* ratio

* veram

(*a*) Edit. Rom. addit. *tecum*.
(*b*) Deest *divulgata*.
(*c*) *inferere*.

amplector, & unire me eis diligo. E contra autem eos, qui præter istas quid sentiunt aut prædicant, præterito tempore aliquid conati sunt, a cœtu orthodoxorum extorres esse existimo. Similiter rectas & revera religiosissimas epistolas venerabilis papæ Leonis pro recta fide conscriptas circumamplector & suscipio. Habeat igitur hanc sententiam circa me vestræ beatitudinis sancta fraternitas. Vobis enim manifestum feci, & sub me ecclesiis hæc prædico, festinans per omnia eas mihique & vestræ beatitudini vinculo caritatis adunari, quas omnino oportet esse unitas & inviolabiles, & corpus unum communis apostolicæ ecclesiæ idemque perpetuo custodire. Quantus enim circa vestram venerabilem fraternitatem in omnibus sit amor jubete perpendere; quia quos vestra apostolica sedes condemnans in sacris diptychis non recitare jussit, eos nec ego inter sacra facio nominari mysteria. Hoc autem & his notum est qui a vobis sunt directi viri reverendissimi, id est, Germano sanctissimo (*a*) & Joanni episcopis, Felici & Dioscoro diaconibus, & Blando presbytero, qui efficaciter secuti sunt ea, quæ eis sunt a vobis injuncta. Oret igitur vestra sanctitas tam pro me, quam pro subjectis meis sacerdotibus, ut perpetue custodiamur, rectam Dei tenentes confessionem; similiter & pro serenissimo principe nostro, & pro Christianissima Augusta, quia eorum salus communis sanctarum ubique est ecclesiarum profuturum firmamentum. Istam igitur vobis habentibus intentionem nullo modo jam licebit sanctam Dei dilacerari ecclesiam, per gratiam sancti Spiritus, & intercessiones sanctæ gloriosæ Dei genitricis virginis Mariæ. Omnem quamcumque vestram fraternitatem ego quoque & mei plurimum salutamus. Alia manu: Incolumis in domino ora pro nobis, Dei amator sanctissime frater. Accepta xv. Kalendas Octobris, Rustico viro clarissimo consule.

Anno domini 520.

EXEMPLUM EPISTOLÆ JUSTINIANI

Viri Illustris

AD HORMISDAM PAPAM.

Acacio damnato Constantinopoli pacem vigere: Cum orientalibus pacem quoquo modo ineundam: & de sanctissima Trinitate.

DOmino N. Jesu Christo favente regnat in sæculo qui sacra religione suum fundat imperium; quoniam bene gubernat humana, cui prius divina placuerint: quod præsentibus eveniſse temporibus gratulamur. Filius etenim vester clementissimus imperator æternitatis beneficio sceptra sortitus, fidei causas arripuit explicandas, & ad tuam sanctitatem missa legatione sedis apostolicæ promeruimus sacerdotes, quorum adventu non mediocriter adolevit ecclesiarum concordia sacrosanctarum, vobis instantibus, ut decebat. Acacii namque, quod dissidium gerebat, nomine stirpitus amputato, pro tenore libellorum, quos direxistis, in hac urbe regia multisque civitatibus unitas optata provenit, quam summis inventam laboribus venerari convenit: in perpetuumque custodiri necesse est. Hæc quibuslibet argumentis retractari quispiam patietur, quæ sempiterna majestas rite composuit? Sed quia prosperos cursus frequenter impedire festinat humani generis inimicus, pars orientalium non (*b*) exilis, nec ferro flammisque compelli potest, ut episcoporum nomina post Acacium defunctorum condemnet; quæ difficultas generali concordiæ moras nectit. Sanctitas itaque vestra cœlitus inspirata, temporum rerumque qualitatem consideret, & condemnatis hujus erroris auctoribus, id est, Acacio Constantinopolitano, Petro, & Timotheo Æluro, & Dioscoro Alexandrinis, Petroque Antiocheno, finire dignetur inveteratum certamen, de ceterorum nominibus quæstione sopita: ut redimatis plebem de sanguine, quam Deus noster regendam commisit, ac non persecutionibus ac cruore, sed patientia sacerdotali populum domino nostro concilietis: nec, dum volumus animas lucrari, & corpora multorum perdamus & animas. Errores etenim diuturnos lenitate clementiaque convenit emendari, præcipue quia vestræ beatitudinis prædecessores sæpissime voluerunt reipublicæ nostræ antistites ad suam revocare communionem, si tantummodo taceretur Acacius ceterique prædicti. Non est ergo grave quod suasit vestra sedes ut præstet: illud etiam magis magisque deposcimus, ut tua sanctitas concepta gratia cœlesti quæ prætendunt orientales episcopi tractare dignetur, eorumque fidei competentem præbere consensum. Nobis etenim videtur, quoniam Filius Dei vivi dominus noster Jesus Christus ex virgine Maria natus, quem prædicat summus apostolorum carne passum, recte dicitur unus in Trinitate cum Patre Spirituque sancto regnare: sicut enim videtur ambiguum dicere simpliciter unum de Trinitate, non præmisso nomine domini nostri Jesu Christi; sic ejus personam in Trinitate cum Patris Spirituque sancti personis non dubitamus esse: sine Christi namque persona nec credi Trinitas religiose potest, nec adorari fideliter, quemadmodum S. Augustinus ait: An aliqua ex Trinitate persona: & alio loco: Solus in Trinitate corpus accepit: & iterum: Unus trium. Rogamus igitur, reverendissime salutantes, ut futuri judicii memores, causam taliter ordinetis, ne quid dubitationis relinquatur in posterum, quatenus omni scrupulo discordiarum sublato, pacis desideratæ per orbem totum vincula renoventur, & venerandarum floreat ecclesiarum concordia, corporisque unius in pristinum statum membra recolligantur. Ille namque medicus jure laudatur, qui veteres ægritudines ita sanare deproperat, ut ex his nova vulnera non nascantur. Specialiter ergo cognoscat vester apostolatus, compositis eisdem duobus capitulis, universos sacerdotes istius reipublicæ libenter amplecti vestram communionem. Accepta xv. Kalendas Octobris, Rustico viro clarissimo consule.

Anno domini 520.

RE-

(*a*) In Edit. Rom. deest *Joanne*, & pro *episcopis* est *episcopo*.

(*b*) *exilitis*.

RELATIO EPIPHANII EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI

Imperatoris ejusque conjugis, suamque de ecclesiarum unione animi alacritatem demonstrat. Ponti & Asiæ, & maxime orientis sacerdotes suorum episcoporum nomina damnare volentes in unionem admittendos. Calicem & alia pontifici munera mittit.

Domino per omnia sancto ac beatissimo fratri & comministratori Hormisdæ Epiphanius episcopus in domino salutem.

QUantam habuimus alacritatem nos quoque & piissimus & Christianissimus imperator una cum fidelissima & in omnibus bonis florente conjuge sua circa rectam & puram sanctarum ecclesiarum unitionem, & quemadmodum cum caritate Dei qua nos decebat destinatos a vobis sanctos episcopos & religiosos suscepimus, & venerandos habuimus clericos, existimamus quidem & ante ex his quæ acta sunt satisfactum vestræ beatitudini: credidimus tamen, quod si dominus salvator Jesus Christus Deus noster idem ipsos reverendissimos comministratores nostros incolumes vestris obtutibus præsentavit, omnia quæ excitata sunt vobis sanctissimis manifesta fieri, & laborem, quem potuimus sustinere, per hos ipsos manifestius cognoscetis. Quemadmodum per Dei gratiam & fidelissimorum principum nostrorum, Constantinopolitanæ civitatis nostra ecclesia pacifice est gubernata: & nomina eorum inter sacra non sunt recitata mysteria, quæ sedi vestræ profana cognovimus; sed quatuor conciliorum pro recta fide consonantia prædicatur & hoc ipsum omnibus sacrorum diptychorum recitatione manifestum est. Annuncient igitur vobis quia non pauci nobis subjecti sacerdotes, nec rursus sub eorum ordinatione episcoporum parva est subdita multitudo, quæ bonum hujus cœptæ unitionis amplectitur: vestra etiam sanctitas cognoscat istius se generalis boni & principem & inceptorem nihilo minus constitutum. Unde fortiter ad vigilandum beatitudo vestra laudum est stimulis excitanda, ne id, quod divina in honorem vestri cœperat ordinare misericoria, non ad plenum ita ut condecet communis unitas pervenire videatur. Diligentius autem de his fidelissimi & piissimi nostri principes de sanctarum Dei ecclesiarum unitate & concordia gaudentes, ad vestra mandaverunt beatitudinem supplicationes a plurimis sanctis sacerdotibus suscipientes, tam Ponti, quam Asiæ provinciæ, & maxime orientis, apud quos nomina quondam sacerdotum suorum tacere difficile & impossibile esse videtur, tantaque eorum obstinatio est, ut omnes periculum pro tali facto parati sint sustinere. Igitur præcedentes omnes circa pacis studium necessarium causas considerantes, quia per solam istam humilitatis viam communem omnibus unitionem & salutem invenimus interrogantes sicut dictum est, & satisfacientes vobis ab illis, qui a nobis in hoc negotio sunt destinati, causam cum pacifica, qua vos decet, gubernatione dispensetis: nam dum una utraque sit ecclesia, procul dubio & bona, quæ per vigilantiam A eveniunt, communis exinde laudis gloria utrisque patriarchalibus sedibus rimatur, ut consuete omnium dominus & conditor Christus verus Deus noster magificetur. De his autem omnibus summo vobis supplicentur affectu Joannes sanctissimus episcopus, multos nobiscum sudores in præsenti deponens certamine, & Heracliano reverendissimus presbyter sanctæ nostræ majoris ecclesiæ, & cohabitator noster, & Constantinus reverendissimus diaconus ejusdem majoris ecclesiæ, per quos & nostra synodalia secundum ecclesiasticas vestræ beatitudinis destinavimus leges. Nunc igitur piissimi nostri imperatoris studium circa sanctarum ecclesiarum unitionem ostendentis, pacificis ad vestram B beatitudinem de his causis utendo literis, & oblatas sibimet ab Hierosolymitanis & orientalibus petitiones destinavit. Nos ergo occasionem salutationis invenire volentes, hanc ad vos fecimus epistolam, per quam supplicamus, proponentes vobis sanctissimis hanc vocem divinam: *Ecce tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Ecce credidit nobis omnium dominus talentum, quod augmentatum possit restitui boni operis fructu, & salvari per laudabilem vestram dispensationem tantas quidem sanctas ecclesias, tantosque eorum sacerdotes, & multitudinem innumerabilem, nunc quidem unitam sanctæ ecclesiæ, periclitantem autem & errantem: si vestræ beatitudinis gubernaculum C* commoretur, & maxime his, qui in sanctis locis habitant Christi Dei nostri, ita ubique sanctis adhærentes ecclesiis, ut eorum respui non debeat multitudo. Nam omnes per suggestionem eorum ita in obstinationis suæ malo perdurant, ut velint ante e vita recedere, quam excogitata relinquere: ut si Deus hos, per vestram beatitudinem adunari præceperit, vestræ laudis meritum, & præsentibus, & futuris adscribatur temporibus. Oret igitur vestra sanctitas tam pro piissimis & Christianissimis principibus, quam pro nostra parvitate, & universali unione, ut gratia sanctæ & unius essentiæ Trinitatis, & interceſſionibus dominæ nostræ sanctæ & gloriosæ virginis, & Dei genitricis Mariæ, D omnia ad unitatem indivisam conveniat, & fundamentum inconcussum catholicæ fidei confirmetur, per omnia sanctissime frater. Indicia autem nostræ secundum Christum dominum nostrum caritatis per viros reverendissimos destinavimus, ad administrationem divinæ culturæ, & sanctæ apostolicæ vestræ ecclesiæ, calicem autem gemmis circumdatum, patenam auream, & alium calicem argenteum, vela serica duo; quæ suscipere vestram beatitudinem supplicamus cum illa caritate, quam vos habere secundum Deum non dubitamus. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, nos quoque & qui nobiscum sunt plurimum salutamus. Accepta pridie Kalendas E Decembris, Rustico viro clarissimo consule.

* commemoretur,

Intercessio sanctissimæ Virginis.

Anno domini 520.

SACRA JUSTINI AUGUSTI.

Joannem episcopum ad tractandam ecclesiæ pacem destinatum, quamprimum convaluerit, profecturum.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ.

DUm beatissimum Germanum episcopum, vel eos, qui cum eo a vobis fuerant destina-

ſtinati, de hac dimitteremus regia civitate, hujuſmodi illis mandata tradidimus, quod capitula, quæ ad perfectam unitatem eccleſiarum pertinebant, apoſtolatui veſtro per reverendiſſimum Joannem epiſcopum ſequenter manifeſta faceremus; quæ tamen ipſis hic præſentibus fuerant declarata. Sed evenit præfatum Joannem antiſtitem longa ægritudine detineri. Ne qua igitur veſtram reverentiam ingrediatur adverſa ſententia, quaſi vobis promiſſa noſtra deſidia quadam ultronea minus ad effectum perducentibus, neceſſarium eſſe perſpeximus dilationis cauſam vobis exponere per Eulogium V. S. tribunum & notarium, quem ad præcelſum regem Theodoricum ſuper negotiis quibuſdam tranſmiſimus: hoc quoque adjicientes, quod dum propitia domini & Dei noſtri majeſtas eumdem virum religioſiſſimum Joannem priſtinæ voluerit reddere ſanitati, ſicut ſemel promiſeramus, ſtatim illum ad tuam ſanctitatem tranſmittemus. Supereſt ut ſanctitudo tua divinum nobis præſidium orationibus ſuis dignetur acquirere. Data pridie Kalendas Septembris, Conſtantinopoli. Accepta Romæ Kalendis Octobris, Ruſtico viro clariſſimo conſule.

Anno domini 520.

RELATIO DOROTHEI EPISCOPI THESSALONICENSIS,

Objectum ſibi crimen refellit.

Sanctiſſimo ac beatiſſimo patri ac comminiſtratori Hormiſdæ Dorotheus in domino ſalutem.

PRopoſiti noſtri & orationis eſt ſummum ſtudium, per omnia beatiſſime & ter beate pater, & ſcribere frequenter ad vos ſanctiſſimos, & mutua mereri colloquia; & nullo tempore extorrem me ab hujuſmodi lætitia eſſe condecet. Quoniam igitur manifeſte cognovi quoſdam ſanctas aures veſtras perturbare, & ſcio procul dubio vos in omnibus eſſe perfectos, & quia nihil ſine judicio audire poſſitis, nec ulli penitus veſtrum animum commodare, & ut non amplius per taciturnitatem largiri tempus videar illis, qui nihil quidem a nobis læſi ſunt, ſed ſine cauſa & ſuperflue adverſus nos armati ſunt: Deo tamen & veſtræ ſatisfacio ſanctitati, quia pro Joanne viro reverendiſſimo epiſcopo, qui paulo ante a veſtra venerabili corona directus eſt, prædeſtinavi me periculis, & mortem ſuſtinui, & meam pro ejus ſcio me objeciſſe animam: & hoc oſtenditur geſtis: & ex his, qui quamquam per meam abſentiam acerrime videantur eſſe diſcuſſi. Et quid longo ſermone opus eſt uti? cum vobis omnia dominus Deus noſter Jeſus Chriſtus patefacere & ſatisfacere poſſit; quia & quando cognovi vos ad apoſtolicæ ſedis præſulatum advocari, commune gaudium totius mundi eſſe judicavi. Ab illo enim tempore, hoc ipſum ſcribens ad vos, quantum ad me, quidquid ad honorem & ſatisfactionem vobis & apoſtolicæ ſedi pertinet, nihil prætermiſi, ſed nec prætermitto. Paulo poſt autem ſcietis per venerabiles, annuente domino Jeſu Chriſto, quia hæc ab exordio mihi ſunt excogitata, & quando dominus Deus tempus dedit ad effectum hæc ſunt perducta. Omnem cum veſtra ſanctitate in Chriſto fraternitatem ego quoque & mei plurimum ſalutamus.

LXXIII. AD DOROTHEUM THESSALONICENSEM EPISCOPUM.

Romam ei veniendum, ut catholicam doctrinam percipiat, & objectum crimen purget.

Hormiſda Dorotheo epiſcopo Theſſalonicenſi.

COnſiderantes tuæ fraternitatis eccleſiam ante prætereuntis mala diſcordiæ olim cum ſede apoſtolica præcipua fuiſſe caritate conjunctam, te nuper pacis redditæ eſſe credebamus auctorem, ſed quia quos prævenire debueras, ſequi etiam remoraris, non leviter pro fraternitatis tuæ dilatæ correctionis ingemiſcimus tarditate; ſcribis enim aures noſtras cujuſdam ſceleris atrocitate turbatas. Utinam uſque ad nos tantum deteſtabilis fama percurreret, & non toto orbe Chriſtianis mentibus tam dolendum, tam execrabile facinus nunciaret? ut qui te innocentem neſciunt, a Chriſtianitatis ſimul credant tramite deviaſſe. In qua enim mundi parte immanitatis hujus invidia non & catholicas contriſtat eccleſias, & hæreticorum prava vota lætificat? quæ nos a dilectionis tuæ conſcientia, ſicut literis intimas, oſtendi cupimus, aliena: quid enim vobis noſtris magis convenit, niſi ut redire ad pacem catholicam volentes epiſcopos, a crudelitate & criminibus contingat ſemper innoxios comprobari. Expectamus igitur, ſi non deſunt fraternitati tuæ veritatis Deo nota præſidia, ut & tanti ſceleris a te repellas invidiam, & in reconciliatione fidei tandem eorum, qui reverſi ſunt, ſequaris exempla. Data IV. Kalendas Novembris, Ruſtico viro clariſſimo conſule.

Anno domini 520.

LXXIV. AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Accepiſſe ejus literas; & de ejus fide & pietate nunquam dubitatum.

Hormiſda Juſtino Auguſto.

BEnedicta Trinitas Deus noſter, qui vobis gubernacula commiſit mundani imperii, quibus non ſolum pro jure regni veneratio deberetur, verum etiam pro glorioſi modeſtia & integritate propoſiti. Vere enim glorificamus Deum, lectis veſtræ pietatis epiſtolis, quibus promiſſæ legationis moram pro infirmitate ejus, qui dirigendus fuerat excuſando, luce clarius reddidiſti quam curam fidei & pudoris haberetis, oſtendentes rerum ſummam regentibus non ſufficere ad dominationis apicem quam obtinent poteſtatem, niſi ornamenta morum pretioſiorem faciant principatum. Servet circa vos, clementiſſime imperator, Deus noſter beneficia ſua, & reſpiciens bona veſtra, largiatur æterna. Nec nos tamen momordit ulla ſuſpicio aut implendi tarditatem promiſſi; nec mutatione credimus eveniſſe conſilii. Nefas enim erat de ejus verbis qualibet ſolicitudine dubitari; cujus fidem in magnis rebus datum eſt tam evidenter agnoſci. Redeunte igitur filio noſtro ſpectabili viro Eulogio tribuno & notario cultum debitæ ſalutationis exolvimus,

mus, Deo magno continuis precibus supplicantes, ut qui vestro studio per infideles vulnera impacta curavit, ævo vobis per longiora tempora propagato, unitatem ecclesiæ redditam ex omni quoque faciat parte securam. Data anno domini 520. IV. Kalendas Novembris, Rustico viro clarissimo consule.

EPISTOLA JUSTINI AD HORMISDAM.

Gratum ad pontificem mittit, suadetque ut Asianis & præcipue orientalibus suorum episcoporum nomina damnare nolentibus Anastasii exemplo indulgeat: ab iisdem preces pro ecclesiarum unione oblatas transmittit.

Justinus Augustus Hormisdæ papæ. (a)

QUo fuimus semper, & quo sumus studio pro conciliandis sententiis catholicam fidem colentium, ut eodem animo cuncti venerentur * numen individuum Trinitatis, palam feciſſe dignoscimur: nunc legatum ad vestram beatitudinem ultro ob hoc ipsum dirigentes Gratum virum (b) sublimem magistrum scrinii, quo remedium tandem reperiatur discordiis varia * (c) cunctantium, nunc prono libentique susciptentes affectu viros religiosissimos, quos interventores unitatis vestra sedes apostolica credidit destinandos. Profecto enim tanquam ipsam pacem, & jucundis eos oculis aspeximus, & extensis manibus duximus amplectendos. Quinetiam omni intentione ordinavimus, ut venerabilis ecclesia Constantinopolitana, nec non complures aliæ vota suscipiant, vestra, non solum in ceteris, sed in auferendis etiam nominibus ex sacris diptychis, quæ removenda maxime postulastis. Verum nonnullæ fuerunt urbes & ecclesiæ tum Ponticæ, tum Asianæ, præcipuæ orientales, quarum clerici vel populi omnibus pertentati minis & persuasionibus, tamen nequaquam flexi sunt ut tollant antistitum & repellant nomina, quorum apud eos opinio floruit, sed morte vitam duriorem æstimant, si mortuos condemnaverint, quorum gloriabantur vita superstitum. Quid igitur faciamus hujusmodi pertinaciæ, quæ nec dicto audiens existit, & tormenta intantum despicit, ut amplum sibi ac festivum judicet, si corpore prius quam religioso desistat consilio? Nobis quidem videtur opus esse mollius agendi & clementius: quæ si uno in tua (d) sanctitate, jam nec in alio poterunt inveniri, nam neque sanguinis & suppliciorum cupidi (quod dictum etiam grave est) libellum suscepimus, neque ut parvo discrimine remaneant imperfecta concordiæ desideria, sed ad propagandam quo possumus ordine conjunctionem membrorum ecclesiæ. Utrum itaque præstantius erit minorum gratia in totum esse nobis (e) adjectas tantas multitudines, an, concessis exiguis & remissis, majora & omni ratione quærenda corrigi, ut quæ non licuit (f) A per omnia, saltem ex necessariis partibus allegentur? Veniam itaque nominum postulamus, non Acacii, non utriusque Petri, non Dioscori, vel Timothei, quorum vocabula ad nos datæ tuæ sanctitatis epistolæ continebant, sed quos in aliis celebravit civitatibus episcopalis reverentia, & hoc exceptis urbibus, ubi vestræ beatitudinis libellus jam in plenum admissus est, nisi hanc quoque partem benevolentia statuerit vestra mitius corrigendam. Verum nec judicio (g) caret sedis apostolicæ, ut non magis venia dicenda sit quam deliberata jam ac perspecta diffinitio. Anastasius quidem religiosissimæ memoriæ vestræ culmen ecclesiæ palam aperteque constituit, cum hoc idem scriB beret negotium prædecessori nostro, satis esse pacem affectantibus, si nomen tantum reticeatur Acacii. Ergo priora vestræ sedis constituta sequitur qui non omnes memorias mortuorum judicat contemnendas, ut indignum habeatur & incongruum, si non placidior omnibus non solum defunctis, sed etiam superstitibus vestra divulgetur in omni fine terrarum lenitas. Et hoc quidem non dubitaverimus ita gratiosum vobis futurum, ut pacifico statim responso lætior mundus reddatur. Retinet autem vestra sanctitas, quod dudum scripsimus, ex oriente supplicationes nobis esse destinatas, voluntatem ipsorum continentes & arbitrium, in quo sese duraturos ostendunt firmiter, & quo nulla raC tione desistendum existimant. Hanc itaque chartulam secundum nostra promissa per Joannem virum reverendissimum episcopum dirigendam vobis in præsenti merito credidimus, ut a vestra sede etiam tenor ejus admissus ad colligendas proficiat & adunandas ubique venerabiles ecclesias, & Hierosolymitanam præcipue; cui tamen omnes favorem impendunt quasi matri Christiani nominis, ut nemo audeat ab ea sese discernere: consensum itaque propitium tuam sanctitudinem epistolari quoque pagina convenit declarare; ut, cognito omnibus atque patefacto, tenorem ejusdem chartulæ a vobis etiam laudari, & tenaciter custodiri lætior mundus existat. Data (b) Idibus Sept. Chalcedone, RuD stico viro clarissimo consule. Accepta pridie Kalendas Decembris, consule suprascripto. Anno domin. 520.

EXEMPLUM PRECUM.

Ejus opera ad ecclesiæ unitatem admitti rogant. Catholicam fidem profitentur.

Deo amabili ac piissimo imperatori ex Deo Augusto & principi Justino Christianissimo deprecatio & supplicatio ab Hierosolymitanis, & Antiochenis, & secundæ Syriæ clericis & abbatibus & possessoribus Syriæ provinciæ. Collata ut supra.

E HAurite *aquam cum lætitia ex fontibus salutis*, vociferator (i) Isaias propheta exclamat, frontes salutis (k) evangelicæ veritatis prædicationes manifeste ostendens, ex quibus beati apostoli, & eorum qui per ordinem fue- *Esai.* 12.

runt

(a) Luc. *Sacratissimo ac beatissimo archiepiscopo almæ urbis Romæ ac patriarchæ Hormisdæ.* Hæc tamen inscriptio apposita est ab altera manu fere ejusdem antiquitatis cum prius esset, ut hic in textu.

(b) *exspectabilem.* (c) *certantium.* (d) *sanctitudine.*

(e) abseptas (f) Ita primæva manus; sed altera fere ejusdem antiquitatis ita emendat: *ut quæ non licuit missis, majora per omnia saltem &c.* (g) *res caret & sedis &c.*

(b) *quinto Iduum.* (i) Isaiæ prophetæ. (k) *evangelicas veritates.*

onsuli cum MS. Cod. Lucensi 125. Manst.

al. certantium Hard.

Ecclesia Romana a rectis dogmatibus nunquam deviavit.

runt discipuli & sapientes ecclesiæ doctores, salutarem aquam fidei haurientes, omnem sanctam Dei ecclesiam irrigaverunt, quæ in petra summi apostolorum subnixa rectam & inflexibilem confessionem custodiens, fiducialiter cum eo ad unigenitum Filium Dei exclamat omni tempore, dicens: *Tu es Christus Filius Dei vivi*. Hanc salutarem confessionem (*a*) a sanctis quatuor synodis, quæ evangelicis præceptis sunt honoratæ, suscipientes, nunquam per Christi gratiam a traditis nobis rectis dogmatibus deviavimus, sicut rerum testatur probatio, & tempore necessitatis fidei constantia demonstrat. Si igitur ut Christiani rationis fidei sumus participes, domine piissime, & ad communem pacem & unitatem festinamus, nostram fidem, quam ab initio suscepimus, per hanc satisfactionem nostram manifestam vestræ facimus pietati; ut notum sit quia & paci concurrimus, & a recta cum Dei juvamine non divertimus fide, sed omnem ex æquo hæresim execramur, non solum Eutychianistas & Acephalos, sed & Nestorianos, & hominem colentes toto animo (*b*) audentes anathematizamus. Nos autem, domine (*c*) carissime imperator, sicut supra dictum est, in Patrem & Filium & Spiritum sanctum, ab initio baptizati quoque & credentes (*d*) essentiam Dei in tribus (*e*) subsistentiis, adoramus: secundum sanctorum patrum symbolum credentes in unum Deum Patrem omnipotentem, & in unum dominum nostrum Jesum Christum unigenitum (*f*) Deum Verbum, similiter & in unum Spiritum sanctum; & secundum hoc divinum * mathema, definitionem a sancta Chalcedonensi synodo promulgatam intelligimus quoque & suscipimus, confidentes, & credentes, quia unam substantiam, vel personam, quod idem est, ipsa sancta synodus in duabus naturis, id est in deitate & humanitate indivise & inconfuse prædicavit Deum Verbum. Dominus noster Jesus Christus unus est ex sancta & unius essentiæ Trinitate; si enim unum Deum in tribus subsistentiis, sicut dictum est, accipimus, Pater autem non est incarnatus, nec Spiritus sanctus; Deus Verbum incarnatus est, & homo factus est unus ex sancta & unius essentiæ Trinitate, secundum filiationis proprietatem. Sic ita secundum prædictas quatuor synodos credentes, (*g*) & secundam Dei Verbi nativitatem secundum carnem confiteri non renuimus. Unde proprie Dei (*h*) virgo genitrix esse creditur, tanquam quæ natura & veritate unius essentiæ Patri Filium Deum Verbum, natura immutabilem, ex ipsa factum hominem, enixa est, & duas naturas in Christo per essentiam vel substantiam unitas confitentes sicut in unius personæ, vel substantia. Neque harum diversitatem vel proprietatem post unitionem auferimus, nec eas dividere in duabus personis & substantiis per unitionem sumus edocti; eumdemque scimus unigenitum Filium Dei, & ante incarnationem ejus, & post: eumdem Deum quidem simul & hominem; passibilem carne, impassibilem deitate, circumscriptum corpore, non circumscriptum spiritu, eumdem terrenum & cælestem, quem mundus ut hominem cepit, & ut Deum continere non potuit, mortalem & immortalem, nusquam naturarum diversitate ejus ablata, neque dividentes per essentiam unionem. Hoc enim veræ magnum pietatis mysterium, quia unus ex sancta unius essentia Trinitatis incarnatus, & homo factus Deus Verbum in utraque natura deitatis & humanitatis indivise & inconfuse cognoscitur & adoratur, non conversionem vel mutationem sustinens, sed proprietatem utriusque naturæ in una persona in semetipso conservans. Ob hanc igitur fidem prædictas sanctas synodos suscipientes & custodientes anathematizamus omnes, qui adversus eas quocumque tempore vel modo aliquid conscripserunt, præcipue Joannem Ægeotam, qui adversus memoratam sanctam Chalcedonensem synodum multas ut Nestorianus blasphemias evomuit; similiter & condemnantes Timotheum, Ælurum cognominatum, sicut Eutychianistam, adversus eam cum suis latrantem sequacibus. Ita ergo cum Dei juvamine semper sensimus, & jam nunc sentimus. Quapropter hanc satisfactionem vestræ obtulimus pietati: & ut jubere dignata est, nos proprium intellectum, & quemadmodum de sana fide sentimus exponere: quia quidam hæretici, dum suam malam fidem occultare festinant, nostram in Christo libertatem & rectam fidem detrectare conantur. Supplicamus igitur vestram clementiam, solicitudinem perfectam in ecclesiarum unitione sanctarum habere debere; ut unitas quæ cum Dei fuerit juvamine, nec ullo deinceps rationabili aut irrationabili occasionis fomite inquietari pax possit. Deus autem omnium vestrum pium adimpleat desiderium in gloriam sui & reipublicæ disciplinam.

Matth. 16.

* Hoc est Symbolum vel doctrinam. *Hard.*

LXXV. AD SYNODUM CPLITANAM.

Gratulatur Epiphanium Pontificem electum.

Hormisda synodo CPlitanæ.

FRatrem & coepiscopum nostrum Epiphanium, apud felicissimam (Deo favente) Constantinopolim ad officium muneris sacerdotalis assumptum perveniisse ad nos, fraternitate vestra referente, gaudemus, quia gratius quodammodo suscipiuntur indicia, quæ significaverit amata persona, & tanto majus pro auctoritate nuntii nascitur gaudium, quanto non est quod de testimonio disputetur. Sic erat congruum, carissimi nobis, sic se circa proximum patefacere decebat affectum, ut per vos sedi apostolicæ innotescat quod moribus & sanctitate fulgeret; quod usque adeo se omnium bonis (sicut & vos asseritis) imbuit institutis, ut non sit fortius meritis testimonium, quam in honorem sacerdotis adscitum. Quid est enim quod de eo habeatur ambiguum, in quo de bonis moribus sub probatione factæ concordiæ præfusceptа sunt divina. Quapropter facitis sancte, facitis religiose, facitis pie, quod veritati testimonium libenter impenditis, quod præmium bene meritis non negatis. Quia idem error est tacere veritatem, qui est falsis assistere; & eadem injustitia est si negetur honor moribus pla-

(*a*) Inserit: *custodiens fiducialiter*.
(*b*) *edentes*. (*c*) *christianissime*. (*d*) *unam essentiam*.
(*e*) Ita emendat manus antiqua; sed prior posuerat *substantiis*. (*f*) *Dei*.
(*g*) Deest & *secundam*. (*h*) *genitrix sancta virgo* &c.

placitis, quæ est si concedatur indignis. Certum est, amantissimi, participari vos cum sacerdotis laudibus intimatis, quia omni fraternitatis vestræ ordini transcribitur, quod in uno, quem ex vobis elegistis, esse laudatur. Deus omnipotens fidei suæ pacem sub perpetuitate conservans electionem ordinationemque vestram, quam insinuandam sedi apostolicæ per Joannem fratrem & coepiscopum nostrum, nec non & Heraclianum presbyterum, atque Constantinum diaconum filios nostros religiose credidistis, tanta firmitate confortet, ita & omnium discordantium luctamina disjiciat, ita dissidentium corda compescat; & quemadmodum sub fratre & coepiscopo nostro Epiphanio pacificationis datum est indicium, gratulemur effectum. Da
Anno domini 518 ta VII. Kalendas Aprilis, Valerio viro clarissimo consule.

Gesta in causa Abundantii episcopi Trajanopolitani in scrinio habemus.

LXXVI. AD EPIPHANIUM EPISCOPUM CONSTANTINOPOLITANUM.

Quod qua decuit via ad sacerdotium pervenerit. In unione ecclesiæ perseverandum. Et de acceptis muneribus.

Hormisda Epiphanio episcopo Constantinopolitano.

BEnedicimus dominum fraternæ caritatis affectu, quia non solum synodica relatione ad sacerdotium te digne perveniisse cognovimus sed factis atque moribus comprobamus: & ita se meriti tui gradus patefecit effectibus, ut ante fratrum & coepiscoporum nostrorum testimonium cuncta crederemus. Quod enim illi te promittunt posse omnia agere, nos videmus impleisse; & tanquam fidei tuæ servata pacis fuerit gratia, sic unitatis hactenus dilata sunt vota divina. Eorum prædestinationi caritatis tuæ vocabulum quo nuncuparis accessit, sub quo spiritu apparente concordia, factum est ut dicamus: *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum.* Quapropter in Christo domino nostro reddentes officia salutationis, hortamur ut boni operis initium laudabile continuet institutum, secundum sanctum evangelium, quo monemur: *Qui perseveraverit in fine, hic salvus erit.* Adhortamini igitur reliquos, invitate monitis, colligite blandimentis: quia talenti crediti multiplicata compendia sacrificia sunt divina. Præterea gratissime tulimus, quod Joanni fratri & coepiscopo nostro, nec non Heracliano presbytero, atque Constantino filiis nostris internuntiis promotionem caritatis tuæ cognovimus, qua esse aliquid dulcius non putamus. Et cum te prædicti viri, etsi pro obsequio suscepto facerent, non tantum ratione laudarent, beati omnium sumus, quod dignæ rei nuntius relator dignus extabat, ut tibi absolutissime de legatorum meritis probatio sit honoris. *Manu papæ.* Suscepimus calicem aureum gemmatum, patenam argenteam, & alium calicem argenteum, & vela duo ministerio basilicæ beati Petri apostoli profutura, a caritate tua directa. Data VIII.
Anno domini 518 Kalendas Aprilis, Valerio viro clarissimo consule.

EPISTOLA EPIPHANII AD HORMISDAM.

Ab orientalibus imperatori preces oblatas se ad eum misisse.

Domino meo per omnia amabili Deo sanctissimoque fratri & comministratori Hormisdæ Epiphanius episcopus in domino salutem.

QUantam alacritatem aut quale desiderium piissimus & Christianissimus imperator caram perfectam unionem universarum ecclesiarum habeat, non voluntate tantum sed operibus ipsis habitantibus, in hac regia urbe, & antequam ad regnum a Deo sibi datum perveniret, ostendit. Sanctitati autem vestræ ex correctis ab initio regni ejus, & usque nunc laboribus maxime manifestavit, per quos omnia catholicæ ecclesiæ membra in unum domini & salvatoris nostri Jesu Christi corpus cum prompto nititur animo conjungere: & quid opus est verbis uti prolixis, qui rebus ipsis, quamquam nos veri testes, existere valeamus. Habet tamen & vestra sanctitas experimentum, quod & per scripta cognovit: confirmat quidem hæc quod nunc additur. Nam quidam qui sub potentissima ejus manu sunt, religiosissimorum sacerdotum ex orientalium partium regionibus, preces porrexerunt, docentes de his quæ voluerunt. Nec hoc latere vestram volens sanctitatem, bene deliberavit ut quod jam factum est in præsenti nuntiaret vestræ sanctitati. Paulo post de ea his manifestius significare; ut, communi concilio præcedente omnium, domino & salvatori nostro Jesu Christo ea quæ ad utilitatem communem conveniunt, & undique sunt irreprehensibilia, catholicæ fidei correctionibus, claresçant. Opportune igitur existimantes fraternis literis vestram sanctitatem & carissimis alloquiis rogamus, ut majus & instantius pro piissimo principe nostro omnium dominum Deum orare dignemini. Omnem in Christo fraternitatem quæ cum vestra est sanctitate ego quoque & mei plurimum salutamus. *Alia manu.* Incolumis in domino ora pro nobis, amabilis Deo & sanctissime pater.

RELATIO EPIPHANII EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Paulini solicitudinem laudat.

Domino meo per omnia amabili Deo sanctissimoque fratri & comministratori Hormisdæ Epiphanius in domino salutem.

PAulinus vestræ sedis defensor, qui vestram retulit epistolam, vestræque sanctitatis virtutem in se ostendens, cum gaudio nobiscum conversatus, suam solicitudinem communibus consiliis actibusque contulit. Sed quoniam ad vos festinantem non oportebat eum prolixiore tempore remorari; ideoque reciprocis alloquentes vestram sanctitatem, proteg. præfatum virum & nostri dignum amoris fidelem servum subsistentem commendamus. Erit autem de hic quæ

quæ a nobis gesta sunt pro vestro animo, & circa sanctas ecclesias solicitudinem quam gerimus, vigilare nobis dignus fide enarrator. Nam nos orationibus vestræ sanctitatis, ut naturalem bonitatem hujus rei respicientes, vigilantissimum habentem studium, & Deo cooperante in plurimis verbum gratiæ decurrens sine aliqua obsistentia ad effectum nostrum ducit & intentionem. Sed quia difficultates aliquæ accesserunt, gubernatione utique & inniti dispositione ea quæ hic movetur oportet, & competenter exponi, sicut & vestra cognoscit super omnia sanctitas. Et quemadmodum oportet eos, qui Dei greges pascere sortiti sunt, universa ad gloriam Dei & agere & moliri, spem salutis in eum habentes: & sicut scriptum est: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*. Ea enim, quæ vobis placeant, sicut dictum est, sentire quoque & agere nitimur, sanctissime. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum vestra est sanctitate, ego quoque & mei plurimum salutamus.

EXEMPLUM EPISTOLÆ JUSTINIANI

Viri Clarissimi

AD HORMISDAM.

Petit ut pro ecclesiarum unione laboret, & sibi ad ea respondeat, quæ per legatos scripserat.

Domino beatissimo atque apostolico patri Hormisdæ papæ urbis Romæ Justinianus.

QUanta reverentia vestram beatitudinem veneremur multis epistolis, ex quo serenissimus imperator filius vester regnavit, cognoscitis. In præsenti quoque debito pudore salutantes tuam sanctitatem, postulamus enixius, ut assiduis precibus & frequentissimis orationibus pro concordia laboretis ecclesiarum (*a*) vestrarum, nobisque (sicut per legatos etiam vestros post omnia scripsimus) tam de sermone, de quo vertitur controversia, quam de nominibus episcoporum sub Acacio defunctorum, per Eulogium virum sublimem tribunum & notarium dignetur apostolatus vester integrum indubitatumque destinare responsum; omnibus videlicet quæ præsentibus legatis vestris ordinata sunt in perpetuo firmiter duraturis. Vir namque religiosus Joannes episcopus, qui venturus est Romam, detinetur ægritudine corporali. nihil enim prohibet ante ejus quoque adventum concordiam prævenire, sublata dubitatione religionis, & eum tamen mox dimittemus favente divinitate, quia jam melius habet: quoniam nec difficilia sunt quæ ceciderunt in ambiguitatem; nec expedit diutius causam vitæ protrahi sempiternæ, ne dilatis temporibus aliquid nascatur incertius. Æternitatis igitur supernæ, tremendique judicii non immemor sanctitas vestra, quæ sibi commissa sunt efficaciæ tradi deproperet, ut intelligant cuncti recte vos apostolicæ sedis esse primatum sortime. Hæc igitur quæ scribuntur a (*b*) nobis affectu paterno jubete quantocius adimpleri. Scitis namque quam sit admirabilis gloriæ tantorum errores annorum vestri pontificatus tempore stirpitus aboleri.

EXEMPLUM EPIST. JUSTINIANI COS.

AD HORMISDAM.

Confitemur Christum dominum recte unum in Trinitate dici, secus unum ex Trinitate. In nominibus episcoporum damnandis non ita severe agendum.

Domino viro beatissimo sanctoque patri Hormisdæ urbis Romæ pontifici Justinianus Cos. Ita legitur in Collect. Avellanæ cum antea in editis haberetur *Vir Clarissimus*.

QUantam venerationem religionis habeamus, quamque soliciti semper fuerimus propter uniendas sanctas ecclesias, testis est quoque vestra beatitudo. Postquam regnavit enim dominus noster inclytus imperator, per omnes ad Italiam venientes direximus literas, apostolatum tuum rogantes sicut decebat. Nunc etiam ne quid eorum quæ fieri convenit prætermittatur, Joannes vir reverendissimus antistes, Heraclianus presbyter, & Constantius diaconus sacrosanctæ ecclesiæ hujus inclytæ civitatis destinati sunt ad urbem feliciter, ut super omnibus quæ scripsit filius vester sereniſſimus imperator integrum responsum accipiant. Dignetur ergo sanctitas tua suscipere memoratos viros religiosissimos libenter, & habitis orationibus, placataque divinitate, sic omnia debeat ordinare venerabiliter, ut nihil ultra remaneat in ambiguum. Nobis etenim videtur quoniam Filius Dei vivi dominus noster Jesus Christus ex virgine Maria natus, quem prædicat summus apostolorum carne passum, recte dicitur unus in Trinitate cum Patre Spirituque sancto regnare, majestatisque ejus personam in Trinitate, & ex Trinitate non infideliter credimus. De nominibus autem defunctorum episcoporum clementer, & ut decet pacificum patrem disponite: quia vester quoque prædecessor beatæ recordationis ad memoriæ principalis Anastasium scripsit, ut si nomen Acacii tantummodo tolleretur, una nobis esset communio. Nonne igitur suasit vestra sedes, ut præstet imitari beatissimum & sanctissimum Leonem Romanum pontificem, ac sicut ille scripsit Lecni, ita & vos omnibus amputatis dubitationibus perfectas pacificasque paginas ad invictissimum principem filium vestrum rescribere ecclesiæ, ut ante tribunal venturi judicis participes eorum sitis, quorum sedem jure sacerdotali tenetis. Ostendat ergo tuus apostolatus quod Petro successit apostolo; quoniam dominus a vobis utpote summis pastoribus exacturus est universorum salutem, qui poterunt esse salvi firmata concordia. Nos etenim finitis capitulis, de quibus scripta suscepistis, ultra non patiemur a quoquam controversiam religionis in republica nostra moveri, nec vestram sanctitatem convenit audire superflua concertantes.

(*a*) Edit. Rom. *venerandum*. (*b*) *filiis*.

LXXVII. AD JUSTINIANUM.

Commendat Justinianum de reverentia sibi exhibita. Promissam legationem se expectare. Sanctissimæ Trinitatis mysteria explicat.

Hormisda Justiniano viro illustri.

QUod celsitudo vestra animi circa me sui benevolentiam dignatur ostendere, facitis rem Deo placitam, & rectæ conscientiæ congruentem; sed non parva sunt nobis hujus emolumenta propositi. Major in nos fructus de tali bonitate revertitur, neque enim vacua honorificentia est quæ defertur antistiti. Indubitatum siquidem est quia honor ministri cultus est domini, & qui personam sacerdotis magni habet, majorem remunerationem ab eo cui sacerdos famulatur accipiet, dicente domino Jesu iis qui prophetas in honore suscipiunt, suam mercedem esse reddendam: & apud me quidem magni est gratia vestra momenti, eo tamen pretiosior, quia quidquid mihi gratiæ dignanter impenditis, in ecclesiarum defensione monstratis. Sed ut ad id quod celsitudo vestra desiderat noster sermo dirigatur, quamquam & clementissimus imperator, & vos promittatis legationem esse venturam, & id cum cum ratione convenerit, ut eorum qui dirigendi sunt super omnibus nos decuerit expectare præsentiam; tamen quia gratum nobis est studium, quod circa religionem vos habere declarastis, non gravat prælibare, dicendo non opus ut stabilitatem fidei vestræ * intentionis potius quam rationis sequaces procaci verborum novitate confundant. Sancta Trinitas Pater, & Filius, & Spiritus sanctus unus est Deus; hanc Israel jussus adorare, cujus inseparabilis & indiscreta substantia non potest dividi, non potest sacrilega distinctione separari; servata tamen proprietate sua unicuique personæ. Hæc interim commendanda fidei vestræ, epistolaris styli terminum cogitantes, congrua credimus brevitate sufficere, plenius differenda cum florente imperio clementissimi principis, si promissam legationem & nos suscipere Deo propitiante contigerit, & cognitis omnibus cum adjutorio Dei nostri responso reddito pro universitatis informatione remittere.

* contentionis

EPISTOLA JUSTINIANI

Viri Illustris

AD HORMISDAM.

Petit ut legatos rebus bene gestis redire quamprimum curet. (*a*)

DIligenter apostolatus vester cognovit quanto fidei calore filius vester serenissimus imperator nosque fuimus ab initio. Nunquam cessavimus agere quæ pertinebant ad firmamentum religionis divinæ. Proqua re nuper etiam reverendissimos sacerdotes Romam direximus, ut integrum componeretur de capitulis, quibus ad ea dubietas vertebatur. Sed ignoramus quæ A difficultas provenerit ut minime sopirentur hactenus ea quæ videntur esse levissima. Salutantes ergo vestram reverentiam petimus ut nulla præbeatur occasio, qua de tua quisquam possit ambigere voluntate; sed habentes præ oculis judicium majestatis supernæ, modis omnibus festinare dignemini.

LXXVIII. AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Ad evitandam discordiam nihil innovandum: & de his qui ad communionem admitti possunt Epiphanio scriptum.

Hormisda Justino Augusto.

SCio quidem, venerabilis imperator, clementiam tuam conscientia boni operis tantum esse contentam; nec in his, quæ pro catholicæ ecclesiæ unitate disponitis, humanis laudibus indigere, & * magni studii gloria non digna * ne remuneratione vilescat. Quanta est enim circa eum humani summa præconii, cui contigit terrarum regna committi? Cum eo noxia sint blandimenta adulationis suspicioni, quæ humilitas detulerit imperanti. Et alias secundum evangelicam traditionem necesse est ut fructu supernæ remunerationis careat, qui retributionis laudem expectat. Hinc mansuetudinem vestram omni bonitatis perfectione pollentem, ad Deum universa quæ memorabiliter facitis referre non ambigo, nec caduca cogitantes, ab illo expectatis pro actuum vestrorum retributione mercedem, quem bonorum omnium constat auctorem. Et tamen ego divinis, quibus obsecundo, convenio institutis, ne religiosæ conscientiæ vestræ beneficia conferta dissimulem, ne taciturnitas mea, quæ vobis crescit ad gloriam, mihi, quod absit, vertatur in culpam. Novi enim de illis decem domini & Salvatoris nostri pietate mundatis, quia & novem sunt nota ingratitudinis improbati, & unus testimonium fidei & merita receptæ salutis retulit, qui gratiarum actionem sanatus exolvit. Exequor exempla quæ didici, & quod per officii mihi crediti materiam prædico, sub occasione literarii sermonis exhibeo. Ago gratias quanto (*b*) amplius possum, & si quantas debeo non possum: sed solatium mihi est quod de beneficiis mecum vestris mundus exultat, & laceratæ hactenus ecclesiæ membra ad compagem suam revocata gloriantur. Reduxisti populis fidem, persecutus errorem; inclinata est superbia inimicorum ecclesiæ Dei, & humilitas erecta fidelium. Magna res tibi contigit, imperator: magna in te emolumenta cum potestate coierunt, quæ merearis intellige. Non exiguam in te partem boni operis illius, quod vadens ad cœlos dominus noster Jesus Christus contulit, transtulisti: nam pacem quam ille discipulis dedit per te mundus invenit: non dubium congratulari tibi angelos cœli: nam si juxta assertionem evangelicam lætitia est eis super uno peccatore salvato, quæ potest esse populo? Salve Ezechias præsentis ætatis. Nam etsi fuerunt ante eum reges Juda (*c*) bonum qui facerent, nullus tamen eorum dissipavit excelsa; tu quoque schismatum & superbiæ dis- *Luc. 15.*

(*a*) Hoc epistolæ argumentum ex editione Romana desumetum, eidem epistolæ plane non respondet; ego illud substituerem: *Quod capitulis propositis nondum congruo responso satisfecerit, modeste queritur.*
(*b*) *humilius.* (*c*) Deest *bonum.*

ſipator, & cultus veteris reſtitutor, præſume tibi ſimilitudine illius annorum augenda curricula, qui operum ejus imitaris exempla. Hæc omnia, quæ ad majus gloriæ tuæ ſpectant augmentum, non ſtimulo adhortationis alienæ, non ullis precibus excitatus aggrederis: ſolus tibi in conſilio Deus: non eſt qui ſe ad participationem tanti operis tentet inſerere: tibi debes actionis hujus ſtudium, tibi bonæ actionis effectum. Tu me, venerabilis imperator, eccleſiæ vulnera tam longa mœrentem ad ſpem reddendæ ſalutis animaſti. Tu me poſt tam continuos turbines jam pene deſperatione ceſſantem ad novam tranquillitatem directis ultro piis literis excitaſti: hoc quoque procul dubio divina intelligentia conferente, ut inter ipſa tui principatus exordia fidei ejus dicares obſequium, cui acceptum debebas imperium, ſed qui te ad incipienda hæc non potui primus impellere; nunc majore fiducia tantis beneficiis compellor provocatus orare, ne patiaris in re tam boni operis eſſe defectum; ne manus, quas ad Deum erigis, accepti operis perfectione ſuſpendas. Negare non poſſum pro domini noſtri hæc me affectu & unitatis expoſcere: ſed fateor & ſaluti tuæ pro tanta manſuetudinis gratia hæc ſtudia me debere. Scriptum eſt enim *quia qui perſeveraverit uſque ad finem ſalvus erit*. Nec vos aliquorum obſtinatio reddat a propoſito pigriores. Durum eſt, ut efficacior ſit eorum pertinacia qui dividunt pacem, quam eorum qui aſſerunt unitatem. Amentur vulnera cum provideantur pro ſalute remedia, & præoptabile.... putetur ſe.... mortuis quam inhærere cum vivis. An non æquum eſt, ut religioſi principis ſubdantur imperio qui non moventur exemplo? Non omnis æger remediis ſalubribus acquieſcit, & medendi ſtudium ſæpe ipſis quibus adhibetur ingratum eſt: & tamen grata eſt pro ſalute neceſſitas, nec ipſi poſt reſpirationem non ſunt beneficiis obnoxii qui curantur inviti. Cavenda eſt ſubtilium magna circumſpectione callidiſtas, qui ingerunt difficilia, dum nituntur labefactare compoſita. Et quis hoc poſſit admittere, ut ad illa per pacem credamur adduci, ad quæ non potuimus diſcordiæ neceſſitate compelli? Et putetur æquum, ut contra ſalutem princeps ſubjectorum voluntatem ſequatur, quam pro ſua ſalute ſubjecti, principis non famulentur imperio? Ipſam tibi mecum, venerabilis fili, crede eccleſiam Dei ſupplicare, ut eam ſine macula & ruga, ſicut ſcis domino placere, cuſtodias; nec in eam oculus ille qui pervigilat nævum aliquem quem averſetur aſpiciat. Ama quod a Deo compunctus elegiſti, & intemeratum ſerva illud, cujus pars eſſe voluiſti. Fuerit ante ſolicitudo tantum mea, nunc unam nobis cauſam tua fecit eſſe clementia. Nec auſteriorem me quiſquam dicat eſſe prioribus, nec adhortatio alicujus pro ſententiæ auctoritate teneatur. Diligentiorem me non pertinaciæ ſtudium, ſed ſcandala ſecuta fecerunt. Forte inter initia locus eſſe potuit lenitati: male (ſicut notum eſt) per acceſſus præcedentium temporum errorum augmenta creverunt. Non parvi habeas, fili ſanctiſſime, quod curaſti, ubi ſancta Chalcedonenſis ſynodus, & inter ſanctos venerandi papæ Leonis religioſiſſima conſtituta locum ali-

Matth. 10.

cujus honoris habuerunt? Ubi non adverſum tanta fidei fundamenta quaſi quodam bellicum hoſtium Dei inſonuit exercitus? Quanto acrioribus hæc impetita ſunt jaculis, tanto validioribus ſunt munienda ſubſidiis. Rogo, clementiſſime imperator, ne me aut ad *delenda hæc quæ dudum beneplacita ſunt aut mutanda compellas. Vox enim illa auribus meis indeſinenter immurmurat: Quia *nemo manum ad aratrum mittens, & poſt ſe reſpiciens aptus eſt regno Dei*, cum in evidenti ſit, quia pœnitentia malorum eſt operum, non bonorum. Sed quamquam his urgemur anguſtiis, tamen propter manſuetudinis tuæ conſiderationem, & venerabilium legatorum Joannis epiſcopi Heracliani presbyteri, & Conſtantini diaconi allegatio nos non inhumana permovit, qui innocentibus aut ignaris cauſæ remedia credidit eſſe poſcenda: ad fratrem & coepiſcopum noſtrum Epiphanium ſcripta tranſmiſimus, ut memor fidei, memor religionis, quos dignos ſuſceptione eſſe crediderit, & alienos a communione quam reſpuimus, ſicut aſſeritur, innocentes eos ad ſocietatem ſuæ communionis admittat, libelli tamen qui a nobis interpoſitus eſt tenore ſervato. Melius eſt enim & magis Deo placitum, ſi ſalva fide eccleſiaſtico corpori jungantur abſciſſi, quam in abſciſſos tranſeant, qui in beati Petri immaculata communione manſerunt. Data ſeptimo Kalendas Aprilis, Valerio viro clariſſimo conſule.

* Edit. Rom. *deferenda*.

Luc. 9.

Anno domini 521.

LXXIX. AD JUSTINUM AUGUSTUM.

Divinitatis & incarnationis myſterium exponitur.

(*a*) Hormiſda Juſtino Auguſto.

Contuli cum MS. Cod. Luc. 225. *Manſi*.

INter ea, quæ ad unitatem eccleſiæ * pertinentia, propter quam Deus clementiæ veſtræ elegit imperium, in literas contuliſtis: hæc quoque, venerabilis imperator, cura fidei, cui multipliciter vos ſtudere declaratis, adjecit, ut aliquorum preces perferendæ ad humilitatis (*b*) notitiam jungerentur, quibus vel quid quæſtionis oriretur agnoſcerem; vel ad ſummovendum propoſitæ conſultationis ambiguum reſponſum a me religioſæ (*c*) ſcientiæ conveniens redderetur. Legi omnia ſolicitudine qua decebat; & licet ad reſponſi plenitudinem ſufficere potuiſſet, ſi illa tantum, quæ * a veteribus ſunt diffinita reſcriberem; tamen ut religioſi propoſiti veſtri remunerarem affectum, non ſubtrahendum credidi mei quoque ſermonis obſequium. Quid enim eſt quod emergentibus Neſtorii & Eutychetis venenis paterna omiſit inſtructio? Pene omnes impietates cum inventoribus tam nefandorum dogmatum convenientia in unum ſynodica decreta preſſerunt: nec ulteriùs remanſit locus ullus tam diris perfidiæ ſeminibus amputatis, aut Chriſtum dominum noſtrum credere ſine carnis ſuiſſe veritate, aut eumdem non Deum & hominem de materni uteri intemerata fœcunditate prodiiſſe, cum alter eorum diſpenſationem, qua ſalvati ſumus negando, quantum in ſe eſt, irritam faceret; alter opinione contraria, ſed impietate conſimili, in eodem domino noſtro Jeſu

* pertinent

* ab auctoribus

(*a*) *Gloriosiſſimo atque clementiſſimo filio Juſtino Auguſto.* (*b*) *meæ.* (*c*) *ſententiæ.*

Jesu Christo potestatem divinam a vera humanitate secluderet; neque ille recordatus quia palpandam carnem suam Christus ostendit, nec ille evangelii memor Verbum carnem factum esse dicentis, cui vox domini indeficienter insonare debuerat, qua dixit & docuit: *Nemo ascendit in cœlum, nisi qui de cœlo descendit Filius hominis qui est in cœlo.* Sæpe hæc & multis præcedentium sunt comprehensa sententiis; sed nec clementia vestra licet jam dicta sint, fastidiose poterit repetita cognoscere: nec nobis pudor est ea quæ sunt a decessoribus nostris * prædicta revolvere. Neque enim possibile est ut sit diversitas prædicationis, ubi una est forma veritatis; nec ab re judicabitur alienum, si cum his, cum quibus conveniemus fide, congruamus & dogmate. Revolvantur piis mansuetudinis vestræ auribus decreta synodica, & beati papæ Leonis convenientia sacræ fidei constituta: eadem invenietis in illis quæ * recensueritis in nostris. Quid ergo est post illum fontem fidelium * statutorum? quid amplius (si tamen fidei terminum servat) quamlibet curiosus scrutator inquirat, (*a*) * aut opere aut institutione perfectius? nisi forte mavult quisquam dubitare quam credere, certare quam nosse, sequi dubia quam servare decreta. Nam si Trinitas Deus, hoc est Pater & Filius & Spiritus sanctus, Deus autem unus specialiter legislatore dicente: *Audi Israel, dominus Deus tuus, Deus unus est*, qui aliter habet, necesse est aut divinitatem in multa * dividens, aut specialiter passionem ipsi essentiæ Trinitatis impingat, & (quod absit a fidelium mentibus) hoc est, aut plures deos more profano gentilitatis inducere, aut sensibilem pœnam ad eam naturam quæ aliena est ab omni passione transferre. Unum est, sancta Trinitas non multiplicatur numero, non crescit augmento; nec potest aut intelligentia comprehendi, aut hoc quod Deus est discretione sejungi. Quis ergo illi secreto æternæ impenetrabilisque substantiæ, quod * nulla vel invisibilium naturarum potuit investigare natura, profanam divisionem tentet ingerere, & divini * arcana mysterii revocare ad calculum moris humani? Adoremus Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, * indistinctam * distincte, incomprehensibilem & inenarrabilem substantiam Trinitatis, ubi etsi admittit numerum ratio personarum, unitas tamen non admittit essentiæ separationem; ita tamen ut servemus divinæ propria naturæ, servemus propria unicuique personæ, nec personis divinitatis singularitas denegetur, nec ad essentiam hoc quod est proprium nominum transferatur. Magnum est sanctæ & incomprehensibile mysterium Trinitatis, Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus, Trinitas indivisa: & tamen notum est quia proprium est Patris ut generaret Filium, proprium Filii Dei ut ex Patre Patri nasceretur æqualis, (*b*) proprium Spiritus sancti ut de Patre & Filio procederet sub una substantia deitatis. Proprium quoque Filii Dei, ut juxta id quod scriptum est: *In novissimis temporibus Verbum caro fieret, & habitaret in nobis*: ita intra viscera sanctæ Mariæ virginis genitricis Dei unitis utriusque sine aliqua confusione naturis, ut qui ante tempora erat Filius Dei, fieret filius hominis; & nasceretur * ex tempore hominis more, matris vulvam natus non aperiens, & virginitatem matris deitatis virtute non solvens. Dignum plane Deo nascente mysterium, ut servaret partum sine corruptione, qui conceptum fecit esse sine semine, servans quod ex Patre erat, & repræsentans quod ex matre suscepit. Nam jacens in præsepio videbatur in cœlo, involutus pannis adorabatur a magis, inter animalia editus ab angelis (*c*) nuntiabatur, vix egressus infantiam, & annuntians mysticam sine instituente doctrinam, inter rudimenta annorum puerilium edens cœlestia signa virtutum. Idem enim Deus & homo, non (ut ab infidelibus dicitur) sub quartæ introductione personæ: sed ipse Dei Filius Deus & homo, (*d*) id est, virtus & infirmitas, humilitas & majestas, redimens & venditus, in cruce positus, & cæli regna largitus; ita nostræ infirmitatis particeps, ut posset interimi, ita ingenitæ potentiæ dominus, ne posset morte consumi: sepultus est juxta id quod homo voluit nasci, & juxta id quod Patri erat similis resurrexit, patiens vulnerum, & salvator ægrorum, unus defunctorum, & vivificator obeuntium; ad inferna descendens & a Patris gremio non recedens: unde & animam, quam pro communi conditione posuit, pro singulari virtute & admirabili * (*e*) patientia mox resumpsit. Hæc ita esse, nec ullam dubitationem oportere recipere, (*f*) idem dominus noster Jesus Christus, ne inter corporis passiones Deus non esse crederetur, aut ne Deus tantum, & non homo inter opera mirabilium stupenda virtutum, proposito nos duorum apostolorum informavit exemplo, Deum esse Christum dominum nostrum Petri fide: hominem Thomæ dubitatione declarans. Quid enim intererat, ut quem se homines dicerent, discipulos suos vellet inquirere, nisi ut respondente Petro: *Tu es Christus Filius Dei vivi*, notum faceret hoc non de carne & sanguine proditum, sed a Patre Deo inspirante revelatum, & per testimonium laudatæ responsionis fides patefactæ fieret veritatis? Quid intererat, ut apparente post resurrectionem domino, Thomas tamen aut deesset ceteris, aut solus ambigeret, nisi ut mundus crederet, quod ambigens discipulus * exploraret, ut dum unius manibus se pateretur tangi, * ad universitatem fidelium quid esset, * possit agnosci? Non ergo ad (*g*) * improbandum discipulum interposita est dubitatio, sed quæsita posteritatis institutio. Anne * ad aliud spectat, quod se idem dominus Cleophæ cum alio discipulo, cum ad Emmaus tendentes de se loquerentur, inserit; & quamquam de resurrectione domini per mulieres, quæ primæ ad monumentum convenerant, agnovissent; tamen ut per eorum dubitationem daret credendi futuris sæculis firmitatem, incipiens a Moyse & omnibus prophetis, oportuisse pati Christum, & ita intrare in gloriam suam, interpretatus scripturas ostendit, & per

Luc.

passio-

* in

* potentia

* exploravisse
* ab universitate
* posset
* explorandum

* aliud spectat,

(*a*) *Non opus aut adjectione plebis, aut institutione perfectis, nisi &c.* (*b*) Primigenia manus ita hunc textum ferebat: *notum etiam quod sit proprium Spiritus S. proprium autem filii Dei ut juxta id &c.* quam lectionem ita reformat manus antiqua & fere æqualis: *notum etiam quod sit proprium Spiritus S. ut de Patre & Filio procederet sub una substantia Deitatis. Proprium quoque Filii &c.* (*c*) *nuntiatus.* (*d*) *idem.*
(*e*) *potentia.* (*f*) *ideo ne Dominus noster Jesus Christus aut inter &c.* (*g*) *experandum.*

passionem humanam natutam, & divinam in eo esse per gloriam, (a) * multipliciter hæc sanctarum scripturarum testificatus exemplis? Hæc * apud religiosam conscientiam tuam, venerabilis imperator, tamquam ignota dicuntur. Fides enim ipsa, quæ a te constanter asseritur, tibi reddit hoc muneris, ut sensibus tuis & affectum sui (b) miserat, & scientiam, per quam diligentius asseratur, infundat. Et tantum interest dispensationis mihi creditæ, ut ego quoque vel apud scientes nota non taceam; ut succedente sibi per vices temporum catholicorum prædicatione sensuum quod indeficienter asseritur sine fide credatur. Latius hæc, quæ ad deitatem humanitatemque domini nostri Jesu Christi pertinent, & in eo unitas duas sine confusione naturas potui secundum veterum definita differere, si esset adversum eos, qui his dissentiunt, disputandum: sed cum in manibus omnium sint & synodica constituta, & beati papæ Leonis dogmata, perstrinxisse potius pauca, quam evolvere credidi convenientius universa. Nunc vero agnoscere satis est, & cavere proprietatem, & essentiam cogitandam, ut sciatur quid personæ, quid nos oporteat deferre substantiæ: quæ qui * indecenter ignorant, aut callida impietate dissimulant; dum omittunt quid sit proprium filii, * trinæ tendunt insidias * unitati. Sed si quæ prædicta sunt, validis teneantur fixa radicibus, nec a paterna traditione receditur, & constanter quæstionibus obviatur. Data (c) VII. Kalendas Aprilis, Valerio viro clarissimo consule. *

* multiplicibus h. f. f. exemplis insinuavit?
* nec, omnino leg. ex c. Just.
* indigenter
* al. *in Trini*, *tate*. Hard.
* divinitati.
* Anno domini 521.

LXXX. AD EPIPHANIUM EPISCOPUM CONSTANTINOPOLITANUM.

Ut in communione sedis apostolicæ perseveret, & vices suas ei committat. *

* Valerio v. c. consule hoc est anno Christi 521.

Hormisda Epiphanio episcopo Constantinopolitano.

MUlto gaudio sum repletus, quod circa ecclesiasticam pacem & sanctissimi imperatoris & dilectionis tuæ tale studium, quale literis indicasti, legatorum quoque meorum assertione cognovi &c. *extat infra in concilio Constantinopolitano sub Menna actione* v.

EPISTOLA JUSTINI IMPERATORIS AD HORMISDAM.

Paulum Antiochenum de quibusdam accusatum episcopatu se abdicasse significat.

Justinus Augustinus, Hormisdæ papæ.

UT quod in Paulo viro reverendissimo contigit, apostolatui vestro patefiat; qui sacerdotio præditus Antiochenæ civitatis, ita versatus esse dicitur in multis causis, quæ religiosis alienæ sunt episcopis, ut clericorum suorum proditione, habitatorum etiam dictæ civitatis, aliorum insuper frequentium incusaretur, non tantum legatis vestræ sanctitudinis in hac regia positis urbe, (ut ipsos quoque retinere censemus) verum post eorum recessum; qui malæ conscientiæ suæ testimonio, veritus insuper, ne, quæstione habita, graviorem formam exitus rei poscceret, recusatores libellos obtulit, ut liceret ei secedere a suscepto (sicut dictum est) episcopatus officio. Quoniam igitur cordi nobis est & fuit; ut semper civitatum antistites in amore sint omnium communi, quorum regendas acceperunt animas: Paulus autem reverendissimus ultro se de suo (prout memoravimus) abdicavit sacerdotio, præsentem epistolam duximus dirigendam, ut vobis aperiatur, & orationibus propriis cœleste nobis præsidium dignetur acquirere. Data Kalendis Maiis, Constantinopoli, Justiniano & Valerio viris clarissimis consulibus. Anno dom. 521.

RELATIO EPIPHANII EPISCOPI CONSTANTINOPOLITANI.

Eadem quæ in superiori epistola.

Per omnia sanctissimo ac beatissimo domino fratri & comministratori Hormisdæ Epiphanius episcopus.

FRequentiores quidem literas facere ad vestram beatitudinem, & frui affectu fraternæ caritatis optamus. Nunc autem ea quæ evenerunt cupientes vestram sanctimoniam non latere, præsentibus usi sumus scriptis. Multis enim & non parvo spatio temporis perturbationibus Antiochiæ maximam civitatem, quæ est in diœcesi orientali prima, circumstantibus, sub occasione, quia Paulus amabilis Deo episcopatum memoratæ habuit civitatis, & multis urbis ipsius habitatoribus, sicut dixerunt aliqui, a catholica sese separantibus, & assiduas interpellationes tranquillissimo & fidelissimo principi nostro ingerentibus, & eorum, quæ in accusationem ducebantur, inquisitionem supplicantibus fieri manifestam. Quæ quidem initium olim sumpserunt, sicut nec directos a vestra sanctitate Deo amabiles legatos latuit, cum in regia degerent civitate, agnoscentes super his omnia. Memoratus ergo amabilis Deo Paulus prodesse sibi hoc existimans, per libellos proprios designatæ civitatis desertionem & episcopatus elegit, & universalem quietem, & a causis alienationem se præferre monstravit. Quæ omnia & amabilem Christo principem nostrum manifesta reverentiæ vestræ fecisse novimus: sed nunc omnibus nobis pretiosius, & de quo maxime noctibus & diebus bonum nuntium de his, qui ab amantissimo principe & a nobis directi sunt ad vestram beatitudinem Deo amabiles legati, amicam Deo pacem nuntiantes, & omnia pulchritudine decora unitatem sanctarum ecclesiarum annuntiantes, quam cito ad nos destinare dignemini, ut præsentis causæ (sicut sæpe scripsimus) sit cœleste lucrum his qui in celeritate sunt bonæ correctionis auctores, beatissime & sanctissime frater. Omnem quæ est cum tua beatitudine in Christo fraternitatem nos & qui nobiscum sunt multis salutamus annis.

LXXXI.

(a) *Multiplicibus hæc sanctarum scripturarum insinuantur &c. Nec* (b) *inferat.* (c) VIII.

ex Labbei Append. Tom. IV.

LXXXI. AD REMIGIUM REMORUM EPISCOPUM.

Vices suas illi deputat in regno Clodovei Francorum regis nuper ad fidem conversi.

Dilectissimo fratri Remigio, Hormisda.

SUscipientes plena fraternitatis tuæ congratulatione colloquia, quibus nos germanæ salutis tuæ lætificavit indicio, corporali cum spiritualibus officiis incolumitate subnixa, congruum esse perspeximus hanc ipsam quam mente gerimus, verbis aperire lætitiam. Agis enim summi documenta pontificis, dum & prædicanda facis, & ea insinuare non differs. Prærogativam igitur de nostri sumpsimus electione judicii, quando id operatum te esse didicimus, quod cæteris agendum obnixius imperamtas, ut in provinciis tanta longinquitate disjunctis, & apostolicæ sedis vigorem, & patrum regulis studeas adhibere custodiam. Vices itaque nostras per regnum dilecti & spiritualis filii nostri Clodovei, quem nuper, adminiculante superna gratia, plurimis & apostolorum temporibus æquiparandis signorum miraculis prædicationem salutiferam concomitantibus, ad fidem cum gente integra convertisti, & sacri dono baptismatis consecrasti, salvis privilegiis quæ metropolitanis decrevit antiquitas, præsenti auctoritate committimus: augentes studii hujus participatione, ministerii dignitatem, relevantes nostras ejusdem remedio dispensationis excubias. Et licet de singulis non indigeas edoceri, a quo jam probavimus acutius universa servari: gratius tamen esse solet, si ituris trames ostenditur, & laboraturis injuncti operis forma monstratur. Paternas igitur regulas & decreta sanctissimis diffinita conciliis ab omnibus servanda mandamus. In his vigilantiam tuam, in his curam & fraternæ monita exhortationis ostendimus. His ea quanta dignum est reverentia custoditis, nullum relinquit culpæ locum sanctæ observationis obstaculum. Ibi fas nefasque præscriptum est, ibi prohibitum ad quod nullus audeat adspirare, ibi concessum quod debeat Deo placitura præsumere. Quotiens universæ poscit religionis causa concilium, te cuncti fratres evocante conveniant, & si quos eorum specialis negotii pulsa intentio, jurgia inter eos oborta compesce, discussa sacra lege determinando certamina. Quidquid autem illic pro fide & veritate constitutum, vel provida dispensatione præceptum, vel personæ nostræ auctoritate fuerit confirmatum, totum ad scientiam nostram instructa relationis attestatione perveniat. Eo fiet ut & noster animus officii A caritate dati, & tuus securitate perfruatur accepti. Deus te incolumem custodiat, frater carissime.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

ad ann. Christi 514. num. 5.

Hincmarus in Vita sancti *Remigii* episcopi Remensis, postquam bellum Visigothicum, missamque ab Anastasio Augusto Legationem in Franciam enarravit, agit de vicariatu seu de Primatu hujus Præsulis per universum Regnum Chlodovei Francorum Regis, quem ipsemet primus ex Archivis ecclesiæ suæ eruit, illiusque originem Hormisdæ, qui hoc anno pontificatum Romanum suscepit, acceptam refert. At cum certum sit, *Chlodoveum* ad Hormisdæ tempora non perveniisse, sumta inde ab aliquibus Viris doctis ansa existimandi eam B Historiam commentitiam esse; indeque varia scripta hinc inde prodiere. Sirmondus epistolam illam Hormisdæ ad Remigium a conciliis Gallicanis rejecit, nullamque ejus rationem habuit.

Geminas sequentes epistolas nondum editas in collectione Avellana quæ continetur in codice Vaticano 4961. nacti Ballerini eas dederunt in dissertatione præmissa tom. III. Operum sancti Leonis Magni CLXVI. &c. Ex his ergo huc transferuntur.

Hormisda.

CUm necesse fuerit scripta Domino filio clementissimo principi destinari; amplitudinem vestram silentio præterire nequimus. Et C ideo salutationis honorificentiam præloquentes, eos, qui in rem destinati sunt, commendamus, postulantes, ut Domino nostro auctore sub vestra dispositione celeriter ut (*leg.* ad) destinata perveniant, ut sacratissimus & religiosissimus imperator meritorum suorum gloriam possit sine dilatione cognoscere.

Justinus Augustus Hormisdæ.

ILlustrem virum episcopum R. grato suscepimus animo non pro honore tantum qui debetur sacerdotibus, verum etiam pro affectu vestræ sanctitudinis. Nam quicumque tuo D comprobatus judicio fuerit, est apud nos etiam judicatus probatissimus. De opera tamen & favore, qui sacrosanctis inferendus est ecclesiis, tunc demum opportunius statuetur, cum legati, quos nuper ad regem magnificum Trasamundum destinasse noscimur, reversi propitia divinitate responsum nobis detulerint. Vestra autem beatitudo supernum nobis præsidium indefessis orationibus postulare dignetur. Data supernum nobis præsidium indefessis orationibus postulare dignetur. Data xv. Kal. Decembris Constantinopoli domino Justino perpetuo Augusto (supple Cos. ideſt anno 519.) accepta xi. Kal. Junii Rustico Cos. ideſt an. 520.

AD EPISTOLAS HORMISDÆ

APPENDIX.

ADMONITIO COLLECTORIS.

Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 593

CUm laudabili conſilio ad genuinas Pontificum epiſtolas, ſpurias etiam illis affictas V. Cl. Labbeus in ſua collectione adjiciendas cenſuerit; ego pariter ejus exemplo ſpurias, ſi quas forte offendi, Pontificum literas dandas propoſui. Æqui igitur bonique facient lectores, ſi hoc loco epiſtolam Hormiſdæ papæ legerint, quam ſuppoſitionis ſuæ expreſſos characteres præferre conſtat, cum Joannem papam laudet, qui ſane pontifex Hormiſdæ poſterior fuit. Deſumpta eſt ex pœnitentiali Halitgarii epiſcopi Cameracenſis ante annos 900. collecto, vulgatoque a Caniſio Veter. Lect. tom. II. par. II. pag. 143. *edit. Baſnag.* (*a*)

INCIPIT EPISTOLA

Hormiſde Papæ per univerſas provincias.

ECce manifeſtiſſime conſtat, quia ſecundum titulos antiquorum patrum, a ſancto Joanne papa tranſmiſſos, & trecentorum decem & octo epiſcoporum ſententias ſed & canones Gallicani concilii continere videntur.

Clerici in adulterio deprehenſi, & aut ipſi confeſſi, aut ab iis convicti, ad honorem redire non poſſunt. Et quia forte non deſunt, quibus vel pro nimia pietate ſupraſcripta ſanctorum Patrum ſeveritas minime placet, ſciant ſe trecentorum decem & octo epiſcoporum, & qui reliquos canones ſtatuerunt, ſententias reprehendere, vel damnare. Sed forte major eſt in illis pietas, quam in ſupradictis CCC. XVIII. epiſcopis, major in illis miſericordia, quam in ſancto Joanne Apoſtolico papa, major caritas, quam in reliquis ſacerdotibus, qui hoc per exempla, vel remedia eccleſiarum ſuis diffinitionibus deliberaverunt. Et ideo aut per promptam voluntatem præceptis illorum conſentiant: aut ſi non fecerint, omnibus contrarios ſe, & inimicos eſſe cognoſcant. Quæ eſt iſta inimica benignitas? palpare criminoſos, & vulnera eorum uſque ad diem judicii incurata ſervare? Quod ſi etiam eos duriſſima pœnitentia per plures annos agere viderint: ſic idipſum & ſaluti eorum conſulere, & canonum debemus ſtatuta ſervare. Cum vero in aliquibus nec compunctio humilitatis, nec inſtantia orandi, vel plangendi appareat: nec beatum David imitentur, qui dixit: *Lavabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrimis ſtratum meum rigabo*; & illud *cinerem tanquam panem manducabam, & potum meum cum fletu miſcebo.* Nec eos jejuniis, vel lectioni vacare videmus; poſſimus agnoſcere ſi ad honorem priſtinum redirent, cum quanta neligentia, & cum quanto tepore, & inimica animæ ſecuritate permaneant, credentes quod ſic eis non acta pœnitentia digna dimiſerit Deus, quomodo ſacerdotes indulſiſſe vident. Vere dico, quia illi ipſi, quibus cum periculoſa & falſa miſericordia indulgere videmur, cum ante tribunal Chriſti pro tantis peccatis damnandi advenerint, contra nos ipſos cauſas dicturi ſunt, dicentes: quod dum aut aſperitatem linguæ eorum expavimus, aut falſa blandimenta & periculoſas adulationes ipſorum libenter accepimus: nos eos, dum illis inutilitatem indulgemus in peccatis permanere, aut ipſa peccata etiam augere permiſerimus: nec recordantes illud quod in veteri Teſtamento ſcriptum eſt: quia per unum peccantem contra omnes ira Dei deſæviit. O pietas! O miſericordia! Uni parcere, & omnes per exemplum malum in diſcrimen adducere! Non ita ſuadet ſanctus & beatiſsimus Cyprianus martyr dicens: Qui peccantem verbis adulantibus palpat, peccandi fomitem ſubminiſtrat. Nec perimit delicta illi, ſed fovet iterum, imperitus medicus, qui tumentes vulnerum ſinus manu parcente contrectat; & abſconditum in profundis ſeceſſibus virus, dum ſervat, exaggerat. Unde & Sanctus Joannes Conſtantinopolitanus epiſcopus arguit dicens: *Imperitus medicus eſt, qui indigeſta putredine ſuperducit vulneri cicatricem.*

Et ideo diligenter perpendite, ſi aut poteſt, aut debet fieri, aut tantorum, aut talium, quod ſupra memoravimus, Sacerdotum, canones contemnentes, aliter quod illa ſtatuerunt obſervare, vel agere præſumamus: præcipue tum illorum trecentorum decem & octo epiſcoporum, qui per omnes eccleſias concilia fieri præceperunt, tam ſancta decreta neglexi-mus; non illos ſolos deſpicimus, ſed &, ſicut ſupra dictum eſt, & Africanos, & omnes reliquos qui ipſis ordinantibus per totum mundum, per eccleſiaſticam diſciplinam aliquid ſtatuerunt, cum peccato animæ noſtræ contemnimus. Ego me in hoc periculo immittere non audeo: quia nec talia ſunt merita mea, ut aliorum peccata in me excipere præſumam. Nec tantam eloquentiam habeo, ut ante tribunal Chriſti contra tantos, ac tales ſanctos ſacerdotes, qui canones ſtatuerunt, cauſas dicere poſſim. Videat unuſquiſque, qualiter ſentire, vel obſervare diſponit, qualiter poſſit in die judicii reddere rationem. Ego in quantum vires Deus dignatur dare, ſtudere volo eorum præceptionibus, & obaudire: quia cum talibus non rixas, ſed pacem ex qualicumque parte habere deſidero. Et hoc diligenter adtendendum

Pſal. 6.

Pſal. 10.

(*a*) Hanc ipſam epiſtolam iiſdem fere verbis deſcriptam, ſi pauculas quaſdam variantes exceperis vulgavit Jacobus Petit in Tom. I. Pœnitential. Theodori Cantuar. inter excerpta Canonum ex antiqua collectione Cod. Herovalliani deſumpta. Ibi vero inſcriptionem hanc ferre teſtatur Petit: *epiſtola Hormiſdæ Papa in univerſas provincias*, quam tamen inſcriptionem poſteriore manu additam idem Petit facetur. Animadvertiſſe etiam juvat Gratianeos canones 29. & 58. diſt. 50. ex hac apocrypha epiſtola deſumptos fuiſſe. Porro epiſtola apud Petit legenda nonnulla in exordio præfert, quæ in Caniſiana deſiderantur; incipit enim: *Si quis diaconus vel presbyter poſt acceptam benedictionem leviticam cum uxore ſua incontinens inventus, incontinens abiectatur. Ecce manifeſtiſſime &c.*

dum est. Quod si secundum quod scriptum est, illi clerici qui ad uxores proprias redeunt, ab integro ab officio suspendantur. Quod si etiam dicam & internuptiarum mariti; qui utique rem licitam faciunt, clerici tamen ordinari non possunt: aut si ordinati fuerint, dejiciantur. De quibus sanctus Faustus episcopus in epistola sua dixit. *Perdit gratiam consecrati, qui ad officium vult exercitari mariti.* Cum hæc ita sint; qua conscientia quisque dicere poterit, quod ille qui adulterium commiserit, iterum ad honorem venire poterit? Hoc loco, si aliquis fuerit, qui dicat; Ergo negas misericordiam Dei, qui dixit: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat?* Et illud: *Nunquid qui cadit, non adjiciet ut resurgat?* Et illud: *Peccator in quacumque die conversus fuerit, omnes iniquitates ejus oblivioni tradentur?* Sed ad hæc voce libera respondere, & possumus, & debemus. Absit a nobis ut de istis sententiis videamur vel leviter dubitare. Diffinitissime enim credimus quod quisque ad finem vitæ suæ pœnitentiam egerit, non solum indulgentiam accipiet, sed etiam ad præmia æterna perveniet. Propter regulam tamen ecclesiasticam & propter antiquorum Patrum instituta, quod absit a nobis, aut reprehendere, aut discutere audeamus. Cumque credimus ad vitam æternam post beatam pœnitentiam venire; ad honorem clericatus secundum tantorum Patrum præcepta novimus non debere reverti, in tantum, ut in canonibus scriptum est; ne ullus unquam pœnitens clericus ordinetur. Et si ille qui ultro petit pœnitentiam, quamvis eam perfecte egit, non potest episcopus, aut presbyter ordinari: itaut etiamsi per ignorantiam ordinatus fuerit, & postea convincitur pœnitentiam accepisse, dejiciatur ille; qui invitus ad pœnitentiam agendam in monasterium mittitur, & utique quid aliud quam pœnitens dicendus est, qua conscientia ad sacerdotium pervenire permittitur? Nemo mihi alia quamlibet contra auctoritatem sedis Apostolicæ, vel contra trecentorum decem & octo episcoporum præcepta, vel reliquorum canonum statuta objiciat: quia quidquid contra illorum diffinitionem in quibus Spiritum Sanctum locutum esse credimus, dictum fuerit, recipere, non solum temerarium, sed etiam periculosum esse non dubito. Valde enim metuo & contremisco illam damnationem, quam ille sacerdos propter stultam indulgentiam, accipere meruit, qui pro eo, quod filios suos negligenter castigavit, & eos nec cedere, nec excommunicare voluerit, ipsi filii una die occisi sunt, & XXX. millia de populo interfecti sunt, & Arca Testamenti capta est, & ipse retro cadens fractis cervicibus mortuus est, & nomen ipsius de libro vitæ deletum est, &c. * Contra Phinees, qui pro eo, quod, zelo Dei commotus, duos adulteros pariter interfecit, totum populum de Dei iracundia liberavit. Nec hoc ideo dico, ut sicut ille fecit, etiam nunc per mortem corporum Sacerdotes Domini debeant vindicare; sed quia melius est unusquisque parvo tempore, donec vivit in hoc mundo, verecundiam, vel confusionem sustineat, quam postea ad supplicia æterna perveniat. Et multum ei utilius est propter aliorum exemplum, quamdiu vivit, remotus ab honore pœnitentiam agat, & remedium sibi in die necessitatis adquirat. Quicumque parvitati meæ in hac causa voluerit onerosus existere, aliud responsum dare non delibero, nisi quod supradicti canones continere videntur.

* 1. Reg. 2.

DECRETA HORMISDÆ PAPÆ EX GRATIANO DESUMPTA

Quæ in prioribus epistolis non habentur.

PRIMUM.

Qui ad pœnitentiam agendam in monasterio recluditur, presbyter non ordinetur.

Si ille qui ultro petit pœnitentiam, quamvis eam perfecte agat, non potest episcopus aut presbyter ordinari, ita ut etiamsi per ignorantiam ordinatus fuerit, & postea convincitur pœnitentiam accepisse, dejiciatur: ille ergo qui invitus ad pœnitentiam agendam mittitur in monasterium, (qui utique nihil aliud quam pœnitens dicendus est) qua conscientia ad sacerdotium pervenire permittitur? Nemo mihi talia quælibet contra auctoritatem sedis apostolicæ, vel contra trecentorum decem & octo episcoporum & reliquorum canonum constituta objiciat: quia quidquid contra illorum definitionem, in quibus Spiritum sanctum credimus locutum, dictum fuerit, recipere, non solum temerarium, sed etiam periculosum esse non dubito.

Dist. 50 Si ille qui.

SECUNDUM.

Nuptias occultas celebrare non licet.

Nullus fidelis, cujuscumque conditionis sit, occulte nuptias faciat, sed benedictione accepta a sacerdote, publice nubat in domino.

30. quæst 5. Nullus fidelis.

TERTIUM.

Palea. Idem Eusebio episcopo.

Tua sanctitas requisivit a nobis, frater venerande, de filio adultero, quem pater matrimonium contrahere vult, si sine voluntate filii adulti facere potest: ad quod dicimus: Si aliquo modo non consentit filius, fieri non posse. Potest autem de filio nondum adulto, voluntas cujus nondum discerni potest, pater eum cui vult in matrimonium tradere, & postquam filius pervenerit ad perfectam ætatem, omnino observare & adimplere debet. Hoc ab omnibus orthodoxæ fidei cultoribus, sancitum a nobis, tenendum mandamus.

31. quæst 2. Tua sanctitas.

QUARTUM.

Absque episcopi permissu in ecclesia consecrata non erigatur altare.

Nullus presbyter in ecclesia consecrata aliud altare erigat, nisi quod ab episcopo loci fuerit sanctificatum (*a*) vel permissum, ut sit discretio inter sacrum, & non sacrum; nec dedica-

(*a*) Burchardus lib. 3. cap. 18. in meo Cod. MS. sic legit, & quantum arbitror, melius: *vel illius permissu sanctificatum est.* Manst.

tionem fingat, nisi sit. Quod si fecerit, degradetur, si clericus est; si vero laicus, anathematizetur.

EX DOCTRINA

HORMISDÆ PAPÆ

Cap. 4.

Burch. lib. 4. cap. 57.

Ex Supplem. Mansi T. I. pag. 195.

SI quis baptizat, aut aliquod Divinum officium exercuerit per temeritatem non ordinatur, abiiciatur ab Ecclesia, & nunquam ordinetur.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Certo certius visum semper fuit viris hactenus eruditis a Gelasio summo pontifice in synodo Romana LXX. episcoporum scriptum fuisse decretum sive notitiam de libris sacris & apocryphis: cujus, ut omittam innumerabiles codices manuscriptos vetustissimos ac præcipuæ dignationis, & ipse Nicolaus I. papa meminit epistola 42. ad omnes Galliæ episcopos missa, his verbis: *Consonat autem huic beatissimo papæ Leoni sanctus & facundissimus in decretis suis papa Gelasius ita inquiens; Decretales epistolas, quas beatissimi papæ diversis temporibus de urbe Roma pro diversorum patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendas decernimus*, &c. Multisque post illum annis Gratianus retulit in suam discordantium canonum concordiam parte prima, distinctione xv. cap. *sancta Romana ecclesia*. Verum non defuerunt qui ex codicibus aliquot manuscriptis: præsertim Jurensi ex monasterio S. Eugendi; sive, ut cum vulgo loquar, S. Claudii, & antiquissimo optimæ notæ Urgellensi, ut qui vidit Stephanus Baluzius mihi testis est, tribuere voluerint Hormisdæ papæ, qui a Gelasio tertius Romanam rexit ecclesiam. Vide quæ Chifletius noster, (cum sub prælo properaret ad metam tomus hic noster quartus) Divione emisit in lucem, pag. 149. notarum in Vigilium Tapsensem episcopum, hoc initio:

Incipit decretale in urbe Roma ab Hormisda papa editum.

De scripturis divinis quod universaliter catholica recipiat ecclesia, vel post hac quid vitare debeat.

TITULI.

I. *De ordine librorum canonicorum veteri & novi testamenti.*
II. *De numero apostolicarum sedium.*
III. *De constitutionibus sanctorum conciliorum.*
IV. *De opusculis sanctorum patrum quæ recipiuntur.*
V. *De opusculis apocryphorum quæ recipienda non sunt.*

I.

Ordo de veteri testamento quem sancta, &c. Quæ non est opus hoc loco iterare, cum supra edita sint. Si quæ occurrant alicujus momenti variantes lectiones a nostris distinctæ, in notis ad Gelasii decretum non omittentur.

SYNODUS AGAUNENSIS

OCCASIONE FUNDATIONIS AGAUNENSIS MONASTERII.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Fundatum a Sigismundo Burgundionum rege catholico Agaunense monasterium aut certe instauratum nemo sanus ambigit. De anno controversia non levis; quam non est nostri instituti modo pluribus agitare. Sufficiet hoc se instrumentum, quod a nonnullis in dubium, jure, an injuria? revocatur, proponere, quod plurium episcoporum (præterquam Aviti Viennensis metropolitani, quod mihi permirum accidit, per ea tempora celeberrimi, & apud Sigismundum gratia atque auctoritate potentissimi) in eo fiat mentio; præsertim cum in vetustissimis schedis bibliothecæ Thuuanæ, teste Sirmondo pag. 158. operum Alcimi Aviti, extet titulus homiliæ 7. dictæ in basilica SS. Agaunensium in innovatione monasterii ipsius, vel passione martyrum.

Instrumentum fundationis Monasterii Agaunensis.

IN timore domini nostri Jesu Christi cum felicitate Domino nostro Sigismundo pio, sub die pridie Kal. Maii a LX. episcopis, totque comitibus, habito concilio in Dei nomine Agauni publice, idem rex est exorsus dicere.

Audivi in evangelio dominum dicentem, *ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio eorum sum*. Certus sum ego de vestra sanctitate, dominici patres, ut in isto conventu adjutor sit nobis omnipotens Deus.

Tunc sanctus Maximus urbis Genevensis episcopus ait; Quoniam nihil est quod ex ipso non agatur, petendum nobis est, ut adminiculo ejus adjuti viam veritatis gradiamur, ut ad æterna gaudia pervenire mereamur.

Tunc rex ait: Ad hoc enim vos adunavi, ut mœrentem me consolemini, & quid agam vel respuam, addiscatis?

Responderunt episcopi: Honor tuus est o rex, judicium deligere, & facere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo.

Quibus rex dixit. Jam abjeci omnem ambiguitatem, & absterserit Deus ra me omnem perfidiam Arianorum, adeptus sum fidem catholicam, servus sum Jesu Christi, instruite me quomodo ei placeam, cujus me profiteor amicum.

Jam præfatus strenuus prædicator Maximus dixit: Audi sanctissimum regem o rex dicentem: *Accedite ad eum & illuminamini, & vultus vestri non erubescent*; & alibi: *Jacta cogitatum tuum in domino, & ipse te enutriet*. Et dominus in evangelio. *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Psal. 33. Psal. 54. Matth. 11

Ad hanc ergo rationem compunctus rex ait: dic ergo, alme pater, valde delector in tuis sermocinationibus. Tunc sanctissimus ille ait; Quamvis indigni nostrum officium est ad annuntiandum, sed tuum est ad implendum: sit ergo eloquium nostrum sale conditum, ut audiant mansueti & lætentur, & non ut vituperetur ministerium nostrum, sermones nostri Deo adjuvante & divina authoritate salutem tuam præferant: dilige eos qui recto sunt corde & ambula simpliciter coram domino, in omni bonitate, justitia & veritate, te ipsum castum custodi, & noli communicare peccatis alienis,

ut

ut cum beato David ſecurus dicas; *Odivi congregationem malignam, & invocantes, & recti adhæſerunt mihi: hoc enim faciens teipſum ſalvum facies, & eos qui te audient;* Nobis opportunum eſt, ut tu juſte vivas propter illud quod propheta ait; *Qualis fuerit doctor civitatis, tales & habitatores civitatum.*

Hæc & iis ſimilia beato Maximo dicente, rex & omnis populus qui cum eo erant ſuſpirantes, & Deo gratias agentes, quia talem haberent inſtructorem, qui omnem hæſitantiam auferret a cordibus eorum.

Tum ſanctus Theodorus epiſcopus Sedunenſis ait: Inſtantia cordis mei eſt, ut proferam ſermonem veſtris ſalubribus conſiliis, quid agendum ſit de beatorum martyrum Thebæorum corporibus, id eſt Mauricii cum ſuis commilitonibus, qui pro Deo a Maximiano perempti ſunt, & inhumati jacent; neſcio qui ſit homo, qui prævaleat ſecundum merita eorum ſingulis fabricare eccleſias.

Tunc omnes epiſcopi dixerunt: De cruore eorum locus iſte ſacer eſt & electus, illi exules fuerunt a patria, vitam mundi contemnentes, caduca reſpuentes, conſanguinitatem proximi non recogitantes, juventuti non parcentes, pro Chriſti amore mortui ſunt, & per Chriſtum ſanctificati ſunt.

Tunc rex ob devotionem lacrymabili voce prorumpit: Utinam impietas mea mihi impedimentum non feciſſet, ut cum illis fuiſſem & occubuiſſem, & ſocius fierem gaudio eorum, ſed nunc auxiliante Deo videte quomodo honorifice accipiant ſepulturam.

Inito concilio ad regem dixerunt. Viſum eſt nobis bonum eſſe, ut hi tantum quorum nomina comperta ſunt, id eſt, Mauricii, Exuperii, Candidi, Victoris, infra ambitum baſilicæ quam clementia regis ad hoc opus ornare juſſit, reliqua vero corpora congerantur in tutiſſimo loco, atque aptiſſimo, in uno condantur loco, & ſub eximia cuſtodia ſanctiſſimi cuſtodes deputentur, ne forte, quod abſit, falſato ex eis furentur, & conſtituatur officium pſallendi die noctuque indeſinenter.

Una cum rege omnibus placuit, & virum ſanctiſſimum in omnibus operibus bonis comprobatum, in ipſo loco Hymnemundum conſtituerunt abbatem, qui & accerſitus a venerabilibus epiſcopis, una cum ſanctiſſimis viris, ſancto Acino, ſancto Ambroſio, ſancto Proto, & ſanctis viris, qui ad hoc opus ſuſcipiendum de monaſterio Granenſi venerant.

Hæc epiſcopi inter ſe agitantes cum præclaro rege Sigiſmundo, quam monachis regulæ inſtitutionem imponere deberent, quia propter illud inſtitutum pſallentium, quod ibidem Deo protegente amodo in perpetuum ſit conſervandum, non poteſt, ut cetera monaſteria, exercere opera.

Sanctus Victorius urbis Gratianopolitanæ epiſcopus ait: Dixit Salomon, *ubi plurima ſunt conſilia, maxima eſt ſalus*, ad hoc venimus, ut prolatis ex divina ſcriptura ſententiis, devotio legis ſuppleatur, ſeriuſque roboretur; tandem quid utilius invenire poſſumus? favere eſt, non ſilere, ut ſubdito queant ſubire, & ne verſuti judices videamur, de quibus Deus in evangelio ait: *Alligant enim onera gravia & importabilia, & ponunt ea in humeros hominum, digito autem ſuo ea nolunt movere.* Ecce enim jam dictus noſter rex Sigiſmundus, monaſterium Agaunenſe largitatis operibus ditavit. Conveniens itaque eſt, ut juxta quod dictus pater Hymnemundus Abbas perfectiſſimam vitam gerit, poſteri ejus imitentur, & exemplum ſanctitatis ejus corde meditentur, & in opere exerceant. Recte mihi videtur ut ſecundum pleniſſimam devotionem domini regis, ex pſallendi inſtitutionibus, fiant novem normæ, id eſt, Granenſis, Iſiana, Jurenſis, & Meluenſis, & cetera; ſuccedentes ſibi in officiis canonicis, id eſt nocturnis, matutinis prima, tertia, ſexta, nona, veſpertina, in hac die, noctuque indeſinenter domino famulentur.

His vero dictis omnes epiſcopi conſenſerunt. Quibus rex ait: Jam enim de pſallendi officio, deſiderio meo ſatisfactum eſt, quid vobis videtur, de munificentia monaſterii, & exhortatione doctrinæ, vel qualiter ipſi monachi vivere debeant; jam enim ſupradictum eſt, ut quia ſicut cetera monaſteria propter inſtitutum pſallentium, non queant opera exercere, quam regulæ inſtitutionem debeant ſortiri diligenter examinetur, ut ex noſtra authoritate ſit munitum, & firmitate manus noſtræ roboratum, atque ſub vinculo anathematis obligatum.

Ad hanc interrogationem Viventiolus urbis Lugdunenſis epiſcopus, una cum aliis epiſcopis dixit. Optime vobis videtur, ut munificentiam ad regem habeant, exhortationem, & doctrinam habeant ad ſedem apoſtolicam; jam quia ſcimus comprobatam habere diſciplinam, & ſanctam converſationem ſanctum Hymnemundum, quem præeſſe conſtituimus monaſterio huic, & poſteri ejus ipſum ſequantur, ad omne opus implendum, tamen ſub brevitate inſtituimus, ut omnes obediant ei, & ſine præceptis illius nihil agatur: quidquid a prioribus ordinatum fuerit, juniores ſine murmuratione expleant, & per ſingulas normas decani conſtituantur digni, ut abbas diviſo pondere, de providentia eorum ſit ſecurus: de veſtimentis vero ſcimus, quia locus iſte aeris intemperie intemperatus eſt; propterea tam ad induendum, quam in lectis in abbatis ſit conſideratione: ſimiliter de cibo & potu: unum habeant dormitorium, unum refectorium, unum locum ad calefaciendum. De diſciplina vero, de gravioribus culpis ſecundum canones judicentur, de minoribus autem ut abbas judicaverit & fratres conſenſerint, melius eſt enim cum amico flagellari, quam cum adverſario in interitum præcipitari. Jejunium ut cetera monaſteria agant, & die noctuque in orationibus vacent, & ſemper meditentur, & egredi de monaſterio ſine permiſſione prioris nullus præſumat. Placuit nobis ut & ipſe abbas, qui nunc eſt, & qui futuri ſunt, ſint inſtructi ex neceſſitate, tam de veteri teſtamento quam de novo, ut alii ædificentur, & per capitalia ſcribantur, ut poſteri teneant. Hæc inſtituta ſunt propter eum *qui dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis in odorem ſuavitatis;* videat ne quis ſit qui violare hæc audeat, & iram omnipotentis Dei incurrat; & ſi tempus advenerit, quod Deus avertat, quod divulſione aut diſceptatione contra hæc agere tentaverit, tunc abbas prædicti monaſterii concurſionem ad ſedem apoſtolicam habeat, quaſi lumen potens illuminans, & inde ad cauſam ſuam revertatur, & probet quod omnium potentior eſt ſapientia, & ideo ut Deo auxiliante monachi de exortatione ſancta confortati, inconcuſſa

Pſal. 25.

Prov. 11.

Matth. 23.

Ephes. 5.

ſtabilitate permaneant indiviſa caritate; & ſicut nunc eſt glorioſiſſimi regis devotio ſuppleta, & omnium conſenſus ſit in perpetuum conſervatus atque roboratus.

Propterea ego Sigiſmundus gratia Dei rex Burgundionum, Chriſto auſpice conſideravi una cum ſupradictis LX. epiſcopis & comitibus, de jam dicto monaſterio, quod vocatur Agaunum, quod nunc domino adjuvante infra regnum noſtrum Burgundionum conſtruximus, & venerabilem virum Hymnemondum ibidem conſtituimus abbatem, ubi tanta & talia ſacra corpora Thebæorum martyrum, qui pro Chriſto eorum ſanguinem non dubitaverunt fundere, ad luminaria vel ſtipendia monachorum, quid agere debeo, niſi ſicut dominus noſter Jeſus Chriſtus loquitur dicens. *Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur*; &; *date eleemoſynam, & omnia munda ſunt vobis*; &: *quicumque reliquerit domos aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit*. Ideo ego pertractans verba redemptoris noſtri, eidem monaſterio pro animæ meæ ſalute de rebus meis dono, donatumque in perpetuum eſſe volo, hoc eſt in pagis vel territoriis, Lugdunenſi, Viennenſi, Gratianopolitano, & Auguſta, Cameraria; & pago Genevenſi, Valdenſi, & fine Aventicenſi, & Lauſanenſi, & Viſontienſi, curtes ſic nuncupatas, Briogia, Olona, Cacuſa, Rubregio, Statice, Communiaco, Mariniaco, Muratto, una cum appenditiis earum, & in Vallenſe pago, & in valle Auguſtana, quæ eſt a finibus Italiæ, alias curtes, Sidrio, Bernona, Leuca, Bromuſio, Duodecimo, Paterno. In civitate Auguſta turrem unam, quæ reſpicit ad occidentem, & Levira, Lagona, Gizorolis, & Morga, cum omni integritate & appenditiis & adjacentiis earum, in terris, domibus, ædificiis, mancipiis, libertis, plebeiis, accolis, vineis, ſylvis, olivetis, campis, pratis, paſcuis, aquis, aquarumque decurſibus & incurſibus, mobilibus & immobilibus, ceu decimis, exquiſitam totum ad integrum quidquid ad ipſas villas, aſpicere videtur, ad locum præfati monaſterii de ſancto Mauritio donamus, tradimus atque indulgemus, ea enim ratione, ut ab hac die ipſas res ſuperius intimatas prædicta cala Dei, vel rectores ejus in luminaribus ipſius eccleſiæ, vel ad ſtipendium ibidem decertantium monachorum habent & poſſideant, vel quidquid exinde facere elegerint, libero perfruantur arbitrio. Propterea hanc donationem noſtram fieri juſſimus, per quam omnino jubemus, ut nullus de fidelibus noſtris, non de judiciaria poteſtate prædictam caſam Dei vel beatorum martyrum & rectores ejus & monachos ibidem conſiſtentes inquietare, nec calumniam generare præſumant, ſed ſub firmitatis noſtræ ſtudium Dei propitient, noſtris & futuris temporibus, ſicut diximus, pro mercedis augmento in luminaribus ipſius eccleſiæ vel ad monachorum ipſorum ſtipendia perficiat in augmentis qualiter ipſius congregationem, beatorum martyrum melius delectet, pro nobis Dei miſericordiam attentius exorare, & ut hæc donatio vel authoritas firmior habeatur, & pro tempore conſervetur, & per manus noſtræ ſignaculum omni tempore obtineat firmitatem.

Maximus urbis Genevenſis epiſcopus ſubſcripſit.

Victor urbis Gratianopolitanæ epiſcopus ſubſcripſit.

Viventiolus urbis Lugdunenſis epiſcopus ſubſcripſit.

Umbdemarus comes ſignavit.

Fremodus comes ſignavit.

Gundeulfus comes, Benedictus comes, Agano, Bonifacius, Teudemaudus, Fredeboldus comes ſubſcrip.

Data ſub die Idus Maii in virorum cœtu prope Agauno monaſterio feliciter.

Mirum vero, quod jam monuimus, hinc abeſſe nomen ac ſubſcriptionem S. Aviti archiepiſcopi Viennenſis. * *Ceterum ex monumentis monaſterii Agaunenſis colligi quidem poteſt mentio concilii hujus dumtaxat, cujus fidem magis adſtruunt, tum homilia, quam habuit Avitus Viennenſis epiſcopus in baſilica ſanctorum Agaunenſium in innovatione monaſterii ipſius, cujus homiliæ fragmentum extat inter opera ejuſdem Aviti; tum etiam Fredegarii chronicon, in quo legitur:* Inſtitutio monaſterii ſanctorum Agaunenſium ab Avito & ceteris epiſcopis, ipſo jubente Sigiſmundo Rege confirmata. *Ex quibus cauſa ſynodi convocandæ, quidque geſtum fuerit in ea, patet, cui tandem aſſignamus epocham anni 515. juxta chronici Aventicenſis epiſcopi Marii auctoris coætanei conſules, nempe Florentium & Anthemium*, quibus, *inquit*, conſulibus monaſterium Agauno a Rege Sigiſmundo conſtructum eſt. *Narrat quoque chronicon ſancti Benigni Divionenſis editum a doctiſſimo Luca Dacherio, & cauſam conſtruendi monaſterii Agaunenſis, & novam ibi pſallendi inſtitutionem a ſynodo comprobatam fuiſſe, ſcilicet modum chori perennem, ſeu pſallentium aſſiduum, ut loquitur Gregorius Turonenſis. Sic ergo habet chronicon:* Sigiſmundus filium nomine Sigiricum, quem ex priore conjuge habebat, novercæ inſidiis juſſit interfici, unde poſtea pœnitentiam agens, monaſterium ſanctorum Agaunenſium miri operis conſtruxit: cumque ibi in orationibus perſiſteret, jejuniis & eleemoſynis intentus, revelatum eſt ei ab Angelo, ut ad inſtar cæleſtis militiæ pſallendi choros inſtitueret. Quo divinitus accepto conſilio, epiſcopos & alios religioſos viros conſuluit utrum ſalubriter cogitaret. Qua interrogatione ſancti antiſtites inter ſe ventilata, licet inuſitatum opus, tamen Domino annuente unanimiter corroboraverunt. Quod ſanctum opus ſervitutis Dei perfecte inſtitutum, & pari omnium conſenſu confirmatum eſt, atque ex tunc laudes Deo ab omnibus perſolvuntur.

* Ex Labbei Appendice Tom. IV.

Observatio P. Antonii Pagi

ad ann. Chriſti 515. num. 6. & 522. num. 10. & ſeqq.

Marius Aventicenſis ad conſulatum Anthemii & Florentii an. 515. geſtum ſcribit: *Monaſterio Acauno a rege Sigiſmundo conſtructum eſt*, in anguſta ſc. planitie, in qua parvus vicus antiquitus ædificatus fuit, quem *Tornatam*, ſeu *Tornadam* non longe ab Octoduro diſitum, incolæ appellarunt, indeque Monaſterium modo *Agaunenſe* a ſitu, modo *Tornacenſe* ab oppidulo ibi condito denominatur. Hoc celeberrimum Monaſterium ante Clodovei Magni tempora videtur fundatum. Fauſtus enim Monachus, diſcipulus ſancti Severini, in vita ejus a Mabillonio ſæculo I. Benedictino recitata teſtatur, Clodoveum Regem anno regni ſui 25. Chriſti ſc. 506. cum in gravem morbum incidiſſet, *ad Sanctum Monaſterium Agaunenſium*, ubi *Severinus Abbas ordinatione inſtitutus* erat, miſiſſe, & Severinum ad eum venientem, poſt ſanitatem ei redditam, ad Deum migraſſe, poſtquam duobus ſociis ſuis dixiſſet: *Commendo vobis dilectiſſimum fratrem meum Presbyterum, qui mihi annos XXX. in afflictio corpore deſervivit: commendo vobis monachum meum nomine Vitalem*. Quare ante annos 30. a morte ejus Severinus præfuit Monaſterio

rio Agaunensi; neque enim morbo afflictus Abbas renunciatus fuisset. Tum eo Monasterio post sancti Abbatis obitum vel collapso, vel everso, sanctus Sigismundus anno 515. novæ fabricæ initium dedit, qua tandem anno 522. absoluta sanctus Hymnemondus primus novi Monasterii Abbas a Rege Sigismundo institutus est, ac dotatum Monasterium. Anno siquidem 522. Sigismundus Sigericum filium suum interficiendum jussit: sub illius enim anni Cos. Marius Aventicensis in Chronico scribit: *His Cos. Sigericus filius Sigismundi Regis, jussu patris sui injuste occisus est.* Hinc facti pœnitens Sigismundus, ut tradit Turonensis lib. 3. cap. 5. & 6. *ad sanctos Agaunenses abiens per multos dies in fletu & jejuniis orans, veniam precabatur, Psallentium ibi perpetuum instituens.* Quare cum in conventu episcoporum habito dicatur, Sigismundus *sub die pridie Kalendas Maii* in illum conventum venisse, Hymnemondum constituisse Abbatem, corpora sancti Mauritii & sociorum aptissimo in loco condidisse, Psallentium instituisse, Monasterium dotasse, apparet gesta hæc esse anno 523. quo ultimus mensis Aprilis dies in Dominicam incidit. Anno itaque 523. pridie Idus Maii celebratum Agauni Concilium, cujus mentio in charta donationis illius Monasterii, in quo Sigismundus episcopos alloquens ait: *Ad hoc vos adunavi, ut mœremem me consolemni, & quid agam, vel respuam adificatis.* Quibus verbis mœrorem ex morte Sigerici filii conceptum indicat. Eam chartam commentitiam esse contendit Cointius, quod in ea sermo sit de Psalmodia perpetua in Monasterium Agaunense tunc primum inducta, atque ejus falsitatem ostendere notam cum loci, tum temporis. Nam in ea dicitur, Sigismundum *sub die pridie Kal. Maii Agauni publice* exorsum esse dicere &c. finis vero talis est: *Data sub die Idus Maii in virgrum cœtu prope Agauno Monasterio feliciter.* Verum alio loco, alioque die conventus habitus, alioque die ac loco charta fundationis a tribus episcopis & octo laicis, qui dimisso cœtu cum Rege remanserant, subscripta. Præterea dicit Cointius, bis ea in charta scribi adfuisse LX. episcopos, totidemque comites, cum tamen in toto Sigismundi regno essent tantum sedes episcopales XXVII. At librarios in numeris describendis sæpe errare, innumera exempla demonstrant. Scriptum erat IX. & librarius posuit LX. Imo ipsemet Cointius an. 531. n. 1. ubi Gregorius Turonensis lib. 3. cap. 10. narrat Childebertum Francorum regem redeuntem ex Hispania detulisse inter alia sexaginta calices, observat Aimoinum lib. 1. cap. 8. habere novem, & errorem manare potuisse a librariis *propter affinitatem*, inquit, *numerorum LX. & IX.* Hujus conventus Agauni habiti meminit in Chronico Fredegarius, qui loquens de fundatione Monasterii sancti Marcelli in suburbano Cabilonensi a Gunthramno Francorum Rege facta ait: *Synodum XL. episcoporum fieri præcepit, & ad instar institutionis Monasterii sanctorum Agaunensium (quod temporibus Sigismundi Regis ab Avito & cæteris episcopis, ipso Principe jubente fuerat confirmatum)* &c. Agaunensis privilegii diserte meminit Marculfus lib. 1. cap. 1. frustraque respondet Cointius ann. 652. num. 41. respexisse Marculfum ad aliud Agaunense privilegium, quod excidit. Mitto alias ejus conjecturas, utpote leviores.

ANNO CHRISTI 515.

CONCILIUM ILLYRICIANUM

ANNO CHRISTI 515

Habitum Anno DXV.

Cum ex Theophanis chronico constet hanc synodum eo anno habitam fuisse quo mortua est Ariadna Augusta, illam vero Marcellinus Comes & Victor Tunnonensis testentur vita decessisse sub consulatu Anthemii & Florentii, Indictione autem octava, dubium non est quin synodus referenda sit ad annum Christi quingentesimum quintumdecimum. De rebus porro in ea gestis sic scribit Anastasius bibliothecarius in historia ecclesiastica, qui ex Theophane accepit. Sane Thessalonicensi Episcopo communicante ob metum Imperatoris Timotheo Constantinopolitano Episcopo, quadraginta Episcopi Illyrici & Græciæ convenientes in unum, per professionem in scriptis factam, ut a proprio Metropolitano, discesserunt ab eo; & Romam mittentes, Romano communicare in scriptis professi sunt. *Vide Innocentium III. lib.* XVI. *epist.* 139.

ANNO CHRISTI 516.

CONCILIUM LUGDUNENSE

ANNO CHRISTI 516.

Habitum circa Annum DXVI.

Constat ex epistola XXVIII. *Aviti Bpiscopi Viennensis celebratum sub Gundobado Burgundionum Rege fuisse Concilium in urbe Lugdunensi, cui & Avitus ipse & Chartenius incertæ sedis Episcopus interfuerunt. Hæc tantum.*

SYNODUS VETERIS EPIRI

IN CAUSA JOANNIS NICOPOLITANI

Episcopi & metropolitani veteris Epiri celebrata sub Hormisda Anno Domini DXVI.

[a] *Synodus*) Mortuo Alcysone episcopo Nicopolitano, anno domini 516. qui est tertius Hormisdæ, subrogatus est Joannes, qui statim more majorum coacta synodo episcoporum veteris Epiri, cujus ipse erat metropolitanus antistes, communionem sedis apostolicæ amplexurus fidei suæ libellum illico per Rufinum diaconum ad Hormisdam papam misit, probans quatuor generalia concilia, damnansque omnes hæreticos eorumque in primis socium Acacium. Synodicam ejusdem argumenti ipsa synodus universa adjunxit, & per eumdem Rufinum ad pontificem transmisit. Utraque epistola excusa est supra inter epistolas Hormisdæ. Prior sic incipit: *Cura mihi extitit semper*, &c. Posterior tale initium habet: *Si dignis præmiis uti tentemus*, &c.

CON-

GONVENTUS CELEBERRIMUS

OMNIUM POTESTATUM BRITANNIÆ,

Videlicet archiepiſcoporum, epiſcoporum, abbatum, &c. ad coronationem inclyti regis Arthuri ſolennizandam habitus,

In quo ſanctus Dubritius archiepiſcopatu cedit, & alii ad epiſcopatus promoventur.

CONſumptis ergo primis in hunc modum tribus diebus, inſtante quarto, vocantur cuncti qui ipſi (*regi Arthuro*) obſequium præſtabant, & ſinguli ſingulis poſſeſſionibus, civitatibus videlicet atque caſtellis, archiepiſcopatibus, epiſcopatibus, abbatiis, ceteriſque honoribus donantur.

Beatus igitur Dubritius in eremiticam vitam anhelans, ſeſe ab archiepiſcopali ſede depoſuit, in cujus locum ſacratur David regis A avunculus, cujus vita exemplum totius bonitatis erat his quos doctrina imbuerat. In loco vero Sampſonis Dolenſis archipræſulis deſtinatur Chelianus illuſtris presbyter Landaviæ, annuente Hoelo rege Armoricorum Britonum, cujus vita & boni mores virum commendaverunt. Epiſcopatus vero Silceſtriæ Mauganio, & Gvintoniæ Diuvanio decernitur. Decernitur quoque pontificalis infula Alclud Elidanio.

CONCILIUM TARRACONENSE

DECEM EPISCOPORUM

Tempore Hormiſdæ Papæ habitum, æra DLIV. Anno domini 516.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Ut etiam ad proximas ſanguinis clerici cum teſtimonio vadant.*

* *clericis & permittatur licentia.* II. *Ut* * *clerici emendi vilius, vel vendendi carius non* * *permittantur.*

* *Ut quantum clericus præſtiterit, tantum recipiat.* III. * *Ut clerici, ſi ſolidum præſtiterint, ſine uſura recipiant.*

IV. *Ut nullus epiſcopus, vel infra poſitus, die dominico cauſas judicare præſumat.*

V. *Ut qui metropolitana civitate epiſcopus non ordinatur, poſt duos menſes ſe metropolitano præſentet.*

VI. *Ut epiſcopus, qui a metropolitano commonitus ad ſynodum non venerit, excommunicetur.*

VII. *Ut diœceſani clerici ſeptimanas teneant, &* C *die ſabbato omnes in unum conveniant.*

* *diœceſim* * *parochis* VIII. *Ut annis ſingulis epiſcopi* * *diœceſani viſitent, & ut non plus quam tertiam de* * *parochiis accipiant.*

* *prohibeantur* IX. *De clericis & oſtiariis, qui adulteris mulieribus admiſcentur, ut* * *projiciantur.*

X. *Ut nullus epiſcopus pro judiciis munera accipiat.*

XI. *Ut monachus miſſus alicubi, miniſterium clericatus agere non præſumat, nec negotiator, nec executor exiſtat.*

XII. *Ut ſi epiſcopus inteſtatus obierit, inventarium de rebus ejus clerici faciant, & nullus exinde aliquid auferat.*

XIII. *Ut epiſcopus diœceſanos presbyteros, &* quoſ-D *dam ex laicis convenire literis ad ſynodum moneat.*

VETERES TITULI,

Seu Excerpta hujus Concilii ex vetuſto Lucenſi Codice CCCCXC.

Ex Synodo Terraconenſe.

I. *Quicunque parentem ſuam viſitat, cum teſtimonio alterius viſitet; quod ſi non fecerit excommunicetur.*

II. *Clericus uſuram non accipiat.*

III. *Clericus ſi negotium egerit deponatur.*

IV. *Epiſcopus, presbyter, diaconus, vel clericus die dominico nec audiant, nec dicant cauſas.*

V. *Epiſcopus dum ordinatus (eſt) poſt duos menſes ſuo occurrat Metropolitano.*

VI. *Epiſcopus, qui monitus fuerit, & non ambulaverit in Concilium uſque ad alterum concilium excommunicetur.*

VII. *Diœceſani clerici ſeptimanas teneant; & die ſabbato omnes conveniant in unum.*

VIII. *Annis ſingulis epiſcopus Diœceſim viſitet, & pro reparatione eccleſiarum.*

IX. *Clericus Oſtiarius ſi aduleteram uxorem acceperit deponatur.*

X. *Nullus clericus patrociniis Laicorum ſe commendet, nec dona accipere de ipſis.*

XI. *Monachi abſque Abbatis juſſione paſſim non exeant de monaſterio, neque negotia aliqua agant.*

XII. *Epiſcopus ſi mortuus fuerit inteſtatus cum fide presbyteri, & reliqui inventarium faciant.*

XIII. *Epiſcopi in concilium, & Diœceſanos presbyteros, & laicos ducant.*

PRÆ

PRÆFATIO.

(a) In nomine Christi habita synodus Tarracone, [b] anno sexto [c] * Theuderici regis, consulatu * Petri, sub die octavo Idus Novembris.

ANtiquorum patrum statuta de his censuisse videntur, quæ in tempore, aut ad illos relata pervenerunt, aut certe acta testimonio proprio comprobaverunt. Cujus rei & nos sequentes exemplum, illa quæ nunc fiunt placuit observanda decernere, ut præterita absque ambage custodiantur, & præsentia * observatione sint firma. Igitur cum in unum pariter convenissemus in urbem Tarraconensem, quæ est * (b) metropolitana, titulos subter adnexos conscripsimus observandos.

CAPITULA.

I.

De his, quibus cura pro parentelæ proximitate (c) haberi permittitur, ut cautela eorum necessitates * substentent, (d) pietatis beneficia, quæ eis sunt necessaria, * (e) præbeant: ipsi vero pro visendis eis, cum ingressi fuerint, celeri salutatione recurrant, nec inibi faciant mansionem: qui tamen, cum ad earum visitationem pergunt, testem solatii sui, * fide & ætate probatum adhibeat secum. Si quis hæc a nobis statuta contempserit; si clericus est, loci sui dignitate privetur; si vero religiosus vel monachus, in cella monasterii reclusus pœnitentiæ lamentis (f) incumbat; ubi singulari afflictione, panis & aquæ victum ex abbatis ordinatione percipiat.

II.

Sicut canonum statutis firmatum est, * quicumque in clero esse voluerit, emendi vilius, vel vendendi carius studio non utatur: * certe si voluerit hæc exercere, cohibeatur a clero.

III.

Si quis vero clericus solidum in necessitate * præstiterit, ut hoc de vino vel frumento accipiat quod mercandi causa tempore statuto decretum fuerit * venumdari; ceterum si speciem non habuerit necessariam, ipsum quod dedit sine ullo augmento recipiat.

IV.

Ut nullus episcoporum, aut presbyterorum, vel clericorum die dominico propositum cujuscumque causæ negotium audeat * judicare; nisi * ut hoc tantum, ut Deo statuta solennia peragant. Ceteris vero diebus (g) convenientibus personis, illa quæ justa sunt habeant licentiam * judicandi, * exceptis criminalibus negotiis.

* vindicandi excepto, criminali.

V.

Si qui in metropolitana civitate non fuerit episcopus ordinatus, postea * cum susceperit benedictionem, per metropolitani literas honorem fuerit * episcopatus adeptus, id optimum esse decrevimus, ut postmodum statuto tempore, id est, impletis duobus mensibus, se metropolitani sui repræsentet aspectibus, ut ab illo monitis ecclesiasticis instructus, plenius quod observare debeat recognoscat. Quod si forte hæc implere neglexerit, in synodo increpatus a fratribus corrigatur. Quod si forte infirmitate aliqua, ne hoc impleat, fuerit præpeditus, hoc suis literis metropolitano indicare procuret.

Dist. 65. Si quis in metropolitana

* quam susceptæ benedictione episcopi

VI.

Si quis * episcopus commonitus a metropolitano ad synodum, nulla gravi intercedente (h) necessitate corporali, venire contempserit, sicut statuta patrum * censuerunt, usque ad futurum concilium cunctorum episcoporum caritatis communione privetur.

Dist. 18. Si quis episcoporum commonitus. Simile est in Panor. lib. 4 c. 18 ex Arvernens.

* episcoporum sanxerunt,

VII.

De diœcesanis ecclesiis, vel clero id placuit definiri, ut presbyteri, vel diaconi, qui inibi constituti sunt, cum clericis, septimanas observent: id est, ut presbyter unam faciat hebdomadam; qua expleta succedat ei diaconus similiter: ea scilicet conditione servata, ut omnis clerus die * sabbato ad vesperam sit paratus, quo facilius die dominico solennitas cum omnium præsentia celebretur: ita tamen ut omnibus diebus vesperas & matutinas (i) celebrent: quia desistente clero (quod est pessimum) comperimus in basilicis nec luminaria ministrari. Si qui sane negligentiæ (k) vitio hæc implere noluerint, noverit se secundum statuta canonum pro modo personarum canonicæ disciplinæ subdendos.

* sabbati

VIII.

Multorum casuum experientia magistrante, reperimus nonnullas diœcesanas esse ecclesias destitutas: * ob quam rem, id hac constitutione decrevimus, ut antiquæ consuetudinis ordo servetur & * (l) annuis vicibus ab episcopo diœcesano

10. quæst. 1. Decrevimus, ut antiquæ. Ivo part. 3. cap. 38. Burch. lib. 3. cap. 33.

* pro qua re id constit. annis singulis

(a) Luc. *Incipit synodus habita Tarracona sub die VIII. id. Novembr. consulatu Petri V. C. cos.*
(b) *Metropolitana observatione fundata in titulos subter adnexos conscripsimus observanda.*
(c) *committitur, ut ea cautela earum.* (d) *ut pietatis.* (e) *a longius præbeant.*
(f) *intendat.* (g) *cohibentibus.* (h) *infirmitate.*
(i) *celebrentur.* (k) *celebrentur.* (l) *annis singulis.*

sano visitentur: & si qua forte basilica reperta fuerit destituta, * ordinatione ipsius * reparetur: [d] quia * tertia ex omnibus per antiquam traditionem, ut accipiatur ab episcopis, * novimus statutum.

* ordinatori ejus
* reparari præcipiatur
* tertia pars
* ex principibus novimus statutum.

IX.

Si quis * lectorum adulteræ mulie voluerit misceri, vel adhærere consortio; aut relinquat adulteram, aut a clero habeatur extraneus. * Similis sententia ostiarum manebit scholam.

* lectu. adulteræ mulieris
* Simili sententia ost. lascivia punietur.

X.

Observandum quoque decrevimus, ne quis sacerdotum, vel clericorum, more sæcularium judicium, audeat * accipere pro impensis patrociniis munera, nisi forte in ecclesia oblata gratuita, quæ non favore muneris videatur accepta, sed collatione devotionis illata. Quia si qui ista probantur accipere, veluti exactores fenoris, aut usurarum possessores secundum statuta patrum se noverint degradandos.

15. quæst. 2. Observandum quoque,
* exigere

XI.

Monachis a monasterio foras egredientes, ne aliquod ministerium ecclesiasticum præsumant, agere, prohibemus, nisi forte cum abbatis imperio. Similiter, ut nullus eorum (id est monachorum) forensis negotii suceptor vel executor existat, nisi id quod monasterii exposcit utilitas: abbate sibi nihilo minus imperante, canonum ante omnia Gallicanorum de eis constitutione servata.

16. quæst. 1. Monachi a monasterio.

XII.

Sicubi defunctus fuerit episcopus intestatus, post * depositionem ejus, a presbyteris & diaconibus de rebus ipsis * breve fideliter conscribatur a minimo usque ad maximum, id est, de utensilibus, vel omni suppellectile: ita tamen, ut si quis exinde vel * præsumpsisse, vel occulte fuerit tulisse convictus, secundum furti tenorem restituat universa.

12. quæst. 2. Sicubi defunctus.
* distinctionem, al. defunctionem
* inventarium
* præsump. aliquid,

XIII.

Epistolæ tales per fratres a metropolitano sunt dirigendæ, ut non solum, * a cathedralibus ecclesiis presbyteri, verum etiam de diœcesanis ad concilium trahant & aliquos de filiis ecclesiæ sæcularibus secum adducere debeant.

Burch. lib. 2. cap. 48. Ivo part. 5. cap. 158.
* e cathedralis ecclesiæ presbyteris,

[d] SUBSCRIPTIONES.

Joannes in Christi nomine episcopus Tarraconensis civitatis * constitutiones a nobis conscriptas subscripsi.

* constitutionibus conscriptis

A Paulus in Christi nomine episcopus * Impuritanæ civitatis subscripsi.

* in Tiranensi civi.

Hector * episcopus Carthaginensis metropolis subscripsi.

* in Christi nomine episc. Carthaginis

* Frontinianus in Christi nomine episcopus Gerundensis civitatis subscripsi.

* Fortunia.

[a] (a) Agritius in Christi nomine episcopus Barcinonensis civitatis subscripsi.

* Agroetius

(b) Ursus in Christi nomine episcopus Dertosanæ civitatis subscripsi.

Orontius in Christi nomine episcopus * Illeberitanæ [b] civitatis subscripsi.

* Eliberitæ
* Forte Ilerdirane ex Tarracon. Prov. Hard.

Vincentius in Christi nomine episcopus Cæsaraugustanæ civitatis subscripsi.

(c) * Camidius in Christi nomine episcopus Ausonitanæ civitatis subscripsi.

* Cinidius al. Divad. al. Emid.

B [c] Nibridius in Christi nomine minimus sacerdotum constitutionem sanctorum canonum subscripsi, sanctæ ecclesiæ * Egarensis minister.

* Bigerrens.

FRAGMENTUM

TARRACONENSIS CONCILII

EX GRATIANO.

Gratianus de consecr. dist. 5. cap. Dictum est. Habetur etiam in concilio Cabillonensi II. cap. 27. usque ad verbum: Quia bis vel ter. *Ita etiam est annotatum in decreto Gregoriano.*

C Dictum est nobis quod quidam de plebe bis vel ter, vel eo amplius episcopis ignorantibus, tamen ab eisdem episcopis confirmentur. Unde visum est nobis, eamdem confirmationem sicut nec baptismum iterari minime debere: quia bis vel ter vel amplius baptizatos, aut confirmatos, non sæculo, sed soli Deo, sub habitu regulari, vel clericali religiosissime famulari decretum est.

Burch. lib. 2. cap. 50. Ivo part. 5. cap. 244.

NOTÆ SEVERINI BINII EX GARSIA.

a *Tarraconense.*) Tarraco celeberrima etiam nunc in comitatu Cathaloniæ metropolitana civitas. Meminere hujus Ptolemæus libro 2. geographiæ cap. 2. 4. & 6. Plin. lib. 3. cap. 1. & 3. & Strabo lib. 3. Antoninus in itinerario, Pomponius Mela atque alii. Fuit autem Tarraconensis hæc synodus celebrata sub Hormisda Romano pontifice anno domini 516. ex Isidoro & aliis est æra 554. *Hæc Garsias.* Idem sentit Baronius anno eodem in fine.

Locus concilii.

b *Anno sexto Theodorici.*) Non intelligas hæc de sexto anno regni Italiæ: nam ejus regni hic 516. numeratur vigesimus quartus. Sed potius cum regnare cœpit in Hispania, quod contigit (ut sanctus Isidorus scribit) anno regni ejus in Italia decimo octavo, a quo ipso hic ipsius regnantis in Hispania sextus dicetur. Hæc Baronius prædicto loco.

Quo tempore habitum.

c *Theudorici.*) Theodoricus Ostrogothorum & Italiæ rex Arianus pro Alarico rege Hispaniæ genero suo bellum contra Clodoveum Gallorum regem suscepit, eumque fudit. Mortuo autem Alarico, pro Amalarico, Alarici filio, ejusque ex filia nepote, Hispaniam sapienter & pie rexit, eamque a Francorum incursionibus liberam servavit, donec Amalaricus regimen regni susciperet. * Hujus ingenium, mores, ætatem, vitamque omnem Sidonius Apollinaris eleganti epistola describit ad Agricolam. *Garsias.*

Theodoricus rex.

* errant Garsias & Binius: Wisigothum Theod. laudavit Sidonius, non hunc.

d *Quia tertia ex omnibus.*) Gelasius papa cap. 29. epistolæ ad episcopos per Lucaniam & Brutium: *Quatuor* (inquit) *tam de reditu, quam de oblatione fidelium, prout cujusliber ecclesiæ facultas admittit* (*sicut dudum rationabiliter est decretum,*) *convenit fieri portiones: quarum una sit pontificis, altera clericorum, tertia*

Cap. 8. Ecclesiasticorum bonorum quadripartita divisio

(a) *Agroetius.* (b) deest *Ursus.* (c) *Cynidius.*

tia pauperum, quarta fabricis applicanda. Ex quo decreto constat ecclesiasticarum rerum divisionem quadripartito fieri solitam. Qua de re Gregorius agit lib. 3. epistolarum, epistola 11. Idemque ad Augustinum episcopum Anglorum; *Mos est*, inquit, *apostolicæ sedis, ordinato episcopo præcepta tradere, ut de omni stipendio quod accedit quatuor debeant fieri portiones.* Refert idipsum Gratianus 12. quæstione 2. ex decretis Gelasii. Quam divisionem ex concilio Romano, sub Silvestro primo celebrato, originem ducere existimo. Nam in canone ejus 4. id sancitur, nec ante id tempus mentionem illius invenio: vocaturque a Gregorio canonica partitio, libro tertio epistolarum epist. 11. In Hispania vero haud divisionem non receptam, sed eam, quæ fit in tres tantum portiones, constat ex concilio Tarraconensi cap. 6. & conc. Tolet. IV. cap. 32. & ex Toletano IX. cap. 6. ex Bracarensi etiam II. cap. 2. referrque Gratianus 12. q. 3. c. *Si* episcopus, & Ivo lib. 3. cap. 171. Et apertius id ostendit concilium Agrippinense cap. 6. *Item quod decima, quæ a fidelibus datur, Dei census nuncupandus est, & Deo integre reddenda: cujus tertia pars, secundum canonem Toletanum, episcoporum esse debet. Nos vero hac potestate uti nolumus, sed tantum singulis annis quartam partem, juxta usum Romanorum pontificum, & observantiam sanctæ Romanæ ecclesiæ, de eadem habere volumus.* In principio vero ecclesiæ hanc divisionem nondum in usu positam existimo, quod arbitrio episcopi res ecclesiæ regebantur: A postea vero crescente ecclesiæ peculio, in concilio Nicæno sunt qui dicant, ut quieti & paci consuleretur, hanc divisionem esse factam. Quod vero omnia bona ecclesiæ sub unius pontifi is potestate prin ipic ecclesiæ fuerint, ex canone apostolorum 14. constat, ubi sic habetur: *Præcipimus ut in potestate sua episcopus ecclesiæ res habeat.* Canone etiam 5. jubetur ut omnia quæ offeruntur ad donum episcopi & presbyteri mittantur, ut eorum arbitrio diaconis & ceteris clericis dividantur: & can. 39. omnium ecclesiasticorum negotiorum soli episcopo æqua dispensatio curaque committitur; sicut etiam concil. Lucens can. 16 De qua re eruditissimam & sanctissimam scripsit epistolam Urbanus primus ad universos episcopos, & Lucius primus. Consule etiam concilium Gangrense, 7. & 8. & concil. Antiochenum canone 24. & 25. Citat hoc caput D. Thomas 2. 2. quæst. 185. art. 7. ut probet episcopos plenam suarum rerum habere potestatem. *Hæc Garsias.*

d *Subscriptiones.*) In concilio Gerundensi habito æra 555. uno anno post hoc Tarraconense, fere iidem episcopi subscribunt, ut Paulus, Joannes, Fontinianus, seu Frontinianus, Agritus, seu Agritius, Orontius, Nibridius. *Garsias.*

e *Nibridius.*) Frater Justi Urgelitani, qui in cantica scripsit, & Justiniani, Valentini, & Elpidii. Non fuit episcopus Agathensis, sed potius Egarensis, ut hae subscriptione constat, consentientibus omnibus codicibus manuscriptis. *Garsias.*

CONCILIUM CENOMANICUM

In causa donationis piæ confirmandæ

Anno 516. vel 517. habitum.

Supplem. anſi T. I. 595.

Harigarius quidam cum conjuge & filia eorum sanctimoniali, monasterio cuidam in diœcesi Cenomannica ædificando in honorem S. Mariæ & SS. Martyrum Gervasii & Protasii res suas contulerunt. Donatio ista quo firma esset & rata exhibita est Innocentio Cenomanensi episcopo, una cum sancta congregatione in ipsa urbe consistente. *Quibus verbis designari episcoporum concilium, ibi collectum, ex eo conjicio, quod chartæ illi donationis episcopi quamplures subscribunt. Cum vero data ea sit anno II. Childeberti regis Francorum, cœperitque ille anno DXV. vel DXIV. hinc concilium anno 516. vel 517. convenisse constat. En vero chartam quam damus ex authore gestorum episcoporum Cenomannensium vulgato a Mabillonio Analector. pag. 249. nov. edit.*

Dum fragilitatis humani generis pertimescit ultimum vitæ tempore, subitanea transpositione ventura, oportet ut non inveniat unumquemque nomine imparatum, ne sine aliquo boni operis respectum migrat de sæculo, nisi dum suo jure & potestate consistit, præparet sibi viam salutis, per quam ad æternam valeat beatitudinem pervenire: Ideoque ego in Dei nomine Haregarius & conjux mea Truda, & filia nostra Tenestina, Deo sacrata, unanimiter consentientes, pertractavimus de Dei misericordia pro remedium animæ nostræ & remissionem peccatorum nostrorum ut æternam mercedem in futurum apud Dominum consequi mereamur, ut aliqua cellula ac monasterium in terraturium Sanctæ Mariæ Dei genitricis & Domini nostri Jesu Christi, vel sanctorum Apostolorum Petri & Pauli construere ac ædificare deberemus. Quod ita fecimus: quem apud Domno ac venerabile sede Apostolica Innocentii, Cenomannicæ Ecclesiæ præsule deprecavimus una cum sancta congregatione in ipsa urbe consistente, ut per beneficium nobis concederet de rebus Sanctæ Mariæ vel sanctorum martyrum Gervasii & Protasii, per licentiam jam dicti pontificis construere debeamus. Et omnes res nostras, atque mancipia, quem ex legitima successione nobis obvenerint, & totum & ad integrum ad jam dictum monasterium, per hoc testamentum conditionis tradidimus, atque confirmavimus: & post nostrum discessum jam dicta ecclesia sanctæ Mariæ & sancti Gervasii & Protasii Cenomannis civitate constructa, vel ejusdem pontificis hæredes instituimus, & eos appellare voluimus. Cujus petitionis libenter animo suscepimus & concessimus eis per nostrum beneficium ipsam aream ad ipsum monasterium faciendum, & de rebus sanctæ Mariæ & Sancti Gervasii & Protasii villas duas in augmentum ad ipsum monasterium construendum, ut melius valeant hanc cellulam construere ac ædificare. Et dedimus inter nos fidejussores Berhardum episcopum, & Landolenum abbatem, & Gunduinum comitem per libras quingentas de auro pensante: & si aliquis de nos de hac convenientia se multaverit, vel retraxerit, pari suo solvere faciat, ea scilicet conditione, ut cum omni re emeliorata vel supra posita ad partibus sanctæ Mariæ & sanctorum Martyrum Gervasii & Protasii Cenomannis civitate, vel ejusdem Pontificis ipsum monasteriolum cum omnes res ad se pertinentes vel aspicientes, tam illas quem nos ad ipsum locum sanctum tradidimus atque confirmavimus, quam & illas quæ de rebus nostris per vestrum beneficium a vobis accepimus, absque ullius judicis consignatione, aut hæredum nostrorum contraditione, cum omni integritate in vestram faciatis revocare potestatem vel dominationem. Et censivimus annis singulis ad festivitatem sancti Gervasii & Protasii, quod est XIII. Kal. julias, de argento libras transolvere faciamus & post nostrum, Deo juben-

jubente, de hac luce discessum, sicut superius A insertum est, vos aut Rectores præsules successoresque vestros in vestram faciatis revocare potestatem vel dominationem, ea scilicet ratione atque pretexto, ut rem data pontificis simulque ecclesiasticorum omnium pontificalium seu publicorum omnium potestate privandas nullas functiones vel exationes, vel exquisita & lauda convivia, neque gratiosa vel insidiosa munuscula, neque etiam caballorum pastus, atque paravereda vel angaria, aut in quodcumque functionis titulum judiciaria potestate dici potest, de ipsa facultate penitus non requiratur. Sed sub integra emunitate facultaticula, sicut a nobis hucusque possessa est, in jure oratorio sanctæ Mariæ & prædictorum B sanctorum Apostolorum sub jure & potestate & dominatione sanctæ Mariæ matris Domini nostri Jesu Christi, vel sanctorum Martyrum Gervasii & Protasii, & eorum rectoribus atque pontificis debeat, Deo protegente & opitulante, consistere. Licet incessionibus pœnam adnecti non sit necesse, sed nobis pro omni firmitate placuit inserendum. Si quis vero, quod futurum esse non credimus, si nos ipsi, quod absit, aut aliquis de heredibus vel proheredibus nostris, seu quælibet persona, calliditate commotus, aut cupiditate præventus ullo unquam tempore comprehensam epistolam cessionis nostræ, quam propter nomen Domini & veneratione ipsius sancti loci spontanea voluntate fieri decrevimus, venire aut aliquid agere voluerit, aut tergiversator extiterit, anathema sit: & tam qui fecerit, quam qui faciendo consenserit, anathema sit, & cum suprascriptos sanctos ante tribunal Christi deducat rationes, insuper inferat juxta pœnas sæculi, eum cogente fisco, partibus ipsius ecclesiæ vel eorum rectoribus auri libras quingentas, argentum pondera mille transolvere faciat, & quod repetit, nullatenus valeat vindicare, sed præsens cessio, atque voluntas nostra omni tempore inviolata permaneat cum stipulatione subnixa. Et ut hæc cessio firmior habeatur, & inviolabiliter conservetur, manus nostras subter firmavimus & aliorum bonorum virorum decrevimus roborari. Actum Cenomannis civitate publica. Data V. nonas Maji anno II. regnante Childeberto rege. Signum Haregario. Signum Trudane uxore ipsius. Signum Teneſtina filia ejus Deo sacrata, unanimiter consentientes qui C hanc cessionem vel donationem a nobis facta fieri vel roborari decrevimus. Ego Innocens, acsi indignus peccator, episcopus a me facta subscripsi. In Christi nomine Landolenus indignus episcopus subs. Ego Magnolenus, acsi peccator, episcopus subs. Vinimundus, licet indignus episcopus, subs. Odolmarus, quam vis indignus episcopus subs. Abbo misericordia Christi episcopus, subs. in nomine Domini. Hildemannus indignus episcopus subs. Gotfridus indignus episcopus subs. Signum Condolini Comite. Signum Ostremundi Comite. Signum Winitmarci comite. Signum Gunduini comite. In Christi nomine Berardus indignus episcopus subsc Ego Landolenus abbas subs. Signum Adaluvini vicecomite. Signum Ostruini. Signum Hilderici. Signum Bicardi. Signum Emmoni. Hetiard. subs. Signum Inghilgarii. Signum Vinctmari. Vvinctmundus scripsi & subscripsi.

CONCILIUM GERUNDENSE

SEPTEM EPISCOPORUM HABITUM

Tempore Hormisdæ Papæ æra DLV. anno domini 517.

TITULI CAPITULORUM. D

I. *Ut unaquæque provincia in officio ecclesiæ unum ordinem teneat.*

II. *Ut litaniæ post pentecosten a quinta feria usque in* * *sabbato celebrentur.*

III. *De secundis litaniis faciendis Kalendis Novembris.*

IV. *Ut* * *in pascha tantum & pentecoste baptismum detur, exceptis his qui in languore consistunt.*

V. *Ut unius dici infans, si in discrimine est, baptizetur.*

VI. * *Ut conjugati, ab episcopo usque ad subdiaconum, non sine testimonio vivant.*

VII. *Ut qui sine uxoribus ordinantur, extraneas* E *in domo non habeant.*

VIII. * *De laicis, qui viduam aut dimissam acceperint,* * *ut in clero admittantur.*

IX. *De his qui public pœnitentiam non accipiunt, sed tantum viaticum, ut in clero promoveantur.*

X. *Ut omnibus diebus horis vespertinis & matutinis oratio dominica dicatur.*

* sabbatum

* pascha tantum & natale domini

* Ut qui ex conjugibus ordinati sunt, sine testimonio communicet non habeant.

* Nec laici, in clero admittantur.

VETERES TITULI,

seu Excerpta hujus Concilii ex vet. Cod. Lucensi CCCCXC.

Ex Concilio Hierundense.

I. *Omnis ordo ecclesiasticus uniter teneatur in Taraconensi Provincia.*

II. *Letaniæ post Pentecosten a V. Fer. inchoari debere.*

III. *Similiter, & Novembrio Mense Litanias a V. Feria inchoari.*

IV. *Natale Domini,* (sic) *& Pascha baptizetur excepta infirmitate.*

V. *Uno die infans natus baptizetur.*

VI. *Conjugati episcopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi sine alterius testimonio non maneant.*

VII. *Extraneam mulierem clericus in domum non habeat.*

VIII. *Viduam aduleriis* (sic) *ad demissa qui acceperit non promoveatur.*

IX. *Qui public pœnitentiam non acceperit, sed viaticum, admittatur in clero.*

X. *Post matutinos, & vespertinos oratio Dominica dicatur.*

In

In nomine Christi synodus habita Gerundæ, anno VII. Theodorici regis, VI. Idus Junias Agapeto viro clarissimo consule.

I.

DE institutione missarum, ut quomodo in metropolitana ecclesia (*a*) fuerit, ita in Dei nomine [1] in omni (*b*) Tarraconensi provincia, tam ipsius missæ ordo, quam psallendi, vel ministrandi consuetudo servetur.

II.

De litania, ut expleta solennitate pentecostes, * sequens septimana, a (*c*) quinta feria usque in sabbatum, per hoc tridum abstinentia celebretur.

III.

Item secundæ litaniæ faciendæ sunt Kalendis Novembris, ea tamen conditione servata, ut si iisdem diebus dominica intercesserit, in alia hebdomada, secundum prioris abstinentiæ observantiam, a quinta feria incipiantur, & in * sabbato vespere missa (*d*) facta finiantur. Quibus tamen diebus a carnibus & a vino abstinendum decrevimus.

IV.

De catechumenis baptizandis id statutum est, ut in paschæ solennitate, * vel pentecostes, quanto (*e*) majoris celebritatis major celebritas est, tanto magis ad baptizandum veniant: ceteris solennitatibus infirmi tantummodo debeant baptizari: quibus quocumque tempore convenit baptismum non negari.

V.

De parvulis vero qui nuper materno utero editi sunt, placuit constitui, ut si infirmi, ut assolet, fuerint, & lac maternum non appetunt, etiam eadem die qua nati sunt (si oblati fuerint) baptizentur.

VI.

De * conversione [2] vitæ id statuere placuit a pontifice usque ad subdiaconum, post susceptum honoris officium, si qui * ex [3] conjunctis fuerint ordinati, ut sine conjuge habitent: quod si habitare noluerint, alterius fratris utatur auxilio, cujus testimonio vita ejus debeat clarior apparere.

VII.

De his vero qui sine [4] conjugibus ordinantur, & familias (*f*) domi habent, habito secum, pro vitæ conversatione, fratre in testimonium, non per quamcumque fœminei sexus parsonam ejus substantia gaubernetur: nisi aut per puerum, aut per amicum, suam domum debet ordinare. * Si vero matrem in domo habuerit, aut sororem, secundum priorum canonum statuta, per earum personas ejus debet contutari substantia.

* nisi matrem aut sororem in domo habuerit, ut secundum.

VIII.

Si quis vero de laicis post uxorem aliam cujuscumque conditionis cognoverit mulierem in clero nullatenus admittatur.

Dist. 34. Si quis de laicis. Citatur ex concilio Aurelianensi & apud Ivo. part. 6. cap. 239. & Burchar. lib. 2. cap 38.

IX.

Is vero qui ægritudinis languore depressus pœnitentia benedictionem (quam viaticum [5] deputamus) per communionem acceperit, & postmodum reconvalescens caput pœnitentiæ in ecclesia publice non subdiderit, si prohibitis vitiis non detinetur obnoxius, admittatur ad clerum.

Dist. 50. Si vero qui.

X.

Ita nobis placuit, ut omnibus diebus, post [6] matutinas, & vespertinas, oratio dominica a sacerdote proferatur.

De consc. dist. 5. Id semper pla.

* SUBSCRIPTIONES.

[f] Joannes in Christi nomine episcopus (*g*) subscripsi.

(*h*) * Frontinianus in Christi nomine episcopus subscripsi. * Fortunianus.

Paulus in Christi nomine episcopus subscripsi.

(*i*) * Agritius in Christi nomine episcopus subscripsi. * Agrœcius

(*k*) * Cinielius in Christi nomine episcopus subscripsi. * Emidius *al.* Cinidius

Nibridius in Christi nomine episcopus subscripsi.

Orontius in Christi nomine episcopus subscripsi.

CANON ADDITUS EX BURCHARDO

Lib. 3. cap.

Ut institutiones missarum sicut in Metropoli fiant, sic & in reliquis provincialibus ecclesiis. Gerund. cap. 6.

UT institutiones missarum sicut in metropolitana ecclesia fiunt, ita in Dei nomine in omnibus comprovincialibus ecclesiis tam ipsius missæ ordo, quam psallendi vel ministrandi consuetudo servetur.

1 Mss. antiquæ Collectionis Canonum existentis in Collegio Paris. S. J. *in omnibus provinciis*. Hard.
2 Mss. *conversatione id statui*. Hard. 3 Mss. *junctis*. Harduinus.
4 al. *uxoribus*. Hard. 5 al. *dicimus*. Hard.
6 Mss. *post matutinos & vesperos*, Hard.
(*a*) *Fiunt* (*b*) *Civitatum* (*c*) *a quarta usque ad sextam feriam*.
(*d*) deest *facta* (*e*) *magis solemnitatis celebritas major est rariores ad baptizandum veniunt*.
(*f*) *domasque habent* (*g*) *Tarraconensis civitatis* (*h*) *Frontianus episcopus Gerundensis*
(*i*) *Agroitius* (*k*) *Cynigius*.

Notæ Severini Binii.

a *Gerundense.*) De Gerunda Hiſpaniæ citerioris nobili oppido Cathaloniæ vide Ptolemæum lib. 2. cap. 6. Plin. 3. cap. 3. & Antonini itinerarium. *Hæc Garſias.* Tarraconenſis provinciæ civitatem eſſe ſcribit Baronius anno 517. num. 67.

b *Theodorici* VII.) Regnantis in Hiſpania qui eſt regni illius Italici 25. & Chriſti nati 517. qui cum Agapiti conſulatu in faſtis emendatioribus coincidunt.

c *De litania.*) Cap. 2. & 3. His duobus capitibus agitur de primis & ſecundis litaniis faciendis. Litaniæ Græcę, Latine rogationes dicuntur, ut conſtat ex concilio I. Aurelian. can. 27. & Moguntiaco ſub Carolo Magno. Sunt autem rogationes ad rogandum Deum a patribus & ad impetrandam Dei miſericordiam inſtitutæ; ſunt autem aliæ majores, aliæ minores; neque ſtatuto tempore in principio celebrari ſolitas invenio, ſed multoties & pluries pro conſuetudine & devotione eccleſiæ, & ingruentibus neceſſitatibus, cum auxiliantes ſint ad cor populi ad pœnitentiam emolliendum. Apud S. Gregorium epiſt. 7. lib. 76. indict. 2. ad Caſtorium habetur memoria de quatuor vel quinque ſolennibus litaniis in Ravennate eccleſia celebrari ſolitis.

Litaniæ quid?

A quo inſtitutæ?

A quo autem fuerint primo editæ nondum conſtat. Hoc autem certum, fuiſſe totius eccleſiæ catholicæ vetuſtiſſimum inſtitutum, ſupplicationes publicas in calamitatibus & populi preſſuris habere: unde Gregorius, urgente aliqua neceſſitate, non tantum Romanis, ſed etiam externis litanias indicebat, ut apparet libro 9. regiſt. epiſt. 49. indict. 4. Orientales eccleſiæ litaniis utuntur, ut conſtat ex Baſilio epiſt. 63. ad Neocæſareenſes, quas a ſancto Gregorio Thaumaturgo in ea eccleſia celebratas, & in more poſitas tradit: & deinde omnes orientales patres, Arianos etiam ſolenni pompa eas ſuiſſe æmulatos, auctor eſt Socrates lib. 6. cap. 8. & Sozomen lib. 8. cap. 8. quas Arcadius Imperator edicto promulgato illis inhibuit, libro 30. de hær. cod. Theod. Sanctus etiam Mamertus epiſcopus Viennenſis * non inſtituit celebres illas quas pene tota eccleſia recepit, ſed ad meliorem formam ſacras rogationes reduxit, conſopitaſque & frigidas excitavit, ut conſtat ex Adone in chronico, & Alcimo Avito, ejuſdem eccleſiæ epiſcopo, & ex epiſt. Sidonii Apollinaris ad ſanctum Mamertum, lib. 7. epiſtola 1. & alia ad Aprium, libro 14. epiſt. 5 Sanctus Gregorius litanias majores ad ſanctum Petrum indixit, earumque annuam celebritatem decreto confirmavit, ut in principio libri ſecundi regiſtri: *Solennitas* (inquit) *annuæ devotionis nos, fratres dilectiſſimi, admonet, ut litaniam, quæ major ab omnibus appellatur, ſolicitis ac devotis debeamus, auxiliante Deo, mentibus celebrare.* Idem pontifex, occaſione imminentis peſtilentiæ, litaniam, quam ſeptiformem appellant, inſtituit. Extat de ea re conſtitutio data IV. Kalendas Septembris lib. 11, cap. 2. Ejuſdem meminit Gregorius Turonenſis de geſtis Franc. lib. 10. cap. 1. Paulus diaconus de geſtis Longobardorum, lib. 3. cap. 11. *Hæc Garſias.* Vide etiam quæ notavimus ſupra in notis concilii Aurelian. I. canone 27. & epiſtol. 1. & in notis epiſt. 11. Hilarii Papæ.

* errant Garſias & Binius.

* Vere enim primus earum fuit inſtructor.

Quis modus litaniarum?

Fiebant autem litaniæ inceſſu & cantu: unde proceſſiones dicuntur concilio Laodiceno can. 17. Fuit autem penes Chriſtianos Latinos antiqua conſuetudo, devote & ſimul ad loca martyrum procedere, ut conſtat ex Hieronymo epiſt. 12. ad Euſtochium, & Tertulliano lib. 2. ad uxorem. De tempore celebrationis conſtat, temporibus divi Auguſtini ante ſolennitatem aſcenſionis rogationes ſacras fieri, ut eſt in ejus ſermone 173. de tempore, habito in vigilia aſcenſionis, & ex concilio I. Aurelian. can. 27. relato a Gratiano in cap. Rogationes, de conſecr. diſt. 3. ubi ſic ſcriptum eſt: *Rogationes ante aſcenſionem domini placuit celebrari: ita ut præmiſſum triduanum jejunium in dominica aſcenſionis ſolennitate ſolvatur: per quod triduum ſervi & ancillæ ab opere relaxentur.* Quem morem nunc ſervat eccleſia. In quinta dominica poſt paſcha majores rogationes tribus diebus celebrat, fer. 2. 3. & 4. quæ eſt vigilia aſcenſionis: minores vero rogationes, in die S. Marci evangeliſtæ. Fiebant & aliæ a die Iduum Decembrium, triduo ubique, ut conſtat ex V. conc. Tolet. c. 1. & VI. cap. 2. & II. Bracar. c. 9. Et Kalendis Novembris aliæ inſtitutæ, ex Gerund. c. 3. Tribus etiam continuis diebus magna populi conſenſione & numero celebrabant, orando, jejunando, & pſallendo, ita caſte & pie, ut in concilio Moguntiaco ſub Carolo Magno dicatur, celebrandas eſſe, ſicut cuncti patres ſancti noſtri inſtituerunt, non equitando, nec pretioſis veſtibus induti, ſed diſcalceati, cinere & cilicio induti, &c. Idem Tertul. l. 2. ad uxorem. Et hos rogationum dies laicis denuntiandos inter miſſarum ſolennia ſtatuit concilium Lugdunenſe a Gratiano citatum in c. 1. de conſecr. diſt. 4. Hæc de litaniis, ad populi devotionem excitandam, ſubjecimus.

Quo tempore habitæ ſint.

A Nicephorus auctor eſt lib. 14. cap. 3. Theodoſium juniorem litaniam pro ſerenitate & æris clementia impetranda inſtituiſſe. Ponam verba, ut quæ diximus, aptius comprobentur. *Litania* (inquit) *inſtituta eſt: ſupplicantes proceſſere, laudibus Deum vexere, atque una concors eccleſia civitas tota facta; & ipſe Theodoſius hymnis canendis præit, habitu privato incedens. Minime vero cum fefellit opinio; ſtatim enim cælum aerem turbidum cum ſerenitate commutavit, & frumenti non mediocrem inopiam ingens quædam frugum copia & ubertas eſt ſecuta.* Gentilibus etiam ſupplicationes publice fiebant: ut a ſenatu Romano, dierum 20. vel 30. decernebantur, bello geſto, vel victoria parta. Dei enim anticipata cognitio ita mentibus hominum inſidet, ut rerum humanarum procurationem ab ipſo pendere, atque ipſi eſſe gratias agendas, publicis ſupplicationibus faterentur. *Garſias.*

b *Vel penteceſtes.*) Sic habetur de conſecr. diſtinct. 4. cap. de catechumenis: quam lectionem exiſtimo eſſe ſequendam. Nam quamvis apoſtolorum tempore & infra, B non erant diffinita diſtinctaque tempora ad baptiſmum ſuſcipiendum, ſed petentibus conferri quocumque tempore ſolebat, ut auctor eſt divus Ambroſius ad cap. 4. epiſtolæ ad Epheſios. Tertulliani verba, libro de baptiſmo, de hac re ponam, cap. 19. *Diem baptiſmo ſolenniorem* (inquit) *paſcha præſtat; cum & paſſio domini, in qua tingimur, adimpleta eſt; nec incongruenter ad figuram interpretabitur, quod cum ultimum paſcha dominus eſſet acturus, miſſis diſcipulis ſuis ad præparandum.* Invenietis (*inquit*) hominem aquam bajulantem, *paſchæ celebrandæ locum de ſigno aquæ oſtendit. Exinde* Matth. 14. *penteceſte ordinandis lavacris latiſſimum ſpatium eſt, quo & domini reſurrectio inter diſcipulos frequentata eſt, & gratia ſpiritus ſancti dedicata, & ſpes adventus domini ſuboſtenſa; quod tunc in cælos recuperato eo, angelis ad apoſtolos dixerunt, ſic venturum, quemadmodum & in cælos conſcendit, utique in penteceſte. Sed enim Jeremias, cum dicit;* Et congregabo illos ab extremis terræ in die feſto; *paſcha diem ſignificat, & penteceſtes,* Jerem. 31. C *quod eſt proprie dies feſtus. Cæterum omnis dies domini eſt, omnis hora, omne tempus habile baptiſmo: ſi de ſolennitate interęſt, de gratia nihil refert.* Hæc Tertullianus. Sed propter baptiſmi ſolennitatem, & præſtantiorem catechumenorum inſtitutionem, ſtatuta diffinitaque ſunt duo hæc tempora, paſcha & pentecoſte. Auctores ſunt Siricius papa, epiſtola ad Himerium Tarraconenſem, canon. Non ration. de conſecr. diſt. 4. Hieronymus ad cap. 14. Zachar. & epiſt. 61. ad Pammachium, cap. 16. Leo Magnus, epiſt. 4. ad univerſos epiſcopos per Siciliam conſtitutos, can. Cum tempora, de conſecr. diſt. 4. & epiſt. 68. ad univerſos per Campaniam, &c. conſtitutos: & Gelaſius papa ad univerſos epiſcopos per Lucaniam: & in hoc cap. 4. Alcuinus de eccleſiaſticis officiis, cap. de baptiſmo domini, & capite de ſabbato ſancto paſchæ. Fuit vero hæc conſuetudo antiquata tunc, propter communis vitæ pericula. Unde Socr. lib. 5. hiſt. eccleſiaſticæ cap. 19. refert in Theſſalia complures obiiſſe abſque baptiſmo, quod diebus paſchæ dumtaxat baptiſma conferri conſueverit. Fontis D vero conſecratio ſtata & ſolennis, tam in paſcha quam in pentecoſte fit, ut in ritu Romano in miſſali conſtat: & aqua illa benedictionibus luſtrata, ſumma populi obſervantia in urceolos per domos deducta, ad omne malum repellendum eximie prodeſt. Vide notas epiſt. 4. Leonis ſupra * tomo 7. *Garſias.*

* Tom. IV.

e *Subſcriptiones*) Ex Tarraconenſi concilio conſtat, quod Joannes fuerit Tarraconenſis, Frontinianus Gerundenſis, Paulus Empuritanæ, Agritius Barcinonenſis. Nibridius Egarenſis, Orontius Eliberitanæ: hæc eſt Cauco Illiberis, ad radices Pyrenæi montis vergentis ad mare mediterraneum.

f *Joannes in Chriſti nomine.*) Ad hunc epiſcopum habes epiſtolam Hormiſdæ papæ in collectione noſtra decretalium epiſtolarum. *Garſias.* Omnes conſentiunt eumdem Joannem Tarraconenſem epiſcopum huic Gerundenſi concilio præſediſſe, qui præcedenti ſynodo Tarraconenſi præfuit. Baronius prædicto loco.

E Notæ Gabr. Albaſpinei Epiſc. Aurel. ad canonem X. Gerundensis.

In hoc canone ſermo eſt de iiſdem de quibus in præcedenti qui in ipſo diſcrimine mortis, quo exploratior ſalutis æternæ ſpes eos conſolaretur, pœnitentiam ſibi dari obnixe efflagitabant: quamquam nullam mortiferam noxam prudenter ſe commiſiſſe, nec quicquam unquam ſe præſtitiſſe arbitrarentur, quod vel leviſſima pœnitentia mulctandum eſſet: eſt enim in fine canonis ita ſcriptum, *ſi prohibitis vitiis non detinetur*, unde id judices, ſentiaſque cauſam obeundæ pœnitentiæ, non aliam fuiſſe, quam quod mortis ipſius metu & terrore per-

perfunderentur, cum tamen nulla peccata commisissent, quod & fusius etiam ex eodem canone confirmari potest, quodque ipso morbo sæviente aut ingravescente, imposita quædam esset pœnitentia, & quam se facturos recepissent, non eam proferre longius cogerentur; quod contra eos facere, aut perficere canon adegisset, si peccati cujusdam lethalis eos conscios esse deprehendisset. Idem omnino corroboratur decerniturque can. 54. concilii Toletani quarti, quo clarissimam lucem huic canoni intelligendo adferri videas.

Quia vero severe & rigide satis prohibebatur, ne quis ad clericatum admittatur, a quo pœnitentiam factam esse constaret: quærebatur utrum qui eam peregisset, aut se eam peracturum in ultimo vitæ periculo constitutus novisset, recuperata valetudine ad clericatum promoveri eum oporteret, aut deceret: canonis quidem hæc est opinio ac sententia, quamquam eam quispiam noverit, tonsuramque & habitum præ se tulerit, si tamen morbo depulso perspicuum sit, id timore esse factum, & majore quadam cura ac sollicitudine salutis æternæ consequendæ impulsum pœnitentiam accepisse & voviſſe, nulloque illum videri crimine aut flagitio, quod expiandum sit pœnitentia aspersum, posse in numerum clericorum adscribi: sin autem ubi valetudinem recuperaverit, se voto exolverit; impositionem illam manuum publicam, quæ pœnitentibus tertii gradus dabatur, subjerit, tum ob eam rem excluditur, quamvis nullius culpæ, aut criminis affinis fuerit, metuque aliquo conturbatus ad pœnitentiam voto se obligarit. Nam cum omnium se oculis seu toti ecclesiæ conspiciendum dedisset, atque adeo inter pœnitentes visus fuisset, non mediocriter sane perturbata fuisset, si inter præsidentes eum aspexisset, qui cum aliquo pudore manuum impositionibus palam & publice purgatus esset.

Pœnitentiæ benedictionem per communionem acceperit, hoc est qui pœnitentiam per benedictionem simplicis reconciliationis acceperit; qua enim impositione manuum, aut benedictione aut oratione, absolutionem largiebantur morienti, qui excommunicatus esset: aut alii qui in morte peccatum lethale detegebat, eamdem etiam pœnitentiam largiebantur, quæ separatim & impositione manuum dabatur aliquando, cum nulla urgeret necessitas; propterea canon ait per communionem, hoc est, per absolutionem & simplicem reconciliationem; ideoque canon ille benedictionem pœnitentiæ viaticum vocat, cum sola, nisi addatur absolutio, neque communio, neque viaticum dici possit.

Viaticum, simplex reconciliatio & absolutio morienti sufficiens erat viaticum; quamvis eucharistia non donaretur.

Pœnitentiæ in ecclesia publice non subdiderit, hæc verba ad impositionem manuum tertii gradus pœnitentiæ referuntur, cum patres omnes, conciliaque omnia verbis prope iisdem, aut ad eumdem sensum pertinentibus eadem dicant, & interpretentur, ut papa Felix, aliique exposuerunt, *pœnitentiæ colla subdere*: docent igitur patres si has manus impositiones quæ fierent in tertio gradu non subierit, eum posse inter clerum adsumi.

CONCILIUM * INCERTI LOCI.

IN QUO HÆRETICUS ARIANUS

Coram Sancto Remigio episcopo divinitus obmutescens ad fidem catholicam circa hæc tempora conversus est.

* Binius & quidam alii recentiores post Baronium Rhemense appellant, & anno 514. affigunt, cum Hormisdæ epistolam ad se missam recepisset S. Remigius.

SYnodi *hujus meminerunt Hincmarus archiepiscopus in vita sancti Remigii, & ex Hincmaro Flodoardus presbyter, cujus hæc verba sunt libro* I. *histor. ecclesiæ Rhemensis capite* 16. Galliæ præsules ad synodum fidei gratia convenientes, beatum Remigium, utpote virum divinis eloquiis eruditissimum, & doctrinis ecclesiasticis exercitatissimum, ad idem concilium venire petierunt. Cui conventui Arianus quidam episcopus, acerrimus disputator, & dialecticis propositionibus ac conclusionibus confisus, hincque nimis elatus intererat. Ingrediente vero concilium sancto Remigio, & a multitudine fratrum reverenter ei cunctis assurgentibus excepto, superbus hæreticus illi assurgere dedignatur. At mox ut beatus Remigius ante ipsum transiit, ille locutionis officium ore obstructo amisit. Expectantibus universis ut post allocutionem sancti Remigii loqueretur, ille ne unum quidem verbum proferre potuit. Sicque beati viri vestigia pronus tandem petens, nutibus veniam postulavit. Cui S. Remigius: In nomine, inquit, domini nostri Jesu Christi veri Filii Dei, si sic de eo recte sentis, loquere, & de illo sicut catholica credit ecclesia, crede, & confitere. Ad cujus vocem hæreticus ante superbus, humilis jam factus atque catholicus, orthodoxam fidem de divina & inseparabili Trinitate, ac de incarnatione Christi catholice confessus, in eadem confessionis suæ fide se permansurum repromisit. Sicque in anima per infidelitatem perdito, & corporali voce propter superbiam juste condemnato, virtute divina venerabilis pontifex & animæ reddidit & corporis sanitatem: cunctis qui aderant, vel hæc cognituri forent, sacerdotibus patenter ostendens in hoc male sentiente de Christo, qui proximus & frater nobis per humanitatem fieri dignatus est, qualiter contra peccantes in ipsum, vel in ecclesiam, atque rebelles, & erga post recognoscentes ac pœnitentes debeant agere.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Concilium.*) Cum sanctus Remigius scriptam ad se epistolam Hormisdæ papæ accepisset, usurpata potestate sibi delegata, concilium Gallicanorum episcoporum Rhemis collegit: in quo Arianus quidam episcopus tanta superbia inflatus fuit, ut solus omnes catholicos ad certamen provocaret. At vero ingredienti Remigio synodum ceteri episcopi omnes, ut par erat, assurgunt; ille fastu plenus assurgere dedignatur. Sed transeunte apud illum Remigio, obmutuit; admirantibus omnibus garrulam hæretici linguam sola Remigii umbra compressam. Qui postmodum, cum eloqui nihil posset, ad pedes sancti Remigii procidens nutibus veniam petiit, & sancti præsulis sanctimonia, & ab hæresi, & a linguæ impedimento sanatus est, promens confestim catholicam professionem, tam de mysterio Trinitatis, quam de Christi incarnatione. Hincmarus in vita sancti Remigii apud Surium tom. 1. die 13. Januarii. Recitat ejusdem concilii acta Baron. ann. 514. num. 19. & 20. summatim. Flodoardus autem prolixius eadem describit in histor. Rhem. lib. 1. cap. 19.

Causa & acta concilii.

Ad sancti Remigii umbram obmutuit hæreticus.

[a] CONCILIUM [b] EPAONENSE [c]

Sigismundi Burgundionum in Gallia

Regis tempore celebratum a [c] xxv. episcopis xvii. Kalendas Octobris, Agapito v. c. consule, id est anno Christi dxvii. * Hormisdæ papæ iv. Childeberti regis vi.

* d Symmachi papæ xi. habet Binius, sed falso.

Aviti episcopi Viennensis epistola tractoria generalis ad episcopos provinciæ Viennensis, ut ad synodum veniant Epaonensem.

Avitus Viennensis episcopus Quintiano Episcopo.

Diu est quod rem valde necessariam, & non sine divina inspiratione a patribus institutam, aut oblivione, aut occupatione deserimus. Sed rumpenda sunt interdum vincula necessitatum, ut aliquando impleri possint a præceptore conventus. Ergo quos bis per annum a sacerdotibus fieri seniorum cura decreverat, si bene perpenditis utinam vel singula post biennia faceremus. Nam & venerabilis papæ urbis, nobis hanc negligentiam succensentis, mordacia mihi nonnunquam scripta perlata sunt. Unde supplicat per me, si dignamini, ecclesia Viennensis, poscit intermissæ consuetudinis rediviva salubritas, quod hactenus infrequentatum torpuit, excitari. Justum est, quantum reor, ut constitutis prioribus sub communis præsentiæ opportunitate tractatis, nostris simul nobisque, prout ordo collocutionis invenerit, vel insinuemus vetera, vel, si necesse, etiam nostra jungamus. Idcirco cunctos simul poscimus fratres, ut Deo favente octavo Iduum Septembrium in parochia Epaonensi adesse dignemini. Qui locus omnium fatigatione perpensa, conventui satis opportunus electus est; sicut & tempus, in quantum potest, ab instantia ruralis operis vacuum, liberiorem cunctis permittit excursum: quamquam ecclesiæ potior causa intermitti quaslibet terrarum poscret actiones. Supplicamus ergo, & quæsumus, testamur, obtestamur, ne quem a dispositione tam sancta obex ullius excusationis abducat, ne quem a tali caritatis vinculo nexu temporaneæ necessitatis impediat. Sed si forte, quod Deus avertat, tanta cuicumque acerbitas corporeæ infirmitatis ingruerit, ut spirituale desiderium carnali vincatur incommodo, duos presbyteros magnæ ac probabilis vitæ, mandati instructione firmatos, fratribus pro se præsentare procuret: sed tales dignetur eligere, quos episcoporum concilio non minus scientia quam reverentia jure facit interesse: cum quibus delectet summos pontifices conferre sermonem, quos ad definitiones pro episcopo suo sanciendas, subscribendasque, cum fuerit solertia eligi, sit auctoritas legi: sed istud non extorqueat nisi summa necessitas. Ceterum dilectionis fraternæ ac pastoralis diligentiæ magnitudo nisi laboris magnitudine non probatur. Conjicit enim sanctitas vestra, post hoc longum abusionis nostræ silentium, qualiter aut definiri debeant quæ Deo præstante tractanda sunt, aut quæ definita fuerint universi ecclesiarum provinciæ nostræ ministri debeant imitari.

* *Tractoria epistola Viventioli Lugdunensis episcopi; ad episcopos provinciæ Lugdunensis, ut ad synodum veniant Epaonensem.*

Nunc primum prodit ex ms. codice Bibliothecæ PP. Augustinianorum in civitate Tolosana ad nos inde transmisso exemplari per R. P. Petrum ROCQUES, Societatis JESU.

Dominis devotissimis fratribus & episcopis, universis clericis, Honoratis, ac Possessoribus territorii nostri, Viventiolus episcopus, salutem:

Disciplinam fratrum filiorumque nostrorum, æque a cunctis sacerdotibus oportet optari: sed si quid ab honoratioribus clericis tale committitur, quod dignum increpatione publica censeatur; rectius * castigationis arguatur, quam silentio nutriatur. Sicut autem istud simplex atque rectum est; sic commentorum obloctionibus & voto trepidæ murmurationis offendimur. Itaque ne quis nos putet nostræ facilitati aut negligentiæ in aliquo præbere consensum; præsenti protestatione denuntio conventum episcoporum omnium sortis nostræ, circa Septembris mensis initium, in Epaonensi parœcia mox futurum: ubi clericos, prout expedit, convenire compellimus; laicos permittimus interesse: ut quæ a solis Pontificibus ordinanda sunt, & populus possit agnoscere. Et quia justum est, ut omnes catholici clericos bonæ vitæ habere desiderent; reprehendendi quod quisque noverit, aditum omnibus aperimus. Pateat cunctis, contra quem voluerit,

* F. deest, *aculeo*, vel aliquod verbum simile

[a] Hoc Concilium Sirmondus edidit ex Mss. Corb. Lugd. Tiliano, Pith. Fossat. & aliis. Nos contulimus cum Mss. codicibus (ut docti censent) annorum amplius 800. collegii Parisiens. Soc. Jesu. Est & in Isidori Collectione. In uno ex illis codicibus, cui præfigitur indiculus Synodorum, hæc sunt Isidori ipsius verba de Epaonensi, relata ex parte in decreto Gratiani, xi. dist. xvi. *Concilium Epaonense* xxvii. *Episcoporum, in quo statuti sunt Canones* XL. *quorum auctor maxime Cæsarius Arelatensis Episcopus extitit: subscribentibus Avito Viennensi, Viventio Lugdunensi, Apollinare Valentino, Pragmatico Autisiodorensi, & ceteris.* At in subscriptionibus Pragmatius Augustodunensis appellatur. Epaona vero, vel Epona est nunc tenuis vicus in Sabaudia ad Rhodanum, *Jena*, in extremo Lugdunensis diœcesis limite, ubi ingentes domorum ruinæ, quæ toto pene agro occurrunt, ostendunt civitatem ibi olim haud mediocrem fuisse, & lapides inscripti DEAE EPONAE effodiuntur. Itaque & Viventioli Episcopi Lugdunensis nomine extat Epistola tractoria ad synodum Epaonensem, quam proxime edimus. *Harduinus.*

[b] Hanc primum edidit Harduinus ex Ms. Codice PP. Augustinianorum in civitate Tolosana.

rit, licentia proponendi : jurgandi potestate laxata, desinat in votorum nequitia murmur occultum. Studebit tamen probare, quod detulerit, accusator : nec putet quisquis forsitan recte viventes tuto inanibus mendaciis infamandos. Nemo nisi quod docere possit objiciat : verecundiam quam virtus timere debebit, * convictor excipiet : utrique status parti & audiendi patientia & judicandi æquitate præmissa. Dominus vos custodire dignetur, in Christo suscipiendi fratres & filii. Proposita sunt die IV. Idus mensis quarti, Agapeto Consule.

Porte, conviciator.

Anno Christi 517.

Notæ Jacobi Sirmondi, S. J.

Ex edit. omnium operum Aviti an. 1643.

Quintiano episcopo.) In confesso est Quintianum hoc tempore Arvernorum episcopum fuisse, quare falsa videtur epistolæ inscriptio. Cum enim ad provinciæ Viennensis episcopos scripta sit, ut ad concilium Epaonense veniant, quis locus foret episcopo Arvernorum qui non modo extra Viennensem provinciam erant, sed extra ditionem quoque Burgundionum. Nam ut Agathense concilium eorum tantum fuit, qui Wisigothorum imperio parebant, & Aurelianense primum dumtaxat eorum, qui sub Francorum erant potestate : sic ad Epaunense ii tantummodo convenerunt, qui Burgundionum finibus continebantur. Hinc apparet deesse hoc loco epistolam ad Quintianum, cujus sola restat inscriptio ; hujus vero, quam ad episcopos provinciæ scriptam diximus, inscriptionem desiderari.

Conventus bis per annum.) Hoc decreverat synodus Nicæna ; can. v. καλῶς ἔδοξεν, ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ τὰς κατ' ἐκάστην ἐπαρχίαν δὶς τοῦ ἔτους συνόδους γίνεσθαι. *Recte habere visum est, ut singulis annis, per unam quamque provinciam, bis in anno concilia fiant.* Quo spectans concilium Regense can. VIII. *Statuit ut secundum antiquam consuetudinem, si quies temporum erit, bis in anno conventus agant.* Et Arausicanum I. can. XXIX. *Qui patrum statuta despiciunt, quibus bis in anno, quod nobis pro temporum qualitate difficile est, sanctum est concurri.* Ob hanc opinor difficultatem, placuit deinceps synodos singulis annis celebrari, quod apud nos in conc. 1. Agathensi statutum, in aliis postea multis repetitum est.

In parochia Eponensi.) Pro Epaonensi. Epao enim plerumque dicitur, quæ alias Epauna. De hoc enim concilio agi certum est : sed incertum hactenus quis locus, & quod illi hodie sit nomen. De quo multi varia conjiciunt. Qui S. Firmati vitam conscripsit, auctor est illum, Turonibus relictis, perveniisse ad locum, cui nomen Eona super Rhodanum ; ibique consedisse. Quod si Eonam ab Epona deflexisse annuimus, ut absurdum certe non est, qui S. Firmati sepulcrum nactus fuerit, a concilii fortasse loco non aberrabit.

Acerbitas corporeæ infirm.) Excusationem quo minus episcopi ad synodum veniant, præter infirmitatem corporis, canones Galliæ nullam agnoscunt. Itaque in hoc ipso Epaonensi concilio, can. 1. Decretum est, *ut nisi causa tædii evidentis extiterit, nullus excuset.* Et in Aurelianensi II. can. 1. *Ut nullus episcoporum, nisi certa tædii causa detentus, ad concilium venire penitus ulla excusatione detrectet.* Quare excusationes alias excludere solent, ut divisionem regiæ sortis, concilium Aurelianense III. can. 1. *Hanc excusationem sibi noverint esse sublatam, si absentiam suam divisione sororis crediderint excusandam* ; alias omnes concilium Turonense II. can. 2. *Præter infirmitatem certissimam, nullius occasione velaminis, neque per impedimentum ordinationis regiæ, neque sub occasione utilitatis, aut causæ propriæ, debeat a concilio separari.*

Duos presbyteros pro se.) Quibus ad concilium venire infirmitatis causa non licebat, hi legatos vice sua mittebant. Concilium Arelatense II. can. XVIII. *Si quis commonitus infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat* ; & Carpentoratense in epistola ad Agræcium episcopum, *licet ad synodum aut per vos, aut per personam vicariam, debueritis adesse.* Quamquam ergo duos hoc loco exigat, & duos pro uno episcopo vicarios in conc. Arelatensi V. subscripsisse compertum sit, singulos tamen sat fuisse superiora demonstrant. Neque presbyteros omnes mitti necesse fuit, cum ex conciliorum subscriptionibus liqueat, nunc abbates & presbyteros, nunc archidiaconos vel diaconos legari consuesse.

TITULI CANONUM.

I. *Ut episcopi ad concilium, vel ad ordinationem, a metropolitano veniant evocati.*

II. *Ne digami presbyteri, aut diaconi ordinentur.*

III. *Ut pœnitentes clerici non fiant.*

IV. *Ut clericis canes ad venandum, vel accipitres habere non liceat.*

V. *Ne presbyter inscio episcopo suo in aliena ecclesia constituatur.*

VI. *De clericis qui sine commendatitiis vagantur.*

VII. *Quod parochiarum presbyteris alienare nihil liceat.*

VIII. *De presbyterorum emptionibus, & abbatum venditionibus.*

IX. *Ut abbas uni tantum monasterio præsit.*

X. *Ut nova monasteria sine episcopi notitia non fiant.*

XI. *Quatenus clericis ad sæculare judicium interpellare, aut respondere liceat.*

XII. *Episcopus res ecclesiæ sine metropolitano vendere non potest, commutare potest.*

XIII. *De clericis falsi testimonii convictis.*

XIV. *Si clericus in alia civitate episcopus fuerit ordinatus, ecclesia donum ipsi præstitum recipiet.*

XV. *De hæreticorum & Judæorum conviviis.*

XVI. *Ut presbyteris liceat hæreticos decumbentes, si converti velint, chrismate consignare.*

XVII. *De episcopi testamento.*

XVIII. *Ut clerici ecclesiæ præjudicium diuturnitate possessionis non faciant.*

XIX. *De abbatis peccantis correptione.*

XX. *De fœminarum visitatione.*

XXI. *De viduis in diaconas non consecrandis.*

XXII. *Si presbyter aut diaconus crimen capitale commiserit.*

XXIII. *Qui susceptam pœnitentiam deserunt excommunicantur.*

XXIV. *Laicus clerico verum crimen objicere non vetatur.*

XXV. *Ut sanctorum reliquiæ in oratoriis villaribus non ponantur.*

XXVI. *Altaria nisi lapidea non consecrentur.*

XXVII. *Ut officium metropolitani comprovinciales observent.*

XXVIII. *Ab episcopo damnatos successori licet absolvere.*

XXIX. *De lapsorum pœnitentia & reconciliatione.*

XXX. *De incestis conjunctionibus.*

XXXI. *De pœnitentia homicidarum.*

XXXII. *Relictæ presbyteri aut diaconi nuptiæ interdictæ.*

XXXIII. *De basilicis hæreticorum.*

XXXIV. *Si quis sine judice proprium servum occiderit.*

XXXV. *Ut nobiliores cives die paschæ & natalis domini episcopos benedictionis causa expetant.*

XXXVI. *Quomodo recipiendi sint qui in discrimine mortis versantur.*

XXXVII. *Laici nisi præmissa conversione non ordinandi.*

XXXVIII. *Monasteria puellarum quibus ingredi liceat.*

XXXIX. *De servis qui ad ecclesiam confugiunt.*

XL. *De horum canonum observatione.*

PROOEMIUM.

QUod præcipientibus tantis dominis meis ministerium proferendi sermonis assumo, facio hoc non tam præsumptionis ausu, quam subjectionis obsequio, dum exequi & implere contendit non audacia temeritatem, sed obe-

dien-

dientia justionem : simulque tanto major obtemperantis apparebit humilitas, quanto minor comprobatur facultas : majorque profecto præcipientium reverentia prodetur, quando obedientiæ nulla possibilitatis fiducia suffragatur. Sic dominus meus mediocritatis meæ eo amplius honoravit imperitiam, quo minus potest ornare doctrinam. Caritas quoque vestra, si nequaquam facundo oblectabitur aut instruetur eloquio, ædificetur saltem humilitatis exemplo. Quoniam ergo, sicut volumus, tacere non sinimur, aliquid, ut possumus, jam loquamur.

PRÆFATIO.

* In plerisque MSS. scribitur *Epaonensem*. Hard.

DEo propitio ad * Epaonensem ecclesiam congregati, quid vel de antiquis regulis, vel de novis ambiguitatibus senserimus, expressis sigillatimque discretis constitutionibus, præsentibus titulis credidimus annotandum.

CANONES.

I.

Prima & immutabili constitutione decretum est, ut cum metropolitanus fratres vel comprovinciales suos ad concilium, aut ad ordinationem, cujuscumque consacerdotis crediderit evocandos, nisi causa tædii evidentis extiterit, † nullus excuset.

II.

Ne secundæ uxoris aut renuptæ maritus presbyter, aut diaconus ordinetur, abunde sufficeret ab apostolo constitutum. Sed quia præceptum hujusmodi excedi quorumdam fratrum simplicitate cognovimus, speciali observantia renovamus, sciente eo qui contra interdictum ordinaverit, reum fratribus se futurum : illo autem qui contra fas honorem prohibitæ benedictionis ambierit, nihil se clericalis ministerii præsumpturum.

1. Tim. 3.

III.

Pœnitentiam professi ad clericatum penitus non vocentur.

IV.

Episcopis, presbyteris, atque diaconibus canes ad venandum, & accipitres habere non licet. Quod si quis talium personarum in hac fuerit voluntate detectus, si episcopus est, tribus mensibus se a communione suspendat ; duobus presbyter abstineatur : uno diaconus ab omni officio & communione cessabit.

V.

Ne presbyter territorii alieni, sine conscientia sui episcopi, in alterius civitatis territorio præsumat basilicis atque oratoriis inservire, nisi forte episcopus suus illum cedat episcopo illi, in cujus territorio habitare disposuit. In quo si excessum fuerit, episcopus cujus presbyter fuerit fratri suo noverit culpabilem se futurum, qui clericum juris sui illicita facientem, sciens, ab scandali admissione non revocat.

VI.

Presbytero, vel diacono, sine antistitis sui episcolis ambulanti communionem nullus impendat.

VII.

Quidquid parochiarum presbyteri de ecclesiastici juris possessione distraxerint, inane habeatur & vacuum ; † in venditorem comparantis actione vertenda.

VIII.

Presbyter dum diœcesim tenet, de his quæ emerit, aut ecclesiæ nomine scripturam faciat, aut ab ejus quam tenuit ecclesiæ ordinatione discedat. Similis quoque de venditionibus quas abbates facere præsumpserint, forma servabitur, ut quidquid sine episcoporum notitia venditum fuerit, ad potestatem episcopi revocetur. Mancipia vero monachis donata ab abbate non liceat manumitti. Injustum enim putamus, ut monachis quotidianum rurale opus facientibus, servi eorum libertatis otio potiantur.

IX.

Unum abbatem duobus manasteriis interdicimus præsidere.

X.

Cellas novas, aut congregatiunculas monachorum absque episcopi notitia prohibemus institui.

* Agathens. Can. 18.

XI.

Clericis sine ordinatione episcopi sui adire, vel interpellare publicum non præsumat ; † sed si pulsati fuerint, sequi ad sæculare judicium non morentur.

XII.

Nullus episcopus de rebus ecclesiæ suæ, sine conscientia metropolitani sui vendendi aliquid habeat potestatem, utili tamen, omnibus commutatione permissa.

XIII.

Si quis clericus in falso testimonio convictus fuerit, reus capitalis criminis censeatur. (*a*)

XIV.

Quisquis clericus aliquid de munificentia ecclesiæ cui servierat adeptus, ad summum sacerdotium alterius civitatis est aut fuerit ordinatus, quod dono accepit vel acceperit reddat ; quod usu, vel

(*a*) Buchar. l. XVI. cap. 24. hunc canonem laudat ex Conc. Epaonen. cap. LXXVI. & addit in fine : *& officii ordine degradetur.*

vel proprietate secundum instrumenti seriem [5] probatur emisse, possideat.

XV.

Si superioris loci clericus hæretici cujuscumque clerici convivio interfuerit, anni spatio pacem ecclesiæ non habebit. Quod juniores clerici si præsumpserint, vapulabunt. A Judæorum vero conviviis etiam laicos constitutio nostra prohibuit; nec cum ullo clerico nostro panem comedat, quisquis Judæorum fuerit convivio inquinatus.

XVI.

Arausic. Can. 1. Presbyteros, propter salutem animarum, quam in cunctis optamus, desperatis & decumbentibus hæreticis; si conversionem subitam petant; chrismate permittimus subvenire. Quod omnes conversuri, si sani sunt, ab episcopo noverint expetendum.

XVII.

Si episcopus condito testamento aliquid de ecclesiastici juris proprietate legaverit, aliter non valebit, nisi vel tantum de juris proprii facultate supplerit.

XVIII.

Defid ep. 18. lib. 2. Clerici quod etiam sine precatoriis, quilibet diuturnitate temporis de ecclesiæ remuneratione possederint cum auctoritate domni gloriosissimi principis nostri, in jus proprietarium præscriptione temporis non vocetur, dummodo pateat ecclesiæ rem fuisse: ne videantur etiam episcopi administrationis prolixæ aut precatorias, cum ordinati sunt, facere debuisse, aut diu tentas ecclesiæ facultates proprietati suæ posse transcribere.

XIX.

Abbas si in culpa reperiatur aut fraude, & innocentem se asserens ab episcopo suo accipere noluerit successorem, ad metropolitani judicium deducatur.

XX.

Episcopo, presbytero, & diacono, vel ceteris clericis, horis præteritis, id est meridianis vel vespertinis, ad feminas prohibemus accessum: quæ tamen, si causa fuerit, cum presbyterorum aut clericorum testimonio videantur.

XXI.

Viduarum consecrationem, quas diaconas vocitant, [6] ab omni regione nostra penitus abrogamus, sola eis pœnitentiæ benedictione, si converti ambiunt, imponenda.

XXII.

Si presbyter aut diaconus crimen capitale commiserit, ab officii honore depositus in monasterium retrudatur, ibi tantummodo, quamdiu vixerit, communione sumenda.

XXIII.

Si quis accepta professaque pœnitentia, boni immemor, ad sæcularia relabatur, prorsus communicare non poterit, nisi professioni, quam illicite prætermiserat, reformetur.

XXIV.

Laicis, contra cujuslibet gradus clericum, si quid criminale parant objicere, dummodo vera suggerant, proponendi permittimus potestatem.

XXV.

Sanctorum reliquiæ in oratoriis villaribus non ponantur, nisi forsitan clericos cujuscumque parochiæ vicinos esse contingat, qui sacris cineribus psallendi frequentia famulentur. [7] Quod si illi defuerint, non ante proprii ordinentur, quam eis competens victus & vestitus substantia deputetur.

Ivo part. 3. cap. 98.

Ex manuscripto Lugdunensi.

XXVI.

De consecr. dist. 1. Altaria nisi. * infusione Altaria nisi lapidea [8] chrismatis * (a) unctione non sacrentur.

XXVII.

Ibidem. Ad celebranda divina officia ordinem, quem metropolitani tenent [9] provinciales eorum observare debebunt.

XXVIII.

11. q. 3. Si episcopus. Si episcopus ante damnati absolutionem obitu rapiatur, correctum aut pœnitentem successori licebit absolvere.

XXIX.

Lapsis, id est qui in catholica baptizati prævaricatione * damnabili post in hæresim transierunt, grandem redeundi difficultatem sanxit antiquitas. Quibus nos, annorum multitudine breviata, pœnitentiam biennii conditione insfrascriptæ observationis imponimus; ut præscripto biennio tertia die sine relaxatione jejunent, ecclesiam studeant frequentare, in pœnitentum loco stando & orandi humilitatem noverint observandam: ac etiam ipsi, cum catechumeni procedere commonentur, abscedant. Hoc si observare voluerint, constituto tempore admittendis ad altarium observatio relaxetur. Quam si arduam vel duram forte putaverint, statuta præteritorum canonum complere debebunt.

* Agath. 60.

XXX.

Agath. 61. Incestis conjunctionibus nihil prorsus veniæ reservamus, nisi cum adulterium separatione sanaverint. Incestos vero, nec

(a) Vet. Codd. legunt constanter *unguine*, ut & Burchar. l. 3. cap. 25. in MS.

nec ullo conjugii nomine prævelandos, præter illos quos vel nominare funeſtum eſt, hos eſſe cenſemus. Si quis relictam fratris, quæ pene prius ſoror extiterat, carnali conjunctione violaverit: [10] ſi quis frater germanam uxoris ſuæ accipiat: ſi quis novercam duxerit: ſi quis conſobrinæ, ſobrinæve ſe ſociet: quod ut a præſenti tempore prohibemus, ita ea quæ ſunt anterius inſtituta non ſolvimus. Si quis relictæ avunculi miſceatur, aut patrui, vel * privignæ concubitu polluatur. Sane quibus conjunctio illicita interdicitur, habebunt ineundi melioris conjugii libertatem.

* id eſt filiaſtræ

XXXI.

De pœnitentia homicidarum, qui ſæculi leges evaſerint, hoc ſumma reverentia de eis inter nos placuit obſervari, quod Ancyritani canones decreverunt.

Conc. Ancyr. c. 21. & 22.

XXXII.

Relicta presbyteri, ſive diaconi, ſi cuicumque renupſerit, eatenus ab eccleſia pellatur, donec a conjunctione illicita ſeparetur: marito quoque ejus ſimili uſque ad correctionem ſeveritate plectendo.

XXXIII.

Baſilicas hæreticorum, quas tanta execratione habemus exoſas, ut pollutionem earum purgabilem non putemus, ſanctis uſibus applicare deſpicimus. Sane quas per violentiam noſtris abſtulerant, poſſumus revocare.

XXXIV.

Si quis ſervum proprium ſine conſcientia judicis occiderit, excommunicatione biennii effuſionem ſanguinis expiabit.

XXXV.

Ut [11] cives ſuperiorum natalium nocte paſchæ, ac nativitatis domini ſolennitate, epiſcopos, nec intereſt in quibus civitatibus poſitos, accipiendæ benedictionis deſiderio noverint expetendos.

XXXVI.

Ne ullus ſine remedio, aut ſpe veniæ ab eccleſia repellatur, neve ulli, ſi aut pœnituerit, aut ſe correxerit, ad veniam redeundi aditus obſtruatur. Sed ſi cui forſitan diſcrimen mortis immineat, damnationis conſtituta tempora relaxentur. Quod ſi ægrotum accepto viatico revaleſcere fortaſſe contingit, ſtatuti temporis ſpatio obſervare * conveniet.

* conveniat

XXXVII.

Ne laicus, niſi religione præmiſſa clericus ordinetur.

XXXVIII.

Monaſteria puellarum non niſi probatæ vitæ, [12] & ætatis provectæ, ad quaſcumque earum neceſſitates vel miniſtrationes permittantur intrare. Ad faciendas vero miſſas qui ingreſſi fuerint, ſtatim exacto miniſterio regredi feſtinabunt. Alias autem nec clericus, nec monachus juvenis, ullum ad puellarum congregationem habebit acceſſum, niſi hoc aut paterna, aut germana neceſſitudo probetur admittere.

XXXIX.

Servus reatu atrociore culpabilis ſi ad eccleſiam confugerit, a corporalibus tantum ſuppliciis excuſetur. [13] De capillis vero, vel quocumque opere, placuit a dominis juramenta non exigi.

XL.

Quocirca hæc quæ ſuperna inſpiratione communi conſenſu placuerunt ſi quis ſanctorum antiſtitum, qui ſtatuta præſentia ſubſcriptionibus propriis firmaverunt, nec non & quos eorum Deus eſſe voluerit ſucceſſores, relicta integritate obſervationis exceſſerit, reum ſe divinitatis pariter & fraternitatis judicio futurum eſſe cognoſcat.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Avitus epiſcopus conſtitutiones noſtras, id eſt ſacerdotum provinciæ Viennenſis, relegi & ſubſcripſi die XVII. Kalendas menſis octavi, [14] Agapito viro clariſſimo conſule, Epaone.

Viventiolus epiſcopus eccleſiæ Lugdunenſis, provincialibus meis, conſtitutiones noſtras relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

Silveſter epiſcopus eccleſiæ Cabillonenſis relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

Gemellus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ * Vaſenſis relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

* Vaſionenſi ex c. Vat.

Apollinaris epiſcopus civitatis Valentinæ relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupra ſcripto.

Valerius in Chriſti nomine civitatis Segeſtericæ relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

[15] Victurius in Chriſti nomine epiſcopus civitatis Gratianopolitanæ relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

Claudius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Veſontionenſis relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

Gregorius in Chriſti nomine epiſcopus civitatis Lingonicæ relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

[16] Pragmatius in Chriſti nomine epiſcopus civitatis Auguſtodunenſis relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

* Conſtantius in Chriſti nomine epiſcopus civitatis Octodorenſis relegi & ſubſcripſi, die & conſule ſupraſcripto.

* Conſtantianus

Catulinus in Chriſti nomine epiſcopus civitatis

α At ſucceſſor Pragmatii Agrippinus Germanum (qui fuit Epiſcopus Pariſienſis) diaconum ordinaſſe dicitur anno 513. *Hard.*

tatis Ebredunensis relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Sanctus in Christi nomine episcopus civitatis * Darantasiensis relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Maximus in Christi nomine episcopus civitatis Genavensis relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Bubulcus in Christi nomine episcopus civitatis Vindonissæ relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Sæculatius in Christi nomine episcopus civitatis Deensis relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Julianus in Christi nomine episcopus civitatis Carpentoratensis relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

* Constantius in Christi nomine episcopus civitatis Vappincensis relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Florentius in Christi nomine episcopus civitatis Arausicæ relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Item Florentius in Christi nomine episcopus civitatis * Tricastinæ relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Philagrius in Christi nomine episcopus civitatis Cabellicæ relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

Venantius in Christi nomine episcopus [16] civitatis * Albensium relegi & subscripsi die & consule suprascripto.

Prætextatus in Christi nomine episcopus civitatis Aptensis relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

* Tauricianus in Christi nomine episcopus civitatis Nivernensium relegi & subscripsi, die & consule suprascripto.

[17] Peladius presbyter, jussu domini * Salutaris episcopi civitatis * Avenicæ, definitioni interfui & subscripsi.

Tarantasiensis, aut Darantasiensis ut in Vat.

Constantius.

Tricastinensis

Vivariensis sive

Taurentianus

mei

Avenicæ,

CANON ADDITUS EX GRATIANO 26. q. 6. can. 11.

SI aliquis excommunicatus fuerit mortuus, qui jam sit confessus, & testimonium habet bonum, & non poterat venire ad sacerdotem; sed præoccupavit eum mors in domo aut in via; faciant pro eo parentes ejus oblationem ad altare, & dent redemptionem pro captivis.

Est in Pœnitentiali Halitgari cap. 10.

ADDITIO ALIA.

Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 400.

CAnon sequens concilio Epaonensi tribuitur ab Egberto Eboracensi archiepiscopo in suo Libello Excerpt. LII. apud Labbe tom. VIII. Eadem post Egbertum iisdem verbis decernit Conc. Aquisgranense anni 816. *can.* 84. *res autem ipsa petita est ex canone* 58. *concilii Laodiceni, in quo lex eadem, verbis tamen parum diversis, sancitur.*

CANON EPAONENSIS.

Non oportet in domibus non dedicatis oblationes celebrari ab episcopis vel presbyteris.

Concil. Gener. Tom. VIII.

Notæ Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Concilium Epaonense.*) Et hoc etiam concilium anno suo assignat Agapiti consulatus, *id est* anno Christi DXVII. Agapito enim consule habitum testatur Aviti Viennensis, qui synodo præfuit, subscriptio in codice Corbejensi, Lugdunensi, Tiliano, Fossatensi, & aliis. Epaonense vocare maluimus, quam ut alii Epaunense: tum quia sæpius ita scribitur & citatur ab antiquis, tum quia in iisdem vetustis libris Epaone celebratum dicitur, non Epaunæ, itemque in Aviti Viennensis epistola.

2 *Nullus excusset.*) Pithœi codex addit: *Quod si fecerit, sex mensibus a communione privetur.* Can. 1.

3 *In venditorem comparantis actione vertenda.*) Rhemensis, *in venditorem, vel hæredes suos actione vertenda.* Can. 7.

4 *Sed si &c. non morentur.*) Rhemensis & Bellovacensis, *sed & si &c. non permittantur:* haud dubium quin lectione interpolata, quemadmodum & illa in vulgatis, *non præsumant.* Certa enim & constans est omnium fere codicum scriptura, quam edidimus. Can. 11.

5 *Probatur emisse.*) Optimi quique, *probabitur.* Can. 14.

6 *Ab omni regione nostra penitus abrogamus.*) Quidam, *ab omni religione penitus abrogamus*, ut Fossatensis & Tilianus. Can. 21.

7 *Quod si illi defuerint.*) Appendix ista, quamquam in uno tantum reperta est codice Lugdunensi, & in ejus germano Anitiensi, neque extat apud Burchardum & Ivonem, agnoscitur tamen citaturque, ut membrum canonis hujus, in vetustissimis collectionibus canonum, Andegavensi, Divionensi S. Benigni, & aliis. Can. 25.

8 *Chrismatis unctione.*) Lugdunensis, *Chrismatis unguine*, quomodo & apud Ivonem parte 3. cap. 30. Can. 26.

9 *Provinciales observare.*) Omnes fere, *provinciales eorum observare*; quidam *comprovinciales*. Can. 27.

10 *Si quis frater uxoris suæ germanam accipiat.*) *suæ* in unico est Corbejensi; in ceteris consentiunt Lugdunensis, Fossatensis & Tilianus. Rhemensis vero sic habet; *Si quis frater germanam uxorem accipiat*: male. Can. 30.

11 *Ut cives superiorum natalium.*) Restitutus est totus canon ex Corbejensi potissimum & Lugdunensi. Can. 35.

12 *Et ætatis provectæ.*) Quidam *perfectæ*, ut Tilianus & Fossatensis. In aliis hæc verba desunt, ut in Lugdunensi. Can. 38.

13 *De capillis vero.*) Ita omnes manuscripti. Iidem mox, *placuit dominis*, omissa præpositione. Can. 39.

14 *Agapito viro clarissimo consule, Epaone.*) Consentiunt, ut præfati sumus, in his verbis, atque in nota diei & mensis, codices plurimi & optimæ notæ.

15 *Victurius.*) Tilianus & Fossatensis, *Victorenus*: Lugdunensis, *Victorius*. Sed Victurium quoque appellat Avitus in epistola quam ad eum scribit, de quodam qui duas germanas uxores duxerat.

16 *Civitatis Albensium.*) Pithœanus, *Albensium, sive Vivariensis*. Eadem enim est civitas Alba Helviorum quæ Vivarium, ut patet ex notitia.

17 *Peladius presbyter.*) Hæc in Pithœano non sunt, sed horum loco superius post Catulinum (ω) Salutaris episcopi subscriptionem habet his verbis: *Salutaris episcopus civitatis Avennicæ subscripsi.* Rhemensis etiam, hac omissa clausula, Salutaris episcopi nomen habet post Catulinum. Sed rectius videtur quod ex aliis expressimus.

Notæ Severini Binii.

a *Concilium.*) Cum Sigismundus filius Gundebaldi regis Burgundiæ studio & labore Alcimi Aviti episcopi Viennensis viri sanctissimi ex Ariana perfidia ad catholicam religionem accessisset: nihil antiquius habuit, quam ut ditionem sibi subjectam æque ab Arianorum pollutione purgaret, collapsamque antiquam ecclesiasticam disciplinam secundum sancitos canones in integrum restitueret. Quod Clodoveus rex Christianissimus post Alaricum Arianorum principem e Gallia Narbonensi fugatum monitu S. Remigii præstitit in Gallia, Sigismundus post sublatum e vita parentem Arianum, suasu & hortatu Alcimi Aviti Viennensis episcopi, fecit in Burgundia. Præfuit in concilio Viennensis provinciæ primas Alcimus sæpe nominatus. Nihil hoc loco noviter constitutum est, quod non ante aliarum synodorum decretis sancitum fuit. Baronius an. 509. num. 13. Sigismundi studium in catholicam religionem

b *Epaonense.*) Sic dictum ab oppido Aquitaniæ vel Narbonensis Galliæ; nam episcopi qui huic interfuerunt omnes hujus tractus fuisse videntur. Creditur * esse Apamia illa, cujus meminit Platina in Bonifacio octavo, quæ teste Massono sita est ad Aurigeram amnem, cis * Errat gravissime hic & deinceps.

(ω) In Parisiensi Ms. nec Peladius, nec Salutaris apparet. Agobardus in libro de Judaicis superstitionibus cap. IV. dicit Episcopos tantum XXIV. interfuisse. *Hard.*

cis Pyrenæos montes, sub diœcesi Tolosana. Baronius in martyrol. Paniam vocat. Hæc Abrahamus Ortelius in thesauro geographico.

(Numerus episcoporum.) c *Viginti quinque episcopis.*) Quorum nomina subscriptis inveniuntur. Ex his sanctorum catalogo adscripti sunt Alcimus Viennensis, Apollinaris Valentinus, Claudius Vesontiensis, Gregorius Lingonensis, Pragmatius Augustodunensis, Viventiolus Lugdunensis episcopi. Quo die horum solennitas anniversaria colatur, vide martyr. Baron. S. Silvester Cabilonensis episcopus, qui subscriptus habetur, huic concilio interfuisse non potuit; ut qui Cæsarium adhuc puerum, hoc tempore provectioris ætatis senem, sacris officiis imbuerat. Magis ergo placet ut pro Silvestro Cabilonensi legatur Silvester Cabilicensis.

(Tempus concilii.) d *Symmachi papæ XI.*) Anno pontificatus illius undecimo. Ante hæc tempora convocare concilium Sigismundo (cujus opera coactum esse scribitur) liberum non fuit. Nam non nisi defuncto patre rege Ariano ipse catholicus catholicæ favit ecclesiæ. Unde nulla subest ratio, ut contra Arianos eorumque ecclesias sancta synodus tempore Gelasii papæ, quando nondum regnaret Sigismundus, quidquam decernere potuerit. Baron. prædicto anno in fine.

NOTÆ GABR. ALBASPINEI EPISC. AUREL.

Ad can. ultimum concil. Epaunensis.

In hoc canone de excommunicatis, quibus mors ante obeunda est, quam pœnitentiam obtinuerint, agitur: Excommunicationes autem primis temporibus frequentissimæ fuerunt, ob eam rem maxime, ut antiqua illa vitæ sanctimonia & ecclesiæ disciplina conservaretur, majorique & ardentiori quodam studio metuque peccatorum raperentur ad restitutionem seu pristinum illum statum, unde dejecti excidissent, recuperandum, uno verbo ut ad meliorem vitæ frugem, & morum commutationem inflammarentur.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI.

ad ann. Christi 509. num. 21. & 22.

Concilium *Epaunense* vel *Epaonense* anno quingentesimo decimo septimo in regno Burgundiæ celebratum. Avitus enim, qui ei præfuit, ait: *Relegi & subscripsi die XVII. Kalendas mensis octavi, Agapito V. C. Consule*, *Epaone*, quæ notæ diei, mensis, & Consulis, leguntur in variis MSS. a Sirmondo citatis. Avitus in Tractoria sua episcopos convocavit *ad octavum Iduum Septembrium*, ad diem nempe VI. mensis Septembris. Quare cum ipse subscripserit canones quadraginta in hoc concilio statutos die XVII. Kalend. Octob. die sc. XV. mensis Septemb. apparet concilium duravisse dies decem, ac Burgundos inchoasse annum a Martio, sicut Galli hoc & sequenti seculo, ut ostendit Mabillonius lib. 2. de Re Dipl. cap. 23 num. IV. Quam late patuerit regnum Burgundiæ colligitur ex ejusdem concilii subscriptionibus, ubi memorantur Sedes episcopales XXVII. sc. *Tarantasiensis* & Octodorensis in Alpibus Graiis, *Ebredunensis* in Alpibus maritimis; *Viennensis*, Gratianopolitana, Valentina, & Genavensis in Provincia Viennensi prima, Cabellionensis, Avenionensis, Xasensis, Carpentoractensis, Arausicana, Diensis, Tricastina, & Vivarensis in Provincia Viennensi secunda; Sistaricensis, Aptensis, & Vapincensis in provincia Narbonensi secunda; Lugdunensis, Matisconensis, Lingonensis, Cabilonensis in provincia Lugdunensi prima; Nivernensis in provincia Senonensi seu Lugdunensi quarta; Vesontionensis, Aventicensis, Vindonensis, & Bellicensis in provincia Maxima Sequanorum sive Lugdunensi quinta. Conditi in eo concilio canones XL. supra legendi.

Quo ad locum, in quo *Concilium Epaonense* celebratum, variæ sunt de eo recentiorum Scriptorum conjecturæ, sed omnes ea excepta, quam Sirmondus in Notis ad concil. Epaunense seu Epaonense proponit, inutiles. Observat ille ex Stephano Redonensi episcopo in vita S. Firmati, de quo anno MXC. verba faciemus, hunc Sanctum Turonibus relictis venisse ad locum, *qui dicitur Eona super Rhodanum*, ibique consedisse; & *Eponam* seu *Epaonam* ad Rhodanum sitam diversam non fuisse ab Eona, ac in ea Urbe concilium, de quo loquimur, habitum. Certe littera P in medium nominum Urbium, fluminum, ac montium non raro inserta fuit, aut ex iis rescissa secundum ambiguitatem pronunciationis aut populorum morem. Præterea cum locus ille ad Rhodanum non longe a Vienna positus esset, & conc. Epaonense Nationale fuerit, eique *Avitus* episcopus Viennensis præfuerit, & omnes episcopi regni Burgundici interfuerint, plane opportunus fuit ad hujus synodi celebrationem. Verum cum vita S. Firmati, cui tantum innititur Sirmondus, post medium sæculum duodecimum scripta sit, & ipse quo in loco Rhodano vicino Eona sita fuerit, an adhuc extet, & quo moderno nomine vocetur, aut non inquisierit, aut non invenerit Claudius Castellanus Canonicus ecclesiæ Metropolitanæ Parisiensis in Notis lingua Gallica scriptis ad Martyrol. Rom. quæ modo sub prælo sudant, ad diem 5. mensis Februarii hanc difficultatem profligavit, & sequentia mecum benignissime communicavit. Locus, in quo coactum concil. Epaunense a Sigismundo Burgundiæ rege, fuit *Epauna* seu *Epaona*, Urbs alias magna, ut ipsemet e ruinis a se dum *Beugesium* lustraret, diligenter consideratis, collegit; nunc vero urbecula, caput tamen Beugesii Sabaudici, posita ad oram orientalem Rhodani, Gallice *Tenne*. Examinavit vir veritatis amantissimus quæcumque antiqua documenta Latina lingua scripta ea in Urbe reperire potuit, & in iis *Epaunam* vel *Eonam* (a qua voce Yenna derivata) constanter appellatam fuisse invenit, cujus rei a Parocho, ecclesiasticis & præcipuis civibus consignatum scripto testimonium accepit. Ex quibus evanescunt conjecturæ Jo: Jacobi Chiffletii part. I. Vesontionis pag. 154. & quorundam aliorum doctorum virorum, qui hujus concilii locum irrito labore quæsiere.

CONCILIUM LUGDUNENSE I.

(Seu potius II. Vide Pagium infra.)

SYNODUS VEL CONSTITUTIO

Sanctorum patrum contra Stephanum, qui oblitus divinas & humanas leges cognatæ suæ ausu nefario se sociavit, tempore Sigismundi Burgundionum regis, & Viventioli episcopi Lugdunensis, eodem, ut videtur, anno Christi DXVII.

TITULI CANONUM.

I. *De incesti crimine, & causa Stephani.*
II. *Ut episcopo uno in tribulatione posito reliqui compatiantur.*
III. *Si rex ab episcoporum communione se suspenderit.*
IV. *Ut nullus alienam parochiam usurpet, aut ejus ordinationem præsumat.*
V. *Ut nullus in locum viventis episcopi audeat aspirare.*
VI. *De observatione horum canonum, & Stephano concessa indulgentia.*

CA-

e Mss. Remens. & Paris. *Incipit epistola tempore Sigismundi Regis ab Episcopis in urbe Lugduno facta; in qua scriptum invenies de incesti foetnore.* Sirmondus in lucem primus edidit ex Ms. Cod. Remensi. Harduinus contulit cum Parisiensis Collegii Soc. Jesu pervetusto.

CANONES.

I.

IN nomine Trinitatis congregati iterato in unum, in cauſa Stephani inceſti crimine polluti, atque in Lugdunenſi urbe degentes, decrevimus, ut hoc factum noſtrum, quod in damnationem ejus, vel illius, quam ſibi illicite ſociavit, uno conſenſu ſubſcripſimus, inviolabiliter ſervaremus. Quod non ſolum de præfatis eiſdem perſonis placuit cuſtodiri; ſed in omnibus quolibet loco vel tempore in hac fuerit perverſitate detecti.

II.

Id quoque adjecimus, ut ſi quicumque noſtrum tribulationem quamcumque, vel amaritudinem, aut commotionem fortaſſe poteſtatis neceſſe habuerit tolerare, omnes uno cum eodem animo compatiantur: & quidquid vel diſpendiorum obtentu cauſæ unus ſuſceperit, conſolatio fraternæ anxietatis relevet tribulatos.

III.

Quod ſi ſe rex præcellentiſſimus ab eccleſia, vel ſacerdotum communione, ω ultra ſuſpenderit, locum ei dantes ad ſacræ matris gremium veniendi, ſancti antiſtites in monaſteriis ſe abſque ulla dilatione, prout cuique fuerit, opportunum, recipiant, donec pacem integram, ad caritatis plenitudinem conſervandam, ſanctorum flexus precibus, reſtituere pro ſua potentia vel pietate dignetur. Ita ut non unus quicumque prius de monaſterio, in quo elegerit habitare, diſcedat, quam cunctis generaliter fratribus fuerit pax promiſſa vel reddita.

IV.

Illud etiam juxa ſtatuta antiquorum canonum ſpecialiter renovamus omnino, ut nullus frater, vanitatis vel cupiditatis ſtimulis incitatus eccleſiæ alterius aggredi vel parochias præſumere abſque ejus ad quem pertinere noſcuntur ceſſione vel permiſſione præſumat. Nec quiſquam ſub neceſſitate abſentante epiſcopo, in ejus qui abierit locum, aut ſacrificiorum, aut ordinationum audeat myſteria celebrare. Quod ſi in hac temeritate vel audacia quiſque prorumperit, non ſolum ſe in concilio redarguendum, verum etiam communione fratrum futurum noverit alienum.

V.

Id quoque etiam, quod antiquiſſima vel celeberrima obſervatione decretum eſt, nihilominus iteramus; ut nullus in loco viventis ad ambiendum ſacerdotii gradum audeat aſpirare. Quod ſi qualibet impia vel temeraria voluntate præſumpſerit, ſimul & ipſe qui fuerit ordinatus & hi fratres, quos ordinationi ejus interfuiſſe conſtiterit, perpetuæ excommunicationis ſententia feriantur.

VI.

Hæc vero quæ a nobis inſpiratione divina tractata vel finita ſunt, quiſquis exceſſerit, aut implere, quod abſit, adverſa perſuaſione neglexerit, quaſi divinorum mandatorum tranſgreſſor, reum ſe concilio fraternitatis futurum eſſe cognoſcat. Domini quoque glorioſiſſimi regis ſententiam ſecuti, id temperamenti præſtitimus, ut Stephano prædicto, vel Palladiæ, uſque ad orationem plebis, quæ poſt evangelia legeretur, orandi in locis ſanctis ſpatium præſtaremus.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Viventiolus epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Julianus epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Silveſter epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Apollinaris epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Victurius epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Claudius epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Gregorius epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Maximus epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

π Seculatius epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Florentius epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

Philagrius epiſcopus in Chriſti nomine conſenſi.

NOTÆ JACOBI SIRMONDI, S. J.

1 *Concilium Lugdunenſe I.*) Non liquet utrum hoc concilium præceſſerit, an poſterius ſit Epaonenſi. Codex enim Rhemenſis, ex quo a nobis deſcriptum, etſi id ſubjicit Epaonenſi, temporis notam nullam exhibet, præter nomen Sigiſmundi regis, hoc modo: *Incipit epiſtola tempore Sigiſmundi regis ab epiſcopis in urbe Lugduno facta contra Stephanum.* Ceterum utut res ſe habeat, nomen Sigiſmundi regis, & quod omnes epiſcopi, qui huic concilio adfuerunt, Epaonenſi quoque interfuerint, non longo utrumque intervallo habitum demonſtrat. Fidem autem huic noſtro adſtruunt collectiones antiquæ, tum Andegavenſis & Divionenſis, quarum paulo ante facta eſt mentio, cum tertia Bonævallis, quæ omnes ſextum ejus canonem commemorant.

2 *Reum ſe in concilio fraternitatis.*) Ita collectiones antiquæ quas diximus, nam paulo aliter in codice Rhemenſi: *reum fraternitate futurum eſſe cognoſcat.*

OB-

ω Forte, *ultro*. Harduinus.

π al. *Saculaſius*. Harduinus.

Observatio P. Antonii Pagi.

ad an. Christi 517. num. 10.

Coacta synodus in Regno Burgundiæ tempore Sigismundi Regis anno & loco incertis, cui adfuere episcopi undecim, qui jam concilio Epaonensi præsentes fuerant. Sirmondus, qui eam in conciliis Galliarum publicavit, inde Lugduni congregatam esse asserit, quod Viventiolus episcopus Lugdunensis primus eidem subscribat. Verum id inde minime sequitur: cum Avitus concilio Epaonensi, & Cæsarius concilio ann. 529. Decio juniore Consule primi subscripserint, & tamen neque prius Viennæ, neque posterius Arelatis habitum fuerit. Illud itaque loco incerto coactum, quod aliunde non primum Lugdunense, ut in ultima conciliorum editione, sed *secundum Lugdunense* appellandum foret.

CANONES A BURCHARDO,

Aliisque dati sub nomine Concilii Lugdunensis, nec in actis eorum Conciliorum reperiuntur.

Burch. lib. 2. Cap. 76. Ex Conc. Lugdun. Cap. IV.

Can. *Pronunciandum* Dist. 3. *de Consecr.* Vide Moguntin. anni 813. c. 36. Est autem acceptum ex Capitular. Ahytonis cap. 8. paucis tamen mutatis.

ITem pronuntiandum est, ut sciant tempora feriandi per annum; idest omnem dominicam a vespera usque ad vesperam, ne Judaismo capiantur. Feriandi vero per annum isti sunt dies. Natalis domini S. Stephani, S. Joannis Evangelistæ, Innocentium, S. Silvestri, Octava Domini, Theophania, Purificatio S. Mariæ, S. Pascha cum tota hebdomada, Rogationes tribus diebus, Ascensio Domini, sancti dies Pentecostes, S. Joannis Baptistæ, duodecim Apostolorum; maxime tamen Apostolorum Petri, & Pauli, qui mundum sua prædicatione illuminaverunt; S. Laurentii, Assumptio S. Mariæ, nativitas S. Mariæ Virginis, dedicatio basilicæ S. Archangeli Michaelis, dedicatio cujuscumque oratorii; & illæ festivitates, quas singuli episcopi in suis episcopiis cum populo collaudaverunt, quæ vicinis tantum circummorantibus indicendæ sunt, non generaliter omnibus. Reliquæ vero festivitates per annum non sunt cogendæ ad feriandum, nec prohibendæ. Indictum vero jejunium quando fuerit denuntiatum ab omnibus observetur.

Lib. 3. Cap. 25.

Ex Concil. Lugdun. Cap. V.

Ut non liceat alicui unius ecclesiæ terram nisi cambiaverit vertere ad aliam.

NOn liceat episcopo, vel abbati terram ecclesiæ vertere ad aliam, quamvis ambæ sint in ejus potestate. Tamen si commutare voluerit terras earum cum consensu ambarum fiant.

Lib. 4. Cap. 56.

Ex Conc. Lugd. Cap. 47.

De Presbytero, qui recte baptizatum denuo baptizaverit, & non rebaptizatum ab hæreticis non rebaptizaverit.

EPiscopus autem vel presbyter si eum, qui secundum veritatem habuerit baptisma denuo baptizaverit, aut si pollutum ab impiis, & non recte baptizatum non baptizaverit, deponatur, tanquam deridens crucem, & mortem Domini, nec sacerdotes veros a falsis sacerdotibus vere discernens. *Ivo part 1 cap. 256.*

Ex meo Codice Burchardi MS. in fine Libri 4.

Ex Concilio Lugdunensi.

ILlud censuimus statuendum, ut quascunque munificentias clericis, aut servientibus tibi de rebus ecclesiæ in usum, aut de propriis in proprietates præcedentes dederunt sacerdotes, subsequentes pontifices nullatenus auferre præsumant. Si quid tamen culpæ exiterit pro qualitate personarum, vel regula canonum præcedentium in persona habeatur, non in facultate districtio.

Lib. 7. Cap. XIII.

Ex Conc. Lugd. Cap. X.

NUlli ex propinquitate sanguinis usque ad septimum gradum uxores ducant, neque sine benedictione sacerdotis. Qui ante innupti erant a sacerdote benedicti nubere audeant. *Cap. Nulli propinquit. 35. q 3. I ex Capitul. Paris. lib. cap. 130.*

Ivo Decret. Part. 1. Cap. 266. Ex Conc. Lugdun. Cap. III.

De Presbyteris, qui de veteri schismate baptizare præsumunt.

SI quis ab alio chrismate, quam de illo novo, quod proprii episcopi largitione, vel confessione (f. concessione) accepit baptizare non præoccupante morte tentaverit pro temeritatis ausu, ipse in se suæ damnationis protulisse sententiam manifestatur. *Si quis alio de c sacr. Dist. Est in add 3. Capitul cap. 7.*

AD

AD CONCILIUM LUGDUNENSE

ANNI DXVII.

ADDITIO

Ad hoc concilium ea transferre huc juvat quæ olim dedi in adnotationibus meis ad Pagium ad An. 517. num. 10.

x Supplem. Mansi T. I. pag. 199.

OScitanti profecto Pagio exciderunt ea quæ de concilio Lugdunensi a Sirmondo primum vulgato commentatus est. Non enim ex mera futilique conjectura sua Lugduni celebratum illud fuisse Sirmondus asseruit; sed in ipso concilii textu id rotundis verbis exprimitur: *In Lugdunensi urbe degentes decrevimus*. Quod & confirmat concilii hujus inscriptio in codicibus Remensi a Sirmondo, & Parisiensi ab Harduino Consultis, in hanc sententiam: *Incipit epistola tempore Sigismundi regis ab episcopis in urbe Lugduno facta*. Recte tamen notat Pagius concilium hoc non primum, ut est in omnibus Collectionibus etiam postrema Veneto-Labbeana, at secundum appellari debere; ac deinceps reliqua Lugdunensia concilia hoc ordine dinumeranda esse. Quis autem fuerit Stephanus iste, de cujus damnatione in hoc concilio agitur, nunc tandem innotuit, ex quo beneficio Cll. VV. PP. Martene & Durand vita Sancti Apollinaris Valentiæ ad Rhodanum episcopi, a coævo descripta, lucem vidit Vet. Monum. to. 6. col. 779. &c. ita enim ibi: *Accidit ut quidam ex officio regis Sigismundi, nomine Stephanus, qui super omnem dominationem Fisci principatum gerebat, defuncta ejus conjuge, sororem uxoris suæ* (quam Palladiam appellatam colligo ex canone sexto concilii Lugdunensis, de quo hic) *sibi illicite jure conjugii cumularet;* (lege *copularet*) *qua de re sancti ac beatissimi Apostolici viri Avitus* (Lugdunensis) *& Apollinaris secundum carnem germani, synodalem institutionem servantes, cum reliquis pontificibus in unum congregati; ipsum Stephanum sacra communione privari sanxerunt.... Tunc rex diræ insaniæ permotus furore beatissimos pontifices eis insidias prætendendo, injuriare non desinebat. Sed apostolici atque mirabiles viri terrenas res minime formidantes &c. Visum est illis ut in oppido civitatis Lugdunensium, quod nominatur Sardinia, pariter tanquam exilio deputati auxiliante Deo comitarentur*. Concilium istud, cujus vitæ Author meminit, diversum esse a Lugdunensi, de quo nunc, colligo primo, quod in subscriptione Lugdunensis, Aviti nomen non legitur: huic autem adfuit, quin & præfuisse Avitus videtur. Secundo, quod Sigismundus rex ante Lugdunense illud concilium damnationem Stephani, quam pronunciatam in concilio asseruit Author vitæ S. Apollinaris, temperavit, ut colligere licet ex capite sexto ejusdem concilii; in concilio autem, de quo vitæ Author, ista damnatio plurimum lata fuit. Quare concilium istud, de quo in vita S. Apollinaris, Lugdunense præcessit. Porro hujus prioris concilii nulla huc usque mentio in Collectionibus conciliorum facta est.

Si quis tamen contenderit synodum hanc incerti loci, in qua Stephanus primo damnatus fuit, ipsam fuisse Epaonensem, cui Avitus & Apollinaris adfuerunt, ille certe nos assentientes habebit. Nam in can. 30. Epaonensis incesti damnatur vir prioris uxoris suæ sororem ducens; quamvis Stephani nomen ibidem, forte ad invidiam minuendam, expressum non legitur. Hæc si admittantur, Epaonense concilium esse constabit.

[a] CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM

[b] EX PARTE REPROBATUM, QUO EPISCOPI

Quadraginta [c] sacrosancti concilii Chalcedonensis, Sancti Leonis Papæ, Euphemii & Macedonii episcoporum Constantinopolitanorum nomina sacris diptychis restituerunt, & Severum alioque ejusdem concilii adversarios condemnarunt, [d] anno domini DXVIII. die Julii 20. sub Hormisda Pontifice & Justino Imperatore.

Causa Concilii.

[a] *Concilium.*) Postquam Justinus imperator, magnus catholicorum patronus & defensor, singulari Dei beneficio imperium adeptus fuisset, populus ecclesiam ingressus 15. & 16. Julii magno zelo extorserat, ut excommunicatis Eutychianis eorumque defensoribus, sacrosanctum Chalcedonense concilium cum sancti Leonis papæ & Euphemii & Macedonii episcoporum nominibus sacris diptychis restitueretur. Quod cum importunis clamoribus populi convictus Joannes episcopus præstitisset, idque minus legitime factum judicasset, procuravit idem episcopus, ut eadem rite more majorum in conventu patrum agerentur. Post quatuor dies a dictis publicis actis in ecclesia habitis, nempe 20. Julii, Constantinopoli collecta est synodus quadraginta episcoporum ibidem commorantium, vel in vicinia proxima habitantium. In qua principio oblatus est a monachis orthodoxis libellus, quinque petitiones continens: qui-

Acta concilii.

quibus cognitis & examinatis quinque pariter decreta edita sunt, quæ publicis literis ad Joannem episcopum transmissa, ipse universo Christiano orbi nota fieri voluit.

EPISTOLA SYNODICA AD JOANNEM CPLITANUM.

CUm Deus omnium dominus, &c. *Extat infra in concilio Constantinopolitano sub Menna contra Anthimum actione* 5.

Post quadraginta episcoporum subscriptionem adjectus est ibidem monachorum libellus, qui sic incipit: *Curam equidem* &c. Extat loco supradicto.

His constitutis Joannes Constantinopolitanus omnes orientis episcopos de omnibus per literas ad eos missas certiores reddidit. Exordium literarum est: *Christus Deus noster*, &c. Extant in concilio Constantinopolitano sub Menna infra actione 5. Ejusdem argumenti idem Joannes scripsit ad Epiphanium archiepiscopum Tyri, quarum exordium est: *Deus qui omnia ad utilitatem*, &c. Extant ibidem actione 5.

Orientales communio.

Synodus ab Hormisda pontifice per synodicam quamdam, & Justini imperatoris intercessionem expetivit, primum ut Romanæ ecclesiæ communione donentur: secundo ut legati Constantinopolim mittantur, qui auctoritate apostolica lapsos ad ecclesiam recipiant, omnibusque ecclesiis pacem concilient.

Romanæ ecclesiæ expetunt. Hoc concilium in quibus reprobatum sit?

[b] *Ex parte reprobatum.* Auctoritate Hormisdæ Romani pontificis, per legatos anno 519. nomina Euphemii & Macedonii, una cum nomine Acacii e sacris tabulis vicissim expuncta sunt, quæ synodus Constantinopolitana edito decreto diptychis restituerat: idque propterea quod nomen Acacii schismatici & hæreticorum communione poluti nimis pertinaciter retinentes, communione sedis apostolicæ exciderint, quantumvis in schismate pro fide catholica exulassent. Reliqua vero quæ in hac synodo pro firmitate Chalcedonensis concilii, & contra Severum aliosque Eutychianos hæreticos decreta fuerunt, ab eodem Romano pontifice rata habita sunt, & novis accedentibus scriptis firma atque fortius roborata.

[c] *Sacrosancti concilii*, &c.) Hæc ex epistola synodali supradicta constant.

[d] *Anno domini*, &c. Sub consulatu Magni (ut patet in ipso exordio prædictæ epistolæ) qui cum anno Christi 518. Hormisdæ quinto, & Justini primo anno imperii coincidit.

Tempus concilii.

SYNODI TRES SUB HORMISDA PAPA.

Ex libello synodico.

CONSTANTINOPOLITANA.[1]

HOrmisdas vero papa Romanus qui Felici * successerat, Vitalianum & Evodium cum aliis ducentis episcopis Byzantium ablegavit, Timotheo adhuc suaviter vivente. Quam divinam & sanctam synodum imperator Anastasius & impius Timotheus, multo tempore male excruciantes, re infecta dimiserunt.

* Gelasio, Anastasio II. & Symmacho.

Ἀλλὰ καὶ Ὁρμίσδας, ὁ μακάριος Φίλικα, ὁ Πάπας Ῥώμης, Βιταλιανὸν, καὶ Εὔοδιον σὺν ἑτέροις ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, εἰς τὸ Βυζάντιον ἐξαπέστειλε, Τιμοθέου ἔτι βιοῦντος [2] ἐωμένως. Ἣντινα θείαν καὶ ἱερὰν σύνοδον ὁ βασιλεὺς Ἀνασάσιος, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀνόσιος, πολυχρονίως κακῶς ἀνιάσαντες, ἀθρόαν ἀπεπέμψαντο.

THESSALONICENSIS.[3]

CUm igitur Anastasius in lecto impiam animam fulgure ab irato Deo immisso efflasset, eique Justinus pius in imperio successisset; Beatus Hormisdas papa Romanus, plurimos episcopos Thessalonicam misit, ut sacram Chalcedonensem synodum confirmarent. Quam divinam & sanctam synodum, qui male sentiebant, noctu crudeliter incensa domo, ubi erant congregati, dissiparunt: & sanctos illos viros semiustulatos abegerunt.

Ἀνασάσιος γὰρ ἐν τῇ κοίτῃ ὀργῇ Θεοῦ τῷ μιαρὰν ψυχὴν ἀστραπῇ ἀπορῥήξαντος, καὶ Ἰουστῖνος τοῦ εὐσεβοῦς βασιλεύσαντος. Ὁρμίσδας ὁ μακάριος Πάπας Ῥώμης, πλείστους ἐπισκόπους ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπέστειλεν, ὡς ἂν τῷ ἁγίαν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον βεβαιώσειαν. Ἣντινα θείαν, καὶ ἱερὰν σύνοδον νύκτωρ οἱ φονώδεις ἐπελθόντες κακόδοξοι, τῷ οἰκείαν ἀνῆψαν, ἔνθα συνήθροιστο, καὶ τοὺς ἁγίους ἡμικαύστους ἐκεῖθεν ἀπήλασαν.

CON-

1 Ea, quæ de hac Synodo ab Auctore libelli Synodici narrantur, lucem accipiunt a Theophane, qui anno Incarn. secundum Alexandrinos 506. res gestas Vitaliani contra Anastasium Imp. ac pacis inter utrumque conditiones explicans, subdit: *Hîs additum voluit Vitalianus &c. & ita demum convocaretur Synodus, ad quam Pontifex Romanus, & cuncti accederent Episcopi: ut hoc pacto, quæ adversus Orthodoxos perperam decreta fuissent, communis judicii subjicerentur examini.* Ac paulo post: *Cæterum Hormisdas Romanus Ep. a Theuderico sollicitatus & Vitaliano vices redditurus Evodium Episcopum, & Vitalianum Archidiaconum inditio Heraclea Concilio Legatos misit. Accesserunt etiamnum ex diversis locis Episcopi circiter ducenti, qui tam a sceleste Imper. quam a Timotheo CP. Episc. deluso re infecta recessere.* Id contigit anno Christi 514.

2 Forte, ἐπάρατος, exsecrabiliter. Vide Epistolam Anastasii Imp. ad Hormisdam. *Harduinus.*

3 Circa ann. Chr. 518.

CONSTANTINOPOLITANA.

HORMISDÆ.

Ὁ Ῥμίσδας οὖν αὖθις ἐν Κωνσταντινουπόλει θείαν, καὶ ἱερὰν ἐξαπέστειλε σύνοδον, καὶ τὰ ἐν Χαλκηδόνι δογματισθέντα ἐκύρωσε. καὶ τὰ περὶ δύο φύσεων δεῖναι μακαρίᾳ Κυρίλλῳ προεκτέθειτο, τὸν νοητὸν σατῆρα, τὸ βασιλικὸν νόμισμα, ᾧ ἐνεγόητο διπλῆς χαρακτὴρ ὁ Χριστὸς, ἐπεσάφησε. Καὶ Ὁρμίσδα πρὸς κύριον ἐκδημήσαντος, Ἀγαπητὸς τὸν θρόνον αὐτῷ διεδέξατο.

A HOrmisdas igitur iterum divinam & sanctam synodum Constantinopolim misit, & decreta Chalcedonensis confirmavit: & doctrinam de duabus naturis, beati Cyrilli proponens, rationalem illum staterem, imperatorium numisma, cui duplici charactere Christus impressus erat, declaravit. Hormisda autem ad dominum demigrante, ** Agapetus solium ejus excepit.

** pluribus interjectis.

[a] SYNODUS HIEROSOLYMITANA,

QUA TRIGINTA TRES EPISCOPI OMNIA,

Quæ pro confirmatione concilii Chalcedonensis, & pro restituendis nominibus orthodoxorum & damnatione hæreticorum concilio Constantinopolitano acta sunt, confirmant.

Extat epistola synodalis infra in concilio Constantinopolitano sub Menna contra Anthimum actione 5. exordium illius tale est:

B QUoniam duplex est lacrymarum motus, alter quidem qui in dolorem fert, alter vero qui in lætitiam, &c.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Synodus.*) Cum Hierosolymitana ecclesia per literas Joannis de rebus Constantinopoli in synodo gestis certior reddita esset, subito convocato episcoporum concilio protritam fidem catholicam erigunt, & in pristino majestatis suæ throno honorifice collocant. Quid in hac synodo gestum fuerit, synodalis epistola ad Joannem Constantinopolitanum & concilium ibidem congregatum reddita liquido demonstrat.

Tempus & acta concilii.

AD CONCILIUM HIEROSOLYMITANUM

ADDITIO.

ex Supplem. Mansi T. I. pag. 401.

C ONcilium istud anno 518. coactum fuisse in dubium revocare nemo jure posset, nam Cyrillus Scythopolitanus, author coævus, in vita S. Sabæ abbatis scribit Justinum vix adscitum ad imperium leges tulisse, *ut omnes ab Anastasio in exilium pulsi revocarentur, itemque synodus Chalcedonensis sacris diptychis inseretur.* Quibus jussionibus Hierosolymam delatis, addit ille, infinita multitudo monachorum & laicorum congregata est; concurrit quoque S. Sabas, *& episcoporum concilium, celebratoque festo* (idest die dominica, quæ cum die 5. augusti concurrebat) *sexta augusti mensis promulgatæ sunt divinæ jussiones, & quatuor synodi in sacris diptychis repositæ sunt.* Ex his Cyrilli verbis de mense & die habiti concilii erudimur.

[b] CONCILIUM TYRIUM,

QUO ACTA LEGITIMA CPOLITANI CONCILII CONFIRMANTUR.

Celebratum fuit anno domini DXVIII. die 16. Septembris sub Hormisda.

Extat hujus concilii epistola synodalis infra in concilio Constantinopolitano sub Menna contra Anthimum actione 5. Exordium illius epistolæ hujusmodi est.

D BEnedictus Deus pacis dominus, qui misit nobis honorabilem literam vestræ sanctitatis, &c. *prædicto loco.*

NOTA SEVERINI BINII.

a *Concilium Tyrium.*) Non tantum Palæstinæ, sed etiam Tyrii episcopi habito synodali conventu sacrosancti concilii & orthodoxorum patrum restitutionem atque Severi aliorumque hæreticorum condemnationem confirmarunt. Rusticus Romanæ ecclesiæ cardinalis diaconus, hujus sæculi scriptor luculentissimus, dum contra Acephalos per dialogismum disputat, testatur duo mil-

Acta hujus concilii.

[a] Habita ann. 518. de qua supra.

le & quingentos sacerdotes sub hoc eodem Justino imperatore ildem catholicam probasse. Extat allegatus dialog. tom. 4. bibl. sanctorum patrum, quo sic ait: *Sufficeret tibi unica auctoritas synodi universalis, quæ toties cunctarum ecclesiarum consona sententia confirmata est, tam per encyclicas epistolas, regnante Leone, quam per libellos sacerdotum forsan duorum millium & quingentorum, imperante Justino, post schisma Petri Alexandrini & Acacii Constantinopolitani.* Fragmenta libellorum, quos clerici & monachi Apameni & Antiocheni hac de re ad prædictum Joannem Constantinopolitanum scripserunt, extant prædicto concilio Constantinopolitano sub Menna act. 5. Cum hæc perferrentur ad Justinum imperatorem, calumniati sunt apud eum proceres Eutychiani hos omnes quorum quereiæ perlatæ sunt Constantinopolim esse Nestorianos hæreticos, ideoque dignos qui pœnis subjicerentur. Quibus auditis imperator Syros ac Palæstinos scripto admonuit, ut cujus essent fidei docerent. Qua occasione Antiocheni & Hierosolymitani clerici cum monachis earumdem ecclesiarum convenientes, libellum scripserunt ad Justinum imperatorem, quo se vere catholicos esse absque ulla ambiguitate perspicue declararunt. Exordium libelli tale est: *Haurite aquam cum lætitia ex fontibus salutis, vociferator Isaias propheta exclamat*, &c. Extat supra inter epistolas Hormisdæ.

His acceptis Justinus imperator pro ipsorum voto primo promulgavit edictum, quo præcipiebatur, ut omnes exules fidei causa sub Anastasio condemnati ad propria postliminio rediret, pristinosque gradus & honores reciperent: subrogati vero in locum ipsorum hæretici procul pellerentur, aliisque pœnis exagitarentur, sacrosanctum Chalcedonense concilium in sacras tabulas referretur, & ab omnibus pie & religiose observaretur, omnibusque ecclesiis tutissima pax redderetur. Vide acta magni Sabæ apud Surium tom. 6. die 5. Decembris. Deinde iterum edixit imperator piissimus, ne hæretici publicis muneribus fungantur, sintque ab omni militia alieni. Mentio est hujus edicti in constitutione novell. Justiniani adversus omnes hæreticos. Edicta imperatoris pro fide catholica

CONCILIUM ROMANUM

DE ACACII, EUPHEMII ET MACEDONII

Constantinopolitanorum episcoporum nominibus sacris diptychis expungendis, celebratum Romæ sub Hormisda anno domini DXVIII.

Acta concilii.

a (*Concilium Romanum.*) Acceptis ex oriente Justini imperatoris, synodi Constantinopolitanæ, Joannis ejusdem Constantinopolitanæ ecclesiæ episcopi, nec non comitis Justiniani epistolis, pacem & communionem cum Romana ecclesia expetentibus, detento paulisper Romæ Grato legationis imperatoriæ officio fungente, Hormisda pontifex episcoporum conventum collegit. Qui omnes post diligentem inquisitionem, quid hac de re prædecessores Romani pontifices, Simplicius, Felix, Gelasius & Symmachus sensissent, una eademque sententia decreverunt, recipiendam orientalem ecclesiam ad communionem apostolicæ sedis, si Acacium schismaticum condemnarent, nomen ejusdem penitus abolerent, denique si Euphemium & Macedonium, eadem schismatis labe respersos, e sacris tabulis delerent & expungerent. Quibus ita peractis legatio pontificia designata est, quæ decretum synodi exequeretur. Ad hoc munus obeundum delecti sunt Germanus Capuæ episcopus, alias ad Anastasium imperatorem legatione perfunctus, Joannes episcopus, Blandus presbyter, Felix & Dioscorus diaconi. Qui ne transversum unguem a mandatis recederent, indiculum sive commonitorium illud, quod extat supra inter epistolas Hormisdæ, estque hujus exordii: *Cum Deo propitio*, &c. acceperunt. Responsoriæ literæ, quas Hormisda ad Justinum imperatorem, Justinianum comitem, Joannem episcopum, & clerum Constantinopolitanum de pace & communione orientalis ecclesiæ cum Romana rescripsit, quasve prædicti legati secum detulerunt, extant supra inter epistolas Hormisdæ 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34.

Hac legatione orientalis ecclesia Romanæ est reconciliata, postquam juxta admonitionem pontificis e sacris diptychis nomina Acacii, Euphemii & Macedonii episcoporum Constantinopolitanorum, Zenonis & Anastasii hæreticorum imperatorum expunxissent, ut patet ex iis quæ supra ad vitam Hormisdæ ejusque epistolas annotavi.

ANNO CHRISTI

SYNODUS BRITANNICA

ANNO CHRISTI 519.

CONTRA FÆCEM PELAGIANÆ HÆRESIS

Adhuc redolentem celebrata, sub Davide archiepiscopo Menevensi, qui sedem illam ope & licentia inclyti regis Arthuri a Caer Legionum urbe Meneviam jam transtulerat.

DAvid Menevensis Britannus, vigente adhuc post Germani episcopi labores, qui ob id in Britanniam bis venerat, Pelagiana labe, ac desperato pene remedio, ex universæ gentis synodo præsul constitutus anno Christi 519. diutina prædicatione ac disceptationibus publicis eandem profligavit, atque aream ecclesiæ purgavit. Cambriæ metropolites & Primas propterea factus, tantam cum rege Arthuro gratiam iniit, ut ab urbe Legionum ad suam Meneviam archiepiscopalem transferret sedem, ut lib. 1. cap. 52. fusius tradit Ranulfus Cestrensis: quod ita permansit ad Normannorum usque de Cambria victorias, & omnes ab eo Cambrorum episcopi ut a suo primate consecrationem acceperunt, adhibito ei deinceps Davidis hujus titulo.

AD

AD SYNODUM BRITANNICAM

CONTRA PELAGIANOS

Anno 519. celebratam

ADDITIO.

Supplem. ad T. I Wilkins nc. Britan. pag. 8.

Giraldus Cambrenſis in vita S. Davidis lect. 8. *mentionem facit ſynodi totius VValliæ apud Brevi, contra Pelagianam hæreſim convocatæ, ex epiſcopis, abbatibus, viris religioſis & laicis; in qua S. David electus & conſecratus fuit archiepiſcopus totius VValliæ.* Non longis autem poſt hæc temporibus Pelagiana labes & hæreſis deteſtanda per B. Germanum Antiſiodorenſem, & Lupum Trecenſem in inſulam tranſmiſſos, olim extincta, redivivo morbo redivivaque malitia in fidei catholicæ perniciem jam reſuſcitata, univerſalis totius Kambriæ ſynodo colligendæ occaſionem dedit. Unde & collectis in Keretica regione apud Brevi epiſcopis, & abbatibus, viriſque religioſis diverſorum ordinum multis, necnon & laicis principibus, ac populis de univerſa regione collectis, cum a pluribus in publica audientia ſermo factus, populum hæretica pravitate pene irrevocabiliter infectum ad fidei reducere tramitem non prævaluiſſet, tandem Paulinus epiſcopus, cum quo David olim liberalibus diſciplinis in pueritia ſtuduerat, ut propter epiſcopum nuper a patriarcha conſecratum, virum ſanctum, diſcretum pariter & diſertum, qui nondum advenerat, communiter ab omnibus ad tantum eccleſiæ diſcrimen mitteretur, verbis quidem ſuaſoriis peroravit. Mittuntur itaque nuncii ſemel & ſecundo, nil proficientes. Erat enim vir ſanctus contemplationi deditus, de temporalibus rebus, aut ſæcularibus, niſi neceſſitate urgentiore compulſus, aut nihil, aut parum curans. Tandem vero duo mittuntur viri ſanctiſſimi ac fideliſſimi, Daniel videlicet, & Dubricius. David autem eorum adventum in ſpiritu prævidens, magnos ad ſe viros in craſtino venturos fratribus prædixit: Advenerunt itaque mane viri prædicti, ſicut & vir ſanctus præviderat, hoſpitio pro facultate honorifice ſuſcepti & exhibiti. Quorum ob ſanctitatem & ſynodi pariter auctoritatem demum monitis obtemperans, una cum ipſis die ſequente verſus ſynodum iter arripuit. Quo facto, congregationem adeunt cum gaudio ſuſcepti maximo & gratulatione. Prædicationis igitur officium patri David ab omnibus injungitur. Qui ſtans in terræ planitie, cum alii tamen ante prædicantes ibidem congeſtarum cumulum veſtium aſcendere conſueverint, tam clara voce & gratioſa cunctorum pariter tam remotiſſimorum, quam prope poſitorum auribus intonuit, ut omnes eum communiter in tanta concione & ſalubriter audirent. Juxta illud. *Aperi os tuum & ego adimplebo illud.* Et alibi. *Cum ſteteritis ante reges & præſides, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini.* Et ſubſequenter. *Non enim vos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus patris veſtri qui loquitur in vobis.* Quibus ita patratis, ſermone completo, tota, cooperante gratia, hæreſis evanuit, diſcuſſa penitus & deleta. Pater autem David communi omnium, tam cleri ſcilicet, quam populi electione pariter & acclamatione, cui & honorem antea deſtinatione Dubricius ceſſerat, in Kambriæ totius archiepiſcopum eſt ſublimatus.

SYNODUS VICTORIÆ IN WALLIA

ANNO INCERTO HABITA.

d. pag 405. Wilkins onc. Britan. I. pag. 8.

IN hac ſynodo acta præcedentis ſynodi Menevenſis aut Britannicæ confirmantur, & nonnulla in emolumentum eccleſiæ conſultabantur. Proceſſu vero temporis & alia ſynodus collecta eſt, cui nomen Victoriæ; in qua convocato denuo totius Kambriæ clero, ea quæ in priori ſynodo firmata fuerant, adjectis quoque quibuſdam ſuper eccleſiæ commoditatibus, firmo rigoris examine ſunt renovata. Ex his itaque duabus ſynodis omnes Kambriæ totius eccleſiæ modum & regulam, eccleſia quoque Romana auctoritatem adhibente & confirmante, ſuſceperunt. Quarum decreta, quæ ore promulgaverat præſul David, ſua quoque ſancta manu literis mandavit; ſuæque eccleſiæ aliiſque per Kambriam pluribus reſervanda commendavit. Quæ quidem ſicut & alii quamplurimi nobilis bibliothecæ theſauri egregii, tam vetuſtate, quam incuria, piratarum quoque crebris inſultibus, qui de Orcadum inſulis æſtivo tempore longis navibus advecti maritimas Kambriæ provincias vaſtare conſueverant, evanuerunt.

Deſumpta ſunt hæc ex Cambrenſi in vita S. David.

EPISTOLA TRIFOLII PRESBYTERI

AD BEATUM * FAUSTUM SENATOREM

Contra Joannem Scytham monachum.

* Is videtur Faustus, ad quem Præf. prætorio extant plures epistolæ apud Cassiodorum lib. IV. Variarum.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Qui Dioscori diaconi missam ad Romanum Papam Hormisdam ab urbe CP. relationem de monachis Scythis, qui unum de Trinitate passum & crucifixum affirmabant, itemque Germani & Joannis episcoporum sequentes suggestionem, tum Hormisdæ Papæ LXVI. aliasque multas deinceps ejusdem eam in rem epistolas paulo ante a pag. 481. excusas attente perpenderit, is haud dubie non invitus leget ineditam hactenus Trifolii presbyteri de eodem argumento epistolam ad Faustum senatorem, quam inter schedas Sirmondi nostri delitescentem reperi, tibique nunc lector repræsento, ut de tota hac controversia certius judicium feras.

MAndare mihi dignatus es, monachos Scythas a Constantinopoli advenisse, qui unum de Trinitate prædicant crucifixum, sperans a parvitate mea, si tale aliquid in doctrina patrum repererim. Ista doctrina de fonte Arii prodivit, & est conveniens omnibus hæresibus. Vita quidquid quatuor synodi in definitione fidei non posuerunt, id est Nicæna, Constantinopolitana, Ephesina prima, & Chalcedonensis, & quod in epistolis sanctorum patrum, quas quatuor sanctæ synodi in auctoritate fidei esse voluerunt, id est Athanasii episcopi Alexandrini ad Epictetum episcopum, Cyrilli ad Nestorium una, & ad Joannem Antiochenum altera, & epistolis papæ Leonis. Si quis addere, aut minuere, aut aliter interpretari voluerit, quam patres in supra scriptis, aut in definitione sua non posuerunt synodi, quivis ille sit qui superponit, hæreticus est. Nam Pater & Filius & Spiritus sanctus tres personæ, unus Deus, vox & verbum & flatus. Vox Pater est, verbum Filius, flatus est Spiritus sanctus. Persona Patris & persona sancti Spiritus sine carne: persona vero Filii, quæ semper cum Patre & Spiritu sancto fuit, in Trinitate est, id est verbum Dei. Deus ingressus in utero Virginis Mariæ adsumpsit de ea naturam carnis, non personam. Ideo quod dominus noster Jesus Christus duæ naturæ, una persona Verbum, id est Filius Dei Deus immortalis, invisibilis, impassibilis. Caro istius verbi mortalis, visibilis, passibilis. Pater non est Pater Trinitatis sed Filii, & Filius non est Trinitatis, sed Patris, & Spiritus sanctus non procedit de Trinitate, sed de Patre & Filio. Non sunt tres dii, neque tres Patres, neque tres Filii, neque tres Spiritus sancti. Qui unum de Trinitate dicunt passum, si Ariani non sunt, dicant de quibus tribus unus passus est. De tribus Patribus, aut de tribus Filiis, aut de tribus Spiritibus sanctis, aut certe de tribus Diis, sicut dicit Arius. Unus Deus creator, impassibilis, immortalis. Alter vero Deus creatus, passibilis, & mortalis, aut sicut Sabellius dicit, quia tres personas esse negat, sed tantum dici putat. Ideo unum de Trinitate Patrem dixit incarnatum & passum. Apollinaris vero negat Christum animam & intellectum habuisse & pro anima & intellectu, inquit, Deus ei fuit. Ideo dicit unum de Trinitate passum in carne. Si unus de Trinitate passus est in carne, caro mansit impassibilis: qui unum de Trinitate Filium dicunt passum, duos aut tres Filios colunt, ex quibus unus passus est, duo manent impassibiles. Si vero de Trinitate est Filius, non est de Patre secundum deitatem, neque de matre secundum carnem, sed de Trinitate. Trinitas, & unus de Trinitate quatuor fiunt, sicut dicit Nestorius, Filius Mariæ adsociatus est Filio Dei, & factus est communis Trinitati, & passus est unus de Trinitate. Arius unum Deum dividit in duos Deos. Nestorius addendo alterum Filium secundum carnem Trinitati, facit quatuor personas. Eutyches duas naturas unici Filii Dei commiscet, sicut pistor farinam & aquam; jam nec farinam nec aquam, sed tertium id est panem. Sicut & Eutyches commiscet naturas Dei & hominis, & jam nec Deus nec homo, nec Pater, nec Filius, nec Spiritus sanctus est, sed est ille unus de Trinitate. Quomodo isti synodum Chalcedonensem se dicunt sequi, & prædicant quæ illi non receperunt! Nam in quarto secretario, synodi Chalcedonensis ad finem, requisiti sunt a judicibus Carosus & Dorotheus archimandritæ taliter: „ *Eutyches* „ *corpus domini nostri Jesu Christi dixit non esse* „ *nostræ substantiæ, vos de hoc quomodo confitemini? Dorotheus archimandrita dixit, in nomine Patris & Spiritus sancti baptizati sumus,* „ *confitentes salvatorem nostrum Jesum Christum,* „ *qui descendit & incarnatus est a sancta virgine* „ *Maria & hominem indutus est, & crucifixus,* „ *unum de Trinitate esse passum*. Talia dicentes suprascripti archimandritæ acceperunt damnationem cum Eutychete, & omnes hæretici. In epistola, inquiunt, Procli scriptum est, unus de Trinitate passus est. Si epistolas Patrum Athanasii, Cyrilli, & Leonis, quæ per universales sanctas synodos relectæ & confirmatæ sunt, hæretici fraudaverunt, quanto magis epistolas Procli, quæ nec in unius synodi definitione posita est? Semper hæretici male interpretando dicta patrum hæreses suas confirmare conantur, sicut dicit S. Cyrillus episcopus Alexandrinus ad Joannem Antiochenum inter alia; „ *Quando autem quidam eorum qui recta pervertere* „ *solent, meas voces insibimet placitum mutant:* „ *non admiretur hoc tua sanctitas, sciens quoniam omnes hæretici, de scripturis divinitus* „ *inspiratis sui colligant erroris occasiones*. Et „ post pauca. *Quoniam vero adjicimus quod epistolam opinabilis patris nostri Athanasii, ad* „ *beatissimum Epictetum destinatam, recte habentem corrumpentes quidam ediderunt, ut per hoc* „ *plurimi nocerentur*. Item papa Leo ad Marcia-

piſt. 75. cianum imperatorem, inter alia: „ *Quia vero* „ *quorumdam hæreticorum verſutæ nequitiæ, ad* „ *conturbandam noſtrorum ſimplicitatem, epiſto-* „ *lam meam, quam ad beatæ memoriæ Flavia-* „ *num dedi, falſaſſe perhibetur, ut commutatis* „ *quibuſdam verbis vel ſyllabis, receptore me* „ *Neſtoriani erroris aſſereret*. Si quid tale in dictis ſanctorum patrum invenitur, quod non convenit ſanctis epiſtolis, aut definitioni ſynodi Chalcedonenſis, apparet illud ab hæreticis fraudatum eſſe. Iniquitas ſemper dicitur, & numquam cedit. Quid eſt dicere unum de Trininate paſſum, niſi oſtendere & alterum de Trinitate impaſſibilem, ſicut Arius? aut quid eſt dicere unum de Trinitate paſſum carne, niſi oſtendere & alterum impaſſibilem, ſicut Neſtorius? ſedes vero apoſtolica Romana ſuper fidem ſynodi Chalcedonenſis nunquam permiſit unam ſyllabam aut unum apicem addi aut minui. Videte ne quis vos decipiat per philoſophiam & inanem fallaciam. Supraſcripta fides ſynodi ipſa eſt quæ convenit evangelio & uc. 24. 46. apoſtolis, dicente ſalvatore: *Sic oportebat Chriſtum pati & reſurgere ſecundum ſcripturas*. Ait . Pet. 4. 1. Petrus apoſtolus, *Chriſto igitur paſſo carne, & vos igitur eadem cogitatione armamini*. Paulus Cor. 1. 19. apoſtolus dicit: *Nos Chriſtum prædicamus & hunc crucifixum*. Et iterum dicit: *Quicumque vobis aliud prædicaverit præter quod a nobis prædicatum eſt, anathema ſit*: ------ Cetera videntur in mſ. deſiderari. Gal. c. 9.

Observatio P. Antonii Pagi

ad ann. Chriſti 533. num. 4.

Cum propoſitio hæc, *Unus de Trinitate paſſus eſt Carne*, in varios ſenſus diſtrahi poſſit, de quibus agit Lupus in Notis ad ſynodum Epheſinam, inde ob eamdem tot tragœdiæ excitatæ. *Trifolius* Presbyter in epiſtola ad Fauſtum Senatorem, eam ſiniſtro prorſus interpretamento excepit, aitque: *Iſta doctrina de fonte Arii prodivit, & eſt conveniens omnibus hæreſibus*, &c. Verum is error presbytero iſti condonandus, qui a *Fauſto* Senatore de hac propoſitione interrogatus per epiſtolam, nec certior factus de fide & doctrina Scytharum monachorum; ſed de turbis dumtaxat ab ipſis Conſtantinopoli & Romæ excitatis, facile ſibi perſuaſit eos propoſitionem illam hæretico ſenſu aſſerere, maxime cum & Legatos *Hormiſdæ* pontificis Romani adverſarios haberent, & ipſummet pontificem. Præterea nec ipſa propoſitio Scytharum fideliter ad *Trifolium* relata eſt, ut liquet ex epiſtolæ ejus initio. Quæſivit enim ab eo Fauſtus Senator, quid de illa propoſitione ſentiret: *Unus de Trinitate crucifixus eſt*: & tamen propoſitio Monachorum Scytharum hæc erat: *Unus de Trinitate crucifixus eſt Carne*. Omnia *Trifolii* dubia reſolvit Natalis Alex. in Diſs. Sæculi ſexti eccleſiæ Diſs. I.

ANNO CHRISTI 520.

SYNODUS CONSTANTINOPOLITANA

ANNO CHRISTI 520.

ab Epiphanio ejusdem ecclesiæ episcopo

Collecta anno domini DXX. Hormiſdæ VII. & Juſtini Imperatoris III. ex qua ad Hormiſdam Papam una cum legatione ſynodica epiſtola miſſa fuit.

EPISTOLA SINODI CPLITANÆ.

ad Hormisdam papam.

INnumerabilem & ininveſtigatam magni Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti ſapientiam, *&c. Extat ſupra inter epiſtolas Hormiſdæ pag.* 491.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Joannes Maxentius, natione, ut creditur, Scytha presbyter Antiochenus, ſeu abbatis ſive archimandritæ vocabulo habere ſe monachorum congregationem fingens, ſorte quod eſſet monachorum Scytharum, Achillis, Joannis (is alicubi lector dicitur) Leontii atque Mauricii, qui ex oriente profecti cum Conſtantinopoli tum Romæ plurimas turbas excitarunt, ſocius pariter ac defenſor, in veteratoria illa ſua epiſtola, quam (ut monuimus ſupra pag. . . . .) adverſus Hormiſdæ Romani pontificis epiſtolam ad Poſſeſſorem Africanum epiſcopum inſigni impudentia ſcripſit, ſub finem pluribus agit de Fauſto Rejenſi Galliarum epiſcopo Semipelagianorum anteſignano, ejuſque doctrinam cum Auguſtiniana comparans acerbiſſime inſectatur. Idem cum Venerio quodam diacono celeberrimos illos 60. Africanos Byzacenæ provinciæ epiſcopos in Sardinia vicinique inſulis pro Chriſti fide ſub perſecutione Traſamundi Vandalorum regis Ariani exulantes conſuluit de vulgatiſſima illis temporibus controverſia, quæ gratiam Dei cum humani arbitrii libertate committebat. Eam ſcribendi occaſionem nactus ſanctus Fulgentius Ruſpenſis epiſcopus (qui concilii illius Byzaceni, teſte Ferrando vitæ ejus ſcriptore, lingua, manus, ingeniumque fuiſſe dicitur) plurima exaravit volumina: atque imprimis libros ſeptem adverſus Fauſtum (quos R. Pater Hieronymus Vignierius Oratorii presbyter habuit, ſed pluribus in locis mutilos, ac fœdiſſime deformatos) libros tres de veritate prædeſtinationis & gratiæ, librum unum de incarnatione & gratia D. N. Jeſu Chriſti, librum itidem unum de fide ad Petrum diaconum, ubi univerſam fidei orthodoxæ regulam præſcripſit, &c. Neque vero ab ejuſdem ſtylo abhorret, quæ a nobis modo ſubjicietur, epiſtola ſynodica epiſcoporum illorum pro Chriſto in Sardiniam a Vandalis deportatorum, licet in ejus inſcriptione duodecim dumtaxat antiſtitum nomina appareant, atque in iis Fulgentii ipſius nomen deſideretur. Exiſtimo enim poſt *Quod vult Deus*, & *ceteri famuli Chriſti*, ſive quid aliud ſimile, fuiſſe librariorum incuria prætermiſſum; præſertim cum in fine epiſtolæ, num. 28. hæc habeantur adſcripta: *Ceterum unus ex nobis tribus libris veſtro nomini dedicatis ſuffi ienti diſputatione reſpondit, quique adverſus duos libros Fauſti Galli* (imo Britanni, ſed in Gallia Narbonenſi epiſcopatum Rejenſem adepti) *ſeptem libros edidit, quos cum recenſueritis*, &c. quæ mox excudentur.

IN

IN CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM

SUB JOANNE PATRIARCHA

Anno 518. habitum, & de conciliis contra Severianos latis & in collectionibus omissis

DISCUSSIO.

Ex Supplem. Mansi T. I. pag. 401.

IN hoc concilio, quod fere integrum legitur in actis concilii Constantinopolitani sub Menna, anno 536. celebrati, damnatum fuisse Severum Antiochiæ patriarcham, Eutychianum, nemo plane ignorat. Sicut & constat Synodi illius Patres scriptas de damnatione illa epistolas ad metropolitas Orientis misisse. Ea occasione concilia quædam per Orientem habita sunt, ut Hierosolymitanum & Tyrium, de quibus in Collectione Veneto Labbeana tom. V. col. 727. Omissum vero ibi supplendum est concilium incerti loci ab episcopis Syriæ secundæ habitum cujus synodica inter acta synodi Constantinopolitanæ sub Menna occurrit. Vide Collect. Veneto-Labbeanam tom. V. col. 1183, &c. Hanc enim epistolam synodi esse tum plura demonstrant, cum illud in primis, quod his verbis absolvatur. *Synodali epistolæ nostrorum minimorum &c.* Porro Patres illi epistolæ suæ adjunxerunt capita accusationis, in sua illa synodo institutæ, adversus Petrum, quem Severus Apamiensibus episcopum dederat. Hunc hominem a se damnatum damnandum pariter Joanni Archiepiscopo CPtano proponunt, damnationis ejusdem suæ documentis & testium depositionibus illi transmissis. Cum vero inter depositiones istas quædam occurrat Joannis presbyteri asserentis se *post paschа undecima indictione præterita*, audivisse Petrum blasphemas quasdam in voces prorumpentem, eo indicio collector conciliorum censuit accusationes istas A transmissas Constantinopolim fuisse anno 533. indict. illa notato. Ex quo illud consequeretur, concilium hoc Patrum Syriæ Secundæ non ante annum illum convenisse. Verum collectorem erasse planum est, cum Patres illi synodicam suam, cui testium depositiones adversus Petrum Apamiensem adjunxerunt, ad Joannem CPtanum patriarchum direxerint, qui sane vir anno 520. decessit. Indictio igitur illa undecima annum designat 518. quo & synodus Constantinopolitana sub Joanne & altera a Patribus Syriæ Secundæ celebrata est. Cum tamen synodica illa & documenta damnationis Petri Constantinopolim pervenerint absoluto jam concilio anni 518. & Joannes qui B tunc sacris præerat brevi post, anno scilicet 520. vitam absolverit, quo forte temporis spatio nullum aliud concilium Constantinopoli habitum est, in quo Petri damnatio confirmaretur; ideo Joannis successor Epiphanius in synodo quadam sua, nec forte alia, quam quæ occasione ordinationis suæ anno 520. convenit, sententiam in eundem Petrum dixit, quæ sententia legitur in synodo CPtana sub Menna hunc titulum referens: *Sententia Epiphanii patriarchæ & synodi congregatæ contra Severum & Petrum*. Diligenter hæc animadvertenda sunt, ne deinceps confundantur concilia duo Constantinopolitana in causa Severi, quæ ambo in actis synodi sub Menna commemorantur.

ACTA SYNODI TORNACENSIS

HABITÆ SUB S. ELEUTHERIO (*a*)

Episcopo Tornacensi, contra hæreticos varios, Eutychetis, Photini, Acephalorum, Arii, Sabelli posteros.

Ætatis in Concilio Germaniæ, nuper vulgatis Augustæ a P. Hartzheim T. I. pag. 9. ex Statutis Synodalibus Tornacen.

Circa annum Christi DXX. Hormisdæ Papæ VII. Justini Imperat. III. Theodorici Regis Austrasiæ IX.

„ BEatus Eleutherius jam Tornacensem Ec- C
„ clesiam triginta annis, & uno rexerat,
„ Blandinensem (*b*) vero novem; qui au-
„ diens Filios Ecclesiæ perturbatos, indoluit:
„ Deinde auctoritate Romani Papæ decrevit,
„ quatenus omnes Hæretici ab ipsa Civitate
„ ejicerentur, vel Christum Dei Patris Filium
„ unanimiter confiterentur.
„ Igitur a Præsule coacti diem competentem
„ elegerunt; in qua *Synodum* suam Antistes
„ Christi Eleutherius convocaret. Advenit dies,
„ in quo Synodus convocata erat; advene-
„ runt etiam Filii Catholici, Hæreticorum
„ sectam confundentes: affuerunt nonnulli Hæ-
„ reticorum illis contradicentes. Exurgens au-
„ tem Sanctus Vir Dei Eleutherius, & manu fa-
„ ciens silentium ait: *Omnes Deum Patrem, & Fi-*
„ *lium ejus cum Spiritu Sancto confitentes, audite.*

SER-

(*a*) S. Eleutherius obiit 20. Februarii anno 523. juxta Annales Tornacenses: sedit annos 45. Pagius in Critica Baronii ad annum DXXXII. judicat eum hoc anno obiisse.

(*b*) Tornacenses Episcopi fuere etiam dicti *Nerviorum* Episcopi, quia Tornacum Nerviorum Metropolis est. Eo nomine Superior, Nerviorum Episcopus, subscripsit Sardicensi Concilio Anno CCCXLVII. *Blandinensi* Ec-

SERMO DE TRINITATE.

1. CRedite in unum Deum Patrem Omnipotentem; (*a*) & in Filium ejus unicum, Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui ex Deo Patre natus eſt Unigenitus, Immenſus de immenſo, immortalis de immortali, inviſibilis de inviſibili, ſempiternus de ſempiterno, per quem, & cum quo omnia, quæ continentur in Cœlo, vel in terra, aut in mari, fecit Pater. Hortor igitur vos, dilectiſſimi: Credite, Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum propter ſalutem hominum, & ſæculi liberationem de Cœlis deſcendiſſe, incarnatum, & hominem eſſe, paſſum ſub Pilato Præſide: propterea die tertia a mortuis reſurrexiſſe, & iterum in Cœlos, unde deſcenderat, aſcendiſſe.

2. Hæc decreta, Filii mei chariſſimi; tenere, & obſervare debetis: his vos devote oportet obtemperare, ſi gaudia vultis promereri cœleſtia. His dogmatibus, & decretis antiquorum Patrum obedite, conſiderantes, & lucidiſſime intuentes, quid ſit incarnatum eſſe, & Hominem factum Dei Verbum; Vos enim aſſerere non debetis, quod natura Dei immutata (*b*) ſit, ſed magis, quod copulaverit ſibi anima rationali carnem animatam, Chriſtuſque Dei Filius irreprehenſibiliter, ineffabiliter, ſubſtantialiter Homo factus ſit, & Filius hominis etiam ſit appellatus. Itaque Chriſtus Jeſus, qui ante omnia Sæcula ex æterno Patre natus eſt, etiam ex muliere id eſt, Beata Virgine Maria carnaliter procreatus eſt; non quod cœleſtis (Divina) ipſius natura de Sancta Virgine ſumpſerit exordium, (*c*) nec propter ſe ipſam neceſſe habuit, naſci ſecundo, poſt illam glorioſam nativitatem, quam habuit ex Patre. Non enim eſt competens, ſed magis ſtultum, affirmare, quod Jeſus Chriſtus Dominus noſter, qui ante omnia ſæcula eſt coæternus Patri, poſt generationem Patris alterius indiguerit, ut per illam, quam in Virgine aſſumpſit, eſſe inciperet.

Sancta autem Catholica univerſalis Eccleſia affirmet, & credat, quod propter ſalutem hominum, & peccatorum ablutionem, ſibi naturam copulaverit humanam, & proceſſerit ex utero Virginali, utero impolluto, ſed ab Angelis digniſſime cœleſtibus conſervato. Ideo aſſerunt illum Catholici Patres, & nos auctoritate majorum, carnaliter eſſe natum. Qui benignus, & miſericors omnes volens ad ſemitam veritatis convertere, ex ipſo Virginali, & incontaminato utero, ut ſupra dictum eſt, ſecum conjunxit carnem, & generationem ſuſtinuit carnalem ſuæ carnis ſuam faciens nativitatem. Deinde credite, ipſum crucifixum eſſe, & tertia die a mortuis reſurrexiſſe, non quia Deus Verbum in ſua natura ſub Pilato Præſide ſit colaphis cæſus, deinde patibulo crucis affixus, aut quia pro nobis transfixiones lanceæ atque clavorum, & tanta vulnera ſuſtinuerit: Deus namque incorporalis, & extra paſſionem eſt; ſed quia corpus illud, quod proprium factum eſt ipſius, hæc pro nobis ſuſtinuit. Hæc omnia idcirco dicitur pro omnibus hominibus ad peccatorum redemptionem paſſus eſſe: in eo etenim corpore, quod patiebatur, inerat Deus, qui nullo modo pati poterat.

Similiter mortem ipſius intelligere debetis: naturaliter enim incorruptibile eſt & immortale vivificans Dei Verbum; ſed quoniam Gratia Dei proprium corpus ipſius juxta ſententiam Doctoris gentium Pauli (*d*) *mortem guſtavit*, ideo dicitur Deus pro nobis mortem eſſe paſſus: non quia mortem ipſe expertus fuiſſet, quantum ad naturam ipſius pertinet. Idoneum ſiquidem non eſſet, ſed ineptum, aſſerere hoc; ſed quod, ut ſuperius diximus, vera caro ipſius mortem guſtaverit. Ita carne ipſius reſurgente, iterum reſurrectionem aſſerite, non quia in corruptionem cecidit, ſed quod ejuſdem corpus ſurrexit.

Itaque Dilectiſſimi, deprecor fraternitatem veſtram, quatenus Deum verum, & Filium ejus Jeſum Chriſtum, Dominum noſtrum, devote veneremini: adorate benigno corde, laudate pura mente, confitemini lacrymoſis ſuſpiriis, non ſicut hominem cum verbo glorificantes, ne inducatis quamdam ſpeciem diviſionis; ſed unum, & eumdem honorate, quia non eſt corpus ſuum, cum quo aſſidet Patri, a Verbo alienum.

Nec etiam debetis conteſtari quaſi aſſidentibus duobus (*e*) filiis, ſed uno cum carne per unitatem.

Præterea Fides veſtra credere debet, quod Chriſtus Dominus noſter, Mediator DEI & hominum factus eſt, & Reconciliator ad Patrem, Deo Patri pro nobis offerens ſe in odorem ſuavitatis. Ideo enim dicebat per Prophetam: *Sacrificium* (*f*) *& oblationem noluiſti, holocauſta pro peccato non tibi placuerunt; corpus autem perfeciſti mihi.... In capite libri ſcriptum eſt de me, ut faciam voluntatem tuam Deus:* Proprium enim corpus non pro ſe ipſo obtulit, ſed pro nobis, in odorem ſuavitatis.

Fratres mei, quis veſtrum ultra dubitet, Agnum verum, & immaculatum pro ſalute humani generis immolatum, & ab impiis Judæis crucifixum? ipſe eſt, qui nos per admirabilem virtutem, & ineffabilem potentiam Divinitatis ſuæ redemit, rebelleſque, & ſuperbos Judæos devicit, & clauſtra gehennæ expoliavit, educens de vinculis captivatos, emittens de tenebrarum locis carceratos, clamantes, & dicentes: O Triumphator bone Sæculi! O pie debellator diabolicæ fraudis! Te noſtra clementiſſime Jeſu in his tormentorum pœnis expectant lamenta: Te, miſericors Chriſte, flebilium in his tormentorum caliginoſis locis conclamabant ſuſpiria! Ecce adveniſti, quem ab antiquis temporibus expectavimus, libera nos, quem in terra poſiti olim devote coluimus.

Ipſe eſt, qui poſt deſtructionem diaboli, & liberationem Sanctorum de tenebris clamantium, tertia die reſurrexit, & aſcendens in regnum cœleſte, ſedet ad dexteram Dei Patris

Ipſe

---

cleſia inter Tornacum, & Inſulas ſita, locus fuit; ubi aliquot annis ſedit S. Eleutherius: non vero ſpecialis a Tornacenſi diſtinctus Epiſcopatus. S. Medardus Tornacenſem, & Noviodunenſem aliquandiu adminiſtravit Epiſcopatum: quin ideo hæ duæ Cathedræ unitæ, aut altera alteri ſubjecta fuerit. *Hæc Nota Andreæ Catulli in ſuo Tornaco Metropoli, & Cathedra Epiſcopali. Bruxellæ anno 1652. impreſſo.*

(*a*) Ex Symbolo Apoſtolorum, & Nicæno. (*b*) Error Eutychetis. (*c*) Photini error.
(*d*) *Hebræ.* II. 9. (*e*) Neſtorii error. (*f*) *Pſalm.* XXXIX. 7. 8. 9.

Ipſe eſt Filius Mariæ, quæ Virgo de Spiritu Sancto concepit, quæ in Virginitate illibata Deum, & hominem peperit, quæ etiam poſt partum Virgo, & Mater Salvatoris permanſit: qui ſe, ut ſupra dictum eſt, hoſtiam immaculatam, hoſtiam Deo placentem obtulit.

Si quis autem dixerit, quia tam pro ipſo, quam pro nobis, Sacrificium ſe Deo Patri obtulerit: non æternum effugiet ſupplicium, ſed pœnas in interitu cum impiis dabit æternas.

De Spiritu quoque Sancto cum diſcipulis ſuis diceret: *Ille* (*a*) *me clarificabit*. Hoc filii ſentientes unum Chriſtum, & Filium, non velut alterius gloria egentem, confitemini gloriam a Spiritu Sancto conſecutum, quia ejuſdem Spiritus nec ſuperior, nec melior ipſo eſt. Licet vero in ſubſtantia ſua Spiritus ejus ſit, & intelligatur in perſona proprietas ſecundum id, quod Spiritus ejus eſt, & Filius tamen ab illo non eſt alienus. Appellatus enim eſt Spiritus veritatis, & veritas Chriſtus eſt. Igitur a Filio ſimiliter, ſicut a Patre, Spiritus Sanctus procedit. Spiritus enim ſanctus miracula per manus Sanctorum Apoſtolorum faciens, Deum glorificabat Jeſum Chriſtum, poſtquam per glorioſam reſurrectionem ſuam in Cœlum, unde pro liberatione animarum noſtrarum deſcenderat, aſcendit. Ideo a nobis & nonnullis catholicis viris Chriſtus creditur Deus natura exiſtens, per ſpiritum ſuum, virtutes, & glorioſa miracula gentibus per univerſum orbem diſperſis demonſtrans. Inde dicebat Dominus noſter Jeſus Chriſtus, *Quia* (*b*) *de meo accipiet, & annunciabit vobis*: Sed nequaquam idem Spiritus Sanctus alterius participatione potens, aut ſapiens dicitur, quia perfectus eſt per omnia, & in omnibus, & nullo prorſus indigens bono. Nam Paternæ virtutis, & ſapientiæ Cœleſtis, id eſt, Filii Spiritus Sanctus creditur, & idcirco ipſa re, & virtute ſubſiſtente virtus, & ſapientia comprobatur.

Dilectiſſimi Fratres, hæc eſt Fides recta, & omnibus Catholicis Viris tenenda, quam niſi quiſque firmiter, & recte crediderit, non poterit a conſortio diaboli liberari.

Unum in ſubſtantia, Trinum in Perſonis, confiteamini, ut ad Cœleſte regnum pervenire, & æternis bonis perenniter gaudere mereamini, ubi gaudent Angeli, lætantur Apoſtoli, exultat Martyrum turba glorioſa, plaudit Confeſſorum, & Virginum caterva, quos Redemptor Mundi perenni laurea coronat, qui vivit, & regnat Deus Omnipotens, Inviſibilis, Æternus, Incorruptibilis, cui eſt honor, laus, decus, imperium, poteſtas indeficiens, majeſtas immarceſcibilis, gloria perpes, & virtus ineffabilis cum Patre, & Spiritu Sancto per infinita ſæcula ſæculorum Amen.

Si quis autem his Decretis contradixerit, a Patre, & Filio, & Spiritu Sancto anathema ſit.

„ His dictis beatus Pontifex Eleutherius ſe-
„ dit, Catholici autem viri, qui ad Sanctam
„ Synodum convocati erant, vocem cum gau-
„ dio levantes, glorificabant Deum dicentes: *Trinitatem in Unitate veneramur, & colimus Unitatem in Subſtantia profitemur, & devote adoramus.*

„ E contra confunduntur hæretici, deinde
„ a Sancta Synodo recedunt confuſi. Synodo
„ autem ad propria revertente, Sanctus ſimi-
„ liter Eleutherius ad Aulam ſuam, quæ in
„ Oppidano loco continebatur, cum Catholi-
„ cis Viris, jam ſeptuaginta & uno exiſtens
„ anno, regreſſus eſt. (*c*)

CONCILIUM SARDINIENSE

EPISCOPORUM AFRICANORUM

In Sardinia exulum, anno, ut quidam aſſerunt, Chriſti DXXI. aut circiter.

SArdinienſe ab Epiſcopis Africanis in Sardinia ſub perſecutione Thraſamundi Vandalorum regis exulantibus, anno circiter DXXI. in controverſia de Gratia Dei, & Humano Arbitrio celebratum eſt Concilium. Extat Epiſtola Synodica reſponſoria ad Joannem Maxentium, ejuſque Monachos Orientales, a Fulgentio Ruſpenſi, ut teſtatur Ferrandus diaconus in ejus vita cap. 20. ſcripta; ad quam diſſertationem hiſtoricam, & dogmaticam habet Card. de Aguirre Concil. Hiſp. tom. 2. Ea vero eſt hujuſmodi.

EPISTOLA SYNODICA

EPISCOPORUM AFRICANORUM

In Sardinia exulum, anno, ut quidam aſſerunt, Chriſti DXXI. aut circiter.

De gratia Dei, & humano arbitrio.

Dei gratia plurimum amplectendis ſanctis fratribus, Joanni presbytero & archimandritæ, & Venerio diacono, & fidelibus viris, quorum in veſtra epiſtola ſubſcriptio continetur, Datianus, Fortunatus, Boethus, Victor, Scholaſticus, Orontius, Vindicianus, Victor, Januarius, Victorianus, Photinus, Quod vult Deus, famuli Chriſti in domino ſalutem.

I. QUantum membra eccleſiaſtici corporis per Chriſti gratiam in unitate fidei compages

(*a*) *Joannis XVI.* 14. (*b*) *Ibidem.*

(*c*) Acta Sanctorum Antverp. ad diem 20. Februarii pag. 191.

Summa Statutorum Synodalium Eccleſiæ Tornacenſis, impreſſa Inſulis Anno 1726. Part. II. Pag. I. II. III. ex antiquiſſimo Codice MS. Bibliothecæ Cœnobii S. Martini Tornaci.

ges retinet caritatis : tantum necesse est, ut pro invicem sollicita sint membra: ut repulso cujusliber pravi dogmatis verbo, non solum servandæ, verumetiam reparandæ sanitati jugis atque indefessa tam sermonis quam orationis impendatur instaoua. Sic enim fit, ut dum sollicitudo fraternæ puritatis invigilat, ipse Spiritus sanctus per quem caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, diligentibus dominum, & in domino proximum, omnia cooperentur in bonum. Quia sicut ipsam dilectionem dono gratiæ spiritualis accipimus, ita dum pro fratribus solliciti sumus, non solum [1] divinam inesse nobis gratiam demonstramus, verumetiam, quanto magis a nobis puritas caritatis impenditur, tanto magis gratia nobis divinæ retributionis augetur.

II. Accepimus itaque vestræ caritatis epistolam, quæ *nostrum* ex parte relevavit, ex parte vero mœstificavit exilium. Gaudemus enim, quia rectam tenetis de gratia Dei sententiam, cujus [2] lumine illuminatur, & juvamine gubernatur liberum humanæ mentis arbitrium. Sed quadam sumus nebula mœroris affecti, quia significastis quosdam fratres in quæstione de gratia Dei, & humano arbitrio non rectum tenere fidei catholicæ tramitem: sed adversus Dei gratiam elevare velle humani arbitrii libertatem.

III. Ubi primum, dilectissimi, debetis agnoscere, immo vos non ambigimus, agnovisse, ad hoc divinitus ista permitti, ut hinc divinæ gratiæ virtus documento possit judicii manifestioris intelligi. Quandoquidem ipsa gratia nullatenus agnoscitur nisi detur: quæ quamdiu est in homine, tamdiu non necesse est ut ei aut sermone repugnet, aut opere. Nam sermone repugnat gratiæ Dei, qui sensum gerit fidei Christianæ contrarium: repugnat autem opere, qui in moribus suis Christianæ vitæ non tenet institutum. Hoc quippe in homine agit gratia divinitus, data, ut animus dono fidei caritatisque [3] præcepto, & sermonem bonum proferat, & studio bonæ operationis insistat. Quod fidelibus divinitus dari, beatus & ostendit & poposcit apostolus dicens: *Ipse autem* 1 Thess. 2. *dominus noster Jesus Christus, & Deus Pater noster, qui dilexit nos, & dedit consolationem æternam, & spem bonam in gratia, exhortetur corda vestra & confirmet in omni opere bono & sermone.*

IV. A Deo itaque nobis est omnis gratia boni sermonis & operis, a quo nobis etiam ipsius cogitationis bonæ manifestum est sufficientiam tribui: ut dicat homo non in se, sed in domino gloriari. Divinæ quippe gratiæ bonam cogitationem hominis beatus assignabat apostolus, quando dicebat; *Fiduciam autem ta-* 2 Cor. 3. *lem habemus per Christum ad Deum non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Proinde, & siquidem gratiam necdum habentes, non se intelligunt non habere: illi tamen qui gratiam divinitus acceperunt, eo magis debent in ipsius gratiæ assertione firmari, quo eam vident non omnibus tribui. Necesse est autem, ut ab eis, quibus non tribuitur, ignoretur; & ab eis agnoscatur, quibus divina largitate donatur. Testatur enim apostolus, dona Spiritus sancti ejusdem Spiritus sancti acceptione cognosci. Ideo ait: *Nos autem non spiritum* 1 Cor. 2. *hujus mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis, quæ & loquimur non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei. Stultitia est enim illi: & non potest intelligere, quia spiritaliter dijudicantur. Spiritualis autem judicat omnia, & ipse a nemine judicatur.* Per sanctum ergo Spiritum gratiam accipimus, quo accepto fit in nobis ut quod accepimus, noverimus.

V. Proinde scienda est, dilectissimi, & recto tenore veræ fidei profitenda, tam humani arbitrii egena paupertas, quam divinæ gratiæ indeficiens largitas. *Quid enim habes*, ait apo- 1 Cor. 4. stolus, *quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Ante largitatem quippe gratiæ est in homine quidem liberum arbitrium, sed non bonum, quia non illuminatum. Proinde, nisi gratia detur, bonum ipsum arbitrium non habetur. Sic namque est liberum hominis arbitrium absque dono gratiæ, sicut est oculus sine luce. Nam & oculus ad videndum factus est; sed nisi lumen acceperit, non videbit. Illa autem est lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: illuminat autem hominem, seipsam dando per gratiam. Sicut ergo corporis oculus semper indiget lumen accipere, ut ipsum possit aspicere: sic & libero arbitrio hominis nulla potest gratiæ suffragari cognitio, nisi detur ipsius gratiæ spiritualis infusio.

VI. Proinde ut de iis quæ vestris literis indidistis, quid habeat catholici dogmatis veritas intimemus, singula breviter definire curavimus, sequentes donum ejusdem gratiæ, quod sanctorum patrum cordibus & linguis [4] ipsa est dignata infundere.

VII. Dixistis itaque, quod vobis dicentibus, quod Esau & Jacob necdum natis, Jacob per misericordiam gratuitam eligitur: Esau autem originale peccato detentus justo judicio Dei est odio habitus. Illi e contrario dicunt, in Esau figuram esse populi Judæorum, ex futuris malis operibus condemnandi; in Jacob vero figuram esse populi gentium, ex futuris operibus bonis salvandi. Hæc duo, quæ singula proponitis, bonum est ut catholica consensione jungatis. Sic enim & ab illis Dei gratia competenter agnoscitur, & a vobis propheticum mysterium non negatur.

VIII. In illis namque duobus fratribus digne accipitur duorum significatio populorum: præsertim cum ipsi Rebeccæ dominum consulenti duo prænuntientur populi, ab ejus utero separandi. Verumtamen agnoscenda est in illa discretione & gratuita bonitas, & justa severitas. Nam quia *omne datum optimum, & om-* Jacob 1. 17. *ne donum perfectum de sursum est, descendens a patre luminum*, & gratia discernuntur, quicumque salvantur: profecto non sunt electa, neque dilecta in Jacob humana opera, sed dona divina.

1 al. *divinæ lectionis inesse nobis gratiam.* Hard.
2 al. *munere.* Hard.
3 Forte, *percepto.* Harduinus.
4 al. *ipsa de si dicendum dignata est infundere.* Hard.

IX. Rursus quia iniquitas nostra justitiam Dei commendat, proculdubio in Esau humanæ iniquitatis est damnata nequitia. In eo quippe gratuitum in Jacob dominus ostendit beneficium misericordiæ suæ, in quo eum non pro meritis futuræ cujusquam bonæ operationis elegit, cui seipsum, & fidem, & bona opera donaturum esse præscivit. Inde est quod semini Abrahæ, cujus in Jacob figura præcessit, beatus apostolus dicit: *Gratia salvi facti estis per fidem.* Ut ostenderet fidem non aliquibus bonis meritis dari, sed ipsius fidei dono omne bonum meritum inchoari, ipsamque donum Dei esse, sequutus adjunxit, *& non ex vobis, sed donum Dei est.* Ac ne quisquam sibi quorumlibet bonorum operum audeat meritum vendicare, & pro quibuscumque operibus fidem se æstimet accepisse, subjecit, *non ex operibus ne quis glorietur.*

Ephes 2.

X. Ut autem ostenderet non solum fidem, sed etiam bona opera divinitus tribui, continuo subdidit: *Ipsius enim factura sumus creati in Christo Jesu, in operibus bonis*, quæ non solum a Deo donata, sed ab ipso præparata testatur, dicens, *quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus.*

XI. Gratia itaque Jacob salvus factus est per fidem, gratia consequutus est bonorum operum facultatem. Quocirca quia certum est Esau fuisse vas iræ, Jacob autem vas misericordiæ; certissime tenendum est, quod & ille ut damnaretur, iram juste meruit: non enim injustus dominus, qui iram infert: & iste ut salvaretur, gratis donum misericordiæ prævenientis accepit. Jacob itaque justificatus gratis per gratiam Dei factus est vas misericordiæ per indebitam gratiam, & per ipsam misericorditer est præparatus ad gloriam: Esau vero per iram justam juste est præparatus ad pœnam. *Iniquitas autem nostra justitiam Dei commendat.* Deus ergo in Jacob misericordiam gratuitæ bonitatis, in Esau vero judicium justæ severitatis ostendit, qui sacramento quidem circumcisionis octavo die secundum tenorem divinæ constitutionis accepto, reatu peccati originalis caruit, sed per nequitiam cordis in hominis terreni vetustate permansit; illius ibi judicio derelictus, qui gratis salvat, justeque [1] damnat. In cujus persona significati sunt non illi tantum, qui fidem negant; sed & illi qui usque in finem vitæ suæ intra ecclesiam positi, in malis operibus perseverant. De quibus apostolus ait, *Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.*

Rom. 8.

Ibidem.

Galat. 5.

XII. Nam sicut ille circumcisus periit, quia dilexit tenebras magis quam lucem: sic omnis qui non deposuit veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris, condemnabitur in judicio, quia non condigne usus est baptismatis sacramento. Ad eumdem quippe veterem hominem pertinent, non solum illi, qui ignorant dominum, sed etiam illi de quibus dicit apostolus, *Confitentur se nosse dominum, factis autem negant.*

Tit. 1.

XIII. De parvulis vero indubitanter tenenda catholicæ regula veritatis. Quia parvulus qui baptizatur, [2] gratuita Dei bonitate salvatur: qui vero sine baptismate moritur, propter peccatum originale damnatur. Nec aliquo dicendus est Dei beneficio futuræ impietati præreptus, qui absque justificationis gratia mortuus, est impiorum consortio deputatus: a qua impietate sive parvulus, sive majoris ætatis, solo quisque remedio eripitur, si Christi sanguine redimatur.

XVI. De gratia vero non digne sentit, quisquis eam putat omnibus hominibus dari: cum non solum non omnium sit fides, sed adhuc nonnullæ gentes inveniantur, ad quas fidei prædicatio non pervenit. Beatus autem apostolus dicit, *Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo autem audient sine prædicante?* Non itaque gratia omnibus datur, quandoquidem ipsius gratiæ participes esse non possunt, qui fideles non sunt, nec possunt credere, ad quos invenitur ipse fidei auditus minime pervenisse.

Rom. 10.

XV. Ipsa vero gratia quibuscumque datur, non æqualiter datur, sed *secundum mensuram donationis Christi*, & unicuique sicut dominus divisit mensuram fidei, qui non hominum personas accipit, *sed omnia operatur unus, atque idem Spiritus, dividens propria singulis, prout vult.*

Epist. 4. 7.

1. Cor. 12.

XVI. Quod autem vos dicitis, sola Dei misericordia salvari hominem, illi autem dicunt, nisi quis propria voluntate cucurrerit, & elaboraverit, salvus esse non poterit, digne utrumque tenetur, si rectus ordo servetur divinæ misericordiæ, & voluntatis humanæ, ut illa præveniat, hæc sequatur: sola Dei misericordia initium salutis conferat: cui deinde voluntas hominis cooperatrix suæ salutis existat, ut misericordia Dei præveniens voluntatis humanæ dirigat cursum, & humana voluntas obediens, eadem misericordia subsequente, secundum intentionem currat ad bravium. Per hoc humana voluntas in eo quod currit utiliter, laborat, & ex Dei misericordia sibi esse donum cursus, ac laboris agnoscat: nec sit ingrata misericordiæ, per quam salutis accipit initium, ut per ipsam perveniat ad plenum sempiternæ salutis effectum, quia tunc erit bona, si Dei præveniatur dono, & tunc permanebit bona, si ejus non destituatur auxilio. Errat autem quisquis putat sic a domino tribui, velut si quis accepto idoneo pignore, pecuniam det: cum dominus utique & pignus Spiritus sancti ipse, quibus vult conferat, & pecuniam suam nummulariis expetendam, sicut ipse loquitur in evangelio, servorum suorum curæ, officioque distribuat.

Matth. 25.

XVII. Illa vero apostoli sententia, qua dicitur, *Ergo cujus vult miseretur, & quem vult obdurat*: melius quidem ex persona confirmantis accipitur: quam si quis non vult ex persona confirmantis accipere, illud sine contentione attendat, quod subsequenter dicitur: *An non habet potestatem figulus luti, ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam?* Et cum in utroque vase faciendo figuli cognoverit potestatem in vase honoris indebitam gratiam Dei miserantis intelligat, & in vase contumeliæ debitum judicium Dei obdurantis, id est, deserentis agnoscat.

Rom. 9

Ibidem

XVIII. Deus autem obdurare dicitur, non quia

[1] al. *condemnat*. Hard.

[2] al. *gratuita creditur Dei bonitate salvari*. Hard.

quia ad iniquitatem compellit, sed cum ab iniquitate non eripit : quod quia justus est ; juste facit. Deo ergo miserante, sine suis meritis homo salvatur, obdurante autem, juste recipit [1] quod meretur. Dominus quippe dono bonitatis salvat : judicio severitatis obdurat.

Rom. 9. XIX. Illud etiam quod vos dicitis, *Dominus est enim, qui operatur in vobis, & velle, & operari pro bona voluntate* : Illi autem dicunt, *Si* Isai. 1. 19. *volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis* : Si utrumque, sicut oportet animus in fide tranquillus acceperit, nulla de gratia & libero arbitrio quæstio remanebit. Jubet enim Deus homini, ut velit, sed dominus in homine operatur & velle : jubet ut faciat, sed ope- Philip. ratur & facere. Ideo utrumque beatus jungit apostolus, dicens : *Cum timore, & tremore salutem vestram operamini. Dominus est enim, qui operatur in vobis, & velle, & perficere pro bona voluntate*. Ut ergo cum timore, & tremore suam quisque operetur salutem, opus est volentis hominis, [2] sed hoc ipsum dominus operatur in suis, ac per hoc quoniam habet homo liberum arbitrium, audit præcepta, quæ faciat : sed ad implenda præcepta liberum arbitrium idoneum nullatenus efficitur, nisi divinitus adjuvetur. Ita fit, ut se operari debere homo cognoscat : dum præceptum accipit, & domino se sciat semper omne bonum debere, quo vult ac facit : quem teste apostolo cognoscat operari in homine, & velle : & perficere pro bona voluntate. Qui suis fidelibus Ezech. 36. hanc dignatus est gratiam promittere per prophetam, dicens : *Spiritum meum dabo in vobis, & faciam, ut in justificationibus meis ambuletis, & judicia mea observetis, & faciatis*. Cum ergo dominus in homine operari cœperit velle, tunc homo ad dominum convertitur, & eodem Hebr. 13. in se operante, unde ipsi placeat, operatur. De domino enim dicit apostolus : *Aptet vos in omni bono, ut faciatis voluntatem ejus, faciens in vobis, quod placeat coram se*. Ad vitam quoque in tantum potest homo manum porri- Psal. 130. 2. gere, in quantum habuerit dominum *protectionem suam super manum dexteram suam*.

XX. Nimis autem absurdum, illos putare vasa misericordiæ, qui vel sæcularem habent, vel ecclesiasticam dignitatem ; vasa vero contumeliæ, clericos & monachos, ac laicos æstimare : cum utique apostolus vasa misericordiæ illa dicat, quæ præparavit dominus in gloriam, non præsentem utique, sed futuram, quibus dicit : *Cum Christus apparuerit, vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria*. Ideo Coloss. 3. paulo superius eis ait ; *Quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram*. Vasa quippe misericordiæ sunt, quibus dicitur, *Venite benedicti patris mei, percipite regnum*. Vasa vero contu- Matth. 25. meliæ sunt, quibus dicitur, *Ite maledicti in ignem æternum qui præparatus est diabolo, & angelis ejus*. Vasa itaque misericordiæ non ecclesiastica, vel sæcularis dignitas, sed in ecclesia spiritali caritas facit. Quapropter in quacumque professione tenuerit homo fidem, quæ 2. Tim. 2. 21. per caritatem operatur, erit vas in honorem sanctificatum, & utile domino, ad omne opus bonum paratum.

XXI. Contra prædestinationem vero sanctorum magnæ pervicaciæ est aliquem vel parare, vel habere commentum, cum apostolicæ prædicationi nullus audeat refragari, qua non solum dicitur de domino. *Quos autem præscivit,* Rom. 8 *& prædestinavit conformes fieri imaginis filii ejus;* & alio loco : *prædestinavit nos in adoptionem fi-* Ephes. 1 *liorum per Jesum Christum in ipsum* : verum etiam ipsum caput nostrum, ipsum primogenitum in multis fratribus, beatus Paulus prædestinatum confidenter prædicat dicens : *Qui* Rom. 1. *factus est ei ex semine David secundum carnem, qui prædestinatus est filius Dei in virtute secundum Spiritum sanctificationis*. Quisquis ergo prædestinatum Christum, & sanctos ejus negat, apostolicam fidem perversus oppugnat.

XXII. Omnes autem prædestinati ipsi sunt, quos vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Qui propterea omnes dicuntur, quia in utroque sexu, ex omni hominum genere, gradu, ætate & conditione salvantur. Semper quippe voluntas Dei omnipotentis impletur, quia potestas ejus nullatenus vincitur. Ipse est enim qui omnia quæcumque voluit fecit in cœlo, & in terra, in mari, & in omni- Psal. 134 bus abyssis, & cujus voluntati nemo resistit. Verum namque est, quod de se testatus est filius, [3] quia in vivificandis nullum initium humanæ voluntatis expectat, sed ipsam voluntatem bonam faciendo vivificat. Hoc in majoribus. Parvulos autem, in quibus necdum potest bona voluntas fieri, solius gratiæ facit operatione salvari.

XXIII. Liberum vero arbitrium, quod fuit in primo homine sanum ante peccatum nunc in filii Dei propria quidem infirmitate concutitur, sed majore divini muneris gratia sublevatur.

XXIV. Quæstionem vero animarum, aut tacitam debemus relinquere, aut sine contentione tractare, quia sive ex propagine veniant, sive novæ singulis corporibus fiant, quod sanctarum scripturarum auctoritas non manifeste pronuntiat, cum cautela debet inquiri : maxime quod sine fidei detrimento potest a fidelibus ignorari.

XXV. Illud præcipue observandum est & tenendum, parvulorum animas nexu peccati originalis obstrictas, omnibusque necessarium esse sancti baptismatis sacramentum, quo dimittitur peccati originalis vinculum, & amissa in primo homine per secundum hominem recipitur adoptio filiorum.

XXVI. Vos itaque, dilectissimi fratres, per gratiam Dei estote stabiles, & immobiles ; ac tenentes veram fidem, exhibete fratribus aliter sentientibus caritatem, nec de aliquo desperetis : quia qui hodie veritatem in aliquo non agnoscit, potest cras Deo revelante cognoscere. *Deo enim subest, cum volet, posse*. Oremus er- Trop. 11. 18, go pro eis, ut dominus operetur in eis. Exhibeamus eis bonam voluntatem, de qua nos possumus habere mercedem : scientes quoniam in conspectu Dei quisquis de numero prædestinatorum fuerit, non peribit, & in omnibus voluntas omnipotentis implebitur, ut per gratiam salvi fiant, & agnitionem veritatis domino illuminante, percipiant.

XXVII.

1 al. *impetus quod meretur*. Hard. 2 al. *hoc ipsum velle & operari operatur*. Hard.
3 al. add. *quia quos vult vivificat*, ex Joan. 5. 21. Hard.

XXVII. Præ omnibus ſtudium gerite libros S. Auguſtini, quos ad Proſperum & Hilarium ſcripſit, memoratis fratribus legendos ingerere. Quorum mentionem beatæ memoriæ Hormiſda ſedis apoſtolicæ glorioſus antiſtes in epiſtola, quam conſulenti ſe ſancto fratri, conſacerdotique noſtro Poſſeſſori * reſcripſit cum magno præconio catholicæ laudis inſeruit. Cujus hæc verba ſunt: *De arbitrio tamen libero & gratia Dei, quid Romana, hoc eſt catholica ſequatur & ſervet eccleſia, licet in variis libris beati Auguſtini, & maxime ad Proſperum & Hilarium abunde poſſit agnoſci, tamen & in ſcriniis eccleſiaſticis expreſſa capitula continentur.*

* Quid ad hæc veterator Maxentius?

XXVIII. Hæc itaque, dilectiſſimi fratres, interrogantibus vobis, breviter communi voluimus reſpondere reſcripto. [1] Ceterum unus ex nobis, in quantum dominus ſervis ſuis recti gratiam dignatur donare ſermonis, illis omnibus, quæ memoratos fratres adverſus gratiam & prædeſtinationem intimaſtis, vel ſentire, vel dicere, tribus libris veſtro nomine dedicatis ſufficienti diſputatione reſpondit, quique [2] adverſus duos libros Fauſti Galli ſeptem libros edidit: quos cum recenſueritis, agnoſcetis protinus, quemadmodum memorati Fauſti commenta veritati contraria catholicæ fidei penitus inimica diſcuſſio prodidit, ratio manifeſta convincit, auctoritas divina compreſſit, & præcedentium patrum conſona prorſus atteſtatio confutavit.

XXIX. Speramus autem in domino quoniam gratiæ ſuæ ita ſubſidium largietur, ut & bene ſentientibus tribuat [3] augmentum & aliter quam oportet credentibus donet agnoſcendæ veritatis intuitum. Ipſa enim facit gratiæ ſuæ participes, quos prædeſtinavit ad vitam: ut in omnibus bonis ſuis humanæ arbitrium voluntatis gratiæ Dei ſubjiciant, & ab ipſo ſibi cognoſcant deſcendere omne datum optimum, & omne donum perfectum: ſciant etiam ab ipſo expectandum ſemper auxilium, qui prædeſtinatis ſuis & gratiam, & perſeverantiam donat: ut gratiam pro gratia, donum vitæ perennis accipiant.

ANNO CHRISTI 523.

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA JOANNIS PAPÆ I.

Ex Libro Pontificali.

ANNO CHRISTI 523.

Dantur variantes ex MS. Lucenſi cod. 490.

JOannes * natione Tuſcus, ex patre Conſtantio, ſedit annos duos, menſes novem, dies ſeptemdecim. Fuit autem a conſulatu Maximi uſque ad conſulatum Olybrii, temporibus Theodorici regis & Juſtini Auguſti Chriſtiani. Hic vocatus eſt a rege Theodorico Ravennam, quem ipſe rex rogans miſit in Conſtantinopolim * cum legatione ad Juſtinum imperatorem orthodoxum. Eodem quippe tempore imperator vir religioſiſſimus, ſummo amore religionis Chriſtianæ, voluit hæreticos extricare. Nam ſummo fervore religionis Chriſtianitatis hoc conſilio uſus eſt, ut eccleſias Arianorum catholicas conſecraret. Pro hac cauſa rex Theodoricus hæreticus hoc audiens, exarſit in iram, & totam Italiam voluit gladio extinguere. Eodem tempore Joannes papa ægrotus egreſſus cum fletu ambulavit pergens ad urbem Conſtantinopolim, & ſenatores (*a*) cum eo * ſcilicet Theodorus, Importunus & Agapetus (*b*) exconſules, & alius Agapetus patricius, accipientes hoc in mandatis legationum ab ipſo rege, ut redderentur eccleſiæ hæreticis in partibus, * Græciarum * orientis. Quod ſi non, omnem Italiam gladio perderet. Qui cum ambulaſſent cum Joanne papa, occurrerunt beato Joanni papæ, a miliario (*c*) duodecimo, omnis civitas cum cereis & crucibus in honorem beatorum apoſtolorum Petri & Pauli: quia veteres Græcorum hoc teſtificabantur, dicentes, a tempore Conſtantini & a beato Silveſtro ſedis apoſtolicæ epiſcopo, uſque ad Juſtini tempora, non meruiſſe partes Græciarum vicarium B. Petri apoſtoli ſuſcepiſſe cum gaudio & gloria.

in

* religioſi exconſules & patricii

Tunc Juſtinus Auguſtus dans honorem Deo, humiliavit ſe pronus in terram, & adoravit beatiſſimum Joannem papam. [b] Eodem tempore beatus Joannes papa cum ſenatoribus ſupra ſcriptis, cum grandi fletu rogaverunt Juſtinum Auguſtum, ut legatio acceptabilis eſſet in conſpectu ejus. Qui Joannes papa & ſenatores viri religioſi omnia meruerunt, & liberata eſt Italia a Theodorico rege hæretico. Juſtinus autem imperator gaudio repletus eſt, quia meruit temporibus ſuis vicarium beati Petri apoſtoli videre in regno ſuo, de cujus manibus cum gloria coronatus eſt Juſtinus Auguſtus. [c] Eodem autem tempore cum hi ſupra ſcripti, id eſt, papa Joannes cum ſenatoribus, * Theodoro, Importuno, Agapeto exconſulibus (Agapeto patricio defuncto Theſſalonicæ) poſiti Conſtantinopoli eſſent, Theodoricus rex hæreticus tenuit duos ſenatores præclaros * & exconſules [d] Symmachum & [e] Boetium, & occidit interficiens gladio. Eodem tempore revertens papa Joannes venerabilis, & ſenatores cum

* Fævium vocat c. H. præcellentem omnium dignitatum ſplendore.

* & patricios gladio interfecit Boetium & Symmachum: quorum etiam corpora abſcondi præcepit.

1 Fulgentius in libris de veritate prædeſtin. & gratiæ. *Hard.*
2 Idem in libris contra Fauſtum, ſed hi non extant. *Hard.*
3 al. *ſanctæ ſcientiæ tribuat.* Hard.
(*a*) *ſenatores exconſules* (*b*) *exconſul* (*c*) XV.

cum gloria, dum omnia obtinuissent a Justino Augusto, rex Theodoricus hæreticus cum grandi dolo & odio suscepit eos scilicet Joannem papam & senatores, quos etiam gladio voluit occidere, sed metuebat indignationem Justini Augusti. Tamen in custodia omnes afflictos (*a*) maceravit, ita ut beatissimus Joannes episcopus primæ sedis, in custodia afflictus, deficiens moreretur. Qui defunctus est Ravennæ (*b*) * XII. Kalendas Junii. xv.

Post hoc factum, nutu omnipotentis Dei, 98. die postquam defunctus est Joannes beatissimus papa in custodia, Theodoricus rex hæreticus subito interiit, * & mortuus est. Hic papa Joannes refecit cœmeterium beatorum martyrum Nerei & Achillei, via Ardeatina. Item renovavit cœmeterium sanctorum Felicis & Adaucti. Item renovavit cœmeterium Priscillæ. Eodem tempore positum est ornamentum super confessionem beati (*c*) apostoli de gemmis prasinis & hyacinthinis. Item hujus temporibus Justinus imperator obtulit patenam auream cum gemmis, pensantem libras viginti. Calicem aureum cum gemmis, pensantem libras quinque. Scyphos argenteos quinque. Pallia auro texta quindecim, quæ ipse Joannes detulit ad beatos apostolos Petrum & Paulum, & ad sanctam Mariam, & ad sanctum Laurentium. Hic ordinavit episcopos per diversa loca 15. Cujus corpus translatum est de Ravenna, & [f] sepultum est in basilica beati Petri sub die (*d*) IX. Kalendas Junias, Olybrio consule. Et [g] cessavit episcopatus dies * quinquaginta octo. divinitate percussus. x.

Notæ Severini Binii.

Quo tempore pontifex factus.

a *Joannes.*) Cum septem dierum spatio sedes apostolica pastore vacasset, totius cleri consensu subrogatus est in locum Hormisdæ Joannes Etruscus Constantii ex presbytero filius, Idibus Augusti, an. Christi nati 523. qui est Justini sextus imperii, & Theod. 31. regni Italici. Hujus temporibus magna Æthiopum copia ad ecclesiam accessit. Ex Manichæis plurimi per Justinum imperatorem & Cabadem Persarum regem interfecti fuerunt. Euphemia Augusta de catholica fide optime merita ex hac vita migravit. Justinus imperator anno imperii sui sexto, Arianis ex oriente expulsis, ecclesias eorum ubique catholica religione consecrari mandavit. Quod cum Ariani orientales Theodorico regi Italiæ suæ perfidiæ patrono significassent, ab eoque missis legationibus plurimis subsidium & patrocinium expetivissent, apud Justinum imperatorem pro eorumdem libertate agere cœpit. Verum cum ex literis ultro citroque datis & acceptis intelligeret, se minime id quod orabat consecuturum, impulit Joannem pontificem ad munus legationis suscipiendum, mutuæque pacis & concordiæ conservandæ sequestrum agendum, comminatus, nisi delegatam provinciam subiret, se in occidente adversus orthodoxos illa facturum, quæ in oriente adversus suos Arianos legibus Justini Augusti decreta fuissent. His minis pontifex commotus, invitus & præter consuetudinem antecessorum legationem subiit. Eidem in itinere posito acciderunt quæ sanctus Gregorius libro tertio dialogorum capite secundo narrat his verbis: *Gothorum tempore, cum Joannes vir beatissimus hujus Romanæ ecclesiæ pontifex ad Justinum seniorem principem pergeret, in Corinthi partes advenit, cui necesse fuit, ut in itinere ad sedendum equus requiri debuisset. Quod illic quidam vir nobilis audiens, equum, quem præ magna mansuetudine ejus conjux sedere consuevit, ita ei obtulit, ut eo ad loca alia perveniente, cum alius equus posuisset inveniri, deberet ille quem dederat propter suam conjugem transmittere. Factumque est ut dum usque ad certum locum prædictus vir equo eodem subvehente perductus esset: qui mox ut alium reperit, illum quem acceperat remisit. Cumque eum prædicti nobilis vire conjux ex more sedere voluisset, ultra non valuit; post sessionem tanti pontificis mulierem ferre recusavit. Cœpit namque immenso flatu & fremitu atque incessanti totius corporis motu, quasi despiciendo prodere, quia post membra pontificis mulierem ferre non posset. Quod vir ejus prudenter intuitus, hunc ad eumdem venerabilem virum protinus remisit, magnis precibus petens, ut equum ipse possideret, quem juri suo sedendo dedicasset. De eodem etiam illud,* inquit idem sanctus Gregorius, *mirabile a nostris senioribus narrari solet, quod in Constantinopolitana urbe, ad portam, quæ vocatur Aurea, veniens, populorum turbis sibi accurrentibus in conspectu omnium, reganti cæco lumen reddidit, & manu superposita oculorum tenebras fugavit.* His præcursantibus miraculis voluit eum Deus honorifice recipi. Quomodo autem a Constantinopolitanis exceptus fuerit, refert Anastasius: quid vero ibidem in causa Arianorum egerit, infra dicemus, verbis; *Eodem tempore beatissimus*, &c.

Justinus Arianos ex templo expulit.

Joannes papa a Theodorico Arianorum patrono in orientem ablegatur.

Quid Joanni papæ apud Corinthum acciderit.

Cæcus a Joanne papa illuminatur.

b *Eodem tempore.*) Justinum imperatorem pontificis aliorumque legatorum precibus permotum, quod hic refert Anastasius, Arianis jura sua reliquisse, illisque ablatas ecclesias restituisse, falsum est. Fatetur enim ipse pontifex Joannes epistola 2. ad episcopos Italiæ, se cum in causa Theodorici regis Constantinopoli esset, fusu & hortatu Justini imperatoris ecclesias Arianis oblatas vicissim reconciliasse, & divino cultui consecrasse. *Ecclesias vero Arianorum,* inquit, *ubicumque inveneritis, catholicas eas divinis precibus & operibus absque ulla mora consecrate; quia & nos quando fuimus Constantinopoli, tam pro religione catholica, quam & pro Theodorici regis causa & negotio, suadente atque hortante, Arianosque extirpante, piissimo atque christianissimo Justino orthodoxo imperatore, quascumque illis in partibus eorum ecclesias reperire potuimus, catholicas eas (domino opem ferente) consecravimus.* At ne vel levis saltem de impostura suspicio in adversariorum refractariam mentem irrepere possit, quasi epistola hæc spuria sit & supposititia, accipe tantæ veritatis testem ejusdem sæculi scriptorem Gregorium Turonensem, eadem ipsa disertis verbis testantem, cum in libro de gloria martyrum cap. 40. ait, nullam aliam ob causam Joannem pontificem detrusum in carcerem, coactumque ibi in ærumnis vita perfungi, quam quod Arianorum ecclesias in catholicas consecrasset. Verba illius hæc sunt: *Hic* (intellige Joannes papa) *cum ad episcopatum venisset, summo studio hæreticos* (Arianos) *execrans, ecclesias eorum in catholicas dedicavit; quod cum Theodoricus rex comperisset, furore succensus, quia esset secta Arianæ deditus, jussit gladiatores per Italiam dirigi, qui universum, quetquot invenissent, catholicum populum jugularent. Hæc audiens beatus Joannes, ad regem, ne hæc fierent, deprecaturus accessit; a quo cum dolo susceptus, alligavit eum, & posuit in carcerem, dicens: Ego te faciam, ne audeas contra sectam nostram amplius mussitare. Positus vero sanctus Dei in carcere, tantis attritus est injuriis, ut non post multum tempus spiritum exhalaret; obiitque in carcere cum gloria apud urbem Ravennam: Domini autem misericordia statim ultionem super improbum regem irrogavit; nam subito a Deo percussus, plagis magnis exinanitus interiit, suscepitque protinus perpetuum gehennæ flammantis incendium.* Hæc Gregorius Turonensis prædicto loco. Anastasius hic pontificem reversum a legatione Constantinopolitana, jussu regis carceribus mancipatum & in vinculis defunctum esse aperte scribit. Mirum est, qua auctoritate referat ad instantiam papæ Arianis in oriente ecclesias suas restitutas fuisse, si hoc beneficium a Justino imperatore obtinuisset, non sane rex Arianus redeuntem in carcerem detrusisset, ibique eum mori coegisset, sed potius eidem tamquam liberatori suarum gentium ipse Theodoricus occurrisset, publicos honores decreviisset, & si non triumpho, saltem aliqua ovatione comitante universo Gothorum exercitu illum in urbem introduxisset. Vide Baronium anno 526. num. 8. 9. & 10. Quid Joannes papa in oriente effecerit.

Joannes papa cur incarceratus.

S. Joannes papa in carcere occisus.

c *Eodem tempore cum hi suprascripti, id est, papa*, &c.) Cum Theodoricus audiisset Joannem pontificem pro ecclesiis Arianorum restituendis nihil egisse, sed potius ablatas Arianis ecclesias divino cultui dedicasse, in nobilissimos senatores gladium Romæ convertit. Hæc eadem auctor historiæ Miscellæ, lib. 15. & Gregor. Turon. prædicto loco testantur. Theodoricus Romæ catholicos persequitur.

d *Symmachum.*) Symmachus socer fuit Boetii, vir consularis, omnium scientiarum & præcipue rerum theologicarum peritissimus. Ad hunc Boetius scripsit librum de trinitate, suorumque scriptorum arbitrum appellat Priscianus grammaticus Constantinopoli docens, librum suum de ponderibus & mensuris eidem inscripsit, cujus initio ait: *Omni se, Symmache, nobilitatis splendore celebratum, ac omni naturæ munere præstantem, omni virtutis luce fulgentem, studiis etiam optimarum artium disciplinarumque florentem, justissimeque prosperæ fortunæ meritis vitæ probantem, fama quidem antea nobis absentem venerabilem faciebat: nunc autem præsentem veritas supergressa laudes prædicationis ostendit*, &c. Ennodius Symmachus quis. Priscianus grammaticus hoc tempore vixit.

(*a*) *tremavit* (*b*) addit *in custodia XV. Kal. Junias martyr* (*c*) addit *Pauli* (*d*) 6.

nodius dum recenſet urbis cives clariſſimos, quoſque imitandos proponit, de Feſto & Symmacho ait: *Feſtus & Symmachus omnium diſciplinarum materia & conſtantiæ forma ſapientiæ de urbe ſacratiſſima non recedunt. In ipſis eſt nobilis curiæ principatus: quos vidiſſe eruditi eſt*, &c. In hoc magnum antiquæ probitatis decus & ornamentum truculentus tyrannus violentas manus injecit, venerandamque canitiem ſanguine cruentavit: ac licet gladio necari, non tamen extingui potuit: cujus ſecti capitis vel ſola memoria ſub prægrandis piſcis capitis aſpectu phantaſiæ repræſentata, eumdem crudeliſſimum barbarum tanto tremore concuſſit, & talem timorem incuſſit, teſte Procopio, ut necem attulerit corpori; anima in ignem inextinguibilem condemnata. Vide Baronium anno 526. & Poſſevinum in apparatu ſacro.

Theodoricus ex viſione apparentis ſibi capitis Symmachi conſternatus obiit.

e *Beetium.*) Severinus Boetius ſecundum conſul Symmachi filiam Ruſticianam nomine uxorem habuit, ex qua duos ſuſcepit filios conſulares, quos optimis moribus imbui curavit. Philoſophus, theologus, & mathematicus inſignis fuit, ſcriptis philoſophicis & theologicis clariſſimus. Hunc Theodoricus, ideo quod ſenatum de crimine læſæ majeſtatis calumniæ accuſatum defendiſſet, Ticinum relegavit, ibique tandem, poſt multas carceris anguſtias, eumdem capitis ſupplicio affecit, & glorioſo martyrio condecoravit. De ſcriptis illius vide Baron. anno 526. Poſſevin. in apparatu ſacro.

Severinus Boetius quis & cur occiſus.

f *Sepultum* IX. *Kalendas Junias.*) Sexto Kalendas Julias legi debet. Nam VI. Kalendas Junias mortuus eſt, ſexto autem Kalendas Julias Romam translatus, ſepultus fuit in baſilica Vaticana.

g *Ceſſavit epiſcopatus dies* 58.) Hoc toto 50. dierum interſtitio ſedis vacantis altercatum eſt Romæ de electione pontificis: & licet vota eligentium in alium conſpiraſſent, accidit tamen juſſu Theodorici regis Ariani, ut quem ille deſignarat Felicem IV. eligere debuerint. Sicut ergo Conſtantinus imperator Arianus relegato Liberio, illi ſubrogavit Felicem ſecundum; ita Theodoricus princeps Arianus ejuſdem nominis Felicem IV. Hac occaſione factum eſt, ut quando poſt hæc tempora etiam orientales imperatores non alium a clero Romano pontificem eligi permiſerint, quam talem quem ipſi ſuo aſſenſu confirmarent: ob quod ſanctus Gregorius plurimis in locis graviſſime ingemiſcit.

Quid actum Romæ tempore interregni pontificii.

* EPISTOLA I. JOANNIS PAPÆ I.

AD ZACHARIAM ARCHIEPISCOPUM.

De non accuſandis epiſcopis.

Joannes urbis Romæ epiſcopus, Zachariæ archiepiſcopo ſalutem.

* Hanc cum ſequenti ſuppoſititiam multa evincunt.

EXigit dilectio tua, frater cariſſime, præceptum * apoſtolicis ſedis, in quo patrum decreta conſentiunt, quod nec tibi, nec ulli recte viventium & credentium ſacerdotum, negare fas eſſe credimus. Et licet tibi pro merito * & honore ſacerdotii, quo plurimum polles, vivendi & docendi eccleſiaſticæ regulæ * nota ſint omnia, tamen quia Romanæ eccleſiæ normam atque auctoritatem magnopere poſtulaſti, ſcriptis tuis breviter reſpondere curavimus *. De occultis * enim cordis alieni temere judicare iniquum eſt, & eum, cujus non videntur opera niſi bona, peccatum eſt ex ſuſpicione reprehendere. Oves ergo, quæ paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi a recta fide exorbitaverit, debent, & nullatenus accuſare poſſunt: quia facta paſtorum oris gladio ferienda non ſunt, quamquam tecte reprehendenda videantur. Ideo iſta dicimus, quia in ſcriptis veſtris reperimus, quoſdam epiſcopos veſtris in partibus a propriis ovibus accuſatos, aliquos videlicet ex ſuſpicione, & aliquos ex certa ratione, & idcirco quoſdam ſuis eſſe rebus expoliatos, quoſdam vero a propria ſede pulſos. Quos ſcias nec ad ſynodum comprovincialem *, nec ad generalem poſſe convocari, nec in aliquo dijudicari, antequam cuncta, quæ eis ablata ſunt, legibus poteſtati eorum redintegrentur. Prius ergo oportet omnia illis legibus redintegrari, & eccleſias, quæ eis ſublatæ ſunt, cum omni privilegio ſuo reſtitui, & poſtmodum non ſub * anguſti temporis ſpatio, ſed tantum temporis ſpatium eis indulgeatur, quantum expoliati vel expulſi eſſe videntur, antequam ad ſynodum convocentur, & ab omnibus quiſque ſuæ provinciæ epiſcopis audiatur.

* Zachar. epiſt. 1.

* In hoc. epiſt. 2.

* notæ ſunt per omnia

* non denegavimus.

* Proſperi ſent. 22.

Quæ ſequuntur uſque ad finem epiſtolæ habentur in decr. 2. Euſebii, c. 2. concil. 2. q. 7. Oves paſtor. 2. q. 2. In ſcripturis veſtris. Et in decr. Ivon. lib. 3. Horum pleraque in concil. V. Rom. ſub Symmacho, c. q. 2. Primo ergo

Nam nec convocari ad cauſam, nec dijudicari poteſt expoliatus vel expulſus: quia non eſt privilegium, quo expoliari poſſit jam nudatus. Unde & antiquitus decretum eſt: Omnes poſſeſſiones, & omnia ſibi ſublata, atque fructus cunctos ante litem * conteſtatam, * perceptor vel primas poſſeſſori reſtituat. Et alibi ſcriptum habetur: Ille qui violentiam pertulit, univerſa in ſtatu quo fuerant, recipiat, & quæ * poſſidet, ſecurus teneat. Et alibi in ſynodalibus patrum decretis, & regum edictis legitur ſtatutum: Redintegranda ſunt omnia expoliatis vel ejectis epiſcopis præſentialiter ordinatione pontificum, & in eorum, unde abſceſſerunt, * poteſtatem funditus revocanda, quacumque conditione temporis, aut dolo, aut captivitate, aut virtute majorum, aut per quaſcumque injuſtas cauſas, res eccleſiæ vel proprias, aut ſubſtantias ſuas perdidiſſe noſcuntur ante accuſationem, aut regularem ad ſynodum * vocationem eorum, & reliqua. Eſt etiam in antiquis eccleſiæ ſtatutis decretum, ut qui aliena invadit, non exeat impunitus, ſed cum multiplicatione omnia reſtituat. Unde & in evangelio ſcriptum eſt. *Quod ſi aliquid defraudavi, reddo quadruplum.* Et in legibus ſæculi cautum habetur: Qui rem ſubripit alienam, illi, cujus res direpta eſt, in undecuplum, quæ ſublata ſunt reſtituat. Et in lege divina legitur: *Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi ſui. Et dicet omnis populus, Amen.*

In decr. Ivo. lib. 4.

* anguſte

In decr. Ivo. lib. 4.

* conſtitutæ perceptos legendum arbitror non vero, ut habet c. Juſt. præceptor. * poſſedit 3. q. 1. Redintegranda.

* dominium

* convocationem, &c. In decr. Ivo. lib. 4.

Luc. 19. 12. q. 2. Legibus cautum. Deut. 25.

Talia ego non præſumantur abſque ultione, nec exerceantur abſque ſua damnatione. Tu vero, frater cariſſime, hæc vide ne tranſgrediaris, & reliquos epiſcopos tam tuæ curæ commiſſos, quam & alios firmiter tenere doceto, quia tranſgredi apoſtolica ſtatuta abſque tranſgreſſoris gradus periculo nullatenus poſſunt. Inimicis vero * accuſatoribus, vel de inimici dono prodeuntibus, ſeu qui cum inimicis morantur, non credatur: nec irati nocere cupiant, ne læſi ſe velint ulciſci. Hi quoque rejiciendi ſunt, non approbandi. Hæc, cariſſime, tene, & prohibita ſemper cave. Illud adimplere ſtude, quod bene ad Jeſum filium Sirach dictum eſt: *Uſque ad mortem certa pro veritate, & ſemper dominus Deus tuus pugnabit pro te.* Hujus ergo rei gratia vobis & nobis ſancta commiſſa eſt eccleſia, ut pro omnibus * laboribus & cunctis opem ferre non negligamus; quoniam *dum fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt omnia quæ poſſidet.* Ideoque tanta urgente neceſſitate, ſummopere veſtra apoſtolicaque auctoritate, & reliquos epiſcopos oportet reprimere infeſtos, relevare oppreſſos, ut abſque gravi (domino auxiliante) difficultate ipſi gratanter omni tempore ſacrificare * mereamur illæſi. Ad vos * quoque me reverti cogit propoſiti operis amica conditio, qui melioribus hactenus * operam volui navare ſermonibus, dum talem rationem exigit toxicata neceſſitas. Mandati cœleſtis habitatio nos aut miſcet, aut ſeparat. Nec intereſt.

* Verba ejusdem concil. V. ſub Symmacho. Eccl. 4.

* laboremus. Luc. 20.

* mereantur * Ennodius in apol. pro eodem Symmacho opera volui narrare

est ; quæ intervalla nos segregent, si una in * supernæ mansionis clave retinentur. Nec vobis tales nocere valebunt, si invicem adjutorium ferre non distulerimus. Inauditum autem genus sacrilegii est, quod mentitæ religionis * honorem præfixi æmuli colorat. Dehonestat enim venerandi reverentiam nominis, qui adjutorem se in his quæ in Deum jactat commissa polliceatur. Contumeliæ genus est, quasi in solatio adesse * sublimi, juxta apostolum : *Tu qui es, qui judicas alienum servum* ? Quid auribus imperitis illudunt, & graviorem vindictæ speciem faciunt esse quam culpæ? Si odium habent, excessibus * emendent. Cur ergo liberius condemnant scelera, quam vitant? Sui profecto impugnator est omnis qui patres insequitur, aut detrahere non formidat. Nihil est enim in quo inimicorum tela, domino opem ferente, superare non valeatis, si juxta veritatis vocem, *talem, qualem dominus præcepit, habueritis dilectionem adinvicem*. Data xv. Kalendas Novembris, [a] Maximo * & Olybrio * viris clarissimis consulibus.

* supernæ mansione
* honore
* sublimis Rom. 14.
* emendent.
Joan. 13
[a] Anno domini 523. 526.

Nota Severini Binii.

a *Maximo*, &c.) Hæc consularis nota mendosa est, ut patebit ex iis quæ infra dicemus. Puto hanc referendam esse ad consulatum Maximi sine collega, qui incidit in annum domini 523.

II. AD [a] EPISCOPOS ITALIÆ.

De Theodorico rege, atque de fide catholica adversus Arianos defendenda, deque ecclesiis eorum sacro ritu consecrandis, & divino cultui reconciliandis.

Joannes episcopus omnibus per provincias Italiæ constitutis episcopis * in domino salutem.

[a] S. Leo epist. 70.

SÆpissime multo * jam experimento didici, sanctum pietatis vestræ studium circa religionem Christianam glorioſis crescere & dilatari augmentis, & fides recta, quæ non solum me, sed omnes domini sacerdotes consolatur & roborat, vestris in mentibus & operibus per sacerdotale agnoscitur opus & dilatatur.

Quapropter (fratres) hortor vos & moneo, contra Arianam perfidiam, quæ olim non semel, sed sæpe damnata est, & modo in quibusdam reviviscit, armari gladio Spiritus sancti, ut eam ita (adminiculante divina gratia) opprimere & extirpare valeamus, ut nec radix ejus in posterum inveniatur. [b] Ecclesias vero Arianorum ubicumque inveneritis, catholicas eas divinis precibus & operibus absque ulla mora consecrate : quia & nos, quando fuimus Constantinopoli, tam pro religione catholica, quam & pro regis Theodorici causa & negotiis, suadente atque hortante, Arianosque extirpante piissimo atque Christianissimo Justino orthodoxo imperatore, quascumque illis in partibus eorum * ecclesias reperire potuimus, catholicas eas domino opem ferente consecravimus. Et quamquam prædictus Teodoricus rex, eorum peste tactus intrinsecus, & obvolutus extrinsecus, nos & omnem regionem * nostram perdere, & gladio & igne consumere minetur, nolite tamen propterea deficere, sed viriliter in agro dominico elaborare studete, & (juxta veritatis vocem) *Nolite timere*

[b] Gregor. Turonensis eadem ferme habet c. 40. libri de gloria martyrum.
* vestrum
Matth. 10.

eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potius eum timete, qui potest & animam & corpus mittere in gehennam. Et egregius gentium apostolus inquit. *Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Jesum Christum dominum nostrum, nos autem servos vestros per Jesum: quoniam Deus, qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in faciem Christi Jesu. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus, ut sublimitas sit virtutis Dei, & non ex vobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, & non derelinquimur: dejicimur, * & non perimus : semper mortificationem Jesu Christi in corpore nostro circumferentes, ut & vita Jesu in corporibus nostris manifestetur. Semper enim nos, qui vivimus, in mortem tradimur propter Jesum, ut & vita Jesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis. Habentes autem eumdem spiritum fidei, sicut scriptum est. Credidi, propter quod locutus sum : & nos credimus, propter quod & loquimur: scientes quoniam qui suscitavit Jesum, & nos cum Jesu suscitabit, & constituet vobiscum. Omnia enim propter vos, ut gratia abundan per * multas gratiarum * actiones, abundet in gloriam Dei. Propter quod non deficimus. Sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est, renovatur de die in diem. Id enim, quod in præsenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis, non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur. Quæ videntur enim, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt. Scimus enim, quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod ex Deo ædificationem habemus, domum non manufactam, æternam in cœlis. Nam & in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cœlo est, superindui cupientes, si tamen vestiti, & non nudi inveniamur. Nam & qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati, eo quod nolumus spoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur, quod mortale est, a vita. Qui autem efficit nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus Spiritus. Audentes igitur semper, & scientes quoniam dum sumus in hoc corpore, peregrinamur a domino : (per fidem enim ambulamus, & non per speciem) audemus autem, & bonam voluntatem habemus, magis peregrinari a corpore, & præsentes esse ad Deum: & ideo contendimus, sive absentes, sive præsentes, placere ei. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Scientes ergo timorem domini, hominibus suademus, Deo autem manifesti sumus, spero autem & conscientiis vestris manifestos nos esse. Non iterum nos commendamus vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis, ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, & non in corde. Sine enim mente excidimus Deo; sive sobrii sumus, vobis. Caritas enim Christi urget nos: æstimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est & resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem jam novimus secundum carnem: & si agnovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus*

1. Cor. 4.
* sed
* multas in gratiarum * actione.
Ibid 5.

vimus. Si qua ergo in Christo nova creatura, A *vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui reconciliavit nos sibi per Christum, & dedit nobis ministerium reconciliationis: quoniam quidem Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos* 2. Cor. 6. *efficeremur justitia Dei in ipso. Adjuvantes autem exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Ait enim: Tempore accepta exaudivi te, & in die salutis adjuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ul-* B *lam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei per arma justitiæ a dextris & a sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces, sicut qui ignoti, & cogniti: quasi morientes, & ecce vivimus: ut castigati & non mortificati: quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tanquam nihil* C *habentes, & omnia possidentes. De cetero (fratres) gaudete, perfecti estote, exhortamini, pacem habete, ut Deus pacis & dilectionis sit semper vobiscum. Amen.* [c] Data 3. Idus Junii, [d] Maximo * & Olybrio viris clarissimis consulibus.

* mendosa hæc quoque temporis annotatio cum anno 526. die 27. Maii objerit Joannes.

Notæ Severini Binii.

a *Epistola.*) Hanc epistolam Joannes pontifex, jussu Theodorici ab urbe relegatus, scripsit ex carcere illo, in quo non multo post hæc tempora pædore fameque consumptus expiravit. Hortatur episcopos Italiæ, ut fidem catholicam contra Arianos defendant, ecclesiasque ab iis usurpatas sacro ritu catholicas reddant. Anno 526. Quo loco hæc epistola scripta sit.

b *Ecclesias vero Arianorum.*) Ex hoc loco Anastasium bibliothecarium erroris & mendacii redarguimus supra in notis ad vitam Joannis, verbo *Eodem tempore.*

c *Data tertia Idus Junii.*) Erroneum est hoc & mendosum. Si enim vigesima septima Maii, ut habet martyrol. Romanum, idem Joannes anno domini 526. sub consulatu Olybrii mortuus esse ponitur, nequaquam sustineri potest, eumdem tertio Idus Junii, eodem anno & sub eodem consulatu Olybrii hanc epistolam scripsisse. Nota temporis mendosa.

d *Maximo & Olybrio.*) Consulatus Maximi hoc loco superadditus est, adeoque expungendus: utrosque enim diversis annis consulatum gesserunt: ille anno Christi 523. hic 526. Accedit, quod neque 3. Idus Junii sub consulatu Maximi hanc epistolam datam esse concedi possit. Nam eo tempore Joannes nondum erat pontifex, qui mense Augusti ejusdem anni sedere cœpit, ut supra dixi. Dicendum ergo hanc epistolam scriptam esse tempore consulatus Olybrii absque collega anno domini 526. Hinc patet cur supra dixerim epistolam præcedentem referendam esse ad consulatum Maximi sine collega. Consulatus Maximi data subreptit.

EPISTOLA
REMIGII EPISCOPI
REMORUM AD TRES EPISCOPOS.

De Claudio presbytero, in cujus causa spretum se ab illis fuisse conqueritur.

Dominis vere sanctis, & merito beatissimis in Christo fratribus, Heraclio, Leoni, & Theodosio, Remigius episcopus.

PAulus apostolus in epistola sua loquitur, *Caritas nunquam excidit*: quæ ut tales ad me literas mitteretis in vestris sensibus non resedit. 1. Cor. 13. Nam pro Claudio fudi simplicem precem, quem vos non presbyterum scribitis, ut in me indignationem vestri pectoris proderetis. Illum non abnego graviter deliquisse: sed vos ætati meæ, etsi non meritis, decuerat detulisse. Quod propitia divinitate sit dictum, quinquaginta & tribus annis episcopali sedi præsideo, & me appellavit tam procaciter nemo. Dicitis melius vos fuisse natos: Hoc mihi fuerat opportunum, ne audissem transgressoris opprobrium. Ergo Claudium presbyterum feci, non corruptus præmio, sed præcellentissimi regis testimonio, qui erat non solum dicator fidei catholicæ, sed defensor. Scribitis, canonicum non fuisse quod jussit. Summo fungimini sacerdotio. Regionum præsul, custos patriæ, gentium triumphator injunxit. Tanto in me prorupistis felle commoti, ut nec episcopatus vestri detuleritis auctori. Rogavi ut Claudius sacrilegii perpetrator pœnitentia servare- Joan. 3. tur. Legimus namque, legimus quod excidium cœlesti denunciatione prædictum evaserunt per Matth. 3. pœnitentiam Ninivitæ: quod Joannes præcursor domini in evangelio prædicavit, ut regno appropinquante cœlorum, eam populi agerent ne Apocal. 2. perirent. In Apocalypsi angelis ecclesiarum scribitur ex præcepto domini salvatoris, ut quæ digne minus egerant, pœnitentiæ satisfactione corrigerent. De iracunda dictione sanctitatis vestræ intelligo, quod lapsum non misereamini post ruinam. Sed magis velle vos video, ne convertatur & vivat, cum dominus dixerit, Ezech. 33. *Nolo mortem morientis, sed ut convertatur & vivat.* Hoc nos expedit sequi, hanc domini voluntatem non prætermittere, sed tenere: quia nos posuit non ad iracundiam, sed ad hominum curam, & servire pietati potius quam furori. Ponitis in epistola vestra, quod Celsus quidam, qui Claudio credidit, quo abductus, & utrum vivat, an sit mortuus ignoratis, atque hujus inquisitorem me esse præcipitis, & nescitis si in sæculo, aut si apud inferos sit quærendus: & res suas a me vultis restitui, quas sublatas fuisse non novi. Impossibilia præcipitis, ut impia peragatis. Annorum numero me esse scribitis Jubileum, irridentes potius, quam pro dilectione gaudentes, cui vinculo caritatis irrupto insinceriter a vobis nec parcitur, nec defertur.

EPI-

EPISTOLA II. REMIGII EJUSDEM

AD FALCONEM EPISCOPUM TUNGRENSEM.

Arguit illum, quod in Mosomagensi ecclesia jurisdictionem sibi adversus Rhemensis ecclesiæ jura usurparit.

Domino vere sancto, & in Christo beatissimo fratri, Falconi episcopo, Remigius episcopus.

QUantum comperi, rebus gestis probavi, prius curæ beatitudini tuæ fuit, ut mihi inferres injuriam, quam salutationem deferres. O conveniens principium quod dedisti, ut læderes episcopus ante me, quam episcopum te viderem! Nimium cito pennis tenerulis evolasti, levitate animi, non maturitatis consilio. In ipso siquidem episcopatus exordio jus ingredi tentas alienum, qui adhuc tuum verecunde debueras introire. Fas ergo fuit, ut illicitis ordinationibus tuis a te credideris occupandam loci Mosomagensis ecclesiam, quam metropolitani urbis Rhemorum sub ope Christi sua semper ordinatione rexerunt? Adhuc erbitror tua nescis, & jam aliena pervadis. In qua igitur cum Levitas feceris, presbyteros consecraris, archidiaconos institueris, primicerium scholæ clarissimæ, militiæque lectorum, non queror quod me consilio inter ista non videris, utinam te vidisses. Si enim canones tua sanctitas ignorabat, satis præproperum fuit, ut transgredereris antequam disceres. At vero ecclesiarum statuta si noveras, tanto gravius tantoque periculosius insipientia tua priscorum magnificorumque pontificum decreta calcavit. Cave qui aliena præsumis, ne quod habere videris, amittas. Cum factæ ordinationis jura non constent, quo potissimum consilio sacerdotalis officii tyrocinia defensabis, si temerariæ transgressionis admissum pertinacia vel impotentia miscueris? Majoris discriminis erit antiquam sanctionem fuisse violatam, quam laus sit loco stare contra canones quos creasti. Sed quid de eorum loquar ordinibus, quos a beatitudine tua non licuit promoveri? Plus illud est, quod si juxta majorum statuta severitatemque discutimus, non minus, quam status illorum, vester veniet episcopatus in dubium. Dominus in evangelio dicit ad Petrum: *Simon Joannis diligis me?* & Petrus: *Etiam domine, tu scis quia amo te.* Cui bis terque a domino sub hac responsione præcipitur: *Pasce oves meas.* *Joan. 21.* Ego quia oves Christi pascere, omnimodis imperitus, alimoniæ cœlestis ubertate non possum; qui es sacris eruditionibus eruditus, eas quæ mihi Christo jubente traditæ sunt, ut pascas admoneo, ut invadas inhibeo. Age semper ut te digna comitentur. Ecclesiæ, quam divina dispensatione meruisti præsidendam, deservi, & pro salute gregis dominici solicitus pastor invigila. Utinam mediocritati meæ ista suppeterent, quæ in nomine domini habere vos cupio. Sed quia desunt meæ, vel credita mihi sunt obsequia salvatoris, salvari mercenario non requiro. Joannes in Apocalypsi septem quippe angelis suis comprehendit, & unicuique scribit ecclesiæ. Facta igitur merita quæ præpositis: quæ probata corrigenda, castigat. Cum ergo sub vocabulo angeli tradatur actionis forma pontificiæ, doleo super tuæ præsumptionis audacia, ut jura permutes vetera novus, cauta temerarius, divina terrenus. Audiant nos, audiant quos elegeris sacerdotes. Sacerdotes tui ipsi nos audiant. Creatoris confido sententiam non pro te, sed in te, a judicantibus proferendam. Quis enim pro sensus sui probitate non improbet eum contra ecclesiæ regulam prorupisse, qui debuerat ecclesiæ regulam custodire? Mandas, ut audio, colonorum tributa portari, & præcipis ut reditus deserantur agrorum. Datur intelligi, quod ecclesiæ rem, non ecclesiam concupisti, quando solicitus exquisitor exposcis, quæ ego, ad quem jure veniebat, remisi potius quam quæsivi. Nolo te lateat, Levitas atque presbyteros, contra ordinem quos fecisti, ab ordine jam remotos. Perpendi enim quod a me non decebat admitti, quos a te non licuerat ordinari. Heu quantum me a cultus tui proposito repulisti, dum mavis perperam agere, quam fœdera fraterna servare! Optaveram namque ut clericus permansisses, quia factus fueras vi sacerdos. Sed si mentem tuam cura ista non tangit, ego tamen pro sinceritate profiteor, quod animum non minus angit a te inexcusabiliter erratum, quam me fuisse contemptum.

ANNO CHRISTI 524.

CONCILIUM [a] ILERDENSE

ANNO CHRISTI 524.

OCTO EPISCOPORUM.

Habitum anno XV. Theodorici regis. VIII. Idus Augusti, tempore Joannis Papæ, anno domini DXXIV.

Contuli cum Cod. MS. Luc. n. 124. Mansi.

TITULI CANONUM.

I. *De his qui altario ministrant, ut a sanguine hominis abstineant.*

II. *De his qui abortum faciunt, vel natos suos extinguunt.*

III. *De monachis, ut clerici ordinentur cum voluntate abbatis, & quæ monasterio offeruntur, non auferantur, & de basilicis quas laici fecerint.*

IV. *De incestis, ut quamdiu in scelere sunt, inter catechumenos habeantur.*

V. *De his qui altario serviunt, si subito carnis fragilitate corruerint.*

VI. *De eo qui viduæ pœnitenti, vel religiosæ virgini stuprum intulerit.*

VII. *De his qui sacramento se obligant, ne ad pacem redeant.*

VIII. *Si clericus servum vel discipulum de ecclesia traxerit, ut pœnitentiam agat.*

IX. *De his qui rebaptizati sunt, quantum pœniteant.*

* remissæ X. *De his qui jubente episcopo,* * *omissa culpa, ab ecclesia exire contemnunt.*

XI. *De clericis qui in mutuam cædem prorumpunt.*

XII. *De his qui contra canones ordinati sunt, ut deponantur.*

XIII. *De catholicis qui filios suos baptismati hæreticorum dederunt.*

XIV. *De catholicis, ut cum rebatizatis non conversentur.*

XV. *Ut clerici cum extraneis mulieribus non habitent.*

XVI. *Si sacerdos moritur, quid de rebus ecclesiæ observetur.*

EXCERPTA,

Seu Veteres tituli hujus Concilii ex Veteri Codice Lucensi 490.

Ex Synodo Hilerdense.

I. *Qui altario ministrant ab humano sanguine abstineant, quod si casus evenerit duobus annis pœniteant.*

II. *Qui infantes necant, & abortum faciunt VII. annis pœniteant.*

III. *Monachus absque conscientia Abbatis nusquam ambulet: & quos Episcopus probaverit in clericatus officio cum voluntate Abbatis ordinet. Episcopus de Altario monasterii quod ponitur, non tollat. Diœcesanam Ecclesiam monasteria non teneant.*

IV. *In incestis conjunctionibus nullus Christianorum cum eis convivetur.*

V. *Si quis clericorum in adulterio deprehenditur, si digne pœnituerit, recipiatur; si certe non, in finem communionem accipiat.*

VI. *Pœnitenti Viduæ, vel Virgini religiosæ vis facta si fuerit, sequestrentur.*

VII. *In lite positus qui se sacramento obligaverit, ut non pacificet, annum pœniteat.*

VIII. *Clericus servum, aut discipulum si de ecclesia traxerit, pœnitentiam agat.*

IX. *Qui rebaptizati fuerint XII. annis peni: omnis culpa (sic).*

X. *Qui de Ecclesia noluerit exire, tardius ad gratiam Domini sui veniat.*

XI. *Clerici qui cedendo interfecerint, ab Episcopo emendentur.*

XII. *Qui contra canones ad honorem venerint, deponantur.*

XIII. *Catholicus si filium suum in hæresi baptizaverit, excomunicetur.*

XIV. *Cum rebaptizatis catholici non edant.*

XV. *Nullus Clericorum extraneam mulierem in domo habeat.*

XVI. *Nullus defuncti Episcopi domum subvertat; sed Episcopus, qui eum sepelierit, instituat custodes, qui usque venientem Episcopum omnia conservent.*

A (a) SYNODUS HABITA [b] IN CONVENTU Ilerdensi * anno quindecimo * Theuduredi * regis, sub die octavo * mensis Augusti.

* in basili S. Eulalia * Theoder * Domni n stri Theudi. * idus

CANONES.

I.

De his clericis, qui in obsessionis necessitate positi fuerint, id statutum est, ut qui altario ministrant, & Christi * sanguinem tradunt, vel vasa sacro officio deputata contrectant, ut ab omni humano sanguine, etiam hostili abstineant. Quod si in hoc inciderint, duobus annis, tam officio, quam communione priventur: ita ut his duobus annis, vigiliis, jejuniis, orationibus, & eleemosynis, pro viribus, quas dominus donaverit, expientur, & ita demum officio, vel communioni reddantur; ea tamen ratione servata, ne ulterius ad officia potiora promoveantur. Quod si infra præfinitum tempus negligentiores circa salutem suam (b) extiterunt, protelandi ipsius pœnitentiæ tempus in potestate maneat sacerdotis.

Dist 50. his cleric qui. * corpus & sanguinem

II.

Hi vero qui male conceptos ex adulterio fœtus, vel editos necare studuerint, vel in uteris matrum potionibus aliquibus * colliserint, in utroque sexu adulteris, post septem annorum curricula, communio tribuatur: ita tamen, ut omni tempore vitæ suæ, fletibus, & humilitati insistant. Si vero clerici fuerint, officium eis ministrandi recuperare non licet; attamen in choro psallentium a tempore receptæ communionis intersint. Ipsis veneficis in exitu tantum, si facinora sua omni tempore vitæ suæ defleverint, communio tribuatur.

Ivo p. 6 c. 1 ubi ita l tur; *De illis m lieribus. male conc ptos ex a teris &c.* Et ita ap eumdam 10 c 18 Vide con tutiones S ti V. de re. * consump rint,

III.

De monachis vero id observari placuit, quod synodus Agathensis, [1] vel Aurelianensis noscitur decrevisse: hoc tantummodo adjiciendum, ut pro ecclesiæ utilitate, quos episcopus probaverit in clericatus officio, cum abbatis voluntate debeant ordinari. Ea vero quæ in jure monasterii de facultatibus offeruntur, in nullo diœcesana lege ab episcopis contingantur. Si autem ex laicis quisquam a se factam basilicam consecrare desiderat, nequaquam sub mona-

Canones 2 conc. Agathensis, 16. quæst Cum pro utilitate

10. q. 1. ex laicis

1 In Ms. nulla mentio Aurelianensis. *Harduinus.*

(a) *Incipit synodus habita in conventu Helerdensi ad basilicam sanctæ Eulaliæ anno X. regni Domni nostri Theuderici regi sub die VIII. id. Augusti.* (b) *extiterint.*

nasterii specie, ubi congregatio non colligitur, vel regula ab episcopo non constituatur, eam a diœcesana lege audeat segregare.

IV.

De his qui se incesta pollutione commaculant, placuit ut quousque in ipso detestando & illicito carnis contubernio perseverant, usque ad missam tantum catechumenorum in ecclesia admittantur; cum quibus etiam nec cibum sumere ullum Christianorum, sicut apostolus jussit, oportet.

V.

Hi qui altario Dei deserviunt, si subito in flenda carnis fragilitate corruerint, & domino respiciente digne pœnituerint, ita mortificato corpore cordis contriti sacrificium Deo offerant, maneat in potestate pontificis, vel veraciter afflictos non diu suspendere, vel desidiosos prolixiore tempore ab ecclesiæ corpore segregare; ita tamen, ut sic officiorum suorum loca recipiant, ne possint ad altiora officia ulterius promoveri. Quod si iterato, velut canes ad vomitum, reversi * fuerint, (a) non solum dignitate officii careant, sed etiam sanctam communionem, nisi in exitu, non percipiant.

VI.

Qui pœnitenti viduæ, vel virgini religiosæ vim stupri intulerit, si se ab (b) eo sequestrari noluerit, pariter a communione & a Christianorum consortio segregetur. Si vero illa quæ vim pertulit ad sanctam religionem redierit; in illo solo, quoadusque publice pœniteat, data sententia perseveret.

VII.

Qui sacramento se obligaverit, * ut litigans cum quolibet, ad pacem nullo modo redeat pro perjurio, uno anno * a communione corporis & sanguinis domini segregatus, reatum suum eleemosynis, fletibus, & quantis potuerit jejuniis abluat, ad caritatem vero, quæ operit multitudinem peccatorum, celeriter venire festinet.

VIII.

Nullus clericorum servum, aut discipulum suum, ad ecclesiam confugientem, extrahere audeat, vel flagellare præsumat: quod si fecerit, donec digne pœniteat, a loco, cui honorem non dedit, segregetur.

IX.

De his qui in prævaricatione * (c) rebatipzati, sine aliqua necessitate vel tormento delapsi sunt, placuit ut circa eos illa Nicænæ synodi statuta serventur, quæ de prævaricatoribus censita esse noscuntur, id est, ut septem annis inter catechumenos orent, & duobus inter catholicos, & postea moderatione & clementia episcopi, fidelibus * in oblatione & eucharistia communicent.

X.

Qui jubente sacerdote, pro quacumque culpa, ab ecclesia exire contempserit, pro noxa * contumaciæ, tardius recipiatur ad veniam.

XI.

Si qui clerici in mutuam cædem proruperint, prout dignitas officiorum in tali excessu contumeliam pertulerit, a pontifice districtius vindicetur.

XII.

Qui contra decreta canonum, indiscrete clericos usque nunc ordinaverint, eis dominus, vel sancta ecclesiastica caritas ignoscat: amodo vero, si in tali ausu proruperint, decretum canonum, quod circa eorum personas statutum est, id est, ut nullum ordinare audeant, observetur; vel qui deinceps ordinati fuerint, deponantur: hi vero qui tales hactenus ordinati sunt, nullo tempore ** promoveantur.

XIII.

Catholicus qui filios suos in hæresi baptizandos obtulerit, oblatio illius in ecclesia nullatenus recipiatur.

XIV.

Cum rebaptizatis fideles religiosi, nec in cibo, participent.

XV.

Familiaritatem extranearum mulierum, licet ex toto sancti patres antiquis monitionibus præceperint * ecclesiasticis evitandam, id nunc tamen * nobis visum est, ut qui talis probabitur, si post primam & secundam commonitionem se emendare neglexerit, donec in vitio perseverat, officii sui dignitate privetur. Quod si se, Deo juvante, correxerit, sancto ministerio restauretur.

XVI.

Licet de re hujusmodi, quam constituere salubri ordinatione decrevimus, prisca auctoritas canonum nequaquam siluerit, sed evidenti sanctione præceperit, ut cujuscumque ecclesiæ pontifice defuncto, non passim pro libitu suo de earum rerum direptione, quas obiens derelinquit, quisquam irruat, domum-

Can. 10. Nicænæ synodi.

* in oblatione eucharistiæ.

11. q. 3. Qui jubente sacerdote.

* contumelia.

Burch. l. 2. c. 216. Ivo p. 6. c. 291.

Ivo p. 1. c. 249. apud quem male legitur: cur rebaptizatis religiosi participent.

* cleticis * Mss. *nobisscum*. Hard.

35. q. 2. & 3. De his qui incest. Burch. lib. 7. c. 3. Ivo p. 9. c. 29. 1. Cor. 5.

Dist. 50. Hi qui altario sancto, & 25. q. 8. Hi qui altario Dei. Burch. l. 19. c. 74. Ivo p. 15. c. 87. Raban pœnit. 1.

Prov. 26. 2. Petr. 2. * fuerint, & veluti suos in volutabris luti jacue. rint, non solum.

22. quæst. 4. Qui sacramento se oblig. Burc. lib. 12. c. 17. Ivo p. 11. c. 74. Raban. in pœnit. c. 10.

* ut litiget cum quolibet, ne ad pacem ullo modo

* a corpore & sanguine domini segregetur, & reatum

2. Petr. 4. 27. quæst. 4. Nullus clericorum servum. Ivo lib. 3. c. 249. & lib. 6. c. 379.

* rebaptisini, at quidem v. c. habet,

(a) addit: *& velut sues in voluptabris cœni emersi jacuerint non &c.*
(b) *ab ea.* (c) *baptismi.*

que subvertat, sed sacerdos qui exequiarum tempore adest, omnia, quæ ad utilitatem & conservationem pertinent, debeat diligenti circumspectione munire: tamen quia hæc ipsa sanctio (quod pejus est) a multis clericis cognoscitur violari, (ita ut occumbente sacerdote, expectorato affectu, totaque disciplinæ severitate posthabita, immaniter, quæ in domo pontificali reperiuntur, * invadunt & abradunt) * ideo nunc hæc, hujus * placiti vel constituti inter nos censura, placuit custodiri, ut defuncto antistite, vel etiam adhuc in supremis agente, nullus clericorum cujuslibet ordinis, officii, graduve sit, quidquam de domo auferre præsumat, vel de utilitate, quæ instrumenti domus esse noscitur, id est, mobili, & immobili rei ecclesiasticæ, conetur invadere, nihil furto, nihil vi, nihil dolo supprimens, auferens, atque abscondens: sed is cui domus commissa est, subjunctis sibi, * cum consilio cleri, uno vel duobus fidelissimis, omnia usque ad tempus pontificis substituendi debeat conservare, vel his, qui in domo inveniuntur, clericis consuetam alimoniam administrare. Substitutus autem antistes, * susceptæ ea, prout decessor suus ordinavit, vel huic Deus imperavit, * uti cum his debeat, quos cognoverit disciplinæ & caritati decessoris sui fideliter paruisse. Quod si quisquam post hæc cujuslibet ordinis (ut superius dictum est) clericus, quacumque occasione, de domo ecclesiæ, vel de omni facultate quidpiam probatus fuerit abstulisse, vel forsitan dolo aliquo suppressisse, reus sacrilegii, prolixiori anathemate condemnetur: & vix quoque peregrina ei communio animæ [1] concedatur. Quia durum est, ut hi, quos constat in servitio domini cum primæ sedis antistite desudasse, * illorum qui suarum rerum *o incubatores, vel utilitatibus servientes atque vacantes fuisse noscuntur, despectibus aliquatenus crucientur.

* Invadant & abradant
* id nunc hujus placiti vel constitutionis
* placiti constitutione inter nos censoria, 11. quæst. 2. Hæc hujus placiti.
Idem in conc. Valentino cap. 2.
* cum consilio, uno vel duobus fidelissimis clericis.
* susceptæ sedis commoda ordinabit, velut Deus imperavit,
* ut eis uti cum his debeat,
* ab his qui
* incubitatores atque vagantes fuisse noscuntur, despectl aliquatenus

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Sergius, in Christi nomine episcopus, has constitutiones, secundum quod nobis cum fratribus nostris, Deo inspirante complacuit, relegi & subscripsi.

Justus, in Christi nomine episcopus, his constitutionibus interfui, & subscripsi.

(a) * Casonius, in Christi nomine, episcopus, his constitutionibus interfui & subscripsi.

* Castonius, al. Carontius,

Joannes, in Christi nomine episcopus, his constitutionibus interfui, & subscripsi.

* Paternus, in Christi nomine episcopus (b) ecclesiæ catholicæ Barcinonensis acquievi, & subscripsi. * Petrus

Maurelio, in Christi nomine ecclesiæ Dertosanæ episcopus, his constitutionibus interfui, & subscripsi.

Taurus, in Christi nomine ecclesiæ Agarensis episcopus, his constitutionibus interfui, & subscripsi.

Februarius, in Christi nomine episcopus ecclesiæ Ilerdensis his constitutionibus interfui, & subscripsi.

Gratus, in Christi nomine presbyter, directus a domino meo * Stafilio episcopo, his constitutionibus interfui & subscripsi. * Stephano, *forte* Staphilo Gerundensi

FRAGMENTA EX CONCIL. ILERDENSI.

Ex cap. 3.

Quod non oporteat a septuagesima usque in octavas paschæ, & tribus hebdomadibus ante festivitatem sancti Joannis Baptistæ, & ab adventu domini usque post epiphaniam, nuptias celebrare: quod si factum fuerit, separentur. 33. quæst. 4. Non oportet. Burch. lib. 7. c. 4. Ivo part. 6. cap. 142.

EX CONCILIO ILERDENSI,

Cap. 7.

Frater in fratrem si ausus fuerit manum mittere, legitimam disciplinam accipiat. Burch. lib. cap. 217.

EX CONCILIO ILERDENSI,

Cap. 10.

Si quis presbyter a plebe sibi commissa mala opinione infamatus fuerit, & episcopus legitimis testibus approbare non potuerit, suspendatur ab officio presbyter, usque ad dignam satisfactionem; ne populus fidelium in eo scandalum patiatur. Digna enim satisfactio est, si eis a quibus reus creditur, post rectam securitatem, de imposito crimine innocens esse manifestatur. Quod ita nobis a majoribus constitutum esse docetur. Sed sive secundum canones, sive ad arbitrium episcopi, sibi collegas septem conjungat, & juret in sacro coram posito evangelio, quod eum sanctas trinitas, & Christus Filius Dei, qui illud fecit, & docuit quod evangelium continet, & sancti quatuor evangelistæ, qui illud scripserunt, sic adjuvent, quod ille prænominatam actionem ita non perpetrarit, sicut ei de illis oblatum est. Et in hac satisfactione purgatus, secure deinceps suum exerceat ministerium. Quam satisfactionem nonnulli præcedentium patrum sanctum Leonem papam in basilica sancti Petri, coram reverendissimo * Cæsare Carolo, ac clero, & plebe, ita fecisse commemorant; atque ita mox venerandum principem, contra ejusdem sancti papæ adversarios, dignæ ultionis vindictam exercere. 2. q. 5. Presbyter. Burch. lib. 2. cap. 184. Ivo p. cap. 219.

* aliud a præcedenti necesse est fuisse hoc Ilerdense concilium posterius Leone III. papa & Carolo M. gno imperatore: quod minime est non advertisse Garsiam Binium, alioque.

EX

r Hic libri quidam editi addunt *animæ*: male. Non est ea vox in Mss. neque in vetustis editionibus. *Hard.*
(a) *Cassonius.* (b) Deest nomen sedis hujus & cæterarum omnium.

A

EX CONCILIO ILERDENSI,

Cap. 10.

Burch. lib. 19. cap. 150.

De his ergo visum est nobis conscribi, qui sacros ordines habent, & ante, vel post ordinationem, contaminatos in capitalibus criminibus se esse profitentur. In quibus, ut mihi videtur hæc distantia esse debet, ut hi qui deprehensi vel capti fuerint publice in perjurio, furto, atque fornicatione, & ceteris hujusmodi criminibus secundum sacrorum canonum instituta, a gradu proprio deponantur: quia est scandalum populo Dei, tales personas super se positas habere, quas ultra modum vitiosas constat esse. Nempe inde detrahuntur homines a sacrificio Dei, sicut quondam filiis Heli peccantibus feciſſe leguntur: & rebelles hinc, atque contrarii existentes, eorum pravis exemplis quotidie pejores fiunt. Qui autem de prædictis viris, per occultam confessionem, mala a se absconse commissa coram oculis Dei, præsente etiam sacerdote, qui eis indicturus est pœnitentiam, confitentur, & semetipsos graviter deliquisse accusant, si veraciter pœnituerint, & se per jejunia, & eleemosynas, vigiliasque, atque sacras orationes, cum lacrymis purgare certaverint, his etiam, gradu servato, spes veniæ de misericordia Dei promittenda est, *qui omnes vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis pervenire, neque vult mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat.*

1. Tim. 2
1. Tim. 1.

B C

EX CONCILIO ILERDENSI,

Cap. 20.

Burch. l. 7. cap. 17. Deut. 17. Matth. 18. 2. Cor. 13.

Ut omnis controversia, quæ de ecclesiasticis rebus sit, secundum divinam legem, *sub duobus vel tribus testibus terminetur*, testis est dominus cum dixit: *Non unus stet contra alium, sed in ore duorum vel trium stet omne verbum.*

D

EX CONCILIO ILERDENSI,

Cap. 20.

Dist. 55. Si quis in infir. Ivo p. 6. cap. 34.

Si quis in infirmitate positus clericus in medicorum incisione claudus efficitur, promoveri eum ad sacros ordines non denegamus.

EX CONCILIO ILERDENSI.

De consecr. dist. 4. Omnis presbyter. Burch. lib. 4. cap. 13. Ivo p. 2. cap. 208.

Omnis presbyter qui fontem lapideum habere nequiverit, vas conveniens solummodo ad baptizandi officium habeat, quod extra ecclesiam non deportetur. Similiter ad corporale lavandum, & ad pallas altaris, propria habeantur vasa, in quibus nihil aliud fiat.

E

Hæc duo decreta adducit Surius ex vetusto codice manuscripto.

Episcopi, presbyteri, diaconi relicta, si maritum acceperit, in finem non communicet.

Quod non oporteat Christianos euntes ad nuptias plaudere vel saltare, sed venerabiliter cœnare, vel prandere, sicut Christianos decet.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Ilerdense.*) Ilerda, Ilergetum urbs in Hispania Tarraconensi, de qua in commentariis Cæsaris de bello civili frequens fit mentio. Abluitur fluvio Sicore: ejus meminere Ptolemæus lib. 2. cap. 6. Plinius lib. 3. Antoninus, & alii. Unum vero tantum Ilerdense concilium ab Ivone, Burchardo, Gratiano, atque aliis collectoribus canonum citatur; sed illud mutilum ex eo videtur, quod Burchardus lib. 7. cap. 17. vigesimum hujus capitulum adducit, quod hic nusquam comparet, cum sexdecim tantum habeantur. Adverte scribendum, Ilerda, non Illerda; Horatius: *Aut fugies Uticam, aut vinctus mitteris Ilerdam. Hæc Garsias.* Adde. De tempore hujus concilii a Garsia recedo, propterea quod acta hujus & sequentis Valentini expresse habeant annum 15. Theodorici, quo in Hispania regnavit: quique cum pontificatu Joannis papæ, & anno domini 524. coincidit.

Ilerda urbs Hispaniæ quæ & qualis.

Quo tempore celebratum.

d *In conventu Ilerdense.*) A Plinio municipium non conventus dicitur. Conventus sunt septem, Tarraconensis, Carthaginensis, Cæsarauguſtanus, Clunienſis, Asturum, Lucensis, Bracarensis. Municipia tredecim, Saguntum, Bœtulum, Illurco, Blandæ, Emporiæ, Dertosani, Bigargitani, Bellitani, Calagurris, Ilerda, Osca, Tarracona, Bilbilis. *Garsias.*

Quot conventus Hispaniæ

c *Vix quoque peregrina ei communio concedatur.*) Communio corporis & sanguinis Christi non uno eodemque modo omnibus fidelibus tradebatur, unde diversis quoque nominibus appellatur. *Sacerdotalis communio* dicitur, quam sacerdos sumit, in concilio II. Arelatensi can. 20. & *ecclesiastica* in conc. Aurelianensi IV. can. 10. *laica* de qua frequens mentio est, præsertim in Eliberitano conc. cap. 76. & Sardicensi can. 1. Quid vero sit clericum laicam communionem accipere, explicat canon apostolorum decimusquintus, his verbis: *Tamquam laicus tibi communicet*, & Toletanum concilium I. cap. 4. *Inter laicos reconciliatus, per pœnitentiam communicet;* item Cornelius papa epistola ad Fabium Antiochenum, & Eusebius lib. 6. historiæ ecclesiasticæ cap. 35. Niceph. lib. 6. cap. 3. Sanctus Cyprianus lib. 1. epist. 4. de Martiale & Basilide. Nam hoc certum est, quod orabant & communicabant laici extra cancellos per ministerium archidiaconi, ut constat ex concilio Tolet. IV. cap. 16. Et Brac. I. capite 13. sic dicitur: *Item placuit, ut intra sanctuarium altaris ingredi ad communicandum non liceat laicis, viris vel mulieribus, nisi tantum clericis, sicut antiquis canonibus statutum est.* Episcopi vero, & sacerdotes, & clerici orabant, & communicabant intra cancellos, per ministerium episcopi, vel sacerdotis, ut patet ex synodo Nicæna can. 14. & Laodicensi cap. 19. & sexta synodo in Trullo can. 68. Quod D. Ambrosius factum in pœnitentia Theodosii similiter affirmat. Ordinem standi in templo invenies in constitutionum apostolorum lib. 2. cap. 57. Dicitur etiam *Peregrina communio* in concilio Agathensi canone 2. & Gratiano capite Clerici. 13. quæst. 2. & distinct. 50. cap. Contumaces: ubi glossa: *Peregrina, quæ alias dicitur laica.* Ibi Archidiaconus, & Turrecremata, & Dominicus, non satis assequuntur quid sit peregrina communio: sed existimo * laicam, & peregrinam communionem idem esse, nullumque discrimen inter utramque versari. Nam duo tantum ordines communicandi erant, clericorum & laicorum: peregrinus autem superveniens, aut inter clericos aut inter laicos habebat locum; ex concilio Carthaginensi III. cap. episcopi, vel presbyteri. Aliter sentit Lindanus vir doctissimus in Panoplia, lib. 4. cap. 58. *Garsias.*

Communio quibus nominibus nominatur.

Laica communio quid.

Locus ecclesiasticæ communionis.

* errant Garsias ejusque exscriptor Binius.

d *Subscriptiones episcoporum.*) Subscribunt in concilio Sergius, qui erat metropolitanus Tarraconensis, ut dicitur in canonibus Barcinonensibus, & colligitur ex verbis subscriptionis; Cum fratribus nostris. Justus erat Urgellitanæ, Casonius seu Castorius Emporitanæ, Joannes Cæsarauguſtanæ, Maurelio Dertosanæ, Februarius successit Andreæ Ilerdensi; Stafilius Gerundensis per procuratorem subscribit; Paternus successit Nebridio Barcinonensi. *Garsias.*

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI.

ad an. Christi 546. num. 10. & 11.

Duo Concilia alterum Ilerdæ, alterum Valentiæ in Hispaniis anno tantum Christi 546. celebrata. Codex enim MS. conciliorum Hispaniæ Lucensis, qui alios omnes bibliothecæ Regis catholici antiquitate superat, id diserte testatur de Ilerdensi, ut nos docet Garsias Loaisa in præfatione sua loquens de Codd. MSS. quibus fuit usus in editione conciliorum Hispaniæ; ubi enim varii MSS. codices habent, *anno quindecimo Theudoredi regis, sub die octavo mensis Augusti*, vel *Theodoriti regis*, in Lucensi legitur: *Anno quinto decimo Theudis regis*, qui

qui cum regnare cœperit in Hiſpania an. 511. poſt diem quartum menſis Decembris, menſe Auguſto anni 546. Regni decimum quintum numerabat. Ad hæc Gaſpar Eſcolanus in Hiſtoria civitatis & Regni Valentinenſis lingua Hiſpanica ſcripta lib. 2. cap. 6. notavit omnes antiquos codices MSS. uno excepto Vigilano ſeu Alveldenſi æra MXIV. ſeu Chriſti 976. exarato habere utrumque concilium Æra DLXXXIV. qui Chriſti eſt 546. congregatum fuiſſe; & Vigilanum, qui habet Æram DLXXXVII. errorem exſcriptoris prodere, & ex aliis corrigendum eſſe. Loco vero *Theuderedi*, vel *Theodorici* legendum eſſe *Theudis*, duratio utriuſque Regis demonſtrat: cum Theodoricus Æra DLXIV. anno ſc. Chriſti 526. obierit, & Theudis Æra DLXXXIV. ſeu anno Chriſti 546. annum regni decimum quintum numerarit. Imperiti itaque exſcriptores loco *Theudis* poſuere *Theuderedi*, & alii, *Theodorici*. Quare Em. Card. de Aguirre tom. 2. concil. Hiſp. pag. 282. & ſeqq. ac Nicolaus Antonius tom. 1. bibl. Hiſp. veteris pag. 208. utrumque concilium accurate uſque ad annum 546. diſtulere, quemadmodum etiam Hieronymus Pujades in Hiſt. Catalaunæ lingua Hiſpana ſcripta lib. 6. cap. 46. dum de Ilerdenſi concilio verba facit.

Librariorum errores auxere, qui de utroque concilio egere, & numeros recte ab eiſdem deſcriptos corrupere. Vaſæus enim ait, *anno* 525. *Theodorici junctis* 15. congregatum eſſe concilium Ilerdenſe. Binius vero & Labbeus ann. Chriſti 524. quo ſupponunt Theodoricum annum regni XV. numeraſſe, & denique Onuphrius in Chron. Ilerdenſe anno Chriſti 507. & Valentinum anno Chriſti 508. affigit; & quia in codicem mendoſum inciderat, concilium Ilerdenſe *Flerdenſe* vocat; nec ullus ex illis annum Æræ Hiſpanicæ DLXXXIV. qui tamen ſolus temporis character certo difficultatem dirimere poteſt, memoravit, quia Æram mendoſe a librariis deſcriptam fuiſſe autumarunt. Onuphrius annum Chriſti 507. & ſequentem elegit, quia putavit in actis utriuſque concilii annum XV. Theodorici regis proficiſci a regno ejus Italico anno 493. inchoato, licet certum ſit, Theodoricum annos regni ſui Hiſpanici ab anno 511. repetiiſſe. Binius denique & Labbeus annum illum XV. Theodorici ab anno Chriſti 510. deducunt, & ex hujuſmodi numerorum depravationibus ac Theodorici nomine, annum Æræ corrigendum eſſe, aut abiiciendum intulere. Quæ depravationes, falſæque interpretationes, ne impoſterum doctorum virorum ingenia torquere pergant, in prima quæ fiet conciliorum editione annus Æræ DLXXXIV. cum nomine regis Theudis in textu exprimendus erit; cum revera annus Æræ in antiquis manuſcriptis compareat, & ex eo nominis regis correctio, certa & indubitata reddatur.

CONCILIUM [a] VALENTINUM

HISPANIÆ SEX EPISCOPORUM

Habitum anno xv. Theodorici regis, tempore Joannis Papæ I. anno domini DXXIV.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Ut evangelium poſt apoſtolum legatur.*

II. *Ut defuncto epiſcopo, de rebus ipſius vel eccleſiæ, nullus quidquam* * *præſumat.*

* præſumat invadere.

III. *Ut propinqui morientis epiſcopi de rebus ejus nihil uſurpent, ſine metropolitani, & comprovincialium conſcientia.*

IV. *De exequiis morientis epiſcopi, & qualiter humetur.*

V. *De vagis, & inobedientibus clericis.*

VI. *Ut clericum alienum nullus ordinet, nec ſit clericus, qui non ſpoponderit locum, ubi ſit delegatus.*

TITULI VETERES,

Seu excerpta ejuſdem concilii ex cod. 490. *Luc.*

Ex ſynodo Vallenſe Carthaginis Spaniæ

I. *Evangelia poſt Apoſtolum legantur.*

II. *Poſt mortem epiſcopi nullus rapiat (res ejus) ſed epiſcopus qui eum ſepelierit curam habeat.*

III. *Hæredes epiſcopi poſt mortem ipſius in cella eccleſiæ non uſurpent aliquid ſine metropolitani conſcientia.*

IV. *Epiſcopum in diſcrimine mortis poſitum alius epiſcopus antequam moriatur viſitet, ut ſi mortuus fuerit, nullam injuriam ejus corpus patiatur.*

V. *Superbus presbyter, diaconus epiſcopo ſuo excommunicetur*

VI. *Clericum alienum alter non ordinet.*

VII. *Clericus non ſit, ſi non expoponderit locum ubi ſit clericus.*

CAPITULA.

I.

Anno decimoquinto Theodorici regis, ſub die 2. Nonas Decembris, in nomine domini noſtri Jeſu Chriſti, Valentiæ in concilio congregati, cum de eccleſiaſtica regula * tractaremus, antiquos canones relegentes, inter cetera, hæc cenſuimus obſervandum: ut ſacroſancta evangelia ante munerum illationem, [b] * vel miſſam catechumenorum, [c] in ordine lectionum, poſt apoſtolum legantur: quatenus ſalutaria præcepta domini noſtri Jeſu Chriſti, vel ſermonem ſacerdotis, non ſolum fideles, ſed etiam catechumeni, ac pœnitentes, & omnes, qui ex diverſo ſunt, audire licitum habeant. Sic enim pontificum prædicatione audita, nonnullos ad fidem attractos evidenter ſcimus.

* eccl regulâ

[b] In miſſa. [c] Can. 18. Arauſic. 1.

II.

Hoc etiam placuit, ut epiſcopo ab hoc ſæculo, jubente domino, accerſito, clerici ab omni omnino ſupellectili, vel quæcumque ſunt in domo eccleſiæ, vel epiſcopi, in libris, in ſpeciebus, utenſilibus, vaſculis, frugibus, gregibus, animalibus, vel omni omnino re rapaces manus abſtineant, & nihil latronum more diripiant. Qui ſi nec canonum auctoritate * cohibiti fuerint; omnia, quæ pervaſerint, metropolitani, vel omnium com-

* prohibiti

[a] Anno Chriſti 546. habitum hoc Concilium, ſicut & Ilerdenſe, ut docet Pagius proxime allatus.

comprovincialium ſacerdotum diſtrictione coacti, in priſtinum ſtatum * reddere integra cogantur: ut nihil antiſtiti, vel diſpenſatori futuro neceſſariorum, ſub hac juſta conſtitutione, depereat. Quod ut confidentius, juſtitia manente, ſervetur, ſecundum Regenſis ſynodi conſtituta, epiſcopo a corpore recedente, vicinior illi accedat epiſcopus; qui ex more exequiis celebratis, ſtatim eccleſiæ ipſius curam diſtrictiſſime gerat; ne quid ante ordinationem futuri pontificis * inhiantium clericorum ſubverſioni, vel direptioni jam liceat. Ita ut * de repertis omnibus inſpectior cenſitio, deſcriptioque fideliſſima (ſi fieri poteſt) intra octavas defuncti, ſub diligentia præſentis epiſcopi, peragatur. Dehinc ad metropolitani notitiam habita * ordinatio, vel deſcriptio deferatur: ut ejus electione talis perſona ordinandæ domus eccleſiaſticæ procuretur, quæ vel conſueta clericis ſtipendia diſpenſet, & creditarum ſibi rerum (ſi forſitan tarditas in epiſcopo ordinando ſucceſſerit) metropolitano congruis temporibus reddere poſſit rationem: ut, ſub hac ſalubri conſtitutione, clerici ſtipendiis ſuis omnino contenti, labores non diripiant epiſcopi decedentes, & in vacuam eccleſiæ domum futurus pontifex, non ſine dolore, ſuccedat, ſed magis de prædeceſſoris ſui dimiſſo poſſit & ipſe gaudere, & aliis miniſtrare.

III.

Simili quoque modo, parentibus, & propinquis decedentis epiſcopi, ſi inteſtatus obierit, denuncietur, ut ſine metropolitani, vel comprovincialium ſacerdotum conſcientia, nihil de rebus defuncti * occupare pertentent: ne forte * in hæreditariis rebus etiam aliqua ad eccleſiam pertinentia, vel permixta uſurpent: ſed aut uſque ad ordinationem futuri expectent antiſtitis, aut certe, ſi longum fuerit, ad metropolitani (ut dictum eſt) ordinationem recurrant. Si quis autem * immemor divini timoris contra hæc * ſancita ſynodica clericus quiſquam vel laicus venire improba mente tentaverit, & communione & conſortio privetur eccleſiæ: quia durum eſt, ut ad illam conveniat, quam expoliare non metuit: Niſi forte ſpiritu meliori * correctus, dum a præſumptione ceſſaverit, recuperet indulgentiam. Si autem rationabiliter modeſteque unuſquiſque reperit quod ſibi jure debetur, ei, abſque aliqua animadverſione, a metropolitano, vel cui injuxerit, aut res, aut ratio non negetur. Hoc etiam omnes canone conſtringendi, * qui in præteritum res eccleſiæ, vel epiſcopi uſurpantes diripuerint. * quam in futurum res eccleſ.

IV.

Illud etiam provido conſilio decretum eſt, ut quia ſæpe ſanctorum antiſtitum, per abſentiam commendatoris epiſcopi, exequiæ differuntur; ita ut veneranda pontificis membra, dum tardius funerantur, injuriæ omnino ſubjaceant; epiſcopus, qui poſt mortem fratris ad ſepeliendum eum ſolet invitatus occurrere, infirmum magis, & adhuc in corpore poſitum, admonitus viſitare non differat: ut aut de * revelatione ſacerdotis amplius gaudeat, aut certe de ordinatione domus ſuæ fratrem admoneat, ejuſque probabilem voluntatem in effectum tranſmittat, ac recedentem a ſæculo, poſt oblatum in ejus commendatione ſacrificium Deo, mox ſepulturæ tradat diligentiſſime, & ſuperius conſtituta * canonica non differat adimplere. Si autem, ut fieri ſolet, antiſtes obitu repentino diſceſſerit, & conlimitanei ſacerdotes de longinquo minime adeſſe potuerint, uno die tantum cum nocte exanimatum corpuſculum ſacerdotis maneat; non ſine fratrum ac religioſorum frequentia, vel pſallentium excubatione ſervatum, a presbyteris, cum omni diligentia, in * loculo conditum ſeorſum, non ſtatim humetur, ſed honorifice commendetur, donec ſine mora, invitato undecumque pontifice, * ab ipſo, ut condecet, ſolenniter tumuletur, & injuriæ tollatur occaſio, & [d] mos antiquus in ſepeliendis ſacerdotibus obſervetur. * relevatione * canonice * loco * Sacerdotis corpus ab ipſo

V.

Hoc etiam placuit, ut vagus, atque inſtabilis clericus, ſive etiam in diaconi miniſterio, vel presbyteri officio conſtitutus, ſi epiſcopi, a quo ordinatus eſt, præceptis non obedierit, ut in delegata ſibi eccleſia officium dependat aſſiduum; quouſque in vitio permanſerit, * a communione, & honore privetur.

VI.

Ut nullus alienum clericum ſecundum decreta canonum, ſine conſenſu epiſcopi ſui, audeat ordinare. Sed nec illum ſanctorum ſacerdotum quiſpiam ordinet, qui localem ſe futurum primitus non ſponderit: ut per hoc nullus a regula vel diſciplina eccleſiaſtica deviare permittatur impune.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Celſinus, in Chriſti nomine epiſcopus, hæc capitula ſubſcripſi.

Juſtinus, in Chriſti nomine epiſcopus, hæc capitula ſubſcripſi

Re-

Reparatus, in Christi nomine episcopus, hæc capitula subscripsi.

Setabius, in Christi nomine episcopus, hæc capitula subscripsi.

Benagius in Christi nomine episcopus, hæc capitula subscripsi.

Ampellius, in Christi nomine episcopus, hæc capitula subscripsi.

Sallustius archidiaconus, vicarius domini mei Marcellini episcopi, subscripsi.

FRAGMENTA QUÆ CITANTUR

EX CONCILIO VALENTINO,

sive id Hispanum, sive Gallicum sit,

Cap. 4.

Burch. lib. 2. cap. 140. Concil. Agathense can. 4.

Clerici, etiam vel sæculares, qui oblationes parentum, aut donatas, aut testamentis relictas retinere perstiterint, aut id quod ipsi donaverint ecclesiis, vel monasteriis, crediderint auferendum, sicut synodus sancta constituit, velut necatores pauperum, quousque reddant, ab ecclesiis excludantur.

Cap. 4.

Burch. lib. 3. c. 141. * statuta eccl. ant. c. 86.

Qui oblationes defunctorum, aut negant ecclesiis, aut cum difficultate reddunt, tanquam egentium necatores excommunicentur *.

Cap. 16.

Burch. lib. 3. cap. 28 * eadem c. 84.

Ut episcopus nullum prohibeat * ingredi ecclesiam, & audire verbum Dei, sive Gentilem, sive hæreticum, sive Judæum, usque ad missam catechumenorum.

Cap. 50.

Burch. lib. 3. cap. 70. * eadem c. 50.

Irrita erit episcoporum donatio *, vel venditio, vel communicatio, (*a*) absque eorum collaudatione, & subscriptione. (*b*)

Cap. 101. *In MS. II.*

Burch. lib. 9. cap. 5. * Eadem statuta c. 101.

Sponsus & sponsa cum benedicendi * sunt a sacerdote, a parentibus, vel a paranymphis in ecclesia sacerdoti offerantur: & cum benedictionem acceperint, eadem nocte, pro reverentia ipsius benedictionis, in virginitate permaneant.

Canon additus ex MS. Burchardi cod. lib. 4. cap. 76.

Ex Concil. apud Valentias cap. VI.

Presbyteri qui diœcesanas ecclesias regunt non a quibuslibet episcopis, sed a suo, nec per juniorem clericum, sed per seipsos, aut per illum, qui ejusdem ordinis sit ante paschæ solemnitatem chrisma petant.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Valentia urbs Hispaniæ.

a *Valentinum.*) Civitatis Valentiæ in Hispania meminit Ptolemæus libro 2. cap. 5. & Plinius 3. cap. 3. *Valentia*, inquit, *colonia tria passuum a mari mediterraneo remota.* De ea Pomponius Mela libro 2. cap. 6. & itinerarium Antonini. Fuit hoc concilium celebratum sub Symmacho papa: ejus mentio habetur in VII. concilio Toletano cap. 3. Tres sunt in Hispania Valentiæ: prima in ora maris Mediterranei, celebre & nobile oppidum, in quo actum est hoc concilium; sedes hodie archiepiscopalis: altera Valentia de don Ivan, in diœcesi Palentina: tertia Valentia de Alcantara, in diœcesi Cauriensi; neque hæc obscura oppida. *Hæc Garsias.* Cujus sententiam non probo; primum in hoc, quod hanc synodum sub pontificatu Joannis celebratam sub Symmacho habitam fuisse scribat, cum tamen manifeste constet annum decimumquintum Theodorici in Hispania regnantis cum pontificatu Joannis papæ I. & cum anno Christi nati 524. coincidere. Secundo non probo ejusdem sententiam in hoc, quod hanc synodum, sicut etiam Ilerdensem supra collocatam, habitam esse scribat æra 584. Quod si verum esset, non sub Symmachi, sed pontificatu Vigilii, anno domini 546. celebrata foret. Quæ cum meo judicio actis synodalibus repugnent, veriorem sententiam secutus, volui utramque hanc synodum Hispanicam sub pontificatu Joannis collocari, quo cum 15. Theodorici coincidit. Valentiæ tres.

b *In missa catechumenorum*) Catechumeni ante oblationem corporis & sanguinis Christi extra templum ejiciebantur, dicto evangelio. Idque constat ex Dionysio Areopagita, libro de cœlesti hierarchia capite 3. tertiæ partis, & ex concilio Laodic. can. 19. & Clemente libro 8. constit. apostolic. cap. 12. Tertulliano de præscript. adversus hæreticos, S. Athanasio in apolog. 2. contra Arianos, Cyrillo Alexandrino lib. 12. in Joannem cap. 50. & ex aliis. Catechumenus, & audiens appellabatur: quia ut fide imbueretur, humiliter sacramenta religionis & domini præcepta ex ore sacerdotis audiebat. Augustinus lib. de fide & operibus cap. 6. *Garsias.* Garsias sententia de tempore duorum conciliorum improbatur. Cap. 1. Catechumeni dicto evangelio templo ejiciebantur

c *Post apostolum legatur.*) Qua ratione, in munerum illatione, epistola ante evangelium legatur, annotat Rupertus libro 1. capite 32. & Innocentius cap 29. Alcuinus de celebratione missæ; Simon Thessalonicensis in libro de mysteriis missæ capite 22. Walfrid. de rebus ecclesiasticis cap. 22. *Anteponitur*, inquit, *in ordine epistola evangelio, etsi inferior dignitate, ut ex minoribus animus audientium ad majora sentienda proficiat, & gradatim ab imis ad summa conscendat.* Garsias. Cap. 2. Cur epistola ante evangelium legatur

d *Mos antiquus in sepeliendis sacerdotibus.*) Sepulturam & exequias mortuorum maxima observantia coluerunt antiqui patres; quasi argumentum evidensque præsagium resurrectionis corporum; & in honorem organi quo Spiritus Sanctus ad officia pietatis est usus, dum illud corpus defunctum vitam ageret. Unde concilium Bracar. I. cap. 16. his qui sibi inferunt mortem commemorationem in oblatione negat, & officium psalmorum in funere: idem de catechumenis capite 17. Neque uno eodemque modo funeris ritus & cæremoniæ apud Christianos fuerunt, sed pro diversitate status, dignitatis, & ordinis, alius præsulis, alius laici Christiani justa solvendi modus, diversæque ceremoniæ: & sicuti in vita, ita in morte diserepans cultus & religio corporibus tributa. Fuit interdictum Christianis intra templa sepeliri, ut de imperatoribus Constantinopolitanis (quorum corpora extra ecclesiam pendebant) refert Chrysostomus, homil. 66. ad populum Antiochenum, præsertim de Constantino magno, cujus corpus pro foribus piscatoris, ut janitor, excubias agebat: & de Theodosio juniore, & Arcadio tradit Nicephorus lib. 14. cap. 38. Et miraculum insigne de hac re refert sanctus Gregorius magnus libro 4. dialog. cap. 53. Verum hoc quod imperatoribus fuit negatum, sacerdotibus fuit indultum, ex Evagrio libro 4. capite 30. De hac re multa ab antiquis & neotericis scriptoribus adversus hæreticos traduntur, qui in vivos & mortuos catholicos Christianos bellum immane gerunt. Sed pro decreto describam locum divi Augustini lib. 1. de civitate Dei cap. 13. *Non sunt contemnenda*, inquit, *& abiicienda corpora defunctorum; maxime justorum atque fidelium, quibus tamquam organis, ac vasis, ad omnia bona opera, sanctus usus est Spiritus. Si enim paterna vestis & annulus, ac si quid ejusmodi, tanto carius est posteris, quanto erga parentes major affectus; nullo modo ipsa spernenda sunt corpora, quæ utique multo familiarius, atque conjunctius, quam quælibet indumenta gestamus.* Et infra; *Unde & antiquorum justorum funera officiosa pietate curata sunt, exequiæ celebratæ, & sepultura provisa, ipsique, dum viverent, de sepeliendis, vel etiam transferendis suis corporibus, filiis mandaverunt.* Hæc & alia Augustinus, præsertim in libro de cura pro mortuis agenda. *Garsias.* Cap. 4. Cui mortuorum fideli corpora honorifice sepeliantur. Modus sepeliendi divinus fuit. Testimonium S. Augustini sepultura.

AD-

(*a*) Burchardi Cod. MS. addit: *vel ecclesiastica.*

(*b*) MS. addit: *clericorum.*

Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 423.

ADNOTATIO CHRONOLOGICA.

MUltorum jam ſcriptorum animadverſione conſtat, concilii hujus epocham, qualis in editis legitur, mendoſam eſſe, corrigendam e MSS. codicibus, in quibus æra Hiſpanica DXXXIV. cum anno Chriſti 546. concurrente adnotatur. Epochæ huic unicam tantummodo conjecturam meam oppono. Inter epiſcopos qui concilio ſubſcribunt primus omnium occurrit Celſinus. Ejuſdem vero nominis Valentinus epiſcopus ſubſcribit concilio III. Toletano anno 590. celebrato. Si unus idemque eſt concilii utriuſque, Celſinus, fieri vix poteſt, ut duo hæc concilia tanto temporis interſtitio invicem ſeparentur.

ANNO CHRISTI 524.

CONCILIUM ARELATENSE [ε] IV.

ANNO CHRISTI 524.

CONSTITUTIO SANCTORUM EPISCOPORUM

Qui in civitate Arelatenſi ad dedicationem baſilicæ Sanctæ Mariæ convenerunt, VIII. Idus Junias, [2] Opilione V. C. conſule, id eſt [b] anno Chriſti DXXIV. Joannis Papæ ſecundo Theodorici Italiæ regis XXXII.

TITULI CANONUM.

I. *Ut diaconus ante vigintiquinque annos, & ſacerdos ante triginta non ordinetur.*
II. *Ut laicus ante annum converſionis non ordinetur.*
III. *Ut pœnitentes & digami non ordinentur.*
IV. *Ut qui clericum alienum ſuſceperit, communione privetur.*

VETERES TITULI

Vel ſententiæ hujus Conc. ex vetuſto Cod. Lucen. 490.

Ex Concilio Arelatenſi.

Ante XXV. annos ætatis non ordinetur Diaconus.
Epiſcopus, Presbyter, Diaconus non ordinetur, niſi anno uno converſi fuerint.

PRÆFATIO.

CUm in voluntate Dei ad dedicationem baſilicæ ſanctæ Mariæ in Arelatenſi civitate ſacerdotes domini conveniſſent, congruum eis & rationabile viſum eſt, ut primum de obſervandis canonibus attentiſſima ſolicitudine pertractantes, qualiter ab ipſis eccleſiaſtica regula ſervaretur, ſalubri conſilio definirent.

CANONES.

I.

Et quia in ordinandis clericis antiquorum patrum ſtatuta non ad integrum, ſicut expedit, obſervata eſſe cognoſcuntur, ne forte quorumcumque importunis & inordinatis precibus ſacerdotes domini fatigentur, & ea quæ toties ſunt præcepta tranſgredi compellantur, hoc inter ſe obſervandum eſſe definiunt, ut nullus epiſcoporum diaconum, antequam vigintiquinque annos impleat, ordinare præſumat. Epiſcopatus vel presbyterii honorem, nullus laicus ante [3] præmiſſam converſionem, vel ante triginta ætatis annos accipiat. [ω]

II.

Et licet de laicis prolixiora tempora antiqui patres ordinaverint obſervanda, tamen quia creſcente eccleſiarum numero, neceſſe eſt nobis plures clericos ordinare, hoc inter nos ſine præjudicio dumtaxat [4] canonum convenit antiquorum, ut nullus metropolitanorum cuicumque laico dignitatem epiſcopatus tribuat, ſed nec reliqui pontifices presbyterii vel diaconatus honorem conferre præſumant, niſi anno integro fuerit ab eis præmiſſa converſio.

III.

Nullus pœnitentem, nullus digamum, vel internuptarum maritum, in prædictis honoribus audeat ordinare. Et licet hæc jam prope omnium canonum ſtatuta contineant; tamen ne cui ſacerdotum ſupplicantum, ſicut jam dictum eſt, importunitas vel ſuggeſtio iniqua ſubripiat, neceſſe fuit, ut nunc ſeverio-

Diſtinct. Nullus pœnitent.

ε Ex editione Sirmondi, qui quartum appellavit, cum in MSS. tertium appelletur. *Hard.*
ω 7. Diſtinct. 28. *Præterea placuit*, ex Concilio Arelat. IV. non tertio, ut per errorem legit Harduinus.
ν Mſ. collectio Canonum in biblioth. Pariſ. Soc. Jeſu : *ex Concilio Arelatenſi III. cap. III. Nullus pœnitentem &c.* Et ita Gratianus. *Harduinus.*

rem regulam sibi velint domini sacerdotes imponere. Et ideo quicumque ab hac die, contra ea, quæ superius sunt comprehensa, clericum ordinare præsumpserit, ab hac die, qua hoc ei potuerit approbari, anno integro missas facere non præsumat. Quam rem si quis observare noluerit, & contra consensum fratrum faciens, missas celebrare præsumserit, ab omnium fratrum caritate se noverit alienum: quia dignum est, ut severitatem ecclesiasticæ disciplinæ sentiat, qui toties salubriter a sanctis patribus instituta observare contemnit.

IV.

21. quæst. 5. Si forte aliquis. μ

Et si forte aliquis clericorum, regulam disciplinæ ecclesiasticæ subterfugiens, fuerit evagatus, quicumque eum susceperit, & non solum pontifici suo non reconciliaverit, sed magis defensare præsumpserit, ecclesiæ communione privetur.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Cæsarius in Christi nomine episcopus definitionem hanc sanctorum fratrum meorum, vel meam, relegi & subscripsi. Not. [f] sub die VIII. Idus Junias, Opilione viro clarissimo consule.

Contumeliosus episcopus consensi & subscripsi.

Philagrius episcopus consensi & subscripsi.

Prætextatus episcopus consensi & subscripsi.

Maximus episcopus consensi & subscripsi.

Julianus episcopus consensi & subscripsi.

Florentius episcopus consensi & subscripsi.

Item Florentius episcopus consensi & subscripsi.

Cyprianus episcopus consensi & subscripsi.

[g] Montanus episcopus consensi & subscripsi.

Cælestinus episcopus consensi & subscripsi.

Porcianus episcopus consensi & subscripsi.

Eucherius in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Cataphronius presbyter, directus a domnis meis Agrœcio & Severo episcopus, consensi & subscripsi.

Desiderius presbyter directus a domno meo Joanne episcopus consensi & subscripsi.

Leontius presbyter, directus a domno meo Constantio episcopo, subscripsi.

[*] Ego [*] Emeterius, directus a domno meo Gallicano episcopo, consensi & subscripsi.

[*] Mſ. *Emerius*. Hard.

EX GRATIANI DECRETO,

Ac certis aliis in quibus ponuntur certa decreta sub titulo Arelatensis concilii.

Ex concilio tertio Arelatensi secundum Gratianum.

Præterea placuit, ut deinceps non ordinentur diaconi conjugati, nisi prius conversionis proposito confessi fuerint castitatem.

Et nota quod sententialiter hoc capitulum est in quarto sisto concilio, capitulo secundo, ubi dicit: Sed nec reliqui, &c. Et in capite secundo concilii Arelatensis secundi.

Secundum decretum Ivonis ex concilio tertio Arelatensi cap. 3. sed non invenitur.

Energumeni non solum assumendi non sunt ad clerum, sed inventi, ab officio removendi.

Hoc cap. habetur in concilio Arausic. 16. can.

Ex concilio tertio Arelatensi secundum Gratianum.

Hos qui fratribus suis capitalia crimina objeciſse convicti fuerint, placuit, usque ad exitum non communicare, nisi digna satisfactione pœnituerint.

3. q. 8. Eos qui pass

Nota quod hoc decreti capitulum legitur in primo concilio sententialiter, & verbis mutatis, can. 14.

Ex Arelatensi concilio juxta Gratianum, non tamen ponit quoto.

Monasteria, vel monachorum disciplina, ad eum pertineat episcopum, in cujus sunt territorio constituta.

18. q. 2. Monasteria, vel monachorum,

Ex Arelatensi concilio cap. 6. ut supra.

Qui non bene custodierit sacrificium, & mus vel aliquod aliud animal comederit illud, quadraginta dies pœniteat. Qui autem perdiderit illud in ecclesia, aut pars ejus ceciderit, & non inventa fuerit, triginta dies pœniteat.

De consecr. dist. 2. Qui non bene. & in decr. Ivo. lib. 2

Ex Arelatensi concilio cap. 7. ut supra.

Sciendum est omnibus, quod Deo sacrarum fœminarum corpora, per votum propriæ sponsionis, & verba sacerdotis, Deo consecrata templa esse, scripturarum testimoniis comprobantur. Et ideo violatores earum, sacrilegi ac juxta apostolum filii perditionis esse noscuntur.

27 quæst. 1 Sciendum est omnibus. Et in decr. Ivo. lib. 3

1. Cor. 3.

Ex Arelatensi concilio, juxta alios decretorum libros ex Gandavo habitos, & vetustos in monasterio sancti Bavonis.

Ut ordinatus quisque in illis permaneat, ubi ordinatus est, locis.

De his qui quibuscumque locis ordinati fuerint ministri, in ipsis locis perseverent.

Nota quod hoc capitulum legitur sententialiter certis verbis mutatis in primo concilio Arelatensi can. 21.

Ex ubi supra, titulo de vita clericorum.

Providendum necesse est unicuique episcopo, qualiter canonici vivere debeant, nec non & monachi secundum ordinem canonicum vel regularem vivere studeant, ut ait apostolus: *Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.*

1. Cor. 7.

Dist. 28. Præterea placuit, ut deinceps.

Ex

[a] Collectio Mſ. Canonum ante laudata: *Ex Concil. Arelat. III. cap. IV. Si forte aliquis.* Hard.

Ex ubi supra, titulo ut episcopi provideant quid presbyteri dominicis suis faciant.

Ut episcopi provideant, quem honorem presbyteri pro suis ecclesiis facere debeant.

Ex ubi supra, titulo de his qui vanitates in excubiis funeralibus exercuerint.

Laici qui excubias funeris observant, cum timore & terrore & reverentia hoc faciant. Nullus ibi diabolica carmina præsumat cantare, nec joca, nec saltationes facere, quæ pagani, docente diabolo, adinvenerunt. Quis enim nesciat diabolicum esse, & non solum a religione Christiana alienum, sed etiam humanæ naturæ esse contrarium, ibi lætari, cantare, inebriari, & cachinnis ora dissolvi, & omni pietate & affectu caritatis postposito, quasi de fraterna morte exultare, ubi luctus & planctus flebilibus vocibus debuerit resonare pro amissione cari fratris? Patres siquidem veteris & novi testamenti mortes sanctorum virorum legimus multis in locis cum fletu deplorasse, in nullo autem loco de illis, qui a sæculo decesserant, exultasse. Nam & Jacob patriarcham tota flevit Ægyptus septuaginta diebus. Et Joseph & fratres ejus, cum patrem deferrent, in terram Chanaan ad sepeliendum, celebrantes exequias ad aream * Azael, quæ sita est trans Jordanem, planctu magno atque vehementi impleverunt septem dies. Tantus autem fuit planctus, ut locus inde nomen acceperit. Et de beato Stephano legimus, quod *sepelierunt eum* sive curaverunt *viri timorati, & fecerunt planctum magnum super eum*. Et ideo talis inepta lætitia & pestifera cantica, ex auctoritate interdicenda sunt. Si quis autem cantare desiderat, Kyrie eleison cantet: si autem aliter, omnino taceat. Si autem tacere non vult, in crastino a presbytero taliter coerceatur, ut alii timeant.

Ex concilio Arelatensi IV. aut V.

Viduæ, si priusquam continentiam profitentur, nubere elegerunt, illis nubant quos propria voluntate velint habere maritos. Similiter hæc conditio & de virginibus habeatur. Nec extra voluntatem parentum cogantur accipere maritum.

Ex concilio Arelatensi IV. aut V. cap. 6.

Nullum sine dote fiat conjugium. Juxta possibilitatem fiat dos, ne publicis nuptiis quisquam nubere, vel uxorem ducere præsumat.

DECRETA ALIA

EX BURCHARDO ALIISQUE

Lib. 7. cap. IV.

Ex concil. Arelat. cap. VII.

Ne laicus fiat episcopus ante XXX. annos & anni conversionem.

Episcopatus vero vel presbyterii honorem nullus laicus ante unius anni conversionem, vel ante XXX. annos accipiat. Burch. lib. 1. c. 7. Ivo p. 5. cap. 70. ex Arelat. III. c. 1

Bur. L. I. cap. 27. Ex concil. Arelat. cap. V.

Ut episcopus non consecretur sine tribus episcopis.

Nullus episcopus sine metropolitani permissu, nec episcopus metropolitanus sine tribus episcopis comprovincialibus præsumat ordinare episcopum; nam ut alii conprovinciales episcopi admoneant ut se suo responso consensisse significent. Quod si inter partes aliqua fuerit dubitatio, majori numero metropolitanus in electione consentiat. Ivo p. 5. c. 238 ex Arelat. II. c. 3.

Lib. II. cap. 98. Ex concil. Arelat. cap. IV.

Ne presbyteri causa legationis per diversa mittantur loca cura animarum relicta.

Statutum est ut presbyteri, sicut hactenus factum est, indiscrete per diversa non mittantur loca, nec ab episcopis, nec ab aliis prælatis, nec etiam a laicis, ne forte propter eorum absentiam & animarum pericula, & ecclesiarum in quibus constituti sunt, negligantur officia. Ivo p. 6. c. 176. Parisien. an. 829. cap. 29.

Lib. III. cap. 30. Ex concil. Arelat. cap. I.

Ut populi qui convenerant ad missam antequam finiatur non discedant.

Item cum ad celebrandam missam in Dei nomine convenit populus, non ante discedat, quam missæ solemnitas compleatur, & ubi episcopus defuerit, benedictionem accipiat sacerdotis.

Lib. IV. cap. 89. Ex concil. Arelat. cap. IV.

De illis qui de hæresi ad fidem devenire desiderant.

Si ad ecclesiam aliquis de hæresi venerit, interrogent eum de symbolo & si vident eum in Patre, & Filio, & Spiritu sancto esse baptizatum, manus ei imponatur tantum ut accipiat spiritum sanctum.

Burch. Ex concil. Arelat. cap. XVI. lib. IX.

De connubiis.

Nulli liceat uno tempore duas uxores, sed neque unquam concubinam, Ivo p. 8. c. 155. cap. 15. elat.

Lib. X. cap. 22. Ex concil. Arelat. cap. XI.

Ut vaticinatores cæsi de civitatibus eiiciantur.

Ivo p. 11. cap. 49. Ut vaticinatores, qui se futura scire dicunt, cæsi de civitatibus eiiciantur.

ibid. cap. 33. Ex concil. Arelat. cap. V.

De illis, qui quando luna obscuratur, clamores suos & maleficia exercuerunt.

Idem Ibid. cap. 58. Quicumque exercuerint hæc quando luna obscuratur, ut cum clamoribus suis ac maleficiis & sacrilegorum usu se posse defendere credant, & quicumque divinos præcantatores filacteria etiam diabolica vel characteres diabolicos vel herbas vel succinos suis vel sibi impendere tentaverint, vel quintam feriam in honorem Jovis, vel Kalendas Januarias secundum paganicam consuetudinem honorare præsumpserint, monachus quinque annos, clericus quatuor, laicus duos annos pœniteat.

lib. 17. cap. 62. Ex concil. Arelat. cap. VI.

De mulieribus, quæ partus suos occulte interficiunt.

Ivo p. 8. cap. 331. Mulieres quædam, ut audivimus, quæ ex fornicatione concipientes ne scelus, quod occulte perpetraverunt, manifestum fieret, infantes quos pepererunt occiderunt, & terræ congerie cooperuerunt, aut in aquas projecerunt, quod quantum nefas sit, canones Ancyrani, * Hiberitani, atque Ilerdensis concilii testes sunt. His itaque vix in finem dandam esse communionem decreverunt, sed humanius tractantes post decennem pœnitentiam tales placuit ad communionem recipi.

* Eliberitani

Fere simile reperias, sed aliis verbis, in capitulis Martini Bracarensis. Vide etiam Reginonem l. I. cap. 68.

Ex concil. Arelat. cap. X.

De eadem re.

Si quis infantem oppresserit tres annos pœniteat, unum ex his in pane & aqua; si clericus fecerit quatuor annos, unum ex his in pane & aqua.

Notæ Jacobi Sirmondi, S. J.

a *Concilium Arelatense IV.*) Hactenus tertium numerabatur; nobis est quartum, quia tertii titulum supra dedimus novo concilio, quod a Ravennio episcopo celebratum est in causa insulæ Lirinensis.

b *Opilione V. C. consule.*) Qui primi hoc concilium in lucem dederunt, cum Opilionis consulis nomen in ejus subscriptionibus deprehendissent, non intelligentes Opilionem illum designari, qui cum * Rustico consul fuit anno Christi 524. de altero suspicati sunt Opilione, qui ante annos LXXI. consulatum gesserat cum Vincomalo. Itaque in concilii fronte annotarunt, Leonis papæ tempore habitum fuisse, Opilione & Vincomalo consulibus, an. Christi CCCCLIII. Qua de re admoni-

* corr. Justino Aug.

A tus olim a nobis æternæ memoriæ cardinalis Baronius, & concilium hoc Arelatense, & cetera, quibus Cæsarius idem præfuit, id est, Carpentoratense, Arausicanum II. & Vasense II. ab iis sedibus, in quibus male constituta fuerant, ad suas deinceps revocanda docuit.

3 *Præmissam conversionem.*) Ivo & vulgati, addita vocula legunt, *annæ conversionem*, sed hanc veteres libri non habent, & supervacaneam hoc loco esse qui sequitur canon ostendit. Can. 1.

4 *Canonum convenit antiquorum.*) Lugdunensis, *conflet*, Pithœanus & Arelatensis, *canonum constitit antiquorum.*

5 *Sub die VIII. Idus Julias, Opilione V. C. consule.*) Sic fere omnes. Addit Rhemensis, atque idipsum repetit in tribus sequentibus conciliis, facta fuisse tempore Liberii præfecti: quod verum est. Præfecturam enim per eos annos pro Theodorico Italiæ rege, ac deinceps pro Athalarico, egit Arelate, & in vicinis provinciæ locis, quæ Italiæ regibus hoc tempore parebant. Can. 2.

6 *Montanus episcopus.*) Hujus nomen & subscriptio B adjecta sunt ex codice Lugdunensi & Arelatensi: in reliquis non erant.

Notæ Severini Binii.

a *Concilium Arelatense.*) In hoc concilio de ecclesiastica disciplina, in ordinandis ministris ecclesiæ servanda, plura decreta sancita fuerunt: alias quasdam hujus concilii constitutiones collegerunt alii, quos prudens lector consulere poterit. Hac synodo subscriptione episcoporum approbata est illa epistola Fausti Rejensis, quam dedit ad Lucidum quemdam magni nominis presbyterum, prædestinatorum hæresim sectantem, ut hominem in errorem lapsum ad catholicam fidem revocaret. * Ut ita sentiam, movent me subscriptiones episcoporum, quia iidem magna ex parte Epaonensi concilio paulo ante hæc tempora sub pontificatu Symmachi celebrato interfuisse & subscripsisse inveniuntur. Libellum ejus Pelagianis erroribus plenissimum, quem de gratia & libero arbitrio inscripsit, & tori orbi vulgavit, quemque Cæsarius Arelatensis, Avitus Viennensis episcopi, Joannes presbyter Antiochenus contrario scripto refutarunt; quem denique Gelasius pontifex merito inter apocrypha detulit, hunc, inquam, libellum, facer episcoporum conventus nequaquam approbavit. In fine hujus commentarii & libelli ipse Faustus vel alius quis dolose addiderat hæc verba. *In quo quidem opusculo post Arelatensis concilii subscriptionem novis erroribus deprehensis adjecit aliqua synodus Lugdunensis exegit*, ut scilicet aliquo fuco venditari posset, quasi scriptum de gratia & libero arbitrio commentarium duæ synodi recepissent & approbassent. Fraude hac animadversa, supra recensita verba prudenter meritoque nunc inde sublata, & ante illud Fausti opus collocata, ut sua quæque tempori & auctoribus redderentur, neve Faustus simpliciores insauste decipere posset. Quid actum in hoc concilio. An epistola Fausti Reiensis hic approbata fuerit. * Erat Binius. Libellus Fausti de grat. & libero arbitrio. C

b *Anno Christi* 524.) Sub consulatu Opilionis & Justini imperatoris. Agentibus consulatum Opilione & Vincomalo anno domini 453. hoc concilium celebratum fuisse collector Venetæ editionis existimavit, ideoque illud sub Leonis pontificatu collocavit; sed male; nam ex eo quod Arelatensis episcopus Cæsarius huic concilio præsediisse & subscripsisse reperitur, verius esse putamus, ut dum in codice legitur celebratum Arelatense concilium sub consulatu Opilionis, id intelligamus de illo Opilione, qui in fastis anno domini 524. una cum Justino imperatore consulatum gessit: quodque collector male cautus sibique nimis sapiens visus Vincomalum addiderit Opilioni, qui in actis hujus concilii, prætermisso orientali consule, sine collega positus fuerat. Ut ita sentiam, admonuerunt me imprimis tempora Cæsarii Arelatensis episcopi, quem sub Symmacho ejusque successoribus pontificibus Hormisda, Joanne, Felice, Bonifacio, Joanne secundo, Agapeto, Silverio, & Vigilio usque ad annum domini 554. supervixisse, literæ ad eum scriptæ & redditæ manifeste indicant. Confirmatus sum in hac sententia, tum quod omnes ferme episcopi huic Arelatensi concilio interfuisse legantur, qui Arausicano concilio secundo subscripti reperiuntur, de cujus certo tempore infra sub Felice IV. pluribus agam: tum etiam, quod illustrissimus cardinalis Baronius, monitu Reverendi Patris Jacobi Sirmondi Arverni e Societate Jesu, mutata priori sententia, hanc tamquam veriorem, in appendice ad annum domini 453. superaddita, amplexus fuerit. Quo tempore celebratum D E

CONCILIUM JUNCENSE

PROVINCIALE EPISCOPORUM PROVINCIÆ BYZACENÆ

Sub Liberato primate, anno primo Hilderici catholici Vandalorum regis æræ Christianæ DXXIV. Menſe Decembri habitum in cauſa Vincentii Girbitani epiſcopi provinciæ Tripolitanæ, qui plebes Tamallumenſis eccleſiæ invaſerat, cui ſynodo S. Fulgentius Ruſpenſis epiſcopus interfuit.

Epiſtola Liberati primatis Byzaceni, & univerſi concilii Juncenſis ad Bonifacium epiſcopum Carthaginenſem.

Domino ſancto, ac beatiſſimo, nimiumque ſuſpiciendo merito venerabili fratri, ac conſacerdoti Bonifacio Liberatus cum omnibus ſanctis fratribus, & conſacerdotibus meis, qui in Juncenſi concilio adfuimus in domino æternam ſalutem.

VEneranter excepi tuæ ſanctitatis epiſtolam: quæ mihi eo gratior facta eſt, quo veſtræ præferebat indicium ſoſpitatis: quam neceſſe habui ſancto concilio allegare. Ea vero quæ merito Maximianenſium tua ſanctitas ſcribere dignata eſt, advertimus: ideoque cum omnibus ſanctis fratribus, & conſacerdotibus meis, qui in ſancta ſynodo Juncenſi adfuimus, ſalutans venerationis obſequio, noſque omnes tuæ ſanctitati commendans inſinuo famulis tuis divina miſericordia inſtigante in omnibus pacem eſſe firmatam. Quæſo autem ut quæ ſanctis fratribus, & coepiſcopis noſtris Pontiano, & Reſtituto ſanctitati tuæ mandavimus adleganda, & clementer audire, & ſapienter ordinare tua beatitudo dignetur. Novimus enim ſapientiam tibi divinitus infuſam qua præcipue hoc ſtudeas, ut nullus permittatur eccleſiaſticorum canonum aliquatenus convellere firmitatem; teque cunctis formam præbere virtutum, ut terminos paternis definitionibus conſtitutos non negligat ſervare poſteritas: & *ſubſcriptio*: Orantem pro nobis beatitudinem tuam ſumma tueatur divinitas, quod optamus.

Hæc epiſtola inſerta eſt concilio Carthaginenſi quod Bonifacius epiſcopus ſequentis anni principio habuit, ubi & legatorum mandata, & Bonifacii ad hanc epiſtolam reſponſum continetur.

Ferrandus autem diaconus Breviario canonum cap. 26. Inſeruit.

Statutum concilii Juncenſis.

Ut in plebe aliena nullus ſibi epiſcopus audeat vindicare.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Idem Ferrandus diaconus cap. 29. vitæ S. Fulgentii, tum de hoc Juncenſi concilio, tum de aliis ad iſta tempora ſpectantibus, hæc habet;

In omni denique concilio Byzaceno de rebus majoribus ipſe primus conſulebatur: in monaſterio proprio de rebus etiam minimis abbatem Felicem ſuppliciter conſulebat.

In concilio quoque Vincenſi (ſic enim imperitia librariorum legitur vulgo pro Juncenſi) *judicio ſacerdotum omnium qui convenerant epiſcopo cuidam nomine Quodvultdeo, qui priorem ſe illius exiſtere confirmabat, antepoſitus & prælatus ipſo die & tempore tacuit; nec auctoritatem concilii excuſando minuere voluit. Sed ubi poſt concilium dolere ſenſit epiſcopum, timens propter ſuum honorem generare fratri ſcandalum, meliuſque judicans per caritatem ſe fieri minorem quam ſine caritate majorem.*

*Sufetani poſtea concilii * glorioſum reſpiciens adeſſe conventum, precem ſupplicem coram omnibus fudit, ut ſibi rurſum ſe volente Quodvultdeus epiſcopus præferretur, ut nomine ſuo poſterius recitato lætus deinceps viveret conſacerdotis animo reconciliato. Mirati ſunt epiſcopi humilitatem talia poſtulantis, nec contriſtare voluerunt offerentem Deo ſacrificium humilitatis ad cuſtodiendam ſocietatem ſpiritus in vinculo caritatis. Ubi ſunt nunc illi quibus eminendi ſuper ceteros dominatur affectus; qui ſe etiam ſuis prioribus anteponunt indebita ſibi privilegia vindicantes. Ecce beatus Fulgentius nec primatum quem meruit, defendere voluit, quia ſine caritate prior eſſe alicui minime concupivit.*

* Concilii illius Sufferenſis tempus nobis incompertum.

ADNOTATIO CHRONOLOGICA. Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 403.

JUncenſe in Africa concilium in annum 524. Labbeus retulit. Verum ad annum præcedentem 523. reiiciendum ſuadet epiſtola Bonifacii Carthaginenſis epiſcopi inſcripta *Liberato & cæteris qui in concilio Juncenſi adfuerunt*. Signatur enim illa die XVII. Kal. Januarii *anno primo*, nempe Childerici regis, ut ego interpretor, ac denunciat ſequentis anni Paſcha die *VII. Idus Aprilis* celebrandum eſſe. Character iſte paſchalis indicat annum 524. Anno ergo ſuperiori ſcripta eſt epiſtola ad Juncenſe concilium.

SY-

ANNO CHRISTI 525.

SYNODUS CARTHAGINENSIS

ANNO CHRISTI 525.

BONIFACII * EPISCOPI HABITA

Anno Christi DXXV.

* BONIFACII plerique habent cc. missi quod semel monuisse sufficiat

Nunc primum ex vetustissimo codice Palatino bibliothecæ Vaticanæ in lucem prolata studio Lucæ Holstenii, qui exscribendam curavit, & jussu eminentissimi S. R. E. Principis Francisci Cardinalis Barberini ad nos Roma per R. P. Petrum Possinum cum pluribus aliis missa.

DE BONIFACIO CARTHAGINENSI EPISCOPO, EJUSQUE SYNODO.

Sub Hilderico rege, veterum aliquot scriptorum testimonia.

Ferrandus diaconus in vita S. Fulgentii cap. XXVIII.

MOrs Trasamundi regis, & mirabilis bonitas Hilderici regnare incipientis, ecclesiæ catholicæ per Africam constitutæ libertatem restituens, Carthaginensi plebi proprium donavit antistitem; cunctisque in locis ordinationes pontificum fieri clementissima auctoritate mandavit. Beatus itaque Fulgentius reversus Carthaginem, invenit habentes spiritalem patrem, quos reliquerat dolentes viduatam ecclesiam matrem.

Mox: Resonabat divina laus ex omnibus linguis. Ad sancti quippe Agilei basilicam sequens populus, & præcedens confessorum beatorum triumphum nobilem celebrabat. Vix ergo appropinquante vespere, sanctæ memoriæ Bonifacio episcopo repræsentati, benedixerunt omnes & laudaverunt communiter Deum. *Vide etiam cap.* XXIX. *sub fin. ubi iterum ejus meminit.*

Appendix Chronici Tironis Prosperi, apud Canisium tom. I. *ant. lect.*

POst Trasamundum regnavit Hildrix filius Hunerici R. annos VIII. dies VIII qui in exordio regni sui Bonifacium episcopum apud Carthaginem in ecclesia sancti Agilei ordinati præcepit, & omnibus catholicis libertatem restituit.

Victor Tunnonensis in chronico ad an. Chr. DXXIII.

Maximo V. Cons. Trasamundus Vandalorum rex Carthagine moritur.

HIldsric, qui ex Valentiniani imperatoris filia, a Giserico captivata, & Ugnerico juncta, natus est, regnavit annos septem, menses septem. Hic ergo sacramento ab decessore suo Trasimundo obstrictus, ne catholicis in regno suo aut ecclesias aperiret, aut privilegia restitueret, priusquam regnaret, ne sacramenti terminos præteriret, præcepit & sacerdotes catholicos ab exilio redire & ecclesias aperire, & Bonifacium cum dogmatibus divinis satis strenuum, ad postulationem totius urbis, Carthaginensis ecclesiæ episcopum consecravit.

Vita S. Babolent abbatis Fossatensis ad an. Chr. DCXLVII. *tom.* I. *scriptorum Francicorum opera Andreæ Chesnei editorum.*

COntulit idem præsul Audobertus sancto Babolено privilegium suæ auctoritatis, ut tam ipse quam successores liberi & securi ab omni inquietudine tam ecclesiasticorum quam laicorum ibidem manere possent. Si quis vero contra patrum statuta eum fecisse causatur, legat canones a sancto Bonifacio Carthaginensi episcopo & aliis episcopis factos, nec non ejusdem sacerdotis epistolas ad Liberatum episcopum missas, & inveniet, quod monasteria, in quibus regulariter vivitur, libera esse debent ab omni infestatione episcoporum & clericorum.

Privilegium libertatis monasterio S. Dionysii concessum a Landerico episc. Parisiensi an. Chr. DCLVIII. *tom.* I. *concil. Gallicanorum.*

QUamquam sancta Carthaginensis synodus, facta a beatæ memoriæ domino Bonifacio ejusque coepiscopis, non prohibeat monachos sub privilegio proprio residere.

* *Privilegium libertatis monasterio Corbejensi concessum a Bertefrido episcopo Ambianensi anno Christi* DCLXIV. *ibidem.*

LIcet sancta Carthaginensis synodus a bonæ memoriæ Bonifacio ejusque coepiscopis facta, vel ipsius sacerdotis epistola ad Liberium (lege Liberatum:) porrectæ non prohibeant monachos sub privilegio proprio residere.

Acta concilii Carthaginensis sub Reparato episcopo anno Christi DXXXV.

FElix episcopus ecclesiæ Zactarensis provinciæ Numidiæ dixit: Quæ de abbatis Petri monasterio apud Carthaginem temporibus sanctæ memoriæ episcopi Bonifant in universali concilio nobis etiam præsentibus acta sunt, inconvulsa permaneant.

SYNODUS CARTHAGINENSIS SUB BONIFACIO EPISCOPO.

ANno secundo glorioſissimi regis Hilderici nonis Februariis Carthagine in secretario basilicæ sancti martyris Agilæi, cum Bonifacius episcopus ecclesiæ Carthaginensis cum coepiscopis suis diversarum provinciarum Africanarum, quorum nomina subscriptiones ostendunt, consedisset, adstantibus diaconis, Bonifacius episcopus dixit: Dies mihi omni festivitate jucundior plus de sacerdotum præsentia quam de sole resplendet. Benedico domino, qui sinceritatem vestram meis literis fecit tam faciliter obedire, meis quoque conspectibus tam decentius apparere, atque ad istius ecclesiæ venerabilem sedem, juxta priscam consuetudinem, pro fide & utilitate ecclesiæ convenire. Nunc profectu reparatæ libertatis innovata quodammodo videtur crevisse lætitia: nunc divinæ misericordiæ manifestata potentia. Vellem cunctos adesse collegas, totiusque Africani concilii sicut spiritualiter, ita corporaliter, interesse pontifi-

1 In privilegio Emmonis Episcopi Senonensis, pro Monasterio S. Petri apud Senonas an. 657. apud Mabillonium in sæculo 3. Benedict. part. 2. pag. 613. hoc Concilium indicari videtur, & tribui S. Augustino, his verbis: *Licet sancta Carthaginiensi Synodalis domni Augustini epistola jubeat Abbates, Monachosque eorum libertatis privilegium, ut nec ullo potestatis vinculo ab episcopis detineri &c.* De hoc Concilio silent Ferrandus & Cresconius. *Harduinus.*

lifices. Verumtamen quia manu caritatis in præsentibus tenemus absentes, omnes simul judicamus esse præsentes. Absit enim, ut deesse aliquis æstimetur, ubi ipse Christus sacerdotum princeps non deesse cognoscitur: qui duobus aut tribus in nomine suo congregatis propterea medium se fore promisit, ne in numero multitudinis statuenda putaretur inquisitio veritatis, * Gaudes quidem, beatissime pater, & veraciter gaudes, quia diversarum provinciarum concilia, sicut mos antiquus habuit, in conspectu vestræ beatitudinis unum facta concilium vides. Sed audemus dicere, plus gaudemus quibus restitutum caput & utilitatem contulit & decorem. Diu tribulationum nebulis obscuratam lucem suam licet nunquam perderit, palam tamen prodere timuit ecclesiasticam disciplinam, nec transgredientium cohibere permittebatur excessus. Benedictus dominus, qui beatitudinem tuam tandem aliquando in hac venerabili sede consecravit antistitem. Habent nunc quem diligant boni, revereantur mali; cui subditi atque subdendi discant cedere pertinaces. Dominus enim, qui erexit cornu salutis nobis in domo David, ipse te ad hanc gratiam prædestinavit, elegit, adsumpsit. Imple, quæsumus, diligenter ministerii tui partes, ut ecclesiæ Africanæ generalis utilitas, sanctorumque canonum viror iterum reflorescat: & quod beatissimæ memoriæ Aurelius hujus urbis antistes instituit, tua nunc beatitudo restituat. Te enim dominus ei constituit successorem honoris, libertatis, & pacis. Jube proinde, quod loquente in corde paternitatis tuæ sancto Spiritu peragendum cognoveris, proponatur. *Bonifacius episcopus dixit.* Olim cupio moris omnibus intermissis de communi utilitate tractari: sed legitimæ disputationis ordo flagitat, ut consacerdotum mecum considentium ante causam personæ firmentur. Epistola ergo, quam beatissimo sancto fratri & consacerdoti meo seni Missori, primati provinciæ Numidiæ, pro dirigendis legatis transmisimus, ab officio recitetur. *Redemptiolus notarius recitavit.*

Hic desunt aliqua. *Hard.*

Beatissimo & honorabili sancto fratri & consacerdoti seni Missori Bonifacius.

*POst gravissimæ tribulationis jugem pene molestiam, quam communiter universa provinciæ Africanæ toleravit ecclesia, renovatæ libertatis oportebat quietissimam custodire lætitiam, ne domesticis dissensionibus pax ex parte reddita turbaretur. Sed quoniam sive per apertas oppugnationes, sive per latentes insidias semper tamen nititur inimicus murum caritatis evellere, nolens inter domini sacerdotes ordinem qui servandus est, reservari, multa sibi quosdam fratres usurpare potius, quam vindicare velle, sentimus. Quibus ita indiscreta præsumi videtur æqualitas, ut priores se apud alios haberi volentes, reverentiam congruam suis dedignentur exhibere prioribus. Occurrendum est, beatissime frater, tam superbissimæ præsumptioni, viribusque omnibus insistendum, donec ad humilitatis viam, si redire sponte neglexerint, compellantur. Nisi enim fuerit Christo adjuvante provisum, profecto hæc licentia evadet in aliquod magnum malum. De fraterna igitur congregatione fratres consacerdotesque nostros Firmum Tipassensem, Marianum Tulliensem, & Felicem Zactarensem Kalend. Februar. die dignare dirigere: quorum sapientia spiritalis in communi disceptatione vigilanti nobiscum examinatione perpendat, quanta sint quæ in nostræ mediocritatis contumeliam fiunt; dum putatur leve esse, si huic ecclesiæ privilegia olim debita denegentur. Sanctitatis quippe vestræ propterea concupitam minime postulavimus mereri præsentiam; quia habita ratione temporis & ætatis, fatigationem tanti itineris * difficilius posse suscipi. Tempus sane dominicæ passionis, in qua ille, qui sine peccato vixit inter aliena peccata, sine peccato mortuus est propter nostra peccata, III. Kalendas Apriles die, anniversaria solennitate celebrandum, secundum priscam consuetudinem nuncia-mus. Præstet rerum omnium dominus, ut mortificatis voluntatibus pravis cum fraterna concordia tantæ pietatis mysterium celebremus. Decedentium vero ac succedentium sibi episcoporum matriculam memores antiquæ consuetudinis nobis dirigi suademus: ut de multis provinciis ad nos venientes, præcipue ii, qui se prioribus suis anteponere non dubitant, qualiter unusquisque eorum sedere debeat, sciamus.* Et subscriptio *: Opto te frater in domino bene valere, & mei memorem esse semper. Data vi. Idus Januarias anno secundo.*

* Forte, *pudet difficultas.* Hard.

Bonifacius episcopus dixit. Tenor hujus epistolæ ecclesiasticis inhæreat monumentis. Suadeo deinceps, utrum fratres venerabiles consacerdotesque mei qui ex Numidiæ partibus advenerunt, senis secum Missoris scripta detulerunt, dignentur edicere. Florentianus episcopus ecclesiæ Vicopacensis, unus ex legatis concilii Numidiæ, dixit: Tanta est benevolentiæ tuæ & tam dulcis hilaritas, tamque gravis auctoritas, ut domnum primatem nostrum nisi senectutis imbecillitas retardaret, ipse tuis aspectibus meruisset suam præsentiam exhibere Verumtamen quia salutari consilio omnibus consulens, hanc ei facultatem donare dignatus es, ut legationem tantummodo instructam dirigeret, cum epistolari colloquio, parvitatem nostram cognoscitur transmisisse. Quare poscimus, ut epistolæ seriem coram cunctis fratribus jubeas suscipi recitandam.

Bonifacius episcopus dixit: Recitetur epistola beatissimi senis Missoris, quæ præsentium fratrum manibus relegenda nobis offertur.

Redemptiolus notarius recitavit.

*Domino beatissimo & venerabili sancto fratri & consacerdoti Bonifacio * Messor senex primæ sedis Numidiæ.*

* Qui supra, *Missor.* Hard.

QUod tui pontificatus statutum mihimet detulit epistolaris adsertio fortioris lætitiæ muneribus cumulatus immensam altioris gratiæ laudare non destiti bonitatem, sperans mei cordis interiora talibus semper vegetare colloquiis: repedantibus quoque calamis reverentiæ vestræ persolvens omnigenæ resalutationis officia, Deum ac dominum nostrum precibus exoramus assiduis, ut tui honoris censor eam dignitatem multo melius ubique faciat indiciis clarioribus promicare. Proinde tuæ sanctitatis dicta cum relegerem, primitus congratulari merui, ut ante factus sum, nuncio sospitatis; dehinc nimiis dolorum mœroribus sauciatus sum, quod fratres quosdam condidici, si tamen fratres debeant, aut rebelles potius appellari, calcatis canonum statutis, aliquanta in vestri nominis contumeliam ontuliſſe; & velint sui se, quod nunquam accidit, præponere prioribus

Qui-

Quidem in hoc admodum tuæ manſuetudinis patientiam collaudamus, quod incorruptæ caritatis gratiam tenens, iſta te paſſus es tolerare. Nam cum noverim multa ſanctæ Carthaginenſi eccleſiæ privilegia fuiſſe conceſſa, cur, prout qualitas exigebat, culpam incurrentes tuo de recenti minime arbitrio vindicaſti? Sed quoniam clementialis pietas temetipſum cunctis benignum oſtendit, ideo ſuperborum horrendus error invaluit, tamen ne hæc mala male, dum ne reciduntur, increſcant, & ſit in poſtmodum ingens lucta certaminis, dum cœperit evincere temeritas adſtruentes, de vitiis contumaciam competit judicari. Ob quam cauſam ſanctos fratres conſacerdoteſque noſtros, Firmum Tipaſenſem, Marianum Tullienſem, & Felicem Zactharenſem a nobis dirigi præſumpſiſti. Et quoniam fratrem Marianum illuc antea profectum fuiſſe comperimus, idcirco meliore proviſione ejus loco ſanctum fratrem coepiſcopumque noſtrum Florentianum direximus, ut numerus non minueretur dilectorum; qui cum denominatis fratribus Firmo & Felice in veſtræ ſanctitatis adjutorio conſiſtentes, quidquid pro diſciplinis dominicæ domus contuleris peragendum, ſtudio implere ſagaciori feſtinent. Nam & venerabilem fratrem conſacerdotemque noſtrum Januarium, ordinatorem tuum, ibidem eſſe non ambigo: quem affatibus literariis adhortatus ſum, ut, mea totiuſque concilii vice perfunctus, cum his fratribus, quos tranſmittere non deſtiti, pro juſtæ partis utilitatibus impiger eſſe non abnuat mediator. Age ergo nunc noſtri decus honoris, ut eccleſiaſtici ordines erigantur, qui variis oppreſſionibus longa intercapedine temporum jacuerunt; & illos quos beatitudo veſtra conſpexerit antiquiores regulæ lineas velle obliquis mentibus diffugere, monitis ſalutaribus increpatos in rectam viam ſtudeas retorquere. Limites namque quos patres noſtri ſancti Spiritus infuſione repleti pro communi negotio non ſine laboris inſtantia confixerunt, ullis nemo audeat novitatibus ſubmovere. Si vero quiſquam inſaniæ ſtimulatus habenis hos arietare maluerit, nullatenus admittatur: & aut admonitus redeat; aut confuſus ſagacem ſentiat diſciplinam. Tuis itaque privilegiis vindica quod debetur; & redde ceteris quod te debere non neſcis. Speramus enim in dominо, a quo cuncta quæ videntur adverſa poſſunt pacatius explanari, quia molimine antiqui hoſtis infracto eccleſiam ſuam concordiæ ſagenis concluſam faciet pacificis vinculis colligari: ut triumphalis lætitiæ motibus congaudentes, noſtrum collaudemus per omnia redemptorem. Matriculam vero hujus concilii; ne priſcorum obliteretur auctoritas, demandavi. Supereſt ut fides circa nos reſervetur archivis, atque ſubſequentium conciliorum ſuperimpoſitione depoſita nobis debita prioratus reverentia non negetur: quo univerſa poſſint, quæ a patribus dudum canonibus indita ſunt, firma ſtabilitate ſervari. Et ſubſcriptio: *Ora pro nobis beatiſſime ſancte frater.*

Bonifacius epiſcopus dixit: lecta epiſtola geſtis præſentibus adhærebit. Collaudetur dominus in operibus ſuis, a quo ita ſancto fratri & conſacerdoti meo Miſſori primæ ſedis concilii Numidiæ revelata veritas, inſpirata caritas, quaſi ſingula verba dictavit, ut antiquam reverentiam ſanctæ hujus eccleſiæ detuliſſet. Vere modo apparuit quantum poſſit in eccleſiaſticis negotiis ætas omnis exacta. Sic oportuit, ſic decebat ſcribere, eum, qui ad tanti concilii regimen meruit pervenire. Sed jam quid etiam proconſularibus vel Tripolitanis fratribus atque coepiſcopis noſtris ſcriptum fuit relegatur.

Redemptiolus notarius recitavit.

Dilectiſſimis fratribus & conſacerdotibus Peregrino Curubitano, Venerio Carpitano, Juniano Simminenſi, Marciano Culuſitano, Creſconio Binnenſi, & ceteris per tractum Proconſularis provinciæ conſtitutis Bonifacius epiſcopus.

Honor hujus eccleſiæ, quem volumus apud omnes incolumem permanere, ſicut ſemper vobis quoque præſtitit ornamentum, ſic adverſus aliquorum temerarias aſſumptiones veſtrum flagitat miniſterium. Date operam, dilectiſſimi fratres, ut nonodecimo Kal. Februar. die matris veſtræ ſecretario præſentati generali feſtinetis adeſſe tractatui, quicquid emendare volumus pia nobiſcum ſollicitudine diligentius audituri: ut Spiritu ſancto cooperante nihil amplius relinquatur, quod ſuperbia ſibi permittatur arrogare, vel nos neceſſe ſit ſuſtinere. Et ſubſcriptio: *Opto fratres domino vivatis, noſtri minime immemores. Data* III. *Kal. Januarii anno* II. Similis Tripolitanis epiſcopis.

Et poſt recitationem, Januarius epiſcopus eccleſiæ Maſculitanæ legatus concilii Numidiæ dixit: Admonitionem tuæ ſanctitatis lecta pagina publicavit, qua de re ſatis congruit rationi quæ concordat, ut condiſcamus, ſi hi qui commoniti ſunt obedientiam præbuerunt. *Univerſi epiſcopi concilii Proconſularis, qui præſentes fuerunt, ſed etiam & Vicentius Gerbitanus & Gallus Tacapitanus provinciæ Tripolitanæ dixerunt:* Ad teſtimonium obedientiæ noſtræ ſufficit, quantum arbitramur, noſtra præſentia.

Bonifacius epiſcopus dixit: Gaudeo & congratulor, ſicut dixit apoſtolus, in omnibus vobis, quorum corda poſſidens caritas generali fecit intereſſe conventui. Nam & ſanctum fratrem & coepiſcopum noſtrum Secundum epiſcopum eccleſiæ Minenſis concilii Cæſarienſis in communi collatione nobiſcum reſidere conſpicimus: ut quamvis dura belli neceſſitas alios evocare prohibuerit, auctoritatem tamen ſui concilii ſolus obtineat. Fratrem vero coepiſcopumque noſtrum Optatum Sitifenſem hic nobiſcum fuiſſe, nullus eſt qui ignoret: quem etſi reddidit præceptio regalis abſentem, confidimus tamen, quia definitionibus noſtris, cum cognoverit, præbebit aſſenſum. Valde autem miror, & adhuc incerta mecum ſuſpicione perpendo, cur frater conſacerdoſque noſter Liberatus, quem ſcriptis ſemel & ſecundo deſtinatis ad hunc diem, quatuor aut ut multum quinque comitantibus fratribus ſuaſeramus occurrere, vel diſtulerit, vel omnino venire noluerit. De quo qualis debeat ab hoc glorioſo cœtu æſtimatio nunc haberi, proſecutione univerſorum deſideramus audire. *Epiſcopi dixerunt:* Serva beatiſſime pater patientiam, quam reſervaverunt ſemper hujus ſedis antiſtites: expectetur adhuc, ſicut priſca conſuetudo demonſtrat, memorati fratris adventus: qui ſi etiam craſtino minime cognoſcitur ſuam adhibere præſentiam, de tanto inobedientiæ vitio erit cum tua beatitudine poſtmodum pertractandum.

Felix epiſcopus eccleſiæ Zactharenſis, legatus concilii Numidiæ dixit: Innumeras Deo domino gratiarum referimus actiones, quod conceſſa exoptati temporis libertate te beatiſſime papa Bonifaci, poſt diſcrimina exitialia, quibus perſtri-

ſtrictim epiſcopalis honor ſubjacebat arctatus, promotionibus ſummis pertribuit huic ſanctæ ſedi Carthaginenſis eccleſiæ ſacerdotem; cujus exercitationis inſtantia pontificalem numerum qui perierat renovaret, & quicquid in eccleſiaſtici ordinis miniſterio collapſum fuerat repararet: In hoc namque divini muneris beneficio exultat cœlum, & totus triumphat orbis; quia per te Chriſtus ſibi conſecravit antiſtites, & miniſtros inſtituit. Univerſalis igitur concilii ſynodo habens juris antiqui licentiam, me cum ceteris adeſſe cenſuiſti, præcipue ſacerdotum. Parui junior majoris imperio; debitam monitus exhibui ſervitutem: & retractatis circa me tuæ honorificentiæ privilegiis, viator præcucurri feſtinus, donec aulam divini nominis, in qua infulatus ſacerdos præſides, & primus palmatus irradias, religioſa mente ingrediens, beatitudinis tuæ fuiſſem conſpectibus * præſtolatus. Quamobrem extremus ego ipſe in tanto ſubſiſtens gremio ſanctitatis, precor tuæ patientiæ bonitatem, ut legum inſtitutio paternarum, quam noviter conſtat eſſe * ſanctam, inculcetur mentibus ſingulorum: ut & doctor ſervet quod antea didicit; & minus inſtructus diſcat ſcire quod noſcit. Tunc etenim tyronum proles ſpiritualibus doctrinis imbuta percreſcet, dum veternoſi tramitis forma ſub tanti cœtus examine luciflua demonſtrata ratione claruerit. Tuæ igitur beatitudinis innocuam expecto caritatem, & Africanarum provinciarum concilia qualiter ſint paternis inſtitutionibus ordinata, his geſtis apertius demonſtretur; & in propatulo qui poſt te ſit alteris primus, non differas ſanctis interlocutionibus publicare: ut ſuperbientis odioſa temeritas evicta dictis veracibus compeſcatur; juniores majoribus deferenda obſequia præſtent; & intra ſui ordinis metas diſciplinæ fræno ſe cognoſcant eſſe conſtrictos: ne ruinæ fœditatibus canones obſcurentur, dum minime quæ in eis præcepta ſunt * reſervantur.

Bonifacius epiſcopus dixit: Proſecutionem fratris coepiſcopi mei Felicis legati concilii Numidiæ diligenter adverti: Juſta eum poſtulare omnis mecum ſine dubio fraternitas ſentit. Ordo ergo provinciarum requiſitus ex canonibus recitetur.

Agilejus diaconus recitavit.

* *Glorioſiſſimo imperatore Honorio Auguſto* XII. *conſ. Kalend.* * *Majas Carthagine in ſecretario baſilicæ Fauſti. Cum Aurelius epiſcopus in univerſali concilio conſediſſet, aſtantibus diaconis, placuit omnibus epiſcopis, quorum nomina & ſubſcriptiones inditæ ſunt, in ſancta ſynodo Carthaginenſis eccleſiæ conſtitutis, inter alia quæ geſta ſunt, Ne diutius univerſi epiſcopi, qui ad concilium congregati ſunt, tenerentur, ab univerſo concilio judices ternos de ſingulis provinciis eligi. Electi ſunt de provincia Carthaginenſi, Vincentius, Fortunatianus, & Clarus: de provincia Numidia, Alypius, Auguſtinus, & Reſtitutus: de provincia Byzacena, cum ſancto ſene Donatiano primate Creſconius, Jucundus & Æmilianus: de Mauritania Sitifenſi, Severianus, Aſpaticus, Donatus: de provincia Tripolitana, Plautius, qui ex more legatus unus eſt miſſus; Qui omnes cum ſancto ſene Aurelio univerſa cognoſcant: a quo petiit univerſum concilium, ut cunctis ſive geſtis quæ confecta jam ſunt, ſive epiſtolis ipſe ſubſcribat.* Et poſt recitationem Bonifacius epiſcopus dixit. Ex paternis definitionibus evidenti veritate colligimus, proconſularem provinciam Numidiæ, Numidiam vero Byzacenæ vel ceteris antelatam. Quiſquis ego perturbare ſtatutum ordinem quandocumque tentaverit, honoris ſui judicabitur pati jacturam. Sed quatenus niſi corde mundato difficilius veritas invenitur, fide autem corda mundantur; fidem primitus, quam fideliter prædicamus, fideliſſima confeſſione pandamus. Hæc eſt autem vera & catholica fides, quam Nicæno concilio a trecentis octodecim convenientibus epiſcopis, ſancto ſpiritu revelante conſcriptam per univerſum mundum, quacumque diffunditur, univerſa ſuſcipit eccleſia. Hæc ſi placet huic ſancto cœtui, recitetur. Epiſcopi dixerunt: *Placet, placet.* Agilejus diaconus ex codice canonum recitavit: *Exemplum concilii Nicæni, de græco in latinum translati, quod tranſmiſit Atticus epiſcopus eccleſiæ Conſtantinopolitanæ per Innocentium presbyterum.*

Credimus in unum Deum patrem omnipotentem, omnium viſibilium creatorem, & in unum dominum Jeſum Chriſtum, filium Dei, natum de patre unigenitum, hoc eſt de ſubſtantia patris: Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non creatum, unius ſubſtantiæ cum patre, quod Græci dicunt homouſion, per quem omnia facta ſunt, ſive quæ in cœlo ſunt, ſive quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit, & incarnatus eſt; homo factus, paſſus eſt, reſurrexit tertia die, aſcendit in cœlos, venturus judicare vivos & mortuos. Et in ſpiritum ſanctum. Eos etiam, qui dicunt, erat quando non erat, & priuſquam naſceretur non erat; & quia ex nullis extantibus factus, vel ex alia ſubſtantia: dicentes mutabilem & convertibilem filium Dei, hos anathematizat catholica & apoſtolica eccleſia. Cumque recitaret, Bonifacius epiſcopus dixit: Fides Nicæno concilio lecta actis indatur. Supereſt ut hanc nos ſequi ſubſcriptionibus propriis oſtendamus. *Januarius epiſcopus Maſculitanus dixit*: Quamvis univerſos de ſalute ſua cogitantes fides, quæ nunc publice recitata perſonuit, minime lateat; tamen quia propter nuper ordinatos etiam quæ ſunt nota ſalubriter intimantur, ſingulorum ſubſcriptionibus eam roborari veſtra beatitudo præcepit: non ut firmitatem modo, quam proviſione ſalvatoris ante multos annos accepit, accipiat; ſed ut in eorum cordibus inhæreat, quorum manibus quaſi quoddam teſtimonii genus perenniter obſervanda ſuſceperit. *Ab univerſis epiſcopis dictum eſt*: Hæc eſt fides quam diſcimus, & docemus: cui quiſquis reluctaverit, aut ſubſcribere devitaverit, ipſe ſe catholicum negat. Unde jam pro benevolentia animi tui ampliorem fiduciam gerentes, beneficium nobis alterum præſtari depoſcimus. Eccleſiaſticas definitiones, quas inſtructioni nuper promotorum neceſſarias tua judicat providentia, in communem notitiam debere perferri ſuggerimus. Satis enim conſequens eſt, ut qui rectæ credulitatis regulam ſumpſimus, diſciplinæ quoque eccleſiaſticæ inſtituta noſcamus; ne a recta credulitate obſervatio inordinata diſcordet: cum oporteat fidem moribus decorari; ne ſit quiſpiam religionis integerrimus prædicator, niſi mandatorum fuerit diligentiſſimus obſervator.

Bonifacius epiſcopus dixit. Ad profectum pertinet ſcientiæ ſemper quærere augmenta doctrinæ: merito quoniam ſanctiſſimæ voluntati reſpon-

respondere celeriter decet, proferantur ex scrinio hujus ecclesiæ antiquorum patrum venerabilia constituta: recitetur quid vetustas observandum posteris dereliquerit: audiant qui custodiunt, quod se custodisse gratulentur; audiant qui transgrediuntur, quod de reliquo custodire dignentur.

Agilejus diaconus ex libro canonum recitavit.

Nicæno concilio inter alia ad locum. Ut clerici de civitate ad civitatem non transeant.

Concilio Grati episcopi inter alia ad locum: Contra superbos & contumaces.

Elpidophorus episcopus Cuiculitanus provinciæ Numidiæ dixit: Statuat sanctitas vestra, ut clerici, qui superbi vel contumaces sunt, coerceantur; qui minores majoribus irrogaverint injurias, ut metum habeant disciplinæ.

Gratus episcopus dixit: Manifestum est illum non esse Dei, qui humilitatem mandat; sed diaboli, qui superbiæ inventor & princeps est. Unde si quis tumidus vel contumeliosus extiterit in majorem natu, vel aliquam causam habuerit, a tribus vicinis episcopis, si diaconus est, qui arguetur; si presbyter, a sex; si episcopus, a duodecim ex sacerdotibus audiatur. Universi dixerunt: Contundi debet contumacia, & superbia in omnibus frangi; causæ vero pro personis ab statuto numero audiantur.

Item recitavit: Ex libro canonum temporibus sancti Aurelii concilio tertio, inter alia ad locum.

Ut ante XXV. annos ætatis nec clerici ordinentur, nec virgines consecrentur.

Eodem concilio. *Ut ordinatis episcopis & clericis prius conciliorum placita inculcentur.*

Ubi supra. *Ut per dies solemnissimos paschæ sacramentum catechumenis non immutetur.*

Ubi supra. *Ut cadaveribus eucharistia non detur.*

Ubi supra. *Ut mortui non baptizentur.*

Ubi supra. *Ut episcopi & clerici, si apud judices publicos non provocati causas egerint, in criminali, honorem; in civili, rem quam evicerint, amittant.*

Ubi supra. *Ut gentilibus & hæreticis filiæ episcoporum & clericorum non nubant.*

Ubi supra. *Ut episcopi & clerici nisi catholicis res suas non dimittant.*

Ubi supra. *Ut episcopi & clerici non sint conductores privatorum, nec turpi lucro victum quærant.*

Ubi supra. *Ut nullus ordinetur, niß suos omnes fecerit Christianos catholicos.*

Ubi supra. *Ut nullus ordinetur, nisi probatus episcopi examine, vel plebis testimonio.*

Ubi supra. *Ut nemo in precibus Patrem pro Filio, vel Filium pro Patre nominet; sed ad Patrem semper dirigatur intentio: & ipsæ preces cum prudentioribus discutiantur.*

Ubi supra. *Ut nullus recipiat nisi quod commendaverit.*

Ubi supra. *Ut nihil in sacramentis offeratur, nisi panis & vinum aquæ mixtum: primitiæ vero, vel mel & lac propriam precem habeant, nec amplius offeratur quam de uvis & frumentis.*

Ubi supra *Ut primæ sedis episcopus non appelletur princeps vel summus sacerdos.*

Ubi supra. *Ut sacramenta, excepta quinta feria paschæ, nisi a jejunis non celebrentur.*

Ubi supra. *Ut ægrotantes, si pro se respondere non possunt, cum voluntatis eorum testimonium sui periculo proprio dixerint, baptizentur.*

Ubi supra. *Ut presbyter inconsulto episcopo virgines non consignet, & numquam chrisma conficiat.*

Ubi supra. *Ut clerici spe causa in aliena civitate non immorentur.*

Ubi supra. *Ut nihil in ecclesia præter canonem legatur; & die solenni martyrum passiones.*

Ubi supra. *Ut si quis episcopus rebellis forte fuerit, nec conventus concilio voluerit interesse, & diœceses amittat, & propria.*

Ubi supra. *Ut nullus clericum alienum usurpet.*

Ubi supra. *Ut diœcesis quæ episcopos accepit, diœceses sibi alias non vindicet.*

Concilio sexto. Ubi supra. *Ut res ecclesiæ nemo vendat.* Codex Can. 26

Ubi supra. *Ne relicta principali cathedra ad diœcesim se conferat, vel diu in propriis demoretur.* Codex Can. 71

Ubi supra. *Ut parvuli, quotiens non inveniuntur testes, qui eos baptizatos certissime sciant, absque ullo scrupulo baptizentur.* Codex Can. 72

Ubi supra. *Ut interventores cathedras in eisdem plebibus non sedeant.*

Ubi supra. *Ut intra annum episcopum provideant, aut alius interventor detur.* Cod. Can.

Ubi supra. *Ut rebaptizati non ordinentur.*

Ubi supra. *Ut si hæredes extraneos, vel hæreticos aut paganos consanguineos ecclesiæ prætulerit, post mortem anathema sit; & ejus nomen inter episcopos non recitetur, etiamsi intestatus defecerit: quia factus episcopus rem propriam debuit ordinare.* Cod. Can.

Ubi supra. *Ut nulla memoria martyrum acceptetur, nisi ubi corpus, aut reliquiæ, aut origo alicujus habitationis fideliter traditur.* Cod. Can.

Concilio septimo. *Ut quæ in Hipponensi concilio, vel Carthagine statuta sunt, etiam hoc concilio confirmentur.* Cod. Can.

Ubi supra. *Ut nullus episcoporum se prioribus anteponat.* Ibidem.

Concilio decimo. *Ut episcopi ad transmarina pergere non facile debeant.*

Concilio undecimo. *Ut preces altaris, quæ probatæ fuerint in concilio, ipsæ ab omnibus episcopis dicantur.*

Ubi supra. *Ut quicumque ab imperatore recognitionem judicii publici, & non episcopalem petierit, honore privetur.*

Ubi supra. *Qui in Africa non communicat, si ausus fuerit in transmarinis, damnetur.*

Concilio sextodecimo. *Ad transmarina qui putaverit appellandum a nullo intra Africam in communionem suscipiatur.* Cod. Can.

Concilio vigesimo. *Ut nullus ad transmarina audeat appellare.*

Quibus recitatis episcopi dixerunt: Quid generali definitione patres nostri constituerint, diligenter advertimus, huic etiam sanctæ sedi quid speciali honorificentia detulerint, intimari palam omnibus poscimus: ut reverentiam tantæ urbis antistiti jure debitam utrum cuncti voluntaria devotione persolvant, an negantes compelli deceat ad solvendum, necessaria inquisitione tractemus. Nam profecto licet gratis paternitas tua fratres suos diligere dignetur, studiisque humilitatis delectetur se communem suis filiis exhibere; nobis tamen convenit, quod antiquitas constituit, multo amplius & instantius exhibere.

Bonifacius episcopus dixit. Deus occultorum cognitor & mentium testis, quantum circa singulos affabiliter cupiam vivere, solus agnoscit. Sed quoniam privilegia propter hujus ecclesiæ

digni

dignitatem cuſtodiendam, me neceſſe eſt cuſtodita pacis caritate a conſacerdotibus meis exigere; recitetur ex volumine canonum, quid eccleſia Carthaginenſis, quæ eſt omnium in Africanis regionibus prima, meruit.

Ex Nicæno concilio, inter alia ad locum, Confirmationem eorum quæ fiunt dandam uniuſcujuſque ſuæ provinciæ metropolitano.

De præcipuis honoribus, qui majores eccleſias gubernantibus epiſcopi conſtituti ſunt. Antiqui mores obtineant, qui apud Ægyptum ſunt, ut Alexandriæ epiſcopus omnium habeat poteſtatem; quia & urbis Romæ epiſcopis hoc ſolitum eſt. Similiter autem & circa Antiochiam, & in ceteris provinciis privilegia ſervent eccleſiæ.

Item recitavit: *Concilio ſexto ſancti Aurelii inter alia ad locum.*

Ab univerſis epiſcopis dictum eſt; ut ſi quæ literæ dictandæ in concilio placuerint, venerandus epiſcopus, qui huic ſedi præſidet, omnium nomine dictare & ſubſcribere dignetur.

Item recitavit: *Inter alia ad locum, concilio nono.*

Placuit etiam petitum omnium epiſcoporum, ut epiſtolis omnibus de concilio dandis ſanctitas tua ſubſcribat.

Item recitavit: *Ex concilio decimonono inter alia ad locum.*

Placuit ut primates diverſarum provinciarum nomina epiſcoporum ſive decedentium, ſive in eorum locum ſuccedentium, ad eccleſiam Carthaginenſem mittant.

Item recitavit; *Concilio tertio inter alia ad locum.*

Aurelius epiſcopus dixit: Sermonem meum admittite fratres. Contigit nonnumquam, ut poſtulentur ab eccleſiis, quæ præpoſitis egent, vel presbyteris, vel epiſcopis: & tamen memor ſtatutorum id ſequor, ut conveniam epiſcopum ejus, atque ei inculcem, quod ejus clericus a qualibet eccleſia poſtuletur. Sed forte in hodiernum non reluctati ſunt; & ne quando contingat ut reluctentur, cum fuerint a me in hac cauſa poſtulati; quem ſcitis multarum eccleſiarum & ordinandorum curam ſuſtinere. Juſtum eſt ergo ut quemlibet conſacerdotum conveniam cum duobus e conſortio noſtro vel tribus teſtibus. Sin vero indevotus extiterit, quid cenſet caritas veſtra faciendum? Ego enim cunctarum eccleſiarum dignatione Dei, ut ſcitis fratres, ſollicitudinem ſuſtineo. Numidius epiſcopus dixit. Fuit ſemper hæc licentia huic ſedi, ut unde vellet, & de cujus nomine fuiſſet conventus, pro deſiderio cujuſque eccleſiæ ordinaret epiſcopos. Epigonus epiſcopus dixit: Bonitas ſequeſtrat poſſibilitatem; minus enim præſumis frater, cum te bonum & clementem omnibus reddis: habens enim hoc in arbitrio ſatis eſt ut ſatisfiat perſonæ uniuſcujuſque epiſcopi in prima tantummodo conventione. Si autem quod licet huic ſedi, vindicandum ſibi fuerit arbitratus, neceſſe habes tu omnes eccleſias ſuffulcire. Unde tibi non poteſtatem damus; ſed tuæ adſignamus ut liceat voluntati, & ſemper tenere quem voles, ut præpoſitos plebibus vel eccleſiis conſtituas, qui poſtulati fuerint, & unde voles. Poſthumianus epiſcopus dixit: Deinde qui unum habuerit, numquid debet illi unus ipſe presbyter auferri? Aurelius epiſcopus dixit: Sed epiſcopus unus eſſe poteſt, per quem dignatione divina presbyteri multi poſſint conſtitui: Unus autem epiſcopus difficile invenitur conſtituendus. Quapropter ſi epiſcopatui neceſſarium quis habuerit presbyterum, & unum, ut dixiſti, frater habuerit, etiam ipſum ad promotionem dare debebit. Poſthumianus epiſcopus dixit: Ergo ſi habet alios abundantes clericos, debet mihi alia plebs ſubvenire. Aurelius epiſcopus dixit: Sane quando tu eccleſiæ alteri ſubveneris, perſuadebitur illi, qui plures habet clericos, ut unum tibi ordinandum largiatur.

Concilio Hipponenſi. *Cæcilianus & Theodorus epiſcopi inter alia dixerunt; Hoc etiam rogamus ſinceritatem veſtram, ne ultra aliquis error oriatur in civitate Sitifenſi, deinceps de ſede Carthaginenſis eccleſiæ ſtatutis diverſarum provinciarum primæ ſedis epiſcopos literis conveniri, ut ſciant qua die ſanctum paſcha debeant celebrare: quo poſſint etiam & fratres noſtri in Mauritania Cæſarienſi poſiti ex nobis ſimiliter inſtrui; ut ab omnibus uno tenore dies paſchæ celebretur. Legatione fungimur, ſalva ſanctitate veſtra ore omnium loquimur, ne in aliqua culpa cum Numidis inveniamur. Aurelius epiſcopus dixit: * Sicut ſuggeſſit ſanctitas veſtra glorioſo huic cœtui placet, ab omnibus confirmetur. Univerſi epiſcopi dixerunt: Omnibus placet, ut a ſede Carthaginenſi de die ſancto paſchæ diverſarum provinciarum primæ ſedis epiſcopi literis informentur.*

* f. Si ut. vel Si ſicut

Item in eodem concilio. *Cæcilianus & Honoratus epiſcopi dixerunt: Carthaginenſem eccleſiam cognoſcimus favente divinitate habere primæ ſedis epiſcopum omnium provinciarum Africanarum. Hoc deſideramus, ut in provincia noſtra conſequatur ſe ordo, ut primæ ſedis epiſcopum habeamus, ſpecialiter de concilio electum, de quo neceſſe eſt eligatur. Unde profitemur in conſcientiam eccleſiæ Carthaginenſis perferre, quandocumque voluerimus habere primæ ſedis epiſcopum. Ita ut cum primæ ſedis epiſcopus de corpore receſſerit, qui in ejus locum ſuccedit, ad eccleſiam Carthaginis mittat, & eam inſtruat, ut fiat primæ ſedis epiſcopus. Et ſi qua de eadem eccleſia Carthaginenſi nuncianda ſunt ad provinciam Mauritaniam, cauſa regulæ & diſciplinæ, hoc profitemur epiſcopum Sitifenſem debere conveniri, per quem omnes epiſcopi in Mauritania conſtituti poſſint informari. Aurelius epiſcopus dixit: Ut eccleſia Carthaginenſis de conſtituendis primæ ſedis epiſcopis conſultetur, impedimento nulli eſſe poſſe mecum pariter cognoſcit ſanctitas veſtra. Nunc igitur ut Mauritania habeat primæ ſedis epiſcopum, ſi placet, a nobis omnibus confirmetur. Epigonus epiſcopus dixit: Numidia conſulatur, ut accipiat & proſecutionem legationis Maurorum: quod ipſum ſi placuerit hæreat. Megalius epiſcopus dixit: Ad compendium venit iſta proviſio, ut & voluntatibus ſatisfiat, & ſe provinciæ teneant, reſponſuris tamen primæ ſedis epiſcopis cunctarum provinciarum ad eccleſiam Carthaginenſem, in quocumque uſus exegerit. Cæcilianus & Honoratus epiſcopi dixerunt: Sanctitas tua proſecuta eſt, ut omnium præſentium fratrum reſponſio teneatur. Illud oramus ut quod favente Deo inchoatum eſt, hoc ad finem deduci præcipias: ceterarum provinciarum deſideramus epiſcopos huic rei adſenſum commodare. Ab univerſis epiſcopis dictum eſt: Placet, placet: quod petierunt juſtum eſt. Concedatur ut ſingulæ pro-*

vinciæ habeant primæ ſedis epiſcopos. Bona ſuggeſtio omnibus placet; ſub eo tamen, ut in quocumque uſus exegerit, reſpondeatur eccleſiæ Carthaginenſi a primæ ſedis epiſcopis, ſalva reverentia ejuſdem eccleſiæ. Quandocumque autem habere voluerit quæcumque provincia primæ ſedis epiſcopos, inſtruat primitus eccleſiam Carthaginenſem, & ſic quod deſiderat faciat.

Et cum recitaret, epiſcopi dixerunt. Ineffabiles gratias agimus Deo, qui paternos ſenſus dono gratiæ ſpiritualis illuminans, hanc in animo beatitudinis tuæ ſollicitudinem generavit, ut pro rudibus informandis univerſas patrum definitiones in notitiam noſtram pervenire juſſiſſes. Magna hæc & vere multo tempore utilis futura proviſio, quam ſubſcriptione ſingulorum confirmari cupientes, manu propria nos conſenſiſſe profitemur.

Bonifacius epiſcopus dixit: Quoniam diei pars major exempta conſpicitur, reliqua, ſi placet, in craſtinum differantur; ut refectis corporibus ad diſcutiendas ceteras quæſtiones vigor animi reparetur. Nunc interim quicquid pro eccleſiarum generali utilitate recitatum eſt, & memoriæ ſingulorum diligenti inculcatione penitus mandatum, ad perennem firmitatem propria, ſicut ipſi quoque poſtulaſtis, ſubſcriptione firmemus.

Epiſcopi dixerunt: Fiat, fiat.

SUBSCRIPTIONES.

Bonifacius epiſcopus plebis Carthaginenſis his placitis in concilio definitis, a cunctis nobis cuſtodiendis ſubſcripſi.

Similiter & omnes epiſcopi ſubſcripſerunt.

Januarius epiſcopus plebis Vegeſelitanæ provinciæ Numidiæ his placitis in concilio definitis, a cunctis nobis cuſtodiendis pro me & pro ſancto Januario Maſculitanæ memoratæ provinciæ, eo quod merito ſenectutis ſubſcribere non potuit, ſubſcripſi.

Florentianus epiſcopus plebis Vicopacatenſis legatus provinciæ Numidiæ.

Firmus epiſcopus plebis Tipaſenſis legatus provinciæ Numidiæ.

Marianus epiſcopus Municipii Tullienſis legatus provinciæ Numidiæ.

Felix epiſcopus eccleſiæ Zactarenſis legatus provinciæ Numidiæ.

Vincentius epiſcopus plebis Gervitanæ legatus provinciæ Tripolitanæ.

Secundinus epiſcopus plebis Minenſis provinciæ Mauritaniæ.

Peregrinus epiſcopus plebis Curubitanæ, provinciæ Proconſularis.

Venerius epiſcopus plebis Carpitanæ, provinciæ conſularis.

Junianus epiſcopus plebis Siminenſis.

Muſtulus epiſcopus plebis Uzalenſis.

Palmatius epiſcopus plebis Hipponenſis.

Fauſtinianus epiſcopus Uticenſis.

Florentius epiſcopus plebis Lamſortenſis.

Pontius epiſcopus plebis Lamſuenſis.

Columbus epiſcopus plebis Naraccatenſis.

Gajus epiſcopus plebis Tacapitanæ, legatus provinciæ Tripolitanæ.

Marcianus epiſcopus plebis Culuſitanæ.

Creſconius epiſcopus Binenſis.

Victor epiſcopus plebis Lavdenſis

Numidius epiſcopus plebis Maxulitanæ.

Joannes epiſcopus plebis Neapolitanæ.

Patronianus epiſcopus plebis Senemſalenſis

Servus Dei epiſcopus plebis Miſſuenſis.

Segetius epiſcopus plebis Mullitanæ.

Æmilianus epiſcopus plebis Araditanæ.

Fortunatus epiſcopus plebis Puppitanæ.

Avus epiſcopus plebis Horreenſis.

Victorinus epiſcopus plebis Nagargaritanæ.

Reſtitutus epiſcopus plebis Timedenſium regiorum.

Vitulus epiſcopus plebis Larenſis.

Feliciſſimus epiſcopus plebis Sedelenſis, qui & Utinenſis.

Reparatus epiſcopus plebis Taburſicuburenſis.

Reparatus epiſcopus plebis Abitienſis.

Saturus epiſcopus plebis Abtungnenſis.

Sementius epiſcopus plebis Uzipparenſis.

Reſtitutus epiſcopus plebis Vallitanæ.

Creſconius epiſcopus plebis Simingitanæ.

Simeon epiſcopus plebis Furnitanæ.

Paſchaſius epiſcopus plebis Membreſſitanæ.

Conſtantius epiſcopus plebis Cerbalitanæ.

Sabinianus epiſcopus plebis Gummenartarum.

Reſtitutus epiſcopus plebis Sebargenſis.

Reſtitutus epiſcopus plebis Viltenſis.

Placidus epiſcopus plebis Mizigitanæ.

Creſcens epiſcopus plebis Clipienſis.

Gaudioſus epiſcopus plebis Pupianenſis.

Porphyrius epiſcopus plebis * Eullenſis.

Servus Dei epiſcopus plebis Honoriopoli.

Quod vult Deus epiſcopus plebis Bullamenſis.

Felix epiſcopus plebis Vicoturrenſis.

Octavianus epiſcopus plebis Tuzudrumes.

Florentinus epiſcopus plebis Tiſilenſis.

Redemptus epiſcopus plebis Giſipenſis.

Reſtitutus epiſcopus plebis Cilibienſis.

Ruffinus epiſcopus plebis Tatiæmontanæ.

Optatus epiſcopus plebis Tonnonenſis.

Donatus epiſcopus plebis Gerbitanæ.

* Pro, Bullenſis. Ha

Concilii ſub ſancto Bonifacio epiſcopo Carthaginenſis eccleſiæ celebrati acta pridiei finiunt.

INCIPIT DIES SECUNDA.

ANno ſecundo glorioſiſſimi regis Hilderici, [1] die nona Idus Februarias Carthagine in ſecretario baſilicæ ſancti martyris Agilei, cum Bonifacius epiſcopus eccleſiæ Carthaginenſis cum coepiſcopis ſuis diverſarum provinciarum Africanarum, quorum nomina ſubſcriptiones oſtendunt, conſediſſet, adſtantibus diaconis Bonifacius epiſcopus dixit: [2] Poſt heſterni diei diſputationem, quæ nos pene uſque ad veſperum detinuit occupatos, quia jam nihil arbitror ſupereſſe quod de generali eccleſiarum utilitate tractemus, ſi quæ ſunt ſpecialiter diſcutienda, ſingulorum ſuggeſtio manifeſtet; ne vel privata commoditas videatur omiſſa. *Gaudioſus diaconus regionis quintæ dixit:* Petrus abbas cum aliquantis ſenioribus monaſterii ſui pro foribus obſervans rogat ſe tuæ beatitudinis & ſanctiſſimi cœtus præſentari judicio. *Bonifacius epiſcopus dixit:* Ingrediantur.

Qui-

1 Scriptum fuiſſe videtur, VIII. *Idus*, lectum vero præpoſtere, VIIII. *Idus*: ridicule. Nam ſunt Idus octo tantum. *Harduinus.*

2 Poſt Nonas ſcilicet, ut dicitur Actione prima. *Harduinus.*

Quibus ingressis Bonifacius episcopus dixit: Quæ vos causa ad concilium compulit convenire? *Petrus abbas cum præsentibus monachis fratribus suis dixit*: Offerimus libellum, cujus series recitata vim doloris nostri melius proloquitur.

Bonifacius episcopus dixit: Susceptum quod ingeritur percurratur: & cum tradidisset; *Redemptiolus notarius recitavit*.

Data a Petro abbate, & ab universa congregatione ejus.

Rogamus, beatissime & apostolica dignitate prædite, Christi venerande pontifex, Bonifaci episcope, & omnes sancti sacerdotes, qui nunc adesse videmini, ut suggestionem nostram intente adverti præcipias. Diu ad strepitus publicos interrupta quiete pervenire noluimus. Diu infra monasterii latebras solis fletibus occupari voluimus, & amica pœnitentibus studuimus servare silentia. Vicit modo verecundiam dolor, ac privata necessitas generale propositum conturbavit. Ex quo enim desiderii paginam voluntaria devotione conscribentes huic venerabili sedi libertatem monasterii nostri commisimus vindicandam, nova subito sanctissimi sacerdotes adversum nos exsurrexit tempestas invidiæ. Sanctus quippe Liberatus episcopus primæ sedis provinciæ Byzacenæ congregationibus sacerdotum sæpe collectis, in perniciem nostram multa, & multipliciter machinatur: dum in nobis quasi quamdam materiem suæ assumptionis invenieus, post audientiæ præfixum diem, post pacificæ disputationis facultatem datam atque concessam, monasterium nostrum gravi excommunicatione percutere voluisset. Absit enim ut percussisse dicamus; scientes nos sub vestro velamine constitutos nullis posse jaculis quorumlibet consiliorum penetrabiles deseri. Succurrite igitur tandem aliquando, & a nostris cervicibus jugum quod neque nobis, neque patribus nostris quisquam superponere aliquando tentavit, excutite. Nihil contra fidem, neque contra bonos admisimus mores. Quia si discutiatur ratio, licet liberis quocumque voluerint pertinere: si consideretur auctoritas, nulla adversum nos antiquorum patrum definitio profertur: si quærantur exempla, multos ante fecisse irreprehensibiliter docemus quidquid modo feciisse culpamur. Ceterum quod a proprio subdiacono monasterium sicut audivimus, dicunt esse fundatum; quid præjudicat olim mortui persona viventibus? quando etiamsi conditionem clericatus alicui debuit, conditio cum persona defecit. An fortasse dominus fuit? aut sic congregationi fratrum præfuit, ut aliquid sibi proprium vindicaret? quem cœnobialis regulæ * non ignorari dispensationem tantummodo dicimus habuisse. Neque ideo nos eum quia subdiaconus, sed propterea quia monachus fuit, abbatem habuimus. Unde etsi forsitan alicui episcopo aliquando subdiaconus, nobis tamen monachus fuit, nec nos hæredes honoris ecclesiastici, quem eum habuisse nescimus, sed sanctissimæ professionis extitimus. Proinde lacrymabiliter obsecramus, nihil novum fiat in nobis, quia nihil novum factum docetur a nobis. Illuc ne opprimeretur confugimus, ubi solent etiam clerici, si se opprimi viderint, appellare. Cur per dies singulos inauditis minis ab spiritali intentione deponimur? Cur ecclesiæ simplex prohibetur accessus? Cur etiam in ecclesiis positi imprudenter jubemur foras a sacerdotibus pelli? Cur etiam hospitalitas, quam semper exhibuimus, denegatur? Timent salutare qui diligunt: mutus Dei servus viator occurrit: benedictionem nobis transeuntibus nemo audet accipere. Satisfiat tandem aliquando pietati. Nos de conscientia nostra securitatem plenissimam gerimus. Vos sciatis, qualem de tribulationibus nostris rationem Deo nostro reddatis: aut nos qualiter priori securitate confirmata, nostræ libertati restituatis. Quam consecuti, Deo & vestræ beatitudini uberes referamus gratias. *Et subscripserunt*.

Ego Petrus abbas hunc libellum nostrum subscripsi.

Ego Octavianus diaconus hunc libellum nostrum subscripsi.

Ego Felix diaconus hunc libellum nostrum subscripsi.

Ego Fortunatus presbyter hunc libellum nostrum subscripsi.

Ego Renatus hunc libellum nostrum subscripsi. Et ceteri.

Quo recitato Bonifacius episcopus dixit: Recitatum libellum acta suscipient. Proinde cognovit sinceritas vestra, fratrem consacerdotemque nostrum Liberatum de leviissimis rebus grave jurgium suscitare, captaque unius injustissime querelæ occasione, privilegia hujus sanctæ ecclesiæ moliri subtrahere: dum procaci contentione turbans ordinem caritatis, putat publicis contentionibus studendum. Nec invidiæ flammam timens accendere adversum servos Dei, quibus nihil est commune cum sæculo, congregationes pontificum, sicut pariter audivimus, frequenter adducens, & quotidianis minis Christi famulos inquietans; ut mutata vice quos nec generalis ecclesiarum gravatio molestavit, pax ecclesiastica videatur affligere. Relegantur itaque singula, quæ in hoc negotio per alternas epistolas acta sunt: quo facilius universa fraternitas revelante intrinsecus domino quid pacifice definire oporteat, cum auctoritate, & veritate disponat. *Januarius episcopus ecclesiæ Vegezelitanæ provinciæ Numidiæ dixit*. Dolemus satis audientes quia reverentiam sanctæ huic sedi debitam frater consacerdosque noster Liberatus audet in aliquo denegare. Miramur quæ sic tanta pernicies repente surrexerit, quæ compelleret monasteriorum turbari silentia. Poscimus igitur ut secundum beatitudinis tuæ præceptum cuncta nobis legi censeas. Quibus diligenter consideratis, causa tanti jurgii penitus abscindatur: & hoc omnes tuæ gloriæ exhibeamus, quod antiquitas prædecessoribus tuis detulisse evidenter ostenditur. *Episcopi, dixerunt*: Hæc etiam nostra postulatio. Fiat omnibus notum quicquid in hac causa dignoscitur gestum, ne remanere aliquid permittatur incertum. *Bonifacius episcopus dixit*: Fiat quod hæc congregatio sacerdotum justissime flagitat. Proferantur ex archivo hujus ecclesiæ scripta quæ direximus, & rescripta quæ sumpsimus, vel quæcumque ad præsentis negotii pertinent firmitatem. *Redemptiolus notarius ex volumine chartarum recitavit*.

Data a Petro abbate, & ab universa congregatione ejus.

Rogamus, domine beatissime & apostolica dignitate prædite, Christi venerande pontifex,

* Lege, non ignotam. Hard.

tifex Bonifaci, nobis autem placidam inclinare digneris. Quoniam vos & in tribulationibus adjutores, & in solicitudinibus nostris consolatores nobis Deus præposuit, ut non solum vestro suffragio in tentationibus adjuvemur, verum etiam vestro consilio in quibusque dubiis confirmemur. Propterea tui apostolatus orationibus nos commendantes poscimus, ut nostrum monasterium facias tuæ beatitudinis regimini subjacere. In absentia enim sacerdotis Carthaginensis ecclesiæ de proximo Bonifacium Gratianensem sanctum episcopum primæ sedis provinciæ Byzacenæ petiimus, ut quamdiu huic sanctæ ecclesiæ Carthaginensi rectorem dominum concessisset, nobis qui divina ministeria celebrarent, ordinaret. Quod & factum est: ita tamen, ut defuncto primate, non successor plebis illius aliquam in nobis haberet licentiam, sicut est moris in subditis. Sed neque plebi nos vicinæ aliquando subjecimus, aut episcopis vicinis, aut interventori ecclesiæ, quæ proxima est nobis; Expectantes ut diximus, sanctæ hujus ecclesiæ Carthaginensis libertatem. Nunc autem quoniam divina misericordia dignum te nobis donavit episcopum, supplices exoramus, ut vota, vel subscriptiones nostras suscipi jubeas, atque congregationem nostram, sicut credimus & speramus, fovere, & consolari digneris. ut tantæ sedis, quæ primatum totius Africanæ ecclesiæ tenere cognoscitur, defensione muniti creatori nostro domino laudes debitas referamus. Hunc enim libellum, sive a me, sive ab omni congregatione subscriptum, reverentiæ tuæ offerimus, petentes ut eum a nobis suscipere jubeas, & chartis ecclesiæ sociare, acturi Deo, & apostolatui tuo uberes gratias. *Et subscripserunt.* Ego Petrus abbas huic libello nostro in omnibus quæ superius continentur relegi, consensi, & subscripsi. Ego Fortunatus presbyter monasterii huic libello nostro in omnibus quæ superius continentur relegi, consensi, & subscripsi, & fratribus subscribendum tradidi. Ego Victor senior monasterii subscripsi. Ego Vincentius senior monasterii subscripsi. Ego Gentius senior monasterii subscripsi.

Et item recitavit.

Domino sancto, ac beatissimo, nimiumque suspiciendo, merito venerabili fratri, ac consacerdoti Bonifacio, Liberatus cum omnibus sanctis fratribus, & consacerdotibus meis, qui in Juncensi concilio adfuimus, in domino æternam salutem.

VEneranter excepi tuæ sanctitatis epistolam, &c. *Ut supra pag. 633.*

Accepta Idibus Decembris anno primo.

POst recitationem hujus epistolæ memorati episcopi verbo quæ mandata sunt dixerunt; Id est de Sasisense plebe, Umbrianense, & Villaminorense: & ut Vincentius episcopus Girvitanus provinciæ Tripolitanæ plebes, quas Tamallumensibus invasisse videtur, admoneatur ut restituat; & ut in proœmio epistolarum aliquid honorificentiæ addatur, & de monasterio Petri abbatis. Ad quæ omnia sic rescriptum est.

Dilectissimis, & desiderabilibus sanctis fratribus, & consacerdotibus, seni Liberato, & ceteris qui in concilio Juncensi adfuistis, Bonifacius.

ADvenientibus fratribus, consacerdotibusque nostris * Ponticano & Restituto, optatam gratulationem suscepi, dum relecta pagina fraternitatis vestræ de pace, & concordia eorum, de quibus ante hac scripsisse cognoscimur, lætari promerui. Proinde iisdem fratribus repedantibus necesse habui officiositatis meæ paginam dare portandam, salutans plurimum, & me cum effectu sanctitatis vestræ orationibus commendans. Creatorem nostrum, & dominum deprecor, ut hæc legentes addatis precibus, ut diebus nostris, sublatis his, quæ communes animos offendere possunt, quieta nobis omnia præstentur. Illud autem, dilectissimi & desiderabiles sancti fratres, quod sinceritas vestra per memoratos coepiscopos nostros verbo mandare dignata est, fateor valde mihi difficillimum. Neque enim poterimus statuta mutare, quæ per tot sacerdotes instinctu divino servata noscuntur. Si enim admiserimus, ea quæ antea constituta sunt in retractionem vocari, nihil in divinis, humanisque actibus, nihil in sacris, publicisque rebus obtinere ullam poterit firmitatem: dum post annorum spatia tanquam in emendationem patrum velut instructior nostra videatur mutare posteritas. Sed potius exoremus, ut manentibus his, quæ cum omni affectu a prioribus nostris custodita sunt, vel ex consuetudine descendunt, pius dominus, quæ pacis sunt, votis nostris & precibus concedere jubeat sanctorum canonum statuta servantes. Et quia constitutum est, ut ab hac sancta Carthaginensi sede diversis provinciis Africanis petentibus paschæ dies intimetur, intimamus resurrectionis dominicæ sacramentum VII. Iduum Aprilium die adfuturum fore. Quam festivitatem ut cum quiete domus Dei celebrare mereamur, assiduis precibus fraternitas tota, & omnis anima Christiana de domini clementia expetere non prætermittat. *Et subscripsi*: Opto te, frater, in domino bene valere, & mei memorem esse. Data die XVII. Kal. Januarias [1] anno primo.

* Supra Fontano Harc.

Item recitavit. Quæ autem per memoratos episcopos remandata sunt, sequentia monstrant. Ad ea quæ sanctum concilium Byzacenæ provinciæ per fratres nostros verbo mandavit, decuit respondere, id est de Sasisense plebe, Umbrianense, & Villaminorense, quia sunt documenta quid in tempore fuerit gestum, atque reservatis his, quæ canonum judicia continent, tempore quo oportet necesse est ostendentur.

De locis autem, de quibus frater noster Vincentius Girvitanus provinciæ Tripolitanæ impetitur, dum ad petitum eorum, qui adversus eum agunt, nobis a memorato concilio fuerit scriptum, necesse est ut illa ordinentur, quæ patrum nostrorum constitutio terminavit. De proœmio autem mutando, illa nos facere profitemur, quæ a nobis directis literis intimata sunt. De monasterio autem Petri abbatis juste

1 Scilicet Hilderici regis, qui annus ponitur Christi 523. Vide initium hujus sessionis: Anno secundo &c. Non est igitur annus primus Bonifacii, ut visum est Cointio in Annal. Franc. tom. 3. pag. 143. & 151. *Harduinus.*

f vobis

juſte nos feciſſe, ut a f nobis ordinatio fieret, ipſa res, quæ prolata eſt in medium, præſentibus ſanctis fratribus noſtris diverſarum provinciarum oſtendit: ut etiam fratres noſtri, qui directi ſunt audierunt, & proprio ore ſenſum fratrum noſtrorum inſtruere poſſunt.

Item recitavit.

Data a Petro abbate, & ab univerſa congregatione.

ROgamus, beatiſſime & apoſtolica dignitate prædite Chriſti venerande pontifex Bonifaci epiſcope, ut ſuggeſtionem noſtram intente advertere jubeas. Perlatum eſt ad nos quod S Liberatus. epiſcopus primæ ſedis provinciæ Byzacenæ, beatitudinis veſtræ de nomine noſtro querelam moviſſe videatur: & ſatis mirati ſumus ejus ſanctitatis prudentiam de nobis, qui contemptis facultatibus noſtris, ut a conditione liberi efficeremur, Deo noſtro ſervire decrevimus, mentionem facere juberet, diceretque, quod conditione Byzacenæ provinciæ teneamur obſtricti, cum conſtet nos de diverſis locis Africanis, vel de tranſmarinis ad hunc noſtrum locum, in quo eſſe videmur, congregatos fuiſſe, & numquam alicui obnoxios * feciſſe. Et cum in libertate vocati ſumus, ſicut apoſtolus dicit, cur de nobis, qui ad Deum fletibus & orationibus exclamamus, cauſatio fuerit facta ignoramus. Monaſterium enim, in quo domino protegente eſſe videmur, ſumptu parentum noſtrorum, vel aliorum religioſorum fundatum eſſe firmamus, a ſancto Reparato epiſcopo Puppianenſi provinciæ Proconſularis dedicatum eſſe non ſilemus. Et quouſque proprium epiſcopum concedente domino hæc ſancta eccleſia Carthaginenſis haberet ſuſtinuimus: a quo non ſolum nos, verum etiam & omnes in Africa conſtituti fomenta quotidie accipimus. Ad quam ſalva libertate arbitrii noſtri, quam ſemper Deo protegente habemus defendendam, confugium fecimus, deſiderium noſtrum propriis ſubſcriptionibus roboravimus: ideoque humiles ſupplicamus, ut inanes querelas beatitudo veſtra repellere dignetur; & currente juſtitia, in qua veſtra ſemper deget beatitudo, a jugo nos clericorum, quod neque nobis, neque patribus noſtris quiſquam ſuperponere aliquando tentavit, eruere digneris. Num docemus monaſterium de Præciſu quod in medio plebium Leptiminenſis eccleſiæ ponitur, prætermiſſo eodem epiſcopo vicino, Vico Aterienſis eccleſiæ epiſcopi conſolationem habere, qui in longinquo poſitus eſt. Et Baccenſe monaſterium, quod Maximianenſi eccleſiæ vicinum eſt, ad conſolationem primatis Byzacenæ provinciæ ſe conferre. Nam & de Adrumetino monaſterio nullo modo ſilere poſſumus, qui prætermiſſo ejuſdem civitatis epiſcopo de tranſmarinis partibus ſibi ſemper presbyteros ordinaverunt, id eſt Valentinum, Epiphanium, Victorianum, & Paulum. Et cum ſibi diverſa monaſteria, ut oſtenderent libertatem ſuam, unicuique prout viſum eſt, a diverſis epiſcopis conſolationem quæſierint; quomodo nobis denegari poterit, qui de hac ſede ſancta Carthaginenſis eccleſiæ, quæ prima totius Africanæ eccleſiæ habere videtur, auxilium quæſivimus? Ob hoc obſecramus, iterumque ſupplices poſcimus, ut deſiderium noſtrum nullius ſuggeſtione permittatur: ut poſſimus auxilio hujus ſanctæ eccleſiæ muniti in congregatione qua ſumus cum quiete manere. Extant enim venerabilium ſanctorum patrum dicta, libertatem monaſteriorum defendentium; quæ ſi veſtra juſſerit recenſere beatitudo, præ manibus habentur. Ex quorum lectione cognoſcant hi, qui de nomine noſtro apud beatitudinem veſtram talem videntur facere invidiam, quæ congregationibus monachorum fuerint a domino conceſſa. Acturi domino, & veſtræ ſanctitati maximas gratias. *Et ſubſcripſerunt.*

Ego Petrus abbas hunc libellum noſtrum ſubſcripſi.

Ego Fortunatus presbyter hunc libellum noſtrum ſubſcripſi.

Ego Octavianus diaconus hunc libellum noſtrum ſubſcripſi.

Ego Felix diaconus hunc libellum noſtrum ſubſcripſi.

Ego Renatus hunc libellum noſtrum ſubſcripſi. Et ceteri.

Sancti Auguſtini de moribus clericorum in ſecundo libro ad locum. Vobis dico, qui forte neſcitis, nam veſtrum plurimi ſciunt, presbyterum Leporium, quamvis ſæculi natalibus clarum, & apud ſuos honeſtiſſimo loco natum, tamen jam Deo ſervientem, cunctis quæ habebat relictis inopem ſuſcepi. Non quia nihil habuit, ſed quia jam fecerat, quod iſta lectio perſuadet. Hic non fecit, ſed nos ſcimus ubi fecit. Unitas Chriſti, & eccleſiæ una eſt; ubicumque fit opus bonum, pertinet & ad nos, ſi congaudeamus. Hortus eſt unus, ubi noſtis, ibi monaſterium conſtituit; quia & ipſi Deo ſerviunt. Ille hortus ad eccleſiam non pertinet, ſed nec ad ipſum. Et ad quem dixerit aliquis? Ad illud quod ibi eſt monaſterium. Sed quod verum eſt uſque ad hoc tempus curam pro illis ita gerebat, ut ſumpticulos, quibus ſuſtentabantur apud ſe haberet, & ſe ut videatur impenderet. Sed ne propter hoc locus daretur hominibus ſuſpiciones ſuas rodentibus, & ventrem non implentibus, hoc placuit & mihi & ipſi, ut ſic ſe illi tranſigant, quaſi iſte jam de ſæculo exierit. Numquid enim cum obierit ipſe illis diſpenſaturus eſt aliquid? Melius eſt ut videat illos bene verſantes regente Deo in diſciplina Chriſti ſic viventes, ut de illis tantummodo gaudeat, non eorum neceſſitatibus occupetur. Tom. 10. term. div. 50

Item in libro 11. *de moribus clericorum. Locus etiam ubi monaſterium conſtitutum eſt a memorato honorabili filio meo Eleuſinio ipſi presbytero, Barnabæ donatus eſt antequam ordinaretur presbyter, in ipſo loco monaſterium inſtituit. Sed tamen quia nomine ipſius donatus erat locus, mutavit inſtrumenta, ut nomine monaſterii poſſideatur.* Ibidem

Et alia exemplaria auctoritatis ſancti Bonifacii epiſcopi primatis provinciæ Byzacenæ.

Dilectiſſimis, atque in Chriſti gratia nominandis filiabus meis univerſis Dei ancillis, Bavagalianenſis Bonifacius primæ ſedis epiſcopus in domino ſalutem.

VEſtræ ſanctimoniæ libellum recipiens dum intente percurrerem, attentius auſcultavi quid in ſe contineret. Quapropter reciprocum præmittens ſalutationis obſequium, inſinuo ſemper ſervorum Dei vel ancillarum monaſteria liberum habere arbitrium a conditione omnium clericorum. Quorum priſcorum patrum ſequentes ritum, etiam

* Forte perturbetur vel, Intermittatur Hard.

Vel, fuiſſe. Hard.

iam veſtrum monaſterium hoc habere, & in vobis manere uſque in ævum. Unde per hanc vos auctoritatem duximus commonendas, ut licentiam habeatis unde volueritis ſpiritalem ſumere cibum, liberam in omnibus facultatem habentes. Si quis autem contra hoc ſalubre venire voluerit præceptum, rigorem illico ſentiat eccleſiaſticum. Ergo ut ſuperius connexuimus, hanc vobis attribuimus licentiam, ut quem velitis vobis corrogetis presbyrum, qui vobis in monaſterio peragat ſacroſancta, & illa quæ ad normam pertinent unitatis celebranda uſque in perpetuum. Etſi quis presbyterorum ibidem in monaſterio divina celebraverit myſteria, ipſius primatis altario domini nomen recenſeatur, ut jurgiorum ſemina in omnibus careant. Et ſubſcriptio. *Deus vos in timore ſuo conſervet quod oramus. Data ſub die Kal. Maii* XXI. *glorioſiſſimi regis Traſamundi.*

Anno Chriſti 517.

Item recitavit.

Exemplar epiſtolæ generalis quæ ad epiſcopos invitandos in cauſa inſulæ Lerinenſis miſſa eſt.

Quoties membrum aliquod quodlibet infirmitatis genere laborat, fieri non poteſt quin ejuſdem corporis etiam cetera membra condoleant. Et ideo cauſa quæ inter ſanctum epiſcopum Theodorum, & Valerianum, vel Maximum item epiſcopos, atque abbatem Fauſtum, nec non & reliquos fratres inſulæ Lerinenſis acciderat, abſque dubio omnes nos qui in Chriſto unum ſumus, differre non poſſumus, niſi id agamus qualiter curetur, & abſtergatur. Ad hoc itaque remediandum ſcandalum orationibus veſtris III. *Kalendas Januarias audientiæ dies eſt conſtitutus. Rogamus ergo ut ſanctitas veſtra ſe uſque Arelate fatigare dignetur; quatenus tantum malum, quod dilatione plus creſcit, beatitudinis veſtræ præſentia terminetur. Talis enim cauſa quæ tam grande ſcandalum genuerit, ſicut atrocitate ſui multos involvit ita plures qui in Chriſto medeantur, expoſcit.*

Ad eos qui in ipſa inſula ſunt: *Beatitudinem vero veſtram præcipue adeſſe convenit, quos inſula ipſa velut ſinu quodam genitricis fovens ad eam gratiam, quæ nunc in vobis eſt, domino inſtigante produxit.* Ad ſanctum Ruſticum. *Ac præcipue beatitudo veſtra ut adſit primum deprecamur; quia major infirmitas neceſſario medicos peritiſſimos inquirit.*

Incipit inſtitutio ſanctorum epiſcoporum Ravennii, Ruſtici, Neſtorii, Flori, Conſtantii, Aſclepii, Maximi, Juſti, Salonii, Ingenui, * Enantii, Zotici, Chryſanthi, in cauſa inſulæ Lerinenſis. *Ibidem.* * Vel, Uva H. Hard.

Cum Arelate in ſecretario Eccleſiæ convenisſemus, præmiſſa prece ad dominum, nullo extrinſecus arbitro interveniente reſedimus, de remedio ſcandali quod in monaſterio in inſula Lerinenſe obortum fuerat, pertractantes. Placuit ergo nobis, ſancto ut credimus Spiritu gubernante, ut omnibus quæ in querelam venerant ſollicite ventilatis atque diſcuſſis, ſanctus & beatiſſimus frater Theodorus epiſcopus primum exoretur a nobis, ut ſcandalum quod & ipſe, ſicut & nos, graviter dolebat exortum, differendo in tempora manere diutius non pateretur; ſed potius ad recipienda ſatisfactionum remedia feſtinaret: & ſanctum presbyterum Fauſtum abbatem ſupradicti monaſterii, indulta, ſi qua illa eſſet, culpæ venia in priſtina pace toto caritatis affectu reciperet, & ad inſulam ac congregationem ipſi Deo diſpenſante commiſſam cum ſua gratia, & caritate remitteret. Nec quidquam deinceps ex his quæ ſibi fratrem Fauſtum arguebat feciſſe aut verbis repeteret, aut animo retineret: quin potius collationem ut pote antiquus abbas, & epiſcopus ei, ut piam & neceſſariam perpetuo exhiberet; ſolatia ſecutura, quæ verbis dignabatur promittere, rebus ipſis, prout uſus exegerit, pleniſſime exhiberet. Hoc tamen tantummodo ſibi vindicaturus, quod deceſſor ſuus ſanctæ memoriæ Leontius epiſcopus vindicaverat, ideſt ut clerici, & altaris miniſtri a nullo niſi ab ipſo, vel cui ipſe injunxerit, ordinentur: chriſma non niſi ab ipſo, ſperetur. Neophyti ſi fuerint ab ipſo confirmentur: peregrini clerici abſque ipſius præcepto in communionem, vel ad miniſterium non admittantur. Monaſterii vero omnis laica multitudo ad curam abbatis pertineat; neque ex ea ſibi epiſcopus quidquam vindicet, aut aliquem ex illa clericum, niſi abbate petente præſumat. Hoc enim & rationis, & religionis plenum eſt, ut clerici ad ordinationem epiſcopi debita ſubjectione reſpiciant; laica vero omnis monaſterii congregatio ad ſolam, ac liberam abbatis proprii, quem ſibi ipſa elegerit, ordinationem diſpoſitionemque pertineat; regula, quæ a fundatore ipſius monaſterii dudum conſtituta eſt, in omnibus cuſtodita.

Cetera in manuſcripto deſiderantur. Decretum autem hujus concilii extat in alio codice Langobardico veteriſſimo bibliothecæ Vaticanæ numero 5845.

In concilio ſub ſancto Bonifacio epiſcopo apud Carthaginem,

Erunt igitur omnia omnino monaſteria, ſicut ſemper fuerunt, a conditione clericorum modis omnibus libera, ſibi tantum, & Deo placentia.

ANNO CHRISTI 526.

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA FELICIS PAPÆ IV.

Ex Libro Pontificali.

ANNO CHRISTI 526.

[a] FElix natione * Samnius, ex patre Castorio, [b] sedit annos 4. menses 2. dies 13. * Fuit autem temporibus Theodorici regis & (*a*) Justiniani Augusti, a consulatu * Maburti usque ad consulatum Lampadii & Orestis, a die IV. Iduum Juliarum usque in diem IV. Idus Octobris. Hic fecit basilicam sanctorum Cosmæ & Damiani in urbe Roma, in loco qui apellatur Via sacra, juxta templum urbis Romæ. Hujus temporibus consumpta est incendio basilica sancti martyris Saturnini, via Salaria, quam a solo refecit. Qui etiam ordinatus est cum quiete, & vixit usque ad tempora, Athalarici. Hic fecit ordinationes duas in urbe Roma per mensem Februarium & Martium: presbyteros 55. diaconos 4 episcopos per diversa loca 29. * Qui etiam sepultus est in basilica beati Petri apostoli, IV. Idus Octobris. Et [c] cessavit episcopatus dies 3.

* Samnita
* an. 3. m. 2. d. 13. a 24. Julii an. 527.
* Mavortii

* obiit temporibus Athalarici regis sub die XII. Octobris qui sepultus est apud beatum Petrum.

Felix a quo & quando pontifex designatus.

Notæ Severini Binii.

a *Felix.*) Theodoricus interfector Joannis, usurpato sibi jure temere eligendi & nominandi sedis apostolicæ episcopum: postquam hac de re quinquaginta & octo dierum interregno disceptatum esset, Felicem virum in Romano clero probatissimum nominavit: ne qua occasione suæ voluntati resisti posset. Accidit ea nominatio, nominatique a toto clero facta approbatio, vigesima quarta Julii, an. domini 526. Justini imperatoris anno imperii nono, Theodorici regis 34. anno regni Italiæ. Sed absque dilatione Deus auctorem tanti sceleris Theodoricum sævum, barbarum, durumque tyrannum repentina vindicta cœlitus immissa prostravit, & post acceleratum dirum exitium ad inferos perpetuo relegavit. Accidit, inquit Procopius de bello Gothorum lib. 1. cum cœnanti illi ministri apposuissent miræ magnitudinis pisces caput decoctum, Symmachi nuper occisi caput illi visum fuerit præfixis & extantibus inferiore in labro dentibus & torve intuentibus oculis furibunde sibi & acerbe comminari, qua visione territus in morbum inciderit, & non longe post mortuus fuerit. Refert S. Gregorius lib. 4. dial. cap. 30. quod quidam solitarius viderit eum inter Joannem papam & Symmachum patricium, quos occiderat, discinctum & discalceatum, & vinctis manibus deductum in Vulcani ollam jactari. Succesisse illi in regno Italiæ Athalaricus ex filia nepos, qui exacto a Romanis fidelitatis juramento, precibus episcoporum regnum suum stabiliri per literas expetivit. Hujus tempore S. Ephrem Antiochenæ ecclesiæ factus est episcopus. Justinus morbo senioque gravatus, cum summa æquitate & religione imperium usque ad nonum annum administrasset, consulens futuris reipublicæ commodis, cum consensu totius senatus Justinianum ex sorore nepotem imperii successorem delegit. Principio imperii Agapetus diaconus S. R. ecclesiæ scripto eum admonuit, quomodo se in administratione imperii gerere deberet. Inita cum Athalarico aliisque nationibus pace & concordia fidem catholicam edictis & sanctionibus confirmavit. De rebus ecclesiasticis leges quas promulgavit, ipsius saltem nomine Constantinopolitani episcopi ediderunt, ut major earum esset observantia: vel si quas ille sancivit, fecit illud non quod sibi munus episcopi assumeret: sed potius ut hæreticos canonum contemptores auctoritate imperatoria coerceret. Cum ex hoc fœdere Gothi arrogantiores facti jura ecclesiarum invaderent, & clericos passim ad laicalia tribunalia traherent, Felix pontifex una cum Romano clero de his apud ipsum regem vehementer expostulavit: qui ubi eos benigne audisset, humaniterque tractasset, ex ipsorum sententia sanctionem edidit; qua adeo nefaria & inconcessa, temereque præsumpta, fieri omnino prohibuit. Ipsa constitutio extat apud Cassiod. lib. 8. cap. 24.

Athalaricus Theodorico subrogatus.

Justinianus quando imperium adeptus.

Dionysius Exiguus, qui primus a nativitate Christi annos numerare cœpit, canonesque Græcorum male translatos elegantiori latinitate donavit, a secundo anno Felicis, qui est Christi 527. cyclum paschalem exorsus, eum ad 95. annorum curricula perduxit. Fragmentum illius cycli recitat Marianus Scotus in chronicis sub consulatu Mavortii anno quarto * pontificatus Felicis, qui est Christi 529. Justinianus imperator codicem de nomine suo Justinianeum appellatum, absolutum confirmavit & vulgavit. Usus est hac in re opera imprimis Triboniani hominis ethnici aurique cupidissimi, apud quem justitia venalis erat. Ne mireris ergo si impios imperatores Zenonem & Anastasium sententia pontificis, concilii Constantinopolitani & Justini e catalogo imperatorum abrasos, penitusque damnatos, insigni pietatis titulo in codice nominatos reperias.

Dionysii cyclus paschalis.

* Errat Binius.

Quo tempore codex Justiniani compilatus, & a quo.

b *Sedit annos* 4.) Annis 4. mensibus 2. & diebus 18. sedisse, colligitur ex principio & fine pontificatus.

Quamdiu Felix sederit.

c *Cessavit episcopatus dies tres.*) Ab obitu Felicis usque ad electionem Bonifacii secundi tres dies intercesserunt, quod alicubi legitur sedes vacasse uno mense & quindecim diebus; intelligendum est de tempore illo, quando post schisma sublatum Bonifacius cognitus est ab omnibus legitimus pontifex.

Interregnum sedis.

EPISTOLA I. * FELICIS PAPÆ IV.

* Hæc & sequens epistola νοθεύεται vitio laborant.

AD OMNES EPISCOPOS.

I. *Quod missarum celebratio alibi, quam in Deo dicatis locis, non debeat fieri nisi magna compulerit necessitas.*

II. *De ecclesiarum sacrationis dubitatione quid sit agendum.*

Dilectissimis fratribus omnibus episcopis per diversas provincias constitutis, Felix episcopus in domino salutem.

MAgno munere * misericordia Dei, totius ecclesiæ catholicæ multiplicata sunt gaudia, cum ecclesiarum status eo viget ordine, quo apostolorum successores illum statuerunt. Et cum antiqui hostis astutia eum turbari agnoscimus, non modico contristamur mœrore. Quam ob causam (fratres) hortamur, monemus & flagitamus, ut a tramite apostolicæ institutionis nequaquam recedatis, * nec a capite dissideatis, sed fidem & ordinem, quem apostoli & apostolici viri statuerunt, absque ulla hæsitatione teneatis. Nam si colum-

* S. Leo ep. 54.

* Idem ep. 84.

(*a*) Justini. MS. Luc. 490.

næ alicujus magnæ domus ruerint, ipsa postea domus minime stabit. Sic & vos, qui columnæ ecclesiæ estis, si labefactari cœperitis, sancta ecclesia, quæ per vos regitur, tabescit & labitur. Hæc (fratres) quæ dico valde timenda sunt, & summo moderamine pensanda, atque ne fiant cavenda. Ipsa enim per se veritas ait: *Vos estis sal terræ; quod si sal evanuerit, in quo salietur?* Ideo (carissimi) vos moneo, quia debitor sum vobis, & valde vos diligo. Et quando bona audio de vobis, nimis sum gavisus: & e contra quando mala, * S. Greg. ep. 26. lib. 1. nimis conturbatus. Ego vero, * quamvis a vobis per longa terrarum atque maris intervalla disjunctus sim, sum tamen omnino vobis corde conjunctus. Idque de beatitudine vestra erga me modis omnibus confido, quia cum me vicissim diligitis, a me longe non estis. Unde gratias referimus illi grano sinapi, qui ex modici despicabilisque seminis specie, ita ramis ex eadem radice surgentibus, atque se distendentibus, usquequaque diffusis, ut in eis volatilia cœli * nidificent: gratiaque sit fermento illi, quod tribus farinæ satis totius humani generis massam in unitate consperſit: atque parvo lapidi, qui abscissus est de monte sine manibus, & occupavit universam faciem orbis terræ, qui ad hoc se usquequaque distendit, ut omni humano genere in unitatem redacto, totius corpus perficeretur ecclesiæ, atque ita ad totius compagis pertineret commodum membrorum partialis ista distinctio. Unde nos quoque a vobis non longe sumus: quia in illo, qui ubique est, unum sumus. Agamus ergo ei gratias, qui solutis inimicitiis in carne sua fecit, ut in omni orbe terrarum unus esset grex, & unum ovile sub se uno pastore, semper memores quid nos egregius prædicator admoneat dicens: *Soliciti servate unitatem spiritus in vinculo pacis*. Sanctitatis vestræ scripta, quæ ad sedem apostolicam misistis super quibusdam * Innoc. ep. 4. & 2 Siricius ep. 4. consultis, quasi ad * caput, ut inde acciperetis responsa, unde omnis ecclesia totius religionis sumpsit exordium, gratanter suscepi, & breviter vobis respondere curavi.

Matth. 5

Luc. 13. Matth. 13

Dan. 2.

Joan. 20.

Ephes. 4.

I.

In decretis Ivo. lib. 2.

De ecclesiarum enim consecratione, & de Missarum celebrationibus, non alicubi quam in sacratis domino locis, absque magna necessitate fieri debere, liquet omnibus quibus sunt nota novi ac veteris testamenti præcepta. Tabernaculum vero Mosen domino præcipiente fecisse, & sacrasse, cum mensa & altari ejus, & ceteris vasis utensilibus ad divinum cultum explendum legimus: & non solum divinis præceptis ac precibus ea sacrasse, sed etiam sancti olei unctione, domino jubente, perliniſſe novimus. Qualiter autem hæc facta sint, & quomodo ipsa sacra non alii, quam sacerdotes sacra unctione delibuti, dominoque cum vestibus sanctis sacrati. & Levitæ tractabant, ferebant, erigebant, & deponebant, in ipsis institutionibus, quæ (domino jubente) per Mosen conscriptæ sunt, in lege domini reperitur. Qualiter ergo David regum piissimus amplificaverit cultum Dei, & templum domini ædificare voluit, sed propter multum sanguinem, quem effuderat, prohibitus est, & ipse collegerat expensas, Salomonque filius ejus idipsum, quod ipse facere optaverat, jubente & auxiliante Deo perfecit, & templum cum altari, & reliqua, ad divinum cultum peragendum, consecravit, in libro Regum inter cetera legitur ita: *Ædificans* (inquit Salomon domino) *ædificavi in habitaculum tuum, * fortissimum solium tuum in sempiternum. Convertitque rex faciem suam, & benedixit omni ecclesiæ Israel. Omnis enim ecclesia Israel stabat, & ait: Benedictus dominus Deus Israel, qui locutus est ore suo ad David patrem meum, & in manibus ejus perfecit, dicens; A die, qua eduxi populum meum Israel de Ægypto, non elegi civitatem de universis tribubus Israel, ut ædificaretur domus, & esset nomen meum ibi; sed elegi David, ut esset super populum meum Israel. Voluitque David pater meus ædificare domum nomini domini Dei Israel, & ait dominus ad David patrem meum: Quod cogitasti in corde tuo ædificare domum nomini meo, bene fecisti, hoc ipsum mente tractans. Verumtamen tu non ædificabis domum, sed filius tuus, qui egredietur de renibus tuis, ipse ædificabit domum nomini meo. Confirmavit dominus sermonem suum, quem locutus est, stetitque pro David patre meo, & sedi super thronum Israel, sicut locutus est dominus. Et ædificavi domum nomini domini Dei Israel. Et constitui ibi locum arcæ, in qua fœdus domini est, quod percussit cum patribus nostris, quando egressi sunt de terra Ægypti. Stetit autem Salomon ante altare domini in conspectu ecclesiæ Israel, & expandit manus suas in cœlum, & ait; Domine Deus Israel, non est similis tui in cœlo desuper, & super terram deorsum, qui custodis pactum & misericordiam servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo. Qui custodisti servo tuo David patri meo quæ locutus es ei. Ore locutus es, & manibus perfecisti, ut hæc dies probat. Nunc igitur domine Deus Israel, conserva David famulo tuo patri meo quæ locutus es, ei, dicens; Non auferetur de te vir coram me, qui sedeat super thronum Israel, ita tamen, si custodierint filii tui viam suam, ut ambulent coram me, sicut tu ambulasti in conspectu meo. Et nunc Deus Israel firmentur verba tua, quæ locutus es David servo tuo patri meo. Ergone putandum est, quod vere Deus habitet super terram? Si enim cœlum & cœli cœlorum te capere non possunt, quanto magis domus hæc, quam ædificavi? Sed respice ad orationem servi tui, & ad preces ejus, domine Deus meus. Audi domine hymnum & orationem, quam servus tuus orat coram te hodie: ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte & die, super domum de qua dixisti: Erit nomen meum ibi, ut exaudias orationem, quam orat in loco isto ad te servus tuus; ut exaudias deprecationem servi tui, & populi tui Israel, quodcumque oraverint in loco isto, & exaudias in loco habitaculi tui in cœlo, & cum exaudieris, propitius eris. Si peccaverit homo in proximum suum, & habuerit aliquod juramentum, quo teneatur adstrictus, & venerit propter juramentum coram altari tuo in domum tuam, tu exaudies in cœlo, & facies, & judicabis servos tuos, condemnans impium, & reddens viam suam super caput ejus, justificansque justum, & retribuens ei secundum justitiam suam. Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos (quia peccaturus est tibi) & agentes pœnitentiam, & confitentes nomini tuo, venerint, & oraverint, & deprecati te fuerint in domo hac, exaudi in cœlo, & dimitte peccatum populi tui Israel, & reduces eos in terram, quam dedisti patribus eorum. Si clausum fuerit cœlum & non pluerit propter peccatum eorum,*

Num. 7.

3. Reg. 8. per locum firmissimum & c. Ita

rum, & orantes in loco isto pœnitentiam egerint A *nomini tuo, & a peccatis suis conversi fuerint propter afflictionem suam, exaudi eos in cœlo, & dimitte peccata servorum tuorum, & populi tui Israel, & ostende eis viam bonam, per quam ambulent, & da pluviam super terram, quam dedisti populo tuo in possessionem. Fames si oborta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aer, aut ærugo, aut locusta, vel rubigo, & afflixerit eum inimicus ejus portas obsidens, omnis plaga, universa infirmitas, cunctaque devotatio & imprecatio, quæ acciderit omni homini de populo tuo Israel; si quis agnoverit plagam cordis sui, & expanderit manus suas in domo hac, tu exaudies in cœlo, in loco habitationis tuæ, & repropitiaberis, & facies, ut des unicuique secundum omnes vias suas, sicut videris cor ejus, (quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum) ut timeant te cunctis diebus quibus vivunt super faciem terræ, quam dedisti patribus nostris. Insuper & alienigena, qui non est de populo tuo Israel, cum venerit de terra longinqua propter nomen tuum, (audietur enim nomen tuum magnum, & manus tua fortis, & brachium tuum extentum ubique) cum venerit ergo, & oraverit in loco hoc, tu exaudies in cœlo, in firmamento habitaculi tui, & facies omnia pro quibus invocaverit te alienigena, ut discant universi populi terrarum nomen tuum timere, sicut populus Israel: & probent quia nomen tuum invocatum est super domum hanc, quam ædificavi. Si egressus* C *fuerit populus tuus ad bellum contra inimicos suos, per viam quocumque miseris eos, orabunt te contra viam civitatis, quam elegisti, & contra domum, quam ædificavi nomini tuo, & exaudies in cœlo orationem eorum & preces eorum, & facies judicium eorum. Quod si peccaverint tibi, (non est enim homo qui non peccet) & iratus tradideris eos inimicis suis, & captivi ducti fuerint in terram inimicorum longe vel prope, & egerint pœnitentiam in corde suo in loco captivitatis, & conversi deprecati fuerint te in captivitate sua, dicentes: Peccavimus, inique egimus, impie gessimus, & reversi fuerint ad te in universo corde suo, & tota anima sua, in terra inimicorum suorum, ad quam captivi ducti fuerant, & oraverit te contra viam terræ suæ, quam dedisti patribus eorum, & civitatis, quam elegisti, & templi, quod ædificavi nomini tuo; exaudies in cœlo, in firmamento solii tui, orationem eorum & preces eorum, & facies judicium eorum, & propitiaberis populo tuo, qui peccavit tibi. & omnibus iniquitatibus eorum, quibus prævaricati sunt in te: & dabis misericordiam coram eis, qui eos captivos habuerint, ut misereantur eis. Populus enim tuus est, & hæreditas tua, quos eduxisti de terra Ægypti, de medio fornacis ferreæ, ut sint oculi tui aperti ad deprecationem servi tui & populi tui Israel, & exaudies eos in universis pro quibus invocaverint te. Tu enim separasti eos in hæreditatem de universis populis* E *terræ, sicut locutus est per Mosen servum suum, quando eduxisti patres nostros de * terra Ægypti, domine Deus. Factum est autem, cum complesset Salomon orans dominum omnem orationem & deprecationem hanc, surrexit de conspectu altaris domini. Utrumque enim genu in terra fixerat, & manus expanderat ad cœlum. Stetit ergo, & benedixit omni ecclesiæ Israel, voce magna dicens:*

Benedictus dominus, qui dedit requiem populo suo B *Israel juxta omnia quæ locutus est; non cecidit ne unus quidem sermo * in omnibus quæ locutus est per Mosen servum suum. Sit dominus Deus noster nobiscum, sicut fuit cum patribus nostris, non derelinquens, neque projiciens, sed inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus in universis viis ejus, & custodiamus mandata ejus, & cerimonias, & judicia, quæcumque mandavit patribus nostris, & sint sermones mei isti, quibus deprecatus sum coram domino, appropinquantes domino Deo nostro die ac nocte, ut faciat judicium servo suo, & populo suo Israel per singulos dies, & sciant omnes populi terræ, quia dominus ipse est Deus, & non est ultra absque eo. Sit quoque cor nostrum perfectum cum domino Deo nostro, ut ambulemus in decretis ejus, & custodiamus mandata ejus sicut & hodie. Igitur rex & omnis Israel cum eo immolabant victimas coram domino. Mactavitque Salomon hostias pacificas, quas immolavit domino, boum viginti duo millia, & ovium centum viginti millia, & dedicaverunt templum domini rex & filii Israel. In die illa sanctificavit rex medium atrii, quod erat ante domum domini. Fecit autem ibi holocaustum, & sacrificium, & adipem pacificorum; quia altare æneum quod erat coram domino, minus erat, & capere non poterat holocaustum, & sacrificium, & adipem pacificorum. Fecit ergo Salomon in tempore illo festivitatem celebrem, & omnis Israel cum eo, multitudo magna ab introitu Emath usque ad rivum Ægypti coram domino Deo nostro septem diebus & septem diebus, id est, quatuordecim diebus, & in die octava dimisit populos.*

* en omnibus bonas.

Judæi ergo loca, in quibus domino sacrificabant, divinis * habebant supplicationibus consecrata, nec in aliis, quam in Deo dicatis locis munera domino offerebant. Si enim Judæi, qui umbræ legis deserviebant, hæc faciebant: multo magis, quibus veritas patefacta est, (a) templa domino ædificare, & (prout melius possumus) ornare, eaque divinis precibus, & sanctis unctionibus suis cum altaribus & vasis, vestibus quoque, & reliquis ad divinum cultum explendum utensilibus, devote & solen- De consecr. dist. 2. Sicut non aliis quam. niter sacrare, & non in aliis locis quam in domino sacratis ab episcopis, & non a chorepiscopis, qui sæpe prohibiti sunt, nisi (ut prædictum est) summa exigente necessitate, missas celebrare, nec sacrificia offerre domino debemus. Et hoc si summa necessitas agere compulerit, non in domibus, quia in sacris canonibus sacrificia in domibus * offerri prohibita sunt: sed in tabernaculis, divinis precibus a pontificibus dicatis, & in mensis domino sacratis, & in sacra unctione a pontificibus delibutis, pro summa (ut præfixum est) necessitate, & non pro libitu cujusquam & pigritia agatur. * Satius ergo est, * missam non cantare, aut non audire, * quam in illis locis, ubi fieri non oportet: nisi (ut sæpe dictum est) pro summa contingat necessitate, quoniam necessitas non habet legem. Unde scriptum est: *Vide ne offeras holocausta tua in omni loco quem videris, sed in loco quem elegerit dominus Deus tuus.* Et in Exodo legitur; *Vos vidistis, quia de cœlo locutus sum vobis; Non facietis deos argenteos, nec deos aureos facietis vobis; altare de terra facietis mihi, & offeretis*

* supplicationibus consecrabant,

(a) Joan. 2.

* Laodic. can 58.

* Statutum * Concil. Paris. lib 1. cap. 47. & Capitul vol. 334.

* S Gregor. ep. 18. lib III. Deut. 10. Exod. 20.

(a) Burch. addit lib. 3. cap. 59. *& gratia, & veritas per Jesum data est.* Mansi.

ſuper illud holocauſta & pacifica veſtra; oves veſtras & boves in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei. Et ſicut non alii, quam ſacrati domino ſaceidotes, debent miſſas cantare, nec ſacrificia ſuper altare offerre: ſic nec in aliis, quam in præfatis domino ſacratis locis, miſſas cantare aut ſacrificia offerre licebit. Si autem, ut legitur in concilio Laodicenſi * capite 26. quod (*a*) hi, qui non ſunt ab epiſcopis ordinati, tam in eccleſiis, quam in domibus exorcizare non poſſunt: multo * magis majoris gradus miniſteria, niſi ab eis, qui ad eos gradus ſunt ſacrati, quibus fungi debent, officia agi vel ſacrificia offerri licet. Quod autem (ut paulo ſuperius prælibatum eſt) oblationes in domibus offerri non debent, in eodem concilio capite 58. (*b*) prohibitum habetur, ita: *Non oportet in domibus oblationes celebrari ab epiſcopis & presbyteris.* Solennitates vero dedicationum eccleſiarum & ſacerdotum, per ſingulos annos ſolenniter ſunt celebrandæ, ipſo domino exempla dante, qui ad feſtum dedicationis templi, omnibus id faciendo dans formam, cum reliquis populis eamdem feſtivitatem celebraturus venit, ſicut ſcriptum eſt: *Facta ſunt encænia in Hieroſolymis, & hiems erat; & ambulabat Jeſus in templo, in porticu Salomonis.* Quod autem octo dierum ſint encænia celebranda, in libro Regum, peracta dedicatione templi, * reperies.

De conſecr. diſt. 1. Sicut non alii.

* ex verſione Dionyſii Exigui.

* minus

De conſecr. diſt. 1. Sicut non alii.

De conſecr. diſt. 1. Solennitates dedicationum.

Joan. 10.

3. Reg. 8.

* reperietis.

II.

De eccleſiarum vero conſecratione * quoties dubitatur, & nec certa ſcriptura, nec certi teſtes exiſtunt, a quibus conſecratio ſciatur, abſque ulla dubitatione ſcitote eas eſſe conſecrandas, ne talis trepidatio faciat deteriorationem: quoniam non monſtratur eſſe iteratum, quod neſcitur factum. His, fratres, teſtimoniis ſcripturarum apoſtolica auctoritate confirmatis, conſultis veſtris breviter reſpondiſſe ſufficiat. Vobis tamen prævidendum eſt, & omnibus prædicandum, ut illicita non agantur, & domini præcepta conſerventur, & fideliter peragantur. *Rogamus autem vos, fratres*, ut dicta apoſtolici replicemus, *corripite inquietos, conſolamini puſillanimes, ſuſcipite infirmos, patientes eſtote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat; ſed ſemper, quod bonum eſt, ſectamini in invicem, & in omnes. Semper gaudete, ſine intermiſſione orate, in omnibus gratias agite. Hæc eſt enim voluntas Dei in Chriſto Jeſu in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere, prophetias nolite ſpernere; omnia autem probate, quod bonum eſt, tenete. Ab omni ſpecie mala abſtinete vos. Ipſe autem Deus pacis ſanctificet vos per omnia, ut integer ſpiritus veſter, & anima, & corpus ſine querela in adventu domini noſtri Jeſu Chriſti ſervetur.* Data Kalendis Martii, Lampadio & Oreſte viris clariſſimis conſulibus.

* S Leo epiſt. 92. cap. 15.

2. Theſſ. 5.

Anno Chriſti 530.

II. EXHORTATORIA

AD SABINAM.

Laudat in ea ſtudium cultumque in eccleſiam, quodque ſtirpis honores vanamque pompam religioni poſthabeat.

SIngulare membrum eccleſiæ, * tuæ religionis amplitudinem exiſtere, & a nobis reverentiſſime coli, ſatis eſt omnibus manifeſtum. In ipſo enim apice nobilitatis, multo nobiliorem eccleſiæ devotionem impendis, & magis læta Chriſti agnitione præceptis ejus obtemperas, & in fide potius exultas, quam tanti generis flore jactaris. * Summa virtus eſt, vicifſe gloriam carnis: & * magna eſt Chriſti gratia, nobilitatem moribus ſuperaſſe, domina filia merito illuſtris. Certa igitur exiſtens, dilectiſſima, vitæ hujus, quæcumque ſunt, ſpatia æternis diviniſque officiis illuſtrare contende, ut qui inſignem te præſtitit, reddat ſibi per ſæcula clariorem.

* Quæ ſequuntur deſcripta ſunt ex epiſt. 13. Innocentii quæ eſt ad Julianam. Tom. III. p. 25

* Summæ virtutis

* magnæ gratiæ

Quapropter tuam hortamur dilectionem, ut bonum, quod cœpiſti, * ſemper implere non differas; quia non laudatur initium, ſed finis. Sapientiam enim te hortamur diligere & ſcrutari, ut rationabiliter & ſapienter diſponas & judices ea quæ tibi commiſſa ſunt, dicente domino per prophetam: *Erudimini, qui judicatis terram. Time ergo dominum, & mandata ejus ſerva, & dilige eum totis viſceribus, & proximum tuum ſicut teipſum. Deus altiſſimus creavit ſapientiam in Spiritu ſancto, & vidit, & dinumeravit ea terram, & menſus eſt, & effudit illam ſuper omnia opera ſua, & ſuper omnem carnem ſecundum datum ſuum præbuit illam diligentibus ſe. Timor domini, gloria & gloriatio, & corona exultationis. Timor domini delectabit cor, & dabit lætitiam & gaudium in longitudinem dierum. Timenti dominum bene erit in extremis, & in die defunctionis ſuæ benedicetur. Dilectio Dei honorabilis ſapientia; quibus autem apparuerit in viſu, diligunt eam in viſione, & in agnitione magnalium ſuorum. Initium ſapientiæ timor domini; & cum fidelibus in vulva concreatus eſt, & cum electis fœminis graditur, & cum juſtis & fidelibus agnoſcitur. Timor domini, ſcientiæ religioſitas. Religioſitas cuſtodiet, & juſtificabit cor, jucunditatem atque gaudium dabit. Timenti dominum bene erit, & in diebus conſummationis illius benedicetur. Plenitudo ſapientiæ eſt, timere dominum, & plenitudo a fluctibus illius. Omnem domum illius implebit a generationibus, & receptacula a theſauris illius. Corona ſapientiæ, timor domini, replens pacem & ſalutis fructum; & vidit, & dinumeravit eam, utraque autem ſunt dona Dei. Scientiam & intellectum prudentiæ ſapientia compartietur, & gloriam tenentium ſe, exaltat. Radix ſapientiæ eſt timere dominum, & rami illius longævi. In theſauris ſapientiæ, intellectus & ſcientiæ religioſitas: execratio autem peccatoribus, ſapientia. Timor domini expellit peccatum; nam qui ſine timore eſt, non poterit juſtificari. Iracundia enim animoſitatis illius, ſubverſio illius eſt. Uſque in tempus juſtinebit patiens, & poſtea redditio jucunditatis. Bonus ſenſus uſque ad tempus abſcon-*

* S Gregor epiſt ad S. Auguſtinum ejuſque comites in Angliam miſſos apud Bedam lib. 1. cap. 13.

Pſal. 2. Eccleſ. 2.

Ibidem.

(*a*) Burch. inſerit *ſi.* (*b*) Cap. LIX.

ſcondet verba illius, & labia multorum enarrabunt ſenſum illius. In theſauris ſapientiæ, ſignificatio diſciplinæ; execratio autem peccatori, cultura Dei. Fili, concupiſcens ſapientiam, ſerva juſtitiam, & Deus præbebit illam tibi. Sapientia enim & diſciplina, timor domini; & hoc, quod beneplacitum eſt illi, fides & manſuetudo, & adimplebit theſauros illius. Contumax non ſis, & incredibilis timori domini, & ne acceſſeris ad illum duplici corde. Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum, & non ſcandalizeris labiis tuis. Attende in illis, ne forte cadas, & ponas ſcandalum animæ tuæ, & adducas inhonorationem tibi, & revelet Deus abſconſa tua. Pro fide & juſtitia, ac pro ſalute animæ certa ſemper, & pro adjutorio fratrum viriliter age, ut a domino recipias remunerationem. Scriptum eſt enim: *Fili, conſerva tempus, & devita a malo. Pro anima tua non confundaris dicere verum. Eſt enim confuſio adducens peccatum, & eſt confuſio adducens gratiam & gloriam. Ne accipias faciem adverſus faciem tuam, nec adverſus animam tuam mendacium. Non revereris proximum tuum in caſu tuo, nec retineas verbum in tempore ſalutis. Non abſcondas ſapientiam tuam in decore ejus. In lingua enim agnoſcitur ſapientia, & ſenſus, & ſcientia, & doctrina * in verbis veritatis, & firmamentum in operibus juſtitiæ. Non contradicas veritati ullo modo, & de mendacio ineruditionis tuæ confundere. Non confundaris confiteri peccata tua; & ne ſubjicias te omni homini pro peccato. Noli reſiſtere contra faciem potentis; nec coneris contra ictum fluminis. Pro juſtitia agonizare pro anima tua, & uſque ad mortem certa pro juſtitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus eſſe in lingua tua; & inutilis & remiſſus in operibus tuis. Noli eſſe ſicut leo in domo tua, evertens domeſticos tuos, & opprimens ſubjectos tibi. Non ſit tibi manus tua porrecta ad accipiendum, & ad dandum collecta.* His ſulta ſcripturarum auctoritatibus ſemper ſta recta, & a via veritatis ne avertaris, ut gratiam Dei acquiras, & bonorum hominum amicitia fruaris: tantoque tua * voluntas facilius ab amore hujus ſæculi exeat, * quanto & impellitur, dum vocatur. Nam nos & præſentes vos videre cupimus, & abſentibus per epiſtolam ſaltem colloqui deſideramus. Unde & optamus, ut vos beatus Petrus apoſtolorum princeps ad ſua limina feliciter perducat, quatenus in omnipotentis gratia perfrui veſtra præſentia mereamur. [a] Data XII. Kalendas Novembris, * Lampadio & Oreſte viris clariſſ. Coſſ.

coll. 4.

verbo ſenſati,

mens Greg. ep. 30. lib IX & 79. lib. VII.

ann. 530. exeunte Octobri ſedebat Romæ Bonifacius, non Felix,

Nota Severini Binii.

[a] *Data* XII. *Kalend. Novembris.*) Hæc chronologia menſtrua mendoſa eſt *. Nam hoc menſe Bonifacius jam pontifex creatus erat, ut patet ſupra.

* ſed & tota epiſt. ficta

III. AD [a] CÆSARIUM ARELATENSEM.

De laicis ad ſacerdotium ante probationem non promovendis.

Dilectiſſimo fratri Cæſario Felix.

LEgi quod inter fraternitatem veſtram eſt conſtitutum, non licere ex laica converſatione ad officium ſacerdotale ante probationem temere promoveri: de qua re etiam ad nos pervenit opinio, aliquos poſt ordinationem ad vitæ ſæcularis mores fuiſſe tranſgreſſos. Et licet ſit talis nefanda præſumptio, plus tamen eſt periculoſa negligentio. Qui enim poteſt venienti malo reſiſtere, & hoc diſſimulans fieri permittit, ipſe magis mali auctor operis approbatur. Nemo ſe itaque per antiquam conſuetudinem ſperet eruere: quia quæ illicite inchoata ſunt, ſi damnentur in poſterum, ſuos fructus generare non poſſunt. Nam quod gradibus eruditur, ſi ſine perfectione doctrinæ ad ſuum perveniat conſtitutum, errat per examinationem, quia non recipit firmitatem: nec honorem quis per timorem poteſt ſervare, qui in ejus gloriam ſemel labore pervenit. Et laus inanis cui tribuitur lædit, ad elationem nutriens magis, quam provocans ad operam veræ virtutis. Vas electionis ad ſuum vernaculum Timotheum ſcribit dicens: *Nemini cito manus impoſueris, nec communicaveris peccatis alienis.* Quid ſibi vult: ne citius imponas manus? Quia dignitas quæ datur, ideo datur, ut duret immobilis. Debet enim, antequam concedatur, longa ſub deliberatione tractari. Unde magiſter, qui elementorum ignorat initia? Unde gubernator, qui inter nautas ſua ſervitia non monſtravit? Ignorat quænam ratio magiſtris debetur qui ad obedientiam ſua corda non flexit, unde quemadmodum in domo Dei converſari debeat, poſteris ſit exemplum. Sit in omnibus clericis, & in his maxime, qui ſunt ad ſacerdotia deligendi, apoſtolicæ monitionis eloquium, qui ait: *Oportet & teſtimonium habere bonum ab his qui foris ſunt.* Quapropter communi conſenſu, ſub obſervatione venerabilium canonum, ordinandum eligite ſacerdotem: ut & de noſtra ſimus ſalute ſoliciti, & illorum utilitatibus conſulamus, qui fuerint ad hunc ordinem diligenter adſciti. Deus te incolumem cuſtodiat, frater cariſſime. Data III. Nonas Februarias [1] poſt conſulatum Mavortii viri clariſſimi *.

1. Tim. 5.

1. Tim. 3.

* Anno Chriſti 528.

Nota Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Poſt conſulatum Mavortii.*) Vulgati P. C. M. SEU BOETII V. C. Quæ falſa ſubſcriptio ſuſpenſos dudum habuit viros doctos, cum Felicis III. temporibus, cui hæc epiſtola propter Boetii conſulatum tribuebatur, Cæſarii, qui epiſcopus nondum erat, congruere nomen non poſſe intelligerent, & contra cum Felice IV. cui congrueret Cæſarii epiſcopatus, Boetii conſulatum minime convenire. Nunc vero, reſtituta ex codice Arelatenſi vera lectione, diſcuſſæ ſunt ambages, & reddita auctori ſuo epiſtola, id eſt, Felici IV. cujus annus ſecundus in eum incidit, qui fuit poſt conſulatum Mavortii, id eſt in annum Chriſti 528. quo Cæſarius annum agebat in epiſcopatu ſuo 25. *

* imo 29. cum ad eum jam ab ann. 502. ſcripſerit Symmachus papa.

AD EPISTOLAS FELICIS IV.

APPENDIX.

Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 407.

Agnellus Ravennatenſis, noni ſæculi ſcriptor, in ſuo Pontificali Ravennatenſium epiſcoporum vulgato a Cl. Bacchinio, & recuſo ac ad Mſ. Cod. recenſito a Muratorio Rer. Ital. tom. II. par. I. ad vitam S. Eccleſii Ravennatenſis epiſcopi Conſtitutum quoddam Felicis Papæ ſervavit, datum occaſione diſſidii cujuſdam in Eccleſiam, & clericos ditionis ſuæ. En illud.

* IV. *Mur.* *Felix* * *epiſcopus urbis Romæ.*

LAudanda eſt Deceſſorum noſtrorum ſolicitudo de pace & quiete eccleſiaſtica, * quia paſtor qui advigilans continere debet contentiones, aut damnat, aut corrigit. Oportet in hunc ipſum tramitem nobis ambulantibus ſimilis cum eis conſpici; quia quorum per Dei miſericordiam locum gerimus, ipſorum ſequi nos decet exempla. Ex invidia ſacerdotibus eccleſiæ Ravennatis talia contigerunt, quæ * omnium Catholicorum animos contriſtaſſe noſcuntur, altercationes, ſeditiones, pravitates, quæ omnem diſciplinam eccleſiaſticam diſrumpere niterentur. Iſta nos iterum ..... verum Dei timorem ante oculos habentes, ut nec illicitis audaciam demus exceſſibus, & non abiiciamus... per conſtitutum noſtrum ordinare, quod juſtum eſt ſecundum Salomonem dicentem; *non dures* * *tranſitum aquæ*. Ergo recenſentes capitulis a Fratre noſtro * Eccleſio, & a presbyteris, & diaconibus, & clericis * & Notariis eccleſiæ Ravennatis nobis oblatis, præſentibus fratre & conſacerdote noſtro Eccleſio, & ejus clericis inferius deſignatis, quod rationi vidimus convenire, cenſemus eos clericatus officium debere ſuſcipere, quorum vitam & converſationem ſacrorum canonum non poſſit impugnare auctoritas. Clericos vero ſecundum ſanctorum Patrum regulas volentes duntaxat & denunciatos; quantum ad presbyteros & diaconos pertinet, ſtatutis jubemus temporibus ſolenniter promoveri. De vero Ravennatum & Claſſicanorum eccleſia, antiqua conſuetudo ſervetur. Clerici vero vel Monachi ad indebitum obtinendum ordinem, vel locum, Potentium patrocinia non requirant, per quæ, aut non faciendo ingratus, aut faciendo injuſtus videatur epiſcopus. Quarta patrimonii Ravennatenſis eccleſiæ, hoc eſt tria millia ſolidorum, ſolitis erogationibus clericis omnibus, vel quibus erogari eſt ſolitum, compleatur. Si quid tamen ex penſionibus vel hæreditatibus creſcere, Domino noſtro volente contigerit, eodem Domino mediante, etiam quartæ portioni adiiciantur *; Sic tamen ut brevibus ordinatis, quod ſingulis diſtribuitur latere non poſſit.... ſecundum merita, ſecundum loca, quia omnia Deus ſecundum juſtitiam & menſuram conſtituit.... ita ut unuſquiſque extra neceſſitatem infirmitatis aut cauſam idoneam altaris omnia in ſuo officio vigilanter obſervet. Redditus * vero prædiorum ſive acceſſiones propter rei familiaris expenſas, vel exenia, quæ diverſis offeruntur, & convivia, quæ eis exhibere, vel pro loci ſui, vel merito, vel pro advenientium ſuſceptione, neceſſe eſt, epiſcopo conſtituimus debere proficere. Nullam conjurationem, nullum conventiculum, quod vel apud laicos eſſe non poteſt impunitum in eccleſia Dei, ullus facere tentet ex clero. Nam ſicut nos optamus ne ſuperna miſericordia patiatur admitti, ſic, ſi quis tentaverit, ſentiat auctoritatem canonum, & eccleſiaſticam diſciplinam ſecundum Apoſtolum dicentem: *excedentes in conſpectu omnium corrige, ut reſidui timorem habeant*. Mereantur boni laudem, qui in operibus Dei vigilant, ſentiant affectum proprii ſacerdotis, qui per obedientiam ſuam videntur ornare propoſitum, glorientur de ſui amore pontificis, qui in ſuis officiis ab operibus Deo placitis, cum ejus obſequiis non deſiſtunt; ſicut divina loquuntur eloquia; *dignus eſt operarius mercede ſua*. Ad patrimonium vero eccleſiæ ex eorum epiſcopi judicio..... ex clero perſonæ electæ cum ſolatiis, quæ pro notitia deputaverit epiſcopus ſub idonea fidejuſſione mittantur, quorum fides fuerit, & induſtria comprobata, ut & alimonia pauperum fraudem non patiatur, & quantitas patrimonii eccleſiæ latere non poſſit, & unuſquiſque clericus ſub timore Dei, & proprii ſacerdotis de his quæ ſibi commiſſa fuerint exponat fideliter rationes. Illud vero quod omnino, ac religioſo debet execrari propoſito, nos nec oportebat loqui, nec verbis exponere. Pervenit ad nos aliquos de clero ſpectaculo intereſſe, quæ res ita crudelis eſt, ut animas Catholicorum pro ſui execratione conturbet, ut quos in domo Dei divina eloquia recitantes audivit, eoſdem contra mandata in ſpectaculis aſpiciat convenire. In his diſciplina confunditur, divina præcepta calcantur. Unde oportet epiſcopum, & de hac parte ſolicitudinem gerere, ut ſi non faciunt, non faciant in futuro, & ſi faciunt, juxta diſciplinam eccleſiaſticam corrigantur. Si qui vero de clero prædia urbana, vel ruſtica ad eccleſiam pertinentia detinet, eiſdem libellis ſub juſta penſionis æſtimatione factis ſtatuimus collocanda, hac ratione * quod in quo modis ſuis ſolent accipere, ipſi retineant, quod ſupereſt eccleſiaſticis inferant compendiis profuturum. Circa prædia urbana, vel ruſtica cæteraque mobilia pro animæ ſuæ mercede a fidelibus nominatim diverſis Baſilicis derelicta, vetus conſuetudo ſervetur. Notarii vero juxta ordinem matriculæ, Primicerii, ſecundicerii, tertius, quartus, quintus, ſextus, ſeptimus, ſuo periculo in conſpectu presbyterorum, & diaconorum documenta eccleſiaſtica, ſub fidelium brevium deſcriptione ſuſcipiant, ut quotiens exegerit cauſa, fideliter proferantur, contradant, atque recipiant. Omnia tamen cum juſſione & ordinatione epiſcopi ſui eoſdem jubemus efficere. Ideo enim univerſa deſcribenda ſunt eccleſiaſtica documenta, ne ullo modo, aut ſuſcepta pereant, aut tempore, quo ſunt neceſſaria utilitatibus eccleſiaſticis, exhiberi non poſſint. Qui tamen Notarii in officio ſuo

* conſtitutum *Mur.*

* quod *Mur.*

* darer *Mur.*
* deeſt *Mur.*
* Clero. *Mur.*

* proficiat. *Mur.*

* Excepta *Mur.*

* ut extinc *Mur.*

suo obſervantes, ſtrenui, conſequantur ſine imminutione commoda ſibi, vel prioribus ſuis antiquitus deputata. Ipſi etiam, ſicut exigit ratio, & antiquitas ordinavit libellos, & ſecuritates totius patrimonii eccleſiaſtici, quorum intereſt ſubſcriptos epiſcopi manu, contradant. Quibus vero cum ſæcularis converſationis hominibus, nullam neceſſitatem rei familiaris tolerantibus eccleſiaſtici juris prædia, vel urbana, vel ruſtica data ſunt, epiſcopi ſollicitudine per eos, quibus juſſerit, clericos ad dominium revocet eccleſiæ, nec deinceps, præter cauſam ſuperius comprehenſam, dare præſumat. Maſtalo vero Archidiacono eccleſiæ Ravennatis commoda ejuſdem * loco juxta antiquam conſuetudinem deputata, ſine imminutione percipiat, ſicut eos, qui ante eum fuerunt, claruerit conſequutos. Monaſteria vero virorum ſive ancillarum Dei ab epiſcopo ordinentur, ut omnibus ratio, juſtitia, pax, & diſciplina ſervetur. A nobis hæc loci noſtri exigit ratio non non tacere, * fratri noſtro Eccleſio ea imminet cuſtodire, quia pacem generat cum canonibus ſervata juſtitia. De juſtitia caritas procedit, per quam Deum videmus, & per cujus gratiam hæc poſſumus præcepta ſervare. In nullo ergo eſſe convenit negligentes, ſed vigilantes ad omnia, ut talentum, quod nobis eſt creditum, cum boni operis augumento, * ipſi omnium bonorum datori reddamus. Recognovimus. Cœlius.

Felix Epiſcopus Eccleſiæ Catholicæ Urbis Romæ huic conſtituto inter partes ſubſcripſi.

Nomina presbyterorum, diaconorum, vel clericorum Ravennatenſis eccleſiæ, qui Romam venerunt cum epiſcopo.

Petritius presbyter.
Stephanus presbyter.
Conitaminus presbyter.
Servandus presbyter.

Exuperantius presbyter.
Clemens diaconus.
Urſus diaconus.
Feliciſſimus diaconus.
Vigilius diaconus.
Neon diaconus.
Johannes diaconus.
Stephanus diaconus.
Gerontius ſubdiaconus.
Honorius ſubdiaconus.
Petrus ſubdiaconus.
Vitalis ſubdiaconus.
Julianus Acolytus.
Fauſtinus Acolytus.
Romanus Acolytus.
Severinus Acolytus.

Petrus lector.
Marcus lector.
Aſterius lector.
Petrus alter lector.
Andreas lector.
Marinus defenſor.
Majoranus notarius defenſor.
Hermolaus primicerius defenſor.
Honorius cantor.
Tranquillus cantor
Antonius cantor.
Melitus cantor.

Nomina Presbyterorum, Diaconorum qui Romam venerunt cum Victore presbytero & Maſtalone diacono

Laurentius presbyter
Ruſticus presbyter.
Victor presbyter.
Thomas presbyter.
Maſtalus diaconus.
Magnus diaconus.
Paulus diaconus.
Agnellus diaconus.
Maurus ſubdiaconus
Stephanus acolytus.
Vincemalus acolytus
Thomas lector.
Laurentius lector.
Florus lector.
Reparatus lector.
Luminoſus lector.
Calunnius lector.
Yſaac lector.
Laurentius horrearius.
Petrus decanus.
Stephanus decanus.
Vindemius acolytus.
Colos acolytus.
Caſſianus acolytus.
Laurentius acolytus.
Stephanus acolytus.

AD SEQUENTEM EPISTOLAM

ADMONITIO

ANtiquam illam canonum epitomen, quam in vetuſtiſſimo Lucenſi codice nongentorum annorum nactus ſum, evolventi, occurrit ſynopſis epiſtolæ cujuſdam Felicis ad *Sicilienſes epiſcopos*, quo ſub titulo canones VIII. collocantur. Cum vero in iis canonibus quædam agnoverim, quæ ad Arianorum reſipiſcentium receptionem in eccleſiam pertinent, alia vero quæ Pelagianorum vel Semipelagianorum hæreſim jugulabant, ac tandem quædam in Manichæorum dogma de malo a Deo producto invecta; hæc omnia nonniſi cum Felice IV. congruere poſſe cenſui. Primo enim hæreſis Pelagiana cum Felice II. cohærere nequaquam poteſt, diu enim poſt deceſſum Felicis II. innoteſcere ac damnari cœpit. Eo igitur pontifice remoto, Felix III., & Felix IV. ſuccederent. A Felice III. cur epitome hæc noſtra removeatur id ſuadet, quod ejus tempore Manichæos eccleſiam turbaſſe nullibi legimus. Viciſſim autem cum Felice IV. omnia congruunt Ariani qui Africam & Italiam infeſtabant, ut ex concilio Vaſenſi anno 529. ideſt ſub Felice IV. celebrato cap. V. diſcimus. De Manichæis planum eſt ex anathematiſmis Proſperi ex Manichæo circa hæc tempora converſi, legendis apud Labbeum tom. V. pag. 800. Ven. edit. Denique Semipelagianorum dogma exagitat concilium Arauſicanum II. anno eodem 529. habitum. His in anteceſſum animadverſis, modo epitome illa promenda, quam profero ut eſt in codice cum numeralibus notis ſingulis canonibus adſcriptis; quæ ſane notæ cum numerorum ſeriem minime quidem continuatam, ſed ordinem interruptum ſervent, aperto ſatis indicio demonſtrant, e majori aliquo excerpto ea quæ ibi dantur decerpta fuiſſe.

EX

EX EPISTOLA FELICIS

Ad Sicilienſes Epiſcopos.

XVII. Arianos in catholica fide venientes per manos impoſitionis recipianter.

XVIII. Omni dominico die communicare bonum eſt, ſi ſe abſtinent a peccato.

XXIV. Sine invitatione Dei nullus ad ſalutem venit.

XXVII. Malum non eſſe a Deo factum.

XXX. Bonæ ſunt nuptiæ.

XXXI. Melior eſt continentia.

NOTÆ

In excerpta ſuperioris epiſtolæ Felicis.

Arianos &c. Ita Siricius Papa ad Helmericum cap. 1.

Omni dominico die &c. De communione diebus feſtis quæ pro conſuero more accipi diebus illis obtinuerat, vide concilium Emeritenſe anno 666. cap. 14.

Sine invitatione Dei. Vide concilium Arauſicanum II. cap. 19.

Malum non eſſe a Deo factum. Vide anathematiſmos a Proſpero Manichæo ſignatos cap. 1. & 2.

Bonæ ſunt nuptiæ, melior eſt continentia. Vide Auguſtinum toto lib. de bono conjugali. (*a*)

PROSPERI EX MANICHÆO

Converſi priſtinos Manichæorum errores deteſtantis anathematiſmi, & fidei catholicæ profeſſio.

Capitula ſancti Auguſtini, quæ debeant publica voce relegere, & manu propria ſubſcribere, in quibus ſuſpicio eſt quod Manichæi ſint.

I.

QUi credit duas eſſe naturas ingenitas diverſis principiis exiſtentes, unam bonam, quod eſt Deus, alteram malam, quam non creavit Deus *, ſibi invicem adverſantes, anathema ſit.

In codice Gervaſiano habentem principes ſuos, & mala ſua quæ non creavit Deus, anath. ſit.

II.

Qui credit duas naturas bellum inter ſe geſſiſſe: & partem naturæ Dei in eodem bello principibus tenebrarum, & omnibus gentibus ad malam naturam pertinentibus fuiſſe permixtam & ab eis teneri colligaram, oppreſſam, inquinatam, per quod & credi facit Dei naturam eſſe mutabilem & coinquinabilem, anathema ſit.

III.

Qui credit patrem Dei ligatam & inquinatam teneri in dæmonibus, & in omnibus animalibus, * fructuumque generibus, & per eſcas Manichæorum electorum ſolvi atque purgari; ut credatur pars Dei polluta teneri in cucumeribus, in melonibus, & radiculis, & porris, & quibuſcumque viliſſimis * herbulis, & ei ſubveniri, cum ab electis Manichæorum iſta eduntur, anathema ſit.

* fructuumque

* herbis

IV.

Qui credit hominem primum * non a Deo factum, ſed a principibus tenebrarum genitum, ut pars Dei, quæ in eorum membris captiva tenebatur, copioſius & abundantius in eo teneretur, anathema ſit.

* qui eſt a pellatus Adam.

V.

Qui credit eo modo creatum hominem, quod maſculi & fœminæ principes tenebrarum concubuiſſent, & fœtus ſuos majori principi tenebrarum dediſſent, & ille omnes comediſſet, & cum ſua conjuge concubuiſſet, atque ita ex illa Atlantem quem blaſphemant patrem Adæ generaſſet, ligans in illo magnam partem Dei, quæ ligata fuerat in omnibus fœtibus principum tenebrarum, quos ei manducandos dederunt anathema ſit.

VI.

Qui credit principes tenebrarum ligatos eſſe in cœlo velut ſphæra, habentes in ſe colligatam in anguſtiis atque angoribus vitalem ſubſtantiam, hoc eſt partem Dei, & modo liberari de membris eorum, cum beatus pater, qui lucidas naves habet diverſoria & habitacula, id eſt, Solem & Lunam, virtutes ſuas transfigurat in fœminas pulchras, quas opponit concupiſcendas maſculis principum tenebrarum; & in maſculos pulchros, quos opponit concupiſcendos feminis principum tenebrarum, ut per ipſam concupiſcentiam ſolvatur ex eis vitalis ſubſtantia, id eſt, pars Dei, & ex eorum membris liberata purgetur, anathema ſit.

VII.

Qui credit partem Dei, quæ de admixtione gentis tenebrarum non potuerit liberari atque purgari, damnari eam, & in æternum ** affigi horribili globo, in quo globo includitur gens tenebrarum, anathema ſit.

* commixtione

** affici

VIII.

Quid credit legem quæ data eſt per Moyſem, non eſſe a bono & vero Deo datam, ** & Spiritu Dei boni & veri locutos prophetas qui fuerunt in populo Iſrael, & in canone ſcripturarum divinarum habentur apud catholicam eccleſiam, anathema ſit.

** nec

IX.

Qui credit non habuiſſe veram carnem Filium Dei Jeſum Chriſtum, neque ex ſemine David natum eſſe de virgine Maria, neque verum corpus habuiſſe, nec veram carne mortem fuiſſe perpeſſum, & a mortuis reſurrexiſſe, ſed tantummodo ſpiritum fuiſſe *, ſic autem in carne apparere voluiſſe, ut & caro putaretur quæ non erat; atque hoc modo contradicit evangelio, domino ipſo dicente: *Videte manus meas & pedes meos: palpate & videte, quia ſpiritus oſſa & carnem non habet, ſicut me videtis habere.* Qui ergo ſic confitetur Chriſtum Deum verum, ut integrum etiam hominem neget, anathema ſit.

* ſine carne

Luc. 24.

X.

Quicumque adventum Spiritus Paracleti, quem dominus in evangelio promittit eſſe venturum in apoſtolos, poſt aſcenſionem domini, in die pen-

(*a*) Hoc ipſum excerptum epiſtolæ Felicis ad Sicilienſes in Veronenſi Codice 59. nacti Ballerini fratres animadvertunt ſententias ſub hoc titulo allatas contuliſſe ſe cum libro *de eccleſiaſticis dogmatibus* edito in Append. tom. VIII. S. Auguſtini atque ex numeris ac rebus ipſis comperiſſe, nihil aliud hiſce quam eundem de dogmatibus librum deſignari. Nomen vero Felicis ideo præfixum cenſent quod in Codice, unde hæc breviator deſumpſit, ſtatim poſt Felicis III. epiſtolam ad Sicilienſem ſuccederent. Vide Ballerin. Oper. S. Leonis tom. III. pag. CCLXI. *Manſi.*

pentecostes, non statim credit impletum ; sed post multos annos in Mane vel in Adimanto discipulo ejus venisse credit anathema sit.

XI.

Qui sequuntur articuli non leguntur in c. Gervasiano exceptis 18. & 19. quemadmodum nec in appendice penultima ad Tom. X. operum omnium S. Augustini.

* Quicumque carnem hanc quam gestamus, id est, corpora humana, resurrecturam negat, anathema sit.

XII.

Qui animas humanas transfundi iterum in aliis corporibus, vel animalibus credit, anathema sit.

XIII.

Quicumque solem & lunam naves esse cælestes dicit, ad animas vel Dei substantiam transferendam, & honorem eis, vel luci isti visibili aliquid divinitatis adscribit, & non sicut reliquam creaturam ad ministerium humanum a domino cœli ac terræ conditam, anathema sit.

XIV.

Qui credit omnem carnem quadrupedum, serpentium, volatilium, & natatilium, vel omnium quæ in mundo sunt, non a Deo vero creatam, sed a principibus tenebrarum, anathema sit.

XV.

Qui symbolum vel orationem Manichæorum non detestans, sed venerans, aut recordari, aut ore proferre voluerit, anathema sit.

XVI.

Qui credit animas humanas ex substantia Dei esse, & corpora humana a principe tenebrarum vel facta vel fieri, anathema sit.

XVII.

Qui credit diabolum non esse a Deo factum angelum bonum, & propria voluntate per superbiam lapsum factum esse diabolum, eumdemque asserit non esse inter reliquos angelos a Deo creatum, sed semper coæternum Deo fuisse, anathema sit.

XVIII.

Qui credit Manem, sive Manichæum, qui suprascripta omnia, quæ anathemate & damnatione sunt digna, prædicavit, Spiritum sanctum habuisse Paracletum, cum ea omnia docere non potuit Spiritus veritatis, sed spiritus falsitatis, anathema sit.

XIX.

Anathema etiam ipsi Mani, vel Manichæo, qui omnes supradictas impietates, & alias sacrilegas & damnabiles fabulas docuit, & conscripsit, & credendas miseris persuadere conatus est, intendens spiritibus seductoribus, & doctrinis dæmoniorum & mendaciloquorum.

XX.

Anathema Adimanto, & omnibus discipulis ac sectatoribus ejus: & sicut jam dictum est, qui in eum Spiritum Paracletum venisse credit, anathema sit.

XXI.

Omnibus etiam supradictæ perversitatis auctoribus, & doctrinæ, vel legi eorum, vel omnibus secretis, & catholicæ fidei contrariis, orationibus ac sacrilegiis eorum, & cunctis scripturis eorum, quæ citra canonem habentur ecclesiæ, quas fides recta non suscipit, anathema sit.

Abjuratio & professio Prosperi.

In Christi nomine, ego Prosper hanc chartulam anathematis Manichæorum relegi, & anathema dicens omnibus, suprascriptis erroribus, manu propria subscripsi, & repudiatis omnibus eorum impietatibus, fide plenissima doctrinis eorum & traditionibus anathema dixi, & dico; & me quæcumque ecclesia catholica confitetur credere, & sequi in omnibus sub testificatione divina polliceor atque promitto. Not. sub die XIII. Kalendas Decembris, Olybrio Juniore viro clarissimo consule. *

* Anno Christi 526.

NOTA JACOBI SIRMONDI, S. J.

In codice ecclesiæ Lugdunensis, qui hæc capitula nobis suppeditavit, subiiciuntur concilio Carpentoractensi; sed consulum ordo exigit, ut antecedant. Olybrius enim anno Christi DXXVI. consulatum gessit. Mavortius anno sequenti. His porro simillima sunt, nisi quod pauciora, quæ apud S Augustinum tomo X. in appendice leguntur sub hoc titulo: *Commonitorium B. Augustini ad * ecclesiam sub qua cautela Manichæi, si conversi fuerint, suscipi debeant.*

* universam e. destinatum,

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

In veteri codice, qui est in bibliotheca collegii Gervasiani Parisiis, dicturque fuisse liber prioratus S. Salvii episcopi & martyris ad Valentianas in marchia Franciæ scriptus tempore Hugonis prioris, post librum S. Augustini de hæresibus ad Quodvultdeum episcopum proxime sequuntur nonnulla, quæ lucem concilient præcedenti opusculo.

Item Augustinus episcopus ecclesiæ catholicæ.

JAm anathemavi Manichæum & doctrinam ejus & spiritum qui per eum tam execrabiles blasphemias locutus est, quia spiritus seductor erat, non veritatis sed nefandi erroris, & nunc anathemo supradictum Manichæum & spiritum erroris ipsius. Ego Felix qui Manichæo credideram nunc anathemo eum & doctrinam ipsius & spiritum seductorem qui in illo fuit, qui dixit Deum Patrem suum genti tenebrarum miscuisse naturam, & eam turpiter liberare, ut virtutus suas transfiguret in fœminas contra masculina dæmonia, ita ut postea reliquias ipsius partis suæ configat in æternum labe tenebrarum. Has omnes & ceteras blasphemias Manichæi anathemo.

Ego conversus unus ex Manichæis scripsi, quia si discessero antequam gesta subscribantur sic suum habendus ac si Manichæum non anathematizaverim.

Felix conversus ex Manichæis dixi sub testificatione Dei me omnia vera confiteri, de quo scio esse Manichæos vel Manichæas in partes Cæsarienses Mariam & Lampadiam uxorem Mercurii argentarii, cum quibus etiam apud electum Eucharisum pariter oravimus, Cæsariam & Lucillam filiam suam, Candidum qui commoratur Thipasa, Victorinam, Hispanam, Simplicianum Antonini patrem, & Paulum & sororem suam qui fuit Hippone, quas etiam per Mariam & Lampadiam scivi esse Manichæas. Hoc tantum scio. Quod si aliud inventum fuerit me scire supra quam dixi, me reum ego ipse confiteor.

Commonitorium S. Augustini episcopi ad presbyterum Manichæum.

SIne causa tergiversaris, cum longe appareat qualis sit. Qui tecum locuti sunt fratres, indicaverunt mihi. Bene quia non times mortem, sed eam mortem debes timere quam tibi

ipſe facis talia de Deo blaſphemando, & quod intelligis mortem iſtam viſibilem quam omnes homines norunt ſeparationem eſſe mentis a corpore non eſt magnum intelligere. Sed quod adjungis de veſtro ſeparationem eſſe boni a malo, ſi mens bonum eſt, & corpus malum, qui ea commiſcuit non eſt bonus: dicitis quia Deus bonus iſta commiſcuit. Ergo aut malus eſt, aut malum timuit. Quid tu gloriaris quia non times hominem, cum Deum talem tibi fingas qui tenebras timuit, ut commiſceret bonum & malum. Noli autem extolli animo ſicut ſcripſiſti, quia vos magnos facimus eo quod impedire volumus venena veſtra, ne ad homines peſtilentia ſerpat. Non enim apoſtolus quos canes appellat, magnos facit cum dicit, *Cavete canes*: aut illos magnos faciebat, quorum ſermonem dicebat *ſerpere ut cancer*. Itaque denuncio tibi in nomine Chriſti, ut ſi paratus es ſolvere quæſtionem, in qua defecit præceſſor tuus Fortunatus, & ita hinc ierat, ut non rediret niſi cum ſuis diſputatione collata inveniret quid contra reſpondere poſſet, diſputes cum fratribus. Si autem ad hoc non es paratus, diſcede hinc & noli pervertere vias domini & illaqueare, & venenis inficere animas infirmas, ne adjuvante dextera domini noſtri quomodo non putaveris erubeſcas.

Commonitorium S. Auguſtini epiſcopi eccleſiæ catholicæ, quomodo ſit agendum cum Manichæis qui convertuntur, & quos pœnitet hujus nefandi erroris.

CUm anathematizaverint eamdem hæreſim Manichæorum ſecundum formam infra ſcriptam; libellumque dederit unuſquiſque eorum confeſſionis & pœnitentiæ ſuæ, atque anathematis eorum petens * in eccleſia vel catechumeni, vel pœnitentis locum, ſi libellus ejus * epiſcopo placuerit, eumque ſuſceperit, det ei epiſtolam cum die & conſule, ut nullam de ſuperiore tempore moleſtiam, vel de publicis legibus, vel de diſciplina eccleſiaſtica patiatur. Et poſt ipſum diem ſi aliquibus indiciis Manichæus apparuerit, ſentiat juſtitiæ ſeveritatem, quæ talibus rebus adhibenda eſt, id eſt, ut ab ejus conſortio, vel amicitia, vel quacumque ſocietate Chriſtiani ſe abſtineant ſecundum apoſtolicam * diſciplinam.

Commendentur autem qui epiſtolas ab epiſcopo acceperint religioſis catholicis vicinis vel cohabitatoribus ſuis, ſive clericis, ſive laicis, per quorum erga ſe curam frequentent audientiam ſermonis Dei, & quorum teſtimonio poſſint innoteſcere. Nec facile admittantur ad baptiſmum ſi catechumeni ſint, nec ad reconciliationem, ſi pœnitentiæ locum acceperunt, niſi periculo mortis urgente, vel ſi eos aliquanto tempore probatos eſſe cognoverint epiſcopi per eorum teſtimonium quibus fuerint commendati.

Forma ergo, ſecundum quam debent hanc hæreſim qui corriguntur, anathematizare, iſta eſt.

I.

Qui credit, duas eſſe naturas, &c. *quæ paulo ante ſunt excuſa nonnullis omiſſis ut ad oram articuli* XI. *ſtrictim obſervavimus.*

*Item forma epiſtolæ *, quam dat epiſcopus converſis, iſta eſt.*

QUoniam te Manichæorum auditorem pœnitet fuiſſe, ſicut ipſe confeſſus es anathema dicens blaſphemiis, & impiiſſimæ atque immundiſſimæ hæreſi eorum, ex quo te non niſi fides catholica ſalvum fecit, habebis hanc epiſtolam adverſus eos, qui tibi temporis præteriti errorem, quantum ad iſtam neſariam pertinet ſectam, objiciendum putaverint, quæ ſcripta eſt die illo & conſule illo.

Electis vero Manichæorum qui ſe converti dicunt ad catholicam fidem, etiamſi & ipſi ſecundum ſuperiorem formam eamdem hæreſim anathematizaverint, non facile dandæ ſunt literæ: ſed cum Dei ſervis eſſe debebunt, ſive clericis, ſive laicis in monaſterio, vel in xenodochio, donec appareant penitus ipſa ſuperſtitione caruiſſe: & tunc vel baptizentur, ſi non fuerint baptizati, vel reconcilientur, ſi pœnitentiæ locum acceperint, ne acceptis cito literis loca, in quibus fuerant commendati, deſerant.

Explicit commonitorium beati Auguſtini epiſcopi de hæreſi Manichæorum ſub execratione anathematis.

* mendoſe in editis appendicibus to. x. operum S. Auguſtini legitur, *porens*.

* hæc vox penitus neceſſaria abeſt ab editis.

* auctorita tem.

* mendoſe habet appe dix Tom. hactenus vulgata *quodam e ſcopo ipſiu ſecta.*

Indidem q que gravi ma ſuſtul mus men ut ex col tione coll ges.

ANNO CHRISTI 517.

CONCILIUM CARPENTORACTENSE.

ANNO CHRISTI 517.

CONSTITUTIO SANCTORUM EPISCOPORUM

Concilii Carpentoractensis, sub die VIII. Idus Novembres Mavortio V. C. Consule, id est, [1] anno Christi DXXVII. Felicis IV. Papæ 2. Athalarici Italiæ regis 2. tempore Liberii Præfecti.

CANON UNICUS.

(a) De eo quod parochiis fuerit a Christianis collatum, quantum aut qualiter ab episcopo præsumatur.

Confusi cum Cod. Vat. 1827. Mansi.

LIcet omnia quæ ecclesiastica regula præcepit observari, in multis canonibus contineantur inserta, (b) nascuntur tamen causæ, pro quibus necesse habent sacerdotes domini, quod ad justitiam pertinet, secundum disciplinam ecclesiasticam ordinare. Et ideo quia Carpentoracte convenientes hujusmodi ad B nos querela pervenit, quod ea quæ a quibuscumque fidelibus parochiis conferuntur, ita ab aliquibus episcopis præsumantur, ut aut parum, aut prope nihil ecclesiis, quibus collata fuerant, relinquatur: hoc nobis justum & rationabile visum est, ut si ecclesia civitatis ejus, cui episcopus præest, ita est idonea, ut Christo propitio nihil indigeat; quidquid parochiis fuerit derelictum, clericis qui ipsis parochiis deserviunt, vel [2] reparationibus ecclesiarum rationabiliter dispensetur. Si vero episcopum C multas expensas, & minorem substantiam habere constiterit, parochiis, quibus largior fuerit collata substantia, hoc tantum, quod clericis [3] vel sartis tectis rationabiliter sufficiat, reservetur: quod autem amplius fuerit, propter majores expensas episcopus ad se debeat revocare: ita tamen ut nihil de facultatula ipsa, vel de [4] ministerio, clerici loci ipsius licentiam habeant minuendi. (c) Hoc etiam placuit custodiri, ut sequenti anno in vico Vasensi octavo Idus Novembres debeat concilium congregari.

Ex Cod. Lugdun.

A SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Cæsarius in Christi nomine episcopus constitutionem nostram relegi (d) & subscripsi. Not. sub die VIII. Idus Novemb. Mavortio V. C. consule.

Contumeliosus consensi & subscripsi.
Eucherius peccator consensi & subscripsi.
Lupercianus peccator consensi & subscripsi.
Constantius peccator consensi & subscripsi.
Alethius peccator consensi & subscripsi.
[5] Julianus consensi & subscripsi.
[6] Prosper peccator consensi & subscripsi.
Vindemialis consensi & subscripsi.
Porcianus peccator consensi & subscripsi.
Heraclius peccator consensi & subscripsi.
Philagrius peccator consensi & subscripsi.
Uranius peccator consensi & subscripsi.
Cyprianus peccator consensi & subscripsi.
Gallicanus peccator consensi & subscripsi.
Principius peccator consensi & subscripsi.

[d] EPISTOLA SYNODI CARPENTORACTENSIS AD AGROECIUM

Episcopum Antipolitanum.

Suspenditur anni spatio a missarum celebratione episcopus qui ordinationem quamdam contra canones fecerat.

Domino sancto ac venerabili fratri, Agrœcio episcopo, Cæsarius episcopus, & ceteri episcopi in Carpentoractensi synodo congregati.

LIcet ad synodum aut per vos aut per personam vicariam debueritis adesse, ut ordinationis tuæ, quam feciste diceris, in synodali conventu redderes rationem, ut si recte fecceras, absolutus cum caritate Deo propitio remeares; sin certe transgressorem te canonum D esse constaret, præsenti denunciatione cognoscereris, ut Deo medio prolata sententia, aut percelleret reum, aut absolveret supplicantem:

[1] In MS. Paris. Collegii Soc. Jesu, altero e duobus vetustissimis, Græco more subscribit iste, *Joulianos* Qui in Concilio Arausicano II. subscribit Græce pariter *Julianus Amartolus*. Ceteri Episcopi Latine ut hic sed non eodem ordine. *Harduinus*.

(a) Cod. Vat. *Incipiunt capituli, constitutio Sanctorum Episcoporum Carpentoractis tempore Liberii Papæ; de eo quod parochiani fuerit Christianis collatum quantum aut qualiter ab Episcopo præsumatur. Explicit capitulum Constitutio SS. Episcoporum in Civitate Carpentoractensium.* Licet &c. (b) *noscuntur.*

(c) Sequentia usque ad subscriptiones desunt.

(d) *Subnotavi sub die VII. Id Novembr.* nec aliud additur, sed statim succedunt nomina subscribentium. In his vero titulus *peccator* constanter deest. Post subscriptiones ponitur *Explicit*. Additur dein epistola, in qua verba illa *quam ut eorum*, sic leguntur ut in vetustis Codd. Sirmondus offendit,

quia licet ſacerdotibus canones ignorare non liceat, tamen pene levior error fuerat, ſi per ignorantiam deliquiſſes, quam ut [5] eorum quibus tua, vel vicarii tui manus ſubſcripſerat, canonum tranſgreſſor exiſteres. At nunc vero duplici reatu teneris adſtrictus, cum non ſolum contra venerabilium patrum, ſed etiam contra tua veniſſe decreta temere comprobaris. Quapropter hoc communi in Chriſto deliberatione ſanximus, ut quia filium noſtrum Protadium (*a*) ſtatuta canonibus per vos inſerta, & vos ſimili ſententia conſtringunt, uſque emenſo [6] anno miſſas facere non præſumas; quia æquum eſt, ut quod apud antiſtites Deo medio ſtatuitur, inviolabiliter Deo propitio conſervetur. Quæ enim obſervationis reverentia a poſteris exhibebitur, ſi ab iis primum lex, a quibus conſtituta eſt, violatur?

Cæſarius epiſcopus ſubſcripſi.
Cyprianus epiſcopus ſubſcripſi.
Conſtantinus epiſcopus ſubſcripſi.
Porcianus epiſcopus ſubſcripſi.
Gallicanus epiſcopus ſubſcripſi.
Alethius epiſcopus ſubſcripſi.
Heraclius epiſcopus ſubſcripſi.
Principius epiſcopus ſubſcripſi.
Contumelioſus epiſcopus ſubſcripſi.
Julianus epiſcopus ſubſcripſi.
Philagrius epiſcopus ſubſcripſi.
* Eucherius epiſcopus ſubſcripſi.
Proſper epiſcopus ſubſcripſi.
* Uranius epiſcopus ſubſcripſi.
Lupercianus epiſcopus ſubſcripſi.
* Vindemialis epiſcopus ſubſcripſi.

* Mſ. *Euchirius*. Hard.
* Mſ. *Oranius*. Hard.
* Mſ. *Vindimius*. Hard.

Notæ Jacobi Sirmondi S. J.

1 *Anno Chriſti* DXXVII.) Hunc annum docuit Mavortii conſulatus, quem in Cæſarii epiſcopi ſubſcriptione nobis exhibuit unicus, ſed longe optimus, codex eccleſiæ Lugdunenſis, cui & diei quoque ac menſis notam debemus, quæ in reliquis exemplaribus mutila erat.

2 *Reparationibus eccleſiarum*.) Lugdun. idem, & Anit. *baſilicarum*.

3 *Vel ſortiſ tectis*.) Vulgati *archiectis*; Lugdunenſis *ſarchitectis*, Rhemenſis *ſarchitectis*: facilis fuit conjectura *ſortiſ tectis*.

4 *Vel de miniſterio clericî, &c. habeant*.) Ita diſerte libri quatuor, quibus hoc loco uſi ſumus Lugdunenſis, Anit. Rhemenſis, & Bellovac. Nec tamen aliena lectio vulgata, quæ ad epiſcopum hæc referebat: *ut nihil a miniſteriis clericorum loci ipſius, licentiam habeat minuendi*.

5 *Eorum quibus tua*.) Rhemenſis & vulgati *eorum cuſtodia*. Sed cum in Rhemenſi eodem, atque in Bellovacenſi, (Lugdunenſis enim hanc epiſtolam non habet) *ſubſcripſerat* legeretur, pro *cuſtodia* ſcriptum conjecimus, *quibus tua*. De canonibus quippe agi videtur concilii IV. Arelatenſis, quibus Agræcius per Cataphronium vicarium ſubſcripſerat.

6 *Anno miſſas facere non præſumat*.) Hanc pœnam ſtatuerat canon III. Arelatenſis in eos qui contra ſtatuta canonum quempiam ordinarent. Quare eo ſpectare Agræcii cauſam veriſimile eſt, ut dixi.

Notæ Severini Binii.

Decretum concilii quod.

a *Concilium*.) Ex actis hujus concilii illud tantum reperitur hic ſancitum eſſe decretum, quid non, & quantum ex bonis parochiali eccleſiæ ablatis epiſcopo ſumere putat. Agræcium epiſcopum, ideo quod perperam ordinaſſet, vocatuſque ad concilium contumaciter remanſiſſet, auctoritate hujus concilii a miſſarum ſacrarum celebratione ſuſpenſum fuiſſe, patet infra ex epiſtola ſynodali ad eum ſcripta. Baron. ann. 463. n. 13. Quo anno præciſe, quove die hæc ſynodus celebrata fuerit, non conſtat: eamdem vero circa hæc allegata tempora habitam fuiſſe, facile conjicere poſſumus ex eo quod ferme omnes iidem epiſcopi huic interfuiſſe, & ſubſcripſiſſe reperiantur, qui ſubſequentibus duobus, Arauſicano II. & Vaſenſi III. conciliis ſubſcripſerunt. Placuit igitur hunc conventum hiſce præfigere, quibuſcum eorumdem epiſcoporum præſentiam & ſubſcriptionem habere meruit. Tempus concilii.

b *Carpentoracteuſe*.) Carpentoracte eſt urbs Galliæ Narbonenſis, cujus meminit Plinius lib. 3. cap. 4.

c *Proſper*, &c.) Qui inter alios ſanctos epiſcopos huic ſynodo interfuit. Proſper non Regenſis, * ſed Aurelianenſis antiſtes fuit, ad quem extat Sidonii data epiſtola lib. 7. cap. 15. Hunc ſanctitate celebrem fuiſſe, teſtantur publicæ eccleſiarum tabulæ, ex quibus ejus præconium annis ſingulis, quinto Kalend. Auguſti in eccleſia decantatur. Julianum Carpentoractenſem epiſcopum fuiſſe, patet ex concilio Epaonenſi, cui ibidem ſubſcriptus habetur. De reliquis epiſcopis celebrioribus hic ſubſcriptis alibi infra agemus. * Errat Binius.

d *Epiſtola ſynodi ad Agræcium*.) Hæc epiſtola ſignificatur, ipſum Agræcium patrum ſententia ſuſpenſum eſſe per annum a ſacrarum miſſarum celebratione, ob ordinationem ab eo perperam factam, & quod ad dicendam cauſam ad ſynodum vocatus, neque ipſe venerit, neque alium quemquam ſuo loco miſerit. Hunc illum eſſe putamus cujus fit mentio in concilio Arelatenſi III. & ad quem ſcriptæ extant literæ * Sidonii. Probabile eſt, quod apud Sidonium in titulo multarum epiſtolarum Græcus epiſcopus pro Agræcio epiſcopo mendoſe legitur. Vide Baron. anno 463. num. 13 Argumentum epiſtolæ. * Errat hic quoque Binius.

Adnotatio chronologica.

Quamquam characteres chronologici concilii hujus nihil ambigui exhibere videntur, ſuſpicio tamen mihi ingeritur, num forte in errorem ſcriptores induxerint. Verſor enim ambiguus num vera ſint, quæ tamen admittuntur ab omnibus, hoc ſcilicet concilium anno 527. Mavortii conſulatu notato, tribuendum eſſe. Id enim deduco ex concilio Vaſenſi III. quod anno 529. Decii Junioris conſulatu notato die non. Novembris celebratum eſt. Concilium namque hoc Vaſenſe indictum eſt in Carpentoractenſi concilio ad annum proxime ſequentem his verbis, *Hoc etiam placuit cuſtodiri, ut ſequenti anno in vico Vaſenſi VIII. Id. Novemb. debeat concilium congregari*. Cum igitur Vaſenſe convenerit anno 529.; anno proxime præcedenti nempe 528. Carpentoractenſe habitum fuiſſe oportet. Id etiam indicat dies qua concilium illud Carpentoractenſe celebratum fuit, nempe dies VIII. id. Novembris, quæ nonniſi anno 528. in ſtriam ſecundam, qua iniri ſolebant concilia, incidit. Hæc ſi admiſerimus, pro *Mavortio V. C. Coſ.* legendum P. C. Mavortii V. C. Coſ. Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 41.

CON-

(*a*) *Intra ſtatutum canonibus ſententia* (ſic) *vos inſerta conſtringent uſque emiſſo anno &c.*

ANNO CHRISTI 529.

[a] CONCILIUM [ω] ARAUSICANUM II. [(a)]

ANNO CHRISTI 529.

DE GRATIA ET LIBERO ARBITRIO.

In dedicatione basilicæ a Liberio patricio constructæ celebratum, v. Nonas Julias, Decio juniore V. C. consule, id est [a] anno Christi DXXIX. [b] Felicis IV. Papæ 3. Athalarici Italiæ regis 3.

TITULI CAPITULORUM.

I. *Quod per peccatum Adæ non solum corpus, sed anima etiam læsa fuerit.*
II. *Quod peccatum Adæ non ipsi solum nocuit, sed ad posteros quoque transiit.*
III. *Quod gratia Dei non ad invocationem detur, sed ipsa faciat ut invocetur.*
IV. *Quod Deus ut a peccato purgemur, voluntatem nostram non expectet, sed præparet.*
V. *Quod initium fidei non ex nobis, sed ex gratia Dei sit.*
VI. *Quod sine gratia Dei credentibus & petentibus misericordia non conferatur, cum gratia ipsa faciat, ut credamus & petamus.*
VII. *Quod viribus naturæ bonum aliquid, quod ad salutem pertineat, cogitare aut eligere sine gratia non possimus.*
VIII. *Quod per liberum arbitrium ad gratiam baptismi pervenire nullus possit.*
IX. *De adjutorio Dei per quod bona operamur.*
X. *De adiutorio Dei omnibus semper implorando.*
XI. *De obligatione votorum.*
XII. *Qualis nos diligat Deus.*
XIII. *De reparatione liberi arbitrii.*
XVI. *Quod ut liberemur a miseria misericordia Dei prævenimur.*
XV. *Quod per gratiam Dei in melius mutetur fidelis.*
XVI. *Quod ex eo quod habemus non sit gloriandum, cum ex Deo sit.*
XVII. *De fortitudine Christiana.*
XVIII. *Nullis meritis gratiam præveniri.*
XIX. *Neminem nisi Deo miserante salvari.*
XX. *Nihil boni hominem posse sine Deo.*
XXI. *De natura & gratia.*
XXII. *De his quæ hominum propria sunt.*
XXIII. *De voluntate Dei & hominis.*
XXIV. *De palmitibus vitis.*
XXV. *De dilectione qua diligimus Deum.*

[c] PRÆFATIO.

Incipiunt constituta episcoporum in civitate Arausica de gratia & libero arbitrio, in v. c. Cl. Hardy, seu Paris. contuli cum Cod. Vatic. 1827 Mansi.

CUm ad dedicationem basilicæ, quam illustrissimus [c] præfectus & patricius filius noster Liberius in Arausica civitate fidelissima devotione construxit, Deo propitiante, & ipso invitante convenissemus, & de rebus quæ ad ecclesiasticam regulam pertinent, inter nos spiritalis fuisset oborta collatio; pervenit ad nos esse aliquos, cui de gratia & libero arbitrio per simplicitatem minus caute, & non secundum fidei catholicæ regulam, sentire velint. [d] Unde id nobis, secundum admonitionem & auctoritatem sedis apostolicæ, justum ac rationabile visum, ut pauca capitula * ab apostolica nobis sede transmissa, quæ ab antiquis patribus de sanctarum scripturarum voluminibus in hac præcipue causa collecta sunt, ad docendos eos qui aliter quam oportet sentiunt, ab omnibus observanda proferre, & manibus nostris subscribere deberemus: quibus lectis, qui hucusque non sicut oportebat de gratia & libero arbitrio credidit, ad ea quæ fidei catholicæ conveniunt, animum suum inclinare non differat.

* Videntur ex pluribus Roma transmissis selecta tantum a patribus Arausicanis octo sequentia capitula. Consule subjunctam observationem nostram.

[e] CAPITULA.

I.

(†) Si quis per offensam prævaricationis Adæ non totum, id est, secundum corpus & animam, in deterius dicit hominem commutatum, sed animæ libertate illæsa durante, corpus tantummodo corruptioni credit obnoxium, Pelagii errore deceptus, adversatur scripturæ dicenti: *Anima quæ (α) peccaverit ipsa morietur*; &: *Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi estis ejus cui obeditis?* &; *A quo quis superatur ejus & servus addicitur.*

Vide August. lib. 2. de nupt. & concup. cap. 24.
Ezech. 18.
Rom. 6.
2. Petr. 2.

II.

[f] Si quis soli Adæ prævaricationem suam, non & ejus propagini, asserit nocuisse; aut certe mortem tantum corporis, quæ pœna peccati est, non autem & peccatum, quod mors est animæ, per unum hominem in omne genus humanum transisse testatur, injustitiam Deo dabit, contradicens apostolo dicenti: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines (b) mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.*

Rom. 5.

III.

ω In uno e tribus vetustissimis MSS. Collegii Parisiensis Soc. Jesu, titulus est: *Incipiunt Canones Arausici sancti Cæsarii de libero arbitrio, vel diversis conditionibus de re ipsa necessariis*, &c. Sirmondus primus edidit ex MSS. Lugdunensibus Fossaten. Tiliano, & aliis. *Harduinus*. Gesta hujus Synodi accurate explicat Em. Norisius lib. 2. Hist. Pelag. lib. 23.

(a) Cod. Vatic. hunc titulum exhibet: *Incipiunt canones Araosici de libero arbitrio vel diversis conditionibus de re ipsa necessariis, per aeras absque capitulis requirendum*. Mansi. (b) Deest *mors*.

(†) Caput hoc cum sequentibus usque ad VIII. fere totum reperi in vetustissimo Lucensi Cod. 490. ex quo variantes exhibeo quas a superioribus e Vaticano codice desumptis, infra Græcis elementis distinguo. (α) *pectat*.

III.

* invocatione humana

Si quis * (α) ad invocationem humanam gratiam Dei dicit posse conferri, non autem ipsam gratiam facere, ut invocetur a nobis, contradicit Isaiæ prophetæ, vel apostolo idem dicenti *Inventus sum a non quærentibus me: palam apparui his, qui me non* (β) *interrogabant.*

Isai. 65. Rom. 10.

IV.

Si quis ut a peccato purgemur, voluntatem nostram Deum expectare contendit, non autem ut (γ) etiam purgari velimus, per sancti Spiritus infusionem & operationem in nos fieri confitetur, resistit ipsi Spiritui sancto (δ) per Salomonem (ε) dicenti: *Præparatur voluntas a domino*; & (ε) apostolo salubriter prædicanti: *Deus est qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate.*

Prov. 8. juxta 70. Philip. 2.

V.

ζ Si quis sicut augmentum, ita etiam initium fidei, (ζ) ipsumque credulitatis affectum, quo in eum credimus qui justificat impium, & ad generationem sacri baptismatis, pervenimus, non per gratiæ donum, id est per inspirationem Spiritus sancti corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, (b) sed naturaliter nobis inesse dicit, apostolicis dogmatibus adversarius approbabatur, beato Paulo docente: *Confidimus, quia qui cœpit in nobis bonum opus, perficiet usque in diem domini nostri Jesu Christi*; & illud: *Vobis datum est pro Christo non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini*, &, *Gratia salvi facti estis per fidem, & hoc non ex vobis: Dei enim donum est.* Qui enim fidem qua in Deum credimus dicunt esse naturalem, omnes eos, qui ab ecclesia Christi alieni sunt, quodammodo fideles esse definiunt.

Philip. 1. Ibidem. Ephes. 2.

VI.

* orantibus,

Si quis sine gratia Dei credentibus, volentibus, desiderantibus, conantibus, laborantibus, (c) * (η) vigilantibus, studentibus, petentibus, quærentibus, pulsantibus nobis misericordiam dicit conferri divinitus; non autem ut credamus, velimus, vel hæc omnia, sicut oportet, agere valeamus, per infusionem & inspirationem sancti Spiritus in nobis fieri confitetur (ϑ) & aut humilitati aut obedientiæ humanæ subjungit gratiæ adjutorium, nec ut obedientes & humiles simus ipsius gratiæ donum esse consentit, resistit apostolo dicenti: *Quid habes quod non accepisti?* & *Gratia Dei sum id quod sum.*

1. Cor. 4. & 15.

VII.

h Si quis per naturæ vigorem bonum aliquid, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, cogitare ut expedit, aut eligere, sive (d) salutari, id est (e) evangelicæ prædicationi consentire posse confirmat absque illuminatione & inspiratione Spiritus sancti, qui dat omnibus suavitatem in consentiendo & credendo veritati, hæretico fallitur spiritu, non intelligens vocem Dei in evangelio dicentis: *Sine me nihil potestis facere*: & illud apostoli; *Non quod idonei simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.*

Joan. 15. 2. Cor. 3.

VIII.

Si quis alios misericordia, alios vero per liberum arbitrium, quod in omnibus, qui de prævaricatione primi hominis nati sunt, constat esse vitiatum, ad gratiam baptismi posse venire contendit, a recta fide probatur alienus. Is enim omnium liberum arbitrium per peccatum primi hominis asserit infirmatum; aut certe ita læsum putat, ut tamen quidam valeant sine revelatione Dei mysterium salutis æternæ per semetipsos posse conquirere. Quod quam sit contrarium, ipse dominus probat, qui non aliquos, sed neminem ad se posse venire testatur, nisi quem Pater attraxerit: sicut & Petro dicit: *Beatus es Simon Bariona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cœlis est*: & apostolus: *Nemo potest dicere dominum Jesum* (f) *nisi in Spiritu sancto.*

Prosper contra Coll. cap. 3. & 38. 1. Cor. 12.

IX. *

* Quæ quuntur tam ca quam i tentiæ Augusti aliisque ejusdem dei co mation collect. ditis v videntu

i Divini est muneris, cum & recte cogitamus, & pedes nostros a falsitate & injustitia continemus. Quoties enim bona agimus, Deus in nobis atque nobiscum ut operemur operatur.

X.

* sanatis Prosp. contra Col cap. 24

Adjutorium Dei etiam * renatis ac * (g) sanctis semper est implorandum, ut ad finem bonum pervenire, vel in bono possint opere perdurare.

XI.

k Nemo quidquam domino recte voverit, nisi ab ipso acceperit (b) quod

vove-

(a) & *Apostolo dicenti*; deest vero: & *apostolo salubriter prædicanti.*
(b) & *naturaliter.* (c) *orantibus, vigilantibus.* (d) *salvari.* (e) *evangelizato.* Mansi.
(f) *Jesum Christum.* (g) *sanatis.* (b) Deest *quod voveret.*
(α) *invocatione humana.* (β) *interrogaverunt.* (γ) *jam.*
(δ) *Per Salomonem* deest. (ε) Deest *apostolo salubriter prædicanti.* (ζ) *ipsum credulitatis, quæ justificat impium, & ad regenerationem sacri &c.*
(η) Additur *orantibus.*
(ϑ) Huc usque Cod. Lucensis, *Mansi.*

voveret, sicut legitur: *Quæ de manu tua accepimus damus tibi.*

XII.

l Tales nos amat Deus, quales futuri sumus ipsius dono, non quales sumus nostro merito.

XIII.

m Arbitrium * voluntatis in primo homine infirmatum nisi per gratiam baptismi non potest reparari: quod amissum, nisi a quo potuit dari, non potest reddi. Unde veritas ipsa dicit: *Si vos Filius (a) liberavit, tunc vere liberi eritis.*

XIV.

n Nullus miser de (*b*) quacumque miseria liberatur, nisi qui Dei misericordia prævenitur, sicut dicit Psalmista: (*c*) *Cito anticipet nos misericordia tua; domine:* & illud: *Deus meus, misericordia ejus præveniet me.*

XV.

o Ab eo quod formavit Deus mutatus est Adam, sed in pejus * per iniquitatem suam: ab eo quod operata est iniquitas mutatur fidelis, sed in melius per gratiam Dei. Illa ergo mutatio fuit prævaricatoris primi: hæc secundum Psalmistam: *Mutatio est (d) dexteræ excelsi.*

XVI.

p Nemo * ex eo quod videtur habere glorietur, tanquam non acceperit; aut ideo se putet accepisse, quia litera extrinsecus, vel ut legeretur apparuit, vel ut audiretur sonuit. Nam sicut apostolus dicit: *Si per legem justitia, ergo Christus gratis mortuus est. Ascendens in altum captivavit captivitatem, dedit dona hominibus.* Inde habet quicumque habet. Quisquis autem se inde habere negat; aut vere non habet, aut id quod (*e*) videtur habere * aufertur ab eo.

XVII.

q Fortitudinem gentilium mundana cupiditas, fortitudinem autem Christianorum Dei caritas facit, quæ diffusa est in cordibus nostris, non per voluntatis arbitrium quod est (*f*) in nobis, sed per Spiritum sanctum qui datus est nobis.

XVIII.

Nullis meritis gratiam * prævenientibus, debetur merces bonis operibus si fiant: sed gratia quæ non debetur præcedit ut fiant.

XIX.

r Natura humana, etiamsi in illa integritate in qua est condita permaneret, A nullo modo seipsam, creatore suo non adjuvante, servaret. Unde cum sine Dei gratia salutem non possit custodire quam accepit, quomodo sine Dei gratia poterit reparare quod perdidit?

XX.

s Multa Deus facit in homine bona, quæ non facit homo: nulla vero facit homo bona, quæ non Deus præstat ut faciat homo.

XXI.

t Sicut eis qui volentes in lege justificari, & a gratia exciderunt, verissime B dicit apostolus: *Si (g) in lege justitia est, ergo Christus gratis mortuus est*; t sic eis qui gratiam, quam commendat & percipit fides Christi, putant esse naturam, verissime dicitur: Si per naturam justitia est, ergo Christus gratis mortuus est. Jam hic enim erat lex, & non justificabat: (*b*) jam hic erat & natura, & non justificabat. Ideo Christus non gratis mortuus est, ut & lex per illum impleretur qui dixit: *Non veni legem solvere, sed adimplere*: & natura per Adam perdita per illum repararetur, qui dixit C venisse se quærere & salvare quod perierat.

XXII.

u Nemo habet de suo, nisi mendacium & peccatum. Si quid autem habet homo veritatis atque justitiæ, ab illo fonte est, quem debemus sitire in hac eremo, ut ex eo quasi guttis quibusdam irrorati non deficiamus in via.

XXIII.

x Suam voluntatem homines faciant, non Dei, quando id agunt quod Deo displicet. Quando autem * (*i*) id fa- D ciunt quod volunt, ut divinæ serviant voluntati, quamvis volentes (*k*) agant, illius tamen voluntas est, a quo & præparatur & jubetur quod volunt.

XXIV.

y Ita sunt in vite palmites, ut viti nihil conferant, sed inde accipiant unde vivant: sic quippe vitis est in palmitibus, ut vitale alimentum subministret eis, non sumat ab eis. Ac per hoc & manentem in se habere Christum, & & manere (*l*) in Christo, discipulis prodest * utcumque, non Christo. Nam E præciso palmite, potest de viva radice alius pullulare. Qui autem præcisus est, sine radice non potest vivere.

XXV.

z Prorsus donum Dei est diligere Deum.

Ipse

Prosper. sent. 323.

Galat. 2.

Matth. 5.

ita

Prosper. sent. 364.

* utrumque quæ lectio videtur omnino proferenda vulgatæ.

Prosper. sent 368.

(*a*) *liberaveris.* (*b*) *quantacumque.* (*c*) *cito antecepit.*
(*d*) *dextera*, & deest *est.* (*e*) *habet auferetur.* (*f*) *a nobis.* (*g*) *ex lege.*
(*h*) deest tota hæc periodus usque ad *ideo.* (*i*) *ita faciunt.* (*k*) *agant quod agunt*
(*l*) *in Christo, nam præciso palmite discipulis prodest utrumque non Christo.*

Ipse ut diligeretur dedit, qui non dilectus diligit. Displicentes amati sumus, ut fieret in nobis unde placeremus. Diffundit enim caritatem in cordibus nostris Spiritus Patris & Filii, quem cum Patre amamus & Filio.

Ac sic secundum suprascriptas sanctarum scripturarum sententias, vel antiquorum patrum definitiones, hoc Deo propitiante & prædicare debemus & credere; quod per peccatum primi hominis inclinatum & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus postea aut diligere Deum, sicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum quod bonum est possit, nisi eum gratia misericordiæ divinæ prævenerit. Unde & Abel justo, & Noe, & Abrahæ & Isaac, & Jacob, & omni antiquorum patrum multitudini, illam præclaram fidem, quam in ipsorum laude prædicat apostolus Paulus, non per bonum naturæ, quod prius in Adam datum fuerat, sed per gratiam Dei credimus fuisse collatam. Quam gratiam, etiam post adventum domini, omnibus qui baptizari desiderant, non in libero arbitrio haberi, sed Christi novimus simul & credimus largitate conferri: secundum illud quod sæpe jam dictum est, & quod prædicat Paulus apostolus: *Vobis datum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed etiam ut pro illo patiamini*: & illud: *Deus qui cœpit in vobis bonum opus, perficiet usque in diem domini nostri Jesu Christi*: & illud: *Gratia salvi facti estis per fidem, & hoc non ex vobis: Dei enim donum est*. Et quod de seipso ait apostolus; *Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem*. Non dixit quia eram, sed *ut essem*: & illud: *Quid habes quod non accepisti?* & illud: *Omne datum bonum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum*: & illud: *Nemo habet quidquam, nisi illi datum fuerit desuper* *. Innumerabilia sunt sanctarum scripturarum testimonia, quæ possunt ad probandam gratiam proferri: sed brevitatis studio prætermissa sunt, quia & revera cui pauca non sufficiunt, plura non proderunt.

Hoc etiam secundum fidem catholicam credimus, * quod [5] accepta per baptismum gratia omnes baptizati, Christo auxiliante & cooperante, quæ ad salutem animæ pertinent possint & debeant, si fideliter laborare voluerint, adimplere.

Aliquos vero ad malum divina potestate prædestinatos esse non solum non credimus, sed etiam, si sunt qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus.

Hoc etiam salubriter profitemur, & credimus, quod in omni opere bono non nos incipimus, & postea per Dei misericordiam adjuvamur: sed ipse nobis, nullis præcedentibus bonis meritis, & fidem & amorem sui prius inspirat, ut & baptismi sacramenta fideliter requiramus, & post baptismum cum ipsius adjutorio ea quæ sibi sunt placita implere possimus. Unde manifestissime credendum est, quod & illius latronis, quem dominus ad paradisi patriam revocavit, & Cornelii centurionis ad quem angelus domini missus est, & Zacchæi, qui ipsum dominum suscipere meruit, illa tam admirabilis fides non fuit de natura, [6] sed divinæ largitatis donum.

Et quia [7] definitionem antiquorum patrum, nostramque, quæ subscripta est, non solum religiosis, sed etiam laicis medicamentum esse & desideramus & cupimus; placuit ut eam etiam & illustres ac magnifici viri, qui nobiscum ad præfatam festivitatem convenerunt, propria manu subscriberent.

Hebr. 11.
Philip. 1.
Ibidem 6.
Ephes. 2.
2. Cor. 7.
Jacob. 1.
Joan. 3.
Luc. 23.
Act. 10. Luc 10.

* Sequentia absunt a c H. (sed sunt & in ms. nostro Paris. *Hard.*)

* Ms Parisien. *post acceptam baptismi gratiam*, Hard.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM

ET ILLUSTRIUM VIRORUM. (*a*)

[a] Cæsarius in Christi nomine episcopus constitutionem nostram relegi & subscripsi. Not. sub die v. Nonas Julias, [v] Decio juniore V. C. consule.

Julianus amartolus episcopus relegi & subscripsi.

Constantius in Christi nomine consensi & subscripsi.

[7] Cyprianus in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

[b] Eucherius in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

[8] Item Eucherius in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Heraclius in Christi nomine episcopus subscripsi.

Principius in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Philagrius in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Maximus in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Prætextatus in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Alethius in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Lupercianus in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Vindemialis in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

PE-

---

[v] Ms. Paris. *Decimo juntore*. Hard. [7] Episcopus Telonensis, alius a Cypriano diacono, qui vitam Cæsarii Arelat. scripsit, & de hac Synodo siluit. *Harduinus*.

(*a*) Subscriptiones hæ apparent in codice Vatic. *Cæsarius*, *Julianus*, *Cyprianus*, *Heraclius*, *Filagrius*, *Prætextatus*, *Lupertianus*, *Constantius*, *Euchirius*, *Principius*, *Maximus*, *Alitius*, *Vindimialis*.

9 [e] PETRUS MARCELLINUS FELIX Liberius V. C. & illustris [d] præfectus prætorii Galliarum, atque patricius, consentiens subscripsi.

Syagrius vir illustris consensi & subscripsi.

Opilio vir illustris consensi & subscripsi.

Pantagathus vir illustris consensi & subscripsi.

Deodatus vir illustris consentiens subscripsi.

Cariatto vir illustris consentiens subscripsi.

Marcellus vir illustris consentiens subscripsi.

Namatius vir illustris consensi & subscripsi.

ADMONITIO AD LECTOREM

Jacobi Sirmondi, S. J.

De confirmatione synodi suprascriptæ.

* infra excudetur post primam ejusdem Bonifacii epistolam suo loco atque ordine, ne a collectione regia recedamus longius.

Quæ sequitur * epistola Bonifacii papæ appetobationem continet synodi Arausicanæ II. ideo illam post synodum, ne ab ea longius divelleretur, mox subjici placuit; quam alioqui si temporum ordo spectetur post concilium etiam Vasense, ut subscriptiones declarant, collocari oportebat. In codice autem Fossatensi, unde a nobis illa excepta est, & in altero consimili, qui extat in bibliotheca S. Mariæ Laudunensis, epistola synodo ipsi propter reverentiam sedis apostolicæ præponitur, & epistolæ brevis de synodi ejusdem auctoritate præfixa est adnotatio his verbis: *In hoc loco continetur synodus Arausica, quam per auctoritatem sanctus papa Bonifacius confirmavit. Et ideo quicumque aliter de gratia & libero arbitrio crediderit, quam vel ista auctoritas continet, vel in illa synodo constitutum est, contrarium se sedi apostolicæ & universæ per totum mundum ecclesiæ esse cognoscat.* Quæ Sirmondi verba in regia collectione subducta nos hic reponenda curavimus.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

De eadem Bonifacii papæ auctoritate videndus omnino Cyprianus diaconus libro primo vitæ S. Cæsarii, nec omittenda quæ codicem mss. V. C. Claudii Hardy percurrenti occurrerunt ante Arausicanos canones eadem hæc prorsus verba reperiri: *In hoc loco continetur synodus Arausica*, &c. *Continentur etiam in hoc codice sacramenta quorum sunt sententiæ: & quamvis synodus Arausica prius sit facta quam auctoritas ista, tamen pro reverentia sedis apostolicæ hoc mihi justum visum est, ut prius domini papæ auctoritas scriberetur.* Observavit quoque Lucas Holstenius in vetustissimo codice Palatino eamdem Bonifacii papæ epistolam huicce concilio subjici, atque inde R. P. Sirmondi judicium maxime commendari.

Notæ ejusdem Jac. Sirmondi, S. J.

1 *Anno Christi* DXXIX.) Non est dubium, quin is sit annus, quem Decii junioris consulatus designat, qui in Cæsarii subscriptione annotatur. Intererat autem concilium istud, quod Leonis olim papæ temporibus asserebatur, ad hæc potius tempora differri, propter multos doctrina & pietate præstantes viros, qui spatio interjecto favere in Gallia visi sunt Semipelagianis, quorum placita in hac demum synodo, quam sedis apostolicæ auctoritas comprobavit, penitus explosa ac rejecta sunt. Simplex ejus in codice Lugdunensi est inscriptio: *Constitutio episcoporum in civitate Arausicana, de gratia & libero arbitrio.*

Can. 10. 2 *Renatis ac sanctis.*) Ita & Fossatensis. In Lugdunensi vero, & Rhemensi, scriptum est: *renatis ac sanatis.*

Can. 13. 3 *Arbitrium voluntatis.*) Tilianus, Fossatensis, & alii, *arbitrium libertatis*, in Lugdunensi, *voluntatis.*

Can. 21. 4 *Sic eis qui per gratiam.*) Totum hoc membrum, usque ad *mortuus est*, aberat a vulgatis, extat autem in omnibus antiquis, ut in Lugdunensi, Rhemensi, Fossat. Tiliano, Bellovac. & aliis.

Can. 25. 5 *Accepta per baptismum gratia.*) Lugdunensis, *sed acceptam baptismi gratiam.*

* Forte, pro *donata* Hard. 6 *Sed divinæ largitatis donum*) Lugdunensis, *sed gratiæ largitate* (*) *donatæ.* Rhemensis & Bellovac. *sed de divina largitatis dono.*

7 *Definitionem antiquorum patrum nostramque, quæ*) Lugdunensis, *definitionem nostram, quæ.*

8 *Item Eucherius.*) Hunc inseruimus ex codice Lugdunensi, Principium vero ex Lugdunensi & Rhemensi.

9 *Petrus Marcellinus Felix Liberius.*) Quatuor hæc unius Liberii sunt nomina, quæ male in vulgatis divellebantur. Restitutus est locus ex codice Lugdunensi & Rhemensi: sed Namatium, qui postremo loco subscribit, solus habuit Lugdunensis.

Notæ Severini Binii.

a *Concilium.*) Hic sacer conventus episcoporum habitus est occasione scriptorum quorumdam Fausti Regensis, qui circa annum Christi 472. sancto * Prospero in Regensi episcopatu substitutus (extant enim epistolæ Sidonii ad eum velut episcopum Regensem his temporibus datæ) de gratia Dei, *qua salvamur*, in quo sub specioso titulo Pelagium damnans, vere pelagianizat. Hoc opus, cum magna aviditate legentium non tantum in Galliis, ut constat testimonio Sidonii lib. 9. epist. 9. neque etiam in Italia dumtaxat, sed & Constantinopoli, & in Africana ecclesia expeteretur atque divulgaretur, Cæsarius Arelatensis episcopus, non tantum libellum de gratia & libero arbitrio auctoritate Felicis IV. approbatum contra eum conscripsit, verum etiam hoc episcoporum concilium indixit, ut in eo communi omnium patrum consensu definiretur, quid circa hanc orthodoxæ fidei doctrinam credendum atque tenendum esse videretur. S. Augustini scripta contra Pelagium edita nemo jam in Galliis aperte impugnare audebat. Pelagio jam prope infami nemo citra infamiam adhærescere conabatur, sed per fraudes & insidias latenter id cum Fausto Regensi episcopo quidam Gallicani presbyteri moliebantur. Hoc itaque episcoporum conventu pro fide catholica, scriptisque Augusti asserendis & defendendis, de gratia & libero arbitrio 25. canones constituti sunt, qui omnes fere ad unum sunt sententiæ & verba S. Augustini, ex ipsius scriptis diversis desumpta, ut infra in notis singulorum canonum ostendemus.

Causa habiti concilii.

* Prosper non fuit ep. Regensis

b *Felicis IV. papæ tertio.*) Hanc synodum celebratam fuisse anno domini 529. sub pontificatu Felicis IV. evidenter ostenditur: primo ex fine actorum concilii, ubi dicitur Cæsarius hanc constitutionem relegisse & subscripsisse; idque quinto Nonas Julii Decio juniore viro clarissimo consule, quæ procul dubio de illo consulatu Decii intelligenda sunt, quo Cæsarius Arelatensi ecclesiæ præsidebat. Et quamquam plures anni alicujus junioris Decii consulatu consignati reperiantur in fastis, hic tamen consulatus ille est, quem Cassiod. assignat anno domini 529. quando Felix IV. Romanæ, & Cæsarius Arelatensis ecclesiæ episcopatum administrabant. Vixisse autem Cæsarium sub pontificatu Felicis IV. indicat scripta ad eum epistola, quam supra ex codice Arelatensi acceptam, huic conciliorum editioni inseruimus. Secundo ex subscriptione Liberii patricii Galliarum præfecti patet hanc synodum celebratam esse illis temporibus, quibus idem Liberius patricius Galliarum præfecturam a Theodorico acceptam agebat. Quod cum acciderit sub finem Theodorici & initium Athalarici, ut ex epistolis eorumdem regum ad ipsum scriptis colligere licet, dubium nullum est, quin actu concilii consulatu junioris Decii consignata, & subscriptione allegati patricii approbata, prædicto anno domini 529. sub pontificatu Felicis IV. habita fuerint. Quod plurimi viri doctissimi senserint, hoc Arausicanum concilium II. tempore S. Leonis papæ celebratum, quo Arausicanum primum habitum esse liquido constat, accidit ex subscriptione S. Prosperi, & S. Eucherii episcoporum, quorum ille, ut infra dicemus, male creditus esse idem Prosper, qui S. Leonis papæ temporibus vixisse certo scitur. Quis vero fuerit ille Eucherius ibidem subscriptus, diximus in notis prædicti concilii Arausicani primi: ubi etiam annotavimus Cæsarium illum, cujus nomen ibidem subscriptum invenitur, plane alium fuisse ab hoc magni nominis Cæsario Arelatensis ecclesiæ episcopo: siquidem illo tempore Hilarius Arelatensem episcopatum administrarit, & non prius quam post tres alios intermedios episcopos defunctos Cæsarius Arelatensis episcopus creatus fuerit. Vide Baron. anno 463. Item in append. anni 729. tom. 10. Vasquius tom. 1. disp. 91. Num. 76. & seqq. aliter sentit.

Hanc synodum anno 529. celebratam fuisse probatur duabus rationibus. Prima ratio.

Secunda ratio.

Cur existimatum fuerit hoc concilium sub Leone celebratum esse.

Cæsarius quis.

c *Præfectus & patricius Liberius.*) Ex hoc loco constat, non quatuor præfectos prætorio, sed unum dumtaxat huic concilio interfuisse Liberium, quatuor nominibus in subscriptione recensitis cognominatum: cujus gratia reges Italiæ Theodoricus & Athalaricus epistolas, quas recitat Cassiodorus, scripserunt. Unum autem eumdemque fuisse Liberium, de quo Theodoricus scribit ad senatum, & ad quem Athalaricus epistolam dedit, docet ejusdem Liberii sepulcralis inscriptio, quæ Arimini posita, a Petro Pithœo accepta, extat apud Baron. anno 529. in appendice tom. 10. Unde patet de-

Liberius præfectus quis.

pravatum esse textum concilii hujus in subscriptionibus, ubi quatuor præfecti prætorio contra lectionem codicis Vaticani, huic concilio interfuisse & subscripsisse inveniuntur.

d *Unde nobis secundum auctoritatem & admonitionem sedis apostolicæ.*) Ea quæ supra dixi de 24. capitulis a sede apostolica in Gallias transmissis, deque horum patrum constitutionibus, S. Augustini & Romanorum pontificum sententiæ conformatis stabiliuntur, & firmantur.

Canones Concilii quot, & unde desumpti.

e *Capitula.*) Quot sunt capitula hujus concilii, tot sententiæ catholicæ ecclesiæ hic sunt stabilitæ, a quibus absque prævaricationis piaculo nulli fideli recedere licet. Ex diversis locis sancti Augustini, quos infra annotavimus, ad verbum fere omnes desumptæ videntur, S. Prosper easdem a se excerptas retulit in librum cui titulus est, sententiarum. Canones viginti quatuor numero dumtaxat constituti sunt, quia totidem capitula (fortassis ea quæ continentur in epistola Cælestino attributa quam supra tom. III. concil. pag. 473. una cum annotationibus meis excusam invenies) de gratia & libero arbitrio pontifex Romanus in Gallias miserat. Unde illud summa diligentia observandum, quod sanctissimi atque doctissimi patres pugnaturi adversus hostes gratiæ Dei, nimium libero arbitrio tribuentes, nullo potentiore modo id fieri posse existimarint, quam si sacrosanctæ sedis apostolicæ auctoritati inniterentur, plane illicitum esse putabant, vel nimium obniti S. Augustini de gratia & libero arbitrio sententiis, quas Cælestinus pontifex prællegata epistola sedis apostolicæ auctoritate confirmaverat. Nihil igitur præterea novitas sibi deinceps vendicet, nihilque humana præsumptio præsumat: sed potius approbatam antiquorum patrum definitionem amplectatur, & illi acquiescat.

Cap. 2. f *Si quis soli Adæ*, &c.) Hoc capitulum desumptum esse videtur ex cap. 4. lib. 4. contra duas epistolas Pelagii.

Cap. 5. g *Si quis sicut augmentum.*) Vide S. Augustinum lib. de prædestinatione sanctorum usque ad cap. 9.

Cap. 7. h *Si quis per naturæ*, &c.) Eadem Augustinus lib. de gratia Christi cap. 26.

Cap. 9. i *Divini est muneris.*) Sententia eadem est apud S. Prosperum 22. & ad vers. *Cogitavi vias meas*.

Cap. 11. k *Nemo quidquam domino*, &c.) Idem sanctus Augustinus lib. 17. civit. cap. 4. sententia vero apud Prosperum est 54.

Cap. 12. l *Tales nos amat Deus*, &c.) Sententia est apud Prosperum 56.

Cap. 13. m *Arbitrium est voluntatis*, &c.) Ita S. Augustinus lib. 14. de civitate Dei cap. 12.

Cap. 14. n *Nullus miser*, &c.) Sententia est 211.

Cap. 15. o *Ab eo quod*, &c.) Sententia est 220.

Cap. 16. p *Nemo ex eo*, &c.) De spiritu & litera cap. 28.

Cap. 17. q *Fortitudinem Gentilium*, &c.) Vide sententiam 295.

Cap. 19. r *Natura humana*, &c.) Vide S. Augustinum epistola 106.

Cap. 20. s *Multa in homine*, &c.) Vide Aug. contra 2. epist. Pelag. lib. 2. cap. 8.

Cap. 21. t *Sicut ei qui*, &c.) Augustinus de gratia & libero arbitrio cap. 13. eadem verba eamdemque sententiam habet.

Cap. 22. u *Nemo habet de suo*, &c.) Hæc ex Augustini tractatu quinto in Joannem; estque sententia apud Prosperum 325.

Cap. 23. x *Suam voluntatem homines faciunt*, &c.) Extat apud S. Augustinum tract. 19. in Joannem. Estque sententia apud Prosperum 336.

Cap. 24. y *Ita sunt in vite palmites*, &c.) Ex August. super Joannem tract. 81.

Cap. 25. z *Prorsus Domini Dei est*, &c.) Augustinus tract. 102. in Joannem eadem iisdem prope verbis.

Cæsarius Arelatensis quis & qualis?

aa *Cæsarius*,) Hic est ille magni nominis Cæsarius Arelatensis episcopus, de quo hæc Gennadius cap. 86. *De gratia quoque & libero arbitrio edidit testimonia divinarum scripturarum & sanctorum patrum judiciis munita, ubi docet nihil hominem de proprio aliquid boni agere posse, nisi eum divina gratia prævenerit. Quod opus etiam papa Felix per suam epistolam roboravit, & id latius promulgavit.* Hæc de Cæsario Gennadius. Vide quæ de eodem diximus supra in notis concilii Arausicani I. tempore Leonis, tom. 4. item in quadam admonitione ad lectorem sub Felice III. notas denique concilii Arelatensis tertii, ubi qui, quotve fuerint Cæsarii, quo tempore vixerint, prolixius explicavi. Qua de re etiam consulere poteris Baron. an. 453. num. 43. & seqq. item anno 490. num. 30. Possevinum in apparatu sacro, verbo *Cæsarius*.

Eucherii qui & quot?

bb *Eucherius.*) Duos fuisse Eucherios Lugdunensis ecclesiæ episcopos, alterum seniorem, cujus meminit Claudianus, alterum juniorem, qui huic concilio Arausicano secundo interfuit & subscripsit, cujusque mentionem fecit Cyprianus in vita Cæsarii capite 22. apud Surium, dixi supra in notis concilii Arausicani primi. Plura vide apud Baron. an. 529. in appendice.

Liberius quadrinominis.

cc *Petrus Marcellinus Felix Liberius.*) Hæc, ut indicat codex Vaticanus, quatuor sunt nomina unius personæ; sicut Lucius Aurelius Avienus Symmachus & alia plura id genus. Probatur sententia ex iis quæ supra dixi verbo *Liberius Patricius*. Unde mendosa est & depravata lectio quæ subjungitur hæc: *Viri clarissimi & illustres præfecti prætorio consentientes subscripserunt.* Ex codice autem Vaticano emendari debet sic. *Petrus Marcellinus Felix Liberius vir clarissimus, & illustris præfectus prætorii Galliarum atque patricius, consentiens subscripsit.* Ita Baron. prællegato loco appendicis. Viri consulares distincti subscribentes hanc sententiam probabiliter satis confirmant.

Textus concilii depravatus emendatur.

Observatio Philippi Labbe, S. J.

Transmissa fuisse ab apostolica sede nonnunquam capitula ad fidem moresque spectantia, atque ex sancti Augustini præsertim doctrina selecta, cum alia multa edocent, tum synodi hujusce Arausicanæ præfatio: ex qua paulo ante pag. 711. Et adnotavimus non improbabili conjectura posse elici priores octo canones Arausicenses excerptos fuisse delibatosque ex ampliori quadam collectione quam in Galliam misisset Romanus pontifex. Quid vero si ea ipsa, quam ex codice mss. celeberrimæ Benedictinorum sancti Maximi apud Treviros abbatiæ descriptam cum aliis pluribus huc transmisit R. P Alexander Wiltheimius e societate nostra vir eruditissimus mihique amicissimus? Tu lector accipe, expendesis ipse, ac judica.

Incipiunt capitula

Sancti Augustini in urbe Roma transmissa. (a)

Ex codice MS. S. Maximini Trevirensis.

I.

Si quis rectum in omnibus non credit a Deo creatum Adam, qui possit per liberum arbitrium in bonum proficere gratia creatoris adjutus, & ad malum (b) * exponente declinare, sed * naturæ * (c) expulsum dicit cum in prævaricationis facinus (d) devolutum, indubitanter a (e) catholica fide exorbitat, scripturæ divinæ resistens dicenti. *Fecit Deus ab initio hominem (f) rectum, ipsi autem quæsierunt cogitationes multas.* (g)

* ex ponere declinare suæ naturæ compulsum.

* Forte naturæ impulsu. Hard. Eccles. 5.

II.

Si quis mortem corporis non ex prævaricatione, sed ex conditione naturæ asserat accidisse, ut sive peccasset, sive non peccasset, Adam moriturus esset, hic Pelagianus est contradicens prophetæ dicenti: *Dominus mortem non fecit, sed invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum.*

Sapien. 2.

III.

Si quis per offensam prævaricationis Adæ non totum, &c. *Vide canonem* I. *concilii Arausicani* II.

IV.

Si quis soli Adæ &c. *Vide* II. *canonem Arausicanum.*

V.

Si quis ad invocationem, &c. *Vide canonem Arausic.* III.

VI.

(a) Horum capitulorum fragmentum nactus in vetustissimo Lucensi Cod. 490. variantes hic exhibeo. Titulum hunc habent præfixum. *Incipiunt capit. S. Augustini episcopi in di* (sic) *urbe Roma transmissa.*

(b) *exponte* (c) *& in* (d) *devotum.* (e) *catholicorum*

(f) *perfectum* (g) *& malas.* Reliquorum capitulorum variantes in canonibus Arausicanis dedi. *Manss.*

VI.

Si quis, ut a peccato purgemur &c. *Vide canonem Arauſicanum* IV.

VII.

Si quis ſicut augmentum &c. *Vide can. Arauſicanum* V.

VIII.

Si quis accedentibus, volentibus, deſideranibus, &c. *Vide can. Arauſicanum* VI.

IX.

Si quis per naturæ vigorem &c. *Vide canonem Arauſicanum* VII.

X.

Si quis aliquos, &c. *Vide canonem Arauſicanum* VIII.

XI.

Si quis eos qui poſt gratiam ſacri baptiſmi ſcelerate in eccleſia vivunt, apoſtatæ efficiuntur, & ita de hac vita tranſeunt, non per vocationem miſericordiæ, ſed per ipſos, hoc eſt, per liberum arbitrium credidiſſe & ad baptiſmum veniſſe dicit, quaſi quod non conveniat gratiæ mediatoris, ut eos quos per donum miſericordiæ vocavit, & ſuo nomine credentibus per myſterium baptiſmi peccata donavit, perire permittat, hic fallitur, & regis Salomonis confutatur exemplo, qui poſt prophetiæ gratiam contraxit offenſam, ſive ſervi illius, qui talentum defodit in terram. *Matth. 25. Luc. 19.*

XII.

Si quis eos, qui poſt perceptam baptiſmi gratiam iterum in peccatis damnabilibus implicantur, aut apoſtatæ effecti ſic ab hac vita diſcedunt, aſſerit remiſſa per baptiſmum peccata rurſus exſolvere, eiſque mala præterita cum poſterioribus imputari, quia ſcriptum eſt, ſi enim refugientes coinquinationes mundi per agnitionem domini noſtri Jeſu Chriſti iiſdem rurſus implicati ſuperantur, facta ſunt illis poſteriora deteriora prioribus. Sic ignarus nimium fallitur, neſciens quid loquatur, nec ideo tales deteriora merentur ſupplicia, quia eis illa quæ per lavacrum regenerationis dimiſſa ſunt replicentur, ſed quia poſt perceptam ſcientiam veritatis ad ea prolapſi ſunt, quæ æterna perditione mulctentur.

XIII.

Si quis negat diverſa eſſe ſupplicia ignis æterni ſecundum qualitatem & merita peccatorum, inimicus evangelii comprobatur, dicente domino per comparationem quorumdam: *Amen dico vobis; tolerabilius erit terræ Sodomorum in die illa quam illi civitati.* *Matth. 10.*

XIV.

Si quis eos quos Deus per propriam præſcientiam ante conſtitutionem mundi prædeſtinavit conformes fieri imaginis filii ſui, poſſe perire dicit, aut eos quos minime prædeſtinavit participes æternæ vitæ ſeu regni cæleſtis fieri poſſe aſſerit, a numero fidelium prorſus excluditur, non quod præſcientia Dei liberum noſtrum peccare cogat arbitrium, quamvis per ipſum liberum arbitrium nos peccaturos eſſe præſcierit, unde apoſtolus ait, *quos præſcivit & prædeſtinavit, conformes fieri imaginis filii ſui;* de quibus & dominus: *Oves meæ vocem meam audiunt, & cognoſco meas & ſequuntur me, & ego vitam æternam do eis, & non peribunt in æternum & nemo eas rapiet de manu mea.* Inter præſcientiam enim & prædeſtinationem hoc intereſt, quod non omnia quæ præſciuntur prædeſtinantur, omnia autem quæ prædeſtinantur præſciuntur. *Rom. 8.* *Joan. 10.*

XV.

Si quis confitetur quod animam tantum fecerit homini Deus, & ſatanas corpus plaſmaverit, anathema illi.

XVI.

Si quis confitetur animas hominum de propria ſubſtantia Dei eſſe, quod abſit, ut nec factas a Deo adfirmet, anathema illi.

XVII.

Si quis confitetur hominem in animo tantum in die judicii reſurrecturum, & non cum corpore, qualem illum Deus fecit, anathema illi.

XVIII.

Si quis confitetur animas hominum rurſus in hunc mundum, in homines, aut pecora, vel ſerpentes reverti, anathema illi.

XIX.

Ad imaginem Dei factus eſt homo illa imagine qua poſtea homo factus eſt Deus. In anima vero ſexus diverſitas non eſt. Si una in maſculo aut fœmina anima eſt, quomodo vir dicitur imago eſſe Dei, fœmina imago viri? niſi quod Chriſtus Deus creator hominis, viri formam aſſumpturus poſtea virum ad imaginem ſuam præfiguravit, fœminam vero ex viro ſumptam viri imaginem expreſſit, ambo tamen imago Dei, quia unus ex altero, dicente ſcriptura: *Creavit Deus hominem, ad imaginem Dei creavit illum* id eſt, Deus maſculum, & fœminam creavit. *Explicit.* *Geneſ. 1.*

CONCILIUM VALENTINUM

AD RHODANUM IN GALLIA VIENNENSI

Circa hæc tempora celebratum, de gratia & libero arbitrio, cui S. Cæſarius præſens adeſſe non potuit.

NOn aliunde diſcere poſſumus, quæ in eo peracta ſint, quam ex Cypriano diacono auctore vitæ S. Cæſarii Arelatenſis epiſcopi libro primo Chronologiæ ſive Bibliothecæ Lerinenſis collectore Vincentio Barrali: *Suſurris & mala interpretatione quorumdam oboritur in Galliarum partibus contra prædicationem Dei hominis fruſtra ſuſpicio. Ob hoc antiſtites Chriſti* (Viennenſis provinciæ epiſcopos intelligit) *ultra Iſaram conſiſtentes caritatis amore collecti in Valentina civitate conveniunt ubi etiam beatus Cæſarius infirmitatis cauſa ſolicitans, ſicut diſpoſuerat, properare non potuit; miſit tamen præſtantiſſimos viros de epiſcopis cum presbyteris & diaconis, inter quos etiam Cyprianus Tolonenſis epiſcopus antiſtes magnus & clarus enituit, om-*

nia quæ dicebat de divinis utique ſcripturis firmans & de antiquiſſimis patrum inſtructionibus nihil per ſe in divinis profectibus quemquam accipere poſſe niſi fuerit primitus Dei gratia præveniente vocatus. Sed dum ſuam juſtitiam quærebant ſtatuere, juſtitiæ Dei non erant ſubjecti, *non reminiſcentes dominum dixiſſe:* Sine me nihil poteſtis facere &c. Ego vos elegi, non vos me: nemo habet quicquam niſi datum illi fuerit deſurſum: *& apoſtolum:* Gratia Dei ſum id quod ſum: *& alium:* omne datum optimum de ſurſum eſt: *& prophetam:* gratiam & gloriam dabit dominus: & quod tunc vere liberum homo reſumat arbitrium, cum fuerit Chriſti deliberatione redemptus: ſub qua etiam abſolutione valeat conſequi perfectionis effectum. *Quorum intentionibus vir Dei Cæſarius dedit veram & evidentem ex traditione apoſtolica rationem, nam beatæ memoriæ* * *Boniſacius Romanæ eccleſiæ papa eadem colluctatione comperta, calcata intentione jurgantium proſecutionem ſancti Cæſarii apoſtolica authoritate firmavit.*

Joan. 15
Joan. 3.
Cor. 15
Pſal. 84.

* Hanc Bonifacii papæ epiſtolam poſtea exhibebimus.

Observatio P. Antonii Pagi.

ad ann. Chriſti 529. n. 8. & ſeqq.

Cum Arauſicani ſynodi auctoritas Semipelagianorum audaciam infringere non potuiſſet, nonnullis epiſcopis damnatæ ſententiæ adſtipulantibus, Cæſarius Arelatenſis epiſcopus Valentiam ſynodum indixit, ut frequentioribus ſuffragiis catholica doctrina approbaretur. Statuta in Arauſicano conventu minoris forte apud nonnullos auctoritate valebant, quod inter templi conſecrationem quaſi aliud agentes ſynodum epiſcopi illi habuiſſe dicebantur. Synodo Valentinæ Cæſarius adverſa valetudine præpeditus adeſſe non potuit, ejus tamen vices pro divinæ gratiæ defenſione ſuſtinuit Cyprianus epiſcopus Tolonenſis, cujus ſynodi acta periere.

Baronius ſynodi Valentinæ non meminit, & Recentiores communiter eam in annum 429. conferunt. Verum cum Arauſicana nonniſi die tertio Julii anni 429. habita fuerit, & Valentina celebrata poſtquam Arauſicana decreta in quibuſdam Galliarum partibus aliqui prave interpretati fuiſſent, apparet non parvum tempus fluxiſſe, antequam iterum Præſules Valentiæ pro eadem cauſa congregarentur. Ad hæc ſynodus Vaſenſis ſub die Nonas Novembres hujus anni coacta, cui ſanctus Cæſarius Metropolita Arelatenſis cum pluribus aliis epiſcopis Arauſicanæ ſynodo ſubſcriptis interfuit, capitula de Gratia in Arauſicana ſynodo ſtatuta non minus, quam Valentina confirmaſſet, ſi hanc Vaſenſis præceſſiſſet. Denique non dubitandum, quin poſt habitam ſynodum Valentinam Cæſarius Armenium Abbatem Romam miſerit, ut a Felice papa IV. eorum confirmationem obtineret, quæ in Arauſicana, & Valentina definita fuiſſent: ex literis autem Bonifacii II. Felicis papæ IV. ſucceſſoris anno 530. die 21. menſis Septembris pontificis Romani conſecrati intelligimus, Armenium menſe tantum circiter Auguſto illius anni Romam directum. Datæ ſunt ea ad Cæſarium epiſcopum Arelatenſem a Bonifacio, qui teſtatur eum ad ſe Armenium miſiſſe, ſuæ ad Pontificatum Romanum erectionis inſcium. Quare ante menſem Auguſtum Armenius Romam non delegatus; nec ideo ſynodus Valentina ante ultimos pontificatus Felicis IV. menſes indicta. Cumque Cyprianus in vita ſancti Cæſarii de Valentina dumtaxat ſynodo verba faciat, quam Bonifacium papam ratam habuiſſe aſſerit, apparet Bonifacium II. iiſdem literis utramque ſynodum confirmaſſe, licet neutram nominet.

[a] CONCILIUM VASENSE [*] III.

Vel ut alii H. R. P. Jac. Sirmondus S. J. duo tantum Vaſenſia concilia agnoſcit, quorum hoc ſecundum eſt.

QUOD IN VASENSI VICO LIBERII

Præfecti prætorio atque patricii tempore celebratum eſt, Nonis Novembris, Decio juniore V. C. conſule, id eſt, [z] anno Chriſti DXXIX. [b] Felicis IV. papæ 4. Athalarici Italiæ regis 4.

TITULI CANONUM.

I. *Ut presbyteri per parochias juniores lectores domi nutriant & erudiant.*
II. *Ut presbyteris per parochias prædicare liceat, & ut his impeditis homiliæ patrum a diaconis recitentur.*
III. *Ut Kyrie eleiſon in eccleſiis, & Sanctus, Sanctus, Sanctus, in omnibus miſſis dicatur.*
IV. *Ut nomen papæ in eccleſiis recitetur.*
V. *Ut poſt Gloria, dicatur etiam; Sicut erat in principio.*

PREFATIO.

CUm ſecundum ſtatuta canonum in Vaſenſi vico ſanctorum pontificum fuiſſet concilium congregatum, juxta conſuetudinem antiquorum patrum regulas relegentes, propitiante domino, nullum de præſentibus domini ſacerdotibus aliquid contra decreta ſpiritalia, aut præteriſſe aut præſumpſiſſe cognovimus. De qua re uberes Deo gratias egimus, quia ſervis ſuis ſecundum pietatis ſuæ conſuetudinem præſtare dignatus eſt, ut pro ſolo perfectæ caritatis affectu, & tantum pro deſiderio ſe videndi ad ſynodum convenirent. Et quamvis omnia quæ a ſanctis ſacerdotibus vel clericis obſervari debeant, & antiqui & novelli canones continere probentur, tamen ne congregatio ſancta ſine aliqua definitione diſcederet, vel parum aliquid, quod ad ædificationem eccleſiarum pertinere poſſit, inſpirante domino, decreverunt.

CANONES.

I.

Hoc enim placuit, ut omnes presbyteri, qui ſunt in parochiis conſtituti, ſecundum conſuetudinem, quam per totam Italiam ſatis ſalubriter teneri cognovimus, juniores lectores quantoſcumque ſine uxore habuerint, ſecum in domo, ubi ipſi habitare videntur, recipiant: & eos quomodo boni patres ſpiritaliter nutrientes, pſalmos parare, divinis lectionibus inſiſtere, & in lege domini erudire contendant: ut & ſibi dignos ſucceſſores provideant, & a domino præmia æterna recipiant. Cum vero ad ætatem perfectam pervenerint, ſi aliquis eorum pro carnis fragilitate uxorem habere vo-

lue-

luerit, potestas ei ducendi conjugium non negetur.

II.

o. part. 6. cap. 303. Hoc etiam pro ædificatione omnium ecclesiarum, & pro utilitate totius populi nobis placuit, ut non solum in civitatibus, sed etiam in omnibus parochiis verbum faciendi daremus presbyteris potestatem: ita ut si presbyter, aliqua infirmitate prohibente, per seipsum non potuerit prædicare, sanctorum patrum homiliæ a diaconibus recitentur. Si enim digni sunt diacones quod Christus in evangelio locutus est legere; quare indigni judicentur sanctorum patrum expositiones publice recitare.

III.

Et quia tam in sede apostolica, quam etiam per totas orientales atque Italiæ provincias, dulcis & nimium salutaris consuetudo est intromissa, ut *Kyrie eleison* frequentius cum grandi affectu & compunctione dicatur; placuit etiam nobis, ut in omnibus ecclesiis nostris ista tam sancta consuetudo & ad matutinum, & ad missas, & ad vesperam Deo propitio intromittatur. Et in omnibus missis, seu in matutinis, seu in quadragesimalibus, seu in illis quæ pro defunctorum commemoratione fiunt, semper *Sanctus*, *Sanctus*, *Sanctus*, eo ordine, quo modo ad missas publicas dicitur, dici debeat: quia tam sancta & tam dulcis & desiderabilis vox, etiamsi die noctuque possit dici, fastidium non poterit generare.

IV.

o. part. 6. ap. 305. Et hoc nobis justum visum est, ut nomen domini papæ, quicumque sedis apostolicæ præfuerit, in nostris ecclesiis recitetur.

V.

Et quia non solum in sede apostolica, sed etiam per totum orientem, & totam Africam, vel Italiam, propter hæreticotum astutiam, qui Dei filium non semper cum Patre fuisse, sed a tempore cœpisse blasphemant, in omnibus clausulis post *Gloria*, *Sicut erat in principio* dicitur, etiam & nos in universis ecclesiis nostris hoc ita dicendum esse decernimus.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM

a Cæsarius in Christi nomine episcopus chartulam hanc definitionis nostræ relegi & subscripsi. Not. sub die Nonas Novembr. Decio juniore C. V. consule.

Contumeliosus ita consensi in omnibus, ut cum sanctus papa Urbis suam oblatam dederit, recitemus ante altarium domini.

Constantius in Christi nomine episcopus relegi, consensi & subscripsi.

Cyprianus peccator consensi & subscripsi.
Maximus peccator consensi & subscripsi.
Porcianus peccator consensi & subscripsi.
Heraclius episcopus subscripsi.
Eucherius peccator relegi & subscripsi.
Gallicanus peccator relegi & subscripsi.
Prosper peccator consensi & subscripsi.
Vindemialis peccator consensi & subscripsi.

Additur in quibusdam codicibus: Aquitanus episcopus subscripsi.

CONCILII VASENSIS CAPITULUM

Ex decreto Gratiani.

De sepulturis quomodo non est accipiendum pretium.

Præcipiendum est secundum canonum auctoritatem, ut de sepulturis & hominibus sepeliendis, nil muneris exigant: nisi forte, qui sepelitur, vivens jusserit, ecclesiæ, in cujus atrio sepelitur, aliquid de rebus suis tribuere: aut etiam post mortem ipsius, illi, quibus commissum est ejus eleemosynam facere, de rebus illius aliquid sponte dare voluerint. Et tamen nullatenus a presbyteris ecclesiæ illius aliquid exigatur, sive ab illis qui locis & villis præsunt.

NOTÆ JACOBI SIRMONDI S. J.

1 *Anno Christi* DXXIX.) Eodem anno quo Arausicanum. Verum Arausicana episcoporum collatio fortuita fuerat, cum ad basilicæ dedicationem convenissent. Vasensis vero synodus legitima, ac superiore anno denunciata in Carpentoractensi. Unde falluntur, qui ad alium annum synodum hanc referunt, aut qui alibi, quam hoc anno, Decium juniorem consulem quærunt, qui junior dictus est Decii alterius comparatione, qui ante annos quadragintatres consul in occidente fuerat, cum Longinus esset in oriente. Præter hos enim, Decius in fastis antiquis toto illo sæculo nullus memoratur.

2 *Cæsarius episcopus.*) Subscriptiones integræ sunt ex Lugdunensi, nisi quod Heraclius, quem septimo loco statuimus ex Rhemensi, penultimus est in Lugdunensi ante Vindemialem. Nam Aquitanus, qui postremo loco in vulgatis legitur, extatque etiam in Rhemensi ac Bellovacensi, non est in Lugdunensi, neque in Corbejensi.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Canones Vasensium conciliorum confusi.

a *Concilium Vasense.*) Canones tertii & primi Vasensis concilii confusi sunt, ut diximus supra tom. 3. in notis concilii Vasensis primi sub Julio. Et quamquam ibidem duo capitula hinc desumpta primo Vasensi adscripserimus; placuit tamen eadem suis locis relicta hic vicissim adscribere, ne quam lector confusionem incurrere, vel quid præter auctoritatem antiquorum & doctiorum ablatum culpare valeat. Cur Vasense dictum fuerit, & quare Vasense tertium nomine, hoc quod hactenus Vasense secundum appellari consuevit, ex notis duorum priorum sub Julio & Leone pontificibus positorum cognoscere poteris.

Quo tempore Vasense III. habitum fuerit.

b *Felicis* IV. &c.) Hoc concilium, prout acta demonstrant, celebratum est, quando simul eodem tempore Decius junior in occidente consulatum agebat, & Cæsarius in Arelatensi ecclesia episcopali titulo ac honore fulgebat. Hoc nullo alio tempore, quam sub pontificatu Felicis IV. anno domini 529. contigisse potest, si verum est quod tempore Felicis aliorumque ejusdem successorum pontificum Cæsarius adhuc supervixerit. Vide quæ hac de re notavimus supra ad concilium Arausicanum II. De canonibus hujus concilii nihil dicendum vel annotandum occurrit amplius, quod non supra in notis primi vel secundi Vasensis concilii, vel etiam alibi notatum fuerit.

CON-

Ex Labbei Append. Tom. IV.

CONVENTUS EPISCOPORUM ANDEGAVENSIS,

Anno Domini circiter DXXX.

HUjus notitiam debemus autori vitæ S. Melanii Redonensis episcopi. Eodem fere, inquit tempore convenerunt simul vir * Dei Melanius, & electus Dei * Albinus, sanctusque * Victor, atque * Launus, & sanctus Marsus * in Andegava civitate, intra basilicam sanctæ Dei genitricis Mariæ; ibique Melanius ex communi consensu aliorum, Missam celebravit in capite jejunii Quadragesimæ. Post cujus celebrationem, antequam recessissent ab invicem, dedit eis beatus pontifex eulogia in caritate cum Dei gratia & sua benedictione. *Narrat deinde ut Marsus diei jejunium caritatis præferens, & eulogiam in sinu absondens, inobedientiæ suæ pœnas insigni miraculo dederit.*

* Redonensis
* Andegav.
* Cenoman.
* Constantiensis.
* Nannetensis.

ANNO CHRISTI 530.

ANNO CHRISTI 530.

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA BONIFACII PAPÆ II.

Ex Libro Pontificali.

Datur variantes ex MS. Codice Luc. 490.

[a] BOnifacius natione Romanus, ex patre Sigisbuldo, [b] sedit annos 2. dies 26. Fuit autem temporibus Athalarici regis hæretici, & (*a*) Justiniani Augusti. Hic cum Dioscoro ordinatur sub contentione. Qui Dioscorus ordinatur in basilica Constantiniana, Bonifacius vero in basilica Julii. Et fuit dissensio in clero & senatu dies 29. (*b*) Eodem tempore defunctus est Dioscorus pridie Idus Octobris. [c] Ipsis diebus Bonifacius zelo & dolo ductus, cum grandi amaritudine sub vinculo anathematis & chirographi reconciliavit clerum, quem chirographum ecclesiæ archivio recluſit, quasi [d] damnans Dioscorum, & congregavit clerum, cui tamen in episcopatu nullus subscripsit, dum plurima multitudo fuisset cum Dioscoro. Hic presbyteris & diaconibus & subdiaconibus & notariis scutellas de adeptis hæreditatibus obtulit, & alimoniis multis in periculo famis clero subvenit. [e] Hic congregavit synodum in basilica beati Petri apostoli, & fecit constitutum, (*c*) ut sibi successorem ordinaret. Quo constituto cum chirographis sacerdotum, & jurejurando, ante confessionem beati apostoli Petri in diaconem Vigilium constituit. [f] Eodem tempore facta iterum synodo, hoc censuerunt sacerdotes omnes propter reverentiam sanctæ sedis: & quia contra canones hoc fuerat factum, & quia culpa eum respiciebat, ut successorem sibi constitueret, ipse Bonifacius papa reum se confessus est majestatis, quod diaconum Vigilium sua subscriptione chirographi ante confessionem beati apostoli Petri constituisset, ac ipsum constitutum in præsentia omnium sacerdotum & cleri & senatus incendio consumpsit. [g] Eodem tempore venit relatio ab Afris episcopis de constitutione, & ut cum consilio sedis apostolicæ omnia Carthaginensis episcopus faceret. Qui Bonifacius sepultus est in basilica beati Petri apostoli, sub die 17. mensis Octobris, (*d*) post consulatum Lampadii. Et [h] cessavit episcopatus menses 2. dies 15.

NOTÆ SEVERINI BINII.

a *Bonifacius.*) Post interregnum triduanum in basilica Julii anno domini * 530. qui est quartus Justiniani, & secundus Athalarici regis Italiæ Bonifacius II. genere Gothus, creatus est pontifex, 15. die Octobris. Contra eum in schismate electus est in basilica Constantiniana Dioscorus ille, quem Hormisda pontifex una cum Germano & Joanne episcopis, aliisve presbyteris & diaconis ad Justinianum imperatorem Constantinopolim ablegavit, quique de simoniæ labe infamatus, injusta sententia condemnatus fuit. Causam schismatis dedisse videtur rex Athalaricus, qui dum fortasse exemplo antecessoris sui pontificem designaret ac præsentaret, ex clero alios sibi suffragantes, alios adversantes habuit. Accidit autem singulari Dei beneficio, ut schismatico cita morte prævento schisma extinctum fuerit. Quando tisex fac * 519. m lius.

Initio pontificatus Bonifacii Belisarius dux militum imperialium cum exercitu suo a Persis in discrimen adductus est, cum quatuor annis feliciter contra eos pugnasset. Gentes maritimas, quarum subsidium contra Persas imploraverat, ex idololatris Christianas reddidit. Procopius de bello Pers. libro 1. Theodorico Francorum regi Theodobertus filius Theodorici, & Clodovei nepos successit. Ex Procop. & Gregor. Turonensi. Baron. anno 530. n. 49. De Bonifacio scribit Ado in martyrologio, quod ecclesiam S. Michaelis archangeli nomine constructam in summitate Circi dicaverit. Causam sc matis dederit.

b *Sedit annos duos dies* 26.) Verius anno * uno & duobus diebus. Nam cum fateatur hic, ipsum 17. Octobris anno post consulatum Lampadii qui est Christi 531. defunctum esse, constetque ex iis, quæ supra initio harum annotationum dixi, ipsum 15. Octobris, anno domini 530. pontificem esse creatum, non nisi uno anno & duobus diebus pontificem fuisse oportuit. Quamdiu dem obt nuerit. * Errat B Binius.

c *Ipsis*

(*a*) *Justini.* (*b*) XXVIII. (*c*) *fecit constitutum cum chyrographis sacerdotum, & jurejurando ante confessionem Apostoli Petri in diaconum Vigilium constituit. Eodem tempore.* (*d*) *consulatu.*

c *Ipsis diebus Bonifacius*, &c.) Post obitum Dioscori, Bonifacius nimio zelo commotus eumdem Dioscorum, tamquam simoniæ crimine pollutum, anathematis sententia condemnavit: & ad evitandum deinceps futuri schismatis periculum, convocata synodo, Vigilium diaconum successorem sibi designavit. Quæ cum post semotos affectus sacris canonibus adversari cognovisset, secundo congregato concilio, res a se perperam gestas plane irritavit, factumque erroneum peracta pœnitentia expiavit. Successores Bonifacii, Agapetus & Silverius, res in hac synodo gestas confirmarunt.

d *Damnant Dioscorum.*) Ob causam pecuniariam, Dioscorum velut simoniacum a Bonifacio condemnatum fuisse, aperte scribitur in epistola Justiniani imperatoris ad Joannem papam scripta, & ad Vigilium data; qua sic ait: *Dioscorus, cum nihil in fidem peccasset, tamen solum propter ecclesiasticum ordinem, post mortem ab eadem ecclesia Romana anathematizatus est. Si igitur nihil in fidem peccantes episcopi, propter solum ecclesiasticum ordinem, & propter causam pecuniariam anathemati & post mortem subliciuntur, quanto magis Theodorum*, &c. Dioscorum injusta sententia condemnatum, Agapetus absolvit, ut patet apud Anastasium in vita ejusdem Agapeti.

e *Hic congregavit synodum.*) Cum Gothorum reges impie sibi usurpassent Romani pontificis electionem, ad ejusmodi præsumptam & vi usurpatam licentiam ex Gothorum manibus extorquendam, Bonifacius ecclesiæ consultum esse judicavit, ut nullo relicto sedis vacantis loco, successorem sibi eligeret. Quod licet speciem quamdam justitiæ præ se ferret, postea tamen ab omnibus est reprobatum.

f *Eodem tempore facta iterum synodo.*) Secundam synodum Romanam intelligit, qua acta prioris concilii rescidit & irritavit. Vide quæ dicemus infra in notis secundæ synodi Romanæ.

g *Eodem tempore venit relatio.*) Præerat his temporibus Carthaginensi ecclesiæ Reparatus episcopus, de quo infra suo loco plura dicemus.

h *Cessavit episcopatus menses 2. dies 15.*) Ex hoc mensium & dierum numero dicendum foret, Joannem successorem Bonifacii creatum esse pontificem ipsis Kalendis Januarii, secundo anno post consulatum Lampadii & Orestis, quem primo anno post dictorum consulatum Bonifacio subrogatum fuisse non tantum ipse sibi contrarius fatetur Anastasius, sed etiam inscriptio in titulo Eudoxiæ, quæ est in ecclesia S. Petri ad vincula, idem manifeste indicat. Vide Baron. an. 531. n. 8.

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

IN SEQUENTEM EPISTOLAM.

Hanc falsam & adulterinam prædicant Baronius, Bell. aliique viri eruditi, nec diffitetur ipse Binius tum hic, tum in notis ad conc. Carth. VI., ubi impostorem, veteratorem & mendaciorum concinnatorem appellat Isidorum Mercatorem, seu quem alium sub ejus larva latentem: Et vero id luce meridiana clarius evincunt cum alia plura, tum verba Romanorum pontificum S. Leonis, Hormisdæ & Gregorii Magni. Non est credibile, inquit Bellarm. lib. II. cap. 25. de Rom. Pont. Gregorium a Bonifacio illa verba sumpsisse, siquidem stylus omnino Gregorianus est: quo argumento exsufflantur omnes pseudo-Isidori merces. Facessant hæc, inquit Baronius ad 16. Octobris, non innititur vel fulcitur paleis Dei ecclesia, quæ est columna & firmamentum veritatis, sed detegamus technam & aperiamus impostoram, &c. Eumdem vide ann. 419. n. 92. & seqq. 530. num. 5.

EPISTOLA I.

BONIFACII PAPÆ II.

AD EULALIUM ALEXANDRINUM episcopum.

De reconciliatione Carthaginensis ecclesiæ.

Bonifacius episcopus Eulalio coepiscopo salutem.

OLim ab initio tantam percepimus a beato Petro apostolorum principe fiduciam, ut habeamus * auctoritatem universali ecclesiæ (auxiliante domino) subvenire, & quidquid nocivum est, auctoritate apostolica corrigere & emendare. Ad hoc enim divinæ * dispositionis provisio gradus diversos & ordines constituit esse distinctos, ut dum reverentiam * minores potioribus, exhiberent, & potiores minoribus dilectionem impenderent, una concordiæ fieret ex diversitate contextio, & recte officiorum * generaretur administratio singulorum. Neque enim universitas alia poterit ratione subsistere, nisi hujusmodi magnus eam differentiæ ordo servaret. Quia vero quæque creatura in una eademque æqualitate gubernari vel vivere non potest, cœlestium militiarum * exempla nos instruunt: quia dum sint angeli, sint archangeli, liquet quia non æquale sunt, sed in potestate & ordine (sicut nostis) differt alter ab altero. Si ergo inter hos qui sine peccato sunt constet istam esse distinctionem, quis hominum abnuat, libenter illorum se dispositioni submittere? Hic * enim pax & caritas mutua se vice complectuntur, & manet firma concordia, ac in alterna & Deo placita dilectione sinceritas. Quia igitur unumquodque salubriter tunc completur officium, cum fuerit unus ad quem possit recurri, præpositus: vota * nostra caritatem tuam latere nolumus, ne qui particeps fuit solicitudinis, gaudiorum * fructus reddatur extorris. Et ideo Carthaginensem * ecclesiam ad communionem nostram credisse (domino propitiante) tradentibus significamus alloquiis, & mandatorum, quæ legatis nostris dedimus, seriem in omnibus fuisse completam. De qua parte, ut ad dilectionem tuam plenius perfecte gaudium perveniret, libelli Eulalii * fratris & consacerdotis nostri Carthaginensis episcopi, & Justiniani clementissimi principis orientis sacrarum exemplaria credidimus destinanda, indicantes nihilominus per orientis partes plurimos episcopos sic fecisse. Supersit, ut a nobis contendentibus precibus divinitas exorata concedat, quatenus de aliarum quoque ecclesiarum redintegratione gratulemur. Ea vero quæ significare curavimus, in eorum sacerdotum, qui fraternitati tuæ vicini sunt, curabis perferre notitiam, ut & ipsi de affectu tantæ rei gratias nobiscum cœlestis misericordiæ beneficiis referre non cessent. Aurelius enim præfatæ Carthaginensis ecclesiæ olim episcopus, cum * collegis suis (instigante diabolo) superbire temporibus prædecessorum nostrorum Bonifacii atque Cælestini contra Romanam ecclesiam cœpit: sed videns se * modo * peccatis Aurelii Eulalius a Romanæ ecclesiæ communione segregatum, humilians recognovit * se, pacem & communionem Romanæ ecclesiæ petens, subscribendo una cum collegis suis, damnavit apostolica auctoritate omnes scripturas quæ adversus Romanæ ecclesiæ privilegia factæ quoquo ingenio fuerunt.

* Dist 89. Ad hoc dispens. * dispensationis
* S. Gregor. ep. 52. l. IV.
* gereretur
* exemplar nos instruit
* Hinc
* Hormisdæ ep. 64. * fructu
* Constantinopolitanam leges apud Hormisdam.
* Episcopi CP & Justini habet Horm. ex quo vel maxime pater fraus interpolatoris ridiculi.
* hæc falsissima
* more peccantis
* peccasse

NOTA SEVERINI BINII.

a *Epistola.*) Hac epistola dicitur, a temporibus Bonifacii & Cælestini pontificum, Africanam ecclesiam, propter invisum ipsi modum prosequendæ appellationis ad sedem apostolicam interpositæ, opera Aurelii Carthaginensis episcopi schismate divisam esse ab ecclesia Romana, neque ulterius illi communicasse usque ad tempora Bonifacii papæ secundi; cum Eulalius Carthaginensis episcopus, pro ineunda concordia, & recuperanda Romanæ ecclesiæ communione, prædicto Bonifacio libellum supplicem obtulisset, & sic ad communionem rediisset. Quæ omnia commenticia sunt & notoria falsa.

Argumentum epistolæ.

Nam

Epistolam hanc commentitiam esse probatur.

Nam manifestum est communionem Africanæ ecclesiæ a Bonifacio I. Cælestino, eorumque successoribus permultis, usque ad Bonifacium II. ne quidem ad unius diei spatium, aut horæ unius momentum intercisam fuisse. Aurelius, & qui cum eo vivebant, Cælestino communicarunt, ut patet ex fine epistolæ synodicæ illius, quam ex concilio Africano ad ipsum dederunt: ubi sic scribunt: *Dominus noster sanctitatem vestram ævo longiore orantem pro nobis custodiat, domine frater.* Quæ sane mutuæ pacis, concordiæ & communionis catholicæ symbola, in formatis usurpari solita, ad pontificem, velut schismaticum non scripsissent, si a Romanæ ecclesiæ unione se præscidissent: maxime cum teste Augustino epistola 162. & 163. prædicta verba ad catholicos dumtaxat, non ad schismaticos scribi consueverint. De Augustino Aurelii collega scribit Cælestinus epistola ad episcopos Galliæ capite 2. *Augustinum sanctæ recordationis virum, pro vita suæ meritis in nostra communione semper habuimus*, &c. Capreolum Augustini successorem, sacrosancto œcumenico concilio Ephesino, adeoque universæ ecclesiæ, per literas & legatos, ibidem honorifice acceptos, communicasse, videre est ex notis ejusdem concilii supra. Successores Africanæ ecclesiæ episcopos, per literas quæstionum diversarum solutionem petentes, Leo pontifex instruxit: Hilarius eosdem ad Romani concilii decisiones recepit. Symmachus Papa relegatos in Sardiniam a Trasamundo rege Ariano pavit atque vestivit. Dum tempore persecutionis episcopis ac sacerdotibus, propter edictum regis de aliis episcopis in locum defunctorum non subrogandis, destituerentur, Romana ecclesia iisdem ministros baptismi, aliorumque sacramentorum procuravit, ut constat ex Victore libro primo de persecutione Vandalica. Sanctus Eugenius Carthaginensis episcopus, in publico conventu cum Arianis acturus, ecclesiam Romanam, teste eodem Victore libro 2. de persecutione Vandalica, caput omnium Ecclesiarum publice profitetur. Quid? quod gentiles & Ariani, (ut videre est apud eumdem Victorem lib. 1. de persecutione Vandalica, & Gregor. Turon. de gloria mart. cap. 25.) Africanos catholicos, Romanos appellarint, non alia de causa, quam quod cum Romana ecclesia in fide & religione communicarent, ejusque pastorem Christi vicarium, pari cultu omnes in literis suis colerent & observarent.

Cum itaque ex his manifestum sit, Africanam ecclesiam non modo nunquam a Romanæ ecclesiæ unitate & communione desciviſſe, verum potius eamdem, etiam persecutionis tempore, velut matrem suæ aliarumque ecclesiarum agnoviſſe, quis falsitatis non arguat hanc epistolam, qua Eulalius aliquis Carthaginensis episcopus pro integranda unione libellum obtuliſſe dicitur, quando omnes episcopi catholici regnante Gilimere rege Ariano exulabant? Quis mendacii non accuset eam, quæ, sedente Alexandriæ Timotheo ejus nominis tertio episcopo hæretico, fingitur ad Eulalium * Alexandrinum antistitem transmissa? Quis denique impostura & fraude plenissimam esse non dicat, qua scribitur Africanam ecclesiam ultra centum annos schismaticam fuisse, quæ ne quidem unius horæ spatio ab unitate ecclesiæ Romanæ se unquam præcidit? Oportebat tale commentum excogitare, ut Augustinos, Eugenios, Fulgentios, viros sanctitate celeberrimos, cum Aurelio, quem ipsi schismatis auctorem, Prosper vero Aquitanus, *Patrem & dignæ memoriæ nominandum antistitem, cœlestis patriæ civem appellat*, cum agminibus quibusdam sanctorum martyrum ac confessorum, qui tempore persecutionis Vandalicæ pro fide catholica obierant, e matricula & sacra sanctorum tabula expungere possent. Nam si integro abhinc sæculo, nempe a Bonifacio usque ad hæc tempora, Africana ecclesia in schismate perseveravit, nihil est, ut interea aliquis legitima corona martyrii impertiri, vel aliquo confessionis præmio munerari potuerit: cum unanimi omnium patrum consensu certum sit, nullam posse esse schismaticorum coronam, utpote quæ non aliis, quam in stadio catholicæ ecclesiæ legitime certantibus, concedatur. Vide Baron. in notis martyr. die 16. Octobr. b. Item ea quæ notavimus supra in concilio Carthag. VI. verbo, *Contilium*.

* nullus hoc nomine Alexandrinus vixit episcopus ut patet ex Nicephoro, aliisque. Qua intentione hæc epistola conficta fuerit.

EXEMPLAR * PRECUM EJUS,

* Hæ quoque a callido veteratore confictæ.

ET JUSTINIANI PRÆDICTI PRINCIPIS.

Hormisdæ ep 61. & in libello missо ad Joannem Nicopolitanum, &c Item Joannes ep CP ad Hormisdam.

PRima salus est, rectæ fidei * regulam custodire, & a constitutis patrum nullatenus deviare: & quia non potest domini nostri Jesus Christi prætermitti sententia, dicentis: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam.* Et hæc, quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus: quia in sede apostolica *Matth. 16.*

A extra maculam semper est catholica servata religio. De qua spe & fide minime separari cupientes, & patrum sequentes constituta, anathematizamus omnes, qui contra sanctam Romanam & apostolicam ecclesiam superbiendo suas erigunt cervices; sequentes in omnibus apostolicam sedem *, & prædicantes ejus omnia constituta, & per omnia spero, ut in una communione vobiscum, quam sedes apostolica prædicat, esse merear, in qua est integra & vera Christianæ religionis & perfecta soliditas, promittens sequestratos a communione ecclesiæ catholicæ, id est, non consentientes sedi apostolicæ, eorum nomina inter sacra non recitanda esse mysteria. Quod si in aliquo

B a professione mea deviare tentavero, his quos damnavi complicem mea sententia me esse profiteor. Hanc autem professionem meam manu mea subscripsi, & Bonifacio * sancto & venerabili papæ urbis Romæ direxi, damnans & antecessores & successores meos, & omnes qui S. Romanæ & apostolicæ ecclesiæ privilegia cassare nituntur. Hinc enim supernæ misericordiæ documentum perdocetur *, quando & mundani principes causas fidei cum reipublicæ ordinatione conjungunt, & ecclesiarum præsules, quod ad dispensationem suam pertinet, officii memores exequuntur. Talibus enim indigebat post discordiæ procellas religio Christiana rectoribus, qui compressis provida di-

C spensatione turbinibus, diu peregrinatam pacem depulsa tempestate reducerent, ut in futura post sæcula ad propositi sui exempla tendentes, sibi adscribendum indubitanter ostenderent, quidquid domino placitum posteris pro sua imitatione feciſſent. Benedicamus dominum, fratres carissimi, nostris hoc diebus fuisse concessum, & totis orationum & curarum viribus annitamur, ut quæ Dei ope bene cœpta sunt, ipso adjuvante per omnia compleantur. Sperandum enim est, ut ad compagem corporis sui reliqua, quæ adhuc divisa sunt, membra festinent, & a potioribus minora non discrepent. Ad quod, cum me dilectio tua Christianæ studio caritatis hortatur, debet

D quod invitat, sequi, & quod amandum suadet, amplecti. Similem enim jam fidei curam gerentes, per religiosam patientiam, par etiam præmium de boni operis speramus affectu. Neque enim difficultatibus est cedendum. Non enim fatigatur asperis fides, nec ad cœlorum ardua per proclive tenditur, nec remunerationem citra laboris exercitium quis meretur. Unde ne facientes bona deficiamus, specialiter admonemur etiam testante psalmista: *Beati qui custodiunt judicium, & faciunt justitiam in omni tempore*: quia non initium laboris remunerationem præmii consuevit invenire, sed terminus. Ergo studium solicitudinis assumentes, quibus

Psalm. 105.

E est una in communione societas & credulitas, quemadmodum de unitate sedis apostolicæ & Constantinapolitanæ ecclesiæ pariter exultamus in domino, ita de reliquorum quoque (sicut affectione admones) redintegratione lætemur, & curemus * præmium, ut fidem integritatemque nostram immaculatam ab omni contagione servemus. Nosti enim, frater carissime ac sanctissime quia ecclesiastica servant vincula concordiam, quæ nos ab hæreticorum tueatur insidiis, per quam etiam canonum custoditur * integritas. His in robore suo omni circumspectione servatis, remedia sperantur. Habet enim ecclesiasticarum ordo

regu-

* Ex eodem libello.

* Hormisdæ habet libellus.

* Hormisdæ ep 80. ad concilii (sub Menn

* forte primum & ita legit in c. Jul

* auctoritate

regularum, & ipsius forma justitiæ, ut medicina rationabilis benigne & fideliter sperantibus non negetur, nec quisquam est ita ab humanitate discretus, quem non a rigore districtionis inclinet cauta simplicitas. Sed ut caute hoc, ceteraque querelas, aut errores alicujus * ævi valeas expedire, dilectissime frater, personam meam te in hoc oportet induere, scientem in hujusmodi causis (sicut prædictum est) quid cavendum sit, & ita omnia prævidendum, ut a te non ambigas rationem dispensationis hujus Deo esse reddendam, ita tamen ut eos, qui vobis fuerint communione sociati, vel per vos sedi apostolicæ vestra nobis scripta declarent, quibus etiam & * quam continentiam libellorum obtulerint, inferatur. Sic quoque * humilitatem debemus tenere in mente, ut * inde ordinis nostri dignitatem servemus in honore, quatenus in nobis, nec humilitas timida, nec ratio sit superba. Omnipotens * Deus, carissime, sua te protectione custodiat, atque ad cœlestis remunerationem patriæ * multiplici animarum fructu perducat. Deus te incolumem custodiat, reverendissime frater. Amen. Datum VIII. Kalendas Octobris * Justiniano tertium * & Oreste viris clarissimis consulibus. *

rot

continentia libellorum quos obtulerint, Greg. ep. 36. l. IV. ad Eulogium tamen Idem ep. 129. l. VII. cum Hæc falsa consulum nota, Valentino II. & Oreste. Anno Christi 530. vel 533.

Nota Severini Binii.

rofessio hæc idei suspecta.

a *Prima salus.*) Hæc professio fidei Justini esse non potest, cum is quatuor annis ante tempus editæ ac datæ hujus professionis obierit. Justiniani esse nequit, tum quod ex epistola Hormisdæ pontificis ad Hispaniarum episcopos, & ex Joannis Constantinopolitani episcopi, aliisve pluribus mixta sit, adeoque cento quidam male consutus esse videatur: tum etiam, quod data habeatur sub consulatu Justiniani tertio, cum jam non amplius Bonifacius, sed Joannes Romanæ ecclesiæ præsideret. Hæc prudens collector epistolarum pontificiarum diligenter considerans, suspectam de obreptione fidei formulam explosit. Baron. anno 530. num. 5.

II. AD CÆSARIUM ARELATENSEM.

*Ejus rogatu confirmat * ea quæ in synodo Arausicana fuerant definita.*

Vidæ quæ supra observata sunt pag. 816. de hac auctoritate Romani pontificis quam primus edidit Sirmondus.

Dilectissimo fratri [1] Cæsario Bonifacius.

PEr filium nostrum Armenium presbyterum & abbatem literas tuæ fraternitatis accepimus, * quas ad nos ut apparet inscius adhuc sacerdotii mihi commissi, sub ea qua in Deo tenemur caritate direxeras: quibus credideras postulandum, ut id quod a beatæ recordationis decessore nostro papa Felice pro catholicæ fidei popposceras firmitate, mea explicaretur instantia. Sed quia id voluntas superna disposuit, ut quod per nos ab illo speraveras, a nobis potius impetrares; petitioni tuæ, quam laudabili fieri solicitudine concepisti, catholicum non distulimus dare responsum. Indicas enim, quod aliqui episcopi Galliarum, cum cetera jam bona ex Dei acquieverint gratia provenire, fidem tantum, qua in Christo credimus, naturæ esse * velint, non gratiæ; & hominibus ex Adam, quod dici nefas est, in libero arbitrio remansisse non etiam nunc * in singulis misericordiæ divinæ largitate conferri: postulans ut pro ambiguitate tollenda, confessionem vestram, qua vos e diverso fidem rectam in Christo, totiusque bonæ voluntatis initium, juxta catholicam veritatem, per prævenientem Dei gratiam singulorum definitis sensibus inspirare, auctoritate sedis apostolicæ firmaremus. Atque ideo, cum de hac re multi patres, & præ ceteris beatæ recordationis Augustinus episcopus, sed & majores nostri apostolicæ sedis antistites, ita ratione probentur differuisse latissima, ut nulli ulterius deberet esse ambiguum, fidem quoque nobis ipsam venire de gratia, supersedendum duximus responsione multiplici; maxime cum secundum eas, quas ex apostolo, direxisti sententias, quibus dicit: *Misericordiam consecutus sum, ut fidelis essem*; & alibi: *Vobis datum est pro Christo, non solum ut eum credatis, verum etiam ut pro eo patiamini*; evidenter appareat fidem, qua in Christo credimus, sicut & omnia bona, singulis hominibus ex dono supernæ venire gratiæ, non ex humanæ potestate naturæ: Quod etiam fraternitatem tuam, habita collatione cum quibusdam sacerdotibus Galliarum, juxta fidem gaudemus sensisse catholicam: in his scilicet, in quibus uno, sicut indicasti, consensu definierunt fidem, qua in Christo credimus, gratia divinitatis præveniente conferri; adjicientes, etiam, nihil esse prorsus secundum Deum boni, quod sine Dei quis gratia aut velle, aut incipere, aut operari, aut perficere possit, dicente ipso salvatore nostro: *Sine me nihil potestis facere*. Certum est enim atque catholicum, quia in omnibus bonis, quorum caput est fides, nolentes nos adhuc misericordia divina præveniat, aut velimus; insit nobis cum volumus; sequatur etiam ut in * fide duremus, sicut David propheta dicit: *Deus meus misericordia ejus præveniet me*: & iterum: *Misericordia mea cum ipso est*: & alibi: *Misericordia ejus subsequetur me*. Similiter & B. Paulus dicit: *Aut quis prior dedit ei, & retribuetur illi? quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia*. Unde nimis eos qui contra sentiunt, admiramur, usque eo vetusti erroris adhuc reliquiis prægravari, ut ad Christum non credant Dei beneficio, sed naturæ veniri; & ipsius naturæ bonum, quod Adæ peccato noscitur depravatum, auctorem nostræ fidei dicant magis esse quam Christum, nec intelligant se dominicæ reclamare sententiæ dicenti: *Nemo venit ad me, nisi datum fuerit illi a Patre meo*. Sed & B. Paulo simul obsistere clamanti ad Hebræos: *Curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei, & consummatorem Jesum Christum*. Quæ cum ita sint, invenire non possumus quid ad credendum in Christo, sine Dei gratia, humanæ deputent voluntati, cum Christus auctor consummatorque sit fidei. Quapropter affectu congruo salutantes, supra scriptam confessionem vestram consentaneam catholicis patrum regulis approbamus. Illos autem qui præcedente * fide cetera, sicut indicas, volunt gratiæ deputare, sua professione constringimus, ut multo magis dono gratiæ etiam fidem cogantur adscribere, præter quam nihil est boni, quod secundum Deum quilibet valeat operari, sicut beatus apostolus dicit: *Omne quod ex fide non est, peccatum est*. Quod cum ita sit, aut nullum bonum gratiæ deputabunt, si ei fidem subtrahere moliuntur; aut si quod bonum esse dicunt de gratia, ipsa necessario fides erit gratiæ deputanda. Si enim nihil boni est sine fide; fides autem ipsa venire negetur ex gratia; nullum, quod absit, bonum erit gratiæ deputandum *. Ait enim Jacobus apostolus: *Omne donum bonum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum*. Sed & ipsi fatentur, ut dicis,

1. Cor. 7. Philip. 2.

Psal. 58. Psal. 88. Psal. 22. Rom. 11.

Joan. 6.

Hebr. 12.

Rom. 14.

Jac. 1.

[1] dicant,

[1] abest hæc propositio a c. Palatino & aliis.

* fine, ex c. Pal.

* fide secundo loco cetera, sicut indicas, bona volunt

* addit cod. Pal. Etenim omne bonum donum constat esse divinum: sicut scriptum est: *Omne*, &c.

dona cetera donari per gratiam ; ipsa autem A bona per fidem subsistere non ambigunt universa. Ipsa ergo necessario fides erit gratiæ deputanda, a qua bonum, quod gratiæ tribuunt, separare non possunt. His itaque breviter assignatis, contra reliquas Pelagiani erroris ineptias, quas illa videtur epistola continere, quam a quodam tibi mandasti sacerdote transmissam, respondendum non duximus: quia speramus de misericordia divina, quod ita per ministerium tuæ fraternitatis atque doctrinam, in omnium, quos dissentire mandasti, dignabitur cordibus operari, ut ex hoc omnem bonam voluntatem non ex se, sed ex divina credant gratia proficisci, cum se senserint id jam velle defendere, quod nitebantur pertinaciter impugnare. B Scriptum est enim: *Præparatur voluntas a domino*, & alibi: *Scio quia non possum esse continens, nisi Deus dederit, & hoc ipsum erat sapientiæ, scire cujus esset hoc donum.* Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data VIII. Kalendas Februarias, [3] Lampadio & Oreste viris clarissimis consulibus.

Prov. 19. *juxta* LXX. *Sap.* 8.

Anno Chr. 530.

Notæ Jacobi Sirmondi S. J.

1 *Cæsario Bonifacius.*) Tertium epistolæ hujus exemplum vidimus in codice Tiliano Engolismensi ; meminitque ejusdem Cyprianus diaconus in vita sancti Cæsarii lib. 1. sub finem.

2 *Quas ad nos sub ea.*) Quædam hoc loco depravata erant in antiquis exemplaribus, ex quorum vestigiis hæc erui videbantur: *quas ad nos, ut apparet, in hujus aditu sacerdotii mihi commissi sub ea*, &c.

3 *Lampadio & Oreste consulibus.*) Non potuit his consulibus Januario mense scribere Bonifacius, qui juxta Anastasium mense tantum Octobri eodem anno creatus est pontifex. Quare mendum irrepsit, & legendum fortasse, post consulatum Lampadii & Orestis, qui fuit annus Christi DXXXI.

Observatio P. Antonii Pagi
ad ann. Christi 529. num. 11.

Hæc epistola tam in editione Sirmondi, quam Holstenii dicitur data *VIII. Kalendas Februarias, Lampadio & Oreste V. V. C. C. Coss.* anno sc. 530. sed cum Felix IV. die 18. mensis Septembris illius anni mortalitatem expleverit, suspicatus est Sirmondus mendum in notam Consularem irrepsisse, & legendum, *post Consulatum Lampadii & Orestis*, qua annus 531. insignitus fuit. At Bonifacius II. in iis literis dicens, *Catholicum non distulimus dare responsum*, eam emendationem evertit, & iis verbis indicat clausulam illam addititiam esse, floccique faciendam.

ANNO CHRISTI 531.

[a] CONCILIUM ROMANUM I.

ANNO CHRISTI 531.

QUO BONIFACIUS VIGILIUM DIACONUM

Sibi successorem delegit: & quod idem Bonifacius paulo post reprobavit.

[a] *Concilium Romanum I.*) Hujus concilii Romæ ob prædictam causam congregati mentio habetur apud Anastasium in vita Bonifacii, his verbis: *Hic congregavit synodum in basilica B. Petri apostoli, & fecit constitutum, ut sibi successorem ordinaret. Quo constituto cum chirographis sacerdotum, & jurejurando, ante confessionem beati apostoli Petri, in diaconem Vigilium constituit.* In vita Agapeti apud eumdem Anastasium colligi videtur, quod sententia anathematis in mortuum Dioscorum pronunciata, C de qua supra in notis ad vitam Anastasii plura dixi, hoc concilio lata ac promulgata fuerit, quamquam in vita Bonifacii ab Anastasio illud factum sic referatur, quasi ante convocationem synodi contigisset. Utut sit, illud certo constat, quod postquam suum ipsius factum, velut illegitimum, Bonifacius detestatus fuisset, Agapetus papa non minus damnationem Dioscori, quam etiam designationem successoris pontificis a Bonifacio factam condemnarit. Vide Baron. an. 531. n. 1.

[a] CONCILIUM ROMANUM II.

QUO AUCTORE BONIFACIO ELECTIO VIGILII

Vivente adhuc pontifice facta, velut illegitima & sacris canonibus contraria irritatur & rescinditur.

[a] *Concilium Romanum.*) Idem Anastasius in vita Bonifacii hujus etiam concilii, ob assignatam in titulo causam Romæ convocati meminit hisce verbis: *Eodem tempore facta iterum synodo, hoc cassaverunt sacerdotes omnes propter reverentiam sanctæ sedis, & quia contra canones hoc fuerat factum: & quia culpa eum respiciebat, ut successorem sibi constitueret, ipse Bonifacius papa reum se confessus est majestatis, quod diaconem Vigilium subscriptione chirographi confessionem beati Petri successorem constituisset; ac ipsum constitutum in præsentia omnium sacerdotum, & cleri, & senatus, incendio consumpsit.* Hunc conatum merito reprobavit pontifex Bonifacius, cum non tantum universo clero, sed etiam Romano populo displiceret. Silverius papa in decreto anathematis in Vigilium, scribit ab eodem procuratum esse ut hæc contra canones decernerentur, ideo hæc illi exprobravit: *Quia contra jura canonica temporibus sanctæ memoriæ Bonifacii papæ, ipso vivente, designari conabaris, nisi tibi amplissimi sena-* D Acta concilii.

senatus obviasset justitiæ: tunc providentia pastorali ac pontificali auctoritate tua execranda debuerant auspicia detruncari: sed dum parvum vulnus in te neglectum est, insanabile accrevit apostema, &c. Hæc eadem ab Agapeto reprobata esse testatur Anastasius in vita ejusdem Agapeti infra, his verbis: *Hic in ortu episcopatus sui libellos anathematis, quos invidiæ dolo extorserat Bonifacius presbyteris & episcopis contra Dioscorum, in medio ecclesiæ congregatis omnibus, incendio consumsit, & absolvit totam ecclesiam ab invidia perfidorum*. Plura hac de re diximus supra in notis ad vitam Bonifacii.

ex nova Bauzii Collectione.

CONCILIUM LARISSENUM

Habitum circa annum DXXXI.

Hanc synodum fuisse celebratam pro ordinatione Stephani Episcopi Larisseni ipse docet in libello transmisso ad Bonifacium II. Pontificem Romanum qui lectus est in synodo Romana. Illic enim ita loquitur idem Stephanus: Et quia ordinationem secundum priscam consuetudinem non alibi sed in eadem civitate fieri oportebat, convenit sancta provinciæ synodus & totius civitatis possessores omneque corpus Ecclesiæ, & communi omnium testimonio nihil consuetudini detrahente, in Ecclesia sum ordinatus Episcopus. *Verum quia istud fuerat factum præter auctoritatem Episcopi Constantinopolitani, qui ordinationes Episcoporum orientalium sui juris esse contendebat, & multis exemplis adjuvabatur, Stephanum paulo post deposuit synodus Constantinopolitana de qua mox sumus acturi.*

ex nova Bauzii Collectione.

CONCILIUM CP TANUM

Habitum circa annum DXXXI.

Post Concilium primum Constantinopolitanum, in quo facta sunt fundamenta patriarchatus Constantinopolitani, urbis illius Episcopum in se traxisse ordinationes Episcoporum orientalium, præcipue vero metropolitanorum, multa exempla ostendunt data ante tempora Concilii Chalcedonensis. Isto vero anno aut circiter, cum Proclus Episcopus Larissenus Thessaliæ metropolita excessisset e vivis, ordinatusque in ejus loco secundum priscam consuetudinem fuisset Stephanus ab Episcopis provinciæ, regiæ urbis Archiepiscopus, ab æmulis ejus sollicitatus, eum evocavit Constantinopolim, & conventum faciens Episcoporum qui ibidem commorabantur, *ut ait idem Stephanus in altero libello*, unum studium habuit ut in sanctis Thessaliæ provinciæ Ecclesiis dominus atque judex esse videretur. *Itaque insuper habita appellatione Stephani ad sedem apostolicam, cum nihil de eo approbatum fuisset, id est, cum nulla testimonia eum convincerent de criminibus quæ ei ingerebantur, (hæc enim erat occasio urendi hominem)* nec ulla culpa esset canonicæ ultionis digna inventa, *sententiam in eum protulerunt, & a sacerdotali eum officio suspenderunt. Post quæ, Stephanus iterum sedem apostolicam appellavit. Hæc continentur in synodo quæ habita est Romæ sub Bonifacio II. Papa.*

* Posterius quidem fuit Toletano II. sed ne Romana ab invicem divelleremus, huicce loco inseruimus.

CONCILIUM * ROMANUM III.

QUO LECTI SUNT LIBELLI A STEPHANO LARISSÆ

Metropolitano transmissi, atque prolatæ e scrinio sedis apostolicæ complures epistolæ, quibus constat quamvis in toto mundo sedes apostolica ecclesiarum sibi jure vindicet principatum, specialem tamen in ecclesias Illyrici gubernationem sibi vindicasse.

* *Ex Barberina bibliotheca integrum primus edidit Lucas Holstenius Vaticanæ basilicæ canonicus & bibliothecæ præfectus.*

* Leo Allatius plurima ex eo fragmenta publicavit pag. 1364. & 1371. Concordiæ ecclesiæ orientalis cum occidentali

Anno Christi 531. die 7. Decembris.

SESSIO PRIMA.

Post consulatum Lampadii & Orestis * virorum clarissimorum die VII. Iduum Decembrium, in consistorio B. Andreæ apostoli; præsidente venerabili viro papa Bonifacio, una cum Sabino Canosinæ civitatis, Abundantio Demetriadæ civitatis, Carosio Centumcellensis civitatis, Felice Numentanæ civitatis episcopis: residentibus etiam Sanctulo, Mercurio, Vivulo, Petro, Eventio, Hilario, Ursio, Petro, Bacauda, Gaudioso, Petro, Epiphanio, Benedicto, Servo Dei, Innocentio, Paulo, Andrea, Gaudioso, Petro, Philippo, Valentino, Januario, Dulcitio, Joanne, Redempto, Crescentione, Cælestino, Sebastiano, Libertino,

Cyriaco, Pullione, Barbaro, Laurentio, Vivulo, Seleuco, Bono, Florentio, Rustico & Laurentio presbyteris: adstantibus quoque Tribuno, Agapio, Donato & Palumbo diaconibus; Tribunus archidiaconus dixit: Theodosius vir venerabilis Thessaliæ provinciæ Echinensis civitatis episcopus adstans præ foribus ingredi desiderat, quid præcipitis? Bonifacius episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit: Ingrediatur. Bonifacius episcopus dixit: Audientiæ nostræ tibi copiam tribuimus, desiderata insinua. Theodosius Thessaliæ provinciæ Echinensis civitatis episcopus per interpretem dixit: Stephanus sanctissimus ac beatissimus Lariſſæ civitatis episcopus, quæ civitas Metropolis est Thessaliæ, libellum per humilitatem meam ter venerandæ Beatitudini vestræ transmisisse cognoscitur offerendum; quem quia præ manibus teneo, deprecor susceptum sibi relegi. Beatitudo vestra constituat, Bonifacius episcopus dixit: fiat. Menas notarius recitavit:

Domino meo sancto ac per omnia beatissimo, & revera venerando patri patrum, universali Patriarchæ * Bonifacio Stephanus exiguus episcopus.

* *Bonifatius edita habent ex mss.*

NOn irrationabili usus fiducia adeo nec ignorans meam mediocritatem, sed cum anima contrita & spiritu humili, & cum multis lacrymis hanc meam vobis offero supplicationem, ideo acceptabilem esse coram te, beatissime pater, existimo: quoniam & antea & hi qui Deo cum lacrymis supplicabant, tanquam cum holocaustomatibus & arietibus atque tauris, sed cum decem millibus agnis pinguibus, confidentes orabant. *Cor enim contritum & humiliatum Deus non spernet.* Ergo nec tu ipse, sanctissime pater, me multis circumdatum malis, & ad Deum solummodo atque vestram paternam consuetudine pietatem respicientem habebis despectui. Quoniam nullus ecclesiasticus ordo illam vestram, quæ a salvatore omnium & primo pastore vobis est conlata, potest præcellere potestatem: exiguum est vel humile, in quo providentia vestra respicit. Quantum vos apud Deum omnes præcellitis, tanto vos necesse est cogitare, quia hæc est probatio Deum amantium, ut post Deum pater & doctor sanctæ ecclesiæ Petrus vestræ & totius mundi testatur. Quia domino dicente tertio: *Amas me? pasce oves meas;* tradit prius vobis mandata ostendens, & per vos deinde omnibus per universum mundum sanctis ecclesiis condonavit. Denique per hoc quia venerabiles effecti ante vos, & quanti sanctam illam sedem habere meruerunt, corpore quidem in Romana glorioſa degentes civitate; spiritu autem ea quæ rite agebantur omnia ornantes & transgressi, & plurimi ex corpore ecclesiæ ab inimicorum calumniantium violentia sunt liberati a Deo & venerabili apostolica sede. Unde deprecor, *judicate humilem, & pauperem*, sicut scriptum est, *justificate*. Mihi enim in sæculari vita erat antea provincialis ordo militiæ, mediocriter sicut erat meam vitam humiliter transiebam. Sed quia Proclo beatæ memoriæ quiescente, qui factus fuerat Lariſſæ ecclesiæ episcopus, oportebat eidem præsulem ecclesiæ ordinari, decretum factum est communiter tam cleri quam populi metropolitani atque eorum, quorum adsensus erat actui necessarius: & secundum priscam consuetudinem tribus electis, Alexandro Sciatensi presbytero, &..... presbytero, ac me exiguo; meliori testimonio sortito electionis palmam promerui. Sed ego conscius mei, indignum me tanto negotio esse judicavi; totum autem Dei gratiæ atque clementiæ libenter assensi, ad latronem atque publicanum & alia hujusmodi plurima exempla respiciens, quos ab extremis malis, & ut dicendum est, ab ipso fundo malorum subito Deus eripuit, animabar; & quædam mihi data est spes boni propositi. Igitur ex omnibus in me electionem contulerunt, in decreto pariter subscribentes. Et quia ordinationem secundum priscam consuetudinem non alibi, sed in eadem civitate fieri oportebat, convenit sancta provinciæ synodus, & totius civitatis possessores, omneque corpus ecclesiæ, & communi omnium testimonio nihil consuetudini detrahente, in ecclesia sum ordinatus episcopus. Tantam enim alacritatem rei istius habebat, factumque amplectebatur Probianus Dei amator, Demetriadæ civitatis episcopus, ut etiam provocaret in ecclesia Dei laudem in meæ humilitatis exercere personam. Et ut nihil de me ipso dicente, ex his qui me voluerunt atque elegerunt, datur intelligi, secundum Deum ordinatio ista provenit. Quapropter deprecor, beatissime pater, ut mansuete hæc audire digneris, non enim laudem labiorum meorum diligens, sicut scriptum est, hæc suggero: quoniam qui in se gloriatur, apud Deum probatus esse non potest: sed ut vobis ista cognoscentibus calumnia quæ adversus me excitata est evidenter appareat. Quanta vero deinde dixerint & provinciales episcopi, & sanctæ clerus ecclesiæ ostendens se pro mea electione gaudere, superfluum judicavi vestris auribus. Quiescente igitur bonorum omnium inimico, & Deo mea non respiciente peccata, & nullam perturbationem sustinebat ecclesia, & erat caritas omnium celans delictum, sicut scriptum est. Sed nescio unde incitati Antonius timoratus presbyter atque dispensator, & Probianus defamator Demetriadæ civitatis episcopus: illum dico, beatissime, Probianum, qui alios festinantes meas laudes dicere repellens, ipse in ecclesia Deo titulos meæ laudis exercuit, pariter Demetrium Dei amatorem Sciatensis civitatis episcopum; & alios suæ portionis suadentes esse participes, nec subscriptiones quæ in decreto continentur erubescentes; nec Probianus suam laudem & totius ecclesiæ testimonium, sed nec illa quæ dixerunt vel egerunt, quomodo meam amplectentes fieri ordinationem, quomodo & ante ordinationem gratam meam sibi fuisse personam; quomodo & celebratam ordinationem libenter tulisse; ad regiam urbem subito profecti sunt, & quamdam componentes accusationem sanctissimo ejusdem civitatis archiepiscopo Epiphanio querelas deposuerunt; dicentes, meam ordinationem sanctis canonibus minime convenire; sperantes ut in meo loco alter subrogaretur episcopus. Ergo ista me incipiente dicere, angustia me utique detinet. Si enim dixero quæ in me exercuerunt, vel tempestatem quæ nunc vitæ meæ imminet, aut illa quæ minantur, quia sæviora existunt, ne quis me protervum aut audacem esse judicet aliqua dicentem de tanto ac talis ecclesiæ præsule. Si vero ista tacuero * ut mihi est, unde enim

* Lege, *ut mihi est.* Hard.

Pſal. 50.

Joan. 21.

Pſal. 81.

ha-

habeo auxilium? sed magni Dei & salvatoris A nostri Jesu Christi, & vestræ beatitudinis, & pietatis serenissimi imperatoris me committens judicio, tacere non potui. Cum ergo mea accusatio ad sanctissimum archiepiscopum Epiphanium perveniisset, (rursus ac sæpius veniam peto de his quæ dicturus sum, ista non proterviæ vel audaciæ, sed necessitatis esse judicetis sanctissimi patres,) commonitorium, sicut ipsi vocant, faciens ad nomen Andreæ viri religiosissimi; diaconis & notariis sanctæ suæ ecclesiæ, ad Thessaliam direxit provinciam; præcipiens me a sacro recedere ministerio, ut pote non secundum canones ordinatum; nulla accusationum probatione, nec canonica evocatione usus, alios episcopos ejusdem provinciæ & B clerum sanctæ nostræ ecclesiæ a mea communione suspendit, & quod est novissimum, nec cibos aut quæ sunt necessaria de rebus ecclesiasticis me habere permisit: sed quæ in convictis solent fieri, hæc in me ante quam aliqua examinatio judicii proveniret, exercuisse dignoscitur. Etenim in his qui revera delinquunt plurimæ misericordiæ sunt ab ecclesiis constitutæ. Hæc ergo Andreas vir religiosus, quem suggessi superius, in me jussus est exercere. Utque ejus judicio, qui me a communione suspendit, responsurum meam præsentiam exhiberet, Eustathium Gomfiensis civitatis episcopum, atque Elpidium Thebanum, sed & Stephanum Laminensem, quasi magis meæ illicitæ ordinatio C nis, pariter exhibere jussus est. Demetrium autem & Probianum viros religiosos, qui antea magna pars meæ fuerant electionis atque ordinationis habens apud se is qui me ad causam compellebat, in meam perniciem omnino fovebat. Me autem prædictus vir religiosus Andreas ibidem non invenit, quia ad Thessalonicensem magnam civitatem fueram paulo ante profectus: clero autem, & quantos alios potuit reperire congregatis, commonitorium eis relegit, & epistolam ad eos directam. Erant autem ad clerum tales literæ factæ ab eodem sanctissimo viro: gestaque confecit apud defensorem civitatis, quorum exempla exiguis meis libellis subdere non omisi. Factus est autem bre- D vis de sacris vasis atque rebus ecclesiasticis: & aliqui ab ecclesiasticorum solicitudine ab Antonio viro religioso, qui connivebat ubique viro religioso Andreæ, sunt remoti: qui prædictus Andreas ad Thessalonicensem magnam civitatem veniens, mihi, & Elpidio, atque Stephano prædictis Dei amatoribus episcopis, quæ jussa atque interminata sunt, ostendit. Ego vero nec accusatorum nec aliquorum conatus metuens, sed ad Deum solummodo, & ad leges sanctæ ecclesiæ, & ad principatum sanctarum ecclesiarum traditum vobis respiciens, mox inter acta dixi; ut si oporteret me ad aliquem accusantem respondere, aut de mea ordinatione aliquid judicare dignatur, causam me dicere E necesse est; sed alibi, apud quem sacrorum canonum lex custoditur, & usque hactenus consuetudo servatur, memoriam faciens vestri sancti capitis, & apostolicæ sedis; dicens, vos esse dominos hujus examinationis; supplicans nihil in me debere novi fieri, aut quod potest bene composita disturbare. Nam qui locus mihi remedii remansisset ad vos beatissimos judicii dominos, si hæc non dixissem? Sed nec hoc solum dixi, sed aliqua causæ profutura documenta ostendi. Significant autem ista gesta quæ facta sunt, quæ meis exiguis libellis adjunxi, & decretum in me factum & titulos laudis. Ego quidem arbitrabar hanc fidem flagitationis causæ meæ esse potuisse, si vobis, quibus a Deo datum est judicare, nominatis incompetens se persona subtraheret; *non est* 1. Cor. 14. 33 *enim Deus perturbationis, sed pacis*. Nec hæc quidem vel alia ad quietem meam sufficere potuerunt: sed invitus ad regiam urbem sum deductus. Et nisi quidam timentes Deum, & repositam promissionem visitatione carcerum prospicientes atque expectantes, meam præsentiam adesse promitterent, vinctus utique fueram homo nullum nocens, sicut arbitror, nisi cur eligentibus me consensi, & spei Dei me committens ordinari promerui: & quia fiducialiter dixi, quod si oporteret examinationem aliquam fieri, ab eo fieri deberet, qui est hujus examinationis dominus constitutus: & alia quæ in me facta sunt, atque exerceri non dubito. Compellor autem, & nec aliquod tempus respirationis habeo; nec quis pro me cogitet in tantis cladibus, potero reperire. Deteriora vero ab his qui minantur me sustinere confiteor, damnationem, exilium, & quantæ criminum sunt vicissitudines immerenter expecto. Quapropter unicum nunc a vobis, & vestræ apostolicæ sedi confidens, remedium postulo: *Spes enim*, ut divinum dicit eloquium, Rom. 5. *non confundetur*. Quod si quis esset qui præsideret, quem sancti canones in hoc negotio judicem esse decernerent, oportebat, sicut existimo, eum prius de accusatorum vita judicare, & cognoscere; quia accusatores esse non possunt illius, qui quamvis humilis, episcopatus honorem promeruit. Sed quia propter fiduciam vestri, sicut dixi, offendi, hæc sunt pro meis partibus præmissa, & in quibus malis superius nominavi, sum constitutus; ideoque supplico vobis, si qua est Dei misericordia, si qua pietas, si qua dilectio transite, & hic ipsum in sancto Spiritu, secundum beatum apostolum, auxilium mihi ferentes, vestri & vestrorum decessorum illius beatæ sedis recordantes, quia nullum unquam ab aliquo injuste noceri passi sunt. Siquidem cito succurratis oppresso, confido me a malis meis ea celeritate salvari: si autem, quod absit, mea peccata vestram moraverint pietatem, saltem si aliquid ab insidiantibus velociter fuerit actum, & sic sanctis canonibus adesse vos convenit, & exequi in his quæ prætermissa sunt. Hoc enim opus vestrum est, beatissime, die ac noctu sanctorum patrum, & venerabilis atque apostolicæ vestræ sedis leges atque constituta in omnibus quidem ecclesiis, præcipue autem in vestra Illyricana provincia custodire. *Et alia manu*. Stephanus exiguus episcopus sanctæ Lariss æ ecclesiæ huic libello a me facto manu propria subscripsi, & domino meo sanctissimo ac per omnia beatissimo, etiam venerandissimo patri patrum & universali patriarchæ Bonifacio destinavi.

Abundantius Demetriadæ civitatis episcopus surgens e consessu dixit: Prætermittere non potui audiens nomen Probiani. Is de quo agitur Probianus ipse est, qui meam ecclesiam invasit, & me veniente ad beatitudinem vestram cum literis episcopi, captans absentiam meam per temeritatem locum meum usurpavit; & secundum sanctos canones non debet episcopus nominari: adversus quem rogo beatitudinem vestram, ut sedis apostolicæ mihi disci-

disciplina subveniat. Bonifacius episcopus dixit: Et libelli oblati recitatio, & prosecutio fratris & coepiscopi nostri Abundantii gestis indatur; & si qua sunt alia desideramus agnoscere. Theodosius Echinensis civitatis episcopus provinciæ Thessaliæ per interpretem dixit: Et alium libellum idem sanctissimus Stephanus metropolitanus episcopus ad beatitudinem vestram per meum direxit obsequium; quem peto ut vestris sensibus relegi censeatis. Bonifacius episcopus dixit: Libellus quem offert, susceptus a notariis recitetur. Cumque susceptus fuisset, Menas notarius recitavit.

Domino meo sancto ac beatissimo & revera venerando patri patrum & archiepiscopo atque patriarchæ Bonifacio data supplicatio a Stephano exiguo.

QUæ antea in spe erant, & metuere ac tremere, & sanctam apostolicam vestram sedem invocare faciebant, hæc cum apprehendissent atque constringerent meam miseram vitam, amplius magis vestram beatitudinem appellare compellunt. *Ecce tempus acceptabile, ecce nunc dies salutaris.* Libera me ab inimicis meis, & a persequentibus eripe me: etenim circumsperſa est aqua mihi usque ad animam, venerabilis pater, & abyssus novissima circumdedit me: ascendat ex corruptione vita mea, sicut scriptum est. Si enim miserationes Dei non prævenerint, ego quidem opus factus sum, quale ipsi voluerunt, inimicorum meorum. Ploro autem atque lugeo, quia dum etiam ecclesiasticus ordo periclitatur. Quoniam enim secundum multam misericordiam Dei, qui hominibus peccata minime reputat, in civitate Lariſſa, quæ est provinciæ Thessaliæ, electus sum atque ordinatus episcopus; ex his quidam qui me elegerunt, & sæpius scriptis suis suam electionem firmaverunt, ut dignus sacerdotio judicarer, videntes mei studii esse, antiquam consuetudinem in nostris sanctis ecclesiis revocare, separantes me apud beatissimum præsulem sanctæ regiæ urbis ecclesiæ accusaverunt. Ille autem accusationem suscipiens, nihil ante discutiens de his quæ oportet requiri de episcopo accusato, continuo me ab omni ecclesiastico ministerio separavit; aliquem de religiosis clericis sanctæ suæ ecclesiæ cum literis, quas commonitorium nominant, ad provinciam Thessaliam dirigens. Et cum ista nec civilitati nec mundanis legibus conveniant, nec ordo canonum hoc fieri evidenter admittat, ut ante examinationem judicii vindicta procedat; olim quam maxime divina prædicante scriptura: *Auditum inanem ne admittas:* sed tamen cum venisset in Thessalonicam vir religiosissimus, qui præceptum deferebat, & aliqua mecum per contentionem exercere voluisset, continuo ei dixi: apostolicam sedem, id est, vestram beatitudinem, causas nostræ provinciæ & audire convenit & finire. Sed regiæ Urbis sanctissimus archiepiscopus non quiescens, etiam me contra canones exhiberi præcepit. Et cum venissem conventum faciens episcoporum qui ibidem commorabantur, hoc denuo allegare non distuli, sancti ac beati capitis vestri sedem apostolicam implorans, & consuetudinem quæ usque hactenus in nostra tenuit provincia, non debere convelli: & supplicabam, ne auctoritas sedis apostolicæ, quæ ut a domino nostro Jesu Christo & a sacris canonibus data est, ita & per anti-

2. Cor. 6.

quam consuetudinem servata est, in aliquo violaretur. Sed nec a sua voluit intentione recedere: sed assumens audientiam unum studium habuit, ut in sanctis Thessaliæ provinciæ ecclesiis dominus atque judex esse videatur. Ego igitur fluctuantem tempestatem respiciens, ad sanctum tutissimum vestrum portum confugi, & petitionem faciens, hæc ipsa suggerens ad vestram beatitudinem destinavi; supplicans, ut in me pietatem Dei & sanctæ ecclesiæ, quæ periclitantibus semper succurrit, ostendas. Sentientes autem, ut arbitror, meæ vitæ insidiatores, quia non despicitis quæ acta sunt, sed exequimini, sicut sanctitatis vestræ mos est, & ordinem sanctarum ecclesiarum vindicatis, omni conatu usi sunt, ut antequam aliqua ordinatio vestra proveniat, suam perficiant voluntatem. Cum igitur nihil adprobatum de me fuisset, nec ulla culpa esset canonicæ ultionis digna inventa, sententiam protulerunt, & condemnantes me a sacerdotali officio suspenderunt: cum me constet non demissum fuisse pro meis plenius partibus allegare; sed & petenti aliqua meæ causæ profutura ostendere, non esse permissum. Quapropter supplicabam, ut non ante sententia diceretur, quam quæ acta sunt ad vos beatissimos referatur; ut inde vestra causæ discussio servaretur. Quod dictum magis eos adversum me amplius incitavit; putantes de sacrarum ecclesiarum regiæ urbis jure aliquid minui, quod ego apostolicam vestram sedem visus sum nominasse. Etenim dixi, quia auctoritas sedis apostolicæ, quæ a Deo & salvatore nostro summo apostolorum data est, omnibus sanctarum ecclesiarum privilegiis antecellit: in cujus confessione omnes mundi requiescunt ecclesiæ. Sententia igitur lecta justam denuo vestram audientiam imploravi, apud quam nulla cujuslibet disceptatio vestram potest disturbare justitiam: sed timor Dei qui inest in vobis, ipse unicuique sua facit per vos jura restitui. Arbitror autem, venerabiles, quia despicientes illi quæ olim in me gesserunt, rursus & in secundis eadem erunt acturi: & suspicor quia non usque ad hoc acquiescant; sed etiam circa corpus meæ miseriæ suas exerant inimicitias; ut me obeunte nullus possit accusator existere. Nam cum relicta fuisset sententia, mox in custodiam Dei amatoribus sacræ ecclesiæ defensoribus datus sum. Sed aliqui Deum timentes, & meam miserantes miseriam, quod essem undique destitutus, in sua fide susceperunt, multam pro me quantitatem pecuniæ promittentes, quia non recederem, sed observaturum esse in regia civitate: hunc habentes magnopere tractatum omnes qui adversum me ista concinnaverunt, ut non possim ad vestigia vestræ beatitudinis convolare, & pro Dei mandato aliquam misericordiam a vobis percipere. Deprecor igitur vos, miseremini homini humili & externato animo, adjuvate me per gratiam quæ vobis a domino est conlata. Si enim & alia peccata dimittere potestatem a verbo Dei percepistis, divina dicente scriptura, quia quod in terra solveritis, hoc & in cœlis esse solutum; quanto magis habebitis potestatem in his quæ adversum me acta atque decreta sunt? *Tibi enim derelictus est pauper, pupillo tu es adjutor*: quia ego ab omni humana spe derelictus esse cognoscor. *Et alia manu.* Stephanus exiguus huic supplicationi meæ subscripsi.

Matth. 16.

Psal. 9.

Boni-

Bonifacius episcopus dixit : Quæ lecta sunt ecclesiasticis indantur annalibus. Et adjecit : Quoniam diei pars major exempta est, futura sessione, si qua alia superesse credis, intimare non differas.

SESSIO SECUNDA.

POst consulatum Lampadii & Orestis vv. cc. sub die v. Iduum Decembrium in consistorio beati Andreæ apostoli, præsidente venerabili viro papa Bonifacio, una cum Sabino Canosiæ civitatis, Abundantio Demetriadæ civitatis, Carosо Centumcellensis civitatis, Felice Numentanæ civitatis episcopis ; residentibus etiam Sanctulo, Mercurio, Vivulo, Petro, Eventio, Albino, Ursо, Petro, Epiphanio, Benedicto, Servo Dei, Gaudiosо, Petro, Valentino, Renato, Florentio, Hilario, Paulo, Bacauda, Innocentio, Andrea, Gaudiosо, Philippo, Crescentione, Libertino, Januario, Sebastiano, Cyriaco, Vivulo, Dulcitio, Joanne, Pullione, Andrea, Bono, Laurentio, Seleuco, Rustico, Cælestino, Barbaro, Laurentio, & Redempto presbyteris : adstantibus quoque Tribuno, Agapito, Donato & Probo diaconibus ; Tribunus archidiaconus dixit: Theodosius Echinienſis civitatis episcopus provinciæ Thessaliæ, sicut præterita sessione constituistis, observat: quid jubetis ? Bonifacius episcopus ecclesiæ catholicæ urbis Romæ dixit; Veniat. Cum ingressus fuisset, Bonifacius episcopus dixit. Ingressus quid desiderat prosequatur. Theodosius Echinienſis civitatis episcopus provinciæ Thessaliæ per interpretem dixit : Elpidius Stephanus, & Timotheus venerabiles episcopi fratres mei Thessaliæ provinciæ, per me offerendas sacræ beatitudini vestræ preces destinasse noscuntur ; eas quoque me offerente vobis recitari præcipite. Bonifacius episcopus dixit: Hæc etiam chartula notarii recitatione pandatur. Cumque susceptа fuisset, Menas notarius recitavit:

Domino nostro sancto & beatissimo, & revera venerando patri patrum & archiepiscopo, Bonifacio patriarchæ, Elpidius, Stephanus & Timotheus exigui episcopi.

NEcessitates quæ nos constringebant olim vestra cognovit beatitudo ; & parvum componentes libellum, sanctissime pater, dudum mala quæ pertulimus, & sæviora quæ expectamus declarantes significamus ; & quia voluntati atque minis eorum qui adversus nos ista moliuntur servientes unum habent studium, ut Stephanus Dei amator episcopali privetur officio. Sed adhuc eo loquente alter nuncius deteriora significans venit. Factis enim prioribus, audientes sanctissimus regiæ Urbis ecclesiæ præsul, & quæ cum eo fuerat sancta synodus, in pristina voluntate persistentes, eripuerunt a nobis Stephanum Dei amatorem pastorem * nostrorum & sanctæ Lariſſæ ecclesiæ, quæ est metropolitana civitas provinciæ Thessaliæ; condemnationis sententiam componentes sicut eis complacuit, adjecerunt : non licere eum ad Thessaliam proficisci provinciam. Sed prædictus Dei amator vir sæpius inter acta contestatus est sanctissimum regiæ Urbis præsulem, & synodum quæ cum eo convenerat, quia non licet eos istam audientiam adsumere, & quam maxime aliquid decernere ; sed apostolicæ sedis id convenire beatitudini. Illi autem contemnentes ejus contestationem, & quam maxime inde amplius incitati, immiscricordem sententiam protulerunt. Illum quidem sic putaverunt a sancta nostra ecclesia removendum ; jus autem in nostra provincia sibi facere præparabant : ut exemplo isto nemo audeat de sanctarum ecclesiarum nostrarum jure quidquam dicere, nec memoriam facere antiquitatis vel eorum quæ usque hactenus tenuerunt. Quia studii eorum est, ut sub ordinationem & jus sanctæ regiæ civitatis ecclesiæ nos miseros efficiant. Pro quibus omnibus lugentes die ac noctu omnium salvatori Jesu Christo Deo nostro lacrymas fundimus, & miseram nostram prætendimus canitiem, supplicantes ne nos in manibus eorum tradi patiamini. Pro his enim & vestram appellamus beatitudinem & apostolicam sedem ; & per eam ter beatum Petrum, atque sanctæ ecclesiæ primum pastorem Christum dominum nostrum audire & adorare credimus : sperantes ut miserorum hominum petitionem, quam cum anima tribulatione atque doloribus plena porreximus, minime despiciatis: sed ista congrua emendatione corrigentes, rebus istis succurrentes, remedium dare dignemini : quia *defecit spiritus noster*, sicut in psalmis dictum est ab eo, qui in angustia animi supplicabat : quatenus Dei amator vir, qui sedis apostolicæ jus custodire contendens tanta visus est pericula sustinere, apostolica auctoritate suo restituatur officio : prospicientes in futurum, ut consuetudo sanctarum ecclesiarum nostræ provinciæ nullatenus convellatur. Quia si non Dei misericordia & vestra juvamina nos prævenerint, tertius aut quartus nuncius similia deportans veniet quia non usque ad Stephanum Dei amatorem eorum conquiescit intentio: sed & aliis plurimis ista facient, & non ante quiescent, quam ut ad affectum desideria sua perducant. *Et alia manu*. Elpidius exiguus episcopus sanctæ Thebanæ ecclesiæ supplicans per Joannem presbyterum meum, quia præ dolore manus meæ subscribere non potui, me jubente subscripsit. Timotheus exiguus episcopus sanctæ Dicæsarienſis ecclesiæ supplicans subscripsi. Patricius exiguus presbyter sanctæ Dei Laminenſis ecclesiæ ad regiam urbem veniens pro persona Stephani sancti episcopi mei ipso jubente supplicans subscripsi.

Psal. 142.

Bonifacius episcopus dixit : Quæ lecta sunt transcribantur: Et adjecit: Si quid est aliud, suggeratur. Theodosius Echinienſis civitatis episcopus Thessaliæ provinciæ per interpretem dixit: Ex relectione libellorum vestra cognovit beatitudo quæ acta sunt contra sanctos canones, & ordinationem decessorum vestrorum. Nam constat venerandos sedis vestræ pontifices, quamvis in toto mundo sedes apostolica ecclesiarum sibi jure vindicet principatum, & solam ecclesiasticis causis undique appellare necesse sit; specialiter tamen gubernationi suæ Illyrici ecclesias vindicasse. Et nota sunt vobis omnium præcedentium scripta pontificum; veruntamen quarumdam epistolarum exemplaria profero, quarum fidem fieri ex vestro nunc scrinio postulo.

Bonifacius episcopus dixit : Prolatæ epistolæ recitentur, & scriptorum fides in sedis apostolicæ requiratur scrinio. Cumque susceptа fuissent

* al. nostrum

sent exemplaria literarum, Menas notarius recitavit.

Dilectissimis fratribus Acholio, Eurydico, Severo, Uranio, Philippo, & Joanni Damasus.

DEcursis literis dilectionis vestræ, fratres carissimi, satis sum contristatus, eo tempore quo Deo præstante hæretici iverant abjectis, nescios quos ex Ægypto venientes in postulatione contra regulam ecclesiasticæ disciplinæ alienum a nostra professione in Constantinopolitana civitate Cynicum ad sacerdotium vocare voluisse. Qui igitur is fuerit ardor animi, quam fœda præsumptio, scire non possumus. Hinc apparet inquietos homines, cum multa præsumunt, quid agere debeant ignorare. Non legerant apostolum scribentem: *Vir autem si comam nutriat, ignominia est illi*. Nesciebant philosophorum habitum non convenire incessui Christiano. Non audierant monentem apostolum, ne per philosophiam & inanem seductionem, quam diu crediderant, spoliarentur sanæ fidei indumento. Quanta igitur hæc festinatio fuerit nescio, ut cum Christianis hic habitus displiceret, tam insolenter totum quod non decuerat ageretur. Sed quid aliud facere debuit improbitas hominum levissimorum, quam ut expulsi ecclesia, intra parietes alienos ambientem, quantum intelligi datur, inquietum hominem ordinarent? Sed hæc inimici intelliguntur esse commenta, qui hæreticis subministrat materiam detrahendi. Impletum est quod evangelicus sermo dixerat: *Omnis*, inquit, *plantatio quam non plantaverit pater meus cœlestis, eradicabitur*. Hoc est quod sæpe dilectionem vestram commonui; ne fieret aliquid inconsiderate. Nescit sinceritas vestra, quod in sæcularibus bellis ibi major cura militum excubat, ubi hostis insistit? Si ergo nobis episcopalibus armis semper est resistendum, debemus solicite agere, ne quod Deus prohibeat, gregem Christi lupis rapacibus relinquamus. Philosophia sapientiæ sæcularis amica, est inimica fidei, venenum quoddam spei, belIum gravissimum caritatis. Qui ergo consensus templo Dei & idolis? quæ participatio Christo & Belial? Sed fortasse dicturi sunt aliqui; Christianus erat. Huic homini qui in habitu idoli incedit, nunquam adscribendum nomen est Christiani: quia fieri non potest, ut qui hinc placere gentibus desiderat ullum nobiscum consortium integræ fidei possit habere. Non immerito autem qui ex Ægypto venerant, notati ab omnibus discesserunt, errorem suum condemnantes, ut amputatis ejus postea capillis qui non recte fuerat ordinatus, & jacturam capitis sustineret, & quod ambierat esse non possit. Recte igitur factum est, ut id quod male cœptum erat, auctoritate publica destrueretur. De cetero commoneo sanctitatem vestram, ut quia cognovi dispositum esse Constantinopoli concilium fieri debere, sinceritas vestra det operam, quemadmodum prædictæ civitatis episcopus eligatur, qui nullam habeat reprehensionem: ut Deo propitio cum integra pax catholicorum sacerdotum fuerit confirmata, nullæ deinceps dissensiones in ecclesia oriantur; ut præstante Deo quod jamdudum optavimus, cum catholicis sacerdotibus possit pax perpetua perdurare. Illud præterea commoneo dilectionem vestram, ne patiamini aliquem contra statuta majorum nostrorum de civitate alia ad aliam transduci, & deserere plebem sibi commissam, & ad alium populum per ambitionem transire. Tunc enim contentiones oriuntur, tunc schismata graviora occipiunt, cum & illi qui amiserint sacerdotem sine dolore animi esse non possunt; & illi qui alterius civitatis acceperint episcopum, etiamsi gaudeant, invidiosum sibi intelligunt fore, sub alieno se agere sacerdote.

Item recitata est.

Dilectissimo fratri Acholio Damasus. II.

AD meritum filii mei Rustici addi aliquid amplius non potest, domine frater honorabilis. Hic enim cum habeat prærogativam officii sui, quod silentiarius sit filii nostri Gratiani Augusti; huc accedit quod gratiam Dei Romæ consecutus est; ita ut vellet munitus ad illas partes missus venire. Hunc ergo in omnibus honorificentiæ tuæ commodo quasi proprium pignus suscipere digneris: ut Deo propitio in peregrinatione constitutus intelligat se a consacerdotibus Dei & diligi & honorari. Ad literas sanctitatis tuæ plene rescripsit, non mihi placuisse, quod nescio quem maximum ex Ægypto venientes comatum vel maxime, cujus habitus, juxta apostolum, ignominiosus esset, Constantinopoli episcopum ordinare voluissent. Rectius igitur fecerit sanctitas tua, si dederit operam, ut de cetero catholicus constituatur; cum quo nobis Dei propitio possit pax perpetua perdurare.

Item recitata est.

Dilectissimo fratri Anysio Syricius. III.

ETiam dudum, frater carissime, per Candidianum episcopum, qui nos præcessit ad dominum, hujusmodi literas dederamus, ut nula licentia esset sine consensu tuo in Illyrico episcopos ordinare præsumere: quæ utrum ad te pervenerint, scire non potui. Multa enim gesta sunt illic per contentionem ab episcopis in ordinationibus faciendis, quod tua melius caritas novit: & ideo solicite agere te oportet, ne ut factum est certatim in una ecclesia, dum ordinare præsumunt indignos, veluti tres episcopos feciisse videantur. Ad omnem enim hujusmodi audaciam comprimendam vigilare debet instantia tua, Spiritu in te sancto fervente: ut vel ipse si potes, vel quos judicaveris episcopos, idoneos, cum literis dirigas dato consensu, qui possit in ejus locum qui defunctus vel depositus fuerit, catholicum episcopum, & vita & moribus probatum secundum Nicænæ synodi statuta vel ecclesiæ Romanæ clericum de clero meritum, ordinata est.

Item recitata est.

Dilectissimo fratri Anysio, Innocentius. IV.

CUm Deus noster Christus sanctæ memoriæ virum Anastasium episcopum, licet celeriter, ad se vocare dignatus sit; computans ejus merita tanta esse ac talia, ut jam excederent conversationis humanæ consortium, sæculumque illud, præ vitæ puritate & abundantia doctrinæ, qua populum Dei toto ecclesiastico auctori-

1. Cor. 11. Coloss. 2. Matth. 15. 2. Cor. 6.

ctoritatis rigore regebat : ne ejus ecclesia aliquantulum sine rectoris gubernaculo remaneret, statim pro sua misericordia consentientibus sanctis sacerdotibus omnique clero ac populo cum pace, quam Deus ecclesiæ suæ rediens ad cœlum donare dignatus est, ordinatum me in ejus locum, frater carissime, par fuit recognoscere: primitiasque meas non nisi viro optimo, atque in Deo semper fideliter laboranti, celeriter nunciare. Cui etiam anteriores tanti ac tales viri prædecessores mei episcopi, id est, sanctæ memoriæ Damasus, Syricius, atque supra memoratus vir ita detulerunt, ut omnia quæ in illis partibus gererentur sanctitati tuæ, quæ plena justitiæ est, traderent cognoscenda: meam quoque parvitatem hoc tenere judicium, eamdemque habere voluntatem te decet recognoscere. Neque enim fas erat, ut aut ego contra tantorum bonorum virorum judicium venire tentarem, quorum in locum successisse dignoscor; aut tuo merito, cui præclari viri tantam gratiam auctoritatis hujusce contulisse videntur, aliquid derogari videretur. Præ me itaque fero, ut hoc ipsum etiam meæ parvitati reservatum recognoscam, ut pari judicio simili que forma, & bonis adæque & tuæ caritati id tribuam, quod mereris.

Item recitata est.

V. Dilectissimo fratri Rufo, Innocentius.

LEctissimo & glorioſissimo Moysi ita in Israel liberando regendoque Dominus cuncta commisit, ut consilium soceri Jothor sequendum ei manifesta sub relatione mandaret: videlicet, ut constitueret viros gradu dignitatis judiciariæ suppares, qui causarum multitudines pro loco sibi credito inter populos definirent, ipso maxime vel etiam divinis consolationibus vacaturo. Nec aliter apostolorum forma promulgata est, quam ut ipsi principes evangelii constituti, ceterarum rerum causas necessitudinesque suis discipulis curandas obeundasque mandarent. Ita denique tota miseratione mirabilis Paulus Tito quæ curet apud Cretam, Timotheo quæ per Asiam disponat, commissit; ut sacrarum epistolarum lectione cognoscimus. Divinitus ergo hæc procurrens gratia ita longis intervallis disterminatis a me ecclesiis discat consulendum; ut prudentiæ gravitatique tuæ committendam curam causasque, si quæ exoriantur, per Achajæ, Thessaliæ, Epiri veteris, Epiri novæ, & Cretæ, Daciæ Mediterraneæ, Daciæ Ripensis, Mœsiæ, Dardaniæ & Prævali ecclesias Christo Domino annuente censeam. Vere enim ejus sacratissimis monitis lectissimæ sinceritatis tuæ providentiæ ac virtuti hanc injungimus solicitudinem: non primitus hæc ita statuentes, sed præcessores nostros apostolicos imitati qui beatissimis Acholio & Anysio injungi pro eorum meritis ista voluerunt. Justissimum est enim ita bene meritos honoribus decorari, ut arrogantes necessarium videtur obtundi. Placet ergo in bonis præmium, & in minus bonis censio, sic enim & ille corrigitur, & ille nobilitatur. Arripe itaque, dilectissime frater, nostra vice per suprascriptas ecclesias, salvo earum primatu, curam: & inter ipsos primates primus, quidquid eos ad nos necesse fuerit mittere, non sine tuo postulent arbitratu. Ita enim aut per tuam experientiam quidquid illud est finietur; aut tuo consilio ad nos usque perveniendum esse mandamus. Licitum autem, & Apostolicæ sedis favore permissum tuæ fraternitati cognosce; ut cum aliqua ecclesiastica ratio vel in tua vel in memoratis provinciis agitanda cognoscendaque fuerit, quos velis episcoporum socios quibuscumque de ecclesiis assumas tecum: quorum & fide & moderatione quidquid necessitas causave flagitaverit, optimus dirigas arbiter; & præcipuus, quippe a nobis lectus, definias intercessor. Omnem sane instructionem chartarum in causa archivorum cum presbytero Senecione, viro admodum maturo, fieri jussimus. Itaque & ex priore nostra epistola, & ex his chartulis bene recensens quid agere debeas recognosce. Nam voluntatem hanc nostram per unamquamque provinciam * satis, ut decebat, literis manifestavimus. Data xv. Kalend. Jul. Honorio IX. & Theodosio V. Augustis Coss.

* *Forte*, datis.

Anno Christi 412.

Item recitata est.

VI. Dilectissimo fratri Rufo, Bonifacius.

BEatus apostolus Petrus, cui arx sacerdotii dominica voce concessa est, in immensum gratulationis extollitur; quoties pervidet, concessi sibi honoris a Domino intemeratæ se pacis filios habere custodes. Quid enim gaudio debeat majore pensare, quam quod agnoscit acceptæ potestatis inlæsa jura servari? Vere namque immobile requirit a diversis destinata super negotiis quibusque consultatio fundamentum, quæ ejus consulit sedis arcanum, quam constat dignatione petræ spiritualis elatam. Frequentia igitur, ut scrinii nostri monumenta declarant, ad caritatem tuam ex ejus fonte scripta manarunt: quibus solicitudinem ecclesiarum per Macedoniam & Achajam sitarum fraternitati tuæ, quam scimus ecclesiasticam disciplinam canonum notione servare, certum est esse commissam. Nec immerito id ducimus factum. Hanc enim gratiam dilectioni tuæ Apostolica sedes officio diligentis impertit. Unde fit ut sanctitatem tuam gnaram faciamus hujusce negotii, quod ex ea provincia auribus nostris ingeritur destinatum, cujus prudentiæ tuæ dudum cura mandata est. Corinthii enim olim beati Pauli prædicatione laudati, quorum preces subdendas magis credidimus esse quam narrandas, Perigenem, sicut jamdudum a sancta synodo super ejus nomine pagina directa testatur, sanctum & instituti optimi qualitate pollentem, civitatis suæ non tam accipere, quam retinere desiderant sacerdotem. Cujus ordinationis seriem si integro ordine exponendam putavero, fiet necesse est ejus laudis augmentum; & hinc nimirum proficiet, si faciamus vel ordinati recto tramite mentionem. Quis enim dubitet ejus meritis deputari? quis renuit judicii fuisse divini, ideo hunc a Patrensibus in tempore non esse susceptum, & diu super præmissa ecclesia magna deliberatione suspensum, ut hujus ovilis pastor fieret, in cujus caulis suam a cunabulis transegisset ætatem? *Judicia Dei abyssus multa*; quod congrue aptamus exemplum: & nemo crederet, quod in ordinatoris aliquando locum subrogari posset, quia fuerat ab aliis ordinatus. Non ambigo cœlestis tunc istud fuisse sententiæ, qua vel consensu qui illic auctoritatem sedis Apostolicæ præsentabant, eum in nostrorum numerum recipimus: & in eos necesse est vigorem censu-

Psal. 35.

tæ, qui contra noſtrum factum poſt hæc neſcientibus noſtris incitare dicuntur populos, ſi perſtiterint, exſeramus. Quod quidem & dilectionem tuam in eos ex noſtra præceptione facere volumus; ut eorum licentiam, quibus nihil tale commiſimus, refrænemus.

Item recitata eſt.

VII. Dilectiſſimo fratri Rufo, Bonifacius.

CRedebamus poſt epiſtolas noſtras pro eccleſiaſticæ diſciplinæ obſervatione tranſmiſſas, omnibus aditum præſumptionibus præcludendum, cum ad conſultationem dilectionis tuæ præbuiſſemus debitum pro cauſarum æſtimatione reſponſum; conſtituentes ea debere ſervari, quæ eccleſiaſtica exigit diſciplina. Sed quantum nunc tuæ ſanctitatis nobis relatio patefecit; apud pleroſque valuiſſe quod ſcripſimus, apud quoſdam autem admonitionem noſtram ineffacem cognovimus fuiſſe. Nec hoc fraternitati tuæ poſſumus imputare, cum te anxium pro commiſſa tibi eccleſiarum ſolicitudine & rebus & literis ſentiamus. Vigilantiæ tuæ laudamus induſtriam; qui ne videaris tibi commiſſa negligere, id non prætermittis literis indicare, quod ſedis Apoſtolicæ debeat cenſura corrigere: hunc te Dei noſtri habere profeſſus timorem, quem prudentiſſimo ineſſe convenit ſacerdoti; qui tunc tibi eſſe poterit glorioſus, ſi ea quæ curæ tuæ commiſſa ſunt, prodeſſe eccleſiis fuerimus experti. Intuetur enim te, ut epiſtolis tuis ipſe fideliter es locutus, beatiſſimus Petrus apoſtolus oculis ſuis, qualiter ſummi rectoris utaris officio. Nec poteſt tibi eſſe non proximus, qui paſtor dominicarum ovium perpetuus conſtitutus; aut aliquam ubivis poſitam eccleſiam non curare, in quo univerſalis eccleſiæ poſitum legimus fundamentum. Te ergo, frater cariſſime, omnis cura reſpectat earum eccleſiarum, quas tibi vice ſedis Apoſtolicæ a nobis creditas recognoſces: ut & prava corrigas, & diſſipata componas; & ſi quæ inter epiſcopos eveniant cauſæ, ſub divini judicii timore * diſtinguas: ut creditis tibi a ſede Apoſtolica gubernaculis contra omnes fluctus naſcentium procellarum juſte & prudenter utaris. In notitiam ſingulorum, ad quos ante jam ſcripſimus quem deberent tramitem cuſtodire, noſtras te epiſtolas pertuliſſe dixiſti: quibus debitum ſe commodare conſenſum plurimi ſacerdotum ſacrarum traditionum memores ſunt profeſſi. Quos fraterna caritate complexi tales eſſe cognoſcimus, coepiſcopum noſtrum Adelfium, vel fratrem Perigenem; cui beati fermo concilii jamdudum adſtipulator acceſſit. Ad epiſcopatus ſpeculam jam vocabat Dei inquam ſententia; cujus beneficia ſæpe credimus eſſe contraria; & in adverſum vertimus, quæ poſt recognoſcimus profuiſſe. Triſtis abſque dubio coepiſcopus noſter Perigenes fuit, cum eum nemo ſuſciperet ordinatum. Nonne huic hoc expediens erat, ut hunc civitate ſua Patrenſes populi unitæ voce contradictionis arcerent? Sed quanto inclinatus fuit, cum eum ordinatum nemo ſuſcepit, tanto ſublimior nunc eſt, cum a ſuis poſcitur, qui ab externis fuerat refutatus. Evidens enim Dei manifeſtumque judicium, qui eum id temporis voluit præſtolari, quo mereretur huic eccleſiæ præſidere, in qua & natus adferitur & renatus. Frater cariſſime, quoniam prudentiæ tuæ injunctorum vel delegatorum pondus incumbit, petitionis ſupplicum vel diligentiæ tuæ electæ jamdudum vel vicinitatis ratione perſpectat. Quam quidem petitionem non abſque admiratione perlegimus, propterea quod tuis epiſtolis privaretur. Omnibus eo quem res exigunt ordine celebratis, aliqua ad nos ſcripta tranſmittas. Nolumus enim coepiſcopo Perigeni noſtram paginam deſtinare, priuſquam tuas accipiamus epiſtolas, cujus ordinationi videntur omnia delegata. Accelerabis id agere propter deſiderium poſtulantium. Melius enim noſſe dignaris, eos in hanc precem ſola ut arbitror erga religionem devotione fervere: maxime cum irreprehenſibiliter eum aſſerant per annos innumeros in presbyterii honore duraſſe; & non indebito ſaltu, ſed ad ſummum gradatim veniſſe faſtigium. Cui ad plenitudinem confirmationis epiſcopatus ſui hoc ſolum reſidet, quod noſtros in honore ſuo necdum ſuſcepit affatus. Intelligere autem tuam non ambigo caritatem hoc non abſque admiratione, quod & huic videmur noſtram paginam non miſiſſe, & ſupplicibus præbuiſſe reſponſum. Actum a nobis eſt, ut & Apoſtolicæ ſedis auctoritas, & dilectionis tuæ honorificentia ſervaretur. Data XIII. Kal. Octobr. Monaxio V. C. Cons. Anno Chriſti 419.

Item recitata eſt.

VIII. Dilectiſſimo fratri Rufo, Bonifacius.

REtro majoribus tuis ſuper provinciis Apoſtolicæ ſedis injunctum diligenter a tua caritate debet impleri. Cauſæ etenim eccleſiarum per eas provincias poſitarum pervigili ſunt circumſpectione curandæ. Ira quippe vice ſua beatus apoſtolus Petrus eccleſiæ Theſſalonicenſi cuncta commiſit; ut intelligat ſe ſolicitudinem manere multorum: quam minorem facere nova, quæ vires habere non poſſunt, tentamenta non debent. Non eſt enim eorum cedendum ſtudiis, quos novitas rerum, & indebitæ deſiderium dignitatis accedit: ſed elaborandum eſt, & Deo noſtro favorem præſtante certandum, ut quiſquis contra licitum nititur, ſibi per omnia recognoſcat occurſum. Quapropter, frater cariſſime, fretus jamdudum a te auctoritate ſuſcepta, contra inimicas turmas idoneus Dei noſtri miles armare. Nihil hic timebis dubii, nihil incerti formidabis eventus. Habes beatum apoſtolum Petrum, qui ante te pro ſua poſſit vi repugnare. Nolo perturbatione maris conciti terrearis. Fidem quippe, quam in arcano tui pectoris portas, omnibus rebus certum eſt eſſe majorem. In nullo te turbo, in nullo penitus procella vexabit. Non patitur ille ſedis ſuæ perire privilegium te laborante piſcator. Omnis tumor fluctuum, omnis procella ceſſabit, eo favente niſibus tuis, cui ſoli mare pervium fuit. Aderit nimirum, & violatores canonum atque eccleſiaſtici juris inimicos Deo auctore compeſcet, qui talium mentium ſemper vota fruſtratur. In ceteros etiam contumaces ejus conceſſæ poteſtatis exerce. Nullum etenim locum vides a nobis otioſum relictum. Ad Theſſalos comminationis & correptionis plenas literas miſimus. Ad ſynodum quæ dicitur illicite congreganda de cauſa fratris noſtri & coepiſcopi Perigenis, cujus ſcripſimus ſtatum nulla poſſe penitus ratione turbari, talia ſcripta direximus, quibus univerſi fratres intelligant primo convenire ſe citra tuam con-

ſicien-

Forte, diſtringat.

scientiam minime debuisse ; deinde , de nostro non esse judicio retractandum . Nunquam etenim licuit de eo rursus quod semel statutum est ab apostolica sede, tractari. In qua pagina nostra ut condecuit, honorem debitum tuæ servavimus sanctitati, sicut ejus caritas tua lectione cognoscet. * Perrevii autem coepiscopi nostri negotium, cujus nobis libellus ab eodem destinatus fecit indicium, cui consacerdotes sui molesti nimis esse dicuntur , ita ut eum ecclesia sua crederent esse pellendum, diligenter audire tuam volumus caritatem; conventis supradictis coepiscopis nostris , quorum se vim sustinere deplorat. Tunc demum, ut intelligant si quid a se factum est contra consuetudinem prius esse cassandum , omnibus vestigatis ad nos tua caritas referre maturet, quatenus probatum a tua fraternitate judicium sententia nostra valeat roborari . Sane in epistola Thessalis fratribus destinata id a nobis scriptum volumus recognoscas , Paustanum, Cyriacum atque Calliopum a nostra communione penitus summovendos: ita ut remedium solum interventionis tuæ gratiam se habere cognoscant . Maximum autem , quem male tua caritas retulit ordinatum , in totum sacerdotii censemus honore privandum . Tuæ caritatis est Severum apostolicæ sedis notarium, animis acceptissimum nostris, de nostro proprio latere destinatum , peractis omnibus tota celeritate dimittere, ut gestarum ordinem rerum eodem festinius revertente noscamus. Datæ v. Idus Martias, Honorio XIIII. & Theodosio x. Augustis Coss. *

Item recitata est.

Perrhe- Hard.

nno Chri- 422.

IX. Dilectissimis fratribus universis episcopis per Thessaliam constitutis Bonifacius.

INstitutio universalis nascentis ecclesiæ de B. Petri sumpsit honore principium , in quo regimen ejus & summa consistit. Ex ejus enim ecclesiastica disciplina per omnes ecclesias religionis jam crescente cultura, fonte manavit . Nicænæ synodi non aliud præcepta testantur , adeo ut non aliquid super eum ausa sit constituere, cum videret nihil supra meritum suum posse conferri: omnia denique huic noverat domini sermone concessa. Hanc ergo ecclesiis toto orbe diffusis velut caput suorum certum est esse membrorum : a qua se quisquis abscidit , fit Christianæ religionis extorris , cum in eadem non cœperit esse compage. Audio episcoporum quosdam apostolico jure contempto novum quippiam contra Christi proprie præcepta tentare, cum se ab apostolicæ sedis communione, & ut dicam verius potestate separare nituntur; eorum petentes auxilium, quos ecclesiasticarum sanctio regularum majoris esse non dedit potestatis. Leguntur etenim præcepta majorum ; & quibus in ecclesias juris aliquid dederint invenimus. Jam temerator est ecclesiasticæ disciplinæ quisquis in ejus leges, cum sibi nihil debeatur, inrepit; ea sibimet vindicando, quæ sibi a patribus negata videantur. Accipite ergo admonitionem & correptionem nostram, ex quibus unam pontificibus, alteram dissidentibus exhibemus. Nam ideo ait apostolus: *Quod vultis, in virga veniam ad vos, an in caritate, & in spiritu mansuetudinis?* Scitis enim B. Petro utrumque possibile; id est, in mansuetudine mites, in virga superbos arguere. Ergo servate honorem debitum capiti : quia nolumus ut intra se membra decertent, ita ut tendatur eorum ad nos usque certamen : dum fratrem & coepiscopum nostrum Rufum dignum ducitis contemptu; cui nihil novum auctoritas nostra concedit, sequens priorum gratiam , qua huic cura ecclesiarum sæpe videtur injuncta . Quod factum ita intemeratum servari volumus in futurum, sicut a patribus hujus dispositionis forma servata est. Non decet fratres alterius dignitate morderi . Certe si in quoquam ejus supra debitum fuit visa correptio ; quoniam ideo tenet sedes apostolica principatum, ut querelas omnium licentes acceptet ; interpellari nos super hoc missa legatione convenerat, quos curam omnium rerum manere videatis. Cesset novella præsumptio . Nemo audeat sperare quod non licet. Nullus ea quæ sunt a patribus gesta, & per tantum temporum custodita, temerare contendat. Ordinationi nostræ pareat, quisquis se episcopum recognoscit. Episcopos per Illyricum citra conscientiam coepiscopi nostri Rufi nullus ordinare præsumat . *Et cetera*. Data v. Idus Martias, Honorio XIII. & Theodosio x. Augustis Coss. * An. Christi 422.

Item recitatum est.

X. Dilectissimis fratribus Rufo, & ceteris episcopis per Macedoniam, Achajam, Thessaliam, Epirum veterem, Epirum novam , Prævalin, & Daciam constitutis, Bonifacius.

MAnet beatum apostolum Petrum per sententiam dominicam universalis ecclesiæ ab hoc solicitudo susceptа : quippe quam evangelio teste in se noverit esse fundatam : nec unquam ejus honor vacuus potest esse curarum ; cum certum sit summam rerum ex ejus deliberatione pendere. Quæ res animum meum usque ad orientis loca, quæ per ipsam solicitudinem quodammodo videmus, extendunt. Indesinenter enim ab unoquoque illinc veniente percontor de pace fratrum; id est, de quiete pontificum, quæ solet, quotiens diabolus huic invidet, alicujus præsumptione turbari . Cum Digitur ad nos ordine suo cuncta servari fama nunc usque detulerit, vehementer mirati sumus ejus rei stupentes, ut poscebat ratio relatorum, quam injuriam Patrum intentio novella tentavit. Certo enim cognovimus indice , apud Corinthum, quod exagitati dicimus, synodum congregandam, super ejus discutiendo statu, quem Corinthiis apostolica sedes examinatis omnibus atque discussis constituit sacerdotem: secuta Dei voluntatem, quæ hunc ipsum, quantum docetur dilationibus temporum, ejus ovilis in quo creverat , & cui creverat , voluit esse pastorem. Cujus ordinationis si vestra esset caritas ignara, libenter ab origine sua quæ sunt in præterito de eo gesta retexerem ; ut his quorum aspectus negotii ejus non per ignorantiam, sed per studium involvit obscurum, manifestatione clareret, sententiam de eo specialiter fuisse divinam; qua , ut diximus , ecclesiæ Corinthiorum velut alumnum suum judicium cœleste servavit. Quam rem omnium civium & clericorum a nobis oppido postulavit adsensus. Nec tamen id abrupte præceptio nostra constituit; sed ut ecclesiastica disciplina poscebat, diligentius fratrem & coepiscopum nostrum Rufum negotii jussimus interiora rimari, & petitionis summam sua de proximo

moderatione penſare, ut nihil immaturum ab hac ſede fieri videretur, quæ aliorum præſumptiones ſæpe compreſſit. Ad nos poſt aliquanti temporis ſpatium ſuper hoc prædicti epiſcopi noſtri quæ præmiſſis deſideriis convenirent, ſcripta venerunt: quorum evidentiſſimam rationem ſecuti, dedimus hunc eccleſiæ illius eſſe pontificem, in qua per ſingulos honorum gradus præteritam quoque tranſegiſſet ætatem. Quam ad rem faciendam memorato epiſcopo mea directa ſecunda protinus, quæ presbyterio univerſo complacuit, auctoritatem mandavi: retro majores ſecutus, qui eccleſiam Theſſalonicenſem ſibi ſemper familiarem & in collegii caritate famulantem, dignam, ſicut fides adſerit ſcriniorum, hoc honore duxerunt. Quem fratri Rufo apoſtolicæ etiam impoſterum gratia ſedis indulget; ſequax domini, qui exaltat humiliatos, & humiliat ſemper elatos; dum illis gratiam tribuit, his reſiſtit. Quantum eſt ergo humilitatis munus, quod gratiæ divinæ lance penſatur? & quanta eſt pœna ſuperbiæ, cui proprie totius mundi dominus & rector obſiſtit? Melius autem fraternitati veſtræ intelligendum relinquo, quis humilitatis, & quis ſuperbiæ ſit magiſter. Sed abſit hoc a domini ſacerdotibus, ut in hunc aliquis eorum cadat reatum, ut nova quidpiam uſurpatione tentando inimica ſibi faciat ſcita majorum: æmulum ſe illum ſpecialiter habere cognoſcens, apud quem Chriſtus noſter ſacerdotii ſummam locavit. In cujus contumeliam quiſquis inſurgit, habitator cœleſtium non poterit eſſe regnorum. *Tibi*, inquit, *dabo claves regni cœlorum*: in quæ nullus ſine gratia janitoris intrabit: *Tu es*, inquit, *Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam*. Quicumque igitur cupit etiam ante Deum noſtrum ſacerdotii dignitate cenſeri, quoniam ad Deum Petro ſuſcipiente pervenitur, in quo eccleſiam, ſicut ſupra memoravimus, univerſalem certum eſt eſſe fundatam, debet eſſe mitis & humilis corde: ne incipiat diſcipulus contumax illius, cujus ſuperbiam imitatus eſt, pœnam ſubire doctoris. Congregatur ergo, ut redeamus ad cauſam hujus injuriæ, ſynodus, * cujus dilecto conſultum ſemper ſuperhabens concilii recognoſcat arcanum: & fiet, quod quidem fieri per regulas omnino non poterit, fratris & coepiſcopi noſtri Perigenis honor dubius & incertus, * quem in ſede eccleſiæ ſupradictæ noſtra ſententia conlocavit. Quis ergo hunc rudis & peregre fortaſſe nunc demum rediens accuſator inceſſit? Quis certe antiſtitum, ut fratrum conveniret turba præcepit, lectis epiſtolis noſtris? Quoniam locus exigit, ſi placet recenſere canonum ſanctiones; reperietis quæ ſit poſt eccleſiam Romanam ſecunda ſedes, quæve ſit tertia. A quibus ideo ita rerum videtur ordo * deſtructus, ut ſe eccleſiarum pontifices ceterarum ſub uno tamen eodemque ſacerdotio habere cognoſcant, quibus caritate ſervata propter eccleſiaſticam diſciplinam debeant eſſe ſubjecti. Et quidem hæc ſententia canonum a vetuſtate duravit, & nunc uſque Chriſto noſtro favente perdurat. Nemo unquam apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractari, manus obvias audacter intulit; nemo in hoc rebellis extitit, niſi qui de ſe voluit judicari. Servant eccleſiæ magnæ prædictæ per canones dignitates, Alexandrina & Antiochena, habentes eccleſiaſtici juris notitiam. Servant, inquam, ſtatuta majorum in omnibus deferentes, & ejus viciſſitudinem recipientes gratiæ, quam ſe in domino, qui pax noſtra eſt, nobis debere cognoſcunt. Sed quia res poſtulat, approbandum documentis eſt, maximas orientalium eccleſias in magnis negotiis, in quibus opus eſſet diſceptatione majore, ſedem ſemper conſuluiſſe Romanam, & quotiens uſus exegit ejus auxilium poſtulaſſe. Sanctæ memoriæ Athanaſius & Petrus Alexandrinæ ſacerdotes eccleſiæ, hujus ſedis auxilium poſtularunt. Cum Antiochena eccleſia per multum temporis laboraret, ita ut fieret illic propter hoc ipſum ſæpe diſcurſus, primo ſub Meletio, poſtea ſub Flaviano, apoſtolicam ſedem manifeſtum eſt eſſe conſultam: ad cujus auctoritatem poſt multa quæ ab eccleſia noſtra geſta ſunt, nemini dubium eſt Flavianum communionis gratiam recepiſſe; qua in perpetuum caruerat, niſi hinc ſuper hoc ſcripta manaſſent. Clementiſſimæ recordationis princeps Theodoſius Nectarii ordinationem, propterea quia in noſtra notione non eſſet, habere non exiſtimans firmitatem, miſſis a latere ſuo aulicis cum epiſcopis, formatam huic a ſede Romana dirigi regulariter depoposcit, quæ ejus ſacerdotium roboraret. Ante breve tempus, id eſt, ſub prædeceſſore meo beatæ recordationis Innocentio, orientalium eccleſiam pontifices dolentes ſe a beati Petri communione ſejunctos, per legatos pacem, ſicut caritas veſtra retinet, popoſcerunt. Quo tempore apoſtolica ſedes omnia non difficulter indulſit: illi parens magiſtro, qui ait: *Si cui autem aliquid donaſtis, & ego, nam & ego ſi quid donavi propter vos in perſona Chriſti. ut non poſſideamur a ſatana: non enim ignoramus verſutias ejus;* id eſt, quia ſemper diſſenſione lætatur. Quoniam igitur ad probandam veritatem arbitror quæ diximus, fratres cariſſimi, exempla ſufficere, quamvis plura veſtri notione teneantur; abſque fraternitatis injuria conventui veſtro volumus his literis obviatum; quas a nobis per Severum apoſtolicæ ſedis notarium, animis acceptiſſimum noſtris, e noſtro latere deſtinatum videatis eſſe directas: convenientes ut condecet fratres, ne quis volens in noſtra communione durare, fratris & conſacerdotis noſtri Perigenis iterum ad diſcutiendum in medium nomen adducat: cujus ſacerdotium apoſtolus Petrus ſemel jam Spiritus ſancti ſuggeſtione firmavit; nihil huic relinquens impoſterum quæſtionis, cui dum conſtitueretur a nobis, per ejus temporis ſpatium quo vacavit, nihil omnino conſtet objectum. Ceſſet accuſatio cujus invidiam probamus auctorem. Solvatur machina falſitatis in eum compoſitæ, quia ad ſacerdotium Dei noſtri & omnium bonorum favore pervenit. Sane quoniam ſervandus accuſatori locus eſt, ne audentiam penitus incitare videamur, ſi quid ab eodem poſtquam epiſcopus noſtris eſt auctoritatibus conſtitutus, contra diſciplinam & propoſitum ſacerdotii fertur admiſſum, coepiſcopus noſter Rufus, cui ad vicem noſtram cuncta committimus, cum ceteris fratribus quos ipſe delegerit, negotium curabit audire; ad noſtram relaturus omnia notionem, quæcumque cognitioni ejus rerum curſus & ordo monſtrarit. Illud etiam, quoniam auctoritas noſtra commonitione ſolita vacare non debet, hortamur, & repetito ſæpius ſermone præcipimus, ut in omnibus huic viro obedientiam diſpoſitio-

Matth. 16.

1. Cor. 2

Nicol. 1. ep. 42.

* Locus obſcurus ac mendoſus. *Hard.*

* Forte *conſtructus*. Hard.

Nicol. 1, ep. 8.

tionibus commodetis. Nullus, ut frequenter diximus, alicujus ordinationem citra ejus conscientiam celebrare præsumat: cui ut supradictum est, vice nostra cuncta committimus. Sibi certe hujus præsumptionis auctores imputabunt impositerum, cum se viderint, apostolicæ caritatis extorres. Data v. Idus Martias, Honorio XIII. & Theodosio X. AA. Coss. *

Anno Christi 422.

Item recitatum est.

XI. *Exemplar epistolæ piissimi imperatoris Honorii ad Theodosium Augustum.*

OMnibus quidem causis in quibus nostrum postulatur auxilium, intercessionem apud aures tuæ clementiæ negare non possumus: sed his majorem necessario curam studiumque debemus, quibus sanctæ sedis apostolicæ desideria continentur. Nam cum favore divino nostrum semper gubernetur imperium, procul dubio illius urbis ecclesia speciali nobis cultu veneranda est, ex qua & Romanum principatum accepimus, & principium sacerdotium. Si quidem nihil aliud a pietate nostra postulaverit missa legatio, nisi quod Catholicæ fidei disciplinæ & æquitati concordet. Petit enim ut hæc privilegia, quæ dudum a patribus constituta usque ad tempora nostra servata sunt, inconcussa perdurent. In qua parte perspicit serenitas tua, nihil vetustis decretis, si quæ canonum conscripta sint regulis, penitus derogandum; nec tot jam sæculorum reverentiam novellis præjudiciis sauciandam domine. Unde majestas tua recensitis nostræ pietatis affatibus, Christianitatis memor, quam pectoribus nostris misericordia cælestis infundit, universis remotis, quæ diversorum episcoporum subreptionibus per Illyricum impetrari dicuntur; antiquum ordinem præcipiat custodiri: ne sub principibus Christianis Romana perdat ecclesia, * quod aliis imperatoribus non amisit.

* Forte, *quod sub.* Hard.

Item recitatum est.

XII. *Rescriptum Theodosii Augusti ad Honorium Augustum.*

DIgnum meretur judicium, quisquis perennis principis affatus ad nostram videtur deferre clementiam, domine sancte pater, Auguste venerabilis; tum præcipue Christianæ religionis intuitu, quæ venerandis sensibus majestatis tuæ ita infusa est, ut per nostra corda latius porrecta servetur. Deus enim auctor ideo præsules fecit Christianorum principum posteros, ut omni subreptione frustrata, id quod a majoribus nostris constitutum est, reservetur. Et quamquam non solum in his quæ divina suffragia incorrupta servarunt, affatus perennitatis tuæ a nobis observentur affectu celeri omnique veneratione suscepta, tum præcipue hæc res; quia sæculi totiusque regni nostri sospitatem illius inclitæ urbis nomen hactenus servat. Unde omni supplicantium episcoporum per Illyricum subreptione remota statuimus observari, quod prisca apostolica disciplina & canones veteres eloquuntur. Super qua re secundum formam oraculi perennitatis tuæ, ad viros illustres præfectos prætorii Illyrici nostri scripta porreximus, ut cessantibus episcoporum subreptionibus antiquum ordinem specialiter faciant custodiri: ne venerabilis ecclesia sanctissima urbis privilegia a veteribus constituta amittat, quæ perenne nobis sui nominis consecravit imperium.

Item recitata est.

Dilectissimis fratribus Perigeni, Dynato, Basilio, Sapio, Paulo, Æternali, Sabatio, Juliano, & Senecioni episcopis per Illyricum Cælestinus. XIII.

INter ceteras curas & diversa negotia, quæ ad nos ex cunctis veniunt semper ecclesiis, propensiorem nos etiam vestris solicitudinem gerere, & ex decretorum nostrorum sanctione discetis, & ipsarum qualitate causarum poteritis advertere. Nunc tamen Dyrracenæ provinciæ causa nos monuit; ubi quorundam accusantium factione frater & coepiscopus noster Felix, si non nostra interveniisset diligentia, fuisset oppressus. Nec nova hæc sedi apostolicæ cura de vobis est, statutum * nostris sæpius experimentum hoc, quod nos agimus, Thessalonicensi ecclesiæ semper esse commissum ut vobis vigilanter intendat. Facile disciplinæ subdi se patitur, qui ipsam ut condecet amplectitur disciplinam. Ita enim ordinatio cuncta se habet, ut majoribus ea quæ sub his esse docentur, obediant: & in hoc gradu regularum cuncta vertuntur. Nosque præcipue circa omnes cura constringimur, quibus necessitatem de omnibus tractandi Christus in sancto Petro apostolo cum illi claves aperiendi claudendique daret, indulsit; & inter apostolos suos, non qui altero esset inferior, sed eum maxime qui esset primus legit. Dominentur nobis regulæ, non regulis dominemur: simus subjecti, cum canonum præcepta servamus. Sunt culpæ aliquantæ non leves, quæ illis innatæ provinciis ad nos cum simus longius, non possunt pervenire; aut jam semotis omnibus non ita ut sunt acta interposito temporis spatio perferuntur: quas omnes nos intercessione fratris & coepiscopi nostri Rufi, cujus experientiam comprobatam esse in causis omnibus & vitæ actibus liquet, volumus resecari. Cui vicem nostram per vestram provinciam noveritis esse commissam; ita ut ad eum, fratres carissimi, quicquid de causis agitur referatur. Sine ejus consilio nullus ordinetur, nullus usurpet eodem inconscio commissam illi provinciam: colligere nisi cum ejus voluntate episcopos non præsumant: per eum etiam ad nos si quid est referatur. Sed hac præceptione cognoscent & eum, qui refragandum nostræ auctoritati vel illius crediderit jussioni, a fraternitatis cœtu cum ipse * separet; segregandum.

* Forte, *nostris.* Hard.

* Forte, *si separet.* Hard.

Item recitata est.

Dilectissimo fratri Perigeni Xystus. XIV.

GRatulari potius quam conqueri deberemus de tuæ fraternitatis actibus, cum tibi apostolicæ sedis auctoritas in ipsis tuæ ordinationis initiis, quod te semper meminisse oportet, adfuerit. Sed ut nostrum est, non ista retexere, ita tuæ convenit fidei, retinere. Nunc aliqua incitare voluisse cognovimus. Sed hæc, cum res per nostrorum præsentiam, quos vice nostra ad eas partes propter has causas direximus, sopitæ sint, præterimus. Nam & sanctos fratres nostros Martianinum presbyterum idem & diaconum Lollianum egisse credas, quod & utilitatibus tuis, & sedis apostolicæ auctoritati

con-

congrueret, & idcirco nunc ad fraternitatem A tuam nil tale ſcripſimus, quo tibi triſtitiam generemus; quia malumus correctione pacifica id quod tentatum fuerat aboleri. Nunc ergo, frater cariſſime, admonitus noſtris epiſtolis per fratrem & coepiſcopum noſtrum Lucam, qui ad vos ſola caritatis gratia provocatus advenit, ſancto fratri & coepiſcopo noſtro Anaſtaſio Theſſalonicenſis urbis antiſtiti eam ſervato reverentiam, quam ceteri quoque pontifices per Illyricum conſtituti, erga prædicti dignitatem reſervare non abnuunt. Cum ſciamus nihil novum illi a nobis fuiſſe conceſſum; ſed id quod ejus deceſſoribus noſtri deceſſores detulerant habita conſideratione diſciplinæ eccleſiaſticæ conſtitutum. Tua enim magis intereſt, ut huic B plurimum deferatur eccleſiæ, quæ tibi tantum honoris contulit, ut pro te contra eos qui tibi tunc æmuli fuerant, repugnaret.

Item recitata eſt.

XV. Dilectiſſimis fratribus univerſis epiſcopis ſynodo apud Theſſalonicam congregandis Xyſtus.

SI quantum inſervitur legibus & principum conſtitutis, quæ ſunt temporalia & mutantur, & ſæpe ſæpius abolentur, tantum divinis legibus æterniſque mandatis obedientiæ præſtaremus, eſſemus profecto ſummæ beatitudinis compotes, & mundanæ vexationis moleſtias vitaremus, illo rectore vel præſule, qui ſubinde ſubvenire cupiens quotidianis vocibus clamat: *Zach. 1.* *Convertimini ad me, & convertar ad vos. Inter cetera & ad locum.* Nos fratri & coepiſcopo noſtro Anaſtaſio tantum tribuimus, quantum deceſſoribus ipſius a noſtris deceſſoribus attributum. Priorum judicium ſequimur, hæc conſtituendo, quæ ab his novimus conſtituta: quia & ipſum hujus probamus meriti, cujus fuerunt illi, qui talia meruerunt. Nullus obviet ſalubribus conſtitutis: nullus præceptionibus his reſultet. Habeant honorem ſuum metrópolitani ſingularum, ſalvo hujus privilegio, quem honorare debeant amplius honorati. In provincia D ſua jus habeant ordinandi; ſed hoc inſcio vel invito, quem de omnibus volumus ordinationibus conſuli, nullus audeat ordinare. Ad Theſſalonicenſem majores cauſæ referantur antiſtitem. Ipſum major cura reſpectet, eos qui ad epiſcopatum vocantur diſcutiendi ſolicitius, & probandi. Ipſe optimos ſolertiſſimoſque de veſtro numero eligat, quos negotiis ſecum adſciſcat arbitros; aut ſine ſe tribuat, qui in diſceptationem miſſa componat. Noverit Corinthius epiſcopus ſibi licentiam poteſtatis liberæ minime tribuendam, ſi huic voluerit eccleſiæ reſultare, quam ſibi noverit profuiſſe. Cui neceſſe eſt nos quoque ſi quid tentare voluerit, obviare; qui præteritorum quæ illi per nos præſtita ſunt memores ſumus, & illicitis ſemper uſurpationibus obviamus. De ceteris vero quæcumque illa ſunt, noſtris præſentibus volumus finiantur, quoniam tota illorum apud nos fides eſt: ut quæ illi probaverint, nos credamur judicaſſe pariter & probaſſe. Data VIII. Id. Julias, Theodoſio XV. & Valentiniano IV. Auguſtis Coſſ.

* An. Chriſti 435.

Item recitata eſt.

Dilectiſſimo fratri Proclo Xyſtus. XVI

LIcet fraternitatem tuam diſciplinis eccleſiaſticis eruditam ea omnia quæ ad regularum & canonum obſervantiam pertinent, cuſtodire ſumma ſolicitudine noverimus, nec quidquam aut ipſam facere alios ſacerdotes ſe cohibente permittere, quod vetuſta patrum conſtituta pervertat, documentis evidentibus probaverimus: (id enim optimo convenit & Deo digniſſimo ſacerdoti, ut & ad ſe pertinentia qua poteſt cura cuſtodiat, & alios fratribus ſuis debita minime inquietare vel temerare ex aliqua parte permittat: moderatiorem honorificentiam B ſuam majore gloria ſervaturus, ſi nihil licere contra morem veterum attentantibus ſinat:) noſtra tamen adhortatione per gratiam caritatis hoc fraternitati tuæ ſpecialiter debet accedere, ut contra ſubreptiones aliquorum circumſpecta ſanctitas tua facultatem non præbeat horum incongruæ voluntati, qui eccleſiis per ſe ſcandalum cupiunt & diſcordiam generare; volentes per eccleſiarum perturbationem creſcere, & locum ſibi per diſpenſationem facere ſacerdotum. Id ergo quod nos quoque ſervamus, fraternitatem tuam, quam ſcimus hoc ſuo more facturam, volumus cuſtodire: id eſt, ut ſi quis ad fratrem & coepiſcopum noſtrum Theſſalonicenſis urbis antiſtitem harum provinciarum C quæ ad eum pertinent ſacerdos adveniat præter ejus conſcientiam, ſi ſine ejus epiſtolis atque formata venire tentaverit, tanquam diſciplinæ eccleſiaſticæ deſpector & contemptor canonum, quos nos temerari ex aliqua parte non patimur, habeatur. Reverentiæ veſtræ in commune præſtatur, ſi alter alterius honori debita, prævenientes invicem per caritatis gratiam, reſervetis: quæ fieri nolumus ut legimus. Diſcant omnes illius provinciæ ſacerdotes tantæ fraternitatem tuam eſſe cenſuræ, ut non permittas fieri, quod non licet a ſacerdote tentari. Diceremus plura, ſi non de tuæ fraternitatis mente noſſemus majora & ex hac parte ſentire, quam nos in noſtras epiſtolas haſce quas D ad te dirigimus, poſſumus ſermone conferre. Habes recentiſſimum nuper habitæ actionis exemplum fratris noſtri Idduæ, circa quem tuæ fraternitatis decrevimus judicium cuſtodiri: cognitioni tuæ facere nolentes injuriam, cum ejus intentionem juſtiſſimam innocentia tuereris. Monendi ſunt ignorantes, ac ſcientem atque ſervantem talia ſi diutius velis inſtruere, non tam admonere, quam exprobrare ignorantiam videaris. Sufficiant ergo quæ ſcripſimus, frater cariſſime; quoniam ad hæc corrigenda atque ſervanda animum tuum atque cenſuram nobiſcum ſentire confidimus: quoniam unum *Act. 4.* cor & animum, ut dicit ſcriptura, circa religionis obſervantiam, canonum cuſtodiam, & E diſciplinam eccleſiaſticam retinendam nos habere, ut debemus, & credimus. Data XV. Kal. Januarias, Aetio iterum & Segiſvulto Coſſ. Anno Chriſti 437

Item recitata eſt.

Dilectiſſimis fratribus, univerſis epiſcopis per Illyricum conſiſtentibus, Xyſtus XVII.

DOctor gentium, vas electionis religionis noſtræ firmiſſimum fundamentum, epiſtolis omnibus quas ad ſingularum civitatum ſcribit eccleſias, de ſua in Domino gratulatione teſta-

testatur; quod cum his plena mentis suæ fiducia colloquatur, quos legis præceptis parere videat, & in Dei nostri timore versari. Si tanta igitur apostolo tam docto quam sancto est mentis hilaritas, quod tantos pariter, quod novit & his ad quos scribit & religioni proficere, unis appellet epistolis; quanto nobis gaudio existimatis esse, quoniam in commune sanctitatis vestræ datur nobis appellare concilium, & sermonem nostrum affectionis piæ circa vos testimonia continentem, cum vestra sanctitate conjungere? Ille enim singulas, ut diximus, epistolis suis visitat ecclesias, nos tot pariter credimus ecclesias nostris appellare nos literis, quot estis, qui ad sanctam synodum convenitis. Illi est sermo cum rudibus atque discipulis; nobis sermo cum collegis & doctis. Et ut a beatissimi Pauli, cujus maxime præceptis obedire vos convenit, non recedamus exemplo; non vobis grave sit de his quæ ad nostram notitiam perveniunt, ut servetur disciplina ecclesiastica, commoneri ac si præsentes. Ergo vobiscum quod ad regularum canonumque custodiam proficere novimus, pro solicitudine nostra conferimus, sequestro filio nostro Artemio presbytero, cujus nobis efficacia in agendo pariter & moderatio placuit & amor: ut traditus trames a patribus firmis vestræ dilectionis vestigiis teneatur, & ea quæ a nobis propter quietem ecclesiarum sunt custodita serventur. Illyricanæ omnes ecclesiæ, ut a decessoribus nostris accepimus, & nos quoque fecimus, ad curam nunc pertinent Thessalonicensis antistitis; ut sua solicitudine si quæ inter fratres nascantur, ut assolent, actiones distinguat atque definiat, & ad eum quidquid a singulis sacerdotibus agitur, referatur. Sit concilium, quoties causæ fuerint, quoties ille pro necessitatum emergentium ratione decreverit: ut merito sedes Apostolica relatione ejus instructa, quæ fuerint acta confirmet. Evocatus vestrum venire nemo contemnat, nec congregationi sanctæ, ad quam debet festinare, se deneget. Excusatio per contumaciam non requiratur; ut vobis pariter convenientibus possit in commune constitui, quod ecclesiarum servet quietem, & populos teneat ad salutem. Nec his vos, frater carissimi, constitutis, quæ præter nostra præcepta Orientalis synodus decernere voluit, credatis teneri; præter id quidem quod de fide nobis consentientibus judicavit. A canonum præceptis vestrum nemo discedat, nec ab his deviet quæ juxta regularum ordinem frequens ad vos directa sedis Apostolicæ decrevit auctoritas. Si quid forsitan aut inter fratres natum fuerit, aut fratri cuiquam aliqua actio qua pulsetur illata; aut illic fratre & coepiscopo nostro Anastasio judice eveniens negotium terminetur; qui vices Apostolicæ sedis agere, ut beatæ memoriæ Rufus decessor ipsius, ex nostra voluntate cognoscitur: aut ad nos, si illic finiri non potuerit, eodem tamen suis literis causam omnem quæ vertitur prosequente, veniat examen. Nullum corpus est, quod capite non regatur. Estis quidem membra, ut novimus, sancta: sed vestrum caput respicere & honorare vos condecet, quoniam honor capitis ad spem totius proficit sanctitatis: & suum corpus solicitis tuetur oculis, quod sibi aptum & dignis videatur ad unamquamque rem officiis convenire. Sed ut omne corpus capite regitur; ita ipsum caput nisi suo corpore sustentetur, firmitatem & vigorem suum perdit, & non tenet quam habuerat dignitatem. Estote igitur, ut esse convenit Domini sacerdotes, ecclesiarum præsules, religionis nostræ doctores. Reservate fratri & coepiscopo nostro reverentiam quam debetis: & inter vos pacem & concordiam custodite. Sit in vobis, ut esse credimus, cor unum & anima una. Nec credatis vobis minui, quidquid reverentiæ illius, ad quem & majores nostri & nos Illyricanas ecclesias juxta morem traditum voluimus pertinere, a vestra dilectione & servari volumus & deferri. Data XV. Kal. Januarias, Aetio iterum & Segisvulto Coss. Anno Christi 437.

Item recitata est.

XVIII

Victores Valentinianus & Marcianus, inclyti, triumphatores, semper Augusti sancto patri merito venerabili Leoni episcopo.

Ut speraverint ecclesiam Constantinopolitanam secundam sedem fieri debere, quod non est concessum.

Divina humanaque scripta consentiunt divinitatem in primis esse venerandam; & ibi omnipotentem Deum esse propitium, ubi colatur rite religio. Id ergo quod quærebamus invenimus, & effectum vota nostra meruerunt. Invenit religionis fidem religiosus affectus: nec dubium est Deo auctore definitum, quod de majestate quærebatur. Explosa igitur contentione atque discordia, quam livor fidei inimicus objecerat, Deum omnes una mente cognoscunt. Jam non incusamus ingrati. Religionis inimici præstiterunt nobis, ut Deum studiosius quæreremus, manifestius inveniremus. Majus etenim lumen videtur, quod post tenebras fulserit: dulcior est silentibus potus, fessis otium. Lætetur igitur sanctimonia tua victoria. Fidei hujus laurea omnipotenti Christo referenda est, qui de perfidis egit triumphum. Atque ideo ipsi interesse sanctæ synodo festinavimus, quamvis nos in aliis locis expeditiones & necessitates publicæ detinerent. Itaque omnia pro votis atque oratione religionis tuæ, quæ fidei conveniunt auctore Deo sunt ordinata. Totius orbis qui sub imperio nostro est reverentissimis episcopis Chalcedonem convocatis, tractatu habito post multa certamina vera fides obtinuit; & juxta literas sanctitatis tuæ universi assenserunt expositioni, prout veritas postulavit. Nec dubitamus hujus rei gratulationem nobis & sanctitati tuæ esse communem; pariterque lætari, quos pariter manifestum est operasse veritatem. Supereſt ut universis pro catholica fide & pro veritate compositis, & pace ecclesiis restituta, omnibus in perniciem hostium sanctitas tua divinam provocet majestatem: quod te & ante literas nostras facere certissimum est. Quoniam vero & hoc statutum est, ut ea quæ centum quinquaginta sanctissimi episcopi sub divo Theodosio majore de honore venerabilis ecclesiæ Constantinopolitanæ statuerunt, & quæ nunc a sancta synodo de eadem re statuta sunt, firma serventur: scilicet, ut post sedem Apostolicam Constantinopolitanæ urbis antistes secundum obtineat locum, quoniam & eadem splendidissima civitas junior Roma nuncupatur: dignetur sanctitas tua etiam huic parti proprium adhibere consensum. Quamvis reverentissimi episcopi, qui tuæ religionis vicem agentes ad sanctam syno-

synodum convenerunt, contradixerint. Vehementer enim prohibebant de hac venerabili ecclesia a synodo aliquid ordinari. Speramus autem quod concordantibus toto orbe sacerdotibus, ea quæ reipublicæ Romanæ proderunt, divinus favor præstare dignabitur. Qua de re per Lucianum virum religiosum episcopum, & Basilium diaconum harum portatores omnia vere insinuari oportere censuimus: & petimus ut ea quæ sancta synodus statuit, etiam religio tua in perpetuum præcipiat observari. *Et alia manu*. Divinitas te servet per multos annos, sancte ac religiosissime Pater. Data xv. Kal. Januarias, Constantinopoli, D. N. Marciano P.P. Aug. & qui fuerit nominatus, Coss. *

[a] Anno Christi 455.

Item recitata est.

XIX. Leo episcopus, Marciano Augusto.

Est inter Leonis Papæ epistolas, ut & altera quæ proxime sequitur.

MAgno munere misericordiæ Dei totius ecclesiæ catholicæ multiplicata sunt gaudia, &c.

Item recitata est.

XX. Dilectissimo fratri Anatolio, Leo.

MAnifestato, sicut optavimus, per gratiam Dei lumine evangelicæ veritatis, &c.

Item recitata est.

XXI. Leo episcopus, Marciano Augusto.

LIterarum clementiæ vestræ multiplex gratia debita a me veneratione suscepta est, & gratulanter agnovi quam piam curam Christianæ religionis, ut consuetis, habeatis; cum inter Domini sacerdotes eam vultis firmare concordiam, quæ & universali ecclesiæ & divino apta sit cultui. Illa enim probabilis pax & caritas vera est, quam plenissime beatus apostolus prædicat dicens: *Caritas de corde puro, & conscientia pura, & fide non ficta*. Obsequens itaque & libenter assentiens sanctis vestræ pietatis hortatibus, fratris & coepiscopi mei Anatolii scriptis reciproco, ut debui, sermone respondi: qui cessationem alloquii mei suo silentio potuit imputare: cum ad literas meas quibus eum fraterna caritate monueram, ut a reprehensibili ambitione discederet, ulterius respondere neglexit. Ego vero qui apud illum tacui, clementiæ vestræ pro pace universalis ecclesiæ quæ essent profutura suggerere pro mea cura non destiti. Nam & vestra mansuetudo insinuationem meam tam libenter accepit, ut & semper scribere dignaretur, & hæc ageret; ut quæ nunc correcta sunt vestræ gloriæ debeantur; quod tales nunc misit epistolas, quibus notabilem ambitus culpam aliis potius quam sibi assereret deputandam. Agnoscat ergo, Auguste venerabilis, prædictus antistes, quanto amplius humilitate quam elatione crescatur, & memor limitum paternorum, salubritatem canonum ad pacem universalis ecclesiæ conditorum ea qua debet in posterum observatione custodiat: defensioni quoque catholicæ fidei indesinenter invigilet, & pro custodia Dominici gregis diligentes prætendat excubias. Utatur in omnibus devotissimo vestræ pietatis auxilio; & si quid usquam sub catholico nomine hostilium fraudum latet, id providendum gloriæ vestræ instanter indicet. Qui enim sacrilegum errorem a longinquioribus quoque provinciis expulistis, & ad veritatis lucem contenebrata Palæstinorum corda revocastis; quomodo eum sub vestræ fidei radiis * sperare patiemini; cum etiam per Ægyptum Deo vos in omnibus adjuvante, celerius credamus omnes pravi dogmatis extinguendas esse reliquias? Benigne enim his consulitis, quibus licentiam exsecrabilis erroris aufertis. Gaudeo itaque gloriose quæ perturbata fuerant esse composita: cum ad memoriam beati Flaviani consolatio discipulorum ejus excolitur: cum Andreas ab archidiaconi ministerio submovetur: cum postremo a sanctorum patrum injuria temperatur, & a violandis canonibus abstinetur; ut regnum vestrum Christo regnante tranquillum, Christo defendente sit validum. Unde, cum per omnia me clementiæ vestræ parere delectet, fratris mei Anatolii caritate & toto corde suscipio amabilem fidem, quæ se præbeat, & ab ea quam illi spondeo caritatem, nulla se deinceps varietate dissociet; eos sibi sincera affectione conjungens, quos catholicæ fidei probavimus defensores. Habet in omnibus vestræ pietatis quod sequatur exemplum; maxime cum benignitatis vestræ adjuventur auxilio. Suggestiones autem fratris & coepiscopi mei Juliani, quem pietati vestræ commendo, quæso ut benignius, sicut facitis, audiatis. Hoc etiam fratri meo Anatolio proderit, si eum quem pro catholico dogmate illic esse volui, dignanter habeatis. Illud etiam quod Constantinopolitanæ ecclesiæ est saluberrimum rogo: ut Carosus monachus, nimis imperitus nimisque perversus, qui, ut comperi, multorum corda subvertit, sua venena pietatis vestræ beneficio ultra non exferat: ne ubi sancto vestræ mansuetudinis studio omnis pæne hæreticorum est conatus extinctus, ibi per vilem ac reprobum damnatæ perfidiæ defensorem & fidei vestræ & synodalis violetur auctoritas. Data IIII. Kalendas Junias, Aetio & Studio Coss.

[b] 1. Tim. 1.

[c] Forte, spirare.

[d] Anno Ch. 454.

Item recitata est.

Sanctissimo ac beatissimo coepiscopo papæ Leoni Anatolius in domino salutem. XXII

OMne quidem solatium prorsus atque auxilium, quod vitæ laboriosæ curisque vallatæ ratio flagitaret, in vestra positum sperans esse beatitudine, totius sarcinam mihi solicitudinis inde merito leviorem fore crediderat: nunc vero cunctis aliis acrior me pressit anxietas, quam diutina peperit vestræ non solita sanctitatis intermissio literarum; maxime cum mihi quæ scriptæ essent a vobis aliis ostenderentur epistolæ, quæ majus facerent doloris augmentum, qui frequentius cuperem potiri vestris affatibus: ut illa vobis obediendo complerem, quæ vestris omnifariam perfectissimis sensibus placita videbantur. Nam penitus absit, ut eis ego quæcumque mihi fuissent mandata per literas, adversarer. Quia tamen piissimus & Christianissimus princeps, qui consultissimæ suæ providentiæ bono tam res universas regit humanas, quam philosophia divinarum pollet ubique virtutum: cum quibus æmula pietatis zelare non cessat, cum sic moderatur genus humanum, ut id studio religionis in Deum reddat attentius; vestræ beatitudinis literas mihi sublegit, ea statim quæ continebantur eis, ut placita vobis implevi. Quod me facere vel com-

communis pacis utilitas, vel quod decuerat hortabatur. Et reverentissimus quidem sacrosanctæ nostræ ecclesiæ presbyter Aetius in priore loco atque honore ecclesiastico * nobis est restitutus: omne quod episcopi nostri est, modeste faciens ipse responsum. Andreas autem, qui non provectus a nobis, sed gradu faciente archidiaconi dignitate fuerat honoratus, ab ecclesia separatus est, cum his qui contra sanctæ memoriæ patrem nostrum atque episcopum fuerant Flavianum, qui etiam partis antea perfidissimi fuerat Eutychetis: quamvis excusationibus plurimis & subscriptionibus propriis, quas epistolæ sanctitatis vestræ subdiderant, jam viderentur satisfeciisse præteritis, eousque quam diu quod vobis placitum super istis, fuerit ordinatum. Considerans ergo beatitudo vestra, quam nostræ conjunctio caritatis ipsi domino Christo, qui pax nostra consistit, grata futura sit; & quantum fidelissimi principis animus exultabit, & quam pariter universa plebs Dei & ecclesiæ Christi procul ab omni discordia liberæ permanebunt, literis suis nos lætificare dignetur; quibus illo perfici valeamus affectu, quem prudentissimis vestris insitum copiose jam novimus vigere præcordiis: ut perceptis alacriter vestræ sanctitatis epistolis, & gratias agamus domino Deo nostro Christo, qui totius difficultatis vincla disrupit; eidemque vota solemnia pro vestra beatitudine persolvamus. De his autem, quæ Constantinopolitanæ gratia sedis sancita sunt in Chalcedonensi nuper universali synodo, pro certo beatitudo vestra hoc habeat, nullam esse culpam in me homine, qui semper otium & quietem, in humilitate me continens, ab ineunte mea ætate dilexerim: sed Constantinopolitanæ ecclesiæ reverentissimus clerus est, qui hoc habuit studium, & istarum partium religiosissimi sacerdotes; qui in hoc fuere concordes, & sibi pariter adjutores. Cum & sic gestorum vis omnis & confirmatio auctoritati vestræ beatitudinis fuerit reservata. Hoc igitur bene compertum sanctitas vestra cognoscat, nihil ex me istius causa factum esse negotii; qui semper omnem jactantiæ levitatem & aliena appetendi cupiditatem mihi vitandam crediderim. Omnem fraternitatem in Christo, quæ cum vestra est sanctitate, tam ego ipse, quam mei plurimum salutamus.

Et subscriptio literis Græcis.

Item recitata est.

Forte, t obis.

XIII.

Dilectissimo fratri Anatolio Leo.

SI firmo incommutabilique proposito dilectio tua curam gratiæ communis habuisset, &c. *

no Christi

XIV.

Dilectissimo fratri Anastasio Leo.

OMnium quidem literas sacerdotum grato nos relegere animo fraterni collegii caritas facit; cum per spiritualem gratiam tanquam præsentes amplectimur, quibus sermone epistolis mutuo commeantibus sociamur: sed major nobis in his esse videtur affectio, in quibus de statu ecclesiarum certiores effecti, ad exercendæ sollicitudinis vigilantiam officii nostri consideratione compellimur: ut in speculis, quemadmodum Deus voluit constituti; & pro voto nostro currentibus rebus nostrum commodemus assensum; & ea quæ depravari aliqua usurpatione perspicimus, adhibitæ coercitionis remediis corrigamus: sperantes jacti seminis responsurum nobis uberem fructum, si non sinamus crescere, quæ in messis detrimenta dominicæ cœperint pullulare. Postquam itaque nobis petitio tuæ dilectionis innotuit per filium nostrum Nicolaum presbyterum, ut tibi quoque a nobis sicut decessoribus tuis, per Illyricum cum nostra vice propter custodiam regularum auctoritas præstaretur; præbentes assensum nostra adhortatione compellimus, ut nulla dissimulatio, negligentia nulla proveniat circa ecclesiarum regimen per Illyricum positarum, quas dilectioni tuæ vice nostra committimus; beatæ recordationis Siricii exemplum secuti, qui sanctæ memoriæ Anysio prædecessori tuo, bene de apostolica sede tunc merito, & rebus post sequentibus approbato, certa tum primum ratione commisit, ut per illam provinciam positis, quas ad disciplinam teneri voluit, ecclesiis subveniret. Glorioſa instantius exempla sequenda sunt, ut quorum privilegiis uti cupimus, eorum nos similes in omnibus approbemus. Imitatorem te tam prædecessoris tui quam decessoris qui pari modo hoc & meruisse & egisse cognoscitur, esse volumus: ut de profectu ecclesiarum, quas tibi vice nostra committimus, gaudeamus. Ut enim bene agenti, & quæ sacerdotali auctoritati conveniunt solertius exequenti ad honorem proficit res tributa; ita huic oneri esse cognoscitur, qui commissa sibi potestate qua debet moderatione non utitur. Credita itaque tibi, frater carissime, gubernacula pervigil tene, & mentis tuæ oculos per omnia quæ curæ tuæ videas injuncta circumfer; in mercedem tuam profutura custodiens; & his qui disciplinam canonum labefactare nituntur obsistens. Divinæ legis sanctio veneranda, & canonum specialius decreta serventur. Per commissas tibi provincias tales domino sacerdotes, quibus sola vitæ & clericalis ordinis suffragentur merita, consecrentur, Nihil gratiæ personali, nihil ambitioni, nihil redemptis permittas licere suffragiis. Examinentur diligentius, & per longum vitæ tramitem disciplinis ecclesiasticis qui ordinandi fuerint imbuantur. Si tamen illis omnia quæ a sanctis patribus sunt constituta conveniant, & quæ beatum apostolum Paulum de talibus legibus præcepisse custodierint, ut unius uxoris vir sit; & hanc virginem, ut auctoritas divinæ legis cavet, acceperit. Quod solicitius volumus custodiri, ut omnibus excusationibus locum adimamus; ne se quisquam credat posse ad sacerdotium pervenire, qui uxorem antequam Christi gratiam consequeretur accepit, qua deficiente alteram post baptismum conjunxerit sibi. Cum negari uxor illa non possit: nec prioris conjungii numerus aboleri; & eorum ita sit pater filiorum, quos ante baptismum ex illa susceperit, quemadmodum & illorum, quos ex altera post baptismum noscitur suscepisse. * Peccata & quæ illicita esse noscuntur, per lavacrum baptismatis abolebuntur; ita quæ sunt legis præcepto concessa vel licita, non delentur. Nullus te inconsulto per illas ecclesias ordinetur antistes. Ita enim fiet, ut sint de eligendis matura judicia, dum tuæ dilectionis examinatio formidetur. Quisquis vero de metropolitanis episcopis contra nostram præceptionem præter tuam notitiam fuerit ordinatus, nullam sibi apud nos status sui esse noverit

* Forte, *sicut enim putata.* Hard.

firmitatem, eosque usurpationis suæ rationem qui hoc præsumpserint reddituros. Singulis autem Metropolitanis sicut potestas ista committitur, ut in suis provinciis jus habeant ordinandi; ita eos metropolitanos a te volumus ordinari; maturo tamen & decocto judicio. Quamvis enim omnes antistites probatos & Deo placitos deceat consecrari, hos tamen præcellere volumus, quos præfuturos his qui ad se pertinent consacerdotibus noverimus. Quod dilectionem tuam solicitius agere prænonemus & cautius, ut illud apostolicum custodire, quod scriptum est, approbaveris: *Manus cito nemini imposueris*. Ad synodum quisquis fratrum fuerit evocatus occurrat; nec sanctæ congregationi se deneget: in qua maxime constituendum esse noverit, quod ad disciplinam poterit ecclesiasticam pertinere. Melius enim omnis culpa vitabitur, si inter sacerdotes domini collatio frequentior habeatur: emendationi pariter & caritati plurimum præstat adunata societas. Illic si quæ causæ natæ fuerint præstante domino ita poterunt terminari, ut contentio nulla resideat, sed solido inter fratres caritas coalescat. Si qua vero causa major evenerit, quæ a tua fraternitate illic præsidente non potuerit definiri, relatio tua missa nos consulat: ut revelante domino, cujus misericordiæ profitemur esse quod possumus, quod ipse nobis aspiraverit rescribamus: ut cognitioni nostræ, pro traditione veteris instituti, & debita apostolicæ sedis reverentia nostro examine vindicemus. Ut enim auctoritatem tuam vice nostra exercere te volumus; ita nobis quæ illic componi non potuerunt, vel qui vocem appellationis emiserit, reservamus. Hæc itaque in omnium fratrum facies notitiam pervenire, ut nullus deinceps per ignorationem in observandis his quæ præcepimus excusandi se reperiat facultatem. Ad ipsos etiam metropolitanos singularum provinciarum nostra quibus eos moneremus scripta direximus; ut noverint apostolicis obediendum esse sententiis; & tunc se nobis parere, cum fraternitati tuæ ex nostra delegatione cœperint secundum ea quæ scripsimus obedire. Cognovimus sane, quod non potuimus silentio præterire, a quibusdam fratribus solos episcopos tantum diebus dominicis ordinari: presbyteros vero & diaconos, circa quos par consecratio fieri debet, passim quolibet die dignitatem officii sacerdotalis accipere. Quod contra canones & traditionem patrum usurpatio corrigenda committit: cum mos quibus est traditus circa omnes sacros ordines debeat omnimodis custodiri. Ita ut per longa temporum curricula, qui sacerdos vel levita ordinandus est, per omnes clericalis officii ordines provehatur: ut diuturno discat tempore, cujus & doctor ipse futurus est. Data pridie Idus Januarias, Theodosio XVIII. & Albino Coss.

1. Tim. 5.

Anno Christi 444.

Item recitata est.

XXV. Dilectissimis fratribus episcopis metropolitanis per Illyricum constitutis Leo.

OMnis admonitio salutaris, quam domino credimus aspirantes contingere, in mercedem proficit monentis & moniti. Et ideo nos hoc libenter arripimus, quoniam placere Deo nostro non solum nostris, sed omnium fratrum consacerdotumque nostrorum actibus festinamus. In nostram enim recurrit gratiam, si ecclesiæ sic regantur, ut nullus querimoniis aditus referetur. Sit itaque dilectioni vestræ, fratres carissimi, dulcis & jucunda præceptio, quam de sedis apostolicæ auctoritate servata caritatis gratia manare noscatis. Nec vobis aliquid juris credatis imminui, si tam præsentibus quam futuris rebus videatis, ne illicitis præsumptionibus referetur aditus, præcaveri. Cautius enim usurpationibus antequam tententur obsistere, quam quæ usurpata fuerint vindicare. Et quia per omnes ecclesias cura nostra distenditur, exigente hoc a nobis domino, qui apostolicæ dignitatis beatissimo apostolo Petro primatum fidei sui remuneratione commisit; universalem ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens, necessitatem solicitudinis quam habemus, cum his qui nobis collegii caritate juncti sunt sociamus. Vicem itaque nostram fratri & coepiscopo nostro Anastasio, secuti eorum exemplum quorum nobis recordatio est veneranda, commisimus; & ut sit in speculis, ne quid illicitum a quoquam præsumatur injuriximus: cui in his quæ ad ecclesiasticam pertinent disciplinam ut dilectio vestra pareat admonemus. Non enim tam illi obtemperabitur, quam nobis; qui hoc illi pro nostra solicitudine per illas provincias cognoscimur commisisse. Volumus enim tales fieri domino sacerdotes, quibus cuncta conveniant, quæ sunt ecclesiasticis canonibus diffinita: ut episcopi, presbyteri atque diaconi unius uxoris viri sint, secundum beati apostoli sententiam, & hanc secundum legis præcepta virginem accipiant, non viduam, non repudiatam, sicut legis scriptura testatur. Nec se quisquam æstimet posse ad sacerdotium pervenire, qui ante baptismum deficiente quam habebat uxore, alteram rursum postquam per gratiam baptismatis est renovatus, acceperit: cum in baptismate peccata deleantur, non uxorum numerus abrogetur. Adeo autem in excusationem sui hoc obtendere non poterit, ut eorum se patrem filiorum quos ante baptismum susceperit, negare non possit. Neque enim uxor quæ ex legis præcepto ducitur, inter peccata quæ abluuntur baptismate, poterit numerari. Ad synodum quicumque fuerit evocatus occurrat; nec congregationi se deneget, in qua ad Deum pertinentes causas noverit esse tractandas. Quidquid causarum, ut assolet, inter consacerdotes evenerit, ejus cui vicem nostram commisimus examini reservetur; ut illo sub Dei timore præsule omnis ambiguitas finiatur. Nihil in ejus aut nostram contra hæc quæ constituimus præsumantur injuriam. Ejus nobis relatione, si quid ad nos referendum fuerit, innotescat. Ita enim vos ad illum pertinere volumus, ut ad vos provinciarum vestrarum pertinent sacerdotes. Qui ergo jure sibi debito uti cupiunt, apostolicæ sedis auctoritate concessa per suam contumaciam imminuere non nitantur. Ut vero vestræ dilectioni provinciæ suæ ordinatio permittitur sacerdotum; ita fratrem & coepiscopum nostrum Anastasium de ordinando antistite volumus consulatis; cui metropolitani episcopi consecrationem statuimus reservari; ut eo inquisitore atque custode cum certus licentiæ modus imponitur, ecclesiasticæ disciplina in omnibus ordo servetur. Ipsum vero secundum definita

canonum hoc vestra dilectio nostris epistolis admonitum esse cognoscat, ut de statu ecclesiarum vestrarum certiores subinde sua relatione nos faciat: sciturus sibi a nobis imputandum, si quid de his quæ statuimus a quoquam fuerit temeratum. Si quæ vero causæ graviores vel appellationes emerserint, eas sub ipsius relatione ad nos mitti debere decrevimus, ut nostra secundum ecclesiasticum morem sententia finiantur. Hæc vero quæ per filium meum Nicolaum presbyterum scripta direximus, recurrentibus literis, ut vos eadem sciamus accepisse, rescribite. Data prid. Id. Januarias, Theodosio XVIII. & Albino Coss. * Anno Christi 444.

Item recitata est.

XXVI. Dilectissimis fratribus Senecioni, Caroso, Theodulo, Lucæ, Antiocho & Vigilantio metropolitanis per Achajam provinciam constitutis Leo.

GRato animo epistolas nostras a vestra dilectione susceptas recurrentis paginæ sermo testatus est, quas nos pro ecclesiarum statu & pace soliciti, ne quid novella præsumptio erroris afferret, noscimur direxisse; volentes a sacerdotibus domini custodiri, quæ sedis apostolicæ auctoritas crebro constituit: scilicet, ut per Illyricum ecclesiæ constitutæ ad curam fratris & coepiscopi nostri Anastasii Thessalonicensis urbis antistitis pertinerent, ut si quæ majores inter episcopos causæ sunt quæ in provinciis suis nequeant terminari, ad ejus notitiam referantur, & eodem arbitrio sub divini timore judicii componantur. Servetur hic ordo sacerdotali concordiæ profuturus, ut ecclesiæ domini concordi quemadmodum cupimus consilio construantur, & nullum insidiante diabolo aditum possit præbere dissensio, per quam valeat dissipare; quæ nos magno studio habita cupimus moderatione connectere. Invitati fratres in causis maximis, & quæ intra provincias suas finire nequeat terminandis, si nulla gravi necessitate retinentur, fraterno se studio pro ecclesiæ utilitate non denegent. Maxime cum moderatio nostra providerit, ut non frequens, nec pro levibus causis conveniendi necessitas indicatur: & binos ternosve episcopos de singulis provinciis adesse sufficiat; ut leve fiat paucis, quod multis esset onerosum; atque ita efficiatur studio caritatis, ut sacerdotalis tractatus ea quæ ad disciplinam possunt ecclesiasticam pertinere, sancto sibi Spiritu revelante constituat. Id enim nos volentes quorumdam inobedientiam justa coercitione corrigere, vestra noverit dilectio definisse; ut quisquis superbo animo, cum nulla corporis vel causæ fuerit necessitate detentus, fraternum sæpius voluerit vitare conventum, se sciat esse judicandum. Et quia memorati fratris nostri sollicita relatione cognovimus, Achaiæ provinciæ metropolitanum illicitas & constitutis patrum nostrisque auctoritatibus interdictas ordinationes sæpe celebrasse: illudque suis ausibus addidisse, ut Thessalonicensibus invitis & repugnantibus incognitum & ante non visum episcopum consecraret; illi prorsus metropolitano hoc licere non permittimus, ut suo tantum arbitrio sine cleri & plebis assensu quemquam ordinet sacerdotem; sed eum ecclesiæ Dei præficiat, quem totius civitatis consensu elegerit. Ut itaque nos desides non sumus in monendo quæ custodiri debeant, quæque vitari; ita in exequendis illis atque servandis neminem esse patimur negligentem: cum custodientem talia laus dignissima comitetur, & fructus ut speramus a domino uberior obsequatur: devium vero & apostolicæ constitutionis oblitum obnoxium habitura sit & ecclesiastica & divina censura. Illud quoque pari observantia ad sacerdotalis concordiæ vinculum ab omnibus volumus custodiri, ut nullus episcopus alterius episcopi clericum sibi audeat vindicare sine illius ad quem pertinet cessione: quam tamen evidentia scripta contineant, quoniam hoc & canonum definivit auctoritas, & ipsa servandæ unitatis ratio docet: ne omnis ordo ecclesiasticus per hanc licentiam efficiatur instabilis. Altius itaque, fratres carissimi, quæ a nobis piæ mentis affectu decerni perspicitis, in pectora vestra descendant: ut nos qui solicite cupimus servare unitatem spiritus in vinculo pacis, præceptionis nostræ fructum percipiamus, & vestræ dilectionis operibus gratulemur. Volumus enim tam vestrum esse quam nostrum est, ut per caritatis gratiam constituatur quod nulla insidiantis diaboli arte violetur. Plenius vero observare debent, quæ caveri ad ipsum fratrem & coepiscopum nostrum Anastasium scripsimus; eaque in vestram notitiam literis ipsius volumus pervenire: a quibus fraternitatem vestram nolumus deviare; ut caritatem dominicam custodita patrum sanctione servemus.

Data VIII. Idus Januarias Aetio III. & Symmacho vv. cc. Coss. * Anno Christi 446.

Item recitata est.

Cetera in manuscripto desiderantur.

LUCÆ HOLSTENII

VATICANÆ BASILICÆ CANONICI,

ET BIBLIOTHECÆ PRÆFECTI

Notæ & observationes ecclesiasticæ ad synodum Romanum Bonifacii papæ II. e Schedis ejus posthumis excerptæ.

Acta synodi, &c. Cur synodi nomen hisce actis nullo titulo in manuscripto insignitis præfixerim, qui causam a me rationemque morosus exigat, neminem fore existimo. Nam vel leviter in Ecclesiastica historia versati sciunt, moris fuisse antiqui, ut quoties de gravioris momenti negotio ad apostolicam, ceteraque majores sedes referretur, non solum Clerus Urbicus, sed etiam episcopi in comitatu commorantes ad consilium commune liberationemque convocarentur. Ejus rei exemplum hæc acta continent. Nam Epiphanius patriarcha Constantinopolitanus, ne temere nulloque judicio Stephanum Thessalonicensem sua privasse ecclesia, & Constantinopolim evocasse videretur, synodum episcoporum, qui tunc in urbe versabantur, coegit. Eam Græci τὴν ἐνδημοῦσαν vel ἐνδημοῦσαν σύνοδον appellant, qualis vocatur & fuit illa Constantinopolitana, cujus epistola ad Eutychem in fine actionis primæ concilii Chalcedonensis recitatur p. 211. tom. 8. edit. 1644. Verum ut ceteri minores episcopi ad res ecclesiasticas dirigendas suæ cujusque civitatis presbyteros ad consilium vocabant; quia collatis in unum multorum sententiis facilius quod ex usu est perspicitur: ita quoque Romani pontifices, etiamsi per se soli summa rerum custodiendarum auctoritate pollerent, ad deliberationes tamen & concilia ecclesiastica presbyteros urbis & episcopos, qui forte aderant, aut e propinquo ad idipsum accersebantur, adhibere ab antiquo consuevere. Cornelius papa epistola 46. apud Cyprianum: *Omni igitur actu ad me perlato placuit contrahi presbyterium; adfuerunt etiam episcopi quinque, qui & bodie præsentes fuerunt, ut firmato consilio quid conservari deberet consensum omnium firmaretur.* Syricius epist. 11. *Facto igitur presbyterio, constitit doctrinæ nostræ, id est Christianæ legi, esse contraria; unde omnium nostrum,*

jam presbyterorum & diaconorum, quam totius etiam cleri una lata fuit sententia, &c. Sic ex Epist. Vitaliani papæ intelligitur, episcopis ad urbem peregre adventantibus Romanos pontifices dare audientiam consuevisse in synodo episcoporum eam ob causam coacta; cujus rei exemplum extat epistola Innocentii papæ edita a Sirmondo tomo primo concil. Gall. pag. 38. ubi episcopus Hilarius & Elpidius presbyter ad sedem apostolicam commeantes, ut de dissensione & schismate ecclesiarum Hispaniæ referrent, *in consessu presbyterii* auditi memorantur. Quam etiam consuetudinem sede vacante a clero Romano servatam docet Cyprianus epist. 31. indicans, de causa lapsorum *ut temperanti moderamen quæreretur*, clerum urbanum *cum quibusdam episcopis vicinis urbi & appropinquantibus, & quos ex altis provinciis longe positis persecutionis ardor ejecerat, trasisse*. Is consessus, sive ut Hieronymus alicubi vocat, *cleri Romani senatus*, compresbyterium jam olim vocabatur, deinde consistorii appellationem ex loco, ubi congregabatur, sicuti mox indicatur, obtinuit, quam hactenus servat. Nos huic in causa Stephani Thessalonicensis a Bonifacio II. celebrato cœtui antiquum pro usu temporis illius ἐνδημούσης συνόδου nomen latine reddidimus.

Post consulatum Lampadii & Orestis virorum clarissimorum sub die 8. *Iduum Decemb.* Mensis diesque hisce actis consignatus eos hallucinari ostendit, qui Bonifacium hoc ipso anno a. d. 17. Octobris vita functum feribunt; qui vulgatus omnium, quod sciam, error est, nunc primum ad hujus Synodi fidem castigandus: ex qua utique constat eum, si non toto Decembri, saltem majori ejus parte vixisse. Sed cum Bonifacii II. pontificatum non solum fine, sed multo gravius principio suo mulctet ac mutilet Baronius, annumque integrum ei ademptum Felici, qui ipsi decessit, tribuat; paulo diligentius aliquot antecedentium & subsequentium pontificum tempora digerere non abs re fuerit, cum multa nunc vera & genuina antiquitatis monumenta Baronio non visa in lucem emerserint; ad quorum fidem hæc sacræ chronologiæ pars emendanda. Exordiar autem ab eo quod apud omnes in confesso est, Joannem I. qui teste Anastasio præfuit Ecclesiæ a consulatu Maximi usque ad consulatum Olybrii, objisse Ravennæ in carcere VI. Kalendas Junii, Olybrio Juniore consule, qui fuit annus Christi 526. Dies autem ille tabulis ecclesiasticis ita obsignatus est, ut de eo dubitari possit a nemine. Joanni post 53. dierum interregnum successit Felix IV. die Julii 24. rexitque ecclesiam a consulatu Maburtii, teste Anastasio, usque ad consulatum Lampadii & Orestis annis non amplius tribus, mensibus 2. diebus 14. Nam quod Anastasius & indices antiqui annos quattuor ei tribuunt, in eo & ipsi errant, & Baronium, aliosque melioribus tunc documentis destitutos, in erroris consortium trahunt. Etenim Felicem Decii Junioris consulatu, hoc est, anno Christi 529. rebus humanis excessisse concilii Arausicani II. acta testantur, quod eodem consule habitum fuit V. Nonas Julias. Ejus siquidem concilii confirmationem, quam a Felice papa petierat Cæsarius Arelatensis, a Bonifacio ejus successore principio anni sequentis 530. quo Lampadius & Orestes consules fuere, die scilicet XXV. Januarii, obtinuit, ut demonstrat epistola Bonifacii ad Cæsarium edita a V. C. Jacobo Sirmondo tom. 1. concil. Galliæ, pag. 223. & 224. ad cujus calcem hæc adscribuntur: *data* VIII. *Kalendas Februarias Lampadio & Oreste V. V. C. C. consulibus*, quæ si Baronius vidisset, non retulisset obitum Felicis IV. decessoris Bonifacii in diem IV. Idus Octobris ejusdem anni, quo Lampadius & Orestes consules fuerunt; quippe a cujus anni Januario certo intelligeret Bonifacium in plena jam & tranquilla pontificatus possessione constitutum, in qua initio electionis suæ turbatus fuerat schismate Dioscori, ut ibidem Baronius memorat. Sunt autem in ista Bonifacii epistola notanda in rem nostram illa principii verba; *Per filium nostrum Armenium presbyterum & abbatem literas tuæ fraternitatis accepimus, quas ad nos*, ut apparet inscius adhuc sacerdotii mihi commissi (hæc a Sirmondi codice aberant: sed in Vaticano optimo & antiquissimo visuntur, congruente & exigente loci sententia) *sub ea qua in Deo sentemus caritate direxeras*. Ex his enim colligitur jam tum, cum e Gallia Romam versus Armenius a Cæsario missus discederet, Bonifacium fuisse creatum Romanum pontificem, licet id Cæsarius rescire adhuc nequivisset. Quod in rem gestam aptissime quadrat. Mortuus est enim Felix consulatu Decii Junioris anno Christi 529. IV. Idus, sive duodecimo die Octobris, & triduum sedes vacavit. Post quod electus est Bonifacius, non tamen concordibus suffragiis cunctorum. Multi enim quemdam Dioscorum malebant, & in sententia perstabant. Unde in clero contentio exarsit per dies viginti novem, quoad ipse Dioscorus Novembris duodecimo moriens occasionem compositioni præbuit, quæ statim est secuta; universis tandem per repetita comitia in Bonifacii pontificatum consentientibus. Quod factum putamus octiduo circiter post Dioscori obitum: vigesimo scilicet plus minus Novembris die, quando verisimiliter legatus Cæsarii iter Romanum ingressus est, literas ad Bonifacium ut privatum quidem, sed apud Felicem, qui vivere adhuc putabatur, gratiosum, & Cæsario amicum, ferens, quibus rogabatur, ut confirmationem Arausicanæ synodi a pontifice impetraret. Cum autem constanti omnium assertione sederit Bonifacius annos duos & dies viginti sex, manifeste sequitur ejus obitum competere in diem circiter decimum sextum, aut decimum septimum Decembris ejus anni, qui numerabatur primus post consulatum Lampadii & Orestis. Itaque quod legitur apud Anastasium decessisse Bonifacium XVI. Kalend. Novembris, aut ut manuscripti codices vetustissimi habent, Octobris, mendum habet non dubium in mensis nomine, ad veritatem primigeniæ scripturæ revocandum, si reponatur XVI. Kalend. Januarias hoc est 17. Decembris. Scio constitutis hactenus opposituros quosdam epistolas, quæ extant, duas Felicis IV. pontificis nomine inscriptas, cum adjecta temporis nota, nempe consulatus Lampadii & Orestis. Sed harum alteram XII. Kalend. Novembris datam, errare in tempore ipse qui iis innititur Baronius agnoscit, cum eo die superstitem non fuisse Felicem manifestum sit. Atqui eadem spongia prioris quoque Kalend. Martii, ut ibi notatur, datæ dies pari ex causa delendus fuerat, utique cum fuerit demonstratum Felicem obiisse duodecimo Octobris anno superiore; quare vel ambæ illæ epistolæ supposititiæ sunt, vel certe utraque in temporis adscriptione falsata. Superiora omnia mirifice firmantur ingressu Joannis, qui antea Mercurius vocabatur, & Bonifacio successit in sedem apostolicam. Fertur is creatus 20. aut, ut Panvinius mavult, 22. Januarii, postquam dies circiter triginta sex sedes vacasset. Id quo anno contigerit inquirendum est. Extat hodieque vetus inscriptio in basilica sancti Petri ad vincula, quæ hic describenda est.

SALBO PAPA N. JOHANNE COGNOMENTO MERCURIO EX SCE ECCL. ROM. PRESBYTERIS ORDINATO EX TIT. SCI CLEMENTIS AD GLORIAM PONTIFICALEM PROMOTO BEATO PETRO AP. PATRONO SUO A VINCULIS EJUS SEVERUS PB. OFRT. ET IT. PC. LAMPADI ET ORESTIS VV. CC. &c.

En quem quærebamus annum, cujus Januarii 22. Joannes Mercurius pontificatum iniit, monumento illustri consignatum. Nempe iterum post consulatum eorumdem, cum Bonifacius decessisset, *

* Omissus hic diagramma chronologicum, utpote minus instituto nostro necessarium.

In Consistorio sancti Andreæ. Sic Romana synodus sub Symmacho papa dicitur habita in consistorio Lateranensi. Erat autem consistorium S. Andreæ ad S. Petrum in Vaticano: quæ firam olim fuisse ab pontificibus & episcopis concilia Romæ celebrantibus viciniam sacrarum reliquiarum S. Petri apostoli, ut coram eo quodammodo habita dici possent, intelligitur ex epist. V. S. Leonis Magni ad Episcopos Siciliæ in fine.

Sabino. Hujus Canusini episcopi acta extant. Elogium quoque legitur apud S. Gregorium. Præfuit synodo Constantinopolitanæ paulo post obitum Agapiti papæ.

Mercurio. Qui paulo post creatus pontifex Joannes II. est dictus. *Bacauda.* Vide concil. Hispan. pag. 448.

Servo Dei. Nomen proprium illa tempestate usitatum Pelagius II. epist. 2. commemorat episcopum quemdam nomine & actu Dei servum. Legitur & Servus Dei S. R. E. presbyter in synodo Romana Felicis III. & idem fortassis in synodo Symmachi, presbyter sancti Clementis. Nominatur & apud Gennadium capite 87. quidam episcopus Servus Dei. Alius item hoc nomine episcopus Nomentanus memoratur in synodo Romana Hilari PP. Est Servus Dei diaconus E. R. curator patrimonii ecclesiastici apud Siciliam S. Gregorio Magno in epistolis pag. 508. Denique legitur Servus Dei subdiaconus Virgilii PP. epist. V.

Pullione. Hoc nomen diverse scribitur. Nam ex collatione multorum locorum intelligimus Apollionem, Opilionem, Follionem idem esse vocabulum quod hic Pullio effertur. De persona per id nunc indicata crediderim hunc eumdem esse cum illo ante quindecim annos sub Hormisda PP. memorato Pulione subdiacono, postea ad presbyteratum provecto. Cujus opera is pontifex utebatur in gravissimis ecclesiæ negotiis, ut apparet ex ejus epistolis 9. & 20.

Adstantibus quoque..... diaconibus. Sic Gelasius ep. 6. Præcipit diaconos non in presbyterio residere cum divina celebrantur, vel ecclesiasticus habetur quicumque tractatus.

Agapito. Nempe illo qui postea ex archidiacono titul.

titul. SS. Joannis & Pauli, creatus est Romanus pontifex.

Tribunus archidiaconus dixit Theod. &c. stans præ foribus ingredi desiderat. Quid præcipitis? Ad diaconorum officium pertinebat synodi audientiam expetentibus admissionem procurare. Inde episcopi Ægyptii in concilio Alexandrino rejiciunt conciliabulum Tyrium contra Athanasium, quia illic commentariensis sive carcerarius pro diaconis ecclesiæ ad audientiam ingressuros admittebat.

Theodosius vir Venerabilis Thessaliæ provinciæ Echinensis civitatis episcopus. Reperitur inter subscriptos Ephesinæ synodo Θεόδωρος ἐπίσκοπος ἐχινάιων πόλεως ἐπαρχίας Θεσσαλίας. Hinc incipit argumentum synodi hujus, quod paucis in hæc verba colligo. Stephanus Lariſſensis episcopus Thessaliæ metropolita legitime ac regulariter electus & ordinatus, mox Probiani suffraganei sui aliorumque improborum factione irregulariter episcopatu privatus ab Epiphanio patriarcha Constantinopolitano sedem apostolicam appellat, & lugubrem calamitatum suarum historiam duobus libellis pertexens restitui petit.

Menas notarius recitavit. Hic Menas quinquennio post Constantinopoli synodo adfuit comitatus Agapitum PP. & pag. 678. concil. vocatur Μηνᾶς ὁ διατεβέρατος ἀπάγγελτος τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας. Reperitur etiam dictus secundicerius notariorum veteris Romæ.

Denique per hoc quia venerabiles effecti ante vos, & quanti sanctam illam sedem habere meruerunt, &c. In his verbis *effecti* positum videtur pro Græco γενόμενοι: nam multis aliis indiciis apparet has literas Græce ab auctore scriptas, ut Romæ recitarentur fuisse ad verbum Latine redditas.

Mediocriter sicut erat, meam vitam humiliter transiebam. Ante *mediocriter* videtur deesse, *quo*. reliqua verba græcismis scatent, & sic in archetypo expressa verisimile est. μετρίως ὥστερ ἦν, βίον μου ταπεινῶς διῆλθον.

Secundum priscam consuetudinem tribus electis. Apparet hinc non a Justiniano repertum & introductum fuisse hunc eligendi modum; sed potius confirmatum Nov. 123.

Totum autem. Græce nimirum erat τὸ ὅλον δέ.

Ordinationem (metropolitæ videlicet) *secundum priscam consuetudinem, non alibi, sed in eadem civitate fieri oportebat.* Ita Cyprianus ep. 68. p. 163. & seqq. sic episcopi Asiæ contendebant in Chalcedonensi concil. ordinationem metropolitæ Ephesii in ea urbe celebrandam.

Ut etiam provocaret in ecclesia Dei laudem in meæ humilitatis exercere personam. Provocaret sic positum apparet pro verbo Græco significante Probianum ultro ambiisse & sibi præripuisse partes laudandi encomio publico Stephani electi. Id clarius cernitur in his verbis vers. 10. paginæ mox sequentis: *Illum dico, beatissimæ, Probianum qui alios festinantes* (in Græco fuit σπουδαίως studentes) *meas laudes dicere, repellens, ipse in ecclesia Dei titulos meæ laudis exercuit.* Hujus porro laudationis, quæ perorari consueverat in commendationem electi in comitiis episcopalibus, & erat quædam quasi canonica in quem suffragia concurrerant institutio in sedem, exemplum illustre habetur apud Sidonium Apollinarem post epistolam 9. libri 7. Idem fieri solitum in electione pontificis Romani apparet ex Pisano in vita Paschalis II. papæ.

Vestram potest, &c. sententia exigit ut pro *vestram* reponatur *veram*.

Ad sessionem II. synodi Romanæ sub Bonifacio II.

Sicut prætertia sessione constituistis, observat. Observat hic positum videtur pro Græco καθαδοκῶ, expectat, usu ecclesiasticis illorum temporum latine loquentibus non insueto. Sic coll. Carth. cog. 1. *Perendie, si præcipis, observabimus.* Et in eumdem modum sæpius cognitione 2. a quo non abludit illud vulgatæ nostræ Prov. 8. 34. *Observat ad Postes ostii mei.*

Domino nostro, &c. sic vocari solitum pontificem Romanum ab episcopis olim, innumeris exemplis passim occurſuris monumenta ecclesiastica versanti, demonstrari posset. Sic enim Hormisdas compellatur in Relat. episcop. Epiri pag. 451. tom. 1. ep. decret. Quod episcopi quoque conc. Constantinopolitani ad eumdem Hormisdam scribentes ep. decret. pag. 532. In concilio quoque Chalcedonensi II. pag. 170. edit. coll. de S. Leone I. sic habetur; τὸ δεσπότῃ ἡμῶν καὶ ἁγίου πατρὸς καὶ ἀρχιεπισκόπου Λέοντος. Sic in subscriptionibus bullarum Zachariæ & Adriani pontificum in archivio monasterii S. Dionysii apud Dubletium in chronico, pag. 446. & 451. Vicariis quoque ac legatis Romani pontificis eadem appellatio tribuebatur. Nam Illyricani episcopi Elpidium sedis Apostolicæ legatum vocant in literis synodicis ad episcopos Asiæ apud Theodoretum lib. 4. cap. 8. τὸν κύριον ἡμῶν καὶ συλλειτουργόν, & paulo post eodem nomine appellant Eustachium episcopum.

Ante *quia*, reponendum est, *qui*: sed illud majoris momenti mendum, quod quarto post versu occurrit in illis verbis *sanctæ Diœcesariensis Ecclesiæ*. Diœcesaria nulla fuit, quod sciam, in Thessalia. Notitia MS. Hieroclis Cæsariam ibi agnoscit, cujus urbis non dubito quin episcopus hic fuerit Timotheus. Legendum ergo pro supra notatis verbis *sanctæ Dei Cæsariensis ecclesiæ.*

Quamvis in toto mundo, &c. diligenter notanda hæc verba sunt, & quæ sequuntur ad sextum hinc versum. In his enim clarissime distinguitur duplex in Romano pontifice potestas. Prior universalis in omnem ecclesiam jure supremi primatus, & officio pastoris œcumenici ei competens: altera conveniens eidem tamquam peculiari patriarchæ totius ecclesiæ occidentalis, ad cujus diœcesim Illyrici quoque ecclesiæ pertinerent. Vide Hieronym. Alexandrum de Suburbicariis p. 167. ubi hunc locum laudat.

Acholio. Acholius hic est, de cujus obitu & laudibus extat insignis epistola S. Ambrosii ad Thess. l. 3. ep. 20. & seq. 21. ad Anysium ejus labores & itinera pro ecclesia Dei commemorat. Ambrosianis epistolis adde tres Basilii magni ad ipsum Acholium, quibus insignem ejus animi characterem depingit 137. 138. 139. unde apparet eum ortu & genere fuisse Cappadocem.

Damasus. Hæc & sequens epistola Damasi esse videntur ex earum numero, quas multas ad varios scripsisse Damasum Nicolaus I. ep. 8. pag. 43. testatur. quibus allaborabat, ut Maximus Constantinopoli expelleretur: cujus ordinationem irritam quoque declaravit concilium Constantinopolitanum canon. 4. Eas epistolas periisse dolebat Baron. anno Christi 380. n. 5.

Quis is fuerit ardor animi, quam fœda præsumptio, & infra vers. 16. *quanta festinatio.* hæc can. 1v. conc. Constantinopol. ἀπρέπειαν vocat.

Intra parietes alienos. In domo Chorauli ordinatus fuit Maximus Cynicus. Sed ipse in concil. Italiæ eam rationem facti hujus attulit: quia Ariani basilicas adhuc tenebant. Epist. concil. Italici a Sirmondo edita pag. 104.

Huic homini, qui in habitu idoli incedit. Maximum intelligit philosophum Cynicum palliatum, & pallium vocat habitum idoli, forte quod dii gentium eo habitu pingerentur. Quare id genus vestis Cælestinus papa in episcopis graviter improbat tamquam superstitiosum to. 1. conc. Galliæ p. 55. in habitu quoque idololatriam latere docet Tertull. l. de idololatria, & acta SS. Perpetuæ & Felicitatis.

Cognovi dispositum esse Constantinopoli concilium fieri. Si hoc concilium esset œcumenicum, non sic loqueretur Damasus, tale enim nisi ejus prius consulti jussu rite convocari non poterat. Erat ergo concilium particulare coactum ad electionem episcopi, qui in sedem Constantinopolitanam excluso Maximo rite induceretur. Quare istud concilium ecclesia Romana nunquam pro generali habuit, nec ejus acta probavit. Invitaverat Damasus orientales episcopos cum occidentalibus ad concilium Romæ generale celebrandum: sed orientales Constantinopoli subsiterunt: & generale concilium declinantes particulare celebrarunt, ut ait S. Ambrosius in epist. concilii Italiæ ad Theodosium apud Sirmondum pag. 105. Non igitur præcepto & auctoritate Damasi, ut volunt nonnulli, hoc concilium indictum est; apparet tamen monitum fuisse, forte ipsius Theodosii literis, Damasum de concilio habendo. Et cum Sozomenus lib. 7. cap. 7. Acholium inter eos episcopos enumeret, qui concilio Constantinopolitano præfuerunt, hinc apparet Damasum ei curam viceſque quodammodo commisisse, ut ostendit sequens Epistola, & confirmatur ex eo, quod episcopi concilii Italiæ apud Sirmondum pag. 108. docent PP. Constantinopolitanos sine Acholii judicio Nectarium noluisse ordinare.

Sinceritas vestra det operam quemadmodum prædictæ civitatis episcopus eligatur, &c. Curam injungit Damasus pontifex Acholio & sociis a se missis, invigilandi, ut electio illa rite fiat, consuetudinem in hoc retinens sedis apostolicæ, quæ semper talem de Constantinopolitana sede solicitudinem habuit. Quo pertinet locus insignis epistolæ Cælestini papæ contra Nestorium tom. 1. conc. Ephesini: cujus hæc verba sunt: *In tantum se solicitudo nostra extendit, in quantum ei dominus commisit.* Ait etiam missos, sive responsales suos adfuisse ordinationi ejus, & relationem ea de re misisse ad sedem apostolicam. Sic nimirum fieri solebat: & antequam ejusmodi relatione accepta Romanus pontifex ratam se habere electionem declarasset, firma ea non habebatur, ut distincte de electione Nectarii inferius pag. 177. scribitur his verbis: *Clementissima recordationis princeps Theodosius Nectarii ordinationem, propterea quia in nostra notione non esset, habere non existimans firmitatem*, &c. quæ vide.

Ne patiamini aliquem contra statuta majorum de civitate alia ad aliam transduci, &c. Translationem episcopo-

ſcoporum Nicæni concilii canone veritam Romana quoque eccleſia valde improbavit, niſi neceſſitas cogeret, aut magna & evidentiſſima utilitas ſuaderet. Unde Nicephorus Calliſtus, & alii, qui exempla ejus anxie congeſſerunt, unicum Perigenem Romano epiſcopo probante translatum in occidente reperiunt. Diſerte prohibuit tales translationes ſynodus Capuana, ut teſtatur canon Affric. 15. In oriente quoque id ægre permittebant Romani pontifices; niſi ex cauſis graviſſimis; quales intervenerunt in ordinatione Procli; de qua vide Liberatum cap. 7. Ut enim is in ſedem Conſtantinopolitanam ex alia transferretur, Theodoſio rogante, ob evidentiſſimam utilitatem Cæleſtinus conſenſit. In Romana eccleſia novum Formoſi exemplum eas turbas concivit, quæ ex hiſtoriis notæ ſunt. Sane concilium Ravennatenſe ſub Joanne IX. cap. 3. neceſſitatis cauſa eam translationem factam agnoſcit: ſed omnino interdicit; ne id exemplum ullus aſſumat. Joannes VIII. Frotharium Burdegalenſem poſt vaſtatam a Normannis diœceſim ad Bituricenſem eccleſiam translaturus, neceſſitate barbarica & diſpenſatione cogente loci & temporis, id feciſſe teſtatur ep. 13. 14. & 37. Græci minus hac in re fuere religioſi, ut exempla a Nicephoro conquiſita oſtendunt. Sane ex hoc Damaſi loco, & iis quæ ſupra dixi, apparet quid de Callixti, Antherii, & Pelagii II. fictitiis decretis cenſendum.

Filii mei Ruſticii, &c. Notatur Ruſticius conſul. A. C. 464. & apud Innocentium I. epiſt. 20. Ex eadem gente fuerit Ruſticia Patricia apud ſanctum Gregorium in epiſtolis pag. 509.

Gratiam Dei Romæ conſecutus eſt, hoc eſt, baptizatus eſt Romæ. Sic Innocentius I. epiſt. ad ſynodum Toletanam concil. Hiſpan. pag. 52. Sic Chriſtiani Punici baptiſmum *Salutem* appellabant, teſte S. Auguſtino. Sic infra pag. 147. S. Leo; *Qui uxorem antequam Chriſti gratiam conſequeretur accepit, qua deficiente alteram poſt baptiſmum conjunxerit ſibi.* Sed & ſacramentum ordinis ita appellatum obſervo epiſt. 18. Innocentii, ut enim λαβὼν τὴν χάριν, Cyrillus Hieroſolymitanus catechef. 3. pag. 65. de baptizato dixit ita, λαβὼν ἀρχιερατικὴν χάριν. Baſilius Magnus 7. Sic S. Paulus 1. Timoth. 4.

Anyſio. Vide ſanctum Ambroſium epiſt. 5. quæ eſt Siricii ad Anyſium & alios Macedoniæ epiſcopos. Ea epiſtola oſtendit, Anyſium ceteroſque ejus coepiſcopos exquiſiviſſe ſententiam Siricii de Bonoſo epiſcopo Naiſtidonis (ut videre eſt ex epiſt. 28. Innocentii) ſed quia Synodus Capuana paulo ante eoſdem Anyſium & collegas judices elegerat in cauſa Bonoſi, pontifex ipſos munere ſuo defungi jubet in cauſa examinanda: neque ſententia interpoſita, ſynodi delegationem irritam facere voluit. Sed ex epiſt. 27. S. Innocentii apparet, epiſcopos de examine retuliſſe ad Siricium; eumque ſua tandem ſententia negotium compoſuiſſe, prout temporis neceſſitas tum requirere videbatur. Porro huic Anyſio recenter in Acholii locum electo gratulatur id ipſum S. Ambroſius lib. 3. ep. 23.

Hujuſmodi literas dederamus, ut nulla licentia eſſet &c. Huc pertinet, quod infra pag. 145. teſtatur S. Leo, Siricium primum certa ratione commiſiſſe vices ſuas Anyſio, reſpiciens haud dubie ad hanc epiſtolam. Quod hic dicitur, ſine conſenſu vicarii apoſtolici epiſcopos in Illyrico ordinari non poſſe, idem factum in Africa quoque intelligitur ex ejuſdem Siricii epiſt. 4. pag. 46. ad Epiſcopos Africæ. Unde apparet poncificem in ſingulis diœceſibus ſuos habuiſſe vicarios eodem jure. Quin etiam ex epiſtola decimaſeptima Hormiſdæ oſtenditur, epiſcopos etiam primates certarum provinciarum relationem de ſua ordinatione miſiſſe ad Theſſalonicenſem vicarium ſedis apoſtolicæ, ſecundum priſca exempla. De hac reſervatione ordinationum epiſcoporum vicario Romani pontificis, vide etiam infra pag. 68. & 80.

Vel eccleſiæ Rom. clericum, &c. Hinc apparet clerum Romanum ſemper fuiſſe ſeminarium epiſcoporum, & pontifices Romanos jam inde a principio eccleſiis præſertim occidentalibus epiſcopos e clero Romano ſubmiſiſſe obſervat Hallier de ordinationibus pag. 730. Vide Joannem diaconum de vita S. Gregorii lib. 3. cap. 7. & 8. Sic Joannes Ravennas ſe in gremio Eccleſiæ Romanæ enutritum ſcribit ad S. Gregorium lib. 2. ep. 55. pag. 113. eidem Marinianus ſucceſſor Roma datur ab eodem S. Gregorio.

Statim. Hoc eſt, ut ex actis apparet, poſt dierum unius & viginti interregnum.

Sanctæ memoriæ Damaſus. Ergo Anyſius jam tempore S. Damaſi ſedis apoſtolicæ vices ſuſtinuit: ſucceſſit enim, ut ex S. Ambroſio paulo ſuperius notavimus, Acholio; quem Damaſus vicarium ſuum conſtituerat; & ſucceſſit, ut hinc apparet, jam tum ipſius Damaſi tempore.

Cum epiſtola ad Ruſum hic recitata confer epiſtolam 20. ejuſdem S. Innocentii ad Alexandrum Antiochenum pag. 77. cui eodem modo agendum conſulit.

Miſerationes. Reſcribe miniſtratione.

Diſcat, corrige, dictat.

Injungi pro eorum meritis iſta voluerunt. Ergo non loco, ſed perſonarum meritis collata fuit hæc dignitas: contra ac probare nititur vir quidam pererauditus. Vide infra.

Omnem ſane inſtructionem chartarum in cauſa archivorum, &c. Hinc apparet, quod in concilio quoque Carthaginenſi conſtitutum legitur, matriculam archivum apud primam ſedem & metropolim fuiſſe.

Cum presbytero Senecione. Hic forte idem eſt, qui poſtea legitur, Scodrenſis epiſcopus.

Per unamquamque provinciam ſatis, ut decebat, literis manifeſtavimus. Scripſerat ergo S. Innocentius ad ſingularum provinciarum metropolitas de Ruſi vicariatu, ita & S. Leo infra epiſt. 24. pagin. 151. cum Anaſtaſio vices ſuas delegaret. Ita quoque Zoſimus epiſt. 5. ad epiſcopos Galliæ tom. 1. concil. Gall. pag. 42.

Quorum preces ſubdendas magis credidimus eſſe quam narrandas. Libellus nimirum ſupplex, quo aliquid poſtulabatur; vel ipſe, vel ipſius ſumma ſubjungebatur reſcripto conceſſionis.

Perigenem. Hujus Perigenis cauſa, a Patrenſi civitate, a qua rejiciebatur, ad Corinthiam, a qua expetebatur epiſcopus, translati, valde celebris eſt in hiſtoria eccleſiaſtica. Socrates lib. 7. capite 35. de ea agit, & ex eo Nicephorus Calliſtus. Ivo quoque Carnotenſis in præfatione decreti. Vide etiam infra pag. 70. & ſequentibus. Simile translationis exemplum vacantis epiſcopi habemus apud Liberatum capite 18. cum Simplicius papa Joannem Tralajum patriarcham Alexandrinum ſede ſua propter Petrum Moggum carentem, ad Nolanam tranſtulit eccleſiam.

Retinere deſiderant, &c. Magna in electione epiſcoporum olim habebatur ratio deſiderii populorum. S. Cæleſtinus epiſt. 1. *Nullus invitis detur epiſcopus: Cleri, plebis, & ordinis conſenſus ac deſiderium requiratur.*

Hunc a Patrenſibus non ſuſceptum. Extant canones concilii Ancyrani 18. & Antiocheni item 18. de epiſcopis non receptis in loco ad quem ordinati ſunt.

Nova tentamenta, &c. Intelligit reſcriptum Theodoſii in favorem ſedis Conſtantinopolitanæ contra jus Romanæ ſedis in eccleſias Illyrici, extortum præcedenti anno. Quod poſtea Theodoſius ad petitionem Honorii Auguſt. revocavit. Vide infra ſuis locis. Porro de jure illo antiquo Eccleſiæ Romanæ hæc habet Nicolaus I. epiſt. 2. ad Michelem imperatorem. *Oportet enim veſtrum imperiale decus, quod in omnibus eccleſiaſticis utilitatibus vigere audivimus, ut antiquum morem, quem noſtra eccleſia habuit, veſtris temporibus reſtaurare dignemini: qualenus vicem quam noſtra ſedes per epiſcopos veſtris in partibus conſtitutos habuit, videlicet Theſſalonicenſem, qui Romanæ ſedis vicem per Epirum veterem, Epirumque novam, atque Illyricum, Macedoniam, Theſſaliam, Achajam, Daciam Riparenſem, Daciamque mediterraneam, Dardaniam, & Prævalim, Beato Petro apoſtolorum principi contradicare nullus præſumat; quæ anteceſſorum noſtrorum temporibus, ſcilicet Damaſi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Cæleſtini, Sixti, Leonis, Hilari, Simplicii, Felicis, atque Hormiſdæ ſanctorum pontificum ſacris diſpoſitionibus augebatur. Quorum denique inſtitutiones ab eis illis in partibus deſtinatas, per noſtros miſſos, ut vel veritatem cognoſcere queatis, veſtræ Auguſtali potentiæ dirigere curavimus.* Eodem modo legati ab Hadriano II. Conſtantinopolim miſſi in diſſertatione contra vicarios orientalium, Bulgariam ad eccleſiæ Romanæ ordinationem pertinere contendunt, apud Anaſtaſium bibliothecarium pag. 342. *Sedes apoſtolica*, inquiunt, *juxta quod decretalibus ſanctiſſimorum Romanorum præſulum doceri poteritis, utramque Epirum novam videlicet veterenque, totamque Theſſaliam, atque Dardaniam, in qua Dardania civitas hodie demonſtratur, cujus nunc patria ab his Bulgaris Bulgaria nuncupatur, antiquitus canonice ordinavit & obtinuit.* Joannes papa commonitorium Paulo epiſcopo fungenti legatione in Germania & Pannonia, inter cetera: *Nam non ſolum intra Italiam ac ceteras Heſperiæ provincias, verum etiam intra totius Illyrici fines, conſecrationes, ordinationes, & diſpoſitiones apoſtolicæ ſedis patrare antiquitus conſuevit, ſicut nonnulla vegeſta & conſcriptiones ſynodales, atque ipſarum quoque plurima eccleſiarum in iis poſitarum monumenta demonſtrant.* Apud Anſelmum in collect. canon. lib. 4. capite 47. cui ſtatim ſubjungitur ejuſdem Joannis octavi capitulum ex epiſtola ad Ludovicum glorioſum regem, qua docet: *Pannonicam diœceſim ab olim apoſtolicæ ſedis fuiſſe privilegiis deputatam. Hoc enim*, inquit, *ſynodalia geſta indicant, hiſtoriæ ſcriptæ demonſtrant*, &c.

Ad ſynodum quæ dicitur illicite congreganda, &c. Epiſcopi videlicet Illyrici ſynodum inſcio Ruſo ſedis apoſtolicæ vicario indixerant de Perigenis cauſa recognoſcenda ex indulto novi reſcripti Theodoſiani.

Perrexi coepiſcopi noſtri, &c. Petrebius Pharſalienſis epiſcopus interfuit concilio Epheſino, ubi nunc in Græco

co legitur Περεβίων Φαρμάλου, principio act. 1. Postea vocatur episcopus τῶν Θετταλικῶν Σαλτῶν; & mox eadem act. 1. τῶν Θετταλονικέων Σαλτῶν; & sic paulo ante. *Saltuum Thessalonicensium.*

Data 5. Idus Martias, &c. Est hic Christi 422. Quare haec epistola scripta est nono mense post rescriptum Theodosii, quod datum fuit Constantinopoli 14. Julii ann. 421.

Institutio universalis, &c. Totum principium hujus epistolae transcripsit Hadrianus I. ep. 97. codicis Carolini editionis Gretseri pag. 322.

Adeo ut non aliquid super eum (hoc est B. Petri honorem) *ausa sit constituere*, synodus videlicet Nicæna. *Quia* (ut ait epist. 8.) *Primatum agnovit Romanae ecclesiae, nullum ei contulit incrementum, sed ex ejus forma sumpsit*, &c.

Omnia denique huic noverat domini sermone concessa. Ideo privilegia S. Petri, Christi statuta a Gelasio appellari docet Nicolaus loco citato.

Audito episcoporum quosdam, &c. Puto intelligendos Pausianum, Cyriacum, & Calliopum factionis & seditionis auctores, qui Maximum illum sine consensu vicarii apostolici ordinasse videntur.

Eorum petentes auxilium, &c. Hinc patet episcopos illos ad patriarcham Constantinopolitanum confugisse, & ejus ope extorsisse rescriptum illud Theodosii, quod in utroque codice extat, quo episcoporum Illyrici audientia patriarchae Constantinopolitano vindicatur. Id postmodum Theodosius, re melius cognita, ut paulo ante in ejus ad Honorium Augustum rescripto legitur, supplicantium episcoporum subreptionem vocat, qui aegre ferebant absoluta Romani pontificis auctoritate per ejus vicarium Thessalonicensem episcopum, res ecclesiasticas constitui, quas ipsi a synodo provinciae cujusque administrari & disponi volebant, juxta praescriptum canonis Constantinopolitani secundi. Sed ne αὐτοκεφαλίαν affectare viderentur, obortas difficultates a Constantinopolitano patriarcha dijudicari petebant, excluso episcopo Romano.

Interpellari nos super hoc missa legatione convenerat, &c. Sic Atticus Nicopolitanus ad Leonem Magnum contra Anastasium Thessalonicensem recurrit, eventu ipsi prospero, quippe Anastasius acriter a Leone increpitus est.

Ad orientis loca. Intelligit Illyricum orientis imperio contributum; inde pertinere ad orientem dictum.

Praeceptio nostra constituit. Sic Socrates, cujus locum supra notavimus ad Rom. pontificis praeceptionem agnoscit. De quo frustra cavillatur Blondellus pag. 302. vide infra.

Sua de proximo moderatione pensare, &c. Ita Symmachus papa epist. 5. In electione episcoporum decretum fine visitatoris praesentia confici prohibet; cujus testimonio clericorum ac civium possit unanimitas declarari.

Ut nihil immaturum, &c. S. Leo ep. 10. *Sacerdotum domini matura volumus esse judicia.*

Canonum sanctiones. Innuit can. 6. Nicænum. Mox: *quae sit post ecclesiam Romanam secunda sedes*, &c. Hinc apparet episcopos Perigenis ordinationem non probantes, Constantinopolim velut ad secundam sedem recurrisse, & Constantinopolitani patriarchae suasu synodum indixisse ad Perigenis causam examinandam, & pontificis Romani sententiam retardandam. Unde in ambitionem Constantinopolitani invehitur, qui secundum a Romano locum subrotis Alexandrino & Antiocheno patriarchis affectabat. Sic quoque Gelasius ad episcopos Dardaniae, & apud Nicolaum I. pag. 42.

A vetustate duravit πολαιὰ ἤθη canon. 6. Nicænus & concil. Roman. sub Joanne VIII. tom. 3. concil. Gall. p. 460. & Hincmarus Laudun. apud Baron. ann. 871. num. 89.

Manus obviat obices legitur in conc. Rom. Joannis VIII.

Maximas orientales ecclesias in magnis negotiis, &c. Sic Caelestinus papa ep. ad clerum Constantinopolitanum act. 1. conc. Ephes. pag. 286. edit. Rom. Idem testatur S. Ambrosius cum ceteris episcopis Italiae ad Theodosium imperatorem apud Sirmondum pag. 105. S. Hieronymus ep. 16. ad Principiam. Socrates hist. eccles. lib. 1. cap. 11. & 13. Sozomenus lib. 2. cap. 7. Nicolaus I. ep. 8. pag. 46. vide & ep. S. Julii papae tom. 1. decret. pag. 17.

Ejus auxilium postulasse, & vers. inde tertio. *Hujus sedis auxilium postularunt.* Ita S. Basilius Magnus ep. 48. ad S. Athanasium, unam viam auxilii orientalibus ecclesiis fuisse scribit τὴν παρὰ τῶν δυτικῶν ἐπίσκοπων εὐμπνοιαν: in quibus verbis per occidentales episcopos potissimum pontificem Romanum intellexisse recte observat Baronius ad annum Christi 374. nu. 4. Inter alia multa notiora hujus auxilii a sede Romana petiti exempla, non omittendus Joannes Alexandrinus, qui tempore Simplicii papae ad sedem apostolicam confugit. Vide tractatum veteris incerti auctoris praemissum epistolis S. Leonis tom. 1. epist. decret.

Nectarii ordinationem, &c. De Nectarii electione scribit synodus Constantinopolitana ad Damasum apud Theodoretum lib. 5. capite 9. Hisce literis puto adjunctam fuisse legationem Theodosii imperatoris. Sed quamvis Patres concilii confirmationem non petant a Damaso, causam tamen electionis multis verborum circumstantiis muniunt: scilicet allegantes factam ab oecumenica synodo, communi consensu, sub respectu imperatoris, cum totius cleri atque universae civitatis suffragio. Sed imperator sedis apostolicae consensum quoque requisivit, ut ex hac Bonifacii epistola discimus. Sane Italiae concilium cum sancto Ambrogio congregatum non probavit Nectarii ordinationem, ut testatur ejus epistola ad Theodosium Augustum apud Sirmondum pagin. 104. adeoque orientalium communioni renunciant, nisi de ejus ordinatione Romae in concilio disceptetur; quae res imperatorem ad Romani pontificis consensum & confirmationem petendam haud dubie impulit.

Per legatos pacem proposuerunt. Innuitur hic reconciliatio Antiochenae ecclesiae cum Sede Romana post 48. annorum schisma: cum Alexander Antiochiae episcopus missis legatis pacem ab Innocentio obtinuit, ut ex epist. 18. & 19. Innocentii ad Alexandrum & 21. ac 22. ad hunc ipsum Bonifacium tum adhuc S. R. E. presbyterum Constantinopoli degentem, & Acacium, ea de re scriptis, constat. Porro ex his quae hic subjunguntur de facilitate sedis apostolicae, omnia non difficulter indulgentis, apparet Acacium quoque, intercedente Alexandro, receptum in gratiam: & Atticum praeterea Constantinopolitanum volentem nolentem idem Alexander perpulit, ut S. Joannis Chrysostoni nomine in diptycha accepto, ad ecclesiae unitatem rediret, qui missa saepius legatione frustra Innocentii animum tentaverat. Ipse porro Atticus Cyrillum Theophili successorem in Alexandrina sede suis monitis suoque exemplo ad ejusdem apostolicae sedis communionem perduxit. Ita omnes orientis ecclesiae Innocentio reconciliatae sunt. Extat etiam in canonibus Africanis canone 68. ubi patres illi pro pace inter Romanam & Alexandrinam ecclesias redintegranda scribendum ad Innocentium decernunt, quarum diffidium ortum fuerat ex iniqua Theophili Alexandrini ejusque factionis sententia in Joannem Chrysostomum lata, per quam is Constantinopolitana sede dejectus fuerat: quem ad sedem apostolicam confugientem Innocentius egregie tutatus est; itaut Theophilum & Atticum ceterosque ejus persecutionis auctores a sua communione separaret; quae separatio causam schismati Alexandrino & Constantinopolitano dedit, non sine magna totius ecclesiae commotione.

Ex qua & Romanum principatum accepimus; & principium sacerdotium. Supple, *accepit.* Sic totius orbis Romani caput Romana ecclesia dicitur in concilio Aquilejensi apud Sirmondum. Vide etiam Innocentii epistolam primam, & concilium Ephesinum ubi eadem ecclesia vocatur *fons sacerdotii*, &c. Videatur etiam Siricius epistola quarta, Gregorius II. ep. ad Bonifacium tomo primo conc. Gallicanorum Gregorius III. epistol. 4. epistola Placidiae Gallae ad Pulcheriam in actis concilii Chalcedonensis. Denique Baronius tom. 5. an. 433. num. 13.

Missa legatio. Similis plane legatio S. Bonifacii ad Honorium extat in prima epistola decretali S. Bonifacii.

Haec privilegia quae dudum a patribus constituta. Non videtur hic innuere canonem VI. Concilii Nicæni; sed sanctiones patrum antiquiores ejusdem sententiae. Nam inde ad praesentem annum nondum saeculum integrum effluxerat: ipse autem Honorius mox plurium saeculorum reverentiam hanc vocat.

Diversorum episcoporum subreptionibus. Thessalorum videlicet & Achivorum. Vide superius.

Ne sub principibus Christianis Romana perdat ecclesia, &c. Haec hausit ex literis S. Bonifacii, quae extant in cod. canonum pag. 395.

Rescriptum Theodosii, &c. Hoc rescripto Theodosius junior August. revocat quae perperam concesserat, circumventus fraude quorumdam, ut erat is princeps natura facili, cui astuti homines saepius obrepserunt. Sic in causa Eutychis contra Flavianum, quam iniquissimam constitutionem abrogavit Marcianus conc. Chalced. par. 3. c. 11. Et intercesserat jam ante Valentinianum III. rogatu pontificis Romani. Literae extant par. 1. concil. Chalced.

Deus enim auctor ideo praesules fecit Christianorum principum posteros. Vopiscus in Probo Aureliani Aug. ad Probum nondum imperatorem scribentis haec verba recitat de decimanis: *Isti enim sunt qui quadam felicitatis praerogativa praesules nisi futuros habere principes non norunt.* Jul. Capitolinus in M. Antonino philosopho, *Fuit in eo sacerdotio & praesul & vates*, &c. Lampridius quoque in Juliano meminit *praesulum regendae reipublicae* ab imperatore factorum. Ceterum Christiani quoque principibus, ut hic dicitur, ab ecclesiasticis etiam

scri-

scriptoribus hæc eadem præsulis appellatio tributa. Sic Ausonius Probum vocat senatus præsulem: Theodosius ipsum senatum in rescripto. Ita quoque Gelasius papa epist. 7. ad episcopos Siciliæ de Imperatoribus loquens: *Præsulum*, inquit, *Auctoritas nostrorum emanavit*, &c. Sic S. Remigius & Aurelianus Arelatensis Clodoveum & Theodebertum reges Francorum præsules vocant tom. 1. hist. Franc. pag. 850. & 858. quod tamen non eo trahendum, ut laici principes vere sint episcopi. Recte enim monuit Joannes VIII. ut habetur apud Gratianum dist. 96. cap. 11. *Si imperator catholicus est, filius est, non præsul ecclesiæ.*

Susceptæ. Lege, *susceptis.*

Priscæ apostolicæ disciplinæ, & canones veteres, &c. Utrumque conjungit priscam disciplinam & canones veteres, quoniam ipsi canones disciplinam confirmant. Sic Gelasius in commonitorio ad Faustum Magistrum pagin. 385. *Vox Christi, majorum traditio, & canonum auctoritas.*

Ad viros illustres præfectos prætorii Illyrici nostri scripta porreximus, &c. Meminit hic Theodosius rescripti a se dati, quo constitutionem illam subreptitiam abrogavit, & Illyrici jurisdictionem ecclesiasticam in pristinam formam restituit, quæ tamen constitutio nescio quorum fraude & malitia, non solum in Theodosiano codice remansit, sed in Justinianeum quoque recepta fuit a juris conditoribus sedi apostolicæ æque ac religioni Christianæ infensis. Ut frustra sint qui de illis constitutionis causis hactenus mira excogitant Blondellus de primatu pag. 394. & alii, ignorantes eam fuisse abrogatam ab ipso qui tulit, postquam agnovit se fuisse deceptum in ea sancienda.

Dilectissimis fratribus Perigeni, Dynato, Basilio, Sapio, &c. Plerique hi episcopi quibus hæc epistola inscribitur, interfuere concilio Ephesino. Dynatus Epiri veteris civitatis Nicopolis metropolita, ut apparet ibidem pag. 264. 277. 446. & 205. qui in Latina versione Donatus dicitur. Basilius Lariſſæ Thessaliæ episcopus, qui cum Nestorio sentiebat: conc. Ephes. act. 1. pag. 213. 226. 227. ubi Thessaliæ metropolita dicitur. Unde apparet falso ibidem Julianum Ἀφρίσσης episcopum vocari; Σερδικῆς reponendum. Nam ejus loci metropolitam fuisse intelliges ex p. 293. si tamen prius Librarii mendum correxeris, quod facies pro τῆς ἐρδικῆς rescribendo τῆς Σερδικῆς. Sæpius quoque inter metropolitas habetur, quibus scribunt imperatores pag. 277. ubi etiam Julianus & Basilius commemorantur. Paulus episcopus Dardanorum pag. 264. quorum metropolis erat Scupi. Sed pagina 209. Daldianorum episcopus vocatur & sic quoque MS. antiquissimus altero illo loco pagina 264. legit. Senecio Scodrensis ibidem. Scodra metropolis erat Prævalis. Vide superius jam dicta. Sed male in actis concilii pagina 205. editur πόλεως Κοδρόνις pro Σκοδρίνις.

Necessitatem de omnibus tractandi, &c. Sic legati sancti Cælestini in concilio Ephesino par. 2. act. 2. literas ejus legi petunt, ut synodus cognoscat ποίαν ἔχει φροντίδα περὶ τῶν τοῦ ἐκκλησιῶν.

Inter apostolos suos non qui altero esset inferior, sed eum maxime qui esset primus legit. Notandus hic locus contra sophismata novatoris; qui ex eo quod pontifices Romani omnium ecclesiarum curam ad se pertinere affirment, primatum ecclesiæ Romanæ a B. Paulo, æque atque a B. Petro deducit lib. 2. cap. 3.

Id ergo quod nos quoque servamus, &c. Hinc apparet venientes ex Illyrico Romam formatam attulisse vicarii Thessalonicensis. Ut qui e Gallia veniebant, accipiebant ab Arelatensi vicario. Zosimus ep. 7. & 11.

Provinciarum. Videntur quædam verba excidisse, sine quibus sententia constare non potest. Restituendus ergo locus inferendo post eam vocem, quæ sequuntur: *quæ ad tuam spectant ecclesiam sacerdos sine tuo consensu accesserit, vel contra ad tuam sanctitatem istarum provinciarum.* Porro de hoc primatum privilegio dandi formatas, videri potest Morinus pag. 190.

Fratris nostri Iddua, &c. Ἰδδοὺας Smyrnensis episcopus Ephesino concilio adfuit. In hunc patriarchico jure Proclus egisse videtur; a cujus judicio cum Iddua ad sedem apostolicam provocasset, Xystus Procli sententiam ratam esse jussit. Episcopos Asianæ diœceseos Constantinopolitani episcopi jurisdictionem ægre tulisse apparet ex tumultu Ephesiorum ob Basilium a Proclo Constantinopoli ordinatum, ut videre est in concil. Chalcedonens. act. 11. quinetiam cum Constantinopolitani potestas concil. Chalcedonensis decreto confirmata esset, non destitere Asiani jugum detrectare, aut excutere: unde etiam Timotheus Alexandrinus episcopum primarem in integrum restituere conatus est, contra Constantinopolitanam sedem, ut testantur Evagrius lib. 3. cap. 6.

Custodita, lege *constituta.*

Quarto inde versu. *Ad curam nunc pertinent Thessalonicensis antistitis.* Nunc, inquit, quia non id sedis, sed personæ privilegium est. Et alii episcopo urbis alterius pro arbitrio Romani pontificis demandari poterat illa cura.

Nec his vos fratres carissimi constitutis, quæ præter nostra præcepta. His verbis innuit negotium Juvenalis episcopi Hierosolymorum, qui in Ephesina synodo principatum Palæstinæ provinciæ obtinere studuit, contra metropolitam Cæsariensem. De qua re vide S. Leonis ep. 66. ad Maximum Antiochenum.

Quoniam vero & hoc statutum est, &c. usque ad finem pag. In his verbis duo memorantur statuta synodorum Constantinopolitanæ & Chalcedonensis. Prius decernebat τὰ πρέσβεια τῆς τιμῆς episcopo Constantinopolitano can. 3. concil. Constantinop. 1. Id Anatolius qui tempore Chalcedonensis synodi Constantinopoli sedit, interpretans in eum sensum, ut Constantinopolitano tributus esset locus secundus a Romano, patriarcha, hoc ipsum magno ambitu a Chalcedonensi synodo concedi curavit, ac quia decretum istud perlatum est invitis & repugnantibus legatis apostolicis, unde satis intelligebatur ratum esse non posse, nisi clare a Romano pontifice comprobaretur, egit idem Anatolius cum Marciano & Valentiniano Augustis, ut hanc necessariam confirmationem impetrarent a S. Leone magno per hanc epistolam: sed frustra fuit. Nam ut ex sequenti S. Leonis responso constat, id diserte negatum est, & interposita Anatolii ambitio graviter increpita. Hujus quæsitæ intercessionis meminit Gelasius 1. tom. de anath. vinculo pag. 377. & epist. 11. pag. 401. Apparet autem ex hoc imperatorum testimonio Binium frustra hunc Constantinopolitanum canonem in suspicionem adducere, quasi suppositium, aut furtim concilio superadditum: quod ille ex Baronio hausit an. 381. n. 35. Sed patres conc. Chalcedonensis ubi eum canonem confirmant, can. 28. pro vero & legitimo agnoscunt. Ceterum quia, ut scriptum est, *Superbia eorum, qui Deum oderunt, ascendit semper*, Græci schismatici Constantinopolitanum patriarcham quam maxime possent extollere contra fas conantes, impudenter deinde mentiti sunt, non secundum tantum a Romana sede locum istis synodorum canonibus Constantinopolitano patriarchæ attributum, sed omnino primum supra ipsam Romanam. Id enim diserte tradit Anna Comnena lib. 1. Alexiadis pag. 31. quod quam vanum & impudens sit per se cuivis est manifestum.

Roma Junior, &c. quam inepte ex hac appellatione Romæ Junioris secundus locus Constantinopolitanæ sedi a Romana vindicetur, differit Gelasius papa epist. 11. *Quia*, ut ait: & mox pag. 111. hic dicitur, *alia ratio rerum secularium est, alia divinarum.*

Propriæque rescribendum videtur *propereque.*

Non dedignetur regiam civitatem, quam apostolicam non potest facere sedem. Tres reliqui patriarchatus, Romanus, Antiochenus, Alexandrinus, apostolicæ sedes erant a S. Petro fundatæ. Vide Gregorium magnum lib. 6. epist. 37. vide etiam infra pag. 125. Quartus & ordine ultimus patriarchatus Constantinopolitanus non erat ecclesia apostolica, nec talis fieri poterat.

Precor & sedula suggestione vos obsecro, &c. Vide epistolam S. Leonis 63. unde apparet imperatorem ita ad has literas respondisse, ut probaret observantiam S. Leonis de custodia canonum paternorum, & ostenderet sibi placere: *Ut & fides Nicæna suam teneret firmitatem, & privilegia ecclesiarum illibata permanerent*; cujus responsionis etiam Gelasius meminit.

Persuasioni enim quæ in nullo penitus suffragatur, &c. Agit hic de canone Constantinopolitano superius memorato, quem irritum esse contendit. Canones enim illi Constantinopolitani ab ecclesia Romana non fuere admissi, neque approbati. Unde & Lucentius act. 14. synodi Chalcedonensis, eos inter synodicos canones haberi negabat, & sic Gregorius magnus lib. 6. ep. 31.

Ut consuetis: legendum videtur. *Ut consuevistis*, vel *consuestis.*

Qui enim sacrilegum errorem, &c. Vide conc. Chalced. part. 3. cap. 8. & 9. epistolas Marciani ad Alexandrinos & Palæstinos monachos; & cap. 13. & 14.

Benigne enim his consulitis, &c. Confer ep S. Leonis 61. & 62. quibus Aetium depositio Andreæ ad archidiaconatum restitui petit.

Nullam esse culpam in me, &c. Hæc innuit Gelasius I. tom. anathem. pag. 377. 380. & 401. sed vide Liberati breviarium cap. 13. in fine.

Sed Constantinopolitanæ ecclesiæ reverendissimus clerus est, qui hoc habuit studium, &c. Facundus Hermianensis lib. 5. p. 211. hunc Anatolii locum citat. Porro quod hic dicitur, apparet ex act. 11. conc. Chalcedon. & confirmat Photius Tyrius in eadem synodo p. 44. edit. Colon. ubi habet hæc verba: παραδυναμεῖ καιρόν τινα ἐφικνεῖσθαι, &c.

Cum & sic gesserim vis omnis & confirmatio auctoritatis vestræ beatitudinis fuerit reservata. Idem Gelasius loco paulo ante citato. En ut agnoscit ipse Anatolius illum qualemcumque Chalcedonensem canonem, ut ratus & firmus esset, debuisse corroborari confirmatione & auctoritate Romani pontificis.

Ut

Ut mihi de sanctis prædecessoribus tuis, &c. Simili modo exemploque antecessorum exhortatur Maximianum Cælestinus conc. Ephes. par. 3. cap. 22.

Auctoritatem Attici. Atticus licet vir esset mansuetus, sectariis tamen cum opus esset, terribilem se ostendit, teste Socrate hist. eccles. lib. 7. cap. 40. quod & Cælestini de eo elogium confirmat conc. Ephes. par. 1. cap. 18.

Abjiciatur penitus inconcessi juris, qui dissentionem fecerat appetitus. Vides non sola canonis 28. expunctione contentum sanctum Leonem, omnem prorsus illicitum Anatolii ambitum repudiare: contra quam vir quidam eruditus existimat.

Communem gratiam semper optavit, &c. Ideo Julianus suo etiam privato nomine intercessit apud S. Leonem, ut Constantinopolitano decreto, & Anatolii desiderio locum daret, ut testantur literæ S. Leonis ad ipsum Julianum hac de re scriptæ, quas Gerardus Vossius publicavit in appendice Thaumaturgi pag. 225.

Hæc epistola S. Leo Anastasio Thessalonicensi vices suas per Illyricum committit, & ne bigamus ordinetur præcipit. Hinc porro confirmatur, quod sæpe diximus, vicariatus Thessalonicensium episcoporum non illi sedi conjunctus, sed personis pro libito a pontifice Romano concessus. Semel autem admonemus ex hac & tot aliis ante descriptis epistolis manifestissime constare istum Thessalonicensium vicariatum, & evidenter patere qua fide Blondellus libro contra Primatum pag. 393. icariatus Thessalonicensis vestigium in antiquis monumentis extare ullum neget.

Ut unius uxoris vir sit, &c. & v. post. 8. *Qui uxorem antequam Christi gratiam consequeretur accepit*, &c. Quod bigamum fa[illegible] etiam illa quæ ante baptismum uxor fuit: Vide S. Ambrosium lib. 3. epist. 25. pag. 193. Innocentium I. epist. 1, & 13, & ap[illegible]d Sirmondum tom. 1. conc. Gall. pag. 41. Item epist. 27. ad Rufum ceterosque episcopos Macedoniæ prolixe hunc locum tractat. Concilium quoque Valentinum Galliæ sub Damaso cap. 1. de digamis non consecrandis. *Nec requirendum*, ait, *utrumne initiati sacramentis divinis, anne gentiles hac se infelicis sortis necessitate macularint*. Vide etiam Baron. tom. 5. ann. Christi 405 num. 60.

Senecioni. Hic fuit episcopus Scodrensis.

Lucæ. Hic fuit episcopus Dyrrachii.

Antiocho. Legendum puto *Attico*: qui fuit Epiri veteris metropolita Nicopolitanus.

Vigilantio. Hic fuit episcopus Lariss[illegible]. Est autem hæc epistola scripta contra Petrum Corinthi sive Achajæ metropolitani, ejusque malas ordinationes.

ANNO CHRISTI 531.

CONCILIUM TOLETANUM II.

OCTO EPISCOPORUM,

Habitum [a] anno quinto [b] Amalarici regis, circa tempora Bonifacii Papæ secundi, anno domini DXXXI.

ANNO CHRISTI 531.

TITULI CAPITULORUM.

I. *De his quos parentes ab infantia clericatus officio manciparunt, si postea voluntatem habeant nubendi.*
II. *De clero qui ad aliam ecclesiam transiit, & qui eum susceperit.*
III. *Ut nullus a subdiaconatu, & supra, cum extranea habitet muliere.*
IV. *Ut quidquid de jure ecclesiæ clerici tenuerint, post obitum eorum ad ecclesiam revertatur.*
V. *De his qui proximis suis se copulant, ut a communione Christi separentur.*

VETERES TITULI,

Seu excerpta hujus Concilii ex Cod. Vetusto Lucensi CCCCXC.

Ex Concilio Toletano HIYDI (sic).

I. *Infans si tonsus fuerit, in ætate legitima confiteatur sive uxorem vult, sive non.*
II. *Clericos alterius alter non suscipiat.*
III. *De subdiacono superius nulli liceat extraneam mulierem habere in domo.*
IV. *Clerici agella, vel vineas ecclesiæ si tenuerint post obitum ad ecclesiam revertatur* (sic).
V. *Nullus proximum sanguinis sui usque ad finitatibus* (sic) *in matrimonium habere liceat.*

In nomine domini nostri Jesu Christi synodus habita in civitate Toletana, apud Montanum episcopum, sub die XVI. *Kalendas* (*a*) *Junias, anno quinto regni domini nostri Amalarici regis, æra 565.* [1]

PRÆFATIO.

CUm in voluntate domini apud Toletanam urbem sanctorum episcoporum præsentia convenissemus, & de institutis patrum canonumque decretis commemoratio haberetur (*b*) id nobis in unum positis placuit, ut si qua in antiquis canonibus minime commemorata sunt, salubri tractatu, ac diligenti consideratione instituantur. Si qua vero in anterioribus (*c*) conciliis sunt decreta; sed abusione temporum hactenus sunt neglecta, redivivæ ordinationis censuram obtineant: quatenus dum in his, * quæ ad occultum fidei pertinent, studium religiosæ observationis impendimus, Dei nostri misericordiam facilius impetremus.

Contuli cum Cod MS Vallicell. D. 18 Sæc. ut arbitror X. *Manss.*

* quæ in conciliis sunt decreta, sed abusione temporum hactenus dimissa, & ad cultum fidei.

1 Cum Æra 565. videatur componi non posse cum Amalarici regni anno quinto, siquidem annus Christi, 527. cui annus ille Æræ Hispanicæ respondet, fuerit tantum primus Amalarici regis, hinc post Loaisam, aliosque, reponendum censet Pagius ad ann. Christi 531. num. 9. *Æra* DLXIX. ita ut hoc concilium celebratum fuerit anno Christi 531. qui fuit quintus Amalarici, respondetque Æræ Hispanicæ 569. Verum cum omnes manuscripti codices constanter habeant Æram DLXV. *necessum est*, inquit Eminentissimus Cardinalis de Aguirre Tom. 2. Concil. Hispan pag. 267. *ut Amalaricus regnare cœperit Æra* 569. *Et fortassis Baronii, Binii, aliorumque computatio cum hac nostra conciliari potest, si dicamus, juxta illos auctores regnum Amalarici computari ab obitu Theuderici, qui accidit Æra* 564. *Codices autem manuscriptos initium ducere ab Æra* 561. *qua ille nepoti suo Amalarico regnum Hispaniæ tradidit. Itaque annus Christi* 527. *quo plane celebratum fuit hoc concilium, sub alia & alia inspectione fuit secundus & quintus Amalarici Regis: secundus a morte Theuderici, a quo regnum acceperat: quintus autem ducto initio ab ann.* 523. *quo Amalaricus ipse regnare cœpit; Patet vero, annos regni melius computari ab eo tempore, quo aliquis regnare incipit, quam ab obitu prædecessoris.*

(*a*) Vallic. *Julias.* (*b*) Deest *id.* (*c*) Deest *conciliis*; tum sequentia sic legit: *sunt vetita ordinationis censura neglecta, quatenus conciliis sunt decreta, sed abusione temporum hactenus dum in his quæ ad cultum fidei pertinent &c.*

CAPITULA.

I.

Dist. 56. c. De his quos voluntas.

De his quos voluntas parentum a primis infantiæ annis clericatus officio emanciparit, ſtatuimus obſervandum, ut mox cum detonſi, vel miniſterio electorum contraditi fuerint, in domo eccleſiæ, ſub epiſcopali præſentia, a præpoſito ſibi debeant erudiri. At ubi octavum decimum ætatis ſuæ compleverint annum, coram totius cleri plebiſque conſpectu, voluntas eorum de expetendo conjugio ab epiſcopo perſcrutetur. Quibus ſi gratia caſtitatis, Deo inſpirante (*a*) placuit, & * promiſſionem (*b*) profeſſionem caſtimoniæ ſuæ, abſque conjugali neceſſitate (*c*) ſe ſpoponderint ſervaturos, hi tanquam appetitores arctiſſimæ viæ, leniſſimo domini jugo ſubdantur; ac primum ſubdiaconatus miniſterium (*d*) * habitu probationis ſuæ a viceſimo anno ſuſcipiant. Quod ſi inculpabiliter ac inoffenſe viceſimum & quintum annum ætatis ſuæ peregerint, ad diaconatus officium, ſi (*e*) ſcienter implere poſſe ab epiſcopo comprobantur, promoveri debent. Cavendum tamen eſt his, ne quando ſuæ ſponſionis immemores, aut ad terrenas nuptias, aut (*f*) * furtivos concubitus (*g*) ultra recurrant. Quod ſi forte fecerint; ut ſacrilegii rei (*h*) damnentur, & ab eccleſia habeantur extranei. His autem quibus voluntas propria, interrogationis tempore, deſiderium nubendi perſuaſerit, conceſſam ab apoſtolis * ſententiam auferre non poſſumus; ita ut cum (*i*) * perfectæ ætatis in conjugio poſiti renunciaturos ſe pari conſenſu operibus carnis ſpoponderint, ad ſacratos gradus aſpirent.

* probatione habita profeſſionis ſuæ

* abortivos

* licentiam 1. Cor. 7.
* provecta

II.

Similiter placuit cuſtodire, ne qui de his qui tali educatione imbuuntur, qualibet occaſione cogente, propriam relinquentes eccleſiam, ad aliam tranſire præſumant. Epiſcopus vero, qui eos ſuſcipere abſque conſcientia proprii ſacerdotis fortaſſe præſumpſerit, totius fraternitatis reum eſſe ſe noverit. Quia durum eſt, ut eum, quem alius rurali ſenſu (*k*) ac ſqualore infantiæ exuit, alius ſuſcipere, aut vendicare præſumat.

III.

Illud vero præterea ſpeciali ordinatione decrevimus, quod nec antiqua concilia in univerſis pene canonibus ſiluerunt, ut nullus clericorum a gradu ſubdiaconatus, & ſupra, in conſortii familiaritate habeat mulierem, vel ingenuam, vel libertam, aut anciliam. Sed ſi ſunt ei hujuſcemodi ſervitia, matri, vel ſorori, * aliæque propinquitati contradat. Et quidquid ſuis manibus * perfecerint, proprio domino (*l*) deferatur. Aut * (*m*) propinquitas memorata deeſt, alia domus ad earum habitaculum requiratur; dummodo nulla occaſio introeundi domum clerici fœminæ permittatur, unde aut laqueum poſſit incurrere, aut noxialis fama innocenti fortaſſe poſſit * inuri. Sane ſi poſt datam hanc monitionem, quiſquis (*n*) horum conſortio frui voluerit, noverit ſe non ſolum a clericatus officio retrahi, vel eccleſiæ foribus pelli, ſed etiam ab omnium catholicorum clericorum vel laicorum communione privari; nulla prorſus vel colloquii conſolatione relicta: quatenus malæ conſuetudinis abraſa rubigo in poſteris (*o*) radicis ſuæ veneno ſerpere non poſſit.

* vel alii propinquæ profecerint, propinquitatis memoria deeſt alterius domus adhærentis habi

* oriri.

IV.

Si quis ſane clericorum agellos, vel vineolas * in terris eccleſiæ ſibi feciſſe probatur, ſuſtentandæ vitæ cauſa, uſque ad diem obitus ſui poſſideat: verum poſt ſuum de hac luce * (*p*) diſcurſum, juxta priorum canonum conſtitutiones, jus ſuum eccleſiæ ſanctæ reſtituat, nec teſtamentario ac ſucceſſorio jure cuiquam hæredum prohæredumve relinquat, niſi forſitan cui epiſcopus pro ſervitiis ac præſtatione eccleſiæ largiri voluerit.

Bernardus præpoſitus Papienſis collect. decret. lib. tit. 21. c. 3. Idem ap. Aurel. c. 3.

* vel alia dificia in
* diſceſſum

V.

(*q*) Nam & hæc ſalubriter præcavenda ſancimus, ne quis fidelium propinquam ſanguinis ſui, uſquequo affinitatis (*r*) lineamenta generis ſucceſſione cognoſcit, in matrimonio ſibi deſideret copulari; quoniam ſcriptum eſt: *Omnis homo ad proximam ſanguinis ſui non accedat*, (*s*) *ut revelet turpitudinem ejus*: nec ſine denunciatione (*t*) fit ſententiæ, nam paulo poſt infert, & dicit: *Anima quæ fecerit de abominationibus iſtis quidpiam, peribit de medio populi ſui*. Si quis ergo hujus decreti (*u*) noſtri temerator extiterit, ac vetitum violare præſumpſerit, tanto graviori ſe mulctandum ſententia recognoſcat, quanto eam propinquiorem, cui copulari ſe maluit, ſuæ originis eſſe non ambigat: tantoque annoſioris excommunica-

Burch. lib. cap. 6.

Ivo p. 9. cap. 42. Levit. 18.

Ibidem.

(*a*) *placuerit*. (*b*) *promiſſionem*. (*c*) *reſponderint*.
(*d*) *habita probatione ſua*. (*e*) *ſcientes*. (*f*) *ad furtivos*. (*g*) *ultro*.
(*h*) Deeſt: *damnentur &c.* (*i*) *provectæ*. (*k*) *a*. (*l*) *offeratur*.
(*m*) *propinquitatis memoria*. (*n*) *harum*. (*o*) *radice venenoſa ſavire non &c.*
(*p*) *diſceſſum*. (*q*) Cap. V. incipit a: *Sancimus ne &c.* (*r*) *lineam quam a generis*.
(*s*) *nec revelet*. (*t*) Deeſt *fit*. (*u*) Deeſt *noſtri*.

nicationis tempore a Christi corpore & fraternitatis consortio sequestretur, quanto fuerit propinquioris sanguinis contagione pollutus.

Hujus institutionis regulam, *qui subscribimus, irrefragabili auctoritate nos spondemus servaturos. Si quis autem nostrum vel eorum, qui nunc sanctæ synodo ex hac provincia defuerunt, huic tam salubri ordinationi obviare præsumserit, vel (a) solerter adimplere neglexerit, convictus, totius fraternæ caritatis (b) aliquando habeatur extraneus. Sane, juxta priorum canonum decreta, concilium apud fratrem nostrum Montanum episcopum, si dominus voluerit, futurum pronunciamus: * (c) ita ut frater, & coepiscopus noster Montanus, qui in metropoli est, ad comprovinciales nostros, domini sacerdotes, literas de congreganda synodo, adveniente tempore, debeat destinare. Nunc ergo in nomine domini finitis his, quæ in *collatione venerunt, gratias agimus omnipotenti Deo, deinde domino nostro glorioso Amalarico regi; divinam clementiam postulantes, ut innumeris annis regni ejus, ea quæ ad cultum fidei * proveniunt, peragendi nobis licentiam præstet. Amen.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

[c] Montanus in Christi nomine episcopus, his constitutionibus acquievi, relegi & subscripsi, die & anno quo supra (d).

* Pangarius in Christi nomine episcopus, his constitutionibus acquievi, relegi & subscripsi, die & anno quo supra.

[d] Nibridius in Christi nomine nostræ ecclesiæ * Egarensis episcopus, hanc constitutionem consacerdotum meorum in Toletana urbe habitam, cum post aliquantum temporis advenissem, salva auctoritate priscorum canonum, relegi, probavi, & subscripsi.

* Cannonius episcopus his constitutionibus acquievi, relegi, & subscripsi, die & anno quo supra.

Paulus episcopus his constitutionibus acquievi, relegi, & subscripsi, die & anno quo supra.

Domitianus episcopus his constitutionibus acquievi, relegi, & subscripsi, die & anno quo supra.

Maracinus in Christi nomine episcopus, ob causam fidei catholicæ in Toletana urbe exilio deputatus, sanctorum fratrum meorum constitutionibus interfui, relegi, & subscripsi, die & anno quo supra.

* Justus in Christi nomine ecclesiæ catholicæ Urgelitanæ episcopus, hanc constitutionem consacerdotum meorum, in Toletana urbe habitam, cum post aliquantum temporis advenissem, salva auctoritate priscorum canonum, relegi, probavi, & subscripsi.

EPISTOLA MONTANI

AD FRATRES TERRITORII PALENTINI,

Dominis dilectissimis fratribus filiisque territorii Palentini Montanus episcopus æternam salutem.

CUnctarum ecclesiarum, domini piissimi, præsules per Ezechielem prophetam terribilis illa commonitorii dictio, sub speculatoris nomine, concutit, dicens: *Fili hominis speculatorem dedi te domus Israel: audiens ergo ex ore meo sermonem annunciabis eis ex me. Si dicente me ad impium, Impie morte morieris; non annunciaveris ei, neque locutus fueris, ut avertatur a via sua impia, & vivat; ipse quidem in iniquitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram*, & cetera, quæ hujus lectionis ordo de admonentis admonitique animis exquirendum ostendit. Hac ergo voce permotus, hujus officii necessitudinem me suscepisse non nesciens, studere curavi, ne cujusquam perditi animam de manu mea Christus inquirat, præsertim cum Toletanæ urbi metropolitani privilegium vetus consuetudo tradiderit, & eo magis, non solum parochiarum, sed & urbium cura hujus urbis solicitet sacerdotem. Ergo, ut apostolus dicit: *Quid horum vultis? in virga veniam ad vos, an in caritate, & spiritu mansuetudinis?* Nova namque præsumptio præsidentium vobis presbyterorum, nostrorum pulsavit auditus: si tamen nova tantum, & non detestabilis dici possit quæ ab initio fidei catholicæ nunquam, præter nunc, subrepsisse probatur, ut id quod per manus summi pontificis trinæ divinitatis invocatio sanctificare consuevit, presbyter ignarus disciplinæ conficere sibi chrisma præsumeret. Hoc si ignaviæ est, tam demens sacerdos esse non debuit; si præsumptionis est, hunc schismaticum esse quis nesciat, qui inauditam rem, & religioni contrariam, senescente jam mundo, talis temerator inducat? Revolvatur manibus vestris, o presbyteri, sacratissimus Numeri liber, in quo * vestri officii in septuaginta seniorum personis auspicatus est honor, & invenietis, quorum negotiorum vobis prærogativa concessa sit. Adjutores suos dominus nostri laboris secundo dignitatis gradu esse voluit, non temeratores sacrarum quarumdam rerum permisit. Sic Nadab & Abju ignem afferentes alienum, id est, sui officii non debitum, divinus ignis absumpsit: sic Core, Dathan, atque Abiron Moseo Dei gratia divinis eloquiis perfruenti invidentibus, ac dicentibus: *Non soli tibi locutus est dominus; quia omnis congregatio sancta est*: novis schismaticis interitus novæ prædicationis advenit; ut jejuno ore insatiabiliter terra sorberet, quos indignatio divina damnasset. Quid memorem Oziam, qui cum non contentus regalibus fascibus, ne fungeretur & sacerdotis officio, contra jus fasque potestatis, velatus cothurno, oblationem expiationis solis sacerdotibus debitam offerre

1. Cor. 4.

Num. 11. * vestris

Levit. 10.

Num. 16.

2. Par. 26.

(a) *solemniter*. (b) *aliquandiu*. (c) *itaque ut*. (d) Subscriptiones hoc ordine ponuntur: *Montanus, Canonius, Paulus, Domitianus, Maracinus, Nibridius, Justus*. Deest *Pangarius*.

pararet, sic ultione cœlesti lepra persunditur ut munere sacerdotis & regni careret, exosusque ad obitum permaneret. Ozam pariter, quantum ad ipsum erat, devoto officio jumentis colcitrantibus, ne arca Dei laberetur, sustinere parantem, divinitus percussio illata consumpsit: ostendere scilicet volens, quia nullis omnino causis, nec sub occasione humilitatis præsumentibus, divina officia, & sacramenta cœlestia, ab eo, cui non incumbit officium, contingi aliquatenus debent. Caveant ergo, caveant hi, qui sibi putant esse licitum, quod aliis non ignorant esse illicitum, ne similis eos horum quos memoravimus pœna percellat. An forsitan sanctorum patrum regulas & constitutiones synodicas ignoratis, quibus præcipiuntur parochienses presbyteri, non per viliores personas, sed aut per semetipsos, aut per rectores sacrariorum, annuis vicibus chrisma a præsidente sibi episcopo petant? Credo quod qui petere jusserunt, potestatem consecrandi penitus abstulerunt. Providerit ergo caritas vestra, ne post humilitatis nostræ interdictum, donec & consuetus vobis a domino præparatur antistes, quisquam vetita iterare præsumat, & incipiat graviorem ecclesiasticæ districtionis sustinere censuram, utatur quisque honoris sui concesso privilegio, quod proprium sit ordinis presbyterii; non quod summi pontificatus est, improbus minister assumat. Quisquis post hanc admonitionem in hujuscemodi rebus aliquatenus fuerit deprehensus, sub anathematis insolubili vinculo se noverit esse damnandum. Cui in hoc ipsum non parum humanitatis conceditur, quod nunc eum transire patimur impunitum. Sane si dominus voluerit, cum tempus paschalis festivitatis advenerit, si vobis ad petendum impossibile est, datis literis vestris indicare debebitis: & nos sacri huius liquoris ultro poterimus transmittere gratiam; dum non præsumatur illicita. Pari ratione cognovimus, quod ad consecrationem basilicarum alienæ sortis a vobis episcopi invitentur, & licet sint unius fidei copula nobiscum in Christo connexi, tamen nec provinciæ privilegiis, nec * rerum domini noscuntur utilitatibus convenire: quia jam ad ipsum hujuscemodi fama perlata est. Ideoque salubri ordinatione censuimus, ut si quando talis necessitas incubuerit, literis nos informare debeatis, & aut per nos, aut eum, qui nobis ex fratribus & coepiscopis nostris visus fuerit, & consecratio ecclesiarum, Deo auspice, poterit celebrari. Præterea perditissimam [f] Priscillianistarum sectam, tam actis, quam nomine a vobis præcipue novimus honorari. Rogo, quæ est ista dementia, in ejus amore superflue labi, quem in opere non velis imitari? Nam ut pauca de ejus spurcitiis in notitiam vestri deducam, exceptis his quæ in divinitate profanus erupit, & ore sacrilego blasphemavit, omnium vitiorum in eodem congeries, veluti in sordium sentina confluxit; ut sectatricum pudorem impudefactus adulter eriperet, & ut ad sceleris nefarii effectum facilius perveniret, maleficii usum gesta etiam ei assignant. Quid tandem in hoc religioni congruum fidelis cujuscquam anima veneratur, qui non solum a sanctis sacerdotibus refutatus est, verum etiam mundani principes, justitia legum suarum, eum pro memorati sceleris qualitate damnarunt? Hunc talem fuisse plenius discet, qui beatissimi ac religiosissimi viri Theoribii episcopi ad sanctum papam urbis Romæ Leonem libros editos legit, in quibus hanc sordidam hæresim explanavit, aperuit, & occultam tenebris suis, perfidiæque nube velatam, in propatulo misit. Ex ipsis etenim libris qualiter cavere, quid respondere contra sacrilegos possit pius lector, invenitur. Unde quæso, ut perfidiam cum auctore damnantes, atque anathematizantes, rectæ fidei regulam teneatis, & de omnibus superscriptis cautiores exhibere vos procuretis: quo facilius nec mihi de taciturnitate possit esse damnatio, & vobis de obedientia fructum maximum coram salvatore Deo nostro providere possitis. Pax domini cum omnibus vobis. Amen.

1. Reg. 6.

* Hoc est, regis Amalarici. *Marc.*

EPISTOLA MONTANI

AD THEORIBIUM.

Domino eximio præcipuoque Christicolæ, domino & filio [g] Theoribio, Montanus episcopus.

ALumnum te fidei catholicæ, & sanctæ religionis amicum, etiam in actis mundialibus conversantem, valde & novimus, & probavimus. Cum enim adhuc floreres in sæculo, ita claritatis tuæ vita perpatuit, ut secundum sententiam domini, & quæ Cæsaris Cæsari non negares, & Deo quæ sua sunt devota mente persolveres. Jure etenim te divini cultus in hac præsertim provincia nominabo. Putatne quanta tibi apud Deum maneat merces, cujus solertia, atque instinctu, & idololatriæ error abscessit, & Priscillianistarum detestabilis ac pudibunda secta contabuit? si tandem adhuc, & in nomine honorare desistant, cujus per tuam admonitionem collapsa esse opera non ignorant. Nam de terrenorum dominorum fide quid loquar? cui ita tuum impendisti laborem, ut feroces cohabitantium tibi animos ad salubrem regulam & normam regularis disciplinæ duceres. Præstavit divina clementia, quia id, quod summo labore conatus es, precibus & oratione perficeres. Quæ tamen ex Palentino conventu ad nos pervenerint, celsitudini vestræ indicare curavi: quo facilius per vestram increpationem nefanda præsumptio in posterum conquiescat. Quidam (ut ad nos perlatum) presbyteri ausu temerario res sacras non tam consecrare, quam violare præsumunt, & cunctis ab initio fidei catholicæ sæculis inusitatum summis sui ordinis hominibus, nisi tantum pontificibus debitum, jus consecrationis chrismæ, nescio quo typho, an dementia dicam, indubitanter assumunt: quod quam sacrilegum sit, piissimam conscientiam tuam latere non credo; & ideo spero, ut pro enervanda hac ipsa superfluitate, severissimi sacerdotis auctoritate utaris, & tantæ rei temeratores districtiori increpatione coerceas. Qui si post datam admonitionem nefas iterare præsumpserint, contumacia eorum sententia convenienti damnabitur. Simili ratione cognovimus, eo quod necessitudine consecrandarum basilicarum, fratres nostri, alienæ sortis episcopi, in locis istis invitati conveniant: & licet sit in toto orbe sponsæ Christi thalamus unus, ejusque antistites una in eodem fibula caritatis & fidei unione connexi, quod tamen privilegium decessori nostro, nec non dominis & fratribus nostris, Carpetaniæ vel

Celti-

Celtiberiæ episcopis vester coepiscopus fecit, in exemplaribus caritati vestræ direximus: ut scire possitis, improba petitio qualem potuisset habere effectum. Et [h] certe municipia, id est, Segobia, Brittablo, & Cauca eidem non quidem rationabiliter, sed pro nominis dignitate, concessimus; ne collata benedictio, persona vagante, vilesceret. Quod ipsi tantummodo dum adjuvit, præstitum fuisse cognoscite. Hoc ergo providere volumus, ut consuetudinem antiquam nulla ratione prætermittere debeatis. Quod si hæc nostra admonitio in vobis nihil profecerit, necesse nobis erit domini nostri exinde auribus intimare, pariter & filio nostro Ergani suggerere: & hujusmodi ausum præcepta culminis ejus, vel districtio judicis, non sine vestro detrimento, severissime vindicabunt: tanta enim, tribuente domino, ejus pietas, ut nihil de hoc, quod jus antiquum custodisse probatur, immutari permittat. Divina vos custodiat Trinitas. Amen.

via, Brio, Cauca, s Coca.

A

B

Notæ Severini Binii ex Garsia.

a *Anno quinto regni domini nostri Amalarici.*) Isidorus, & post eum Rodericus Toletanus, celebratum ajunt anno secundo Theudis regis: verum ex principio & cap. ult. hujus conc. clare evincitur sub Amalarico rege fuisse congregatum, id est, circa tempora Joannis II. pontificis maximi æra 565. *Garsias.* Adde quod pro æra 565. quæ cum anno primo regis Amalarici, Christi 527. & Justini imperat. nono coincidit, restituenda est æra qua 569. cum qua quintus Amalarici, & Christi 531. concurrunt. Constat enim testimonio Isidori in chronico, quod æra 564. nono anno Justini imperat. (ita enim emendanda est mendosa lectio Isidori hoc loco, pro IX. anno Justini, XIV. Justiniani ponentis) defuncto Theodorico Amalaricus nepos ejus successerit, & quinque annis regnaverit, adeoque quintum annum regni sui æra 569. anno Christi nati 531. terminarit. Baron. anno 531. num. 12.

b *Amalarici.*) Etiamsi hic & capite quinto infra inveniatur hanc synodum anno quinto Amalarici regis celebratam esse, tamen S. Isidori verba suadent, patres hujus conc. sub Theude potius quam sub Amalarico convenisse. *Æra quingentesima sexagesima nona*, inquit, *Justiniani imperatoris tempore, post Amalaricum Theudis in Hispania creatur in regnum per annos sexdecim: qui dum esset hæreticus, pacem tamen concessit ecclesiæ Dei, ut licentiam catholicis episcopis daret in unum apud Toletanam urbem convenire, & quæcumque ad ecclesiasticam disciplinam necessaria existerent, dicere*, &c. Accedit, quod exordio hujus concilii deplorent præteritæ tempora, quibus conveniendi licentia denegata erat, quod cum testimonio Isidori sub Amalarico contigerit, valde probabile est, hanc synodum sub Theude erga catholicos benignissimo celebratam esse, nomenque Amalarici ex appositio hoc titulo, in acta synodalia irrepsisse. Vide Baron. præd. anno, num. 13. & 14.

c *Montanus in Christi nomine.*) De Montano, vide quæ scribit Isidorus in libello de viris illustribus, & Ildefonsus. Constat eum rexisse metropolitanam Toletanam sedem, ex ejus prima epistola ad fratres territorii Palentini. *Garsias.* Vide quæ de eodem scribit Baron. ann. 531. num. 15.

d *Nibridius.*) Nibridius frater Justi episcopi Urgelitani: fuerunt enim quatuor fratres: Justinianus episcopus Valentinus, Justus, & Nebridius, & Elpidius. De Justo meminit Isidorus lib. de viris illustribus. *Garsias.* Vide Baron. ann. 531. n. 16.

e *Justus*) Justus Urgelitanæ ecclesiæ episcopus fuit: de eo in Kalendario Romano, die 28. Maii, & S. Isidorus de viris illustribus. Claruit temporibus Justiniani imperatoris. *Garsias.*

f *Priscillianistarum sectam.*) De Priscilliano vide Hieronymum de viris illustribus, & August. de hæres. hæres. 70. Extat de hac hæresi consultatio Orosii ad Augustinum, & ejus ad Orosium eruditissimum responsum. Vide etiam Vincentium Lirinens. & Sulpitium Severum libro 2. sacræ historiæ sub finem. Supplicium sumptum a Priscilliano sæculi gladio, & totius, ut ait Hieronymus, orbis auctoritate, testatur idipsum idem Hieronymus, ad Ctesiphontem contra Pelag. & Leo primus pontifex epist. 93. & synodus Burdigalensis. *Garsias.*

g *Theoribio.*) An hic Turibius ille monachus fuerit, cujus meminit Ildefonsus de viris illustribus *, de vita Montani, an alter notarius sedis apostolicæ, a beato Leone papa missus in partes Hispaniæ ad Priscillianam hæresim extirpandam, ut constat ex concilio Bracar. primo in exordio * (vocabantur & hi notarii regionarii, ut constat ex ordine Romano) an vero episcopus Palentinus & Asturicensis, non satis constat. Postremæ sententiæ acquiesco, ut ex prima epistola patet, & scripsisse libros doctissimos adversus Priscillianeos: & in secunda epistola eum vocat sacerdotem, hoc est, episcopum: Ut severissimi, inquit, sacerdotis auctoritate utaris. *Garsias.*

* Dubium non est quia sit religiosus ille (non monachus) de quo Ildefonsus. * vivebat ergo ante annos plus minus 80.

h *Certe municipia.*) Tria nominat municipia, Segovia, Brittablo, Cauca, Segovia, Plinio Secubia, Ptolemæo Σεγοβία, oppidum Hispaniæ, inter Vaccæos celebre, in qua aquæductus molis ingentis auctoribus incertis structus, tamen nobilis, sæculis futuris imitatione inaccessus. Incertum an tanta machinatio Carthaginensium, an Romanorum opus fuerit, cum nullis sit literis nec notis dicatum: hoc notum, majestate & sumptu cum omnium orbis structurarum gloria certare. Est nunc sedes, ut Gothorum tempore, episcopalis: parvo fluvio abluitur, lanificio conspicua, & officina politi argenti signati. Brittablum, ab aliis Litabrum, sed corrupte, a C. Flaminio expugnatum, locus juxta Segoviam: de eo Livius lib. 59. Cauca a Ptolemæo ponitur in Vaccæis, hodie Coca. *Garsias.*

ANNO CHRISTI 532.

ANNO CHRISTI 532.

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA JOANNIS PAPÆ II.

Ex Libro Pontificali.

[a] JOannes, qui & Mercurius, natione Romanus, ex patre Projecto de Cælio monte, [b] sedit annos duos, menses * 4. dies 6. fuit autem temporibus Athalarici regis, & Justiniani Augusti. [c] Eodem tempore vir religiosus Augustus Justinianus summo amore Christianæ religionis [d] misit fidem suam scriptam chirographo proprio ad sedem apostolicam per episcopos Hypatium, & Demetrium. Ipsis diebus obtulit Christianissimus imperator B. Petro apostolo scyphum aureum circumdatum gemmis prasinis & albis, & alios calices argenteos 2. scyphum (*a*) pensantem libras 5. (*b*) calices argenteos singulos pensantes libras 6. & alios calices argenteos 2. pensantes libras 15. (*c*) palliola vero auro texta 4. Hic fecit ordinationem

(*a*) *argenteum.* (*b*) *calices.... & alios* desunt. (*c*) *V. pallia oloserea auro texta IV.*

nem in urbe Romæ unam per menſem Decembrem, presbyteros 15. epiſcopos per diverſa loca num. 21. Qui etiam ſepultus eſt in baſilica B. Petri apoſtoli, VI. Kalendas (*a*) Julias, poſt conſulatum iterum Lampadii. Et ceſſavit epiſcopatus dies ſex.

NOTÆ SEVERINI BINII.

Joannes quando pontificatum adeptus?

a Joannes.) Joannes cognomento Mercurius, Romanus, anno, ut conſtat ex vetere inſcriptione apud ſanctum Petrum ad vincula, poſt conſulatum Lampadii & Oreſtis, qui eſt 131. Chriſti nati, imperatoris Juſtiniani 5. & Athalarici regis Italiæ 6. circa finem anni illius electus eſt Romanus pontifex. Hujus temporibus Amalaricus rex Hiſpaniarum Arianus, propterea quod Clotildem filiam Clodovei catholicam ſibi matrimonio junctam, ob diverſitatem religionis male tractaſſet, occiditur a Childeberto quarto Clodovei filio, fratre Clotildis, ad quem ipſa ſudarium proprio ſanguine infectum miſerat. Interfecto Amalarico regi Ariano Theudis rex Arianus ſucceſſit, qui pace Eccleſiæ Dei conceſſa, conveniendi ac de fide decernendi licentiam epiſcopis Hiſpaniæ indulſit. Origeniſtæ ſæpius damnati rurſum invaleſcentes, corruptiſque monachis Palæſtinæ, totum ferme orientem depaſcentes, edictis imperatorum non potuerunt extingui: adeo ut horum cauſa quintum œcumenicum concilium congregare opus fuerit. Juſtinianus imperator conjurationem & ſeditionem Conſtantinopoli contra ſe motam illam, quam Procopius lib. 1. de bello Perſico deſcribit, feliciter ſedavit, & compreſſit. Ab epiſcopis ex viſione quadam victoriam pollicentibus admonitus, Vandalicum bellum diu cogitatum duce Beliſario inchoavit, atque ſpatio trium menſium, rege barbarorum Gilimere bis fugato, copiiſque eorum devictis, Carthaginem recuperavit, totamque Africam a tyrannide nonagintaquinque annorum, quibus reges Ariani & barbari eam poſſederant, liberavit. Procopius libro primo de ædif. Juſtin. Pugnabat miraculoſe pro imperatore catholico Deus, qui pro fide catholica defendenda & amplianda ſummopere laborans, catholicorum & Severianorum, quos adhuc in oriente eſſe ſciebat, illam collationem fieri curavit, quam infra ſuo loco editam hic exhibemus, quique miſſa legatione ad Romanum pontificem, contra monachos Acœmetas, Neſtorianos & Origeniſtas, orthodoxam fidem propugnans, auctoritate ſedis apoſtolicæ definiri rogavit, utrum, quod negabatur ab hæreticis, Chriſtus unus de Trinitate eſſet: utrum in carne natus ac paſſus eſſet: & an Maria Dei genitrix dici poſſet. Athalaricus rex Gothorum corruptis moribus adoleſcens, poſtquam hujus pontificis monitu ſimoniacos bonorum eccleſiaſticorum emptores percelluiſſet edicto illo, quod marmoreæ tabulæ inſcriptum, ante ſancti Petri aerium cunctis perſpicuum apponi curaverat, octavo anno regni ſui, qui erat ætatis ipſius decimus ſextus mortuus eſt. Theodatus vero Theodorici ex ſorore Amalafreda nepos, provectioris ætatis, Latinarum literarum & Platonicorum dogmatum ſatis peritus, rei autem bellicæ prorſus ignarus, pecuniiſque accumulandis enixius intentus, ſubrogatus eſt Athalarico, ſuaſu Amalaſuntæ matris Athalarici, quam ingratiſſimus, dum regno potitus eſt, in carcerem conjecit, & paulo poſt occidit. Procopius de bello Gotthorum. Hæc cum Juſtinianus accepiſſet, adverſus Gothum bellum parare, & Francos jam ante, vivente adhuc Athalerico, concitatos, contra eoſdem commovere cœpit.

In Hiſpania Amalarico a Childeberto Francorum rege interfecto, ſuccedit Theudis Origeniſtæ.

Acta Juſtiniani.

Athalaricus ſimoniam prohibuit.

Athalarici ſucceſſor Theodatus quis & qualis,

Tempus ſedis Joannis papæ.

b Sedit annos duos.) Tribus annis munus pontificium adminiſtratum fuiſſe a Joanne ſecundo, conſtat ex obitu ejuſdem, & ex iis quæ ſupra in principio verbo *Joannes*, & in fine notarum ad vitam Bonifacii diximus.

c Eodem tempore vir religioſus.) Vide quæ de hac legatione infra in notis concil. Romani ſub Joanne, ex Baron. ann. 533. dicturi ſumus.

Confeſſio fidei, quam Juſtin. ad Joannem miſit.

d Miſit fidem ſuam ſcriptam.) Intelligit illam fidei profeſſionem, quæ continetur in epiſtola Juſtiniani ad Joannem papam: non vero illud prolixius edictum, cui in Suriana editione præfixa reperitur ejuſmodi inſcriptio mendoſa: *Edictum piiſſimi imperatoris Juſtiniani fidei confeſſionem continens, & refutationem hæreſeon quæ adverſantur catholicæ Dei eccleſiæ, Joanni papæ ſecundo tranſmiſſam, ut patet in vita ejuſdem papæ ex libro pontificali.* Hanc inſcriptionem mendoſam eſſe dixi, quia conſtat illud edictum, vel potius libellum, tempore Vigilii conſcriptum eſſe, quem adverſus tria capitula Theodorus Cæſarienſis epiſcopus ab ipſo imperatore edi curavit, ut teſtatur Liberatus in breviar. cap. 24. Vide quæ infra notabimus ſub Vigilio.

EPISTOLA * I. JOANNIS PAPÆ II. * Hanc terminata pro

AD VALERIUM EPISCOPUM.

Docet Chriſtum dominum, ſecundum deitatis naturam, patri æqualem, ſecundum vero humanam naturam, minorem eſſe.

Reverendiſſimo fratri Valerio epiſcopo Joannes.

SCripta tuæ ſanctitatis ſuſcipiens, plena ea fidei regula, qua plurimum polles, inveni, & Deo gratias retuli quod anima & corpore te bene vigere didici. Sane ea quæ ſignificaſti quoſdam dicere, quod non ſit Filius æqualis patri, & quod in evangelio ſcriptum ſit: *Pater major me eſt:* ſcias non recte intelligere tales fidei regulas, nec rectam fidem penes ſe habere. Paulus apoſtolus * non ſecundum deitatis naturam Chriſtum creatum inſinuat, ſed ſecundum humanæ naturæ ſubſtantiam eumdem creatum affirmat, ipſo Epheſiis conſcribente: *Renovamini*, inquit *ſpiritu mentis veſtræ & induite novum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt in juſtitia & ſanctitate veritatis.* Et ad Hebræos: *In eo enim, in quo paſſus eſt ille & tentatus, etiam poteſt his, qui tentantur auxiliari.* Unde, fratres ſancti, vocationis cœleſtis participes, conſiderate apoſtolum & pontificem confeſſionis noſtræ Jeſum, fidelem exiſtentem ei qui creavit eum. Et ad Coloſſenſes: *Nunc autem deponite & vos univerſa, iram, indignationem, malitiam, blaſphemiam, turpiaque ex ore veſtro non procedant. Nolite mentiri invicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus ſuis, & induentes novum eum, qui renovatur in agnitionem ſecundum imaginem ejus qui creavit eum.* Numquid qui univerſam creaturam, viſibilia, propria poteſtatis virtute procreavit ac fecit, ſeipſum antea vel poſtmodum (quod dicere nefas) creavit, vel facere potuit? Filius minor * eſt patre in aſſumpti hominis forma, æqualis vero patri eſt in deitatis naturæ ſubſtantia, eodem proteſtante: *Ego & pater unum ſumus.* Et iterum; *Qui me videt, videt & Patrem.* Et iterum *Qui me odit, odit & Patrem.* Et iterum: *Ut ſint in nobis unum, ſicut & nos ſumus unum.* Et iterum: *Tu in me, & ego in eis.* Et iterum: *Omnia tua mea ſunt.* Et iterum: *Ego in Patre, & Pater in me.* Et iterum: *Pater in me manens facit opera hæc:* & Joannes evangeliſta ait: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum:* Et iterum ipſe ad Parthos: *Tres ſunt*, inquit: *qui teſtimonium perhibent in terra, Spiritus, aqua, & ſanguis: & tres unum ſunt. Et tres ſunt, qui teſtimonium perhibent in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus: & hi tres unum ſunt.* Nos itaque in natura deitatis, quia unum ſunt Pater & Filius, nec Patrem credimus aliquo tempore præceſſiſſe, ne major ſit Filio: nec Filium poſtea natum eſſe, ut deitate Patris minoretur. Si æqualis * Patri Filius non eſt, cur ita de illo Joannes evangeliſta teſtatus eſt: *Propterea*, inquit: *perſequebantur Judæi Jeſum & quæ-*

Heb. 2.

Coloſſ. 3.

Joan. 1.

Joan. 10.

Joan. 14.

Joan. 10.

Joan. 14.

Joan. 1.

Joan. 5.

1 Joan. 5.

* Ithaci adv. Maximum Mariva cap. 4. Epheſ. 4.

* Idem Ithaci cap. 5.

* Idem

Joan. 5.

(*a*) *Junias.*

& quærebant eum occidere, quia non ſolum ſolvebat ſabbatum, ſed & Patrem ſuum dicebat Deum, æqualem ſe faciens Deo. Et Paulus apoſtolus: *Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Jeſu, qui cum in forma Dei eſſet conſtitutus, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinanivit, formam ſervi accipiens*: Et in Salomone: *Qui genuit me, requievit in tabernaculo meo.* Et eccleſiaſtico: *Sicut eſt ab initio, ita uſque in ſæculum neque adjectum eſt ei, neque minuetur illi. Ipſe eſt enim dominus creaturæ ſuæ, qui nihil eguit ab aliquo.* Et in pſalmo 72. *Quid enim mihi eſt in cœlo? & a te quid volui ſuper terram?* Hæc omnia Filium non inferiorem natura demonſtrant, ſed & æqualitatem deitatis annunciant: quoniam qui utraque locutus eſt, verum dixit, quia veritas mentiri non potuit. Taliter, * frater cariſſime, ſemper age, ceteroſque omnes agere mone, ut abolito hoc, qui natus videbatur, errore, in laudem & gloriam Dei per totum mundum una fides ſit, & una eademque confeſſio; *ut in nomine Jeſu omne genu flectatur cœleſtium, terreſtrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, quia dominus Jeſus Chriſtus in gloria eſt Dei Patris.* Data * Nonis Auguſti, Juſtiniano, & Athalarico * viris clariſſimis conſulibus. *

* EPISTOLA JUSTINIANI IMPERATORIS AD JOANNEM PAPAM.

Quam Hypatius & Demetrius epiſcopi legatione imperatoria fungentes Romam attulerunt.

Victor Juſtinianus, pius, felix, inclytus, triumphator, ſemper Auguſtus, Joanni ſanctiſſimo archiepiſcopo almæ urbis Romæ & patriarchæ.

REddentes honorem apoſtolicæ ſedi & veſtræ ſanctitati: quod ſemper nobis in voto fuit & eſt, (ut * decet patrem) honorantes veſtram beatitudinem, omnia quæ ad eccleſiarum ſtatum pertinent, feſtinavimus * ad notitiam deferre veſtræ ſanctitatis: quoniam ſemper nobis fuit magnum ſtudium, unitatem veſtræ apoſtolicæ ſedis & ſtatum ſanctarum Dei eccleſiarum cuſtodire; quæ * hactenus obtinet, & incommote permanet, nulla intercedente contrarietate. Itaque omnes ſacerdotes univerſi orientalis tractus & ſubjicere & unire ſedi veſtræ ſanctitatis properavimus. In præſenti ergo quæ * commota ſunt, quamvis manifeſta & indubitata ſint, & ſecundum apoſtolicæ veſtræ ſedis doctrinam ab omnibus ſemper ſacerdotibus firme * cuſtodita & prædicata, neceſſarium duximus ut ad notitiam veſtræ ſanctitatis perveniant. Nec enim patimur quidquam, quod ad eccleſiarum ſtatum pertinet, quamvis manifeſtum & indubitatum ſit, quod movetur, ut non etiam veſtræ innoteſcat ſanctitati, * quæ caput eſt omnium ſanctarum eccleſiarum. Per omnia enim (ut dictum eſt) properamus honorem & auctoritatem creſcere veſtræ ſedis. Manifeſtum igitur facimus veſtræ ſanctitati, quod pauci quidam infideles & alieni ſanctæ * Dei catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ contradicere Judaice atque apoſtatice auſi * ſunt adverſus ea quæ ab omnibus ſacerdotibus ſecundum veſtram doctrinam recte tenentur, & glorificantur, atque prædicantur; denegantes dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unigenitum filium Dei & dominum noſtrum incarnatum de ſancto Spiritu, & ex ſancta atque glorioſiſſima ſemper virgine Dei genitrice Maria hominem factum, atque crucifixum, unum eſſe ſanctæ & conſubſtantialis Trinitatis, & coadorandum, & conglorificandum Patri & Spiritui ſancto, conſubſtantialem Patri ſecundum divinitatem, & conſubſtantialem nobis eumdem ipſum ſecundum humanitatem, paſſibilem carne, eumdemque ipſum impaſſibilem deitate. Recuſantes enim dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unigenitum filium Dei & dominum noſtrum fateri unum eſſe ſanctæ & conſubſtantialis Trinitatis, videntur Neſtorii malam ſequi doctrinam, ſecundum gratiam dicentis unum filium Dei, & alium dicentis Dei Verbum, & alium Chriſtum. Omnes vero ſacerdotes ſanctæ catholicæ atque apoſtolicæ eccleſiæ, & reverendiſſimi archimandritæ ſanctorum monaſteriorum ſequentes ſanctitatem veſtram, & cuſtodientes ſtatum & unitatem ſanctarum Dei eccleſiarum, quam habent * ab apoſtolica veſtræ ſanctitatis ſede, nihil penitus immutantes de eccleſiaſtico ſtatu, qui hactenus obtinuit, atque obtinet, uno conſenſu confitentur, & glorificant, prædicantes dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unigenitum Filium & Verbum Dei & dominum noſtrum ante ſæcula & ſine tempore de Patre natum, in ultimis diebus deſcendiſſe de cœlis, & incarnatum de Spiritu ſancto, & ex ſancta atque glorioſa virgine Dei genitrice Maria natum; & hominem factum, & crucifixum unum eſſe ſanctæ & conſubſtantialis Trinitatis, & coadorandum & glorificandum Patri & ſancto Spiritui. Nec enim alium Dei Verbum, & alium Chriſtum cognoſcimus: ſed unum atque eumdem ipſum conſubſtantialem Patri ſecundum divinitatem, & conſubſtantialem nobis eumdem ipſum ſecundum humanitatem, paſſibilem carne, eumdem ipſum impaſſibilem deitate. Ut enim eſt in divinitate perfectus, ita idem ipſe & humanitate perfectus eſt: in una enim ſubſtantia deitatem ſuſcipimus & confitemur, quod Græci dicunt * ὁμοούσιον. Et quoniam unigenitus Filius, & Verbum Dei ante ſæcula & ſine tempore de Patre natus, idem ipſe & in ultimis diebus deſcendens de cœlis incarnatus de Spiritu ſancto, & ex ſancta atque glorioſa ſemper virgine & Dei genitrice Maria, homo factus dominus noſter Jeſus Chriſtus proprie & vere Deus eſt: ideo & ſanctam atque glorioſam virginem Mariam proprie & vere Dei matrem eſſe dicimus; non quia Deus Verbum principium ex ipſa ſumpſerit; ſed quia in ultimis diebus deſcendit de cœlis, & ex ipſa incarnatus, & homo factus, & natus eſt, quem confitemur & credimus (ſicut dictum eſt) conſubſtantialem eſſe Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem nobis eumdem ipſum ſecundum humanitatem: ejuſdem miracula & paſſiones, quas ſponte in carne * ſuſtinuit, agnoſcentes. Suſcipimus autem ſancta quatuor concilia, id eſt, trecentorum decem & octo ſanctorum patrum qui in Nicæna urbe congregati ſunt: & centum quinquaginta ſanctorum patrum (qui in hac regia urbe convenerunt; & ſanctorum patrum) qui in Epheſo primo con-

* ad apoſtolicam v. l. ſedem

* καθ' ὑπόστασιν ὁμολογοῦμεν.

* ſuſcepimus agnoſcentes.

Anſulis inclusa in Labbeo omiſſa ſup-

plevimus ex Romana editione;

congregati sunt: & sanctorum patrum qui in Chalcedone convenerunt, sicut vestra apostolica sedes docet atque prædicat. Omnes * ergo sacerdotes sequentes doctrinam apostolicæ sedis vestræ ita credunt & confitentur & prædicant, unde properavimus hoc ad notitiam deferre vestræ sanctitatis per Hypatium & Demetrium beatissimos episcopos, ut nec vestram sanctitatem lateant, quæ a quibusdam paucis monachis male & Judaice secundum Nestorii perfidiam denegata sunt. Petimus ergo vestrum paternum affectum, ut vestris ad nos destinatis literis, & ad sanctissimum episcopum hujus almæ urbis, & patriarcham fratrem vestrum, (quoniam & ipse per eosdem scripsit ad vestram sanctitatem, festinans in omnibus sequi sedem apostolicam beatitudinis vestræ) manifestum nobis faciatis, quod omnes, qui prædicta recte confitentur, suscipit vestra sanctitas: & eorum qui Judaice ausi sunt rectam denegare fidem, condemnat perfidiam: plus enim ita & circa vos omnium amor & vestræ sedis crescet auctoritas: & quæ ad vos est unitas sanctarum ecclesiarum, inturbata servabitur: quando per vos didicerint omnes beatissimi episcopi eorum, quæ ad vos relata sunt, sinceram vestræ sanctitatis doctrinam. Petimus autem vestram beatitudinem orare pro nobis, & Dei nobis acquirere providentiam. *Item subscriptio.* * Deitas te conservet per multos annos, sancte ac religiosissime pater. *

* namque

* & alia manu. Divinitas te servet

* Datum VIII. Id. Junii.

II. AD JUSTINIANUM.

Laudat catholici imperatoris egregiam pietatem, debitumque ipsius religionis, quo sedem apostolicam, a qua requirebat evangelicam veritatem, prosequebatur. Rogat Augustum, ut quos a recto fidei catholicæ itinere aberrare sciret, omni studio adhibito revocare, & inter alios ipsos legatos a monachis Acœmetis Romam missos.

* in v. c. titulus hisce verbis concipitur: *Constantino Justiniano T. F. Augusto XII. consuli Joannes episcopus.*

Glorioſissimo & clementissimo filio * Justiniano Augusto, Joannes episcopus urbis Romæ salutem donat.

L. 8. Cod. de summa Trinit.

INter claras sapientiæ ac mansuetudinis vestræ laudes, Christianissime principum, puriore luce tanquam aliquod sidus irradiat, quod amore fidei, quod caritatis studio, edocti ecclesiasticis disciplinis, Romanæ sedis reverentiam conservatis, & ei cuncta subjicitis, & ad ejus deducitis unitatem, ad cujus auctorem, hoc est, apostolorum primum, domino loquente præceptum est; *Pasce oves meas*, quam esse omnium vere ecclesiarum caput & patrum regulæ, & principum statuta declarant, & pietatis vestræ reverendissimi testantur affatus. Patet igitur in vobis impletum fore quod scripturæ loquuntur: *Per me reges regnant, & potentes scribunt justitiam.* Nihil est enim quod lumine clariore præfulgeat, quam recta fides in principe: nihil est quod ita nequeat occasui subjacere, quam vera religio: nam cum auctorem vitæ vel luminis utraque respiciant: recte & tenebras respuunt, & nesciunt subjacere defectui. Quamobrem, glorioſissime principum, votis omnibus exorabitur divina potentia, ut pietatem vestram in hoc ardore fidei, in hac devotione mentis, in hoc integræ religionis studio sine defectu sui in longiora tempora conservet. Hoc enim & sanctis credimus ecclesiis expedire: scriptum est enim: *Labiis regit rex:* & iterum. *Cor regis in manu Dei est, & ubi voluerit, inclinabit illud*: hoc est enim quod vestrum firmat imperium: hoc quod vestra regna conservat. Nam pax ecclesiæ, religionis unitas, auctorem facti in sublime provectum grata sibi tranquillitate custodit. Neque enim parva ei vicissitudo a potentia divina tribuitur, per quem nullis rugis ecclesia divisa secernitur, nullis insertis maculis variatur: scriptum est enim: *Quia cum rex justus sederit super sedem, non adversabitur ei quidquam malignum.* Proinde serenitatis vestræ apices per Hypatium atque Demetrium sanctissimos viros, fratres & coepiscopos meos, reverentia consueta suscepimus: quorum etiam relatione comperimus, quod fidelibus populis proposuistis edictum amore fidei, pro submovenda hæreticorum intentione, secundum apostolicam doctrinam, fratrum & * coepiscoporum nostrorum interveniente consensu: quod quia apostolicæ doctrinæ convenit, nostra auctoritate confirmamus.

Apocal. 1. Prov. 21. Prov. 20.

* Acœmetensi

Textus autem epistolæ talis est. Reddentes honorem apostolicæ sedi, *ut supra præcedenti epistola.*

Liquet igitur, imperator glorioſissime, ut lectionis tenor & legatorum vestrorum relatio * patefecit, vos apostolicis eruditionibus studere. cum de religionis catholicæ fide ea sapitis, ea * scripsistis, ea protulistis, ea populis fidelibus publicastis, quæ (sicut diximus) & sedis * apostolicæ doctrina, & sanctorum patrum veneranda decernit auctoritas, & nos confirmamus in omnibus. Opportunum est ergo voce proclamare prophetica: *Tibi abundet cœlum desuper, & effundant montes jucunditatem, & colles lætitia lætabuntur.* Hæc igitur in tabulis cordis fideliter scribere, hæc ut pupillas oculorum convenit observare: neque enim quisquam est, in quo Christi caritas fervet, qui tam rectæ, tam veræ confessionis vestræ fidei refragator existat: cum evidenter impietatem Nestorii Eutychetisque & omnium hæreticorum damnantes, unam veram catholicam fidem domini & Dei nostri salvatoris Jesu Christi magisterio institutam, & propheticis apostolicisque prædicationibus ubique diffusam, & sanctorum per totum orbem confessionibus roboratam, patrum atque doctorum sententiis adunatam, & nostræ doctrinæ consentaneam inconcusse atque inviolabiliter devota Deo & pia mente servatis. Soli etenim professionibus nostris adversantur, de quibus divina scriptura loquitur, dicens: *Posuerunt mendacium spem suam, & mendacio operiri speraverunt*; & iterum, qui secundum prophetam dicunt domino: *Recede a nobis, vias tuas scire nolumus*: propter quod Salomon dicit: *Per semitas propriæ culturæ erraverunt, colligunt autem manibus infructuosa.* Hæc est igitur vera vestra fides, hæc certa religio: hoc beatæ recordationis (ut diximus) patres omnes, præsulesque Romanæ ecclesiæ, quos in omnibus sequimur, hoc sedes apostolica prædicavit hactenus, & inconcusse custodivit: huic confessioni, huic fidei quisquis contradictor extiterit, alienum seipsum a sancta communione, alienum ab ecclesia judicabit esse catholica. Nos enim Cyrum cum sequacibus suis in Romana invenimus civitate, qui de * Cumitensi monasterio fuit: quos apostoli-

* patefacis

* scribitis & publicas

* sedes apostolica docet,

Psal. 95.

Isa. 28.

Jerem. 44.

Prov. 4.

Joan. 21.

Prov. 8.

stolicis stiasionibus ad rectam fidem, & velut oves quæ perierant, ertantes ad ovile contendimus revocare dominicum, ut agnoscant secundum prophetam linguæ balbutientes loqui quæ ad pacem sunt. Ad non credentes autem per nos primus apostolorum * Isaiæ prophetæ verbum dicit: *Pergite in lumine ignis vestri, & flammæ, quam accendistis.* Sed obduratum est cor eorum (ut scriptum est) ut non intelligerent: & pastoris vocem oves, quæ meæ non erant, audire minime voluerunt. In quibus observantes ea quæ ab ipsorum sunt statuta pontifice, eos minime in nostra communione recepimus, & ab omni ecclesia catholica esse justimus alienos; nisi errore damnato, doctrinam nostram quantocius sequi habita regulari professione signaverint. Æquum quippe est, ut qui nostris minime obedientiam accommodant statutis, ab ecclesiis habeantur extorres. Sed quia gremium suum nunquam redeuntibus claudit ecclesia: obsecro clementiam vestram, ut si proprio deposito errore, & prava intentione depulsa, ad unitatem ecclesiæ reverti voluerint, in vestra communione receptis indignationis vestræ removeatis aculeos, & nobis intercedentibus benigni animi gratiam condonetis. Deum autem & salvatorem nostrum Jesum Christum exoramus, quatenus longævis & pacificis vos diguetur custodire temporibus in hac vera religione & unitate & veneratione apostolicæ sedis; cujus principatum, ut Christianissimi & pii, conservatis in omnibus. Præterea, sereniſſime principum, laudamus legatorum vestrorum personas Hypatii & Demetrii fratrum & coepiscoporum nostrorum, quos clementiæ vestræ gratos fore ipsa manifestavit electio. Nam tantæ causæ pondus non nisi perfectis in Christo potuisset injungi. tantæ vero pietatis, tantæ reverentiæ plenos affatus, nisi per amantes minime dignaremini destinare. Gratia domini nostri Jesu Christi, & caritas Dei patris, & communicatio sancti Spiritus sit semper vobiscum, piissime fili. Amen, *Item subscriptio:* Omnipotens Deus regnum vestrum & salutem vestram perpetua protectione custodiat, glorioſissime & clementissime fili imperator auguste. Data Romæ VIII. Kalendas Aprilis, domino nostro Justiniano P. P. Augusto IV. & Paulino viris clarissimis consulibus. *

Isaias propheta c. 50.

imperatus in breviar. cap. 20.

Anno Christi 534.

Notæ Severini Binii.

contra Hothomanum C. probatur, præcedentes tuas epistolas vere germanas esse.

a *Epistola.*) Hanc Joannis papæ & præcedentem Justiniani imperatoris epistolam, Hothomannus jurisconsultus libro primo capite primo responſ. amicabilium, & cum eo plures alii novatores leguleii hæretici germanas esse impie & imperite negant. De hac enim epistola Joannes scribens illustribus viris Avieno, Senatori, Liberio, &c. *Justinianus*, inquit, *imperator, ut ex epistola ejus tenore cognovistis, de his tribus quæstionibus orta certamina fuisse signavit. Utrum unus ex trinitate Christus & Deus noster dici possit:* &c. Quæ si legulejo novatori innotuisset, erubuisset credo aliter loqui vel sentire. Doctissimus jurisconsultus Cujacius secundam epistolam Joannis, quam infra subjungo, adeptus, ex eadem cognovit, dictas Justiniani & Joannis epistolas genuinas esse, vereque germanas, secutus hac in re sententiam disertissimi Alciati, qui de his libro primo parergon cap. 33. hæc scribit; *Sunt & qui suspectam habent Joannis pontificis epistolam, qua sub titulo de trinitate in Justiniani codice sita est, dicuntque in antiquis codicibus non inveniri: quod, ut arbitror, ideo faciunt, ut illos adjuvent qui pontificis Romani auctoritatem deprimunt: qua nomine alios quoque auctores ab iis depravatos deprehendi, ut Ottonis Frisingensis chronica, & Ligurini poetæ carmina quædam. Ego in antiquis plurimis eam extare scio, nec ulla suspicione convelli posse. Quod si unus aut alter codex non habeat, id scripto-*

rum incuriæ tribuendum, qui eam quandoque emiserint, quod non multum ad legalis scientiæ materiam pertineret, non tamen ideo hæsitandum est, quin genuinus germanusque Joannis sit fœtus.

Epistola Justiniani ad pontificem scripta est anno domini 533. sub tertio consulatu ejusdem Justiniani, quando ab eodem imperatore missa est Romam legatio, de qua infra in notis concilii Romani. Etiamsi enim hic sine die & consule epistola Joannis intexta reperiatur, tamen infra in quadam epistola imperatoris ad Agapetum expressa habetur data sub tertio consulatu Justiniani. Accedit, quod ejusdem epistolæ mentionem fecerit imperator in constitutione, quam scripsit ad Epiphanium Constantinopolitanum sub consulatu suo tertio, VII. Kalendas Aprilis prædicti anni 533. Epistola autem Joannis papæ reddita est ad ipsum imperatorem sub consulatu Paulini, anno Christi 534. quando legati Justiniani Roma dimissi fuerunt, acceptanique ante sacram in codice Justinianeo libro septimo sub titulo de summa trinitate & fide catholica fortasse intexuit. Unde quam inepte Hothomannus objectam in tempore discrepantiam prætendat, atque ex ea utramque epistolam supposititiam esse colligat, nemo non intelligit. Quod ait præter morem & stylum Justiniani imperatoris esse, Romanam ecclesiam sedem apostolicam nominare, mendacium esse patet ex epistolis Justiniani, quas scripsit ad Hormisdam & Agapetum pontifices. Nihil igitur prætendere potest impostor hæreticus, quod auctoritatem harum epistolarum diminuat atque obscuret. Professio fidei, quæ continetur in epistola Justiniani ad pontificem scripta illa est, de qua auctor pontificalis ait: *Misit fidem suam scriptam chirographo proprio ad sedem apostolicam per episcopos Hypatium & Demetrium.* Unde falsum esse constat quod edictum Justiniani adversus tria capitula tempore Vigilii papæ conscriptum ad Joannem (prout in antiquioribus editionibus mendosa inscriptio eidem præfixa habet) transmissum fuerit. Vide quæ dixi supra in notis ad vitam Joannis, verbis: *Misit fidem suam*, &c. item quæ infra notavimus sub Vigilio.

Quo tempore singulæ scriptæ

Objectio Hothomanni refellitur.

2. Objectio ejusdem refellitur.

b *Quod fidelibus populis proposuistis edictum.*) Intelligit illud apud Contium extans edictum, quo Eutychetem, Nestorium, eorumque sectarios condemnat ea intentione ut omnem calumniandi occasionem illis adimat, ne, si Nestorium condemnaret, a Nestorianis, (ut plerumque fiebat) Eutychianus vel Apollinarista nominaretur: contra vero si Eutychetem condemnaret, ab ejusdem sectatoribus Nestorianus appellaretur.

c *Coepiscoporum nostrorum interveniente consensu.*) Hoc loco intelligis Justinianum imperatorem ex sententia episcoporum cuncta de fide edicta statuisse & promulgasse, ipsumque Romanæ ecclesiæ episcopum velut primarium catholicæ ecclesiæ antistitem consuluisse, num omnia pie, sancte, & orthodoxæ fidei convenienter constituta fuissent.

Justinianus citra auctoritatem episcoporum de fide nihil edixit.

Epistola
Athalarici Regis
ad Joannem.

Continet confirmationem senatusconsulti adversus Simoniacos editi.

Joanni papæ Athalaricus rex.

SI antiquis principibus studium fuit leges exquirere, ut subjecti populi delectabili tranquillitate fruerentur, multo præstantius est talia decernere, quæ possint sacris regulis convenire. Absint enim a nostro sæculo damnosa compendia. Illud tantum possumus verum lucrum dicere, quod constat divina judicia non punire. Nuper siquidem ad nos defensor ecclesiæ Romanæ flebili allegatione pervenit, cum apostolicæ sedi peteretur antistes, quosdam nefaria machinatione necessitatem temporis aucupatos, ita facultates pauperum extortis promissionibus ingravasse, ut (quod dictu nefas est) etiam sacra vasa emptioni publicæ viderentur exposita. Hoc quantum fuit crudele committi, tantum religiosum est, adhibita pietate, resecare. Atque ideo sanctitas vestra statuisse nos præsenti definitione cognoscat, quod etiam ad universos patriarchas atque metropo-

litanas ecclesias volumus pertinere, ut a tempore sanctissimi papæ Bonifacii, cum de talibus prohibendis suffragiis patres conscripti senatusconsultum nobilitatis suæ memores condiderunt.

Senatusconsultum adversus Simoniacos.

Quicumque in episcopatu obtinendo, sive per se, sive per aliam quamcumque personam, aliquid promisisse declaratur, ut execrabilis contractus cunctis viribus * exueretur. Si quis autem in hoc scelere deprehenditur fuisse versatus, nullam relinquimus vocem: verum etiam si aut repetendum, aut quod acceptum est, non reddendum esse crediderit, sacrilegii reus protinus habeatur, accepta restituens compulsione judicis competentis.

* efferretur, al. efficeretur.

Justissimæ quidem leges ut bonis aperiunt, ita claudunt malis moribus actionem: propterea quidquid in illo senatus decretum est consulto, præcipimus in eos modis omnibus custodiri, qui se quoquo modo per interpositas quascumque personas scelestis contractibus miscuerunt.

Et quia omnia decet sub ratione moderari, nec possunt dici justa quæ nimia sunt: cum de apostolici consecratione pontificis intentio fortasse * prævenerit, & ad palatium nostrum producta fuerit altercatio populorum, suggerentes nobis intra tria millia solidorum cum collectione chartarum censemus accipere, a quibus tamen omnes * inidoneos rei ipsius consideratione removemus: quia de ecclesiastico munere pauperibus est potius consulendum. Alios vero patriarchas, quando in comitatu nostro de eorum ordinatione tractatur, in supradictis conditionibus atque personis intra duo millia solidorum jubemus expendere: in civitatibus autem suis tenuissimæ plebi non amplius quam quingentos solidos se distributuros esse cognoscant. Reliquos accipientes & edicti præsentis & senatusconsulti nuper habiti pœna constringat, & dantes canonum severitas persequatur.

* pervenerit

* idoneos

Vos autem, qui patriarcharum honore reliquis præsidetis ecclesiis, quoniam constitutio nostra ab illicita promissione liberavit: restat ut bona imitantes exempla, sine aliquo ecclesiarum dispendio dignos majestate pontifices offeratis. Iniquum est enim, ut locum apud vos habeat ambitus, quem nos laicis divina consideratione præclusimus. Quapropter parentes * nobis servientium quascumque personas aliqua suffragii crediderit ambitione promovendum, & ipsum reddere accepta definimus: & quod est canonibus statutum, eum modis omnibus esse passurum. Si quis vero quæ dederit aut promiserit, eodem superstite, timuerit publicare, ab hæredibus vel prohæredibus ejus ecclesia repetat, cujus suffragio antistes deprehenditur ordinatus: nota infamiæ nihilo minus superstites inurente, reliquos quoque ordines sub eadem fieri * distinctione præcipimus.

* nos

* districtione

Quod si forsitan dolosæ machinationis invento, sacramentis persona intercedentibus fuerit obligata, ut salvo statu animæ commissam iniquitatem neque approbare possit, neque audeat accusare: damus licentiam quibuslibet honestis personis in singulis quibusque civitatibus apud judices competentes hoc crimen deferre: & quidquid ex ea potuerit reprobatione colligi, ut * adprobationem insequentes animemus, tertiam partem judicatæ rei ille percipiat, qui tale facinus voluerit publicare; reliqua vero ipsis ecclesiis proficiant quæ videntur extorta, aut in fabrica earum, aut in ministerio nihilo minus profutura. Decet enim ad usus bonos convertere, quæ voluit perversitas inimice fraudare. Quiescat igitur malignantium prava cupiditas. Quo tendunt, qui a fonte præcluси sunt? Recolatur & timeatur Simonis justa damnatio, qui emendum credidit totius largitatis auctorem.

* approbationc.

Orate igitur pro nobis, edicta nostra custodientes, quia divinis noscitur convenire mysteriis. Sed quo facilius principis votum universorum mentibus innotescat; hoc senatui, hoc populis per præfectum urbis præcipimus intimari, ut generalitas agnoscat, nos illos prosequi, qui majestati divinæ potius viderentur adversi. Vos quoque hoc universis, quos Deo propitio regitis, episcopis intimate; neque sit alienus a culpa, qui potuit cognoscere constituta.

EPISTOLA CASSIODORI

AD JOANNEM PAPAM.

Cum a rege præfectus prætorii constitutus esset pro bono regimine preces pontificis ad Deum implorat.

SUpplicandum vobis est, beatissime pater, ut lætitiam quam per vos, Deo largiente, percepimus, custodiri nobis vestris orationibus sentiamus. Quis enim dubitet, prosperitatem nostram vestris meritis applicandam, quando honorem adipiscimur, qui a domino diligi non meremur, & permutatione efficaci bona recipimus, dum talia non agamus? Ecclesiasticis siquidem jejuniis fames est exclusa popularis, decoris lacrymis tristitia fœda discessit; & per sanctos viros acceleratum est, ne traheretur diutius quod gravabat. Et ideo salutans officiositate qua dignum est, precor vivacius oretis pro salute regnantium: quatenus eorum vitam cœlestis princeps faciat esse longævam, Romanæ reipublicæ hostes imminuat, tempora tranquilla concedat: deinde quod ornat pacem, necessariam nobis copiam de abundantiæ suæ horreis largiatur: mihique filio vestro intelligentiæ sensus aperiat, ut quæ vere sunt utilia sequar, quæ vitanda, refugiam; vigor ille rationabilis animæ nobis consilium præstet; facies veritatis albescat, ne mentem nostram innubilet caligo corporea: sequamur quod intus est, ne foris a nobis simus; instruat quod de vera sapientia sapit: illuminet quod cœlesti claritate resplendet: talem denique judicem excipiat publicus actus, qualem filium catholica mittit ecclesia: in suis nos etiam muneribus virtus sancta custodiat: quia graviores insidias antiqui adversarii tunc subimus, quando ejus dona suscipimus.

Nolite in me tantum rejicere civitatis illius curam, quæ potius vestra laude secura est. Vos enim speculatores Christiano populo præsidetis: vos patris nomine universa diligitis. Securitas ergo plebis ad vestram respicit famam, cui divinitus est commissa custodia. Quapropter nos decet custodire aliqua, sed non omnia. Pascitis quidem spiritualiter commissum vobis gregem: tamen nec ista potestis negligere, quæ corporis videntur substantiam continere: nam sicut homo constat ex dualitate, ita boni patris est utraque refovere. Primum penuriam

qui-

quidem temporis, quam delicta promerentur, orationibus sanctis amovere. Si quid tamen (quod absit) acciderit, tunc bene necessitas excluditur, quando contra eam sub ubertate tractatur.

Monete me quæ sunt gerenda solicite: bene agere vel correptus exopto: quia difficilius erat ovis, quæ voces desiderat audire pastoris: nec facile efficitur vitiosus, cui admonitor insistit assiduus. Sum quidem judex Palatinus, sed vester non desinam esse discipulus: nam tunc ista recte gerimus, si a vestris regulis minime discedamus. Sed cum me a vobis desiderem & moneri consiliis, & orationibus adjuvari; jam vobis est applicandum, si in me fuerit aliter quam optabatur inventum. Sedes ilA la toto orbe mirabilis proprios tegat affectione cultores, quæ licet generalis mundo sit præstita, * nobis etiam cognoscitur & localiter attributa.

Tenemus aliquid sanctorum apostolorum proprium, si peccatis dividentibus non reddatur alienum; quando confessiones illas quas videre universitas appetit, Roma feliciter in suis finibus habere promeruit. Nihil ergo timemus, talibus patronis, si oratio non desistat antistitis. Arduum quidem est multorum desideriis satisfacere: sed novit divinitas magna præstare: ipsa retundat invidos; ipsa nobis faciat cives cœlesti aspiratione gratissimos, & supplicationibus vestris tempora tribuat, quibus superna gratia prædicetur indulta.

III. AD SENATORES.

Fidem de Christi divinitate & incarnatione confirmat: Acœmetas monachos Nestorii sectatores vitandos esse monet.

Joannes episcopus Romanus, illustribus ac magnificis viris Avieno, Senatori, Liberio, Severino, Fideli, Avito, Opilioni, Joanni, Silverio, Clementiano, & Ampelio.

OLim quidem, illustres & magnifici filii, ad hoc sententiæ meæ summa constiterat, ut ante jussionem vestram, postquam epistolæ vel dogmatis tenorem cuncta ecclesia, hoc est, sacerdotum senatus, & populi probavit assensus, sub paginali alloquio vestris etiam sensibus intimanda dirigerem, sed consilii ordinem illa res vertit, quia & dogmati per dies singulos divinæ scripturæ subduntur, & imperfecta destinari non poterant, & ea, quæ per legatos directa sunt, prius non poterat in exemplaribus scripta transmitti. Novimus etenim quod, domino docente, præceptum est, quod pastor diligens gregem, salubria ultro non desistat ingerere: quia res, quæ ad salutem animæ pertinet, omnibus necesse est sensibus intimari. Proinde illustres & magnifici filii, quia festinatio non pertulit portitores, ut ea scribi & dirigi potuissent; incontinenti tamen, si dictus divinus favor arriserit, tam epistolæ quam dogmatis exemplaria destinabimus. Nunc tamen, ne quid de vestris sensibus relinquatur ambiguum, quid epistolæ tenor habeat, quod textus dogmatis contineat, breviter insinuare curavi. Justinianus siquidem imperator filius noster, ut ejus epistolæ tenore cognovistis, de his tribus quæstionibus orta certamina fuisse signavit, utrum unus ex trinitate Christus & Deus noster dici possit: hoc est, una de tribus personis sanctæ trinitatis sancta persona. An Deus Christus carne pertulerit impassibili deitate. An proprie & veraciter mater domini Dei nostri Christi Maria semper virgo debeat appellari. Probavimus in his catholicam imperatoris fidem, & ita esse propheticis & apostolicis vel patrum exemplis evidenter ostendimus: unum enim ex sancta trinitate Christum esse, hoc est, unam de tribus sanctæ trinitatis personis sanctam esse personam, sive subsistentiam, quam Græci ὑπόστασιν dicunt in his exemplis evidenter ostendimus.

B In libro Geneseos per Mosen trinitas ipsa sic dicit: *Ecce Adam factus est tanquam unus ex nobis.* Gen. 3. Et item vas electionis Paulus ad Corinthios, ita evidenter expressit. *Unus Deus Pater, ex quo omnia, & nos in ipso, & unus dominus noster Jesus Christus, per quem omnia, & nos per ipsum.* 1. Cor. 8.

Et in symbolo synodi Nicænæ: *Credimus in unum Deum Patrem omnipotentem, & in unum dominum nostrum Jesum Christum unigenitum.*

Item sanctus Augustinus, cujus doctrinam, secundum præcessorum meorum statuta, Romana sequitur & servat ecclesia, in libro undecimo de civitate Dei dicit: *Credimus & tenemus, & fideliter prædicamus, quod Pater genuerit Verbum, hoc est sapientiam, per quam facta sunt omnia, unus unum, æternus coæternum, summus bonus æqualiter bonum. Et quod Spiritus sanctus simul & Patris & Filii sit Spiritus. & ipse consubstantialis, & coæternus ambobus, atque hoc totum trinitas sit propter proprietatem personarum, & unus Deus propter inseparabilem unitatem, sicut unus omnipotens propter inseparabilem omnipotentiam: ita tamen, ut cum de singulis quæritur, unusquisque eorum & Deus & omnipotens esse respondeatur.*

Ejusdem in libro secundo contra Maximinum: *Et Pater Deus est, & Filius Deus est, & Spiritus sanctus Deus est, & hi simul tres unus Deus est, nec hujus trinitatis tertia pars est unus, nec major pars duo quam unus est.*

In libro sancti Augustini decimo quinto de trinitate. *Ratione etiam reddita intelligentibus palam est, substantia veritatis, non solum Patrem Filio non esse majorem, nec ambos simul aliquid esse majus quam Spiritum sanctum, aut quoslibet duos in eadem trinitate majus esse aliquid, quam unum; aut omnes simul tres majus aliquid esse, quam singulos.*

Gregorius Nazianzenus ex sermone de epiphania domini: *Cum omnino uno lumine illustramur, simul & tribus; tribus quidem secundum unusquisque proprietates, sive substantias, sicut placet aliquibus dicere, sive personas: nihil enim pro vocabulorum diversitate dissidendum est, cum ad eumdem sensum nominum diversitas provocet & intellectum. Unum autem secundum substantiam vel deitatis ratione: dividitur ergo, ut sic dicam, indivisibiliter, conjungitur divisibiliter; una est in tribus deitas.*

Item ex epistola Gregorii Nysseni ad Ablamium: *Æstimet hæc opera utrum uni assignentur personæ eorum, * quam in sancta trinitate creduntur, an per tres eat virtutis effectus.* * Forte qui Hard

Item ex epistola Procli ad occidentales: *Super hæc etiam confitemur unum ex trinitate in-*

creata atque ineffabili Deum Verbum factum hominem.

Ejusdem: *Quid enim nos sapimus atque sentimus, quia in ipsa divina natura, qua conjunctus & unitus est Filius Patri, sanctoque Spiritui, non dicimus eum deitate passum fuisse, sed carne, quam pro nobis assumpsit ex nobis. Unus igitur ex trinitate crucifixus est carne, qua factus est, non tamen deitate, qua unitus est Patri & Spiritui sancto, perpessus est, ne & illos crucifixos pariter asseramus.*

Hæc igitur ex plurimis pauca digessimus.

Deum vero carne passum hic nihilo minus roboremus exemplis.

Ex libro Exodi per Moysen dominus locutus est: *Et videbitis vitam vestram in ligno pendentem.* Deum autem esse vitam dominus noster in evangelio Joannis prædicat dicens: *Ego sum via, veritas, & vita.*

Item propheta dicit: *Si affigit homo Deum suum, quia vos affixistis me.*

Princeps quoque apostolorum beatus Petrus in Actibus ita dicit, dum impietates Judæorum argueret: *Vos autem virum homicidam petistis dimitti vobis, auctorem vero vitæ peremistis.*

Item vas electionis & Doctor gentium sic prædicat; *Si enim cognovissent, nunquam dominum gloriæ crucifixissent.* Dominus autem gloriæ est Deus. Sic psalmographus ante prædixit: *Quis est iste rex gloriæ?*

Item in Actibus apostolorum: *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus constituit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo.*

Cyprianus episcopus & martyr in epistola de patientia: *Judicatur judicaturus, & Dei sermo ad victimam tacens ducitur.*

Gregorius Nazianzenus: *Et indiguimus Deo incarnato & mortificato, ut nos vivamus.*

Ex libro sancti Augustini de caritate: *Ille enim qui venit per crucis irrisiones carnis perimere corruptionem, & vetustatem vinculi mortis nostræ suæ mortis novitate dissolvere, mandato novo fecit hominem novum: res enim vetus erat, ut homo moreretur, quod ne semper valeret in homine, res nova facta est, ut Deus moreretur; sed quia in carne mortuus est, non in divinitate.*

Cyrillus capitulo XII. *Si quis non confitetur Verbum passum carne,* (& crucifixum carne) *& mortem carne gustasse, factumque primogenitum ex mortuis, secundum quod vita & vivificans est & Deus, anathema sit.*

Ansulis inclusa supplevimus ex editione Romana utpote in Labbeo oscitanter omissa.

In epistola Leonis ad Juvenalem: *Veram igitur generationem crux vera confirmat, quoniam in carne nostra nascitur, qui in nostra carne crucifigitur.*

Ejusdem ex epistola ad Flavianum: *Impassibilis Deus non dedignatus est homo esse passibilis, & immortalis mortis legibus subjacere.* Ex hac quoque parte plura ex dogmatis lectionum poteritis agnoscere.

Gloriosam vero sanctam semper virginem Mariam proprie & veraciter Dei genitricem, matremque Dei Verbi ex ea incarnati ab hominibus catholicis confiteri recte esse docemus proprie & veraciter: & idem ipse ultimis temporibus incarnatus, ex sancta & gloriosa virgine matre nasci dignatus est.

Propterea ergo, quia proprie & veraciter Dei Filius ex ea incarnatus est; ideo proprie & veraciter matrem Dei ex ea incarnati & nati esse confitemur. Et ne dominus Jesus per honorificentiam vel gratiam Dei nomen accepisse credatur, sicut Nestorius sentit insulsus. Veraciter autem ideo ne phantasma, aut aliquo modo non veram sumpsisse carnem credatur ex virgine, sicut asseruit impius Eutyches. Cui rei probamenta ex patrum traditionibus consequenter sanctus Augustinus in libro primo prædestinationis. *Prædestinatus est ergo Jesus, ut futurus secundum carnem filius David esset, in virtute autem Filius Dei simul & filius hominis propter susceptum hominem, & Filius Dei propter suscipientem unigenitum domini proprie & veraciter diceretur.* Cap. XV.

Leporius in epistola, quam Aurelius episcopus Carthaginensis, & beatus Augustinus, & synodus Africana firmavit.

Nascitur ergo nobis proprie de Spiritu sancto & Maria semper virgine Deus homo Jesus Filius Dei.

Gelasius ex libro adversus Nestorium & Eutychem.

Propterea quod ex te nascitur sanctum, vocabitur Filius Dei, ex te nascitur, ait, ut proprietatem de matre sumendam nostræ conditionis exprimeret. Matth. 1. His igitur evidenter ostensum est, illustres & magnifici filii, quid speraverit imperator, quid Romana sequatur & colat ecclesia. Atque igitur Christum dominum nostrum unum esse, ut sæpe diximus, sanctæ trinitatis ex duabus naturis cognoscendum, hoc est, in deitate, & humanitate perfectum, non antea existente carne, & postea unita Verbo, sed in ipso Deo Verbo initium ut esset accipiens: inde enimvero ex materno corpore caro sumpsit initium, salva proprietate vel veritate utriusque naturæ, hoc est divinitatis atque humanitatis, Dei Filium dominum nostrum Jesum Christum catholici confitemur, omni posthac commutationis confusione submota. Neque enim naturas in eo aliter agnoscimus, nisi differentiam intelligentes & confitentes divinitatis atque humanitatis. Sed nec duas personas in Christo intelligimus per id quod dicimus duas naturas, ut adunationis divisionem facere videamur: & sit, quod absit, quaternitas, non trinitas, sicut Nestorius sentit insanus, nec confundimus easdem unitas naturas, cum unam personam Christi confitemur, ut Eutyches impius credit. Tomum vero papæ Leonis, omnesque epistolas, nec non & quatuor synodos, Nicænam, & Constantinopolitanam, & Ephesinam primam, & Chalcedonensem, sicut Romana hactenus susceptit & veneratur ecclesia, sequimur, amplectimur, atque servamus. Hoc est enim nostræ fidei firmamentum, hæc fidei nostræ petra firmissima. Hæc autem, illustres & magni filii, agens gratias solicitudini vestræ intimare curavimus: plenius tamen directis exemplaribus poteritis agnoscere. Acæmetas vero, qui se monachos dicunt, qui Nestoriani evidenter apparuerunt, Romana etiam eos damnat ecclesia, a quibus vos propter canonem, qui cum excommunicatis Christianum nec loqui nec communicare permittit, diligentia pastorali admonere non desino, ut eorum etiam simplicem collocutionem vitetis, nihilque vobis cum eis æstimetis esse commune. Quod ideo facio, ne reus silentii inveniar, si hæc ad vestram minime, Christianissimi filii, notitiam pertulissem. Incolumem magnitudinem vestram Deus noster custodiat, domini filii, merito illustres atque magnifici.

IV.

IV AD EPISCOPOS GALLIÆ.

Contumelioſum Galliæ epiſcopum epiſcopatu privatum in monaſterium redegit ad pœnitentiam: eccleſiam ejus ſancto Cæſario Arelatenſi epiſcopo commendavit.

Dilectiſſimis fratribus univerſis epiſcopis per Gallias conſtitutis Joannes.

INnotuit nobis a fraternitate veſtra miſſa relatio, in qua Contumelioſus multis legitur criminibus involutus. Et quia hujuſmodi perſona ſacris non poteſt inhærere myſteriis, ab hodierno vel officio eum noſtra cenſet removere auctoritas, ut in monaſterio conſtitutus delicti veniam a domino petere non omittat. Nihil eſt enim impoſſibile ejus clementiæ, qui poteſt cuncta relaxare quæ facta ſunt. Sed ne ejus eccleſia deſtituta videatur, in ejus loco viſitatorem dari, præſenti auctoritate decernimus, qui a ſe ita noverit omnia exhibenda, ut nihil de ordinibus clericorum, nihil de eccleſiaſtica facultate præſumat, ſed ea quæ ad ſacroſancta myſteria pertinent exequatur. Prædictum autem Contumelioſum, ut habeat pœnitendi licentiam, petitorium dare vobis cenſemus, ubi errorem ſuum evidenter allegans ſub die profiteatur & conſule. Dominus vos incolumes cuſtodiat, fratres cariſſimi. Data VII. Idus Aprilis, Flavio Paulino juniore viro clariſſimo conſule, *

Anno Chri. 534.

V. AD PRESBYTEROS ET DIACONOS

Contumeliosi episcopi.

Joannes presbyteris, diaconibus, & cuncto clero eccleſiæ, in qua fuit Contumelioſus epiſcopus.

PErvenit ad nos a fratribus, & coepiſcopis noſtris miſſa relatio, ubi Contumelioſus de criminibus ſuis confeſſus legitur atque convictus. Et quia hujuſmodi ſceleribus implicatus ſacerdotii non poteſt miniſteria jam tractare, neceſſaria vobis ſolatia credimus viſitatoris adjungere: & ideo in eccleſia ejus viſitatorem dari noſtra decrevit auctoritas, ut eccleſia ſuo privata præſule ſummi nequeat pontificis ſolatiis indigere: cui vos in omnibus parere decernimus, ad ea tantummodo quæ ſacris ſunt gerenda myſteriis: ita tamen, ut nihil de eccleſiaſtica facultate præſumat; & clerus in eo quo nunc eſt ordine conſtitutus nullis gradibus promoveatur, donec proprium ſacerdotem poſſit habere. Omnem vero hanc ſollicitudinem Cæſario fratri & coepiſcopo noſtro injungimus, ad cujus curam cuncta quæ neceſſe ſint pertinere cenſuimus. Dominus vos incolumes cuſtodiat, dilectiſſimi filii. Data VII. Idus Aprilis Paulino Juniore viro clariſſimo conſule. *

Anno Chri. 534

Nota Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Pervenit ad nos.*) Hujus epiſtolæ in codice Lirinenſi hujuſmodi eſt inſcriptio: *Præceptum Joannis papæ ad presbyteros, diaconos, & cunctum clerum Regenſis eccleſiæ.* Quo indicio didicimus quo in loco epiſcopus fuerit Contumelioſus.

EPISTOLA AFRICANORUM EPISCOPORUM AD JOANNEM DATA.

Sed ab Agapeto ejus ſucceſſore accepta.

Pontificem de dubiis quibuſdam conſulunt.

Domino beatiſſimo, & honorabili ſancto fratri, & conſacerdoti Joanni, Reparatus, Florentinianus, Datianus, & ceteri CCXVII. epiſcopi, qui in univerſis conciliis apud Juſtinianam * Carthaginenſem fuimus.

De Reparato Procop. libro de bello Vandal. circa finem.

*Carthaginem

OPtimam conſuetudinem præteriti temporis, quam violenta captivitas per annos centum, dolentibus cunctis, abſtulerat, iterum ſervare cupientes, ad univerſalem totius Africæ ſynodum fidei devotione convenimus, in illa Juſtinianæ * Carthaginenſis baſilica congregationis noſtræ primitias domino conſecrantes, unde noſtros patres tyrannus Hunericus expulerat. Hæc baſilica Fauſti apud nos dicitur, multis martyrum corporibus inſignita, quorum Deus exaudivit orationes, ut daret hujus rei fiduciam ſacerdotibus. Ibi igitur quantum ſinguli lacrymantibus gaudiis flere potuerint, cogitandum potius beatitudini veſtræ dimittimus: in omnibus enim lætitiæ ſpiritualis unus fuit affectus, agere gratias omnipotenti Deo, cujus gratia peccatoribus ſine meritis operum datur, & antidotum fidei ſalutaris nuper reconciliatis hæreticis obtinetur.

* Carthaginis

Definitionibus autem Nicæni concilii publica lectione tranſcurſis, inter alia de quibus nanciſci debuit, diſputatione requiri, jam cœperat quomodo Arianorum ſacerdotes ad catholicam fidem ſuſcipi oporteat, utrumne in ſuis honoribus, an in laica communione, ſic omnibus nobis unanimiter ſubito placuit ſciſcitari primitus beatitudinis veſtræ ſententiam. Poteſt enim ſedes apoſtolica, quantum ſperamus, tale nobis interrogantibus dare reſponſum, quale nos approbare concorditer explorata veritas faciat. Ex omnium quidem collegarum tacitis motibus nemini placere ſenſimus, ut in ſuis honoribus Ariani ſuſcipiantur. Verumtamen convenire caritati credidimus, ut quid habeat ſenſus noſter in publicam notitiam nemo perduceret, niſi prius vel conſuetudo nobis, vel diffinitio Romanæ eccleſiæ proderetur. Hac igitur noſtræ ſalutationis epiſtola per fratres conſacerdotes noſtros Cajum & Petrum, & per filium noſtrum Liberatum diaconum continuo deſtinavimus, & * auctoritatem veſtræ beatitudinis & gratiam debitis obſequiis honorantes: talis quippe es, qualem ſancta ſedes Petri merebatur habere pontificem, dignus veneratione, plenus dilectione, loquens veritatem ſine mendacio, nihil faciens arroganter. Unde etiam libera caritas univerſæ fraternitatis requirendum putavit conſilium tuum. Reſpondeat, obſecro, mens illa ſancto * Spiritui ſerviens affabiliter & veraciter *. Non ſolum enim de ſacerdotibus, ſed de ipſis quoque parvulis apud eos baptizatis, utrum ſoleant vel debeant ad clericatum, ſi petierint, applicari conſulimus. Multis enim facere iſtas frequenter petitiones concedimus, nec negamus, donec habito

* citantur iſta in v. c. ex epiſtola 217. Patrum ſyno. di Carthaginenſis anno 534. Africa jam a Vandalis liberata ad Joannem II. papam, eique ſynodo teſcripſiſſe dicitur Agapetus Joannis ſucceſſor.

* ſancta Spiritu fervens * in illo v. c. hæc inſerun. tur: Poteſt enim ſedes apoſtolica quantum ſperamus tale nobis interrogantibus dare reſponſum, &c. ut ſupra

bito vobiſcum diligentiore tractatu, legatio noſtra revertatur. Illud etiam beatitudini tuæ credimus intimandum, fratres aliquantos ex noſtro collegio, relictis ſine cauſa plebibus ſuis, ad tranſmarinas navigare ſæpius regiones. Hos diutius eccleſia toleravit, * accuſantes eos violentiam temporis mali. Petimus nunc ut quicumque forſitan epiſcopus, aut presbyter, ſive diaconus, aut cujuslibet inferioris ordinis clericus ſine noſtra epiſtola venerit, & non approbaverit ſe pro utilitate ſanctarum eccleſiarum fuiſſe directum, ſimilis hæretico judicetur: neque veſtra communione dignus exiſtat, ut in omnibus & per omnia beatitudinis veſtræ diſciplina laudetur. *Et alia manu:* * Vegetem te, noſtrique memorem præſtet omnipotens Deus domine frater.

* excuſantes

Accepta an. domini 535. poſt obitum Joannis.

* Vegetum

VI. AD CÆSARIUM ARELATENSEM.

Cum ſubjectis canonibus ab eo miſſis ad examinandam cauſam Contumelioſi epiſcopi.

Dilectiſſimo fratri Cæſario Joannes.

CAritatis tuæ literas animo libenti ſuſcepimus, in quibus corporeas neceſſitates allegans, etiam quæ * ſacrius ille, qui lapſus eſt, fecerit indicaſti. Dolemus de amiſſione pontificis, rigorem tamen canonum ſervare neceſſe eſt. Atque ideo prædictum ab epiſcopatus ordine noſtra ſuſpendit auctoritas. Neque enim fas eſt pollutum criminibus, ſacris miniſteriis deſervire. Sed te ordinante in monaſterio dirigatur, ubi delictorum memor in pœnitentia lacrymas effundere non omittat, ut ab eo qui omnibus miſeretur domino noſtro Jeſu Chriſto miſericordiam valeat promereri. In cujus locum viſitatorem conſtituite, donec proprium eccleſia, quæ evacuata eſt ejus ſacerdotio, merere valeat ſacerdotem. Communibus tamen precibus exorare Deum noſtrum debemus, ut puros cunctos præſtet antiſtites. Si qui tamen pontificatus immemores criminibus ſe fortaſſis involverint, & eorum perſonas vulgus cognoſcat: facilius enim a delictis cavent, ſi non videant etiam hominibus ſecreta eſſe quæ fecerint. Quæ vero de his canones præcipiunt, ſubter adjecimus, ut quæ facienda ſunt poſſitis agnoſcere. Deus te incolumem cuſtodiat, frater cariſſime. *

Hoc eſt, exſecratius. Hard.

* Anno Chriſti 534.

* *Hi tituli canonum, quos nobis ſupraſcriptus ſanctus & domnus meus Joannes papa ſedis apoſtolicæ cum præfata auctoritate direxit.*

EX epiſtola Siricii papæ urbis Romæ * Emerio Epiſcopo Tarraconenſi inter cetera ad locum, capitulo VII. *Et quia aliquanti, de quibus loquimur, & tua ſanctitas retulit, ignoratione lapſos eſſe ſe deflent; id eſt, ut ad uxores proprias redierint: his ea conditione miſericordiam dicimus non negandam, ut ſine ullo honoris augmento, in hoc, quo detecti ſunt, quamdiu advixerint, officio perſeverent, ſi tamen poſt hæc continentes ſe ſtuduerint exhibere. Ii vero, qui illiciti privilegii excuſatione nituntur, ut ſibi aſſerant veteri hoc lege conceſſum, noverint ſe ab omni eccleſiaſtico honore, quo indigni ſunt, apoſtolicæ ſedis auctoritate dejectos; nec unquam poſſe veneranda attrectare myſteria, quibus ſe ipſi, dum obſcœnis cupiditatibus inhiant, privaverunt. Et quia exempla præterita cavere nos præmonent in futuro; quilibet epiſcopus, presbyter, atque diaconus, quod non optamus, deinceps fuerit talis inventus, jam nunc ſibi omnem per nos indulgentiæ aditum intelligat obſeratum. Quia ferro neceſſe eſt excidantur vulnera, quæ fomentorum non ſenſerint medicinam.*

* Himerio

☞ Ex Canonibus Apoſtolorum cap. XXV. (quod Epiſcopus, aut presbyter, aut Diaconus, ſi pro criminibus damnati fuerint, minime communione priventur) *Epiſcopus, presbyter, aut diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio captus eſt, deponatur, non tamen communione privetur; dicit enim Scriptura:* non vindicabit Dominus bis in idipſum.

Anſulis inclusa, quæ deerant in Libro, ſupplevi ex Cod. 574. Pal. Vatic. Num. 1.

Ex Canonibus ſupraſcriptis cap. XXIX. quod officium priſtinum damnati pro criminibus uſurpare non debeant. *Si quis epiſcopus, presbyter, aut Diaconus depoſitus juſte ſuper certis criminibus auſus fuerit attrectare miniſterium dudum ſibi commiſſum, hic ab Eccleſia ſibi abſcindatur.*

Ex Canonibus Neocæſarienſibus XCV. de presbyteris qui fornicati ſunt. *Presbyter ſi fornicatus fuerit, aut adulterium perpetraverit amplius, pelli debet, & ad pœnitentiam redigi.*

Hunc totum Canonem ſupplevi ex eod. Vatic. Cod.

Ex Canonibus Antiochenis capitulo IV. de damnatis & miniſtrare tentantibus. *Si quis epiſcopus damnatus a ſynodo, vel presbyter, aut diaconus a ſuo epiſcopo, auſi fuerint aliquid de miniſterio ſacro contingere, ſive epiſcopus juxta præcedentem conſuetudinem, ſive presbyter, aut diaconus; nullo modo liceat ei nec in alia ſynodo reſtitutionis ſpem aut locum habere ſatisfactionis. Sed & communicantes ei omnes abjici de eccleſia, maxime ſi poſteaquam didicerunt adverſum memoratos prolatam fuiſſe ſententiam, eiſdem communicare tentaverint.*

☞ 11. qu. 3. Si quis epiſcopus.

Ex Canonibus ſupraſcriptis capitulo XV. de epiſcopis ab ejuſdem provinciæ epiſcopis conſonanter excluſis. *Si quis epiſcopus de certis criminibus accuſatus condemnatur ab omnibus epiſcopis ejuſdem provinciæ, cunctique conſonanter eamdem contra eum formam decreti protulerint, hunc apud alios nullo modo judicari, ſed firmam concordantium epiſcoporum provinciæ manere ſententiam.*

6. quæſt. Si quis epiſcopus

Tituli infraſcripti ad hoc de canonibus excerpti ſunt, ut unuſquiſque breviter poſſit agnoſcere, quod clerici poſt crimina capitalia non poſſint ad honorem priſtinum revocari.

AD locum, de ſynodo Nicæna, id eſt CCCXVIII. epiſcoporum. *Si qui forte indiſcrete ad ſacerdotium provecti, poſtmodum vel ipſi aliquid de ſe crimino ſum profeſſi ſunt, vel ab aliis revicti, abſcindantur.* Can. 9.

Incipiunt tituli canonum Gallicani.

De ſynodo Valentinæ civitatis epiſcoporum XVIII. IV. Idus Julias, Gratiano III. & Equitio conſulibus. *Nec illud, fratres, ſcribere alienum ab eccleſiæ utilitate cenſuimus, ut ſciretis quicumque ſub ordinatione vel diaconatus, vel presbyterii, vel epiſcopatus, mortali crimine dixerint ſe eſſe pollutos, a ſupradictis ordinationibus ſubmovendos, reos ſcilicet vel veri confeſſione, vel mendacio falſitatis. Neque enim ſolvi ab his poteſt, ſi in ipſos ſe dixerint, quod dictum in alios puni-* Can. 4.

puniretur, cum omnis qui sibi fuerit mortis causa homicida sit. Divina vos pietas in æternum protegat, fratres dilectissimi.

Item ad locum de synodo Aurelianensi episcoporum XXX. *Si diaconus aut presbyter crimen capitale commiserint, simul ab officio & communione pellantur.*

Item ad locum [2] de synodo Justinianensi. *Si quis diaconus, aut presbyter, post acceptam benedictionem Leviticam, cum uxore sua incontinens invenitur, ab officio abiiciatur.*

Item de synodo Epaonensi episcopor. XXXIV. *Si quis diaconus, aut presbyter crimen capitale commiserit, ab officii honore depositus in monasterium detrudatur, ibi tantummodo quamdiu vixerit communione sumenda.*

ECce manifestissime constat, quia secundum quod & tituli antiquorum patrum a sancto Joanne papa transmissi, & trecentorum decem & octo episcoporum sententia, sed & canones Gallicani continere videntur, clerici in adulterio deprehensi, aut ipsi confessi, aut ab aliis revicti, ad honorem redire non possunt. Et quia forte non deerunt, quibus pro nimia pietate suprascripta sanctorum patrum severitas minime placeat, sciant se & trecentorum decem & octo episcoporum præcepta, & sancti papæ auctoritatem, & illorum pontificum, qui ordinantibus trecentis decem & octo episcopis reliquos canones statuerunt, sententias reprehendere vel damnare. Sed forte major in illis est pietas, quam in supradictis trecentis decem & octo episcopis; major in illis misericordia, quam in S. Joanne apostolico papa; major caritas, quam in reliquis sanctis sacerdotibus, qui hoc pro exemplo vel remedio ecclesiarum suis definitionibus deliberaverunt. Et ideo aut * plena voluntate præceptis illorum consentiant; aut si non fecerint, omnibus se contrarios & inimicos esse cognoscant. Quæ est ista justitiæ inimica benignitas, palpare criminosos, & vulnera eorum usque ad diem judicii incurata servare? Quod si etiam durissimam eos pœnitentiam per plures annos agere videremus, sic nos ipsi & saluti eorum consulere, & canonum deberemus statuta servare. Cum vero in aliquibus nec compunctionis humilitas, nec instantia orandi vel plangendi appareat, nec B. David imitentur, qui dixit: *Lavabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis meis stratum meum rigabo*: & illud: *Cinerem sicut panem manducabam, & potum meum cum fletu miscebam*, nec eos jejuniis vel lectioni vacare videamus; possumus cognoscere, si ad honorem pristinum redierint, cum quanta negligentia, & cum quanto tempore, & inimica animæ securitate permaneant, credentes quod sic eis non acta digne pœnitentia dimiserit Deus, quomodo sacerdotes indulsisse videntur. Vere dico, quia illi *, quibus cum periculosa & falsa misericordia indulgere videmur, cum ante tribunal Christi pro tantis peccatis damnandi advenerint, contra nos ipsos causas dicturi sunt, dicentes: Quod dum aut asperitatem linguæ eorum expavimus, aut falsa blandimenta, & periculosas adulationes ipsorum libenter accepimus, nos eos, dum illis inutiliter indulgemus, in peccatis permanere, aut ipsa peccata etiam augere permiserimus, non recordantes illud quod in veteri testamento scriptum est, quia *uno peccante contra omnes Dei ira desæviit*. O pietas! O misericordia! uni parcere, & omnes per exemplum malum in discrimen adducere. Non ita suadet sanctus ac beatissimus Cyprianus martyr dicens: *Qui peccantem verbis adulantibus palpat, peccandi fomitem subministrat, nec reprimit delicta illius, sed fovet;* & iterum: *Imperitus est medicus, qui tumentes vulnerum sinus manu parcente contrectat, & absconditum in profundi recessibus virus dum servat exaggerat.* Unde & S. Joannes Constantinopolitanus episcopus arguit dicens: *Imperitus est medicus, qui ante digestam putredinem superinducit vulneri cicatricem.* Et ideo diligentius perpendite, si aut potest, aut debet fieri, ut tantorum ac talium quos supra memoravimus, sacerdotum canones contemnentes, aliter quam illi statuerunt observare vel agere præsumamus. Præcipue cum si illorum trecentorum decem & octo episcoporum, qui per omnes ecclesias concilia fieri præceperunt, tam sancta decreta negligimus, non illos solos despiciemus, sed sicut supra jam dictum est, & Africanos pontifices, & omnes reliquos, qui ipsis ordinantibus per totum mundum pro ecclesiastica disciplina aliquid statuerunt, cum peccato animæ nostræ contemnemus. Ego me in hoc periculo mittere omnino non audeo; quia nec talia sunt merita mea, ut aliorum peccata in me excipere præsumam: nec tantam eloquentiam habeo, ut ante tribunal Christi contra tantos ac tam sanctos sacerdotes, qui canones statuerunt, causas dicere possim. Videat unusquisque qui aliter sentire vel observare disponit, qualiter possit in die judicii reddere rationem. Ego in quantum Deus vires dare dignatur, studere volo eorum præceptionibus obedire: quia cum illis non rixam, sed pacem, & qualemcumque partem habere desidero. Et hoc diligenter attendendum est, quod si secundum quod suprascriptum est, illi clerici, qui ad uxores proprias redeunt, ad integrum ab officio suspenduntur; & si etiam digami, aut internuptarum mariti; qui utique rem licitam faciunt, clerici tamen ordinari non possunt, aut si ordinati fuerint, deiiciuntur [4] de quibus & Faustus episcopus sanctus in epistola sua dixit: *Perdit gratiam consecrati, qui adhuc officium vult exercere mariti*: cum hæc ita sint, qua conscientia quisquam dicere poterit, quod ille qui adulterium commiserit iterum ad honorem redire possit? Hoc loco si aliquis fuerit qui dicat: Ergo negas misericordiam Dei qui dixit: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat?* & illud: *Numquid qui cadit non adiiciet ut resurgat?* & illud: *Peccator in quacumque die conversus fuerit, omnes iniquitates illius oblivioni tradentur.* Ad hæc libera voce respondere & possumus & debemus: Absit a nobis, ut de istis sententiis videamur vel leviter dubitare. Definitissime enim credimus, quod qui usque ad finem vitæ suæ pœnitentiam egerit, non solum indulgentiam accipiat, sed etiam ad præmia æterna perveniat. Propter regulam tamen ecclesiasticam, & propter antiquorum patrum statuta, quæ absit a nobis ut reprehendere aut discutere audeamus, eum quem credimus ad vitam æternam post actam pœnitentiam venire, ad honorem clericatus secundum tantorum patrum præcepta novimus non debere reverti. In tantum ut in canonibus scriptum sit: *Ne ullus unquam pœnitens clericus ordinetur.* Et si ille qui ultro petit pœnitentiam, quamvis perfecte agat, non potest aut episcopus, aut presbyter ordinari;

[2] Concilium Aurelian. I. can. 9.

[2] Concilium Aurelian. I. can. 23.

can. 22.

[2] Est. 50. c. 29. si quis diaconus.

[2] bi mendocit. sub omine Hor. isdæ a Gra. ano.

* prona

* fal. 6. fal. 101.

* ipsi,

Num. 16.

Libro de lapsis.

Faustus Rex jensis.

Ezech. 33. Psal. 40.

Ezech. 18.

nari; ita ut etiamsi per ignorantiam ordinatus fuerit, & postea convincitur pœnitentiam accepisse, dejiciatur: ille qui invitus ad pœnitentiam agendam in monasterium mittitur, & utique qui aliud quam pœnitens dicendus est, qua conscientia ad sacerdotium redire permittitur? Nemo mihi alia quælibet contra auctoritatem sedis apostolicæ aut contra trecentorum decem & octo episcoporum præcepta, vel reliquorum canonum statuta obiiciat: quia quidquid contra illorum definitionem, in quibus Spiritum sanctum locutum esse credimus, dictum fuerit, recipere non solum temerarium, sed etiam periculosum esse non dubito. Valde enim metuo & contremisco illam damnationem, quam Heli sacerdos propter stultam indulgentiam accipere meruit. Qui pro eo quod filios suos negligenter castigavit, ut eos nec cædere, 1. Reg. 4. nec excommunicare voluerit, ipsi filii una die occisi sunt, & triginta millia de populo interfecta sunt, & arca testamenti in captivitate ducta est, & ipse retro cadens fractis cervicibus mortuus est, & nomen ipsius de libro vitæ deletum est. Et e contra Phinees, qui pro eo quod zelo Dei commotus duos adulteros pariter interfecit totum populum de Dei iracundia liberaverit. Nec hoc ideo dico, ut sicut ille Num. 25. fecit, etiam nunc per mortem corporum sacerdotes domini debeant vindicare. Sed quia melius est, ut unusquisque parvo tempore, donec vivit in hoc mundo, verecundiam vel confusionem sublineat, quam postea ad supplicia æterna perveniat: & multo ei utilius est propter aliorum exemplum, quamdiu vivit, remotus ab honore pœnitentiam agat, & remedium sibi in die necessitatis acquirat. Quicumque parvitati meæ in hac causa voluerit onerosus existere, aliud ei responsum dare non delibero, nisi quod suprascripti canones continere videntur. [3] Hoc ideo dico, quia dum cito crimina capitalia committentibus indulgemus, plurimi, qui nec Deum metuunt, nec sensus disciplinæ ecclesiasticæ expavescunt, sine ullo pudore ac reverentia, per indignas familiaritates extranearum mulierum, & scipsos decipiunt, & famam Christianæ religionis blasphemari etiam ab extraneæ religionis hominibus faciunt. Et ideo justum est, ut dum eis secundum omnium canonum statuta redeundi ad honorem aditus clauditur, tandem aliquando tam gravi malo finis congruus imponatur. Quia quando, diabolo persuadente, aliqui clericorum in aliquod peccatum, & præcipue in adulterium, lapsi fuerint, * quam expedit de animabus statuta caponum cogitant, per falsam pietatem ita totis viribus elaborant, ut aut nec mittantur in monasteriis. Si autem, certe post non longum tempus importunitate nimia, & disciplinæ ecclesiasticæ inimica, extorquere conantur, ut redeant ad honorem. Qui chartulam istam cum suprascriptis titulis canonum non fuerit aspernatus, nec eam pro rusticitate sermonis despexerit, contra inimicos ecclesiasticæ regulæ multum eum poterit adjuvare, ut libera fronte dicat, sicut jam suprascriptum est, se contra tam sanctas antiquorum patrum constitutiones venire nullatenus posse. Ego hæc cum omni humilitate suggerens, absolvo apud Deum conscientiam meam. Quicumque autem aut importunitate, aut adulatione, aut falsis blandimentis inclinatus fuerit, ut censuram ecclesiasticæ disciplinæ non teneat, videat qualiter se ante tribunal Christi expediat, ubi contra eum omnes qui canones statuerunt, causas sunt sine ulla dubitatione dicturi. In quorum domnorum meorum sacerdotum manibus chartula ista pervenerit, si eam aliis sacerdotibus non solum ad legendum offerre, sed etiam ingerere transcribendam noluerint, timeant ne inde reddant in die judicii rationem. Nec illud credimus omittendum, ut iis qui pro scelere suo a præsidibus, seu a rectoribus populi fuerint interempti, & sepulturam in cœmeterio Christianorum habere, & offerentium pro ipsis oblationis juxta canonum indicamus licentiam non negari. Violatores vero sepulcri licet Augustorum principum capitaliter damnet sententia; tamen si qui in hoc facinore fuerint reperti superstites, ab ecclesiastica communione priventur: quia nefas est, ut eis Christianorum non offeretur consortium, qui temeritatis ausu humatorum cineres reddere præsumpserunt inquietos.

* Locus in Mſ. corruptus

Notæ Jacobi Sirmondi S. J.

1 *Tituli canonum.*) Quæ de hac causa subjiciuntur, non omnia ex uno sed ex diversis codicibus deprompta sunt: ex Corbejensi nimirum, Pithœanis duobus, Lirinensi, & aliis: sed potissimum ex Rhemensi, qui plura ceteris continebat.

2 *De synodo Justinianensi.*) Sic appellat, ut ante monui, concilium primum Arausicanum a loco ubi celebratum est.

3 *Ecce manifestissime.*) Citatur initium hujus tractatus a Gratiano decr. 50. cap. 23. *Si quis diaconus*: & perperam tribuitur Hormisdæ. Cujusnam vero sit auctoris veteres libri non indicant. Cæsarii fortasse non immerito videri possit.

4 *De quibus & Faustus episcopus sanctus.*) Codex Corbejensis; *quibus & domnus Faustus in epistola*. Pithœanus alter *: *de quibus & sanctus Faustus in epistola*. Floriacensis: *de quibus & sanctus Faustus episcopus in epistola*. * nec non c. H.

5 *Hoc ideo dico.*) Hucusque codex Corbejensis, & Pithœani ambo *: cetera ex unico sunt Rhemensi. * cum c. H.

ANNO CHRISTI 532. (1)

ANNO CHRISTI 532.

CONCILIUM ROMANUM

SUB JOANNE PAPA II.

Quo contra Acœmetas definitum est, catholice & pie dici posse, unum de trinitate passum esse in carne; quoque etiam declaratum est, quo sensu Hormisda Pontifex eam sententiam rejecerit.

[a] Qua occasione habitum fuerit hoc concilium.

[a] *Concilium*,) Tempore Hormisdæ papæ, ut constat supra ex epistolis ejusdem Hormisdæ pontificis earumque notis, oborta est quæstio inter pseudomonachos Scythiæ, Eutychianæ hæreseos sectatores occultos, atque Victorem diaconum, professorem synodi Chalcedonensis: sirne addendum ad Chalcedonense concilium, unum de trinitate esse crucifixum Christum. Illi asserebant: Victor negabat: Facta submissione, declararunt legati sedis apostolicæ, ut quis demonstretur catholicus, satis esse absque ulla verborum additione Chalcedonense concilium profiteri. Monachi repulsam passi, a sententia legatorum ad pontificem appellarunt; ubi cum libellum appellationis adversus Victorem, velut Nestorianum, & legatos tanquam Nestorii fautores interposuissent, jussique ad reditum legatorum manere, fugissent; eadem sententia pontificis Hormisdæ sunt condemnati, ut patet ex relatione Dioscori, & epist. Hormisdæ ad Possessorem & Justinianum. His ita decisis inferebant Nestoriani, eorumque defensores ac sectarii Acœmetæ monachi, si non est passus unus de trinitate in carne, ergo neque natus est idem in carne, ergo neque vere dici potest, ajebant, Mariam vere & proprie esse Dei genitricem. His accedebant Origenistæ negantes Christum unum de trinitate fuisse. Resistebant hæreticis cum imperatore Epiphanius Constantinopolitanus, ceterique orthodoxi episcopi, asserentes pie sancteque dici, unum de trinitate esse passum in carne: impie vero negari sanctissimam virginem Mariam vere proprieque matrem Dei appellandam esse. Acœmetæ cum ab imperatore instinctu Epiphanii magnopere urgerentur, ad Joannem Romanum pontificem legatos miserunt; rogantes ne sententiam illam vicissim reciperet, quam Hormisda semel explosisset. A Quod cum Epiphanius & imperator audivissent, ad eumdem Joannem Romanum pontificem Hypatium Ephesinorum, & Demetrium Cæsarienſem episcopos legatos cum epistolis supra recitatis & excusis miserunt. Exceptis, lectisque quas secum attulerant epistolis, cognitum est, rem gravem atque difficilem proponi, quæ diuturniorem inquisitionem, & indaginem requirebat. Post factam diligentem quæstionis indaginem, postque Ferrandi aliorumque transmarinorum sententias exploratas, habito Romæ desuper concilio, unanimi patrum consensu Acœmetarum sententia recitata est & confutata: ipsius vero Justiniani scripta fidei professio approbata fuit. Quibus peractis pon- Acta concilii. B tifex illam epistolam ad Justinianum rescripsit, de qua supra quædam huc spectantia annotavimus. Ita mutatis hostibus, arma mutari necessum fuit. Cum pseudomonachi Eutychiani hac sententia dolose Chalcedonensi concilio, quasi imperfectum esset, & additamento indigeret, auctoritatem, Christo autem domino divinitatem adimere conarentur, necessarium fuit, ut Hormisda pontifex sententiam insolitam de fraude suspectam, & ab hæreticis primum noviter inventam & usurpatam rejiceret, quamtumvis, ipsa remota, velut catholica recipienda fuisset. Quando autem Nestoriani & Origenistæ auctoritate pontificis Hormisdæ abuterentur, requirebat ecclesiæ utilitas atque ne- C cessitas, ut declararet pontifex Joannes, quo sensu Hormisda pontifex allegatam sententiam rejecisset, quove admisisset: scilicet, quod eam non tanquam hæreticam, sed tantum velut novam atque de fraudibus Eutychianorum suspectam proscripserit & rejecerit; quæ alioquin, si dolus ab Eutychianis abfuisset, omnino recipi potuisset. Vide Baron. anno domini 519, 533. & 534. Declaratur sententia Hormisdæ.

1 Anno Christi 534. quo post Concilium datæ ad Justinianum Imp. & Senatores Joannis literæ.

COLLATIO CATHOLICORUM CUM SEVERIANIS,

Habita Constantinopoli anno domini DXXXI. *tempore Justiniani imperatoris.*

Domino amabili Thomati presbytero innocentio episcopus Maroniæ civitatis in domino salutem.

SCripsit mihi tua Deo amabilis caritas, eo quod susceptis humilitatis nostræ literis una cum exemplaribus piissimi atque amatoris Dei principis nostri, & sanctissimi archiepiscopi literarum præcipientium me ad regiam pergere civitatem, in grandi solicitudine devenerit, nesciens occasionem evocationis nostræ. Propterea significo, venerande frater, eo, quod propter orientales episcopos, qui cum Severo a sancta catholica & apostolica ecclesia separati sunt, evocati sumus. Scriptum est autem de hac eadem re, primori quidem loco domino meo reverendissimo ac domino amabili * Hypatio Ephesinæ civitatis archiepiscopo, atque idem domino meo Joanni *[1] Vesinæ * civitatis episcopo, & meæ, sicut dictum est, humilitati. Dominus enim meus vir venerabilis episcopus Stephanus Seleucienſium civitatis, & idem dominus meus Anthimus Trapezuntinæ civitatis episcopus, qui nobiscum una in * collatione fuerunt, jam præcessissent in regiam civitatem cum domino meo Demetrio Philippinæ civitatis episcopo, etsi ipse propter corporalem ægritudinem præsens esse non potuit.

Ante collationem igitur evocavit sanctissimum archiepiscopum tranquillissimus imperator in venerabili palatio suo, quod cognominatur Hormisdæ, relictoque sacratissimo senatu, cum eo parumper secedens, convocavit & nos, & cœpit nobis dicere: Eo quod pro his qui cum Severo episcopo ab ecclesia desciverunt convocavi vos, ut de his quibus ambigunt conferatis cum eis, cum omni mansuetudine & patientia, sicut decet orthodoxos & sanctos viros. Etsi enim illi exasperati fuerint, vos tamquam Dei amatores cum omni mansuetudine & tranquillitate eis satisfacite. Nolo autem sub mei præsentia fieri collationem, ne in * contemptum * veniant, sed præcipio glorioſissimo patricio Strategio, (ille enim eo tempore locum tuebatur glorioſi magistri officii) ut vobiscum una resideat.

Prima itaque die convenimus in eodem Heptatoncho triclinio, in quo & tunc pietas ejus nos susceperat, & nos quidem eramus quinque, illi vero sex: Sergius civitatis Cyri, Thomas civitatis Germaniciæ, Philoxenus Dulichii, & Petrus de Theodosiopoli, Joannes Constantinæ, Nonnus *[2] Ceresinæ, & reliqui tam clerici quam monachi. Nobiscum vero dominus vir venerabilis Eusebius presbyter & cimeliarcha sanctissimæ majoris ecclesiæ, & viri reverendissimi presbyteri & syncelli beati archiepiscopi Epiphanii Heraclianus atque Laurentius, sed & Antiochenæ sive Theopoleos civitatis venerabiles presbyteri & œconomi atque apocrisarii Hermisigenes, Magnus, & Aquilinus una cum Leontio viro venerabili monacho & apocrisario patrum in sancta civitate constitutorum. Et ut ex pluribus, quæ illic dicta sunt, breviter referam, quasi capitulatim: si enim omnia voluero scribere, tempus me ante deficiet.

Sedentibus ergo nobis, cœpit glorioſissimus patricius Strategius, qui nunc comes divinarum * ubique largitionum est, ad orientales ita dicere: Piissimus atque tranquillissimus noster dominus, tamquam orthodoxus, & rectam fidem quotidie augere desiderans, convocavit vestram religionem, non ex authoritate principali, sed paterna & sacerdotali compunctione, [3] quod de his quibus ambigitis, a præsentibus sanctissimis episcopis satisfiat vobis, qui propter hoc ab ejus pietate sunt evocati. Scitis autem & vos quoniam glorioſæ memoriæ pater meus Appius ex Ægyptiorum oriundus provincia, & tam vestras quam Alexandrinorum secutus sectas, dubitabat communicare sanctæ majori ecclesiæ in hac civitate constitutæ: sed piissimi atque fideliſſimi * imperatores ratione ei persuaserunt, eo quod non aliud symbolum, vel aliam fidem tradiderint nobis hi qui in Chalcedone congregati sunt reverendissimi episcopi, nisi eamdem quæ in Nicæa & in Constantinopoli & Epheso confirmata est. Ipsi quoque fidem decreverunt, & Nestorium & Eutychem, qui novas hæreses inducebant, condemnarunt, qua ratione persuasus communicavit sanctæ ecclesiæ. Et vos igitur non contentioſa mente, sicut decet venerabiles viros, quæcumque vobis dubia videntur opponite coram religione eorum, & dominus per ipsos satisfaciet vobis.

Orientales dixerunt: Nos satisfactionis chartulam de fide nostra compositam piissimo imperatori porreximus, & in ea omnia quæ nobis ambigua videbantur, & scandalizabant nos, intexuimus. *Reverendissimus archiepiscopus Hypatius os nostrum factus, sicut & beatus Petrus apostolorum princeps respondit, dicens*: Chartulam illam pervidimus, in qua tam supra quam infra Chalcedonense concilium criminamini, quod adversus Eutychianam est hæresim congregatum: propter quod, dicite nobis, qualem opinionem de Eutyche habetis? *Orientales dixerunt*: Tanquam * hæreticus, magis autem princeps * hæresis. *Reverendissimus * episcopus dixit*: De Dioscoro vero, & secundo in Epheso concilio, quod ab ipso congregatum est, qualem? *Orientales*: * Tanquam orthodoxorum:

* Hypatius Ephesi & Demetrius Philipporum episcopi a Justi. missi an. 533. ad Jo Papam teste Liberato cap. 20.
* Vesinæ
* collatione
* utique
* nostri
* contemptu
* Forte, veniam. Hard.
* hæreticum
* principem
Vir reverendissimus.
* dixerunt

1 Lege, *Bizyenæ*, in provincia Europæ. *Harduinus.*
2 Lege, *Cereſine*, in Osrhoene, ubi & Constantia, & Theodosiopolis. *Hard.*
3 Forte, *ita quod*. Hard.

rum: *Episcopus dixit*: Si Eutychen velut hæreticum condemnatis, quemadmodum Dioscorum & cum eo congregatos orthodoxos dicitis esse, qui Eutychen quidem hæreticum justificarunt, Flavianum vero & Eusebium condemnarunt? *Orientales*: Eutychen tanquam acta forsitan pœnitentia justificarunt. *Episcopus*: Si ergo pœnituit Eutyches, quemadmodum illum anathematizatis? Illis vero ad hanc responsionem hæsitantibus, rursus *Episcopus*: In tantum non pœnituit, quin & antequam implerentur, quæ in Constantinopolitana urbe adversus eum gesta sunt, illum quidem tanquam orthodoxum justificarunt, Flavianum vero & Eusebium velut hæreticos condemnarunt. Si enim pœnituit Eutyches, rogari oportuit eos, non condemnari. Ut autem dicamus secundum vos confessionem duarum naturarum esse hæreticam, quam exigebat [1] Eutyches confiteri ab Eusebio & Flaviano, [2] docebat Dioscorus laudare eum tanquam non [3] susceptam duarum naturarum confessionem. Ut autem consubstantialem Patri secundum divinitatem, & consubstantialem matri secundum humanitatem, dicere oportuit: cum omni subtilitate exigere eum, ut confiteretur: & nisi hoc fuisset confessus, suscipi * non oportuit. Dioscorus vero non solum quia non exegit ab eo consubstantialis confessionem, sed magis consensit contrariæ ejus, & perversæ confessioni, quæ dicit: Ante unitionem quidem ex duabus naturis confiteor: post unitionem vero unam naturam. Et compulit omnes qui cum eo erant vociferari: Eutychen quidem orthodoxum esse, Flavianum vero & Eusebium impios hæreticos. Quid ergo vobis de istis apparet?

exigebatur

eum

Contradicentes dixerunt: Revera oportuit exigi Eutychen a Dioscoro consubstantialis confessionem: Sin autem sine ista suscipit eum, & justificavit, cæcitatem passus est idem episcopus. * Si ergo illum cæcitatem passum esse fatemini, ea quæ superius dicta sunt repetamus. Orthodoxum aut hæreticum Eutychen dicitis fuisse? *Contradicentes dixerunt*, hæreticum. *Et Episcopus*: Juste ergo ab Eusebio accusatur; condecenter vero a Flaviano condemnatus est. *Contradicentes dixerunt*: juste. *Et Episcopus*: Si ergo juste a Flaviano condemnatus est, injuste & irrationabiliter suscepit eum Dioscorus & cum eo congregatum concilium, an non? *Contradicentes*: Procul dubio apparet quod injuste. *Episcopus*: Quoniam ergo totum illud universale concilium, quod cum Dioscoro congregatum est, consensit, sicut vos ipsi fatemini, injustitiæ & cæcitati; oportebat universalis illius concilii injustitias & cæcitates ab altero universali emendari concilio, an non? *Contradicentes dixerunt*: Modis omnibus ita fieri oportebat, *Episcopus dixit*: Chalcedone itaque juste congregatum concilium est: ut ea quæ universale concilium deliquerat, vel, sicut vos dicitis, minus viderat, ab universali concilio corrigerentur. *Contradicentes dixerunt*: Bene quidem & necessarie congregatum est, si & justum finem suscepit. His ergo per plures sermones, sicut supra dictum est, habitis, primi diei conventus est dissolutus.

Et episcopus

Secundo autem die cum convenissemus, *vir reverendissimus archiepiscopus Hypatius ait*: Recordamini finem hesternæ collationis, & nullius estis obliti: tamen si placet iterum commemoremus vos: *Contradicentes dixerunt*: Recordamur quidem; attamen ad pleniorem dictorum cognitionem & iterum revoca nobis in mentem. *Episcopus dixit*: Confessi estis hesterna secundum veritatem hæreticum esse Eutychen, & juste a Flaviano religiosæ memoriæ condemnatum, & injuste susceptum a Dioscoro, vel ab eo congregato concilio; & quia oportuit universalis illius concilii culpas ab altero concilio item universali corrigi, & quia propter prædictas occasiones juste congregatum est Chalcedonense concilium. *Contradicentes dixerunt*: Recordamur hæc omnia. *Episcopus dixit*: Ostensum ergo vobis est, quia juste est congregatum Chalcedonense concilium. *Contradicentes dixerunt*: Juste convenit, si & justum finem susceperisset. *Episcopus dixit*: Quid enim reprehenditis illud peccasse concilium, ut adversus hoc possimus vobis reddere rationem? *Contradicentes*: Ante omnia duarum naturarum novitatem. Beato enim Cyrillo & antecessoribus ejus ex duabus naturis unam naturam Dei verbi incarnatam, post unitionem prædicantibus illis, in duabus naturis, innovare præsumpserunt. *Episcopus dixit*: Omnis quidem novitas peregrina est, non tamen omnis obnoxia. Ipsi ergo secundum quam rationem dicitis, * innovantes ** damnandos illos secundum peregrinam vocem, an secundum noxiam? *Contradicentes dixerunt*: Secundum utraque: beato enim Cyrillo & beato Athanasio Alexandriuæ civitatis episcopis, Felice etiam & Julio Romanæ ecclesiæ, Gregorio quin etiam mirabilium factore, & Dionysio Areopagita, unam naturam Dei verbi decernentibus post unitionem, hos omnes transgressi illi, post unitionem præsumpserunt duas naturas prædicare.

innovasse.

* vox ista abest a v. c.

Episcopus: In tantum falsæ sunt epistolæ, sive testificationes illæ quas dicitis, ut neque unam ex illis beatus Cyrillus voluerit recordari; nec in epistolis quas ad Nestorium scripsit, * ut in his quas contra blasphemias ejus protulit testificationes in sancta synodo Ephesina, quando maxime debuit proferre eas, sed nec in expositione duodecim capitulorum adversus Theodoretum & [3] Andream scribens, qui contra eadem capitula scripserunt; sed nec adversus orientale concilium, quod unde nescio, Arii illi vel Apollinaris opinionem imposuisse visum est: neque enim Arius aliquando vel Apollinaris duas naturas confessi sunt, sed unam naturam Dei verbi incarnatam ipsi magis noviter protulerunt, ut creatam & passibilem ipsam divinam Verbi naturam introducerent. Adversus * quas duas substantias atque naturas omnes sancti patres decreverunt; sed & hoc dicimus, quia duodecim glorioforum patrum testimonia adversus Nestorii blasphemias in Epheso beatus Cyrillus proferens, id est, sancti Petri episcopi Alexandrinæ & martyris, sancti Felicis episcopi Romanæ & martyris, Cypriani episcopi Carthaginensis & martyris, beati Athanasii & beati Theophili episcoporum * Alexandriæ, Julii episcopi Romanæ, Ambrosii & Basilii, Gregorii & alterius

vel

* Alexandrinæ.

1 Lege, *debebat*. Hard. 2 Forte, *Suscipientem*. Hard.
3 Episcopum Samosatenum. *Hard.*

ab Iconio Gregorii, Amphilochii Iconii * & Attici Constantinopolitani, nullum teſtimonium eorum de una natura protulit: ſed non ſolum aliorum, ſed nec beati Athanaſii, qui a vobis profertur, in unius naturæ incarnati Verbi confeſſione, cum certe diverſa teſtimonia ejus illic intexuerit, ſed & beati Julii, eo quod Dei genitrix ſit ſancta virgo, & * dominum eſſe eum qui carne paſſus eſt. Si ergo ſciebat de una natura quemquam ex his dixiſſe: illic maxime proferre habuit, ubi tantum erat & talc universale concilium. Si autem illic non ſunt prolatæ; quemadmodum nunc a vobis proferantur, ſatis admiror.

* Deum

Contradicentes: Quid ergo ſuſpicamini quia nos eas falſavimus? *Epiſcopus*: Vos non ſuſpicamur, ſed antiquos hæreticos Apollinariſtas, qui reprehendunt eum in epiſtola quam ad orientales pro unione & pace de duabus naturis ſcripſit; Quoniam & hi qui cum Neſtorio ſapiunt falſaverunt ad Epictetum ſancti Athanaſii epiſtolam, ſicut beatus Cyrillus beato Joanni Antiochenæ civitatis epiſcopo ſcribens docuit nos. *Contradicentes*: Poſſumus oſtendere quia beatus Cyrillus uſus eſt iſtis teſtimoniis in libris adverſus Diodorum & Theodorum editis. *Epiſcopus*: Modo maxime & illos adverſus Diodorum & Theodorum libros ambiguos facitis, tanquam fictos adverſus mortuos prolatos dicentes, * non poterant refellere falſitatem: ſi enim adverſus mortuos prolati ſunt, multo magis adverſus Neſtorium, & eos qui contra capitula ejus ſcripſerunt proferre habuit eadem teſtimonia; ſed nunc videtur, quoniam & in illis libris hæretici faſſantes addiderunt ea. *Contradicentes dixerunt*: Si ergo ex antiquis reſcriptis, & ex archivis Alexandriæ potuerimus utraque oſtendere ſic habentia, quid eſtis dicturi? *Epiſcopus*: Si ſub temporibus beati Proterii, vel Timothei cognomine * Solofacioli oſtenſa ſunt, indubitabilia erunt: quoniam vero jam a multis hi qui adverſantur orthodoxæ duarum naturarum confeſſioni illa antiqua apud ſe retinent, indulgete nobis, ſi adverſarios noſtros teſtes ſuſcipere dubitamus: nam & beati Julii famoſam illam epiſtolam manifeſte Apollinaris oſtendimus fuiſſe ſcriptam ad Dionyſium; illam autem quam ſancti Gregorii mirabilium factoris dicitis teſtificationem, ſuadete Severo & his qui ea quæ illi ſapiunt confiteri; quia incorruptum carnis ipſe decrevit, & tunc vobis credendum eſt: quoniam & ea quæ de una natura dicta ſunt ipſius ſunt. Quod autem prius dici debuit hoc in ultimo dicimus; illa enim teſtimonia quæ vos Dionyſii Areopagitæ dicitis, unde poteſtis oſtendere vera eſſe, ſicut ſuſpicamini: ſi enim ejus erant, non potuiſſent latere beatum Cyrillum. Quid autem de beato Cyrillo dico? quando & beatus Athanaſius, ſi pro certo ſciſſet ejus fuiſſe, ante omnia in Nicæno concilio de conſubſtantiali Trinitate eadem teſtimonia protuliſſet adverſus Arii diverſæ ſubſtantiæ blaſphemias. Si autem nullus ex antiquis recordatus eſt ea, unde nunc poteſtis oſtendere quia illius ſint, neſcio. *Contradicentes dixerunt*: Si hæc falſa dicitis eſſe teſtimonia, duodecim capitulorum, quæ inſerta eſt in Epheſi ſancto concilio, quam neque vos poteſtis denegare ſynodicam eſſe, cur non recipit Chalcedonenſe concilium? *Epiſcopus*: Si omnes formas & definitiones fidei in Epheſo adverſus Neſtorium facti concilii ſuſcepit & confirmavit Chalcedonenſe concilium, quemadmodum hanc habuit refellere? ſed quia adverſus Neſtorii blaſphemias, quæ duas naturas in duas perſonas & duas ſubſiſtentias dividunt, unam perſonam, & unam ſubſiſtentiam volebant definire: illa autem epiſtola duarum ſubſiſtentiarum intulit mentionem, propterea proprie ea nominare diſtulerunt, ut non invenirentur aut illi aut ſibi eſſe contrarii: ſed magis illam alteram epiſtolam ejus præpoſuerunt, quæ ſuper conſenſu ſymboli Nicæni laudata eſt: & eam quæ ad orientales ſcripta eſt.

* qui

Contradicentes dixerunt: In epiſtola duodecim capitulorum duas ſubſiſtentias pro duabus naturis dicit. *Epiſcopus*: Antiqui patres, & maxime Romani, pro ſubſtantia & naturam * ſubſiſtentiam nuncupabant. Unde ſicut unam naturam & unam ſubſtantiam, ita & unam ſubſiſtentiam ſanctæ Trinitatis eſſe dicebant. Orientalibus vero ſanctis patribus pro perſona ſuſcipientibus ſubſiſtentiam, & ſicut tres perſonas, ita & tres ſubſiſtentias in ſancta Trinitate dicentibus, per multa tempora diſſidium factum eſt inter orientales & occidentales ſanctas eccleſias; orientalibus quidem occidentales Sabellianorum ſectam defendere ſuſpicantibus, quia unam dicebant eſſe in Trinitate ſubſiſtentiam: occidentalibus vero orientales Arianam ſectam ſequi dicentibus, eo quod tres ſubſiſtentias, in tres alterius ſubſtantiæ vel naturæ perſonas proferrent ſecundum imitationem Arii. Quam diviſionem per ſanctum Athanaſium Deus univit. Utriuſque enim linguæ peritus utraſque partes per Dei gratiam ad concordiam revocavit, & ab eo tempore uſque in hodiernum diem, & apud nos & apud Romanos, ſicut una ſubſtantia & una natura in Trinitate ſuſcipitur, & ſicut tres perſonas in ſancta Trinitate confitemur, ita & tres ſubſiſtentias glorificamus. Sic * auditis igitur, quoniam indifferenter beatus Cyrillus idem dicebat eſſe ſubſtantiam quod naturam vel ſubſiſtentiam, & ideo in illis duodecim capitulis ſuis pro duabus ſubſtantiis vel naturis duas ſubſiſtentias poſuit. * Oſtendite nobis, & in ſancta Trinitate ita indifferenter eum dicere, & pro tribus perſonis vel ſubſiſtentiis unam perſonam ſecundum Sabellium confiteri, & unam ſubſiſtentiam in ſancta Trinitate glorificantem, & pro una trium perſonarum ſubſtantia, * naturas atque ſubſtantias ſecundum imitationem Arii prædicantem, & ita & vos confitemini, vel poteſtis glorificare, & tunc credimus vobis quia * præ duabus naturis, duas docuit dici ſubſiſtentias.

* natura

* Si audet

* oſtendite

* natura in eadem Trinitate

* pro

Contradicentes: Et hæ ipſæ quæ nominatim in Chalcedonenſi concilio poſitæ ſunt epiſtolæ beati Cyrilli, id eſt, tam illa quæ ad Neſtorium, quam quæ ad orientales ſcripta eſt ex duabus naturis, & in duabus *. *Contradicentes dixerunt*: Plurimum. *Epiſcopus dixit*: Quam hanc? *Contradicentes*: Quod ex duabus quidem naturis dicere unam ſignificat Dei verbi naturam incarnatam, ſecundum beatum Cyrillum & ſanctos patres. In duabus autem naturis duas perſonas & duas ſubſiſtentias ſignificat, [1] pro certo & hi qui in duabus naturis unam

* quidem naturis

natu-

1 Lege, *ſignificat*. Epiſcopus: *Pro certo* &c. Hard.

naturam dicunt, invenientur & ipsi ex duabus personis atque substantiis unam personam atque subsistentiam declarare. *Contradicentes:* Quemadmodum * episcopus dixit: Sicut vos dicitis unam; & sancta synodus utrosque sermones pari honore suscepit * & pertractat. Et quæ in Constantinopoli acta sunt adversus Eutychen, & invenietis Flavianum archiepiscopum, & alios cum ipso quosdam ex duabus naturis accusantes: beatum autem Basilium Seleucenæ civitatis episcopum, cum aliis iterum quibusdam in duabus naturis; & neque isti illos reprehendunt, neque illi istos, tamquam unius honoris arbitrati voces utrasque, quando & unam naturam Dei verbi incarnatam non renuit beatus Flavianus in confessione, quam propria manu subscripsit, dicere, quæ piæ recordationis Theodosio data est: nam confessio manu ejus præscripta his ipsis sermonibus declarat.

Quemadmodum? *Episcopus dixit & pertracta.* te es qui

Græce & Latine extat supr.

EXEMPLUM * RESCRIPTI FIDEI

Flaviani archiepiscopi Constantinopolitani datæ ab eo petenti.

Flavianus Episcopus CP piissimo atque amatori Dei ita congruum

* *Imperatori Theodosio salutem,*

*Nihil itaque * congruum est sacerdotibus, & divina docentibus dogmata, sicut esse semper paratum ad satisfactionem omni exigenti eum rationem de spe quæ in nobis est, & gratia: nec enim erubescimus evangelium: virtus enim Dei est ad salutem omni credenti. Quoniam ergo & nos misericordia omnipotentis Dei prædicationem evangelii sortiti sumus, recte sapimus, & sine reprehensione semper divinas secuti scripturas, & expositiones sanctorum patrum tam in Nicæa congregatorum, quam in Epheso sub beatæ memoriæ Cyrillo episcopo Alexandriæ civitatis. Prædicamus itaque dominum nostrum Jesum Christum ante sæcula a Patre sine initio natum secundum divinitatem: in ultimis vero diebus eumdem propter nos & propter nostram salutem ex Maria virgine secundum humanitatem Deum perfectum eumdem cum assumptione animæ rationalis & corporis, consubstantialem Patri secundum divinitatem, & consubstantialem matri eumdem secundum humanitatem. Nam ex duabus naturis Christum post incarnationem ex sancta virgine sumptam in una substantia, & in una persona unum Christum, unum Filium, unum dominum confitemur; & unam quidem Dei verbi naturam incarnatam tamen dicere non negamus, quia ex utrisque unus idemque dominus noster Jesus Christus est. Nam eos qui duos filios, vel duas substantias, vel duas personas denuntiant, & non unum eumdemque dominum Jesum Christum filium Dei vivi prædicant, anathematizamus, & alienos ecclesiæ decernimus, & ante omnes quidem Nestorium impium anathematizamus, & eos qui cum eo sapiunt, vel eadem dicunt, quibus & contingat ut excidant tales ab adoptione promissa rectè credentibus.* Subnotatio ejusdem ex notis, sic: *Domine Christe auxiliare nobis Deus:* & iterum: *Hæc scripsi manu propria ad satisfactionem tuæ serenitatis, & ut confundantur ii qui simplicem conversationem nostram in Christo calumniantur.*

Episcopus dixit: Ecce satisfactio beati Flaviani manu ejus perscripta ex duabus confitetur dominum nostrum Jesum Christum, & A tamen ex duabus ei dicenti naturis non pepercit bonus ille Dioscorus. Propterea itaque cognoscens sanctum Chalcedonense concilium, quia nihil ita recreat eos, qui cum Eutyche adversantur orthodoxis duarum naturarum confessioni, nisi confusa & commixta & imaginaria vel Manichæica unius naturæ confessio explanativam potius vocem præposuit; ut in duabus naturis unam personam & unam subsistentiam confitentem. Sed & beati Flaviani rectam fidem collaudans, omnia quæ ab eo dicta sunt, confirmavit.

Contradicentes dixerunt: Nos & (sicut superius dictum est) beati Cyrilli proferimus epistolas, in quibus duas subsistentes naturas con- B fiteri post unitionem abdicat. *Episcopus dixit:* Nos ea quæ epistolis ejus synodicis consentiunt, suscepimus; quæ autem non consentiunt, neque damnamus, neque velut legem ecclesiasticam sequimur. Synodicas autem ejus dico (sicut superius dictum est) epistolas quæ a sanctis conciliis & susceptæ & confirmatæ sunt, id est, tamsam quæ ad Nestorium, quam eam quæ ad orientales scriptæ sunt. Nam contraria his neque damnamus, neque sicut illius suscipimus, quia & in actibus sanctorum apostolorum invenimus, quia dispensationis gratia beatus Paulus Timotheum circumcidit, qui certe Galatis scripsit: *Quoniam si circumcidamini, Christus vos nihil adjuvabit.* Sed & beatus C Petrus dispensative aliquoties quidem cum Gentilibus comedebat; aliquoties vero subtrahebat se, & secernebat ab eis. Postquam vero utique Hierosolymas ascenderunt, & cum omnibus apostolis vel senioribus, magnum illud decretum decreverunt, per quod dicunt: *Placuit Spiritui sancto & nobis nihil ultra oneris imponere vobis, nisi quod ex necessitate est: hoc est, abstinere a sacrificato idolis, & sanguine, & necato, & fornicatione; a quibus custodientes vos, bene agitis. Valete.* Ab eo tempore ea quidem quæ communi consensu scripta sunt, & a Spiritu sancto confirmata, sicut legem ecclesiasticam suscipimus; quæ autem dispensationis gratia ab unoquoque sigillatim facta sunt, neque æmu- D lamur, neque damnamus. Sicut ergo hæc in actibus sanctorum apostolorum invenientes, non similiter his attendimus: ita & illic etiamsi profitemur, secundum indulgentiam tamen dictum sit, beati Cyrilli esse quæ a vobis proferuntur epistolas, (adversantur autem prædictis synodicis rectæ fidei ejus epistolis, in quibus duarum naturarum aperte decrevit confessionem) neque damnamus, neque sicut ejus suscipimus. Continet autem illa ad Nestorium epistola de inconfusa & indivisa duarum naturarum unitate his sermonibus:

Gal. 5.

Act. 15.

Beati Cyrilli ex epistola ad Nestorium. Quia * diversa * quidem sunt quæ ad unitatem ve- E ram convenerunt naturæ: unus autem ex utrisque Christus & filius & dominus non naturarum diversitate sublata propter unitatem: si autem non est sublata duarum naturarum diversitas propter unitatem; Salvator ergo & post unitatem in una persona & * in una substantia, magni Dei, & salvatoris nostri Jesu Christi. Et quemadmodum suscepta vel confirmata est, paucis expediam.

* sic corrigimus ex co. mss. edit. vulgaris menda. diversæ

* hic aliquid deest.

Recensito symbolo sancti Nicæni concilii, & venerabili hac epistola, omne quod adversus Nestorium congregatum est illi * concilium, non acervatim, sed singuli per nomen

* illic

& per-

& perſonam confeſſi ſunt parem atque conſimilem eam eſſe ſancto illi ſymbolo : enotica * autem & pacifica ad Joannem Antiochenæ civitatis epiſcopum epiſtola * enim per quam unitatem & pacem ſanctis eccleſiis ſuis Deus donavit his verbis continet: * *ita beati Cyrilli ex epiſtola ad Joannem & ad orientales* : Confitemur itaque dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, Dei Filium unigenitum, Deum perfectum & hominem perfectum, ex anima rationali & corpore, ante ſæcula quidem ex Patre genitum ſecundum deitatem : in ultimis vero diebus eumdem propter nos, & propter noſtram ſalutem ex Maria ſancta virgine ſecundum humanitatem, & conſubſtantialem Patri ſecundum deitatem, & conſubſtantialem nobis ſecundum humanitatem. Duarum enim naturarum unitio facta eſt; [1] propterea unum Chriſtum, unum Filium, unum dominum confitemur: ſecundum hunc inconfuſæ unitionis intellectum confitemur ſanctam virginem Dei genitricem, ob id quod Deus verbum ex ea incarnatus eſt, & * ex ea conceptione univit ſibi templum quod ex ea proceſſit. Evangelicas autem & apoſtolicas de ſalvatore voces ſcimus, mirificos viros quaſdam quidem communicantes, tanquam in una perſona, quaſdam vero [2] evidenter, tanquam in duabus naturis, & Deo quidem dignas ſecundum divinitatem Chriſti, humiles autem ſecundum humanitatem ejus tradentes.

Si vero dicetis non eſſe has voces illius, ſed orientalium : cognoſcite quia cum multis laudibus eis conſenſit, & tanquam ſuas, eas ita in propria epiſtola intexuit cum laudibus : ſuperius quidem dicens chartam ſibi illatam a viro venerabili Paulo epiſcopo, irreprehenſibilem continentem fidei confeſſionem ; inferius vero, has ſacras veſtras voces contemplati, ſic & nos ſapere invenimus. Unus enim dominus, una fides, unum baptiſma: glorificavimus omnium ſalvatorem dominum invicem congratulantes, quoniam divinis ſcripturis, & traditioni ſanctorum patrum conſonantem habent fidem, tam quæ apud nos, quam quæ apud vos ſunt ſanctæ eccleſiæ: hæc ſynodica & rectæ fidei epiſtola de inconfuſæ & indiviſæ unitatis & extantibus duabus naturis docuerunt. Quales ergo ex his præferamus, quæ in ſecreto ſcriptæ ad unum vel ſecundum amicum vel familiarem ſunt, quæ & facillime potuerunt a quolibet depravari, an iſtas quæ in certamine dictæ ſunt, & ab univerſalibus conciliis tam laudatæ quam confirmatæ ſunt, & ſuper conceſſu * ſymboli ſancti Nicæni concilii ſunt laudatæ? nonne potius has quæ ſynodicæ ſunt ſuſcipiemus, & præferemus, & tanquam legem eccleſiaſticam recipiemus, velut a tantis ſanctis patribus cum judicio confirmatas, ſicut ſæpe retulimus?

Contradicentes: Nos non ſolum ad Eulogium, ſed etiam ad Succeſſum ſecundam, & alteras epiſtolas ejus volumus relegere. Vos autem cum neque unam audiſſetis, jam condemnaſtis eas. *Epiſcopus:* Quantaſcumque vultis prælegere ſine præjudicio relegite, ut ex conſenſu vel diſſenſu, poſſit veritas apparere. His ergo dictis cœperunt *contradicentes* legere ad Eulogium [3] epiſtolam, & cum ad illud capitulum perveniſſent, quo dicitur : Sed & illud non ignorent, quoniam ubi unitio dicitur, non unius rei declaratur conventus, ſed duarum vel plurium diſſimilium ſecundum naturam. *Epiſcopus*: A ſuperioribus & ex ipſis pene principiis epiſtola iſta * opitulatur: etſi in quibuſdam locis falſata eſt, tamen etſi omnia ſecundum veſtram haberet intentionem, hoc capitulum ſufficiebat omnem contradictionem compeſcere: ſi enim unitio non unius rei conventum declarat ; ſed duarum vel plurium diſſimilium ſecundum naturam: & quia qui dicunt duas naturas, ita confitentur, admiramur quemadmodum habentes hæc ac relegentes a nobis quæritis ſuaderi, qui etiam alios ex his orthodoxam eſſe duarum naturarum confeſſionem, ſuadere poteſtis vel debetis. Cum enim mox in principio ipſius epiſtolæ relegatis dicentem eum, * quia non omnia quæ dicunt hæretici fugere nos vel averſari oportere : multa enim ex his confitentur quæ nos confitemur. Quando enim dicunt Ariani Patrem dominum * eſſe, & omnium creatorem, numquid nos oportet tales eorum voces averſari. Sic & Neſtorius etiamſi duas dicat naturas, diverſitatem [4] tamen ſignificat carnis & Verbi : alia enim natura carnis, & alia Verbi. Si autem alteram confeſſus eſt carnis naturam, & alteram Verbi, quam ex his duabus naturis vos vel minuatam dicitis, vel ſubreptam; beato Cyrillo, ſicut ipſi narratis, in altera dicente epiſtola, neque minuatam, neque ſubreptam humanam naturam, cum & inferius dicat * compelli autem illos?

Attendite ad lectionem *epiſtolæ beati papæ Athanaſii*. Illic enim contendentibus quibuſdam, quia ex propria natura corpus ſibi paſſibile ipſum creaverit Verbum; & ſupra & infra nititur dicens: quia non eſt conſubſtantiale Verbo corpus: ſi autem non eſt conſubſtantiale, alia atque alia neceſſe eſt ut ſit natura, ex quibus unus & ſolus intelligitur Chriſtus. Ecce etiam hic aperte duas ſubſtantias in duabus naturis poſuit, ex hoc hæreticos arguens, qui conſubſtantiale Verbo etiam corpus eſſe dicunt. Quam ergo ex iſtis duabus naturis vel ſubſtantiis dicitis minuatam, ipſi fatemini. *Sed & idem mox in ſequenti verſu ita addidit, dicens:* Sed & hoc non ignorent: ubi enim unitio dicitur, non unius ſignificatur rei conventus, ſed duarum vel plurium & diverſarum ſecundum naturam. Si ergo dicimus unitionem, procul dubio confitemur quia carnis animatæ & Verbi. Sed & hi qui duas naturas dicunt idem ſentiunt. Ille ergo qui totiens in ſuperioribus epiſtolæ ſuæ partibus ita duas naturas orthodoxe & aperte prædicavit. Sed & poſt eos qui falſati ſunt ſermones qui dicunt: Etſi parum circa proprietatem ſermonis obſcurati ſunt, dicens de orientalibus duas naturas manifeſte confitentibus: qui enim confitentur, quia ex Deo Patre natus unigenitus Verbum idem ipſe natus eſt ſecundum carnem ex muliere, quoniam & Dei genitrix eſt ſancta virgo. Et quia una perſona eſt & non duo filii,

* Henotica * ejus
* Item
* ex ipſa
* conſenſu
* nobis
* deeſt quia in mſ.
* Deum
* Sic legendum ex mſ. Compelle autem illos attendere ad lectionem Epiſtolæ &c.

1 Mſ. *propter quod*. Hard. 2 Mſ. *dividentes*, ceſte, ut in Græco, διαιρουντες. *Hard.*
3 Ex epiſtola Cyrilli ad Eulogium *Harduinus*.
4 Vox illa *tamen* neque eſt in mſ. neque in Græco Cyrilli *Hard.*

filii, neque duo Christi, quemadmodum [1] cum Nestorii blasphemiis consentiunt. Nestorius enim duos dicit filios & dominos & * Christos, ut breviter complectar: orientales autem fratres nil tale dixerunt, sed tantummodo voces dividunt. Dividunt autem secundum hunc modum dicentes: eo quod quædam ex his Deo dignæ sunt, quædam vero homine: quæ autem communiter prolatæ sunt tanquam habentes tam dignationem divinam quam humanitatem, sed tamen ab uno eodemque prolatas. Et non sicut Nestorius qui quasdam quidem * de Verbo proprie assignat, quasdam vero nato ex muliere quasi alteri filio. Aliud autem est vocum sine * diversitate, aliud dividere in duabus personis tanquam alteri & alteri. Qui enim superius illa, inferius autem * hæc: numquid in medio loco poterat seipsum convellere? absit: sed contrarii sermones synodicis ejus epistolis ab hæreticis sicut apparet falsati sunt. Proferentibus autem his qui contradicebant tamquam invictum scutum secundæ in ipsis prolatæ ad successum [2] epistolæ capitulum * illud quod dicit: Repugnant nihilo minus unam dicentibus Filii naturam incarnatam: & velut casum volentes illud ostendere, contendunt ubique duas naturas subsistentes ostendere.

Postquam recensitum est, dicentibus illis: Ecce ubique beatus Cyrillus renunciat duas dici naturas post unitionem. *Episcopus* nullo præjudicio habito, sicut sæpe diximus, orthodoxæ fidei, etiamsi demus Cyrilli esse nuper relectam epistolam: multo magis duabus naturis existentibus advocationem præbuit, post unitionem quam unius Dei verbi * incarnatæ, ex eo quod dicit: Vestitus vero etiam nostra natura etiamsi non est consubstantiale ex Deo Patre procedenti Verbo corpus quod univit sibi. Si ergo non est consubstantiale Verbo corpus quo circumdata est Dei verbi natura, alia modis omnibus atque alia pro certo natura est. Sed & illud quod ait, carne eum passum & non deitate, aliam iterum atque aliam ostendit naturam. Altera enim carnis natura passibilis, & altera Verbi impassibilis, sicut & vos ipsi fatemini, & iterum quod dicit, quia semen Abrahæ suscipiet, formam servi accipiens: alteram illam servilem ex Abraham susceptam naturam docet, & alteram illam dominicam Dei verbi naturam. [3] Sed & quod ait: Non est confusum, sicut illis placet, sed nec carnis in ejus, sed in proprietate secundum utrasque tam intelligi quam permanere: ex his magis ille, quam Chalcedonense concilium in una persona duas existentes naturas decrevit intelligi. Sed & quod ait non minuatam neque subreptam humanam naturam, manifeste duas naturas existentes ostendit, divinam scilicet naturam, quæ assumpsit; & quæ assumpta est, humanam. Sed & quod ait: Recte & nimis prudenter tua perfectio de salutari passione sermonem protulit, non illum unigenitum Dei filium, secundum quod intelligitur & est Deus, passum in propria natura, ea quæ sunt corporis confitendo, sed magis passum eum natura terrena, aperte etiam hic duas naturas docuit subsistentes, & terrenam passibilem & divini-

A tatis * impassibilem. *Sed* & in fine epistolæ suæ illud quod ait: Quid enim est humana natura nisi caro animata sensibiliter; sed & passum carne dicimus dominum: Ecce in ipsa quæ a vobis prolata est epistola, licet falsata est, non totiens de una natura quantum de duabus naturis fidei rectæ tribuit advocationem non solum post unitionem, quæ in virginis facta vulva est: sed & post passionem & resurrectionem magni Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, qui post resurrectionem ostendit perforatas immaculatas manus suas, & transfixos pedes suos sanctis discipulis suis, ostendens se vivum & unum esse in una persona & in duabus naturis: quod enim dicit: *Videte manus* B *meas & pedes meos, quoniam ego ipse sum*: unam ejus personam ostendit incarnatæ divinitatis: quod autem addidit: *Pertractate & videte quoniam spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habentem*: diversitatem ostendit in semetipso duarum naturarum, tam assumentis deitatis quam assumptæ humanitatis magni Dei salvatoris nostri Jesu Christi. In tantum autem abfuit B. Cyrillus a contradictione orthodoxæ duarum naturarum confessionis, * quod Gregorium Nazianzenum, & Gregorium Nyssenum, & Ambrosium Mediolani protulit in sæpe dicto Ephesino sancto concilio, ac veluti eos sibi advocans * perduxit: C quorum prior his verbis dixit: *Beati Gregorii Nazianzeni episcopi*: Naturæ quidem duæ, Deus, & homo: nam & anima & caro, filii autem non duo, neque dei: neque enim hic duo homines: Etsi ita Paulus tam interiorem quam exteriorem hominem appellavit: etsi licet breviter dicere: aliud quidem & aliud, ex quibus salvator, & si revera non est idem visibile & invisibile, & temporale & sine tempore, non autem alter & alter: Absit. Item & B. Gregorium Nyssenum protulit dicentem: Quid humilius in Deo quam forma servilis? aut quid humilius in rege omnium, quam in commune nostræ exiguæ naturæ propria voluntate descendere? Per beatum autem Ambrosium in eodem duas naturas esse ita appro D bavit dicens: Custodiamus diversitatem carnis & divinitatis: unus enim Dei filius in utroque loquitur, quia utraque natura in eo est. Attende in ipso, nunc quidem gloriam Dei, nunc vero hominis passiones. Sicut Deus docet divina, quoniam Verbum est: sicut homo loquitur humana, quoniam in mea loquitur natura. Hæc testimonia ad confirmationem rectæ & illibatæ fidei suæ in Ephesiaco concilio protulit, & sicut rectæ fidei, ea * secundum illud concilium confirmavit. Quanticumque ergo sermones sub nomine domini * prolati istis consentiunt, tanquam S. Cyrilli suscipimus: quanti vero his adversantur, aut non sunt illius, aut certe falsati sunt, etiamsi con- E cedamus illius esse. Ideo neque condemnamus talem patrem, sed nec ad præjudicium rectæ fidei collaudamus quæ ex persona ejus proferuntur diversæ laceratæ epistolæ.

Contradicentes: Concilia pro unitate sanctorum, sanctarum ecclesiarum in divinis diptychis intexta sunt, aut pro majori divisione? *Episcopus*: Quid autem & antequam nominatim

* Deitatis

* ut etiam confirmatores hujusmodi confessionis.

* produxit

Rom. 7.

* sanctum

* leg. est ejus & delenda vox domini.

conjunctio hæc abest a ms.

scire diversitatem

dixit

delevimus epistolam interpunctionem

incarnati

1 Forte, *qui cum*. Hard. 2 Ex Epist. 2. Cyrilli ad Successum *Harduinus*.

3 Ibidem Unde hoc loco legendum: *sicut illis placet: neque in carnis naturam transiit natura Verbi, sed nec carnis in ejus*.

tim inſererentur, numquid in omnibus eccleſiis quæ ſub cœlo ſunt non recitabantur epiſcopi? * Et ſi nominatim concilia ipſa non recitabantur, tamen in propriis regionibus & civitatibus ſinguli quique annotabantur: Si ergo in propriis civitatibus ſinguli quique adnotabantur, unuſquiſque in quocumque ſubſcripto * concilio recitabatur: quanto magis rationabiliter erat eos qui cum labore & ſudore in unum convenerunt adverſus hæreticos, Deo placitum prælium ſuſceperunt, & bonam illam victoriam per gratiam Dei vicerunt, uno conſenſu inſeri in gloriam Dei & laudem certantium ad majorem adhortationem eorum qui poſt certaturi ſunt? *Contradicentes*: Sicut prius dum recitabantur, neminem ſcandalizabant, nunc autem plurimos ſcandalizant. *Epiſcopus*: Si cœperimus per ſingulos de his qui ſcandalizantur hæreticis concilia offerre, invenimur fidem noſtram denegantes: Ariani enim ſcandalizantur in Nicæno concilio, Macedoniani in Conſtantinopolitano; Neſtoriani in Epheſino, Eutychianiſtæ in Chalcedonenſi: ſi ergo illos voluerimus placare, dominum offendimus, fidem noſtram denegantes. Nam & vos quanta per ſingula tempora innovaſtis? Imperatores, quia a vobis perſuaderentur [1] indempti, ſicut endodia * Baſiliſci adverſus orthodoxam fidem, & * enoticum Zenonis, & triſagii novitatem, & alia multa ejuſcemodi, quæ ad everſionem fidei facta ſunt, & orthodoxos non ſine cauſa ſcandalizarunt. Hæc enim nullum fidelium ſcandalizant. Si autem infideles hæreticis ſcandalizentur, nec enim ex hoc conſcientia noſtra perturbatur.

Contradicentes: Ibas ergo & Theodoretus ſicut rectæ fidei ſuſcepti ſunt a ſynodo, & ſicut rectæ fidei in divinis diptychis recitantur. *Epiſcopus*: Utrique Neſtorium anathematizantes ſuſcepti ſunt in ſancto concilio. *Contradicentes*, In tantum per dolum anathematizavit Theodoretus, quia poſtquam * anathematizavit diſcedens dixit eis: Valete. *Epiſcopus*. Quid ergo? Quoniam Euſebius Nicomedenæ & Theognius Nicænæ, & alii quidam cum ipſis, & in ipſo Nicæno ſancto concilio ficte ſubſcripſerunt, & poſt hæc Arium aperte ſecuti eccleſiam devaſtarunt, & ſanctos patres noſtros Euſtathium Antiochiæ, Athanaſium Alexandriæ & Paulum Conſtantinopolitanum fugaverunt: propter illos nec Nicænum ſanctum concilium debemus ſuſcipere, aut in divinis id diptychis * recitare? Abſit: Nos autem non tanquam Theodoretum defendentes, vel ea quæ præceſſerunt diximus, vel quæ ſequentur dicemus, ſed veritatem, & ſanctum concilium quod eum juſte ſuſcepit. Volens enim ſatisfacere quemadmodum ſaperet; nec tamen permiſſus eſt propter anticipatos quoſdam atque in eo ſcandalizatos, poſtquam vidit non ſuſcipi ſatisfactionem ſuam, anathematizans Neſtorium & Eutychen addidit: Valete. Cur autem hoc dixerit, Valete, ſuperius manifeſtavit dicens: Quoniam nec ſedem ambio, nec pro epiſcopatu ſolicitus veni, ſed ut perſuadeam quemadmodum credo, propter quod anathematizo, ſicut jubetis, & vale vobis facio. Unde neque ſanctum concilium, neque glorioſiſſimi judices ad injuriam hunc ſermonem ſuſceperunt, pro certo ſcientes quia antequam ſanctum iſtud concilium fieret, pacificatus eſſet B. Cyrillo, qui ab eo injuriatus eſt in contradictoriis libris duodecim capitulorum.

Contradicentes: Et unde hoc poteſtis oſtendere? *Epiſcopus*: Ex ipſa quæ ad Joannem & orientales ſcripta eſt epiſtola beati Cyrilli pro unitate eccleſiarum.

Contradicentes: Non habetis unde oſtendere, quia indulſit eis. *Epiſcopus*: Nos ad omne orientale concilium epiſtolam ipſam ſcriptam invenimus. Oſtendite autem vos quod in unitionem hos ex illa pacifica & coadunante epiſtola ſua ſubtraxit. Quid autem amplius eſt, verbis detrahere, an per condemnationem inferre contumeliam? Sic ergo ipſi beato Joanni, & omnibus qui cum eo fuerant in Epheſo, & per condemnationem eum injuriantes indulſit B. Cyrillus, multo magis qui tantummodo verbo in eo peccaverunt indulgentiam præſtitit: ſed & invenimus in Theodoreti literis quas ad Dioſcorum fecit; quia & ſecundo in his quæ contra Neſtorium ſcripta ſunt ſcripſerit. Et quando contra Julianum, vel Apompeos * conſcripſit, libros ipſos deſtinavit in Antiochia beatus Cyrillus, & rogavit B. Joannem oſtendere illos orientalibus præclaris doctoribus. Et quia oſtenſis eis ſcripſit * eis Theodoretus, & reſcripſit ei B. Cyrillus & diligentiam & affectum ei teſtificans. Et quia duas ab ipſo ſuſcepit affectuoſas epiſtolas, quæ & cuſtodiuntur apud eum; nullam de eo contumeliam deſignantes. Sed tamen & his ita ſcriptis atque dictis, non aliter eum ſuſcepit ſanctum Chalcedonenſe concilium, niſi clare ſub conſpectu omnium anathematizet Neſtorium & omnes definitiones ejus.

His autem ita de Theodoreto dictis; *Contradicentes*: Et Ibas ergo juſte ſuſceptus eſt a Chalcedonenſi concilio? *Epiſcopus*: Ibæ & accuſantium eum judicium ex imperiali auctoritate [2] delegatum eſt Photio epiſcopo Tyri, & Euſtathio * epiſcopo Beryti, & Uranio Himerorum * civitatis epiſcopo, qui reverendiſſimi viri, & nimium horrentes Neſtorii blaſphemias cum omni diligentia diſcutientes, eum immunem & ſine culpa [3] eum decreverunt, ſicut & acta ipſorum & relatio manifeſtat. Quem ergo judices juſtificaverunt, quemadmodum concilium poterat condemnare? *Contradicentes*: Et illa ergo quæ ad Marin Perſam epiſtola ejus ſcripta eſt recte continet: & quæ prolata ab eis, & relecta nobis eſt, & inventa eſt narrationem habens actorum inter beatum Cyrillum & nefandum Neſtorium, eo quod quaſi per iſtos duos homines ſæculum conturbatum eſſet: Neſtorio quidem ea, quæ Paulus Samoſatenus ſaperet, affirmante, & propter hoc a beato Cyrillo in Epheſino concilio condemnato. Cyrillum autem ſuſpicantibus quaſi cum Apollinario ſaperet in illis duodecim capitulis, & propter hoc condemnato a Joanne Antiochenæ civitatis epiſcopo, & cum eo habito concilio. Et quia propter hanc cauſam cum inimicitia de Epheſo diſceſſerunt. Et propter illam

* lex ex mſ. recitabantur? *Contradicentes*: Quomodo recitabantur, qui nec nominabantur? *Epiſcopus*:
* ſubſcripſit
* endadia an encyclica?
* henoticum
* ex neceſſitate *addit mſ.*
* non
* Apompa
* ei
* Euſtach
* Imerina

1 Locus obſcurus. Lege, *indepti*, *ſicut* &c. Hard.
2 Actione nona & decima Concilii Chalcedonenſis. *Hard.*
3 Forte, *eſſe*. Hard.

illam inimicitiam divisæ sunt omnes ubique ecclesiæ & fideles populi, aliquantis quidem huic parti consentientibus, aliis vero illi. Et quia dum in his essent rebus compunxit Deus piissimum imperatorem Theodosium convocare virum reverendissimum episcopum Constantinopolitanæ civitatis Maximianum, & eos qui tunc forte in eadem & glorioſa aderant civitate, hortarique & solicitudinem habere, vel cogitare de pace sanctarum ecclesiarum. Et post illam pacificam cogitationem destinavit piissimus imperator Aristolaum tribunum & notarium ob hoc ipsum: qui perveniens tam in Antiochia quam in Alexandria, utrasque partes, miserante Deo, ad pacem perduxit.

His ergo per epistolam declaratis, *Episcopus dixit*. Hæ literæ etiam in vita beati Cyrilli divulgatæ sunt, & non solum quia non moverunt eum propter factam pacem & unitatem propter dominum: sed & Valeriano scribens episcopo Iconii talia de ipsis fatisfecit dicens: Nam si epistolas sibi componentes quidam circumferunt, tanquam ex persona scriptas illustrium virorum, non debent credi; qui enim semel scriptis fidem propriam confessi sunt, quemadmodum diversa possunt scribere tanquam ex pœnitentia ad non bene credendum * traduci? Sed tamen & beato Cyrillo ita pro eis testificante, & recensita præfata epistola in Chalcedonensi sancto concilio, non tamen aliter prævidit suscipi eum propter suspiciones in eadem epistola insertas, nisi & ipse Nestorium, & omnia ejus decreta anathematizasset: & postquam anathematizavit, tunc susceptus in sancto concilio. Nec tantum de his solis dico, sed & Nestorius & Eutyches simili modo, si proprias hæreses anathematizassent, modis omnibus etiam illi susceptí fuissent a sanctis conciliis. Chalcedonense ergo concilium circa Ibam & Theodoretum districtius [1] agit quam B. Cyrillus. Beatus enim Cyrillus contentus fuit in consensu damnationis Nestorii, & ordinatione beati Maximiani, qui pro illo in hac civitate episcopus factus est; Chalcedonense autem sanctum concilium nisi sub præsentia sua anathematizasset Nestorium & omnia dogmata ejus, & scriptis inter acta insertæ fuissent voces eorum, non fuit contentum suscipere eos. In his ergo dictis, *Contradicentes*: De his quidem persuasum est nobis.

Et ita secundæ diei conventu dissoluto, & discedentibus nobis, & multa testimonia de duabus naturis præparantibus, piissimus atque amator Dei imperator noster accersito sanctissimo archiepiscopo patriarcha Epiphanio, præcepit etiam nos ingredi cum ipso. Et postquam per confabulationem locutus [2] ei quæ illi Deus inspiravit, ipsum quidem dimisit, secundum morem oratione facta pro ejus pietate, nos autem una cum venerando senatu retinuit: censuitque etiam *Contradicentes* ingredi. Quibus ingressis, ipsos quidem præcepit in uno scamno sedere, nos autem in altero una cum glorioſissimis judicibus. Et omnibus nobis tacentibus, pietas ejus tanta ac * tales ad eos locuta est cum omni mansuetudine & tranquillitate, ut si alter mihi diceret ab ejus pietate hæc dicta, vix crederem, nisi ipse auribus meis audissem: quæ cum magna gratia Dei ex benedicto ejus ore prolata sunt. Nam Davidicæ mansuetudinis & Mosaicæ patientiæ, & apostolicæ clementiæ instar in eo conspexi: etsi enim non iisdem sermonibus, quibus beatus Paulus, sed tamen eadem mente qua ille sanctam ecclesiam vestram scripsisset, locutus est cum eis. De qua idem beatus Paulus sanctæ ecclesiæ vestræ, sicut dictum est, scripsit, dicens: *Quia fuimus in medio vestrum tranquilli, & tanquam nutrix fovens filios suos; ita cum bona voluntate festinavimus tradere vobis non solum evangelium Dei, sed & proprias animas; propter quod dilecti nobis facti estis.* Et ut ex paucis possitis conjicere quæ multifarie multisque modis, tam illo die ab ejus pietate ad eos dicta sunt, quam in reliquis confabulationibus, & exemplaribus piæ ejus epistolæ æque cognoscetis, quæ scripta est ad [3] Euphemium virum reverendissimum Theopolitanæ civitatis archiepiscopum, ut per hoc appareat omnibus qui ab ipsis decepti sunt in oriente: quæ præsenti subjungentes epistolæ, vestræ venerationi transmisimus, ut per eam cognoscatis, quanta Dei gratia, per benedictum os ejus tam primo die quam reliquis locuta est ad eos. 1. Thess. 2

Et postquam in nomine domini collocuti sumus invicem, accusare nos tentantes: *Contradicentes* ad piissimum imperatorem, secreto suggesserunt ei per quemdam, tanquam non confitentibus nobis dominum * passum carne, vel unum eum esse de sancta Trinitate, nec ejusdem esse personæ tam miracula quam passiones. Ingresso itaque sanctissimo patriarcha in venerando palatio ad piissimum imperatorem, & domino viro reverendissimo archiepiscopo Hypatio, cum eo percontata est pietas ejus ab ipsis, his verbis: Non confitemini ejusdem personæ domini nostri esse Jesu Christi tam passiones quam miracula? vel Deum esse qui carne passus est, atque unum eum esse de Trinitate? Respondit idem reverendissimus vir: Nos, domine, magis autem mater vestra catholica & apostolica sancta Dei ecclesia ejusdem personæ magni Dei & salvatoris Jesu Christi prædicat & passiones & miracula, non tamen ejusdem naturæ: sed sicut docuerunt sancti patres, passibilem carnem, impassibilem divinitatem, circumscriptum corpore, incircumscriptum spiritu, terrenum, & cœlestem, visibilem, & intelligibilem: ut integro homini eidem & Deo integer homo cohæreat, qui ceciderat suo peccato: sicut beatus Gregorius Nazianzenus docuit in epistola scripta ad Cledonium, & utraque sancta concilia tam in Epheso adversus Nestorium, quam in Chalcedone adversus Eutychen & Nestorium congregata consenserunt & confirmaverunt. Sed & dominum * carne passum ita rursus confitemur propter eos qui confundunt vel dividunt, ut passibilem eum dicentes carne, impassibilem confiteamur divinitatem, similiter & unum esse ex Trinitate secundum divinam naturam tam credentes quam confitentes, secundum carnem vero unum ex nobis placuisse ei, credimus fieri; & sicut consubstantialem Patri secundum divinitatem, ita nobis consubstantialem secun-

* traduci

* Deum

* Deum

* tales

1 Forte, *egit*. Hard.
2 Pro, *Ephræmium*. Hard.
3 Forte, *est ei*. Hard.

dum humanitatem & ſicut perfectum in divinitate, ita perfectum & in humanitate. Si autem illi aliter dicunt, & præſumunt eum dicere, ut ſecundum carnem quidem ante ſæcula ſit, ſecundum divinitatem vero in noviſſimis diebus, vel creaturam eum eſſe ſecundum deitatem; non creatum autem ſecundum humanitatem, vel viſibilem & paſſibilem ſecundum humanitatem, tunc calumnientur nos tanquam fruſtra contrarios ſibi.

Poſt collationem ergo habitam cum orientalibus epiſcopis ac noſtra tenuitate, ex piiſſimi noſtri imperatoris juſſu, alia vice ingreſſis nobis in venerabili palatio ejus una cum domino meo archiepiſcopo, vel aliis qui convenerant reverendiſſimis epiſcopis, piiſſimus imperator exultans in virtute Dei, & gaudens in ſalutari ejus, ac lætus nimis, quia deſiderium cordis ejus, ſecundum propheticam vocem, præſtiterat ei; *& voluntatem labiorum non privavit eum*, cœpit dicere ad nos, præſente venerabili ſenatu: Quia poſtquam locuti eſtis cum orientalibus epiſcopis per duos dies; tertio die convocatis tam vobis quam illis, antequam ſuſciperemus vos, ingreſſus ſum in oratorium glorioſi Michaelis archangeli, quod eſt in * Cochlio: & rogavi dominum dicens: Quia ſi in veritate uniri habent nobis, magis autem ſanctæ tuæ eccleſiæ: compunge eos velociter conſentire nobis: ſin autem nolunt, præpedi eos, ut ex ipſis magis culpa naſcatur, & non ex nobis. Et cognoviſtis quantis propoſitionibus rationabilibus & pacificis cum omni manſuetudine & patientia prolatis a nobis, vir reverendiſſimus epiſcopus Philoxenes tantummodo perſuaſus eſt. Ceterorum vero perverſitatem cordis Deus aſpiciens, colligavit linguas eorum, ut neque ſatisfactionem invenirent, neque veritati conſentirent: ut ex ipſis fiat occaſio adverſionis eorum, & non ex nobis. Et hæc quidem, gratias agens domino, dixit ejus tranquillitas de eorum perverſitate. Sed tamen & uſque hactenus omni continentia & beneficio dignatur eos attendere, non ceſſavit expectans propter dominum eorum converſionem ad bonum. Quæ illum ſpes non fefellit: nam etſi non epiſcopi, qui hactenus in ſua diſſuaſione permanſere; ſed tamen plurimi clericorum & monachorum qui cum his convenerunt, ad ſanctam communionem cum gaudio remearunt in eccleſiis ſuis ac monaſteriis. Ex quibus quidem lingua Syriatica per interpretes locuti ſunt nobis, dicentes: Quia ab illis deceptis, & nos everſi ſumus, & multas animas evertimus: dicebant enim nobis & quod Spiritus ſanctus receſſit ab eccleſiis & baptiſmate communione eorum: & ideo hæc audientes, & velut veracibus credentes decepti ſumus, ſed gloria domino, qui ſatifecit nobis de errore eorum, & univit nos catholicis & apoſtolicis ſanctis eccleſiis ſuis: confidimus enim in bonitate ejus; & quoniam dabit nobis virtutem, ut eorum quos evertimus, pluriores iterum convertamus ad ſanctas eccleſias ejus, in gloriam & laudem ſancti nominis ejus. *Explicit epiſtola Innocentii epiſcopi Maroniæ civitatis.*

Pſal. 20.

* Choclia

AD COLLATIONEM CATHOLICORUM CUM SEVERIANIS HABITAM CONSTANTINOPOLI

ADDITIO.

Ex Supplem. Manſi T. I pag. 413.

JOannes Aſiæ (ita enim ſcribitur) epiſcopus, quem vixiſſe ferunt ſub Juſtino minori, Severianorum ſectæ addictus, hiſtoriam ſcripſiſſe traditur a Theodoſio minore uſque ad Juſtinianum. Ex ea vero, ſiquidem veritati conſtare putetur, non una tantummodo, ſed plures per ſuccedentes annos Monophyſitarum cum Catholicis collationes habitæ intelliguntur. Ita vero de illis ex excerptis ejuſdem operis, a Dionyſio Patriarcha Severiano in ſua eccleſiaſtica hiſtoria relatis, Aſſemanus Biblioth. Orient. tom. II. pag. 89. qui in codice Syriaco Dionyſii opus illud offendit. *Anno* 865. (Græcorum, qui forte eſt 544. Chriſti, ex peculiari ejuſdem Joannis ſupputatione quam indicat Aſſemanus ibid pag. 85. *Epiſcopi & Monachi quamplurimi e grege Monophyſitarum, Juſtiniani juſſu, in regiam urbem convocantur, ut de fide diſputarent. Idem rurſus factum ann.* 869. *& anno* 871. *Denique anno* 874. *quadringenti viri e Monophyſitis ex Syria & Ægypto, ejuſdem Juſtiniani juſſu congregati, frequentes cum Catholicis diſputationes habent per anni ſpatium, quin tamen quiſquam a ſua opinione recederet.* Extat *collatio Catholicorum cum Severianis habita Conſtantinopoli anno Domini* 533. *tempore Juſtiniani imperatoris*, deſcripta ab Innocentio Maroniæ epiſcopo, cui ex Severianis adfuere epiſcopi ſex, nimirum Sergius Cyri, Thomas Germaniciæ, Petrus Theodoſiopolis, Joannes Conſtantinæ, Nonnus Ceresinæ & Philaxenus Dulichii, quem ad orthodoxam fidem reverſum, in eadem collatione teſtatur Innocentius. Verum quatuor collationes a Joanne relatæ, poſteriores ſunt ea, quæ in Tomo conciliorum legitur.

NOTA SEVERINI BINII.

a *Collutio.*) Hanc collationem habitam eſſe hoc anno 533. patet ex epiſtola Juſtiniani ad Joannem, quæ ſcripta eſt anno 533. cujus initio ſe laboraſſe ait, ut omnes ſacerdotes orientis cum Romana eccleſia uniret; quod factum eſt hac Collatione catholicorum cum Severianis in oriente habita.

Hæc Collatio quando habita ſit.

OBSERVATIO P. ANTONII PAGI

ad an. Chriſti 332. num. 6.

Juſtinianus ad *Severi* ſectatores eccleſiæ Catholicæ reconciliandos, *Collationem* inter ipſos & Catholicos habendam Conſtantinopoli voluit: quam integram Baronius a Nicolao Fabro V. C. accepit, & Annalibus ſuis inſeruit. Codex Nicolai Fabri aſſervatur nunc in Bibliotheca Colbertina, ubi eam Collationem legimus, Latine tantum deſcriptam. Sed, ubi ejus initio Baronius habet; *Domino amabili Thomati Presbytero Innocentius epiſcopus Maronæ Civitatis in Domino ſalutem*, loco *Thomati*, in MS. legitur, *Themati*. Baronius ex epi-

epistola Justiniani ad Joannem papam anno sequenti data, in qua dicit se laborasse, ut Sacerdotes Orientales ad communionem ecclesiæ Catholicæ revocaret, recte deducit hanc *Collationem* præsenti anno habitam. Quod etiam colligitur ex Justiniani *Quinquennalibus*. Multis enim exemplis demonstravimus, annis hujusmodi Festivitatibus addictis Imperatores Christianos eccle- A siæ paci & bono consulere solitos fuisse, similesque Catholicos inter & hæreticos ad hos in ecclesiam reducendos Collationes haberi voluisse. Acta hujus Collationis Innocentius *Maronia* episcopus, qui eidem interfuit, literis mandavit, ex eaque liquet, quantum *Justinianus* Imperator in rebus Theologicis versatus fuerit.

[a] CONCILIUM AURELIANENSE II.

CHILDEBERTI FRATRUMQUE REGUM

Præceptione celebratum IX. Kalendas Julias, [b] anno Christi DXXXIII. Joannis II. Papæ I. supradictorum regum XXII.

[c] TITULI CANONUM.

I. *Ut nullus ad concilium, vel ad ordinationem vocatus venire dissimulet.*
II. *Ut metropolinanus singulis annis provinciales ad concilium vocet.*
III. *Ut episcopi de ordinationibus nihil accipiant.*
IV. *Ut nullus sacerdotium pecunia appetat.*
V. *Ut nullus ad sepeliendum sacerdotem venire dissimulet.*
VI. *Ut qui sepelit episcopum, descriptam domum ecclesiæ relinquat.*
VII. *De ordinatione metropolitanorum.*
VIII. *De captivis diaconis, ne matrimonio copulentur.*
IX. *Ne presbyter cum sæcularibus habitet.*
X. *Ne quis cum noverca jungatur.*
XI. *Ne infirmitate conjugium resolvatur.*
XII. *Ne in lasciviis vota Deo reddantur.*
XIII. *Ne ullus præter episcopum apostolia dare præsumat.*
XIV. *De clericis qui officium implere despiciunt.*
XV. *De oblationibus interfectorum.*
XVI. *De his qui literas, aut baptizandi ordinem nesciunt.*
XVII. *De diaconissis quæ conjugio copulantur.*
XVIII. *De iisdem, ne ordinentur.*
XIX. *Ne Christianus Judæam, aut Judæus Christianam accipiat.*
XX. *De his qui ad idola redeunt, vel immolatis aut suffocatis vescuntur.*
XXI. *De contumacibus.*

PRÆFATIO.

CUm ex præceptione glorioſiſſimorum regum in Aurelianenſem urbem, de obſervatione legis catholicæ tractaturi, Deo auxiliante conveniſſemus, ibi quid de antiquis regulis, quid de novis ambiguitatibus, pro captu intelligentiæ, illuminante domino ſenſerimus, expreſſimus ſingulatim, deſcriptiſque conſtitutionibus, quæ Deo propitio in poſterum ſint obſervanda, ex veterum canonum auctoritate conſcripſimus.

CANONES.

I.

Id ergo eſt conſtitutum, ut nullus epiſcoporum, admonente metropolitano epiſcopo, niſi certa tædii cauſa detentus, ad concilium vel ordinationem con- B ſacerdotis venire penitus ulla excuſatione detrectet.

II.

Ut metropolitani ſingulis annis comprovinciales ſuos ad concilium evocent.

III.

Ne quis epiſcopus de quibuslibet cauſis, vel epiſcoporum ordinationibus, ceterorumque clericorum, aliquid præſumat accipere: quia ſacerdotem nefas eſt cupiditatis venalitate corrumpi.

IV.

Si quis ſacerdotium per pecuniæ nun- C dinum execrabili ambitione quæſierit, abjiciatur ut reprobus: quia apoſtolica *Ap. 8.* ſententia donum Dei eſſe præcipit pecuniæ trutina minime comparandum.

V.

Nullus epiſcopus ad ſepeliendum epiſcopum venire conficta occaſione diſſimulet, ne cujuslibet corpuſculum diutius inhumatum negligentia interveniente ſolvatur. Is vero epiſcopus, qui defunctum advenerit ſepelire, præter expenſam neceſſariam, nihil pretii pro fatiga- D tione depoſcat.

VI.

Ut epiſcopus qui ad ſepeliendum epiſcopum venerit, evocatis presbyteris in unum, domum eccleſiæ adeat, deſcriptamque idoneis perſonis cuſtodiendam ſub integra diligentia derelinquat, ut res eccleſiæ ullorum improbitate non pereant.

VII.

In ordinandis metropolitanis epiſcopis antiquam inſtitutionis formulam renovamus, quam per incuriam omnimo- E dis videmus amiſſam. Itaque metropolitanus epiſcopus a comprovincialibus epiſcopis, clericis, vel populis electus, congregatis in unum omnibus comprovincialibus epiſcopis ordinetur, ut talis Deo propitio ad gradum hujus dignitatis accedat, per quem regula eccleſiæ in melius aucta plus floreat.

VIII.

Si quis diaconus in captivitate redactus uxori fuerit copulatus, reversus ab officii omnino ministerio removendus est. Cui sufficere debet pro actus sui levitate impleta pœnitentia pro satisfactione communio.

IX.

Nullus presbyterorum sine permissione episcopi sui cum sæcularibus habitare præsumat. Quod si fecerit, ab officii communione pellatur.

X.

Nullus novercæ suæ, id est uxori patris sui, ulla copulatione jungatur. Quod si quis præsumpserit, noverit se anathematis supplicio feriendum.

XI.

Contracta matrimonia accedente infirmitate nulla voluntatis contrarietate solvantur. Quod si qui ex conjugibus fecerint, noverint se communione privandos.

XII.

Ne quis in ecclesia votum suum cantando, bibendo vel lasciviendo dissolvat, quia Deus talibus votis irritatur potius quam placetur.

XIII.

Abbates, martyrarii, recluſi, vel presbyteri, apostolia dare non præsumant.

XIV.

Clerici qui officium suum implere despiciunt, aut vice sua ad ecclesiam venire detrectant, loci sui dignitate priventur.

XV.

Oblationes defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere censemus, si tamen non ipsi sibi mortem probentur propriis manibus intulisse.

XVI.

Presbyter, vel diaconus, sine literis, vel si baptizandi ordinem nesciat, nullatenus ordinetur.

XVII.

[a] Arausic. c. 26. Epaon. c. 21. Fœminæ quæ benedictionem diaconatus hactenus contra interdicta canonum acceperunt, si ad conjugium probantur iterum devolutæ, a communione pellantur. Quod si hujusmodi contubernium admonitæ ab episcopo cognito errore dissolverint, in communionis gratiam acta pœnitentia revertantur.

XVIII.

Placuit etiam, ut nulli postmodum [ω] fœminæ diaconalis benedictio pro conditionis hujus fragilitate credatur.

XIX.

Placuit ut nullus Christianus Judæam, neque Judæus Christianam in matrimonio ducat uxorem, quia inter hujusmodi personas illicitas nuptias esse censemus. Qui si commoniti a consortio hoc se separare distulerint, a communionis gratia sunt sine dubio submovendi.

XX.

Catholici qui ad idolorum cultum, non custodita ad integrum accepti gratia, revertuntur, vel qui cibis idolorum cultibus immolatis gustu illicitæ præsumptionis utuntur, ab ecclesiæ cœtibus arceantur. Similiter & hi qui bestiarum morsibus extincta, vel quolibet morbo aut casu suffocata vescuntur.

XXI.

Abbates qui episcoporum præcepta despiciunt ad communionem nec penitus admittantur, nisi contumaciam suscepta humilitate deponant.

Sane si qui post hanc diligentissimam sanctionem non observaverint quæ sunt superius comprehensa, reos se divinitatis pariter fraternitatis judicio futuros esse cognoscat.

[d] SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

[a] Honoratus in Christi nomine episcopus Bityricensis subscripsi, sub die IX. Kal. Julias, anno XXII. domni Childeberti regis.

Leontius episcopus Aurelianensis ecclesiæ subscripsi.

Aspasius episcopus Elosensis subscripsi.

Eleutherius episcopus ecclesiæ Autisiodorensis subscripsi.

Importunus episcopus subscripsi.

Chronopius episcopus Petrocoricensis subscripsi.

Iniuriosus episcopus ecclesiæ Turonensis subscripsi.

Lupicinus episcopus Ecolismensis subscripsi.

[a] Flavius episcopus Rothomagensis subscripsi.

Agrippinus episcopus Æduorum subscripsi.

Ætherius episcopus Carnothensis subscripsi.

Eumerius episcopus Namnetensis subscripsi.

Callistus episcopus subscripsi.

Amelius episcopus ecclesiæ Parisiensis subscripsi.

Marcus episcopus subscripsi.

Sustratius episcopus Cadurcensis subscripsi.

Perpetuus episcopus Abrincatensis subscripsi.

Eusebius episcopus subscripsi.

Præsidius episcopus Convenarum subscripsi.

Passivus episcopus Sagiensis subscripsi.

Proculeianus episcopus Auscensis subscripsi.

Clarentius episcopus subscripsi.

Julianus episcopus ecclesiæ Viennensis subscripsi.

Inno-

[ω] Tametsi anno 544. sanctam Radegundem diaconam consecravit sanctus Medardus, teste Fortunato, in ejus vita num. 6. apud Surium die 13. Augusti. *Harduinus*.

[a] Innocentius episcopus subscripsi.

Marcellus episcopus subscripsi.

Lauto episcopus Constantiensis subscripsi.

Orbatus presbyter pro Leone episcopo Senonensi subscripsi.

Asclepius presbyter [4] pro Adelphio episcopo Rauracensi suscripsi.

Laurentius presbyter pro Gallo episcopo Arvernorum subscripsi.

Eledius presbyter pro Sebastio episcopo subscripsi.

Præsidonius presbyter pro Artemio episcopo subscripsi.

Notæ Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Concilium.*) Hujus synodi pauca in bibliothecis vetera sunt exemplaria. In Bellovacensi autem, quo usi sumus, idem qui in vulgatis proditur Childeberti regis annus XXII, in subscriptionibus episcoporum: qui numerus adjectus ad DXI. quo anno vita functum Clodoveum ejus patrem supra monuimus, Christi annum reddit DXXXIII. Hoc itaque anno celebratam synodum arbitramur.

2 *Honoratus episcopus.*) In vulgatis præter Honoratum, qui primo loco subscribit, reliqui deinceps, quemadmodum in Aurelianensi primo dictum est, dispositi fuerant ordine alphabetico. Nos eam seriem expressimus qua digesti sunt in codice Bellovacensi, adjectis ex Suriana editione nominibus civitatum, quæ in illo codice non sunt.

3 *Flavius episcopus Rothomagensis.*) Qui subscribit etiam in concilio III. Aurelianensi, sed pro Flavio Elafius hic legitur in codice Bellovacensi, *Elafius episcopus subscripsi.*

4 *Pro Adelfio Rauracensi.*) Idem error qui supra in concilio I. Aurelianensi, ubi cum Adelfius hic episcopus ecclesiæ Ratiaticæ diceretur, fuerunt qui mutarent in Rauracensis. Legendum ergo *pro Adelfio Ratiatensi*, id est, Pictavensi, ut dictum est.

Notæ Severini Binii.

a *Concilium.*) Hoc concilio nihil noviter est constitutum; sed tantum reformata est disciplina fidelium, in iis potissimum quæ ad mores ecclesiæ pertinent. Patet id ex præfatione actorum concilii. Nomina episcoporum in hoc & primo Aurelianensi, Epaonensi, aliisque quibusdam supra excusis conciliis ordine alphabetico ab aliquo imperito librario dispositа fuerunt, quæ servato dignitatis ordine, illo, cujus supra frequenter memini, procul dubio subscripta fuerunt.

b *Anno Christi.*) Quoto anno Christi hoc cum ceteris Aurelianensibus conciliis celebratum fuerit, inter scriptores non convenit. Alii ad annum 533. alii ad 536. illud referunt. Diversitas sententiarum oritur ex tempore obitus Clodovei: quem qui ann. Christi 511. A defunctum esse sentiunt, simul etiam existimant hoc concilium, 22. anno Childeberti filii & successoris Clodovei celebratum, habitum fuisse anno domini Jesu Christi 533. Contra vero, qui obitum Clodovei & initium Childeberti statuunt in anno Christi 514. sentiunt an. Christi 536. cum quo 22. Childeberti coincidit, celebratum fuisse. Obitum Clodovei ad ann. Christi 514. retuli supra: idque propterea quod Anastasius in vita Hormisdæ scribat a Clodoveo rege Francorum corona aurea donatum Hormisdam pontificem, qui ante ann. 514. Christi nati pontificatum necdum adeptus fuerat: non ultra quingentesimum decimumquartum annum Christi supervixisse testantur Sigebertus in chronicis & Gregorius Turonensis de gestis Franc. lib. 1. cap. ult. ubi ab obitu S. Martini, qui contigit anno Christi 402. usque ad obitum Clodovei numerat annos 112. Quæ si vera sunt necessum est fateri obitum Clodovei regis Francorum præcise in annum Christi 514. & consequenter 22. Childeberti in annum Christi 536. qui est Justiniani decimus & Silverii papæ primus, coincidisse. Hæc B de tempore Aurelianensium conciliorum breviter dicta sufficiant.

c *Tituli canonum.*) De iis quæ hoc loco de clericorum ordinationibus, sepulturis & cohabitationibus, de impedimentis matrimoniorum, de diaconissis mulieribus, & idolothytis statuuntur, actum est in notis præcedentium conciliorum & canonum apostolorum supra tom. 1. conciliorum.

d *Subscriptiones episcoporum.*) Inter hos sanctitate celebres fuerunt hi: Gallus Arvernensis, Eleutherius Antisiodorensis, Lauto Constantiensis, Paternus, pro quo corrupte ponitur Perpetuus Abricensis: horum enim memoria est in Romano martyrologio certis diebus, quibus ipsorum dies natales celebrantur. Interfuit etiam Injuriosus magni nominis Turonensis episcopus, de quo vide quæ dicemus infra in notis concilii Aurelianensis tertii. De Gallo episcopo, qui per legatum suum huic concilio interfuit, scribit Gregorius Turonensis de gestis Francorum lib. 4. cap. 5. & 6. uberius in vita sanctorum patrum cap. 6. Ejus epitaphium & virtutes egregias scripsit carmine Venantius Fortunatus lib. 4. Fuit Arvernensium episcopus in ordine vigesimus septimus apud Democh. de sacrificio missæ. Eleutherius Antisiodorensis episcopus fuit ordine decimussextus, sedit que annos 28. menses 8. dies 9. Ad Paternum Abricensem quartum episcopum, olim abbatem, extat carmen Venantii Fortunati de emendatione codicis. Acta ejus extant apud Surium tom. 2.

Epiſcapi qui & quales.

Gallus quis. Eleutherius quis.

Adnotatio chronologica.

Concilii hujus epocham, qualis apud Labbeum signatur, mendosam esse nemo unus non videt. Honoratus Byturicensis episcopus canonibus hujus concilii subscribit die IX. Kal. Julias *anno XXII. domni Childeberti regis*. Rex iste cœpit anno Christi 514. cujus proinde annus XXII. cum anno Christi 536. non vero 533. componendus est.

Ex Supplem. Manſi T. I. pag. 413.

CONCILIUM AFRICANUM

Sub Joanne Papa II.

Synodalis epistola ad Joannem scripta, excusa est supra inter epistolas Joannis Papæ II. cujus initium tale est: *Optima consuetudo*, &c.

Concilium.) Africana ecclesia in pristinam libertatem vindicata, ad restituendam collapsam ob longam servitutem ecclesiasticam disciplinam convenerunt episcopi, scriptaque ad Joannem pontificem epistola synodica, ad eumdem legationem miserunt, qua perfuncti sunt Petrus & Lucius episcopi, atque Liberatus diaconus Carthaginensis ecclesiæ, cui his temporibus Reparatus præsidebat. Legatio cum Romam veniens Joannem pontificem defunctum invenisset, Agapeto papæ, qui in locum ejus successit, synodales literas dedit. Ex eadem hac synodo Theodorus diaconus missus est Constantinopolim ad imperatorem pro recuperandis

[a] Hunc dicunt esse Cenomanensem Episcopum, cum tamen in vita sancti Mauri hoc tempore Bertichramnus ponatur. Vide Concil. Aurel. 1. anno 511. *Harduinus*.

randis rebus & juribus ecclesiasticis a Vandalis usurpatis. Qua legatione accepta, Justinianus inter alias redditas literas reperitur rescripsisse ad Salomonem præfectum prætorio in Africa de iis quæ Africanis ecclesiis concedit novella 36. & 37

CONCILII CARTHAGINENSIS

SUB REPARATO EPISCOPO

anno Christi DXXXIV. [1] Acta nonnulla.

Synodicam supra habes una cum epistolis Joannis papæ.

*Canon concilii * Carthaginensis sub Reparato de libertate monasteriorum.*

FElicianus episcopus ecclesiæ Ruspensis dixit: apud Ruspen monasterium est a domino Fulgentio præcessore meo constitutum; peto sanctitatem vestram, ut aliquid de monasteriis ordinetur; scire enim volo quid debeam custodire. Felix episcopus ecclesiæ Zactarensis provinciæ Numidiæ dixit: De monasterio abbatis Petri, ubi nunc Fortunatus abbas constitutus est, quæ temporibus sanctæ memoriæ * Bonifacii in universali concilio nobis etiam præsentibus acta sunt, inconvulsa permaneant. Cetera vero monasteria etiam ipsa libertate plenissima perfruantur; servatis limitibus conciliorum suorum in hæc dumtaxat, ut quandocumque voluerint sibi clericos ordinare, vel oratoria monasteriis dedicare, episcopus, in cujus plebe, vel civitate locus monasterii consistit, ipse hujus muneris gratiam compleat, salva libertate monachorum; nihil sibi in eis præter hanc ordinationem vindicans, neque ecclesiasticis eos conditionibus, aut angariis subdens. Oportet enim in nullo monasterio quemlibet episcopum cathedram collocare; [2] aut qui forte habuerint, habere: nec aliquam ordinationem, quamvis levissimam facere, nisi clericorum, si voluerint habere; esse enim debent monachi in abbatum suorum potestate. Et quando ipsi abbates de corpore exierint, qui in loco eorum ordinandi sunt, judicio congregationis eligantur: nec officium sibi hujus electionis vindicet, aut præsumat episcopus. Si qua vero contentio, quod non optamus, [3] exorta fuerit, ut ista abbatum aliorum concilio sive judicio finiatur: [4] aut si scandalum perseveraverit, ad Primates uniuscujusque provinciæ universæ causæ monasteriorum judicandæ perducantur. Inter sacrificia vero ordinatos suos tantummodo idem episcopus plebium, ubi monasteria sunt, recitet: hoc enim convenit paci. Confirmetur etiam ab hoc sancto Concilio, ut sine bono testimonio abbatis, vel concessione, nullus monachum in aliqua ecclesia teneat ad clericatum, vel promoveat ad honorem.

* Vide supra

OBSERVATIO PHILIPPI LABBE, S. J.

Sancto Fulgentio Ruspensis ecclesiæ episcopo Kalendis Januarii anni 533. ad superos translato post annuam sedis illius vacationem ipso hujus anni 534. initio successit Felicianus idem ipse qui in præcedente Carthaginensi concilio interlocutus fuisse memoratur. Utrumque discimus ex Ferrando Carthaginensis ecclesiæ diacono in vita ejusdem sancti Fulgentii præceptoris sui, quam successori ejus dicatam publicarunt Surius, Chifletius, Raynaudus, aliique. Idem scriptor vero per ea tempora post magistrum suum celeberrimus *Breviarium canonum* adornavit *ex variis Græcorum Latinorumque patrum conciliis ingentose conflatum*: quod tibi lector hoc loco subjiciendum putaveram ex Chifletiana, prætermissis Pithœana & Altaserrana editionibus; tum quod brevibus spatiis quamplurima complectatur ad historiam disciplinamque ecclesiasticam peropportuna: tum ob eam præcipue causam, quod multorum conciliorum identidem injiciat mentionem, quæ temporum injuria dicam, majorumne nostrorum incuria funditus perierunt: qualia sunt *Ivenense*, *Macrianense*, *Marazacense*, seu Maradianense, *Septimunicense*, *Sufetulanum*, *Thenitanum*, atque adeo, *Zellense*, nisi cum Teleptensi, sive, ut alii scribunt, Telensi confuderis.

ANNO CHRISTI 535.

VITA EPISTOLÆ, ET DECRETA AGAPETI PAPÆ I.

Ex Libro Pontificali.

ANNO CHRISTI 535.

Dantur variantes ex Mss. Cod. Luc. 490.

[a] AGapetus natione Romanus, ex patre Gordiano presbytero, clericus ad sanctos Joannem & Paulum, [b] sedit menses 11. dies 18. [c] Hic in ortu episcopatus sui libellos anathematis, quos invidiæ dolo extorserat Bonifacius presbyteris & episcopis contra canones & contra Dioscorum, in medio ecclesiæ congregatis omnibus incendio consumpsit, & absolvit totam ecclesiam ab invidia perfidorum. [d] Hic missus est a Theodato rege Gothorum, ad dominum Justinianum Augustum in legationem: quia eodem tempore imperator dominus Justinianus Augustus indignatus est Theodato regi, eo quod occidisset reginam (*a*) Amalasun-

1 Hoc Concilium ante mensem Augustum anni 535. celebratum, cum susceptis ex eodem Concilio literis Justinianus rescripserit ad Salomonem Præfectum Prætorio Africæ literas *Kalend. Augusti Constantinop. Belisario V. C. Cos.* Non est a tem celebratum ante annum 535. cum Reparatum, hoc tantum anno post Bonifacium Carthaginensis Ecclesiæ Episcopatum suscepisse, testetur Victor Tunonensis ad Consulatum Belisarii. *Pagius ad an. Chr.* 535. *num.* 4.

2 Mabillonius tom. 1. Analect. pag. 1. legit: *aut qui forte voluerint habere non permittantur*: *nec aliquam* &c. ex suo ms. *Hard.* 3 Addit Mabillonius ex ms. *inter Monachos*. Hard.

4 Quæ sequuntur, Mabillonius reperit in Cod. ms. Virdunensi, adnexa prioribus. *Hard.*

(*a*) *Amalasuentam*.

lasuntam filiam Theodorici regis, commendatam sibi, quæ eum regem fecerat. Qui Agapetus pergens Constantinopolim, [a] x. Kalendas Maii ingressus, susceptus est cum gloria. Et primum cœpit habere altercationem cum piissimo principe imperatore domino Justiniano Augusto de religione. Cui beatissimus Agapetus episcopus constantissime fidei apostolicæ responsum reddidit de domino Jesu Christo, Deo & homine, hoc est, de duabus naturis in Christo. Et dum contentio versaretur, ita dominus adfuit, ut episcopum Constantinopolitanum, nomine Anthimum, inveniret Agapetus papa hæreticum. Cumque contentio verteretur cum Augusto & Agapeto papa, dixit ei imperator Justinianus: Aut consenti nobis, aut exilio deportari te faciam. Tunc beatissimus papa Agapetus respondit cum gaudio, dicens ad imperatorem: Ego quidem peccator ad Justinianum imperatorem Christianissimum venire desideravi, nunc autem Diocletianum inveni. Qui tamen minas tuas non pertimesco. Et dixit ei iterum Agapetus venerabilis papa: Tamen, ut scias tu eum idoneum non esse religioni Christianæ, episcopus tuus confiteatur duas naturas in Christo. Tunc accersito ex præcepto Augusti episcopo Constantinopolitano nomine Anthimo, & discussione facta, nunquam voluit confiteri in doctrina catholicæ responsionis ad interrogationem beati papæ Agapeti duas naturas in domino Jesu Christo. Quem cum vicisset sanctus papa Agapetus, glorificatus est ab omnibus (*a*) Christus. Tunc piissimus Augustus Justinianus gaudio repletus humiliavit se sedi apostolicæ, & adoravit beatissimum Agapetum papam. Eodem tempore ejecit Anthimum a communione, & expulit in exilium. Tunc piissimus Augustus Justinianus rogavit beatissimum papam Agapetum, ut in locum Anthimi episcopum catholicum consecraret nomine Mennam. Qui Agapetus papa omnia obtinuit, pro quibus missus fuerat. Post dies vero aliquantos ægritudine correptus, defunctus est Constantinopoli. Cujus corpus in loculo plumbeo translatum est Romam, usque in basilicam beati Petri apostoli, ubi & sepultus est XII. Kalendas Octobris. Hic fecit ordinationem in urbe Roma, diacones 4. episcopos per diversa loca numero 11. Et cessavit episcopatus mensem unum, dies viginti octo.

Ex Gratiani decreto desumptum.

consecr. st. 1. Agatus.

Agapetus papa, vas catholicum, evangelii tuba, præco justitiæ, sacra altaris sedisque velamina, sacrilegis Anthimi infecta fabulis, suis catholicis precibus delevit.

Notæ Severini Binii.

o tempore ntifex fa- is.

a *Agapetus.*) Anno Christi 535. ipsa hieme Agapetus archidiaconus apprime eruditus in locum Joannis papæ subrogatus fuit, ut constat ex Epistolis Agapeti ad Justinianum imperatorem, & Reparatum Carthaginensem episcopum, hoc anno rescriptis. Novella constitutio nona, quæ est Justiniani imperatoris hoc anno sub consulatu Belisarii ad Joannem pontificem, sexto Kalendas Maii data quidem legitur, sed mendose, ut infra copiosius ostendemus. Justinianus imperator cognita Agapeti ordinatione, more antecessorum suorum fidei catholicæ professionem transmisit. Ab Africana ecclesia per legationem ad Joannem prædecessorem hujus destinatam consultus, quia ratione Ariani ad ecclesiam redire volentes recipiendi forent, respondit, non aliter quam secundum canones & ecclesiasticas constitutiones antiquitus observatas, ad pœnitentiam & communionem admittendos esse, prout videre est ex epistolis Agapeti ad concilium Carthaginense, Reparatum episcopum & Justinianum imperatorem hac de re transmissis. Hujus temporibus, callido occultoque consilio impiissimæ fœminæ Theodoræ Augustæ Justiniani conjugis, Anthimus episcopus Trapezuntinus, Eutychianæ hæreseos occultus sectator, monstrum horrendum, post obitum Epiphanii orthodoxi præsulis, in sedem Constantinopolitanam intruditur, Alexandriæ vero defuncto Timotheo, favore ejusdem fœminæ, Theodosius subrogatur.

Justiniani res gestæ.

Theodora Augusta hæreticorum patrona.

Quos cum Severus ille perditissimus hæresiarcha, tempore Justini sede & urbe Antiochena expulsus, suæ farinæ homines esse cognosceret, seque ejusdem Theodoræ potentia Antiochenæ ecclesiæ restituendum fore speraret, egressus e latebris ad ipsam Theodoram, & Anthimum patriarcham, in hæresi propaganda collegam convolavit, Anthimum ibidem in hæresi & impietate Eutychiana confirmavit. Quod cum per rumorem Justiniano imperatori innotuisset, coram ipso se expurgans disertis verbis professus est, se in omnibus assensurum iis quæ apostolica sedes sentienda præscriberet, significans nullum evidentius catholicæ & orthodoxæ fidei signum edi posse, quam si se crediturum & facturum polliceretur, quidquid Romana ecclesia credendum proponeret. Scholam sacræ Theologiæ Romæ erexisset, teste Cassiodoro in præfat. lib. div. lect. nisi bellico tumultu impeditus fuisset. Justinianus indigna nece Amalasuntæ, quam Theodatus rex ingratissimus strangulando vel obtruncando occiderat, provocatus, bellum Gothicum jam ante cogitatum, duce Belisario inchoavit, Romanoque imperio Siciliam subjugavit. Quare Theodatus tanto terrore perculsus est, ut ad pacem obtinendam universam Siciliam, vel, si aliter fieri non posset, totius Italiæ regnum imperatori per Petrum Justiniani legatum offeret. Quæ deinceps acciderint infra dicemus.

Causa & origo belli Gothici quæ.

Theodatus Justiniano regni cessionem offert.

b *Sedit menses* 11. *dies* 18.) Baronius Agapetum plus uno integro anno sedisse probat ex epistolis ad eum scriptis, & ab eodem rescriptis.

c *Hic in ortu episcopatus sui.*) Vide notas in vitam Bonifacii, & concilium Romanum II. sub eodem Bonifacio secundo celebratum supra.

d *Hic missus est a Theodato.*) Cum Theodatus rex barbarus passus esset dispendium in Dalmatia & Sicilia, timeretque futurum, ut translata hieme Belisarius, qui in Sicilia hiemabat, Italiam invaderet, ad imminens vitæ suæ periculum antevertendum, per Petrum Justiniani legatum egit, ut imperator Siciliam universam, &, si ea contentus non foret, totius Italiæ regnum acciperet, & vitæ utriusque regis & reginæ parceret. Dimisso legato, rex ad pugnandum ineptissimus, senatoribus & Agapeto pontifici, teste Liberato in breviario cap. 2. graviter interminatus est, se eos, uxores eorum, filios & filias interemptorum, nisi egissent apud imperatorem, ut destinatum exercitum suum ab Italia amoveret. Hac aliaque quadam de causa, universam ecclesiam concernente, pontifex legationem suscipiens, Constantinopolim proficiscitur. Cui cum itineris expensæ deessent, vasa sacra arcario regio oppignorare debuit, quæ eadem opera Cassiodori recepit. In itinere positus mutum simul & claudum magna astantium admiratione in partibus Græciæ curavit. Gregor. 3. dial. cap. 3. *Ingressus Constantinopolim primum honorifice susceptus*, inquit Liberatus, *directos sibi ab imperatore, sprevit Anthimi præsentiam, eumque ad salutandum suscipere noluit. Deinde viso principe causam agebat susceptæ legationis. Imperator autem pro multis fisci expensis ab Italia destinatum exercitum avertere nolens*, (ideo fortasse quod victoria quadam per Gothos in Dalmatia contra imperatorem parta, Theodatus elatior factus, oblatam promissionem revocavit) *supplicationes papæ noluit audire*: sed potius Belisario jam in Siciliam trajicere parato, cœptam expeditionem perficere præcepit. Qui improviso agmine perveniens in Campaniam, Neapolim, teste Procopio, valde munitam obsedit. His ita peractis, pontifex legationem illam, cujus causa a Deo missus fuerat, exequitur: principio ab imperatore, qui propter Anthimi hæretici ordinationem suspicionem hæreseos incurrerat, secundam fidei professionem infra inter epistolas extantem extorsit. Deinde vocatos in judicium Acephalorum principes Anthimum, Severum, Petrum, & Zoaram, quos episcopi & archimandritæ ortho-

Cur Agapetus Constantinopolim profectus.

Anthimus Constant. ab Agapeto condemnatur.

(*a*) *christianis.*

orthodoxi oblatis libellis de hæresi accusaverant, condemnavit: ea conditione addita, ut si Anthimus, prævia fidei confessione, erroris abjuratione, & delicti commissi pœnitentia ad ecclesiam redire vellet, episcopatus pristinus Trapezuntinæ ecclesiæ illi integre servaretur. Quod cum hortatu Severi Acephalorum capitis Anthimus præstare recusaret, pontifex eum simpliciter ab episcopatu deposuit, & in locum ejusdem Mennam magni nominis orthodoxum, genere Alexandrinum, xenodochii majoris præpositum, concilii Chalcedonensis professorem subrogavit. Quæ ut universis episcopis innotescerent, encyclicas literas de Anthimi depositione & Mennæ substitutione ad orientales episcopos scripsit. *His peractis*, inquit Liberatus in breviario capite 22. *constituens papa apud imperatorem apocrisiarium ecclesiæ suæ Pelagium diaconum suum, dum in Italiam reverti disponit, Constantinopoli obiit*: atque e prælio ad coronam vocatus, consecutus est præmium æternæ vitæ, pro quo obtinendo, brevi temporis spatio ecclesiæ præsidens plurima beneficia contulit. Unde quæ hoc loco scribit Anastasius de Anthimo in judicium vocato, viso, & audito, deque eodem post factam discussionem condemnato, erronea esse videntur, ideo quod præter Nicephorum acta synodalia concilii Constantinopolitani infra subsequentia testantur, ipsum neque citatum, neque visum, ab Agapeto penitus rejectum & condemnatum fuisse. Hæc ex Liberato, Cassiod. Niceph. & actis synod. Baron. anno 536. n. 1. & sequentibus.

Quo tempore objerit Agapetus.

e x. *Kalendas Maii*.) Anno 536. defunctum esse omnes fatentur. Sed cum XII. Kalendas Octobris ejus memoria celebretur in ecclesia, quod hic de tempore obitus & sedis vacantis refert Anastasius fide caret. Quam historiam de Agapeto refert Sophron. in prato spirituali cap. 150. apud Baron. invenies anno prædicto n. 60. & seqq.

EPISTOLA JUSTINIANI AD AGAPETUM.

More majorum suorum apud pontificem Romanum recens electum fidei suæ professionem edit, eamdem quam supra ad Joannem papam II. miserat.

In nomine domini nostri Jesu Christi Dei imperator Cæsar Flavius Justinianus, Alemanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, Pius, Felix, Inclytus, Victor, ac Triumphator semper Augustus, Agapeto sanctissimo archiepiscopo almæ urbis Romæ & patriarchæ.

ANte tempus in hac regia urbe nostra quorumdam de causa fidei extitit morbosa contentio; quam nos congrue respuentes interposito edicto repressimus. Et quia studii nostri est emergentes hujusmodi causas ad apostolicæ sedis vestræ referre judicium, ejusdem fidei, quam sequendam duximus, tenorem epistolæ nostræ insertum, ad beatæ memoriæ prædecessorem vestrum Joannem per Hypatium, & Demetrium venerabiles episcopos missa legatione direximus. Quam pro integritate fidei memoratus prædecessor vester libenti gratulatione suscipiens, suo ac totius ecclesiæ Romanæ firmavit assensu. Cujus epistolæ nostræ tenor hujusmodi est.

Victor Justinianus, Pius, Felix, Inclytus, Triumphator, semper Augustus, Joanni sanctissimo archiepiscopo almæ urbis Romæ, & Patriarchæ.

REddentes honorem apostolicæ sedi & vestræ sanctitati, quod semper nobis in voto fuit, & est, ut decet, patrem honorantes vestram beatitudinem, omnia, quæ ad ecclesiarum statum pertinent, festinamus ad notiam deferre vestræ sanctitatis: quoniam semper magnum nobis fuit studium unitatem vestræ apostolicæ sedis, & statum sanctarum Dei ecclesiarum custodire, quæ hactenus obtinet, & incommote permanet, nulla intercedente contrarietate. Petimus ergo vestrum paternum affectum, ut vestris ad nos destinatis literis, & ad sanctissimum episcopum hujus almæ urbis & patriarcham vestrum fratrem: quoniam & ipse per eosdem scripsit ad vestram sanctitatem, festinans in omnibus consequi sedem apostolicam beatitudinis vestræ, manifestum nobis faciatis, quod omnes, qui prædictam fidem recte confitentur, suscipit vestra sanctitas, eorum, qui Judaice ausi sunt rectam denegare fidem, condemnat perfidiam. Plus enim ita & circa vos omnium amor, & vestræ sedis crescit auctoritas, & quæ ad vos est unitas sanctarum ecclesiarum inturbata servabitur: quoniam per vos didicerint, omnes beatissimi episcopi horum quæ ad vos relata sunt sinceram vestræ sanctitati doctrinam. Petimus autem vestram beatitudinem orare pro nobis, & Dei nobis acquirere providentiam. *Exemplar subscriptionis*. Divinitas te servet per multos annos, sancte ac religiosissime pater. Data VIII. Iduum Juniarum Constantinopoli domino nostro Justiniano perpetuo Augusto III. consule.

Nam epist. Justiniani Epiphanii qua hujus mentionem facit, data reperitur VII. Kal. prilis, i prædicto consulatu anno dom. 533.

At ista cohærent dicemus notis.

EPISTOLA I. AGAPETI PAPÆ I. AD JUSTINIANUM.

Justiniani fidei libellum, quatenus conformis est sacris canonibus, confirmat.

Agapetus episcopus Justiniano Augusto.

GRatulamur, venerabilis imperator, quod tanto catholicæ fidei ardore succenderis, ut omnibus piissimæ vitæ vestræ temporibus piam solicitudinem circa servandam augendamque ecclesiarum concordiam clementer exhibeas, & unam fidem, suaque per omnia firmitate consimilem omnibus populis Christianis cupias prædicari. Nec mirum in ejusmodi clementiam vestram placita Deo cogitatione persistere, cum non alius imperii vestri beatior sit provectus, quam religionis augmentum. Quapropter libenti hoc & prophetica voce cantabo: *Repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione*, quod florentissimum principatum vestrum divinis quotidie inspicimus beneficiis adornari. Cupis enim, venerabilis imperator, ut tuæ pietatis epistolam de fidei vestræ expositione nuper ad beatæ memoriæ prædecessorem nostrum Joannem Romanæ sedis antistitem, per Hypatium atque Demetrium episcopos destinatam, & a præfato præsule roboratam nostra quoque auctoritate firmemus: laudamus, amplectimur: non quia laicis auctoritatem prædicationis admittimus, sed quia studium fidei vestræ patrum nostrorum regulis conveniens confirmamus atque roboramus. Per quod jam & unitas provenit ecclesiæ, & reliqua catholicæ membra ecclesiæ ad ejus compagem Christianitatis constantia reditura confidimus. Cujus professionis vel epistolæ vestræ tenorem inferius annectentes, studium, quod circa Deum integre geritis, nostra auctoritate firmamus, prædicantes hujusmodi fidem omnibus patrum nostrorum regulis convenire, & apostolicæ sedis

Psal. 125

dis concordare dogmatibus: constituentes, ut si quis nostræ catholicæ fidei contraire tentaverit, quam pro submovenda hæreticorum suspicione paternis regulis consonantem præsenti definitione firmamus, sanctæ communionis efficiatur extraneus. Unde & Cyrum, ejusque sequaces, jam ante pro hac insania ab ecclesiæ catholicæ communione suspensos, & in sua hactenus perfidia permanentes, nisi sub satisfactione canonica doctrinam apostolicam fuerint consecuti, nullatenus patimur eos sacræ communioni restitui: sed etiam ut hæreticos anathemati subjicimus, ut qui nostris constitutionibus parere contempserit, ecclesiasticum statum puritatemque non maculet.

Textus autem epistolæ hic est: In nomine domini nostri Jesu *&c. ut suprà pag.* 845. 846.

([1] Quamobrem petimus sanctitatem vestram, ut memoratam epistolam vestra auctoritate firmetis, & Cyrum, vel sequaces ejus, a communione habeatis alienos, donec statutis sanctitatis vestræ obtemperent. *Exemplar subscriptionis.* Divinitas te servet per multos annos sancte ac religiosissime pater. Data pridie Iduum Martiarum Constantinopoli [2] Flavio Belisario viro clarissimo consule.) *Is fuit annus Christi* 535.

Huic igitur ut prædictum est confessioni, & huic fidei quisquis contradicere præsumpserit, a catholica communione se noverit alienum. Datum xv. Kalendas Aprilis Constantinopoli [2] Flavio Belisario viro clarissimo consule. [3]

An. Chr. 35.

Nota Severini Binii.

Constitutiones de fide a Justino imperatore sanctæ, pontificis auctoritate confirmantur illæ, quæ sacris canonibus innituntur. Unde sicubi aliquid de rebus ecclesiasticis & causa fidei constituisse legitur, id instinctu Epiphanii Constantinopolitani episcopi & Romanorum pontificum fecisse credi debet.

Constitutiones imperatorum de fide quo auctore condita.

PRIMUM EXEMPLAR PRECUM

Justiniani imperatoris

ad Agapetum papam.

Catholicam fidem apud pontificem profitetur.

PRima salus est, recte * fidei regulam custodire, & a constitutis patrum nullatenus deviare: & quia non potest domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia, dicentis: *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam.* Et hæc quæ dicta sunt rerum probantur effectibus: quia in sede apostolica extra maculam semper est catholica servata religio. De qua spe & fide minime separari cupientes, & patrum sequentes constituta anathematizamus omnes, qui contra sanctam Romanam & apostolicam ecclesiam, *&c. ut supra post epistolam Bonifacii papæ II.* pag. 733. 734.

recte

Matth. 16.

Nota Severini Binii.

Imperator ex præcedentis epistolæ pontificiæ censura prudentior factus, non amplius privatam a se editam fidei professionem, sed publicam misit illam, quam olim Hormisda pontifex miserat per legatos Constantinopolim subscribendam ab iis, qui catholicæ & apostolicæ ecclesiæ communionem consequi vellent.

Justinianus publicam fidei confessionem edit.

Observatio P. Antonii Pagi.

ad ann. Christi 535. n. 6.

Justinianus tertio a memorata epistola die, Professionem fidei a se signatam, ad Agapetum destinavit. Cardinalis Norisius observat in laudato codice Vaticano pag. 45. grandioribus Literis legi: *Exemplar Piissimi Domini Nostri Justiniani Imperatoris, quem dedit Agapito Constantinopoli de Fide*, & incipere: *prima salus rectæ fidei*, &c. Labbeus undecim prioribus Libelli versibus recitatis, addit: *&c. ut supra post epistolam Bonifacii II. pag.* 735. 736. quo loco ait a callido veteratore eum Libellum confictum. Baronius vero num. XXXV. dicit eam Professionem fidei, esse illam ipsam, quam *Hormisdas* per Legatos Constantinopolim missos, tradidit iis, qui communionem cum Apostolica Sede expetebant. Hunc errorem corrigit Cardinal. Norisius ex laudato MS. in quo Libellus ibidem recitatus, idem omnino est cum relato a Labbeo pag. 857. 858. Professio fidei ab Hormisda impetrata, legitur annexa epistolæ LI. Hormisdæ ad episcopos Hispaniæ, & antea epistolæ IX. ad Joannem Nicopolitanum. Hæc autem prioribus quidem verbis similis est Libello a Justiniano oblato, sed postea hoc ipso est brevior, ac tota in anathematizandis hæreticis, eorumque fautoribus consistit; cum tamen in Libello Justiniani Catholica Doctrina contra Nestorium & Eutychen plene exponatur. Hic Libellus Justiniani in Codice Vaticano signatur: *dat. XVII. Kalend. Aprilium P. C.* (ideſt, post Consulatum) *Belisarii V. C.* In prioribus editionibus legebatur: *Fl. Belisario V. C. Consule*, quem errorem Binius ac Labbeus expunxerunt, apud quos pro *XVIII. Kalend.* reponendum, *XVII. Kal. Aprilis*, anno Christi DXXXVI.

II. AD EPISCOPOS AFRICANOS.

Gratulatur quod ab hæreticorum manibus evaserint incolumes, & ad ea de quibus Joannem consuluerant respondet.

Agapetus episcopus Reparato, Florentiniano, Datiano, & ceteris episcopis per Africam constitutis.

JAm dudum quidem, fratres amantissimi, de prosperitatibus vestris *repletum est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione.* Sed & nunc cum literas caritatis vestræ ad prædecessorem nostrum datas accepimus; pridem gaudia concepta renovamus, benedicentes dominum sempiternum, *qui liberavit nos ab inimicis nostris; & de manu omnium, qui nos oderunt.* Vobiscum enim recte nos dicimus, cum quibus & tribulati sumus. Nam cum unum corpus ubique sit ecclesia, & apud nos quo-

Psal. 125.

Luc. 1.

[1] Inclusa parenthesi reliqua sunt Epistolæ Justiniani ad Agapetum.

[2] Reponendum, *post Consulatum Belisarii V. C.* nempe anno 536. ut legitur in mss. Vaticano teste Em. Norisio in Dissert. de Uno ex Trinitate carne passo, loco, *Fl. Belisario V. C. Consule.* ideſt 535. ut hic legitur. Hoc enim anno mense Martio Agapetus nondum erat Pontifex, & ejus ordinatio, quemadmodum Card. Norisius recte disserit, in Januarium exeuntem retrahenda foret, ut Imperator ex Thracia ad eumdem scribere potuisset; cum tamen Agapetus primæ ad se a Justiniano missæ Epistolæ respondent Idibus Octobris anni Christi 535. ut patet ex Epistola IV. ejusdem sub exordio. *Licet de Sacerdotii mei primitiis* &c. perperam hic in titulo hujus epistolæ dicitur: *Epistola missa ab Imp. Justiniano more Majorum ad Pontificem Rom. recens electum cum professione fidei*: siquidem jam ante annum Romæ Agapetus sederat Pontifex, aliasque ad eamdem literas Imperator miserat. *Pagius ad an. Chr.* 535. *n.* 5.

[3] *Post Consulatum Belisarii V. C.* Hoc charactere Consulari in laudato Codice Vaticano a Card. Norisio lecto designatur annus 536. In editionibus Conciliorum gravi hallucinatione scriptum est, *Constantinopoli Fl. Belisario V. C. Consule*, cum Collectores non observassent die 18. Martii currentis anni, quo Belisarius Consulatum gessit, neutiquam fuisse Constantinopoli, qua in urbe diserte signatur hæc epistola Agapeti. *Pag. ad dictum ann. n.* 7.

que principalia compatiebantur & membra. Vester enim mœror noſtra fuit ſemper afflictio, & de veſtrorum omnium gemitu, imperante caritate viſceribus frequentabamus ſæpe ſingulius. Quæ cum ita ſint, redeuntibus Cajo & Petro fratribus & coepiſcopis noſtris, atque * Liberato diacono filio noſtro proferimus ſinceriſſimam conſilii veſtri caritatem: quoniam ſicut & ſapientes facere decebat, & doctos, & immemores principatus apoſtolici non fuiſtis: ſed quæſtionis illatæ volentes vincula diſſolvere, ab ejus ſede requiſiviſtis (ſicut decebat) aditum, cui poteſtas eſt indulta clauſtrorum. Unde nos ea, quæ de ejuſmodi negotio in penetralibus patrum conſtituta poſuerunt, libenter aperimus, & præſentibus alloquiis translata ſubnectimus, ut ſine dubitatione poſſitis agnoſcere, tranſcendi poſitos jamdudum terminos non licere. Itaque ſi vitare volumus offendiculum quod a ſenioribus annuntiatum eſt, hoc ſequamur. Carent enim excuſatione quos præmonitos contingit excedere, & acerbitatem cumulat exceſſuum, quos ignorantia non tuetur. Hinc eſt, ut quia in tantum Deus omnipotens *erexit cornu ſalutis nobis in domo David pueri ſui*, ut de omnibus quorum iniquitati ſubjacuimus, reconciliatione tractemus, ita ſolicite remedia debeamus adhibere, ne incolumitatis noſtræ ſit incommodum quod curantur, aut medicina ſubeat maculam de vulnere, cui tribuere vult ſalutem. Sed ejuſmodi (ſicut & nobis cautiſſime viſum eſt) præſtemus officium in obſervatione paſtorum, ne cum perdita volumus congregare, pereamus, & cum ſub nimia relaxatione abſolvimus, obnoxii (quod avertat dominus) cadamus in culpam: maxime cum priorum noſtrorum ſententia, redeuntes ad nos ex Arianis, quolibet modo, in qualibet ætate illius peſtilentiæ labe pollutos, tanta caritate in fide complexa eſt ejuſmodi juſtitia, & ſub dilectione redarguit, tanta ratiocinatione de ambitu honoris excluſi, ut erubeſcerent aliud magis quærere quam redire. De eo vero quod piiſſima compunctione requiſiſtis, utrum ad officium ſuum debent ſuſcipi, aut eos non oportet omnino promoveri, an alimoniorum ſaltim utilitatibus adjuventur, laudamus, hortamur, amplectimur, ut revera, ejus promotionem, aut officium in quo fuerint abnegantes, canonum vos reverentia judicent omnes appetere potius, quam gerere cupiditatis ardorem. Venientes igitur ad fidem ſinceriſſimam, nutriat humanitas, conſoletur, prompta ſit omnibus miſericordia, in cujus remuneratione dictum eſt: *Beati miſericordes, quia ipſi miſericordiam conſequentur*. Illud quoque quod catholicos, qui præſunt, aut militant eccleſiæ, ſine ſacerdotum ſuorum literis ſuſcipi a nobis minime debere mandatis, & canonibus eſt congruum, & diſciplinis prodeſſe judicamus, ac fidei, qui permanendo in eccleſiis, in quibus militant, & miniſterii ſui poterunt aſſiduitate in Dei ſalvatoris noſtri amore ferveſcere, & quæ in pervagatione reprehenſibilia ſunt, vitare. [1] Data v. Idus Septembris.

* Prioris Roma profectionis meminit Liberatus capite 20. Breviarii.

Luc. 1.

Matth. 5.

III. AD REPARATUM.

Gratias agit, quod ſibi de electione in pontificem fuerit literis gratulatus, ſimul ſignificans ſe ejus conſultationibus reſpondiſſe, idemque per legatos præſtiturum. Interea hortatur, ut quæ pro fide catholica ſcripſit divulgari curet.

Agapetus Reparato epiſcopo Carthaginenſi.

FRaternitatis tuæ literis indicaſti poſt epiſtolam deceſſori meo dirigendam inter navigii ſuſcipiendi moras, quas hiemis continuatæ generabat aſperitas, ordinationem noſtram tibi omnipotentis Dei beneficio nunciatam, & gratulatum te fraternitatis affectu, quia pontificatus mihi divinitas indulſit officium, quod de ſinceritate tua non ſumus admirati. Sic enim te nobis alloquii directi præſentavit affectio, ut cum dilectiſſimas tuas literas legerem, te viderim. Quapropter ipſa te, quam vidi, mente complectens, poſtulo miſericordiam divinitatis, ut & in vobis quietis reparata gratia fructificet, & Deus omnipotens, qui mihi ſacerdotis dedit donum, concedat & meritum. Præterea ad ea, quæ Cajus atque Petrus fratres & coepiſcopi noſtri, ſed & Liberatus diaconus filius noſter, ut apud nos agerent verbo a fraternitate tua ſibi injuncta direxerunt; congruum putavimus verbo dare reſponſum, quod per legatos noſtros (ſi domino placuerit) reddere non moramur. Univerſa præterea, quæ inimicorum perverſitas invaſerat, caritati tuæ metropolitana jura reparantes hortamur, ut ea, quæ tuo vel aliorum nomine reſcripſimus, univerſis debeas innoteſcere. Metropolitani quippe auctoritate ſuffultum: ne quis ſe excuſabiliter afferat ignorare quod ſedis apoſtolicæ principalitas canonum conſideratione perſcripſit. Data v. Idus Septembris poſt conſulatum Paulini viri clariſſimi.

IV. AD JUSTINIANUM.

Juſtiniano gratias agit, quod ſibi de electione in pontificem fuerit gratulatus; illius fidem laudans, ad catholicam fidem tuendam hortatur; lapſos epiſcopos cum honoribus recipi non poſſe, reſpondet.

Agapetus epiſcopus Juſtiniano Auguſto.

LIcet de ſacerdotii mei primitiis, pietatis divinæ muneribus ad referendas eſſem gratias multipliciter obligatus: ſuſceptis tamen, venerabilis imperator, per Heraclium venerabilem presbyterum filium noſtrum veſtræ ſerenitatis affatibus, quos æterni fructus ubertate pleniſſimos deſtinaſtis, votorum meorum ſunt in domino gaudia geminata, quod adunatis felicitatis veſtræ provectibus, tali mentis glorioſæ propoſito terrena vobis regna ſubjicitis, ut ſimul cœleſtia conquiratis. Cujus rei non ſunt ambigua documenta, quando ita veſtris, quæ direxiſtis oraculis, catholicæ profeſſionis lumen irradiat, ut etiam beatis operibus eniteſcat. Siquidem illa eſt in Deo noſtro plena & firma credulitas, quam ſpiritualium ſimul fructuum

[1] Lac, ac ſequenti epiſt. *Quinto Idus Novembris* legendum contendit Pagius ad ann. Chr. 535. n. 4.

ctuum commendat ubertas, ſicut vas electionis annuntiat dicens: *In Chriſto Jeſu neque circumciſio aliquid valet, neque præputium, ſed fides quæ per dilectionem operatur.* Quod enim majus fidei veſtræ poterit opus exiſtere, quam quod tantis apoſtolicam ſedem caritatis & munificentiæ titulis elevaſtis, ut ipſa etiam deſideria ſperantium tranſiretis? Et quidem hoc in vobis olim, ſicut ego quoque probavi, per Dei gratiam ſemper floruit inſtitutum, ut poſſibilitatis veſtræ meritum quantitas oſtenderet præſtitorum, & ad hos provectus indeptæ momenta potentiæ tenderetis, ut benignitas vobis ingenita vota poſcentium aut præveniret, aut vinceret. Hinc eſt, quod uſque ad principalis coronæ faſtigia, & ultra nunc uſque proſperis veſtra tranquillitas ſucceſſibus gloriatur, neque unquam cœleſtibus fraudabitur adjumentis; quia ſcriptum eſt: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Unde ego quoque piiſſima veſtræ liberalitatis eloquia, cum devotione gratulantis eccleſiæ, ſicut præcepiſtis, divinis ſcripta feci myſteriis adhærere, ut ſupernæ majeſtatis obtutibus indefeſſis ſemper precibus ingerantur, & ad impetranda vobis retributionis veſtræ præmia ſit commemoratio ſempiterna. Atque ideo, domine clementiſſime fili, obſequium ſalutationis uberrimæ reverenter exſolvens, ſpecialis vos ſinibus caritatis amplector, ſperans ut de mea devotione, quantum in me eſt, in iis quæ pro eccleſiaſticæ pacis unitate præcipitis, vos vobis potius quæ ſunt catholica promittatis, juxta hoc quod dicit apoſtolus: *Ita quod in me eſt, promptum eſt & vobis.* Nec in aliquo eorum in quibus licite poſſumus obedire, manſuetudinis veſtræ nos adhortationibus credatis abſiſtere: quia ſicut gentium doctor aſſeruit: *Spem habeo creſcente fide veſtra, & in vobis magnificari, ſecundum regulam noſtram*: & ideo immenſas Deo noſtro gratias exhibeo, quod pro populi multiplicatione catholici tanto caritatis ardore fervetis, ut ubicumque veſtrum propagatur imperium, regnum mox incipiat proficere ſempiternum. Cujus ſtudii benevolentiæ vehementius inſiſtentes, etiam nos in acquirendis eis, quos Arianam ſignificatis vitare velle perfidiam, paternæ traditionis exiſtimatis declinare poſſe cenſuram, ſcilicet ut & in his honoribus, in quibus fuerunt apud hæreticos, perſeverent, & promoveantur ad alios. Quapropter bonum hoc equidem, & ſumma laude præcipuum, quod omnes ovili dominico per veram fidem cupitis aggregare: ſed non oportet nobis eos, qui non recte ingredi moliuntur, excipere, beato Paulo apoſtolo commonente: *Nemini dantes ullam offenſionem, ut non vituperetur miniſterium noſtrum.* Quantam autem paternarum conſtitutionum ſi ſic recipiantur (quod abſit) incurrant offenſionem, ne quid pietatem veſtram latere contingeret, ipſas quoque regulas credidi ſubnectendas, quæ ſpecialiter cenſuerant, ne quis talium reconciliatus, aut eccleſiaſtici ordinis provectibus augeatur, ut deſideret honores ulterius poſſidere, quos ſe dubitare jam non debet culpabiliter amiſiſſe: ex quibus pietas veſtra melius poterit æſtimare, ſi quo modo tam aperta & ſynodalia ſedis apoſtolicæ licet infringere conſtituta, cum ſententia clamet apoſtoli: *Si tamen quæ deſtruxi ea iterum reædifico, prævaricatorem me ipſe conſtituo.* Et ideo ſecurus cum ipſius apoſtoli voce profiteor: *Quia confido in vobis, & in domino, quod nihil aliud ſentiatis*: Etenim ſicut idem doctor aſſeruit: *Certus ſum & ego de vobis, quod pleni eſtis bonitate, repleti omni ſcientia, ut poſſitis invicem monere.* Si igitur hi de quibus indicaſtis ad fidem rectam legitime venire feſtinant, noſtræ fidei regulas ſequi non abnuant, dicente domino: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & ſequatur me.* Quod ſi adhuc * vituperandi honoris ambitionibus excitantur, & pro lucro ſanctæ fidei humanæ gloriæ pati damna formidant, ipſi pronunciant, necdum ſe a vitiis & errore diſcedere, & nos magis velle ſuis exceſſibus implicare. De talibus ergo dicit apoſtolus: *Æmulantur autem vos non bene, ſed excludere vos volunt ut eos æmulemini.* Quæ cum ita ſint, ſancto ſtudio veſtro, quod eccleſiam catholicam cupitis ampliari, nihil ex hoc, ſi tales in clero non recipiantur, credatis imminui, apoſtolo præmonente: *Quid enim ſi quidam eorum non crediderunt? Numquid incredulitas eorum fidem Dei evacuavit? Abſit.* Nam licet ſimili ſtudio caritatis pro multiplicatione fidelium ille beatus Petrus cœleſtis regni janitor traheretur, qui ut Judæorum plures acquireret a doctrina & tramite regulari in non reſpuendo omni Judaiſmo deſcenderat, huic tamen ille junior vinctus in domino Paulus ſe retulit obviaſſe dicens: *Sed cum vidiſſem quod non recte ingrederentur ad veritatem evangelii, dixi Petro coram omnibus: Si tu, cum ſis Judæus, gentiliter vivis, quomodo gentes cogis judaizare?* Hæc ergo per omnia Deo cordi veſtro aſſidente penſantes, agnoſcere poteritis, non occaſionem nos excuſationis inquirere, ſed ea quæ pro officii noſtri ratione tranſcendere non poſſumus, vobis humiliter intimare, dicente apoſtolo: *Non enim poſſumus aliquid contra veritatem, ſed pro veritate.* Unde & de Stephani epiſcopi perſona ſimul & cauſa non credatis alicujus nos ſtudio defenſionis impelli. Abſit a quorumlibet mentibus Chriſtianis, ut in quacumque perſona, aut innocentiam redarguant, aut crimen abſolvant. Sed univerſa quæ apoſtolicæ ſedis nuper hac ſunt parte diſpoſita, illo ſemper ſtudio manaverunt, quæ principatui beati Petri vos quoque cupitis per omnia reſervari; ſcilicet ne in his qui ſedis ejus audientiam poſtulaſſent, ſperata ipſius reverentia alterius ſententia proveniret. Et ideo quia clementia veſtra ſalubriter offerre dignata eſt, ut a legatis noſtris omne negotium tractaretur; hanc operam his quos incontinenti dirigimus Deo auctore mandamus: ita tamen, ut jam nunc communione noſtra vir religioſus Achilles pro veſtra juſſione debeat gratulari. At vero de ſacerdotio perfruendo, cum ad nos univerſa quæ legati noſtri cognoverint, pleniſſima eorum fuerint relatione perlata, conſideratis ſanctorum canonum regulis, quas ſervari præcipitis, ſequenda firmius cenſebuntur. Quod autem clementia veſtra fratris, & coepiſcopi noſtri Epiphanii dignata eſt excuſare perſonam, quia in prædicti Achillis conſecratione veſtra potius juſſio, quam illius ordinatio præveniſſet; credimus quod & ipſe cognoverit jure culpatum, qui præter alia quæ deliquit, hoc certe excuſare vix poterit, quod tam piiſſimo & clementiſſimo principi, beati quoque Petri privilegia defenſanti, non vel opportune vel importune ſuggeſſerit quid in hac par-

* recuperandi.

parte ſedis apoſtolicæ reverentiæ deberetur. De quo ſimul negotio, ſed & de Juſtiniana civitate glorioſi natalis veſtri conſcia, nec non de noſtræ ſedis vicibus injungendis, quid ſervato beati Petri quem diligitis, principatu, & veſtræ pietatis affectu plenius deliberari contigerit, per eos quos ad vos dirigimus legatos (Deo propitio) celeriter intimamus. Superest ut ſicut a beato Petro indeſinenter expoſcimus, de ſalute & proſperitate veſtri ſemper imperii gratulemur. Datum Idibus Octobris.

Procop. lib. 4. de ædif. Juſtin.

Anno domini 534.

V. AD ANTHIMUM CP. EPISCOPUM *.

* Falſum hanc multa probant; neque enim tantum ſuſpicione impoſturæ laborat.

Oſtendit in Chriſto duas perfectas eſſe naturas: Anthimum contrarium aſſerentem damnans.

Agapetus Anthimo epiſcopo ſalutem.

Hormiſdas ep. 80.

MUlto gaudio eſſem repletus *, ſi te talem circa eccleſiæ pacem, & glorioſiſſimi imperatoris, atque populi doctrinam repeririſſem, qualem te in primordio eſſe audivi. Sed nunc, quia didicimus a reverendiſſimis fratribus, te contra ſtatuta patrum, imperatorem & reliquos populos docere, ita ut negata humanæ * carnis atque animæ veritate, tantum dominum noſtrum Jeſum Chriſtum unius aſſeras eſſe naturæ, tanquam verbi deitas ipſa ſe in carnem animamque verterit, & tanquam concipi ac naſci, nutriri & creſcere, crucifigi ac mori, ſepeliri ac reſurgere, & aſcendere in cœlum, ſedere ad dexteram patris, venire ad judicandos vivos & mortuos, divinæ tantum voluntatis fuerit, quæ nihil horum in ſe ſine carnis recipit veritate: quæ natura unita naturæ Patris, natura eſt Spiritus ſancti, ſimulque impaſſibilis, ſimulque incommutabilis, ſempiternæ trinitatis indiviſa unitas, & unius voluntatis æqualitas. Unde ſi aliquis malæ voluntatis homo, aut infidelis quiſque deſciſcit, ne convincatur deitatem paſſibilem ſentire, atque mortalem, & tamen verbi incarnati, id eſt, verbi & carnis unam auſus fuerit pronuntiare naturam; manifeſte in apertam & Deo odibilem tranſit inſaniam, qui mediatorem Dei & hominum, hominem Jeſum Chriſtum, ſimulatorie credit omnia egiſſe, nec verum in ipſo corpus, ſed phantaſticam ejus corporis ſpeciem, oculis apparuiſſe cernentium. Quæ impietatis mendacia quoniam olim fides catholica deteſtatur, & talia aſſertionum ſacrilegia concordibus per totum mundum beatorum patrum dudum ſunt damnata ſententiis; non dubium eſt, eam nos fidem prædicare atque defendere, quam ſancti apoſtoli docuerunt, & hactenus eorum, ſuorumque ſucceſſorum ſequens ſancta hæc Romana & apoſtolica eccleſia doctrinam tenuit ac tenet, docuit & docet. Si quidam * enim ita ſunt obcæcati, & a lumine veritatis alieni, ut verbi Dei a tempore incarnationis denegent veritatem; oſtendant, in quo ſibi Chriſtianum nomen uſurpent, & cum evangelio veritatis qua ratione concordent, ſi per virginis partum aut caro ſine deitate, aut deitas eſt orta ſine carne. Sicut enim negari non poteſt (evangeliſta dicente) quod *Verbum caro factum eſt, & habitavit in nobis*; ita negari non poteſt (beato apoſtolo Paulo prædicante) *quod Deus erat in Chriſto, mundum reconcilians ſibi*. Quæ autem reconciliatio eſſe poſſet, qua humano generi repropitiaretur Deus, ſi hominis cauſam mediator Dei & hominum non ſuſciperet? Qua vero ratione veritatem mediatoris implet, niſi quia qui in forma Dei æqualis eſt patri, in forma ſervi particeps eſſet & noſtri, ut mortis vinculum unius prævaricatione contractum unius morte, qui ſolus morti nihil debuit, ſolveretur? Effuſio enim juſti ſanguinis Chriſti tam fuit dives ad pretium, ut ſi univerſitas captivorum in redemptorem ſuum crederet, nullum diaboli vinculum retineret. Quoniam (ſicut apoſtolus ait) *ubi abundavit peccatum, ſuperabundavit & gratia*. Et cum ſub peccati præjudicio nati poteſtatem acceperint ad juſtitiam renaſcendi, validius factum eſt donum libertatis, quam debitum ſervitutis. Quam itaque ſibi in hujus ſacramenti præſidio ſpem relinquunt, qui in ſalvatore noſtro negant humani corporis veritatem? Dicant, quo ſacrificio reconciliati, quo ſanguine ſunt redempti? *Quis eſt* (ut apoſtolus ait) *qui tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo in odorem ſuavitatis*? aut quod unquam ſacrificium fuit ſacratius, quam quod verus & æternus pontifex altari crucis per immolationem ſuæ carnis impoſuit? *In conſpectu domini pretioſa mors juſtorum fuit*: nullius tamen inſontis occiſio redemptio fuit mundi. Acceperunt juſti, non dederunt coronas. De fortitudine fidelium exempla nata ſunt patientiæ, non dona juſtitiæ. Singulares quippe in ſingulis mortes fuerunt, nec alterius quiſquam debitum ſuo fine perſolvit, cum filius hominis unus ſolus dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui vere agnus erat immaculatus, extiterit, in quo omnes Crucifixi, omnes mortui, omnes ſepulti, omnes ſunt etiam ſuſcitati. De quibus ipſe dicebat: *Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipſum*. Fides etenim juſtificans impios, & creans juſtos, ad humilitatis retracta participium, in illo acquirit ſalutem in quo ſolo homo ſe invenit innocentem, liberum habens per gratiam Dei de ejus potentia gloriari, qui contra hoſtem humani generis in carnis noſtræ humilitate congreſſus, his victoriam ſuam tribuit, in quorum corpore triumphavit. Licet ergo in uno domino Jeſu Chriſto vero Dei atque hominis filio, verbi & carnis una perſona ſit, quæ inſeparabiliter atque indiviſe habeat actiones communes; intelligendæ tamen ſunt ipſorum operum qualitates. Et ſic veræ fidei contemplatione cernendum eſt, ad quæ provehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo deitatis: quid ſit, quod caro ſine Verbo non agit: & quid ſit quod Verbum ſine carne non efficit. Sine Verbi enim potentia nec conciperet virgo, nec pareret: & ſine veritate carnis obvoluta pannis infantia non jaceret: ſine Verbi potentia non adorarent Magi puerum ſtella indice declaratum: ſine veritate carnis non juberetur transferri in Ægyptum puer, & ab Herodis perſecutione ſubduci: ſine Verbi potentia non diceret vox patris miſſa de cœlo: *Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite*: & ſine veritate carnis non proteſtaretur Joannes: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*: ſine Verbi potentia redintegratio non fieret debilium, & vivificatio mortuorum, & ſine veritate carnis nec cibus jejuno, nec ſomnus eſſet neceſſarius fatigato:

po-

* S. Leo ep. 87 quod advertere debuerant Baronius, Binius, aliique, ut monuit R. C.

* Idem S. Pontifex eodem loco.

Joan. 1.

1. Cor. 1.

Rom. 5.

Epheſ. 5.

Pſal. 115.

Joan. 12.

Luc. 2.

Luc. 6.

Matth.

Matth.

Joan.

postremo sine Verbi potentia non se dominus patri profiteretur æqualem : & sine veritate carnis , non idem diceret patre se esse minorem ; cum catholica fides utrumque suscipiat , utrumque defendat , quæ secundum confessionem beati Petri apostoli unum Christum Dei vivi filium & hominem credit & Verbum . Christus vero Deus * noster ita inter Deum & hominem mediator apparuit, ut in unitate personæ copulans utramque naturam, & solita sublimaret insolitis , & insolita solitis temperaret. Quid igitur? Cum * Christus sit Deus & homo, loquitur homo, & calumniaris Deo? ille in se naturam commendat humanam , tu in illo audes deformare divinam. Gemina ergo est substantia Christi, divina scilicet , quæ æqualis est patri; humana vero qua minor est patre. Utrumque autem simul non duo , sed unus Christus, ne sit quaternitas, non trinitas, Deus. Sicut enim unus est homo in anima rationali & carne , sic unus est Christus Deus & homo: ac per hoc Christus Deus , anima rationalis & caro. Christus in his omnibus. Christum in singulis confitemur. Deus te convertat in bonum, frater , & rectæ fidei normam te in omnibus tenere, & docere concedat. Amen . Data Kalendis Maii, Justiniano * IV. & Theodato viris clarissimis consulibus.

A

B

C

Nota Severini Binii.

a *Epistola.*) Hæc qua Antimus de hæresi Eutychiana redarguitur, quæque Agapeto adscribitur, impostura suspicione laborat. Nam cum Anthimus per literas Severi, cum quo Constantinopoli diutius egerat, de hæresi diffamaretur , homo callidus se juramento expurgavit, atque coram ipso imperatore professus est, se in omnibus assensurum iis quæ sedes apostolica sentienda proponeret. Accedit, quod etiam ex falsa omnino consulum nota , Justiniani quartum cum Theodato * seu potius Theodoro collega , deregitur impostura ; cum reperiatur ipsa epistola data Kalendis Maii anni 534. quo Joannes * prædecessor Agapeti adhuc vivebat. Imo ipse stylus ab aliis Agapeti epistolis longe diversus hanc epistolam alterius parentis sobolem esse satis indicat. Vide Baron. anno 535. n. 88.

*Præcedens epistola, quod nec Baronius nec Binius animadverterunt, tota * desumpta est ex primo ac sec. capitulo epistolæ 97. Leonis papæ I.* (*Ferme*, dicendum erat regio collectori, cujus est hæc observatiuncula.)

VI. AD CÆSARIUM EPISCOPUM ARELATENSEM.

Quod prædia juris ecclesiæ nullo titulo alienari debeant.

Dilectissimo fratri Cæsario Agapetus.

TAnta est, Deo propitio, & ad ea libentissime concedenda , quæ alimoniis proficiunt pauperum, & circa tuæ fraternitatis affectum , nostra devotio , ut onerosum nobis nullatenus esse judicemus, quod annui vestris desideriis postulatis . Sed revocant nos veneranda patrum manifestissima constituta, quibus prohibemur, prædia jure ecclesiæ, cui nos omnipotens dominus præesse constituit , quolibet titulo ad aliena jura transferre. Qua in re vestræ quoque sapientiæ credimus esse gratissimum ; quod in nullo contra priscæ definitionis constituta vel regulas, pro qualibet occasione, vel sub cujuscumque personæ respectu, venire præsumimus. Nec tenacitatis studio , aut sæcularis utilitatis causa hoc facere nos credatis , sed divini considerationc judicii necesse nobis est , quidquid sancta synodalis decrevit auctoritas , inviolabiliter custodire . Quod ut caritati tuæ indubitanter elucescat , ad locum de hoc articulo, ex constitutis patrum fecimus revelari , quæ cum præsentibus pariter affatibus vobis credimus dirigenda . Deus te incolumem custodiat , frater carissime . Data xv. Kalendas Augustas post consulatum Paulini junioris viri clarissimi. Anno Christi 535.

D

E

VII. AD CÆSARIUM EPISCOPUM ARELATENSEM.

De Contumelioso, cum ad sedem apostolicam appellasset.

Dilectissimo fratri Cæsario Agapetus.

OPtaveramus, frater amantissime, ut episcopi Contumelioſi opinione integra permanente , nec tibi dudum fieret necessitas judicii , nec nobis causa censendi : maxime quia in suprascipti viri accusatione communis honoris reverentia quodammodo videtur * incursata . Unde quatenus præsumptione, sicut asserit , innocentiæ ad appellationis voluit auxilium convolare, orationibus assiduis hoc innitamur, ut eum cognitionis iteratæ beneficium gratulationi omnium restituat absolutum. Delegaturi enim , Deo nostro adjuvante, sumus examen , ut secundum canonum venerabilium constituta , sub consideratione justitiæ omnia , quæ apud fraternitatem tuam de hujusmodi negotio acta gestave sunt , diligentissima vestigatione flagitentur. Neque enim prædictum virum convenit eventu prius habitæ cognitionis urgeri, quippe cum & ipse judicium petierit. Non avertatur voluntas animi a precibus infirmorum , cum in necessitate fuerint : ne nobis , quod avertat dominus , ea quæ leguntur in proverbiis, dici possint: *Qui obturat aurem suam, ut non audiat infirmum, & ipse invocabit dominum , & non erit qui exaudiet eum .* Quid est enim infirmius episcopo Contumelioso, qui in tribulatione positus, & de præteriti judicii pudore confunditur, & cognitionis quæ futura est expectatione turbatur ? quia quamlibet ei, quod optandum est, puritas forte suffragetur innocentiæ , non potest judicii solicitudinem non habere. Et nos quidem, quamvis culpatus a nobis Emeritus defensor memoratum episcopum reversum ad ecclesiam suam caritatis tuæ voluntate firmaverit , usque ad exitum judicii quod delegaverimus, episcopum Contumeliosum , reddita sibi modo propria substantia, suspensum interim volumus ab administratione patrimonii ecclesiastici , & celebratione missarum : quia id quod sibi viderat judicio fuisse sublatum, gloriosius , si ei veritas suffragatur, judicio receperit , quam usurpationibus occuparit. Melius autem fecerat fraternitas tua , si postea quam sedis apostolicæ appellatione interposita desideravit examen , circa personam ejus a tempore sententiæ nihil permisisset imminui ; ut esset integrum negotium , quod interposita provocatione quæreretur . Nam si in executionem mittitur prima sententia , secunda non habet cognitio quod requirat. Addendum, quia etsi non esset prædictus

* incursata

Prov. 21.

dictus episcopus judicationi refragatus, privatam magis potuit secundum canones expetere secessionem, quam severitatem religionis excipere. [1] Suspensus igitur, sicut præfati sumus, episcopus Contumeliosus habeat tantum, quam præsumpsisse dicitur, celebrationem missarum: & patrimonio ecclesiæ in gubernatione archidiaconi ejusdem ecclesiæ constituto, ita ut alimonia sufficienter episcopo non negentur, visitatoriam in ejus loco præcipimus ordinari personam, & patienter expectare judices, quos inspirante nobis domino constituerimus audire. Præterea, ne quid esset quod caritati tuæ videatur incognitum, studio dilectionis constitutorum fecimus capitula subter annecti, ut scientia communicemur canonum, sicut participamur affectu. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data decimoquinto Kalendas Augusti post consulatum Paulini junioris viri clarissimi. *

* Anno Chr. 533.

* SECUNDA FIDEI CONFESSIO QUAM JUSTINIANUS OBTULIT PONTIFICI Agapeto Constantinopoli,

Dum per approbationem ordinationis Anthimi in suspicionem hæreseos venerat.

Exemplar libelli piissimi domini Justiniani imperatoris, quem dedit Agapeto papæ ad Constantinopolim de fide.

Fidem catholicam profitetur; & hæreticos anathematizat.

In nomine domini Dei nostri Jesu Christi, imperator Cæsar Flavius Justinianus, Alemanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, Pius, Felix, Inclytus, Victor, ac Triumphator, semper Augustus, Agapeto sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo almæ urbis Romæ & patriarchæ.

PRima salus est rectæ fidei regulam custodire, & a patrum traditione nullatenus deviare: quia non potest domini nostri Jesu Christi prætermitti sententia dicentis: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam*. Hæc quæ dicta sunt rerum probantur effectibus: quia in sede apostolica inviolabilis semper catholica custoditur religio. De hac igitur fide non cadere cupientes, & patrum sequentes in omnibus constituta, id est trecentorum decem & octo sanctorum patrum qui in Nicæa sunt congregati, & sanctum anathema, sive symbolum fidei exposuerunt, & centum quinquaginta sanctorum patrum, qui in Constantinopolitana civitate convenerunt, & idipsum sanctum anathema dilucidaverunt, atque manifestaverunt, & sanctorum patrum qui in Ephesina prima synodo congregati sunt, & sanctorum patrum qui in Chalcedone convenerunt, & quæ in unaquaque ipsorum de fide continentur, sequentes dogmata, per quæ omnis auferatur hæresis impugnans sanctam & apostolicam ecclesiam, & probantes per omnia, atque amplectentes epistolas beatæ memoriæ Leonis omnes, quas de fide Christiana conscripsit, & confitentes unum eumdemque Christum dominum Filium unigenitum in duabus naturis, id est, in divinitate & humanitate, inconfuse, incommutabiliter, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum propter unitionem, magisque salva proprietate utriusque naturæ, & in unam personam atque subsistantiam concurrentes, & non in duas personas partitum, atque divisum, sed unum eumdemque Filium unigenitum Deum Verbum dominum Jesum Christum, sicut ante prophetæ de eo, & ipse nos Jesus Christus erudivit, & sanctorum patrum nobis symbolum tradidit: omnes hæreticos anathematizamus, qui præter hæc quæ dicta sunt sapuerunt atque sapiunt, & præcipue Nestorium hæreticum Constantinopolitanæ civitatis quondam episcopum damnatum in synodo Ephesina a beatæ memoriæ Cælestino papa urbis Romæ & sancto Cyrillo Alexandrinæ civitatis antistite, & cum eo anathematizamus Eutychen & Dioscorum Alexandrinæ quondam civitatis episcopum, damnatum a synodo Chalcedonensi, quam amplectentes sequimur. His conjungentes Timotheum parricidam, Ælurum cognominatum, ejusque discipulum & sequacem in omnibus Petrum Alexandrinum similiter condemnatos. Adversamur autem & Acacium quondam Constantinopolitanæ civitatis episcopum cohæreticum, & sequacem horum factum, nec non & participatorem. Quorum enim quis communionem amplectitur, eorum & similem sententiam in condemnatione consequitur: simili modo & Petrum Antiochenum condemnamus cum sequacibus suis, & omnibus suprascriptis. Quapropter, sicut præfati sumus, sequentes in omnibus sedem apostolicam, quæ ab ea statuta sunt, prædicamus. Et profitemur ista inconcusse servari, & compellere ut juxta tenorem libelli istius omnes faciant episcopi, ut sanctissimi quidem patriarchæ ad vestram faciant sanctitatem. Metropolitani vero patriarchis, & alii ut suis faciant metropolitanis, quatenus per omnia sancta catholica nostra ecclesia suam habeat firmitatem. *Alia manu*: Divinitas te servet per multos annos, sancte ac religiose pater. Datum [2] decimo octavo Kalendas Aprilis, Constantinopoli, Flavio Belisario viro clarissimo consule. *

Matth. 16.

* Anno 536. c nullius anno creatus consul

NOTA SEVERINI BINII.

a *Secunda*.) Post obitum Epiphanii episcopi Constantinopolitani studio & favore Theodoræ Augustæ Anthimus hæreticus, & Eutychianus occultus in locum defuncti subrogatus fuit: cui ordinationi cum imperator, hæreseos illius adhuc ignarus, consensisset, suspicio-

---

1 Hæc cum alieno sensu legantur, sic emendamus ex Reg. Cod. ms. *Suspenso igitur, sicut præfati sumus, Episcopo Contumelioso ab ea tantum, quam præsumpsisse dicitur, celebratione Missarum &c.* Hard.

2 Legendum *XVII. Kal. Apr. CP. post Cons. Belis.* nam mensis Aprilis non plus quam dies XVII. ante Kalendas habet *Pagius ad an. Chr.* 536. *n.* 4. Pagii emendationem vindicat vetus collectio Avellana in Cod. Vatic. quæ ita pariter legit, ut hic Pagius. Vide Ballerinos in dissert. prævia ad Tom. III. operum S. Leonis Magni pag. CLXIII.

cionem hæreſis apud eccleſiam incurrit. Dum ergo pontifex ordinatione Dei hac de cauſa Conſtantinopolim veniſſet, poſt cauſam Theodati regis propoſitam, hanc fidei profeſſionem ab imperatore exegit. Nota conſularis in fine addita mendoſa eſt, ſicque corrigenda: Data XVIII. Kalendas Aprilis, Conſtantinopoli, poſt conſulatum Beliſarii viri clariſſimi.

AVIII. AD PETRUM HIEROSOLYMITANUM EPISCOPUM.

De Anthimi depoſitione, & Mennæ ſubrogatione

VOluiſſemus quidem, fratres dilecti, propter conjunctionem noſtræ caritatis, &c. *Extat infra in concilio Conſtantinopolitano ſub Menna, actione* I.

[a] CONCILIUM [b] ARVERNENSE

[c] THEODEBERTI REGIS CONSENSU IN ARVERNA

Urbe celebratum * VI. Idus Novembris, poſt conſulatum Paulini junioris viri clariſſimi, id eſt: * anno Chriſti DXXXV. Agapeti Papæ I. Childeberti regis XXIV. Theodeberti ejuſdem II.

* ib die uum inius anno Chr. XLI. ebratum at, * ſed ſo.

TITULI CANONUM.

I. *In ſynodis quænam primo loco tractanda ſint.*
II. *Pontificii honorem non votis ſed meritis quærendum.*
III. *Cadavera mortuorum non obvolvenda pallis ſacratis.*
IV. *Ut clerici a ſæcularibus contra epiſcopos non erigantur.*
V. *Res eccleſiaſticas a regibus obtinere deſiderantes excommunicandos.*
VI. *Neque Chriſtianum Judææ, neque Judæum Chriſtianæ conjugari licere.*
VII. *Ne opertorio corporis dominici defuncti ſacerdotis corpus obtegatur.*
VIII. *Supellex eccleſiæ ſacra ad nuptiarum ornatum non uſurpanda.*
IX. *Judæos non præficiendos Chriſtianis judices.*
X. *Parochiam alienam nulli epiſcopo invadendam.*
XI. *Alienum clericum epiſcopus ne ſuſcipiat, aut promoveat.*
XII. *De inceſtis conjunctionibus.*
XIII. *Presbyteris & diaconis continentia ab uxoribus ſervanda.*
XIV. *Munera eccleſiæ collata nulla ratione fraudanda.*
XV. *Feſtivitates præcipuæ cum epiſcopo in civitate peragendæ.*
XVI. *Ut epiſcopi, presbyteri, & diaconi extraneas ſecum mulieres non habeant.*

PRÆFATIO.

CUm in nomine domini, congregante ſancto Spiritu, conſentiente domno noſtro glorioſiſſimo piiſſimoque rege Theodeberto, in Arverna urbe ſancta ſynodus conveniſſet, ibique flexis in terram genibus, pro longævitate, pro regno ejus, pro populo dominum deprecaremur, ut qui nobis congregationis tribuerat poteſtatem regnum ejus dominus noſter felicitate attolleret, imperio regeret, juſtitia gubernaret, in eccleſia ex more conſedimus; inſpectiſque canonibus, id nobis rationabile viſum eſt; ut quamvis eccleſiaſticæ regulæ pene omnia comprehendant, tamen quædam vel adderentur nova, vel repeterentur antiqua.

CANONES.

I.

In primis placuit, ut quoties ſecundum ſtatuta patrum ſancta ſynodus congregatur, nullus epiſcoporum aliquam prius cauſam ſuggerere audeat, quam ea quæ ad emendationem vitæ, ad ſeveritatem regulæ, ad animæ remedia pertinent, finiantur. Ivo part. 5. cap. 168.

II.

[e] Placuit etiam, ut ſacrum quis pontificii honorem, non votis quærat, ſed meritis: nec divinum videatur munus rebus comparare, ſed moribus: atque eminentiſſimæ dignitatis apicem electione conſcendat omnium, non favore paucorum. Sit in eligendis ſacerdotibus cura præcipua; quia irreprehenſibiles eſſe convenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigendis. Diligenter itaque quiſque inſpiciat pretium dominici gregis, ut ſciat quod meritum conſtituendi deceat eſſe paſtoris. Epiſcopatum ergo deſiderans electione clericorum vel civium, conſenſu etiam metropolitani ejuſdem provinciæ pontifex ordinetur. Non patrocinia potentum adhibeat, non calliditate ſubdola ad conſcribendum decretum alios hortetur præmiis, alios timore compellat. Quod ſi quis fecerit, eccleſiæ, cui indignus præeſſe cupit, communione privabitur.

III.

Obſervandum ne pallis vel miniſteriis divinis [3] defunctorum corpora obvolvantur.

IV.

Ne a potentibus ſæculi clerici contra epiſcopos ſuos ullo modo erigantur.

V.

Qui reiculam eccleſiæ petunt a regibus,

bus, & horrendæ cupiditatis impulsu egentium substantiam rapiunt, irrita habeantur quæ obtinent, & a communione ecclesiæ; cujus facultatem auferre cupiunt, excludantur.

VI.

Si quis Judaicæ pravitati jugali societate conjungitur, & seu Christiana Judæo, seu Judæus Christianæ mulieri carnali consortio misceatur, quicumque horum tantum nefas admisisse dignoscitur, a Christianorum cœtu atque convivio, & communione ecclesiæ, cujus sociatur hostibus, segregetur.

VII.

Ivo part. 2. cap. 142. Ne opertorio dominici corporis sacerdotis unquam corpus, dum ad tumulum evehitur, obtegatur; ne sacro velamine usibus suis reddito, dum honorantur corpora, altaria polluantur.

VIII.

De consecr. distinct. 1. Ad nuptiarum. Ne ad nuptiarum ornatum ministeria divina præstentur; ne dum improborum tactu, pompaque sæcularis luxuriæ polluuntur, ad officia sacri mysterii videantur indigna.

IX.

Ne Judæi Christianis populis judices præponantur.

X.

Ne parochias cujuslibet episcopi alterius civitatis episcopus canonum temerator invadat, & vesanæ cupiditatis facibus inflammatus, [4] suisque admodum non contentus, rapiat aliena.

XI.

Nullus episcopus alterius clericum contra voluntatem episcopi sui suscipere audeat, [5] aut sacerdotio prorogare.

XII.

Si quis relictam fratris, sororem uxoris, privignam, consobrinam, sobrinamve, vel relictam patrui atque avunculi, carnalis contagii crediderit consortio violandam, & ausu sacrilego auctoritatem divinæ legis, ac jura naturæ perruperit, & cui caritatis ac pii affectus solatia exhibere debuerat, suorum hostis ac pudicitiæ expugnator, vim inferre tentaverit, apostolicæ constitutionis sententia feriatur: & quamdiu in tanto versatur scelere, a Christiano cœtu atque convivio, simulque ecclesiæ matris communione privabitur.

XIII.

Cum presbyteri atque diaconi sublimi dignitatis apice prorogantur, actibus omnino renuncient sæculi, & [6] ad sacrum electi ministerium, repudient carnale consortium, ac permixtionis pristinæ contubernium permutent germanitatis affectu; & quisquis ille est presbyter atque diaconus, divino munere benedictione percepta, uxoris prius suæ frater illico efficiatur ex conjuge. [ε] Attamen quosdam reperimus ardore libidinis inflammatos, abjecto militiæ cingulo, vomitum pristinum & inhibita rursus conjugia repetisse, atque incesti quodammodo crimine clarum decus sacerdotii violasse, quod nati etiam filii prodiderunt. Quod quisque fecisse cognoscitur, omni in perpetuum, quam admisso jam crimine perdidit, dignitate privabitur.

XIV.

Si quis cujuscumque munuscula, qualibet sanctis scriptura conlata, nefaria caliditate fraudaverit, invaserit, retentaverit, atque suppresserit, & non statim a sacerdote commonitus Deo conlata reddiderit, ab ecclesiæ catholicæ communione pellatur.

XV.

Si quis ex presbyteris aut diaconis, qui neque in civitate, neque in parochiis canonicus esse dignoscitur, sed in villulis habitans, in oratoriis officio sancto deserviens celebrat divina mysteria, festivitates præcipuas, domini natale, pascha, pentecosten, & si quæ principales sunt reliquæ solennitates, nullatenus alibi, nisi cum episcopo suo in civitate teneat. Quicumque etiam sunt cives natu majores, pari modo in urbibus ad pontifices suos in prædictis festivitatibus veniant. Quod si qui improba temeritate contempserint, hisdem festivitatibus, quibus in civitate adesse despiciunt, communione pellantur. Ivo pa cap. 3

XVI.

Episcopi, presbyteri, atque diaconi, ita sanctæ conscientiæ luce resplendeant, ut effugiant probitate actuum maledicorum obloquia, & testimonium in se divinum implere contendat, quod dominus ait: *Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videntes vestra bona opera, glorificent patrem vestrum qui in cœlis est.* Matth. [ω] Igitur auctoritate canonica, atque mansura inævum constitutione sancimus, ut [7] fugiatur his extranearum mulierum culpanda libertas: & tantum cum avia, matre, sorore, vel nepte, si necessitas tulerit, habitent; de quibus nominibus, ut priorum canonum series continet, nefas est aliud, quam natura constituit, suspicari. In cubiculo etiam horum, atque cellario, vel familiari quolibet ser-

[4] In Mſ. Paris. Collegii Soc. Jesu hic canon est XIV. & sequentes sunt XV. XVI. XVII. *Hard.*
[ω] In Mſ. Paris. Canon XVIII. *Hard.*

ſervitio, neque ſanctimonialis ulla, neque extranea mulier, neque ancilla ullo modo admittatur. Quod ſi quis præceptorum Dei immemor crediderit contemnendum, ſciat ſe auctoritate canonica communionis ſine dubio ſubire jacturam. Quod ſi antiſtes culpam hanc in presbytero, aut diacono ſuo diſtringere, canonico rigore noluerit, ipſe ſeveritate ſententiæ feriatur.

SUBSCRIPTIONES EPISCOPORUM.

Honoratus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Bituricæ, conſtitutionem noſtram relegi & ſubſcripſi, die VI. Idus Novembris, poſt conſulatum Paulini junioris v. c.

[f] Gallus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Arvernicæ conſenſi & ſubſcripſi.

[g] Gregorius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Lingonicæ conſenſi & ſubſcripſi.

[h] Hilarius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Gabalitanæ conſenſi & ſubſcripſi.

[i] Ruricius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Lemovicæ conſenſi & ſubſcripſi.

[k] Flavius Deo propitio epiſcopus eccleſiæ Rhemenſis conſenſi & ſubſcripſi.

[l] Nicetius Deo propitio epiſcopus eccleſiæ Treverorum conſenſi & ſubſcripſi.

Deuterius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Lutenſis conſenſi & ſubſcripſi.

Dalmatius in Deo epiſcopus eccleſiæ Rutenenſis conſenſi & ſubſcripſi.

Lupus in Chriſto epiſcopus eccleſiæ Catalaunicæ conſenſi & ſubſcripſi.

[8] Domitianus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Colonienſis conſenſi & ſubſcripſi.

Venantius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Vivarienſis conſenſi & ſubſcripſi.

[9] Heſperius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Metenſis conſenſi & ſubſcripſi.

[m] Deſideratus in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Veredunenſis conſenſi & ſubſcripſi.

Gramatius in Chriſti nomine epiſcopus eccleſiæ Vindoniſſæ conſenſi & ſubſcripſi.

10 EPISTOLA SYNODI EJUSDEM (*) ARVERNICÆ AD THEODEBERTUM REGEM.

Ut clerici, aliive, qui regum aliorum dominio ſubjacent, poſſeſſionibus, quas in ejus regno jure obtinent, non fraudentur.

Domino (a) inluſtri atque præcellentiſſimo domno & filio Theodeberto regi, Honoratus, Hilarius, Gregorius, Ruricius, Nicetius, Flavius, Domitianus, Deuterius, Gallus, Dalmatius, Venantius, Gramatius, Lupus, Heſperius & Deſideratus epiſcopi.

DUm in Arverna urbe ad replicanda canonum (b) inſtituta, vel (c) ſtudio elucidandæ legis eccleſiaſticæ, his qui dubitatione regendæ vitæ propriæ forſitan premebantur, cultores veſtri, eccleſiarum veſtrarum epiſcopi, pariter (d) ſederent; plurimorum ad nos ſuæ deſperationis remedium flagitantium turba confluxit, ſperantes ut non minus pro regni veſtri felicitate, quam pro ſua conſolatione, pietatem veſtram noſtra humilitas exoraret, (e) & per ſuggeſtionem noſtram juſtitiæ & pietatis veſtræ auribus intimaretur, ut nullum de rebus vel poſſeſſiunculis propriis alienum pietas veſtra permitteret, (f) & dum unius regis quiſque poteſtati ac dominio ſubjacet, in alterius ſorte poſitam cujuſcumque, ut aſſolet, impetitione non amitteret facultatem. Quod nos de veſtri culminis juſtitia & pietate fidentes, non credimus denegandum: (g) ut dum plurimorum neceſſitatibus juſta, ut credimus, & Deo placente ſuggeſtione conſulimus, proſperitatem regno veſtro, & repræſentationem cœleſtis domini per indultam pietatis gratiam (h) augeatis. Unde reverentiſſime, ut dignum eſt, ſupplicantes quæſumus, ut hoc noſtræ (i) petitioni divino intuitu pietas veſtra non deneget, ut tam rectores eccleſiarum (k), quam univerſi clerici atque etiam ſæculares, ſub regni veſtri conditione manentes, nec non ad (l) domnorum regum patrum veſtrorum dominium pertinentes, de quod in ſorte veſtra eſt, extraneos, de quod habere proprium ſemper viſi ſunt, non permittatis exiſtere; (m) ut ſecurus quicumque proprietatem ſuam poſſidens, debita tributa diſſolvat domino, in cujus ſortem poſſeſſio ſua pervenit. Quod & theſauris veſtris omnino utilius eſſe cenſemus, ſi per pietatem veſtram ſalvata poſſeſſio conſuetudinariam intulerit functionem; & nos peculiarius veſtra clementia conſolatur, ſi obtentu hujuſcemodi petitiones nos quoque celſitudo veſtra fecerit gratulari. (n)

(*) Hanc ſynodicam epiſtolam legi olim in Cod. Vatic. Palatin. 575. hoc præfixam titulo: *Incipit epiſtola Concilii XI. Epiſcoporum de Civitate Arvernenſi, ad Regem Theodebertum directa.* Ac reipſa nonniſi undecim epiſcoporum nomina in exordio ejuſdem leguntur, cum in editis hic ſint XV. Hæc ſunt autem nomina illa in Codice expreſſa: *Honoratus, Hilarius, Gregorius, Soricius, Micetius, Flavius, Domitius, Matius, Lupus, Sperius, & Deſideratus.* Canones ibi non extant; ſed poſt hanc epiſtolam ſub novo titulo *Concilium Arvernenſe*, ſuccedunt Præfatio & Canones Concilii Arvernenſis II. ad quæ vide meam adnotationem. Synodica vero hujus variantes hic ſubjicio. *Manſi.*

(a) *Inluſtriſſimo.* (b) *ſtatuta.* (c) *deeſt ſtudio.* (d) *ſederemus.*
(e) *ut nunc.* (f) *ut dum.* (g) *at dum.* (h) *habeatis.*
(i) *repetitioni.* (k) *Eccleſ. veſtrarum.* (l) *regnorum.* (m) *vivat.*
(n) Addit in fine: *Statuta, Deo propitio, Synodus infraſcripta apud Eccleſiam Arvernam ſub die VII. Idus Novembris poſt conſulatum Paulini Junioris*

A

DESUMPTUM EX VETUSTO codice quinque librorum partialium * capitulum concilii Arvernenſis, quod in decreto Gratiani non habetur.

* ideſt Burchardi Cod. Imperfecto.

Ex eodem libro 2. capite 103.

Ut presbyteri plebes ſuas admoneant, quod hoſpitales ſint.

Placuit ut presbyteri ſuas plebes admoneant, ut hoſpitales ſint, & nulli iter facienti manſionem denegent: Et ut omnis occaſio rapinæ tollatur, nihil carius vendant tranſeuntibus, niſi quanto in mercato vendere poſſint. Quod B ſi carius vendere voluerint, ad presbyterum tranſeuntes hoc referant, & illius juſſu cum humanitate eis vendant.

DECERPTA ALIA QUATUOR capitula concilii Arvernenſis ex codice æque vetuſto 16. librorum partialium *: quæ etiam in decreto Gratiani non adnotantur.

* Burchardi ſlidem cod. imperfecto,

Ex libro primo, cap. 20.

De poſſeſſione 30. annorum, ne repetatur.

Quicumque epiſcopus alterius epiſcopi diœceſim per 30. annos ſine aliqua interpellatione C poſſederit, admittenda non eſt contra eum actio repoſcendi: ſed hoc intra unam parœchiam, extra vero nullo modo: ne, dum diœceſis defenditur, provinciarum termini confundantur.

Ex libro ſecundo, cap. 37.

Ut in vita epiſcopi, alius non ſuperponatur.

Ut nullus, vivente epiſcopo, alius ſuperponatur, aut ſuperordinetur epiſcopus, niſi forſitan in ejus locum, quem capitalis culpa dejecerit.

Ex libro ſecundo, cap. 44. D

De presbyteris, qui de crimine fornicationis ſive aliquo capitali flagitio accuſantur, & non habent collegas, cum quibus ſe expurgare poſſint, aut ſi forte lapſi fuerint, quomodo fatis faciant, in quorum judicio neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram declinandum eſt, ſed recta via gradiendum. In concilio namque Neocæſareenſi ſcriptum eſt: Presbyter, ſi uxorem C. 1. & dist. 28. presbyter. acceperit, ab ordine deponatur. Si vero fornicatus fuerit, aut adulterium perpetraverit, amplius pelli debet, & ad pœnitentiam redigi.

Ex libro tertio cap. 14.

Quod licitum ſit epiſcopis, cum conſilio cleri, de theſauro eccleſiæ ſuæ familiæ ſuccurrere.

Licitum ſit epiſcopis, præſentibus presbyteris & diaconibus, de theſauro eccleſiæ, familiæ & pauperibus ejuſdem eccleſiæ, ſecundum canonicam inſtitutionem, juxta quod indiguerint, erogare,

CANONES ARVERNENSES

Ex Supp. Manſi pag. 4

Ex Burchardi cod. MS. lib. 2. cap. 73.

Ex Arvernenſi cap. IV.

ADmonendi ſunt fideles ſanctæ Dei eccleſiæ, ut filii vel filiæ parentibus ſuis obedientiam exhibeant, dicente Domino: *Fili, honorifica patrem tuum.* Nam ut & ipſi parentes erga filios ſuos ac filias modeſte agant admonendi ſunt, dicente Apoſtolo: *Et vos parentes nolite ad iracundiam provocare filios veſtros.* Nam & hoc dicendum eſt eis, ut ſi illi B genitali affectu parcere velint injuriis filiorum, non hos impunitos Dominus ſinit, niſi forte pœnitentiæ ſubiiciantur; ſed tamen levius eſt filiis parentum quælibet flagella ſuſcipere, quam Dei iram incurrere.

Cap. XII. *Burch. lib. II. cap. 100.*

Statutum eſt ab epiſcopis de Presbyteris, qui fœminas ſecum indiſcrete habere permittuntur, & propter hoc malæ ſuſpicionis opinione denotantur, & ſi deinceps admoniti non ſe correxerint, velut contemptores ſacrorum canonum, canonica invectione feriantur.

Burch. l. II. Cap. 233.

De illis qui presbyteros ſuos male tractaverunt.

Ex Arvernenſi Cap. VIII.

Siquis presbyterum proprium inhoſtorat aut verbo, aut facto contumeliam facit tamdiu a liminibus Eccleſiæ arceatur proutque per condignam pœnitentiam ſatisfaciat; ait enim Apoſtolus: presbyteri, qui præſunt duplici honore digni habeantur: Item alibi dicitur: obedite præpoſitis veſtris, & ſubjecti eis eſtote &c.

Idem lib. III. Cap. 105.

Ut nullus Calicem, patenam vel veſtimentum Sacerdotale in vadum tabernario præſtare præſumat.

Ut nullus presbyter præſumat calicem, patenam, vel pallium altaris, vel veſtimentum Sacerdotale, aut librum Eccleſiaſticum tabernario vel negotiatorio, aut cuilibet laico vel fœminæ in vadum dare, niſi juſtiſſima neceſſitate urgente; quia tanta eſt ſanctitas ſacri myſterii ut ſalva altioris myſterii intelligentia etiam per prophetam Dominus prohibuerit ne cum ſanctis veſtimentis ſacerdos procedat ad popu- E lum, ſed illa intra ſancta dimittat a colloquio divino rediens. Et cuum tabernas ad bibendum a ſacris canonibus ingredi prohibetur ſanctificata ſacro myſterio, nec ad contingendum immundis, quanto minus in vadum exhibere debet? Sicut Stephanus ſanctus PP. & martyr ſanctum Hylarium in ſuis decretalibus docuit.

Idem Ibid. Cap. 106.

Ut nullus Calicem, Patenam, aut aliqua vasa sacrata ad alios usus facere præsumat.

Nullus Sacerdos seu laicus calicem, aut patenam, aut quælibet vasa sacra & divino cultui mancipata ad alios suos usus retorquere præsumat. Nam quicumque de calice sacro aliuc bibit præter Christi sanguinem, qui in Sacramento accipitur, & patenam ad aliud officium habet, quam ad Altaris ministerium deterrendus est exemplo Balthasar, qui dum vasa domini in usus communes assumpsit vitam pariter cum regno admisit.

Idem Ibid. Cap. 107.

Quod licitum t Episcopis cum consilio cleri de Thesauro Ecclesiæ suæ familiæ in necessitate succurrere.

Licitum sit Episcopis præsentibus presbyteris & Diaconibus de thesauro Ecclesiæ familiæ & pauperitus ejusdem Ecclesiæ secundum canonicam in litutionem juxta quod indiguerint erogare.

Notæ Jacobi Sirmondi, S. J.

1 *Anno Christi* DXXXV.) Is enim est annus post consulatum Paulini junioris, qui proximo ante anno consul fuctat, juniorque in fastis nuncupatur propter Paulinum alterum, qui consulatum multo ante gesserat anno CCCCXCVIII. Hoc igitur anno, quo habita est synodus, consulem habuit oriens Belisarium: at in occidente quia nullus est renunciatus, annum appellabant post consulatum Paulini junioris. Congruit præterea hic annus regno Theodeberti regis, quo annuente synodus convocata est. quia Theodoricus ejus pater superiore anno vivere desierat: quod tum ex verbis Cassiodori patet epist. 1. lib. XI. tum ex eo quod cum annos tres & viginti regnasse Theodoricus dicatur, in annum Christi DXXIV. juxta æram nostram incidisse illius obitum necesse est, quia post mortem Clodovei regnum iniit anno DXI.

2 *Non votis quærat.*) Lugdunensis, *non præmiis quærat*: & paulo post, ubi Lugdunensis idem, Corbejensis, Pithœanus, aliique habent, *eminentissima dignitatis*, sicut edidimus, Tilianus, Fossatensis, & alii nonnulli, *emendatissima* legunt, ut vulgati.

3 *Defunctorum corpora.*) Plerique *corpuscula*, ut Lugdun. Pithœanus, Fossatensis, & alii.

4 *Suisque admodum non contenti.*) Ita Pithœanus, Corbejensis, Fossatensis, & alii. Lugdunensis tamen *suis quodammodo*, ut vulgati.

5 *Aut sacerdotum prorogare.*) Ex Corbejensi, Pithœano, & Lugdunensi, quomodo & alibi sæpe, & mox canone XII. Sed Fossatensis, Tilianus, & alii, *ac sacerdotum provocare*, uu Suriana editio.

6 *Ad sacrum cleri ministerium.*) Corbejensis, Pithœan. & Fossat. *mysterium*: & paulo post, pro *fecisse cognoscitur*, Ludgun. *cognoscitur perpetrasse*.

7 *Fugiatur bis extraneorum.*) Lugdun. *fugiatur ab omnibus cleri cis extran.* & mox Tilianus ac Fossat. *cum matre, sorore*, avia omissa.

8 *Domitianus ecclesiæ Colonienſis.*) Fossat. & Tilianus, *Domitianus episcopus de Colonia*: ut in reliquis, de Gabalitano, de Rhemis, Treveris, Vivario, Vereduno. Pithœanus autem, *Domitianus episcopus ecclesiæ Tungrorum*.

9 *Hesperius.*) Ita Corbej. & Fossat. Pithœanus, *Spetus*, ut apud Paulum diaconum in libello de episcopis Metensibus.

10 *Epistola ad Theodebertum*) Extat eadem præterea in codice Tiliano, præponiturque tum in illo, tum in altero Fossatensi, actis concilii Arvernensis.

Notæ Severini Binii.

a *Concilium.*) Theodoricus rex Galliæ bona pauperum & ecclesiæ involaverat; quæ cum Theodeber-

A tus rex maxime pius vehementissime in patre reprehenderet, consulturus immunitati ecclesiasticæ, voluit leges sanciri, quibus jura antiqua ecclesiis illibata penitus servarentur, atque illi qui emerserant paulatim abusus pravi funditus tollerentur. Voluit hæres regni, non perfidiæ, ut quæ perperam a patre facta fuerant, ab episcopis corrigerentur. Hac itaque occasione convenientes quindecim episcopi, egregia sanctitate maxima ex parte celeberrimi, quæ ad reformandam disciplinam ecclesiæ necessaria erant, constituerunt.

b *Arvernense.*) Sic dictum ab oppido Arvernorum, qui sunt populi Aquitaniæ a Trojanis oriundi, olim appellari fratres Romanorum, quibuscum crebro bella gesserunt. Adversus Maximum Æmilianum, & Domitium Ænobarbum, ducentis hominum millibus conflixerunt; plurima etiam militum copia Cæsarem impugnarunt. Strabo lib. 2. Plinius lib. 4. capite 19. S. Gallus hanc urbem, cujus episcopatum viginti septem annis tenuit, sua sanctitate & miraculis longe celeberrimam reddidit; incendio conflagrantem, & inguinaria lue periculosissime afflictam, vir sanctissimus miraculose admodum liberavit. Duplici contiſio condecorata, aliquando gravi schismate laboravit, quod onere Aviti ejusdem sedis episcopi sublatum fuit. Conversi sunt plurimi Judæorum. Quæ omnia recensentur prolixius a Gregorio Turonensi, qui se patre Arvernensi civè pregnatum alibi gloriatur.

Unde nomen fortiatur Arvernense, & Arverni qui.

S. Galli virtus,

c *Theodeberti regis.*) Thodebertus Clodovei nepos ex filio Theodorico Francorum rege impiissimo & sacrilego patri defuncto successit. Cujus cum vitam & mores principio imitaretus, ac multa inique exerceret, voce energumeni illi crimina gravia objicientis, monituque Nicetii episcopi Treverensis, eumdem ad vitæ emendationem adhortantis, & mitior, inquit Gregorius, & melior est factus. Regnum deinde cum justitia gerens, sacerdotes venerans, ecclesias munerans, pauperes elevans, & multis multa beneficia pia ac dulcissima voluntate accommodans: omne tributum, quod fisco suo ab ecclesiis in Arverno sitis debebatur, clementer indulsit. Commendatur ab eodem Gregorio, quod pie & religiose lo a sanctorum inviserit, quodque sanctum Agericum, rdunensem episcopum, a parento Theodorico dire tum, ipse clementissime susceperit. Addit eumdem de nato patre legationem misisse ad Justinianum imperatorem, eaque functum esse Munzolum virum illustrem, qui cum Patras in Achajam advectus esset, usque ad interitum morbo calculi laborans, ope sancti Andreæ apostoli, mirabili modo curatus est; ideoque parenti suo Arvernensi civi accidisse scribit, quod cum virtutem reliquiarum cum aliis suisset expertus, regi Theodeberto sese cum aliis frequenter obsidem dederit. Baronius ex Greg. rio anno 530. Confœderatus cum patruo suo Childeberto, in patruum Clotarium exercitum movit: sed Clotildis regina, inquit Gregorius, hæc audiens, beati Martini sepulcrum adiit, ibique in oratione prosternitur, & tota nocte vigilat, orans ne inter filios bellum civile consurgeret. Quare cum obsessum a suis militibus postero die interficere cogitarent, fulgure ac tempestate cœli us immissis, prostrati, fugatiac dissipati fuerunt. Agnito peccato pœnitentiam egerunt, pacemque inter se composuerunt. Cum Justinianus imperator, Græco quodam fastu, imperatoris titulis nomen Francorum adjiceret, quasi instar Gothorum & Vandalorum debellasset etiam Francos, quos ne quidem semel attigerat: Theodebertus rex iniquo animo illud ferens, invadens Italiam, magnum in Picenum usque duxit exercitum; qui lue exagitatus, admodumque debilitatus & imminutus, re infecta redire ad propria coactus fuit. Secundo invadens Italiam, relicto Theodebaldo regni sui hærede adolescentulo, ex hac vita discessit, anno redemptoris nostri 552. dum post Theodoricum parentem suum anno Christi 530. defunctum, regnum patris obtinuerat annis 22. Hæc ex Gregorio Turonensi Baronius anno Christi 539. 540. 541. 542.

Theodeberti vita.

Theodeberti insignis pietas.

Clotildis precibus exercitus divinitus fugatus

Theodebertus bis Italiam invadit.

d *Anno Christi* 541.) Nempe post consulatum Paulini junioris: qua nota consulari in fastis, (ut supra di. xi in concil. Aurelian. III.) insignitur annus Christi 541. qui est Theodeberti regis Galliæ annus regni undecimus, & Childeberti vicesimus septimus: quæ omnia ex supradictis annotationibus concil. Aurel. III. manifeste constant. *

Tempus concilii.

* falso ad mendose ista.

Nota consularis principio actorum synodalium inserta firmissime evincit, hanc synodum annis quindecim vel sexdecim signato tempore (ut asserit Dom. Colvenerius in notis ad Flodoardum libro primo, capite decimoterrio) posteriorem non esse. Rario Convenerii in tempore obitus sancti Remigii fundata non ab omnibus admittitur, & si nemo eidem contradiceret, sustinerem potius subscriptionem Flavii, qui post Romanum in Rhemensi episcopatu S. Remigio successisse scribitur, quam notam consulatem actis synodalibus irrepsisse.

Canon 3. Occasio conditi canonis.

e *Placuit etiam ut sacrum quis pontificii honorem.*) Hæc patres concilii constituerunt adversus eos, qui bona ecclesiæ, usui pauperum inservientia, a regibus sacrilegis extorquebant. Scribit enim Gregor. Turonensis in vita sancti Galli: *Ejusdem Theodorici regis tempore illud iniquum germen cœperat pullulare, ut sacerdotium aut venderetur a regibus, aut compararetur a clericis.* His constituendis Theodebertum regem adjumento fuisse, indicant episcopi in præfatione hujus concilii supra.

Gallus quis & qualis. Quo anno ætatis & pontificatus sui obierit.

f *Gallus.*) Gallus Arvernensem episcopum patruum suum fuisse testatur Gregorius Turon. de gloria martyr. lib. 2. capite 23. Quibus miraculis claruerit, ex eodem Gregorio supra dixi verbo *Arvernense*. Obiit anno ætatis suæ sexagesimo quinto, episcopatus vero sui vigesimo septimo. Extat de eodem Venantii Fortunati epitaphium, quod in gratiam Gregorii Turon. nepotis illius conscripsit. Pluribus de S. Gallo Baron. in notis martyr. & in annalibus tom. 7. anno 573. & in appendice ejusdem anni.

Gregorius Lingonensis quis.

Gregorius Lingonensis.) Hic idem interfuit concilio Epaunensi, cumque annis triginta duobus Lingonensem episcopatum administrasset, hoc eodem anno redemptoris 541. quando ex hac synodo ad ecclesiam suam revertisset, sancte & pie migravit ad dominum. Successit in locum illius S. Tetricus, de quo infra in concil. Aurel. V. opportune dicturi sumus.

Hilarius.

h *Hilarius.*) Hilarius Gabalitanus episcopus, sanctitate celebris, colitur in ecclesia, vigesima quinta Octobris, quando e terrenis ad superna vocatus fuit. Extat quædam salutatio, quam Fortunatus carmine descripsit, & ad illum transmisit.

Ruricius qualis.

i *Ruricius.*) Hunc præter egregiam morum præstantiam, avita etiam nobilitas, qua Anicianæ familiæ junctus erat, clariorem reddidit. Res ab illo pie & præclare admodum gestas Fortunatus 4. lib. carminum describit his versibus:

Hic sacra pontificum toto radiantia mundo
Membra sepulcra tegunt, spiritus astra colit.
Ruricii gemini flores, quibus Anniciorum
Juncta parentali culmine Roma fuit.
Actu, mente, gradu, prænomine, sanguine nexi
Exultant pariter, hinc avus, inde nepos.
Tempore quisque suo fundans pia templa patrono,
Iste Augustini condidit, ille Petri.
Hic probus, ille pius: hic serius, ille serenus,
Certantes pariter, quis cui major erit.
Plurima pauperibus tribuentes divite censu,
Misere ad cœlos quas sequerentur opes.
Quos spargente manu redimentes crimina mundi,
Inter apostolicos creditmus esse choros.
Felices, qui sic de nobilitate fugaci
Mercati, in cœlis jura senatus habent.

Sigeb. chro. erro.

k *Flavius Rhemensis.*) Ex hoc loco aperte ostenditur, errare Sigebertum in chron. quod transitum S. Remigii referat ad annum domini 545. Non potuisset huic concilio interfuisse Flavius, si ad præd. annum S. Remigius superstes fuisset.

Nicet. qual.

l *Nicetius Trevorensis episcopus.*) Sacram memoriam hujus episcopi sanctitate celeberrimi, virtutum excellentia & miraculorum editione admodum spectati, anniversaria solennitate recolit ecclesia. Vitam ejusdem præclare descripsit Gregorius Turonensis. De ortu illius quod observatione dignum est, hæc commemorat: *Omne caput illius (ut est consuetudo nascentium infantium) a capillis nudum cernebatur: in circuitu vero modicorum pilorum ordo apparuit, ut putaret ab iisdem coronam clericî esse figuratam.* Qua observantia Theodoricus rex eum coluerit, subdit hisce verbis: *Venerabatur eum rex Theodoricus magno honore, eo quod sæpius vitia ejus nudaret & crimina, ut castigatus emendatior redderetur. Et ob hanc gratiam decedente Trevericæ urbis sacerdote, eum ad episcopatum jussit accersiri, jamque dato consensu populi ac decreto regis ad ordinandum, & a viris summo cum regio honore præditis adducebatur.* Contigit illud anno domini 529. Theodebertum hæredem & successorem Theodorici; ejusdem Nicetii hortatu emendatum esse, supra dixi, verbo Theodeberti. Clotarium ob incestas nuptias acerrime reprehendit, ideoque ab eodem in exilium amandatus fuit: verum Sigebertus filius Clotarii patre defuncto anno domini 563. sub pontificatu Joannis tertii, illum relegatum postliminio revocavit. Hæc ex vita Nicetii apud Gregor. Turon.

Desid. deni.

m *Desideratus.*) Greg. Turon. de gestis Francorum lib. 3. cap. 34. de liberalitate Desiderati Virdunensis episcopi refert, quod cum a Theodorico rege bonis omnibus spoliatus fuisset, cives vero Virdunenses ad summam inopiam redacti essent, ille a Theodeberto successore Theodorici septem millia aureorum mutuo acceperit, eaque inter cives erogaverit. Vide Baronium anno 541. n. 30. usque ad finem.

ANNO CHRISTI 536.

CONCILIUM CPTANUM

In quo Anthimo deposito Mennas CP. Episcopus subrogatur.

Ex P. Pagio ad an. Chr. 536. n. 5. & 6.

HUjus Concilii mentio apud Theophanem dum anno Incarnat. secundum Alexandr. DXXIX. qui Kalendis Septemb. anni Christi 536. inchoatur, ait: *Romanus Pontifex Agapetus Constantinopolim hoc anno profectus, adversus impium Severum, & Halicarnassi Antistitem Julianum, & reliquos alios Theopaschitas Concilium convocavit. Ex his Anthimus Constantinopolit. Episcopus tanquam eorum sententiæ particeps, cum sedem mensibus decem tenuisset, munere abdicatus, & depulsus est. Mennas vero presbyter & hospitii, cui Sampson nomen, Præpositus a Romano Pontifice Agapeto in ejus locum ordinatus.* Verum Theophanes hæc anno uno tardius narrat: hæc siquidem contigere ante diem secundam mensis Maii anni 536. qua DMennas Concilium CP. celebravit, in quo Agapetus dicitur vir *sanctæ memoriæ*, qui ideo ante mensem Majum obierat, Anthimumque mense Martio deposuerat. Quin Em. Norisius in dissert. de Uno ex Trinitate carne passo cap. 10. notat in Bibliotheca Vaticana num. 4961. extare Codicem Ms. in cujus pag. 45. legitur: *Exemplar libelli Mennæ peresbyteri ac Xenodochi, qui factus est Episcopus CP. sub die 3. Id. Martias, iterum post Consulatum Paulini junioris viri clarissimi*: anno nempe 536. Quibus ex verbis eruit Card. Norisius Mennam die 13. Martii anni 536. ordinatum fuisse CP. Patriarcham. De hoc Concilio Auctor libelli synodici infra allatus a Labbeo ad calcem Concilii CP. sub Menna.

☞ CONCILIA CONSTANTINOPOLITANA DUO

Celebrata in causa Anthimi anno 536.

Ex Supplem. Mansi T. 8 pag. 415.

HIstoriam depositi damnatique Anthimi, & conciliorum ea occasione coactorum, nec satis exploratam, nec satis explicatam huc usque habuisse eruditionis ecclesiasticæ studiosos, E ex iis quæ hic animadverto, perspicuum fore arbitror. Venit Agapetus pontifex Constantinopolim, ibique egisse oportet aliquandiu ante diem XIII. Martii hujus anni, si vera prodat

dat codex ille Vaticanus, in quo legitur Mennas assumptus ad episcopatum Regiæ urbis die III. id. Martias; cum Agapetus & depositioni Anthimi, & assumptioni Mennæ præsens adfuerit. In regiam vero urbem vix ingressus nihil antiquius habuit, quam ut Anthimum qui e Trapezuntino episcopatu ad solium Constantinopolitanum transiverat, exauctoraret, utpote qui contra canonem illum celebrem Antiochenum ex unoisin alterum episcopatum desiliisset. Atque intra nos terminos primo res tota constitit. Tunc vero pro Anthimo dejuciendo & in vacuam ejus dejectione sedem Menna assumendo concilium ab Agapeto indictum fuisse affirmat Theophanes & ex eo Pagius in Critica ad A. 536. 5. 6. ex quo Collector Veneto-Labbeanus. Fateamur tamen oportet de concilio tunc habito, ne verbum quidem occurrere in libellis Archimandritarum, qui lecti sunt in altera ejusdem anni synodo sub Menna post Agapeti obitum ubi dejectionis hujus Anthimi & assumptionis Mennæ historiam monachi illi persequuntur. Quin & destitutionem Anthimi, Mennæ vero electionem suffragiis populi & Cleri Constantinopolitani accedente imperatoris auctoritate, idem Agapetus tribuit in literis ad Petrum Hierosolymitanum episcopum, in eodem concilio recitatis. Quare concilium hoc e collectione removendum arbitror, & in ejus locum substituendum est alterum, in quo idem ipse Anthimus e cathedra regiæ urbis jam pulsus, pristinam dignitatem episcopi Trapezuntini adhuc retinens; reus iterum postulatus est ab iisdem Archimandritis, & ab Episcopis orientalibus, e quibus plures per se, alii per legatos suos Constantinopoli convenerant. Illi, oblatis Agapero libellis, rogarunt ut terminum assignaret Anthimo, quo se interim ab impacto hæresis crimine purgaret, idemque, si minus congrue se defendisset, & ab episcopatu Trapezuntino, & a catholica communione excluderetur, Agapetus jussit tandiu illum suspendi ab episcopalibus & a communione, donec intra certos dies se purgasset. Secundum hæc re adhuc infecta, Agapetus obiit die ut ego quidem in meis ad Pagium adnotationibus probavi VIII. id. Aprilis anni 536. Hoc est ergo concilium Constantinopolitanum ab altero plane si quod fuit, in quo Anthimus dejectus, Mennas assumptus, diversum. Discrimen istud planè elucet ex libello ab Archimandritis porrecto in novo altero concilio post Agapeti obitum coacto. Postquam enim de Anthimi expulsione e sede Constantinopolitana authoritate Agapeti Romani pontificis, nulla facta concilii mentione, sermonem habuissent tum subdunt. *Præterea rursus cum de* Anthimo & *aliis hæreticis perreximus libellos, & episcopi Palæstini in civitate congregati* (en concilium cujus hunc primo meminerunt) *& alii orientales & ambasiatores aliorum pontificum & nos ipsi postulavimus Anthimum episcopum Trapezuntinum* (& non amplius Constantinopolitanum) *quæ noroetravit facere per libellum nota sedi apostolicæ, & liberare seipsum ab omni hæretico errore, & proficisci ad ecclesiam Trapezuntinam, aut si hoc non valet, finaliter condemnetur, & omni dignitate sacerdotali ac operatione nudetur.* Hæc Monachi & Patres concilii in suis libellis, in quibus & illud adiiciunt, ab Agapeto suspensum fuisse Anthimum ad tempus; interim vero oblatos sibi a Monachis & Patribus concilii libellos sibi retinuisse, ut imperatori ostenderet. Ex his omnibus resultat concilium Constantinopolitanum convenisse, ut Anthimum, e solio Constantinopolitano jam dejectum, e catholica communione extorrem faceret: nec præter istud præcedens aliud concilium coactum fuit, ut Anthimus usurpatam CPtanam Ecclesiam dimittere cogeretur. Theophanes verò, qui plane contrarium asserit, in eo deceptus est, ut indictum ad condemnandum Anthimum, eumque e Trapezuntino solio dejiciendum, concilium, ad ejectionem ejus e sede Constantinopolitana transtulerit.

CONCILIABULUM THEVINENSE,

A quo Armenorum schisma exortum.

Pagio ad a. Chr. 535. n. 13.

A Severo, sicuti Theodosiani, orti etiam Jacobitæ, sic appellati a Jacobo propagatore. Auctor Anonymus Historiæ Armenorum apud Galanum testatur schisma apud Armenos introductum fuisse a Nierse Arcdacharensi XXI. Patriarcha Armenorum post S. Gregorium Illuminatorem appellatum, & Nierscn istum decem Episcoporum Concilium apud urbem Thevim convocasse, in quo decretum fuit unam in Christo esse naturam. Nam Jacobus Syrus mortiferum suæ impietatis venenum apud Syros superiores, Armenioque evomuerat, Porro annum suscepti ab Armenis schismatis nos edocet Photius in Epistola ad Zachariam Armenorum Patriarcham a Galano citata, in qua postquam dixit, Armenos ob persecutionem, qua tunc temporis exagitabantur, ad Concilium Chalcedonense venire non potuisse, subjungit: *Nec tamen proinde contrarium quicquam ei opposuere; sed omnes suscepcrunt illud usque ad schisma Thevinensis Conciliabuli, per annos octuaginta quatuor, videlicet ab Anno secundo Marciani Imperatoris usque ad decimum Justiniani, & sextum Nierscsis Asdacharensis.* Annus secundus Marciani anno Christi 452. desinit: annus vero decimus Justiniani Kalendis Aprilis anni 536. inchoatur, & inter utrumque illud intervallum anni 84. interjiciuntur. Quare anno Christi 536. Conciliabulum illud celebratum, & Ecclesia Armena ab Ecclesia universali divulsa. In eo præterea abrogatum Chalcedonense Concilium; Festivitates Nativitatis Christi & Epiphaniæ uno die, hoc est, 6. Januarii celebrandas decretum, ut colligitur etiam ex Othone Frisingensi lib. 7. cap. 31. in Trisagio confirmata appendix, *qui crucifixus es pro nobis;* atque Armenis vetitum ne imposterum Hierosolymam adirent. Hujus Pseudosynodi meminere etiam Gregorius Siscnsis Armen. Patriarcha in epist. ad Haytonem Regem, & Albanensis Historicus apud eumdem, teste laudato Galano Conciliat. Ecclesiæ Arm. cum Rom. par. 1. cap. 10.

CON-

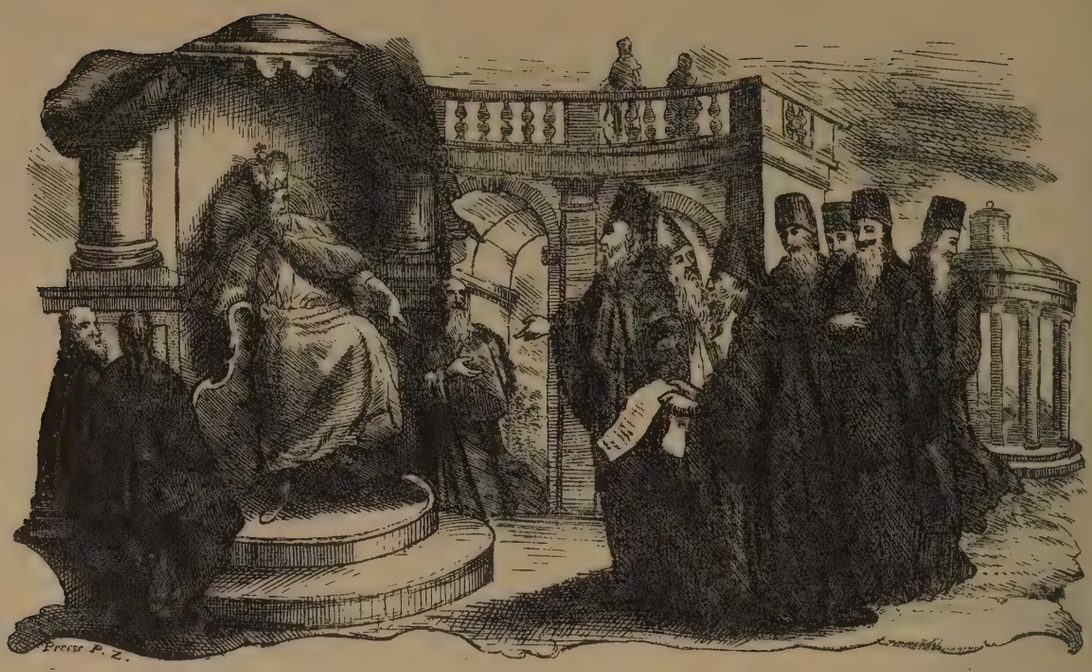

ANNO CHRISTI 536.

CONCILIUM CONSTANTINOPOLITANUM POST OBITUM AGAPETI TEMPORE INTERREGNI PONTIFICII

Sub [1] Menna anno domini DXXXVI. poſt conſulatum Beliſarii, contra Anthimum, Severum, alioſque Acephalorum principes celebratum.

TITULI ACTIONIS I.

Libellus archimandritarum & monachorum Conſtantinopolitanorum & Syriæ, quem Juſtiniano poſt obitum Agapeti obtulerunt, petentes in eo, damnatos ab Agapeto hæreticos expelli.
Libellus eorumdem Agapeto Conſtantinopoli oblatus ejuſdem argumenti.
Libellus orthodoxorum epiſcoporum orientalium contra Anthimum alioſque hæreticos, Agapeto oblatus.
Encyclica epiſtola Agapeti papæ ad Petrum Hieroſolymitanum epiſcopum de Anthimi depoſitione, & Mennæ in locum ejuſdem ſuffectione.
Interlocutio Mennæ.

ACTIO II.

ACTIO III.

TITULI ACTIONIS IV.

Sententia ſynodi Conſtantinopolitanæ contra Anthimum.
Sentetia Mennæ contra Anthimum.

TITULI ACTIONIS V.

quæ male hactenus prima nominata fuit.

Libellus epiſcoporum de ſecunda Syria, ad Juſtinianum imperatorem.
Libellus monachorum monaſteriorum ibidem, & quæ in Hieroſolymis, & in eremo, & in ſecunda Syria, & in monte Sinai, & in tribus Palæſtinis erant, ad eumdem.

Libellus eorumdem ad ibidem congregatam ſynodum.

ΤΑΔΕ ΕΝΕΣΤΙΝ ΕΝ ΤΗ

Α παρούσῃ βίβλῳ, τὰ κατὰ Σεβῆρον, καὶ Ζωόραν, καὶ Πέτρον, καὶ Ἀνθίμου πεπραγμένα παρὰ Μηνᾶ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐν οἷς φέρονται.

Λίβελλος τῆς ἐν δευτέρᾳ Συρίᾳ ἐπισκόπων, πρὸς Ἰουστινιανὸν βασιλέα.

Λίβελλος τῆς μοναχῶν, τῆς τε ἐνταῦθα μοναστηρίων, καὶ τῆς ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τῇ ἐρήμῳ, καὶ δευτέρᾳ Συρίᾳ, καὶ τῷ ὄρει Σινᾷ, καὶ τοῖς Παλαισίναις, πρὸς τὸν αὐτόν.

Λίβελλος τῆς αὐτῆς πρὸς τὴν ἐνδημοῦσαν ἐνταῦθα σύνοδον.

Ἐπι-

1 In Mſſ. Latinis fere ſemper *Minas*, pro *Menas*. Harduinus.

Ἐπιστολαὶ Ὁρμίσδα πάπα Ῥώμης πρὸς τὸς ἐν δευτέρᾳ Συρίᾳ κληρικὸς, καὶ ἀρχιμανδρίτας, καὶ λοιπὸς ὀρθοδόξους ἐν οἱῳδήποτε κλίματι τῆς ἀνατολῆς.

A *Epistolae Hormisdae papae ad clericos secundae Syriae, & archimandritas, & reliquos orthodoxos in proprio aliquo climate orientis.*

Ἑτέρα ἐπιστολὴ πρὸς Ἐπιφάνιον ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως.

Epistola Hormisdae papae ad Epiphanium archiepiscopum Constantinopolitanum.

Δέησις κληρικῶν καὶ μοναχῶν Ἀντιοχείας, πρὸς Ἰωάννην ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὴν ἐνδημοῦσαν ἐνταῦθα σύνοδον.

Supplicatio clericorum & monachorum Antiochiae, ad Joannem archiepiscopum Constantinopolitanum, & ibi congregatam synodum.

Ἀναφορὰ πρὸς Ἰωάννην ἀρχιεπίσκοπον παρὰ τῆς ἐνδημούσης συνόδου.

Relatio ad Joannem archiepiscopum a congregata Synodo.

Λίβελλος παρὰ τῆς ἀρχιμανδρείας Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὴν ἐνδημοῦσαν σύνοδον. ἥτινι συνεζεύκτω καὶ πότε, καὶ πῶς ἐκτρύχθησαν αἱ τέσσαρες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σύνοδοι.

Libellus abbatum Constantinopolitanorum ad congregatam synodum, cui & annexae sunt quatuor synodi, quomodo in ecclesia praedicatae fuere.

B

Ἐπιστολὴ Ἰωάννου πατριάρχου πρὸς Ἰωάννην τὸν Ἱεροσολύμων.

Epistola Joannis patriarchae ad Joannem Hierosolymorum.

Ἑτέρα ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου πρὸς Ἐπιφάνιον ἐπίσκοπον Τύρου.

Alia epistola ejusdem patriarchae, ad Epiphanium episcopum Tyri.

Ἀντίγραφα Ἰωάννου Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων, πρὸς Ἰωάννην τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Rescriptum Joannis Hierosolymorum episcopi, & suffraganeorum suorum, ad Joannem Constantinopolitanum.

Ἐπιστολὴ Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Τύρου, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων, πρὸς τὴν ἐνδημοῦσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον. καὶ ἐκβοήσεις τοῦ ἐν Τύρῳ πιστοῦ πλήθους, καὶ ἀναθεματισμὸς Σεβήρου, καὶ τῶν φρονημάτων αὐτοῦ.

Epistola Epiphanii episcopi Tyri, & episcoporum sibi subditorum, ad congregatam in Constantinopoli synodum, & exclamatio fidelium multitudinis Tyri, & anathematizatio Severi & ejus doctrinae.

Ἐπιστολὴ τῆς ἐν δευτέρᾳ Συρίᾳ ἐπισκόπων πρὸς Ἰωάννην πατριάρχην, καὶ τὴν ἐνδημοῦσαν σύνοδον.

C *Epistola episcoporum de secunda Syria ad Joannem patriarcham & synodum.*

Πρᾶξις συνταχθεῖσα παρὰ τοῦ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντι, κατὰ Πέτρου τοῦ Ἀπαμείας.

Actio formata a praesule provinciae contra Petrum Apamearum.

Ἑτέρα πρᾶξις παρὰ τοῦ αὐτοῦ.

Alia actio ab eodem.

Λίβελλοι ἐπιδοθέντες παρὰ τῆς μοναχῶν Ἀπαμείας τοῖς ἐπισκόποις * δύο Συρίας, καὶ Σεβήρου καὶ Πέτρου τοῦ Ἀπαμείας.

Libelli dati a monachis Apamearum episcopis secundae Syriae, contra Severum & Petrum Apamearum.

* al. πρὸς

Ψῆφος τῆς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ὄντων ἐνταῦθα, κατὰ Σεβήρου καὶ Πέτρου.

Sententia ab illis qui de Italia huc venerunt, contra Severum & Petrum.

Ψῆφος Ἐπιφανίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς ἐνδημούσης ἐνταῦθα συνόδου, κατὰ Σεβήρου καὶ Πέτρου.

Sententia Epiphanii patriarchae Constantinopolitani, & ibidem congregatae synodi, contra Severum & Petrum.

Ψῆφος Μέννα πατριάρχου, κατὰ Σεβήρου, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωάρα.

D *Sententia Mennae patriarchae contra Severum, Petrum, & Zoaram.*

Observatio Philippi Labbe S. J.

Primus hoc concilium Graece Latineque edidit anno 1618. Severinus Binius, ut observavit in notis, ex quodam manuscripto codice Graeco antiquo bibliothecae Palatinae Heidelbergensis, sed in plerisque erroneo, mutilo, atque permixtis quamplurimis alio spectantibus admodum confuso. Eodem vero anno 1618. R. P. Fronto Ducaeus Burdigalensis de antiquitate ecclesiastica optime meritus post Joannis Zonarae commentarios in canones conciliorum idem illud concilium CP. sub Menna patriarcha habitum emisit in lucem Graeco textu tunc primum integre atque emendate excusso ope mss. codicum regis Christianissimi, illustrissimi cardinalis Perronii, & reverendissimi episcopi Carnotensis. Secutae sunt deinde Morellianae ac Luparaeae conciliorum collectiones, in quibus eadem quae apud Binium lacunae, eadem menda, iidem defectus. Nos vero editionem regiam cum Frontoniana diligenter contulimus, atque tum ex mutua illa collatione, tum etiam aliunde plurima supplevimus, ut tute ipse, Lector antiquitatis sacrae studiose legendo deprehendes: neque enim aequum censui inventis frugibus glandem tibi vescendam porrigere, hoc est codices imperfectos & a librariis pessime habitos, integris emendatisque anteponere.

A

ACTIO I.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ.

Concilii Constantinopolitani post obitum Agapeti tempore interregni, sub Menna Constantinopolitano habita, contra Anthimum & Severum,

Τῆς ἁγίας συνόδου ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης ἐπὶ Μηνᾶ πατριάρχου κατ' Ἀνθίμου, καὶ Σεβήρου.

[1] POst consulatum Flavii Belisarii clarissimi, sexto Nonas Majas, indictione decima quarta, in Deo amantissima & imperiali civitate Constantinopoli nova Roma, præsidente domino nostro sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo & patriarcha Menna; in * mesaulio dytico venerabilis domus dominæ nostræ sanctæ & gloriosæ Dei genitricis & semper virginis Mariæ, quæ est prope sanctissimam magnam ecclesiam. Et a dextera quidem parte confidentibus ei, & coaudientibus juxta pium jussum Christo amantissimi & a Deo custoditi imperatoris nostri Justiniani, sanctissimis ac [2] Deo amantissimis episcopis, Sabino Canusino, Epiphanio Eclano, Asterio Salernitano, Rustico Fesulano, Leone Nolano, omnibus ex Italiæ regione prius quidem missis a sede apostolica: deinde vero unanimiter consentientibus advenienti huc sanctæ memoriæ Agapito papæ antiquæ Romæ; Petro civitatis Justinianæ metropolitanæ secundæ provinciæ Cappadociæ, Zacharia metropolitano Mityleno, Marco metropolita Apameæ provinciæ Bithyniorum, Auxentio metropolita [3] * Seliybrino, Thalassio metropolita Beryteno, Magno metropolita Berrœæ, Joanne Gabalorum, Joanne Bosphori, Domitiano gentis Zecchiorum, Christophoro Porphyreonis provinciæ Phœnicæ Paraliæ, Archelao Coryci, Davitho [4] Circesco, Æthrio Mariamnio, Alexandro Barculano, Domno civitatis Maximianæ secundæ Palestinæ, Anastasio Jotapæ, Joanne Zoororum, Andrea Panii, Epitynchano Germæ provinciæ Hellespontiacæ, Paulo Stectorii, Andrea Peltorum, Theodoro Myrorum, Theodorito Alindorum.

* I. in meditullio aulæ occidquo.

* Selebreno

A sinistra vero parte Hypatio metropolitano Ephesino, Constantino metropolita Europæ, Theagene metropolita Synnadorum, * Baccho Antiochiæ Metropolita Pisidiæ, Hilariano metropolita Pergæ, * Boosporio Neocæsareæ metropolita Ponti-Poiemoniaci, Paulo metropolita Tyanorum, Acacio metropolita Pessinuntis, Epicteto civitatis Claudii metropolita Honoriadis, Timotheo Berrhœæ metropolita, Epiphanio Heracleano provinciæ Honoriadis, Abraamio Cratiano, Alexandro * Colonensi secundæ provinciæ Cappadocum, Asterio Amastreo, Eugenio Tii, Joanne Cæsareensi provinciæ Bithyniorum, Dominico Theodosianæ civitatis Phrygiæ provinciæ Pacatianæ, Joanne Trajanæ civitatis, [5] Theodoro Euriæ antiquæ Epiri, Andrea [6] Amazonio, Flaviano Cotenorum,

* Bacho

* Vosperio

* Colonensi

Μετὰ τὸν ὑπατείαν * φιλοχείσου Βελισαρίου τοῦ λαμπροτάτου, τῇ πρὸ ἓξ * νόννων Μαΐων, * nonarum
ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἐν τῇ φιλοχείσῳ, καὶ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει νέᾳ Ῥώμῃ, προκαθεζομένου τοῦ δεσπότου ἡμῶν, τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ πατριάρχου Μηνᾶ, ἐν τῷ μεσαύλῳ τῷ δυτικῷ τοῦ σεβασμίου οἴκου τῆς δεσποίνης ἡμῶν, τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ὄντος πλησίον τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας· καὶ ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ μέρους συνεδρευόντων αὐτῷ, καὶ συνακροωμένων, κατὰ ἀσφῆ κέλευσιν τοῦ φιλοχείσου, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, τῶν ὁσιωτάτων, καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων· Σαβίνου τοῦ Κανυσίου, Ἐπιφανίου Ἐκλάνων, Ἀστερίου Σαλέρνων, Ῥουστικοῦ Φεσσέλων, Λέοντος Νόλης, τῶν πάντων ἐκ τῆς Ἰταλῶν χώρας πρώην μὲν ἀπεσταλμένων ἐκ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, ὕστερον δὲ συνιόντων παραγενομένῳ ἐνταῦθα Ἀγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας μνήμης πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Πέτρου τοῦ Ἰουστινιανουπόλεως, τῆς μητροπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, Ζαχαρίου τῆς Μιτυλιναίων μητροπόλεως, Μάρκου τῆς μητροπόλεως Ἀπαμείας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, Αὐξεντίου τῆς Σηλυβριανῶν μητροπόλεως, Θαλασσίου, τῆς μητροπόλεως Βηρυτοῦ, Μεγάλου τῆς μητροπόλεως Βερροίας, Ἰωάννου Γαβάλων, Ἰωάννου Βοσπόρου, Δομετιανοῦ τοῦ Ζηκχῶν ἔθνους, Χριστοφόρου Πορφυρεῶνος ἐπαρχίας Φοινίκης παράλου, Ἀρχελάου Κωρύκου, Δαυίθου Κιρκησίου, Αἰθερίου Μαριάμνης, Ἀλεξάνδρου Βαρκήσων, Δόμνου Μαξιμιανουπόλεως τῆς δευτέρας Παλαιστίνης, Ἀναστασίου Ἰωτάβης, Ἰωάννου Ζωόρων, Ἀνδρέου τοῦ Πανίου, Ἐπιτυγχάνου Γέρμης ἐπαρχίας Ἑλλησπόντου, Παύλου τοῦ Σεκτορίου, Ἀνδρέου Πέλτων, Θεοδώρου Μύρου, Θεοδωρήτου Ἀλίνδων.

Ἐκ δὲ τοῦ ἀνυμου μέρους, Ὑπατίου τῆς μητροπόλεως Ἐφέσου, Κωνσταντίνου Ἡρακλείας τῆς μητροπόλεως Εὐρώπης, Θεαγένους τῆς μητροπόλεως Συνάδων, Βάκχου Ἀντιοχείας τῆς μητροπόλεως Πισιδίας, Ἱλαριανοῦ τῆς μητροπόλεως Πέργης, Βοοσπορίου Νεοκαισαρείας τῆς μητροπόλεως Πόντου Πολεμωνιακοῦ, Παύλου τῆς μητροπόλεως Τυάνων, Ἀκακίου τῆς μητροπόλεως Πεσσινοῦντος, Ἐπικτήτου Κλαυδιουπόλεως τῆς μητροπόλεως Ὀνωριάδος, Τιμοθέου τῆς μητροπόλεως Βερόης, Ἐπιφανίου Ἡρακλείας τῆς Ὀνωρεατῶν ἐπαρχίας, Ἀβραμίου Κρατίας, Ἀλεξάνδρου Κολωνείας τῆς δευτέρας Καππαδόκων ἐπαρχίας, Ἀστερίου Ἀμάστρεως, Εὐγενίου Τίου, Ἰωάννου Καισαρείας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, Κυριακοῦ Θεοδοσίου πόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας, Ἰωάννου Τραϊανουπόλεως, Θεοδότου Εὐρίας παλαιᾶς Ἠπείρου,

1 Vetus versio incerto interprete, quam ex vetustis Codicibus usque ad Actionem V. restitutam cum Harduino hic damus; cum alteram, quæ ex Frontonis Ducæi emendatione est, apud Zonaram extet, quem idem Ducæus edidit. 2 Mss. semper *Deo amantissimis*, pro *Dei amantissimis*. Hard. cujus sunt notulæ sequentes.
3 Pro *Selymbrino*. 4 In Osrhoene. 5 Ex Græco, *Theodoto*.
6 Pro *Amyzonio*.

Η'πείρ, Α'νδρέ Α'μυζῶνος, Φλαβιανῦ Κοτένων, Η'λίε Α'δριανῦ τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, Μακεδονίε Βριάνων, καὶ Α'ρμονίε Καλλιπόλεως, συμπαρόντων δὲ αὐτῶ, καὶ συναχρωμβίων, καὶ Θεοφάνες, καὶ Πελαγίε, τῆ θεοφιλεσάτων διακόνων τῆς ἀποσολικῆς καθέδρας. καὶ Μίωᾶ, καὶ Πέτρε τῆ θεοσεβεστάτων νοτιείων, καὶ τινῶν λαβεσάτων ὑποδιακόνων, καὶ ἐκδίκων, καὶ λοιπῶν κληρικῶν τῦ αὐτῦ ἀποστολικῦ θρόνε, οἱ καὶ συνόντες ἔτυχον παραχρυμβῶ ἐνταῦθα Α'γαπητῶ τῶ τῆς ἁγίας μνήμης γρυμβίω πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρ'ώμης, καὶ Μάγνε πρεσβυτέρε, καὶ Η'ρακλείε διακόνε, τῆ ἀποκρισιαρίων Ε'φραιμίε τῦ ἁγιωτάτε πατριάρχε τῆς ἐν Θεσπόλει ἁγιωπάτης ἐκκλησίας, Σαβίνε διακόνε τῆς ἁγίας Χριστῦ τῦ Θεῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, πληρῶντος τὰς ἀποκρίσεις Πέτρε τῦ ἁγιωτάτε πατριάρχε Ι'ερεσολύμων, Στεφάνε διακόνε, καὶ ἀποκρισιαρίε, Σωτηρίχε τῦ ὁσιωτάτε ἐπισκόπε Καισαρείας τῆς μητροπόλεως Καππαδοκίας πρώτης, Γαϊανῦ πρεσβυτέρε, καὶ ἀποκρισιαρίε Ε'λπιδίε τῦ ὁσιωτάτε ἐπισκόπε Α'γκύρας τῆς μητροπόλεως Γαλατίας πρώτης, Διονυσίε, καὶ Καλλινίκε, διακόνων, καὶ ἀποκρισιαρίων Φωτίε τῦ ὁσιωτάτε ἐπισκόπε τῆς μητροπόλεως Κορίνθε, παρόντος δὲ τῦ λαβῦς κλήρου τῆς βασιλευούσης πόλεως, Εὐφήμι δὲ θεοσεβεστάτε διακόνε, καὶ πριμικηρίε νοτιρίων, εἶπε.

Μαρινιανῦ τῦ θεοσεβεστάτε πρεσβυτέρε, καὶ ἡγουμβίε μονῆς τῆς ἐπικαλυμβίης Δαλματίε τῆς Θεοφιλῦς μνήμης, καὶ ἀρχῆς τῆ ἐπὶ τ βασιλευούσης ταύτης πόλεως διακεκριμβίων λαγῶν μοναστηρίων, καὶ τῆ λοιπῶν ἡγουμβίων τῆ κατὰ τιμὼ φιλοχρισον ταύτην πόλιν καθεσώτων λαγῶν μοναστηρίων. καὶ πρός γε τῆ ἐνδημούντων ταύτη τῆ βασιλίδι πόλει λαγῶν μοναχῶν, τελούντων ὑπὸ * Θεῦ πόλιν, καὶ τὰ Ι'εροσόλυμα δεήσεις ἀνατεινάντων τῷ λαβεσάτῳ, καὶ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, θεσπίσαι κατηξίωσε τὸ αὐτῦ κράτος τὰς τε παρόντας ὁσιωτάτας ἐπισκόπας ἐκ τῆς Ι'ταλῶν χώρας· καὶ προσέτι γε θεοφιλεσάτες ἀρχιδιακόνες τῆς ἀποσολικῆς καθέδρας, καὶ τὰς λαβεσάτας νοτιρίας, καὶ ἐκδίκας τῦ αὐτῦ ἀποσολικῦ θρόνε τῆς πρεσβυτέρας Ρ'ώμης, ἐντεῦθα παραγεγονότας· οἱ καὶ σωθῆσαν Α'γαπητῷ τῆς ἁγίας μνήμης πάπα τῦ ἀποσολικῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ρ'ώμης, καὶ τὰς ἄλλας γε μιᾶ ἅπαντας τὰς ἐνδημούντας θεοφιλεσάτας ἐπισκόπας παρὰ τιμὴ ὑμετέραν μακαριότητι σωελθεῖν, ἐφ' ᾧ δήλων ἡμῖν γενομβίων τῆ ἐπιδεδομβίων τῆ αὐτῆ γαλιωότητι δεήσεων, καὶ ὧν ἂν προαγγεῖλαι βεληθεῖεν οἱ ταύτας ἐπιδεδωκότες, τὰ τοῖς λαγέσι κανόσι δοκοῦντα, καὶ τῆ ἐκκλησιαστικῆ τάξει προσήκοντα πρὸς ἔργον ἀχθῆναι. ἐπεὶ τοίνυν πάρεσι μβὶ ὡς βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ παρέσι, πάντες οἱ τὸν ἱερὸν ὑμῶν πληροῦντες σύλλογον, παραφυλάττουσι δὲ τὸ λαγὲς ὑμῶν σεκρέτον, οἵ τε εἰρημβοι λαβέσατοι μοναχοὶ, καὶ Θεόδωρος ὁ περίβλεπτος ραιφερενδάριος, παρὰ τῦ λαβεσάτε ἡμῶν πρὸς τῦτο ἀπεσαλμβίος δεσπότε, ὑποβάλλομβν πρὸς τὸ * παρεσάμβνον. ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, εἶπεν· εἰσίτωσαν ὅ,τε μνημονευθεὶς περίβλεπτος ραιφερενδάριος Θεόδωρος, καὶ οἱ ὀξονομασθέντες λαβέσατοι ἄνδρες, καὶ εἰσῆλθον, Θεόδωρός τε ὁ περίβλεπτος τριβῦνος, νοτάριος, καὶ ραιφε-

A Elia Andrianopolitano provinciæ Bithyniorum, Macedonio * Briano, & Harmonio Calliopolitano: assistentibus autem ipsis & conaudientibus & Theophane ac Pelagio Deo amantissimis diaconis apostolicæ sedis, & Mena ac Petro venerabilibus Notariis, ac quibusdam venerabilibus subdiaconis & procuratoribus, & ceteris clericis ipsius sedis apostolicæ; qui & simul erant cum Agapito sanctæ memoriæ, [1] hic facto papa antiquæ Romæ, & consentientes fuerunt hic facto Agapito sanctæ memoriæ Papæ antiquæ Romæ; ac etiam Magno presbytero & Heraclio diacono ambasiatoribus [2] Euphremii sanctissimi Patriarchæ sanctissimæ eccle- B siæ Theopolitanæ, Sabino Diacono sanctæ Christi Dei nostri resurrectionis ambasiatore Petri sanctissimi Episcopi patriarchæ Hierosolymorum, Stephano Diacono & ambasiatore Soterichi sanctissimi episcopi Cæsareæ metropolitanæ primæ Cappadociæ, Gajano presbytero & ambasiatore Elpidii sanctissimi episcopi Ancyrani metropolitani primæ Galatiæ, Dionysio & Callinico diaconis & ambasiatoribus Photii sanctissimi episcopi metropolitanæ ecclesiæ Corinthi; præsente etiam venerabili clero regiæ civitatis: Euphemius venerabilis diaconus & primicerius notariorum, dixit.

C Quoniam Marinianus venerabilis presbyter & prior monasterii cognominati sancti Dalmatii, & primas venerabilium monasteriorum in hac regia civitate situatorum, & reliquorum venerabilium priorum monasteriorum in hac Christo amantissima civitate constitutorum, insuper etiam & venerabiles monachi in hac regia civitate congregati, qui sub Theopolitana civitate & Hierosolyma sunt, supplicationes porrexerunt piissimo & a Deo custodito imperatori nostro; ejus imperium sanciendum digne judicavit præsentes sanctissimos episcopos de Italia, insuper etiam & Deo amantissimos archidiaconos sedis apostolicæ, ac venerabiles notarios & defensores ipsius apostolicæ sedis antiquæ Romæ, qui huc venerunt, & qui simul erant cum Agapito, qui factus fuit papa apostolicæ sedis antiquæ Romæ, ac alios etiam omnes Deo amantissimos episcopos congregatos ad vestram beatitudinem convenire, ut vobis manifestæ fiant supplicationes D suæ serenitati oblatæ, quas quidem pronunciati vellent hi, qui eas porrexerunt, & quæ venerabilibus canonibus approbatæ sunt, & quæ ecclesiastico ordini conveniunt, ad opus deduci. Cum itaque adsit, & tanquam magno imperatori adstiterit, & omnes qui sacrum vestrum collegium implent & observant venerabile vestrum secretum, ac etiam E prædicti venerabiles monachi, & Theodorus circumspectus referendarius a piissimo domino nostro missus, & hoc subjicimus ad notitiam. Sanctissimus archiepiscopus dixit: Intrent memoratus Theodorus circumspectus referendarius, & memorati viri venerabiles. Et intrarunt Theodorus circumspectus tribunus, notarius, & referendarius a Deo custoditi imperatoris nostri, & Marinianus pres-

1 Hoc est, *qui huc appulit*.
2 Sic vetus Interpres, pro Ephræmii, iterumque infra.

presbyter venerabilis, prior monasterii sancti Dalmatii & primas, & cum ipsis venerabiles presbyteri & Archimandritæ venerabilis urbis regiæ: Agapitus Dii, Dioscorus sanctæ Euphemiæ, Agapius Thalassii, Paulus Romanorum, Antoninus sancti Eusebii, Stephanus Olympii, Anastasius Romanorum, Demetrius * Phocæ, Dominicus Euphemii, Stephanus Promoti, Zenon sanctæ Dei genitricis ad fontem Alexandri Calamii, Dadas Cajumæ, Rodon sancti Theodori, Gennadius sancti Dominici, Theodorus sancti Maronii, Sila S. Eliæ, Paulus sancti Samuelis, Joannes sancti Theodori in petra, Dominicus ' Cyrorum, Cyrion Ægyptiorum, Basilius Cyraconæ, Joannes sancti Thomæ apostoli inter illos Modesti, Marcus sancti Theodori, Flavianus presbyter & secundarius Modesti * Lycaonum, Marinus sancti Pauli, Theoctistus sanctæ Dei genitricis prope illa sancti Job, Theodorus Tryphonis, Cosmas sancti Joannis inter illa Studii, Petrus sanctæ Dei genetricis, & sancti Diomedis in Hierusalem, Liberius sancti Dominici, Alexander Abraami, Theodorus Job, Tryphon Elpidii, Stephanus Conitæ, Babylas sancti Danielis ad columnam, Joannes sancti Anastasii, * Anthemius Neonis, Joannes sancti Michaelis Charisii, Joannes Maræ prope cisternam Aetii, Phocas Jonæ prope secundum, Zosimus Eutychii Lycaonum, Timotheus Asterii, Stratonicus sancti Dometii Martyris, Polychronius sancti Michaelis in Æthrio, Andreas Romanorum prope cisternam, Martyrius Petri prope sanctos apostolos, sive Valentini & ² Dantati, Andreas sanctæ Dei genitricis prope sanctum Lucam, Marcus sancti Dominici, Jacobus Abibi Syrus, Atticus Eucratadarum, Joseph sanctæ Dei genitricis in Lithostroto, Paulus sancti Petri apostoli prope Palatium, Anastasius presbyter & secundarius sancti Philippi in brephotrophio, Georgius Cyri, Eusebius Symeonii, Zoticus sancti Andreæ prope portam Saturninam.

* Fofæ.

* Lycaonorum

* Eleutherius

Er de sub Theopolitana civitate, Paulus monachus ambasiator monasterii Maronis, Severianus presbyter & archimandrita monasterii Zoaræ de Thermis Syrus, Cassisa presbyter & archimandrita monasterii Lucæ Syrus, Simeones diaconus & ambasiator Jacobi, Joannes diaconus & ambasiator Theodori, Stephanus presbyter & prior monasterii Euxerii Syrus, Joannes presbyter & archimandrita monasterii domini Thomæ Syrus, * Thomas presbyter & archimandrita monasterii Aaron Syrus, * Photinus monachus & ambasiator monasterii sancti Stephani, Theodorus diaconus & ambasiator ecclesiæ Erindelenorum, Sergius presbyter & periodeutes. Qui omnes pro se faciunt & pro aliis.

* Theonas
* Faustinus

Item & de sanctis Christi veri Dei nostri locis, Dometianus presbyter & archi-

Ἀνδρέου τῆς ἁγίας Θεοτόκου τοῦ πλησίον τοῦ ἁγίου Λεόντος, Μάρκος τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῆς Κυρίας, Ἰωάννης τῆς Μάρας πλησίον τῆς Αἐτίου Κιστέρνης, Φωκᾶς τῆς Ἰωνᾶ πλησίον τοῦ δευτέρου, Ζώσιμος τῆς Εὐτυχίου τῶν Λυκαόνων, Τιμόθεος τῆς Ἀστερίου, Στρατόνικος τῆς Δομετίου, Πολυχρόνιος τοῦ Ἁγίου, Ἀνδρέας τῶν Ῥωμαίων πλησίον τῆς Κιστέρνης, Μαρτύριος τῆς Πέτρου πλησίον τῶν ἁγίων ἀποστόλων, Ἀνδρέας τῆς ἁγίας Θεοτόκου πλησίον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, Μάρκος τοῦ ἁγίου Κυρίκου, Ἰάκωβος τῆς Ἀβιβᾶ Σύρος, Ἀττικὸς τῶν Εὐκρατίδων, Ἰωσὴφ τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῆς Λιθοστρώτου, Παῦλος τοῦ ἁγίου Πέτρου, πλησίον τοῦ Παλατίου, Ἀναστάσιος πρεσβύτερος, καὶ διάκονος τοῦ ἁγίου Φιλίππου τοῦ βρεφοτροφείου, Γεώργιος τῆς Κύρου, Εὐσέβιος τῆς Συμεωνίου. Ζωτικὸς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου πλησίον τῆς Σατορνίου πόρτης.

Καὶ τῶν ὑπὸ τὴν Θεόπολιν, Παῦλος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τοῦ Μάρωνος, Σεβηριανὸς πρεσβύτερος καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ζωόρα τῶν Θέρμων Σύρος, Κασίσας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Λουκᾶ Σύρος, Συμεώνης διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ Ἰακώβου, Ἰωάννης, καὶ ἀποκρισιάριος, τοῦ Θεοδώρου, Στέφανος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Εὐξενίου, Ἰωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ κυρίου Θωμᾶ Σύρος, Θωμᾶς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῆς μονῆς Ἀαρὼν Σύρος, Φωτεινὸς μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τοῦ ἁγίου Στεφάνου, Θεόδωρος διάκονος καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἐκκλησίας Ἐρινδηλίων, Σέργιος πρεσβύτερος, καὶ περιοδευτής. οἱ πάντες παρόντες ὑπέρ τε αὐτῶν, καὶ τῶν λοιπῶν.

Ἔτι μὴν καὶ τῶν ὑπὸ τοὺς ἁγίους Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν τόπους. Δομετιανὸς, πρεσβύτερος, καὶ ἀρ-

χι-

al *Syriorum*

2 Infra & *Daudati*

χιμανδρίτης μονῆς τῦ ἁγίυ κ) μακαρίυ μαρτυρίου, Ἡσύχιος πρεσβύτερ@, κ) ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῦ μακαρίυ Θεοδοσίυ, Κασσιανὸς πρεσβύτερος τῆς λαύρας τῦ μακαρίυ Σάββα, Κυριακὸς πρεσβύτερ@, κ) ἡγούμεν@ τῆ Πυργίων τῦ Ἰορδάνυ, Νέσαβ@ πρεσβύτερος λαύρας τῦ μακαρίυ Φιρμίνυ, Τερέντιος πρεσβύτερος τῆς νέας λαύρας, Λεόντι@ μοναχὸς, κ) ἡγούμεν@ κ) * τοποτηρητὴς τῆς ἐρήμυ πάσης, Τραϊανὸς πρεσβύτερος τῆ πυργίων τῦ Ἰορδάνυ, Πολύδυκτος διάκονος τῆς μονῆς τῦ Ἀββᾶ Θεοδοσίου, Θεόδωρος διάκονος, κ) μοναχὸς τῆς Νέας λαύρας, Κύρυκος διάκονος, κ) μοναχὸς τῆς αὐτῆς Νέας λαύρας, Ἀνασάσιος διάκονος, κ) μοναχὸς τῆς αὐτῆς Νέας λαύρας, Ἀνασάσιος διάκονος μονῆς τῦ μακαρίυ Μαρτυρίυ, Μάμας μοναχὸς τῆς αὐτῆς μονῆς, Ἰωάννης μοναχὸς τῆς αὐτῆς μονῆς, Ἰουλιανὸς μοναχὸς μονῆς τῦ Ἀββᾶ Θεοδοσίυ. οἱ πάντες πράττοντες ὑπέρ τε αὐτῆ, κ) τῆ οἰκείων μοναστηρίων, κ) πάντων τῆ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἁγίας πόλεως μοναχῶν, Ἰωάννης πρεσβύτερος τῆς πεδιάδος, κ) ὑπὲρ πάντων τῆ ἐκεῖσε μοναχῶν, Θεωνᾶς πρεσβύτερος τῦ Σινᾶ ὄρυς, κ) ἀποκρισιαρίυς τῦτε ὄρυς, κ) τῆς ἐκκλησίας φαρὰν, κ) λαύρας Ῥαϊθῦ, ὑπὲρ πάντων τῆ ἐκεῖσε μοναχῶν, Στρατήγιος διάκονος, κ) μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Ἰωάννυ, ὑπὲρ πάντων τῆ ὑπὸ Σκυθόπολιν μοναχῶν.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, εἶπεν, ἐν πρώτῃ τάξει διδαχθῆναι βυλόμεθα κ) παρὰ Θεοδώρυ τῦ περιβλέπτυ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν πρὸς ἡμᾶς ἦλθε.

Θεόδωρος ὁ περίβλεπτος τριβῦν@ νοτάριος, κ) ῥαιφερενδάριος τῦ δεσπότυ ἡμῶν δεσπότυ, εἶπε· δεήσεις ἀνέτειναν οἱ παρόντες θεοσεβέστατοι μοναχοὶ τῷ θειοτάτῳ, κ) καλλινίκῳ ἡμῶν βασιλεῖ, κ) ταύτας θεσπίσαι κατηξίωσε τὸ αὐτῦ κράτ@, λαβόντα με δῶρα κομίσαι, πρὸς τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην, ἀγαγεῖν δὲ κ) τὺς θεοσεβεστάτυς μοναχύς, ἐφ' ᾧ διδασκομένυς ὑμᾶς τὰ παρ' αὐτῆς, τὰ καλῶς ἔχειν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι φανόμενα, κανονικῶς διατυπῶσαι. ταύτας τοίνυν ἔχων μου τὰς χεῖρας, ἐπιδίδωμι τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι πρὸς ἀνάγνωσιν.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, εἶπεν· ἡ παρὰ τῆς θεοσεβεστάτων μοναχῶν ἐπιδοθεῖσα δέησις τῷ θεοσεβεστάτῳ, καὶ φιλοχρίστῳ ἡμῶν δεσπότῃ ὑποδεχθεῖσα, δήλη γινέσθω. κ) λαβὼν Ἀκάκιος ὁ θεοσεβέστατος διάκον@, κ) νοτάριος, ἀνέγνω.

Βασιλεῖ θεοσεβεστάτῳ, κ) πανθεοσεβεστάτῳ αὐτοκράτορι Αὐγούστῳ Ἰουστινιανῷ δέησις, κ) ἱκεσία παρὰ Μαριανῦ μοναχῦ, κ) ἀρχιμανδρίτυ μονῆς τῦ μακαρίου Δαλματίυ, καὶ ἡγουμένων τῆς βασιλίδος, κ) τῆς αὐτῆς ἀρχιμανδριτῶν, κ) παρὰ τῶν ἐνδημούντων ἐν αὐτῇ Ἱεροσολυμιτῶν, κ) τῦ ἁγίυ ὄρυς Σινᾶ, κ) τῆς δευτέρας Συρίας ἀρχιμανδριτῶν, κ) μοναχῶν.

A mandrita monasterii sancti ac beati Martyrii, Hesychius * presbyter & archimandrita monasterii beati Theodosii, Cassianus presbyter lauræ beati Sabbæ, Dominicus presbyter & prior Pyrgiorum Jordanis, Nestabus presbyter lauræ beati Firmini, Terentius presbyter novæ lauræ, Leontius Monachus prior ac vicarius totius eremi, Trajanus presbyter Pyrgiorum Jordanis, Polyeuctus diaconus monasterii beati Theodosii, Theodorus diaconus & monachus novæ lauræ, Cyricus diaconus & monachus ipsius novæ lauræ, Anastasius diaconus monasterii beati Martyrii, Mamas monachus ejusdem monasterii, Joannes monachus ejusdem monasterii, Julianus monachus monasterii abbatis Theodosii. Qui omnes faciunt & pro seipsis & pro suis monasteriis, ac pro omnibus monachis, qui sunt in eremo sanctæ civitatis. Jordanes presbyter de Petra & pro omnibus ibidem monachis, Theonas presbyter montis * Sancti & ambasiator montis, & ecclesiæ Pharan, & lauræ Raithu, pro omnibus ibidem monachis, Strategius diaconus & monachus monasterii beati Joannis, pro omnibus monachis, qui sub Scythopoli sunt.

Ischius

Sanctissimus archiepiscopus dixit: In primo ordine edoceri volumus a circumspecto Theodoro causam, propter quam ad nos venit.

Theodorus circumspectus tribunus, notarius, & referendarius piissimi domini nostri, dixit: Præsentes venerabilissimi monachi supplicationes porrexerunt divinissimo ac serenissimo ac victoriosissimo imperatori nostro; & ipsas sancire imperium suum digne judicavit, & me accipere ac portare ad vestram sanctitatem; docereque venerabiles monachos, ut cum vos edocti eritis, quæ ab ipsis facta sunt, canonice firmentur ea, quæ vestræ beatitudini videntur bene habere. Has itaque cum ad manus habeam, vestræ beatitudini porrigo ad legendum.

Sanctissimus archiepiscopus dixit: Supplicatio venerabilium monachorum porrecta piissimo & Christo amantissimo domino nostro, & suscepta, fiat manifesta, & accipiens Acacius venerabilis diaconus & notarius legit:

Colendissimo piissimoque ac potentissimo Justiniano Augusto: Supplicatio ac deprecatio Mariani monachi & archimandritæ monasterii B. Dalmatii, ac primatis venerabilium monasteriorum urbis regiæ, & ipsius archimandritarum, necnon & archimandritarum & monachorum Hierosolymitanorum, & sancti montis Sinai, ac secundæ Syriæ in ipsa congregatorum.

Ὁ Θεὸς ὁ μέγας, κ) θαυμαστὸς, δι' ὃ βασιλεῖς βασιλεύσι, κ) δυνάσαι κρατοῦσι γῆς, προγινώσκων τὸ ὄντι, τάτε ἐσόμενα, κατιδὼν τὴν θεοφιλῆ καρδίαν τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, οἷα μόνος τὰ ἐν τούτοις ἐν θυμίᾳ ἐρεύνας δυνάμενος, κ) ἰδὼν τόντε προλαβόντα ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως ζῆλον, τό τε μέλλυσαν γίνεσθαι σωτηρίως ὑπὲρ τῆς νυνὶ κρατούσης

DEus magnus & mirabilis, per quem reges regnant, & potentes terræ dominantur, præsciens præsentia & futura, conspexit Deo dilectum cor vestræ pietatis, & solus tales in his cogitationes scrutari valens, & videns accipientem zelum pro recta fide, & diligentiam, quæ fieri debet pro statu, qui nunc est in sanctissimis ec-

1 Græce, *Sinai*.

clesiis, adduxit ad imperialem sedem vestram serenitatem; volensque ostendere in vobis omnibus suum judicium sine acceptione personarum, proposuit ad manifestum vestram bonam operationem, quam die ac nocte pro ecclesiastica pace & honore ac cultu rectæ fidei ac sanctorum patrum facitis, & pro eleemosyna quæ est proxima caritati: nam fidelibus eleemosynis expurgari peccata didicistis. At hoc boni consilii opus dissipare prompti Anthimus, Severus, Petrus, & Zoaras, & qui similia his sapiunt, omni tempore & loco tumultus ac turbationes ecclesiis facere non cessarunt. Terram quidem ac civitates sanctorum, & aliorum quorundam sanguine contaminarunt, tumultus concitantes: aerem vero & audientium aures anathematizationibus contra sanctos inquinaverunt. Demum vero irruerunt in hanc regiam civitatem, & altaria prophana & baptisteria aliena in oppositum veri altaris, & sancti fontis, in multis claris locis ipsius civitatis, & in suburbiis, & in propriis domibus fixerunt, & iniqua in ipsis facere non cessant, alios in domibus corrumpendo, & juxta apostolum captivando in ipsis simpliciores, addiscentes, & nunquam ad cognitionem veritatis venire valentes. Quod autem majus malum est & nobis intestinum, Anthimus, qui aliquando ordinatus fuit episcopus Trapezuntius. Iste enim ex multo tempore propriam ecclesiam derelinquens, & fictam vitam continentiæ assumendo, cum prædictis hæreticis conventicula faciendo, & dicendo omnia æqualia, quasi perpetrando errorem hæreticum similem illis: conatus est per illorum conjunctionem sedem istius civitatis subripere contra omnes ecclesiasticos canones & leges. Quia igitur catholicæ ecclesiæ omnes alumni, de prædicti Anthimi iniquitate & violenta promotione, & aliorum iniquorum virorum, Deo & nobis molesti esse non cessaverunt, vos piissimi, & valentes ipsos extra ponere, tamen canonicum judicium a Romano pontifice in ipsum Anthimum, & in prædictos hæreticos benefaciendo audire voluistis; illo persuasi qui dicit, *Interroga patrem tuum, & annunciabit tibi: seniores tuos, & dicent tibi*; & apostolo dicenti: *Obedite ducibus vestris & subditi estote; ipsi enim vigilant pro animabus vestris, tanquam rationem reddituri*. Misit Deus huic civitati Agapitum, qui vere ἀγαπητός, id est, dilectus est a Deo & hominibus, pontificem antiquæ Romæ, in depositione Anthimi & prædictorum hæreticorum, tanquam olim Petrum magnum Romanis in depositione Simonis * [1] Goetiani. Iste ergo honorabilis vir, sciens per libellos plurimorum & nostrorum ea, quæ inique contra ecclesias præsumpta fuere, & ea ipso visu semel accipiendo; neque ad visum suscipere voluit Anthimum, furentem adversus canones, sed hunc juste eje-

Dan. 4.
Eccles. 3.
2. Tim. 3.
1. Tim. 3.
Deut. 32.
Hebr. 13. 17.
* Gretiani Goetici.

A ἐν ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις καταστάσεως ἀνήγαγεν ἐπὶ τὸν βασιλικὸν θρόνον τὴν ὑμετέραν γαλήνοτητα, καὶ τὴν ἐφ' ὑμῖν ἀπροσωπόληπτον αὐτοῦ κρίσιν πᾶσιν ἐπιδεῖξαι βουλόμενος, προὔθηκεν εἰς φανερὸν τὴν ὑμετέραν ἀγαθὴν ἐργασίαν, ἣν νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν ὑπέρ τε τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, καὶ τιμῆς, καὶ σεβάσματος τῆς τε ὀρθῆς πίστεως, καὶ τῶν ἁγίων ποιεῖσθε πατέρων, ὑπέρ τε τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης, καὶ ἐλεημοσύνης. ἐλεημοσύναις γὰρ καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρεσθαι τὰς ἁμαρτίας μεμαθήκατε. τοῦτο δὴ τὸ τῆς ἀγαθῆς βουλῆς ἔργον διασκεδάσαι προθυμούμενοι Ἄνθιμος, καὶ Σεβῆρος, καὶ Πέτρος, καὶ Ζωόρας, καὶ οἱ τὰ ὅμοια τούτοις φρονοῦντες, κατὰ πάντα χρόνον, καὶ B τρόπον, καὶ θορύβους, καὶ ταραχὰς ταῖς ἐκκλησίαις ἐμποιοῦντες οὐκ ἐπαύσαντο. τὴν μὲν γὴν καὶ τὰς πόλεις αἵμασιν ἁγίων, καὶ ἑτέρων τινῶν, καταμολύναντες, καὶ θορύβοις συσσαλεύοντες· τὸν δὲ ἀέρα καὶ τὰ τῶν ἀκουόντων ὦτα τοῖς κατὰ τῶν ἁγίων ἀναθεματισμοῖς μιάναντες, τὸ δὴ πέρας, καὶ εἰς ταύτην τὴν βασιλίδα πόλιν εἰσφρήσαντες, καὶ θυσιαστήρια ἐβδελλυγμένα, καὶ βαπτιστήρια ἀλλότρια ἐξεναντίας τοῦ ἀληθινοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας κατὰ πολλοὺς καὶ περιφανεῖς τόπους τῆς δε τῆς πόλεως, ὁ ἐν προαστείοις, καὶ ἰδιωτικοῖς πηξάμενοι οἴκοις, τὰ ἄθεσμα πράττοντες ἐν αὐτοῖς, οὐ διαλιμπάνουσι, τούς τε ἐν τοῖς οἴκοις διαφθείροντες καὶ αἰχμαλωτίζοντες κατὰ τὸν ἀπόστολον, τοὺς C ἐν αὐτοῖς ἁπλυστέρους πάντοτε μανθάνοντας, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυναμένους. τὸ δὲ μεῖζον καὶ ἐγκόλπιον ἡμῶν κακὸν, Ἄνθιμος ὁ ποτὲ προχειρισθεὶς Τραπεζουντίων ἐπίσκοπος. οὗτος γὰρ ἐκ πολλοῦ τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν καταλιπὼν, καὶ πεπλασμένον βίον ἐγκρατείας ἀναλαβὼν, καὶ συνδιαιτηθεὶς τοῖς εἰρημένοις αἱρετικοῖς [2] καὶ τὰ ἐκείνοις ἀρέσκοντα ποιῶν καὶ λέγων, οἷα νοσῶν τὴν ὁμοίαν ἐκείνοις αἱρετικὴν πλάνην, ἠδυνήθη διὰ τῆς ἐκείνων συνάρσεως τὸν τῆς δε τῆς πόλεως θρόνον ὑφαρπάσαι παρὰ πάντας τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς, καὶ κανόνας. ἐπεὶ οὖν πάντες οἱ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τρόφιμοι, περί τε τῆς τοῦ εἰρημένου Ἀνθίμου ἀθέσμου τε, καὶ βιαίας προ- D βολῆς, περί τε τῶν εἰρημένων ἀνοσίων ἀνδρῶν, καὶ τῷ θεῷ καὶ ἡμῖν δι' ὄχλου γινόμενοι οὐκ ἐπαύσαντο, ὑμεῖς δὲ εὐσεβέστατοι, καίπερ δυνάμενοι τούτους ἐξωθῆσαι, ὅμως γοῦν κανονικὴν κρίσιν παρὰ τοῦ ἀρχιερέως τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἐπί τε αὐτῷ Ἀνθίμῳ, καὶ τοῖς εἰρημένοις αἱρετικοῖς, καλῶς ποιοῦντες, ἀκοῦσαι ἠβουλήθητε πειθόμενοι τῷ εἰπόντι, ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου καὶ ἀναγγελεῖ σοι· τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι. καὶ τῷ ἀποστόλῳ λέγοντι, πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες. Ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τῇ δε τῇ πόλει Ἀγαπητὸν, τὸν ὄντως ἀγαπητὸν, Θεῷ, καὶ ἀνθρώποις, ἀρχιερέα τῆς πρεσ- E βυτέρας Ῥώμης, ἐπὶ καθαιρέσει Ἀνθίμου τε, καὶ τῶν εἰρημένων αἱρετικῶν, ὥσπερ ποτε Πέτρον τὸν μέγαν τοῖς Ῥωμαίοις, ἐπὶ καθαιρέσει τῆς Σίμωνος γοητείας. οὗτος οὖν ὁ τίμιος ἀνὴρ, τὰ κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἀθέσμως

1 Id est, *præstigiatoris*.

2 *In ms. Regio, hæc istic adduntur, quæ non vidit vetus interpres*: διὰ τῆς ἐκείνων ἐννοίας καταινδραποδισθεὶς, καὶ τῶν ὀρθῶν ἠλλοτριωμένος δογμάτων, εἰκότως ἐπανελθεῖν εἰς τὴν αὐτῶν οὐκ ἔχουσα ἐρθότητα, καὶ ταῦτα παρ' ἡμῶν καὶ προτραπεὶς καὶ ὁδηγηθεὶς, πάσῃ χρησαμένων σπουδῇ πρὸς τὴν σωτηρίαν τὴν αὐτοῦ. τῷ τὰ συναρτέως, &c. *hoc est*, per illorum mentem servitio mancipatus, & a rectis dogmatibus alienatus, merito ad eorum rectitudinem redire non potuit; & quidem a nobis omni utentibus diligentia, & invitatus & directus ad ipsius salutem.

μως πλημμέλημα μαθὼν διά τε πλείστων, καὶ ἡμετέρων λιβέλλων, καὶ ταῦτα αὐτῇ ὄψει παραλαβὼν καθάπαξ, οὐδὲ εἰς θέαν τὸν κατὰ κανόνων μανέντα Ἄνθιμον παραδέξασθαι ἠβουλήθη, ἀλλὰ τοῦτον δικαίως ἐξωθήσας τοῦ τῆς δε τῆς πόλεως ἀρχιερατικοῦ θρόνου, συνεπαμυνούσης, καὶ συνεπιχυούσης τῇ τε καθολικῇ πίστει, καὶ τοῖς θείοις κανόσι τῆς ὑμετέρας βασιλείας, προεχειρίσατο τῇ δε τῇ ἐκκλησίᾳ, τὸν ἐπὶ ὀρθῇ πίστει, καὶ σώφρονι βίῳ, καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ, καὶ τῇ ἐγχειρισθείσῃ αὐτῷ τῶν ἀσθενούντων διακονίᾳ μαρτυρούμενον, Μηνᾶν τὸν ἁγιώτατον. ἐπὶ τούτοις πάλιν, λιβέλλους περί τε Ἀνθίμου, καὶ τῶν εἰρημένων αἱρετικῶν ἐπιδεδωκότες, οἵ τε ἐνδημοῦντες τῇ δε τῇ πόλει Παλαιστινοὶ ἐπίσκοποι, καὶ τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως, καὶ οἱ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων ἀποκρισιάριοι, καὶ ἡμεῖς τε αὐτοὶ, ἐξῃτησάμεθα τὸν μὲν Ἄνθιμον, οἷα Τραπεζουντίων χρηματίσαντα ἐπίσκοπον, ποιῆσαι τὸν ἐγνωσμένον τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ λίβελλον, καὶ ἐλευθερῶσαι ἑαυτὸν πάσης αἱρετικῆς πλάνης, καὶ ἐξορμῆσαι ἐπὶ τὴν Τραπεζουντίων ἐκκλησίαν, ἢ τοῦτο μὴ ἀνεχόμενον τελείως κατακριθῆναι, καὶ πάσης ἀξίας ἱερατικῆς, καὶ ἐνεργείας γυμνωθῆναι, ὥσπερ ὁ ἐν ἁγίοις Κελεστῖνος ἐπὶ Νεστορίῳ τῷ δυσσεβεῖ διεπράξατο, ἑαυτὸν τῷ τοιούτῳ κρίματι ὑποβαλλόντα, καὶ τὴν μετὰ τοὺς αἱρετικοὺς μερίδα ἀσπασάμενον· καὶ τούτους τῆς ἰδίας ἐκκλησίας προτιμήσαντα, τοὺς δὲ εἰρημένους αἱρετικοὺς, ἢ κανονικῶς προσελθεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ παύσασθαι λοιπὸν τῶν κατὰ αὐτῆς ἐπιβουλῶν, καὶ παρασυνάξεων, καὶ παραβαπτισμάτων, καὶ τῆς δε τῆς πόλεως, καὶ πάσης ἑτέρας ἐκδιωχθῆναι, ὡς λυμεῶνας καὶ ἐπιβούλους, οὐ μόνον τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς καλῶς ὑφ' ὑμῶν διανομουμένης πολιτείας, ἀξιώσαντες ταῦτα αὐτὸν ἐνέγκαι εἰς γνῶσιν τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας, ἐφ' ᾧ δι' αὐτῆς εἰς πέρας τὰ παρ' ἡμῶν αἰτηθέντα ἀχθῆναι.

Ταύτας δὲ τὰς δικαίας ἡμῶν αἰτήσεις, προφθάσας ὁ εἰρημένος ὁσιώτατος ἀνὴρ, ἐπειδὴ ἀφανῆ ἑαυτὸν καθέστησεν ὁ Ἄνθιμος συγκατεδίκασε τοῖς εἰρημένοις αἱρετικοῖς πάσης ἱερατικῆς ἀξίας, καὶ ἐνεργείας γυμνώσας, καὶ παντὸς ἐπισκοπικοῦ, καὶ ὀρθοδόξου ὀνόματος, ἄχρι μετανοίας τῶν αὐτῷ ἐπταισμένων, ἐξαποστείλας τοὺς ἡμετέρους λιβέλλους τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ ἐφ' ᾧ τὰ τε ἐν αὐτοῖς δι' ὑμῶν εἰς πέρας ἀχθῆναι. συμβὰν δὲ οὕτω παρὰ τοῦ τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομοῦντος Θεοῦ προσελήφθη οὗτος ὁ τίμιος ἀνὴρ, καὶ προσετέθη τοῖς πατράσιν αὐτοῦ, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνισάμενος, καὶ τὸν δρόμον τελέσας, καὶ τὴν πίστιν τηρήσας. ἐνορκοῦμεν οὖν τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν, εἰ καὶ τολμηρόν τι ποιοῦμεν κατὰ τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ὑπερασπίζοντος τῆς ὑμετέρας τιμίας βασιλείας, καὶ πάντα ἐχθρὸν, καὶ πολέμιον διὰ τὴν ὑμετέραν ὀρθὴν πίστιν ὑμῖν ὑποτάσσοντος, μὴ παριδεῖν τὴν δικαίαν κρίσιν τοῦ εἰρημένου ἁγίου ἀνδρὸς, ἀλλὰ ταύτην ἐπεξελθεῖν τήν τε ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ πάντα τὸν κόσμον ἐλευθεροῦντας τῆς λύμης Ἀνθίμου τε καὶ τῶν εἰρημένων αἱρετικῶν. καὶ γὰρ καὶ τοῦ ὁσίου ἀνδρὸς Ἀγαπητοῦ τῷ δε τῷ βίῳ ἐνδημοῦντος, μετὰ Θεὸν εἰς τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν ἀποβλέποντες, ταῦτα πέρας λαβεῖν παρ' ὑμῶν, ἐξεδεχόμεθα. τὰ οὖν παρ' ἐκείνου δικαίως, καὶ κανονικῶς κεκριμένα πληροῦντες, καὶ διὰ γενικῆς ὑμῶν νομοθεσίας ταῦτα κυροῦντες, καὶ τοιαῦτα λοιποῦ τολμᾶσθαι ἀπαγορεύοντες, τὴν μὲν ἐκείνου μα-

A cit de sacerdotali sede civitatis suæ: coopitulante & coadunato catholicæ fidei & divinis canonibus, vestro imperio, præfecit ipsi ecclesiæ sanctissimum Mennam rectæ fidei & vitæ pudicæ, ac honestæ conversationis, & in infirmantium sibi injungenda dispensatione approbatissimum. Præterea, rursus cum de Anthimo & aliis hæreticis porreximus libellos, & episcopi Palæstini in civitate congregati, & alii Orientales, & ambasiatores aliorum pontificum, & nos ipsi postulavimus Anthimum episcopum Trapezuntium, quæ perpetravit, facere per libellum nota sedi apostolicæ, & liberare seipsum ab omni hæretico errore, & pro-
B ficisci ad ecclesiam Trapezuntinam; aut si hoc non valet, finaliter condemnetur, & omni dignitate sacerdotali ac operatione nudetur, sicut fecit sanctus Cœlestinus contra impium Nestorium, qui seipsum tali condemnationi subjiciendo, partem cum hæreticis accepit, & hos quidem propriis ecclesiis præmunivit: hæreticos vero aut canonice ad ecclesiam venire, aut cessare de cætero ab insidiis contra ipsam, conventiculis ac parabaptisteriis; & persequi de hac civitate & qualibet alia, tanquam devastatores ac insidiatores, non solum sanctissimarum ecclesiarum, sed etiam ipsius & politiæ a vobis bene sancitæ. Hæc voluimus
C ipsum adferre ad cognitionem vestræ pietatis, ut per ipsam ad finem deducantur, quæ a nobis petita sunt.

Has vero petitiones nostras justas præveniens prædictus sanctissimus vir, cum Anthimus seipsum manifestum constituerit, simul cum prædictis hæreticis condemnavit; &
D omni dignitate sacerdotali & officio nudavit, & omni episcopatu & orthodoxo nomine usque ad pœnitentiam eorum, quæ deliquit; & misit pietati vestræ libellos nostros, ut quæ in ipsis sunt, per vos ad finem deducantur. Sic enim opportune assumptus est hic honorabilis vir a dispensatore nostro Deo, & additus est patribus suis, & bonum certamen certavit, & cursum perfecit, fidemque servavit. Obtestamur itaque vestrum imperium (licet temerarium quid faciamus) per magnum Deum salvatorem nostrum Jesum Christum, qui protegat honorabile imperium vestrum; & omnem inimicum & hostem propter vestram
E rectam fidem vobis subjiciat, non contemnere justum judicium prædicti sancti viri, sed ipsum exequi; & ecclesiam Dei, ac totum mundum liberare a peste Anthimi & prædictorum hæreticorum. Nam sancto viro Agapeto ex præsenti vita evocato, post Deum ad vestram pietatem respicientes, hæc finem a vobis accipere expectavimus. Implendo itaque, quæ ab illo juste & canonice judicata fuere, & per vestram generalem sanctionem ipsa confirmando, taliaque de cetero præsumi interdicendo, illius beatam

tam animam coletis; quæ cum Deo proximior sit, eo quod vinculo terræ & carnis hujus soluta sit, & fiduciam ex propriis bonis operibus adepta, pro pace & salute vestræ pietatis intercedit: Vos autem cum David ad dominum cum fiducia clamastis:
Psal. 138. *Nonne qui oderant te domine, odio habui, & super inimicos tuos tabescebam? Perfecto odio odivi eos, & inimici facti sunt mihi.* Timendum enim est, piissime imperator, ne propter multam dilationem illud Israelitici populi patiamur & nos, in medio habentes ab omni sacerdotio anathematizatos: qui quoniam in medio habuit Achar & Jonatham, in scientia & ignorantia seipsos anathemati subjicientes, in periculo fuit totaliter perire, licet ignoraret quod in medio haberet anathema. Non ergo sustineatis, Christianissimi imperatores, tale malum contemnere, sed utimini zelo secundum cognitionem pro Deo, & his quæ ipsius sunt; illud adimplentes, quod scriptum est:
Prov. 20. *Ventilator impiorum, rex sapiens*, ut cum David & Iosia, ac Elia, & Phinee, ac Agapeto, qui maxime zelaverunt pro Deo, partem vos habeatis; in præsenti quidem sicut & illi, & sub scabello pedum omnes inimicos vestros subjiciat: in futuro vero cum illis æternum regnum tribuat, qui promisit & in isto centuplum, & in futuro sæculo diligentibus ipsum vitam æternam donare.

Iosue 7. 2. Reg. 4.

Matth. 19

SUBSCRIPTIONES.

Marianus divina miseratione presbyter & archimandrita, & primas venerabilium monasteriorum hujus regiæ civitatis, cum universis venerabilissimis archimandritis, qui una mecum supplicarunt, de consensu omnium subscripsi & porrexi.

Hesychius divina miseratione presbyter & monachus monasterii beati abbatis Theodosii, locum tenens Sophronii presbyteri & archimandritæ ipsius monasterii, & primi totius eremi Hierosolymorum cum omnibus his, qui mecum missi sunt, archimandritis & monachis Hierosolymitanis ad hanc regiam urbem, qui faciunt pro omnibus archimandritis & monachis, qui habitant ipsam eremum & tres Palestinas, qui una mecum supplicarunt, subscripsi de consensu omnium, & porrexi.

Theonas Dei miseratione presbyter & legatus sancti montis Sina & eremi Raithu, ac sanctissimæ ecclesiæ de Pharan, faciens pro omnibus suprascriptis, supplicavi, & subscribens porrexi.

Paulus Dei miseratione diaconus & legatus venerabilis monasterii beati Maronis principalis venerabilium monasteriorum secundæ Syriæ; missus huc ab omnibus venerabilibus archimandritis & monachis ipsius regionis ad vestram pietatem cum supplicationibus ipsis, quas obtulerunt contra suprascriptos hæreticos Acephalos, faciens pro omnibus prædictis archimandritis & monachis, supplicavi, subscripsi, & obtuli.

* legit interpres. ἐάσῃς.

Sanctissimus archiepiscopus dixit: * Peto quidem, cum circumspectus Theodorus referendarius jam advenerit, dicant præsen-

A καθαρὰν ψυχὴν θεραπεύσετε, ἥτις ἐγγύτερον Θεοῦ γενομένη, ὅσῳ καὶ τοῦ δεσμοῦ τῆς γῆς, τοῦ σαρκίου τούτου λέλυται, καὶ παῤῥησίαν ἐκ τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ἐκτήσατο ἔργων, πρεσβεύει ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ σωτηρίας, τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας· ὑμεῖς δὲ σὺν τῷ Δαβὶδ μετὰ παῤῥησίας πρὸς Θεὸν κεκράξατε· οὐχὶ τοὺς μισοῦντάς σε κύριε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην; μῖσος τέλειον ἐμίσουν αὐτοὺς, εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι. δέος γὰρ, εὐσεβέστατε, μὴ διὰ τὴν πολλὴν ἀνοχὴν, τὸ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς, ἐν μέσῳ ἔχοντες τοὺς ὑπὸ πάσης ἀρχιερωσύνης ἀναθεματισθέντας, ὃς ἐπειδήπερ ἐν μέσῳ εἶχεν Ἄχαρ, καὶ Ἰωνάθαν, τοὺς ἐν γνώσει, καὶ ἀγνωσίᾳ ἑαυτοὺς τῷ ἀναθέματι ὑπο-
B βάλλοντας, ἐκινδύνευσε πανστρατὶ ἀπολέσθαι, καίπερ ἀγνοῶν ὅ τί περ ἐν μέσῳ εἶχε τὸ ἀνάθεμα. μὴ οὖν ὑπομείνητε Χριστιανικώτατοι βασιλεῖς, παριδεῖν τὸ τοιοῦτον κακὸν, ἀλλὰ χρήσασθε τῷ κατ᾽ ἐπίγνωσιν ὑπὲρ Θεοῦ, καὶ τῶν αὐτοῦ ζήλῳ πληροῦντες τὸ γεγραμμένον· λικμήτωρ ἀσεβῶν, βασιλεὺς σοφὸς, ἵνα μετὰ Δαβὶδ, καὶ Ἰωσίου, καὶ Ἠλίου, καὶ Φινεὲς, καὶ Ἀγαπητοῦ, τῶν μάλιστα ζηλωσάντων ὑπὲρ Θεοῦ, τὴν μερίδα ἐχόντων ὑμῶν ἐν μὲν τῷ παρόντι, ὥσπερ κἀκείνοις ὑποπόδιον τῶν ποδῶν πάντας ὑμῖν τοὺς ἐχθροὺς * ὑποτάξῃ, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι σὺν ἐκείνοις τὴν αἰώνιον παράσχοι, ὁ ἐπαγγειλάμενος καὶ ἐν τούτῳ ἑκατονταπλασίονα, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ζωὴν
C αἰώνιον ἀποδιδόναι.

* al. ὑπ Hard.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Μαριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης, καὶ ἔξαρχος τῶν ἁγίων μοναστηρίων τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως σὺν ἅπασι τοῖς εὐλαβεστάτοις ἀρχιμανδρίταις, σὺν ἐμοὶ δεηθεῖσι, κατὰ συναίνεσιν πάντων ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ἡσύχιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Ἀββᾶ Θεοδοσίου, τὸν τόπον ἐπέχων Σωφρονίου πρεσβυτέρου, καὶ ἀρχιμανδρίτου τῆς αὐ-
D τῆς μονῆς, καὶ πρώτου πάσης τῆς ἐρήμου Ἱεροσολύμων, σὺν πᾶσι τοῖς σὺν ἐμοὶ ἀποσταλεῖσιν ἀρχιμανδρίταις, καὶ μοναχοῖς Ἱεροσολυμίταις, εἰς τήνδε τὴν βασιλίδα, πράττουσι καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν ἔρημον οἰκούντων, καὶ τὰς τρεῖς Παλαιστίνας ἀρχιμανδριτῶν, καὶ μοναχῶν, σὺν ἐμοὶ δεηθεῖσιν, ὑπογράψας κατὰ συναίνεσιν πάντων, ἐπέδωκα.

Θεωνᾶς, ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ τῆς ἐρήμου Ῥαϊθοῦ καὶ τῆς κατὰ Φαρὰν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, πράττων ὑπὲρ πάντων τῶν προγεγραμμένων, δεηθεὶς, καὶ ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος
E τῆς ἁγίας μονῆς τοῦ μακαρίου Μάρωνος, τῆς ἐξαρχούσης τῶν ἁγίων μοναστηρίων δευτέρας Συρίας, ἀποσταλεὶς ἐνταῦθα παρὰ τοῦ κοινοῦ τῶν θεοφιλεστάτων ἀρχιμανδριτῶν, καὶ μοναχῶν τῆς αὐτῆς χώρας πρὸς τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν, μετὰ δεήσεων αὐτῶν, ἃς ἐνέτειναν κατὰ τῶν προγεγραμμένων Ἀκεφάλων, πράττων ὑπὲρ πάντων τῶν εἰρημένων ἀρχιμανδριτῶν, καὶ μοναχῶν, δεηθεὶς, καὶ ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, εἶπεν· ἀπίτω μὲν ὁ περίβλεπτος ῥαιφερενδάριος Θεόδωρος, πράξας ἐφ᾽ ᾧ πα-

ᾧ παραγέγονεν· λεγέτωσαν δὲ οἱ πάντες εὐλαβέστατοι μοναχοὶ, εἴτι πλέον διδάξαι βούλονται. οἱ εὐλαβέστατοι μοναχοὶ διὰ Μαριανοῦ τοῦ θεοσεβεστάτου ἐξάρχου, ἐπέδωκαν διδασκαλικὸν, ὅπερ δεξάμενος Χριστόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος νοτάριος καὶ σηκρητάριος, ἀνέγνω· Ἐπιφανίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης γενομένου ἀρχιεπισκόπου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως ἐν εἰρήνῃ τὸν βίον τελέσαντος, Ἄνθιμος ὁ Τραπεζούντων ποτὲ προχειρισθεὶς ἐπίσκοπος τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης μέγεθος καὶ ἀξίωμα, οὐ πνευματικὴν ψυχῶν ἐπιμέλειαν εἶναι λογισάμενος, ἀλλ' οἷόν τινα πολιτικὴν ἀρχὴν, καὶ διὰ τοῦτο τῆς μείζονος ὀρεγόμενος, ἤδη ἐκ πολλοῦ καταλιπὼν τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν, καὶ καταλαβὼν τὴν δὲ τὴν πόλιν, ὥσπερ τις Αἰγυπτιακὴ πληγὴ, καὶ τὸν πεπλασμένον βίον τῆς ἐσχηματισμένης αὐτοῦ ἐγκρατείας πᾶσιν ἐπιδεικνύμενος, συνδιαιτηθείς τε τοῖς ἐμφωλεύουσιν ἐνταῦθα αἱρετικοῖς, οἷα νοσῶν τὴν ὁμοίαν ἐκείνοις αἱρετικὴν μανίαν, καὶ τὰ ἐκείνοις ἀρέσκοντα ποιῶν τε, καὶ λέγων ἠδυνήθη μοιχικῶς τὸν τῆς δε τῆς πόλεως ἀρχιερατικὸν ὑφαρπάσαι θρόνον παρὰ πάντας τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ κανόνας. ἐπεὶ οὖν περὶ ἀμφότερα ἁμαρτάνων ἐφάνη, περί τε τοὺς θείους κανόνας, περί τε τὴν ὀρθὴν, καὶ ἀμώμητον πίστιν, εἰκότως ἡμεῖς ἐπιστάμενοι τὴν τῶν θείων κανόνων ἐκδίκησιν, ἀρχιερεῦσι μόνον ἁρμόττειν, τήν τε τῆς ὀρθῆς πίστεως, οὐ μόνον ἱερωμένοις, ἀλλὰ καὶ παντὶ ὀρθοδόξῳ Χριστιανῷ. τὰ περὶ ταύτης μόνης τοῦτον ἐπηρωτῶμεν οὐχ ἅπαξ, οὐ δὶς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις παρακαλοῦντες αὐτὸν καὶ κατὰ Εὐτυχέος δογματισθέντα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, καὶ μάλιστα παρὰ τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ, καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ τῇ ἐν Χαλκηδόνι συναχθέντων, καὶ τοῦ μακαριωτάτου πάπα Λέοντος, ὁμολογῆσαι· φαμὲν δὴ τὸ εἶναι ἐν δύο φύσεσι, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀδιαιρέτως, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, ἀχωρίστως, καὶ συγκαταδικάζειν, καὶ ἀναθεματίζειν μετὰ Νεστορίου, καὶ Εὐτυχέος, καὶ Διόσκορον τὸν γενόμενον Ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπον τὸν τῆς ἀσεβείας Εὐτυχέος προστάτην, καὶ ἔκδικον, τὸν πάντων τῶν κακῶν γενόμενον ἄρτιον, κατακριθέντα, καὶ ἀναθεματισθέντα μετὰ Νεστορίου, καὶ Εὐτυχέος, παρὰ τῆς εἰρημένης ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου. ὁ δὲ διὰ τὴν μελετηθεῖσαν κατὰ τῆς ἐκκλησίας βουλὴν, μύων τοὺς τῆς οἰκείας διανοίας ὀφθαλμοὺς, καὶ εἷα μόνον σκοπὸν ἔχων, ἅπαξ ὑπερβὰς τὴν θύραν τῆς μάνδρας τῶν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν προβάτων, τὴν ποίμνην τοῖς λύκοις παραδοῦναι, παρεκρούσατο τάς τε ἡμετέρας ἐπερωτήσεις, καὶ παρακλήσεις, καὶ ἐπελάθετο τῆς τε ἀψευδοῦς τοῦ κυρίου περὶ τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας ἐπαγγελίας, ὅτι πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. καὶ τοῦ γραφικοῦ ἐκείνου, ὅτι ἣν ἂν βουλὴν βουλεύσησθε, διασκεδάσει κύριος. διὸ ὁ τὸ ἀκαταμάχητον τῇ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ ἀεὶ κατὰ τῶν αἱρέσεων δωρησάμενος κύριος, ἐξήγειρε τὸ πνεῦμα τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἀγαπητοῦ, καὶ δὴ Θεοῦ βουλήσει, καταλαμβάνει τὴν δε πόλιν, καὶ μαθὼν διά τε πλείστων καὶ ἡμετέρων λιβέλλων τὰ ἀθέσμως τολμηθέντα κατὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, οὐδὲ εἰς θέαν καθάπαξ παραδέξασθαι ἠβουλήθη τὸν κατὰ τῶν θείων κανόνων μανέντα Ἄνθιμον, οὐδὲ συμμεταχεῖν αὐτῷ τῆς θείας κοινωνίας, ἀλλὰ τὴν ὕβριν ἐκδικῶν τῶν ἱερῶν, καὶ θείων κανόνων, καὶ τῆς καθολικῆς πίστεως, τοῦτον μὲν ἐξώθησεν ὅπερ μοιχι-

A tes monachi si quid amplius docere voluerint. Venerabiles monachi per Marianum venerabilem primatem porrexerunt doctrinale, id est, instrumentum reformationis. Quod cum accepisset venerabilis Christodorus diaconus, notarius & secretarius, legit: Epiphanio sanctæ memoriæ archiepiscopo hujus regiæ urbis in pace vita functo, Anthimus, qui aliquando ordinatus fuit, episcopus * Trapezundarum, magnitudinem & dignitatem sacerdotii, non spiritalem animarum diligentiam esse putavit, sed quemdam civilem principatum; & propterea majorem appetens, jam multo tempore derelinquens propriam ecclesiam & civitatem B apprehendens, tanquam quædam plaga Ægyptiaca, vitamque fictam ipsius figuratæ continentiæ omnibus ostendens, cum hæreticis hic nidificantibus conversatus est: simili quoque illis hæretico furore correptus, & placita illis faciendo & dicendo, voluit adulterine subripere sacerdotalem sedem istius civitatis, contra omnem æquitatem ecclesiasticam & canones. Quoniam ergo circa ambo peccare visus est, & circa divinos canones, & circa rectam & immaculatam fidem; & sane sciamus nos defensionem divinorum canonum convenire non solum sacerdotibus, sed & omni Christiano orthodoxo: quæ de ipsa sola sunt, hunc C interrogavimus non semel, non bis, sed multoties, rogantes ipsum confiteri ea quæ contra Eutychen a sanctis patribus decreta sunt, & maxime qui in sancta œcumenica synodo Chalcedonensi convenerunt, & a beatissimo papa Leone; videlicet dominum nostrum Jesum Christum esse in duabus naturis indivisibiliter, immutabiliter, inconfusibiliter, & inseparabiliter; & simul condemnare, & anathematizare cum Nestorio & Eutyche, Dioscorum episcopum Alexandrinum, patronum & defensorem impietatis Eutychis; & qui omnium malorum causa fuit, & condemnatus, ac anathematizatus fuit cum Nestorio & Eutyche a præ- D dicta sancta synodo Chalcedonensi. Ipse vero propter excogitatum consilium contra ecclesiam; claudens oculos proprii sensus, & unum solum propositum habens, (cum semel transcenderit ostium mandræ ovium Christi Dei nostri) ovile lupis tradere, repulit nostras cogitationes & exhortationes, & oblitus est veræ promissionis domini de ipsius ecclesia: *Quoniam portæ inferi non prævalebunt adversus eam*: & illius scripturæ: *quoniam consilium, quod consuluistis, dissipabit dominus*: ideo dominus ecclesiæ suæ donavit illud semper & inexpugnabile adversus hæreses, excitando spiritum Agapiti Romani pontificis, & jam Dei volun- E tate apprehendit civitatem ipsam. Et cum * cognoscat per multorum libellos & nostros ea, quæ inique præsumpta fuere adversus Dei ecclesiam, neque ad visum semel suscipere voluit Anthimum furentem contra divinos canones, neque participare cum ipso in communione divina; sed injuriam sacrorum ac divinorum canonum, atque etiam catholicæ fidei vindicans, hunc extra posuit de sacerdotali sede, quam adulterine & injuste ascendit, fidelissimo ac piissimo imperatore nostro catholicam fidem & divi

* Trapezuntinus.

Matth. 16 Job. 5.

* cognovisses

divinorum canonum authoritatem adjuvante. Vestram vero beatitudinem in fide recta desuper, & a principio approbatam, ac in recta & honesta conversatione atque vita pudica infirmantium ministerium ipsi committendo, in pontificem ordinavit ipsi ecclesiæ secundum electionem & sententiam piissimorum imperatorum nostrorum, & venerabilis cleri hujus sanctissimæ ecclesiæ, ac Christo amantissimorum virorum in diversis dignitatibus & principatibus existentium, & nostram & pariter omnium fidelium Christianorum. Cum ergo oportuerit * elatum in hæresi non dominari alteri ecclesiæ, aut doctoris nomen circumferre, qui omnino addiscere noluit a sanctis patribus, quæ ipsum oporteat populo tradere: merito de isto libellos porreximus prædicto sanctissimo Agapito; rogantes aut notum libellum apostolicæ sedi prædicto Anthimo porrigente, liberare seipsum ab omni hæretico errore, & postea sic (si approbavit prædictus sanctus vir) mittere eum ad ecclesiam Trapezundarum: aut si hoc facere non vult, cum hæreticis condemnetur, qui similiter cum ipsis vitam degere prætulit, quam cum ecclesia sua; & alter pro ipso prædictæ ecclesiæ ordinetur, quæ diu episcopo viduatur. Has nostras justas petitiones cum suscepisset prædictus sanctus vir, in literis quidem commendatitiis, ad sanctissimos pontifices pro vestra sanctitate, quia obscurum seipsum constituit prædictus Anthimus, nudavit ipsum episcopali nomine, atque etiam catholico, hoc est, orthodoxo; quoadusque confitebitur omnia, quæ tradita sunt a sanctis patribus; nostros vero libellos destinavit piissimo imperatori nostro, ut quæ in ipsis petita sunt, effectui tradantur per ipsius pietatem. Opportune vero sic a Deo sapienter nostra dispensante assumptus est ille honorandus vir, & patribus suis additus est, plenus spiritualium [a] desideriorum, qui adversus lupos pro ovili summi pastoris Christi Dei nostri pugnans, & fidelis servus in talento credito demonstratus est, sine acceptatione personarum dispensator, in tempore unicuique dans tritici mensuram. Nos itaque post illius beatam obdormitionem, compendiosum finem his, quæ moventur, imponere festinantes, cum supplicationes porrexerimus piissimo imperatori nostro, & recapitulaverimus, quæ in prioribus libellis erant, rogamus & obsecramus ipsius pietatem, exequi justam in istos condemnationem sancti Agapiti. Ipsius ergo pietas in hoc saltem fideliter mota; & quæ ad ecclesiasticum statum conferunt, canonice terminari volens; hujusmodi supplicationes misit vestræ sanctitati, ut quæ videntur sacris ac divinis canonibus, de prædicto Anthimo sententientur.

* comprehensum in hæresi

Luc. 22.

Sanctissimus archiepiscopus & sancta synodus dixit: Quia præsentes sanctissimi episcopi antiquæ Romæ & Deo amantissi-

A κῶς, καὶ ἀθέσμως ἐπέβη ἀρχιερατικοῦ θρόνου, συνεπιχύοντος τῇ τε καθολικῇ πίστει, καὶ τῇ τῶν θείων κανόνων αὐθεντίᾳ τοῦ πιστοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως· τὴν δὲ ὑμετέραν μακαριότητα ἐπί τε ὀρθῇ πίστει ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς μαρτυρουμένην καὶ ἐπὶ ὀρθῇ, καὶ σεμνῇ πολιτείᾳ, καὶ σώφρονι βίῳ, καὶ τῇ ἐγχειρισθείσῃ αὐτῇ τῶν ἀθενούντων διακονίᾳ, προεχειρίσατο ἀρχιερέα. τῇ δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ, κατὰ ἐπιλογὴν, καὶ ψῆφον τῶν εὐσεβεστάτων ἡμῶν βασιλέων, καὶ τοῦ εὐαγοῦς τῆς δὲ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας κλήρου, καὶ τῶν ἐν διαφόροις ἀξιώμασι, καὶ ἀρχαῖς τελούντων φιλοχρίστων ἀνδρῶν, καὶ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ πάντων ὁμοῦ ὀρθοδόξων Χριστιανῶν. ἐπὶ οὖν ἐχρὴν τὸν ἐπὶ κακοδοξίᾳ φορα-
B θέντα μηδὲ ἑτέρας ἄρχειν ἐκκλησίας, ἢ διδασκάλου ὄνομα περιφέρειν τὸν μηδόλως μαθεῖν ἐθελήσαντα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ἅπερ δέοι αὐτὸν τῷ λαῷ παραδιδόναι, εἰκότως καὶ περὶ τούτου λιβέλλους ἐπιδεδώκαμεν τῷ εἰρημένῳ ἁγιωτάτῳ Ἀγαπητῷ παρακαλοῦντες, ἢ τὸν ἐγνωσμένον λίβελλον τῷ ἀποστολικῷ θρόνῳ ἐπιδόντα τὸν εἰρημένον Ἄνθιμον, ἐλευθερῶσαι ἑαυτὸν πάσης αἱρετικῆς πλάνης, καὶ εἶθ' οὕτως, εἰ δοκιμάσοι ὁ εἰρημένος ὅσιος ἀνὴρ, ἐπὶ τὴν Τραπεζουντίων τοῦτον ἐκπεμφθῆναι ἐκκλησίαν, ἢ τοῦτο μὴ ἀνεχόμενον, τοῖς αἱρετικοῖς συγκατακριθῆναι, ἅπαξ μετ' ἐκείνων διαγωγὴν, τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας προτιμήσαντα, καὶ ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ, τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ, προχειρι-
C σθῆναι, ἐκ πολλοῦ χηρευούσῃ ἐπισκόπου. ταύτας τὰς δικαίας ἡμῶν αἰτήσεις προσδεξάμενος ὁ εἰρημένος ὅσιος ἀνὴρ, ἐν μὲν συστατικοῖς γράμμασι γενομένοις πρὸς τοὺς ἁγιωτάτους ἀρχιερεῖς ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, ἐπειδὴ ἀφανῆ ἑαυτὸν καθέστησεν ὁ εἰρημένος Ἄνθιμος, ἐγύμνωσε τοῦτον παντὸς ὀνόματος ἐπισκοπικοῦ τε, καὶ καθολικοῦ, τουτέστιν ὀρθοδόξου, ἄχρις ἂν τὰ παραδεδομένα παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων πάντα προσομολογήσῃ. τοὺς δὲ ἡμετέρους λιβέλλους ἐξαπέστειλε τῷ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ, ἐφ' ᾧ τὰ ἐν αὐτοῖς αἰτηθέντα πέρατι παραδοθῆναι διὰ τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας. συμβὰν δὲ οὕτω παρὰ τοῦ σοφῶς τὰ καθ' ἡμᾶς οἰκονομοῦντος Θεοῦ, προσελήφθη ὁ τίμιος οὗτος ἀνὴρ, καὶ
D προσετέθη τοῖς πατράσιν αὐτοῦ, πλήρης πνευματικῶν ἡμερῶν, ἀληθῶς κατὰ τῶν λύκων προπολεμήσας τῆς τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ποίμνης, καὶ πιστὸς δοῦλος ἐν τῷ πιστευθέντι ταλάντῳ ἀποδειχθεὶς, καὶ ἀπροσωπόληπτος οἰκονόμος ἐν καιρῷ ἑκάστῳ διδοὺς τὸ σιτομέτριον. ἡμᾶς οὖν μετὰ τὴν μακαρίαν ἐκείνου κοίμησιν σύντομον πέρας ἐπιτεθῆναι τοῖς κοινουμένοις συνεύδοντες, δεήσεις ἀνατεινάμενοι τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ τὰ ἐν τοῖς προτέροις λιβέλλοις ἀνακεφαλαιωσάμενοι παρακαλοῦμεν, καὶ ἐνορκοῦμεν τὴν αὐτοῦ εὐσέβειαν, τὴν ἐπὶ τούτοις δικαίαν κρίσιν, τοῦ ἐν ἁγίοις Ἀγαπητοῦ, πλη-
E ρῶσαι. ἡ οὖν αὐτοῦ εὐσέβεια κἀντούτῳ χριστιανικῶς κινουμένη, καὶ πάντα τὰ εἰς ἐκκλησιαστικὴν κατάστασιν τείνοντα, καὶ κανονικῶς περαιοῦσθαι βουλομένη, τὰς τοιαύτας δεήσεις μετέπεμψε τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ. ἐφ' ᾧ τὰ δοκοῦντα τοῖς ἱεροῖς, καὶ θείοις κανόσιν ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ Ἀνθίμῳ, ψηφίσασθαι.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἡ ἐνδημοῦσα ἁγία σύνοδος εἶπεν. οἱ παρόντες ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι

a In Græco, *dierum*: legit Interpres, ἱμέρων.

ποι τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ θεοφιλέστατοι διάκονοι τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, ἐπακούσαντες τῶν ἀναγνωσθέντων, περί τε τῶν ἐπιδεδόσθαι λεγομένων λιβέλλων, καὶ τῶν συνοδικῶν ἐπιστολῶν τῶν παρὰ Ἀγαπητοῦ τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης, ὅσα περὶ τούτων ἴσασι, δῆλα ποιεῖν ἀξιούτωσαν.

Καὶ ἀνέγνω φωνὴν Μηνᾶς ὁ θεοσεβέστατος ἀναγνώστης τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ νοταρίων σεκουνδοκήριος, ἔχουσαν οὕτως.

Οἱ σεπτότατοι ἐπίσκοποι, καὶ οἱ σεβασμιώτατοι τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας διάκονοι εἶπον, ὅτι παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις τῇ μνήμῃ πατρὸς ἡμῶν τοῦ πάπα Ἀγαπητοῦ μοναχοὶ διαφόρων μοναστηρίων ἐπιδοθεισῶν δεήσεων, γενέσθαι ᾔτησαν, εἴ τι παρὰ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἡμῶν περὶ Ἀνθίμου τοῦ Τραπεζουντίων ποτὲ γενομένου ἐπισκόπου ἐν ταῖς συνοδικαῖς ἐπιστολαῖς, ταῖς ὑπὲρ τῆς χειροτονίας τοῦ ἁγιωτάτου Μηνᾶ, ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς βασιλευούσης πόλεως ὥρισται, μετὰ χεῖρας ἔχοντες [1] διδόαμεν πρὸς ἀνάγνωσιν.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἡ εὐαγὴς συνοδος εἶπε, τὰ προϊσχόμενα ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ λαβὼν Ἀκάκιος ὁ θεοσεβέστατος νοτάριος καὶ διάκονος, τὰς δεήσεις τάς τε ἐκ προσώπου τῶν μοναχῶν καὶ τὰς ἐκ προσώπου τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἀνέγνω.

Τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ ἁγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Ἀγαπητῷ, παρὰ Μαριανοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἐξάρχου τῶν μοναστηρίων τῆς βασιλίδος, καὶ λοιπῶν ἀρχιμανδριτῶν τῆς αὐτῆς, καὶ παρὰ τῶν ἐνδημούντων ἐν αὐτῇ Ἱεροσολυμιτῶν, καὶ ἀνατολικῶν ἀρχιμανδριτῶν, καὶ μοναχῶν.

ἄλλος τῶν μοναχῶν κατὰ Θέμε, καὶ Βήρου.

ΤΑ' συνέχοντα τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας κατανοοῦντες, καὶ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ ἐναβρυνομένους κατὰ ταύτης ὁσημέραι ὁρῶντες τὸν τοῦ Θείου Γρηγορίου ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ὀδυρμὸν, εὐκαίρως προοιμιαζόμεθα, πρὸς τὴν ὑμετέραν μακαριότητα λέγοντες.

Ἔοικε τὴν παροῦσαν ζωὴν ἐπιλελοιπέναι καθόλου ἡ τοῦ Θεοῦ κηδεμονία, ἡ ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν χρόνοις τὰς ἐκκλησίας φυλάττουσα. καὶ δὴ τοσοῦτον βεβάπτισται ἡ ἑκάστου ψυχὴ ὑπὸ συμφορῶν, ὥστε τὰ μὲν ἴδια τῆς ζωῆς ἡμῶν ἀλγεινὰ μηδὲ ἐν κακοῖς εἶναι λογίζεσθαι, τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ὄντα, πρὸς μόνα δὲ βλέπειν τὰ κοινὰ τῶν ἐκκλησιῶν πάθη, ὧν εἰ μὲν γένοιτό τις ἐν τῷ παρόντι καιρῷ σπουδὴ πρὸς διόρθωσιν, πρὸς παντελῆ ἀνελπιστίαν, κατὰ μικρὸν προελεύσεται. πολυτρόπως μὲν οὖν ἤδη ταῦτα ἐκδιηγησάμενοι, οὐχ ἧττον δὲ καὶ νῦν τὰς μεγάλας, καὶ ἀνυποίστους ἐπιβουλὰς, τὰς κατὰ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας ἐξαπλώσομεν. οἱ ἀπὸ τῆς μανίας Διοσκόρου, καὶ Εὐτυχέως καταγόμενοι ἀποσχίσται, καὶ ἀκέφαλοι, οὐκ οἴδαμεν τίνος αὐτοὺς παρακινήσαντος εἰς ἀπόνοιαν, ὥσπερ τινὸς παῤῥησίας ἐπειλημμένοι, τῇ νόσῳ ἑαυτῶν ἐμπομπεύουσιν παρασυνάγοντες, καὶ παραβαπτίσματα καινοτομοῦντες, ὡς ἐξ ἐπιτροπῆς τοῦτο ποιοῦντες, καὶ ὄνομα ἐπισκόπων ἑαυτοῖς ἐπιφημίζοντες, τοῖς καθ' ἡμᾶς τόποις, φανερῶς ἐπιπολάζειν, ἀδεῶς πάντα τολμῶντες, οὐ κατ' ἐκκλησιῶν μόνον, οὐ

A mi diaconi sedis apostolicæ audiverunt, quæ lecta fuere, & de porrectione dictorum libellorum & de synodalibus epistolis sanctæ memoriæ Agapiti, quæcunque de his sciunt, manifesta facere dignentur.

Et legit vocem Mennas venerabilis lector apostolicæ sedis antiquæ Romæ, & secundicerius notariorum, quæ sic habet:

Reverentissimi episcopi & venerabiles apostolicæ sedis diaconi dixerunt: Quoniam a sanctæ memoriæ patre nostro papa Agapito, monachi diversorum monasteriorum porrectis supplicationibus venientes petierunt, si quid ab ipso patre nostro de Anthimo quondam episcopo Trapezuntio in synodalibus epistolis contineretur, ideo quod pro ordinatione sanctissimi Mennæ archiepiscopi hujus regiæ urbis diffinitum est, præ manibus habentes, dedimus ad legendum.

Sanctissimus archiepiscopus & venerabilis synodus dixit: Quæ producuntur, legantur.

Et accipiens venerabilis Acacius notarius & diaconus supplicationes, quæ ex persona monachorum, & ex persona Deo amantissimorum episcoporum, legit.

Domino nostro sanctissimo & beatissimo archiepiscopo antiquæ Romæ, & œcumenico patriarchæ Agapito, Marianus presbyter & primas monachorum regiæ civitatis, & cæteri archimandritæ ejusdem, & archimandritæ & monachi Hierosolymorum, ac orientales in eadem [2] synodo congregati.

Libellus monachorum Agapeto oblatus contra Anthimum Severum &c.

EA quæ sanctas Dei ecclesias opprimunt, considerantes, & inimicos Dei quotidie adversus eam insolescere conspicientes, lamentationem divi Gregorii in his proœmium facimus, opportune ad vestram beatitudinem dicentes:

Visa est cura Dei penitus dereliquisse præsentem vitam, quæ temporibus ante nos ecclesias custodiebat. Et jam tantum cujuslibet anima immersa est a calamitatibus, ut ne quidem proprii dolores vitæ nostræ inter mala esse putentur: tot & tanta sunt communia mala ecclesiarum, ad singnia respiciendo; quorum nisi aliqua in præsenti tempore fieret diligentia ad reformationem, ad omnimodam desperationis confusionem paulatim perveniretur. Cum multis itaque modis jam hæc enarraverimus, non minus vero & nunc magnas & incredibiles insidias adversus Dei ecclesiam factas, exponemus. Schismatici & Acephali, qui a furore Dioscori & Eutychis descenderunt, (nescimus quis eos ad amentiam moverit) veluti quadam audacia freti, suo proprio morbo triumphant synagogas facientes & parabaptismata innovantes, & tanquam ex eversione hoc facientes, & nomen episcoporum sibiipsis in locis nostris diffamantes, aperte ingruescunt, & licenter omnia audent; non contra ecclesias solas, non contra alumnos.

1 al. ἐπιδίδομεν. Harduinus.

2 Melius, civitatis.

mnos ecclesiæ, sed etiam contra ipsum piissimum imperatorem nostrum, & vestrum honorabile caput, sicut tanta prædictorum insania vestræ beatitudini manifesta fuit. Nam venientes ad quamdam domum, figuram oratorii habentem; in qua monachi quidam de iniquo contubernio illorum habitant, imaginem piissimi imperatoris furore excæcati, illud patris eorum diaboli fecerunt, qui cum non possit contra creatorem, adversus figmentum suam ostendit furiam. Irrit enim unus ex eis, qui in malis excellens est, Isaacius [1] Persus, qui magia quadam utens seduxit corda volentium ab eo decipi, [2] & in urendo καυτηριάς usque Veronam ad quinquaginta dies: (quia consecrati istius, qui hortantur ipsum facere hæc ad corruptionem & deceptionem simpliciorum, diffamant;) percussit virga imaginem; dicens quædam contra caput veri & orthodoxi imperatoris nostri, (imo vero contra Deum, propter quem imaginem percussit) quæ nec aure perceptibilia, nec mente susceptibilia sunt; & virga inibi verberando confracta est, & tanquam exaffluens aliquid aliud inhonoratius facere volens in imaginem veri Dei, dilaceravit tunicam inscriptam; & quod ex ipsa ab eo dilaceratum fuit, igni tradidit. Quid igitur non saltem feciſſet contra orthodoxum imperatorem, si hunc cum potestate habuisset in manibus iste violentus & irrationabilis vir, ubi nec tunicæ scriptæ inanimatæ pepercit? Jam illud prophetæ ad Deum & ad vos, ac ad piissimum imperatorem nostrum dicere convenit: *Usquequo clamabimus, & non exaudietis? injuria affecti clamabimus ad vos, & non salvabitis?* Si enim qui hæc sapiunt & faciunt, simul nobiscum omni tempore ac modo degere permittuntur, considerate, beatissimi, quod nobis non occurrentibus his, quæ illi sentiunt, neque istorum ebrietate diminuta, ipsos accipere potestatem congregandi, aut ipsos permittere talia audere, nihil aliud est quam veriores putare, quam dogma nostrum, & iniquiores ac violentiores efficere contra nos. Si enim illi tanquam pie sapientes, docere sicut sentiunt, & prædicare cum fiducia dogma suum permittuntur, manifestum est, quod reprehensa est ecclesiæ ratio cum apud eos veritas sit. Nam duas contrarias orationes veras esse de eadem re, natura non habet, ut inquit magnus Gregorius. Quoniam igitur ex hac causa in multas domus eorum, qui in excellentia sunt, intrant, & indecentia faciunt, captivantes mulierculas quasdam peccatis coacervatis, quæ variis ducuntur desideriis, & semper addiscunt, & nunquam ad cognitionem veritatis venire possunt: verum etiam in propriis domibus & suburbiis altaria & baptisteria erigunt in oppositum veri altaris & sancti fontis, & omnia simul contempserunt propter attributum eis patrocinium, ab his qui in domo domini, & aliquo alio modo potentes sunt: Nolite pati, beatissimi, non uti solita fiducia ad

Neh. 1.

κατὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας τροφίμων, ἀλλ' ἤδη καὶ κατ' αὐτῆ τῆ ὑσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλέως, καὶ τῆς ὑμετέρας τιμίας κεφαλῆς, ὡς πεφανέρωται τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, τοσαύτη τῶν ἐρημβίων ἡ μανία. Ὁρῶντες γὰρ κατά τινα οἶκον σχῆμα ἔχοντα ὰκτηρίου, ἐν ᾧ μοναχοί τινες οἰκῶσι τῆς τῆς ἐκείνων ἀθεμίτου συμμορίας, τὴν εἰκόνα τῆ φιλοθέου ἡμῶν βασιλέως τῇ μανία τυφλώττοντες. τὸ τῆ πατρὸς αὐτῶν τῆ διαβόλου πεπράχασιν, ὃς μὴ δυνάμενος τῷ κτίσῃ, κατὰ τῆ πλάσματος τὴν αὐτῆ ἐπιδείκνυται μανίαν. ἑρμήσας γὰρ εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ περίφημος ἐν κακοῖς Ισαάκιος ὁ Πέρσης, ὁ μαγγανείᾳ τινὶ χρώμενος, καὶ ἐξαπατῶν τῆς καρδίας τῶν ἐθελόντων παρ' αὐτῆ ἐξαπατᾶσθαι, καὶ ἐγκαμόμενος εἰς τὰ Βηρίνης ἐπὶ πεντήκοντα ἡμέρας, ὡς οἱ τότε συμμύσαι καὶ τιμᾶσθαι ποιεῖν οἱ αὐτὸν παρασκάζοντες πρὸς διαφθοράν, καὶ ἐξαπάτιλω τῶν ἀπλουστέρων διαφημίζουσιν, ἔτυπτε ῥάβδῳ κατὰ τῆς κεφαλῆς τιμῆ εἰκόνα, ἐπιφθεγγόμενος τίνα κατὰ τῆ ὀρθοδόξου βασιλέως ἡμῶν, μᾶλλον δὲ, κατὰ τῆ Θεῆ, δι' ὃν καὶ τιμῆ εἰκόνα ἔτυπτε, τὰ μήτε ἀκοῇ χωρητὰ, μήτε διανοίᾳ, δεκτὰ, καὶ κλασθείσης ἐν τῷ τύπτειν τῆς ῥάβδου, ὥσπερ ἐξαπορούμενός τί ἕτερον πράξει εἰς τιμῆ τῆ ἀνθρώπου τῆ Θεῆ εἰκόνα ἐπελθὼν ἀτιμότερον, διεσπάραξε τιμῆ γεγραμμένῃ σινδόνα, καὶ τὸ παρ' αὐτῆ διαῤῥαγὲν ἐκ ταύτης πυρὶ παραδέδωκε. τί τοίνυν ἂν ἔπραξε κατὰ τῆ ὀρθοδόξου βασιλέως, εἰ τοῦτον μετ' ἐξουσίας ἐν χερσὶν εἶχεν ὁ βίαιος ἔτος καὶ ἀλόγιστος ἀνὴρ, ὅπου γε τῆς ἐν σινδόνι γραφῆς ἀψύχου οὐκ ἐφείσατο; καὶ δὴ τὸ τῆ προφήτου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ πρὸς τὸν ὑσεβέστατον βασιλέα ἡμῶν ἀπολεγόμενον, ἁρμόδιον λέγειν, ἕως τίνος κεκραξόμεθα, καὶ ὐ μὴ εἰσακούσητε; βοηθησόμεθα πρὸς ὑμᾶς ἀδικούμενοι, καὶ ὐ σώσητε; οἱ γὰρ τιῦτα φρονοῦντες, καὶ ποιοῦντες, ὁμοτίμως σωδιάγειν ἡμῖν κατὰ πάντα καιρὸν καὶ τρόπον ἐπιτρέπονται, σκοπεῖτε μακαριώτατοι, ὅτι μὴ συμβαινόντων ἡμῶν οἷς ἐκεῖνοι φρονοῦσι μηδὲ ἀνασελλομένης τῆς τούτων παροινίας, τὸ λαβεῖν αὐτοὺς ἐξουσίαν σωάξεως; ἢ τὸ συγχωρηθῆναι αὐτοὺς τοιαῦτα τολμᾶν οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ ἀληθεστέρους τῆ καθ' ἡμᾶς δόγματος νομισθῆναι, ἢ ἀδικωτέρους, καὶ βιαιοτέρους ἀπεργασθῆναι καθ' ἡμῶν. εἰ γὰρ ὡς ὑσεβοῦντες ἐκεῖνοι διδάσκειν ὡς φρονοῦσι, καὶ κηρύττειν ἐν παῤῥησίᾳ τὸ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιτρέπονται δόγμα, δῆλον ὅτι κατέγνωσαι ὁ τῆς ἐκκλησίας λόγος, ὡς τῆς ἀληθείας παρ' αὐτοῖς ὔσης. δύο γὰρ ἐναντίους λόγους, ἀληθεῖς εἶναι περὶ τῆ αὐτῆ πράγματος, φύσιν οὐκ ἔχει, φησὶν ὁ μέγας Γρηγόριος. ἐπειδὴ ὖν ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας, εἰς πολλὰς οἴκους τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων εἰς δύνοντες, ἀποπατίνα διαπράττονται, αἰχμαλωτίζοντες γυναικάριά τινα σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἰδιωτικοῖς οἴκοις, καὶ ἐν προσευκείοις θυσιαστηρίοις καὶ βαπτιστηρίοις ἀντιτείνοντες τῷ

1 al. *Persa*.
2 Locus obscurus. Verti oportuit: *& encaustica arte inurebat in aedibus Veriae per quinquaginta dies.*
3 Vetus interpres legit καυτηριάς. Harduinus.

τῷ ἀληθινῷ θυσιαστηρίῳ καὶ τῇ ἁγίᾳ κολυμβήθρᾳ, πάντων ὁμῶ κατεφρόνησαν διὰ τὴν ἀπονεμομένην αὐτοῖς παρρησίαν, παρὰ τὴν ἔντε τῷ δεσποτικῷ οἴκῳ, καὶ τὴν ἄλλῳ τρόπῳ τινὶ δωασευόντων, μὴ ὑπομείνητε μακροθυμότατοι, μὴ χρήσασθαι τῇ σωτηθείσῃ παρρησίᾳ εἰς διόρθωσιν τῶν τοσούτου κακοῦ, ἀλλ' ὥσπερ τὸ πρότερον ἐπὶ Ἀνθίμῳ διανέστε, καὶ τὸν διὰ δορᾶς προβάτου περικαλύψαι τὸν λύκον ἐπιχειρήσαντα, καὶ ὑπερβλῶαι τὴν θύραν τῆς ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν, καὶ κανόνων, καὶ λογικῶς ἀπιβάντι τῆς τῶν προβάτων μάνδρας ἀπογυμνώσαντες τῆς δορᾶς ἐφ' ἑαυτὸν ἐπιδείξατε, πόρρω τῶν τῆς μάνδρας ἀπελάσαντες, ὅτω καὶ νῦν ἐπαγρυπνήσατε, καὶ διδάξατε τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα, ὅτι οὐδὲν κέρδος αὐτῷ, καθάφησιν ὁ θεῖος Γρηγόριος, τῆς λοιπῆς αὐτοῦ περὶ τὰς ἐκκλησίας σπουδῆς, εἰ τὸ τοιοῦτον κακὸν ἐπὶ καθαιρέσει τῆς ὑγιαινούσης πίστεως, διὰ τῆς παρρησίας αὐτῷ κατισχύσοι· καὶ συγχωρηθείην ἔτι ὅποι πρὸς διαφθορὰν τῆς ἐκκλησίας, ἐμφωλεύειν τοῖς δεσποτικοῖς καὶ ἰδιωτικοῖς οἴκοις, καὶ τὰ ἄθεσμα ἐν τούτοις πράττειν. καὶ ταῦτα μὲν, τέως φέρομεν, καὶ περ ὑπὸ τῶν δεινῶν κατακαμπτόμενοι, εἰ καὶ ἀνύποιτοι, ἐλπίδας ἔχοντες εἰς τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν τὸν καιρῷ ἀθέτῳ τὴν ὑμετέραν παρουσίαν ἡμῖν ἀναδείξαντα, ὅτι ὥσπερ Πέτρον τὸν μέγαν, τὸν τῶν Ἀποστόλων κορυφαῖον, τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ καθαιρέσει τῆς Σίμωνος γοητείας ἐξαπέστειλεν· ὅτω καὶ ὑμᾶς ἐξαποστείλας ἐπὶ καθαιρέσει καὶ ἀποδιώξει τῆς Σκήρβ, καὶ Πέτρβ, καὶ Ζωάρα, καὶ τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονοῦντων, καὶ παντοίαις περιθαλπόντων λιμαῖς πρὸς ἀτιμίαν Θεοῦ, βλασφημίας τε καὶ ὑπερηφανίας, δύναμιν ὑμῖν ἐπιχορηγήσει, συμπαραστήσοντος ὑμῖν καὶ τῶ πιστοτάτῳ, καὶ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν βασιλέως, τούτους ἐξελάσαι πάσης ἔξω ἐκκλησίας, καὶ πόλεως, ὡς ἐπιβούλους, καὶ λυμεῶνας ὄ μόνον τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτείας ταύτης. πρὸς γὰρ τὴν αὐτῶν ἐκκλησίαν ἐπιτήδεια ὄργανα κρίνει τούτους ὁ μισόκαλος, πᾶσαν ἀνάσατον πεποίηκε τῇ οἰκουμένῃ, καὶ αἵμασιν ἁγίων τὴν γῆν κατεμόλυνε, καὶ πόλεις σφαγαῖς, καὶ θορύβοις συνετάραξεν. ἐξελάσατε οὖν τούτους, δέσποτα, εἰ τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα, καὶ τοὺς τούτῳ φιλοχρίστους ἄρχοντας διδάξητε, ὡς κανονικῶς τῷ ἀναθέματι, ἐν μέσῳ ἔχοντες τὸ ἀνάθεμα, ὥσπερ ἀπέδειξεν ἡμῖν ἡ παλαιὰ γραφὴ ἐπὶ Ἀχὰρ, καὶ Ἰωνάθαν, τοὺς ἐν γνώσει, καὶ ἀγνωσίᾳ ὑποπεσόντας τῷ ἀναθέματι, καὶ τοῦτο τῶν κινδυνευσάντων συναπολέσθαι τούτοις, ἀγνοουμένων, ὅτι ἐν μέσῳ αὐτῶν ἦν τὸ ἀνάθεμα. ὑπομνήσητε τὸ φιλόθεον αὐτοῦ κράτος, προσαγαγεῖν τῷ Θεῷ, καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν τῆς ὀρθῆς ἀπαχθέντας πίστεως, ἢ τοῦτο μὴ ἀνεχομένους, τοὺς κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπιβούλους, ἀπώσασθαι. ὡς γὰρ ὁ διέλαθε τὴν σὴν μακαριότητα, καὶ περ τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως κελεύσαντος, μήτε παρασυνάξαι, μήτε παραβαπτίσαι, Ζωάρας ὅμως γοῦν τῆς τοιαύτης καταφρονήσας κελεύσεως κατεβάπτισεν ἐν τῇ τοῦ πάσχα ἡμέρᾳ ἐκ ὀλίγους, ἐν οἷς ἦσαν καὶ παῖδες τῶν τῷ δεσποτικῷ παραμενόντων οἴκῳ, ὡς κατέθετο ὁ ἀπ' αὐτῶν δυνηθεὶς Θεοῦ χάριτι ἐκσπασθῆναι, καὶ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ἐπαναδραμεῖν, καὶ ἐν ἄλλοις δὲ τόποις, καὶ οἴκοις τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων τὰ αὐτὰ τό-

A reformandum tantum malum : ſed ſicut prius contra Anthimum inſurrexiſtis ; & lupum qui conabatur cooperiri per pellem ovis , & tranſcendere oſtium eccleſiaſticorum ordinum , ſanctionum , & canonum , & qui latrocinanter mandram ovium tranſcenderat , pelle denudaſtis , & ipſummet demonſtraſtis , ac procul a mandra expuliſtis : ſic & nunc iterum vigilate , & oſtendite piiſſimo imperatori noſtro , quod nullum lucrum ei erit (ut inquit divinus Gregorius) ſtudio reliquo ſuo circa eccleſias , ſi tale malum in deſtructionem ſanæ fidei per ipſorum fiduciam prævalebit , & permittentur adhuc iſti ad corruptionem B eccleſiæ nidificare in domibus dominorum , & in propriis , & iniqua in ipſis facere . Hæc quidem dumtaxat portamus , licet incredibilia , & a diris doloribus incurvati , ſpem habentes ad clementiſſimum Deum , qui in tempore opportuno veſtrum adventum nobis oſtendit , quod ſicut Petrum magnum apoſtolorum principem his , qui Romæ erant , in depoſitionem præſtigiarum Simonis Goetici miſit : ſic & vos miſit in depoſitionem & expulſionem Severi , Petri , & Zoaræ , & eorum qui ſimilia eis ſapiunt , & qui omnigenis honoribus circumfoventur ad inhonorationem Dei , blaſphemiaſque ac elationes ; dabit vobis poteC ſtatem , coopitulante vobis piiſſimo & Deo cuſtodito imperatore noſtro , iſtos expellere de omni eccleſia tanquam inſidiatores & violatores non ſolum ſanctiſſimarum eccleſiarum , ſed & politiæ iſtius . Nam cum hos ad ſuam malitiam convenientia organa inſidiator boni inveniſſet , totum orbem terrarum commotum fecit , & ſanctorum ſanguine terram contaminavit , & civitates jugulationibus , & tumultibus conturbavit . Expellite igitur iſtos . Scimus bene , ſi piiſſimum imperatorem noſtrum , & ipſius Chriſto amabiles principes informaſtis , quod communicant anathemati , in medio habentes anathema : ſicut oſtendit nobis Joſue 7. D antiqua ſcriptura in Achar & Jonathan , 1. Reg. 14. qui ſcienter & ignoranter inciderunt in anathema : & hæc ignorando in periculo fuerunt perire cum eis , quoniam in medio eorum fuit anathema . Et ſi commemoraſtis a ſuo Deo amato atque dilecto imperio , adducere Deo eos qui ab ipſis a recta fide abducti ſunt : aut ſi hoc non valeat facere , inſidiatores eccleſiæ repellantur . Non enim latuit tuam beatitudinem , quod quanquam piiſſimus imperator noſter mandaverit , non reconventiculare neque rebaptizare . Zoaras tamen tale præceptum deſpexit , & parabaptizavit in die paſchæ non paucos : inter quos erant pueri eoE rum , qui permanent in domo herili , ſicut depoſuit ille , qui ab ipſis gratia Dei potuit evadere & aufugere , & ad Dei eccleſiam refugere : in aliiſque locis & domibus in excellentia exiſtentium , hæc & ſimilia iſtis facta fuerunt . Verum ſemper iſti ſoli Dei eccleſiam perturbaverunt , & contriſtaverunt ; & nos uſque ad iſtos fletum utique continuimus . Sed quoniam & ab his , qui intus eam eſſe videntur , ac in ordine pontificum exiſtere , omnino expugnatur , tempus eſt dicere de eis illud pſalmi:

mi : *Si inimicus maledixisset mihi, sustinuissem utique : & si qui me odit, magnificasset, abscondissem me utique ab eo : Tu autem homo æqualiter animate, dux meus & cognitor meus, qui in idipsum dulcorasti mihi escam, in domo Dei ambulavimus cum consensu*. Tales fuerunt nonnulli commorantium in magna & regia urbe prima civitatum, nomen quidem pastorum portantes, totaliter autem sicut lupi rapaces : quorum maxime existit Anthimus Trapezuntinus, & alii aliarum civitatum. Iste enim & similes huic ex hæreticis Acephalis existentes, ac paululum religionis pietatem simulantes, in ecclesias se intruserunt, tanquam quædam Ægyptiaca flagella, qui nullo modo propriis ecclesiis vacare voluerunt, & hoc solum bene sapientes, ut non devastent sibi adjudicatas, aliud male sapuerunt degere in tanta multitudine in hac regia urbe, ut multos sibi amplectantur proprio barathro. Instituit enim prædictus Anthimus non evangelicam, sed fictam vitam, ut finis probavit: & relinquens ecclesiam Trapezundarum sibi creditam, transcendit in aliam istius civitatis, ante hos proximos annos, ostentando omnibus configuratam continentiam suæ politiæ, & acquisitam ex his faciens pietatem. Cum ergo per hanc subripuerit, potuit & imperialia ibidem induere, ut augere videretur subdolosam opinionem vitæ suæ, conversatusque est multo tempore cum hæreticis ibidem nidificantibus, placita illis faciendo & dicendo, videlicet hæreticam furiam similem eis committendo. Cum autem vidit sanctæ memoriæ Epiphanium in extremis jacentem, machinatus est quid corruptum, quod contra propositum ipsius excogitaverat. Ut enim conaretur omnibus ibidem præbere dolum suæ longæ præstolationis, illud quod multis incertum est, & solum prudentioribus suspicandum, ad certum & invite afferre conatus est. Ante enim multum tempus præcogitavit adulterium & raptum hujus imperialis ecclesiæ. Hoc ergo potuit, per illorum contubernium & venerabilem sedem hujus civitatis rapere, & in tantam diœcesim adducere : cum propriam neglexerit ecclesiam, & viduam ac sine viro eousque ipsam derelinquendo, ex quo dolum suæ fictæ conversationis perspicuum omnibus ostendit. Etenim cum parvam ecclesiam suscipere superbiverit, statim in tantam & incomparabilem illi ecclesiam seipsum porrexit: tanquam sufficientem existentem ipsius curam habere. Quia igitur iste juste a vobis punitus fuit, & de sede hujus regiæ urbis ejectus, & fidelissimus imperator noster justam vestram super hunc indignationem susceperit, ipso etiam adjuvante divinos canones & catholicam fidem ; & non vultis omnimodam hujus perditionem, sed ut convertatur, (imitamini enim Christum Deum nostrum, *qui venit vocare non justos, sed peccatores ad pœnitentiam*) & omnino paternis visceribus suscipitis, si recognoverit proprium peccatum, & convertatur; adjuramus vestram beatitudinem (licet audax quid faciamus) per sanctam & consubstantialem Trinitatem, ac per principem apostolorum Petrum, & salutem ac

1. Tim. 6.

Matth. 9.

A τοις πέπρακται. ἀλλ' εἰ οὗτοι μόνοι τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν διετάραττον, καὶ παρελύπουν, ἐστήσαμεν ἂν μέχρι τούτων τὸν ὀδυρμόν, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὑπὸ τῶν δοκούντων ἐντὸς ταύτης εἶναι, καὶ εἰς ἀρχιερέων τάξιν τελεῖν, παντοίως ἐκπορθεῖται καιρὸς τὸ τοῦ ψαλμοῦ περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. εἰ ὁ ἐχθρὸς ὠνείδισέ με, ὑπήνεγκα ἄν, καὶ εἰ ὁ μισῶν με ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησεν, ἐκρύβην ἂν ἀπ' αὐτοῦ· σὺ δὲ ἄνθρωπε ἰσόψυχε, ἡγεμών μου καὶ γνωστέ μου, ὃς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐγλύκανάς μοι ἐδέσματα, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ ἐπορεύθημεν ἐν ὁμονοίᾳ. τοιοῦτοι πεφύνασιν ἔνιοι τῶν ἐνδιατριβόντων κατὰ τὴν μεγάλην, καὶ βασιλίδα, καὶ πρώτην τῶν πόλεων, ὄνομα μὲν ποιμένων ἐπιφερόμενοι, B τὸ δὲ ὅλον, λύκοι ἅρπαγες, ὧν μάλιστα ὑπάρχει Ἄνθιμος ὁ Τραπεζοῦντος, καὶ ἄλλοι ἄλλων πόλεων. οὗτος γὰρ καὶ οἱ ὅμοιοι τούτῳ ἐξ αἱρετικῶν Ακεφάλων ὄντες πρὸς μικρὸν ὑποκρινάμενοι τὴν ὀρθοδοξίαν ταῖς ἐκκλησίαις εἰσέφρησαν, ὥσπερ τινὲς Αἰγυπτιακαὶ μάστιγες, οἵ τινες, μηδαμῶς ταῖς ἰδίαις ἐκκλησίαις ἐθέλοντες σχολάζειν, τοῦτο μόνον καλῶς φρονοῦντες, ἵνα μὴ τὰς κατακριθείσας αὐτοῖς λυμαίνωνται, τὸ ἕτερον κακῶς ἐφρόνησαν ἐν πλήθει διάγειν τοσούτῳ ἐν τῇ βασιλευούσῃ, ἵνα πολλοὺς συγκατασπάσωσι τῷ ἰδίῳ βαράθρῳ. ἐξασκήσας γὰρ ὁ εἰρημένος Ανθιμος οὐ τὴν εὐαγγελικὴν, ἀλλὰ τὴν πεπλασμένην ζωὴν, ὡς τὸ τέλος C ἔδειξεν, ἀπολιπὼν τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ἐκκλησίαν αὐτῷ τῶν Τραπεζούντων ἐπέβη τῆς δε τῆς πόλεως, πρὸ τούτων φανερῶν ἐνιαυτῶν ἐκπομπεύων τὴν ἐσχηματισμένην τῆς οἰκείας πολιτείας ἐγκράτειαν, καὶ πορισμὸν ἐκ τούτου ποιούμενος τὴν εὐσέβειαν. συναρπάσας οὖν διὰ ταύτης, ἠδυνήθη καὶ τοῖς βασιλείοις εἰσδύναι, ὥσπερ ἐπαύξειν προσδοκῶν τὴν ὕπουλον ὑπόληψιν τῆς οἰκείας ζωῆς, καὶ συνδιαιτηθεὶς ἐπὶ πολλοὺς χρόνους, καὶ τοῖς ἐμφωλεύουσιν ἐνταῦθα αἱρετικοῖς, καὶ τὰ ἐκείνοις κεχαρισμένα πράττων, καὶ λέγων, οἷα νοσῶν τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς αἱρετικὴν μανίαν, ἐπειδὴ τὸν τῆς ὁσίας μνήμης Επιφάνιον, ἐν ἐσχάτοις ἐθεώρησε διακείμενον, μηχανᾶται τι, ὅπερ ἄντικρυς τὸν αὐτοῦ D διήλεγξε διεφθαρμένον σκοπόν. ὥσπερ γὰρ ἐπειγόμενος πᾶσι παραστῆσαι τῆς μακρᾶς ἐνταῦθα προσεδρείας αὐτοῦ τὸν δόλον, καὶ τὸ πολλοῖς ἀπορούμενον, καὶ τοῖς συνετωτέροις μόνον ὑποπτευόμενον εἰς φανερὸν καὶ ἄκων ἐνέγκαι ἐξεβιάσθη, πρὸ πολλοῦ γὰρ προὔτινε τὴν μοιχικὴν ἁρπαγὴν τῆς βασιλίδος ἐκκλησίας. τοῦτο οὖν ἠδυνήθη διὰ τῆς ἐκείνων συναρσεως καὶ τὸν εὐαγῆ θρόνον τῆσδε ἁρπάσαι τῆς πόλεως. καὶ εἰς τοσαύτην διοίκησιν προαχθῆναι, τῆς ἰδίας ἀμελήσας ἐκκλησίας, καὶ χήραν καὶ ἄνανδρον μέχρι τοῦδε, ταύτην καταλιπὼν, ἐξ οὗ καὶ τὸν δόλον τῆς πεπλασμένης πολιτείας προφανῆ πᾶσιν ἀπέδειξε. μικρᾶς γὰρ ἀντέχεσθαι ἐκκλησίας ὑπερηφανήσας εὐθὺς εἰς τοσοῦτον ἀσύγκριτον ἐκκλη- E σίαν ἐκείνης, ἑαυτὸν ἐπέδωκεν, ὡς ἱκανὸν ὄντα, ταύτης ἐπιμελεῖσθαι, ἐπειδὴ οὖν δικαίως οὕτως ἐπιτετίμηται παρ' ὑμῶν, καὶ ἐκβέβληται τοῦ θρόνου τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως τοῦ πιστοτάτου ἡμῶν βασιλέως τὴν δικαίαν ὑμῶν ἐπὶ τούτων ἀγανάκτησιν προσδεξαμένου, καὶ συνεπαμύναντος, τοῖς τε θείοις κανόσι, καὶ τῇ καθολικῇ πίστει, οὐ βούλεσθε δὴ τὴν παντελῆ τούτου ἀπώλειαν, ὡς πρὸ ἐπιστρέψαι αὐτόν. μιμεῖσθε γὰρ Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, τὸν ἐλθόντα καλέσαι οὐ δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν, καὶ πάντως πατρικοῖς σπλάγχνοις,

χνοις, εἰ ἐπιγνοὺς τὴν οἰκείαν ἁμαρτίαν ἐπιστρέψει, προσδέχεσθε. ὁρκίζομεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, εἰ καὶ τολμηρόν τι ποιοῦμεν, κατὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου ἁγίας τριάδος, καὶ τοῦ κορυφαίου τῶν Αποστόλων Πέτρου, καὶ τῆς σωτηρίας καὶ νίκης τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως, μὴ περιιδεῖν τοὺς θείας κανόνας, ὑπὸ τούτου καταπατουμένους, μηδὲ περιφρονουμένην παρ' αὐτοῦ τὴν παραδοθεῖσαν αὐτῷ ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἐξακολουθοῦσαν ἐν ἅπασι τοῖς πρὸ αὐτῆς διαλάμψασιν ἐν τῷ ἀποστολικῷ ὑμῶν θρόνῳ, πρᾶξαι ἐπ' αὐτῷ, ἔτι καὶ νῦν κατὰ τῆς τῶν κανόνων αὐθεντίας νεανιευομένῳ καὶ προτιμήσαντι τὴν μετὰ τῶν εἰρημένων αἱρετικῶν συνδιαγωγὴν τῆς ἰδίας ἐκκλησίας, ὅπερ ὁ ἐν ἁγίοις Κελεστῖνος ἐπὶ Νεστορίῳ τῷ δυσσεβεῖ φαίνεται διαπραξάμενος, προθεσμίαν αὐτῷ παρέχοντες, ὥσπερ οὖν κἀκεῖνος Νεστορίῳ, ἧς ἐντὸς ἐὰν μὴ ἀπαντήσας τὸν εἰρημένον λίβελλον τῇ ἀποστολικῇ ὑμῶν καθέδρα ἐπιδῷ, τῇ τε ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ τῆς βασιλίδος ἀρχιεπισκόπῳ καὶ τῆς αἱρετικῆς νόσου ἑαυτὸν ἀπαλλάξῃ, καὶ ἐπὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ Τραπεζοῦντος ἐκκλησίαν ἐξορμήσῃ, ὁρίσατε ἁγιώτατοι ἀλλότριον μὲν αὐτὸν εἶναι, καὶ γυμνὸν πάσης ἀρχιερατικῆς ἀξίας τε καὶ ἐνεργείας, τῷ κρίματι ὑποβαλόντα ἑαυτὸν, τῶν εἰρημένων αἱρετικῶν, καὶ τὴν μερίδα τούτων ἀσπασάμενον, ἕτερον δὲ ἀντὶ τούτου τῇ ἐκκλησίᾳ Τραπεζοαυτίων προχειρισθῆναι. ἐπειδὴ δὲ οὐ μόνον οὗτος, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι ἐπίσκοποί τε, καὶ κληρικοὶ, καὶ ἀρχιμανδρῖται εὐαρίθμητοι, ἐπιβουλαῖς χρώμενοι, κατὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ διὰ τοῦτο καὶ μόνον τῇδε τῇ πόλει ἐνδιατρίβοντες ταραχὰς παρέχειν καὶ ταύτῃ, καὶ ταῖς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίαις, κατ' οὐδένα τρόπον παραιτοῦνται, δεόμεθα καὶ τοὺς τοιούτους ἅπαντας, πρὸς ὑμᾶς ἀχθῆναι, καὶ εὐθύνας ὑποσχεῖν τὰς τοῖς κανόσι πρεπούσας, δῆλον ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ προειρημένου Ανθίμου, καὶ τούτων δὲ πάντων, γρηγορούσης τῆς δικαιοκρισίας τῶν παρ' ὑμῶν καλῶς φυλαττομένων κανόνων, ἵνα μικρὸν ἀναψύξῃ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία τούτων ἐλευθερουμένη, καὶ μάθωσιν οἱ τῇ ποιμαντικῇ καὶ τῷ κλήρῳ προσελθεῖν τούτῳ τῷ τρόπῳ βουλόμενοι, ὡς οὐκ εἰς τέλος παρασιωπήσεται κύριος. ἀλλ' ἀπαγρυπνήσει ἐπὶ τοὺς τοιούτους ποιμένας, ἐφ' οὓς κατὰ τὸν προφήτην καὶ παρωξύνθη ὁ θυμὸς αὐτοῦ. οὗτοι γὰρ οὗτοι, ποιμαίνοντες οὐ τὰ πρόβατα, ἀλλ' ἑαυτοὺς, καὶ βδελυσσόμενοι κρῖμα, καὶ πάντα τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες παρ' οὐδὲν ἔθεντο τὴν κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπιβουλὴν, καὶ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων βλασφημίαν, ἣν ἐκδικοῦντες μακαριώτατοι προσδέξασθε τὴν ἡμετέραν ἱκεσίαν καὶ τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ δοθεῖσαν ὑμῖν ἐξουσίαν, ἐπ' αὐτοῖς κινήσαντες, καθαρίσατε τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν τῶν λύκων, ἐπαφέντες αὐτοῖς οὐ τὴν ποιμαντικὴν, ἀλλὰ τὴν παιδευτικὴν ὑμῶν ῥάβδον. κἂν γὰρ μετανοεῖν ἐπαγγείλωνται, ἡ προλαβοῦσα αὐτῶν ζωὴ ἄλλο τε ἄλλως τοῖς καιροῖς καὶ οὐ τῇ ἀληθείᾳ συμμεταβαλλομένη, πιστεύεσθαι τὰ ποίμνια τούτοις οὐκ ἐπιτρέπει, τοὺς δὲ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ἀρνησαμένους, καὶ ἔξω ταύτης δικαίως καταστάντας αἱρετικοὺς, Σευῆρον, καὶ Πέτρον, καὶ Ζωόραν, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τούτων φρονοῦντας, ἐφ' οἷς τὴν ὑμετέραν κρίσιν ἐξεδέχετο ὁ εὐσεβεστατος βασιλεὺς, ἤδη κατακεκριμένους, ὑπό τε τοῦ ἀποστολικοῦ ὑμῶν θρόνου, καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχικῶν θρόνων καὶ πάσης ἀρχιερωσύνης, μὴ ἀνεχομένους κανονικῶς τῇ τοῦ Θεοῦ προσελθεῖν ἐκκλησίᾳ ἐξελάσαι παντὸς οἴκου δημοσίου τε, καὶ ἰδιωτικοῦ συμψήφου ὑμῖν

A victoriam piissimi imperatoris nostri, non contemnere divinos canones, qui ab ipso pessundantur: neque ecclesiam ei traditam, quæ ab ipso despicitur; sed sequendo in omnibus eos qui ante vestram beatitudinem in sede vestra claruerunt, facere in ipso adhuc & nunc contra authoritatem canonum invalescentem, & qui prætulit vitam degere cum hæreticis, quam cum propria ecclesia, ea quæ sanctum Cælestinum contra Nestorium liquet fecisse, assignando ei terminum, sicut & ille Nestorio; intra quem nisi occurrens prædictum libellum apostolicæ vestræ sedi porrexerit, ac vestræ beatitudini, & sanctissimo archiepiscopo urbis regiæ, & a morbo hæretico seipsum liberaverit, atque ad ecclesiam Trapezundarum sibi creditam proficiscatur, diffinite sanctissimi ipsum alienum esse & nudum ab omni pontificali dignitate atque efficacia, & seipsum submittere condemnationi prædictorum hæreticorum, & partem illorum accepisse, alterum vero pro isto ecclesiæ Trapezuntinæ ordinandum esse. Verum quoniam non solum iste, sed & cæteri episcopi, clerici & archimandritæ in magno numero, qui insidiis adversus Dei ecclesiam utuntur, & propter hoc solum in hac civitate commorantur ei, & universis ecclesiis perturbationes dare nullo modo recusant; rogamus & universos tales ad vos adduci, & pœnas sustinere canonibus condecentes, quippe & in prædicto Anthimo & istis omnibus vigilante justo judicio canonum a vobis bene custoditorum, ut paululum refrigeretur Dei ecclesia, ab istis liberata: & cognoscant qui ad pastoralem curam & clerum hoc modo venire volunt, quod non in finem tacebit dominus, sed evigilavit super tales pastores, *super quos secundum prophetam exacerbatus est furor ejus*. Isti enim, isti pascunt non oves, sed seipsos: & judicium abominantes, & omnia recta pervertentes, ad nihilum posuerunt insidias, quæ fiunt contra ecclesiam, & blasphemiam contra sanctos patres. Quam defendentes, beatissimi, suscipite nostram supplicationem, & potestatem vobis a Deo datam in ipsos moventes, purgate Dei ecclesiam, & a lupis liberate, immittentes ipsis non pastoralem, sed disciplinativam virgam vestram. Nam etsi promittunt se pœnitentiam acturos, præterita vita ipsorum, quæ alio & alio tempore & non cum veritate commutatur, non permittit committere eis vere, qui ecclesiam Dei negaverunt: & hæreticis, qui extra ipsam juste constituti sunt, Severo videlicet, Petro, & Zoaræ, & qui similia his sapiunt, super quos judicium vestrum piissimus imperator suscepit; jamque condemnatos ab apostolica sede vestra, & ab aliis patriarchalibus sedibus, nec non ab omni pontificio, cum non patiantur canonice venire ad ecclesiam Dei, expelli ab omni publica & privata domo, piissimo imperatore nostro pro pace ecclesiarum idem vobiscum sentiente, cui omnis cura & studium die noctuque de hac re ultra omnes est: & cessare facere omnem turbationem ab ipsis factam ecclesiis, atque omnem alienam doctrinam: simul videre, beatissimi, & hortari

Zach. 10.
Ezech. 34.

tari Deo amatum dominum nostrum, ut sanciat, sicut illa impii Nestorii, ita & illa Severi mente capti animæ corruptibilia conscripta, in sanctam Chalcedonensem synodum edita, & in tomum sancti patris nostri Leonis archiepiscopi blasphemantia igni tradere. Nam per ista dubiam fidem in animas simpliciorum facere studuit, & subsannari fecit apud gentes magnum & venerabile nomen Christianismi. Etenim hujus gratia & Romam ad vos misimus, & vestrum exoptatum adventum enunciavimus, & ipsum suscepimus. Tales a piissimo imperatore nostro promissiones accepimus, quod ea, quæ a nobis canonice sententiata, sua pietas omni modo studet mandare executioni, & totum mundum deinceps liberare a temporali horum turbatione. Appellationes vero prædictorum episcoporum, clericorum, & monachorum, tempore opportuno denominabimus, exhibentes quomodo hi quidem ea, quæ Nestorii sunt, hi vero quæ Eutychis sentientes, ab utraque parte divellere ecclesiam conantur.

A γινομένου ὑπὲρ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν εἰρήνης, καὶ τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως, ᾧ πᾶσα σπουδὴ καὶ φροντὶς, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν περὶ ταύτης πρὸ τῶν ἄλλων γίνεται, παῦσαι πᾶσαν ταραχὴν, γινομένην ταῖς ἐκκλησίαις παρ' αὐτῶν, καὶ πᾶσαν αὐτῶν ἑτεροδιδασκαλίαν συνιδεῖν τε μακαριώτατοι, καὶ προτρέψαι τὸν φιλόθεον ἡμῶν δεσπότην, ἐφ' ᾧ νομοθετῆσαι, ὥσπερ τὰ τοῦ Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς, οὕτω καὶ τὰ Σευήρου τοῦ φρενολήπτου ψυχοφθόρα συγγράμματα, βλασφημοῦντα, εἴς τε τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον, καὶ τὸν τόμον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου Λέοντος πυρὶ παραδοθῆναι. διὰ γὰρ τούτων, ἀμφίβολον τὴν πίστιν ἐν ταῖς τῶν ἁπλουστέρων ψυχαῖς ποιεῖν ἐσπούδακε, B καὶ μυκτηρίζεσθαι παρὰ τοῖς ἔθνεσι τὸ μέγα, καὶ σεπτὸν ὄνομα τοῦ Χριστιανισμοῦ πεποίηκε. καὶ γὰρ τούτου χάριν εἴς τε τὴν Ρωμαίων πρὸς ἡμᾶς ἐξαπεστείλαμεν, καὶ τὴν ὑμετέραν δὲ εὐκταίαν εὐαγγελισθέντες παρουσίαν, ἐξεδεξάμεθα ταύτην, τοιαύτας παρὰ τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως ὑποσχέσεις δεξάμενοι, ὅτι τὰ παρ' ἡμῶν ἐπ' αὐτοῖς κανονικῶς ψηφιζόμενα σπουδάζει ἡ αὐτοῦ εὐσέβεια παντὶ τρόπῳ πέρατι παραδοῦναι, καὶ τῆς χρονίας τούτων ταραχῆς πάντα τὸν κόσμον λοιπὸν ἐλευθερῶσαι, τὰς δὲ προσηγορίας τῶν εἰρημένων ἐπισκόπων, κληρικῶν, καὶ μοναχῶν, καιρῷ δεόντι ἐξονομάσομεν, παριστῶντες, πῶς οἱ μὲν τὰ Νεστορίου, οἱ δὲ τὰ Εὐτυχέος φρονοῦντες, ἐφ' ἑκάτερα διασπᾶν C τὴν ἐκκλησίαν ἐπιχειροῦσιν.

SUBSCRIPTIONES.

Marianus misericordia Dei presbyter & archimandrita, ac primas venerabilium monasteriorum, rogans subscripsi.

Agapitus presbyter & prior monasterii Studii, rogans subscripsi.

Dioscorus presbyter & prior monasterii sanctæ martyris Euphemiæ, rogans subscripsi.

Agapius presbyter & prior monasterii Thalassii, rogans subscripsi.

Paulus presbyter & prior monasterii Romanorum, rogans subscripsi.

Antonius presbyter & prior monasterii sancti Eusebii, rogans subscripsi.

Stephanus presbyter & prior monasterii Olympii, rogans subscripsi.

Anastasius presbyter & prior monasterii Romanorum, rogans subscripsi.

Demetrius presbyter & prior monasterii Phocæ, rogans subscripsi.

Dominicus presbyter & prior monasterii Euphemii, rogans subscripsi.

Zoilus presbyter & prior monasterii Theodoti, rogans subscripsi.

Julianus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Euphemii, rogans subscripsi.

Stephanos presbyter & prior monasterii Promoti, rogans subscripsi.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Μαριανὸς, ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης, καὶ ἔξαρχος τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων, ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Αγαπητὸς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς [1] τῶν Στουδίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Διόσκορος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Αγάπιος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Θαλασσίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Παῦλος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ρωμαίων ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Αντωνῖνος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς, τοῦ ἁγίου Εὐσεβίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Στέφανος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ολυμπίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Αναστάσιος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ρωμαίων ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Δημήτριος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Φωκᾶ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Κυριακὸς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς, τῶν Εὐφημίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ζώιλος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Θεωδότου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ιουλιανὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος μονῆς Εὐφημίε ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Στέφανος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Προμότου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ζή

1 Lege, ἐκ τῆς τοῦ Διὸς ex pag. 967. ex Act. 2. & 4. Κανδιανῶν.

Ζηνὼν πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῆς ἐν τῇ πηγῇ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Αλέξανδρος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶ Καλάμου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Δάδας πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς Καϊουμᾶ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ρόδων πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Θεοδώρου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Γενναδίος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Κυριακῶ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Μαρωνίᾶ ἐν * συκαῖς ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Σίλας πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ηλία ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Παῦλος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Σαμουηλίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ιωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Θεοδώρου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Κυρίων πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Αἰγυπτίων, ἀξιωσας ὑπέγραψα.

Βασίλειος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Κυραχωνᾶ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ιωάννης πρεσβύτερος τῶ ἁγίου Αποστόλου Θωμᾶ ἐν τοῖς Μοδέστου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Μάρκος ἡγούμενος μονῆς Θεωδώρου ἀπὸ ἐκσκεπτόρων, ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Φλαβιανὸς πρεσβύτερος, καὶ δευτεραῖος Μοδέστου Θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ ἡγουμένου τῆς μονῆς ἐπίκλιν τῆς Λυκαόνων ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Μαρῖνος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Παυλίνου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος πρεσβύτερος. Καὶ ἡγούμενος μονῆς Τρύφωνος ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Θεόκτιστος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας Θεοτόκου πλησίον τῶν Γὼβ ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Στουδίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Πέτρος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς ἐπίκλιν Ιερουσαλὴμ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ελευθέριος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς ἁγίου Κυριακῶ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Αλέξανδρος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Αβραμίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Γὼβ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Τρύφων πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ελπιδίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Στέφανος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Κώνσα, ἀξ. ὑπέγ. χειρὶ διακόνου Ιακώβου κατ' ἐπιτροπὴν ἐμὴν γράψαντος προτάξας τῇ ἰδίᾳ μετὰ χειρὶ τὸν τίμιον σταυρὸν.

Βαβίλας πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶ ἁγίου Δανιὴλ τῶ ἐν τῷ στύλῳ, καὶ τῶ ἁγίου Ιωάννου ἐν τῷ μικρῷ βάθει, καὶ τῶ ἁγίου Αποστόλου Ανδρέου πλησίον τῶ στύλου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ιωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Αναστασίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ανθέμιος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Νέωνος ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ιωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἐπίκλιν τῆς Χαριστίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

A Zenon presbyter & prior monasterii sanctæ Dei genitricis in fonte, rogans subscripsi.

Alexander presbyter & prior monasterii * Calami, rogans subscripsi. * Calamii

Dadas presbyter & prior de Caiuma, rogans subscripsi.

Rhodon presbyter & prior monasterii Theodori, rogans subscripsi.

Gennadius presbyter & prior monasterii Cyriaci, rogans subscripsi.

Theodorus presbyter & archimandrita monasterii Maronii in Sycis, rogans subscripsi.

Silas presbyter & prior monasterii * Heliæ, rogans subscripsi. * Eliæ

B Paulus presbyter & prior monasterii Samuelis, rogans subscripsi.

Joannes presbyter & prior monasterii Theodori, rogans subscripsi.

Cyrion presbyter & prior monasterii Ægyptiorum, rogans subscripsi.

Basilyus de Cyracona presbyter & prior monasterii de Cyracona, rogans subscripsi.

Joannes presbyter S. Thomæ apostoli in illis Modesti, rogans subscripsi.

Marcus prior monasterii Theodori disceptatoris, rogans subscripsi.

C Flavianus presbyter & secundarius Modesti Deo amantissimi presbyteri, & prioris monasterii Lycaonum, rogans subscripsi.

Marinus presbyter & prior monasterii Paulini, rogans subscripsi.

Theodorus presbyter & prior monasterii Tryphonis, rogans subscripsi.

Theoctistus presbyter & prior monasterii sanctæ Dei genitricis Mariæ prope sanctum Job, rogans subscripsi.

Cosmas presbyter & prior monasterii Studii, rogans subscripsi.

Petrus presbyter & prior monasterii * nominati Hierusalem, rogans subscripsi. * ἐπίκλιν

D Eleutherius presbyter & prior monasterii sancti Dominici martyris, rogans subscripsi.

Alexander presbyter & prior monasterii Abraami, rogans subscripsi.

Theodorus presbyter & prior monasterii Job, rogans subscripsi.

Tryphon presbyter & prior monasterii Elpidii, rogans subscripsi.

Stephanus presbyter & prior monasterii de Consta, rogans subscripsi manu Jacobi diaconi, qui scripsit secundum commissionem meam, & ego protendi propria manu mea honorabilem crucem.

Babylas presbyter & prior monasterii sanE cti Danielis existentis in stylo & sancti Joannis * in parvo profundo, & sancti Andreæ apostoli prope stylum, rogans subscripsi. * prædicavi

Joannes presbyter & prior monasterii Anastasii prope Agogum, rogans subscripsi.

* Anthemius presbyter & prior monasterii Neonis, rogans subscripsi. * Eleutherius

* Joannes presbyter & prior monasterii quod appellatur Charisii, rogans subscripsi. * Ipacius pro Hypatius

Joan-

Joannes presbyter & prior monasterii * Mariæ prope * Aetii cisternam, rogans subscripsi.

* Mariæ prope Aetiam cisternam: al. aream cist.

Phocas presbyter & prior monasterii, quod dicitur Jonæ juxta Secundum, rogans subscripsi.

* Cosmus

* Zosimus presbyter & prior monasterii Eutychii Lycaonum, prope villam Matronæ, subscripsi.

Timotheus presbyter & prior monasterii Asterii, rogans subscripsi.

Polychronius presbyter & prior monasterii Æthrii, rogans subscripsi.

Severianus presbyter & prior subscripsi pro ipso, cum commissum sit mihi ab ipso.

Stratonicus presbyter & prior monasterii Sancti Dometii, rogans subscripsi.

Andreas Dei miseratione presbyter & archimandrita monasterii Romanorum, rogans subscripsi.

Martyrius presbyter & prior monasterii

* Valentis

Petri sive * Valentini & Daudati prope SS. apostolos, rogans subscripsi.

Andreas presbyter & prior monasterii jacentis in venerabili domo sanctæ Dei genitricis prope sanctum Lucam, rogans subscripsi.

Marcus presbyter & prior monasterii sancti Cyrici, rogans subscripsi.

Jacobus presbyter & archimandrita monasterii Abibi Syrus,

* Syristi

* Syriace subscripsi.

Atticus presbyter & prior monasterii Eucratadarum, rogans subscripsi.

Josephus presbyter & prior monasterii Dei genitricis in Lithostroto, subscripsi.

Paulus presbyter & prior, rogans subscripsi.

Anastasius presbyter & secundarius monasterii sancti Philippi in Brephotrophio, subscripsi eo, quod non adesset prior.

Gregorius presbyter & archimandrita monasterii Cyri, rogans subscripsi.

Dominicus presbyter & archimandrita monasterii Syriorum, rogans subscripsi.

* Cosmus

* Zosimus presbyter & archimandrita monasterii Maximini, rogans subscripsi.

Elpidius presbyter & archimandrita monasterii Basiani, rogans subscripsi.

Polychronius presbyter & archimandrita

* Criticorum

monasterii * Cretensium, rogans subscripsi.

Paulus presbyter & prior monasterii sanctæ Ermioniæ, rogans subscripsi.

Eusebius presbyter & prior monasterii, quod vocatur Symeon, rogans subscripsi.

Zoticus presbyter & prior monasterii sancti Andreæ prope Saturninam portam, rogans subscripsi, manu Marci presbyteri & secundarii, me protendente honorabilem crucem.

Theodorus presbyter & prior monasterii S. Laurentii, a me Dei gratia fundati, subscripsi.

Domitianus presbyter & archimandrita monasterii martyrii, & pro omnibus monachis, qui sunt in eremo sanctæ civitatis, subscripsi.

Hesychius presbyter monasterii Theodosii, & pro omnibus, &c.

A Ἰωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Μαρᾶ πλησίον τῆς Αετίᾳ κιστέρνης, ὑπέγραψα.

Φωκᾶς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἐπίκλιν τῶν Ἰωνᾶ πλησίον τὸ δευτέρου, ὑπέγραψα.

Ζώσιμος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Εὐτυχίου τὸ Λυκαόνων πλησίον τῶν Ματρώνης ὑπέγραψα.

Τιμόθεος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ἀστερίᾳ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Πολυχρόνιος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τὸ Αἰθρείᾳ, ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Σεβηριανὸς πρεσβύτερος ὑπέγραψα ὑπὲρ αὐτὸ

B ἐπιτραπεὶς παρ' αὐτό.

Στρατόνικος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τὸ ἁγίᾳ Δομετίᾳ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεὸ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς Ρωμαίων ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Μαρτύριος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Πέτρα ἤτοι Οὐάλεντος καὶ Δαυδάτου πλησίον τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς διακειμένης ἐν τῷ σεβασμίῳ οἴκῳ τῆς ἁγίας Θεοτόκου πλησίον τὸ ἁγίᾳ Λεκᾶ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Μάρκος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τὸ ἁγίου Κυρίκου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

C Ἰάκωβος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Αβίβα Σύρος Συριστὶ ὑπέγραψα.

Ἀττικὸς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Εὐκρατάδων ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἰωσὴφ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν τῷ λιθοστρώτῳ ὑπέγραψα.

Παῦλος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος πρεσβύτερος, καὶ δευτερεύων μονῆς τὸ ἁγίου Φιλίππου τοῦ ἐν τῷ βρεφοτροφείῳ ὑπέγραψα διὰ τὸ μὴ παρεῖναι τὸν ἡγούμενον.

Γεώργιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῶν Κύρου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

D Κυριακὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῶν Σύρων ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ζώσιμος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῶν Μαξιμίνου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἐλπίδιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῶν Βασιανοῦ ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Πολυχρόνιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς Κρητικῶν ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Παῦλος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας Ἑρμιόνης ἀξιώσας ὑπέγραψα,

Εὐσέβιος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἐπίκλιν Συμεὼν ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ζωτικὸς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τὸ ἁγίου

E Ἀνδρέου πλησίον τῆς Σατορνίνα πόρτης ἀξιώσας ὑπέγραψα· χειρὶ Μάρκου πρεσβυτέρου, καὶ δευτερεύοντος ἐμοῦ προτείναντος τὸν τίμιον σταυρόν.

Θεόδωρος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τὸ ἁγίου Λαυρεντίου ὑπ' ἐμοῦ συστάσης ὑπέγραψα.

Δομετιανὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Μαρτυρίου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἁγίας πόλεως μοναχῶν ὑπέγραψα.

Ἡσύχιος πρεσβύτερος μονῆς τὸ μακαρίου Θεοδοσίου καὶ ὑπὲρ πάντων.

Κασ-

Καασιανὸς πρεσβύτερος λαύρας τῆ μακαρίᾳ Σάββα καὶ ὑπὲρ πάντων.

Κυριακὸς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς πυργίων τῆ Ιορδάνᾳ καὶ ὑπὲρ πάντων.

Νέσαβος πρεσβύτερος λαύρας τῆ ὁσίᾳ Φιρμίνᾳ καὶ ὑπὲρ πάντων.

Τερέντιος πρεσβύτερος νέας λαύρας καὶ ὑπὲρ πάντων τῆς ἐν τῆ ἐρήμῳ ὑπέγραψα.

Λεόντιος μοναχὸς, καὶ ἡγούμενος, καὶ τοποτηρητὴς πάσης τῆς ἐρήμου ὑπέγραψα.

Τραϊανὸς πρεσβύτερος τῆς πυργίων τῆ Ιορδάνῃ καὶ ὑπὲρ πάντων.

Πολύευκτος διάκονος μονῆς τῆ Αββᾶ Θεοδοσίου καὶ ὑπὲρ πάντων.

Θεόδωρος διάκονος, καὶ μοναχὸς τῆς νέας λαύρας καὶ ὑπὲρ πάντων.

Κύριος μοναχὸς, καὶ διάκονος τῆς αὐτῆς νέας λαύρας καὶ ὑπὲρ πάντων.

Ανασάσιος διάκονος μονῆς τῆ Αββᾶ Μαρτυρίου καὶ ὑπὲρ πάντων.

Μάμας μοναχὸς μονῆς τῆ Αββᾶ Μαρτυρίου καὶ ὑπὲρ πάντων.

Ιουλιανὸς μοναχὸς τῆ Αββᾶ Θεοδοσίου καὶ ὑπὲρ πάντων.

Ιωάννης πρεσβύτερος μονῆς ἰδίας ἐν τῆ πεδιάδι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν αὐτῆ

Θεωνᾶς πρεσβύτερος τῆ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ ἀποκρισιάριος τῆ τε ὄρους τῆς ἐκκλησίας Φαρὰν, καὶ λαύρας Ραϊθῆ ὑπὲρ πάντων τῆς ἐκεῖσε μοναχῶν αἰτήσας ὑπέγραψα.

Στρατήγιος διάκονος, καὶ μοναχὸς μονῆς τῆ μακαρίου Ιωάννου καὶ ὑπὲρ πάντων τῆς ἐκεῖσε μοναχῶν.

Ιωάννης μοναχὸς μονῆς τῆ Αββᾶ Μαρτυρίου καὶ ὑπὲρ πάντων ἐκεῖσε μοναχῶν.

Παῦλος μοναχὸς, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τῆ μακαρίου Μάρωνος δευτέρας Συρίας.

Σεβηριανὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ζωόρα τῆς Θερμῶν Συριστὶ ὑπέγραψα.

Καασίας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς Λουκᾶ Συριστὶ ὑπέγραψα.

Ιωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆ κυροῦ Θωμᾶ Συριστὶ ὑπέγραψα.

Συμεών τις διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τῆ μακαρίου Ιακώβου δευτέρας Συρίας καὶ ὑπὲρ πάντων.

Ιωάννης διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τῆ μακαρίου Θεοδώρου δευτέρας Συρίας καὶ ὑπὲρ πάντων τῆς ἐν αὐτῆ μοναχῶν ὑπέγραψα.

Σέργιος πρεσβύτερος περιοδευτὴς τῆς ἁγίων ἐκκλησιῶν ἐπιχωρίων τῆς πρώτης Σύρων ἐπαρχίας ὑπέγραψα.

Στέφανος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Εὐξερίου ὑπὲρ πάντων.

Ιωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Θωμᾶ Συριστὶ ὑπέγραψα.

Θωμᾶς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ααρὼν Συριστὶ ὑπέγραψα.

Φαυστῖνος μοναχὸς, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τῆ ἁγίου Στεφάνου Μαουζᾶ Ιαμνίας, καὶ ὑπὲρ πάντων τῆς ἐκεῖσε κληρικῶν καὶ μοναχῶν.

Θεόδωρος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ερενδηλιωνῶν αἰτήσας ὑπέγραψα.

A Cassianus presbyter Lauræ beati Sabbæ, & pro omnibus, &c.

Dominicus presbyter & prior monasterii * de Turribus Jordanis, & pro omnibus, &c. subscripsi. * Lauræ Pyrgiorum.

Nestabus presbyter lauræ sancti Firmini, & pro omnibus, &c.

Terentius presbyter novæ Lauræ & pro omnibus, qui in eremo sunt, subscripsi.

Leontius monachus & prior & vicarius totius eremi, subscripsi & pro omnibus, &c.

Trajanus presbyter Turrium Jordanis, & pro omnibus, &c.

Polyeuctus diaconus monasterii abbatis
B Theodosii, & pro omnibus, &c.

Theodorus diaconus & monachus novæ lauræ, & pro omnibus, &c.

Cyricus monachus & diaconus ejusdem novæ lauræ, & pro omnibus, &c

Anastasius diaconus monasterii abbatis Martyrii, & pro omnibus, &c.

Mamas monachus monasterii abbatis Martyrii, & pro omnibus, &c.

Julianus monachus abbatis Theodosii, & pro omnibus, &c.

Joannes presbyter proprii monasterii in campestri, & pro omnibus, qui in ipso sunt &c.

C Theonas presbyter sancti montis Sinai, & legatus ecclesiæ Pharan & lauræ Rhaithu, pro omnibus monachis ibidem, rogans subscripsi.

Strategius diaconus & monachus monasterii beati Joannis, & pro omnibus ibidem monasteriis subscripsi.

Joannes monachus monasterii abbatis Martyrii, & pro omnibus ibidem monasteriis subscripsi.

Paulus monachus & legatus monasterii beati Maronis secundæ Syriæ, subscripsi.

Severianus presbyter & archimandrita monasterii, Zoaræ de Thermis, Syriace subscripsi.

D Cassias presbyter & archimandrita monasterii Lucæ, Syriace subscripsi.

Joannes presbyter & archimandrita monasterii * Cyri Thomæ, Syriace subscripsi. * Domini

* Symeones diaconus & legatus monaste- * Simeonius.
rii beati Jacobi secundæ Syriæ, & pro omnibus, &c.

Joannes diaconus & legatus monasterii beati Theodori secundæ Syriæ, & pro his, qui in ea sunt, monachis subscripsi.

Sergius presbyter lustrator sanctarum ecclesiarum gentilium Syrorum primæ provinciæ, subscripsi.

Stephanus presbyter & prior monasterii
E Euxerii, & pro omnibus, &c.

Joannes presbyter & archimandrita monasterii Thomæ, * Syrisli subscripsi.

* Theonas presbyter & archimandrita mo- * ibesi, & tisde, * Thomae
nasterii Aaron, Syristi subscripsi.

Faustinus monachus & legatus monasterii sancti Stephani * Mauzæ Jamniæ, pro om- * al Nauze
nibus clericis & monachis ibidem existentibus.

Theodorus diaconus & legatus sanctæ ecclesiæ Erendelenorum, rogans subscripsi.

EPISTOLA SIVE LIBELLUS ORTHODOXORUM

Episcoporum orientalium, contra Anthimum, Severum, alioſque Acephalos, oblatus Agapito.

Domino noſtro per omnia ſanctiſſimo & beatiſſimo patri patrum archiepiſcopo Romanorum & patriarchæ Agapito, ab epiſcopis orientalis diœceſis, & ab his, qui ſunt ſub ſanctis locis Chriſti Dei noſtri, necnon ambaſiatoribus & cæteris clericis in hac regia urbe congregatis.

Τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ πατρὶ πατέρων τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Ῥωμαίων καὶ πατριάρχῃ Ἀγαπητῷ παρὰ τῶν ἐνδημούντων κατὰ τύτλω τλὶ βασιλίδα πόλιν ἐπισκόπων τῆς τε ἀνατολικῆς διοικήσεως, καὶ τῶν ὑπὸ τὰς ἁγίας Χριςὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν πύλας καὶ ἀποκρισιαρίων, καὶ λοιπῶν κληρικῶν.

EX quo Chriſtus Deus noſter pro debitis vobis præmiis propter ipſius in omni tempore, cum vera fiducia, ſua inviſibili ac terribili virtute divulgatam confeſſionem, ſuper venerabile caput veſtrum requieſcere fecit, cum ſedem apoſtolorum vobis, pater beatiſſime, commiſit, & *firmavit ſuper firmam petram pedes veſtros, & direxit greſſus veſtros, & implevit os veſtrum cantico novo hymno Deo noſtro: ſperaverunt in domino*, ſecundum pſalmicum eloquium, clarificati a ſpirituali ſplendore veſtro, per quem tanquam lucerna reſplendens ſuper ſancto candelabro caliginem eorum, qui in tenebris ſedent, & cæcos illuminaſtis, & oculos mentis ipſorum aperuiſtis. Propterea confiſi & credentes divino eloquio dicenti, *In tempore non timebit cor confugiens ad intellectum*; & experientia intellectus cognoſcentes vos eſſe diligentes cuſtodes theſaurorum apoſtolicorum, [1] exoſſavimus modo Anthimum, *habitum pietatis circumferentem, potentiam vero ipſius negantem*; qui convenientem ſibi ſponſam dimiſit, & aliam contra divinos canones accipere auſus eſt. Cognoſcenteſque & [2] Deo cuſtoditum imperatorem noſtrum tanquam Chriſti diſcipulum, approbatam animam habere, & participem vobis hujus boni operis fuiſſe, qui a primordiis regni ſui uſque nunc ſtuduit cuſtodire omne corpus eccleſiæ ſanum & perfecte integrum, & ab omni morbo hæretico liberum: & propter hoc ſtatuit quatuor ſanctas ſynodos in divinis ac ſacris initiationibus, quando fiunt, magna voce a ſacris prædicatoribus prædicari; quæ fortificant corda fidelium, & hæreticorum compungunt, ſperans ipſe ex clementia ſecundum naturam ſuam, & putans, quod ſicut eos, qui ex ſimplicitate errore ſubducti ſunt, decet in tempore converti: ſic & hujus inventores, immo diaboli diſcipulos, & nunquam veritatem agnoſcentes, [3] jactum hæreticorum a principio præviare & præmeditari. Rogamus, beatiſſimi, rememorari memorato ac Deo cuſtodito imperatori noſtro illam ſacram vocem dicentem: *Omnem abominationem odit dominus*: quæ prima, media, & ultima eſt. Severus facinoroſus, qui *contra Deum ſemper locutus eſt iniquitatem*: & quandoque quidem Græcorum vanidicorum myſteriis imbutus, ipſa honoravit: quandoque vero Eutychis inſaniam

Ἐξ ὧν Χριςὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὑπὲρ τῶν ἐποφειλομένων ὑμῖν γερῶν, τῆς δι' αὐτὸν ἐν παντὶ καιρῷ μετὰ παῤῥησίας ἀληθοῦς δημοσιευθείσης ὁμολογίας τῇ ἀοράτῳ, καὶ φοβερᾷ αὐτὸ διυάμει ἐπὶ τλὼ σεβασμίαν ὑμῶν ἐπανεπαύσατο κεφαλλὼ τὸν τῶ κορυφαίω τῶν ἀποςόλων θρόνον καταπισευθέντα ὑμῖν μακαριώτατοι, καὶ ἔςησεν ἐπὶ πέτραν τὰς πόδας ὑμῶν, καὶ κατεύθυνε τὰ διαβήματα ὑμῶν, καὶ ἐνέπλησε τὸ ςόμα ὑμῶν ἅσμα καινὸν ὕμνον τῷ Θεῷ ἡμῶν, πολλοὶ ἤλπισαν ἐπὶ κύριον κατὰ τὸ ψαλμικὸν λόγιον, καταυγασθέντες ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ὑμῶν αἴγλης, δι' ἧς, ὡς λύχνος ἐκλάμπων ἐπὶ λυχνίας ἁγίας τὸ ζοφῶδες τῶν ἐν σκότει καθημένων, καὶ τυφλῶν ἐφωτίσατε τὰς ὀφθαλμὰς τῆς διανοίας αὐτῶν διανοίξαντες. διά τοι τῦτο, τεθαῤῥηκότες πισευόντές τε τῷ θείῳ λογίῳ τῷ διαγορεύοντι· Ἐν καιρῷ ὃ δειλιάσει καρδία ἠδρασμένη ἐπὶ διανοίᾳ συνέσεως, πεῖρά τε μαθόντες ἀκριβεῖς ὑμᾶς φύλακας εἶναι τῶν ἀποςολικῶν θησαυρῶν ἐξωραϊσαντες ἀρτίως Ἄνθιμον τὸν προέχημα διασεβείας περιβαλόμενον, τλὶ δὲ διυάμεν αὐτῆς ἀρνησάμενον, τὸν τλὶ ἁρμοσθεῖσαν αὐτῷ νύμφιον ἐξωθήσαντα, καὶ λαβὼν ἑτέραν καπιτολμήσαντα παρὰ τὰς θείας κανόνας, γινώσκοντες δὲ καὶ τὸν θεοφύλακτον ἡμῶν βασιλέα, καθάπερ Χριςῷ μαθητλὶ δεδοκιμασμένῳ ἔχοντα ψυχλὶ κοινωνὸν ὑμῖν τὸ ἀγαθὸ ἔργα τύτα ἡγυμένον, καὶ σπεδάσαντα μὴ ἐκ προοιμίων τῆς αὐτῷ βασιλείας μέχρι τῶ νῦν, τὸ τῆς ἐκκλησίας, ἅπαν σῶμα φυλάξαι ὑγιὲς, καὶ ἀκέραιον καὶ πάσης νόσυ αἱρετικῆς ἐλεύθερον, καὶ διὰ τῦτο νομοθετῆσαι τὰς ἁγίας, καὶ ἱερὰς τέσαρας συνόδυς, ἐν ταῖς ὅτε δήποτε γινομέναις θείαις μυσαγωγίαις, μεγαλοφώνως ὑπὸ τῶν ἱερῶν κηρύκων, ταύτας κηρύττεσθαι, τυγχάζυσας τῶν πισῶν τὰς καρδίας, καὶ τὰς τῶν αἱρετικῶν συμπυγύσας, ἐλπίζοντα δὲ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν αὐτῷ φιλανθρωπίας, καὶ οἰόμενον καθάπερ τὰς ἐξ ἁπλότητος ὑπαχθείσας τῇ πλάνῃ εἰκὸς ἐςὶν ἐπιςρέψαι τῷ χρόνῳ, ὕτω καὶ τὰς τύτων αἱρετὰς, μᾶλλον δὲ τὰ διαβόλυ μαθητὰς, καὶ μηδέποτε τλὼ ἀλήθειαν ἐπιγνόντας, τλὼ τῶν ἐξαρχῆς αἱρετικῶν ἐκβολλὼ * ὑπερτίθεσθαι, δεόμεθα μακαριώτατοι, ἀναμνῆσαι τὸν μνημονικώτατον, καὶ θεοφίλακτον ἡμῶν βασιλέα τῆς ἱερᾶς ἐκείνης φωνῆς λεγύσης. πᾶν δὲ βδέλυγμα ἐμίσησε κύριος, ὃ πρῶτον, καὶ μέσον, καὶ ἔσατόν ἐςι. Σθῆρα ὁ ἀλιτήριος, ὁ κατὰ Θεῦ λαλήσας ἀδικίαν ἀεὶ, ποτὲ μὲν τὰ Ἑλλήνων μυσήρια μυηθεὶς

* al. ὑπερτίθεσθαι.

Psal. 36.

1 Tim. 3.

Psal. 100.

Psal. 11.

1 Forte, *exſufflavimus*. 2 Sic Mſſ. ubique. 3 Hoc eſt, *expulſionem*.

θεὶς, καὶ ταῦτα τιμήσας, ποτὲ δὲ τὰ Εὐτυχοῦς διδάξας, καὶ Μάνη, ἐν ὅλῳ δὲ τῷ βίῳ τῇ τῶν Χριστιανῶν πίστει φράσας ἐρρῶσθαι, καὶ τὴν Νεστορίου τὸ ἀνθρωπολατρῶν προσηγορίαν, εἰς ἐφόδιον τῆς ἀπάτης τοῖς ἐξ ἁπλότητος πρὸς εὐδοξίαν ἔχουσιν ἕτοιμα τὰ ὦτα, ἐφεύρατο· τὰ ἐκείνων εἰπὼν ἐναργῶς Νεστοριανούς τε καλέσας τοὺς τῶν ὀρθῶν δογμάτων καθηγητὰς, οὐ φεισάμενος μήτε τῶν βαπτίσαντος αὐτὸν, ἀναθεμάτων ἀδιαλείπτων πάντα τὸν κόσμον ἐπλήρωσεν, ἀποφλιάσθαι καταπολμήσας αὐτοὺς, ἐνδυναμώσας κληρωσαμένους μὴ τὴν προσχρησάντων αὐτῷ τῆς χειροτονίας σκιὰν κατὰ τῆς εἰρηνικῆς οἰκουμενικῆς ἁγίας συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ τῶν ἱερῶν, καὶ θεοφιλῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐν ἁγίοις τῷ μνήμῃ πάπα Λέοντος τοῦ γενομένου φωστῆρος, καὶ σύλλ τῆς ἐκκλησίας, τοῦ στηρίξαντος τοὺς πιστοὺς τῇ βασιλικῇ τρίβῳ πορεύεσθαι, ὡς λείπεσθαι τῷ τῆ θείᾳ γραφῇ ῥητὸν, πληρωθῆναι ἐν αὐτῷ, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο. ὅθεν ἀπορῆντες, πῶν ἂν αὐτὸν κυρίως καλέσομεν Ἑλλήνων ὁμόφρονα, Εὐτυχοῦς ὁμόδοξον, ὁμόβροπον Νεστορίου, ἐκ τῆς κυριωτέρας, καὶ ἐπισήμου προσηγορίας ὀνομάσομεν, τὸ ἐντεῦθεν ὄργανον αὐτὸν σὺν ἀληθείᾳ τοῦ διαβόλου καλοῦντες. παρόντες τοίνυν τὸ πλῆθος ὑπ' αὐτοῦ τολμηθέντων τότε κατὰ τὴν ἐφαν αἵματι τῶν ὁσίων ἀνδρῶν ἐκχυθέντα ὑπὸ τοῦ κατὰ φατρίαν ἐξασπασμένου ὑπ' αὐτοῦ Ἰουδαϊκοῦ συσάντος τότε στρατεύματος, καὶ ἄλλα δὲ τῶν εἰρημένων πολὺ χαλεπώτερα διὰ τὸ μῆκος τοῦ διηγήματος, ἱκετεύομεν ἁγιώτατε, ἐπειδὴ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, νῦν ἡμέρα σωτηρίας, βοῶμεν, βοήθησον ἡμῖν, καὶ ταῖς φονευθείσαις ὁσίαις ψυχαῖς, ἃς παρεσάναι νομίσατε νοητῶς, καὶ δεικνύναι ὑμῖν ὡς διὰ Χριστὸν παρεδόθησαν τῷ θανάτῳ, ὑπὸ τοῦ πολυκεφάλου θηρὸς, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἐκ τῆς φανερωθείσης πᾶσιν αὐτῷ μαγγανείας, καὶ Μανιχαϊκῆς πλάνης, ᾗ θαῤῥῶν ὁ δείλαιος ἦτος, κατετόλμησεν εἰς τὰς καθαρὰς βασιλείους εἰσδύναι αὐλὰς, μηδόλα τόπον ὀφείλων ἔχειν, ἢ τὸ βαραθρον εἰς καταλυμα ἀναῤῥῦψαι, καὶ ἐπὶ τῷ παρόντῳ, τὴν μὴ τοσούτων κόπων, καὶ ἱδρώτων, ὑμῶν τε καὶ τῶν φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέως φιλοτιμηθέσαν εἰρήνην, ταῖς ἀπαντιχῶν τῶν πιστῶν ἐκκλησίαις, ἀπελαθῆναι σπουδάσατε πόῤῥω πως καὶ τῆς ἐσχατιᾶς αὐτῆς, φεισάμενοι τῶν τὰς συνουσίας πρὸς αὐτὸν ποιουμένων ψυχῶν, καὶ κοινωνουσῶν διὰ τῆς ἐντεύξεως τοῖς κατ' αὐτοῦ ἀναθέμασι τὸν ἀκάθαρτον, τὸν ἀποκήρυκτον, τὸν ἀναθέμασιν ἐγγράπτοις, καὶ δίλινοις ἐσιν, ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ ὑμῶν θρόνου, καὶ τοσούτων ἀρχιερέων, καὶ ἐν οὐρανῷ παρὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ ἀγγέλων, κατάκριτον ἤδη γενόμενον, κατὰ τὴν εὐαγγελικὴν ἐκείνην καὶ θείαν φωνὴν, μετ' ἐνδικίου τοῦ βδελυροῦ ἄλλου τοῦ Πέτρου, τὸ καὶ τὴν ἑαυτοῦ προσηγορίαν μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ἐρυθριάσαντος ψεύσασθαι τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, καὶ τὰ τῆς ἀποστασίας καθ' ἑκάστην ῥήματα φθεγξαμένου· καὶ μὴ Ζωόρα δὲ, τοῦ παντελῶς ἀμνήτου τῆς θείας γραφῆς, καὶ πάσης ἱερατικῆς λειτουργίας, καὶ τάξεως, μὴ δὲ παῤῥησίας οὐκ ἔσμεν τῆς ὅθεν χορηγουμένης αὐτῷ καταπατοῦντος τὴν κρατοῦσαν ἐκκλησιαστικὴν διακοσμίαν τε, καὶ κατάσα-

A docuit, & in tota vita dixit bene valere fidei Christianorum; & appellationem Nestorii anthropolatræ ad decipiendum eos, qui in simplicitate paratas habent aures, suscipiendam excogitavit, evidenter illa illius dicendo; Nestorianosque vocabat magistros rectorum dogmatum, & nec illi pepercit, qui baptizavit ipsum: invalidisque anathematibus implevit totum mundum, ac arroganter decernere ipse præsumpsit, & validiores fortitus est cum [1] his, qui adhærebant ei in ordinando σκιὰν, contra prædictam sanctam œcumenicam Chalcedonensem synodum, & contra sacras ac Deo dilectas epistolas sanctæ memoriæ Leonis papæ, qui fuit illumi-
B nator & columna ecclesiæ, quique firmavit fideles ambulare in recta semita, sicque illud relinquetur divinæ scripturæ dictum impleri: *& incidit in foveam, quam fecit*. Unde dubitantes, quomodo ipsum proprie vocemus, idem cum gentibus sentientem, ejusdem opinionis cum Eutyche, ejusdemque moris cum Nestorio, magis propria & insigni appellatione nominabimus ipsum ibidem, cum veritate organum diaboli vocantes. Prætereuntes igitur multitudinem eorum quæ præsumpta sunt ab ipso, & sanguinem sanctorum virorum in [2] Eoa effusum ab [3] estasiasmeno Judaico, de fratria tunc sub ipso militante, ac alia multa difficiliora prædi-
C ctis propter longam narrationem; supplicamus, sanctissime, cum *nunc sit tempus acceptabile, nunc dies salutis*, clamamus, adjuva nos, & sanctas animas occisas, quas adstare cogitate prudenter; & ostendere vobis, quod propter Christum traditæ sunt morti a bestia multi capitis, ne rursus ex sua omnibus manifesta mangania & Manichæo errore, quo confidens iste iniquus ausus est intrare mundas regias aulas, cum nullum locum debeat habere, [4] aut barathrum, conversandi ad destructionem. Et cum in præsenti pax donata sit omnibus fidelium ecclesiis cum tantis laboribus & sudoribus vestris, ac Deo amantissimi imperatoris nostri, par-
D centes ipsi extremitati animarum facientium conventiones ad ipsum, & communicantium per interpellationem, anathematibus contra ipsum prolatis, studete longe expellere ipsum pollutum, & abdicatum; qui anathematibus scriptis, & apertius ab apostolica sede vestra, & a tantis pontificibus, & in cœlo ab angelis electis suis jam condemnatus est; qui secundum evangelicam illam & divinam vocem cum iniquo & facinoroso alio Petro suo discipulo appellationem propriam usque nunc mentiri non erubuit, & verba apostasiæ quotidie locutus est: nec non cum Zoara, qui omnino divinam scripturam, & omnem sacrum ordinem & missam
E ignorat: sed cum audacia (nescimus unde) sibi tradita pessundat ecclesiasticum ornatum atque statum, per conventicula & parabaptismata, quæ quotidie temerarie aguntur; cujus synagogam mulierculæ, commessationibus & ebrietatibus, luxibusque & adulterationibus deditæ implent. Persuasimus autem

2. Cor. 6.

Apocal. 11.

1 Hoc est, *qui umbram ordinationis illi commodarunt contra &c.*
2 Hoc est *in Oriente.* 3 Hoc est, *ab exercitu Judaico, per sodalitia conflato, tunc sub ipso &c.*
4 Pro, *nisi barathrum.*

& piissimo imperatori nostro, non permittere aggregari bestias sanguinis edaces cum agnis, cum clare & aperte sciat illud divinum apostoli dictum, *quod nulla participatio est justitiæ ad iniquitatem, vel communicatio lucis ad tenebras, vel pars fideli cum infideli.* 2. Cor. 6. At vero si ea quæ ab Isaacio Persa nunc perpetrata sunt, sine lacrymis dicere non valemus, non est possibile neque metum abjicere, si narrare volumus, quæ suis iniquis manibus facere non horruit. Nam in quodam diversorio reposita honorabili imagine præsentis pissimi imperatoris, prædictus scelestus & arrogans vir, tanquam certans ut secundum noviorem modum dicendi blasphemaverit Deum, extendens baculum, in qua inhonoratam senectutem suam firmare fingit, implensque simulatum stellionatum in conspectu eorum, qui ab ipso seducti sunt, percutiebat sine venia similitudinem Christo amantissimi imperatoris, hæreticum denominando sic Deo unitum, & ab ipso custoditum, & veritatis prædicationem custodientem. Nec a furore cessavit, donec divisit tunicam habentem nobilem effigiem; & partem pro se tenuit, quam & igni tradidit; totum exterminare non valuit. Nam conservatum fuit * a meliori providentia in redarguitionem manifestam & notam homicidialis temeritatis, & majoris omnibus accusationibus: Testes fuerunt viri (sicut novistis) sanctissimi, manifestam veritatem advocatam habentes. Quoniam igitur præter opinionem hæresiarchæ submutaverunt dejectionem, quæ cum ignominia debebat esse, & ante tempus multum dederunt audaciam habitandi in regalibus cellis, his qui per alium modum Deum negant, multis designatis & annumeratis ipsis nomine fictæ orthodoxiæ; & periculum est fideles numquam ambulare in domo domini cum consensu, tollite a nobis cito malos; offerte consuete sacrificium hoc Deo & salvatori, pro conservanda nobis defensione in futuro tremendo judicio; liberum ab omni timore, & hæretica trifluctuatione armatum, ecclesiasticum conservate statum confirmantes; rursusque suggerite justissimo imperatori nostro pias ac justas sententias contra ipsos prius ab apostolica sede vestra prolatas; statuendo illa impia scripta tradere igni, & habentes in publicum prodere, juxta imitationem eorum, qui zelant possidere Manichæa, & illa impii Nestorii, & Eutychis insensati, ac Dioscori patris & protectoris eorum. Sic enim evacuabitur omnis expectatio his, qui frustra sperant in eos. Rogamus etiam, sanctissimi, finem perfectum imponere divinæ ac vestræ sententiæ, contra Anthimum, paternis vestris decretis convenientem, ut omne de medio extinguatur scandalum a parvulis in dominum credentibus, & optatam vocem audietis ab omnibus nobis: Custodiat dominus sedem vestram, ac piissimi imperatoris nostri, tanquam dies cœli; quæ Petri imitationes salvatis, & nos a tribulationibus [1] salvastis, eosque qui nos odiunt confundistis.

* numinis

σιν, ἐκ τῶν καθ' ἡμέραν παρασυναξέων, καὶ παραβαπτισμάτων ὑπ' αὐτοῦ τολμωμένων, οὐ τὴν συναγωγὴν, γυμναία κώμοις, καὶ μέθαις, ἀσελγείαις τε, καὶ ἀκολασίαις ἐνδεδομβία πληροῖ. πείσαντες τὸν ἀσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα, θῆρας αἱμοβόρους, ἄρνασι μὴ συγχωρεῖν συναυλίζεσθαι, ἠκριβωμένου σαφῶς τῷ θείῳ Ἀποστόλῳ ῥηθέν, ὡς ἑτερμία μετοχὴ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀνομίᾳ, ἢ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος, ἢ μερὶς πιστῷ μετ' ἀπίστου. οἷα δὲ οἷα δεδραματούργηται νῦν καὶ παρὰ Ἰσαακίου τοῦ Περσου, βιαζόμενος ἡμᾶς ἀδακρυτὶ λέγειν, οὐκ ἔστιν, οὐδὲ δεῖ ἀπηλλάχθαι, διηγουμένους ἃ τοῖς ἀνόμοις αὐτοῦ χερσὶν ἐκεῖνος οὐκ ἔφριξε δρᾶν. Ἐν γὰρ καπηλείῳ τινὶ τιμίας εἰκόνος ἀνακειμένης τοῦ τοῦ Θεοῦ σεβῶν ἐπὶ τοῦ παρόντος σκήπτρῳ κραταιοῦτος, ὥσπερ ἀμιλλώμενος ὁ προλεχθεὶς δείλαιος, καὶ ἀλάστωρ ἀνὴρ, εἰ μὴ καὶ κατὰ τὸν ῥηθησόμενον νεώτερον ζόπον βλασφημήσει τὸ θεῖον ἀνατείνας τοῦ βακτηρίαν, ἐν ᾗ τὸ ἄτιμον αὐτοῦ σχηματίζεται γῆρας συνείζειν, πληρῶν τοῦ πεπλανημένου ἐπίθεσιν, ἔμφροδεν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ κατηγορημένου ἀπάγεσθαι, ἔτυπτεν ἀφειδῶς τὸ τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως ὁμοίωμα, αἱρετικὸν ἀποκαλῶν τὸν εἰωμένον ὕπω Θεῷ, καὶ φρυαγμένον ὑπ' αὐτοῦ, τὸ τῆς ἀληθείας φυλάττοντα κήρυγμα, καὶ οὐκ ἔπαυσε τὸν θυμὸν μέχρι τοσούτου, ἕως οὗ καὶ τοῦ φέρουσαν τὸ περιφανὲς ἐκτύπωμα σινδόνα διέρρηξε, καὶ μέρος κατέσχεν ἐξ αὐτοῦ, ὃ καὶ πυρὶ παραδέδωκε. τὸ γὰρ ὅλον ἀφανίζειν οὐκ ἴσχυσεν, φυλαχθὲν ὑπὸ τῆς προνοίας τοῦ κρείττονος εἰς ἔλεγχον ἀκεμβῆ τοῦ φονικοῦ τοῦδε τολμήματος, καὶ τοῦ μείζονος πάντων κατηγορήματος. μάρτυρες ἐστήκασιν ἄνδρες, ὡς ἔγνωτε, ἁγιώτατοι σαφῆ τοῦ ἀληθειαν σωηγορον ἔχοντες. ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ παραδόξου οἱ προῤῥηθέντες αἱρεσιάρχαι ἀντηλλαξάμενοι τὴν ὀφείλουσαν αὐτοῖς ἐκβολὴν γενέσθαι σὺν ἀτιμίᾳ, πρὸ χρόνου πολλοῦ τὸ ἐν τοῖς βασιλικοῖς τιμείοις οἰκεῖν παῤῥησίαν δεδώκασι τοῖς κατ' ἄλλον ζόπον Θεὸν ἀρνουμένοις, ἐγκαταλεγόντων αὐτοῖς πολλῶν ὀνόματι ὀρθοδοξίας ἐπισωλάσαι, καὶ κινδυνεύουσιν οἱ πιστοὶ παντοχοῦ γῆς, μηκέτι ἐν ὁμονοίᾳ πορεύεσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, ἐξάρατε τοιγοῦν ἀφ' ἡμῶν τὰς πονηρὰς, προσενέγκατε σωτηρίως ταύτῃ τῷ θυσίαν, τῷ θεῷ καὶ σωτῆρι ὑπὲρ τῆς φυλαχθησομένης ὑμῖν ἀγαθῆς ἀπολογίας ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει τῇ φοβερᾷ ἑλεθέραν παντὸς δέους, καὶ τεκμηρίας αἱρετικῆς, τῷ κρατοῦσαν διακοσμίαν ἐκκλησιαστικῷ φυλάξατε κατάσασιν βεβαιοῦντες, καὶ αὖθις τὰς κατ' αὐτοῦ προφορὰς ἐξενεχθείσας ἐκ τοῦ ἀποστολικοῦ ὑμῶν θρόνου ἐνθέσμους, καὶ δικαίας, καὶ ἀσεβεῖς ἀποφάσεις εἰσηγούμενοι τῷ εὐνομωτάτῳ βασιλεῖ ἡμῶν, καὶ τὰ ἐκείνων ἀσεβῆ συγγράμματα νομοθετῆσαι πυρὶ παραδίδοσθαι, καὶ τοὺς ἔχοντας, δημόσιον καθυποβάλλεσθαι, κατὰ μίμησιν τοῦ τὰ Μανιχαϊκὰ κεκτῆσθαι ζηλόντων, καὶ τὰ Νεστορίου τοῦ δυσεβοῦς, καὶ τὰ Εὐτυχοῦς τοῦ παράφρονος, καὶ Διοσκόρου τοῦ αὐτῶν πατρὸς, καὶ ὑπερασπιστοῦ. οὕτω γὰρ τοῖς εἰς αὐτοὺς μάτην ἐλπίζουσιν, πᾶσα προσδοκία καταργηθήσεται. ἀξιοῦμεν δὲ ἁγιώτατοι καὶ τῇ κατὰ Ἄνθιμον θείᾳ καὶ ἱερᾷ ὑμῶν ψήφῳ, πέρας ἐπιθεῖναι τέλεον, καὶ τοῖς πατρικοῖς ἡμῶν κανόσιν ἁρμόδιον, ἵνα πᾶν ἐκ τοῦ μέσου ἀνέλητε σκάνδαλον, καὶ ἀπὸ τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς τὸν κύ-

A

B

C

D

E

[1] Vel, *salvæ*: & mox: *confundit*.

κύριον, καὶ τὴν ἐκταίαν φωνὴν ἀκούσησθε παρὰ πάντων ἡμῶν· φυλάξῃ κύριος τὸν θρόνον ὑμῶν, καὶ τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως, ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ, τὰ τοῦ Πέτρου μιμήματα σώζοντα, καὶ σώσαντα ἡμᾶς ἐκ τῶν θλιβόντων, καὶ τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς καταισχύναντα. A

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Θαλάσσιος ἐπίσκοπος τῆς Βηρυτίων πόλεως ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Μέγας ἐπίσκοπος τῆς Βερροιαίων πόλεως ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Γαβάλων ὑπέγραψα Συριστί. B

Αἰθέριος ἐπίσκοπος Μαριάμμης ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Χριστοφόρος ἐπίσκοπος Πορφυρεῶνος ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἀρχέλαος ἐπίσκοπος Κωρύκου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Δαυίθος ἐπίσκοπος Κιρκινσίου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος τῆς ποτὲ * Βαρούσον, νῦν δὲ Ἰουστινιανουπόλεως ἀξιώσας ὑπέγρ.

Ἀνασάσιος ἐπίσκοπος Ἰωτάβης, ξιώσας ὑπέγραψα.

Δόμνος ἐπίσκοπος Μαξιμιανουπόλεως ἀξιώσας ὑπέγραψα. C

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ζωορῶν, ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Μάγνος πρεσβύτερος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Θεούπολιν ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Ἡράκλειος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Ἀθανάσιος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Τύρον ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Παῦλος ἀναγνώστης, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἐν Ταρσῷ ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Θωμᾶς διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Ἰουστινιανούπολιν ἐκκλησίας ὑπέγραψα. D

Ἀγάπιος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἱερᾶς πόλεως μητροπόλεως Εὐφρατησίας ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ὑποδιάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Βόστραν ἁγίας ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Τρόφιμος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Σελεύκειαν Ἰσαυρίας ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Εὐσέβιος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Ἀμιδὰν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἐπιστάμενος τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα κατὰ Σεβήρου, Πέτρου, καὶ Ζωόρα, καὶ Ἀνθίμου ὑπέγραψα.

Μάρκος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἁγίας ἐκκλησίας Ἐμέσης ὑπέγραψα. E

Συμεώνης διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Ἁγιόπολιν ἁγίας ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Σέργιος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Πτολεμαΐδα ἁγίας ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Κοσμᾶς μοναχὸς, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Ἀντάραδον ἁγίας ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Ἡσαΐας διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ τὴν Ἀρεθουσίων ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

SUBSCRIPTIONES.

Thalassius episcopus Berytiorum civitatis, supplicando subscripsi.

Magnus episcopus Berrhœorum civitatis, supplicando subscripsi.

Joannes episcopus Gabalorum, subscripsi. Syriace.

Ætherius episcopus * Mariamnæ, supplicando subscripsi. * Mariammes.

Christophorus episcopus Porphyrionis, supplicando subscripsi.

Archelaus episcopus Coryci, supplicando subscripsi.

Davithus episcopus * Circesi, subscripsi. Syriace. * Cirsensii.

Alexander episcopus quondam * Vercusiorum, nunc vero Justinianopolitanus, supplicando subscripsi. * Barcusorum Pagrasorum.

Anastasius episcopus Jotapæ, supplicando subscripsi.

Domnus episcopus Maximianopolitanus, supplicando subscripsi.

Joannes episcopus Zoororum, supplicando subscripsi.

Magnus presbyter & ambasiator Theopolitanæ ecclesiæ, subscripsi.

Heraclius diaconus & ambasiator ejusdem ecclesiæ, subscripsi.

Athanasius diaconus & ambasiator ecclesiæ Tyri, subscripsi.

Paulus Lectorarius & ambasiator ecclesiæ Tarsi, subscripsi.

Thomas diaconus & ambasiator ecclesiæ Justinianopolitanæ, subscripsi.

Agapius diaconus & ambasiator sanctæ ecclesiæ * sacræ civitatis metropoleos Euphratesiæ, supplicando subscripsi. * Hierapoleos.

Joannes subdiaconus & ambasiator sanctæ ecclesiæ de Bostra, subscripsi.

Trophimus diaconus & ambasiator sanctissimæ ecclesiæ Seleuciæ de Isauria, supplicando subscripsi.

Eusebius diaconus & ambasiator sanctissimæ ecclesiæ Amidanæ sciens superius edicta contra Severum, Petrum, & Zoaram, ac Anthimum, subscripsi.

Marcus diaconus & ambasiator sanctæ ecclesiæ Emisenæ, subscripsi.

Symeones diaconus & ambasiator sanctæ ecclesiæ * Hagiopolitanæ, subscripsi. * Ægyropolitanæ vel Areopolis.

Sergius diaconus & ambasiator sanctæ ecclesiæ Ptolemaidis, subscripsi.

Cosmas monachus & ambasiator sanctæ ecclesiæ Antaradenæ, subscripsi.

Esaias diaconus & ambasiator Arethusianæ ecclesiæ, subscripsi.

Ju-

Julianus diaconus & hospitalarius ecclesiæ Palmyrenæ, subscripsi. A

Jonas diaconus & ambasiator *Helenopolitanæ ecclesiæ, subscripsi.

* Heliopolitanæ.

Abraamius diaconus & ambasiator ejusdem ecclesiæ, subscripsi.

Symeonius presbyter sanctæ ecclesiæ Constantiensi in Cypro, subscripsi.

Joannes lector & ambasiator ecclesiæ Seleuciæ Syriæ, subscripsi.

Martyrius lector ecclesiæ in Beryto, supplicando subscripsi.

Arsenius lector ecclesiæ * Mariamniæ, subscripsi. B

* Mariammes

Sergius presbyter & lustrator monasterii * Sandari, supplicando subscripsi.

* Gindari

Simeones diaconus sanctæ resurrectionis Christi, subscripsi.

Anastasius presbyter & ambasiator ecclesiæ Cæsareæ, subscripsi.

Alexander subdiaconus & ambasiator ecclesiæ Cæsareæ Palæstinæ, subscripsi.

Joannes diaconus & ambasiator ecclesiæ Eleutheropolitanæ, subscripsi.

Theodosius diaconus & ambasiator ecclesiæ Gazæorum, subscripsi.

Pamphilus diaconus & ambasiator ecclesiæ Neapolitanæ, subscripsi. C

Eunomius presbyter & ambasiator ecclesiæ Petri, subscripsi.

Anastasius diaconus & ambasiator ejusdem ecclesiæ, subscripsi.

Victor diaconus & ambasiator ecclesiæ Areopolitanæ, subscripsi.

Philumenus lector ecclesiæ Tarsenæ, supplicando subscripsi.

Et post lectionem libellorum, Menas venerabilis lector ac secundicerius notariorum antiquæ Romæ protulit actum synodalis epistolæ scriptæ a sanctæ memoriæ Agapito, D & legit per dictiones Latinas: interpretationem autem legit Christodorus diaconus & notarius secretarius, quæ sic habet.

*INTERPRETATIO EPISTOLÆ synodalis, scriptæ per literas Latinas * quæ, quod ignotæ essent, omissæ sunt.*

* e Græco

Dilecto fratri Petro Agapitus.

Voluissemus quidem, fratres dilecti, propter conjunctionem nostræ caritatis, omnes domini sacerdotes, juxta apostolicam traditionem, irreprehensibiles invenisse; & neminem aut per gratiam, aut per metum ab ecclesiasticis canonibus declinare. Sed quoniam multa multoties subsequuntur, quæ pœnitudinem parere possunt, & Dei misericordia delicta peccatorum vincit; & idcirco differtur pœna, ut * reformatio locum invenire possit; monere necessarium judicavimus, & ut assumpta de cætero imprævaricata custodiantur. Oportebat enim, ve- E

1. Tim. 3.

* emendatio

Ἰουλιανὸς διάκονος, καὶ ξενοδόχος τῆς Παλμυρέων ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Ἰωνᾶς διάκονος καὶ ἀποκρισιάριος τῆς Ἡλιουπολιτῶν ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Ἀβράμιος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Συμεώνης πρεσβύτερος τῆς κατὰ Κύπρον Κωνσταντίας ἁγίας ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἀναγνώστης, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Σελεύκειαν Συρίας ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Μαρτύριος ἀναγνώστης τῆς ἐν Βηρυτῷ ἐκκλησίας ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Ἀρσένιος ἀναγνώστης τῆς κατὰ Μαριάμμην ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Σέργιος πρεσβύτερος, καὶ περιοδευτὴς μονῆς Γινδάρου ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Συμεώνης διάκονος τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος πρεσβύτερος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς Καισαρέων ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Ἀλέξανδρος ὑποδιάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς Καισαρέων ἐκκλησίας Παλαιστινῶν ὑπέγραψα.

Ἰωάννης διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Ἐλευθερόπολιν ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Θεοδόσιος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἐκκλησίας τῆς Γαζαίων ὑπέγραψα.

Πάμφιλος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Νεάπολιν ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Εὐνόμιος πρεσβύτερος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Πέτρον ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Βίκτωρ διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς κατὰ Ἀρεόπολιν ἐκκλησίας ὑπέγραψα.

Φιλούμενος ἀναγνώστης τῆς Ταρσέων ἐκκλησίας ἀξιώσας ὑπέγραψα.

Καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν λιβέλλων ὁ θεοσεβέστατος ἀναγνώστης, καὶ νοταρίων σεκουνδοκήριος τῆς πρεσβύτιδος Ῥώμης προκομίσας τὸ ἄκτον τῆς γραφείσης παρὰ Ἀγαπητοῦ τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης συνοδικῆς ἐπιστολῆς, ἀνέγνω διὰ Ῥωμαϊκῶν λέξεων· τὴν δὲ ἑρμηνείαν ταύτης ἀνέγνω Χριστόδωρος διάκονος, καὶ νοτάριος σηκρητάριος ἔχουσαν οὕτως.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ἐπιστολῆς, τῆς διὰ Ῥωμαϊκῶν γραφείσης γραμμάτων, ἅ τινα παρέθησαν, διὰ τὴν ἀπειρίαν αὐτῶν.

Τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ Πέτρῳ Ἀγαπητός.

Ἠβουλόμεθα μὲν ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, διὰ τὴν τῆς ἡμετέρας ἀγάπης συνάφειαν, πάντας τοὺς τοῦ κυρίου ἱερεῖς κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν ἀνεπιλήπτους εὑρίσκεσθαι, καὶ μηδένα ἢ διὰ χάριν, ἢ διὰ φόβον, τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἐκκλίνειν· ἀλλ' ἐπεὶ πολλὰ πολλάκις παρακολουθεῖ, ἅ τινα μεταμέλειαν τίκτειν δύναται, καὶ νικᾷ τὰ πλημμελήματα τῶν ἁμαρτανόντων τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ὑπερτίθεται ἡ τιμωρία, ὡς ἂν τόπον εὕρειν ἡ διόρθωσις δυνηθείη, παραινέσαι ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν, ἵνα τὰ παραληφθέντα κἂν τὸ λοιπὸν, ἀπαράβατα φυλαχθείη.

θείη· ἐχρῆν μὲν γὰρ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, μεμνημένην τῶν πατρικῶν παραδόσεων, μηδενὶ συγχωρεῖν τὰ κεκωλυμένα ποιεῖν, ἀλλὰ κὰν εἴ τις τολμηρὸς φανείη, πάσῃ δυνάμει ἀνθίστασθαι. παραγενόμενοι τοιγαροῦν εἰς τὸ κομητάτον τοῦ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως, τοῦ ἡμετέρου υἱοῦ, εὕρομεν τὴν καθέδραν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, παρὰ τοὺς θεσμοὺς τῆς κανόνων, ὑπὸ Ἀνθίμου τοῦ τῆς Τραπεζουντίων ἐκκλησίας ἐπισκόπου ἀπροσηκόντως ὑφαρπασθεῖσαν, οὗτινος τὴν ψυχὴν, οὐ κατὰ τοῦτο μόνον τὸ μέρος, ἀλλ' ὅπερ καὶ μεῖζόν ἐστιν ἐν τῇ τῆς ἀληθοῦς πίστεως ὁμολογίᾳ ἐπεθυμήσαμεν ἐκ τῆς ἀπωλείας ἐπαναγαγεῖν, ἀλλὰ τῇ Εὐτυχέους ἐνίσταμενος πλάνῃ, εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ὁδὸν ἐπανελθεῖν κατεφρόνησεν. ὅθεν, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἀγάπην, τὴν ἐν τῇ πίστει αὐτοῦ μετεμέλειαν ἀναμένομεν, ἐν τῷ μεταξὺ οὐδὲ καθολικῷ, οὐδὲ ἱερέως ὀνόματος ἄξιον εἶναι ψηφίζομεν, μέχρις ἂν πάντα τὰ παρὰ τῶν πατέρων παραδοθέντα, δι' ὧν ἀληθῶς τῆς θρησκείας ἡ πίστις, κὰν ἐπίσημα φυλάττεται, κατὰ τὴν προσήκουσαν πληροφορίαν δέξηται. τὰς δ' ἑτέρας ὁμοίως τῆς αὐτοῦ ἀπονοίας τὰς τῇ ψήφῳ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας κατακριθέντας, παραπλησίως ἡ ὑμετέρα ἀγάπη ἀποσραφήτω, ὧν αὐτὸς ἑαυτὸν ἀμέτοχον ἐποίησεν. τῆς δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει καθέδρας τὴν ὕβριν βοηθοῦντες τοῦ θεοῦ τῇ ἀποστολικῇ αὐθεντίᾳ, καὶ τῆς πιστοτάτων βασιλέων τῇ βοηθείᾳ διορθώσαμεν. καὶ τρόπον τινά τεθαυμάκαμεν, ὅτι τοῦτο τὸ ἔργον ὅπως φανερῶς τοῖς πατρικοῖς ψηφίσμασιν ἐναντίον ἡ ὑμετέρα ἀδελφότης, οὐ μόνον εἰς γνῶσιν ἡμετέραν ἐνεγκεῖν ἠμέλησεν, ἀλλὰ καὶ ἐπιληψίμῳ ἐβεβαίωσε συναινέσει. δι' ὃ χαριστοῦμεν δὲ τῷ Θεῷ, ὅτινος τῷ πνεύματι τὰ κακὰ πρὸς τὸ βέλτιον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρέπεται, καὶ αἱ μικραὶ παραβάσεις, εἰς ὄφελος, καὶ ἀφορμὴν μεγάλης γίνονται χαρᾶς. τοῦτο δὲ, ὑπὲρ τοῦ διεγεῖραι τῆς ὑμετέρας ὁμοψυχίας τὴν ἀγαλλίασιν σημαίνω, ὅτι Μιννᾶν τὸν ἀδελφὸν, καὶ συνεπίσκοπον ἡμῶν, ἄνδρα πολλοῖς ἐπαίνων τρόποις κεκοσμημένον, ἡ ῥηθεῖσα Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησία, ἐπίσκοπον ἐδέξατο, ᾧ τινι εἰ καὶ παρὰ τοὺς λοιποὺς, ἢ τῶν γαληνοτάτων ἐπεγέλασε βασιλέων ἐπιλογὴ, ὅμως τοσαύτη παντός τε τοῦ κλήρου, καὶ τοῦ δήμου συναίνεσις προσγέγονεν, ὥσε παρέκαστον καὶ ἐπιλεγῆναι πιστεύεσθαι, καὶ γὰρ ὅτε τῇ εἰδήσει, ὅτε τῇ ζωῇ, τινὶ ἦν ἄγνωστος, ἀλλὰ κὰν τῇ ἀκεραιότητι τῆς πίστεως, καὶ τῶν ἱερῶν γραφῶν τῇ σπουδῇ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῇ δόσεως διοικήσεως τῇ ὑπηρεσίᾳ, ὅπου τοῦ προλεχθέντος ἀνδρὸς ἡ δόξα δέλαμπεν, ὥσε αὐτῷ βραδύτερον δοκεῖν παραγεγονέναι ὅπερ ἠξίωται. καὶ τοῦτο δὲ πιστούμεθα τῇ αὐτοῦ ἀξίᾳ προσεθῆναι, ὅπερ ἐκ τῶν χρόνων τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, οὐδεμία ἄλλον οἱαδήποτε ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἐδέξατο ἐπίσκοπον ταῖς χερσὶν τῆς ἡμετέρας καθέδρας χειροτονηθέντα, καὶ τυχὸν ἡ εἰς ἀπόδειξιν ἐπαίνου αὐτοῦ, ἢ εἰς κατάλυσιν τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐνστάσεως τῶν τοσοῦτον πρᾶγμα προέβη, ὥσε ἐκείνοις αὐτὸν εἶναι δοκεῖν ὅμοιον, οὓς ἐν τούτοις ποτὲ τοῖς μέρεσιν αὐτὸς τῶν Ἀποστόλων τοῦ πρώτου ἐχειροτόνησεν ἡ ἐπιλογή. κοινῷ τοιγαροῦν ἀδελφοὶ χαρᾷ δόσεβεῖ ἀγαλλιάσει ὑποδέξασθε, καὶ ὁπόσον ὑμεῖς τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν καθέδρας ἀποδέχεσθε τῷ κρίσιν, τῇ σωσθεῖσῃ σημάνατε ἀντιγραφῇ, ἔχοντες διπλοῦν δόφροσύνης αἰτίαν, ὅτι τε καὶ τὰ φαῦλα διορ-

A stram caritatem memorem paternarum traditionum, neminem permittere prohibita facere: sed si quis audax appareret, tota virtute resistere. Cum itaque pervenimus ad comitatum sereniſſimi noſtri imperatoris filii noſtri, invenimus ſedem Conſtantinopolitanæ eccleſiæ, contra omnem canonum honeſtatem ab Anthimo eccleſiæ Trapezuntiorum epiſcopo inconvenienter uſurpatam, cujus animam non ſolum ſecundum iſtam partem, ſed quod majus eſt, in confeſſione veræ fidei a perditione reducere deſideravimus: ſed Eutychis errori inſiſtens ad viam veritatis venire contempſit. Unde cum ipſius in fide pœnitentiam iſto modo expectemus, B neque catholico, neque ſacro nomine dignum eſſe ſententiavimus, donec omnia a patribus tradita, per quæ veræ religionis fides & diſciplina cuſtoditur, ſecundum congruentem ſatisfactionem ſuſcipiat. Ceteros vero ſimilis contumaciæ ipſius, & ſententia apoſtolicæ ſedis condemnatos ſimiliter caritas veſtra averſetur, quorum ipſe ſeipſum participem fecit. Conſtantinopolitanæ vero ſedis injuriam, apoſtolica authoritate adjuvante, & adjutorio fideliſſimorum imperatorum emendabimus. Et modum quemdam admirati ſumus, quod iſtud opus ita aperte contrarium decretis patrum veſtra fraternitas non ſolum ad notitiam noſtram adducere neglexit, ſed C & reprehenſibili conſenſu confirmavit. Sed regratiamur Deo, cujus ſpiritu mala ad melius ut plurimum vertuntur, & parvæ tranſgreſſiones ad utilitatem & occaſionem magni fuerint gaudii. Hoc autem pro excitanda veſtræ conſpiritualitatis lætitia ſignifico, quod Mennam fratrem & coepiſcopum noſtrum, virum multis laudum modis ornatum, prædicta Conſtantinopolitana eccleſia epiſcopum ſuſcepit: cui licet præter ceteros ſereniſſimorum imperatorum electio arriſerit, ſimiliter tamen & totius cleri ac populi conſenſus acceſſit, ut a ſingulis eligi crederetur. Etenim alicui neque ſcientia, neque vita fuit ignotus, ſed & fidei integri- D tate, & ſacrarum ſcripturarum ſtudio, atque etiam piæ adminiſtrationis officio ſic prædicta viri opinio reſplenduit, ut ipſi tardius venire videretur, quo dignus habitus erat. Et hoc dignitati ſuæ additum eſſe credimus, quod a temporibus Petri apoſtoli, nullum alium unquam orientalis eccleſia ſuſcepit epiſcopum manibus noſtræ ſedis ordinatum. Et forſitan vel ad demonſtrationem laudis ipſius, vel ad deſtructionem inimicorum inſtans res tanta pervenit, ut illis ipſe ſimilis eſſe videatur, quos in his quandoque partibus ipſius apoſtolorum primi electio ordinavit. Commune itaque gaudium, fratres, pia exultatione ſuſcipite, & quantum vos E apoſtolicæ ſedis noſtræ judicium comprobatis, conſueta reſcriptione ſignificate; habentes duplicem exultationis cauſam, & quod mala ſine mora corrigantur, & quod pro his optata ſubſecuta fuerint: de cetero præcaventes, ne rurſus canonicis ſanctionibus quid contrarium per vos (quod non credo) fiat, veſtro accedente conſenſu, quandoquidem ſicut error ejus, qui ſemel peccavit, venia dignus eſt, ſic frequens tranſgreſſio motum auſteritatis depoſcit.

Mennæ e mium.

Deus

A θώθη ἄνευ παρολκῆς, καὶ ἀντὶ τούτων τὰ εὐκταῖα παρηκολούθησε τοῦ λοιποῦ προφυλαττόμενοι, ἵνα μὴ αὖθις τοῖς κανονικοῖς θεσπίσμασιν ἐναντίον τι δι' ὑμῶν, ὅπερ ἀπέστω, γένηται, ἢ τῇ ὑμετέρᾳ στερχθείη συναινέσει. ἐπειδὴ καθάπερ συγγνώμης ἀξία ἐστὶν ἡ πλάνη τοῦ ἅπαξ ἁμαρτάνειν, οὕτως ἡ συχνὴ παράβασις, κίνησιν αὐστηρίας ἀπαιτεῖ.

Deus in bona convalescentia te custodiat, frater honorandissime.

Ὁ θεὸς ἐῤῥωμένον σε * φυλάξει ἀδελφὲ τιμιώτατε.

* διαφυλ.

INTERLOCUTIO MENNÆ Patriarchæ.

SAnctissimus archiepiscopus & tota synodus dixit: Non mirandum, si suos & nunc magna apostolica sedes sequitur, sacras sanctiones sanctissimarum ecclesiarum inviolatas conservando, & quæ rectæ fidei sunt defendendo, ac his qui peccaverunt clementem veniam tribuendo. Unde & nos implentes ea quæ a sanctissimo Papa in epistola synodali * data fuere, & tempus pœnitentiæ ipsi dantes deputemus, & decernamus Bosphorium sanctissimum episcopum Neocesareæ metropolitanæ, & Acacium sanctissimum episcopum metropolitanæ Pessinuntinæ, & Joannem ac Theoctistum presbyteros ac defensores magnæ ecclesiæ, quæ hic est, & Zachariam sanctissimum episcopum Mitylenensem metropolitam, & Acacium ac Christodorum diaconos venerabiles & notarios hujus sanctissimæ ecclesiæ, ad notificandum ei ea, quæ a nobis gesta fuerunt, & invitare ipsum infra tres dies (si volet venire) ad sanctam synodum, ad faciendam super annunciatis congruam satisfactionem. Subsignavi.

* Interpres in Gr. legit διδημένα

ΔΙΑΛΑΛΙΑ ΜΗΝΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ.

B Ὁ Ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπεν· οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ τοῖς ἑαυτοῦ κατακολουθεῖ καὶ νῦν ὁ μέγας Ἀποστολικὸς θρόνος, τούς τε ἱεροὺς τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν θεσμοὺς ἀπαρεγχειρήτους διατηρῶν, καὶ τὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως ἐκδικῶν, καὶ φιλανθρώπου γνώμης τοῖς ἡμαρτηκόσι μεταδιδοὺς, ὅθεν καὶ ἡμεῖς πληροῦντες τὰ τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ ἐπὶ τῆς συνοδικῆς ἐπιστολῆς δεδογμένα, καὶ καιρὸν αὐτῷ μετανοίας ἐνδιδόντες, συνορῶμεν Βοσπόριον τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον τῆς Νεοκαισαρέων μητροπόλεως, καὶ Ἀκάκιον τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον τῆς Πισσυνούντων μητροπόλεως, καὶ Ἰωάννην καὶ Θεόκτιστον τοὺς θεοφιλεστάτους πρεσβυτέρους, καὶ ἐκδίκους τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, C καὶ Ζαχαρίαν τὸ ὁσιώτατον ἐπίσκοπον τῆς Μιτυλήναίων μητροπόλεως, καὶ Ἀκάκιον, καὶ Χριστόδωρον τοὺς θεοσεβεστάτους διακόνους, καὶ νοταρίους τῆς αὐτῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ἀναζητῆσαι Ἄνθιμον τὸν εὐλαβέστατον, καὶ δῆλα μὲν αὐτῷ καταστῆσαι τὰ παρ' ἡμῖν πεπραγμένα, προτρέψαι δὲ εἴσω τριῶν ἡμερῶν, εἰ βούλοιτο παραγενέσθαι πρὸς τὴν ἁγίαν ταύτην σύνοδον, καὶ τὴν προσήκουσαν ἐπὶ τοῖς προσηγγελμένοις ποιήσασθαι πληροφορίαν. ὑπεσημηνάμην.

ACTIO SECUNDA

Jacta a Menna patriarcha Constantinopolitano.

POst consulatum Flavii Belissarii clarissimi, [1] pridie Nonas Majas indictione 14. in Christi amantissima & imperiali Roma Constantinopoli, præsidente domino nostro sanctissimo & beatissimo archiepiscopo patriarcha œcumenico Menna * in mesaulio dytico venerabilis domus dominæ nostræ sanctæ & gloriosæ Dei genitricis semper virginis Mariæ, quod est prope sanctissimam magnam ecclesiam, & a dextra quidem parte considentibus & coaudientibus, juxta pium jussum Christi amantissimi, & Deo custoditi imperatoris nostri Justiniani, sanctissimis & Deo amantissimis episcopis, Sabino Canusino, Epiphanio Eclano, Asterio Salernitano, Rustico Fesulano, Leone Nolensi, qui omnes ex regione Italiæ sunt, prius quidem missi ab apostolica sede, postea vero unanimiter * consentientes sanctæ memoriæ Agapito papæ huc advenienti; Petro Justinianopolitano metropolita, Marco metropolita secundæ Cappadociæ provinciæ, Zacharia Mitylenensi metropolita,

* Meditullio aulæ occidentali.

* comitantes

ΠΡΑΞΙΣ ΕΤΕΡΑ

Συστάσα παρὰ Μηνᾶ πατριάρχου.

D Μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαβίου Βελισσαρίου τοῦ λαμπροτάτου τῇ πρὸ μιᾶς νοννῶν Μαΐων, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἐν τῇ φιλοχρίστῳ, καὶ βασιλευούσῃ Ῥώμῃ Κωνσταντινουπόλει, προκαθεζομένου τοῦ δεσπότου ἡμῶν, τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Μηνᾶ, ἐν τῷ μεσαύλῳ τῷ δυτικῷ τοῦ σεβασμίου οἴκου τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ὄντος πλησίον τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ μέρους, συνεδρευόντων αὐτῷ, καὶ συνακροωμένων κατὰ εὐσεβῆ κέλευσιν τοῦ φιλοχρίστου, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως Ιουστινιανοῦ, E τῶν ὁσιωτάτων, καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, Σαβίνου τοῦ Κανουσίου, Επιφανίου Εκλάνων, Ἀστερίου Σαλέρνων, Ρουστικοῦ Φεσούλων, Λέοντος Νολούνων, πάντων ἐκ τῆς Ἰταλῶν χώρας, πρώην μὲν ἀπεσταλμένων ἐκ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, ὕστερον δὲ συνόντων παραγενομένων ἐνταῦθα Ἀγαπητῷ τῷ τῆς ὁσίας μνήμης γενομένῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Πέτρου τῆς μητροπόλεως Ιουστινιανουπόλεως. Μάρκου μητροπολίτου τῆς δευτέρας Καπ-

1 Leg. a. d. *Nonas*, hoc est, ipsis Nonis.

Καππαδοκίας ἐπαρχίας, Ζαχαρίου τῆς μητροπόλεως Μιτυλλίνης, Μάρκου τῆς μητροπόλεως Απαμείας, τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, Αὐξεντίου τῆς μητροπόλεως Σηλυβρίας, Τιμοθέου τῆς μητροπόλεως Βερόης, Θαλασσίου τῆς μητροπόλεως Βηρυτῶν, Μεγάλου τῆς μητροπόλεως Βερροίας, Ιωάννου τῆς μητροπόλεως Βοσπόρου, Ιωάννου Γαβάλων, Δομετιανοῦ Ζηχίας, Χριστοφόρου Πορφυρεώνος, ἐπαρχίας Φοινίκης παράλου, Αρχελάου Κωρύκου, Δαυίδου τοῦ Κιρκησίου, Αἰθερίου Μαριάμμης, Αλεξάνδρου Βαρκούσων, Δόμνου Μαξιμιανουπόλεως τῆς δευτέρας Παλαιστίνης, Ανασασίου Ιωτάβης, Ιωάννου Ζωόρων, Ανδρέου τοῦ Παγίου, Επιτυγχάνου Γέρμης, ἐπαρχίας Ελλησπόντου, Πελαγίου Παρνασσοῦ, Παύλου τοῦ Στεκτορίου, Ανδρέου Πέλτων, Θεοδώρου Μύρων, Θεοδωρίτου Αλίνδων.

A Marco metropolita Apameæ provinciæ Bithyniæ, Auxentio metropolita Selymbriæ, Timotheo metropolita Beroes, Thalassio metropolita Beryti, Magno metropolita Berrhoeæ, Joanne metropolita Bosphori, Joanne Gabalorum, Dominiano * Zechiano, Christophoro Porphyreonis provinciæ Phœnicis maritimæ, Archelao Coryci, Davitho Circinsiaco, Æthetio, Mariammio, Alexandro * Barcusano, Domno Maximianopolitano secundæ Palæstinæ, Anastasio Iotapæ, Joanne Zoorano, Andrea Paniano, Epitynchano Germæ provinciæ Hellesponti, Pelagio Parnassi, Paulo Stectoriano, Andrea Peltano, Theodoro Myreno, & Theodorico B Alindeno.

* Zecchiano Zinchiano

* Barcusorum

Ex δὲ τοῦ δεξιοῦ μέρους Υπατίου τῆς μητροπόλεως Εφέσου, Κωνσταντίνου Ηρακλείας τῆς μητροπόλεως Εὐρώπης, Θεαγένους τῆς μητροπόλεως Σιναάδων, Βάκχου Αντιοχείας τῆς μητροπόλεως Πισιδίας, Ιλαριανοῦ τῆς μητροπόλεως Πέργης, Βοσπορίου Νεοκαισαρείας τῆς μητροπόλεως Πόντου Πολεμωνιακοῦ, Παύλου τῆς μητροπόλεως Τυάνων, Ακακίου τῆς μητροπόλεως Πισιδιωτῶν, Επικτήτου Κλαυδιοπόλεως τῆς μητροπόλεως Ονωριάδος, Επιφανίου Ηρακλείας τῆς Ονωριατῶν ἐπαρχίας, Αβραμίου Κρατίας, Αλεξάνδρου Κολωνείας, τῆς δευτέρας Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, Ασεβίου Αμασρέως, Εὐγρίου Τίου, Ιωάννου Καισαρείας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, Κυριακοῦ Θεοδοσιοπόλεως τῆς Φρυγῶν Πακατιανῶν ἐπαρχίας, Ιωάννου Γραϊανουπόλεως, Θεοδότου Εὐροίας, παλαιᾶς Ηπείρου, Ανδρέου Αμυζόνος, Φλαβιανοῦ Κοτένων, Ηλίου Αδριανῶν τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, & Αρμονίου Καλλικόλεως.

A sinistra vero parte, Hypatio Ephesino metropolita, Constantino Heracleano metropolita Europæ, Theagene metropolita Synnadorum, Baccho metropolita Antiocheno, Hilario metropolita Pergæ, Bosphorio Neocæsareæ metropolitano Ponti Polemoniaci, Paulo metropolita Tyanorum, Acacio metropolita Pessinuntino, Epicteto Claudianopolitano metropolita Honoriadis, Epiphanio Heracleano provinciæ Honoriadis, Abraamio Cratiano, Alexandro Colonienſi ſecundæ provinciæ Cappadocum, Aſterio Amaſtreno, Eugenio Tieno, Joanne Cæſa-C reenſi provinciæ Bithyniorum, Dominico Theodoſiopolitano provinciæ Phrygiorum Pacationorum, Joanne Trajanopolitano, Theodoro Eurææ antiquæ Epiri, Andrea Amyzonio, Flaviano Coteno, Elia * provinciæ Bithyniorum, Harmonio Callipolitano.

* Cæſareæ

Συμπαρόντων δὲ αὐτῷ καὶ συνακροωμένων Θεοφάνους, καὶ Πελαγίου τῶν θεοφιλεστάτων διακόνων τῆς Αποστολικῆς καθέδρας, καὶ Μηνᾶ, & Πέτρου, τῶν θεοσεβεστάτων νοτιερίων, καί τινων εὐλαβεστάτων ὑποδιακόνων καὶ ἐκδίκων, καὶ λοιπῶν κληρικῶν τοῦ αὐτοῦ Αποστολικοῦ θρόνου. οἱ καὶ συνόντες, ἐτύγχανον παραγενόμενῳ ἐνταῦθα Αγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας μνήμης γενομένῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, καὶ Μάγνῳ πρεσβυτέρου, καὶ Ηρακλείῳ διακόνου, & ἀποκρισιαρίων Εφραιμίου τοῦ ὁσιωτάτου πατριάρχου τῆς ἐν Θεσπόλει ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, Σαβίνου διακόνου τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως πληρωτοῦ τῆς ἀποκρίσεως Πέτρου τοῦ ὁσιωτάτου πατριάρχου Ιεροσολύμων, Στεφάνου διακόνου, καὶ ἀποκρισιαρίου Σωτηρίχου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Καισαρείας, τῆς μητροπόλεως Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, Γαϊανοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἀποκρισιαρίου, Ελπιδίου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Αγκύρας, τῆς μητροπόλεως Γαλατίας πρώτης, Διονυσίου, καὶ Καλλινίκου διακόνων & ἀποκρισιαρίων * Φωτινοῦ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως Κορίνθου, παρόντος δὲ καὶ τοῦ λαγοῦ κλήρου τῆς βασιλευούσης πόλεως, Εὐφήμιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ πριμικηρίου νοτιερίων εἶπε.

Adſtantibus autem & ſimul audientibus Theophane, & Pelagio venerabilibus Diaconis apoſtolicæ ſedis, ac Mena, ac Petro Dei amantiſſimis notariis, & quibuſdam venerabilibus ſubdiaconis & procuratoribus, & ceteris clericis ipſius apoſtolicæ ſedis, qui & conſentientes fuerunt ſanctæ memoriæ Aga-D pito facto papæ antiquæ Romæ huc advenienti, & Magno presbytero, & Heraclio diacono ambaſiatoribus Euphemii ſanctiſſimi patriarchæ ſanctiſſimæ eccleſiæ Theopolitanæ, Sabino diacono ſanctæ Chriſti Dei noſtri reſurrectionis, ambaſiatore Petri ſanctiſſ. patriarchæ Hieroſolymitani, Stephano diacono & ambaſiatore Soterichi ſanctiſſimi epiſcopi Cæſareæ metropolitæ primæ provinciæ Cappadocum, Gajano presbytero & ambaſiatore Elpidii ſanctiſſimi epiſcopi Ancyrani metropolitanæ primæ Galatiæ, Dionyſio, & Callinico diaconis & ambaſiatoribus * Photii ſan- * Photini
ctiſſimi epiſcopi metropolitæ Corinthi, præſente etiam venerabili clero hujus regiæ ci-E vitatis, Euphemius venerabilis diaconus & primicerius notariorum dixit:

Πρὸ τούτων φανερῶν ἡμερῶν, εὐσεβοῦς ἡγησαμένης κελεύσεως τοῦ φιλοχρίστου, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν Βασιλέως συνελήλυθεν ἡ παροῦσα τανῦν ἁγία σύνοδος, καὶ τῶν τε ἐπὶ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως εὑλαβῶν μοναχῶν, καί τινων ἐκ τῆς Θεουπολιτῶν ὁρμωμένων, & ἄλλων γε μὴν ἐκ τῆς Ιεροσολυμιτῶν

His proximis diebus, præcedente pio juſſu Chriſto amantiſſimi ac Deo cuſtoditi imperatoris noſtri, convenit præſens nunc ſancta ſynodus. Et cum tunc intraſſent ad vos venerabiles monachi hujus regiæ civitatis, & qui de Theopolitana civitate profecti erant, ac etiam alii venerabiles viri de Hie-

rosolymis, facta fuerunt a vobis quædam super venerabili Anthimo, quæ in actis tunc formatis continentur, in quibus dedistis certum terminum super requisitione ipsius venerabilis viri, qui jam decursus est. Cumque & nunc vestra convenerit sanctitas pro eadem materia, observentque & vestram audientiam memorati venerabiles monachi, introitum apud vos habere rogantes & supplicantes, subjicimus ergo & exhibemus ad præsentiam.

Sanctissimus archiepiscopus & sancta synodus dixit: Intrent. Et cum intrassent, Marianus Deo amantissimus presbyter & prior monasterii sanctæ memoriæ Dalmatii, & primas, simul cum ceteris Deo amantissimis archimandritis & monachis regiæ civitatis, Theopolitanæ, & Hierosolymitanæ venerabilium monasteriorum, Agapito Dii, Dioscoro sanctæ Euphemiæ, Agapio Thalassii, Paulo Romanorum, Antonio Eusebii, Stephano Olympii, Anastasio Romanorum, Demetrio Phocæ, Dominico Euphemii, Stephano Promoti, Zenone sanctæ Dei genitricis in fonte, Alexandro Calamii, Dada Cajumæ, Rhodone Theodori, Gennadio Dominici, Theodoro Maronii, Sila Heliæ, Paulo Samuelis, Joanne Theodori, Cyrione Ægyptiorum, Basilyo Cyraconæ, Joanne sancti Thomæ apostoli inter illa Modesti, Marco Theodori, Flaviano presbytero & secundario Modesti Lycaonum, Marino Pauli, Theoctisto sanctæ Dei genitricis prope illa Job, Theodoro Tryphonis, Cosma sancti Joannis inter illa Studii, Petro sanctæ Dei genitricis & sancti Diomedis in Hierusalem, Eleutherio sancti Dominici, Alexandro Abraamii, Theodoro Job, Tryphone Elpidii, Stephano illorum de Consta, Babyla Danielis in Stylo, Joanne Anastasii, Anthemio Neonis, Joanne sancti Michaelis illorum Charisii, Joanne Maræ prope Aetiam cisternam, Phoca Jonæ prope Secundum, Zosimo Eutychii Lycaonum, Timotheo Asterii * prope Aetiam cisternam, Martyrio Petri prope apostolos, Andrea sanctæ Dei genitricis prope sanctum Lucam, Marco sancti Dominici, Jacobo Abibi Syro, Attico Eucratadarum, Joseph sanctæ Dei genitricis in Lithostroto, Paulo sancti Apostoli Petri prope palatium, Anastasio presbytero & secundario sancti Philippi in * Brephotrophio, Georgio Cyri, Eusebio Symeonii, Zotico sancti Andreæ prope * Saturninam portam: & de Theopoli, Paulo Monacho & ambasiatore monasterii Maronis, Severiano presbytero & archimandrita monasterii Zoaræ * Calidorum Syro, Cassisa presbytero & archimandrita monasterii Lucæ Syro, Simeonio diacono & ambasiatore Jacobi, Joanne diacono & ambasiatore Theodori, Stephano presbytero & priore monasterii Euxerii, Joanne presbytero & archimandrita monasterii * Cyri Thomæ Syro, Theona presbytero & archimandrita monasterii Aaron Syro, Photino monacho & ambasiatore sancti Stephani, Theodoro diacono & ambasiatore ecclesiæ Erendelenorum, Sergio presbytero & lustratore; qui omnes pro seipsis & pro reliquis, atque etiam pro his qui sub sanctis Christi veri Dei nostri locis agunt, Domnino presbytero & archimandrita monasterii

* Stratonico Dometii, Polychronio Æthrii, Andrea Romanorum p. A. c.

* hoc est domo, ubi aluntur infantes.

* Saturnini

* Thermarum

* Domni.

A εὐλαβῶν ἀνδρῶν τηνικαῦτα παρ᾽ ἡμῖν εἰσεληλυθότων πέπρακταί τινα ἐπὶ Ανθίμῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ, ἃ δὴ τοῖς τηνικαῦτα συστᾶσιν ὑπομνήμασι περιέχεται, ἐν οἷς καὶ προθεσμίαν ῥητὴν ἐπὶ τῇ τοῦ αὐτοῦ εὐλαβεστάτου ἀνδρὸς ἀναζητήσει δεδώκατε, ἧς ἤδη δραμούσης, ἐπειδὴ καὶ νῦν ἡ ὑμετέρα συνῆλθεν ἁγιωσύνη τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἕνεκα, παραφυλάττουσι δὲ καὶ τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν, καὶ οἱ μνημονευθέντες εὐλαβέστατοι μοναχοὶ τῆς παρ᾽ ὑμῖν εἰσόδου τυχεῖν ἀξιοῦντες, ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παριστάμενον. Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπεν, εἰσίτωσαν. καὶ εἰσελθόντος * Μαρινιανοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ ἡγουμένου μονῆς Δαλματίου τοῦ B τῆς ὁσίας μνήμης, καὶ ἐξάρχου ἅμα τοῖς λοιποῖς θεοσεβεστάτοις ἀρχιμανδρίταις, καὶ μοναχοῖς, τῶν τε κατὰ τήνδε τὴν βασιλίδα πόλιν, καὶ Θεούπολιν, καὶ Ιεροσόλυμα εὐαγῶν μοναστηρίων, Αγαπητοῦ τῆς Δίου, Διοσκόρου τῆς ἁγίας Εὐφημίας, Ἀγαπίου τῆς Θαλασσίου, Παύλου τῶν Ῥωμαίων, Ἀντωνίου τῆς Εὐσεβίου, Στεφάνου τοῦ Ὀλυμπίου, Αναστασίου τῶν Ῥωμαίων, Δημητρίου τῆς Φωκᾶ, Κυριακοῦ τῆς Εὐφημίου, Ζωΐλου τῆς Θεοδότου, Ἰουλιανοῦ τῆς Εὐφημίου, Στεφάνου τῶν Προμότου, Ζήνωνος τῆς ἁγίας θεοτόκου ἐν τῇ πηγῇ, Αλεξάνδρου τοῦ Καλαμίου, Δάδα τοῦ Καϊουμᾶ, Ῥόδωνος τῆς Θεοδώρου, Γενναδίου τῆς Κυριακοῦ, Θεοδώρου τοῦ Μαρωνίου, Σίλα τῆς Ηλία, Παύλου τοῦ Σαμουηλίου, Ιωάννου C τῆς Θεοδώρου, Κυρίωνος τῶν Αἰγυπτίων, Βασιλείου τῆς Κυρακωνᾶ, Ιωάννου τοῦ ἁγίου Αποστόλου Θωμᾶ, ἐν τοῖς Μοδέστου, Μάρκου τῆς Θεοδώρου, Φλαβιανοῦ πρεσβυτέρου, καὶ δευτεραρίου τῆς Μοδέστου τῶν Λυκαόνων, Μαρίνου τῆς Παύλου, Θεοκτίστου τῆς ἁγίας θεοτόκου πλησίον τῶν Ιὼβ, Θεοδώρου τῆς Τρύφωνος, Κοσμᾶ τῶν Στουδίου, Πέτρου τῆς ἁγίας θεοτόκου, καὶ τοῦ ἁγίου Διομήδους ἐν τῇ Ιερουσαλὴμ, Ελευθερίου τοῦ ἁγίου Κυριακοῦ, Αλεξάνδρου τῆς Αβραμίου, Θεοδώρου τῆς Ιὼβ, Τρύφωνος τῆς Ελπιδίου, Στεφάνου τῶν Κώνστα, Βαβύλα τῆς Δανιὴλ ἐν τῷ στύλῳ, Ιωάννου τῆς Αναστασίου, Ανθεμίου τῆς Νέωνος, Ιωάννου τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ τῶν Χαρισίου, Ιωάννου τῆς D Μάρα, πλησίον τῆς Αετίου κινστέρνης, Φωκᾶ τῆς Ιωνᾶ, πλησίον τοῦ δευτέρου, Ζωσίμου τῆς Εὐτυχίου τῶν Λυκαόνων, Τιμοθέου τῆς Αστερίου, Στρατονίκου τῆς Δομετίου, Πολυχρονίου τοῦ Αἰθερίου, Ανδρέου τῶν Ῥωμαίων, πλησίον τῆς Αετίου κινστέρνης, Μαρτυρίου τῆς Πέτρου, πλησίον τῶν Αποστόλων, Ανδρέου τῆς ἁγίας θεοτόκου, πλησίον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, Μάρκου τοῦ ἁγίου Κηρύκου, Ιακώβου τῆς Αβίβου Σύρου, Αττικοῦ τῶν Εὐκρατιδῶν, Ιωσὴφ τῆς ἁγίας θεοτόκου, ἐν τῷ Λιθοστρώτῳ, Παύλου τοῦ ἁγίου Αποστόλου Πέτρου, πλησίον τοῦ παλατίου, Αναστασίου πρεσβυτέρου, καὶ δευτεραρίου τοῦ ἁγίου Φιλίππου ἐν τῷ Βρεφοτροφείῳ, Γεωργίου τῆς Κύρου, Εὐσεβίου τῆς E Συμεωνίου, Ζωτικοῦ τοῦ ἁγίου Ανδρέου πλησίον τῆς Σατουρνίνου πόρτης, * καὶ τῶν ὑπὸ Θεούπολιν, Παύλου * μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου μονῆς τῆς Μάρωνος, Σευηριανοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἀρχιμανδρίτου μονῆς Ζωόρα τῶν θέρμων Σύρου, Κασσίσα πρεσβυτέρου, καὶ ἀρχιμανδρίτου τῆς Λουκᾶ Σύρου, Συμεωνίου διακόνου καὶ ἀποκρισιαρίου τῆς Θεοδώρου, Στεφάνου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου μονῆς Εὐξερίου, Ιωάννου πρεσβυτέρου, καὶ ἀρχιμανδρίτου μονῆς τοῦ Κύρου Θωμᾶ Σύρου, Θωμᾶ πρεσβυτέρου, καὶ ἀρχιμανδρίτου μονῆς Ααρὼν Σύρου,

Φω-

* Μαρια[...]

* omiss[...] lychro[...] Creten[...] qui in verf. v[...] a Cor[...]

Φωτεινῦ μοναχῦ, καὶ ἀποκρισιαρίου τῦ ἁγίου Στεφάνου, Θεοδώρου διακόνου, καὶ ἀποκρισιαρίου τῆς ἐκκλησίας Ερενδηληνῶν, Σεργίου πρεσβυτέρου, καὶ περιοδευτῦ, οἱ πάντες πράττοντες ὑπέρ τε αὐτῶν καὶ τῆς λοιπῶν, ἔτι μὴν καὶ τῆς ὑπὸ τὸν ἁγίους Χριστῦ τῦ ἀληθινῦ Θεῦ ἡμῶν τόπους, Δομνίνου πρεσβυτέρου, καὶ ἀρχιμανδρίτου μονῆς τῦ μακαρίου Μαρτυρίου, Ησυχίου πρεσβυτέρου, καὶ ἀποκρισιαρίου μονῆς τῦ μακαρίου Θεοδοσίου, Κασιανῦ πρεσβυτέρου τῆς λαύρας τῦ μακαρίου Σάββα, Κυριακῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἡγουμένου τῆς Πυργίων τῦ Ιορδάνου, Νεσάβου πρεσβυτέρου λαύρας τῦ μακαρίου Φιρμίνου, Τερεντίου πρεσβυτέρου τῆς νέας λαύρας, Λεοντίου μοναχοῦ ἡγουμένου, καὶ τοποτηρητῦ τῆς ἐρήμου πάσης, Τραϊανῦ πρεσβυτέρου τῦ πυργίων τῦ Ιορδάνου, Πολυεύκτου διακόνου μονῆς τῦ Αββᾶ Θεοδοσίου, Θεοδώρου διακόνου, καὶ μοναχῦ τῆς νέας λαύρας, Κηρύκου διακόνου, καὶ μοναχῦ τῆς αὐτῆς νέας λαύρας, Αναστασίου μονῆς τῦ μακαρίου Μαρτυρίου, Μάμα μοναχῦ τῆς αὐτῆς μονῆς, Ιωάννου μοναχῦ τῆς αὐτῆς μονῆς, Ιουλιανῦ μοναχῦ μονῆς τῦ Αββᾶ Θεοδοσίου, οἱ πάντες πράττοντες ὑπέρ τε τῆς οἰκείων μοναστηρίων, καὶ πάντων τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἁγίας πόλεως μοναχῶν, Ιωάννου πρεσβυτέρου τῆς πεδιάδος, καὶ ὑπὲρ πάντων τῆς ἐκεῖσε μοναχῶν. Θεωνᾶ πρεσβυτέρου τῦ Σινᾶ ὄρους, καὶ ἀποκρισιαρίου τῦ τε ὄρους, καὶ τῆς ἐκκλησίας Φαρὰν, καὶ λαύρας Ραϊθῦ, καὶ ὑπὲρ πάντων τῆς ἐκεῖσε μοναχῶν, Σχολαστικίου διακόνου καὶ μοναχῦ μονῆς τῦ μακαρίου Ιωάννου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῆς ὑπὸ Σκυθόπολιν μοναχῶν.

A beati Martyrii, Heſychio presbytero & ambaſiatore monaſterii beati Theodoſii, Caſſiano presbytero lauræ beati Sabbæ, Dominico presbytero & priore Turrium Jordanis, Neſtabo presbytero lauræ beati Firmini, Terentio presbytero novæ lauræ, Leontio monacho & priore & vicario totius eremi, Trajano presbytero Turrium Jordanis, Polyeucto diacono monaſterii abbatis Theodoſii, Theodoro diacono & monacho novæ lauræ, Cyrico diacono & monacho ipſius novæ lauræ, Anaſtaſio diacono monaſterii beati Martyrii, Mama monacho ejuſdem monaſterii, Juliano monacho monaſterii abbatis Theodoſii, qui omnes agunt pro propriis monaſteriis, & pro omnibus monachis eremi ſanctæ civitatis: Joanne presbytero Campeſtris, & pro omnibus, qui ibidem ſunt monachis; Theona presbytero montis Sinai, & legato ipſius montis, & eccleſiæ Pharan, & lauræ Raithu, & pro omnibus ibidem monachis; Strategio diacono & monacho monaſterii beati Joannis, & pro omnibus monachis ſub Scythopoli.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶσα ἡ συνοδος εἶπεν, ἀναγινωσκέσθω τὰ τῇ προτεραίᾳ πεπραγμένα. καὶ λαβὼν μακάριος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, νοτάριος, καὶ ἀποκρισιάριος ἀνέγνω.

Sanctiſſimus archiepiſcopus, & tota ſynodus dixit: Legantur, quæ pridie geſta fuerunt. Et accipiens Macarius venerabilis diaconus notarius & ambaſiator legit.

Μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαβίου Βελισαρίου τῦ λαμπροτάτου τῇ πρὸ ἓξ νωνῶν Μαΐων, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἐν τῇ φιλοχρίστῳ, καὶ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει Ρώμῃ, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς πρώτης πράξεως.

Poſt conſulatum Flavii Beliſſarii viri clariſſimi ſexto nonas Maii indictione decimaquarta, in Chriſto amantiſſima & imperiali Conſtantinopoli, & reliqua primæ actionis.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶσα ἡ ἁγία συνοδος εἶπεν, οἱ παρ' ἡμῶν ἀπονεμηθέντες πρὸς ἀναζήτησιν Ανθίμου τῦ Φλαβεσάτου, εἰ τὰ διαλαληθέντα πρὸς ἔργον ἤγαγον, διδαξάτωσαν.

Sanctiſſimus archiepiſcopus & ſancta ſynodus dixit: Qui a nobis deputati fuerunt ad requirendum Anthimum venerabilem, ſi injuncta ad opus deduxerunt oſtendant.

Βοσπόριος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Νεοκαισαρέων μητροπόλεως ἐπαρχίας Πόντου Πολεμωνιακῦ εἶπε.

Boſphorius ſanctiſſimus epiſcopus Neocæſareenſis metropolis provinciæ Ponti Polemoniaci dixit:

Τοῖς ὑπὸ τῆς ὑμῶν μακαριότητος, καὶ τῆς ἁγίας ταύτης συνοδου ψηφισθεῖσι πειθαρχοῦντες εἰκότως, ἐγενόμεθα ἐν πᾶσι τοῖς νομιζομένοις ἡμῖν τόποις εἶναι Ανθιμον τὸν Φλαβέσατον, φαμὲν δὴ, ἔν τε τῷ ἁγιωτηρίῳ οἴκῳ τῦ ἐνδόξου ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ τῦ ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ τῆς Ορμίσδα ἐν τῷ ἁγίῳ Αποστολείῳ, ἐν οἷς συγκαλέσαντες τούς τε Φλαβεσάτους πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ ἐγγὺς εἰπεῖν ἅπαντα τὸν κλῆρον τῆς ἐρημικῶν ἁγιωτάτων οἴκων. ἐπυθόμεθα αὐτῆς εἰπεῖν ἡμῖν καὶ ὑποδεῖξαι, εἰ ἴσασι τὸν εἰρημένον Ανθιμον, ἤτοι τὸν οἶκον ἐν ᾧ ἐστιν αὐτὸν θρεῦν. οἱ δὲ πρότερον μὲν εἶπον συμφώνως μηδὲ ἑωρακέναι αὐτὸν ἐκεῖσε, μηδὲ εἰδέναι οἶκον, ἐν ᾧ τυγχάνει αὐτὸς, εἶπε εἰς πληροφορίαν ἡμῶν δεδωκότες τινὰς ἐξ αὐτῆς ἅμα Ακακίῳ, καὶ Χρισοδώρῳ τοῖς θεοσεβεστάτοις διακόνοις, καὶ νοταρίοις τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, τὸν τε εἰ-

Decretis a beatitudine veſtra, & ab hac ſancta ſynodo merito obtemperantes, fuimus in omnibus locis, in quibus arbitrabamur eſſe venerabilem Anthimum, videlicet in oratoria domo glorioſi Archangeli Michaelis, quæ eſt in palatio & in domibus Hormiſdæ in ſancto apoſtolio: in quibus convocavimus venerabiles presbyteros & diaconos, & propemodum univerſum clerum prædictarum ſanctiſſimarum domorum: rogavimuſque ipſos dicere nobis & demonſtrare, ſi ſciunt prædictum Anthimum, ſeu domum, in qua eſt ipſum inveniri. Qui primum quidem concorditer dixerunt, neque vidiſſe ipſum ibidem, neque ſcire domum, in qua ipſe ſit. Poſtea vero ad ſatisfactionem noſtram dederunt quoſdam ex ipſis ſimul cum Acacio & Chriſtodoro, venerabilibus diaco-

nis, & notariis vestræ sanctitatis, qui prædicti Anthimi inquisitionem fecerunt: existimantes autem invenire ipsum in metato suo, in quo olim permanebat, quæsivimus, & nec ibi invenire potuimus. At in suburbio suo, quod est circa sanctum Laurentium, venientes, nec ibi ipsum invenire valuimus invento ibidem homine suo, qui dixit, ex quo recessit de sancta magna ecclesia, neque vidisse ipsum, neque scire, ubi degat.

Acacius sanctissimus episcopus Pessinuntiorum metropolis secundæ provinciæ Galatiæ dixit: Et ego significo vestræ beatitudini, quod veni cum Bosphorio & Zacharia sanctissimis comministris, ac Joanne & Theodoctisto Deo amantissimis presbyteris & procuratoribus ecclesiæ, Acacioque & Christodoro venerabilibus diaconis & notariis, in prædictis locis requirere prædictum venerabilem Anthimum, & ipsum invenire non potui.

Zacharias sanctissimus episcopus Mitylenensis metropolita, dixit: Sicut dixerunt ante me Bosphorius & Acacius Deo amantissimi episcopi, satisfacientes mandatis a vestra sanctitate venimus in oratoriam domum sancti Michaelis Archangeli, quæ adjacet palatio & in sancto apostolio, quod est inter illa Hormisdæ, atque etiam in suburbio suo, quod adjacet oratoriæ domui sancti Laurentii; & scrutationem susceptam fecimus, simul cum Joanne & Theoctisto Deo amantissimis presbyteris & procuratoribus, & Acacio & Christodoro venerabilibus diaconis & notariis, & nullibi hunc invenire potuimus.

Joannes venerabilissimus presbyter & defensor sanctissimæ magnæ ecclesiæ, dixit: Juxta jussum vestræ sanctitatis, simul cum prædictis sanctissimis episcopis, & venerabilibus diaconis & notariis, venimus ego & Theoctistus ad loca prædicta ab ipsis, ubi putabamus omnino nos manifestum facere posse ipsum venerabilem Anthimum, quem invenire non potuimus.

Theoctistus venerabilis presbyter & defensor ecclesiæ dixit: Ego eadem * depono.

* testificor

Acacius venerabilis diaconus & notarius & Christodorus diaconus notarius ac secretarius, per Christodorum unum ipsorum dixerunt: Quæ sanctissimi episcopi, & Deo amantissimi presbyteri & procuratores, qui una nobiscum missi sunt super requisitione venerabilis Anthimi, dixerunt, eadem & nos deponimus. Attulimus autem & ea quæ proxime gesta fuerunt, ut ea ipsi intimaremus, & nullo modo ipsum invenire potuimus.

Sanctissimus archiepiscopus & tota sacrosancta synodus dixit: Manifesta jam facta est voluntas venerabilis Anthimi, qui se manifestum constituere noluit, & venire ad nos ad emendationem. Verumtamen nos cum simus homines, quantum est possibile, sequendo bonitatem magni Dei & salvatoris nostri Jesu Christi, *qui vult omnes salvos fieri & ad cognitionem veritatis venire*; & qui

1. Tim. 2.

A ρημένου ἐλαβεστάτου Ἀνθίμου ἀναζήτησιν ἐποιήσαντο, νομίζοντες δὲ καὶ ἐν τῷ μετάτῳ αὐτοῦ, ἐν ᾧ πάλαι κατέμενεν, εὑρίσκεσθαι αὐτὸν, ἐζητήσαμεν, καὶ οὐδὲ ἐκεῖσε εὑρεῖν αὐτὸν ἰσχύσαμεν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ τῷ περὶ τὸν ἅγιον Λαυρέντιον γενόμενοι, οὐδὲ ἐκεῖ αὐτὸν εὑρεῖν δεδυνήμεθα τοῦ ἐκεῖσε εὑρεθέντος ἀνθρώπου αὐτοῦ εἰρηκότος, ἀφ' οὗπερ ἀπέστη τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, μηδὲ ἑωρακέναι αὐτὸν, μηδὲ εἰδέναι, ὅποι διάγει.

Ἀκάκιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Πισσινουντίων μητροπόλεως, τῆς δευτέρας Γαλατῶν ἐπαρχίας εἶπε· Κἀγὼ διδάσκω τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, ὡς παραγενόμενος ἅμα Βοσπορίῳ, καὶ Ζαχαρίᾳ τοῖς ὁσιωτάτοις συλλειτουργοῖς, καὶ Ἰωάννῃ, καὶ Θεοκτίστῳ τοῖς θεοφιλεστάτοις πρεσβυτέροις καὶ ἐκκλησεκδίκοις, Ἀκακίῳ τε, καὶ Χριστοδώρῳ τοῖς θεοσεβεστάτοις διακόνοις καὶ νοταρίοις ἐν τοῖς εἰρημένοις τόποις τὴν ἀναζήτησιν ποιήσασθαι τοῦ εἰρημένου ἐλαβεστάτου Ἀνθίμου, τοῦτον εὑρεῖν οὐ δεδυνήμαι.

Ζαχαρίας ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Μιτυληναίων μητροπόλεως εἶπεν· Καθὼς ἐδίδαξεν πρὸ ἐμοῦ Βοσπόριος, καὶ Ἀκάκιος, οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι τὸ ἱκανὸν ποιοῦντες τοῖς προστεταγμένοις παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, ἐγενόμεθα καὶ ἐν τῷ ἁγιῷ ἐκτηρίῳ οἴκῳ τοῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, τῷ προκειμένῳ τῷ ἐνεβεῖ παλατίῳ, καὶ ἐν τῷ ἁγίῳ Ἀποστολείῳ τῷ ὄντι ἐν τοῖς Ὁρμίσδου, καὶ ἐν τῷ προαστείῳ αὐτοῦ τῷ προσπαρακειμένῳ τῷ ἁγιῷ ἐκτηρίῳ οἴκῳ τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, καὶ τὴν ἐνδεχομένην ἔρευναν ἅμα Ἰωάννῃ, καὶ Θεοκτίστῳ ποιησάμενοι τοῖς θεοφιλεστάτοις πρεσβυτέροις καὶ ἐκκλησεκδίκοις, καὶ Ἀκακίῳ, καὶ Χριστοδώρῳ τοῖς θεοσεβεστάτοις διακόνοις καὶ νοταρίοις οὐδαμῶς τοῦτον εὑρεῖν δεδυνήμεθα.

Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος, καὶ ἐκκλησέκδικος τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας εἶπε. Κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, ἅμα τοῖς εἰρημένοις ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ θεοσεβεστάτοις διακόνοις, καὶ νοταρίοις γενόμενοι ἐγώ τε, καὶ Θεόκτιστος ὁ θεοφιλέστατος, κατὰ τοὺς προλεχθέντας ὑπ' αὐτῶν τόπους, τοὺς μὲν νομιζομένους ἡμῖν κατάδηλον πάντες ποιεῖν Ἄνθιμον τὸν ἐλαβέστατον τοῦτον, ὃν εὑρεῖν οὐκ ἠδυνήθημεν.

Θεόκτιστος, ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος, καὶ ἐκκλησέκδικος εἶπε· Κἀγὼ τὰ αὐτὰ κατατίθεμαι.

Ἀκάκιος, ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ νοτάριοις, καὶ Χριστόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος νοταρίος, καὶ σεκρετάριος δι' αὐτοῦ ἑνὸς αὐτῶν Χριστοδώρου εἶπον. Ἅπερ οἱ ἅμα ἡμῖν ἀποσταλέντες ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι, καὶ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ ἐκκλησέκδικοι ἐπὶ τὴν ἀναζήτησιν Ἀνθίμου τοῦ ἐλαβεστάτου εἰρήκασι, τὰ αὐτὰ καὶ ἡμεῖς κατατιθέμεθα. ἐπιφερόμεθα δὲ καὶ τὰ τῇ προτεραίᾳ πεπραγμένα, ἐφ' ᾧ ταῦτα δῆλα αὐτῷ καταστῆσαι, καὶ οὐδαμῶς αὐτῶν εὑρεῖν δεδυνήμεθα.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶσα ἡ ἱερὰ, καὶ ἁγία σύνοδος εἶπε· Δήλη μὲν ἤδη γέγονεν ἡ Ἀνθίμου τοῦ ἐλαβεστάτου προαίρεσις, οὐ βουληθέντος ἑαυτὸν καταστῆσαι παραγενέσθαι τε πρὸς ἡμᾶς εἰς διόρθωσιν, πλὴν ἀλλ' ὡς ἔνεστιν ἀνθρώπους ὄντας ἡμᾶς ἀκολουθεῖν τῇ ἀγαθότητι τοῦ μεγάλου θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ πάντας σωθῆναι βουλομένου, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, καὶ τὴν

1. Τιμ.

με-

μετάνοιαν ὥσπερ τι σωτήριον φάρμακον τοῖς ἁμαρτάνουσι παρασχόντος, ὥστε καὶ δι' αὐτῆς καὶ τοὺς ἀπολισθαίνοντας τῆς εὐθείας ὁδοῦ, πάλιν ἐπ' αὐτὴν ἀνακαλεῖσθαι διὰ τῆς προσηκούσης μακροθυμίας, καὶ ἡμεῖς σπουδάζοντες τὸν εἰρημένον ἐλαβέστατον Ἄνθιμον κατὰ τὸν δυνατὸν περισώσασθαι τρόπον, καὶ αὖθις ἐνδίδομεν αὐτῷ προθεσμίαν ἑτέρων ἡμερῶν τριῶν, πρὸς μετάμελόντε, καὶ τὴν τῶν δεόντων ἐπίγνωσιν· ὧν ἐντὸς, ἀναζητήσουσιν αὐτὸν Πέτρος τε ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Ἰουστινιανουπολιτῶν μητροπόλεως, τῆς δευτέρας Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, καὶ Θαλάσσιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Βηρυτίων, καὶ Δόμνος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μαξιμιανουπόλεως τῆς δευτέρας Παλαιστινῶν ἐπαρχίας, καὶ Ῥωμανός γε μὴν, καὶ Ἰωάννης οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ * ἐκκλησέκδικοι τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ πρός γε, Ἀνδρέας τε, καὶ Καλώνυμος οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι καὶ νοτάριοι, καὶ εἴπερ εὕροιεν αὐτὸν, προτρέψοιεν τῆς εἰρημένης ἐντὸς προθεσμίας, μὴ παραφυγεῖν τὴν ἡμέτεραν ἀκρόασιν, ὀφείλοντα τὰς κατ' αὐτοῦ γινομένας ἀποδύσασθαι μέμψεις· ὑπεσημηνάμην.

A pœnitentiam tanquam salutare quoddam medicamentum his, qui peccant præbet, ut per ipsam, qui a recta via lapsi sunt, rursus ad ipsam revocentur per convenientem longanimitatem: studentesque prædictum venerabilem Anthimum modo possibili salvare, rursus damus ei terminum aliorum trium dierum ad pœnitentiam & recognitionem necessariorum, intra quos requirent ipsum Petrus sanctissimus episcopus Justinianopolitanus metropolita secundæ provinciæ Cappadociæ, & Thalassius sanctissimus episcopus metropolis Berytiorum, ac Domnus Deo amantissimus episcopus Maximianopolitanus provinciæ secundæ Palæstinorum, Romanusque B atque etiam Joannes Deo amantissimi presbyteri & procuratores sanctissimæ magnæ ecclesiæ, insuper etiam & Andreas, & Calonymus venerabiles diaconi & notarii: & si invenient ipsum, nunciabunt intra dictum terminum venire ad nostram audientiam, exuturus accusationes contra ipsum factas. Subsignavi.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ.

Μετὰ γὴν ὑπατείαν * Φλαβίου Βελισσαρίου τοῦ λαμπροτάτου, τῇ πρὸ ἓξ εἰδῶν Μαΐων, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἐν τῇ φιλοχρίστῳ καὶ βασιλευούσῃ πόλει, * Ῥώμῃ, προκαθεζομένου τοῦ δεσπότου ἡμῶν τοῦ Ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου οἰκουμενικοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ πατριάρχου Μηνᾶ, ἐν τῷ μεσαύλῳ τῷ δυτικῷ τοῦ σεβασμίου οἴκου τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τοῦ ὄντος πλησίον τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας.

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ μέρους συνεδρεύοντων αὐτῷ, καὶ συνακροωμένων, κατὰ εὐσεβῆ κέλευσιν τοῦ φιλοχρίστου, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, τῶν ὁσιωτάτων καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, Σαβίνου τοῦ Κανουσίου, Ἐπιφανίου Ἐκλάνων, Ἀστερίου Σαλέρνων, Ῥουστικοῦ Φεσούλων, Λέοντος Νόλου, τῶν πάντων ἐκ τῆς Ἰταλῶν χώρας, πρωὴν μὲν ἀπεσταλμένων ἐκ τῆς ἰταλῶν χώρας, ἤγουν τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, ὕστερον δὲ συνόντων παραγενομένῳ ἐν ταῦθα Ἀγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας μνήμης, γενομένῳ πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Θαλασσίου τῆς μητροπόλεως Βηρυτοῦ, Μεγάλου τῆς μητροπόλεως Βερροίας Ἰωάννου * Γαβάλων, Χριστοφόρου Πορφυρεῶνος ἐπαρχίας Φοινίκης παράλου, Ἀρχελάου Κωρήκου, Δαυίθου τοῦ Χιρκινσίου, Αἰθερίου Μαριάμμης, Ἀλεξάνδρου Βαρκούσων, Δόμνου Μαξιμιανουπόλεως τῆς δευτέρας Παλαιστίνης, Ἀναστασίου Ἰωτάβης, Ἰωάννου Ζωορῶν, Ἀστερίου Ἀμάστρεως, Ἀνδρέου τοῦ Πανίου, Ἐπιτυγχάνου Γέρμης ἐπαρχίας Ἑλλησπόντου, Παύλου Στεκτορίου, Ἀνδρέου Πέλτων, Θεοδώρου Μύρου, Ἀνδρέου Ἀμυζόνος, Φλαβιανοῦ Κοτένων, Ἡλίου Ἀδριανῶν, Μακεδονίου Βριάνων, Θεοδωρίτου Ἀλίνδων, Ἁρμονίου Καλλιπόλεως, Λεοντίου Ἑλενουπόλεως, Λογγίνου Ὀρεστιάδος, Ἰωάννου Καισαρείας τῆς Βιθυνίας, καὶ Ἰωάννου Τραϊανουπόλεως, Φρυγίας Πακατιανῆς.

ACTIO III.

C POst consulatum Flavii Belissarii viri clarissimi pro sexto Idus Maii, indictione quartadecima, in Deo amantissima & regia civitate * Roma Constantinopoli, præsidente domino nostro sanctissimo ac beatissimo œcumenico archiepiscopo Menna patriarcha * in Mesaulio dytico venerabilis domus dominæ nostræ sanctæ & gloriosæ Dei genitricis semper virginis Mariæ, quæ est prope sanctam magnam ecclesiam.

* nova

* Palatio Occidentali

Et a dextera quidem parte considentibus ipsi & conaudientibus secundum pium jussum Christo amantissimi, ac Deo custoditi imperatoris nostri Justiniani, Sanctissimis & Deo D amantissimis episcopis, Sabino Canusino, Epiphanio Eclano, Asterio Salernitano, Rustico Fesulano, Leone Nolano, omnibus ex regione Italorum prius quidem missis ex Italorum regione, videlicet ab apostolica sede, postea vero consentientibus sanctæ memoriæ Agapito facto papæ antiquæ Romæ huc advenienti: Thalassio metropolita Berytano, Magno metropolitano Berrœano, Joanne Gabalorum, Christophoro Porphyreonis provinciæ Phœniciæ maritimæ, Archelao Coryci, Davitho * Circinsiano, Ætherio Mariamnio, Alexandro * Barcusano, Domno Maximianopolitano secundæ Palæstinæ, Anastasio Jotapeno, Joanne Zoorano, Asterio E Amastreno, Andrea Paniano, Epitynchano Germæ provinciæ Hellesponti, Paulo Stectoriano, Andrea Peltano, Theodoro Myreno, Andrea Amyzonio, Flaviano Cotenensi, Elia Adrianopolitano, Macedonio * Briano, Theodorito Alindinensi, Harmonio Callipolitano, Leontio Helenopolitano, Longino Oresteno, Joanne Cæsareensi Bithyniæ, & Joanne Trajanopolitano Phrygiæ Pacatianæ.

* Cyrresticensi.

* Barcusorum Pagrasono

* Butritino

A sini-

A ſiniſtris vero, Hypatio metropolitano Epheſino, Conſtantino Heracleano metropolitano Europæ, Euſebio metropolita Cyzici, Thalaſsio metropolita Nicomediæ, Photino metropolita Chalcedonis, Theagene metropolita Synnadorum, Baccho Antiocheno metropolita Piſidiæ, Hilariano metropolita Pergæ, Boſphorio Neocæſareenſi metropolita Ponti Polemoniaci, Paulo metropolita Tyanenſi, Acacio metropolita Peſsinuntino, Epicteto, Claudiopolitano metropolita Honoriadis, Petro metropolita Juſtinianopolitano ſecundæ provinciæ Cappadocum, Zacharia metropolita Mitylenenſi, * Hediſto metropolita Ciano, Marco metropolita Apamearum provinciæ Bithyniorum, Auxentio metropolita Selymbriano, Timotheo metropolita Beroeano, Joanne metropolita Boſphorano, Domitiano Zecchiano, Caloa Smyrnæ, Epiphanio Heracleano provinciæ Honoriadis, Abraamio Cratiano, Alexandro Colonienſi, Eugenio Tieno, Dominico Theodoſiopolita provinciæ Phrygiæ Pacatianæ, Euſtachio Tiberiopolitano, Theodoto Euriano, Euſebio Antiquæ civitatis, Theodoro Gordeno, Matthia Cymano, Alexandro Eluſano, & Joanne Medajano.

* Hediſco

Adſtantibuſque ei, & conaudientibus, Theophane & Pelagio, venerabilibus diaconis apoſtolicæ ſedis, ac Mena & Petro venerabilibus notariis, & quibuſdam venerabilibus ſubdiaconis & procuratoribus, & ceteris clericis ipſius, qui & præſentes fuerunt cum ſanctæ memoriæ Agapito facto papa antiquæ Romæ, huc adveniente; & Magno presbytero & Heraclio diacono & ambaſiatore Ephræmii ſanctiſsimi patriarchæ Theopolitanæ eccleſiæ: Sabino diacono ſanctæ reſurrectionis Chriſti Dei noſtri, ambaſiatore Petri ſanctiſsimi patriarchæ Hieroſolymitani, Stephano diacono & ambaſiatore Soterichi ſanctiſsimi epiſcopi Cæſareenſis metropolitæ primæ Cappadociæ, Gajano presbytero & ambaſiatore Elpidii ſanctiſsimi epiſcopi Ancyrani metropolitæ Galatiæ primæ, Dionyſio diacono & Callinico diacono, ambaſiatoribus Photii ſanctiſsimi epiſcopi metropolitæ Corinthi; præſente etiam venerabili clero regiæ urbis:

Euphemius venerabilis diaconus & primicerius notariorum dixit: Bis jam conveniente veſtra ſancta ſynodo ſecundum juſſum piiſsimi & ſereniſsimi imperatoris noſtri, cum advenerint tunc diverſi monachi ex hac regia urbe, & Theopoli, ac etiam Hieroſolymis, præceſſerunt quædam ſuper Anthimum, ſicut geſta de his oſtendunt, in quibus ſecundum primum & ſecundum ordinem, certi termini dati ſunt ſuper requiſitione ipſius venerabilis viri. Quoniam igitur & ultimam dilationem a nobis datam decurriſſe contigit; convenitque rurſus veſtra ſanctitas, obſervantque veſtram audientiam prædicti venerabiles monachi, petentes introitum habere: ſubjicimus ergo, & exhibemus ad præſentiam.

Ἐκ δὲ τοῦ εὐωνύμου μέρους, Ὑπατίου τῆς μητροπόλεως Ἐφέσου, Κωνσταντίνου Ἡρακλείας τῆς μητροπόλεως Εὐρώπης, Εὐσεβίου τῆς μητροπόλεως Κυζίκου, Θαλασσίου τῆς μητροπόλεως Νικομηδείας, φωτεινοῦ τῆς μητροπόλεως Χαλκηδόνος, Θεαγένους τῆς μητροπόλεως Συνάδων, Βάκχου Ἀντιοχείας τῆς μητροπόλεως Πισσιδίας, Ἱλαριανοῦ τῆς μητροπόλεως Πέργης, Βοσπορίου Νεοκαισαρείας τῆς μητροπόλεως Πόντου Πολεμωνιακοῦ, Παύλου τῆς μητροπόλεως Τυάνων, Ἀκακίου τῆς μητροπόλεως Πισσινοῦντος, Ἐπικτήτου Κλαυδιουπόλεως τῆς μητροπόλεως Ονωριάδος, Πέτρου τῆς μητροπόλεως Ιουστινιανουπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, Ζαχαρίου τῆς μητροπόλεως Μιτηλήνης, Ἡδίστου τῆς μητροπόλεως Κίου, Μάρκου τῆς μητροπόλεως Απαμείας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, Αὐξεντίου τῆς μητροπ. Σηλυβρίας, Τιμοθέου τῆς μητροπ. Βερόης, Ιωάννου τῆς μητροπ. Βοσπόρου. Δομετιανοῦ Ζηκχίας, Καλώα Σμύρνης, Επιφάνιου Ηρακλείας τῆς ἐπαρχίας Ονωριάδος, Αβραμίου Κρατίας, Αλεξάνδρου Κολωνείας, Εὐγενίου Τίου, Κυριακοῦ Θεοδοσιουπόλεως ἐπαρχίας Φρυγίας Πακατιανῆς, Εὐσταθίου Τιβεριουπόλεως, Θεοδότου Εὐροίας, Εὐσεβίου παλαιᾶς πόλεως, Θεωδώρου Γόρδου, Ματθαίου Κύμης, Αλεξάνδρου Ελούζων, καὶ Ιωάννου τοῦ * Μηδαίου.

* Pio Μηδαίου.

Συμπαρόντων δὲ αὐτῷ, καὶ συνακροωμένων καὶ Θεοφάνους, καὶ Πελαγίου τῶν θεοφιλεστάτων διακόνων τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, καὶ Μηνᾶ, καὶ Πέτρου τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων, καί τινων εὐλαβεστάτων ὑποδιακόνων, καὶ ἐκδίκων, καὶ λοιπῶν κληρικῶν τοῦ αὐτοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου, οἳ καὶ συνόντες ἔτυχον παραγενομένῳ ἐνταῦθα Αγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας μνήμης γενομένῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ Μάγνου πρεσβυτέρου, καὶ Ηρακλείου διακόνου, τῶν ἀποκρισιαρίων Εφραιμίου τοῦ ὁσιωτάτου πατριάρχου τῆς ἐν Θεουπόλει ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, Σαβίνου διακόνου τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως πληροῦντος τὰς ἀποκρίσεις Πέτρου τοῦ ὁσιωτάτου πατριάρχου Ιεροσολύμων, Στεφάνου διακόνου, καὶ ἀποκρισιαρίου Σωτηρίχου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς μητροπόλεως Καππαδοκίας πρώτης, Γαϊανοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἀποκρισιαρίου Ελπιδίου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Αγκύρας τῆς μητροπόλεως Γαλατίας πρώτης, Διονυσίου διακόνου, καὶ Καλλινίκου διακόνου, τῶν ἀποκρισιαρίων Φωτεινοῦ τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως Κορίνθου, παρόντος δὲ καὶ τοῦ εὐλαβεστάτου κλήρου τῆς Βασιλευούσης πόλεως.

Εὐφήμιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ πριμικήριος νοταρίων, εἶπε· δὶς ἤδη συνελθούσης τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου, κατὰ κέλευσιν τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως, καὶ διαφόρων εὐλαβῶν μοναχῶν, ἔκτε τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ἔκ τε τῆς Θεουπολιτῶν, καὶ πρός γε, τῆς Ιεροσολυμιτῶν τηνικαῦτα παραγεγονότων, προῆλθέν τινα ἐπὶ Ανθίμῳ, καθὰ τὰ περὶ τούτων πραχθέντα δηλοῖ. Ἐν οἷς κατὰ πρώτην τε καὶ δευτέραν τάξιν, προθεσμίαι ῥηταὶ δίδονται ἐπὶ ἀναζητήσει τοῦ αὐτοῦ εὐλαβεστάτου ἀνδρός. ἐπεὶ τοίνυν καὶ τὴν ὑστέρῳ δεδομένην παρ' ὑμῶν προθεσμίαν διαδραμεῖν συνέβη, συνεληλυθυίας τε αὖθις τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, παραφυλάττουσι τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν οἱ εἰρημένοι εὐλαβέστατοι μοναχοί, αἰτοῦντες εἰσόδου τυχεῖν, ὑποβάλλομεν οὖν πρὸς τὸ παριστάμενον.

Ὁ ἁγιω-

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, & πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν, εἰσίτωσαν. Καὶ εἰσῆλθον Μαριανὸς ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος μονῆς Δαλματίου τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης, καὶ ἔξαρχος, σὺν αὐτῷ δὲ οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ ἀρχιμανδρῖται τῆς κατὰ τήνδε τὴν βασιλίδα πόλιν διαφόρων μοναστηρίων, Ἀγαπητὸς τῆς Δίου, Διόσκορος τῆς ἁγίας Εὐφημίας, Ἀγάπιος τῆς Θαλασσίου, Παῦλος τῶν Ῥωμαίων, Ἀντωνῖνος τῆς Εὐσεβίου, Στέφανος τῆς Ὀλυμπίου, Ἀναστάσιος τῶν Ῥωμαίων, Δημήτριος τῆς Φωκᾶ, Κυριακὸς τῆς Εὐφημίας, Ζωΐλος τῆς Θεοδότου, Ἰουλιανὸς τῆς Εὐφημίας, Στέφανος τῶν Προμότου, Ζηνὼν τῆς ἁγίας θεοτόκου ἐν τῇ πηγῇ, Ἀλέξανδρος τοῦ Καλαμίου, Δάδας τῆς Καϊουμᾶ, Ῥόδων τῆς Θεοδώρου, Γενναδίου τῆς Κυριακοῦ, Θεόδωρος τῆς Μαρωνίου, Σίλας τῆς Ἡλίου, Παῦλος τῆς Σαμουηλίου, Ἰωάννης τῆς Θεωδώρου, Κυρίων τῶν Αἰγυπτίων, Βασίλειος τῆς Κυρακονᾶ, Ἰωάννης τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ ἐν τοῖς Μοδέστου, Μάρκος τῆς Θεοδώρου, Φλαβιανὸς πρεσβύτερος καὶ δευτεράριος τῆς Μοδέστου τῶν Λυκαόνων, Μαξῖνος τῆς Παύλου, Θεόκτιστος τῆς ἁγίας θεοτόκου πλησίον τῶν Ἰωβ, Θεόδωρος τῆς Τρύφωνος, Κοσμᾶς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν τοῖς Στουδίου, Πέτρος τῆς ἁγίας θεοτόκου, καὶ τοῦ ἁγίου Διομήδους ἐν Ἱερουσαλήμ, Ἐλευθέριος τοῦ ἁγίου Κυριακοῦ, Ἀλέξανδρος τῆς Ἀβραμίου, Θεόδωρος τῆς Ἰωβ, Τρύφων τῆς Ἐλπιδίου, Στέφανος τῆς Κώνσα, Βαβύλας τῆς Δανιὴλ ἐν τῷ σύλῳ, Ἰωάννης τῆς Ἀναστασίου, Ἀνθιμος τῆς Νέωνος, Ἰωάννου τοῦ ἁγίου Μιχαὴλ τῶν Χαιρισίου, Ἰωάννης τῆς Μάρα πλησίον τῆς Ἀετίου κινστέρνης, Φωκᾶς τῆς Ἰωνᾶ πλησίον τοῦ δευτέρου, Ζώσιμος τῆς Εὐτυχίου τοῦ Λυκαόνων, Τιμόθεος τῆς Ἀσηρίου, Σεβαστίνικος τῆς Δομετίου, Πολυχρόνιος τῆς Αἰθρίου, Ἀνδρέας τῶν Ῥωμαίων πλησίον τῆς κινστέρνης, Μαρτύριος τῆς Πέτρου πλησίον τῶν Ἀποστόλων, Ἀνδρέας τῆς ἁγίας θεοτόκου πλησίον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, Μάρκος τοῦ ἁγίου Κηρύκου, Ἰάκωβος τῆς Ἀβίβου Σύρου, Ἀττικὸς τῆς Εὐκρατάδων, Ἰωσὴφ τῆς ἁγίας θεοτόκου ἐν τῷ Λιθοστρώτῳ, Παῦλος τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Πέτρου πλησίον τοῦ παλατίου, Ἀναστάσιος πρεσβύτερος καὶ δευτεράριος τοῦ ἁγίου Φιλίππου ἐν τῷ Βρεφοτροφείῳ, Γεώργιος τῆς Κύρου, Εὐσέβιος τῆς Συμεωνίου, Ζωτικὸς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου πλησίον τῆς Σατορνίνου πόρτης, Κυριακὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Σύρων, Ζώσιμος τῆς Μαξιμίνου, Πολυχρόνιος τῆς Κρητικῶν, Παῦλος τῆς ἁγίας Ἑρμιόνης καὶ τῆς ὑπὸ Θεόπολιν, Παῦλος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς Μάρωνος, Σελευκιανὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ζωόρα τῆς Θέρμων Σύρου, Κασσίας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Λουκᾶ Σύρου, Συμεώνης διάκονος καὶ ἀποκρισιάριος τῆς Ἰακώβου, Ἰωάννης διάκονος καὶ ἀποκρισιάριος τῆς Θεοδώρου, Στέφανος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Εὐξερίου, Ἰωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ἀαρὼν Σύρου, Φωτεινὸς μοναχὸς, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τοῦ ἁγίου Στεφάνου, Θεόδωρος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἐκκλησίας Ἐρενδηλίων, Σέργιος πρεσβύτερος, καὶ περιοδευτὴς, οἱ πάντες πρόκεινται ὑπέρ τε αὐτῆς καὶ τῆς λοιπῆς. ἔτι μὴν καὶ τῆς ὑπὸ τοὺς ἁγίους

A Sanctissimus archiepiscopus, & tota synodus sancta dixit: Intrent. Et intravit Marianus Deo amantissimus presbyter & prior monasterii sanctæ memoriæ Dalmatii, & primas, & cum ipso, Deo dilectissimi presbyteri & archimandritæ venerabilium monasteriorum regiæ civitatis, Agapetus Dii, Dioscorus sanctæ Euphemiæ, Agapius Thalassii, Paulus Romanorum, Antonius Eusebii, Stephanus Olympii, Anastasius Romanorum, Demetrius Phocæ, Dominicus Euphemii, Stephanus Promoti, Zenon sanctæ Dei genitricis ad fontem, Alexander Calamii, Dadas Cajumæ, Rhodon Theodori, Gennadius Cyriaci, Theo-
B dorus Maronii, Silas Heliæ, Paulus Samuelis, Joannes Theodori, Cyrion Ægyptiorum, Basilius Cyraconæ, Joannes sancti Thomæ apostoli inter illa Modesti, Marcus Theodori, Flavianus presbyter & secundarius Modesti Lycaonum, Marinus Pauli, Theoctistus sanctæ Dei genitricis prope illa Job, Theodorus Tryphonis, Cosmas sancti Joannis inter illa Studii, Petrus sanctæ Dei genitricis & sancti Diomedis in Hierusalem, Eleutherius sancti Dominici, Alexander sancti Abraamii, Theodorus Job, Tryphon Elpidii, Stephanus Constæ, Babylas Danielis in stylo, Joannes Anastasii, Anthemius Neonis, Joannes sancti Michaelis illorum Cha-
C risii, Joannes Maræ prope Aetiam Cisternam, Phocas Jonæ prope Secundum, Zosimus Eutychii Lycaonum, Timotheus Asterii, Stratonicus Dometii, Polychronius Æthrii, Andreas Romanorum prope cisternam, Martyrius Petri prope apostolos, Andreas sanctæ Dei genitricis prope sanctum Lucam, Marcus sancti Cyrici, Jacobus Abibi Syrus, Atticus Eucratadarum, Joseph sanctæ Dei genitricis in Lithostroto, Paulus sancti Petri apostoli prope Palatium, Anastasius presbyter & secundarius sancti Philippi in Brephotrophio, Georgius Cyri, Eusebius Symeonii, Zoticus sancti Andreæ prope Saturnini portam, Dominicus
D sancti Joannis Syriorum, Zosimus Maximini, Polychronius * Cretensium, Paulus san- * Criticorum
ctæ Hermionæ, & eorum qui sunt sub Theopoli, Paulus monachus & ambasiator monasterii Maronis, Severianus presbyter & archimandrita monasterii Zoaræ Thermarum Syrus, Cassias presbyter & archimandrita monasterii Lucæ Syrus, Symeones diaconus & ambasiator monasterii Jacobi, Joannes diaconus & ambasiator monasterii Theodori, Stephanus presbyter & prior monasterii Euxerii, Joannes presbyter & archimandrita monasterii Aaron Syrus, Photinus monachus & ambasiator monasterii sancti Stephani, Theodorus diaconus & ambasiator ec-
E clesiæ Erendelenorum, Sergius presbyter & lustrator, qui omnes agunt pro seipsis, & pro ceteris, atque etiam pro his, qui sunt sub sanctis locis Christi veri Dei nostri; Domnus presbyter & archimandrita monasterii beati Martyrii, Hesychius presbyter & archimandrita monasterii beati Theodosii, Cassianus presbyter lauræ beati Sabbæ, Dominicus presbyter & prior Turrium Jordanis, Nestabus presbyter lauræ beati Pirmini, Terentius presbyter novæ lauræ, Leontius monachus & prior, ac vicarius totius

ere-

eremi: Trajanus presbyter Turrium Jordani, Polyeuctus diaconus monasterii abbatis Theodosii, Theodorus diaconus & monachus ejusdem novæ lauræ, Cyricus diaconus & monachus monasterii beati Martyrii, Mama monachus ejusdem monasterii, Joannes monachus ejusdem monasterii, Julianus monachus monasterii beati Theodosii: qui omnes pro propriis monasteriis agunt & pro omnibus monachis de eremo sanctæ civitatis: Joannes presbyter Campestris, & pro omnibus ibidem monachis, Theonas presbyter montis Sinai, & ambasiator ipsius montis, & ecclesiæ Pharan, ac lauræ Raithu, pro omnibus ibidem monachis; Strategius diaconus & monachus monasterii beati Joannis, pro omnibus monachis qui sub Scythopoli.

A Χριστῦ τῦ ἀληθινῦ Θεῦ ἡμῶν τόπυς, Δομνῖνος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῦ μακαρίυ Μαρτυρίυ, Ησύχιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῦ μακαρίυ Θεοδοσίυ, Κασιανὸς πρεσβύτερος τῆς λαύρας τῦ μακαρίυ Σάββα, Κυριακὸς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆ Πυργίων τῦ Ιορδάνου, Νεσάβος πρεσβύτερος λαύρας τῦ μακαρίυ Φιρμίνυ, Τερέντι⊙ πρεσβύτερ⊙ τῆς νέας λαύρας, Λέοντι⊙ μοναχ⊙, καὶ ἡγούμενος καὶ τοποτηρητὴς τῆς ἐρήμυ πάσης, Τραϊανὸς πρεσβύτερος τῆ Πυργίων τῦ Ιορδάνυ, Πολύδκτος διάκονος τῆς μονῆς τῦ Αββᾶ Θεοδοσίυ, Θεόδωρος διάκονος καὶ μοναχὸς τῆς νέας λαύρας, Κήρυκος διάκονος καὶ μοναχὸς τῆς νέας λαύρας, Ἀνασάσιος διάκον⊙ μονῆς τῦ μακαρίυ Μαρτυρίυ, Μάμας μοναχὸς τῆς αὐτῆς μονῆς, Ἰωάννης μοναχὸς τῆς αὐτῆς μονῆς, Ἰυλιανὸς μοναχὸς μονῆς τῦ Ἀββᾶ Θεοδοσίυ, οἱ πάντες ὑπὲρ τε τῆ οἰκείων μοναστηρίων, καὶ πάντων τῆ ἐν τῆ ἐρήμῳ τῆς ἁγίας πόλεως μοναχῶν, Ἰωάννης πρεσβύτερος τῆς πεδιάδ⊙, καὶ ὑπὲρ παντων τῆ ἐκεῖσε μοναχῶν, Θεωνᾶς πρεσβύτερ⊙ τῦ Σινᾶ ὄρυς, καὶ ἀποκεισιάριος τῦτε ὄρυς, καὶ τῆς ἐκκλησίας Φαρὰν, καὶ λαύρας Ῥαϊθῦ, ὑπὲρ πάντων τῆ ἐκεῖσε μοναχῶν, Στρατήγι⊙ διάκον⊙ καὶ μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Ἰωάννυ, ὑπὲρ πάντων τῆ ὄντ⊙ Σκυθόπολιν μοναχῶν.

B

Sanctissimus archiepiscopus, & tota synodus sancta dixit: Legantur, quæ proxime gesta fuerunt. Et accipiens Paulus venerabilis diaconus notarius legit.

Ο ἁγιώτατ⊙ ἀρχιεπίσκοπ⊙, καὶ πᾶσα ἡ ἁγία συνόδ⊙ εἶπεν. Ἀναγινωσκέσθω τὰ τῆ προτεραίᾳ πραχθέντι, καὶ λαβὼν Παῦλ⊙ ὁ θεοσεβέστατ⊙ διάκον⊙, καὶ νοτάριος ἀνέγνω.

Post consulatum Flavii Belissarii viri clarissimi pridie nonas Maii indictione quartadecima, in Dei amantissima imperiali Roma Constantinopoli, & reliqua secundæ actionis.

C Μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαβίυ Βελισαρίυ τῦ λαμπροτάτυ, τῆ πρὸ μιᾶς νωνῶν Μαΐων, ἰνδικτιῶν⊙ τεσσαρεσκαιδεκάτης ἐν τῆ φιλοχρίστῳ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει Ῥώμῃ, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς δευτέρας πράξεως.

Sanctissimus archiepiscopus & tota sancta synodus dixit: Doceant nos venerabiles diaconi & notarii, quot dies præterierunt post synodum secundo ordine factam.

Ο ἁγιώτατ⊙ ἀρχιεπίσκοπ⊙, καὶ πᾶσα ἡ ἁγία συνόδ⊙ εἶπε· Διδασκέτωσαν ἡμᾶς οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι, καὶ νοτάριοι πόσαι παρωχήκασιν ἡμέραι μετὰ τὴν κατὰ δευτέραν τάξιν γενομένην συνόδον.

Notarii dixerunt: Docemus vestram beatitudinem, quomodo a circumhabita die in actis nunc lectis usque ad hanc diem, quinque sunt dies.

Οἱ νοτάριοι εἶπον· Διδάσκομεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, ὡς ἐκ τῆς περιεχομένης ἡμέρας τοῖς νῦν ἀναγνωσθεῖσιν ὑπομνήμασιν μέχρι τῆς σήμερον καὶ αὐτῆς πέντε εἰσὶν ἡμέραι.

D

Sanctissimus archiepiscopus & tota sancta synodus dixit: Nunc qui a nobis secundo ordine deputati sunt ad requirendum venerabilem Anthimum, si interlocutioni finem imposuerunt, edoceant.

Ο ἁγιώτατ⊙ ἀρχιεπίσκοπ⊙, καὶ πᾶσα ἡ ἁγία συνόδ⊙ εἶπε· Νῦν οἱ πρὸς ἀναζήτησιν κατὰ δευτέραν τάξιν παρ' ἡμῶν ἀπονεμηθέντες Ἀνθίμυ τῦ βλαβέντος, εἰ τοῖς διαλαληθεῖσι πέρας ἐπιτεθείκασι, διδαξάτωσαν.

Petrus sanctissimus episcopus Justinianopolitanus secundæ Cappadociæ, dixit: Quæ sancte a vestra sanctitate gesta sunt, & nobis mandata, ad effectum deducere studuimus, egoque & qui mecum deputati erant, Thalassius sanctissimus episcopus Berytius metropolita, & Domnus Deo amantissimus episcopus Maximianopolitanus, & Romanus ac Joannes Deo amantissimi presbyteri & procuratores, Andreasque & Calonymus Deo amantissimi diaconi & notarii sanctissimæ magnæ ecclesiæ, ivimus ad diversa loca, in quibus putabatur inveniri venerabilis Anthimus, & cum omni diligentia fecimus inquisitionem, & nullo modo ipsum invenire potuimus. Fuimus autem & in venerabili domo glorioso martyris Laurentii, & interrogavimus ibidem clericos, si sciebant, ubi moratur memoratus venerabilis vir: qui cum juramento dixerunt non vidisse ipsum, ex quo recessit de se-

Πέτρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Ἰυστινιανουπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδοκίας εἶπε· Τὰ ὁσίως πραχθέντα παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης καὶ ἡμῖν προσαχθέντα εἰς ἔργον ἀγαγεῖν σπεύσαντες ἐγὼ, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ ἀπονεμηθέντες Θαλάσσιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Βηρυτίων μητροπόλεως, καὶ Δόμνος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μαξιμιανουπόλεως, καὶ Ῥωμανὸς, καὶ Ἰωάννης οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ ἔκδικοι, καὶ Ἀνδρέας, καὶ Καλώνυμ⊙, οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι καὶ νοτάριοι τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, γεγόναμεν εἰς διαφόρους τόπους, καθ' οὓς ἐνομίζετο εὑρίσκεσθαι Ἄνθιμ⊙ ὁ βλαβέστατ⊙, καὶ μετὰ πάσης ἐπιμελείας τὴν ἀναζήτησιν ποιησάμενοι, εὕραμεν τοῦτον μὴ δεδωκότα. παραγενόμενοι δὲ καὶ ἐν τῷ σεπτῷ οἴκῳ τῦ ἐνδόξυ μάρτυρος Λαυρεντίυ, ἐπυθανόμεθα τῆ ἐκεῖσε κληρικῶν, εἰ οἴδασιν, ποῦ διάγει ὁ μνημονευθεὶς βλαβέστατ⊙ ἀνὴρ, οἵτινες μεθ' ὅρκυ εἰρήκασι μὴ θεάσασθαι αὐτὸν

τὸν, ἀφ' οὗπερ ἀπέστη τοῦ θρόνου ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως, μήτε εἰδέναι ἐν ποίῳ τόπῳ διάγει, ἔφησαν δὲ προάστειον αὐτὸν ἔχειν πλησίον τοῦ προφητείου, ἐν ᾧ συνεχέστερον ηὑρίσκετο ἀπιὼν, καὶ κατὰ τὴν μονὴν Θεοδώρου τοῦ θεοσεβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου, πρινὴ ἐπιλάβηται τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως, οὓς παραλαβόντες, καὶ γενόμενοι ἐν τοῖς εἰρημένοις τόποις καὶ ἐπιζητήσαντες, οὐδὲ ἐν τούτοις αὐτὸν εὑρεῖν ἰσχύσαμεν, τῶν ἐκεῖσε εὑρεθέντων μεθ' ὅρκου βεβαιωσαμένων, μήτε θεάσασθαι αὐτὸν, ἀφ' οὗ ἀνεχώρησε τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας. λαβόντες δὲ κατὰ νοῦν τὴν οὖσαν διάθεσιν αὐτῷ πρὸς Πέτρον τόν ποτε τῆς Ἀπαμέων γενόμενον πρόεδρον, παραγενόμεθα καὶ ἐν τῷ προάστείῳ τῷ διαφέροντι τῷ αὐτῷ Πέτρῳ, πλησίον ὄντι τοῦ εὐκτηρίου οἴκου τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θύρσου, καὶ οὐδὲ ἐκεῖ αὐτὸν εὑρεῖν δεδυνήμεθα.

Θαλάσσιος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Βηρυτοῦ, εἶπε. Τοῖς ἐνθέσμως, καὶ κανονικῶς ὑπὸ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου διαλαληθεῖσι τὸ ἱκανὸν ποιοῦντες, ἐγώ τε, καὶ Πέτρος, καὶ Δόμνος, οἱ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι, καὶ Ῥωμανὸς, καὶ Ἰωάννης, οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ ἐκκλησέκδικοι, καὶ Ἀνδρέας, καὶ Καλώνυμοι οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι, καὶ νοτάριοι τῆς ἁγιωτάτης ταύτης μεγάλης ἐκκλησίας, περιήλθομεν εἰς ἀναζήτησιν Ἀνθίμου τοῦ εὐλαβοῦς, ὀφείλοντες αὐτὸν προτρέψαι τὸν ἱερὸν τοῦτον καταλαβεῖν σύλλογον, καὶ περὶ ὧν ἐγκαλεῖται, τὰς ἀπολογίας ποιήσασθαι, καὶ δὴ ἐν πολλοῖς γενόμενοι τόποις, εὐκτηρίοις ἁγίοις, καὶ εὐαγέσι μοναστηρίοις, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν προαστείοις διαφέρουσιν αὐτῷ τε Ἀνθίμῳ, καὶ Πέτρῳ ἐκδικίῳ τῷ ποτὲ τὸν Ἀπαμείας ἀθέσμως ὑφαρπάσαντι θρόνον, ἐν οἷς αὐτὸν ἐνομίσαμεν διατρίβειν, καὶ περινοστήσαντες, οὐδαμῶς τοῦτον εὑρεῖν δεδυνήμεθα.

Δόμνος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μαξιμιανουπόλεως τῆς δευτέρας Παλαιστίνης, εἶπεν· Ἀκολουθήσας κἀγὼ τοῖς κανονικῶς κελευσθεῖσι παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου, περιενόστησα μετὰ Πέτρου, καὶ Θαλασσίου τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, καὶ Ῥωμανοῦ, καὶ Ἰωάννου, τῶν θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων, καὶ ἐκκλησεκδίκων, καὶ Ἀνδρέου, καὶ Καλωνύμου, τῶν θεοσεβεστάτων διακόνων, καὶ νοταρίων, τοὺς παρ' αὐτοῦ ἐξονομασθέντας τόπους, καὶ οὐδαμοῦ τοῦτον εὑρεῖν δεδυνήμεθα.

Ῥωμανὸς ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος, καὶ ἐκκλησέκδικος εἶπε· Κἀγὼ παραγενόμενος ἅμα Πέτρῳ, Θαλασσίῳ, καὶ Δόμνῳ, τοῖς ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ Ἰωάννῃ τῷ θεοφιλεστάτῳ συμπρεσβυτέρῳ μου, καὶ ἐκδίκῳ, καὶ Ἀνδρέᾳ, καὶ Καλωνύμῳ τοῖς θεοφιλεστάτοις διακόνοις, καὶ νοταρίοις, ἐν τῷ σεπτῷ οἴκῳ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λαυρεντίου, καὶ εἰσελθόντες ἐν αὐτῷ προετρεψάμεθα τοὺς θεοφιλεστάτους κληρικοὺς εἰπεῖν, πῦ δυνατὸν εὑρεθῆναι Ἄνθιμον τὸν εὐλαβέστατον, ἐφ' ᾧ παραγγελθῆναι αὐτῷ τὰ περὶ τῆς κινουμένης ὑποθέσεως ἐπὶ τῆς εὐαγοῦς συνόδου, καὶ μεθ' ὅρκου αὐτοὶ οἱ εὐλαβέστατοι κληρικοὶ εἰρήκασιν, ὅτι ἴσμεν αὐτὸν ἔχοντα, προάστειον πλησίον τοῦ προφητείου τοῦ ἁγίου Ἡσαΐου, καὶ ἐκεῖ τὰ

A de hujus regiæ urbis, neque scire in quo loco moratur. Dixerunt autem ipsum habere suburbanum prope [1] prophetium, in quo sæpius inventus est deambulans: & in monasterio Theodosii Deo amantissimi presbyteri, & prioris, priusquam acciperet, episcopatum hujus regiæ civitatis. Quos accipientes, venimus ad prædicta loca, & inquisivimus, & neque in his locis ipsum invenire valuimus; ibidem inventis cum juramento affirmantibus, neque vidisse ipsum ex quo recessit de sancta magna ecclesia. Accipientes autem ad mentem affectionem existentem ei erga Petrum quondam Apamearum præsulem, ivimus ad suburbanum, B quod pertinet ipsi Petro, existens prope oratoriam domum sancti Martyris Thyrsi, & nec ibi ipsum invenire potuimus.

Thalassius sanctissimus episcopus Beryti dixit: iis quæ juste & canonice sancta synodus interlocuta est, satisfacientes, ego & Petrus ac Domnus sanctissimi episcopi, Romanusque & Joannes, Deo amantissimi presbyteri & procuratores, Andreas & Calonymus venerabiles diaconi & notarii sanctissimæ magnæ ecclesiæ, venimus ad inquirendum venerabilem Anthimum, invitaturi ipsum, venire ad hoc sacrum colle- C gium, & facere defensiones de quibus accusatur. Et venientes in multis locis, oratoriis domibus & venerabilibus monasteriis, ac etiam in suburbanis, pertinentibus ipsi Anthimo & Petro, qui sedem Apamearum olim injuste subripuit, in quibus putavimus ipsum manere, & lustravimus, nec ullo modo ipsum invenire potuimus.

Domnus Deo amantissimus episcopus Maximianopolitanus secundæ Palæstinæ dixit: Sequendo & ego, quæ canonice a sanctissima hac synodo jussa sunt, peragravi D cum Petro ac Thalassio sanctissimis episcopis, Romanoque ac Joanne Deo amantissimis presbyteris & ecclesiæ defensoribus, & cum Andrea & Calonymo venerabilibus diaconis & notariis ad nominata ab ipsis loca, & nullibi ipsum invenire potuimus.

Romanus Deo amantissimus presbyter, & ecclesiæ defensor, dixit: Ego quoque veniens simul cum Petro, & Thalassio ac Domno sanctissimis episcopis, & Joanne Deo amantissimo compresbytero ac defensore, Andreaque & Calonymo Deo amantissimis diaconis & notariis, in venerabili E domo sancti martyris Laurentii, & introeuntes in ipsam hortati sumus Deo amantissimos clericos, ut dicerent, ubi possibile est invenire venerabilem Anthimum, ut annunciarentur ei quæ gesta sunt de materia mota in venerabili synodo: & cum juramento ipsi venerabiles clerici dixerunt, quia scimus ipsum habere suburbanum prope prophetium sancti Esaiæ, & ibi multum com-

[1] *Sancti Esaiæ*, ut dicitur pag. seq.

commorari, & ſæpius abire in monaſterium Theodori Deo amantiſſimi monachi, & cum ipſo moratur. Hæc ſcimus ab ipſo fieri, priuſquam acciperet epiſcopatum hujus regiæ ciuitatis. Etiam tempore epiſcopatus ſolum ſemel ſcivimus ipſum alere venerabiles clericos ſuos ſanctiſſimæ magnæ eccleſiæ in prædicto ſuburbano in collegio dominæ noſtræ Dei genitricis ſanctæ Mariæ, quæ jacet & locata eſt in Blachernis * procenſu exiſtente regis. Et ipſius verbis cum juramentis uſi addiderunt, quoniam nunc omnino neſcimus ubi ſit. Si autem poſtea poterimus cognoſcere, ubi degat, annunciabimus veſtræ caritati. Cum vero audivimus hæc ab ipſis, hortati ſumus venire una nobiſcum in monaſterium Theodori Deo amantiſſimi presbyteri & monachi, & in ſuburbanum venerabilis Anthimi, ut & in illis locis inquiſitionem faceremus, & ſcire ubi moraretur. Et euntes nos cum prædictis venerabilibus clericis in monaſterium Theodori Deo amantiſſimi presbyteri & prioris ipſius monaſterii, & intrantes oratoriam domum ipſius venerabilis monaſterii, invenimus ibi venerabiles monachos ipſius, inter quos erat & Procopius reverendiſſimus monachus, & protodiaconus. Et cum audiſſent a nobis, ubi moratur venerabilis Anthimus, eo quod a ſancta ſynodo ipſe requiritur? dixerunt hæc: quoniam ſicut in conſpectu Dei dicimus, quod priuſquam dominus Anthimus fieret epiſcopus hujus regiæ civitatis, veniebat frequenter in monaſterio noſtro & ad priorem, & converſabantur ſimul, & habebant ad invicem affectionem: poſt quam autem accepit epiſcopatum, non venit huc, nec vidimus ejus vultum: dominus autem prior noſter receſſit multis diebus ad votum, neque audivimus, ut coram domino, ubi moratur venerabilis Anthimus. Venimus autem & in ſuburbanum venerabilis Anthimi, & introeuntes, invenimus in ipſo Stephanum & Longinum ipſius familiares. Qui interrogati a nobis ubi moraretur prædictus venerabilis Anthimus, dixerunt cum juramentis neſcire ſe, ubi moratur: ſed ipſos ſolos eſſe in ipſo ſuburbano: & per clementem Deum & ſanctas veſtras orationes, ex quo exivit de ſancta Maria, non vidimus faciem ejus. Et exinde venientes in oratorium ſancti martyris Thyrſi, intelleximus quomodo prope adjacet ſuburbanum Petri quondam Apamearum epiſcopi, in quo inveniretur venerabilis Anthimus. Et illuc etiam venientes, interrogavimus Thalelæum venerabilem monachum, ſi ſciret prædictum venerabilem Anthimum ibidem eſſe; & dixit cum juramentis ipſe, & Siſinnius artis redemptor, quoniam neque antequam fieret epiſcopus, nec poſtquam factus eſt, ſcimus ipſum veniſſe huc, neque ubi moratur: & hæc cum audivimus, receſſimus.

* procenſo

πολλὰ διατρίβοντι, ἀπερχόμενον δὲ καὶ ἐν τῷ μοναστηρίῳ Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου μοναχοῦ συνεχέστερον, καὶ συνδιάγοντι αὐτῷ. ταῦτα ἴσμεν γίνεσθαι παρ' αὐτοῦ, πρὶν ἂν ἐπιλάβηται τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης τῆς βασιλευούσης, ἐπεὶ μήγε κατὰ τὸν τῆς ἐπισκοπῆς καιρὸν ἅπαξ καὶ μόνον οἴδαμεν αὐτὸν ὀφθαλμοῖς ἰδόντες τὸν εὐλαβέστατον αὐτοῦ κληρικὸν τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας ἐν τῷ εἰρημένῳ προαστείῳ, ἐν συναξει τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς θεοτόκου, καὶ ἀγίας Μαρίας τῆς διακεμένης ἐν Βλαχέρναις πρὸ κόσου ὄντος Βασιλικοῦ, καὶ τοῖς αὐτοῖς λόγοις μεθ' ὅρκων χρησάμενοι, προσέθηκαν τοῦτο. ὅτι νῦν παντελῶς οὐκ ἴσμεν πῦ ἐστιν. εἰ δὲ καὶ μὴ ταῦτα δυνηθῶμεν διαγνῶναι, πῦ διάγει, προσαγγέλλομεν τῇ ὑμῶν θεοφιλείᾳ· καὶ ταῦτα ἀκούσαντες παρ' αὐτῶν προετρεψάμεθα αὐτοὺς ἐλθεῖν ἅμα ἡμῖν ἐν τῷ μοναστηρίῳ Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ μοναχοῦ, καὶ ἐν τῷ προαστείῳ τοῦ εὐλαβεστάτου Ἀνθίμου, ὥστε καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις τὴν ζήτησιν αὐτοῦ ποιήσασθαι, καὶ γνῶναι πῦ διάγει. καὶ δὴ παραγενόμενοι μετὰ τῶν εἰρημένων εὐλαβεστάτων κληρικῶν, ἐν τῷ μοναστηρίῳ Θεοδώρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου, καὶ ἡγουμένου τῆς αὐτῆς μονῆς, καὶ εἰσελθόντων ἐν τῷ ὠκτηρίῳ οἴκῳ τοῦ αὐτοῦ ἁγίου μοναστηρίου, εὕρομεν ἐκεῖσε εὐλαβεστάτους μοναχοὺς αὐτοῦ, ἐν οἷς ἦν καὶ Προκόπιος ὁ εὐλαβέστατος μοναχὸς, καὶ πρωτοδιάκονος, καὶ ἀκούσαντες παρ' ἡμῶν, τοῦ διάγει Ἀνθιμος ὁ θεοφιλέστατος, διὰ τὸ ζητεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου, εἶπον ταῦτα, ὅτι ὡς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγομεν, ὅτι πρὶν ἂν γένηται ἐπίσκοπος ὁ κύριος Ἀνθιμος ταύτης τῆς βασιλευούσης πόλεως, ἤρχετο συνεχῶς ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἡμῶν, καὶ πρὸς τὸν ἡγούμενον συνδιῆγον ὁμοῦ, καὶ εἶχον πρὸς ἀλλήλους διάθεσιν· ἀφ' οὗ δὲ ἐπελάβετο τῆς ἐπισκοπῆς, οὐκ ἦλθεν ἐνταῦθα, οὐδὲ εἴδομεν αὐτοῦ ὄψιν, ὁ δὲ κύριος ἡγούμενος ἡμῶν ἀπῆλθεν εἰς Ἀχιὼ ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν, οὐδὲ ἠκούσαμεν, ὡς ἐπὶ τοῦ κυρίου, πῦ διάγει Ἀνθιμος ὁ εὐλαβέστατος. παραγενόμενοι δὲ καὶ ἐν τῷ προαστείῳ Ἀνθίμου τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ εἰσελθόντες εὕρομεν ἐν αὐτῷ Στέφανον, καὶ Λογγῖνον τοὺς προσήκοντας αὐτῷ, καὶ ἐρωτηθέντες παρ' ἡμῶν, πῦ διάγει ὁ εἰρημένος εὐλαβέστατος Ἀνθιμος, εἶπον μεθ' ὅρκων μὴ εἰδέναι πῦ διάγει, ἀλλ' αὐτοὺς μόνους εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ προαστείῳ, μὰ τὸν φιλάνθρωπον δὲ Θεὸν, καὶ τὰς ἁγίας ὑμῶν εὐχὰς, ἀφ' οὗ ἐξῆλθε τῆς ἁγίας Μαρίας, οὐκ ἔτι εἴδομεν αὐτοῦ πρόσωπον. κἀκεῖθεν παραγενόμενοι ἐν τῷ ὠκτηρίῳ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θύρσου, ἐγνωμεν ὡς προάστειον πλησίον διάκειται Πέτρου τοῦ ποτε τῆς Ἀπαμέων ἐπισκόπου, ἐν ᾧ ἐνδέχεται Ἀνθιμος ὁ εὐλαβέστατος, καὶ δὴ ἐκεῖσε γενόμενοι, ἐπηρωτήσαμεν Θαλέλαιον τὸν εὐλαβέστατον μοναχὸν εἰ οἶδε δὲ τὸν εἰρημένον εὐλαβέστατον Ἀνθιμον ἐκεῖσε εἶναι· καὶ ἔφησε μεθ' ὅρκων αὐτός τε, καὶ Σισίννιος τὼ τέχνιω ἐργολάβος, ὅτι οὐδὲ πρωὶ γένηται ἐπίσκοπος, οὐδὲ κατὰ τὸ γενέσθαι αὐτὸν, οἴδαμεν ἐλθόντα ἐνταῦθα, ἔστε δὲ, πῦ διάγει, ἃ ἀκούσαντες ταῦτα ἀνεχωρήσαμεν.

Joannes Deo amantiſſimus presbyter & eccleſiæ advocatus, & ſuper cuſtodias, dixit: Ego eadem * depono.

* teſtificor

Andreas Deo amantiſſimus diaconus & notarius, dixit: Secundum ſanctum præce-

Ἰωάννης ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος, ἐκκλησέκδικος, καὶ ἐπὶ τῆς φυλακῶν εἶπε. Κἀγὼ ταῦτα κατατίθεμαι.

Ἀνδρέας ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ νοτάριος, εἶπε· Κατὰ τὴν ὁσίαν πρόσταξιν τῆς ὑμετέρας μακα-

ριό-

εἰότητος, ἀπῆλθον ἅμα τοῖς εἰρημένοις ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ θεοφιλεστάτοις πρεσβυτέροις, καὶ ἐκδίκοις τοῖς σὺν ἐμοὶ προσαχθεῖσι παρ' ὑμῶν τῇ ὁσιωτάτῳ τοῦ ἀναζήτησιν Ἀνθίμου τοῦ εὐλαβεστάτου ποιήσασθαι, καὶ ἡγούμενος σὺν αὐτοῖς ἐν οἷς αὐτοὶ προεδίδαξαν τόποις, καὶ διὰ πολλῆς ἐρεύνης ἡγούμενος, τοῦτον εὑρεῖν οὐκ ἠδυνήθην, ἐπύθομαι δὲ παρὰ τῶν προλεχθέντων κληρικῶν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λαυρεντίου, καὶ μοναχῶν τῆς μονῆς Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου, καὶ τῶν προσηκόντων ἀνθρώπων Ἀνθίμῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ, πάντα τὰ ἀνενεχθέντα ὑμῖν παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου καὶ ἐκδίκου.

A pium veſtræ beatitudinis, abii una cum prædictis ſanctiſſimis epiſcopis, Deo amantiſſimis presbyteris & procuratoribus, una mecum a vobis ſanctiſſimis deputatis ad faciendum inquiſitionem venerabilis Anthimi, & veniens cum ipſis ad loca per eos dicta, cum magna inveſtigatione ipſum invenire non potui. Audivi autem a prædictis clericis ſancti martyris Laurentii, & a monachis monaſterii Theodori venerabilis presbyteri, & prioris, ac etiam ab hominibus pertinentibus ad ipſum venerabilem Anthimum, omnia quæ relata fuerunt vobis a Romano Deo amantiſſimo presbytero & procuratore.

Καλώνυμος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ νοτάριος, εἶπε. Σύμφωνα κἀγὼ τοῖς προειρημένοις θεοφιλεστάτοις ἀνδράσι κατατίθεμαι.

B Calonymus venerabilis diaconus & notarius, dixit: Conſona & ego * depono prædictis Deo amantiſſimis viris. * teſtificor

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν· Ἔοικε μὲν Ἀνθιμος ὁ εὐλαβέστατος ἐκ ὀρθῷ συνειδότι κεχρημένος τοῦ παρ' ἡμῖν μέχρι καὶ νῦν ἄφιξιν ἀναβάλλεσθαι. τί γὰρ τὸ κωλῦον λοιπόν, εἰ μὴ τοῖς κατ' αὐτὸν προσαγγελθεῖσιν ὡς ἀληθέσιν ἐνεδίδου γενέσθαι τε παρ' ἡμᾶς, καὶ καθὰ πρόσηκον λοιπόν, ἀποκρίνεσθαι, καὶ ἅμα τοῦ τε Θεῷ φίλου, καὶ ἱερατικῷ πρέποντα σχήματι παρακέσθαι πληροφορίαν; ἀλλ' ἀεὶ καὶ πρὸς τὴν καθ' ἑαυτὸν ψῆφον ἐκεῖνος ἡμᾶς ἤδη τοῦτο ἐφ' ἑαυτῷ κεκίνηκεν, ὅμως ἡμεῖς μηδένα τρόπον, ἱερεῦσι Θεοῦ πρέπουσης συμπαθείας πρὸς τοῦ τῆς πλανωμένων ψυχῶν ἐπανόρθωσιν περιορῶντες, καὶ τρίτης αὐτῷ μεταδιδόαμεν προθεσμίας, ἧς ἐντὸς εἰ μὴ παραγένοιτο, καὶ τῇ προσηγγελμένῃ ἑαυτὸν ἐλεύθερον κατασήσῃ, τὸ μὲν τέλος τῇ οἰκείᾳ τὸ ἐντεῦθεν ἐπιγράψειεν ἀπειθείᾳ, ἡμεῖς δὲ τοῖς εὐαγέσιν ἀκολουθοῦντες κανόσι, καὶ τοῖς ὑπὸ Ἀγαπητοῦ τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης διωρισμένοις προσέχοντες τοῦ ἐπ' αὐτῷ δικαίαν ποιησόμεθα ψῆφον. ἀναζητήσουσι τοίνυν αὐτὸν καὶ νῦν Θεαγένης τε ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Συναδέων μητροπόλεως, καὶ Βάκχος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Ἀντιοχέων τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, καὶ Χριστοφόρος ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Πορφυρεώνος φοινίκης παράλου, καὶ Ἰουλιανὸς, καὶ Ἀμμώνιος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ ἔκδικοι τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ Παῦλος, καὶ Μακάριος οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι καὶ νοτάριοι, καὶ εἰ εὕροιεν παρασκευάσουσιν ἡμερῶν ἄλλων ἐνὸς δέκα τοῦ ἡμετέραν παραφυλάξαι ἀκρόασιν. ὑπὲρ δὲ τοῦ πᾶσαν ἀγνοίας, ἢ τό γε ἀληθέστερον προσποιήσεως αὐτῷ πρόφασιν ἀνελεῖν. γράφεσθαι δὲ μοι τοῦ ὑπατείαν καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἐψηφισμένα, παντὶ τῷ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως πιστοτάτῳ λαῷ φανερὰ, καὶ κήρυγμα προτεθήσεται τοῦ ἐπὶ Ἀνθίμῳ γραμμένῳ ζήτησιν παεισῶν, καὶ πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν αὐτὸν ὀψὲ γοῦν ἄφιξιν προσεπόμενον· ὑπεσημηνάμην.

Sanctiſſimus archiepiſcopus & tota ſancta ſynodus dixit: Viſus quidem fuit venerabilis Anthimus non recta conſcientia uſus fuiſſe refugiendo uſque nunc venire ad nos. Nam quid prohibuit, niſi quia diſtulit venire ad nos, & ſecundum quod conveniens fuit, reſpondere adnunciatis contra ipſum tanquam veris, ac Deo dilectam, & ſacrorum habitui condecentem præbere ſatisfactionem? Verum licet ille nos jam moverit contra ſe ad ſententiandum in ipſum, tamen nos nullo modo deſpicientes miſerationem decentem ſacerdotibus Dei, erga emendationem animarum, quæ peccaverunt, tertiam ei damus dilationem, intra quam niſi venerit, & liberum ſe conſtituerit ab adnuntiatis contra ipſum, finis quidem, qui inde propriæ inobedientiæ convenit, inſcribetur: nos vero ſequentes venerabiles canones, & ea quæ a ſanctæ memoriæ Agapito definita ſunt, attendentes juſtam in eum feremus ſententiam. Inquirent igitur ipſum & Theagenes ſanctiſſimus epiſcopus Synnadorum metropolitæ, & Bacchus ſanctiſſimus epiſcopus metropolis Antiochiæ provinciæ Piſidarum, & Chriſtophorus Deo amantiſſimi epiſcopi Porphyreonis Phœniciæ Paraliæ, ac Julianus & Ammonius religioſiſſimi presbyteri, & defenſores ſanctiſſimæ eccleſiæ magnæ, Pauluſque & Macarius venerabiles diaconi & notarii; & ſi invenient, efficient, ut obſervet noſtram audientiam intra alios decem dies. Et pro tollendo omnem ignorantiæ, ſeu, quod verius eſt, diſſimulationis occaſionem, fient quæ a nobis ſententiata fuerint, manifeſta toti Chriſtianiſſimo populo hujus regiæ civitatis, & proclamatio apponetur ſignificans inquiſitionem eſſe factam ſuper Anthimum, & ipſum hortans, ſero venire ad nos. Subſignavi.

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ.

ACTIO IV.

Μετὰ τοῦ ὑπατείαν Φλαβίου Βελισαρίου τοῦ λαμπροτάτου, τῇ πρὸ δεκαδύο καλανδῶν Ἰουνίων, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης, ἐν τῇ φιλοχρίστῳ, καὶ βασιλευούσῃ Κωνσταντινουπόλει, Ῥώμῃ, προκαθεζομένου τοῦ δεσπότου ἡμῶν τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου οἰκουμενικοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ πατριάρχου Μηνᾶ, ἐν τῷ μεσαύλῳ τῷ δυτικῷ τοῦ σεβασμίου οἴ-

POſt conſulatum Flavii Belliſarii * clariſſimi prætoris 12. Kalendarum Junii, indictione 14. in Chriſto amantiſſima Roma Conſtantinopoli regia, præſidente domino noſtro ſanctiſſimo ac beatiſſimo œcumenico archiepiſcopo Menna patriarcha, in * Meſaulio dytico venerabilis domus dominæ noſtræ ſanctæ, & glorioſæ Dei genitricis ſem- * viri clariſſ. * Palatio occidentali

per virginis Mariæ, quæ est prope sanctissimam magnam ecclesiam; & a dextera quidem considentibus & conaudientibus secundum pium jussum piissimi & a Deo custoditi imperatoris nostri Justiniani, sanctissimis ac Deo amantissimis episcopis, Sabino Canusino, Epiphanio Eclano, Asterio Salernitano, Rustico Fesulano, Leone Nolano, omnibus ex Italiæ regionibus prius quidem ab apostolica sede missis, postea vero consentientibus sanctæ memoriæ Agapito, qui fuit papa antiquæ Romæ, huc advenienti; Thalassio metropolita Berytano, * Joanne Gabalorum, Christophoro Porphyreonis provinciæ Phæniciæ maritimæ, Archelao Coryceno, Davitho Circinsiano, Aetherio Mariammio, Alexandro * Barcusano, Domno Maximianopolitano secundæ Palæstinæ, Anastasio Jotapeno, Joanne Zoorano, Asterio Amastreno, Andrea Paniano, Epitynchano Germæ provinciæ Hellesponti, Paulo Stectoriano, Andrea Peltano, Theodoro Myreno, Andrea Amyzonio, Flaviano Cotenensi, Elia Adrianopolitano, Macedonio Brianensi, Theodorito Alindensi, Harmonio Callipolitano, Leontio Helenopolitano, Longino Oresteno, Joanne Cæsareensi Bithyniæ, & Joanne Traianopolitano Phrygiæ Pacatianæ.

* Magnus omissus

* Barcuforum

A sinistris vero, Hypatio metropolitano Ephesino, Constantino Heracleno metropolita Europæ, Eusebio metropolita Cyzici, Thalassio metropolita Nicomediæ, Photino metropolita Chalcedonis, Theogene metropolita Synnadorum, Baccho Antiocheno metropolita Pisidiæ, Juliano metropolita Pergæ, Bosphorio Neocæsarensi metropolita Ponti Polemoniaci, Paulo metropolita Tyanensi, Acacio metropolita Pessinuntino, Epicteto Claudiopolitano metropolita Honoriadis, Petro metropolita Justinianopolitano secundæ provinciæ Cappadocum, Zacharia metropolita Mitylenensi, Hedisto metropolita Ciano, Marco metropolita Apamearum provinciæ Bithyniorum, Auxentio metropolita Selymbriano, Joanne metropolita Bosphorano, Domitiano Zecchiano, Caloa Smyrnæ, Epiphanio Heracleano provinciæ Honoriadis, Abraamio Cratiano, Alexandro Colonienſi, Eugenio Tieno, Dominico Theodosiopolitano provinciæ Phrygiæ Pacatianæ, Eustathio Tiberiopolitano, Theodoto Euriano, Eusebio Antiquæ civitatis, Teodoro Gordeno, Matthia Cymano, Alexandro Elusano, & Joanne Medaiano; assistentibusque ei, & simul audientibus, Theophane & Pelagio, Deo amatissimis diaconis apostolicæ sedis, & Mena & Petro venerabilibus notariis, & quibusdam Subdiaconis sedis apostolicæ, qui consentientes fuerunt Agapito facto papæ antiquæ Romæ, huc advenienti; & Magno presbytero, & Heraclio diacono & ambasiatore Ephræmi sanctissimi patriarchæ Theopolitanæ ecclesiæ, Sabino diacono sanctæ resurrectionis Christi Dei nostri ambasiatore Petri sanctissimi patriarchæ Hierosolymitani, Stephano diacono & ambasiatore Soterichi sanctissimi episcopi Cæsareensis metropolitæ primæ Cappadociæ, Gaiano presbytero & ambasiatore

Κατὰ δὲ τὸ ἀριστερὸν μέρος, Ὑπατίου τῆς μητροπόλεως Ἐφέσου, Κωνσταντίνου Ἡρακλείας τῆς μητροπ. Εὐρώπης, Εὐσεβίου τῆς μητροπ. Κυζίκου, Θαλασσίου τῆς μητροπ. Νικομηδείας, Φωτεινῦ τῆς μητροπ. Χαλκηδόνος, Θεαγένους τῆς μητροπ. Συνάδων, Βάκχου Ἀντιοχείας τῆς μητροπ. Πισιδίας, Ἰλαριανῦ τῆς μητροπ. Πέργης, Βοσπορίου Νεοκαισαρείας τῆς μητροπ. Πόντου Πολεμωνιακῆ, Παύλου τῆς μητροπ. Τυάνων, Ἀκακίου τῆς μητροπ. Πεσσινοῦντος, Ἐπικτήτου Κλαυδιουπόλεως τῆς μητροπ. Ὀνωριάδος, Πέτρου τῆς μητροπ. Ἰουστινιανουπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, Ζαχαρίου τῆς μητροπ. Μιτυλλίνης, Ἡδίστου τῆς μητροπ. Κίου, Μάρκου τῆς μητροπ. Ἀπαμείας τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, Αὐξεντίου τῆς μητροπ. Σηλυβρίας, Ἰωάννου τῆς μητροπ. Βοσπόρου, Δομετιανῦ Ζηκχίας, Καλόα Σμύρνης, Ἐπιφανίου Ἡρακλείας τῆς ἐπαρχίας Ὀνωριάδος, Ἀβραμίου Κρατίας, Ἀλεξάνδρου Κολωνείας, Εὐγενίου Τίου, Κυριακῦ Θεοδοσιοπόλεως ἐπαρχίας Φρυγίας Πακατιανῆς, Εὐσταθίου Τιβεριοπόλεως, Θεοδότου Εὐροίας, Εὐσεβίου παλαιᾶς πόλεως, Θεοδώρου Γόρδου, Ματθαίου Κύμης, Ἀλεξάνδρου Ἐλέζων, καὶ Ἰωάννου τῦ Μηδαίου, συμπαρόντων δὲ αὐτῷ καὶ συναχρωμένων καὶ Θεοφάνους, καὶ Πελαγίου, τῶν θεοφιλεστάτων διακόνων τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, καὶ Μίνα, καὶ Πέτρου τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων, καὶ τινων ὑπηρετῶν ὑποδιακόνων, καὶ ἐκδίκων, καὶ λοιπῶν κληρικῶν τῦ αὐτῦ Ἀποστολικῦ θρόνου, οἳ καὶ συνόντες ἔτυχον παραγνωμένου ἐνταῦθα Ἀγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας μνήμης γνωμένῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ Μάγνου πρεσβυτέρου, καὶ Ἡρακλείου διακόνου τῶν ἀποκρισιαρίων Ἐφραιμίου τῦ ὁσιωτάτου παξιάρχου τῆς ἐν Θεουπόλει ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, Σαβίνου διακόνου τῆς ἁγίας Χριστῦ τῦ Θεῦ ἡμῶν ἀναστάσεως πληρωτοῦ τὰς ἀποκρίσεις Πέτρου τῦ ὁσιωτάτου παξιάρχου Ἱεροσολύμων, Στεφάνου διακόνου

καὶ

καὶ ἀποκρισιαρίου Σωτηρίχου τῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς μητροπόλεως Καππαδοκίας πρώτης, Γαϊανῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἀποκρισιαρίου Ἐλπιδίου τῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Ἀγκύρας τῆς μητροπόλεως Γαλατίας πρώτης, Διονυσίου, καὶ Καλλινίκου διακόνων, καὶ ἀποκρισιαρίων Φωτεινῦ τῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως Κορίνθου, παρόντος δὲ καὶ τῦ κλαβῦ κλήρου τῆς βασιλευούσης πόλεως.

A Elpidii ſanctiſſimi epiſcopi Ancyrani metropolitæ primæ Galatiæ, Dionyſio & Callinico diaconis & ambaſiatoribus ſanctiſſimi Photini epiſcopi metropolitæ Corinthi; præſente etiam venerabilli clero regiæ urbis.

Εὐφήμιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ πριμμικήριος νοταρίων εἶπε. Τρίτον ἤδη συνελθούσης τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου κατὰ κέλευσιν εὐσεβῆ τῦ φιλοχρίστου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως, καί τινων ἐπὶ Ἀνθίμῳ τῷ κλαβεῖ, καὶ τῇ τούτου ἀναζητήσει προαχθέντων παρὰ τῆ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ, ψήφου τε ὁσίας παρ' ὑμῶν προελθούσης, προθεσμίαν τε ἡμερῶν δέκα πρὸς τὴν ἀναζήτησιν αὐτῦ ὁρισθείσης, καὶ πρόγραμμα παρακελευσθείσης προτεθῆναι, προτρέπον αὐτὸν παραγενέσθαι πρὸς τὴν ἁγίαν ὑμῶν συνόδον, ἐπειδὴ συνέβη τόδε παρ' ὑμῶν προσαχθὲν ἔργῳ προελθεῖν, καὶ τὴν δεδουκωμένην κατὰ τὴν ὁσίαν ὑμῶν ψῆφον προθεσμίαν διαδραμεῖν, συνελθούσης καὶ νῦν τῆς ἁγίας συνόδου, παραφυλαττόντων δὲ τὴν ὑμετέραν ἀκρόασιν τῶν καὶ ἐν ἀρχῇ τὴν μέμψιν κατὰ τοῦ αὐτῦ κλαβέντος Ἀνθίμου ποιησαμένων κλαδῶν μοναχῶν, τῆς τε βασιλίδος ταύτης πόλεως, καὶ ἐκ τῆς Θεουπολιτῶν διοικήσεως, καὶ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν γε μὴν ὁρίων, καὶ αἰτουμένων εἴσοδον τυχεῖν, ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παρεμβλύον.

Euphemius venerabilis diaconus & notariorum primicerius dixit: cum jam tertio convenerit ſancta veſtra ſynodus juxta pium juſſum Chriſto amantiſſimi & ſereniſſimi imperatoris noſtri, & quædam geſta fuerint ſuper venerabili Anthimo, & ejus requiſitione a veſtra ſanctitate, ſententiaque ſancta a vobis prolata ſit, diffiniens dilationem decem dierum ad inquiſitionem ipſius, & proclamationem proponi jubens, invitando ipſum, ut veniat ad ſanctam noſtram ſynodum: Cumque evenerit id quod a vobis mandatum erat ad effectum provenire, & inducias per veſtram ſanctam ſententiam datas decurriſſe, convenienteque & nunc ſancta noſtra ſynodo, ac obſervantibus audientiam veſtram his, qui in principio accuſationem contra ipſum venerabilem Anthimum feceruńt, venerabilibus videlicet monachis hujus regiæ urbis & Theopolitana, * petentibuſque introitum habere, ſubjicimus ad notitiam.

* Hieroſolymitanæ regionis

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν, εἰσίτωσαν. Καὶ εἰσῆλθε Μαριανὸς ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος μονῆς Δαλματίου τῦ τῆς ὁσίας μνήμης, καὶ ἔξαρχος, καὶ σὺν αὐτῷ οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ ἀρχιμανδρῖται τῆς κατὰ τήνδε τὴν βασιλίδα πόλιν εὐαγῶν μοναστηρίων, Ἀγαπητὸς τῆς Δίου, Διόσκορος τῆς ἁγίας Εὐφημίας, Ἀγάπιος τῆς Θαλασσίου, Παῦλος τῶν Ρωμαίων, Δημήτριος τῆς Φωκᾶ, Ἀντωνῖνος τῆς Εὐσεβίου, Στέφανος τῆς Ὀλυμπίου, Ἀναστάσιος τῶν Ρωμαίων, Κυριακὸς τῆς Εὐφημίου, Ζώϊλος τῆς Θεοδότου, Ἰουλιανὸς τῆς Εὐφημίου, Στέφανος τῶν Προμότου, Ζηνὼν τῆς ἁγίας θεοτόκου ἐν τῇ πηγῇ, Ἀλέξανδρος τῦ Καλαμίου, Δάδας τῆς Καϊουμᾶ, Κυριακὸς τῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Σύρων, Ἐλπίδιος τῆς Βασιανῦ, Ζώσιμος τῆς Μαξιμίνου, Πολυχρόνιος τῶν Κρητικῶν, Παῦλος τῆς ἁγίας Ἑρμιονῆς, Ῥόδων τῆς Θεοδώρου, Γενναδίου τῆς Κυριακῦ, Θεόδωρος τῆς Μαρωνίου, Σίλας τῆς Ἠλίᾳ, Παῦλος τῦ Σαμουηλίου, Ἰωάννης τῆς Θεοδώρου, Κυρίων τῶν Αἰγυπτίων, Βασίλειος τῆς Κυρακωνᾶ, Ἰωάννης τῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ ἐν τοῖς Μοδέστου, Μάρκος τῆς Θεοδώρου, Μαρῖνος τῆς Παύλου, Φλαβιανὸς πρεσβύτερος, καὶ δευτεράριος τῶν Λυκαόνων, Θεόκτιστος τῆς ἁγίας θεοτόκου πλησίον τῶν Ἰωβ, Θεόδωρος τῆς Τρύφωνος, Ἐλευθέριος τῦ ἁγίου Κυριακῦ, Κοσμᾶς τῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐν τοῖς Στουδίου, Πέτρος τῆς ἁγίας θεοτόκου, καὶ τῦ ἁγίου Διομήδους ἐν Ἱερουσαλήμ, Ἀλέξανδρος τῦ Ἀβραμίου, Θεόδωρος τῆς Ἰωβ, Τρύφων τῆς Ἐλπιδίου, Στέφανος τῆς Κώνσα, Βαβύλας τῆς Δανιὴλ ἐν τῷ σύλῳ, Ἰωάννης τῆς Ἀναστασίου, Ἀνθιμος τῆς Νέωνος, Τιμόθεος τῆς Ἀστερίου, Ἰωάννου τῦ ἁγίου Μιχαὴλ τῶν Χαρισίου, Ἰωάννης τῆς Μάρα πλησίον τῆς Αετίου κινστέρνης, Φωκᾶς τῆς Ἰωνᾶ πλησίον τῦ δευτέρου, Ζώσιμος τῆς

Sanctiſſimus archiepiſcopus dixit: Intrent. Et intravit Marianus Deo amantiſſimus presbyter & prior monaſterii Dalmatii ſanctæ memoriæ, & primas, & cum ipſo Deo dilectiſſimi presbyteri & archimandritæ venerabilium monaſteriorum regiæ civitatis, Agapitus Dii, Dioſcorus ſanctæ Euphemiæ, Agapius Thalaſſii, Paulus Romanorum, Demetrius Phocæ, Antoninus Euſebii, Stephanus Olympii, Anaſtaſius Romanorum, Dominicus Euphemii, Zoilus Theodoti, Julianus Euphemii, Stephanus Promoti, Zenon ſanctæ Dei genitricis ad fontem, Alexander Calamii, Dadas Cajumæ, Dominicus ſancti Joannis Syriorum, Elpidius Baſſiani, Zoſimus Maximini, Polychronius Cretenſium, Paulus ſanctæ * Ermione, Rhodon Theodori, Gennadius Dominici, Theodorus Maronii, Silas Eliæ, Paulus Samuelis, Joannes Theodori, Cyrion Ægyptiorum, Baſilius Cyraconæ, Joannes ſancti Thomæ apoſtoli inter illa Modeſti, Marcus Theodori, Marinus Pauli, Flavianus presbyter & ſecundarius Lycaonum, Theoctiſtus ſanctæ Dei genitricis prope illa Job, Teodorus Tryphonis, Eleutherius ſancti Dominici, Coſmas ſancti Joannis ad Studium, Petrus ſanctæ Dei genitricis & ſancti Diomedis in Hieruſalem, Alexander Abraamii, Theodorus Job, Tryphon Elpidii, Stephanus Conſtæ, Babylas Danielis in columna, Joannes Anaſtaſii, Anthemius Neonis, Timotheus Aſterii, Joannes ſancti Michaelis illorum Chariſii, Joanne Maræ prope Aetiam ciſternam, Phocas Jonæ prope Secundum, Zoſimus Eutychii Lycaonum, Stratonicus Dometii, Polychronius Æthrii, Andreas Romanorum prope ciſternam, Martyrius Petri prope apoſtolos, Andreas ſanctæ Dei genitricis prope ſanctum Lucam, Marcus ſancti

cti Cyrici, Jacobus Abibi Syrus, Atticus Eucratadarum, Joseph sanctæ Dei genitricis in Lithostroto, Paulus sancti Petri apostoli prope palatium, Anastasius presbyter & secundarius sancti Philippi in brephotrophio, Georgius Cyri, Eusebius Symeonii, Zoticus sancti Andreæ prope Saturnini portam, Theodorus monasterii ab ipso constituti prope martyrium sancti Laurentii: & de Theopoli, Paulus monachus & ambasiator monasterii Maronis, Severianus presbyter & archimandrita monasterii Zoaræ Thermarum Syrus, Cassisas presbyter & archimandrita monasterii Lucæ Syrus, Symeones diaconus & ambasiator monasterii Jacobi, Joannes diaconus & ambasiator monasterii Theodori, Stephanus presbyter & prior monasterii Euxerii, Joannes presbyter & archimandrita monasterii domni Thomæ Syrus, Thomas presbyter & archimandrita monasterii Aaron Syrus, Photinus monachus, & ambasiator monasterii sancti Stephani, Theodorus diaconus & ambasiator ecclesiæ Eremdelenorum, Sergius presbyter & lustrator, qui omnes & pro seipsis agunt, & reliquis, ac etiam pro his, qui sunt sub sanctis Christi veri Dei nostri locis, Domnus presbyter & archimandrita monasterii beati Martyrii, Hesychius presbyter & legatus monasterii beati Theodosii, Cassianus presbyter & prior monasterii lauræ beati Sabbæ, Dominicus presbyter & prior Turrium Jordani, Nestabus presbyter lauræ beati Firmini, Terentius presbyter novæ lauræ, Leontius monachus & vicarius totius eremi, Trajanus presbyter Turrium Jordani, Polyeuctus diaconus monasterii abbatis, Theodorus diaconus & monachus novæ lauræ, Cyricus diaconus ejusdem novæ lauræ, Anastasius diaconus monasterii beati Martyrii, Mamas monachus ejusdem monasterii, Joannes monachus ejusdem monasterii, Julianus monachus monasterii beati Theodosii: qui omnes pro propriis monasteriis agunt, & pro omnibus monachis de eremo sanctæ civitatis. Joannes presbyter Campestris, & pro omnibus ibidem monachis; Theonas presbyter montis Sinai, & legatus ejusdem montis, & ecclesiæ Pharan, ac lauræ Raithu, pro omnibus ibidem monachis; Strategius diaconus & monachus monasterii beati Joannis, pro omnibus monachis de Scythopoli.

Sanctissimus archiepiscopus dixit: Legantur quæ gesta sunt pro hac materia. Et lectæ fuerunt duæ actiones per Macarium venerabilem diaconum & notarium; tertia vero per Calonymum venerabilem diaconum & notarium.

Sanctissimus archiepiscopus & tota synodus dixit: Si id, quod a nobis interlocutum est super inquisitione venerabilis Anthimi,

A Εὐτυχίου τῆς Λυκαόνων, Στρατόνικος τῆς Δομετίου, Πολυχρόνιος τῆς Αἰθρίου, Ανδρέας τῆς Ρωμαίων πλησίον τῆς κινστέρνης, Μαρτύριος τῆς Πέτρου πλησίον τῆς Αποστόλων, Ανδρέας τῆς ἁγίας θεοτόκου πλησίον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, Μάρκος τοῦ ἁγίου Κηρύκου, Ιάκωβος τῆς Αβίβου Σύρος, Αττικὸς τῆς Εὐκρατάδων, Ιωσὴφ τῆ ἁγίας θεοτόκου ἐν τῷ Λιθοστρώτῳ, Παῦλος τοῦ ἁγίου Αποστόλου Πέτρου πλησίον τοῦ παλατίου, Αναστάσιος πρεσβύτερος, καὶ δευτεράριος τοῦ ἁγίου Φιλίππου ἐν τῷ Βρεφοτροφείῳ, Γεώργιος τῆς Κύρου, Εὐσέβιος τῆς Συμεωνίου, Ζωτικὸς τοῦ ἁγίου Ανδρέου πλησίον τῆς Σατορνίνου πόρτης, Θεόδωρος μονῆς ὑπ' αὐτοῦ κατασάσης πλησίον B τοῦ μαρτυρίου τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, καὶ τῆς ὑπὸ Θεούπολιν, Παῦλος μοναχὸς, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς Μάρωνος, Σευηριανὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ζωόρα τῆς Θέρμων Σύρος, Κασσίσας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Λουκᾶ Σύρος, Συμεώνης διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς Ιακώβου, Ιωάννης διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς Θεοδώρου, Στέφανος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Εὐξερίου, Ιωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ κυροῦ Θωμᾶ Σύρος, Θωμᾶς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ααρὼν Σύρος, Φωτεινὸς μοναχὸς, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τοῦ ἁγίου Στεφάνου, Θεόδωρος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἐκκλησίας Ερενδηλήνων, Σέρ- C γιος πρεσβύτερος, καὶ περιοδευτὴς, οἱ πάντες πράττοντες ὑπέρ τε ἑαυτῶν καὶ τῶν λοιπῶν, ἔτι μὴν καὶ τῶν ὑπὸ τοὺς ἁγίους Χριστοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν τόπος, Δομνῖνος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου, Ησύχιος πρεσβύτερος, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου, Κασσιανὸς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς λαύρας τοῦ μακαρίου Σάββα, Κυριακὸς πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς Πυργίων τοῦ Ιορδάνου, Νέσταβος πρεσβύτερος τῆς λαύρας τοῦ μακαρίου Φιρμίνου, Τερέντιος πρεσβύτερος τῆς νέας λαύρας, Λεόντιος μοναχὸς, καὶ τοποτηρητὴς τῆς ἐρήμου πάσης, Τραϊανὸς πρεσβύτερος τῆς Πυργίων τοῦ Ιορδάνου, Πολύευκτος διάκονος τῆς μονῆς τοῦ Αββᾶ Θεοδοσίου, D Θεόδωρος διάκονος καὶ μοναχὸς τῆς νέας λαύρας, Κήρυκος διάκονος τῆς αὐτῆς νέας λαύρας, Αναστάσιος διάκονος μονῆς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου, Μάμας μοναχὸς τῆς αὐτῆς μονῆς, Ιωάννης μοναχὸς τῆς αὐτῆς μονῆς, Ιουλιανὸς μοναχὸς μονῆς τοῦ Αββᾶ Θεοδοσίου, οἱ πάντες πράττοντες ὑπέρ τε τῆς οἰκείων μοναστηρίων, καὶ πάντων τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἁγίας πόλεως μοναχῶν, Ιωάννης πρεσβύτερος Πεδιάδος καὶ ὑπερ πάντων τῆς ἐκεῖσε μοναχῶν, Θεωνᾶς πρεσβύτερος τοῦ Σινᾶ ὄρους καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ τε ὄρους, καὶ τῆς ἐκκλησίας Φαρὰν, καὶ λαύρας Ραϊθοῦ, ὑπὲρ πάντων τῆς ἐκεῖσε μοναχῶν, Στρατήγιος διάκονος καὶ μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Ιωάννου, ὑπὲρ πάντων τῆς ὑπὸ Σκυθόπολιν μοναχῶν.

E Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν. Ἀναγινωσκέσθω τὰ πεπραγμένα ταύτης ἕνεκα τῆς ὑποθέσεως. καὶ ἀνεγνώσθησαν αἱ μὲν δύο πράξεις, διὰ μακαρίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου, καὶ νοταρίου, ἡ δὲ τρίτη, διὰ Καλωνύμου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου, καὶ νοταρίου.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶσα ἡ ἁγία σύνοδος εἶπεν. Εἰ τὸ παρ' ἡμῶν διαλαληθὲν ἐπὶ ἀναζητήσει Ἀνθίμου τοῦ ἐλαβοῦς πεπρά-

πράχασιν οἱ πρὸς τοῦτο ἀπονεμηθέντες θεοφιλέστατοι ἄνδρες, διδαχθῆναι βουλόμεθα.

Θεαγένης ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς μητροπόλεως Συνάδων εἶπεν· Κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, καὶ πάσης τῆς ὑπ' οὐρανὸν σὺν ὑμῖν ἁγιοῦς συνόδου γενόμενος, ἅμα Βάκχῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς Ἀντιοχέων λαμπρᾶς μητροπόλεως τῆς Πισσιδῶν ἐπαρχίας, καὶ Χριστοφόρῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Πορφυρεῶνος τῆς ὑπὸ Φοινίκην πάραλον, καὶ Ἰουλιανῷ, καὶ Ἀμπωνίῳ τοῖς θεοφιλεστάτοις πρεσβυτέροις, καὶ ἐκκλησεκδίκοις ταύτης τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ Παύλῳ, καὶ Μακαρίῳ τοῖς θεοσεβεστάτοις διακόνοις, καὶ νοταρίοις τοῦ ἁγιοῦς ὑμῶν ἐπισκοπείου, ἐν τῷ σεπτῷ ἐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σεργίου, ἐν τοῖς Ὁρμίσδου, καὶ ζητούντων ἡμῶν Ἄνθιμον τὸν ἐλαβέστατον, ἐπεδείχθη ἡμῖν οἶκος, ἔνθα πρότερον τὰς διατριβὰς ἐλέγετο ἔχειν, καὶ εὕρομεν κλεῖν ἐπικειμένην τῇ θύρᾳ. ἐγενόμεθα δὲ καὶ ἐν ἑτέροις τόποις, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ αὐτοῦ ἐλαβεστάτου Ἀνθίμου, ἐν οἷς ἐνομίζετο εἶναι, καὶ περιεργασάμενοι οὐκ ἠδυνήθημεν γνῶναι ποῦ διάγει, ἁπάντων ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος λεγόντων μὴ ἑωρακέναι αὐτὸν, μήτε εἰδέναι, ποῦ διάγει, ἀφ' οὗ ἐξῆλθε τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν μεγάλης ἐκκλησίας. πάλιν μετὰ ταύτα ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ ἀπελθόντες ἐν τῷ σεβασμίῳ οἴκῳ τοῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, τῷ διακειμένῳ ἐν τῷ εὐσεβεῖ παλατίῳ, καὶ συγκαλεσάμενοι τοὺς ἐλαβεστάτους κληρικοὺς τοῦ αὐτοῦ ἐκτηρίου, ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς περὶ τοῦ ἐλαβεστάτου ἀνδρὸς, καὶ ἔφησαν μεθ' ὅρκου, μήτε ἑωρακέναι, μήτε εἰδέναι ποῦ διατρίβει, καὶ ταῦτα αὐτὰ ἐσπούδασα δήλα καταστῆσαι τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ.

Βάκχος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων μητροπόλεως τῆς Πισσιδῶν ἐπαρχίας εἶπε· Κατὰ τὴν ὁσίαν τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης διαλαλιὰν, γενόμενος κἀγὼ ἅμα Θεαγένει, καὶ Χριστοφόρῳ τοῖς ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ Ἰουλιανῷ, καὶ Ἀμμωνίῳ, τοῖς θεοφιλεστάτοις πρεσβυτέροις, καὶ ἐκκλησεκδίκοις, καὶ Παύλῳ, καὶ Μακαρίῳ, τοῖς θεοφιλεστάτοις διακόνοις καὶ νοταρίοις, καὶ ἀναζητήσας σὺν αὐτοῖς Ἄνθιμον τὸν ἐλαβέστατον ἐν διαφόροις τόποις, οὐδαμῶς αὐτὸν εὑρεῖν δεδύνημαι.

Χριστοφόρος ὁ ὁσιώτατος ἐπίσκοπος Πορφυρεῶνος ἐπαρχίας φοινίκης παραλίου, εἶπε· Κατὰ τὰ κελευσθέντα ἡμῖν παρά τε τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, καὶ τῆς συγκαθημένης ὑμῖν ἁγίας συνόδου, γενόμενοι ἅμα Θεαγένης τε, καὶ Βάκχος οἱ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι, καὶ μητροπολῖται, σὺν τῇ ἐμῇ ἐτελείᾳ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἰουλιανὸς, καὶ Ἀμμώνιος οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ ἐκκλησέκδικοι τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, προσέτι δὲ καὶ Παῦλος, καὶ Μακάριος, οἱ θεοσεβέστατοι διάκονοι καὶ νοτάριοι τοῦ ἁγιοῦς ὑμῶν ἐπισκοπείου, ἀνεζητήσαμεν Ἄνθιμον τὸν ἐλαβέστατον, ἐφ' ᾧ καὶ τὰς κινουμένας ἐπὶ ταύτης ὑμῶν τῆς ἱερᾶς συνόδου κατ' αὐτοῦ κατηγορίας, προσαγγεῖλαι αὐτῷ, καὶ προτρέψαι κατὰ τὸ δυνατὸν, ἀπαντῆσαι αὐτὸν, καὶ πρὸς τὰς μέμψεις ἀπολογήσασθαι. καὶ πρῶτον μὲν ἐν τοῖς Ὁρμίσδου γενόμενοι, ἐν ᾧ οἴκῳ κατέμενε πρὸ τοῦ ἁρπάσαι αὐτὸν τὸν τῆς Βασιλίδος ταύτης πόλεως ἀρχιερατικὸν θρόνον, κατίναν εὕρομεν ταῖς θύραις ἐμβεβλημένην· τοὺς δὲ τοὺς ἐκεῖσε προσκαρτερουῦτας διερωτήσαντες, εἴπου αὐτὸν ἐθεάσαντο,

A viri Deo amantissimi ad hoc deputati fecerint, edoceri volumus.

Theagenes sanctissimus episcopus metropolis Synnadorum dixit: Secundum jussum vestræ sanctitatis, & totius sub cœlo vobiscum venerabilis synodi, fui una cum Baccho Dei amantissimo episcopo clarissimæ metropolis Antiochenæ provinciæ Pisidarum, & Christophoro Deo amantissimo episcopo Porphyreonis sub Phœnicia maritima, & Juliano ac Ammonio Deo amantissimis presbyteris & procuratoribus sanctæ magnæ ecclesiæ, Pauloque & Macario venerabilibus diaconis & notariis venerabilis vestri episcopatus, in venerabili B oratorio sancti martyriis Sergii inter illa Hormisdæ: & quærentibus nobis venerabilem Anthimum, ostensa fuit nobis domus, ubi prius moram habere dicebatur, & invenimus clausam existentem ostio. Venimus autem & ad alia loca, ad requirendum ipsum venerabilem Anthimum, in quibus putabatur esse: & sciscitantes non potuimus scire, ubi moratur, ex quo exivit de sanctissima magna nostra ecclesia. Rursus postea in alia die abeuntes ad venerabilem domum sancti archangeli Michaelis, quæ jacet in palatio, convocavimus venerabiles clericos ipsius oratorii, & interrogavimus eos de ipso venerabili vi- C ro. Qui cum juramenro dixerunt neque vidisse, neque scire, ubi moratur; & hæc eadem studui nota facere vestræ sanctitati.

Bacchus sanctissimus episcopus metropolis Antiochenæ Pisidarum provinciæ dixit: Juxta sanctam interlocutionem vestræ sanctitatis fui & ego una cum Theagene, & Christophoro sanctissimis episcopis, ac Juliano ac Ammonio Deo amantissimis presbyteris, & ecclesiæ defensoribus, Pauloque & Macario Deo amantissimis diaconis & notariis, & D quæsivi una cum ipsis venerabilem Anthimum in diversis locis, & nullatenus ipsum invenire potui.

Christophorus sanctissimus episcopus Porphyreonis provinciæ Phœniciæ maritimæ dixit: Secundum ea quæ a vestra beatitudine nobis jussa fuerunt, & a sancta synodo vobiscum sedente, fuerunt simul Theagenes & Bacchus sanctissimi episcopi una cum vilitate mea, atque etiam Julianus & Ammonius Deo amantissimi presbyteri & ecclesiæ defensores: insuper etiam & Paulus ac Macarius venerabiles diaconi & notarii venerabilis episcopatus vestri, & quæsivi- E mus venerabilem Anthimum, ut accusationes contra ipsum motas in hac sacra vestra synodo, adnunciaremus ei, & hortaremur ipsum, quo ad possibile, ut responderet ad querelas. Et primum fuimus in locis Hormisdæ, in qua domo permanebat, priusquam ipse raperet pontificalem sedem hujus regiæ urbis, quam domum invenimus clausam ostiis. Interrogavimus autem eos, qui ibidem expectabant, si ipsum viderant, & audivimus ipsos dicentes non vidisse ipsum a multis diebus. Similiter etiam fuimus in vene-

venerabili domo sancti archangeli Michaelis in palatio; (visus enim fuit prius ibidem frequentare) & interrogavimus clericos ibidem, si apparuerat eis in iis diebus venerabilis Anthimus, qui a nobis quæritur, & ab ipsis tam juramentis persuasi fuimus: quod neque viderunt eum, neque sciunt, ubi sit. Et non solum in iis locis, sed & in aliis locis fuimus nobis commemoratis. Et quibusdam pueris ejus obviavimus, & interrogavimus eos, & secundum quod sanctissimi & Deo amantissimi viri, qui mecum missi sunt, sciunt, a nullo potuimus scire, ubi moratur sæpe dictus venerabilis Anthimus.

Julianus Deo amantissimus presbyter & ecclesiæ defensor, dixit: Secundum sanctum mandatum vestræ sanctitatis abiens simul cum Theagene, Baccho, & Christophoro sanctissimis episcopis & Ammonio amantissimo compresbytero meo & defensore, Pauloque & Macario venerabilibus diaconis & notariis, quæsivi una cum ipsis venerabilem Anthimum in diversis locis & pluribus, in quibus ipsum invenire arbitrabamur, & nullibi ipsum invenire potuimus. Et hoc significamus vestræ sanctitati, quod proposita est, & proclamatio vestræ sanctitatis, & neque sic ipsum invenire potuimus.

Ammonius Deo amantissimus presbyter, & ecclesiæ defensor dixit: Juxta ea quæ jussa sunt a vestra sanctitate fui una cum prædictis Deo amantissimis episcopis, & Juliano presbytero & condefensore meo, & cum Paulo & Macario venerabilibus diaconis & notariis, primum quidem in domo, in qua permanebat venerabilis Anthimus, ut eo ibidem invento, intimaremus, quæ a vestra sancta synodo mandata erant: & invenientes portas ipsius domus ab extra catena obseratas, interrogavimus eos, qui aderant, & ostiarium domus, ubinam moraretur prædictus venerabilis vir. Dixerunt nescire, neque vidisse ipsum a longo tempore in ipsa domo. Venimus autem & in oratoriam domum sancti Michaelis Archangeli, & congregantes venerabiles ibidem clericos, adjuravimus, si sciunt prædictum venerabilem virum morari in ipso oratorio, aut in alio loco. Illi autem cum juramento responderunt nullam omnino talem scientiam de ipso habere. Fuimus autem & in diversis aliis locis, quærentes ipsum, & nullo modo valuimus comprehendere, ubi moratur, omnibus eadem affirmantibus, quod nullo modo sciunt, ubi nunc sit. Significo autem & vestræ sanctitati, quomodo & proscriptionem a sancta synodo vestra factam, rogantem venerabilem Anthimum venire, & respondere sanctæ huic synodo vestræ, publice proposuimus a septem diebus, ut & per ipsam sciat, quæ exhibita sunt vestræ sanctitati, & certus ipse constituatur: & neque sic ullam unquam sui demonstrationem fecit.

Paulus venerabilis diaconus & notarius dixit: Secundum præceptum vestræ dominationis & beatitudinis vestræ synodi fuimus simul cum prædictis Deo amantissimis

A ἀκηκόαμεν λεγόντων μὴ ἑωρακέναι τοῦτον ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῷ σεπτῷ οἴκῳ τοῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν τῷ παλατίῳ γενόμενοι. ἑωρᾶτο γὰρ τὸ πρώην τοῖς ἐκεῖσε πυκνάζων, καὶ πειθόμενοι παρὰ τῶν αὐτόθι κληρικῶν, εἴγε ἐφάνη αὐτοῖς ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιζητούμενος· ἐλαβέστατος Ανθιμος, μεθ' ὅρκων παρ' αὐτῶν ἐπείσθημεν, ὡς οὔτε εἶδον αὐτὸν, οὔτε γινώσκουσιν, ὅπου ἐστίν, οὐκ ἐν τούτοις δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑτέροις μηνυθεῖσιν ἡμῖν γεγονότες τόποις, καὶ παισὶ δὲ αὐτοῦ τισι συναντήσαντες, καὶ τούτους διερωτήσαντες, καθὼς καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ σταλέντες ὁσιώτατοι, καὶ θεοφιλέστατοι ἐπίστανται ἄνδρες, παρ' οὐδενὸς ἠδυνήθημεν γνῶναι, ὅπου διάγει

B ὁ πολλάκις εἰρημένος ἐλαβέστατος Ανθιμος.

Ιουλιανὸς ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος, καὶ ἐκκλησέκδικος εἶπε. Κατὰ τὴν ὁσίαν πρόσταξιν τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, ἀπελθὼν ἅμα Θεαγένει, καὶ Βάκχῳ, καὶ Χριστοφόρῳ τοῖς ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις, καὶ Αμμωνίῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ πρεσβυτέρῳ μου καὶ ἐκδίκῳ, καὶ Παύλῳ, καὶ Μακαρίῳ τοῖς θεοσεβάτοις διακόνοις, καὶ νοταρίοις ἀνεζήτησα σὺν αὐτοῖς Ανθιμον τὸν ἐλαβῆ ἐν πλείστοις καὶ διαφόροις τόποις, ἐν οἷς τοῦτον εὑρεῖν ἐνομίσαμεν, καὶ οὐδαμοῦ τοῦτον εὑρεῖν ἠδυνήθημεν, καὶ τοῦτο δὲ διδάσκω τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην, ὅτι προετέθη καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, καὶ οὐδὲ οὕτως αὐτὸν εὑρεῖν ἠδυνήθημεν.

C Αμμόνιος πρεσβύτερος, καὶ ἐκκλησέκδικος εἶπε, Κατὰ τὰ κελευσθέντα παρὰ τῆς ὑμῶν ἁγιωσύνης ἐγενόμην ἅμα τοῖς εἰρημένοις θεοφιλεστάτοις ἐπισκόποις, καὶ Ιουλιανῷ τῷ θεοφιλεστάτῳ πρεσβυτέρῳ καὶ συνεκδίκῳ μου, καὶ Παύλῳ, καὶ Μακαρίῳ τοῖς θεοφιλεστάτοις διακόνοις καὶ νοταρίοις, πρῶτον μὲν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν ᾧ κατέμενεν Ανθιμος ὁ ἐλαβέστατος, ὥστε εὑρισκομένου αὐτοῦ ἐκεῖσε, ἐμφανῆ αὐτῷ καταστῆσαι τὰ παρὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου προσταχθέντα. καὶ τὰς θύρας τοῦ αὐτοῦ οἴκου ἠσφαλιμένας εὑρόντες ἔξωθεν διὰ κατίνας, ἐπυνθανόμεθα τῶν τε παρατυχόντων, καὶ τοῦ ὀστιαρίου τοῦ οἴκου, ποῦ ἄρα διάγει ὁ εἰρημένος ἐλαβέστατος ἀνὴρ, οἱ δὲ ἔφησαν παντελῶς μὴ ἐπίστασθαι,

D μηδὲ γὰρ ὀφθῆναι αὐτὸν κατὰ τὸν αὐτὸν οἶκον ἐκ πλείστου χρόνου. ἐγενόμεθα δὲ καὶ ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ θεοσεβεστάτους κληρικοὺς συναγαγόντες, ὠρκόσαμεν, εἴγε ἐπίστανται κατὰ τὸ αὐτὸ εὐκτήριον, ἢ ἐν ἑτέρῳ διάγειν τὸν εἰρημένον ἐλαβέστατον ἄνδρα, οἱ δὲ ἀπωμώσαντο μηδεμίαν παντελῶς τοιαύτην εἴδησιν περὶ αὐτοῦ ἔχειν. ἐγενόμεθα δὲ καὶ ἐν ἑτέροις διαφόροις τόποις τοῦτον ἀναζητοῦντες, καὶ οὐδαμῶς ἰσχύσαμεν καταλαβέσθαι, ἔνθα διάγει. πάντων ταὐτὰ ἀπομνουμένων, ὅτι οὐδαμῶς ἐπίστανται ποῦ νῦν ἐστι· διδάσκω δὲ τὴν ἐμὴν ἁγιωσύνην, ὡς καὶ τὸ παρὰ τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου γενόμενον πρόγραμμα, προκαλούμενον τὸν ἐλαβέστα-

E τον Ανθιμον, παραγενέσθαι καὶ ἀπολογήσασθαι τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν ταύτῃ συνόδῳ, προτεθείκαμεν δημοσίᾳ ἀπὸ ἡμερῶν ἑπτὰ, ὥστε καὶ δι' αὐτοῦ μανθάνοντα τὰ παραστάντα τῇ ὑμῶν ἁγιωσύνῃ ἐμφανῆ ἑαυτὸν καταστῆσαι, καὶ οὐδὲ οὕτω τὴν οἱαδήποτε δήλωσιν ἑαυτοῦ ἐποίησατο.

Παῦλος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ νοταρίος εἶπε. Κατὰ πρόσταξιν δέσποτα τῆς ὑπετέρας μακαριότητος, καὶ τῆς εὐαγοῦς ὑμῶν συνόδου ἀπήλθομεν ἅμα τοῖς προειρημένοις θεοφιλεστάτοις ἀνδράσι,

καὶ

καὶ Μακαρίῳ τῷ θεοσεβεστάτῳ σωδιακόνῳ μου, καὶ νοταρίῳ ἐν διαφόροις τόποις, καὶ ἀναζητήσαντες Ἀνθιμον τὸν εὐλαβέστατον, τοῦτον εὑρεῖν οὐκ ἠδυνήθημεν.

A viris, & Macario condiacono meo & notario ad diversa loca & quæsivimus venerabilem Anthimum, & eum invenire non potuimus.

Μακάριος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, νοτάριος, καὶ ἀποκρισιάριος εἶπε· Ἅμα ἐμοὶ ἀπεσταλμένοις ὁσιωτάτοις ἀνδράσιν ἀκολουθῶν, κἀγὼ τὰ αὐτὰ κατατίθεμαι.

Macarius venerabilis diaconus notarius & ambasiator dixit: Sequendo sanctissimos viros, qui simul mecum missi sunt, eadem & ego * depono.

* testificor

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶσα ἡ ἁγία συνοδος εἶπε· Ἀναγινωσκέσθω καὶ τὸ προτεθὲν πρόγραμμα κατὰ τὴν ἤδη προελθοῦσαν ψῆφον. καὶ λαβὼν Διόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος ἀνέγνω.

Sanctissimus archiepiscopus & tota synodus dixit: Legatur proscriptio proposita secundum jam præcedentem sententiam. Et accipiens Diodorus diaconus & notarius legit.

Μηνᾶς ἀρχιεπίσκοπος Ρώμης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, καὶ πᾶσα ἡ ἁγιωσύνη τῆ αὐτῆ φιλοχρίστῳ νέᾳ Ρώμῃ συνοδος· Ἀνθιμῳ τῷ εὐλαβεστάτῳ.

Mennas archiepiscopus Constantinopolis Romæ & œcumenicus patriarcha, & tota synodus in ipsa Deo amata Roma Constantinopoli congregata, Anthimo venerabili.

Εἰ μέν τις λόγος σοι τὸν προσήκοντος, καὶ τῆς τῶν ἐγχειρηθέντων ἀτόπων μετεμελείας ἐλπὶς, οὐδὲν ἂν τῶν παρόντων ἐδέησε κηρυγμάτων, πάλαι δὲ ἂν τῇ τῆς ἀοιδίμου μνήμης πάπᾳ τῆς προτέρας Ρώμης Ἀγαπητῷ φανερὰν τὴν σαυτοῦ γνώμην κατασκευάσαντα, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς ἤδη κατεγνωσμένοις δόγμασι μέμψιν ἀπολυσάμενον, ὅτε τῆς γοῦν Τραπεζουντίων ἱερεὺς ἐπεφύκεις. ἀλλ' ὅτε τοι ἐπ' ἐκείνῳ ζήτησιν ὑπομείνας, ὑφ' ἡμῶν τε προσκεκλημένος πολλάκις, καὶ τοσούτου πρὸς μετάμελον χρόνου πτυχικῶς, οὐδὲν σαυτοῦ γέγονας μεθιέτερος, ἱερατικῆς τε φιλανθρωπίας, ὡς ἔοικε, κρείττω τοι ἑαυτὸν διέδειξας ἀπειθειαν. καὶ οὐ μὴν οὐδὲ συγγνώμης ἄξια τὰ πραττόμενα παρὰ σοῦ, πλὴν ἀλλ' ἔτι τῷ τῆς ἀνθρώπων ὀλισθηρῷ τὰ πταίσματα λογιζόμενοι, καὶ τοι μέχρι πολλοῦ πρὸς τοὺς ἡμαρτηκότας ἀνεξικακίαν, βραδείας γοῦν ὅμως ἐπανορθώσεως πρόφασιν πολλάκις ἡμῖν εὑρόντες, καὶ τῷ παρόντι σε προκαλέμεθα γράμματι. μὴ μέχρι παντὸς ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἑσάναι φιλονεικίας τοι σὺν παραινοῦντες εὐλάβειαν ἡμερῶν τε ἔσω τὸν ἀριθμὸν ἐξ τῆ τε ἁγίᾳ παραχωρεῖσθαι συνόδῳ, καὶ οὗ ἐπὶ τοῖς ὀρθοῖς κέκτησαι δόγμασι γνώμην καθαρᾷ διαδεῖξαι φωνῇ, σαφές τε τοῖς ἄλλοις ἅπασι κατασῆσαι, ὁπόσα πατέρων ἐπιεικῶν, καὶ δικαίων ἔτι φιλανθρώπων παραίνεσις τοῖς ὀλισθαίνουσι δώκατο πρὸς ἀνάκλησιν· εἰ γὰρ δὴ καὶ ταύτης ἡμῶν τῆς κλήσεως ὑπερίδοις, σοί τε οὐκ ἐν καιρῷ τὰ τῆς μετανοίας ἔσαι λοιπόν, ἡμῖν δὲ οὐχ ἑτέρωθεν ἢ ἐξ ὧν πέπραχας, τὰ τῆς κρίσεως εἰσαχθήσεται. ὑπεσημηνάμην, ὑπογραφὴ προετέθη μοι Μαΐῳ πεντεκαιδεκάτῃ, ἰνδικτιῶνος τεσσαρεσκαιδεκάτης μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαβίου Βελισσαρίου τοῦ ἐνδοξοτάτου.

Mennas archiepiscopus Constantinopolis Romæ & œcumenicus patriarcha, & tota synodus in ipsa Deo amata Roma Constantinopoli congregata, Anthimo venerabili.

Si quidem aliqua ratio conveniens tibi fuisset, & spes pœnitentiæ de peccatis commissis, nihil certe opus fuisset præsentium proclamationum, sed olim sanctæ memoriæ Agapito papæ antiquæ Romæ manifestam fecisti opinionem tuam, & jam in ipsis reprehensibilibus dogmatibus incusationem emeruisti, cum pontifex Trapezuntinus esses: sed neque inquisitionem illius sustinuisti, & cum a nobis tanto tempore ad pœnitentiam evocatus fueris, non moderatior te ipso factus es, & inobedientiam tuam meliorem sacerdotali humanitate, sicut visum est, ostendisti. Et quidem quæ a te gesta sunt, nulla venia digna sunt: verumtamen adhuc hominum lubrico peccata adscribendo, & clementiam usque ad multum tempus erga eos, qui peccaverunt, & occasionem emendationis, licet tarde, sæpius factam invenientes: præsenti litera te provocamus admonentes tuam venerabilitatem, non stare in ipsa contentione usque ad finem, & venire ad sanctam synodum intra numerum sex dierum; & opinionem, quam in rectis dogmatibus adeptus es, pura voce ostendere: palamque facere universis aliis, quanta potest ad revocationem hic, qui lapsi sunt, patrum mitissimorum, & judicum elementissimorum admonitio. Si vero & hanc nostram vocationem despexeris, tibi de cetero non in tempore locus pœnitentiæ erit; nobis etiam non aliunde, quam ex his quæ fecisti, ea quæ judicii sunt, inducentur. Subsignavi. Proposita Mensis Maii die quintadecima, indictione quartadecima post consulatum Flavii Belisarii viri clarissimi.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν· Οἱ ὑπογράφοντες ἡμῖν εὐλαβέστατοι διάκονοι, καὶ νοτάριοι διδασκέτωσαν ἡμᾶς, τίνος χάριν τῆς ψήφου δεκαημέρου προθεσμίαν ὁρίζούσης, τὸ προτεθὲν πρόγραμμα ἓξ καὶ μόνου δίδωσι διορίαν.

Sanctissimus archiepiscopus dixit: Venerabiles diaconi & notarii, qui nobis subscribunt, edoceant nos, cujus rei gratia, cum sententia determinet dilationem decem dierum proclamatio proposita sex tantum dierum det terminum.

Οἱ νοτάριοι εἶπον· Διδάσκομεν, ὡς ἡ μὲν ὁσία ψῆφος προθεσμίαν δέδωκεν ἡμερῶν δέκα, ἐπὶ τε τῇ ἀναζητήσει, καὶ τῷ προγράμματι, οὐκ ἐκέλευσε δὲ παραχρῆμα τὸ κήρυγμα προτεθῆναι. χωρησάσης τοίνυν τῆς αὐτοῦ ἀναζητήσεως μέχρις ἡμερῶν ἑπτὰ, καὶ ἐκείνου ἀφανοῦς ὑπάρχοντος, ἀναγκαῖον ἦν τοὺς ὑπολοίπους ἑπτὰ ἡμέρας προτεθῆναι τὸ αὐτὸ ὅσιον πρόγραμμα τῆς τε ὑμετέρας μακαριότητος, καὶ τῆς συνό-

Notarii dixerunt; Edocemus quomodo sancta sententia terminum decem dierum dedit ad inquisitionem, & ad proclamationem: non autem jussit statim proclamationem proponi. Facta igitur ipsius inquisitione usque ad dies tres, & illo ignoto existente, necessarium fuit per reliquos septem dies proponi ipsam sanctam proscriptionem beatitudinis vestræ, & sanctæ synodi vobiscum

congregatæ, quæ ipſi manifeſta faciat ea, quæ a vobis ordinata ſunt: illam igitur diem merito portat ipſa proclamatio, in qua appoſita fuit.

Ασης ὑμῖν ἁγίας συνόδου τὸ ποιῆν αὐτῷ τὰ παρ' ὑμῶν προστεταγμένα φανερά. ἐκείνην τοίνυν εἰκότως τὴν ἡμέραν φέρει τὸ αὐτὸ κήρυγμα, καθ' ἣν καὶ προτέθειται.

Sanctiſſimus archiepiſcopus dixit: ſanctiſſimi comminiſtri, qui nobiſcum præſentes ſunt ex regione Italiæ, & Deo amantiſſimi diaconi, & venerabiliſſimi notarii ſedis apoſtolicæ, audierunt ſupplicationes oblatas fideliſſimo, ac Deo cuſtodito imperatori noſtro, & libellos oblatos ſanctæ ac beatæ memoriæ Agapito, & accuſationes, quas fecerunt contra impium Anthimum apud nos illi, qui ipſos porrexerunt; & ſicut accuſatio in ipſum provenit ſuper appropriatiſſimis: hoc quidem, quod non vult conſentire rectis & apoſtolicis doctrinis veræ fidei noſtræ: hoc vero quod ad errorem & hæreſim Eutychis declinat, & depoſitos ac anathematizatos a ſancta Chalcedonenſi œcumenica ſynodo, & ab apoſtolica ſede, & ab eccleſiaſtico ſtatu, qui ex illa uſque nunc fuit, propter communicationem & opinionem ad Eutychen, amplexatur: reſpicientes ad ſynodales epiſtolas factas a ſanctæ ac beatæ memoriæ patre noſtro Agapito papa antiquæ Romæ contra Anthimum: cogitanteſque ipſius uſque ad finem inobedientiam, & quod neque canonicis vocationibus obedire, neque accuſationes in ipſum adductas repellere voluit, quam ſuper his omnibus opinionem habent, dicere dignentur.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε. Οἱ ἐκ τῆς Ἰταλῶν χώρας συμπαρόντες ἡμῖν ὁσιώτατοι συλλειτουργοί, καὶ θεοφιλέστατοι διάκονοι, καὶ οἱ εὐλαβέστατοι νοτάριοι τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας ἐπακούσαντες τῆς τε ἐπιδεδομένων δεήσεων τῷ θεοφυλάκτῳ ἡμῶν, καὶ πιστοτάτῳ βασιλεῖ, καὶ τῷ Ἀγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας, καὶ μακαρίας μνήμης προσδεδομένων λιβέλλων, καὶ ὧν παρ' ἡμῖν αὖθις οἱ τάντες ἐπιδεδωκότες, ἐποιήσαντο μέμψεων, κατὰ Ἀνθίμου * τοῦ εὐλαβοῦς, καὶ ὡς ἐπὶ τοῖς κυριωτάτοις ἢ ἐπ' αὐτῷ προῆλθε κατηγορία, τοῦτο μὲν οὐκ ἐλομένου τοῖς ὀρθοῖς, καὶ Ἀποστολικοῖς τῆς ἀληθινῆς ἡμῶν πίστεως συγκατατίθεσθαι δόγμασι, τοῦτο δὲ καὶ πρὸς τὴν Εὐτυχοῦς πλάνην τε, καὶ κακοδοξίαν ἀποκλίναντος, καὶ τοὺς παρὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, καὶ τῆς ἐξ ἐκείνου μέχρι νῦν κρατούσης ἐκκλησιαστικῆς κατασάσεως καθαιρεθέντας τε, καὶ ἀναθεματισθέντας διὰ τὴν πρὸς Εὐτυχῆ κοινωνίαν τε, καὶ ὁμοφροσύνην περιπτυσσομένου, ἀφορῶντες δὲ καὶ πρὸς τὰς συνοδικὰς ἐπιστολὰς τὰς γενομένας παρὰ τοῦ τῆς ἁγίας, καὶ μακαρίας μνήμης γενομένου ἡμῶν πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης πάπα Ἀγαπητοῦ κατὰ Ἀνθίμου· συλλογιζόμενοι δὲ καὶ τὸ μέχρι παντὸς αὐτοῦ ἀπείθειαν, μήτε κανονικαῖς κλήσεσιν ἕξαι, μήτε τὰς ἐπαχθείσας αὐτῷ μέμψεις ἀποδύσασθαι βουληθέντος, ἃ ἐπὶ τούτοις ἅπασι γνώμιον ἔχουσιν, εἰπεῖν ἀξιώτωσαν.

* Legi terp. Hard.

Et Menas in Deo venerabilis lector, & ſecundarius notariorum apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, legit vocem, quæ ſic habet,

Καὶ ἀνέγνω φωνὴν Μηνᾶς ὁ θεοσεβέστατος ἀναγνώστης, καὶ σεκουνδικήριος νοταρίων τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ἔχουσαν ὅπως.

Sanctiſſimi epiſcopi partium Italiæ, & viri venerabiles diaconi apoſtolicæ ſedis, dixerunt.

Definitionem ſanctæ recordationis patris noſtri quondam papæ Agapiti, ſynodicis epiſtolis pro Menna ſanctiſſimo archiepiſcopo hujus regiæ urbis Conſtantinopolitanæ factis, additam, de perſona Anthimi Trapezuntis quondam epiſcopi, nos ſequi per omnia profitemur.

Sanctiſſimus archiepiſcopus dixit: Et reliqua ſancta ſynodus nobiſcum congregata, quæ audivit omnia, quæ a principio ſuper materia contra Anthimum geſta ſunt, omnibuſque quæ a nobis dicta ſunt, attendens, dignetur manifeſta facere, quæ vult provenire in Anthimum.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε. Καὶ ἡ λοιπὴ συνεδρεύουσα ἡμῖν ἁγία σύνοδος ἐπακούσασα πάντων, τῶν ἐξαρχῆς ἐπὶ τῇ κατὰ Ἀνθίμου ὑποθέσει πραχθέντων, καὶ τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημένοις ἅπασι προσέχουσα, ἃ βούλεται προελθεῖν ἐπ' αὐτῷ φανερὰ ποιῆσαι καταξιώσάτω

Sancta ſynodus per Hypatium ſanctiſſimum epiſcopum Epheſinum metropolitam provinciæ Aſianorum, dixit:

Ἡ ἁγία σύνοδος διὰ Ὑπατίου τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου τῆς Ἐφεσίων μητροπόλεως τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας εἶπεν.

SENTENTIA SYNODI

Conſtantinopolitanæ contra Anthimum.

Η' ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ψῆφος τῆ συνόδου, κατὰ Ἀνθίμου.

MUltarum tranſgreſſionum Anthimus reus eſt demonſtratus. Venerabiles quidem patrum leges tanquam non poſitas ad nihilum reputavit & paulo minus ſuo exemplo omnem eccleſiaſticum ſtatum conturbavit, introducendo ſe in patriarchalem ſedem hujus regiæ urbis, quæ nullo modo ſibi convenit, communemque confuſionem ſacerdotibus Dei ac populis fideliſſimis operatus eſt. Quinimo non hoc ſolum ſibi ſtudium

Πολλῶν παραβάσεων Ἀνθιμος ὑπεύθυνος ἀποδέδεικται, τοὺς μὲν παλαιῶν ἐναγῶν θεσμοὺς ὡς οὐδὲ κειμένους καταλιγωρήσας, καὶ μικρᾶ δεῖν τῷ κατ' αὐτὸν παραδείγματι πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν συνταράξας κατάστασιν, τῷ μηδαμόθεν αὐτῷ προσήκοντι πατριαρχικῷ θρόνῳ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ἐπεμβαλὼν ἑαυτὸν, καὶ κοινήν τινα σύγχυσιν τοῖς τε ἱερεῦσι τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῖς πιστοτάτοις καθ'

1 Idem Initium ſententiæ in Acacium epiſt. VI. Felicis III.

λαοῖς ἐργασάμενος, καί τοι οὐδὲ τοῦτο μόνον αὐτῷ κατὰ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν ἐσπουδάζετο, τὴν Εὐτυχέος δὲ δόξαν λανθάνουσαν ἔχων, ἐπειδὴ τῆς οὕτω μεγάλης ἀρχιερωσύνης ἐγκρατὴς ἠδυνήθη γενέσθαι, καθ' ὃν εἴρηται τρόπον, κατὰ μικρὸν ᾤετο δεῖν τὴν τοιαύτην ἀσεβῆ νόσον ἐπινέμεσθαι ποιεῖν τὰς ἁγιωτάτας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ τοὐναντίον, ἥπερ αἱ θεῖαι φωναὶ λέγουσιν, ἀντὶ τοῦ συνάγειν τὰ λογικὰ τῆς ποίμνης τοῦ Θεοῦ πρόβατα, διαιρέσεις ἐμηχανᾶτο κατὰ πάσης ὡς εἰπεῖν ἐκκλησίας, ὡς κινδυνεῦσαι τὴν τοσούτοις κατορθωθεῖσαν πόνοις τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν ἕνωσιν, εἰς πολλὰς διαιρέσεις ἐν βραχεῖ χρόνῳ κατατεμεῖν, ἀμέλει κατὰ μικρὸν παρεδήλου τὴν τοιαύτην διαφθορὰν, σχηματιζόμενος μὲν δέχεσθαι τὰς ἁγίας συνόδους, τὴν ἐν Νικαίᾳ φαμὲν κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Ἀρείου, καὶ τήν τε ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Μακεδονίου, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ πρώτην, τὴν κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Νεστορίου, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι τὴν κατὰ τοῦ δυσσεβοῦς Εὐτυχοῦς, κἂν τοῖς ἱεροῖς αὐτὰς ἔχων διπτύχοις, συγκειμένης αὐταῖς καὶ τῆς τοῦ μακαρίου πάπα Λέοντος μνήμης, κατὰ μηδένα καιρὸν ἑτέρως ἢ μεταλαβὼν, ἢ μεταδιδοὺς τῶν παναγίων τοῦ Θεοῦ μυστηρίων, ἑορτήν τε αὐτῶν κηρύττων, καὶ ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας ποιῶν, ἀποπηδῶν δὲ καθόλου τῶν ὀρθῶν αὐτῶν ὁμολογιῶν, καὶ οὐδὲ μεγάλων ἀρχιερέων, οὔτε μὴν εὐλαβεστάτων ἡγουμένων, ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐπισκηπτόντων αὐτῷ παντελῶς ἀνεχόμενος, ἢ τὴν τυχοῦσαν ἀποδιδοὺς ἀπολογίαν, ὡς οὐ σμικρὸν ἑκάστης ἡμέρας αἵρεσθαι τὸ ἐπὶ τούτοις σκάνδαλον, τῶν μὲν ἀπίστων ἐπεγελώντων, τῶν δὲ πιστῶν ὀδυρομένων, καὶ τῶν ὀλιγοπίστων ἔτι μᾶλλον θορυβουμένων τε, καὶ εἰς τὸ χεῖρον καταπιπτόντων. ἐπὶ τοὺς τοιούτους καὶ βασιλεὺς ὁ μέγας ἑαυτὸν καθεὶς, καὶ τῆς τοῦ πρώτου τῶν Ἀποστόλων ἀναμνήσας αὐτὸν ὑφηγήσεως, ᾗ φησὶν ἑτοίμους ἡμᾶς ἀεὶ χρῆναι γίνεσθαι πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ ἀπαιτοῦντι λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος, πλέον οὐδὲν ὤνησεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτοῦ γαληνότητα λόγοις ἀπατηλοῖς κεχρημένος, ἐπηγγέλλετο πάντα ποιήσειν, ὅσα ὁ τῆς μεγάλης Ἀποστολικῆς καθέδρας ἀρχιερεὺς ὑφηγήσοιτο, καὶ πρὸς τοὺς ἁγιωτάτους πατριάρχας ἔγραφεν, ἀκολουθεῖν διὰ πάντων τῇ Ἀποστολικῇ καθέδρᾳ. Τοῦ μεγάλου δὲ Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μὴ μέχρι παντὸς τὰ τοιαῦτα προϊέναι συγχωροῦντος, ἐπέστη ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει, κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα, Ἀγαπητὸς ὁ τῆς ἁγίας, καὶ ἀοιδίμου μνήμης ὁ μακαριώτατος πάπας, καὶ τοῖς μὲν ἱεροῖς κανόσιν εὐθὺς μετὰ Θεοῦ χεῖρα ὀρέξας τὸν μὲν τῆς οὐ προσηκούσης αὐτῷ καθέδρας ἀπήλασε, συγγνώμης δὲ τοῖς μεταχοῦσιν ἤτοι κεκοινωνηκόσι τοῦ τοιούτου πράγματος μετέδωκε, καὶ τῇ βασιλίδι, καὶ φιλοχρίστῳ πόλει, τὸν ἑαυτῆς ἱερατικὸν ἀποδέδωκε κόσμον, τὴν ὑμετέραν ἀναδείξας μακαριότητα τῆς μεγάλης ταύτης, καὶ ἱερᾶς ἡγεῖσθαι καθέδρας. ἐπειδὴ δὲ καὶ τῆς ἐπὶ τοῖς δόγμασιν ἀσεβείας, ἐγκλήματα αὐτῷ μυρία εἰκότως ἐπηρτᾶτο, δεήσεις τε, καὶ λίβελλοι πολλοὶ τῷ εὐσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ αὐτῷ τῷ μακαριωτάτῳ πάπᾳ παρὰ διαφόρων εὐλαβῶν ἀνδρῶν ἐπεδίδοντο, πολλοῖς μὲν ἱδρῶσι τὴν αὐτοῦ ψυχὴν ἀνακαλέσασθαι πατρικῶς ἐσπούδασεν ὁ αὐτὸς ἁγιώτατος πάπας, ὡς δὲ ἀνιάτως ἔχοντα εὗρε, καὶ τὰ μὲν εὐσεβῆ δόγματα παραιτούμενον, καὶ προσέτι γε διαβάλλοντα παραιτούμενον, καὶ προσέτι

A erat, sed & Eutychis opinionem habet. Cumque sic obtinere potuerit magnum pontificium, quemadmodum dictum est, paulatim putavit oportere depascere sanctissimas Dei ecclesias tali morbo, & contrarium quam divinæ voces dicant, pro congregando rationales oves Dei, ovilis divisiones excogitabat adversus omnes, ut ita dicatur, ecclesias; ut periclitando unionem sanctissimarum ecclesiarum, tantis piissimi imperatoris nostri laboribus reformatam in multas divisiones scinderet. Denique paulatim hanc corruptionem significabat simulans quidem suscipere sanctas synodos; Nicænam dicimus contra impium Arium, Constanti-
B nopolitanam contra hæreticum Macedonium, & Ephesinam primam contra impium Nestorium, & Chalcedonensem contra impium Eutychem, saltem ipsas habens in sacris diptychis: cum inserta ipsis synodis esset sancta memoria beatissimi Leonis papæ; ex nullo tempore aliter vel percipit, vel participat sanctissimis Dei mysteriis & celebritatem ipsorum prædicat, & in hac sanctissima magna ecclesia facit: & resiliens universaliter a rectis ipsorum confessionibus, neque magnorum pontificum, neque venerabilium priorum, qui eum ob talia reprehendunt, voces omnino tolerat, aut aliquam defensionem dat: quomodo non parvum singulo die
C affert scandalum in talibus, infidelibus quidem irridentibus, fidelibus vero dolentibus; ut qui parum credunt, adhuc magis conturbentur, & in pejus incidant. In talibus enim cum magnus imperator seipsum disposuerit, ad memoriamque sibi revocaverit sententiam principis apostolorum, qua dicit: paratos nos semper esse oportere ad respondendum omni petenti rationem de ea, quæ in nobis est, spe; nihil plus juvit: sed ad ejus serenitatem deceptibilibus rationibus usus, promisit omnia facere, quæcumque summus pontifex magnæ sedis apostolicæ decerneret, & ad sanctissimos patriarchas scripsit sequi per omnia apostolicam sedem. At magno Deo &
D salvatore nostro Jesu Christo non permittente talia usque in finem procedere, missus est huic regiæ urbi secundum ipsius deitatem, Agapitus sanctæ ac beatæ memoriæ papa beatissimus, qui statim sacris canonibus manum cum Deo porrexit, & ipsum de sede sibi non conveniente depulit, data venia his, qui talis rei participes aut communicatores sunt; & regiæ ac Deo custoditæ civitati sacrum ornatum suum reddidit, cum ostendit vestram beatitudinem huic sacræ magnæ sedi præesse. Quoniam autem & in dogmatibus impietatis quæ prope sibi infinita crimina impendit, supplicationesque & libelli multi porrecti sunt piissimo imperatori nostro,
E & beatissimo papæ, a diversis venerabilibus viris; & multis quidem sudoribus ipse beatissimus papa animam ipsius paternaliter revocare studuit, sic tamen insanabiliter habere invenit, & pia dogmata recusantem; insuper etiam & criminantem vocem illam de duabus naturis (quod adversus Eutychem maxime sancta synodus Chalcedonensis diffinivit) prorsus negando; & recte condemnatos a sancta synodo recusantem evitare, imo econtra ipsos amplexantem, & quantum in ipso est, studentem ostendere Dioscorum &

ipsum Eutychem prorsus insontes, inter quos hæreticare deprehensus est; sententiam profert in scriptis plenam clementia & decenti sanctitate, differens ei tempus pœnitentiæ, decernensque, donec a tali opinione mutatus satisfecerit his, quæ a sanctis patribus doctrinaliter & canonice diffinita sunt, ipsum non habere nomen catholici, neque sacerdotis. Hæc autem secutus piissimus imperator noster, respiciensque ad supplicationes, suæ serenitati a diversis personis venerabilibus porrectas, vestramque beatitudinem & nos omnes in ipsum super isto convenire bene satisfaciendo, justum judicavit. Nosque venerabiles canones sanctorum patrum nostrorum sequentes, sacris vocationibus ipsum advocavimus, & tempus pœnitentiæ ei dedimus, & latenti ac medelam recusanti proclamatione manifesta fecimus, quæ a nobis facta sunt. Cumque in his omnibus ipsum ad conversionem adducere non potuerimus, apertam hanc ipsius hæresis demonstrationem accipientes, sequentesque ea, quæ a beatissimo papa bene examinata sunt, conspicimus (si hoc vobis adstaret) omnino ipsum tanquam membrum inutile & putridum abjici de corpore sanctarum Dei ecclesiarum, & extra episcopatum Trapezuntinum esse, & alienum ab omni sacra dignitate & potestate juxta ipsius sanctissimi papæ sententiam, a catholica appellatione.

A Γε διαβάλλοντα καὶ τὴν ἐν δύο φύσεσι, φωνὴν, τοῦτο ὅπερ κατὰ Εὐτυχοῦς μάλιστα ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἁγία διώρισε σύνοδος, καθάπαξ ἀρνούμενον, τοὺς δὲ ὀρθῶς κατακριθέντας ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας συνόδου παραιτούμενον ἀποστρέφεσθαι, τοὐναντίον μὲν οὖν καὶ περιπτυσσόμενον αὐτοὺς, καὶ τόγε ἐπ' αὐτῷ, Διόσκορόν τε, καὶ αὐτὸν Εὐτυχέα δεικνῦναι σπουδάζοντα καθάπαξ ἀνεύθυνον, ἐφ' οἷς ἑάλω κακοδοξῶν, ψῆφον ἐν γράμμασιν ἐξάγει φιλανθρωπίας τε ἅμα, καὶ ἁγιοπρεποῦς ὁσιότητος μεστὴν, ἐνδιδοὺς μὲν αὐτῷ μετανοίας καιρὸν, ἀποφηνάμενος δὲ ἕως πρὸς τὴν τοιαύτην γνώμην μεταβαλὼν, τὸ ἱκανὸν τοῖς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων διωρισμένοις δογματικῶς τε, καὶ κανονικῶς ποιήσειε, μήτε καθολικοῦ, μήτε ἱερέως αὐτὸν ἔχειν ὄνομα. τούτοις B ἑπόμενος ὁ φιλόχριστος ἡμῶν βασιλεὺς, ἀπιδὼν δὲ καὶ εἰς τὰς ἐπιδεδομένας τῇ αὐτοῦ γαληνότητι παρὰ τῶν διαφόρων εὐλαβῶν προσώπων δεήσεις, τήν τε ὑμετέραν μακαριότητα, καὶ ἡμᾶς σύμπαντας, εἰς ταυτὸν ἐπὶ τούτῳ συνελθεῖν εὖ ποιῶν, ἐδικαίωσε· καὶ τοῖς εὐαγέσι τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων ἀκολουθοῦντες κανόσι, κλήσεσί τε ἱεραῖς αὐτὸν προσηγούμεθα, καὶ καιρὸν αὐτῷ μετανοίας ἐνεδιδόαμεν, καὶ ἀποκρυπτομένῳ, καὶ τὴν ἰατρείαν ἀπαγορεύοντι, καὶ κηρύγματι δῆλα τὰ παρ' ἡμῶν ἐποιοῦμεν. ὡς δὲ τούτοις ἅπασιν αὐτὸν εἰς ἐπιστροφὴν ἀγαγεῖν οὐκ ἰσχύσαμεν, σαφῆ ταύτην ἀπόδειξιν τῆς αὐτοῦ κακοδοξίας λαβόντες, ἀκολουθοῦντες δὲ καὶ τοῖς ὑπὸ C τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου πάπα καλῶς δεδοκιμασμένοις, συνορῶμεν, εἰ τοῦτο ὑμῖν παρασταίη, καθάπαξ αὐτὸν ὡς μέλος ἄχρηστον, καὶ σεσηπὸς ἀποβληθῆναι τοῦ σώματος τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς Τραπεζουντίων ἐπισκοπῆς ἔξω γινόμενον, καὶ πάσης ἱερᾶς ἀλλοτριούμενον ἀξίας, καὶ ἐνεργείας, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ τοῦ ἁγιωτάτου πάπα ψῆφον, τῆς τοῦ καθολικοῦ προσηγορίας.

Sententia Mennæ contra Anthimum.

SAnctissimus ac beatissimus œcumenicus patriarcha & archiepiscopus dixit: Cum salvator noster Jesus-Christus verus Deus noster dederit potestatem propriis sacerdotibus evellendi, & plantandi; demoliendi & ædificandi; oravimus quidem omne tempus nobis esse ædificandi & plantandi, nullum autem evellendi & demoliendi. Sed dira est (ut videtur) veritatis transgressio, & via maxima ad perditionem his qui usi sunt. Est enim diligenter considerantibus voluntatem Anthimi videre, [1] in ipsum multas sacras sanctiones transgressas. Nam erga Divinum non servavit confessionem, sed exinde a spe separatus, quomodo non visus est esse contrarius accusator proprii defectus? Hanc itaque & nos tanquam quandam usurpationem ulceris insanabilis sistere conabimur, si excisionem membri, quod passum est, faciemus. Circumsentientes dolorem istinc eventurum, necessitati sumus venire ad præsentem sententiam. Ducimur quidem ex hac mœroribus: sed universum plus tribuimus communi utilitati catholicæ ecclesiæ quilibet nostrum, quam suis propriis compassionibus. Quia igitur diversæ in ipsum consultive, & canonice que-

Ψῆφος Μηνᾶ κατὰ Ἀνθίμου.

D Ὁ Ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος οἰκουμενικὸς ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πατριάρχης Μηνᾶς εἶπε· Τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, δεδωκότος ἐξουσίαν τῆς οἰκείοις ἱερεῦσιν, ἐκτίλλειν τε, καὶ καταφυτεύειν, καθαιρεῖν τε, καὶ οἰκοδομεῖν, ηὐχόμεθα τοῦ μὲν οἰκοδομεῖν τε καὶ καταφυτεύειν ἅπαντα ἡμῖν εἶναι καιρὸν, μηδένα δὲ τοῦ ἐκτίλλειν τε, καὶ καθαιρεῖν. ἀλλὰ δεινὸν, ὡς ἔοικεν, ἡ τῆς ἀληθείας παράβασις, καὶ μεγίστη τοῖς χρησαμένοις ὁδὸς πρὸς ἀπόλειαν. ἔνεστι γὰρ ἀκριβῶς σκοπουμένοις τὴν Ἀνθίμου προαίρεσιν, πολλοὺς εἰς αὐτὸν ἱερατικοὺς ἰδεῖν παραβαθέντας θεσμοὺς. ὁ δὲ τὴν πρὸς τὸ θεῖον οὐ διατηρήσας ὁμολογίαν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀναχωρήσας ἐλπίδος. πῶς οὐ τῆς E οἰκείας ἄντικρυς εἶναι δόξειε κατήγορος ἀτοπίας; ταύτην τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ὥσπερ τινα ἕλκους τῶν ἀνιάτων νομὴν ἐπειγόμενοι στῆσαι, εἰ τὴν τοῦ πεπονθότος μέλους ἐκτομὴν ποιησόμεθα, περιφρονοῦντες τὴν ἐντεῦθεν συμβησομένην ὀδύνην, πρὸς τὴν παροῦσαν ἐλθεῖν ἠναγκάσμεθα ψῆφον, βαλλόμενοι μὲν ταῖς ἐκ ταύτης ἀνίαις. τῷ δὲ κοινῷ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας συμφέροντι

1 Pro, *ab ipso*.

τι τὸ σύμπαν νέμοντες, ἥπερ ταῖς αὐτῶ ἕκασος ἡμῶν οἰκείαις συμπαθείαις. ἐπειδὴ γὰρ διαφόρων ἐπ' αὐτῷ μέμψεων δογματικῶν, καὶ κανονικῶν γενομένων, ὁ μὲν τῆς ὁσίας μνήμης πάπας τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης Αγαπητὸς, μετιμελείας αὐτῷ καιρὸν ἐνδιδὺς, ἕως ἂν ἅπαντα τὰ τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις διωρισμένα φανείη δεξάμενος, οὐδὲ ἱερέως, οὐδὲ καθολικῆς προσηγορίαν αὐτὸν ἔχειν σωεχώρει. ἡμεῖς δὲ, καὶ γὰρ περὶ τῆς αὐτῆς ἐνοχλουμένοις περιορᾶν οὐκ ἐνῆν τὰ λεγόμενα, τῷ ἱερεῖσι πρέπουσαν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ὁδὸν μετιόντες, κανονικαῖς αὐτὸν ἐπηγόμεθα κλήσεσιν ἀναγκαίας τε παρεχόμεθα πρὸς μετάγνωσιν. καὶ τὸ δὴ πέρας, οὐδὲ τῆς εἰθισμένων ἀπεχόμεθα προγραμμάτων. ὁ δὲ τοσοῦτον ἔδει τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον μεταβολῆς, ἢ τῆς τῆς προσηγγελμένων ἀπολογίας, ὡς μηδὲ παραχθέσθαι καθάπαξ, μηδὲ αὐτὸν γοῦν τινὰ παρ' ἡμῶν ἐξέτασιν ὑποστῆναι. καὶ γὰρ ἦν αὐτῷ κατήγορος, ὡς ἔοικεν, ἡ συνείδησις, καὶ τὸ τῆς ἐγκεκληκόσιν ὑποχωρεῖν, καθαρὰν εἰσῆγε τὰ πταίσματος συγκατάθεσιν. ψυχή τε πλημμελεῖν εἰθισμένη, δύσκολόν εἰς μετάνοιαν· πᾶν ὅτι μάλιστα πολλὰ εἴη τὰ εἰς ταύτην ἀνθέλκοντα. ὅθεν ἐπιδακρύσαντες τῇ ἀμετιμελήτῳ τῆς αὐτοῦ προαιρέσεως ἀπαθείᾳ, καὶ τῇ * καταλαβούσῃ τινὰ ἐκείνου ψυχικὴ ἐπισκάζοντες πλάνῃ. ἐπόμενοι τῇ τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν παναγίᾳ φωνῇ διδασκούσῃ. μηδὲ τῆς οἰκείων φείδεσθαι μελῶν. εἴ τινος ἡμῖν σκανδάλου παραίτια γίνοιντο, ἀλλὰ καὶ τινὰ τούτων ἐκτομὴν ποιεῖσθαι παρεγγυούσης, πρὸς τὴν τοῦ παντὸς ἀκεραιότητα σώματος, ἀποβλέποντες δὲ καὶ πρὸς τὰ παρασάντα πρώην Αγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας μνήμης πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, καὶ ὡς οὐδὲ καιρὸν λαβὼν μετανοίας, εἵλετο τῆς καλλίονος γνώμης * χθομένης, τοὺς ὑπ' αὐτοῦ σκανδαλισθέντας πληροφορῆσαι, καὶ μὴ καὶ πρὸς τὰς νῦν παρὰ τῆς συνόδου ἡμῖν ἁγίας κεκριμένα σωόδου, καὶ τῆς Τραπεζουντίων τὸν αὐτὸν Ανθιμον ἱερωσύνης ἔξω καθεσάναι συγχωρῆσαι, πάσης τε ἑτέρας αὐτὸν ἱερατικῆς προσηγορίας ἅμα, καὶ ἀξίας, καὶ ἐνεργείας ἀλλότριον εἶναι τῆς λοιπῆς, καὶ ὅλως τοῦ ἐν ὀρθοδόξοις ἀριθμεῖσθαι ψηφιζόμεθα, οὐδὲ τῆς αὐτῆς Τραπεζουντίων ἔτι καθάπαξ, οὐδὲ τῆς βασιλίδος ταύτης ἐπιβαίνειν δυνάμενον πάλεως.

Καὶ μετὰ τὸ ἀναστῆναι τὴν ἁγίαν σωόδον, οἱ ἐκ τῆς ἀνατολικῆς, καί τινες δὲ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων, καὶ οἱ μοναχοὶ, καὶ οἱ κληρικοὶ ἐβόησαν.

Πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως· πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ πατριάρχου. Πέτρον, καὶ Ζωόραν, καὶ Σεβῆρον, ἄρτι ἀνάθεμάτισον. τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ, ἄρτι ἀνάθεμάτισον. ὀρθόδοξον βασιλέα ἔχων, τί φοβῆσαι, τὸν παραβαπτισὰς ἔξω βάλε. καὶ ἐκκλησιδόντων τῶν μοναχῶν Ιεροσολύμων χάρτιον ἅπαντες ἐβόησαν. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ πατριάρχου, τὸν λίβελλον τῶν μοναχῶν ἄρτι δέξαι, ὁ λίβελλος ἄρτι ἀναγνωσθήτω. τὸν κατ' οἶκον βαπτίζοντας ἔξω βάλε. τὸ σπήλαιον τοῦ Ζωόρα ἄρτι στρέψον. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ πατριάρχου, τὸν παραβαπτιστὴν ἄρτι ἀνάθεμάτισον. τοῦ Χριστιανοῦ βασι-

rimoniæ factæ sunt, & quidem sanctæ memoriæ Agapitus, papa Romanus, pœnitentiæ tempus ei dans, usquequo universa, quæ a sanctis patribus diffinita sunt, visus fuerit recepisse; neque sacerdotis, neque catholici nomen ipsum habere permisit. Nos autem, quia non est possibile, molestatos de ipsis despicere, quæ dicuntur, via sacerdotibus conducenti in talibus ambulantes, canonicis ipsum induximus vocationibus, inducialque tribuimus ad recognitionem: & quod jam ultimum est, neque a consuetis proscriptionibus abstinuimus. Ipse vero tantum abhorrebat ad melius mutatione, [1] quam defensione denunciatorum, quod nec omnino venire voluerit, nec hic videlicet inquisitionem a nobis factam sustinere. Nam erat ei accusator, ut videtur, conscientia: & cedendo accusatoribus, induxit delicti consensionem. Et anima peccare consueta, difficilis ad pœnitentiam, etsi maxime multa fuerint ad hanc trahentia. Unde super impœnitenti inobedientia voluntatis ipsius lacrymantes, & super errore, qui illius animam apprehendit, ingemiscentes, sequendo sanctissimam vocem magni Dei & salvatoris nostri, quæ docet non parcere propriis membris, si alicujus scandali causa nobis fiunt, sed ipsius incisionem faciendam insinuat, ad integritatem totius corporis, respicientesque ad ea, quæ pridie a sanctæ memoriæ Agapito papa antiquæ Romæ; & quod nullum pœnitentiæ tempus accipiat, nec elegit melioris opinionis esse, satisfaciendo his, qui ab ipso scandalizati sunt; atque etiam ad quæ nunc judicata sunt a sancta synodo nobiscum existente: ipsum Anthimum constitui extra pontificium Trapezuntinum concedimus, & ipsum alienum esse ab omni alia sacra appellatione, simul & dignitate, ac efficacia de cetero, & omnino inter orthodoxos non numerari sententiamus; neque posse ascendere omnino ad ipsam Trapezuntinam, neque ad hanc regiam urbem.

Et postquam sancta synodus surrexit, qui de oriente erant, & quidam ex aliis episcopis, & monachis ac clericis clamaverunt.

Multi anni imperatoris: multi anni patriarchæ, Petrum, Zoaram, & Severum modo anathematiza. Orthodoxum imperatorem habes, quid times? Eos qui parabaptizant, ejice foras. Et cum monachi Hierosolymorum porrexerunt chartam, universi clamaverunt: Multi anni patriarchæ; libellum monachorum modo suscipe, libellus modo legatur. Eos qui per domum baptizant, ejice foras: speluncam Zoaræ modo everte: multi anni patriarchæ. Parabaptistam modo anathematiza. Christiani imperatoris multi anni,

1 Pro, aut.

anni, orthodoxi imperatoris multi anni; ſpeluncæ hæreticorum modo incendantur. Multi anni patriarchæ; monaſteria Petri modo everte: vincit fides imperatoris. Orthodoxus regnat, quem times? Petrus quare habet monaſteria? omnes hæreticos ibi habet. Severum, Petrum, & Zoaram modo anathematiza. Trinitas tres anathematizat. Anathema Severo, Petro, & Zoaræ. Severum Manichæum modo anathematiza. Vincit fides Chriſtianorum: multi anni patriarchæ: inimicos Chriſti modo anathematiza. Hæreticos modo anathematiza: anathematizatos modo anathematiza; vincit fides Chriſtianorum.

Ἀλλὰ πολλὰ τὰ ἔτη, ὀρθόδοξε βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη· τὰ σπήλαια τῆς αἱρετικῶν ἄρτι καῶσι, πολλὰ τὰ ἔτη τῶ πατριάρχε, τὰ μοναστήρια Πέτρε ἄρτι τρέψον· νικᾷ ἡ πίστις τῦ βασιλέως. ὀρθόδοξος βασιλεύει, τίνα φοβῆσαι; Πέτρος μοναστήρια διατί ἔχει; πάντας τοὺς αἱρετικοὺς ἐκεῖ ἔχει· Σεβῆρον, καὶ Πέτρον, καὶ Ζωόραν ἄρτι ἀναθεμάτισον. ἡ τριὰς τοὺς τρεῖς ἀναθεματίζει, ἀνάθεμα Σεβήρῳ, & Πέτρῳ, καὶ Ζωόρα, Σεβῆρον τὸν Μανιχαῖον ἄρτι ἀναθεμάτισον. πολλὰ τὰ ἔτη τῶ παξιάρχε, τοὺς ἐχθροὺς τῶ Χριςῶ ἄρτι ἀναθεμάτισον, τοὺς αἱρετικοὺς ἄρτι ἀναθεμάτισον, τοὺς ἀναθεματισθέντας ἄρτι ἀναθεμάτισον, νικᾷ ἡ πίστις τῆς Χριςιανῶν.

Sanctiſſimus archiepiſcopus dixit: Putamus caritatem veſtram non ignorare voluntatem & zelum pii imperatoris noſtri, quem habet ad orthodoxam fidem noſtram: & nihil eorum, quæ in ſanctiſſima eccleſia moventur, convenit fieri præter opinionem & juſſum ipſius. Rogamus itaque veſtram caritatem impræſentiarum quieſcere, ut nos tempus accipiamus adducere ad ipſas ſuas aures ea, quæ a vobis exclamata fuerunt. Nos enim, ſicut ſcit veſtra caritas, apoſtolicam ſedem ſequimur & obedimus: & ipſius communicatores, communicatores habemus: & condemnatos ab ipſa, & nos condemnamus.

Auctoritas ſedis Romanæ.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε. Νομίζομεν μηδὲ ἕως ὑμετέραν ἀγάπην ἀγνοεῖν τὴν προαίρεσιν, καὶ τὸν ζῆλον τῦ εὐσεβῦς, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως, ὃν ἐπὶ τῇ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν ἔχει πίστει. καὶ προσήκει μηδὲν τῶν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ κινεμένων παρὰ γνώμην αὐτῦ, καὶ κέλευσιν γένεσθαι, παρακαλῦμεν τοίνυν τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἐπὶ τῦ παρόντος ἡσυχάσαι, ὥσε καιρὸν ἡμᾶς λαβεῖν ἀνενεγκεῖν εἰς τὰς εὐσεβεῖς αὐτῦ ἀκοὰς τὰ παρ' ἡμῶν ἐκβοηθέντα. ἡμεῖς γὰρ, ὡς καὶ ἡ ὑμῶν ἐπίσταται ἀγάπη, τῷ Ἀποστολικῷ θρόνῳ ἑξακολουθῦμεν, καὶ πειθόμεθα, καὶ τῦ κοινωνικοὺς αὐτῦ, κοινωνικοὺς ἔχομεν, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῦ κατακεκριμένους, καὶ ἡμεῖς κατακρίνομεν.

SUBSCRIPTIONES.

MEnnas Dei miſeratione epiſcopus Conſtantinopolitanus diffinivi & ſubſcripſi.

Hypatius Dei miſerat. epiſcopus Epheſinus metropolita provinciæ Aſianorum, definivi & ſubſcripſi.

Conſtantinus Dei miſerat. epiſcopus Heracleæ a Deo amatæ metropolis provinciæ Europæ ſanctæ Dei catholicæ, & apoſtolicæ eccleſiæ, definivi & ſubſcripſi.

Euſebius epiſcopus Cyzici definivi, & ſubſcripſi.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

ΜΗνᾶς ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Κωνσαντινουπόλεως Ρώμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ὑπατίῳ ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπῳ τῆς Εφεσίων μητροπόλεως τῆς Ασιανῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Κωνσαντίνῳ ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπῳ τῆς κατὰ Ηράκλειαν τὴν φιλόχριστον μητρόπολιν τῆς Εὐρωπέων ἐπαρχίας ἁγίας τῦ Θεῦ καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐσεβίῳ ἐπισκόπῳ Κυζίκου, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ego Sabinus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Canuſinæ definitionem ſanctæ recordationis patris noſtri papæ Agapiti, de perſona Anthimi quondam Trapezuntini epiſcopi ſequendo in omnibus ſubſcripſi.

Ego Epiphanius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ * Aſculanæ definitionem, *& reliqua ſimiliter per literas Latinas.* καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως διὰ Ρωμαϊκῶν γραμμάτων

* Eſculanorum

Ego Aſterius epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Salernitanæ, definitionem, *& reliqua ſimiliter per literas Latinas.* καὶ τὰ λοιπὰ διὰ Ρωμαϊκῶν ὁμοίως.

Ego Ruſticus epiſcopus ſanctæ eccleſiæ Feſulanæ definitionem, *& reliqua ſimiliter.* καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως.

In nomine domini noſtri Jeſu Chriſti, Leo epiſcopus eccleſiæ Nolanæ definitionem, *& reliqua ſimiliter.* Εκαὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως.

Theophanes diaconus ſanctæ eccleſiæ Romanæ definitionem. *& reliqua ſimiliter.* καὶ τὰ λοιπὰ διὰ Ρωμαϊκῶν ὁμοίως.

Pelagius diaconus ſanctæ eccleſiæ Romanæ definitionem. *& reliqua ſimiliter.* καὶ τὰ λοιπὰ διὰ Ρωμαϊκῶν ὁμοίως.

Anaſtaſius Dei miſeratione epiſcopus Nicænæ metropolis provinciæ Bithyniorum, per lectionem ſciens, quæ facta ſunt, aſſentiens omnibus definitis, ſubſignavi.

Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος τῆς Νικαέων μητροπόλεως τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, διὰ τῆς ἀναγνώσεως, τοῖς πεπραγμένοις ἐπὶσης, σύμψηφος γενόμην, πᾶσι τοῖς ὁρισθεῖσιν, ὑπεσημηνάμην.

Auxentius Dei miſeratione epiſcopus * Sebaſtenſis, per lectionem *& reliqua,*

* Selymbriæ

Αὐξέντιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος τῆς Σεβαστηνῶν ὅρα τῆς ἀναγνώσεως, καὶ τὰ λοιπά.

Θεό-

Θεόδωλ@ ἐπίσκοπ@ τῆς Ικονιέων μητροπόλεως ὑπεσημηνάμην,

Theodulus episcopus Iconiensis metropolis subscripsi.

Θεαγχὴς ἐπίσκοπ@ Συνάδων, ὥρισας ὑπεσημ.

Theagenes episcopus Synnadorum, definivi & subscripsi.

Βάκχ@ ἐπίσκοπ@ Αντιοχείας τῆς Πισιδῶν ἐπαρχίας, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Bacchus episcopus Antiochiæ provinciæ Pisidarum definivi & subscripsi.

Μάμας ἐπίσκοπ@ Μελιτηνῆς, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Mamas episcopus Melitenes definivi & subscripsi.

Ιλαριανὸς ἐπίσκοπ@ Πέργης, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

* Hilarius episcopus Pergensis definivi & subscripsi. * Julianus

Βοσπόρι@ ἐπίσκοπ@ Νεοκαισαρείας, ὑπεσημηνάμην.

Bosphorius episcopus Neocæsareensis * subscripsi, * Ponti Polemoniaci

Παῦλ@ ἐπίσκοπος Τυάνων, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Paulus episcopus Tyanensis, definivi & B subscripsi.

Κόνων ἐπίσκοπ@ Σίδης, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Conon episcopus Sidensis, definivi, & subscripsi.

Ακάκι@ ἐπίσκοπ@ Πασινούντων, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Acacius episcopus Pessinuntinus, definivi & subscripsi.

Προκόπι@ ἐπίσκοπ@ Γάγγρας, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Procopius episcopus Gangrensis, definivi & subscripsi.

Πέτρ@ ἐπίσκοπ@ Ιουστινιανουπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδοκῶν ἐπαρχίας, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Petrus episcopus Justinianopolitanus, * definivi & subscripsi. * provinciæ secundæ Cappadociæ

Μάρκ@ ἐπίσκοπ@ Απαμείας, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Marcus episcopus Apameæ * definivi & subscripsi. * Bythiniæ

Ηδιστ@ ἐπίσκοπ@ Κίου, ὥρισας ὑπεσημηνάμην. C

Hedistus episcopus Cii definivi & subscripsi.

te Mi- Υάκινθ@ ἐπίσκοπ@ τῆς * Μελησίων μητροπόλεως ὑπεσημηνάμην.

Hyacinthus episcopus * Miletinensis, definivi & subscripsi. * Milesiorum

Ιωάννης ἐπίσκοπ@ Βοσπόρου, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Joannes episcopus Bosphorienſis, definivi & subscripsi.

Θαλάσσι@ ἐπίσκοπ@ Βηρυτοῦ, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Thalassius episcopus Berytius, definivi & subscripsi.

Μέγας ἐπίσκοπ@ Βερροίας τῆς πρώτης Σύρου ἔθνους, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Magnus episcopus * Berrhœanus * provinciæ gentis Syriorum, definivi & subscripsi. * Berrhœæ Syriæ * In Græco, *primæ*.

Υπογραφαὶ δι' Συριακῶν γραμμάτων.

Subscriptiones per literas Syrias.

Χριστοφόρ@ ἐπίσκοπ@ Πορφυρεῶν@ ἐπαρχίας φοινίκης παραλίου, ὥρισας ὑπέγραψα. D

CHristophorus episcopus Porphyreonius provinciæ Phœniciæ definivi & subscripsi.

Αἰθέρι@ ἐπίσκοπ@ Μαριάμμης, ὥρισας ὑπέγραψα.

Aetherius episcopus Mariammius *, definivi & subscripsi. * Syriæ secundæ

Δομετιανὸς ἐπίσκοπ@ Ζηκχίας. ὥρισας ὑπέγραψα.

Domitianus episcopus, * Zecchianus, definivi & subscripsi. * Zenchiorum

Εὐσεβι@ ἐπίσκοπ@ Παλαιᾶς πόλεως, ὑπέγραψα.

Eusebius episcopus * Antiquæ civitatis, definivi & subscripsi. * Astyantiquæ

Αναστάσι@ ἐπίσκοπ@ Ιωτάβης, ὥρισας ὑπέγραψα.

Athanasius episcopus * Jotapæ, definivi & subscripsi. * Palæstinæ II.

Δόμν@ ἐπίσκοπ@ Μαξιμιανουπόλε@, ὥρισας ὑπέγραψα.

Domnus episcopus Maximianopolitanus, definivi & subscripsi.

Αρχέλα@ ἐπίσκοπ@ Κωρύκου, ὥρισας ὑπέγραψα. E

Archelaus episcopus Corycensis definivi & subscripsi.

Ιωάννης ἐπίσκοπ@ Ζωορῶν, ὥρισας ὑπέγραψα.

Joannes episcopus * Zoorensis, definivi & subscripsi. * Zooroum Palæstinæ III.

Αλέξανδρ@ ἐπίσκοπ@ Βαρκούσων, ὥρισας ὑπέγραψα.

Alexander episcopus * Barcusanus definivi & subscripsi. * Barcusorum

Πελάγι@ ἐπίσκοπ@ Παρνασοῦ, ὥρισας ὑπέγραψα.

Pelagius episcopus Parnasi, definivi & subscripsi.

Εὐγένι@ χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπ@ τῆς κατὰ Τίον ἐκκλησίας, ὥρισας ὑπέγραψα.

Eugenius episcopus Dei gratia ecclesiæ Tiensis, definivi & subscripsi.

Εὐστάθι@ ἐπίσκοπ@ Τιβεριουπόλεως, ὥρισας ὑπέγραψα.

Eustathius episcopus Tiberiopolensis, definivi & subscripsi.

Epi-

* Heracleæ provinciæ Honoriadis

Epiphanius episcopus * Heracleanus Ponticus, definivi & subscripsi.

Abraamius episcopus Cratianus, definivi & subscripsi.

Paulus episcopus civitatis Stectorianæ, definivi & subscripsi.

A

Ἐπιφάνι⊙ ἐπίσκοπ⊙ Ἡρακλείας Ποντικῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀβραάμι⊙ ἐπίσκοπ⊙ Κρατίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Παῦλ⊙ ἐπίσκοπος πόλεως Στεκτορίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Cæsareæ Bithyniæ

Joannes episcopus * Cæsareensis definivi & subscripsi.

Asterius episcopus Amastrensis ecclesiæ, definivi & subscripsi.

* Peltanensis

Andreas episcopus * Paltenus definivi & subscripsi.

Ἰωάννης ἐπίσκοπ⊙ Καισαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀστέρι⊙ ἐπίσκοπ⊙ τῆς κατὰ Ἀμασεῖαν ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐπίσκοπ⊙ τῆς Πελτηνῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Leontius episcopus Helenopolitanus, definivi & subscripsi.

Andreas episcopus Panensis, sive Theodosiopolitanus, definivi & subscripsi.

* prov. Hellasponti

Epitynchanus episcopus Germæ * definivi & subscripsi.

B

Λεόντι⊙ ἐπίσκοπ⊙ Ἑλενουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐπίσκοπ⊙ τῆς Πανιάδ⟨ος⟩ ἤτοι Θεοδοσιουπολιτ⟨ῶν⟩, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιτύγχαν⊙ ἐπίσκοπ⊙ Γέρμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Cretæ (1)

Theodorus episcopus Gortynensis, * definivi & subscripsi.

Joannes episcopus Traianopolitanus Phrygiæ Pacatianæ, definivi, & subscripsi.

Dominicus episcopus Theopolitanus, definivi & subscripsi.

Θεόδωρ⊙ ἐπίσκοπ⊙ τῆς Γορδηνῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάνγης ἐπίσκοπ⊙ Τραϊνουπόλεως Φρυγίας Παχατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Κυριακὸς ἐπίσκοπ⊙ Θεοδοσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Theodoretus

* Theodoritus episcopus Alindenus, definivi & subscripsi.

Matthias episcopus Cymanus, definivi & subscripsi.

Flavianus episcopus Cotennensis definivi & subscripsi.

C

Θεοδώριτος ἐπίσκοπ⊙ Ἀλίνδων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ματθίας ἐπίσκοπ⊙ Κύμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Φλαβιανὸς ἐπίσκοπ⊙ Κοτένων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus episcopus Myranus, definivi & subscripsi.

* Brozi *alias* Butrintinus

Macedonius episcopus * Broziannus, definivi & subscripsi.

Marcellus episcopus Arcensis definivi & subscripsi.

Θεόδωρ⊙ ἐπίσκοπ⊙ Μύρων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μακεδόνι⊙ ἐπίσκοπ⊙ Βρόζων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Μάρκελλ⊙ ἐπίσκοπ⊙ * Ἀνέων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Ἀρίων Ἀρκῶν

* Alablasensis

Petrus episcopus * Alablasiopolitanus definivi & subscripsi.

Joannes episcopus Medaien. definivi & subscripsi.

D

Πέτρ⊙ ἐπίσκοπ⊙ τῆς Ἀλαβλασέων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπ⊙ Μηδαίων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Pitanæ

Martyrius episcopus * Barathenus, definivi & subscripsi:

Μαρτύρι⊙ ἐπίσκοπ⊙ τῆς Βαρατέων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Galatiæ

Pantaleon episcopus * Julianopolitanus definivi & subscripsi.

Παντυλέων ἐπίσκοπ⊙ τῆς Ἰουλιανουπολιτ⟨ῶν⟩ πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Adrianopolitanus Antandrensis Asiæ

Zosimus episcopus * Atandropolitanus definivi & subscripsi.

Dominicus episcopus Sophenensis provinciæ Armeniæ primæ definivi & subscripsi.

Ζώσιμ⊙ ἐπίσκοπ⊙ τῆς Ἀτανδρέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγ.

Κυριακὸς ἐπίσκοπ⊙ τῆς Σοφηνῆς τῆς Ἀρμενίας πρώτης ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπέγ.

* Lucianus

* Licinius episcopus Patarensis, definivi & subscripsi.

Λυκῖν⊙ ἐπίσκοπ⊙ Πατάρων ὁρίσας ὑπέγ.

Paulus episcopus Oenoandensis definivi & subscripsi.

Epiphanius episcopus Patreopolitanus, definivi & subscripsi.

Tryphon Dei gratia episcopus * Colbaciopolis, definivi & subscripsi.

E

Παῦλ⊙ ἐπίσκοπος τῆς Οἰνοανδέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ἐπιφάνι⊙ ἐπίσκοπ⊙ τῆς Πατρανέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγ.

Τρύφων χάριτι Θεοῦ ἐπίσκοπ⊙ τῆς Κολβασέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγ.

* al. *Colaciopolis*. Tolensis

Eustathius episcopus * Tleopolitanus definivi & subscripsi.

Magnus presbyter & prior apostolicæ sedis Theopolitanæ, & ambasiator sanctissimi patriarchæ Ephræmii, sequendo definita a

Εὐστάθι⊙ ἐπίσκοπ⊙ τῆς Τλωέων πόλεως ὁρίσας ὑπέγ.

Μάγν⊙ πρεσβύτερ⊙, κ⟨αὶ⟩ ἡγούμεν⊙ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς Θεοπολιτ⟨ῶν⟩, κ⟨αὶ⟩ ἀποκρισιάρι⊙ τοῦ ἁγιω-

1 At in Græco *Gordena* est civitas Hellespontı.

ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ Ἐφραιμίῳ, ἀκολουθῶν τοῖς ὁρισθεῖσι παρὰ τῶν προγεγραμμένων ὁσίων ἡμῶν πατέρων, ἐπὶ τῇ καθαιρέσει Ἀνθίμου τοῦ αἱρετικοῦ, ἀλλότριον αὐτὸν ἔχω τῆς ἱερατικῆς ἀξίας, καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος τῶν Χριστιανῶν, καὶ ὑπέγ.

A suprascriptis sanctis patribus nostris, super depositione Anthimi hæretici, alienum ipsum habeo a sacerdotali dignitate, & ab ipso nomine Christianorum, & subscripsi.

Ἡράκλειος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ Ἀποστολικοῦ τῆς Θεουπολίτου θρόνου, καὶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἐφραιμίου, ἀκολουθῶν τοῖς ὁρισθεῖσι παρὰ τῶν προγεγραμμένων ὁσίων ἡμῶν πατέρων, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως, ὑπέγραψα.

Heraclius diaconus & ambasiator apostolicæ sedis Theopolitanæ, & sanctissimi patriarchæ Ephræmii, sequens ea quæ definita sunt a supradictis patribus nostris, *& reliqua similiter*, subscripsi.

Σαβῖνος διάκονος τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, πληρῶν τὰς ἀποκρίσεις Πέτρου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἀκολουθῶν τοῖς ὁρισθεῖσι παρὰ τῶν προγεγραμμένων ὁσίων ἡμῶν πατέρων, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως, ὑπέγραψα.

Sabinus diaconus sanctæ resurrectionis Christi Dei nostri, & ambasiator Petri sanctissimi patrirchæ Hierosolymorum, sequendo ea, quæ definita sunt a supradictis sanctis patribus nostris, & *cetera similiter*, subscripsi.

Observatio Philippi Labbe S. J.

Reperiuntur plures quoque subscripti in mss. codicibus quos evolvi ac nominatim qui sequuntur: Alexander Colonæ Cappadociæ II. Alexander Paraxiorum nunc Justinianæ civitatis, Allodius Pamanerianus, Andreas Amyzonis, Antonius Calliopolis, Calloas Smyrnæ, Cosmus Andrapolitanus, Davithus Cyrestiæ *alias* Circiusianus, Elpidius Anyræ per legatum, Epictetus Claudiopolis provinciæ Honoriadis, Epiphanius Barathæus Lycaoniæ, Eusebius Canorum provinciæ Carmaniæ, Flavianus Cotenorum, Joannes Podaliæ, Hedistus metropolitanus Cii, Longinus Orestanus, Matthias Cymæ, Paulus Naxianus, Photius Corinthi per legatum, Photinus Chalcedonis, Soterichus Cæsareæ Cappadociæ per legatum, Stratonicus Sysdiorum, Thalassius Nicomediæ, Theodorus Euriæ sive Evoreæ veteris Epiri, Theodorus Gordiorum, Theodorus Pari insulæ, Zephyriorum & Amulgiorum Cii, Tryphon Corbasenus Pamphyliæ, Zachariss Mitylenes.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ. ACTIO V.

Μετὰ τὸν ὑπατείαν Φλαβίου Βελισαρίου τοῦ λαμπροτάτου, τῇ πρὸ μιᾶς νωνῶν Ἰουνίων, ἰνδικτιῶνος ιδ'. Ἐν τῇ φιλοχρίστῳ, καὶ βασιλίδι τῶν Ῥωμαίων, τῇ Κωνσταντινουπόλει προκαθεζομένου τοῦ δεσπότου ἡμῶν τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου οἰκουμενικοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ πατριάρχου Μηνᾶ, ἐν τῷ δυτικῷ τοῦ σεβασμίου οἴκου τῆς ἁγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τοῦ ὄντος πλησίον τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐκ μὲν τοῦ δεξιοῦ μέρους συνεδρευόντων αὐτῷ, καὶ συναχρωμένων, κατὰ δυσεβῆ κέλευσιν τοῦ φιλοχρίστου, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, τῶν ὁσιωτάτων, καὶ θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων Σαβίνου τοῦ Κανουσίου, Ἐπιφανίου Ἐκλάνων, Ἀστερίου τῆς Σαλερτίνων, Λεοντίου Νολάνων, Ῥουστίκου τῆς Φεσυλάνων, Θεοφάνους διακόνου Ῥώμης, Πελαγίου διακόνου Ῥώμης, ὄντων τῶν πάντων ἐκ τῆς Ἰταλῶν χώρας, πρώην μὲν ἀπεσταλμένων ἐκ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, ὕστερον δὲ συνόντων παραγενομένῳ ἐνταῦθα Ἀγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας μνήμης γενομένῳ πάπᾳ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, Πέτρου τῆς μητροπ. Ἰουστινιανουπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδόκων ἐπαρχίας, Ἰωάννου τῆς μητροπ. Βοσπόρου, Θαλασσίου τῆς μητροπ. Βηρυτοῦ, Μεγάλου τῆς μητροπ. Βερροίας, Ἰωάννου Γαβάλων, Χειροφόρου Πορφυρεῶν ἐπαρχίας Φοινίκης παραλίου, Δαυίθου τοῦ Κιρκησίου, Αἰθερίου Μαριάμμης, Ἀλεξάνδρου Βαρκάσων, Δόμνου Μαξιμιανουπόλεως τῆς δευτέρας Παλαιστίνης, Ἀνδρέου τοῦ Πανίου, Ἐπιτυγχάνου Γέρμης ἐπαρχίας Ἑλλησπόντου, Θεοδώρου Γόρδου, Εὐσεβίου Κανόρων ἐπαρχίας Περσαρμενίας, Κυριακοῦ Θεοδοσιουπόλεως ἐπαρχίας Φρυγίας Πακατιανῆς, Ἰωάννου Τραϊανουπόλεως ἐπαρχίας Φρυγίας, Σαλουτιείας, Κυριακοῦ Σοφιανίνης ἐπαρχίας Ἀρμενίας πρώτης, Κασίσου τῆς Βελαβιτηνῆς.

Post consulatum clarissimi Flavii Belissarii pridie Nonas Iunias, indictione quartadecima, in Deo amata & regia urbe Constantinopoli, præsidente autem sanctissimo & beatissimo domino nostro œcumenico & patriarcha Menna, in atrio * dytico venerandæ domus sanctæ & gloriosæ dominæ nostræ matris Dei & semper virginis Mariæ, prope sanctissimam magnam ecclesiam existentis; & a dextera quidem parte consistentibus illi & simul audientibus juxta pium jussum a Christo amati & a Deo custoditi Justiniani imperatoris, excellentissimis & sanctissimis ac Deo amantissimis episcopis Sabino Canusii, Epiphanio Asculanorum, Asterio Salernitanorum, Leone Nolanorum, Rustico Fesulanorum, Theophane diacono Romano, Pelagio diacono Romano, omnibus quidem ex Italica regione ab apostolica sede nuper missis, postea autem consentientibus Agapito papæ antiquæ Romæ huc advenienti; Petro metropoli Justinianæ civitatis secundæ provinciæ Cappadociæ, Joanne Bosphori metropol. Thalassio metropol. Beryti Magno metropol. Berrhœæ, Joanne Gabalorum, Christophoro Porphyreonis provinciæ Phœniciæ paraliæ, Davitho Circesio, Ætherio Mariamniæ, Alexandro * Barcuſano, Domno Maximianæ civitatis secundæ Palæstinæ, Andrea Panii, Epitynchano Germæ provinciæ Hellesponti, Theodoro Gordi, Eusebio Canorum provinciæ Persarmeniæ, Dominico Theodosiæ civitatis provinciæ Phrygiæ Pacatianæ, Joanne Trajanæ civitatis provinciæ Phrygiæ Salutariæ, Dominico Saphenæ civitatis provinciæ Armeniæ primæ, Cassisa Belabitene.

* dytico, id est occidentali.

* Barcuſo um

Ἐκ δὲ τοῦ θωυμὸ μέρους Ὑπατίου τῆς μητρ. Ἐφέ-

A sinistra vero parte Hypatio metropoli-

ta Ephesino, Constantino Heracleæ metropolita Europæorum, Eusebio Cyzici metropolita, Thalassio metropolita Nicomediæ, Theagene metiopolita Synnadorum, Baccho Antiochenæ metropolita Pisidiæ, Hilariano metropolita Pergæ, Bosphorio metropolita Neocæsareæ Ponti Polemoniaci, Paulo metropolita Tyanorum, Acacio metropolita Pessinuntis, Epicteto Claudiopolis civitatis metropolita Honoriadis, Hedisto metropolita Cii, Archelao Corycorum, Joanne Zoorum, Anastasio Jotapæ, Anastasio Zecchiorum, Pelagio Parnassio, Abramio Cratiæ, Alexandro Coloniæ, Paulo Stectorii, Andrea Peltorum, Theodoro Myrorum, Joanne Cæsareæ Bithyniæ, Eustathio Tiberiopolis civitatis, Leontio Helenæ civitatis.

A σε, Κωνσταντίνε Ἡρακλείας τῆς Εὐρωπέων μητροπ. Εὐσεβίου τῆς μητροπόλεως Κυζίκου, Θαλασσίου τῆς μητροπόλεως Νικομηδείας, Θεαγένους τῆς μητροπόλεως Συνάδων, Βάκχου Ἀντιοχείας τῆς μητροπ. Πισιδίας, Ἱλαριανῦ τῆς μητροπόλεως Πέργης, Βοσπορίου τῆς μητροπόλεως Νεοκαισαρείας Πόντε Πολεμωνιακῆς, Παύλε τῆς μητροπ. Τυάνου, Ἀκακίε τῆς μητροπόλεως Πισινῦντος, Ἐπικτήτου Κλαυδιεπόλεως τῆς μητροπ. Ὀνωριάδ⊙, Ἡδίσου τῆς μητροπ. Κίε, Ἀρχελάου Κορύκων, Ἰωάννου Ζωορῶν, Ἀνασασίε Ἰωτάβης, Δομετιανῦ Ζηκχίας, Πελαγίε Παρνασσίε, Ἀβραμίε Κρατίας, Ἀλεξάνδρε Κολωνείας, Παύλε τῦ Στεκτορίε, Ἀνδρέου Πέλτων, Θεοδώρε Μύρε, Ἰωάννε Καισαρείας Βιθυνίας, Εὐσταθίου Τιβεριουπόλεως, καὶ Λεοντίε Ἑλενεπόλεως.

Assistentibus illi & coaudientibus Theophane & Pelagio Deo amantissimis diaconis apostolicæ sedis, & Petro & Menna Deo amantissimis notariis, & quibusdam venerabilibus subdiaconis, procuratoribus reliquorum clericorum ejusdem sedis apostolicæ, qui & consentientes ibidem fuerunt Agapito sanctæ memoriæ papæ antiquæ Romæ, & Magno presbytero, & Heraclio, diaconis & ambasiatoribus Ephremii sanctissimi patriarchæ in Diva civitate sanctissimæ ecclesiæ, Sabino diacono sanctæ resurrectionis Christi Dei nostri, tenente ambassiatam sanctissimi Petri patriarchæ Hierosolymorum, Stephano diacono & ambasiatore Soterici sanctissimi episcopi Cæsareæ metropolis Cappadociæ primæ, Cajano presbytero ambasiatore Elpidii sanctissimi episcopi Ancyræ metropolis Galatiæ primæ, Dionysio & Callinico diaconis & legatis Photii sanctissimi episcopi metropolis Corinthi: præsente autem & venerabili clero urbis regiæ, Euphemius Dei amantissimus diaconus & primicerius notariorum, dixit: Venerabiles monachi regiæ urbis & quidam [a] ex civibus suis & Hierosolymitanis surgentes, supplicationes dederunt piissimo & sereniissimo imperatori nostro, & libellos vestræ beatitudinis. Juxta igitur pium jussum a Deo custoditi imperatoris nostri, conveniente sancta vestra synodo steterunt ante præclarum secretum vestrum, Theodoro circumspecto referendario tanquam a sereniissimo domino nostro ad vos stante, abstulimus oblatas ab ipsis supplicationes, & expetentibus introitum, nos vobis ad notitiam subjicimus.

Συμπαρόντων αὐτῷ καὶ συναχρωμένων, Θεοφάνες, καὶ Πελαγίε τῦ Θεοφιλεσάτων διακόνων τῆς Ἀποσολικῆς καθέδρας, καὶ Μιννᾶ, καὶ Πέτρε τῦ Θεοφιλεσάτων νοτηρίων, καὶ τινῶν ἀλλαβεσάτων ὑποδιακόνων, ἐκδίκων, καὶ λοιπῶν κληρικῶν τῆ αὐτῆ Ἀποσολικοῦ θρόνε, οἳ καὶ συνόντες ἐτύγχανον παραγενομένῳ ἐν τιῦθα Ἀγαπητῷ τῷ τῆς ἁγίας μνήμης γενομένῳ πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ Μάγνε πρεσβυτέρε, καὶ Ἡρακλείε διακόνων, καὶ ἀποκρισιαρίων, Ἐφραιμίε τῆ ὁσιωτάτε Πατριάρχε τῆς ἐν Θεοπόλει ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, Σαβίνε διακόνε τῆς ἁγίας τῆ Χριστῆ τῆ Θεῆ ἡμῶν ἀναστάσεως, πληρῦντ⊙ τὰς ἀποκρίσεις Πέτρε τῆ ὁσιωτάτε πατριάρχε Ἱεροσολύμων, Στεφάνου διακόνου, καὶ ἀποκρισιαρίου Σωτηρίχε, τῆ ὁσιωτάτε ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς μητροπόλεως Καππαδοκίας πρώτης, Γαϊανῆ πρεσβυτέρε, καὶ ἀποκρισιαρίε Ἑλπιδίε τῆ ὁσιωτάτε ἐπισκόπου Ἀγκύρας τῆς μητροπόλεως Γαλατίας πρώτης, Διονυσίε, καὶ Καλλινίκου διακόνων, καὶ ἀποκρισιαρίων Φωτίε τῆ ὁσιωτάτε ἐπισκόπου τῆς μητροπόλεως Κορίνθου, παρόντος δὲ καὶ τῆ ἀλλαβῆς κλήρου τῆς βασιλίδος πόλεως, Εὐφήμιος ὁ Θεοσεβέσατος διάκονος, καὶ πριμικήριος νοτηρίων εἶπεν· οἱ κατὰ τὴν δὲ τὴν βασιλίδα πόλιν ἀλλαβέσατοι μοναχοί, καί τινες ἐκ τῆς Θεουπολιτῆς, καὶ Ἱεροσολυμιτῆς ὁρμώμενοι δεήσεις προσδεδώκασι τῷ ἀοιδεσάτῳ, καὶ γαλήνιοτάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ λιβέλλους τῆ ὑμετέρᾳ μακαριότητι. κατὰ κέλευσιν τοίνυν ἀοιδῆ τῆ Θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως σωτηλθέσης τῆς ἁγίας ἡμῶν σωνόδου, ἐστήκασι πρὸ τῆ ἀοιδῆς ὑμῶν σεκρέτε, ἅμα Θεοδώρῳ τῷ περιβλέπτῳ Ραιφερενδαρίῳ, οἷα παρὰ τῆ γαλήνιοτάτε δεσπότε ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐσαλμένοι, ἀποκομιζόμενοι τὰς ἐπιδοθείσας παρ' αὐτῶν δεήσεις, καὶ ἀξιῶσιν εἰσόδε τυχεῖν, καὶ ὑποβάλλομεν πρὸς τὸ παρεσάλμενον.

Sanctissimus archiepiscopus dixit: Intrent; & Theodorus circumspectus referendarius piissimi imperatoris nostri, & venerabiles monachi: & intrarunt. Theodorusque circumspectus referendarius a Deo custoditi domini nostri tribunus & notarius, & Marianus Deo amantissimus presbyter & prior domus Dalmatii sanctæ memoriæ, & princeps, & qui cum ipso erant venerabiles presbyteri & abbates & monachi, qui &

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπ⊙ εἶπεν. εἰσίτωσαν Θεόδωρός τε ὁ περιβλεπτος Ραιφερενδάριος τῆ ἀοιδεσάτε ἡμῶν βασιλέως, καὶ οἱ ἀλλαβεῖς μοναχοί. καὶ εἰσῆλθον Θεόδωρός τε ὁ περιβλεπτος Ραιφερενδάριος τῆ Θεοφυλάκτε ἡμῶν δεσπότε Τριβῦν⊙, καὶ νοτάριος, καὶ Μαριανὸς ὁ Θεοφιλέσατος πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Δαλματίε τῆ τῆς ὁσίας μνήμης, καὶ ἔξαρχος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Θεοσεβέσατοι πρεσβύτεροι καὶ

[a] al. & *Theopolitanis*, & *Hierosol.*

καὶ ἀρχιμανδεῖται, καὶ μοναχοὶ, οἱ καὶ ὑπογράψαντες τῷ ἐπιδοθέντι παρ' αὐτῶν λιβέλλῳ τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ ἁγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ οἰκουμενικῷ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ πατριάρχῃ Μιωᾶ. ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε, λεγέτω κατὰ τάξιν τάξει Θεόδωρος ὁ περίβλεπτος ξιβῆνος τιμὴ αἰτίαν, ἐφ' ἧς παραγέγονε πρὸς ἡμᾶς. Θεόδωρος ὁ περίβλεπτος ξιβῆνος, νοτάριος, καὶ ῥαιφερενδάριος τῶ ἁσεβεστάτε ἡμῶν δεσπότε εἶπε. Θεοφιλέσατοι ἐπίσκοποι τῆς δευτέρας Σύρων ἐπαρχίας ἀναφορᾶ ἐχρήσαντο περί τινων ἐκκλησιαστικῶν κεφαλαίων, πρὸς τὸν ἁσεβέστατον, καὶ θεότιτον ἡμῶν δεσπότιν, ὃ μὴ μόνοι ἀλλὰ καὶ οἱ ἁλαβέστατοι ἀρχιμανδεῖται τῆς ἁγιῶν μοναστηρίων ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως, καί τινες τῶν ἐκ τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως, καὶ ὑπὸ τὶ Ιεροσόλυμα ἁλαβέστατοι μοναχοὶ δεήσεις ἐπιδεδώκασι τῷ καλλινίκῳ ἡμῶν δεσπότῃ. Θεσπίσαι τε κατηξίωσε τὸ αὐτῆ κράτος, ταύτας δι' ἐμῦ ἀποδοθῆναι τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ τοῖς ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ὁσιωτάτοις ἀνδράσι, καὶ τῇ λοιπῇ ἐνδημούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ, ἀγαγεῖν δὲ παρ' ὑμᾶς καὶ αὐτὰς τὰς δεήσεις ἐπιδεδωκότας, ἁλαβεστάτες ἄνδρας, ἐφ' ᾧ ταύτας συντυγχάνοντας ὑμᾶς, πέρας αὐταῖς ἐπιθεῖναι.

Ο' ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, εἶπεν. ἀναγινωσκέσθω τὰ παρὰ Θεοδώρου τῆ περιβλέπτου πραγματικόμενα. καὶ λαβὼν Διόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ νοτάριος τὰς δύο δεήσεις, τήν τε ἐκ προσώπου τῶν ἐπισκόπων, καὶ τὴν ἐκ προσώπου τῶν μοναχῶν, ἀνέγνω.

Sanctissimus archiepiscopus dixit; Legantur producta a circumspecto Theodoro. Accipiensque venerabilis Diodorus diaconus notarius duas supplicationes, alteram quidem ex parte episcoporum, alteram vero ex parte monachorum, legit:

Λίβελλος ἐπισκόπων, τῷ βασιλεῖ Ιουστινιανῷ.

Libellus episcoporum ad imperatorem Justinianum, a Paulo episcopo Apameæ secundæ Syriæ, continens confessionem fidei orthodoxæ: laudesque imperatoris, & querelas adversus Severum, Petrum, atque Zoaram.

. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Τῷ ἁσεβεστάτῳ, καὶ γαληνοτάτῳ ὅλης τῆς οἰκουμένης μετὰ Θεὸν δεσπότῃ Φλαβίῳ Ιουστινιανῷ τῷ Φιλοχρίστῳ, καὶ αἰωνίῳ Αὐγούστῳ, καὶ αὐτοκράτορι, παρὰ Παύλου ἐπισκόπου Απαμείας, καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων τῆς δευτέρας Σύρων ἐπαρχίας.

Piissimo & serenissimo totius orbis post Deum domino Flavio Justiniano, a Christo amato & semper Augusto imperatori, a Paulo episcopo Apameæ & reliquis episcopis secundæ provinciæ Syrorum.

Ps. 125. Ε Μεγάλυνε καὶ νῦν κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν, ἐχαρήμεν φρονοῦντες, καθὼς γέγραπται, ἁσεβέστατε βασιλεῦ, δικαίως γὰρ τὰ δίκαια διώκοντες, καὶ τὰ ἀληθῆ, καὶ ὀρθόδοξα δόγματα τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων ὁσημέραι ἀναζητοῦντες, καὶ κρατύνοντες κηρύττετε φανερῶς πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις λαοῖς Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, βασιλέα τῶν ἁπάντων, καὶ κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ τῆς ἁγίας, ἣν τῷ ἰδίῳ αἵματι περιεποιήσατο, λυτρωσάμενος ἡμᾶς ἐκ θανάτου, ὃ ἐπήγαγεν ἡμῖν ὁ ἀλάστωρ διάβολος διὰ τῶν ὑπεθηκῶν αὐτοῦ τῶν πονηρῶν, καὶ ἀληθῶς ἐγνωμεν, ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τὸν ἱερὸν ὑμῶν, καὶ δικαίαν βασιλείαν, καὶ πάντας τοὺς ἀντικειμένους ὑποχειρίους τοῦ κράτους ὑμῶν πεποίηκεν, ὅτι τὸ ἄμωμον, καὶ ἁγίαν πίστιν ἐκδικοῦντες, τὸν μὴ σῖτον τὸν καθαρὸν, τουτέστι τὸ ὀρθὰ δόγματι, ὡς θυμίαμα προσφέρετε τῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, τὸ δὲ ἄχυρον πυρὶ ἀσβέστῳ κατακαίετε, φαμὲν δὴ τοὺς αἱρετικοὺς τοὺς μὴ δεχομένους τὰς ἁγίας τέσσαρας συνόδους, ὡς μίαν ὅρον πίστεως ἀληθοῦς, τήν τε τῶν τριῶν, καὶ τὴν ἐν Εφέσῳ πρώτην, καὶ ἐν Χαλκη-

M *Agnificavit etiam nunc dominus facere nobiscum, facti sumus lætati*, secundum quod scriptum est, piissime & Christo amantissime imperator. Juste enim justa sectantes, & vera & orthodoxa dogmata sanctorum patrum quotidie scrutantes, & tenentes, prædicatis aperte omnibus orthodoxis populis Christum Deum nostrum omnium imperatorem, & caput sanctæ ecclesiæ suæ, quam proprio sanguine acquisivit, redimens nos a morte, quam nobis superinduxit diabolus superbus per malignos suppositos sibi, & vere cognovimus, quod magnificavit dominus sacrum & justum imperium vestrum, & omnes vestros adversantes vestræ potentiæ suppositi; quoniam sanctam & immaculatam fidem defendentes, purum frumentum, hoc est, recta dogmata, sicut incensum offertis suæ bonitati, paleas autem igne inextinguibili comburitis. Dicitis itaque hæreticos, qui non suscipiunt sanctas quatuor synodos, tamquam unam veræ definitionem fidei, primam videlicet CCCXVIII. & aliam

ci. patrum, Ephesinamque primam, & sanctam universalem synodum Chalcedonensem, cum quibus & venerabilem epistolam sancti Leonis papæ amplectimur; vere columnam orthodoxæ fidei existentem. Qui sancti patres nostri omnem hæreticum errorem & opinionem pravam destruentes, longe a sanctis Dei ecclesiis fecerunt, nosque docuerunt filium Dei ex Patre quidem fuisse sine tempore, atque esse ipsi consubstantialem secundum deitatem, & Spiritum sanctum Patri & ipsi Filio coadorandum, & conglorificandum, & unam esse Patris & Filii & Spiritus sancti substantiam & deitatem, & in tribus hypostasibus sive personis; novissimis autem diebus ipsum æternum Filium Dei & dominum nostrum incarnatum esse, & hominem factum, natumque ex Spiritu sancto & Maria vera Dei genitrice, & semper virgine, & esse nobis consubstantialem; ipsumque esse perfectum in deitate, & perfectum in humanitate; duarum naturarum proprietates minime abjiciens, sed in utraque natura cognitus in una persona & una hypostasi inconfuse, inconvertibiliter, & indivisibiliter, ut inde Nestorii & Eutychis profana & Deo odibilia dogmata potenter eiiciantur, & zizania radicitus extirpentur, quæ orthodoxis ecclesiis inseminarunt. Unde nos quidem insensati, & hominis idololatræ Nestorii divisionem aufugientes, confitemur, quod ille negavit, sanctam, intemeratam, & semper virginem, matrem almam domini & Dei nostri Jesu Christi θεοτόκου; Eutychis autem deliri & insipientis prophanum & fatuum dogma anathematizantes penitus, & expellentes differentiam naturarum recognoscimus; & confitemur duas naturas post unionem in una hypostasi, in uno Christo Deo nostro; & non sicut fatui Eutychianistæ cum ipsorum doctore Eutyche & Dioscoro ipsum suscipientes, non recte ante unionem duas naturas dicimus, unam vero post unionem; nam hoc est negare penitus Dei & salvatoris nostri dispensationem, & inconvertibilem incarnationem, propter quam propter nostram salutem accepit. Qui enim prædicta blasphemant, fatui sunt & alieni a confessione, quam princeps apostolorum Petrus confessus est, dicens: *Tu Christus es Filius Dei vivi*. Nos autem qui pro vestro pio imperio rogamus, & puri fontis latices orthodoxiæ participamus, ac orthodoxis populis tradimus, hac fide vestram serenitatem coronatam conspicientes, ac exsuperantem omnem inimicum & rebellem pii imperii vestri, rogamus averti curvum in corde, & qui non ex tota & pura mente suscipit recta & irreprehensibilia dogmata prædictorum sanctorum patrum, sed in hypocrisi quidem fictus suscipit sanctas quatuor synodos, & gloriosam epistolam sancti Leonis papæ, ut a personis fidelis judicetur: operibus autem negat, & non confitetur bonam & orthodoxam fidem ipsorum; proprias voces illas, per quas Eutychem insipientem de ecclesia abscideruntur; & hunc expelle de vestra pia politia. Dicimus autem Anthimum, Severum, & Petrum anathematizatos. Et nunc avertimus, & anathematizamus, & alienos habemus ab orthodoxa communione, hæreticos existentes, gaudentes super divisione sanctarum Dei ecclesiarum: cum qui-

A δόνι ἁγίαν οἰκουμενικὴν σύνοδον, μεθ' ὧν καὶ τὴν τιμίαν, καὶ σεβασμίαν ἐπιστολὴν τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Λέοντος ἀσπαζόμεθα τῷ ὄντως στήλην ὀρθοδοξίας ὑπάρχουσαν. οἵ τινες ἅγιοι ἡμῶν πατέρες πᾶσαν αἱρετικὴν πλάνην, καὶ κακοδοξίαν καθελόντες πόρρω τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν πεποιήκασι, διδάξαντες ἡμᾶς, γεγλυφῆσθαι μὴ ἀχρόνως ἐκ τοῦ πατέρος τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ εἶναι αὐτὸν ὁμοούσιον κατὰ τὴν θεότητα, καὶ τὸ συνάδελφον τὸ ἅγιον πνεῦμα τὴν αὐτῷ τῷ υἱῷ συμπροσκυνεῖσθαι, καὶ συνδοξάζεσθαι, καὶ μίαν εἶναι ἀξίαν, καὶ υἱὸν, καὶ ἁγίου πνεύματος τὴν οὐσίαν, καὶ τὴν θεότητα, καὶ ἐν δυσὶν ὑποστάσεσιν, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν προαιώνιον υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεὸν ἡμῶν σαρκωθῆναί τε, καὶ ἐνανθρωπῆσαι, καὶ γεγεννῆσθαι ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου, καὶ γεγενῆσθαι ἡμῖν ὁμοούσιον, καὶ εἶναι τὸν αὐτὸν τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, τὰς τῶν δύο φύσεων ἰδιότητας, μὴ ἀποβαλλόμενον, ἀλλ' ἐν ἑκατέρᾳ φύσει γνωριζόμενον τὸν αὐτὸν ἐν ἑνὶ προσώπῳ, καὶ μιᾷ ὑποστάσει ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ὡς ἐντεῦθεν τὰ Νεστορίου, καὶ Εὐτυχοῦς βδελυράτε, καὶ θεομισῆ δόγματα κατὰ κράτος ἐκβάλλεσθαι, καὶ ἐκ ριζῶν ἀνασπᾶσθαι τὰ ζιζάνια, ἃ ταῖς ὀρθοδόξοις ἐκκλησίαις ἐνέσπειραν. ὅθεν τὸ μὲν φρενοβλαβὲς, καὶ ἀνθρωπολάτρα Νεστορίου διαίρεσιν ἀποφεύγοντες, ὁμολογοῦμεν, ὅπερ ἐκεῖνος ἠρνήσατο, τὴν ἁγίαν ἄχραντον, καὶ ἀειπάρθενον μητέρα τοῦ κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θεοτόκον. Εὐτυχοῦς δὲ τοῦ λήρου, καὶ παράφρονος τὸ βδελυρὸν, καὶ ἀνόητον δόγμα ἀναθεματίζοντες παντελῶς, καὶ ἐξοστρακίζοντες, τὴν δὲ διαφορὰν τῶν φύσεων ἐπιγινώσκομεν, καὶ ὁμολογοῦμεν δύο φύσεις μετὰ τὴν ἕνωσιν ἐν μιᾷ ὑποστάσει, καὶ ἐν τῷ ἑνὶ Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν, καὶ οὐχ ὥσπερ οἱ ἀνόητοι Εὐτυχιανισταὶ μετὰ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Εὐτυχοῦς, καὶ Διοσκόρου τοῦ δεξαμένου αὐτὸν οὐκ ὀρθῶς πρὸ τῆς ἑνώσεως, δύο λέγομεν φύσεις, μίαν δὲ μετὰ τὴν ἕνωσιν· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀρνήσασθαι παντελῶς τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος οἰκονομίαν, καὶ ἄτρεπτον ἐνανθρώπησιν, δι' ἣν κατεδέξατο διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Οἱ γὰρ τὰ εἰρημένα βλασφημήσαντες, ἀνόητοι, καὶ ἀλλότριοι τῆς ὁμολογίας, ἧς ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων Πέτρος ὡμολόγησεν εἰπών· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἡμεῖς δὲ οἱ τῆς ὑμετέρας ὑπερλαμπρὸν καὶ σεβασμίας βασιλείας, τῆς καθαρᾶς πηγῆς τῶν ναμάτων τῆς ὀρθοδοξίας μετέχοντες, καὶ μεταδιδόντες τοῖς ὀρθοδόξοις λαοῖς. καὶ ταύτῃ τῇ πίστει τὴν ὑμετέραν γαληνιότητα σεφανουμένην ὁρῶντες, καὶ νικῶσαν πάντα ἐχθρὸν, καὶ ὑπεναντίον τῆς σεβασμίας ὑμῶν βασιλείας παρακαλοῦμεν ἀποσραφῆναι τὸν ἐν σκαμβῇ καρδίᾳ, καὶ μὴ ἐξ ὅλης καὶ καθαρᾶς διανοίας δεχόμενον τὰ ὀρθὰ, καὶ ἀνεπίληπτα δόγματα τῶν εἰρημένων ἁγίων πατέρων, ἀλλ' ἐν ὑποκρίσει μὲν σχηματισάμενον δέχεσθαι τὰς ἁγίας τέσσαρας συνόδους, καὶ τὴν ἀοίδιμον ἐπιστολὴν τοῦ ἐν ἁγίοις πάπα Λέοντος διὰ τὸ ἀξιόπιστον τῆς προσώπων, ἔργοις δὲ ἀρνησάμενον, καὶ μὴ ὁμολογήσαντα τὴν ἀγαθὴν, καὶ ὀρθόδοξον πίστιν αὐτῶν, καὶ ἰδικὰς τὰς φωνὰς ἐκείνας, δι' ὧν Εὐτυχὴ τὸν παράφρονα τῆς ἐκκλησίας ἐξέτεμον, καὶ ἀπελάσαι τοῦτον τῆς ὑμετέρας θεοσεβοῦς πολιτείας, φαμὲν δὲ Ἀνθιμον, Σεβῆρόν τε, καὶ Πέτρον τοὺς ἀναθεματισθέντας, καὶ νῦν ἀποστρεφόμεθα, καὶ ἀναθεματίζομεν, καὶ ἀλλο-

λοτρίας ἔχομεν τῆς τῆ ὀρθοδόξων κοινωνίας, αἱρετικὸς ὄντας, καὶ χαίροντας ἀεὶ τῆ διαιρέσει τῆ ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, μεθ' ὧν καὶ τὸν προκειμένου Διόσκορον, ἐκ ὀρθῶς ὡς εἴρηται δεξάμενον Εὐτυχέα τὸν δυσώνυμον ἀποστρεφόμεθα, καὶ ἀναθεματίζομεν. οὕτω γὰρ ἔχοντες, καὶ ὕτω φρονοῦντες, καὶ τῷ τῆς ὁσίας μνήμης πάπα καὶ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης Ἀγαπητῷ, τῷ ἐπ' ἐργεσία πασῶν τῆ ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβοῦς πολιτείας ἐπισάντι, καὶ ἀξιωθέντι τῆ θείων ὑμῶν ἰχνῶν, διὰ μετρίας ἐπισολῆς, περὶ τούτων αὐτῷ ἐγνωρίσαμεν, ὡς ὡγέμεθα, ἐκ ἔφθασε τοῦτον ἀπολαβεῖν προσκληθεὶς ὑπὸ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὃν ὁ κύριος μετέστησεν, ἵνα τὸ πλήρωμα τῆς κατορθώσεως τῆ ὑμετέρᾳ φυλάξῃ γαληνότητι. ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος τῆς δόξης φυλάξαι τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ ζηλωτὰς, καὶ φύλακας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἣν παραδεδώκασιν ἡμῖν οἱ προλεχθέντες ἅγιοι πατέρες ἡμῶν, πάσῃ τῆ οἰκουμένῃ, καὶ τοῖς ἁγιωτάτοις αὐτοῦ ἐκκλησίαις ἐν εἰρήνῃ, καὶ εὐφροσύνῃ καὶ νίκῃ τῆ κατὰ τῆ ἐναντίων. προνοουμένους, καὶ κυβερνῶντας τὴν ἐνεχειρισθεῖσαν ὑμῖν παρὰ τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος βασιλείαν.

bus prædictum Dioscorum, qui & non recte (sicut dictum est) suscipit Eutychem infamem, abjicimus, & anathematizamus. Sic enim tenentes & sapientes de his ipsis per mediocrem epistolam significavimus sanctæ memoriæ archiepiscopo antiquæ Romæ Agapito papæ pro omnium ecclesiarum beneficio, & vestræ religiosæ reipublicæ superstanti, ac vestra vestigia indigna facienti: & ut existimamus, morte præventus, & a Christo Deo nostro vocatus, ipsam non accepit. Transtulit enim ipsum dominus, ut plenitudinem directionis vestræ custodiret serenitati. Vos autem dominus gloriæ custodiat pios, & zelotes, & custodes orthodoxæ fidei, quam tradiderunt nobis prædicti sancti patres nostri, toti orbi, & sanctissimis ecclesiis suis, in pace & lætitia, & victoria contra adversarios, providentes & gubernantes commissum vobis ab ipsius bonitate imperium.

Τ Π Ο Γ Ρ Α Φ Α Ι'.

SUBSCRIPTIONES.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ὑμετέρας Ἀπαμείας ὑπερεύχόμενος τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν, καὶ θεοφυλάκτου βασιλείας ἐδεήθην.

Σεβηρανὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ὑμετέρας Ἀρεθούσης ὑπερεύχόμενος τῆς εὐσεβοῦς, καὶ θεοφυλάκτου βασιλείας ἐδεήθην.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ὑμετέρας Βαλανεωτῶν ὑπερεύχόμενος τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν, καὶ θεοφυλάκτου βασιλείας ἐδεήθην.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ὑμετέρας Λαρίσσης ὑπερεύχόμενος τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν, καὶ θεοφυλάκτου βασιλείας ἐδεήθην.

Νόννος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ὑμετέρας Ῥεφανίας ὑπερεύχόμενος τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν, καὶ θεοφυλάκτου βασιλείας ἐδεήθην.

Κυριακὸς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ὑμετέρας Σελευκοβήλου ὑπερεύχόμενος τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν, καὶ θεοφυλάκτου βασιλείας, ἐδεήθην.

Σέργιος ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς ὑμετέρας Ἐπιφανείας ὑπερεύχόμενος τῆς εὐσεβοῦς ὑμῶν, καὶ θεοφυλάκτου βασιλείας, ἐδεήθην.

Λίβελλος τῆ μοναχῶν καὶ τῆ μοναστηρίων . . .
. . . . . .
. . . . . .
. . . . . .

Βασιλεῖ θεοφιλεστάτῳ, καὶ πανευσεβεστάτῳ Ἰουστινιανῷ αὐτοκράτορι Αὐγούστῳ δέησις, καὶ ἱκεσία παρὰ Μαριανοῦ, ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἀρχιμανδρίτου μονῆς Δαλματίου τοῦ μακαριωτάτου καὶ ἐξάρχου τῆ αὐτῆ εὐαγῶν μοναστηρίων, καὶ τῆ ἐν αὐτῆ ἐνδημούντων ἀπὸ τῆς ὑπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἐρήμου, ἀρχιμανδριτῶν, καὶ μοναχῶν, καὶ τῆς εὐτέρας Συρίας, καὶ τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ τριῶν Παλαιστινῶν.

Ἣν ἐν χειρὶ Θεοῦ καρδίαν τῆς ἡμετέρας εὐσεβείας, ἔ δ' ἂν θέλῃ κλινομένην ὁρῶντες, καὶ

Paulus miseratione divina episcopus Apamiarum vestræ civitatis orator vestri pii & Deo custoditi imperii supplicavi.

Severinus miseratione divina episcopus Arethusæ civitatis vestræ, orator pii vestri, & Deo custoditi imperii, supplicavi.

Theodorus miseratione divina episcopus vestræ civitatis Balaneotarum orator pii vestri, & Deo custoditi imperii, supplicavi.

Stephanus miseratione divina episcopus vestræ civitatis Lariſſæ, orator pii vestri, & Deo custoditi imperii, supplicavi.

Nonnus miseratione divina episcopus vestræ civitatis Raphaneæ orator pii vestri, & Deo custoditi imperii supplicavi.

Dominicus miseratione divina episcopus vestræ civitatis Seleucobeli, orator vestri pii, & a Deo custoditi imperii, supplicavi.

Sergius miseratione divina episcopus vestræ civitatis Epiphaniæ, orator pii vestri & a Deo custoditi imperii, supplicavi.

Libellus monachorum monasteriorumque Hierosol. & secundæ Syriæ, ex quo petunt dictos hæreticos synodali judicio damnari, omnesque schismaticos de medio tolli.

Deo amantissimo regi & piissimo Justiniano imperatori Augusto, supplicatio ac deprecatio a Mariano, miseratione divina presbytero, & Abbate domus, & monasterii Dalmatii beatissimi, & priore venerabilium monasteriorum civitatis, & abbatum ipsorum monasteriorum, & eorum qui in ipsam advenerunt ab eremo Hierosolymorum, abbatum, & monachorum, & illorum de secunda Syria, & sancti montis Sinai, & trium Palæstinarum.

COr vestræ pietatis in manu Dei, & ubicumquenam ipse voluerit, inclinari con-

spi-

ſpicientes, & propter hoc rebus continentibus veſtram optimam politiam, præferens ſanctarum eccleſiarum pacem, & fidelium populorum quietem, merito inquietare audemus veſtrum Deo cuſtoditum imperium, pro his, quæ communiter univerſis conſerunt Chriſtianis. Significamus itaque, ſicut cum introitum ante hos proximos dies aſſecuti fuimus, apud veſtram pietatem, ſupplicavimus veſtris piis veſtigiis, libellum a nobis oblatum ſanctiſſimo & beatiſſimo patriarchæ Mennæ ſuſcipi, & canonice agi. Cum igitur pro ipſis ſupplicemus, ſanciat veſtra Deo cuſtodita ſerenitas, per veſtrum pium juſſum, mittere ad prædictum beatiſſimum virum prædictum libellum factum contra devaſtantes ſanctam Dei eccleſiam; videlicet Severum & Petrum impios, & qui ſimilia his ſapiunt, ab Eutyche & Dioſcoro Acephalis hæreticis ſeductos; quorum unus eſt, qui maxime conturbavit, quod in ipſo fuit, ſanctam Dei eccleſiam. Zoara quidam Syrus, irrationabilis, plenus omni infantia, & qui nihil aliud ab iſtis didicit, quam anathematizare ſanctos patres * noſtros, & ipſis communicantes; & decipere venientes ad ipſum ac recongregare ac rebaptizare; ſic ſupplicamus ſuſcipi, & quæ in ipſo inſita ſunt, canonice finem accipere, convenientibus ad idipſum prædicto patriarcha Menna, & ſanctiſſimis ac Deo amantiſſimis Romanis, & ſancta ſynodo, quæ in ipſa regia urbe congregata eſt. Nam hoc aſſequentes magis, & devotius ſupplicationes mittemus ad clementiſſimum Deum pro veſtra pietate, ut donet nobis ſuper longitudinem annorum veſtrum pium nomen, & rem, atque veſtrum imperium cuſtoditum a pace Dei, quæ omnem exuperat intellectum: & ipſam donans ubique ſanctis Dei eccleſiis; & de medio tollat omnem, non communicantem ipſis, & apoſtolicæ ſedi.

* al. veſtros

A διὰ τοῦτο τῶν συνεχόντων πραγμάτων τὴν καλλίστην ἡμῶν πολιτείαν προτιμῶσαν τὴν τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν εἰρήνην, καὶ τῶν πιστῶν λαῶν τὴν ἡσυχίαν, ἠκότως θαῤῥοῦμεν παρενοχλεῖν τῷ θεοφυλάκτῳ ὑμῶν κράτει περὶ τῶν κοινῇ πᾶσι Χριστιανοῖς συμφερόντων. διδάσκομεν τοίνυν ὡς εἰσόδου τετυχηκότες πρὸ τούτων φανερῶν ἡμερῶν παρὰ τῇ ὑμετέρᾳ εὐσεβείᾳ, ἐδεήθημεν τῶν εὐσεβῶν ὑμῶν ἰχνῶν τὸν ἐπιδεδομένον παρ' ἡμῶν λίβελλον τῷ ἁγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Μηνᾷ, προσδεχθῆναι, καὶ κανονικῶς πραχθῆναι. ἐπεὶ τοίνυν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν δέομεθα, θεσπισάτω ἡ ὑμετέρα φιλόθεος γαληνότης, δι' εὐσεβοῦς ὑμῶν κελεύσεως καταπεμπομένης πρὸς τὸν εἰρημένον μακαριώτατον ἄνδρα, τὸν εἰρημένον λίβελλον, τὸν γενόμενον κατὰ τῶν λυμαινόντων τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν, φαμὲν δὴ Σευήρους καὶ Πέτρου τῶν δυσσεβῶν, καὶ τῶν τὰ ὅμοια τούτοις φρονούντων ἀπὸ Εὐτυχοῦς, καὶ Διοσκόρου καταγομένων Ακεφάλων αἱρετικῶν, ὡς ἐστὶν ὁ μάλιστα διαταράξας τόγε ἐπ' αὐτῷ τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν, Ζωόρας τις Σύρος, ἀλόγιστος, πλήρης πάσης ἀνοίας καὶ μανίας, καὶ μηδὲν ἕτερον παρὰ τούτων μαθὼν ἢ ἀναθεματίζειν τοὺς ἁγίους ἡμῶν πατέρας, καὶ τοὺς τούτοις κοινωνοῦντας, καὶ ἀπατᾶν τοὺς πρὸς αὐτὸν παραγινομένους, καὶ παρασυνάγειν, καὶ παραβαπτίζειν, ὡς ἐδεήθημεν προσδεχθῆναι, καὶ κανονικῶς τάγε ἐγκείμενα αὐτῷ πέρας δέξαθαι, συνιόντων κατὰ ταὐτὸν τοῦ τε εἰρημένου πατριάρχου Μηνᾶ, καὶ τῶν ὁσιωτάτων, καὶ θεοφιλεστάτων Ρωμαίων, καὶ τῆς ἐνδημούσης κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδα πόλιν ἁγίας συνόδου. τούτου γὰρ τυχόντες μειζόνως καὶ ἐπιτεταγμένως τὰς ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας ἱκεσίας ἀναπέμψομεν τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, ἐφ' ᾧτε δωρηθῆναι ἐπὶ μηκίστους χρόνους τὸ ὑμέτερον εὐσεβὲς ὄνομα, καὶ τὴν ὑμετέραν βασιλείαν φρουρουμένην ὑπὸ τῆς πάντα νοῦν ὑπερεχούσης τοῦ Θεοῦ εἰρήνης, καὶ ταύτην χορηγοῦσαν ταῖς ἁπανταχοῦ ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις, καὶ ἐκποδῶν ποιουμένην πάντα τὸν μὴ κοινωνοῦντα ταύταις, καὶ τῷ Αποστολικῷ θρόνῳ.

D

SUBSCRIPTIONES.

MArianus miſeratione divina presbyter & archimandrita, monaſterii Dalmatii, & prior venerabilium monaſteriorum hujus regiæ urbis, ſubſcripſi & ſupplicavi.

Agapitus miſericordia Dei presbyter & archimandrita monaſterii Dii, deprecatus ſubſcripſi.

Agapius Dei miſericordia presbyter & archimandrita monaſterii divæ memoriæ Thalaſſii, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Alexander Dei miſericordia presbyter & archimandrita monaſterii ſancti Abraamii, ſubſcripſi & deprecatus fui.

Theodorus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Job, ſubſcribens ſupplicavi.

Eleutherius Dei miſericordia presbyter & prior ſancti Martyris Dominici ſubſcribendo ſupplicavi.

Dioſcorus Dei miſeratione presbyter & rior eorum qui ſunt in Olymbrio, ſubſcriſi deprecatus.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

ΜΑριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἐν ἁγίοις Δαλματίου, καὶ ἔξαρχος τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως ὑπογράψας ἐδεήθην.

Αγαπητὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Δίου δεηθεὶς ὑπέγ.

Αγάπιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ τῆς θείας μνήμης Θαλασσίου ὑπογράψας ἐδεήθην.

Αλέξανδρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἐν ἁγίοις Αβραμίου ὑπογράψας ἐδέθην.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ιὼβ ὑπογ. ἐδεήθην.

Ελευθέριος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κυριακοῦ ὑπογράψας ἐδεήθην.

Διόσκορος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῶν Ολυμβρίου ὑπογ. ἐδεήθην

Παῦλος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς Ρωμαίων πλησίον τῆς Προίνα ὑπογράψας ἐδεήθην.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῦ ἁγίου προδρόμου καὶ Βαπτιστῦ Ἰωάννου, τῦ ὄντος ἐν τοῖς Στουδίου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Λουκιανὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μοναστηρίου τῆς Ρωμαίων ὑπογ. ἐδεήθην.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς δευτέρας μονῆς τοῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ὑπογ. ἐδεήθην.

Κυριακὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Εὐφημίας ὑπογράψας ἐδεήθην.

Δημήτριος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς Φωκᾶ ὑπογ. ἐδεήθην.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Τρύφωνος ὑπογ. ἐδεήθην.

Φωκᾶς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ἰωνᾶ, ὑπογ. ἐδεήθην.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς μονῆς τῶν Προμότου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Δάδας ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς Καϊσμᾶ, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ Καλάμου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῶν Κώνσα, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Γεννάδιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Κυριακοῦ, ὑπογ. ἐδεήθην.

Κυριακὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Σύρων ὑπογ. ἐδεήθην.

Ἀττικὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Εὐκρατιδῶν, ὑπογ. ἐδεήθην.

Κυρίων ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Αἰγυπτίων, ὑπογ. ἐδεήθην.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Μαρωνίου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Τιμόθεος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ἀσεριῶν, ὑπογ. ἐδεήθην.

Ζώσιμος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Μαξιμίνου ὑπογράψας ἐδεήθην.

Μάρκος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος, μονῆς τοῦ Θεοδώρα ἀπὸ ἐξκεπτόρων, ὑπογ. ἐδεήθην.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Βήσων, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Διονύσιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Μάρκου ὑπογ. ἐδεήθην.

Στρατόνικος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Δομετίου, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Μάρκος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῦ ἁγίου Κυρίκου, ὑπογ. ἐδεήθην.

A Paulus miseratione divina presbyter & prior Romanorum prope Proinum subscripsi deprecatus.

Cosmas Dei miseratione presbyter & prior sancti prodromi, & baptistæ Joannis existentis inter illa Studii subscripsi deprecatus.

Lucianus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Romanorum supplicavi, & subscripsi.

Joannes Dei miseratione presbyter & prior monasterii sancti Thomæ apostoli subscripsi & supplicavi.

Joannes Dei miseratione presbyter & prior monasterii venerab. S. Michaelis archang.
B subscripsi & supplicavi.

Dominicus Dei miseratione presbyter & prior sancti monasterii illorum Euphemii, subscripsi & supplicavi.

Demetrius Dei miseratione presbyter & prior illorum Phoca supplicavi, & subscripsi.

Theodorus Dei miseratione presbyter & prior monasterii illorum de Tryphone subscripsi & supplicavi.

Phocas Dei miseratione presbyter & prior monasterii de Jona subscripsi & supplicavi.

Stephanus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Promoti subscripsi, & supplicavi.

Dadas Dei miseratione presbyter & prior
C monasterii Caiumæ, subscripsi & supplicavi.

Alexander Dei miseratione presbyter & prior monasterii Calami, subscripsi & supplicavi.

Stephanus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Consta subscripsi & supplicavi.

Gennadius Dei miseratione presbyter & prior monasterii Dominici, subscripsi & supplicavi.

Dominicus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Syriorum subscripsi & supplicavi.

Atticus Dei miseratione presbyter & prior
D monasterii Eucradarum, supplicavi & subscripsi.

Cyron Dei miseratione presbyter & prior Ægyptiorum, supplicavi & subscripsi.

Theodorus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Maronii, subscripsi & supplicavi.

Timotheus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Asterii, subscripsi & supplicavi.

* Zosimus Dei miseratione presbyter & prior monasterii S. Maximini, supplicavi & subscripsi. * Cosmas

E Marcus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Theodori * de Esteptoris, subscripsi, & supplicavi, * ex Exceptoribus al' dissceptatoris.

Andreas Dei miseratione presbyter & prior monasterii Bessorum, subscripsi & supplicavi.

Dionysius Dei miseratione presbyter & prior monasterii S. Marci, supplicavi & subscripsi.

Stratonicus Dei miseratione presbyter & prior S. martyris Domitii, subscripsi & supplicavi.

Marcus Dei miseratione presbyter & prior monasterii S. Cyrici, subscripsi & supplicavi.

Joan-

Joannes Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii ſancti Iſaacii, ſubſcripſi & ſupplicavi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ισαακίου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Zoilus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Theodoti, ſubſcripſi & ſupplicavi.

Ζωΐλος ἐλέῳ θεοῦ πεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Θεοδότου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Dominicus miſeratione Dei presbyter & prior monaſterii S. Georgii in Xerocerco, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Κυριακὸς ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῇ Ξηροκέρκῳ, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Marinus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Paulini, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Μαρῖνος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Παυλίνου, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Paulus miſeratione Dei presbyter & prior monaſterii ſancti Zenobii, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Παῦλος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Ζηνοβίου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Stephanus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Olympii, ſubſcripſi & ſupplicavi.

Στέφανος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ολυμπίου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Jacobus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Abibi, & ſubſcripſi & ſupplicavi.

Ἰάκωβος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς Αβίβου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Petrus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii cognominati Hieruſalem, ſubſcripſi & ſupplicavi.

Πέτρος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς ἐπιλεγομένης Ιερουσαλήμ, ὑπογ. ἐδεήθην.

Paulus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Samuelis juxta Scythen, ſupplicavi & ſubſcripſi per Zoticum diaconum.

Παῦλος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Σαμουὴλ κατὰ τὸν Σκύθην, ὑπογράψας ἐδεήθην, διὰ Ζωτικοῦ διακόνου.

Joannes Dei miſeratione presbyter & prior, monaſterii Theodori in Petra, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Θεοδώρου ἐν τῇ Πέτρᾳ, ὑπογ. ἐδεήθην.

Eleutherius Dei miſeratione presbyter prior monaſterii Neonis, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Ελεύθερίος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Νέων ὑπογ. ἐδεήθην.

Modeſtus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii cognominati Lycaonum, ſupplicavi & ſubſcripſi per manus Flaviani presbyteri & * deuterarii.

Μόδεστος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς ἐπίκλιτου τῆς Λυκαόνων, ὑπογ. ἐδεήθην, διὰ χειρὸς Φλαβιανοῦ πρεσβυτέρου, καὶ δευτεραρίου.

* Secundarii

Georgius Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Cyri, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Γεώργιος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Κύρου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Antonius Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii ſancti patris noſtri Euſebii, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Αντώνιος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐσεβίου, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Tryphon miſeratione Dei presbyter & prior monaſterii Manuelis, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Τρύφων ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Μανουηλίου, ὑπογ. ἐδεήθην.

Theoctiſtus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii ſanctæ & glorioſæ Dei genitricis ſemper virginis Mariæ, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Θεόκτιστος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας ἐνδόξου Θεοτόκου, καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ὑπογ. ἐδεήθην.

* Zeno Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii ſiti in bono agro S. prodromi & baptiſtæ Joannis ſupplicavi & ſubſcripſi.

Ζήνων ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς διακειμένης ἐν καλῷ ἀγρῷ τοῦ ἁγίου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ιωάννου, ὑπογρ. ἐδεήθην.

Paulus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii ſanctæ Martyris Hermiones ſiti prope Elebichum, ſupplicavi, & ſubſcripſi per manum Marini * lectoris.

Παῦλος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας μάρτυρος Ερμιόνης τῆς διακειμένης πλησίον τῆς Ελεβίχου, ὑπογράψας ἐδεήθην, διὰ χειρὸς Μαρίνου ἀναγνώστου.

* al. Menon

Silas Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Eliæ, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Σίλας ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ηλίου, ὑπογρ. ἐδεήθην.

Joannes Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Maræ prope Aetiam ciſternam, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Ιωάννης ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Μαρᾶ, πλησίον τῆς Αετίου κισέρνης, ὑπογρ. ἐδεήθην.

Baſilius Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii S. Simeonis vocati Cyracona deprecans ſubſcripſi.

Βασίλειος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Συμεὼν, ἐπίκλιτου τῆς Κυρακωνᾶ, ὑπογρ. ἐδεήθην.

Theodorus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii S. Laurentii a me Dei gratia fundati, ſupplicavi & ſubſcripſi.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς ὑπ' ἐμοῦ χάριτι θεοῦ συσάσης, ὑπογράψας ἐδεήθην.

Babylas Dei miſeratione presbyter &

Βαβύλας ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μο-

μονῆς τῦ τῆς ὁσίας μνήμης Δανιὴλ τῦ ἐν τῷ στύλῳ καὶ τῦ ἁγίου Ἰωάννου τῦ προδρόμου καὶ Βαπτιστῦ, καὶ τῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου. ὑπογρ. ἐδεήθην.

Πολυχρόνιος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ τῦ ἐν τῷ Αἰθρίῳ, διὰ Ἀναστασίου μοναχῦ, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς Ρωμαίων τῆς ἐν τῷ Πετρίῳ, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ρωμαίων, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Ἐλπίδιος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Βασιανῦ δεηθεὶς ὑπέγρ.

Ζώσιμος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Λυκαόνων, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Πολυχρόνιος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς Κρητικῶν, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Ἰωσὴφ ἡγούμενος τῆς ἁγίας ἐνδόξου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς Θεοτόκου, τῆς ἵδρυσης ἐν τῷ Λιθοστρώτῳ, δεηθεὶς ὑπέγραψα, διὰ χειρὸς Στεφάνου πρεσβυτέρου, καὶ δευτερείου μου

Ῥόδων ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς Θεοδώρου, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Ζωτικὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῦ ἁγίου Ἀνδρέου, πλησίον τῆς Σατορνίνου πόρτης, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Μαρτύριος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῆς μονῆς Οὐάλεντος, τῆς τῦ ἁγίου Ἰωάννου τῦ Βαπτιστῦ, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῦ ἁγίου Ἀναστασίου, πλησίον τῦ Ἀγωγῦ, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Ἡσύχιος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῦ μακαρίου Θεοδοσίου ποιούμενος τὸν λόγον ὑπὲρ πάσης τῆς ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμου, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Δομετιανὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῦ μακαρίου Μαρτυρίου, ποιούμενος τὸν λόγον ὑπὲρ πάσης τῆς ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμου, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Κασιανὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος λαύρας μονῆς τῦ μακαρίου Σάββα, ποιούμενος τὸν λόγον ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμου, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Κυριακὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης λαύρας τῆς Πυργίων ποιούμενος τὸν λόγον ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. δεηθεὶς ὑπ.

Νέσαβος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης λαύρας τῦ μακαρίου Φιρμίνου ποιούμενος τὸν λόγον ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμου, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Τερέντιος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος τῆς νέας λαύρας, ποιούμενος ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμου, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Τραϊανὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος τῆς Πυργίων τῆς ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ ὑπὲρ πάντων τῆς αὐτόθι μοναχῶν, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Λεόντιος ἐλέῳ Θεῦ μοναχὸς ποιούμενος τὸν λόγον ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν ἔρημον ἁγίων πατέρων δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Θεόδωρος, ἐλέῳ Θεῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς

A prior monasterii sanctæ memoriæ Danielis in columna & S. Joannis baptistæ & apostoli S. Andreæ, supplicavi & subscripsi.

Polychronius Dei miseratione presbyter & archimandrita monasterii S. Michaelis archangeli in Æthrio, per Anastasium monachum, supplicavi & subscripsi.

Anastasius Dei miseratione presbyter & archimandrita monasterii Romanorum in Petrio, subscripsi & supplicavi.

Andreas Dei miseratione presbyter & prior monasterii Romanorum, supplicavi & subscripsi.

Elpidius miseratione Dei presbyter & B prior monasterii Cassiani, supplicavi & subscripsi.

* Zosimus Dei miseratione presbyter & prior monasterii Lycaonum. supplicavi & subscripsi. * Cosmas.

Polychronius Dei miseratione presbyter & archimandrita monasterii Creticorum, subscripsi & supplicavi.

Joseph prior sanctæ & gloriosæ semper virginis Mariæ Dei genitricis in Lithostroto, supplicavi & subscripsi per manum Stephani presbyteri, & secundarii mei.

Rhodon Dei miseratione presbyter & archimandrita monasterii Theodori, supplicavi & subscripsi.

Zoticus Dei miseratione presbyter & C archimandrita S. Andreæ prope Saturninam portam, supplicavi & subscripsi.

Martyrius miseratione divina presbyter & archimandrita monasterii Valentis S. Joannis baptistæ, subscripsi & supplicavi.

Joannes Dei miseratione presbyter & archimandrita monasterii S. Anastasii prope Agogum, supplicavi & subscripsi

Hesychius Dei miseratione presbyter & archimandrita monasterii beati Theodosii, faciens sermonem pro omni eremo, quæ sub sancta civitate est, subscripsi & supplicavi.

Domitianus miseratione divina presbyter D & archimandrita beati Martyrii, faciens sermonem pro omni eremo sub civitate sancta, supplicavi & subscripsi.

Cassianus miseratione divina presbyter lauræ monasterii beati Sabbæ faciens sermonem pro omni eremo sub civitate sancta, supplicavi & subscripsi.

Dominicus miseratione divina presbyter & archimandrita lauræ Turrium, faciens sermonem pro omnibus, qui in Jordane sunt, supplicavi & subscripsi.

Nestabus miseratione divina presbyter & archimandrita lauræ beati Firmini, faciens sermonem pro eremo, quæ sub sancta civitate est, supplicavi & subscripsi.

* Terentius Dei miseratione presbyter E novæ lauræ faciens sermonem pro eremo, quæ sub sancta civitate est, supplicavi & subscripsi. * al. *Ferentius*

Trajanus Dei miseratione presbyter Turrium de Jordane, & pro omnibus ibidem monachis, supplicavi & subscripsi.

Leontius Dei miseratione monachus & prior proprii monasterii faciens sermonem pro his, qui in eremo sunt, sanctis patribus supplicavi & subscripsi.

Theodorus miseratione divina diaconus

monachus novæ lauræ, & pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, supplicavi & subscripsi.

A τῆς νέας λαύρας, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν δεηθεὶς ὑπέγρ.

* Dominicus

* Cyricus Dei miseratione diaconus & monachus, ejusdem novæ lauræ, & pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum deprecatus sum, & subscripsi.

Κύριχος ἐλέῳ Θεοῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς τῆς αὐτῆς νέας λαύρας, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν δεηθεὶς ὑπέγρ.

Polyeuctus Dei miseratione diaconus & monachus monasterii B. Theodosii, & pro omnibus monachis eremi supplicavi & subscripsi.

Πολύευκτος ἐλέῳ θεοῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς τῆς μονῆς τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ μοναχῶν, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Anastasius Dei miseratione diaconus & monachus beati Martyrii, & pro omnibus monachis de eremo Hierosolymorum, supplicavi & subscripsi.

Ἀνασάσιος ἐλέῳ θεοῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς τῆς μονῆς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου, καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ μοναχῶν δεηθεὶς ὑπέγ.

Nicon Dei miseratione diaconus & monachus beati Theodosii & pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, supplicavi & subscripsi.

Νίκων ἐλέῳ θεοῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Mamas Dei miseratione monachus beati Martyrii, & pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, supplicavi & subscripsi.

Μάμας ἐλέῳ θεοῦ μοναχὸς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ μοναχῶν, δεηθεὶς ὑπέγ.

Julianus Dei misericordia monachus beati Theodosii, & pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, supplicavi & subscripsi.

Ἰουλιανὸς ἐλέῳ θεοῦ μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Joannes Dei miseratione monachus beati Martyrii, & pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, supplicavi & subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, δεηθεὶς ὑπ.

Sabbatius Dei miseratione monachus lauræ beati Sabbæ, & pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, supplicavi & subscripsi.

Σαββάτιος ἐλέῳ θεοῦ μοναχὸς τῆς λαύρας τοῦ μακαρίου Σάββα, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, δεηθεὶς ὑπ.

Martinus Dei miseratione monachus novæ lauræ, & pro omnibus eremi Hierosolymorum monachis supplicavi & subscripsi.

Μαρτύριος ἐλέῳ θεοῦ μοναχὸς τῆς νέας λαύρας καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν δεηθεὶς ὑπ.

Basilius Dei misericordia monachus Jordanis, & pro omnibus monachis in Jordane, supplicavi & subscripsi.

Βασίλειος ἐλέῳ Θεοῦ μοναχὸς τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ μοναχῶν δεηθεὶς ὑπέγ.

Theodorus Dei misericordia monachus lauræ beati Firmini, & pro omnibus monachis de eremo, supplicavi & subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ μοναχὸς τῆς λαύρας τοῦ μακαρίου Φιρμίνου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ μοναχῶν δεηθεὶς ὑπεγ.

Theonas Dei misericordia presbyter & legatus sancti montis Sinai, & eremi Raithu, & sanctæ ecclesiæ Pharan, faciens sermonem & pro omnibus monachis existentibus in prædictis solitariis locis, supplicavi & subscripsi.

Θεωνᾶς ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ τῆς ἐρήμου Ραϊθοῦ, καὶ τῆς κατὰ φαρὰν ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ ποιούμενος τοὺς λόγους ὑπὲρ πάντων τῶν ὄντων μοναχῶν ἐν τοῖς εἰρημένοις ἐρήμοις τόποις, δεηθεὶς ὑπέγ.

Joannes Dei misericordia presbyter & monachus lauræ Amniorum campestris, & pro omnibus, qui in campestri sunt, monachis, supplicavi & subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς λαύρας τῶν Ἀμνίων τῆς πεδιάδος, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ πεδιάδι μοναχῶν δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Theodorus Dei misericordia diaconus, & monachus monasterii beati Sergii in campestri, pro omnibus, qui in eo sunt, monachis, supplicavi & subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Σεργίου τῆς ἐν τῇ πεδιάδι, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ μοναχῶν δεηθεὶς ὑπέγρ.

Cosmas Dei misericordia monachus & pro omnibus monachis de prima Palæstina, supplicavi & subscripsi.

Κοσμᾶς ἐλέῳ θεοῦ μοναχὸς, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ Παλαιστίνῃ μοναχῶν δεηθεὶς ὑπέγρ.

Strategius Dei misericordia diaconus & monachus, & pro omnibus monasteriis secundæ Palæstinæ supplicavi & subscripsi.

Στρατήγιος ἐλέῳ θεοῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ Παλαιστίνῃ μοναχῶν, δεηθεὶς ὑπέγραψα.

Salamines Dei misericordia presbyter & prior, & pro omnibus monachis & archimandritis tertiæ Palæstinæ, supplicavi & subscripsi.

Σαλαμίνης ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ τρίτῃ Παλαιστίνῃ μοναχῶν, καὶ ἀρχιμανδριτῶν, δεηθεὶς ὑπέγρ.

Helias Dei misericordia diaconus & monachus, & pro omnibus, qui in Augustopoli sunt monachis, supplicavi & subscripsi.

Ἡλίας ἐλέῳ θεοῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν Αὐγουστοπόλει μοναχῶν τῆς Τρίτης Παλαιστίνης δεηθεὶς ὑπέγρ.

Anastasius misericordia divina diaconus & monachus, & pro omnibus monasteriis in Petris tertiæ Palæstinæ, supplicavi & subscripsi.

Ἀνασάσιος ἐλέῳ θεοῦ διάκονος, καὶ μοναχὸς καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν Πέτραις μοναχῶν τῆς τρίτης Παλαιστίνης δεηθεὶς ὑπέγραψα

Φω-

Φωτεινὸς ἐλέῳ Θεῦ μοναχὸς τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ ἐν Μαωζᾷ Ἰαμνίας πρώτης Παλαιστίνης, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ μοναχῶν, δεηθεὶς ἐπέδωκα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Αἴλᾳ τῆς ἕκτης Παλαιστίνης μοναχῶν δεηθεὶς ἐπέδωκα.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος μονῆς τοῦ μακαρίου Μάρωνος, τῆς ἐξαρχούσης τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ Συρίᾳ ἁγίων μοναστηρίων, ποιούμενος τοὺς λόγους τῶν ἐν τῇ αὐτῇ δευτέρᾳ Συρίᾳ ἀρχιμανδριτῶν, καὶ μοναχῶν, δεηθεὶς ἐπέδωκα.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· Θεόδωρος ὁ περίβλεπτος ῥαιφερενδάριος, ἀναχωρείτω, πράξας ἐφ' ᾧ παραγέγονεν, ἀναγινωσκέσθωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμῖν ἐπιδοθέντες λίβελλοι, παρὰ τῶν αὐτῶν λαβὼν μοναχῶν. καὶ λαβὼν Διόδωρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ νοτάριος, ἀνέγνω.

A Photinus Dei misericordia monachus sancti Stephani in Maoza Jamniæ primæ Palæstinæ, & pro omnibus monachis, qui in ea sunt, supplicavi & porrexi.

Joannes misericordia divina presbyter & monachus, & pro omnibus monasteriis in Aila tertiæ Palæstinæ supplicavi & porrexi.

Paulus Dei misericordia diaconus & legatus monasterii beati Maronis principalis venerabilium monasteriorum secundæ Syriæ, faciens sermonem pro omnibus archimandritis & monachis ipsius secundæ Syriæ, supplicavi & porrexi.

Sanctissimus archiepiscopus dixit: Theodorus circumspectus referendarius, cum adB impleverit ea pro quibus advenit, abeat; libelli vero nobis oblati ab ipsis monachis, legantur. Diodorus religiosissimus diaconus & notarius accepit & legit

Λίβελλος μοναχῶν, πρὸς Μιωᾶν παπίαρχιν.

. . . . . .

. . . . . .

Libellus monachorum ad Mennam patriarcham, totamque synodum datus, quo petunt, Severum aliosque hæreticos condemnari.

Τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ τιμιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Καπιτωλίδος Μιωᾶ, καὶ τοῖς ἐνδημοῦσιν αὐτῇ ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις τῆς Ἰταλῶν χώρας, καὶ θεοφιλεστάτοις ἀρχιδιακόνοις τῆς Ἀποστολικῆς θρόνου, καὶ τῇ ἐνδημούσῃ τῇ φιλοχρίστῳ πόλει τῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων συνόδῳ· παρὰ Μαριανοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἀρχιμανδρίτου μονῆς Δαλματίας, καὶ ἐξάρχου τῶν ἁγίων μοναστηρίων τῆς βασιλίδος πόλεως. καὶ ἀρχιμανδριτῶν τῶν ἐρημιῶν ἁγίων μοναστηρίων, καὶ τῶν ἐνδημούντων ἐν αὐτῇ ἀρχιμανδριτῶν, καὶ μοναχῶν τῆς ὑπὸ τὴν Ἱεροσόλυμα ἐρήμου, καὶ ἀπὸ τῆς δευτέρας Συρίας, καὶ τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ τῶν ἁγίων Παλαιστινῶν.

Per omnia sanctissimo & beatissimo domino nostro Mennæ, regiæ urbis archiepiscopo & sanctissimis, qui ex Italorum regione in ipsa convenerunt, ac Deo amantissimis C archidiaconis apostolicæ sedis, ac sanctæ episcoporum sanctissimorum synodo in Christo amata civitate congregatæ, Marianus presbyter & archimandrita monasterii Dalmatii, & primas venerabilium monasteriorum regiæ urbis, & archimandritæ * venerabilium monasteriorum prædictorum, & archimandritæ, qui in ipsa civitate convenerunt, & monachi de eremo, quæ sub Hierosolyma est, & de secunda Syria, & sancto monte Sinai, ac de tribus Palæstinis. * venerabile

Τῆς ἐπὶ Ἀνθίμῳ κρίσεως πληροφορίσης, καὶ τῆς κατὰ αὐτοῦ ψήφου παρ' ὑμῶν τῶν ἁγιωτάτων δικαίως ἐξενεχθείσης, ὅτι καὶ περὶ τοὺς θείους κανόνας ἡμαρτηκὼς ἔλαθε, καὶ τὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ὁμολογῆσαι δόγματα μέχρι τέλους ὑπέθησεν, εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, τῷ δι' τῆς σπουδῆς τοῦ θεοσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως τὸν ἱερὸν ὑμῶν σύλλογον εἰς τὸ αὐτὸ συναγαγόντι, ἵνα καθαίρῃ τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν, καὶ παρασήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ὡς ἀεὶ, ἔνδοξον μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα, ἤ τι τῶν τοιούτων αἱρετικῶν ζιζανίων. καὶ δὴ μὲν ἡμῖν δι' ἐλπίδος τῷ ἰδίῳ σχολάζουσιν ἐπαγγέλματι, τούτῳ καὶ μόνῳ προσανέχειν ὑπὸ μηδενὸς τῶν ἔξωθεν περισκοποῦντα διακοπτομένους· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ μισόκαλος δαίμων, ὁ τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ ἐπιφθονῶν ἐπιτήδεια ὄργανα κατὰ Σεβήρου, καὶ Πέτρου, δι' αὐτῶν τυραννεῖ τὴν εἰρήνην τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν ἐκκαίειν παύεται. τούτου χάριν καὶ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς παρ' ἡμῶν ἐπιδεδομένοις λιβέλλοις τῷ ἐν ἁγίοις πάπᾳ Ἀγαπητῷ, τοῖς καὶ ἀναγνωσθεῖσιν ἐπὶ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, κατὰ τὴν προτέραν συνόδου, καὶ ἐν τῇ προσδοθείσῃ τῷ θεοσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ δεήσει, τῇ κατεπεμφθείσῃ τῇ ὑμῶν ἁγιωσύνῃ παρὰ τῆς αὐτοῦ θεοσεβείας, διὰ Θεοδώρου τοῦ περιβλέπτου ῥαιφερενδαρίου διακομίσαντος καὶ τὴν αὐτοῦ θεσπέσιον κέλευσιν προσάπτουσαν τῇ ἁγίᾳ ὑμῶν συνόδῳ περὶ πάν-

Um judicium adversus Anthimum finem acceperit, & sententia contra ipsum a vobis sanctissimis juste lata sit, eo Dquod circa divinos canones peccare deprehensus est, & dogmata ecclesiæ catholicæ usque in finem confiteri abnuit, gratias agimus Deo, qui per studium piissimi imperatoris nostri sacrum cœtum vestrum in unum congregavit, ut mundaret ecclesiam suam & ipsam sibi in perpetuum adscisceret gloriosam, non habentem maculam, neque rugam, vel aliquid hujusmodi hæreticorum zizaniorum. Et erat quidem nobis per votum, propriæ promissioni vacantes huic soli *Ephes. 1.* attendere, & a nemine eorum, qui exterius circumsistunt, dilaniari. Verumtamen quia dæmon, qui bonum odit, hominum bonis semper invidens, organa propria inE veniens Severum scilicet & Petrum, per ipsos pacem sanctarum Dei ecclesiarum perturbare non cessat; hujus gratia, & de ipsis in libellis a nobis sanctissimo papæ Agapito oblatis, & coram vestra beatitudine in prima synodo lectis, nec non & supplicatione piissimo imperatori nostro data, & vestræ sanctitati remissa a sua pietate per Theodorum circumspectum referendarium, qui & hujus piam jussionem attulit mandantem sanctæ vestræ synodo, de omnibus contentis in supplicatione considerare, percurrimus

partem quamdam. Non enim possibile est, omnia, quæ ab ipsis, & qui similia istis sapiunt, ab Eutyche, & Dioscoro Acephalis hæreticis descendentibus contra sanctam Dei ecclesiam in hac regia urbe, & aliis civitatibus præsumpta sunt, & attentantur, discurrere. Hi enim tanquam parva putantes ea, quæ ab ipsis jam præsumpta fuere, totum orientem perturbarunt: & humano sanguine sanctorum & ceterorum virorum se coinquinantes, elaborant omnino, hanc regiam urbem hujusmodi malis involvere, si prævalebunt; quæ si compendioso sermone recensere voluerimus, quid prius, vel quid posterius enarrabimus? vel quid, uti breve, silentio pertranseamus? aut quid, uti majus, patefaciamus, cum omnia ab ipsis perpetrata comperta æqualia sint, & unum alterum non excedat? Quid ergo dicemus? Justorum sanguinem, quo manus eorum plenæ sunt? vel excommunicationes, quas contra sanctos ecclesiæ doctores, eorum dira ora protulerunt, & maxime adversus sanctam Chalcedonensem synodum, & beatum papam Leonem? sed & schismata sanctarum ecclesiarum, ac fidelium populorum scandala? sed & impetus quos in Dei dilectos archimandritas, & in sanctos sacerdotes fecerunt, constipante eos virorum multitudine, ut excommunicationes adversus sanctos repeterent? Insuper etiam confessiones, in scriptis continentes anathematizationes adversus prædictos patres, quas in necessitate omni extorsione immittentes quibusdam, qui sub ipsis erant sacerdotes, eis afferebant: quandoquidem alter Theopolitarum, alter vero Apameæ ecclesiarum thronum illicite, ac contra omnem sacrum canonem subripuerunt, & contaminaverunt, licet neque in monachos vel clericos canonice ordinati, hanc dignitatem adepti sint. Verum quid dicemus? an sanctorum digitos confractos, quibus altaria circumdabant, & ad ipsa veluti ad locum aliquem intemeratum confugiebant propter prædictorum homicidia? unde extracti a viris homicidis, violentæ morti traditi sunt; & in ipsis locis venerabilibus ab ipsa immanitate, & crudelitate ordinati, non valentes discernere sanctum locum a prophano? Tacemus & suffocatricis manus impositiones ipsorum prophani, & falsi sacerdotis, & pro mortuo vivente super ordinandis verba invocationis proferentes, non ex divina gratia, sed de ventre vana dicentes, ac de terra loquentes. Tacemus & carceres, & vincula, & adversus venerabilia monasteria die noctuque latrocinia, insidias, ac rapinas in ipsis, ac devotorum violentas jugulationes: tacemus & insidias in viis contra sanctos factas, & ipsorum sanguinis innocentis adspersionem; cum divino zelo moti, ad * septa claustri sancti Simeonis iter facerent, communis visitationis gratia, propter persequentes ecclesiam, & pro his, qui movebantur ab istis. Congregabant enim multitudinem iniquorum latronum Judæorum, & immittebant in illos honorabiles viros. Itaque istorum inhumani ministri, ad statum missi, insidiabantur prædictis sanctis viris, dumque aderant, ipsi de insidiis surgentes, irruebant repente in eos, & eorum

Theopolis prius Antiochia dicta est Nicoph xiv. 34.

Hæreticorum imprebitas & ferocia.

* al. mandram

A τῶν τῇ περιεχομένων ἐν τῇ δήσει, ὑμᾶς ὑβρισκοπῆσαι, διεξελθομεν μέρος τι. οὐ γὰρ οἷόν τε πάντα τὰ παρ' αὐτῆς τὰ ὅμοια τούτοις φρονέντων ἀπὸ Εὐτυχοῦς, καὶ Διοσκόρου κατιγορμένων ἀκεφάλων αἱρετικῶν, κατὰ τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ τῇ βασιλίδι ταύτῃ πόλει, καὶ ἐν ἑτέραις πόλεσι τολμηθέντα, καὶ τολμώμενα. ἔτι γὰρ ὥσπερ μικρὰ λογισάμενοι τὰ ἤδη παρ' αὐτῆς τολμηθέντα, καὶ ἀνατολὴν πᾶσαν διαταράξαντες, καὶ παντοίοις ἀνθρωπίνοις αἵμασι κατιμολυσάντες ὁσίων καὶ ἑτέρων ἀνδρῶν, φιλονεικοῦσι πάντως καὶ ταύτην ταὶ βασιλίδα πόλιν τοιούτοις περιβαλεῖν, εἴπερ ἰσχύσουσι κακοῖς, ἅπερ βούλονται σωτόμως λόγῳ ἀνακεφαλαιώσασθαι, ἐξ ἴσου τί πρῶτον

B ἢ τί ὕστερον διηγησόμεθα, ἢ τί σιωπήσαντες ὡς βραχύτι, καὶ ὡς μεῖζον φανερώσομεν, πάντων τῆς παρ' αὐτῆς δραματουργηθέντων κατὰ σύγκρισιν ὁμοτίμων, καὶ ἐδοκιὸς καθ' ἑτέραν τινὰ ὑπεροχὴν ἔχειν δυναμένα. τί γὰρ εἴπωμεν; τὰ τῆς δικαίων αἵματα, ὧν αἱ χεῖρες αὐτῆς πλήρεις; ἀλλὰ τὰς ἀναθεματισμὰς, οὓς κατὰ τῆς ἁγίων, καὶ θεοφόρων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων τὰ μιαρὰ αὐτῆς ἐξενεγκεῖν ἐτόλμησαν στόματα, καὶ μάλιστα κατὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τοῦ μακαρίου πάπα Λέοντος· ἀλλὰ τὰ σχίσματα τῆς ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς πιστῶν λαῶν τὰ σκάνδαλα; ἀλλὰ τὰς συνωθισμὰς, ὃς κατὰ τῆς θεοφιλῶν ἀρχιμανδριτῶν, καὶ ὁσίων ἀρχιερέων ἐργάσαντο, πλήθους

C ἀνδρῶν αὐτὸς περιστοιχίσαντες, ἵνα τὰς κατὰ ἁγίων ἀναθεματισμὰς ἀπαιτήσωσιν; ἀλλὰ τὰς ἐγγράφους ὁμολογίας περιεχούσας ἀναθέματι κατὰ τῆς ἐρημούντων ἁγίων πατέρων, ἅς περ βίᾳ, καὶ ἀνάγκῃ, καὶ πάσῃ στρεβλώσει ὑποβάλλοντες τινὰς τῆς ὑπ' αὐτοὺς ἀρχιερέων, ἐκόμισαντο παρ' αὐτῆς, ἰδίᾳ μὲν τῆς Θεουπολιτῶν ἐκκλησίας· ὁ δὲ τῆς τῆς Ἀπαμείας, ἀθέσμως καὶ παρὰ πάντα ἱερὸν κανόνα, ὑφήρπασαν, καὶ κατεμόλυναν, τὸν γε ἐπ' αὐτοῖς θρόνον, καίτοι γε οὐδὲ εἰς μονάσας, ἢ κληρικοὺς τελέσαντες κανονικῶς, τοῦτο τυχεῖν ἠξιώθησαν. ἀλλὰ τί εἴπωμεν; τὰς συγκλασθέντας δακτύλους τῆς ἁγίων, οἷς περιέχον τὰ θυσιαστήρια, ὡς ἐπί τινα τόπον ἄσυλον, ἐπ' αὐτὰ κα-

D πεφυγόντες, διά τινα τῆς ἐρημούντων μιαιφονίαν, ὅθεν ἐξελκόμενοι ὑπὸ ἀνδρῶν ἀνηλεῶν, βιαίῳ θανάτῳ παρεδίδοντο· ἢ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς σεβασμίοις τόποις ὑπὸ τῆς τούτων * μιαρίας διεχειρίζοντο, μὴ * μιαρὰ δυναμένων τοῦ διαφορὰν διακρῖναι ἁγίου τε καὶ κοινοῦ; σιωπῶμεν τὰς ἀπὸ νεκρᾶς χειρὸς ἐπιθέσεις τοῦ βδελυκτοῦ, καὶ ψευδοῦς αὐτῆς ἀρχιερέως, καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ ζῶντος ἐπὶ τοῖς χειροτονουμένοις ῥήμασι ἐπικλήσεως ποιουμένας οὐκ ἐκ θείας χάριτος, ἀλλ' ἐκ κοιλίας κενολογοῦντας, καὶ ἀπὸ γῆς φθεγγομένους· σιωπῶμεν τὰ δεσμωτήρια, καὶ τὰ δεσμὰ, καὶ τὰς κατὰ τῆς διαγῶν μοναστηρίων νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν λῃστρικὰς ἐφόδους, καὶ ἁρπαγὰς τῆς ἐν αὐτοῖς, καὶ τῆς ἀσκημόνων τὰς βιαίας σφαγὰς, σιωπῶμεν τὰς ἐν ταῖς ὁδοῖς κατὰ τῆς ἁγίων σπέδρας, καὶ τὸ ἐκχυθὲν ὠτῆς ἀθῶον αἷμα, ὅτε ζήλῳ θείῳ κινηθέντες τοῦ πορείαν ἐπὶ τοῦ μάνδραν αὐτῆς τοῦ ἁγίου Συμεὼν ἐποιήσαντο κοινῆς χάριν σκέψεως τῆς κατὰ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς παρὰ τούτων κινουμένων. συλλέξαντες γὰρ πλῆθος παρανόμων λῃστῶν Ἰουδαίων, ἐπαφῆκαν τοῖς τιμίοις ἐκείνοις ἀνδράσιν, ἐφ' ᾧ ἀποσαλέντες οἱ ἀπάνθρωποι τούτων ὑπηρέται ἐνήδρευον τοὺς ἐρημούντας ὁσίους ἄνδρας, κατὰ τοῦ ὁδὸν, καὶ

κα-

παρεῖσιν αὐτοῖς ἐπανασάντες ἐκ τοῦ λόχυ, καὶ αἰφνιδίως ἐπελθόντες, καὶ μηδὲ τιὼ πολιὰν αἰδεσθέντες, ἔργον μαχαίρας τέτας ποησάμβυοι, περὶ τοὺς τεμακοσίους πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν ὄντας, διέσπειραν αὐτῷ τὰ κῶλα κατὰ τιὼ λεωφόρον, μηδὲ τιφῆ παραδεδωκότες τὰ τίμια ἐκείνων λείψανα, μηδὲ ἴδῃ σκιωῶν αὐτῶν φεισάμενοι πρὸς ἀτιμίαν τῶ πιςῶ λαῶ οἱ τὸ μιαρὸν τῶν Ἰυδαίων ἔργον καὶ τότε ἐπαγόμβυοι. καὶ οὐ θαυμασόν εἰ τοιαύτυς ἐπεδίδοιυ ταῖς ὑπ' αὐτῶν θεραπευομβύοις δαίμοσιν ἀνθροποθυσίας, καὶ μάλισα Σβῆρος, οὔπω καὶ τήμεραν τιὼ Ἑλλιωικιὼ ἀποθέμενος δεισιδαιμονίαν. ἐκείνων γὰρ ἦσαν μαθηταὶ, περὶ ων. ὧν ὁ Δαβὶδ βοᾷ λέγων, καὶ ἔθυσαν τὰς υἱὰς αὐτῶν, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις, καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἄθῳον, αἷμα υἱῶν αὐτῶν, καὶ θυγατέρων, ὧν ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς Χαναάν. καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι, καὶ ἐμιάνθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν, καὶ ἐπόρνευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν. τὶς γὰρ οὐκ ἐπίσαται τῶν ἐκ νέας κομιδῆ ἡλικίας αἰσχρὸν, καὶ μυσαρὸν αὐτῶν βίον, καὶ δαίμοσιν προσαναχείμβυον, καὶ ὅτι ἐπὶ μαγγανείαις Σβῆρος ἁλοὺς κατὰ τιὼ Βηρητίων ὁ τῶν δαιμόνων θεραπευτὴς, καὶ τιὼ ἐκ τύτου κατηγορίαν διαφυγεῖν βυλόμβυος ἐχηματίσατο μετατίθεθαι τιὼ δαιμονικὴν αὐτῦ δόξαν, καὶ προσέναι, ὥς φησιν αὐτὸς, τῷ βαπτίσματι κατὰ τὸν ἐν Τριπόλει προσκυνητὸν οἶκον τῦ ἁγίυ καὶ καλλινίκυ μάρτυρος Λεοντίυ, καὶ μήπω τῶν ἐν τοῖς βαπτιζομβύοις ἡμερῶν τελεθεισῶν, ὡς εἶδεν ἡ τὴν ἀλήθειαν πρὸς μικρὸν ὑποχειγόμενος, ὅτι πάλιν προφανῶς ἐπὶ τὸν ἀρχαῖον τῆς Ἑλλιωικῆς αὐτῦ δόξης ἐμετὸν ὑποστρέφειν ἠ δυάται. δι' ἑτέρας ὁδῦ εἰς τὸ σπεδαζόμβυον καταντᾷ. ἀρνεῖται γὰρ ὅλως τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὸν τῦτον βαπτίσαντα, καὶ προχωρεῖ τοῖς τὰ Εὐτυχῆς φρονῦσιν Ακεφάλοις αἱρετικοῖς, καὶ αἱρέσεως καὶ ἀσεβείας καπηγώγια καλῶν τὰς ἁγίας τῦ Θεῦ οἴκους. διὰ τότυ ἀθετῶν, ὅπερ φησὶν εἰληφέναι βάπτισμα, ὥσε αὖτῳ πληρῶθαι τὸ προφητικὸν λόγιον, ὅ φησιν ἐπὶ τοῖς τοιότοις, ἀπηλλοτριώθησαν ἀπὸ μήτρας, ἐπλανήθησαν ἀπὸ γασρὸς, ἐλάλησαν ψεῦδη, θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὴν ὁμοίωσιν τῦ ὄφεως. ὅτι δὲ καὶ τυύτῳ ὑπεκρίνατο τῶν Ακεφάλων τὴν θρησκείαν, ἐκ τῶν ἑφεξῆς προδηλον ἅπασι γέγονε. προσαπῶν γὰρ τῦ κατ' αὐτὸν Ακεφάλων τμήματος, καὶ τὸ λεγόμβυον ἑνωτικὸν ὑ προσιέμβυος, ἀλλὰ κενωτικὸν αὐτὸ καὶ διαιρετικὸν καλῶν, καὶ ἀναθεματίζων ἐν ἰδίοις αὐτῦ συγγράμμασιν, ἐπειδὴ καιρὸν ἔσχεν ὑφαρπάσαι τὸν τῆς Θεουπολιτῶν ἁγιῆ θρόνον, ἁρωνδεται πάλιν ἐξ ἀντιστρόφυ τῦτο δέχεσθαι τὸν Αλεξανδρείας προέδρον ὑποδέχων, καὶ Πέτρον ὃν καλῦσι Μογγὸν, κατὰ τὸν καιρὸν τῦ αὐτῦ ἑνωτικῦ τὸν τῆς Αλεξανδρέων ὑφαρπάσαντα θρόνον, ἐν τοῖς ἱεροῖς τῆς Θεσπολιτῶν ἐκκλησίας τίθησι διπτύχοις καταλιπὼν πάντας τὰς ἀποπλανηθέντας παρ' αὐτῦ ἐπὶ τότῳ, καὶ διδαχθέντας παρ' αὐτῦ διὰ Πέτρυ ὀφείλειν ἀπορρήγνυσθαι τῆς κατὰ Αλεξάνδρειαν ἐκκλησίας. ἐμμένει δὲ ὅδε τότοις καθάπαξ. γνώμη γὰρ ἦν αὐτῷ θορύ-

Acanitiem non veriti, opus gladii in ipsos fecerunt, circa 350. numero existentes, eorumque membra in * strata disperserunt, non tradentes sepulturæ illorum venerabiles reliquias, neque ipsorum tuguriis parcentes ob causam fidelis populi, inferentes & tunc dierum opus Judæorum. Nec mirum si hujusmodi immania sacrificia dæmonibus, quibus serviebant, reddebant; & maxime Severus, ut pote qui Gentilem superstitionem nondum abjecit. Illorum enim erant discipuli, de quibus David clamat, dicens: *& sacrificaverunt filios suos, & filias suas dæmonibus, & effuderunt sanguinem innocentem, filiorum & filiarum suarum, quas sacrificaverunt sculptilibus Chanaan, & infecta est terra in sanguine, & contaminata est in operibus eorum, & adulterati sunt in adinventionibus suis.* Quisnam nescit eorum vitam turpem admodum & sceleslam ab ineunte ætate esse, & dæmonibus proclivem, & quod in veneficiis Severus deprehensus est in civitate Berytiorum dæmonibus serviens; & hujusmodi calumniam fugere volens, finxit transponere ac fingere diabolicam opinionem suam, & venire (ut dicebat) ad baptismum in Tripoli in adorabili domo sancti & sereniissimi martyris Leontii. Et nondum perfectis diebus his, quibus baptizabatur, postquam vidit (veritatem paululum simulans) quod rursus perspicue, ad antiquum Gentilis opinionis suæ vomitum reverti non poterat, per aliam viam ad id, quod studebat, pervenit. Nam negavit statim ecclesiam, & eum, a quo baptizatus est, & processit ad Acephalos hæreticos, qui ea, quæ Eutychis sunt, sapiunt: vocansque sanctas Dei domos diversoria hæresis & impietatis, reprobans propter hoc baptismum, quem dicit accepisse, ut & in ipso impleretur propheticus sermo, qui de hujusmodi dicit: *Alienati sunt a vulva, erraverunt* [1] *a veritate, locuti sunt falsum; furor ipsis ad similitudinem serpentis.* Quod autem & ipsam Acephalorum religionem simulaverit, ex sequentibus omnibus manifestatum fuit. Præsidebat enim suæ Acephalæ sectæ, quod Unitivum dicitur, non admittens; sed [2] novativum ipsum & divisivum appellans, & in suis propriis conscriptionibus anathematizans. Cumque tempus habuit subripere venerabilem sedem Theopolitarum; rursus cavillatus est ex aversione subcurrens accipere; & præsulem Alexandrinum Petrum, quem Moggum vocant, quique tempore ipso unionis Alexandrinorum sedem surripuerat, in sacris diptychis Theopolitarum ecclesiæ ponit, derelinquens omnes, qui ab ipso in hoc decepti erant, & docti ab ipso fuerant, eo quod deberet Petrus abripi de ecclesia Alexandrina. Nec vero in his omnino permansit. Erat enim illi sententia tumultus movere, nec aliquando in ipsis stare. Quomodo enim possibile erat non propter fidem Christianam certantem, non hoc solum negotiari, ut ex omni occasione semper perturbaret sanctam Dei ecclesiam? Iterum ergo & Petrum Iberum eodem tempore suscipit, & communicat

* Hoc est, *in via*

[1] *Psal.* 5. 5. 7.

1 In Græco, *a ventre*. 2 Legit interpres, καινοτικὸν.

cat ceteris hæreticis ; poſtquam putavit abſciſſos eos ab eccleſia Alexandrina , cujus unionem amplecti finxit , ſicut ſuperius dictum eſt. Poſt hæc autem omnia , nullum fuit ipſi impedimentum ad continuam tranſgreſſionem , eamdem ſanctam Chalcedonenſem ſynodum quotidie (ut ita dicam) anathematizare præſumit , & communicat illi , cum multos epiſcoporum , qui in ipſa Chalcedonenſi ſynodo ſancta convenerant , & qui ſub ipſo erant , in ſacris diptychis , id eſt, commemorationibus, habeat. Verum & Alexandrina civitas quæ ipſos in malo ſuſcepit, non aufugit ipſorum tumultus. Nam illam invenientes in ſeipſa quieſcentem , ut aliquando diſpoſita fuit , in finalem everſionem conſtituerunt ; apponentes ipſis diviſiones , & ad invicem ibi populum concitantes , ut & bella civilia fierent , multæ domus incenderentur, multorumque hominum ſanguis effunderetur, & ipſi quidem vix aliquando fuga pœnas pro iſtis debitas aufugerunt. Quos cum illi fefelliſſent, illos anathemati ſubmiſerunt, & ceteris pluribus eccleſiæ maledictionibus, hæreticos & ipſi merito appellantes; ut ipſis ex Dei judicio veniat illud. *In fovea eciderunt, quam operati ſunt, & convertatur dolor eorum in caput ipſorum* . Cum enim omnem eccleſiam inique anathematizare auſi ſunt, merito ab omni eccleſia anathematizati ſunt . Multa quidem & alia auſi ſunt , quæ & omni orienti nota ſunt . Idcirco nos timorem iſtorum fugientes, & veſtræ beatitudinis cœtum veriti , ac venerabilem habitum veſtrum turpes iſtorum actus ſilentio pertranſimus . Cum autem ſic miſerabiliter (ut prædictum eſt) orientem & Alexandriam diſpoſuerint, apprehendunt & hanc urbem , qui ab iſtis & ſimilibus iſtis decepti ſunt , tanquam præcurſores illorum malitiæ exiſtentes , ac ipſis viam ſceleris præſplanare ſtudentes . Et poſt illos rurſus Petrus , deinceps autem poſt iſtos Severus, qui & privatas domos , eccleſiaſque Dei, ac ipſam politiam (quantum in ipſis eſt) devaſtare non ceſſaverunt , conventiculaque ac contraria baptiſmata cum omni impudica audacia publice ac privatim præſumentes ; intromittentes autem ſeipſos, & pecuniariarum rerum inventione & ſequeſtratione, tumorem & divitias non parum ex hoc & ex multorum domibus ſibi ipſis acquiſierunt: per quæ animas quidem ſinceriorum deceperunt, cautiorum autem animas in ſtrepitum deduxerunt : animas vero ad pecunias , vel gloriam , ſive delicias inclinatorum ſubripuerunt . Inſuper etiam & intrantes domos , captivas ducebant animas hominum & mulierum non firmatas : & non ſolum ſecundum animas , verum etiam & corporaliter ipſas corrumpebant, in foveam impietatis & luxus immergentes. Verum quid de his ſermonem extendere oportet , cum per totum orbem ſciant nefarias actiones prædictorum hæreticorum Acephalorum , Severi ac Petri, ac ipſorum diras injuſtitias ac blaſphemias, & manus homicidiis gaudentes? Iſta enim manifeſte oſtendunt ea quæ in antiqua Roma , quando ſanctæ memoriæ Hormiſda illam apoſtolicam ſedem regebat : & ea quæ in hac regia urbe , & in Theopo-

Pſal. 9. 4.

βους κινεῖν, καὶ μηδέποτε ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἵσασθαι. πῶς γὰρ οἷόντε ἦν τὸν μὴ διὰ πίστιν Χριστιανικὴν ἀγωνιζόμενον, μὴ τοῦτο μόνον πραγματεύεσθαι τὸ διαπράττειν ἐκ πάσης προφάσεως ἀεὶ τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας; τοιγαροῦν καὶ τὸν Ἰβηρα Πέτρον κατὰ ταυτὸν δέχεται· κοινωνεῖ δὲ καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀκεφάλοις, ὡς ἐνόμισεν ἀπεχισμένης τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας, ἧς τὴν ἕνωσιν ἀσπάζεσθαι τότε προσεποιεῖτο, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται. πρὸς τούτοις δὲ πᾶσιν, ὀδὲν ἦν αὐτῷ πρὸς τὸ τῆς συνεχοῦς παραβασίας ἐμπόδισμα. Τὴν γὰρ ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν συνοδον ἐφ' ἑκάστης ὡς εἰπεῖν ἀναθεματίζειν τολμῶν, ἐκοινώνει ταύτῃ τῇ κατὰ Χαλκηδόνα ἁγίᾳ συνόδῳ πῶν ὑπ' αὐτὴν ἐπισκόπων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἔχων διπτύχοις. ἀλλ' ὀδὲ ἡ ἐπὶ κακῷ δεξαμβύη αὐτὸς τῶν Ἀλεξανδρέων πόλις διέφυγε τὰς αὐτῶν θορύβους, ἐφ' ἑαυτῆς γὰρ ἡσυχάζουσαν, ὅπως ποτὲ καὶ διέκειτο, ταύτῃ ἄγοντες, εἰς ἀναρρωπὴν τελείαν κατέστησαν, προσθεῖσι αὐτῆς τιμήματι, καὶ κατ' ἀλλήλων τὸν ἐκεῖσε λαὸν κινήσαντες, ὥστε καὶ ἐμφυλίους γένεσθαι πολέμους, καὶ πολλῶν μὲν οἴκων γενέσθαι καύσεις, πολλῶν δὲ ἀνθρώπων αἵματα χεθῆναι, καὶ τέτους, μόλις ποτὲ φυγῇ τὰς ἐπὶ τούτοις ποινὰς διαφυγεῖν. οὓπερ ἐκεῖνοι ἁμαρτόντες, ἀναθέματι γοῦν αὐτοὺς καθυπέβαλον, καὶ ἑτέραις πλείοσιν ἐπ' ἐκκλησίας ἀραῖς, αἱρετικὰς καὶ αὐτοὶ δικαίως ἀποκαλοῦντες, ὡς περιχύεσθαι αὐτοῖς ἐκ τῆς τοῦ Θεοῦ κρίσεως, τὸ, εἰς βόθρον ἐμπεσεῖν, ὃν ἐώρυξαντο, καὶ ἐπιστρέψαι τὸν πόνον αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτῶν, πᾶσαν γὰρ ἐκκλησίαν ἀδίκως ἀναθεματίσαι τολμήσαντες, ὑπὸ πάσης ἐκκλησίας αὐτοὶ δικαίως ἀνεθεματίσθησαν. πολλὰ μὲν ἔν καὶ ἕτερα τετολμήκασι· ἅ τινα πᾶσίν ἐστι τοῖς κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἐγνωσμένα, διόπερ ἡμεῖς τὸν ὄγκον τέτων φεύγοντες, καὶ αἰδοῖ τῇ τῆς ὑμετέρας μακαριότητος συλλόγε, καὶ τῷ καθ' ὑμᾶς ἁγνοῦς σχήματος τὰς αἰσχρὰς τούτων πράξεις ἀπεσιωπήσαμεν· ὅπω δὲ οἰκῶς, ὡς προείρηται, τὴν τε ἀνατολὴν, καὶ Ἀλεξάνδρειαν διαθέντες, καταλαμβάνωσι, καὶ τὴν βασιλίδα ταύτην πόλιν, οἱ παρὰ τέτων, καὶ τῶν τέτοις ὁμοίων ἀποτελανηθέντες πρόδρομοι ὥσπερ τῆς ἐκείνων κακίας ὑπάρχοντες, καὶ προομαλίσαι αὐτοῖς τὴν τῶ μύσους ὁδὸν ὀφείλοντες, καὶ μετ' ἐκείνους πάλιν, Πέτρος, ἐφεξῆς δὲ τέτοις καὶ Σεβῆρος, καὶ τοὺς δὲ ἰδιωτικὰς οἴκους, τάς τε ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὴν τὴν πολιτείαν, ὅσον γε τὸ ἐπ' αὐτοῖς, λυμαινόμενοι, ἐκ ἐπαύσαντο, καὶ παρασυνάξεις, καὶ παραβαπτίσματα προφανῶς, καὶ μετὰ πάσης ἀναιδῆς παῤῥησίας δημοσίᾳ τε, καὶ ἰδίᾳ τολμῶντες, παρεμβάλλοντες δὲ ἑαυτὺς, καὶ μεσιτείᾳ χρηματικῶν πραγμάτων, φόβον καὶ πλοῦτον οὐ τὸν τυχόντα ἐκ τέτε, καὶ ἐκ πολλῶν οἴκων ἑαυτοῖς περιεποιήσαντο· δι' ὧν τὰς μὲν τῆς ἀκεραιοτέρων ψυχὰς ἐξηπάτησαν, τὰς δὲ τῆς δεινοτέρων κατεκτύπησαν, τὰς δὲ τῆς πρὸς χρήματα, ἢ δόξαν, ἢ ξυφλὴν κεχλευότων, ὑπέσυραν· ἀλλὰ μὴν, καὶ ἐνδυόμενοι εἰς οἰκίας, αἰχμαλωτίζουσι ψυχὰς ἀσηκίτες ἀνδρῶν τε, καὶ γυναικῶν, καὶ ὁ μόνον ψυχικῶς, ἀλλὰ δὴ καὶ σωματικῶς τύπτις διαφθείροντες, τῷ τῆς ἀσεβείας καὶ ἀσελγείας βαράθρῳ ἐγκατορύττουσι. καὶ τί δεῖ περὶ τέτων τὸν λόγον ἐπεκτείνειν, πάντων τῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκεμβύλην ἐπισαμβύων, τὰς ἀνοσίους πρά-

πράξεις τῶν εἰρημένων Ἀκεφάλων αἱρετικῶν, καὶ Ἐσεύηρου, καὶ Πέτρου, καὶ τὰς μιαρὰς αὐτῶν, καὶ ἀθέους καὶ βλασήμους, καὶ φόνοις χαιρούσας ψυχάς; ταῦτα γὰρ φανερῶς δείκνυσι τότε ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ, ἡνίκα ὁ τῆς ὁσίας μνήμης Ὁρμίσδας, τὸν Ἀποστολικὸν ἐκεῖνον διεῖπε θρόνον, καὶ ἐν ταύτῃ τῇ βασιλίδι πόλει, καὶ ἐν Θεουπόλει, καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις πραχθέντα καὶ συστάντα ὑπομνήματα, τὸν μυσαρὸν ἐκείνων βίον ἅπασι διαγγέλλοντα, καὶ τοὺς αἰωνίους καὶ ἀλύτους ἀναθεματισμοὺς, οἷς βέβληνται οἱ εἰρημένοι, διὰ τὰς ἀπηγορευμένας αὐτῶν πράξεις, ἃς εἰργάσαντο, ἐφ' οἷς ἐγκαλύπτεσθαι ὀφείλοντες, καὶ λέγειν τοῖς ὄρεσι, πέσατε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ καλύψατε ἡμᾶς, ἐν τοῖς βάθεσι τῆς γῆς ἐγκατορύττεσθαι καὶ κρείττονα τῆς παρούσης ζωῆς τὸν θάνατον ἡγεῖσθαι, διὰ τὸ μόνους αὐτοὺς τῶν πάντων αἱρετικῶν αἰωνίοις, καὶ ἀλύτοις ἀναθέμασιν ὑποβεβλῆσθαι. τοῦτο μὲν, οὐκ ἐποίησαν, ὡς ἐπὶ σεμνοῖς δὲ τοῖς αἰσχίστοις ἐγκαυχώμενοι, εἰσέφρησαν ὡς εἴρηται τῇδε τῇ πόλει, καὶ ὁ μὲν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τῇ ἀσεβείᾳ προστίθησιν, ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος λαλῶν, καὶ τῶν ἁγίων κατεξανιστάμενος πατέρων, καὶ τὰ τούτων ὀρθὰ διασύρων, καὶ βλασφημῶν δόγματα. ὁ δὲ Πέτρος τὰ αὐτὰ βλασφημῶν, καὶ παντὶ αἰσχρῷ, καὶ μυσαρῷ ἐγχειρήματι ἑαυτὸν παρεμβάλλειν οὐ παραιτούμενος, Θεὸν ἔχων τὴν κοιλίαν, καὶ τὴν ἑπομένην ταύτῃ ἀσωτίαν, καὶ τὴν δόξαν ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτοῦ, ἐφ' ὕψους τε σοβαρῶς καθήμενος, πρόεισι δημόσια ἐμπομπεύσων πᾶσι τὴν αὐτοῦ ἀναίδειαν, καὶ ὑπὸ τῶν παρεπομένων, καὶ προπεμπόντων πάντας τοὺς παρατυγχάνοντας συνῳθῶν, πᾶσιν ἑαυτὸν δυνατὸν ἐπιδεικνύναι διὰ τούτου βούλεται. ὦ τίς Ἱερεμίας θρήνους πάθεσιν ἐξισοῦν δυνάμενος τὰ ἡμέτερα θρηνήσει κακά; μᾶλλον δὲ τὴν ἡμετέραν ῥᾳθυμίαν; ὅτι τοιοῦτον ἔχοντες ὀρθόδοξον βασιλέα, καὶ διαπύρῳ ζήλῳ τὴν ὀρθὴν περιέποντα πίστιν, καὶ τὴν εἰρήνην τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ἐκκλησιῶν ὡσεὶ κόρην ὀφθαλμοῦ φυλάττειν προθυμούμενον, παρασιωπῶμεν καὶ ἀνεχόμεθα, οὕτως αἰσχρῶς, καὶ ἀναιδῶς πολιτευομένους ὁρῶντες, καὶ μετὰ πάσης παῤῥησίας τοὺς εἰρημένους ἀνοσίους Ἀκεφάλους; ἐφ' οἷς ἀλγοῦντες οὐ ξενιζόμεθα μὲν, ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου προδιδαχθέντες, ὅτι πονηροὶ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι, ὁρῶντες τούτους οὕτως ἀναιδῶς παῤῥησιαζομένους, τῆς δὲ ἀσφαλείας τῶν πιστῶν πάντων, μηδὲν ἔμπροσθεν τίθεσθαι ὑμᾶς, καὶ τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα πιστεύοντες, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ἐξαπατηθέντων παρ' αὐτῶν, καὶ τοῦ στηριγμοῦ τῶν ἔτι καὶ νῦν σαλευομένων διὰ τῆς ἐκείνων ἑτεροδιδασκαλίας, προνοεῖσθαι πεπεισμένοι, καὶ μάλιστα διὰ μνήμης ὑμᾶς φέρειν εἰδότες τὸ προηγορευμένον φοβερὸν κριτήριον τῷ ἕνα τῶν σμικρῶν σκανδαλίζοντι, ὃ καὶ πρὸ ἡμῶν πάντως σκοπήσετε τὸ τῷ κοινῷ συμφέροντι λυσιτελοῦν. ἐπειδὴ τὰ μέγιστα ὡς οὐδέποτε οἱ ἄλλοι αἱρετικοὶ, ἢ ἐν ἄλλοις καιροῖς, κατὰ πάντα ἐλυμήναντο τὴν ἁγίαν τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαν, οὗτοί τε, καὶ οἱ τὰ ὅμοια φρονοῦντες, τοῦτο παρακαλούμεν ὑμᾶς, μᾶλλον δὲ καὶ ἐνορκοῦμεν, εἰ καὶ τολμηρόν τι ποιοῦμεν, κατὰ τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς σωτηρίας, καὶ νίκης τοῦ πιστοτάτου, καὶ Χριστιανικωτάτου ἡμῶν βασιλέως. καὶ τῷ θεῷ διὰ τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ πίστιν πεφιλημένου, ἐξακολουθοῦντας τῇ ἀποφάσει τοῦ ὁσίου καὶ Ἀποστολικοῦ

A li, atque in Hierosolymis facta sunt; & statuta monumenta, quæ & illorum scelestam vitam omnibus annunciant, & perpetuas ac indissolubiles excommunicationes, quibus prædicti percussi sunt, propter prohibitas ipsorum actiones, quas operati sunt, in quibus operiri debebant, & dicere montibus: *Cadite super nos, & adoperite nos:* vel in profundis terræ infodi, & putare mortem meliorem vita præsente, eo quod ipsi soli ultra omnes hæreticos perpetuis ac indissolubilibus excommunicationibus percussi sint: quod non fecerunt; sed in pessimis, tanquam in honestis, gloriantes, fremuerunt (ut dictum est) & in hac civita-
B te: & unus quidem de die in diem impietati addit, iniquitatem in altum loquens, & adversus sanctos patres insurgens, ipsorum recta dogmata dilaniat, & blasphemat. Petrus vero ipsa blasphemat, & omni turpi ac scelerato conatui seipsum immittere non excusat, Deum habens ventrem, & luxuriam sequentem ipsum, & gloriam in confusione sua; & in alto ac graviter sedens, in publicum prodit, publicans omnibus suam impudentiam, & his, qui sequuntur, & qui præcedunt omnes incidentes contrudens, omnibus se ipsum potentem ostentare per hoc vult. Ah! quis Hieremias fletus passionibus adæquare potens, nostra plo-
C rabit mala, imo vero nostram negligentiam? Quoniam cum talem habeamus orthodoxum imperatorem, ferventi zelo orthodoxam fidem foventem, ac pacem sanctarum Dei ecclesiarum sicut pupillam oculi custodire promptissimum, conticemus, & sustinemus, videntes prædictos hæreticos Acephalos ita turpiter & impudenter, ac cum omni audacia conversantes: super quos dolentes, non 2. Tim 3.
hospitamur; ab apostolo præmoniti, quoniam maligni & venefici homines in pejus incidentes, deviantes, & errantes. Videntes itaque nos, hos ita impudenter & cum audacia agere, & vos pro cautione omnium fidelium, nihil in oppositum ponere: cre-
D dentes & persuasi piissimum imperatorem nostrum conversioni ab ipsis deceptorum, & firmamento eorum, qui adhuc moventur per illorum contrarias doctrinas, providere: & maxime cum sciatis per memoriam Matth. 18.
nos portare præclamatum terribile judicium scandalizanti unum de pusillis; quodque ante nos considerabitis, quod communi expedit utilitati: cumque etiam maxime sicut nunquam, vel alii hæretici, vel in aliis temporibus isti, & qui similia istis sapiunt per omnia sanctam Dei ecclesiam devastent: hoc rogamus vos, immo vero & adjuramus (quanquam præsumptuosum quid faciamus) per magnum Deum & salvatorem
E nostrum Jesum Christum, & per salutem ac victoriam piissimi & Christianissimi imperatoris nostri, Deo propter suam rectam fidem dilecti, ut vos sequentes sententiam sancti ac apostolici viri archiepiscopi antiquæ Romæ, & eos, qui hujus regiæ urbis pontificalem sedem ornaverunt, ac beatos patriarchas Theopoleos & Hierosolymorum, ceterosque pontifices; primum quidem condemnationi adversus ipsos hæreticos, a prædictis sanctis viris prolatæ, & anathemati modo, sicut & ante; vos subjiciatis Severum

rum & Petrum, quilibet vestrum nominatim coram Deo & hominibus manifestando & anathematizando eos, & qui similia istis sapiunt, & non pœnitent, sed in illorum errore permanent; atque etiam impia Severi dogmata & conscripta, & qui ea suscipiunt; nec non & istorum consentaneos, quemadmodum in Nestorio & Eutyche ac Dioscoro, ceterisque hæreticis facere consuevistis; tradendo populis, ac ipsos docendo, ubique avertere illorum mortiferum venenum: statimque una nobiscum ad pedes piissimi ac Deo custoditi imperatoris nostri currere velitis; & ipsius pietatem edocere omnia quidem, quæ sequuta sunt; ipsiusque mansuetudinem exorare, ut illa faciat, quæ sua divina & Christo amata anima naturaliter facere solet pro pace sanctarum Dei ecclesiarum; & ut ipsius Deo custoditum imperium inconcitatum ac imperturbatum custodiat; & eos, qui a nobis denominati sunt, & qui similia istis sapiunt, de hac civitate expellere, & cessare facere conventicula, quæ fiunt, & parabaptismata, & turbationes. Insuper etiam & Zoaram Syrum quemdam irrationabilem ejusdem vomiti & veneni cum ipsis existentem, oramus ejusdem condemnationibus submitti, omni injustitia & arrogantia plenum existentem, & nihil aliud scientem quam quod ab illis accepit, anathema scilicet adversus sanctos patres nostros, & his communicantes: atque coarctare ad ipsum venientes facere hoc, & conventicula, & parabaptismata innovare, ac tumultus in sanctis Dei ecclesiis commovere: ipsos denique ac istos, ceterosque in diversis domibus ac suburbiis latentes, de hac civitate tanquam feras quasdam expellere, & loco ipsis convenienti condemnare, cum noluerint in civitatibus, quæ secundum leges sub sua pietate gubernantur, modeste & pacifice vivere, neque ibidem se ipsos facere meliores, ex ineffabili & diuturna patientia ab ipso ostensa, & cura ac honore misericordissimi imperatoris nostri, qui illorum salutem procuravit; sed ipsius excellentissimam clementiam spernentes, indignos hujus se exhibuerunt, & in tantum amentiæ & arrogantiæ elevaverunt, in quantum & honorati fuerunt, & licenter omnia facere permissi sunt: generalemque constitutionem ubique mittere ad sanctos pontifices & ad magistratus, interdicentem omnia prædicta fieri; & quæ hoc sanciat, ut domus & suburbia, in quibus hujusmodi conventicula fiunt, confirmentur in locum sanctissimis ecclesiis. Nam leges imperiales sanciunt omnem locum & rem, in quo & per quam, sive per errorem, sive secundum veritatem sacrum aliquid confectum est, sanctis Dei ecclesiis offerre: & hoc vobis divina scriptura exposuit, quando Moses Dei servitor divinitus edoctus, statuit ut hypopyria non sacra in præparationem templi venirent; quoniam etsi alienus fuit ignis, tamen in ipsis sacrum sacrificium cibi prohibitum obtulerunt, & perfecerunt Dathan & Abiron, & synagoga Core, qui tunc contra sacerdotium & prophetam ac Deum impudenter insurgebant, quemadmodum & isti falsi sacerdotes, ad impietatem se ipsos mercede condu-

Niceph. XVII. 9. Just. eccl.

Num. 16.

A ἀνδρὲς, ἀρχιεπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ τοῖς τὸν ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως τὸν ἀρχιερατικὸν διακοσμήσασι θρόνον· καὶ τοῖς μακαριωτάτοις πατριάρχαις Θεουπόλεως, καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀρχιερεῦσι, πρότερον μὲν, τῷ κατὰ τὴν αὐτὴν αἱρετικῶν παρὰ τῶν εἰρημένων ἁγίων ἀνδρῶν, προσενεχθέντι κρίματι, καὶ ἀναθέματι ἀρτίως, καὶ πρὸ τοῦδε, τούτῳ καὶ ὑμᾶς ὑποβαλεῖν, κατ᾽ ὄνομα πᾶσι φανερούντων, καὶ ἀναθεματιζόντων ἐνώπιον Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων ἑκάστου ὑμῶν, Σάνθηρον, καὶ Πέτρον. καὶ τοὺς τὰ ὅμοια τούτοις φρονοῦντας, καὶ μὴ μεταγνόντας, ἀλλ᾽ ἐπιμένοντας τῇ ἐκείνων πλάνῃ, καὶ τὰ ἀσεβῆ Σευήρου συγγράμματα, καὶ τοὺς ταῦτα δεχομένους, καὶ τοὺς τούτων
B συμμύστας· ὥσπερ ἐπὶ Νεστορίῳ, καὶ Εὐτυχεῖ, καὶ Διοσκόρῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις αἱρετικοῖς ποιεῖν εἰώθατε. τοῖς λαοῖς παραδιδόντες, διδάσκοντες τούτους διὰ τοῦ ἀναθέματος παντὶ τὸν ἐκείνων θανατηφόρον ἰὸν ἀποστρέφεσθαι, εὐθύς τε ἅμα πᾶσιν ἡμῖν πρὸς τὰ ἴχνη τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως δραμεῖν, καὶ διδάξαι τὴν αὐτοῦ εὐσέβειαν πάντα μὲν τὰ παρακολουθήσαντα, δυσωπῆσαι δὲ τὴν αὐτοῦ ἡμερότητα ἐκεῖνα πρᾶξαι, ἅπερ ἡ φιλόχριστος αὐτοῦ, καὶ θεία ψυχὴ ἐφ᾽ ἑκάστης ποιεῖν πέφυκεν ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ τὴν αὐτοῦ θεοφύλακτον βασιλείαν ἀτάραχον, καὶ ἀνενόχλητον διαφυλάττειν, καὶ τοὺς παρ᾽ ἡμῶν ἐξονομασθέντας, καὶ τοὺς
C τὰ ὅμοια τούτοις φρονοῦντας, ἐξελάσαι τῆσδε τῆς πόλεως, καὶ παῦσαι τὰς γινομένας παρασυνάξεις, καὶ παραβαπτίσματα, καὶ ταραχὰς, ἀλλὰ μὴν καὶ Ζωόραν τινὰ Σύρον ἄλογιστον, τοῦ αὐτῶν ἐμέτου, καὶ ἰοῦ τυγχάνοντα, δυσωποῦμεν ὑπαχθῆναι τούτοις πάσης ἀγνοίας, καὶ ἀλαζονείας, πλήρη ὄντα, καὶ μηδὲν ἕτερον μαθόντα, ἢ ὃ παρέλαβε παρ᾽ ἐκείνων· τὸ κατὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων ἀνάθεμα, καὶ τῶν τούτοις κοινωνούντων, καὶ τὸ τοὺς πρὸς αὐτὸν παραγινομένους, τοῦτο ποιεῖν ἀναγκάζειν, καὶ παρασυνάξεις, καὶ παραβαπτίσματα καινοτομεῖν, καὶ θορύβους ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ κινεῖν ἐκκλησίαις, αὐτούς τε τούτους, καὶ τοὺς ἄλλους ἐμφωλεύοντας ἐν διαφόροις οἴκοις, καὶ προαστείοις
D τῆσδε τῆς πόλεως, ὥσπερ τινὰ θηρία ὑπεξαγαγεῖν, καὶ τῷ πρέποντι αὐτοῖς τόπῳ καταδικάσαι οἷα μὴ βουληθέντας ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ εὐσέβειαν εὐνομουμέναις πόλεσι σωφρόνως, καὶ ἡσύχως διάγειν, μηδὲ ἐνταῦθα γινομένους κρείττους ἑαυτῶν γενέσθαι ἐκ τῆς παρ᾽ αὐτοῦ ἐπιδειχθείσης ἀφάτου καὶ χρονίας μακροθυμίας, καὶ θεραπείας, καὶ τιμῆς τοῦ εὐσπλάγχνου ἡμῶν βασιλέως τὴν ἐκείνων σωτηρίαν πραγματευσάμενοι, ἀλλὰ τῆς ὑπερβαλλούσης φιλανθρωπίας ὑπεριδόντας ἀναξίους ταύτης πεφηνέναι, καὶ εἰς τοσοῦτον ἀπονοίας, καὶ ἀλαζονείας ἀρθῆναι, εἰς ὅσον καὶ τετίμηνται, καὶ ἀδεῶς πάντα πράττειν παρακεχώρηνται, γενικήν τε διάταξιν πανταχοῦ καταπέμψαι πρός
E τε τοὺς ὁσίους ἀρχιερεῖς, καὶ πρὸς τοὺς δημοσίους ἄρχοντας, πάντα τὰ εἰρημένα γίνεσθαι ἀπαγορεύουσαν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θεσπίζουσαν, ὥστε τοὺς οἴκους καὶ τὰ προάστεια, ἐν οἷς αἱ τοιαῦται παρασυνάξεις γίνονται, προσκυροῦσθαι ταῖς κατὰ τόπον ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις. καὶ γὰρ οἱ βασιλικοὶ νόμοι θεσπίζουσι πάντα τόπον καὶ πρᾶγμα, ἐν ᾧ καὶ δι᾽ οὗ, εἴτε κατὰ πλάνην, εἴτε κατὰ ἀλήθειαν ἱερόν τι ἐπετελέσθη, ταῖς ἁγίαις τοῦ Θεοῦ προσήκειν ἐκκλησίαις, καὶ τοῦτο ἡμῖν εἰσηγεῖται ἡ θεία γραφὴ, ὅτε Μωσῆς ὁ τοῦ

Θεοῦ

Θεοῦ θεράπων τὰ οὐχ ἱερατικὰ πυρεῖα εἰς κατασκευὴν τῶν τοῦ ναοῦ προχωρῆσαι θεόθεν διδαχθεὶς ἐνομοθέτησεν, ἐπειδὴ καὶ εἰ ἀλλότριον πῦρ, ὅμως γοῦν ἐν αὐτοῖς προσηνέγκαν, καὶ ἐτέλεσαν τὴν ἀπηγορευμένην ἐν αὐτοῖς ἱερατικὴν λειτουργίαν Δαθὰν καὶ Ἀβειρὼν, καὶ ἡ συναγωγὴ Κορὲ οἱ τότε τῆς ἱερωσύνης, καὶ τοῦ προφήτου, καὶ τοῦ Θεοῦ ἀναιχύντως κατεξαναστάντες καθάπερ νῦν οὗτοι πρὸς ἀσέβειαν ἑαυτοὺς ἐκμισθοῦντες ψευδώνυμοι ἱερεῖς, καὶ ἀληθεῖς ἀντίχριστοι τοῖς οἴκοις ἐπεισῆλθον, καὶ ἀλλότρια ἤγειραν θυσιαστήρια, καὶ καταβαπτιστήρια ᾠκοδόμησαν ἐξεναντίας τοῦ ἀληθινοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τῆς ἁγίας κολυμβήθρας. θεσπίσαι δὲ καὶ τοῦτο ἱκετεύομεν τὸ αὐτοῦ εὐσεβέστατον κράτος, πάντα τὰ κατὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τοῦ μακαρίου Λέοντος, Σευήρου ἀσεβῆ συγγράμματα· ὅπου δήποτε εὑρισκόμενα πυρὶ παραδίδοσθαι. τοῦτο γὰρ καὶ ἐπὶ τοῖς Μάνεντος, καὶ Νεστορίου ἀσεβέσι συγγράμμασι γίνεσθαι, εὐσεβεῖς διατάξεις διαγορεύουσι. τὰ δὲ κανονικῶς πραχθέντα ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις προσώποις, δυσωπούμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, καὶ τὸν ἱερὸν ὑμῶν σύλλογον ἐπιζητῆσαι παρά τε τῶν συνεδρευόντων ὑμῖν καὶ ὁσιωτάτων Ῥωμαίων, καὶ τῶν προσκαρτερούντων ὑμῖν θεοσεβεστάτων νοταρίων, ἔτι μὴν, καὶ τῶν τὰς ἀποκρίσεις ποιουμένων θεοφιλεστάτων ἀνδρῶν τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως, ὡς ἂν τούτων φανερῶν γινομένων, ἐξακολουθῆσαι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα, καὶ τὴν συνεδρεύουσαν ὑμῖν ἁγίαν σύνοδον τοῖς ὁρισθεῖσι κατὰ πάντων παρὰ τῶν τοὺς εἰρημένους πατριαρχικοὺς θρόνους κατακοσμησάντων ἡμῶν ἁγίων πατέρων, καὶ ἀναθεματίσαι τοὺς εἰρημένους Σευῆρον, καὶ Πέτρον, καὶ τοὺς τούτων ἀκολούθους, καὶ τοῦ αὐτῶν φρονήματος ὑπάρχοντας, καὶ μάλιστα τὸν μνημονευθέντα Ζωόραν, ὡς ἐπίσης τούτων, ἢ καὶ πλεῖον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ διαταράξαντα, καὶ καθόλου πάντα ἐκκήρυκτον γενόμενον ὑπότε τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου. καὶ πάσης ἁγίας καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ μὴ θέλοντα τούτοις ἀκολουθῆσαι τε, καὶ κοινωνῆσαι.

A cunt, & veri antichristi in domos intrarunt, & aliena altaria erexerunt, & baptisteria ædificaverunt in contrarium veri altaris & sancti lavacri. Sanciri autem & hoc supplicamus ac petimus suo pio imperio, omnia impia scripta Severi contra sanctam Chalcedonensem synodum, & beatum Leonem ubicumque inveniantur, igni tradere. Hoc enim & Manetis & Nestorii lucubrationibus impiis fieri piæ ordinationes sanciunt. Ea vero, quæ canonice facta sunt super dictas personas, oramus vestram beatitudinem & sacrum vestrum cœtum, inquirere a considentibus vobiscum, & a sanctissimis Romanis, & a venerabilibus notariis B apud vos existentibus, insuper etiam & a Dei amantissimis viris ambasciatoribus orientalibus, ut his patefactis, vestra beatitudo & sancta synodus vobiscum sedens, exequatur diffinita contra ipsos a sanctis patribus nostris, qui prædictas pontificales sedes ornaverunt; & anathematizet prædictos Severum & Petrum, & istorum sequaces, & quæ sua sunt, sapientes, & maxime Zoaram, qui in tantum sicut isti, vel plus ecclesiam Dei perturbavit, & qui per omnia abdicatus fuit ab apostolica sede, & a tota sancta catholica & apostolica ecclesia; & qui non vult istos sequi, & eis communicare.

C

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Μαριανὸς ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἐν ἁγίοις Δαλματίου, καὶ ἔξαρχος τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Αγαπητὸς ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Δίου, δεηθεὶς ὑπέγ.

Αγάπιος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Θαλασσίου, ὑπέγραψα.

Αλέξανδρος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἐν ἁγίοις Αβρααμίου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ιὼβ, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Ελευθέριος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κυριακοῦ, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ολυμπίου, ἐπέδωκα.

Κυριακὸς ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Σύρων, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Τρύφωνος, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Κώνστα ὑπογράψας διὰ χειρὸς Ιακώβου ἐπέδωκα.

SUBSCRIPTIONES.

Marianus miseratione Dei presbyter & archimandrita dicti monasterii sancti Dalmatii, & prior venerabilium monasteriorum hujus imperialis civitatis, subscripsi & tradidi.

Agapetus divina misericordia presbyter & archimandrita, monasterii Dii, subscripsi, & supplicavi.

Agapius Dei misericordia presbyter & archimandrita monasterii sanctæ memoriæ Thalassii, subscripsi & tradidi.

Alexander Dei misericotdia presbyter & D archimandrita monasterii sancti Abraam, subscripsi & tradidi.

Theodorus Dei misericordia presbyter & archimandrita monasterii Job, subscripsi & dedi.

Eleutherius Dei misericordia presbyter & prior monasterii S. Martyris Dominici, subscripsi & tradidi.

Stephanus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Olympii, subscripsi & tradidi.

Dominicus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Syriorum, subscripsi & tradidi.

Theodorus misericordia divina presbyter & prior monasterii Tryphonis, subscripsi & E tradidi.

Stephanus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Consta subscripsi per manus Jacobi, & porrexi.

Paulus Dei miſeratione presbyter & prior monaſterii Romanorum ſubſcripſi & porrexi.

Julianus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Romanorum, ſubſcripſi & porrexi.

Joannes Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii S. Apoſtoli Thomæ, ſubſcripſi & porrexi.

Coſmas Dei miſericordia presbyter & prior ſancti præcurſoris & baptiſtæ, ſubſcribens porrexi.

Dioſcorus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Olymbrii, ſubſcripſi & dedi.

Demetrius Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii de Phoca, ſubſcripſi & porrexi.

Dominicus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Euphemii, ſubſcripſi & porrexi.

Alexander Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Calamii, ſubſcripſi & porrexi.

Joannes Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii S. Michaelis archangeli, ſubſcripſi & porrexi.

Phocas Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii de Jona, ſubſcripſi & porrexi.

Stephanus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii de Promoto ſubſcripſi & porrexi.

Dadas Dei miſericordia presbyter, & prior monaſterii de Cajuma, ſubſcripſi & porrexi.

Gennadius Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Dominici, ſubſcripſi & porrexi.

Cyrion Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Ægyptiorum, ſubſcripſi & porrexi.

Theodorus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Maronii, ſubſcripſi & porrexi.

Dionyſius Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Santi Marci, ſubſcripſi & porrexi.

Joannes Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Theodori in Petra, ſubſcripſi & porrexi.

Eleutherius Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Neonis, ſubſcripſi & porrexi.

Zoilus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Teodoti ſubſcripſi & porrexi.

Timotheus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Aſterii, ſubſcripſi & porrexi.

Marcus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii ſancti *Dominici ſubſcripſi & porrexi.

Andreas Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii ſanctæ Dei genitricis Beſſorum, ſubſcripſi & porrexi.

Dominicus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii ſancti Georgii in Xerocerco, ſubſcripſi & porrexi.

Paulus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii ſanctorum Petri & Pauli, & ſancti Martyris Sergii & Bacchi, ſubſcripſi & porrexi.

Παῦλος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ρωμαίων, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ἰουλιανὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ρωμαίων ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τοῦ ἁγίου πρodρόμου καὶ βαπτιστῦ, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Διόσκορος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ολυμβείου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Δημήτριος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Φωκᾶ, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Κυριακὸς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Εὐφημίου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῦ Καλαμίου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Φωκᾶς ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Ἰωνᾶ, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Προμότου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Δάδας ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Καϊουμᾶ ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Γενάδιος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος, μονῆς Κυριακῆς, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Κυρίων ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Αἰγυπτίων, ὑπογράψας ἐπέδωκα

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Μαρωνίου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Διονύσιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Μάρκου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς τῶν Θεοδώρου ἐν τῇ Πέτρᾳ, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Ἐλευθέριος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Νέωνος, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ζωΐλος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Θεοδότου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Τιμόθεος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ασερίου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Μάρκος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου *Κυρίκου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας Θεοτόκου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Κυριακὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῇ Ξηροκέρκῳ, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῶν ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου, καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

* Cyrici

* For Kuo Hare

Atta-

Αττικὸς ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Εὐκρατάδων, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Στρατόνικος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου μάρτυρος Δομετίου, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Μάρκος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Θεωδώρου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ζώσιμος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τοῦ Μαξιμίνου, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Παῦλος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Ζηνοβίου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ἰσαακίου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ἀβίβου, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Γεώργιος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Κύρου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Παῦλος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Σαμουὴλ κατὰ τὸν Σκύθιον, διὰ Ζωτικοῦ διακόνου ὑπογ. ἐπέδωκα.

Πέτρος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς ἐπίκλην Ἱεροσολύμου, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Μαρῖνος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Παυλίνου, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Μόδεστος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Λυκαόνων, ὑπογράψας διὰ Φλαβιανοῦ πρεσβυτέρου ἐπέδωκα.

Ἀντώνιος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Εὐσεβίου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Τρύφων ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος μονῆς τῶν Μανουηλίου. ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Θεόκτιστος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Θεοτόκου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ζηνὼν ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς διακειμένης ἐν καλῷ ἀγρῷ τοῦ ἁγίου προδρόμου, καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Παῦλος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἑρμιόνης ἐν τοῖς Ἐλεβίχου, ὑπογράψας διὰ χειρὸς Μαρίνου ἀναγνώστου ἐπέδωκα.

Σίλας ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ Ἠλίου, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Μαρᾶ πλησίον τῆς Αετίου κινστέρνης, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Βασίλειος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Συμεῶνος, ἐπίκλην Κυρακωνᾶ, ὑπογρ. ἐπέδ.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος μονῆς * ὑπ' ἐμοῦ θεοῦ χάριτι συστάσης, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Βαβύλας ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Δανιὴλ τοῦ ἐν τῷ στύλῳ, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προδρόμου, καὶ βαπτιστοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Πολυχρόνιος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τοῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ τοῦ

A Atticus Dei misericordia presbyter & monachus Eucratadarum, subscripsi & porrexi.

Stratonicus Dei misericordia presbyter & prior monasterii sancti martyris Dometii, subscripsi & porrexi.

Marcus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Theodori * de Esteptoris, subscripsi & porrexi.

* ex Exceptoribus al. disceptatoris.

Zosimus Dei misericordia presbyter monasterii sancti Maximini; subscripsi & porrexi.

Paulus Dei misericordia presbyter & prior monasterii S. Zenobii, subscripsi & porrexi:

Joannes Dei misericordia presbyter &
B prior monasterii S. Isacii, subscripsi & porrexi.

Joannes Dei misericordia presbyter & prior monasterii Abibi, subscripsi & porrexi.

Georgius, Dei misericordia presbyter & prior monasterii Cyri, subscripsi & porrexi.

Paulus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Samuelis in Scythi, per Zoticum diaconum subscripsi.

Petrus Dei misericordia presbyter & prior monasterii quod dicitur Hierosolymorum, subscripsi & porrexi.

Marinus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Paulini, subscripsi & por-
C rexi.

Modestus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Lycaonum, subscripsi per Flavianum presbyterum & secundarium, & porrexi.

Antonius Dei misericordia presbyter & prior monasterii sancti Eusebii subscripsi & dedi.

Tryphon Dei misericordia presbyter monasterii Manuelis, subscripsi & porrexi.

Theoctistus Dei misericordia presbyter & prior monasterii sanctæ Dei genitricis Mariæ virginis, subscripsi & porrexi.

Zeno Dei misericordia presbyter & prior monasterii, quod situm in bono agro sancti
D præcursoris, & baptistæ Joannis subscripsi & porrexi.

Paulus Dei misericordia presbyter & prior sanctæ martyris Hermiones in loco Elebichi, subscripsi per manum Marini Lectoris.

Silas Dei misericordia presbyter & prior monasterii Eliæ, subscripsi & porrexi.

Joannes presbyter & prior monasterii Maræ prope Aetiam cisternam, subscripsi & porrexi.

Basilius Dei misericordia presbyter & prior monasterii S. Simeonis quod vocatur Cyracona, subscripsi & porrexi.

E Theodorus Dei misericordia presbyter & prior monasterii S. Laurentii martyris a me Dei gratia fundati, subscripsi & porrexi.

Babylas Dei misericordia presbyter & prior monasterii sanctæ memoriæ Danielis in columna & S. Joannis præcursoris & baptistæ & S. Andreæ apostoli subscripsi & porrexi.

Polychronius Dei misericordia presbyter & archimandrita S. Michaelis archangeli,

in Æthrio, ſubſcripſi per Anaſtaſium monachum & porrexi.

Anaſtaſius miſericordia divina presbyter & prior monaſterii Romanorum, ſubſcripſi & porrexi.

Andreas Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Romanorum, ſubſcripſi & porrexi.

Rhodon Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Theodori, ſubſcripſi & porrexi.

Elpidius Dei miſericordia presbyter & prior Baſiani, ſubſcripſi & porrexi.

Zoſimus Dei miſericordia presbyter & prior monaſteriorum Lycaonum, * ſubſcripſi, & porrexi.

* prope ſanctum Laurentium

Polychronius Dei miſericordia presbyter & archimandrita monaſterii Creticorum, ſubſcripſi & porrexi.

Joſeph prior monaſterii ſanctæ glorioſæ Dei genitricis Mariæ exiſtentis in Lithoſtroto, ſubſcripſi per manum Stephani presbyteri, & ſecundarii mei, & porrexi.

Zoticus miſericordia divina presbyter & prior monaſterii S. Andreæ prope Saturninam portam, ſubſcripſi & porrexi.

Martyrius Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Valentis ſancti Joannis baptiſtæ, ſubſcripſi & porrexi.

Joannes Dei miſericordia presbyter & archimandrita monaſterii prope Agogum, ſubſcripſi & porrexi.

Stephanus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Romanorum prope S. Georgium Sycorum, ſubſcripſi & porrexi.

Sabbatius Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Hypatii, ſub Photino ſanctiſſimo epiſcopo Chalcedonenſi metropolitano, ſubſcripſi per manum Joannis diaconi ipſius monaſterii, eo quod neſcirem ego literas.

Joannes Dei miſericordia presbyter & archimandrita venerabilis magni monaſterii * Acœmetorum, ſub Photino ſanctiſſimo epiſcopo Chalcedonenſi ſubſcripſi.

* Pro Acœmetarum

Cyprianus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Hoſiæ ſub dicto Photino epiſcopo Chalcedonenſi ſubſcripſi.

Joannes Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Hexagonii, ſub Photino ſanctiſſimo epiſcopo Chalcedonenſi ſubſcripſi.

Stephanus Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Orchadorum, ſub Photino ſanctiſſimo epiſcopo Chalcedonenſi ſubſcripſi.

Tryphon Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii * Sacrarii, ſub Photino ſanctiſſimo epiſcopo Chalcedonenſi, ſubſcripſi.

* Hieræi

Georgius Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Cranorum, ſub Photino ſanctiſſimo epiſcopo Chalcedonenſi, ſubſcripſi.

Polychronius Dei miſericordia presbyter & prior monaſterii Alapedorum, ſub Photino ſanctiſſimo epiſcopo Chalcedonenſi, ſubſcripſi.

Paulus Dei miſericordia presbyter & prior

Ἐν τῷ Αἰθ ἔγρ. ὑπογρ. διὰ Ἀναστασίου μοναχοῦ, ἐπέδωκα.

Ἀναστάσιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ῥωμαίων ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Ἀνδρέας ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος τῆς Ῥωμαίων, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Ῥόδων ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Θεοδώρα, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Ἐλπίδιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Βασιανῶ, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Ζώσιμος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Λυκαόνων πλησίον τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Πολυχρόνιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς Κρητικῶν, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Ἰωσὴφ ἡγούμενος τῆς ἁγίας ἐνδόξου παρθένου, καὶ Θεοτόκου Μαρίας τῆς ὔσης ἐν τῷ Λιθοστρώτῳ, ὑπογράψας διὰ χειρὸς Στεφάνου πρεσβυτέρου, καὶ δευτεραρίου μου ἐπέδωκα.

Ζωτικὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου πλησίον τῆς Σατερνίνου πόρτης, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Μαρτύριος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Οὐάλεντος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς πλησίον τοῦ Ἀγωγοῦ, ὑπογράψας ἐπέδωκα,

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ῥωμαίων πλησίον τοῦ ἁγίου Γεωργίου σύκων, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Σαββάτιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ὑπατίου ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ξενῶνος τῆς Χαλκηδόνων μητροπόλεως, ὑπογράψας διὰ χειρὸς Ἰωάννου διακόνου τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου, διὰ τὸ ἐμὲ γράμματα μὴ εἰδέναι.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῆς μαγνὰς μεγάλης μονῆς τῆς ἀκοιμήτων τῆς ὑπὸ Φωτεινὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπέγρ.

Κυπριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ὁσίας, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ἑξαγωνᾶ, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπέγ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ὀρχάδων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπέγ.

Τρύφων ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Ἱερᾶς, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπέγρ.

Γεώργιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Κράνων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπέγ.

Πολυχρόνιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ἀλαπέδων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπέγρ.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μο-

μονῆς τῆς πηγῆς, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπ.

Σεβηριανὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Σύρων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπ.

Εἰρηνικὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς γραφητῆς, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Χαλκηδόνος ὑπ.

Μεγαλήμερος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Κρανίδων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον τῆς μητροπόλεως Χαλκηδόνος ὑπέγραψα.

Μαρκελλῖνος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ Ῥεφινιανῶν ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Βαρνάβα, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγ.

Θεόδωρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ἀπολλωνίου, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Γαλακρινῶν, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ἀντιοχειανῶν, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγ.

Στέφανος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν ἁγίων τεσσαρακοντα, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Δωρόθεος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Πατιόρων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγρ.

Ἐλπίδιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ Κριθίνου, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Ἐλεύθερος ἐλέῳ Θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Σωμαίων πλησίον τῶν Ῥεφινιανῶν, ὑπὸ φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Ἰορδάνης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Πέτρας, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγρ.

Μάρκελλος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ Δαλματίου, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγ.

Ἰούλιος * ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς ἁγίας Βάσσης ἐν τῷ ἰμέρῳ, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ἐπίσκοπον ὑπέγρ.

Ἰσίδωρος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς ἰδίας τῆς οὔσης ἐν φυτοῖς πλησίον τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἐπιμάχου, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγ.

Εὐγένιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ Λευκαδίου ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ὑπέγραψα διὰ χειρὸς Παύλου διακόνου τῆς αὐτῆς μονῆς, ὡς μὴ δυναμένου ἐγὼ τὰ γήρας.

Φωτεινὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος μονῆς τοῦ ἁγίου Πλάτωνος, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγρ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Θωμᾶ Βροχθων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

monasterii fontis, sub Photino sanctissimo episcopo Chalcedonensi subscripsi.

Severianus Dei misericordia presbyter & prior monasteriorum Syriorum, sub Photino sanctissimo episcopo Chalcedonensi, subscripsi.

* Pacificus Dei misericordia presbyter & prior monasteriorum Pictorum, sub Photino sanctissimo episcopo Chalcedonensi, subscripsi. * Irenæus

Magalhemerus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Cranidorum, sub Photino sanctissimo episcopo metropolitano Chalcedonensi, subscripsi.

Marcellinus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Michaelis archangeli Ruphinianorum, subscripsi.

Joannes Dei misericordia presbyter & prior monasterii Barnabæ, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Theodorus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Apollonii sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Paulus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Galacrenorum sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Stephanus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Antiochianorum, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

Stephanus Dei misericordia presbyter & prior sanctorum XL. sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

Dorotheus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Patiorum, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Elpidius Dei misericordia presbyter & prior monasterii * Crithinorum, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi. * Pro Crithini

Eleutherius Dei misericordia presbyter & prior monasterii Romanorum prope Ruphinianos, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

Jordanes Dei misericordia presbyter & prior monasterii de Petra, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

Marcellus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Dalmatii, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

* Julianus Dei misericordia presbyter & prior monasterii sanctæ Bassæ in desiderio, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi. * Julius

Isidorus Dei misericordia presbyter & prior monasterii proprii, existentis in plantis prope S. Epimachum martyrem, sub Photino sanctissimo episcopo Chalcedonensi, subscripsi.

Eugenius Dei misericordia presbyter & prior monasterii Leucadii, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi per manum Pauli diaconi ipsius monasterii, cum ego non potuerim propter senectutem.

Photinus Dei misericordia presbyter & prior monasterii S. Platonis, sub Photino episcopo subscripsi.

Joannes Dei misericordia presbyter & priot monasterii S. Thomæ apostoli Brochthorum, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

Ste-

Stephanus Dei misericordia presbyter & prior monasterii de Stephana, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Στεφανᾶ, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Eugenius Dei misericordia presbyter & prior monasterii de Diapetris, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Εὐγένιος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῶν Διαπέτρων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Conon Dei misericordia presbyter & prior monasterii Juliani Brochthorum, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

Κόνων ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ Βρόχθων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγραψα.

Marianus Dei misericordia presbyter & prior monasterii * Andriatorum, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

* Statuarum

Μαρῖνος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Ἀνδριάντων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγρ.

Joannes Dei misericordia presbyter & prior monasterii Bryorum, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς Βρίων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγ.

Ardaburius Dei misericordia presbyter & prior monasterii Theodorii Simillacorum sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Ἀρδαβούριος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τῆς Σμιλακίων, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Stephanus Dei misericordia presbyter & prior monasterii sancti Zachariæ Stibarachii, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Ζαχαρίου [1] τοῦ Στιβαραχίου, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Joannes Dei misericordia presbyter & prior monasterii S. Thomæ Epidromorum superiorum, sub Photino sanctissimo Chalcedonensi episcopo, subscripsi.

Ἰωάννης ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Θωμᾶ ἐπιδρόμων τῆς ἄνω, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπ.

Theodorus Dei misericordia presbyter & prior monasterii sancti Stephani Lydanorum, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Θεόδωρος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Στεφάνου τῆς Λύδα, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγρ.

Stephanus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Coccii, sub Photino sanctissimo episcopo subscripsi.

Στέφανος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τῆς Κοκκίου, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγραψα.

Eusebius Dei misericordia presbyter & prior monasterii sancti Christophori Taryliorum, sub Photino sanctissimo episcopo, subscripsi.

Εὐσέβιος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ ἁγίου Χριστοφόρου τῆς Ταρυλλίου, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγρ.

Jacobus Dei misericordia presbyter & prior monasterii Calamii inferioris sub Photino sanctissimo episcopo Chalcedonensi, subscripsi.

Ἰάκωβος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ Καλαμίου τοῦ κάτω, ὑπὸ Φωτεινὸν τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον ὑπέγραψα.

* Pro *Hesychius*.

* Isychius Dei misericordia presbyter & prior monasterii beati Theodosii, faciens sermonem pro omnibus monachis de eremo sub sancta civitate, subscripsi & porrexi.

Ἡσύχιος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος μονῆς τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν μοναχῶν ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Domitianus presbyter & archimandrita monasterii beati Martyrii faciens sermonem pro omnibus monachis de eremo sub sancta civitate, subscripsi & dedi.

Δομετιανὸς ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου, ποιούμενος λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμῳ μοναχῶν ὑπογ. ἐπέδωκα.

Cassianus Dei misericordia presbyter & prior lauræ de Sabba, sermonem faciens pro omnibus monachis de eremo sub sancta civitate, subscripsi & porrexi.

Κασσιανὸς ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος λαύρας τῶν Σάββα, ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμῳ μοναχῶν ὑπογ. ἐπέδωκα.

Dominicus misericordia divina presbyter & archimandrita lauræ Turrium, faciens sermonem pro omnibus monachis in Jordane subscripsi & porrexi.

Κυριακὸς ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης λαύρας τῶν Πυργίων ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ μοναχῶν, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Nestabus Dei misericordia presbyter & archimandrita lauræ beati Firmini, faciens sermonem pro omnibus de eremo sub sancta civitate monachis subscripsi & porrexi.

Νέσαβος ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς λαύρας τοῦ μακαρίου Φιρμίνου. ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμῳ μοναχῶν ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Terentius Dei misericordia presbyter & monachus novæ lauræ faciens sermonem pro

Τερέντιος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς λαύρας νέας, ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάν-

[1] Forte, τοῦ υἱὸς Βαραχίου, inquit Cotelerius. *Harduinus*.

πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπὸ Ἰω̃ ἁγίαν πόλιν ἐρήμῳ μοναχῶν, ὑπ. ἐπέδωκα.

Τραϊανὸς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς τῶν Πυργίων τοῦ Ἰορδάνου ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ μοναχῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Κύριος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ μοναχὸς τῆς νέας λαύρας ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπὸ τὴν ἁγίαν πόλιν ἐρήμῳ μοναχῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Λεόντιος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἡγούμενος ἰδίου μοναστηρίου, ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ Ἰορδάνῃ ἁγίων πατέρων, ὑπογρ. ἐπέδωκα.

Θεόδωρος διάκονος, καὶ μοναχὸς νέας λαύρας ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Πολύβιος διάκονος, καὶ μοναχὸς τῆς μονῆς τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ἀναστάσιος διάκονος, καὶ μοναχὸς τῆς μονῆς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Νίκων μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Μάμας μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου, ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Ἰουλιανὸς μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου, ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων μοναχῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Ἰωάννης μοναχὸς μονῆς τοῦ μακαρίου Μαρτυρίου ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν μοναχῶν τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Σαββάτιος μοναχὸς λαύρας τοῦ μακαρίου Σάββα καὶ ὑπὲρ πάντων ἐπέδωκα.

Μαρτύριος μοναχὸς τῆς νέας λαύρας καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν, καὶ λοιπά.

Βασίλειος μοναχὸς τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ μοναχῶν.

Θεόδωρος μοναχὸς λαύρας τοῦ μακαρίου Φιρμίνου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Θεωνᾶς ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ ἀποκρισιάριος τῆς ἐρήμου Ραϊθοῦ, καὶ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας Φαρὰν, ποιούμενος τοὺς λόγους ὑπὲρ πάντων τῶν ὄντων ἐν τοῖς ἐρημικοῖς τόποις μοναχῶν, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος λαύρας τῶν Ἀμμίων τῆς πεδιάδος, ποιούμενος τοὺς λόγους καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ αὐτῇ πεδιάδι μοναχῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Θεόδωρος διάκονος, καὶ μοναχὸς τοῦ ἁγίου Σεργίου τοῦ ἐν τῇ πεδιάδι, ποιούμενος τοὺς λόγους, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ μοναχῶν, καὶ τῇ πεδιάδι, ὑπέγ.

Κοσμᾶς μοναχὸς καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ πρώτῃ Παλαιστίνῃ μοναχῶν, ὑπέγ.

A omnibus monachis sub sancta civitate, subscripsi & porrexi.

Trajanus Dei miseratione presbyter & monachus Turrium Jordanis faciens sermonem pro omnibus monachis de eremo Jordanis, subscripsi & porrexi.

Cyricus Dei misericordia presbyter & monachus novæ lauræ faciens sermonem pro omnibus de eremo sub sancta civitate, subscripsi & porrexi.

Leontius monachus & prior proprii monasterii faciens sermonem pro omnibus patribus de eremo in Jordane, subscripsi & B porrexi.

Theodorus diaconus & monachus novæ lauræ, faciens sermonem pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, subscripsi & obtuli.

Polieuctus diaconus & monachus monasterii beati Theodosii faciens sermonem pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, subscripsi & porrexi.

Anastasius diaconus & monachus monasterii beati Martyrii faciens sermonem pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, subscripsi & porrexi.

Nicon monachus monasterii beati Theodosii, faciens sermonem pro omnibus mo- C nachis eremi Hierosolymorum, subscripsi & porrexi.

Mamas monachus beati Martyrii, faciens sermonem pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, subscripsi & porrexi.

Julianus monachus beati Theodosii, faciens sermonem pro omnibus monachis de eremo Hierosolymorum, subscripsi & porrexi.

Joannes monachus monasterii beati Martyrii faciens sermonem pro omnibus monachis eremi Hierosolymorum, & subscripsi & obtuli.

* Sabbatius monachus lauræ beati Sabbæ, * al. Zabbatius
& pro omnibus eremi monachis Hierosoly- D morum, & subscripsi & porrexi.

Martyrius monachus novæ lauræ & pro omnibus eremi Hierosolymorum monachis, subscripsi & porrexi.

Basilius monachus de Jordane pro omnibus monachis de Jordane, subscripsi & porrexi.

Theodorus monachus lauræ beati Firmini & pro omnibus de eremo subscripsi & porrexi.

Theonas Dei misericordia presbyter montis Sinai, & legatus eremi Raithu, ac sanctissimæ ecclesiæ Pharan, faciens sermonem pro omnibus monachis, qui in prædictis locis sunt, subscripsi.

E

Joannes Dei misericordia presbyter lauræ Ammiorum campestris faciens sermonem pro omnibus monachis in ipsa campestri, subscripsi & porrexi.

Theodorus diaconus & monachus Sergii in campestri, faciens sermonem pro omnibus monachis ipsius monasterii in campestri, subscripsi.

Cosmas monachus & pro omnibus, qui sunt in prima Palæstina monachis, subscripsi.

Stra-

Strategius diaconus & monachus monaſterii S. Joannis & pro omnibus monachis in ſecunda Palæſtina ſub Scythopoli, ſubſcripſi & porrexi.

A Σξατήγιος διάκονος, ϗ μοναχὸς ϗ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ δευτέρα Παλαιστίνῃ μοναχῶν ὑπογράψας ἐπέδωκα.

* Salamanes al. Salmanes * prior

* Salamines Dei miſericordia presbyter & * primicerius & pro omnibus monachis & archimandritis in tertia Palæſtina, ſubſcripſi.

Σαλαμάνης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, ϗ ἡγούμενος, ϗ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ τρίτῃ Παλαιστίνῃ μοναχῶν, ϗ ἀρχιμανδριτῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Elias diaconus & monachus, & pro omnibus monachis in Auguſtopoli tertiæ Palæſtinæ, ſubſcripſi & porrexi.

Ηλίας διάκονος, ϗ μοναχὸς ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν Αὐγουστοπόλει τῆς τρίτης Παλαιστίνης μοναχῶν, ὑπογράψας ἐπέδωκα.

Anaſtaſius diaconus & monachus & pro omnibus monachis, in Petris tertiæ Palæſtinæ, ſubſcripſi & porrexi.

Ανασάσιος διάκονος ϗ μοναχὸς, ϗ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν Πέτραις τῆς τρίτης Παλαιστίνης μοναχῶν, ὑπογ. ἐπέδωκα.

Photinus monachus S. Stephani in Maoza Jamniæ primæ Palæſtinæ: pro omnibus qui in ipſo ſunt, faciens ſermonem, ſubſcripſi.

B Φωτεινὸς μοναχὸς τοῦ ἁγίου Στεφάνου τοῦ ἐν Μαωζᾷ Ιαμνίας πρώτης Παλαιστίνης, ϗ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ μοναχῶν ποιούμενος τὸν λόγον ἐπέγραψα.

Joannes Dei miſericordia presbyter tertiæ Palæſtinæ, ſubſcripſi & porrexi.

Ιωάννης ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, ϗ μοναχὸς, ϗ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῷ Αἴλᾳ τῆς τρίτης Παλαιστίνης μοναχῶν, ὑπογ. ἐπέδωκα.

* Joannes dicitur in edit. Regia * Ambaſſator

* Paulus miſericordia Dei monachus * & legatus monaſterii beati Maronis primatis omnium venerabilium monaſteriorum in ſecunda Syria, faciens ſermonem pro omnibus archimandritis & monachis de ipſa ſecunda Syria, ſubſcripſi.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ μοναχὸς, ϗ ἀποκρισιάριος μονῆς τοῦ μακαρίου Μάρωνος τῆς ἐξαρχούσης πάντων ἐν τῇ δευτέρᾳ Συρίᾳ διάφων μοναστηρίων, ποιούμενος τὸν λόγον, ϗ ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν τῇ αὐτῇ δευτέρᾳ Συρίᾳ ἀρχιμανδριτῶν, ϗ μοναχῶν, ὑπέγραψα.

Sanctiſſimus archiepiſcopus dixit: Cum manifeſta ſint contenta in libellis lectis ſecundum primum ordinem, dignentur dicere ſanctiſſimi & Deo amantiſſimi viri, qui nobiſcum ex antiqua Roma adſunt, ſi quid ſciant factum propter propoſitionem materiatum. Nam hæc audierunt a venerabilibus monachis petentibus. Et venerabilis Menas lectorarius, & ſecundicerius notariorum apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ, legit votem, quæ ſic habet.

C Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, εἶπε· δήλων ὄντων τῶν περιεχομένων τοῖς ἀναγνωσθεῖσιν λιβέλλοις κατὰ πρῶτον τάξιν, οἱ ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης συμπαρόντες ἡμῖν ὁσιώτατοι, ϗ θεοφιλέστατοι ἄνδρες εἴτι τῆς προκειμένης ἕνεκεν ὑποθέσεως ἴσασι πεπραγμένον, εἰπὴν ἀξιούτωσαν. τοῦτο γὰρ ϗ τῶν ἁλαβεστάτων μοναχῶν ἠτηκότων ἀκηκόασι, ϗ ἀνέγνω φωνῇ, Μηνᾶς ὁ θεοσεβέστατος ἀναγνώστης, ϗ σεκουνδοκήριος νοτιρίων τοῦ Αποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ἔχουσαν ὕπως.

Sanctiſſimi epiſcopi partium Italiæ, ac venerabiliſſimi apoſtolicæ ſedis diaconi, dixerunt. In quo loco vel numero Severum & Petrum eſſe jamdudum apoſtolicæ ſedis decreverunt conſtituta, in epiſtolis ſanctæ memoriæ Hormiſdæ Papæ ad monachos ſecundæ Syriæ, & ad beatum Epiphanium hujus regiæ urbis archiepiſcopum oſtenditur diffinitum. Quarum autoritatem præſto habentes, ipſam in præſentibus actibus legendam porrigimus.

Interpretatio præcedentis interloquutionis.

D Ἑρμήνευσις τῆς προκειμένης διαλαλιᾶς.

Οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι μερῶν τῆς Ἰταλίας, ϗ οἱ ἁλαβέστατοι τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας διάκονοι, εἶπον·

Ἐν ποίῳ τόπῳ, ἢ ἀριθμῷ Σεβῆρον, ϗ Πέτρον ἤδη παλαι τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας τὰ ψηφίσματα εἶναι ἐψηφίσανται, ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ τῆς ἁγίας μνήμης Πάπα Ὁρμίσδα πρὸς τοὺς τῆς δευτέρας Συρίας μοναχοὺς, ϗ πρὸς τὸν μακαριώτατον Ἐπιφάνιον ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως ἀρχιεπίσκοπον δηλοῦται ὡρίσθαι, ὧν ἔχοντες ἐν ἑτοίμῳ τὴν αὐθεντίαν, ταύτην ἐν τοῖς παροῦσιν ὑπομνήμασιν ἐπιδόσθαι ἀναγνωσθησομένην.

Sanctiſſimus archiepiſcopus dixit: Legatur. Et Menas venerabilis lectorarius & ſecundicerius notariorum apoſtolicæ ſedis antiquæ Romæ legit ex actis apud ipſos Romanos epiſtolas ab Hormiſda ſanctæ memoriæ papa antiquæ Romæ. Poſt quarum lectionem Chriſtophorus venerabilis diaconus notarius & ſecretarius interpretationem legit. Erat autem epiſtola per literas Latinas cujus interpretatio per literas Græcas, ſic habet.

E Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος, εἶπεν· ἀναγνωσθήτω. ϗ ἀνέγνω Μηνᾶς ὁ θεοσεβέστατος ἀναγνώστης, ϗ σεκουνδοκήριος νοτιρίων τοῦ Αποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς ἄκτων δύο Ρωμαϊκὰς ἐπιστολὰς, γραφείσας ὑπὸ Ὁρμίσδα τοῦ τῆ ὁσίας μνήμης γενομένου πάπα τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, ὧν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, Χριστοφόρος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος, νοτάριος, ϗ σηκρητάριος τοῦ ἑρμηνείαν ἀνέγνω. ἡ δὲ ἡ ἐπιστολὴ, διὰ Ρωμαϊκῶν γραμμάτων. ἡ δὲ ἑρμηνεία αὐτῆς δι' Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἔχει ὕτως.

Ὁ Ρ-

A

ΟΡΜΙΣΔΑΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ,

πρεσβυτέροις, διακόνοις, καὶ ἀρχιμανδρίταις τοῖς ἐν δευτέρᾳ Συρίᾳ ὄσι, καὶ λοιποῖς ὀρθοδόξοις ἐν οἱῳδήποτε ἀνατολικῷ κλίματι διάγουσι, καὶ ἐν τῇ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας κοινωνίᾳ διαμένουσιν.

HORMISDAS EPISCOPUS

presbyteris, diaconis & archimandritis secundæ Syriæ, & reliquis orthodoxis in quocumque orientali climate degentibus, & in apostolicæ sedis communione permanentibus.

Ex veteri codice Vaticano, expressa in editione Romana an. 1591. epist. 21. ac deinceps in aliis.

ΑΝαγνωσθέντων γραμμάτων τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, δι' ὧν τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεοῦ ἀφροσύνη ἐφανερώθη, καὶ τῶν ἀπίστων ἡ ἐωσμένος μανία λυπηρῶς δήλη γέγονεν, οἵτινες ἐπειδὴ τῷ καινῷ πνεύματι ἐμίσησαν τὸν κύριον, τὰ μέλη ἐκείνου ἀσεβῶς διώκουσιν, ὅσον ἀπὸ τῆς ὑμετέρας βεβαιότητός ἐστι γνῶναι, ἠυλόγησα τὸν κύριον, τὸν τιλὼ πίστιν ἑαυτοῦ στρατιωτῶν μεταξὺ τῶν ἐναντίων φυλάττοντα. καὶ πάλιν τῶν ἐκκλησιῶν τὸν σάλον, καὶ τῶν δένδρων τοῦ Θεοῦ τὰς ἐπαχθείας, καὶ τοὺς κόπους καταινούσας σεναζων κατὰ τὸν προφήτην, ἐκέκραξα· ἀνάστα κύριε δίκασον τὴν δίκην σου, μνήσθητι τῶν ὀνειδισμῶν σου τῶν ὑπὸ ἄφρονος ὅλην τιλὼ ἡμέραν. ἡδέως καὶ τὰ ἑξῆς ὁμοίως ἐπάγω, μὴ ἐπιλάθῃ τῆς φωνῆς τῶν ζητούντων σε, ἡ ὑπερηφανεία τῶν μισούντων σε ἀνέβη διαπαντὸς πρὸς σέ. καὶ γὰρ ὥσπερ χρὴ ἡμᾶς τὸ ἑδραῖον τῆς πίστεως φυλάττειν, οὕτως οὐκ ἁρμόζει περὶ τῆς δικαιοσύνης τῆς θείας κρίσεως ἀπιστεῖν. οὐκ ἔστι νέος, ἀδελφοὶ, τῆς ἐκκλησίας οὗτος ὁ κόπος. ὅμως ἐν αὐτῷ τῷ ταπεινοῦσθαι, ὑψοῦται, καὶ δι' ἐκείνων, δι' ὧν πτοεῖσθαι δοκεῖ, πλουτίζεται, ἐν μέρᾳ ἐστὶ τοῖς φιλοῖς τοῦ Θεοῦ τὸ διὰ τοῦ θανάτου τῶν σωμάτων τὴν ζωὴν κερδαίνειν τῶν ψυχῶν. ἀποβάλλονται μὲν τὰ ῥέοντα, ἀλλ' ἐμπορεύονται τὰ αἰώνια, καὶ ἐν τῷ τὸν διωγμὸν ὑπομένειν τὴ δοκιμὴ αἰτία γίνεται τῆς ἀξίας ἡ δοκιμή. ἀνόητοι καὶ ἐν τῇ τυφλώσει μανόμενοι ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὃς ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀναστροφῆς χωρίζειν δυνάσθαι νομίζουσι, τούτους εἰς τὴν βασιλείαν ἄγουσι τοῦ Θεοῦ. ὀπίσθεν ἐν αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις αἱ ἡδοναί, καὶ ἡ περὶ τὸ πάσχειν σπουδή. ἐκδέχεται γὰρ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἰδίων, ὁ τῶν μεγάλων δωρεῶν ἀνταποδότης. τίς γὰρ οὐκ ἂν ὀκνάσειεν ἐν τοῖς κακοῖς, εἰ μὴ διὰ τῶν ἐναντίων παραμυθηθείη τὰ ἐναντία; ἐκείνη ἐστὶν ἡ ἐλπὶς ἡ μὴ συγχωροῦσα ἐν τῇ ἀνελπισίᾳ ἡμᾶς ἀπονεῖν. ἀποκλείει τῶν θλίψεων τὸ πικρὸν, καὶ γλυκεῖα γεῦσις τῶν ἀρετῶν. τίς γὰρ ἂν οἰηθείη τὰ παρόντα μεγάλα, ἐννοῶν τὰ μέλλοντα; τίς τὸν θάνατον ἀπαρνεῖται, εἰ τῶν μελλόντων τὴν ἀντίδοσιν καταινοήσειεν; ἔνεστε ἀγαπητοί μου, καὶ ἀσάλευτον τὴν πίστιν βεβαίῳ λογισμῷ φυλάττοντες, τῆς ὑπομονῆς τὸν ἔπαινον, ἐν ᾧ ἐστιν ἡ σωτηρία, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων τὸ βραβεῖον, καρπώσασθε· μεγάλα εἰσὶν, εἰς ἃ καλέμεθα οἱ ἀνάξιοι· μὴ βραδυνάτω ἡ ἀοθένεια, ὅτι ὁ καλῶν ἀνταποδότης πιστὸς, καὶ δυνατὸς βοηθός ἐστι· μὴ τῇ τῶν καταθυμίων ἐλπίδι ἀπατηθῶμεν, μήτε τῶν ἡδέων, μήτε προκρίνωμεν τὰ δύσχερῆ. οὐ ξυφηλὰ ἡμῖν ὁ κύριος ἡμῶν, οὐ κολακευτικὰ ἐπηγγείλατο, ἐκεῖνος ἔπαθλα ὑπέσχετο, οὐκ ἀργίας. οὐ συμβαίνουσιν ἔπαινος καὶ ῥαθυμία· δὶς τῆς ἀνταμείψεως ἔσεται τόπος, οὐ εὐδημία ἐστὶ φροντὶς τῆς ἀρετῆς; στενὴ ἡ πύλη, ἀλλὰ πλατεῖα τὰ βασίλεια. ὀλίγοις ἡ εἴσοδος, ἀλλὰ τοῖς δοκίμοις. οὐκ ἔστι οἱ ὡρῶτι λόγοι πρὸς ἐκείνους οὓς ἐδίδαξε. διώξω-

LEctis literis dilectionis vestræ, quibus inimicorum Dei patefacta vesania est, & infidelium pertinax furor dolenter expositus, qui dum redivivo spiritu oderunt dominum, membra illius impie persequuntur, quantum ad constantiæ vestræ agnitionem benedixit Deum, fidem militum suorum inter adversa servantem. Sed rursum ecclesiarum concussionem & servorum Dei molestias, laboresque considerans, propheta gemitus meos adjuvante clamavi: *Exurge domine, judica causam tuam: memor esto improperiorum tuorum, eorum quæ ab insipiente sunt tota die*: libenter ea quoque quæ sequuntur adjungens: *Ne obliviscaris vocem quærentium te: superbia eorum, qui te oderunt ascendit semper ad te*. Nam sicut oportet nos stabilitatem fidei custodire, ita non convenit de divini judicii æquitate diffidere. Non novus hic, fratres, ecclesiæ labor, & tamen dum humiliatur, erigitur, ac per ea quibus atteri creditur, damna vitantur. Ex usu est fidelibus Dei, ut per mortes corporum vitas lucrentur animasum: amittunt quidem caduca, sed mercantur æterna, & dum persecutio viam facit probationi, probatio causa fit meriti: stulti & in excitate sævientes nesciunt, quia quos conversationi hominum subtrahere se posse credunt, ad Dei regna perducunt: hinc in ipsis periculis gaudia, & ambitus passionum: expectat enim agones suorum, qui magnorum retributor est munerum. Nam quis non frangeretur malis, nisi consolarentur adversa de præmiis? Spes illa est, quæ non finit in desperatione deficere: excludit siquidem amaritudinem tribulationum dulcis sapor virtutum. Quis enim magni habeat præsentia, sciens æstimare ventura? Quis dispendia vitæ renuat, si quæ sunt recipienda considerat? Persistite carissimi mihi, & inconcussam fidem fixa animi virtute servantes, perseverantiæ laudem, in qua est salus & bonorum hominum palma, præsumite. Magna sunt ad quæ vocamur indigni: non retardet infirmitas, quia qui vocat retributor fidelis, & fortis adjutor est. Non prosperorum spe decipiamur aut mollium: nec facilia proponamus: non delitiosa nobis dominus noster, non est blanda pollicitus: præmia promisit ille, non otia. Non bene laudi convenit & quieti. Quis locus erit remunerationi, si nulla est cura virtutis? Angusta porta, sed regna diffusa: paucis aditus, sed probatis. Nonne hæc sunt ad eos prævia verba, quos docuit? *persequentur, & in synagogis flagellabunt vos*: per patientiam, sicut scriptum est, possideamus animas nostras, ne eas per impatientiam doleamus amissas. Primus crucem dominus noster & patientiæ ipsius magister

* magna ducat

Matth. 23. Luc. 21.

ascen-

1 Ex alia Latinitate legitur apud Harduinum.

ascendit, suo informaturus exemplo, quos erat adjuturus auxilio. Ipse inter virtutes lancem retinet & labores, stans contra venena furentium, ut secundum persecutionis iras, illis æterni imperii det coronas. Revolvite, quas Machabæorum exitus pertinaces vetus historia laudes persequitur: quo Judas & illa suprema fidelium phalanx mortis honore referatur: in quanto ore sit constans populus in monte consumptus: & hæ omnes pro custodienda lege virtutis species & umbra futurorum tanta exempla meruerunt: nos in patribus vidimus, palpavimus, probavimus quem sequamur. Quid non referendum est rei, quod denegandum est veritati: quid non debitum redemptoris? libenter communicavimus dogmata ista vobiscum. Dicit enim sapientissimus Salomon, *Beatus qui prædicat verbum in aurem obedientis*: gaudium est siquidem volentes alloqui, & ad rectam viam eos, qui non reluctentur, hortari. Tenemus enim obsidem fidei vestræ, sub literarum professione constantiam, qua a transgressorum contagione divisi, ad apostolicæ sedis dogmata & mandata recurritis, sero quidem viam veritatis ingressi; sed benedictus Deus, qui non in finem obliviscitur, qui corripit, & medetur, nec continue gregis sui oves patitur insidiantium luporum rapacitate discerpi, qui per districtionis temperantiam, nec coercitionem suorum negligit, nec salutem. Sed quid mirum si oves relicto illi uno, & vero pastore dispersas, callidus, cruentus, & rapax turbavit insidiis? Qui tutelam suam deserunt, ipsi se periculis, quibus lanientur, exponunt. Ergo nunc saltim solidis passibus in viam patrum, ad quam recurristis, insistite: potens erit misericordia Dei, aliorum quoque correctionem mercedi vestræ, si a vobis ad rectum deducantur, adscribere. Sed in totum vos a cœno, quo immersi hæretici tenentur, avellite, & excutientes immunditiam pulveris inhærentis generaliter universos ab apostolicis dogmatibus declinantes, religiosa detestatione damnate. *Nulla tenebris cum luce communio*; nec qui per recta itinera gradiuntur, vestigia sua cum deviantium errore conjungunt. Tenendum est fidei vinculum, & vitandum de perfida societate contagium: quia secundum apostolum, quemadmodum *qui adhæret domino unus spiritus est: ita qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur*: amant virtutes collegia sua: & adhærentes sibi secum impietas in profunda demergit: in conspectu, in oculis, in ore, in ipsis manibus sunt patrum dogmata, quæ custodienda mandamus: quotidie nos ad conservationem sui, concilia veneranda constringunt: longum est sigillatim universa retexere, Chalcedonensem synodum, in qua omnium reverentia continetur, seu & venerandi Leonis prolata de ipsis apostolorum præcordiis instituta & nosse nos convenit, & tueri: in his vexillum fidei, in his propugnaculum veritatis: in his Christus agnoscitur; in his redemptionis nostræ spes & causa servatur. Hoc est illud quod in apostolo legimus fundamen-

Eccles. 25.

1. Cor. 6.

Ibidem.

1. Cor. 5.

A σι, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς μαστιγώσουσιν ὑμᾶς; διὰ τῆς ὑπομονῆς, καθὼς γέγραπται, κτησώμεθα τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, μήποτε ταύτας διὰ τὸ οὐχ ὑπομονῆς ἀλγήσωμεν ἀπολέσαντες. πρῶτος εἰς τὸν σταυρὸν ὁ κύριος ἡμῶν, καὶ τὸ ὑπομονῆς ἑαυτοῦ διδάσκαλος, ἀνῆλθεν ἐν τῷ ἰδίῳ τυπῶν ὑποδείγματι ἐκείνοις, οἷς ἔμελλε βοηθεῖν. αὐτὸς μεταξὺ τῶν ἀρετῶν, καὶ τῶν κόπων, τὸν ζυγὸν κατέχει, ἱστάμενος μετὰ τῶν δηλητηρίων τῶν μεμηνότων, ἵνα κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ διωγμοῦ, αὐτὸς, καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας τοὺς στεφάνους παράσχῃ. ἀναλογίσασθε, ποία τῶν Μακαβαίων ἡ ἔξοδος, τοῖς καρτερικοῖς ἡ πάλη, ἱστορία τῶν ἐπαίνων ἐφέπεται, ποία Ἰούδας, κἀκείνη τῶν ἀδελφῶν ἡ φάλαγξ, θανάτου τιμῇ ἀναγορεύεται; ἐν ποίοις ἐστὶ B στόμασιν ὁ λαὸς ὁ ἐν τῷ ὄρει ἀναλωθείς. καὶ αὗται πᾶσαι αἱ δυνάμεις ὑπὲρ τῆς τοῦ νόμου φυλακῆς, ὁμοιώματα, καὶ σκιαὶ τῶν μελλότων οὖσαι, ἠξιώθησαν παραδειγμάτων τοσούτων, ἡμεῖς ἐν τοῖς πατράσιν ἑωράκαμεν, ἐψηλαφήσαμεν, ἐδοκιμάσαμεν, ἐν τίνι ἀκολουθήσομεν. τί οὐκ ἐφαρμόζει τῇ ὑποθέσει; τί ἀπαδεῖ τῆς ἀληθείας; τί οὐκ ὀφείλεται τῷ λυτρωτῇ; καταθυμίως κοινωνοῦμεν ἐν τούτοις ὑμῖν τοῖς δόγμασι. λέγει γάρ που ὁσοφώτατος Σολομὼν, μακάριος ὁ κηρύσσων λόγον εἰς ἀκοὴν ὑπακούοντος. εὐφροσύνη μὲν οὖν ἐστι τὸ διαλέγεσθαι τοῖς θέλουσιν, καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν ὁδὸν τοὺς μὴ ἀντιπαλαίοντας προτρέπεσθαι. κατέχομεν γὰρ ἐνέχυρον τῆς πίστεως τῆς C ὑμετέρας, τὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων ὁμολογηθεῖσαν ἔνστασιν, δι' ἧς ἐκ τῆς τῶν παραβατῶν λύμης χωρισθέντες εἰς τὰ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας δόγματα, καὶ ἐντολὰς ἐπανέρχεσθε, ὀψὲ μὲν οὖν ἐπιβάντες τῆς ὁδοῦ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' εὐλογητὸς ὁ Θεὸς οὐκ εἰς τέλος ἐπιλανθάνεται, ὃς παιδεύει, καὶ ἰᾶται, καὶ οὐδὲ τῆς ἡνωμένης αὐτοῦ ποίμνης τὰ πρόβατα καρτερεῖ τῶν ἐπιβουλευόντων λύκων τῇ ἁρπαγῇ διασπᾶσθαι, ὃς διὰ τῆς κεκραμένης αὐστηρίας οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἰδίων ὑπερορᾶ, οὐδὲ τῆς σωτηρίας. ἀλλὰ τί θαυμαστὸν, εἰ τὰ πρόβατα καταλειφθέντος ἐκείνου τοῦ ἑνὸς, καὶ ἀληθινοῦ ποιμένος διασκορπισθέντα ὁ πανοῦργος, ὁ αἵμασι πεφυρμένος, καὶ ἅρπαξ, ταῖς ἐνέδραις ἐτάραξεν; οἱ τὴν ἀσ- D φάλειαν τὴν ἰδίαν καταλιμπάνοντες, αὐτοὶ ἑαυτοὺς τοῖς κινδύνοις ὑφ' ὧν σπαράττονται, ἐμβάλλουσιν. ὥστε καὶ νῦν γοῦν στερροῖς βήμασιν ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πατέρων πρὸς ἣν ἀνεδράμετε, ἔστητε. δύναται γὰρ τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος καὶ τὴν τῶν ἄλλων ὁμοίως διόρθωσιν τῷ ὑμετέρῳ μισθῷ, εἰ παρ' ὑμῶν πρὸς τὸ εὐθὲς ὁδηγηθεῖεν, λογίσασθαι, ἀλλ' ἑαυτοὺς καθόλου ἀπὸ τοῦ βορβόρου, ἐν ᾧ οἱ αἱρετικοὶ καταποθέντες κεκράτηνται, ἀποσπάσατε, καὶ ἐκτινάξαντες τὴν ἀκαθαρσίαν τοῦ κονιορτοῦ τοῦ κολληθέντος, γενικῶς ἅπαντας τοὺς ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν δογμάτων ἀποκλίναντας, εὐσεβεῖ ἀποκηρύξει κατακρίνατε. οὐδεμία τῷ σκότει πρὸς τὸ φῶς κοινωνία. οὔτε οἱ διὰ τὸν εὐθειῶν ὁδῶν βαδίζοντες τὰ ἑαυτῶν ἴχνη E μετὰ τῶν ἀποκλινόντων πλάνης συνάπτουσι. καταχετέος ἐστὶ τῆς πίστεως σύνδεσμος, καὶ παραιτητέα ἡ ἐκ τῆς ἀπίστου κοινωνίας λύμη, ὅτι κατὰ τὸν Ἀπόστολον, ὃν τρόπον ὁ ἑαυτὸν προσκολλῶν τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν, οὕτως ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν γίνεται σῶμα. ἀγαπῶσιν αἱ ἀρεταὶ τὰς ἀλλήλων κοινωνίας, καὶ τοὺς κολλωμένους αὐτῇ μεθ' ἑαυτῆς ἡ ἀσέβεια ἐν τῷ βυθῷ καταποντίζει. ἐν ὀφθαλμοῖς, ἐν τῷ στόματι, ἐν αὐταῖς ταῖς χερσίν εἰσι τῶν πατέρων τὰ δόγματα, ἃ φυλάττειν ἐν τελλόμεθα. καθ' ἑκάστην πρὸς τὴν φυλα-

Ἐκκλ.

1. Κορ.

1. Κορ.

τὴν

κλὼ ἑαυτῶν αἱ σεβάσμιαι σωόδοι περισφίγγυσι. μακρηγορία ἐστὶ καθ' ἕκαστον πάντα φανερωῖ. τὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι σωόδου, ἐν ᾗ πασῶν τὸ σέβας περιέχεται, ἀλλὰ, καὶ τὰ παρὰ τῶ σεβασμιωτάτῳ Λέοντος προενεχθέντα ἐξ αὐτῆς τῶν Ἀποστόλων τῆς καρδίας ὁρίσματα, καὶ γινώσκειν ἡμᾶς προσήκει, καὶ τηρεῖν. ἐν τούτοις τὸ σεβάσμιον τῆς πίστεως, ἐν τούτοις οἱ προμαχῶνες τῆς ἀληθείας, ἐν τούτοις ὁ Χριστὸς γινώσκεται, ἐν τούτοις τῆς λυτρώσεως τῆς ἡμετέρας ἡ ἐλπίς, καὶ ὑπόθεσις φυλάττεται, οὗτος ἐστιν ἐκεῖνος, ὃν ἐν τῷ Ἀποστόλῳ ἀνέγνωμεν, θεμέλιος, ἐν ᾧ ἑαυτόν τις παραλογίζεται, εἴτις ξύλα, χόρτον, καλαμίνα κατανάλισκόμενα τῷ πυρὶ ἐποικοδομήσαι πειράσθω· ἐν τούτοις ἀνηρέθη τὰ Εὐτυχοῦς, καὶ Νεστορίου τῆς συνόδοις δηλητήρια, οἵτινες ἐξ ἐναντίας τῆς δεσποτικῆς τε σωτηριώδους μυστηρίου οἰκονομίας. ἐν ὅσῳ ἐναντίῳ μεταξὺ ἑαυτῶν συλλογισμῷ φιλονεικοῦσιν, ὑπό τινι τῆς ἱεροσυλίας ἰσότητι συμφωνοῦσιν, ἄνισοι ταῖς γνώμαις, καὶ ὁμόψυχοι τῇ ἀσεβείᾳ. ὧν ὁ ἕτερος μὴ θέλων τινὰ παρθένον Μαρίαν Θεοῦ εἶναι γεννήτριαν, ἅτερ ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν εἶσιν ἰώμβια διαιρεῖ, ὁ δὲ ἕτερος, ἐν ὅσῳ ἴδια τῶν συνελθουσῶν φύσεων, καὶ τὰ ἀληθῆ συγχεῖ, τὸ μυστήριον τῆς ἡμετέρας λυτρώσεως σβέννυσιν. ἄλλος Φωτεινοῦ τινὰ θρησκείαν, ἕτερος τοῦ Μάνεντος τινὰ ἀφροσύνην ἀσεβοῦς συγγενείας σωάπτων. κατὰ τοῦτων, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, προενοήθησαν ἀξίαι, ἐκείνας τῇ τοῦ λογισμοῦ δυνάμει ἐκδικήσατε, ἐπειδὴ εἰς ἀναξοπὴν αὐτῶν ὁρᾶτε τὰς αἱρετικὰς διὰ τῆς ἀσεβείας μαχομένας. μὴ ἔσω ἐν ὄκνῳ τῆς διδασκαλίας ἡ ἀλήθεια· ποία χρὴ σπουδῇ τινὰ σωτηρίαν ἀγαπᾶσθαι, ὁπότε ὁρᾶτε τινὰ θανατηφόρον ἀπώλειαν ὅτω σεργομένην; αἰδεσθώμεν ἀσχέλως σαφηνίζεσθαι τῆς ἀληθείας τοὺς νόμους, ὁπότε ἐπιμόνως ἐκδικοῦντται αἱ πλάναι. καὶ τοὺς ἀρχηγοὺς μὴ τῶν κακῶν ἐφευρέσεων, ἃ προείπομεν σωοδικὰ θεσπίσματα, δικαίαις, κατηρίσεσι μετέρχοντται. ἀλλ' ἡμεῖς καὶ τούτων τοὺς ἀκολούθους ὅπως ἐκλίνητε, ὁμοίως ὑπομιμνήσκομεν, ὃς ἡ Ἀποστολικὴ καθέδρα, καὶ κατέλαβε παραπλησίους ὄντας τοῖς ἑαυτῆς διδασκάλοις, καὶ τοῖς κατακεκριμένοις σωέζαξε Τιμόθεον τὸν παραλοίαν, καὶ Διόσκορον, καὶ Πέτρον, τοὺς Ἀλεξανδρεῖς, Ἀκάκιον τὸν Κωνσταντινοπολίτην, μὴ τῆς ἑαυτοῦ ἀκολούθων, ὡσαύτως Πέτρον τὸν Ἀντιοχείας, τῷ προλεχθέντι ὅμοιον τῇ τε πλάνῃ, καὶ τῷ ὀνόματι, ἀλλὰ καὶ Σεβῆρον τὸ αὐτὸ τύπῳ ὠδὲν ἧττον καὶ τὸ ἴσον, Ξενάιαν τὸν Ἱεραπολίτην, Κύρον τὸν Ἐδέσσης, Πέτρον τὸν Ἀπαμείας οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς οἰκείας, ἀλλὰ, καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων ὁμοίως ἀπωλείας, κατακριτέους, οἵτινες, ἐν ὅσῳ ἑαυτοὺς τοῖς ῥύποις τῆς ἰδίας δόξης ἀπαύστως ἐγκυλίουσιν, ἄλλους ὁμοίως ἐν τῷ διδάσκειν, τοὺς κακῶς αὐτοῖς ἀκολουθήσαντας ἐμόλυναν, διὰ γενικῆς σωτηριώδους ἐντολῆς ὑμῖν παραινῶ. πᾶν ὅτι ἂν ἐξεναντίας τῆς παρικῶν κανόνων, ἐξ οἱωνδήποτε ὑπομνημάτων προενεχθείη, ἀπώσασθε. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπροσφόροις προσάγμασιν, ἢ νεωτέροις ὁρίσμασι καμπτέτω. εἰ μὴ γάρ εἰσι κοσμικοὶ, καὶ δύνανται τοὺς ἐκκλησίας κατέχειν, ἐπειδὴ τούτοις ἁρμόζει τὸ διδάσκεσθαι, μᾶλλον ἢ διδάσκειν· ἀθέμιτον γὰρ τοῖς σεβασμίοις

tum, in quo seipsum decipit, quisquis ligna, fœnum, stipulas consumendas ignibus superædificare tentaverit. His interfecta sunt Eutychetis, & Nestorii venena conciliis: quia adversum dominicæ dispensationis salubre mysterium, dum contraria inter se disputatione nituntur, sub quadam sacrilegii æqualitate consentiunt, sententiis dispares, & impietate concordes: quorum alter nolens beatam Mariam virginem Dei esse genitricem, in domino nostro quæ unita sunt, dividit, alter dum convenientium naturarum propria, & certa confundit, mysterium nostræ redemptionis extinguit: alter Photini sectam, alter Manetis insaniam impia contagione contingens. Adversum hos, dilectissimi fratres, provisa remedia illa animi virtute defendite, qua in labefactionem eorum videtis hæreticos impietate pugnare. Non sit pigra veritatis assertio. Quo studio oportet salutem diligi, cum videatis perditionem mortiferam sic amari? pudeat segniter asseri veritatis leges: cum tam pertinaciter defendantur errores. Et auctores quidem inventionum malarum, quæ prædiximus synodica constituta justis condemnationibus insequuntur: sed vos etiam sequaces eorum ut declinetis, pariter admonemus, quos apostolica sedes & deprehendit pares auctoribus suis, & conjunxit * addictis Timotheum parricidam & Dioscorum, & Petrum Alexandrinos, Acacium Constantinopolitanum, cum sequacibus suis. Antiochenum quoque Petrum prædicto similem sicut errore sic nomine; sed & Severum ejusdem loci, nihilominus & veneni, * Xenajam item Hieropolitem, [1] Cyrum * Eladensem, Petrum Apameæ, non jam pro sua tantum, sed pro aliorum quoque damnatione damnandos: qui cum se opinionum suarum sordibus indesinenter involvunt, alios quoque docendo, quæ male affecuti sunt, polluerunt, generalis mandati salubritate vos moneo: Quidquid adversus regulas patrum de quibuslibet commentariis profertur, abjicite. Nullus vos incongruentibus præceptis, aut novis moveat institutis. Si enim mundani sunt, & ecclesias tenere non possunt: quia eis convenit magis discere, quam docere. Nefas est enim altaribus piis peregrina inferre libamina: quia certos religiosis disciplinis terminos Deus inter ipsa quoque cultus sui præscripsit initia; inter Levitas & populum suum divisit officium. Alia est potestas hominum, alia ministeria sacerdotum: incitavit potius dominum, quam placavit, qui externum ignem divinis adytis sacrorum temerator invexit. Quis est qui sibi in alienis institutis jubendi auctoritatem possit assumere, cum non sit ambiguum, offerentis honorem debitum pro sola officii præsumptione punitum? In regia Ozias reverentia & administratione permansisset, si monitus tantæ destructionis exemplo, ac religiosis institutis timendo, quam

* damnatis
* Xenaam
* Edessenum
Luc. 10.
2. Par. 26.

x Facundus pag. 105. meminit hujus Cyri, & Nestorianum facit. Meminit & Ennodius distinct. 6. Victor Tun. & Evagr. lib. 3. cap. 31.

quam hæc assumendo meliora * tempurasset : sed dum nec prohibentibus cultoribus templi pertinax temerator absistit, inter ipsam lepræ abominationem percussus, altaria & officia regni perdidit, dum ministeria sacerdotis invadit. Sciant ergo non esse accepta a Deo, quæ de mandatis ejus a præsumptoribus assumuntur, quando unum ad ostensionem sententiæ * vivacis dedecoris pœna servavit, alios velox flamma consumpsit. Quod si sunt, quæ religionis aliquo colore contecta sint, vires habere nequeunt, quæ tantis auctoribus reluctantur. Clamat Paulus apostolus, *Licet nos, aut angelus de cœlo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit*. Nec semel hoc dixisse sufficit, repetit salubre mandatum : *Sicut prædiximus, & nunc iterum dico, si quis vobis evangelizaverit, præter id quod accepistis, anathema sit*. Servet ergo latam pro fidei conservatione sententiam, quisquis apostolicam sequitur disciplinam : & quidem nobis cura non defuit ; nam gemino legationis officio quidquid in precibus humile, quidquid in allegationibus rationabile, quidquid in mandatis salubre detulimus. Sed numquid ideo negligenda est justitiæ via? * Qui errores suos diligit cum obstinatione perfidiæ, non sunt jungendi cum cadentibus lapsus. Sine nostra contagione pereant, qui ab impietatibus suis nec castigato errore declinant. Et alia manu : *Deus vos sanos custodiat, filii dilectissimi* * Data IV. Idus Feb. post consolatum Agapeti * V. C.

* melius imperasset.

* magnæ deformitatis

Galat. 1.

* Quoniam infidelitas suos errores amat &c.

* Anno Christi 518.

A θυσιαστηρίοις ξένας προσφέρειν σπονδὰς, ἐπειδεὶ σαφεῖς εὐσεβέσιν ἐπιστήμαις ὅρους ἐν αὐτοῖς ὁμοίως τῆς ἰδίας τιμῆς τοῖς προοιμίοις προέγραψε, μετυξὺ Λευιτῶν, καὶ τοῦ ἰδίου λαοῦ διεῖλε τὴν λειτουργίαν. ἄλλη ἐστὶν ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐξουσία, ἄλλαι αἱ τῶν ἱερέων ὑπηρεσίαι, παρώξυνε μᾶλλον τὸν κύριον, ἤπερ ἐξιλεώσατο, ὃς ἀλλότριον πῦρ ἐν τοῖς θείοις ἀδύτοις τὰ ἱερὰ μολύνας ἐπεισήνεγκε, τίς ἐστιν, ὃς ἑαυτῷ ἐν ἀλλοτρίοις θεσπίσμασι τοῦ κελεύειν τὴν αὐθεντίαν δύναται προσλαβεῖν; καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν ἀμφίβολόν τι προσφέροντα τιμὴν κεχρεωστημένην ὑπὲρ μόνης τῆς ἐγχειρήσεως τῆς λειτουργίας τετιμωρῆσθαι ἐν τῷ ναῷ. Ὀζίας ἐν τῇ εὐλαβείᾳ, καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ διέμεινεν, εἰδὲ νουθετηθεὶς B τῷ ὑποδείγματι τῆς τοσαύτης ἐπιπλήξεως ἀπὸ τῶν ἱερῶν διατάξεων ἐφοβήθη μᾶλλον ἢ κατετόλμησε τούτων, ἄμεινον ἂν ἐβασίλευσεν. ἀλλ' ἐπειδὴ μηδὲ κωλυόντων τῶν ἐπιμελητῶν τοῦ ναοῦ ὁ ἐπίμονος παραβάτης ἀπέστη. ἐν αὐτοῖς βδελύγματι λέπρας πληγεὶς τοῖς θυσιαστηρίοις τὴν λειτουργίαν τῆς βασιλείας ἀπολέσας, τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἱερέως ἐπελθών. γινωσκέτωσαν τοιγαροῦν μὴ εἶναι Θεῷ προσδεκτὰ, ἅπερ ἐκ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν παρὰ τῶν τολμηρῶν ὑφαρπάζεται, ὁπότε ἕνα πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ἀποφάσεως τῇ τῆς μεγάλης ἀκοσμίας τιμωρίᾳ ἐφύλαξεν, ἄλλους τυχινὴ φλὸξ κατηνάλωσε. διὸ δὴ ἤπερ τινὰ εἰσί τινι σχήματι θρησκείας δεδεγμένα, ἔσχυν ἔχειν οὐ δύναται τοσαύταις C αὐθεντίαις κατυπαλαιόμενα. βοᾷ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος· κἂν ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμᾶς, παρ' ὃ εὐαγγελισάμεθα, ἀνάθεμα ἔστω. οὐχ ἅπαξ εἰρηκὼς τοῦτο ἠρκέσθη· ἐπανέλαβε δὲ τὴν ὑγιαίνουσαν ἐντολὴν, ὡς προείπομεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίσεται, παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. φυλάττει γὰρ τὴν προενεχθεῖσαν ὑπὸ τῆς φυλακῆς τῆς πίστεως ἀπόφασιν, εἴ τις τῇ Ἀποστολικῇ ἀκολουθεῖ διδασκαλίᾳ· καὶ ἡμῖν μὲν οὖν φροντὶς ἐνέλειψε. καὶ γὰρ τῇ τῆς δὲ διπλῆς ὑπηρεσίᾳ πρεσβείας, εἴτι ἐν ταῖς δεήσεσι ταπεινὸν, εἴτι ἐν ταῖς δικαιολογίας εὔλογον, εἴτι ἐν ταῖς ἐντολαῖς ὑγιὲς, ὑπηνέγκαμεν· ἀλλὰ μὴ διὰ τοῦτο ἀμελητέα ἐστὶν ἡ ὁδὸς τῆς δικαιοσύνης; ἐπειδὴ τὰς ἰδίας πλάνας ἀγαπᾷ μετὰ ἀπονοίας ἡ ἀπιστία, οὐκ ἔστι συνάπτεσθαι μετὰ τοῦ τῶν πιπτόντων ὀλισθήματος, ἄνευ τῆς ἡμετέρας λύμης ἀπολλύσθωσαν οἱ ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀσεβειῶν μηδὲ μαστιγουμένης τῆς πλάνης ἐκκλίνοντες. καὶ ἑτέρα χειρὶ· ὁ Θεὸς ὑμᾶς ὑγιαίνοντας διαφυλάξῃ τέκνα ἀγαπητά.

Ἐδόθη προτεσσάρων εἰδῶν Φευρουαρίων μετὰ τὴν ὑπατείαν Ἀγαπητοῦ τοῦ λαμπροτάτου.

Αυκ.

2. Παρ.

Γαλ. 1.

Χρέστου Χρισ.

D

Ex vet. cod. Vatic. in editione Rom. an. 1491. epist. 73.

HORMISDÆ EPISTOLA AD Epiphanium qua ipsi vicariam sedis apostolicæ præfecturam in recipiendis lapsis delegavit.

Hormisda Epiphanio episcopo Constantinopolitano.

MUlto gaudio sum repletus, quod circa ecclesiæ pacem, & sanctissimi imperatoris, & dilectionis tuæ tale studium, quale literis indicasti, legatorum quoque meorum assertione cognovi. Manifesta enim hinc supernæ misericordiæ documenta produntur, quando & humani principes causam fidei cum reipublicæ ordinatione conjungunt, ecclesiarum præsules, quod ad dispensationem suam pertinet, officii memores exequuntur. Talibus indigebat post discordiæ procellas religio Christiana rectoribus, qui compressis provida dispensatione turbinibus, diu peregrinatam pacem, depulsa tempestate reducerent, & in futura sæcula propositi sui exempla tendentes, sibi adscribendum indubitanter ostenderent,

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΡΜΙΣΔΟΥ, πρὸς Ἐπιφάνιον.

. . . . . .

Ὁρμίσδας Ἐπιφανίῳ ἐπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως.

ΠΟλλὴς ἐπλήσθην χαρᾶς, ὅτι περὶ τὴν εἰρήνην τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῦ ἁγιωτάτου βασιλέως, καὶ τῆς σῆς ἀγάπης τοιαύτη σπουδὴ, οἵαν διὰ τῶν γραμμάτων ἐμήνυσας, καὶ διὰ τῆς τῶν ἐμῶν πρέσβεων καταθέσεως ἔγνων. σαφὴς γὰρ ἐντεῦθεν τῆς οὐρανίου E εὐσπλαχνίας ἀπόδειξις προέισιν, ὅταν καὶ οἱ τοῦ κόσμου βασιλεῖς τὰς ὑποθέσεις τὰς περὶ τῆς πίστεως μετὰ τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας συζευγνύωσι, καὶ οἱ τῶν ἐκκλησιῶν ἡγούμενοι τὰ συντείνοντα εἰς τὴν ἰδίαν οἰκονομίαν μεμνημένοι τοῦ καθήκοντος ἐκτολῶσι. τοιούτων ἔχρησε μετὰ τὰς τῆς διχονοίας καταιγίδας ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἰθυντήρων, οἵ τινες κατευνασθεισῶν προνοητικωτάτῃ διατυπώσει τῶν θυελλῶν, τὴν ἐπιπολὺ ξενοθεῖσαν εἰρήνην, ἐξωσθέντος τοῦ χειμῶνος

μᾶνος ἐπανάξωσι, καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας μετὰ ταῦτα αἰῶνας τῆς ἰδίας προθέσεως τὰ ὑποδείγματα ἐπεκτείνοντες, ἑαυτοῖς ἐπιγεγράφθαι ἀναμφιβόλως ἐπιδείξωσιν, ὅτι τῷ Θεῷ ἀρέσκον οἱ μεταγενέστεροι ἀπὸ τῆς αὐτῆς μιμήσεως, ποιήσωσιν. Εὐλογήσωμεν τὸν Θεὸν, ἀδελφοὶ, ταῖς ἡμῶν ταύτο ἡμέραις συγκεχωρημένον γεγονέναι, καὶ πάσαις εὐχῶν καὶ μεριμνῶν δυνάμεσιν ἐπερειδώμεθα, ἵνα ἅπερ διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμῶν συνεργίας καλῶς ἤρχθη. αὐτοῦ βοηθοῦντος ἐν πᾶσι πληρωθῶσιν. ἐλπὶς γάρ ἐστιν, ὅτι περ εἰς τὴν ἁρμονίαν τοῦ οἰκείου σώματος καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἔτι νῦν διῃρημένα μέλη σπουδάσουσι, καὶ ἀπὸ τῶν κρεισσόνων τὰ ἥττονα οὐ διαφωνήσουσιν. εἰς ὃ ἐπείπερ μὲν ἡ σὴ διάθεσις τῇ σπουδῇ τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης προτρέπεται, ὀφείλεις εἰς ὃ διεγείρει ἀκολουθῆσαι, καὶ ὅπερ ἀγαπᾶσθαι συμβουλεύει, περιπτύξασθαι. ὁμοίαν γὰρ λοιπὸν τῆς πίστεως φροντίδα χειρίζοντες, διὰ τῆς εὐσεβοῦς ὑπομονῆς, ἴσον καὶ τὸ ἔπαθλον τοῦ ἀγαθοῦ ἔργου ἐκβάσει ἐλπίζομεν. οὔτε γὰρ ταῖς δυσχερείαις ἐστὶ παραχωρητέον· οὐ καταπονεῖται τοῖς τραχέσιν ἡ πίστις, οὐδὲ εἰς τὰ τῶν οὐρανῶν ὑψώματα διὰ κατωφεροῦς τις ἐπεκτείνεται, οὔτε τῆς ἀντιμείψεως, ἀντὶ τῆς τοῦ καμάτου γυμνασίας τις ἀξιοῦται. διὸ ἵνα μὴ ἐκκακῶμεν τὸ ἀγαθὸν ποιοῦντες, ἰδικῶς ὑπομιμνησκώμεθα. καὶ γὰρ μακάριοι, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ψαλμῳδὸς, οἱ φυλάσσοντες κρίσιν καὶ ποιοῦντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ, ὅτι οὐχὶ ἀρχὴ τοῦ καμάτου τὴν ἀντίμειψιν τοῦ ἐπάθλου εἴωθεν εὑρίσκειν, ἀλλὰ τὸ τέλος. τοιγαροῦν ἴσην σπουδὴν τῆς μερίμνης ἀναλαβόμενοι, οἷς ἐστι μία ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πίστει ἡ ἑταιρία· ὃν τρόπον περὶ τῆς ἑνωθείσης περὶ τῷ Ἀποστολικῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας, ἐπίσης ἀγαλλιώμεθα ἐν κυρίῳ, οὕτω καὶ περὶ τῆς τῶν λοιπῶν, καθὼς ἐνδιαθέτως παραινεῖς, ἀποκαταστάσεως, φροντίσωμεν πρῶτον, ἵνα τὴν πίστιν καὶ τὴν τελειότητα ὑμῶν, ἄσπιλον ἀπὸ παντὸς μιάσματος φυλάξομεν. καὶ γὰρ οἶδας, ἀδελφὲ τιμιώτατε, ποῖοι τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὁμόνοιαν φυλάττουσι σύνδεσμοι, τίνα ἡμᾶς ἀπὸ τῶν αἱρετικῶν φυλάττουσιν ἐπιβουλῶν, καὶ διὰ ποίων ἡ τῶν κανόνων φυλάττεται αὐθεντία. τούτων ἐν τῇ ἰδίᾳ ἰσχύϊ πάσῃ προσοχῇ φυλαττομένων, ἴασις τοῖς ἐλπίζουσι προσενεχθήσεται. ἔχει γὰρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων ἡ τάξις, καὶ αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης ὁ τύπος, ὅπως εὔλογος θεραπεία τοῖς καλοθελῶς καὶ πιστῶς ἐλπίζουσι, μὴ ἀρνηθείη. οὐδὲ τίς ἐστιν οὕτως ἀπὸ τῆς φιλανθρωπίας διῃρημένος, ὃν οὐχὶ ἀπὸ τῆς σκληρότητος τοῦ δεσμοῦ ἐπικάμψει ἡ ἀπάνουργος ἁπλότης, ἀλλ᾽ ἵνα ἀσφαλῶς τοῦτο καὶ χωρὶς μέμψεως, ἢ τινὸς νεφώδους πλάνης ἰσχύσειε προελθεῖν, ἀγαπητὲ ἀδελφὲ, τὸ ἐμὸν πρόσωπόν σε ἐν τούτῳ χρὴ ὑπελθεῖν, ἐπιστάμενον ἐν ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσι, καθὼς προείρηται, τί ποιητέον εἴη, τί φυλακτέον, οὕτω πάντων προνοούμενον, ὡς μὴ ἀμφιβάλλοντα λόγον ταύτης τῆς διατυπώσεως τῷ Θεῷ ἀποδώσοντα, οὕτω μέντοι, ἵνα τούτους οἵ τινες ὑμῖν τῇ κοινωνίᾳ συναφθεῖεν, καὶ δι᾽ ὑμῶν τῷ Ἀποστολικῷ θρόνῳ, τὰ ὑμέτερα γράμματα ἡμῖν δηλώσουσιν, οἷς καὶ τὰ περιεχόμενα, τοῖς λιβέλλοις, οὓς ἂν προσενέγκοιεν, ἐμφερέσθω. οὕτω γὰρ τοῦ Σευήρου, καὶ τῶν τούτῳ συμπλεκομένων, καὶ τῶν ὁμοίων ἀπο-

A quidquid Deo placitum posteri pro sua imitatione fecissent. Benedicamus Deum, frater carissime, nostris hoc diebus fuisse concessum, & totis orationum & curarum viribus annitamur, ut quæ per Dei nostri opem bene correcta sunt, ipso adjuvante per omnia compleantur. Sperandum enim est, ut ad compagem corporis sui reliqua quoque quæ adhuc divisa sunt membra festinent, & a potioribus minora non discrepent: ad quod cum dilectio tua Christianæ studio caritatis hortetur, debet id, ad quod incitat sequi, & quod amandum suadet amplecti. Similem enim jam fidei curam gerentes, per religiosam patientiam,
B par etiam præmium de boni operis speramus effectu: neque enim difficultatibus est cedendum. Non fatigatur asperis fides: nec ad cœlorum ardua per proclive contenditur: nec remunerationem circa laboris exercitia quis meretur. Unde ne facientes bona, deficiamus, specialiter admonemur: *Beati* etiam, teste Psalmista, *qui custodiunt judicium, & faciunt justitiam in omni tempore*: quia non initium laboris remunerationem præmii consuevit invenire, sed terminus. Ergo par studium sollicitudinis assumentes, quibus est una in communione & credulitate societas, quemadmodum de adunata sedi apostolicæ Constan-
C tinopolitana ecclesia pariter exultamus in domino: ita de reliquarum quoque (sicut affectuose admones) reintegratione curemus primum, ut fidem integritatemque nostram immaculatam ab omni contagione servemus. Nosti enim frater sanctissime, quæ ecclesiasticam servent vincula concordiam, quæ nos ab hæreticorum tueantur insidiis, per quæ etiam canonum custodiatur auctoritas. His in robore suo omni circumspectione servatis, remedia sperantibus conferentur. Habet enim & ecclesiasticarum ordo regularum, & ipsius forma justitiæ, ut medicina rationabilis benigne & fideliter sperantibus non negetur: nec quisquam ita est
D ab humanitate discretus, quem non a rigore discretionis inclinet incauta simplicitas. Sed ut caute hoc citra querelam, aut erroris alicujus nævum valeat expediri, dilectissime frater, personam meam te in hoc oportet induere, scientem in hujusmodi caussis, sicut prædictum est, quid faciendum sit, quid cavendum: ita omnia providenda, ut non ambigas rationem dispensationis hujus Deo esse reddendam: ita tamen ut eos, qui vobis fuerunt communione sociati, vel per vos sedi apostolicæ
E vestra nobis scripta declarent, quibus etiam continentia libellorum, quos obtulerint, inseratur. Sic enim & Severi, [1] & complicum ejus, aut similium absolvemus errores, nec eorum qui sanari potuerint, dispendia patiemur. Quod ideo vobis specialiter credimus imponendum, ad diligentiam vestram nostra onera transferentes, quia non prava jam documenta resistentes hæreticis edidistis, nec debet de eo ambigi, quem bene contigerit explorari. Simul assume remedia medicinæ, simul accingere aucto-

Galat. 6.
Psal. 105.

[1] Hic Mf. addit *vel Supplicii* pro *Sulpicii* forensis: sed utrumlibet rid ridiculo errore. *Hard.*

auctoritate justitiæ, & sic circa supplices humanitate mollire, ut in hæreticorum contagione perdurantes, aut eos qui innocentiam simulant, & cum nostris sola voce consentiunt, ab his, quibus pro ecclesiæ reintegratione consulitur & providetur, excludas: nec enim expedit circa hos ecclesiasticam temperare censuram. Non enim erunt miserationis bona pro eorum, quibus consuli oportet, necessitate collata, si indiscrete fuerint bonis malisque communia. Et quia Hierosolymitanorum quoque faciebat in tuis literis tua dilectio mentionem, quorum etiam ad nos quædam delata professio, necessarium duximus vel recensere quæ scripta sunt, vel respondere, quæ congrua. Qui si sanctorum patrum constituta custodiunt, si illa fidei fundamenta venerantur, ab his, quæ per eos sancto spiritu compungente definita sunt, non recedent. Aut enim perfecta sunt, ita ut sunt, & adjectione non indigent: aut bene valida, & ideo non mutanda: quando per ea omnia hæreticorum venena compressa sunt. Nec quicquam Chalcedonensis synodus, quod utile quælibet diligentia potuisset excogitare, præteriit: quæ præcedentium quoque dogmata vel clarius manifestavit, vel repetita auctoritate firmavit, speciale quoddam adversus Nestorium & Eutychem aggressa certamen, alterum deitatem Dei nostri Jesu Christi a carne separantem, & ideo sanctam Mariam Dei genitricem pronunciare vitantem: alterum veritatem carnis in domino renuentem. Quando dominus noster Jesus Christus idem filius Dei, idem filius hominis, una in duabus persona naturis divinitatis & humanitatis carnis, nec naturis adunatione confusis, non velut quarta persona addita Trinitati, sed ipse filius Dei *exinaniens semetipsum, & formam servi accipiens*, propter quod & unam nec divisibilem profitemur essentiam Trinitatis, & proprietatem tamen suam scimus inesse personis, unam filii Dei cum assumpta carne, unam Spiritus sancti: & personas proprietatibus designantes, & per unitatem essentiæ inseparabile Trinitatis mysterium confirmantes. Neque enim ambigi potest Verbum Dei intra matris viscera per carnem, humanam assumpsisse naturam, nec post a se factam intra vulvam naturarum unitionem divisum. Nam ut humanitas sine Deo non est edita, sic in cruce non est impassibilis divinitas a carnis passione divisa: quod virginis partus & intemerata fœcunditas, & singularis a mortuis resurrectio, & ad cœlos declarat ascensio. Hæc si quemadmodum a patribus constituta sunt servant, credant, nec definita transcendant: a quo tramite qui declinant, ipsi sibi nebulam dubitationis offundunt. Nobis autem illud apostolicum contentiosis respondere necesse est, *nos hanc consuetudinem non habemus, nec ecclesia Dei*. Hæc ideo breviter, quia nec ambigi convenit de rebus juxta fidem sæpius definitis: & pene supervabua est allegatio, quæ adhibetur instructis, cum super hac re & ad clementissimum principem filium nostrum non pauca perstrinxerim. Et quia de Hierosolymitanorum propositione respondimus, hoc quo-

Philip. 2.

1. Cor. 2.

A λυθήσονται πλάνης, καὶ οὐδὲ τούτων, οἵ τινες ἐαθῆναι δυνήσονται τὴν ζημίαν ὑπομείνωμεν. ὅπερ διὰ τοῦτο ὑμῖν ἰδικῶς ᾠήθημεν ἐπιθεῖναι πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐπιμέλειαν, τὰ ἡμέτερα μεταφέροντες βάρη, ἐπείπερ οὐ μικρὰς ἤδη ἀποδείξεις τοῖς αἱρετικοῖς ἀνθιστάμενοι δεδώκατε, καὶ οὐ χρὴ περὶ τούτου διστάζειν, ὃν καλῶς συνέβη δόκιμον ἀποδειχθῆναι. ἅμα προσλαβέσθαι τὰς θεραπείας τῆς ἰάσεως, ἀναζώσασθαι τὴν αὐθεντίαν τῆς δικαιοσύνης, καὶ οὕτω περὶ τοὺς ἱκέτας τῇ φιλανθρωπίᾳ ἀπαλύνεσθαι, ἵνα τοὺς ἐν τῷ τῶν αἱρετικῶν μιάσματι ἐπιμένοντας, ἢ τούτους, οἳ τὸ ἀνεύθυνον ἀποκρίνονται, καὶ μετὰ τῶν ἡμετέρων μόνῃ τῇ φωνῇ συμφωνοῦσιν ἀπὸ τούτων, ὧν ὑπὲρ τῆς ἀποκατα-
B στάσεως τῆς ἐκκλησίας φροντίς, καὶ πρόνοια ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. οὐδὲ γὰρ συντελεῖ περὶ τούτους ἐκκλησιαστικὴν κεράσαι αὐστηρίαν. οὐ γὰρ ἔσται λοιπὸν τοῦ ἐλέους τὰ ἀγαθὰ διὰ τὴν τῶν προνοηθῆναι ὀφειλόντων ἀνάγκην συναχθέντα, ἐὰν διακρίτως ἔσονται κοινὰ καλοῖς καὶ κακοῖς. καὶ ἐπειδὴ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ὁμοίως ποιήσασθαι ᾠήθη ἐν τοῖς οἰκείοις γράμμασι μνήμην ἡ σὴ ἀγάπη, ὧν καὶ πρὸς ἡμᾶς ἠνέχθη τις ὁμολογία, ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα καὶ ἀναγνῶναι τὰ γραφέντα, καὶ ἀποκρίνασθαι τὰ πρόσφορα. οἵ τινες εἰ τὰς τῶν ἁγίων πατέρων διατυπώσεις φυλάττουσιν, οἱ ἐκείνης τῆς πίστεως τοὺς θεμελίους σέβονται, καὶ ἀπὸ τούτων τῶν δι' αὐτῶν τοῦ ἁγίου πνεύματος κατανύσσοντος
C ὁρισθέντων, οὐκ ἀναχωρήσουσιν. εἰ γάρ εἰσι τέλεια, ὥσπερ εἰσὶ, καὶ προσθήκης οὐδέονται, ἢ καλῶς βέβαια, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀνταμειπτέα, ὁπότε δι' αὐτῶν πάντα τὰ τῶν αἱρετικῶν δηλητήρια καταπιεσθῇ, οὐδέ τι ἡ ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος, ὅπερ χρήσιμον, οἱαδήποτε ἐπιμέλεια ἠδύνατο ἐπινοῆσαι, παρέδραμεν, ἤ τις τῶν προλαβουσῶν ὁμοίως τὰ δόγματα, ἢ τηλαυγέστερον ἐφανέρωσεν, ἢ ἐπαναληφθεῖσα τῇ αὐθεντίᾳ ἐβεβαίωσεν ἰδικόν τινα κατὰ Νεστορίου, καὶ Εὐτυχοῦς ἀναδεξαμένη ἀγῶνα, τοῦ μὲν ἑτέρου τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θεότητα ἀπὸ τῆς σαρκὸς χωρίζοντος, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἁγίαν Μαρίαν Θεοτόκον ἐξαγγέλλειν ἐκκλίνοντος, τοῦ δὲ ἑτέρου τὴν ἀλήθειαν τῆς σαρκὸς
D ἐν τῷ κυρίῳ ἀπαναινομένου, ὁπότε ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς οὗτος υἱὸς Θεοῦ, ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος, ἓν πρόσωπον ἐν δύο φύσεσι, καὶ θεότητος καὶ σαρκὸς, οὐδὲ τῶν φύσεων ἐν τῇ ἑνώσει συγχυσθεισῶν, οὐχ ὡς τετάρτου προσώπου προστεθέντος τῇ τριάδι, ἀλλ' αὐτὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκένωσεν ἑαυτὸν καὶ μορφὴν δούλου ἔλαβε. διὸ καὶ μίαν, καὶ οὐδὲ διαιρετὴν ὁμολογοῦμεν οὐσίαν τῆς τριάδος, καὶ τὴν ἰδίαν ὁμοίως ἰδιότητα ἴσμεν ἓν εἶναι τοῖς προσώποις. ἓν γὰρ τοῦ πατρὸς ὁμολογοῦμεν εἶναι πρόσωπον, ἓν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, μετὰ τῆς προσληφθείσης σαρκὸς, ἓν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, καὶ τὰ πρόσωπα ταῖς ἰδιότησι σημαίνοντες, καὶ διὰ τῆς ἑνότητος τῆς οὐσίας, τὸ ἀχώριστον τῆς τριάδος μυστή-
E ριον ὁμολογοῦντες. οὔτε γὰρ δυνατὸν ἀμφιβάλλεσθαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν τοῖς τῆς μητρὸς σπλάγχνοις διὰ τῆς σαρκὸς, τὴν ἀνθρωπίαν προσειληφέναι φύσιν. καὶ μὴ μετὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην ἐν τῇ μήτρᾳ τῶν φύσεων ἕνωσιν διῃρημένον. καθάπερ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ ἀνθρωπότης ἄνευ Θεοῦ γενηθεῖσα, οὕτως ἐν τῷ σταυρῷ ἡ ἀπαθῆς θεότης, οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ τῆς σαρκὸς πάθους διῃρημένη, ὅπερ ὁ τῆς παρθένου τόκος, καὶ ἡ ἄχραντος γονιμότης, καὶ ἡ ἐξαίρετος ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις, καὶ ἡ εἰς οὐρανοὺς δείκνυσιν ἄνοδος,

Φιλιπ. 2.

ταῦτα

ταῦτα εἰ καθὼς παρὰ τῶν πατέρων ὡρίσθη, φυλάττουσι, πιστεύετωσαν, καὶ μηδὲ τὰ ὡρισμένα παραβαινέτωσαν, ἀφ' ἧς τρίβου οἱ ἐκκλίνοντες, αὐτοὶ ἑαυτοῖς νέφος ἀμφιβολίας περιχέουσιν. ἡμῖν δὲ ἐκεῖνο τὸ Ἀποστολικὸν, τοῖς φιλονείκοις, ἀποκρίνασθαι ἀνάγκη ἐστίν· ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. ταῦτα διὰ τοῦτο διὰ βραχέων, ἐπειδὴ οὔτε ἀμφιβάλλεσθαι προσήκει περὶ πραγμάτων τῶν περὶ τῆς πίστεως πολλάκις ὁρισθέντων, καὶ παντελῶς περιττή ἐστιν ἡ δικαιολογία ἡ προσφερομένη τοῖς παρασκευασμένοις, ὁπότε περὶ τούτου τοῦ πράγματος, καὶ πρὸς τὸν ἐνδοξότατον, καὶ φιλανθρωπότατον βασιλέα τὸν ἡμέτερον υἱὸν, οὐκ ὀλίγα ἐσημάναμεν. καὶ ἐπειδὴ περὶ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν ὁμολογίας ἀπεκρινάμεθα, καὶ τοῦτο ὑπελάβομεν τῆς τούτων σωτηρίας χάριν ἁρμοδίως προσθεῖναι, ἵνα ἐὰν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐπιποθῶσι τὴν ἕνωσιν, τῆς ἰδίας ὁμολογίας τὸ ὕφος ἐγγράφως μηνυθεῖσαν, ἣν τοῖς ἡμετέροις πρεσβευταῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει διάγουσι προσήνεγκαν, διὰ τῶν ἰδίων πρὸς ἡμᾶς ἀποστείλωσιν, ἢ τῇ ὑμετέρᾳ ἀδελφότητι δώσουσι, τῇ αὐτῇ μέντοι, καθὼς εἶπον, δυνάμει συγγεγραμμένην, ἥ τις πρὸς ἡμᾶς πᾶσι τοῖς τρόποις δι' ὑμετέρας διατυπώσεως, κομισθήσεται. περὶ γὰρ Θεσσαλονικέων, ὧν πρὸς ἡμᾶς οἱ πρέσβεις διὰ τῆς τοῦ πιστοτάτου, καὶ ἐνδοξοτάτου βασιλέως τοῦ ἡμετέρου υἱοῦ διατυπώσεως ἦλθον, ἵνα μή τι παραλελοιπέναι δόξωμεν, γινώσκειν ὑμᾶς βουλόμεθα κατὰ ταῦτα, ἅπερ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐμπνέοντος ἤρεσαν, τὴν ὑπόθεσιν πᾶσαν τῇ ὑμετέρᾳ διασκέψει ψηλαφητέαν, καὶ εἰ ὅπερ χρὴ πληρώσουσι διατυπωτέαν. ταῦτα διὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ συνεπισκόπου ἡμῶν τοῦ σεβασμιωτάτου ἀνδρὸς Ἰωάννου, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν υἱῶν ἡμῶν, Ἡρακλειανοῦ τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ Κωνσταντίνου τοῦ διακόνου, τῆς ἐκκλησιαστικῆς τιμῆς ἀξίων, τὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἀνήκοντα ἀρκεσθέντες ἀντιγράψαι, ἥσθημεν ἐν ἀνδρὶ τῆς ἡμετέρας τάξεως ἴσην ἀξίαν καὶ εὐλαβῆ πρόθεσιν ἡμᾶς εὑρηκέναι. καὶ μετὰ τῶν τῆς πρεσβείας ἐντολῶν, τῇ φρονήσει καὶ τοῖς τρόποις συνάδοντα. εὐκταῖον γὰρ πρᾶγμα, καὶ πλῆρες χαρᾶς, ἵνα ὦσι κεκριμένως δόκιμοι, οὓς τῆς κοινωνίας καὶ τῆς τάξεως συνέβη εἶναι συγκλήρους. καὶ ἄλλῃ χειρὶ, ὁ Θεός σε ὑγιῆ διαφυλάπτῃ, ἀδελφὲ τιμιώτατε.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπε· νῦν καὶ οἱ θεοσεβέστατοι νοτάριοι τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας, εἴ τινές εἰσι παρ' αὐτοῖς χάρται τὴν παροῦσαν ὁρῶντες ὑπόθεσιν, δήλους ἡμῖν τούτους ποιείτωσαν, καὶ προκομισθέντων τῶν χαρτῶν διὰ Κοσμᾶ τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου νοταρίου, καὶ χαρτοφύλακος, Μακάριος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος τὸν ἐκ προσώπου τῶν Θεουπόλεως κληρικῶν λίβελλον, καὶ τὴν ἀναφορὰν τῆς ἐνδημούσης τηνικαῦτα τῇ βασιλίδι πόλει συνόδου ἀμφότερα πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην ἀρχιεπίσκοπον γενόμενον τῆς αὐτῆς βασιλίδος πόλεως ἀνέγνω, καὶ Καλώνυμος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ νοτάριος ἀπὸ κόδικος τὴν πρὸς Ἰωάννην τὸν τῆς ὁσίας μνήμης ἀρχιεπίσκοπον γενόμενον Ἱεροσολύμων ἐπιστολὴν, καὶ τὴν πρὸς Ἐπιφάνιον τὸν τῆς θεοφιλοῦς μνήμης, τῆς Τυρίων γενόμενον ἐπίσκοπον ἀνέγνω, ἔτι μὴν καὶ τὴν πεμφθεῖσαν ὑπό τε αὐτοῦ Ἰωάννου τοῦ τῆς Ἱεροσολυμιτῶν ἐπισκόπου, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου, πρὸς τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην ἐπιστολὴν ἀνέγνω, καὶ Στεφανος ὁ θεοσεβέστατος νοτάριος, καὶ διάκονος, τὴν σταλεῖσαν ἀναφορὰν παρὰ Ἐπιφανίου ἐπισκόπου γενομένου Τύρου, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν συνόδου ἀνέγνω, καὶ Παῦλος ὁ θεοσεβέστατος νοτάριος καὶ διάκονος, τὴν σταλεῖσαν ἀναφορὰν σὺν τοῖς πεπραγμένοις ἀπὸ τῶν ἐπισκόπων Συρίας δευτέρας, πρὸς τὸν τὸν ἐν ἁγίοις Ἰωάννην γενόμενον ἀρχιεπίσκοπον τῆς βασιλίδος πόλεως, ἅ τινα σύμπαντα καὶ ἐντέτακται.

A que æstimavimus, salutis eorum causa competenter addendum, ut si communionis apostolicæ desiderant unitatem, professionem suam scripto inditam, quam legatis nostris apud Constantinopolim positis obtulerunt, aut per suos ad nos dirigant, aut fraternitati vestræ tradant, eodem tamen, sicut diximus, tenore conscriptam, quæ ad nos modis omnibus sub vestra ordinatione deferatur. Nam de Thessalonicensibus, quorum ad nos legati sub clementissimi, & fidelissimi principis filii nostri ordinatione venerunt, ne quid omisisse credamur, nosse vos volumus secundum hoc quod domino nostro inspirante placuerit, B causam omnem * nostri dispositione tractandam, & si, quod oportet, impleverint, ordinanda hæc per fratrem nostrum & coepiscopum venerabilem virum Joannem: sed & filios nostros Heraclianum presbyterum; & Constantinum diaconum, ecclesiastico honore dignissimos, ad causam pertinentia conscripsisse contenti, gratulati sumus in viro ordinis nostri par meritum, & religiosum nos invenisse propositum, & cum legatione mandata sapientiæ & moribus congruentia. Votiva enim res & plena gaudii est, ut sint justa æstimatione probabiles, quos communionis & officii contigerit esse consortes. *Et alia manu.* Deus te sa- C num custodiat frater venerabilis (Data septimo Kalendas Aprilis, Valerio viro clarissimo consule. *)

* vestra

* Anno Chr. 521.

Sanctissimus archiepiscopus dixit: Nunc venerabilissimi notarii sanctissimæ ecclesiæ nostræ, si quæ sunt chartæ apud eos, præsentem causam concernentes, ipsas nobis manifestas faciant. Et productis chartis per venerabilem Cosmam diaconum, notarium, & chartophylacem, Macarius venerabilis diaconus, & notarius, libellum ex persona clericorum Theopolis, & relationem synodi ibidem in regia urbe congregatæ, utrumque ad Joannem inter sanctos archiepiscopum ipsius regiæ urbis, legit. Et Calonymus venerabilis diaconus & notarius, ex codice epistolam ad Joannem sanctæ memoriæ archiepiscopum Hierosolymorum, & ad Epiphanium piæ memoriæ Tyriorum episcopum, legit. Insuper etiam epistolam missam ab ipso Joanne Hierosolymorum episcopo, & synodo sua ad E sanctum Joannem, legit. Et Stephanus venerabilis notarius, & diaconus, relationem missam ab Epiphanio Tyrio & synodo sub eo congregata, legit. Et Paulus venerabilis notarius & diaconus relationem cum gestis destinatam ab episcopis secundæ Syriæ, ad sanctissimum Joannem archiepiscopum regiæ urbis; quæ omnia inserta fuere.

SUP-

Hanc epistolam clerici Antiochenæ ecclesiæ ad synodicum concilii CP. rescripserunt anno Christi 518. Vide Baron. ibid. n. 50.

SUPPLICATIO CLERICORUM, & monachorum Antiochiæ, ad Joannem patriarcham & synodum congregatam contra Severum.

Sanctissimo ac beatissimo archiepiscopo œcumenico patriarchæ Joanni & sanctæ synodo congregatæ, supplicatio a clericis & monachis apostolici throni Antiochenæ magnæ civitatis catholicæ sanctæ ecclesiæ Dei.

ΔΕΗΣΙΣ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ

Ἀντιοχείας πρὸς Ἰωάννην τὸν παῤιάρχην, καὶ τὴν συνδημοῦσαν σύνοδον, κατὰ Σεβήρου.

Τῷ ὁσιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ, καὶ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Ἰωάννῃ, καὶ τῇ συνδημούσῃ ἁγίᾳ συνόδῳ ἀξίωσις παρὰ κληρικῶν, καὶ μοναχῶν τῆς Ἀποστολικῆς θρόνου τῆς Ἀντιοχείας μεγαλοπόλεως ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας.

NUnc est, si quando fuit, tempus, beatissimi patres, omnes orbis sanctas Dei ecclesias, tanquam ex uno ore propheticum illud clamare; *Lætentur cœli & exultet terra, & omnia quæ in ea sunt, quoniam misertus est Deus populi sui*. Quod enim sceptra Romanorum piis & a Christo amatis imperatoribus sint commissa, sic & libertas ac fiducia orthodoxam religionem colentibus donata sit, quomodo non merito persuadet fidelibus, hanc vocem clamare? At in tam communi festivitate orbis, una ex omnibus, vel admodum cum paucis, ecclesia Antiochena mœstitia & luctu impleta est. Lupum enim pro pastore (nescimus quomodo) suscepit, & affligitur. Quam enim tragœdiam non excesserunt ac superarunt mala, attentata a Severo? Qui primum quidem (ut quomodo vixerit, prætereamus, vestris auribus parcentes) nulli unquam ecclesiæ communicasse videtur: deinde, cum calumniæ sagittis sagittavit, & præparavit exagitare justissimum pastorem Flavianum beatissimum, illius sedem violenter & contra canones subripuit, & inde ad instar mercenarii non solum non pavit ovile Christi, neque fugit, quod amandum erat, sed ipse operabatur ea, quæ ferarum sunt oves jugulando & dispergendo. Novitates autem & blasphemias adversus Deum fingens, nulli sanctorum patrum pepercit: perseverat enim tota die, abdicans synodos pro pietate congregatas. Nam qui sanctam Chalcedonensem synodum anathematizare & impugnare ausus est, quæ maxime firmavit symbolum trecentorum decem & octo sanctorum patrum, quæ etiam suscepit centum quinquaginta sanctos patres, insuper etiam & similiter sanctos patres, qui Ephesi contra impium Nestorium convenerunt, bene manifestum est; quod & prædictas avertatur, & odit tanquam hujus sorores. Quot quidem homicidia sanctorum monachorum fecerit, & cum manibus Judaicis hujusmodi jugulationem injunxerit, neque nos, sanctissimi, neque aliorum aliquem latuit. Dirum enim spectaculum fuerunt jacentes viri, qui religiosis certaminibus usque ad canitiem certaverunt nudi & insepulti jactati, ultra trecentos existentes, ex secunda Syriorum provincia nati, canibus & avibus lacerandi, projecti. Similia autem & similiter miseranda sunt, & quæ in xenodochiis, id est hospitalibus ab ipso facta sunt.

Psal. 95.

ΝΤῦν εἰ πέρ ποτε καιρὸς, ὦ μακαριώτατοι, πάσας τῆς οἰκουμένης τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ὡς ἐξ ἑνὸς στόματος τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο ἐκβοῆσαι, εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ, καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. τὸ γὰρ τὰ σκῆπτρα Ῥωμαίων τοῖς ὅπως ἂν εὐσεβέσι, καὶ φιλοχρίστοις ἐγχειρισθῆναι βασιλεῖς, ἐλευθερίαν δὲ χαρισθῆναι, καὶ παῤῥησίαν τοῖς τὴν ὀρθόδοξον προσκυνοῦσι θρησκείαν, πῶς οὐχὶ τοῦτο πείθει εἰκότως τοὺς πιστοὺς βοῆσαι τῇ φωνῇ; ἀλλ' ὃν ὅτω κοινῆς τῆς οἰκουμένης ἑορτῆς μίαν ἐκ πάντων, ἢ κομιδῇ σὺν ὀλίγαις ἢ τῶν Ἀντιοχέων ἐκκλησία, κατηφείας καὶ θρήνων πεπλήρωται. λύκον γὰρ ἀντὶ ποιμένος, οὐκ οἶδαμεν ὅπως, δεξαμένη κακοπαθεῖ. ποίαν γὰρ τραγῳδίαν οὐκ ἀπέκρυψε τὰ τολμηθέντα παρὰ Σεβήρου κακά, ὃς πρῶτον μὲν, ἵν' ὅπως βελτίωκε παραλείπωμεν φειδοῖ τῶν ὑμετέρων ἀκοῶν, οὐδεμίᾳ πώποτε φαίνεται κοινωνήσας ἐκκλησίᾳ. εἶτα συκοφαντίας βέλεσι καταπτήξας τε, καὶ παρασκευάσας ἐξελαθῆναι τὸν εὐθέσμον ποιμένα Φλαβιανὸν τὸν μακαριώτατον, τὸν ἐκείνου θρόνον βιβαίως, καὶ ἀκανονίσως ὑφήρπασε, καὶτοῦθον μισθωτὸς δίκην οὐ μόνον οὐκ ἐπήμυνε τῇ ποίμνῃ τοῦ Χριστοῦ, οὐδὲ ἔφυγε, ὅπερ ἦν ἀγαπητὸν, αὐτὸς τὰ τῶν θηρίων ἔδρα, σφάττων τε, καὶ διασκορπίζων τὸ πρόβατα, καινοφωνίας δὲ, καὶ βλασφημίας κατὰ τοῦ Θεοῦ πλατύνων ἐδόκει τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων ἐφείσατο, διατελεῖ δὲ πᾶσαν ἡμέραν, ὡς εἰπεῖν, τὰς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀθροιζούσας ἀποκηρύττων συνόδους. ὁ γὰρ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν σύνοδον ἀναθεματίσαι τε, καὶ πολεμῆσαι πολεμήσας, τῇ μᾶλλον βεβαιώσασαν τὸ σύμβολον τῶν τιη. ἁγίων πατέρων, ἀποδεξαμένῃ δὲ καὶ τὰς ρν. ὁσίους, καὶ ἁγίους πατέρας, ἔτι μὴν καὶ τοὺς ἐν Ἐφέσῳ κατὰ Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς συνελθόντας ὁμοίως ὁσίους πατέρας, εὔδηλον ὡς καὶ τοὺς εἰρημένους ἀποστρέφεται καὶ μισεῖ, ὡς τούτους ἀδελφούς. καὶ ὅσους μὲν φόνους ἁγίων εἰργάσατο μοναχῶν Ἰουδαϊκαῖς χερσὶ τῇ τοιαύτῃ ἐγχειρίσας σφαγῇ, ἔτε ἡμᾶς ὁσιώτατοι, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἔλαθεν οὐδένα. θέαμα γὰρ ἦσαν κείμενοι δεινὸν ἄνδρες ἀσκητικοῖς ἀγῶσι μέχρι πολιᾶς συναθλήσαντες, γυμνοὶ καὶ ἄταφοι ἐρριμένοι, ὑπὲρ τοὺς ἑξακοσίους ὄντες, ἐκ τῆς δευτέρας Σύρων ἐπαρχίας ὁρμώμενοι, κυσὶ σπαράγματα, καὶ οἰωνοῖς παρακείμενοι. ὅμοια δὲ καὶ ὡσαύτως ἐλεεινὰ, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ξενῶσιν αὖθις πέπραχται. δεσμωτήρια γὰρ δόμασι νεῶν, κἀκεῖσε πολλοὺς τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας καθείργων συνέχει καὶ μαστίζων ἀναιρεῖ. οἷα δὲ ὁσιώτατοι,

8 Ex vetusto interprete. Citatur in Concilio Nicæno II. actione V.

πιτοι, καὶ περὶ τὰς ἐν Δάφνῃ πηγὰς φραξαι τετόλμηκε, μαγείαις τε χρώμενος αὐτόθι, καὶ θυμιάμασι μυσαροῖς θεραπεύων τοὺς δαίμονας, ἃ καὶ τοῦτο πᾶσα ἐκείνη ἡ μεγάλη ἄδει πόλις. ἡμῖν, ἐδὲ αὐτῶν ἐφείσατο τῶν ἁγίων θυσιαστηρίων, ἐδὲ τῶν ἱερῶν σκευῶν, τὰ μὲν ξέφων ὡς ἀναγκῆ, τὰ δὲ χωνεύων, καὶ ῥογάλων τοῖς ὁμοδόποις. τετόλμηται δὲ αὐτῷ καὶ τοῦτο ὦ μακαριώτατοι. τὰς γὰρ εἰς τύπον τοῦ ἁγίου πνεύματος χρυσᾶς τε, καὶ ἀργυρᾶς περιστερὰς κρεμαμένας ὑπεράνω τῶν θείων κολυμβηθρῶν, καὶ θυσιαστηρίων, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσφετερίσατο, λέγων ἃ χρῆναι ἐν εἴδει περιστερᾶς τὸ ἅγιον πνεῦμα ὀνομάζεσθαι. τὰ μέντοι χρήματα, καὶ οἰκήματα, καὶ ὅσα ἐν τοῖς καλλίστοις χωρίοις ὑπῆρχε τῇ ἐκκλησίᾳ πάντα ἐκφορήσας ἐξεδαπάνησε, καὶ βαρυτάτοις δανείσμασι τὴν ἐκκλησίαν κατέχωσεν. ἀλλ' ἐκ οἵόντε ὦ μακαριώτατοι πάντα διεξελθεῖν τὰ ἐκείνῳ τετολμημένα, διὸ τοῖς ὀλίγοις τούτοις, καίπερ ὄσι τηλικούτοις ἀρκούμενοι, δεόμεθα τῆς ὑμετέρας ἁγίας συνόδου ὀψὲ καὶ μόλις σῶσαι τὰ σωζόμενα κακὰ τὴν ἡμετέραν ἐκκλησίαν, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἀνατολικὴν διοίκησιν, καὶ τὸν τε παμπονήρου ἀνδρὸς ἡμᾶς ἐλευθερῶσαι, ἀπαιτούμενοι κατὰ τοὺς θείους κανόνας, καὶ τοὺς πολιτικοὺς νόμους δίκας, ὧν ἔπραξε, παρόντων δὲ ποιῆσαι ἐκ τῶν ὑπολειφθέντων πραγμάτων, εἰγέτι μεμένηκε, πείθοντες τὴν θείαν, καὶ καλλίνικον κορυφὴν ἀποσαλεῦσαί τινας ἐν τάχει ὑπ' ἀγαθοῖς μαρτυρουμένους τρόποις, τινὸς τῶν ἐξ ἡμῶν σωζερχομένου καὶ τοῖς πράγμασιν ἐφισῶντος, ἐφ' ᾧ συνεχεθῆναι μὴ, καὶ λογοθετηθῆναι τοὺς ἐξαρχῆς καὶ μέχρι τοῦ νῦν, εἰς ταῦτα ὑπουργήσαντας, ἐκ εἰς αὐτοὺς τὰ πολλὰ κεκλοφότας, ἐξασφαλισθῆναι δὲ καὶ τὰ λειπόμενα, ἵνα μὴ τελέως ἅπαντα ἐκφορηθῇ. οὐ γὰρ πιστεύει ὁ χρηστὸς ἄνθρωπος κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ τὰ διαφέροντα αὐτῇ σκορπίζων. πάσης γὰρ ἐλπίδος εἰκότως ἐκπεσὼν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρας πονηροὺς καὶ ἐκ τῶν τοιούτων ἐφόμενος, τὰς ἐλπίδας ἔχει. πρεσβεῦσαι δὲ παρακαλοῦμεν καὶ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, εἴτε ἐπίσκοποι εἶεν, εἴτε κληρικοὶ, ἢ μοναχοὶ, ἢ καὶ λαϊκοὶ, ὅπως ἀνακληθέντες ἀποδοθῶσι ταῖς οἰκείαις πόλεσι, καὶ τάξεσιν, ἐπὶ τούτοις πᾶσι συγγνώμην αἰτοῦντες διὰ τὴν συνέχουσαν ἡμᾶς ὀδύνην, ἐνορκοῦμεν τὴν ὑμετέραν μακαριότητα διὰ τὴν ἁγίαν καὶ ὁμοούσιον τριάδα, καὶ τὴν εὐσέβειαν, καὶ νίκην, καὶ διαμονὴν τῶν δεσποτῶν τῆς ὅλης οἰκουμένης Ἰουστίνου, καὶ Εὐφημίας τῶν αἰωνίων Αὐγούστων, κινηθῆναί τε ὑμᾶς δεόντως, καὶ μὴ παρίδειν ἡμῶν τὰς αἰτήσεις, ἀναγαγεῖν δὲ ταῦτα πάντα ἐπὶ τὰς εὐσεβεῖς, καὶ φιλοχρίστους ἡμῶν βασιλέας, καὶ ποιῆσαι τὴν αὐτῶν γαληνότητα πάντα τὰ κατὰ τὴν ἁγιωτάτην ἡμῶν ἐκκλησίαν τῆς αὐτῆς τε, καὶ ἡμῶν προνοίας τυχεῖν.

A Vincula enim edificat nunc, & ita multos pro fide incarcerando, in tenebris, & flagellando interficit. Talia, sanctissimi, & circa fontes in Daphne facere præsumpsit, & veneficiis ibidem utens, sceleſtis sacrificiis dæmones colit; & hoc quoque tota illa magna civitas cantat. Neque utique ipsis sanctis altaribus pepercit; neque sacris vasis parcens, alia confringens, alia autem conflans, similibus suis erogat. Præsumptum est autem ab ipso & hoc, o beatissimi; nam columbas aureas & argenteas, in formam Spiritus sancti super divina lavacra & altaria appensas, una cum aliis sibi appropriavit, dicens, non oportere in specie columbæ Spiritum sanctum nominare. Pecunia quidem & domos, & quæcumque in optimis fundis erant, exportavit & expendit, & gravissimis usuris ecclesiam obruit. At, beatissimi patres, non est possibile omnia percurrere, quæ ab illo præsumpta fuerunt; ideo his paucis & magnis contenti, deprecamur vestram sanctam synodum, etsi sero, quasi sedare mala, quæ nostram ecclesiam occupant, & totum fere orientem; & ab isto nequissimo viro nos liberare, exacta ab eo pœna eorum, quæ contra divinos canones & politias legis fecit: providentiamque facere de his rebus, quæ relictæ sunt, si quid remansit; persuadentes piissimo ac invictissimo principi, & mittat aliquos bonis moribus comprobatos, aliquo ex nostris simul veniente, qui rebus superstet, & rationem exigant de his quæ a principio usque nunc fecerunt: & ad multa quæ ipsi furati sunt: & custodiant quæ invenientur: ne totaliter omnia exportentur. Non enim cessat bonus homo adversus ea, quæ sunt ecclesiæ Dei, ea, quæ ipsi ecclesiæ conferunt, dissipando. Cum enim merito ab omni spe Dei exciderit, ad viros iniquos, a quibus nutritur, spem habet. Rogamus etiam oratores mittere, & pro fratribus nostris, sive episcopi sint, sive clerici, vel monachi, aut laici, ut relegati restituantur propriis civitatibus & ordinibus. Insuper in his omnibus veniam petentes propter dolorem nos occupantem, adjuramus vestram beatitudinem, per sanctam & consubstantialem Trinitatem, & pietatem, ac victoriam, & perseverantiam dominorum totius orbis Justini & Euphemiæ semper Augustorum, moveri & nobis opportune succurrere, & non despicere supplicationes nostras, adducere autem & hæc omnia ad pios Christianos imperatores nostros, & persuadere ipsorum serenitati; ut omnia bona sanctissimæ ecclesiæ nostræ, per ipsorum & vestram consequantur providentiam.

In ejusmodi columba eucharistiam asservavit Basilius Magnus teste Amphilochio.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Θεοδόσιος ἐλέῳ θεῷ πρεσβύτερος Ἀντιοχείας, ἐπέδωκα.

Λογγῖνος διάκονος, ὁμοίως ἐπέδωκα.

Στέφανος διάκονος, ὁμοίως ἐπέδωκα.

Μαυρίκιος ὑποδιάκονος, ὁμοίως ἐπέδωκα.

Ἰουλιανὸς ἐλέῳ θεῷ διάκονος, ὁμοίως ἐπέδωκα.

Θωμᾶς ἐλέῳ θεῷ διάκονος, ὁμοίως ἐπέδωκα.

SUBSCRIPTIONES

Theodosius Dei miseratione presbyter Antiochiæ, porrexi.

Longinus diaconus, similiter porrexi.

Stephanus diaconus, similiter porrexi.

Mauritius subdiaconus, similiter porrexi.

Julianus Dei miseratione diaconus, similiter porrexi.

Thomas Dei miseratione diaconus similiter porrexi.

Joannes Dei miseratione presbyter, similiter porrexi.
Andreas, similiter porrexi.
Julianus, similiter porrexi.
Marcellus diaconus similiter porrexi.
Sergius [1] misericors, similiter porrexi.

Joannes misericors, similiter porrexi.
Moses Dei gratia presbyter, similiter porrexi.
Joannes Monitor, similiter porrexi.
Joannes monachus monasterii beati Maronis, porrexi.
Jacobus monachus beati Vizi, similiter porrexi.
Constantinus monachus & legatus sanctæ memoriæ Asterii, similiter porrexi.
[2] Nonnus diaconus monasterii beati Pauli, similiter porrexi.

Salomon monachus monasterii beati Valentini, similiter porrexi.
Symeon monachus monasterii beati Agapeti, similiter porrexi.
Sergius monachus monasterii sancti Symeonis, porrexi.

Alphius monachus monasterii beati Jacobi, porrexi.
Felix monachus beati Joannis, similiter porrexi.
Symeon monachus monasterii Jugaporum beati Pauli, porrexi.

[a] Hesychii

Paulus monachus monasterii beati [a] Isychii porrexi.
Dominicus monachus monasterii beati Dorothei, porrexi.

Epistola synodalis concilii CP. sub Hormisda. Vide notas ejusdem concilii sub Hormisda ad annum 518.

RELATIO AD JOANNEM

patriarcham a synodo congregata.

Domino nostro sanctissimo & beatissimo patri patrum, archiepiscopo & œcumenico Patriarchæ, Joanni, synodus in hac imperiali civitate congregata, in domino salutem.

[3] CUm Deus omnium dominus, pro commodo orthodoxæ fidei, & stabilitate catholicæ ecclesiæ præterita dominica & feria secunda, expleta missa in sancta Dei ecclesia hujus regiæ urbis, una voce movit innumerabilem & infinitum populum, & hunc divino zelo accendit plurimum & sedulo petere vestram beatitudinem, ascendere ambonem, & exclamare pro recta fide, pro qua semper agonizastis & agonizatis. Et cum hoc fecistis, factæ fuerunt (ut dictum est) exclamationes plurimæ, ac continuæ populi vos laudantis pro orthodoxa fide, & patres prædecessores vestros expulsos restitui expetentis. Cum autem vester nuncius totum nostræ examinationi tradiderit, & opportune considerare mandaverit, necessarium putavimus, quæ sequuta sunt, & a nobis formata, per re-

Ἰωάννης ἐλέῳ θεῦ πρεσβύτερ⊙, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Ἀνδρέας, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Ἰυλιανός, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Μάρκελλ⊙ διάκον⊙, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Σέργι⊙ ἐλεεινός, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Ἰωάννης ἐλεεινός, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Μωσῆς Θεῦ χάριτι πρεσβύτερος, ἐπέδωκα.
Ἰωάννης ὑποβολεύς, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Ἰωάννης μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Μάρων⊙, ἐπέδωκα.
Ἰάκωβ⊙ μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Βίζυ, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Κωνσαντῖν⊙ μοναχὸς, καὶ ἀποκρισάριος τῦ τῆς ὁσίας μνήμης Ἀστερίυ ὁμοίως ἐπέδωκα.
Νόνν⊙ διάκον⊙ μονῆς τῦ μακαρίυ Παύλυ, ὁμοίως ἐπέδωκα.
Σολομὼν μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Οὐαλεντίνυ, ἐπέδωκα.
Συμεών μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Ἀγαπητῦ, ἐπέδωκα.
Σέργιος μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Συμεῶνος, ἐπέδωκα.
Ἀλφειὸς μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Ἰακώβυ, ἐπέδωκα.
Φήλιξ μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Ἰωάννυ, ἐπέδωκα.
Συμεών μοναχὸς μονῆς Ἰυγάπων τῦ μακαρίυ Παύλυ, ἐπέδωκα.
Παῦλ⊙ μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Ἡσυχίυ, ἐπέδωκα.
Κυριακὸς μοναχὸς μονῆς τῦ μακαρίυ Δωροθέυ, ἐπέδωκα.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΡΟΣ ΙΩΑΝΝΗΝ

παξιάρχλν, παρὰ τῆς ἐνδημούσης συνόδυ.

Τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ ἁγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ πατρὶ πατέρων, ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, Ἰωάννῃ, ἡ ἐνδημοῦσα κατὰ τὴν φιλόχριστον ταύτην, καὶ βασιλίδα πόλιν συνόδος, ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ὁ πάντων δεσπότης ἐπὶ συμφέροντι τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ συστάσει τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, κατὰ τὴν παρελθοῦσαν κυριακήν τε, καὶ δευτέραν, λειτουργίας ἐπιτελουμένης ἐν τῇ ἁγίᾳ τῦ Θεῦ ἐκκλησίᾳ τῆς βασιλίδ⊙ ταύτης πόλεως, μιᾷ φωνῇ ἐκίνησε τὸν ἀναρίθμητον τῶν μυριάδων λαὸν, ὡς ζήλῳ θείῳ τῦτον ἐκκαυθέντα ἐπὶ πολὺ, καὶ ἐπιμόνως αἰτῆσαι τὴν ὑμετέραν μακαριότητα ἐπὶ τὸ ἄμβωνος ἀνελθεῖν, καὶ προσφωνῆσαι ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως, ὑπὲρ ἧς ἀεὶ ἠγωνίσασθε, καὶ ἀγωνίζεσθε. καὶ τῦτο ποιησάντων ὑμῶν, ἐκβοήσεις γεγόνασι, καθὼς ἔφημεν, πλεῖσαι, καὶ ἐπίμονοι τῦ λαῦ, ὑμᾶς μὲν ἐπὶ τῇ ὀρθοδοξίᾳ διαφημοῦντος, τὺς δὲ ἀπὸ ὑμῶν ἐκβληθέντας πατέρας ἀνακληθῆναι ἐξαιτοῦντος. ὁ δὲ ὑμέτερος ἄγγελος, τῇ ὑμετέρᾳ δοκιμασίᾳ τὸ πᾶν ἀποδεδωκὼς, τὰ δέοντα σκοπῆσαι προσέταξεν, ἀναγκαῖον ἐλογισάμεθα τὰ παρακο-

1 Pro, *miserabilis, infelix peccator.* 2 al. *Nonnus.*
3 Ex vetusta interpretatione.

ρακληθήσαντα, καὶ τυπωθέντα παρ' ἡμῶν δι' ἀναφορᾶς πρῶτον τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἀναγάγαι, καὶ τότε δι' ὑμῶν τῷ ἀσεβεστάτῳ, καὶ κρατίστῳ ὑμῶν βασιλεῖ δῆλα κατασῆσαι, ἔστι δὲ ταῦτα. κατὰ τὴν εἰκάδα τοῦ ἐνεστῶτος Ἰουλίου μηνὸς τῆς παρούσης ἐνδεκάτης ἐπινεμήσεως, ὑπατείας Μάγνου τοῦ λαμπροτάτου, ὅταν τὸ μοναχικὸν τάγμα τῆς φιλοχρίστου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως ἐκ διαφόρων συνελθὸν μοναστηρίων, τοῦτο μὲν ἀρχιμανδριτῶν, τοῦτο δὲ, καὶ τῶν λοιπῶν, λιβέλλους προσδέδωκε τῇ ἐνδημούσῃ ταύτῃ πάσῃ συνόδῳ ἡμῶν αἰτῶν καὶ ἀναγνωσθῆναι τούτους, καὶ τὰ περιεχόμενα τοῖς λιβέλλοις κεφάλαια δοκιμασθέντα παρ' ἡμῶν πέρατι παραδοθῆναι, μᾶλλον δὲ τύπῳ συνοδικῷ ὑποβληθῆναι. ἀναγνωσθῆναι τοίνυν ποιησάντες τοὺς λιβέλλους, ἃς καὶ ὑπετάξαμεν τῷ δε τῷ τύπῳ, ταῦτα περιέχειν ἐν τούτοις ἐγνώκαμεν.

A lationem primum vestræ beatitudini annunciare, & tunc per vos piissimo & potentissimo imperatori nostro manifesta statuere. Sunt autem hæc: Vicesima instantis mensis Julii, indictione XI. consulatu Magni clarissimi viri * universus monachicus ordo • Anno Chr 518.
hujus Christo amatæ imperialis civitatis, qui ex diversis monasteriis convenit, hic quidem archimandritarum, alius vero reliquorum libellos porrexit huic omni congregatæ nostræ synodo, petiveruntque ipsos legi, & capitula in eis contenta, examinata a nobis fini tradere, immo vero sub forma synodali ponere. Cum itaque ipsos libellos legeremus, quos & subordinavimus
B formæ prædictæ, hæc contineri in ipsis legimus.

Πρώτιλιν αἴτησιν οἱ λίβελλοι ἔχουσιν, ὥστε τοὺς ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ Εὐφήμιον, καὶ Μακεδόνιον ἐκβληθέντας, καὶ ἐν ἐξορίᾳ τετελευτηκότας, δικαίως, καὶ κανονικῶς ἀνακληθῆναι, καὶ ἀποδοθῆναι τῷ καταλόγῳ τῶν πρὸ αὐτῶν ἐν κυρίῳ ἀναπαυσαμένων ἐντεῦθα ἀρχιεπισκόπων, πάντων ἀργῶν μενόντων τῶν κατ' αὐτῶν ὁπωσοῦν γενομένων, ἐντεθῆναι δὲ καὶ τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τοὺς τότων προσηγορίας, καθὼς ἅπας ὁ λαὸς καὶ τὸ μοναχικὸν τάγμα ἐπιμόνως καὶ ἐπιπολὺ ἐξεβόησαν. ἡμεῖς δὲ τάξιν ἁρμόττουσαν τῇ αἰτήσει ἐπιθεῖναι σπεύδοντες ἐζητήσαμεν τὰ πεπραγμένα ἐπ' αὐτοῖς, καὶ γνόντες διὰ τῆς ἀναγνώσεως, ὡς τὰ πλεῖστα τότων, οὔτε σὺν ἀκριβείᾳ προῆλθον, οὔτε πίστεως ἕνεκα δικαίως τὴν ἐκβολὴν ὑπέμειναν οἱ μνημονευθέντες πατέρες, οὔτε ὡς παρασαλεύοντές τι τῶν πρότερον τῇ ὀρθοδοξίᾳ πεφυλαγμένων, ἀναγκαῖον ἐλογισάμεθα τοῖς αἰτήσεσι παντὸς τοῦ λαοῦ σὺν γυναιξὶ καὶ παισὶ καὶ πάσης ἀξίας καὶ στρατείας, ἀλλὰ μὴν, καὶ τοῦ μοναχικοῦ τάγματος, ἐπιμόνως ἐκβοησάντων κατὰ τὰς προσδοθείσας λιβέλλους τὸ ἱκανὸν μετὰ τῆς ἀληθείας ποιῆσαι, ἵνα καθὼς καὶ οἱ ἐν ἁγίοις τοῦ μνήμου, Παῦλος, καὶ Ἰωάννης, καὶ Φλαβιανὸς, πατέρες τοῦτης τῆς βασιλίδος πόλεως γενόμενοι ἀνεκλήθησαν, οὕτω καὶ οἱ αὐτοὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς, καὶ τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς δέλτοις μνήμης ἀξιωθῶσιν. ἃ οὖν συνεωράκοτες ἐτυπώσαμεν, πρέπον ᾠήθημεν, ἀναγαγεῖν τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ δι' αὐτῆς τῷ ἀσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ.

Primam petitionem libelli habent, ut sanctæ memoriæ Euphemius & Macedonius expulsi, & in exilio mortui, juste & canonice revocentur, & tradantur catalogo prædecessorum archiepiscoporum, in domino ibidem quiescentium, omnibus vacuis manentibus, quæ contra ipsos quandocumque facta fuerunt: ponanturque in sacris diptychis ipsorum vocabula, secundum quod omnis populus & monachicus ordo sedulo &
C multum exclamavit. Nos autem ordinem optatum petitioni imponere studentes, quæsivimus facta in ipsis. Et cum cognovimus per lectionem, quod plurima horum neque cum diligentia provenerunt, neque fideliter; neque per justitiam memorati patres ejectionem sustinuerunt, neque tanquam aliquid moverint de his, quæ in recta fide servabantur: necessarium putavimus, petitioni totius populi simul cum mulieribus & pueris, ac totius dignitatis ac militiæ, atque etiam monachici ordinis sedulo clamantium, secundum exhibitos libellos cum omni veritate satisfacere, ut secundum quod sanctæ memoriæ Paulus, & Joannes, ac
D Flavianus, patres hujus regiæ urbis revocati fuerunt, sic & ipsi ejusdem honoris in sacris libris memoria digni facti sint. Quæ ergo consideravimus & reformavimus, honestum existimavimus ad vestram beatitudinem deducere, & per ipsam piissimo imperatori nostro.

Δεύτερον κεφάλαιον τοῖς λιβέλλοις περιέχετο, ὥστε τοὺς διὰ τινὰ αἰτίαν τῶν εἰρημένων πατέρων Εὐφημίου φαμὲν, καὶ Μακεδονίου, ἐξορισθέντας, καὶ φυγαδευθέντας, ἐπανελθόντας ἀποδοθῆναι τοῖς ἰδίοις βαθμοῖς. ἐπεὶ οὖν ἀλόγου ἡ αἴτησις, καὶ τῇ προτέρᾳ ἀκολουθοῦσα, συνεβουλεύσαμεν, ὥστε τοὺς εἰρημένους βασθῆναι, καὶ ἀνενεχθῆναι ἐπὶ τὸν ἀσεβέστατον, καὶ φιλανθρωπότατον ἡμῶν βασιλέα.

Secundum capitulum in libellis continebatur, ut qui propter causam prædictorum patrum (Euphemii dicimus & Macedonii) damnati fuerunt & fugati, reversi restituantur propriis gradibus. Quoniam igitur justa petitio est, ac primæ consequens, deliberavimus, ut prædicti adjuventur, & adducantur, ad piissimum & serenissimum im-
E peratorem nostrum.

Τρίτον κεφάλαιον τῇ αἰτήσει περιέχετο, ὥστε τὴν οὐσίαν καὶ μεγάλην συνοδον τῶν τιη. πατέρων τῶν συναχθέντων κατὰ τὴν Νικαέων, καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον τῆς πίστεως καὶ ὁμολογούντων, καὶ ἐκφωνησάντων, εἰς ὃ καὶ ἐβαπτίσθημεν, καὶ βαπτίζομεν, καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Νεκταρίου τὴν τῆς ὁσίας μνήμης συνελθεῖσαν, καὶ κυρώσασαν τὸ προειρημένον ἅγιον σύμβολον τῶν αὐτῶν τιη. πατέρων, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ ὁμοίως βεβαιώσασαν τὸ αὐτὸ ἅγιον σύμβολον τιη.

Tertium capitulum in petitione continebatur, ut pro majori scripturarum auctoramento sancta & magna synodus CCCXVIII. patrum congregatorum in Nicæa, qui sanctum symbolum fidei confessi sunt, & exclamarunt, in quo baptizati sumus, & baptizamus: & quæ in Constantinopoli sub Nectario sanctæ memoriæ congregata est, & prædictum sanctum symbolum CCCXVIII. patrum confirmavit * ponantur in sacris di- * alios & ei quæ Ephesi simi-
ptychis. Quoniam igitur honesta petitio

liter confirmavit sanctum illorum 318. SS. patrum symbolum ea quoque quæ Chalcedone subsignavit similiter dictum symbolum 318. SS. PP. ponantur &c.

eſt, (quod enim pro utilitate eccleſiaſtici ſtatus factum ſit) dignum judicavimus, juxta exclamationes populi, & acclamationem veſtræ beatitudinis, & ſecundum porrectum libellum a venerabilibus archimandritis, & monachis, ipſas ſanctas ſynodos in diptychis prædicari.

Quartum capitulum in petitione venerabilium monachorum continebatur, ut nomen ſanctæ memoriæ præſulis Romanorum Leonis, in ſacris libris ſimiliter prædicetur, juxta quod exclamationes populi ſupra & ſedulo factæ ſunt. Quoniam igitur Chalcedonenſis ſynodus non ſolum Leonis ſanctæ memoriæ, verum etiam & Cyrilli Alexandrinorum Deo amati paſtoris memoriam in orthodoxa fide fecit, & Cyrillus quidem Alexandrinus in diptychis prædicatur, Leo autem ſanctæ memoriæ non prædicatur: juſtum putavimus, ut quod deficit, ſuppleatur, & qui æqualiter ab hac ſancta ſynodo pro ſtatu orthodoxæ fidei honorati ſunt, ſimiliter & in ſacris diptychis pro utilitate & pace eccleſiæ prædicentur.

Quintum capitulum in petit. continebatur, ut ii qui ausi fuit contra S. Chalced. ſynodum temere quippiam proferre, aut verba blaſphema contra ipſam effutire (Severum dicimus, qui Antiochiæ inordinate & proterve moratur) anathemati ſubiiciatur, prout perſeverantes totius populi clamores fuerunt. Quoniam &c.

* Quintum capitulum in ipſis petitionibus continebatur, ut attentata contra ſanctam Chalcedonenſem ſynodum removerentur, & blaſphema verba contra ipſam (Severum dicimus, qui eſt in Antiochia) indiſpoſite & perperam prolata, anathemati ſubjiciantur, ſicut ſedulæ acclamationes populi factæ ſunt. Quoniam igitur oportebat & de iſto formam convenientem eccleſiaſtico ſtatui proferre, neceſſarium judicavimus, primum bleſphema ipſius verba in medio totius ſynodi legi ad redargutionem eorum, quæ ab ipſo præſumpta fuerunt. Sic itaque ſe habent de verbo ad verbum attentata, & blaſphemata ab ipſo adverſus ſanctam ſynodum: *Quæ a ſynodo eo tempore in Chalcedonia congregata, formata fuerunt ac ſtabilita, eos qui pro ipſa pugnant, anathematizamus.* Hæc eſt illius ſceleſtæ vocis blaſphemia: ſed non ſolum immanis hæc, verum etiam aliæ plurimæ blaſphemiæ in libris ipſius proclamantur in hac regia urbe, in quas orthodoxiæ amatores incidentes, derident ipſius phreneſim, qui ſpurie effertur. Quoniam igitur hoc accuſatum habet redargutionem non ſolum ex prædicta voce, ſed ex eo quod ſcriptum eſt: & ex aliis quoque plurimis blaſphemiis turpiſſime ipſius linguæ contra hanc ſanctam ſynodum, hunc juſte perpetuo anathemati & nos ſubmittimus, omni re, nomine, dignitate, & operatione, Chriſtiano aut hieratico conveniente, vel convenire valente, privantes, & modum divinæ communionis ſecundum eccleſiaſticos canones ſtatuentes, pro quibus & blaſphemare ac calumniari ſanctam Chalcedonenſem ſynodum conatus eſt, quæ ſpecialiter ſignavit ſymbolum CCCXVIII. ſanctorum patrum, qui in Nicæa convenerunt, & quæ immotum ac immutilatum ipſum exiſtere prædicavit, ſicut & ſancti patres qui in Conſtantinopoli, & qui in Epheſo convenerunt, ſimiliter confirmaverunt, cum

A πατέρων τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἐπισφραγίσασαν ὡσαύτως τὸ προειρημένον ἅγιον σύμβολον τῶν τιή. πατέρων ἐντεθῆναι τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις. ἐπεὶ οὖν ἄλογον ἡ αἴτησις, ἐπὶ συμφέροντι γὰρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τὸ γενόμενον γίνεται, ἄξιον καὶ ἐκείναμεν κατὰ τὰς ἐκβοήσεις τοῦ λαοῦ, καὶ τὰς προσφωνήσεις τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, καὶ κατὰ τὸν ἐπιδοθέντα λίβελλον παρὰ τῶν ἀσεβεστάτων ἀρχιμανδριτῶν τε, καὶ μοναχῶν τὰς ἁγίας ταύτας συνόδους ἀναγορεύεσθαι τοῖς διπτύχοις.

Τέταρτον κεφάλαιον τῇ αἰτήσει τῶν ἁγιωτάτων μοναχῶν περιείχετο, ὡς ε τὸ ὄνομα τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης προεδρεύσαντος τῆς Ρωμαίων, Λέοντος φαμοῦ τοῦ μακαριωτάτου, ἐν ταῖς ἱεραῖς δέλτοις ὁμοίως ἀναγορεύεσθαι, καθὼς καὶ αἱ ἐκβοήσεις τοῦ λαοῦ ἀνενδότως καὶ ἐπιμόνως γεγένηνται. ἐπεὶ οὖν ἡ ἐν Χαλκηδόνι ἁγία συνόδος, ὁ μόνον Λέοντος τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ, ἀλλὰ καὶ Κυρίλλου τοῦ τῆς Αλεξανδρέων γενομένου θεοφιλοῦς ποιμένος μνήμην ἐπὶ τῇ ὀρθοδοξίᾳ πεποίηται, καὶ Κύριλλος μὲν ὁ τῆς Αλεξανδρέων ἐν τοῖς διπτύχοις ἀναγορεύεται, Λέων δὲ ὁ τῆς ὁσίας μνήμης οὐκ ἀναφέρεται, ἄλογον ἐκείναμεν τὸ λεῖπον ἀναπληρωθῆναι, καὶ τὸς ἴσως παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου ἐπὶ συστάσει τῆς ὀρθοδοξίας τιμηθέντας, ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις ἐπ' ὠφελείᾳ, καὶ εἰρήνῃ τῆς ἐκκλησίας κηρύττεσθαι.

Πέμπτον κεφάλαιον ἐν ταῖς αὐταῖς δεήσεσιν ἐνέκειτο, ὥστε τὸν τολμήσαντα κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας συνόδου νεωτερίσασθαι, καὶ βλάσφημα ῥήματα καθ' αὐτῆς ἐκχέαι, Σεβῆρον φαμοῦ τὸν ἐν Αντιοχείᾳ ἀτάκτως καὶ προπετῶς ἐνεχθέντα, ἀναθέματι ὑποβληθῆναι, καθὼς καὶ αἱ ἐπίμονοι βοαὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ἐγένοντο. ἐπεὶ τοίνυν ἔδει καὶ περὶ τούτου τύπον τὸν ἁρμόζοντα ἐκκλησιαστικῇ κατασκευῇ ὀφείλειν ἐκφωνηθῆναι, ἀναγκαῖον ἐκείναμεν, πρῶτον τὰς βλασφήμους αὐτοῦ λόγους ἐν μέσῳ πάσης ταύτης τῆς συνόδου ἀναγνωσθῆναι, πρὸς ἔλεγχον τῶν παρ' αὐτοῦ τολμηθέντων. ἔχει τοιγαροῦν τὰ παρ' αὐτοῦ κατὰ τῆς ἁγίας συνόδου τολμηθέντα τε, καὶ βλασφημηθέντα ἐπὶ λέξεως ὅπως· τὴν ἐν Χαλκηδόνι ὑπὸ τῆς κατ' ἐκεῖνο καιρὸν συνειλεγμένης συνόδου τυπωθέντα τε, καὶ τῶν ὑπὲρ ταύτης ἀγωνιζομένων, ἀναθεματίζομεν. αὕτη τῆς μιαρᾶς αὐτοῦ φωνῆς ἡ βλασφημία, ὁ μόνον δὲ αὐτὴ, ἀλλὰ καὶ ἕτεραι πολλαὶ δυσφημίαι ἐν βίβλοις αὐτοῦ πομπεύονται κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδα πόλιν. αἷς οἱ τῆς ὀρθοδοξίας ἐρασαὶ ἐντυγχάνοντες, ἐπιγελῶσι τῇ αὐτοῦ φρενοβλαβείᾳ ἀλλοκότως φερομένῃ. ἐπεὶ οὖν αὐτοκατήγορον ἔχει τὸν ἔλεγχον, ὁ μόνον ἐκ τῆς ἐρημένης ταύτης φωνῆς, ἀλλ' ὡς προγέγραπται, καὶ ἐξ ἑτέρων πλείστων τῆς αἰσχίστης αὐτοῦ γλώττης δυσφημιῶν κατὰ τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου, τὸν δικαίως ἀναθέματι αἰωνίῳ καὶ ἡμεῖς ὑπεβάλλομεν, παντὸς πράγματος, ὀνόματος, ἀξίας, ἐνεργείας Χριστιανῷ, ἢ ἱερατικῷ ἁρμοζούσης, ἢ ἁρμόσαι δυναμένης, ἀλλοτριώσαντες, καὶ γυμνὸν τῆς θείας κοινωνίας κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας κατασήσαντες, ἀνθ' ὧν καὶ βλασφημῆσαι, καὶ συκοφαντῆσαι τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἁγίαν συνόδον ἐπεχείρησεν, ἰδικῶς ἐπισφραγίσασαν τὸ σύμβολον τῶν τιή. ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων, ἀσάλευτόν τε καὶ ἀπαρεγχείρητον τοῦτο ὑπάρχον κηρύξασαν, καθὼς καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ οἱ ἐν Εφέσῳ συναχθέντες ὅσοι πατέρες ὁμοίως ἐβεβαίωσαν, μεθ' ὧν καὶ ἡ ἐν Χαλ-

κηδόνι

κηδόνι ἁγία σιώδος τὰ ὅμοια ἐκδικεῖ προλάμπειν παντιχῆ τῆτο κελεύσασα. ἕνεκεν τούτε ἐ μόνον ὡς βλάσφημον, ἀλλὰ κ ὡς συκοφάντιν, & πάσας τὰς ἁγίας συνόδες διὰ τῆς συνόδε ταύτης ὑβρίσαντά τὸν προειρημένον Σεβῆρον ἔρημον πάσης τιμῆς κατασήσαντες, ἀναθέματι ὑπεβάλομεν. ταῦτα παρ ἡμῶν δοκιμασθέντα, κ τυπωθέντα ἐπὶ τὸν ὅσιον ἄγγελον τῆς σῆς μακαριότητ& ἐσπεδάσαμεν δυσωπήσαντες, κ ὑπογράψαντες ἕκασος τῇ ἰδία χειρὶ ἀναγκγεῖν, κ ὑποτάξαντες προσδοθέντας ἡμῖν λιβέλλες πρὸς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ὥσε διὰ τῆς ὑμετέρας μακαριότητ& ταῦτα ἐλθεῖν, & εἰς τὸν κράτισον, κ γαληνιότατον ἡμῶν βασιλέα, κ τὸ θεοσεβέστατον καὶ φιλόχριστον Αὐγῆσαν, κ τὸ ἔνδοξον αὐτῆ, κ μελετήτιν σύγκλητον.

A quibus & ſancta Chalcedonenſis ſynodus ſimilia defendit, & reſplendere ubique hoc juſſit. Quapropter non ſolum tanquam blaſphemum, ſed & tanquam calumniatorem, & omnibus ſanctis ſynodis per iſtam ſynodum injuriantem prædictum Severum omni honore deſtitutum eſſe ſtatuentes, anathemati ſubjecimus. Hæc a nobis approbata & formata ad ſanctum nuntium tuæ beatitudinis feſtinavimus, exaravimus, & propria manu ſubſcripſimus; & afferri ſubordinavimus exhibitos nobis libellos ad aguitionem veritatis, ut & hæc per veſtram beatitudinem veniant ad potentiſſimum & ſereniſſimum imperatorem noſtrum, & ad piiſſimam & ad Deo amantiſſimam Auguſtam, & ad glorioſiſſimum ipſorum ac magnum ſenatum.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

SUBSCRIPTIONES.

Θεόφιλ& ἐλέῳ θεῦ ἐπίσκοπ& Ἡρακλείας Εὐρώπης, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ. *

Theophilus epiſcopus Heracleæ Europæ ſubſcripſi relationi. * * manu mea

Στέφαν& ἐπίσκοπ& Νικομηδείας, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Stephanus epiſcopus Nicomediæ, ſubſcripſi relationi.

Βασιλίσκ& ἐπίσκοπ& * Κυζίκε, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Κυζικηνῶν ἐπισκοπ.

Basiliſcus epiſcopus Cyzici, ſubſcripſi relationi.

Ἀνασάσι& ἐπίσκοπ& Νικαίας, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ χειρὶ ἐμῇ.

Anaſtaſius epiſcopus Nicææ, ſubſcripſi relationi mea manu.

Μαρκιανὸς ἐπίσκοπ& Χαλκηδόν& C, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Martianus epiſcopus Chalcedonenſis, ſubſcripſi relationi.

Θεόδοτ& ἐπίσκοπ& τῆς Γαγγρινῶν μητροπόλεως, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Theodotus epiſcopus Gangrenorum metropolita, ſubſcripſi relationi.

Ὑπάτι& ἐπίσκοπ& τῆς Κλαυδιυπολιτῶν τῆς Ονωρεατῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Hypatius epiſcopus Claudiopolitarum provinciæ Honoriadis, ſubſcripſi relationi.

Κυριακὸς ἐπίσκοπ& τῆς Τυανέων τῆς δευτέρας Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Dominicus epiſcopus Tyanæus ſecundæ provinciæ Cappadociæ, ſubſcripſi relationi

Ἰωάννης ἐπίσκοπ& τῆς Κλαυδιυπολιτῶν Ἰσαύρων χώρας, ὑπέγρ. τῇ ἀναφορᾷ.

Joannes epiſcopus Claudiopolitarum regionis Iſaurorum, ſubſcripſi relationi.

Σχολαστικὸς ἐπίσκοπ& Ναζιανζῦ, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Scholaſticus epiſcopus Nazianzi, ſubſcripſi relationi.

Ἰωάννης ἐπίσκοπ& Βοσπόρε, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Joannes epiſcopus Boſphori, ſubſcripſi relationi. D

Πυθαγόρας ἐπίσκοπ& Σινωπέων τῆς Ελενοποντίων ἐπαρχίας, ὑπέγρ. τῇ ἀναφορᾷ.

Pythagoras epiſcopos Sinopeorum provinciæ Helleſpontiorum ſubſcripſi relationi.

Ἀνδρέας ἐπίσκοπ& τῆς Τιάνων τῆς Ονωρεατῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Andreas epiſcopus * Tianorum Honoriadis provinciæ, ſubſcripſi relationi. * Trenorum.

Θεόδωρ& ἐπίσκοπ& τῆς κατὰ Ἀδριανύπολιν κκλησίας τῆς Ονωρεατῶν ἐπαρχίας, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Theodorus epiſcopus eccleſiæ Adrianæ civitatis Honoriadis provinciæ, ſubſcripſi relationi.

Θαλάσσι& ἐπίσκοπ& Δορυλέε ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Thalaſſius epiſcopus Dorylei, ſubſcripſi relationi.

Δωρόθε& ἐλάχις& ἐπίσκοπ& τῆς Κώων νήσε, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Dorotheus minimus epiſcopus Coorum inſulæ, ſubſcripſi relationi.

Ἀμμώνι& συγχωρήσει Θεῦ ἐπίσκοπ& τῆς Ἀβυδηνῶν ὑπέγραψα.

Ammonius Dei permiſſione epiſcopus Abydenorum, ſubſcripſi relationi. E

Εὐσάθι& ἐπίσκοπ& τῆς Φιλαδελφέων μητροπόλεως, τῆς Λυδῶν ἐπαρχίας ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Euſtachius epiſcopus Philadelphiorum civitatis provinciæ Lydorum, ſubſcripſi relationi.

Πλάτων ἐπίσκοπ& τῆς Κρατιανῶν πόλεως, ὑπέγραψα.

Plato epiſcopus Cratianorum civitatis, ſubſcripſi.

Φωκᾶς ἐπίσκοπ& τῆς Δαρδάνε ὑπέγραψα.

Phocas epiſcopus Dardani, ſubſcripſi.

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Ἀμάντιος ἐπίσκοπος ἐλαχίστης Νικοπολιτανῆς πόλεως Μυσίας τῆς δευτέρας τῇ ἰδίᾳ χειρὶ ὑπέγραψα.

Amantius epiſcopus exiguus Nicopolitanæ civitatis Myſiæ ſecundæ propria manu ſubſcripſi.

Domi-

Dominicus episcopus Novæcæsar provinciæ Bithyniæ, subscripsi.

Paulus episcopus Cæsareæ Bithyniæ, subscripsi.

Joannes episcopus Phanagoriæ, subscripsi relationi.

* Acylæ * Prymneliorum — * Aquila episcopus civitatis * Prœmneliorum, subscripsi.

Stephanus episcopus civitatis Anastasii Phrygiæ, subscripsi.

Pelagius episcopus civitatis Azanitarum, subscripsi.

* Gargarorum Gangrorum — Joannes episcopus * Gangarensium provinciæ Asiæ, subscripsi.

Dominicus Basilini civitatis, subscripsi.

Joannes episcopus Commacorum civitatis regionis Pamphyliorum, subscripsi.

Photinus episcopus Homonadorum civitatis regionis Pamphyliorum, subscripsi.

Joannes episcopus metropolitanæ civitatis * Pisidarum — * Pisidiorum regionis, subscripsi.

Conon episcopus Adriani civitatis, subscripsi.

* al. *Ariassarum* — Mamas episcopus * Ariassorum civitatis provinciæ Phrygiæ, subscripsi.

Macedonius episcopus Eleusorum subscr.

Joannes episcopus [1] Odetarum civitatis, subscripsi.

Martianus episcopus sanctissimæ ecclesiæ civitatis * Maranæ — * Marcianæ, subscripsi.

Antipater episcopus Trapezuntinus, subscripsi relationi.

* Gregorius * Uradiæ. — * Gorgonius episcopus * Vadatæ, subscripsi.

* al. *Photius* * Eudoxatorum Lyciæ — * Photinus episcopus * Eudociatarum provinciæ Lyciorum, subscripsi.

Joannes episcopus Olympi provinciæ Lyciorum, subscripsi.

Nicolaus episcopus sanctæ Dei ecclesiæ Rhodiapolitanorum provinciæ Lyciorum, subscripsi.

In editis Latinis additur, Paulus episcopus Cæsareæ Bithyniæ subscripsi.

LIBELLUS MONACHORUM ad congregatam synodum, [2] *cui annexæ sunt & quatuor synodi, ut in ecclesia prædicatæ sunt.*

Deo amantissimis & sanctissimis patribus & episcopis, Theophilo, Basilisco, Anastasio, Martiano, Theodoto, Hypatio, Theodoro, Joanni, Pythagoræ, & reliquæ venerabili synodo in regia ipsa civitate; ab Alexandro, Consta, Diogene, Evethio, Antonio, Acacio, Joanne, Domno, Leontio, Joanne, Polychronio, Anatolio, Martyrio, Dominico, Juliano, Alexandro, Jacobo, Christino, Joanne, Basilico, Babyla, Hypatio, Marco, & aceteris presbyteris & archimandritis venerabilium monasteriorum in religiosa imperiali civitate consistentium, & totius monachici ordinis.

CUra equidem erat vestræ sanctitati rectæ fidei, & alterius boni ordinis

Κυριακὸς ἐπίσκοπος τῆς Νεοκαισαρέων τῆς Βιθυνῶν ἐπαρχίας, ὑπ.

Παῦλος ἐπίσκοπος Καισαρείας Βιθυνίας, ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Φαναγόρεως, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Ἀκύλας ἐπίσκοπος τῆς Προιμνησίων πόλεως ὑπέγραψα.

Στέφανος ἐπίσκοπος τῆς Ἀναστασιοπόλεως τῆς Φρυγῶν Παχατιανῆς ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Πελάγιος ἐπίσκοπος τῆς Αἰζανιτῶν πόλεως ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος τῆς Γαργαρέων ἐπαρχίας Ἀσίας, ὑπ.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος Βασιλινοπόλεως, ὑπ.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος τῆς Υματῶν πόλεως τῆς Παμφύλων χώρας, ὑπέγραψα.

Φωτεινὸς ἐπίσκοπος τῆς Οὐμανενδεωτῶν πόλεως τῆς Παμφύλων χώρας, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος μητροπόλεως τῆς Πισιδῶν χώρας, ὑπέγ.

Κόνων ἐπίσκοπος Ἀδριανοπόλεως, ὑπέγ.

Μάμας ἐπίσκοπος τῆς Ἀρειανῶν πόλεως, ἐπαρχίας Φρυγίας, ὑπ.

Μακεδόνιος ἐπίσκοπος Ἐλεύζων, ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος τῆς Ὀδητῶν πόλεως, ὑπέγ.

Μαρκιανὸς ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Μαρκιανὴν τὴν πόλιν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, ὑπ.

Ἀντίπατρος ἐπίσκοπος, ὑπέγραψα τῇ ἀναφορᾷ.

Γοργόνιος ἐπίσκοπος Οὐραδίας ὑπέγ.

Φώτιος ἐπίσκοπος Εὐδοκιατῶν τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ὑπέγ.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ὀλύμπου τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ὑπέγρ.

Νικόλαος ἐπίσκοπος τῆς Ροδιαπολιτῶν ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, τῆς Λυκίων ἐπαρχίας, ὑπέγραψα.

ΛΙΒΕΛΛΟΣ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ, πρὸς τὴν συνηθροισμένην σύνοδον, ᾗ τινι συνέζευκται καὶ ὅπως ἐκηρύχθησαν αἱ * τέσσαρες σύνοδοι τῇ ἐκκλησίᾳ. * al. τῶν

Τοῖς θεοφιλεστάτοις καὶ ὁσιωτάτοις πάτρασι καὶ ἐπισκόποις, Θεοφίλῳ, Βασιλίσκῳ, Ἀναστασίῳ, Μαρκιανῷ, Θεοδότῳ, Ὑπατίῳ, Θεοδώρῳ, Ἰωάννῃ, Πυθαγόρᾳ, καὶ τῇ λοιπῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, συνηθροισμένῃ κατὰ ταύτην τὴν βασιλίδα πόλιν παρὰ Ἀλεξάνδρου, Κώνσα, Διογένους, Εὐηθίου, Ἀντωνίου, Ἀκακίου, Ἰωάννου, Δόμνου, Λεοντίου, Ἰουλιανοῦ, Ἀλεξάνδρου, Ἰακώβου, Χριστίνου, Ἰωάννου, Βασιλικοῦ, Βαβύλα, Ὑπατίου, Μάρκου, καὶ τῶν λοιπῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιμανδριτῶν ἁγίων μοναστηρίων, τῶν διακειμένων κατὰ τὴν φιλόχριστον, καὶ βασιλίδα πόλιν, καὶ παντὸς τοῦ μοναχικοῦ τάγματος.

ΜΕλει μὲν τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ τῆς τε πίστεως τῆς ὀρθῆς, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τῶν ἁγιω-

---

1 Forte, *Odessitarum*: & in Græco Ὀδησιτῶν *Harduinus*.

2 Vel, *cui & additum quomodo quatuor synodi in ecclesia prædicatæ sint.*

3 Ex vetusta interpretatione,

ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ πρὸ τῆς ἡμετέρας αἰτήσεως· ἐπεὶ δὲ καὶ ἡμᾶς ἔδει μέρος γενέσθαι τῶν εἰς δόξαν Θεοῦ λυσιτελούντων, δίκαιον ἡγησάμεθα, πρῶτον μὲν εὐχαριστῆσαι τῷ σκοπῷ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, καὶ εὐσεβεῖ ζήλῳ τῶν καλλινίκων ἡμῶν βασιλέων, εἶθ' οὕτως ἐπὶ τὴν παροῦσαν ἰδεῖν δέησιν, δι' ἧς ἀξιοῦμεν πάντες ἡμεῖς, καὶ δι' ἡμῶν ὁ λοιπὸς κατάλογος τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν, ὡς ἐκ μιᾶς γνώμης τὰ καλῶς, καὶ συμφερόντως κινηθέντα ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως παρὰ τοῦ πιστοτάτου λαοῦ, καὶ προσφωνηθέντα πρὸς τὸν αὐτὸν φιλόχριστον λαὸν παρὰ τοῦ τὰ πάντα ὁσιωτάτου, καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωάννου, ταῦτα διὰ φωνῆς τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν συνόδου, ἐγγράφως δέξασθαι τὸ κύρος, καὶ τοὺς ἐκ ἴσμεν ὅπως ἐξεωθέντας ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένους πατέρας ἡμῶν, φαμὲν Εὐφήμιον, καὶ Μακεδόνιον, τούτους ἐπὶ τοῦ παρόντος δικαίως, καὶ κανονικῶς ἀνακληθῆναι, καὶ ἀποδοθῆναι τῷ καταλόγῳ τῶν πρὸ αὐτῶν ἐνταῦθα ἐν κυρίῳ ἀναπαυσαμένων ἀρχιεπισκόπων, πάντων ἀργῶν μενόντων τῶν κατ' αὐτῶν ὁπωσοῦν γενομένων, προστεθῆναι δὲ ταῖς ἁγίαις δέλτοις σὺν αὐτοῖς καὶ τὸ θεοφιλὲς ὄνομα τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἀρχιεπισκόπου γενομένου Λέοντος. τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ πάντας διεγεῖρον πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν, αἰτοῦμεν ὑμᾶς ὁσιώτατοι, ὅπως καὶ τὰς κατὰ καιρὸν ὑπὲρ εὐσεβείας συναθροισθείσας ἁγίας συνόδους ἐντεθῆναι ταῖς αὐταῖς δέλτοις, τουτέστι τήν τε ἐν Νικαίᾳ, ἐκφωνήσασαν τὸ ἅγιον σύμβολον, ἐν ᾧ ἐβαπτίσθημεν, καὶ βαπτίζομεν, καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦτο κυρώσασαν, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ ὁμοίως βεβαιώσασαν, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ὡσαύτως ἐπισφραγίσασαν. πρὸς τούτοις δὲ παρακαλοῦμεν προστεθῆναι καὶ τοῦτο, ὥστε καὶ Σεβῆρον τὸν ἄθεσμα κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας τολμήσαντα εἰπεῖν ἀναθεματισθῆναι, ὁμοίως δὲ ἐξαιτοῦμεν, καὶ τοὺς διὰ τὴν αἰτίαν τῶν προειρημένων ὁσιοτάτων ἐπισκόπων ἐξελαθέντας ἐπισκόπους τε, καὶ κληρικοὺς, καὶ ἀρχιμανδρίτας, καὶ μοναχοὺς, καὶ λαϊκοὺς, τούτους διὰ πρεσβείας ὑμετέρας γινομένης πρός τε τὸν ἁγιώτατον, καὶ ὁσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον ἡμῶν, καὶ οἰκουμενικὸν πατριάρχην Ἰωάννην, καὶ τοὺς εὐσεβεστάτους καὶ καλλινίκους ἡμῶν βασιλεῖς, ἐπανακληθῆναι, καὶ ἀποδοθῆναι τῇ οἰκείᾳ τάξει. καὶ ἵνα μὴ εἰς πλῆθος λόγων ἐκτείνωμεν τὰς ἱκεσείας, παρακαλοῦμεν τάς τε ἐκβοήσεις παντὸς τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ, καὶ τὰς προσφωνήσεις τὰς γινομένας ἐν τῇ εἰρημένῃ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, διὰ ἱερᾶς ὑμῶν φωνῆς, καὶ ὑποσημειώσεως, καὶ εὐσεβοῦς τύπου τοῦ καλλινίκου ἡμῶν βασιλέως βεβαιωθῆναι, τὰς δὲ ἐκβοήσεις, καὶ προσφωνήσεις ὑπετάξαμεν.

A sanctissimarum ecclesiarum etiam ante nostram petitionem novam; sed nos oportebat partem esse eorum, quæ ad gloriam Dei expediunt. Necessarium putavimus, primum regratiari intentioni sanctitatis vestræ, & pio zelo invictissimorum imperatorum nostrorum: deinde sic præsentem videre petitionem, per quam nos omnes, & per nos reliquus venerabilium monachorum catalogus, veluti ex una sententia petimus, & ea, quæ bene & utiliter mota sunt in sanctissima ecclesia hujus regiæ urbis a fidelissimo populo, & acclamata ad ipsum Christo dilectum populum a sanctissimo per omnia archiepiscopo nostro œcumenico patriarcha Joanne, ipsa per vocem sanctissimæ vestræ synodi in scriptis authoritatem accipiant, & sanctæ memoriæ patres nostri, qui (nescimus quomodo) expulsi fuerunt, videlicet Euphemius, & Macedonius, in præsenti juste, & canonice revocentur, & tradantur catalogo prædecessorum archiepiscoporum, ibidem in domino quiescentium, cessantibus omnibus, quæ quomodocumque adversus ipsos facta fuerunt; quodque addatur in sacris libris simul cum ipsis & venerabile nomen Leonis Romanorum archiepiscopi. Quod autem omnium maximum est, & quod omnes ad rectam fidem excitabit, petimus a vobis, sanctissimi, ut & sanctæ synodi pro tempore congregatæ pro fide, ponantur in sacris libris, hoc est, Nicæna, quæ exclamavit sanctum symbolum, in quo baptizati sumus, & baptizamus; & Constantinopolitana, quæ ipsum confirmavit; & Ephesina, quæ similiter confirmavit, atque etiam Chalcedonensis, quæ similiter signavit. Insuper etiam rogamus addi & hoc, ut Severus impius, qui contra ecclesiasticam ordinationem dicere ausus est, anathematizetur. Similiter autem expetimus, ut & episcopi, clerici, archimandritæ, monachi, & laici, expulsi propter causam prædictorum sanctorum episcoporum per nostram legationem factam ad sanctissimum archiepiscopum nostrum œcumenicum patriarcham Joannem, & ad piissimos ac invictissimos imperatores nostros, revocentur & restituantur proprio ordini. Et ut in multitudinem sermonum non extendamus supplicationes, rogamus, & exclamationes totius Christo dilecti populi, & acclamationes factas in prædicta sanctissima magna ecclesia ab ipso sanctissimo archiepiscopo & œcumenico patriarcha per sacram vocem vestram & subsignationem ac piam constitutionem invictissimi imperatoris nostri confirmari. Exclamationes vero & acclamationes subordinavimus.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ἀλέξανδρος ἐλέῳ θεοῦ πρεσβύτερος, ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Δίου, καὶ ἔξαρχος τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων, ὑπέγραψα χειρὶ ἐμῇ.

Κώνστας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ὁσίου Δίου, ὑπέγραψα.

Διογένης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ὁσίου Θαλασσίου, τῶν ἀνυποδήτων, ὑπέγραψα.

SUBSCRIPTIONES.

E Alexander Dei miseratione presbyter, archimandrita monasterii beatæ memoriæ Dii & primas venerabilium monasteriorum, manu mea subscripsi.

* Constas presbyter & archimandrita monasterii sancti Dii, subscripsi. * al. Constans

Diogenes presbyter & archimandrita monasterii sancti Thalassii * Anypodetorum, subscripsi. * Non calceatorum

Eve-

In editione Biniana ac regia duæ præcedentes ſubſcriptiones ſic ſe habent.

Κώνςας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Δίου, προτάξας τῇ ἰδίᾳ μου χειρὶ τὸν τίμιον ςαυρὸν, καὶ τὸ ὄνομα μου ὑπογράψας τοῖς δε λιβέλλοις διὰ χειρὸς Σξατονίκου, καὶ δευτεραρίου μου.

Διογένης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Θαλασσίου τῶν ἐπίκλην ἀνυποδήτων, προτάξας τῇ ἰδίᾳ μου χειρὶ τὸν τίμιον ςαυρὸν, καὶ τὸ ὄνομά μου ὑπέγραψα, διὰ Χριςοῦ ἀναγνώςου διὰ τὸ ἐμὲ γῆρα κρατεῖσθαι, τὰ ὅλα δἰ ἑαυτοῦ ὑπογράψας, καὶ οἱ λοιποί.

A Evethius diaconus & archimandrita monaſterii Acimitorum, ſubſcripſi.

Joannes presbyter ſanctiſſimæ magnæ eccleſiæ, & prior ſancti Euſebii, ſubſcripſi.

Antoninus presbyter & archimandrita monaſterii Abrahamii, ſubſcripſi.

Acacius presbyter & archimandrita, monaſterii ſancti Cyriaci, ſubſcripſi.

Domnus presbyter & archimandrita monaſterii ſanctæ memoriæ Job, ſubſcripſi.

Joannes presbyter & archimandrita monaſterii ſanctæ memoriæ Manuelis, ſubſcripſi.

B Leontius presbyter & archimandrita monaſterii S. Tryphonis, ſubſcripſi.

Joannes presbyter & archimandrita monaſterii de Conſta, ſubſcripſi.

Polychronius presbyter & archimandrita monaſterii ſancti Michaelis in Æthrio ſubſcripſi.

Sophronius presbyter & archimandrita monaſterii vocati in Calamo, ſubſcripſi.

Anatolius presbyter & archimandrita monaſterii Aſterii, ſubſcripſi.

Martyrius presbyter & archimandrita monaſterii ſancti Baſiani, ſubſcripſi.

C Dominicus presbyter & archimandrita monaſterii cognominati Syriorum, ſubſcripſi.

Julianus presbyter & archimandrita monaſterii ſancti Phocæ, ſubſcripſi.

Jacobus presbyter & archimandrita monaſterii Romanorum in Petrio, ſubſcripſi.

Chriſtinus presbyter & archimandrita monaſterii ſancti Theodoſii, ſubſcripſi.

Joannes presbyter & archimandrita monaſterii Studii. ſubſcripſi.

Baſilicus presbyter & archimandrita monaſterii S. Euphemiæ Olymbrii, ſubſcripſi.

Babylas presbyter & archimandrita monaſterii ſancti Danielis in Stylo, ſubſcripſi.

D Hypatius presbyter & archimandrita monaſterii Olympii, ſubſcripſi.

Marcus presbyter & archimandrita monaſterii Hieruſalem, ſubſcripſi.

Dominicus presbyter & archimandrita monaſterii Anaſtaſii in Agogo, ſubſcripſi.

Sophronius presbyter & archimandrita monaſterii Theodori Ægyptii, ſubſcripſi.

Helias presbyter & archimandrita monaſterii ſancti Euphemii, ſubſcripſi.

Babulas presbyter & archimandrita monaſterii ſanctæ memoriæ Heliæ, ſubſcripſi.

Εὐήθιος διάκονος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης πρεσβύτερος τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἡγούμενος τοῦ ἐν ἁγίοις Εὐσεβίου, ὑπέγραψα.

Ἀντωνῖνος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῶν Ἀβραμίου, ὑπέγραψα.

Ἀκάκιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἁγίου Κυριακοῦ, ὑπέγραψα.

Δόμνος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Ἰώβ, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Μανουηλίου, ὑπέγραψα.

Λεόντιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τοῦ ἐν ὁσίοις Τρύφωνος, ὑπέγραψα.

Ἰωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῶν Κώνςα, ὑπέγραψα.

Πολυχρόνιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς ἐν τῷ Αἰθρίῳ, ὑπέγραψα.

Σωφρόνιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς ἐπίκλην ἐν τῷ Καλάμῳ, ὑπ.

Ἀνατόλιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ Ἀςερίου, ὑπέγρ.

Μαρτύριος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ὁσίου Βασιανοῦ, ὑπέγ.

Κυριακὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς ἐπίκλην τῶν Σύρων, ὑπέγρ.

Ἰουλιανὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἐν ὁσίοις Φωκᾶ, ὑπέγ.

Ἰάκωβος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῶν Ῥωμαίων τῆς ἐν τῷ Πεξίῳ, ὑπ.

Χριςῖνος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἐν ὁσίοις Θεοδώρου, ὑπέγ.

Ἰώννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῶν Στουδίου, ὑπέγρ.

Βασιλικὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῆς ἁγίας Εὐφημίας τῆς ἐν Ὀλυμβρίου, ὑπ.

Βαβύλας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ὁσίου Δανιὴλ τῆς ἐν τῷ ςύλῳ, ὑπέγρ.

Ὑπάτιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ὀλυμπίου, ὑπέγραψα.

Μάρκος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ἱερουσαλὴμ, ὑπέγ.

Κυριακὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Ἀναςασίου ἐν τῷ ἀγωγῷ, ὑπέγρ.

Σωφρόνιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Θεοδώρου Αἰγυπτίου, ὑπέγρ.

Ἡλίας πρεσβύτερος, καὶ ἀχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἐν ὁσίοις Εὐφημίου, ὑπέγρ.

Βαβουλᾶς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς ἐπίκλην τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Ἡλία, ὑπέγραψα.

Αν-

Ανδρέας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τῆς ἐπίκλιν Κυριακῆ, ὑπ.

Andreas presbyter & archimandrita monasterii nominati Dominici, subscripsi.

Αρίστων πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τῆς ἐπίκλιν Ιωάννου, ὑπέγραψα.

Aristo presbyter & archimandrita monasterii nominati Joannis, subscripsi.

Ζώσιμος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς Μαξίμου, ὑπέγραψα.

Zosimus presbyter & archimandrita monasterii Maximi, subscripsi.

Ιωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τοῦ Κύρου ἐν τοῖς Ἐλεβίχοις, ὑπ.

Joannes presbyter & archimandrita monasterii Cyri in Elebicho, subscripsi.

Τιμόθεος πρεσβύτερος, ⁊ ἀρχιμανδρίτης, ὑπέγραψα.

Timotheus presbyter & archimandrita, subscripsi.

Ζωΐλος πρεσβύτερος, ⁊ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Θεοδότου, ὑπέγ.

Zoilus presbyter & archimandrita monasterii Theodoti, subscripsi.

Δωρόθεος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τοῦ Θεοδώρου, ὑπ.

Dorotheus presbyter & archimandrita monasterii Theodori, subscripsi.

Ζωτικὸς πρεσβύτερος, ⁊ ἀρχιμανδείτης, * ὑπέγραψα.

Zoticus presbyter & archimandrita monasterii sancti Andreæ prope portam Saturninam, subscripsi.

Παντελέων πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τῆς λεγομένης Βενεντίου, ὑπ.

Pantaleon presbyter & archimandrita monasterii dicti Venantii, subscripsi.

Υπάτιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τοῦ Χαρσίου, ὑπ.

Hypatius presbyter & archimandrita monasterii * Charsii, subscripsi. * Charisii.

Εὐγένιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν τῇ Ξηροκέρκῳ, ὑπ.

Eugenius presbyter & archimandrita monasterii sancti Georgii in Xerocerco, subscripsi.

Εὔτυχις πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τοῦ Λυκαόνων, πλησίον τοῦ ἁγίου Λαυρεντίου, ὑπ.

Eutychius presbyter & archimandrita monasterii Lycaonum prope sanctum Laurentium, subscripsi.

Αλέξανδρος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης, ὑπέγραψα.

Alexander presbyter & archimandrita, subscripsi.

Συμεὼνης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης Καϊσμᾶ, ὑπέγραψα.

* Symeonius presbyter & archimandrita Cajumæ, subscripsi. * Simeonis.

Ελεύθερις πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς Παυλίνου, ὑπέγραψα.

Liberius presbyter & archimandrita monasterii Paulini, subscripsi.

Αμβρόσιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς ἐν τῷ λιθοστρώτῳ, ὑπ.

Ambrosius presbyter & archimandrita monasterii sanctæ Mariæ in Lithostroto, subscripsi.

Σάββας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἁγίου Θωμᾶ πλησίον κινστέρνης, ὑπ.

Sabbas presbyter & archimandrita monasterii sancti Thomæ prope cisternam, subscripsi.

Παῦλος ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης τοῦ Αυκαόνων, ὑπ.

Paulus presbyter & archimandrita monasterii Lycaonum, subscripsi.

Βιβέντιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τῆς ἐπίκλιν τοῦ Ρωμαίων, ὑπέγραψα.

Bibentius presbyter & archimandrita monasterii vocati Romanorum, subscripsi.

[1]

Αλέξανδρος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τοῦ Κυκλώπων, ὑπέγρ.

Alexander presbyter & archimandrita monasterii Cyclopum, subscripsi.

Ιορδάνης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδείτης μονῆς τῆς ἁγίας Μαρίας πλησίον τοῦ ἁγίου Λευκᾶ, ὑπέγραψα.

Jordanes presbyter & archimandrita monasterii sanctæ Mariæ prope sanctum Lucam, subscripsi.

Ζηνόβιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Μαρωνίου ἐν συκαῖς ὑπέγ.

Zenobius presbyter & archimandrita monasterii Maronii in * Sycis, subscripsi. * Sicubus

Ανατόλιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Φιλίππου, ὑπέγ.

Anatolius presbyter & archimandrita monasterii Philippi, subscripsi.

Ιάκωβος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τῆς ἁγίας Μαρίας πλησίον τοῦ Βουκολίων, ὑπέγραψα.

Jacobus presbyter & archimandrita monasterii sanctæ Mariæ prope Bucolios, subscripsi.

Ηλίας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς Σαμουὴλ τοῦ ἐν συκαῖς, ὑπέγρ.

Helias presbyter & archimandrita Samuelis in Sycis subscripsi.

Λεόντιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ἁγίου ἀρχαγγέλου τοῦ ἐν τῷ Πυσέῳ, ὑπέγραψα.

Leontius presbyter & archimandrita monasterii sancti Archangeli in Puseo, subscripsi.

1 al. *Libentius*. Forte, *Viventius*.

A

Quomodo prædicatæ sint synodi.

INtroitu facto secundum consuetudinem in sanctissima magna ecclesia nostra, die dominica, 15. præsentis mensis Julii, indictione XI. a domino sanctissimo archiepiscopo & œcumenico patriarcha Joanne (sicut non ignorat vestra erga Deum dilectio) dum ipse una cum venerabili clero esset circa ambonem, voces factæ sunt a populo dicentes; Multi anni patriarchæ, multi anni imperatoris, multi anni Augustæ, multi sint anni patriarchæ. Quid manemus incommunicati? per tot annos quare non communicavimus? ex tuis manibus com- B municare volumus. Heus ascende ad ambonem. Heus persuade populo: per multos annos communicare volumus. Orthodoxus es, quem times? digne Trinitate. Multi sint anni imperatoris, multi anni Augustæ. Severum Manichæum foras ejice: qui non loquitur Manichæus est: effodiantur ossa Manichæorum. Sanctam synodum modo prædica. Multi sint anni imperatoris. Multi sint anni patriarchæ, digne Trinitate. Sancta synodus modo prædicetur, digne Trinitate. Sancta Maria Θεοτόκος, id est Dei genitrix est, digne throno. Sancta Maria Dei genitrix est. Sancta synodus hoc dixit. Qui non loquitur, Manichæus est. C Vincit fides orthodoporum, Sanctam synodum modo prædica. Orthodoxus regnat, quem times? Vincit fides imperatoris, vincit fides Augustæ. Novi Constantini multi sint anni, novæ Helenæ multi anni, multi anni patriarchæ, digne Trinitate. Justine Auguste, tu vincis. Novi Constantini multi anni. Vel exeas, vel prædicabis; Multi anni imperatoris, Justine Auguste tu vincis. Synodum Chalcedonensem modo prædica. Justinus regnat, quem times? Severum Manichæum foras ejice. Synodum Chalcedonensem modo prædica; qui non anathematizat Severum, Manichæus est. Anathema Severo Manichæo. Qui D non loquitur, Manichæus est. Ejice foras Severum. Novum Judam ejice foras. Insidiatorem Trinitatis ejice foras. Sanctam synodum modo prædica. Heus obtestor, vel prædicabis, vel exies. Fides est, non licet aspicere, fratres Christiani, una anima. Justine Auguste, tu vincis: si fidem amas, Severum anathematiza. Heus heus obtestor, multi anni imperatoris. Heus traho te, heus portas * claude; qui non loquitur, Manichæus est. Obtestor te, nihil ad me attinet: orthodoxus regnat, quem times? orthodoxi imperatoris multi sint anni. Severum insidiatorem Trinitatis ejice foras, Judam novum ejice. Qui non loqui- E tur, Manichæus est. Heus congregationem, synodo. Heus modo prædica, per evangelium nihil ad me attinet. Heus obtestor, multi anni imperatoris. Novi Constantini multi anni, orthodoxi imperatoris multi anni; novæ Helenæ multi anni. Severum ejice foras, novum Judam ejice foras, insidiatorem Trinitatis ejice foras. Multi anni imperatoris: fratres Christiani, una anima fides est, non licet simpliciter. Sancta Maria, Dei genitrix est. Hæc & synodus di-

* claudo

Οπως ἐκηρύχθησαν αἱ συνόδοι.

ΕΙσόδου γενομένης κατὰ τὸ συνηθες ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ τῇ ιέ. τοῦ ἐνεστῶτος Ἰουλίου, μηνὸς, τῆς ἑνδεκάτης ἐπινεμήσεως, παρὰ τοῦ δεσπότου ἡμῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωάννου, ὡς οὐκ ἀγνοεῖ ἡ ὑμετέρα θεοφίλεια, ἐν τῷ γένεσθαι αὐτὸν σὺν τῷ λαγεῖ κλήρῳ περὶ τὸν ἄμβωνα, φωναὶ γεγόνασιν ἀπὸ τοῦ λαοῦ, λέγουσαι, πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ πατριάρχου, πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης, πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ πατριάρχου, ἀκοινώνητοι διὰ τί μένομεν; ἐπὶ τοσοῦτο ἔτη διατί οὐ κοινωνοῦμεν; ἐκ τῶν χειρῶν σου κοινωνῆσαι θέλομεν, εἰς ἄνελθε εἰς τὸν ἄμβωνα, εἰς πεῖσον τὸν λαόν σου, ὅτι πολλῶν ἐτῶν κοινωνῆσαι θέλομεν, ὀρθόδοξος εἶ, τίνα φοβῆσαι; ἄξιε τῆς τριάδος. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης, Σεβῆρον τὸν Μανιχαῖον ἔξω βάλε. ὁ μὴ λαλῶν Μανιχαῖος ἐστιν. ἀνασχαφῆ ὀστέα τῶν Μανιχαίων. τὴν ἁγίαν σύνοδον ἄρτι κήρυξον. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ πατριάρχου. ἄξιε τῆς τριάδος, ἡ ἁγία σύνοδος ἄρτι κηρυχθήτω. ἄξιε τῆς τριάδος. ἡ ἁγία Μαρία, Θεοτόκος ἐστίν, ἄξιε τοῦ θρόνου, ἡ ἁγία Μαρία, Θεοτόκος ἐστίν. ἡ ἁγία σύνοδος τοῦτο εἶπεν· ὁ μὴ λαλῶν Μανιχαῖος ἐστι νικᾷ ἡ πίστις τῆς τριάδος, νικᾷ ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων, τὴν ἁγίαν σύνοδον ἄρτι κήρυξον, ὀρθόδοξος βασιλεύει, τίνα φοβῆσαι; νικᾷ ἡ πίστις τοῦ βασιλέως. νικᾷ ἡ πίστις τῆς Αὐγούστης, τοῦ νέου Κωνσταντίνου πολλὰ τὰ ἔτη, τῆς νέας Ἑλένης πολλὰ τὰ ἔτη. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ πατριάρχου. ἄξιε τῆς τριάδος, Ἰουστῖνε Αὔγουστε TU VINCAS, τοῦ νέου Κωνσταντίνου πολλὰ τὰ ἔτη. ἢ ἐξέρχῃ, ἢ κηρύσσεις, πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως, Ἰουστῖνε Αὔγουστε TU VINCAS, τὴν σύνοδον Χαλκηδόνος ἄρτι κήρυξον. Ἰουστῖνος βασιλεύει, τίνα φοβῆσαι; Σεβῆρον τὸν Μανιχαῖον ἔξω βάλε, τὴν σύνοδον Χαλκηδόνος ἄρτι κήρυξον. ὁ μὴ ἀναθεματίζων Σεβῆρον Μανιχαῖος ἐστιν. ἀνάθεμα Σεβήρῳ τῷ Μανιχαίῳ. ὁ μὴ λαλῶν Μανιχαῖος ἐστιν. ἔξω βάλε Σεβῆρον, τὸν νέον Ἰούδαν ἔξω βάλε. τὸν ἐπίβουλον τῆς τριάδος ἔξω βάλε. τὴν ἁγίαν σύνοδον ἄρτι κήρυξον. εἰς μαρτύρομαι, ἢ κηρύσσεις, ἐξέρχῃ. πίστις ἐστίν, οὐκ ἔνι θεωρεῖν, ἀδελφοὶ Χριστιανοί, μία ψυχή, Ἰουστῖνε Αὔγουστε, TU VINCAS. εἰ φιλεῖς τὴν πίστιν, Σεβῆρον ἀνάθεματισον. εἰς μαρτύρομαι, εἰς σύρωσε, εἰς τὰς θύρας κλείω. ὁ μὴ λαλῶν Μανιχαῖος ἐστι. μαρτύρομαί σε, οὐδὲν παρ' ἐμέ. ὀρθόδοξος βασιλεύει, τίνα φοβῆσαι; τοῦ ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. Σεβῆρον τὸν ἐπίβουλον τῆς τριάδος ἔξω βάλε, τὸν νέον Ἰούδαν ἔξω βάλε. ὁ μὴ λαλῶν Μανιχαῖος ἐστιν. εἰς συνάξιν τῆ συνόδῳ, εἰς ἀρτικήρυξον, μὰ τὸ εὐαγγέλιον οὐδὲν παρ' ἐμέ, εἰς μαρτύρομαι, πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως, τοῦ νέου Κωνσταντίνου πολλὰ τὰ ἔτη, τοῦ ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη, τῆς νέας Ἑλένης πολλὰ τὰ ἔτη. Σεβῆρον ἔξω βάλε, τὸν νέον Ἰούδαν ἔξω βάλε, τὸν ἐπίβουλον τῆς τριάδος ἔξω βάλε, πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως, ἀδελφοὶ Χριστιανοί, μία ψυχή, πίστις ἐστίν, οὐκ ὄνι ἁπλῶς. ἡ ἁγία Μαρία, Θεοτόκος ἐστίν. ταῦτα καὶ ἡ συνοδος

εἶπε.

εἶπε. ταῦτα αὐτῆ ἐκβοησάντων, ἐδόθη αὐτοῖς ἀπόκρισις, παρὰ τῆ ἁγιωτάτη, καὶ μακαριωτάτῃ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ οἰκουμενικῆ πατριάρχῃ Ἰωάννῃ αὕτη· μακροθυμήσατε ἀδελφοί, ἵνα πρότερον προσκυνήσωμεν τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, καὶ μετὰ ταῦτα δίδωμι ὑμῖν ἀπόκρισιν. καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, ἐπέμειναν κράζοντες· πολλὰ τὰ ἔτη τῷ βασιλέως, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης. ἐς μαρτύρομαι. οὐκ ἐξέρχη, ἐὰν μὴ ἀναθεματίσῃς Σεβῆρον, ἀνάθεμα Σεβήρῳ, φανερῶς εἰπέ. ἐς ἀπόκλεισον, ἐς μαρτύρομαι. πολλὰ τὰ ἔτη τῷ βασιλέως. καὶ λοιπὸν ἀνελθὼν ἐπὶ τῆ ἄμβωνος ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος, καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωάννης, προσεφώνησε ταῦτα· οἴδατε τοὺς ἐμοὺς ἀγῶνας, ἀγαπητοί, ὃς καὶ ἐν τῷ πρεσβυτερίῳ ὢν, κατεβαλόμην, καὶ νῦν ἀντέχον τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ ἀντέχομαι ἕως θανάτου. ὁ χρεία τοίνυν ταραχῆς, ἢ θορύβου, ἔστι γάρ τι παρεβλάφθη τῆς ὀρθῆς πίστεως. ἔστι ἁγίαν συνοδον τολμᾷ τις ἀναθεματίσαι, ἀλλὰ πάσας τὰς ἁγίας συνόδους, τὰς βεβαιωσάσας τὸ ἅγιον σύμβολον τῆ. τιή. ἁγίων πατέρων τῆ συνελθόντων κατὰ τὴν Νικαέων ὀρθοδόξως γινώσκομεν, καὶ μάλιστα τὰς ἁγίας τρεῖς συνόδους ταύτας, τουτέστι τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ τὴν μεγάλην τὴν ἐν Χαλκηδόνι. ἰδικῶς γὰρ τὸ σύμβολον τῆ τιή. ἁγίων πατέρων εἰς ὃ βαπτιζόμεθα, αὗται αἱ ἅγιαι τρεῖς συνοδοι, ὁμοφώνως ἐβεβαίωσαν. καὶ μὴ τὴν προσφώνησιν ἐπιμενόντων αὐτῆ ἐπὶ πλείονας ὥρας ταῖς αὐταῖς φωναῖς, καὶ προσεθέντων, οὐ κατέρχῃ, ἐὰν μὴ ἀναθεματίσῃς. πολλὰ τὰ ἔτη τῷ πατριάρχῃ, ἄξιε τῆς τριάδος, πολλὰ τὰ ἔτη τῷ βασιλέως, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης, τὴν συνάξιν τῆς συνόδου Χαλκηδόνος, ἄρτι κήρυξον, οὐκ ἀναχωρῶ, ἐὰν μὴ κηρύξῃς, ἕως ἐμὲ ὧδε ἐσμῦ, τὴν συνάξιν εἰς τὴν αὔριον κήρυξον, τὴν μνήμην τῆ πατέρων αὔριον κήρυξον, τῆ ἐν Χαλκηδόνι πατέρων τὴν συνάξιν αὔριον κήρυξον. σήμερον ἐὰν κηρύξῃς αὔριον ἐπιτελεῖται. οὐκ ἀναχωρῶ ἐὰν μὴ κηρύξῃς, τὸν ἀναθεματίσαντας Νεσόριον, & Εὐτυχέα εἰς τὴν αὔριον κήρυξον, ἐὰν μὴ λάβω ἀπόκρισιν, ἕως ὀψὲ ὧδε εἰμι.

Καὶ προσεφώνησεν ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν & οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωάννης ὅτως. ἐπειδὴ σύναξιν ᾐτήσατε τῆ ἁγίων πατέρων τῆ ἐν Χαλκηδόνι ἐπιτελεσθῆναι, γινώσκοντες γνώσεσθε, ὅτι καὶ τοῦτο ποιήσομεν, γνώμῃ τοῦ θεοσεβεστάτου, καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως.

Ἐπιμενόντων δὲ αὐτῆ καὶ τὰς αὐτὰς φωνὰς ἐκβοώντων, καὶ προσεθέντων, οὐκ ἀναχωρῶ μὰ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. τὴν σύναξιν τῆ πατέρων ἄρτι κήρυξον, τῆ ἐν Χαλκηδόνι πατέρων τὴν σύναξιν αὔριον ποίησον, ἐκηρύχθη ἡ σύναξις διὰ Σαμουὴλ διακόνου, ὅτως. γνωρίζομεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ, ὅτιπερ τῇ αὔριον μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῆ οἱ ἁγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ ἐπισκόπων γνωμένων τῆ κατὰ τὴν Χαλκηδονέων μητρόπολιν συναχθέντων, καὶ βεβαιωσάντων ἅμα τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἐν Ἐφέσῳ συναχθεῖ-

Axit. Hæc cum exclamassent, data est eis hæc responsio a sanctissimo & beatissimo archiepiscopo & patriarcha œcumenico Joanne: Patienter sustinete, fratres, ut prius adoremus sanctum altare, & post hoc do vobis responsionem. Et cum ipse intrasset ad sanctum altare, manserunt clamantes: Multi anni imperatoris, multi anni Augustæ: Heus obtestor, non exibis, nisi anathematizes Severum: anathema Severo aperte dic; Heus exclude. Heus obtestor, multi anni imperatoris. Tum demum ascendens super ambonem sanctissimus ac beatissimus archiepiscopus & patriarcha noster œcumenicus Joannes, acclamavit hæc; Scitis labores meos, dilectissimi, quos & in presbyteratu cum essem subivi, & nunc sustinui pro fide, & sustineo usque ad mortem. Non opus ergo est turbatione, aut tumultu. Neque enim aliquid transgressum est, de recta fide [1] statuendum; neque sanctam synodum, quis anathematizare, sed omnes sanctas synodos, quæ confirmaverunt sanctum symbolum trecentorum decem & octo patrum Nicææ congregatorum, orthodoxas cognoscimus, & maxime ipsas tres sanctas synodos, hoc est Constantinopolitanam, Ephesinam, & magnam Chalcedonensem. Nam specialiter symbolum trecentorum decem & octo sanctorum patrum in quo baptizamur, ipsæ sanctæ tres synodi consonanter confirmaverunt. Post acclamationem vero insistentibus ipsis per plures horas in ipsis vocibus addebant: Non descendes, nisi anathematizes. Multi anni patriarchæ: digne Trinitate. Multi anni imperatoris, multi anni Augustæ. Congregationem synodi Chalcedonensis, modo prædica: non recedo, nisi prædicaveris. Usque sero hic sumus, congregationem in crastinum prædica. Commemorationem patrum ad crastinum prædica: ni responsionem accepero, usque sero hic sum. Congregationem patrum Chalcedonensium crastina die prædica. Hodie si prædicaveris, cras perficietur. Non recedimus, nisi prædicaveris. Eos, qui Nestorium & Eutychem anathematizaverunt, ad crastinam prædica: Nisi responsionem accepero, usque ad vesperam hic sum.

Et acclamavit sanctissimus & beatissimus archiepiscopus noster patriarcha œcumenicus Joannes sic; Quoniam perfici petistis congregationem sanctorum patrum Chalcedonensium, cognoscentes scietis, quod & hoc faciemus consilio piissimi & Christo amantissimi imperatoris nostri.

Perseverantibus autem ipsis, & easdem voces proferentibus, & addentibus; Non recedimus per sanctum evangelium: congregationem patrum Chalcedonensium in crastinum prædica; prædicata fuit congregatio per Samuelem diaconum; sic: Notificamus vestræ caritati, quod crastina die perficiemus memoriam sanctorum patrum nostrorum episcoporum in Chalcedonensi metropoli congregatorum, qui una cum sanctis patribus Constantinopoli & in Epheso congregati, confirmaverunt symbolum

[1] Hæc vox, *statuendum*, redundat.

cccxviii. ſanctorum patrum Nicææ congregatorum ; congregabimur autem hic. Et poſt acclamationem congregationis, iterum permanſit populus, & voce quamplurimum clamavit : Severus nunc anathematizetur, inſidiator Trinitatis jam anathematizetur, adverſarius patrum nunc anathematizetur, qui anathematizabat ſynodum Chalcedonenſem, modo anathematizetur. Non exeo, niſi modo reſponſionem accipio ; obteſtor, orthodoxus es, modo anathematiza : aut anathematiza, aut nihil ad me attinet.

Et inſiſtentibus ipſis plurimum in eiſdem, præſentibus Theophilo Deo amantiſſimo epiſcopo Heracleano, Theodoro epiſcopo Gangrenorum, Hypatio epiſcopo Claudiopolitano, Joanne epiſcopo Boſphorio, Pythagora epiſcopo Sinopeno, Iſaacio epiſcopo Pentapolitano Græciæ, Joanne religioſiſſimo epiſcopo * Commocorum regionis Pamphyliorum, Amantio religioſiſſimo epiſcopo Nicopolitano, Ammonio religioſiſſimo epiſcopo Abydeno, Platone religioſiſſimo epiſcopo Cratiano, Euſtathio religioſiſſimo epiſcopo Philadelphiæ, & Pelagio religioſiſſimo epiſcopo Azanitano, & aliis Dei amantiſſimis epiſcopis conſentientibus ſanctiſſimo ac beatiſſimo epiſcopo patriarchæ œcumenico Joanni, acclamata fuerunt hæc : Quod Severus, qui ſeipſum ab hac eccleſia ſeparavit, judicio ſeipſum ſubmiſerit, omnibus manifeſtum eſt. Sequentes itaque & nos divinos canones ac ſanctos patres, alienum ipſum putamus, & a divinis canonibus per blaſphemiam condemnatum, anathematizamus & nos. His ſequutis, ſequenti [1] dominica quæ eſt xvi. menſis Julii, indictione 11. finita memoria prædictorum ſanctorum patrum, Rurſuſque ſancto introitu a ſanctiſſimo & beatiſſimo archiepiſcopo patriarcha œcumenico Joanne, ſtatim dum ipſe appropinquaret amboni, voces a toto populo venerunt ſic ; Multi anni patriarchæ, multi anni imperatoris : multi anni Auguſtæ, novæ Helenæ multi anni. Reliquias Macedonii eccleſiæ reſtitue. Juſtine Auguſte, tu vincis. Euphemia Auguſta, tu vincis. Eos, qui ſunt in exilio propter fidem eccleſiæ reſtitue : exhumentur oſſa Neſtorianorum, exhumentur oſſa Eutychianiſtarum. Quis eſt Neſtorius, ego neſcio. Anathema ſit ipſe a Trinitate. Quis eſt Neſtorius, ego neſcio. Anathema ipſi cum Eutyche. Exhumentur oſſa Neſtorianorum, exhumentur oſſa Eutychianiſtarum. Manichæos ejice foras. Juſtine Auguſte, tu vincis. Severum Judam ejice foras. Manichæos de eccleſia ejice. Duos Stephanos ejice foras. Reliquias Macedonii modo ſer. Nomen Macedonii modo ordinetur, totis vocibus imperatori ſupplicavimus. Novum [2] Tzumam ejice foras. Novus Tzumas Amantius eſt. Nugatorem ejice de palatio. * Euphemium & Macedonium eccleſiæ reſtitue. [3] Synodica Romana modo valeant. Multi anni patriarchæ, novi Joannis multi anni. Digne Trinitate, Juſti-

* Semeorum

quos Conſtantinopolitanos epiſcopos catholicæ fidei profeſſores hæretici imperatores ejecerant.

Σὺν ἁγίοις πάντας, τὸ σύμβολον τῶν ἁγίων πατέρων, τοὺς σωθέντων κατὰ τὴν Νικαέων, σωθησόμεθα δὲ κἀνταῦθα. καὶ μετὰ τὴν προσφώνησιν τῆς σωτήρίας, πάλιν ἐπέμεινεν ὁ λαὸς, καὶ μιᾷ φωνῇ ἐπολὺ ἔκραζον. Σεβῆρος ἄρτι ἀναθεματισθῇ, ὁ ἐπίβουλος τῆς τριάδος, ἄρτι ἀναθεματισθῇ, ὁ κατὰ τοὺς πατέρων, ἄρτι ἀναθεματισθῇ, ὁ ἀναθεματίσας τὴν σωσθεῖσαν Χαλκηδόνος, ἄρτι ἀναθεματισθῇ, ἐκ ἐξέρχομαι, ἐὰν μὴ ἄρτι ἀκούσωσιν λάβω, μαρτύρομαι, ὀρθόδοξος εἶ, ἄρτι ἀναθεμάτισον, ἢ ἀναθεμάτισον, ἢ οὐδὲν παρ' ἐμέ.

Καὶ ἐπὶ πολὺ τοῖς αὐτοῖς ἐπιμενόντων αὐτοὺς παρόντων Θεοφίλου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τοῦ Ηρακλεωτῶν, καὶ Θεοδότου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῶν Γαγγρηνῶν, καὶ Υπατίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Κλαυδιοπολιτῶν καὶ Ιωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Βοσπόρου, καὶ Πυθαγόρου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Συνοπέων, καὶ Ισαακίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Πεντατολέως τῆς Ελλάδος, καὶ Ιωάννου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Σεμνέων τῆς Παμφύλων χώρας, καὶ Αμαντίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Νικοπολιτῶν, καὶ Αμμωνίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου, τῆς Αβυδηνῶν, Πλάτωνος τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Κρατιανῶν, Εὐσταθίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Φιλαδελφέων, καὶ Πελαγίου τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου τῆς Αζανιτῶν, καὶ ἑτέρων θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τῶν καὶ συναινούντων τῷ ἁγιωτάτῳ, καὶ μακαριωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Ιωάννῃ, προσεφωνήθη ταῦτα. ὅτι ὁ Σεβῆρος χωρίσας ἑαυτὸν τῆς ἁγίας ταύτης ἐκκλησίας ἑαυτὸν κρίματι ὑπέβαλλε, προδήλου πᾶσιν. ἐπόμβυοι τοίνυν καὶ ἡμεῖς τοῖς θείοις κανόσι, καὶ τοῖς ἁγίοις πατράσιν, ἀλλότριον τοῦτον ἡγούμεθα, καὶ ὑπὸ τῶν θείων κανόνων, διὰ τῆς αὐτοῦ βλασφημίας κατακριθέντα, ἀναθεματίζομεν καὶ ἡμεῖς. τούτων παρακολουθησάντων, * τῇ κυρίᾳ τῇ ἑξῆς, ἥτις ἐστὶν ἑξκαιδεκάτη τοῦ Ιουλίου μηνὸς, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ ἐπιτελουμένης τῆς μνήμης τῶν προλεχθέντων ἁγίων πατέρων, πάλιν τῆς εἰσόδου γενομένης παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου, καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ιωάννου, ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν πλησίον τοῦ ἄμβωνος φωναὶ ἦλθον ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ὅτως, πολλὰ τὰ ἔτη τῷ πατριάρχῃ, πολλὰ τὰ ἔτη τῷ βασιλεῖ, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης, τῷ νέᾳ Κωνσταντίνῃ πολλὰ τὰ ἔτη. Τῇ νέᾳ Ελένῃ πολλὰ τὰ ἔτη. τὸ λείψανον Μακεδονίου τῇ ἐκκλησίᾳ Γεσὶνε Αὔγυστε. TU VINCAS, Εὐφημία Αὐγούστα TU VINCAS. τοὺς ἐν ὑξορίᾳ διὰ τὴν πίστιν, τῇ ἐκκλησίᾳ. ἀνασκαφείη τὰ ὀστέα τῶν Νεστοριανῶν, ἀνασκαφείη τὰ ὀστέα τῶν Εὐτυχιανιστῶν. τὶς ἐνὶ Νεστόριος, ἐγὼ ἐκ οἶδα, ἀνάθεμα αὐτῷ ἀπὸ τῆς τριάδος. τὶς ἐνὶ Νεστόριος, ἐγὼ ἐκ οἶδα, ἀνάθεμα αὐτῷ, μετ' Εὐτυχέος. ἀνασκαφείη τὰ ὀστέα τῶν Νεστοριανῶν, ἀνασκαφείη τὰ ὀστέα τῶν Εὐτυχιανιστῶν. τοὺς Μανιχαίους ἔξω βάλε. Ιεσὶνε Αὔγυστε TU VINCAS. Σεβῆρον τὸν Ιούδαν ἔξω βάλε. τοὺς Μανιχαίους τῆς ἐκκλησίας ἔξω βάλε. τοὺς δύο Στεφάνους ἔξω βάλε. τὸ λείψανον Μακεδονίου ἄρτι φέρε, τὸ ὄνομα Μακεδονίου ἄρτι τυχῇ, δεόμεθα τοῖς ὅλας φωνὰς τῷ βασιλεῖ. τὸν νέον Τζεμᾶν ἔξω βάλε, ὁ νέος Τζεμᾶς Αμάντιός ἐστι, τὸν λῆρον τοῦ παλατίου

1 Legendum *ſequenti ferla* ; nam κυριακὴ feria eſt ; & eo anno 518. litt. Dom. G. feria 2. fuit 16. Julii.
2 Vetus interpres ſemper *Ezumas*, & *Ezumam*.
3 Græce, *Synodica Romam modo abeant*, ſive *mittantur*.

λατίου ἔξω βάλε. Εὐφήμιον, καὶ Μακεδόνιον, τῇ ἐκκλησίᾳ, τὰ συνοδικὰ εἰς Ῥώμην ἄρτι ἀπέλθωσι. πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ πατριάρχου, τοῦ νέου Ἰωάννου πολλὰ τὰ ἔτη. ἄξιε τῆς τριάδος Ἰουστῖνε Αὔγουστε TU VINCAS, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης, τὸ λείψανον Μακεδονίου, τῇ ἐκκλησίᾳ. ἐν τούτοις ἀεὶ νικήσεις, Εὐφημίου, καὶ Μακεδονίου τὰ ὀνόματα ἄρτι ταγῇ, τελείαν ἑορτὴν τῇ ἐκκλησίᾳ, τοὺς ψευδομάρτυρας Μακεδονίου ἔξω βάλε. τὰς τεσσαρας συνόδους τοῖς διπτύχοις. Λέοντα τὸν ἐπίσκοπον Ῥώμης τοῖς διπτύχοις. ἡ ἁγία Μαρία θεοτόκος ἐστί. τοῦτο ἡ σύνοδος εἶπε. τὰ δίπτυχα τῷ ἄμβωνι. ὁ μὴ λαλῶν Μανιχαῖός ἐστι. τὰ δίπτυχα τῷ ἄμβωνι. ἄρτι τὸν Θεόν σοι Ἰουστῖνε Αὔγουστε, TU VINCAS. κυράτωρα οὐκ ἔχεις, τὰ δίπτυχα ἄρτι φέρε. Ἰουστῖνος βασιλεύει, τὰ δίπτυχα ἄρτι φέρε. τοῦ ὀρθοδόξου βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη, τῆς νέας Ἑλένης πολλὰ τὰ ἔτη. οὕτως ἔχεις τὸν δεσπότην, ἄρτι φέρε τὰ δίπτυχα, οὕτως ἔχεις τὴν Αὐγούσαν, τὰ δίπτυχα ἄρτι φέρε· οἱ κανόνες τούτους οὐκ ἐξέβαλον. ἐὲς τάξον, ἐὲς τάξον, ἐὲς τάξον, καὶ προσεφωνήθη ταῦτα.

Κατὰ τὴν χθὲς ἡμέραν ἀρκούντως ἐπληροφορήσαμεν τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, καὶ νῦν δὲ τὸν ζῆλον ὑμῶν σαφῶς ἐπιστάμενοι, ἐκεῖνα ἐσπεύσαμεν, καὶ σπεύδομεν ποιῆσαι, ὅσα καὶ τὸν Θεὸν θεραπεύει, καὶ ὑμᾶς διὰ πάντων ἐν πᾶσι πληροφορεῖ. ὅτι δὲ μέλλει ἡμῖν τοῦ μηδὲν παρασαλευθῆναι τῆς ὀρθῆς πίστεως, οἶμαι κατὰ διαφόρους χρόνους, καὶ τρόπους πεῖρα παρειληφέναι τὴν ὑμετέραν ἀγάπην. διὸ καὶ τὸν θεμέλιον τῆς πίστεως κατὰ τὴν τῶν ἁγίων πατέρων παράδοσιν, ἀῤῥαγῆ διαμένειν τῇ χάριτι τοῦ δεσπότου ἡμῶν, καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐσπουδάσαμεν, ἐλπίσαντες δι' αὐτῆς, καὶ τὰς διεστώσας ἐκκλησίας ἑνῶσαι, πανταχοῦ τὴν τάξιν τῶν θείων κανόνων ἐνθέσμως κρατοῦντες. οὐδὲ γὰρ ἐγχωρεῖ τι παρασαλεῦσαι, καὶ περὶ κενοφωνίας, καὶ λεπτολογίας ἀπασχολεῖσθαι τοὺς πιστοὺς, ἀλλὰ προσέχειν τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ, ἐν ᾧ πάντες ἐβαπτίσθημεν, ὅπερ ἐξεφώνησεν ἡ ἐν Νικαίᾳ σὺν ἁγίῳ πνεύματι σύνοδος, καὶ ἐκύρωσεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ἁγίων πατέρων συνέλευσις, καὶ ἐβεβαίωσεν ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἁγία σύνοδος, καὶ ἐπεσφράγισεν ὁμοίως ἡ ἐν Χαλκηδόνι μεγάλη ἁγία σύνοδος, ἣν κατ' οὐδένα τρόπον, ἢ λόγον παρασαλεῦσαι τις δυνήσεται πᾶσαν ἀναιροῦσαν τοῖς κακοδόξοις πρόφασιν. ταύτην τοίνην τὴν πίστιν ἀσάλευτον κρατοῦντες, πρὸς ἀλλήλους μὴ ἀμφιβάλλητε, ἀλλὰ πᾶσαν κενοφωνίαν, καὶ πᾶσαν καινοτομίαν, καὶ πᾶσαν λεπτολογίαν ἀπωθέμενοι, ἑνὶ στόματι τὴν ἁγίαν, καὶ ὁμοούσιον τριάδα δοξάσωμεν, ἥτις φυλάττοι ἐν εἰρήνῃ τὴν ζωὴν τῶν εὐσεβιστάτων, καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων, καὶ πάντων ἡμῶν. τῷ γὰρ πατρὶ, καὶ υἱῷ, καὶ ἁγίῳ πνεύματι πρέπει ἡ δόξα, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Ταύτης τῆς προσφωνήσεως γενομένης, ἐπέμειναν κράζοντες, ἐὰν μὴ ἀντεουδεὶς ἐκβαίνει, μαρτύρομαί σε τὰς θύρας κλείω. ἀδελφοὶ ὀρθόδοξοι, μία ψυχὴ, ἀδελφοὶ διὰ πίστιν, μία ψυχή. Ἰουστῖνε Αὔγουστε, TU VINCAS. ὁ μὴ λαλῶν Μανιχαῖός ἐστιν. ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἡ τριὰς ἐνίκησεν. ἀπάρτι οὐ φοβῆσαι Ἀμάντιν τὸν Μανιχαῖον. Ἰουστῖνος βασιλεύει, Ἀμάντιν τί φοβῆσαι; ἄξιε τῆς τριάδος, καὶ τοῦτο τὸ καλόν σοι ἐτηρεῖτο· ὁ φιλῶν τὴν σύνοδον, οὕτω τιμᾶται, πολλὰ τὰ ἔτη τοῦ βασιλέως, πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης, πολ-

A ne Auguste, tu vincis e multi anni Augustæ. Reliquias Macedonii ecclesiæ restitue; in iis semper vinces. Euphemii & Macedonii nomina modo ordinentur ad perfectam festivitatem ecclesiæ. Falsos testes Macedonii ejice foras. Quatuor synodos diptychis. Leonem episcopum Romanum diptychis. Sancta Maria Dei genitrix est. Hoc synodus dixit, diptycha amboni. Qui non loquitur, Manichæus est. Diptycha amboni. modo Deum tibi: Justine Auguste, tu vincis. Curatorem non habes, diptycha modo porta. Justinus regnat, diptycha modo porta. Orthodoxi imperatoris multi sint anni, novæ Helenæ multi anni. Sic habes B dominum, modo porta diptycha. Sic habes Augustam, diptycha modo porta. Canones non ejecerunt istos. Heus ordina, heus ordina, heus ordina. Et acclamata sunt hæc.

Hesterna die sufficienter satisfecimus vestræ caritati: nunc vero zelum vestrum aperte cognoscentes, illa festinavimus, & festinamus facere, quæ & Deum colunt, & vobis per omnia & in omnibus satisfaciunt. Quod autem debeat nihil nobis removeri de recta fide, arbitror vestram dile- C ctionem diversis temporibus & modis experientiam accepisse. Et idcirco fundamentum fidei sanctum sanctorum patrum traditione firmum permanere, gratia domini nostri & salvatoris Jesu Christi studuimus; sperantes per ipsum & dissidentes ecclesias unire, undique ordinem divinorum canonum inviolabiliter tenentes. Neque enim conceditur aliquid removeri, & de novitate vocis, & subtilitate sermonis occupari fideles, sed adhærere sancto symbolo, in quo omnes baptizati sumus, & quod cum Sancto spiritu Nicæna synodus exclamavit, & sanctorum patrum in Constantinopoli congregatio confirmavit, & sancta synodus Ephesina confir- D mavit, & sancta magna synodus Chalcedonensis similiter sigillavit, quam nullo modo aut ratione amovere quis poterit, cum omnem male opinantibus tollat occasionem. Hanc itaque fidem immobilem tenentes, adinvicem non dubitetis, sed omnem vocum novitatem, ac omnem in sermonibus subtilitatem abjicientes, uno ore sanctam & consubstantialem Trinitatem glorificemus, quæ custodiat in pace vitam piissimi & Christianissimi imperatoris nostri ac omnium nostrum: Patri autem & Filio & Spiritui sancto gloria nunc & semper, & in sæcula sæculorum. Amen

E

Hac autem acclamatione facta permanserunt clamantes; Si nullus modo egreditur, obtestor te, portas claudo. Fratres orthodoxi una anima: fratres per fidem una anima. Justine Auguste, tu vincis. Qui non loquitur, Manichæus est. Sanctus, sanctus, sanctus, Trinitas vicit. Ex hoc tempore non times Amantium Manichæum Justinus regnat: quid times Amantium digne Trinitate, & hoc bonum tibi reservatum est. Qui synodum amat, ita hono-

ra-

ratur. Multi anni imperatoris, multi anni Augustæ, multi anni patriarchæ. Vincit fides orthodoxorum. Et rursus perseverantibus ipsis plurimum in eisdem vocibus, acclamata sunt eis hæc. Quod omne studium potuerimus complacere vobis, & inscandalizatus vos conservare, clare cognoscitis: sed quoniam omnia canonice & bono ordine sicri oportet, permittite nobis, congregare Deo amantissimos episcopos, tit secundum divinos canones omnia proveniant, consilioque & jussu pissimi imperatoris nostri: Omnes enim acclamationes vestras suæ serenitati aperiemus. Et cum ipsi clausissent portas, & in eisdem acclamationibus permanentibus, accipiens diptycha sanctissimus & beatissimus archiepiscopus & patriarcha œcumenicus Joannes, jussit ordinari sanctas quatuor synodos sanctorum patrum, videlicet in Nicæa congregatorum, & Constantinopoli similiter convenientium sub Nectario sanctæ memoriæ, ac in Epheso congregatorum super depositione Nestorii, nec non illorum de Chalcedona super dejectione Eutychis & ejusdem impii Nestorii, ordinarique jussit nomina in sancta memoria defunctorum archiepiscoporum hujus regiæ urbis Euphemii & Macedonii, ac etiam Leonis Romani pontificis. Tunc voce magna omnes de populo tanquam uno ore clamarunt: *Benedictus dominus Deus Israel, quia visitavit, & fecit redemptionem populo suo.* Magna autem hora ex utraque parte consistentibus, & psallentibus hanc psalmodiam, cantores supervenientes converterunt se dicere trisagium; & cum ipsi cœpissent, totus populus quievit, & audiebat attentis auribus trisagium. Et post lectionem sancti evangelii, ex more sacra missa finita, & januis clausis, ac sancta lectione juxta consuetudinem lecta, tempore diptychorum cui currit omnis multitudo cum magno silentio circum circa altare, & audiebant. Et cum solum lectæ fuissent a diacono appellationes prædictarum sanctarum quatuor synodorum, & sanctæ memoriæ archiepiscoporum, Euphemii, & Macedonii, & Leonis, voce magna universi clamaverunt, Gloria tibi domine. Et post hoc cum omni modestia completa fuit cum Deo divina missa.

A λὰ τὰ ἔτη τῦ παξιάρχου. νικᾷ ἡ πίσις τῆ ὀρθοδόξων. ϗ πάλιν ἐπιμιγόντων αὐτῶν ἐπὶ πολὺ τοῖς αὐτοῖς φωναῖς, προσεφωνήθη αὐτοῖς τοῦτο. ὅτι διὰ πάντων σπουδὴν ἐδέμεθα θεραπεῦσαι ὑμᾶς, ϗ ἀσκανδαλίσες φυλάξαι, σαφῶς ἐπίσασθε. ἐπειδὴ δὲ δεῖ πάντα κανονικῶς, ϗ μετ' εὐτάξιας γίνεσθαι, συγχωρησατε ἡμῖν συναγαγεῖν τὸς θεοφιλεσάτους ἐπισκόπους, ἐφ' ᾧ τε κατὰ τὸς θείες κανόνας πάντα προβαίνῃ γνώμη, ϗ κελεύσει τῦ βασιλέως. τοῖς γὰρ ἐκβοήσεις ὑμῶν πάσας ἀνοίσομεν, ἐπὶ τιμῇ αὐτῦ γαληνότητι. ϗ κλεισάντων αὐτῶ τὰς θύρας, ϗ ἐπιμιγόντων ταῖς αὐταῖς ἐκβοήσεσι, λαβὼν τὰ δίπτυχα ὁ ἁγιώτατος, ϗ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος, ϗ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωάννης ἐκέλευσε τὰς ἁγίας τέσσαρας συνόδες ταγῆναι, τῆ τε ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων ἁγίων πατέρων, ϗ τῆ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡσαύτως συναχθέντων ἐπὶ Νεκταρίε τῦ τῆς ὁσίας μνήμης, ϗ τῆ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ Νεσορίε, ϗ τῆ ἐν Χαλκηδόνι ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ Εὐτυχῦς, ϗ τῦ αὐτῦ δυσσεβῦς Νεσορίε, ϗ τὰ ὀνόματα τῶν τελευτησάντων ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένων ἀρχιεπισκόπων τύλης τῆς βασιλίδος πόλεως Εὐφημίε, ϗ Μακεδονίε, Θμβύτοις ϗ Λέοντος τῦ γενομένε ἀρχιεπισκόπε Ῥώμης. τότε φωνῇ μεγάλῃ πάντες οἱ τῦ λαῦ, ὡς ἐξ ἑνὸς σώματος ἐβόησαν. εὐλογητὸς κύριος ὁ Θεὸς τῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο, ϗ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτῦ * ἐπὶ πολλὺ δὲ ὥραν ἀντιφωνούντων ἑκατέρων τῶν μερῶν, ϗ ψαλλόντων τιμῇ ψαλμῳδίαν ταύτην, οἱ ψάλται ἐπέβαπησαν ἀνελθόντες εἰπεῖν τὸν Ἡσαΐαν, ϗ αὐτῶν ἀρξαμένων, πᾶς ὁ λαὸς ἐπαύσατο, ϗ ὑπήκουσε τῦ Ἡσαΐα, ϗ μετὰ τιμῇ ἀνάγνωσιν τῦ ἁγίε Εὐαγγελίε, ἐξ ἔθες τῆς θείας λειτουργίας ἐπιτελεσθείσης, ϗ τῆ θυρῶν κλεισθεισῶν, ϗ τῦ ἁγίε μαθήματος κατὰ τὸ σύνηθες λεχθέντος, τῷ καιρῷ τῶν δίπτυχων μετὰ πολλῆς ἡσυχίας σωέδραμον ἅπαν τὸ πλῆθος κύκλῳ τῦ θυσιασηρίε, ϗ ἠκροῶντο, ϗ ὡς μόνον ἐλέχθησαν αἱ προσηγορίαι τῶν εἰρημένων ἁγίων τεσσάρων συνόδων παρὰ τῦ διακόνε, ϗ τῆ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ ἀρχιεπισκόπων Εὐφημίε, ϗ Μακεδονίε, ϗ Λέοντος, μεγάλῃ φωνῇ ἐκραξαν ἅπαντες. δόξασοι κύριε. ϗ μετὰ τοῦτο, μετὰ πάσης εὐτάξιας επληρώθη σὺν Θεῷ ἡ θεία λειτουργία.

Epistola sanctæ memoriæ Joannis archiepiscopi hujus regiæ urbis œcumenici patriarchæ scripta Joanni sanctæ memoriæ archiepiscopo Hierosolymitano, & omnibus metropolitanis ibidem congregatis.

Ἐπιστολὴ Ἰωάννε τῦ τῆς ὁσίας μνήμης ἀρχιεπισκόπε γενομένης τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ϗ οἰκουμενικῦ πατριάρχε, γραφεῖσα Ἰωάννῃ τε τῷ τῆς ὁσίας μνήμης γενομένῳ ἀρχιεπισκόπῳ Ἱεροσολύμων, ϗ πᾶσι τοῖς ἐνδημῦσι τιμιωτάτοις μητροπολίταις.

CHristus Deus noster, qui ejusdem animæ & fidei hominibus vinculum caritatis in pace cœlitus dedi, quæ ab ipsis gesta sunt, communia esse justum dicit. Quoniam igitur divinus quidam cœlitus motus fuit Christianissimi populi hujus regiæ civitatis, ac omnia ab ipso exclamata, & a me pronunciata, mundo manifestata sunt: necessarium putavi tuæ significare caritati, ut cum hæc Spiritus sancti operatione cognoveris, verbo veritatis confirmeris, quia maxime sancta synodus congregata petitione totius monastici ordinis diffinivit in scriptu-

E ΤΟις συμψύχοις, ϗ ὁμοδόξοις τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης ἐν εἰρήνῃ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἄνωθεν δεδωκώς, κοινὰ ϗ τὰ παρ' αὐτῶ πραττόμενα εἶναι δίκαιοῖ. ἐπεὶ τοίνυν θεία τις ἐξ οὐρανοῦ γέγονε κίνησις τῦ φιλοχρίστε λαῦ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ϗ πάντα τὰ ἐκβοηθέντα παρ' αὐτῦ, ϗ ἐκφωνηθέντα παρ' ἐμοῦ δῆλα τῷ κόσμῳ γεγένηται, ἀναγκαῖον ἐλογισάμην σημᾶναι τῇ σῇ θεοφιλίᾳ, ἵνα τῇ συνεργείᾳ τῦ ἁγίε πνεύματος ταῦτα γνῦσα, ἐπισφραγίσῃ τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας, ἐπειδὴ μάλισα ἡ συνδημῦσα ἁγία σύνοδος τῇ αἰτήσει παντὸς τοῦ

μονα-

μοναχικὲ τάγματος, ἐγγράφως τε ὥρισε, καὶ ἅπερ ὥρισε τῇ σῇ ἁγιότητι ὀφᾷ τύχοις ἐκπέμψαι ἐσπεδάσαμεν.

ris; & quæ diffinivit, tuæ ſanctitati quam celerrime mittere ſtuduimus.

Ἄλλη ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ τῆς ἁγίας μνήμης οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἰωάννου ἰδικῶς, γραφεῖσα Ἐπιφανίῳ τῷ τῆς θεοφιλοῦς μνήμης ὁμοψύχῳ ἐπισκόπῳ Τύρου.

Alia epiſtola ejuſdem ſanctæ memoriæ œcumenici patriarchæ Joannis ſpecialiter ſcripta Epiphanio Deo amabilis memoriæ epiſcopo Tyri.

Ὁ Πάντα πρὸς τὸ συμφέρον Θεὸς ἀνωθεν οἰκονομῶν, καὶ νῦν τὴν σὴν θεοσέβειαν ἐν θλίψει κατὰ τὸν προφήτην πλατυνθεῖσαν, ἐπὶ τὴν στενὴν πύλην τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἀνέτως εἰσελθεῖσθαι παρεσκεύασεν. ἰδοὺ γὰρ τὸ οὐράνιον κινήματος κατὰ τῶν ἀποστατῶν τῆς ἐκκλησίας πνεύματι Θεοῦ γεγομένον ὅσοι μὲν ἀνάξιοι ὤφθησαν τῆς ἀχράντου ὑπηρεσίας τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κρίματι αἰωνίῳ ὑπεβλήθησαν. ὅσοι δὲ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐρασταὶ ἐφάνησαν, πολλῷ μᾶλλον διὰ τῆς τοιαύτης κινήσεως ἐλαμπρύνθησαν. συνῳδοῦν τῆς ἐνδημούσης ἁγίας συνόδου τῇ φιλοχρίστῳ, καὶ βασιλίδι πόλει ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν δῆλα ποιησάσης τὰ πραχθέντα κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας πάσῃ τῇ ἐφ' ἡμῶν, ἀναγκαῖον ἔκρινα καὶ τῇ σῇ πεμφθῆναι θεοφιλείᾳ, ἵνα τὰ παρ' αὐτῶν, καὶ δι' αὐτῶν ὑποτεθέντα ἀναγνοὺς, καὶ γνοὺς, ὁσιώτατε, σύμψηφος, καὶ ὁμόψυχος ἔσῃ, καὶ κἂν ὀφέποτε τῶν κυκλωσάντων σε ἐχθρῶν λυτρωθεὶς. ἅπαντα πίνυν τὰ πεπραγμένα κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας, δῆλα ποιῆσαι πᾶσι ὁμοδόξοις ἀλαβεστάτοις συλλειτουργοῖς, καὶ μοναχοῖς, καὶ φιλοχρίστοις λαοῖς, καθὼς ἂν σπεύδητε, σπεύδασον θεοφιλέστατε.

DEus qui omnia ad utilitatem deſuper diſpenſat, tuam nunc pietatem in tribulatione ſecundum prophetam dilatatam ad anguſtam portam regni cœlorum quiete introire curavit. Ecce enim cœleſtis motus contra apoſtatas eccleſiæ, ſpiritu Dei factus eſt; quicumque enim indigni viſi ſuerunt inviolabili miniſterio magni Dei & ſalvatoris noſtri Jeſu Chriſti, æterno judicio ſubjecti ſunt: qui autem orthodoxæ fidei amatores apparuerunt, multo magis per hujuſmodi motum clarificati ſunt. Igitur cum ſancta ſynodus in Chriſto amata civitate ex diverſis provinciis congregata, manifeſta fecerit ea, quæ geſta ſunt contra inimicos veritatis, omnino neceſſarium judicavi & tuæ mittere caritati, ut cum ea, quæ ab ipſis, & per ipſos formata ſunt, legeris & intellexeris, ſanctiſſime, & conſentaneus: & ejuſdem animi ſis: & tandem ſi aliquando inimici te circumdederunt, liberēris. Univerſa igitur geſta contra inimicos veritatis, manifeſta facere religioſiſſimis & ejuſdem fidei comminiſtris & monachis ac Chriſto amantiſſimis populis, ſicut certe teneris, ſtude, Deo amantiſſime.

Ἀντίγραφον Ἰωάννου Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπων, πρὸς Ἰωάννην τὸν Κωνσταντινουπόλεως.

* *RESCRIPTUM JOANNIS Hierofolymitani & epiſcoporum qui ſub eo ſunt, ad Joannem Conſtantinopolitanum.*

* Epiſtola ſynodica concilii Hieroſolymitani ſub Hormiſda de quo ſupra ad annum Chriſti 518.

Τῷ δεσπότῃ μου τῷ θεοφιλεστάτῳ, καὶ ὁσιωτάτῳ συλλειτουργῷ Ἰωάννῃ, καὶ τῇ ἐνδημούσῃ κατὰ τὴν φιλόχριστον Κωνσταντινούπολιν ἁγίᾳ συνόδῳ, Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, καὶ ἡ κατὰ τὰς θείας Παλαιστίνας τελοῦσα ὑπὸ τοὺς ἁγίους Χριστοῦ τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ τόπους ἁγία σύνοδος, ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Domino meo, Deo amantiſſimo & ſanctiſſimo comminiſtro Joanni, & ſanctæ ſynodo in Conſtantinopoli congregatæ, Joannes Dei miſeratione epiſcopus Hieroſolymorum, & ſancta ſynodus trium Palæſtinarum, exiſtens ſub ſanctis locis Chriſti Dei omnium, in domino ſalutem.

Ἐπειδὴ διπλῆ τίς ἐστιν ἡ τῶν δακρύων κίνησις, ἡ μὲν πρὸς ὀδύνην φέρουσα, ἡ δὲ πρὸς εὐφροσύνην. Ιωσὴφ γὰρ ὁ πατριάρχης ἀναγνωζόμενος τοῖς ἀδελφοῖς, μεγάλα ἐξ ἀθυμίας ἐδάκρυσε, καὶ Παῦλος φησὶ τὸ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὅτι ἡ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται, ἡ δὲ κατὰ Θεὸν, σωτηρίαν· ἐντυχόντες οὖν ἀδάκρυτι τοῖς ἐπισταλεῖσι παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης, καὶ πραχθεῖσι, θυμηδίας ἐπλήσθημεν, ὥστε ἂν ἡμᾶς εἰπεῖν μετὰ τοῦ μεγάλου προφήτου Δαβὶδ, ἐφράνθημεν ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσιν ἡμῖν, εἰς οἶκον κυρίου πορευσόμεθα, καὶ αὖθις ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου, καὶ ἐξομολογεῖσθε τῷ Θεῷ τῶν θεῶν, τῷ ποιήσαντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ τίς λαλήσει τὰς δυνατείας τοῦ κυρίου, ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ; ἰδοὺ γὰρ ὁ Θεὸς φησὶ διὰ τοῦ Σαμουὴλ, ποιῶ τὰ ἔργα μου ἐν Ισραὴλ, ὥστε πάντας ἀ-

QUoniam duplex eſt lacrymarum motus, alter quidem, qui in dolorem fert: alter vero, qui in lætitiam: (Nam Joſeph patriarcha cum recognoſceretur a fratribus, magnopere ex intimo deſiderio lacrymatus eſt: & Paulus, vas electionis dicit, quod *triſtitia mundi mortem operatur: quæ autem ſecundum Deum eſt, ſalutem*) incidentes non illacrymabiliter in his, quæ a veſtra ſanctitate ſcripta & geſta ſunt, lætitia repleti ſumus, ita ut & nos magno cum propheta David dicamus, *Lætati ſumus in his, qui dixerunt nobis, in domum domini ibimus*. Et: *hæc eſt mutatio dexteræ excelſi*. Et illud: *Confitemini Deo deorum, qui fecit mirabilia magna ſolus, quoniam in ſæculum miſericordia ejus*. Et illud: *Quis loquetur potentias domini; auditas faciet omnes laudationes ejus?* Ecce enim Deus dicit per Samuelem: *facio opera mea in Iſrael, ut omnis qui audit, crepitent*

Geneſ. 43.

2. Cor. 7. 10.

Pſal. 121.

Pſal. 76. 11.

Pſal. 135.

Pſal. 105. 2.

1. Reg. 3.

pient ambæ aures ejus. Hæc & temporibus nostris opere provenerunt. Nam abominationem illam desolationis (monstrum pestiferum Severum dicimus, qui iniquitatem in altum locutus est per sua blasphema verba, contra sanctam magnam, & œcumenicam Chalcedonensem synodum dicta, qui neque a principio cognitus nobis fuit, neque quis sit, qui Antiochenam sedem inique ac tyrannice, ac contra ecclesiasticos canones subripuit, & qui etiam secundum illum Ægyptium in actibus concitavit & induxit in eremum sicarios) anathemati subjecit, & alienum fecit ab omni sacerdotali collegio, dignitate, & re, per vestram sanctitatem, quæ malum odit. Qui enim dedit Hieremiæ prophetæ super ædificare & demoliri, eradicare & plantare; & Petro apostolorum principi solvere & ligare; hoc communiter donavit sacerdotio. Sanctissimos itaque & Deo dilectos monachos, qui sub magna illa & regia civitate habitant, ac etiam ipsius Deo dilectum populum propter Dei zelum laudamus; quoniam & usque ad mortem perstiterunt, ut lupum Antiochenæ civitatis de pascuis ovium expellerent, qui seipsum occultabat, & majoribus conabatur, quam ipse posset: & qui secundum illud Balac, maledicere conabatur, quem dominus non maledicit. In caput igitur ipsius omnia maledictionis evenerunt, & benedictus est Israel [1] qui intelligit. Et periit quidem Balac, similique modo & Balaam vates, qui opera actuum suorum suscepit, & anathematizatus est, & ibi cum servo otioso & malo pœnam sustinet. Sed hæc quidem illi; nos autem idem cum his, quæ gesta sunt & scripta a vestra sanctitate, sapimus & consentiati sumus: & anathematizamus omnem hæresim, Nestorium hominis idololatram, & Eutychem vana sapientem, & Manem & Severum veneficum, nec non & ipsius conscripta; habentes in [2] sententiis nostris & amplexantes sancta quatuor concilia: Concilium videlicet trecentorum decem & octo sanctorum patrum, in Nicæa congregatorum contra impium Arium, exponentium sanctum symbolum, in quo baptizati sumus, ac baptizamus: & centum quinquaginta sanctorum patrum, in Constantinopoli contra Eunomium impugnatorem Spiritus congregatorum, qui prædictum symbolum confirmaverunt: & ducentorum patrum in Epheso congregatorum, qui deposuerunt Nestorium hominis idololatram, qui & ipsum sanctum symbolum amplexati sunt: ac magnam & œcumenicam synodum sexcentorum triginta patrum in Chalcedona divinitus congregatorum, qui etiam confirmaverunt, & tenuerunt ipsum sanctum symbolum, & sigillaverunt ea, quæ gesta fuerunt adversus Nestorium hominis idololatram, & deposuerunt Eutychem vana sentientem: suscipiunt autem & venerabiles epistolas sanctæ & Deo amabilis memoriæ Leonis Romani archiepiscopi & patriarchæ. Congratulantes itaque in his vestræ sanctitati, & consentientes his, quæ a vobis facta & scripta sunt, & vobis communicativi existentes propheticum illud

Act. 21.

Num. 23.

Matth. 25.

ἀκούοντος, ἠχῆσαι ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ. τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς χρόνων τῆς ἡμετέρων, ἔργῳ προῆλθε. τὸ γὰρ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ τερας τὸ ἀνερυθρίαστον, Σεβῆρον φαμὲν τὸν ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος λαλήσαντα διὰ τῆς βλασφήμων αὐτοῦ λόγων, τῆς κατὰ τῆς ἁγίας μεγάλης, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι λεχθέντων, ὑδὲ τὴν ἀρχὴν γινωσκόμενον ἡμῖν, ὑδὲ ὅστις εἴη τὸν τῆς Ἀντιοχέων ἀδίκως, καὶ τυραννικῶς, καὶ παρὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα ὑφαρπάσαντα θρόνον, τὸν κατὰ τὸν Αἰγύπτιον ἐκεῖνον, τὸν ἐν ταῖς πράξεσιν ἀνασατώσαντα, καὶ ἐξαγαγόντα εἰς τὴν ἔρημον τὰς σικαρίας, ἀναθέματι ὑποβέβληκε, καὶ ἀλλότριον παντὸς ἱερατικοῦ συλλόγου, καὶ ἀξίας, καὶ πράγματος πεποίηκε διὰ τῆς ὑμετέρας μισοπονήρου ἁγιωσύνης. ὁ γὰρ προφητικῶς Ἱερεμίᾳ τῷ προφήτῃ τὸ ἀνοικοδομεῖν, καὶ καταισκάπτειν, καὶ ἐκριζοῦν, καὶ καταφυτεύειν, καὶ Πέτρῳ τῷ κορυφαίῳ τῆς ἀποστόλων τὸ λύειν, καὶ δεσμεῖν, καὶ τῇ κοινῇ τοῦτο ἐφιλοτιμήσατο ἱερωσύνη. τοὺς μὲν ὄντως θεοφιλεστάτους, καὶ ὁσιωτάτους μοναχοὺς τοὺς ὑπὸ τὴν μεγάλην ἐκείνην, καὶ βασιλίδα πόλιν οἰκοῦντας, ὑμῶν μὲν ἀλλὰ καὶ τὸν φιλόχριστον τοῦτον λαὸν, τὸν κατὰ Θεὸν ζῆλον ἐμακαρίσαμεν, καὶ ὅτι μέχρι θανάτου διανέστησαν, ὥστε τὸν λύκον τῆς Ἀντιοχέων τῆς νομῆς ἀπελάσαι τῆς προβάτων, τὸν λαθόντα ἑαυτὸν, καὶ μείζοσιν ἐγχειρήσαντα ἢ κατ' αὐτὸν, καὶ κατὰ τὸν Βαλὰκ ἐκεῖνον ἀρᾶσασθαι πειραθέντα, ὃν οὐκ ἀρᾶται ὁ κύριος. τοιγαροῦν εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, τὰ τῆς ἀρᾶς πάντα ἐκβέβηκε, καὶ ἠυλόγηται ὁ νοητὸς Ἰσραὴλ, καὶ ἀπώλετο μετὰ ὁ Βαλάκ. τὸν ὅμοιον δὲ τρόπον, καὶ Βαλαὰμ μάντις τὰ ἐπίχειρα τῆς αὐτοῦ πράξεως ἐδέξατο, ἀναθεμάτισαι, καὶ τὴν ἐκεῖσε περιμένει μετὰ τοῦ δούλου τοῦ ὀκνηροῦ, καὶ πονηροῦ, ποινήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι, ἡμεῖς δὲ τοῖς παραχθεῖσι, καὶ ἐπισπωμένοις παρὰ τῆς ὑμετέρας ἁγιωσύνης ὁμόφρονες, καὶ ὁμόψηφοι τυγχάνομεν, καὶ ἀναθεματίζομεν πᾶσαν αἵρεσιν, καὶ Νεστόριον τὸν ἀνθρωπολάτρην, καὶ Εὐτυχέα τὸν ματαιόφρονα, καὶ τὸν Μάνην, καὶ Σεβῆρον τὸν ἀλιτήριον, καὶ μετὰ ἄλλα καὶ τὰ τούτου συγγράμματα, ἐν ταῖς ἑαυτῶν ψυχαῖς ἔχοντες, καὶ ἀσπαζόμενοι τὰς τέσσαρας ἁγίας συνόδους, τήν τε τῶν τριακοσίων πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ συναχθέντων κατὰ Ἀρείου τοῦ δυσσεβοῦς, τῆς ἐκθεμένων τὸ ἅγιον σύμβολον, εἰς ὃ ἐβαπτίσθημεν, καὶ βαπτίζομεν, καὶ τὴν τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ Εὐνομίου τοῦ πνευματομάχου, τῆς τὸ εἰρημένον ἅγιον σύμβολον βεβαιωσάντων, καὶ τὴν τῶν ἑξακοσίων τῆς ἐν Ἐφέσῳ τῆς καθελόντων Νεστόριον τὸν ἀνθρωπολάτρην, τὸ δὲ αὐτὸ ἅγιον σύμβολον περιπτυξαμένων, καὶ τὴν μεγάλην καὶ οἰκουμενικὴν σύνοδον τῶν χλ'. φαμὲν τῶν ἐν Χαλκηδόνι συνελθόντων, καὶ βεβαιωσάντων, καὶ κρατυνάντων τὸ αὐτὸ ἅγιον σύμβολον, ἐπισφραγισαμένων δὲ τὰ κατὰ Νεστορίου τοῦ ἀνθρωπολάτρου, καὶ ἀποβαλόντων Εὐτυχέα τὸν ματαιόφρονα, δεχόμενοι καὶ τὰς Θεοφράστους ἐπιστολὰς τοῦ τῆς ὁσίας καὶ θεοφιλοῦς μνήμης Λέοντος τοῦ γλυκυμύθου τῆς Ῥωμαίων ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου. συνδιαφαινόμενοι τοίνυν ἐπὶ τούτοις τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ, καὶ συναινοῦντες τοῖς παρ' ὑμῶν ἐπισταλεῖσι, καὶ πραχθεῖσι, καὶ κοινωνικοὶ ὄντες ὑμῖν, τὸ προφητικὸν ἐκεῖνο λέγομεν λόγιον· ἐόρτασε

[1] Sive, *qui intelligitur*. [2] al. *Scriniis*.

τιζ. Ἑόρτας τὰς ἑορτάς σου, ἀπόδος τῷ κυρίῳ τὰς εὐχάς σου, διότι ὁ μὴ ἀποδοὺς τὰ εἶναι εἰς παλαίωσιν. καὶ ἡμῖν δὲ τὰ αὐτὰ ταῦτα συνεύχεσθε ἁγιώτατοι. κοινὰ γὰρ τὰ τῶν ἱερέων, καὶ τὰ ὁσίων, καὶ δεδοξασμένων παρθένων, καὶ Θεοτόκον Μαρίαν σὺν ἡμῖν ἐκτενίσασθε πρεσβεῖαν ποιήσασθαι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ νίκης, καὶ ὑγιείας τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως.

A eloquium dicimus: *Celebra Juda festivitates tuas, redde domino vota tua: ideo non apposuisti ut esses in vetustatem.* Nobiscum ergo eadem orate, sanctissimi: communia enim sacerdotum sunt, & sanctam ac glorificatam virginem Dei genitricem Mariam, una nobiscum supplicate, intercedere pro pace sanctissimarum ecclesiarum, & victoria, ac perpetuitate piissimi & serenissimi imperatoris nostri. Nahum. 2.

ΥΠΟΤΡΑΦΑΙ.

Ἰωάννης ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Καισαρέων ἐρρῶσθαί με, καὶ τῷ κυρίῳ ἀρέσειν ἄρχεσθε δεσπόται ἅγιοι, καὶ θεοφιλέστατοι, καὶ ὁσιώτατοι πατέρες.

Θεοδόσιος ἐπίσκοπος τῆς Σκυθοπολιτῶν ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Ζηνόβιος ἐπίσκοπος Ἰαμνίας, ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Τιβεριάδος ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Πολυχρόνιος ἐπίσκοπος Ἀρεοπόλεως, ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Εὐσταθίου ἐπίσκοπος Ἀνθηδόνος ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Προκόπιος ἐπίσκοπος τῆς Νεαπολιτῶν ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Στέφανος ἐπίσκοπος τῆς Μαϊουμᾶ Ἀσκάλωνος ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Πέτρος ἐπίσκοπος Ἐλεύσης ἐρρῶσθαι, καὶ τὰ λοιπά.

Μαρκελλῖνος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Γρηγόριος ἐπίσκοπος Ἐλευθεροπόλεως ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ἱερειχούντων ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

* Ἀντωνῖνος ἐπίσκοπος τῆς Ἀσκάλωνος ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Μονοΐδος ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Παῦλος ἐπίσκοπος Πέλλης ἐρρῶσθαι, καὶ τὰ λοιπά.

Ἀλφεὸς ἐπίσκοπος Συκομαζόνος, ἐρρῶσθαι καὶ τὰ λοιπά.

Βάσσος ἐπίσκοπος Καπιτωλιάδος ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Προκόπιος ἐπίσκοπος Μαϊουμᾶ Γαζης ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Ἰσίδωρος ἐπίσκοπος τῆς Ζωορίων ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Οὐάλης ἐπίσκοπος τῆς Παρεμβολῶν ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Πέτρος ἐπίσκοπος Φενῶς ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος Ραφίας ἐρρῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

. . . . . .

καὶ τὰ λοιπὰ διὰ Ρωμαϊκῶν γραμμάτων.

SUBSCRIPTIONES.

B [2] Joannes Dei miseratione episcopus Cæsareensis, me bene valere, & domino bene piacere orate, domini sancti, ac Deo amantissimi patres.

Theodosius episcopus Scythopolitanus, me bene valere, & reliqua.

Zenobius episcopus Jammianus, me bene valere, & reliqua.

Joannes episcopus Tiberiadis, valere me, & reliqua.

Polychronius episcopus * Areopolitanus, valere me, & reliqua. * Aureliopolitanus

Eustathius episcopus Anthedonianus, valere me, & reliqua.

Procopius episcopus Neapolitanus, valere me, & reliqua.

C Stephanus episcopus Majumæ Ascalonis, valere me, & reliqua.

Petrus episcopus Eleusinus, valere me, & reliqua.

Marcellinus episcopus Neocæsareensis, valere me, & reliqua.

Gregorius episcopus Eleutheropolitanus, valere me, & reliqua.

Joannes episcopus Hierichuntinus, valere me, & reliqua.

Antonius episcopus Ascalonis, valere me, & reliqua.

Joannes episcopus Monoidis, valere me, D& reliqua.

Paulus episcopus Pellæ, valere me, & reliqua.

Alphius episcopus * Sycaminenus valere me, & reliqua. * Sycomazonis

Bassus episcopus * Capitolianus, valere me, & reliqua. Capetoliadis

Procopius episcopus Majumæ Gazæ, valere me, & reliqua.

Isidorus episcopus Zoorenus, valere me, & reliqua.

Valens episcopus Parembolemis, valere me, & reliqua.

E

Petrus episcopus * Eleusensis, valere me, & reliqua. * Phenensis

Epiphanius episcopus Raphianus, valere me, & reliqua.

Pres *** episcopus ** valere me, & reliqua per literas Latinas.

---

1 Ἀντώνιος est in vita S. Sabæ, tom. 3. Monum. Ecclesiæ Græcæ pag. 277. & 278. *Hard.*

2 Cur desit subscriptio Joannis Hierosolymitani, amplius inquirendum. *Harduinus.*

Elias episcopus Joppenus, valere me, & reliqua.

Procopius episcopus Amathuntinus, valere me, & reliqua.

* Abilenus Salomon episcopus * Abelanus, valere me, & reliqua.

Conon episcopus Hipponius, valere me, & reliqua.

Leontius episcopus Sozusenus, valere me, &c.

Cyrillus episcopus Gazeanus, valere me, & reliqua.

Stephanus episcopus Oranus, valere me, &c.

Megas episcopus Maximianopolitanus, valere me, & reliqua.

Gregorius episcopus Bachatenus, valere me, & reliqua.

* Martenius * Barochius episcopus Dororum, valere me, & reliqua.

Apollonius episcopus Diospolitanus, valere me, & reliqua.

Epistola Epiphanii episcopi Tyrii, & eorum, qui sub eo sunt, ad synodum Constantinopolitanam.

Per omnia Deo amantissimis & sanctissimis fratribus & comministris, Theophilo, Basilisco, Marciano, & universæ sanctæ synodo, Dei gratia in regia ac Dei amantissima civitate congregatæ, Epiphanius, & qui sub eo sunt episcopi, in Domino salutem.

[1] BEnedictus Deus pacis Dominus, qui misit nobis honorabilem literam vestræ sanctitatis, ita resplendidam circa spiritalem zelum & super veritatis certamina, ac circa orthodoxæ fidei prædicationem: quæ omnia in ipsa coadunata accipere oportet ad firmum fundamentum & scamnum pacis sanctissimarum ecclesiarum, & sacerdotum, qui in eis sunt, ac cujuslibet civitatis fidelium, & eorum qui rectam confectionem amplexantur: Tantam enim facit divinorum canonum curam, quod eum qui nullo unquam modo aut tempore amplexatus est communionem sanctæ catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, aut orthodoxam fidem honoravit, sed in sedem apostolicæ ecclesiæ Antiochenæ tyrannice se intrusit, anathemati affixit: & nudum esse omni honore sententiavit, & nomine, & dignitate, & efficacia, Christiano, aut hieratico conveniente, seu convenire valente: & alienum ipsum a divina communione secundum divinos canones constituit. Etenim fuit consequens sequi intemeratorum evangeliorum doctrinam, secundum quam Dominus ait: *Qui videntur in seipsis aliquid habere, & hoc omnino auferatur: & his qui ex justitia habent, addatur.* Vestræ ergo justæ condemnationis dignus visus est impius Severus, qui ad bla-

A Ηλίας ἐπίσκοπος Ιόππης ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Προκόπιος ἐπίσκοπος Αμαθούντων ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Σολομὼν ἐπίσκοπος Αβέλης ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Κόνων ἐπίσκοπος Ιππων ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Λεόντιος ἐπίσκοπος Σωζούσης ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Κυρίλλος ἐπίσκοπος Γαζαίων ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Στέφανος ἐπίσκοπος Οράων ἐῤῥῶσθαί με, καὶ
B τὰ λοιπά.

Μέγας ἐπίσκοπος τῆς Μαξιμιανουπολιτῶν ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά,

Γρηγόριος ἐπίσκοπος Βακάθας ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Βαρώχιος ἐπίσκοπος Δώρων ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Απολλώνιος ἐπίσκοπος τῆς Διοσπολιτῶν ἐῤῥῶσθαί με, καὶ τὰ λοιπά.

Επιστολὴ Επιφανίου ἐπισκόπου Τύρου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν, πρὸς τὴν ἐνδημοῦσαν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον.

C

Τοῖς πάντα θεοφιλεστάτοις, καὶ ὁσιωτάτοις ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς, Θεοφίλῳ, Βασιλίσκῳ, Μαρκιανῷ, καὶ πάσῃ τῇ ἐνδημούσῃ κατὰ τὴν βασιλίδα, καὶ φιλόχριστον πόλιν Θεοῦ χάριτι, ἁγίᾳ συνόδῳ, Επιφάνιος, καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ἐπίσκοποι ἐν κυρίῳ χαίρειν.

ΕΥ'λογητὸς ὁ Θεὸς ὁ τῆς εἰρήνης κύριος, ὃς ἐπέστησεν ἡμῖν τὸ τίμιον Γράμμα τῆς ὑμῶν ἁγιωσύνης, οὕτω πανταχόθεν διαλάμπον περί τε τὸν πνευματικὸν ζῆλον, καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀγῶνας, καὶ περὶ τὸ κήρυγμα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἃ δεῖ πάν-
D τα λαβεῖν ἐν αὐτῷ συνηγμένα πρὸς θεμέλιον, καὶ βάθρον ἀῤῥαγὲς τῆς εἰρήνης τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ πόλει πιστῶν, καὶ τὴν ὀρθὴν ὁμολογίαν περιπτυσσομένων, ὅσην δὲ ποιεῖται καὶ τῶν θείων κανόνων ἐπιμέλειαν, ἐξ ὧν τὸν κατ' οὐδένα τρόπον, ἢ χρόνον ἀσπασάμενον τὴν πρὸς τὴν ἁγίαν καθολικὴν, καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν κοινωνίαν, ἢ τὴν ὀρθόδοξον τιμήσαντα πίστιν, τῷ δὲ θρόνῳ τῆς Αντιοχέων ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐπιπηδήσαντα τυραννικῶς ἀναθέματι προσήλωκε, γυμνὸν εἶναι ἀποφηνάμενον παντὸς πράγματος, ὀνόματος, ἀξίας, ἐνεργείας Χριστιανῷ, ἢ ἱερατικῷ ἁρ-
E μοζούσης, ἢ ἁρμόσαι δυναμένης, καὶ ἀλλότριον τῆς θείας κοινωνίας, κατὰ τοὺς θείους κανόνας αὐτὸν καταστῆσαν. καὶ γὰρ ἦν ἀκόλουθον συνέπεσθαι τῇ τῶν ἀχράντων εὐαγγελίων θείᾳ διδασκαλίᾳ, καθ' ἣν φησιν ὁ κύριος τοὺς δοκοῦντας ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν τι, καὶ τοῦτο πάντως ἀφαιρεῖσθαι, καὶ τοῖς ἔχουσιν ἐκ δικαιοσύνης προστίθεσθαι. τῆς οὖν δικαίας ἐξ ὑμῶν κατακρίσεως ἐπαξίως ὤφθη Σεβῆρος ὁ δυσσεβὴς, πρὸς βλασφη-

Ex vetusta interpretatione.

φημίαν ἅμα, καὶ συκοφαντίαν ἀξίνας, ἰῷ ἔχει γλῶτταν κατὰ τῆς ἁγίας μεγάλης, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνελθούσης, καὶ δικαιῶν ἑαυτὸν, ἐξ ἀσεβοῦς φρονήματος καὶ πονηρᾶς προαιρέσεως. ἀλλ' ἡ τοῦ δεσπότου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμις, τοῦ τῆς ἐκκλησίας λειμῶνος αὐτὸν ἐξήλασε δικαίᾳ ψήφῳ, τῆς ἐν ὑμῖν τοῖς θεοφιλέσι διαλαμψάσης πνευματικῆς χάριτος, πρὸς ᾧ συγκατατιθέμενοι, καὶ σύμψηφοι γινόμεθα, τὸν αὐτὸν δεσμὸν ἐπιφέροντες ἐπ' ἐκεῖνον, ὃς καὶ τὸ τίμιον γράμμα τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος, ἐπάξει κανονικῶς. τίς γὰρ ἀρκέσει λόγος, εἰς ἀπαρίθμησιν ὧν ἐκεῖνος ἥμαρτεν εἰς ἐναντίωσιν τῶν θείων κανόνων, καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκριβείας τολμῶν ὀφρῦν ἀνασπάσας, εἰς ἀλαζονείαν, καὶ κόμπος ἐν τοῖς ἀναθέμασι φαινόμενος, ἐν ὁμιλίαις, καὶ συγγράμμασιν ἀσεβέσι κατὰ τῶν ἁγίων πατέρων, τὸ δέ γε ἀληθέστερον, κατ' αὐτῆς τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας τῶν θεσπεσίων Ἀποστόλων, αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν πρὸς ἔλεγχον καθισάμενος ἐν ἅπασιν οἷς γέγραφε ματαίοις λόγοις. καὶ γὰρ προσήκει τοὺς ἐγκειμένους αἱρέσει δυσεβεῖ, καὶ τὸν νοῦν πεπηρῶσθαι, καὶ μηδὲ διαρκεῖν ἔχει πάντως συγκαλύπτειν ὅπερ ἔχουσι νόσημα κατεθέσιον αὐτῶν τοῦ διανοίαν, ἀλλ' οὐκ ἦν ὅπως πλημμελὴς, ὥστε καὶ δεσμὸν ἐξ αὐθεντίας ἐπιθεῖναι, χωρίζοντα τῆς θείας κοινωνίας κληρικοὺς ἄλλων πόλεων, μηδὲ γνώμης, μηδὲ συναινέσεως μετέχων τῶν αὐτῶν ἐπισκόπων. τί δὲ καὶ τεθάρρηκε τοὺς κατεδεδεμένους κανονικῶς ἀλλοτρίους κληρικοὺς ἐκ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων προσρυέντας αὐτῷ καὶ πρὸς τὸ ψυχοφθόρον ὑπαλειφθέντας παρ' αὐτοῦ κήρυγμα πρὸς τοῦ ἑαυτοῦ κοινωνίαν, καὶ δίχα τῆς παρὰ τοῦ κατιδήσαντος ἀφέσεως ἐπιτρέψαι τισὶν ἐκκλησιαστικαῖς λειτουργίαις ὑπηρετεῖν; ἑκάτερον δὲ τούτων πέπραχε κατὰ τοῦ Τυρίων. ἀλλὰ καὶ τοὺς μετειληφότας ἀξίας πρεσβυτέρων, ἀντιτιθέντας μὲν αὐτῷ τοῦ ἀρχαίου, κενοφωνοῦντι τοῦ ἀσεβῆ διδασκαλίαν, ὕστερον δὲ συμπεσόντας αὐτῷ, παρεσκάλασεν ἐν τῷ σχήματι τῆς διακονίας λειτουργεῖν, ἀθέσμως αὐτοὺς τῆς τῶν πρεσβυτέρων τιμῆς ἀφελόμενος, ἐπειδὴ μή ποτε τὸν αὐτοὺς χειροτονήσαντα σκελίσας ἰῷ. συγκατατίθεται τοῖς ἀσεβέσιν αὐτοῦ διδασκαλίαις, καὶ προφάσει τούτου, τοῦ ἐπιτεθεῖσαν παρ' αὐτοῦ χειροτονίαν ἐξελόμενος, ὃ δὴ γεγένηται παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἀρκηνῶν. πρὸς δὲ τούτοις οὐκ ἰῷ ἀπεκτόνωντα τῆς αὐτοῦ θρασύτητος, καὶ παραχαράττων τοὺς θείους κανόνας, ἐν ἀλλοτρίαις παροικίαις προχειρίζόμενος ποτὲ μὲν χωρεπισκόπους, ἄλλοτε δὲ παραμοναρίους πιστεύων ἱκανῶς ἔχειν ἀπομάχεσθαι, καὶ διαλύειν τὰ παρὰ τοῦ θείων κανόνων ὡρισμένα δίκαια τοῖς ἐπισκόποις, τούτων εἰς μαρτυρίαν ἐστὶ λαβεῖν, τοῦ Τριπολιτοῦ, καὶ πάλιν τοῦ Ἀρκηνῶν. Φαίνεται δὲ τολμήσας ἐπιτρέψαι χειροτονεῖν ἐπισκόπῳ, κατὰ τοῦ Ὀνορίαν ἑτέρας πόλεως, ἧς ἔτι περιὼν ὁ τούτης ἐπισκοπῶν. ὑπουργὸς δὲ γέγονε τούτῳ, Στέφανος ὁ τῆς Ὀρθωσιαίων ἐπίσκοπος, τολμήσας χειροτονίαν ἐπιθεῖναι, κατὰ τοῦ Ὀνορίαν τῆς Ἀντιραδαίων ἔτι περιόντος Θεοδοσίου τοῦ τῆς θεοφιλοῦς μνήμης ἐπισκοπήσαντος τοῦ εἰρηνικοῦ πάλιν. τί δ' ἂν φαίημεν καὶ πρὸς τὸ διαβοηθὲν καθ' ὅλον ὡς εἰπεῖν τὸν κύκλον τῆς γῆς; εἶτε ἄρα πρὸς ἀλήθειαν ἐστὶν, ὅτι περιέλετο τοῦ αὐτῷ δεδομένου χειροτονίαν πρεσβύτερα παρὰ τῶν σχισματικῶν ἐξ ἑτέρων πάλιν αὐτῆς μετασχεῖν τῆς χειροτονίας. τὸ δὲ πέπραχεν ἐν σπουδῇ κα-

A sphemiam simul & calumniam, linguam quam habet, acuit adversus sanctam magnam Chalcedonensem synodum, & seipsum justificat ex impio sensu & maligna intentione. At Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi potentia, ipsum de prato ecclesiæ justa sententia extraxit: cum in nobis Deo amantissimis spiritalis resplenduerit gratia, per quam & nos assentientes & consentiativi efficimur: eosdem nexus in illum inferentes, quos honorabilis litera vestræ sanctitatis canonice infert. Quisnam sermo sufficiet ad enumerationem eorum, in quibus ille peccavit contra divinos canones, & ecclesiasticum ordinem? Erexit supercilium in arrogantiam: B & fastuosus in anathematizationibus videtur, in homiliis & impiis conscriptionibus adversus sanctos patres: & (quod verius est) adversus spiritalem doctrinam divinorum apostolorum, ipse per seipsum ad redargutionem disponit in universis vanis sermonibus, quos scripsit. Etenim convenit in impia hæresi positos & mentem perturbare, & non sufficere usque ad finem cooperire morbum quem habent, & qui ipsorum corrodit intellectum. Sed non fuit ita audax, ut imponeret vinculum ex auctoritate, quo separaret clericos aliarum civitatum a communione divina, non consilio, neque consensu suorum episcoporum. Quid autem? C Non præsumpsit alienos clericos canonice ligatos a propriis episcopis, ad ipsum confluentes, ad prædicationem animæ corruptivam ab ipso subornatos, & ad suam communionem assumptos, sine permissione ejus qui ligaverat, permittere in ecclesiasticis ministeriis ministrare? Et utrumque horum egit in Tyriis. Sed & eos, qui dignitatem presbyteralem acceperant, & in principio se opponebant ipsi vane vociferanti impiam doctrinam, postea vero secum concordantes, paravit in habitu diaconatus ministrare; injuste ipsos honore presbyterorum privans: cumque eum qui ipsos ordinaverat, non potuerit supplantare, ut suæ doctrinæ condeD scenderet, hujus occasione ordinationem ab ipso impositam exuit, quod jam ab ipso in civitate Arcenenensi factum fuerat. Insuper autem nonne fuit extendens temeritatem suam, qui adulterando divinos canones, in alienis diœcesibus ordinat *suffraganeos; ali- *Chorepiscobi autem mansionarios, credens sufficienter habere impugnare & dissolvere jura episcopis a sacris canonibus diffinita? Ad testimonium autem horum est accipere Tripolitanam, itemque & ipsam Arcenensem, ecclesias. Apparet autem quod fuit ausus permittere episcopo ordinare in diœcesi alterius civitatis, cujus episcopus adhuc supererat. Minister autem fuit huic Stephanus episcopus Ortholiensis, qui ausus fuit E manum imponere in diœcesi Antaradensi, superstite adhuc Theodosio bonæ memoriæ episcopo prædictæ civitatis. Quid autem dicemus & ad id, quod per totum orbem (ut ita dicamus) divulgatum est? Si ergo verum est quod accepit ordinationem presbyteri sibi a schismaticis datam, & aliis rursus ipsam ordinationem communicat: quod cum studio fecit festinans nancisci rationabile ovile Antiochenum, & omnis alterius orthodoxæ ecclesiæ, & in perditionem tradu-

cere sua abominabili & scelesta voce, quæ vermes portat, ex quibus ipse sibi thesaurizavit, nihil sanum aut rectum erga orthodoxam fidem loquens: sed est ei turpissimarum actionum ambitio erga eos, qui ab ipso provisionati sunt: duplici exinde apparente peccato, quod ad majorem condemnationem ipsum repræsentat. Primum enim collectio auri ecclesiasticarum rerum Antiochenæ ecclesiæ, quæ dissipantur & disperguntur, & ad incurabilem restaurationem constitutæ sunt. Secundum, quod his, qui ex provisionibus aluntur, mandavit omnem concitare turbationem, & omnem tumultum in ecclesiis civitatum dispergere, ac etiam in claustris monasteriorum; & semina schismaticorum ab ipsis sparsa sunt. Ad quod est accipere ipsum aperte repugnare divinis doctrinis, in sacris evangeliis proclamatis magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi; ipso quidem pacem prædicante, & ipsam inquirere, & scandala abominari: & qui ipsorum causa sunt, ligare ad collum lapidem molarem, & submergere in profundum, secundum quod *Matth. 18. 6.* scriptum est. At hæc quidem desiderabilia sunt Severo impio: pacis autem negotium omnino refugit; quod quidem si per quodlibet percurrere conaremus, infinita nobis esset oratio. Verumtamen hæc ediximus: & multitudinem prætermissorum aliis enarrare concessimus, &, quemadmodum diximus, idem vobiscum Deo dilectis sapere facti sumus: & punitionibus, quibus eum semel merito ligastis, æqualem diffinitionem superimposuimus, & deponentes anathemate alligavimus; & Joannem quemdam * paramonarium venerabilis domus sanctæ & glorioſæ Dei genitricis semper Virginis Mariæ, quæ jacet in clara metropoli Tyriorum, cum invenerimus ipsum in hypocrisi & dolo nobiscum ministrasse, & divina communione participasse: propter quæ hoc jam faciens comminister nobis exsistens, & clanculum cum schismaticis immediate disputans, sponte cucurrit ad Antiochenam ecclesiam. Et cum Severo impio se projecerit, recessit ab orthodoxa ecclesiæ fide, & illi communicavit circa dæmoniacum ejus sensum: & impia anathematizatione adversus sanctos patres nostros, ac venerabilem epistolam sanctæ memoriæ Leonis Romani archiepiscopi propria manu conscripsit; & tuetur illum, scilicet Severum. Adde & his, quod revertens ad ecclesiam Tyriorum, tradidit schismaticis devotam domum Dei genitricis, constitutam ab illis de civitate; & ecclesiam ac synagogas in ipsa, & parabaptismata facere ausus est: & dare hoc semen magnæ turbationis fidelissimo populo civitatis: cum videret id quod nullo tempore factum est, apparere, scilicet processiones ex duobus locis, * neophotistis ad invicem contrariantibus, bellaque ac tumultus parantibus adversus sanctissimam ecclesiam nostram, & fidelissimum populum civitatis: quarum rerum testimonium sunt ea, quæ in loco judicii facta sunt. Inter quæ & venerabilis crux lapidata est ab his, qui cum ipso nidificant in prædicto oratorio Dei genitricis; & quidam de multitudine Christianorum, & venerabilium clericorum flagellati fuerunt. Contigit autem & me Tyriorum episcopum usque ad mortem periclitari, propter quod

* al. mansionarium.

* Hoc est, recens baptizatis.

Ἀπεῖχόμενος δρᾶξαι τὸ λογικὸν ποιμνίον τῆς Ἀντιόχου, καὶ πάσης ἄλλης ἐκκλησίας ὀρθοδόξου, καὶ μεταγαγεῖν ἐπ' ἀπωλείᾳ τῇ ἐβδελυκτῇ, καὶ μυσαρᾷ φωνῇ φερούσῃ σκώληκας, ἐξ ὧν αὐτὸς ἐθησαύρισε καθ' ἑαυτόν, μηδὲν ὑγιὲς, ἤγουν ὀρθὸν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν φθεγγόμενος, ἀλλ' ἔστι τῶν ἐσπιλωμένων αὐτῷ πράξεων καὶ πρὸς τοὺς ἐρανιζομένους παρ' αὐτοῦ τὸ φιλότιμον, διπλοῦς ἐντεῦθεν ἐξυφαινομένης τῆς ἁμαρτίας, καὶ πρὸς τὴν χεῖρα κατάκρισιν αὐτὸν παρισώσης. πρῶτον μὲν γὰρ ἡ συλλογὴ τοῦ χρυσίου τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς Ἀντιόχου λυμαινομένων, καὶ σπαθιζομένων καὶ πρὸς ἀνίατον ἐπανόρθωσιν καθισαμένων ἐγίνετο. δεύτερον ὅτι τοῖς ἐκ τῶν ἐράνων σιτιζομένοις, ἐπετάττετο πᾶσαν ἐξανίσχειν ταραχὴν, καὶ πάντα θόρυβον διασκεδάζειν ἐν ταῖς τῶν πόλεων ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἐγκεκλεισμένοις ἐν μοναστηρίοις, καὶ σπέρματα σχισμάτων διερράινετο παρ' αὐτῶν. πρὸς δὲ τὴν λαβεῖν ἐστιν ἐναργῶς ἀπομαχόμενον αὐτὸν καὶ ταῖς προσφωνητικαῖς ἐν τοῖς ἀχράντοις θαυμασίοις θείαις διδασκαλίαις τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κηρύττοντος μὲν αὐτὸν τὴν εἰρήνην, καὶ ταύτην ἐπιζητεῖν, τὰ σκάνδαλα δὲ βδελύττεσθαι, καὶ τὸν τούτων αἴτιον, εἰς αἵρεσιν λαβεῖν τὸ κατισθῆσαι πρὸς τῷ ξαχήλῳ λίθον μυλίτην, καὶ συθῆσαι κατὰ τὸ γραφικὸν, ἑαυτόν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐράσμιον Σεβήρῳ τῷ δυσσεβεῖ, τὸ δὲ τῆς εἰρήνης χρῆμα, παντελῶς ἀποφεύγει. καὶ τὸ μὲν καθ' ἕκαστον εἰ διεξελθεῖν πειραθείημεν, ἀτελεύτητος ἡμῖν ὁ λόγος ἔσαι. πλὴν τοῦτο καταλέξαντες, καὶ τὸ πλῆθος τῶν παραλελειμμένων ἄλλοις ἀφηγεῖσθαι συγχωρήσαντες, καθάπερ εἰρήκαμεν, ὁμόφρονες ὑμῖν τοῖς θεοφιλέσι γεγόναμεν, ἐφάπαξ τοῖς ἐπιτιμίοις οἷς αὐτὸν εἰκότως κατεδήσατε, ἐπιτεθείκαμεν δὲ τὸν ἴσον ὅρον, καθελόντες καὶ ἀναθέματι κατισθήσαντες, καὶ Ἰωάννην τινὰ παραμοναέμον, κατὰ τὸν πάνσεπτον οἶκον τῆς ἁγίας ἐνδόξου θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, τὸν θρασυνόμενον κατὰ τὴν τῶν Τυρίων περιφανῆ μητρόπολιν, εὑρηκότες αὐτὸν ἐν ὑποκρίσει καὶ κατὰ δόλον ἡμῖν συλλειτουργήσαντα, καὶ τῆς θείας μεταλαβόντα κοινωνίας. ἐξ ὧν τοῦτο δεῖ πρᾶττον καὶ συλλειτουργὸς ἡμῖν γεγενημένον, κατὰ τὸ λεληθὸς τοῖς χισματικοῖς ἐξαλεγόμενος ἀμέσως, ἔδραμεν ἑκόντι κατὰ τὴν Ἀντιόχου, καὶ Σεβήρῳ δυσσεβεῖ προσελθὼν ἑαυτὸν ἀπέσησεν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἐκείνῳ δὲ συνεκοινώνησε περί τε τὸ δαιμονιῶδες αὐτοῦ φρόνημα, καὶ τὰς ἀσεβεῖς ἀναθεματισμὰς κατὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων, καὶ τῆς τιμίας ἐπιστολῆς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Λέοντος, τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἠρχιεπισκόπου, οἰκείᾳ χειρὶ ταύτῃ συγγραφόμενος, καὶ κατασφαλισάμενος ἐκεῖνον. πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι κατὰ τὴν Τυρίων ἐπανελθὼν, παραδέδωκε τοῖς χισματικοῖς τὸν ἁγιώτατον οἶκον τῆς θεοτόκου καθεσῶτι τοῖς ἀπὸ τῆς πόλεως, ἐκκλησίαν ἐν αὐτῷ τολμήσας καὶ παρασυνάξεις, καὶ παραφωτίσματα πληρῶσι, καὶ δῆναι τοῦτο σπέρμα μεγάλης ταραχῆς τῷ πιστοτάτῳ λαῷ τῆς πόλεως, ὁρῶντι τὸ κατὰ μηδένα χρόνον γεγονός, ἐκ δύο τόπων τῶν νεοφωτίστων φαίνεσθαι τὰς προελεύσεις, ἐναντίως ἐχόντων ἀλλήλοις, καὶ πολέμους καὶ θορύβους συγκροτούντων, κατὰ τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας, καὶ τοῦ πιστοτάτου λαοῦ τῆς πόλεως, ὧν ἔλεγχος τὰ πεπραγμένα κατὰ τὸ δικαστήριον. ἐφ' οἷς ὁ τίμιος σαυρὸς ἐλιθάσθη παρὰ τῶν ἐμ-

φω-

φωλευόντων σὺν αὐτῷ κατὰ τὸν εἰρημένον εὐκτήριον οἶκον τῆς θεοτόκου, καί τινες τοῦ πλήθους τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν πληγάδες γεγόνασι. συνέβη δὲ κἀμὲ, τὸν τῆς Τυρίων ἐπίσκοπον ἄχρι θανάτου κινδυνεῦσαι, δι' ὧν αὐτὸς μετάγε τῶν συνόντων αὐτῷ θανατηφόρους ἐξήρτυεν ἐπιβουλάς. ὥστε δὲ μηδὲ ἐλλεῖψαι τῶν δεόντων, καὶ τὰ πεπραγμένα παρὰ τῆς ὑμῶν ὁσιότητος διήλθομεν ἐπ' ἐκκλησίας τοῖς ἀπὸ τοῦ κλήρου, καὶ τῷ πιστοτάτῳ λαῷ τῆς πόλεως, καὶ πνευματικὴν ἀναδησάμενοι πανήγυριν, εὐχάριστον ἀφήκαμεν φωνὴν τῷ δεσπότῃ Θεῷ, καὶ σωτῆρι τῶν ὅλων Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ τῷ πανευσεβεῖ, καὶ κρατίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ τῇ πιστοτάτῃ βασιλίδι, καὶ τῷ ὁσιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς βασιλευούσης, καὶ τοῖς θεοφιλέσιν ὑμῖν, ὧν τὴν κοινωνίαν ἀσπαζόμενοι, καὶ πρὸς ἣν ἔχετε πίστιν ὁμόφρονες καθεστῶτες, ἀποστρεφόμεθα σὺν ὑμῖν, ἐπιφέροντες τὸν ἔγκριτον ἀναθεματισμὸν κατὰ παντὸς μὲν αἱρετικοῦ, διαφερόντως δὲ κατὰ Νεστορίου φανέντος ἀνθρωπολάτρου, προσέτι δὲ, καὶ κατὰ Εὐτυχοῦς, καὶ Σευήρου τοῦ πρὸς βλασφημίαν, καὶ συκοφαντίαν ἐνόχου καταστάντος. ταῦτα γὰρ κατεπράξατο κατὰ τῆς ἁγίας μεγάλης, καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου, τῆς ἀθροισθείσης ἐν Χαλκηδόνι. ἔτι δὲ, καὶ κατὰ Ἰωάννου τοῦ γεγονότος παραμοναρίου τοῦ πανσέπτου οἴκου τῆς θεοτόκου, τοῦ διακειμένου κατὰ τὴν Τυρίων περιφανῆ μητρόπολιν, διὰ τὰς ἀφηγημένας αὐτοῦ κακίστας πράξεις, ἐξ ὧν ἀποδέδεικται τοῖς θείοις κανόσιν ἐναντίως ἐλθὼν, καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν ἁγιωσύνην, ἐπικυρῶσαι τὸ κατ' αὐτοῦ τεθὲν κανονικῶς ἐπιτίμιον. περιπτυσσόμεθα δὲ καὶ τιμῶμεν τὴν ἐν Νικαίᾳ συνελθοῦσαν ἱερὰν σύνοδον τῶν τιή. πρὸς ἔλεγχον, καὶ καθαίρεσιν Ἀρείου, καὶ τὸ παρ' αὐτῆς ἐκτεθειμένον ὀρθόδοξον σύμβολον ὁμολογοῦμεν ἐν παῤῥησίᾳ, καὶ κηρύσσομεν ἐπ' ἐκκλησίας, ἐν αὐτῷ βαπτισθέντες, καὶ βαπτίζοντες, καὶ τὴν τῶν ρν. τῶν συνελθόντων κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν πρὸς καθαίρεσιν Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου, καὶ τὴν ἐν Ἐφέσῳ τῶν διακοσίων πατέρων συνδραμοῦσαν ἁγίαν σύνοδον πρὸς καθαίρεσιν Νεστορίου τοῦ δυσσεβοῦς, καὶ τὴν μεγάλην ἁγίαν σύνοδον τὴν ἀθροισθεῖσαν ἐν Χαλκηδόνι τῶν χλ'. κυρώσασαν κατὰ τὸ προοίμιον τὸ σύμβολον τῶν τιή. καθελοῦσαν δὲ Νεστόριον τὸν ἀνθρωπολάτρην, καὶ τὸν ἀσεβέστατον Εὐτυχῆ, καὶ Διόσκορον τὸν τούτῳ γενόμενον ὁμόφρονα, καὶ πᾶσαν αἵρεσιν διελέγχουσαν. ὅθεν καὶ πάντας τοὺς ἐσπιλωμένους τοῖς αἱρετικοῖς δόγμασίν ἐστι λαβεῖν δυσμενῶς ἔχοντας πρὸς αὐτὴν τὴν ἁγίαν μεγάλην οἰκουμενικὴν σύνοδον. τοῦτο γὰρ ἐμπέπηγε κατὰ φύσιν τοῖς κακοδόξοις ἐκπεπολεμῶσθαι κατὰ τῶν αὐτοὺς διελεγχόντων. σὺν αὐτῇ δὲ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ δεχόμεθα καὶ πάσας τὰς ἐπιστολὰς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης ἀρχιεπισκόπου γενομένου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Λέοντος, ὀρθῶς καὶ ἀνεπιλήπτως ἐχούσας, καὶ καταγωνιζομένας πάσας, ὡς εἰπεῖν, αἱρέσεις, ἐξαιρέτως δὲ τὴν Νεστορίου, καὶ Εὐτυχοῦς τῶν δυσσεβῶν. παρακαλοῦμεν τοίνυν τὴν ὑμετέραν ὁσιότητα, μαθοῦσαν τὸν ἡμέτερον σκοπὸν, καὶ ὅπως ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦμεν τοῖς ὑμετέροις κατὰ Θεὸν βουλεύμασι, τὰς ὑπὲρ ἡμῶν ποιεῖσθαι πρεσβείας πρὸς τὸν τῶν ὅλων δεσπότην καὶ Θεὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὥστε τὴν ἐν ἡμῖν κρατοῦσαν εἰρήνην ἐπαυξῆσαι, καὶ πρὸς τὴν ἠγαπημένην αὐτῷ δικαίαν ἕνωσιν συνάψαι τὰς ἁγιωτάτας ἐκκλησίας, εἰς

A ipse cum his, qui sibi assentiunt, mortiferas insidias parabat. Ut autem nihil de opportunis relinqueretur, quæ a vestra sanctitate facta sunt; narravimus in ecclesia his, qui de clero sunt, & fidelissimo populo civitatis: & spiritalem superinduti celebritatem, regratiabilem emisimus vocem Domino Deo Salvatori omnium Jesu Christo, & piissimo ac potentismo Imperatori nostro, & Christianissimæ Imperatrici, ac sanctissimo patriarchæ regiæ urbis, necnon & vobis Deo dilectis, quorum communionem amplectimur: & ad eam quam habetis fidem, idem facere disposuimus, & vobiscum avertimur, inferentes adjudicatum anathematismum contra omnem hæreticum,
B præcipue autem contra Nestorium manifestum hominis idololatram: insuper etiam & contra Eutychem & Severum, qui ad blasphemiam & calumniam obnoxius constitutus est. Nam hæc perpetravit adversus sanctam magnam & œcumenicam synodum Chalcedonensem. Item & adversus Joannem Paramonarium venerabilis domus Dei genitricis, quæ jacet in clara metropoli Tyriorum, propter enarratos suos pessimos actus, ex quibus probatum est, ipsum venire contra divinos canones. Et rogamus vestram sanctitatem, confirmare mulctam, quæ canonice contra ipsum posita est. Amplectimur autem & honoramus sanctam synodum
C trecentorum decem & octo patrum Nicææ congregatorum, ad reprehensionem & depositionem Arii: & symbolum orthodoxum; quod ab ipsa expositum est, confitemur in fiducia, & prædicamus in ecclesia, in ipso baptizati & baptizantes: Et sanctam synodum centum quinquaginta patrum in regia urbe congregatam, ad depositionem Macedonii impugnatoris Spiritus: Ac sanctam synodum ducentorum patrum in Epheso congregatam ad depositionem impii Nestorii: Necnon & magnam sanctam synodum sexcentorum in Chalcedona congregatam, quæ prædictum symbolum trecentorum decem & octo Patrum confirmavit, deponendo Nesto-
D rium hominis idololatram, & impium Eutychem & Dioscorum, qui idem cum ipso sapiebat; & quæ omnem hæresim exprobravit. Unde est accipere omnes hæreticis dogmatibus contaminatos impie se habere erga ipsam sanctam magnam & universalem synodum. Hoc enim infixum est naturaliter hæreticis, ut pugnent contra eos qui ipsos redarguunt. Cum ipsa autem synodo recipimus & omnes epistolas sanctæ memoriæ Leonis archiepiscopi antiquæ Romæ, recte ac irreprehensibiliter habentes, omnesque (ut ita dicamus) hæreses demonstrantes; præcipue illam Nestorii & Eutychis impiorum. Rogamus itaque vestram sanctitatem,
E ut cum cognoscat intentionem nostram, & quomodo in omnibus sequimur vestras secundum Deum voluntates, pro nobis faciatis postulationes ad omnium Dominum Deum Jesum Christum: ut & pacem in nobis acquisitam augeat, & ad dilectam sibi justam unionem conjungat sanctissimas ecclesias, ad gloriam ipsius Domini Dei, & gaudium piissimorum & Christo amatorum Imperatorum nostrorum, & ornatum sanctissimi archiepiscopi regiæ urbis, ac spiritualem lætitiam omnium nostrum, & fide-

lissimi

lissimi ac orthodoxi populi cujuslibet civitatis. Voces vero a multitudine Christianorum Tyri in ecclesia emissas, cum ea quæ a sanctitate vestra facta sunt, intellexerunt; lætitia repleti, subjunxerunt in prædicta litera, & divinum eorum zelum inde vestræ caritati præsentantes; & ad illam intellectum habuerunt, & mentem direxerunt: & capitulis positis in vestris justis judiciis, de revocatione corporum sanctorum patrum nostrorum Euphemii, & Macedonii, & inscriptione nominum suorum in sacris diptychis: & quia jam intelligentiam Deo dilectam habetis, sententiam tulistis, quæ probat ipsos esse revocatos, & salutationes in sacris libris inscriptas: cum nihil omnino eorum, quæ præcedenti tempore contra ipsos injuste facta sunt, ipsorum divinam vitam contaminaverit. Similem deprecationem super his extendimus, ut ex judicio sanctissimi patriarchæ regiæ urbis, ac vestræ sanctitatis, necnon ex supplicatione facta ad piissimum Imperatorem nostrum, in veneratione accipiat & corpus spiritalis patris nostri Flaviani patriarchæ Antiocheni, & restituere catalogo sanctorum patrum, in ipsa apostolica sede prædormientium, ordinarique ipsius venerabilem appellationem in sacris libris. Justum enim est eum, qui pro Christo Deo nostro, & ejus recta fide fatigatus est, & qui sustinuit ærumnosam sententiam eorum, qui eum calumniabantur; participare his quibus secundum judicium vestræ sanctitatis participarunt, qui ipsius commystæ fuerunt, & concertatores, patriarchæ regiæ urbis, Euphemius scilicet & Macedonius sanctæ memoriæ: ut & pius ac sincerissimus Imperator noster sancire dignetur, hoc & quampræsto venire, ad gloriam intemeratæ ac consubstantialis Trinitatis. Quæ custodiat ipsius pium & Deo dilectum imperium in tranquillitate, & ad destructionem totius barbaricæ contumaciæ: custodiatque sanctissimum patriarcham regiæ urbis in pace una cum vestra sanctitate. Per vos enim, quæ ad Deum gratiarum actionem habent, firmantur, & diabolica scandala omnino refringuntur.

A δόξαν αὐτοῦ τοῦ δεσπότου Θεοῦ, καὶ καύχημα τῶν εὐσεβεστάτων, καὶ φιλοχρίστων ἡμῶν βασιλέων, καὶ κόσμον τοῦ ὁσιωτάτου τῆς βασιλίδος ἀρχιεπισκόπου, καὶ πνευματικὴν ἀγαλλίασιν πάντων ἡμῶν, καὶ τοῦ πρὸς ἑκάστην πόλιν πιστοτάτου, καὶ ὀρθοδόξου λαοῦ, τὰς δὲ παρὰ τοῦ πλήθους τῶν Χριστιανῶν τῶν Τυρίων ἀφεθείσας ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας φωνὰς, ὅτε μεμαθήκασι τὰ πεπραγμένα παρὰ τῆς ὑμῶν ὁσιότητος, εὐφροσύνης ἐμφορηθέντες, καθυπέταξαν ἐν τῷ προκειμένῳ γράμματι, τὸν ἔνθεον αὐτῶν ζῆλον ἐντεῦθεν παριστῶντες τῇ ὑμετέρᾳ θεοφιλείᾳ, κἀκείνῳ δὲ προσεσχηκότες τὸν νοῦν, καὶ τὴν διάνοιαν ὁδηγηθέντες ἐκ τῶν ἐγκειμένων κεφαλαίων ταῖς ὑμετέραις δικαίαις κρίσεσι, περὶ τῆς ἀνα-
B κλήσεως τῶν σωμάτων· τῶν γενομένων ἡμῶν ἁγίων πατέρων Εὐφημίου, καὶ Μακεδονίου, καὶ τῆς καταγραφῆς τῶν αὐτῶν προσηγοριῶν, ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις, ὅτι δὴ σύνεσιν φιλόθεον ἔχοντες ψῆφον ἐξηγάγετε δοκιμάζουσαν αὐτοὺς ἀνακληθῆναι, καὶ τὰς προσηγορίας ἐγγραφῆναι ταῖς ἱεραῖς δέλτοις, μηδὲ καθάπαξ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ἀδίκως πεπραγμένων κατὰ φθάσαντα χρόνον ῥυπωσάντων τὴν ἔνθεον αὐτῶν πολιτείαν. τὴν ὁμοίαν ἐπὶ τούτοις παράκλησιν ἐπιτείνομεν, ἔκ τε κρίσεως τοῦ παναγίου πατριάρχου τῆς βασιλευούσης πόλεως, καὶ τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος, καὶ τῆς πρὸς τὸν εὐσεβῆ, καὶ φιλόχριστον ἡμῶν βασιλέα γενομένης ἱκετείας λαβεῖν ἐν φιλοτιμίᾳ, καὶ τὸ σῶμα
C τοῦ γεγονότος ἡμῶν πνευματικοῦ πατρὸς, καὶ πατριάρχου τῆς Ἀντιοχέων Φλαβιανοῦ, ἀποκαταστῆναι τῷ καταλόγῳ τῶν προκοιμηθέντων ἁγίων πατέρων κατ' αὐτὸν τὸν Ἀποστολικὸν θρόνον, ἐνταγῆναι δὲ καὶ τὴν τιμίαν αὐτοῦ προσηγορίαν ταῖς ἱεραῖς δέλτοις. δίκαιον γὰρ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθῆς ὁμολογίας κεκμηκότα, καὶ τῶν αὐτὸν συκοφαντησάντων ὑπομείναντα τὴν μοχθηρὰν ψῆφον, μεταχεῖν, ὧν κατὰ κρίσιν τῆς ὑμετέρας θεοφιλείας μετέχον οἱ γεγονότες αὐτοῦ συλλειτουργοὶ, καὶ συναγωνισταὶ πατριάρχαι τῆς βασιλευούσης πόλεως, Εὐφήμιος, καὶ Μακεδόνιος φαμὲν οἱ τῆς ὁσίας μνήμης, ὥστε τὸν εὐσεβῆ, καὶ γαληνὸν ἡμῶν βασιλέα καταξιῶ-
D σαι θεσπίσαι τοῦτο δὴ προελθεῖν ὡς τάχος, εἰς δόξαν τῆς ἀχράντου, καὶ ὁμοουσίου τριάδος, φυλαττούσης τὴν εὐσεβῆ, καὶ φιλόθεον αὐτῶν βασιλείαν ἐν γαλήνῃ, καὶ πρὸς ἀναίρεσιν πάσης βαρβαρικῆς ἀπονοίας, καὶ τὸν ὁσιώτατον πατριάρχην τῆς βασιλευούσης ἐν εἰρήνῃ μετὰ τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος, ἐξ ὑμῶν γὰρ καὶ τὰ πρὸς εὐχαριστίαν ἔχοντα τοῦ κρείττονος ἐρρίζωται, καὶ τὰ διαβολικὰ σκάνδαλα παντελῶς ἐξελήλαται.

SUBSCRIPTIONES.

Epiphanius episcopus metropolis Tyriorum, subscripsi.

Andreas episcopus Sidonensis, subscripsi.

Joannes episcopus Ptolemaidanus, subscripsi.

Theodorus episcopus Porphyrionis, subscripsi.

Elias episcopus Zenopolitanus, subscripsi. Et reliqui.

Hæ sunt voces emissæ a Christianissimo populo in sancta antiqua ecclesia post le-

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος τῆς Τυρίων μητροπόλεως, ὑπέγραψα.

E Ἀνδρέας ἐπίσκοπος τῆς Σιδωνίων πόλεως, ὑπ.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος τῆς Πτολεμαίων, ὑπέγραψα.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς Πορφυρεῶνος ὑπέγραψα.

Ἠλίας ἐπίσκοπος τῆς Σταυπολιτῶν, ὑπέγραψα. καὶ οἱ λοιποί.

Εἰσὶν αἱ βληθεῖσαι φωναὶ ἐκ τοῦ Χριστιανικωτάτου πλήθους, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ μετὰ τὴν ἀνά-

ἀναγνωσιν τῦ ἁγίυ εὐαγγελίυ, καὶ δύο ἐπιστολῶν, μιᾶς μὲν παρὰ Ἰωάννυ τῦ ἁγιωτάτυ ἀρχιεπισκόπυ τῆς βασιλίδος πόλεως, τῆς δὲ ἑτέρας παρὰ τῦ ὁσιωτάτυ Θεοφίλυ ἐπισκόπυ Ἡρακλείας πρὸς τὸν ὁσιώτατον ἐπίσκοπον Ἐπιφάνιον, ὁμοίως δὲ καὶ τρίτης γεγραμμένης ἐπιστολῆς παρὰ τῶν συνελθόντων κατὰ τὴν βασιλίδα πόλιν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων πρὸς τὸν ἀπομνημονευθέντα τῆς Τυρίων θεοφιλέστατον, ἀρχιεπίσκοπον. ἀναγνωσθείσης δὲ καὶ ἧττον παραχρῆμα ἀναφορᾶς γενομένης παρὰ τῶν προειρημένων ὁσιωτάτων ἐπισκόπων τῶν κατὰ τὴν βασιλίδα πρὸς τὸν ὁσιώτατον, καὶ μακαριώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην τῆς αὐτῆς βασιλίδος πόλεως, ἐν ᾗ ἀνεθεματίσθη Σεβῆρος ὁ ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιοχέων, κατὰ τὰ περιεχόμενα τῷ αὐτῷ ἀναγνωσθέντι χάρτῃ διὰ Σεργίυ τῦ βλαβεστάτυ διακόνυ ἐν μηνὶ κατὰ Τυρίους Λῴῳ, εἰκάδι ὀγδόῃ, ἤτοι Σεπτεμβρίυ ἑξκαιδεκάτῃ, τῦ ϛίτυ τεσσαρακοστῦ ἑξακοσιοστῦ, ἰνδικτιῶνος δωδεκάτης. αὔτυ· τῦ Αὐγούστυ πολλὰ τὰ ἔτη, τῆς Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη. τῆς συγκλήτυ πολλὰ τὰ ἔτη. τῶν ἐπάρχων πολλὰ τὰ ἔτη. Ἰωάννυ Κόμητος πολλὰ τὰ ἔτη. Ἐπιφανίυ τῦ πατριάρχυ πολλὰ τὰ ἔτη. εἷς Θεὸς ὁ τῦτο ποήσας, ὁ μέγας Θεὸς τῦτο παράσχοι, εἷς Θεὸς, ἷδε πίστις, εἷς Θεὸς, μία πίστις, εἰς εἰρηνεύων τῶν ἐκκλησιῶν, εἰς εἰρηνεύων τῶν ὀρθοδόξων. Ἰωάννυ πατριάρχυ πολλὰ τὰ ἔτη. Ἐπιφανίυ ὀρθοδόξυ πολλὰ τὰ ἔτη. ἃ ἐποίησεν ἡ σύνοδος, καὶ σὺ ποίησον. ἃ ἐποίησεν ἡ σύνοδος, ταῦτα ποίησον. Ἰωάννυ ὀρθοδόξυ πολλὰ τὰ ἔτη. εἰς αἰῶνας τὸ βασίλειον τῦτο. νικᾷ ἡ πίστις τῦ Αὐγούστυ, ἐκ Θεῦ τὸ βασίλειον ἔστω, νέᾳ Κωνσταντίνυ πολλὰ τὰ ἔτη, ὀρθοδόξῳ παντὸς πολλὰ τὰ ἔτη. ὁ μὴ λαλῶν ἀκενὶ πιστός. ἃ ἐποίησεν ἡ σύνοδος, ἔμβα ποίησον· ἃ ἐπράξεν ἡ ἁγία τῦ Θεῦ σύνοδος, ἔμβα ποίησον. νικᾷ ἡ πίστις τῦ Αὐγούστυ, εἰς αἰῶνας τὸ βασίλειον τῦτο. Βιταλιανῦ παντὸς πολλὰ τὰ ἔτη, βιταλιανῦ ὀρθοδόξυ πολλὰ τὰ ἔτη. Ἐπιφανίυ ὀρθοδόξυ πολλὰ τὰ ἔτη. ἔμβα ἀνάθεμα ἴσον καθὼς καὶ οἱ πατέρες, ἔμβα ἀνάθεμα τίσον καθὼς καὶ ἡ σύνοδος, ἔμβα ἀνάθεμα τίσον Σεβῆρον, καὶ τὸν Μανδρίτιν, ἔμβα ἀνάθεμα τίσον Σεβῆρον, καὶ Ἰωάννιν. καὶ ἀνελθόντος τῦ ἁγιωτάτυ ἀρχιεπισκόπυ σὺν τῷ ἄμβωνι ἐξεβόησαν· καλῶς ὁ Θεὸς ἰλάσκεσε. εἷς Θεὸς, μία πίστις. εἷς Θεὸς ὁ τῦτο ποιήσας. ἄνω βάλε τὺς ἐπισκόπυς, ἄνω βάλε τὺς ὀρθοδόξυς. καὶ ἀνελθόντων τῶν θεοφιλεστάτων, Ἰωάννυ ἐπισκόπυ τῦ τῆς Πτολεμαΐδος, καὶ Θεοδώρυ ἐπισκόπυ τῆς Πορφυρεῶνος, καὶ Ἡλίυ ἐπισκόπυ τῆς Ραχλεωῶν πάλιν ἐξεβόησαν, Ἐπιφανίυ παντὸς πατριάρχυ πολλὰ τὰ ἔτη. ὡς οἱ ἅγιοι ἐμαρτύρησαν ἐμαρτύρησας, καὶ νίκησας. πέμψον φέρε τὺς ἐπισκόπυς. πέμψον φέρε τὺς ὀρθοδόξυς. εἷς μόνος διὰ πίστιν ἀπέθανεν, εἷς μόνος ἀπέλαβε καμάτους. ἐμαρτύρησας καὶ ἐνίκησας, εἷς μόνος διὰ πίστιν νίκησεν. ἐμαρτύρησας, καὶ ἡ πίστις σου ἐνίκησεν. ἔβαλεν αὐτὺς τὸ ἅγιον, ἔβαλεν αὐτὺς ἡ θεοτόκος. ἔκβαλε Σεβῆρον ἡ θεοτόκος, ὃς ἐτάραξε τὰς ἐκκλησίας, ἔκβαλεν αὐτὺς τὸ μυστήριον, ἔβαλεν αὐτὺς οὓς ἐλίθασαν, ἔβαλεν αὐτὺς, οὓς ὕβρισαν. τέσσυς ἔξω τῆς πόλεως. ποία πόλις τῶν ἀποχρισῶν. τὺς Αἰγυπτίυς ἔξω βάλε. ὁ βασιλεὺς ὀρθόδοξος ἐνί, εἰς αἰῶνας τὸ βασίλειον τῦτο. τὸ σταθήλαιον τῶν λησῶν ἔξω

tionem ſancti evangelii, & duarum epiſtolarum; unius quidem a Joanne ſanctiſſimo archiepiſcopo regiæ urbis, alterius vero a ſanctiſſimo Theophilo epiſcopo Heracleano ad ſanctiſſimum epiſcopum Epiphanium; ſimiliter & tertiæ epiſtolæ ſcriptæ ſanctiſſimis epiſcopis in regia urbe congregatis, ad commemoratum Deo dilectum epiſcopum Tyriorum: & lecta etiam nihilominus ſtatim relatione facta a prædictis ſanctiſſimis epiſcopis in regia urbe congregatis, ad ſanctiſſimum & beatiſſimum œcumenicum patriarcham regiæ urbis, in qua anathematizatus fuit Severus epiſcopus Antiochenus, ſecundum ea, quæ continentur in ipſa charta, lecta per Sergium venerabilem diaconum, in menſe ſecundum Tyrios Loo, viceſima octava, ſive Septembris xvi.* ſexcenteſimi quadrageſimæ tertii, [1] indictione 12. Auguſti multi anni. Auguſtæ multi anni. Senatus multi anni. Multi ſint anni Præfectorum. Joannis Comitis multi ſint anni. Epiphanii patriarchæ multi ſint anni. Unus Deus eſt, qui hoc fecit: magnus Deus hoc impartiatur. Unus Deus eſt, & una fides. Unus Deus & una fides ad pacem eccleſiarum, ad pacem orthodoxorum. Joannis patriarchæ multi anni. Quæ ſynodus fecit & tu fac. Quæ fecit ſynodus, hæc fac. Joanni orthodoxo multi anni, in æternum imperium hoc. Vincit fides Auguſti. Ex Deo imperium hoc. Novi Conſtantini multi anni. Orthodoxi patris multi anni. Qui non loquitur, non eſt fidelis. Quæ fecit ſynodus, ἔμβα fac. Quæ ſancta Dei ſynodus egit, ἔμβα, facito. Vincit fides Auguſti, in æternum imperium hoc. Vitaliani Patritii multi anni: Vitaliani orthodoxi multi ſint anni. Epiphanii orthodoxi multi ſint anni ἔμβα, anathematiza, ſicut & patres, ἔμβα, anathematiza, ſicut & ſynodus, ἔμβα, anathematiza Severum & Mandritam, ἔμβα, anathematiza Severum & Joannem. Et aſcendente ſanctiſſimo archiepiſcopo in ambonem, exclamaverunt: Bene Deus tulit te. Unus Deus, una fides. Unus Deus, qui hoc fecit. Surſum mitte epiſcopos, ſurſum mitte orthodoxos. Et aſcendentibus Deo dilectis Joanne epiſcopo Ptolemaidano, & Theodoro epiſcopo Porphyreonis, & Helia epiſcopo Rachleno, iterum exclamaverunt: Epiphanii patriarchæ multi ſint anni. Sicut ſancti teſtificati ſunt, teſtificatus es tu, & viciſti. Age mitte epiſcopos, age mitte orthodoxos. Iſte ſolus propter fidem mortuus eſt, iſte ſolus labores aſſumpſit. Teſtificatus es, & viciſti. Iſte ſolus propter fidem vivit. Teſtificatus es, & fides tua vicit. Emiſit ipſos Triſagium, emiſit ipſos Dei genitrix. Ejecit Severum Dei genitrix, qui turbavit eccleſias. Ejecit ipſos myſterium: ejecit ipſos, quem lapidaverunt: ejecit ipſos, cui injuriati fuerant. Ejice hos extra civitatem, non eſt civitas abſciſſorum; Ægyptios ejice. Imperator orthodoxus eſt. in æternum imperium hoc. Speluncam latronum ejice, ſpeluncam ſchiſmaticorum tolle, combure. Surſum mitte principes. Omnes doloſos foras mitte. Mitte foras Romanum. Surſum mit-

* ſecundum ſupplicationem ſive Tyriorum aram propriam, hoc eſt anno Chriſti 643. Dionyſiano.

te,

1 In Græco additur, anno 643.

te, quorum misertus es: foras mitte * Synthecarium & Manichæum. Romanus dolosus est. Romanum mitte foras. Manichæum ejice foras, purga ecclesias. Tecum est, & fœdere jungit episcopos. Mitte age episcopos. Anathema Severo, & iis qui idem cum eo sentiunt, & Mandritæ. Anathema Severo, Eutychi, & Nestorio, & Mandritæ. Officina Mandritæ quare aperta est? ἔμβα, anathematiza, sicut patriarcha Romanus, Eliam Botryenum. Pistorem modo anathematiza. Episcopum ejus loco illuc mitte. Episcopos hæreticos foras ejice. Justinus imperat, non licet timere. Orthodoxus est Augusti multi anni. In sæculum imperium hoc. Novus est Constantinus, non licet timere. Novæ Helenæ multi anni. Vitaliani Patricii multi sint anni. Vitaliani Magistri militum multi sint anni. Præfectorum multi sint anni. Magistri multi sint anni. Multi sint anni totius Senatus. Eliæ curatoris multi anni. Epiphanii archiepiscopi multi anni. Per victoriam Augusti, depone Botryenum tanquam Manichæum. Ægyptios mercatores lignorum non vult civitas. Ejice foras Acephalos: si vicerint, morimur. Flavianum patriarcham diptychis. Trinitas vicit. Accipe Dei genitricem. Imperator jussit, ut dixit synodus: Imperator jussit, & tota synodus. Schismaticus non est, susci pe Dei genitricem, εἴσβα, id est, intra & munda sanctam domum. Qui non loquitur, non est fidelis. Ad Dei genitricem ducimus. Prædica, ducimus. Augusti multi anni. Unus Deus, una fides. Reliquias Flaviani mitte, fer: ad sanctam Mariam ducimus. Ecce secundo occluserunt, quæ intus, cruciferum da nobis: crucem lapidaverunt, & recluserunt, quæ intus. In qua civitate hæc fiunt? Una fides fuit, non est perturbatio. Crux vicit, & non est tumultus. Trinitas vicit, & non est perturbatio. Trinitas vicit, recessit Acephalus. Augustus vicit, ducimus ad Θεοτόκον, id est, Dei genitricem. Vicit Justinus, Eamus, introeamus. Vicit Justinus, modo introeamus. Vicit Justinus, prædica congregationem. Vicit Justinus, diem prædica. Joannis patriarchæ multi anni. Augusti multi sint anni. Euphemiæ Augustæ multi anni. Epiphanii archiepiscopi multi anni: ubi testificatus es, prædica congregationem. Eamus, intremus intus ad Θεοτόκον, id est, Dei genitricem. Vicit Augustus, prædica congregationem, Castellum factum fuit, suscipe Dei genitricem. Conventus factus est, suscipe Dei genitricem. Eamus, intremus, & ibi anathematiza. Eamus, intremus, recessit Acephalus. Eamus, intremus, depositus est Acephalus. Jube, & vadimus crucem portantes. Vicit Augustus, eamus, intremus. Vicit Augustus, intus anathematiza. Quem expectas? orthodoxus es? Litaniam ibi: ingrediamur. Vicit Justinus, huc introeamus, obtestor te, nihil dimiserunt intus. Cimelia accepit ille modiarii: proclama congregationem, per victoriam Augusti. Unum otium civitati, unum otium orthodoxis. Intra, solve ædificium. Acephalus non habebit hic locum, non habebit hic locum Manichæus. Epiphanii archiepiscopi multi anni. Unus Deus, salutem

* al. Sinaitavium.

enormitas

βάλε· τὸ σπήλαιον τῶν ἀποχιτῶν ἆρον, καῦσον. ἄνω βάλε * τὴν φρυγικὴν ἱερεσίας. ὅλως τὸν δολίως ἔξω βάλε, τὸν Ρωμαϊκὸν ἔξω βάλε, ἄνω βάλε ὃς ἠλέησας. ἔξω βάλε τὸν σωθηκάριον, καὶ Μανιχαῖον. ὁ Ρωμαϊκὸς δόλιος ἐστί, τὸν Ρωμαϊκὸν ἔξω βάλε, τὸν Μανιχαῖον ἔξω βάλε. καθάρισον τὰς ἐκκλησίας. μετὰ σοῦ ἐστι, καὶ σωθηκίζει τοὺς ἐπισκόπους, πέμψον φέρε τοὺς ἐπισκόπους, ἀνάθεμα Σεβήρῳ, καὶ τοῖς φρονοῦσι τὰ αὐτὰ, καὶ τῷ Μανδρίτῃ. ἀνάθεμα Σεβήρῳ, Εὐτυχεῖ, καὶ Νεστορίῳ, καὶ τῷ Μανδρίτῃ. τὸ ἐργαστήριον Μανδρίτου διατί ἀνοίγη, ἔμβα ἀνάθεματισον ὡς ὁ Ρώμης πατριάρχης, Ηλίαν τὸν Βοτρυηνὸν, τὸν ἀρτοκόπον ἄρτι ἀνάθεμάτισον, ἐπίσκοπον ἀντ' αὐτοῦ ἐκεῖ πέμψον· ἐπισκόπους αἱρετικοὺς ἔξω βάλε. Ιουστῖνος βασιλεύει, οὐκ ἔστι φοβηθῆναι. ὀρθόδοξος ἐστί. τῷ Αὐγούστῳ πολλὰ τὰ ἔτη, εἰς αἰῶνας τὸ βασίλειον τοῦτο, νέος ἐστὶ Κωνσταντῖνος, οὐκ ἔστι φοβηθῆναι, νέας Ελένης πολλὰ τὰ ἔτη, Βιταλιανῷ πατρικίῳ πολλὰ τὰ ἔτη, Βιταλιανῷ στρατηλάτου πολλὰ τὰ ἔτη, τῷ ἐπάρχων πολλὰ τὰ ἔτη, τοῦ μαγίστρου πολλὰ τὰ ἔτη, τῆς ὅλης συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη, Ηλία κυράτωρος πολλὰ τὰ ἔτη, Επιφανίου ἀρχιεπισκόπου πολλὰ τὰ ἔτη. τῷ νίκῃ τῷ Αὐγούστῳ, κάθελε τὸν Βοτρυηνὸν, ὡς Μανιχαῖον. Αἰγυπτίους ξυλεμπόρους ὁ θέλει ἡ πόλις. ἔξω βάλε τοὺς Ακεφάλους. εἰ νίκησαν, ἀπεθνήσκομεν; Φλαβιανὸν πατριάρχην τοῖς διπτύχοις. ἡ τριὰς νίκησε, λάβε τῷ Θεοτόκῳ, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν, ὡς εἶπεν ἡ σύνοδος, ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσε καὶ ὅλη ἡ σύνοδος. ἀποχίσης οὐκ ἔστι. λάβε τῷ Θεοτόκῳ, εἴσβα καὶ καθάρισον τὸν οἶκον τὸν ἅγιον. ὁ μὴ λαλῶν οὐκ ἔστι πιστός. εἰς τὴν Θεοτόκον ἄγωμεν. κήρυξον καὶ ἄγωμεν. τῷ Αὐγούστῳ πολλὰ τὰ ἔτη. εἷς Θεὸς, μία πίστις. τὸ λείψανον Φλαβιανῷ πέμψον φέρε. εἰς τὴν ἁγίαν Μαρίαν ἄγομεν. ἴδε δεύτερον ἔφραξαν τὰ ἔσω. τὸ σαυρίον δὸς ἡμῖν· τὸν σαυρὸν ἐλίθασαν, καὶ ἀνέφραξαν τὰ ἔσω. εἰς ποίαν πόλιν ταῦτα γίνονται. μία πίστις γέγονεν, οὐκ ἔστιν ἀταξία. ὁ σαυρὸς νίκησε, καὶ οὐκ ἔστιν ἀταξία. ἡ ζωὰς νίκησε, καὶ οὐκ ἔστιν ἀταξία· ἡ τριὰς νίκησεν, ἀπῆλθεν ὁ Ακέφαλος. ὁ Αὔγουστος νίκησεν. ἄγωμεν εἰς τὴν Θεοτόκον, νικᾷ Ιουστῖνος· ἄγωμεν. εἰσέλθωμεν. νικᾷ Ιουστῖνος, ἄρτι ἔσω ἄγωμεν. νικᾷ Ιουστῖνος, κήρυξον τῷ σωαξιν. νικᾷ Ιουστῖνος, τῷ ἡμέραν κήρυξον. Ιωάννου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. Επιφανίου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. τῷ Αὐγούστῳ πολλὰ τὰ ἔτη. Εὐφημίας Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη. Επιφανίου ἀρχιεπισκόπου πολλὰ τὰ ἔτη. ὅπου ἐμαρτύρησας, κήρυξον τῷ σωαξιν. ἄγωμεν, εἰσέλθωμεν ἔσω εἰς τὴν Θεοτόκον. νίκησεν ὁ Αὔγουστος, κήρυξον τῷ σύναξιν. κασέλλιον ἐγένετο, λάβε τῷ Θεοτόκῳ. συναγωγὴ ἐγένετο, λάβε τῷ Θεοτόκῳ. ἄγωμεν, εἰσέλθωμεν, κάκεῖ ἀνάθεμάτισον. ἄγωμεν, εἰσέλθωμεν, ἀπῆλθεν ὁ Ακέφαλος. ἄγωμεν, εἰσέλθωμεν, καθῃρέθη ὁ Ακέφαλος. κέλευσον, καὶ ὑπάγωμεν σαυρὸν βασάζοντες. νικᾷ ὁ Αὔγουστος, ἄγωμεν, εἰσέλθωμεν. νικᾷ ὁ Αὔγουστος, ἔσωθεν ἀνάθεμάτισον. τίνα μένεις; ὀρθόδοξος εἶ; λιτανείαν κάκεῖ, εἰσέλθωμεν. νικᾷ Ιουστῖνος, ὅθεν ἔσω ἄγωμεν, μαρτύρομαί σε, ὅδε ἀφῆκαν ἔσω. τὰ κειμήλια ἔλαβεν ὁ τῶν μοδιαρίων. κήρυξον τῷ σωαξιν, τῷ νίκῃ τῷ Αὐγούστῳ. μίαν ἀρχὴν τῇ πόλει, μίαν ἀρχὴν

* Locum suspectum Hard.

γίαν τῆς ὀρθοδόξοις. ἔσβα, λύσον τὸ οἰκοδόμημα, ὁ Ἀκέφαλος ἐκ ἔχει ὧδε τόπον, ἐκ ἔχει ὧδε τόπον ὁ Μανιχαῖος. Ἐπιφανίε ἀρχιεπισκόπε πολλὰ τὰ ἔτη, εἷς Θεος, ὑγείαν αὐτῷ. καὶ προσφωνήσαντες τῷ αὐτῷ ἁγιωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ, παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ἀνεξικάκως ἐνεγκεῖν, καὶ συγχωρῆσαι χάμε, καὶ τὰς θεοφιλεστάτας ἐπισκόπες ἀναθεματίσαι τὸν Ἀκέφαλον. καὶ ἐνταῦθα γάρ, καὶ ἐν τῷ δικτηείῳ οἴκῳ τῆς ἁγίας θεοτόκε καὶ ἀειπαρθένε Μαρίας, καὶ ἐν ὅλοις δικτηείοις οἴκοις, καὶ ἐν ὅλαις ταῖς πόλεσι, καὶ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἀναθεματίζεται ἕως τοῦ αἰῶνος. καὶ πάλιν ἐξεβόησαν, ἡσυχίαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν. καὶ λοιπὸν εἶπε πρὸς τὰς ἀπὸ τοῦ πλήθες ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος Ἐπιφάνιος, ταῦτα τὴν ὀρθὴν, καὶ ἀμώμητον, καὶ ἀληθινὴν πίσιν, ἣν παραδεδώκασιν ἡμῖν οἱ ἀπαρχῆς αὐτόπται, καὶ ὑπηρέται γεγόμενοι τοῦ λόγε, καὶ ἐδίδαξαν ἡμᾶς οἱ θεσπέσιοι, καὶ πανάγιοι ἀποστολοι, καὶ ἐξ αὐτῆς λαβόντες οἱ τεσσαρακόσιοι ἡμῶν ἅγιοι πατέρες, οἱ ἐπὶ τῇ ὀρθῇ λάμψαντες πίσει, οἵτε ἐν Νικαίᾳ τριακ. καὶ οἱ ἐν βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει ρν'. καὶ οἱ ἐν Ἐφέσῳ σ'. καὶ οἱ ἐν Χαλκηδόνι χλ'. καὶ οἱ λοιποὶ δὲ πάντες ὅσιοι, καὶ ὁμόφρονες αὐτῆς ὀρθόδοξοι πατέρες παραλαβόντες, καὶ ἀεὶ ἐν ἑαυτοῖς ἐχηχότες, καὶ ταύτην ἄῤῥωτον φυλάξαντες, ἣν ἀεὶ ἐκηρύξαμεν ἐπ' ἐκκλησίας, καὶ κηρύσομεν ὑμῖν ἀγαπητοί, καὶ ἀναθεματίζομεν, καὶ ἀναθεματίσαμεν ἀεὶ πάντας μετὰ τὰς αἱρετικὰς μετὰ τῆς δυσεβῶν αὐτῆς φρονημάτων, καὶ τῆς φρονούντων τὰ ὀλέθεια αὐτῆς διδάγματα, ἐξαιρέτως δὲ καὶ ὀνόμασι ἀναθεματίζομεν Ἄρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνιον τὸν πνευματομάχον, Εβίωνα, Φωτεινὸν, Μάρκελλον, Θεόδοτον, Ἀρτεμᾶν, Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, Νεσόριον τὸν ἀνθρωπολάτρην, καὶ δυσεβῆ Οὐαλεντῖνον, Σκυθιανὸν, Μάνην, Μαρκίωνα, Βαρδεσάνην, Ἀπολινάριον, Εὐτυχέα μετὰ τούτων πάντων τῆς αἱρετικῶν, καὶ ὁμοίως τούτων πάντων ἀναθεματίζομεν καὶ τὸν δυσεβῆ Σεβῆρον τὸν Ἀκέφαλον, καὶ ἀποχίζιον, καὶ ἀεὶ ἀλλότριον γεγόμενον τοῦ δεσπότε ἡμῶν καὶ κυρίε Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλισίας, καὶ τὸ δυσεβὲς αὐτοῦ φρόνημα, ὡς ἀναθεματίσαντα τὰς ἁγίας ἡμῶν ὀρθοδόξες πατέρας, καὶ σχίσματα, καὶ ταραχὰς ἐμποιήσαντα ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις τῆς ὀρθοδόξων Χριστιανῶν, παντὸς, ὡς εἰπεῖν, τοῦ κόσμε· καὶ διακόψαντες αὐτὸν οἱ ἀπὸ τοῦ πλήθες, ἐξεβόησαν, εἷς Θεὸς ὁ τοῦτο ποιήσας, εἷς Θεὸς, μία πίσις· εἰς εἰρήνιον τῆς ἐκκλησιῶν. Ἐπιφανίε ἀρχιεπισκόπε πολλὰ τὰ ἔτη, εἰς εἰρηνίου τῆς ὀρθοδόξων, εἰς εἰρηνίου τοῦ βασιλέως. ἀναθεμάτισον καὶ τὸν Μανδείτιον. πληρῶν δὲ ὁ αὐτὸς ἁγιώτατος ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος τὰ λοιπὰ τῆς προσφωνήσεως, καὶ τοῦ ἀναθέματος ἔφη πρὸς αὐτὸς ταῦτα· ὡσαύτως δὲ ἀναθεματίζομεν καὶ Ἰωάννην τὸν Μανδείτιον, τὸν ἀπασάτην, καὶ ἀρνησίθεον, ἀφ' ἧς καὶ προσέλαβε τὸ δυσεβὲς φρόνημα, παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἀσεβεσάτε Σεβήρε. ἔσωσαν τοίνυν οἱ εἰρηνεύοντες Σεβῆρος ὁ Ἀκέφαλος, καὶ Ἰωάννης ὁ Μανδείτης, καὶ τὸ δυσεβὲς αὐτῆς φρόνημα μετὰ τῆς κοινωνούντων αὐτοῖς, ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίε πνεύματος, ἐν τῷ ὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἀμήν. ἐξεβόησαν οἱ ἀπὸ τοῦ πλήθες. ἀμήν, ἀμήν, ἀμήν. εἷς Θεὸς

ipsi. Et cum sanctissimus ipse archiepiscopus acclamasset: Rogo vestram caritatem sine molestia tolerare, & concedere mihi, & Deo dilectis episcopis anathematizare Acephalum. Et hic enim & in oratorio sanctæ Dei genitricis, & semper virginis Mariæ, & in omnibus oratoriis ac in omnibus ecclesiis, & in omnibus civitatibus, ac in toto mundo anathematizatur usque in sæculum. Rursusque exclamaverunt, Otium domino nostro. Et postea sanctissimus archiepiscopus noster Epiphanius dixit ad illos de populo hæc: Rectam & immaculatam ac veram fidem, quam tradiderunt nobis a principio * venerabiles & ministri sermonis, & docuerunt nos divini & sanctissimi apostoli, & ab ipsis accipientes ter beati patres nostri sancti, qui in recta splenduerunt fide, Nicææ videlicet cccxviii. & in regia urbe Constantinopolitana cl. atque in Epheso cc. & in Chalcedona dcxxx. & reliqui omnes sancti & orthodoxi patres, idem cum ipsis sapientes, acceperunt, & semper in seipsis habuerunt, & habent, & ipsam immutabilem custodierunt, quam semper in ecclesia prædicavimus & prædicamus vobis, dilectissimi, & anathematizamus semper omnes hæreticos una cum suis impiis intelligentiis, & qui ipsorum impia dogmata sapiunt, præcipue autem & nominatim anathematizamus Arium, Eunomium, Macedonium Spiritus impugnatorem, Ebionem, Photinum, Marcellum, Theodorum, Artemam, Paulum Samosatenum, Nestorium hominis * idololatram, & impium Valentinum, Scythianum, Manem, Marcionem, Bardasanem, Apollinarem, Eutychem, cum omnibus hæreticis. Et similiter cum his omnibus anathematizamus & impium Severum Acephalum, & abscissum, & semper alienum factum a domino Deo Jesu Christo, & a sancta ipsius catholica & apostolica ecclesia, & ipsius impium dogma, qui sanctos & orthodoxos patres nostros anathematizavit, & schismata ac turbas in sanctis ecclesiis orthodoxorum Christianorum fecit per totum (ut ita dicam) mundum. Et interpellantes ipsum loquentem illi de populo exclamaverunt: Unus Deus, qui hoc fecit. Unus Deus, una fides, ad pacem ecclesiarum. Epiphanii archiepiscopi multi anni, ad pacem orthodoxorum, ad pacem imperatoris. Anathematiza & Mandritam. Implens autem ipse sanctissimus noster archiepiscopus reliqua acclamationis & anathematis, dixit ad eos hæc: Similiter autem & anathematizamus Joannem Mandritam apostatam, & Dei abnegatorem, ex quo accepit impium sensum ab ipso impiissimo Severo. Sint ergo prædicti Severus Acephalus & Joannes Mandrita, & ipsorum impium dogma cum communicantibus ipsis anathema, & catathema a Patre, & Filio, & sancto Spiritu, in cœlo & in terra, in isto sæculo & in futuro. Amen. Exclamaverunt illi de populo: Amen, Amen, Amen. Unus Deus, qui hoc fecit. Epiphanii archiepiscopi multi anni, Joannis Comitis multi anni. Omnes hæreticos anathematiza. Unum otium Dei genitrici. Trinitas vicit, collectam prædica. Crux vicit, collectam prædica. Sursum mitte principes. Sursum mitte μεταβατας. Intus ad Dei genitri-

* In Græco, oculati testes,

* adoratorem

cem, collectam prædica. Qui non loquitur, non est fidelis. Hæc hora Deo placet & patribus; hæc hora Deo placet & Augusto. Vincit Justinus, collectam prædica. Intra, aperi θεοτόκον Dei genitricem. Intra, aperi, quam accepisti. Judæi gaudent, Dei genitricem aperi. Judæi gaudent, quoniam clausa sunt quæ intus, εἴσβα. Intra, sanctifica, quam communicaverunt. Non est Anastasius; Justinus regnat, orthodoxus est. Non est Manichæus, orthodoxus est. Justinus regnat novus Constantinus. Non est Manichæus, sicut Anastasius. Joannis patriarchæ multi anni, Epiphanii orthodoxi multi anni. [1] Nepotem Mandritæ anathematiza. Qui contra te sunt scilicet anathematiza. Unum otium civitati; aperi, quam rapuerant. Unus Deus, una fides. Mortuus est Amantius rebellis Trinitatis, intra, indue, quam nudaverant. Vincit Justinus, prædica congregationem: Lucernarium intus fac, congregationem prædica. Sancta Trinitas, sanitatem da ei. Unus Deus, una fides. Omnium orthodoxorum multi anni. Mitte, ser alios episcopos. Heliam Botryenum anathematiza. Joannis patriarchæ multi anni. Epiphanii patriarchæ multi anni. Augustini multi anni. Euphemiæ Augustæ multi anni. [2] Victoriam imperatoris, intra intus. In æternum imperium hoc, liberate ab Acephalo, liberate ab hæreticis. Postea vero Joannes reverendissimus episcopus Ptolemaidis, dixit hæc ad populum: Anathematizamus quidem omnes, quos anathematizavit sanctissimus & beatissimus noster archiepiscopus & metropolita, ac omnes hæreses: præcipue autem impium & Dei impugnatorem Severum Acephalum & Manichæum, & Joannem impium & Dei impugnatorem Mandritam, & [3] avertimur ab ipsis communionem, & alienos ipsos notamus, & ab ipso nomine Christiano. Sint ergo anathema a Patre, & Filio, & Spiritu sancto, in cœlo & in terra, in hoc sæculo & in futuro, Amen. Dixit autem & Theodorus reverendissimus episcopus Porphyreonis hæc. Omnes quoscumque anathematizavit antea sanctissimus & beatissimus archiepiscopus noster metropolita, anathematizamus cum ipso. Cum ipsis autem anathematizamus & Severum Acephalum, & Joannem Mandritam; quia & ipse consensit hæreticis & impiis dogmatibus ipsius. Sint igitur anathema a Patre, & Filio, & Spiritu sancto, in cœlo & in terra, & in hoc sæculo & in futuro, Amen. Dixit autem & Helias episcopus Rachlenus hæc: Et nos secundum vestigia sanctissimi & beatissimi archiepiscopi nostri & metropolitæ ambulantes, & ipsius bonæ doctrinæ persuasi, credentes, quia supra & infra, justa & vera sanctissimis ecclesiis negotiatur; hujus rei gratia anathematizamus eos, qui non semel, non bis anathematizati sunt, sed & singulis diebus anathematizantur, Acephalum & Manichæum Severum, & ejus impia dogmata, ac Joannem Mandritam, & ejus impia dogmata, una cum his, qui eis communicant; de ceteris enim superfluum est dicere. Sint ita-

A ὁ τοῦτο ποιήσας· Επιφανίου ἀρχιεπισκόπου πολλὰ τὰ ἔτη, Ιωάννου Κόμητος πολλὰ τὰ ἔτη. ὅλους τοὺς αἱρετικοὺς ἀναθεμάτισον. μίαν ἀργίαν τῇ θεοτόκῳ. ἡ τριὰς ἐνίκησε, τὴν σύναξιν κήρυξον. ὁ σταυρὸς ἐνίκησε, τὴν σύναξιν κήρυξον. ἄνω βάλε * τὸν πριγκιπίας, ἄνω βάλε τοὺς μεταβάτας. ἔσω εἰς τὴν θεοτόκον τὴν σύναξιν κήρυξον. ὁ μὴ λαλῶν οὐκ ἔνι πιστός. αὕτη ἡ ὥρα ἀρέσκει καὶ τοῖς πατρᾶσιν, αὕτη ἡ ὥρα Θεῷ ἀρέσκει, καὶ τῷ Αὐγούστῳ. νικᾷ Ιουστῖνος, τὴν σύναξιν κήρυξον. εἴσβα ἄνοιξον τὴν θεοτόκον, εἴσβα ἄνοιξον, ἣν παρέλαβες. οἱ Ιουδαῖοι χαίρονται, τὴν θεοτόκον ἄνοιξον. οἱ Ιουδαῖοι χαίρονται, ὅτι ἠσφάλισται τὰ ἔσω, εἴσβα. ἁγίασον, B ἣν ἐκοίνωσαν. οὐκ ἔστιν Αναστάσιος, Ιουστῖνος βασιλεύει, ὀρθόδοξος ἔνι. οὐκ ἔστι Μανιχαῖος, ὀρθόδοξος ἔνι, Ιουστῖνος βασιλεύει ὁ νέος Κωνσταντῖνος. οὐκ ἔστι Μανιχαῖος, ὡς Αναστάσιος. Ιωάννου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη, Επιφανίου τοῦ ὀρθοδόξου πολλὰ τὰ ἔτη, τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Μαρδείτου, ἀναθεμάτισον, τοὺς κατὰ σοῦ ἀναθεμάτισον. μίαν ἀργίαν τῇ πόλει, ἄνοιξον, ἣν ἥρπασαν. εἷς Θεὸς, μία πίστις. ἀπέθανεν Αμάντις ὁ ἀντάρτης τῆς τριάδος, εἴσβα ἔνδυσον, ἣν ἐγύμνωσαν. νικᾷ Ιουστῖνος, τὴν σύναξιν κήρυξον. τὸ λυχνικὸν, ἔσω ποίησον, τὴν σύναξιν κήρυξον, ἁγία τριὰς, τὴν ὑγείαν δὸς αὐτῷ. εἷς Θεὸς, μία πίστις. ὅλων ὀρθοδόξων πολλὰ τὰ ἔτη, πέμψον φέρε τοὺς ἄλλους ἐπι- C σκόπους, Ηλίαν τὸν Βοτρυνὸν ἀναθεμάτισον. Ιωάννου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. Επιφανίου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. τοῦ Αὐγούστου πολλὰ τὰ ἔτη. Εὐφημίας Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη. τὴν νίκην τοῦ βασιλέως. εἴσελθε ἔσω, εἰς αἰῶνας τὸ βασίλειον τοῦτο, ἀπελάτα τοῦ Ακεφάλου, ἀπελάτα τῶν αἱρετικῶν. καὶ λοιπὸν Ιωάννης ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος τῆς Πτολεμαΐδος εἶπε πρὸς τοὺς ἀπὸ τοῦ πλήθους, ταῦτα. ἀνεθεματίζομεν πάντας μὲν οὓς ἀνεθεμάτισεν ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν καὶ μητροπολίτης, καὶ πάσας τὰς αἱρέσεις, ἐξαιρέτως δὲ τὸν δυσσεβῆ, καὶ θεομάχον Σεβῆρον τὸν Ακέφαλον, καὶ Μανιχαῖον, καὶ Ιωάννην τὸν δυσσεβῆ, καὶ θεομάχον τὸν Μανδρίτην, καὶ ἀποστρεφόμεθα τὴν πρὸς αὐ- D τοὺς κοικωνίαν, καὶ ἀλλοτρίους αὐτοὺς καλοῦμεν, καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος τῶν Χριστιανῶν. ἔστωσαν οὖν ἀνάθεμα ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἀμήν. εἶπε δὲ καὶ Θεόδωρος ὁ Θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος τῆς Πορφυρεωνιτῶν ταῦτα. πάντας ὅσους προλαβὼν ἀνεθεμάτισεν ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος, καὶ μητροπολίτης, ἀναθεματίζομεν σὺν αὐτῷ. σὺν αὐτοῖς δὲ ἀναθεματίζομεν Σεβῆρον τὸν Ακέφαλον, καὶ Ιωάννην τὸν Μανδρίτην, ὡς συναινέσαντα τοῦτον τοῖς αἱερετικοῖς, καὶ ἀσεβέσιν αὐτοῦ δόγμασιν, ἔστωσαν τοίνυν ἀνάθεμα, ἀπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ, ἐν τῷ E αἰῶνι τούτῳ, καὶ ἐν τῷ λέλλοντι, ἀμήν. ἔφη δὲ καὶ Ηλίας ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος τῆς Ῥαχληνῶν ταῦτα. καὶ ἡμεῖς κατ' ἴχνος βαίνοντες τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου, καὶ μητροπολίτου, καὶ πειθομένοι τῇ αὐτοῦ ἀγαθῇ διδασκαλίᾳ, καὶ ὡς ἄνω καὶ κάτω τὰ δίκαια καὶ τὰ ἀληθῆ ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις πραγματεύεται, τούτου χάριν ἀναθεματίζομεν τοὺς οὐχ ἅπαξ

* τοῦς ποιήσας

1 Gr. ἀνεψιὸν patrurlem. 2 Pro, per victoriam. 3 Pro, aversamur.

ἅπαξ ἀδὶς ἀναθεματισθέντας, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναθεματίζομεν, τὸν Ἀκέφαλον, καὶ Μανιχαῖον Σκῦρον, καὶ τὰ δυσεβῆ αὐτῦ φρονήματα, καὶ Ἰωάννιν τὸν Μανδεΐτην, καὶ τὰ δυσεβῆ αὐτῦ διδάγματα, μετὰ τῶν κοινωνούντων αὐτοῖς. περὶ γὰρ τῆς λοιπῆς πίστεως οὐδὲν ἐστι καὶ λέγειν. ἔστωσαν τοίνυν ἀνάθεμα ἀπὸ τῦ πατρὸς, καὶ τῦ υἱῦ, καὶ τῦ ἁγίυ πνεύματος, ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐν τῇ γῇ, ἐν τῷ αἰῶνι τύτῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἀμήν.

Καὶ ἐξεβόησαν οἱ ἀπὸ τῦ πλήθους, Εἷς Θεὸς Χριστὸς βασιλεύει, τῆς ἐπισκόπων πολλὰ τὰ ἔτη. τῆς ὀρθοδόξων πολλὰ τὰ ἔτη. Ἐκλεκτὸς κύριος Ἰησῦς ὁ βασιλεύς, ὅτι ἐπεσκέψατο, καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτῦ, καὶ ἔτι ἐπιμενάντων τῆς ἀπὸ τῦ πλήθους, καὶ ἐκβοώντων περὶ τῦ ἠρέσθαι ἁγίαν συνάξιν ἐν τῷ Κτιστείῳ οἴκῳ τῆς ἁγίας ἐνδόξυ καὶ θεοτόκυ παρθένυ Μαρίας, προσεφώνησεν αὐτοῖς ὁ ἀγιώτατος ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος τύτου. ἐπειδὴ πολλὴ ὥρα ἐστὶ, καὶ δεκτὸν ἐστὶ ποιῆσαι ἡμᾶς τὴν θείαν λειτυργίαν, διὰ τῆς θεραπείας ὁ Θεὸς εἰς ὠφέλειαν τῆς ἡμετέρων ψυχῶν, ἀρκεσθῶμεν τύτοις. πολλὰ γάρ ἐστι τὰ ἔχοντα ἀναγνωσθῆναι. τῇ οὖν σὺν Θεῷ ἁγίᾳ κυριακῇ τῇ ἐπιούσῃ ἐν τῷ εἰρημένῳ Κτιστείῳ οἴκῳ τῆς δεσποίνης ἡμῶν τῆς ἐνδόξυ καὶ θεοτόκυ παρθένυ Μαρίας, τὰ λοιπὰ ἀναγινώσκομεν, καὶ πάλιν ἀναθεματίζομεν τὸν Ἀκέφαλον, καὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτῦ. καὶ λοιπὸν ἐκήρυξε τὴν πανάγιαν σύναξιν Ζαχαρίας ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιδιάκονος. Γνωρίζομεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ, ὅτι περὶ τῇ ἐπιούσῃ κυριακῇ εἰς δόξαν τῦ δεσπότυ Χριστῦ τῦ Θεῦ ἡμῶν, καὶ τῆς ἁγίας ἐνδόξυ δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκυ καὶ ἀειπαρθένυ Μαρίας, καὶ ὑπὲρ σωτηρίας, νίκης, καὶ διαμονῆς τῦ φιλοχρίστυ ἡμῶν βασιλέως Ἰυστίνυ, καὶ τῆς θεοσεβεστάτης βασιλίδος Εὐφημίας, καὶ τῆς μεγάλων ὄντως ἐν τῷ αὐτῷ ἁγίῳ οἴκῳ καταντησάντες, τὴν λιτὴν καὶ τὴν ἁγίαν σύναξιν πληρώσωμεν. πάντες, καὶ πᾶσαι ἰμετέρα ἀγάπη, ὡς ὅτιπερ τῇ ἐπιούσῃ ἁγία κυριακῇ, ἐν ταὐτῷ συνερχόμεθα, ἵνα ἐντεῦθεν μετὰ ψαλμῳδιῶν, καὶ κηρῶν, καὶ θυμιαμάτων λιτανεύοντες καταντήσωμεν ἐν τῷ Κτιστείῳ οἴκῳ τῆς ἁγίας θεοτόκυ καὶ ἀειπαρθένυ Μαρίας, κἀκεῖσε τὴν ἁγίαν σύναξιν πληρῶμεν. καὶ ἐξεβόησαν οἱ ἀπὸ τῦ πλήθους· τὸν ἔφορον ἔξω βάλε, ὅλες ἀποχίσας ἔξω βάλε. ἀνάθεμα τοῖς ἀποχίσασι, ἀνάθεμα τοῖς δεχομένοις ἕνα ἐκείνων. κληρικὸς ἀποσχίσας μηδεὶς δεξάσθω. τὸν ἀποστάτην μηδεὶς δεξάσθω. τοὺς πολεμήσαντας τὸν σωτῆρα μηδεὶς δεξάσθω. καὶ λοιπὸν προσεφώνησεν αὐτοῖς ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν ἀρχιεπίσκοπος ταῦτα. τὰ μὲν λυχνικὰ τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας ἐν τῷ αὐτῷ Κτιστηρίῳ οἴκῳ τῆς ἁγίας θεοτόκυ καὶ ἀειπαρθένυ Μαρίας σὺν Θεῷ ποιήσομεν. καὶ εὐχαριστάντων, ἐπεπλέσθη ἡ ἁγία σύναξις.

A que anathema a Patre & Filio & Spiritu sancto, in cœlo & in terra, in hoc sæculo & in futuro, Amen.

Et exclamaverunt multitudo: Unus Deus Christus regnati: episcoporum multi sunt anni, orthodoxorum multi anni. *Benedictus dominus Deus* Jesus Rex, *quoniam visitavit*, & *fecit redemptionem populo suo*. Et adhuc turba expectante & exclamante, ut congregatio fieret in oratorio sanctæ & gloriosæ Dei genitricis virginis Mariæ, acclamavit ipsis sanctissimus archiepiscopus noster hæc: Quoniam magna hora est, & justum est nos divinam celebrare missam, per quam volitur Deus in utilitatem animarum nostrarum, sufficiant hæc. Multa enim sunt, quæ legenda sunt. Cum Deo igitur sancta dominica sequenti in prædicto oratorio dominæ nostræ gloriosissimæ Dei genitricis virginis Mariæ, reliqua legemus, & iterum anathematizabimus Acephalum, & omnes qui cum eo sunt. Et postea proclamavit hujusmodi congregationem Zacharias venerabilis archidiaconus: Notificamus vestræ caritati, quod sequenti dominica ad gloriam Christi Dei nostri, & sanctæ ac gloriosissimæ Dei genitricis virginis Mariæ dominæ nostræ, & pro salute ac victoria ac perennitate serenissimi imperatoris nostri Justini, ac piissimæ Euphemiæ Reginæ, & majorum potestatum, necnon sanctissimi archiepiscopi regiæ urbis Joannis, & ibidem congregandæ sanctæ synodi in domo sanctæ Mariæ, quæ est in Jamsuphis, sanctam congregationem faciemus. Ipsa autem sancta dominica matutino ibidem conveniemus, ut cum inde cum psalmodiis & cereis ac incensis ad ipsam sanctam domum perveneri-mus, deprecationem, & sanctam congregationem expleamus: omnes viri, omnesque fœminæ cum studio conveniamus. Et post ipsum sanctissimus archiepiscopus noster dixit sic: Notificamus vestræ dilectioni, quomodo sequenti sancta dominica huc conveniemus, ut inde cum psalmodiis, & cereis, ac thuribus in oratorio domus sanctæ Dei genitricis semper virginis Mariæ pervenientes, deprecemur, & ibi sanctam congregationem compleamus. Et exclamavit turba: τὸν ἔφορον foras mitte, omnes schismaticos foras ejice. Anathema schismaticis, Anathema ei, qui unum illorum receperit. Clericos schismaticos nullus suscipiat. Apostatas nullus recipiat. Eos, qui contra crucem pugnaverunt, nullus suscipiat. Et postea sic eos alloquutus est sanctissimus archiepiscopus noster: Lucernarium quoque sabbato in vesperis in ipso oratorio sanctæ Dei genitricis semper virginis Mariæ, cum Deo faciemus. Et cum quievissent, finita fuit congregatio sancta.

Epistola episcoporum secundæ Syriæ ad Joannem patriarcham, & synodum, qua acta Constantinopolitani concilii sub Hormisda celebrati probarunt.

Ex vetusta Interpret.

Domino nostro per omnia sanctissimo & beatissimo patri patrum, archiepiscopo & œcumenico patriarchæ Joanni, ac sanctæ & Deo venerabili synodo in regia urbe congregatæ, minimi episcopi secundæ Syriæ.

* Pro, multitudinem malorum, Hard.

CUm aspeximus ad * laturam sævorum, quæ nos circumdederunt, & animadvertimus confusionem ecclesiis Dei inopinate allatam; totum merito propriis adscribentes peccatis, Domini miramur longanimitatem. Cum vero rursus ad melius cogitamus optatam mutationem, apostolicam illam provocamur dicere vocem: *Gratia Deo*
2. Cor. 9. *pro inenarrabili ipsius dono*. Non enim despexit nos in finem, sed visitavit & fecit redemptionem populo suo. Ut igitur valde incredulis veritatis cognitio fiat, & per res appareat, quod certe voces Domini veræ sunt: & alibi alta voce clamat: *Ecce veni-*
Matth. 7. *ent ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: a fructibus eorum cognoscetis eos*. Et de cetero ut salventur, & conuniantur sacro ovili Christi Dei nostri oves ab ipsis dispersæ, dedit, & dilatavit Deus super ornatum totius orbis ecclesiarum ineffabile donum pacis. Cum enim fidelissimus regnet Imperator, qui & corde Dei providentia splendet, & sancto pontifice divinæ gratiæ sententia monstrato in regia urbe, & pro apostolicis dogmatibus pugnante: quomodo est possibile, non multum elevare cogitationem, ac lætari de optimorum a pejoribus veloci mutatione; & sponte abjicere, quam possibile est maxime, corrupti diaboli stimulos? Etenim cum scivimus, quæ juste ac canonice sancta synodus vestræ sanctitatis fecit, quod taliter sustulit injustam & iniquam Severi proterviam: (quænam enim virtus orationis, etiam ad modicum, attingere poterit illius mala? & in quibus Deum blasphemavit, omni tempore sanctam magnam, & œcumenicam synodum Chalcedonensem anathematizans, & epistolam sancti Leonis antiquæ Romæ archiepiscopi; cooperatorem & proximum in omnibus habens Petrum impium, qui Apamiarum episcoparum contra omnem ecclesiasticam sanctionem subripuit:) merito lætati sumus. Quomodo enim non debuimus regratiativos etiam hymnos Domino Deo nostro emittere; cum quibus & nunc medelam opportunam, & difficultatum solutionem nobis omnibus largitus est? Jam itaque statim in proœmio illorum delicta cognoscimus, & non ferentes malorum corruptam expositionem considerare, prævenientes, liberavimus animas nostras & fideles nobis ecclesias a Severi & Petri malitia; quos & abdicavimus, tanquam hæresiarchas, & anathematibus subjecimus, separantes nos ab illorum communione. Verum quia non solum nos, qui minimi sumus, justum contra illos protulimus interdictum: sed etiam & vos, bea-

Επιστολὴ τῆς ἐν δευτέρᾳ Συρίᾳ ἐπισκόπων, πρὸς Ἰωάννην παπάρχην, καὶ τὴν σύνοδον.

Τῷ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ τὰ πάντα ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ πάπᾳ πατέρων, ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, Ἰωάννῃ, καὶ τῇ κατὰ τὴν βασιλίδα τῆς πόλεων ἐνδημούσῃ ἁγίᾳ, καὶ θεοτιμήτῳ συνόδῳ, ἐλάχιστοι ἐπίσκοποι Συρίας δευτέρας.

ΟΤαν ἀποβλέψωμεν πρὸς τὴν φορὰν τῶν περισοχισάντων ἡμᾶς χαλεπῶν, καὶ λογιώμεθα τὴν ἐπενεχθεῖσαν σὺν χύσιν ἀπροσδοκήτως ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, τὸ πᾶν εἰκότως ταῖς οἰκείαις ἐπιγραφόντες ἁμαρτίαις, τὴν τοῦ κυρίου μακροθυμίαν θαυμάζομεν. ὅταν δὲ πάλιν τὴν πρὸς τὸ κρεῖττον ἐνθυμηθῶμεν ἀλλοίαν μεταβολήν, τὴν Ἀποστολικὴν ἐκείνην προσαγόμεθα λέγειν φωνήν. χάρις τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ. ὁ γὰρ περιεῖδεν εἰς τέλος ἡμᾶς, ἀλλ' ἐπεσκέψατο, καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ. ἵνα τοίνυν καὶ τῆς λίαν ἀπίστου τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσις γένηται, καὶ δι' ἁπάντων φανῶσιν ὡς ἀληθῶς ἀψευδεῖς αἱ τοῦ κυρίου φωναί, καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις ἡ διαῤῥήδην βοῶσα· ἰδοὺ ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες, ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. καὶ λοιπὸν περιεσώθησαν, καὶ ἐγκαταλεγῶσι τῇ ἱερᾷ ποίμνῃ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὰ παρ' αὐτοῦ διασπασθέντα πρόβατα, δέδωκε, καὶ ἐφήπλωσεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῇ τῆς ἐκκλησιῶν διακοσμίᾳ κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην εἰρήνης ἄφατον δωρεάν. βασιλέως γὰρ πιστοῦ χρηματίζοντος, καὶ τὴν καρδίαν ἐλλαμπομένου τῇ θείᾳ χάριτος ἀναφανέντος καὶ τὴν βασιλίδα τῆς πόλεων, καὶ τῶν Ἀποστολικῶν ὑπερμαχόντων δογμάτων, πῶς ἔνεστι, μὴ λίαν τὸν λογισμὸν ὑπεραίρεσθαι, καὶ διαφαίνεσθαι τῇ τῆς ἀρίστων ἀπὸ τῶν χειρόνων ταχείᾳ μεταβολῇ, καὶ ἀπορρίπτειν ἀσμένως, καὶ ὡς ἐνὶ μάλιστα, τοῦ φθονεροῦ διαβόλου τὰ κέντρα; κατισάντες γὰρ εἰς γνῶσιν ἡμεῖς, ὧν ἐνθέσμως, καὶ κανονικῶς ἔπραξεν ἡ ἁγία συνοδος τῆς ὁσιωτάτων ὑμῶν, μηδὲ ὅλως ὑπομείνασα τὸν ἄθεον, καὶ παράνομον Σεβήρου προπέτειαν. ποία γὰρ δυνάμις λογου, κἂν πρὸς ὀλίγον ἐφικέσθαι δυνήσεται τῶν ἐκείνου κακῶν; καὶ ὧν τὸ θεῖον ἐβλασφήμησε, τὸν πάντα χρόνον ἀναθεματίζον τὴν ἁγίαν μεγάλην, καὶ οἰκουμενικὴν ἐν Χαλκηδόνι συνοδον, καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Λέοντος, γνώμονα τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀρχιεπισκόπου, συνεργὸν, καὶ παραπλήσιον ἐν ἅπασιν ἔχων Πέτρον τὸν ἀσεβῆ, τὸν τῆς Ἀπαμέων τὴν προεδρείαν παρὰ πάντα θεσμὸν ἐκκλησιαστικὸν ὑφαρπάσαντα, ἤθημεν εἰκότως. πῶς γὰρ οὐκ ἐμέλλομεν; δίκαιόν τε ἀνεπέφαμεν ὕμνους, κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἐφ' οἷς καὶ νῦν θεραπείαν εὔκαιρον, καὶ λύσιν τῶν δυσχερῶν ἐδωρήσατο πᾶσιν ἡμῖν; ἤδη μὲν ἂν διὰ τῶν ἐν προοιμίοις ἐγνωσμένων ἐκείνοις ἐπιτιμίων ὡρίσμεθα, καὶ μὴ φέροντες τὴν ὀλεθρίαν εἰσήγησιν τῶν πονηροτάτων κατανοεῖν, φθάσαντες ἠλευθερώσαμεν τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, καὶ τὰς πιστὰς ἡμῖν ἐκκλησίας τῆς Σεβήρου, καὶ Πέτρου κακίας, καὶ ἀπεκηρύξαμεν ὡς αἱρεσιάρχας, καὶ ἀναθέμασιν ὑπεβάλλομεν, χωρίσαντες

τες ἑαυτοὺς τῆς πρὸς ἐκείνους κοινωνίας. ἀλλ' ἐπειδήπερ οὐ μόνον ἡ τῶν ἐλαχίστων ἡμῶν γέγονε δικαία κατ' ἐκείνων ἀπαγόρευσις, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν μακαριωτάτων ὑμῶν, οἷς καὶ ἡμεῖς ἀκολουθεῖν ἐπειγόμενοι, καὶ φέρειν οὐ δυνάμενοι τῶν τηλικούτων ἀτοπημάτων τὸ μέγεθος, στένοντες δὲ, καὶ δακρύοντες ἐπὶ τῇ τῶν ἀσιβῶν ἀναλγησίᾳ, καὶ βουλόμενοι μένειν ἐπὶ τοῖς προτέροις, συνεχωρήθημεν οὐδαμῶς. οἷα λιβέλλων ἡμῖν ἐπιδοθέντων ὑπὲρ τοῦ θεοφιλοῦς τῆς Ἀπαμέων κλήρου, καὶ τοῦ τάγματος τῶν εὐλαβῶν μοναχῶν, δι' ὧν διεξῆλθον φόνους, παροινίας, πράξεις τολμηρὰς, πολιορκίας μοναστηρίων εὐαγῶν, γυναίων ἀσέμνων ἐπεισαγωγὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἀσύλοις σηκοῖς, ἐπιορκίας, βλασφημίας, δόσει χρημάτων χειροτονίας, τὰ γὰρ τούτων φρικωδέστερα, καὶ μείζονα ἢ κατὰ φύσιν ἀνθρωπίνην, ὡς εἰπεῖν, περίεργον ἂν εἴη διακωδωνίζειν. συγχωρεῖν δὲ διὰ τῆς ἐγγεγραμμένων λιβέλλων καταγραφῆς, γνῶσιν παραλαμβάνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας, ἀφορμὴν, καὶ δίκαια σπέρματα τῆς κατ' ἐκείνων ἐνθέσμου πάλιν κατακρίσεως εὑρόντες καὶ νῦν, ἀφ' ὧν ἐκεῖνοι μάλιστα καὶ πληττόμενοι τῷ οἰκείῳ συνειδότι, καὶ πάντα παρὰ κανόνας πράττοντες, δελεάσαντες ἐνίους τῶν τελούντων εἰς τοὺς ἡμετέρους κλήρους, καὶ διὰ σωφρονισμὸν ἐκκλησιαστικὸς πρὸς ὀλίγον ἐκβληθέντας, εἰς ἑαυτοὺς εἵλκυσαν καὶ ἀπηνέγκαντο, καὶ ταῖς ὑπ' αὐτῶν πορθουμέναις ἐκκλησίαις ἀθέσμως ἀπεγράψαντο, πανταχοῦ τοῖς θείοις κανόσι μαχόμενοι. τούτου χάριν ἡμεῖς παιδαγωγούμενοι τῇ ὁσίᾳ τῶν ἡμετέρων διδαγμάτων ἐπικρίσει, ἀναθεματίζομεν καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος Σεβῆρον, καὶ Πέτρον, τοὺς φρενοβλαβεῖς, καὶ τῇ κρίσει τοῦ μεγάλου βήματος, καὶ φοβεροῦ παραδίδομεν τὰς ἐκείνων ἀνοσίας ψυχὰς, ἀπαλλοτριῶντες αὐτοὺς παραπλησίως καθάπερ ὑμεῖς μακαριώτατοι, παντὸς πράγματος, τιμῆς, ἀξίας, ἐνεργείας ἱερατικῆς, τῆς σεπτῆς κοινωνίας, καὶ γυμνοῦντες οὐ μόνον ἱερωσύνης, ἧς ἔχειν ἐφαντάζοντο μάτην, ἀλλὰ καὶ πάσης μετουσίας πρὸς τὴν τῶν ὀρθὰ φρονεῖν ἐγνωκότων διάκρισιν. δέος γὰρ μὴ τοὺς ἀκεραιοτέρους ἐπὶ πλεῖον μιμητὰς τῶν οἰκείων βλασφημιῶν καθελκύκωσι. πάντα γὰρ τολμῶσιν, ὡς ἔτυχεν. καὶ δεόμεθα τῶν ἁγιωτάτων ὑμῶν διὰ ταύτης ἡμῶν τῆς μετρίας ἐπιστολῆς, ᾗ καὶ ἐντέτακται τὰ ἐπιδοθέντα διδασκαλικὰ, γνῶσιν ἀληθῆ παρειληφότας τῶν Σεβήρου, καὶ Πέτρου πλημμελημάτων, ἐπικυρῶσαι καὶ τὴν παρ' ἡμῶν νῦν ἡγησαμένην διοίκησιν, τοῖς θείοις ἐγνωσμένην κανόσιν, εἰ καὶ μηδὲν ἔχειν αὐτοὺς ἔνθεσμον ἱερωσύνης ἐγνώκαμεν πώποτε. ἀναγαγεῖν δὲ καὶ ἐπὶ τὸν εὐσεβέστατον, καὶ ὀρθόδοξον ἡμῶν βασιλέα, ἐφ' ᾧ τε μανθάνοντα τὰ περιεχόμενα τοῖς λιβέλλοις, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν κριθέντα, καὶ δικαίαν εἴδησιν ἔχοντα τῶν παρ' ὑμῶν ἤδη καλῶς, καὶ ὁσίως ἐψηφισμένων. θεσπίσαι ταῖς ἡμῶν ἱκεσίαις πειθόμενον. τέλεον, ἐλευθερῶσαι τῆς ἐκείνων ψυχοφθόρου βλάβης τὰς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας. οὕτω γὰρ ἂν ὁ καθαρὸς σῖτος ἐπὶ τῆς εὐσεβοῦς αὐτῶν βασιλείας ἀδιάφθορος μένοι τῶν ζιζανίων χωρισθέντων, ὡς εἴθε πάλαι καὶ πρόπαλαι. πρὸς γὰρ εὐμάθειαν τῶν μακαριωτάτων ὑμῶν, καὶ τὰ ἴσα τῶν παρὰ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος γνωρισθέντων τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἄρχουσιν ἐνετάξαμεν τῇδε τῇ συνοδικῇ τῶν ἐλαχίστων ἡμῶν ἐπιστολῇ.

A tissimi, quos & nos sequi duximus; & ferre non valentes tantarum absurditatum magnitudinem, gementesque & lacrymantes super impiis non condolentibus, volentesque in prioribus manere, nullatenus permittimur. Qualia enim sunt in libellis nobis oblatis a religioso clero Apamiarum, & ab ordine venerabilium monachorum, peræque percurri: homicidia, ebrietates, actus præsumptuosos, obsidiones monasteriorum venerabilium, impudicarum mulierum introductiones in sacris & intemeratis templis: perjuria, blasphemias, ordinationes datione pecuniarum, & his horridiora & majora, quam secundum naturam humanam dici possent: quæ curiosum quidem esset prolixius enarrare: sed possunt, qui fuerunt, per scripturam libellorum scire occasionem, & justa semina contra illos justæ rursus condemnationis invenientes nos & nunc: a quibus illi maxime propria animadversione percussi, omnia præter canones facientes, illecebrarunt quosdam ad clericos nostros proficiscentes: quos propter coercitionem ecclesiasticam ad modicum percussos ad seipsos traxerunt, & adduxerunt: & ecclesiis ab ipsis devastatis, illicite professi sunt, undique divinos canones impugnantes. Hujus rei gratia nos vestrarum doctrinarum sancto decreto instructi anathematizamus & in præsenti Severum & Petrum hæreticos, & judicio magni & tremendi tribunalis tradimus illorum noxias animas: privantes similiter ipsos, quemadmodum & vos, beatissimi, omni re, honore, dignitate, operatione sacerdotali, & communione mundissima: & nudantes non solum sacerdotio, quod habere imaginabantur vanum, sed etiam omni participatione, ad discretionem eorum qui recta sapiebant. Timor enim est, ne sinceriores per amplius imitatores ad proprias blasphemias trahant: omnia enim audent, ut consequantur. Rogamus sanctitatem vestram per hanc nostram epistolam modestam cui etiam inseruntur oblata documenta, ut cum acceperitis veram cognitionem delictorum Severi & Petri, confirmetis & actum nunc a nobis expositum, & divinis canonibus cognitum: licet ipsos nihil sacerdotii licite habere cognoverimus aliquando: & etiam adducatis ad piissimum & orthodoxum Imperatorem nostrum, ut & ipse cognoscat, quæ in libellis continentur, & quæ a nobis judicata fuere: & justam scientiam habeat eorum quæ a nobis bene & sancte sententiata sunt: statuatque nostris supplicationibus persuaderi: & demum liberet sanctas Dei ecclesias ab illorum læsione, quæ animas corrumpit. Sic enim purum frumentum in ipsius pio imperio incorruptum manebit segregatis zizaniis, sicut olim & præolim. Ad bonam etiam instructionem beatitudinum vestrarum, copias notificatorum a magnificentissimo principe provinciæ gloriosissimis principibus, synodali epistolæ nostrum minimorum inseruimus.

SUB-

A

SUBSCRIPTIONES.

Cyrus Dei miseratione episcopus Mariamnius, valere me in domino, & ei inseparabiliter servire, orete domini & per omnia sanctissimi ac beatissimi patres.

Zoilus Dei miseratione episcopus Raphaneensis valere me, & reliqua.

Severianus Dei miseratione episcopus Arethusius, valere me, & reliqua.

Cosmas Dei miseratione episcopus Epiphaniæ Christo amantissimæ civitatis, valere me, & reliqua.

Eusebius Dei miseratione episcopus Larisseus, valere me. Et item reliqui. B

Exemplar actionis formatæ contra Petrum Apamiarum, tempore magnificentissimi provinciæ principis.

Stephanus, Petrus, & Julianus diaconi, dixerunt.

Quoniam præterito pascha sancto, sequenti nova dominica, ascendente clero toto, ut moris est, ad salutationem Petri episcopi nostri, audivimus ab ipso, cum esset indignatus contra lectorarios, (nam eramus tunc lectorarii) & diceret nobis, Quare C communicatis, id est, convenitis contra me, quia feci Constantinum de laicis diaconum, & vos despexi? Ita per Jesum, quia probavi hac nocte facere vos de lectorariis subdiaconos [1], nisi ipse qui crucifixus, descendens redemisset vos de manibus meis. Hæc autem & coram omni clero dixit. Et ego Stephanus scio, [2] quid negotii de stola tandem evenerit in Marato Zabdalæ. Quoniam vero præsentes Deo dilectissimi clerici composuerunt documentum, quod & promiserunt nobis porrigere, rogamus ipsum legi; & singula capitula, quæ in documento continentur, declarari, D

Flavius Joannes Palladius Eutychianus vir clarissimus comes & præses dixit.

OBlatum instrumentum legatur juxta petitionem eorum, qui porrexerunt; sicque præsentes presbyteri, diaconi, subdiaconi, lectorarii, & reliqui venerabiles clerici, ut volunt, claram faciant opinionem suam, in quibus sciunt; & Deum in mente habeant, & proprium specimen, id est, habitum; ut nihil ad offensionem vel gratiam faciant, sed omnia cum veritate edo- E cebunt. Et cum obtulissent ex officio, recitata est.

Sanctissimis patribus & episcopis provinciæ secundæ Syriæ, a communi clero sanctæ Dei ecclesiæ Apamiarum metropolitanæ.

PRoprium sacerdotii & honestæ pollicitationis Christianorum, prudentia &

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Κῦρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Μαριάμνης, ἐρρῶσθαί με ἐν κυρίῳ, καὶ αὖτις δηλῶσαι ἀπερισπάστως ὑπερέχεσθε κύριοι τὰ πάντα ἁγιώτατοι, καὶ μακαριώτατοι πατέρες.

Ζωΐλος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Ῥαφανείας, ἐρρῶσθαί με.

Σεβηριανὸς ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Ἀρεθούσης, ἐρρῶσθαί με.

Κοσμᾶς ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Ἐπιφανείας τῆς φιλοχρίστου, ἐρρῶσθαί με.

Εὐσέβιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Λαρίσσης, ἐρρῶσθαί με, καὶ οἱ λοιποί. B

Ἴσον πράξεως συσάσης κατὰ Πέτρου τοῦ Ἀπαμείας ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος.

Στέφανος, Πέτρος, καὶ Ἰούλιανὸς εἶπον.

Ἐπειδήπερ κατὰ τὸ διελθὸν ἅγιον πάσχα τῇ νέᾳ κυριακῇ, ἀνελθόντος τοῦ κλήρου πάντος ὡς ἔθος ἐστὶν, εἰς προσαγωγὴν τοῦ ἡγουμένου ἡμῶν ἐπισκόπου Πέτρου, ἀκηκόαμεν παρ' αὐτοῦ ἀγανακτήσαντος κατὰ τῶν ἀναγνωστῶν. τότε γὰρ ἀναγνῶναι ἐτυγχάνομεν, καὶ λέγοντος ἡμῖν, ὅτι διατί κοινοποιεῖτε κατ' ἐμοῦ, ὅτι ἐποίησα Κωνσαντῖνον ἀπὸ λαϊκῶν διάκονον, καὶ ὑμᾶς παρεῖδον; μὰ τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ἐδοκίμασα τῇ νύκτι ταύτῃ ποιῆσαι ὑμᾶς ἀπὸ ἀναγνωστῶν ὑποδιακόνους, ἵνα αὐτὸς ὁ σαυρωθεὶς κατελθὼν, μὴ ἐλυτρώσατο ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου. ταῦτα δὲ καὶ ἐπὶ παντὶ τῷ κλήρῳ, εἶπε. κἀγὼ δὲ Στέφανος οἶδα καὶ τὸ τῆς στολῆς γενόμενον * ἐν τῷ μαράτῳ ζαβδάλης. ἐπειδὴ δὲ διδασκαλικὸν συνεπέξαν οἱ παρόντες θεοφιλέστατοι κληρικοὶ, ὅπερ καὶ ἐπέτρεψαν ἡμῖν ἐπιδοῦναι, παρακαλοῦμεν τοῦτο ἀναγνωσθῆναι, καὶ ἕκαστον διασαφισθῆσαι, καὶ ἅπερ οἵδε κεφάλαια τῷ περιεχομένῳ διδασκαλικῷ. * al. ἐν τῷ μαράτῳ ζαβδάλης.

Φλαύιος Ἰωάννης Παλλάδιος Εὐτυχιανὸς ὁ λαμπρότατος κόμης, καὶ ἔπαρχος, εἶπεν.

ΤΟ ἐπιδιδόμενον διδασκαλικὸν ἀναγινωσκέσθω, ἕως τε κατὰ τὴν αἴτησιν τῶν ἐπιδεδωκότων παρόντες οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, διάκονοι, ὑποδιάκονοι, ἀναγνῶσαι, καὶ λοιποὶ ἅπαντες κληρικοὶ, βελόμενοι, σαφῆ ποιήσωσαν τὴν οἰκείαν γνώμην, ἐφ' οἷς καὶ ἐπίστευσαν, τὸν Θεὸν κατὰ νῶν λαμβάνοντες, καὶ τὸ οἰκεῖον πρόχειρον, ὡς ὑδὲν πρὸς ἀπέχθειαν, ἢ χάριν ποιήσονται, ἀλλὰ πάντα σὺν ἀληθείᾳ ἐκδιδάξουσι.

Τοῖς πανοσιωτάτοις, καὶ ἁγιωτάτοις πρεσβύτερις, καὶ ἐπισκόποις τῆς δευτέρας Σύρων ἐπαρχίας, παρὰ τοῦ κοινοῦ τῶν κληρικῶν τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ τῇ μητροπόλει ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας.

ΙΔιον ἱερωσύνης, καὶ τοῦ σεμνοῦ τῶν Χριστιανῶν ἐπαγγέλματος σωφροσύνη, καὶ ἐπιείκεια, καὶ πρό-

Γε

1 Pro, *ita ut nec ipse.* 2 Vet. obscure: *quod factum est in Marato stole Zebdalæ.*
3 Ex vetusta interpretatione.

γε πάντων ὁ τῶν ὁσίων δογμάτων θεσμὸς, καὶ ἡ θεσπεσία τῆς πίστεως παραφυλακὴ, ἐφ' ᾗ καὶ ὁ τῶν μακαρίων πατέρων ἀοίδιμός τε, καὶ σεβάσμιος χορὸς ἄνωθεν ἔκ τινος ἀνεπιλήπτου διαδοχῆς, ἀκηράτοις λογισμοῖς ῥυθμὸν ἐναρμόνιον εἰσηγήσατο ταῖς ἀγαθαῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς πρὸς ἁγιασμὸν τῆς θείας μυσταγωγίας. μεμαθήκαμεν γὰρ καὶ ὑπὸ τῶν θείων λογίων βοᾷν, μὴ μέταιρε ὅρια αἰώνια, ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οἱ σεβάσμιοι πατέρες, καὶ τῶν θεσπεσίων Ἀποστόλων διάδοχοι κρατύνοντες, καὶ φῶς καθαρὸν ταῖς ἐκκλησίαις πρυτανεύοντες, ὅθεν ἔμεινεν ἀδιάφθορα τὰ τεμένη τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ οἱ τούτων ὑπηρέται δουλεύοντες ἀνενδότως Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, καὶ τὸν τῆς θείας γραφῆς κατ' ἀξίαν μισθὸν κομιζόμενοι, καὶ δεχόμενοι μὲν τὰς ἀμέμπτους ἀπαρχὰς, καὶ ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἀρυόμενοι δὲ τοὺς τῆς θείας χάριτος καρποὺς ζήλῳ θείῳ, καὶ πυρὶ πνευματικῷ, ἕως ὅτε πρὸ φανεροῦ τινος χρόνου νεώτερος κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν καινισμὸς εἰσηνέχθη. ἀλλ' εἰ μὲν ἔστη μέχρι τῶν εἰρημένων τὰ κακὰ, εἰ καὶ δυσχερῶς, ὅμως φορητῶς ἂν ἠνέγκαμεν τοῦ παθήματος δυναμένου ῥᾳδίως ἴασιν ὑποδέξασθαι. ἀλλ' ὅτε καὶ Σεβῆρον ὁ τῆς Ἀντιοχέων εἰσεδέξατο δῆμος μηδέ πώποτε τῇ καθολικῇ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίᾳ κοινωνήσαντα, οὐκ ἔτι τῶν χειρόνων ἐπὶ τὸ βέλτιον μετασκευὴ, ἀλλ' ἤδη τῶν εἰργασμένων χαλεπῶν ταχύτερα τὰ συμβαίνοντα, καὶ ὡς εἰπεῖν ἀνίατα τραύματα, καὶ δρᾶμα γέγονεν ἡ πιστὴ πόλις Ἀπάμεια τὴν Σεβήρου τοῦ κακόφρονος προβολὴν δεξαμένη, καὶ μακάριοι μᾶλλον οἱ προκοιμηθέντες, καὶ μὴ θεασάμενοι Πέτρον τὸν κληθέντα τῆς ὑμετέρας πόλεως πρόεδρον, ὁσάκις γὰρ ἀνανεούμεθα τῇ μνήμῃ τὰ παρ' ἐκείνου πραχθέντα, ἀναπιμπλάμεθα μὲν δικαίας ὀργῆς, ἐγκαλυπτόμεθα δὲ, καὶ τοῦ λέγειν τὰ πλημμεληθέντα τὸν λογισμὸν ἀνθελκόμεθα. πλὴν ἡ ἀνάγκη βιάζεται, καὶ σιγᾶν τὸν ἅπαντα χρόνον οὐκ ἐᾷ, ἵνα μὴ ἀνάγκῃ τινὶ συσκιαζόμενα τὰ μεγέθη τῶν κακῶν χωρήσῃ καὶ ἐπὶ τοὺς εὖ ἔχοντας ὡς εἰκὸς, καὶ σειρὰν ἑλκύσῃ [1] γένους, καὶ φρονήματος ἀθέσμου. πολλὰ οὖν κατ' αὐτὸν συνελθόντα λέγειν ἡμῖν ἐπιτρέπει τὰ κατὰ τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας τολμηθέντα, παραινεῖ δὲ προσφόρως καὶ ὁ τῆς φίλης Θεῷ μετανοίας εὐσεβὴς λογισμὸς ἐπὶ ταύτην ἡμᾶς τὴν τεταγμένην, καὶ λυσιτελῆ γνώμην χωρεῖν. φανεὶς γὰρ, ὡς εἴθε μήποτε, τῇ Ἀπαμέων ὁ εἰρημένος Πέτρος ἐξ ὑπογαίου κατὰ τὸ βῆμα τῆς ἐκκλησίας ἀναβεβηκὼς, ἀναθεματίζει μὲν τοὺς ὁσίους ἡμῶν πατέρας, ἐξαλείφει δὲ καὶ τῶν διπτύχων τὰς αὐτῶν προσηγορίας, ἀνδρῶν σεμνῶς βεβιωκότων, καὶ ὁσίως. καὶ ἱδρυσάντων σεβάσμια, καὶ προσκυνητὰ τεμένη πάμπολλα, καὶ φιλοτιμησαμένων ἱερὰ σκεύη ταῖς θείαις λειτουργίαις, καὶ φωτισάντων τοὺς μακαριωτάτους ἡμῶν πατέρας, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ χεῖρας ἐνθέσμους ἐπιτεθεικότων κατὰ πᾶσαν τὴν ἐπαρχίαν, καὶ δίχα σκανδάλων οἰκονομησάντων τὰ δίκαια τῶν ἐκκλησιῶν. τὸ δὲ πάντων σχετλιώτερον, ὅτι δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα τῆς ἀσεβείας ἀδικήματα μικρὰ πάνυ νενομικὼς, οὐ μόνον ἐξήλειψε τὰς εἰρημένας προσηγορίας, ἀλλὰ καὶ ἀντάλλαγμα τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ψυχῶν ἀνατέθεικε τοιχικῇ γραφῇ * ἐντὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, Διόσκορον,

A mansuetudo, & ultra omnia sanctorum dogmatum sanctio, ac fidei divinæ observantia, in qua & beatorum patrum memorabilis & venerabilis chorus desuper ex quodam irreprehensibili successu immortalibus rationibus modulum consonam devotis animabus hominum introduxit ad sanctificationem divini ritus. Didicimus enim a divinis eloquiis clamare: *Noli transgredi terminos sempiternos; quos posuerunt patres tui*. Sed hæc quidem venerabiles patres, & divinorum apostolorum successores tenentes, purum lumen ecclesiis donaverunt, unde manserunt incorrupta templa ecclesiarum, & ministri ipsorum serviunt indesinenter Christo Deo nostro: B & mercedem divinæ scripturæ juxta dignitatem portant: & inquerulas primitias suscipiunt ab antiqua Roma, & tollunt divinæ gratiæ fructus divino zelo & igne spiritali; usquequo ante certum quoddam tempus magis nova innovatio contra ecclesias introducta fuit. Sed si usque ad prædicta stetissent mala, licet difficile, tamen tolerabiliter sustinuissemus, cum passio facile potuisset incolam suscipere. Verum quando respublica Antiochena suscepit Severum, qui nunquam communicavit ecclesiæ orthodoxorum, necdum a pejoribus ad meliora transmutatum; & jam velociora sunt, quæ contingunt, difficultantibus, quæ inductæ fuerunt, & (ut C ita dicamus) insanabilia vulnera, fabula facta est fidelis civitas Apamiarum, postquam suscepit [2] objectum Severi hæretici; & beati magis patres prædormientes, & qui non viderunt Petrum vocatum præsidem nostræ civitatis. Quoties enim memoria revolvimus, quæ ab illo facta sunt, implemur justa ira; [3] operimus autem, & cogitatione retrahimur dicere, quæ commissa sunt. Verumtamen necessitas cogit, & omni tempore tacere non sinit, ne necessitate quadam confuscata malorum magnitudo capiat & eos, qui bene habent (ut verisimile est ac apparens) & longam catenam trahat degeneris & illiciti sensus. D Multa igitur secundum hoc tempus collecta sunt, & præsumpta contra sanctissimam ecclesiam nostram quæ suadent nobis dicere. Admonet autem opportune & pia cogitatio pœnitentiæ Deo dilectæ, nos ad ipsam ordinatam & utilem sententiam capere. Clarus est enim sic: utinam nunquam prædictus Petrus ex * hypogeo nuper adscendisset ad tribunal ecclesiæ Apamiarum. Anathematizat quidem sanctos patres nostros, & delet de sacris diptychis ipsorum vocabula: virorum, qui honeste ac sancte vixerunt, & qui venerabilia ac reverenda templa omnia collocaverunt, & donaverunt sacra vasa divinis Missis; & * E illuminaverunt beatissimos patres nostros, & nos ipsos, & manus justas imposuerunt in omni provincia, & sine scandalis dispensaverunt justitias ecclesiarum. Quod autem pejus est omnibus, cum hujusmodi impietatis scelera parva valde putaverit, non solum prædictas salutationes delevit, verumetiam supra commutationem bonarum animarum illorum, in pariete depinxit ac scripsit

* Id est, loco humili,

* Id est, baptizaverunt.

1 Legit interpres ἀγενοῦς Hard.

2 Pro tutelam.

3 Pro Erubescimus.

* *Hoc est, in templo sancti Joannis.*

psit * intus sanctum Joannem, Dioscorum & Timotheum condemnatos, & his similes: quorum memoria quam difficilis est, licet grave sit aliquid dicere contra mortuos. Hæc itaque sunt, quæ contra catholicam ecclesiam ab ipso commissa sunt, quæ

* *Hoc est, privatim,*

etiam * propria, cum attenderet ad sedem Apamiarum propter peccata nostra, Petrus commisit; justum putavimus per breves (ut possibile est) litteras capitulatim enarrare. Nam cum venerabiles lectores starent cum decenti cogitatione, & appeterent majorem gradum juxta consequentiam consequi: (quod maxime naturæ infixum est, meliora amare:) surrexit cum magna audacia, & sine ulla ratione, & hanc vocem emisit: Quod nisi tacebitis, inquit; in subdiaconos vos ordinabo: & ipse qui crucifixus est, descendens non liberabit vos a manibus meis. Postea evenit Julianum, qui receptor fuerat ecclesiasticarum pecuniarum, mori, & illius bona Rufinum administrasse, qui per multos & infinitos annos dispensaverat res sanctissimæ ecclesiæ nostræ. Et post hujus obitum directi sunt illi, qui erant in possessione pecuniarum, ad pensionem verborum, rationum, & pecuniarum, & conferre partes, cum multa essent * mota, & ad persolutionem afferre: & rationem (si rationem illius vocare oportet) addere, inquit, quod anathema sit omnis homo, etiam si Paulus apostolus sederet in sede ista, ad eversionem aut querelam videns inductarum transgressionum. Et hæc aperte dicens, videtur ita horridam sententiam neglexisse, & quod ad certam quantitatem auri fecerit. Rursus & aliud quid dicemus, quod omnibus notum est: Dicens enim ad venerabilem Eustathium œconomum, emere quædam scamnalia ad rationem secreti episcopalis; & parva mora facta est; similiter impie loquens contra Dominum, voce magna clamavit: Omnes ecclesias & altaria comburet Deus, & faciet collem unum, ut illius verbis utamur. Impudicitiam vero muliebrem non dignam divini baptismatis introduxit, & stare fecit juxta sacrum fontem. Et cum divina mysteria in oratorio domus Dei genitricis finiuntur, qualem sermonem indigne faciat, quæ auris Christianorum tantam impietatem dictam, & factam sustinuerit? Nemo non credat, & ad veritatem eorum quæ deinceps dicentur. Subducit enim Stephanam nuncupatam Pterovolam,

* *Græce feminica mulier.*

* de tugurio: & monasterio, inquit, tradidit, private & nullo alio præsente, per magnam partem cujuslibet diei circa illius indecentem delectationem consumpsit: (cumque Severus illi sublanditus esset, effecit ut Antiochiæ moraretur:) & visus est quidem in his Petrus non ferre moleste. Paucissimis vero percursis diebus, tolerante patientia quæ videtur, corporis jaculis denudata est ad reprehensionem. Unde non ferens ipsius carentiam, sine occasione venit Antiochiam, & illius velocem reditum in conspectu omnium & inhonestissime facit. Grave quidem profecto & miserandum tanta calamitatum gesta enarrare: fecit enim & aliud quid protervitas ipsius tanquam simile cognatum. Induit enim stolam albam, quæ nullatenus conveniebat ipsi secundum

Inclusa parentheseos non sunt in versione interpretationem

A καὶ Τιμόθεον τὰς καταικείτας, καὶ τὰς τούτοις παραπλησίας, ὧν ἡ μνήμη παγχάλεπος, εἰ καὶ λέγειν τι κατὰ τεθνεώτων βαρύ. ταῦτα μὲν δὴ, ὅσα κατὰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν πεπλημμέληται παρ' αὐτῆς, ἃ δὲ καὶ ἰδίᾳ προσμένουσα τῷ θρόνῳ τῆς Ἀπαμέων, διὰ τὰς ἡμῶν ἁμαρτίας διήμαρτε Πέτρος, ἄλογον ἡγησάμεθα διὰ βραχέων, ὡς ἔνεστι, κεφαλαιωδέστερον ἀφηγήσασθαι. τοῦ γὰρ ἀσεβεστάτων ἀναγνωσῶν ἐσώτων μὴ προσέχοντες λογισμῷ, καὶ αὐτόντων βαθμῷ μείζονι κατὰ ἀκολουθίαν τυχεῖν, ὃ μάλιστα τῇ φύσει προσπέπηγε τοῦ βελτιόνων ἔρᾶν, ἐξαναστὰς μετὰ πολλῆς τῆς θρασύτητος ἀπὸ μηδενὸς λόγου, τῷ ἀθέμιτον τοῦτο ἀφῆκε φωνεῖ· ὡς B εἰ μὴ σιωπήσητε, φησὶν, ὑποδιακόνους χειροτονίαν ὑμῖν ἐπιθήσω, ἵνα αὐτὸς ὁ σωρωθεὶς κατελθὼν μὴ λυτρώσηται ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου. εἶτα συμβέβηκεν Ἰουλιανὸν, ὃς ἀποδέκτης γέγονε τῶν ἐκκλησιαστικῶν χρημάτων, πλουτῆσαι, καὶ τὰ ἐκείνου διοικῆσαι δίκαια Ῥοῦφον, ἐπὶ πολλοὺς, καὶ ἀπείρους χρόνους οἰκονομήσαντα τὰ τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας πράγματα, ὥστε μὴ τοῦ τούτων πολυτελοῦς πρὸς ἔκτισιν λόγων, καὶ χρημάτων ἐθιζέσθαι τὰς ἐν κατοχῇ τῶν ἐκείνου ῥυεισῶν χρημάτων, καὶ πολλῶν κινηθέντων συμβιβασθῆναι τὰ μέρη, καὶ πρὸς διάλυσιν ἐνεχθῆναι, καὶ λόγον, εἰ τὸν ἐκείνου λόγον ἀποκαλεῖν χρὴ, προσεθῆναι, φησὶν, C ὡς ἀνάθεμα πᾶς ἄνθρωπος ἔσω, κἂν Παῦλος ὁ ἀπόστολος ἐγκαθίζῃ τῷ θρόνῳ τούτῳ, πρὸς ἀναξοπὴν, ἢ μέμψιν ὁρῶν τῶν ἠγησαμένων διαλήσεων. καὶ ὁ τοῦτο διαῤῥήδην εἰπὼν φαίνεται τοῦτο φευκτοῦ ἀπόφασιν παιδὸς, καὶ εἰσπράξας φανερὰν χρυσίου ποσότητα. πάλιν ἐρῶμεν καὶ ἕτερόν τι τὸ πᾶσιν ἐγνωσμένον, εἰπὼν γὰρ πρὸς τὸν θεοφιλέσατον οἰκονόμον Εὐσάθιον ὠνηθῆναί τινα σκαμνάλια εἰς λόγον τοῦ σπυρήτου τοῦ ἐπισκοπείου, καὶ μικρᾶς ὑπερθέσεως ῥυεισῶν ὡσαύτως δυσφημῶν κατὰ τοῦ θείου, μεγάλῃ κέκραγε φωνῇ· πάσας τὰς ἐκκλησίας, καὶ τὰ θυσιαστήρια κατακαύσει ὁ Θεὸς, καὶ ποιήσει βουνὸν ἕνα, ἵνα τοῖς ἐκείνου χρησώμεθα ῥήμασι. τὸ δὲ καὶ γυναῖον ἄσεμνον μὴ ἀξιωθὲν τοῦ θείου φωτίσματος παρεισαγαγεῖν, καὶ σῆσαι παρὰ τοῦ σεπτοῦ κολυμβήθραν. τῶν θείων κατὰ τὸν ἀκτήμονα οἶκον τῆς θεοτόκου ἐπιτελουμένων μυστηρίων, ποῖος ἀνέξεται λόγος, ἢ ποία χεὶρ ἀκοὴ τοσαύτην ὑπομείνῃ λεγομένην, μήτι γε δὴ καὶ πατρομένην ἀσέβειαν; μηδεὶς ἀπιστείτω καὶ πρὸς τοῦ ἐφεξῆς τῶν λεγομένων ἀλήθειαν. ὑπάγει γὰρ Στεφάνην τοῦ ἀπὸ σκηνῆς, τοῦ ἐπὶ κλίνης πτεροβόλον, καὶ μοναστηρίῳ, φησὶ, παραδεδωκὼς, ἰδίᾳ τε καὶ ὀλίγου ἑτέρου παρόντος, τὸ πολὺ μέρος ἑκάστης ἡμέρας περὶ τοῦ ἐκείνης ἄτοπον κολακείαν ἀνήλισκε, καὶ ποτὲ μὲν καὶ Σάτυρος ὑποστησάς τινα, κατὰ τὸν Ἀντιόχου τὰς διαξιβὰς ποιεῖσθαι παρεσκάσατο. καὶ ἔδοξε μὲν ἐπὶ τούτοις ὁ Πέτρος D οὐκ ἄχθεσθαι. ἐλαχίστων δὲ διαδραμόντων ἡμερῶν ἡ τῆς ὑπομονῆς δοκοῦσα χαρτερία τοῖς τοῦ σώματος βέλεσιν ἐγυμνοῦτο πρὸς ἔλεγχον. ὅθεν μὴ φέρων αὐτῆς τοῦ ἀπόλειψιν, γίνεται καὶ ἀποφάσεως χωρὶς, κατὰ τοῦ Ἀντιοχέων τοῦ ἐκείνης τυχεῖαν ἐπάνοδον πάντων ἐμποροδὴν ἀχημάτιστος ποιούμενος. καὶ δεινὸν μὲν ὡς ἀληθῶς καὶ ἐλεεινὸν ἀφηγεῖσθαι τοσαῦτα δράματα συμφορῶν. πεποίηκε γὰρ καὶ ἕτερόν τι τῆς αὐτοῦ προπετείας ὡς ἔοικε συγγενές, ἐνδυσάμενος γὰρ

E τοῦ

Ἰωὰ ἐδαμόθεν αὐτῷ κατὰ λόγον προσήκουσαν τῆς ἱε- A rationem sacerdotii, tanquam in ordine divinorum apostolorum. Qui impius submersus in omni peccato, in Marato Zabdalæ, & campis Nogei, facta ab ipso depositione sanctorum martyrum, scidit in infinitas partes stolam, & divisit faciliter deceptis: non ignorans, quantum est eos, qui cum veritate ambulant, quædam talia conari, & excedere mensuram humanæ staturæ, & mandata Domini & Salvatoris Jesu Christi Dei nostri. Tantum excœcatus fuit oculis animæ, cum staret in sacrificio sine sanguine, quod dignis utile fuit, non illi, qui omnem intellectum projicit in intuitum mulierum: sputis decoloravit venerabilis altaris pannum rubeum: nesciens quod ex solo aspectu peccatum contrahitur juxta divinam scripturam: sed iste nobis optimus non solum impudice videbat, nec non palpabat amare, sed & pejora tangebat. Ultra hæc enim dicere inhonestiora valde dolemus merito. Tanta vero fuit quædam irrationabilis audacia juventutis illius, quod non cessavit inebriare eos, qui veniunt in sancto & honorandissimo tempore baptismatis. Non putamus latere aliquem qui dignus sit divini ritus, quantum certamen detinet eos qui timent Dominum, tempore quo debent venire ad divinum baptisma, qui errore ante capti sunt. Et quoniam liberum lumen cum veritate super hujusmodi animabus splendet, & a difficili valde servitute liberantur, stant figuram certaminis explicantes, deorsum innuentes, & manus complicantes, & in tempore trementes, diabolique corruptivæ astutiæ resistentes, semel redemptionem veri salutaris baptismatis exspectantes. Et tamen cum hi taliter se tenerent, non negligebat repellere baptizandos, & magnitudini hujus divini & peculiaris boni assimilare desiderium atrocis officinæ devotarum mulierum, ut dicebat, ab ipso constitutæ; sicut Stephanus divinus & sacratissimus diaconus testatur, qui salutationes eorum, qui ad divinum baptisma veniunt ordinavit in scriptis: & merito secundum propriam opinionem ad malum repebat, & superatus est corporali voluptate desideriorum; & hoc enim proprium fuit Manichææ enormitatis, putare subsistens malum, & propter hoc esse multos servientes principatui illorum pessimorum. Quid autem debet quis amplius de prædictis miseris mulieribus enarrare? Cum enim vidissent justam ejectionem provenientem contra Petrum, nec adhuc postea constiterunt; sed sustinebant in domo lacrymis & fletibus immensuratis, flentes carentiam & divortium Petri. Post hoc autem, & libidinem viri, & inexplebilem artem condiendi fercula, & tanquam super sponso mortuo flentes & plorantes illius vitam peramplius deterioraverunt, ostendentes impudicam perditionem hominis * sculpiti, non pastoris sacri ovilis. Et nisi ultra propositum nostrum esset, quædam alia percurreremus, & prædicaremus de bonis faciebus mulierum, * figuratis ad vindictam: ut nihil asperius dicamus, totum attribuimus malæ conscientiæ illorum, qui percelluntur nostris contrariis vocibus. Et licet cum modestia tamen dicta sint quædam de Ste-

Matth. 5.

* Id est, ignominia notati.

* al. quæ fingebant se in libertatem vindicari

phana, quæ dicitur Pierovola: cum qua inconsulte (ut ita dicamus) omnem diem exigebat, & quam dicebat illius translationem ad melius, subripiens desideria corporis delinquentis; testes sunt recepti, qui fuerunt ministri venerabilis diaconiæ. Qui autem de Veneticis partibus oriundi erant, invitabant venire ad obsidionem venerabilis monasterii sancti Dorothei: quando ipse accipiens multitudinem inordinatorum irruit contra colentes in prædicto venerabili monasterio, meretrices & saltatrices introducendo, & multitudinem amantium, nullam speciem omittendo ad depositionem & extinctionem ibidem colentium. Quod autem & uxorem cujusdam militaris, cognominatam Psepha, lubricam naturam mulieris introducendo, sicut in infinitis aliis, illius libertatem obsederit, sciunt fere omnes; & secundum illud quod scriptum est: *Etsi nos etiam tacebimus, lapides clamabunt*. Quæ cum non potuerit indecentem voluptatem viri sustinere, ad fugam divertit, lamentando de propria & opprobriosa calamitate, quam ille fecit. Bonum esset, neque causam doloris contra venerabilem Julianum celeriter transcurrere. Cum enim quidam dogmatici sermones moti essent in secreto sancti Stephani, & prædictus venerabilis vir respondisset, bene ac sancte credere piissimum Imperatorem nostrum: quamquam anxiatus & compunctus anima in hac justa voce, sub ratione hac: & condemnationem, inquit, fecit Petrus: qui veritatis inimicus est, & qui nullatenus justum sermonem habet, sed solum in omnibus protervus adversarius, & hinc repugnans devotæ ac orthodoxæ rationi domini totius orbis post Deum. Sufficere quidem putamus unam causam prædictorum * decertare inhonestam vitam Petri. Ordinando autem cum pecuniis, quod maxime in Antiocho * unguentario videtur fecisse; & ordini divinorum decretorum, & simili judicio hujusmodi argumentorum videtur repugnasse; & sic undique damnosam ruinam sustinere sacerdotii, quod frustra habere fantasticatur. Rememorari autem receptaculi totius impietatis, non consistit extra rationem. Dictum enim monasterium sancti Romani, pro orationibus & conversatione mansueta, quam decet eos, qui separati sunt, amplecti, psalmos anathematum contra sanctos patres, pecuniarii, immo non monachi facere edocti sunt. Nam habent Petrum ducem malorum, & hanc mercantiam facientem contra ecclesias Dei. Presbyteros ex ipsis quasi ordinant, paramonarios, & hospitalarios statuentes, & ubique necessaria alimenta pauperum compilantes. Et licet veritatem ita habere negari umquam non possit, nos obsecramus cum pœnitentia Deo dilecta hos vivere, & solutionem exoptatam & Christianis decentem accipere prædictarum difficultatum: cum in his omnibus malum possederit, & Deus illorum vitam averterit. Nunc quando optimam capimus fiduciam, donatam nobis ab ipsius clementia, & piissimo ac orthodoxo Imperatore nostro, & a magnis potestatibus, sicut & maxima orta est & irrefragabilis jussio, & fuit splendens secundum splendidum, & principale judicium; credentes &

Luc. 17.

* Pro debelare

* myrepso

A μεν, τὸ ὅλον παρέχοντες τῷ κακῷ συνειδότι των καὶ πληττομένων ταῖς ἡμετέραις ἐναντίαις φωναῖς. εἰ καὶ μέτρια εἴρηταί τινα περὶ Στεφάνης τῆς λεγομένης πτεροβόλου· πρὸς τὴν ἀδιακόπτας, ὡς εἰπεῖν, διημερεύετο. καὶ τὴν ἔλεγεν ἐκείνης ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολὴν, ὑποσυλῶν ἐπιθυμίᾳ σώματος ἐπταισμένου, μάρτυρες τυγχάνουσιν ὑπειλημμένοι τῆς σεμνῆς διακονίας ὑπηρέται γεγονότες, οἳ πεφύκασιν εἰς τὸ βένετον μέρος, προτρέποντες παρελθεῖν ἐπὶ τὴν πολιορκίαν τοῦ εὐαγοῦς μοναστηρίου τῶν Δωροθέου, ὅτε πλῆθος ἀτάκτων αὐτὸς παραλαβὼν ὥρμησε κατὰ τῶν ἀσκούντων ἐν τῷ εἰρημένου εὐαγεῖ μοναστηρίῳ. ἑταίρας, καὶ ὀρχηστρίδας παρεισαγαγὼν, καὶ πλῆθος ἐρα-
B νιζομένων, καὶ μηδὲν εἶδος παραλελοιπὼς πρὸς καθαίρεσιν, καὶ ἀναίρεσιν τῶν ἀσκούντων αὐτόθι. ὅτι δὲ καὶ τὴν γαμετὴν στρατιώτου τινὸς τὸ ἐπίκλην Ψηφᾶ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ μυρίαις ἄλλαις ὑπαγαγὼν τὴν ὀλισθηρὰν φύσιν τῆς γυναικὸς, τὴν ἐκείνης ἐλευθερίαν ἐπολιόρκησεν, ἴσασι σχεδὸν ἅπαντες, καὶ κατὰ τὸν γραφικὸν, κἂν ἡμεῖς σιωπήσωμεν, οἱ λίθοι κεκράξονται. ἢ μὴ δυνηθεῖσα τὴν ἄτοπον ἐπιθυμίαν ὑπομεῖναι τοῦ ἀνδρὸς, εἰς φυγὴν ἀπεχώρησε, τραγῳδοῦσα τάς τε οἰκείας, καὶ τὰς τοῦ δεδρακότος ἐπονειδίστους συμφοράς. καλὸν ἂν εἴη μηδὲ τὴν αἰτίαν τῆς κατὰ Ἰουλιανοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου λύπης, παραδραμεῖν. ἐπειδὴ γάρ τινες, ἐκι-
C νήθησαν λόγοι ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου δογματικοὶ, καὶ ἀπεκρίνατο ὁ εἰρημένος εὐλαβὴς ἀνὴρ, καλῶς, καὶ ὁσίως πιστεύων τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα, ἀχθεθεὶς ὥσπερ, καὶ κεντηθεὶς τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῇ δικαίᾳ ταύτῃ φωνῇ, ὑπὸ λόγον, καὶ κατάκριμα φησὶ τοῦτον πεποίηκε Πέτρος, ὁ τῆς ἀληθείας, ἐχθρὸς, ὁ μηδαμόθεν ἔχων εὔλογον λόγον, ἀλλὰ μόνον κατὰ πάντα προπετὴς ἄντικρυς, κἀνταῦθα μαχόμενος τῷ φιλοχρίστῳ, καὶ ὀρθοδόξῳ λογισμῷ, τοῦ τῆς ὅλης μετὰ Θεὸν οἰκουμένης δεσπότου. καὶ ἀρκεῖν μὲν ἡγούμεθα καὶ μίαν τῶν εἰρημένων αἰτίαν, καταγωνίσασθαι τὴν ἄσεμνον Πέτρου πολιτείαν. τὸ δὲ καὶ χρήμασι χειροτονεῖν, ὃ δὴ
D μάλιστα φαίνεται πεποιηκὼς ἐπὶ Ἀντιόχῳ τῷ μυρεψῷ, τῆτε ἀκολουθίᾳ τῶν θείων διατυπώσεων, καὶ τῇ ὁμοίᾳ τῶν τοιούτων ὑποθέσεων κρίσει, φαίνεται μαχεσάμενος, ὥστε πανταχόθεν ἔκπτωσιν ὑπομένειν, ἧς ἔχειν ἐφαντάζετο μάτην ἱερωσύνης, ἐπιμνοθῆναι καὶ τοῦ δοχείου τῆς ὅλης ἀσεβείας, οὐκ ἔξω λόγου καθέστηκε. τὸ γὰρ λεγόμενον μοναστήριον τῶν Ῥωμανοῦ ἀντὶ προσευχῶν, καὶ πολιτείας ἡμέρου, καὶ ἧς προσήκει τοὺς ἀναχωρημένους ἀσπάζεσθαι, ψαλμοὺς ἀναθεμάτων κατὰ τῶν ὁσίων πατέρων, οἱ χρηματισταὶ καὶ οὐ μοναχοὶ μᾶλλον ποιεῖν ἐδιδάχθησαν. ἔχοντες γὰρ Πέτρον τὸν ἡγεμόνα τῶν κακῶν ταύτην ἐμπορίαν ποιοῦντα κατὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. πρεσβυτέρους δῆθεν χει-
E ροτονοῦντες ἐξ αὐτῶν, καὶ πανταχόθεν παραμοναρίους, καὶ ξενοδόχους ἱστῶντες, καὶ ὑποσυλῶντες τῶν πτωχῶν τὴν ἀναγκαίαν τροφήν. ἀλλ' εἰ καὶ τὸ ἀληθὲς οὕτως ἔχειν οὐκ ἂν ἀρνηθεῖέν ποτε, ἡμεῖς προσευχόμεθα πρὸς τὴν φίλην Θεῷ μετάνοιαν τούτους ἰδεῖν, καὶ λύσιν εὐπρόσδεκτον, καὶ Χριστιανοῖς πρέπουσαν λαβεῖν, τῶν προηγησαμένων δυσκόλων. ἐπὶ τούτοις ἅπασι τοῦ κακοῦ νεμηθέντος, καὶ τοῦ θεοῦ τὴν ἐκείνων ἀποστραφέντος ῥύμην. νῦν ὅτε τὴν χρηστὴν παρρησίαν δρεπόμεθα, δωρηθεῖσαν ἡμῖν ὑπό τε τῆς ἐν τοῦ

Λυκ.

φιλαν-

φιλανθρωπίας, καὶ τοῦ εὐσεβεστάτου, καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν βασιλέως, καὶ τῶν μεγάλων ἐξουσιῶν, καθὰ καὶ μεγίστη πεφοίτηκε πρόσταξις, καὶ γέγονεν ἐμφανὴς κατὰ τὸ λαμπρὸν ἡγεμονικὸν δικαστήριον, πιστεύοντες, καὶ κατακολουθοῦντες τῷ εὐσεβεῖ σκοπῷ τοῦ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως, καὶ τῶν ἁγιωτάτων ἐνθέσμων πατριαρχῶν, συνοίδαμεν τὸ καθέκαστον τούτων διασαφηνίσαι, διὰ τῶνδε τῶν λιβέλλων, καὶ ἀναγαγεῖν ἐπὶ τὴν ὑμετέραν πατρότητα πρὸς εὐμάθειαν ἀκριβῆ, καὶ γνῶσιν τῶν παρηκολουθηκότων, εὖ εἰδότας, ὡς εἰ καί τις κατὰ συγχώρησιν δοίη χειροτονίαν ἔνθεσμον προελθεῖν ἐπὶ Πέτρῳ, τοσούτων ἡγησαμένων πλημμελημάτων ἀλλότριος ἂν ἀπεφάνθη τῆς τῶν Χριστιανῶν ἱερωσύνης. ἐφ' ᾧτε τὸ καθ' ἕκαστον τούτων ἐπισταμένους τοὺς ὁσιωτάτους ὑμᾶς, κρῖναι τὰ τοῖς θείοις κανόσι δοκοῦντα, καὶ πρὸς λυσιτέλειαν ὁρῶντα τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας. σύμπαντα ταῦτα γνώριμα καθιστῶντες, εἰ συνειδεῖτε, καὶ τοῖς ἁγιωτάτοις ἐνθέσμοις πατριάρχαις, καὶ τῷ κρατίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ, πρὸς τὸ παριστάμενον, καὶ ἀρέσκον τῇ τε αὐτοῦ γαληνότητι, καὶ τῇ ὁσίᾳ τῶν μακαριωτάτων ἀνδρῶν ἐπικρίσει, ἵνα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὰ συμφέροντα βραβεύοντος, πᾶσιν ἡμῖν εἰρήνη, καὶ ἀνόθευτος ἕνωσις γένηται ταῖς ἁγίαις αὐτοῦ ἐκκλησίαις, καὶ ἐνινδρυνθείη τῇ Απαμέων μητροπόλει, ὅσιος, λογικὸς, ἤπιος ἀνὴρ ἐπ' ἀγαθῷ χορηγῶν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐπαρχίᾳ τὰ λυσιτελοῦντα. ταύτην γὰρ ἔχοντες τὴν ἀγαθὴν ἐλτίδα, καὶ ἀφορῶντες εἰν Θεὸν, καὶ τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα, καὶ τοὺς ἁγιωτάτους πατριάρχας, καὶ τὰς προσηγορίας τῶν μακαρίων ἡμῶν ἐπισκόπων, ἐνεγράψαμεν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως, καὶ προσευχόμεθα Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἀδιάσειστα φυλάξαι τὰ ἀήττητα σκῆπτρα τοῦ γαληνοτάτου ἡμῶν βασιλέως, τοσαύτην πρόνοιαν φιλοτιμησαμένου ταῖς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίαις, καὶ ἡμᾶς ἐλευθερώσαντος τῆς πικρᾶς, καὶ μοχθηρᾶς προαιρέσεως Πέτρου τοῦ τὰ δίκαια τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας λυμηναμένου, κατὰ τὴν τῶν ἀφηγηθέντων δύναμιν, ἵνα τὰ πολλὰ παρέντες τοῖς ἐν τῷ τέως ἀφηγηθεῖσιν ἀρκεσθῶμεν. ταῦτα δὲ σύμπαντα αἰτοῦμεν, καὶ ἐνορκοῦμεν γνωρισθῆναι διά τε τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος, καὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος, διὸ καὶ ἐμφανὲς τοῦτο κατεστήσαμεν.

A sequentes pium propositum serenissimi Imperatoris nostri, & sanctissimorum patriarcharum, consentimus declarari quodlibet istorum per libellos, & adducere ad vestram paternitatem, ad bonam & diligentem cognitionem eorum, quæ subsecuta sunt: scientes quod & si quis per concessionem daret ordinem licitum proveniendo in Petro, tantorum prædictorum delictorum sententiatus quidem esset alienus a sacerdotio Christianorum: ut & vos, sanctissimi, cum quodlibet horum sciveritis, judicetis divinis canonibus approbata, & quæ ad utilitatem sanctissimæ ecclesiæ nostræ respiciunt; universa hæc nota constituendo, si consentitis B & sanctissimis patriarchis, ac potentissimo Imperatori nostro, ad adsistendum & placendum suæ serenitati, ac beatissimorum sancto decreto: ut Christo Deo nostro utilia concedente, pax nobis omnibus, & valida ac perfecta unio fiat sanctis suis ecclesiis: & præficiatur metropoli Apamiarum sanctus, rationabilis, & tranquillus vir, qui in bono det utilia provinciæ nostræ. Hanc enim spem bonam habentes, & ad Deum respicientes, ac piissimum Imperatorem nostrum, & ad sanctissimos patriarchas, salutationes beatissimorum episcoporum nostrorum sacris diptychis inscripsimus secundum antiquum ordinem sacrati status. Et Christum Deum nostrum oramus, ut indivisa C servet insuperabilia sceptra serenissimi Imperatoris nostri: qui tantam providentiam ubique ecclesiis largitur, & nos ab ærumnosa hæresi Petri liberavit, qui bona ecclesiæ nostræ devastabat, juxta defectum supra narratorum. Multis itaque prætermissis sufficiant nobis, quæ interim enarrata sunt. Hæc autem omnia petimus, & obtestamur nota fieri per vestram sanctitatem, & magnificum præsulem provinciæ. Et idcirco hoc apertum constituimus.

Νατάλιος εὐσεβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν.

Παρήμην, ὅτε εἶπεν ὁ γενόμενος ἡμῶν ἐπίσκοπος Πέτρος τὸ βλάσφημον ῥῆμα κατὰ τοῦ σταυρωθέντος, ἀγανακτῶν τοῖς ἀναγνώσταις. οἶδα δὲ καὶ περὶ τοῦ εἰπεῖν αὐτὸν, κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν θυσιαστηρίων τὸ βλάσφημον ῥῆμα.

Natalis reverentissimus presbyter dixit,

Aderam, quando Petrus episcopus noster dixit blasphemum verbum contra crucifixum, indignatus lectorariis. Scio autem & ipsum dixisse blasphemum verbum contra ecclesias & altaria.

E

Νισίνιος εὐσεβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν.

Ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων κεφαλαίων φέρω ἐπὶ μνήμης ἀκηκοέναι τὸ παρὰ Πέτρου γενομένου ἐπισκόπου ῥηθὲν βλάσφημον ῥῆμα κατὰ τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, ἡνίκα ἠγανάκτησε κατὰ τῶν ἀναγνωστῶν. οἶδα δὲ τοτηνοικαῦτα τυγχάνων ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τῆς ἁγίας θεοτόκου Μαρίας ἀκηκοέναι, ὡς ὁ αὐτὸς ἐπίσκοπος λαβών τινα μή-

Nesinius reverentissimus presbyter dixit.

Et capitulis lectis memoria teneo audivisse me a Petro episcopo dictum blasphemum verbum contra Christum Deum coram omnibus, qui crucifixus est pro nostra salute, quando indignatus erat contra lectorarios. Scio autem tunc in oratorio sanctæ Dei genitricis Mariæ existentem audivisse, quod ipse episcopus accipiens quamdam, nondum di-

dignam factam ſancti baptiſmatis, habebat in baptiſterio prope fontes: propter quod, qui tunc ibi erant, abhorruerunt.

A πω τὸ ἁγίᾳ ἀξιωθεῖσαν φωτίσματος, εἶχεν ἐν τῷ βαπτισηρίῳ πλησίον τῆς κολυμβήθρας, διὸ καὶ οἱ τότε ὄντες ἐκεῖ ἔφριττον.

Romanus reverentiſſimus presbyter dixit.

Si quidem ego ſolus aut vidi, aut audivi, quod factum aut dictum eſt a Petro epiſcopo noſtro, haberem utique reticere, ne ſic accuſator judicarer. Quia vero ex iracundia vocem blaſphemam dictam ab ipſo contra crucifixum coram omnibus venerabilibus clericis, qui ad ſalutationem adſcenderant, dixit, hac de cauſa & ego ſcio audiviſſe. Similiter autem & in oratorio domus Dei B genitricis virginis Mariæ factum eſt: & quia hæc pluribus nota fecit, dico, quod Emiſenam (Mariam, inquam, de tugurio) ſecundum commiſſionem ſuam, ſæpius introduxi in ſanctum baptiſterium: & finitis ſanctis myſteriis, antequam ipſa baptiſmate digna eſſet, loquebatur private cum ipſa. Scio autem certe, & fui miniſter in loco inciſionis & diſtributionis ſtolæ.

Ρωμανὸς ἁγιεβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν.

Εἰ μὲν ἐγὼ μόνος ἢ τεθέαμαι, ἢ ἀκήκοα γγυόμενόν τι, ἢ ῥηθὲν παρὰ Πέτρου τοῦ γγυομένου ἡμῶν ἐπισκόπου, εἶχον ἂν παρασιωπῆσαι, μήπω ὡς κατήγορος κριθείην. ἐπειδὴ τοίνυν τὴν ἐκ θυμοῦ ῥηθεῖσαν βλάσφημον φωνὴν παρ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ σταυρωθέντος ἐπὶ πάντων τῶν εἰς προσηγορίαν ἀνελθόντων ἁγιωτάτων κληρικῶν εἰρηκε, τοῦτο χάριν κἀγὼ οἶδα ἀκηκοέναι. ὁμοίως δὲ κατὰ τὸν ἁγιώτατον οἶκον τῆς ἀειπαρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας γενόμενον, ἐπειπερ καὶ αὐτὰ γνώριμα τοῖς πλείοσι κατέστηκεν, ἐρῶ, ὡς τὴν Εμισηνὴν, Μαρίαν φημὶ τὴν ἀπὸ σκηνῆς, κατ' ἐπιτροπὴν αὐτοῦ πολλάκις εἰσήγαγον εἰς τὸ ἁγίῳ φωτιστηρίῳ, καὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων ἐπιτελουμένων, πρὸ τοῦ ἀξιωθῆναι αὐτὴν τοῦ ἁγίου φωτίσματος προσδιελέχθη αὐτῇ ἰδίᾳ, οἶδα δὲ ἀκριβῶς καὶ ὑπηρέτης γέγονα καὶ τῆς κατὰ χώραν τομῆς, καὶ διανομῆς τῆς στολῆς.

Anicetus reverentiſſimus presbyter dixit.

Tunc diaconus exiſtens, & tradens ad ſanctum baptiſterium oratorii domus ſanctæ C Mariæ, hebdomadarius exiſtens, venit Romanus paramonarius, & presbyter, dicens: profecto tu dimitte communionem & vade, da ad ſubdiaconale; quoniam magnus alloqui vult hic Mariam Emiſenam. Scio autem, quod hoc dixit, ad id quod cum hæredibus Rufini factum eſt. Quoniam feciſtis perſolutiones hæredibus Rufini, ponite ducentorum numiſmatum pœnam: Et ſi quis velit has tranſactiones tranſgredi, etiam ſi Paulus apoſtolus reſurgeret, & ſederet in ſede hac, anathema ſit.

Ἀνίκητος ἁγιλαβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν.

Τότε διάκονος τυγχάνων, μεταδίδων εἰς τὸ ἅγιον φωτιστήριον τοῦ ἁγιωτάτου οἴκου τῆς ἁγίας Μαρίας, ἑβδομαδάριος ὤν, καὶ ἦλθεν ὁ παραμοναριος, καὶ ὁ πρεσβύτερος Ρωμανὸς, λέγων ὅτι· σὺ ἄφες τὴν κοινωνίαν καὶ ἄπελθε, μετάδος εἰς τὸ ὑποδιακονικὸν, ἐπειδὴ ἐμέγας διαλεχθῆναι θέλει ὧδε Μαρίᾳ τῇ Εμισηνῇ. οἶδα δὲ ὅτι καὶ τοῦτο εἶπεν εἰς τὸ κατὰ τοὺς κληρονόμους Ρουφίνου· ὅτι ποιήσατε τὰς διαλύσεις τοῖς κληρονόμοις Ρουφίνου, καὶ ἔνθετε τετρακοσίων νομισμάτων πρόστιμον καὶ εἴ τις ἂν ἐθέλῃ παραβῆναι τὰς διαλύσεις ταύτας, κἂν Παῦλος ὁ ἀπόστολος ἀναστῇ, καὶ καθίσῃ εἰς τὸν θρόνον τοῦτον, ἀνάθεμα ἔστω.

Megas reverentiſſimus presbyter dixit.

D

Aderam in concione facta in epiſcopio, quando dixit epiſcopus Petrus lectoribus: Quando faciebam vos ſubdiaconos, ipſe crucifixus ſi deſcendiſſet, non erueret vos de manibus meis.

Μέγας ἁγιλαβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν.

Παρήμην ἐν τῇ προσηγορίᾳ τῇ γγυομένῃ ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ, ὅτε εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος Πέτρος τοῖς ἀναγνώσαις· ὅτε ἐποίουν ὑμᾶς ὑποδιακόνους, αὐτὸς ὁ σταυρωθεὶς εἰ κατέβη, οὐκ ἐρύετο ὑμᾶς τῶν χειρῶν μου.

Joannes reverentiſſimus presbyter dixit.

Quoniam Deus proponitur, & oportet veritatem dicere, intereram in ſecreto honorabilis epiſcopatus poſt paſcha undecima indictione præterita, quando prædictus Petrus commotus contra lectorarios iratus fuit, & dixit hanc blaſphemam vocem: Quoniam hac nocte cogitavi facere vos de lectorariis E ſubdiaconos; & ſi impoſuiſſem manum alicui ex vobis, crucifixus deſcendens non eripuiſſet ipſum de manu mea. Similiter & ante hoc mandavit, ut emerentur linea ſcamnalia ad rationem ſecreti epiſcopalis; & cum indignatus fuiſſet contra Euſtathium œconomum venerabilem, dixit: Quoniam melius eſt, Deum comburere eccleſias, & facere * collem unum.

Ἰωάννης ἁγιλαβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν.

Ἐπειδὴ Θεὸς προκειται, καὶ δεῖ τὴν ἀλήθειαν ἐξειπεῖν, παρέτυχον ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ τιμίου ἐπισκοπείου, εἰς τὸ δεύτερον πάσχα τῆς διελθούσης ἑνδεκάτης ἰνδικτιῶνος, ὅτε κινηθεὶς κατὰ τῶν ἀναγνωστῶν ὁ προλεχθεὶς Πέτρος, ἐθυμώθη, καὶ εἶπε τότε φωνὴν ταύτην, ὅτι τῇ νυκτὶ ταύτῃ διενοήθην ἀπὸ ἀναγνωστῶν ὑποδιακόνους ὑμᾶς ποιῆσαι, καὶ εἰ ἐπέθηκά τινι ἐξ ὑμῶν τὴν χεῖρα, ὁ σταυρωθεὶς κατελθὼν οὐκ ἂν αὐτὸν ἐξείλετο τῆς χειρός μου. ὡσαύτως δὲ καὶ πρὸ τούτου, ὅτε ἐπέτρεψεν ἀγορασθῆναι λινᾶ σκαμνάλια, εἰς λόγον τοῦ σεκρέτου τοῦ ἐπισκοπείου, ἀγανακτήσας κατὰ Εὐσταθίου τοῦ θεοφιλεστάτου οἰκονόμου εἶπεν, ὅτι κάλλιόν ἐστι τὸν Θεὸν κατακαῦσαι τὰς ἐκκλησίας, καὶ ποιῆσαι βουνὸν ἕνα.

Anno 533.

Χριστοῦ 533.

* acervum

Αὖ-

A

Αντωνῖνος ἁλαβέσατος πρεσβύτερος εἶπε.

Τελευτήσαντος Ρ'ηφίνε τῦ μακαριωτάτε οἰκονόμε γεγονότος τῆς κατὰ τὴν δε τὴν μητρόπολιν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας συναγαγὼν ἅπαντα τὸν ἁγιῶτατον κλῆρον Πέτρος ὁ ἡμῶν ἐπίσκοπος, ἀπήτει ὡς ἐπὶ μάρτυρι τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ ἀπαγγεῖλαι, εἴτι κατὰ τὸν καιρὸν τῆς αὐτῦ οἰκονομίας ἔβλαψεν, ἢ παρεῖδεν, ἢ ἐσφετερίσατο ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς. καμῦ πολλὰ ἐξειπόντος κεφάλαια εἰς πολλὴν χρυσίε ποσότητα σωτείνοντα, μ' πολλὰ τὰ κινηθέντα, ὁρίσαντος αὐτῦ τινα παραχεῖν ἀντὶ πολλῶν τὲς κληρονόμες τῦ αὐτῦ Ρ'ηφίνε, ἔφη ἡμῖν θαι αὐτοῖς διαλύσεις, B κὴ ἐπιτεθῆναι τετρακοσίων νομισμάτων τρόσιμον. εἰπὼν ὡς κὴ τὰς εἰρημένας διαλύσεις κρατυνεσθαι, ἀναθέματι ὑποβαλὼν τὲς μ' τὰς τοιαύτας διαλύσεις τι ὑπεναντίον ὅλως πραττομένας, κἂν Παῦλος ὁ ἀπόστολος ἀναστὰς καθίση εἰς τὸ θρόνον τῦτον. τῇ δὲ νέᾳ κυριακῇ τῦ παρελθόντος ἁγίε πάσχα εἰς προσκυνήσιν ἀνελθόντος ἅπαντος κλήρε, ἀκήκοα παρ' αὐτῦ εἰπόντος αὐτῦ πρὸς τὲς ἁλαβεσάτους ἀναγνώστας τὸν περὶ τῦ ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ζωῆς σωρωθέντος βλάσφημον λόγον κατὰ τὰ κατειτεθέντα ὑπὸ Στεφάνου, κὴ Πέτρου, κὴ Ιουλιανῦ τῶν τελευταίων ἁλαβεσάτων ἀναγνωστῶν, νυῦ δὲ διακόνων. γυμνὸς δὲ ἐν σαββάτῳ ἐν τῇ συνάξει ἐν τῷ ὀκτηρίῳ οἴκῳ τῆς ἁγίας παρθένε κὴ Θεοτόκου Μαρίας, ἔγνων εἰσελθόντα αὐτὸν ἐν τῷ φωτισηρίῳ τῆς αὐτῆς ἁγίας Θεοτόκε Μαρίας, κὴ διαλεγόμενον γυναικί τινι, μήπω μετόχῳ γυμνῆς ὧ λέγω τῶν ἁγίων μυσηρίων, ἀλλ' ὧδε αὐτῆς τῆς ἁγίας σφραγίδος, καὶ ἐκεῖθεν αὐτὸν πλειστάκις ἑωρακέναι ἐξιόντα, διάκονος τὸ τελευταῖον τυγχάνων. ἔκ ἔστι δὲ μέσος οἶκος, εἰ μὴ τὸ τίμιον διακονικόν. Καὶ οἱ λοιποὶ πάντες τοῖς κατειτεθεῖσι λιβελλικῶς συμμαρτυρῦμεν, ἅτε τάτων κὴ ἀκροατὴ, κὴ αὐτόπται γυμνοί. τὰ γὰρ περὶ τῆς Πτεροβόλε, ὧδείς τῶν κατὰ τὴν μητρόπολιν οἰκούντων ἀγνοεῖ.

Antonius reverentissimus presbyter dixit.

Mortuo Rufino beatissimo, qui fuit œconomus sanctissimæ ecclesiæ metropolitanæ, congregans Petrus episcopus noster universum venerabilem clerum; postulabat, quod in teste omnium Deo, denunciarent, si quid tempore dispensationis ipsius damnificavit, aut neglexit, aut usurpaverit in ecclesiasticis. Et cum multa capitula eduxerim, quæ continentur in magna quantitate auri, post multa mota jussit ipse hæredes ipsius Rufini præstare quædam pro multis, & dixit fieri ipsis persolutiones, & B imponere pœnam ducentorum numismatum, dicens quod si post prædictas transactiones hujusmodi aliquid ullatenus contra faceret, etiam si Paulus apostolus resurgeret, & sederet in sede ista, anathema illis. Proxima vero dominica præteriti paschæ, cum universus clerus adscendisset ad reverentiam, audivi ab ipso dicente ad venerabiles lectores blasphemum verbum contra illum qui pro nostra vita crucifixus est secundum deposita a Stephano & Petro ac Juliano tunc lectorariis, nunc vero diaconis. Veniendo autem sabbato in congregatione, in oratorio vel domo sanctæ virginis Dei genitricis C Mariæ, cognovi ipsum intrare in baptisterium sanctæ Dei genitricis virginis Mariæ, & alloquentem quamdam mulierem, quæ nondum particeps facta erat, non dico sanctorum mysteriorum, sed neque ipsius sanctæ signationis; & ipsum illinc sæpissime exeuntem inveni tunc diaconus existens. Non est autem media domus, nisi honorabile diaconale. Et reliqui omnes eorum quæ deposita sunt, fidem facimus per libellos, utpote qui ea audiverimus, & ipsi viderimus. Ea enim quæ ad Pterovolam spectant, nullus eorum qui in metropoli habitant, ignorat.

D

Στέφανος, κὴ ἄλλος Στέφανος πρεσβύτεροι εἶπον.

Εν τῷ φωτισηρίῳ ὄντες εἰς κατήχησιν τῶν νεοφωτίσων, ἀπὸ σκιχαρίων, κὴ ἀνυποδήτων ὄντων ἐπιορκιζόντων αὐτὲς τῶν διακόνων, ἐλθὼν ὁ γυμνὸς ἡμῶν ἐπίσκοπος Πέτρος, ἔβαλεν ἡμᾶς ἔξω μ' νσι τῶν νεοφωτίσων, κὴ εἰσήγαγε τὰς κανονικὰς, νσι ἰδίαζε αὐτοῖς ἐπὶ πολλὰς ὥρας. ἀκηκόαμυ δὲ κὴ ἡμεῖς μ' τῶν ἄλλων, κὴ τὸν λόγον ὃν εἶπε πρὸς τὲς ἀναγνώστας κατὰ τῦ σωρωθέντος ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ζωῆς.

Stephanus & alter Stephanus presbyteri, dixerunt.

Cum essemus in baptisterio ad instructionem nuper baptizatorum, sine tunicis & calceamentis existentium, diaconis ipsis exorcizantibus, venit episcopus noster Petrus, & ejecit nos foras una cum * neophotistis: & introduxit canonicas, & privatim cum ipsis stetit multas horas. Audivimus autem & nos cum aliis verbum, quod dixit ad lectorarios adversus eum, qui pro vita nostra crucifixus est.

* *Hoc est*, nuper baptizatis.

E

Εὐτυχιανὸς διάκονος εἶπε.

Κατὰ τὸ ἔθος προσηγορίας γυμνῆς ἐν τῷ σεκρέτῳ τῆς τιμίε ἐπισκοπείε ἀκήκοα τὸ ῥῆμα τὸ παρ' αὐτῦ ῥηθὲν κατὰ τῦ σωρωθέντος.

Eutychianus diaconus dixit:

Secundum morem facta salutatione in secreto honorabilis episcopatus, audivi verbum ab ipso dictum adversus Crucifixum.

Θωμᾶς διάκονος εἶπεν.

Οτε εἰς προσηγορίαν ἀνήλθομυ τῇ νέᾳ κυριακῇ τῦ δευτέρου πάσχα, τῦ γυμνῦ ἡμῶν ἐπισκό-

Thomas diaconus dixit.

Quando ad salutationem adscendimus proxima Dominica post Pascha, veniente episcopo

copo nostro Petro, audivi blasphemum verbum, quod dixit contra Crucifixum. Et quando commotus fuit propter id, * quod cum hæredibus beatissimi Rufini œconomi; audivi ipsum episcopum dicentem, quod anathema sit, factis transactionibus, etiamsi Paulus resuscitatus sederet in sede hac, qui quæreret, & pervestigaret rationes istas, aut diceret ei quidquam.

* Hoc est, quod actum est cum

A που Πέτρου ἤκουσα τὸν βλάσφημον λόγον, ὅτι εἶπε κατὰ τοῦ σταυρωνθέντος, καὶ ὅτε δὲ ἐκινεῖτο τὸ κατὰ τοὺς κληρονόμους τοῦ μακαρίου Ρουφίνου τοῦ γενομένου οἰκονόμου, ἤκουσα τοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου λέγοντος, ὅτι ἀνάθεμα ἤτω γενομένων τῶν διαλύσεων, κἂν Παῦλος ἀναστὰς καθίσῃ εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ὁ ἀναζητῶν, καὶ ἐρευνῶν τοὺς λόγους τούτους, ἢ λέγων αὐτῷ τί ποτε.

Leontius filius Matroniani, diaconus, dixit.

Scio & ego audivisse ab ipso, cum indignatus erat, contra lectores in nova sancta Dominica: Quod si judico, & faciam vos subdiaconos de lectorariis, si veniet qui crucifixus est propter nos, non tollet hoc a vobis. Audivi autem & hoc ab ipso ad secretum hyemale, cum indignatus erat de scamnaliis episcopatus, quoniam dixit: Comburet Deus ecclesias & altaria, & faciet ipsa collem unum. Et hoc scio quoniam intrabat sæpius in monasterium ad Pterovolam, & per multas horas solus cum ipsa manebat.

Λεόντιος Ματρωνιανοῦ υἱὸς διάκονος εἶπεν.

Οἶδα κἀγὼ ἀκηκοέναι παρ' αὐτοῦ, ἀγανακτήσαντος κατὰ τῶν ἀναγνωστῶν τῇ νέᾳ ἁγίᾳ κυριακῇ, ὅτι ἂν κρίνω, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ὑποδιακόνους ἀπὸ ἀναγνωστῶν, B ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς ἐὰν ἔλθῃ, οὐκ ἐπαίρει τοῦτο παρ' ὑμῶν· ἤκουσα δὲ τοῦτο παρ' αὐτοῦ εἰς τὸ σεκρέτον τὸ χειμερινὸν, ἀγανακτήσαντος αὐτοῦ περὶ τῶν σκαμναλίων τοῦ ἐπισκοπείου, ὅτι εἶπε, καύσει ὁ Θεὸς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ ποιήσει αὐτὰ βουνὸν ἕνα. καὶ τοῦτο δὲ οἶδα, ὅτι εἰσήρχετο πολλάκις ἐν τῷ μοναστηρίῳ πρὸς τὴν πτεροβόλον, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἰδίαζεν αὐτῇ ὥρας.

Julianus diaconus dixit.

Cum fieret collecta luminariorum ad sanctum Stephanum, congregans presbyteros & diaconos, & quemlibet clericorum, qui ibidem in secreto inventi sunt, quæsivit a me: Quare non anathematizas synodum sexcentorum triginta sanctorum patrum? & me dicente sibi: Quia Imperator orthodoxus est, & in quibus credit, sequor ipsum: non solum autem hoc, sed & anathematizantes synodum anathematizo: furibundus surrexit, & interdixit me ab omni clero.

Ἰουλιανὸς διάκονος εἶπεν.

Συνάξεως ἐπιτελουμένης τῶν φώτων εἰς τὸν ἅγιον C Στέφανον, συναγαγὼν τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, καὶ ἕκαστον τῶν κληρικῶν τῶν εὑρεθέντων ἐκεῖσε ἐν τῷ σεκρέτῳ ἀπῄτει με. διὰ τί μὴ ἀναθεματίζεις τὴν σύνοδον τῶν χλ'; καὶ ἐμοῦ εἰπόντος αὐτῷ, ὅτι ὁ βασιλεὺς ὀρθόδοξός ἐστι, καὶ οἷς πιστεύει αὐτῷ ἐξακολουθῶ. οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναθεματίζοντας τὴν σύνοδον ἀναθεματίζω, μανεὶς ἀνίστη, καὶ ἐκώλυσέ με ἐπὶ παντὸς τοῦ κλήρου.

Megas presbyter dixit:

Præsens fui dictis a præsente Juliano diacono, & vera sunt, quæ ab ipso dicta sunt.

Μέγας πρεσβύτερος εἶπεν.

Παρήμην τοῖς λεχθεῖσι παρὰ τοῦ παρόντος Ἰουλιανοῦ διακόνου, καὶ ἀληθείας ἔχεται τὰ παρ' αὐτοῦ D εἰρημένα.

Anusius presbyter dixit.

Præsens fui & ego his quæ dicta sunt a præsente Juliano diacono, & vera sunt, quæ ab ipso dicta sunt.

Ἀνούσιος πρεσβύτερος εἶπε.

Παρήμην κἀγὼ τοῖς λεχθεῖσι παρὰ τοῦ παρόντος Ἰουλιανοῦ διακόνου, καὶ ἀληθείας ἔχεται τὰ παρ' αὐτοῦ εἰρημένα.

Epiphanius diaconus dixit.

Præsens fui & ego in salutatione facta in honorabili episcopatu, quando Petrus dixit lectorariis: Quod si fecerim vos subdiaconos, ipse qui crucifixus est, si descendat, E non eripiet vos de manibus meis.

Ἐπιφάνιος διάκονος εἶπε.

Παρήμην κἀγὼ ἐν τῇ προσηγορίᾳ τῇ γενομένῃ ἐν τῷ τιμίῳ ἐπισκοπείῳ, ὅτε εἶπε Πέτρος τοῖς ἀναγνώσταις, ὅτι εἰ ἐποίησα ὑμᾶς ὑποδιακόνους, αὐτὸς ὁ σταυρωθεὶς εἰ κατέβη, οὐκ ἐρρύετο ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου.

Simeon diaconus dixit.

Et ego audivi a Petro episcopo capitulum de Crucifixo, & de anathemate, ubi dixit, quod si etiam Paulus sederet in throno isto.

Συμεὼν διάκονος εἶπε.

Κἀγὼ ἀκήκοα παρὰ Πέτρου τοῦ γενομένου ἐπισκόπου, τὸ περὶ τοῦ σταυρωθέντος κεφάλαιον, καὶ περὶ τοῦ ἀναθέματος, ἔνθα εἶπεν, ὅτι κἂν Παῦλος ὁ ἀπόστολος καθίσῃ ἐν τῷ θρόνῳ τούτῳ.

Ἰωάν-

A

Ἰωάννης διάκονος, καὶ νοτάριος εἶπε.

Κἀγὼ τὴν αὐτὴν φωνὴν λέγω, ἣν περ ἀκήκοα περὶ τοῦ σταυρωθέντος, καὶ περὶ τοῦ ἀναθέματος τοῦ κατὰ τὸν ἅγιον Παῦλον.

Joannes diaconus & notarius dixit.

Et ego ipsam vocem dico, quam audivi de Crucifixo, & de anathemate contra sanctum Paulum.

Λεόντιος διάκονος εἶπε.

Κἀγὼ ἀκήκοα τὸν περὶ τοῦ σταυρωθέντος λόγον, καὶ τὸ ἀνάθεμα τὸ κατὰ τὸν ἅγιον Παῦλον.

Leontius diaconus dixit.

Et ego audivi verbum de Crucifixo, & de anathemate Pauli apostoli.

Θεωνᾶς διάκονος εἶπε.

B

Κἀγὼ ἀκήκοα τὸν λόγον τὸν περὶ τοῦ σταυρωθέντος, ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὸ φωτιστήριον, τῆς ἁγίας Μαρίας πλησίον τῆς κολυμβήθρας, γυμνῆς οὔσης, ὅτε εἰσήνεγκε Μαρίαν πρὸ τοῦ φωτισθῆναι, μηδέναι, συγχωρίσας στῆναι ἔσω τῆς θείας κοινωνίας ἐπιτελουμένης. ἐγὼ γὰρ ἀρχιεβδομαδάριος αὐτοῦ ἤμην, καὶ ἐκ τούτου οἶδα. τοῦτο δὲ ἐποίησεν ἅπαξ, καὶ δὶς, καὶ τρίτον. οἶδα δὲ καὶ τὰ περὶ τοῦ ἀναθέματος Παύλου τοῦ Ἀποστόλου, καὶ τὸ κατὰ τὴν Πτεροβόλον.

Theonas diaconus dixit.

Et ego audivi verbum, quod dixit de Crucifixo: & quod intravit in baptisterium sanctæ Mariæ prope fontem: & quod introduxit Mariam, antequam illuminaretur, ipsa exsistente nuda, cum & nulli concesserit stare intus, divina communione finita. Ego enim archihebdomadarius ipsius eram, & ex hoc scio. Hoc autem fecit semel, & bis, & tertio. Scio autem & illa de anathemate Pauli apostoli, & quod de Pterovola supradictum est.

Παῦλος διάκονος εἶπε.

C

Κἀγὼ ἀκήκοα τὸν λόγον τὸν περὶ τοῦ σταυρωθέντος, οἶδα δὲ καὶ ὅτι ἐδίωξε νεοφωτίστους, καὶ εἰσήγαγε κανονικάς.

Paulus diaconus dixit.

Et ego audivi verbum quod dixit de Crucifixo. Scio autem quoniam & persecutus est nuper baptizatos, & introduxit canonicas.

Σεράπιος διάκονος εἶπε.

Κἀγὼ ἀκήκοα τὸ περὶ τοῦ σταυρωθέντος, καὶ περὶ τοῦ ἀναθέματος τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ ἀποστόλου.

Serapius diaconus dixit.

Et ego audivi illud de Crucifixo, & illud de anathemate Pauli apostoli.

Ἰωάννης πρεσβύτερος εἶπε.

D

Κἀγὼ ἀκήκοα τὴν παρ' αὐτοῦ λεχθεῖσαν βλασφημίαν ἕνεκεν τοῦ σταυρωθέντος, καὶ πάλιν ὅτε εἶπε· κατακαύσει ὁ Θεὸς τὰς ἐκκλησίας αὐτοῦ πυρὶ, καὶ ποιήσει βουνὸν ἕνα, καὶ τοῦ πράγματος τοῦ κατὰ Ῥουφῖνον ἀκουομένου, ἔθηκεν ἀνάθεμα τῷ μετ' αὐτὸν ἐνάγοντι αὐτῷ, κἂν Παῦλος ᾖ ὁ Ἀπόστολος.

Joannes presbyter dixit.

Et ego audivi ab ipso dictam blasphemiam propter Crucifixum, & rursus quando dixit: Comburet Deus ecclesias suas igne, & faciet collem unum. Et iterum cum audiret rem illam de Rufino, posuit anathema ei qui post ipsum contrafacerei etiamsi Paulus apostolus esset.

Σουρῖνος ὑποδιάκονος εἶπε.

Κἀγὼ ἀκήκοα, ὅτε εἶπε περὶ τοῦ σταυρωθέντος.

Surinus subdiaconus dixit.

Et ego audivi, quando dixit de illo, qui crucifixus est.

Ἰωάννης ὑποδιάκονος εἶπε.

Κἀγὼ ἀκήκοα τὸν λόγον τὸν περὶ τοῦ σταυρωθέντος.

Joannes subdiaconus dixit

E

Et ego audivi verbum, quod dixit de Crucifixo.

Ῥιανὸς διάκονος εἶπε.

Ἐν κυριακῇ ἀνελθὼν εἰς προσηγορίαν, τότε ὢν ὑποδιάκονος ἤκουσα κἀγὼ περὶ τοῦ σταυρωθέντος λόγον.

Rianus diaconus dixit.

In Dominica die ascendens ad salutationem, tunc subdiaconus exsistens audivi & ego verbum de Crucifixo.

Ἀντωνῖνος ἀναγνώστης εἶπε.

Οἶδα κἀγὼ παρὼν ἐν τῷ σεκρέτῳ ἀκηκοέναι Πέ-

Antonius lector dixit.

Scio & ego, dum adessem in secreto Pe-

Petrum episcopum nostrum præsente venerabili clero, me audivisse dicentem illicitam blasphemiam adversus crucifixum Christum Deum nostrum ; & verbum illud anathematis quod ipse imposuit in his, quæ de Rufino dicta sunt: dicendo, quod si etiam Paulus apostolus resuscitatus sedebit post me in sede ista, anathema sit evertens, quæ nunc visa sunt : & quod Joannes, qui hujus hæres fuit, coram omnibus dixit: quod post anathema exacta est ab ipso cautio quinquaginta numismatum. Quæ enim de Pterovola dicta sunt, neque aliquis alius domesticorum intra hanc metropolim, ut puto, ignorat.

A Ἄξιά τε ἡμῶν ἐπισκόπε παρόντος τοῦ ἁγιωτάτου κλήρε, εἰπόντος τὴν ἄθεσμον βλασφημίαν κατὰ τοῦ σωρωθέντος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ τὸν λόγον τοῦ ἀναθέματος τὸν παρ' αὐτοῦ ἐπιτεθέντα ἐν τοῖς κατὰ Ῥουφίνου, εἰπόντος, ὅτι κἂν Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἀνασὰς καθίσῃ μετ' ἐμὲ εἰς τὸν θρόνον τοῦτον, ἀνάθεμα ἔσω ἀναῤῥέπων τὰ νῦν δόξαντα, καὶ ὅτι Ἰωάννης τοῦτον κληρονομήσας ἐπὶ πάντων ἔφη, ὡς ἀνάθεμα ἀπητήθη παρ' αὐτοῦ γραμματεῖον νομισμάτων πεντήκοντα. τὰ γὰρ περὶ τῆς Πτεροβόλε, ἔτε ἄλλος τις τῶν οἰκούντων ταύτην τὴν μητρόπολιν, ὡς οἶμαι, ἀγνοεῖ.

Omnes presbyteri & diaconi ac lectores dixerunt.

B Πάντες οἱ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, καὶ ἀναγνῶσαι εἶπον.

Cum manifestæ sint prædictæ depositiones, petimus & obtestamur vestram magnificentiam, per sanctam & consubstantialem Trinitatem, & per victoriam & incolumitatem domini nostri Flavii Justini semper Augusti, & maximarum potestatum, notificare simul sanctissimis episcopis, quemadmodum & acta fuere a tota multitudine, nec non & primæ & excelsæ potestatum, & illustrissimo Magistro sacrorum officiorum, ac strenuissimis Magistris militum sacræ præsentiæ utriusque exercitus ; ut per ipsorum excelC lentiam ad divinas aures adducantur, quæ secuta sunt. Nam sicut scitis, magna & infinita multitudo fratrum & monachorum quæsivit & obsecravit hæc vestram potestatem significare. Quod enim fratres & monachi non deponant, hanc consuetudinem superius obtinuerunt: sed ipsorum tantum exclamarionibus contenti simus.

Δήλων ὄντων τῶν προελθόντων καταθέσεων, αἰτοῦμεν, καὶ ἐνορκοῦμεν τὴν ὑμῶν μεγαλοπρέπειαν κατὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίε τριάδος, καὶ νίκης, καὶ ῥώμης τοῦ δεσποτοῦ ἡμῶν Φλαβίε Ἰουστίνε τοῦ αἰωνίε Αὐγούστε, καὶ τῶν μεγίστων ἐξουσιῶν, γνωρίσαι ἅμα τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, καθὰ καὶ ἄκτι γεγόνασι παρὰ παντὸς τοῦ πλήθους, τῆ τε πρώτη, καὶ ἀνεχούσῃ τῶν ἀρχῶν, καὶ τῷ πανδοφήμῳ μαγίστρῳ τῶν θείων ὀφφικίων, καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις στρατηγοῖς τοῦ θείου πραισκίου ἑκατέρων δυνάμεων, ὥστε καὶ διὰ τῆς αὐτῶν ὑπεροχῆς, καὶ εἰς τὰς θείας ἀκοὰς τὰ παρακολουθήσαντα. ὡς γὰρ ἐπίστασθε, πολὺ καὶ ἄπειρον πλῆθος, καὶ ἀδελφικὸν, καὶ μοναχικὸν ἐζήτησε, καὶ ἐνώρκωσε ταῦτα γνωρίσαι τὴν ὑμῶν ἐξουσίαν. τὸ γὰρ μὴ καταθέσθαι τὰς ἀδελφὰς, καὶ μοναχὰς, τοῦτο ἔθος ἄνωθεν κρατῆσαν, ἀλλ' ἀρκεῖσθαι μόνον ταῖς αὐτῶν ἐκβοήσεσιν.

Omnes suprascripti religiosi episcopi dixerunt.

Πάντες προκείμενοι εὐσεβεῖς ἐπίσκοποι εἶπαν.

Dignum nobis fuit orationi vacare, sanctis Dei ecclesiis nobis commissis & delegatis, & divinas adimplere missas. Quoniam D vero fidei ac pietatis præponitur sermo, justum esse putavimus parere petitionibus venerabilium clericorum Apamiarum. Unde propter literas nobis missas a venerabili clero sanctæ Dei ecclesiæ Apamiarum, nobis & per venerabiles Antoninum & Julianum portatas, venimus in ambrodicem, id est, oratorium, ubi contigit multos venerabilium clericorum venire ad nos in prædictum oratorium, & petere nos venire ad venerabilia monasteria beati Hesychii & beati Dorothei, exsistentia extra metropolim, ut facilius possent venerabiles clerici ad nos exire, & edocere quæ vellent, quod jam fecimus. Et quoniam porrexerunt nobis quosE dam libellos, & insinuarunt vestræ magnificentiæ, ac quasdam depositiones fecerunt, petimus & nos a vestra magnificentia, quemadmodum exclamationes factæ sunt (ut scitis) a multitudine venerabilium clericorum, ut inferere quæ facta sunt, & indicare primo & excellenti solio, & gloriosissimo magistro divinorum officiorum, & strenuissimis magistris militum sacræ præsentiæ utriusque exercitus, ut per ipsorum excellentiam ad notitiam veniant omnia, quæ processerunt

Εὐχῆς ἡμῖν ἄξιον ἦν τοῖς ἀποκληρωθείσαις ἡμῖν ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις σχολάζειν, καὶ τὰς θείας πληρῶν λειτουργίας, ἐπειδὴ δὲ πίσεως, καὶ εὐσεβείας πρόκειται λόγος, εὔλογον εἶναι νενομίκαμεν πειθαρχῆσαι τοῖς αἰτήσεσι τῶν θεοφιλεστάτων κληρικῶν τῆς Ἀπαμέων. ὅθεν ἀπὸ γραμμάτων ἡμῖν σαλέντων ἀπὸ τοῦ ἁγιωτάτου κλήρε τῆς Ἀπαμέων ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, τῶν κεκομισθέντων ἡμῖν δι' Ἀντωνίνε, καὶ Ἰουλιανοῦ τῶν θεοσεβεστάτων, παρεγενόμεθα ἐν τῷ Ἀμβροδίκῃ, ὅπου συμβέβηκε πολλοὺς τῶν θεοσεβεστάτων κληρικῶν ἐλθεῖν πρὸς ἡμᾶς ἐν τῷ εἰρημένῳ ὰκτηρίῳ, καὶ αἰτῆσαι ἡμᾶς ἐλθεῖν εἰς τὰ ἁγιώτατα μοναστήρια τοῦ τε μακαρίου Ἡσυχίου, καὶ τοῦ μακαρίου Δωροθέου, ἔξω τυγχάνοντα τῆς μητροπόλεως, ἵνα τὸ ἀχερέστερον τοὺς κληρικοὺς δυνάσθαι ἐξελθεῖν πρὸς ἡμᾶς, καὶ διδάσκειν ἃ βέλοντες, ὃ δὴ καὶ πεποιήκαμεν. καὶ ἐπειδὴ λιβέλλους ἐπιδεδώκασιν ἡμῖν, καὶ ἐνεφάνισαν τῇ ὑμετέρᾳ μεγαλοπρεπείᾳ, καί τινας καταθέσεις ἐποιήσαντο, αἰτοῦμαι καὶ ἡμεῖς τὴν σὴν μεγαλοπρέπειαν, καθὰ καὶ ἐκβοήσεις γεγόνασιν, ὡς ἐπίστασθε, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν, ἐκτάξαι μὲν καὶ τὰ γενόμενα, καταμηνύσαι δὲ τῷ τε πρώτῳ καὶ ἀνεχοντι θρόνῳ, καὶ τῷ πανδοφήμῳ μαγίστρῳ τῶν θείων ὀφφικίων, καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις στρατηγοῖς τοῦ θείου

πραι-

πραισσόντω ἑκατέρων δυνάμεων, ἐφ' ᾧτε διὰ τῆς αὐτῶν ὑπεροχῆς εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν πάντα τὰ προελθόντα τῷ φιλοχρίστῳ, καὶ ἀσεβεστάτῳ ἡμῶν βασιλέως.

a pissimo imperatore nostro. Nam & nos etiam notificamus beatissimo archiepiscopo & œcumenico patriarchæ regiæ urbis, & gloriosissimis ac magnificentissimis, & magnis principibus pissimi imperatoris nostri.

Φλάυιος, Ἰωάννης, Παλλάδιος, Εὐτυχιανὸς, κόμης καὶ ἔπαρχος, εἶπον.

Flavius Joannes Palladius Eutychianus, comes & præses dixit:

Φέρει μὲν τὰ κατατεθέντα ὑπὸ τῶν θεοφιλεστάτων κληρικῶν τῆς ἐν Ἀπαμείᾳ ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας τῶν ὑπομνημάτων ἡ πίστις, ἅπερ ἐδιεξῆλθον, παρουσίᾳ καὶ τοῦ δήμου * ἐκδικοῦντος τὴν Ἀπαμέων μητρόπολιν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐντευκτικὰς ἐποιήσαντο διδασκαλίας οἱ τελοῦντες εἰς τὸν εἰρημένον θεσπέσιον κλῆρον, τὸν ἴσον δὲ τρόπον καὶ οἱ ὁσιώτατοι τῆς ἐπαρχίας ἐπίσκοποι ἠτήκοτες φαίνονται σύμπαντα τὰ προελθόντα γνώριμα καταστῆσαι τῷ τε πρώτῳ, καὶ ἀνέχοντι θρόνῳ, καὶ τῷ πανευφήμῳ πατρικίῳ, καὶ μαγίστρῳ τῶν θείων ὀφφικίων, καὶ τοῖς ἀνδρειοτάτοις στρατηλάταις ἑκατέρων δυνάμεων, ἐφ' ᾧτε καὶ διὰ τῆς αὐτῶν ὑπεροχῆς, καὶ εἰς τὰς θείας ἀκοὰς ἐνεχθῆναι τὸ καθ' ἕκαστον τῶν κεκινημένων, ἥκω εἰς τὸ δικαστήριον τοῖς παρ' αὐτῶν μᾶλλον, καὶ διὰ τὰς προσενεχθέντας μοι σεβασμίους ὅρκους συζεύξαι πάντα τὰ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει πεπραγμένα, καὶ γνωρίσαι πρὸς τὸ παρισάμενον τῆς αὐτῶν φιλανθρωπίας, ἐντάττων τοῖς ἐπὶ τὸ παρόντος πεπραγμένοις, καὶ τὰς προελθούσας ἐκβοήσεις ὑπὸ τὸ πλῆθος τοῦ θειοτάτου κλήρου τῆς εὐρημένης ἁγιωτάτης ἐκκλησίας. τοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη, τῆς Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη. τῶν ἐπάρχων πολλὰ τὰ ἔτη. τοῦ μαγίστρου πολλὰ τὰ ἔτη. τῆς συγκλήτου πολλὰ τὰ ἔτη. πολλὰ τὰ ἔτη Πρόβου, καὶ Ὑπατίου. τοὺς ἀνταρτικοὺς ἔξω βάλε, τοὺς φαγόντας τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔξω βάλε. ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ Σάλῆρος, καὶ Πέτρος ἔφαγον· ὅλα εἰς ἔρανον ἔδωκαν. τὸν βλασφημήσαντα τὸν σωτῆρα ἔξω βάλε. πῦ τὰ κτήματα τῆς ἐκκλησίας; πῦ τὰ σκεύη τῆς ἐκκλησίας; ὅλα γυναῖκες ἔλαβον, ὅλα ἡ Πτερόβολος ἔλαβε. τοὺς ἀξίους τοῦ ἀναθέματος τῷ ἀναθέματι, ἅρον βίαν τῆς ἐκκλησίας, ὅλας τὰς ἐκκλησίας ἐπραίδωσαν, εἰς ἔρανον ὅλα ἔδωκαν. πιστοῦ βασιλέως πολλὰ τὰ ἔτη. Βιτταλιανοῦ στρατηλάτου πολλὰ τὰ ἔτη. μίαν ἐρώτησιν τοῖς κανονικοῖς. νικᾷ ἡ πίστις τῶν ὀρθοδόξων, ὀρθοδόξων ἐπισκόπων πολλὰ τὰ ἔτη. Εὐτυχιανοῦ τοῦ κόμητος πολλὰ τὰ ἔτη. ἀναπαυθῇ τὰ ὀστέα τοῦ πατρός σου. ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ αἱ γυναῖκες ἔλαβον. ταῦτα ἀκτὰ τῷ βασιλεῖ. τὰ ὀστέα Δόμνου ἐπώλησαν. ἀπεχίσαντας κληρικοὺς ἔξω βάλε. τὰ κτήματα Δόμνου ἐπώλησαν. οἱ φαγόντες τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀπέχισαν. μαρτύρομαί σε, ἐγὼ αὐτοὺς καίω. ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπώλησαν, ἐλθὴ ἡ Πτερόβολος, καὶ αὐτὴ λέγει. τοὺς ἀνταρτικοὺς τοῦ βασιλέως γνώρισον, μάθωμεν τὰ χαμαιπάτια τίνος εἰσί, πατήλια ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ πῶς εὑρέθη; ἐμίανε τὰ θυσιαστήρια, ἐμίανε τὸ φωτιστήριον, μάθωμεν τὰ πατήτια πῦ εἰσιν, ἠμάτωσαν τὰ θυσιαστήρια, Σάλῆρον καὶ Πέτρον, τῷ πυρί. Πρόβου, καὶ Ὑπατίου πολλὰ τὰ ἔτη. ἄξιος Πρόβος τοῦ βασιλέως, ἄξιος Ὑπάτιος τοῦ βασιλέως, πατρικίου τοῦ μαγίστρου πολλὰ τὰ ἔτη. τῶν

Habet quidem fides actorum, testificat a venerabilibus clericis sanctæ Dei ecclesiæ Apamiarum, quæ percurri assistentia populi * defendentis Apamiarum metropolim. Quoniam vero interpellatorias doctrinas fecerunt & exhibuerunt illi, qui sunt in prædicto venerabili clero, & simili modo sanctissimi episcopi provinciæ petierunt, videntur universa, quæ facta sunt, nota fecisse primo & insigni ac excelso throno, & glorioſissimo Patricio & Magistro divinorum officiorum, ac strenuissimis militibus utrarumque potestatum: ut & per illorum excellentiam ad divinas aures afferantur singula, quæ mota sunt: venio ad examen quæ maxime ab ipsis dicta sunt: & propter allata mihi honorabilia juramenta, conjungam omnia, quæ facta sunt in una materia; & notificabo, ad adsistentiam ipsorum clementiæ, inserendo his, quæ impræsentiarum facta sunt, & præcedentes exclamationes a multitudine venerabilis cleri prædictæ sanctissimæ ecclesiæ. Imperatoris multi sint anni. Augustæ multi anni. Præfectorum multi sint anni. Magistri multi sint anni. Senatus multi sint anni. Rebelles mitte foras. Comedentes ecclesiastica, foras ejice. Cuncta ecclesiastica Severus & Petrus comederunt, omnia in symbolam sodalium tradiderunt. Eum qui blasphemavit crucifixum, ejice foras. Ubi sunt possessiones ecclesiæ? mulieres omnia acceperunt: cuncta Pterovola accepit. Dignos anathemate anathematiza. Tolle violentiam de ecclesia. Omnes ecclesias deprædati sunt: in stipem sodalium omnia dederunt. Fidelis imperatoris multi sint anni. Vitaliani Magistri militum multi sint anni. Unam interrogationem canonicis mulieribus. Vincit fides otthodoxorum: episcoporum orthodoxorum multi sint anni. Eutychiani comitis multi sint anni. Requiescant ossa patris tui. Omnia ecclesiastica fœminæ acceperunt: hæc acta imperatori. Ossa Domni vendiderunt. Schismaticos clericos foras ejice. Prædia Domni vendiderunt. Qui res ecclesiæ absumpserunt, abscisi sunt. Te obtestor, ego illos trado. Omnia ecclesiastica vendiderunt. Veniat Pterovola, & ipsa dicat: rebelles imperatoris ejice foras. Salutem imperatori significa. Sciamus cujus sunt χαμαιπάτια: πατήτια in episcopatu quomodo inventa sunt? Contaminavit altaria, contaminavit baptisterium: sciamus ubi sunt πατήτια: cruentaverunt altaria. Severum & Petrum ad ignem. Probi & Hypatii multi anni. Probus dignus est imperatore. Hypatius dignus est imperatore. Patricii magistri multi anni:

* Pro *incolentis*. Hard.

multi ſint anni præfectorum. Totius ſenatus multi ſint anni, multi ſint anni Auguſtæ. Euphemiæ Auguſtæ multi ſint anni, Vitalianus dignus imperatore. Joannis patriarchæ multi anni. Hæc acta Deo. Omnia homicidia Fauſtus fecit. Infinita homicidia fecit. Necatos in ſancto Antonino, Imperatori. Imperator orthodoxus eſt. Petrum Manichæum imperatori. Severus & Petrus Manichæi ſunt. Senatus orthodoxus eſt. Tolle Fauſtum, ſalva civitatem. Eutychiani comitis multi anni: Juſta eſt ſententia præfectorum: ſupplicamus, notifica * ſalutem imperatoris. Notifica ſalutem Auguſtæ.

Forte pro, per ſalutem

A ἐπάρχων πολλὰ τὰ ἔτη. πάσης τῆς συγκλείτου πολλὰ τὰ ἔτη. πολλὰ τὰ ἔτη τῆς Αὐγούστης, Εὐφημίας Αὐγούστης πολλὰ τὰ ἔτη, ἄξιος Βιταλιανὸς τοῦ βασιλέως, Ἰωάννου πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. ταῦτα σὺ τῷ Θεῷ. ὅλους τοὺς φόνους Φαῦστος ἐποίησε, μυρίους φόνους ἐποίησε, τοὺς φονευθέντας ἐν τῷ ἁγίῳ Ἀντωνίνῳ τῷ βασιλεῖ. ὁ βασιλεύς, ὀρθόδοξός ἐστι. Πέτρον τὸν Μανιχαῖον, τῷ βασιλεῖ. Σεβῆρος, καὶ Πέτρος Μανιχαῖοι εἰσὶν, ἡ σύγκλητος ὀρθόδοξος ἐστί. ἆρον Φαῦστον, σῶσον πόλιν. Εὐτυχιανοῦ τοῦ κόμητος πολλὰ τὰ ἔτη. δικαία ἡ ψῆφος τῶν ἐπάρχων. δεόμεθα γνώριστον τοῦ σωτηρίαν τοῦ βασιλέως, γνώριστον τοῦ σωτηρίαν τῆς Αὐγούστης.

B

Copia alterius actionis formatæ tempore ejuſdem provinciæ principis.

Ἴσον ἄλλης πράξεως συσάσης ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεγαλοπρεπεστάτου ἄρχοντος.

Item Romanus archidiaconus dixit.

Ῥωμανὸς ἀρχιδιάκονος εἶπεν.

Cum Deus dederit rebus & ſanctis ſuis eccleſiis orthodoxum & piiſſimum imperatorem, veſtra magnificentia præſente, admonuerunt me ſanctiſſimi epiſcopi noſtræ provinciæ, antiquas eccleſiaſtici ſtatus ſervare conſuetudines; & hoc etiam venerabilis clerus Apamiarum petiit. Idcirco requiro præſentes presbyteros venerabiles, diaconos, ſubdiaconos, & lectores, ceteroſque cleri- C cos ipſius venerabilis cleri, ut quilibet ipſorum certificet propriam opinionem in actis.

Τοῦ Θεοῦ δεδωκότος τοῖς πράγμασι, καὶ τοῖς ἁγίοις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις ὀρθόδοξον, καὶ εὐσεβέστατον βασιλέα, παρούσης τῆς ὑμετέρας μεγαλοπρεπείας, παρηγγύησάν μοι οἱ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι τῆς ἡμετέρας ἐπαρχίας τὰ παλαιὰ ἤθη τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως κρατεῖν, τοῦτο καὶ τοῦ ἁγίου κλήρου τῆς Ἀπαμέων αἰτήσαντος, διὸ ἐξαιτοῦ τοὺς παρόντας θεοφιλεστάτους πρεσβυτέρους, διακόνους, ὑποδιακόνους, καὶ ἀναγνώστας, καὶ λοιποὺς κληρικοὺς τοῦ αὐτοῦ ἁγίου κλήρου, ἕκαστον αὐτῶν φανερῶσαι ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων τὴν οἰκείαν γνώμην.

Flavius Joannes Palladius Eutychianus, comes, & præſes dixit.

Φλάυιος Ἰωάννης Παλλάδιος κόμης, καὶ ἔπαρχος εἶπε.

Præſentes venerabiles presbyteri & reliqui clerici, & qui allegationem Romani venerabilis archidiaconi audiverunt, ſuam certificent ſententiam.

Παρόντες οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ οἱ λοιποὶ κληρικοὶ καὶ τῆς διδασκαλίας ἐπακούσαντες Ῥωμανοῦ τοῦ ἁλαβεστάτου ἀρχιδιακόνου τὴν οἰκείαν φανερώτωσαν γνώμην.

* *Græce*, Eutychius

* *Endochius reverentiſſimus presbyter dixit.*

Εὐτύχιος ἁλαβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν.

D

Celebritas totius mundi eſt hæc, pia videlicet ſtatio, quæ nunc tenetur: Quare juxta atteſtationes factas a venerabili archidiacono ſuademus, omnem innovationem, quæ jam provenit ab his qui fuerunt hæretici, auferri: & imponere ſancta nomina beatiſſimorum patrum noſtrorum & epiſcoporum, a beatiſſimo Domno uſque ad bonæ memoriæ Iſaccium epiſcopum noſtrum, tenereque in omnibus aliis antiquum ſtatum ſanctæ eccleſiæ.

Ἑορτὴ παντὸς τοῦ κόσμου ἐστὶν αὕτη ἡ νῦν κρατοῦσα εὐσεβὴς κατάστασις. διὸ κατὰ τὰ κατατεθέντα παρὰ τοῦ ἁλαβεστάτου ἀρχιδιακόνου, ἐπιζητοῦμεν πάντα καινισμὸν ἤδη προελθόντα ὑπὸ τῶν χειρομβίων αἱρετικῶν ἀφαιρεθῆναι, ἐντεθεῖναι δὲ τὰ ὅσια ὀνόματα τῶν μακαριωτάτων ἡμῶν πατέρων καὶ ἐπισκόπων, ἀπὸ Δόμνου τοῦ μακαριωτάτου, ἕως τοῦ τῆς θεοφιλοῦς μνήμης Ἰσαακίου τοῦ χρόμβιος ἡμῶν ἐπισκόπου, κρατεῖν δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὴν ἀρχαίαν κατάστασιν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας.

Euſtathius reverenaus presbyter & æconomus dixit.

Εὐσάθιος ἁλαβὴς πρεσβύτερος, καὶ οἰκονόμος εἶπε.

E

Quemadmodum allegavit præſens venerabilis archidiaconus, omnes venerabiles presbyteros, diaconos, ceteroſque clericos ſanctiſſimæ eccleſiæ noſtræ petere antiquas conſuetudines teneri, iſtud & ego teneri rogo.

Καθὼς ἐδίδαξεν ὁ παρὼν θεοφιλέστατος ἀρχιδιάκονος, πάντας τοὺς θεοφιλεστάτους πρεσβυτέρους, διακόνους, καὶ λοιποὺς κληρικοὺς τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας αἰτῆσαι τὰ ἀρχαῖα ἤθη κρατεῖν, τοῦτο κἀγὼ κρατυθῆναι παρακαλῶ.

Σπ.

Στέφανος ὁ λαβὼν πρεσβύτερος, εἶπε.

Κἀγὼ συναινῶ τῇ κατατεθείσῃ τῇ ἡγουμενίᾳ παρὰ τοῦ θεοσεβεστάτου Εὐσταθίου πρεσβυτέρου, καὶ οἰκονόμου τῆς παρ' ἡμῖν ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ τῶν λοιπῶν θεοσεβεστάτων κληρικῶν.

Stephanus reverendus presbyter dixit

Et ego assentior depositioni factæ a venerabili Eustathio presbytero & œconomo sanctæ Dei ecclesiæ, ac a ceteris venerabilibus clericis.

Θαλελαῖος ὁ λαβὼν πρεσβύτερος, εἶπε.

Μόλις ποτὲ ἀπὸ ζάλης ἐχειρίσατο ἡμῖν ὁ Θεὸς τὸν λιμένα τοῦτον, τὸν ὀρθόδοξον λέγω βασιλέα. εἰς ὃν μετὰ Θεὸν καταφυγών, θεασάμενος δὲ καὶ τὸν ἐμῶν συγκληρικῶν τὸν ζῆλον τὸν ὑπὲρ τῶν ἡγουμένων ἡμῶν ὁσίων ἀρχιερέων, καὶ πατέρων, παρακαλῶ τιμὴν μὴ ἡγουμένου καινοτομίαν παρὰ τῶν αἱρετικῶν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν ἐκκλησίᾳ ἀναβαπῆναι, κρατῆσαι δὲ τὸ παλαιὸν ἔθος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κατασάσεως, καὶ ἐντεθῆναι τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τὰς προσηγορίας τῶν μακαριωτάτων ἡμῶν ἐπισκόπων, ἀπὸ τοῦ μακαριωτάτου Δόμνου καὶ ἕως τοῦ μακαριωτάτου Ἰσαακίου τοῦ γενομένου ἡμῶν ἐπισκόπου.

Thalelæus reverendus presbyter dixit.

Tandem aliquando post tempestatem donavit nobis Deus hunc portum, orthodoxum imperatorem dico, ad quem post Deum confugiens, videnſque zelum conclericorum meorum, quem pro sanctis pontificibus & patribus nostris habent, rogo amoveri innovationem ab hæreticis factam in sanctissima ecclesia nostra, & servari antiquam consuetudinem ecclesiastici status, & ponere in sacris diptychis salutationes beatissimorum episcoporum, a beatissimo Domno usque ad beatissimum Isaccium episcopum nostrum.

Νεσάκιος ὁ λαβὼν πρεσβύτερος, εἶπε.

Κἀγὼ χάριτας τῷ Θεῷ, τῷ εἰρηνίσαντι, καὶ ἕνωσιν τοῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις διὰ τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως δεδωκότι, συναινῶ πᾶσι τοῖς αἰτηθεῖσι παρὰ τοῦ κλήρου ἡμῶν κλήρου, καὶ βεβαιωθεῖσι παρὰ τῶν ὁσιωτάτων τῆς ἐπαρχίας ἐπισκόπων, ὥστε ἀναβαπῆναι μὲν ἅπαν καινὸν ἐπεισαχθὲν τῇ ἁγιωτάτῃ ἡμῶν ἐκκλησίᾳ, ἀνανεωθῆναι δὲ, καὶ κρατυνθῆναι τὰ παλαιὰ ἤθη τὰ κρατήσαντα ἄχρι τῆς τελευτῆς τοῦ μακαρίου Ἰσαακίου τοῦ γενομένου ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου ἐπὶ τῶν θείων λειτουργιῶν, καὶ τοῖς βοηθοῖς ἅπασιν.

Nesucius reverendus presbyter dixit

Et ego gratias agens Deo, qui pacem & unionem sanctis ecclesiis per piissimum imperatorem nostrum dedit, consentio omnibus petitis a venerabili clero nostro, & confirmatis a sanctis episcopis provinciæ, ut & omne innovatum removeatur, quod introductum est in sanctissima ecclesia nostra, & antiquæ consuetudines renoventur ac serventur, quæ servatæ fuerunt usque ad obitum bonæ memoriæ Isaccii archiepiscopi nostri, in sanctis missis, ac in omnibus aliis.

Μεγας ὁ λαβὼν πρεσβύτερος, εἶπε.

Πάντα τὰ καινισθέντα ὑπὸ τῶν Ακεφάλων, βούλομαι παυθῆναι καὶ κρατεῖν τὴν ἀρχαίαν κατάσασιν, καὶ ἐντεθῆναι τὰ ὀνόματα τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων, καὶ τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων ἡμῶν, τῶν γενομένων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μητροπόλει ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ μακαρίου Ἰσαακίου.

Megas reverendus presbyter dixit

Omnia innovata ab * hæreticis volo cessare, & teneri antiquum statum, & imponere nomina sanctorum patrum, & sanctissimorum archiepiscoporum nostrorum, qui fuerunt in nostra metropoli usque ad obitum beati Isaccii.

* *In Græco*, ab Acephalis.

Σέργιος ὁ λαβὼν πρεσβύτερος, εἶπε.

Εὐχὴν τοιαύτην εἶχον, καὶ παρεκάλουν τὸν δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὥστε ἐπαρθῆναι τὰ ἤθη τὰ καινισθέντα παρὰ τῶν κακῶς φρονούντων * τοῦ μακαριωτάτου Ἰσαακίου, τοῦ γενομένου ἡμῶν ἐπισκόπου, ἐπέκειντο, καὶ συναινῶ πᾶσι τοῖς κατατεθεῖσι παρὰ τῶν θεοφιλεσάτων πρεσβυτέρων.

Sergius reverendus presbyter dixit.

Tales preces obtuli, & rogavi dominum nostrum Jesum Christum, ut tollerentur consuetudines innovatæ ab his, qui male sentiunt, & ponerentur nomina sanctorum patrum sicut & usque ad beatissimum Hacium episcopum nostrorum jacuerunt. Et consentio omnibus his, quæ deposita sunt, a venerabilibus presbyteris.

Σαββάτιος ὁ λαβὼν πρεσβύτερος, εἶπε.

Κἀγὼ συναινῶ πᾶσι τοῖς κατατεθεῖσι παρὰ τῶν θεοφιλεσάτων πρεσβυτέρων.

Sabbatius reverendus presbyter dixit.

Et ego consentio omnibus, quæ attestata sunt a venerabilibus presbyteris.

A

Romanus reverendus presbyter dixit.

Et ego gratias agens domino Deo, qui donavit toti mundo & sanctis ecclesiis orthodoxum imperatorem, consentio & consono omnibus petitis a venerabilibus conclericis meis, & ante me a venerabilibus presbyteris, in removendo omnem innovationem factam: & servare antiquas consuetudines ecclesiæ, & ponere in sacris diptychis appellationes sanctissimorum episcoporum nostrorum, usque ad beatissimum Isaccium archiepiscopum nostrum.

Ῥωμανὸς εὐλαβὴς πρεσβυτ. εἶπε.

Κἀγὼ εὐχαριστῶν τῷ δεσποτῇ Θεῷ δεδωρημένῳ κόσμῳ παντὶ, καὶ ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις ὀρθόδοξον βασιλέα, συναινῶ καὶ στοιχῶ πᾶσι τοῖς τε ὑπὸ τῶν θεοσεβεστάτων μου συγκληρικῶν αἰτηθεῖσι, καὶ παρὰ τῶν πρὸ ἐμοῦ θεοφιλεστάτων πρεσβυτέρων, ἐπὶ τῷ πᾶσαν καινοτομίαν γενομένην ἀναστραπῆναι, κρατυνθῆναι δὲ τὰ παλαιὰ ἔθη τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, καὶ ἐντεθῆναι τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τὰς προσηγορίας τῶν γενομένων ὁσιωτάτων ἐπισκόπων, ἄχρι τοῦ μακαριωτάτου Ισαακίου τοῦ γενομένου ἡμῶν ἀρχιεπισκόπου.

B

Joannes reverendus presbyter dixit.

Et ego consentio omnibus testificatis.

Ἰωάννης εὐλαβὴς πρεσβ. εἶπε.

Κἀγὼ συναινῶ πᾶσι τοῖς καταθεῖσιν.

* *In Græco*, Alius Joannes.

* *Asterius Joannes reverendus presbyter dixit.*

Scriptum est: *Hæc est dies quam fecit dominus: quare exultemus & lætemur in ea.* Cum lacrymis rogo, imponere sanctos patres nostros usque ad obitum sanctæ memoriæ Isaccii episcopi nostri, & teneri antiquam consuetudinem.

Ἄλλος Ἰωάννης εὐλαβὴς πρεσβύτερος εἶπε.

Γέγραπται, αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ κύριος, διὸ καὶ ἀγαλλιῶντες, καὶ εὐφραινόμενοι ἐν αὐτῇ, μετὰ δακρύων παρακαλῶ ἐντεθῆναι τοὺς ἁγιωτάτους ἡμῶν πατέρας, ἄχρι τῆς τελευτῆς τοῦ τῆς ὁσίας μνήμης Ισαακίου τοῦ γενομένου ἡμῶν ἐπισκόπου, καὶ κρατυνθῆναι τὸ παλαιὸν ἔθος.

C

Joannes & Zacchæus presbyteri dixerunt.

Et nos consentimus omnibus opinionibus.

Ἰωάννης, καὶ Ζακχαῖος πρεσβύτεροι εἶπον.

Καὶ ἡμεῖς συναινοῦμεν πᾶσι τοῖς δόξασιν.

Cyriacus reverendus presbyter & Logotheta dixit.

Et ego rogo vestram potestatem, ponere in sacris diptychis sanctos & beatos nostros episcopos usque ad beatissimum Isaccium, & eos qui in sede ipsorum mortui sunt, & teneri antiquas ecclesiæ consuetudines. Oro autem pro victoria domini nostri piissimi Justini orthodoxi imperatoris.

Κυριακὸς εὐλαβὴς πρεσβύτερος, καὶ λογοθέτης εἶπε.

Κἀγὼ παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἐξουσίαν, ἐντεθῆναι ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τοὺς ὁσίους ἡμῶν καὶ μακαρίους γενομένους ἐπισκόπους τοὺς ἄχρι τοῦ μακαριωτάτου Ισαακίου, καὶ τοὺς ἐν τοῖς θρόνοις αὐτῶν ἀποθανόντας, κρατυνθῆναι δὲ καὶ τὰ παλαιὰ ἔθη
D τὰ ἐκκλησιαστικά. ὑπερεύχομαι δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς νίκης τοῦς δεσπότου ἡμῶν, τοῦ εὐσεβεστάτου Ιουστίνου ὀρθοδόξου βασιλέως.

* *In Græco*, Antoninus.

* *Antonius presbyter dixit.*

Oratio quidem nobis fuit, ut ponerentur in sacris diptychis sancti ac beati patres nostri, qui fuerunt episcopi nostri usque ad beatæ memoriæ Isaccium, qui & ipse episcopus noster fuit, & servarentur antiquæ consuetudines ecclesiæ, quæ fuerunt usque ad tempus ipsius beatissimi Isaccii.

Ἀντωνῖνος εὐλαβέστατος πρεσβύτερος εἶπεν.

Εὐχὴ μὲν ἦν ἡμῖν, τὸ ἐντεθῆναι ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τοὺς ὁσίους καὶ μακαρίους ἡμῶν πατέρας, τοὺς γενομένους ἡμῶν ἐπισκόπους ἄχρι τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Ισαακίου καὶ αὐτοῦ γενομένου ἡμῶν ἐπισκόπου, κρατυνθῆναι δὲ καὶ τὰ ἔθη τὰ ἐκκλησιαστικὰ, τὰ μέχρι τοῦ αὐτοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Ισαακίου.

Eutychianus diaconus dixit.

Gratias ago omnium Deo, qui dedit nobis pium & Christi amantissimum imperatorem Justinum pro pace sanctissimarum ecclesiarum suarum, & peto inseri sacris diptychis nomina sanctorum episcoporum nostrorum, qui fuerunt usque ad beatæ memoriæ Isaccium, qui fuit episcopus noster, utque serventur antiquæ consuetudines ecclesiæ.

E

Εὐτυχιανὸς διάκονος εἶπεν.

Εὐχαριστῶν τῷ τῶν ὅλων Θεῷ τῷ δεδωκότι ἡμῖν εὐσεβῆ, καὶ φιλόχριστον βασιλέα Ιουστῖνον, ἐπὶ εἰρήνῃ τῶν ἁγιωτάτων αὐτοῦ ἐκκλησιῶν, κἀγὼ αὐτῷ ἐντεθῆναι ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις τὰς προσηγορίας τῶν γενομένων ἡμῶν ὁσίων ἐπισκόπων τῶν ἄχρι τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης Ισαακίου τοῦ γενομένου ἡμῶν ἐπισκόπου, κρατεῖν δὲ καὶ τὰ παλαιὰ ἔθη τὰ ἐκκλησιαστικά.

Σέρ-

A

Σέργιος, καὶ Εὐσέβιος, καὶ Ἰωάννης πρεσβύτεροι εἶπον.

Sergius & Euſebius ac Joannes presbyteri dixerunt.

Καὶ ἡμεῖς συναινοῦμεν πᾶσι τοῖς παρὰ ἡμῶν κατατεθεῖσιν.

Et nos conſentimus omnibus atteſtatis ante nos.

Καλλιόπιος ὁ Μάρκωνος, Λεόντιος ὁ Μάτρωνος, Ἀναστάσιος ὁ Ἀφθονίου, Στέφανος, καὶ Θεοδόσιος, διάκονοι εἶπον.

Calliopius filius Marconis, Leontius filius Matronis, Anaſtaſius Aphthonii, Stephanus & Theodoſius diaconi, dixerunt.

Συναινοῦμεν καὶ ἡμεῖς τοῖς κατατεθεῖσι παρὰ τῶν ἁγιωτάτων ἀνδρῶν.

Conſentimus & nos his, quæ teſtata ſunt a venerabilibus viris.

B

Δύας ὁ Οὐρανίου, Ἀναστάσιος ὁ Θεοδοσίου, Μακεδόνιος, Ἰωάννης ὁ Ῥωφίνου, καὶ Λεόντιος ὁ Ἀνατολίου, Ἐπίονος ὁ Ἑορτασίου, διάκονοι, εἶπον.

Dyas filius Uranii, Anaſtaſius filius Theodoſii, Macedonius, Joannes filius Ruffini, & Leontius filius Anatolii, Epionus filius Eortaſii, diaconi dixerunt.

Καὶ ἡμεῖς τοῖς συνδόξασι συνεψήφισμεν.

Et nos ejuſdem opinionis ſumus.

Στέφανος, Ἀνθέμιος, Εὐλόγιος, Ἀντωνῖνος, Λεόντιος, Ἠλίας, Ἐπιφάνιος, Συμεών, Αἴτιος, Φωτεινός, Ἰουλιανός, Λέοντιος, Ἰωάννης, Ἐπιλάμπιος, Στέφανος, ἁγιώτατοι διάκονοι εἶπον.

Stephanus, Anthemius, Eulogius, Antoninus, Leontius, Elias, Epiphanius, Symeon, Aetius, Photinus, Julianus, Leontius, Joannes, Epilampius, Stephanus, reverendi diaconi dixerunt.

Καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τοῖς συνδόξασι παρὰ τοῦ ἁγίου κλήρου.

Et nos ſequimur ea, quæ ſimul viſa ſunt C venerabili clero.

Παῦλος, Διογένης, Θωμᾶς, Στέφανος, καὶ Ἀστέριος, Ἰωάννης καὶ Στέφανος διάκονοι εἶπον.

Paulus, Diogenes, Thomas, Stephanus, Aſterius, Joannes & Stephanus, diaconi dixerunt.

Καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν πᾶσι τούτοις.

Et nos ſequimur omnes iſtos.

Θεοδόσιος, Ἰωάννης, Συμεών, Μάρκελλος, Ῥωμανός, Ἰουλιανός, Λεόντιος, Ἀστέριος, Ἰουλιανός, Ἰωάννης, Συμεώνης, Μάρας, Θεόδοτος, Θωμᾶς, Ἐπιφάνιος, Ἰωάννης, Λεόντιος καὶ Σωφρόνιος διάκονοι, εἶπον.

Theodoſius, Joannes, Symeon, Marcellus, Romanus, Julianus, Leontius, Aſterius, Julianus, Joannes, Symeones, Maras, Theodotus, Thomas, Epiphanius, Joannes, Leontius, & Sophronius diaconi, dixerunt.

Καὶ ἡμεῖς συναινοῦμεν πᾶσι τοῖς συνδόξασι παρὰ τοῦ ἁγίου κλήρου. D

Et omnes nos conſentimus omnibus dictis a venerabili clero.

Ἐπιφάνιος, Γνίδιος, Ῥωμανός, Ἀφθόνιος, Διόδωρος, Ἰωάννης, Ἀντωνῖνος, Εὐάγριος, Θωμᾶς, Βάρκιος, Στέφανος, Ἀναστάσιος, Στρατήγιος, Ἐπιφάνιος, καὶ Θεοκτίστης ἁγιώτατοι ἀναγνῶσται, εἶπον.

Epiphanius, Gnidius, Romanus, Aphthonius, Diodorus, Joannes, Antoninus, Evagrius, Thomas, Barcius, Stephanus, Anaſtaſius, Strategius, Epiphanius, & Theoctiſtus reverendi lectores dixerunt.

Καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν πᾶσι τούτοις.

Et nos ſequimur hos omnes.

Φλάβιος Ἰωάννης Παλλάδιος Εὐτυχιανὸς κόμης, καὶ ἔπαρχος εἶπε.

Flavianus Joannes Palladius Eutychianus comes & præſes, dixit.

Δῆλα τὰ πεπραγμένα. ἐδάντυρ. E

Manifeſta ſunt ea quæ facta fuere. Edun-tur.

A

LIBELLUS MONACHORUM Apamiæ ad proprios episcopos, de sceleribus Petri.

Copia libellorum porrectorum a collegio monachorum Apamiæ. Sanctissimis dominis nostris episcopis, sanctissimis patribus episcopis secundæ Syriæ, ab Alexandro, Joanne, Symeone, Palladio, Procopio, Eugenio, Stephano, & reliquis archimandritis & monachis territorii Apamiarum.

ΛΙΒΕΛΛΟΣ ΤΩΝ ΜΟΝΑΧΩΝ Απαμείας πρὸς τὺς ἰδίους ἐπισκόπους.

Ἴσον λιβέλλων ἐπιδοθέντων παρὰ τῆ κοινῆ τῆς μοναχῶν τῆς Απαμέων. Τοῖς ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις δεσπόταις ἡμῶν τοῖς τὰ πάντα ὁσιωτάτοις πατράσιν ἐπισκόποις Συρίας δευτέρας παρὰ Αλεξάνδρυ, Ιωάννυ, Συμεώνυ, Παλλαδίυ, Προκοπίυ, Εὐγενίυ, Στεφάνυ, καὶ λοιπῶν ἀρχιμανδριτῶν, καὶ μοναχῶν τῆς Απαμέων χώρας.

Vide Baron. ad. 518. n. 48.

[1] DOcuerunt nos divinæ scripturæ, quomodo & rerum necessitas didicit servire tempori. Siluimus igitur superioribus annis, vim nobis afferente potentia tunc imperantium, ac furore hæreticorum: verum cum nunc Deus justam fiduciam donaverit, rebusque optatam spem largitus sit, & ecclesiis suis & toti orbi orthodoxum imperatorem excitarit, necesse est, ut qui silentio gravati obmutuerant, clament. Scitis enim quod inevitabilium rerum vis res etiam impossibiles ferme solet aggredi. Cum itaque Deus clementiam donaverit, & tranquillitatem terris reddiderit, (qui pro sua singulari bonitate, suos cultores ac in se confidentes consilio desertos numquam relinquit, sed consolatur) bono imperatore rerum potiente & secedentibus his, qui rectam viam orthodoxæ fidei spoliare conantur: relinquitur, ut nos dicamus, licet videantur mediocria: vitam amarissimam Severi hæretici, deinde turpem ac omni abominatione plenam Petri vitam. Quando enim ivimus ad pagum figulorum, qui non longe est a venerabili templo beati Symeonis confessoris, ad pacem & unionem caritatis, & justam orationem respicientes, solumque habitum & animam monachos decentem circumferentes: nescimus, quomodo impium Severum hostem habuimus, quem nescivit, nec unquam suscepit Christianorum status, neque vera communione ullo modo aut tempore participare voluit, & si spectetur sententia inimici veritatis, prorsus omnes præimus, cum Judæi, aut alias sæculares atque adeo monachi, nos invaderent ex locis quibusdam sublimibus ac præruptis. Quid autem possemus facere, aut quomodo possemus resistere furori eorum qui in nos immittebantur, & acerrimi ducis impietatis? Nam alios quidem necarunt, alios vero in captivitatem traxerunt, nonnullos vestibus nudarunt, & alios detritis corruptisque vestibus tanquam in ignominiosa vita, secundum illorum opinionem publice traduxerunt. Nos quidem ob ea, quæ facta erant, merito gloriabamur, passiones & sanctas plagas pro Christo Deo nostro cum omni bona spe sustinentes. Verum cum tam magnas offensiones, parvas putarent, immittunt ad * exertem exercitum rusticorum majorem isto, & secundum impetum faciendo contra prædictum monasterium, partem muri diruunt, & noctis tempore

* fcertum

Διδάσκουσιν ἡμᾶς αἱ θεῖαι γραφαὶ, ὡς μεμάθηκε καιρῷ δουλεύειν καὶ ἡ τῆς πραγμάτων ἀνάγκη. ἐσιγήσαμεν οὖν τὰς φθάσαντας κύκλῳ δυνασείας τῶν τότε κρατούντων, καὶ τῇ μανίᾳ τῆς αἱρετικῶν ταραζόμενοι. ἀλλὰ νῦν Θεῷ βραβεύσαντι δικαίαν παῤῥησίαν, καὶ φιλοτιμησαμένῳ τοῖς πράγμασιν ὀρθαίαν ἐλπίδα, καὶ πᾶς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπαναπείλαντι πάσῃ τῇ γῇ φιλόχρυσον, καὶ ὀρθόδοξον βασιλέα, ἀνάγκη πάσας καὶ τὰς ἐν ἀφωνίᾳ πιεζομένας βοᾶν, ἴσε γὰρ, ὡς καὶ τῆς ἀδυνάτων σχεδὸν ἡ τῆς ἀπαραιτήτων πραγμάτων ἐφάπτεται βία. Θεοῦ τοίνυν φιλανθρωπίαν πρυτανεύσαντος, ἀγαθοῦ βασιλέως χρηματίζοντος, ἀποχωρησάντων τῆς σκιλλαίου ἐπιχειρούντων τὴν ὀρθαίαν τῆς πίστεως ὁδὸν, λείπεται λέγειν ἡμᾶς, εἰ καὶ μέλεα φανῇ, τὸν Σεβήρου τοῦ κακοδόξου πικρότατον βίον, εἶτα καὶ Πέτρου τὸ αἴσχρὸν καὶ πάσης βδελυρίας πολίτευμα. ὅτε γὰρ ἐπορευόμεθα κατὰ προκειμένου χωρίον, οὐ πόρρω τοῦ σεβασμίου τεμένους τυγχάνον τοῦ μακαρίτου, καὶ ὁμολογητοῦ Συμεώνυ, πρὸς εἰρήνην καὶ ἕνωσιν ἀγάπης, καὶ δικαίαν δέησιν ἀποβλέποντες, μόνον τρόχημα καὶ ψυχὴν περιφέροντες εὐπρεπούσαν μοναχοῖς, οὐκ ἴσμεν ὅπως, τὸν ἀσεβῆ Σεβῆρον πολέμιον ἐσχήκοτες, ὃν οὐκ εἴδομεν, οὐκ ἐδέξατο πώποτε τῆς Χριστιανῶν ἡ κατάστασις, οὐδὲ κοινωνίας ἀληθοῦς κατά τινα τρόπον, ἢ χρόνον μετέσχεν, ὅσον ἀπὸ γνώμης τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας, ἅπαντες ἀπωλόμεθα Ιουδαίων, ἢ καὶ ἄλλος κοσμικῶν τε, καὶ δῆθεν μοναχῶν ἐπενεχθέντων ἡμῖν ἔκτινων ὑψηλῶν, καὶ ἐπιφόρων χωρίων. Τί δὲ καὶ ποιεῖν ἐνῆν, ἢ πῶς ἀντικαθίσασθαι μανίᾳ τῆς ἐπιπεμφθέντων, καὶ τὸ δεινὸν τῆς ἀσεβείας στρατηγοῦ; τοὺς μὲν γὰρ διέφθειραν ἕτεροι αἰχμαλώτους ἀφείλκυσαν, ἐνίους γυμνοὺς τῆς ἐσθῆτος κατέκτησαν, ἄλλους κατερρωγυίας τῆς ἐσθῆτος ὡς ἐν ἀσχήμονι βίῳ κατὰ τὴν ἐκείνων δόξαν ἐπόμπευον. ἡμεῖς μὲν ἐπὶ τοῖς γεγυμνωμένοις εἰκότως ἐσεμνυνόμεθα, πάθη καὶ ὁσίας πληγὰς ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, μετὰ πάσης ἀγαθῆς ἐλπίδος προφέροντες. ἀλλὰ καὶ τὰ ἔτως μεγάλα τῆς ἀδικημάτων μικρὰ νενομικότες, ἐπιπέμπουσι καὶ κατὰ τὸν [2] ἐκτὸν, στρατείαν ἀγροίκων μείζονα πώτης, διάτερον ἔφοδον κατὰ τὸ εἰρημένον μοναστηρίου ποιούμενοι. οἱ διορύττουσι μέρος τοῦ τείχους, καὶ ὑπεισέρχονται νύκτωρ, καὶ τινὰς μὲν κατασφάττουσι, τοὺς δὲ πολλοὺς κατα-

1 Vetus lectio hic obscura & prava, ideoque a nobis neglecta est.
2 Lego, ἀν Νικαίᾳ. *Harduinus.*

καταπλήττουσιν, ἁρπάσαντες καὶ τὴν μετρίαν τοῦ μοναστηρίου περιουσίαν, ὥστε ἀντὶ μεγάλων ὀδυρμῶν βόπαια, φησὶ, κατὰ τῆς ἀσεβείας ἵστη. καίτοι μὴν πολλὰ δεινὰ δεδράκοτες, εἰ καὶ μόλις ἀπεδιώχθησαν· καιρὸς δὲ οὐδεὶς οὐδὲ μιαιφονίας σβέσαι τὸν μόνον τῆς πάσης οἰκουμένης ἐχθρὸν, ἢ τί γε ἀληθέστερον καὶ τῆς τῶν οὐρανίων θεωρίας, ἀλλ' ὡς μὴ ἀρκοῦντος ὡς ἔοικε μόνου σβέσαι κατασπιλῶσαι τῆς ὅλης οἰκουμένης τὰ κόσμια, πάλιν ὁ Πέτρος κατὰ τῆς Ἀπαμέων ἐξανίσταται, καὶ προβάλλεται φησὶ, πρόεδρος, ὃν ἔδει μᾶλλον καὶ γράμμασιν ἐν συλλαβαῖς παραδίδοσθαι, καὶ μὴ ὀνειροπολεῖν ἱερατικῆς μυσταγωγίας θεσπίσματα. ὅθεν τὸ ἄλογον τῆς νεότητος θράσος ἐπισπέμπει πολλάκις τῷ ἁγίῳ μοναστηρίῳ τῷ Δωροθέᾳ, παρασύρων πλῆθος, δημώδη γυναῖα τότε προσαρμόζοντα, ὅσῳ τὸ τῆς ἀκοσμίας ἐκόμαζον ἐν αὐταῖς. ἐπῆραι γὰρ ἦσαν καὶ ἀδαμόθεν εὐγνῶες. καὶ καταπλήπτων τὰς αὐτόθι θεοφιλεῖς μοναχὰς ἕλκει κατὰ τὴν πόλιν, καὶ δεσμωτηρίῳ καθείργει· καὶ τοῦτο πολλάκις ποιῶν, οὐκ ἐπαύσατο. τίς ἂν ἐφικέσθαι διωμήσεται τῶν ἀγηναμοσύνων ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Ματρώνης κακῶν; ἔτι γὰρ καὶ νῦν ἐμπεπήγασι βέλη τῶν ἑπομένων καὶ προσκαρτερούντων αὐτῷ Ἰσαύρων, βοῶντα τὰ συμβεβηκότος δράματος τὴν ὑπερβολήν. ὅπου ὁ τῶν θυρῶν ἐκείνων τὸ μοναστηρίῳ ἀφανισμὸς ἀδακρυτὶ συγχωρεῖ παρεῖναι τοὺς ὁρῶντας. εἰ δὲ καὶ τὴν μιαιφονίαν ἐξειπεῖν τολμήσομεν, εἰς οἷ' καταχρώσας πολλάκις τὰς χεῖρας, καὶ ἐρῶν τὸ αἷμα τῆς θυσιαστηρίοις ἀναπιμπλάμενα προσφέρειν ἐθάρρει, ποῖος τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν οὐκ ἀποκνήσει καὶ λέγειν, καὶ σιγῇ μᾶλλον ἀγαπήσει τὰ τοιαῦτα τῶν πραγμάτων ἐπικαλύπτειν; ἀλλ' εἰ καὶ πάλιν ἐπιμνησθησόμεθα τῶν προελθόντων κατὰ τὸ Ὡραγῶν μοναστήριον, ποῖος ἀρκέσει χάρτης πρὸς ἀφήγησιν τῶν τοσούτων πλημμελημάτων; οὐ γὰρ ὤκνησαν ὡς ἐν πολιορκίᾳ καθελεῖν τὸ μοναστήριον, καὶ δίκην αἰχμαλώτων λαβεῖν τοὺς αὐτόθι φάλλοντας μοναχούς, ἐπειδὴ πρὸς μικρὸν ὀλιγωθέντες ὕστερον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας ἠγάπησαν, καὶ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἡμῶν κοινωνίας ἠσπάσαντο, τὴν ἐν Λαοδικείᾳ συσᾶσαν μάχην, καὶ τὸν ἄφατον Φαύστου μανίαν, ὃν ὅσους κατέλαβε βέλεσιν ἀθέσμως, φέρει καί τινων πεπραγμένων ἡ πίστις, ὥσπερ ἂν καὶ ἐπὶ τῇ τῶν Νικερτῶν ἐφόδῳ γεγόνοι τις πρᾶξις, καὶ οὐδεὶς τῶν οἰκούντων τὴν ἐπαρχίαν ὑπολέλησται. ὅσα δὲ καὶ οἷα διαφόρως κατὰ τὸν σεβάσμιον οἶκον τοῦ καλλινίκου μάρτυρος Ἀντωνίνου τετόλμηται, ποῖα φύσις ἔχουσα λόγον ἀδακρυτὶ διηγήσεται; ὥσπερ γὰρ ἐν ἔθει γινόμενος τῆς τῶν μοναχῶν μιαιφονίας, καὶ μέγα κέρδος, τὸ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀπόκτον λογιζόμενος, κατέσφαττε διὰ τῶν ἑπομένων αὐτῷ, ὧν ἐκ ὁσίως ἐστρατήγει τῆς ἐπὶ τιμῇ τῆς ἐκεῖσε ἐπιτελουμένης ἑορτῆς ἀθροιζομένους διλαδεῖς, καὶ ὀρθοδόξους μοναχοὺς, ἔτι τε χερσὶν ἡμαγμέναις, τῷ θυσιαστηρίῳ παριστάμενος. ἀκηκόατε παρόντες τότε μεγαλοπρεπεστάτου τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος, καὶ Ἀμελίου τοῦ ἐνδοξοτάτου, καὶ Νάρσου τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου, καὶ ἑτέρων ἐν τέλει τινῶν, ὅσας ἀφῆκαι φωνὰς παρόντες οἱ θεοφιλέστατοι πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι, καὶ ὑποδιάκονοι, καὶ τὸ λοιπὸν πλήρωμα τῆς

A subintrant, & quosdam interficiunt, plurimos vero verberant, & mediocrem subſtantiam monaſterii ſubripuerunt, & pro magnis lamentationibus trophæa iniqua contra pietatem erigebant. Et ſic quidem multa acerrima commiſerunt; licet tandem expulſi ſint. Tempus autem nullum ſatis homicidii ſoli Severo totius orbis inimico, imo verius cæleſtium contemplationum: ſed non ſufficiente ſolo Severo (ut videbatur) maculare ornamenta totius orbis, iterum & Petrus contra civitatem Apameenſium excitatur, & promovetur (inquit) præſul, quem oportebat magis & literis in ſyllabis tradi, & non ſomniare oracula ſacri ritus. Unde B temerariam audaciam juventutis immittit ſæpius in venerabile monaſterium ſancti Dorothei protrahens multitudinem publicarum fœminarum huic accommodatam, in quo illud dedecoris commiſit in eis. Nam meretrices erant, & nullatenus nobiles. Et percutiens ibidem venerabiles monachos, trahit ad civitatem & in carcerem detrudit, & hoc ſæpius facere non ceſſavit. Quiſnam poterit, quæ præceſſerunt mala & damna monaſterio Matronæ illata numerare? Inſuper enim & nunc infixa ſunt jacula & tela Iſaurorum, qui ſectabantur eum, illique adhærebant, quæ teſtantur illius fabulæ, quæ tum contigit, indignitatem. Neque vero ſi- C ne lacrymis permittit illa cernere eos, qui tranſeunt, portarum illius monaſterii deſtructio. Quod ſi & homicidia dicere audebimus, in quibus ſæpius manus tinxit, & videns ſanguinem altaribus reſperſum offerre auſus eſt, quis Chriſtianorum non refugiet dicere, immo ſilentio non potius contentus erit talia occultare? Sed & ſi rurſus commemoramus præcedentia facta, & perpetrata in Oragorum monaſterio, quæ charta ſufficeret ad enumerationem tantorum delictorum? Non enim eos piguit, ſicut in obſidione, deſtruere monaſterium, & tanquam bello captos monachos ibidem pſallentes abripere: qui quamquam ad modicum tempus D lapſi ſint, demum tamen veritatis verbum dilexerunt, & conjunctionem communionis noſtræ amplexati ſunt. Pugnam Lariſſæ factam, & nefandum furorem Fauſti, & quos inhumaniter ſagittis confixit, habet & quorundam geſtorum fides, quemadmodum & quæ acta ſunt in invaſionem Nicertorum, neminem eorum, qui provinciam incolunt, latent. Quanta vero & qualia differenter in venerabili domo victoris martyris Antonini perpetrata ſint, quæ natura ratione prædita ſine lacrymis enarrabit? Ita enim in conſuetudinem venerat interficiendi monachos, magnum lucrum putans, quod cunctis hominibus abominandum eſt, & jut per ſe- E quaces ſuos, quos inique conducebat, interfecerit venerabiles orthodoxos monachos, qui ibidem in honorem peragendæ celebritatis congregabantur, ſicque cruentis manibus adſtabat altari. Audiviſtis, præſente magnificentiſſimo provinciæ præſide, & Amelio glorioſiſſimo, ac Narſete magnificentiſſimo, & inſuper quibuſdam aliis, quas voces emiſerunt præſentes venerabiles presbyteri, diaconi, & ſubdiaconi, ceteraque multitudo catholicæ eccleſiæ Apameenſium: quomodo cum meretricibus & inhoneſtis mulieribus

vitam

vitam duxit, & contumeliosas voces contra Deum emisit, Christum crucifixum blasphemando, trahens etiam mulieres in sanctos Christianorum fontes; quæ nondum dignæ habitæ fuerant baptismate sacro. Ceterum si voluerimus universa percurrere, alio potius, & non solum præsente, indigebimus tempore. Quare multa Petri & Severi delicta prætereuntes carptim balbutiendo percurrimus veras contra illos accusationes. At bonum quidem esset, non prætermittere causam afflictionis venerabilis * Joannis. Nam cum quidam moti essent sermones in secreto sancti Stephani, dum celebraretur festivitas, & respondisset dictus venerabilis vir, bene & sancte credere piissimum imperatorem nostrum; qui contristatus, ac veluti anima compunctus in hac justa voce, sub verbo & condemnatione, inquit, hunc fecit Petrus qui veritatis inimicus est, & nullibi justum habet sermonem, sed in omnibus protervus hostis est, oppugnatis bonis orthodoxis cogitationibus ejus, qui est post Deum universi orbis dominus. Hæc enim sic attestata, præsente magnifico præside provinciæ, & quibusdam clarissimis electis de metropoli, multi ex venerabili clero Apameensium edocuerunt addentes, & quantam servavit voluptuosam affectionem circa Stephanam mulierem de scena, quam adducendo persuasione & blanditiis, monasterio, inquit, immittit, & omni tempore privatim & continue ipsi adhærens. Et hoc diverticulum indecens rursus sibi fabricavit, & occasionem inhonestam, quam ipse vocavit doctrinam & admonitionem, putans omnes præscientes se fallere, & veritatem pervertere eorum, ex quibus constabat eum sceleris patrandi causa illius congressum amplexum esse, ut sobrium valde sermonem de hoc usurpemus. Quare supplicamus ac rogamus vestram beatitudinem, ut respicientes ad verum verbum, cui servitis, & ad memoriale & orthodoxum propositum piissimi imperatoris nostri, ac summorum magistratuum sequamini sancta gesta beatissimi patriarchæ, & sanctæ synodi cum ipso congregatæ, & consentiatis justæ expulsioni factæ contra Severum hæresiarcham, & deponere velitis Petrum, quem nominando erubescimus: sed necessitati obsequentes, dicimus, & supplicamus, ut deponatis ipsum, & extra sacrum chorum statuatis, ac extra sacerdotium, a quo ipse omnino alienus fuit jam nunc, & sibiipsi solum illicite vindicavit sacerdotii specimen. Istis enim sic præcedentibus, Deus admittet vestram puram, & ipsi dilectam voluntatem, & Rex magnus laudabit rectum animum vestræ justitiæ, & passiones concitatas membris ecclesiasticis excidetis. Atque utinam sicut olim & prioribus sæculis, remedium & curam apostolicam ecclesiis impertientes, ad sanctum & convenientem ordinem immaculatam Christianorum fidem deducatis, ut gloria & indefessi hymni continuis vocibus & canticis Deo universorum domino offerantur, tam a cœlestibus potestatibus, quam ab omni humana natura, justis ecclesiæ catholicæ in bonam unionem convenientibus, ut juxta divinam vocem *fiat unum ovile & unus pastor* Christus Deus noster.

* Juliani

Joan. 10.

A ἐν Ἀπαμείᾳ καθολικῆς ἐκκλησίας, ὡς μετὰ πορνῶν καὶ γυναικῶν ἀθέσμων τὸν βίον ἐπορεύετο, καὶ δυσφήμους ἀφῆκε κατὰ τοῦ θείου φωνὰς, παροινῶν τὸν σταυρωθέντα Χριστὸν, γυναῖα παρασυρῶν ἐν τῇ θείᾳ τῶν Χριστιανῶν κολυμβήθρᾳ, μηδὲ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀξιωθέντα, καὶ εἰ θελήσομεν ἅπαντα διεξελθεῖν, ἑτέρου μᾶλλον, καὶ οὐ μόνον τοῦ παρόντος δεηθησόμεθα καιροῦ. διὸ παρέντες τὰ πολλὰ τῶν πλημμεληθέντων Σευήρῳ, καὶ Πέτρῳ. ἀκροθιγῶς, ὡς οἷόν τε ἦν, ὑποψελλίσαντες διεξήλθομεν τὰς κατ' ἐκείνων ἀληθεῖς κατηγορίας, καλὸν ἂν εἴη, μηδὲ τὴν αἰτίαν τῆς κατὰ Ἰουλιανοῦ τοῦ εὐλαβεστάτου λύπης, παραδραμεῖν. ἐπειδὴ γάρ B τινες ἐκινήθησαν λόγοι ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ἑορτῆς ἐπιτελουμένης, καὶ ἀπεκρίνατο ὁ εἰρημένος εὐλαβέστατος ἀνὴρ καλῶς, καὶ ὁσίως πιστεύειν τὸν εὐσεβέστατον ἡμῶν βασιλέα, ἀχθεσθεὶς ὥσπερ καὶ κεντηθεὶς τὴν ψυχὴν ἐπὶ τῇ δικαίᾳ ταύτῃ φωνῇ ὑπὸ λόγον καὶ κατάκριμα φησὶ τοῦτον πεποίηκε Πέτρος, ὁ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς, ὁ μηδαμόθεν ἔχων εὔλογον λόγον, ἀλλὰ μόνον κατὰ πάντα προπετὴς ἄντικρυς, καντεῦθα μαχόμενος τῷ φιλοχρίστῳ καὶ ὀρθοδόξῳ λογισμῷ τοῦ τῆς ὅλης μετὰ Θεὸν οἰκουμένης δεσπότου. ταῦτα γὰρ ὡς ἐπιμαρτυρεῖται, παρόντος τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος, καὶ τινων λαμπρῶν λογάδων τῆς μητροπόλεως, πολλοὶ C τῶν τελούντων εἰς τὸν εὐαγῆ κλῆρον τῆς Ἀπαμέων ἐξεδίδασκον, προστιθέντες καὶ ὅσην ἔσωζεν ἡδυτάτην στοργὴν περὶ Στεφάνην τὴν ἀπὸ σκηνῆς, ἣν ἀναγαγὼν πειθοῖ καὶ κολακείᾳ πολλῇ μοναστηρίῳ, φησὶν, ἐμβάλλει, κατὰ πάντα καιρὸν ἰδίᾳ, καὶ κατὰ μόνας προσεδρεύων αὐτὸς, καὶ τοῦτο κατὰ γώγιον ἀπρεπὲς πάλιν ἑαυτῷ τεχνασάμενος, καὶ πρόφασιν ἄσεμνον, ἣν αὐτὸς ἐκάλει διδασκαλίαν εἶναι καὶ παραίνεσιν, ἅπαντας προεπισταμένους φενακίζειν οἰόμενος, καὶ τὴν ἀλήθειαν παρακρούεσθαι, ὧν ἐπὶ κακῷ τὴν πρὸς ἐκείνην ἠσπάζετο συνουσίαν, ἵνα πάνυ σωφρονέστερον τὸν περὶ τούτου διεξέλθωμεν λόγον. διὸ ἱκετεύομεν, καὶ δεόμεθα τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, ἀφορῶντας εἴς τε D τὸν ἀληθῆ λόγον, ᾧ λατρεύετε, καὶ εἰς τὸν ἀοίδιμον καὶ ὀρθόδοξον σκοπὸν τοῦ εὐσεβεστάτου ἡμῶν βασιλέως, καὶ τῶν μεγείστων ἐξουσιῶν, εἶξαι, καὶ κατακολουθῆσαι ταῖς καθαραῖς ταῖς πράξεσι τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου, καὶ τῆς συνεδρευσάσης αὐτῷ ἁγίας συνόδου, καὶ συναινέσαι μὲν τῇ κατὰ Σευήρου τοῦ αἱρεσιάρχου δικαίᾳ ἐκβολῇ, καθελεῖν δὲ καὶ Πέτρον, ὃν ἐξονομάζοντες εἰκότως ἐγκαλυπτόμεθα· πειθόμενοι δὲ τῇ ἀνάγκῃ λέγομεν, καὶ δεόμεθα καθελεῖν τοῦτον, καὶ ἔξω καταστῆσαι θείου χοροῦ, καὶ ἱερωσύνης, ἧς αὐτὸς παντελῶς ἀλλότριος γέγονεν ἤδη καὶ νῦν, ἑαυτῷ δὲ μόνον ἀθέσμως περιετίθει τὸ τῆς ἱερωσύνης πρό- E χημα. τούτων γὰρ οὕτως ἡγουμένων; καὶ Θεὸς εἰσδέξεται τὴν ὑμετέραν καθαρὰν καὶ αὐτῷ φίλην προαίρεσιν, καὶ βασιλεὺς ὁ μέγας ἐπαινέσει τὸν ὀρθὸν τῆς ὑμῶν δικαιοσύνης λογισμὸν, καὶ τὰ παρενοχλήσαντα πάθη τοῖς μέλεσι τῆς ἐκκλησίας ἐκκόψαι. ὡς εἴθε πάλαι καὶ πρόπαλαι ἴασιν, καὶ θεραπείαν Ἀποστολικὴν ταῖς ἐκκλησίαις χαριζόμενοι πρὸς ὁσίαν, καὶ ἐναρμόνιον τάξιν συνάγοντες τὴν ἀμώμητον τῶν Χριστιανῶν πίστιν, ἐφ' ᾧτε δόξαν, καὶ ἀδιακόπους ὕμνους ἀσηγήτοις φωναῖς ἀνακηρύττεσθαι τῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων Θεῷ ὑπό τε τῶν οὐρανίων δυνάμεων, καὶ πάσης ἀν-

θρω-

θρωπίνης φύσεως, εἰς σῶσιν ἀγαθὴν σωιζόντων τῶν A
δικαίων τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας κατὰ θείαν φω-
νήν, ἵνα γένηται μία ποίμνη, καὶ εἷς ποιμὴν Χρι-
στὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ἀλέξανδρος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Μάρωνος ἐπέδωκα τοὺς προκειμένους λιβέλλους, ὑπογράψας χειρὶ ἐμῇ.

Συμεὼν ἐλέῳ Θεοῦ πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Ἀγαπητοῦ ἐπέδωκα.

Προκόπιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τοῦ μακαρίου Θεοδοσίου. B

Εὐγένιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Ἡσυχίου.

Παλλάδιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Οὐαλεντίνου τοῦ ἐν τῷ Καπριόλῳ.

Στέφανος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ ὁσίου Θεοδώρου ἐν τῷ Βασαλᾷ.

Ἰωάννης πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Βηλίου ἐπέδωκα.

Μάρας πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Βασιλείου.

Μουσήλιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Βαρασοβᾶ.

Σέργιος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς C
τοῦ μακαρίου Θαλασσίου.

Τιμόθεος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Γαϊανοῦ.

Συμεὼνης διάκονος, ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Εὐγράφου.

Ἰουλιανὸς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ Παπύλης.

Δωρόθεος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης τῆς μονῆς τοῦ μακαρίου Κυρίλλου.

Ῥωμύλος πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Ἰακώβ.

Θωμᾶς πρεσβύτερος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Ἰωάννου. D

Καϊουμᾶς διάκονος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Παύλου.

Σαμουήλιος διάκονος, καὶ ἀρχιμανδρίτης μονῆς τοῦ μακαρίου Ἰσαακίου.

Εἰσὶ δὲ καὶ τῇ τῆς Σύρων γλώττῃ πολλαὶ, καὶ ἄπειροι μοναχῶν ὑπογραφαί.

Ὁ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν, Ἡ συμπαρεῦσα ἡμῖν ἁγία σύνοδος. Ἃ ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τε, καὶ ἀνεγνωσμένοις ἔχει γνώμην, εἰπάτω.

Καὶ ἀνέγνω Χρυσόδωρος ὁ θεοσεβέστατος νοτάριος, καὶ διάκονος, καὶ σκρινιάριος, τὴν τῆς ἀναγνωσθείσης διὰ Ῥωμαϊκῶν λέξεων φωνῆς ἑρμηνείαν, E
ἔχουσαν ὧδε.

Οἱ ἁγιώτατοι ἐπίσκοποι τῶν μερῶν τῆς Ἰταλίας, καὶ οἱ σεβασμιώτατοι διάκονοι τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, εἶπον· πάλαι ἔγνωσαι τοῖς ὅροις τοῦ ἀποστολικοῦ ἡγεμόνος Ὁρμίσδα Σεβήρου, καὶ Πέτρον, ἤτοι τοὺς τοιούτοις συμπλεκομένους, καὶ ἀκολουθοῦντας αὐτῷ, ὑπὲρ τῆς σαφοῦς ἑαυτῷ πλάνης κατακεκρίσθαι, οὕς τινας καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες τοῖς τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας διὰ πάντων θεσπίσμασιν, ἐν τῷ τόπῳ ἤτοι τῷ

SUBSCRIPTIONES.

Alexander presbyter & archimandrita monasterii beati Maronis. porrexi prædictos libellos, & subscripsi manu mea.

Symeon Dei miseratione presbyter & archimandrita monasterii beati Agapeti.

Procopius presbyter & archimandrita monasterii beati Theodosii.

Eugenius presbyter & archimandrita monasterii beati Hesychii.

Palladius presbyter & archimandrita monasterii beati Valentini in Capriolo.

Stephanus presbyter & archimandrita monasterii sancti Theodori in Vasala.

Joannes presbyter & archimandrita monasterii sancti Belii, porrexi.

Maras presbyter & archimandrita monasterii beati Basilii.

Muselius presbyter & archimandrita monasterii beati Barasobæ.

Sergius presbyter & archimandrita monasterii beati Thalassii.

Timotheus presbyter & archimandrita monasterii beati Gaiani.

Symeon diaconus & archimandrita monasterii beati Eugraphi.

Julianus presbyter & archimandrita monasterii Papulæ.

Dorotheus presbyter & archimandrita monasterii beati Cyrilli.

Romulus presbyter & archimandrita monasterii beati Joannis & Jacobi.

Thomas presbyter & archimandrita monasterii beati Joannis.

Cajumas diaconus & archimandrita monasterii beati Pauli.

Samuelius diaconus & archimandrita monasterii beati Isaacii.

Sunt autem & in lingua Syrorum multæ & infinitæ monachorum subscriptiones.

Sanctissimus archiepiscopus dixit: sancta synodus nobiscum præsens sententiam, quam habet in his, quæ facta sunt & lecta, dicat.

Et venerabilis Christodorus notarius & diaconus ac secretarius, legit interpretationem vocis lectæ per literas Latinas, quæ sic habet.

Sanctissimi episcopi partium Italiæ, & honorandissimi diaconi sedis apostolicæ, dixerunt: Dudum cognitum est diffinitionibus apostolici præsulis Hormisdæ, Severum, Petrum, & sive complices suos & qui ipsos sequuntur, pro manifesto eorum errore condemnatos esse, quod & nos sequaces per omnia apostolicæ sedis sancimus, in loco videlicet & numero condemnatorum ipsos

esse confitemur. Verum non modo prædicti Severi impia scripta, in quibus diffinitiones sanctæ Chalcedonensis synodi, & epistolas beatæ memoriæ Leonis papæ blasphemo ore anathematizare præsumpsit, sed etiam Zoaram, & omnes in ipsorum communione seu errore permanentes, ejusdem sententiæ severitas, sive ejusdem anathematis vincula comprehendent.

A ἀριθμῷ τῶν κατακρίτων ἔχεσθαι αὐτοὺς ὁμολογοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ προλεχθέντος Σευήρου τὰ ἀσεβῆ συγγράμματα, ἐν οἷς τῆς ἁγίας τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου τοὺς ὅρους, καὶ τοῦ τῆς μακαρίας μνήμης πάπα Λέοντος τὰς ἐπιστολὰς, βλασφήμῳ στόματι ἀναθεματίσαι ἐτόλμησαν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ζωόραν, καὶ πάντας τοὺς τῇ αὐτῶν κοινωνίᾳ, ἤτοι πλάνῃ ἐμμένοντας, τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἡ αὐστηρία, ἤτοι τοῦ αὐτοῦ ἀναθέματος οἱ δεσμοὶ καθέξουσιν.

* Constantinopolitani.

*Sententia Epiphanii patriarchæ * & synodi congregatæ contra Severum & Petrum.*

Ψῆφος Επιφανίου πατριάρχου, * καὶ τῆς ἐνδημούσης συνόδου κατὰ Σευήρου, καὶ Πέτρου, * Κωνσταντινουπόλεως

* Ex vetere interpretatione.

* SAncta synodus dixit: Licet quid novius fuerit, quod a venerabilibus prioribus venerabilium monasteriorum petitum est, tanquam pro sanctissimis ecclesiis porrectum; admittere omnino nos oportet, & ipsorum pio zelo communicare, atque convenire. Nunc autem & hoc esse factum cum ratione a beatissimis patribus & fratribus nostris jam conspicimus: sicque maximæ culpæ esset, non sequi illos, qui non parvos sudores habuerunt pro communi pace sanctissimarum ecclesiarum, & qui in magnis ac patriarchalibus resplenduerunt sedibus. Ex omnibus itaque lectis invenimus Severum & Petrum totius ecclesiæ catholicæ, imo & ipsius orthodoxæ fidei apostatas & abscissos, ac simpliciorum animarum insidiatores esse, nec non impiorum hæreticorum fautores, utpote ipsorum frequentibus erroribus implicatos. Verum & sacras sanctiones sanctorum patrum nostrorum pro nihilo putaverunt, & his interdicta periculose facere præsumpserunt: & propter hæc in sacras sententias lectas inciderunt. Idcirco & nos ipsas sequentes, prædictos Severum & Petrum, qui nec retrahuntur perpetuis condemnationibus & anathematizationibus, a tantis sanctis patribus contra ipsos factis, aut modestiores videlicet secundum quid facti sunt, e contrario vero temeritatem suam auxerunt contra omnes sanctas ecclesias; & ipsas tumultibus, quantum in ipsis fuit, impleverunt, & propriorum laborum fructus carpserunt, ut dicit divina scriptura; habemus factos in ordine hæreticorum, quos dilexerunt, & anathemata, quæ studuerunt invenire in contumeliam patrum nostrorum, & eversionem fidelium, ipsi habent ea contra caput suum: *ambulantes* (sicut dicit propheta) *in lumine ignis sui, & in flamma, quam exarserunt*. Et in hoc etiam sequendo nos memoratos sanctos patres, per mediocrem contra ipsos sententiam nostram, anathematizamus ipsos Severum & Petrum, quorum alter quidem Theopolitanorum, alter vero Apamiarum ecclesiarum sedem illicite subripuerunt: ut qui in Christum speraverunt, & catholicæ ecclesiæ existunt, hoc scientes, non incidant in ipsos, ignorantia eorum, quæ canonice contra ipsos definita sunt; sed sciant secundum evangelicam, & apostolicam doctrinam, quoniam hæreticum virum post primam & secundam monitionem devitare oportet; & quod non oporteat dicere tali, *salve: Nam qui dicit ei salve, communicat operibus suis malis* *. Manifestum autem est

Esa. 50.

Tim. 3

* Joan. ep.

* Malignis.

B Ἡ Ἐνδημοῦσα ἁγία σύνοδος εἶπεν, εἰ καί τι νεώτερον ἦν τὸ παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων ἡγουμένων τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων αἰτηθὲν, ὡς ὑπὲρ τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν προτεινόμενον, προσδέξασθαι ἡμᾶς πάντως ἔδει καὶ τῷ θεοφιλεῖ αὐτῶν κοινωνῆσαι τε, καὶ ἐπαγωνίσασθαι ζήλῳ· νῦν δὲ, καὶ προεξειργασμένον τοῦτο κατὰ λόγον ὀρθὸν ὁρῶμεν ἤδη ὑπὸ τῶν μακαριωτάτων ἡμῶν πατέρων τε, καὶ ἀδελφῶν, ὥστε καὶ ἐγκλήματος εἶναι μεγίστου τὸ μὴ τούτοις ἐξακολουθεῖν τοῖς οὐ μικροὺς ἱδρῶτας ἐσχηκόσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν εἰρήνης, καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις καὶ πατριαρχικοῖς διαλάμψασι θρόνοις. ἐκ πάντων τοίνυν τῶν ἀνεγνωσμένων εὑρομεν C Σευῆρον, καὶ Πέτρον πάσης ἐκκλησίας καθολικῆς, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀποστάτας, καὶ ἀποτετμημένους, καὶ τῶν μὲν ἁπλουστέρων ψυχῶν ἐπιβούλους, τῶν δὲ ἀσεβῶν αἱρετικῶν συνεργοὺς, οἷα ταῖς αὐτῶν ποικίλαις ὑπαγομένων πλάναις. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱεροὺς τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων θεσμοὺς παρ' οὐδὲν ἡγήσαντο, τὰ τούτοις ἀπηγορευμένα ῥιψοκινδύνως ποιεῖν τολμήσαντες, καὶ διὰ ταῦτα ταῖς ἀνεγνωσμέναις ὑποπεσόντες ἱερατικαῖς ψήφοις. διὸ καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες αὐταῖς, τοὺς εἰρημένους, Σευῆρον, καὶ Πέτρον, μηδὲ τοῖς ὑπὸ τοσούτων ἁγίων πατέρων γενομένοις κατ' αὐτῶν αἰωνίοις κατακρίμασί τε, καὶ ἀναθέμασιν ὑποσταλέντας, ἢ μετριωτέρους γοῦν κατά τι γενομένους, τοὐναντίον δὲ καὶ ἐπαυξήσαντας τὴν ἑαυτῶν θρασύτητα κατὰ πασῶν τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ θορύβων τὸ ἐπ' αὐτοῖς πληρώσαντας αὐτὰς, καὶ τῶν ἰδίων πόνων τοὺς καρποὺς, ὥς φησιν ἡ θεία γραφὴ, δρεψαμένους, ἐν τῇ τάξει γενομένους ἔχομεν, ὧν ἠγάπησαν αἱρετικῶν, καὶ ἅπερ ἐσπούδασαν ἐφ' ὕβρει μὲν τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων, ἀνατροπῇ δὲ τῶν πιστῶν ἐφευρεῖν ἀναθέματα τοῦτα ἔχοντας αὐτοὺς κατὰ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς, πορευομένους, ὡς ὁ προφήτης φησὶ, τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ἑαυτῶν, καὶ τῇ φλογὶ ἧς ἐξέκαυσαν, κἂν τούτῳ ἐξακολουθούντων ἡμῶν τοῖς μνημονευθεῖσιν ἁγίοις πατράσι, καὶ διὰ τῆς δε ἡμῶν τῆς μετρίας κατ' αὐτῶν ἀποφάσεως ἀναθεματιζόντων E τοὺς αὐτοὺς Σευῆρον, καὶ Πέτρον· ὧν ὁ μὲν, τὸν τῆς Θεουπολιτῶν, ὁδὲ, τὸν Απαμέων ἀθέσμως ὑφήρπασαν θρόνον, ὥστε τοὺς εἰς Χριστὸν ἠλπικότας, καὶ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τυγχάνοντας, τοῦτο εἰδότας, μὴ περιπίπτειν αὐτοῖς ἀγνοίᾳ τῶν κατ' αὐτῶν κανονικῶς ὁρισθέντων, ἀλλ' εἰδέναι κατὰ τὴν εὐαγγελικήν τε, καὶ ἀποστολικὴν ἠφήγησιν, ὅτι αἱρετικὸν ἄνδρα μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτεῖσθαι χρὴ, καὶ ὅτι χαίρειν οὐ δεῖ τῷ τοιούτῳ λέγειν. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονη-

Ἡσαΐ. 50.

Τιμ. 3.

2. Γραν.

πονηροῖς. δῆλον δὲ, ὅτι τῆς αὐτῆς εἰσι κατακρίσεως Ζωόρας τε ὁ δυσσεβέστατος, καὶ πάντες οἱ τῆς ἀσεβέσι δυσιαστηρίοις τε, καὶ βαπτισηρίοις ἀνθιδῶντες τὰς αἱρετικὰς ἑαυτῶν παρασυναγωγὰς, καὶ τὰ παραβαπτίσματα, καὶ τὰ ἀσεβῆ συγγράμματα τῶ εἰρημένου Σεβήρε, τὸν ὅμοιον ἀναθεματίζομεν τρόπον. Ὃν ἴσως γὰρ, ὡς φησιν ἡ θεία γραφὴ, μισητὰ τῷ Θεῷ καὶ ὁ ἀσεβῶν, καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτῦ.

A quod ejuſdem condemnationis ſunt Zoaras impiiſſimus, & omnes, qui venerabilibus altaribus & baptiſteriis ſua hæretica conventicula oppoſuerunt. Et ſimili modo anathematizamus parabaptiſmata, & impia ſcripta prædicta Severi. Æqualiter enim (ſicut dicit divina ſcriptura) *odibilia ſunt Deo impius, & impietas ipſius.* Sup. 14.

Ψῆφος Μηνᾶ πατριάρχου, κατὰ Σεβήρου, Πέτρου καὶ Ζωόρα.

Sententia Mennæ patriarchæ contra Severum, Petrum & Zoaram.

Ὁ Ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος οἰκουμενικὸς ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πατριάρχης Μηνᾶς εἶπεν, Ἰωάννης ὁ θεσπεσίου ἀπόστολος, καὶ μαθητὴς τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγοντός τινας ἁμαρτίας εἶναι μὴ πρὸς θάνατον, τινὰς δὲ καὶ πρὸς θάνατον, καὶ διδάσκοντος ἡμᾶς διὰ ταύτης τῆς ἀποφάσεως τοὺς εἰς Θεὸν διὰ τῶν αἱρετικῶν δοξῶν ἀποφέρειν βλασφημίας, ὡς δὴ πρὸς θάνατον ἀγούσας, φαίνονται Σεβῆρος, καὶ Πέτρος αὐθαιρέτως ἐλόμενοι τὰς πρὸς θάνατον ἁμαρτίας. δέον γὰρ τοὺς ἀρχῆθεν πλανηθέντας, καὶ δόξαις αἱρετικαῖς ὑποταχθέντας, καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἁγίας ἐκκλησίας, καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύειν λαχόντων τὸ κατάκριμα ἑαυτοῖς ἐπαγαγόντας. σωφρόνως ἐνεγκεῖν τὴν τιμωρίαν, καὶ πρόφασιν μετανοίας, ἀλλὰ μὴ ἀπογνώσεως, αὐτὴν ὑπολαβεῖν. οἱ δὲ τοιοῦτον μὲν οὐδὲν φαίνονται διαπεπραγμένοι, οὐδέ τινα πρὸ ὅλου τοῦ χρόνου μετανοίας ἔνδειξιν ποιησάμενοι, ἀλλ' ὡς πρὸς αὐτὸν Θεὸν ἀπαυθαδιαζόμενοι, ἐμέμειναν τοῖς οἰκείοις ἀσεβείαις, μικρὸν ἡγησάμενοι τὸ μέχρις αὐτῶν στῆναι τὴν ἀπώλειαν, εἰ καὶ μὴ τοὺς ἄλλους, ἅπαντας ὅσους ἂν δύοιντο δυνατοὶ, προσαπολέσαιεν, ἔργον ἐπιτηδεύσαντες μόνου τοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ ἀρετῆ τῆς κακίας ἄξιον, ὃς τὴν οἰκείαν ἀπόπτωσιν κοινὴν ἁπάντων ἀνθρώπων ἀπώλειαν ἠβουλήθητε, καὶ μέχρι νῦν θέλειν κατασῆσαι. οὐκ ἂν ἐπαύσαντο διδασκαλίαις ἐγγράφοις τε, καὶ ἀγράφοις χρώμενοι, οὐ μόνον ἐν αἷς ἐτύγχανον διατρίβοντες πόλεσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πόρρω διεσώσας, καὶ τὰς τῶν ἁπλουστέρων ψυχὰς δελεάζοντες, καὶ κοινωνοὺς ποιούμενοι τῆς ἰδίας ἀπωλείας, μηδὲ τὸ κεῖμενον τοῦ Θεοῦ κατὰ νοῦν λαβόντες, μηδὲ τὴν κυριακὴν ἀπόφασιν διαῤῥήδην βοῶσαν, ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἔνοχος ἔσται τῇ γεέννῃ τοῦ πυρός. κατεπάτησαν δὲ πρὸς τούτοις καὶ τοὺς θείους κανόνας, οἳ σαφῶς διαγορεύουσι τὸν ἔν τινι συνόδῳ κατακεκριμένον, μηδέ τινι τρόπῳ δύνασθαι λειτουργίας ἱερατικῆς ἐπιλαμβάνεσθαι, μέχρις ἂν ἐξέτασις ἐπ' αὐτῷ γενομένης ὑφ' ἑτέρας συνόδου, ἀθῶον αὐτὸν ἀποδείξῃ. εἰ δέ τις τολμήσει ἱερατικόν τι πρᾶξαι κατὰ τὸν ἐν μέσῳ χρόνον πρὸ τῆς ἐν ἑτέρᾳ συνόδῳ ἀποκατασάσεως, τοῦτον μηδὲ ὕστερον ἐν ἄλλῃ συνόδῳ ἐλπίδα τινὰ ἔχειν ἀποκαταστάσεως. ἀλλὰ καὶ τούτων πάντων ὑπεριδόντες οἱ προειρημένοι Σεβῆρός τε, καὶ Πέτρος, καὶ οἱ τούτων συγκοινωνοὶ καὶ μέτοχοι, ὧν ἐστι Ζωόρας τις μοναχὸς ἐκ τῆς Σύρων ὁρμώμενος, ἄνθρωπος οὐδὲν νοῆσαί ποτε τῶν ἱερῶν, οὐδὲ μὴν πρᾶξαι κατὰ λόγον δυνάμενος, οὐχ ὅτι γε καὶ ἄλλοις ἀγαθῦ τινος μεταδῶναι, ἀλλ' ἁπλῶς ὅπου τὴν ὑποκρισιν ὥσπερ τι δέλεαρ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ψυχαῖς προτεινόμενος, μᾶλλον δὲ, ἀληθέστερον εἰπεῖν,

B * Sanctiſſimus beatiſſimus œcumenicus archiepiſcopus & patriarcha Mennas dixit: Cum Joannes divinus apoſtolus & diſcipulus magni Dei & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti dicat quædam peccata eſſe non ad mortem, quædam vero ad mortem; doceatque nos per hanc ſententiam, fugere blaſphemias in Deum per opiniones hæreticorum, veluti ad mortem ducentes: videntur Severus & Petrus ſponte præeligere peccata ad mortem. Oportebat enim eos, qui a principio erraverunt, & opinionibus hæreticis ſeducti ſunt, & propter hoc a ſancta catholica eccleſia & apoſtolica, & ab omnibus, qui in ipſa partem ſacerdotii ſortiti ſunt, condemnationem ſibiipſis ſuperinduxerunt, ſobrie pœnam portare, & ipſam exiſtimare occaſionem pœnitentiæ, atque recognitionis. At cum hi nihil tale videantur feciſſe, neque toto tempore aliquam demonſtrationem recognitionis fecerint: ſed tanquam adverſus ipſum Deum ſuperbientes manſerunt in propriis impietatibus, & parvum putaverunt ſtare uſque ad perditionem ſuam, niſi omnes alios, quoſcumque poſſent, ſecum perderent; & opus affectaverunt dignum [ſolo auctore & inventore iniquitatis], qui propriam ruinam, communem omnium hominum perditionem conſtituere voluit, & uſque nunc vult. Non ergo ceſſaverunt uti doctrinis ſcriptis & non ſcriptis, & non ſolum in civitatibus, in quibus fuerunt commorantes; ſed etiam in longe remotis, ſimpliciorum animas alliciendo, & participes propriæ perditionis faciendo; non mente verſantes judicium Dei, neque dominicam ſententiam manifeſtiſſime clamantem: *Si quis ſcandalizaverit unum de puſillis iſtis, obnoxius erit gehennæ ignis.* Inſuper autem conculcaverunt venerabiles canones, qui prudenter ſanxerunt condemnatum in aliqua ſynodo, nullo modo poſſe ſacerdotale miniſterium reaſſumere, donec de eo diſcuſſio ab alia ſynodo facta, ipſum innocentem probabit. Et ſi quis audebit ſacrum quid medio tempore facere ante reſtitutionem in alia ſynodo, hunc nec poſtea in alia ſynodo ſpem aliquam reſtitutionis habere. Sed hæc omnia deſpicientes prædicti Severus & Petrus, ejuſque communicatores & participes, de quorum numero eſt Zoaras quidam monachus de Syria ortus, homo qui neque intelligere aliquid ſacri poteſt, neque ſecundum rationem facere, non quod aliis quicquam boni impertiri poſſit; ſed ſimpliciter ſic hypocriſim, veluti eſcam quamdam animabus * exiſtentium porrigit, immo (quod verius eſt dicere)

* Ex vetuſta interpretatione.

Joan. 5.

Matth. 5.

* al. exiſtantium.

materiam avaritiæ facit. Contempserunt quidem in ecclesia Romana successionem apostolorum, quæ sententiam contra ipsos protulit: & ad nihilum reputaverunt hujus regiæ urbis sedem patriarchalem, & omnem synodum in ea congregatam, & ejusdem domini & salvatoris omnium in sanctis locis apostolicam successionem: & ultra hæc omnia etiam omnem sententiam orientalis diœcesis contra ipsos latam. Dicendum etiam est, quod illotis manibus sancta contrectarunt, & tanquam porci quidam margaritas conculcaverunt: (dico autem evangelicas & paternas sententias) nec cessaverunt usque in hodiernum diem graviter lædere statum & pacem sanctissimarum ecclesiarum. Ipsi enim clam & occulte faciunt ea, quæ canonibus interdicta sunt: alios quidem multos iniquæ doctrinæ ipsorum obsequentes pervertendo, conventiculaque & parabaptismata per domos & monasteria faciendo contra canones, & ipsorum sceleratam communionem multis, qui ab ipsis perversi fuerant, tradendo: homines, inquam, qui, neque figura, neque re habebant ordinationem ab ipsis datam similiter ipsis perversis. Porro per hanc non solum stabilitur anathema primo impositum a patribus nostris; sed & ex nostra sententia, immo vero canonum auctoritate, spes restitutionis ipsi aufertur, & ut catholicæ ac sanctæ ecclesiæ filii, cum hoc intelligunt, fugiant illorum errorem & hæresim. Propterea igitur sequentes sanctorum patrum nostrorum sententias, & evangelicis ac paternis inhærendo sanctionibus, susscipimus & sanctissimos fratres & comministros, cum ab ipsis lata fuerit sententia contra prædictos, Severum, Petrum, & Zoaram, & alios quicumque communicant ipsis in impietate, ac contra complices ipsorum. Et nos illos per dominum nostrum Jesum Christum verum Deum nostrum, tanquam lupos quosdam graviter irruentes in ovile Christi, abjicimus, & in sententiam discedimus sanctissimorum fratrum & comministrorum nostrorum, & sæpius prius nominatos Severum & Petrum simili anathemate ferimus: non autem ipsos solum, sed & Zoaram, & alios qui conventicula & parabaptismata faciunt: necnon & omnia ab ipsis conscripta, utpote quæ venenum draconis auctoris mali, in ipsis nutriunt, & ipsum in simpliciorum animabus immittunt.

Α ὑπόθεσιν πλεονεξίας ποιούμενοι. καταφρονήσαντες μὲν τῆς ἐν τῇ Ῥωμαίων ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ τῆς ἀποστόλων διαδοχῆς, τιμὴ κατ' αὐτῆς ἀπόφασιν ποιησαμένης, παρ' ὃν δὲ λελογισμένοι καὶ τὸν τῆς δὲ τῆς βασιλευούσης πατριαρχικὸν θρόνον, καὶ πᾶσαν τιμὴ ὑπ' αὐτὸν ἁγίαν σύνοδον, τιμῇ τε αὐτῇ τῇ δεσπότῃ καὶ σωτῆρι τῆς ὅλων ἐν τοῖς ἁγίοις τόποις ἀποστολικῇ διαδοχῇ, καὶ πρὸς πᾶσι τούτοις, τιμῇ πάσης ἀνατολικῆς διοικήσεως κατ' αὐτῆς ψῆφον γεγονυμένην, τὸ δὴ λεγόμενον, ἀνίπτοις χερσὶ τὰ ἅγια μεταχειρισάμενοι, καὶ καθάπερ δή τινες χοῖροι τοὺς μαργαρείτας πατήσαντες, λέγω δὴ τὰς εὐαγγελικάς τε, καὶ πατρικὰς ἀποφάσεις, ἐκ παλαιοῦ μέχρι καὶ σήμερον παντοίως λυμαινόμενοι τῇ καταστάσει, καὶ εἰρήνῃ τῆς ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν. αὐτοὶ μὲν λαθραίως τὰ τοῖς κανόσιν ἀπηγορευμένα διαπραττόμενοι, ἄλλους δὲ πολλοὺς τῆς πειθομένων τῇ ἀθέσμῳ αὐτῆς διδασκαλίᾳ παρασκευάζοντες, συνάξεις τε, καὶ βαπτίσματα κατ' οἴκους. καὶ μοναστήρια, ποιοῦντες ἀκανονίστως, καὶ τῆς μυσαρᾶς αὐτῆς πολλοῖς τῆς ὑπ' αὐτῆς διεστραμμένων μεταδιδόναι κοινωνίας, ἀνθρώπους, μηδὲ τιμὴ σχήματι, μήτε γὰρ πράγματι φαμὲν, παρ' αὐτῆς διδομένην τοῖς ὁμοίως αὐτοῖς διεστραμμένοις, χειροτονίαν ἐχοντας. ὥστε διὰ τοῦτο μὴ μόνον τὸ ἀρχῆθεν παρὰ τῆς πατέρων ἡμῶν ἐπιτεθὲν, οἷον ῥιζωθῆναι ἀνάθεμα, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἡμετέρας ἀποφάσεως, μᾶλλον δὲ τῆς τῶν κανόνων αὐθεντίας τιμὴ ἐλπίδα τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν ἀναιρεθῆναι, καὶ τοῦτο μανθάνοντας τῆς καθολικῆς, καὶ ἁγίας ἐκκλησίας ἕκφυγειν τιμὴ ἐκείνων πλάνην τε, καὶ κακοδοξίαν. διὰ τοῦτο τοιγαροῦν ταῖς τε τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων ἐπόμενοι ψήφοις, καὶ τοῖς εὐαγγελικοῖς τε, καὶ πατρικοῖς ἀκολουθοῦντες θεσμοῖς, ἀποδεχόμενοι δὲ καὶ τοὺς ὁσιωτάτους ἀδελφοὺς, καὶ συλλειτουργοὺς, τῆς παρ' αὐτῶν ἐξενεχθείσης ἀποφάσεως κατὰ τῶν εἰρημένων Σεβήρου, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωόρα, καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι κοινωνοῦσιν αὐτοῖς τῆς ἀσεβείας, καὶ τῶν συμπλεκομένων ταῖς ἐκείνων ἀνοσιουργίαις. καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν ὥσπερ τινὰς λύκους βαρεῖς ἐπερχομένους τῇ ποίμνῃ τοῦ Χριστοῦ ἀπελάσαντες, σύμψηφοι γινόμεθα τοῖς ὁσιωτάτοις ἡμῶν ἀδελφοῖς, καὶ συλλειτουργοῖς, καὶ τοὺς πολλάκις πρότερον ὀνομασθέντας, Σεβῆρον, καὶ Πέτρον τῷ ὁμοίῳ τιθέσκομεν ἀναθέματι, οὐκ αὐτοὺς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ Ζωόραν, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παρασυνάξεις, καὶ παραβαπτίσματα ποιοῦντας, καὶ πάντα τὰ ὑπ' αὐτῆς συγγεγραμμένα, οἷα τὸν τοῦ ἀρχεκάκου δράκοντος ἰὸν ἐν ἑαυτοῖς ἐνέχοντα, καὶ τοῦτον ταῖς τῶν ἁπλουστέρων ψυχαῖς ἐνιέντα.

SUBSCRIPTIONES.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Mennas Dei miseratione episcopus Constantinopolitanus diffinivi & subsignavi propria manu.

Μηνᾶς ἐλέῳ Θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ῥώμης, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ego Sabinus episcopus sanctæ ecclesiæ Canusinæ: in synodo sequens diffinitionem sanctæ recordationis papæ Hormisdæ, anathematizans atque condemnans Severum & ejus impia scripta, & Petrum quondam Apamiarum episcopum, & complices eorum atque sequaces, nec non & Zoaram, vel communicatores eorum, & in eodem errore permanentes, subscripsi.

Ego Epiphanius episcopus sanctæ ecclesiæ Asculanæ, & cetera similiter per literas Latinas.

καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως ὅσα Ῥωμαίων γραμμάτων.

Ego Asterius episcopus sanctæ ecclesiæ Salernitanæ, & reliqua similiter per Latinas.

καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως ὅσα Ῥωμαίων γραμμάτων.

In

In nomine domini Jesu Christi Leo episcopus ecclesiæ Nolanæ.

καὶ τὰ ἐξῆς τῆς ὑπογραφῆς ὁμοίως ὅλα Ῥωμαϊκῶν γραμμάτων.

& reliqua subscriptionis similiter sub scriptura Latinarum literarum.

Ego Rusticus episcopus sanctæ ecclesiæ Fesulanæ.

καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως δι' ἴσων γραμμάτων.

& reliqua similiter per literas ejusdem generis

Theophanes diaconus sanctæ ecclesiæ Romanæ.

καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως ὅλα τῆς αὐτῆς γραμμάτων.

& reliqua similiter per literas Latinas.

Pelagius diaconus sanctæ ecclesiæ Romanæ,

καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως.

& cætera similiter

Ὑπάτιος ἐπίσκοπος Ἐφέσου, ὁρίσας ὑπεσημ- A νάμην.

Hypatius episcopus Ephesinus, diffinivi, & subscripsi.

Κωνσταντῖνος ἐπίσκοπος τῆς κατ' Εὐρώπην Ἡρακλείας ὑπεσημηνάμην.

Constantinus episcopus Heraclienſis in Europa, subscripsi.

Εὐσέβιος ἐπίσκοπος Κυζίκου, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Eusebius episcopus Cyzicenus, diffinivi & subscripsi.

Θαλάσσιος ἐπίσκοπος Νικομηδείας, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Talassius episcopus Nicomediæ, diffinivi, & subscripsi,

Ἀνασάσιος ἐπίσκοπος τῆς Νικαέων μητροπόλεως διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῖς πεπραγμένοις ἐπισὰς, καὶ ἀναθεματίζων Σεβῆρον, καὶ τὰ αὐτοῦ ἀσεβῆ συγγράμματα, καὶ Πέτρον τὸν ποτε Ἀπαμείας, καὶ Ζωόραν, καὶ τοὺς κοινωνικοὺς αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐν τῇ αὐτῶν πλάνῃ ἐπιμένοντας, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην. B

Anastasius episcopus Nicænus metropolita, cum per lectionem sciverim, quæ facta sunt, anathematizans Severum & ejus impia scripta, ac Petrum quondam Apameæ, nec non & Zoaram; & ipsorum communicatores, & qui in ipsorum errore permanent, diffinivi, & subscripsi.

Φωτεινὸς ἐπίσκοπος Χαλκηδόνος, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Photinus episcopus Chalcedonis, diffinivi, & subscripsi,

Αὐξέντιος ἐπίσκοπος Σεβαστείας, σύμψηφος ὢν τοῖς ὡρισθεῖσιν ὑπέγραψα.

Auxentius episcopus Sebastienſis, consententiativus cum essem, diffiniens subscripsi.

Θεόδουλος ἐπίσκοπος Ἰκονίου σύμψηφος ὢν καὶ αὐτὸς ὑπεσημηνάμην.

Theodulus episcopus Iconii suffragator cum essem & ipse, subscripsi.

Θεαγένης ἐπίσκοπος Συνάδων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Theagenes episcopus Synnadorum, diffinivi & subscripsi.

Βάκχος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Πισιδίᾳ Ἀντιοχείας, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Bacchus episcopus Antiochiæ in Pisidia, diffinivi & subscripsi.

Μάμας ἐπίσκοπος Μελιτινῆς σύμψηφος ὢν ἐπὶ πᾶσιν ὑπέγρ.

Mamas episcopus Melitenenſis, suffragator cum essem in omnibus, subscripsi.

Ἱλαριανὸς ἐπίσκοπος Πέργης, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην. C

Hilarianus episcopus Pergæ, diffinivi, & subscripsi.

Βοσπόριος ἐπίσκοπος Νεοκαισαρείας, ὑπεσημηνάμην.

Bosporius episcopus Neocæsareæ, diffinivi, & subscripsi.

Παῦλος ἐπίσκοπος Τυάνων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Paulus episcopus Tyanorum, diffinivi, & subscripsi.

Ἀκάκιος ἐπίσκοπος Πισσινοῦντος, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Acacius episcopus Pessinuntinus diffinivi, & subscripsi.

Κόνων ἐπίσκοπος Σίδης, σύμψηφος ὢν καὶ αὐτὸς ὑπέγραψα.

Conon episcopus Sidenſis, adstipulator cum essem & ipsi, subscripsi.

Ἐπίκτητος ἐπίσκοπος Κλαυδιοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Epictetus episcopus Claudiopolitanus Honoriadis, diffinivi & subscripsi.

Προκόπιος ἐπίσκοπος Γάγγρας σύμψηφος ὢν, ὑπέγραψα. D

Procopius episcopus Gangrenſis, suffragator cum essem & ipse subscripsi.

Πέτρος ἐπίσκοπος Ἰουστινιανοπόλεως τῆς δευτέρας Καππαδόκων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπεσημην.

Petrus episcopus Justinianopolitanus secundæ provinciæ Cappadociæ, subscripsi.

Μάρκος ἐπίσκοπος Ἀπαμείας ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Marcus episcopus Apameæ, diffinivi & subscripsi.

Ἡδιστος ἐπίσκοπος Κίου, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Hedistus episcopus Cianus, diffinivi & subscripsi.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Βοσπώρου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes episcopus Bosphori, diffinivi & subscripsi.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Γορτυνίας, ἣ μητρόπολίς ἐστι τῆς Κρητῶν ἐπαρχίας ὅλα τῆς ἀναγνώσεως τοῖς πεπραγμένοις ἐπισὰς, καὶ ἀναθεματίζων Σεβῆρον, καὶ τὰ αὐτοῦ ἀσεβῆ συγγράμματα, καὶ Πέ-

Theodorus episcopus Gortynæ, quæ metropolis est provinciæ Cretenſis, cum per lectionem sciverim, quæ facta sunt, anathematizans Severum & ejus impia scripta, Petrum

trum quondam Apameæ, & Zoaram, & communicatores ipsorum, & qui in eorum permanent erroribus, diffinivi & subscripsi.

* Miletensis Hyacinthus episcopus * Miletensis civitatis, diffinivi & subscripsi.

Thalassius episcopus Beryti, consententiativus existens & ego omnibus hic diffinitis, ipsos hæreticos anathematizans, videlicet Severum & ejus impia conscripta, Petrum quondam Apameæ, & Zoaram, communicatoresque ipsorum, ac in ipsorum errore permanentes, subscripsi.

Magnus episcopus Berrhœæ primæ provinciæ Syrorum, diffinieos subscripsi.

Ætherius episcopus Mariamniæ secundæ provinciæ Syrorum, subscripsi.

Domitianus episcopus Zecchiæ, diffiniens subscripsi.

Calloas episcopus Smyrnæ, diffinivi & subscripsi.

Archelaus episcopus civitatis Corycorum, diffiniens subscripsi.

Christophorus episcopus Porphyreonis provinciæ Phœniciæ maritimæ, anathematizans Severum & Petrum, & Zoaram, ac communicatores eorum, & in ipsorum errore permanuetes, diffiniens subscripsi.

A Ξον τὰν ποτ Απαμείας, ϗ Ζωόραν, ϗ τὲς κοινωνικὲς αὐΐῳ, ϗ τὲς ἐν τῇ πλάνῃ αὐΐῳ ἐπιμίξοντις, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Υάκινθ© ἐπίσκοπ© τὰς Μιλησίων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θαλάσσι© ἐπίσκοπ© Βηρυτῶ σύμψηφος ὢν ϗ αὐτὸς ἐν πᾶσι τοῖς ἐντεῦθα ὁρισθεῖσι, ϗ τὲς αὐΐὲς ἀναθεματίζων αἱρετικὲς, ἤγουν Σεβῆρον, ϗ τὰ αὐτῶ ἀσεβῆ συγγράμματα, Πέτρον τὰ ποτε Απαμείας, ϗ Ζωόραν, τές τε κοινωνικὲς αὐΐῳ, ϗ τὲς ἐν τῇ πλάνῃ αὐτῶν ἐπιμένοντας ὑπ.

Μέγας ἐπίσκοπ© Βερρόιας τῆς πρώτης Σύρων ἐπαρχίας ἔπεγ.

B Αἰθέρι© ἐπίσκοπ© Μαριάμνης τῆς δευτέρας Σύρων ἐπαρχίας ὑπέγραψα.

Δομετιανὸς ἐπίσκοπ© Ζηκχίας, ὁρίσας, ὑπέγραψα.

Καλλόας ἐπίσκοπ© Σμύρνης, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Αρχελα© ἐπίσκοπ© τῆς Κορυκεωτῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Χριστοφόρ© ἐπίσκοπ© Πορφυρεῶν© ἐπαρχίας φοινίκης παραλίου ἀναθεματίζων Σεβῆρον, ϗ Πέτρον, ϗ Ζωόραν, ϗ τὲς κοινωνικὲς αὐτῶν, ϗ τὴ πλάνη αὐτῶν ἐπιμένοντας, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

C

Habet & duas subscriptiones Syrorum.

Ἔχ© ϗ δύο Σύρων ὑπογραφάς.

* Vetus edicio. *Tertia erum* Alexander episcopus * Barcusorum, videlicet Justinianopolitanæ civitatis anathematizans Severum & ejus impia scripta, Petrum quondam Apameensem, & Zoaram, ac communicatores ipsorum & in ipsorum errore permanentes, diffiniens subscripsi.

Eustathius episcopus civitatis Tiberiopolis, diffiniens subscripsi.

Anastasius episcopus insulæ Jotapæ, diffiniens subscripsi.

Domnus episcopus civitatis Maximianopolis, diffiniens subscripsi.

Αλέξανδρος ἐπίσκοπος Βαρκέσων, ἤτοι Ἰουστινιανουπόλεως, ἀναθεματίζων Σεβῆρον ϗ τὰ αὐΐὰ δυσσεβῆ συγγράμματα, Πέτρον τὸν ποτε Απαμείας, ϗ Ζωόραν, ϗ τὲς κοινωνικὲς αὐτῶν, ϗ τὲς τῇ πλάνῃ αὐτῶν ἐπιμένοντας ὁρίσας ὑπέγραψα.

Εὐστάθι© ἐπίσκοπ© Τιβεριουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ανασάσι© ἐπίσκοπ© νήσου Ιωτάβης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Δόμν© ἐπίσκοπ© Μαξιμιανουπόλεως, ὁρίσας D ὑπέγραψα.

Πελάγι© ἐπίσκοπ© Παρνασσῦ, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ιωάννης ἐπίσκοπ© τῆς ξύτης Παλαιστίνης ἐπαρχίας, ὁρίσας, ὑπέγραψα.

Επιφάνι© ἐπίσκοπ© Ηρακλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Αβραάμι© ἐπίσκοπ© Κρατίας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Αλέξανδρ© ἐπίσκοπ© Κολωνείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

E Ευγένι© ἐπίσκοπ© Τίου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Επιτύγχαν© ἐπίσκοπ© Γέρμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ανδρέας ἐπίσκοπ© Θεοδοσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

* Palæpolitanus. Eusebius episcopus * Antiquæ civitatis diffiniens, subscripsi.

Asterius episcopus Amastridis, diffiniens subscripsi.

Theodorus episcopus civitatis Gordenorum, diffiniens subscripsi.

Εὐσέβι© ἐπίσκοπος Παλαιᾶς πόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Ασέρι© ἐπίσκοπ© Αμάστριδ©, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Θεόδωρ© ἐπίσκοπ© τῆς Γορδιωῶν πόλεως, ὁρίσας ἀπεγ.

Μα-

Ματθίας ἐπίσκοπος Κύμης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Matthias episcopus Cymæ, diffiniens subscripsi.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ποδαλείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes episcopus Podaliæ, diffiniens subscripsi.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Μηδαείου, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes episcopus Medaii diffiniens subscripsi.

Παῦλος ἐπίσκοπος πόλεως Σπεκτορίου, ὁρίσας ὑπέγ.

Paulus episcopus civitatis Stectorii, diffiniens subscripsi.

Ἀνδρέας ἐπίσκοπος Πέλτης, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Andreas episcopus Peltenus, diffiniens subscripsi.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς Μηρινῶν, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Theodorus episcopus civitatis [a] Myrorum, diffiniens subscripsi.

Ἔχει, καὶ ἄλλην ὑπογραφὴν μίαν Σύρα.

Habet & aliam subscriptionem unam Syriacam, ideſt, Syriæ litteris ſcriptam.

Λεόντιος ἐπίσκοπος Ἑλενοπόλεως, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Leontius episcopus civitatis Helenopolis, diffiniens subscripsi.

Μίνας ἐπίσκοπος Εὐδοξιάδος, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Menas episcopus Eudoxiadis, diffiniens subscripsi.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Καισαρείας, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes episcopus Cæsareæ, diffiniens subscripsi.

Ἰωάννης ἐπίσκοπος Τραϊανουπόλεως Φρυγίας Πακατιανῆς, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Joannes episcopus Trajanopolis civitatis Phrygiæ Pacatianæ, diffiniens subscripsi.

Στρατήνικος ἐπίσκοπος τῆς Συέδρων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγ.

Stratonicus episcopus Syedrorum civitatis diffiniens subscripsi.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος Θεοδοσιουπόλεως, ὁρίσας ὑπέγ.

Dominicus episcopus Theodosiopolitanus, diffiniens subscripsi.

Φλαβιανὸς ἐπίσκοπος Κοτένων, ὁρίσας ὑπέγραψα.

Flavianus episcopus Cotenorum, diffiniens subscripsi.

Πέτρος ἐπίσκοπος τῆς Ἀμβλαδέων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγ.

Petrus episcopus Ambladenſium civitatis, diffiniens subscripsi.

Εὐστάθιος ἐπίσκοπος τῆς Τλωέων πόλεως, ὁρίσας ὑπέγ.

Euſtathius episcopus civitatis Tloenſium, diffiniens subscripsi.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς Κασσατῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπ.

Theodorus episcopus * Cariſſorum civitatis diffiniens subscripsi.

* Caſſatorum

Ἑλλάδιος ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Πανέμους ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπ.

Halladius episcopus Panemotichianus diffiniens subscripsi.

Θεόδοτος ἐπίσκοπος Εὐροιέων πόλεως τῆς παλαιᾶς τῆς Ἠπείρων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπ.

Theodotus episcopus Euroeæ provinciæ veteris Epiri, diffiniens subscripsi.

Μακεδόνιος ἐπίσκοπος τῆς Βρυσηνῶν πόλεως, ὁρίσας ὑπ.

Macedonius episcopus Bruſenorum, diffiniens, subscripsi.

Ζώσιμος ἐπίσκοπος Ἀντάνδρου τῆς Ἀσιανῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπ.

Zoſimus episcopus Antandri Aſianorum provinciæ, diffiniens subscripsi.

Θεοδώριτος ἐπίσκοπος τῆς Ἀλινδέων πόλεως, ὁρίσας ὑπ.

Theodoritus episcopus Alindenus, diffiniens subscripsi.

Λυκίνιος ἐπίσκοπος τῆς κατὰ Πάταρα ἁγίας ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπ.

Lycinius episcopus ſanctæ eccleſiæ in Patara, diffiniens subscripsi.

Παῦλος ἐπίσκοπος τῆς Οἰνοανδέων πόλεως, ὁρίσας ὑπ.

Paulus episcopus civitatis Oenoandenſis, diffiniens subscripsi.

Παντολέων ἐπίσκοπος τῆς Λουλιοπολιτῶν τῆς Γαλατῶν ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπ.

Pantaleon episcopus * Luliopolitanus Galatiæ provinciæ, diffiniens subscripsi.

* Juliopolitanus

Κυριακὸς ἐπίσκοπος τῆς Σοφίνης ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπ.

Dominicus episcopus Sophenæ Armeniæ primæ provinciæ diffiniens subscripsi.

Μαρτύριος ἐπίσκοπος τῆς Βαρατέων πόλεως τῆς Λυκαόνων ἐπαρχίας, ὁρίσας ὑπ.

Martyrius episcopus Barathæus Lycaoniæ provinciæ, diffiniens subscripsi.

Διονύσιος ἐπίσκοπος τῆς Εὐκαρπέων πόλεως ὁρίσας ὑπ.

Dionyſius episcopus Eucarpenſis, diffiniens subscripsi.

Ἐπιφάνιος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Πιτάνῃ ἁγίας ἐκκλησίας, ὁρίσας ὑπ.

Epiphanius episcopus ſanctæ eccleſiæ in Pitana, diffiniens subscripsi.

Μάρκελλος ἐπίσκοπος Ἀναίων σύμψηφος ὢν ᾧ αὐτὸς ὑπεσημηνάμην.

Marcellus episcopus Anæorum; ſuffragator cum eſſem, diffinivi & subscripsi.

Try-

[a] Forte, *Myrines*, in provincia Aſiæ

Tryphon episcopus Colbasensium provinciæ Pamphyliæ, diffiniens subscripsi.

Magnus presbyter & legatus apostolicæ sedis Theopolitanæ, & sanctissimi patriarchæ Euphremii, sequens olim & nunc iis quæ * decreta sunt a sanctissimis patribus & pontificibus nostris, anathematizo Severum & hæretica ejus scripta, & Petrum vindicatum, insuper & Zoaram horum impietatis sequacem, nec non in errore istorum persistentes, & subscripsi.

* consententiata.

Heraclius diaconus & legatus apostolicæ sedis Theopolitanæ, ac sanctissimi patriarchæ Ephræmii, secutus collegam meum Magnum, subscripsi.

Sabinus diaconus sanctæ resurrectionis Christi Dei nostri, legatus Petri sanctissimi patriarchæ Hierosolymitani, sequendo Magnum & Heraclium, subscripsi.

Paulus episcopus Naxianus assentiens & ipse omnibus diffinitis, subscripsi.

Menas episcopus Carpathi insulæ in eamdem sententiam & ipse discedens in omnibus, diffiniens subscripsi.

Theodorus episcopus Pari insulæ Siphniorum & * Amulgiorum civitatis, assentiens & ipse in omnibus diffiniens subscripsi.

*Amorgiorum

Τρύφων ἐπίσκοπος τῆς Κολβασέων πόλεως, τῆς Παμφυλίων ἐπαρχίας ὑπ.

Μάγνος πρεσβύτερος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆ Ἀποστολικῆ τῆς Θεουπολίτ(ης) θρόνῳ, καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ Ἐφραΐμίῳ, ἀκολουθῶν τοῖς πάλαι καὶ νῦν ἐψηφισμένοις παρὰ τῆς ἁγίων ἡμῶν πατέρων, καὶ ἀρχιερέων, ἀναθεματίζω Σεβῆρον, καὶ τὰ αἱρετικὰ αὐτῦ συγγράμματα, καὶ Πέτρον τὸν καὶ ἐκδίκιον, καὶ πρός γε Ζώραν τὸν τῆς τόπων ἀσεβείας ἀκόλουθον, ἅτε τῇ πλάνῃ τόπων συναμβύην, καὶ ὑπέγραψα.

Ἡράκλειος διάκονος, καὶ ἀποκρισιάριος τῆ ἀποστολικῆ τῆς Θεουπολίτ(ης) θρόνῳ, καὶ τῷ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ Ἐφραΐμίῳ ἀκολούθως τῇ συναποκρισιαρίῳ μου Μάγνῳ, ὑπ.

Σαβῖνος διάκονος τῆς ἁγίας Χριστῦ τῦ Θεῦ ἡμῶν ἀναστάσεως, πληρῶν τῆς ἀποκρίσεις Πέτρου τῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἀκολούθως Μάγνῳ, καὶ Ἡρακλείῳ, ὑπέγ.

Παῦλος ἐπίσκοπος τῆς Ναξίων πόλεως σύμψηφος γνώμους καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι τοῖς ὁρισθεῖσιν, ὑπ.

Μηνᾶς ἐπίσκοπος τῆς Καρπαθίων νήσου σύμψηφος ὢν καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι τοῖς ὁρισθεῖσιν, ὑπέγ.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Πάρου, Σιφνίων, καὶ Ἀμυλγίων τῶν πόλεων, σύμψηφος ὢν καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι τοῖς ὁρισθεῖσιν, ὑπέγ.

Vide epistolam synodicam ad Petrum Hier. ep. in conc. Hierosolymitano, infra: Incipit, *Recordantes*, &c.

CONSTITUTIO SACRA JUSTINIANI imperatoris contra Anthimum, Severum, Petrum & Zoaram.

In nomine domini Jesu Christi Dei nostri, imperator Cæsar Flavius Justinianus, Alemanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Wandalicus, Africus, Pius, felix, glorioſus, victor, triumphator, semper Augustus, Mennæ patriarchæ.

Η ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ βασιλέως, κατὰ Ἀνθίμου, Σεβήρου, Πέτρου, καὶ Ζώρα.

Ἐν ὀνόματι τῦ δεσπότου Ἰησῦ Χριστῦ τῦ Θεῦ ἡμῶν, αὐτοκράτωρ Καῖσαρ, Φλάβιος Ἰουστινιανὸς, Ἀλαμανικὸς, Γοθθικὸς, Φραγγικὸς, Γερμανικὸς, Αντικὸς, Ἀλανικὸς, Οὐανδαλικὸς, Ἀφρικὸς, Εὐσεβὴς, Εὐτυχὴς, εὔδοξος, νικητὴς, ξοπαιδοῦχος, ἀεισέβαστος Αὔγουστος, Μηνᾷ πατριάρχῃ.

Novella 42. commodior occurrit versio, sed in titulo Mennæ episcopi depravata.

* REm non insolitam imperio & nos facientes, ad præsentem venimus legem. Quoties enim sacerdotum sententia quosdam indignos sacerdotio de sacris sedibus deposuit (quemadmodum Nestorium, Eutychem, Arium, Macedonium, & Eunomium, ac quosdam alios ad iniquitatem non minores illis) toties imperium ejusdem sententiæ & ordinationis cum sacerdotum auctoritate fuit: Sicque divina & humana pariter concurrentia unam consonantiam rectis sententiis fecere: quemadmodum & nuper factum esse circa Anthimum scimus, qui quidem dejectus est de sede hujus regiæ urbis sanctæ & glorioſæ memoriæ Agapito sanctissimæ eccleſiæ antiquæ Romæ pontifice; eo quod nullo modo sibi ipsi convenienti (contra omnes sacros canones) se intruserat sedi, sed & communi sententia ipsius sanctæ memoriæ viri primum, atque etiam sacræ synodi hic celebratæ condemnatus & depositus fuit, eo quod a rectis dogmatibus recessit: & quæ prius multoties diligere videbatur, hæc demum diver-

Imperatorum est decreta a sanctis patribus & a Romano pontifice cuiare, ut reipsa perficiantur. Niceph. eccl. hist. xvii. 9.

Πρᾶγμα ἐκ ἄνθες βασιλείᾳ καὶ ἡμεῖς πράττοντες, ἐπὶ τὸν παρόντα ἐληλύθαμεν νόμον. ὁσάκις γὰρ ἡ τῆ ἱερέων ψῆφός τινας τῆ ἐξ ἀξίων τῆς ἱερωσύνης τῆ ἱερατικῶν κατεβίβασε θρόνων, ὁποῖον δὴ Νεστόριόν τε, καὶ Εὐτυχῆ, Ἄρειόν τε, καὶ Μακεδόνιον, καὶ Εὐνόμιον, καὶ ἄλλους δή τινας εἰς κακίαν ἐκ ἐλάττους ἐκείνων, τοσαυτάκις ἡ βασιλεία σύμψηφος γέγονε τῇ τῆ ἱερέων αὐθεντίᾳ, ὥστε τὰ θειότερά τε, καὶ ἀνθρώπινα συνδραμόντα μίαν συμφωνίαν τοῖς ὀρθοῖς ποιήσασθαι ψήφοις· ὁποῖον δήτε καὶ σύναλχος γνώμωνον περὶ Ἀνθιμον ἴσμεν, ἀπελαθέντα μὲν τῦ τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως θρόνου παρὰ Ἀγαπητῦ τοῦ τῆς ὁσίας καὶ ἀοιδίμου μνήμης προέδρου γεγονότος τῆς κατὰ Νέαν πρεσβυτέραν Ῥώμην ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, οἷα τὰ κατὰ μηδεμίαν ἔτι τρόπον αὐτῷ προσήκοντι παρὰ πάντας τοὺς θείους κανόνας ἐπεισπηδήσαντα θρόνῳ, κοινῇ δὲ ψήφῳ τῦ τε αὐτῦ τῆς ἁγίας μνήμης ἀνδρὸς πρότερον, καὶ μετὰ καὶ τῆς ἐνταῦθα γνωμούσης ἱερᾶς συνόδου κατεδεδικασμένον τε, καὶ καθηρημένον, διότι τῆ ὀρθῶν ἀπεφοίτα δογμάτων, καὶ οἷς πρότερον πολλαχόθεν ἐφαίνετο

1 Ex vetere interpretatione. Est etiam ex alia Latinitate in Novella 42.

νετο στέργων, ταῦτα ὕστερον διαφόροις ἀπέφευγε περινοίαις, προσποιούμενος μὲν ταῖς τέσσαρσιν ἁγίαις συνόδοις ἀκολουθεῖν, τῇ τε τῶν τιή. πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, τῇ τε τῶν ρ. καὶ ν. τῶν ἐν ταύτῃ τῇ εὐδαίμονι πόλει, τῇ τε τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρῶτον συναχθέντων σ'. τῇ τε τῶν θεοφιλῶν πατέρων τῶν ἐν Χαλκηδόνι χλ'. οὐ μὴν τοῖς τούτων δόγμασι κατακολουθῶν, οὔτε τὴν ἡμετέραν φιλανθρωπίαν, καὶ τὴν συγκατάβασιν, ἣν διὰ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν ἔχομεν, προσδέξασθε βουληθεὶς, οὐδὲ ἀποκηρύξαι καὶ αὐτὸς τοὺς τῶν ἀσεβῶν δογμάτων ἀρχηγοὺς τοὺς ὑπὸ τῶν προτέρων ἁγίων ἐκβεβλημένους συνόδων, ἀλλ' οἰόμενος χρῆναι καὶ τῶν κατὰ ταὐτὸν καὶ ἐν ἴσῳ τοὺς καταδεδικασμένους, τούς τε καταδικάσαντας ἄγειν. ἅπαξ γὰρ ταῖς ἀλλοτρίαις τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας ἐννοίαις κατανδραποδισθεὶς, καὶ τῶν ὀρθῶν ἠλλοτριωμένος δογμάτων, εἰκότως εἰς τὴν αὐτῶν οὐκ ἴσχυσεν ἐπανελθεῖν ὀρθότητα, καὶ ταῦτα παρ' ἡμῶν καὶ προτραπεὶς, καὶ ὁδηγηθεὶς πᾶσι χρησαμένων σπουδῇ, πρὸς τὴν σωτηρίαν τὴν αὐτοῦ.

Διὰ ταῦτα τοίνυν ἅπαντα τὴν γενομένην ἐπ' αὐτῷ τῷ τῆς καθαιρέσεως ψῆφον παρὰ τῆς ἁγίας συνόδου, προφάσει τῆς τε οὐ θεμιτῆς, οὐδὲ ὑπὸ τῶν ἁγίων κανόνων μαρτυρουμένης τῶν τῆς βασιλίδος ταύτης ἱερατικῶν θρόνων ἁρπαγῆς, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν ὀρθῶν τε καὶ ἀληθῶν δογμάτων ἐκτροπῆς, κυρίαν ἡ ἡμετέρα τίθεται βασιλεία, καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν παρόντα γράφει νόμον. ἀπαγορεύομεν δὲ αὐτῷ καὶ τῆς κατὰ τὴν εὐδαίμονα ταύτην πόλιν, καὶ τῆς περιοικίδος αὐτῆς διατριβῆς, καὶ πάσης ἑτέρας τῶν ἐπισήμων πόλεων, θεσπίζοντες ἐφ' ἡσυχίας εἶναι, καὶ τούτοις στέργειν, οἷς ἑαυτὸν ἀξίως ὑπέθηκε, καὶ μήτε τισὶν ἐπικοινωνεῖν, μήτε ἐκβιβάζειν αὐτοὺς τὴν τῶν ἀπηγορευμένων δογμάτων ἀπώλειαν. οὐ μὴν οὐδὲ τὴν δικαίως ἐξενεχθεῖσαν κατὰ Σευήρου ψῆφον, τὴν ἐκ πάντων ὡς εἰπεῖν τῶν ἀρχιερατικῶν τε, καὶ πατριαρχικῶν, μετὰ τῆς μοναχικῆς συναινέσεως προελθοῦσαν θρόνων, τὴν τὸν ἀναθεματισμὸν ἐπάγουσαν αὐτῷ, βασιλικῆς ἔξω καταλιμπάνομεν ἐπικυρώσεως, ὃς πρότερον παρὰ τοὺς ἱεροὺς θεσμοὺς καταλαβὼν τὸν θρόνον τῆς Θεουπολιτῶν ἁγιωτάτης ἐκκλησίας, οὕτω συνετάραξεν ἅπαντα, οὕτω μετὰ πεποίηκε ταραχῆς, ὡς κοινόν τινα καὶ ἀκήρυκτον ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις ἐμβαλεῖν πρὸς ἀλλήλας πόλεμον· καὶ τοῦτο καὶ τοῖς πρὸ ὑμῶν σκήπτροις πρὸς αὐτὸν γεγράφθαι, ποικίλαις μὲν δογμάτων καὶ ἀπηλλοτριωμέναις τῆς ὀρθότητος περινοίαις τε, καὶ βλασφημίαις χρησάμενον, ἅπαντα δὲ συνταράξαντα, καὶ μόνον τῶν τῆς ἑκατέρου τῶν αἱρεσιαρχῶν πλάνης βδελυρῶν τε, καὶ ἀνοσίων δογμάτων ἀντεχόμενον, Νεστορίου τε, καὶ Εὐτυχοῦς, καὶ τῶν ἑκατέρου τούτων καθηγεμόνων ἐξ ἐναντίας μέν πως εἶναι δοκούντων ἀλλήλοις, πρὸς ἓν δὲ τέλος τῆς ἀσεβείας ἐπειγομένων, καὶ τοὺς ἐκείνων χαρακτηριστικοὺς ἐντυπωσάμενον λόγους. δυοῖν γὰρ ὄντων ἐναντίων ἀλλήλοις δογμάτων, ὧν ἑκάτερον ὁμοίως εἰς ψυχικὴν ἀπώλειαν ἄγει, τοῦ Νεστορίου, τοῦ τε Εὐτυχοῦς, καθάπερ εἰπόντες ἔφθημεν, ἅπερ ἐκ τῶν Ἀρειανῶν, καὶ τῶν Ἀπολιναρίου συνέστη μιασμάτων, αὐτός τι παράδοξον παθὼν, ὁμοίως εἰς ἑκάτερον ἐμπέπτωκε· καὶ πῇ μὲν τοῦτο, πῇ δὲ ἐκεῖνο πρεσβεύων, κοινὸν ἔδοξε δοχεῖον ἑαυτόν τε καὶ τοὺς αὐτοῦ λόγους τῶν τηλικούτων πλημμελημάτων καταστῆσαι. ἔσω τοίνυν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὸν εἰρημένον ἀναθεματισμὸν, ὃν ἅπαν

A sis * lustrationibus fugit; simulans sequi sanctas quatuor synodos (trecentorum videlicet decem & octo patrum in Nicæa: & centum quinquaginta in hac felici civitate; & in Epheso primo congregatorum ducentorum: & sexcentorum triginta venerabilium patrum in Chalcedone.) At quidem nec istorum dogmata sequi, nec nostram clementiam & condescensum, quem propter ipsius salutem habebamus, suscipere voluit; neque ipse abdicare auctores impiorum dogmatum, qui prius a sanctis synodis expulsi fuerant; sed putavit oportere secundum ipsum & in æquali ducere & condemnatos, & condemnatores. Nam semel alienis a san-
B ctissima ecclesia intellectibus mancipatus, & a rectis dogmatibus alienatus, merito ad ipsorum rectitudinem reverti non valuit, etiam ad hæc invitatus a nobis & directus, qui omni studio usi sumus ad ipsius salutem.

Propter hæc igitur omnia, sententiam depositionis in ipsum a sancta synodo factam occasionem non liciti, neque a sanctis canonibus approbati raptus sacrarum sedium hujus regiæ urbis, & aversionis a rectis & veris dogmatibus, firmam nostrum reddit imperium, & contra istum præsentem scribit legem. Interdicimus autem & ei commora-
C ri in hac felici civitate & ejus districtu, ac in quacumque alia insigni civitate sancientes in quiete esse, & iis contentum esse, quibus seipsum merito obnoxium reddidit; & non aliquibus communicare, neque eos imbuere in perditionem interdictorum dogmatum. Nec utique extra imperialem confirmationem relinquimus sententiam juste contra Severum latam, ac ex omnibus (ut ita dicamus) pontificalibus & patriarchalibus (una cum monachicis consensibus) provenientem sedibus, & anathematismum ipsi inferentem: qui prius contra sacras sanctiones accipiendo sedem sanctissimæ ecclesiæ Theopolitanorum, sic universa contur-
D bavit, sicque accumulatas turbationes fecit, ut commune quondam ac abominabile bellum sanctissimis ecclesiis adinvicem immitteret. Et hoc etiam a sceptris, quæ ante nos fuerunt, contra ipsum scriptum erat, variis dogmatum & a rectitudine alienatis fraudibus & commentis ac blasphemiis usum fuisse, ac universa conturbasse, & illum quemcumque errorem abominabilium hæresiarcharum & iniquorum dogmatum recipere, Nestorii dicimus, & Eutychis; & cum uterque horum præceptorum contrarii quodammodo invicem esse videantur, ad unum vero impietatis finem tendant, etiam illorum divulgatos sermones, eum in unum forma-
E visse. Duobus enim existentibus dogmatibus adinvicem repugnantibus, quorum utrumque similiter ad animæ perditionem adducit, Nestorii videlicet & Eutychis (quemadmodum dicendo narravimus) qui ex Arianorum & Apollinarii contagione consistunt; ipse paradoxum quid perpessus in utrumque similiter incidit: & ibi quidem illud mittendo, seipsum & sermones suos visus est constituisse commune receptaculum tantorum delictorum. Sic itaque & ipse sub prædicto anathematismo, quem universus pa-

fraudibus

triarchalis, pontificalis, ac monachicus nostræ, ut ita dicamus, reipublicæ cœtus juste in ipsum induxit: de Theopolitana quidem ecclesia ejectus, idcirco quod thronus illius ipsum removit, eo quod ipsius principatum recte non acceperat, sed adhuc vivente eo, & in sanctissimis ecclesiis commemorato, qui ante ipsum sacerdotium habebat, & propter eum qui post ipsum fuit, de sacerdotio exciderat. Nec vero progressus huc usque substitit, sed & sub communi orthodoxæ ac catholicæ ecclesiæ anathematismo positus, multis libris, blasphemiisque & abominationibus nobis rempublicam implevit. Quare universis interdicimus aliquid de libris ipsius possidere. Et sicut non licet Nestorii libros scribere, vel possidere (quia prædecessoribus nostris imperatoribus in suis constitutionibus visum est statuere similia his quæ dicta & scripta sunt a Porphyrio in Christianos) sic nec dicta & scripta Severi maneant penes aliquem Christianum, sed sint profana & aliena ab ecclesia catholica, igneque comburantur a possidentibus, nisi qui ipsa habent, velint periculum pati. A nemine ergo scribantur, neque ad pulchritudinem, neque ad velocitatem scribentium, sciendo quia amputatio manus his qui scripta ejus scripserint, pœna erit. Neque enim volumus in futuro tempore ex illis blasphemiam protrahi. Similiter autem & huic interdicimus omnino regiam civitatem ingredi, aut districtum ejus, nec aliquam aliam de insignibus, sed in aliqua solitudine & in silentio sedere, & non corrumpere ceteros, neque in blasphemiam ipsos adducere, & non semper aliquid novi invenire contra vera dogmata, per quod rursus nobis conturbare sanctissimas ecclesias festinet.

Hæreticorum libri prohibentur.

CAP. II. Sed nec Petrum episcopum Apamiæ, & simul ab ipsis, a quibus Severus, sub prædicto anathemate positum, imperium admittit, sed sint valida quæ contra ipsum fuere statuta. Et qui sub communi anathematismo positus est, sub ipso esto: & sententia sanctissimorum pontificum, quæ ipsum prævenit, firma permaneto. Neque vero permittimus illi hanc regiam urbem habitare, aut ipsius districtum, vel aliquam de insignibus; sed quorum secutus est errorem, horum imitetur victus rationem, quam longissime abscedens & occultans seipsum. Nam talibus occultari, quam videri utilius est. Ignoti etenim existentes, se ipsos lædunt solos: publicantes vero sua dogmata, multis ex simplicioribus occasionem perditionis præbent: quod nullo modo fieri in Christiano ovili Dei & orthodoxo populo æquum est, neque ab imperio permissum est.

CAP. III. Quoniam vero & Zoaram dignum penitus judicarunt sub anathematismo esse reverendissimi, & qui justa judicant episcopi, (cum parva quædam talium malorum interpositio sit) & in quibus dehonestatus est; omnia videlicet comprehendo ex memoria quadam abundanti; sit & Zoaras interpositio quædam parva hujus malæ partis (Anthimi dicimus & Severi ac Petri) & nu-

A τὸ πατριαρχικόν τε, καὶ ἱερατικὸν, καὶ μοναχικὸν τῆς ἡμετέρας, ὡς εἰπεῖν, πολιτείας σχῆμα δικαίως ἐπήγαγεν αὐτῷ, τῆς μὲν Θεουπολιτῶν ἐκβεβλημένος, διότι περ αὐτὸν ὁ κατ' ἐκείνην ἀπεσείσατο θρόνος, οἷα μηδὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς αὐτῆς ἐπειλημμένον, ἀλλ' ἔτι ζῶντος τε καὶ ἐν ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις ἀνακηρυττομένου, τοῦ πρὸ αὐτοῦ τὴν ἱερωσύνην ἐσχηκότος· παρὰ δὲ τοῦ μετ' αὐτὸν τῆς ἱερωσύνης ἐκπεπτωκότος. οὐ στάντα δὲ μέχρι τούτου μόνον, ἀλλ' ἤδη καὶ ὑπὸ κοινὸν ἀναθεματισμὸν τῆς ὀρθοδόξου, καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας γενόμενον, καὶ πολλῶν ἡμῖν βιβλίων, βλασφήμων τε, καὶ ἀπηγορευμένων ἐμπλήσαντα τὸ πολίτευμα. ὥστε καὶ ἀπαγορεύομεν ἅπασι
B τῶν αὐτοῦ τι κεκτῆσθαι βιβλίων. καὶ ὥσπερ οὐκ ἔξεστι τὰ Νεστορίου γράφειν, ἢ κεκτῆσθαι βιβλία, διότι τοῖς πρὸ ἡμῶν αὐτοκράτορσιν ἐν ταῖς ἑαυτῶν διατάξεσιν ἔδοξε τοῖς παρὰ Πορφυρίου κατὰ Χριστιανῶν εἰρημένοις ὅμοια καθεστάναι. οὕτω μήτε τὰ Σευήρῳ ῥηθέντα τε, καὶ γραφέντα μενέτω παρά τινι Χριστιανῷ, ἀλλ' ἔστω βέβηλα, καὶ ἀλλότρια τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, πυρί τε φλεγέσθω παρὰ τῶν κεκτημένων, εἰ μὴ βούλονται κινδυνεύειν οἱ ταῦτα ἔχοντες. γραφέσθω τε παρὰ μηδενὸς τὸ λοιπὸν, μηδὲ τῶν εἰς κάλλος, μηδὲ τὸν εἰς τάχος γραφόντων, μηδὲ ἄλλου τινὸς τῶν πάντων, εἰδότος ὡς ἀποκοπὴ χειρὸς ἔσται τοῖς τὰ ἐκείνου γράφουσιν ἡ ποινή. οὐδὲ γὰρ βουλόμεθα καὶ τῷ λειπο-
C μένῳ χρόνῳ τὴν ἐξ ἐκείνων ἐπισύρεσθαι βλασφημίαν. ὁμοίως δὲ δὴ καὶ τοῦτον παντοίως ἀπαγορεύομεν τῆς βασιλίδος ἐπιβαίνειν πόλεως ἢ περιοικίδος αὐτῆς, ἄλλης τε τῶν ἐπισημοτέρων τινὸς, ἀλλ' ἐν ἐρημίᾳ τινὶ, καὶ ἡσυχίᾳ καθῆσθαι, καὶ μὴ διαφθείρειν ἑτέρους, μηδὲ εἰς βλασφημίαν αὐτοὺς προάγειν, μηδὲ ἀεί τι καινὸν ἐξευρίσκειν κατὰ τῶν ἀληθῶν δογμάτων, δι' οὗ πάλιν ἡμῖν συνταράξαι τὰς ἁγιωτάτας ἐκκλησίας σπεύσειεν.

Οὐ μὴν οὐδὲ Πέτρον τὸν Ἀπαμείας γενόμενον ἐπίσκοπον, καὶ ἅμα μὲν καθῃρημένον, ἅμα δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐφ' οἷς Σεύηρος ὑπὸ τὸ εἰρημένον ἀνάθεμα γενόμενον, ἡ βασιλεία προσίεται, ἀλλ' ἔστω κύρια καὶ τὰ
D κατ' αὐτοῦ ψηφισθέντα, καὶ ὑπὸ τὸν κοινὸν ταχθεὶς ἀναθεματισμὸν, ὑπ' αὐτὸν ἔστω, τῆς τῶν ἁγιωτάτων ἀρχιερέων προελθούσης ἐπ' αὐτοῖς ψήφου κυρίας διαμενούσης. οὐκ ἐφιέμεν δὲ οὐδὲ ἐκείνῳ ταύτην οἰκεῖν τὴν βασιλίδα πόλιν, ἢ τὴν αὐτῆς περιοικίδα, ἤ τινα τῶν σεμνοτέρων, ἀλλ' ὧν ἠκολούθησε τῇ πλάνῃ, τούτων μιμείσθω καὶ τὴν δίαιταν, ἀπῳκισμένος ὅτι πορρωτάτω, καὶ κρύπτων ἑαυτὸν, ὡς τοῖς γε τοιούτοις τὸ κρύπτεσθαι μᾶλλον τοῦ φαίνεσθαι λυσιτελέστερον. ἀφανεῖς μὲν γὰρ ὄντες ἑαυτοὺς καταβλάψουσι μόνους· δημοσιεύοντες δὲ τὰ ἑαυτῶν δόγματα πολλοῖς τῶν ἀφελεστέρων ἀφορμὴν ἀπωλείας παρέχουσιν, ὅπερ κατ' οὐδένα γίνεσθαι τρόπον, ἐν τῇ Χριστιανικῇ τοῦ Θεοῦ ποίμνῃ,
E καὶ τῷ ὀρθοδόξῳ λαῷ δίκαιόν ἐστιν, οὐδὲ παρὰ τῆς βασιλείας συγχωρούμενον.

Ἐπεὶ δὲ καὶ Ζωόραν ἠξίωσαν ὅλως ὑπὸ ἀναθεματισμὸν οἱ σεβασμιώτατοι, καὶ τὰ δίκαια κρίναντες ἐπίσκοποι ποιήσασθαι, μικράν τινα παρενθήκην τῶν τοιούτων ὄντα κακῶν, ἐν οἷς ἠτίμασται, τὸ γοῦν ὅλως τυχεῖν τινὸς εὐπορήσαντα μνήμης, ἔστω καὶ Ζωόρας τῆς πονηρᾶς ταύτης μερίδος, Ἀνθίμου τε, καὶ Σεύηρου, καὶ Πέτρου φαμὲν παρενθήκη τις εὐτελὴς, καὶ ἐν τοῖς ἀνατεθεματισμένοις καὶ αὐτὸς τετάχθω τῆς ἱερατικῆς

τικῆς αὐτὴν κατοικεχάσης ψήφῳ, ἵν᾽ κυρίαν ᾖ αὐτὴ ἐφ᾽ ἑαυτῆς ὖσαν, κυριωτέραν ἔτι μᾶλλον ἡ βασιλεία ποιεῖ, ᾖ τοῦτον ἐξελαύνουσα τῆς βασιλίδος ταύτης πόλεως, ᾖ τῆς αὐτῆς περιοικίδος, ᾖ ἐπὶ ταῖς πόλεων οἴκησιν αὐτῷ παντοίως ἀπαγορεύουσα, ὥστε μετ᾽ ἐκείνων μόνων οἰκεῖν τε, ᾖ βουλεύεσθαι ἵων ἔμπροσθεν ἡμῖν εἰρημένων, ὅμοια μὲν βλασφημούντων, ὅμοια δὲ ᾖ παθόντων, ὁμοίως δὲ ᾖ περιωρισμένων. εἰ δέ τι καὶ ἕτερον τῇ τῶν ἁγιωτάτων ἐπισκόπων περιέχεται ψήφῳ τῇ τὲς προειρημένους καθαιρούσῃ τε, ᾖ ἀναθεματιζούσῃ, κύριον δὲ ᾖ τοῦτο τιθέμεθα, καὶ τοῖς θείοις, ᾖ βασιλικοῖς ἡμῶν αὐτὸν νόμοις ἐπικυροῦμεν, ὡς ἂν εἰ παρὰ τῆς βασιλείας αὐτῆς προελθὼν ἐτύγχανεν. εἰ δὲ καί τις αὐτῶν ἀλοίη τὸ λοιπὸν πράττων τι παρὰ τὰ διατετυπωμένα, ἴσω ᾖ τοῖς βασιλικοῖς ὑποπεσούμενος νόμοις, οἳ τὰς ἐλάττους τῶν ποινῶν ἐκκλίνοντες, εἰς μείζους ἐμβάλλουσι τὰς ἀγανακτήσεις. ἀπαγορεύομεν δὲ ᾖ παντὶ τῷ τὶ καθολικὸν ἐκκλησίαν τὸ Θεοῦ διασπᾶν ἐπιχειροῦντι, εἴτε κατὰ τὶ Νεστορίου τὸ φρονοβλαβὲς ὑφήγησιν, εἴτε κατὰ τὶ ἀνόητον Εὐτυχοῦς παράδοσιν, εἴτε κατὰ τὶ Σεβήρου βλασφημίαν ταὐτὰ κἀκείνοις νοήσαντα, εἴτε τῶν ἐκείνοις ἀκολουθούντων ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις πυρακὰς ἐμβάλλειν, ᾖ φθέγγεσθαί τι περὶ πίστεως, ἀλλὰ θεσπίζομεν ἕκαστον τῶν τοιούτων τὶ ἡσυχίαν ἄγειν, ᾖ μηδὲ συγκαλεῖν εἰς ἑαυτόν τινας, μήτε προσιόντας δέχεσθαι, ἢ παραβαπτίζειν θαρρεῖν, ἢ τὶ ἱερὰν κοινωνίαν ῥυπαίνειν, ἢ ταύτης μεταδιδόναι τισίν, ἢ τὰς ἀπηγορευμένας διδασκαλίας ὑφηγεῖσθαι, ἢ ἐπὶ ταύτης τῆς βασιλίδος ἡμῶν πόλεως, ἢ ἐφ᾽ ἑτέρας, ἀλλ᾽ ὑφορᾶσθαι πάντα κίνδυνον, εἴ τι τοιοῦτον πράξειεν. ἀπαγορεύομεν δὲ ᾖ πᾶσι τούτοις ὑποδέχεσθαι. ἀπελαύνειν μὲν οὖν θεσπίζομεν αὐτοὺς τῶν ὑπ᾽ αὐτῶν ταραττομένων πόλεων, εἰδότας τὰς ποινὰς, τὰς ταῖς θείαις ἡμῶν ἤδη περιεχομένας διατάξεσιν, αἵπερ ᾖ τὰς οἰκίας αὐτοὺς, ἐν αἷς τοιοῦτόν τι πράττεται, ᾖ τὰ χωρία ἐξ ὧν τὰς ἀποδοφὰς χορηγοῦντα, ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις προσκυροῦσι, τῶν μὲν κεκτημένων ἀφαιρούμεναι, διότι βλάβης αἰτίαι τοῖς ἀπλουστέροις γίνεται, ὑπὸ δὲ τὰς ἁγιωτάτας ᾖ ὀρθοδόξους ἐκκλησίας ταῦτα δικαίως ἄγεσθαι· ταῦτα ὑπὲρ τῆς κοινῆς εἰρήνης τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν νομοθετοῦμεν, ταῦτα ψηφιζόμεθα τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων κατακολουθοῦντες δόγμασιν, ὅπως ἂν τὸ ἱερατικὸν ἅπαν ἀτύραχον ἡμῖν τὸ λοιπὸν διαμένοι. ὅπερ ἐν εἰρήνῃ φυλαττομένη ᾖ τὸ λοιπὸν ἡμῖν δώσει πολίτευμα τὶ ἄνωθεν ἔχον εἰρήνην, ᾧ πᾶσιν ὁ μέγας Θεὸς ᾖ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ τῆς Τριάδος εἷς, ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ λόγος, κηρύττει τε, ᾖ χορηγεῖ τοῖς γνησίως αὐτὸν, ᾖ ἀληθῶς δοξάζειν τε, ᾖ προσκυνεῖν ἠξιωμένοις.

A meretur ipse quoque inter anathematizatos, sacra sententia ipsum dejiciente: quam firmam & ipsam ex seipsa existentem, adhuc firmiorem imperium reddit: & hunc de hac regia urbe & ejus districtu abjicit, & habitationem in aliis civitatibus ipsi omnino interdicit. Itaque cum illis solis habitet & consultet, qui a nobis ante memorati sunt: qui similia quidem blasphemant, similia vero patiuntur, & similiter in exilium mittuntur. Si quid vero aliud in sententia sanctissimorum episcoporum continetur, quæ prædictos deponit, & anathematizat, hoc firmius reddimus & diutius, ac imperialibus nostris legibus ipsum corroboramus, ac B si ab imperio ipso proveniisset. Si vero aliquis ipsorum deprehendatur de cetero facere aliquid præter constituta, sciat se incidisse in leges imperiales, quæ minores pœnas declinantes, ad majores immittunt indignationes. Interdicimus autem & omnibus conantibus catholicam Dei ecclesiam divellere, (sive secundum Nestorii hæretici doctrinam, sive secundum insensati Eutychis traditionem, sive secundum blasphemiam Severi, qui & similia illis intellexit, aut eorum qui illos sequuntur) seditionem immittere sanctissimis ecclesiis, & loqui aliquid de fide: sed sancimus quemlibet talium quietum esse, & non convocare aliquos ad C se, neque accedentes recipere, aut perperam baptizare audere, aut sacram communionem sordidare, & ipsam aliquibus tradere, aut interdictas doctrinas exponere sive in hac nostra regia, sive in alia civitate: sed omne periculum, reformidare, si quid tale faciat. Interdicimus etiam omnibus, ne istos suscipiant. Abjici ergo ipsos sancimus de civitatibus ab ipsis concitatis, scientes pœnas jam contentas in nostris divinis constitutionibus, quæ & domos ipsas, in quibus tale quid fit, & campos ex quibus nutrimenta præbentur, sanctissimis ecclesiis assignant, & a possidentibus auferunt, quia detrimenti causa fit simplicioribus: sanctissi- D mis vero & orthodoxis ecclesiis hæc juste subjiciunt. Hæc pro communi pace sanctissimarum ecclesiarum statuimus, hæc decernimus, sequentes sanctorum patrum dogmata, ut omne sacerdotium imperturbatum de cetero nobis permaneat. Quo in pace servato, reliqua nobis exuberabit respublica desuper pacem habens: quam omnibus magnus Deus & salvator noster Jesus Christus Trinitatis unus, unigenitus Dei filius * prædicat, ac donat his qui sincere ipsum & vere glorificare ac adorare digni habiti sunt.

* ab præbeat ac donet.

Η᾽ τοίνυν σὴ μακαριότης, τὰ ὀρθῶς παρασάντα φυλαττέτω, καταπέμπουσα ταῦτα διὰ θεοφιλῶν αὐτῆς γραμμάτων πᾶσι τοῖς ὑπ᾽ αὐτὴν τεταγμένοις ὁσιωτάτοις μητροπολίταις, ὧν ἑκάστῳ μελήσεται φρονεῖν τὰ ἴδια ὑπ᾽ αὐτὴν τεταγμένοις ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις, ταῦτα ποιῆσαι φανερὰ, ὥστε μηδένα τῶν πάντων διαλαθεῖν, τά τε τῇ ἀρχιερωσύνῃ δόξαντα, τά τε ὑπὸ τῆς βασιλείας κεκυρωμένα.

E Custodiat itaque beatitudo tua, quæ lecta adnotata sunt; & mittat ipsa per suas Deo dilectas literas omnibus sanctissimis metropolitis sub ipsa existentibus: quorum cuilibet cura erit ipsa manifesta facere sanctissimis ecclesiis sibi subjectis, ut neminem ex omnibus lateant, quæ sacerdotio visa sunt, & ab imperio confirmata. *Epilogus*

Η᾽ θεία ὑπογραφή.

Divina subscriptio.

Divinitas te servet per multos annos, sancte & religiose pater.

Data octavo Idus Augustas Constantinopoli post consulatum Belissarii, viri clarissimi. * Anno Domini 536

Notæ Severini Binii.

IN [a] CONCILIUM CONSTANTINOpolitanum, [b] post obitum Agapeti, tempore interregni pontificii, sub Menna, [c] anno domini DXXXVI. post consulatum Belissarii, [d] contra Anthimum, Severum, aliosque Acephalorum principes celebratum.

Concilium a quibus & qua occasione celebratum.

a *Concilium*. Legati sedis apostolicæ, quos pontifex anno DXXXV. ad res componendas Constantinopolim præmiserat, quosque decedens ibidem nulla potestate imminutos reliquerat, summo studio post obitum Agapeti pontificis curarunt, ut quæ ab eodem Agapeto adhuc vivente constituta fuissent, nullo hæreticorum insultu labefactarentur; sed potius sarta tecta, atque in omnibus illibata & integra servarentur. Induxerunt Mennam Constantinopolitanum aliosque orientales episcopos, ut idem procurarent. Antequam igitur depositi nuper hæretici potentia imperatricis freti rursus insurgerent, pari consensu decreverunt, ex vicinioribus, iisque qui Constantinopoli morabantur episcopis synodum colligere, ut hæretici auctoritate pontificis Agapeti compressi, legatorum etiam sedis apostolicæ, & Mennæ, qui præfectura sedis apostolicæ fungebatur, aliorumque orthodoxorum præsulum sententia condemnarentur. Synodum in Dytico habitam esse, ex singularum actionum initio cognoscere licet. Quid sit Dyticum, infra dicemus.

Locus concilii.

Hæc habentur in libro secundo eorum quæ adversus Anthimum gesta sunt.

Divina constitutio Justiniani imperatoris contra Anthimum, Severum, Petrum & Zoaram ad Petrum Hierosolymorum episcopum.

Acta Hierosolymis apud Petrum Archiepiscopum contra Anthimum: in quibus etiam videntur ea quæ Constantinopoli a Menna patriarcha gesta sunt super eodem in quatuor actiunculis. Quibus ordinatis, & ipse Petrus sententiam adversus eumdem tulit. In iis autem & quæpiam reperias adversus Severum illiusque scripta.

Sciendum quod prima gesta sunt apud Mennam patriarcham contra Anthimum, quæ & in ordinatione 41. rerum quæ apud Petrum Hierosolymitanum actæ fuerunt, videntur: ultima enim eorum actio quæ adversus Anthimum a Menna sancita sunt, in qua & sententia lecta est, præfert vigesimum primum mensis Maii, indictionem decimam quartam. Postea vero quarta die Junii, indictione eadem 14. ea apud Mennam acta fuerunt quæ Severum, Petrum & Zoaram spectant. Iisque perlatis palam factum est quod jampridem anathemate fuissent afflicti. Sententia autem octavo Idus Augusti indictione decimaquarta lata est: quæ vero Hierosolymis in declinatione actorum contra Anthimum, absoluta sunt XIII. Calendas Octobris indict. 15. Prima igitur sententia in Anthimum, Constantinopoli fit: Secunda vero contra Severum, Petrum & Zoaram, ibidem: Tertia, constitutio: Quarta, actio Hierosolymitana. Omnia vero prius memorata, mensibus quatuor acta & peracta fuere.

A Episcopi quinquaginta, quorum nomina in principio actionis primæ recensentur, concilio interfuerunt. Eidem præsederunt legati sedis apostolicæ, Theophanes & Pelagius, una cum Menna Constantinopolitano antistite, & sedis apostolicæ vicario. Qua de re in eodem actum fuerit, infra dicemus. Acta hujus concilii ex quodam manuscripto codice Græco antiquo bibliothecæ Palatinæ (in cujus frontispicio erronea reperitur hæc inscriptio: *Acta sanctæ quintæ synodi Constantinopolitanæ*) fideliter descripta accepimus, atque in eodem sic sunt disposita. Principio aliquot foliis præmittuntur fides Gregorii Neocæsareensis, & sancti Basilii, Symbolum Nicænum, Constantinopolitani & Chalcedonensis concilii expositio: Post hæc subjunguntur in dicto codice quædam epistolæ, nimirum Antheonis episcopi Arsinoes, Fausti episcopi Apolloniadis, Pamphili episcopi Amidanorum, Asclepiadis episcopi Trallearum, Justini imperatoris, Felicis Romani papæ III. Quintiani Asculanorum episcopi, Acatii Constantinopolitani episcopi, omnes ad unum eumdemque Petrum Fullonem Antio- B chenum episcopum, & ad extremum supranominati Felicis papæ III. ad Zenonem imperatorem contra eumdem Petrum Antiochenum, quæ cum supra sub domno Felice Papa III. omnibus anterioribus etiam hac nostra secunda conciliorum editione, prius quam hunc codicem Græcum nacti essemus, excussæ fuissent, easdem serius acceptas Græce tantum infra per modum appendicis imprimi curavimus. Hisce præambularibus epistolis subduntur immediate tituli actionis quintæ: post eos vero, quoddam quasi summarium rerum in hac & Hierosolymitana synodo gestarum subjicitur. Quod, ne istius codicis quicquam desideretur, hic exhibendum putavi.

Qui quotus episcopi concilio interfuerint.

Acta synodi confusa distinguuntur.

Singula suis locis, tum regia edictione reddita sunt; tum hac nostra pluribus additis.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ τῆς κατὰ Ἀνθίμου πεπραγμένων.

Θεία διάταξις Ἰουστινιανοῦ βασιλέως κατὰ Ἀνθίμου, Σεβήρου, Πέτρου καὶ Ζωάρα, πρὸς Πέτρον ἀρχιεπίσκοπον Ἱεροσολύμων.

Πεπραγμένα ἐν Ἱεροσολύμοις παρὰ Πέτρῳ ἀρχιεπισκόπῳ κατὰ Ἀνθίμου, ἐν οἷς πεφάνεται καὶ τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ Μηνᾶ πατριάρχου περὶ τοῦ αὐτοῦ πραχθέντα ἐν * τέσσαρσι πραξιδίοις, ὧν τινων ἐνταῦθα ἐστιν, καὶ αὐτὸς Πέτρος ὁ Ἱεροσολύμων, Ἰωὰκ ἀὐτοῦ ψῆφον ἐποιήσατο. καὶ ἐν τούτοις δέ τινα κατὰ Σεβήρου, τῆς αὐτοῦ συγγραμμάτων δείκνυται.

Ἰστέον ὅτι πρῶτα ἐπράχθη παρὰ Μηνᾷ τῷ πατριάρχῃ κατὰ Ἀνθίμου, ἅπερ ἐν τέλει μά. Γέγονε, τῆς παρὰ Πέτρῳ τῆς Ἱεροσολύμων πεπραγμέ- D νων. ἡ γὰρ τελευταία πρᾶξις τῆς Ἀνθίμου παρὰ Μηνᾶ γεγονότων, ἔνθα ἐν ψῆφος ἀνέγνωσαι, φέρει τλιὰ καὶ. τῇ Μαΐου μηνὸς, ἰνδικτιῶνα ιδ'. εἶτα ὕστερον τῇ δ'. τοῦ Ἰουνίου μηνὸς, τῆς αὐτῆς ιδ'. ἰνδικτιῶνος, ἐπράχθη τὰ κατὰ Σεβήρου, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωάρα, παρὰ τῷ Μηνᾷ, ἐν διὰ τῆς προσκομισθέντων ἐδείχθη, ὅτι καὶ πάλαι, καὶ πρόπαλαι ἀνεθεματίσθησαν. ὁ δὲ νέμος πρὸ ὀκτὼ εἰδῶν Αὐγούστων ἰνδικτιῶνος ιδ'. ἃ δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις ἐπ' ἐμφανείᾳ τῆς κατὰ Ἀνθίμου πραχθέντων, συνέστη πρὸ ιγ'. Καλανδῶν Ὀκτωβρίων, ἰνδικτιῶνος ιέ. ἐκοπῇ πρώτη ἐστὶν ἡ κατὰ Ἀνθίμου ψῆφος ἐν Κωνσταντινουπόλει· δευτέρα δὲ ἡ κατὰ Σεβήρου ψῆφος ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωάρα· τρίτη ἡ διάταξις· τετάρτη δὲ ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις πρᾶξις. πάντα δὲ ταῦτα τὰ προειρημένα γέγονε, καὶ συνέστη ἐν μησὶ τέσσαρσι.

Post summarium illud sequitur immediate actio quinta, cui reliquæ actiones, prima scilicet, secunda, tertia & quarta suo ordine subjunguntur, nisi quod incuria primi scriptoris acciderit, constitutionem Justiniani imperatoris, quæ extat supra in fine actionis quintæ, interpositione cujusdam libelli aliarumque rerum prioribus actionibus gestarum interruptam fuisse: quem errorem nos quæque suis locis collocando & continuando correximus.

Præter eam confusionem, qua ordine præpostero quinta actio quatuor prioribus anteponitur, alia non minor in dicto codice Græco reperitur. Videmus enim acta concilii cujusdam Hierosolymitani hoc eodem anno eadem de causa celebrati, vel his inserta, vel cum his permixta extare. Hæc actionum præpostera collocatio, duorumque conciliorum permixtio ex Græco codice proveniens, irrepsit haud dubie in Latinam hujus concilii editionem Surianam, qua, præter dictam confusionem

& per-

& permixtionem, etiam id quod actione quinta gestum fuit, nota, & inscriptione actionis primæ insignitum extitit hactenus.

Ut igitur supradicta confusio & permixtio tollatur, feci nunc in secunda hujus concilii editione Græco-latina, quod ante decem annos feceram in editione solius Latinæ. Singulas actiones ordine ac loco sibi debitis collocavi. Acta concilii Hierosolymitani illius, quod continebatur eadem prima actione, cum sententia Petri Hierosolymitani episcopi contra Anthimum lata, seperatim imprimi curavi. Nihil actis utriusque concilii additum, nihilque est ablatum: sola dispositio servato temporis ordine est immutata. In hac re secutus sum sententiam illustrissimi cardinalis Baronii. Si quis perperam aliquid dictum, aut factum esse doceat, meliora suadenti non gravate parebo.

b *Post obitum Agapeti.* Hanc synodum celebratam esse tempore interregni pontificii, post obitum Agapeti, constat supra in singularum prope actionum exordio, ubi sanctæ memoriæ Agapetus papa nominatur. Item ex libello monachorum, quem imperatori obtulerunt, in quo de obitu illius hæc scribunt: *Sic enim opportune assumptus est hic honorabilis vir a dispensatore nostro Deo, & additus est patribus suis, & bonum certamen certavit, & cursum perfecit, fidemque servavit.* Et paulo post: *Nam sancto Agapeto in præsenti vita existente post Deum ad vestram pietatem respicienti, hæc accipere finem a vobis expectavimus. Implendo itaque quæ ab ipso juste & canonice judicata fuerunt, illius beatam animam coletis, quæ cum Deo proxima sit, eo quod vinculo terræ & carnis hujus soluta sit, & fiduciam ex propriis bonis operibus adepta pro pace & salute vestræ pietatis intercedit.* Tempore interregni celebratum fuisse hoc concilium mense Majo & initio Junii, constabit ex iis, quæ infra dicemus de Silverii papæ electione.

c *Anno domini* 536. &c. Annus enim post consulatum Belisarii, qui singularum actionum initio prænotatus habetur, in fastis emendatioribus, cum anno Christi 536. & Justiniani imperatoris 19. coincidit.

d *Contra Anthimum*, &c.) Collector conciliorum vetustioris editionis, existimavit sub Menna episcopo duo habita fuisse Constantinopoli concilia. Unum contra Anthimum, cujus acta continentur & describuntur prima, secunda, tertia & quarta actione: alterum contra Severum, Petrum & Zoaram Acephaleorum principes hæreticos: cujus acta describuntur actione quinta. Sed cum revera eodem in loco atque ab iisdem episcopis eadem de causa, nimirum adversus ejusdem classis hæreticos fuerint celebrata, placuit conventum illum episcoporum contra Severum, Petrum & Zoaram, potius quintam hujus concilii actionem, quam distinctum a superiore concilium nominare.

Prima actione, secunda Maii confidentes episcopi mandarunt legi libellos istos, quos orthodoxi archimandritæ urbis Constantinopolitanæ & inferioris Syriæ Justiniano imperatori & Agapeto pontifici obtulerunt eo fine, ut damnati hæretici non amplius audirentur, sed potius expellerentur, & procul relegarentur. Jussum est quoque eorumdem patrum auctoritate, ut legeretur ea epistola Agapeti, quam scripsit ad Petrum Hierosolymitanum episcopum. Quibus ita peractis, Mennas episcopus Constantinopolitanus & concilii præses interlocutus, dixit: conveniendum esse & explorandum Anthimum, an ab errore resipiscere vellet, nec ne, ut si minus id faceret, expelli posset. Ea humanitate S. Agapetus pontifex, ut testatur idem Mennas episcopus, uti mandavit. Ad accersendum Anthimum missi sunt ex synodo tres metropolitani episcopi, duo presbyteri, atque totidem diaconi.

Ipsis Nonis, sive, ut alia lectio habet, pridie Nonas Maii, secundo convenerunt iidem episcopi, cum, qui missi fuerant ad accersendum Anthimum, retulerunt, illum in locis palatii, ubi degere consuevit, in suburbio, aliisve locis diu quæsitum inveniri non potuisse. His auditis placuit sanctæ synodo, rursum aliorum trium dierum terminum ad resipiscendum illi tribuere, cujus rei gratia alii ablegati sunt episcopi, presbyteri atque diaconi qui eum quærerent:

Sexto Idus Maii rursum ad synodum convenerunt episcopi statuto die. Vocati qui ad inquirendum Anthimum secundo missi fuerant, referebant illum majori cum diligentia perquisitum nusquam inventum esse. Placuit itaque Mennæ episcopo, atque omnibus totius concilii patribus, tertiam resipiscendi dilationem spatio decem dierum prorogatam eidem Anthimo esse concedendam: tertioque peremptorie citandum, sic ut nisi in termino prorogatæ dilationis compareret, prævia proclamatione rerum contra ipsum tribus actionibus præcedentibus gestarum, condemnaretur. Episcopi, presbyteri & diaconi tot, quot anterioribus citationibus missi, citandum diligenter ubique inquirunt, sed nusquam inveniunt.

Quod dum in confessu eorumdem episcoporum duodecimo Kalendas Junias celebrato relatione eorum qui missi erant innotuisset, Mennas Constantinopolitanus episcopus scriptam proclamationem, ad Anthimum latebras captantem publice legi jussit. Cum post elapsum terminum concessæ dilationis non comparuisset, in eumdem contumaciter absentem, lata seu potius iterato pronuntiata est ea sententia, qua vivens adhuc Agapetus illum condemnarat. Post sententiam in Anthimum pronuntiatam & orthodoxorum omnium episcoporum, clericorum atque monachorum acclamationibus approbatam, subsecutæ sunt exclamationes adversus collegas ejusdem Anthimi, Severum, Petrum atque Zoaram, ab Agapeto pontifice jam ante etiam damnatos. Cumque monachi orthodoxi adversus eosdem libellum obtulissent, cujus lectio in alium conventum differretur, donec ad imperatorem denunciatæ querelæ essent perlatæ, iidem monachi Justiniano imperatori contra Severum ejusve collegas supra nominatos novos querelarum libellos obtulerunt. Quos cum imperator Augustus synodo cognoscendos misisset, opus fuit, ut hujus rei causa rursum synodus conveniret.

Pridie itaque Nonas Junias, postquam libellos prædictorum monachorum accepissent iidem episcopi, qui superioribus actionibus interfuerunt, eodem loco, eamdemque ob causam convenerunt. Sedentibus episcopis mandatum est, ut Theodorus tribunus & notarius atque referendarius imperatoris ingrediatur, missosque ab imperatore monachorum libellos secum afferat. Additum est, ut simul cum eodem vocentur & ingrediantur accusatores hæreticorum monachi ac clerici, qui dibellos imperatori obtulerant. Quibus præsentibus, præcipitur primum legi libellus Pauli episcopi Apameæ secundæ Syriæ, cujus initium est; *Magnificavit etiam & nunc dominus*, &c. Post hunc jussus est legi alius eorumdem libellus eidem imperatori oblatus, qui sic incipit: *Cor vestræ pietatis in manu Dei*, &c. His duobus libellis, quos imperatori obtulerant, perlectis, dimissus est Theodorus referendarius. Cum autem ipse recessisset, jussus est a sancta synodo legi eorumdem monachorum libellus adversus prænominatos hæreticos ad synodum datus, cujus exordium tale est: *Cum judicium adversus Anthimum finem acceperit*, &c. Perlecto libello illo, quo iidem appellaverant olim agitatum adversus eosdem apostolicæ sedis judicium, lecta sunt ea, quæ adversus eosdem rescripta fuerant ab Hormisda Romano pontifice ad Epiphanium Constantinopolitanum episcopum, nec non ea, quæ idem pontifex ad monachos secundæ Syriæ perscripserat. Juncta est hisce lectio libelli supplicis clericorum & monachorum Antiochiæ ad Joannem Hierosolymorum episcopum, adversus eosdem hæreticos, datus tempore Justini imperatoris, cum pax reddita esset ecclesiæ. Huic subjecta est relatio a Joanne Constantinopolitano episcopo, tunc temporis data de pace composita.

Lectio actorum ejusdem temporis & concilii Constantinopolitani sub Hormisda, (de quibus supra plura dixi) addita est hic eo fine, ut perspicue cognoscatur, Severum, Petrum, aliosve hæreticos in hoc synodale judicium vocatos; tum a Romano pontifice, tum in synodis Antiochiæ, Constantinopoli, & Hierosolymis, vel alibi celebratis, ubique locorum ab orthodoxis condemnatos fuisse. Quod cum horum omnium lectione perspicue cognitum esset, ab ipso Menna episcopo Constantinopolitano, atque universa synodo latæ sunt in Severum, Petrum, & Zoaram illæ sententiæ condemnationis, quæ in actis concilii recitantur. De rebus in synodo gestis Petrum Hierosolymitanum episcopum per epistolam synodalem certiorem reddiderunt.

Cum autem Justinianus imperator cognovisset ea, quæ gesta essent in synodo, consentientia in omnibus esse illis, quæ haud pridem ab Agapeto Romano pontifice acta fuerant: nihilque spei superesse ut Anthimus errorem suum emendaret, eadem religione, qua hactenus semper enituit, pro munimento eorum, quæ a patribus sancita essent, contra eosdem damnatos hæreticos, scripsit sanctionem illam, quæ supra in fine actionis 5. & in Novellis Justiniani 42. extat. Hæc summatim de rebus in synodo Constantinopolitana sub Menna episcopo gestis.

e *Dytico*, &c.) Dyticum, cujus initio singularum fere actionum mentio habetur, fuit celeberrimum Constantinopolitanæ urbis monasterium, Dy appellatum, * cujus hoc tempore præfectus erat Agapetus, qui in ordine archimandritarum, in libellis synodo oblatis, primo loco subscriptus habetur. Appellatus est hic locus a Dio archimandrita sanctitate celebri, cujus natalem diem Græci notatum habent in menologio decimanona Julii. Librarii cum hanc vocem non intelligerent, pro dytico, corrupte scripserunt dyptico vel dypticho. Vide notas Baron. in Mart. die 8. Febr.

f *Oecumenico patriarchæ Joanni*, &c.) Quoties in actis concilii Constantinopolitani sub Hormisda Joannes episcopus Constantinopolitanus nominatur, toties illi

tempus concilii.

a duo concilia hoc tempore Constantinopoli celebrata?

actionis primæ historia brevis.

actionis secundæ res gestæ.

actionis tertiæ historia.

actio quarta summatim recensita.

Actione quinta quid sit gestum.

Act. 1. & 5. Dyticum quid. * errat hic Binius ut dicemus in notis.

Act. 5. episc. CPlitanus an titulo œcumenici usus.

illi titulus *patriarchæ œcumenici* additus esse reperitur: sine dubio, posteriorum Græcorum impostura. Nam cum acta illius concilii vera sint & legitima, atque a Romana ecclesia, prout supra notavi sub Hormisda, magna ex parte recepta, haud dubie contra Pelagium & Gregorium usurpatum œcumenici patriarchæ titulum damnantes, auctoritate ejusdem concilii Constantinopolitani antistites se constanter defendissent, si hoc titulo Joannes citra contradictionem orthodoxorum episcoporum in legitimo eorumdem conventu condecoratus fuisset. Quare cum Pelagius epistola prima ad universos episcopos, & S. Gregorius libro quarto epistola 38. allegatum titulum damnarint, nemo vero hujus concilii auctoritatem ipsis objecerit: dubium nullum videtur, quin hic atque alibi in actis concilii prædicti sæpe nominatus titulus, *œcumenici patriarchæ*, fraude & dolo Græcorum superadditus fuerit. Baron. anno 518. num. 26.

Acta concilii CPlitani corrupta.

Sicut in hunc locum, ita in Novellæ 42. constitutionis inscriptionem idem titulus surrepsisse, affirmari debet: nisi dicamus, Constantinopolitanum, habito respectu ad subjectos sibi in oriente episcopos ac sacerdotes, universalem appellari. Ex inscriptione ejusdem Novellæ in fine hujus actionis 5. extantis, prædictus titulus abest.

g *Relatio ad Joannem*, &c.) Hac relatione, circa medium, desideratur comprobatio duorum conciliorum, Ephesini & Chalcedonensis: quæ ab iisdem episcopis non minus, quam reliqua duo approbata fuisse constat ex iis, quæ infra ibidem sequuntur. Baron. an. 518. num. 26.

Acta concilii CPlitani sub Hormisda.

h *Introitu facto secundum consuetudinem*, &c. Describitur his verbis de perfidia post obitum Anastasii, & surrogationem Justini imperatoris expugnata, deque pace ecclesiæ recuperata, quædam quasi ovatio, & de impietate compressa ac fide catholica liberata triumphus; cum in ipsa Constantinopolitana ecclesia trophæa victoriæ eriguntur, atque expuncta e sacris tabulis nomina Chalcedonensis concilii, Leonis papæ, Euphemii, & Macedonii Constantinopolitanorum antistitum, exposcente populo, in eadem sacra diptycha revocantur. Contigerunt hæc post Anastasium ictu fulminis enecatum, postque Justinum ex armentario imperatorem creatum; anno domini 518. in ecclesia Constantinopolitana, in quam Joannes episcopus una cum populo perrexerat.

Qua ratione populus incommunicatus.

i *Quid manemus incommunicati?*) Hæc populus clamabat ideo, quod a tempore ejecti Macedonii orthodoxi ipsorum episcopi, fideles catholici a communione impii Timothei, in locum illius intrusi, se subduxerant.

k *Sancta Maria Dei genetrix est.*) Hæc populus de beata virgine clamando ingeminat idcirco, quod ab Eutychianis Nestorianæ hæreseos calumniam pateretur.

l *Justinus regnat, quem times?*) His vocibus populus patriarcham compellat, quem scirent semper fuisse catholicum; verum sub Anastasio persecutore timore correptum, ad tempus silentio obtriguisse.

Cur Eutychiani appellentur Manichæi.

m *Qui non loquitur, Manichæus est.* Duplici de causa Eutychiani hic Manichæi appellantur ab orthodoxo populo. Primum quidem, quod cum Anastasius imperator Eutychianorum patronus, Manichæorum hæresis infamia laborasset, Manichæi appellarentur omnes, qui cum eodem adversus fidem catholicam conspirabant. Deinde, quod negando cum Eutychianis veram carnis naturam in Christo incarnato, cum Manichæis eamdem veritatem carnis in Christo negantibus quamdam affinitatem contraxerant.

Amantius quis?

n *Justinus regnat, quid times Amantium?* Amantius præfectus cubiculi, eunuchus potentissimus, Eutychianorum patronus, terror orthodoxorum extitit: per quem Anastasius imperator, adversus fidei catholicæ defensores tyrannice agere consuevit, quem Justinus, mox ut imperator factus est, necari curavit. Evagrius l. 4. c. 2.

o *Sacra missa finita.*) Catechumenorum scilicet.

p *Tempore diptychorum.*) Quando nimirum, nomina defunctorum episcoporum fidelium & orthodoxorum publice recitabantur.

q *Euphemii, Macedonii & Leonis.*) Eadem manus fraudulenta Græcorum, nomen sancti Leonis papæ post Constantinopolitanos episcopos ultimo loco posuit, quæ Constantinopolitano episcopo titulum patriarchæ œcumenici addidit. Nam sui ipsorum veteres libri rituales ejusmodi impostura redarguunt, in quibus primo loco descripta leguntur nomina Romanorum pontificum, inde vero ejus ecclesiæ antistitum. In ordine precum, ante omnes etiam civitatis antistites Romanum pontificem poni solitum fuisse, patet ex liturgia sancti Marci, quæ extat tomo sexto bibliothecæ sanctorum patrum, qua dicitur: *Sanctissimum & beatissimum papam N. quem præscivisti fore, ut sibi sancta tua catholica & apostolica ecclesia omnium suffragiis eligeret: nec non sanctissimum episcopum N. conservans*, &c. Ita vetus usus, quem recentiores schismatici perverterunt.

EADEM SYNODUS [1] CP. AGAPETI.

Ex libello synodico.

JUstino autem mortuo, Justinianus nepos ipsius sceptra imperatoria suscepit. Cum vero & * Menas terrena isthæc reliquisset, Anthimus Trapezuntis episcopus, Byzantinæ ecclesiæ solium nactus est: & cum Gothi Romam, eique vicina loca deprædaturi essent, Agapetus beatus illius papa, urbem regiam accessit, divina & sancta instituta synodo: in qua Anthimum Const. episcopum, qui in Manichæismi suspicionem venerat, & ne judicio sistere sese cogeretur, seipsum absconderat, in hunc usque diem anathemati subjecit: solium vero ecclesiæ Byzantinæ, Eutychius * monachus sortitus est.

* errat

* errat

Ἰουστίνῳ δὲ τελευτήσαντος, Ἰουστιανὸς ὁ ἀνεψιὸς αὐτῷ τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας παρέλαβε. Μηνᾶ δὲ τὸ ἀρόσκαιρα καταλείψαντος, Ἀνθιμος ὁ Τραπεζοῦντος ἐπίσκοπος, τῆς Βυζαντίδος ἐκκλησίας τὸν θρόνον ἐκράτησε· καὶ τῶν Γότθων τὴν Ῥώμην, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν μελλόντων λεηλατεῖσθαι, Ἀγαπητὸς ὁ ταύτης μακάριος πάπας, τὴν βασιλίδα κατέλαβε, καὶ σύνοδον θείαν καὶ ἱερὰν ποιησάμενος, Ἀνθιμον τὸν ταύτης ἐπίσκοπον, Μανιχαϊσμοῦ λαβόντα ὑπόνοιαν, καὶ λάθρα φυγοδικήσαντα, καὶ ἑαυτὸν ἀδηλοποίησαντα, ἕως τῆς σήμερον ἀναθέματι καθυπέβαλε· καὶ τὸν θρόνον τῆς ἐκκλησίας τῶν Βυζαντίων, Εὐτύχιος μοναχὸς ἐκληρώσατο.

1 Diversa hæc Synodus Agapeti ab ea, quæ habita est a Menna. Utræque celebratæ anno 536. Prior illa Agapeti, in qua Anthimus depositus, & Menna ordinatus CP. Episcopus. Fallitur enim Auctor libelli Synodici, dum ait Mennæ successisse Anthimum, huic dejecto Eutychium; nam deturbato Anthimo successit Mennas: huic Eutychius. De Agageti synodo diximus supra pag. 657.

Η ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΑΓΙΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΑΤΑ ΣΕΒΗΡΟΥ, ΠΕΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΖΩΟΡΑ.

CONCILIUM [a] HIEROSOLYMITANUM CONTRA SEVERUM, PETRUM, ET ZOARAM

hæreticos celebratum.

Μετὰ τὴν ὑπατείαν Φλαυίου Βελισαρίου τοῦ ἀνδοξοτάτου, πρὸ δεκατεσσάρων Καλανδῶν Ὀκτωβρίων χρόνων. πεντεκαιδεκάτης ἰνδικτιῶνος, ἐν κολωνίᾳ Αἰλίᾳ μητροπόλει τῆς Ἱεροσολύμοις· προκαθημένου τοῦ ἁγιωτάτου, καὶ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου Πέτρου ἐν τῷ σκηνητῷ τοῦ ἁγίου ἐπισκοπείου τῆς αὐτοῦ μακαριότητος· συνεδρευόντων δὲ τῇ αὐτοῦ ἀρχιερωσύνῃ καὶ τῶν ὁσιωτάτων ἐπισκόπων τῆς κατὰ Παλαισίνας ξεῖς ὑπὸ τοὺς ἁγίους τελούσης πάσας διοικήσεως συνόδου. Ἐλισαῖος διάκονος, καὶ νοτάριος τοῦ αὐτοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου, εἰς μέσον παρελθών, εἶπεν· Εὐσεβῶς κατυπεμφθέντος τόμου τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, πρὸς ἀσφάλειαν, σὺν Θεῷ λέγειν, τυγχάνοντος τῶν ἁγιωτάτων ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς κρατούσης σὺν Θεῷ κατασάσεως, ἀποδοθείσης δὲ ταῖς ἁγιωτάταις ὑμῶν θείαις, καὶ ὁσίαις ἐπιστολῆς τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς βασιλευούσης πόλεως Μιννᾶ, τὴν αὐτὴν φερούσης ὑπόθεσιν. ὧν ἑκάτερον διεκόμισαν οἱ θεοσεβέστατοι μοναχοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς διοικήσεως ἐρήμου. οἵπερ ἐπὶ τῆς βασιλίδος γεγόνασι πόλεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς κατασάσεως χάριν, ἐπέτρεπεν ἡ ὑμετέρα μακαριότης, εἰς ταὐτόν με τὴν διοικῆσαι προκαλέσασθαι σύνοδον, ὡς ἂν κατιφανῆ καὶ τῇ αὐτῶν γνώμῃ ὁσιότητι τὰ εὐσεβῶς νενομοθετημένα τοῦ κρατίστου, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως, ἐπεσαλμένα δὲ καὶ παρὰ τοῦ μνημονευθέντος ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς βασιλευούσης πόλεως. ἐπεὶ ἓν πάρεστι τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι ἡ διοικὴς σύνοδος, προσεδρεύουσι δὲ τοῦ διοικεῖ ἐπισκοπείου τῆς ὑμετέρας ἀρχιερωσύνης, καὶ οἱ θεοφιλέστατοι ἀρχιμανδεῖται, καὶ ὁσιώτατοι μοναχοὶ παρεῖναι ἐξαιτοῦντες τῇ τῶν εἰρημένων ἐμφανείᾳ, τί τῇ ὑμετέρᾳ μακαριότητι, καὶ διοικεῖ συνόδῳ δοκεῖ;

Post oblatum Agapeti, tempore interregni pontificii, anno Domini 536. decima nona Septembris.

Post consulatum Flavii Beliſſarii gloriosiſſimi, decimotertio Kalend. Octobris, indictione quintadecima, in colonia Ælia metropoli & Hieroſolymis, præſidente ſanctiſſimo ac beatiſſimo patriarcha Petro, in ſecreto venerabilis epiſcopatus ſuæ beatitudinis, & aſſiſtentibus ſacerdotio ſuo ſanctiſſimis epiſcopis trium Palæſtinarum, ſub ſanctis locis venerabiliſſimæ ſynodi exiſtentibus Eliſſæus diaconus & notarius ipſius ſanctiſſimi patriarchæ ad medium veniens, dixit: cum pia miſſa eſſet lex veſtræ beatitudini, quæ, cum Deo dicendo, ad cautionem ſanctiſſimarum eccleſiarum, & honeſti cum Deo ſtatus valeret: redditaque eſſet vobis ſanctiſſimis ſancta epiſtola ſanctiſſimi Mennæ patriarchæ regiæ civitatis, quæ eamdem habet materiam; quarum utramque portarunt venerabiliſſimi monachi veſtræ venerabiliſſimæ eremi, qui in imperialem civitatem venerunt eccleſiaſtici ſtatus gratia, juſſit veſtra beatitudo me in unum hanc venerabilem advocare ſynodum, ut manifeſta fiant eorum ſanctitati, quæ pie ſunt ſancita a potentiſſimo, & Deo cuſtodito imperatore noſtro, ac ſcripta a memorato ſanctiſſimo patriarcha urbis regiæ. Quia igitur venerabilis ſynodus veſtræ beatitudini adſiſtit, & præſtolantur in venerabili epiſcopatu veſtro Dei amantiſſimi archimandritæ, & ſanctiſſimi monachi, qui adeſſe expetunt prædictorum intimationi, quid veſtræ beatitudini & venerabili ſynodo videtur?

Ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος πατριάρχης, καὶ ἡ διοικὴς σύνοδος, εἶπε· κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, προσκαλεσάσθωσαν οἱ θεοσεβέστατοι ἀρχιμανδεῖται καὶ μοναχοί. Ἐλισαῖος διάκονος καὶ νοτάριος ἐν μέσῳ κατασάς, εἶπε. κατὰ τὴν κέλευσιν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος, πάρεισιν οἱ θεοσεβέστατοι ἀρχιμανδρῖται, καὶ μοναχοί.

Sanctiſſimus ac beatiſſimus patriarcha, & venerabilis ſynodus, dixit: Secundum juſſum veſtræ beatitudinis advocentur Deo amantiſſimi archimandritæ & monachi Eliſſæus diaconus & notarius in medio ſtans, dixit: Juxta juſſum veſtræ beatitudinis adſunt Deo amantiſſimi archimandritæ & monachi.

Ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος πατριάρχης, καὶ ἡ διοικὴς σύνοδος, εἶπε. κατὰ τὴν πρώτην τάξιν ὁ πανοσεβὴς

Sanctiſſimus ac beatiſſimus patriarcha, & venerabilis ſynodus, dixit: ſecundum primum

[a] Ex vetuſta interpretatione, leviſſime immutata, ubi erant prava, & intricata.

mum ordinem piissima lex potentissimi ac Deo custoditi imperatoris nostri, convenienter legatur, & præcedat quæ gerenda sunt. Et lecta est ipsa divina lex per venerabilem Elissæum diaconum & notarium. Et præfulget inter gesta, de verbo ad verbum sic habens, ut supra scriptum est.

Sanctissimus ac beatissimus patriarcha, & venerabilis synodus, dixit: Legantur & sanctæ literæ sanctissimi patriarchæ Mennæ. Et accipiens illas memoratus venerabilis Elissæus diaconus & notarius, legit. Et inscriptæ sunt gestis de verbo ad verbum sic habentes.

A νόμος τοῦ κρατίστου, καὶ θεοφυλάκτου ἡμῶν βασιλέως προσφόρως ἀναγινωσκέσθω, καὶ ἡγείσθω τῶν πραττομένων. Καὶ ἀνεγνώσθη ὁ αὐτὸς θεῖος νόμος διὰ Ἐλισσαίου τοῦ θεοσεβεστάτου διακόνου, καὶ νοταρίου, καὶ προλάμπει τῶν πραττομένων, ἐπὶ λέξεως οὕτως ἔχων, ὡς προγέγραπται.

Ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος πατριάρχης, καὶ ἡ εὐαγὴς σύνοδος, εἶπεν. ἀναγινωσκέσθω καὶ τὰ ὅσια γράμματα τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς βασιλευούσης πόλεως Μηνᾶ. καὶ μεταχειρισάμενος ταῦτα ὁ μνημονευθεὶς θεοσεβέστατος διάκονος, καὶ νοτάριος Ἐλισσαῖος ἀνέγνω. καὶ ἐγγέγραπται τοῖς πεπραγμένοις ἐπὶ λέξεως οὕτως ἔχοντα.

B

Per omnia Deo amantissimo ac sanctissimo fratri & comministro Petro Mennas in domino sal.

Τῷ πάντα θεοφιλεστάτῳ, καὶ ὁσιωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Πέτρῳ, Μηνᾶς ἐν κυρίῳ χαίρειν.

Recordantes solum venerabilium virorum, qui apud vos sunt, lætamur. Nam solet, cum sine vultus interpellatione fit allocutio per epistolas, animum delectare. Propter hoc ergo solum & nunc me motum esse ad scribendum, & ex ipso momento alloquendi vos, delectatus sum sicut in omnibus divitiis. Nam unguentum evacuatum nominis tui sic odorem, nedum non præsentis, sed longe existentis, sentimus in eminentia morum vestrorum, ad ipsum medium cordis posita lætitia implemur, audientes virtutum vestrarum fertilissimam ubertatem. Nam sermo de vestra charitate quotidie versatur inter nos, cum multi quidem, quæ a vobis reformata sunt, narrent: maxime vero communis frater, imo communis benefactor Deo amantissimus presbyter Eusebius. Veritatem dico, & non mentior. Magnus generaliter & continuus de vobis sermo est, maxime ab ipsius sanctitate, qui libenter narrat, quæ apud vos sunt; sicut fides recta, vita irreprehensibilis, mansuetudo magna, & simpliciter dicendo, omnis virtutum chorus vobis a Deo datus est, ut & Jacobi sedem accipere, & custos orthodoxæ fidei esse merearis. Igitur & Severum tanquam blasphemum vestra sedes dejecit. Post hæc quia tua sanctitas præbuit nobis semina fructuum, fuimus vobis consententiativi contra Severum. Assimilis huic & Petrus apparuit, qui cum a ceteris jam depositus fuerit, eadem condemnatione & a nobis ille reprehensus est. Anthimus quoque ac Zoaras in similem errorem incidisse deprehensi sunt, & uterque istorum æquali pœna judicatus est. Communicaverunt nobis in his omnibus, hi qui de antiqua Roma venerunt, & quicumque congregati sunt in nostra venerabili synodo: studiumque vigilans ac providentiam Deo amabilem, his omnibus contulerunt venerabiles monachi, qui ex vestra a Christo amata regione in regia urbe convenerunt. Ipsas itaque actiones actorum, in his omnibus formatas, vobis mittimus. Sitis igitur ejusdem sententiæ in judicatis a nobis, & a vobis contra Severum; rursusque approbata a nobis & ab aliis omnibus, ut ita dicatur, contra Petrum & Zoaram atque Anthimum, sequi tardare nolite. Nano ve-

De hoc Eusebio vide novellam 40. Justiniani.

Τῶν καθ' ὑμᾶς θεοφιλῶν ἀνδρῶν καὶ μόνον μνημονεύοντες εὐφραινόμεθα. οἱ δὲ καὶ χωρὶς τῆς κατὰ πρόσωπον ἐντεύξεως ψυχὴν ἐπιτέρπειν ἡ πρὸς αὐτοὺς δι' ἐπιστολῶν ὁμιλία. κατ' αὐτὸ οὖν καὶ μόνον κινηθῆναί με νῦν πρὸς τὸ γράφειν, ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπὶ τὸ προσειπεῖν ὑμᾶς ῥοπῆς, ἐτέρφθην ὡς ἐπὶ παντὶ πλούτῳ. μύρον γὰρ ἐκκενωθὲν ὄνομά σοι· ὥστε καὶ μὴ παρόντος, ἀλλὰ καὶ μηκόθεν ὄντος, σύναισθανόμεθα τῆς εὐωδίας C τὴν ὑπερβολὴν τῶν ὑμετέρων τρόπων, κατ' αὐτὸ τῆς καρδίας μου μέσον ἐθέμην. εὐφροσύνης πληρούμεθα, τῶν ὑμετέρων πλεονεκτημάτων ἀκούοντες τὰ ἀρετάς. λόγος τῆς σῆς θεοφιλίας πολὺς καθ' ἡμέραν. τὰ ἐν ὑμῖν κατορθώματα πολλοὶ μὲν διηγοῦνται, ἐξαιρέτως δὲ ὁ κοινὸς ἀδελφὸς, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν, ὁ κοινὸς εὐεργέτης ὁ θεοφιλέστατος πρεσβύτερος Εὐσέβιος, ἀλήθειαν ἐρῶ, καὶ οὐ ψεύδομαι. πολὺς παντοίως καὶ συνεχὴς, ὁ περὶ ὑμῶν λόγος, μάλιστα παρὰ τῆς αὐτοῦ ὁσιότητος, ὃς ἡδέως διηγεῖται τὰ καθ' ὑμᾶς. ὡς πίστις ὀρθὴ, ἄμεμπτος βίος, πραότης πολλή· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, πᾶς ὁ χορὸς τῶν ἀρετῶν ἐν ὑμῖν ἐδόθη παρὰ Θεοῦ, ὥστε καὶ τὸν διὰ Ἰακώβου δέξασθαι θρόνον, καὶ φύλακα γενέσθαι τῆς ὀρθοδόξου D πίστεως. τοιγαροῦν καὶ Σεβῆρον ὡς βλάσφημον ὁ ὑμέτερος θρόνος κατηγονίσατο. τῶν μετὰ ταῦτα καρπῶν ἡ σὴ παρέχεν ἡμῖν ὁσιότης τὰ σπέρματα, γεγόναμεν ὑμῖν ἐπὶ Σεβήρῳ σύμψηφοι. πέφηνε τούτῳ καὶ Πέτρος παρόμοιος, ὃς εἰ καὶ παρ' ἑτέρων ἤδη καθήρητο, τῆς αὐτῆς ἐκείνῳ καὶ παρ' ἡμῶν τετύχηκε κατακρίσεως. εἰς τὴν ὁμοίαν ἐάλωσαν, Ἀνθίμός τε, καὶ Ζωόρας ἐμπεπτωκότες πλάνην. ἴσης καὶ τούτων ἑκάτερος ἠξίωται τῆς ποινῆς. κεκοινωνήκασιν ἡμῖν ἐφ' ἅπασι τούτοις, οἵτε ἐκ τῆς πρεσβυτέρας παραγενόμενοι Ῥώμης, καὶ ὅσοι τῆς εὐαγοῦς ἡμῶν ἐνεδήμουν συνόδου· σπουδὴν ἄγρυπνον, καὶ θεοφιλῆ πρόνοιαν, τούτοις ἅπασι συνεισήνεγκαν καὶ οἱ εὐλαβέστατοι μοναχοὶ, οἱ ἐκ τῆς ὑμε- E τέρας φιλοχρίστου χώρας τῇ βασιλίδι ἐνδημοῦντες πόλει. αὐτὰς τοίνυν ὑμῖν τὰς ἐφ' ἅπασι τούτοις συστάσας τῶν ὑπομνημάτων ἀπεστάλκαμεν πράξεις. γίνεσθε τοιγαροῦν ἐπὶ μὲν Σεβήρῳ τοῖς τε παρ' ἡμῶν αὐτῶν, τοῖς τε ὑφ' ὑμῶν κεκριμένοις σύμψηφοι. ἐπὶ δὲ Πέτρῳ, καὶ Ζωόρα, καὶ Ἀνθίμῳ, τοῖς ὑφ' ἡμῶν τε αὖθις, καὶ τῶν ἄλλων, ὡς εἰπεῖν, ἁπάντων δεδοκιμασμένοις, ἀκολουθῆσαι μὴ κατοκνήσετε. καὶ γὰρ ἂν εἴη διαφερόντως ὑμέτερον τοῖς μὲν ἀρχὴν αὐτόθεν παράσχεσθαι τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν φαύλων, τοῖς

δὲ

δὲ καὶ εἴη δεδομένα παρ' ἑτέρων, ἀκολουθεῖν. καὶ δείξει μὲν ὑμῖν τὸ κατὰ μέρος ἡ τῶν πεπραγμένων τάξις τε, καὶ κατάστασις. πλὴν ἀλλ' ἐμφανῆ τε γενέσθαι παρ' ἡμῶν αὐτοῖς τι ὧν βουλόμεθα. καὶ τοῦ μὲν τούτων ἐμφάνειαν ἐφ' ἡμᾶς ἀποσείλατε, τοῦ ὑμετέρου τε, καὶ ὑφ' ἡμᾶς θεοφιλῶν ἐπισκόπων ἐπὶ τοῖς πραχθεῖσι συναινέσιν, ὅσα τῷ ὑποτεθησομένων αὐτοῖς δηλοῦντες γραμμάτων. αὐτὰ δὲ τὰ παρ' ἡμῶν ἀπεσταλμένα μένειν ἐάσατε παρ' ὑμῖν. τῆς τε ὑμῶν αὐτῷ ὁμολογίας ὀρθῆς, τῆς τε τῷ πεπονθότων κακοδοξίας, εἰς αἰῶνας ἔσόμενα σύμβολον. παρακαλῶ δὲ, τὸ τάλαντον, ὅπερ ἐπιστεύθητε, μὴ κατορύξητε, ἀλλὰ τῇ μεταδόσει πολυπλασιάσατε. διαλέχθητε, μεταδότε τῷ ὑμετέρων ἀληθῶν, μήποτε ἄρα φανείης ἀποδεσμῶν αὐτὸ· ἰδιοποιούμενοι τὰ κατ' ἐμὲ, ὑπὲρ ἀδελφοῦ προσδέεσθε δέησιν κατεπυκνωμένοι, καὶ λέγοντες· κύριε εἰρήνευσον ἡμῖν, πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. πᾶσαν τὴν σὺν τῇ ὑμετέρᾳ ὁσιότητι ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα πλείστα προσαγορεύομεν. ἐρρωμένους ἐν κυρίῳ ὑπερεύχεσθαι ἡμῶν, θεοφιλέστατε ἀδελφέ.

Ord. 25.

Astrum utique fuit, indissimulanter & indifferenter aliis quidem principium liberationis hominum pravorum ibidem accommodare, in aliis vero (si fuerit datum ab aliis) sequi. Et ostendetur quidem vobis per partem rerum gestarum ordo, atque status. Verumtamen volumus hæc a vobis fieri ipsis manifesta, & horum intimationem ad nos mittite, vestram & venerabilium episcoporum, qui subditi vobis sunt, intelligentiam circa gesta per literas, ipsis subjiciendas, significantes. Quæ autem a nobis missa sunt, manere apud vos sinite. Quæ vestræ rectæ confessionis, & eorum qui malam opinionem sustinuerunt & passi sunt, in perpetuum erunt symbolicum instrumentum. Rogo autem, talentum, quod vobis creditum est, nolite abscondere, sed participatione multiplicate; exerite, & tradite veritates vestras, ne quandoque videamini ipsum obligavisse. Secundum me ergo proprie facientes, orate pro fratre, supplicationes frequentantes, & dicentes: Da pacem domine nobis. Omnia enim reddidisti nobis. Omnem in Christo fraternitatem, quæ cum sanctitate vestra est, plurimum salutamus. Et in domino valens ora pro nobis, frater Deo amantissime.

Matth. 25.

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος πατριάρχης, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπεν. εἰ τὰ κατὰ τὴν βασιλίδα πεπραγμένα πόλιν, καὶ συνοδικῶς ἐψηφισμένα, ὧν μνήμην ποιεῖται ὁ θεῖος, καὶ πανσέβαστος νόμος, καὶ ἡ τοῦ μνημονευθέντος ἁγιωτάτου πατριάρχου ἐπιστολὴ, Ἐλισσαῖος μεταχειρίζεται, ὁ θεοσεβὴς νοτάριος διδασκέσθω.

SUBSCRIPTIONES.

Sanctissimus & beatissimus patriarcha, & venerabilis synodus, dixerunt: Si quæ in regia urbe facta, & synodaliter sententiata sunt; quorum memoriam facit divina ac piissima lex, & epistola memorati sanctissimi patriarchæ, & Elissæus venerabilis notarius habet præ manibus, edoceat.

Ἐλισσαῖος νοτάριος εἶπε. διδάσκω τοῦ ὑμετέραν μακαριότητα, καὶ τὴν παροῦσαν ἁγίαν σύνοδον, ὡς σὺν τῇ ἀναγνωσθείσῃ τιμίᾳ ἐπιστολῇ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου τῆς βασιλευούσης πόλεως Μηνᾶ, καὶ τὰ ὑπομνήματα, ἃ ἀπεστάλη παρὰ τῆς αὐτοῦ μακαριότητος, τά τε ἐπὶ τῇ καθαιρέσει πραχθέντα Ἀνθίμου, ὃς πρώην γέγονε τῆς Τραπεζουντίων ἐπίσκοπος. καὶ τὰ ἐπὶ τῷ ἀναθεματισμῷ Σεβήρου, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωόρα, μετὰ χεῖρας εἰσί μοι, κατὰ τοίνυν τὸ παρεισάμενον τῇ ὑμετέρᾳ ἁγιωσύνῃ, καὶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ, τοῦ τούτων ποιοῦμαι ἐμφάνειαν.

Elissæus notarius dixit: Certifico vestram beatitudinem, & præsentem venerabilem synodum, quod cum honorabili epistola lecta sanctissimi patriarchæ regiæ civitatis Mennæ, sunt & acta, quæ missa sunt a sua beatitudine, & quæ facta sunt in depositione Anthimi, qui pridem fuit episcopus Trapezuntius, & in anathematismo Severi, Petri & Zoaræ, mihi ad manus sunt. Secundum ergo quod visum est vestræ beatitudini, & sanctæ synodo, horum intimationem facio.

Ὁ ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος πατριάρχης, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπε· τέως τὰ ἐπὶ Ἀνθίμῳ πεπραγμένα, δῆλα γινέσθω διὰ τῆς ἀναγνώσεως, ἐγγραφόμενα τοῖς ὑφ' ἡμῶν πραττομένοις. ἵνα γὰρ καθ' ἑτέραν εἰσόμεθα καὶ τὰ ἐπὶ τῷ ἀναθεματισμῷ παραχολουθήσαντι Σεβήρου, καὶ Πέτρου, καὶ Ζωόρα, τῶν δυσσεβῶν, κἂν τὰ μάλιστα ἐκ ἄγνωστα ἡμῖν τοῦτο καθέστηκε. καὶ παραλαβὼν τὰ ἐπὶ Ἀνθίμῳ πεπραγμένα, Ἐλισσαῖος ὁ θεοσεβέστατος, νοτάριος καὶ διάκονος, διῆλθε. καὶ ἐγγέγραπται τοῖς νῦν πραττομένοις, ἐπὶ λέξεως ἔχοντα ἅπερ.

Sanctissimus & beatissimus patriarcha, & venerabilis synodus dixerunt: Interim fiant manifesta per lectionem: quæ supra Anthimum facta sunt, & nostris gestis inscripta, sicque per aliam viam noscemus quæ secuta sunt anathematismum Severi, Petri & Zoaræ hæreticorum, tametsi ipsa maxime nota sint nobis reddita. Et accipiens Elissæus notarius & diaconus ea, quæ contra Anthimum facta sunt, percurrit. Et inscripta sunt nunc gestis, quæ de verbo ad verbum sic habent: Post consulatum Flavii Belisarii clarissimi, sexto Nonas Majas, &c. *ut supra in concilio Constantinopolitano sub Menna act.* 1. 2. 3. 4. & 5. *quæ in hac synodo ab allegato principio actionis* 1. *usque ad finem act.* 5. *hic recitata fuere.*

Μετὰ τοῦ ὑπατείαν Φλαυίου Βελισαρίου, καὶ λοιπά.

Vide supra a pag. 4. D. *ad pag.* 264. *hujusce quinti Tomi amplissimæ, collectionis conciliorum omnium.*

A

Sententia Petri Hieroſolymarum epiſcopi contra Anthimum.

Ψῆφος Πέτρε τε Ιεροσολύμων κατὰ Ανθίμε.

SAnctiſſimus ac beatiſſimus patriarcha & venerabilis ſynodus, dixit: Demonſtratus eſt & hunc in rebus verus propheticus ſermo: *Quoniam non habitabit juxta Deum* *Pſal. 5.* *malignus, neque permanebunt iniqui ante oculos ejus*. Tale quiddam factum fuiſſe in Anthimum pontificalia & imperialia decreta, quæ modo lecta ſunt, demonſtrarunt. Iſta enim nuper cum eſſet epiſcopus Trapezuntius, & a ſanis dogmatibus deflectens, veſte ovina circumamictus, lupus vero rapax *Matth. 5.* exiſtens, (evangelice dicendo) in pontifi- B calem ſedem regiæ urbis ſe intruſit, ſimulans quidem colere veram & immaculatam fidem, & voluntarie admittere ſanctas quatuor ſynodos œcumenicas, Nicænam trecentorum octodecim, Conſtantinopolitanam centum quinquaginta, Epheſinam ducentorum, & Chalcedonenſem ſexcentorum triginta, cum ſancta epiſtola Leonis beati papæ antiquæ Romæ, ſcripta ad Flavianum regiæ urbis præſulem, & affinia his quæ facta ſunt a venerabili Chalcedonenſi ſynodo: in profundo autem intellectus ſuam abſcondens perfidiam memoratus Anthimus, pejorem ad nos inducere feſtinavit æſtum, & ubique ſanctas ac catholicas eccleſias conturbavit. Nam C cum arbitraretur ſe doloſum & iniquum ſtudium ſatis compeſcuiſſe, repente ſe transmutando ipſum hypocriſis habitum rejecit; atque vale dicens his, quæ ab ipſo in ſcriptis compoſita erant, a rectis dogmatibus defluxit, nullo modo patiens confiteri unum ipſum dominum Deum noſtrum ſalvatorem Jeſum Chriſtum cognoſci in duabus naturis, inconfuſibiliter, immutabiliter, indiviſibiliter, & inſeparabiliter: nec intellexit ſtolidus virtutem tam piorum verborum. Perſpicuum enim eſt, quod inconfuſibile, indiviſibile, immutabile & inſeparabile, ſummam ſubſtantiarum unionem ſignificat, & ipſarum differentiam ſervat in una perſona & una hypoſta- D ſi. Præterea non elegit abdicare condemnatos a ſancta Chalcedonenſi ſynodo, & oſtendens ei ſe ſimilia ſapere errori Eutychis inſanientis & Dioſcori. Et, quod difficilius eſt, non ſuſtinuit medelam a doctrina, atque ab imperiali clementia ſibi proveniente, data etiam dilatione decenti pontificem, ad pœnitentiam ſufficienti, & ad confeſſionem veræ fidei adducenti. Itaque cum latens permanſerit, & diuturna effugatione evidenter præmonſtraverit ſe privatum omni defenſione, & inſanabiliter habere ad propriam perfidiam, depoſitionis ſententia in ipſum venit, principiata quidem a ſanctæ ac beatæ memoriæ Agapito, antiquæ E Romæ ſummo pontifice, terminata vero a Menna ſanctiſſimo patriarcha regiæ urbis, & a venerabiliſſima ſynodo, quæ apud ipſum congregata erat. Hinc eſt quod non ſolum ab epiſcopatu Trapezuntino cecidit memoratus Anthimus: ſed & ab omni pontificali dignitate & efficacia, cum ſeparatus ſit ab omni corpore ſanctiſſimæ eccleſiæ. Cumque catholica appellatione privatus ſit, ad illius incorrigibilem errorem adaptare poſſumus *Oſee 4* prophetiam Oſeæ: *Quoniam tu repuliſti ſcien-*

Ὁ Ἁγιώτατος, καὶ μακαριώτατος πατριάρχης, καὶ ἡ ἁγία σύνοδος, εἶπε· δέδεικται καὶ νῦν ἐπὶ τῷ πραγμάτων ἀληθὴς ὁ προφητικὸς λόγος. ὅτι οὐ παροικήσει πονηρὸς τῷ Θεῷ, οὐδὲ διαμενοῦσι παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ. ὁποῖόν τι γεγονέναι καὶ ἐπὶ Ανθίμῳ παρέσησε τὰ ἀρτίως ἀνεγνωσμένα ἱερατικά τε, καὶ βασιλικὰ δόγματα. ὅτος γὰρ πρώην τῆς Τραπεζοντίων ἐπισκοπήσας πόλιν, καὶ τῶν ὑγιῶν ἑαυτὸν ἐκδιαιτήσας δογμάτων, ἔνδυμα περιβαλόμενος προβάτε, λύκος δὲ ὢν ἅρπαξ, ἁγγελικῶς εἰπεῖν. τῷ ἀρχιερατικῷ τῆς βασιλίδος εἰσεπήδησε θρόνῳ ὑποκρινόμενος τῆς ἀληθινῆς καὶ ἀμώμητον ἡμῶν προσέσθαι πίστιν· καὶ τὰς ἁγίας τέσσαρας, καὶ οἰκουμενικὰς ἀσμένως προσίεσθαι συνόδους. τήν τε ἐν Νικαίᾳ, τῶν ἑξακοσίων δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα· καὶ τὴν ἐν Εφέσῳ διακοσίων. καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἑξακοσίων τριάκοντα· σὺν τῇ ὁσίᾳ ἐπιστολῇ Λέοντος τοῦ μακαριωτάτε πάπα τῆς προσβυτέρας Ρώμης, συγγραφείσῃ μὲν προς Φλαυιανὸν, τὸν τῆς βασιλίδος πόλεως προέδρον, ἐμφερομένῃ δὲ τοῖς πεπραγμένοις ὑπὸ τῆ ἐν Χαλκηδόνι ἁγιωτάτῃ συνόδῳ· ἐν δὲ τῷ τῆς διανοίας βάθει, τὴν ἑαυτῷ κατακρύπτων κακοπιστίαν Ανθίμος ὁ μνημονευθεὶς, πρὸς τὸ προτέραν ἡμᾶς ἐπαναγαγεῖν ἔσπευδε ζάλην, καὶ τὰς ἁπανταχῇ ἁγίας, καὶ καθολικὰς συντυράξαι ἐκκλησίας. ὡς γὰρ ἐγκρατὴς ὤετο τῆς δολερᾶς, καὶ ἀθεμίτε αὐτοῦ γεγονέναι σπουδῆς, ἀθρόον μεταβαλὼν καὶ αὐτὸ δὴ τὸ τῆς ὑποκρίσεως ἀπεσείσατο σχῆμα. καὶ ἐρρῶσθαι τοῖς ἐγγράφως παρ' αὐτοῦ συντεθειμένοις ὀρθὰ ἀνέκραγε δόγματα· ἀδιαμῶς ὁμολογεῖν ἀνεχόμενος ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, καὶ ἀχωρίστως γνωρίζεσθαι τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν καὶ σωτῆρα Ιησοῦν Χριστὸν· μὴ συνεγνωκὼς ὁ ἠλίθιος, πῶν ὅτως ἁρμοδίων ῥημάτων τὴν δύναμιν. προδήλον γάρ, ὡς τὸ ἀσύγχυτον, καὶ ἀδιαίρετον, ἄτρεπτόν τε, καὶ ἀχώριστον, καὶ τὴν ἄκραν δηλοῖ τῶν ὁσιῶν ἕνωσιν, καὶ τὴν τούτων φυλάττει διαφοράν, ἐφ' ἑνὶ προσώπῳ καὶ ὑποστάσει μιᾷ. ἀλλ' οὐδὲ τοὺς ὑπὸ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι κατακεκεμμένους συνόδου ἀποκηρύξαι εἵλετο. καὶ ταύτῃ ὁμόφρονα δείκνυς ἑαυτὸν τ' Εὐτυχοῦς τοῦ παράφρονος, καὶ Διοσκόρου πλάνης. καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι μηδὲ τὴν ἀπὸ τῆς διδασκαλίας ὑπέμεινεν ἀξίαν, καίτοι φιλανθρωπίας αὐτῷ βασιλικῆς ὑπηργμένης, καὶ ἀνακωχῆς ἱεροπρεπῆς δεδομένης, πρός τε μετάμελον ἀρκούσης, καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀληθινῆς πίστεως προαγούσης ὁμολογίαν. ὡς ἓν λανθάνων ἐπέμενε, καὶ τῇ χρονίᾳ ἀποφυγῇ ἐναργῶς προεμήνυε, πάσης τε αὐτὸς ἐστερῆσθαι ἀπολογίας, καὶ ἀνιάτως πρὸς τὴν οἰκείαν ἔχειν δυσέβειαν, καθαιρέσεως αὐτῷ προῆλθε ψῆφος, ἀρχθεῖσα μὲν ἀπὸ Αγαπητοῦ τοῦ τῆς ὁσίας καὶ ἀοιδίμε μνήμης προέδρε τ' προσβυτέρας Ρώμης, συμπερανθεῖσα δὲ παρὰ Μηνᾶ τοῦ ἁγιωτάτε τῆς βασιλίδος πατριάρχε, καὶ τῆς παρ' αὐτῷ συγκροτηθείσης ἁγιωτάτης συνόδου. κἀντεῦθεν ὁ τῆς Τραπεζοντίων μόνον ἐπισκοπῆς διαπέπτωκεν Ανθιμος ὁ μνημονευθεὶς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἱερατικῆς ἀξίας τε καὶ ἐνεργείας τοῦ παντὸς χωρισθεὶς τ' ἁγιωτάτης ἐκκλησίας σώματος, ἐπεὶ καὶ τῆς τοῦ καθολικοῦ ἐσέρηται προσηγορίας· ὥσε πρὸς τὴν ἀδιόρθωτον ἐκείνε πλάνην, τὴν Ωσηὲ ἐφαρμόζεσθαι, προφητείαν· ὅτι σὺ ἐπέγνωσιν

ἀπώ-

ἀπώσω, χάριν ἀπώσομαί σε τῆ ἱερατεύειν μοι. τοῦτο τοίνυν τὴν κατὰ τὴν βατιλίδα πόλιν πεπραγμένων διαρρήδην ἐχόντων, καὶ ἡμεῖς ὁρῶντες ὀρθῶς τε, καὶ κανονικῶς πάντα ἐπὶ Ἀνθίμῳ προελθόντα, καὶ τὴν τῶν κλήσεων ἐπιτείναντες τάξιν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν ὑπηργμένην αὐτῷ φιλανθρωπίαν, κατεγνωκότες δὲ καὶ τῆς ἀλεθρίας Ἀνθίμου ἐνστάσεως, σύμψηφοι γινόμβοι τοῖς εὖ διατετυπωμβίοις ὑπὸ Ἀγαπητῆ, τῆ τῆς ὁσίας καὶ μακαρίας μνήμης, καὶ τοῖς ὠεισμβύοις παρὰ Μηνᾶ τῆ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς βασιλίδος πόλεως, καὶ τῆς παρ' αὐτῆ ἀθροισθείσης ἁγιωτάτης συνόδῳ, ἀκολουθοῦντες δὲ καὶ τῇ περὶ τούτων κυρώσει τῆ θείᾳ, καὶ βασιλικοῦ νόμῳ, προσιέμεθα τὴν ἐπὶ Ἀνθίμῳ καθαίρεσιν, ὡς καὶ τὴν ἀρχὴν παρὰ τοὺς ἱεροὺς εἰσφρήσαντι κανόνας τῷ ἀρχιερατικῷ τῆς βασιλίδος θρόνῳ, καὶ ἀναργεσάτην ὕστερον, τῆς αὐτῆ κακοπιστίας, καὶ ἀμεταβλήτῳ γνώμης, παραχωμβῷ ἀπόδειξιν· ὡς τὴν θείαν ἐπ' αὐτῷ πληρωθῆναι γραφὴν λέγουσαν· Ἐν ἡμέραις ἐλέγχου, ἐν τοῖς φυλαῖς τῆ Ἰσραὴλ, ἐπέδειξα πιστά. ἐλθόντα οἱ ἄρχοντες Ἰούδα, ὡς μετατιθέντες ὅρια. ἐπ' αὐτοὺς ἐκχεῶ ὡς ὕδωρ τὸν ὀργήν μου. καὶ πάλιν ἑτέραν γραφήν. ἐμίσησαν ἐν πύλαις ἐλέγχοντα, καὶ λόγον ὅσιον ἐβδελύξαντο. κατὰ τοῦτα τοίνυν, ἀλλότριον τοῦτον ὁριζόμεθα πάσης ἱερατικῆς ἀξίας τε, καὶ ἐνεργείας, καὶ αὐτῆς δὲ τῆς τῆ καθολικῆ προσηγορίας, ὥσπερ γὰρ οὐδεμία τῷ σκότει πρὸς τὸ φῶς κοινωνία, οὕτως οὐδὲ καταῤῥυπαίνεσθαι τοὺς ἱερὰς προσήκει λειτουργίας ὑπ' ἀνδρῶν οὐκ εἰλικρινῶς τὸν δεσπότην προσβαλόντων Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

tiam, & ego te repellam, ne fungaris mihi sacerdotio. Hæc in regia urbe gesta cum clare se habeant, & nos videntes omnia canonice & recte venisse super Anthimum, vocationumque ordinem laudantes, & clementiam hinc sibi benigne superveniente reprehendentesque pernicioſam insistentiam Anthimi, consententiativi sumus his, quæ bene formata sunt ab ipso sanctæ memoriæ Agapito, & his quæ diffinita sunt a Menna sanctissimo patriarcha regiæ urbis, & ab ipsius venerabilissima synodo congregata, sequentesque de his confirmationem divinæ ac imperialis legis, admittimus depositionem Anthimi, tanquam qui a principio præter sacros canones intrusit se in pontificalem sedem regiæ urbis, & novissime præbuit demonstrationem suæ hæresis & immutabilis opinionis, ut in ipso impleatur divina scriptura, quæ dicit: *In diebus redargutionis in tribubus Israel ostendi fidelia: facti sunt principes Juda tanquam transponentes terminos: super ipsos effundam tanquam aquam impetum meum.* Et rursus alia scriptura: *Oderunt in portis redarguentem, & sermonem sanctum abominati sunt.* His itaque diffinimus hunc alienum ab omni pontificali dignitate & operatione, ac ipsa catholica appellatione. Sicut enim nulla communicatio est tenebris ad lucem, ita non convenit sacra mysteria sordidari a viris, qui sincere non colunt dominum Christum verum Deum

Ose. 7.

Prov.

2. Cor. 6

ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ.

Πέτρος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Ἱεροσολύμων, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Ηλίας ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Καισαρείας, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Θεοδόσιος ἐλέῳ Θεῦ ἐπίσκοπος Σκυθοπόλεως, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Ιωάννης ἐπίσκοπος Τιβεριάδος, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Στέφανος ἐπίσκοπος Σαρφαίας, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Ανασάσιος ἐπίσκοπος Γαβῶν, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Επιφάνιος ἐπίσκοπος Ραφείας. ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Ηλίας ἐπίσκοπος Ιόππης, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Ιωάννης ἐπίσκοπος Αὐγυστοπόλεως, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Νικόστρατος ἐπίσκοπος Αβίλης, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Λάζαρος ἐπίσκοπος Αζώτου, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Λεόντιος ἐπίσκοπος Σωζούσης, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Στέφανος ἐπίσκοπος Αράδων, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Ανάστασιος ἐπίσκοπος Ελευθεροπόλεως, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

Γρηγόριος ἐπίσκοπος Ιεριχούντων, ὥρισας ὑπεσημηνάμην.

SUBSCRIPTIONES.

Petrus episcopus Hierosolymorum, diffinivi & subscripsi.

Elias episcopus Cæsareæ, diffinivi & subscripsi.

Theodosius episcopus Scythopolitanus diffinivi & subscripsi.

Joannes episcopus Tiberiadis, diffinivi & subscripsi.

Stephanus episcopus * Scarpiensis, diffinivi & subsignavi. * Sarphaen.

Anastasius episcopus Gabenorum, diffinivi & subscripsi.

Epiphanius episcopus Raphiæ, diffinivi & subscripsi.

Elias episcopus Joppæ, diffinivi & subscripsi.

Joannes episcopus Augustopolitanus, diffinivi & subsignavi.

Nicostratus episcopus Abilæ, diffinivi & subsignavi.

Lazarus episcopus Azotanus, diffinivi & subsignavi.

Leontius episcopus Sozusensis, diffinivi & subsignavi.

Stephanus episcopus Aradorum, diffinivi & subsignavi.

Anastasius episcopus Eleutheropolitanus, diffinivi & subsignavi.

Gregorius episcopus Hierichuntinus, diffinivi & subsignavi.

* Areopolitan. Elias episcopus * Hadrianopolis, diffinivi & subscripsi.

Theoctistus minimus notarius, diaconus sanctissimi episcopi Eliæ subscripsi, pro ipso juxta ejus mandata in scriptis data.

* Doarenus Joannes episcopus * [1] Podaleanus, diffinivi & subscripsi.

* Charachmobeus. Demetrius episcopus * [2] Carpathenus, diffinivi & subscripsi.

* Menytenus Stephanus episcopus * Meniatenus, diffinivi & subscripsi.

* Pellæor Zacharias episcopus * Palleonus, diffinivi & subscripsi.

Manuelis episcopus [3] Bithylienſis, diffinivi & subscripsi.

Anastasius episcopus Jotapæ, diffinivi & subscripsi.

* Eleusenus Zenobius episcopus * [4] Eleusinus, diffinivi & subscripsi.

Martianus episcopus Gazenus, diffinivi & subscripsi.

Theodorus episcopus Petrorum, diffinivi & subscripsi.

Zenobius episcopus Nicopolitanus diffinivi & subscripsi.

* Gangrenus Araxius episcopus * Gadarenus, diffinivi & subsignavi.

Procopius episcopus Helenopolitanus, diffinivi & subscripsi.

Dominicus episcopus Diocæsareensis, diffinivi & subsignavi.

* Bacchus Barhenorum * Barachus episcopus [5] Bacenorum, diffinivi & subsignavi.

Dionysius episcopus Ascalonis, diffinivi & subsignavi.

* Phœnensis al. Phœnicienſis. Joannes episcopus * Phœnuntis diffinivi & subsignavi.

Macarius episcopus Arindelensis, diffinivi & subsignavi.

* Motex sive Famagorx. Joannes episcopus * Novæ civitatis, diffinivi & subsignavi.

* Sycaminanus. Basilius episcopus * Sycomazonis, diffinivi & subsignavi.

Petrus episcopus Parembolanus, diffinivi & subsignavi.

Zacharias episcopus Libisianus, diffinivi & subsignavi.

Domnus episcopus Maximianopolitanus, diffinivi & subsignavi.

Pelagius episcopus Sebastenſis, diffinivi & subsignavi.

Stephanus episcopus Jamnitanus, diffinivi & subsignavi.

* Exalensis, Parthenius * Epalanus, diffinivi & subsignavi.

Theodorus episcopus subscripsi pro ipso, eo quod ipse infirmaretur.

Theodorus episcopus Gadarorum, diffinivi & subsignavi.

Ηλίας ἐπίσκοπος Ἀρεοπόλεως, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Θεόκτιστος ἐλάχιστος διάκονος, καὶ νοτάριος τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου Ηλία ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ, κατ' ἐγγράφους ἐντολὰς αὐτοῦ.

Ιωάννης ἐπίσκοπος Δοάρων. ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Δημήτριος ἐπίσκοπος Χαρακμώβων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Στέφανος ἐπίσκοπος τῆς Μηνητῶν, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ζαχαρίας ἐπίσκοπος τῆς Πελλαίων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Μανουήλιος ἐπίσκοπος τοῦ Βιθυλίου. ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ανασάσιος ἐπίσκοπος Ιωτάπης, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ζηνόβιος ἐπίσκοπος Ελεύσης, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Μαρτιανὸς ἐπίσκοπος Γάζης, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Πέτρων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ζηνόβιος ἐπίσκοπος Νικοπόλεως, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ἀράξιος ἐπίσκοπος Γαδάρων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Προκόπιος ἐπίσκοπος Ελευθερουπόλεως, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Κυριακὸς ἐπίσκοπος Διοκαισαρείας, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Βάραχος ἐπίσκοπος τῆς Βακάνων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Διονύσιος ἐπίσκοπος Ασκάλωνος, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ιωάννης ἐπίσκοπος Φαινῶν, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Μακάριος ἐπίσκοπος Αινδήλων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ιωάννης ἐπίσκοπος Νέας πόλεως, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Βασίλειος ἐπίσκοπος Συκομαζόνος, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Πέτρος ἐπίσκοπος τῶν Παρεμβολῶν, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Ζαχαρίας ἐπίσκοπος τῆς Λιβισίων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Δόμνος ἐπίσκοπος Μαξιμιανουπόλεως, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Πελάγιος ἐπίσκοπος Σεβαστῆς, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Στέφανος ἐπίσκοπος τῆς Ιαμνιτῶν, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Παρθένιος ἐπίσκοπος Εξάλης, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος ἔγραψα ὑπὲρ αὐτοῦ διὰ τὸ ἀσθενεῖν αὐτόν.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος Γαδάρων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Παῦ-

---

1 MS. *Pordonus*. At Græce Doarenus.
2 MS. *Charthnianus*.
3 al. *Bithynienſis*.
4 MS. *Eluſanus*.
5 MS. *Bacanorum*.

Παῦλος ἐπίσκοπος τῆ Αἴλᾶ, ὁρίσας ὑπεσημ- A
νάμην.

Θεόδωρος ἐπίσκοπος τῆς Ιτουραίων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Θεοδόσιος ἐπίσκοπος Καπετωλίου, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Διονύσιος ἐπίσκοπος Αμαθέντων, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην.

Δωρόθεος ἐπίσκοπος Ανθηδόνος, ὁρίσας ὑπεσημηνάμην,

Paulus episcopus Ailanus, diffinivi & subsignavi.

Theodorus episcopus * Itenorum, diffinivi & subsignavi. * Ipsenorum

Theodosius episcopus Capitolienſis, diffinivi & subsignavi.

Dionysius episcopus Amathuntius, diffinivi & subsignavi.

Dorotheus episcopus Anthedonensis, diffinivi & subsignavi.

Nota Severini Binii.

a *Hierosolymitanum.*) Cum Mennas Constantinopolitanus episcopus absoluta synodo, ut dictum est supra in fine actionis V. ejus acta misisset ad Petrum Hierosolymitanum episcopum (cujus jussu monachi orthodoxi Palæstinæ, & nonnulli episcoporum; contra prædictos hæreticos acturi Constantinopolim abierant) idem Petrus Hierosolymis, decimanona Septembris, post consulatum Belisarii, anno nimirum Christi 536. synodum hanc collegit, cui episcopi quadraginta quinque interfuerunt. In qua dum legissent & cognovissent ea, quæ Constantinopoli contra Anthimum, Severum, B alioſve hæreticos acta fuerant, primum in Anthimum, postea vero in Severum, Petrum & Zoaram condemnationis sententiam pronuntiaverunt. Prior in Anthimum lata sententia extat supra. Posterior autem in actis concilii desideratur. Ita plurium synodorum judicio approbata sunt ea, quæ Agapetus pontifex Constantinopoli contra Anthimum, Severum, alioſve eorumdem sectarios & hæreseos collegas pie & utiliter gesserat. Quæ post hæc secuta sint de Anthimo, iterum favore impiæ Theodoræ Augustæ invalescente, infra patebit.

AP-

APPENDIX

AD CONCILIA SÆCULI VI.

JOANNIS DOMINICI MANSI IN SEQUENTEM CANONUM INDICULUM ANIMADVERSIO PRÆVIA.

Hunc canonum indiculum ego primus in ampliſſimam hanc collectionem omnium conciliorum invexi, motus authoritate Emin. Cardinalis Aquirre, qui dignum cenſuit, ut ederetur in capite III. voluminis conciliorum Hiſpaniæ hac præfixa inſcriptione Index ſacrorum canonum, quibus eccleſia, præſertim Hiſpanica, regebatur ab ineunte ſexto ſæculo uſque ad initium octavi. *Equidem in vetuſtiſſimis Hiſpanis codicibus reperiri faſſus eſt etiam Jo: Baptiſta Perezius, & noſtra demum ætate agnovit Vir Clariſſimus Cajetanus Cenni Piſtorienſis in priori* de antiquit. eccleſiæ Hiſpanæ *volumine, ubi titulos hoſce recudendos curavit. Fatendum eſt tamen ex ſua omnes opinione ſuperbum hunc titulum appoſuiſſe, cum in mss. codd. humilior ille præferatur quem ego in hac editione retineo.*

Nec magis conſtat de auctore; quamquam enim ab omnibus ejus editoribus illuſtris aliquis Hiſpanus vir credatur; ſunt enim qui Hildefonſum Toletanum antiſtitem velint, alii malunt S. Iſidorum Hiſpalenſem; cum tamen nullius nomen ferant veteres codices, quin & collectio iſta concilia referat, & S. Hidelfonſo, & S. Iſidoro poſteriora, tutius eſſe cenſui, neutri aſcribere, & ſilentium illud ſervare, quod mss. codices ſuadent.

Uſus autem ſum in hoc ipſo indiculo deſcribendo editione cl. Cenni, utpote quæ nitidior eſt, & accuratior. Verum cum in mſſ. codd. ſingulis prioribus libris uſque ad quintum adſcripti legantur quidam verſus, rudiores tamen & invita minerva expreſſi, adhuc tamen vetuſtiſſimi, iique deſint tum apud card: de Aquirre, tum apud Cennium, illos expungendos minime duxi, ſed ſingulis illis libris præſtuli ut fidelius mſſ. codices repræſentarem. Deſumpta ſunt hæc carmina ex editione fratrum Ballerinorum, apud quos leguntur in diſſertatione de antiquis collectionibus *parte IV. cap. V. tertio volumini operum Leonis Magni editionis ab ipſis curatæ præfixa.*

IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI

Liber Sanctorum Patrum generaliter Incipit verſificatio. Interrogatio

Celſa terribilis codex qui ſede
Locaris, quia tu es vitalis ordo,
Quod ineſt tibi nomen?
Celer te dicas ſanctorum regna voce,
Qui ſunt hi, quibus hoc titulo cenſere.
Totius orbis jus, imperia juveris.
Tu quem tot valida procerum ſententia format
Quid ſtatuere vales, tibi quæve potentia ſubſtat?
O tenuem tenero nutantem corde clientem!
Me celebrem fama totum correxit in orbem.
Et te cur latebra fovet hic miſerante vetuſta?
Ad me, ſi vis me noſſe, convertere totus,
Arcaniſque tuis promtus me inlabere totum.
Auſculta jam quid poſſunt mea promere ſigna,
Et ſi poſſe ſubeſt tibi, ſic agnoſce ſecreta;
Felix quæ veritas teneatur, nuntio terris.
Terrigenus felix mitto dans loquere terras
Stans in ſublime erectorum deprimo colla,
Ardua dum culpis jubeo diſponere jura.
Excelſa ſiſtens elevatus præferor arce,
Dum ſubjecta premo valide tota ordine ſacro.
Me decet eximie narrantem concio verax,
Dum bene cuncta ſimul mox in erebo ante taceſcunt,
Cuncta tremunt, pono dum cunctis juſſa tremoris.
Me valida metuunt, mihi magna parere jubentur.
Schiſma perit, error reſilit, fallacia non eſt,
Obſcænus fugit, impurus ruit, impius extra eſt,
Gula cadit, ebrius nec erit, & pompa recedit.
Dæmonibus jubeo, rerum auctor non erit alter:
Non curvare caput ſaxis, non ponere thura,
Nec creatura dabit operi creatoris honores.
Ordine compono cuncta, ſeco ordine cuncta,
Ordinibus ponens facio tota ordine pulchra.
Dico fidem ſacram, tribuo myſteria ſacra.
Altare, templum, veſtis, vas, ſedis, honorque,
Chriſma, caro, ſanguiſque ſacer, baptiſta, ſacrorum
Janitor, acolytus, lector, pſalteſque canorus,
Exorciſta potens actu, minorque levitis,
Voce levita valens, præſul, & presbyter: alma
Virgo, jugum nuptæ, cælebs, verboque reclinis:
Quæque fidem nomenque Dei cenſetur habere,
Ordinibus diſcreta meis celeberrima conſtat:
Et.... & formam de limite ſervant.
Cumque ſuis plena poſſint ſubſiſtere cauſſis,
Sunt tamen ordinata meis hæc omnia juſſis.
Me, rogo, me ſine ipſe modo narrare quod opto,
Si fas adtribuis, mihi dentur jura loquendi.
Dicito quæque vales, & firma pectore vota,
Poſtquam te noſſe valui, & cognoſcere quivi,
Ac ſublime tuum poſſe mihi noſſe dediſti,
Appeto plane ſatis tua mecum volvere juſſa,
Et ſi ſcire Deus dederit, ſcrutare profunda.
Sicque per orbem verborum vitæ ſemina ſparſum
Sinibus aggregare meis, ut acumine mentis
Te aggreſſus ſtringam diſtentum corpore multo.
Diſperſaque trahens nec jam commenta ſub uno
Quo dum judicium quærat ſententia diſcors,
Quidquid velle libet, totum concordia præſtet.
Sicque novum corpus primævis artubus implens,
Ingeniis brevia formem compendia tardis.
Magna libet, perge celer, otia nulla retardent.
Eſto Deus mecum, per me hæc diſperſa reducens,
Ut facias in me digna compendia multis.

LIBER

LIBER PRIMUS

De institutionibus Clericorum

INDEX LIBRI.

1. *De quibus non sunt clerici ordinandi.*
2. *De professione & conjugiis clericorum.*
3. *De uxoribus clericorum.*
4. *De filiis totius ordinis clericorum.*
5. *De hæreditatibus clericorum.*
6. *De relictis clericorum.*
7. *De servis ecclesiæ vel clericorum.*
8. *De absolutione & libertate ingenuorum, ac servilium clericorum.*
9. *De stipendiis clericorum.*
10. *De non ordinandis absolute clericis.*
11. *Sine testimonio non faciendas ordinationes clericorum.*
12. *De electione, temporibus, & gradibus clericorum.*
13. *De regulis clericorum.*
14. *De honore clericorum, & laicorum fidelium.*
15. *Quod non aboleantur crimina ordinationum collatione.*
16. *Ne clerici per impositionem manus pœnitentiam accipiant.*
17. *De religiosis utriusque sexus comprobandis, sive de religiosis vagis.*
18. *De psalmistis.*
19. *De ostiariis.*
20. *De lectoribus.*
21. *De exorcistis.*
22. *De acolytis.*
23. *De subdiaconibus.*
24. *De quibus diacones ordinandi non sunt.*
25. *De electione, & conjugiis diaconorum.*
26. *De ætate, & temporibus diaconorum.*
27. *De regulis & numero diaconorum.*
28. *De ordine diaconorum.*
29. *De quibus presbyteri ordinandi non sunt.*
30. *De doctrina, & regulis presbyterorum.*
31. *De electione, ætate, temporibus, & gradibus presbyterorum.*
32. *De honore sacerdotum & non contemnendis oblationibus eorum.*
33. *De hæreticis & schismaticis episcopis, si catholici fiant.*
34. *De quibus episcopi ordinandi non sunt.*
35. *De chorepiscopis.*
36. *De electione, temporibus, & gradibus episcoporum.*
37. *Ne per præmium ordinentur episcopi.*
38. *Ne per ambitum ordinentur episcopi, & in una ecclesia duobus episcopis non habendis, neque duas cathedras ab uno episcopo obtinendas.*
39. *Ne sine Metropolitano ordinentur episcopi.*
40. *Ne a duobus episcopis ordinetur episcopus.*
41. *De episcopis petentibus populis ordinandis.*
42. *De episcopis nolentibus suscipere ministerium vel tenere sedem.*
43. *De episcopis ordinatis, & a populo non susceptis.*
44. *De exequiis morientis episcopi, & rebus ejus.*
45. *De non constituendis successoribus episcoporum.*
46. *De non differenda ordinatione episcoporum.*
47. *De ordinandis episcopis.*
48. *De doctrina & regulis episcoporum.*
49. *De Metropolitanis.*
50. *De Archiepiscoporum primatu*
51. *De commissa vice Apostolicæ sedis, aliisque præceptis.*
52. *De clericis contra interdictum ordinatis, vel filios generantibus.*
53. *De sacerdotibus & levitis sine examinatione promotis.*
54. *De castimonia totius ordinis clericorum, ac de sponte professis.*
55. *De abstinendis clericis a propriis conjugibus.*
56. *Ne mulieres commorentur cum clericis.*
57. *De non consummato concupiscentiæ malo.*
58. *De sacerdotibus, cunctisque desertoribus & non transferendis in alienum locum.*
59. *De sacerdotibus & clericis legitime transferendis.*
60. *Quod non liceat cuique alienum clericum, sive monachum laicum, vel civem, libertum, aut servum, in sua ecclesia ordinare, vel retinere.*

TITULUS I.

De eunuchis, qui seipsos abscinderunt. Concilio Nicæno titulo 1. a capite 1. D. qu non sunt rici ordi di.

Item de iis qui seipsos abscindunt. Concilio Arelatensi II. tit. 7. a cap. 22.

Item de iis qui abscindunt, aut ab aliis fiunt. In excerptis Martini tit. 21. a cap. 63.

De iis qui seipsos abscindunt. Decretum Gelasii generale tit. 18.

Si quis volens partem sibi corporis amputaverit, clericus esse non potest. Epistola Innocentii ad Felicem tit. 1. epist. 9.

De nescientibus literas, & parte corporis imminutis. Decretum Gelasii generale tit. 18 epist. 84.

Uxoris adulteræ vir laicus clericus non erit. Si autem adulteræ uxoris vir sit clericus; aut repudiet, aut a clero cesset. Concil. Neo-cæsar. tit. 8. cap. 3.

De iis quorum uxores mœchantur ne clerici sint. In excerptis Martini tit. 28. a cap. 63.

Episcopus viduæ vel repudiatæ maritum in clerum promovens deponatur Concil. Carthag. IV. tit. 69. a cap. 16.

Laici qui post uxorem quamcumque mulierem cognoverint, in clero non admittantur. Concil. Gerundense. tit. 8. a cap. 40.

De iis qui viduas aut dimissas ducunt, vel in maliis consiliis misti sunt. In excerptis Martini tit. 26.

Ut virginitatem profitentes, si mœchaverint, inter bigamos habeantur. Concil. Ancyrano tit. 18. a cap. 2.

Ut si laicus viduam duxerit, clericus non sit. Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 5. epist. 7.

Qui secundam duxerit uxorem, clericus non sit. Epistola ejusdem *ad eumdem* tit. 6.

Quod bigami ad clerum admitti non possint. Epistola Innocentii ad Felicem tit. 2. epist. 9.

Ut

Ut bigamus, aut viduæ vel corruptæ maritus, clericus non sit. Decretum Hilarii synodale tit. 4. 76.

De bigamis, ac pene omnibus personis, de quibus clerici non sint. Decretum Gelasii generale tit. 5. 84.

De bigamis, ne consecrentur in clerum. Concil. Valentino tit. 1. cap. 24.

Ut si sacerdos, vel quilibet ex clero, viduam uxorem duxerit, vel abjectam; nec ad clerum admittantur, & a clero removeantur. Epistola Innocentii ad Ruffum tit. 1. 12.

De clericis, qui viduam, aut secundam conjugem duxerint, ut omni dignitate priventur. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 11. epist. 3.

Ut quicumque ad sacerdotium, viduarum mariti, vel habentes numerosa conjugia, promoti fuerint; ab ecclesiasticis officiis arceantur. Epistola Leonis ad universos episcopos per Campaniam & diversas provincias, tit. 2. epist. 67.

De iis qui priusquam ordinarentur, incontinentes inventi sunt. Concil. Arausic. tit. 24. a cap. 27.

Ut monachus si clericus factus fuerit propositum servet; & quod nullus monachus, vel clericus corruptus, baptizatus, uxorem & honorem habere potest. Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 10. 7.

Is qui ante baptismum uxorem habuit, & post baptismum aliam duxit, clericus non fiat. Epistola Innocentii ad universos in Tolosa tit. 6. epist. 27.

Inexploratæ vitæ homines aut corruptam vitam accipientes, clerici non sint. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 8. 3.

Catechumenus post lavacrum alteram uxorem ducens, non erit clericus: & quod in baptismo sola peccata dimittantur, non uxorum numerus deleatur. Epistola Innocentii ad Ruffum tit. 2. 12.

De discretione pœnitentium; qui possint ad honores ecclesiasticos provehi, vel qui non possint. Concil. Tolet. IV. tit. 54. a cap. 47.

De discretione libertorum; qui ad ecclesiasticos honores advenire possunt, vel qui provehi prohibentur. Concil. Toletano IV. tit. 73.

De libertis familiarum ecclesiæ: qui vel qualiter ad sacerdotium promoveantur: & de rebus eorum, quid, ac ne obtestificent, vel accusent. Concil. Tolet. IV. tit. 74.

Ex pœnitentibus ordinatus clericus deponatur. Concil. Carthaginense IV. tit. 68. a cap. 16.

Vel ut pœnitentes, vel ut repudiatarum mariti ad clerum non provehantur. Concil. Arelat. III. tit. 2. a cap. 23.

De pœnitentibus clericus non sit, diaconus quoque non ministret, presbyter altare *non* consecret. Concil. Agathense tit. 43. 30.

De pœnitentibus, seu bigamis, aut viduæ maritis, ne admittantur ad clerum. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 15.

Ut pœnitentes, & insciі literarum, vel defectum membrorum, aut decisionem, aut quid minus habentes, clerici non sint. Decretum Hilarii synodale tit. 4. 76.

Quod post pœnitentiam nullus ad clerum possit admitti. Epistola Innocentii ad Agapitum, & reliquos. Ex integro II.

Ut implicati negotiis alienis, ante redditam rationem clerici non fiant. Concil. Carthag. I. tit. 8. cap. 13.

Ut nullus obligatum cuiquam, absque consensu domini vel patroni, clericum faciat. Concil. Tolet. I. tit. 10. cap. 44.

De conditionalibus absque consensu domini vel patroni, non ordinandis in excerptis Martini. tit. 46. a cap. 63.

De libertis quorum *patroni in seculo fuerint, ad clerum non provehantur*. *Concil. Illib. tit.* 80. *a cap.* 38.

Ut nullus servus aut *originarius absque Domini consensu ordinetur*. *Decr. Gel. gener. tit.* 16. 84.

Ex curialibus, vel qui functiones injunctas habent clericus non sit *quia præsunt* diaboli *voluptatibus*. Epistola Innocentii ad Victoricum. tit. 11. 7.

De laicis fidelibus, qui causas portaverint, sive administraverint. Epistola Innocentii ad Felicem tit. 1. 9.

Causidici, & curiales, vel sæculari militia dediti, & ad clerum non admittantur. Epistola Innocentii ad universos in Tholosa tit. 4. 27.

Post baptisma statim baptizati, ad clerum non applicentur: & qui præcedenti tempore mortale peccatum admiserunt, clerici non sint. Concil. Nicæno tit. 2. a cap. 1.

Rebaptizati ad nullum clericatus gradum promovendi. Concil. Carthag. V. tit. 11. a cap. 17.

De iis qui ab hæreticis baptizati, aut rebaptizati sunt, ut ad ecclesiasticam militiam non pertingant. Epistola Felicis ad episcopos per Siciliam tit. 5. 81.

Neophyti, idest nuper baptizati, mox clerici non sint. In excerptis Martini tit. 22.

Qui post baptismum cingulum militiæ sæcularis acceperunt, clerici non erunt. Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 2. 7.

De magistratibus, & duum-viratis, ne ad clerum promoveantur. Concil. Eliberitano tit. 56. 38.

Peregre baptizati clerici non sint, nec omnimodo fiant. Concil. *Eliberit.* tit. 24. a cap. 38.

De hæreticis ne ad clerum promoveantur. Concil. Eliberitano tit. 51. a cap. 38.

De criminosis ne ad clerum provehantur. Decretum Gelasii generale tit. 20. 84.

Energumeni, idest, qui palam arrepti sunt *a dæmone non assumendi ad clerum*, sed & inventi abiiciantur. Concil. Arausic. tit. 16. a cap. 27.

Quod dæmonis, aliisque passionibus irretitis, mysteria sacra tractare non liceat. Decretum Gelasii generale tit. 21. a cap. 84.

De personis pene omnibus, *de* quibus clerici non sint. Epistola Innocentii ad universos in Tholosa tit. 6. 27.

De Hispanorum reprehensione, qui inordinate constituunt clericos. Epist. Innocentii ad universos in Tholosa tit. 4.

TITULUS II.

De professione & conjugiis clericorum.

Ut clerici, quum ad pubertatem venerint, aut conjugium, aut castitatem profiteantur. Concil. Carthag. III. tit. 19. a cap. 15.

Ut non liceat clerico uxorem sectæ alterius accipere, nisi forte spoponderit se ad veram fidem venire. Concil. Chalcedon. tit. 13. a cap. 11.

De iis quos parentes ab infantia in clericatus officio manciparint, si postea voluntatem habeant nubendi. Concil. Tolet. 21. tit. 1. 45.

De personis mulierum, quas convenit clericis copulari: & si nesciente episcopo clericus ducat uxorem. Concil. Toletano IV. tit. 44. a cap. 47.

De conjugiis clericorum. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 9. epist. 3.

Ut clerici virginibus socientur, nec viduam accipiant, nec rejectam. Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 4. 7.

TITULUS III.

De uxoribus clericorum.

De adulteris uxoribus clericorum. Concil. Eliberitano tit. 65. a cap. 38.

Ut clericus, cujus uxor peccaverit, præter necem potestatem habeat distringendi, & cum ea cibum non sumat. Concil. Tolet. I. tit. 7. a cap. 44.

TITULUS IV.

De filiis clericorum ordinis clericorum.

Filii clericorum ad spectacula non accedant. Concil. Carthag. III. tit. 11. a cap. 15.

Filii cujuscumque ordinis clericorum, Gentilibus, hæreticis, vel schismaticis, matrimonio nullatenus conjungendi. Concil. Carthag. III. tit. 12. a cap. 15.

Cujuscumque ordinis clerici, suos filios a potestate sua exire non sinant, nisi ætate, & moribus comprobatis. Concil. Carthag. III. tit. 14.

Filii clericorum inter hæreticos, nec baptizabuntur, nec commorabuntur. Concil. Chalcedon. tit. 13. 11.

Si sacerdotis, vel diaconi filia religiosa peccaverit; in fine tantum communicet. Concil. Tolet. I. tit. 19. a cap. 44.

De filia episcopi, presbyteri, vel diaconi, quæ fuerit devota & peccaverit. Concil. Bracarensi III. tit. 30. 63.

De damnatione filiorum, qui ex sacerdotibus, & ministris geniti comprobantur. Concil. Tolet. IX. tit. 10. a cap. 52.

TITULUS V.

De hæreditatibus clericorum.

Clerici totius ordinis de rebus suis nihil infidelibus, vel si & propinqui sint, scripto conferant. Concil. Carthaginensi III. tit. 13. a cap. 15.

De episcopis extraneis a consanguinitate, hæredibus, sive hæreticis, vel paganis, consanguineis, facultatem suam dimittentibus; si ecclesiæ nihil contulerint; nomina eorum ad altare non recitentur, & post mortem anathema eis dicatur. Inexcusabiles enim erunt a percipienda damnatione, etiamsi decesserint intestati. Quare tempore consecrationis suæ, rei propriæ ordinationem suæ professioni congruam non fecerunt. Concil. Carthaginensi V. tit. 14. a cap. 17. *Conc. Afric. sub Bonif. c.* 48. *Cod. Afr. c.* 81.

TITULUS VI.

De relictis clericor.

Si relicta presbyteri, vel diaconi, se cuicumque conjunxerit; aut castigati separentur, aut excommunicatione plectantur. Concil. Aurelian. tit. 15. a cap. 31.

Si vidua episcopi, presbyteri, vel diaconi nupserit; cum nullo christiano convivens, tantum in fine communicet. In excerptis Martini tit. 29. a cap. 63.

Si sacerdotis vidua vel levitæ maritum accesserit; in fine tantum communicet. Conc. Tol. I. tit. 18. a cap. 44.

TITULUS VII.

De servi eccles. vel ricor.

Ut servi ecclesiæ, sive clericorum, non debeant a judicibus vel actoribus in aliqua angaria fatigari. Concil. Tolet. III. t. 21. a cap. 46.

TITULUS VIII.

De absolutione a laboribus, vel indicationibus clericorum ingenuorum. Concil. Tolet. IV. tit. 47. a cap. 47.

De absol. libert. ingenuor. ac vil. cler.

Quod de clero ex familiis fisci nullus unquam a rege postulet: & qui acceperit, irrita talis donatio maneat. Concil. Tolet. III. tit. 8. a cap. 46.

Quod servilibus clericis dare debeant episcopi libertatem. Concil. Tolet. IX. tit. 11. 52.

TITULUS IX.

De stipe clericor.

Clerici, quantumlibet eruditi, artificio victum quærant. Concil. Carthag. IV. tit. 51. a cap. 16.

Qualiter clerici sibi victum ac vestitum quærant. Concil. eodem tit. 52.

Ut stipendia clericorum juxta meritum distribuantur. Concil. Agathensi tit. 36. a cap. 30.

TITULUS X.

De non o absol. cl cis.

Non oportere absolute quoslibet clericos ordinare, nisi in proprio. Conc. Chalced. tit. 6. a cap. 11.

Ubi quis ordinatur, ibi permaneat. Concil. Arelat. I. tit. 2. a cap. 21.

TITULUS XI.

Non ordinandos clericos, nisi episcopi & populi testimonio probabiles. Concil. Carthag. III. tit. 22. a cap. 15.

Non ordinandos clericos sine testimonio, & conniventia clericorum, & civium. Concil. Carthag. IV. tit. 22. a cap. 16.

Non ord dos cle fine test faciend dinat. ci cor.

TITULUS XII.

De iis quos parentes ab infantia in clericatus officio manciparunt, quo tempore incipiant honoribus sublimari, vel si professam continentiam violent, ut sacrilegi habeantur. Concil. Tolet. II. tit. 1. a cap. 45.

De cles temp. & clericor

De iis qui publice pœnitentiam non accipiunt, sed tantum viaticum, ut in clero promoveantur. Concil. Gerundense tit. 9. a cap. 40.

De discretione libertorum, qui ad ecclesiasticos honores pervenire possunt, vel qui provehi prohibentur. Concil. Tolet. IV. tit. 73. a cap. 47.

Ut si de laicis eligantur ad clerum, quantum temporis observetur. Decretum *Gelasii* generale tit. 4. a cap. 84.

Quales debeant clerici fieri; ac de conjugiis & gradibus eorum. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 9. a cap. 3.

De iis qui ætate grandævi ad sacram militiam festinant: ac de temporibus eorum. In quo supra tit. 10.

De monachis promovendis ad clerum, & qualiter per gradus & tempora promoveantur. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 13. a cap. 3.

De laicis, qui possunt clerici fieri, si post baptis-

prismum clericis vel monachis juncti sunt, vel concubinam, ac pellicem nusquam noverint. Epistola Innocentii ad Felicem tit. 4. a cap. 3.

De temporibus in clerici ordinibus immorandis. In quo supra tit. 5.

Quales eligendi sunt in ordine clericorum. Epistola Innocentii ad universos in Tholosa tit. 6. a cap. 27.

Ut nullus, nisi per gradus ecclesiasticos, debeat ad sacerdotium pervenire. Epistola Zosimi, decretum ad Isicium Salonitanum tit. 1. a cap. 28.

Quæ in singulis clericorum gradibus tempora sint præfixa, & si ab infantia ecclesiasticis ministeriis nomen dederunt. In quo supra tit. 3.

Ut quum defuerint clerici, de monachis eligantur: aut quales sint, vel in qualia officia, per quanta, & qualia tempora transeant. Decretum Gelasii generale tit. 3. 84.

TITULUS XIII.

e clericor. egulis. Ut monachus, si clericus factus fuerit, monachi propositum servet. Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 10. a cap. 7.

De conversatione clericorum, ut in uno conclavi sint. Concil. Tolet. IV. tit. 24. a cap. 47.

De qualitate tonsuræ a cunctis clericis vel lectoribus communiter habenda. Concil. Tolet. IV. tit. 41. a cap. 47.

De adtondenda coma clericorum, & habitu ordinato. In excerptis Martini tit. 66. a cap. 63.

Clerici non comam nutriant, nec barbam radant. Concil. Carthag. IV. tit. 44. a cap. 16.

De clericis qui comam nutriunt. Concil. Agathensi tit. 20. a c. 30.

Clerici nec vestimentis, nec calceamentis decorem quærant. Concil. Carthag. IV. tit. 45. a cap. 16.

Clerici, qui operari non possunt, artificiola & literas discant. Concil. Carthag. IV. tit. 53.

Ut diœcesani clerici septimanas teneant, & die sabbatho omnes in unum conveniant. Conc. Tarraconensi tit. 7. a cap. 39.

De eo, quod non liceat clericos die Dominico ab ecclesia absentari, sed Missarum solennibus interesse jejunos. In excerptis Martini tit. 64. a cap. 63.

De clericis, qui ab Ecclesiæ officio diebus solennibus desunt. Concil. Agathense tit. 64. a cap. 30.

Clerici ab officio declinantes, vel negligentius agentes, ab officm removendi. Concil. Carthag. IV. tit. 50.

Clerici qui vigiliis desunt, stipendiis privandi. Concil. eodem tit. 49.

Ut cujushbet ordinis clericus, si tardius ad ecclesiam venerit, deponatur. Concil. Tolet. I. tit. 5. a cap. 44.

Contumaces clerici, & ad officium tardius venientes, excommunicentur. Concil. Agathensi tit. 2. a cap. 30.

Clerici ad officium venire contemnentes, arbitrio episcopi coerceantur. Concil. Aurelian. tit. 30. a cap. 31.

De clericis qui ad Vespertinum, vel Matutinum quocumque loco non conveniunt. In excerptis Martini tit. 63.

Clerici sani jejunia polluentes, minores habeadi. Concil. Carthag. IV. tit. 63. a cap. 16.

Clericus junior seniori non præponatur. Concilio Agathensi tit. 23. a cap. 30.

Clerici qui propter licentiam monachi esse volunt, excommunicentur. Concil. Cæsaraugust. tit. 6. a cap. 41.

Clerici qui monachorum propositum appetunt, idipsum licitum habeant. Concil. Tolet. IV. tit. 50. a cap. 47.

Clerici maledici degradentur. Concil. Carthag. IV. tit. 57. a cap. 16.

Discordantes clericos, aut ratio vel suasio episcopi concordet, aut synodus damnet. Concil. Carthag. IV. tit. 59. a cap. 16.

Clerici hæreticorum convivia vel consortia fugiant. Concil. Carthag. IV. tit. 70. a cap. 16.

Non licere laicis, vel clericis ante horam tertiam prandere, nec ad mensam accedere sine hymno Concil. Bracar. III. tit. 65. a cap. 63.

Non debere clericos & ministros sive laicos ad Agapen vocatos, partem tollere. Concil. Laodic. tit. 27. a cap. 7.

Clerici inter epulas cantantes severissime coercendi. Concil. Carthag. IV. tit. 62. a cap. 16.

Ut clerici nuptialia vitent convivia. Concil. Agath. tit. 39. a cap. 30.

Non licere ministros altaris, vel cæteros quoslibet, spectaculis, quæ aut nuptiis, aut *in scenis* exhibentur, interesse. Concil. Laodic. tit. 54.

Non licere sacerdotibus vel clericis spectaculis interesse. Concil. Bracar. III. tit. 60. a cap. 63.

Clerici scurriles, & verbis turpibus joculares, ab officio detrahendi. Concil. Carthag. IV. tit. 60.

De scurrilibus & joculatibus Concil. Agath. tit. 70. a cap. 30.

Clericis per creaturas jurantes, acerrime objurgandi. Concil. Carthag. IV. tit. 61. a cap. 16.

Clerici invidi non promoveantur. Concil. quod supra IV. tit. 54.

Clerici adulatores & proditores degradentur. Concil. Carthag. IV. tit. 56.

Ut proditores, vel vasorum sacrorum, seu scripturarum cum verberibus deponantur Concil. Arelat. 1. tit. 13. a cap. 21.

Si clericus furtum ecclesiæ fecerit. Concil. Agathen. tit. 5. a cap. 30.

Ut si voluntarie clericus ecclesiæ damnum fecerit; & satisfaciat, & excomunicetur. Concil. eodem tit. 26.

De clericis qui crimen capitale commiserint. Concil. eod. tit. 50.

Non licere clericos magos, vel incantatores esse, aut philacteria facere. Concil. Laodiceno tit. 36. a cap. 7.

De sortilegis, aut auguria observantibus, ut ab ecclesia separentur. Concil. Agathen. tit. 42. a cap. 30.

De eo, quod non liceat sacerdotibus vel clericis incantaturas vel etiam contrarias ligaturas facere. Concil. Bracar. III. tit. 59. a cap. 63.

De levitis vel clericis, ne magi ant incantatores sint. Concil. Agathen. tit. 68. a cap. 30.

De sacerdotibus, levitis, vel clericis magos haruspices consulentibus. Concil. Tolet. IV, tit. 29. a cap. 47.

Clerici per plateas, & andronas non ambulent. Concil. Carthag. IV. tit. 47. a cap. 16.

Clerici qui absque necessitate in nundinis aut in foro ambulant, degradentur. Concil. eodem tit. 47.

Ut clericis vetetur ebrietas. Concil. Agath. tit. 41. a cap. 30.

Clerici tabernas non ingrediantur absque peregrinationis necessitate. Concil. Carthag. III. tit. 27. a cap. 15.

Non oportere, ex omni gradu usque ad minimum, clericum tabernas intrare. Concil. Laod. tit. 24. a cap. 7.

Non licere clericis usuram vel sextupla accipere. Concil. Laod. tit. 5.

Clerici in omni gradu non erunt conductores, vel procuratores, aut negotiatores, vel turpia lucra sectantes. Concil. Carthag. III. tit. 15. a cap. 15.

De usuris & negotiorum lucris, ne a clericis agantur. Concil. Bracar. III. tit. 62. a cap. 63.

Clerici non erunt usurarii, donando minus & accipiendo plus: nec aliam nisi quam dederint, accipiant. Concil. Carthag. III. tit. 16. a cap. 15.

Clerici, si solidum præstiserint, sine usura recipiant. Concil. Taracon. tit. 3. a cap. 39.

Non liceat laicis fœnerari. Concil. Carthag. I. tit. 13. a cap. 13.

Clerici usuram non accipiant. Concil. Arelat. II. tit. 14. a cap. 22.

Clerici emere vilius vel vendere carius non permittantur. Concil. Tarracon. tit. 2. a cap. 39.

De clericis negotia & nundrinas sectantibus. Concil. Eliberit. tit. 19. a cap. 38.

De clericis usuram aut ampliationem accipientibus, vel turpia lucra sectantibus. Concil. Nicæno tit. 17. a cap. 1.

De clericis & laicis usurariis. Concil. Eliberit. tit. 20.

Ut nullus clericorum negotiationes inhonestas, vel turpia lucra sectetur. Decretum Gelasii generale tit. 17. a cap. 84.

Ut clericus nec alieno nec suo nomine fœnus exerceat. Epistola Leonis ad episcopos per Campaniam tit. 4. a cap. 66.

Quod non oporteat episcopos, clericos, aut monachos prædia sæcularia suscipere. Concil. Chalcedon. tit. 3. a cap. 11.

Clerici actus sæcularium, vel procurationes non suscipiant. Concil. Cathag. I. tit. 6. a cap. 13.

Laici clericos actores, vel ratiocinatores sibi non constituant. Concil. eod. tit. 9. a cap. 13.

De clericis qui ad *secularem* defensionem confugiunt propter districtionem episcopi. Concil. Agathen. tit. 8. a cap. 30.

De clericis, qui in mutuam cædem prorumpunt. Concil. Ilerden. tit. II. a cap. 42.

De clericis, qui arma sumpserint, vel sumpserunt. Concil. Tolet. IV. tit. 45. a cap. 47.

De clericis sepulchra demolientibus. Concil. eodem tit. 46.

De iis, qui altari ministrant, ut a sanguine abstineant. Concil. Ilerd. tit. 1. a cap. 42.

De clericis & monachis non manentibus in suo proposito. Concil. Chalced. tit. 8. a cap. 11.

De ministris ne in secretarium ingrediantur. Agath. tit, 66. a cap. 30.

TITULUS XIV.

De hon. clericor. & laicor fidelium.

De clerico inter tentationes fideli, gradibus sublimando. Conc. Carthag. IV. tit. 42. a cap. 16.

De iis qui pro fide persecutiones ab infidelibus patiuntur. Concil. eodem tit. 43.

De sembus, & pauperibus ecclesiæ honorandis Concil. eod. tit. 83.

TITULUS XV.

Quod non boi. crim. din. coll.

Quod in ordinationibus crimina vel vitia non bene credantur auferri. Epistola Innocentii ad Ruffum tit. 4. a cap. 26.

TITULUS XVI.

De clericis impositionem manus poen. accip.

De clericis ne per impositionem manus pœnitentiam accipiant, nec laicus post pœnitentiam clericus fiat. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 14. a cap. 3.

Quod presbyter aut diaconus, si in aliquod crimen lapsi fuerint, non possunt per manus impositionem pœnitentiæ remedium consequi. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 2. a cap. 68.

Ut lapsis sacerdotibus manus sicut laicis non ponatur. Concil. Carthag. V. tit. 11. a cap. 17.

TITULUS XVII.

De relig. ut sexus con prob., si de religi vagis.

De iis qui in parva ætate coram parentibus religionis habitum tenuerunt. Concil. Tolet. X. tit. 6. a cap. 53.

De religiosis vagis, qui nec inter clericos, nec inter monachos habentur. Concil. Tolet. IV. tit. 53. a cap. 47.

De reclusis honestis sive vagis. Concil. Tolet. VII. tit. 5. a cap. 50.

TITULUS XVIII.

De psalmist

Qualiter psalmista ordinetur. Concil. Carthag. IV. tit. 10. a cap. 16.

Psalmistam non debere orario uti. Concil. Laodic. tit. 23. a cap. 7.

De psalmistis solis psallendis. Concil. eodem tit. 15.

TITULUS XIX.

De ostiarii

Qualiter ostiarii ordinentur. Concil. Carthag. IV. tit. 9. a cap. 16.

Non oportere ministros, idest ostiarios, secretarium ingredi, aut vasa Dominica tenere. Concil. Laodic. tit. 21. a cap. 7.

Ostiarii tabernas non intrent. Concil. eod. tit. 23.

Ministros, idest ostiarios, ab ostiis & oratione non debere deesse. Concil. eod tit, 42.

Pœnitens, si necessitas cogat, ostiarius, aut lector fiat. Vel de quibus pœnitentibus dicit. Concil. Tolet. 1. 2. a cap. 44.

Pœnitens, si usus exegerit, inter ostiarios deputetur, vel de quibus pœnitentibus dicit. In excerptis Martini tit. 23. a cap. 63.

TITULUS XX.

De lectoribus

Qualiter Lectores ordinentur. Concil Carth. IT. tit. 8. a cap. 16.

Quod clericorum nomen etiam lectores, psalmistæ, & ostiarii retineant. Concil. Carthag. III. tit. 21. a cap. 15.

Lectores orario non utantur. Concil. Laodic. tit. 23. a cap. 7.

Quod lectores neque in habitu sæcularium psallere, neque granos dimittere permittantur. Concil. Brac. 1. tit. 11. a cap. 61.

Quod lectores contingere altaris vasa prohibeantur. Concil. Brac. tit. 10.

Lecto-

Lectores tabernas non ingrediantur. Concil Laod. tit. 24. a cap. 7.

Lectores populos non salutent. Concil Cart. III. tit. 4. a cap. 15.

Pœnitens, si necessitas cogat, lector fiat. Concil. Tolet. I. tit. 2. a cap. 44.

Pœnitens, si usus exegerit, inter lectores deputetur. In excerptis Martini tit. 23.

Mon ascendat in pulpitum nisi lector, In eisdem tit. 45.

Si lector bigamus sit, ac viduam duxerit, nec amplius quam subdiaconus fiat. Ibid. tit. 43.

TITULUS XXI.

e exorcistis. Qualiter exorcista ordinetur. Conc. Carthag. IV. tit. 7. a cap. 16.

Ut exorcistæ tabernas non ingrediantur. Conc. Laod. tit. 24. a cap. 7.

Non oportere exorcizare, qui non sunt ab episcopis ordinati. Conc. eod. tit. 26.

TITULUS XXII.

acolytis Qualiter acolyti ordinentur. Concil. Carth. IV. tit. 6. a cap. 16.

Acolyti tabernas non ingrediantur. Concil. Laod. tit. 24. a cap. 7.

TITULUS XXIII.

e subdiac. Qualiter subdiaconus fiat. Concl. Carthag. IV. tit. 5. a cap. 16.

Si probati viri conjugia duplicaverint, non plus quam subdiacones fiant. Concil. Arausic. tit. 25. a cap. 27.

Qui post lavacrum mœchaverint, subdiacones non erunt. Concil. Eliberit. tit. 30. a cap. 38.

Subdiaconus, si defuncta uxore aliam duxerit, abjiciatur: vel si tertiam ducat; quod nec dici poterit nec audiri. Concil. Tolet. I. tit. 4. a cap. 44.

Subdiaconus bigamus inter lectores vel ostiarios habeatur. In excerptis Martini tit. 44.

Subdiaconus pœnitens ad altiores gradus non veniat. Conc. Tolet. I. tit. 2. a cap. 44.

Idipsum de eodem. Conc. Brac. III. tit. 23. a cap. 63.

Non liceat ministeria tangere, nisi subdiaconum aut acolytum. In excerptis Martini titul. 41.

TITULUS XXIV.

s quib. diac. on sint. Neophytus diaconus aut presbyter non erit. Concil. Arelat. II. tit. 1. a cap. 22.

Neophiti, sive laici, diacones, vel sacerdotes non erunt, quod etiam cum obtestatione nominis divini decernitur. Epistola Syricii ad universos tit. 3. 4.

Bigami ac pœnitentes, & repudiatarum mariti, diacones non erunt. Concil. Arelat. III. tit. 2. a cap. 23.

Clerici conjugati, nisi continentiam profiteantur, diacones non erunt. Concil. Arausic. tit. 22. a cap. 27.

Bigami diacones vel presbyteri non ministrent. Conc. Agathen. tit. 1. a cap. 30.

Ut Bigamus, aut viduæ maritus, nullo honore sit diaconus. Decretum Hilarii tit. 4. a cap. 76.

Qui viduas acceperint, diacones non efficiantur. Conc. Tolet. I. tit. 3. a cap. 44.

De eo qui post baptismum militaverit, ut ad diaconium non promoveatur. Concil. Tolet. I. tit. 8.

TITULUS XXV.

De elect. & conjug. diacon. Non licere populis ministros altaris eligere. Concil. Laodicen. tit. 13. a cap. 7.

De iis qui ad diaconium eliguntur, & *interrogati* de *conjugio*. In excerptis Martini tit. 39.

Dum ordinantur diaconi, de conjugio interrogentur. Concil. Ancyritano tit. 9. a cap. 2.

TITULUS XXVI.

De ætate & temp. diacon. Ut Levitæ ante viginti quinque annos non consecrentur. Concil. Carthag. IV. tit. 4. a cap. 16.

Idipsum de eodem. Concil. Arelat. III. tit. 1. cap. 23.

Idipsum de eodem. De consensu etiam & professione conjugati. Concil. Agathen. tit. 16. a cap. 30.

De numero annorum, quo Sacerdotes & Levitæ ordinentur. Concil. Tolet. IV. tit. 20. a cap. 47.

Ut Laicus ante annum conversionis diaconus non fiat. Concil. Arelat. III. tit. 3. a cap. 23.

De ordinatione diaconi, vel totius ordinis, ut die Dominico celebretur: & ut ordinans, vel ordinandus sabbatho jejunent. Epistola Leonis ad Diosc orum tit. I. a cap. 74.

De ordinatione totius ordinis, quibus mensibus & temporibus fiat: nec quemlibet cujuscumque utilitatis iis præferre, qui ante ipsos ordinati sint. Decretum Gelasii generale tit. 13. a cap. 84.

TITULUS XXVII.

De reg. & num. diaconop Non licere diaconibus semotim populos colligere. Concil. Antioch. tit. 5. a cap. 6.

De honore diaconi erga presbyteros, & clericorum erga diaconos. Concil. Laodic. tit. 20. a cap. 7.

De obedientia diaconorum erga presbyteros. Concil. Carthag. IV. tit. 37. a cap. 16.

Ut diaconus nihil sine presbytero suo agat. Concil. Arelat. tit. 18. a cap. 21.

Diaconus tabernas non ingrediatur Conc Laod. tit. 24. a cap. 7.

Ut episcopus, presbyter, vel diaconus canibus ad venandum, vel accipitribus, non utantur. Concil. Agat. tit. 55. a cap. 30.

Quod diaconis nec offerre, nec presbyteris corpus Christi tradere, nec ante eos communicare, vel sedere sit licitum. Concil. Nicæn tit. 18. a cap. 1.

Ut Levitæ non offerant. Concil. Arelat. I. tit. 15. a cap. 21.

Non licere ministris panem dare, aut calicem benedicere. Concil. Laodic. tit. 25. a cap. 7.

Ne diaconus coram presbytero sedeat, aut Eucharistiam tradat. Concil. Arelat. II. tit. 15. a cap. 22.

Diaconus Eucharistiam jubente vel præsente presbytero pro necessitate populis det. Concil. Carthag. IV. tit. 38. a cap. 16.

Diaconus *jubente* presbytero sedeat. Concil. Carthag. IV. tit. 39.

Diaconus coram presbytero interrogates loquatur, Concil eod. tit. 40.

De

De Levitis, ne sine jussu presbyteri sedeant. Concil. Agathen. tit. 65. a cap. 30.

De eo quod non liceat diaconum non jussum sedere. Concil. Brac. III. tit. 40. a cap. 63.

Diaconus a tempore tantum oblationis & lectionis alba utatur. Concil. Carthagin. IV. titul. 41.

De uno orario diaconibus utendo, nec ornato, nec puro. Concil. Tolet. IV. tit. 40. a cap. 47.

De orario diaconibus non absconse, sed superposito scapulæ utendo. Concil. Brac. 1. tit. 9. a cap. 61.

Si diaconus vel presbyter crimen capitale commiserint. Concil. *Aurelianen.* tit. II. a cap. 31.

Ut diacones mensuram propriam juxta Patrum decreta custodiant, nec baptizent, nisi necessitate cogente. Decretum Gelasii generale tit. 9. a cap. 84.

Diaconi tantum septem erunt, quamvis in magna civitate. Concil. Neocæsar. tit. 14. a cap. 3.

Quod diaconi nec in presbyterio sedere possint, nec sancti corporis prærogationem jus habeant exercendi. Decretum Gelasii generale tit. 10. 84.

TITULUS XXVIII.

De ordi. diac. Qualiter diacones ordinentur. Concil. Carthag. IV. tit. 4. a cap. 16.

Non licere coram catechumenis clericos fieri. Concil. Laodic. tit. 4. a cap. 7.

Nec diacones, sed nec sacerdotes ordinandi, nisi omnes qui cum eis sunt, fideles existant. Concil. Carthag. III. tit. 18. cap. 15.

TITULUS XXIX.

De quib. ptes. ordinandi non sunt. De neophytis presbyteri non ordinentur. Concil. Arel. II. tit. 1. a cap. 22.

Neophyti sive laici, presbyteri non erunt. Epistola Syricii ad diversos tit. 3. 6 cap. 4.

Bigami pœnitentes, vel repudiatarum mariti, presbyteri non sint. Concil. Arelat. III. tit. 2. a cap. 23.

De bigamis, ad presbyterium vel diaconatum non promovendis. Concil. Hispalen. II. tit. 4. cap. 66.

Bigamus, aut viduæ maritus, presbyter non erit. Decretum Hilarii tit. 4. a cap. 16.

Ii qui in ægritudine baptizati sunt, presbyteri non erunt, nisi fide & caritate cogente. Concil. Neo-cæsar. tit. 12. a cap. 3.

TITULUS XXX.

De doctr. & regul. presby. Quod non debeant sacerdotes aut clerici amicti pelleis, vel præcincti Lumbis in ecclesia ministrare. Epistola Cælestini ad episcopos Galliæ tit. 1. epistola 34.

Quod parochianis presbyteris quum ordinantur officialis libellus debeat dari, & iidem presbyteri in litaniis sint de officio requirendi. Concil. Tolet. IV. tit. 26. a cap. 47.

De iis quæ prohibentur presbyteri in ecclesiasticis sacramentis agere. Concil. Hispal. II. tit. 7. cap. 66.

De professione presbyterorum vel diaconorum episcopo facienda, quum in parochiis ordinantur. Concil. Tolet. IV. tit. 27. a cap. 47.

Non licere presbyteris contempto episcopo semotim populos colligere, & altare erigere. Concil. Antioch. tit. 5. a cap. 6.

Presbyter ministrum non ordinet, nec altare consecret. Concil. Agathen. titul. 43. a cap. 30.

Ut presbyter, qui præsumpserit chrisma conficere, aut ecclesiam, vel altare consecrare, ab officio deponatur. Concil. Brac. I. tit. 19. a cap. 61.

Presbyter benedictionem, aut pœnitentiam dare non præsumat. Concil. Agathen. tit. 44. a cap. 30.

Chrisma & benedictio puellarum, & reconciliatio pœnitentium a presbyteris non fiat. Concil. Carthag. II. tit. 3. a cap. 14.

Ut presbyter pœnitentem jussus ab episcopo suo reconciliet. Concil. Carthag. II. tit. 4.

Quomodo presbyter absente episcopo ob necessitatem reconciliet pœnitentem. Conc. Carth. III. tit. 32. a cap. 15.

Ut presbyter benedicat, & confirmet neophytum. Concil. Rhegien. tit. 4. a cap. 26.

Ut presbyter inconsulto episcopo virginem non consecret, & chrisma nunquam conficiat. Concil. Carthag. III. tit. 36. a cap. 15.

Presbyter diaconum, aut presbyterum non ordinabit. Concil. Hispal. II. tit. 5. cap. 66.

Si presbyter inconsulto & præsente episcopo agendam celebraverit, honore privetur. Concil. Carth. II. tit. 9. a cap. 14.

Ut præter episcopum nullus chrisma conficiet. Conc. Tolet. I. tit. 20.

Non licere presbyterum præsente episcopo chrismare. In excerptis Martini tit. 52.

Non oportere presbyterum ante ingressum episcopo ingredi & sedere in tribunali. Conc. Laod. tit. 56. a cap. 7.

Quia non licet presbytero ante episcopum in baptisterium introire. Concil. Bracar. III. tit. 53. a cap. 63.

De baptizatis ut nihil accipiat clerus. Conc. Bracar. II. tit. 7. a cap. 62.

De presbyteris, ut in secundas nuptias non vadant. In excerptis Martini tit. 38.

Ne presbyteri forastici presente episcopo vel presbytero civitatis audeat ministrare. In excerptis Martini tit. 56.

Ne presbyteris alterius regionis præsente episcopo, vel presbyteris civitatis, liceat ministrare: & quo ordine panem, sive calicem dent. Concil. Neo-cæsar. tit. 13. a cap. 3.

Ut nullus minister sine chrismate proficiscatur, ubi & presbyter minister ostenditur. Conc. Arausic. tit. I. a cap. 27.

Si diaconus vel presbyter capitale crimen admiserit. Concil. Aurelian. tit. 6. a cap. 31.

Si presbyter aut diaconus de ministerio ecclesiæ aliquid vendiderit. Concil. Bracar. III tit. 17. a cap. 63.

Ut presbyteri parochiani, aut per se aut per sacristas suos accipiant chrisma. Concil. Carth. IV. tit. 36. a cap. 16.

Ut ab alterius episcopo chrisma nullus accipiat. Concil. Vasensi tit. 3. a cap. 28.

De iis quæ omnino prohibentur presbytero: quæ si præsumpserit, & dignitate & communione privabitur. Sed nec episcopus a culpa vacabit, si talia facientem dissimulaverit indicare Decretum Gelasii generale tit. 8. a cap. 84.

TITULUS XXXI.

De elect. ætate temp. & ad. presbyt.

Qualiter presbyteri ordinentur, Concil. Carthag. IV. tit. 3. a cap. 16.

Presbyter non ordinetur, nisi omnes qui qui cum eo sunt, fideles sint, Concil. Carthag. III. tit. 18. cap. 15.

Qualiter conjugati ad sacerdotium promoveantur. Concil. Arelat. II. tit. 2. a cap. 22.

Laicus ante annum conversionis presbyter non fiat. Concil. Arelat. III. tit. 3. a cap. 23.

Laicus presbyter non ordinetur, nisi per gradus ecclesiasticos transierit. Concil. Brac. I. tit. 20. a cap. 61.

Presbyterum minus triginta annorum non B ordinandum quamvis probatæ vitæ. Concil. Neo-cæsar. tit. 2. a cap. 3.

Ut diaconus ante viginti quinque annos, & sacerdos ante triginta non ordinentur. Episcopus & presbyter ante perfectam ætatem, idest triginta annos, non ordinentur. Concil. Agath. tit. 16. & 17. a cap. 30.

Ante triginta annos presbyter non ordinetur. Concil. Brac. III. tit. 20. a cap. 63.

Ut ordinatio presbyteri sabbatho ad vesperam celebretur. Epistola Leonis ad Dioscorum tit. 1. a cap. 74.

De ordinatione totius ordinis, quibus mensibus & temporibus fiat, Decretum Gelasii tit. 13. a cap. 84.

TITULUS XXXII.

De hon. sacerd. & non contemnend. oblat. eor.

De episcopis, atque presbyteris, ut ad cujusquam ecclesiam in ordine suo recipiantur; & tam ad verbum faciendum, quam ad missam dicendam invitentur. Concil. Carthag. IV. tit. 33. a cap. 16.

De non contemnenda oblatione presbyteri conjugati. Concil. Gangrensi tit. 4. a cap. 4.

Ut peregrino locus sacrificandi detur. Concil. Arelat. I. tit. 20. a cap. 21.

TITULUS XXXIII.

De hæret. & schismat. episc. si cathol. fiant.

De hæreticis & schismaticis, si ad catholicam fidem venerint, quid observari debeat. Concil. Rhegien. tit. 3. a cap. 26.

TITULUS XXXIV.

De quibus episc. ordin. non sunt.

De iis qui post baptisma statim episcopi fiunt; vel si præcedenti tempore mortale peccatum habent. Concil. Nicen. tit. 2. a cap. 1.

Ex laico episcopus non ordinetur, Concil. Sardic. tit. 13. a cap. 5.

De neophytis sacerdos non fiat. Concil. Laodic. tit. 3. a cap. 7.

De neophytis ministri & sacerdotes non E sint. Concil. Arelat. II. tit. 1. a cap. 22.

Neophyti vel laici episcopi non sint. Epistola Syricii ad diversos tit. 3. epist. 4.

De Aggaro & Tyberiano, qui ex laicis fuerunt ordinati. Epist. Leonis ad Africanos tit. 4. cap. 71.

Ex pœnitentibus, quamvis bonus, episcopus non sit. Concil. Carthag. IV. tit. 68. a cap. 16.

Digami pœnitentes, & repudiatarum mariti episcopi non sint. Concil. Arelat. III. tit. 2. a cap. 23.

A Viduarum mariti, vel habentes numerosa conjugia, episcopi non sint. Quærenda etiam dignitas natalium & morum. Epistola Leonis ad universos tit. 2. a cap. 64.

Bigami, vel corruptæ sive viduæ mariti, episcopi non sint. Decretum Hilarii tit. 4. a cap. 76.

A Metropolitanis non laici, non viduarum mariti, non digami; sed irreprehensibiles ordinentur. Epistola Leonis ad Anastasium tit. 3. a cap. 69.

Indignus nullus efficiatur episcopus, de robore etiam Nicæni Concilii. Epistola Syricii ad diversos tit. 1. 4.

Illicitæ personæ ad episcopatum, vel ad ullum honorem promovendæ non erunt. Optime satis epistola Leonis ad Africanos tit. 1. a cap. 71.

Pœnitentes, & insciі literarum; sive defectu membrorum, vel decisione aliquid minus habentes, episcopi non sint. Decretum Hilarii tit. 4. 76.

Non habeantur episcopi, quos nec clerus elegit, nec populus exquisivit. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 1. 68.

Nullus invitus ordinetur episcopus. Epistola Leonis ad Anastasium tit. 5. 69.

Quod nolentibus clericis vel populis nemo debeat episcopus ordinari. Epistola Cœlestini ad episcopos Galliæ tit. 5. epist. 35.

C Ignatii ministerium aut sacerdotium non dabitur. Epistola Syricii ad diversos tit. 2. 4.

De omnibus pene personis, de quibus episcopi non sint, ac de removendis iis, & ne in una ecclesia duo habeantur episcopi. Decretum Hilarii ad Ascanium tit. 4. a cap. 76.

De ordinatione episcopi, ac de omnibus personis, quæ episcopi ordinandi non erunt: vel qualiter, & ubi ordinetur episcopus. Concil. Tolet. IV. tit. 19. a cap. 47.

Quod ab illicitis sit ordinationibus abstinendum: & nullus de prohibitis personis episcopus ordinetur. Epistola Cœlestini ad episcopos Galliæ tit. 4. ep. 35.

Ut nullus contra ordinem Canonum efficiaD tur episcopus. Epistola Innocentii ad Aurelium ex integro 16.

Quod non oporteat contemptis clericis ecclesiarum de laicis episcopos ordinare. Epistola Cœlestini ad episcopos per Apuliam tit. 2. a cap. 36.

TITULUS XXXV.

De Corepisc.

Quod Chorepiscopi ad exemplum septuaginta Seniorum sint instituti. Concilio Neo-cæsareensi tit. 12. a cap. 3.

De Chorepiscopis, vel quid possint. Concil. Ancyr. tit. 13. a cap. 2.

Epistolas formatas soli Chorepiscopi faciant E Concil. Antioch. tit. 8. a cap. 6.

De Chorepiscopis, & potestate eorum. In quo supra tit. 10.

TITULUS XXXVI.

4 Non licere populis ministros altaris eligere. Concil. Laodicen. tit. 13. a cap. 7. De elect. temp. & grad. episc.

Idipsum de eodem subsequenter. Decretum Hilarii ad Ascanium tit. 4. 76.

Idipsum de electione episcopi. In excerpt. Martini tit. 1. a cap. 63.

Dum

Dum episcopus eligitur, si contradictores habeat, quiuque vel sex episcopi conveniant. Concil. Carthag. III. tit. 40. a cap. 15.

Si in electione episcopi contentio sit; obtineat sententia plurimorum. Et de primatibus Metropolitanorum. Concil. Nicæno tit. 6. cap. 1.

Ut episcopus ante triginta non ordinetur. Concil. Agathen. tit. 17. a cap. 30.

Ut laicus ante annum conversionis episcopus non ordinetur. Concil. Arelat. III. tit. 3. a cap. 23.

Ex laico, nisi statuta tempora & officia transierit, non fiat episcopus. Concil. Bracar. I. tit. 20. a cap. 61.

Ex laico minister & episcopus non fiat, nisi tempora præfixa custodierit. Epistola Innocentii ad Felicem tit. 5. ep. 9.

Monachi vel laici, nisi per gradus ecclesiasticos transierint, episcopi non sint. Epistola Zosimi ad Isicium tit. 1. 28.

De temporibus, gradibus, & officiis, quæ nisi quisque transierit, sacerdos non erit. Inibi tit. 3.

Episcopus non ordinetur, nisi omnes qui cum eo sunt, fideles existant. Concil. Carthag. III. tit. 18. a cap. 15.

Quod per gradus ecclesiasticos ad episcopatus debeant officium pervenire: & quod nullus indignus ordinetur episcopus. Epistola Cœlestini ad episcopos Galliæ tit. 3. epist. 35.

TITULUS XXXVII.

Ne pel præm. ordin. episc.

De monachis, vel laicis per præmium ordinatis, ut cum ordinatoribus Simonis crimen incurrant. Decretum Gelasii tit. 26. a cap. 84.

Non oportere omnino per pecunias ordinare, vel ullum clericum, vel ullum officium in ecclesiæ domo, ex omni ordine & persona. Concil. Chalced. tit. 2. a cap. 11.

Non accipiendum præmium pro episcopatus honore & de communione peccati. Epistola Hormisdæ ad episcopos Hispaniæ tit. 2. a cap. 93.

Nullus honorem ecclesiasticum quolibet præmio accipiat. Epistola Symmachi ad Cæsarium tit. 2. 87.

De damnatione clericorum per pecuniam ecclesiasticos gradus assequentium. Concil. Tolet. IV. tit. 4. 49.

TITULUS XXXVIII.

Ne per ambit. ord. Epist. & in una eccl. duob. episc. non hab neq. duas cath. ab uno ep. obt.

Nullus per ambitum ad episcopatum accedat. Epistola Symmachi ad Cæsarium tit. 6. 87.

Per ambitum nullus ordinetur episcopus. Epistola Bonifacii ad Honorium Augustum ex integro 30.

Si denuo Romæ episcopi duo ordinati fuerint, ambo expellantur. Epistola Honorii Augusti ad Bonifacium ex integro 31.

Ut in una ecclesia duo episcopi non habeantur. Vel de iis qui illicite ordinati sunt, removendis. Epistola Hilarii ad Ascanium tit. 4. 76.

Ne in una ecclesia duo episcopi permittantur. Epistola Hilarii ad Ascanium, 77. ubi gratulatur de fide imperatoris, quæ in Chalcedonensi Concilio gesta est, & de Anatolio episcopo; qui in eodem Concilio Alexandrinam, & Antiochenam ecclesias, contra instituta Nicæna, per ambitum sibimet voluit subjugare. Epistola Leonis ad Marcianum Augustum. 53.

Ubi Anatolium Constantinopolitanum episcopum de fide in Chalcedonensi Concilio laudat. Quem deinde arguit, quod contra Nicænam synodum Alexandrinam atque Antiochenam ecclesias sibimet subdere voluisset. Epistola Leonis ad Anatolium ex integro. 52.

TITULUS XXXIX.

Ne sine Metrop. ord. episc.

Sine Metropolitano episcopo non ordinetur episcopus. Concil. Nicæn. tit. 6. cap. 1.

Non licere sine consilio Metropolitani episcopi, vel omnium episcoporum ex omni provincia, ordinare episcopum. Concil. Antioch. tit. 19. a cap. 6.

Sine consilio Metropolitani, & finitimorum omnium, & probatione vitæ, & scientiæ dignitate, non ordinetur episcopus. Concil. Laodic. tit. 12. a cap. 7.

Sine consilio Metropolitani nullus ordinetur episcopus. Concil. Carthag. II. tit. 12. a cap. 14.

Absque Metropolitano nullus ordinetur episcopus. Et de morientis.

Nec extra conscientiam Metropolitani, nec ab uno episcopo ordinandum episcopum. Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 1. 7.

Nemo contempto Metropolitano episcopus ordinetur. Et de robore Nicæni Concilii. Epistola Bonifacii ad Hilarium Narbonensem ex integro 33.

Non esse episcopum sine metropolitano ordinandum. Concil. Arelat. II. tit. 6. a cap. 22.

Sine metropolitani & trium episcoporum præsentia, vel consensu omnium absentium, non ordinandum episcopum. Concil. Arelat. II. tit. 5.

Non esse episcopum sine metropolitano, & confinitimis ordinandum. In excerptis Martini tit. 3. a cap. 63.

Ut nullus sine consensu metropolitani episcopus ordinetur. Epistola Hilarii ad Ascanium Terraconensem episcopum. epist. 77.

Qui in metropolitana civitate non ordinetur episcopus, post duos menses præsentatus occurrat. Concil. Tarrac. tit. 5. a cap. 39.

TITULUS XL.

Ne a duob. episc. ord. episcopus

Ut non præsumant duo episcopi ordinare episcopum. Concil. Carth. III. tit. 39. a cap. 15.

Ut non habeatur episcopus a duobus episcopis ordinatus. Concil. Rhegien. tit. 1. a cap. 26.

Quum violentus a duobus episcopis ordinatur; Concil. Rhegien. tit. 1. a cap. 26. periclitabuntur. Si autem voluntarius, & ipse cessabit. Concil. Arausic. tit. 21. a cap. 27.

A duobus episcopis ordinatus, aliquando episcopus esse potest. Concil. Rhegien. tit. 2. a cap. 26.

Indebite ordinati episcopi propter necessitatem, vel indulgentiam, aliquando stare possunt. Epistola Hilarii ad Ascanium 77.

Ut sine tribus episcopis non ordinetur episcopus. Concil. Arelat. I. tit. 21. a cap. 21.

TITULUS XLI.

De epiſc. pet. pop. ordin.

De epiſcopis petentibus populis ordinandis; & ne in vico, vel parvo loco ordinentur. Concil. Sardicen. tit. 6. a cap. 5.

Epiſcopos in vicis, & in villis non ordinandos: nec presbyteros ſine epiſcopo aliquid acturos. Concil. Laodicen. tit. 57. a cap. 7.

TITULUS XLII.

De epiſc. non ſent. ſuſcip. nin. vel tenere ſed.

De epiſcopis, qui poſt ſuſceptam manus impoſitionem non acquieſcunt ſuſcipere miniſterium. Concil. Antioch. tit. 17. a cap. 6.

De contemptore epiſcopo, ſi nolit agere ſacerdotium. In excerptis Martini tit. 11.

De ſeditioſo epiſcopo, ſi parochiam, in qua ordinatus eſt, non accipiat, ſed alteram quærat. In excerptis Martini tit. 12. a c. 43.

De epiſcopo per neceſſitatem vacante. Concil. Bracarenſe III. tit. 10. a cap. 63.

TITULUS XLIII.

De epiſc ordin. & a populo non ſuſcept.

De epiſcopis, qui non pro vitio, ſed contraditione plebium non ſuſcipiuntur. Concil. Antioch. tit. 18. a cap. 6.

TITULUS XLIV.

De exeq mort. epiſc. & reb. ej.

Qualiter humetur epiſcopus. Concil. Vallet. tano tit. 4. a cap. 43.

De exequiis morientis epiſcopi. Concil. Tolet. VII. tit. 3. c. 50.

Ut epiſcopus, qui ſepelierit epiſcopum, curam habeat eccleſiæ ipſius. Concil. Rhegien. tit. 5. a cap. 26.

Ne extra conſtitutum ordinem morientis ſacerdotis hæredes rem ejus adire præſumant. Concil. Tolet. IX. tit. 7. a cap. 52.

Quantum commodum ſibi epiſcopus tollat de eccleſia, cujus tumulaverit ſacerdotem. Concil. eodem tit. 9.

TITULUS XLV.

De non conſtit. ſucceſſ. epiſc.

Epiſcopum non debere ſibi ſucceſſorem conſtituere. Concil. Antioch. tit. 23. a cap. 6.

De non conſtituendis ſucceſſoribus. Concil. Brac. III. tit. 8. a cap. 63.

Ut epiſcopus ſucceſſorem ſibi non eligat. Decret. Hilarii tit. 3. 76.

TITULUS XLVI.

De non differ. ordin. epiſc.

Poſt obitum epiſcopi non diu differri ordinationem alterius ultra tres menſes. Concil. Chalcedon. tit. 25. a cap. 11.

Ut interceſſor nulla ſeditione retineat mortui cathedram, ſed intra annum provideat ſucceſſorem. Concil. Carthag. V. tit. 8. a cap. 17.

TITULUS XLVII.

De ord. epiſc.

Qualiter conſecrentur epiſcopi. Concil. Carthag. IV. tit. 2. a cap. 16.

Qualiter epiſcopi debeant ordinari. Concil. Nicæn. tit. 4. a cap. 1.

Quales, vel quam docti debeant ordinari epiſcopi. Concil. Carthag. IV. tit. 1. a cap. 16.

De ordinatione. In excerptis Martini tit. 2.

Ut epiſcopi de die conſecrationis ſuæ literas ab ordinatoribus accipiant. Concil. Carthag. VIII. tit. 14. a cap. 20.

De ordinatione miniſtrorum ſacerdotum, quando fiat. Epiſtola Leonis ad Dioſcorum tit. 1. 74.

Idipſum quibus menſibus & temporibus fiat. Decretum Gelaſii tit. 13. 84.

De omnibus ſecundum ſtatuta Canonum ordinandis. Epiſtola Hormiſdæ ad epiſcopos per Hiſpaniam tit. 1. 94.

TITULUS XLVIII.

De doct. & reg. epiſc.

Ut epiſcopus antequam ordinetur, canone agnoſcat. Concil. Carthag. III. tit. 3. a c. 15.

Ut ſacerdotes ſcripturarum ſacrarum, & canonum cognitionem habeant. Concil. Tolet. IV. tit. 25. a cap. 47.

Ut poſteriores prioribus epiſcopis deferant: nec inconſultis Primatibus ſuis aliquid agant. Concil. Carthag. VIII. tit. 23. a cap. 20.

Ut epiſcopus ab eccleſia die dominico deeſſe non debeat. Concil. Aurelianenſe tit. 33. a cap. 31.

Ut epiſcopus ſuppellectilem & menſam vilem habeat. Concil. eodem tit. 15.

Quod lectio in omnibus ſacerdotum menſis legi debeat. Concil. Tolet. III. tit. 7. a c. 46.

Ut epiſcopus nullam curam rei familiaris ad ſe revocet, tantum ordinationi & doctrinæ vacet. Concil. Carthag. IV. tit. 20. a cap. 16.

De cura populorum & pauperum, quam epiſcopus ſibi impoſitam noverit. Concil. Tolet. IV. tit. 32. a cap. 47.

Ut & pauperes & infirmos tueatur. Concil. Aurelian. tit. 18. a cap. 31.

Ut epiſcopus gubernationem viduarum & pupillarum, aut peregrinorum, non per ſe, ſed per ſubditos agat. Concil. Carthag. IV. tit. 17. a cap. 16.

Ut epiſcopus tuitionem teſtamentorum non ſuſcipiat. Concil. Carthag. IV. tit. 18.

Ut epiſcopus nec provocatus pro rebus tranſitoriis litiget. Concil. eodem tit. 19.

Epiſcopus alienum clericum peccantem redarguat. Conc. Vaſenſe tit. 8. a cap. 28.

De ſacerdotibus ad gentem extraneam nuncios mittentibus. Concil. Tolet. IV. tit. 30. a cap. 47.

Quod omni tempore liceat epiſcopo chriſma conficere. Conc. Bracar. III. tit. 51. a c. 63.

Pro chriſmate epiſcopus nihil accipiat. Concil. Bracar. II. tit. 4. a cap. 62.

Pro conſecratione Baſilicæ epiſcopus nihil exigat. Concil. Bracar. II. tit. 5. a cap. 62.

Ut epiſcopus quolibet loco ſedens, ſtare non patiatur presbyterum. Concil. Carthag. IV. tit. 34. a cap. 16.

Pro deferendo epiſcopis invicem ſibi ſedendi loco, ſervato metropolitani primatu. Concil. Brac. I. tit. 6. a cap. 61.

De conſenſu presbyteri cum epiſcopo in eccleſia. Concil. Carthag. IV. tit. 35. a cap. 16.

Ut ea quæ illicite deceſſor epiſcopi amiſit, vel ab aliis illicite commiſſa ſunt, ab eo qui ſucceſſor eſt emendentur. Decretum Hilarii tit. 4. 76.

Ut epiſcopus in ordinatione clericorum commodum nullum accipiat; Concil. Brac. II. tit. 3. a cap. 62.

TITULUS XLIX.

De Metropol.

Ut metropolitanus de episcopo electo ad episcopum primatum tenentem referat. De Metropolitano electo similiter provinciales episcopi referant. Et qualiter metropolitanus ordinetur. Epistola Leonis ad Anastasium tit. 6. 69.

De potestate metropolitani; sine quo reliquos episcopos, & quem sine reliquis episcopis, nihil convenit agere; & ad judicium ejus cæterorum episcoporum negotiis deferendis. Concil. Antioch. tit. 9. 6.

De primatu metropolitani: sine quo reliquos episcopos, & quem sine reliquis, nihil agere. In excerptis Martini tit. 4. a c. 63.

De potestate ejusdem. In quo supra tit. 2.

Ut metropolitano sua jura serventur. Epistola Leonis ad Anastasium tit. 2. 69.

TITULUS L.

De archiepis. primatu.

De primatu episcoporum Alexandriæ, Romæ, Antiochiæ. Et sine metropolitano episcopo ordinatum omnino cessare. Concil. Nicæno tit. 6.

De honore episcopi Hierosolymitani. In quo supra tit. 7.

De honore episcopi Constantinopolitani. Concil. Constantinop. tit. 5. a cap. 8.

De honore Antiocheni episcopi. Epistola Innocentii ad Bonifacium tit. I. 19.

De primatu episcoporum Alexandriæ, Orientis, Antiochiæ, atque Asiæ. Concil. Constantinopol. tit. 2.

Ut primæ sedis episcopus princeps sacerdotum non appelletur. Concil. Carthag. III. tit. 26. a cap. 15.

Quod prima sedes apud Antiochiam Beati Petri esse memoretur. Et quod absque episcoporum primatu tenente, episcopus non ordinetur. Epistola Innocentii ad Alexandrum tit. 1. ep. 20.

TITULUS LI.

De comm. vice Apost. sedis aliisq. præcept.

Quod Thessalonicenses episcopi vicem apostolicæ sedis impleverint. Et quod correptioni adhibenda dilectio; nec pro minimis caussis facile exercenda damnatio. Epistola Leonis ad Anastasium tit. 1. 69.

De commissa vice Apostolicæ sedis. Epistola Simplicii ad Zenonem Hispalensem ex integro 79.

De directis institutis, & vice commissa. Epistola Hormisdæ ad Joannem Illicitanæ ecclesiæ episcopum. Ex integro 91.

Ut contra hæreticos libentius, & majori intendat auctoritate, personam suam jubet induere. Epistola Hormisdæ ad Epiphanium ex integro 96.

De commissa vice per Bæticam & Lusitaniam. Epistola Hormisdæ ad Sallustium, ex integro 95.

TITULUS LII.

De cler. contra Interd. ord. vel fil. generant.

Contra interdictum ordinati, vel in honore positi filios generantes clerici, honore & ordine privabuntur. Concil. Ilerden. tit. 12. a cap. 42.

Ut quicumque contra vetita ordinati fuerint cum ordinatoribus deponantur; de commemoratione Nicæni Concilii. Epistola Innocentii ad universos in Tholosa tit. 4. a cap. 27.

Ut ii qui contra interdictum ordinaverint, excommunicentur. Concil. Arelat. III. tit. 4. a cap. 23.

TITULUS LIII.

De sacerd. levit. sine examinat. promot. & de sp. co

De presbyteris, qui postquam promoti sunt, post examinati sua peccata confessi sunt. Concil. Nicæn. tit. 9.

Si presbyter confessus, convictus fuerit ante ordinationem peccasse. Concil. Neo-cæsar. tit. 9. a cap. 3.

Idem ipsum de diaconibus. In quo supra tit. 10.

Si presbyter aut diaconus post ordinationem non victi, confiteantur quod antea peccaverint. In excerptis Martini tit. 25. a c. 63.

Diaconi si ante honorem peccasse probantur. Concil. Eliber. tit. 76. a cap. 38.

Si sacerdos vel levita de se crimen confiteantur. Concil. Valentino tit. 3. a cap. 24.

Si presbyter aut diaconus *crimen capitale commiserit, simul & ab officio, & communione pellatur*. Concil. Aureli. tit. 11. a cap. 31.

Si diaconus, vel presbyter pro reatu suo se ab altaris communione submoverit. In eod. tit. 14.

TITULUS LIV.

De castimonia tot. ord. c ac de sp te profes

De castimonia ministrorum & sacerdotum. Concil. Tolet. IV. tit. 21. a cap. 47.

Ut episcopus in conclavi suo idoneum testimonium habeat. Concil. Tolet. IV. tit. 22.

Ut presbyter vel diaconus similiter vitæ suæ habeat testes. Concil. eod. tit. 23.

Ut castitas a sacerdotibus & levitis custodiatur. Concil. Carthag. II. tit. 2. a cap. 14.

De adulteris. * * * Concil. Ancyritano tit. 22.

Si presbyter uxorem duxerit, vel mœchaverit. Concil. Eliberit. tit. 18. a cap. 38.

De iis, qui altari serviunt, si subito flenda carnis fragilitate corruerint. Concil. Ilerden. tit. 5. a cap. 42.

De sacerdotibus & ministris fornicantibus. In excerptis Martini tit. 27.

Ne clerici viduarum familiaritati socientur. Concil. Charthag. IV. tit. 102. a cap. 16.

Ut etiam ad proprias sanguinis sui clerici cum testimonio vadant. Concil. Tarracon. tit. 1. a cap. 39.

De clericis & ostiariis, qui adulteris mulieribus admiscentur, ut proiiciantur. Conc. eod. tit. 9.

De clericis, cum quibus mulieres habitant. Concil. Hispalense I. tit. 3. a cap. 65.

TITULUS LV.

De abstin. cler. a proj conjug.

De sacerdotibus & Levitis, ut ab uxoribus se contineant. Concil. Carthag. V. tit. 3. a cap. 17.

De iis qui post acceptum diaconium incontinentes inveniuntur. Concil. Arausic. tit. 23. a cap. 27.

De presbyteris & diaconibus, qui ad conjugalem thorum revertuntur. Concil. Agathen. tit. 9. a cap. 30.

De

De sacerdotibus & ministris ut ab uxoribus se abstineant. Concil. Eliberit. tit. 33. a c. 38.

De presbyteris & diaconibus, si post ordinationem filios genuerint. Concil. Tolet. I. tit. 1. a cap. 44.

Ut episcopis, presbyteris, aut diaconibus ex hæresi venientibus uxoribus misceri non liceat. Vel quod ii qui semper catholici fuerint, in cellulis cum mulieribus extraneis non morentur. Inventæ autem mulieres ab episcopis venundentur. Concil. Tolet. III. tit. 5. a cap. 46.

De clericis incontinentibus, & indictione castimoniæ. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 7. 3.

Ut sacerdotes & levitæ cum uxoribus coire non debeant, sed omnino sint casti: Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 9. a cap. 7.

De continentia sacerdotum & levitarum. Epistola Innocentii ad Exuperium. tit. 1. a cap. 8.

Ut ii qui in sacerdotio filios genuerint, ab officio removeantur. Epistola Innocentii ad Maximum tit. 1. a cap. 10.

De sacerdotibus & ministris, quod cessare debeant ab opere conjugali, non tamen repudiare conjugia. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 3. 68.

Quod subdiaconibus & deinceps majoris ordinis clericis, carnale conjugium denegetur. Epistola Leonis ad Anastasium tit. 4. 69.

Ut si qui ex conjugibus ordinati sunt, sine testimonio communiter non habitent. Concil. Gerund. tit. 6. a cap. 40.

Idipsum de eodem. Et ne clericus ad domum extraneæ mulieris accedat. Concil. Agathen. tit. 10. a cap. 30.

TITULUS LVI.

De mul. com. mud. cum cleric.

De fœminis quæ cum clericis habitare possunt. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 12. a cap. 3.

De subintroductis & adoptivis mulieribus. Et ut religiosæ fœminæ nullius laici, vel alieni familiaritatem habeant. Concil. Bracar. III. tit. 32. a cap. 63.

Clerici vel sanctimoniales fœminæ cum extraneis viris, vel fœminis non habitent. Concil. Carthag. I. tit. 3. a cap. 13.

Cum clericis extraneæ fœminæ noncohabitent. Concil. Carthag. III. tit. 17. a cap. 15.

De remotione mulierum a consortio clericorum. Concil. Tolet. IV. tit. 42. a cap. 47.

Nullus clericus cujuscumque ordinis in cellario aut in secreto intromittat puellam. Concil. Arelat. II. tit. 4. a cap. 22.

Nullus clericus in cellario vel in secreto quamcumque fœminam intromittat. Concil. Agath. tit. II. a cap. 30.

De familiaritate extranearum mulierum. Concil. Aurel. tit. 31. a cap. 31.

Clerici extraneas fœminas in domo non habeant. Concil. Eliberit. tit. 27. a cap. 38.

Clerici, qui sine uxoribus ordinantur, extraneas mulieres in domo non habeant. Concil. Gerund. tit. 7. a cap. 40.

Nullus clericus a subdiaconatu, & supra, cum extranea habitet muliere. De dispositione etiam operis ancillarum. Concil. Tolet. II. tit. 3. a cap. 45.

Ut clerici cum extraneis mulieribus non habitent. Concil. Ilerden. tit. 15. a cap. 42.

De venditione mulierum, quæ clericis conjunctæ noscuntur. Concil. Tolet. IV. tit. 43. a cap. 47.

TITULUS LVII.

De non consum. concupisc. malo.

De concupiscentia non consummata. Concil. Neo-cæsar. tit. 4. a cap. 3.

TITULUS LVIII.

De sacerd. cum alisq. cleric. def. & non transf. in alien. loc.

Ut ubi quis primum legerit, ibi permaneat clericus. Concil. Carthag. VIII. tit. 15. a cap. 20.

Ne quis qualibet necessitate suam relinquat ecclesiam. Concil. Arelat. II. tit. 13 a c. 22.

Ut nullus clericus de episcopo suo recedat & ad alium se transferat, neque ei communicet, excepto si de hæresi ad ecclesiam se transferat. Concil. Tolet. I. tit. 12. a c. 44.

Non debere clericum ad aliam ecclesiam migrantem ibi perseverare. Concil. Antioch. tit. 3. a cap. 6.

Quod non liceat clerico in duabus ecclesiis ministrare; sed aut primæ restitui, aut secundæ firmari. Concil. Chalcedon. tit. 10. a c. 11.

Ut clericus cujuscumque ordinis alibi transiens excommunicetur. Concil. Arelat. I. tit. 22. a cap. 21.

De clericis desertoribus. Concil. Bracar. III. tit. 34. a cap. 63.

Item de clericis desertoribus, ut episcopis suis restituantur. Concil. Hispal. II. tit. 3. a cap. 66.

Si episcopus, presbyter, aut diaconus ab ecclesia, vel a civitate, in qua ordinati sunt, abscesserint. Concil. Nicæn. tit. 16.

De vagis & inobedientibus clericis, ministris & sacerdotibus. Concil. Valletano tit. 5. a cap. 43.

De presbyteris, diaconibus, vel clericis, qui ad alias civitates transeunt, ut non suscipiantur alibi, sed omnino reverti cogantur. Concil. Nicæn. tit. 15.

Episcopum de provincia ad provinciam non transire, nisi fuerit invitatus. Concil. Sardic. tit. 2. a cap. 5.

De sacerdotibus, qui ecclesias suas derelinquunt, & ad alienas ecclesias migrant. Epistola confessionis Damasi tit. 3. cap. 2.

De Anatolio episcopo, qui Antiochenam & Alexandrinam ecclesiam usurpare tentavit. Epistola Leonis ad Marcianum tit. 1. a c. 58.

Item de quo supra. Epistola ejusdem ad eumdem Anatolium. tit. 2. cap. 52.

Non invitati episcopi ultra diœceses suas non accedant. Concil. Constantinop. tit. 3. 8.

De eo qui per ambitionem de inferiori civitate ad majorem transiens, vel agere clericatum. Concil. Brac. III. tit. 5. a cap. 63.

Ut non liceat episcopum, vel quemlibet ex clero ad aliam transire civitatem. Conc. Chalcedon. tit. 5. a cap. 11.

Si quis episcopus relicta sua ecclesia ad aliam se transtulerit. Decretum Gelasii tit. 25. a cap. 84.

Episcopum de diœcesi ad diœcesim non debere transire, nec violentia impulsum, nec suasione provocatum. Concil. Antioch. tit. 21.

Episcopum non debere in alienam irruere civitatem. Conc. Antioch. tit. 22. a cap. 6.

Episcopus de loco ignobili ad nobilem non transeat. Conc. Carthag. IV. Tit. 27. a cap. 16.

De eo qui de inferiori civitate ad majorem transire vult. Conc. Bracar. III. Tit. 5. 63.

De sacerdotibus qui de ecclesiis suis ad alias ecclesias vel civitates transeunt. Epistola Damasi ad Paulinum Tit. 3. 2.

Episcopum non debere ad aliam civitatem se transferre. Concil. Sardic. Tit. 1. a cap. 5.

Ut nullus episcoporum relicta propria ecclesia ad aliam transeat, ubi & natale suum Romæ episcopi faciunt. Epistola Hilarii ad Ascanium tit. 2. a cap. 76.

Ut Irenæus remotus Barcinonensi ad propria revertatur. Epistola ejusdem ad quem supra Tit. 4.

De damnatione Irenæi si ad suam ecclesiam non revertatur. Epistola ejusdem ad quem supra tit. 5.

De remotione Irenæi. Et quod indebite ordinati episcopi propter necessitatem vel indulgentiam stare possint. Ac ne in una ecclesia duo episcopi permittantur. Epistola Hilarii ad Ascanium ex integro 77.

Ut episcopi suas dioeceses gubernent, nec ad alias accedant. Concil. Constantinop. Tit. 2. a c. 8.

De non mutanda parochia. In excerptis Martini Tit. 6.

Ut si quis episcopus suam deserens civitatem, majorem sedem ambitus petierit, nec illam obtinere poterit, & sua carere debebit. Epistola Leonis ad Anastasium Tit. 8. 69.

De episcopis in aliena provincia possessiones habentibus. Concil. Sardic. Tit. 15. a cap. 5.

De episcopis qui in possessione sua, vel in aliena dioeceси basilicam constituunt. Concil. Arausic. tit. 10. a cap. 27.

Non licere fieri translationes episcoporum. Concil. Carthag. III. tit. 38.

Ut episcopus in aliena provincia non immoretur, licet sit eruditus. Concil. Sard. tit. 14. a cap. 5.

Clerici vim passi, si ad aliam civitatem accesserint, non vetentur ibi morari, quamdiu potuerint. Concil. eod. tit. 21.

Ut clerici sine necessitate in aliena civitate non immorentur. Concil. Carthag. III. Tit. 37.

Ut extranei clerici apud Thessalonicam non tardent, Concil. Sard. tit. 20. a cap. 5.

Non licere episcopis ad alienam transire provinciam, & ibi clericos ordinare. Concil. Antioch. Tit. 13. a cap. 6.

De episcopis qui in aliena provincia ordinationes facere præsumunt. Concil. Bracar. III. Tit. 7. a cap. 63.

Si quis susceperit ecclesiæ propriæ desertorem, & ad aliquam provexerit dignitatem, subjaceat sententiæ, quam Canones præfixerunt. Decretum Gelasii generale Tit. 25. a cap. 84.

TITULUS LIX.

De sacerd. & cleric. leg. transf.

De episcopis & clericis in alienam forte ecclesiam legitime transferendis. Concil. Carthag. IV. Tit. 27. a cap. 16.

Ut episcopus, qui plures habet clericos, ei qui eget, postulatus ad oruandum tribuat. Concil. Carthag. III. Tit. 45. a cap. 15.

TITULUS LX.

Quod non lic. quiq. alien.

Ut clericum alienum sine consensu episcopi sui in alienam ecclesiam non liceat ordinare. Concil. Nicæn. Tit. 16. a cap. 1.

Non licere episcopo alterius clericum in suam ecclesiam ordinare. Concil. Sardic. Tit. 18. a c. 5.

Item de quo supra. Concil. eod. Tit. 19.

Non licere episcopis in aliam provinciam clericos ordinare. Concil. Antioch. Tit. 13. a c. 6.

Item de quo supra. Concil. eod. Tit. 22.

Item de quo supra. Concil. Constantinop. Tit. 3. a cap. 8.

Ut clericum alienum nullus sibi usurpet. Concil. Carthag. III. a cap. 15.

Ut episcopus alienum clericum non retineat, vel ordinet. Concil. Carthag. III. Tit. 21.

Ut clericum alienum nullus ordinet: nec sit clericus, qui non spoponderit locum ubi sit ordinatus. Conc. Valletanum Tit. 6. a cap. 43.

Qui clericum alienum susceperit. Concil Tolet. II. Tit. 2. a cap. 45.

Ut nullus episcopus clericum alterius ordinare præsumat. Concil. Bracar. I. Tit. 8. cap. 61.

De clericis desertoribus. Concil. Hispal. II. Tit. 3. a cap. 66.

Quod minime clericos in alienam civitatem liceat transmigrare, nisi eos qui *proprias* amiserint *provincias*. Concil. Chalc. Tit. 20. c. 11.

Ut nullus episcopus alterius clericum ordinare usurpet. Epistola Innocentii ad Victoricum Tit. 7. 7.

Ut alterius clericum non promoveat alter, nec abjectum suscipiat. Concil. Tauritan. Tit. 6. a cap. 25.

Nullus alienum clericum solicitare vel retinere præsumat, nec aliquid etiam pulchrum auferre de fratribus ecclesiæ. Epistola Leonis ad Anastasium Tit. 9. a cap. 69.

Ut qui clericum alienum defendere nititur a communione privetur. Concil. Arelat III Tit. 4. a cap. 23.

De iis qui clericum alienum ordinare præsumpserint. Conc. Arausic. Tit. 8. a cap. 27.

Non ambiant sibimet episcopi vindicare clericos potestatis alienæ. Decretum Gelasii generale Tit. 6. a cap. 89.

De non recipiendis clericis vagis. Et de infirmanda ordinatione ejus qui sine consensu episcopi sui ab alio episcopo ordinatus est. Conc. Brac. III. Tit. 33. a cap. 63.

Ut clericus sive laicus in alterius ecclesia non ordinetur. Concil. Carthag. I. Tit. 5. a c. 13.

De clericis vel monachis ab alio episcopo ordinatis. Concil. Carthag. V. Tit. 13. a cap. 17.

De iis qui cives alienos ordinaverint. Conc. Arausic. Tit. 9. a cap. 27.

Si episcopus alterius *servum nesciverit*, & diaconum, vel presbyterum ordinaverit. Conc. Aurelian. Tit. 10. a cap. 31.

Ut nullus episcopus servum alterius ad officium clericatus promoveat. Epistola Leonis ad universos episcopos per Campaniam Tit. 1. a cap. 66.

Ut nullus servum alienum absque consensu domini sui in monasterio suscipiat. Concil. Chalc. Tit. 4. a cap. 11.

Non debere servum occasione religionis contemnere dominum suum. Concil. Gangrense Tit. 3. a cap. 4.

De non docendis servis alienis contemnere dominum suum. Concil. Bracar. III. Tit. 47. a cap. 63.

Servi sub obtentu religionis non suscipiantur aut vindicentur in monasteriis aut in clero

De

Decretum Gelasii generale Tit. 16. a cap. 84

Si episcopus servum alienum diaconum aut presbyterum fecerit, dupla satisfactions restituat servum. Concil. Aurelian. Tit. 10. a c. 31.

LIBER SECUNDUS.

De institutionibus monasteriorum, & monachorum, atque ordinibus pœnitentiuoi.

Postquam sanctifico missa de cespite flores
Magnopere sacros aistinximus ordine campos;
Quo nunc ire jubes, aut quo me tramite nuttis?
Est bene quod præfixa tenent loca sacra ministri,
At nunc virgineam solers dispone cohortem,
Adstringe viduam, pœnitens det corde dolorem,
Ne lasciviens suis redeat in montibus illa,
Quæ adhuc deliciis pollens est mortua vivens.
Visu tote, si Dominus vult, ibimus illuc,
Quo nos magna jubet oris sententia vestri.

Index Libri Secundi.

1 *De monasteriis virorum, & ordinibus eorum.*
2 *De monasteriis fœminarum.*
3 *De custodia sacrarum virginum.*
4 *De oratione sacrarum virginum.*
5 *De tempore velandarum virginum.*
6 *De sacris virginibus velatis, ac postea corruptis, & de corruptoribus earum.*
7 *De virginibus non velatis, & corruptis, ac de corrupteribus earum.*
8 *De discretione viduarum ac virginum.*
9 *De comprobatione sanctimonialium, viduarum, ac virginum.*
10 *De probibitione ministerii fœminarum.*
11 *De non velandis viduis.*
12 *De castimonia & regulis viduarum.*
13 *De castimonia monachorum, ac virginum, & damnatione prævaricatorum.*
14 *De viduis mæchis.*
15 *De appetendo pœnitentiæ bono.*
16 *Quid possit pœnitentia.*
17 *De dilatione pœnitentiæ & communionis.*
18 *De danda pœnitentia, & temporibus pœnitendi.*
19 *De pœnitentsum legibus*
20 *De temporibus remissionis pœnitentium*
21 *De non recipiendis alienis pœnitentibus.*
22 *De iis qui in pœnitentia positi moriuntur.*
23 *De damnatione transgressorum pœnitentium, & profitentium castitatem.*

Compixi turmam celebratus lumine fulvam,
Quæve sibi debent ordine cuncta dedi.
Sistit præclare solidatus virginis ordo,
Atque decus ejus permanet inde sacrum.
Respexi digni pœnitentem fletibus omnem,
Curvavit viduam legibus ipse sacris.
Est ne placens itinere viatoris cruce subactum
Condigno quæ sunt pondere dicta manent.
Hæc ad fines te mittat intentio constans,
Et posteris cœptum fingeris bospes opus.

TITULUS I.

De monast. viror. & ord. eor

De monasteriis non convellendis. Concil. Hispal. II. Tit. 10. a cap. 66.

Cellulæ vel congregationes novæ absque episcopi notitia non construantur. Conc. Agathen. Tit. 58. a cap. 30.

Monasterium inconsulto episcopo nullus ædificet.

A Monachi si evagantur, reducantur; & si necesse erit, cum voluntate abbatis, de monacho clericus fiat. Concil. Agath. Tit. 27 & c. 30.

Ut episcopo liceat unam de parochitanis ecclesiis monasterium facere, & conferre quod voluerit de rebus ecclesiæ. Concil. Tolet. III. Tit. 4. a cap. 46.

Si episcopus monasterium faciat; vel parochitanam ecclesiam ditet, quantam partem de rebus ecclesiæ conferat, Concil Tolet. IX. Tit, 5. a cap. 52.

Monachus sine permissione episcopi vel abbatis cellulam sibi non construat. Concil. Aurelian. Tit. 24. a cap. 31.

B De potestate episcopi in monasteriis habenda: & ulterius non fieri sæcularia habitacula, quæ fuerint monasteria consecrata. Concil. Chalcedon. Tit. 23. a cap. 11.

De discretione potestatis episcoporum, quam in monasteriis habere possunt Concil. Tolet IV. Tit. 51. a cap. 47.

Abbates in potestate episcopi sint. De monachis etiam vagis: & non suscipiendum alienum monachum. Concil. Arel. I. Tit. 15. a cap. 21.

De clericis, monachis, vel laicis, qui sunt in toycis monasteriis, atque martyriis, in potestate sint uniuscujusque episcopi civitatis. Concil. Chaleedon. Tit. 8. a cap. 11.

C Unus abbas duobus cœnobiis non præferatur. Concil. Agathens. Tit. 57. a cap. 30.

De honore monachi & pœnitente: & ut nullus eorum attentet ecclesiastica aut sæcularia inquietare negotia, neque monasteria vel oratoria sibi constituere licere. Concil. Calced. Tit. 4. a cap. 11.

De monachis vagis & a monasterio egressis. Concil. Tolet. IV. Tit. 52. a cap. 47.

Clerici & monachi, sine episcopi epistola non profecturi, De abbatis quoque & monachorum cellulis, ac de monachis ægris & senibus. Concil. Agathen. Tit. 38. a cap. 30.

De clericis & monachis non manentibus in suo proposito. Concil. Chalced. tit. 7. a c. 11.

D De monachis vel puellis Deo dicatis, quod non liceat eis nuptiis jungi. Conc. eod. Tit. 16.

Monachi orarium vel zancas in usu non habeant. Concil. Aurelian. Tit. 22. a cap. 31.

Si monachus uxorem duxerit. Conc. eodem. Tit. 28.

De monachis ut clerici ordinentur cum voluntate abbatis; & quæ monasterio offeruntur, non auferantur: & de basilicis quas laici fecerint. Conc. Herden. Tit. 3. a cap. 42:

De monachorum promotione ad clerum, Epistola Syricii ad Eumerium Tarraconensem Tit. 13. 3.

Ut monachus missus alicubi, ministerium clericatus agere non præsumat, nec negotia-
E tor, nec executor existat. Concil. Tarracon. Tit. 11. a cap. 39.

De professione monachorum, & professione parentum eorum. Concil. Tolet. IV. Tit. 49. a cap. 47.

TITULUS II.

De monast. fœminarum.

Monasterium puellarum procul a monachis constituendum. Concil. Agathen, titul. 28. a cap. 30.

Ut monasteria virginum a monachis tueantur. Concil. Hispalen. II. tit. 1. cap. 66.

TI-

TITULUS III.

De custod. sacrat. virg. Qualiter sacræ virgines episcopi vel presbyteri custodia tueantur. Concil. Carthag. III. tit. 33. a cap. 15.

Vir religiosis fœminis præponendus ab episcopo probetur. Concil. Carthag. IV. tit. 97. a cap. 16.

Quod ad reatum sacerdotis pertineat, si viduæ, vel sanctimoniales, clericorum, qui iis præsunt, familiaritatibus socientur. Concil. eodem. tit. 102.

TITULUS IV.

De orat. fac. virg. Qualiter virgo sanctimonialis ordinetur. Carthag. IV. tit. 11. a cap. 12.

De virginibus ante viginti quinque annos non ordinandis. Conc. Carth. III. tit. 4. a cap. 15.

Nihil oberit virginibus; quæ necessitate cogente ante viginti quinque annos velatæ fuerint Concil. Carthag. VIII. tit. 26. a cap. 20.

Virgines sanctimoniales ante ætatis annum quadragesimum non velentur. Concil. Agathen. tit. 19. a cap. 30.

Ante quadraginta annos ætatis sanctimoniales virgines non velentur. Concil. Cæsarauguſt. tit. 8. a cap. 41.

De diaconis non ordinandis. Concil. Arausic. tit. 26. a cap. 27.

De diaconis lapsis, & ut non ante annum quadragesimum ordinentur. Concil. Chalc. tit. 15. a cap. 11.

TITULUS V.

De remu. vel virg. De virginibus sacris, quibus temporibus velentur; ob necessitatem tamen omni tempore, sicut de baptismate dictum est: ne sine hoc munere transeant, quod imploraſſe dicuntur. Decret. Gelasii generale tit. 14. a cap. 84.

TITULUS VI.

De sac. virg. veland. ac post cor. & de corr. ear. De sacris virginibus velatis, si publice vel occulte lapsæ fuerint Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 12. a cap. 7.

De puellis quæ jam consecratæ sunt, si postea nupserint, & propositi, & consecrationis duplex crimen admittunt. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 15. 68.

TITULUS VII.

De virg. non vel. & cor. ac de corrupt. ear. De virginibus sacris non velatis, si lapsæ fuerint. Epistola Innocentii ad Victoricum tit. 13. 7.

Quod puellæ, quæ non coacte, sed voluntate propria virginitatis propositum susceperunt, delinquunt cum nupserint, etsi nondum fuerint consecratæ. Epistola Leonis ad Rusticum Narbonen. tit. 15. a cap. 68.

Si devota *se* maritaverit, vel mœchaverit, pœnitentiæ deputabitur. Concil. Valentino tit. 2. a cap. 24.

De virginibus Deo sacratis, si adulteraverint. Concil. Eliber. tit. 13. a cap. 38.

Devota si adulteraverit, decem annis pœniteat, si maritum duxerit, non permittenda ad pœnitentiam, nisi maritus decesserit. Concil. Tolet. I. 16. a cap. 44.

A Si devota peccaverit, vel *se* maritaverit. Concil. Bracar. III. tit. 31. a cap. 63.

De virginibus sacris, quæ vim barbaricam pertulerunt; quod non habeant corruptam mentem propter corruptelam corporis violentam; quodque laudabiliores sunt, si se incontaminatis non comparent. Epistola Leonis ad episcopos Africanos tit. 5. a cap. 71.

Ut raptores viduarum aut virginum, vel qui sacris virginibus vi vel sponte nupserint, communione priventur. Epistola Symmachi ad Cæsarium tit. 4. a cap. 87.

Quod ii qui sacris virginibus sociantur, & fœdera incerta commiscent, communicare non possint, nisi publicam pœnitentiam gesserint.

B His autem de sæculo transeuntibus viaticum non negari. Decretum Gelasii generale tit. 22. 84.

TITULUS VIII.

De discret. an virg. De discretione sæcularium & sanctimonialium viduarum ac virginum Concil. Tolet. IV. tit. 56. a cap. 47.

De professione & veste religiosarum viduarum, Concil. Tolet. X. tit. 4. a cap. 53.

TITULUS IX.

De compr. bat. sanct. vid. ac v. Viduæ quæ in propositum religiosum diuturna observatione permanserint, & virgines quæ

C plurimis annis in monasteriis fuerint, omnino nubere prohibentur. Epistola Symmachi ad Cæsarium tit. 5. 87.

De fœminis quæ viduitatem professæ sunt coram episcopo. Conc. Arausic. tit. 27. a cap. 27.

De remotis excusationibus viduarum transgressionem sequentium. Concil. Tolet. X. tit. 5. a cap. 53.

TITULUS X.

De prohib. min. fœm. De fœminis, ut sacris altaribus non ministrent, vel aliquid ex eis, quæ virorum sunt officiis deputata, præsumant. Decretum Gelasii generale tit. 28. a cap. 84.

D Ut nulla professa vel vidua absente sacerdote in domo sua sacerdotale officium, vel lucernarium impleat. Concil. Tolet. I. tit. 9. a cap. 44.

Non debere mulieres ad altare ingredi. Concil. Laodic. tit. 44. a cap. 7.

Qualiter viduæ vel sanctimoniales ad baptismi ministerium ordinentur. Concil. Carthag. IV. tit. 12. a cap. 16.

Ut mulieres publice docere non præsumant. Concil. Carthag. IV. tit. 99. a cap. 16.

Ut mulier baptizare non audeat. Concil. eod. tit. 100. a cap. 16.

TITULUS XI.

De non land. vi. Viduæ non velentur, quia id nec auctoritas divina, nec Canonum instituit forma. Decretum Gelasii generale tit. 15. a cap. 84.

E Quod viduæ (ut supradictum est) non velentur: & si professam continentiam proposito mutato calcaverint, ipsæ pro se Deo rationem redeant. Decretum generale Gelasii tit. 23.

TITULUS XII.

De cas. reg. vir. Cum viduis vel viduabus extraneæ personæ ne commorentur. Conc. Carth. I. tit. 4. a cap. 13.

De

De viduis adoleſcentulis & infirmis victu ecclesiæ ſuſtentandis. Conc. Carthag. IV. tit. 101. a cap. 16.

Ut viduæ quæ impendiis eccleſiæ ſuſtentantur eccleſiam meritis & orationibus juvent. In quo ſupra tit. 103.

De viduis ſenioribus, quæ tamquam ordinatæ non ſuſcipiantur. Concil. Laodic. tit. 11. a cap. 7.

TITULUS XIII.

De caſt. mon. ac virg. & damn. prævaric.

De monachis vel puellis Deo dicatis, quod non liceat eis nuptiis jungi. Concil. Chalcedon. tit. 16. a cap. 11.

Clerici vel ſanctimoniales fœminæ cum extraneis viris vel fœminis non habitent. Concil. Carthag. I. tit. 3. a cap. 13.

Clerici vel continentes ad virgines & viduas ſoli nunquam accedant. Conc. Carth. III. tit. 25. a cap. 16.

Ut religioſa puella virorum familiaritatem non habeat. Concil. Tolet. I. tit. 6. a cap. 44.

De monachis & virginibus caſtitatis propoſitum non ſervantibus. Epiſtola Syricii ad Eumerium tit. 6. 3.

Quod ſi qui propoſitum monachi deſeruerint, publica ſint pœnitentiæ ſatisfactione purgandi Epiſtola Leonis ad Ruſticum tit. 14. 68.

De viris ac fœminis ſacris propoſitum tranſgredientibus ſacrum. Concil. Tolet. VI. *tit.* 6. a cap. 49.

TITULUS XIV.

De vid. mœchis.

De viduis mœchis, ſi eumdem poſtea habeant. Conc. Elib. tit. 72. a c. 38.

TITULUS XV.

De app. pœn. bono.

Quod non oportet chriſtianum de die in diem differre converti: ne anguſtias temporis incurrat extremi. Epiſtola Leonis ad Theodorum Foro-julienſem tit. 4. 72.

TITULUS XVI.

Quid poſſit pœnitentia.

Quod omni tempore neceſſitatis & periculi pœnitentia & reconciliatio ſine mora ſit conferenda. Epiſtola Leonis ad Theodorum Foro-Julienſem tit. 3.

Quod chriſtianum non conveniat in ſpatio vitæ ſpem indulgentiarum habere. In quo ſupra tit. 4.

TITULUS XVII.

De dil. pœnit. & comm.

De iis qui pœnitentiam agere differunt propter metum gravius delinquendi Epiſtola Leonis ad Ruſticum tit. 9. a cap. 68.

De iis qui quocumque obſtaculo impediti, accipere pœnitentiam non recurrunt, quod eis hoc remedium pœnitentiæ poſt mortem dari non poterit; quodque eorum merita Dei ſint judicio relinquenda. Epiſtola Leonis ad Theodorum Foro-julienſem tit. 2. & in epiſtola Innocentii ad Exuperium tit. 2. 72. & 8.

De iis qui uſque ad finem vitæ in peccatis perdurant, & in exitu communicationem petunt. In excerptis Martini tit. 82.

TITULUS XVIII.

In infirmitate converſi manus impoſitionem accipient. Concil. Arelat. I. tit. 6. a cap. 21.

De danda pœnit. & tempor. pœnit.

De iis qui apud hæreticos pœnitentiam acceperunt, qualiter ab eccleſia recipiantur. Concil. Carthag. VIII. tit. 23. a c. 20.

Juxta peccati differentiam pœnitentiæ tempora decernantur. Concil. Carthag. III. tit. 31. a *cap.* 15.

Ut ſacerdos pœnitenti abſque perſonæ acceptione pœnitentiæ leges jungat. Concil. Carth. IV. tit. 74. a c. 16.

De petentibus pœnitentiam, ſi poſtea obmuteſcant, vel in phreneſin vertantur. Concil. eod. tit. 76.

Pœnitentiam deſiderantibus clericis non negandam. Conc. Arauſic. tit. 4. a cap. 27.

De iis qui ſubito obmuteſcunt, ut baptiſmum & pœnitentiam accipiant. Concil. Arauſic. tit. 12. a cap. 27.

De iis qui mente deſpiciunt, ut eis quæ pietatis ſunt, conferantur. Concil. eod. tit. 13.

Quod qui pœnitentiam petit, ſi obmutuerit, aut judiciis, aut teſtimoniis certis comprobatus, quod quæſivit accipiat. Epiſtola Leonis ad Theodorum Foro-julienſem tit. 5. 72.

Qualiter majores pœnitentiam accipiant, quæ minoribus non facile committenda eſt; & quod viaticum in morte poſito nulli ſit denegandum. Concil. Agathen. tit. 15. a cap. 30.

Ut pœnitentia conjugatis ex conſenſu detur. Concil. Arelat. II. tit. 22. a cap. 22.

Qualiter pœnitentia detur cum detonſione capitis, & mutatione veſtis. Concil. Tolet. III. tit. 12. a cap. 46.

De iis qui diverſorum peccatorum lapſus incurrunt: ut ſi digne pœnituerint, communio tribuatur. Concil. Laodic. tit. 2. a cap. 7.

Quod nulli ſit ultima pœnitentia deneganda. Epiſtola Cœleſtini ad epiſcopos Galliæ tit. 2. a cap. 34.

De pœnitentia fidelium, ut quum ad eam pervenerint, ceſſio eorum non publicetur. Epiſtola Leonis ad epiſcopos per Campaniam, Samnium, & Picenum tit. 2. 67.

Quod ægritudine aggravatis, vel obmuteſcentibus, pœnitentia per teſtimonium audientium detur. Epiſtola Leonis ad Theodorum Foro-julienſem tit. 3. 72.

Quod in generalibus cauſis nihil ſine metropolitano oportet inquiri. Et ut iis qui in exitu ſunt, pœnitentia & communio non negetur. Nam non niſi per ſupplicationes ſacerdotum valent Dei indulgentiam obtinere. Epiſtola Leonis ad Theodorum Foro-julienſem tit. 1.

TITULUS XIX.

Ut negligentes pœnitentes tardius recipiantur. Concil. Carthag. IV. tit. 75. a cap. 16.

De pœnit. leg.

Ut pœnitentes infirmi viaticum accipiant. Conc. eod. tit. 77.

Ut pœnitentes viatico accepto, ſi ſupervixerint, ſine manus impoſitione non ſe credant abſolutos. Conc. eod. tit. 78.

Ut pœnitentium *caſu* defunctum & oblatio & memoria commendetur. In quo ſupra tit. 79.

Omni tempore jejunii a ſacerdote manus pœ-

pœnitentibus imponenda. In quo ſup. tit. 80.

Mortuos eccleſiæ pœnitentes efferant & ſepeliant. In quo ſup. tit. 81.

Quod pœnitentes ſecundum modum canonum antiquorum agere pœnitentiam debeant. Concil. Tolet. III. tit. 11.

Quod oporteat eum qui pro illicitis veniam poſcit, etiam multis licitis abſtineri. Et quod pœnitentes ſi cauſſas ſuas perfectionis amore non relinquunt, eccleſiaſtico eas judicio agant. Epiſtola Leonis ad Ruſticum tit. 10. 68.

Quod pœnitenti nulla lucra negotiationis exercere conveniat. In quo ſup. tit. 11.

Quod ad militiam ſæcularem poſt pœnitentiam omnino redire non liceat. In quo ſup. tit. 12.

TITULUS XX.

De temp. remiſſ. pœnit. De pœnitentium remiſſionis tempore. Epiſtola Innocentii ad *Decentium* tit. 7. 6.

TITULUS XXI.

De non recip. alien. pœnit. De pœnitentibus ut ab aliis epiſcopis vel presbyteris non ſuſcipiantur, nec alibi communicent, niſi in ſua eccleſia. Quod ſi qui eos ſuſceperint; culpam tangunt. Epiſtola Felicis ad epiſcopos per Siciliam tit. 6. 81.

Pœnitens ubi acceperit pœnitentiam, ibi communicet. Concil. *Arelat.* I. tit. 16. a cap. 21.

TITULUS XXII.

De iis qui in pœnit. poſt mor. De iis qui in pœnitentia poſiti vita exceſſerunt, ut & communicent, & oblatio eorum recipiatur. Concil. Arelat. II. tit. 12. a cap. 22.

De pœnitentibus ſubito mortuis, ut oblationes eorum recipiantur. Concil. Vaſenſi I. tit. 2. a cap. 28.

De non reconciliatis pœnitentibus, qui de corpore exeunt, ut viaticum accipiant; & ſi ſupervixerint; inter pœnitentes ſint. Concil. Arauſic. tit. 3. a cap. 27.

TITULUS XXIII.

De damnatione tranſgreſ. pœnit. & profit. caſtit. De apoſtatis qui tardius revertuntur, niſi per dignam pœnitentiam recipiantur. Concil. Arelat. I. tit. 23. a c. 21.

De iis qui poſt ſanctam religionis profeſſionem apoſtatant, & ad ſæculum redeunt; & qui poſt pœnitentiam habitum ſæcularem reſumunt. Concil. Arelat. II. tit. 25. a cap. 22.

Si poſt acceptam pœnitentiam quis nupſerit, vel qualibet familiaritate cum extraneo vixerit. Conc. eod. tit. 21.

De iis qui pœnitentiam violaverint. Conc. Aurel. tit. 13. a cap. 31.

De pœnitentibus mœchis, ſi poſtquam pœnituerint, rurſum fornicati fuerint. Concil. Eliberit. tit. 7. a cap. 38.

De viduis quæ poſt profeſſam continentiam prævaricaverint. Concil. Carthag. IV. tit. 104. a cap. 16.

De fœminis quæ viduitatem profeſſæ ſunt coram epiſcopo; ſi prævaricaverint, cum raptoribus damnentur. Concil. Arauſic. tit. 27. a cap. 27.

De iis, quæ profeſſæ ſunt caſtitatem, ſi prævaricaverint. Concil. eod. tit. 28.

De pœnitentibus, viris ac fœminis, ſive viduis, virginibuſque ſacris, qui divertentes, laici fiunt, aut veſtem mutant, vel conjugiis copulantur. Tolet. IV. tit. 55. a cap. 47.

De iis qui viduæ ſeu pœnitenti, vel religioſæ virgini ſtuprum intulerint. Concil. Ilerdenſi tit. 6. a cap. 42.

De iis qui acceptam pœnitentiam *non* ſervaverunt quid damnationis, vel quid ſubventionis habebunt. Epiſtola Syricii ad Eumericum tit. 5. 3.

Quod adoleſcens, ſi urgente aut metu mortis, aut captivitatis periculo, pœnitentiam geſſerit, & non ſe continet, uxoris poteſt remedio ſuſtineri. Epiſtola Leonis ad Ruſticum tit. 13. a cap. 68.

De pœnitentibus tranſgreſſoribus. Conc. Tolet. VI. tit. 7. a cap. 49.

Quod quibuſdam pœnitentibus priſtina reddantur conjugia. Concil. Tolet. VI. tit. 8.

LIBER TERTIUS.

De inſtitutionibus judiciorum, & gubernaculis rerum.

Juſſis poſtquam noſtra tuis ſe lingua ſubegit,
Ac dicto citius famulatum mente paravit,
In qua curſivagum mittamus parte viantem,
Aut commotum librabimus orbe regreſſum?
Enixo ſeries uſque nunc proruit orſu.
Ex hoc incipe juridicos diſponere motus.
Os, guttur, linguam, labium accuſantis obunca
Falſum non toleres indemnem vivere teſtem.
Judicium judex addiſcat promere juſtum,
Nec nimium juris vertat in parte favoris.
Quiſquis enim torquet leges, torquetur ad ignes,
Et parva magnus penſabit facta reatus.

INDEX LIBRI TERTII.

1 *De retinendo ſuſcepto regimine, & ſolicite peragendo.*
2 *De formatis.*
3 *De modo profectionis miniſtrorum.*
4 *De modo profectionis ſacerdotum.*
5 *De conſpirationis crimine.*
6 *De delatoribus.*
7 *De accuſatorum quærenda converſatione.*
8 *De accuſatorum reprobatione.*
9 *De accuſatorum acceptione.*
10 *De examinatione teſtium.*
11 *De non compellendis ad teſtimonium,*
12 *De reprobatione teſtium.*
13 *De contemptu judicii.*
14 *De exordiis judicii.*
15 *De implorandis judiciis.*
16 *De non relinquendis eccleſiaſticis judiciis.*
17 *De electione judicum.*
18 *De numero judicum.*
19 *De dubiis judiciis.*
20 *De diverſis judiciis.*
21 *De injuſtis judiciis.*
22 *De incertis judiciis.*
23 *De convellendis & confirmandis judiciis.*
24 *De collationibus pauperum.*
25 *De opprimentibus pauperes & fraudantibus eccleſiarum oblationes.*
26 *De conciliis celebrandis.*
27 *De epiſcopis ad ſynodum ire contemnentibus.*
28 *De cuſtodiendis epiſcoporum pactis & a principe confirmandis.*
29 *De excommunicatis.*

30 *De*

30 *De excommunicatis, & ita defunctis.*
31 *De conservanda integritate locorum.*
32 *De invasis sedibus & locis.*
33 *De regendis ecclesiis, & tvicennali possessione.*
34 *De visitandis & moderandis parochiis.*
35 *Si contentio inter parochias oriatur, qua examinatione determinetur.*
36 *De œconomis & defensoribus ecclesiarum.*
37 *De dispensatione ecclesiasticarum rerum.*
38 *De custodiendis & non alienandis ecclesiarum rebus.*
39 *De libertis & familia ecclesiarum.*
40 *De non ignorandis canonibus.*
41 *De conservatione canonum, & damnatione vetita præsumentium.*
42 *De non contemnendis quæstionibus, & cavendis contentionibus.*
43 *De retinenda conditione servorum.*
44 *De quorumcumque libertis ecclesiæ commendatis.*

Complevi præcepta sacris impleta loquellis,
Asportans quidquid præcipis ipse tibi.
Putasne recta labuntur crura viatu,
Aut non alterno fallimur inde pede?
Directe jugulus mentem consilit iniquam,
Justitiæ telo callida cuncta secans.
Pulchre est infausto punitus crimine mendax,
Ne falso fiaret quod veritate perit.
Veridico cuncta congressa est orbita gressu.
Perge vigens, error nullus in antra latet.

TITULUS I.

Quod non sint quacumque ex caussa relinquenda regiminis jura susceptа. Præfatio epistolæ Leonis ad Rusticum Narbonensem 68.

Quod jura regiminis solicite sint agenda. Præfatio epistolæ Leonis ad episcopos per Siciliam 65.

TITULUS II.

Quomodo fiat formata. Epistola Attici Constantinopolitani episcopi, quæ est in fine Græcorum conciliorum, ex integro.

Qualiter fuit formata. Et ut sine formata nullus clericus quocumque proficiscatur. Conc. Carthag. VIII. tit. 20. a cap. 20.

TITULUS III.

Non oportet ministrum altaris, vel etiam laicum, sine formatis literis aliquo proficisci. Conc. Laod. tit. 41. a cap. 7.

Non oportet altaris ministrum, vel quemlibet clericum, præter jussionem episcopi sui ad peregrina proficisci. Conc. eod. tit. 42.

Nullum peregrinum absque epistolio, idest formata, suscipi. Concil. Antioch. tit. 7. a cap. 6.

Quod non oporteat egenis epistolia tribui: honestiores autem commendatitiis literis approbari, Concil. Chalcedon. tit. 11. a cap. 11.

Ut qui confessorum literas portant, alias communicatorias recipiant. Concil. Arelat. I. tit. 9. a cap. 21.

De epistolis communicatoriis confessorum. Concil. Eliberit. tit. 25. a cap. 38.

De iis qui communicatorias literas portant, ut de fide interrogentur. Concil. eod. tit 58.

De clericis qui sine epistolis sui pontificis proficiscuntur. Concil. Agathen. tit. 52. & in eodem tit. 38. a cap. 30.

Ut clerici vel laici in alienam ecclesiam non communicent sine literis episcopi sui. Concil. Carthag. I. tit. 7. a cap. 13.

De præsidibus, vel cæteris rempublicam agere volentibus, ne sine literis episcopi sui communicent; & quum contra disciplinam egerint, excommunicentur. Conc. Arelat. 1. tit. 7. a cap. 21.

Quod non oporteat extraneos clericos sine commendatitis literis ministrare. Concil. Chalc. tit. 13. a cap. 11.

TITULUS IV.

Ut episcopus sine formata metropolitani longius non proficiscatur. Conc. Carth. III. tit. 28. a cap. 15. De modo profect. sacerdot.

Quod episcopus absque vocatione principis, & absque justis caussis ad comitatum vadens, communione & dignitate privetur. Concil. Sard. tit. 11. a cap. 5.

De commotione episcoporum, ne passim ad comitatum ire præsumant. Concil. Sard. tit. 12. a cap. 5.

De episcopis, vel omnibus omnino qui sunt sub ecclesiastica regula constituti; ut nulli absque consilio & literis metropolitani, omniumque qui in eadem provincia, sunt episcopi, ad principem eant. Concil. Antioch. tit. 11. a cap. 6.

Ut episcopi passim ad comitatum non pergant, nisi a principe evocati. Et quomodo pro oppressis aut viduabus, vel pupillis atque damnatis, apud potestates episcopis remedium impetrent. Concil. Sardic. tit. 8. a cap. 5.

Quomodo episcopi, aut per se, aut per ministros suos, causas sibi competentes juste agere possint quum velint. Conc. eod. tit. 9.

Quod nisi pro justis caussis, aut pupillorum, vel viduarum, sive laborantium remediis, episcopus *ad Comitatum* non eat. Concil. eod. tit. 10.

De convicinis episcopis in urbe regia commorandis. Concil. Tolet. VII. tit. 6. a cap. 50.

TITULUS V.

De conjurationibus, & conspirationibus quod crimen Græci PHRATRIAS dicunt. Concil. Chalced. tit. 18. a cap. 11. De conspirat. crim.

TITULUS VI.

De delatoribus. Concil. Eliberit. tit. 73. a cap. 38. De delatoribus.

TITULUS VII.

Quærendam in judicio conversationem accusatoris & accusati. Concil. Carthag. IV. tit. 96. a cap. 16. De accus. quær. conversat.

TITULUS VIII.

Qui non bonæ conversationis sunt, aut criminibus implicati sunt, clericos non accusent. Concil. Carthag. II. tit. 6. a cap. 14. De accusator. reprobat.

De personis quæ clericos accusare non possunt. Concil. Carthag. VII. tit. 2. a cap. 19.

De excommunicatis, ut donec in eadem sententia sunt, non accusent. Concil. eod. tit. 1.

Ut accuſatores, qui primum crimen objectum non comprobaverint, ad cætera accuſanda non admittantur. Concil. Carthagin. VII. tit. 3. a cap. 19.

De iis qui ſacerdotes accuſant nec probant. Concil. Eliberit. tit. 75. a cap. 38.

Ut qui clericum accuſaverit, & id non probaverit, excommunicetur. Concil. Brac. 11. tit. 8. a cap. 62.

Clerici accuſatores fratrum ad communionem non recipiantur. Concil. Carthag. IV. tit. 55. a cap. 16.

Ut falſi accuſatores fratrum, uſque ad exitum excommunicentur. Concil. Arelat. I. tit. 14. a cap. 21.

De accuſatoribus fratrum. Concil. Arelat. II. tit. 24. a cap. 22.

De laicis qui in clericos crimen intendunt. Concil. Tolet... tit. 3. a cap....

Ut accuſatores de levibus cauſſis non audiantur; de criminalibus vero diſcutiantur. In quo epiſcopus accuſatoris vice ſe diſcutiendum ſciat. Concilio Vaſenſi tit. 7. a cap. 28.

Ut epiſcopus ſi cuicumque crimen impegerit, deducatur ad probationem in ſynodo. Concil. Carthag. IV. tit. 29. a cap. 16.

Soli epiſcopo accuſanti non eſſe credendum. Quod ſi quem ſolus accuſaverit, & negantem excommunicaverit, nec ipſe communicet. Concil. Carthag. VII. tit. 5. a cap. 19.

TITULUS IX.

De accuſat. acceptione. De epiſcoporum & clericorum accuſatoribus, quales debeant in accuſationibus ſuſcipi. Chalced. tit. 21. a cap. 11

Ne ſine accuſatore legitime quiſpiam condemnetur. Conc. Tolet. VI. tit. 11. a cap. 49

TITULUS X.

De exam. teſt. Ejus quis frequenter litigat, & ad accuſandum facilis eſt, teſtimonium nemo abſque gravi examinatione recipiat. Concil. Carthag. IV. tit. 58. a cap. 16

TITULUS XI.

De non compel. ad teſtim. De clericis, nullius eccleſiaſtici ad teſtimonium dicendum perſona pulſetur. Concil. Carthag. V. tit. 1. a cap. 17

TITULUS XII.

De reprobat. teſt. De perſonis, quæ adverſus clericos teſtificari non poſſunt. Concil. Carthag. VII. tit. 4. a cap. 19

De falſis teſtibus. Concil. Eliberit. tit. 74. a cap. 38

De Judæis converſis, & poſt prævaricantibus, ut ad teſtimonium non admittantur. Concil. Tolet. IV. tit. 64. a c. 47

De eo quem ſolo ſuo teſtimonio præſumpſerit epiſcopus excommunicare. Concil. Carthag. VII. tit. 5. cap. 19

TITULUS XIII.

De contempta judicii. De accuſatis judicio adeſſe nolentibus. Epiſtola Bonifacii ad epiſcopos Galliæ, ex integro 32

TITULUS XIV.

De exord. Ut nullus epiſcopus pro judicio munera accipiat. Concil. Tarrac. tit. 10. a cap. 39.

Ut epiſcopus cauſſas cleris præſentibus audiat. Concil. Carthag. IV. tit. 23. a cap. 16

Nullus epiſcopus, vel infra poſitus, die dominico cauſſas audire præſumat. Concil. Tarrac. tit. 4. a cap. 39

De diſcretione cauſſarum, in quibus ſacerdotes judices eſſe poſſunt. Concil. Tolet. IV. tit. 31. a cap. 47.

TITULUS XV.

De implor. jud. De clericis, ſi a principe ſæculare aut epiſcopale judicium poſtulent. Concil. Carthag. VIII. tit. 19. a cap. 20

Si clericus injuſtam diſtrictionem epiſcopi circa ſe putat, recurrat ad ſynodum. Concil. Carthag. IV. tit. 66. a cap. 16

Licere clericis: ſi injuſte fuerint excommunicati vicinos adire epiſcopos. Concilium Sardicenſe tit. 17. a cap. 5

De clericis, qui de judiciis epiſcoporum ſuorum conqueruntur. Concil. Carthag. VIII. tit. 22. a cap. 20

Qui ſententiæ epiſcopi ſui non acquieſcit, recurrat ad ſynodum. Concil. Vaſen. tit. 5. a cap. 28

TITULUS XVI.

De non relinq. eccl. judiciis. Ne catholici apud infideles cauſſas proponant. Concil. Carthag. IV. tit. 87. a cap. 16

Quod non oporteat clericos, prætermiſſo epiſcopo, ad ſæcularia judicia commeare. Et ſi clericus adverſus epiſcopum alienum cauſſam habeat, apud audientiam ſynodi ejus provinciæ conqueratur. Nam ſi contra ipſius provinciæ epiſcopum, aut contra metropolitanum habuerit epiſcopus vel clericus, ad diœceſis epiſcopos pergat. Concil. Chalcedonen. titul. 9. a cap. 11

Ut clerici omnino publica judicia non appellent; quod ſi fecerint, aut cauſſam perdant, aut dignitate priventur. Concil. Carthag. III. tit. 9. a cap. 15

Ut clericus inconſulto epiſcopo ad judicem ſæcularem non pergat. Concil. Agathen. tit. 32. a cap. 30

Quod non liceat duos clericos in forum cauſſare publicum. Concil. Tolet. III. tit. 13. a cap. 46.

TITULUS XVII.

De elect. judic. Ut ſi ex conſenſu partium judices electi fuerint a numero qui conſtitutus eſt, non liceat eſſe judices pauciores. Concil. Carthag. III. tit. 10. a cap. 15.

TITULUS XVIII.

De num. jud. De numero judicum & clericis contumacibus, quanti poſſint judicare epiſcopum, presbyterum, vel diaconum. Concil. Carthag. I. tit. 11. a cap. 13.

Quanti debeant judicare epiſcopum, presbyterum, vel diaconum. Concil. Carthag. II. tit. 10. a cap. 14.

De

De epiſcopis & accuſatoribus, ubi, vel infra quod tempus examinentur: & de ſpatio purgationis, & communionis eorum. Concil. Carth. III. tit. 7. a cap. 15.

De presbyteris & diaconibus, quanti epiſcopi eos diſcutiant; & ut idem ordo cum accuſatoribus, in eorum cauſſis & diſcuſſionibus conſervetur. Qui in epiſcoporum negotiis conſervari jubetur, aliorum clericorum cauſſas ſolus loci epiſcopus agnoſcat & finiat. Concil. Carthag. III. tit. 8.

Ut Gallicani epiſcopi in Galliis non diſcutiantur. Concil. Vaſ. tit. 1. a cap. 28.

De presbyteris vel diaconibus ab uno epiſcopo non deponendis. Concil. Hiſpal. II. tit. 6. a cap. 66.

TITULUS XIX.

a dub. judic. De epiſcopis vel clericis a ſynodo, vel a proprio epiſcopo damnatis: quod ſi queſti fuerint, ad majorem epiſcoporum ſynodum ſe convertant, & principis auribus nullam moleſtiam ingerant. Concil. Antioch. tit. 12 a cap. 6

De epiſcopis accuſatis: ut ſi una pars eum innocentem, & altera judicaverit reum, alter metropolitanus cum aliquantis epiſcopis veniat, ut contentionem diſſolvat. Concil. Antioch. titul. 14.

TITULUS XX.

e diverſ. ud. Ut ſi quis ab aliis judicibus eccleſiaſticis ad alios tranſeat, non obſit prioribus, ſi diverſam ſententiam proferant. Quærendum tamen ſi nulla ſint cauſſa injuſtitiæ depravati. Conc. Carthag. III. tit. 10. a cap. 15.

TITULUS XXI.

e injuſt. ud. Irritam eſſe ſententiam epiſcopi, niſi clericorum ſuorum ſententia confirmetur. Conc. Carthag. IV. tit. 23. a cap. 16.

Irritam eſſe injuſtam epiſcoporum damnationem, & iccirco a ſynodo retractandam. Conc. eod. tit. 28.

Irritam eſſe abſente eo, cujus cauſſa agitur, ſententiam prolatam. Nam qui fecerint in ſynodo cauſſam dabunt. Concil. eod. tit. 30.

TITULUS XXII.

e incert. id. De epiſcopis qui exceperint ſententiam a totius provinciæ epiſcopis, ut eorum judicium revolvi non poſſit. Concil. Antiochen. tit. 15. a cap. 6.

Non licere epiſcopo; vel cuicumque clerico ſi exauctoratus fuerit miniſtrare, donec reparari poſſit. Conc. Antioch. tit. 4.

De clericis pro crimine ſuo damnatis, ut a quolibet non defenſentur. Concil. Carthag. V. tit. 2. a cap. 17.

De clericis excommunicatis, quamdiu eis aſſerere liceat *innocentiam ſuam*. Concil. eod. titul. 12.

TITULUS XXIII.

e convell. & confirm. Jud. De epiſcopo adjudicato. Ut ſi voluerit epiſcopus Romanus, aut renovet aut confirmet judicium. Conc. Sard. tit. 3. a cap. 5.

Ut ſi epiſcopus a ſynodo fuerit depoſitus; in cathedram ejus nullus per omnia ordinetur, niſi ejus cauſſam epiſcopus Romanus determinaverit. Conc. eod. tit. 4.

De cauſſis clericorum tam ſuperioris ordinis quam inferioris, quæ in provincia minime finiuntur, ut ab apoſtolica ſede determinentur. Epiſtola Innocentii ad Victoricum tit. 3. 7.

Quod ſurreptum fuerit apoſtolicæ ſedi, & ſuam in melius ſententiam commutaverit, quando damnationem *Photini* reſcidit. Epiſtola Innocentii ad Ruffum tit. 7. a cap. 26.

Item de epiſcopo adjudicato: ut per quos voluerit epiſcopus Romanus renovet judicium. Conc. Sard. 4. cap. 5.

De ordine quo depoſiti iterum ordinentur. Conc. Tolet. IV. tit. 28. a cap. 47.

De epiſcopis accuſatis, ut a Romano epiſcopo, vel ab aliis, quos miſerit, actio finiatur. Concil. Sard. tit. 7. a cap. 5.

Si presbyter aut diaconus injuſte ſe excommunicatum in concilio conqueratur. In excerptis Martini 35.

TITULUS XXIV.

De collat. paup. De iis quæ in uſus pauperum conferuntur, ut extra eccleſiam dentur. Conc. Gangrenſi tit. 8. a cap. 4.

Agapen fratrum non debere contemni. Concil. eod. tit. 11.

TITULUS XXV.

De oppr. paup. & fraud. eccleſ. oblat. Ut opprimentium pauperes oblationes non ſuſcipiantur, Concil. Carthagin. IV. titul. 94. a cap. 16.

Ut qui oblationes defunctorum aut negant, aut difficulter reddunt, excommunicentur. Conc. eod. tit. 95.

Ut qui oblationes defunctorum retinent, excommunicentur. Concil. Vaſenſi titul. 4. a cap. 28.

De iis qui ſuas vel propinquorum oblationes eccleſiis fraudant. Concil. Agathen. titul. 4. a cap. 30.

Si quis *Potentium* quemlibet exſpoliaverit, & admonente epiſcopo non reddiderit, excommunicetur. Conc. Tolet. I. tit. 11. a cap. 44.

TITULUS XXVI.

De concil. celebrandis Ut bis in anno epiſcoporum fiat concilium. Conc. Nicæno tit. 5. a cap. 1.

Quod oporteat bis in anno concilium fieri per ſingulas provincias. Concil. Chalced. tit. 19. a cap. 11.

Ut geſta conciliorum epiſcoporum ſubſcriptionibus roborentur. Concil. Carthag. III. 50. a cap. 15.

Ut ad metropolitani arbitrium ſynodus congregetur. Concil. Arelat. II. titul. 18. a cap. 22.

Ut epiſtolas ad concilium revocandum metropolitanus ſubſcribat & dirigat. Conc. Carth. VIII. tit. 10. a cap. 20.

Quod in communes cauſſas eccleſiæ generale concilium congregare oporteat, in privatis vero cauſſis ſpeciale uniuſcujuſque provinciæ. Conc. Carthag. VIII. tit. 9. a cap. 20.

De qualitate conciliorum vel quare aut quando fiant. Concil. Toletan. IV. tit. 3. a cap. 47.

Ut epiſcopus ad diem concilii occurrat. Conc. Carthag. V. tit. 19. a cap. 17.

Formula qualiter concilium fiat. Conc. Tolet. IV. tit. 4.

Ut epiſcopus ægrotans pro ſe legatum ad ſynodum mittat. Concil. Carthag. IV. tit. II. a cap. 16.

De tempore Paſchæ, & die Concilii, quo celebrari oporteat. Concil. Carthag. V. tit. 7. a cap. 17.

De ſynodo annis ſingulis congreganda. Conc. Agathen. tit. 71. a cap. 30.

Ut per ſingulos annos Concilium fiat. Conc. Carthag. III. tit. 2. a cap. 15.

Ut bis in anno Concilium fiat. Conc. Rheg. tit. 7. a cap. 26.

Ut bis in anno ſynodus celebretur. Concil. Antioch. tit. 20. a cap. 6.

De bis in anno ſynodo facienda; & non licere alteri epiſcopo proprie apud ſe Concilium facere, niſi ſoli Metropolitano. Conc. Brac. III. tit. 18. a cap. 63.

Ut nulli epiſcopo a ſynodo liceat deeſſe, vel ante peractam ſynodum diſcedere. Conc. Arelat. II. tit. 19. a cap. 22.

Ut nullus epiſcopus de Concilio ſine conſenſu diſcedat, aut ad Concilium ire recuſet. Neque officia ſua presbyteris injungat: ſed epiſcopi & alii ea coram ſe agant. Conc. Araufic. tit. 29. a cap. 27.

Quod ſemel in anno ad Concilium ſacerdotes & judices atque actores patrimonii fiſcales debeant convenire. Concil. Tolet. III. tit. 18. a cap. 46.

Ut epiſcopus diœceſanus presbyteros & quoſdam ex laicis convenire literis ad ſynodum moneat. Concil. Tarraconen. tit. 13. a cap. 39.

Ut de Sicilia ternis annis ſingulis epiſcopi die tertia Kal. Octobrium Romam pro ſynodo occurrant. Epiſtola Leonis ad epiſcopos per Siciliam tit. 7. 65.

Ut bina per annos ſingulos epiſcoporum Concilia celebrentur. Epiſtola Leonis ad Anaſtaſium tit. 7. 69.

Ut bini de provinciis epiſcopi, quos Metropolitani probaverint, ad Theſſalonicam dirigantur. Epiſtola Leonis ad Anaſtaſium tit. 10.

Ut non amplius quam dies quindecim in Concilio remorentur Epiſcopi. Epiſtola ejuſdem ad quem ſupra tit. 11.

De Concilio per annos ſingulos celebrando. Epiſtola Hormiſdæ ad epiſcopos per Hiſpaniam tit. 3 a cap. 93.

De epiſcopis qui poſt Acta Carthaginenſis ſynodi retenti ſunt ad reliqua peragenda. Conc. Milevitano II. *ſeu Carthag. VIII.* titul. 27. a cap. 20.

TITULUS XXVII.

De epiſcop. ad ſyn. ire contem.

Epiſcopos ad ſynodum vocatos non debere contemnere. Concil. Laodicen. titul. 40. a cap. 7.

Ut qui plebe ſua contempta ad Concilium venire detrectant, plebem & honorem amittant. Concil. Carthag. III. tit. 43. a cap. 15.

Ut nullus epiſcopus de Concilio ſine conſenſu diſcedat, aut ad Concilium ire excuſet. Concil. Araufic. tit. 29. a cap. 27.

Si epiſcopus a Metropolitano admonitus, pro ſynodo vel ordinatione epiſcopali venire diſtulerit. Conc. Agath. tit. 35. a cap. 30.

Ut epiſcopus qui a Metropolitano commonitus, ad Synodum non venerit, excommunicetur. Concil. Tarrac. tit. 6. a cap. 39.

De epiſcopo qui noluerit venire ad ſynodum. Concil. Bracar. III. tit. 19. a cap. 63.

TITULUS XXVIII.

De cuſt. pact. Princ. firm.

Ut geſta conciliorum epiſcoporum ſubſcriptionibus confirmentur. Concil. Carthag. III. tit. 50. a cap. 15.

Ut pacta inter epiſcopos inita cuſtodiantur. Concil. Carthag. I. tit. 12. a cap. 13.

Ut epiſcopus qui contra profeſſionem ſuam in Concilio habitam venerit, deponatur. Concil. Carthag. II. tit. 13. a cap. 14.

Ut de hæreticis & infidelibus, quicquid in Concilio conſtituitur, a Principe impetretur. Concil. Carthag. VIII. tit. 11. a cap. 20

TITULUS XXIX.

De excommunicatis clericis ſive laicis. Concil. Nicæn. tit. 5.

De clericis excommunicatis, ne alii epiſcopi eis communicent. Concil. Sardic. tit. 16. a cap. 5.

De excommunicatis quid obſervetur. Concil. Ant. tit. 6. a cap. 6.

De excommunicatis, qui præter voluntatem epiſcopi ad urbem regiam venerint. Conc. Chalc. tit. 23. a cap. 11.

Ut qui excommunicatum alterius ſuſceperit, excommunicetur, & pari crimine obnoxius teneatur. Concil. Carthag. II. tit. 7. a cap. 14.

Excommunicatus presbyter ſi ſacrificare præſumpſerit, anathematizetur. Concil. eod. titul. 8.

De clericis & Monachis excommunicatis, qui præter voluntatem epiſcopi ſui ad urbem regiam veniunt. Concil. Chalc. tit. 23. a cap. 11

Ut cum excommunicato communicans vel orans excommunicetur. Concil. Carthag. IV. tit. 73. a cap. 16.

De iis qui excommunicatos alterius recipiunt. Concil. Arelat. II. tit. 8. a cap. 22.

De clericis qui per culpam ſuam ab epiſcopo ſuo excommunicantur. Conc. Tauritano tit. 44. a cap. 25

De iis qui vel innocentes, vel pro minimis cauſſis ab epiſcopo excommunicantur, ut ab aliis epiſcopis indubitanter communionem accipiant. Conc. Agathen. tit. 3. a cap. 30.

Ut excommunicatus humiliet ſemetipſum, ut feſtinius reconcilietur. Concil. Vaſenſi tit. 6. a cap. 28.

De eo qui ab epiſcopo ſuo aliquid repetit pro ipſa conventione, ab eccleſia non privetur. Conc. Aurel. tit. 8. a cap. 31.

De excommunicatis presbyteris, ut in neceſſitate communionem dent. Concil. Eliber. tit. 32. a cap. 38.

De epiſcopis qui excommunicatum alienum communicant. Concil. eod. tit. 53.

Ut qui a ſuis epiſcopis privantur, ab aliis non recipiantur. Concil. Cæſarang. titul. 5. a cap. 41

De iis qui excommunicantur a ſacerdotibus, ut nullus ad eos accedat, Concil. Tolet. I. tit. 15. a cap. 44.

De non communicando excommunicatis. Concil. Bracar. I. tit. 15. a cap. 61.

De

De clericis excommunicatis. Concil. Bracar. III. tit. 37. a cap. 63.

Non licere communicare excommunicatos. Concil. eod. tit. 84.

De iis qui in sua provincia non communicantes, alibi communicant. Concil. Africano Milevitano tit. 18. a cap. 20.

Si *quislibet* clericus aut laicus pro hæresi fuerit excommunicatus, libellum Fidei suæ det, ut opinionem hæresis expurget. In excerptis Martini tit. 36. a cap. 63.

De damnatione Acacii, quod hæreticis ausus sit communicare. Epistola Felicis ad eumdem Acacium Constantinopol. ex integro 82.

De episcopis qui excommunicatum alterius suscipiunt. Concil. Arausic. tit. 11. a cap. 27.

TITULUS XXX.

De excomm. et ita defunct.

De excommunicatis a sæculo exeuntibus. Concil. Nicæn. tit. 13.

De communione privatis & ita defunctis. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 8. 65.

TITULUS XXXI.

De conf. non reg. locor.

Non accipiat alium episcopum plebs, quæ in diœcesi semper subjacuit. Concil. Carthag. III. tit. 46. a cap. 15.

Ut diœcesi quæ episcopum nunquam habuit, non habeat. Concil. Carthag. II. tit. 5. a cap. 19.

Ut qui comprobaverit suam civitatem Metropolim fuisse, teneat primatum. Concil. Tauritano tit. 1. a cap. 25.

Ne in una provincia duo Metropolitani sint, & de quibus ita factum est. Concil. Chalced. tit. 12. a cap. 11.

Quod non oporteat secundum statuta Imperatorum duos esse metropolitano episcopos. Epistola Innocentii ad Alexandrum tit. 2.

Quod unaquæque provincia suo metropolitano debeat esse contenta. Epistola Cœlestini ad episcopos Galliæ tit. 4.

De terminis non transferendis. Epistola Innocentii ad Florentinum ex integro.

Ut nullus episcopus relicta cathedra in diœcesi resideat. Concil. Carthag. V. tit. 5. a cap. 17.

Episcopus in diœcesi factus, solam eam teneat plebem, in qua est ordinatus. Concil. Carthag. III. tit. 46. a cap. 15.

Si episcopi negligentes sint adversus hæreticos, amittant eadem loca, in quibus inveniuntur exitiere negligentes. De judicibus etiam, quibus in causa dirimi potest. Conc. Carthag. VIII. tit. 24. a cap. 20.

Ut si episcopus in majoribus cathedris conventus a vicinis episcopis, infra sex menses ad ecclesiæ unitatem non converterit, excommunicetur. Quod si fuerit de communione mentitus episcopus privetur. Concil. eod. tit. 25.

TITULUS XXXII.

De invas. fed. & locis.

De episcopis vagantibus ecclesias vacantes occupantibus. Et hanc esse plenam synodum ubi metropolitanus fuerit. Conc. Antioch. tit. 16. a c. 6.

Ut nullus episcopus alienum conculcet episcopum. Concil. Arelat. I. tit. 17. a cap. 21.

Ne episcopus alterius episcopi plebes aut fines usurpet. Concil. Carthag. I. tit. 10. a cap. 13.

Ut nullus parochiam alienam præsumat. Carthag. III. tit. 21. a cap. 15.

De episcopis, qui quod repetere potebant, prætermissa synodo invaserunt. Concil. Carthag. VIII. tit. 21. a cap. 20.

TITULUS XXXIII.

De reg. eccl. & tricenn. possess.

De ecclesiis in barbarico positis. Conc. Constantinop. tit. 4. a cap. 8.

De ecclesiis in parochiis per triginta annos ab episcopo habitis, vel renovatis urbibus. Concil. Chalced. tit. 17. a cap. 11.

De tricennii tempore, & per provincias causarum discretione. Concil. Tolet. IV. tit. 34. a cap. 47.

De tricennali præscriptione: ut post triginta annos nulli liceat pro eo appellare; quod legum tempus exclusit. Epistola Gelasii ad Sicilienses episcopos tit. 2. a cap. 85.

Ut basilicæ in cujus territorio sunt, in ejus episcopi maneant potestate. Concil. Aurelian. tit. 19. a cap. 31.

De ecclesiis ab hæresi translatis: ut ad eos episcopos, in quorum sunt parochiis, pertineant. Concil Tolet. III. tit. 9. a cap. 46.

Quod ecclesiarum omnium dotes ad episcopi ordinationem debeant pertinere. Concil Tolet. III. tit. 19. a cap. 46.

De conventu territorii, & Basilicis noviter constructis: ad quem episcopum pertineant. Concil. Tolet. IV. tit. 35. a cap. 47.

TITULUS XXXIV.

De visitand. & moder. parocn.

Ut annis singulis episcopi diœcesin visitent. Ut non plusquam tertiam de parochiis suis accipiant. Concil Tarrac. tit. 8. a cap. 39.

De requisitione episcoporum per singulos annos in parochiis peragenda. Concil. Tolet. IV. tit. 36. a cap. 47.

Ne ex facultatibus ecclesiarum diœcesis, excepto tertiam rationem tributorum ac frugum, episcopus aliquid auferat. Concil. Tolet. IV. tit. 33. a cap. 47.

Ut episcopus ambulet per diœcesem suam. Concil. Bracar. II. tit. 1. a cap. 62.

Ut episcopus per diœcesem suam ambulans, duos solidos tantum accipiat: neque tertiam partem de oblationibus quærat: clerici non cogantur more servili. Concil. eod. tit. 2.

Ut episcopus ambulet per diœcesem suam, discutiens clericos, si bene ministrent, & ante 20. dies Paschæ catechumeni doceantur symbolum. Concil. Bracar. II. tit. 1.

De exactione ecclesiarum Galliciæ provinciæ. Concil. Tolet. tit. 4. a cap. 50.

TITULUS XXXV.

Si cont. jur. parror. qua exam. de term.

De Theodulphi Malacitanæ ecclesiæ episcopi querimoniis adversus reliquos episcopos pro quibusdam parochiis. Concil. Hispal. II. tit. 1. a cap. 66.

De querimoniis Fulgentii & Honorii episcoporum pro quibusdam parochiis. Concil. eod. tit. 2.

De duobus episcopis unius provinciæ inter se contentionem habentibus. Concil. Sardic. tit. 3. a cap. 5.

TITULUS XXXVI.

De œcon. & defens. eccl

De œconomis, idest dispensatoribus singularum haben-

habendis. Concil. Chalced. tit. 16. a cap. 41.

De institutione œconomorum, ideſt qui res eccleſiaſticas tractant. Concil. Tolet. IV. tit. 48. a cap. 47.

De œconomis, ne ex Laicis conſtituantur. Conc. Hiſpal. II. tit. 9. a cap. 66.

Defenſor eccleſiarum a Principibus poſtuletur. Conc. Carthag. V. tit. 9. a cap. 17.

Ut pro cauſſis eccleſiæ pro-perſecutores vel advocati a Principe poſtulentur. Concil. Carthag. VIII. tit. 16. a cap. 20.

Ut fundatores eccleſiarum, quouſque advixerint, earum habeant curam; ipſique illic miniſtros eligant ſervituros. Concil. Tolet. IX. tit. 2. a cap. 52.

TITULUS XXXVII.

De diſpenſ. rer. eccl.

Ut oblatio fidelium, quæ in nummis offertur, apud unumquemlibet clericum ſervetur, competenti tempore inter clericos dividenda. Concil. Bracar. I. tit. 21. a cap. 61.

De iis, quæ in altario offeruntur, ſive prædiis. Concil. *Aurelian.* tit. 16. a cap. 81.

De iis quæ in altario a fidelibus in parochitanis baſilicis offeruntur. Concil. eod. tit. 17.

De rebus eccleſiaſticis quot portiones fiant. Concil. Brac. I. tit. 7. a cap. 61.

De rebus eccleſiæ diſpenſandis: quæ diſpenſatio ita fiet, ut nulla neceſſitas maneat. Concil. Bracar. III. tit. 16. a cap. 63.

Ut de redditibus eccleſiæ, & oblatione fidelium quatuor portiones fieri debeant. Decretum Gelaſii generale tit. 29. a cap. 84.

De bene regendis eccleſiæ rebus ab epiſcopis. Epiſtola Gelaſii ad Sicilienſes epiſcopos tit. 2. 83.

De conquiſitis rebus, inter eccleſiam & ſacerdotis inteſtati hæredes, quæ diviſio fiat. Concil. Tolet. IX. tit. 4. a cap. 52.

Ut epiſcopus tertiam eccleſiaſticarum rerum ſibi debitam, cui elegerit conferat. Concil. Tolet. IX. tit. 6. a cap. 52.

TITULUS XXXVIII.

De cuſt. & non alien. eccl. reb.

De collatis rebus eccleſiis, ut in earum jure perdurent. Concil. Tolet. VI. tit. 15. a cap. 49.

Non debere ſacerdotes eccleſiaſtica vendere; verumtamen vendita revocare. Concil. Ancyritano tit. 14. a cap. 2.

Irritam eſſe quamcumque diſtractionem epiſcopi actam ſine conniventia clericorum. Concil. Carthag. IV. tit. 32. a cap. 16.

Res eccleſiæ inconſulto metropolitano epiſcopo non alienandæ. Concil. Carthag. V. tit. 4. cap. 17.

Ut epiſcopo non liceat rem alienare eccleſiæ, clericis autem, monachis, & peregrinis liceat dare. Concil. Tolet. III. tit. 3. Concil. Agath. tit. 22. a cap. 30.

Non licere cunctis miniſtris & ſacerdotibus res eccleſiæ commutare, vendere, vel donare; nec libertis a parochitanis editis eccleſiam relinquere. Concil. Agath. tit. 49.

Non licere presbyteris parochitanis de rebus eccleſiæ aliquid vendere. Concil. eod. tit. 53.

Presbyteri parochitani quodcumque emerint, ad nomen eccleſiæ faciant ſcripturam. Concil. eod. tit. 54

Ut epiſcopus in rebus eccleſiæ poteſtatem habeat, nec domeſticis ſuis, vel propinquis in eis poteſtatem attribuat. Concil. Antioch. tit. 25. a cap. 6.

Epiſcopus rebus eccleſiæ, tamquam commendatis, non quaſi propriis utatur. Concil. Carthag. IV. tit. 31. a cap. 16.

Quomodo ab epiſcopis res eccleſiæ habeantur. Et de libertis manumittendis. Concil. Agath. tit. 7. a cap. 30.

Licere epiſcopo ſine conniventia clericorum aliquid exiguum vendere. Concil. eod. tit. 45.

Licere epiſcopis fugitivos ſervos eccleſiæ venundare. Concil. eodem. tit. 46.

De mancipiis eccleſiæ ab epiſcopo manumiſſis. Concil. Hypal. I. tit. 1.

De ſuperbis eccleſiæ libertis, ut ad ſervitium revocentur. Concil. Hypal. II. tit. 8.

De mancipiis eccleſiæ ab epiſcopo proximis ſuis collatis. Concil. Hypal. I. tit. 2.

Si epiſcopus de rebus eccleſiæ aliquid per teſtamentum contulerit. Concil. Agath. tit. 51. a cap. 30.

De præſumptuoſo epiſcopo, ſi abſque neceſſitate, & inſcio clero, vel de loco, ubi preſbyter non eſt, de rebus eccleſiæ vendere quodcumque præſumpſerit. Concil. Bracar. III. tit. 14.

Non licere clericis poſt mortem ſui epiſcopi res ad eum pertinentes diripere. Concil. Chalced. tit. 22. a cap. 11.

Ut ſi epiſcopus inteſtatus obierit, inventarium de rebus ejus clerici faciant, ut nullus exinde aliquid auferat. Concil. Tarracon. tit. 12. a cap. 39.

Si ſacerdos moritur, quid de rebus eccleſiæ obſervetur. Concil. Ilerden. tit. 16. a cap. 42.

Ut defuncto epiſcopo, de rebus ipſius, vel eccleſiæ, nullus quicquam præſumat. Concil. Valletano tit. 2. a cap. 43.

De rebus eccleſiaſticis & epiſcopalibus, qualiter ſerventur. Concil. Antioch. tit. 24. cap. 6.

De rebus eccleſiaſticis gubernandis, ac a ſpiritualibus ſegregandis. Concil. Brac. III. tit. 15.

Ut propinqui morientis epiſcopi de rebus ejus nihil uſurpent ſine metropolitani & comprovincialium conſcientia. Concil. *Valletan.* tit. 3. a cap. 43.

De rebus epiſcopi propriis vel acquiſitis, quid habeat obſervari Concil. Agath. titul. 48. a cap. 30.

Si epiſcopo quippiam a quolibet fuerit derelictum, ab eccleſia vindicetur, exceptis iis, quæ per fidei commiſſum data reperiuntur. Concil. eod. tit. 6.

Ut epiſcopus relinquens, vel non relinquens filios, ſi eccleſiam cui præfuit hæredem non fecerit, de bonis quæ relinquit, damnis eccleſiæ conſulatur. Concil. eod. tit. 33.

De venditionibus; quas Abbates facere præſumunt, & nullatenus faciendis libertis de monaſterii ſervis. Concil. eod. tit. 56.

De promiſſo ſuffragii præſtiti ex rebus eccleſiæ ſacerdotibus perſolvendo, ut ita concilio roboretur. Concil. Tolet. IV. titol. 37. a cap. 47.

Si de rebus eccleſiæ pro præſtatione aliquid dari dicatur, canſſa præſtiti cognoſcatur. Conc. Tolet. IX. tit. 3. a cap. 52.

De ſuffragio fundatoribus eccleſiarum, vel filiis eorum, ex rebus ab ipſis collatis impertiendo. Concil. Tolet. IV. tit. 38. a cap. 47.

Res

Res ecclesiasticæ usu collatæ nulla conscriptione temporum defendantur. Concil. Agath. tit. 59. a cap. 30

Si episcopus cuiquam terrulas præstiterit excolendas sine præjudicio juris ecclesiæ, tenebuntur. Concil. Aurelian. tit. 25. a cap. 31.

Ut quicquid de jure ecclesiæ clerici tenuerint, post obitum eorum ad ecclesiam revertatur. Conc. Tolet. II. tit. 4. a cap. 45.

Ut res ecclesiæ non alienentur, & clericis, & monachis, aut peregrinis in usum dentur. Epistola Symachi ad Cæsarium tit. 1. a cap. 87.

De stipendiis clericorum, ne a jure alienentur ecclesiarum. Conc. Tolet. VI. tit. 5. a c. 49.

Ut de rebus ecclesiæ nihil episcopi auferant. Et qualiter proximi fundatores ecclesiarum solicitudinem gerant. Concil. Tolet. IX. tit. 1. a cap. 52.

Ut scripturæ, quas sacerdotes & ministri injuste fecerint, post mortem eorum habeant annorum numerum computatum. Conc. eodem tit. 8.

TITULUS XXXIX.

De libert ex milit. eccl.

De libertis ex familia ecclesiæ factis, si nihil ex proprio conferant sacerdotes qui eos faciunt. Concil. Tolet. IV. tit. 67. a cap. 47.

De discretione manumissorum ex familia ecclesiæ, qualiter manumittantur, & ne adversa testificent vel accusent. Conc. eod. tit. 68.

Quod liberti ex familia ecclesiæ pro compensatione acquisitæ rei ab episcopis possint fieri. Concil. eod. tit. 69

De professione libertorum ecclesiæ, & posteritatis eorum sacerdotibus facienda; ne longinquitas temporis hos faciat oblitescere libertate. Concil eod. tit. 70.

De libertis ecclesiæ ejusdem patrocinium derelinquentibus. Concil. eod. tit. 71.

De professionibus & obedientia libertorum ecclesiæ. Concil. Tolet. VI. tit. 9. a cap. 49.

De progenie libertorum ecclesiæ: ne iis vel pro nutritione ab ecclesia liceat evagari. Concil. Tolet. VI. tit. 10.

Quod post mortem sacerdotis libertate serius collata, annorum tempus debeat computari. Concil. Tolet. IX. tit. 12. a cap. 52.

Ut ex libertis ecclesiæ, & ex personis ingenuis geniti, ab obsequiis ecclesiæ non recedant. Concil. eod. tit. 13

Si liberti ecclesiæ ad eam reverti non velint. Concil. eodem tit. 14

De obsequio & disciplina libertorum ecclesiæ. Conc. eodem tit. 15

Quod libertis ecclesiæ nihil de rebus suis in alienum liceat transferre dominium. Concil. eodem tit. 16

TITULUS XL.

non ignor. ip.

Quod nulli sacerdoti liceat Canones ignorare. Epistola Cœlestini ad episcopos per Apuliam. tit. 1. a cap. 36

Quod ignorantia sanctarum scripturarum. Eutychen hæreticum fecerit. Rescriptum Leonis ad Flavianum tit. 1. a cap. 40

Ut sciant servare quod noverunt, & curent nosse quod ignorant. Decretum Gelasii generale tit. 28. a cap. 84

TITULUS XLI

De observ Canon & damn. vet. præsum.

De statutis Canonum conservandis. Epistola Leonis ad episcopos Africanos tit. 2. 71

Ut Canones Nicæni, & Apostolicæ sedis decreta custodiantur. Decret. Hilarii tit. 1. 76.

De institutis ecclesiasticis moderandis, pro temporis qualitate dispositis. Decretum Gelasii Tit. 1. 84.

Ut ubi nulla perurget necessitas, constituta Patrum inviolata serventur. In quo supra Tit. 2.

Quod Apostolica sedes paternos Canones pro studio devota custodiat, & eos custodiri simili intentione præcipiat, Decretum Gelasii generale Tit. 11.

Ut episcopus, presbyter, & diaconus, qui contra hæc statuta fecerint, periclitentur. Decretum Gelasii generale Tit. 30.

Quod prævaricatores interdictorum communionis se noverint subire jacturam. Epistola Symmachi ad Cæsarium Tit. 6. cap. 87.

Quod in præteritis regulis, & quæ custodienda sunt, & quæ vetita sunt, ordinataque, in omnibus diligenter debeant observari. Epistola Hormisdæ ad Salustium Hispalensem tit. 2. cap. 95.

Ut nullus privilegia antiqua convellat, sed in honore suo a patribus decreta serventur. Rescripto Hormisdæ ad episcopos Bæticæ, ex integro 97.

De damnatione eorum qui ea quæ interdicta sunt, usurpare præsumunt. Epistola Zosimi ad Isicium Salonitanum episcopum Tit. 2. a c. 28.

Id ipsum de eodem. Epistola Cœlestini ad episcopos per Apuliam tit. 3. a cap. 36.

Ut si quis sacerdotum contra interdicta fecerit, a suo sit officio removendus. Epistola Leonis ad universos episcopos per Campaniam & diversas provincias Tit. 5. 66.

Qui instituta violaverit, sententiam in se inveniet. Decretum Hilarii Tit. 4. 76

Ut episcopi qui contra statuta faciunt honore priventur. Concil. Taurit. Tit. 2. a cap. 25.

De Abgaro & *Tyberiano*, qui ex laicis fuerunt ordinati. Epistola Leonis ad Africanos episcopos tit. 4. 71

De damnatione eorum qui prætereuntes statuta, nova introducunt præcepta. Sententia in fine Gangrensis Concilii a cap. 4

De canonibus uniuscujusque concilii conservandis. Concil. Chalced. tit. 1. a cap. 11.

De observatione priorum canonum. Concil. Tolet. III. tit. 1. a cap. 47

De stabilitate canonum, & damnatione eos violantium. Concil. Bracar. 1. tit. 22. a c. 61

Ut laici contemptores canonum excommunicentur, clerici honore priventur. Concil. Carthag. 1. tit. 14. a cap. 13

De Proterio Alexandrino episcopo ut primorum suorum decreta conservet. Epistola Leonis ad Marcianum Augustum tit. 1. a c. 59

Ubi postulat eumdem imperatorem, ut epistolam, quam ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum scripserat, in græcum translatam Alexandrinæ ecclesiæ destinet. In quo supra tit. 2.

Ubi per legatos suos hortatur Dei sacerdotes, ut secundum sacras scripturas cuncta disponant. Epistola Leonis ad Synodum Chalcedonensem & integro 56

TI-

TITULUS XLII.

De non contem quæst. & cav. concert.

Profundiores quæstiones nec contemnendæ sunt, nec penitus asserendæ. Epistola Cœlestini ad episcopos Galliæ tit. 1. 34.

Quod magnopere contentio sit cavenda. Epistola Anastasii ad Anastasium tit. 4. a cap. 86.

TITULUS XLIII.

De retri. cond. servor.

Ut servi sub obtentu religionis non suscipiantur aut vindicentur in monasteriis, vel in clero. Decretum Gelasii generale tit. 16. a c. 84

TITULUS XLIV.

De quorume. lib. eccl. comm.

De libertis qui ecclesiæ commendati sunt, ne opprimantur. Concil. Arausic. tit. 7. a c. 27.

De libertis, ut in necessitate ab ecclesia tueantur. Concil. Agath. tit. 29. a cap. 30

Quod liberti ab episcopis vel ab aliis facti, & ecclesiæ commendati, permanere debeant liberi. Concil. Tolet. III. tit. 6. a cap. 46

De libertis patrocinio ecclesiæ commendatis. Concil. Tolet. IV. tit. 72 47

LIBER QUARTUS.

De institutionibus officiorum & ordine baptizandi.

Ecce jugi motu placendi munera portans
Totum quod statuis implevi mente reclini.
Amodo quæ nostris sternetur semita plantis?
Aut committemus alacres per plana recursus?
Hactenus excerpto verborum lingua cucurrit
Ordine, nunc compone choros reboantibus hymnis.
Doce delicti sordes baptismate tolli.
Distingue templis altaria; carmina, thaura.
Complere tua concurram cito jussa citatus,
Imperiaque animis sacra portabo superbis.

INDEX LIBRI QUARTI

1 *Quod sibi tantum noceant, quum a malis bona ministrantur.*
2 *De non usurpanda doctrina, & nomine Doctoris.*
3 *De recipiendis libris canonicis, & renuendis libris, & psalmis apocryphis.*
4 *De symbolis Patrum.*
5 *De custodiendis symbolis.*
6 *De prædicando symbolo.*
7 *De construendis ecclesiis & altaribus.*
8 *De honore ecclesiarum.*
9 *De honore Martyrum.*
10 *De consecratione sanctarum oblationum.*
11 *De honore sanctarum oblationum.*
12 *De situ & accessu in choro*
13 *De concordia officiorum*
14 *De ordine officiorum*
15 *De orationibus & celebritate missarum.*
16 *De honore missarum.*
17 *De litaniis.*
18 *De observantia jejuniorum.*
19 *De observantia quadragesimæ.*
20 *De cognitione & celebritate Paschæ.*
21 *De catechumenis.*
22 *De iis qui baptismum dare possunt.*
23 *Quod in nomine Trinitatis debeat baptismum dari.*
A 24 *Quid valeat virtus baptismi.*
25 *De mersione baptismi.*
26 *De tempore baptismi.*
27 *De baptizandis ægrotis, & non baptizandis mortuis.*
28 *De prægnantibus baptizandis.*
29 *De baptizandis gentibus.*
30 *De dubio baptismo.*
31 *De regulis baptizatorum.*
32 *De ordine baptizandi.*
33 *De baptizatis & non confirmatis, atque ita mortuis.*
34 *De filiis catholicorum si baptismati hæresis dentur.*
35 *De non iterando baptismo.*
B 36 *De baptizatis a solis episcopis consignandis.*
37 *De baptizatis chrismate perungendis.*
38 *De funeribus christianorum.*
39 *De non judicando de mortuis.*
40 *De energumenis.*

Altaris aram, ritus, & cantica templi.

TITULUS I.

Quod sibi tant. noc. quando a mal. bona min.

Quod mali bona ministrando sibi tantummodo noceant, nec ecclesiæ sacramenta commaculent. Epistola Anastasii ad Anastasium Augustum tit. 8. a cap. 86

Quod eos quos post damnationem suam baC ptizavit vel ordinavit Acacius, nulla portio læsionis attingat. In quo supra tit. 7.

TITULUS II.

De non usurp doctr. & nom.

Ut doctoris sibi nomen non imponat, cui concessum non est. Concil. Cæsaraugust. tit. 7. a cap. 41

Ut laicus præsentibus clericis non doceat. Conc. Carthag. IV. tit. 98. a cap. 16

Ut mulieres publice docere non præsumant. Conc. Carthag. IV. tit. 99

TITULUS III.

D Non licere psalmos ab idiotis compositos in ecclesia dici, neque libros qui sunt extra canonem, legere: & qui sunt libri canonici. Conc. Laodic. tit. 59. a cap. 7

De recip. li can. & ren. lib. & psal. apocr.

Ut præter sacras scripturas nihil in ecclesia legatur sub nomine divinarum scripturarum: & qui sint libri canonici. Concil. Carthag. III. tit. 47. a cap. 15

Præter canonicas scripturas nihil in ecclesia catholica, nihil in auctoritate recipiendum. Concil. Tolet. 1. ex regula Fidei tit. 12. a c. 44.

Quod extra auctoritatem veteris & novi testamenti nihil poeticum sit in ecclesia decantandum. Conc. Bracar. 1. tit. 12.

De eo quod non liceat psalmos poeticos in E ecclesia dicere, nec libros apocryphos legere. Concil. Bracar. II. tit. 67.

De apocalypsi libro in omnibus recipiendo. Concil. Tolet. IV. tit. 17. a cap. 47.

De canonicis libris qui recipi debeant. Epistola Innocentii ad Exuperium tit. 7. a cap. 8.

TITULUS IV.

De Symb. Patr.

Symbolum Nicæni Concilii a cap. 1. Fides S. Gregorii Majoris.

Symbolum Constantinopolitani Concilii a c. 8

Regu-

Regula fidei habita in Concilio Toletano I. a cap. 44

Tractatus & confessio fidei Recaredi regis quando gens Gothorum est ab hæresi Ariana conversa. Exordium Concil. Tolet. III. a c. 46

De evidenti fidei catholicæ veritate. Conc. Tolet. 4. tit. 1. a cap. 47

De plenitudine fidei Catholicæ. Concil. Tolet. VI. tit. 1. a cap. 49

De unius sacræ fidei veritate. Concil. Tolet. VIII. tit. 1. a cap. 51

TITULUS V.

cust. Symb

Custodiendam fidem Patrum trecentorum decem & octo Concil. Constant. tit. 1. cap. 8

TITULUS VI.

præd. unb.

De prædicando symbolo populis in ecclesia. Concil. Tolet. III. tit. 2. a cap. 46.

Ut symbolum ante octo dies Paschæ competentibus prædicetur. Concil. Agath. tit. 13. a cap. 30.

TITULUS VII.

constr. ec- & altar.

Ne sine præceptione episcopi novæ basilicæ dedicentur. Decretum Gelasii generale tit. 6. a cap. 84

Ut nulla basilica sub quorumlibet defuncto-rum nomine constructa dedicetur. Decretum Gelasii generale tit. 27. a cap. 84

De basilicis quæ sine martyrum reliquiis dedicatæ sunt, ut destruantur. Concil. Cart. V. tit. 14. a cap. 17

Ne picturæ in ecclesia fiant. Concil. Eliberit. tit. 36. a cap. 38

Quod manere debeat firmum si servi fisci ecclesias fecerint, easque periculo suo ditaverint. Concil. Tolet. III. tit. 15. a cap. 46

Ut altare & ungatur & benedicatur. Concil. Agathen. tit. 14. a cap. 30

De ecclesiarum restauratione in fabricis, vel ædificatione quid sit observandum. Epistola Vigilii ad Profuturum episcopum tit. 4. a cap. 98

TITULUS VIII.

e hon. eccl.

Domum Dei, & congregationes, quæ in ea fiunt non debere contemni. Concil. Gangren. tit. 5. a cap. 4

Non licere extra ecclesiam congregationes fieri, & contempto episcopo cum presbytero agere. Concil. eodem tit. 6

Non licere communionem ecclesiæ contemnere aut excommunicatis communicare. Conc. Antioc. tit. 2. a cap. 6

De fructibus in ecclesia, & non alibi, dandis. Concil. Gangren. tit. 7. a cap. 4.

Non licere in ecclesiis accubitus sternere, vel Agapen facere. Concil. Laodic. tit. 27. a cap. 7

Ut nullus in ecclesia *convivetur*. Concil. Carthag. III. tit. 30. a cap. 15

TITULUS IX.

e hon. Mart.

De communicando in Basilicis Martyrum. Concil. Gangren. tit. 20. a cap. 4

De Martyrum sepulchris & honorificentia. Concil. Carthag. I. tit. 2. a cap. 13

Ne cerei in cœmeteriis incendantur. Conc. Eliber. tit. 34. a cap. 38

TITULUS X.

Ut in sacrificio panis tantum & calix offeratur. Concil. Carthag. III. tit. 24. a cap. 15. De ea quæ sanct. oblat.

Quod in altario non potest aliud offerri præter panem, vinum, & aquam. Concil. Bracar. III. tit. 55

Ut in unum propositio sacramenti consecretur. Concil. Arausic. tit. 17. a cap. 27

TITULUS XI.

Ut sacrificium a jejunis fiat. Verba Honorati & Urbani episcoporum. Conc. Carth. III. tit. 48. a cap. 15 De hon. sanct. oblat.

Ut Missa a jejunis celebretur. Concil. eod. tit. 29

Ut presbyter post cibum non teneat Missam pro mortuis. Concil. Bracar. II. tit. 10. a cap. 62

Non oportet in domibus ab episcopis vel presbyteris oblationes fieri. Concil. Laodic. tit. 58. a cap. 7

De eo quod non liceat super monumenta, vel in campo Missas tenere, vel sacramenta distribuere. Conc. Brac. III. tit. 68. a cap. 63

Sanctas oblationes pro eulogiis in festivitate Paschali ad alias parochias non debere transmitti. Concil. Laodic. tit. 14. a cap. 7

Ut mortuis baptismus vel eucharistia non detur. Concil. Carthag. III. tit. 6. a cap. 15

De renuendis oblationibus eorum qui non communicant. Concil. Eliberit. tit. 28. a cap. 38

De iis qui in ecclesiam intrant, & non communicant, ut excommunicentur. Concil. Tolet. I. tit. 13. a cap. 44

Ut qui eucharistiam in ecclesia accipit, & ibi eam non sumit, anathematizetur. Concil. Cæsaraugust. tit. 3. a cap. 41

De eo qui acceperit eucharistiam, & non sumpserit, ut sacrilegus repellatur. Concil. Tolet. I. tit. 14. a cap. 44

De eo quod non liceat convivia facere de confessis. Conc. Brac. III. tit. 61. a cap. 63

De fermento, quod civitatis tantum presbyteris die dominico dirigatur. Epistola Innocentii ad Decentium tit. 5. 6

De festivitatibus: ut si una agenda populo non suffecerit, non sit hæsitatio sacrificium iterare. Epistola Leonis ad Dioscorum tit. 4. a cap. 74

De languoris eventu ministrantium clericorum. Concil. Tolet. VII. tit. 2. a cap. 50

TITULUS XII.

De discretione presbyterorum atque diaconorum, ut in utroque choro consistant. Concil. Tolet. IV. tit. 39. a cap. 47 De situ & accessu in choro

De eo quod intra altare neque laici neque mulieres communicare jubentur. Conc. Brac. I. tit. 13. a cap. 61

TITULUS XIII.

Ut unaquæque provincia in officio unum ordinem teneat. Concil. Gerund. tit. I. a cap. 40 De concord. off.

De uno ordine in ministeriis & officiis in cunctis ecclesiis celebrando. Concil. Tolet. IV. tit. 2. a cap. 47

De uno ordine in vesperinis, vel in matutinis officiis in cunctis ecclesiis celebrando. Concil. Bracar. I. tit. I. a cap. 61

TITULUS XIV.

De ord. off. Psalmos sparsim non licere confundi. Concil. Laod. tit. 17. a cap. 7

Quod non sit aliter dicendum, nisi Gloria & honor Patri, & Filio, & Spiritui Sancto. Epistola Vigilii ad Profuturum tit. 2. 98

Quod in fine psalmorum, Gloria & honor Deo sit dicendum. Concil. Tolet. IV. tit. 15. a cap. 47

De discretione Gloriæ in fine Responsoriorum. Concil. eod. tit. 16.

Ut post antiphonas Orationes dicantur; verum & hymni matutini & vespertini cum capitellis psalmorum cantentur. Concil. Agathen. tit. 30. a cap. 30

De non renuendo pronunciare hymnos. Concil. Tolet. IV. tit. 13. a cap. 47

De celebrando officio in sexta feria Paschæ. Concil. Tolet. IV. tit. 7. a cap. 47

De benedicendo cereo & lucernam in pervigiliis Paschæ. Concil. eod. tit. 9.

TITULUS XV.

De orationibus quotidianis. Concil. Laodic.

De ord. & celebrit. Miss. tit. 19. a cap. 7.

Ut preces vel orationes, nisi probatæ fuerint in Concilio non dicantur. Concil. Afric. Milevit. tit. 12. a cap. 20

De omnibus diebus matutinis & vespertinis oratio dominica dicatur. Concil. Gerund. tit. 10. a cap. 40.

De dominica oratione quotidie patenter pronuncianda. Concil. Tolet. IV. tit. 10. a cap. 47

Quod non aliter presbyteri, sed sicut episcopus, populum salutare debebunt, dicentes; Dominus sit vobiscum. Concil. Bracar. I. tit. 3. a cap. 61.

De non legendis diversis lectionibus per solennium dierum vigilias, vel missas. Concil. Bracar. I. tit. 2. a cap. 61

De hymno trium puerorum in cunctis Missarum solemnitatibus decantando. Concil. Tolet. IV. tit. 14. a cap. 47.

Ut sanctum Evangelium etiam sabbathis legatur. Conc. Laodic. tit. 16. a cap. 7

Ut Evangelium post Apostolum legatur. Concil. Valletano tit. 1. a cap. 43

Quod laudes non mox post Apostolum, sed post Evangelium dicendæ. Concil. Tolet. IV. tit. 12. a cap. 47.

De non cantando in Quadragesima Alleluja. Concil. Tolet. IV. tit. 11.

Quod juxta auctoritatem apostolicæ sedis a Profuturo Metropolitano episcopo susceptam, Missarum ordo debeat celebrari. Concil. Brac. I. tit. 4. a cap. 61

De ordine orationum catechumenorum atque fidelium tempore Missæ, & de communione eorum. Concil. Laodic. tit. 19. a cap. 7

De precibus & orationibus Missarum, & quis erit in eis ordo servandus; & ut absque collatione fratrum *minime* proferantur. Concil. Carthag. III. tit. 23. a cap. 15

De pacis osculo dando post confecta mysteria. Epistola Innocentii ad Decentium tit. 1. a cap. 6

De nominibus offerentium ante precem sacerdotis non recitandis. Epistola Innocentii ad eundem tit. 2. 6

De Paschæ annunciatione, ac de precum ordine, & Missarum solennitate. Epistola Vigilii ad Profuturum tit. 5. a cap. 98

Quod post benedictionem populo datam sic communicare debeant sacerdotes. Concil. Tolet. IV. tit. 18. a cap. 47

Quod propter statuta sedis apostolicæ omnes orationes ECCE CRISTI GRATIAM resonent, qua genus reparatur humanum. Epistola Cœlestini ad Episcopos Galliæ, tit. 8. a cap. 39

Quod pro Christo fungatur legatione, dum pro pace precatur ecclesiæ. Epistola Anastasii ad Anastasium imperatorem tit. 1. a cap. 86

TITULUS XVI.

De hon. M. Ut Vallemantiæ & turpia cantica prohibeantur a Sanctorum solennitatibus. Concil. Tolet. III. tit. 23. a cap. 46

Ut quando sacerdos verbum facit, ab auditorio exiens excommunicetur. Concil. Carthag. IV. tit. 24. a cap. 16

Ut ante Missam expletam, & benedictionem perceptam, ne quis fidelium, nec populus egrediatur, aut abire præsumat. Concil. Agathen. tit. 47. a cap. 30

Ut populus ante completam Missam, & benedictionem acceptam, egredi non præsumat. Concil. *Aurelian.* tit. 28. a cap. 31

Non debere die dominico jejunari. Concil. Gangren. tit. 18. a cap. 4

Ut diebus dominicis nullus jejunet. Conc. Cæsaraugust. tit. 2. a cap. 41

De diebus dominicis & Pentecostes, ut in eis stantes *oremus*. Concil. Nicæn. tit. 20. a cap. 1

De non jejunando in die dominico, neque genuflectendo, similiter & in Quadragesima. Concil. Bracar. III. tit. 57. a cap. 63

TITULUS XVII.

De litanii. Ut litaniæ *ante* Ascensionem Domini celebrentur. Concil. Arel. tit. 29. a cap. 31

Ut litaniæ post Pentecosten a quinta feria usque in sabbatum celebrentur. Concil. Gerund. tit. 2. a cap. 40

De secundis litaniis faciendis Kalendarum Novembrium. Concil. eod. tit. 3

De institutione novarum litaniarum. Concil. Tolet. V. tit. 1. a cap. 48

TITULUS XVIII.

De obs. jejun. Non licere jejunia communia solvere. Conc. Gan. tit. 19. a cap. 4

De iis qui studiose die dominico jejunant, ut non credantur catholici. Concil. Carthag. IV. tit. 64. a cap. 16

De temporibus jejuniorum, & ut omnibus mensibus jejunium fiat, exceptis Julio, & Augusto. Concil. Eliber. tit. 23. a cap. 38

Ut omni sabbatho jejunetur. Concil. eod. tit. 26

Quod rite omni sabbatho jejunetur. Epistola Innocentii Papæ ad Decentium tit. 4. a cap. 6

TI-

TITULUS XIX.

bſer. Qua- Non debere in Quadrageſima natalitia Martyrum celebrari, niſi tantum ſabbatho & dominica memoriam eorum fieri. Concil. Laodic. tit. 51. a cap. 7

Ut omnibus diebus quadrageſimæ ſabbatho etiam jejunetur cum diſtrictionis auctoritate. Concil. Agathen. tit. 12. a cap. 30

Non licere quinta feria ſeptimanæ ultimæ ſolvi jejenium. Concil. Laodic. tit. 50. a cap. 7

De non ſolvendo jejunio in quinta feria. Concil. Bracar. III. tit. 50. a cap. 63

De non ſolvendo jejunio in ſexta feria Paſchæ. Concil. Tolet. IV. tit. 8. a cap. 47

Ut ante Paſcha non Quinquageſima, ſed Quadrageſima teneatur. Concil. Aurel. tit. 26. a cap. 31.

Ut diebus Quadrageſimæ nemo ab eccleſia ſe abſentet. Concil. Cæſaraug. tit. 2. a cap. 41

Ue non celebrandis natalitiis Martyrum, neque natalitiis hominum, vel nuptiis Quadrageſimæ diebus. Conc. Bracar. III. tit. 48. a cap. 63

In quadrageſima ſabbatho tantum & dominica offerendum. Concil. Laodic. tit. 49. a cap. 7

TITULUS XX.

cogn. & ebrit. Paſ- Ut Comprovinciales epiſcopi de Paſcha ſuum Primatem inquirant. Concil. Carthag. III. tit. 1. a cap. 15

Ut per ſingulos annos convenientes epiſcopi ad Concilium de Paſchali ſolennitate a Primate ſuo informentur. Conc. eod. tit. 41

De tempore Paſchæ, ſeu Concilii per formatas provinciis nunciando. Conc. Carthag. V. tit. 7. a cap. 17

De annunciatione Paſchæ ante Epiphaniam inter epiſcopos exquirenda. Concil. Tolet. IV. tit. 5. a cap. 47

Ut per ſingulos annos a metropolitano epiſcopo Paſcha pronuncietur. Conc. Bracar. II. tit. 9. a cap. 62

De Paſcha uno die & tempore celebrando. Conc. Carth. IV. tit. 65. a cap. 16.

Ut uno die & tempore Paſcha celebretur. Conc. Arelat. I. tit. 1. a cap. 21.

Non debere Paſcha diverſo tempore *fieri*, neque cum Judæis celebrari. Conc. Antioch. tit. 1. a cap. 6

De inſinuatione & indictis temporibus Paſchæ. Epiſtola Innocentii ad Aurelium ex integro 16

De celebratione Pentecoſtes. Conc. Eliber. tit. 43. a cap. 38

De celebritate feſtivitatis Dominicæ Matris. Conc. Tolet. X. tit. 1. a cap. 53.

TITULUS XXI.

atechum. Ut evangelia catechumeni audiant. Concil. Arauſic. tit. 8. a cap. 27

De catechumenis qui eccleſiam non frequentant. Conc. Eliber. tit. 45. a cap. 38

De catechumenis peccantibus, ut aut emendati audiant verbum, aut abjiciantur omnino. Concil. Neo-cæſar. tit. 5. a cap. 3

Ut ad baptiſterium catechumeni numquam accedant. Concil. Arauſic. tit. 19. a cap. 27

Ut catechumeni cum fidelibus benedictionem non accipiant. Concil. eod. tit. 20

A De catechumenis ſine baptiſmo defunctis, ut eorum commemoratio in oblatione non fiat. Concil. Bracar. I. tit. 17. a cap. 61

TITULUS XXII.

Ut in neceſſitate fideles baptizent. Concil. Eliberit. tit. 38 — De iis qui baptiſ dare poſſ

TITULUS XXIII.

Quod in nomine Trinitatis debeat baptizari. Epiſtola Vigilii ad Profuturum titul. 6. a cap. 98 — Quod in nom. Trin. deb. bapt. dari.

B

TITULUS XXIV.

Quod in baptiſmo *mors* proveniat interfectione peccati, & ſepulturam Chriſti imitetur trina demerſio: & ab aquis elevatio ſit velut reſurrectio de ſepulchro. Epiſtola Leonis ad epiſcopos per Siciliam tit. 3. 65 — Quid val. virt. baptiſmi.

Quod gratiam det etiam baptizandorum, teſtatur inſtituta purgatio; cum exorciſmis, & inſufflationibus ſpiritus ab eis expellantur immundi. Epiſtola Cæleſtini ad epiſcopos Galliæ tit. 9. a cap. 34.

TITULUS XXV.

C De trina & ſimpla in baptiſmo merſione. Conc. Tolet. IV. tit. 6. a cap. 47 — De merſ. bapt.

De trina merſione. Epiſtola Vigilii ad Profuturum tit. 2

De trina & ſimpla merſione. Epiſtola Gregorii ad Leandrum ex integro 99

TITULUS XXVI.

De iis qui ad fidem veniunt: quando baptizentur. Concil. Eliberit. tit. 42. a cap. 38 — De temp bapt

Ut in Paſcha tantum, & Natali Domini baptiſmus detur, exceptis iis qui in languore conſiſtunt. Conc. Gerund. tit. 4. a cap. 40

D Non debere poſt duas ſeptimanas Quadrageſimæ aliquem ad baptiſmum ſuſcipi. Conc. Laod. tit. 45. a cap. 7

Non ſuſcipi debere infantes ad baptiſmum niſi ante tres ſeptimanas Paſchæ, & ut baptizandi ſymbolum dicant, quod quinta feria Paſchæ ſacerdotibus reddant. Concil. Bracar. III. titul. 49. a cap. 63

Ut præter Paſcha & Pentecoſten baptiſmus non celebretur; ad neceſſitatem tamen omni tempore. Epiſtola Syricii ad Eumerium tit. 2. a cap. 3

Quod in die Epiphaniorum baptiſmus celebrari prohibeatur. Epiſtola Leonis ad epiſcopos per Siciliam tit. 1. a cap. 65

E Quod omnia nobis rerum ordine per Incarnationem Domini Noſtri Jeſu Chriſti ſalutis ſacramenta digeſta ſunt. In quo ſupra tit. 2

Quod in Paſcha & Pentecoſte ſit baptizandum. In quo ſup. t. 3

Quod beatus Petrus in die Pentecoſtes virorum tria millia baptizavit. In quo ſupra titul. 4

Quod in Paſcha & Pentecoſte ſit baptizandum. In quo ſup. tit. 5.

Quod omni tempore ii, qui neceſſitate mortis, aut ægritudinis, vel obſidionis, ſive perſecutionis aut naufragii, urgentur, debeant baptiza-

ptizari. De reddita etiam Christi baptismi ratione. In quo supra tit. 6

Ut non omni tempore baptismi regeneratio detur, nisi in Pascha & Pentecoste: ob necessitatem tamen omni tempore. Epistola Leonis ad episcopos per Campaniam, Samnium, & Picenum *ex integro* a cap. 67

Ut præter Paschale tempus & Pentecosten nemo baptizari præsumat. Decretum Gelasii generale tit. 12. a cap. 84

TITULUS XXVII.

De bapt. ægr. & non bapt. mor. De iis qui in ægritudine baptizantur, ut sani facti symbolum doceantur. Conc. Laod. tit. 46. a cap. 7

De baptizandis ægrotis, qui jam loqui non possunt. Concil. Carthag. III. titul. 34. a cap. 15

De catechumeno, si graviter ægrotaverit, quando baptizetur. Concil. Eliberit. titul. 11. a cap. 38

Ut unius diei infans, si in discrimen est, baptizetur. Concil. Gerund. tit. 5. a cap. 40

Ut mortuis baptismus vel eucharistia non detur. Conc. Carth. III. tit. 6. a cap. 15

TITULUS XXVIII.

De prægn. baptis. De baptizandis propter quod uniuscujusque confessio pro se teneatur. Conc. Bracar. III. tit. 54. a cap. 63

De prægnantibus baptizandis: quod nihil communicet baptismi sacramentum cum filio generando. Concil. Neo-cæsar. tit. 6. a cap. 3

TITULUS XXIX.

De bapt. gen. De meretricibus paganis baptizandis, si convertantur. Concil. Eliberit. tit. 44. a cap. 38

TITULUS XXX.

De dub. banc. De iis qui nullo testimonio se baptizatos noverunt, ut baptizentur. Concil. Carthag. V. tit. 6. a cap. 17

De quibus dubium est utrum baptismum perceperint, necesse est renascantur. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 16. a cap. 68

De parvulis qui in captivitatem devenerunt, & baptismi gratiam non reminiscuntur, ut baptizentur. Epistola Leonis ad Leonem Ravennensem tit. 1. a cap. 73

TITULUS XXXI.

De reg. bapt. Ut qui baptizandi sunt nomen dent, & a vino, & a carnibus abstineant. Conc. Carthag. IV. tit. 85. a cap. 16

Ut nuper baptizati caste & continenter vivant. Concil. Carthag. IV. tit. 86

Baptizandos debere Fidei symbolum doceri, & quinta feria Paschæ reddere. Concil. Laod. tit. 46. a cap. 7.

TITULUS XXXII.

De ord. bapt. De ordine, secundum quem baptizari oporcet. Concil. Bracar. I. tit. 5. a cap. 61

TITULUS XXXIII.

De bapt. non con. arque ita mort. De baptizatis qui nondum confirmati moriuntur. Conc. Eliberit. tit. 77

TITULUS XXXIV.

De fil. C. si bapt. dent. De catholicis qui filios suos baptismati hæreticorum dederint, ut non recipiatur eorum oblatio. Concil. Ilerd. tit. 13. a cap. 42.

TITULUS XXXV.

De non i. bapc. Baptismus in Trinitate susceptus non iteretur. Conc. Carthag. I. tit. 1. a cap. 18

Ex hæresi conversi, si in Trinitate baptizati sunt, manus impositionem accipiant tantum. Conc. Arelat. I. tit. 8. a cap. 21.

De iis qui rebaptizati sunt, quantum pœniteant. Concil. Ilerd. tit. 9. a cap. 42.

De episcopis, presbyteris, & diaconibus, qui in lapsu hæreticorum se baptismati dederunt, ut *tantummodo* laicam communionem habeant. Epistola Felicis ad episcopos per Siciliam tit. 2. a cap. 81

De clericis, ac monachis, & puellis Dei, vel sæcularibus, qui se rebaptizandos impie dederunt. In quo supra tit. 3

De iis qui per ignorantiam ætatis rebaptizati sunt, & temporibus constitutis super eos qui in hanc impietatem labuntur. In quo supra tit. 4.

De Arianis catholicis non rebaptizandis. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 1. a cap. 3

Ut non rebaptizentur qui a Novatianis, vel Montensibus veniunt. Epistola Innocentii ad Victorium tit. 8. a cap. 7.

Quod eos qui se baptizatos agnoscunt sed in qua Fide nesciunt, per manus impositionem suscipi conveniat. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 18. a cap. 68.

Ut ii qui ab hæreticis baptizati sunt, sola Sancti Spiritus invocatione firmentur. Epistola Leonis ad Nicetam Aquilejensem tit. 7. a cap. 70.

Ut ab hæreticis baptizatus per manus impositionem accipiat Spiritum Sanctum. Epistola Leonis ad Leonem Ravennensem titul. 2. a cap. 73

De iis qui rebaptizati doluerunt, & postea pœnitere voluerunt. Epistola Felicis ad episcopos per Siciliam tit. 3. a cap. 81

De iis qui ab Arianis iterum baptizantur; & quod alia sit impositio manus, per quam Spiritus S. accipitur; alia per quam pœnitentiæ fructus acquiritur, & sancta communio restauratur. Epistola Vigilii ad Profuturum titul. 3. 98.

Quod ii qui ad iterationem baptismi vel vi vel timore coacti animos inclinaverunt, pœnitentiæ sint remedio sublevandi. & ut senilis ætatis periculorum quoque ægritudinem, cæterarumque necessitatum habeatur solicita consideratione respectus. Epistola Leonis ad Nicetam Aquilejensem tit. 6. 70.

Rebaptizandi sacrilegium opus bonum non esse credendum sive agendum. Concil. Tolet. III. ex capitulis contra Arianos titul. 15. a cap. 46.

TITULUS XXXVI.

bapt. a episc. asign.

Quod non debeant baptizati nisi ab episcopis consignari, nec presbyteris licere *frontem* ex chrismate ungere : quod solis debetur episcopis, quum sanctum spiritum tradunt. Epistola Innocentii ad Decentium tit. 3. 6

De energumenis baptizatis, ut permittente episcopo a presbyteris *consignentur* & cæteri clerici eis manus imponant. In quo supra tit. 6

De infirmis chrismate perungendis, & orandum pro eis, ex commemoratione epistolæ Sancti Jacobi. Epistola Innocentii ad Decentium tit. 8. cap. 6

TITULUS XXXVII.

De baptis. chris. perang.

Post baptismum chrismandum est. Concil. Laodic. tit. 48. a c. 7.

Ut hæretici qui in Trinitate baptizati sunt, cum chrismate, & manus impositione recipiantur. Concil. Arelat. II. tit. 17. a cap. 22.

Ut nulla prædia vel illationes de baptizandis consignandisque fidelibus exigantur. Decretum Gelasii generale tit. 7. a cap. 84

TITULUS XXXVIII.

De sun. Christo.

Quod religiosorum corpora cum psalmis & canticis tantum deferenda sint ad sepulchra. Concil. Tolet. III. tit. 22. a cap. 46.

De corporibus hominum intra Basilicas sanctorum nullatenus sepeliendis. Concil. Bracar. I. tit. 18. a cap. 61.

TITULUS XXXIX.

De non jud. de mortuis.

Quod non sit temere judicandum de iis, qui jam ad Dominum migrarunt. Epistola Anastasii ad Anastasium Augustum tit. 2. a cap. 86.

TITULUS XL.

De Energum.

Energumenis omni die ab exorcistis manus imponenda. Concil. Carth. IV. tit. 90. a c. 16.

Pavimenta domus Dei energumeni verrant. Conc. eod. tit. 91.

Energumenis victus in domo Dei per exorcistas administretur. Conc. eod. tit. 92.

De energumenis baptizatis, ut clericorum monitis obtemperent. Concil. Arausic. tit. 14. a cap. 27.

Energumenis & catechumenis de baptismo consulendum. Concil. Arausic. tit. 15. a cap. 27

De energumenis, ut nec eorum nomen recitentur, nec ipsi ministrent. Conc. Eliberit. tit. 29. a cap. 38

De energumenis quando baptizentur, vel communicent. Concil. eod. tit. 37

LIBER QUINTUS.

De diversitate nuptiarum, & scelere flagitiorum.

Quicquid promulgasse tui fuit inclite jussi,
Certatim tibi totum manus operosa remisit.
Et jam baptisma, choros, cantusque libravi.
Post hæc pande viam, qua noverit ipse viator.
Ex hinc dispone generosi seminis ortum.
Nupta virum teneat, vir nuptam linquere cesset.
Nascatur proles communi velle pacto.
Stent nuptus opera communi velle negato.
Nobilis hoc utraque regat sic vita parentes,
Ut teneat ambos post mortem vita perennis.

INDEX LIBRI QUINTI.

1 *De non exsecrandis nuptiis, & dispositionibus nuptiarum.*
2 *De potestate nubendi, & impedientibus castitatem.*
3 *De raptoribus.*
4 *De interruptis conjugiis.*
5 *De publicatis & frequentatis conjugiis.*
6 *De virginibus sæcularibus mœchis, & ne cum alienis viris habitent.*
7 *De iis qui sæpe mœchantur.*
8 *De adulteriis, dissidio, & lenociniis conjugum.*
9 *De alterno inter parentes, & filios affectu.*
10 *De parentibus qui filios suos necant.*
11 *De expositis infantibus.*
12 *De incestuosis conjugiis.*
13 *De stupratoribus puerorum.*
14 *De iis qui cum animalibus commisti sunt.*
15 *De observatione vanitatum.*
16 *De homicidiis non voluntariis.*
17 *De homicidiis voluntariis, & falsis testibus, adulteris & furibus, vel si ad ecclesiam confugiant.*
18 *De iis qui ad ecclesiam confugerunt, & pro eis non pignorandis clericorum servis.*

TITULUS I.

De non exsecr. nupt. & dispos. nupciar.

Qualiter sponsus & sponsa benedicantnr, & de castimonia eorum tempore nuptiarum. Conc. Carthag. IV. tit. 13. a cap. 16

De iis qui nuptias damnant. Concil. Gangr. tit. 1. a cap. 4

Si quis dixerit, vel crediderit, conjugia hominum, quæ secundum legem divinam licita habentur, exsecrabilia esse, anathema sit. Conc. Tolet. I. Ex Regulis Fidei Catholicæ contra Priscillianos tit. 16. a cap. 44

Virginitati studentes non debere nuptias exsecrari Concil. Gangren. tit. 9. a cap. 4

De iis qui pro virginitate superbiunt. In quo sup. tit. 10

Non debere condemnantem nuptias a viro discedere. In quo supra tit. 14

Non licere in Quadragesima nuptias fieri. Concil. Laod. tit. 52. a cap. 7

Non licere Christianos ad nuptias euntes ballare, vel stare. In quo supra tit. 54

De eo qui sororem sponsæ suæ vitiaverit. Concil. Ancyrit. tit. 24. a cap. 2

De parentibus qui fidem sponsaliorum frangunt. Concil. Eliberit. tit. 54. a cap. 38

Quod non liceat alterius sponsam matrimonio alterius jura sortiri. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 4. 3

Si cujus uxor absens fuerit, & alteram maritus acceperit; revertente prima, secunda mulier excludi *debet*. Epistola Innocentii ad Probum ex integro 14

Quod debeant fœminæ, quæ captis viris, aliis nupserint, de captivitate reversis, prioribus copulari. Epist. Leonis ad Nicetam tit. 1. a cap. 70

Quod non probetur, esse culpabilis, qui uxorem captivi in matrimonio videtur esse sortitus. In quo sup. tit. 2

Si

Si viri in captivitate ingressi, in dilectione A suarum conjugum perseverant, recipient eas. In quo sup. tit. 3

Ut si mulieres ad priores maritos redire noluerint; velut impiæ ecclesiastica communione privandæ sint.

Quod aliud sit uxor, aliud concubina: nec errat quisquis filiam suam in matrimonio concubinam habenti dederit. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 5. a cap. 68

Quod non sit conjugii duplicatio quando ancilla reiicitur, & uxor adiumitur. In quo supra tit. 6

TITULUS II.

De poteſt. nub. & ſimp. caſt.

De viduis & virginibus quod quæ voluerint continentiam teneant, & quæ nubere elegerint, quibus voluerint, nubant. Et de excommunicandis qui propositum castitatis impedierint. Concil. Tolet. III. tit. 10. a cap. 46

TITULUS III.

De raptoribus.

Desponsatis puellis, & ab aliis corruptis, ut etiam cum damno pudoris restituantur sponsis. Conc. Ancyrit. tit. 10. a cap. 2

De iis qui sibi rapiunt uxores, vel eis auxilium præstiterint. Concil. Chalced. tit. 26. a cap. 11

De raptoribus, si ad ecclesiam confugiunt, C Concil. Aurel. tit. 44. a cap. 31

De raptoribus viduarum, ac virginum. Epistola Symmachi ad Cæsarium tit. 4. a cap. 87

TITULUS IV.

De interr. conj.

De sæcularibus, ut sine judicio episcopi culpabiles conjuges non relinquant. Conc. Agath. tit. 25. a c. 30

Ut neque dimissus, neque dimissa alteri conjungatur Concil. African. VIII. tit. 17. a cap. 20

Ut cujus uxor adulteraverit, alteram non accipiat. Concil. Arelat. I. tit. 10. a cap. 21

De fœminis, quæ relictis viris suis, aliis nu- D bunt. Concil. Eliberit. tit. 9. a cap. 38

De fœminis, quæ adulteros maritos relinquunt, & aliis nubunt. In quo supra tit. 8

Quod qui intercedente repudio diu pertulerunt: si se aliis nuptiis junxerint, adulteri esse monstrentur. Epistola Innocentii ad Exuperium Colosanum tit. 6. 8

TITULUS V.

De dub. & freq. conjugiis.

Ut secunda conjugia sæcularibus non negentur: quibus tamen ad clerum minime venire conceditur. Decretum Gelasii generale tit. 24. a cap. 84.

Presbyterum ad secundas nuptias vadere non E licere Concil. Neo cæsar. tit. 7. a cap. 3!

De presbyteris: ut ad secundas nuptias non vadant. Concil. Bracar. III. tit. 38. a cap. 63

De iis qui multis nuptiis communicaverint. Concil. Neo-cæsar. tit. 3. a cap. 3

De iis qui multis nuptiis irruunt. Concil. Brac. III. tit. 80. a c. 62

Ut secundo, licet legitime, nubentes, nisi pœnituerint, non communicent. Concilii Laod. tit. 1. a cap. 7

TITULUS VI.

De virg. cul. mœch & ne dun alien. vi habit.

De virginibus sæcularibus, si mœchaverint. Concil. Eliberit. tit. 14. a cap. 38

De virginibus puellis, quæ cum nonnullis viris habitare volunt. Concil. Ancyrit. tit. 18. a cap. 2

TITULUS VII.

De ils qui pe mœch.

De eo qui uxorem habens sæpius mœchatur. Concil. Eliberit. tit. 47. a cap. 38

De viris conjugatis, postea in adulterium lapsis. Conc. eod. tit. 69

B De eo qui uxorem habet, si concubinam habuerit, non communicet. Concil. Tolet. 1. tit. 17. a cap. 44

Quod cur viri cum adulteris uxoribus non conveniant, cum in utroque sexu adulterium religio christiana condemnet? Epistola Innocentii ad Exuperium tit. 4. 8

De iis qui post baptismum omni tempore incontinentiæ voluptatibus dediti, ultimo vitæ pœnitentiam poscunt. Epistola Innocentii ad Exuperium tit. 2

TITULUS VIII.

De adult. & len. co jug.

Laicus cujus uxor adulteraverit, aliam non C accipiat. Concilii Arelat. I. tit. 10. a cap. 21

De sæcularibus qui suas conjuges derelinquunt. Concil. Agath. tit. 25. a cap. 30

De relicta catechumeni, si alterum duxerit; quod si fidelis mulier sit quæ ducitur, & noverit virum inculpatam uxorem relinquere; nec in fine communicet. Concilii Eliberit. tit. 10. a cap. 38

De mulieribus quæ lenocinium fecerint. Conc. eod. tit. 12

De fœminis quæ usque ad mortem cum alienis viris adulterantur. Concilii Eliberit. tit. 64

Ne fidelis aut catechumena, comatos, aut cinerarios viros habeant. Concil. eod. tit. 67

D De fœminis quæ conscriis maritis adulterantur. Concil. eod. tit. 70

De fidelibus conjugatis, si cum Judæis, sive Gentilibus mœchaverint. Concilii eod. tit. 78

Si cujus uxor adulteraverit, septem annis pœniteat. Concilii Bracar. III. titul. 76. a cap. 63

TITULUS IX.

Dæ alter. pat. & fil. fin. ſuos

Non debere quemquam continentiæ caussa suos filios negligere. Concil. Gangren. tit. 15. cap. 4

Non debere filios occasione religionis paren- E tes suos despicere. Concil. eod. tit. 16.

TITULUS X.

De par. cant.

De mulieribus quæ fornicatæ partus suos necant. Conc. Ancyrit. tit. 20. a cap. 2

De catechumena adultera, quæ filium necat. Conc. Eliberit. tit. 68. a cap. 38

Quod si qui filios suos necaverint, a sacerdotibus vel judicibus distringantur. Conc. Tolet. III. tit. 17. a cap. 46

De mulieribus fornicariis, & ad abortum, vel

vel contra conceptum facientibus. Conc. Brac. A III. tit. 77

De uxoribus quæ filios ex adulterio necant. Conc. Eliber. tit. 63. a cap. 38

De iis quæ abortum faciunt vel natos suos extinguunt. Conc. Ilerd. tit. 2. cap. 42

TITULUS XI.

Ut qui expositum invenerit, ecclesiam contestetur. Conc. Vasensi tit. 9. a cap. 28

Ut qui præter constitutum expositum reposcit, homicida habeatur. Concil. eod. tit. 10

De expositis juventis, ut id quod constitutum est, observetur. Concil. Agathen. tit. 24. a cap. 30 B

TITULUS XII.

De incestis, ut excommunicentur. Concil. Aurel. tit. 20. a cap. 31

De iis qui duabus sororibus copulantur. Conc. Elib. tit. 61. a cap. 38

De incestis, ut quamdiu in scelere sunt, inter catechumenos habeantur. Concil. Ilerd. tit. 4. a cap. 42

De iis qui proximis se copulant, ut a communione Christi separentur. Conc. Tolet. II. tit. 5. a cap. 45

De muliere quæ duos fratres in conjugio, vel vir, qui duas sorores habuerit. Concil. C Bracar. III. tit. 79. a cap. 63. & in Concil. Ancyrit. tit. 24. a cap. 2

De iis qui privignas suas ducunt. Conc. Elib. tit. 66. a cap. 38

Mulierem duobus fratribus, & virum duabus sororibus, nubere non licere. Conc. Neocæsar. tit. 1. a cap. 3

TITULUS XIII.

De stupratoribus puerorum. Conc. Elib. tit. 71. a cap. 38

Item de stupratoribus puerorum. Conc. Tolet. XVI. tit. 3. a cap. 59.

TITULUS XIV.

De iis, qui se animalibus commiscuerunt. Concil. Brac. III. tit. 81. a cap. 63

De iis qui irrationabiliter vixerunt. Conc. Ancyrit. tit. 16. a cap. 2

De iis qui sicut muta animalia vixerunt, ut inter energumenos orent. Concil. eod. titul. 16

TITULUS XV.

De iis qui auguria, auspicia, sive somnia, cæteraque hujusmodi secundum morem gentilium observant. Conc. Ancyrit. tit. 24. a cap. 2 E

De iis qui auguriis, vel incantationibus, vel Judaicis superstitionibus serviunt. Concil. Carthag. IV. tit. 89

De sortilegis vel auguria observantibus, ut ab ecclesia separentur. Concil. Agathen. tit. 42. a cap. 30

De divinis & sortilegis. Concil. Bracar. III. tit. 71. a cap. 63

De eo quod non liceat christianis observationes diversas attendere. Concil. eod. tit. 72. a cap. 63

De eo quod non liceat Kalendas observare. Concil. Bracar. III. tit. 73. a cap. 63

De eo quod non liceat mulieres christianas in lanificiis aliquid observare. Conc. eod. tit. 75

De religiosis & sæcularibus, qui divinationes attendunt. Concil. Aurel. tit. 32 a cap. 31

TITULUS XVI.

De iis qui nolentes homicidium fecerint. Conc. Ancyrit. tit. 22. a cap. 2 — De homicid. non voluna.

Si domina per zelum, voluntate, an casu ancillam occiderit. Concil. Eliberit. tit. 5. & Concil. Bracar. III. tit. 78

TITULUS XVII.

De iis qui volentes, homicidium fecerint. Conc. Ancyrit. tit. 21. a cap. 2 — De hom. volunt. & fal. test adult & fur. vel si ad eccl. confug.

De homicidis & falsis testibus, ne communicent. Concil. Agathen. tit. 37. a cap. 30

De iis qui servos suos extra judicium necant. Conc. eodem tit. 62

De homicidis, adulteris, & furibus, si ad ecclesiam confugerint. Concil. Aurel. tit. 3. a cap. 31

Si quicumque per maleficium hominem interfecerit. Conc. Eliberit. tit. 6. a cap. 38

De iis qui sibi quacumque negligentia mortem inferunt, ut eorum commemoratio in oblatione non fiat. Similiter & de iis qui pro sceleribus puniuntur. Conc. Bracar. I. tit. 16. a cap. 61

De homicidio voluntario, & non voluntario. Conc. Bracar. III. tit. 78. a cap. 63

TITULUS XVIII.

De servis qui ad ecclesiam confugerint, ut post juramentum exire nolentes, liceat occupare. Concil. Aurel. tit. 5. a cap. 31 — De iis qui ad eccl. confug. & pro eis non plg. cleric. servis.

De iis qui ad ecclesiam confugiunt, ne tradantur. Concil. Arausic. tit. 5. a cap. 27

Ut nullus pro suis mancipiis quæ ad ecclesiam confugiunt, occupet mancipia clericorum. D Concil. eodem tit. 6

Si clericus servum aut discipulum de ecclesia traxerit, ut pœnitentiam agat. Concil. Ilerd. tit. 8. 42

De iis qui jubente episcopo, omissa culpa, ab ecclesia exire contemnunt. Concil. eodem tit. 10

De iis qui ad ecclesiam confugium faciunt. Concil. Tolet. XII. tit. 10 a cap. 55

LIBER SEXTUS.

De generalibus regulis clericorum, cæterorumque christianorum, & regimine principali.

INDEX LIBRI SEXTI.

1 *De populis docendis.*
2 *De conveniendo ad ecclesiam.*
3 *De quibusdam regulis.*
4 *De discordia, & oblationibus ecclesiasticorum, atque laicorum.*
5 *De discretione abstinentiæ carnium.*
6 *De regulis fœminarum.*

TI-

TITULUS I.

De pop. docend.

Docendus est populus, non sequendus. Epistola Cœlestini ad episcopos per Apuliam tit. 3. a cap. 36

Ne putetur valere petitio populorum, & voluntas Domini deseratur. Epistola Hilarii ad Ascanium, & universos Carraconenses tit. 4. a cap. 77

Ut laicus præsentibus clericis non doceat. Concil. Carthag. IV. tit. 98. a cap. 16

TITULUS II.

De convent. ad eccl.

De iis qui ecclesia prætermissa ad spectacula pergunt. Concil. Carthag. IV. tit. 88. a c. 16

De iis qui tardius ad ecclesiam accedunt. Conc. Elib. tit. 21. a cap. 38

Quod solemnitates majores a laicis in civitatibus omnino sunt celebrandæ. Conc. Agathen. tit. 21. a cap. 30

De laicis qui in solemnitatibus majoribus ad civitatem non veniunt. Concil. eod. tit. 63

Ut *nulli* cives festivitates majores in villa celebrent. Concil. Aurel. tit. 21. a cap. 31

Ut tribus hebdomadibus, quæ sunt ante Epiphaniam, ab ecclesia *nemo recedat*. Concil. Cæsaraug. tit. 4. a cap. 41

De laicis, quibus temporibus communicare debeant. Concil. Agathen. tit. 18. a cap. 31

De iis qui intrantes ecclesiam, per nimiam luxuriam suam a sacramento se abstinent: Concil. Bracar. III. tit. 33

TIT. III.

De quibus reg.

De non permittendo laicis imperare religiosis. Concil. Tolet. X. tit. 3. a cap. 53

Quod ob necessitatem peccatum populi in ecclesia inultum soleat præteriri. Epistola Innocentii ad Ruffum. tit. 6. a cap. 26

De iis qui in ecclesiam libellos famosos ponunt. Concil. Eliberit. tit. 52. a cap. 38

Nulli christiano licere cum mulieribus lavacra exercere. Concil. Laod. tit. 30. a cap. 7

De viris & mulieribus qui vestimenta sua ad ornandam pompam sæculi dederint. Concil. Eliber. tit. 57. a cap. 38

De iis qui tabula ludunt. Concil. eodem tit. 79

De eo quod non liceat christianis prandia ad monumenta portare. Conc. Bracar. III. tit. 69. a cap. 63

De continentibus ab usu palliorum. Conc. Gang. tit. 12. a cap. 4

Quod usuram non solum clerici exigere non debent, sed nec laici christiani. Epistola Leonis ad episcopos per Campaniam & diversas provincias tit. 3. 66

Ut qui in pace arma proiiciunt, excommunicentur. Concil. Arelat. I. tit. 3. a cap. 21

Ut aurigæ dum agitant excommunicentur. Concil. eodem tit. 4

Ut qui in theatris conveniunt, excommunicentur. Concil. eodem tit. 5

De aurigis & theatricis fidelibus excommunicandis. Concil. Arelat. II. tit. 20. a cap. 22

De aurigis & pantomimis, si convertantur. Concil. Eliberit. tit. 62. a cap. 38

TIT. IV.

De disc. & obl. cleric. atque laic.

Discordantes episcopos si non timor Dei, Synodus reconciliet. Concil. Carthag. IV. tit. 25. a cap. 16

Episcopi dissidentes clericos sive laicos concordare compellant. Conc. eodem tit. 26

De iis qui per odium ad pacem non revertuntur. Concil. Agath. tit. 31. a cap. 30

De iis qui sacramento se obligant, ne ad pacem redeant. Concil. Ilerd. tit. 7. a cap. 42

Ut oblationes fratrum discordantium non recipiantur. Concil. Carthag. IV. tit. 93. a cap. 16

TIT. V.

De discr. abst. carnium.

Clerici non exsecratis, sed prægustatis carnibus, abstineant si voluerint. Concil. Bracar. III. tit. 58. a cap. 63

De totius ordinis clericis a carne se abstinentibus. Concil. Ancyrit. tit. 13. a cap. 2

De iis qui præter idolothytum & suffocatum, carnes commedentem damnant. Concil. Gangren. tit. 2. a cap. 4

De clericis ab esca carnium abstinentibus. Concil. Bracar. I. tit. 14. a cap. 61

De damnatione Priscillianorum, qui se a carnibus abstinent. Epistola Vigilii, ad Profuturum tit. I. a cap. 98

Carnibus avium & pecorum, non pro exsecratione, sed pro castigatione corporis abstinendum. Concil. Tolet. I. ex Regulis Fidei Catholicæ tit. 17. a cap. 44.

TITULUS VI.

De reg. fœm.

De fœminarum epistolis. Concil. Eliberit. tit. 81. a cap. 38

Ut fœminæ fideles a virorum alienorum cœtibus separentur. Concil. Cæsarauguſt. tit. I. a cap. 41

Non debere mulieres continentiæ causſa virilem habitum usurpare. Concil. Gangren. tit. 13. a cap. 4

Caput tondere mulieri non licere. Concil. eod. tit. 17

Ne fœminæ in cœmeteriis pervigilent. Conc. Elib. tit. 35

LIBER SEPTIMUS

De honestate & negotiis Principum.

INDEX LIBRI SEPTIMI.

1 *De reverentia Principum Dei Sacerdotibus exhibenda.*
2 *Qualiter eligantur Principes.*
3 *De laude operum Regum.*
4 *De institutione operum regalium.*
5 *De tutamine Principum.*
6 *De judiciis & excidiis Principum.*
7 *Ne plebs in Principem delinquat.*
8 *De non violanda fide Principibus promissa.*
9 *De non usurpando regno.*
10 *De fidelibus Regum.*
11 *De iis qui ad hostes confugiunt.*

A

TITULUS I.

rev. Prin. . Def Sac. hibend.

De allocutione Marciani Augusti ad sanctam synodum Chalcedonensem. Principium Concilii Chalcedonensis a cap. 11

Allocutio Recaredi Principis in sanctam synodum Toletanam. Principium Concil. Tolet. III. a cap. 46

Commemoratio de allocutione Sisenandi Principis ad synodum Toletan. Principium Concil. Tolet. IV. a cap. 47.

Commemoratio de allocutione Chintilani Principis ad synodum Toletanam, cum expositione fidei sanctæ, & prolato remedio pietatis contra institutionem gravedinis parentalis. B Principium Concilii Toletani VIII a cap. 51

TITULUS II.

al. eligant. ine.

De electione Principum. Concil. Tolet. IV. tit. 75. a cap. 47

TITULUS III.

laud. oper. gum.

De laude Recaredi regis, quod per eum ad Catholicam fidem gens Gothorum conversa est. Epistola Gregorii ad Recaredum Regem tit. 1. a cap. 102

De constitutione ejusdem, quod non sit auro corrupta. Epistola ejusdem ad quem supra tit. 3 C

De favore Principis Concilii acclamatione concesso. Concil. Tolet. V. tit. 9. a cap. 48

De gratiarum actione in confirmatione Concilii Deo & Principi data. Concil. Tolet. VI. tit. 19. a cap. 49

TITULUS IV.

inst. op. gum.

Ut Principes humilitatem cordis habeant. Epistola Gregorii ad Recaredum Regem tit. 4. a cap. 102.

Ut Principes moderati & mites erga subjectos existant. Ejusdem ad quem supra tit. 6

Ut Principes castitati corporis studeant. D Ejusd. ad quem sup. tit. 5

Ubi admonetur Imperator, ut constitutis Apostolicæ sedis obtemperet cum argutione patenti. Epistola Anastasii ad Anastasium Augustum tit. 6. 86

Ut Alexandrinos Imperator admoneat ad fidem synceram, & pacem redire catholicam. Epistola Anastasii ad Anastasium tit. 5. 86

De indulgentia Principum noxiis reservata. Concil. Tolet. V. tit. 8. a cap. 48

TITULUS V.

tut. Princ.

De custodia salutis Regum, & defensione prolis eorum. Concil. Tolet. V. tit. 2. c. 48 E 2

De custodia vitæ Principum, & defensione præcedentium Regum a sequentibus adhibenda. Concil. Tolet. VI. tit. 18. a cap. 49

De iis qui Principes maledicere præsumunt. Concil. Tolet. V. tit. 5. a cap. 48.

Quod in celebritate sanctorum Conciliorum synodus Toletana tempore Sisenandi Principis habita debeat referari. Conc. eod tit. 7

De incolumitate & adhibenda dilectione Regiæ prolis. Concil. Tolet. VI. tit. 16. a cap. 49

TITULUS VI.

De commonitione Principum, qualiter judicent. Concil. Tolet. IV. tit. 75 De jur. & exc. Princ.

De ultione Principum nequiter judicantium, inibi.

TITULUS VII.

De exsecratione Svintilanis, & conjugis, ac prolis ejus: & de Iejlane, ac rebus eorum, inibi. Ne plebe in Princ delinq.

TITULUS VIII.

De transgressione fidei, quæ promittitur Principibus. Concil. Tolet. IV. tit. 75. a c. 47 De non viol fid. Princ prom.

De non violandis juramentis in salutem regiam datis. Conc. Tolet. X. tit. 2. a cap. 53

TITULUS IX.

De iis qui sibi regnum blandiuntur spe, rege superstite. Concil. Tolet. V. tit. 4. a cap. 48 De non usurp. regn eg.

De reprobatione personarum, quæ prohibentur adipisci regnum. Concil. eod. tit. 3

De iis qui rege superstite, aut sibi aut aliis ad futurum provident regnum: & de personis quæ prohibentur ad regnum accedere. Conc. Tolet. VI. tit. 17

TITULUS X.

Ut regum fideles a successoribus regni a rerum jure non fraudentur, pro servitutis mercede. Concil. Tolet. V. tit. 6. a cap. 48 De fidel. Reg.

De honore primatum Palatii. Concil. Tolet VI. tit. 13. a cap. 49

De remuneratione collata fidelibus Regum Concil. Tolet. VI. tit. 14

TITULUS XI.

De confugientibus ad hostes. Concil. Tolet. VI. tit. 12. a cap. 49 De iis qui ad host. confug

De refugis atque perfidis clericis, sive laicis. Concil. Tolet. VII. tit. 1. a cap. 50

LIBER OCTAVUS.

De Deo, & de iis quæ sunt credenda de illo.

INDEX LIBRI OCTAVI.

1 *Quod unus sit Deus, qui omnia fecerit, & qui legem atque evangelia dederit.*
2 *Quod unus sit in Trinitate Deus.*
3 *De mysterio Incarnationis Christi.*
4 *Contra Eutychetis dogma de Incarnatione Christi.*
5 *Contra Arianos de Fide Sanctæ Trinitatis.*
6 *Contra Priscillianos.*
7 *Contra Pelagianos de libero arbitrio.*
8 *De damnatione hæresum & hæreticorum.*
9 *De damnatione Concilia PP. non recipientium.*

TITULUS I.

Quod nn. Deus sit qui om. fec. & qui leg. atque evangel. dedit.

Quod Deus solus & mundum & omnia ejus fecerit. Concil. Tolet. I. De reg. Fidei tit. 1

Quod solus ille Deus fecerit mundum, de quo scriptum. In Principio fecit Deus cœlum & terram. In quo supra tit. 9

Quod nihil sit, quod se extra divinitatem possit extendere. In quo supra tit. 14

Quod idem Deus sit & priscæ legis & evangeliorum. In quo supra tit. 8

TITULUS II.

Quod nn. sit in Trin Deus.

Ut Trinitas & credatur & prædicetur. Conc. Carthag. Africæ II. tit. 1. a cap. 14

Regula fidei de Trinitate contra Priscillianos. Concil. Tolet. I.

Quod non sit idem Pater, qui Filius, aut Paraclitus. In quo supra tit. 2

Quod non sit Filius, qui Pater vel Paraclitus. In quo sup. tit. 3

Quod non sit Paraclitus, qui Pater vel filius. In quo sup. tit. 4

De Trinitatis unitate. Epistola secunda confessionis Damasi ad Paullinum tit. 2

Contra Priscillianistas, qui sanctam Trinitatem non personis sed tantum nominibus distinguunt. Epistola Leonis ad Turibium Asturicensem tit. 1. 63

De mysterio Trinitatis: quid personæ, quid designentur substantiæ. Epistola Hormisdæ ad Justinum Imperatorem tit. 2. cap. 88

TITULUS III.

De myst. Incar. Christi.

De duabus in Christo naturis, & de mysterio Trinitatis. Epistola Hormisdæ ad Epiphanium tit. 2. epistola 96

De divinitate & humanitate Domini nostri Jesu Christi. Epistola Hormisdæ ad Justinum Imperatorem tit. 3. a cap. 88

Adversus id quod dicitur, ideo Unigentum Christum, quia solus sit de Virgine natus. Epistola Leonis ad Turibium Asturicensem tit. 3. a cap. 63

Quod carnem & animam filius Dei susceperit. Concil. Tolet. I. Ex regula Fidei tit. 5. a cap. 44

Quod Christus natus est. In quo supra tit. 6

Quod deitas Christi convertibilis & passibilis non est. In quo supra tit. 7

Quod deitatis & carnis Christi una natura non sit. tit. 13

Confitendum Deum esse veraciter, & Emmanuel, & Dei genitricem Virginem Mariam, quæ peperit secundum quod scriptum est Verbum carnem factum. Synodo Ephesina tit. 1. a cap. 10.

Confitendum Verbum Dei Patris Unigenitum proprie carnem; itaut unus sit Christus Deus, scilicet simul & homo. In quo supra tit. 2

Confitendum, duas substantias in Christo post unitatem, non sola potestate, sed conventu naturali, qui per unitatem factus est, esse conjunctas. In quo supra tit. 3

Quæ apostolicis & evangelicis vocibus de Christo dicuntur non ita dividenda sunt, ut soli naturæ Dei deputentur quæ digna Deo sunt, ut soli naturæ hominis quæ digna homine sunt. In quo supra tit. 4

Confitendum, Christum non ita esse hominem quasi Theophoron, idest Deum ferentem; sed veraciter filium Dei per naturam, secundum quod Verbum caro factum est; & similiter ut nos communicasse carni & sanguini. In quo supra tit. 5

Confitendum, Christum non solum in hoc esse Deum, quod Verbum est Patris, & in eo quod Verbum caro factum est, Deum & hominem esse unum Christum Deum. In quo sup. tit. 6.

Non ita confitendum Jesum, velut hominem Dei operatione Verbo conjunctum, ut quasi alteri ipsum existenti Unigeniti gloria tribuatur. In quo supra tit. 7.

Non confitendum in Christo coadorandum hominem cum Deo, quasi aliter cum altero adoretur, sed una supplicatione atque glorificatione Verbum caro factum: idem adorandus, & glorificandus est unus Christus. In quo supra tit. 8

Non confitendum Jesum ita per Spiritum Sanctum operatum fuisse miracula, quasi aliena virtute usus fuisset; sed vere per suum spiritum complevit signa quæ voluit. In quo supra tit. 9

Confitendum, Jesum hunc ipsum factum esse Pontificem & Apostolum confessionis nostræ, qui Verbum caro factum est: & non alterum præter ipsum specialiter ex muliere hominem natum. Confitendum etiam pro nobis tantum obtulisse semetipsum, & non pro se. In quo supra tit. 10.

Confitendum Christi carnem, & vivificatricem esse, & omnia vivificare valentem: non autem ita esse, ut quasi sit divinitatis habitatio tantum. In quo supra tit. 11

Confitendum, Verbum Dei, & passum carne, & crucifixum carne, & mortem carne gustasse, factumque primogenitum ex mortuis secundum quod vita est, & vivificans Deus. In quo supra tit. 12

TITULUS IV.

Cont Eutyc. doc. de Inc Christi.

Adversus id quod Deum dominum pro parte credunt fuisse cum Patre. Epistola Leonis ad Turibium Asturicensem tit. 2. 63

Quod integrum hominem susceperit Christus sine peccato, & quod unus sit Christus ante sæcula ex Patre, in tempore ex Virgine natus. Epistola Damasi ad Paullinum ex integro. ep. 2.

Contra eos qui in duos filios dispensationis Dominicæ mysterium scindere moliuntur. Rescriptum Leonis ad Flavianum episcopum tit. 2. a cap. 40

Contra eos qui passibilem divinitatem unigeniti filii Dei audent asserere. In quo supra tit. 3

Contra eos qui in duas naturas Christi temperamentum vel confusionem argumentantur. In quo supra tit. 4.

Contra eos qui cœlestem, aut alterius cujusquam substantiæ existere formam servi, quam Dominus ex nobis assumpsit, insaniendo asserunt. In quo supra tit. 5.

Contra eos qui duas quidem ante annunciationem naturas Domini deliberant, unam vero

post

Post annunciationem fingunt. In quo supra tit. 6.

Item epistola Petri episcopi Ravennensis ad Eutychen : ubi contra ejus errores illi apto exemplo respondit ex integro. Epistola 41.

Quod in una Domini nostri Jesu Christi persona gemina sit deitatis & humanitatis asserenda natura. Epistola Leonis ad Leonem Augustum tit. 2. a cap. 62.

De capitulis Fidei ex sanctorum Patrum libris collectis pro eo ipso. In quo supra tit. 3.

Epistola Papæ Leonis ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum : ubi quærit quid Eutyches contra fidem catholicam sentiens, a communione ecclesiæ ab eo fuerit separatus. Ex integro 38

De subdolis hostis insidiis. Rescriptum Flaviani ad Leonem Papam tit. 1. a cap. 39.

De fraudulenta subtilitate hæreticorum. In *quo* sup. tit. 3.

De blasphemiis Eutychetis. In quo supra tit. 3

De excommunicatione ejus justissima. In quo supra tit. 4.

Ubi scripsit de exilio Eutychetis, ut ad secretiora loca eum transferret: quia ubi positus erat, adhuc prava docebat. Epistola Leonis ad Marcianum Augustum tit. 1. *cap.* 62.

Libellus Fidei, in quo anathematizat Nestorium, atque Eutychen, & reliquorum hæreticorum blasphemias. Epistola sive libellus Fidei S. Joannis, de Græco in latinum translatus, & directus adversus Nestorii & Eutychetis, blasphemias. Epistola Hormisdæ ad Justinum Imperatorem tit. 1. 88.

Ubi Leo episcopus provocat congregatos episcopos Eutychetis blasphemias condemnare. Epistola Leonis ad Ephesinam synodum ex integro 42.

De secunda synodo Ephesina, in qua Eutychetis hæresis quorundam episcoporum pravo intellectu adjuta est. Unde hortatur Leo episcopus Theodosium Augustum, ut priscæ Fidei constituta ab eis non violentur, donec sacerdotes totius Orbis coadunentur. Epistola Leonis, & universæ synodi ad Theodosium Augustum ex integro 43

Contra eandem secundam Ephesinam synodum: ut ejus errores in alia synodo retractentur. Epistola Leonis ad Pulcheriam Augustam ex integro 44

De damnatione Ephesini concilii secundi. Epistola Leonis ad Martinum & Faustinum presbyteros 45

Ubi scribit Leo, ut de eo quod de Incarnatione Filii Dei ab Anatolio Constantinopolitano episcopo prædicatur, agnoscat, & Universale Concilium in Italia fiat. Epistola Leonis ad Theodosium Augustum ex integro. 46.

Ubi petit a Pulcheria Augusta ea quæ superius a Theodosio Augusto postulavit. Epistola Leonis ad Pulcheriam Augustam ex integro 47.

De commendatione eorum qui ad Principem cum Patrum auctoritate directi sunt. Epistola Leonis ad Faustum & Martinum, cæterosque presbyteros, ex integro 48.

TITULUS V.

Fidem & communionem ab Ario venientem non esse retinendam Concil. Tolet. III. ex capitulis contra Arianos tit. 1. a cap. 46. Cort. Arian. de Fide S. Trinit.

Quod Dominus noster Jesus Christus a paterna substantia sine initio genitus, æqualis & consubstantialis illi sit. Concil. Tolet. III. ex capitulis contra Arianos tit. 2. a cap. 46.

Spiritum Sanctum a Patre & Filio procedere, cum quo æternum & essentialem esse credendum. Concil. Tolet. III. Ex capitulis contra Arianos tit. 3. a cap. 46.

In Patre & Filio & Spiritu sancto personas distinguendas, & unius divinitatis substantiam agnoscendam. In quo supra tit. 4.

Dominum nostrum Jesum Christum & Spiritum sanctum Patre minores, & gradibus separari, creaturamque dici penitus non debere. In quo supra tit. 5.

Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, unius substantiæ, omnipotentiæ, & æternitatis esse credendum. In quo supra tit. 6.

Nescire Filium Dei, quæ Pater sciat, non esse dicendum. In quo supra tit. 7.

Initium Filio Dei & Spiritui sancto non esse deputandum. In quo supra tit. 8.

Filium Dei secundum divinitatem suam visibilem, aut passibilem, non esse profitendum. In quo supra tit. 9.

Spiritum sanctum, sicut Patrem & Filium, verum Deum & omnipotentem esse credendum. In quo sup. tit. 10.

Fidem & communionem catholicam præter universalem ecclesiam, quam Nicæna, Constantinopolitana, prima Ephesina, & Chalcedonensis constitutio tenet, non esse credendum. In quo supra tit. 11.

Patrem & Filium & Spiritum sanctum honore & gloria divinitatis non esse separandum, aut disjungendum. In quo supra tit. 12.

Filium Dei & Spiritum sanctum cum Patre esse glorificandos & honorandos. In quo supra tit. 13.

Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui sancto esse dicendum. In quo supra tit. 14

TITULUS VI.

Corpora humana non neganda resurgere post mortem. Concil. Tolet. I. Ex regulis Fidei tit. 10. a cap. 44. Cort. Priscill.

Animam humanam Dei portionem vel substantiam non esse credendam. In quo supra tit. 11.

Non sequendam Priscilliani sectam, nec in salutari baptismo contra sedem Petri Apostoli faciendum. In quo supra tit. 18

De Natali Domini, quod in illo Priscillianistæ jejunia celebrant. Epistola Leonis Papæ ad Turibium Asturicensem Episcopum tit. 4. a cap. 63

Adversus id quod ajunt, animam hominis ex divina esse substantia. In quo supra tit. 5

Contra illud quod ajunt, Diabolum ex se, vel ex chao esse, & propriam habere naturam. In quo supra tit. 6

Propter illud, quod nuptias, & procreationem filiorum asserunt esse peccatum. In quo supra tit. 7

Contra id, quod corpora humana Diaboli dicunt

dicunt esse figmenta, & a dæmonibus in utero formari. In quo supra tit. 8.

Contra id, quod filios repromissionis ex Spiritu sancto dicunt esse conceptos. In quo supra tit. 9.

Contra id, quod animas in cœlestibus peccare credunt, & secundum qualitatem peccati in hoc mundo accipere sortem bonam vel malam. In quo supra tit. 10.

Contra id quod fatalibus stellis dicunt animas hominum obligatas. In quo supra tit. 11.

Contra id, quod sub aliis potestatibus partes animæ, sub aliis corporis membra describunt. In quo supra tit. 12.

Contra id, quod Patriarcharum nomina per singula corporis membra disponunt. In quo supra tit. 13.

Contra id, quod duodecim signa, quæ Mathematici observant, per corpus omne distinguunt. In quo supra tit. 14.

De apochryphis scripturis eorundem Priscillianorum. In quo supra tit. 15.

De iis qui tractatus Priscillianorum legunt. In quo sup. tit. 16.

TITULUS VII

Canc. Pelag. de lib. arb.

Contra Pelagianos, qui dicunt, etiam sine peccato mori potuisse Adam. Concil. Africano Milevit. tit. 1. a cap. 20.

Quod juxta Apostoli testimonium, etiam parvuli, qui nihil peccati adhuc commiserunt, omnes in peccatorum remissione baptizentur. Concil. eod. tit. 2.

Quod gratia Dei non solum peccata dimittat, sed etiam adjuvet ne committantur. Concil. eod. tit. 3.

Quod per gratiam Dei sciamus quid facere debeamus, & diligere ut faciamus. Concil. eod. tit. 4.

Quod gratia Dei præstet ut lex impleatur, non sicut Pelagius, facile, quasi sine gratia Dei difficilius possit impleri. Concilii eod. tit. 5.

Quod juxta sententiam Joannis evangelistæ, nemo sit qui esse possit sine peccato. Concil. eod. tit. 6.

Quod unicuique, *etiam* justo, non solum pro alienis, sed pro semetipso dicere oporteat: DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA. Concil. eod. tit. 7.

Quod a Sanctis veraciter dicatur: DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA. Concil. eod. tit. 8.

De Prospero & Hilario, qui quosdam Galliæ presbyteros accusant Pelagii sectatores. Epistola Cælestini ad episcopos Galliæ tit. 1. a cap. 34.

De sancto Augustino mirabilis assertio. In quo supra tit. 2.

Præteritorum sedis apostolicæ episcoporum auctoritates de gratia Dei. In quo supra tit. 3.

Quod Adam omnes homines læserit: nec quemquam nisi Christi gratia possessa, juvari. In quo supra tit. 4.

Quod nemo sit bonus suis viribus, nisi participatione ejus, qui solus est bonus. In quo supra tit. 5.

Quod nisi gratia Dei continuo adjuvemur, insidias diaboli devitare non possumus. In quo supra tit. 6.

Quod per Christum libero bene utamur arbitrio. In quo supra tit. 7.

Quod omnia sanctorum merita bona sint Dei. In quo supra tit. 8

Quod omnis sancta cogitatio, & motus piæ voluntatis, ex Deo est. In quo supra tit. 9

Quod gratia Dei non solum peccata dimittat, sed etiam adjuvet ne committantur, & præstet ut lex impleatur: non sicut ait Pelagius, facile, quasi sine Dei gratia difficilius posset impleri. In quo supra tit. 10

TITULUS VIII.

De damn. hær. & hæret.

De damnatione quorumdam hæreticorum. Epistola confessionis Damasi ad Paullinum tit. 1. a cap. 2.

De eo quod plurimi Manichæorum vigilantia Papæ Leonis in Urbe Roma detecti sunt. Epistola Papæ Leonis ad episcopos per Italiam a cap. 64

Adversus Jovinianum hæreticum, ejusque socios ab ecclesiæ unitate removendos: ubi & episcopus & presbyter compresbyteri dicuntur. Epistola Syricii ad diversos episcopos missa ex integro 5

De Bubalio, & Tauriano damnatis a provincialibus episcopis, quorum sententiam sedes apostolica retractare curavit. Epistola Innocentii ad Ruffum, & cæteros per Macedoniam. Ex integro 12

De Bonosiacis, qui Judæis sunt comparandi. Epistola Innocentii ad Laurentium Senensem tit. 1. 25

De damnatione Sabellianæ & Priscillianæ hæresis, a capitulis contra nequissimas sectas Concil. Bracar. I. tit. 1. a cap. 61

Damnatio hæresum, & confessionis confirmatio sanctorum conciliorum. Recaredi regis Fidei confessio, sacerdotum & totius Gothicæ gentis cum capitulis diversas hæreses condemnantibus in Concilio Toletano III. a c. 46

Libellum detestabile Livigildi temporibus editum, in quo continetur a Gotthis Romanorum ad hæresim Arianam transductio, pro vero penitus non habendum. Concil. Tolet. III. contra Arianos tit. 16. a cap. 46

Ariminense Concilium ex toto corde respuendum, atque damnandum. In quo supra tit. 17

TITULUS IX.

De dam Conc. non. re.

Cui sancta Fides ecclesiæ non placeat, anathema sit. Conc. Tolet. III. Ex capitulis contra Arianos tit. 18. a cap. 46

Qui fidem spernit Nicæni Concilii: anathema sit. In quo supra tit. 19

Qui fidem Concilii Constantinopolitani veram non esse dixerit, anathema sit. In quo supra tit. 20.

Qui fide Ephesinæ synodi primæ, e Chalcedonensis non delectatur & tenet, anathema sit. In quo supra tit. 21

Qui Concilia orthodoxorum omnium episcoporum consona Conciliorum Nicæni, Constantinopolitani primi, Ephesini, & Chalcedonensis non recipit, anathema sit. In quo supra tit. 22

Attestatio in confirmationem catholicæ fidei, & in condemnationem totius pravitatis hæreticæ. In quo supra tit. 23

LIBER NONUS

De abdicatione hæreticorum.

INDEX LIBRI NONI.

1 *De vitandis hæreticis, eorumque usibus.*
2 *De vitandis conviviis hæreticorum.*
3 *De conjugiis fidelium & hæreticorum.*
4 *De Judæorum fide, illisque consentientibus contra Fidem.*
5 *De uxoribus, & filiis Judæorum: ac ne subditos emptos habeant christianos neque publica officia agant.*
6 *De hæreticis ab ecclesia suscipiendis.*
7 *De hæreticis ab ecclesia non suscipiendis in suis officiis.*
8 *De gratulatione defensionis catholicæ Fidei.*
9 *De decretis defensionis sanctæ fidei, & non retractanda catholica Fide.*

TITULUS I.

vit. hæ- eorum- e: usibus. Non debere catholicos in ea, quæ in martyria sua hæretici dicunt, intrare. Conc. Laodic. tit. 9. a cap. 7

Non debere christianos judaizare, seu sabbatizare. Concil. eodem tit. 29

Non debere ab hæreticis benedictiones accipere, quia maledictiones sunt. Concil. eodem tit. 32

Non debere cum hæreticis, aut schismaticis orare. Concil. Laodic. tit. 33. a cap. 7

Non eundum ad falsos martyres. Concil. eodem tit. 34.

Non licere christianis derelicta ecclesia ad Angelos idololatriæ congregationes colligere. Concil. eodem tit. 35

Non licere ab hæreticis, vel Judaicis feriatica, quæ mittuntur, accipere, vel cum eis festos dies agere. Conc. eodem tit. 37

Ut hæreticorum cœtus, non ecclesia, sed conciliabulum sit. Conc. Carthag. IV. tit. 71 a cap. 16

Ut cum hæreticis nec orandum sit, nec psallendum. Concil. eodem tit. 72

Ut infideles pro audienda lectione in ecclesia usque ad Missam stent. Conc. eodem tit. 84.

De frugibus fidelium, ne a Judæis benedicantur. Concil. Eliberit. tit. 49

TITULUS II.

lt. conv. etic. Ut Christiani Judæorum vitent convivia. Concil. Agathen. tit. 40 a cap. 30

De christianis qui cum Judæis vescuntur. Concil. Eliberit. tit. 50. a cap. 38

Cum rebaptizatis fideles religiosi nec in cibo participent. Conc. Ilerd. tit. 14 a c. 42.

De eo quod non liceat clericis vel laicis catholicis ab hæreticis eulogias accipere, aut cum ipsis, vel cum schismaticis orare. Conc. Bracar. III. tit. 70. a cap. 63

TITULUS III.

onf. fid. xret. Non debere catholicos hæreticorum matrimonio sociari. Conc. Laod. tit. 10. a c. 7.

De non miscendis conjugiis cum hæreticis, nec dandis christianorum filiis, illorum autem accipiendis. Conc. eodem tit. 31

A Fœminæ fideles quæ gentilibus se junxerint, excommunicentur Concil. Arelat. I. tit. 11. a cap. 21.

De catholicis, ne hæreticorum connubiis copulentur. Conc. Agathensi tit. 67. a cap. 30.

Quod puellæ christianæ in matrimonium dari gentilibus non possunt, propter adulterii cautsam. Concil. Eliberit. tit. 15. a cap. 38.

De puellis fidelibus, ne infidelibus jungantur. Concil. eod. tit. 16.

De iis qui filias suas sacerdotibus conjungunt Conc. eod. tit. 17.

TITULUS IV

B De discretione Judæorum, qui non vel qui credere vi cogantur. Concil. Tolet. IV. tit. 57. a cap. 47. De Jud. fid. illisq. cons. cont. Fidem

De custodia Fidei Judæorum Concil. Tolet. VI. tit. 3. a cap. 49.

De solertia fidei Judæorum adhibenda, & ut filii eorum cum testimonio baptizentur. * * * * Concil. Hispal. II. tit. .....

De Judæis dudum christianis, & postea in priorem ritum reversis, ac servis, vel Filiis eorum Circumcisis. Concil. Tolet. IV. tit. 59. a cap. 47.

De iis qui contra Fidem Christi Judæis munus, vel favorem præstant. Concil. eod. tit. 58.

TITULUS V.

C De Christianorum, Judæorumque conjugiis, & filiis eorum. Concil. Tolet. IV. tit. 63. a c. 47. De uxor. & fil. Jud. pc ne sub. empt. empt. hab. chr. neq pub offi. ag.

Ut Judæi uxores vel concubinas christianas habere, sive comparare mancipia christiana, & Judaizare, vel publica officia peragere, non liceat. Concil. Tolet. III. tit. 14. a cap. 46.

De filiis Judæorum, ut a parentibus separati, Christianis debeant deputari. Concil. Tolet. IV. tit. 60. a cap. 47.

De filiis fidelium Judæorum, ne a prævaricatis parentibus & damnatis, a rebus parentum exsules fiant. Concil. eod. tit. 61.

Ut Judæi, vel si qui ex Judæis sunt, officia D publica non agant. Concil. eod. tit. 65.

Ne Judæi quodcumque mancipium christianum quocumque titulo habeant. Concil. eod. tit. 66.

De Judæis baptizatis, qui se sociant infidelibus Judæis, ut christianis illi donentur, isti cædibus deputentur. Concil. Tolet. IV. tit. 62. a cap. 47.

Ut baptizati Judæi cum episcopis celebrent dies festos. Concil. Tolet. IX. tit. 17. a cap. 52.

TITULUS VI.

De Novatianis, qualiter ab ecclesia catholica recipiantur & de sacerdotibus atque ministris ex E iis venientibus, quo honore vel loco suscipiantur. Concil. Nicæn. tit. 8. De hær. ab eccl. suscip.

De Paullianistis & Cataphrygis rebaptizandis: & qualiter suscipiantur in clero qui ex ipsis clerici fuerint. De diaconis quoque, qui apud eos inveniuntur, ut inter laicos habeantur. Concil. Nicæno. tit. 19.

Non debere hæreticos in hæresi permanentes in ecclesiam ingredi. Concil. Laodic. tit. 6. a cap. 6.

De Novatianis & Quartadecimanis, qualiter recipi debeant. Concil. eod. tit. 7

De

De Cataphrygis ad ecclesiam venientibus ba- A
baptizandis. Concil. eod. tit. 8.

De baptizatis a Donatistis, qualiter suscipiantur. Concil. Carthag. III. tit. 48. 15.

Ut Novatiani in communione non suscipiantur, nisi susceptа pœnitentia, incredulitatis errore damnato. Concil. Arelat. II. titul. 9. a cap. 22.

Ut Photiniani & Paullinianistæ baptizentur. Conc. eod. II. tit. 16. a cap. 22.

De eo qui se ab hæreticis separare voluerit, ut ab ecclesia suscipiatur. Concil. Taurit. tit. 5. a cap. 25.

De hæreticis, si in mortis discrimine convertantur. Concil. Arausic. tit. 2. a cap. 27.

De Judæis, qui converti cupiunt, qualiter su- B
scipiantur. Concil. Agath. tit. 34. a cap. 30.

De Gentilibus, si in discrimine baptizari expetunt. Concil. Eliberit. tit. 39. a cap. 38.

De quodam Acephalorum episcopo. Concil. Hyspal. II. tit. 12. a cap. 66.

TITULUS VII.

Quod Arianorum clerici non sint recipiendi in suis officiis, quamvis eorum baptismum, quod catholicum esse constat confirmet ecclesia. Epistola Innocentii ad Alexandrum tit. 3. 22.

TITULUS VIII.

De hær. ab ec cl. non susc. in suis officiis.

Ubi gratiæ Pulcheriæ Augustæ aguntur, quæ Nestorianam & Eutychianam hæresim Fidei defensione destruxit. Epistola Leonis ad Pulcheriam Augustam ex integro 49.

Ubi Marciano Augusto pro conservatione Ca-
tholicæ Fidei gratulatur. Epistola Leonis ad
De grat. def. cathd. fidei. Marcianum Augustum ex integro 50.

Ubi inter cætera defensorem Fidei Catholicæ Imperatorem gratulatur. Epistola Leonis ad Marcianum Augustum ex integro 53.

Ubi gratias Imperatori agit, quod per Chalcedonense Concilium pax sit ecclesiæ catholicæ restituta. Epistola Leonis ad Marcianum August. ex integro 58.

TITULUS IX.

De decr. de-
fen. S. Fid.
& non re-
tract. cathol.
Fide.

Synodus Ephesina prima adversus Nestorium ex integro. Epistola Ephesini Concilii ad Nestorium, inibi.

Edictum Valentiniani & Marciani Imperatorum in confirmatione Concilii Chalcedonensis, ex integro.

Sacra Valentiniani & Marciani ad Palladium Præfectum contra Eutychen. In eodem.

De directa vicis suæ legatione, per quam postulat Imperatorem, ut in concilio Fidem sanctam, quasi dubiam retractari non patiatur. Epistola Leonis ad Marcianum Augustum, ex integro 52.

Item sacra Marciani ad Palladium contra eos qui sequuntur hæreticos cap. 60. Confirmatio Concil. Toletani III. Recaredi Regis in Conc. Tolet. III.

Homilia Toletani Concil. III. a Leandro edita in laudem ecclesiæ ab conversionem Gothicæ gentis, ex integro.

LIBER DECIMUS.

De idololatria, & cultoribus ejus: ac de scripturis pacis, & muneribus missis.

INDEX LIBRI DECIMI.

1. *De eversione idololatriæ.*
2. *De iis qui idolis ante baptismum sacrificaverunt.*
3. *De apostatis.*
4. *De clericis & laicis christianis lapsis a Fide, vel infidelium operibus mistis.*
5. *De nominibus hæreticorum ad altare non recitandis.*
6. *De scriptis gratiæ & pacis.*
7. *De muneribus missis.*

TITULUS I.

De idololatris destruendis. Conc. Carth. V. De evers. idol.
tit. 15. a cap. 17

De sacerdotibus qui idololatriam non everterint, vel illicite culta non prohibuerint, ut sacrilegi teneantur. Conc. Arelat. II. tit. 23. a cap. 22

De iis qui destruentes idola occiduntur, ne martyres vocentur. Conc. Eliberit. titul. 60. a cap. 38

Quod idololatriæ cultura a sacerdotibus vel judicibus exquirenda est, atque exterminanda. Conc. Tolet. III. tit. 16. a cap. 46

Ut prohibeant domini idola colere servis. C
Conc. Eliber. tit. 41. a cap. 38

Ne id quod idolothytum est, fideles gratum accipiant. Conc. eod. tit. 40

TITULUS II.

De iis qui ante baptismum sacrificaverunt De iis qui
idolis. Conc. Ancyrit. tit. 11. a cap. 2 idol. ante
bapt. sacr.

TITULUS III.

De catholicis in hæresim transeuntibus, si De apostatis
revertantur, seu parvi, sive minores sint. Conc. Eliberit. tit. 22. 38

De fidelibus si apostataverint, quamdiu pæniteant. Conc. eod. tit. 46

Ut apostaticis & scenicis histrionibus, vel hu-
jusmodi personis, reconciliatio non negetur. D
Conc. Carth. III. tit. 35. a cap. 15

De apostatis ab ecclesia separandis, & iis conversis recipiendis. Epistola Syricii ad Eumerium tit. 3. a cap. 3

TITULUS IV.

De lapsis clericis ordinatis. Concil. Nicæno De cl. & lai
tit. 10 Chr. lapsi.
Fid. vel in
op. mis.

De iis qui sponte lapsi sunt, qualiter debeant pœnitere: & de discretione temporum pœnitentiæ ipsorum Concil. eod. tit. 11.

De catechumenis lapsis. Concil. eod. tit. 14

De presbyteris lapsis in persecutione, & iterum reversis. Concil. Ancyrit. tit. 1. a cap. 2

De diaconibus, qui immolaverunt idolis, & iterum reversi sunt. Concil. eod. tit. 2

De clericis sive laicis, quorum manus alii E
cum injuria sub idolorum sacrificia posuerint. Concil. Ancyrit. tit. 3

De iis qui in templis idolorum cœnaverunt. De quibus supra tit. 4

De iis qui in timore ritus gentilium peregerunt Conc. Ancyrit. tit. 5

De iis qui frequenter idolis immolaverunt Concil. Ancyr. tit. eod.

De iis qui & aliis sacrificandi causam attulerunt. Concil. Ancyr. tit. 8. a cap. 2

De iis qui voluntarie in persecutione prevaricati

ricati sunt, qua pœnitentia correcti susciplantur. Concil. Arelat. II. tit. 10. a cap. 22

De iis qui pœnis victi sacrificare compulsi sunt. Concil. eod. tit. 4

Circa eorum personas, qui se post unum & sanctum lavacrum, vel profanis sacrificiis dæmonum, vel incesta lavatione polluerunt. Conc. Valentino tit. 3. a cap. 24

De lapsis qui de catholica Fide in hæresim transeunt. Concil. Agathen. tit. 60. a cap. 30

De iis qui post baptismum idolis immolaverunt. Concil. Eliber. tit. 1. a cap. 38

De sacerdotibus gentilium, qui post baptismum immolaverunt. Concil. eod. tit. 2

De iisdem, si idolis tantum munus dederint, aut idipsum post pœnitentiam intentaverint. Concil. eod. tit. 3

De iisdem, si catechumeni adhuc immolant, quando baptizentur. Concil. eod. tit. 4

De sacerdotibus Gentilium, qui jam non sacrificant, quando communicent. Concil. Eliber. tit. 55. a cap. 38

De fidelibus, ne ad Capitolium causa sacricandi accedant. Concil. eod. tit. 59

De iis qui post baptismum administraverunt, aut tormenta exercuerunt, vel capitalem sententiam protulerunt. Epistola Innocentii ad Exuperium Tolosanum, titul. 3. a cap. 8

Quod qui preces vel crimina dictant, habeantur immunes. Epistola Innocentii ad Exuperium tit. 5.

De baptizatis, qui postea conviviis Gentilium, & escis immolatitiis usi sunt, aut idola adoraverunt, vel homicidiis, aut fornicationibus contaminati sunt. Epistola Leonis ad Rusticum tit. 19. 68

Captivis aut terrore, aut fame cum veneratione cibos immolatitios edere compulsis, pœnitentia concedenda. Epistola Leonis ad Nicetam tit. 5. 70

Quod Arianorum clerici non sint recipiendi in suis officiis, quamvis eorum baptismum, quod catholicum *esse* constat, confirmet ecclesia. Epistola Innocentii ad Alexandrum titul. 3. a cap. 22

De iis qui motu in hæresim lapsi sunt; ut si conversi fuerint, recipiantur. Epistola Leonis ad Anatolium tit. 2. a cap. 51

De iis qui hæreticorum erroribus metu *non* voluntate implicantur, ut per satisfactionem *in* ecclesia susciplantur. Item epistola Leonis ad eundem Anatolium. cap. 57

De susciplendis clericis, quos Bonosus antequam damnaretur, ordinasse cognoscitur. Epistola Innocentii ad Laurentium titul. 2. epistol. 25.

Quod non admittantur ad clerum clerici qui sunt ab hæreticis ordinati. Epistola Innocentii ad Ruffum tit. 3. 26

Quod ii qui a Bonoso hæretico ordinati sunt clerici, propterea sint recepti, ne scandalum *remaneret* ecclesiæ. Epistola Innocentii ad Ruffum tit. 5

De Donato Novatianorum episcopo, & Maximo ex Donatistis episcopo, ut datis fidei suæ libellis, in episcopatus honore permaneant. Epistola Leonis ad Africanos Episcopos tit. 3. 71

Quod omnis cujuslibet ordinis clericus, qui catholicam Fidem deserens hæreticæ se communioni immiscuerit, in eo gradu in quo erat, sine promotione permaneat. Epistola Leonis ad Januarium Aquilejensem ex integro 37

De iis qui hæreticorum erroribus metu *non* voluntate implicantur, ut per satisfactionem ab ecclesia susciplantur. Epistola Leonis ad Anatolium Constantinopolitanum 57

De memoria episcopi Joannis in laudem Fidei, & mentione prævaricatoris Acacii. Sacra Justini ad Hormisdam Papam 89

TITULUS V.

De iis qui *metu turbati in hæresim lapsi sunt, ut, si conversi fuerint, ad communionem admittantur:* & ut hæreticorum nomina ad altare non recitentur. Epistola Leonis ad Anatolium Constantinopolitanum tit. 2. & 3. 51 — De nom. hæret. ad alt non rec.

Ut specialiter in ecclesia nomina teneantur Acacii. Epistola Anastasii ad Anastasium Augustum tit. 3. 86

TITULUS VI.

De scriptis gratiæ & pacis. Epistola Innocentii ad Aurelium & Augustinum. Ex integro 15 — De script. grat. & pac.

Exhortatoria epistola Innocentii ad Julianam nobilem. Ex integro 18

De pace ubi episcopus, & presbyteri compresbyteri dicuntur. Epistola Innocentii ad Acacium Berroeæ episcopum. Ex integro 24

De commendatione Juliani episcopi, vel eorum clericorum, qui Flaviano episcopo in Fide adhæserant. Epistola Leonis ad Anatolium tit. 4. 51

De Antiochena ecclesia, & memoria Sancti Joannis, & quibusdam fratribus receptis. Epistola Innocentii ad Bonifacium presbyterum. Ex integro 19

De gratulatione Fidei missis scriptis probata. Epistola Leonis ad Anatolium tit. 1. 51

De pace ecclesiarum. Epistola Acacii Constantinopolitani ad Simplicium urbis Romæ a c. 80

De amplexione charitatis, & commendatione Terentiani, & matris ejus. Epistola Felicis ad Zenonem episcopum ex integro 83

Ubi episcopi Joannis Constantinopolitani professionem dirigit propter Orientales clericos, qui eorum communionem poposcerant. Epistola Hormisdæ ad Hispaniæ episcopos a cap. 94

Ubi de communione Constantinopolitanæ ecclesiæ scribens, ei gratulatur, quod Justinus Augustus de Fide sancti Joannis acceptum destinaverit. Epistola Hormisdæ ad Joannem episcopum Illicitanæ ecclesiæ ex integro 92

Ut Hierosolymitani, dato libello fidei suæ, in communionem debeant recipi. Epistola Hormisdæ ad Epiphanium tit. 3. a cap. 96

De gratulationis bono, quod pax ecclesiæ conservetur. Scriptum Hormisdæ ad episcopos Bæticæ tit. 1. 97

De Attico Constantinopolitano episcopo, & reddita communione. Epistola Innocentii ad Maximianum ex integro 23

TITULUS VII.

De dictis libris regulæ pastoralis. Epistola Gregorii ad Leandrum ex integro 100 — De mun. missis.

De pallio a beati Petri Apostoli sede transmisso. Epistola Gregorii ad Leandrum ex integro 101

De muneribus beato Petro Apostolo a Recaredo Principe missis. Epistola Gregorii ad Recaredum Regem tit. 2. a cap. 102

De clave corporis beati Petri, & de cruce Domini missa, & de pallio ad Leandrum episcopum directo. Epistola Gregorii ad Recaredum Regem tit. 7. a cap. 102.

GLY-

GLYCERII IMPERATORIS EDICTUM

Contra ordinationes Simomacas.

Incipit exemplum sacri edicti Glycerii Imper. datum ad Hymelconem V. C. præf. prat. Italiæ.

Eruuntur Ballerini e MS. Cod. Vatic Reginæ sign. 1997. dederuntq; Oper. S. Leonis M. tom. 3. in Append Monument.

SUpernæ majestatis admonitu nostri ortu imperii nihil prius debuit ordinari, quam ut christianæ religionis sacrosancta mysteria reverentia majore colerentur, quia ambigi non oportet, Deum universitatis auctorem tanto magis favere mortalia, quanto purior cultus per innocentiam sacerdotum divina suspexerit. Jamdudum etenim adolescentibus vitiis clericorum, adhuc in privatæ vitæ conversatione degentes probavimus, episcopatus pro parte maxima non impetrari meritis, sed pretiis comparari: quod indecora cupiditas in usum redacta, quasi licitum fecerat jam videri. Ademtum est studium bonæ conscientiæ, fecitque id, quod de Deo sperare debuit, ad pecuniam & exactionem vocare. Hinc natum est, ut antistitum reverentia magis potestas sæculi putaretur, & tyrannopolitas esse se malint, qui vocabantur antistites: ac religione neglecta, sub hominum patrociniis constituti, publica magis, quam divina curarent, hoc ipso perpetuitatis privilegio delictorum suorum impunitate gaudentes, ecclesiarumque opes, quas mali propositi dedecora protegentes, pauperes dicunt esse divitias, studio veluti cujusdam administrationis auferrent, aliis in præsenti dando præmia, nonnullis se chyrographis obligando, vendendoque in quæstum debitoris quod oportebat egentibus prorogari. Unde factum credimus ut offensa divinitas, quod tot malis probamus experti, favore suæ majestatis averteret, & Romanam gentem tantis, quod transacta sunt infortuniis fatigaret. Quo enim ore, quave impudentia ab eo mundi totius supplicatur auctori, qui ab oblationem sacrificii non judicio sacrosanctæ Trinitatis eligitur, sed hominis favore provehitur? Aut quid hujusmodi episcopi non putent esse venale, qui sancta mysteria subjecere commerciis?

Qua rerum ratione permoti hac mansura in ævum lege sancimus, ut quisquis ad episcopatum personarum auxilio suffragante pervenerit, sæculariter possideat, quod sæculariter fuerit consecutus; ideest finitis unius anni metis, noverit episcopatu se esse privandum. Ejusdem sane anni, quo sacerdos vocatur, comes nostri patrimonii ecclesiasticæ substantiæ moderetur expensas. Ii quoque qui talem consecraverit, aut quicquam pecuniarum ab eo, qui est consecrandus, datum cuilibet promissum cognoverit, aut callide dissimulandum esse crediderit in eo, quem intelligit, non per puram conscientiam, sed per turpe pretium ad hoc pervenire voluisse, pari de sacerdotio sorte dejectus, similem pœnam temerariæ consecrationis exsolvat: arguendi hoc latens facinus non solum his, qui in ecclesia constituti sunt, verum etiam quibuscumque nostræ religionis hominibus facultate permissa, scituris omnibus, qui objecta potuerint edocere, præmium se pro nostro arbitrio sanctæ accusationis habituros. Cives quoque uniuscujusque urbis, quos ad adclamationes ambientium non personæ dignitas, quæ petenda est, sed venalitas ponenda sollicitat, sciant se patriæ, cui tam male consulunt, habitatione pellendos, ac tantum de suis facultatibus eruendum, fiscoque nostro esse promissum.

Faceseat igitur ab ecclesiis fœda pariter ac profana licitatio: internuntii turpis pretii conquiescant, Cælestia nefas est in auctione constitui. Sacerdotii magnum, ut dictum est, opus non pecuniis, sed meritis ambiatur; & secundum priscorum regulam sacerdotum quantitas poscentium & qualitas ponderetur, vita inspiciatur electi. Nimis enim detestabile est, ut quilibet ad episcopatus apicem inlicita corruptione venturus, ecclesiæ facultates, quarum dispensator magis debet esse quam dominus, prius pene quam adipiscatur exhauriat. Quibus nostræ serenitatis; & pravorum mentes putamus comprimi, & ad majora studia virtutum bonas conscientias incitari. Illud quoque de justitia omnipotentis Dei ac pietate dubitare non possumus, facilius nos divinis auxiliis protegendos, cui per innocentes & probatos episcopos omnipotentiæ juvamina postulemus, Himelco parens carissime atque amantissime. Unde inlustris & præcelsa magnificentia tua hanc serenitatis nostræ legem, quæ & sacerdotes sacrosanctæ religionis corrigit & ministros, propositi a te edicti programmate per omne nostri corpus vulgavit imperii. *Et manu divina.* Vale Himelco parens clarissime atque amantissime.

Datum V. idus mart. Ravennæ domno Leone perpetuo augusto V. Explicit.

Felix Himelco P. P. Dioscorus, Aurelianus, Protadius VV. CC. PP. DD.

Quemadmodum domnus noster invictissimus princeps Glycerius pro beatitudine sæculi melioris, & suorum correctione mortalium, ne quid supernæ majestatis deinceps ex sacerdotali ordinatione tentaretur injuriam, ac bonæ conscientiæ meritum nummarii fieret causa suffragii, edictalibus inhibendum crediderit constitutis, sermonis regii in antelatis præsulget oraculis, scilicet ut quæ divina sunt, mundanis suffragiis non juvetur, quatenus licitatione submota, sublatis quæ piaculis delictorum, sacerdotales insulas optimæ conscientiæ norma possideat, ne quæ religiosis erogationibus, ad conciliandam videlicet divinæ clementiæ majestatem proficere debuissent, ad instar sæcularium administrationum in patrociniorum adquisitionibus sunderentur, quod profecto ad alimoniam pauperum mens devota supernæ majestati, & non avara contulerat. Neque enim quispiam profanæ intentionis existeret, qui mente sacrilega abhorrere tam religiosa debeat constituta sacerdos, nisi qui de suæ pollicitationis conscientia voluerit confiteri. Ut enim hæc, quæ de secreta sunt, prædicabilibus moribus placitura confidimus, ita deteriores mentes ex his, quæ salubriter definita sunt, non dubitamus offendi. Proinde hoc edictali programmate universitatem duximus commonendam, ut ab inlicitis deinceps se ambitionibus suffragiisque submoveant, ne necesse sit cum obligatione propriæ conscientiæ, quam divinæ majestati interest semper obnoxiam detineri, juxta sacratissima constituta pœnam proprii subire peccati.

Datum III. Kal. maj. Romæ Explicit.

Glycerius Imperator assumptus est ad Imperium anno 473. ac brevem principatum habuit.

FINIS TOMI OCTAVI.
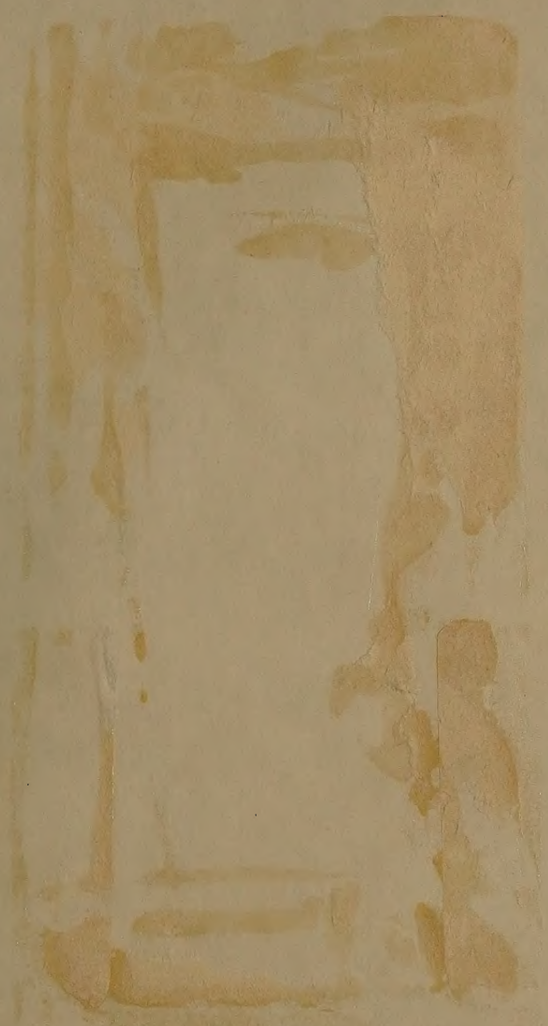
GTU LIBRARY
3 2400 00639 8469